

Biblia Sacra Vulgata

Vulgate Holy Bible

Public Domain

This Bible is in the Public Domain and is produced at cost by the Digital Bible Society (dbs.org).

This Bible, and many others, are available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Language:
Country:
Publisher:
Copyright: Public Domain
Last Updated: 2023-10-20
ID: f0713bd-43c0-4164-93b7-336e82781dbc
ISO: lat
ISBN:

Genesis.....	4	Naum.....	471
Exodus.....	32	Abacuc.....	473
Leviticus	55	Sophonias	475
Numeri	71	Aggaeus	477
Deuteronomium	94	Zacharias.....	479
Iosue.....	115	Malachias	484
Iudicum.....	129	Matthæus.....	486
Ruth	144	Marcus.....	504
I Samuelis	147	Lucas.....	516
II Samuelis	167	Ioannes	536
I Regum.....	183	Actus	551
Regum II	202	Romanos	570
I Paralipomenon	220	I Corinthios	578
II Paralipomenon	236	II Corinthios	586
Esdrae.....	257	Galatas	591
Nehemiæ	263	Ephesios	594
Esther	272	Philippenses	597
Iob.....	280	Colossenses	599
Psalmi (heb).....	295	I Thessalonicenses.....	601
Proverbia.....	331	II Thessalonicenses.....	603
Ecclesiasticus.....	343	I Timotheum	604
Canticum.....	348	II Timotheum.....	606
Isaias	351	Titum	608
Ieremias	378	Philemonem	609
Lamentationes	410	Hebraeos.....	610
Ezechiel	413	Iacobi.....	616
Daniel	442	I Petri	618
Osee.....	455	II Petri.....	621
Ioel.....	459	Ioannis.....	623
Amos.....	461	II Ioannis	626
Abdias.....	465	III Ioannis.....	627
Ionas.....	466	Iudæ	628
Michaeas.....	468	Apocalypsis	629

Genesis

1 in principio creavit Deus caelum et terram 2 terra autem erat inanis et vacua et tenebrae super faciem abyssi et spiritus Dei ferebatur super aquas 3 dixitque Deus fiat lux et facta est lux 4 et vidit Deus lucem quod esset bona et divisit lucem ac tenebras 5 appellavitque lucem diem et tenebras noctem factumque est vespere et mane dies unus 6 dixit quoque Deus fiat firmamentum in medio aquarum et dividat aquas ab aquis 7 et fecit Deus firmamentum divisitque aquas quae erant sub firmamento ab his quae erant super firmamentum et factum est ita 8 vocavitque Deus firmamentum caelum et factum est vespere et mane dies secundus 9 dixit vero Deus congregentur aquae quae sub caelo sunt in locum unum et appareat arida factumque est ita 10 et vocavit Deus aridam terram congregationesque aquarum appellavit maria et vidit Deus quod esset bonum 11 et ait germinet terra herbam virentem et facientem semen et lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum cuius semen in semet ipso sit super terram et factum est ita 12 et protulit terra herbam virentem et adferentem semen iuxta genus suum lignumque faciens fructum et habens unumquodque sementem secundum speciem suam et vidit Deus quod esset bonum 13 factumque est vespere et mane dies tertius 14 dixit autem Deus fiant luminaria in firmamento caeli ut dividant diem ac noctem et sint in signa et tempora et dies et annos 15 ut luceant in firmamento caeli et inluminent terram et factum est ita 16 fecitque Deus duo magna luminaria luminare maius ut praeesset diei et luminare minus ut praeesset nocti et stellas 17 et posuit eas in firmamento caeli ut lucerent super terram 18 et praeesset diei ac nocti et dividerent lucem ac tenebras et vidit Deus quod esset bonum 19 et factum est vespere et mane dies quartus 20 dixit etiam Deus producant aquae reptile animae viventis et volatile super terram sub firmamento caeli 21 creavitque Deus cete grandia et omnem animam viventem atque motabilem quam produxerant aquae in species suas et omne volatile secundum genus suum et vidit Deus quod esset bonum 22 benedixitque eis dicens crescite et multiplicamini et replete aquas maris avesque multiplicentur super terram 23 et factum est vespere et mane dies quintus 24 dixit quoque Deus producat terra animam viventem in genere suo iumenta et reptilia et bestias terrae secundum species suas factumque est ita 25 et fecit Deus bestias terrae iuxta species suas et iumenta et omne reptile terrae in genere suo et vidit Deus quod esset bonum 26 et ait faciamus hominem ad imaginem et

similitudinem nostram et praesit piscibus maris et volatilibus caeli et bestiis universaeque terrae omnique reptili quod movetur in terra 27 et creavit Deus hominem ad imaginem suam ad imaginem Dei creavit illum masculum et feminam creavit eos 28 benedixitque illis Deus et ait crescite et multiplicamini et replete terram et subicite eam et dominamini piscibus maris et volatilibus caeli et universis animantibus quae moventur super terram 29 dixitque Deus ecce dedi vobis omnem herbam adferentem semen super terram et universa ligna quae habent in semet ipsis sementem generis sui ut sint vobis in escam 30 et cunctis animantibus terrae omnique volucris caeli et universis quae moventur in terra et in quibus est anima vivens ut habeant ad vescendum et factum est ita 31 viditque Deus cuncta quae fecit et erant valde bona et factum est vespere et mane dies sextus

2 igitur perfecti sunt caeli et terra et omnis ornatus eorum 2 conplevitque Deus die septimo opus suum quod fecerat et requievit die septimo ab universo opere quod patrarat 3 et benedixit diei septimo et sanctificavit illum quia in ipso cessaverat ab omni opere suo quod creavit Deus ut faceret 4 istae generationes caeli et terrae quando creatae sunt in die quo fecit Dominus Deus caelum et terram 5 et omne virgultum agri antequam oreretur in terra omnemque herbam regionis priusquam germinaret non enim pluerat Dominus Deus super terram et homo non erat qui operaretur terram 6 sed fons ascendebat e terra irrigans universam superficiem terrae 7 formavit igitur Dominus Deus hominem de limo terrae et inspiravit in faciem eius spiraculum vitae et factus est homo in animam viventem 8 plantaverat autem Dominus Deus paradysum voluptatis a principio in quo posuit hominem quem formaverat 9 produxitque Dominus Deus de humo omne lignum pulchrum visu et ad vescendum suave lignum etiam vitae in medio paradisi lignumque scientiae boni et mali 10 et fluvius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradysum qui inde dividitur in quattuor capita 11 nomen uni Phison ipse est qui circuit omnem terram Evilat ubi nascitur aurum 12 et aurum terrae illius optimum est ibique invenitur bdellium et lapis onychinus 13 et nomen fluvio secundo Geon ipse est qui circuit omnem terram Aethiopiae 14 nomen vero fluminis tertii Tigris ipse vadit contra Assyrios fluvius autem quartus ipse est Eufrates 15 tulit ergo Dominus Deus hominem et posuit eum in paradiso voluptatis ut operaretur et custodiret illum 16 praecepitque ei dicens ex omni lig-

no paradisi comede ¹⁷ de ligno autem scientiae boni et mali ne comedas in quocumque enim die comederis ex eo morte morieris ¹⁸ dixit quoque Dominus Deus non est bonum esse hominem solum faciamus ei adiutorium similem sui ¹⁹ formatis igitur Dominus Deus de humo cunctis animantibus terrae et universis volatilibus caeli adduxit ea ad Adam ut videret quid vocaret ea omne enim quod vocavit Adam animae viventis ipsum est nomen eius ²⁰ appellavitque Adam nominibus suis cuncta animantia et universa volatilia caeli et omnes bestias terrae Adam vero non inveniebatur adiutor similis eius ²¹ inmisit ergo Dominus Deus soporem in Adam cumque obdormisset tulit unam de costis eius et replevit carnem pro ea ²² et aedificavit Dominus Deus costam quam tulerat de Adam in mulierem et adduxit eam ad Adam ²³ dixitque Adam hoc nunc os ex ossibus meis et caro de carne mea haec vocabitur virago quoniam de viro sumpta est ²⁴ quam ob rem relinquet homo patrem suum et matrem et adherebit uxori suae et erunt duo in carne una ²⁵ erant autem uterque nudi Adam scilicet et uxor eius et non erubescabant

3 sed et serpens erat callidior cunctis animantibus terrae quae fecerat Dominus Deus qui dixit ad mulierem cur praecepit vobis Deus ut non comederetis de omni ligno paradisi ² cui respondit mulier de fructu lignorum quae sunt in paradiso vescemur ³ de fructu vero ligni quod est in medio paradisi praecepit nobis Deus ne comederemus et ne tangeremus illud ne forte moriamur ⁴ dixit autem serpens ad mulierem nequaquam morte moriemini ⁵ scit enim Deus quod in quocumque die comederitis ex eo aperientur oculi vestri et eritis sicut dii scientes bonum et malum ⁶ vidit igitur mulier quod bonum esset lignum ad vescendum et pulchrum oculis aspectuque delectabile et tulit de fructu illius et comedit deditque viro suo qui comedit ⁷ et aperti sunt oculi amborum cumque cognovissent esse se nudos consuerunt folia ficus et fecerunt sibi perizomata ⁸ et cum audissent vocem Domini Dei deambulantis in paradiso ad auram post meridiem abscondit se Adam et uxor eius a facie Domini Dei in medio ligni paradisi ⁹ vocavitque Dominus Deus Adam et dixit ei ubi es ¹⁰ qui ait vocem tuam audivi in paradiso et timui eo quod nudus essem et abscondi me ¹¹ cui dixit quis enim indicavit tibi quod nudus esses nisi quod ex ligno de quo tibi praeceperam ne comederes comedisti ¹² dixitque Adam mulier quam dedisti sociam mihi dedit mihi de ligno et comedi ¹³ et dixit Dominus Deus ad mulierem quare hoc fecisti quae respondit serpens decepit me et comedi ¹⁴ et ait Dominus Deus ad serpentem quia fecisti hoc maledictus es inter omnia animantia et bestias terrae super pectus tuum gradieris et terram comedes cunctis diebus vitae tuae ¹⁵ inimicitias ponam inter te et mulierem et semen tuum et semen illius ipsa conteret caput tuum et tu insidiaberis calcaneo eius ¹⁶ mulieri quoque dixit multiplicabo aerumnas tuas et conceptus tuos in dolore paries filios et sub viri potestate eris et ipse dom-

inabitur tui ¹⁷ ad Adam vero dixit quia audisti vocem uxoris tuae et comedisti de ligno ex quo praeceperam tibi ne comederes maledicta terra in opere tuo in laboribus comedes eam cunctis diebus vitae tuae ¹⁸ spinas et tribulos germinabit tibi et comedes herbas terrae ¹⁹ in sudore vultus tui vesceris pane donec revertaris in terram de qua sumptus es quia pulvis es et in pulverem reverteris ²⁰ et vocavit Adam nomen uxoris suae Hava eo quod mater esset cunctorum viventium ²¹ fecit quoque Dominus Deus Adam et uxori eius tunicas pellicias et induit eos ²² et ait ecce Adam factus est quasi unus ex nobis sciens bonum et malum nunc ergo ne forte mittat manum suam et sumat etiam de ligno vitae et comedat et vivat in aeternum ²³ emisit eum Dominus Deus de paradiso voluptatis ut operaretur terram de qua sumptus est ²⁴ eiecitque Adam et conlocavit ante paradisum voluptatis cherubin et flammeum gladium atque versatilem ad custodiendam viam ligni vitae

4 Adam vero cognovit Havam uxorem suam quae concepit et peperit Cain dicens possedi hominem per Dominum ² rursusque peperit fratrem eius Abel fuit autem Abel pastor ovium et Cain agricola ³ factum est autem post multos dies ut offerret Cain de fructibus terrae munera Domino ⁴ Abel quoque obtulit de primogenitis gregis sui et de adipibus eorum et respexit Dominus ad Abel et ad munera eius ⁵ ad Cain vero et ad munera illius non respexit iratusque est Cain vehementer et concidit vultus eius ⁶ dixitque Dominus ad eum quare maestus es et cur concidit facies tua ⁷ nonne si bene egeris recipies sin autem male statim in foribus peccatum aderit sed sub te erit appetitus eius et tu dominaberis illius ⁸ dixitque Cain ad Abel fratrem suum egrediamur foras cumque essent in agro consurrexit Cain adversus Abel fratrem suum et interfecit eum ⁹ et ait Dominus ad Cain ubi est Abel frater tuus qui respondit nescio num custos fratris mei sum ¹⁰ dixitque ad eum quid fecisti vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra ¹¹ nunc igitur maledictus eris super terram quae aperuit os suum et suscepit sanguinem fratris tui de manu tua ¹² cum operatus fueris eam non dabit tibi fructus suos vagus et profugus eris super terram ¹³ dixitque Cain ad Dominum maior est iniquitas mea quam ut veniam merear ¹⁴ ecce eicis me hodie a facie terrae et a facie tua abscondar et ero vagus et profugus in terra omnis igitur qui invenerit me occidet me ¹⁵ dixitque ei Dominus nequaquam ita fiet sed omnis qui occiderit Cain septuplum punietur posuitque Dominus Cain signum ut non eum interficeret omnis qui invenisset eum ¹⁶ egressusque Cain a facie Domini habitavit in terra profugus ad orientalem plagam Eden ¹⁷ cognovit autem Cain uxorem suam quae concepit et peperit Enoch et aedificavit civitatem vocavitque nomen eius ex nomine filii sui Enoch ¹⁸ porro Enoch genuit Irad et Irad genuit Maviahel et Maviahel genuit Matusahel et Matusahel genuit Lamech ¹⁹ qui accepit uxores duas nomen uni Ada et nomen alteri Sella ²⁰ genuitque Ada

Iabel qui fuit pater habitantium in tentoriis atque pastorum ²¹ et nomen fratris eius Iubal ipse fuit pater cantantium cithara et organo ²² Sella quoque genuit Thubalcain qui fuit malleator et faber in cuncta opera aeris et ferri soror vero Thubalcain Noemma ²³ dixitque Lamech uxoris suis Adae et Sellae audite vocem meam uxores Lamech auscultate sermonem meum quoniam occidi virum in vulnus meum et adulescentulum in livorem meum ²⁴ septuplum ultio dabitur de Cain de Lamech vero septuagies septies ²⁵ cognovit quoque adhuc Adam uxorem suam et peperit filium vocavitque nomen eius Seth dicens posuit mihi Deus semen aliud pro Abel quem occidit Cain ²⁶ sed et Seth natus est filius quem vocavit Enos iste coepit invocare nomen Domini

5 hic est liber generationis Adam in die qua creavit Deus hominem ad similitudinem Dei fecit illum ² masculinum et feminam creavit eos et benedixit illis et vocavit nomen eorum Adam in die qua creati sunt ³ vixit autem Adam centum triginta annis et genuit ad similitudinem et imaginem suam vocavitque nomen eius Seth ⁴ et facti sunt dies Adam postquam genuit Seth octingenti anni genuitque filios et filias ⁵ et factum est omne tempus quod vixit Adam anni nongenti triginta et mortuus est ⁶ vixit quoque Seth centum quinque annos et genuit Enos ⁷ vixitque Seth postquam genuit Enos octingentis septem annis genuitque filios et filias ⁸ et facti sunt omnes dies Seth nongentorum duodecim annorum et mortuus est ⁹ vixit vero Enos nonaginta annis et genuit Cainan ¹⁰ post cuius ortum vixit octingentis quindecim annis et genuit filios et filias ¹¹ factique sunt omnes dies Enos nongentorum quinque annorum et mortuus est ¹² vixit quoque Cainan septuaginta annis et genuit Malalehel ¹³ et vixit Cainan postquam genuit Malalehel octingentos quadraginta annos genuitque filios et filias ¹⁴ et facti sunt omnes dies Cainan nongenti decem anni et mortuus est ¹⁵ vixit autem Malalehel sexaginta quinque annos et genuit Iared ¹⁶ et vixit Malalehel postquam genuit Iared octingentis triginta annis et genuit filios et filias ¹⁷ et facti sunt omnes dies Malalehel octingenti nonaginta quinque anni et mortuus est ¹⁸ vixitque Iared centum sexaginta duobus annis et genuit Enoch ¹⁹ et vixit Iared postquam genuit Enoch octingentos annos et genuit filios et filias ²⁰ et facti sunt omnes dies Iared nongenti sexaginta duo anni et mortuus est ²¹ porro Enoch vixit sexaginta quinque annis et genuit Mathusalam ²² et ambulavit Enoch cum Deo postquam genuit Mathusalam trecentis annis et genuit filios et filias ²³ et facti sunt omnes dies Enoch trecenti sexaginta quinque anni ²⁴ ambulavitque cum Deo et non apparuit quia tulit eum Deus ²⁵ vixit quoque Mathusalam centum octoginta septem annos et genuit Lamech ²⁶ et vixit Mathusalam postquam genuit Lamech septingentos octoginta duos annos et genuit filios et filias ²⁷ et facti sunt omnes dies Mathusalae nongenti sexaginta novem anni et mortuus est ²⁸ vixit autem Lamech centum octoginta duobus annis

et genuit filium ²⁹ vocavitque nomen eius Noe dicens iste consolabitur nos ab operibus et laboribus manuum nostrarum in terra cui maledixit Dominus ³⁰ vixitque Lamech postquam genuit Noe quingentos nonaginta quinque annos et genuit filios et filias ³¹ et facti sunt omnes dies Lamech septingenti septuaginta septem anni et mortuus est ³² Noe vero cum quingentorum esset annorum genuit Sem et Ham et Iafeth

6 cumque coepissent homines multiplicari super terram et filias procreassent ² videntes filii Dei filias eorum quod essent pulchrae acceperunt uxores sibi ex omnibus quas elegerant ³ dixitque Deus non permanebit spiritus meus in homine in aeternum quia caro est eruntque dies illius centum viginti annorum ⁴ gigantes autem erant super terram in diebus illis postquam enim ingressi sunt filii Dei ad filias hominum illaeque genuerunt isti sunt potentes a saeculo viri famosi ⁵ videns autem Deus quod multa malitia hominum esset in terra et cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore ⁶ paenituit eum quod hominem fecisset in terra et tactus dolore cordis intrinsecus ⁷ delebo inquit hominem quem creavi a facie terrae ab homine usque ad animantia a reptili usque ad volucres caeli paenitet enim me fecisse eos ⁸ Noe vero invenit gratiam coram Domino ⁹ hae generationes Noe Noe vir iustus atque perfectus fuit in generationibus suis cum Deo ambulavit ¹⁰ et genuit tres filios Sem Ham et Iafeth ¹¹ corrupta est autem terra coram Deo et repleta est iniquitate ¹² cumque vidisset Deus terram esse corruptam omnis quippe caro corruperat viam suam super terram ¹³ dixit ad Noe finis universae carnis venit coram me repleta est terra iniquitate a facie eorum et ego disperdam eos cum terra ¹⁴ fac tibi arcam de lignis levigatis mansiunculas in arca facies et bitumine linies intrinsecus et extrinsecus ¹⁵ et sic facies eam trecentorum cubitorum erit longitudo arcae quinquaginta cubitorum latitudo et triginta cubitorum altitudo illius ¹⁶ fenestram in arca facies et in cubito consummabis summitatem ostium autem arcae pones ex latere deorsum cenacula et tritega facies in ea ¹⁷ ecce ego adducam diluvii aquas super terram ut interficiam omnem carnem in qua spiritus vitae est subter caelum universa quae in terra sunt consumentur ¹⁸ ponamque foedus meum tecum et ingredieris arcam tu et filii tui uxor tua et uxores filiorum tuorum tecum ¹⁹ et ex cunctis animantibus universae carnis bina induces in arcam ut vivant tecum masculini sexus et feminini ²⁰ de volucris iuxta genus suum et de iumentis in genere suo et ex omni reptili terrae secundum genus suum bina de omnibus ingredientur tecum ut possint vivere ²¹ tolles igitur tecum ex omnibus escis quae mandi possunt et conportabis apud te et erunt tam tibi quam illis in cibum ²² fecit ergo Noe omnia quae praeceperat illi Deus

7 dixitque Dominus ad eum ingredere tu et omnis domus tua arcam te enim vidi iustum coram me in generatione hac ² ex omnibus animantibus mundis tolle septena septena masculinum et feminam de ani-

mantibus vero non mundis duo duo masculum et feminam ³ sed et de volatilibus caeli septena septena masculum et feminam ut salvetur semen super faciem universae terrae ⁴ adhuc enim et post dies septem ego pluam super terram quadraginta diebus et quadraginta noctibus et delebo omnem substantiam quam feci de superficie terrae ⁵ fecit ergo Noe omnia quae mandaverat ei Dominus ⁶ eratque sescentorum annorum quando diluvii aquae inundaverunt super terram ⁷ et ingressus est Noe et filii eius uxor eius et uxores filiorum eius cum eo in arcam propter aquas diluvii ⁸ de animantibus quoque mundis et inmundis et de volucris et ex omni quod movetur super terram ⁹ duo et duo ingressa sunt ad Noe in arcam masculus et femina sicut praeceperat Deus Noe ¹⁰ cumque transissent septem dies aquae diluvii inundaverunt super terram ¹¹ anno sescentesimo vitae Noe mense secundo septimodecimo die mensis rupti sunt omnes fontes abyssi magnae et cataractae caeli apertae sunt ¹² et facta est pluvia super terram quadraginta diebus et quadraginta noctibus ¹³ in articulo diei illius ingressus est Noe et Sem et Ham et Jafeth filii eius uxor illius et tres uxores filiorum eius cum eis in arcam ¹⁴ ipsi et omne animal secundum genus suum universaque iumenta in genus suum et omne quod movetur super terram in genere suo cunctumque volatile secundum genus suum universae aves omnesque volucres ¹⁵ ingressae sunt ad Noe in arcam bina et bina ex omni carne in qua erat spiritus vitae ¹⁶ et quae ingressa sunt masculus et femina ex omni carne introierunt sicut praeceperat ei Deus et inclusit eum Dominus de foris ¹⁷ factumque est diluvium quadraginta diebus super terram et multiplicatae sunt aquae et elevaverunt arcam in sublime a terra ¹⁸ vehementer inundaverunt et omnia repleverunt in superficie terrae porro arca ferebatur super aquas ¹⁹ et aquae praevaluerunt nimis super terram opertique sunt omnes montes excelsi sub universo caelo ²⁰ quindecim cubitis altior fuit aqua super montes quos operuerat ²¹ consumptaque est omnis caro quae movebatur super terram volucrum animantium bestiarum omniumque reptilium quae reptant super terram universi homines ²² et cuncta in quibus spiraculum vitae est in terra mortua sunt ²³ et delevit omnem substantiam quae erat super terram ab homine usque ad pecus tam reptile quam volucres caeli et deleta sunt de terra remansit autem solus Noe et qui cum eo erant in arca ²⁴ obtinueruntque aquae terras centum quinquaginta diebus

8 recordatus autem Deus Noe cunctarumque animantium et omnium iumentorum quae erant cum eo in arca adduxit spiritum super terram et imminutae sunt aquae ² et clausi sunt fontes abyssi et cataractae caeli et prohibitae sunt pluviae de caelo ³ reversaeque aquae de terra euntes et redeuntes et coeperunt minui post centum quinquaginta dies ⁴ requievitque arca mense septimo vicesima septima die mensis super montes Armeniae ⁵ at vero aquae ibant et decrescebant usque ad decimum mensem decimo

enim mense prima die mensis apparuerunt cacumina montium ⁶ cumque transissent quadraginta dies aperiens Noe fenestram arcae quam fecerat dimisit corvum ⁷ qui egrediebatur et revertebatur donec sicarentur aquae super terram ⁸ emisit quoque columbam post eum ut videret si iam cessasset aquae super faciem terrae ⁹ quae cum non invenisset ubi requiesceret pes eius reversa est ad eum in arcam aquae enim erant super universam terram extenditque manum et adprehensam intulit in arcam ¹⁰ expectatis autem ultra septem diebus aliis rursus dimisit columbam ex arca ¹¹ at illa venit ad eum ad vesperam portans ramum olivae virentibus foliis in ore suo intellexit ergo Noe quod cessasset aquae super terram ¹² expectavitque nihilominus septem alios dies et emisit columbam quae non est reversa ultra ad eum ¹³ igitur sescentesimo primo anno primo mense prima die mensis imminutae sunt aquae super terram et aperiens Noe tectum arcae aspexit viditque quod exsiccata esset superficies terrae ¹⁴ mense secundo septima et vicesima die mensis arefacta est terra ¹⁵ locutus est autem Deus ad Noe dicens ¹⁶ egredere de arca tu et uxor tua filii tui et uxores filiorum tuorum tecum ¹⁷ cuncta animantia quae sunt apud te ex omni carne tam in volatilibus quam in bestiis et in universis reptilibus quae reptant super terram educ tecum et ingredimini super terram crescite et multiplicamini super eam ¹⁸ egressus est ergo Noe et filii eius uxor illius et uxores filiorum eius cum eo ¹⁹ sed et omnia animantia iumenta et reptilia quae repunt super terram secundum genus suum arcam egressa sunt ²⁰ aedificavit autem Noe altare Domino et tollens de cunctis pecoribus et volucris mundis obtulit holocausta super altare ²¹ odoratusque est Dominus odorem suavitatis et ait ad eum nequaquam ultra maledicam terrae propter homines sensus enim et cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adulescentia sua non igitur ultra percutiam omnem animantem sicut feci ²² cunctis diebus terrae sementis et messis frigus et aestus aestas et hiemps nox et dies non requiescent

9 benedixitque Deus Noe et filiis eius et dixit ad eos crescite et multiplicamini et implete terram ² et terror vester ac tremor sit super cuncta animalia terrae et super omnes volucres caeli cum universis quae moventur in terra omnes pisces maris manui vestrae traditi sunt ³ et omne quod movetur et vivit erit vobis in cibum quasi holera virentia tradidi vobis omnia ⁴ excepto quod carnem cum sanguine non comedetis ⁵ sanguinem enim animarum vestrarum requiram de manu cunctarum bestiarum et de manu hominis de manu viri et fratris eius requiram animam hominis ⁶ quicumque effuderit humanum sanguinem fundetur sanguis illius ad imaginem quippe Dei factus est homo ⁷ vos autem crescite et multiplicamini et ingredimini super terram et implete eam ⁸ haec quoque dixit Deus ad Noe et ad filios eius cum eo ⁹ ecce ego statuam pactum meum vobiscum et cum semine vestro post vos ¹⁰ et ad omnem animam viventem quae

est vobiscum tam in volucribus quam in iumentis et pecudibus terrae cunctis quae egressa sunt de arca et universis bestiis terrae ¹¹ statuam pactum meum vobiscum et nequaquam ultra interficietur omnis caro aquis diluvii neque erit deinceps diluvium dissipans terram ¹² dixitque Deus hoc signum foederis quod do inter me et vos et ad omnem animam viventem quae est vobiscum in generationes sempiternas ¹³ arcum meum ponam in nubibus et erit signum foederis inter me et inter terram ¹⁴ cumque obduxero nubibus caelum apparebit arcus meus in nubibus ¹⁵ et recordabor foederis mei vobiscum et cum omni anima vivente quae carnem vegetat et non erunt ultra aquae diluvii ad delendam universam carnem ¹⁶ eritque arcus in nubibus et videbo illum et recordabor foederis sempiterni quod pactum est inter Deum et inter omnem animam viventem universae carnis quae est super terram ¹⁷ dixitque Deus Noe hoc erit signum foederis quod constitui inter me et inter omnem carnem super terram ¹⁸ erant igitur filii Noe qui egressi sunt de arca Sem Ham et Iafeth porro Ham ipse est pater Chanaan ¹⁹ tres isti sunt filii Noe et ab his disseminatum est omne hominum genus super universam terram ²⁰ coepitque Noe vir agricola exercere terram et plantavit vineam ²¹ bibensque vinum inebriatus est et nudatus in tabernaculo suo ²² quod cum vidisset Ham pater Chanaan verenda scilicet patris sui esse nuda nuntiavit duobus fratribus suis foras ²³ at vero Sem et Iafeth pallium inposuerunt umeris suis et incedentes retrorsum operuerunt verecunda patris sui faciesque eorum aversae erant et patris virilia non viderunt ²⁴ evigilans autem Noe ex vino cum didicisset quae fecerat ei filius suus minor ²⁵ ait maledictus Chanaan servus servorum erit fratribus suis ²⁶ dixitque benedictus Dominus Deus Sem sit Chanaan servus eius ²⁷ dilatet Deus Iafeth et habitet in tabernaculis Sem sitque Chanaan servus eius ²⁸ vixit autem Noe post diluvium trecentis quinquaginta annis ²⁹ et impleti sunt omnes dies eius non-gentorum quinquaginta annorum et mortuus est

10 hae generationes filiorum Noe Sem Ham Iafeth natiue sunt eis filii post diluvium ² filii Iafeth Gomer Magog et Madai Iavan et Thubal et Mosoch et Thiras ³ porro filii Gomer Aschenez et Rifath et Thogorma ⁴ filii autem Iavan Elisa et Tharsis Cetthim et Dodanim ⁵ ab his divisae sunt insulae gentium in regionibus suis unusquisque secundum linguam et familias in nationibus suis ⁶ filii autem Ham Chus et Mesraim et Fut et Chanaan ⁷ filii Chus Saba et Hevila et Sabatha et Regma et Sabathaca filii Regma Saba et Dadan ⁸ porro Chus genuit Nemrod ipse coepit esse potens in terra ⁹ et erat robustus venator coram Domino ab hoc exivit proverbium quasi Nemrod robustus venator coram Domino ¹⁰ fuit autem principium regni eius Babylon et Arach et Archad et Chalanne in terra Sennaar ¹¹ de terra illa egressus est Assur et aedificavit Nineven et plateas civitatis et Chale ¹² Resen quoque inter Nineven et Chale haec est civitas magna ¹³ at vero Mesraim genuit Ludim et Anamim et Laabim Nepthum

¹⁴ et Phetrusim et Cesluim de quibus egressi sunt Philisthim et Caphthirim ¹⁵ Chanaan autem genuit Sidonem primogenitum suum Ettheum ¹⁶ et Iebuseum et Amorreum Gergeseum ¹⁷ Eveum et Araceum Sineum ¹⁸ et Aradium Samariten et Amatheum et post haec disseminati sunt populi Chananeorum ¹⁹ factique sunt termini Chanaan venientibus a Sidone Geraram usque Gazam donec ingrediatis Sodomam et Gomorram et Adama et Seboim usque Lesa ²⁰ hii filii Ham in cognationibus et linguis et generationibus terrisque et gentibus suis ²¹ de Sem quoque nati sunt patre omnium filiorum Eber fratre Iafeth maiore ²² filii Sem Aelam et Assur et Arfaxad et Lud et Aram ²³ filii Aram Us et Hul et Gether et Mes ²⁴ at vero Arfaxad genuit Sala de quo ortus est Eber ²⁵ natiue sunt Eber filii duo nomen uni Faleg eo quod in diebus eius divisa sit terra et nomen fratris eius Iectan ²⁶ qui Iectan genuit Helmodad et Saleph et Asarmoth Iare ²⁷ et Aduram et Uzal Decla ²⁸ et Ebal et Abimahel Saba ²⁹ et Ophir et Evila et Jobab omnes isti filii Iectan ³⁰ et facta est habitatio eorum de Messa pergentibus usque Sephar montem orientalem ³¹ isti filii Sem secundum cognationes et linguas et regiones in gentibus suis ³² hae familiae Noe iuxta populos et nationes suas ab his divisae sunt gentes in terra post diluvium

11 erat autem terra labii unius et sermonum eorundem ² cumque proficiscerentur de oriente invenerunt campum in terra Sennaar et habitaverunt in eo ³ dixitque alter ad proximum suum venite faciamus lateres et coquamus eos igni habueruntque lateres pro saxis et bitumen pro cemento ⁴ et dixerunt venite faciamus nobis civitatem et turrem cuius culmen pertingat ad caelum et celebremus nomen nostrum antequam dividamur in universas terras ⁵ descendit autem Dominus ut videret civitatem et turrem quam aedificabant filii Adam ⁶ et dixit ecce unus est populus et unum labium omnibus coeperuntque hoc facere nec desistent a cogitationibus suis donec eas opere compleant ⁷ venite igitur descendamus et confundamus ibi linguam eorum ut non audiat unusquisque vocem proximi sui ⁸ atque ita divisit eos Dominus ex illo loco in universas terras et cessaverunt aedificare civitatem ⁹ et idcirco vocatum est nomen eius Babel quia ibi confusum est labium universae terrae et inde dispersit eos Dominus super faciem cunctarum regionum ¹⁰ hae generationes Sem Sem centum erat annorum quando genuit Arfaxad biennio post diluvium ¹¹ vixitque Sem postquam genuit Arfaxad quingentos annos et genuit filios et filias ¹² porro Arfaxad vixit triginta quinque annos et genuit Sale ¹³ vixitque Arfaxad postquam genuit Sale trecentis tribus annis et genuit filios et filias ¹⁴ Sale quoque vixit triginta annis et genuit Eber ¹⁵ vixitque Sale postquam genuit Eber quadringentis tribus annis et genuit filios et filias ¹⁶ vixit autem Eber triginta quattuor annis et genuit Faleg ¹⁷ et vixit Eber postquam genuit Faleg quadringentis triginta annis et genuit filios et filias ¹⁸ vixit quoque Faleg triginta annis et genuit Reu ¹⁹ vix-

itque Faleg postquam genuit Reu ducentis novem annis et genuit filios et filias ²⁰ vixit autem Reu triginta duobus annis et genuit Sarug ²¹ vixitque Reu postquam genuit Sarug ducentis septem annis et genuit filios et filias ²² vixit vero Sarug triginta annis et genuit Nahor ²³ vixitque Sarug postquam genuit Nahor ducentos annos et genuit filios et filias ²⁴ vixit autem Nahor viginti novem annis et genuit Thare ²⁵ vixitque Nahor postquam genuit Thare centum decem et novem annos et genuit filios et filias ²⁶ vixitque Thare septuaginta annis et genuit Abram et Nahor et Aran ²⁷ hae sunt autem generationes Thare Thare genuit Abram et Nahor et Aran porro Aran genuit Loth ²⁸ mortuusque est Aran ante Thare patrem suum in terra nativitatis suae in Ur Chaldeorum ²⁹ duxerunt autem Abram et Nahor uxores nomen autem uxoris Abram Sarai et nomen uxoris Nahor Melcha filia Aran patris Melchae et patris Ieschae ³⁰ erat autem Sarai sterilis nec habebat liberos ³¹ tulit itaque Thare Abram filium suum et Loth filium Aran filium filii sui et Sarai nurum suam uxorem Abram filii sui et eduxit eos de Ur Chaldeorum ut irent in terram Chanaan veneruntque usque Haran et habitaverunt ibi ³² et facti sunt dies Thare ducentorum quinque annorum et mortuus est in Haran

12 dixit autem Dominus ad Abram egredere de terra tua et de cognatione tua et de domo patris tui in terram quam monstrabo tibi ² faciamque te in gentem magnam et benedicam tibi et magnificabo nomen tuum erisque benedictus ³ benedicam benedictibus tibi et maledicam maledicentibus tibi atque in te benedicentur universae cognationes terrae ⁴ egressus est itaque Abram sicut praeceperat ei Dominus et ivit cum eo Loth septuaginta quinque annorum erat Abram cum egrederetur de Haran ⁵ tulitque Sarai uxorem suam et Loth filium fratris sui universamque substantiam quam possederant et animas quas fecerant in Haran et egressi sunt ut irent in terram Chanaan cumque venissent in eam ⁶ pertransivit Abram terram usque ad locum Sychem usque ad convallem Inlustrem Chananeus autem tunc erat in terra ⁷ apparuitque Dominus Abram et dixit ei semini tuo dabo terram hanc qui aedificavit ibi altare Domino qui apparuerat ei ⁸ et inde transgrediens ad montem qui erat contra orientem Bethel tetendit ibi tabernaculum suum ab occidente habens Bethel et ab oriente Ai aedificavit quoque ibi altare Domino et invocavit nomen eius ⁹ perrexitque Abram vadens et ultra progrediens ad meridiem ¹⁰ facta est autem fames in terra descenditque Abram in Aegyptum ut peregrinaretur ibi praevaluerat enim fames in terra ¹¹ cumque prope esset ut ingrederetur Aegyptum dixit Sarai uxori suae novi quod pulchra sis mulier ¹² et quod cum viderint te Aegyptii dicturi sunt uxor ipsius est et interficient me et te reservabunt ¹³ dic ergo obsecro te quod soror mea sis ut bene sit mihi propter te et vivat anima mea ob gratiam tui ¹⁴ cum itaque ingressus esset Abram Aegyptum viderunt Aegyptii mulierem quod esset pul-

chra nimis ¹⁵ et nuntiaverunt principes Pharaoni et laudaverunt eam apud illum et sublata est mulier in domum Pharaonis ¹⁶ Abram vero bene usi sunt propter illam fueruntque ei oves et boves et asini et servi et famulae et asinae et cameli ¹⁷ flagellavit autem Dominus Pharaonem plagis maximis et domum eius propter Sarai uxorem Abram ¹⁸ vocavitque Pharaon Abram et dixit ei quidnam est quod fecisti mihi quare non indicasti quod uxor tua esset ¹⁹ quam ob causam dixisti esse sororem tuam ut tollerem eam mihi in uxorem nunc igitur ecce coniux tua accipe eam et vade ²⁰ praecepitque Pharaon super Abram viris et deduxerunt eum et uxorem illius et omnia quae habebat

13 ascendit ergo Abram de Aegypto ipse et uxor eius et omnia quae habebat et Loth cum eo ad australem plagam ² erat autem dives valde in possessione argenti et auri ³ reversusque est per iter quo venerat a meridie in Bethel usque ad locum ubi prius fixerat tabernaculum inter Bethel et Ai ⁴ in loco altaris quod fecerat prius et invocavit ibi nomen Domini ⁵ sed et Loth qui erat cum Abram fuerunt greges ovium et armenta et tabernacula ⁶ nec poterat eos capere terra ut habitarent simul erat quippe substantia eorum multa et non quibant habitare communiter ⁷ unde et facta est rixa inter pastores gregum Abram et Loth eo autem tempore Chananeus et Ferezeus habitabant in illa terra ⁸ dixit ergo Abram ad Loth ne quaeso sit iurgium inter me et te et inter pastores meos et pastores tuos fratres enim sumus ⁹ ecce universa terra coram te est recede a me obsecro si ad sinistram ieris ego ad dexteram tenebo si tu dexteram elegeris ego ad sinistram pergam ¹⁰ elevatis itaque Loth oculis vidit omnem circa regionem Iordanis quae universa inrigabatur antequam subverteret Dominus Sodomam et Gomorram sicut paradisi Domini et sicut Aegyptus venientibus in Segor ¹¹ elegitque sibi Loth regionem circa Iordanem et recessit ab oriente divisique sunt alterutrum a fratre suo ¹² Abram habitavit in terra Chanaan Loth moratus est in oppidis quae erant circa Iordanem et habitavit in Sodomis ¹³ homines autem Sodomitae pessimi erant et peccatores coram Domino nimis ¹⁴ dixitque Dominus ad Abram postquam divisus est Loth ab eo leva oculos tuos et vide a loco in quo nunc es ad aquilonem et ad meridiem ad orientem et ad occidentem ¹⁵ omnem terram quam conspicis tibi dabo et semini tuo usque in sempiternum ¹⁶ faciamque semen tuum sicut pulverem terrae si quis potest hominum numerare pulverem semen quoque tuum numerare poterit ¹⁷ surge et perambula terram in longitudine et in latitudine sua quia tibi daturus sum eam ¹⁸ movens igitur Abram tabernaculum suum venit et habitavit iuxta convallem Mambre quod est in Hebron aedificavitque ibi altare Domino

14 factum est autem in illo tempore ut Amrafel rex Sennaar et Arioch rex Ponti et Chodorlahomor rex Aelamitarum et Thadal rex Gentium ² inirent bellum contra Bara regem Sodomorum et contra Bersa regem Gomorrae et contra Sennaab regem Adamae et

contra Semeber regem Seboim contraque regem Balae ipsa est Segor ³ omnes hii convenerunt in vallem Silvestrem quae nunc est mare Salis ⁴ duodecim enim annis servierant Chodorlahomor et tertio decimo anno recesserunt ab eo ⁵ igitur anno quartodecimo venit Chodorlahomor et reges qui erant cum eo percusseruntque Rafaim in Astharothcarnaim et Zuzim cum eis et Emim in Savecariathaim ⁶ et Chorreo in montibus Seir usque ad campestria Pharan quae est in solitudine ⁷ reversique sunt et venerunt ad fontem Mesfat ipsa est Cades et percusserunt omnem regionem Amalechitarum et Amorreum qui habitabat in Asasonthamar ⁸ et egressi sunt rex Sodomorum et rex Gomorrae rexque Adamae et rex Seboim necnon et rex Balae quae est Segor et direxerunt contra eos aciem in valle Silvestri ⁹ scilicet adversum Chodorlahomor regem Aelamitarum et Thadal regem Gentium et Amrafel regem Sennaar et Arioch regem Ponti quattuor reges adversus quinque ¹⁰ vallis autem Silvestris habebat puteos multos bituminis itaque rex Sodomorum et Gomorrae terga verterunt cecideruntque ibi et qui remanserant fugerunt ad montem ¹¹ tulerunt autem omnem substantiam Sodomorum et Gomorrae et universa quae ad cibum pertinent et abierunt ¹² necnon et Loth et substantiam eius filium fratris Abram qui habitabat in Sodomis ¹³ et ecce unus qui evaserat nuntiavit Abram Hebraeo qui habitabat in convalle Mambre Amorrei fratris Eschol et fratris Aner hii enim pepigerant foedus cum Abram ¹⁴ quod cum audisset Abram captum videlicet Loth fratrem suum numeravit expeditos vernaculos suos trecentos decem et octo et persecutus est eos usque Dan ¹⁵ et divisit sociis inruit super eos nocte percussitque eos et persecutus est usque Hoba quae est ad levam Damasci ¹⁶ reduxitque omnem substantiam et Loth fratrem suum cum substantia illius mulieres quoque et populum ¹⁷ egressus est autem rex Sodomorum in occursum eius postquam reversus est a caede Chodorlahomor et regum qui cum eo erant in valle Save quae est vallis Regis ¹⁸ at vero Melchisedech rex Salem proferens panem et vinum erat enim sacerdos Dei altissimi ¹⁹ benedixit ei et ait benedictus Abram Deo excelso qui creavit caelum et terram ²⁰ et benedictus Deus excelsus quo protegente hostes in manibus tuis sunt et dedit ei decimas ex omnibus ²¹ dixit autem rex Sodomorum ad Abram da mihi animas cetera tolle tibi ²² qui respondit ei levo manum meam ad Dominum Deum excelsum possessorem caeli et terrae ²³ quod a filo subteminis usque ad corrigiam caligae non accipiam ex omnibus quae tua sunt ne dicas ego ditavi Abram ²⁴ exceptis his quae comederunt iuvenes et partibus virorum qui venerunt mecum Aner Eschol et Mambre isti accipient partes suas

15 his itaque transactis factus est sermo Domini ad Abram per visionem dicens noli timere Abram ego protector tuus sum et merces tua magna nimis ² dixitque Abram Domine Deus quid dabis mihi ego vadam absque liberis et filius procuratoris domus

meae iste Damascus Eliezer ³ addiditque Abram mihi autem non dedisti semen et ecce vernaculus meus heres meus erit ⁴ statimque sermo Domini factus est ad eum dicens non erit hic heres tuus sed qui egredietur de utero tuo ipsum habebis heredem ⁵ eduxitque eum foras et ait illi suspice caelum et numera stellas si potes et dixit ei sic erit semen tuum ⁶ credidit Domino et reputatum est ei ad iustitiam ⁷ dixitque ad eum ego Dominus qui eduxi te de Ur Chaldeorum ut darem tibi terram istam et possideres eam ⁸ at ille ait Domine Deus unde scire possum quod possessurus sim eam ⁹ respondens Dominus sume inquit mihi vaccam triennem et capram trimam et arietem annorum trium turturem quoque et columbam ¹⁰ qui tollens universa haec divisit per medium et utrasque partes contra se altrinsecus posuit aves autem non divisit ¹¹ descenderuntque volucres super cadavera et abiebat eas Abram ¹² cumque sol occumberet sopor inruit super Abram et horror magnus et tenebrosus invasit eum ¹³ dictumque est ad eum scito praenosens quod peregrinum futurum sit semen tuum in terra non sua et subicient eos servituti et adfligent quadringentis annis ¹⁴ verumtamen gentem cui servituri sunt ego iudicabo et post haec egredientur cum magna substantia ¹⁵ tu autem ibis ad patres tuos in pace sepultus in senectute bona ¹⁶ generatione autem quarta revertentur huc necdum enim completae sunt iniquitates Amorreorum usque ad praesens tempus ¹⁷ cum ergo occubisset sol facta est caligo tenebrosa et apparuit clibanus fumans et lampas ignis transiens inter divisiones illas ¹⁸ in die illo pepigit Dominus cum Abram foedus dicens semini tuo dabo terram hanc a fluvio Aegypti usque ad fluvium magnum flumen Eufraten ¹⁹ Cineos et Cenezeos et Cedmoneos ²⁰ et Hettheos et Ferezeos Rafaim quoque ²¹ et Amorreos et Chananeos et Gergeos et Iebuseos

16 igitur Sarai uxor Abram non genuerat liberos sed habens ancillam aegyptiam nomine Agar ² dixit marito suo ecce conclusit me Dominus ne parerem ingredi ad ancillam meam si forte saltem ex illa suscipiam filios cumque ille adquiesceret deprecanti ³ tulit Agar Aegyptiam ancillam suam post annos decem quam habitare coeperant in terra Chanaan et dedit eam viro suo uxorem ⁴ qui ingressus est ad eam at illa concepisse se videns despexit dominam suam ⁵ dixitque Sarai ad Abram inique agis contra me ego dedi ancillam meam in sinum tuum quae videns quod conceperit despectui me habet iudicet Dominus inter me et te ⁶ cui respondens Abram ecce ait ancilla tua in manu tua est utere ea ut libet adfligente igitur eam Sarai fugam iniit ⁷ cumque invenisset illam angelus Domini iuxta fontem aquae in solitudine qui est in via Sur ⁸ dixit ad eam Agar ancilla Sarai unde venis et quo vadis quae respondit a facie Sarai dominae meae ego fugio ⁹ dixitque ei angelus Domini revertere ad dominam tuam et humiliare sub manibus ipsius ¹⁰ et rursum multiplicans inquit multiplicabo semen tuum et non numerabitur prae multitudine ¹¹ ac deinceps ecce

ait concepisti et paries filium vocabisque nomen eius Ismahel eo quod audierit Dominus adflictionem tuam ¹² hic erit ferus homo manus eius contra omnes et manus omnium contra eum et e regione universorum fratrum suorum figet tabernacula ¹³ vocavit autem nomen Domini qui loquebatur ad eam Tu Deus qui vidisti me dixit enim profecto hic vidi posteriora videntis me ¹⁴ propterea appellavit puteum illum puteum Viventis et videntis me ipse est inter Cades et Barad ¹⁵ peperitque Abrae filium qui vocavit nomen eius Ismahel ¹⁶ octoginta et sex annorum erat quando peperit ei Agar Ismahelem

17 postquam vero nonaginta et novem annorum esse coeperat apparuit ei Dominus dixitque ad eum ego Deus omnipotens ambula coram me et esto perfectus ² ponamque foedus meum inter me et te et multiplicabo te vehementer nimis ³ cecidit Abram pronus in faciem ⁴ dixitque ei Deus ego sum et pactum meum tecum erisque pater multarum gentium ⁵ nec ultra vocabitur nomen tuum Abram sed appellaberis Abraham quia patrem multarum gentium constitui te ⁶ faciamque te crescere vehementissime et ponam in gentibus regesque ex te egredientur ⁷ et statuam pactum meum inter me et te et inter semen tuum post te in generationibus suis foedere sempiterno ut sim Deus tuus et seminis tui post te ⁸ daboque tibi et semini tuo terram peregrinationis tuae omnem terram Chanaan in possessionem aeternam eroque Deus eorum ⁹ dixit iterum Deus ad Abraham et tu ergo custodies pactum meum et semen tuum post te in generationibus suis ¹⁰ hoc est pactum quod observabitis inter me et vos et semen tuum post te circumcidetur ex vobis omne masculinum ¹¹ et circumcidetis carnem praeputii vestri ut sit in signum foederis inter me et vos ¹² infans octo dierum circumcidetur in vobis omne masculinum in generationibus vestris tam vernaculus quam empticius circumcidetur et quicumque non fuerit de stirpe vestra ¹³ eritque pactum meum in carne vestra in foedus aeternum ¹⁴ masculus cuius praeputii caro circumcisa non fuerit delebitur anima illa de populo suo quia pactum meum irritum fecit ¹⁵ dixit quoque Deus ad Abraham Sarai uxorem tuam non vocabis Sarai sed Sarram ¹⁶ et benedicam ei et ex illa dabo tibi filium cui benedicurus sum eritque in nationes et reges populorum orientur ex eo ¹⁷ cecidit Abraham in faciem et risit dicens in corde suo putasne centenario nascetur filius et Sarra nonagenaria pariet ¹⁸ dixitque ad Deum utinam Ismahel vivat coram te ¹⁹ et ait Deus ad Abraham Sarra uxor tua pariet tibi filium vocabisque nomen eius Isaac et constituam pactum meum illi in foedus sempiternum et semini eius post eum ²⁰ super Ismahel quoque exaudivi te ecce benedicam ei et augebo et multiplicabo eum valde duodecim duces generabit et faciam illum in gentem magnam ²¹ pactum vero meum statuam ad Isaac quem pariet tibi Sarra tempore isto in anno altero ²² cumque finitus esset sermo loquentis cum eo ascendit Deus ab Abraham ²³ tulit autem Abraham Isma-

helem filium suum et omnes vernaculos domus suae universosque quos emerat cunctos mares ex omnibus viris domus suae et circumcidit carnem praeputii eorum statim in ipsa die sicut praeceperat ei Deus ²⁴ nonaginta novem erat annorum quando circumcidit carnem praeputii sui ²⁵ et Ismahel filius eius tredecim annos impleverat tempore circumcisionis suae ²⁶ eadem die circumcisis est Abraham et Ismahel filius eius ²⁷ et omnes viri domus illius tam vernaculi quam empticii et alienigenae pariter circumcisi sunt

18 apparuit autem ei Dominus in convalle Mambre sedenti in ostio tabernaculi sui in ipso fervore diei ² cumque elevasset oculos apparuerunt ei tres viri stantes propter eum quos cum vidisset cucurrit in occursum eorum de ostio tabernaculi et adoravit in terra ³ et dixit Domine si inveni gratiam in oculis tuis ne transeas servum tuum ⁴ sed adferam pauxillum aquae et lavate pedes vestros et requiescite sub arbore ⁵ ponam buccellam panis et confortate cor vestrum postea transibitis idcirco enim declinastis ad servum vestrum qui dixerunt fac ut locutus es ⁶ festinavit Abraham in tabernaculum ad Sarram dixitque ei adcelera tria sata similiae commisce et fac subcinericios panes ⁷ ipse vero ad armentum cucurrit et tulit inde vitulum tenerrimum et optimum deditque puero qui festinavit et coxit illum ⁸ tulit quoque butyrum et lac et vitulum quem coxerat et posuit coram eis ipse vero stabat iuxta eos sub arbore ⁹ cumque comedissent dixerunt ad eum ubi est Sarra uxor tua ille respondit ecce in tabernaculo est ¹⁰ cui dixit revertens veniam ad te tempore isto vita comite et habebit filium Sarra uxor tua quo audito Sarra risit post ostium tabernaculi ¹¹ erant autem ambo senes propectaeque aetatis et desierant Sarrae fieri muliebria ¹² quae risit occulte dicens postquam consenui et dominus meus vetulus est voluptati operam dabo ¹³ dixit autem Dominus ad Abraham quare risit Sarra dicens num vere paritura sum anus ¹⁴ numquid Deo est quicumque difficile iuxta conductum revertar ad te hoc eodem tempore vita comite et habebit Sarra filium ¹⁵ negavit Sarra dicens non risi timore perterrita Dominus autem non est inquit ita sed risisti ¹⁶ cum ergo surrexissent inde viri direxerunt oculos suos contra Sodomam et Abraham simul gradiebatur deducens eos ¹⁷ dixitque Dominus num celare potero Abraham quae gesturus sum ¹⁸ cum futurus sit in gentem magnam ac robustissimam et benedicendae sint in illo omnes nationes terrae ¹⁹ scio enim quod praecepturus sit filiis suis et domui suae post se ut custodiant viam Domini et faciant iustitiam et iudicium ut adducat Dominus propter Abraham omnia quae locutus est ad eum ²⁰ dixit itaque Dominus clamor Sodomorum et Gomorrae multiplicatus est et peccatum earum adgravatum est nimis ²¹ descendam et videbo utrum clamorem qui venit ad me opere compleverint an non est ita ut sciam ²² converteruntque se inde et abierunt Sodomam Abraham vero adhuc stabat coram Domino ²³ et adpropinquans ait numquid perdes iustum cum impio

²⁴ si fuerint quinquaginta iusti in civitate peribunt simul et non parces loco illi propter quinquaginta iustos si fuerint in eo ²⁵ absit a te ut rem hanc facias et occidas iustum cum impio fiatque iustus sicut impius non est hoc tuum qui iudicas omnem terram nequaquam facies iudicium ²⁶ dixitque Dominus ad eum si invenero Sodomis quinquaginta iustos in medio civitatis dimittam omni loco propter eos ²⁷ respondens Abraham ait quia semel coepi loquar ad Dominum meum cum sim pulvis et cinis ²⁸ quid si minus quinquaginta iustis quinque fuerint delebis propter quinque universam urbem et ait non delebo si invenero ibi quadraginta quinque ²⁹ rursumque locutus est ad eum sin autem quadraginta inventi fuerint quid facies ait non percutiam propter quadraginta ³⁰ ne quaeso inquit indigneris Domine si loquar quid si inventi fuerint ibi triginta respondit non faciam si invenero ibi triginta ³¹ quia semel ait coepi loquar ad Dominum meum quid si inventi fuerint ibi viginti dixit non interficiam propter viginti ³² obsecro inquit ne irascaris Domine si loquar adhuc semel quid si inventi fuerint ibi decem dixit non delebo propter decem ³³ abiit Dominus postquam cessavit loqui ad Abraham et ille reversus est in locum suum

19 veneruntque duo angeli Sodomam vespere sedente Loth in foribus civitatis qui cum vidisset surrexit et ivit obviam eis adoravitque pronus in terra ² et dixit obsecro domini declinate in domum pueri vestri et manete ibi lavate pedes vestros et mane proficiscimini in viam vestram qui dixerunt minime sed in platea manebimus ³ conpulit illos oppido ut deverterent ad eum ingressisque domum illius fecit convivium coxit azyma et comederunt ⁴ prius autem quam irent cubitum viri civitatis vallaverunt domum a puero usque ad senem omnis populus simul ⁵ vocaveruntque Loth et dixerunt ei ubi sunt viri qui introierunt ad te nocte educ illos huc ut cognoscamus eos ⁶ egressus ad eos Loth post tergum adcludens ostium ait ⁷ nolite quaeso fratres mei nolite malum hoc facere ⁸ habeo duas filias quae necdum cognoverunt virum educam eas ad vos et abutimini eis sicut placuerit vobis dummodo viris istis nihil faciatis mali quia ingressi sunt sub umbraculum tegminis mei ⁹ at illi dixerunt recede illuc et rursus ingressus es inquit ut advena numquid ut iudices te ergo ipsum magis quam hos adfligemus vimque faciebant Loth vehementissime iam prope erat ut refringerent fores ¹⁰ et ecce miserunt manum viri et introduxerunt ad se Loth cluseruntque ostium ¹¹ et eos qui erant foris percusserunt caecitate a minimo usque ad maximum ita ut ostium invenire non possent ¹² dixerunt autem ad Loth habes hic tuorum quempiam generum aut filios aut filias omnes qui tui sunt educ de urbe hac ¹³ delebimus enim locum istum eo quod increverit clamor eorum coram Domino qui misit nos ut perdamus illos ¹⁴ egressus itaque Loth locutus est ad generos suos qui accepturi erant filias eius et dixit surgite egredimini de loco isto quia delebit Dominus civitatem hanc et visus est eis quasi ludens loqui

¹⁵ cumque esset mane cogebant eum angeli dicentes surge et tolle uxorem tuam et duas filias quas habes ne et tu pariter pereas in scelere civitatis ¹⁶ dissimulante illo adprehenderunt manum eius et manum uxoris ac duarum filiarum eius eo quod parceret Dominus illi ¹⁷ et eduxerunt eum posueruntque extra civitatem ibi locutus est ad eum salva animam tuam noli respicere post tergum nec stes in omni circa regione sed in monte salvum te fac ne et tu simul pereas ¹⁸ dixitque Loth ad eos quaeso Domine mi ¹⁹ quia invenit servus tuus gratiam coram te et magnificasti misericordiam tuam quam fecisti mecum ut salvares animam meam nec possum in monte salvari ne forte adprehendat me malum et moriar ²⁰ est civitas haec iuxta ad quam possum fugere parva et salvabor in ea numquid non modica est et vivet anima mea ²¹ dixitque ad eum ecce etiam in hoc suscepi preces tuas ut non subvertam urbem pro qua locutus es ²² festina et salvare ibi quia non potero facere quicquam donec ingrediaris illuc idcirco vocatum est nomen urbis illius Segor ²³ sol egressus est super terram et Loth ingressus est in Segor ²⁴ igitur Dominus pluit super Sodomam et Gomorram sulphur et ignem a Domino de caelo ²⁵ et subvertit civitates has et omnem circa regionem universos habitatores urbium et cuncta terrae virentia ²⁶ respiciensque uxor eius post se versa est in statuam salis ²⁷ Abraham autem consurgens mane ubi steterat prius cum Domino ²⁸ intuitus est Sodomam et Gomorram et universam terram regionis illius viditque ascendentem favillam de terra quasi fornacis fumum ²⁹ cum enim subverteret Deus civitates regionis illius recordatus est Abrahae et liberavit Loth de subversione urbium in quibus habitaverat ³⁰ ascenditque Loth de Segor et mansit in monte duae quoque filiae eius cum eo timuerat enim manere in Segor et mansit in spelunca ipse et duae filiae eius ³¹ dixitque maior ad minorem pater noster senex est et nullus virorum remansit in terra qui possit ingredi ad nos iuxta morem universae terrae ³² veni inebriemus eum vino dormiamusque cum eo ut servare possimus ex patre nostro semen ³³ dederunt itaque patri suo bibere vinum nocte illa et ingressa est maior dormivitque cum patre at ille non sensit nec quando accubuit filia nec quando surrexit ³⁴ altera quoque die dixit maior ad minorem ecce dormivi heri cum patre meo demus ei bibere vinum etiam hac nocte et dormies cum eo ut salvemus semen de patre nostro ³⁵ dederunt et illa nocte patri vinum ingressaque minor filia dormivit cum eo et nec tunc quidem sensit quando concubuerit vel quando illa surrexit ³⁶ conceperunt ergo duae filiae Loth de patre suo ³⁷ peperitque maior filium et vocavit nomen eius Moab ipse est pater Moabitarum usque in praesentem diem ³⁸ minor quoque peperit filium et vocavit nomen eius Ammon id est filius populi mei ipse est pater Ammanitarum usque hodie

20 profectus inde Abraham in terram australem habitavit inter Cades et Sur et peregrinatus est in Geraris ² dixitque de Sarra uxore sua soror mea est

misit ergo Abimelech rex Gerarae et tulit eam ³ venit autem Deus ad Abimelech per somnium noctis et ait ei en morieris propter mulierem quam tulisti habet enim virum ⁴ Abimelech vero non tetigerat eam et ait Domine num gentem ignorantem et iustam interficies ⁵ nonne ipse dixit mihi soror mea est et ipsa ait frater meus est in simplicitate cordis mei et munditia manuum mearum feci hoc ⁶ dixitque ad eum Deus et ego scio quod simplici corde feceris et ideo custodivi te ne peccares in me et non dimisi ut tangeres eam ⁷ nunc igitur redde uxorem viro suo quia propheta est et orabit pro te et vives si autem nolueris reddere scito quod morte morieris tu et omnia quae tua sunt ⁸ statimque de nocte consurgens Abimelech vocavit omnes servos suos et locutus est universa verba haec in auribus eorum timueruntque omnes viri valde ⁹ vocavit autem Abimelech etiam Abraham et dixit ei quid fecisti nobis quid peccavimus in te quia induxisti super me et super regnum meum peccatum grande quae non debuisti facere fecisti nobis ¹⁰ rursusque exostulans ait quid vidisti ut hoc faceres ¹¹ respondit Abraham cogitavi mecum dicens forsitan non est timor Dei in loco isto et interficient me propter uxorem meam ¹² alias autem et vere soror mea est filia patris mei et non filia matris meae et duxi eam uxorem ¹³ postquam autem eduxit me Deus de domo patris mei dixi ad eam hanc misericordiam facies mecum in omni loco ad quem ingrediemur dices quod frater tuus sim ¹⁴ tulit igitur Abimelech oves et boves et servos et ancillas et dedit Abraham reddiditque illi Sarram uxorem suam ¹⁵ et ait terra coram vobis est ubicumque tibi placuerit habita ¹⁶ Sarrae autem dixit ecce mille argenteos dedi fratri tuo hoc erit tibi in velamen oculorum ad omnes qui tecum sunt et quocumque perrexeris mementoque te deprehensam ¹⁷ orante autem Abraham sanavit Deus Abimelech et uxorem ancillasque eius et pepererunt ¹⁸ concluderat enim Deus omnem vulvam domus Abimelech propter Sarram uxorem Abraham

21 visitavit autem Dominus Sarram sicut promiserat et implevit quae locutus est ² concepitque et peperit filium in senectute sua tempore quo praedixerat ei Deus ³ vocavitque Abraham nomen filii sui quem genuit ei Sarra Isaac ⁴ et circumcidit eum octavo die sicut praeceperat ei Deus ⁵ cum centum esset annorum hac quippe aetate patris natus est Isaac ⁶ dixitque Sarra risum fecit mihi Deus quicumque audierit conridebit mihi ⁷ rursumque ait quis auditorum crederet Abraham quod Sarra lactaret filium quem peperit ei iam seni ⁸ crevit igitur puer et ablactatus est fecitque Abraham grande convivium in die ablactationis eius ⁹ cumque vidisset Sarra filium Agar Aegyptiae ludentem dixit ad Abraham ¹⁰ eice ancillam hanc et filium eius non enim erit heres filius ancillae cum filio meo Isaac ¹¹ dure accepit hoc Abraham pro filio suo ¹² cui dixit Deus non tibi videatur asperum super puero et super ancilla tua omnia quae dixerit tibi Sarra audi vocem eius quia in Isaac vocabitur tibi semen ¹³ sed et filium ancillae faciam in gentem magnam quia semen

tuum est ¹⁴ surrexit itaque Abraham mane et tollens panem et utrem aquae inposuit scapulae eius tradiditque puerum et dimisit eam quae cum abisset errabat in solitudine Bersabee ¹⁵ cumque consumpta esset aqua in utre abiecit puerum subter unam arborum quae ibi erant ¹⁶ et abiit seditque e regione procul quantum potest arcus iacere dixit enim non videbo morientem puerum et sedens contra levavit vocem suam et flevit ¹⁷ exaudivit autem Deus vocem pueri vocavitque angelus Domini Agar de caelo dicens quid agis Agar noli timere exaudivit enim Deus vocem pueri de loco in quo est ¹⁸ surge tolle puerum et tene manum illius quia in gentem magnam faciam eum ¹⁹ aperuitque oculos eius Deus quae videns puteum aquae abiit et implevit utrem deditque puero bibere ²⁰ et fuit cum eo qui crevit et moratus est in solitudine et factus est iuvenis sagittarius ²¹ habitavitque in deserto Pharan et accepit illi mater sua uxorem de terra Aegypti ²² eodem tempore dixit Abimelech et Fichol princeps exercitus eius ad Abraham Deus tecum est in universis quae agis ²³ iura ergo per Dominum ne noceas mihi et posteris meis stirpique meae sed iuxta misericordiam quam feci tibi facies mihi et terrae in qua versatus es advena ²⁴ dixitque Abraham ego iurabo ²⁵ et increpavit Abimelech propter puteum aquae quem vi abstulerant servi illius ²⁶ respondit Abimelech nescivi quis fecerit hanc rem sed et tu non indicasti mihi et ego non audivi praeter hodie ²⁷ tulit itaque Abraham oves et boves et dedit Abimelech percusseruntque ambo foedus ²⁸ et statuit Abraham septem agnas gregis seorsum ²⁹ cui dixit Abimelech quid sibi volunt septem agnae istae quas stare fecisti seorsum ³⁰ at ille septem inquit agnas accipies de manu mea ut sint in testimonium mihi quoniam ego fodi puteum istum ³¹ idcirco vocatus est locus ille Bersabee quia ibi uterque iuraverunt ³² et inierunt foedus pro puteo Iuramenti ³³ surrexit autem Abimelech et Fichol princeps militiae eius reversique sunt in terram Palestinorum Abraham vero plantavit nemus in Bersabee et invocavit ibi nomen Domini Dei aeterni ³⁴ et fuit colonus terrae Philistinorum diebus multis

22 quae postquam gesta sunt temptavit Deus Abraham et dixit ad eum Abraham ille respondit adsum ² ait ei tolle filium tuum unigenitum quem diligis Isaac et vade in terram Visionis atque offer eum ibi holocaustum super unum montium quem monstravero tibi ³ igitur Abraham de nocte consurgens stravit asinum suum ducens secum duos iuvenes et Isaac filium suum cumque concidisset ligna in holocaustum abiit ad locum quem praeceperat ei Deus ⁴ die autem tertio elevatis oculis vidit locum procul ⁵ dixitque ad pueros suos expectate hic cum asino ego et puer illuc usque properantes postquam adoraverimus revertemur ad vos ⁶ tulit quoque ligna holocausti et inposuit super Isaac filium suum ipse vero portabat in manibus ignem et gladium cumque duo pergerent simul ⁷ dixit Isaac patri suo pater mi at ille respondit quid vis fili ecce inquit ignis et ligna ubi est victima

holocausti ⁸ dixit Abraham Deus providebit sibi victimam holocausti filii mi pergebant ergo pariter ⁹ veneruntque ad locum quem ostenderat ei Deus in quo aedificavit altare et desuper ligna composuit cumque conligasset Isaac filium suum posuit eum in altari super struem lignorum ¹⁰ extenditque manum et arripuit gladium ut immolaret filium ¹¹ et ecce angelus Domini de caelo clamavit dicens Abraham Abraham qui respondit adsum ¹² dixitque ei non extendas manum tuam super puerum neque facias illi quicquam nunc cognovi quod timeas Dominum et non pepercideris filio tuo unigenito propter me ¹³ levavit Abraham oculos viditque post tergum arietem inter vepres herentem cornibus quem adsumens obtulit holocaustum pro filio ¹⁴ appellavitque nomen loci illius Dominus videt unde usque hodie dicitur in monte Dominus videbit ¹⁵ vocavit autem angelus Domini Abraham secundo de caelo dicens ¹⁶ per memet ipsum iuravi dicit Dominus quia fecisti rem hanc et non pepercideris filio tuo unigenito ¹⁷ benedicam tibi et multiplicabo semen tuum sicut stellas caeli et velut harenam quae est in litore maris possidebit semen tuum portas inimicorum suorum ¹⁸ et benedicentur in semine tuo omnes gentes terrae quia oboedisti voci meae ¹⁹ reversus est Abraham ad pueros suos abieruntque Bersabee simul et habitavit ibi ²⁰ his itaque gestis nuntiatum est Abraham quod Melcha quoque genuisset filios Nahor fratri suo ²¹ Hus primogenitum et Buz fratrem eius Camuhel patrem Syrorum ²² et Chased et Azau Pheldas quoque et Iedlaph ²³ ac Bathuel de quo nata est Rebecca octo istos genuit Melcha Nahor fratri Abraham ²⁴ concubina vero illius nomine Roma peperit Tabee et Gaom et Thaas et Maacha

23 vixit autem Sarra centum viginti septem annis ² et mortua est in civitate Arbee quae est Hebron in terra Chanaan venitque Abraham ut plangeret et fleret eam ³ cumque surrexisset ab officio funeris locutus est ad filios Heth dicens ⁴ advena sum et peregrinus apud vos date mihi ius sepulchri vobiscum ut sepeliam mortuum meum ⁵ responderuntque filii Heth ⁶ audi nos domine princeps Dei es apud nos in electis sepulchris nostris sepeli mortuum tuum nullusque prohibere te poterit quin in monumento eius sepelias mortuum tuum ⁷ surrexit Abraham et adoravit populum terrae filios videlicet Heth ⁸ dixitque ad eos si placet animae vestrae ut sepeliam mortuum meum audite me et intercedite apud Ephron filium Soor ⁹ ut det mihi speluncam duplicem quam habet in extrema parte agri sui pecunia digna tradat mihi eam coram vobis in possessionem sepulchri ¹⁰ habitabat autem Ephron in medio filiorum Heth responditque ad Abraham cunctis audientibus qui ingrediebantur portam civitatis illius dicens ¹¹ nequaquam ita fiat domine mi sed magis ausculta quod loquor agrum trado tibi et speluncam quae in eo est praesentibus filiis populi mei sepeli mortuum tuum ¹² adoravit Abraham coram populo terrae ¹³ et locutus est ad Ephron circumstante plebe quaeso ut audias me dabo pecuniam pro agro

suscipe eam et sic sepeliam mortuum meum in eo ¹⁴ respondit Ephron ¹⁵ domine mi audi terram quam postulas quadringentis argenti siclis valet istud est pretium inter me et te sed quantum est hoc sepeli mortuum tuum ¹⁶ quod cum audisset Abraham adpendit pecuniam quam Ephron postulaverat audientibus filiis Heth quadringentos siclos argenti et probati monetariae publicae ¹⁷ confirmatusque est ager quondam Ephronis in quo erat spelunca duplex respiciens Mambre tam ipse quam spelunca et omnes arbores eius in cunctis terminis per circuitum ¹⁸ Abrahae in possessionem videntibus filiis Heth et cunctis qui intrabant portam civitatis illius ¹⁹ atque ita sepelivit Abraham Sarram uxorem suam in spelunca agri duplici qui respiciebat Mambre haec est Hebron in terra Chanaan ²⁰ et confirmatus est ager et antrum quod erat in eo Abrahae in possessionem monumenti a filiis Heth

24 erat autem Abraham senex dierumque multorum et Dominus in cunctis benedixerat ei ² dixitque ad servum senioremem domus suae qui praeerat omnibus quae habebat pone manum tuam subter femur meum ³ ut adiurem te per Dominum Deum caeli et terrae ut non accipias uxorem filio meo de filiabus Chananeorum inter quos habito ⁴ sed ad terram et ad cognationem meam proficiscaris et inde accipias uxorem filio meo Isaac ⁵ respondit servus si noluerit mulier venire mecum in terram hanc num reducere debeo filium tuum ad locum de quo egressus es ⁶ dixit Abraham cave nequando reducas illuc filium meum ⁷ Dominus Deus caeli qui tulit me de domo patris mei et de terra nativitatis meae qui locutus est mihi et iuravit dicens semini tuo dabo terram hanc ipse mittet angelum suum coram te et accipies inde uxorem filio meo ⁸ sin autem noluerit mulier sequi te non teneberis iuramento filium tantum meum ne reducas illuc ⁹ posuit ergo servus manum sub femore Abraham domini sui et iuravit illi super sermone hoc ¹⁰ tulitque decem camelos de grege domini sui et abiit ex omnibus bonis eius portans secum profectusque perrexit Mesopotamiam ad urbem Nahor ¹¹ cumque camelos fecisset accumbere extra oppidum iuxta puteum aquae vespere eo tempore quo solent mulieres egredi ad hauriendam aquam dixit ¹² Domine Deus domini mei Abraham occurre obsecro hodie mihi et fac misericordiam cum domino meo Abraham ¹³ ecce ego sto propter fontem aquae et filiae habitatorum huius civitatis egredientur ad hauriendam aquam ¹⁴ igitur puella cui ego dixero inclina hydriam tuam ut bibam et illa responderit bibe quin et camelis tuis dabo potum ipsa est quam praeparasti servo tuo Isaac et per hoc intellegam quod feceris misericordiam cum domino meo ¹⁵ necdum intra se verba compleverat et ecce Rebecca egrediebatur filia Bathuel filii Melchae uxoris Nahor fratris Abraham habens hydriam in scapula ¹⁶ puella decora nimis virgoque pulcherrima et incognita viro descenderat autem ad fontem et impleverat hydriam ac revertebatur ¹⁷ occurritque ei servus et ait pauxillum mihi ad sorbendum praebe aquae de hydria tua

¹⁸ quae respondit bibe domine mi celeriterque deposuit hydriam super ulnam suam et dedit ei potum
¹⁹ cumque ille bibisset adiecit quin et camelis tuis hauriam aquam donec cuncti bibant ²⁰ effundensque hydriam in canalibus recurrit ad puteum ut hauriret aquam et haustam omnibus camelis dedit ²¹ ille autem contemplabatur eam tacitus scire volens utrum prosperum fecisset iter suum Dominus an non
²² postquam ergo biberunt cameli protulit vir inaures aureas adpendentes siclos duos et armillas totidem pondo siclorum decem ²³ dixitque ad eam cuius es filia indica mihi est in domo patris tui locus ad manendum
²⁴ quae respondit filia Bathuelis sum filii Melchae quem peperit Nahor ²⁵ et addidit dicens palearum quoque et faeni plurimum est apud nos et locus spatiosus ad manendum ²⁶ inclinavit se homo et adoravit Dominum ²⁷ dicens benedictus Dominus Deus domini mei Abraham qui non abstulit misericordiam et veritatem suam a domino meo et recto me itinere perduxit in domum fratris domini mei ²⁸ cucurrit itaque puella et nuntiavit in domum matris suae omnia quae audiverat ²⁹ habebat autem Rebecca fratrem nomine Laban qui festinus egressus est ad hominem ubi erat fons
³⁰ cumque vidisset inaures et armillas in manibus sororis suae et audisset cuncta verba referentis haec locutus est mihi homo venit ad virum qui stabat iuxta camelos et propter fontem aquae ³¹ dixitque ad eum ingredi benedicte Domini cur foris stas praeparavi domum et locum camelis ³² et introduxit eum hospitium ac destravit camelos deditque paleas et faenum et aquam ad lavandos pedes camelorum et virorum qui venerant cum eo ³³ et adpositus est in conspectu eius panis qui ait non comedam donec loquar sermones meos respondit ei loquere ³⁴ at ille servus inquit Abraham sum ³⁵ et Dominus benedixit domino meo valde magnificatusque est et dedit ei oves et boves argentum et aurum servos et ancillas camelos et asinos ³⁶ et peperit Sarra uxor domini mei filium domino meo in senectute sua deditque illi omnia quae habuerat ³⁷ et adiuravit me dominus meus dicens non accipies uxorem filio meo de filiabus Chananeorum in quorum terra habito ³⁸ sed ad domum patris mei perges et de cognatione mea accipies uxorem filio meo ³⁹ ego vero respondi domino meo quid si noluerit venire mecum mulier ⁴⁰ Dominus ait in cuius conspectu ambulo mittet angelum suum tecum et diriget viam tuam accipiesque uxorem filio meo de cognatione mea et de domo patris mei ⁴¹ innocens eris a maledictione mea cum veneris ad propinquos meos et non dederint tibi ⁴² veni ergo hodie ad fontem et dixi Domine Deus domini mei Abraham si direxisti viam meam in qua nunc ambulo ⁴³ ecce sto iuxta fontem aquae et virgo quae egredietur ad hauriendam aquam audierit a me da mihi pauxillum aquae ad bibendum ex hydria tua ⁴⁴ et dixerit mihi et tu bibe et camelis tuis hauriam ipsa est mulier quam praeparavit Dominus filio domini mei ⁴⁵ dum haec mecum tacitus volverem apparuit Rebecca veniens cum hydria quam portabat

in scapula descenditque ad fontem et hausit aquam et aio ad eam da mihi paululum bibere ⁴⁶ quae festina deposuit hydriam de umero et dixit mihi et tu bibe et camelis tuis potum tribuam bibi et adequavit camelos ⁴⁷ interrogavique eam et dixi cuius es filia quae respondit filia Bathuelis sum filii Nahor quem peperit illi Melcha suspendi itaque inaures ad ornandam faciem eius et armillas posui in manibus ⁴⁸ pronusque adoravi Dominum benedicens Domino Deo domini mei Abraham qui perduxisset me recto itinere ut sumerem filiam fratris domini mei filio eius ⁴⁹ quam ob rem si facitis misericordiam et veritatem cum domino meo indicate mihi sin autem aliud placet et hoc dicite ut vadam ad dextram sive ad sinistram ⁵⁰ responderunt Laban et Bathuel a Domino egressus est sermo non possumus extra placitum eius quicquam aliud tecum loqui ⁵¹ en Rebecca coram te est tolle eam et proficiscere et sit uxor filii domini tui sicut locutus est Dominus ⁵² quod cum audisset puer Abraham adoravit in terra Dominum ⁵³ prolatisque vasis argenteis et aureis ac vestibus dedit ea Rebecca pro munere fratribus quoque eius et matri dona obtulit ⁵⁴ initoque convivio vescentes pariter et bibentes manserunt ibi surgens autem mane locutus est puer dimittite me ut vadam ad dominum meum ⁵⁵ responderunt fratres eius et mater maneat puella saltem decem dies apud nos et postea proficiscetur ⁵⁶ nolite ait me retinere quia Dominus direxit viam meam dimittite me ut pergam ad dominum meum ⁵⁷ dixerunt vocemus puellam et quaeramus ipsius voluntatem ⁵⁸ cumque vocata venisset sciscitati sunt vis ire cum homine isto quae ait vadam ⁵⁹ dimiserunt ergo eam et nutricem illius servumque Abraham et comites eius ⁶⁰ inprecantes prospera sorori suae atque dicentes soror nostra es crescas in mille milia et possideat semen tuum portas inimicorum suorum ⁶¹ igitur Rebecca et puellae illius ascensis camelis secutae sunt virum qui festinus revertebatur ad dominum suum ⁶² eo tempore Isaac deambulabat per viam quae ducit ad puteum cuius nomen est Viventis et videntis habitabat enim in terra australi ⁶³ et egressus fuerat ad meditandum in agro inclinata iam die cumque levasset oculos vidit camelos venientes procul ⁶⁴ Rebecca quoque conspecto Isaac descendit de camelo ⁶⁵ et ait ad puerum quis est ille homo qui venit per agrum in occursum nobis dixit ei ipse est dominus meus at illa tollens cito pallium operuit se ⁶⁶ servus autem cuncta quae gesserat narravit Isaac ⁶⁷ qui introduxit eam in tabernaculum Sarrae matris suae et accepit uxorem et in tantum dilexit ut dolorem qui ex morte matris acciderat temperaret

25 Abraham vero aliam duxit uxorem nomine Cetthuram ² quae peperit ei Zamram et Iexan et Madan et Madian et Iesboch et Sue ³ Iexan quoque genuit Saba et Dadan filii Dadan fuerunt Assurim et Lathusim et Loommim ⁴ at vero ex Madian ortus est Ephra et Opher et Enoch et Abida et Eldaa omnes hii filii Cetthurae ⁵ deditque Abraham cuncta quae possederat Isaac ⁶ filiis autem concubinarum largitus est

munera et separavit eos ab Isaac filio suo dum adhuc ipse viveret ad plagam orientalem ⁷ fuerunt autem dies vitae eius centum septuaginta quinque anni ⁸ et deficiens mortuus est in senectute bona provectaque aetatis et plenus dierum congregatusque est ad populum suum ⁹ et sepelierunt eum Isaac et Ismahel filii sui in spelunca duplici quae sita est in agro Ephron filii Soor Hetthei e regione Mambre ¹⁰ quem emerat a filiis Heth ibi sepultus est ipse et Sarra uxor eius ¹¹ et post obitum illius benedixit Deus Isaac filio eius qui habitabat iuxta puteum nomine Viventis et videntis ¹² hae sunt generationes Ismahel filii Abraham quem peperit ei Agar Aegyptia famula Sarrae ¹³ et haec nomina filiorum eius in vocabulis et generationibus suis primo-genitus Ismahelis Nabaioth dein Cedar et Abdeel et Mabsam ¹⁴ Masma quoque et Duma et Massa ¹⁵ Adad et Thema Itur et Naphis et Cedma ¹⁶ isti sunt filii Ismahel et haec nomina per castella et oppida eorum duodecim principes tribuum suarum ¹⁷ anni vitae Ismahel centum triginta septem deficiens mortuus est et adpositus ad populum suum ¹⁸ habitavit autem ab Evila usque Sur quae respicit Aegyptum introeuntibus Assyrios coram cunctis fratribus suis obiit ¹⁹ hae quoque sunt generationes Isaac filii Abraham Abraham genuit Isaac ²⁰ qui cum quadraginta esset annorum duxit uxorem Rebeccam filiam Bathuel Syri de Mesopotamiam sororem Laban ²¹ deprecatusque est Dominum pro uxore sua eo quod esset sterilis qui exaudivit eum et dedit conceptum Rebeckae ²² sed conlidebantur in utero eius parvuli quae ait si sic mihi futurum erat quid necesse fuit concipere perrexitque ut consuleret Dominum ²³ qui respondens ait duae gentes in utero tuo sunt et duo populi ex ventre tuo dividuntur populusque populum superabit et maior minori serviet ²⁴ iam tempus pariendi venerat et ecce gemini in utero repperti sunt ²⁵ qui primus egressus est rufus erat et totus in morem pellis hispidus vocatumque est nomen eius Esau protinus alter egrediens plantam fratris tenebat manu et idcirco appellavit eum Iacob ²⁶ sexagenarius erat Isaac quando nati sunt parvuli ²⁷ quibus adultis factus est Esau vir gnarus venandi et homo agricola Iacob autem vir simplex habitabat in tabernaculis ²⁸ Isaac amabat Esau eo quod de venationibus illius vesceretur et Rebecca diligebat Iacob ²⁹ coxit autem Iacob pulmentum ad quem cum venisset Esau de agro lassus ³⁰ ait da mihi de coctione hac rufa quia oppido lassus sum quam ob causam vocatum est nomen eius Edom ³¹ cui dixit Iacob vende mihi primogenita tua ³² ille respondit en morior quid mihi proderunt primogenita ³³ ait Iacob iura ergo mihi iuravit Esau et vendidit primogenita ³⁴ et sic accepto pane et lentis edulio comedit et bibit et abiit parvipendens quod primogenita vendidisset

26 orta autem fame super terram post eam sterilitatem quae acciderat in diebus Abraham abiit Isaac ad Abimelech regem Palestinorum in Gerara ² apparuitque ei Dominus et ait ne descendas in Aegyptum sed quiesce in terra quam dixero tibi ³ et pere-

grinare in ea eroque tecum et benedicam tibi tibi enim et semini tuo dabo universas regiones has complens iuramentum quod sponondi Abraham patri tuo ⁴ et multiplicabo semen tuum sicut stellas caeli daboque posteris tuis universas regiones has et benedicentur in semine tuo omnes gentes terrae ⁵ eo quod oboedierit Abraham voci meae et custodierit praecepta et mandata mea et caerimonias legesque servaverit ⁶ mansit itaque Isaac in Geraris ⁷ qui cum interrogaretur a viris loci illius super uxore sua respondit soror mea est timuerat enim confiteri quod sibi esset sociata coniugio reputans ne forte interficerent eum propter illius pulchritudinem ⁸ cumque pertransissent dies plurimi et ibi demoraretur prospiciens Abimelech Palestinorum rex per fenestram vidit eum iocantem cum Rebecca uxore sua ⁹ et accersito ait perspicuum est quod uxor tua sit cur mentitus es sororem tuam esse respondit timui ne morerer propter eam ¹⁰ dixitque Abimelech quare inposuisti nobis potuit coire quispiam de populo cum uxore tua et induxeras super nos grande peccatum praecepitque omni populo dicens ¹¹ qui tetigerit hominis huius uxorem morte morietur ¹² servit autem Isaac in terra illa et invenit in ipso anno centuplum benedixitque ei Dominus ¹³ et locupletatus est homo et ibat proficiens atque succrescens donec magnus vehementer effectus est ¹⁴ habuit quoque possessionem ovium et armentorum et familiae plurimum ob haec invidentes ei Palestini ¹⁵ omnes puteos quos foderant servi patris illius Abraham illo tempore obstruxerunt implentes humo ¹⁶ in tantum ut ipse Abimelech diceret ad Isaac recede a nobis quoniam potentior nostri factus es valde ¹⁷ et ille discedens veniret ad torrentem Gerarae habitaretque ibi ¹⁸ rursus fodit alios puteos quos foderant servi patris sui Abraham et quos illo mortuo olim obstruxerant Philisthim appellavitque eos hisdem nominibus quibus ante pater vocaverat ¹⁹ foderunt in torrente et reppererunt aquam vivam ²⁰ sed et ibi iurgium fuit pastorum Gerarae adversum pastores Isaac dicentium nostra est aqua quam ob rem nomen putei ex eo quod acciderat vocavit Calumniam ²¹ foderunt et alium et pro illo quoque rixati sunt appellavitque eum Inimicitias ²² profectus inde fodit alium puteum pro quo non contenderunt itaque vocavit nomen illius Latitudo dicens nunc dilatavit nos Dominus et fecit crescere super terram ²³ ascendit autem ex illo loco in Bersabee ²⁴ ubi apparuit ei Dominus in ipsa nocte dicens ego sum Deus Abraham patris tui noli metuere quia tecum sum benedicam tibi et multiplicabo semen tuum propter servum meum Abraham ²⁵ itaque aedificavit ibi altare et invocato nomine Domini extendit tabernaculum praecepitque servis suis ut foderent puteum ²⁶ ad quem locum cum venissent de Geraris Abimelech et Ochozath amicus illius et Fichol dux militum ²⁷ locutus est eis Isaac quid venistis ad me hominem quem odistis et expulistis a vobis ²⁸ qui responderunt vidimus tecum esse Dominum et idcirco nunc diximus sit iuramentum inter nos et ineamus foedus ²⁹ ut non facias

nobis quicquam mali sicut et nos nihil tuorum atdigimus nec fecimus quod te laederet sed cum pace dimisimus auctum benedictione Domini ³⁰ fecit ergo eis convivium et post cibum et potum ³¹ surgentes mane iuraverunt sibi mutuo dimisitque eos Isaac pacifice in locum suum ³² ecce autem venerunt in ipso die servi Isaac adnuntiantes ei de puteo quem foderant atque dicentes invenimus aquam ³³ unde appellavit eum Abundantiam et nomen urbi inpositum est Bersabee usque in praesentem diem ³⁴ Esau vero quadragenarius duxit uxores Judith filiam Beeri Hethi et Basemath filiam Helon eiusdem loci ³⁵ quae ambae offenderant animum Isaac et Rebeckae

27 senuit autem Isaac et caligaverunt oculi eius et videre non poterat vocavitque Esau filium suum maiorem et dixit ei fili mi qui respondit adsum ² cui pater vides inquit quod senuerim et ignorem diem mortis meae ³ sume arma tua faretram et arcum et egredere foras cumque venatu aliquid adprehenderit ⁴ fac mihi inde pulmentum sicut velle me nosti et adfer ut comedam et benedicat tibi anima mea antequam moriar ⁵ quod cum audisset Rebecca et ille abisset in agrum ut iussionem patris expleret ⁶ dixit filio suo Iacob audi vi patrem tuum loquentem cum Esau fratre tuo et dicentem ei ⁷ adfer mihi venationem tuam et fac cibos ut comedam et benedicam tibi coram Domino antequam moriar ⁸ nunc ergo fili mi adquiesce consiliis meis ⁹ et pergens ad gregem adfer mihi duos hedos optimos ut faciam ex eis escas patri tuo quibus libenter vescitur ¹⁰ quas cum intuleris et comederit benedicat tibi priusquam moriatur ¹¹ cui ille respondit nosti quod Esau frater meus homo pilosus sit et ego lenis ¹² si adtractaverit me pater meus et senserit timeo ne putet sibi voluisse inludere et inducat super me maledictionem pro benedictione ¹³ ad quem mater in me sit ait ista maledictio fili mi tantum audi vocem meam et perge adferque quae dixi ¹⁴ abiit et adtulit deditque matri paravit illa cibos sicut noverat velle patrem illius ¹⁵ et vestibus Esau valde bonis quas apud se habebat domi induit eum ¹⁶ pelliculasque hedorum circumdedit manibus et colli nuda protexit ¹⁷ dedit pulmentum et panes quos coxerat tradidit ¹⁸ quibus inlatis dixit pater mi et ille respondit audio quis tu es fili mi ¹⁹ dixitque Iacob ego sum Esau primogenitus tuus feci sicut praecepisti mihi surge sede et comede de venatione mea ut benedicat mihi anima tua ²⁰ rursum Isaac ad filium suum quomodo inquit tam cito invenire potuisti fili mi qui respondit voluntatis Dei fuit ut cito mihi occurreret quod volebam ²¹ dixitque Isaac accede huc ut tangam te fili mi et probem utrum tu sis filius meus Esau an non ²² accessit ille ad patrem et palpato eo dixit Isaac vox quidem vox Iacob est sed manus manus sunt Esau ²³ et non cognovit eum quia pilosae manus similitudinem maioris expresserant benedicens ergo illi ²⁴ ait tu es filius meus Esau respondit ego sum ²⁵ at ille offer inquit mihi cibos de venatione tua fili mi ut benedicat tibi anima mea quos cum oblatos comedisset obtulit ei etiam vinum quo hausto ²⁶ dixit ad eum

accede ad me et da mihi osculum fili mi ²⁷ accessit et osculatus est eum statimque ut sensit vestimentorum illius flagrantiam benedicens ait ecce odor filii mei sicut odor agri cui benedixit Dominus ²⁸ det tibi Deus de rore caeli et de pinguedine terrae abundantiam frumenti et vini ²⁹ et serviant tibi populi et adorent te tribus esto dominus fratrum tuorum et incurventur ante te filii matris tuae qui maledixerit tibi sit maledictus et qui benedixerit benedictionibus repleatur ³⁰ vix Isaac sermonem impleverat et egresso Iacob foras venit Esau ³¹ coctosque de venatione cibos intulit patri dicens surge pater mi et comede de venatione filii tui ut benedicat mihi anima tua ³² dixitque illi Isaac quis enim es tu qui respondit ego sum primogenitus filius tuus Esau ³³ expavit Isaac stupore vehementi et ultra quam credi potest admirans ait quis igitur ille est qui dudum captam venationem adtulit mihi et comedi ex omnibus priusquam tu venires benedixique ei et erit benedictus ³⁴ auditis Esau sermonibus patris inrugiit clamore magno et consternatus ait benedic etiam mihi pater mi ³⁵ qui ait venit germanus tuus fraudulenter et accepit benedictionem tuam ³⁶ at ille subiunxit iuste vocatum est nomen eius Iacob subplantavit enim me en altera vice primogenita mea ante tulit et nunc secundo subripuit benedictionem meam rursumque ad patrem numquid non reservasti ait et mihi benedictionem ³⁷ respondit Isaac dominum tuum illum constitui et omnes fratres eius servituti illius subiugavi frumento et vino stabilivi eum tibi post haec fili mi ultra quid faciam ³⁸ cui Esau num unam inquit tantum benedictionem habes pater mihi quoque obsecro ut benedicas cumque heulatu magno fleret ³⁹ motus Isaac dixit ad eum in pinguedine terrae et in rore caeli desuper ⁴⁰ erit benedictio tua vives gladio et fratri tuo servies tempusque veniet cum excutias et solvas iugum eius de cervicibus tuis ⁴¹ oderat ergo semper Esau Iacob pro benedictione qua benedixerat ei pater dixitque in corde suo veniant dies luctus patris mei ut occidam Iacob fratrem meum ⁴² nuntiata sunt haec Rebeckae quae mittens et vocans Iacob filium suum dixit ad eum ecce Esau frater tuus minatur ut occidat te ⁴³ nunc ergo fili audi vocem meam et consurgens fuge ad Laban fratrem meum in Haran ⁴⁴ habitabisque cum eo dies paucos donec requiescat furor fratris tui ⁴⁵ et cesset indignatio eius obliviscaturque eorum quae fecisti in eum postea mittam et adducam te inde huc cur utroque orbabor filio in una die ⁴⁶ dixit quoque Rebecca ad Isaac taedet me vitae meae propter filias Heth si acceperit Iacob uxorem de stirpe huius terrae nolo vivere

28 vocavit itaque Isaac Iacob et benedixit praecepitque ei dicens noli accipere coniugem de genere Chanaan ² sed vade et proficiscere in Mesopotamiam Syriae ad domum Bathuel patrem matris tuae et accipe tibi inde uxorem de filiabus Laban avunculi tui ³ Deus autem omnipotens benedicat tibi et crescere te faciat atque multiplicet ut sis in turbas populorum ⁴ et det tibi benedictiones Abraham et

semini tuo post te ut possideas terram peregrinationis tuae quam pollicitus est avo tuo ⁵ cumque dimisisset eum Isaac profectus venit in Mesopotamiam Syriae ad Laban filium Bathuel Syri fratrem Rebeckae matris suae ⁶ videns autem Esau quod benedixisset pater suus Jacob et misisset eum in Mesopotamiam Syriae ut inde uxorem duceret et quod post benedictionem praecepisset ei dicens non accipies coniugem de filiabus Chanaan ⁷ quodque oboediens Jacob parentibus isset in Syriam ⁸ probans quoque quod non libenter aspiceret filias Chanaan pater suus ⁹ ivit ad Ismahelem et duxit uxorem absque his quas prius habebat Maeleth filiam Ismael filii Abraham sororem Nabaioth ¹⁰ igitur egressus Iacob de Bersabee pergebat Haran ¹¹ cumque venisset ad quendam locum et vellet in eo requiescere post solis occubitum tulit de lapidibus qui iacebant et subponens capiti suo dormivit in eodem loco ¹² viditque in somnis scalam stantem super terram et cacumen illius tangens caelum angelos quoque Dei ascendentes et descendentes per eam ¹³ et Dominum innixum scalae dicentem sibi ego sum Dominus Deus Abraham patris tui et Deus Isaac terram in qua dormis tibi dabo et semini tuo ¹⁴ eritque germen tuum quasi pulvis terrae dilataberis ad occidentem et orientem septentrionem et meridiem et benedicentur in te et in semine tuo cunctae tribus terrae ¹⁵ et ero custos tuus quocumque perrexeris et reducam te in terram hanc nec dimittam nisi complevero universa quae dixi ¹⁶ cumque evigilasset Iacob de somno ait vere Dominus est in loco isto et ego nesciebam ¹⁷ pavensque quam terribilis inquit est locus iste non est hic aliud nisi domus Dei et porta caeli ¹⁸ surgens ergo mane tulit lapidem quem subposuerat capiti suo et erexit in titulum fundens oleum desuper ¹⁹ appellavitque nomen urbis Bethel quae prius Luza vocabatur ²⁰ vovit etiam votum dicens si fuerit Deus mecum et custodierit me in via per quam ambulo et dederit mihi panem ad vescendum et vestem ad induendum ²¹ reversusque fuero prospere ad domum patris mei erit mihi Dominus in Deum ²² et lapis iste quem erexi in titulum vocabitur Domus Dei cunctorumque quae dederis mihi decimas offeram tibi

29 profectus ergo Iacob venit ad terram orientalem ² et vidit puteum in agro tresque greges ovium accubantes iuxta eum nam ex illo adaquabantur pecora et os eius grandi lapide claudebatur ³ morisque erat ut cunctis ovibus congregatis devolverent lapidem et reffectis gregibus rursum super os putei ponerent ⁴ dixitque ad pastores fratres unde estis qui responderunt de Haran ⁵ quos interrogans numquid ait nostis Laban filium Nahor dixerunt novimus ⁶ sanusne est inquit valet inquirunt et ecce Rahel filia eius venit cum grege suo ⁷ dixitque Iacob adhuc multum diei superest nec est tempus ut reducantur ad caulas greges date ante potum ovibus et sic ad pastum eas reducite ⁸ qui responderunt non possumus donec omnia pecora congregentur et amoveamus lapidem de ore putei ut adequemus greges ⁹ ad-

huc loquebantur et ecce Rahel veniebat cum ovibus patris sui nam gregem ipsa pascebat ¹⁰ quam cum vidisset Iacob et sciret consobrinam suam ovesque Laban avunculi sui amovit lapidem quo puteus claudebatur ¹¹ et adaquato grege osculatus est eam elevataque voce flevit ¹² et indicavit ei quod frater esset patris eius et filius Rebeckae at illa festinans nuntiavit patri suo ¹³ qui cum audisset venisse Iacob filium sororis suae cucurrit obviam complexusque eum et in oscula ruens duxit in domum suam auditis autem causis itineris ¹⁴ respondit os meum es et caro mea et postquam expleti sunt dies mensis unius ¹⁵ dixit ei num quia frater meus es gratis servies mihi dic quid mercedis accipias ¹⁶ habebat vero filias duas nomen maioris Lia minor appellabatur Rahel ¹⁷ sed Lia lippis erat oculis Rahel decora facie et venusto aspectu ¹⁸ quam diligens Iacob ait serviam tibi pro Rahel filia tua minore septem annis ¹⁹ respondit Laban melius est ut tibi eam dem quam viro alteri mane apud me ²⁰ servivit igitur Iacob pro Rahel septem annis et videbantur illi pauci dies prae amoris magnitudine ²¹ dixitque ad Laban da mihi uxorem meam quia iam tempus expletum est ut ingrediar ad eam ²² qui vocatis multis amicorum turbis ad convivium fecit nuptias ²³ et vespere filiam suam Liam introduxit ad eum ²⁴ dans ancillam filiae Zelpham nomine ad quam cum ex more Iacob fuisset ingressus facto mane vidit Liam ²⁵ et dixit ad socerum quid est quod facere voluisti nonne pro Rahel servivi tibi quare inposuisti mihi ²⁶ respondit Laban non est in loco nostro consuetudinis ut minores ante tradamus ad nuptias ²⁷ imple ebdomadem dierum huius copulae et hanc quoque dabo tibi pro opere quo serviturus es mihi septem annis aliis ²⁸ adquevit placito et ebdomade transacta Rahel duxit uxorem ²⁹ cui pater servam Balam dederat ³⁰ tandemque potitus optatis nuptiis amorem sequentis priori praetulit serviens apud eum septem annis aliis ³¹ videns autem Dominus quod despiceret Liam aperuit vulvam eius sorore sterili permanente ³² quae conceptum genuit filium vocavitque nomen eius Ruben dicens vidit Dominus humilitatem meam nunc amabit me vir meus ³³ rursumque concepit et peperit filium et ait quoniam audivit Dominus haberi me contemptui dedit etiam istum mihi vocavitque nomen illius Symeon ³⁴ concepit tertio et genuit alium dixitque nunc quoque copulabitur mihi maritus meus eo quod pepererim illi tres filios et idcirco appellavit nomen eius Levi ³⁵ quarto concepit et peperit filium et ait modo confitebor Domino et ob hoc vocavit eum Iudam cessavitque parere

30 cernens autem Rahel quod infecunda esset invidit sorori et ait marito suo da mihi liberos alioquin moriar ² cui iratus respondit Iacob num pro Deo ego sum qui privavit te fructu ventris tui ³ at illa habeo inquit famulam Balam ingredere ad eam ut pariat super genua mea et habeam ex ea filios ⁴ deditque illi Balam in coniugium quae ⁵ ingresso ad se viro concepit et peperit filium ⁶ dixitque Rahel iudicavit mihi Dominus et exaudivit vocem meam dans mihi filium et

idcirco appellavit nomen illius Dan ⁷ rursumque Bala concipiens peperit alterum ⁸ pro quo ait Rahel comparavit me Deus cum sorore mea et invalui vocavitque eum Nephtholim ⁹ sentiens Lia quod parere desisset Zelpham ancillam suam marito tradidit ¹⁰ qua post conceptum edente filium ¹¹ dixit feliciter et idcirco vocavit nomen eius Gad ¹² peperit quoque Zelpha alterum ¹³ dixitque Lia hoc pro beatitudine mea beatam quippe me dicent mulieres propterea appellavit eum Aser ¹⁴ egressus autem Ruben tempore messis triticeae in agro reperit mandragoras quos matri Liae detulit dixitque Rahel da mihi partem de mandragoris filii tui ¹⁵ illa respondit parumne tibi videtur quod praeipueris marito mihi nisi etiam mandragoras filii mei tuleris ait Rahel dormiat tecum hac nocte pro mandragoris filii tui ¹⁶ redeuntique ad vesperam de agro Iacob egressa est in occursum Lia et ad me inquit intrabis quia mercede conduxisti pro mandragoris filii mei dormivit cum ea nocte illa ¹⁷ et exaudivit Deus preces eius concepitque et peperit filium quintum ¹⁸ et ait dedit Deus mercedem mihi quia dedi ancillam meam viro meo appellavitque nomen illius Isachar ¹⁹ rursum Lia concipiens peperit sextum filium ²⁰ et ait ditavit me Deus dote bona etiam hac vice mecum erit maritus meus eo quod genuerim ei sex filios et idcirco appellavit nomen eius Zabulon ²¹ post quem peperit filiam nomine Dinam ²² recordatus quoque Dominus Rahelis exaudivit eam et aperuit vulvam illius ²³ quae concepit et peperit filium dicens abstulit Deus obprobrium meum ²⁴ et vocavit nomen illius Ioseph dicens addat mihi Dominus filium alterum ²⁵ nato autem Ioseph dixit Iacob socero suo dimitte me ut revertar in patriam et ad terram meam ²⁶ da mihi uxores et liberos meos pro quibus servivi tibi ut abeam tu nosti servitutum qua servivi tibi ²⁷ ait ei Laban inveniam gratiam in conspectu tuo experimento didici quod benedixerit mihi Deus propter te ²⁸ constitue mercedem tuam quam dem tibi ²⁹ at ille respondit tu nosti quomodo servierim tibi et quanta in manibus meis fuerit possessio tua ³⁰ modicum habuisti antequam venirem et nunc dives effectus es benedixitque tibi Dominus ad introitum meum iustum est igitur ut aliquando provideam etiam domui meae ³¹ dixitque Laban quid dabo tibi at ille ait nihil volo sed si feceris quod postulo iterum pascam et custodiam pecora tua ³² gyra omnes greges tuos et separa cunctas oves varias et sparso vellere et quodcumque furvum et maculosum variumque fuerit tam in ovibus quam in capris erit merces mea ³³ respondebitque mihi cras iustitia mea quando placiti tempus advenerit coram te et omnia quae non fuerint varia et maculosa et furva tam in ovibus quam in capris furti me arguent ³⁴ dixit Laban gratum habeo quod petis ³⁵ et separavit in die illo capras et oves hircos et arietes varios atque maculosos cunctum autem gregem unicolorem id est albi et nigri velleris tradidit in manu filiorum suorum ³⁶ et posuit spatium itineris inter se et generum dierum trium qui pascebat reliquos greges eius ³⁷ tollens ergo Iacob

virgas populeas virides et amigdalinas et ex platanis ex parte decorticavit eas detractisque corticibus in his quae spoliata fuerant candor apparuit illa vero quae integra erant viridia permanserunt atque in hunc modum color effectus est varius ³⁸ posuitque eas in canalibus ubi effundebatur aqua ut cum venissent greges ad bibendum ante oculos haberent virgas et in aspectu earum conciperent ³⁹ factumque est ut in ipso calore coitus oves intuerentur virgas et parerent maculosa et varia et diverso colore respersa ⁴⁰ divisitque gregem Iacob et posuit virgas ante oculos arietum erant autem alba quaeque et nigra Laban cetera vero Iacob separatis inter se gregibus ⁴¹ igitur quando primo tempore ascendebantur oves ponebat Iacob virgas in canalibus aquarum ante oculos arietum et ovium ut in earum contemplatione conciperent ⁴² quando vero serotina admissura erat et conceptus extremus non ponebat eas factaque sunt ea quae erant serotina Laban et quae primi temporis Iacob ⁴³ ditatusque est homo ultra modum et habuit greges multos ancillas et servos camelos et asinos

31 postquam autem audivit verba filiorum Laban dicentium tulit Iacob omnia quae fuerunt patris nostri et de illius facultate ditatus factus est inclitus ² animadvertit quoque faciem Laban quod non esset erga se sicut heri et nudius tertius ³ maxime dicente sibi Domino revertere in terram patrum tuorum et ad generationem tuam eroque tecum ⁴ misit et vocavit Rahel et Liam in agrum ubi pascebat greges ⁵ dixitque eis video faciem patris vestri quod non sit erga me sicut heri et nudius tertius Deus autem patris mei fuit mecum ⁶ et ipsae nostis quod totis viribus meis servierim patri vestro ⁷ sed pater vester circumvenit me et mutavit mercedem meam decem vicibus et tamen non dimisit eum Deus ut noceret mihi ⁸ si quando dixit variae erunt mercedes tuae pariebant omnes oves varios fetus quando vero e contrario ait alba quaeque accipies pro mercede omnes greges alba pepererunt ⁹ tulitque Deus substantiam patris vestri et dedit mihi ¹⁰ postquam enim conceptus ovium tempus advenerat levavi oculos meos et vidi in somnis ascendentes mares super feminas varios et maculosos et diversorum colorum ¹¹ dixitque angelus Dei ad me in somnis Iacob et ego respondi adsum ¹² qui ait leva oculos tuos et vide universos masculos ascendentes super feminas varios respersos atque maculosos vidi enim omnia quae fecit tibi Laban ¹³ ego sum Deus Bethel ubi unxisti lapidem et votum vovisti mihi nunc ergo surge et egredere de terra hac revertens in terram nativitatis tuae ¹⁴ responderunt Rahel et Lia numquid habemus residui quicquam in facultatibus et hereditate domus patris nostri ¹⁵ nonne quasi alienas reputavit nos et vendidit comeditque pretium nostrum ¹⁶ sed Deus tulit opes patris nostri et nobis eas tradidit ac filiis nostris unde omnia quae praecepit fac ¹⁷ surrexit itaque Iacob et inpositis liberis et coniugibus suis super camelos abiit ¹⁸ tulitque omnem substantiam et greges et quicquid in Mesopotamiam quaesierat per-

gens ad Isaac patrem suum in terram Chanaan ¹⁹ eo tempore Laban ierat ad tondendas oves et Rahel furata est idola patris sui ²⁰ noluitque Iacob confiteri socero quod fugeret ²¹ cumque abisset tam ipse quam omnia quae iuris eius erant et amne transmissio pergeret contra montem Galaad ²² nuntiatum est Laban die tertio quod fugeret Iacob ²³ qui adsumptis fratribus suis persecutus est eum diebus septem et comprehendit in monte Galaad ²⁴ viditque in somnis dicentem sibi Dominum cave ne quicquam aspere loquaris contra Iacob ²⁵ iamque Iacob extenderat in monte tabernaculum cum ille consecutus eum cum fratribus suis in eodem monte Galaad fixit tentorium ²⁶ et dixit ad Iacob quare ita egisti ut clam me abigeres filias meas quasi captivas gladio ²⁷ cur ignorante me fugere voluisti nec indicare mihi ut prosequer te cum gaudio et canticis et tympanis et cithara ²⁸ non es passus ut oscularer filios meos ac filias stulte operatus es et nunc ²⁹ valet quidem manus mea reddere tibi malum sed Deus patris vestri heri dixit mihi cave ne loquaris cum Iacob quicquam durius ³⁰ esto ad tuos ire cupiebas et desiderio tibi erat domus patris tui cur furatus es deos meos ³¹ respondit Iacob quod inscio te profectus sum timui ne violenter auferres filias tuas ³² quod autem furti arguis apud quemcumque inveneris deos tuos necetur coram fratribus nostris scrutare quicquid tuorum apud me inveneris et aufer haec dicens ignorabat quod Rahel furata esset idola ³³ ingressus itaque Laban tabernaculum Iacob et Liae et utriusque famulae non invenit cumque intrasset tentorium Rahelis ³⁴ illa festinans abscondit idola subter stramen cameli et sedit desuper scrutantique omne tentorium et nihil inveniendi ³⁵ ait ne irascatur dominus meus quod coram te adsurgere nequeo quia iuxta consuetudinem feminarum nunc accidit mihi sic delusa sollicitudo quaerentis est ³⁶ tumensque Iacob cum iurgio ait quam ob culpam meam et ob quod peccatum sic exarsisti post me ³⁷ et scrutatus es omnem supellectilem meam quid invenisti de cuncta substantia domus tuae pone hic coram fratribus meis et fratribus tuis et iudicent inter me et te ³⁸ idcirco viginti annis fui tecum oves tuae et caprae steriles non fuerunt arietes gregis tui non comedi ³⁹ nec captum a bestia ostendi tibi ego damnum omne reddebam quicquid furto perierat a me exigebas ⁴⁰ die noctuque aestu urebar et gelu fugiebat somnus ab oculis meis ⁴¹ sic per viginti annos in domo tua servivi tibi quattuordecim pro filiabus et sex pro gregibus tuis inmutasti quoque mercedem meam decem vicibus ⁴² nisi Deus patris mei Abraham et Timor Isaac adfuisset mihi forsitan modo nudum me dimisisses adflictionem meam et laborem manuum mearum respexit Deus et arguit te heri ⁴³ respondit ei Laban filiae et filii et greges tui et omnia quae cernis mea sunt quid possum facere filiis et nepotibus meis ⁴⁴ veni ergo et ineamus foedus ut sit testimonium inter me et te ⁴⁵ tulit itaque Iacob lapidem et erexit illum in titulum ⁴⁶ dixitque fratribus suis adferte lapides qui congregantes fecerunt tumulum comederuntque

super eum ⁴⁷ quem vocavit Laban tumulus Testis et Iacob acervum Testimonii uterque iuxta proprietatem linguae suae ⁴⁸ dixitque Laban tumulus iste testis erit inter me et te hodie et idcirco appellatum est nomen eius Galaad id est tumulus Testis ⁴⁹ intueatur Dominus et iudicet inter nos quando recesserimus a nobis ⁵⁰ si adflexeris filias meas et si introduxeris uxores alias super eas nullus sermonis nostri testis est absque Deo qui praesens respicit ⁵¹ dixitque rursus ad Iacob in tumulus hic et lapis quem erexi inter me et te ⁵² testis erit tumulus inquam iste et lapis sint in testimonio si aut ego transiero illum pergens ad te aut tu praeterieris malum mihi cogitans ⁵³ Deus Abraham et Deus Nahor iudicet inter nos Deus patris eorum iuravit Iacob per Timorem patris sui Isaac ⁵⁴ immolatisque victimis in monte vocavit fratres suos ut ederent panem qui cum comedissem manserunt ibi ⁵⁵ Laban vero de nocte consurgens osculatus est filios et filias suas et benedixit illis reversus in locum suum

32 Iacob quoque abiit itinere quo coeperat fueruntque ei obviam angeli Dei ² quos cum vidisset ait castra Dei sunt haec et appellavit nomen loci illius Manaim id est Castra ³ misit autem et nuntios ante se ad Esau fratrem suum in terram Seir regionis Edom ⁴ praecepitque eis dicens sic loquimini domino meo Esau haec dicit frater tuus Iacob apud Laban peregrinatus sum et fui usque in praesentem diem ⁵ habeo boves et asinos oves et servos atque ancillas mittoque nunc legationem ad dominum meum ut inveniam gratiam in conspectu tuo ⁶ reversi sunt nuntii ad Iacob dicentes venimus ad Esau fratrem tuum et ecce properat in occursum tibi cum quadringentis viris ⁷ timuit Iacob valde et perterritus divisit populum qui secum erat greges quoque et oves et boves et camelos in duas turmas ⁸ dicens si venerit Esau ad unam turmam et percusserit eam alia turma quae reliqua est salvabitur ⁹ dixitque Iacob Deus patris mei Abraham et Deus patris mei Isaac Domine qui dixisti mihi revertere in terram tuam et in locum nativitatis tuae et benefaciam tibi ¹⁰ minor sum cunctis miserationibus et veritate quam explesti servo tuo in baculo meo transivi Iordanem istum et nunc cum duabus turmis regredior ¹¹ erue me de manu fratris mei de manu Esau quia valde eum timeo ne forte veniens percutiat matrem cum filiis ¹² tu locutus es quod bene mihi faceres et dilatares semen meum sicut harenam maris quae prae multitudine numerari non potest ¹³ cumque dormisset ibi nocte illa separavit de his quae habebat munera Esau fratri suo ¹⁴ capras ducentas hircos viginti oves ducentas arietes viginti ¹⁵ camelos fetas cum pullis suis triginta vaccas quadraginta et tauros viginti asinas viginti et pullos earum decem ¹⁶ et misit per manus servorum suorum singulos seorsum greges dixitque pueris suis antecedit me et sit spatium inter gregem et gregem ¹⁷ et praecepit priori dicens si obvium habueris Esau fratrem meum et interrogaverit te cuius es et quo vadis et cuius sunt ista quae sequeris ¹⁸ respondebis servi tui Iacob munera misit domino meo

Esau ipse quoque post nos venit ¹⁹ similiter mandata dedit secundo ac tertio et cunctis qui sequebantur greges dicens hisdem verbis loquimini ad Esau cum inveneritis eum ²⁰ et addetis ipse quoque servus tuus Iacob iter nostrum insequitur dixit enim placabo illum muneribus quae praecedunt et postea videbo forsitan propitiabitur mihi ²¹ praecesserunt itaque munera ante eum ipse vero mansit nocte illa in Castris ²² cumque mature surrexisset tulit duas uxores suas et totidem famulas cum undecim filiis et transivit vadum Iacob ²³ transductisque omnibus quae ad se pertinebant ²⁴ remansit solus et ecce vir luctabatur cum eo usque mane ²⁵ qui cum videret quod eum superare non posset tetigit nervum femoris eius et statim emarcuit ²⁶ dixitque ad eum dimitte me iam enim ascendit aurora respondit non dimittam te nisi benedixeris mihi ²⁷ ait ergo quod nomen est tibi respondit Iacob ²⁸ at ille nequaquam inquit Iacob appellabitur nomen tuum sed Israhel quoniam si contra Deum fortis fuisti quanto magis contra homines praevaleris ²⁹ interrogavit eum Iacob dic mihi quo appellaris nomine respondit cur quaeris nomen meum et benedixit ei in eodem loco ³⁰ vocavitque Iacob nomen loci illius Phanuhel dicens vidi Deum facie ad faciem et salva facta est anima mea ³¹ ortusque est ei statim sol postquam transgressus est Phanuhel ipse vero claudicabat pede ³² quam ob causam non comedunt filii Israhel nervum qui emarcuit in femore Iacob usque in praesentem diem eo quod tetigerit nervum femoris eius et obstipuerit

33 levans autem Iacob oculos suos vidit venientem Esau et cum eo quadringentos viros divisitque filios Liae et Rahel ambarumque famularum ² et posuit utramque ancillam et liberos earum in principio Liam vero et filios eius in secundo loco Rahel autem et Ioseph novissimos ³ et ipse praegrediens adoravit pronus in terram septies donec adpropinquaret frater eius ⁴ currens itaque Esau obviam fratri suo amplexatus est eum stringensque collum et osculans flevit ⁵ levatisque oculis vidit mulieres et parvulos earum et ait quid sibi volunt isti et si ad te pertinent respondit parvuli sunt quos donavit mihi Deus servo tuo ⁶ et adpropinquantes ancillae et filii earum incurvati sunt ⁷ accessitque Lia cum liberis suis et cum similiter adorassent extremi Ioseph et Rahel adoraverunt ⁸ quae nam sunt inquit istae turmae quas obvias habui respondit ut invenirem gratiam coram domino meo ⁹ et ille habeo ait plurima frater mihi sint tua tibi ¹⁰ dixit Iacob noli ita obsecro sed si inveni gratiam in oculis tuis accipe munusculum de manibus meis sic enim vidi faciem tuam quasi viderim vultum Dei esto mihi propitius ¹¹ et suscipe benedictionem quam adtuli tibi et quam donavit mihi Deus tribuens omnia vix fratre conpellente suscipiens ¹² ait gradiamur simul eroque socius itineris tui ¹³ dixit Iacob nosti domine mi quod parvulos habeam teneros et oves ac boves fetas mecum quas si plus in ambulando fecero laborare morientur una die cuncti greges ¹⁴ praecedat dominus meus ante servum suum et ego sequar paulatim vesti-

gia eius sicut videro posse parvulos meos donec veniam ad dominum meum in Seir ¹⁵ respondit Esau oro te ut de populo qui mecum est saltem socii remaneant viae tuae non est inquit necesse hoc uno indigeo ut inveniam gratiam in conspectu domini mei ¹⁶ reversus est itaque illo die Esau itinere quo venerat in Seir ¹⁷ et Iacob venit in Soccoth ubi aedificata domo et fixis tentoriis appellavit nomen loci illius Soccoth id est Tabernacula ¹⁸ transivitque in Salem urbem Sycimorum quae est in terra Chanaan postquam regressus est de Mesopotamiam Syriae et habitavit iuxta oppidum ¹⁹ emitque partem agri in qua fixerat tabernaculum a filiis Emor patris Sychem centum agnis ²⁰ et erecto ibi altari invocavit super illud Fortissimum Deum Israhel

34 egressa est autem Dina filia Liae ut videret mulieres regionis illius ² quam cum vidisset Sychem filius Emor Evei princeps terrae illius adamavit et rapuit et dormivit cum illa vi opprimens virginem ³ et conglutinata est anima eius cum ea tristemente blanditiis delinivit ⁴ et pergens ad Emor patrem suum accipe mihi inquit puellam hanc coniugem ⁵ quod cum audisset Iacob absentibus filiis et in pastu occupatis pecorum siluit donec redirent ⁶ egresso autem Emor patre Sychem ut loqueretur ad Iacob ⁷ ecce filii eius veniebant de agro auditoque quod acciderat irati sunt valde eo quod foedam rem esset operatus in Israhel et violata filia Iacob rem inlicitam perpetrasset ⁸ locutus est itaque Emor ad eos Sychem filii mei adhesit anima filiae vestrae date eam illi uxorem ⁹ et iungamus vicissim conubia filias vestras tradite nobis et filias nostras accipite ¹⁰ et habitate nobiscum terra in potestate vestra est exercete negotiamini et possidete eam ¹¹ sed et Sychem ad patrem et ad fratres eius ait inveniam gratiam coram vobis et quaecumque statueritis dabo ¹² augete dotem munera postulate libens tribuam quod petieritis tantum date mihi puellam hanc uxorem ¹³ responderunt filii Iacob Sychem et patri eius in dolo saevientes ob stuprum sororis ¹⁴ non possumus facere quod petitis nec dare sororem nostram homini incircumciso quod inlicitum et nefarium est apud nos ¹⁵ sed in hoc valebimus foederari si esse volueritis nostri similes et circumcidatur in vobis omne masculini sexus ¹⁶ tunc dabimus et accipiemus mutuo filias nostras ac vestras et habitabimus vobiscum erimusque unus populus ¹⁷ sin autem circumcidi nolueritis tollemus filiam nostram et recedemus ¹⁸ placuit oblatio eorum Emor et Sychem filio eius ¹⁹ nec distulit adulescens quin statim quod petebatur expleret amabat enim puellam valde et ipse erat inclitus in omni domo patris sui ²⁰ ingressisque portam urbis locuti sunt populo ²¹ viri isti pacifici sunt et volunt habitare nobiscum negotientur in terra et exercent eam quae spatiosa et lata cultoribus indiget filias eorum accipiemus uxores et nostras illis dabimus ²² unum est quod differtur tantum bonum si circumcidamus masculos nostros ritum gentis imitantes ²³ et substantia eorum et pecora et cuncta quae possident nostra erunt tantum in hoc adquiescamus et habitantes simul unum efficiemus

populum ²⁴ ad sensi sunt omnes circumcisis cunctis maribus ²⁵ et ecce die tertio quando gravissimus vulnerum dolor est arreptis duo Jacob filii Symeon et Levi fratres Dinae gladiis ingressi sunt urbem confidenter interfectisque omnibus masculis ²⁶ Emor et Sychem pariter necaverunt tollentes Dinam de domo Sychem sororem suam ²⁷ quibus egressis intruerunt super occisos ceteri filii Jacob et depopulati sunt urbem in ultionem stupri ²⁸ oves eorum et armenta et asinos cunctaque vastantes quae in domibus et in agris erant ²⁹ parvulos quoque et uxores eorum duxere captivas ³⁰ quibus patratis audacter Jacob dixit ad Symeon et Levi turbastis me et odiosum fecistis Chananeis et Ferzeis habitatoribus terrae huius nos pauci sumus illi congregati percutient me et delebor ego et domus mea ³¹ responderunt numquid ut scorto abuti debuere sorore nostra

35 interea locutus est Deus ad Jacob surge et ascende Bethel et habita ibi facque altare Deo qui apparuit tibi quando fugiebas Esau fratrem tuum ² Iacob vero convocata omni domo sua ait abicite deos alienos qui in medio vestri sunt et mundamini ac mutate vestimenta vestra ³ surgite et ascendamus in Bethel ut faciamus ibi altare Deo qui exaudivit me in die tribulationis meae et fuit socius itineris mei ⁴ dederunt ergo ei omnes deos alienos quos habebant et in aures quae erant in auribus eorum at ille infodit ea subter terebinthum quae est post urbem Sychem ⁵ cumque profecti essent terror Dei invasit omnes per circuitum civitates et non sunt ausi persequi recedentes ⁶ venit igitur Iacob Luzam quae est in terra Chanaan cognomento Bethel ipse et omnis populus cum eo ⁷ aedificavitque ibi altare et appellavit nomen loci Domus Dei ibi enim apparuit ei Deus cum fugeret fratrem suum ⁸ eodem tempore mortua est Debbora nutrix Rebeccae et sepulta ad radices Bethel subter quercum vocatumque est nomen loci quercus Fletus ⁹ apparuit autem iterum Deus Iacob postquam reversus est de Mesopotamiam Syriae benedixitque ei ¹⁰ dicens non vocaberis ultra Iacob sed Israhel erit nomen tuum et appellavit eum Israhel ¹¹ dixitque ei ego Deus omnipotens cresce et multiplicare gentes et populi nationum erunt ex te reges de lumbis tuis egredientur ¹² terramque quam dedi Abraham et Isaac dabo tibi et semini tuo post te ¹³ et recessit ab eo ¹⁴ ille vero erexit titulum lapideum in loco quo locutus ei fuerat Deus libans super eum libamina et effundens oleum ¹⁵ vocansque nomen loci Bethel ¹⁶ egressus inde venit verno tempore ad terram quae ducit Efratham in qua cum parturiret Rahel ¹⁷ ob difficultatem partus periclitari coepit dixitque ei obsetrix noli timere quia et hunc habebis filium ¹⁸ egrediente autem anima prae dolore et imminente iam morte vocavit nomen filii sui Benoni id est filius doloris mei pater vero appellavit eum Benjamin id est filius dexteræ ¹⁹ mortua est ergo Rahel et sepulta in via quae ducit Efratham haec est Bethleem ²⁰ erexitque Iacob titulum super sepulchrum eius hic est titulus monumenti Rahel usque in praesentem

diem ²¹ egressus inde fixit tabernaculum trans turrem Gregis ²² cumque habitaret in illa regione abiit Ruben et dormivit cum Bala concubina patris sui quod illum minime latuit erant autem filii Iacob duodecim ²³ filii Liae primogenitus Ruben et Symeon et Levi et Iudas et Isachar et Zabulon ²⁴ filii Rahel Ioseph et Benjamin ²⁵ filii Balae ancillae Rahelis Dan et Nephthalim ²⁶ filii Zelphae ancillae Liae Gad et Aser hii filii Iacob qui nati sunt ei in Mesopotamiam Syriae ²⁷ venit etiam ad Isaac patrem suum in Mambre civitatem Arbee haec est Hebron in qua peregrinatus est Abraham et Isaac ²⁸ et completi sunt dies Isaac centum octoginta annorum ²⁹ consumptusque aetate mortuus est et adpositus populo suo senex et plenus dierum et sepelierunt eum Esau et Iacob filii sui

36 hae sunt autem generationes Esau ipse est Edom ² Esau accepit uxores de filiabus Chanaan Ada filiam Elom Hetthei et Oolibama filiam Anae filiae Sebeon Evei ³ Basemath quoque filiam Ismahel sororem Nabaioth ⁴ peperit autem Ada Eliphaz Basemath genuit Rauhel ⁵ Oolibama edidit Hieus et Hielom et Core hii filii Esau qui nati sunt ei in terra Chanaan ⁶ tulit autem Esau uxores suas et filios et filias et omnem animam domus suae et substantiam et pecora et cuncta quae habere poterat in terra Chanaan et abiit in alteram regionem recessitque a fratre suo Iacob ⁷ divites enim erant valde et simul habitare non poterant nec sustinebat eos terra peregrinationis eorum prae multitudine gregum ⁸ habitavitque Esau in monte Seir ipse est Edom ⁹ hae sunt generationes Esau patris Edom in monte Seir ¹⁰ et haec nomina filiorum eius Eliphaz filius Ada uxoris Esau Rauhel quoque filius Basemath uxoris eius ¹¹ fueruntque filii Eliphaz Theman Omar Sephu et Gatham et Cenez ¹² erat autem Thamna concubina Eliphaz filii Esau quae peperit ei Amalech hii sunt filii Adae uxoris Esau ¹³ filii autem Rauhel Naath et Zara Semma et Meza hii filii Basemath uxoris Esau ¹⁴ isti quoque erant filii Oolibama filiae Ana filiae Sebeon uxoris Esau quos genuit ei Hieus et Hielom et Core ¹⁵ hii duces filiorum Esau filii Eliphaz primogeniti Esau dux Theman dux Omar dux Sephu dux Cenez ¹⁶ dux Core dux Gatham dux Amalech hii filii Eliphaz in terra Edom et hii filii Adae ¹⁷ hii quoque filii Rauhel filii Esau dux Naath dux Zara dux Semma dux Meza hii duces Rauhel in terra Edom isti filii Basemath uxoris Esau ¹⁸ hii autem filii Oolibama uxoris Esau dux Hieus dux Hielom dux Core hii duces Oolibama filiae Ana uxoris Esau ¹⁹ isti filii Esau et hii duces eorum ipse est Edom ²⁰ isti filii Seir Horrei habitatores terrae Lotham et Sobal et Sebeon et Anan ²¹ Dison et Eser et Disan hii duces Horrei filii Seir in terra Edom ²² facti sunt autem filii Lotham Horrei et Heman erat autem soror Lotham Thamna ²³ et isti filii Sobal Alvam et Maneeth et Hebal Sephi et Onam ²⁴ et hii filii Sebeon Ahaia et Anam iste est Ana qui invenit aquas calidas in solitudine cum pasceret asinos Sebeon patris sui ²⁵ habuitque filium Disan et filiam Oolibama ²⁶ et isti filii Disan Amdan et Esban et Iethran et Charan ²⁷ hii

quoque filii Eser Balaan et Zevan et Acham ²⁸ habuit autem filios Disan Hus et Aran ²⁹ isti duces Horreorum dux Lothan dux Sobal dux Sebeon dux Ana ³⁰ dux Disan dux Eser dux Disan isti duces Horreorum qui imperaverunt in terra Seir ³¹ reges autem qui regnaverunt in terra Edom antequam haberent regem filii Israhel fuerunt hii ³² Bale filius Beor nomenque urbis eius Denaba ³³ mortuus est autem Bale et regnavit pro eo Iobab filius Zare de Bosra ³⁴ cumque mortuus esset Iobab regnavit pro eo Husan de terra Themanorum ³⁵ hoc quoque mortuo regnavit pro eo Adad filius Badadi qui percussit Madian in regione Moab et nomen urbis eius Ahuith ³⁶ cumque mortuus esset Adad regnavit pro eo Semla de Maserecha ³⁷ hoc quoque mortuo regnavit pro eo Saul de fluvio Rooboth ³⁸ cumque et hic obisset successit in regnum Baalanam filius Achobor ³⁹ isto quoque mortuo regnavit pro eo Adad nomenque urbis eius Phau et appellabatur uxor illius Meezabel filia Matred filiae Mizaab ⁴⁰ haec ergo nomina Esau in cognationibus et locis et vocabulis suis dux Thamna dux Alva dux Ietheth ⁴¹ dux Oolibama dux Ela dux Phinon ⁴² dux Cenez dux Theman dux Mabsar ⁴³ dux Mabdiel dux Iram hii duces Edom habitantes in terra imperii sui ipse est Esau pater Idumeorum

37 habitavit autem Iacob in terra Chanaan in qua peregrinatus est pater suus ² et hae sunt generationes eius Ioseph cum sedecim esset annorum pascebat gregem cum fratribus suis adhuc puer et erat cum filiis Balae et Zelphae uxorum patris sui accusavitque fratres suos apud patrem crimine pessimo ³ Israhel autem diligebat Ioseph super omnes filios suos eo quod in senectute genuisset eum fecitque ei tunicam polymitam ⁴ videntes autem fratres eius quod a patre plus cunctis filiis amaretur oderant eum nec poterant ei quicquam pacificum loqui ⁵ accidit quoque ut visum somnium referret fratribus quae causa maioris odii seminarium fuit ⁶ dixitque ad eos audite somnium meum quod vidi ⁷ putabam ligare nos manipulos in agro et quasi consurgere manipulum meum et stare vestrosque manipulos circumstantes adorare manipulum meum ⁸ responderunt fratres eius numquid rex noster eris aut subiciemur dicioni tuae haec ergo causa somniorum atque sermonum invidiae et odii fomitem ministravit ⁹ aliud quoque vidit somnium quod narrans fratribus ait vidi per somnium quasi solem et lunam et stellas undecim adorare me ¹⁰ quod cum patri suo et fratribus rettulisset increpavit eum pater et dixit quid sibi vult hoc somnium quod vidisti num ego et mater tua et fratres adorabimus te super terram ¹¹ invidebant igitur ei fratres sui pater vero rem tacitus considerabat ¹² cumque fratres illius in pasceendis gregibus patris morarentur in Sychem ¹³ dixit ad eum Israhel fratres tui pascent oves in Sycimis veni mittam te ad eos quo respondente ¹⁴ praesto sum ait vade et vide si cuncta prospera sint erga fratres tuos et pecora et renuntia mihi quid agatur missus de valle Hebron venit in Sychem ¹⁵ invenitque eum vir erran-

tem in agro et interrogavit quid quaereret ¹⁶ at ille respondit fratres meos quaero indica mihi ubi pascant greges ¹⁷ dixitque ei vir recesserunt de loco isto audivi autem eos dicentes eamus in Dothain perrexit ergo Ioseph post fratres suos et invenit eos in Dothain ¹⁸ qui cum vidissent eum procul antequam accederet ad eos cogitaverunt illum occidere ¹⁹ et mutuo loquebantur ecce somniator venit ²⁰ venite occidamus eum et mittamus in cisternam veterem dicimusque fera pessima devoravit eum et tunc apparebit quid illi prosint somnia sua ²¹ audiens hoc Ruben nitebatur liberare eum de manibus eorum et dicebat ²² non interficiamus animam eius nec effundatis sanguinem sed proicite eum in cisternam hanc quae est in solitudine manusque vestras servate innoxias hoc autem dicebat volens eripere eum de manibus eorum et reddere patri suo ²³ confestim igitur ut pervenit ad fratres nudaverunt eum tunica talari et polymita ²⁴ miseruntque in cisternam quae non habebat aquam ²⁵ et sedentes ut comederent panem viderunt viatores Ismahelitas venire de Galaad et camelos eorum portare aromata et resinam et stacten in Aegyptum ²⁶ dixit ergo Iudas fratribus suis quid nobis prodest si occiderimus fratrem nostrum et celaverimus sanguinem ipsius ²⁷ melius est ut vendatur Ismahelitis et manus nostrae non polluantur frater enim et caro nostra est adquieverunt fratres sermonibus eius ²⁸ et praetereuntibus Madianitis negotiatoribus extrahentes eum de cisterna vendiderunt Ismahelitis viginti argenteis qui duxerunt eum in Aegyptum ²⁹ reversusque Ruben ad cisternam non invenit puerum ³⁰ et scissis vestibus pergens ad fratres ait puer non conparet et ego quo ibo ³¹ tulerunt autem tunicam eius et in sanguinem hedi quem occiderant tinxerunt ³² mittentes qui ferrent ad patrem et dicerent hanc invenimus vide utrum tunica filii tui sit an non ³³ quam cum agnovisset pater ait tunica filii mei est fera pessima comedit eum bestia devoravit Ioseph ³⁴ scissisque vestibus indutus est cilio lugens filium multo tempore ³⁵ congregatis autem cunctis liberis eius ut lenirent dolorem patris noluit consolationem recipere et ait descendam ad filium meum lugens in infernum et illo perseverante in fletu ³⁶ Madianei vendiderunt Ioseph in Aegypto Putiphar eunucho Pharaonis magistro militiae

38 eo tempore descendens Iudas a fratribus suis divertit ad virum odollamitem nomine Hiram ² viditque ibi filiam hominis chananei vocabulo Suae et uxore accepta ingressus est ad eam ³ quae concepit et peperit filium vocavitque nomen eius Her ⁴ rursum concepto fetu natum filium nominavit Onam ⁵ tertium quoque peperit quem appellavit Sela quo nato parere ultra cessavit ⁶ dedit autem Iudas uxorem primogenito suo Her nomine Thamar ⁷ fuitque Her primogenitus Iudae nequam in conspectu Domini et ab eo occisus est ⁸ dixit ergo Iudas ad Onam filium suum ingredi ad uxorem fratris tui et sociare illi ut suscites semen fratri tuo ⁹ ille sciens non sibi nasci filios introiens ad uxorem fratris sui semen fundebat in terram ne liberi

fratris nomine nascerentur ¹⁰ et idcirco percussit eum Dominus quod rem detestabilem faceret ¹¹ quam ob rem dixit Iudas Thamar nurui suae esto vidua in domo patris tui donec crescat Sela filius meus timebat enim ne et ipse moreretur sicut fratres eius quae abiit et habitavit in domo patris sui ¹² evolutis autem multis diebus mortua est filia Suae uxor Iudae qui post lucrum consolatione suscepta ascendebat ad tonsores ovium suarum ipse et Hiras opilio gregis Odollamita in Thamnas ¹³ nuntiatumque est Thamar quod socer illius ascenderet in Thamnas ad tondendas oves ¹⁴ quae depositis viduitatis vestibibus adsumpsit theristrum et mutato habitu sedit in bivio itineris quod ducit Thamnem eo quod crevisset Sela et non eum accepisset maritum ¹⁵ quam cum vidisset Iudas suspicatus est esse meretricem operuerat enim vultum suum ne cognosceretur ¹⁶ ingrediensque ad eam ait dimitte me ut coeam tecum nesciebat enim quod nurus sua esset qua respondente quid mihi dabis ut fruaris concubitu meo ¹⁷ dixit mittam tibi hedum de gregibus rursum illa dicente patiar quod vis si dederis mihi arrabonem donec mittas quod polliceris ¹⁸ ait Iudas quid vis tibi pro arrabone dari respondit anulum tuum et armillam et baculum quem manu tenes ad unum igitur coitum concepit mulier ¹⁹ et surgens abiit depositoque habitu quem adsumpserat induta est viduitatis vestibibus ²⁰ misit autem Iudas hedum per pastorem suum Odollamitem ut reciperet pignus quod dederat mulieri qui cum non invenisset eam ²¹ interrogavit homines loci illius ubi est mulier quae sedebat in bivio respondentibus cunctis non fuit in loco isto meretrix ²² reversus est ad Iudam et dixit ei non inveni eam sed et homines loci illius dixerunt mihi numquam ibi sedisse scortum ²³ ait Iudas habeat sibi certe mendacii nos arguere non poterit ego misi hedum quem promiseram et tu non invenisti eam ²⁴ ecce autem post tres menses nuntiaverunt Iudae dicentes fornicata est Thamar nurus tua et videtur uterus illius intumescere dixit Iudas producite eam ut conburatur ²⁵ quae cum educeretur ad poenam misit ad socerum suum dicens de viro cuius haec sunt concepisti cognosce cuius sit anulus et armilla et baculus ²⁶ qui agnitis muneribus ait iustior me est quia non tradidi eam Sela filio meo attamen ultra non cognovit illam ²⁷ instante autem partu apparuerunt gemini in utero atque in ipsa effusione infantum unus protulit manum in qua obsetrix ligavit coccinum dicens ²⁸ iste egreditur prior ²⁹ illo vero retrahente manum egressus est alter dixitque mulier quare divisa est propter te maceria et ob hanc causam vocavit nomen eius Phares ³⁰ postea egressus est frater in cuius manu erat coccinum quem appellavit Zara

39 igitur Ioseph ductus est in Aegyptum emitque eum Putiphar eunuchus Pharaonis princeps exercitus vir aegyptius de manu Ismahelitarum a quibus perductus erat ² fuitque Dominus cum eo et erat vir in cunctis prospere agens habitabatque in domo domini sui ³ qui optime noverat esse Dominum cum eo et omnia quae gereret ab eo dirigi in manu illius ⁴ invenitque

Ioseph gratiam coram domino suo et ministrabat ei a quo praepositus omnibus gubernabat creditam sibi domum et universa quae tradita fuerant ⁵ benedixitque Dominus domui Aegyptii propter Ioseph et multiplicavit tam in aedibus quam in agris cunctam eius substantiam ⁶ nec quicquam aliud noverat nisi panem quo vescebatur erat autem Ioseph pulchra facie et decorus aspectu ⁷ post multos itaque dies iecit domina oculos suos in Ioseph et ait dormi mecum ⁸ qui nequaquam adquiescens operi nefario dixit ad eam ecce dominus meus omnibus mihi traditis ignorat quid habeat in domo sua ⁹ nec quicquam est quod non in mea sit potestate vel non tradiderit mihi praeter te quae uxor eius es quomodo ergo possum malum hoc facere et peccare in Deum meum ¹⁰ huiuscemodi verbis per singulos dies et mulier molesta erat adulescenti et ille recusabat stuprum ¹¹ accidit autem ut quadam die intraret Ioseph domum et operis quippiam absque arbitris faceret ¹² et illa adprehensa lacinia vestimenti eius diceret dormi mecum qui relicto in manu illius pallio fugit et egressus est foras ¹³ cumque vidisset mulier vestem in manibus suis et se esse contemptam ¹⁴ vocavit homines domus suae et ait ad eos en introduxit virum hebraeum ut inluderet nobis ingressus est ad me ut coiret mecum cumque ego succlamassem ¹⁵ et audisset vocem meam reliquit pallium quod tenebam et fugit foras ¹⁶ in argumentum ergo fidei reventum pallium ostendit marito revertenti domum ¹⁷ et ait ingressus est ad me servus hebraeus quem adduxisti ut inluderet mihi ¹⁸ cumque vidisset me clamare reliquit pallium et fugit foras ¹⁹ his auditis dominus et nimium credulus verbis coniugis iratus est valde ²⁰ tradiditque Ioseph in carcerem ubi vincti regis custodiebantur et erat ibi clausus ²¹ fuit autem Dominus cum Ioseph et misertus illius dedit ei gratiam in conspectu principis carceris ²² qui tradidit in manu ipsius universos vinctos qui in custodia tenebantur et quicquid fiebat sub ipso erat ²³ nec noverat aliquid cunctis ei creditis Dominus enim erat cum illo et omnia eius opera dirigebat

40 his ita gestis accidit ut peccarent duo eunuchi pincerna regis Aegypti et pistor domino suo ² iratusque Pharaon contra eos nam alter pincernis praeerat alter pistoribus ³ misit eos in carcerem principis militum in quo erat vinctus et Ioseph ⁴ at custos carceris tradidit eos Ioseph qui et ministrabat eis aliquantum temporis fluxerat et illi in custodia tenebantur ⁵ videruntque ambo somnium nocte una iuxta interpretationem congruam sibi ⁶ ad quos cum introisset Ioseph mane et vidisset eos tristes ⁷ sciscitatus est dicens cur tristior est hodie solito facies vestra ⁸ qui responderunt somnium vidimus et non est qui interpretetur nobis dixitque ad eos Ioseph numquid non Dei est interpretatio referte mihi quid videritis ⁹ narravit prior praepositus pincernarum somnium videbam coram me vitem ¹⁰ in qua erant tres propagines crescere paulatim gemmas et post flores uvas maturescere ¹¹ calicemque Pharaonis in manu mea tuli er-

go uvas et expressi in calicem quem tenebam et tradi di poculum Pharaoni ¹² respondit Ioseph haec est interpretatio somnii tres propagines tres adhuc dies sunt ¹³ post quos recordabitur Pharaon magisterii tui et restituet te in gradum pristinum dabisque ei calicem iuxta officium tuum sicut facere ante consueveras ¹⁴ tantum memento mei cum tibi bene fuerit et facies mecum misericordiam ut suggeras Pharaoni et educat me de isto carcere ¹⁵ quia furto sublatus sum de terra Hebraeorum et hic innocens in lacum missus sum ¹⁶ videns pistorum magister quod prudenter somnium dissolvisset ait et ego vidi somnium quod haberem tria canistra farinae super caput meum ¹⁷ et in uno canistro quod erat excelsius portare me omnes cibos qui fiunt arte pistoria avesque comedere ex eo ¹⁸ respondit Ioseph haec est interpretatio somnii tria canistra tres adhuc dies sunt ¹⁹ post quos auferet Pharaon caput tuum ac suspendet te in cruce et lacerabunt volucres carnes tuas ²⁰ exin dies tertius natalicius Pharaonis erat qui faciens grande convivium pueris suis recordatus est inter epulas magistri pincernarum et pistorum principis ²¹ restituitque alterum in locum suum ut porrigeret regi poculum ²² alterum suspendit in patibulo ut coniectoris veritas probaretur ²³ et tamen succedentibus prosperis praepositus pincernarum oblitus est interpretis sui

41 post duos annos vidit Pharaon somnium putabat se stare super fluvium ² de quo ascendebant septem boves pulchrae et crassae nimis et pascebantur in locis palustribus ³ aliae quoque septem emergebant de flumine foedae confectaeque macie et pascebantur in ipsa amnis ripa in locis virentibus ⁴ devoraveruntque eas quarum mira species et habitudo corporum erat expergefactus Pharaon ⁵ rursus dormivit et vidit alterum somnium septem spicae pullulabant in culmo uno plenae atque formonsae ⁶ aliae quoque totidem spicae tenues et percussae uredine oriebantur ⁷ devorantes omnem priorum pulchritudinem evigilans post quietem ⁸ et facto mane pavore perterritus misit ad coniectores Aegypti cunctosque sapientes et accersitis narravit somnium nec erat qui interpretaretur ⁹ tunc demum reminiscens pincernarum magister ait confiteor peccatum meum ¹⁰ iratus rex servis suis me et magistrum pistorum retrudi iussit in carcerem principis militum ¹¹ ubi una nocte uterque vidimus somnium praesagum futurorum ¹² erat ibi puer hebraeus eiusdem ducis militum famulus cui narrantes somnia ¹³ audivimus quicquid postea rei probavit eventus ego enim redditus sum officio meo et ille suspensus est in cruce ¹⁴ protinus ad regis imperium eductum de carcere Ioseph totonderunt ac veste mutata obtulerunt ei ¹⁵ cui ille ait vidi somnia nec est qui edisserat quae audivi te prudentissime conicere ¹⁶ respondit Ioseph absque me Deus respondebit prospera Pharaoni ¹⁷ narravit ergo ille quod viderat putabam me stare super ripam fluminis ¹⁸ et septem boves de amne conscendere pulchras nimis et obesis carnibus quae in pastu paludis virecta carpebant ¹⁹ et ecce has seque-

bantur aliae septem boves in tantum deformes et macilentae ut numquam tales in terra Aegypti viderim ²⁰ quae devoratis et consumptis prioribus ²¹ nullum saturitatis dedere vestigium sed simili macie et squalore torpebant evigilans rursus sopore depressus ²² vidi somnium septem spicae pullulabant in culmo uno plenae atque pulcherrimae ²³ aliae quoque septem tenues et percussae uredine oriebantur stipula ²⁴ quae priorum pulchritudinem devorarunt narra vi coniecto ribus somnium et nemo est qui edisserat ²⁵ respondit Ioseph somnium regis unum est quae facturus est Deus ostendit Pharaoni ²⁶ septem boves pulchrae et septem spicae plenae septem ubertatis anni sunt eandemque vim somnii comprehendunt ²⁷ septem quoque boves tenues atque macilentae quae ascenderunt post eas et septem spicae tenues et vento urente percussae septem anni sunt venturae famis ²⁸ qui hoc ordine complebuntur ²⁹ ecce septem anni venient fertilitatis magnae in universa terra Aegypti ³⁰ quos sequentur septem anni alii tantae sterilitatis ut oblivioni tradatur cuncta retro abundantia consumptura est enim fames omnem terram ³¹ et ubertatis magnitudinem perditura inopiae magnitudo ³² quod autem vidisti secundo ad eandem rem pertinens somnium firmitatis indicium est eo quod fiat sermo Dei et velocius impleatur ³³ nunc ergo provideat rex virum sapientem et industrium et praeficiat eum terrae Aegypti ³⁴ qui constituat praepositos per singulas regiones et quintam partem fructuum per septem annos fertilitatis ³⁵ qui iam nunc futuri sunt congreget in horrea et omne frumentum sub Pharaonis potestate condatur serveturque in urbibus ³⁶ et pareatur futurae septem annorum fami quae pressura est Aegyptum et non consumetur terra inopia ³⁷ placuit Pharaoni consilium et cunctis ministris eius ³⁸ locutusque est ad eos num invenire poterimus talem virum qui spiritu Dei plenus sit ³⁹ dixit ergo ad Ioseph quia ostendit Deus tibi omnia quae locutus es numquid sapienterem et similem tui invenire poteris ⁴⁰ tu eris super domum meam et ad tui oris imperium cunctus populus oboediet uno tantum regni solio te praecedam ⁴¹ dicens quoque rursus Pharaon ad Ioseph ecce constitui te super universam terram Aegypti ⁴² tulit anulum de manu sua et dedit in manu eius vestivitque eum stola byssina et collo torquem auream circumposuit ⁴³ fecitque ascendere super currum suum secundum clamante praecone ut omnes coram eo genuflecterent et praepositum esse scirent universae terrae Aegypti ⁴⁴ dixit quoque rex ad Ioseph ego sum Pharaon absque tuo imperio non movebit quisquam manum aut pedem in omni terra Aegypti ⁴⁵ vertitque nomen illius et vocavit eum lingua aegyptiaca Salvatorem mundi dedit quoque illi uxorem Aseneth filiam Putiphare sacerdotis Heliopoleos egressus itaque Ioseph ad terram Aegypti ⁴⁶ triginta autem erat annorum quando stetit in conspectu regis Pharaonis circuivit omnes regiones Aegypti ⁴⁷ venitque fertilitas septem annorum et in manipulos redactae segetes congregatae sunt in horrea Aegypti ⁴⁸ omnis

etiam frugum abundantia in singulis urbibus condita est ⁴⁹ tantaque fuit multitudo tritici ut harenae maris coaequaretur et copia mensuram excederet ⁵⁰ nati sunt autem Ioseph filii duo antequam veniret fames quos ei peperit Aseneth filia Putiphare sacerdotis He-liopoleos ⁵¹ vocavitque nomen primogeniti Manasse dicens oblivisci me fecit Deus omnium laborum meorum et domum patris mei ⁵² nomen quoque secundi appellavit Ephraim dicens crescere me fecit Deus in terra paupertatis meae ⁵³ igitur transactis septem annis ubertatis qui fuerant in Aegypto ⁵⁴ coeperunt venire septem anni inopiae quos praedixerat Ioseph et in universo orbe fames praevaluit in cuncta autem terra Aegypti erat panis ⁵⁵ qua esuriente clamavit populus ad Pharaonem alimenta petens quibus ille respondit ite ad Ioseph et quicquid vobis dixerit facite ⁵⁶ crescebat autem cotidie fames in omni terra aperuitque Ioseph universa horrea et vendebat Aegyptiis nam et illos oppresserat fames ⁵⁷ omnesque provinciae veniebant in Aegyptum ut emerent escas et malum inopiae temperarent

42 audiens autem Iacob quod alimenta venderentur in Aegypto dixit filiis suis quare neglegitis ² audiavi quod triticum venundetur in Aegypto descendite et emite nobis necessaria ut possimus vivere et non consumamur inopia ³ descendentes igitur fratres Ioseph decem ut emerent frumenta in Aegypto ⁴ Benjamin domi retento ab Iacob qui dixerat fratribus eius ne forte in itinere quicquam patiatur mali ⁵ ingressi sunt terram Aegypti cum aliis qui pergebant ad emendum erat autem fames in terra Chanaan ⁶ et Ioseph princeps Aegypti atque ad illius nutum frumenta populis vendebantur cumque adorassent eum fratres sui ⁷ et agnovisset eos quasi ad alienos durius loquebatur interrogans eos unde venistis qui responderunt de terra Chanaan ut emamus victui necessaria ⁸ et tamen fratres ipse cognoscens non est agnitus ab eis ⁹ recordatusque somniorum quae aliquando viderat ait exploratores estis ut videatis infirmiora terrae venistis ¹⁰ qui dixerunt non est ita domine sed servi tui venerunt ut emerent cibos ¹¹ omnes filii unius viri sumus pacifici venimus nec quicquam famuli tui machinantur mali ¹² quibus ille respondit aliter est in munita terrae huius considerare venistis ¹³ et illi duodecim inquirunt servi tui fratres sumus filii viri unius in terra Chanaan minimus cum patre nostro est alius non est super ¹⁴ hoc est ait quod locutus sum exploratores estis ¹⁵ iam nunc experimentum vestri capiam per salutem Pharaonis non egrediemini hinc donec veniat frater vester minimus ¹⁶ mittite e vobis unum et adducat eum vos autem eritis in vinculis donec probentur quae dixistis utrum falsa an vera sint alioquin per salutem Pharaonis exploratores estis ¹⁷ tradidit ergo eos custodiae tribus diebus ¹⁸ die autem tertio eductis de carcere ait facite quod dixi et vivetis Deum enim timeo ¹⁹ si pacifici estis frater vester unus ligetur in carcere vos autem abite et ferte frumenta quae emistis in domos vestras ²⁰ et fratrem

vestrum minimum ad me adducite ut possim vestros probare sermones et non moriamini fecerunt ut dixerat ²¹ et locuti sunt invicem merito haec patimur quia peccavimus in fratrem nostrum videntes angustiam animae illius cum deprecaretur nos et non audivimus idcirco venit super nos ista tribulatio ²² e quibus unus Ruben ait numquid non dixi vobis nolite peccare in puerum et non audistis me en sanguis eius exquiritur ²³ nesciebant autem quod intellegeret Ioseph eo quod per interpretem loquebatur ad eos ²⁴ avertitque se parumper et flevit et reversus locutus est ad eos ²⁵ tollens Symeon et ligans illis praesentibus iussitque ministris ut implerent saccos eorum tritico et reponerent pecunias singulorum in sacculis suis datis supra cibariis in via qui fecerunt ita ²⁶ at illi portantes frumenta in asinis profecti sunt ²⁷ apertoque unus sacco ut daret iumento pabulum in diversorio contemplatus pecuniam in ore sacculi ²⁸ dixit fratribus suis reddita est mihi pecunia en habetur in sacco et obstupefacti turbatique dixerunt mutuo quidnam est hoc quod fecit nobis Deus ²⁹ veneruntque ad Iacob patrem suum in terra Chanaan et narraverunt ei omnia quae accidissent sibi dicentes ³⁰ locutus est nobis dominus terrae dure et putavit nos exploratores provinciae ³¹ cui respondimus pacifici sumus nec ullas molimur insidias ³² duodecim fratres uno patre geniti sumus unus non est super minimus cum patre versatur in terra Chanaan ³³ qui ait nobis sic probabo quod pacifici sitis fratrem vestrum unum dimittite apud me et cibaria domibus vestris necessaria sumite et abite ³⁴ fratremque vestrum minimum adducite ad me ut sciam quod non sitis exploratores et istum qui tenetur in vinculis recipere possitis ac deinceps emendi quae vultis habeatis licentiam ³⁵ his dictis cum frumenta effunderent singuli reppererunt in ore saccorum ligatas pecunias exterritisque simul omnibus ³⁶ dixit pater Iacob absque liberis me esse fecistis Ioseph non est super Symeon tenetur in vinculis Benjamin auferetis in me haec mala omnia reciderunt ³⁷ cui respondit Ruben duos filios meos interfice si non reduxero illum tibi trade in manu mea et ego eum restituam ³⁸ at ille non descendet inquit filius meus vobiscum frater eius mortuus est ipse solus remansit si quid ei adversi acciderit in terra ad quam pergitis deducetis canos meos cum dolore ad inferos

43 interim fames omnem terram vehementer premebat ² consumptisque cibis quos ex Aegypto detulerant dixit Iacob ad filios suos revertimini et emite pauxillum escarum ³ respondit Iudas denunciavit nobis vir ille sub testificatione iurandi dicens non videbitis faciem meam nisi fratrem vestrum minimum adduxeritis vobiscum ⁴ si ergo vis mittere eum nobiscum pergemus pariter et ememus tibi necessaria ⁵ si autem non vis non ibimus vir enim ut saepe diximus denunciavit nobis dicens non videbitis faciem meam absque fratre vestro minimo ⁶ dixit eis Israhel in meam hoc fecistis miseriam ut indicaretis ei et alium habere vos fratrem ⁷ at illi responderunt interrogavit nos ho-

mo per ordinem nostram progeniem si pater viveret si haberemus fratrem et nos respondimus ei consequenter iuxta id quod fuerat sciscitatus numquid scire poteramus quod dicturus esset adducite vobiscum fratrem vestrum ⁸ Iudas quoque dixit patri suo mitte puerum mecum ut proficiscamur et possimus vivere ne moriamur nos et parvuli nostri ⁹ ego suscipio puerum de manu mea require illum nisi reduxero et tradidero eum tibi ero peccati in te reus omni tempore ¹⁰ si non intercessisset dilatio iam vice altera venissemus ¹¹ igitur Israhel pater eorum dixit ad eos si sic necesse est facite quod vultis sumite de optimis terrae fructibus in vasis vestris et deferte viro munera modicum resinae et mellis et styracis et stactes et terebinthi et amigdalorum ¹² pecuniamque duplicem ferte vobiscum et illam quam invenistis in sacculis reportate ne forte errore factum sit ¹³ sed et fratrem vestrum tollite et ite ad virum ¹⁴ Deus autem meus omnipotens faciat vobis eum placibilem et remittat vobiscum fratrem vestrum quem tenet et hunc Benjamin ego autem quasi orbatus absque liberis ero ¹⁵ tulerunt ergo viri munera et pecuniam duplicem et Benjamin descenderuntque in Aegyptum et steterunt coram Ioseph ¹⁶ quos cum ille vidisset et Benjamin simul praecepit dispensatori domus suae dicens introduce viros domum et occide victimas et instrue convivium quoniam mecum sunt comesuri meridie ¹⁷ fecit ille sicut fuerat imperatum et introduxit viros domum ¹⁸ ibique exterriti dixerunt mutuo propter pecuniam quam rettulimus prius in saccis nostris introducti sumus ut devolvat in nos calumniam et violenter subiciat servituti et nos et asinos nostros ¹⁹ quam ob rem in ipsis foribus accedentes ad dispensatorem ²⁰ locuti sunt oramus domine ut audias iam ante descendimus ut emeremus escas ²¹ quibus emptis cum venissemus ad diversorium aperuimus sacculos nostros et invenimus pecuniam in ore saccorum quam nunc eodem pondere reportamus ²² sed et aliud adtulimus argentum ut emamus quae necessaria sunt non est in nostra conscientia quis eam posuerit in marsuppiis nostris ²³ at ille respondit pax vobiscum nolite timere Deus vester et Deus patris vestri dedit vobis thesauros in sacculis vestris nam pecuniam quam dedistis mihi probatam ego habeo eduxitque ad eos Symeon ²⁴ et introductis domum adtulit aquam et laverunt pedes suos deditque pabula asinis eorum ²⁵ illi vero parabant munera donec ingrederetur Ioseph meridie audierant enim quod ibi comesuri essent panem ²⁶ igitur ingressus est Ioseph domum suam obtuleruntque ei munera tenentes in manibus et adoraverunt proni in terram ²⁷ at ille clementer resalutatis eis interrogavit dicens salvusne est pater vester senex de quo dixeratis mihi adhuc vivit ²⁸ qui responderunt sospes est servus tuus pater noster adhuc vivit et incurvati adoraverunt eum ²⁹ adtollens autem oculos Ioseph vidit Benjamin fratrem suum uterinum et ait iste est frater vester parvulus de quo dixeratis mihi et rursus Deus inquit misereatur tui fili mi ³⁰ festinavitque quia commota

fuerant viscera eius super fratre suo et erumpebant lacrimae et introiens cubiculum flevit ³¹ rursusque lota facie egressus continuit se et ait ponite panes ³² quibus adpositis seorsum Ioseph et seorsum fratribus Aegyptiis quoque qui vescebantur simul seorsum illicitum est enim Aegyptiis comedere cum Hebraeis et profanum putant huiusmodi convivium ³³ sederunt coram eo primogenitus iuxta primogenita sua et minimus iuxta aetatem suam et mirabantur nimis ³⁴ sumptis partibus quas ab eo acceperant maiorque pars venit Benjamin ita ut quinque partibus excederet biberuntque et inebriati sunt cum eo

44 praecepit autem Ioseph dispensatori domus suae dicens imple saccos eorum frumento quantum possunt capere et pone pecuniam singulorum in summitate sacci ² scyphum autem meum argenteum et pretium quod dedit tritici pone in ore sacci iunioris factumque est ita ³ et orto mane dimissi sunt cum asinis suis ⁴ iamque urbem exierant et processerant paululum tum Ioseph accessit dispensatore domus surge inquit persequere viros et adprehensis dicto quare reddidistis malum pro bono ⁵ scyphum quem furati estis ipse est in quo bibit dominus meus et in quo augurari solet pessimam rem fecistis ⁶ fecit ille ut iusserat et adprehensis per ordinem locutus est ⁷ qui responderunt quare sic loquitur dominus noster ut servi tui tantum flagitii commiserint ⁸ pecuniam quam invenimus in summitate saccorum reportavimus ad te de terra Chanaan et quomodo consequens est ut furati simus de domo domini tui aurum vel argentum ⁹ apud quemcumque fuerit inventum servorum tuorum quod quaeris moriatur et nos servi erimus domini nostri ¹⁰ qui dixit fiat iuxta vestram sententiam apud quem fuerit inventum ipse sit servus meus vos autem eritis innoxii ¹¹ itaque festinato deponentes in terram saccos aperuerunt singuli ¹² quos scrutatus incipiens a maiore usque ad minimum invenit scyphum in sacco Benjamin ¹³ at illi scissis vestibis oneratisque rursus asinis reversi sunt in oppidum ¹⁴ primusque Iudas cum fratribus ingressus est ad Ioseph necdum enim de loco abierat omnesque ante eum in terra pariter corruerunt ¹⁵ quibus ille ait cur sic agere voluistis an ignoratis quod non sit similis mei in augurandi scientia ¹⁶ cui Iudas quid respondebimus inquit domino meo vel quid loquemur aut iusti poterimus obtendere Deus invenit iniquitatem servorum tuorum en omnes servi sumus domini mei et nos et apud quem inventus est scyphus ¹⁷ respondit Ioseph absit a me ut sic agam qui furatus est scyphum ipse sit servus meus vos autem abite liberi ad patrem vestrum ¹⁸ accedens propius Iudas confidenter ait oro domine mi loquatur servus tuus verbum in auribus tuis et ne irascaris famulo tuo tu es enim post Pharaonem ¹⁹ dominus meus interrogasti prius servos tuos habetis patrem aut fratrem ²⁰ et nos respondimus tibi domino meo est nobis pater senex et puer parvulus qui in senecta illius natus est cuius uterinus frater est mortuus et ipsum solum habet mater sua pater vero tenere diligit eum ²¹ dixistique servis tu-

is adducite eum ad me et ponam oculos meos super illum ²² suggestimus domino meo non potest puer relinquere patrem suum si enim illum dimiserit morietur ²³ et dixisti servis tuis nisi venerit frater vester minimus vobiscum non videbitis amplius faciem meam ²⁴ cum ergo ascendissemus ad famulum tuum patrem nostrum narravimus ei omnia quae locutus est dominus meus ²⁵ et dixit pater noster revertimini et emite nobis parum tritici ²⁶ cui diximus ire non possumus si frater noster minimus descendet nobiscum proficiscemur simul alioquin illo absente non audemus videre faciem viri ²⁷ atque ille respondit vos scitis quod duos genuerit mihi uxor mea ²⁸ egressus est unus et dixistis bestia devoravit eum et hucusque non conparet ²⁹ si tuleritis et istum et aliquid ei in via contigerit deducetis canos meos cum maerore ad inferos ³⁰ igitur si intravero ad servum tuum patrem nostrum et puer defuerit cum anima illius ex huius anima pendeat ³¹ videritque eum non esse nobiscum morietur et deducet famuli tui canos eius cum dolore ad inferos ³² ego proprie servus tuus qui in meam hunc recepi fidem et spopondi dicens nisi reduxero eum peccati reus ero in patrem meum omni tempore ³³ manebo itaque servus tuus pro puero in ministerium domini mei et puer ascendat cum fratribus suis ³⁴ non enim possum redire ad patrem absente puero ne calamitatis quae oppressura est patrem meum testis adsistam

45 non se poterat ultra cohibere Ioseph multis coram adstantibus unde praecepit ut egredierentur cuncti foras et nullus interesset alienus agnitioni mutuae ² elevavitque vocem cum fletu quam audierunt Aegyptii omnisque domus Pharaonis ³ et dixit fratribus suis ego sum Ioseph adhuc pater meus vivit nec poterant respondere fratres nimio timore perterriti ⁴ ad quos ille clementer accedite inquit ad me et cum accessissent prope ego sum ait Ioseph frater vester quem vendidistis in Aegypto ⁵ nolite pavere nec vobis durum esse videatur quod vendidistis me in his regionibus pro salute enim vestra misit me Deus ante vos in Aegyptum ⁶ biennium est quod fames esse coepit in terra et adhuc quinque anni restant quibus nec arari poterit nec meti ⁷ praemisitque me Deus ut reservemini super terram et escas ad vivendum habere possitis ⁸ non vestro consilio sed Dei huc voluntate missus sum qui fecit me quasi patrem Pharaonis et dominum universae domus eius ac principem in omni terra Aegypti ⁹ festinate et ascendite ad patrem meum et dicetis ei haec mandat filius tuus Ioseph Deus me fecit dominum universae terrae Aegypti descende ad me ne moreris ¹⁰ et habita in terra Gessen erisque iuxta me tu et filii tui et filii filiorum tuorum oves tuae et armenta tua et universa quae possides ¹¹ ibique te pascam adhuc enim quinque anni residui sunt famis ne et tu pereas et domus tua et omnia quae possides ¹² en oculi vestri et oculi fratris mei Benjamin vident quod os meum loquatur ad vos ¹³ nuntiate patri meo universam gloriam meam et cuncta quae vidistis in Aegypto festinate et adducite eum ad me ¹⁴ cumque

amplexatus recidisset in collum Benjamin fratris sui flevit illo quoque flente similiter super collum eius ¹⁵ osculatusque est Ioseph omnes fratres suos et ploravit super singulos post quae ausi sunt loqui ad eum ¹⁶ auditumque est et celebri sermone vulgatum in aula regis venerunt fratres Ioseph et gavisus est Pharao atque omnis familia eius ¹⁷ dixitque ad Ioseph ut imperaret fratribus suis dicens onerantes iumenta ite in terram Chanaan ¹⁸ et tollite inde patrem vestrum et cognationem et venite ad me et ego dabo vobis omnia bona Aegypti ut comedatis medullam terrae ¹⁹ praecipe etiam ut tollant plaustra de terra Aegypti ad subvectionem parvulorum suorum et coniugum ac dicitio tollite patrem vestrum et properate quantocius venientes ²⁰ ne dimittatis quicquam de supellectili vestra quia omnes opes Aegypti vestrae erunt ²¹ fecerunt filii Israhel ut eis mandatum fuerat quibus dedit Ioseph plaustra secundum Pharaonis imperium et cibaria in itinere ²² singulisque proferri iussit binas stolas Benjamin vero dedit trecentos argenteos cum quinque stolis optimis ²³ tantundem pecuniae et vestium mittens patri suo addens eis asinos decem qui subveherent ex omnibus divitiis Aegypti et totidem asinas triticum in itinere panesque portantes ²⁴ dimisit ergo fratres suos et proficiscentibus ait ne irascamini in via ²⁵ qui ascendentes ex Aegypto venerunt in terram Chanaan ad patrem suum Iacob ²⁶ et nuntiaverunt ei dicentes Ioseph vivit et ipse dominatur in omni terra Aegypti quo audito quasi de gravi somno evigilans tamen non credebat eis ²⁷ illi contra referebant omnem ordinem rei cumque vidisset plaustra et universa quae miserat revixit spiritus eius ²⁸ et ait sufficit mihi si adhuc Ioseph filius meus vivit vadam et videbo illum antequam moriar

46 profectusque Israhel cum omnibus quae habebat venit ad puteum Iuramenti et mactatis ibi victimis Deo patris sui Isaac ² audivit eum per visionem nocte vocantem se et dicentem sibi Iacob Iacob cui respondit ecce adsum ³ ait illi Deus ego sum Fortissimus Deus patris tui noli timere et descende in Aegyptum quia in gentem magnam faciam te ibi ⁴ ego descendam tecum illuc et ego inde adducam te revertentem Ioseph quoque ponet manum suam super oculos tuos ⁵ surrexit Iacob a puteo Iuramenti tuleruntque eum filii cum parvulis et uxoribus suis in plaustis quae miserat Pharao ad portandum senem ⁶ et omnia quae possederat in terra Chanaan venitque in Aegyptum cum omni semine suo ⁷ filii eius et nepotes filiae et cuncta simul progenies ⁸ haec sunt autem nomina filiorum Israhel qui ingressi sunt in Aegyptum ipse cum liberis suis primogenitus Ruben ⁹ filii Ruben Enoch et Phallu et Esrom et Charmi ¹⁰ filii Symeon Iemuhel et Iamin et Ahod et Iachin et Saher et Saul filius Chananitidis ¹¹ filii Levi Gerson Caath et Merari ¹² filii Iuda Her et Onan et Sela et Phares et Zara mortui sunt autem Her et Onan in terra Chanaan nati sunt filii Phares Esrom et Amul ¹³ filii Isachar Thola et Phua et Iob et Semron ¹⁴ filii Zabulon Sared et Helon et Ia-

helel¹⁵ hii filii Liae quos genuit in Mesopotamiam Syriae cum Dina filia sua omnes animae filiorum eius et filiarum triginta tres¹⁶ filii Gad Sephion et Haggi Suni et Esebon Heri et Arodi et Areli¹⁷ filii Aser Iamne et Iesua et Iesui et Beria Sara quoque soror eorum filii Beria Heber et Melchihel¹⁸ hii filii Zelphae quam dedit Laban Liae filiae suae et hos genuit Iacob sedecim animas¹⁹ filii Rahel uxoris Iacob Ioseph et Benjamin²⁰ nati que sunt Ioseph filii in terra Aegypti quos genuit ei Aseneth filia Putiphare sacerdotis Heliopoleos Manasses et Ephraim²¹ filii Benjamin Bela et Bechor et Asbel Gera et Naaman et Ehi et Ros Mophim et Ophim et Ared²² hii filii Rahel quos genuit Iacob omnes animae quattuordecim²³ filii Dan Usim²⁴ filii Nepthalim Iasihel et Guni et Hieser et Sallem²⁵ hii filii Balae quam dedit Laban Raheli filiae suae et hos genuit Iacob omnes animae septem²⁶ cunctae animae quae ingressae sunt cum Iacob in Aegyptum et egressae de femore illius absque uxoribus filiorum sexaginta sex²⁷ filii autem Ioseph qui nati sunt ei in terra Aegypti animae duae omnis anima domus Iacob quae ingressa est Aegyptum fuere septuaginta²⁸ misit autem Iudam ante se ad Ioseph ut nuntiaret ei et ille occurreret in Gessen²⁹ quo cum pervenisset iuncto Ioseph curru suo ascendit obviam patri ad eundem locum vidensque eum inruit super collum eius et inter amplexus flevit³⁰ dixitque pater ad Ioseph iam laetus moriar quia vidi faciem tuam et superstitem te relinquo³¹ et ille locutus est ad fratres et ad omnem domum patris sui ascendam et nuntiabo Pharaoni dicamque ei fratres mei et domus patris mei qui erant in terra Chanaan venerunt ad me³² et sunt viri pastores ovium curamque habent alendorum gregum pecora sua et armenta et omnia quae habere potuerunt adduxerunt secum³³ cumque vocaverit vos et dixerit quod est opus vestrum³⁴ respondebitis viri pastores sumus servi tui ab infantia nostra usque in praesens et nos et patres nostri haec autem dicetis ut habitare possitis in terra Gessen quia detestantur Aegyptii omnes pastores ovium

47 ingressus ergo Ioseph nuntiavit Pharaoni dicens pater meus et fratres oves eorum et armenta et cuncta quae possident venerunt de terra Chanaan et ecce consistunt in terra Gessen² extremos quoque fratrum suorum quinque viros statuit coram rege³ quos ille interrogavit quid habetis operis responderunt pastores ovium sumus servi tui et nos et patres nostri⁴ ad peregrinandum in terra tua venimus quoniam non est herba gregibus servorum tuorum in gravescente fame in regione Chanaan petimusque ut esse nos iubeas servos tuos in terra Gessen⁵ dixit itaque rex ad Ioseph pater tuus et fratres tui venerunt ad te⁶ terra Aegypti in conspectu tuo est in optimo loco fac habitare eos et trade eis terram Gessen quod si nosti esse in eis viros industrios constitue illos magistros pecorum meorum⁷ post haec introduxit Ioseph patrem suum ad regem et statuit eum coram eo qui benedicens illi⁸ et interrogatus ab eo quot sunt dies annorum vitae tuae⁹ respondit dies peregrinationis vi-

tae meae centum triginta annorum sunt parvi et mali et non pervenerunt usque ad dies patrum meorum quibus peregrinati sunt¹⁰ et benedicto rege egressus est foras¹¹ Ioseph vero patri et fratribus suis dedit possessionem in Aegypto in optimo loco terrae solo Ramesses ut praeceperat Pharao¹² et alebat eos omnemque domum patris sui praebens cibaria singulis¹³ in toto enim orbe panis deerat et oppresserat fames terram maxime Aegypti et Chanaan¹⁴ e quibus omnem pecuniam congregavit pro venditione frumenti et intulit eam in aerarium regis¹⁵ cumque defecisset emptoris pretium venit cuncta Aegyptus ad Ioseph dicens da nobis panes quare morimur coram te deficiente pecunia¹⁶ quibus ille respondit adducite pecora vestra et dabo vobis pro eis cibos si pretium non habetis¹⁷ quae cum adduxissent dedit eis alimenta pro equis et ovibus et bubus et asinis sustentavitque eos illo anno pro commutatione pecorum¹⁸ veneruntque anno secundo et dixerunt ei non celamus dominum nostrum quod deficiente pecunia pecora simul defecerint nec clam te est quod absque corporibus et terra nihil habeamus¹⁹ cur ergo morimur te vidente et nos et terra nostra tui erimus eme nos in servitutem regiam et praebe semina ne pereunte cultore redigatur terra in solitudinem²⁰ emit igitur Ioseph omnem terram Aegypti vendentibus singulis possessiones suas prae magnitudine famis subiecitque eam Pharaoni²¹ et cunctos populos eius a novissimis terminis Aegypti usque ad extremos fines eius²² praeter terram sacerdotum quae a rege tradita fuerat eis quibus et statuta cibaria ex horreis publicis praebebantur et idcirco non sunt compulsi vendere possessiones suas²³ dixit ergo Ioseph ad populos en ut cernitis et vos et terram vestram Pharao possidet accipite semina et serite agros²⁴ ut fruges habere possitis quintam partem regi dabitur quattuor reliquas permitto vobis in sementem et in cibos famulis et liberis vestris²⁵ qui responderunt salus nostra in manu tua est respiciat nos tantum dominus noster et laeti serviemus regi²⁶ ex eo tempore usque in praesentem diem in universa terra Aegypti regibus quinta pars solvitur et factum est quasi in legem absque terra sacerdotali quae libera ab hac condicione fuit²⁷ habitavit ergo Israhel in Aegypto id est in terra Gessen et possedit eam auctusque est et multiplicatus nimis²⁸ et vixit in ea decem et septem annis factique sunt omnes dies vitae illius centum quadraginta septem annorum²⁹ cumque adpropinquare cerneret mortis diem vocavit filium suum Ioseph et dixit ad eum si inveni gratiam in conspectu tuo pone manum sub femore meo et facies mihi misericordiam et veritatem ut non sepelias me in Aegypto³⁰ sed dormiam cum patribus meis et auferas me de hac terra condasque in sepulchro maiorum cui respondit Ioseph ego faciam quod iussisti³¹ et ille iura ergo inquit mihi quo iurante adoravit Israhel Deum conversus ad lectuli caput

48 his ita transactis nuntiatum est Ioseph quod aegrotaret pater eius qui adsumptis duobus filiis

Manasse et Ephraim ire perrexit ² dictumque est seni ecce filius tuus Ioseph venit ad te qui confortatus sedit in lectulo ³ et ingresso ad se ait Deus omnipotens apparuit mihi in Luza quae est in terra Chanaan benedixitque mihi ⁴ et ait ego te augebo et multiplicabo et faciam in turbas populorum daboque tibi terram hanc et semini tuo post te in possessionem sempiternam ⁵ duo igitur filii tui qui nati sunt tibi in terra Aegypti antequam huc venirem ad te mei erunt Ephraim et Manasses sicut Ruben et Symeon reputabuntur mihi ⁶ reliquos autem quos genueris post eos tui erunt et nomine fratrum suorum vocabuntur in possessionibus suis ⁷ mihi enim quando veniebam de Mesopotamiam mortua est Rahel in terra Chanaan in ipso itinere eratque verum tempus et ingrediebar Ephratam et sepelivi eam iuxta viam Ephratae quae alio nomine appellatur Bethleem ⁸ videns autem filios eius dixit ad eum qui sunt isti ⁹ respondit filii mei sunt quos dedit mihi Deus in hoc loco adduc inquit eos ad me ut benedicam illis ¹⁰ oculi enim Israhel caligabant praenimia senectute et clare videre non poterat adplicitosque ad se deosculatus et circumplexus ¹¹ dixit ad filium non sum fraudatus aspectu tuo insuper ostendit mihi Deus semen tuum ¹² cumque tulisset eos Ioseph de gremio patris adoravit pronus in terram ¹³ et posuit Ephraim ad dexteram suam id est ad sinistram Israhel Manassen vero in sinistra sua ad dexteram scilicet patris adplicuitque ambos ad eum ¹⁴ qui extendens manum dextram posuit super caput Ephraim iunioris fratris sinistram autem super caput Manasse qui maior natu erat commutans manus ¹⁵ benedixitque Ioseph filio suo et ait Deus in cuius conspectu ambulaverunt patres mei Abraham et Isaac Deus qui pascit me ab adulescentia mea usque in praesentem diem ¹⁶ angelus qui eruit me de cunctis malis benedicat pueris et invocetur super eos nomen meum nomina quoque patrum meorum Abraham et Isaac et crescant in multitudinem super terram ¹⁷ videns autem Ioseph quod posuisset pater suus dexteram manum super caput Ephraim graviter accepit et adprehensam patris manum levare conatus est de capite Ephraim et transferre super caput Manasse ¹⁸ dixitque ad patrem non ita convenit pater quia hic est primogenitus pone dexteram tuam super caput eius ¹⁹ qui rennuens ait scio fili mi scio et iste quidem erit in populos et multiplicabitur sed frater eius iunior maior illo erit et semen illius crescet in gentes ²⁰ benedixitque eis in ipso tempore dicens in te benedicetur Israhel atque dicetur faciat tibi Deus sicut Ephraim et sicut Manasse constituitque Ephraim ante Manassen ²¹ et ait ad Ioseph filium suum en ego morior et erit Deus vobiscum reducetque vos ad terram patrum vestrorum ²² do tibi partem unam extra fratres tuos quam tuli de manu Amorrei in gladio et arcu meo

49 vocavit autem Iacob filios suos et ait eis congregamini ut adnuntiem quae ventura sunt vobis diebus novissimis ² congregamini et audite filii Iacob audite Israhel patrem vestrum ³ Ruben primogeni-

tus meus tu fortitudo mea et principium doloris mei prior in donis maior imperio ⁴ effusus es sicut aqua non crescas quia ascendisti cubile patris tui et maculasti stratum eius ⁵ Symeon et Levi fratres vasa iniquitatis bellantia ⁶ in consilio eorum ne veniat anima mea et in coetu illorum non sit gloria mea quia in furore suo occiderunt virum et in voluntate sua suffoderunt murum ⁷ maledictus furor eorum quia pertinax et indignatio illorum quia dura dividam eos in Iacob et dispergam illos in Israhel ⁸ Iuda te laudabunt fratres tui manus tua in cervicibus inimicorum tuorum adorabunt te filii patris tui ⁹ catulus leonis Iuda a praeda fili mi ascendisti requiescens accubuisti ut leo et quasi leaena quis suscitabit eum ¹⁰ non auferetur sceptrum de Iuda et dux de femoribus eius donec veniat qui mittendus est et ipse erit expectatio gentium ¹¹ ligans ad vineam pullum suum et ad vitem o fili mi asinam suam lavabit vino stolam suam et sanguine uvae pallium suum ¹² pulchriores oculi eius vino et dentes lacte candidiores ¹³ Zabulon in litore maris habitabit et in statione navium pertingens usque ad Sidonem ¹⁴ Isachar asinus fortis accubans inter terminos ¹⁵ vidit requiem quod esset bona et terram quod optima et subposuit umerum suum ad portandum factusque est tributis serviens ¹⁶ Dan iudicabit populum suum sicut et alia tribus Israhel ¹⁷ fiat Dan coluber in via cerastes in semita mordens ungulas equi ut cadat ascensor eius retro ¹⁸ salutare tuum expectabo Domine ¹⁹ Gad accinctus proeliabitur ante eum et ipse accingetur retrorsum ²⁰ Aser pinguis panis eius et praebebit delicias regibus ²¹ Nephthalim cervus emissus et dans eloquia pulchritudinis ²² filius ad crescens Ioseph filius ad crescens et decorus aspectu filiae discurrerunt super murum ²³ sed exasperaverunt eum et iurgati sunt invideruntque illi habentes iacula ²⁴ sedit in forti arcus eius et dissoluta sunt vincula brachiorum et manuum illius per manus potentis Iacob inde pastor egressus est lapis Israhel ²⁵ Deus patris tui erit adiutor tuus et Omnipotens benedicet tibi benedictionibus caeli desuper benedictionibus abyssi iacentis deorsum benedictionibus uberum et vulvae ²⁶ benedictiones patris tui confortatae sunt benedictionibus patrum eius donec veniret desiderium collium aeternorum fiant in capite Ioseph et in vertice nazarei inter fratres suos ²⁷ Benjamin lupus rapax mane comedet praedam et vespere dividet spolia ²⁸ omnes hii in tribubus Israhel duodecim haec locutus est eis pater suus benedixitque singulis benedictionibus propriis ²⁹ et praecepit eis dicens ego congregor ad populum meum sepelite me cum patribus meis in spelunca duplici quae est in agro Ephron Hetthei ³⁰ contra Mambre in terra Chanaan quam emit Abraham cum agro ab Ephron Hettheo in possessionem sepulchri ³¹ ibi sepelierunt eum et Sarram uxorem eius ibi sepultus est Isaac cum Rebecca coniuge ibi et Lia condita iacet ^{32 33} finitisque mandatis quibus filios instruebat collegit pedes suos super lectulum et obiit adpositusque est ad populum suum

50 quod cernens Ioseph ruit super faciem patris flens et deosculans eum ² praecepitque servis suis medicis ut aromatibus condirent patrem ³ quibus iussa expletibus transierunt quadraginta dies iste quippe mos erat cadaverum conditorum flevitque eum Aegyptus septuaginta diebus ⁴ et expleto plancus tempore locutus est Ioseph ad familiam Pharaonis si inveni gratiam in conspectu vestro loquimini in auribus Pharaonis ⁵ eo quod pater meus adiuraverit me dicens en morior in sepulchro meo quod fodi mihi in terra Chanaan sepelies me ascendam igitur et sepeliam patrem meum ac revertar ⁶ dixitque ei Pharaeo ascende et sepeli patrem tuum sicut adiuratus es ⁷ quo ascendente ierunt cum eo omnes senes domus Pharaonis cunctique maiores natu terrae Aegypti ⁸ domus Ioseph cum fratribus suis absque parvulis et gregibus atque armentis quae dereliquerant in terra Gessen ⁹ habuit quoque in comitatu currus et equites et facta est turba non modica ¹⁰ veneruntque ad aream Atad quae sita est trans Iordanem ubi celebrantes exequias planctu magno atque vehementi impleverunt septem dies ¹¹ quod cum vidissent habitatores terrae Chanaan dixerunt planctus magnus est iste Aegyptiis et idcirco appellaverunt nomen loci illius Planctus Aegypti ¹² fecerunt ergo filii Iacob sicut praeceperat eis ¹³ et portantes eum in terram Chanaan sepelierunt in spelunca duplici quam emerat Abraham cum agro in possessionem sepulchri ab Ephron Hettheo contra faciem Mambre ¹⁴ reversusque est Ioseph

in Aegyptum cum fratribus suis et omni comitatu sepulto patre ¹⁵ quo mortuo timentes fratres eius et mutuo conloquentes ne forte memor sit iniuriae quam passus est et reddat nobis malum omne quod fecimus ¹⁶ mandaverunt ei pater tuus praecepit nobis antequam moreretur ¹⁷ ut haec tibi verbis illius diceremus obsecro ut obliviscaris sceleris fratrum tuorum et peccati atque malitiae quam exercuerunt in te nos quoque oramus ut servis Dei patris tui dimittas iniquitatem hanc quibus auditis flevit Ioseph ¹⁸ veneruntque ad eum fratres sui et proni in terram dixerunt servi tui sumus ¹⁹ quibus ille respondit nolite timere num Dei possumus rennuere voluntatem ²⁰ vos cogitastis de me malum et Deus vertit illud in bonum ut exaltaret me sicut inpraesentiarum cernitis et salvos faceret multos populos ²¹ nolite metuere ego pascam vos et parvulos vestros consolatusque est eos et blande ac leniter est locutus ²² et habitavit in Aegypto cum omni domo patris sui vixitque centum decem annis ²³ et vidit Ephraim filios usque ad tertiam generationem filii quoque Machir filii Manasse nati sunt in genibus Ioseph ²⁴ quibus transactis locutus est fratribus suis post mortem meam Deus visitabit vos et ascendere faciet de terra ista ad terram quam iuravit Abraham Isaac et Iacob ²⁵ cumque adiurasset eos atque dixisset Deus visitabit vos asportate vobiscum ossa mea de loco isto ²⁶ mortuus est expletis centum decem vitae suae annis et conditus aromatibus repositus est in loculo in Aegypto

Exodus

1 haec sunt nomina filiorum Israhel qui ingressi sunt Aegyptum cum Iacob singuli cum domibus suis introierunt 2 Ruben Symeon Levi Iuda 3 Isachar Zabulon et Benjamin 4 Dan et Nephtalim Gad et Aser 5 erant igitur omnes animae eorum qui egressi sunt de femore Iacob septuaginta Ioseph autem in Aegypto erat 6 quo mortuo et universis fratribus eius omnique cognatione illa 7 filii Israhel creverunt et quasi germinantes multiplicati sunt ac roborati nimis impleverunt terram 8 surrexit interea rex novus super Aegyptum qui ignorabat Ioseph 9 et ait ad populum suum ecce populus filiorum Israhel multus et fortior nobis 10 venite sapienter opprimamus eum ne forte multiplicetur et si ingruerit contra nos bellum addatur inimicis nostris expugnatisque nobis egrediatur e terra 11 praeposuit itaque eis magistros operum ut adfligerent eos oneribus aedificaveruntque urbes tabernaculorum Pharaoni Phiton et Ramesses 12 quantoque opprimebant eos tanto magis multiplicabantur et crescebant 13 oderantque filios Israhel Aegyptii et adfligebant inludentes eis 14 atque ad amaritudinem perducebant vitam eorum operibus duris luti et lateris omnique famulatu quo in terrae operibus premebantur 15 dixit autem rex Aegypti obsetricibus Hebraeorum quarum una vocabatur Sefhra altera Phua 16 praeciens eis quando obsetricabitis Hebraeas et partus tempus advenit si masculus fuerit interficite illum si femina reservate 17 timuerunt autem obsetrices Deum et non fecerunt iuxta praeceptum regis Aegypti sed conservabant mares 18 quibus ad se accersitis rex ait quidnam est hoc quod facere voluistis ut pueros servaretis 19 quae responderunt non sunt hebraeae sicut aegyptiae mulieres ipsae enim obsetricandi habent scientiam et priusquam veniamus ad eas pariunt 20 bene ergo fecit Deus obsetricibus et crevit populus confortatusque est nimis 21 et quia timuerant obsetrices Deum aedificavit illis domos 22 praecepit autem Pharao omni populo suo dicens quicquid masculini sexus natum fuerit in flumen proicite quicquid feminei reservate

2 egressus est post haec vir de domo Levi accepta uxore stirpis suae 2 quae concepit et peperit filium et videns eum elegantem abscondit tribus mensibus 3 cumque iam celare non posset sumpsit fiscellam scirpeam et linivit eam bitumine ac pice posuitque intus infantulum et exposuit eum in carecto ripae fluminis 4 stante procul sorore eius et considerante eventum rei 5 ecce autem descendebat filia Pharaonis ut lavaretur in flumine et puellae eius gradiebantur per crepidinem alvei quae cum vidisset fiscellam in papyri-

one misit unam e famulis suis et adlatam 6 aperiens cernensque in ea parvulum vagientem miserta eius ait de infantibus Hebraeorum est 7 cui soror pueri vis inquit ut vadam et vocem tibi hebraeam mulierem quae nutrire possit infantulum 8 respondit vade perrexit puella et vocavit matrem eius 9 ad quam locuta filia Pharaonis accipe ait puerum istum et nutri mihi ego tibi dabo mercedem tuam suscepit mulier et nutritivum puerum adultumque tradidit filiae Pharaonis 10 quem illa adoptavit in locum filii vocavitque nomen eius Mosi dicens quia de aqua tuli eum 11 in diebus illis postquam creverat Moses egressus ad fratres suos vidit adflictionem eorum et virum aegyptium percutientem quendam de Hebraeis fratribus suis 12 cumque circumspexisset huc atque illuc et nullum adesse vidisset percussum Aegyptium abscondit sabulo 13 et egressus die altero conspexit duos Hebraeos rixantes dixitque ei qui faciebat iniuriam quare percutis proximum tuum 14 qui respondit quis constituit te principem et iudicem super nos num occidere me tu dicis sicut occidisti Aegyptium timuit Moses et ait quomodo palam factum est verbum istud 15 audivitque Pharaon sermonem hunc et quaerebat occidere Mosen qui fugiens de conspectu eius moratus est in terra Madian et sedit iuxta puteum 16 erant sacerdoti Madian septem filiae quae venerunt ad hauriendas aquas et impletis canalibus adaquare cupiebant greges patris sui 17 supervenere pastores et eiecerunt eas surrexitque Moses et defensis puellis adaquavit oves earum 18 quae cum revertissent ad Raguhel patrem suum dixit ad eas cur velocius venistis solito 19 responderunt vir aegyptius liberavit nos de manu pastorum insuper et hausit aquam nobiscum potumque dedit ovibus 20 at ille ubi est inquit quare dimisistis hominem vocate eum ut comedat panem 21 iuravit ergo Moses quod habitaret cum eo accepitque Sefforam filiam eius 22 quae peperit filium quem vocavit Gersam dicens advena fui in terra aliena 23 post multum temporis mortuus est rex Aegypti et ingemescentes filii Israhel propter opera vociferati sunt ascenditque clamor eorum ad Deum ab operibus 24 et audivit gemitum eorum ac recordatus foederis quod pepigerat cum Abraham et Isaac et Iacob 25 respexit filios Israhel et cognovit eos

3 Moses autem pascebat oves Iethro cognati sui sacerdotis Madian cumque minasset gregem ad interiora deserti venit ad montem Dei Horeb 2 apparuitque ei Dominus in flamma ignis de medio rubi et videbat quod rubus arderet et non combureretur

³ dixit ergo Moses vadam et videbo visionem hanc magnam quare non conburatur rubus ⁴ cernens autem Dominus quod pergeret ad videndum vocavit eum de medio rubi et ait Moses Moses qui respondit adsum ⁵ at ille ne adpropies inquit huc solve calciammentum de pedibus tuis locus enim in quo stas terra sancta est ⁶ et ait ego sum Deus patris tui Deus Abraham Deus Isaac Deus Iacob abscondit Moses faciem suam non enim audebat aspicere contra Deum ⁷ cui ait Dominus vidi adflictionem populi mei in Aegypto et clamorem eius audivi propter duritiam eorum qui praesunt operibus ⁸ et sciens dolorem eius descendi ut liberarem eum de manibus Aegyptiorum et educerem de terra illa in terram bonam et spatiosam in terram quae fluit lacte et melle ad loca Chananei et Hetthei et Amorrei Ferezei et Evei et Iebusei ⁹ clamor ergo filiorum Israhel venit ad me vidique adflictionem eorum qua ab Aegyptiis opprimuntur ¹⁰ sed veni mittam te ad Pharaonem ut educas populum meum filios Israhel de Aegypto ¹¹ dixit Moses ad Deum quis ego sum ut vadam ad Pharaonem et educam filios Israhel de Aegypto ¹² qui dixit ei ero tecum et hoc habebis signum quod miserim te cum eduxeris populum de Aegypto immolabis Deo super montem istum ¹³ ait Moses ad Deum ecce ego vadam ad filios Israhel et dicam eis Deus patrum vestrorum misit me ad vos si dixerint mihi quod est nomen eius quid dicam eis ¹⁴ dixit Deus ad Mosen ego sum qui sum ait sic dices filiis Israhel qui est misit me ad vos ¹⁵ dixitque iterum Deus ad Mosen haec dices filiis Israhel Dominus Deus patrum vestrorum Deus Abraham Deus Isaac et Deus Iacob misit me ad vos hoc nomen mihi est in aeternum et hoc memoriale meum in generationem et generatione ¹⁶ vade congrega seniores Israhel et dices ad eos Dominus Deus patrum vestrorum apparuit mihi Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob dicens visitans visitavi vos et omnia quae acciderunt vobis in Aegypto ¹⁷ et dixi ut educam vos de adflictione Aegypti in terram Chananei et Hetthei et Amorrei Ferezei et Evei et Iebusei ad terram fluentem lacte et melle ¹⁸ et audient vocem tuam ingredierisque tu et seniores Israhel ad regem Aegypti et dices ad eum Dominus Deus Hebraeorum vocavit nos ibimus viam trium dierum per solitudinem ut immolemus Domino Deo nostro ¹⁹ sed ego scio quod non dimittet vos rex Aegypti ut eat nisi per manum validam ²⁰ extendam enim manum meam et percutiam Aegyptum in cunctis mirabilibus meis quae facturus sum in medio eorum post haec dimittet vos ²¹ daboque gratiam populo huic coram Aegyptiis et cum egrediemini non exhibitis vacui ²² sed postulabit mulier a vicina sua et ab hospita vasa argentea et aurea ac vestes ponetisque eas super filios et filias vestras et spoliabitis Aegyptum

⁴ respondens Moses ait non credent mihi neque audient vocem meam sed dicent non apparuit tibi Dominus ² dixit ergo ad eum quid est hoc quod tenes in manu tua respondit virga ³ ait proice eam in terram proiecit et versa est in colubrum ita ut fugeret Moses

⁴ dixitque Dominus extende manum tuam et adprehende caudam eius extendit et tenuit versaque est in virgam ⁵ ut credant inquit quod apparuerit tibi Dominus Deus patrum tuorum Deus Abraham Deus Isaac Deus Iacob ⁶ dixitque Dominus rursus mitte manum in sinum tuum quam cum misisset in sinum protulit leprosam instar nivis ⁷ retrahe ait manum in sinum tuum retraxit et protulit iterum et erat similis carni reliquae ⁸ si non crediderint inquit tibi neque audierint sermonem signi prioris credent verbo signi sequentis ⁹ quod si nec duobus quidem his signis crediderint neque audierint vocem tuam sume aquam fluminis et effunde eam super aridam et quicquid hauseris de fluvio vertetur in sanguinem ¹⁰ ait Moses obsecro Domine non sum eloquens ab heri et nudius tertius et ex quo locutus es ad servum tuum inpeditionis et tardioris linguae sum ¹¹ dixit Dominus ad eum quis fecit os hominis aut quis fabricatus est mutum et surdum videntem et caecum nonne ego ¹² perge igitur et ego ero in ore tuo doceboque te quid loquaris ¹³ at ille obsecro inquit Domine mitte quem missurus es ¹⁴ iratus Dominus in Mosen ait Aaron frater tuus Levites scio quod eloquens sit ecce ipse egreditur in occursum tuum vidensque te laetabitur corde ¹⁵ loquere ad eum et pone verba mea in ore eius ego ero in ore tuo et in ore illius et ostendam vobis quid agere debeatis ¹⁶ ipse loquetur pro te ad populum et erit os tuum tu autem eris ei in his quae ad Deum pertinent ¹⁷ virgam quoque hanc sume in manu tua in qua facturus es signa ¹⁸ abiit Moses et reversus est ad Iethro cognatum suum dixitque ei vadam et revertar ad fratres meos in Aegyptum ut videam si adhuc vivunt cui ait Iethro vade in pace ¹⁹ dixit ergo Dominus ad Mosen in Madian vade revertere in Aegyptum mortui sunt omnes qui quaerebant animam tuam ²⁰ tulit Moses uxorem et filios suos et inposuit eos super asinum reversusque est in Aegyptum portans virgam Dei in manu sua ²¹ dixitque ei Dominus revertenti in Aegyptum vide ut omnia ostenta quae posui in manu tua facias coram Pharaone ego indurabo cor eius et non dimittet populum ²² dicesque ad eum haec dicit Dominus filius meus primogenitus meus Israhel ²³ dixi tibi dimitte filium meum ut serviat mihi et noluisti dimittere eum ecce ego interficiam filium tuum primogenitum ²⁴ cumque esset in itinere in diversorio occurrit ei Dominus et volebat occidere eum ²⁵ tulit ilico Seffora acutissimam petram et circumcidit praeputium filii sui tetigitque pedes eius et ait sponsus sanguinum tu mihi es ²⁶ et dimisit eum postquam dixerat sponsus sanguinum ob circumcisionem ²⁷ dixit autem Dominus ad Aaron vade in occursum Mosi in deserto qui perrexit ei obviam in montem Dei et osculatus est eum ²⁸ narravitque Moses Aaron omnia verba Domini quibus miserat eum et signa quae mandaverat ²⁹ veneruntque simul et congregaverunt cunctos seniores filiorum Israhel ³⁰ locutusque est Aaron omnia verba quae dixerat Dominus ad Mosen et fecit signa coram populo ³¹ et credidit populus audieruntque quod visitasset Dominus filios

Israhel et quod respexisset ad afflictionem eorum et proni adoraverunt

5 post haec ingressi sunt Moses et Aaron et dixerunt Pharaoni haec dicit Dominus Deus Israhel dimitte populum meum ut sacrificet mihi in deserto 2 at ille respondit quis est Dominus ut audiam vocem eius et dimittam Israhel nescio Dominum et Israhel non dimittam 3 dixerunt Deus Hebraeorum vocavit nos ut eamus viam trium dierum in solitudinem et sacrificemus Domino Deo nostro ne forte accidat nobis pestis aut gladium 4 ait ad eos rex Aegypti quare Moses et Aaron sollicitatis populum ab operibus suis ite ad onera vestra 5 dixitque Pharaon multus est populus terrae videtis quod turba succreverit quanto magis si dederitis eis requiem ab operibus 6 praecepit ergo in die illo praefectis operum et exactoribus populi dicens 7 nequaquam ultra dabitur paleas populo ad conficiendos lateres sicut prius sed ipsi vadant et colligant stipulam 8 et mensuram laterum quos prius faciebant inponetis super eos nec minuetis quicquam vacant enim et idcirco vociferantur dicentes eamus et sacrificemus Deo nostro 9 opprimantur operibus et expleant ea ut non adquiescant verbis mendacibus 10 igitur egressi praefecti operum et exactores ad populum dixerunt sic dicit Pharaon non do vobis paleas 11 ite et colligite sicubi invenire potueritis nec minuetur quicquam de opere vestro 12 dispersusque est populus per omnem terram Aegypti ad colligendas paleas 13 praefecti quoque operum instabant dicentes complete opus vestrum cotidie ut prius facere solebatis quando dabantur vobis paleae 14 flagellatique sunt qui praeerant operibus filiorum Israhel ab exactoribus Pharaonis dicentibus quare non impletis mensuram laterum sicut prius nec heri nec hodie 15 veneruntque praepositi filiorum Israhel et vociferati sunt ad Pharaonem dicentes cur ita agis contra servos tuos 16 paleae non dantur nobis et lateres similiter imperantur en famuli tui flagellis caedimur et iniuste agitur contra populum tuum 17 qui ait vacatis otio et idcirco dicitis eamus et sacrificemus Domino 18 ite ergo et operamini paleae non dabuntur vobis et reddetis consuetum numerum laterum 19 videbantque se praepositi filiorum Israhel in malo eo quod diceretur eis non minuetur quicquam de lateribus per singulos dies 20 occurreruntque Mosi et Aaron qui stabant ex adverso egredientes a Pharaone 21 et dixerunt ad eos videat Dominus et iudicet quoniam fetere fecistis odorem nostrum coram Pharaone et servis eius et praeuistis ei gladium ut occideret nos 22 reversusque Moses ad Dominum ait Domine cur adflixisti populum istum quare misisti me 23 ex eo enim quo ingressus sum ad Pharaonem ut loquerer nomine tuo adflixit populum tuum et non liberasti eos

6 dixit Dominus ad Mosen nunc videbis quae facturus sum Pharaoni per manum enim fortem dimittet eos et in manu robusta eiciet illos de terra sua 2 locutusque est Dominus ad Mosen dicens ego Dominus 3 qui apparui Abraham Isaac et Iacob in Deo om-

nipotente et nomen meum Adonai non indicavi eis 4 pepigique cum eis foedus ut darem illis terram Chanaan terram peregrinationis eorum in qua fuerunt advenae 5 ego audivi gemitum filiorum Israhel quo Aegyptii oppresserunt eos et recordatus sum pacti mei 6 ideo dic filiis Israhel ego Dominus qui educam vos de ergastulo Aegyptiorum et eruam de servitute ac redimam in brachio excelso et iudiciis magnis 7 et adsumam vos mihi in populum et ero vester Deus scietisque quod ego sim Dominus Deus vester qui eduxerim vos de ergastulo Aegyptiorum 8 et induxerim in terram super quam levavi manum meam ut darem eam Abraham Isaac et Iacob daboque illam vobis possidendam ego Dominus 9 narravit ergo Moses omnia filiis Israhel qui non adquieverunt ei propter angustiam spiritus et opus durissimum 10 locutusque est Dominus ad Mosen dicens 11 ingredi et loquere ad Pharaonem regem Aegypti ut dimittat filios Israhel de terra sua 12 respondit Moses coram Domino ecce filii Israhel non me audiunt et quomodo audiet me Pharaon praesertim cum sim incircumciscus labiis 13 locutus est Dominus ad Mosen et Aaron et dedit mandatum ad filios Israhel et ad Pharaonem regem Aegypti ut educerent filios Israhel de terra Aegypti 14 isti sunt principes domorum per familias suas filii Ruben primogeniti Israelis Enoch et Phallu Aesrom et Charmi 15 hae cognationes Ruben filii Symeon Iamuhel et Iamin et Aod Iachin et Soer et Saul filius Chananitidis hae progenies Symeon 16 et haec nomina filiorum Levi per cognationes suas Gerson et Caath et Merari anni autem vitae Levi fuerunt centum triginta septem 17 filii Gerson Lobeni et Semei per cognationes suas 18 filii Caath Amram et Isuar et Hebron et Ozihel annique vitae Caath centum triginta tres 19 filii Merari Mooli et Musi hae cognationes Levi per familias suas 20 accepit autem Amram uxorem Iocabed patrualem suam quae peperit ei Aaron et Mosen fueruntque anni vitae Amram centum triginta septem 21 filii quoque Isuar Core et Napheg et Zechri 22 filii quoque Ozihel Misahel et Elsaphan et Sethri 23 accepit autem Aaron uxorem Elisabe filiam Aminadab sororem Naasson quae peperit ei Nadab et Abiu et Eleazar et Ithamar 24 filii quoque Core Asir et Helcana et Abiasab hae sunt cognationes Coritarum 25 at vero Eleazar filius Aaron accepit uxorem de filiabus Phutihel quae peperit ei Finees hii sunt principes familiarum leviticarum per cognationes suas 26 iste est Aaron et Moses quibus praecepit Dominus ut educerent filios Israhel de terra Aegypti per turmas suas 27 hii sunt qui loquuntur ad Pharaonem regem Aegypti ut educant filios Israhel de Aegypto iste Moses et Aaron 28 in die qua locutus est Dominus ad Mosen in terra Aegypti 29 et locutus est Dominus ad Mosen dicens ego Dominus loquere ad Pharaonem regem Aegypti omnia quae ego loquor tibi 30 et ait Moses coram Domino en incircumciscus labiis sum quomodo audiet me Pharaon

7 dixitque Dominus ad Mosen ecce constitui te Deum Pharaonis Aaron frater tuus erit propheta

tuus ² tu loqueris omnia quae mando tibi ille loquetur ad Pharaonem ut dimittat filios Israhel de terra sua ³ sed ego indurabo cor eius et multiplicabo signa et ostenta mea in terra Aegypti ⁴ et non audiet vos inmittamque manum meam super Aegyptum et educam exercitum et populum meum filios Israhel de terra Aegypti per iudicia maxima ⁵ et scient Aegyptii quod ego sim Dominus qui extenderim manum meam super Aegyptum et eduxerim filios Israhel de medio eorum ⁶ fecit itaque Moses et Aaron sicut praeceperat Dominus ita egerunt ⁷ erat autem Moses octoginta annorum et Aaron octoginta trium quando locuti sunt ad Pharaonem ⁸ dixitque Dominus ad Mosen et Aaron ⁹ cum dixerit vobis Pharao ostendite signa dices ad Aaron tolle virgam tuam et proice eam coram Pharao ac vertatur in colubrum ¹⁰ ingressi itaque Moses et Aaron ad Pharaonem fecerunt sicut praeceperat Dominus tulitque Aaron virgam coram Pharao et servis eius quae versa est in colubrum ¹¹ vocavit autem Pharao sapientes et maleficos et fecerunt etiam ipsi per incantationes aegyptias et arcana quaedam similiter ¹² proieceruntque singuli virgas suas quae versae sunt in dracones sed devoravit virga Aaron virgas eorum ¹³ induratumque est cor Pharaonis et non audivit eos sicut praeceperat Dominus ¹⁴ dixit autem Dominus ad Mosen ingravatum est cor Pharaonis non vult dimittere populum ¹⁵ vade ad eum mane ecce egredietur ad aquas et stabis in occursum eius super ripam fluminis et virgam quae conversa est in draconem tolles in manu tua ¹⁶ dicesque ad eum Dominus Deus Hebraeorum misit me ad te dicens dimitte populum meum ut mihi sacrificet in deserto et usque ad praesens audire noluit ¹⁷ haec igitur dicit Dominus in hoc scies quod Dominus sim ecce percutiam virga quae in manu mea est aquam fluminis et vertetur in sanguinem ¹⁸ pisces quoque qui sunt in fluvio morientur et computrescent aquae et adfligentur Aegyptii bibentes aquam fluminis ¹⁹ dixit quoque Dominus ad Mosen dic ad Aaron tolle virgam tuam et extende manum tuam super aquas Aegypti et super fluvios eorum et rivos ac paludes et omnes lacus aquarum ut vertantur in sanguinem et sit cruor in omni terra Aegypti tam in ligneis vasis quam in saxeis ²⁰ feceruntque ita Moses et Aaron sicut praeceperat Dominus et elevans virgam percussit aquam fluminis coram Pharao et servis eius quae versa est in sanguinem ²¹ et pisces qui erant in flumine mortui sunt computruitque fluvius et non poterant Aegyptii bibere aquam fluminis et fuit sanguis in tota terra Aegypti ²² feceruntque similiter malefici Aegyptiorum incantationibus suis et induratum est cor Pharaonis nec audivit eos sicut praeceperat Dominus ²³ avertitque se et ingressus est domum suam nec adposuit cor etiam hac vice ²⁴ foderunt autem omnes Aegyptii per circuitum fluminis aquam ut biberent non enim poterant bibere de aqua fluminis ²⁵ impletique sunt septem dies postquam percussit Dominus fluvium

8 dixitque Dominus ad Mosen ingredi ad Pharaonem et dices ad eum haec dicit Dominus dimitte populum meum ut sacrificet mihi ² sin autem nolueris dimittere ecce ego percutiam omnes terminos tuos ranis ³ et ebulliet fluvius ranas quae ascendent et ingredientur domum tuam et cubiculum lectuli tui et superstratum tuum et in domos servorum tuorum et in populum tuum et in furnos tuos et in reliquias ciborum tuorum ⁴ et ad te et ad populum tuum et ad omnes servos tuos intrabunt ranae ⁵ dixitque Dominus ad Mosen dic Aaron extende manum tuam super fluvios et super rivos ac paludes et educ ranas super terram Aegypti ⁶ extendit Aaron manum super aquas Aegypti et ascenderunt ranae operueruntque terram Aegypti ⁷ fecerunt autem et malefici per incantationes suas similiter eduxeruntque ranas super terram Aegypti ⁸ vocavit autem Pharao Mosen et Aaron et dixit orate Dominum ut auferat ranas a me et a populo meo et dimittam populum ut sacrificet Domino ⁹ dixitque Moses Pharaoni constitue mihi quando deprecer pro te et pro servis tuis et pro populo tuo ut abigantur ranae a te et a domo tua et tantum in flumine remaneant ¹⁰ qui respondit cras at ille iuxta verbum inquit tuum ut scias quoniam non est sicut Dominus Deus noster ¹¹ et recedent ranae a te et a domo tua et a servis tuis et a populo tuo tantum in flumine remanebunt ¹² egressique sunt Moses et Aaron a Pharaone et clamavit Moses ad Dominum pro sponcione ranarum quam condixerat Pharaoni ¹³ fecitque Dominus iuxta verbum Mosi et mortuae sunt ranae de domibus et de villis et de agris ¹⁴ congregaveruntque eas in inmensos aggeres et computruit terra ¹⁵ videns autem Pharao quod data esset requies ingravavit cor suum et non audivit eos sicut praeceperat Dominus ¹⁶ dixitque Dominus ad Mosen loquere ad Aaron extende virgam tuam et percute pulverem terrae et sint scinifes in universa terra Aegypti ¹⁷ feceruntque ita et extendit Aaron manu virgam tenens percussitque pulverem terrae et facti sunt scinifes in hominibus et in iumentis omnis pulvis terrae versus est in scinifes per totam terram Aegypti ¹⁸ feceruntque similiter malefici incantationibus suis ut educerent scinifes et non potuerunt erantque scinifes tam in hominibus quam in iumentis ¹⁹ et dixerunt malefici ad Pharaonem digitus Dei est induratumque est cor Pharaonis et non audivit eos sicut praeceperat Dominus ²⁰ dixit quoque Dominus ad Mosen consurge diluculo et sta coram Pharaone egreditur enim ad aquas et dices ad eum haec dicit Dominus dimitte populum meum ut sacrificet mihi ²¹ quod si non dimiseris eum ecce ego inmittam in te et in servos tuos et in populum tuum et in domos tuas omne genus muscarum et implebuntur domus Aegyptiorum muscis diversi generis et in universa terra in qua fuerint ²² faciamque mirabilem in die illa terram Gessen in qua populus meus est ut non sint ibi muscae et scias quoniam ego Dominus in medio terrae ²³ ponamque divisionem inter populum meum et populum tuum cras erit signum istud

²⁴ fecitque Dominus ita et venit musca gravissima in domos Pharaonis et servorum eius et in omnem terram Aegypti corruptaque est terra ab huiusmodi muscis ²⁵ vocavit Pharaonem Moysen et Aaron et ait eis ita sacrificate Deo vestro in terra ²⁶ et ait Moyses non potest ita fieri abominationes enim Aegyptiorum immolabimus Domino Deo nostro quod si mactaverimus ea quae colunt Aegyptii coram eis lapidibus nos obruent ²⁷ via trium dierum pergemus in solitudine et sacrificabimus Domino Deo nostro sicut praeceperit nobis ²⁸ dixitque Pharaonem ego dimittam vos ut sacrificetis Domino Deo vestro in deserto verumtamen longius ne abeatis rogate pro me ²⁹ et ait Moyses egressus a te orabo Dominum et recedet musca a Pharaone et a servis et a populo eius cras verumtamen noli ultra fallere ut non dimittas populum sacrificare Domino ³⁰ egressusque Moyses a Pharaone oravit Dominum ³¹ qui fecit iuxta verbum illius et abstulit muscas a Pharaone et a servis et a populo eius non superfuit ne una quidem ³² et ingravatum est cor Pharaonis ita ut ne hac quidem vice dimitteret populum

9 dixit autem Dominus ad Moysen ingredi ad Pharaonem et loquere ad eum haec dicit Dominus Deus Hebraeorum dimitte populum meum ut sacrificet mihi ² quod si adhuc rennuis et retines eos ³ ecce manus mea erit super agros tuos et super equos et asinos et camelos et boves et oves pestis valde gravis ⁴ et faciet Dominus mirabile inter possessiones Israhel et possessiones Aegyptiorum ut nihil omnino intereat ex his quae pertinent ad filios Israhel ⁵ constituitque Dominus tempus dicens cras faciet Dominus verbum istud in terra ⁶ fecit ergo Dominus verbum hoc altero die mortuaeque sunt omnia animalia Aegyptiorum de animalibus vero filiorum Israhel nihil omnino periit ⁷ et misit Pharaonem ad videndum nec erat quicquam mortuum de his quae possidebat Israhel ingravatumque est cor Pharaonis et non dimisit populum ⁸ et dixit Dominus ad Moysen et Aaron tollite plenas manus cineris de camino et spargat illud Moyses in caelum coram Pharaone ⁹ sitque pulvis super omnem terram Aegypti erunt enim in hominibus et in iumentis vulnera et vesicae turgentes in universa terra Aegypti ¹⁰ tuleruntque cinerem de camino et steterunt contra Pharaonem et sparsit illud Moyses in caelum factaque sunt vulnera vesicarum turgentium in hominibus et in iumentis ¹¹ nec poterant malefici stare coram Moysen propter vulnera quae in illis erant et in omni terra Aegypti ¹² induravitque Dominus cor Pharaonis et non audivit eos sicut locutus est Dominus ad Moysen ¹³ dixit quoque Dominus ad Moysen mane consurge et sta coram Pharaone et dices ad eum haec dicit Dominus Deus Hebraeorum dimitte populum meum ut sacrificet mihi ¹⁴ quia in hac vice mittam omnes plagas meas super cor tuum super servos tuos et super populum tuum ut scias quod non sit similis mei in omni terra ¹⁵ nunc enim extendens manum percutiam te et populum tuum peste peribisque de terra ¹⁶ idcirco autem posui te ut ostendam in te fortitudinem meam et narretur nomen

meum in omni terra ¹⁷ adhuc retines populum meum et non vis eum dimittere ¹⁸ en pluam hac ipsa hora cras grandinem multam nimis qualis non fuit in Aegypto a die qua fundata est usque in praesens tempus ¹⁹ mitte ergo iam nunc et congrega iumenta tua et omnia quae habes in agro homines enim et iumenta et universa quae inventa fuerint foris nec congregata de agris cecideritque super ea grando morientur ²⁰ qui timuit verbum Domini de servis Pharaonis fecit confugere servos suos et iumenta in domos ²¹ qui autem neglexit sermonem Domini dimisit servos suos et iumenta in agris ²² et dixit Dominus ad Moysen extendere manum tuam in caelum ut fiat grando in universa terra Aegypti super homines et super iumenta et super omnem herbam agri in terra Aegypti ²³ extenditque Moyses virgam in caelum et Dominus dedit tonitrua et grandinem ac discurrentia fulgura super terram pluitque Dominus grandinem super terram Aegypti ²⁴ et grando et ignis inmixta pariter ferebantur tantaeque fuit magnitudinis quanta ante numquam apparuit in universa terra Aegypti ex quo gens illa condita est ²⁵ et percussit grando in omni terra Aegypti cuncta quae fuerunt in agris ab homine usque ad iumentum cunctam herbam agri percussit grando et omne lignum regionis confregit ²⁶ tantum in terra Gessen ubi erant filii Israhel grando non cecidit ²⁷ misitque Pharaonem et vocavit Moysen et Aaron dicens ad eos peccavi etiam nunc Dominus iustus ego et populus meus impii ²⁸ orate Dominum et desinant tonitrua Dei et grando ut dimittam vos et nequaquam hic ultra maneatis ²⁹ ait Moyses cum egressus fuero de urbe extendam palmas meas ad Dominum et cessabunt tonitrua et grando non erit ut scias quia Domini est terra ³⁰ novi autem quod et tu et servi tui necdum timeatis Dominum Deum ³¹ linum ergo et hordeum laesum est eo quod hordeum esset virens et linum iam folliculos germinaret ³² triticum autem et far non sunt laesa quia serotina erant ³³ egressusque Moyses a Pharaone et ex urbe tetendit manus ad Dominum et cessaverunt tonitrua et grando nec ultra stillavit pluvia super terram ³⁴ videns autem Pharaonem quod cessasset pluvia et grando et tonitrua auxit peccatum ³⁵ et ingravatum est cor eius et servorum illius et induratum nimis nec dimisit filios Israhel sicut praeceperat Dominus per manum Mosi

10 et dixit Dominus ad Moysen ingredi ad Pharaonem ego enim induravi cor eius et servorum illius ut faciam signa mea haec in eo ² et narres in auribus filii tui et nepotum tuorum quotiens contriverim Aegyptios et signa mea fecerim in eis et sciatis quia ego Dominus ³ introierunt ergo Moyses et Aaron ad Pharaonem et dixerunt ad eum haec dicit Dominus Deus Hebraeorum usquequo non vis subici mihi dimitte populum meum ut sacrificet mihi ⁴ sin autem resistis et non vis dimittere eum ecce ego inducam cras lucustam in fines tuos ⁵ quae operiat superficiem terrae nec quicquam eius appareat sed comedatur quod residuum fuit grandini conrodet enim omnia

ligna quae germinant in agris ⁶ et implebunt domos tuas et servorum tuorum et omnium Aegyptiorum quantam non viderunt patres tui et avi ex quo orti sunt super terram usque in praesentem diem avertitque se et egressus est a Pharaone ⁷ dixerunt autem servi Pharaonis ad eum usquequo patiemur hoc scandalum dimitte homines ut sacrificent Domino Deo suo nonne vides quod perierit Aegyptus ⁸ revocaveruntque Mosen et Aaron ad Pharaonem qui dixit eis ite sacrificate Domino Deo vestro quinam sunt qui ituri sunt ⁹ ait Moses cum parvulis nostris et senibus pergemus cum filiis et filiabus cum ovibus et armentis est enim sollemnitas Domini nostri ¹⁰ et respondit sic Dominus sit vobiscum quomodo ego dimittam vos et parvulos vestros cui dubium est quod pessime cogitatis ¹¹ non fiet ita sed ite tantum viri et sacrificate Domino hoc enim et ipsi petistis statimque eiecti sunt de conspectu Pharaonis ¹² dixit autem Dominus ad Mosen extende manum tuam super terram Aegypti ad lucustam ut ascendat super eam et devoret omnem herbam quae residua fuit grandini ¹³ extendit Moses virgam super terram Aegypti et Dominus induxit ventum urentem tota illa die ac nocte et mane facto ventus urens levavit lucustas ¹⁴ quae ascenderunt super universam terram Aegypti et sederunt in cunctis finibus Aegyptiorum innumerabiles quales ante illud tempus non fuerant nec postea futurae sunt ¹⁵ operueruntque universam superficiem terrae vastantes omnia devorata est igitur herba terrae et quicquid pomorum in arboribus fuit quae grando dimiserat nihilque omnino virens relictum est in lignis et in herbis terrae in cuncta Aegypto ¹⁶ quam ob rem festinus Pharaeo vocavit Mosen et Aaron et dixit eis peccavi in Dominum Deum vestrum et in vos ¹⁷ sed nunc dimittite peccatum mihi etiam hac vice et rogate Dominum Deum vestrum ut auferat a me mortem istam ¹⁸ egressusque est de conspectu Pharaonis et oravit Dominum ¹⁹ qui flare fecit ventum ab occidente vehementissimum et arreptam lucustam proiecit in mare Rubrum non remansit ne una quidem in cunctis finibus Aegypti ²⁰ et induravit Dominus cor Pharaonis nec dimisit filios Israhel ²¹ dixit autem Dominus ad Mosen extende manum tuam in caelum et sint tenebrae super terram Aegypti tam densae ut palpari queant ²² extendit Moses manum in caelum et factae sunt tenebrae horribiles in universa terra Aegypti tribus diebus ²³ nemo vidit fratrem suum nec movit se de loco in quo erat ubicumque autem habitabant filii Israhel lux erat ²⁴ vocavitque Pharaeo Mosen et Aaron et dixit eis ite sacrificate Domino oves tantum vestrae et armenta remaneant parvuli vestri eant vobiscum ²⁵ ait Moses hostias quoque et holocausta dabis nobis quae offeramus Domino Deo nostro ²⁶ cuncti greges pergunt nobiscum non remanebit ex eis ungula quae necessaria sunt in cultum Domini Dei nostri praesertim cum ignoremus quid debeat immolari donec ad ipsum locum perveniamus ²⁷ induravit autem Dominus cor Pharaonis et noluit dimittere eos ²⁸ dixitque Pharaeo ad eum recede a me cave ne ultra videas fa-

ciem meam quocumque die apparueris mihi morieris ²⁹ respondit Moses ita fiat ut locutus es non videbo ultra faciem tuam

11 et dixit Dominus ad Mosen adhuc una plaga tangam Pharaonem et Aegyptum et post haec dimittet vos et exire compellet ² dices ergo omni plebi ut postulet vir ab amico suo et mulier a vicina sua vasa argentea et aurea ³ dabit autem Dominus gratiam populo coram Aegyptiis fuitque Moses vir magnus valde in terra Aegypti coram servis Pharaeo et omni populo ⁴ et ait haec dicit Dominus media nocte egrediar in Aegyptum ⁵ et morietur omne primogenitum in terra Aegyptiorum a primogenito Pharaonis qui sedet in solio eius usque ad primogenitum ancillae quae est ad molam et omnia primogenita iumentorum ⁶ eritque clamor magnus in universa terra Aegypti qualis nec ante fuit nec postea futurus est ⁷ apud omnes autem filios Israhel non muttiet canis ab homine usque ad pecus ut sciatis quanto miraculo dividat Dominus Aegyptios et Israhel ⁸ descendentque omnes servi tui isti ad me et adorabunt me dicentes egredere tu et omnis populus qui subiectus est tibi post haec egrediemur ⁹ et exivit a Pharaone iratus nimis dixit autem Dominus ad Mosen non audiet vos Pharaeo ut multa signa fiant in terra Aegypti ¹⁰ Moses autem et Aaron fecerunt omnia ostenta quae scripta sunt coram Pharaone et induravit Dominus cor Pharaonis nec dimisit filios Israhel de terra sua

12 dixit quoque Dominus ad Mosen et Aaron in terra Aegypti ² mensis iste vobis principium mensuum primus erit in mensibus anni ³ loquimini ad universum coetum filiorum Israhel et dicite eis decima die mensis huius tollat unusquisque agnum per familias et domos suas ⁴ sin autem minor est numerus ut sufficere possit ad vescendum agnum adsumet vicinum suum qui iunctus est domui eius iuxta numerum animarum quae sufficere possunt ad esum agni ⁵ erit autem agnus absque macula masculus anniculus iuxta quem ritum tolletis et hedum ⁶ et servabitis eum usque ad quartamdecimam diem mensis huius immolabitque eum universa multitudo filiorum Israhel ad vesperam ⁷ et sument de sanguine ac ponent super utrumque postem et in superliminaribus domorum in quibus comedent illum ⁸ et edent carnes nocte illa assas igni et azymos panes cum lactucis agrestibus ⁹ non comedetis ex eo crudum quid nec coctum aqua sed assum tantum igni caput cum pedibus eius et intestinis vorabitis ¹⁰ nec remanebit ex eo quicquam usque mane si quid residui fuerit igne comburetis ¹¹ sic autem comedetis illum renes vestros accingetis calciamenta habebitis in pedibus tenentes baculos in manibus et comedetis festinantes est enim phase id est transitus Domini ¹² et transibo per terram Aegypti nocte illa percutiamque omne primogenitum in terra Aegypti ab homine usque ad pecus et in cunctis diis Aegypti faciam iudicia ego Dominus ¹³ erit autem sanguis vobis in signum in aedibus in quibus eritis et videbo sanguinem ac transibo vos nec erit in vobis plaga disper-

dens quando percussero terram Aegypti ¹⁴ habebitis autem hanc diem in monumentum et celebrabitis eam sollemnem Domino in generationibus vestris cultu sempiterno ¹⁵ septem diebus azyma comedetis in die primo non erit fermentum in domibus vestris quicumque comederit fermentatum peribit anima illa de Israhel a primo die usque ad diem septimum ¹⁶ dies prima erit sancta atque sollemnis et dies septima eadem festivitate venerabilis nihil operis facietis in eis exceptis his quae ad vescendum pertinent ¹⁷ et observabitis azyma in eadem enim ipsa die educam exercitum vestrum de terra Aegypti et custodietis diem istum in generationes vestras ritu perpetuo ¹⁸ primo mense quartadecima die mensis ad vesperam comedetis azyma usque ad diem vicesimam primam eiusdem mensis ad vesperam ¹⁹ septem diebus fermentum non invenietur in domibus vestris qui comederit fermentatum peribit anima eius de coetu Israhel tam de advenis quam de indigenis terrae ²⁰ omne fermentatum non comedetis in cunctis habitaculis vestris edetis azyma ²¹ vocavit autem Moses omnes seniores filiorum Israhel et dixit ad eos ite tollentes animal per familias vestras immolate phase ²² fasciculumque hysopi tinguite sanguine qui est in limine et aspergite ex eo superliminare et utrumque postem nullus vestrum egrediatur ostium domus suae usque mane ²³ transibit enim Dominus percutiens Aegyptios cumque viderit sanguinem in superliminari et in utroque poste transcendet ostium et non sinet percussorem ingredi domos vestras et laedere ²⁴ custodi verbum istud legitimum tibi et filiis tuis usque in aeternum ²⁵ cumque introieritis terram quam Dominus daturus est vobis ut pollicitus est observabitis caerimonias istas ²⁶ et cum dixerint vobis filii vestri quae est ista religio ²⁷ dicetis eis victima transitus Domini est quando transivit super domos filiorum Israhel in Aegypto percutiens Aegyptios et domos nostras liberans incurvatusque populus adoravit ²⁸ et egressi filii Israhel fecerunt sicut praeceperat Dominus Mosi et Aaron ²⁹ factum est autem in noctis medio percussit Dominus omne primogenitum in terra Aegypti a primogenito Pharaonis qui sedebat in solio eius usque ad primogenitum captivae quae erat in carcere et omne primogenitum iumentorum ³⁰ surrexitque Pharaon nocte et omnes servi eius cunctaque Aegyptus et ortus est clamor magnus in Aegypto neque enim erat domus in qua non iaceret mortuus ³¹ vocatisque Mosen et Aaron nocte ait surgite egredimini a populo meo et vos et filii Israhel ite immolate Domino sicut dicitis ³² oves vestras et armenta adsumite ut petieratis et abeuntes benedicite mihi ³³ urgebantque Aegyptii populum de terra exire velociter dicentes omnes moriemur ³⁴ tulit igitur populus conspersam farinam antequam fermentaretur et ligans in palliis posuit super umeros suos ³⁵ feceruntque filii Israhel sicut praeceperat Moses et petierunt ab Aegyptiis vasa argentea et aurea vestemque plurimam ³⁶ dedit autem Dominus gratiam populo coram Aegyptiis ut commodarent eis et spoli-

averunt Aegyptios ³⁷ profectique sunt filii Israhel de Ramesse in Soccoth sescenta ferme milia peditum virorum absque parvulis ³⁸ sed et vulgus promiscuum innumerabile ascendit cum eis oves et armenta et animantia diversi generis multa nimis ³⁹ coxeruntque farinam quam dudum conspersam de Aegypto tulerant et fecerunt subcinericios panes azymos neque enim poterant fermentari cogentibus exire Aegyptiis et nullam facere sinentibus moram nec pulmenti quicquam occurrerant praeparare ⁴⁰ habitatio autem filiorum Israhel qua manserant in Aegypto fuit quadringentorum triginta annorum ⁴¹ quibus expletis eadem die egressus est omnis exercitus Domini de terra Aegypti ⁴² nox est ista observabilis Domini quando eduxit eos de terra Aegypti hanc observare debent omnes filii Israhel in generationibus suis ⁴³ dixitque Dominus ad Mosen et Aaron haec est religio phase omnis alienigena non comedet ex eo ⁴⁴ omnis autem servus empticius circumcidetur et sic comedet ⁴⁵ advena et mercennarius non edent ex eo ⁴⁶ in una domo comedetur nec efferetis de carnibus eius foras nec os illius confringetis ⁴⁷ omnis coetus filiorum Israhel faciet illud ⁴⁸ quod si quis peregrinorum in vestram voluerit transire coloniam et facere phase Domini circumcidetur prius omne masculinum eius et tunc rite celebrabit eritque sicut indigena terrae si quis autem circumcisis non fuerit non vescetur ex eo ⁴⁹ eadem lex erit indigenae et colono qui peregrinatur apud vos ⁵⁰ fecerunt omnes filii Israhel sicut praeceperat Dominus Mosi et Aaron ⁵¹ et in eadem die eduxit Dominus filios Israhel de terra Aegypti per turmas suas

13 locutusque est Dominus ad Mosen dicens ² sanctifica mihi omne primogenitum quod aperit vulvam in filiis Israhel tam de hominibus quam de iumentis mea sunt enim omnia ³ et ait Moses ad populum mementote diei huius in qua egressi estis de Aegypto et de domo servitutis quoniam in manu forti eduxit vos Dominus de loco isto ut non comedatis fermentatum panem ⁴ hodie egredimini mense novarum frugum ⁵ cumque te introduxerit Dominus in terram Chananei et Hetthei et Amorrei et Evei et Iebusei quam iuravit patribus tuis ut daret tibi terram fluentem lacte et melle celebrabis hunc morem sacrorum mense isto ⁶ septem diebus vesceris azymis et in die septimo erit sollemnitas Domini ⁷ azyma comedetis septem diebus non apparebit apud te aliquid fermentatum nec in cunctis finibus tuis ⁸ narrabisque filio tuo in die illo dicens hoc est quod fecit Dominus mihi quando egressus sum de Aegypto ⁹ et erit quasi signum in manu tua et quasi monumentum ante oculos tuos et ut lex Domini semper in ore tuo in manu enim forti eduxit te Dominus de Aegypto ¹⁰ custodies huiusmodi cultum statuto tempore a diebus in dies ¹¹ cumque introduxerit te in terram Chananei sicut iuravit tibi et patribus tuis et dederit eam tibi ¹² separabis omne quod aperit vulvam Domino et quod primitivum est in pecoribus tuis quicquid habueris masculini sexus consecrabis Domino ¹³ primogenitum asini

mutabis ove quod si non redemeris interficies omne autem primogenitum hominis de filiis tuis pretio redimes ¹⁴ cumque interrogaverit te filius tuus cras dicens quid est hoc respondebis ei in manu forti eduxit nos Dominus de Aegypto de domo servitutis ¹⁵ nam cum induratus esset Pharaon et nollet nos dimittere occidit Dominus omne primogenitum in terra Aegypti a primogenito hominis usque ad primogenitum iumentorum idcirco immolo Domino omne quod aperit vulvam masculini sexus et omnia primogenita filiorum meorum redimo ¹⁶ erit igitur quasi signum in manu tua et quasi adpensum quid ob recordationem inter oculos tuos eo quod in manu forti eduxerit nos Dominus de Aegypto ¹⁷ igitur cum emisisset Pharaon populum non eos duxit Dominus per viam terrae Philisthim quae vicina est reputans ne forte paeniteret eum si vidisset adversum se bella consurgere et reverteretur in Aegyptum ¹⁸ sed circumduxit per viam deserti quae est iuxta mare Rubrum et armati ascenderunt filii Israhel de terra Aegypti ¹⁹ tulit quoque Moses ossa Ioseph secum eo quod adiurasset filios Israhel dicens visitabit vos Deus efferte ossa mea hinc vobiscum ²⁰ profectique de Socoth castrametati sunt in Etham in extremis finibus solitudinis ²¹ Dominus autem praecedebat eos ad ostendendam viam per diem in columna nubis et per noctem in columna ignis ut dux esset itineris utroque tempore ²² numquam defuit columna nubis per diem nec columna ignis per noctem coram populo

14 locutus est autem Dominus ad Moysen dicens ² loquere filiis Israhel reversi castrametentur e regione Phiahiroth quae est inter Magdolum et mare contra Beelsephon in conspectu eius castra ponetis super mare ³ dicturusque est Pharaon super filiis Israhel coartati sunt in terra conclusit eos desertum ⁴ et indurabo cor eius ac persequetur vos et glorificabor in Pharaon et in omni exercitu eius scientque Aegyptii quia ego sum Dominus feceruntque ita ⁵ et nuntiatum est regi Aegyptiorum quod fugisset populus inmutatumque est cor Pharaonis et servorum eius super populo et dixerunt quid volumus facere ut dimitteremus Israhel ne serviret nobis ⁶ iunxit ergo currum et omnem populum suum adsumpsit secum ⁷ tulitque sescentos currus electos quicquid in Aegypto curruum fuit et duces totius exercitus ⁸ induravitque Dominus cor Pharaonis regis Aegypti et persecutus est filios Israhel at illi egressi erant in manu excelsa ⁹ cumque persequerentur Aegyptii vestigia praecedentium repererunt eos in castris super mare omnis equitatus et currus Pharaonis et universus exercitus erant in Ahiroth contra Beelsephon ¹⁰ cumque adpropinquasset Pharaon levantes filii Israhel oculos viderunt Aegyptios post se et timuerunt valde clamaveruntque ad Dominum ¹¹ et dixerunt ad Moysen forsitan non erant sepulchra in Aegypto ideo tulisti nos ut moreremur in solitudine quid hoc facere voluisti ut educeres nos ex Aegypto ¹² nonne iste est sermo quem loquebamur ad te in Aegypto dicentes recede a nobis ut serviamus Aegyptiis multo enim melius est servire eis quam mori in

solitudine ¹³ et ait Moyses ad populum nolite timere state et videte magnalia Domini quae facturus est hodie Aegyptios enim quos nunc videtis nequaquam ultra videbitis usque in sempiternum ¹⁴ Dominus pugnabit pro vobis et vos tacebitis ¹⁵ dixitque Dominus ad Moysen quid clamas ad me loquere filiis Israhel ut proficiscantur ¹⁶ tu autem eleva virgam tuam et extende manum super mare et divide illud ut gradientur filii Israhel in medio mari per siccum ¹⁷ ego autem indurabo cor Aegyptiorum ut persequantur vos et glorificabor in Pharaone et in omni exercitu eius in curribus et in equitibus illius ¹⁸ et scient Aegyptii quia ego sum Dominus cum glorificatus fuero in Pharaone et in curribus atque in equitibus eius ¹⁹ tollensque se angelus Dei qui praecedebat castra Israhel abiit post eos et cum eo pariter columna nubis priora dimittens post tergum ²⁰ stetit inter castra Aegyptiorum et castra Israhel et erat nubes tenebrosa et inluminans noctem ut ad se invicem toto noctis tempore accedere non valerent ²¹ cumque extendisset Moyses manum super mare abstulit illud Dominus flante vento vehementi et urente tota nocte et vertit in siccum divisaque est aqua ²² et ingressi sunt filii Israhel per medium maris sicci erat enim aqua quasi murus a dextra eorum et leva ²³ persequentesque Aegyptii ingressi sunt post eos omnis equitatus Pharaonis currus eius et equites per medium maris ²⁴ iamque advenerat vigilia matutina et ecce respiciens Dominus super castra Aegyptiorum per columnam ignis et nubis interfecit exercitum eorum ²⁵ et subvertit rotas curruum ferebanturque in profundum dixerunt ergo Aegyptii fugiamus Israhel Dominus enim pugnat pro eis contra nos ²⁶ et ait Dominus ad Moysen extende manum tuam super mare ut revertantur aquae ad Aegyptios super currus et equites eorum ²⁷ cumque extendisset Moyses manum contra mare reversum est primo diluculo ad priorem locum fugientibusque Aegyptiis occurrerunt aquae et involvit eos Dominus in mediis fluctibus ²⁸ reversaeque sunt aquae et operuerunt currus et equites cuncti exercitus Pharaonis qui sequentes ingressi fuerant mare ne unus quidem superfuit ex eis ²⁹ filii autem Israhel perrexerunt per medium sicci maris et aquae eis erant quasi pro muro a dextris et a sinistris ³⁰ liberavitque Dominus in die illo Israhel de manu Aegyptiorum ³¹ et viderunt Aegyptios mortuos super litus maris et manum magnam quam exercuerat Dominus contra eos timuitque populus Dominum et crediderunt Domino et Mosi servo eius

15 tunc cecinit Moyses et filii Israhel carmen hoc Domino et dixerunt cantemus Domino gloriose enim magnificatus est equum et ascensorem deiecit in mare ² fortitudo mea et laus mea Dominus et factus est mihi in salutem iste Deus meus et glorificabo eum Deus patris mei et exaltabo eum ³ Dominus quasi vir pugnator Omnipotens nomen eius ⁴ currus Pharaonis et exercitum eius proiecit in mare electi principes eius submersi sunt in mari Rubro ⁵ abyssi operuerunt eos descenderunt in profundum quasi lapis ⁶ dextera tua

Domine magnifice in fortitudine dextera tua Domine percussit inimicum ⁷ et in multitudine gloriae tuae deposuisti adversarios meos misisti iram tuam quae devoravit eos ut stipulam ⁸ et in spiritu furoris tui congregatae sunt aquae stetit unda fluens congregatae sunt abyssi in medio mari ⁹ dixit inimicus persequar et comprehendam dividam spolia implebitur anima mea evaginabo gladium meum interficiet eos manus mea ¹⁰ flavit spiritus tuus et operuit eos mare submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus ¹¹ quis similis tui in fortibus Domine quis similis tui magnificus in sanctitate terribilis atque laudabilis et faciens mirabilia ¹² extendisti manum tuam et devoravit eos terra ¹³ dux fuisti in misericordia tua populo quem redemisti et portasti eum in fortitudine tua ad habitaculum sanctum tuum ¹⁴ adtenderunt populi et irati sunt dolores obtinuerunt habitatores Philisthim ¹⁵ tunc conturbati sunt principes Edom robustos Moab obtinuit tremor obriguerunt omnes habitatores Chanaan ¹⁶ inruat super eos formido et pavor in magnitudine brachii tui fiant immobiles quasi lapis donec pertranseat populus tuus Domine donec pertranseat populus tuus iste quem possedisti ¹⁷ introduces eos et plantabis in monte hereditatis tuae firmissimo habitaculo tuo quod operatus es Domine sanctuarium Domine quod firmaverunt manus tuae ¹⁸ Dominus regnabit in aeternum et ultra ¹⁹ ingressus est enim equus Pharao cum curribus et equitibus eius in mare et reduxit super eos Dominus aquas maris filii autem Israhel ambulaverunt per siccum in medio eius ²⁰ sumpsit ergo Maria prophetis soror Aaron tympanum in manu egressaeque sunt omnes mulieres post eam cum tympanis et choris ²¹ quibus praecinebat dicens cantemus Domino gloriose enim magnificatus est equum et ascensorem eius deiecit in mare ²² tulit autem Moses Israhel de mari Rubro et egressi sunt in desertum Sur ambulaveruntque tribus diebus per solitudinem et non inveniebant aquam ²³ et venerunt in Marath nec poterant bibere aquas de Mara eo quod essent amarae unde et congruum loco nomen inposuit vocans illud Mara id est amaritudinem ²⁴ et murmuravit populus contra Mosen dicens quid bibemus ²⁵ at ille clamavit ad Dominum qui ostendit ei lignum quod cum misisset in aquas in dulcedinem versae sunt ibi constituit ei praecepta atque iudicia et ibi temptavit eum ²⁶ dicens si audieris vocem Domini Dei tui et quod rectum est coram eo feceris et oboedieris mandatis eius custodierisque omnia praecepta illius cunctum languorem quem posui in Aegypto non inducam super te ego enim Dominus sanator tuus ²⁷ venerunt autem in Helim ubi erant duodecim fontes aquarum et septuaginta palmae et castrametati sunt iuxta aquas

16 profectique sunt de Helim et venit omnis multitudo filiorum Israhel in desertum Sin quod est inter Helim et Sinai quintodecimo die mensis secundi postquam egressi sunt de terra Aegypti ² et murmuravit omnis congregatio filiorum Israhel contra Mosen et contra Aaron in solitudine ³ dixeruntque ad eos filii

Israhel utinam mortui essemus per manum Domini in terra Aegypti quando sedebamus super ollas carniurn et comedebamus panes in saturitate cur eduxistis nos in desertum istud ut occideretis omnem multitudinem fame ⁴ dixit autem Dominus ad Mosen ecce ego pluam vobis panes de caelo egrediatur populus et colligat quae sufficiunt per singulos dies ut temptem eum utrum ambulet in lege mea an non ⁵ die autem sexta parent quod inferant et sit duplum quam colligere solebant per singulos dies ⁶ dixeruntque Moses et Aaron ad omnes filios Israhel vespere scietis quod Dominus eduxerit vos de terra Aegypti ⁷ et mane videbitis gloriam Domini audivit enim murmur vestrum contra Dominum nos vero quid sumus quia mussitatis contra nos ⁸ et ait Moses dabit Dominus vobis vespere carnes edere et mane panes in saturitate eo quod audierit murmurationes vestras quibus murmurati estis contra eum nos enim quid sumus nec contra nos est murmur vestrum sed contra Dominum ⁹ dixitque Moses ad Aaron dic universae congregationi filiorum Israhel accedite coram Domino audivit enim murmur vestrum ¹⁰ cumque loqueretur Aaron ad omnem coetum filiorum Israhel respexerunt ad solitudinem et ecce gloria Domini apparuit in nube ¹¹ locutus est autem Dominus ad Mosen dicens ¹² audivi murmurationes filiorum Israhel loquere ad eos vespere comedetis carnes et mane saturabimini panibus scietisque quod sim Dominus Deus vester ¹³ factum est ergo vespere et ascendens coturnix operuit castra mane quoque ros iacuit per circuitum castrorum ¹⁴ cumque operuisset superficiem terrae apparuit in solitudine minutum et quasi pilo tunsum in similitudinem pruinae super terram ¹⁵ quod cum vidissent filii Israhel dixerunt ad invicem man hu quod significat quid est hoc ignorabant enim quid esset quibus ait Moses iste est panis quem dedit Dominus vobis ad vescendum ¹⁶ hic est sermo quem praecepit Dominus colligat ex eo unusquisque quantum sufficiat ad vescendum gomor per singula capita iuxta numerum animarum vestrarum quae habitant in tabernaculo sic tolletis ¹⁷ feceruntque ita filii Israhel et collegerunt alius plus alius minus ¹⁸ et mensi sunt ad mensuram gomor nec qui plus collegerat habuit amplius nec qui minus paraverat repperit minus sed singuli iuxta id quod edere poterant congregarunt ¹⁹ dixitque Moses ad eos nullus relinquat ex eo in mane ²⁰ qui non audierunt eum sed dimiserunt quidam ex eis usque mane et scatere coepit vermibus atque conputruit et iratus est contra eos Moses ²¹ colligebant autem mane singuli quantum sufficere poterat ad vescendum cumque incalisset sol liquefiebat ²² in die vero sexta collegerunt cibos duplices id est duo gomor per singulos homines venerunt autem omnes principes multitudinis et naraverunt Mosi ²³ qui ait eis hoc est quod locutus est Dominus requies sabbati sanctificata erit Domino cras quodcumque operandum est facite et quae coquenda sunt coquite quicquid autem reliquum fuerit reponite usque in mane ²⁴ feceruntque ita ut praeceperat

Moses et non conputruit neque vermis inventus est in eo ²⁵ dixitque Moses comedite illud hodie quia sabbatum est Domino non inveniatur hodie in agro ²⁶ sex diebus colligite in die autem septimo sabbatum est Domino idcirco non inveniatur ²⁷ venit septima dies et egressi de populo ut colligerent non invenerunt ²⁸ dixit autem Dominus ad Mosen usquequo non vultis custodire mandata mea et legem meam ²⁹ videte quod Dominus dederit vobis sabbatum et propter hoc tribuerit vobis die sexto cibos duplices maneat unusquisque apud semet ipsum nullus egrediatur de loco suo die septimo ³⁰ et sabbatizavit populus die septimo ³¹ appellavitque domus Israhel nomen eius man quod erat quasi semen coriandri album gustusque eius quasi similiae cum melle ³² dixit autem Moses iste est sermo quem praecepit Dominus imple gomor ex eo et custodiatur in futuras retro generationes ut noverint panem quo alui vos in solitudine quando educti estis de terra Aegypti ³³ dixitque Moses ad Aaron sume vas unum et mitte ibi man quantum potest capere gomor et repone coram Domino ad servandum in generationes vestras ³⁴ sicut praecepit Dominus Mosi posuitque illud Aaron in tabernaculo reservandum ³⁵ filii autem Israhel comederunt man quadraginta annis donec venirent in terram habitabilem hoc cibo aliti sunt usquequo tangerent fines terrae Chanaan ³⁶ gomor autem decima pars est oephi

17 igitur profecta omnis multitudo filiorum Israhel de deserto Sin per mansiones suas iuxta sermonem Domini castrametata est in Raphidim ubi non erat aqua ad bibendum populo ² qui iurgatus contra Mosen ait da nobis aquam ut bibamus quibus respondit Moses quid iurgamini contra me cur temptatis Dominum ³ sitivit ergo populus ibi pro aquae penuria et murmuravit contra Mosen dicens cur nos exire fecisti de Aegypto ut occideres et nos et liberos nostros ac iumenta siti ⁴ clamavit autem Moses ad Dominum dicens quid faciam populo huic adhuc pauxillum et lapidabunt me ⁵ ait Dominus ad Mosen antecede populum et sume tecum de senibus Israhel et virgam qua percussisti fluvium tolle in manu tua et vade ⁶ en ego stabo coram te ibi super petram Horeb percutiesque petram et exhibit ex ea aqua ut bibat populus fecit Moses ita coram senibus Israhel ⁷ et vocavit nomen loci illius Temptatio propter iurgium filiorum Israhel et quia temptaverunt Dominum dicentes estne Dominus in nobis an non ⁸ venit autem Amalech et pugnabat contra Israhel in Raphidim ⁹ dixitque Moses ad Iosue elige viros et egressus pugna contra Amalech cras ego stabo in vertice collis habens virgam Dei in manu mea ¹⁰ fecit Iosue ut locutus ei erat Moses et pugnavit contra Amalech Moses autem et Aaron et Hur ascenderunt super verticem collis ¹¹ cumque levaret Moses manus vincebat Israhel sin autem paululum remisisset superabat Amalech ¹² manus autem Mosi erant graves sumentes igitur lapidem posuerunt subter eum in quo sedit Aaron autem et Hur sustentabant manus eius ex utraque parte et factum est ut

manus ipsius non lassarentur usque ad occasum solis ¹³ fugavitque Iosue Amalech et populum eius in ore gladii ¹⁴ dixit autem Dominus ad Mosen scribe hoc ob monumentum in libro et trade auribus Iosue delebo enim memoriam Amalech sub caelo ¹⁵ aedificavitque Moses altare et vocavit nomen eius Dominus exaltatio mea dicens ¹⁶ quia manus solii Domini et bellum Dei erit contra Amalech a generatione in generationem

18 cumque audisset Iethro sacerdos Madian cognatus Mosi omnia quae fecerat Deus Mosi et Israhel populo suo eo quod eduxisset Dominus Israhel de Aegypto ² tulit Sefforam uxorem Mosi quam remiserat ³ et duos filios eius quorum unus vocabatur Gersam dicente patre advena fui in terra aliena ⁴ alter vero Eliezer Deus enim ait patris mei adiutor meus et eruit me de gladio Pharaonis ⁵ venit ergo Iethro cognatus Mosi et filii eius et uxor ad Mosen in desertum ubi erat castrametatus iuxta montem Dei ⁶ et mandavit Mosi dicens ego cognatus tuus Iethro venio ad te et uxor tua et duo filii tui cum ea ⁷ qui egressus in occursum cognati sui adoravit et osculatus est eum salutaveruntque se mutuo verbis pacificis cumque intrasset tabernaculum ⁸ narravit Moses cognato suo cuncta quae fecerat Deus Pharaoni et Aegyptiis propter Israhel universum laborem qui accidisset eis in itinere quo liberarat eos Dominus ⁹ laetatusque est Iethro super omnibus bonis quae fecerat Dominus Israheli eo quod eruisset eum de manu Aegyptiorum ¹⁰ et ait benedictus Dominus qui liberavit vos de manu Aegyptiorum et de manu Pharaonis qui eruit populum suum de manu Aegypti ¹¹ nunc cognovi quia magnus Dominus super omnes deos eo quod superbe egerint contra illos ¹² obtulit ergo Iethro cognatus Mosi holocausta et hostias Deo veneruntque Aaron et omnes senes Israhel ut comederent panem cum eo coram Domino ¹³ altero autem die sedit Moses ut iudicaret populum qui adsistebat Mosi de mane usque ad vesperam ¹⁴ quod cum vidisset cognatus eius omnia scilicet quae agebat in populo ait quid est hoc quod facis in plebe cur solus sedes et omnis populus praestolatur de mane usque ad vesperam ¹⁵ cui respondit Moses venit ad me populus quaerens sententiam Dei ¹⁶ cumque acciderit eis aliqua disceptatio veniunt ad me ut iudicem inter eos et ostendam praecepta Dei et leges eius ¹⁷ at ille non bonam inquit rem facis ¹⁸ stulto labore consumeris et tu et populus iste qui tecum est ultra vires tuas est negotium solus illud non poteris sustinere ¹⁹ sed audi verba mea atque consilia et erit Deus tecum esto tu populo in his quae ad Deum pertinent ut referas quae dicuntur ad eum ²⁰ ostendasque populo caerimonias et ritum colendi viamque per quam ingredi debeant et opus quod facere ²¹ provide autem de omni plebe viros potentes et timentes Deum in quibus sit veritas et qui oderint avaritiam et constitue ex eis tribunos et centuriones et quinquagenarios et decanos ²² qui iudicent populum omni tempore quicquid autem maius fuerit referant ad te et ipsi minora tantummodo iudicent leviusque tibi sit partito in alios onere ²³ si hoc fe-

ceris implebis imperium Dei et praecepta eius poteris sustentare et omnis hic populus revertetur cum pace ad loca sua ²⁴ quibus auditis Moses fecit omnia quae ille suggererat ²⁵ et electis viris strenuis de cuncto Israhel constituit eos principes populi tribunos et centuriones et quinquagenarios et decanos ²⁶ qui iudicabant plebem omni tempore quicquid autem gravius erat referebant ad eum faciliora tantummodo iudicantes ²⁷ dimisitque cognatum qui reversus abiit in terram suam

19 mense tertio egressionis Israhel de terra Aegypti in die hac venerunt in solitudinem Sinai ² nam profecti de Raphidim et pervenientes usque in desertum Sinai castrametati sunt in eodem loco ibique Israhel fixit tentoria e regione montis ³ Moses autem ascendit ad Deum vocavitque eum Dominus de monte et ait haec dices domui Iacob et adnuntiabis filiis Israhel ⁴ vos ipsi vidistis quae fecerim Aegyptiis quomodo portaverim vos super alas aquilarum et adsumpserim mihi ⁵ si ergo audieritis vocem meam et custodieritis pactum meum eritis mihi in peculium de cunctis populis mea est enim omnis terra ⁶ et vos eritis mihi regnum sacerdotale et gens sancta haec sunt verba quae loqueris ad filios Israhel ⁷ venit Moses et convocatis maioribus natu populi exposuit omnes sermones quos mandaverat Dominus ⁸ responditque universus populus simul cuncta quae locutus est Dominus faciemus cumque rettulisset Moses verba populi ad Dominum ⁹ ait ei Dominus iam nunc veniam ad te in caligine nubis ut audiat me populus loquentem ad te et credat tibi in perpetuum nuntiavit ergo Moses verba populi ad Dominum ¹⁰ qui dixit ei vade ad populum et sanctifica illos hodie et cras laventque vestimenta sua ¹¹ et sint parati in diem tertium die enim tertio descendet Dominus coram omni plebe super montem Sinai ¹² constituesque terminos populo per circuitum et dices cavete ne ascendatis in montem nec tangatis fines illius omnis qui tetigerit montem morte morietur ¹³ manus non tanget eum sed lapidibus opprimetur aut confodietur iaculis sive iumentum fuerit sive homo non vivet cum coeperit clangere bucina tunc ascendant in montem ¹⁴ descenditque Moses de monte ad populum et sanctificavit eum cumque lavissent vestimenta sua ¹⁵ ait ad eos estote parati in diem tertium ne adpropinquetis uxoribus vestris ¹⁶ iam advenerat tertius dies et mane inclaruerat et ecce coeperunt audiri tonitrua ac micare fulgura et nubes densissima operire montem clangorque bucinæ vehementius perstrepebat timuit populus qui erat in castris ¹⁷ cumque eduxisset eos Moses in occursum Dei de loco castrorum steterunt ad radices montis ¹⁸ totus autem mons Sinai fumabat eo quod descendisset Dominus super eum in igne et ascenderet fumus ex eo quasi de fornace eratque mons omnis terribilis ¹⁹ et sonitus bucinæ paulatim crescebat in maius et prolixius tendebatur Moses loquebatur et Dominus respondebat ei ²⁰ descenditque Dominus super montem Sinai in ipso montis vertice et vocavit Mosen in cacumen

eius quo cum ascendisset ²¹ dixit ad eum descende et contestare populum ne forte velint transcendere terminos ad videndum Dominum et pereat ex eis plurima multitudo ²² sacerdotes quoque qui accedunt ad Dominum sanctificentur ne percutiat eos ²³ dixitque Moses ad Dominum non poterit vulgus ascendere in montem Sinai tu enim testificatus es et iussisti dicens pone terminos circa montem et sanctifica illum ²⁴ cui ait Dominus vade descende ascendesque tu et Aaron tecum sacerdotes autem et populus ne transeant terminos nec ascendant ad Dominum ne forte interficiat illos ²⁵ descendit Moses ad populum et omnia narravit eis

20 locutus quoque est Dominus cunctos sermones hos ² ego sum Dominus Deus tuus qui eduxi te de terra Aegypti de domo servitutis ³ non habebis deos alienos coram me ⁴ non facies tibi sculptile neque omnem similitudinem quae est in caelo desuper et quae in terra deorsum nec eorum quae sunt in aquis sub terra ⁵ non adorabis ea neque coles ego sum Dominus Deus tuus fortis zelotes visitans iniquitatem patrum in filiis in tertiam et quartam generationem eorum qui oderunt me ⁶ et faciens misericordiam in milia his qui diligunt me et custodiunt praecepta mea ⁷ non adsumes nomen Domini Dei tui in vanum nec enim habebit insontem Dominus eum qui adsumpserit nomen Domini Dei sui frustra ⁸ memento ut diem sabbati sanctifices ⁹ sex diebus operaberis et facies omnia opera tua ¹⁰ septimo autem die sabbati Domini Dei tui non facies omne opus tu et filius tuus et filia tua servus tuus et ancilla tua iumentum tuum et advena qui est intra portas tuas ¹¹ sex enim diebus fecit Dominus caelum et terram et mare et omnia quae in eis sunt et requievit in die septimo idcirco benedixit Dominus diei sabbati et sanctificavit eum ¹² honora patrem tuum et matrem tuam ut sis longevus super terram quam Dominus Deus tuus dabit tibi ¹³ non occides ¹⁴ non moechaberis ¹⁵ non furtum facies ¹⁶ non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium ¹⁷ non concupisces domum proximi tui nec desiderabis uxorem eius non servum non ancillam non bovem non asinum nec omnia quae illius sunt ¹⁸ cunctus autem populus videbat voces et lampadas et sonitum bucinæ montemque fumantem et perterriti ac pavore concussi steterunt procul ¹⁹ dicentes Mosi loquere tu nobis et audiemus non loquatur nobis Dominus ne forte moriamur ²⁰ et ait Moses ad populum nolite timere ut enim probaret vos venit Deus et ut terror illius esset in vobis et non peccaretis ²¹ stetitque populus de longe Moses autem accessit ad caliginem in qua erat Deus ²² dixit praeterea Dominus ad Mosen haec dices filiis Israhel vos vidistis quod de caelo locutus sum vobis ²³ non facietis mecum deos argenteos nec deos aureos facietis vobis ²⁴ altare de terra facietis mihi et offeretis super eo holocausta et pacifica vestra oves vestras et boves in omni loco in quo memoria fuerit nominis mei veniam ad te et benedicam tibi ²⁵ quod si altare lapideum feceris mihi non aedificabis

illud de sectis lapidibus si enim levaveris cultrum tuum super eo polluetur ²⁶ non ascendes per gradus ad altare meum ne reveletur turpitude tua

21 haec sunt iudicia quae propones eis ² si emeris servum hebraeum sex annis serviet tibi in septimo egredietur liber gratis ³ cum quali veste intraverit cum tali exeat si habens uxorem et uxor egredietur simul ⁴ sin autem dominus dederit illi uxorem et peperit filios et filias mulier et liberi eius erunt domini sui ipse vero exhibit cum vestitu suo ⁵ quod si dixerit servus diligo dominum meum et uxorem ac liberos non egrediar liber ⁶ offeret eum dominus diis et adplicabitur ad ostium et postes perforabitque aurem eius subula et erit ei servus in saeculum ⁷ si quis vendiderit filiam suam in famulam non egredietur sicut ancillae exire consuerunt ⁸ si displicuerit oculis domini sui cui tradita fuerit dimittet eam populo autem alieno vendendi non habet potestatem si spreverit eam ⁹ sin autem filio suo desponderit eam iuxta morem filiarum faciet illi ¹⁰ quod si alteram ei acceperit providebit puellae nuptias et vestimenta et pretium pudicitiae non negabit ¹¹ si tria ista non fecerit egredietur gratis absque pecunia ¹² qui percusserit hominem volens occidere morte moriatur ¹³ qui autem non est insidiatus sed Deus illum tradidit in manu eius constituam tibi locum quo fugere debeat ¹⁴ si quis de industria occiderit proximum suum et per insidias ab altari meo evelles eum ut moriatur ¹⁵ qui percusserit patrem suum et matrem morte moriatur ¹⁶ qui furatus fuerit hominem et vendiderit eum convictus noxae morte moriatur ¹⁷ qui maledixerit patri suo et matri morte moriatur ¹⁸ si rixati fuerint viri et percusserit alter proximum suum lapide vel pugno et ille mortuus non fuerit sed iacuerit in lectulo ¹⁹ si surrexerit et ambulaverit foris super baculum suum innocens erit qui percussit ita tamen ut operas eius et inpensas in medicos restituat ²⁰ qui percusserit servum suum vel ancillam virga et mortui fuerint in manibus eius criminis reus erit ²¹ sin autem uno die supervixerit vel duobus non subiacebit poenae quia pecunia illius est ²² si rixati fuerint viri et percusserit quis mulierem praegnantem et abortivum quidem fecerit sed ipsa vixerit subiacebit damno quantum expetierit maritus mulieris et arbitri iudicarint ²³ sin autem mors eius fuerit subsecuta reddet animam pro anima ²⁴ oculum pro oculo dentem pro dente manum pro manu pedem pro pede ²⁵ adustionem pro adustione vulnus pro vulnere livorem pro livore ²⁶ si percusserit quispiam oculum servi sui aut ancillae et luscus eos fecerit dimittet liberos pro oculo quem eruit ²⁷ dentem quoque si excusserit servo vel ancillae suae similiter dimittet eos liberos ²⁸ si bos cornu petierit virum aut mulierem et mortui fuerint lapidibus obruetur et non comedentur carnes eius dominusque bovis innocens erit ²⁹ quod si bos cornipeta fuerit ab heri et nudius tertius et contestati sunt dominum eius nec reclusit eum occideritque virum aut mulierem et bos lapidibus obruetur et dominum illius occident ³⁰ quod si pretium ei fuerit in-

positum dabit pro anima sua quicquid fuerit postulatus ³¹ filium quoque et filiam si cornu percusserit simili sententiae subiacebit ³² si servum ancillamque invaserit triginta siclos argenti dabit domino bos vero lapidibus opprimetur ³³ si quis aperuerit cisternam et foderit et non operuerit eam cecideritque bos vel asinus in eam ³⁴ dominus cisternae reddet pretium iumentorum quod autem mortuum est ipsius erit ³⁵ si bos alienus bovem alterius vulnerarit et ille mortuus fuerit vendent bovem vivum et dividunt pretium cadaver autem mortui inter se dispertient ³⁶ sin autem sciebat quod bos cornipeta esset ab heri et nudius tertius et non custodivit eum dominus suus reddet bovem pro bove et cadaver integrum accipiet

22 si quis furatus fuerit bovem aut ovem et occiderit vel vendiderit quinque boves pro uno bove restituet et quattuor oves pro una ove ² si effringens fur domum sive suffodiens fuerit inventus et accepto vulnere mortuus fuerit percussor non erit reus sanguinis ³ quod si orto sole hoc fecerit homicidium perpetravit et ipse morietur si non habuerit quod pro furto reddat venundabitur ⁴ si inventum fuerit apud eum quod furatus est vivens sive bos sive asinus sive ovis duplum restituet ⁵ si laeserit quispiam agrum vel vineam et dimiserit iumentum suum ut depascatur aliena quicquid optimum habuerit in agro suo vel in vinea pro damni aestimatione restituet ⁶ si egressus ignis invenerit spinas et comprehenderit acervos frugum sive stantes segetes in agris reddet damnum qui ignem succenderit ⁷ si quis commendaverit amico pecuniam aut vas in custodiam et ab eo qui suscepit furto ablata fuerint si invenitur fur duplum reddet ⁸ si latet dominus domus adplicabitur ad deos et iurabit quod non extenderit manum in rem proximi sui ⁹ ad perpetranda fraudem tam in bove quam in asino et ove ac vestimento et quicquid damnum inferre potest ad deos utriusque causa perveniet et si illi iudicaverint duplum restituet proximo suo ¹⁰ si quis commendaverit proximo suo asinum bovem ovem et omne iumentum ad custodiam et mortuum fuerit aut debilitatum vel captum ab hostibus nullusque hoc viderit ¹¹ iusiurandum erit in medio quod non extenderit manum ad rem proximi sui suscipietque dominus iuramentum et ille reddere non cogetur ¹² quod si furto ablatum fuerit restituet damnum domino ¹³ si comestum a bestia deferet ad eum quod occisum est et non restituet ¹⁴ qui a proximo suo quicquam horum mutuo postularit et debilitatum aut mortuum fuerit domino non praesente reddere compelletur ¹⁵ quod si inpraesentiarum fuit dominus non restituet maxime si conductum venerat pro mercede operis sui ¹⁶ si seduxerit quis virginem necdum desponsatam et dormierit cum ea dotabit eam et habebit uxorem ¹⁷ si pater virginis dare noluerit reddet pecuniam iuxta modum dotis quam virgines accipere consuerunt ¹⁸ maleficos non patieris vivere ¹⁹ qui coierit cum iumento morte moriatur ²⁰ qui immolat diis occidetur praeter Domino soli ²¹ advenam non contristabis

neque adfliges eum advenae enim et ipsi fuistis in terra Aegypti ²² viduae et pupillo non nocebitis ²³ si laeseritis eos vociferabuntur ad me et ego audiam clamorem eorum ²⁴ et indignabitur furor meus percutiamque vos gladio et erunt uxores vestrae viduae et filii vestri pupilli ²⁵ si pecuniam mutuam dederis populo meo pauperi qui habitat tecum non argues eum quasi exactor nec usuris opprimes ²⁶ si pignus a proximo tuo acceperis vestimentum ante solis occasum redde ei ²⁷ ipsum enim est solum quo operitur indumentum carnis eius nec habet aliud in quo dormiat si clamaverit ad me exaudiam eum quia misericors sum ²⁸ diis non detrahes et principi populi tui non maledices ²⁹ decimas tuas et primitias non tardabis offerre primogenitum filiorum tuorum dabis mihi ³⁰ de bubus quoque et ovibus similiter facies septem diebus sit cum matre sua die octavo reddes illum mihi ³¹ viri sancti eritis mihi carnem quae a bestiis fuerit praegustata non comedetis sed proicietis canibus

23 non suscipies vocem mendacii nec iunges manum tuam ut pro impio dicas falsum testimonium ² non sequeris turbam ad faciendum malum nec in iudicio plurimorum adquiesces sententiae ut a vero devies ³ pauperis quoque non misereberis in negotio ⁴ si occurreris bovi inimici tui aut asino erranti reduc ad eum ⁵ si videris asinum odientis te iacere sub onere non pertransibis sed sublevabis cum eo ⁶ non declinabis in iudicio pauperis ⁷ mendacium fugies insontem et iustum non occides quia aversor impium ⁸ nec accipias munera quae excaecant etiam prudentes et subvertunt verba iustorum ⁹ peregrino molestus non eris scitis enim advenarum animas quia et ipsi peregrini fuistis in terra Aegypti ¹⁰ sex annis seminabis terram tuam et congregabis fruges eius ¹¹ anno autem septimo dimittes eam et requiescere facies ut comedant pauperes populi tui et quicquid reliqui fuerit edant bestiae agri ita facies in vinea et in oliveto tuo ¹² sex diebus operaberis septima die cessabis ut requiescat bos et asinus tuus et refrigeretur filius ancillae tuae et advena ¹³ omnia quae dixi vobis custodite et per nomen externorum deorum non iurabitis neque audietur ex ore vestro ¹⁴ tribus vicibus per singulos annos mihi festa celebrabit ¹⁵ sollemnitatem azymorum custodies septem diebus comedes azyma sicut praecepi tibi tempore mensis novorum quando egressus es de Aegypto non apparebis in conspectu meo vacuus ¹⁶ et sollemnitatem messis primitivorum operis tui quaecumque serueris in agro sollemnitatem quoque in exitu anni quando congregaveris omnes fruges tuas de agro ¹⁷ ter in anno apparebit omne masculinum tuum coram Domino Deo ¹⁸ non immolabis super fermento sanguinem victimae meae nec remanebit adeps sollemnitatis meae usque mane ¹⁹ primitias frugum terrae tuae deferes in domum Domini Dei tui nec coques hedum in lacte matris suae ²⁰ ecce ego mittam angelum meum qui praecedat te et custodiat in via et introducat ad locum quem paravi ²¹ observa eum et audi vocem eius nec contemnendum putes

quia non dimittet cum peccaveritis et est nomen meum in illo ²² quod si audieris vocem eius et feceris omnia quae loquor inimicus ero inimicis tuis et adfligam adfligentes te ²³ praecedetque te angelus meus et introducet te ad Amorreum et Hettheum et Ferzeum Chananeumque et Eveum et Iebuseum quos ego contribo ²⁴ non adorabis deos eorum nec coles eos non facies opera eorum sed destrues eos et confringes statuas eorum ²⁵ servietisque Domino Deo vestro ut benedicam panibus tuis et aquis et auferam infirmitatem de medio tui ²⁶ non erit infecunda nec sterilis in terra tua numerum dierum tuorum implebo ²⁷ terrorem meum mittam in praecursum tuum et occidam omnem populum ad quem ingredieris cunctorumque inimicorum tuorum coram te terga vertam ²⁸ emittens crabrones prius qui fugabunt Eveum et Chananeum et Hettheum antequam introeas ²⁹ non eiciam eos a facie tua anno uno ne terra in solitudinem redigatur et crescant contra te bestiae ³⁰ paulatim expellam eos de conspectu tuo donec augearis et possideas terram ³¹ ponam autem terminos tuos a mari Rubro usque ad mare Palestinorum et a deserto usque ad Fluvium tradam manibus vestris habitatores terrae et eiciam eos de conspectu vestro ³² non inibis cum eis foedus nec cum diis eorum ³³ non habitent in terra tua ne forte peccare te faciant in me si servieris diis eorum quod tibi certo erit in scandalum

24 Mosi quoque dixit ascende ad Dominum tu et Aaron Nadab et Abiu et septuaginta senes ex Israhel et adorabitis procul ² solusque Moses ascendet ad Dominum et illi non adpropinquabunt nec populus ascendet cum eo ³ venit ergo Moses et narravit plebi omnia verba Domini atque iudicia responditque cunctus populus una voce omnia verba Domini quae locutus est faciemus ⁴ scripsit autem Moses universos sermones Domini et mane consurgens aedificavit altare ad radices montis et duodecim titulos per duodecim tribus Israhel ⁵ misitque iuvenes de filiis Israhel et obtulerunt holocausta immolaveruntque victimas pacificas Domino vitulos ⁶ tulit itaque Moses dimidiam partem sanguinis et misit in crateras partem autem residuam fudit super altare ⁷ adsumensque volumen foederis legit audiente populo qui dixerunt omnia quae locutus est Dominus faciemus et erimus oboedientes ⁸ ille vero sumptum sanguinem respersit in populum et ait hic est sanguis foederis quod pepigit Dominus vobiscum super cunctis sermonibus his ⁹ ascenderuntque Moses et Aaron Nadab et Abiu et septuaginta de senioribus Israhel ¹⁰ et viderunt Deum Israhel sub pedibus eius quasi opus lapidis sapphirini et quasi caelum cum serenum est ¹¹ nec super eos qui procul recesserant de filiis Israhel misit manum suam videruntque Deum et comederunt ac biberunt ¹² dixit autem Dominus ad Mosen ascende ad me in montem et esto ibi daboque tibi tabulas lapideas et legem ac mandata quae scripsi ut doceas eos ¹³ surrexerunt Moses et Iosue minister eius ascendensque Moses in montem Dei ¹⁴ senioribus ait expectate hic donec re-

vertamur ad vos habetis Aaron et Hur vobiscum si quid natum fuerit quaestionis referetis ad eos ¹⁵ cumque ascendisset Moses operuit nubes montem ¹⁶ et habitavit gloria Domini super Sinai tegens illum nube sex diebus septimo autem die vocavit eum de medio caliginis ¹⁷ erat autem species gloriae Domini quasi ignis ardens super verticem montis in conspectu filiorum Israhel ¹⁸ ingressusque Moses medium nebulae ascendit in montem et fuit ibi quadraginta diebus et quadraginta noctibus

25 locutusque est Dominus ad Mosen dicens ² loquere filiis Israhel ut tollant mihi primitias ab omni homine qui offert ultroneus accipietis eas ³ haec sunt autem quae accipere debetis aurum et argentum et aes ⁴ hyacinthum et purpuram coccumque bis tinctum et byssum pilos caprarum ⁵ et pelles arietum rubricatas pelles ianthinas et ligna setthim ⁶ oleum ad luminaria concinnanda aromata in unguentum et thymiama boni odoris ⁷ lapides onychinos et gemmas ad ornandum ephod ac rationale ⁸ facientque mihi sanctuarium et habitabo in medio eorum ⁹ iuxta omnem similitudinem tabernaculi quod ostendam tibi et omnium vasorum in cultum eius sicque facietis illud ¹⁰ arcam de lignis setthim conpingite cuius longitudo habeat duos semis cubitos latitudo cubitum et dimidium altitudo cubitum similiter ac semissem ¹¹ et deaurabis eam auro mundissimo intus et foris faciesque supra coronam auream per circuitum ¹² et quattuor circulos aureos quos pones per quattuor arcae angulos duo circuli sint in latere uno et duo in altero ¹³ facies quoque vectes de lignis setthim et operies eos auro ¹⁴ inducesque per circulos qui sunt in arcae lateribus ut portetur in eis ¹⁵ qui semper erunt in circulis nec umquam extrahentur ab eis ¹⁶ ponesque in arcam testificationem quam dabo tibi ¹⁷ facies et propitiatorium de auro mundissimo duos cubitos et dimidium tenebit longitudo eius cubitum ac semissem latitudo ¹⁸ duos quoque cherubin aureos et productiles facies ex utraque parte oraculi ¹⁹ cherub unus sit in latere uno et alter in altero ²⁰ utrumque latus propitiatorii tegant expandentes alas et operientes oraculum respiciantque se mutuo versis vultibus in propitiatorium quo operienda est arca ²¹ in qua pones testimonium quod dabo tibi ²² inde praecipiam et loquar ad te supra propitiatorio scilicet ac medio duorum cherubin qui erunt super arcam testimonii cuncta quae mandabo per te filiis Israhel ²³ facies et mensam de lignis setthim habentem duos cubitos longitudinis et in latitudine cubitum et in altitudine cubitum ac semissem ²⁴ et inaurabis eam auro purissimo faciesque illi labium aureum per circuitum ²⁵ et ipsi labio coronam interrasilem altam quattuor digitis et super illam alteram coronam aureolam ²⁶ quattuor quoque circulos aureos praeparabis et pones eos in quattuor angulis eiusdem mensae per singulos pedes ²⁷ subter coronam erunt circuli aurei ut mittantur vectes per eos et possit mensa portari ²⁸ ipsosque vectes facies de lignis setthim et circumdabis auro ad subvehendam men-

sam ²⁹ parabis et acetabula ac fialas turibula et cyatos in quibus offerenda sunt libamina ex auro purissimo ³⁰ et pones super mensam panes propositionis in conspectu meo semper ³¹ facies et candelabrum ductile de auro mundissimo hastile eius et calamos scyphos et spherulas ac lilia ex ipso procedentia ³² sex calami egredientur de lateribus tres ex uno latere et tres ex altero ³³ tres scyphi quasi in nucis modum per calamos singulos spherulaque simul et lilium et tres similiter scyphi instar nucis in calamo altero spherulaque et lilium hoc erit opus sex calamorum qui producendi sunt de hastili ³⁴ in ipso autem candelabro erunt quattuor scyphi in nucis modum spherulaeque per singulos et lilia ³⁵ spherula sub duobus calamis per tria loca qui simul sex fiunt procedentes de hastili uno ³⁶ et sphaerae igitur et calami ex ipso erunt universa ductilia de auro purissimo ³⁷ facies et lucernas septem et pones eas super candelabrum ut luceant ex adverso ³⁸ emunctoria quoque et ubi quae emuncta sunt extinguantur fient de auro purissimo ³⁹ omne pondus candelabri cum universis vasis suis habebit talentum auri mundissimi ⁴⁰ inspicite et fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est

26 tabernaculum vero ita fiet decem cortinas de bysso retorta et hyacintho ac purpura coccoque bis tincto variatas opere plumario facies ² longitudo cortinae unius habebit viginti octo cubitos latitudo quattuor cubitorum erit unius mensurae fient universa tentoria ³ quinque cortinae sibi iungentur mutuo et aliae quinque nexu simili coherebunt ⁴ ansulas hyacinthinas in lateribus ac summitatibus facies cortinarum ut possint invicem copulari ⁵ quinquagenas ansulas cortina habebit in utraque parte ita insertas ut ansa contra ansam veniat et altera alteri possit aptari ⁶ facies et quinquaginta circulos aureos quibus cortinarum vela iungenda sunt ut unum tabernaculum fiat ⁷ facies et saga cilicina undecim ad operiendum tectum tabernaculi ⁸ longitudo sagi unius habebit triginta cubitos et latitudo quattuor aequa erit mensura satorum omnium ⁹ e quibus quinque iunges seorsum et sex sibi mutuo copulabis ita ut sextum sagum in fronte tecti duplices ¹⁰ facies et quinquaginta ansas in ora sagi unius ut coniungi cum altero queat et quinquaginta ansas in ora sagi alterius ut cum altero copuletur ¹¹ quinquaginta fibulas aeneas quibus iungantur ansae et unum ex omnibus operimentum fiat ¹² quod autem superfuerit in sagis quae parantur tecto id est unum sagum quod amplius est ex medietate eius operies posteriora tabernaculi ¹³ et cubitus ex una parte pendebit et alter ex altera qui plus est in satorum longitudine utrumque latus tabernaculi protegens ¹⁴ facies et operimentum aliud tecto de pellibus arietum rubricatis et super hoc rursum aliud operimentum de ianthinis pellibus ¹⁵ facies et tabulas stantes tabernaculi de lignis setthim ¹⁶ quae singulae denos cubitos in longitudine habeant et in latitudine singulos ac semissem ¹⁷ in lateribus tabulae duae incastraturae fient quibus tabula alteri tabulae conectatur

atque in hunc modum cunctae tabulae parabuntur¹⁸ quarum viginti erunt in latere meridiano quod vergit ad austrum¹⁹ quibus quadraginta bases argenteas fundes ut binae bases singulis tabulis per duos angulos subiciantur²⁰ in latere quoque secundo tabernaculi quod vergit ad aquilonem viginti tabulae erunt²¹ quadraginta habentes bases argenteas binae bases singulis tabulis subponentur²² ad occidentalem vero plagam tabernaculi facies sex tabulas²³ et rursum alias duas quae in angulis erigantur post tergum tabernaculi²⁴ eruntque coniunctae a deorsum usque sursum et una omnes conpago retinebit duabus quoque tabulis quae in angulis ponendae sunt similis iunctura servabitur²⁵ et erunt simul tabulae octo bases earum argenteae sedecim duabus basibus per unam tabulam supputatis²⁶ facies et vectes de lignis setthim quinque ad continendas tabulas in uno latere tabernaculi²⁷ et quinque alios in altero et eiusdem numeri ad occidentalem plagam²⁸ qui mittentur per medias tabulas a summo usque ad summum²⁹ ipsasque tabulas deaurabis et fundes eis anulos aureos per quos vectes tabulata contineant quos operies lamminis aureis³⁰ et eriges tabernaculum iuxta exemplum quod tibi in monte monstratum est³¹ facies et velum de hyacintho et purpura coccoque bis tincto et bysso retorta opere plumario et pulchra varietate contextum³² quod adpendes ante quattuor columnas de lignis setthim quae ipsae quidem deauratae erunt et habebunt capita aurea sed bases argenteas³³ inseretur autem velum per circulos intra quod pones arcam testimonii et quo sanctuarium et sanctuarii sanctuaria dividuntur³⁴ pones et propitiatorium super arcam testimonii in sancta sanctorum³⁵ mensamque extra velum et contra mensam candelabrum in latere tabernaculi meridiano mensa enim stabit in parte aquilonis³⁶ facies et tentorium in introitu tabernaculi de hyacintho et purpura coccoque bis tincto et bysso retorta opere plumarii³⁷ et quinque columnas deaurabis lignorum setthim ante quas ducetur tentorium quarum erunt capita aurea et bases aeneae

27 facies et altare de lignis setthim quod habebit quinque cubitos in longitudine et totidem in latitudine id est quadrum et tres cubitos in altitudine² cornua autem per quattuor angulos ex ipso erunt et operies illud aere³ faciesque in usus eius lebetas ad suscipiendos cineres et forcipes atque fuscinulas et ignium receptacula omnia vasa ex aere fabricabis⁴ craticulamque in modum retis aeneam per cuius quattuor angulos erunt quattuor anuli aenei⁵ quos pones subter arulam altaris eritque craticula usque ad altaris medium⁶ facies et vectes altaris de lignis setthim duos quos operies lamminis aeneis⁷ et induces per circulos eruntque ex utroque latere altaris ad portandum⁸ non solidum sed inane et cavum intrinsecus facies illud sicut tibi in monte monstratum est⁹ facies et atrium tabernaculi in cuius plaga australi contra meridiem erunt tentoria de bysso retorta centum cubitos unum latus tenebit in longitudine¹⁰ et columnas

viginti cum basibus totidem aeneis quae capita cum celaturis suis habebunt argentea¹¹ similiter in latere aquilonis per longum erunt tentoria centum cubitorum columnae viginti et bases aeneae eiusdem numeri et capita earum cum celaturis suis argentea¹² in latitudine vero atrii quod respicit ad occidentem erunt tentoria per quinquaginta cubitos et columnae decem basesque totidem¹³ in ea quoque atrii latitudine quae respicit ad orientem quinquaginta cubiti erunt¹⁴ in quibus quindecim cubitorum tentoria lateri uno deputabuntur columnaeque tres et bases totidem¹⁵ et in latere altero erunt tentoria cubitos obtinentia quindecim columnas tres et bases totidem¹⁶ in introitu vero atrii fiet tentorium cubitorum viginti ex hyacintho et purpura coccoque bis tincto et bysso retorta opere plumarii columnas habebit quattuor cum basibus totidem¹⁷ omnes columnae atrii per circuitum vestitae erunt argenti lamminis capitibus argenteis et basibus aeneis¹⁸ in longitudine occupabit atrium cubitos centum in latitudine quinquaginta altitudo quinque cubitorum erit fietque de bysso retorta et habebit bases aeneas¹⁹ cuncta vasa tabernaculi in omnes usus et caerimonias tam paxillos eius quam atrii ex aere facies²⁰ praecipe filiis Israhel ut adferant tibi oleum de arboribus olivarum purissimum piloque contusum ut ardeat lucerna semper²¹ in tabernaculo testimonii extra velum quod oppansum est testimonio et conlocabunt eam Aaron et filii eius ut usque mane luceat coram Domino perpetuus erit cultus per successiones eorum a filiis Israhel

28 adplica quoque ad te Aaron fratrem tuum cum filiis suis de medio filiorum Israhel ut sacerdotio fungantur mihi Aaron Nadab et Abi Eleazar et Ithamar² faciesque vestem sanctam fratri tuo in gloriam et decorem³ et loqueris cunctis sapientibus corde quos replevi spiritu prudentiae ut faciant vestes Aaron in quibus sanctificatus ministret mihi⁴ haec autem erunt vestimenta quae facient rationale et supermerale tunicam et lineam strictam cidarim et balteum facient vestimenta sancta Aaron fratri tuo et filiis eius ut sacerdotio fungantur mihi⁵ accipientque aurum et hyacinthum et purpuram coccumque bis tinctum et byssum⁶ facient autem supermerale de auro et hyacintho ac purpura coccoque bis tincto et bysso retorta opere polymito⁷ duas oras iunctas habebit in utroque latere summitatum ut in unum redeant⁸ ipsaque textura et cuncta operis varietas erit ex auro et hyacintho et purpura coccoque bis tincto et bysso retorta⁹ sumesque duos lapides onychinos et sculpes in eis nomina filiorum Israhel¹⁰ sex nomina in lapide uno et sex reliqua in altero iuxta ordinem nativitatis eorum¹¹ opere sculptoris et celatura gemmarii sculpes eos nominibus filiorum Israhel inclusos auro atque circumdatos¹² et pones in utroque latere supermeralis memoriale filiis Israhel portabitque Aaron nomina eorum coram Domino super utrumque umerum ob recordationem¹³ facies et uncinos ex auro¹⁴ et duas catenulas auri purissimi sibi invicem coherentes quas

inseres uncinis ¹⁵ rationale quoque iudicii facies opere polymito iuxta texturam superumeralis ex auro hyacintho et purpura coccoque bis tincto et bysso retorta ¹⁶ quadrangulum erit et duplex mensuram palmi habebit tam in longitudine quam in latitudine ¹⁷ ponesque in eo quattuor ordines lapidum in primo versu erit lapis sardius et topazius et zmaragdus ¹⁸ in secundo carbunculus sapphyrus et iaspis ¹⁹ in tertio ligyrius achates et amethystus ²⁰ in quarto chrysolitus onychinus et berillus inclusi auro erunt per ordines suos ²¹ habebuntque nomina filiorum Israhel duodecim nominibus celabuntur singuli lapides nominibus singulorum per duodecim tribus ²² facies in rationali catenas sibi invicem coherentes ex auro purissimo ²³ et duos anulos aureos quos pones in utraque rationalis summitate ²⁴ catenasque aureas iunges anulis qui sunt in marginibus eius ²⁵ et ipsarum catenarum extrema duobus copulabis uncinis in utroque latere superumeralis quod rationale respicit ²⁶ facies et duos anulos aureos quos pones in summitatibus rationalis et in oris quae e regione sunt superumeralis et posteriora eius aspiciunt ²⁷ nec non et alios duos anulos aureos qui ponendi sunt in utroque latere superumeralis deorsum quod respicit contra faciem iuncturae inferioris ut aptari possit cum superumerali ²⁸ et stringatur rationale anulis suis cum anulis superumeralis vitta hyacinthina ut maneat iunctura fabrefacta et a se invicem rationale et superumerale nequeant separari ²⁹ portabitque Aaron nomina filiorum Israhel in rationali iudicii super pectus suum quando ingreditur sanctuarium memoriale coram Domino in aeternum ³⁰ pones autem in rationali iudicii doctrinam et veritatem quae erunt in pectore Aaron quando ingreditur coram Domino et gestabit iudicium filiorum Israhel in pectore suo in conspectu Domini semper ³¹ facies et tunicam superumeralis totam hyacinthinam ³² in cuius medio supra erit capitium et ora per gyrum eius textilis sicut fieri solet in extremis vestium partibus ne facile rumpatur ³³ deorsum vero ad pedes eiusdem tunicae per circuitum quasi mala punica facies ex hyacintho et purpura et cocco bis tincto mixtis in medio tintinabulis ³⁴ ita ut tintinabulum sit aureum et malum rursumque tintinabulum aliud aureum et malum punicum ³⁵ et vestietur ea Aaron in officio ministerii ut audiatur sonitus quando ingreditur et egreditur sanctuarium in conspectu Domini et non moriatur ³⁶ facies et lamminam de auro purissimo in qua sculpes opere celatoris Sanctum Domino ³⁷ ligabisque eam vitta hyacinthina et erit super tiaram ³⁸ inminens fronti pontificis portabitque Aaron iniquitates eorum quae obtulerint et sanctificaverint filii Israhel in cunctis muneribus et donariis suis erit autem lammina semper in fronte eius ut placatus eis sit Dominus ³⁹ stringesque tunicam bysso et tiaram byssinam facies et balteum opere plumarii ⁴⁰ porro filiis Aaron tunicas lineas parabis et balteos ac tiaras in gloriam et decorem ⁴¹ vestiesque his omnibus Aaron fratrem tuum et filios eius cum eo et cunctorum consecrabis manus sanctifi-

cabisque illos ut sacerdotio fungantur mihi ⁴² facies et feminalia linea ut operiant carnem turpitudinis suae a renibus usque ad femina ⁴³ et utentur eis Aaron et filii eius quando ingredientur tabernaculum testimonii vel quando adpropinquant ad altare ut ministrent in sanctuario ne iniquitatis rei moriantur legitimum sempiternum erit Aaron et semini eius post eum

29 sed et hoc facies ut mihi in sacerdotio consecrentur tolle vitulum de armento et arietes duos immaculatos ² panesque azymos et crustula absque fermento quae conspersa sint oleo lagana quoque azyma oleo lita de simila triticea cuncta facies ³ et posita in canistro offeres vitulum autem et duos arietes ⁴ et Aaron ac filios eius adplicabis ad ostium tabernaculi testimonii cumque laveris patrem cum filiis aqua ⁵ indues Aaron vestimentis suis id est linea et tunica et superumerali et rationali quod constringes balteo ⁶ et pones tiaram ⁷ et oleum unctionis fundes super caput eius atque hoc ritu consecrabitur ⁸ filios quoque illius adplicabis et indues tunicis lineis cingesque balteo ⁹ Aaron scilicet et liberos eius et inpones eis mitras eruntque sacerdotes mei in religione perpetua postquam initiaveris manus eorum ¹⁰ adplicabis et vitulum coram tabernaculo testimonii inponentque Aaron et filii eius manus super caput illius ¹¹ et mactabis eum in conspectu Domini iuxta ostium tabernaculi testimonii ¹² sumptumque de sanguine vituli pones super cornua altaris digito tuo reliquum autem sanguinem fundes iuxta basim eius ¹³ sumes et adipem totum qui operit intestina et reticulum iecoris ac duos renes et adipem qui super eos est et offeres incensum super altare ¹⁴ carnes vero vituli et corium et fimum conbures foris extra castra eo quod pro peccato sit ¹⁵ unum quoque arietem sumes super cuius caput ponent Aaron et filii eius manus ¹⁶ quem cum mactaveris tolles de sanguine eius et fundes circa altare ¹⁷ ipsum autem arietem secabis in frusta lotaque intestina eius ac pedes pones super concisas carnes et super caput illius ¹⁸ et offeres totum arietem in incensum super altare oblatio est Domini odor suavissimus victimae Dei ¹⁹ tolles quoque arietem alterum super cuius caput Aaron et filii eius ponent manus ²⁰ quem cum immolaveris sumes de sanguine ipsius et pones super extremum dextrae auriculae Aaron et filiorum eius et super pollices manus eorum et pedis dextri fundesque sanguinem super altare per circuitum ²¹ cumque tuleris de sanguine qui est super altare et de oleo unctionis asperges Aaron et vestes eius filios et vestimenta eorum consecratisque et ipsis et vestibus ²² tolles adipem de ariete et caudam et arvinam quae operit vitalia ac reticulum iecoris et duos renes atque adipem qui super eos est armumque dextrum eo quod sit aries consecrationum ²³ tortam panis unius crustulum conspersum oleo laganum de canistro azymorum quod positum est in conspectu Domini ²⁴ ponesque omnia super manus Aaron et filiorum eius et sanctificabis eos elevans coram Domino ²⁵ sus-

cupiesque universa de manibus eorum et incendes super altare in holocaustum odorem suavissimum in conspectu Domini quia oblatio eius est ²⁶ sumes quoque pectusculum de ariete quo initiatus est Aaron sanctificabisque illud elatum coram Domino et cedet in partem tuam ²⁷ sanctificabis et pectusculum consecratum et armum quem de ariete separasti ²⁸ quo initiatus est Aaron et filii eius cedentque in partem Aaron et filiorum eius iure perpetuo a filiis Israhel quia primitiva sunt et initia de victimis eorum pacificis quae offerunt Domino ²⁹ vestem autem sanctam qua utitur Aaron habebunt filii eius post eum ut unquantur in ea et consecrentur manus eorum ³⁰ septem diebus utetur illa qui pontifex pro eo fuerit constitutus de filiis eius et qui ingredietur tabernaculum testimonii ut ministret in sanctuario ³¹ arietem autem consecrationum tolles et coques carnes eius in loco sancto ³² quibus vescetur Aaron et filii eius panes quoque qui sunt in canistro in vestibulo tabernaculi testimonii comedent ³³ ut sit placabile sacrificium et sanctificentur offerentium manus alienigena non vescetur ex eis quia sancti sunt ³⁴ quod si remanserit de carnibus consecratis sive de panibus usque mane conbures reliquias igni non comedentur quia sanctificata sunt ³⁵ omnia quae praecepi tibi facies super Aaron et filiis eius septem diebus consecrabis manus eorum ³⁶ et vitulum pro peccato offeres per singulos dies ad expiandum mundabisque altare cum immolaris expiationis hostiam et ungues illud in sanctificationem ³⁷ septem diebus expiabis altare et sanctificabis et erit sanctum sanctorum omnis qui tetigerit illud sanctificabitur ³⁸ hoc est quod facies in altari agnos anniculos duos per singulos dies iugiter ³⁹ unum agnum mane et alterum vespere ⁴⁰ decimam partem similiae conspersae oleo tunso quod habeat mensuram quartam partem hin et vinum ad libandum eiusdem mensurae in agno uno ⁴¹ alterum vero agnum offeres ad vesperam iuxta ritum matutinae oblationis et iuxta ea quae diximus in odorem suavitatis ⁴² sacrificium Domino oblatione perpetua in generationes vestras ad ostium tabernaculi testimonii coram Domino ubi constituam ut loquar ad te ⁴³ ibique praecipiam filiis Israhel et sanctificabitur altare in gloria mea ⁴⁴ sanctificabo et tabernaculum testimonii cum altari et Aaron cum filiis eius ut sacerdotio fungantur mihi ⁴⁵ et habitabo in medio filiorum Israhel eroque eis Deus ⁴⁶ et scient quia ego Dominus Deus eorum qui eduxi eos de terra Aegypti ut manerem inter illos ego Dominus Deus ipsorum

30 facies quoque altare in adolendum thymiama de lignis setthim ² habens cubitum longitudinis et alterum latitudinis id est quadrangulum et duos cubitos in altitudine cornua ex ipso procedent ³ vestiesque illud auro purissimo tam craticulam eius quam parietes per circuitum et cornua faciesque ei coronam aureolam per gyrum ⁴ et duos anulos aureos sub corona per singula latera ut mittantur in eos vectes et altare portetur ⁵ ipsos quoque vectes facies de lignis setthim et inaurabis ⁶ ponesque altare contra

velum quod ante arcam pendet testimonii coram propitiatorio quo tegitur testimonium ubi loquar tibi ⁷ et adolebit incensum super eo Aaron suave fragrans mane quando conponet lucernas incendet illud ⁸ et quando conlocat eas ad vesperum uret thymiama sempiternum coram Domino in generationes vestras ⁹ non offeretis super eo thymiama compositionis alterius nec oblationem et victimam nec liba libabitis ¹⁰ et deprecabitur Aaron super cornua eius semel per annum in sanguine quod oblatum est pro peccato et placabit super eo in generationibus vestris sanctum sanctorum erit Domino ¹¹ locutusque est Dominus ad Mosen dicens ¹² quando tuleris summam filiorum Israhel iuxta numerum dabunt singuli pretium pro animabus suis Domino et non erit plaga in eis cum fuerint recensiti ¹³ hoc autem dabit omnis qui transit ad nomen dimidium sicli iuxta mensuram templi siclus viginti obolos habet media pars sicli offeretur Domino ¹⁴ qui habetur in numero a viginti annis et supra dabit pretium ¹⁵ dives non addet ad medium sicli et pauper nihil minuet ¹⁶ susceptamque pecuniam quae conlata est a filiis Israhel trades in usus tabernaculi testimonii ut sit monumentum eorum coram Domino et propitetur animabus illorum ¹⁷ locutusque est Dominus ad Mosen dicens ¹⁸ facies et labium aeneum cum basi sua ad lavandum ponesque illud inter tabernaculum testimonii et altare et missa aqua ¹⁹ lavabunt in eo Aaron et filii eius manus suas ac pedes ²⁰ quando ingressuri sunt tabernaculum testimonii et quando accessuri ad altare ut offerant in eo thymiama Domino ²¹ ne forte moriantur legitimum sempiternum erit ipsi et semini eius per successiones ²² locutusque est Dominus ad Mosen ²³ dicens sume tibi aromata prima et zmyrnae electae quingentos siclos et cinnamomi medium id est ducentos quinquaginta calami similiter ducentos quinquaginta ²⁴ cassiae autem quingentos siclos in pondere sanctuarii olei de olivetis mensuram hin ²⁵ faciesque unctionis oleum sanctum unguentum conpositum opere unguentarii ²⁶ et ungues ex eo tabernaculum testimonii et arcam testamenti ²⁷ mensamque cum vasis suis candelabrum et utensilia eius altaria thymiamatis ²⁸ et holocausti et universam suppellectilem quae ad cultum eorum pertinent ²⁹ sanctificabisque omnia et erunt sancta sanctorum qui tetigerit ea sanctificabitur ³⁰ Aaron et filios eius ungues sanctificabisque eos ut sacerdotio fungantur mihi ³¹ filiis quoque Israhel dices hoc oleum unctionis sanctum erit mihi in generationes vestras ³² caro hominis non unguetur ex eo et iuxta compositionem eius non facietis aliud quia sanctificatum est et sanctum erit vobis ³³ homo quicumque tale composuerit et dederit ex eo alieno exterminabitur de populo suo ³⁴ dixitque Dominus ad Mosen sume tibi aromata stacten et onycha galbanen boni odoris et tus lucidissimum aequalis ponderis erunt omnia ³⁵ faciesque thymiama conpositum opere unguentarii mixtum diligenter et purum et sanctificatione dignissimum ³⁶ cumque in tenuissimum pulverem universa contuderis pones ex eo coram tes-

timonio tabernaculi in quo loco apparebo tibi sanctum sanctorum erit vobis thymiama ³⁷ talem compositionem non facietis in usus vestros quia sanctum est Domino ³⁸ homo quicumque fecerit simile ut odore illius perfruatur peribit de populis suis

31 locutusque est Dominus ad Mosen dicens ² ecce vocavi ex nomine Beselehel filium Uri filii Hur de tribu Iuda ³ et implevi eum spiritu Dei sapientia intelligentia et scientia in omni opere ⁴ ad excogitandum fabre quicquid fieri potest ex auro et argento et aere ⁵ marmore et gemmis et diversitate lignorum ⁶ dedique ei socium Hooliab filium Achisamech de tribu Dan et in corde omnis eruditi posui sapientiam ut faciant cuncta quae praecepi tibi ⁷ tabernaculum foederis et arcam testimonii et propitiatorium quod super eam est et cuncta vasa tabernaculi ⁸ mensamque et vasa eius candelabrum purissimum cum vasis suis et altaria thymiamatis ⁹ et holocausti et omnia vasa eorum labium cum basi sua ¹⁰ vestes sanctas in ministerio Aaron sacerdoti et filiis eius ut fungantur officio suo in sacris ¹¹ oleum unctionis et thymiama aromatum in sanctuario omnia quae praecepi tibi facient ¹² et locutus est Dominus ad Mosen dicens ¹³ loquere filiis Israhel et dices ad eos videte ut sabbatum meum custodiatis quia signum est inter me et vos in generationibus vestris ut sciatis quia ego Dominus qui sanctifico vos ¹⁴ custodite sabbatum sanctum est enim vobis qui polluerit illud morte morietur qui fecerit in eo opus peribit anima illius de medio populi sui ¹⁵ sex diebus facietis opus in die septimo sabbatum est requies sancta Domino omnis qui fecerit opus in hac die morietur ¹⁶ custodiant filii Israhel sabbatum et celebrant illud in generationibus suis pactum est sempiternum ¹⁷ inter me et filios Israhel signumque perpetuum sex enim diebus fecit Dominus caelum et terram et in septimo ab opere cessavit ¹⁸ dedit quoque Mosi completis huiusmodi sermonibus in monte Sinai duas tabulas testimonii lapideas scriptas digito Dei

32 videns autem populus quod moram faceret descendendi de monte Moses congregatus adversus Aaron ait surge fac nobis deos qui nos praecedant Mosi enim huic viro qui nos eduxit de terra Aegypti ignoramus quid acciderit ² dixitque ad eos Aaron tollite in aures aureas de uxorum filiorumque et filiarum vestrarum auribus et adferte ad me ³ fecit populus quae iusserat deferens in aures ad Aaron ⁴ quas cum ille accepisset formavit opere fusorio et fecit ex eis vitulum conflatilem dixeruntque hii sunt dii tui Israhel qui te eduxerunt de terra Aegypti ⁵ quod cum vidisset Aaron aedificavit altare coram eo et praeconis voce clamavit dicens cras sollempnitas Domini est ⁶ surgentesque mane obtulerunt holocausta et hostias pacificas et sedit populus comedere ac bibere et surrexerunt ludere ⁷ locutus est autem Dominus ad Mosen vade descende peccavit populus tuus quem eduxisti de terra Aegypti ⁸ recesserunt cito de via quam ostendisti eis feceruntque sibi vitulum conflatilem et adoraverunt

atque immolantes ei hostias dixerunt isti sunt dii tui Israhel qui te eduxerunt de terra Aegypti ⁹ rursumque ait Dominus ad Mosen cerno quod populus iste durae cervicis sit ¹⁰ dimitte me ut irascatur furor meus contra eos et deleam eos faciamque te in gentem magnam ¹¹ Moses autem orabat Dominum Deum suum dicens cur Domine irascitur furor tuus contra populum tuum quem eduxisti de terra Aegypti in fortitudine magna et in manu robusta ¹² ne quaeso dicant Aegyptii callide eduxit eos ut interficeret in montibus et deleret e terra quiescat ira tua et esto placabilis super nequitia populi tui ¹³ recordare Abraham Isaac et Israhel servorum tuorum quibus iurasti per temet ipsum dicens multiplicabo semen vestrum sicut stellas caeli et universam terram hanc de qua locutus sum dabo semini vestro et possidebitis eam semper ¹⁴ placatusque est Dominus ne faceret malum quod locutus fuerat adversus populum suum ¹⁵ et reversus est Moses de monte portans duas tabulas testimonii manu scriptas ex utraque parte ¹⁶ et factas opere Dei scriptura quoque Dei erat sculpta in tabulis ¹⁷ audiens autem Iosue tumultum populi vociferantis dixit ad Mosen ululatus pugnae auditur in castris ¹⁸ qui respondit non est clamor adhortantium ad pugnam neque vociferatio compellentium ad fugam sed vocem cantantium ego audio ¹⁹ cumque adpropinquasset ad castra vidit vitulum et choro iratusque valde proiecit de manu tabulas et confregit eas ad radices montis ²⁰ arripiensque vitulum quem fecerant conbusit et contrivit usque ad pulverem quem sparsit in aqua et dedit ex eo potum filiis Israhel ²¹ dixitque ad Aaron quid tibi fecit hic populus ut induceres super eum peccatum maximum ²² cui ille respondit ne indignetur dominus meus tu enim nosti populum istum quod pronus sit ad malum ²³ dixerunt mihi fac nobis deos qui praecedant nos huic enim Mosi qui nos eduxit de terra Aegypti nescimus quid acciderit ²⁴ quibus ego dixi quis vestrum habet aurum tulerunt et dederunt mihi et proieci illud in ignem egressusque est hic vitulus ²⁵ videns ergo Moses populum quod esset nudatus spoliaverat enim eum Aaron propter ignominiam sordis et inter hostes nudum constituerat ²⁶ et stans in porta castrorum ait si quis est Domini iungatur mihi congregatique sunt ad eum omnes filii Levi ²⁷ quibus ait haec dicit Dominus Deus Israhel ponat vir gladium super femur suum ite et redite de porta usque ad portam per medium castrorum et occidat unusquisque fratrem et amicum et proximum suum ²⁸ fecerunt filii Levi iuxta sermonem Mosi cecideruntque in die illo quasi tria milia hominum ²⁹ et ait Moses consecratis manus vestras hodie Domino unusquisque in filio et fratre suo ut detur vobis benedictio ³⁰ facto autem die altero locutus est Moses ad populum peccastis peccatum maximum ascendam ad Dominum si quo modo eum quivero deprecari pro scelere vestro ³¹ reversusque ad Dominum ait obsecro peccavit populus iste peccatum magnum feceruntque sibi deos aureos aut dimitte eis hanc noxam ³² aut si non facis dele me de libro tuo quem scripsisti ³³ cui re-

spondit Dominus qui peccaverit mihi delebo eum de libro meo ³⁴ tu autem vade et duc populum istum quo locutus sum tibi angelus meus praecedet te ego autem in die ultionis visitabo et hoc peccatum eorum ³⁵ percussit ergo Dominus populum pro reatu vituli quem fecit Aaron

33 locutusque est Dominus ad Mosen vade ascende de loco isto tu et populus tuus quem eduxisti de terra Aegypti in terram quam iuravi Abraham Isaac et Iacob dicens semini tuo dabo eam ² et mittam praecursorem tui angelum ut eiciam Chananeum et Amorreum et Hettheum et Ferezeum et Eveum et Iebuseum ³ et intres in terram fluentem lacte et melle non enim ascendam tecum quia populus durae cervicis est ne forte disperdam te in via ⁴ audiens populus sermonem hunc pessimum luxit et nullus ex more indutus est cultu suo ⁵ dixitque Dominus ad Mosen loquere filiis Israhel populus durae cervicis es semel ascendam in medio tui et delebo te iam nunc depone ornatum tuum ut sciam quid faciam tibi ⁶ deposuerunt ergo filii Israhel ornatum suum a monte Horeb ⁷ Moses quoque tollens tabernaculum tetendit extra castra procul vocavitque nomen eius tabernaculum foederis et omnis populus qui habebat aliquam quaestionem egrediebatur ad tabernaculum foederis extra castra ⁸ cumque egrederetur Moses ad tabernaculum surgebat universa plebs et stabat unusquisque in ostio papilionis sui aspiciebantque tergum Mosi donec ingrederetur tentorium ⁹ ingresso autem illo tabernaculum foederis descendebat columna nubis et stabat ad ostium loquebaturque cum Mosi ¹⁰ cernentibus universis quod columna nubis staret ad ostium tabernaculi stabantque ipsi et adorabant per fores tabernaculorum suorum ¹¹ loquebatur autem Dominus ad Mosen facie ad faciem sicut loqui solet homo ad amicum suum cumque ille reverteretur in castra minister eius Iosue filius Nun puer non recedebat de tabernaculo ¹² dixit autem Moses ad Dominum praecipis ut educam populum istum et non indicas mihi quem missurus es mecum praesertim cum dixeris novi te ex nomine et invenisti gratiam coram me ¹³ si ergo inveni gratiam in conspectu tuo ostende mihi viam tuam ut sciam te et inveniam gratiam ante oculos tuos respice populum tuum gentem hanc ¹⁴ dixitque Dominus facies mea praecedet te et requiem dabo tibi ¹⁵ et ait Moses si non tu ipse praecedes ne educas nos de loco isto ¹⁶ in quo enim scire poterimus ego et populus tuus invenisse nos gratiam in conspectu tuo nisi ambulaveris nobiscum ut glorificemur ab omnibus populis qui habitant super terram ¹⁷ dixit autem Dominus ad Mosen et verbum istud quod locutus es faciam invenisti enim gratiam coram me et te ipsum novi ex nomine ¹⁸ qui ait ostende mihi gloriam tuam ¹⁹ respondit ego ostendam omne bonum tibi et vocabo in nomine Domini coram te et miserebor cui voluero et clemens ero in quem mihi placuerit ²⁰ rursumque ait non poteris videre faciem meam non enim videbit me homo et vivet ²¹ et iterum ecce inquit est locus apud

me stabis super petram ²² cumque transibit gloria mea ponam te in foramine petrae et protegam dextera mea donec transeam ²³ tollamque manum meam et videbis posteriora mea faciem autem meam non videre non poteris

34 ac deinceps praecide ait tibi duas tabulas lapideas instar priorum et scribam super eas verba quae habuerunt tabulae quas fregisti ² esto paratus mane ut ascendas statim in montem Sinai stabisque mecum super verticem montis ³ nullus ascendat tecum nec videatur quispiam per totum montem boves quoque et oves non pascantur e contra ⁴ excidit ergo duas tabulas lapideas quales ante fuerant et de nocte consurgens ascendit in montem Sinai sicut ei praeceperat Dominus portans secum tabulas ⁵ cumque descendisset Dominus per nubem stetit Moses cum eo invocans nomen Domini ⁶ quo transeunte coram eo ait Dominator Domine Deus misericors et clemens patiens et multae miserationis ac verus ⁷ qui custodis misericordiam in milia qui aufers iniquitatem et scelera atque peccata nullusque apud te per se innocens est qui reddis iniquitatem patrum in filiis ac nepotibus in tertiam et quartam progeniem ⁸ festinusque Moses curvatus est pronus in terram et adorans ⁹ ait si inveni gratiam in conspectu tuo Domine obsecro ut gradiaris nobiscum populus enim durae cervicis est et auferas iniquitates nostras atque peccata nosque possideas ¹⁰ respondit Dominus ego inibo pactum videntibus cunctis signa faciam quae numquam sunt visa super terram nec in ullis gentibus ut cernat populus in cuius es medio opus Domini terribile quod facturum sum ¹¹ observa cuncta quae hodie mando tibi ego ipse eiciam ante faciem tuam Amorreum et Chananeum et Hettheum Ferezeum quoque et Eveum et Iebuseum ¹² cave ne umquam cum habitatoribus terrae illius iungas amicitias quae tibi sint in ruinam ¹³ sed aras eorum destrue confringe statuas lucosque succide ¹⁴ noli adorare deum alienum Dominus Zelotes nomen eius Deus est aemulator ¹⁵ ne in eas pactum cum hominibus illarum regionum ne cum fornicati fuerint cum diis suis et adoraverint simulacra eorum vocet te quispiam ut comedas de immolatis ¹⁶ nec uxorem de filiabus eorum accipies filiis tuis ne postquam ipsae fuerint fornicatae fornicari faciant et filios tuos in deos suos ¹⁷ deos conflates non facies tibi ¹⁸ sollemnitatem azymorum custodies septem diebus vesceris azymis sicut praecepi tibi in tempore mensis novorum mense enim verni temporis egressus es de Aegypto ¹⁹ omne quod aperit vulvam generis masculini meum erit de cunctis animantibus tam de bubus quam de ovibus meum erit ²⁰ primogenitum asini redimes ove sin autem nec pretium pro eo dederis occidetur primogenitum filiorum tuorum redimes nec apparebis in conspectu meo vacuus ²¹ sex diebus operaberis die septimo cessabis arare et metere ²² sollemnitatem ebdomadaram facies tibi in primitiis frugum messis tuae triticeae et sollemnitatem quando redeunte anni tempore cuncta conduntur ²³ tribus

temporibus anni apparebit omne masculinum tuum in conspectu omnipotentis Domini Dei Israhel ²⁴ cum enim tulero gentes a facie tua et dilatavero terminos tuos nullus insidiabitur terrae tuae ascendente te et apparente in conspectu Domini Dei tui ter in anno ²⁵ non immolabis super fermento sanguinem hostiae meae neque residebit mane de victima sollemnitatis phase ²⁶ primitias frugum terrae tuae offeres in domum Domini Dei tui non coques hedum in lacte matris suae ²⁷ dixitque Dominus ad Moysen scribe tibi verba haec quibus et tecum et cum Israhel pepigi foedus ²⁸ fecit ergo ibi cum Domino quadraginta dies et quadraginta noctes panem non comedit et aquam non bibit et scripsit in tabulis verba foederis decem ²⁹ cumque descenderet Moses de monte Sinai tenebat duas tabulas testimonii et ignorabat quod cornuta esset facies sua ex consortio sermonis Dei ³⁰ videntes autem Aaron et filii Israhel cornutam Mosi faciem timuerunt prope accedere ³¹ vocatique ab eo reversi sunt tam Aaron quam principes synagogae et postquam locutus est ³² venerunt ad eum etiam omnes filii Israhel quibus praecepit cuncta quae audierat a Domino in monte Sinai ³³ impletisque sermonibus posuit velamen super faciem suam ³⁴ quod ingressus ad Dominum et loquens cum eo auferebat donec exiret et tunc loquebatur ad filios Israhel omnia quae sibi fuerant imperata ³⁵ qui videbant faciem egredientis Mosi esse cornutam sed operiebat rursus ille faciem suam si quando loquebatur ad eos

35 igitur congregata omni turba filiorum Israhel dixit ad eos haec sunt quae iussit Dominus fieri ² sex diebus facietis opus septimus dies erit vobis sanctus sabbatum et requies Domini qui fecerit opus in eo occidetur ³ non succendetis ignem in omnibus habitaculis vestris per diem sabbati ⁴ et ait Moses ad omnem catervam filiorum Israhel iste est sermo quem praecepit Dominus dicens ⁵ separate apud vos primitias Domino omnis voluntarius et proni animi offerat eas Domino aurum et argentum et aes ⁶ hyacinthum purpuram coccumque bis tinctum et byssum pilos caprarum ⁷ et pelles arietum rubricatas et ianthinas ⁸ ligna setthim ⁹ et oleum ad luminaria concinnanda et ut conficiatur unguentum et thymiam suavissimum ¹⁰ lapides onychinos et gemmas ad ornatum superumeralis et rationalis ¹¹ quisquis vestrum est sapiens veniat et faciat quod Dominus imperavit ¹² tabernaculum scilicet et tectum eius atque operimentum anulos et tabulata cum vectibus paxillos et bases ¹³ arcam et vectes propitiatorium et velum quod ante illud oppanditur ¹⁴ mensam cum vectibus et vasis et propositionis panibus ¹⁵ candelabrum ad luminaria sustentanda vasa illius et lucernas et oleum ad nutrimenta ignium ¹⁶ altare thymiamatis et vectes oleum unctionis et thymiam ex aromatibus tentorium ad ostium tabernaculi ¹⁷ altare holocausti et craticulam eius aeneam cum vectibus et vasis suis labrum et basim eius ¹⁸ cortinas atrii cum columnis et basibus tentorium in foribus vestibuli ¹⁹ paxillos tabernaculi et atrii cum fu-

niculis suis ²⁰ vestimenta quorum usus est in ministerio sanctuarii vestes Aaron pontificis ac filiorum eius ut sacerdotio fungantur mihi ²¹ egressaque omnis multitudo filiorum Israhel de conspectu Mosi ²² obtulit promptissima atque devota primitias Domino ad faciendum opus tabernaculi testimonii quicquid in cultum et ad vestes sanctas necessarium erat ²³ viri cum mulieribus praebuerunt armillas et in aures anulos et dextralia omne vas aureum in donaria Domini separatim est ²⁴ si quis habuit hyacinthum purpuram coccumque bis tinctum byssum et pilos caprarum pelles arietum rubricatas et ianthinas ²⁵ argenti et aeris metalla obtulerunt Domino lignaque setthim in varios usus ²⁶ sed et mulieres doctae dederunt quae neverant hyacinthum purpuram et vermiculum ac byssum ²⁷ et pilos caprarum sponte propria cuncta tribuentes ²⁸ principes vero obtulerunt lapides onychinos et gemmas ad superumeralia et rationale ²⁹ aromataque et oleum ad luminaria concinnanda et ad praeparandum unguentum ac thymiam odoris suavissimi componendum ³⁰ omnes viri et mulieres mente devota obtulerunt donaria ut fierent opera quae iusserat Dominus per manum Mosi cuncti filii Israhel voluntaria Domino dedicaverunt ³¹ dixitque Moses ad filios Israhel ecce vocavit Dominus ex nomine Beselehel filium Uri filii Hur de tribu Iuda ³² implevitque eum spiritu Dei sapientiae et intelligentiae et scientiae omni doctrina ³³ ad excogitandum et faciendum opus in auro et argento et aere sculpendisque lapidibus et opere carpentario quicquid fabre adinveniri potest ³⁴ dedit in corde eius Hooliab quoque filium Achisamech de tribu Dan ³⁵ ambos erudit sapientia ut faciant opera abietarii polymitarii ac plumarii de hyacintho et purpura coccoque bis tincto et bysso et texant omnia ac nova quaeque repperiant

36 fecit ergo Beselehel et Hooliab et omnis vir sapiens quibus dedit Dominus sapientiam et intellectum ut scirent fabre operari quae in usus sanctuarii necessaria sunt et quae praecepit Dominus ² cumque vocasset eos Moses et omnem eruditum virum cui dederat Deus sapientiam et qui sponte sua obtulerant se ad faciendum opus ³ tradidit eis universa donaria filiorum Israhel qui cum instarent operi cotidie mane vota populus offerebat ⁴ unde artifices venire compulsi ⁵ dixerunt Mosi plus offert populus quam necessarium est ⁶ iussit ergo Moses praeconis voce cantari nec vir nec mulier quicquam ultra offerat in opere sanctuarii sicque cessatum est a muneribus offerendis ⁷ eo quod oblata sufficerent et superabundarent ⁸ feceruntque omnes corde sapientes ad explendum opus tabernaculi cortinas decem de bysso retorta et hyacintho et purpura coccoque bis tincto opere vario et arte polymita ⁹ quarum una habebat in longitudine viginti octo cubitos et in latitudine quattuor una mensura erat omnium cortinarum ¹⁰ coniunxitque cortinas quinque alteram alteri et alias quinque sibi invicem copulavit ¹¹ fecit et ansas hyacinthinas in ora cortinae unius ex utroque latere et in ora cortinae alterius

similiter ¹² ut contra se invicem venirent ansae et mutuo iungerentur ¹³ unde et quinquaginta fudit circulos aureos qui morderent cortinarum ansas et fieret unum tabernaculum ¹⁴ fecit et saga undecim de pilis caprarum ad operiendum tectum tabernaculi ¹⁵ unum sagum habebat in longitudine cubitos triginta et in latitudine cubitos quattuor unius mensurae erant omnia saga ¹⁶ quorum quinque iunxit seorsum et sex alia separatim ¹⁷ fecitque ansas quinquaginta in ora sagi unius et quinquaginta in ora sagi alterius ut sibi invicem iungerentur ¹⁸ et fibulas aeneas quinquaginta quibus necteretur tectum et unum pallium ex omnibus sagis fieret ¹⁹ fecit et oportorium tabernaculi de pellibus arietum rubricatis aliudque desuper velamentum de pellibus ianthinis ²⁰ fecit et tabulas tabernaculi de lignis setthim stantes ²¹ decem cubitorum erat longitudo tabulae unius et unum ac semis cubitum latitudo retinebat ²² binae incastratae erant per singulas tabulas ut altera alteri iungeretur sic fecit in omnibus tabulis tabernaculi ²³ e quibus viginti ad plagam meridiam erant contra austrum ²⁴ cum quadraginta basibus argenteis duae bases sub una tabula ponebantur ex utraque angulorum parte ubi incastratae laterum in angulis terminantur ²⁵ ad plagam quoque tabernaculi quae respicit ad aquilonem fecit viginti tabulas ²⁶ cum quadraginta argenteis basibus duas bases per singulas tabulas ²⁷ contra occidentem vero id est ad eam partem tabernaculi quae mare respicit fecit sex tabulas ²⁸ et duas alias per singulos angulos tabernaculi retro ²⁹ quae iunctae erant deorsum usque sursum et in unam compagem pariter ferebantur ita fecit ex utraque parte per angulos ³⁰ ut octo essent simul tabulae et haberent bases argenteas sedecim binas scilicet bases sub singulis tabulis ³¹ fecit et vectes de lignis setthim quinque ad continendas tabulas unius lateris tabernaculi ³² et quinque alios ad alterius lateris tabulas coaptandas et extra hos quinque alios vectes ad occidentalem plagam tabernaculi contra mare ³³ fecit quoque vectem alium qui per medias tabulas ab angulo usque ad angulum perveniret ³⁴ ipsa autem tabulata deauravit et circulos eorum fecit aureos per quos vectes induci possint quos et ipsos aureis lamminis operuit ³⁵ fecit et velum de hyacintho purpura vermiculo ac bysso retorta opere polymitario varium atque distinctum ³⁶ et quattuor columnas de lignis setthim quas cum capitibus deauravit fuis basibus earum argenteis ³⁷ fecit et tentorium in introitu tabernaculi ex hyacintho purpura vermiculo byssoque retorta opere plumarii ³⁸ et columnas quinque cum capitibus suis quas operuit auro basesque earum fudit aeneas

37 fecit autem Beselehel et arcam de lignis setthim habentem duos semis cubitos in longitudinem et cubitum ac semissem in latitudinem altitudo quoque uno cubito fuit et dimidio vestivitque eam auro purissimo intus ac foris ² et fecit illi coronam auream per gyrum ³ conflans quattuor anulos aureos per quattuor angulos eius duos anulos in latere uno et du-

os in altero ⁴ vectes quoque fecit de lignis setthim quos vestivit auro ⁵ et quos misit in anulos qui erant in lateribus arcae ad portandum eam ⁶ fecit et propitiatorium id est oraculum de auro mundissimo duorum cubitorum et dimidio in longitudine et cubito ac semisse in latitudine ⁷ duos etiam cherubin ex auro ductili quos posuit ex utraque parte propitiatorii ⁸ cherub unum in summitate huius partis et cherub alterum in summitate partis alterius duos cherubin in singulis summitatibus propitiatorii ⁹ extendentes alas et tegentes propitiatorium seque mutuo et illud respectantes ¹⁰ fecit et mensam de lignis setthim in longitudine duorum cubitorum et in latitudine unius cubiti quae habebat in altitudine cubitum ac semissem ¹¹ circumdeditque eam auro mundissimo et fecit illi labium aureum per gyrum ¹² ipsique labio coronam interrasilem quattuor digitorum et super eandem alteram coronam auream ¹³ fudit et quattuor circulos aureos quos posuit in quattuor angulis per singulos pedes mensae ¹⁴ contra coronam misitque in eos vectes ut possit mensa portari ¹⁵ ipsos quoque vectes fecit de lignis setthim et circumdedit eos auro ¹⁶ et vasa ad diversos usus mensae acetabula fialas cyatos et turibula ex auro puro in quibus offerenda sunt liba ¹⁷ fecit et candelabrum ductile de auro mundissimo de cuius vecte calami scyphi spherulae ac lilia procedebant ¹⁸ sex in utroque latere tres calami ex parte una et tres ex altera ¹⁹ tres scyphi in nucis modum per calamos singulos spherulaeque simul et lilia et tres scyphi instar nucis in calamo altero spherulaeque simul et lilia aequum erat opus sex calamorum qui procedebant de stipite candelabri ²⁰ in ipso autem vecte erant quattuor scyphi in nucis modum spherulaeque per singulos et lilia ²¹ et sphaerae sub duobus calamis per loca tria qui simul sex fiunt calami procedentes de vecte uno ²² et sphaerae igitur et calami ex ipso erant universa ductilia de auro purissimo ²³ fecit et lucernas septem cum emunctoriis suis et vasa ubi quae emuncta sunt extinguuntur de auro mundissimo ²⁴ talentum auri adpendebat candelabrum cum omnibus vasis suis ²⁵ fecit et altare thymiamatis de lignis setthim habens per quadrum singulos cubitos et in altitudine duos e cuius angulis procedebant cornua ²⁶ vestivitque illud auro purissimo cum craticula ac parietibus et cornibus ²⁷ fecitque ei coronam aureolam per gyrum et duos anulos aureos sub corona per singula latera ut mittantur in eos vectes et possit altare portari ²⁸ ipsos autem vectes fecit de lignis setthim et operuit lamminis aureis ²⁹ composuit et oleum ad sanctificationis unguentum et thymiamata de aromatibus mundissimis opere pigmentarii

38 fecit et altare holocausti de lignis setthim quinque cubitorum per quadrum et trium in altitudine ² cuius cornua de angulis procedebant operuitque illud aeneis lamminis ³ et in usus eius paravit ex aere vasa diversa lebetas forcipes fuscinulas uncinos et ignium receptacula ⁴ craticulamque eius in modum retis fecit aeneam et subter eam in altaris

medio arulam ⁵ fusis quattuor anulis per totidem retiaculi summitates ad inmittendos vectes ad portandum ⁶ quos et ipsos fecit de lignis setthim et operuit laminis aeneis ⁷ induxitque in circulos qui in altaris lateribus eminebant ipsum autem altare non erat solidum sed cavum ex tabulis et intus vacuum ⁸ fecit et labrum aeneum cum base sua de speculis mulierum quae excubabant in ostio tabernaculi ⁹ et atrium in cuius australi plaga erant tentoria de bysso retorta cubitorum centum ¹⁰ columnae aeneae viginti cum basibus suis capita columnarum et tota operis celatura argentea ¹¹ aequae ad septentrionalis plagam tentoria columnae basesque et capita columnarum eiusdem mensurae et operis ac metalli erant ¹² in ea vero plaga quae occidentem respicit fuere tentoria cubitorum quinquaginta columnae decem cum basibus suis aeneae et capita columnarum celata argentea ¹³ porro contra orientem quinquaginta cubitorum paravit tentoria ¹⁴ e quibus quindecim cubitos columnarum trium cum basibus suis unum tenebat latus ¹⁵ et in parte altera quia utraque introitum tabernaculi facit quindecim aequae cubitorum erant tentoria columnae tres et bases totidem ¹⁶ cuncta atrii tentoria bysso torta texerat ¹⁷ bases columnarum fuere aeneae capita autem earum cum celaturis suis argentea sed et ipsas columnas atrii vestivit argento ¹⁸ et in introitu eius opere plumario fecit tentorium ex hyacintho purpura vermiculo ac bysso retorta quod habebat viginti cubitos in longitudine altitudo vero quinque cubitorum erat iuxta mensuram quam cuncta atrii habebant tentoria ¹⁹ columnae autem ingressus fuere quattuor cum basibus aeneis capitaque earum et celaturae argenteae ²⁰ paxillos quoque tabernaculi et atrii per gyrum fecit aeneos ²¹ haec sunt instrumenta tabernaculi testimonii quae numerata sunt iuxta praeceptum Mosi in caerimonias Levitarum per manum Ithamar filii Aaron sacerdotis ²² quas Beselehel filius Uri filii Hur de tribu Iuda Domino per Mosen iubente compleverat ²³ iuncto sibi socio Hooliab filio Achisamech de tribu Dan qui et ipse artifex lignorum egregius fuit et polymitarius atque plumarius ex hyacintho purpura vermiculo et bysso ²⁴ omne aurum quod expensum est in opere sanctuarii et quod oblatum in donariis viginti novem talentorum fuit et septingentorum triginta siclorum ad mensuram sanctuarii ²⁵ oblatum est autem ab his qui transierant ad numerum a viginti annis et supra de sescentis tribus milibus et quingentis quinquaginta armatorum ²⁶ fuerunt praeterea centum talenta argenti e quibus conflatae sunt bases sanctuarii et introitus ubi velum pendet ²⁷ centum bases factae sunt de talentis centum singulis talentis per bases singulas supputatis ²⁸ de mille autem septingentis et septuaginta quinque fecit capita columnarum quas et ipsas vestivit argento ²⁹ aeris quoque oblata sunt talenta septuaginta duo milia et quadringenti supra sicli ³⁰ ex quibus fusae sunt bases in introitu tabernaculi testimonii et altare aeneum cum craticula sua omniaque vasa quae ad usum eius pertinent ³¹ et bases atrii tam in circuitu

quam in ingressu eius et paxilli tabernaculi atque atrii per gyrum

39 de hyacintho vero et purpura vermiculo ac bysso fecit vestes quibus indueretur Aaron quando ministrabat in sanctis sicut praecepit Dominus Mosi ² fecit igitur superumerale de auro hyacintho et purpura coccoque bis tincto et bysso retorta ³ opere polymitario inciditque bratteas aureas et extenuavit in fila ut possint torqueri cum priorum colorum subtemine ⁴ duasque oras sibi invicem copulatas in utroque latere summitatum ⁵ et balteum ex hisdem coloribus sicut praeceperat Dominus Mosi ⁶ paravit et duos lapides onychinos adstrictos et inclusos auro et sculptos arte gemmaria nominibus filiorum Israhel ⁷ posuitque eos in lateribus superumeralis in monumentum filiorum Israhel sicut praeceperat Dominus Mosi ⁸ fecit et rationale opere polymito iuxta opus superumeralis ex auro hyacintho purpura coccoque bis tincto et bysso retorta ⁹ quadrangulum duplex mensurae palmi ¹⁰ et posuit in eo gemmarum ordines quattuor in primo versu erat sardius topazius zmaragdus ¹¹ in secundo carbunculus saphyrus iaspis ¹² in tertio ligyrius achates amethystus ¹³ in quarto chrysolitus onychinus berillus circumdati et inclusi auro per ordines suos ¹⁴ ipsique lapides duodecim sculpti erant nominibus duodecim tribuum Israhel singuli per nomina singulorum ¹⁵ fecerunt in rationali et catenulas sibi invicem coherentes de auro purissimo ¹⁶ et duos uncinos totidemque anulos aureos porro anulos posuerunt in utroque latere rationalis ¹⁷ e quibus penderent duae catenae aureae quas inseruerunt uncinis qui in superumeralis angulis eminebant ¹⁸ haec et ante et retro ita conveniebant sibi ut superumerale et rationale mutuo necterentur ¹⁹ stricta ad balteum et anulis fortius copulata quos iungebat vitta hyacinthina ne laxe fluerent et a se invicem moverentur sicut praecepit Dominus Mosi ²⁰ fecerunt quoque tunicam superumeralis totam hyacinthinam ²¹ et capitium in superiori parte contra medium oramque per gyrum capitii textilem ²² deorsum autem ad pedes mala punica ex hyacintho purpura vermiculo ac bysso retorta ²³ et tintinabula de auro mundissimo quae posuerunt inter mala granata in extrema parte tunicae per gyrum ²⁴ tintinabulum aureum et malum punicum quibus ornatus incedebat pontifex quando ministerio fungebatur sicut praecepit Dominus Mosi ²⁵ fecerunt et tunicas byssinas opere textili Aaron et filiis eius ²⁶ et mitras cum coronulis suis ex bysso ²⁷ feminalia quoque linea byssina ²⁸ cingulum vero de bysso retorta hyacintho purpura ac vermiculo distinctum arte plumaria sicut praecepit Dominus Mosi ²⁹ fecerunt et lamminam sacrae venerationis de auro purissimo scripseruntque in ea opere gemmario Sanctum Domini ³⁰ et strinxerunt eam cum mitra vitta hyacinthina sicut praecepit Dominus Mosi ³¹ perfectum est igitur omne opus tabernaculi et tecti testimonii feceruntque filii Israhel cuncta quae praeceperat Dominus Mosi ³² et obtulerunt tabernaculum et tectum et universam supellectilem anulos tabulas vectes colum-

nas ac bases³³ opertorium de pellibus arietum rubricatis et aliud operimentum de ianthinis pellibus³⁴ velum arcam vectes propitiatorium³⁵ mensam cum vasis et propositionis panibus³⁶ candelabrum lucernas et utensilia eorum cum oleo³⁷ altare aureum et unguentum thymiama ex aromatibus³⁸ et tentorium in introitu tabernaculi³⁹ altare aeneum retiaculum vectes et vasa eius omnia labrum cum basi sua tentoria atrii et columnas cum basibus suis⁴⁰ tentorium in introitu atrii funiculosque illius et paxillos nihil ex vasis defuit quae in ministerium tabernaculi et in tectum foederis iussa sunt fieri⁴¹ vestes quoque quibus sacerdotes utuntur in sanctuario Aaron scilicet et filii eius⁴² obtulerunt filii Israhel sicut praeceperat Dominus⁴³ quae postquam Moses cuncta vidit expleta benedixit eis

40 locutusque est Dominus ad Mosen dicens² mense primo die prima mensis eriges tabernaculum testimonii³ et pones in eo arcam dimittesque ante illam velum⁴ et inlata mensa pones super eam quae rite praecepta sunt candelabrum stabit cum lucernis suis⁵ et altare aureum in quo adoletur incensum coram arca testimonii tentorium in introitu tabernaculi pones⁶ et ante illud altare holocausti⁷ labrum inter altare et tabernaculum quod implebis aqua⁸ circumdabisque atrium tentorii et ingressum eius⁹ et adsumpto unctionis oleo ungues tabernaculum cum vasis suis ut sanctificentur¹⁰ altare holocausti et omnia vasa eius¹¹ labrum cum basi sua omnia unctionis oleo consecrabis ut sint sancta sanctorum¹² adplicabisque Aaron et filios eius ad fores tabernaculi testimonii et lotos aqua¹³ indues sanctis vestibus ut ministrent mihi et unctio eorum in sacerdotium proficiat sempiternum¹⁴¹⁵¹⁶ fecitque Moses omnia quae praeceperat Dominus¹⁷ igitur mense primo anni secundi in

prima die mensis conlocatum est tabernaculum¹⁸ erexitque illud Moses et posuit tabulas ac bases et vectes statuitque columnas¹⁹ et expandit tectum super tabernaculum inposito desuper operimento sicut Dominus imperarat²⁰ posuit et testimonium in arca subditis infra vectibus et oraculum desuper²¹ cumque intulisset arcam in tabernaculum adpendit ante eam velum ut expleret Domini iussionem²² posuit et mensam in tabernaculo testimonii ad plagam septentrionalem extra velum²³ ordinatis coram propositionis panibus sicut praeceperat Dominus Mosi²⁴ posuit et candelabrum in tabernaculum testimonii e regione mensae in parte australi²⁵ locatis per ordinem lucernis iuxta praeceptum Domini²⁶ posuit et altare aureum sub tecto testimonii contra velum²⁷ et adolevit super eo incensum aromatum sicut iusserat Dominus²⁸ posuit et tentorium in introitu tabernaculi²⁹ et altare holocausti in vestibulo testimonii offerens in eo holocaustum et sacrificia ut Dominus imperarat³⁰ labrum quoque statuit inter tabernaculum testimonii et altare implens illud aqua³¹ laveruntque Moses et Aaron ac filii eius manus suas et pedes³² cum ingrederentur tectum foederis et accederent ad altare sicut praeceperat Dominus³³ erexit et atrium per gyrum tabernaculi et altaris ducto in introitu eius tentorio postquam cuncta perfecta sunt³⁴ operuit nubes tabernaculum testimonii et gloria Domini implevit illud³⁵ nec poterat Moses ingredi tectum foederis nube operiente omnia et maiestate Domini coruscante quia cuncta nubes operuerat³⁶ si quando nubes tabernaculum deserebat proficiscebantur filii Israhel per turmas suas³⁷ si pendebat desuper manebant in eodem loco³⁸ nubes quippe Domini incubabat per diem tabernaculo et ignis in nocte videntibus populis Israhel per cunctas mansiones suas

Leviticus

1 vocavit autem Mosen et locutus est ei Dominus de tabernaculo testimonii dicens ² loquere filiis Israhel et dices ad eos homo qui obtulerit ex vobis hostiam Domino de pecoribus id est de bubus et ovibus offerens victimas ³ si holocaustum fuerit eius oblatio ac de armento masculum immaculatum offeret ad ostium tabernaculi testimonii ad placandum sibi Dominum ⁴ ponetque manus super caput hostiae et acceptabilis erit atque in expiationem eius proficiens ⁵ immolabitque vitulum coram Domino et offerent filii Aaron sacerdotes sanguinem eius fundentes super altaris circuitum quod est ante ostium tabernaculi ⁶ detractaque pelle hostiae artus in frusta concident ⁷ et subicient in altari ignem strue lignorum ante composita ⁸ et membra quae caesa sunt desuper ordinantes caput videlicet et cuncta quae adherent iecori ⁹ intestinis et pedibus lotis aqua adolebitque ea sacerdos super altare in holocaustum et suavem odorem Domino ¹⁰ quod si de pecoribus oblatio est de ovibus sive de capris holocaustum anniculum et absque macula offeret ¹¹ immolabitque ad latus altaris quod respicit ad aquilonem coram Domino sanguinem vero illius fundent super altare filii Aaron per circuitum ¹² dividenque membra caput et omnia quae adherent iecori et inponent super ligna quibus subiciendus est ignis ¹³ intestina vero et pedes lavabunt aqua et oblata omnia adolebit sacerdos super altare in holocaustum et odorem suavissimum Domino ¹⁴ sin autem de avibus holocausti oblatio fuerit Domino de turturibus et pullis columbae ¹⁵ offeret eam sacerdos ad altare et retorto ad collum capite ac rupto vulneris loco decurrere faciet sanguinem super crepidinem altaris ¹⁶ vesiculam vero gutturis et plumas proiciet propter altare ad orientalem plagam in loco in quo cineres effundi solent ¹⁷ confringetque ascellas eius et non secabit nec ferro dividet eam et adolebit super altare lignis igne subposito holocaustum est et oblatio suavissimi odoris Domino

2 anima cum obtulerit oblationem sacrificii Domino simila erit eius oblatio fundetque super eam oleum et ponet tus ² ac deferet ad filios Aaron sacerdotes quorum unus tollet pugillum plenum similiae et olei ac totum tus et ponet memoriale super altare in odorem suavissimum Domino ³ quod autem reliquum fuerit de sacrificio erit Aaron et filiorum eius sanctum sanctorum de oblationibus Domini ⁴ cum autem obtuleris sacrificium coctum in clibano de simila panes scilicet absque fermento conspersos oleo et lagana azyma oleo lita ⁵ si oblatio tua fuerit de sartagine similiae

consersae oleo et absque fermento ⁶ divides eam minutatim et fundes supra oleum ⁷ sin autem de craticula sacrificium aequae simila oleo conspergetur ⁸ quam offeres Domino tradens manibus sacerdotis ⁹ qui cum obtulerit eam tollet memoriale de sacrificio et adolebit super altare in odorem suavitatis Domino ¹⁰ quicquid autem reliquum est erit Aaron et filiorum eius sanctum sanctorum de oblationibus Domini ¹¹ omnis oblatio quae offertur Domino absque fermento fiet nec quicquam fermenti ac mellis adolebitur in sacrificio Domini ¹² primitias tantum eorum offeretis et munera super altare vero non ponentur in odorem suavitatis ¹³ quicquid obtuleris sacrificii sale condies nec auferes sal foederis Dei tui de sacrificio tuo in omni oblatione offeres sal ¹⁴ sin autem obtuleris munus primarum frugum tuarum Domino de spicis adhuc virentibus torres eas igni et confringes in morem farris et sic offeres primitias tuas Domino ¹⁵ fundens supra oleum et tus inponens quia oblatio Domini est ¹⁶ de qua adolebit sacerdos in memoriam muneris partem farris fracti et olei ac totum tus

3 quod si hostia pacificorum fuerit eius oblatio et de bubus voluerit offerre marem sive feminam immaculata offeret coram Domino ² ponetque manum super caput victimae suae quae immolabitur in introitu tabernaculi fundentque filii Aaron sacerdotes sanguinem per circuitum altaris ³ et offerent de hostia pacificorum in oblationem Domini adipem qui operit vitalia et quicquid pinguedinis intrinsecus est ⁴ duos renes cum adipe quo teguntur ilia et reticulum iecoris cum renunculis ⁵ adolebuntque ea super altare in holocaustum lignis igne subposito in oblationem suavissimi odoris Domino ⁶ si vero de ovibus fuerit eius oblatio et pacificorum hostia sive masculum sive feminam obtulerit immaculata erunt ⁷ si agnum obtulerit coram Domino ⁸ ponet manum super caput victimae suae quae immolabitur in vestibulo tabernaculi testimonii fundentque filii Aaron sanguinem eius per altaris circuitum ⁹ et offerent de pacificorum hostia sacrificium Domino adipem et caudam totam ¹⁰ cum renibus et pinguedinem quae operit ventrem atque universa vitalia et utrumque renunculum cum adipe qui est iuxta ilia reticulumque iecoris cum renunculis ¹¹ et adolebit ea sacerdos super altare in pabulum ignis et oblationis Domini ¹² si capra fuerit eius oblatio et obtulerit eam Domino ¹³ ponet manum suam super caput eius immolabitque eam in introitu tabernaculi testimonii et fundent filii Aaron sanguinem eius per altaris circuitum ¹⁴ tollentque ex ea in pastum ignis do-

minici adipem qui operit ventrem et qui tegit universa vitalia ¹⁵ duos renunculos cum reticulo qui est super eos iuxta ilia et arvinam iecoris cum renunculis ¹⁶ adolebitque ea sacerdos super altare in alimoniam ignis et suavissimi odoris omnis adeps Domini erit ¹⁷ iure perpetuo in generationibus et cunctis habitaculis vestris nec adipem nec sanguinem omnino comedetis

4 locutusque est Dominus ad Moysen dicens ² loquere filiis Israel anima cum peccaverit per ignorantiam et de universis mandatis Domini quae praecepit ut non fierent quippiam fecerit ³ si sacerdos qui est unctus peccaverit delinquere faciens populum offeret pro peccato suo vitulum immaculatum Domino ⁴ et adducet illum ad ostium tabernaculi testimonii coram Domino ponetque manum super caput eius et immolabit eum Domino ⁵ hauriet quoque de sanguine vituli inferens illud in tabernaculum testimonii ⁶ cumque intinxerit digitum in sanguinem asperget eo septies coram Domino contra velum sanctuarii ⁷ ponetque de eodem sanguine super cornua altaris thymiamatis gratissimi Domino quod est in tabernaculo testimonii omnem autem reliquum sanguinem fundet in basim altaris holocausti in introitu tabernaculi ⁸ et adipem vituli auferet pro peccato tam eum qui operit vitalia quam omnia quae intrinsecus sunt ⁹ duos renunculos et reticulum quod est super eos iuxta ilia et adipem iecoris cum renunculis ¹⁰ sicut auferitur de vitulo hostiae pacificorum et adolebit ea super altare holocausti ¹¹ pellem vero et omnes carnes cum capite et pedibus et intestinis et fimo ¹² et reliquo corpore efferet extra castra in locum mundum ubi cineres effundi solent incendetque ea super lignorum struem quae in loco effusorum cinerum cremabuntur ¹³ quod si omnis turba Israel ignoraverit et per inperitiam fecerit quod contra mandatum Domini est ¹⁴ et postea intellexerit peccatum suum offeret vitulum pro peccato adducetque eum ad ostium tabernaculi ¹⁵ et ponent seniores populi manus super caput eius coram Domino immolatoque vitulo in conspectu Domini ¹⁶ inferet sacerdos qui unctus est de sanguine eius in tabernaculum testimonii ¹⁷ tincto digito aspergens septies contra velum ¹⁸ ponetque de eodem sanguine in cornibus altaris quod est coram Domino in tabernaculo testimonii reliquum autem sanguinem fundet iuxta basim altaris holocaustorum quod est in ostio tabernaculi testimonii ¹⁹ omnemque eius adipem tollet et adolebit super altare ²⁰ sic faciens et de hoc vitulo quomodo fecit et prius et rogante pro eis sacerdote propitius erit Dominus ²¹ ipsum autem vitulum efferet extra castra atque comburet sicut et priorem vitulum quia pro peccato est multitudinis ²² si peccaverit princeps et fecerit unum e pluribus per ignorantiam quod Domini lege prohibetur ²³ et postea intellexerit peccatum suum offeret hostiam Domino hircum de capris immaculatum ²⁴ ponetque manum suam super caput eius cumque immolaverit eum in loco ubi solet mactari holocaustum coram Domino quia pro peccato est ²⁵ tinguet sac-

erdos digitum in sanguine hostiae pro peccato tangens cornua altaris holocausti et reliquum fundens ad basim eius ²⁶ adipem vero adolebit supra sicut in victimis pacificorum fieri solet rogabitque pro eo et pro peccato eius ac dimittetur ei ²⁷ quod si peccaverit anima per ignorantiam de populo terrae ut faciat quicquam ex his quae Domini lege prohibentur atque delinquat ²⁸ et cognoverit peccatum suum offeret capram immaculatam ²⁹ ponetque manum super caput hostiae quae pro peccato est et immolabit eam in loco holocausti ³⁰ tolletque sacerdos de sanguine in digito suo et tangens cornua altaris holocausti reliquum fundet ad basim eius ³¹ omnem autem auferens adipem sicut auferri solet de victimis pacificorum adolebit super altare in odorem suavitatis Domino rogabitque pro eo et dimittetur ei ³² sin autem de pecoribus obtulerit victimam pro peccato ovem scilicet immaculatam ³³ ponet manum super caput eius et immolabit eam in loco ubi solent holocaustorum caedi hostiae ³⁴ sumetque sacerdos de sanguine eius digito suo et tangens cornua altaris holocausti reliquum fundet ad basim eius ³⁵ omnem quoque auferens adipem sicut auferri solet adeps arietis qui immolatur pro pacificis et cremabit super altare in incensum Domini rogabitque pro eo et pro peccato eius et dimittetur illi

5 si peccaverit anima et audierit vocem iurantem testisque fuerit quod aut ipse vidit aut conscius est nisi indicaverit portabit iniquitatem suam ² anima quae tetigerit aliquid inmundum sive quod occisum a bestia est aut per se mortuum vel quodlibet aliud reptile et oblita fuerit inmunditiae suae rea est et deliquit ³ et si tetigerit quicquam de inmunditia hominis iuxta omnem inpuritatem qua pollui solet oblitaque cognoverit postea subiacebit delicto ⁴ anima quae iuraverit et protulerit labiis suis ut vel male quid faceret vel bene et id ipsum iuramento et sermone firmaverit oblitaque postea intellexerit delictum suum ⁵ agat paenitentiam pro peccato ⁶ et offerat agnam de gregibus sive capram orabitque pro eo sacerdos et pro peccato eius ⁷ sin autem non potuerit offerre pecus offerat duos turtures vel duos pullos columbarum Domino unum pro peccato et alterum in holocaustum ⁸ dabitque eos sacerdoti qui primum offerens pro peccato retorquet caput eius ad pinnulas ita ut collo hereat et non penitus abrumpatur ⁹ et asperget de sanguine eius parietem altaris quicquid autem reliquum fuerit faciet destillare ad fundamentum eius quia pro peccato est ¹⁰ alterum vero adolebit holocaustum ut fieri solet rogabitque pro eo sacerdos et pro peccato eius et dimittetur ei ¹¹ quod si non quiverit manus eius offerre duos turtures vel duos pullos columbae offeret pro peccato similam partem oephi decimam non mittet in eam oleum nec turis aliquid inponet quia pro peccato est ¹² tradetque eam sacerdoti qui plenum ex toto pugillum hauriens cremabit super altare in monumentum eius qui obtulit ¹³ rogans pro illo et expians reliquam vero partem ipse habebit in munere ¹⁴ locutus est Dominus ad Moysen dicens ¹⁵ anima si

praevaricans caerimonias per errorem in his quae Domino sunt sanctificata peccaverit offeret pro delicto suo arietem immaculatum de gregibus qui emi potest duobus siclis iuxta pondus sanctuarii ¹⁶ ipsumque quod intulit damni restituet et quintam partem ponet supra tradens sacerdoti qui rogabit pro eo offerens arietem et dimittetur ei ¹⁷ anima si peccaverit per ignorantiam feceritque unum ex his quae Domini lege prohibentur et peccati rea intellexerit iniquitatem suam ¹⁸ offeret arietem immaculatum de gregibus sacerdoti iuxta mensuram aestimationemque peccati qui orabit pro eo quod nesciens fecerit et dimittetur ei ¹⁹ quia per errorem deliquit in Dominum

6 locutus est Dominus ad Mosen dicens ² anima quae peccaverit et contempto Domino negaverit depositum proximo suo quod fidei eius creditum fuerat vel vi aliquid extorsit aut calumniam fecerit ³ sive rem perditam invenerit et infitians insuper peierarit et quodlibet aliud ex pluribus fecerit in quibus peccare solent homines ⁴ convicta delicti reddet ⁵ omnia quae per fraudem voluit obtinere integra et quintam insuper partem domino cui damnum intulerat ⁶ pro peccato autem suo offeret arietem immaculatum de grege et dabit eum sacerdoti iuxta aestimationem mensuramque delicti ⁷ qui rogabit pro eo coram Domino et dimittetur illi pro singulis quae faciendo peccaverit ⁸ locutus est Dominus ad Mosen dicens ⁹ praecipe Aaron et filiis eius haec est lex holocausti cremabitur in altari tota nocte usque mane ignis ex eodem altari erit ¹⁰ vestietur sacerdos tunica et feminalibus lineis tolletque cineres quos vorans ignis exusit et ponens iuxta altare ¹¹ spoliabitur prioribus vestimentis indutusque aliis efferet eos extra castra et in loco mundissimo usque ad favillam consumi faciet ¹² ignis autem in altari semper ardebit quem nutriet sacerdos subiciens ligna mane per singulos dies et inposito holocausto desuper adolebit adipis pacificorum ¹³ ignis est iste perpetuus qui numquam deficiet in altari ¹⁴ haec est lex sacrificii et libamentorum quae offerent filii Aaron coram Domino et coram altari ¹⁵ tollet sacerdos pugillum similiae quae conspersa est oleo et totum tus quod super similam positum est adolebitque illud in altari in monumentum odoris suavissimi Domino ¹⁶ reliquam autem partem similiae comedit Aaron cum filiis suis absque fermento et comedit in loco sancto atrii tabernaculi ¹⁷ ideo autem non fermentabitur quia pars eius in Domini offertur incensum sanctum sanctorum erit sicut pro peccato atque delicto ¹⁸ mares tantum stirpis Aaron comedent illud legitimum ac sempiternum est in generationibus vestris de sacrificiis Domini omnis qui tetigerit illa sanctificabitur ¹⁹ et locutus est Dominus ad Mosen dicens ²⁰ haec est oblatio Aaron et filiorum eius quam offerre debent Domino in die unctionis suae decimam partem oephi offerent similiae in sacrificio sempiterno medium eius mane et medium vespere ²¹ quae in sartagine oleo conspersa frigetur offeret autem eam calidam in odorem suavissimum Domino ²² sacerdos qui patri iure successerit et

tota cremabitur in altari ²³ omne enim sacrificium sacerdotum igne consumetur nec quisquam comedit ex eo ²⁴ locutus est Dominus ad Mosen dicens ²⁵ loquere Aaron et filiis eius ista est lex hostiae pro peccato in loco ubi offertur holocaustum immolabitur coram Domino sanctum sanctorum est ²⁶ sacerdos qui offert comedit eam in loco sancto in atrio tabernaculi ²⁷ quicquid tetigerit carnes eius sanctificabitur si de sanguine illius vestis fuerit aspersa lavabitur in loco sancto ²⁸ vas autem fictile in quo cocta est confringetur quod si vas aeneum fuerit defricabitur et lavabitur aqua ²⁹ omnis masculus de genere sacerdotali vescetur carnibus eius quia sanctum sanctorum est ³⁰ hostia enim quae caeditur pro peccato cuius sanguis infertur in tabernaculum testimonii ad expiandum in sanctuario non comedetur sed comburetur igni

7 haec quoque est lex hostiae pro delicto sancta sanctorum est ² idcirco ubi immolatur holocaustum mactabitur et victima pro delicto sanguis eius per gyrum fundetur altaris ³ offerent ex ea caudam et adipem qui operit vitalia ⁴ duos renunculos et pinguedinem quae iuxta ilia est reticulumque iecoris cum renunculis ⁵ et adolebit ea sacerdos super altare incensum est Domini pro delicto ⁶ omnis masculus de sacerdotali genere in loco sancto vescetur his carnibus quia sanctum sanctorum est ⁷ sicut pro peccato offertur hostia ita et pro delicto utriusque hostiae lex una erit ad sacerdotem qui eam obtulerit pertinebit ⁸ sacerdos qui offert holocausti victimam habebit pellem eius ⁹ et omne sacrificium similiae quod coquitur in clibano et quicquid in craticula vel in sartagine praeparatur eius erit sacerdotis a quo offertur ¹⁰ sive oleo conspersa sive arida fuerit cunctis filiis Aaron aequa mensura per singulos dividetur ¹¹ haec est lex hostiae pacificorum quae offertur Domino ¹² si pro gratiarum actione fuerit oblatio offerent panes absque fermento conspersos oleo et lagana azyma uncta oleo coctamque similam et collyridas olei admixtione conspersas ¹³ panes quoque fermentatos cum hostia gratiarum quae immolatur pro pacificis ¹⁴ ex quibus unus pro primitiis offeretur Domino et erit sacerdotis qui fundet hostiae sanguinem ¹⁵ cuius carnes eadem comedentur die nec remanebit ex eis quicquam usque mane ¹⁶ si voto vel sponte quisquam obtulerit hostiam eadem similiter edetur die sed et si quid in crastinum remanserit vesci licitum est ¹⁷ quicquid autem tertius invenerit dies ignis absumet ¹⁸ si quis de carnibus victimae pacificorum die tertio comederit irrita fiet oblatio nec proderit offerenti quin potius quaecumque anima tali se edulio contaminarit praevaricationis rea erit ¹⁹ caro quae aliquid tetigerit inmundum non comedetur sed comburetur igni qui fuerit mundus vescetur ea ²⁰ anima polluta quae ederit de carnibus hostiae pacificorum quae oblata est Domino peribit de populis suis ²¹ et quae tetigerit inmunditiam hominis vel iumentum sive omnis rei quae polluere potest et comederit de huiusmodi carnibus interibit de populis suis ²² locutusque est Dominus ad Mosen dicens ²³ loquere filiis

Israhel adipem bovis et ovis et caprae non comedetis ²⁴ adipem cadaveris morticini et eius animalis quod a bestia captum est habebitis in usus varios ²⁵ si quis adipem qui offerri debet in incensum Domini comederit peribit de populo suo ²⁶ sanguinem quoque omnis animalis non sumetis in cibo tam de avibus quam de pecoribus ²⁷ omnis anima quae ederit sanguinem peribit de populis suis ²⁸ locutus est Dominus ad Mosen dicens ²⁹ loquere filiis Israhel qui offert victimam pacificorum Domino offerat simul et sacrificium id est libamenta eius ³⁰ tenebit manibus adipem hostiae et pectusculum cumque ambo oblata Domino consecrarit tradet sacerdoti ³¹ qui adolebit adipem super altare pectusculum autem erit Aaron et filiorum eius ³² armus quoque dexter de pacificorum hostiis cedet in primitias sacerdotis ³³ qui obtulerit sanguinem et adipem filiorum Aaron ipse habebit et armum dextrum in portione sua ³⁴ pectusculum enim elationis et armum separationis tuli a filiis Israhel de hostiis eorum pacificis et dedi Aaron sacerdoti ac filiis eius lege perpetua ab omni populo Israhel ³⁵ haec est unctio Aaron et filiorum eius in caerimoniis Domini die qua obtulit eos Moses ut sacerdotio fungerentur ³⁶ et quae praecepit dari eis Dominus a filiis Israhel religione perpetua in generationibus suis ³⁷ ista est lex holocausti et sacrificii pro peccato atque delicto et pro consecratione et pacificorum victimis ³⁸ quas constituit Dominus Mosi in monte Sinai quando mandavit filiis Israhel ut offerrent oblationes suas Domino in deserto Sinai

8 locutusque est Dominus ad Mosen dicens ² tolle Aaron cum filiis suis vestes eorum et unctionis oleum vitulum pro peccato duos arietes canistrum cum azymis ³ et congregabis omnem coetum ad ostium tabernaculi ⁴ fecit Moses ut Dominus imperarat congregataque omni turba ante fores ⁵ ait iste est sermo quem iussit Dominus fieri ⁶ statimque obtulit Aaron et filios eius cumque lavisset eos ⁷ vestivit pontificem subucula linea accingens eum balteo et induens tunica hyacinthina et desuper umerale inposuit ⁸ quod adstringens cingulo aptavit rationali in quo erat doctrina et veritas ⁹ cidarim quoque textit caput et super eam contra frontem posuit lamminam auream consecratam in sanctificationem sicut praeceperat ei Dominus ¹⁰ tulit et unctionis oleum quo levit tabernaculum cum omni supellectili sua ¹¹ cumque sanctificans aspersisset altare septem vicibus unxit illud et omnia vasa eius labrumque cum basi sua sanctificavit oleo ¹² quod fundens super caput Aaron unxit eum et consecravit ¹³ filios quoque eius oblatos vestivit tunicis lineis et cinxit balteo inposuitque mitras ut iusserat Dominus ¹⁴ obtulit et vitulum pro peccato cumque super caput eius posuissent Aaron et filii eius manus suas ¹⁵ immolavit eum hauriens sanguinem et tincto digito tetigit cornua altaris per gyrum quo expiato et sanctificato fudit reliquum sanguinem ad fundamenta eius ¹⁶ adipem autem qui erat super vitalia et reticulum iecoris duosque renunculos cum arvinulis suis adolevit super altare ¹⁷ vitulum cum pelle carnibus et

fimo cremans extra castra sicut praeceperat Dominus ¹⁸ obtulit et arietem in holocaustum super cuius caput cum inposuissent Aaron et filii eius manus suas ¹⁹ immolavit eum et fudit sanguinem eius per altaris circuitum ²⁰ ipsumque arietem in frustra concidens caput eius et artus et adipem adolevit igni ²¹ lotis prius intestinis et pedibus totumque simul arietem incendit super altare eo quod esset holocaustum suavissimi odoris Domino sicut praeceperat ei ²² obtulit et arietem secundum in consecrationem sacerdotum posueruntque super caput illius Aaron et filii eius manus suas ²³ quem cum immolasset Moses sumens de sanguine tetigit extremum auriculae dextrae Aaron et pollicem manus eius dextrae similiter et pedis ²⁴ obtulit et filios Aaron cumque de sanguine arietis immolati tetigisset extremum auriculae singulorum dextrae et pollices manus ac pedis dextri reliquum fudit super altare per circuitum ²⁵ adipem vero et caudam omnemque pinguedinem quae operit intestina reticulumque iecoris et duos renes cum adipibus suis et armum dextro separavit ²⁶ tollens autem de canistro azymorum quod erat coram Domino panem absque fermento et collyridam conspersam oleo laganumque posuit super adipem et armum dextrum ²⁷ tradens simul omnia Aaron et filiis eius qui postquam leverunt ea coram Domino ²⁸ rursus suscepta de manibus eorum adolevit super altare holocausti eo quod consecrationis esset oblatio in odorem suavitatis sacrificii Domini ²⁹ tulit et pectusculum elevans illud coram Domino de ariete consecrationis in partem suam sicut praeceperat ei Dominus ³⁰ adsumensque unguentum et sanguinem qui erat in altari aspersit super Aaron et vestimenta eius et super filios illius ac vestes eorum ³¹ cumque sanctificasset eos in vestitu suo praecepit eis dicens coquite carnes ante fores tabernaculi et ibi comedite eas panes quoque consecrationis edite qui positi sunt in canistro sicut praecepit mihi dicens Aaron et filii eius comedent eos ³² quicquid autem reliquum fuerit de carne et panibus ignis absumet ³³ de ostio quoque tabernaculi non exhibitis septem diebus usque ad diem quo complebitur tempus consecrationis vestrae septem enim diebus finitur consecratio ³⁴ sicut et inpraesentiarum factum est ut ritus sacrificii conpleretur ³⁵ die ac nocte manebitis in tabernaculo observantes custodias Domini ne moriamini sic enim mihi praeceptum est ³⁶ feceruntque Aaron et filii eius cuncta quae locutus est Dominus per manum Mosi

9 facto autem octavo die vocavit Moses Aaron et filios eius ac maiores natu Israhel dixitque ad Aaron ² tolle de armento vitulum pro peccato et arietem in holocaustum utrumque immaculatos et offer illos coram Domino ³ et ad filios Israhel loqueris tollite hircum pro peccato et vitulum atque agnum anniculos et sine macula in holocaustum ⁴ bovem et arietem pro pacificis et immolate eos coram Domino in sacrificio singulorum similam oleo conspersam offerentes hodie enim Dominus apparebit vobis ⁵ tulerunt ergo cuncta

quae iusserat Moses ad ostium tabernaculi ubi cum omnis staret multitudo ⁶ ait Moses iste est sermo quem praecepit Dominus facite et apparebit vobis gloria eius ⁷ dixit et ad Aaron accede ad altare et immola pro peccato tuo offer holocaustum et deprecare pro te et pro populo cumque mactaveris hostiam populi ora pro eo sicut praecepit Dominus ⁸ statimque Aaron accedens ad altare immolavit vitulum pro peccato suo ⁹ cuius sanguinem obtulerunt ei filii sui in quo tinguens digitum tetigit cornua altaris et fudit residuum ad basim eius ¹⁰ adipemque et renuculos ac reticulum iecoris quae sunt pro peccato adolevit super altare sicut praeceperat Dominus Mosi ¹¹ carnes vero et pellem eius extra castra conbusit igni ¹² immolavit et holocausti victimam obtuleruntque ei filii sui sanguinem eius quem fudit per altaris circuitum ¹³ ipsam etiam hostiam in frusta concisam cum capite et membris singulis obtulerunt quae omnia super altare cremavit igni ¹⁴ lotis prius aqua intestinis et pedibus ¹⁵ et pro peccato populi offerens mactavit hircum expiatoque altari ¹⁶ fecit holocaustum ¹⁷ addens in sacrificio libamenta quae pariter offeruntur et adolens ea super altare absque caerimoniis holocausti matutini ¹⁸ immolavit et bovem atque arietem hostias pacificas populi obtuleruntque ei filii sui sanguinem quem fudit super altare in circuitu ¹⁹ adipem autem bovis et caudam arietis renuculosque cum adipibus suis et reticulum iecoris ²⁰ posuerunt super pectora cumque cremati essent adipem in altari ²¹ pectora eorum et armos dextros separavit Aaron elevans coram Domino sicut praeceperat Moses ²² et tendens manum contra populum benedixit eis sicque completis hostiis pro peccato et holocaustis et pacificis descendit ²³ ingressi autem Moses et Aaron tabernaculum testimonii et deinceps egressi benedixerunt populo apparuitque gloria Domini omni multitudini ²⁴ et ecce egressus ignis a Domino devoravit holocaustum et adipem qui erant super altare quod cum vidissent turbae laudaverunt Dominum ruentes in facies suas

10 arreptisque Nadab et Abiu filii Aaron turibulis posuerunt ignem et incensum desuper offerentes coram Domino ignem alienum quod eis praeceptum non erat ² egressusque ignis a Domino devoravit eos et mortui sunt coram Domino ³ dixitque Moses ad Aaron hoc est quod locutus est Dominus sanctificabor in his qui adpropinquant mihi et in conspectu omnis populi glorificabor quod audiens tacuit Aaron ⁴ vocatis autem Moses Misahel et Elsaphan filios Ozihel patruum Aaron ait ad eos ite et colligite fratres vestros de conspectu sanctuarii et asportate extra castra ⁵ confestimque pergentes tulerunt eos sicut iacebant vestitos lineis tunicis et eiecerunt foras ut sibi fuerat imperatum ⁶ locutus est Moses ad Aaron et ad Eleazar atque Ithamar filios eius capita vestra nolite nudare et vestimenta nolite scindere ne forte moriamini et super omnem coetum oriatur indignatio fratres vestri et omnis domus Israhel plangent incendium quod Dominus suscitavit ⁷ vos autem non egredimini fores tabernaculi

alioquin peribitis oleum quippe sanctae unctionis est super vos qui fecerunt omnia iuxta praeceptum Mosi ⁸ dixit quoque Dominus ad Aaron ⁹ vinum et omne quod inebriare potest non bibetis tu et filii tui quando intratis tabernaculum testimonii ne moriamini quia praeceptum est sempiternum in generationes vestras ¹⁰ et ut habeatis scientiam discernendi inter sanctum et profanum inter pollutum et mundum ¹¹ doceatisque filios Israhel omnia legitima mea quae locutus est Dominus ad eos per manum Mosi ¹² locutusque est Moses ad Aaron et ad Eleazar atque Ithamar filios eius qui residui erant tollite sacrificium quod remansit de oblatione Domini et comedite illud absque fermento iuxta altare quia sanctum sanctorum est ¹³ comedetis autem in loco sancto quod datum est tibi et filiis tuis de oblationibus Domini sicut praeceptum est mihi ¹⁴ pectusculum quoque quod oblatum est et armum qui separatus est edetis in loco mundissimo tu et filii tui ac filiae tuae tecum tibi enim ac liberis tuis reposita sunt de hostiis salutaribus filiorum Israhel ¹⁵ eo quod armum et pectus et adipem qui cremantur in altari elevaverint coram Domino et pertineant ad te et ad filios tuos lege perpetua sicut praecepit Dominus ¹⁶ inter haec hircum qui oblatum fuerat pro peccato cum quaereret Moses exustum repperit iratusque contra Eleazar et Ithamar filios Aaron qui remanserant ait ¹⁷ cur non comedistis hostiam pro peccato in loco sancto quae sancta sanctorum est et data vobis ut portetis iniquitatem multitudinis et rogetis pro ea in conspectu Domini ¹⁸ praesertim cum de sanguine illius non sit inlatum intra sancta et comedere eam debueritis in sanctuario sicut praeceptum est mihi ¹⁹ respondit Aaron oblata est hodie victima pro peccato et holocaustum coram Domino mihi autem accidit quod vides quomodo potui comedere eam aut placere Domino in caerimoniis mente lugubri ²⁰ quod cum audisset Moses recepit satisfactionem

11 locutus est Dominus ad Mosen et Aaron dicens ² dicite filiis Israhel haec sunt animalia quae comedere debetis de cunctis animantibus terrae ³ omne quod habet divisam ungulam et ruminat in pecoribus comedetis ⁴ quicquid autem ruminat quidem et habet ungulam sed non dividit eam sicut camelus et cetera non comedetis illud et inter imunda reputabitur ⁵ chyrogryllus qui ruminat ungulamque non dividit inmundus est ⁶ lepus quoque nam et ipse ruminat sed ungulam non dividit ⁷ et sus qui cum ungulam dividat non ruminat ⁸ horum carnibus non vescemini nec cadavera contingetis quia imunda sunt vobis ⁹ haec sunt quae gignuntur in aquis et vesci licitum est omne quod habet pinnulas et squamas tam in mari quam in fluminibus et stagnis comedetis ¹⁰ quicquid autem pinnulas et squamas non habet eorum quae in aquis moventur et vivunt abominabile vobis ¹¹ et execrandum erit carnes eorum non comedetis et morticina vitabitis ¹² cuncta quae non habent pinnulas et squamas in aquis polluta erunt ¹³ haec sunt quae de avibus comedere non debetis et vitanda sunt vobis

aquilam et grypem et alietum ¹⁴ milvum ac vulturem iuxta genus suum ¹⁵ et omne corvini generis in similitudinem suam ¹⁶ strutionem et noctuam et larum et accipitrem iuxta genus suum ¹⁷ bubonem et mergulum et ibin ¹⁸ cycnum et onocrotalum et porphirionem ¹⁹ erodionem et charadrion iuxta genus suum opupam quoque et vespertilionem ²⁰ omne de volucris quod graditur super quattuor pedes abominabile erit vobis ²¹ quicquid autem ambulat quidem super quattuor pedes sed habet longiora retro crura per quae salit super terram ²² comedere debetis ut est brucus in genere suo et attacus atque ophiomachus ac lucusta singula iuxta genus suum ²³ quicquid autem ex volucris quattuor tantum habet pedes execrabile erit vobis ²⁴ et quicumque morticina eorum tetigerit polluetur et erit inmundus usque ad vesperum ²⁵ et si necesse fuerit ut portet quippiam horum mortuum lavabit vestimenta sua et inmundus erit usque ad solis occasum ²⁶ omne animal quod habet quidem ungulam sed non dividit eam nec ruminat inmundum erit et quicquid tetigerit illud contaminabitur ²⁷ quod ambulat super manus ex cunctis animantibus quae incedunt quadrupedia inmundum erit qui tetigerit morticina eorum polluetur usque ad vesperum ²⁸ et qui portaverit huiuscemodi cadavera lavabit vestimenta sua et inmundus erit usque ad vesperum quia omnia haec inmundum sunt vobis ²⁹ hoc quoque inter polluta reputabitur de his quae moventur in terra mustela et mus et corcodillus singula iuxta genus suum ³⁰ migale et cameleon et stelio ac lacerta et talpa ³¹ omnia haec inmundum sunt qui tetigerit morticina eorum inmundus erit usque ad vesperum ³² et super quod ceciderit quicquam de morticinis eorum polluetur tam vas ligneum et vestimentum quam pelles et cilicia et in quocumque fit opus tinguntur aqua et polluta erunt usque ad vesperum et sic postea mundabuntur ³³ vas autem fictile in quo horum quicquam intro ceciderit polluetur et idcirco frangendum est ³⁴ omnis cibus quem comeditis si fusa fuerit super eum aqua inmundus erit et omne liquens quod bibitur de universo vase inmundum erit ³⁵ et quicquid de morticinis istiusmodi ceciderit super illud inmundum erit sive clibani sive cytropodes destruentur et inmundi erunt ³⁶ fontes vero et cisternae et omnis aquarum congregatio munda erit qui morticinum eorum tetigerit polluetur ³⁷ si ceciderint super sementem non polluent eam ³⁸ sin autem quispiam aqua sementem perfuderit et postea morticinis tacta fuerit ilico polluetur ³⁹ si mortuum fuerit animal quod licet vobis comedere qui cadaver eius tetigerit inmundus erit usque ad vesperum ⁴⁰ et qui comederit ex eo quippiam sive portaverit lavabit vestimenta sua et inmundus erit usque ad vesperum ⁴¹ omne quod reptat super terram abominabile erit nec adsumetur in cibum ⁴² quicquid super pectus quadrupes graditur et multos habet pedes sive per humum trahitur non comedetis quia abominabile est ⁴³ nolite contaminare animas vestras nec tangatis quicquam eorum ne inmundi sitis ⁴⁴ ego enim sum Domi-

nus Deus vester sancti estote quoniam et ego sanctus sum ne polluatis animas vestras in omni reptili quod movetur super terram ⁴⁵ ego sum Dominus qui eduxi vos de terra Aegypti ut essem vobis in Deum sancti eritis quia et ego sanctus sum ⁴⁶ ista est lex animantium et volucrum et omnis animae viventis quae movetur in aqua et reptat in terra ⁴⁷ ut differentias noveritis mundi et inmundi et sciatis quid comedere et quid respuere debeatis

12 locutus est Dominus ad Mosen dicens ² loquere filiis Israhel et dices ad eos mulier si suscepto semine pepererit masculum inmundum erit septem diebus iuxta dies separationis menstruae ³ et die octavo circumcidetur infantulus ⁴ ipsa vero triginta tribus diebus manebit in sanguine purificationis suae omne sanctum non tanget nec ingredietur sanctuarium donec impleantur dies purificationis eius ⁵ sin autem feminam pepererit inmundum erit duabus ebdomadibus iuxta ritum fluxus menstrui et sexaginta ac sex diebus manebit in sanguine purificationis suae ⁶ cumque expleti fuerint dies purificationis eius pro filio sive pro filia deferet agnum anniculum in holocaustum et pullum columbae sive turturem pro peccato ad ostium tabernaculi testimonii et tradet sacerdoti ⁷ qui offeret illa coram Domino et rogabit pro ea et sic mundabitur a profluvio sanguinis sui ista est lex parientis masculum ac feminam ⁸ quod si non invenerit manus eius nec potuerit offerre agnum sumet duos turtures vel duos pullos columbae unum in holocaustum et alterum pro peccato orabitque pro ea sacerdos et sic mundabitur

13 locutus est Dominus ad Mosen et Aaron dicens ² homo in cuius carne et cute ortus fuerit diversus color sive pustula aut quasi lucens quippiam id est plaga leprae adducetur ad Aaron sacerdotem vel ad unum quemlibet filiorum eius ³ qui cum viderit lepram in cute et pilos in album mutatos colorem ipsamque speciem leprae humiliorem cute et carne reliqua plaga leprae est et ad arbitrium eius separabitur ⁴ sin autem lucens candor fuerit in cute nec humilior carne reliqua et pili coloris pristini recludet eum sacerdos septem diebus ⁵ et considerabit die septimo et siquidem lepra ultra non creverit nec transierit in cute priores terminos rursum includet eum septem diebus aliis ⁶ et die septimo contemplabitur si obscurior fuerit lepra et non creverit in cute mundabit eum quia scabies est lavabitque homo vestimenta sua et mundus erit ⁷ quod si postquam a sacerdote visus est et redditus munditiae iterum lepra creverit adducetur ad eum ⁸ et inmunditiae condemnabitur ⁹ plaga leprae si fuerit in homine adducetur ad sacerdotem ¹⁰ et videbit eum cumque color albus in cute fuerit et capillorum mutavit aspectum ipsa quoque caro viva apparuerit ¹¹ lepra vetustissima iudicabitur atque inolita cuti contaminabit itaque eum sacerdos et non recludet quia perspicue inmunditia est ¹² sin autem effloruerit discurrens lepra in cute et operuerit omnem carnem a capite usque ad pedes quicquid sub aspectu oculorum cadit ¹³ considerabit eum sacerdos et teneri lepra mundissi-

ma iudicabit eo quod omnis in candorem versa sit et idcirco homo mundus erit ¹⁴ quando vero caro vivens in eo apparuerit ¹⁵ tunc sacerdotis iudicio polluetur et inter imundos reputabitur caro enim viva si lepra aspergatur imunda est ¹⁶ quod si rursus versa fuerit in alborem et totum hominem operuerit ¹⁷ considerabit eum sacerdos et mundum esse decernet ¹⁸ caro et cutis in qua ulcus natum est et sanatum ¹⁹ et in loco ulceris cicatrix apparuerit alba sive subrufa adducetur homo ad sacerdotem ²⁰ qui cum viderit locum leprae humiliorem carne reliqua et pilos versos in candorem contaminabit eum plaga enim leprae orta est in ulcere ²¹ quod si pilus coloris est pristini et cicatrix subobscura et vicina carne non est humilior recludet eum septem diebus ²² et siquidem creverit adiudicabit eum leprae ²³ sin autem steterit in loco suo ulceris est cicatrix et homo mundus erit ²⁴ caro et cutis quam ignis exuserit et sanata albam sive rufam habuerit cicatricem ²⁵ considerabit eam sacerdos et ecce versa est in alborem et locus eius reliqua cute humilior contaminabit eum quia plaga leprae in cicatrice orta est ²⁶ quod si pilorum color non fuerit inmutatus nec humilior plaga carne reliqua et ipsa leprae species fuerit subobscura recludet eum septem diebus ²⁷ et die septimo contemplabitur si creverit in cute lepra contaminabit eum ²⁸ sin autem in loco suo candor steterit non satis clarus plaga combustionis est et idcirco mundabitur quia cicatrix est combusturae ²⁹ vir sive mulier in cuius capite vel barba germinarit lepra videbit eos sacerdos ³⁰ et siquidem humilior fuerit locus carne reliqua et capillus flavus solitoque subtilior contaminabit eos quia lepra capitis ac barbae est ³¹ sin autem viderit et locum maculae aequalem vicinae carni et capillum nigrum recludet eos septem diebus ³² et die septimo intuebitur si non creverit macula et capillus sui coloris est et locus plagae carni reliquae aequalis ³³ radetur homo absque loco maculae et includetur septem diebus aliis ³⁴ si die septimo visa fuerit stetisse plaga in loco suo nec humilior carne reliqua mundabit eum lotisque vestibus mundus erit ³⁵ sin autem post emundationem rursus creverit macula in cute ³⁶ non quaeret amplius utrum capillus in flavum colorem sit commutatus quia aperte imundus est ³⁷ porro si steterit macula et capilli nigri fuerint noverit hominem esse sanatum et confidenter eum pronuntiet mundum ³⁸ vir et mulier in cuius cute candor apparuerit ³⁹ intuebitur eos sacerdos si deprehenderit subobscurum alborem lucere in cute sciat non esse lepram sed maculam coloris candidi et hominem mundum ⁴⁰ vir de cuius capite capilli fluunt calvus ac mundus est ⁴¹ et si a fronte ceciderint pili recalvaster et mundus est ⁴² sin autem in calvitio sive in recalvatione albus vel rufus color fuerit exortus ⁴³ et hoc sacerdos viderit condemnabit eum haut dubiae leprae quae orta est in calvitio ⁴⁴ quicumque ergo maculatus fuerit lepra et separatus ad arbitrium sacerdotis ⁴⁵ habebit vestimenta dissuta caput nudum os veste contectum contaminatum ac sordidum se clamabit ⁴⁶ omni tempore quo leprosus

est et imundus solus habitabit extra castra ⁴⁷ vestis lanea sive linea quae lepram habuerit ⁴⁸ in stamine atque subtemine aut certe pellis vel quicquid ex pelle confectum est ⁴⁹ si alba aut rufa macula fuerit infecta lepra reputabitur ostendeturque sacerdoti ⁵⁰ qui consideratam recludet septem diebus ⁵¹ et die septimo rursus aspiciens si crevisse deprehenderit lepra perseverans est pollutum iudicabit vestimentum et omne in quo fuerit inventa ⁵² et idcirco conburetur flammis ⁵³ quod si eam viderit non crevisse ⁵⁴ praecipiet et lavabunt id in quo lepra est recludetque illud septem diebus aliis ⁵⁵ et cum viderit faciem quidem pristinam non reversam nec tamen crevisse lepram imundum iudicabit et igne conburet eo quod infusa sit in superficie vestimenti vel per totum lepra ⁵⁶ sin autem obscurior fuerit locus leprae postquam vestis est lota abrumpet eum et a solido dividet ⁵⁷ quod si ultra apparuerit in his locis quae prius immacolata erant lepra volatilis et vaga debet igne conburi ⁵⁸ si cessaverit lavabit ea quae pura sunt secundo et munda erunt ⁵⁹ ista est lex leprae vestimenti lanei et linei staminis atque subteminis omnisque supellectilis pelliciae quomodo mundari debeat vel contaminari

14 locutusque est Dominus ad Mosen dicens ² hic est ritus leprosi quando mundandus est adducetur ad sacerdotem ³ qui egressus e castris cum invenerit lepram esse mundatam ⁴ praecipiet ei qui purificatur ut offerat pro se duos passeris vivos quos vesci licitum est et lignum cedrinum vermiculumque et hysopum ⁵ et unum e passeribus immolari iubebit in vase fictili super aquas viventes ⁶ alium autem vivum cum ligno cedrino et cocco et hysopo tinguet in sanguine passeris immolati ⁷ quo asperget illum qui mundandus est septies ut iure purgetur et dimittet passerem vivum ut in agrum avolet ⁸ cumque laverit homo vestimenta sua radet omnes pilos corporis et lavabitur aqua purificatusque ingredietur castra ita dumtaxat ut maneat extra tabernaculum suum septem diebus ⁹ et die septimo radat capillos capitis barbamque et supercilia ac totius corporis pilos et lotis rursus vestibus et corpore ¹⁰ die octavo adsumet duos agnos immaculatos et ovem anniculam absque macula et tres decimas similiae in sacrificium quae conspersa sit oleo et seorsum olei sextarium ¹¹ cumque sacerdos purificans hominem statuerit eum et haec omnia coram Domino in ostio tabernaculi testimonii ¹² tollet agnum et offeret eum pro delicto oleique sextarium et oblati ante Dominum omnibus ¹³ immolabit agnum ubi immolari solet hostia pro peccato et holocaustum id est in loco sancto sicut enim pro peccato ita et pro delicto ad sacerdotem pertinet hostia sancta sanctorum est ¹⁴ adsumensque sacerdos de sanguine hostiae quae immolata est pro delicto ponet super extremum auriculae dextrae eius qui mundatur et super pollices manus dextrae et pedis ¹⁵ et de olei sextario mittet in manum suam sinistram ¹⁶ tinguetque digitum dextrum in eo et asperget septies contra Dominum ¹⁷ quod autem reliquum est olei

in leva manu fundet super extremum auriculae dextrae eius qui mundatur et super pollices manus ac pedis dextri et super sanguinem qui fusus est pro delicto ¹⁸ et super caput eius ¹⁹ rogabitque pro eo coram Domino et faciet sacrificium pro peccato tunc immolabit holocaustum ²⁰ et ponet illud in altari cum libamentis suis et homo rite mundabitur ²¹ quod si pauper est et non potest manus eius invenire quae dicta sunt adsumet agnum pro delicto ad oblationem ut roget pro eo sacerdos decimamque partem similiae conspersae oleo in sacrificium et olei sextarium ²² duosque turtures sive duos pullos columbae quorum sit unus pro peccato et alter in holocaustum ²³ offeretque ea die octavo purificationis suae sacerdoti ad ostium tabernaculi testimonii coram Domino ²⁴ qui suscipiens agnum pro delicto et sextarium olei levabit simul ²⁵ immolatoque agno de sanguine eius ponet super extremum auriculae dextrae illius qui mundatur et super pollices manus eius ac pedis dextri ²⁶ olei vero partem mittet in manum suam sinistram ²⁷ in quo tinguens digitum dextrae manus asperget septies contra Dominum ²⁸ tangetque extremum dextrae auriculae illius qui mundatur et pollices manus ac pedis dextri in loco sanguinis qui effusus est pro delicto ²⁹ reliquam autem partem olei quae est in sinistra manu mittet super caput purificati ut placet pro eo Dominum ³⁰ et turturem sive pullum columbae offeret ³¹ unum pro delicto et alterum in holocaustum cum libamentis suis ³² hoc est sacrificium leprosi qui habere non potest omnia in emundationem sui ³³ locutus est Dominus ad Mosen et Aaron dicens ³⁴ cum ingressi fueritis terram Chanaan quam ego dabo vobis in possessionem si fuerit plaga leprae in aedibus ³⁵ ibi cuius est domus nuntians sacerdoti et dicet quasi plaga leprae videtur mihi esse in domo mea ³⁶ at ille praecipiet ut efferant universa de domo priusquam ingrediatur eam et videat utrum lepra sit ne immunda fiant omnia quae in domo sunt intrabitque postea ut consideret domus lepram ³⁷ et cum viderit in parietibus illius quasi valliculas pallore sive rubore deformes et humiliores superficie reliqua ³⁸ egredietur ostium domus et statim claudet eam septem diebus ³⁹ reversusque die septimo considerabit eam si invenerit crevisse lepram ⁴⁰ iubebit erui lapides in quibus lepra est et proici eos extra civitatem in loco inmundo ⁴¹ domum autem ipsam radi intrinsecus per circuitum et spargi pulverem rasurae extra urbem in loco inmundo ⁴² lapidesque alios reponi pro his qui ablati fuerint et luto alio liniri domum ⁴³ sin autem postquam eruti sunt lapides et pulvis elatus et alia terra lita ⁴⁴ ingressus sacerdos viderit reversam lepram et parietes aspersos maculis lepra est perseverans et immunda domus ⁴⁵ quam statim destruent et lapides eius ac ligna atque universum pulverem proicient extra oppidum in loco inmundo ⁴⁶ qui intraverit domum quando clausa est inmundus erit usque ad vesperum ⁴⁷ et qui dormierit in ea et comederit quippiam lavabit vestimenta sua ⁴⁸ quod si introiens sacerdos viderit lepram non crevisse in domo

postquam denuo lita est purificabit eam reddita sanitate ⁴⁹ et in purificationem eius sumet duos passerres lignumque cedrinum et vermiculum atque hysopum ⁵⁰ et immolato uno passere in vase fictili super aquas vivas ⁵¹ tollet lignum cedrinum et hysopum et coccum et passerem vivum et intinguet omnia in sanguine passeris immolati atque in aquis viventibus et asperget domum septies ⁵² purificabitque eam tam in sanguine passeris quam in aquis viventibus et in passere vivo lignoque cedrino et hysopo atque vermiculo ⁵³ cumque dimiserit passerem avolare in agrum libere orabit pro domo et iure mundabitur ⁵⁴ ista est lex omnis leprae et percussurae ⁵⁵ leprae vestium et domorum ⁵⁶ cicatricis et erumpentium papularum lucentis maculae et in varias species coloribus inmutatis ⁵⁷ ut possit sciri quo tempore mundum quid vel immundum sit

15 locutusque est Dominus ad Mosen et Aaron dicens ² loquimini filiis Israhel et dicite eis vir qui patitur fluxum seminis inmundus erit ³ et tunc iudicabitur huic vitio subiacere cum per momenta singula adhererit carni illius atque concreverit foedus humor ⁴ omne stratum in quo dormierit inmundum erit et ubicumque sederit ⁵ si quis hominum tetigerit lectum eius lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum ⁶ si sederit ubi ille sederat et ipse lavabit vestimenta sua et lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum ⁷ qui tetigerit carnem eius lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum ⁸ si salivam huiusmodi homo iecerit super eum qui mundus est lavabit vestem suam et lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum ⁹ sagma super quo sederit inmundum erit ¹⁰ et quicquid sub eo fuerit qui fluxum seminis patitur pollutum erit usque ad vesperum qui portaverit horum aliquid lavabit vestem suam et ipse lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum ¹¹ omnis quem tetigerit qui talis est non lotis ante manibus lavabit vestimenta sua et lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum ¹² vas fictile quod tetigerit confringetur vas autem ligneum lavabitur aqua ¹³ si sanatus fuerit qui huiusmodi sustinet passionem numerabit septem dies post emundationem sui et lotis vestibus ac toto corpore in aquis viventibus erit mundus ¹⁴ die autem octavo sumet duos turtures aut duos pullos columbae et veniet in conspectu Domini ad ostium tabernaculi testimonii dabitque eos sacerdoti ¹⁵ qui faciet unum pro peccato et alterum in holocaustum rogabitque pro eo coram Domino ut emundetur a fluxu seminis sui ¹⁶ vir de quo egreditur semen coitus lavabit aqua omne corpus suum et inmundus erit usque ad vesperum ¹⁷ vestem et pellem quam habuerit lavabit aqua et immunda erit usque ad vesperum ¹⁸ mulier cum qua coierit lavabitur aqua et immunda erit usque ad vesperum ¹⁹ mulier quae redeunte mense patitur fluxum sanguinis septem diebus separabitur ²⁰ omnis qui tetigerit eam inmundus erit usque ad vesperum ²¹ et in quo dormierit vel sederit diebus separationis suae

polluetur ²² qui tetigerit lectum eius lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum ²³ omne vas super quo illa sederit quisquis adtigerit lavabit vestimenta sua et lotus aqua pollutus erit usque ad vesperum ²⁴ si coierit cum ea vir tempore sanguinis menstrualis inmundus erit septem diebus et omne stratum in quo dormierit polluetur ²⁵ mulier quae patitur multis diebus fluxum sanguinis non in tempore menstruali vel quae post menstruum sanguinem fluere non cessat quamdiu huic subiacet passioni inmundus erit quasi sit in tempore menstruo ²⁶ omne stratum in quo dormierit et vas in quo sederit pollutum erit ²⁷ quicumque tetigerit eam lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum ²⁸ si steterit sanguis et fluere cessarit numerabit septem dies purificationis suae ²⁹ et octavo die offeret pro se sacerdoti duos turtures vel duos pullos columbae ad ostium tabernaculi testimonii ³⁰ qui unum faciet pro peccato et alterum in holocaustum rogabitque pro ea coram Domino et pro fluxu inmunditiae eius ³¹ docebitis ergo filios Israhel ut caveant inmunditiam et non moriantur in sordibus suis cum polluerint tabernaculum meum quod est inter eos ³² ista est lex eius qui patitur fluxum seminis et qui polluitur coitu ³³ et quae menstruis temporibus separatur vel quae iugi fluit sanguine et hominis qui dormierit cum ea

16 locutusque est Dominus ad Mosen post mortem duum filiorum Aaron quando offerentes ignem alienum interfecti sunt ² et praecepit ei dicens loquere ad Aaron fratrem tuum ne omni tempore ingrediatur sanctuarium quod est intra velum coram propitiatorio quo tegitur arca ut non moriatur quia in nube apparebo super oraculum ³ nisi haec ante fecerit vitulum offeret pro peccato et arietem in holocaustum ⁴ tunica linea vestietur feminalibus lineis verecunda celabit accingetur zona linea cidarim lineam inponet capiti haec enim vestimenta sunt sancta quibus cunctis cum lotus fuerit induetur ⁵ suscipietque ab universa multitudine filiorum Israhel duos hircos pro peccato et unum arietem in holocaustum ⁶ cumque obtulerit vitulum et oraverit pro se et pro domo sua ⁷ duos hircos stare faciet coram Domino in ostio tabernaculi testimonii ⁸ mittens super utrumque sortem unam Domino et alteram capro emissario ⁹ cuius sors exierit Domino offeret illum pro peccato ¹⁰ cuius autem in caprum emissarium statuet eum vivum coram Domino ut fundat preces super eo et emittat illum in solitudinem ¹¹ his rite celebratis offeret vitulum et rogans pro se et pro domo sua immolabit eum ¹² adsumptoque turibulo quod de prunis altaris impleverit et hauriens manu compositum thymiam in incensum ultra velum intrabit in sancta ¹³ ut positus super ignem aromatibus nebula eorum et vapor operiat oraculum quod est super testimonium et non moriatur ¹⁴ tollet quoque de sanguine vituli et asperget digito septies contra propitiatorium ad orientem ¹⁵ cumque mactaverit hircum pro peccato populi infer-

et sanguinem eius intra velum sicut praeceptum est de sanguine vituli ut aspergat e regione oraculi ¹⁶ et expiet sanctuarium ab inmunditiis filiorum Israhel et a praevaricationibus eorum cunctisque peccatis iuxta hunc ritum faciet tabernaculo testimonii quod fixum est inter eos in medio sordium habitationis eorum ¹⁷ nullus hominum sit in tabernaculo quando pontifex ingreditur sanctuarium ut roget pro se et pro domo sua et pro universo coetu Israhel donec egrediatur ¹⁸ cum autem exierit ad altare quod coram Domino est oret pro se et sumptum sanguinem vituli atque hirci fundat super cornua eius per gyrum ¹⁹ aspergensque digito septies expiet et sanctificet illud ab inmunditiis filiorum Israhel ²⁰ postquam emundarit sanctuarium et tabernaculum et altare tunc offerat hircum viventem ²¹ et posita utraque manu super caput eius confiteatur omnes iniquitates filiorum Israhel et universa delicta atque peccata eorum quae inprecans capiti eius emittet illum per hominem paratum in desertum ²² cumque portaverit hircus omnes iniquitates eorum in terram solitariam et dimissus fuerit in deserto ²³ revertetur Aaron in tabernaculum testimonii et depositis vestibis quibus prius indutus erat cum intraret sanctuarium relictisque ibi ²⁴ lavabit carnem suam in loco sancto indueturque vestimentis suis et postquam egressus obtulerit holocaustum suum ac plebis rogabit tam pro se quam pro populo ²⁵ et adipem qui oblatum est pro peccatis adolebit super altare ²⁶ ille vero qui dimiserit caprum emissarium lavabit vestimenta sua et corpus aqua et sic ingredietur in castra ²⁷ vitulum autem et hircum qui pro peccato fuerant immolati et quorum sanguis inlatus est ut in sanctuario expiatio conpleretur asportabunt foras castra et comburent igni tam pelles quam carnes eorum et fimum ²⁸ et quicumque combuserit ea lavabit vestimenta sua et carnem aqua et sic ingredietur in castra ²⁹ eritque hoc vobis legitimum sempiternum mense septimo decima die mensis adfligatis animas vestras nullumque facietis opus sive indigena sive advena qui peregrinatur inter vos ³⁰ in hac die expiatio erit vestri atque mundatio ab omnibus peccatis vestris coram Domino mundabimini ³¹ sabbatum enim requietionis est et adfligatis animas vestras religione perpetua ³² expiabit autem sacerdos qui unctus fuerit et cuius initiatae manus ut sacerdotio fungatur pro patre suo indueturque stola linea et vestibis sanctis ³³ et expiabit sanctuarium et tabernaculum testimonii atque altare sacerdotes quoque et universum populum ³⁴ eritque hoc vobis legitimum sempiternum ut oretis pro filiis Israhel et pro cunctis peccatis eorum semel in anno fecit igitur sicut praeceperat Dominus Mosi

17 et locutus est Dominus ad Mosen dicens ² loquere Aaron et filiis eius et cunctis filiis Israhel et dices ad eos iste est sermo quem mandavit Dominus dicens ³ homo quilibet de domo Israhel si occiderit bovem aut ovem sive capram in castris vel extra castra ⁴ et non obtulerit ad ostium tabernaculi oblationem Domino sanguinis reus erit quasi sanguinem fuderit

sic peribit de medio populi sui ⁵ ideo offerre debent sacerdoti filii Israhel hostias suas quas occidunt in agro ut sanctificentur Domino ante ostium tabernaculi testimonii et immolent eas hostias pacificas Domino ⁶ fundetque sacerdos sanguinem super altare Domini ad ostium tabernaculi testimonii et adolebit adipem in odorem suavitatis Domino ⁷ et nequaquam ultra immolabunt hostias suas daemonibus cum quibus fornicati sunt legitimum sempiternum erit illis et posteris eorum ⁸ et ad ipsos dices homo de domo Israhel et de advenis qui peregrinantur apud vos qui obtulerit holocaustum sive victimam ⁹ et ad ostium tabernaculi testimonii non adduxerit eam ut offeratur Domino interibit de populo suo ¹⁰ homo quilibet de domo Israhel et de advenis qui peregrinantur inter eos si comederit sanguinem obfirmabo faciem meam contra animam illius et disperdam eam de populo suo ¹¹ quia anima carnis in sanguine est et ego dedi illum vobis ut super altare in eo expietis pro animabus vestris et sanguis pro animae piaculo sit ¹² idcirco dixi filiis Israhel omnis anima ex vobis non comedet sanguinem nec ex advenis qui peregrinantur inter vos ¹³ homo quicumque de filiis Israhel et de advenis qui peregrinantur apud vos si venatione atque aucupio ceperit feram vel avem quibus vesci licitum est fundat sanguinem eius et operiat illum terra ¹⁴ anima enim omnis carnis in sanguine est unde dixi filiis Israhel sanguinem universae carnis non comedetis quia anima carnis in sanguine est et quicumque comederit illum interibit ¹⁵ anima quae comederit morticinum vel captum a bestia tam de indigenis quam de advenis lavabit vestes suas et semet ipsum aqua et contaminatus erit usque ad vesperum et hoc ordine mundus fiet ¹⁶ quod si non laverit vestimenta sua nec corpus portabit iniquitatem suam

18 locutusque est Dominus ad Mosen dicens ² loquere filiis Israhel et dices ad eos ego Dominus Deus vester ³ iuxta consuetudinem terrae Aegypti in qua habitastis non facietis et iuxta morem regionis Chanaan ad quam ego introducturus sum vos non agetis nec in legitimis eorum ambulabitis ⁴ facietis iudicia mea et praecepta servabitis et ambulabitis in eis ego Dominus Deus vester ⁵ custodite leges meas atque iudicia quae faciens homo vivet in eis ego Dominus ⁶ omnis homo ad proximam sanguinis sui non accedet ut revelet turpitudinem eius ego Dominus ⁷ turpitudinem patris et turpitudinem matris tuae non discoperies mater tua est non revelabis turpitudinem eius ⁸ turpitudinem uxoris patris tui non discoperies turpitudinem enim patris tui est ⁹ turpitudinem sororis tuae ex patre sive ex matre quae domi vel foris genita est non revelabis ¹⁰ turpitudinem filiae filii tui vel nepotis ex filia non revelabis quia turpitudinem tua est ¹¹ turpitudinem filiae uxoris patris tui quam peperit patri tuo et est soror tua non revelabis ¹² turpitudinem sororis patris tui non discoperies quia caro est patris tui ¹³ turpitudinem sororis matris tuae non revelabis eo quod caro sit matris tuae ¹⁴ turpitudinem patris tui non revelabis nec accedes ad uxorem eius quae tibi

adfinitate coniungitur ¹⁵ turpitudinem nurus tuae non revelabis quia uxor filii tui est nec discoperies ignominiam eius ¹⁶ turpitudinem uxoris fratris tui non revelabis quia turpitudinem fratris tui est ¹⁷ turpitudinem uxoris tuae et filiae eius non revelabis filiam filii eius et filiam filiae illius non sumes ut reveles ignominiam eius quia caro illius sunt et talis coitus incestus est ¹⁸ sororem uxoris tuae in pelicatum illius non accipies nec revelabis turpitudinem eius adhuc illa vivente ¹⁹ ad mulierem quae patitur menstrua non accedes nec revelabis foeditatem eius ²⁰ cum uxore proximi tui non coibis nec seminis commixtione maculaberis ²¹ de semine tuo non dabis ut consecratur idolo Moloch nec pollues nomen Dei tui ego Dominus ²² cum masculo non commisceberis coitu femineo quia abominatio est ²³ cum omni pecore non coibis nec maculaberis cum eo mulier non subcumbet iumento nec miscebitur ei quia scelus est ²⁴ ne polluamini in omnibus his quibus contaminatae sunt universae gentes quas ego eiciam ante conspectum vestrum ²⁵ et quibus polluta est terra cuius ego scelera visitabo ut evomat habitatores suos ²⁶ custodite legitima mea atque iudicia et non faciat ex omnibus abominationibus istis tam indigena quam colonus qui peregrinatur apud vos ²⁷ omnes enim execrationes istas fecerunt accolae terrae qui fuerunt ante vos et polluerunt eam ²⁸ cavete ergo ne et vos similiter evomat cum paria feceritis sicut evomit gentem quae fuit ante vos ²⁹ omnis anima quae fecerit de abominationibus his quippiam peribit de medio populi sui ³⁰ custodite mandata mea nolite facere quae fecerunt hii qui fuerunt ante vos et ne polluamini in eis ego Dominus Deus vester

19 locutus est Dominus ad Mosen dicens ² loquere ad omnem coetum filiorum Israhel et dices ad eos sancti estote quia ego sanctus sum Dominus Deus vester ³ unusquisque matrem et patrem suum timeat sabbata mea custodite ego Dominus Deus vester ⁴ nolite converti ad idola nec deos conflates faciatis vobis ego Dominus Deus vester ⁵ si immolaveritis hostiam pacificorum Domino ut sit placabilis ⁶ eo die quo fuerit immolata comedetis eam et die altero quicquid autem residuum fuerit in diem tertium igne comburetis ⁷ si quis post biduum comederit ex ea profanus erit et impietatis reus ⁸ portabit iniquitatem suam quia sanctum Domini polluit et peribit anima illa de populo suo ⁹ cum messueris segetes terrae tuae non tondebis usque ad solum superficiem terrae nec remanentes spicas colliges ¹⁰ neque in vinea tua racemos et grana decidentia congregabis sed pauperibus et peregrinis carpenda dimittes ego Dominus Deus vester ¹¹ non facietis furtum non mentiemini nec decipiet unusquisque proximum suum ¹² non peierabis in nomine meo nec pollues nomen Dei tui ego Dominus ¹³ non facies calumniam proximo tuo nec vi opprimes eum non morabitur opus mercennarii apud te usque mane ¹⁴ non maledices surdo nec coram caeco pones offendiculum sed timebis Deum tuum quia ego sum Dominus ¹⁵ non facies quod iniquum est nec iniuste iudi-

cabis nec consideres personam pauperis nec honores vultum potentis iuste iudica proximo tuo ¹⁶ non eris criminator et susurro in populis non stabis contra sanguinem proximi tui ego Dominus ¹⁷ ne oderis fratrem tuum in corde tuo sed publice argue eum ne habeas super illo peccatum ¹⁸ non quaeres ultionem nec memor eris iniuriae civium tuorum diliges amicum tuum sicut temet ipsum ego Dominus ¹⁹ leges meas custodite iumenta tua non facies coire cum alterius generis animantibus agrum non seres diverso semine veste quae ex duobus texta est non indueris ²⁰ homo si dormierit cum muliere coitu seminis quae sit ancilla etiam nubilus et tamen pretio non redempta nec libertate donata vapulabunt ambo et non morientur quia non fuit libera ²¹ pro delicto autem suo offeret Domino ad ostium tabernaculi testimonii arietem ²² orabitque pro eo sacerdos et pro delicto eius coram Domino et repropitiabitur ei dimitteturque peccatum ²³ quando ingressi fueritis terram et plantaveritis in ea ligna pomifera auferetis praepudia eorum poma quae germinant imunda erunt vobis nec edetis ex eis ²⁴ quarto anno omnis fructus eorum sanctificabitur laudabilis Domino ²⁵ quinto autem anno comedetis fructus congregantes poma quae proferunt ego Dominus Deus vester ²⁶ non comedetis cum sanguine non augurabimini nec observabitis somnia ²⁷ neque in rotundum adtondebitis comam nec radatis barbam ²⁸ et super mortuo non incidetis carnem vestram neque figuras aliquas et stigmata facietis vobis ego Dominus ²⁹ ne prostituas filiam tuam et contaminetur terra et impleatur piaculo ³⁰ sabbata mea custodite et sanctuarium meum metuite ego Dominus ³¹ ne declinetis ad magos nec ab ariolis aliquid sciscitemini ut polluamini per eos ego Dominus Deus vester ³² coram cano capite consurge et honora personam senis et time Deum tuum ego sum Dominus ³³ si habitaverit advena in terra vestra et moratus fuerit inter vos ne exprobretis ei ³⁴ sed sit inter vos quasi indigena et diligetis eum quasi vosmet ipsos fuistis enim et vos advenae in terra Aegypti ego Dominus Deus vester ³⁵ nolite facere iniquum aliquid in iudicio in regula in pondere in mensura ³⁶ statera iusta et aequa sint pondera iustus modius aequusque sextarius ego Dominus Deus vester qui eduxi vos de terra Aegypti ³⁷ custodite omnia praecepta mea et universa iudicia et facite ea ego Dominus

20 locutusque est Dominus ad Mosen dicens ² haec loqueris filiis Israhel homo de filiis Israhel et de advenis qui habitant in Israhel si quis dederit de semine suo idolo Moloch morte moriatur populus terrae lapidabit eum ³ et ego ponam faciem meam contra illum succidamque eum de medio populi sui eo quod dederit de semine suo Moloch et contaminaverit sanctuarium meum ac polluerit nomen sanctum meum ⁴ quod si negligens populus terrae et quasi parvipendens imperium meum dimiserit hominem qui dederit de semine suo Moloch nec voluerit eum occidere ⁵ ponam faciem meam super hominem illum et cognationem eius succidamque et ipsum et omnes qui con-

senserunt ei ut fornicarentur cum Moloch de medio populi sui ⁶ anima quae declinaverit ad magos et ariolos et fornicata fuerit cum eis ponam faciem meam contra eam et interficiam illam de medio populi sui ⁷ sanctificamini et estote sancti quia ego Dominus Deus vester ⁸ custodite praecepta mea et facite ea ego Dominus qui sanctifico vos ⁹ qui maledixerit patri suo et matri morte moriatur patri matrique maledixit sanguis eius sit super eum ¹⁰ si moechatus quis fuerit cum uxore alterius et adulterium perpetrarit cum coniuge proximi sui morte moriantur et moechus et adultera ¹¹ qui dormierit cum noverca sua et revelaverit ignominiam patris sui morte moriantur ambo sanguis eorum sit super eos ¹² si quis dormierit cum nuru sua uterque moriantur quia scelus operati sunt sanguis eorum sit super eos ¹³ qui dormierit cum masculo coitu femineo uterque operati sunt nefas morte moriantur sit sanguis eorum super eos ¹⁴ qui supra uxorem filiam duxerit matrem eius scelus operatus est vivus ardebit cum eis nec permanebit tantum nefas in medio vestri ¹⁵ qui cum iumento et pecore coierit morte moriatur pecus quoque occidite ¹⁶ mulier quae subcubuerit cuilibet iumento simul interficietur cum eo sanguis eorum sit super eos ¹⁷ qui acceperit sororem suam filiam patris sui vel filiam matris suae et viderit turpitudinem eius illaque conspexerit fratris ignominiam nefariam rem operati sunt occidentur in conspectu populi sui eo quod turpitudinem suam multo revelarint et portabunt iniquitatem suam ¹⁸ qui coierit cum muliere in fluxu menstruo et revelaverit turpitudinem eius ipsaque aperuerit fontem sanguinis sui interficientur ambo de medio populi sui ¹⁹ turpitudinem materterae tuae et amitae tuae non discoperies qui hoc fecerit ignominiam carnis suae nudavit portabunt ambo iniquitatem suam ²⁰ qui coierit cum uxore patris sui vel avunculi sui et revelaverit ignominiam cognationis suae portabunt ambo peccatum suum absque liberis morientur ²¹ qui duxerit uxorem fratris sui rem facit illicitam turpitudinem fratris sui revelavit absque filiis erunt ²² custodite leges meas atque iudicia et facite ea ne et vos evomat terra quam intraturi estis et habitaturi ²³ nolite ambulare in legitimis nationum quas ego expulsurus sum ante vos omnia enim haec fecerunt et abominatus sum eos ²⁴ vobis autem loquor possidete terram eorum quam dabo vobis in hereditatem terram fluentem lacte et melle ego Dominus Deus vester qui separavi vos a ceteris populis ²⁵ separate ergo et vos iumentum mundum ab immundo et avem mundam ab imunda ne polluatis animas vestras in pecore et in avibus et cunctis quae moventur in terra et quae vobis ostendi esse polluta ²⁶ eritis sancti mihi quia sanctus ego sum Dominus et separavi vos a ceteris populis ut essetis mei ²⁷ vir sive mulier in quibus pythonicus vel divinationis fuerit spiritus morte moriantur lapidibus obruent eos sanguis eorum sit super illos

21 dixit quoque Dominus ad Mosen loquere ad sacerdotes filios Aaron et dices eis ne conta-

minetur sacerdos in mortibus civium suorum ² nisi tantum in consanguineis ac propinquis id est super matre et patre et filio ac filia fratre quoque ³ et sorore virgine quae non est nupta viro ⁴ sed nec in principe populi sui contaminabitur ⁵ non radent caput nec barbam neque in carnibus suis facient incisuras ⁶ sancti erunt Deo suo et non polluent nomen eius incensum enim Domini et panes Dei sui offerunt et ideo sancti erunt ⁷ scortum et vile prostibulum non ducet uxorem nec eam quae repudiata est a marito quia consecratus est Deo suo ⁸ et panes propositionis offert sit ergo sanctus quia et ego sanctus sum Dominus qui sanctifico vos ⁹ sacerdotis filia si deprehensa fuerit in stupro et violaverit nomen patris sui flammis exuretur ¹⁰ pontifex id est sacerdos maximus inter fratres suos super cuius caput fustum est unctiois oleum et cuius manus in sacerdotio consecratae sunt vestitusque est sanctis vestibus caput suum non discoperiet vestimenta non scindet ¹¹ et ad omnem mortuum non ingredietur omnino super patre quoque suo et matre non contaminabitur ¹² nec egredietur de sanctis ne polluat sanctuarium Domini quia oleum sanctae unctiois Dei sui super eum est ego Dominus ¹³ virginem ducet uxorem ¹⁴ viduam et repudiatam et sordidam atque meretricem non accipiet sed puellam de populo suo ¹⁵ ne commisceat stirpem generis sui vulgo gentis suae quia ego Dominus qui sanctifico eum ¹⁶ locutusque est Dominus ad Mosen dicens ¹⁷ loquere ad Aaron homo de semine tuo per familias qui habuerit maculam non offeret panes Deo suo ¹⁸ nec accedet ad ministerium eius si caecus fuerit si claudus si vel parvo vel grandi et torto naso ¹⁹ si fracto pede si manu ²⁰ si gibbus si lippus si albuginem habens in oculo si iugem scabiem si inpetiginem in corpore vel hirniosus ²¹ omnis qui habuerit maculam de semine Aaron sacerdotis non accedet offerre hostias Domino nec panes Deo suo ²² vescetur tamen panibus qui offeruntur in sanctuario ²³ ita dumtaxat ut intra velum non ingrediatur nec accedat ad altare quia maculam habet et contaminare non debet sanctuarium meum ego Dominus qui sanctifico eos ²⁴ locutus est ergo Moses ad Aaron et filios eius et ad omnem Israhel cuncta quae sibi fuerant imperata

22 locutus quoque est Dominus ad Mosen dicens ² loquere ad Aaron et ad filios eius ut caveant ab his quae consecrata sunt filiorum Israhel et non contaminent nomen sanctificatorum mihi quae ipsi offerunt ego Dominus ³ dic ad eos et ad posteros eorum omnis homo qui accesserit de stirpe vestra ad ea quae consecrata sunt et quae obtulerunt filii Israhel Domino in quo est inmunditia peribit coram Domino ego sum Dominus ⁴ homo de semine Aaron qui fuerit leprosus aut patiens fluxum seminis non vescetur de his quae sanctificata sunt mihi donec sanetur qui tetigerit inmundum super mortuo et ex quo egreditur semen quasi coitus ⁵ et qui tangit reptile et quodlibet inmundum cuius tactus est sordidus ⁶ inmundus erit usque ad vesperum et non vescetur his quae sanctifi-

cata sunt sed cum laverit carnem suam aqua ⁷ et occubuerit sol tunc mundatus vescetur de sanctificatis quia cibus illius est ⁸ morticinum et captum a bestia non comedent nec polluentur in eis ego sum Dominus ⁹ custodient praecepta mea ut non subiaceant peccato et moriantur in sanctuario cum polluerint illud ego Dominus qui sanctifico eos ¹⁰ omnis alienigena non comedet de sanctificatis inquilinus sacerdotis et mercennarius non vescetur ex eis ¹¹ quem autem sacerdos emerit et qui vernaculus domus eius fuerit hii comedent ex eis ¹² si filia sacerdotis cuilibet ex populo nupta fuerit de his quae sanctificata sunt et de primitiis non vescetur ¹³ sin autem vidua vel repudiata et absque liberis reversa fuerit ad domum patris sui sicut puella consuerat aletur cibis patris sui omnis alienigena comedendi ex eis non habet potestatem ¹⁴ qui comederit de sanctificatis per ignorantiam addet quintam partem cum eo quod comedit et dabit sacerdoti in sanctuarium ¹⁵ nec contaminabunt sanctificata filiorum Israhel quae offerunt Domino ¹⁶ ne forte sustineant iniquitatem delicti sui cum sanctificata comederint ego Dominus qui sanctifico eos ¹⁷ locutus est Dominus ad Mosen dicens ¹⁸ loquere ad Aaron et filios eius et ad omnes filios Israhel dicesque ad eos homo de domo Israhel et de advenis qui habitant apud vos qui obtulerit oblationem suam vel vota solvens vel sponte offerens quicquid illud obtulerit in holocaustum Domini ¹⁹ ut offeratur per vos masculus immaculatus erit ex bubus et ex ovibus et ex capris ²⁰ si maculam habuerit non offeretis neque erit acceptabile ²¹ homo qui obtulerit victimam pacificorum Domino vel vota solvens vel sponte offerens tam de bubus quam de ovibus immaculatum offeret ut acceptabile sit omnis macula non erit in eo ²² si caecum fuerit si fractum si cicatricem habens si papulas aut scabiem vel inpetiginem non offeretis ea Domino neque adolebitis ex eis super altare Domini ²³ bovem et ovem aure et cauda amputatis voluntarie offerre potes votum autem ex his solvi non potest ²⁴ omne animal quod vel contritis vel tunsis vel sectis ablatisque testiculis est non offeretis Domino et in terra vestra hoc omnino ne faciatis ²⁵ de manu alienigenae non offeretis panes Deo vestro et quicquid aliud dare voluerint quia corrupta et maculata sunt omnia non suscipietis ea ²⁶ locutusque est Dominus ad Mosen dicens ²⁷ bos ovis et capra cum genita fuerint septem diebus erunt sub ubere matris suae die autem octavo et deinceps offerri poterunt Domino ²⁸ sive illa bos sive ovis non immobilabuntur una die cum fetibus suis ²⁹ si immolaveritis hostiam pro gratiarum actione Domino ut possit esse placabilis ³⁰ eodem die comedetis eam non remanebit quicquam in mane alterius diei ego Dominus ³¹ custodite mandata mea et facite ea ego Dominus ³² ne polluatis nomen meum sanctum ut sanctificer in medio filiorum Israhel ego Dominus qui sanctifico vos ³³ et eduxi de terra Aegypti ut essem vobis in Deum ego Dominus

23 locutus est Dominus ad Mosen dicens ² loquere filiis Israhel et dices ad eos hae sunt feriae Domini quas vocabitis sanctas ³ sex diebus facietis opus dies septimus quia sabbati requies est vocabitur sanctus omne opus non facietis in eo sabbatum Domini est in cunctis habitationibus vestris ⁴ hae sunt ergo feriae Domini sanctae quas celebrare debetis temporibus suis ⁵ mense primo quartadecima die mensis ad vesperum phase Domini est ⁶ et quintadecima die mensis huius sollemnitas azymorum Domini est septem diebus azyma comedetis ⁷ dies primus erit vobis celeberrimus sanctusque omne opus servile non facietis in eo ⁸ sed offeretis sacrificium in igne Domino septem diebus dies autem septimus erit celebrior et sanctior nullumque servile opus fiet in eo ⁹ locutusque est Dominus ad Mosen dicens ¹⁰ loquere filiis Israhel et dices ad eos cum ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis et messueritis segetem feretis manipulos spicarum primitias messis vestrae ad sacerdotem ¹¹ qui elevabit fasciculum coram Domino ut acceptabile sit pro vobis altero die sabbati et sanctificabit illum ¹² atque in eodem die quo manipulus consecratur caedetur agnus immaculatus anniculus in holocaustum Domini ¹³ et libamenta offerentur cum eo duae decimae similiae conspersae oleo in incensum Domini odoremque suavissimum liba quoque vini quarta pars hin ¹⁴ panem et pulentam et pultes non comedetis ex segete usque ad diem qua offeratis ex ea Deo vestro praeceptum est sempiternum in generationibus cunctisque habitaculis vestris ¹⁵ numerabitis ergo ab altero die sabbati in quo obtulistis manipulum primitiarum septem ebdomadas plenas ¹⁶ usque ad alteram diem expletionis ebdomadae septimae id est quinquaginta dies et sic offeretis sacrificium novum Domino ¹⁷ ex omnibus habitaculis vestris panes primitiarum duos de duabus decimis similiae fermentatae quos coquetis in primitias Domini ¹⁸ offeretisque cum panibus septem agnos immaculatos anniculos et vitulum de armento unum et arietes duos et erunt in holocausto cum libamentis suis in odorem suavissimum Domino ¹⁹ facietis et hircum pro peccato duosque agnos anniculos hostias pacificorum ²⁰ cumque elevaverit eos sacerdos cum panibus primitiarum coram Domino cedent in usum eius ²¹ et vocabitis hunc diem celeberrimum atque sanctissimum omne opus servile non facietis in eo legitimum sempiternum erit in cunctis habitaculis et generationibus vestris ²² postquam autem messueritis segetem terrae vestrae non secabitis eam usque ad solum nec remanentes spicas colligetis sed pauperibus et peregrinis dimittetis eas ego Dominus Deus vester ²³ locutusque est Dominus ad Mosen dicens ²⁴ loquere filiis Israhel mense septimo prima die mensis erit vobis sabbatum memorabile clangentibus tubis et vocabitur sanctum ²⁵ omne opus servile non facietis in eo et offeretis holocaustum Domino ²⁶ locutusque est Dominus ad Mosen dicens ²⁷ decimo die mensis huius septimi dies expiationum erit celeberrimus et vocabitur sanctus adfligetisque

animas vestras in eo et offeretis holocaustum Domino ²⁸ omne opus non facietis in tempore diei huius quia dies propitiationis est ut propitietur vobis Dominus Deus vester ²⁹ omnis anima quae adflicta non fuerit die hoc peribit de populis suis ³⁰ et quae operis quippiam fecerit delebo eam de populo suo ³¹ nihil ergo operis facietis in eo legitimum sempiternum erit vobis in cunctis generationibus et habitationibus vestris ³² sabbatum requietionis est adfligetis animas vestras die nono mensis a vespero usque ad vesperum celebrabit sabbata vestra ³³ et locutus est Dominus ad Mosen dicens ³⁴ loquere filiis Israhel a quintodecimo die mensis huius septimi erunt feriae tabernaculorum septem diebus Domino ³⁵ dies primus vocabitur celeberrimus atque sanctissimus omne opus servile non facietis ³⁶ et septem diebus offeretis holocausta Domino dies quoque octavus erit celeberrimus atque sanctissimus et offeretis holocaustum Domino est enim coetus atque collectae omne opus servile non facietis in eo ³⁷ hae sunt feriae Domini quas vocabitis celeberrimas et sanctissimas offeretisque in eis oblationes Domino holocausta et libamenta iuxta ritum uniuscuiusque diei ³⁸ exceptis sabbatis Domini donisque vestris et quae offertis ex voto vel quae sponte tribuitis Domino ³⁹ a quintodecimo ergo die mensis septimi quando congregaveritis omnes fructus terrae vestrae celebrabit sabbatum Domini septem diebus die primo et die octavo erit sabbatum id est requies ⁴⁰ sumetisque vobis die primo fructus arborum pulcherrimae spatulasque palmarum et ramos ligni densarum frondium et salices de torrente et laetabimini coram Domino Deo vestro ⁴¹ celebrabitisque sollemnitatem eius septem diebus per annum legitimum sempiternum erit in generationibus vestris mense septimo festa celebrabit ⁴² et habitabit in umbraculis septem diebus omnis qui de genere est Israhel manebit in tabernaculis ⁴³ ut discant posteri vestri quod in tabernaculis habitare fecerim filios Israhel cum educerem eos de terra Aegypti ego Dominus Deus vester ⁴⁴ locutusque est Moses super sollemnitatibus Domini ad filios Israhel

24 et locutus est Dominus ad Mosen dicens ² praecipe filiis Israhel ut adferant tibi oleum de olivis purissimum ac lucidum ad concinnandas lucernas iugiter ³ extra velum testimonii in tabernaculo foederis ponetque eas Aaron a vespere usque in mane coram Domino cultu ritumque perpetuo in generationibus vestris ⁴ super candelabro mundissimo ponentur semper in conspectu Domini ⁵ accipies quoque similam et coques ex ea duodecim panes qui singuli habebunt duas decimas ⁶ quorum senos altrinsecus super mensam purissimam coram Domino statues ⁷ et pones super eos tus lucidissimum ut sit panis in monumentum oblationis Domini ⁸ per singula sabbata mutabuntur coram Domino suscepti a filiis Israhel foedere sempiterno ⁹ eruntque Aaron et filiorum eius ut comedant eos in loco sancto quia sanctum sanctorum est de sacrificiis Domini iure perpetuo ¹⁰ ecce

autem egressus filius mulieris israhelitis quem pepererat de viro aegyptio inter filios Israhel iurgatus est in castris cum viro israhelite ¹¹ cumque blasphemasset nomen et maledixisset ei adductus est ad Mosen vocabatur autem mater eius Salumith filia Dabri de tribu Dan ¹² miseruntque eum in carcerem donec nossent quid iuberet Dominus ¹³ qui locutus est ad Mosen ¹⁴ dicens educ blasphemum extra castra et ponant omnes qui audierunt manus suas super caput eius et lapidet eum populus universus ¹⁵ et ad filios Israhel loqueris homo qui maledixerit Deo suo portabit peccatum suum ¹⁶ et qui blasphemaverit nomen Domini morte moriatur lapidibus opprimet eum omnis multitudo sive ille civis seu peregrinus fuerit qui blasphemaverit nomen Domini morte moriatur ¹⁷ qui percusserit et occiderit hominem morte moriatur ¹⁸ qui percusserit animal reddat vicarium id est animam pro anima ¹⁹ qui interrogaverit maculam cuilibet civium suorum sicut fecit fiet ei ²⁰ fracturam pro fractura oculum pro oculo dentem pro dente restituet qualem inflixerit maculam talem sustinere coetur ²¹ qui percusserit iumentum reddet aliud qui percusserit hominem punietur ²² aequum iudicium sit inter vos sive peregrinus sive civis peccaverit quia ego sum Dominus Deus vester ²³ locutusque est Moses ad filios Israhel et eduxerunt eum qui blasphemaverat extra castra ac lapidibus oppresserunt feceruntque filii Israhel sicut praeceperat Dominus Mosi

25 locutusque est Dominus ad Mosen in monte Sinai dicens ² loquere filiis Israhel et dices ad eos quando ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis sabbatizet sabbatum Domini ³ sex annis seres agrum tuum et sex annis putabis vineam tuam colligesque fructus eius ⁴ septimo autem anno sabbatum erit terrae requietionis Domini agrum non seres et vineam non putabis ⁵ quae sponte gignit humus non metes et uvas primitiarum tuarum non colliges quasi vindemiam annus enim requietionis terrae est ⁶ sed erunt vobis in cibum tibi et servo tuo ancillae et mercenario tuo et advenae qui peregrinantur apud te ⁷ iumentis tuis et pecoribus omnia quae nascuntur praebebunt cibum ⁸ numerabis quoque tibi septem ebdomades annorum id est septem septies quae simul faciunt annos quadraginta novem ⁹ et clanges bucina mense septimo decima die mensis propitiationis tempore in universa terra vestra ¹⁰ sanctificabisque annum quinquagesimum et vocabis remissionem cunctis habitatoribus terrae tuae ipse est enim iobeus revertetur homo ad possessionem suam et unusquisque rediet ad familiam pristinam ¹¹ quia iobeus est et quinquagesimus annus non seretis neque metetis sponte in agro nascentia et primitias vindemiae non colligetis ¹² ob sanctificationem iobei sed statim ablata comedetis ¹³ anno iobei redient omnes ad possessiones suas ¹⁴ quando vendes quippiam civi tuo vel emes ab eo ne contristes fratrem tuum sed iuxta numerum annorum iobei emes ab eo ¹⁵ et iuxta supplicationem frugum vendet tibi ¹⁶ quanto plus anni re-

manserint post iobeum tanto crescet et pretium et quanto minus temporis numeraveris tanto minoris et emptio constabit tempus enim frugum vendet tibi ¹⁷ nolite adfligere contribules vestros sed timeat unusquisque Deum suum quia ego Dominus Deus vester ¹⁸ facite praecepta mea et iudicia custodite et implete ea ut habitare possitis in terra absque ullo pavore ¹⁹ et gignat vobis humus fructus suos quibus vescamini usque ad saturitatem nullius impetum formidantes ²⁰ quod si dixeritis quid comedemus anno septimo si non seruerimus neque collegerimus fruges nostras ²¹ dabo benedictionem meam vobis anno sexto et faciet fructus trium annorum ²² seretisque anno octavo et comedetis veteres fruges usque ad nonum annum donec nova nascantur edetis vetera ²³ terra quoque non veniet in perpetuum quia mea est et vos advenae et coloni mei estis ²⁴ unde cuncta regio possessionis vestrae sub redemptionis condicione vendetur ²⁵ si adtenuatus frater tuus vendiderit possessiunculam suam et voluerit propinquus eius potest redimere quod ille vendiderat ²⁶ sin autem non habuerit proximum et ipse pretium ad redimendum potuerit invenire ²⁷ computabuntur fructus ex eo tempore quo vendidit et quod reliquum est reddet emptori sicque recipiet possessionem suam ²⁸ quod si non invenerit manus eius ut reddat pretium habebit emptor quod emerat usque ad annum iobeum in ipso enim omnis venditio redit ad dominum et ad possessorem pristinum ²⁹ qui vendiderit domum intra urbis muros habebit licentiam redimendi donec unus impleatur annus ³⁰ si non redemerit et anni circulus fuerit evolutus emptor possidebit eam et posterius eius in perpetuum et redimi non poterit etiam in iobeo ³¹ sin autem in villa fuerit domus quae muros non habet agrorum iure vendetur si ante redempta non fuerit in iobeo revertetur ad dominum ³² aedes Levitarum quae in urbibus sunt semper possunt redimi ³³ si redemptae non fuerint in iobeo revertentur ad dominos quia domus urbium leviticarum pro possessionibus sunt inter filios Israhel ³⁴ suburbana autem eorum non venient quia possessio sempiterna est ³⁵ si adtenuatus fuerit frater tuus et infirmus manu et susceperis eum quasi advenam et peregrinum et vixerit tecum ³⁶ ne accipias usuras ab eo nec amplius quam dedisti time Deum tuum ut vivere possit frater tuus apud te ³⁷ pecuniam tuam non dabis ei ad usuram et frugum superabundantiam non exiges ³⁸ ego Dominus Deus vester qui eduxi vos de terra Aegypti ut darem vobis terram Chanaan et essem vester Deus ³⁹ si paupertate compulsus vendiderit se tibi frater tuus non eum opprimes servitute famulorum ⁴⁰ sed quasi mercennarius et colonus erit usque ad annum iobeum operabitur apud te ⁴¹ et postea egredietur cum liberis suis et revertetur ad cognationem et ad possessionem patrum suorum ⁴² mei enim servi sunt et ego eduxi eos de terra Aegypti non venient condicione servorum ⁴³ ne adfligas eum per potentiam sed metuito Deum tuum ⁴⁴ servus et ancilla sint vobis de nationibus quae in circuitu vestro

sunt ⁴⁵ et de advenis qui peregrinantur apud vos vel qui ex his nati fuerint in terra vestra hos habebitis famulos ⁴⁶ et hereditario iure transmittetis ad posteros ac possidebitis in aeternum fratres autem vestros filios Israhel ne opprimatis per potentiam ⁴⁷ si invaluerit apud vos manus advenae atque peregrini et adtenuatus frater tuus vendiderit se ei aut cuiquam de stirpe eius ⁴⁸ post venditionem potest redimi qui voluerit ex fratribus suis redimet eum ⁴⁹ et patruus et patruelis et consanguineus et adfinis sin autem et ipse potuerit redimet se ⁵⁰ supputatis dumtaxat annis a tempore venditionis suae usque ad annum iobeum et pecunia qua venditus fuerat iuxta annorum numerum et rationem mercennarii supputata ⁵¹ si plures fuerint anni qui remanent usque ad iobeum secundum hos reddet et pretium ⁵² si pauci ponet rationem cum eo iuxta annorum numerum et reddet emptori quod reliquum est annorum ⁵³ quibus ante servivit mercedibus inputatis non adfliget eum violenter in conspectu tuo ⁵⁴ quod si per haec redimi non potuerit anno iobeum egredietur cum liberis suis ⁵⁵ mei sunt enim servi filii Israhel quos eduxi de terra Aegypti

26 ego Dominus Deus vester non facietis vobis idolum et sculptile nec titulos erigetis nec in signum lapidem ponetis in terra vestra ut adoretis eum ego enim sum Dominus Deus vester ² custodite sabbata mea et pavete ad sanctuarium meum ego Dominus ³ si in praeceptis meis ambulaveritis et mandata mea custodieritis et feceritis ea dabo vobis pluvias temporibus suis ⁴ et terra gignet germen suum et pomis arbores replebuntur ⁵ adprehendet messium tritura vindemiam et vindemia occupabit sementem et comedetis panem vestrum in saturitatem et absque pavore habitabitis in terra vestra ⁶ dabo pacem in finibus vestris dormietis et non erit qui exterreat auferam malas bestias et gladius non transibit terminos vestros ⁷ persequemini inimicos vestros et corruent coram vobis ⁸ persequentur quinque de vestris centum alienos et centum ex vobis decem milia cadent inimici vestri in conspectu vestro gladio ⁹ respiciam vos et crescere faciam multiplicabimini et firmabo pactum meum vobiscum ¹⁰ comedetis vetustissima veterum et vetera novis supervenientibus proicietis ¹¹ ponam tabernaculum meum in medio vestri et non abiciet vos anima mea ¹² ambulabo inter vos et ero vester Deus vosque eritis populus meus ¹³ ego Dominus Deus vester qui eduxi vos de terra Aegyptiorum ne serviretis eis et qui confregi catenas cervicum vestrarum ut incederetis erecti ¹⁴ quod si non audieritis me nec feceritis omnia mandata mea ¹⁵ si spreveritis leges meas et iudicia mea contempseritis ut non faciatis ea quae a me constituta sunt et ad irritum perducatis pactum meum ¹⁶ ego quoque haec faciam vobis visitabo vos velociter in egestate et ardore qui conficiat oculos vestros et consumat animas frustra seretis sementem quae ab hostibus devorabitur ¹⁷ ponam faciem meam contra vos et corruetis coram hostibus vestris et subiciemini his qui oderunt vos fugietis nem-

ine persequente ¹⁸ sin autem nec sic oboedieritis mihi addam correptiones vestras septuplum propter peccata vestra ¹⁹ et conteram superbiam duritiae vestrae daboque caelum vobis desuper sicut ferrum et terram aeneam ²⁰ consumetur in cassum labor vester non proferet terra germen nec arbores poma praebebunt ²¹ si ambulaveritis ex adverso mihi nec volueritis audire me addam plagas vestras usque in septuplum propter peccata vestra ²² emittamque in vos bestias agri quae consumant et vos et pecora vestra et ad paucitatem cuncta redigant desertaeque fiant viae vestrae ²³ quod si nec sic volueritis recipere disciplinam sed ambulaveritis ex adverso mihi ²⁴ ego quoque contra vos adversus incedam et percutiam vos septies propter peccata vestra ²⁵ inducamque super vos gladium ultorem foederis mei cumque confugeritis in urbes mittam pestilentiam in medio vestri et trademini hostium manibus ²⁶ postquam confregero baculum panis vestri ita ut decem mulieres in uno clibano coquant panes et reddant eos ad pondus et comedetis et non saturabimini ²⁷ sin autem nec per haec audieritis me sed ambulaveritis contra me ²⁸ et ego incedam adversum vos in furore contrario et corripiam vos septem plagis propter peccata vestra ²⁹ ita ut comedatis carnes filiorum et filiarum vestrarum ³⁰ destruam excelsa vestra et simulacra confringam cadetis inter ruinas idolorum vestrorum et abominabitur vos anima mea ³¹ in tantum ut urbes vestras redigam in solitudinem et deserta faciam sanctuaria vestra nec recipiam ultra odorem suavissimum ³² disperdamque terram vestram et stupebunt super ea inimici vestri cum habitatores illius fuerint ³³ vos autem dispergam in gentes et evaginabo post vos gladium eritque terra vestra deserta et civitates dirutae ³⁴ tunc placebunt terrae sabbata sua cunctis diebus solitudinis suae quando fueritis ³⁵ in terra hostili sabbatizabit et requiescet in sabbatis solitudinis suae eo quod non requieverit in sabbatis vestris quando habitabatis in ea ³⁶ et qui de vobis remanserint dabo pavorem in cordibus eorum in regionibus hostium terrebit eos sonitus folii volantis et ita fugient quasi gladius cadent nullo sequente ³⁷ et corruent singuli super fratres suos quasi bella fugientes nemo vestrum inimicis audebit resistere ³⁸ peribitis inter gentes et hostilis vos terra consumet ³⁹ quod si et de his aliqui remanserint tabescent in iniquitatibus suis in terra inimicorum suorum et propter peccata patrum suorum et sua adfligentur ⁴⁰ donec confiteantur iniquitates suas et maiorum suorum quibus praevaricati sunt in me et ambulaverunt ex adverso mihi ⁴¹ ambulabo igitur et ego contra eos et inducam illos in terram hostilem donec erubescat incircumcisa mens eorum tunc orabunt pro impietatibus suis ⁴² et recordabor foederis mei quod pepigi cum Iacob et Isaac et Abraham terrae quoque memor ero ⁴³ quae cum relicta fuerit ab eis conplacebit sibi in sabbatis suis patiens solitudinem propter illos ipsi vero rogabunt pro peccatis suis eo quod abiecerint iudicia mea et leges meas despexerint

⁴⁴ et tamen etiam cum essent in terra hostili non penitus abiecti eos neque sic despexi ut consumerentur et irritum facerem pactum meum cum eis ego enim sum Dominus Deus eorum ⁴⁵ et recordabor foederis mei pristini quando eduxi eos de terra Aegypti in conspectu gentium ut essem Deus eorum ego Dominus Deus ⁴⁶ haec sunt praecepta atque iudicia et leges quas dedit Dominus inter se et inter filios Israhel in monte Sinai per manum Mosi

27 locutusque est Dominus ad Mosen dicens ² loquere filiis Israhel et dices ad eos homo qui votum fecerit et sponderit Deo animam suam sub aestimatione dabit pretium ³ si fuerit masculus a vicesimo usque ad sexagesimum annum dabit quinquaginta siclos argenti ad mensuram sanctuarii ⁴ si mulier triginta ⁵ a quinto autem anno usque ad vicesimum masculus dabit viginti siclos femina decem ⁶ ab uno mense usque ad annum quintum pro masculino dabuntur quinque sicli pro femina tres ⁷ sexagenarius et ultra masculus dabit quindecim siclos femina decem ⁸ si pauper fuerit et aestimationem reddere non valebit stabit coram sacerdote et quantum ille aestimaverit et viderit eum posse reddere tantum dabit ⁹ animal autem quod immolari potest Domino si quis voverit sanctum erit ¹⁰ et mutari non poterit id est nec melius malo nec peius bono quod si mutaverit et ipsum quod mutatum est et illud pro quo mutatum est consecratum erit Domino ¹¹ animal inmundum quod immolari Domino non potest si quis voverit adducetur ante sacerdotem ¹² qui diiudicans utrum bonum an malum sit statuet pretium ¹³ quod si dare voluerit is qui offert addet supra aestimationis quintam partem ¹⁴ homo si voverit domum suam et sanctificaverit Domino considerabit eam sacerdos utrum bona an mala sit et iuxta pretium quod ab eo fuerit constitutum venundabitur ¹⁵ sin autem ille qui voverat voluerit redimere eam dabit quintam partem aestimationis supra et habebit domum ¹⁶ quod si agrum possessionis suae voverit et consecraverit Domino iuxta mensuram sementis aestimabitur pretium si triginta modiis hordei seritur terra quinquaginta siclis veniet argenti ¹⁷ si statim ab an-

no incipientis iobei voverit agrum quanto valere potest tanto aestimabitur ¹⁸ sin autem post aliquantum temporis supputabit sacerdos pecuniam iuxta annorum qui reliqui sunt numerum usque ad iobeum et detrahetur ex pretio ¹⁹ quod si voluerit redimere agrum ille qui voverat addet quintam partem aestimatae pecuniae et possidebit eum ²⁰ sin autem noluerit redimere sed alteri cuilibet fuerit venundatus ultra eum qui voverat redimere non poterit ²¹ quia cum iobei venerit dies sanctificatus erit Domino et possessio consecrata ad ius pertinet sacerdotum ²² si ager emptus et non de possessione maiorum sanctificatus fuerit Domino ²³ supputabit sacerdos iuxta annorum numerum usque ad iobeum pretium et dabit ille qui voverat eum Domino ²⁴ in iobeo autem revertetur ad priorem possessionis suae ²⁵ omnis aestimatio siclo sanctuarii ponderabitur siclus viginti obolos habet ²⁶ primogenita quae ad Dominum pertinent nemo sanctificare poterit et vovere sive bos sive ovis fuerit Domini sunt ²⁷ quod si inmundum est animal redimet qui obtulit iuxta aestimationem tuam et addet quintam partem pretii si redimere noluerit vendetur alteri quantumcumque a te fuerit aestimatum ²⁸ omne quod Domino consecratur sive homo fuerit sive animal sive ager non veniet nec redimi poterit quicquid semel fuerit consecratum sanctum sanctorum erit Domino ²⁹ et omnis consecratio quae offertur ab homine non redimetur sed morte morietur ³⁰ omnes decimae terrae sive de frugibus sive de pomis arborum Domini sunt et illi sanctificantur ³¹ si quis autem voluerit redimere decimas suas addet quintam partem earum ³² omnium decimarum boves et oves et caprae quae sub pastoris virga transeunt quicquid decimum venerit sanctificabitur Domino ³³ non eligetur nec bonum nec malum nec altero commutabitur si quis mutaverit et quod mutatum est et pro quo mutatum est sanctificabitur Domino et non redimetur ³⁴ haec sunt praecepta quae mandavit Dominus Mosi ad filios Israhel in monte Sinai

Numeri

1 locutusque est Dominus ad Mosen in deserto Sinai in tabernaculo foederis prima die mensis secundi anno altero egressionis eorum ex Aegypto dicens ² tollite summam universae congregationis filiorum Israhel per cognationes et domos suas et nomina singulorum quicquid sexus est masculini ³ a vicesimo anno et supra omnium virorum fortium ex Israhel et numerabitis eos per turmas suas tu et Aaron ⁴ eruntque vobiscum principes tribuum ac domorum in cognationibus suis ⁵ quorum ista sunt nomina de Ruben Elisur filius Sedor ⁶ de Symeon Salamihel filius Surisaddai ⁷ de Iuda Naasson filius Aminadab ⁸ de Isachar Nathanahel filius Suar ⁹ de Zabulon Heliab filius Helon ¹⁰ filiorum autem Ioseph de Ephraim Helisama filius Ammiud de Manasse Gamalihel filius Phadassur ¹¹ de Benjamin Abidan filius Gedeonis ¹² de Dan Ahiezer filius Amisaddai ¹³ de Aser Phegihel filius Ochran ¹⁴ de Gad Heliasaph filius Duhel ¹⁵ de Nephthali Ahira filius Henan ¹⁶ hii nobilissimi principes multitudinis per tribus et cognationes suas et capita exercitus Israhel ¹⁷ quos tulerunt Moses et Aaron cum omni vulgi multitudine ¹⁸ et congregaverunt primo die mensis secundi recensentes eos per cognationes et domos ac familias et capita et nomina singulorum a vicesimo anno et supra ¹⁹ sicut praeceperat Dominus Mosi numeratique sunt in deserto Sinai ²⁰ de Ruben primogenito Israhelis per generationes et familias ac domos suas et nomina capitum singulorum omne quod sexus est masculini a vicesimo anno et supra procedentium ad bellum ²¹ quadraginta sex milia quingenti ²² de filiis Symeon per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina et capita singulorum omne quod sexus est masculini a vicesimo anno et supra procedentium ad bellum ²³ quinquaginta novem milia trecenti ²⁴ de filiis Gad per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a viginti annis et supra omnes qui ad bella procederent ²⁵ quadraginta quinque milia sescenti quinquaginta ²⁶ de filiis Iuda per generationes et familias ac domos cognationum suarum per nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere ²⁷ recensiti sunt septuaginta quattuor milia sescenti ²⁸ de filiis Isachar per generationes et familias ac domos cognationum suarum per nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui ad bella procederent ²⁹ recensiti sunt quinquaginta quattuor milia quadringenti ³⁰ de filiis Zabulon per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singu-

lorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere ³¹ quinquaginta septem milia quadringenti ³² de filiis Ioseph filiorum Ephraim per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere ³³ quadraginta milia quingenti ³⁴ porro filiorum Manasse per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a viginti annis et supra omnes qui poterant ad bella procedere ³⁵ triginta duo milia ducenti ³⁶ de filiis Benjamin per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt nominibus singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere ³⁷ triginta quinque milia quadringenti ³⁸ de filiis Dan per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt nominibus singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere ³⁹ sexaginta duo milia septingenti ⁴⁰ de filiis Aser per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere ⁴¹ quadraginta milia et mille quingenti ⁴² de filiis Nephthali per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt nominibus singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere ⁴³ quinquaginta tria milia quadringenti ⁴⁴ hii sunt quos numeraverunt Moses et Aaron et duodecim principes Israhel singulos per domos cognationum suarum ⁴⁵ fueruntque omnes filiorum Israhel per domos et familias suas a vicesimo anno et supra qui poterant ad bella procedere ⁴⁶ sescenta tria milia virorum quingenti quinquaginta ⁴⁷ Levitae autem in tribu familiarum suarum non sunt numerati cum eis ⁴⁸ locutusque est Dominus ad Mosen dicens ⁴⁹ tribum Levi noli numerare neque ponas summam eorum cum filiis Israhel ⁵⁰ sed constitue eos super tabernaculum testimonii cuncta vasa eius et quicquid ad caerimonias pertinet ipsi portabunt tabernaculum et omnia utensilia eius et erunt in ministerio ac per gyrum tabernaculi metabuntur ⁵¹ cum proficiscendum fuerit deponent Levitae tabernaculum cum castra metanda erigent quisquis externorum accesserit occidetur ⁵² metabuntur autem castra filii Israhel unusquisque per turmas et cuneos atque exercitum suum ⁵³ porro Levitae per gyrum tabernaculi figent tentoria ne fiat indignatio super multitudinem filiorum Israhel et excubabunt in custodiis tabernaculi testimonii

⁵⁴ fecerunt ergo filii Israhel iuxta omnia quae praeceperat Dominus Mosi

2 locutusque est Dominus ad Mosen et Aaron dicens ² singuli per turmas signa atque vexilla et domos cognationum suarum castrametabuntur filiorum Israhel per gyrum tabernaculi foederis ³ ad orientem Iudas figet tentoria per turmas exercitus sui eritque princeps filiorum eius Naasson filius Aminadab ⁴ et omnis de stirpe eius summa pugnantium septuaginta quattuor milia sescentorum ⁵ iuxta eum castrametati sunt de tribu Isachar quorum princeps fuit Nathanael filius Suar ⁶ et omnis numerus pugnatorum eius quinquaginta quattuor milia quadringenti ⁷ in tribu Zabulon princeps fuit Heliab filius Helon ⁸ omnis de stirpe eius exercitus pugnatorum quinquaginta septem milia quadringenti ⁹ universi qui in castris Iudae adnumerati sunt fuerunt centum octoginta sex milia quadringenti et per turmas suas primi egredientur ¹⁰ in castris filiorum Ruben ad meridianam plagam erit princeps Elisur filius Sedeur ¹¹ et cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt quadraginta sex milia quingenti ¹² iuxta eum castrametati sunt de tribu Symeon quorum princeps fuit Salamihel filius Surisaddai ¹³ et cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt quinquaginta novem milia trecenti ¹⁴ in tribu Gad princeps fuit Heliasaph filius Duhel ¹⁵ et cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt quadraginta quinque milia sescenti quinquaginta ¹⁶ omnes qui recensiti sunt in castris Ruben centum quinquaginta milia et mille quadringenti quinquaginta per turmas suas in secundo loco proficiscentur ¹⁷ levabitur autem tabernaculum testimonii per officia Levitarum et turmas eorum quomodo erigetur ita et deponetur singuli per loca et ordines suos proficiscentur ¹⁸ ad occidentalem plagam erunt castra filiorum Ephraim quorum princeps fuit Helisama filius Ammiud ¹⁹ cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt quadraginta milia quingenti ²⁰ et cum eis tribus filiorum Manasse quorum princeps fuit Gamalihel filius Phadassur ²¹ cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt triginta duo milia ducenti ²² in tribu filiorum Benjamin princeps fuit Abidan filius Gedeonis ²³ et cunctus exercitus pugnatorum eius qui recensiti sunt triginta quinque milia quadringenti ²⁴ omnes qui numerati sunt in castris Ephraim centum octo milia centum per turmas suas tertii proficiscentur ²⁵ ad aquilonis partem castrametati sunt filii Dan quorum princeps fuit Ahiezer filius Amisaddai ²⁶ cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt sexaginta duo milia septingenti ²⁷ iuxta eum fixere tentoria de tribu Aser quorum princeps fuit Phegihel filius Ochran ²⁸ cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt quadraginta milia et mille quingenti ²⁹ de tribu filiorum Nephtalim princeps fuit Ahira filius Henan ³⁰ cunctus exercitus pugnatorum eius quinquaginta tria milia quadringenti ³¹ omnes qui numerati sunt in castris Dan fuerunt centum quinquaginta septem milia sescenti et novissimi proficiscentur ³² hic numerus

filiorum Israhel per domos cognationum suarum et turmas divisi exercitus sescenta tria milia quingenti quinquaginta ³³ Levitae autem non sunt numerati inter filios Israhel sic enim praecepit Dominus Mosi ³⁴ feceruntque filii Israhel iuxta omnia quae mandaverat Dominus castrametati sunt per turmas suas et profecti per familias ac domos patrum suorum

3 haec sunt generationes Aaron et Mosi in die qua locutus est Dominus ad Mosen in monte Sinai ² et haec nomina filiorum Aaron primogenitus eius Nadab dein Abiu et Eleazar et Ithamar ³ haec nomina filiorum Aaron sacerdotum qui uncti sunt et quorum repletae et consecratae manus ut sacerdotio fungerentur ⁴ mortui sunt Nadab et Abiu cum offerrent ignem alienum in conspectu Domini in deserto Sinai absque liberis functique sunt sacerdotio Eleazar et Ithamar coram Aaron patre suo ⁵ locutus est Dominus ad Mosen dicens ⁶ adplica tribum Levi et fac stare in conspectu Aaron sacerdotis ut ministrent ei et excubent ⁷ et observent quicquid ad cultum pertinet multitudinis coram tabernaculo testimonii ⁸ et custodiant vasa tabernaculi servientes in ministerio eius ⁹ dabisque dono Levitas ¹⁰ Aaron et filiis eius quibus traditi sunt a filiis Israhel Aaron autem et filios eius constitues super cultum sacerdotii externus qui ad ministrandum accesserit morietur ¹¹ locutusque est Dominus ad Mosen dicens ¹² ego tuli Levitas a filiis Israhel pro omni primogenito qui aperit vulvam in filiis Israhel eruntque Levitae mei ¹³ meum est enim omne primogenitum ex quo percussi primogenitos in terra Aegypti sanctificavi mihi quicquid primum nascitur in Israhel ab homine usque ad pecus mei sunt ego Dominus ¹⁴ locutus est Dominus ad Mosen in deserto Sinai dicens ¹⁵ numera filios Levi per domos patrum suorum et familias omnem masculum ab uno mense et supra ¹⁶ numeravit Moses ut praeceperat Dominus ¹⁷ et inventi sunt filii Levi per nomina sua Gerson et Caath et Merari ¹⁸ filii Gerson Lebni et Semei ¹⁹ filii Caath Amram et Iessaar Hebron et Ozihel ²⁰ filii Merari Mooli et Musi ²¹ de Gerson fuere familiae duae lebnitica et semeitica ²² quarum numeratus est populus sexus masculini ab uno mense et supra septem milia quingentorum ²³ hii post tabernaculum metabuntur ad occidentem ²⁴ sub principe Eliasaph filio Lahel ²⁵ et habebunt excubias in tabernaculo foederis ²⁶ ipsum tabernaculum et operimentum eius tentorium quod trahitur ante fores tecti foederis et cortinas atrii tentorium quoque quod adpenditur in introitu atrii tabernaculi et quicquid ad ritum altaris pertinet funes tabernaculi et omnia utensilia eius ²⁷ cognatio Caath habebit populos Amramitas et Iessaaritas et Hebronitas et Ozihelitas hae sunt familiae Caathitarum recensitae per nomina sua ²⁸ omnes generis masculini ab uno mense et supra octo milia sescenti habebunt excubias sanctuarii ²⁹ et castrametabuntur ad meridianam plagam ³⁰ princepsque eorum erit Elisaphan filius Ozihel ³¹ et custodient arcam mensamque et candelabrum altaria et vasa sanctuarii in quibus ministratur et velum cunctamque

huiusmodi supellectilem ³² princeps autem principum Levitarum Eleazar filius Aaron sacerdotis erit super excubitores custodiæ sanctuarii ³³ at vero de Merari erunt populi Moolitæ et Musitæ recensiti per nomina sua ³⁴ omnes generis masculini ab uno mense et supra sex milia ducenti ³⁵ princeps eorum Surihel filius Abiahiel in plaga septentrionali castrametabuntur ³⁶ erunt sub custodia eorum tabulæ tabernaculi et vectes et columnæ ac bases earum et omnia quæ ad cultum huiusmodi pertinent ³⁷ columnæque atrii per circuitum cum basibus suis et paxilli cum funibus ³⁸ castrametabuntur ante tabernaculum foederis id est ad orientalem plagam Moses et Aaron cum filiis suis habentes custodiam sanctuarii in medio filiorum Israhel quisquis alienus accesserit morietur ³⁹ omnes Levitæ quos numeraverunt Moses et Aaron iuxta præceptum Domini per familias suas in genere masculino a mense uno et supra fuerunt viginti duo milia ⁴⁰ et ait Dominus ad Mosen numera primogenitos sex masculini de filiis Israhel a mense uno et supra et habebis summam eorum ⁴¹ tollesque Levitas mihi pro omni primogenito filiorum Israhel ego sum Dominus et pecora eorum pro universis primogenitis pecoris filiorum Israhel ⁴² recensuit Moses sicut præceperat Dominus primogenitos filiorum Israhel ⁴³ et fuerunt masculi per nomina sua a mense uno et supra viginti duo milia ducenti septuaginta tres ⁴⁴ locutusque est Dominus ad Mosen ⁴⁵ tolle Levitas pro primogenitis filiorum Israhel et pecora Levitarum pro pecoribus eorum eruntque Levitæ mei ego sum Dominus ⁴⁶ in pretio autem ducentorum septuaginta trium qui excedunt numerum Levitarum de primogenitis filiorum Israhel ⁴⁷ accipies quinque siclos per singula capita ad mensuram sanctuarii siclus habet obolos viginti ⁴⁸ dabisque pecuniam Aaron et filiis eius pretium eorum qui supra sunt ⁴⁹ tulit igitur Moses pecuniam eorum qui fuerant amplius et quos redemerant a Levitis ⁵⁰ pro primogenitis filiorum Israhel mille trecentorum sexaginta quinque siclorum iuxta pondus sanctuarii ⁵¹ et dedit eam Aarone et filiis eius iuxta verbum quod præceperat sibi Dominus

4 locutusque est Dominus ad Mosen et Aaron dicens ² tolle summam filiorum Caath de medio Levitarum per domos et familias suas ³ a tricesimo anno et supra usque ad quinquagesimum annum omnium qui ingrediuntur ut stent et ministrent in tabernaculo foederis ⁴ hic est cultus filiorum Caath tabernaculum foederis et sanctum sanctorum ⁵ ingredientur Aaron et filii eius quando movenda sunt castra et deponent velum quod pendet ante fores involventque eo arcam testimonii ⁶ et operient rursum velamine ianthinarum pellium extendentque desuper pallium totum hyacinthinum et inducent vectes ⁷ mensam quoque propositionis involvent hyacinthino pallio et ponent cum ea turibula et mortariola cyatos et crateras ad liba fundenda panes semper in ea erunt ⁸ extendentque desuper pallium coccineum quod rursum operient velamento ianthinarum pellium et inducent vectes ⁹ su-

ment et pallium hyacinthinum quo operient candelabrum cum lucernis et forcipibus suis et emunctoriis et cunctis vasis olei quæ ad concinnandas lucernas necessaria sunt ¹⁰ et super omnia ponent operimentum ianthinarum pellium et inducent vectes ¹¹ nec non et altare aureum involvent hyacinthino vestimento et extendent desuper operimentum ianthinarum pellium inducentque vectes ¹² omnia vasa quibus ministratur in sanctuario involvent hyacinthino pallio et extendent desuper operimentum ianthinarum pellium inducentque vectes ¹³ sed et altare mundabunt cinere et involvent illud purpureo vestimento ¹⁴ ponentque cum eo omnia vasa quibus in ministerio eius utuntur id est ignium receptacula fuscinulas ac tridentes uncinis et vatilla cuncta vasa altaris operient simul velamine ianthinarum pellium et inducent vectes ¹⁵ cumque involverint Aaron et filii eius sanctuarium et omnia vasa eius in commotione castrorum tunc intrabunt filii Caath ut portent involuta et non tangant vasa sanctuarii ne moriantur ista sunt onera filiorum Caath in tabernaculo foederis ¹⁶ super quos erit Eleazar filius Aaron sacerdotis ad cuius pertinet curam oleum ad concinnandas lucernas et compositionis incensum et sacrificium quod semper offertur et oleum unctionis et quicquid ad cultum tabernaculi pertinet omniumque vasorum quæ in sanctuario sunt ¹⁷ locutusque est Dominus ad Mosen et Aaron dicens ¹⁸ nolite perdere populum Caath de medio Levitarum ¹⁹ sed hoc facite eis ut vivant et non moriantur si tetigerint sancta sanctorum Aaron et filii eius intrabunt ipsique disponent opera singulorum et dividunt quid portare quis debeat ²⁰ alii nulla curiositate videant quæ sunt in sanctuario priusquam involvantur alioquin morientur ²¹ locutus est Dominus ad Mosen dicens ²² tolle summam etiam filiorum Gerson per domos ac familias et cognationes suas ²³ a triginta annis et supra usque ad annos quinquaginta numera omnes qui ingrediuntur et ministrant in tabernaculo foederis ²⁴ hoc est officium familiae Gersonitarum ²⁵ ut portent cortinas tabernaculi et tectum foederis operimentum aliud et super omnia velamen ianthinum tentoriumque quod pendet in introitu foederis tabernaculi ²⁶ cortinas atrii et velum in introitu quod est ante tabernaculum omnia quæ ad altare pertinent funiculos et vasa ministerii ²⁷ iubente Aaron et filiis eius portabunt filii Gerson et scient singuli cui debeant oneri mancipari ²⁸ hic est cultus familiae Gersonitarum in tabernaculo foederis eruntque sub manu Ithamar filii Aaron sacerdotis ²⁹ filios quoque Merari per familias et domos patrum suorum recensebis ³⁰ a triginta annis et supra usque ad annos quinquaginta omnes qui ingrediuntur ad officium ministerii sui et cultum foederis testimonii ³¹ hæc sunt onera eorum portabunt tabulas tabernaculi et vectes eius columnas et bases earum ³² columnas quoque atrii per circuitum cum basibus et paxillis et funibus suis omnia vasa et supellectilem ad numerum accipient sicque portabunt ³³ hoc est officium familiae Meraritarum et ministerium in tabernaculo foederis erun-

tque sub manu Ithamar filii Aaron sacerdotis ³⁴ recensuerunt igitur Moses et Aaron et principes synagogae filios Caath per cognationes et domos patrum suorum ³⁵ a triginta annis et supra usque ad annum quinquagesimum omnes qui ingrediuntur ad ministerium tabernaculi foederis ³⁶ et inventi sunt duo milia septingenti quinquaginta ³⁷ hic est numerus populi Caath qui intrat tabernaculum foederis hos numeravit Moses et Aaron iuxta sermonem Domini per manum Mosi ³⁸ numerati sunt et filii Gerson per cognationes et domos patrum suorum ³⁹ a triginta annis et supra usque ad annum quinquagesimum omnes qui ingrediuntur ut ministrent in tabernaculo foederis ⁴⁰ et inventi sunt duo milia sescenti triginta ⁴¹ hic est populus Gersonitarum quos numeraverunt Moses et Aaron iuxta verbum Domini ⁴² numerati sunt et filii Merari per cognationes et domos patrum suorum ⁴³ a triginta annis et supra usque ad annum quinquagesimum omnes qui ingrediuntur ad explendos ritus tabernaculi foederis ⁴⁴ et inventi sunt tria milia ducenti ⁴⁵ hic est numerus filiorum Merari quos recensuerunt Moses et Aaron iuxta imperium Domini per manum Mosi ⁴⁶ omnes qui recensiti sunt de Levitis et quos fecit ad nomen Moses et Aaron et principes Israhel per cognationes et domos patrum suorum ⁴⁷ a triginta annis et supra usque ad annum quinquagesimum ingredientes ad ministerium tabernaculi et onera portanda ⁴⁸ fuerunt simul octo milia quingenti octoginta ⁴⁹ iuxta verbum Domini recensuit eos Moses unumquemque iuxta officium et onera sua sicut praeceperat ei Dominus

5 locutusque est Dominus ad Mosen dicens ² praecipite filiis Israhel ut eiciant de castris omnem leprosum et qui semine fluit pollutusque est super mortuo ³ tam masculum quam feminam eicite de castris ne contaminent ea cum habitaverim vobiscum ⁴ feceruntque ita filii Israhel et eiecerunt eos extra castra sicut locutus erat Dominus Mosi ⁵ locutus est Dominus ad Mosen dicens ⁶ loquere ad filios Israhel vir sive mulier cum fecerint ex omnibus peccatis quae solent hominibus accidere et per neglegentiam transgressi fuerint mandatum Domini atque deliquerint ⁷ confitebuntur peccatum suum et reddent ipsum caput quantumque partem desuper ei in quem peccaverint ⁸ sin autem non fuerit qui recipiat dabunt Domino et erit sacerdotis excepto ariete qui offertur pro expiatione ut sit placabilis hostia ⁹ omnes quoque primitiae quas offerunt filii Israhel ad sacerdotem pertinent ¹⁰ et quicquid in sanctuarium offertur a singulis et traditur manibus sacerdotis ipsius erit ¹¹ locutus est Dominus ad Mosen dicens ¹² loquere ad filios Israhel et dices ad eos vir cuius uxor erraverit maritumque contemnens ¹³ dormierit cum altero viro et hoc maritus deprehendere non quiverit sed latet adulterium et testibus argui non potest quia non est inventa in stupro ¹⁴ si spiritus zelotypiae concitaverit virum contra uxorem suam quae vel polluta est vel falsa suspicione appetitur ¹⁵ adducet eam ad sacerdotem et offeret oblationem pro illa decimam partem sati farinae hordiaciae non

fundet super eam oleum nec inponet tus quia sacrificium zelotypiae est et oblatio investigans adulterium ¹⁶ offeret igitur eam sacerdos et statuet coram Domino ¹⁷ adsumetque aquam sanctam in vase fictili et pauxillum terrae de pavimento tabernaculi mittet in eam ¹⁸ cumque steterit mulier in conspectu Domini discoperiet caput eius et ponet super manus illius sacrificium recordationis et oblationem zelotypiae ipse autem tenebit aquas amarissimas in quibus cum execratione maledicta congegit ¹⁹ adiurabitque eam et dicet si non dormivit vir alienus tecum et si non polluta es deserto mariti toro non te nocebunt aquae istae amarissimae in quas maledicta congegit ²⁰ sin autem declinasti a viro tuo atque polluta es et concubuisti cum altero ²¹ his maledictionibus subiacebis det te Dominus in maledictionem exemplumque cunctorum in populo suo putrescere faciat femur tuum et tumens uterus dirumpatur ²² ingrediantur aquae maledictae in ventrem tuum et utero tumescente putrescat femur et respondebit mulier amen amen ²³ scribetque sacerdos in libello ista maledicta et delebit ea aquis amarissimis in quas maledicta congegit ²⁴ et dabit ei bibere quas cum exhauserit ²⁵ tollet sacerdos de manu eius sacrificium zelotypiae et elevabit illud coram Domino inponetque super altare ita dumtaxat ut prius ²⁶ pugillum sacrificii tollat de eo quod offertur et incendat super altare et sic potum det mulieri aquas amarissimas ²⁷ quas cum biberit si polluta est et contempto viro adulterii rea pertransibunt eam aquae maledictionis et inflato ventre computrescet femur eritque mulier in maledictionem et in exemplum omni populo ²⁸ quod si polluta non fuerit erit innoxia et faciet liberos ²⁹ ista est lex zelotypiae si declinaverit mulier a viro suo et si polluta fuerit ³⁰ maritusque zelotypiae spiritu concitatus adduxerit eam in conspectu Domini et fecerit ei sacerdos iuxta omnia quae scripta sunt ³¹ maritus absque culpa erit et illa recipiet iniquitatem suam

6 locutus est Dominus ad Mosen dicens ² loquere ad filios Israhel et dices ad eos vir sive mulier cum fecerit votum ut sanctificentur et se voluerint Domino consecrare ³ vino et omni quod inebriare potest abstinebunt acetum ex vino et ex qualibet alia potione et quicquid de uva exprimitur non bibent uvas recentes siccisque non comedent ⁴ cunctis diebus quibus ex voto Domino consecrantur quicquid ex vinea esse potest ab uva passa usque ad acinum non comedent ⁵ omni tempore separationis suae novacula non transibit super caput eius usque ad completum diem quo Domino consecratur sanctus erit crescente caesarie capitis eius ⁶ omni tempore consecrationis suae super mortuum non ingredietur ⁷ nec super patris quidem et matris et fratris sororisque funere contaminabitur quia consecratio Dei sui super caput eius est ⁸ omnes dies separationis suae sanctus erit Domino ⁹ sin autem mortuus fuerit subito quispiam coram eo polluetur caput consecrationis eius quod radet ilico et in eadem die purificationis suae et rursus septima ¹⁰ in octavo autem die

offeret duos turtures vel duos pullos columbae sacerdoti in introitu foederis testimonii ¹¹ facietque sacerdos unum pro peccato et alterum in holocaustum et deprecabitur pro eo quia peccavit super mortuo sanctificabitque caput eius in die illo ¹² et consecrabit Domino dies separationis illius offerens agnum anniculum pro peccato ita tamen ut dies priores irriti fiant quoniam polluta est sanctificatio eius ¹³ ista est lex consecrationis cum dies quos ex voto decreverat conplebuntur adducet eum ad ostium tabernaculi foederis ¹⁴ et offeret oblationem eius Domino agnum anniculum immaculatum in holocaustum et ovem anniculam immaculatam pro peccato et arietem immaculatum hostiam pacificam ¹⁵ canistrum quoque panum azymorum qui conspersi sunt oleo et lagana absque fermento uncta oleo ac libamina singulorum ¹⁶ quae offeret sacerdos coram Domino et faciet tam pro peccato quam in holocaustum ¹⁷ arietem vero immolabit hostiam pacificam Domino offerens simul canistrum azymorum et libamenta quae ex more debentur ¹⁸ tunc radetur nazareus ante ostium tabernaculi foederis caesarie consecrationis suae tolletque capillos eius et ponet super ignem qui est subpositus sacrificio pacificorum ¹⁹ et armum coctum arietis tortamque absque fermento unam de canistro et laganum azymum unum et tradet in manibus nazarei postquam rasum fuerit caput eius ²⁰ susceptaque rursum ab eo elevabit in conspectu Domini et sanctificata sacerdotis erunt sicut pectusculum quod separari iussum est et femur post haec potest bibere nazareus vinum ²¹ ista est lex nazarei cum voverit oblationem suam Domino tempore consecrationis suae exceptis his quae invenerit manus eius iuxta quod mente devoverat ita faciet ad perfectionem sanctificationis suae ²² locutus est Dominus ad Mosen dicens ²³ loquere Aaron et filiis eius sic benedicetis filiis Israhel et dicetis eis ²⁴ benedicat tibi Dominus et custodiat te ²⁵ ostendat Dominus faciem suam tibi et misereatur tui ²⁶ convertat Dominus vultum suum ad te et det tibi pacem ²⁷ invocabunt nomen meum super filios Israhel et ego benedicam eis

7 factum est autem in die qua conplevit Moses tabernaculum et erexit illud unxitque et sanctificavit cum omnibus vasis suis altare similiter et vasa eius ² obtulerunt principes Israhel et capita familiarum qui erant per singulas tribus praefecti eorum qui numerati fuerant ³ munera coram Domino sex plaustra tecta cum duodecim bubus unum plastrum obtulere duo duces et unum bovem singuli obtuleruntque ea in conspectu tabernaculi ⁴ ait autem Dominus ad Mosen ⁵ suscipe ab eis ut serviant in ministerio tabernaculi et tradas ea Levitis iuxta ordinem ministerii sui ⁶ itaque cum suscepisset Moses plaustra et boves tradidit eos Levitis ⁷ duo plaustra et quattuor boves dedit filiis Gerson iuxta id quod habebant necessarium ⁸ quattuor alia plaustra et octo boves dedit filiis Merari secundum officia et cultum suum sub manu Ithamar filii Aaron sacerdotis ⁹ filiis autem Caath non dedit plaustra et boves quia in sanctuario serviunt et onera propriis

portant umeris ¹⁰ igitur obtulerunt duces in dedicationem altaris die qua unctum est oblationem suam ante altare ¹¹ dixitque Dominus ad Mosen singuli duces per singulos dies offerant munera in dedicationem altaris ¹² primo die obtulit oblationem suam Naasson filius Aminadab de tribu Iuda ¹³ fueruntque in ea acetabulum argenteum pondo centum triginta siclorum fiala argentea habens septuaginta siclos iuxta pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ¹⁴ mortariolum ex decem siclis aureis plenum incenso ¹⁵ bovem et arietem et agnum anniculum in holocaustum ¹⁶ hircumque pro peccato ¹⁷ et in sacrificio pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec est oblatio Naasson filii Aminadab ¹⁸ secundo die obtulit Nathanahel filius Suar dux de tribu Isachar ¹⁹ acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos iuxta pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ²⁰ mortariolum aureum habens decem siclos plenum incenso ²¹ bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ²² hircumque pro peccato ²³ et in sacrificio pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio Nathanahel filii Suar ²⁴ tertio die princeps filiorum Zabulon Heliab filius Helon ²⁵ obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ²⁶ mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso ²⁷ bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ²⁸ hircumque pro peccato ²⁹ et in sacrificio pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec est oblatio Heliab filii Helon ³⁰ die quarto princeps filiorum Ruben Helisur filius Sedeur ³¹ obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ³² mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso ³³ bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ³⁴ hircumque pro peccato ³⁵ et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio Helisur filii Sedeur ³⁶ die quinto princeps filiorum Symeon Salamihel filius Surisaddai ³⁷ obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ³⁸ mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso ³⁹ bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ⁴⁰ hircumque pro peccato ⁴¹ et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio Salamihel filii Surisaddai ⁴² die sexto princeps filiorum Gad Heliasaph filius Duhel ⁴³ obtulit acetabulum argenteum adpen-

dens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ⁴⁴ mortariolum aureum adpendens siclos decem plenum incenso ⁴⁵ bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ⁴⁶ hircumque pro peccato ⁴⁷ et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio Heliasaph filii Duhel ⁴⁸ die septimo princeps filiorum Ephraim Helisama filius Ammiud ⁴⁹ obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ⁵⁰ mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso ⁵¹ bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ⁵² hircumque pro peccato ⁵³ et in hostias pacificas boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio Helisama filii Ammiud ⁵⁴ die octavo princeps filiorum Manasse Gamalihel filius Phadassur ⁵⁵ obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ⁵⁶ mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso ⁵⁷ bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ⁵⁸ hircumque pro peccato ⁵⁹ et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio Gamalihel filii Phadassur ⁶⁰ die nono princeps filiorum Benjamin Abidan filius Gedeonis ⁶¹ obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ⁶² mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso ⁶³ bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ⁶⁴ hircumque pro peccato ⁶⁵ et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio Abidan filii Gedeonis ⁶⁶ die decimo princeps filiorum Dan Ahiezer filius Amisaddai ⁶⁷ obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ⁶⁸ mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso ⁶⁹ bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ⁷⁰ hircumque pro peccato ⁷¹ et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio Ahiezer filii Amisaddai ⁷² die undecimo princeps filiorum Aser Phagaihel filius Ochran ⁷³ obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ⁷⁴ mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso ⁷⁵ bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ⁷⁶ hircumque pro pec-

cato ⁷⁷ et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio Phagaihel filii Ochran ⁷⁸ die duodecimo princeps filiorum Nephtalim Achira filius Henan ⁷⁹ obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ⁸⁰ mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso ⁸¹ bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ⁸² hircumque pro peccato ⁸³ et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio Achira filii Henan ⁸⁴ haec in dedicatione altaris oblata sunt a principibus Israhel in die qua consecratum est acetabula argentea duodecim fialae argenteae duodecim mortariola aurea duodecim ⁸⁵ ita ut centum triginta argenti siclos haberet unum acetabulum et septuaginta siclos una fiala id est in commune vasorum omnium ex argento sicli duo milia quadringenti pondere sanctuarii ⁸⁶ mortariola aurea duodecim plena incenso denos siclos adpendentia pondere sanctuarii id est simul auri sicli centum viginti ⁸⁷ boves de armento in holocaustum duodecim arietes duodecim agni anniculi duodecim et libamenta eorum hirci duodecim pro peccato ⁸⁸ hostiae pacificorum boves viginti quattuor arietes sexaginta hirci sexaginta agni anniculi sexaginta haec oblata sunt in dedicatione altaris quando unctum est ⁸⁹ cumque ingrederetur Moses tabernaculum foederis ut consuleret oraculum audiebat vocem loquentis ad se de propitiatorio quod erat super arcam testimonii inter duos cherubin unde et loquebatur ei

8 locutus est Dominus ad Mosen dicens ² loquere Aaroni et dices ad eum cum posueris septem lucernas contra eam partem quam candelabrum respicit lucere debebunt ³ fecitque Aaron et inposuit lucernas super candelabrum ut praeceperat Dominus Mosi ⁴ haec autem erat factura candelabri ex auro ductili tam medius stipes quam cuncta ex utroque calamorum latera nascebantur iuxta exemplum quod ostendit Dominus Mosi ita operatus est candelabrum ⁵ et locutus est Dominus ad Mosen dicens ⁶ tolle Levitas de medio filiorum Israhel et purificabis eos ⁷ iuxta hunc ritum aspergantur aqua lustrationis et radant omnes pilos carnis suae cumque laverint vestimenta sua et mundati fuerint ⁸ tollant bovem de armentis et libamentum eius similam oleo conspersam bovem autem alterum de armento tu accipies pro peccato ⁹ et adplicabis Levitas coram tabernaculo foederis convocata omni multitudine filiorum Israhel ¹⁰ cumque Levitae fuerint coram Domino ponent filii Israhel manus suas super eos ¹¹ et offeret Aaron Levitas munus in conspectu Domini a filiis Israhel ut serviant in ministerio eius ¹² Levitae quoque ponent manus suas super capita boum e quibus unum facies pro peccato et alterum in holocaustum Domini ut depreceris pro eis ¹³ statuesque Levitas in conspectu Aaron et filiorum eius et

consecrabis oblatos Domino ¹⁴ ac separabis de medio filiorum Israhel ut sint mei ¹⁵ et postea ingrediantur tabernaculum foederis ut serviant mihi sicque purificabis et consecrabis eos in oblationem Domini quoniam dono donati sunt mihi a filiis Israhel ¹⁶ pro primogenitis quae aperiunt omnem vulvam in Israhel accepi eos ¹⁷ mea sunt omnia primogenita filiorum Israhel tam ex hominibus quam ex iumentis ex die quo percussi omnem primogenitum in terra Aegypti sanctificavi eos mihi ¹⁸ et tuli Levitas pro cunctis primogenitis filiorum Israhel ¹⁹ tradidique eos dono Aaroni et filiis eius de medio populi ut serviant mihi pro Israhel in tabernaculo foederis et orent pro eis ne sit in populo plaga si ausi fuerint accedere ad sanctuarium ²⁰ feceruntque Moses et Aaron et omnis multitudo filiorum Israhel super Levitas quae praeceperat Dominus Mosi ²¹ purificatique sunt et laverunt vestimenta sua elevavitque eos Aaron in conspectu Domini et oravit pro eis ²² ut purificati ingrederentur ad officia sua in tabernaculum foederis coram Aaron et filiis eius sicut praeceperat Dominus Mosi de Levitis ita factum est ²³ locutus est Dominus ad Mosen dicens ²⁴ haec est lex Levitarum a viginti quinque annis et supra ingredientur ut ministrent in tabernaculo foederis ²⁵ cumque quinquagesimum annum aetatis impleverint servire cessabunt ²⁶ eruntque ministri fratrum suorum in tabernaculo foederis ut custodiant quae sibi fuerint commendata opera autem ipsa non faciant sic dispones Levitas in custodiis suis

9 locutus est Dominus ad Mosen in deserto Sinai anno secundo postquam egressi sunt de terra Aegypti mense primo dicens ² faciant filii Israhel phase in tempore suo ³ quartadecima die mensis huius ad vesperam iuxta omnes caerimonias et iustificationes eius ⁴ praecepitque Moses filiis Israhel ut facerent phase ⁵ qui fecerunt tempore suo quartadecima die mensis ad vesperam in monte Sinai iuxta omnia quae mandaverat Dominus Mosi fecerunt filii Israhel ⁶ ecce autem quidam inmundi super animam hominis qui non poterant facere pascha in die illo accedentes ad Mosen et Aaron ⁷ dixerunt eis inmundi sumus super animam hominis quare fraudamur ut non valeamus offerre oblationem Domino in tempore suo inter filios Israhel ⁸ quibus respondit Moses state ut consulam quid praecipiat Dominus de vobis ⁹ locutusque est Dominus ad Mosen dicens ¹⁰ loquere filiis Israhel homo qui fuerit inmundus super anima sive in via procul in gente vestra faciat phase Domino ¹¹ mense secundo quartadecima die mensis ad vesperam cum azymis et lactucis agrestibus comedent illud ¹² non relinquent ex eo quippiam usque mane et os eius non confringent omnem ritum phase observabunt ¹³ si quis autem et mundus est et in itinere non fuit et tamen non fecit phase exterminabitur anima illa de populis suis quia sacrificium Domino non obtulit tempore suo peccatum suum ipse portabit ¹⁴ peregrinus quoque et advena si fuerit apud vos faciet phase Domini iuxta caerimonias et iustificationes eius praeceptum idem erit apud vos

tam advenae quam indigenae ¹⁵ igitur die qua erectum est tabernaculum operuit illud nubes a vespere autem super tentorium erat quasi species ignis usque mane ¹⁶ sic fiebat iugiter per diem operiebat illud nubes et per noctem quasi species ignis ¹⁷ cumque ablata fuisset nubes quae tabernaculum protegebat tunc proficiscebantur filii Israhel et in loco ubi stetisset nubes ibi castrametabantur ¹⁸ ad imperium Domini proficiscebantur et ad imperium illius figebant tabernaculum cunctis diebus quibus stabat nubes super tabernaculum manebant in eodem loco ¹⁹ et si evenisset ut multo tempore maneret super illud erant filii Israhel in excubiis Domini et non proficiscebantur ²⁰ quotquot diebus fuisset nubes super tabernaculum ad imperium Domini erigebant tentoria et ad imperium illius deponebant ²¹ si fuisset nubes a vespere usque mane et statim diluculo tabernaculum reliquisset proficiscebantur et si post diem et noctem recessisset dissipabant tentoria ²² si biduo aut uno mense vel longiori tempore fuisset super tabernaculum manebant filii Israhel in eodem loco et non proficiscebantur statim autem ut recessisset movebant castra ²³ per verbum Domini figebant tentoria et per verbum illius proficiscebantur erantque in excubiis Domini iuxta imperium eius per manum Mosi

10 locutus est Dominus ad Mosen dicens ² fac tibi duas tubas argenteas ductiles quibus convocare possis multitudinem quando movenda sunt castra ³ cumque increpueris tubis congregabitur ad te omnis turba ad ostium foederis tabernaculi ⁴ si semel clangueris venient ad te principes et capita multitudinis Israhel ⁵ sin autem prolixior atque concisus clangor increpuerit movebunt castra primi qui sunt ad orientalem plagam ⁶ in secundo autem sonitu et pari ululatu tubae levabunt tentoria qui habitant ad meridiem et iuxta hunc modum reliqui facient ululantibus tubis in profectione ⁷ quando autem congregandus est populus simplex tubarum clangor erit et non concise ululabunt ⁸ filii Aaron sacerdotes clangent tubis eritque hoc legitimum sempiternum in generationibus vestris ⁹ si exieritis ad bellum de terra vestra contra hostes qui dimicant adversum vos clangetis ululantibus tubis et erit recordatio vestri coram Domino Deo vestro ut eruamini de manibus inimicorum vestrorum ¹⁰ si quando habebitis epulum et dies festos et kalendas canetis tubis super holocaustis et pacificis victimis ut sint vobis in recordationem Dei vestri ego Dominus Deus vester ¹¹ anno secundo mense secundo vicesima die mensis elevata est nubes de tabernaculo foederis ¹² profectique sunt filii Israhel per turmas suas de deserto Sinai et recubuit nubes in solitudine Pharan ¹³ moveruntque castra primi iuxta imperium Domini in manu Mosi ¹⁴ filii Iuda per turmas suas quorum princeps erat Naasson filius Aminadab ¹⁵ in tribu filiorum Isachar fuit princeps Nathanahel filius Suar ¹⁶ in tribu Zabulon erat princeps Heliab filius Helon ¹⁷ depositumque est tabernaculum quod portantes egressi sunt filii Gerson et Merari ¹⁸ profectique sunt et filii

Ruben per turmas et ordinem suum quorum princeps erat Helisur filius Sedeur ¹⁹ in tribu autem filiorum Symeon princeps fuit Salamihel filius Surisaddai ²⁰ porro in tribu Gad erat princeps Heliasaph filius Duhel ²¹ profectique sunt et Caathitae portantes sanctuarium tamdiu tabernaculum portabatur donec venirent ad erectionis locum ²² moverunt castra et filii Ephraim per turmas suas in quorum exercitu princeps erat Helisama filius Ammiud ²³ in tribu autem filiorum Manasse princeps fuit Gamalihel filius Phadassur ²⁴ et in tribu Benjamin dux Abidan filius Gedeonis ²⁵ novissimi castrorum omnium profecti sunt filii Dan per turmas suas in quorum exercitu princeps fuit Ahiezer filius Amisaddai ²⁶ in tribu autem filiorum Aser erat princeps Phagaihel filius Ochran ²⁷ et in tribu filiorum Nephtalim princeps Achira filius Henan ²⁸ haec sunt castra et profectioes filiorum Israhel per turmas suas quando egrediebantur ²⁹ dixitque Moses Hobab filio Rahuhel Madianiti cognato suo proficiscimur ad locum quem Dominus daturus est nobis veni nobiscum ut beneficiamus tibi quia Dominus bona promisit Israheli ³⁰ cui ille respondit non vadam tecum sed revertar in terram meam in qua natus sum ³¹ et ille noli inquit relinquere tu enim nosti in quibus locis per desertum castra ponere debeamus et eris ductor noster ³² cumque nobiscum veneris quicquid optimum fuerit ex opibus quas nobis traditurus est Dominus dabimus tibi ³³ profecti sunt ergo de monte Domini via trium dierum arcaque foederis Domini praecedebat eos per dies tres providens castrorum locum ³⁴ nubes quoque Domini super eos erat per diem cum incederent ³⁵ cumque elevaretur arca dicebat Moses surge Domine et dissipentur inimici tui et fugiant qui oderunt te a facie tua ³⁶ cum autem deponeretur aiebat revertere Domine ad multitudinem exercitus Israhel

11 interea ortum est murmur populi quasi dolentium pro labore contra Dominum quod cum audisset iratus est et accensus in eos ignis Domini devoravit extremam castrorum partem ² cumque clamasset populus ad Mosen oravit Moses Dominum et absortus est ignis ³ vocavitque nomen loci illius Incensio eo quod succensus fuisset contra eos ignis Domini ⁴ vulgus quippe promiscuum quod ascenderat cum eis flagravit desiderio sedens et flens iunctis sibi pariter filiis Israhel et ait quis dabit nobis ad vescendum carnes ⁵ recordamur piscium quos comedebamus in Aegypto gratis in mentem nobis veniunt cucumeres et pepones porrique et cepae et alia ⁶ anima nostra arida est nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi man ⁷ erat autem man quasi semen coriandri coloris bdellii ⁸ circuibatque populus et colligens illud frangebatur mola sive terebatur in mortario coquens in olla et faciens ex eo tortulas saporis quasi panis oleati ⁹ cumque descenderet nocte super castra ros descendebat pariter et man ¹⁰ audivit ergo Moses flentem populum per familias singulos per ostia tentorii sui iratusque est furor Domini valde sed et Mosi intoleranda res visa est ¹¹ et ait ad Dominum cur adflixisti servum tuum quare non inve-

nio gratiam coram te et cur inposuisti pondus universi populi huius super me ¹² numquid ego concepi omnem hanc multitudinem vel genui eam ut dicas mihi porta eos in sinu tuo sicut portare solet nutrix infantulum et defer in terram pro qua iurasti patribus eorum ¹³ unde mihi carnes ut dem tantae multitudini flent contra me dicentes da nobis carnes ut comedamus ¹⁴ non possum solus sustinere omnem hunc populum quia gravis mihi est ¹⁵ sin aliter tibi videtur obsecro ut interficias me et inveniam gratiam in oculis tuis ne tantis adficiar malis ¹⁶ et dixit Dominus ad Mosen congrega mihi septuaginta viros de senibus Israhel quos tu nosti quod senes populi sint ac magistri et duces eos ad ostium tabernaculi foederis faciesque ibi stare tecum ¹⁷ ut descendam et loquar tibi et auferam de spiritu tuo tradamque eis ut sustentent tecum onus populi et non tu solus graveris ¹⁸ populo quoque dices sanctificamini cras comedetis carnes ego enim audivi vos dicere quis dabit nobis escas carniarum bene nobis erat in Aegypto ut det vobis Dominus carnes et comedatis ¹⁹ non uno die nec duobus vel quinque aut decem nec viginti quidem ²⁰ sed usque ad mensem dierum donec exeat per nares vestras et vertatur in nausiam eo quod reppuleritis Dominum qui in medio vestri est et fleveritis coram eo dicentes quare egressi sumus ex Aegypto ²¹ et ait Moses sescenta milia pedum huius populi sunt et tu dicis dabo eis esum carniarum mense integro ²² numquid ovium et boum multitudo caedetur ut possit sufficere ad cibum vel omnes pisces maris in unum congregabuntur ut eos satient ²³ cui respondit Dominus numquid manus Domini invalida est iam nunc videbis utrum meus sermo opere compleatur ²⁴ venit igitur Moses et narravit populo verba Domini congregans septuaginta viros de senibus Israhel quos stare fecit circa tabernaculum ²⁵ descenditque Dominus per nubem et locutus est ad eum auferens de spiritu qui erat in Mosen et dans septuaginta viros cumque requievisset in eis spiritus prophetaverunt nec ultra cessarunt ²⁶ remanserant autem in castris duo viri quorum unus vocabatur Heldad et alter Medad super quos requievit spiritus nam et ipsi descripti fuerant et non exierant ad tabernaculum ²⁷ cumque prophetarent in castris cucurrit puer et nuntiavit Mosi dicens Heldad et Medad prophetant in castris ²⁸ statim Iosue filius Nun minister Mosi et electus e pluribus ait domine mi Moses prohibe eos ²⁹ at ille quid inquit aemularis pro me quis tribuat ut omnis populus prophetet et det eis Dominus spiritum suum ³⁰ reversusque est Moses et maiores natu Israhel in castra ³¹ ventus autem egrediens a Domino arreptas trans mare coturnices detulit et dimisit in castra itinere quantum uno die confici potest ex omni parte castrorum per circuitum volabantque in aere duobus cubitis altitudine super terram ³² surgens ergo populus toto die illo et nocte ac die altero congregavit coturnicum qui parum decem choros et siccaverunt eas per gyrum castrorum ³³ adhuc carnes erant in dentibus eorum nec defecerat huiusmodi cibus et ecce furor Domini

concitatus in populum percussit eum plaga magna nimis ³⁴ vocatusque est ille locus sepulchra Concupiscentiae ibi enim sepelierunt populum qui desideraverat egressi autem de sepulchris ³⁵ Concupiscentiae venerunt in Aseroth et manserunt ibi

12 locutaque est Maria et Aaron contra Mosen propter uxorem eius aethiopissam ² et dixerunt nam per solum Mosen locutus est Dominus nonne et nobis similiter est locutus quod cum audisset Dominus ³ erat enim Moses vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra ⁴ statim locutus est ad eum et ad Aaron et Mariam egredimini vos tantum tres ad tabernaculum foederis cumque fuissent egressi ⁵ descendit Dominus in columna nubis et stetit in introitu tabernaculi vocans Aaron et Mariam qui cum isent ⁶ dixit ad eos audite sermones meos si quis fuerit inter vos propheta Domini in visione apparebo ei vel per somnium loquar ad illum ⁷ at non talis servus meus Moses qui in omni domo mea fidelissimus est ⁸ ore enim ad os loquor ei et palam non per enigmata et figuras Dominum videt quare igitur non timuistis detrahare servo meo Mosi ⁹ iratusque contra eos abiit ¹⁰ nubes quoque recessit quae erat super tabernaculum et ecce Maria apparuit candens lepra quasi nix cumque respexisset eam Aaron et vidisset perfusam lepra ¹¹ ait ad Mosen obsecro domine mi ne inponas nobis hoc peccatum quod stulte commisimus ¹² ne fiat haec quasi mortua et ut abortivum quod proicitur de vulva matris suae ecce iam medium carnis eius devoratum est lepra ¹³ clamavitque Moses ad Dominum dicens Deus obsecro sana eam ¹⁴ cui respondit Dominus si pater eius spuisset in faciem illius nonne debuerat saltem septem dierum rubore suffundi separetur septem diebus extra castra et postea revocabitur ¹⁵ exclusa est itaque Maria extra castra septem diebus et populus non est motus de loco illo donec revocata est Maria ¹⁶ profectus est de Aseroth fixis tentoriis in deserto Pharan

13 ibi locutus est Dominus ad Mosen dicens ² mitte viros qui considerent terram Chanaan quam daturus sum filiis Israhel singulos de singulis tribubus ex principibus ³ fecit Moses quod Dominus imperarat de deserto Pharan mittens principes viros quorum ista sunt nomina ⁴ de tribu Ruben Semmua filium Zecchur ⁵ de tribu Symeon Saphat filium Huri ⁶ de tribu Iuda Chaleb filium Iepphonne ⁷ de tribu Isachar Igal filium Ioseph ⁸ de tribu Ephraim Osee filium Nun ⁹ de tribu Benjamin Phalti filium Raphu ¹⁰ de tribu Zabulon Gedihel filium Sodi ¹¹ de tribu Ioseph sceptri Manasse Gaddi filium Susi ¹² de tribu Dan Ammihel filium Gemalli ¹³ de tribu Aser Sthur filium Michahel ¹⁴ de tribu Nepthali Naabbi filium Vaphsi ¹⁵ de tribu Gad Guhel filium Machi ¹⁶ haec sunt nomina virorum quos misit Moses ad considerandam terram vocavitque Osee filium Nun Iosue ¹⁷ misit ergo eos Moses ad considerandam terram Chanaan et dixit ad eos ascendite per meridianam plagam cumque veneritis ad montes ¹⁸ considerate terram qualis sit et populum qui habita-

tor est eius utrum fortis sit an infirmus pauci numero an plures ¹⁹ ipsa terra bona an mala urbes quales muratae an absque muris ²⁰ humus pinguis an sterilis nemorosa an absque arboribus confortamini et adfertate nobis de fructibus terrae erat autem tempus quando iam praecoquae uvae vesci possunt ²¹ cumque ascendissent exploraverunt terram a deserto Sin usque Roob intrantibus Emath ²² ascenderuntque ad meridiem et venerunt in Hebron ubi erant Ahiman et Sisai et Tholmai filii Enach nam Hebron septem annis ante Tanim urbem Aegypti condita est ²³ pergentesque usque ad torrentem Botri abscederunt palmitem cum uva sua quem portaverunt in vecte duo viri de malis quoque granatis et de ficis loci illius tulerunt ²⁴ qui appellatus est Neelescol id est torrens Botri eo quod botrum inde portassent filii Israhel ²⁵ reversique exploratores terrae post quadraginta dies omni regione circuita ²⁶ venerunt ad Mosen et Aaron et ad omnem coetum filiorum Israhel in desertum Pharan quod est in Cades locutique eis et omni multitudini ostenderunt fructus terrae ²⁷ et narraverunt dicentes venimus in terram ad quam misisti nos quae re vera fluit lacte et melle ut ex his fructibus cognosci potest ²⁸ sed cultores fortissimos habet et urbes grandes atque muratas stirpem Enach vidimus ibi ²⁹ Amalech habitat in meridie Hetheus et Iebuseus et Amorreus in montanis Chananeus vero moratur iuxta mare et circa fluenta Iordanis ³⁰ inter haec Chaleb conpescens murmur populi qui oriebatur contra Mosen ait ascendamus et possideamus terram quoniam poterimus obtinere eam ³¹ alii vero qui fuerant cum eo dicebant nequaquam ad hunc populum valemus ascendere quia fortior nobis est ³² detraxeruntque terrae quam inspexerant apud filios Israhel dicentes terram quam lustravimus devorat habitatores suos populum quem aspeximus procerae staturae est ³³ ibi vidimus monstra quaedam filiorum Enach de genere giganteo quibus comparati quasi lucustae videbamur

14 igitur vociferans omnis turba flevit nocte illa ² et murmurati sunt contra Mosen et Aaron cuncti filii Israhel dicentes ³ utinam mortui essemus in Aegypto et non in hac vasta solitudine utinam pereamus et non inducat nos Dominus in terram istam ne cadamus gladio et uxores ac liberi nostri ducantur captivi nonne melius est reverti in Aegyptum ⁴ dixeruntque alter ad alterum constituamus nobis ducem et revertamur in Aegyptum ⁵ quo audito Moses et Aaron ceciderunt proni in terram coram omni multitudine filiorum Israhel ⁶ at vero Iosue filius Nun et Chaleb filius Iepphonne qui et ipsi lustraverant terram sciderunt vestimenta sua ⁷ et ad omnem multitudinem filiorum Israhel locuti sunt terram quam circuivimus valde bona est ⁸ si propitius fuerit Dominus inducet nos in eam et tradet humum lacte et melle manantem ⁹ nolite rebelles esse contra Dominum neque timeatis populum terrae huius quia sicut panem ita eos possumus devorare recessit ab illis omne praesidium Dominus nobiscum est nolite metuere ¹⁰ cumque clamaret om-

nis multitudo et lapidibus eos vellet opprimere apparuit gloria Domini super tectum foederis cunctis filiis Israhel ¹¹ et dixit Dominus ad Mosen usquequo detrahet mihi populus iste quousque non credent mihi in omnibus signis quae feci coram eis ¹² feriam igitur eos pestilentia atque consumam te autem faciam principem super gentem magnam et fortiorem quam haec est ¹³ et ait Moses ad Dominum ut audiant Aegyptii de quorum medio eduxisti populum istum ¹⁴ et habitatores terrae huius qui audierunt quod tu Domine in populo isto sis et facie videaris ad faciem et nubes tua protegat illos et in columna nubis praecedas eos per diem et in columna ignis per noctem ¹⁵ quod occideris tantam multitudinem quasi unum hominem et dicant ¹⁶ non poterat introducere populum in terram pro qua iuraverat idcirco occidit eos in solitudine ¹⁷ magnificetur ergo fortitudo Domini sicut iurasti dicens ¹⁸ Dominus patiens et multae misericordiae auferens iniquitatem et scelera nullumque innoxiam derelinquens qui visitas peccata patrum in filios in tertiam et quartam generationem ¹⁹ dimitte obsecro peccatum populi tui huius secundum magnitudinem misericordiae tuae sicut propitius fuisti egredientibus de Aegypto usque ad locum istum ²⁰ dixitque Dominus dimisi iuxta verbum tuum ²¹ vivo ego et implebitur gloria Domini universa terra ²² attamen omnes homines qui viderunt maiestatem meam et signa quae feci in Aegypto et in solitudine et temptaverunt me iam per decem vices nec oboedierunt voci meae ²³ non videbunt terram pro qua iuravi patribus eorum nec quisquam ex illis qui detraxit mihi intuebitur eam ²⁴ servum meum Chaleb qui plenus alio spiritu secutus est me inducam in terram hanc quam circumvit et semen eius possidebit eam ²⁵ quoniam Amalechites et Chananeus habitant in vallibus cras movete castra et revertimini in solitudinem per viam maris Rubri ²⁶ locutusque est Dominus ad Mosen et Aaron dicens ²⁷ usquequo multitudo haec pessima murmurat contra me querellas filiorum Israhel audivi ²⁸ dic ergo eis vivo ego ait Dominus sicut locuti estis audiente me sic faciam vobis ²⁹ in solitudine hac iacebunt cadavera vestra omnes qui numerati estis a viginti annis et supra et murmurastis contra me ³⁰ non intrabitis terram super quam levavi manum meam ut habitare vos facerem praeter Chaleb filium Iepphone et Iosue filium Nun ³¹ parvulos autem vestros de quibus dixistis quod praedae hostibus forent introducam ut videant terram quae vobis displicuit ³² vestra cadavera iacebunt in solitudine ³³ filii vestri erunt vagi in deserto annis quadraginta et portabunt fornicationem vestram donec consumantur cadavera patrum in deserto ³⁴ iuxta numerum quadraginta dierum quibus considerastis terram annus pro die inputabitur et quadraginta annis recipietis iniquitates vestras et scietis ultionem meam ³⁵ quoniam sicut locutus sum ita faciam omni multitudini huic pessimae quae consurrexit adversum me in solitudine hac deficiet et morietur ³⁶ igitur omnes viri quos miserat Moses ad contemplandam terram et qui

reversi murmurare fecerant contra eum omnem multitudinem detrahentes terrae quod esset mala ³⁷ mortui sunt atque percussi in conspectu Domini ³⁸ Iosue autem filius Nun et Chaleb filius Iepphone vixerunt ex omnibus qui perrexerant ad considerandam terram ³⁹ locutusque est Moses universa verba haec ad omnes filios Israhel et luxit populus nimis ⁴⁰ et ecce mane primo surgentes ascenderunt verticem montis atque dixerunt parati sumus ascendere ad locum de quo Dominus locutus est quia peccavimus ⁴¹ quibus Moses cur inquit transgredimini verbum Domini quod vobis non cedit in prosperum ⁴² nolite ascendere non enim est Dominus vobiscum ne corruatis coram inimicis vestris ⁴³ Amalechites et Chananeus ante vos sunt quorum gladio corruetis eo quod nolueritis adquiescere Domino nec erit Dominus vobiscum ⁴⁴ at illi contenebrati ascenderunt in verticem montis arca autem testamenti Domini et Moses non recesserunt de castris ⁴⁵ descenditque Amalechites et Chananeus qui habitabant in monte et percutiens eos atque concidens persecutus est usque Horma

15 locutus est Dominus ad Mosen dicens ² loquere ad filios Israhel et dices ad eos cum ingressi fueritis terram habitationis vestrae quam ego dabo vobis ³ et feceritis oblationem Domino in holocaustum aut victimam vota solventes vel sponte offerentes munera aut in sollemnitatibus vestris adolentes odorem suavitatis Domino de bubus sive de ovibus ⁴ offeret quicumque immolaverit victimam sacrificium similiae decimam partem oephi conspersae oleo quod mensuram habebit quartam partem hin ⁵ et vinum ad liba fundenda eiusdem mensurae dabit in holocausto sive in victima per agnos singulos ⁶ et arietis erit sacrificium similiae duarum decimarum quae conspersa sit oleo tertiae partis hin ⁷ et vinum ad libamentum tertiae partis eiusdem mensurae offeret in odorem suavitatis Domino ⁸ quando vero de bubus feceris holocaustum aut hostiam ut impleas votum vel pacificas victimas ⁹ dabis per singulos boves similiae tres decimas conspersae oleo quod habeat medium mensurae hin ¹⁰ et vinum ad liba fundenda eiusdem mensurae in oblationem suavissimi odoris Domino ¹¹ sic facietis ¹² per singulos boves et arietes et agnos et hedos ¹³ tam indigenae quam peregrini ¹⁴ eodem ritu offerent sacrificia ¹⁵ unum praeceptum erit atque iudicium tam vobis quam advenis terrae ¹⁶ locutus est Dominus ad Mosen dicens ¹⁷ loquere filiis Israhel et dices ad eos ¹⁸ cum veneritis in terram quam dabo vobis ¹⁹ et comederitis de panibus regionis illius separabitis primitias Domino ²⁰ de cibis vestris sicut de areis primitias separatis ²¹ ita et de pulmentis dabit primitiva Domino ²² quod si per ignorantiam praeterieritis quicquam horum quae locutus est Dominus ad Mosen ²³ et mandavit per eum ad vos a die qua coepit iubere et ultra ²⁴ oblitaque fuerit facere multitudo offeret vitulum de armento holocaustum in odorem suavissimum Domino et sacrificium eius ac liba ut caerimoniae postulant hircumque pro peccato ²⁵ et rogabit sacerdos pro omni

multitudine filiorum Israhel et dimittetur eis quoniam non sponte peccaverunt nihilominus offerentes incensum Domino pro se et pro peccato atque errore suo ²⁶ et dimittetur universae plebi filiorum Israhel et advenis qui peregrinantur inter vos quoniam culpa est omnis populi per ignorantiam ²⁷ quod si anima una nesciens peccaverit offeret capram anniculam pro peccato suo ²⁸ et deprecabitur pro ea sacerdos quod inscia peccaverit coram Domino inpetrabitque ei veniam et dimittetur illi ²⁹ tam indigenis quam advenis una lex erit omnium qui peccaverint ignorantes ³⁰ anima vero quae per superbiam aliquid commiserit sive civis sit ille sive peregrinus quoniam adversum Dominum rebellis fuit peribit de populo suo ³¹ verbum enim Domini contempsit et praeceptum illius fecit irritum idcirco delebitur et portabit iniquitatem suam ³² factum est autem cum essent filii Israhel in solitudine et invenissent hominem colligentem ligna in die sabbati ³³ obtulerunt eum Mosi et Aaron et universae multitudini ³⁴ qui recluserunt eum in carcerem nescientes quid super eo facere deberent ³⁵ dixitque Dominus ad Mosen morte moriatur homo iste obruat eum lapidibus omnis turba extra castra ³⁶ cumque eduxissent eum foras obruerunt lapidibus et mortuus est sicut praeceperat Dominus ³⁷ dixit quoque Dominus ad Mosen ³⁸ loquere filiis Israhel et dices ad eos ut faciant sibi fimbrias per angulos palliorum ponentes in eis vittas hyacinthinas ³⁹ quas cum viderint recordentur omnium mandatorum Domini nec sequantur cogitationes suas et oculos per res varias fornicantes ⁴⁰ sed magis memores praeceptorum Domini faciant ea sintque sancti Deo suo ⁴¹ ego Dominus Deus vester qui eduxi vos de terra Aegypti ut essem vester Deus

16 ecce autem Core filius Isaar filii Caath filii Levi et Dathan atque Abiram filii Heliab Hon quoque filius Pheleth de filiis Ruben ² surrexerunt contra Mosen aliique filiorum Israhel ducenti quinquaginta viri proceres synagogae et qui tempore concilii per nomina vocabantur ³ cumque stetissent adversum Mosen et Aaron dixerunt sufficiat vobis quia omnis multitudo sanctorum est et in ipsis est Dominus cur elevamini super populum Domini ⁴ quod cum audisset Moses cecidit pronus in faciem ⁵ locutusque ad Core et ad omnem multitudinem mane inquit notum faciet Dominus qui ad se pertineant et sanctos adplicabit sibi et quos elegerit adpropinquabunt ei ⁶ hoc igitur facite tollat unusquisque turibula sua tu Core et omne concilium tuum ⁷ et hausto cras igne ponite desuper thymiana coram Domino et quemcumque elegerit ipse erit sanctus multum erigimini filii Levi ⁸ dixitque rursum ad Core audite filii Levi ⁹ num parum vobis est quod separavit vos Deus Israhel ab omni populo et iunxit sibi ut serviretis ei in cultu tabernaculi et staretis coram frequentia populi et ministraretis ei ¹⁰ idcirco ad se fecit accedere te et omnes fratres tuos filios Levi ut vobis etiam sacerdotium vindicetis ¹¹ et omnis globus tuus stet contra Dominum quid est enim Aaron ut murmuretis contra eum ¹² misit ergo Moses ut vocaret

Dathan et Abiram filios Heliab qui responderunt non venimus ¹³ numquid parum est tibi quod eduxisti nos de terra quae lacte et melle manabat ut occideres in deserto nisi et dominatus fueris nostri ¹⁴ re vera induxisti nos in terram quae fluit rivis lactis et mellis et dedisti nobis possessiones agrorum et vinearum an et oculos nostros vis eruere non venimus ¹⁵ iratusque Moses valde ait ad Dominum ne respicias sacrificia eorum tu scis quod ne asellum quidem umquam acceperim ab eis nec adflixerim quempiam eorum ¹⁶ dixitque ad Core tu et omnis congregatio tua state seorsum coram Domino et Aaron die crastino separatim ¹⁷ tollite singuli turibula vestra et ponite super ea incensum offerentes Domino ducenta quinquaginta turibula Aaron quoque teneat turibulum suum ¹⁸ quod cum fecissent stantibus Mosen et Aaron ¹⁹ et coacerassent adversum eos omnem multitudinem ad ostium tabernaculi apparuit cunctis gloria Domini ²⁰ locutusque Dominus ad Mosen et Aaron ait ²¹ separamini de medio congregationis huius ut eos repente disperdam ²² qui ceciderunt proni in faciem atque dixerunt fortissime Deus spirituum universae carnis num uno peccante contra omnes tua ira desaeviet ²³ et ait Dominus ad Mosen ²⁴ praecipe universo populo ut separetur a tabernaculis Core et Dathan et Abiram ²⁵ surrexitque Moses et abiit ad Dathan et Abiram et sequentibus eum senioribus Israhel ²⁶ dixit ad turbam recedite a tabernaculis hominum impiorum et nolite tangere quae ad eos pertinent ne involvamini in peccatis eorum ²⁷ cumque recessissent a tentoriis eorum per circuitum Dathan et Abiram egressi stabant in introitu papilionum suorum cum uxoribus et liberis omnique frequentia ²⁸ et ait Moses in hoc sciatis quod Dominus miserit me ut facerem universa quae cernitis et non ex proprio ea corde protulerim ²⁹ si consueta hominum morte interierint et visitaverit eos plaga qua et ceteri visitari solent non misit me Dominus ³⁰ sin autem novam rem fecerit Dominus ut aperiens terra os suum degluttat eos et omnia quae ad illos pertinent descenderintque viventes in infernum sciatis quod blasphemaverint Dominum ³¹ confestim igitur ut cessavit loqui disrupta est terra sub pedibus eorum ³² et aperiens os suum devoravit illos cum tabernaculis suis et universa substantia ³³ descenderuntque vivi in infernum operti humo et perierunt de medio multitudinis ³⁴ at vero omnis Israhel qui stabat per gyrum fugit ad clamorem pereuntium dicens ne forte et nos terra degluttat ³⁵ sed et ignis egressus a Domino interfecit ducentos quinquaginta viros qui offerebant incensum ³⁶ locutusque est Dominus ad Mosen dicens ³⁷ praecipe Eleazaro filio Aaron sacerdotis ut tollat turibula quae iacent in incendio et ignem huc illucque dispergat quoniam sanctificata sunt ³⁸ in mortibus peccatorum producatque ea in lamminas et adfigat altari eo quod oblatum sit in eis incensum Domino et sanctificata sint ut cernant ea pro signo et monumento filii Israhel ³⁹ tulit ergo Eleazar sacerdos turibula aenea in quibus obtulerant hii quos incendium devoravit et produxit ea

in lamminas adfigens altari ⁴⁰ ut haberent postea filii Israhel quibus commonerentur ne quis accedat alienigena et qui non est de semine Aaron ad offerendum incensum Domino ne patiatur sicut passus est Core et omnis congregatio eius loquente Domino ad Mosen ⁴¹ murmuravit autem omnis multitudo filiorum Israhel sequenti die contra Mosen et Aaron dicens vos interfecistis populum Domini ⁴² cumque oreretur seditio et tumultus incresceret ⁴³ Moses et Aaron fugerunt ad tabernaculum foederis quod postquam ingressi sunt operuit nubes et apparuit gloria Domini ⁴⁴ dixitque Dominus ad Mosen ⁴⁵ recedite de medio huius multitudinis etiam nunc delebo eos cumque iacerent in terra ⁴⁶ dixit Moses ad Aaron tolle turibulum et hausto igne de altari mitte incensum desuper pergens cito ad populum ut roges pro eis iam enim egressa est ira a Domino et plaga desaevit ⁴⁷ quod cum fecisset Aaron et currisset ad mediam multitudinem quam iam vastabat incendium obtulit thymiama ⁴⁸ et stans inter mortuos ac viventes pro populo deprecatus est et plaga cessavit ⁴⁹ fuerunt autem qui percussi sunt quattuordecim milia hominum et septingenti absque his qui perierant in seditione Core ⁵⁰ reversusque est Aaron ad Mosen ad ostium tabernaculi foederis postquam quievit interitus

17 et locutus est Dominus ad Mosen dicens ² loquere ad filios Israhel et accipe ab eis virgas singulas per cognationes suas a cunctis principibus tribuum virgas duodecim et uniuscuiusque nomen supercribes virgae suae ³ nomen autem Aaron erit in tribu Levi et una virga cunctas eorum familias continebit ⁴ ponesque eas in tabernaculo foederis coram testimonio ubi loquar ad te ⁵ quem ex his elegero germinabit virga eius et cohibebo a me querimonias filiorum Israhel quibus contra vos murmurant ⁶ locutusque est Moses ad filios Israhel et dederunt ei omnes principes virgas per singulas tribus fueruntque virgae duodecim absque virga Aaron ⁷ quas cum posuisset Moses coram Domino in tabernaculo testimonii ⁸ sequenti die regressus invenit germinasse virgam Aaron in domo Levi et turgentibus gemmis eruperant flores qui foliis dilatatis in amigdalas deformati sunt ⁹ protulit ergo Moses omnes virgas de conspectu Domini ad cunctos filios Israhel videruntque et receperunt singuli virgas suas ¹⁰ dixitque Dominus ad Mosen refer virgam Aaron in tabernaculum testimonii ut servetur ibi in signum rebellium filiorum et quiescant querellae eorum a me ne moriantur ¹¹ fecitque Moses sicut praeceperat Dominus ¹² dixerunt autem filii Israhel ad Mosen ecce consumpti sumus omnes perivimus ¹³ quicumque accedit ad tabernaculum Domini moritur num usque ad internicionem cuncti delendi sumus

18 dixitque Dominus ad Aaron tu et filii tui et domus patris tui tecum portabitis iniquitatem sanctuarii et tu et filii tui simul sustinebitis peccata sacerdotii vestri ² sed et fratres tuos de tribu Levi et sceptro patris tui sume tecum praestoque sint et ministrent tibi tu autem et filii tui ministrabitis in tabernaculo

testimonii ³ excubabuntque Levitae ad praecepta tua et ad cuncta opera tabernaculi ita dumtaxat ut ad vasa sanctuarii et altare non accedant ne et illi moriantur et vos pereatis simul ⁴ sint autem tecum et excubent in custodiis tabernaculi et in omnibus caerimoniis eius alienigena non miscebitur vobis ⁵ excubate in custodia sanctuarii et in ministerio altaris ne oriatur indignatio super filios Israhel ⁶ ego dedi vobis fratres vestros Levitas de medio filiorum Israhel et tradidi donum Domino ut serviant in ministeriis tabernaculi eius ⁷ tu autem et filii tui custodite sacerdotium vestrum et omnia quae ad cultum altaris pertinent et intra velum sunt per sacerdotes administrabuntur si quis externus accesserit occidetur ⁸ locutus est Dominus ad Aaron ecce dedi tibi custodiam primitiarum mearum omnia quae sanctificantur a filiis Israhel tibi tradidi et filiis tuis pro officio sacerdotali legitima sempiterna ⁹ haec ergo accipies de his quae sanctificantur et oblata sunt Domino omnis oblatio et sacrificium et quicquid pro peccato atque delicto redditur mihi et cedet in sancta sanctorum tuum erit et filiorum tuorum ¹⁰ in sanctuario comedes illud mares tantum edent ex eo quia consecratum est tibi ¹¹ primitias autem quas voverint et obtulerint filii Israhel tibi dedi et filiis ac filiabus tuis iure perpetuo qui mundus est in domo tua vescetur eis ¹² omnem medullam olei et vini ac frumenti quicquid offerunt primitiarum Domino tibi dedi ¹³ universa frugum initia quas gignit humus et Domino deportantur cedent in usus tuos qui mundus est in domo tua vescetur eis ¹⁴ omne quod ex voto reddiderint filii Israhel tuum erit ¹⁵ quicquid primum erumpet e vulva cunctae carnis quam offerunt Domino sive ex hominibus sive de pecoribus fuerit tui iuris erit ita dumtaxat ut pro hominis primogenito pretium accipias et omne animal quod inmundum est redimi facias ¹⁶ cuius redemptio erit post unum mensem siclis argenti quinque pondere sanctuarii siclus viginti obolos habet ¹⁷ primogenitum autem bovis et ovis et caprae non facies redimi quia sanctificata sunt Domino sanguinem tantum eorum fundes super altare et adipem adolebis in suavissimum odorem Domino ¹⁸ carnes vero in usum tuum cedent sicut pectusculum consecratum et armus dexter tua erunt ¹⁹ omnes primitias sanctuarii quas offerunt filii Israhel Domino tibi dedi et filiis ac filiabus tuis iure perpetuo pactum salis est sempiternum coram Domino tibi ac filiis tuis ²⁰ dixitque Dominus ad Aaron in terra eorum nihil possidebitis nec habebitis partem inter eos ego pars et hereditas tua in medio filiorum Israhel ²¹ filiis autem Levi dedi omnes decimas Israhelis in possessionem pro ministerio quo serviunt mihi in tabernaculo foederis ²² ut non accedant ultra filii Israhel ad tabernaculum nec committant peccatum mortiferum ²³ solis filiis Levi mihi in tabernaculo servientibus et portantibus peccata populi legitimum sempiternum erit in generationibus vestris nihil aliud possidebunt ²⁴ decimarum oblatione contenti quas in usus eorum et necessaria separavi ²⁵ locutusque est Dominus ad Mosen dicens

²⁶ praecipe Levitis atque denuntia cum acceperitis a filiis Israhel decimas quas dedi vobis primitias earum offerite Domino id est decimam partem decimae ²⁷ ut reputetur vobis in oblationem primitivorum tam de areis quam de torcularibus ²⁸ et universis quorum accipitis primitias offerite Domino et date Aaron sacerdoti ²⁹ omnia quae offertis ex decimis et in donaria Domini separatis optima et electa erunt ³⁰ dicesque ad eos si praeclara et meliora quaeque obtuleritis ex decimis reputabitur vobis quasi de area et torculari dederitis primitias ³¹ et comedetis eas in omnibus locis vestris tam vos quam familiae vestrae quia pretium est pro ministerio quo servitis in tabernaculo testimonii ³² et non peccabitis super hoc egregia vobis et pingua reservantes ne polluatis oblationes filiorum Israhel et moriamini

19 locutusque est Dominus ad Mosen et Aaron dicens ² ista est religio victimae quam constituit Dominus praecipe filiis Israhel ut adducant ad te vaccam rufam aetatis integrae in qua nulla sit macula nec portaverit iugum ³ tradetisque eam Eleazaro sacerdoti qui eductam extra castra immolabit in conspectu omnium ⁴ et tinguens digitum in sanguine eius asperget contra fores tabernaculi septem vicibus ⁵ conburetque eam cunctis videntibus tam pelle et carnibus eius quam sanguine et fimo flammae traditis ⁶ lignum quoque cedrinum et hysopum coccumque bis tinctum sacerdos mittet in flammam quae vaccam vorat ⁷ et tunc demum lotis vestibus et corpore suo ingredietur in castra commaculatusque erit usque ad vesperam ⁸ sed et ille qui conbuserit eam lavabit vestimenta sua et corpus et inmundus erit usque ad vesperam ⁹ colliget autem vir mundus cineres vaccae et effundet eos extra castra in loco purissimo ut sint multitudini filiorum Israhel in custodiam et in aquam aspersionis quia pro peccato vacca conbusta est ¹⁰ cumque laverit qui vaccae portaverat cineres vestimenta sua inmundus erit usque ad vesperum habebunt hoc filii Israhel et advenae qui habitant inter eos sanctum iure perpetuo ¹¹ qui tetigerit cadaver hominis et propter hoc septem diebus fuerit inmundus ¹² aspergetur ex hac aqua die tertio et septimo et sic mundabitur si die tertio aspersus non fuerit septimo non poterit emundari ¹³ omnis qui tetigerit humanae animae morticinum et aspersus hac commixtione non fuerit polluet tabernaculum Domini et peribit ex Israhel quia aqua expiationis non est aspersus inmundus erit et manebit spurcitia eius super eum ¹⁴ ista est lex hominis qui moritur in tabernaculo omnes qui ingrediuntur tentorium illius et universa vasa quae ibi sunt polluta erunt septem diebus ¹⁵ vas quod non habuerit operculum nec ligaturam desuper inmundum erit ¹⁶ si quis in agro tetigerit cadaver occisi hominis aut per se mortui sive os illius vel sepulchrum inmundus erit septem diebus ¹⁷ tollent de cineribus combustionis atque peccati et mittent aquas vivas super eos in vas ¹⁸ in quibus cum homo mundus tinxerit hysopum asperget eo omne tentorium et cunctam supellectilem et homines huiusmodi conta-

gione pollutos ¹⁹ atque hoc modo mundus lustrabit inmundum tertio et septimo die expiatusque die septimo lavabit et se et vestimenta sua et mundus erit ad vesperam ²⁰ si quis hoc ritu non fuerit expiatus peribit anima illius de medio ecclesiae quia sanctuarium Domini polluit et non est aqua lustrationis aspersus ²¹ erit hoc praeceptum legitimum sempiternum ipse quoque qui aspergit aquas lavabit vestimenta sua omnis qui tetigerit aquas expiationis inmundus erit usque ad vesperam ²² quicquid tetigerit inmundus inmundum faciet et anima quae horum quippiam tetigerit inmundus erit usque ad vesperum

20 veneruntque filii Israhel et omnis multitudo in desertum Sin mense primo et mansit populus in Cades mortuaeque est ibi Maria et sepulta in eodem loco ² cumque indigeret aqua populus coierunt adversum Mosen et Aaron ³ et versi in seditionem dixerunt utinam perissemus inter fratres nostros coram Domino ⁴ cur eduxistis ecclesiam Domini in solitudinem ut et nos et nostra iumenta moriantur ⁵ quare nos fecistis ascendere de Aegypto et adduxistis in locum istum pessimum qui seri non potest qui nec ficum gignit nec vineas nec mala granata insuper et aquam non habet ad bibendum ⁶ ingressusque Moses et Aaron dimissa multitudine tabernaculum foederis corruerunt proni in terram et apparuit gloria Domini super eos ⁷ locutusque est Dominus ad Mosen dicens ⁸ tolle virgam et congrega populum tu et Aaron frater tuus et loquimini ad petram coram eis et illa dabit aquas cumque eduxeris aquam de petra bibet omnis multitudo et iumenta eius ⁹ tulit igitur Moses virgam quae erat in conspectu Domini sicut praeceperat ei ¹⁰ congregata multitudine ante petram dixitque eis audite rebelles et increduli num de petra hac vobis aquam poterimus eicere ¹¹ cumque elevasset Moses manum percutiens virga bis silicem egressae sunt aquae largissimae ita ut et populus biberet et iumenta ¹² dixitque Dominus ad Mosen et Aaron quia non credidistis mihi ut sanctificaretis me coram filiis Israhel non introducetis hos populos in terram quam dabo eis ¹³ haec est aqua Contradictionis ubi iurgati sunt filii Israhel contra Dominum et sanctificatus est in eis ¹⁴ misit interea nuntios Moses de Cades ad regem Edom qui dicerent haec mandat frater tuus Israhel nosti omnem laborem qui adprehendit nos ¹⁵ quomodo descenderint patres nostri in Aegyptum et habitaverimus ibi multo tempore adflixerintque nos Aegyptii et patres nostros ¹⁶ et quomodo clamaverimus ad Dominum et exaudierit nos miseritque angelum qui eduxerit nos de Aegypto ecce in urbe Cades quae est in extremis finibus tuis positi ¹⁷ obsecramus ut nobis transire liceat per terram tuam non ibimus per agros nec per vineas non bibemus aquas de puteis tuis sed gradiemur via publica nec ad dextram nec ad sinistram declinantes donec transeamus terminos tuos ¹⁸ cui respondit Edom non transibis per me alioquin armatus occurram tibi ¹⁹ dixeruntque filii Israhel per tritam gradiemur viam et si biberimus aquas tuas nos et pecora nostra

dabimus quod iustum est nulla erit in pretio difficultas tantum velociter transeamus ²⁰ at ille respondit non transibis statimque egressus est obuius cum infinita multitudine et manu forti ²¹ nec voluit adquiescere deprecanti ut concederet transitum per fines suos quam ob rem devertit ab eo Israhel ²² cumque castra movissent de Cades venerunt in montem Or qui est in finibus terrae Edom ²³ ubi locutus est Dominus ad Mosen ²⁴ pergat inquit Aaron ad populos suos non enim intrabit terram quam dedi filiis Israhel eo quod incredulus fuerit ori meo ad aquas Contradictionis ²⁵ tolle Aaron et filium eius cum eo et duces eos in montem Or ²⁶ cumque nudaveris patrem veste sua indues ea Eleazarum filium eius et Aaron colligetur et morietur ibi ²⁷ fecit Moses ut praeceperat Dominus et ascenderunt in montem Or coram omni multitudine ²⁸ cumque Aaron spoliasset vestibus suis induit eis Eleazarum filium eius illo mortuo in montis supercilio descendit cum Eleazaro ²⁹ omnis autem multitudo videns occubuisse Aaron flevit super eo triginta diebus per cunctas familias suas

21 quod cum audisset Chananeus rex Arad qui habitabat ad meridiem venisse scilicet Israhel per exploratorum viam pugnavit contra illum et victor existens duxit ex eo praedam ² at Israhel voto se Domino obligans ait si tradideris populum istum in manu mea delebo urbes eius ³ exaudivitque Dominus preces Israhel et tradidit Chananeum quem ille interfecit subversis urbibus eius et vocavit nomen loci illius Horma id est anathema ⁴ profecti sunt autem et de monte Or per viam quae ducit ad mare Rubrum ut circumirent terram Edom et taedere coepit populum itineris ac laboris ⁵ locutusque contra Deum et Mosen ait cur eduxisti nos de Aegypto ut moreremur in solitudine deest panis non sunt aquae anima nostra iam nausiat super cibo isto levissimo ⁶ quam ob rem misit Dominus in populum ignitos serpentes ad quorum plagas et mortes plurimorum ⁷ venerunt ad Mosen atque dixerunt peccavimus quia locuti sumus contra Dominum et te ora ut tollat a nobis serpentes oravit Moses pro populo ⁸ et locutus est Dominus ad eum fac serpentem et pone eum pro signo qui percussus aspexerit eum vivet ⁹ fecit ergo Moses serpentem aeneum et posuit pro signo quem cum percussi aspicerent sanabantur ¹⁰ profectique filii Israhel castrametati sunt in Oboth ¹¹ unde egressi fixere tentoria in Hieabarim in solitudine quae respicit Moab contra orientalem plagam ¹² et inde moventes venerunt ad torrentem Zared ¹³ quem relinquentes castrametati sunt contra Arnon quae est in deserto et prominet in finibus Amorrei siquidem Arnon terminus est Moab dividens Moabitas et Amorreos ¹⁴ unde dicitur in libro bellorum Domini sicut fecit in mari Rubro sic faciet in torrentibus Arnon ¹⁵ scopuli torrentium inclinati sunt ut requiescerent in Ar et recumberent in finibus Moabitarum ¹⁶ ex eo loco apparuit puteus super quo locutus est Dominus ad Mosen congrega populum et dabo ei aquam ¹⁷ tunc cecinit Israhel carmen istud as-

pendat puteus concinebant ¹⁸ puteus quem foderunt principes et paraverunt duces multitudinis in datore legis et in baculis suis de solitudine Matthana ¹⁹ de Matthana Nahalihel de Nahalihel in Bamoth ²⁰ de Bamoth vallis est in regione Moab in vertice Phasga et quod respicit contra desertum ²¹ misit autem Israhel nuntios ad Seon regem Amorreorum dicens ²² obsecro ut transire mihi liceat per terram tuam non declinabimus in agros et vineas non bibemus aquas ex puteis via regia gradiemur donec transeamus terminos tuos ²³ qui concedere noluit ut transiret Israhel per fines suos quin potius exercitu congregato egressus est obviam in desertum et venit in Iasa pugnavitque contra eum ²⁴ a quo percussus est in ore gladii et possessa est terra eius ab Arnon usque Iebboc et filios Ammon quia forti praesidio tenebantur termini Ammanitarum ²⁵ tulit ergo Israhel omnes civitates eius et habitavit in urbibus Amorrei in Esebon scilicet et viculis eius ²⁶ urbs Esebon fuit regis Seon Amorrei qui pugnavit contra regem Moab et tulit omnem terram quae dicionis illius fuerat usque Arnon ²⁷ idcirco dicitur in proverbio venite in Esebon aedificetur et constructur civitas Seon ²⁸ ignis egressus est de Esebon flamma de oppido Seon et devoravit Ar Moabitarum et habitatores excelsorum Arnon ²⁹ vae tibi Moab peristi popule Chamos dedit filios eius in fugam et filias in captivatem regi Amorreorum Seon ³⁰ iugum ipsorum disperiit ab Esebon usque Dibon lassii pervenerunt in Nophe et usque Medaba ³¹ habitavit itaque Israhel in terra Amorrei ³² misitque Moses qui explorarent Iazer cuius ceperunt viculos et possederunt habitatores ³³ verteruntque se et ascenderunt per viam Basan et occurrit eis Og rex Basan cum omni populo suo pugnaturus in Edrai ³⁴ dixitque Dominus ad Mosen ne timeas eum quia in manu tua tradidi illum et omnem populum ac terram eius faciesque illi sicut fecisti Seon regi Amorreorum habitatori Esebon ³⁵ percusserunt igitur et hunc cum filiis suis universumque populum eius usque ad internicionem et possederunt terram illius

22 profectique castrametati sunt in campestribus Moab ubi trans Iordanem Hierichus sita est ² videns autem Balac filius Sepphor omnia quae fecerat Israhel Amorreo ³ et quod pertimuissent eum Moabitae et impetum eius ferre non possent ⁴ dixit ad maiores natu Madian ita delebit hic populus omnes qui in nostris finibus commorantur quomodo solet bos herbas usque ad radices carpere ipse erat eo tempore rex in Moab ⁵ misit ergo nuntios ad Balaam filium Beor ariolum qui habitabat super flumen terrae filiorum Ammon ut vocarent eum et dicerent ecce egressus est populus ex Aegypto qui operuit superficiem terrae sedens contra me ⁶ veni igitur et maledic populo huic quia fortior me est si quo modo possim percutere et eicere eum de terra mea novi enim quod benedictus sit cui benedixeris et maledictus in quem maledicta congesseris ⁷ perrexerunt seniores Moab et maiores natu Madian habentes divinationis pretium in

manibus cumque venissent ad Balaam et narrassent ei omnia verba Balac ⁸ ille respondit manete hic nocte et respondebo quicquid mihi dixerit Dominus manentibus illis apud Balaam venit Deus et ait ad eum ⁹ quid sibi volunt homines isti apud te ¹⁰ respondit Balac filius Sepphor rex Moabitarum misit ad me ¹¹ dicens ecce populus qui egressus est de Aegypto operuit superficiem terrae veni et maledic ei si quo modo possim pugnans abicere eum ¹² dixitque Deus ad Balaam noli ire cum eis neque maledicas populo quia benedictus est ¹³ qui mane consurgens dixit ad principes ite in terram vestram quia prohibuit me Deus venire vobiscum ¹⁴ reversi principes dixerunt ad Balac noluit Balaam venire nobiscum ¹⁵ rursum ille multo plures et nobiliores quam ante miserat misit ¹⁶ qui cum venissent ad Balaam dixerunt sic dicit Balac filius Sepphor ne cuncteris venire ad me ¹⁷ paratum honorare te et quicquid volueris dare veni et maledic populo isti ¹⁸ respondit Balaam si dederit mihi Balac plenam domum suam argenti et auri non potero inmutare verbum Domini Dei mei ut vel plus vel minus loquar ¹⁹ obsecro ut hic maneatis etiam hac nocte et scire queam quid mihi rursum respondeat Dominus ²⁰ venit ergo Deus ad Balaam nocte et ait ei si vocare te venerunt homines isti surge et vade cum eis ita dumtaxat ut quod tibi praecepero facias ²¹ surrexit Balaam mane et strata asina profectus est cum eis ²² et iratus est Deus stetitque angelus Domini in via contra Balaam qui sedebat asinae et duos pueros habebat secum ²³ cernens asina angelum stantem in via evaginato gladio avertit se de itinere et ibat per agrum quam cum verberaret Balaam et vellet ad semitam reducere ²⁴ stetit angelus in angustiis duarum maceriarum quibus vineae cingebantur ²⁵ quem videns asina iunxit se parieti et adtrivit sedentis pedem at ille iterum verberabat ²⁶ et nihilominus angelus ad locum angustum transiens ubi nec ad dextram nec ad sinistram poterat deviare obvius stetit ²⁷ cumque vidisset asina stantem angelum concidit sub pedibus sedentis qui iratus vehementius caedebat fuste latera ²⁸ aperuitque Dominus os asinae et locuta est quid feci tibi cur percutis me ecce iam tertio ²⁹ respondit Balaam quia commeruisti et inlusisti mihi utinam haberem gladium ut te percuterem ³⁰ dixit asina nonne animal tuum sum cui semper sedere consuesti usque in praesentem diem dic quid simile umquam fecerim tibi at ille ait numquam ³¹ protinus aperuit Dominus oculos Balaam et vidit angelum stantem in via evaginato gladio adoravitque eum pronus in terram ³² cui angelus cur inquit tertio verberas asinam tuam ego veni ut adversarer tibi quia perversa est via tua mihi que contraria ³³ et nisi asina declinasset de via dans locum resistenti te occidissem et illa viveret ³⁴ dixit Balaam peccavi nesciens quod tu stares contra me et nunc si displicet tibi ut vadam revertar ³⁵ ait angelus vade cum istis et cave ne aliud quam praecepero tibi loquaris ivit igitur cum principibus ³⁶ quod cum audisset Balac egressus est in occursum eius in oppido Moabitarum quod situm est

in extremis finibus Arnon ³⁷ dixitque ad Balaam misi nuntios ut vocarent te cur non statim venisti ad me an quia mercedem adventui tuo reddere nequeo ³⁸ cui ille respondit ecce adsum numquid loqui potero aliud nisi quod Deus posuerit in ore meo ³⁹ perrexerunt ergo simul et venerunt in urbem quae in extremis regni eius finibus erat ⁴⁰ cumque occidisset Balac boves et oves misit ad Balaam et principes qui cum eo erant munera ⁴¹ mane autem facto duxit eum ad excelsa Baal et intuitus est extremam partem populi

23 dixitque Balaam ad Balac aedifica mihi hic septem aras et para totidem vitulos eiusdemque numeri arietes ² cumque fecisset iuxta sermonem Balaam inposuerunt simul vitulum et arietem super aram ³ dixitque Balaam ad Balac sta paulisper iuxta holocaustum tuum donec vadam si forte occurrat mihi Dominus et quodcumque imperaverit loquar tibi ⁴ cumque abisset velociter occurrit ei Deus locutusque ad eum Balaam septem inquit aras erexi et inposui vitulum et arietem desuper ⁵ Dominus autem posuit verbum in ore eius et ait revertere ad Balac et haec loqueris ⁶ reversus invenit stantem Balac iuxta holocaustum suum et omnes principes Moabitarum ⁷ adsumptaque parabola sua dixit de Aram adduxit me Balac rex Moabitarum de montibus orientis veni inquit et maledic Iacob propera et detestare Israhel ⁸ quomodo maledicam cui non maledixit Deus qua ratione detester quem Dominus non detestatur ⁹ de summis silicibus videbo eum et de collibus considerabo illum populus solus habitabit et inter gentes non reprobabitur ¹⁰ quis dinumerare possit pulverem Iacob et nosse numerum stirpis Israhel moriatur anima mea morte iustorum et fiant novissima mea horum similia ¹¹ dixitque Balac ad Balaam quid est hoc quod agis ut malediceres inimicis vocavi te et tu e contrario benedixisti eis ¹² cui ille respondit num aliud possum loqui nisi quod iusserit Dominus ¹³ dixit ergo Balac veni mecum in alterum locum unde partem Israhelis videas et totum videre non possis inde maledicito ei ¹⁴ cumque duxisset eum in locum sublimem super verticem montis Phasga aedificavit Balaam septem aras et inpositis supra vitulo atque ariete ¹⁵ dixit ad Balac sta hic iuxta holocaustum tuum donec ego pergam obvius ¹⁶ cui cum Dominus occurrisset posuissetque verbum in ore eius ait revertere ad Balac et haec loqueris ei ¹⁷ reversus invenit eum stantem iuxta holocaustum suum et principes Moabitarum cum eo ad quem Balac quid inquit locutus est Dominus ¹⁸ at ille adsumpta parabola sua ait sta Balac et ausculta audi fili Sepphor ¹⁹ non est Deus quasi homo ut mentiatur nec ut filius hominis ut mutetur dixit ergo et non faciet locutus est et non implebit ²⁰ ad benedicendum adductus sum benedictionem prohibere non valeo ²¹ non est idolum in Iacob nec videtur simulacrum in Israhel Dominus Deus eius cum eo est et clangor victoriae regis in illo ²² Deus eduxit eum de Aegypto cuius fortitudo similis est rinocerotis ²³ non est augurium in Iacob nec divinatio in Israhel temporibus suis dicetur Iacob et Israheli

quid operatus sit Deus ²⁴ ecce populus ut leaena con-surget et quasi leo erigetur non accubabit donec de-voret praedam et occisorum sanguinem bibat ²⁵ dix-itque Balac ad Balaam nec maledicas ei nec benedicas ²⁶ et ille nonne ait dixi tibi quod quicquid mihi Deus im-peraret hoc facerem ²⁷ et ait Balac ad eum veni et ducam te ad alium locum si forte placeat Deo ut inde maledicas eis ²⁸ cumque duxisset eum super verticem montis Phogor qui respicit solitudinem ²⁹ dixit ei Bal-aam aedifica mihi hic septem aras et para totidem vitu-los eiusdemque numeri arietes ³⁰ fecit Balac ut Bal-aam dixerat inposuitque vitulos et arietes per singulas aras

24 cumque vidisset Balaam quod placeret Domino ut benediceret Israheli nequaquam abiit ut ante perrexerat ut augurium quaereret sed dirigens contra desertum vultum suum ² et elevans oculos vidit Israhel in tentoriis commorantem per tribus suas et intruente in se spiritu Dei ³ adsumpta parabola ait dixit Balaam filius Beor dixit homo cuius obturatus est oculus ⁴ dixit auditor sermonum Dei qui visionem Omnipotentis in-tuitus est qui cadit et sic aperiuntur oculi eius ⁵ quam pulchra tabernacula tua Iacob et tentoria tua Israhel ⁶ ut valles nemorosae ut horti iuxta fluvios inrigui ut tabernacula quae fixit Dominus quasi cedri propter aquas ⁷ fluet aqua de situla eius et semen illius erit in aquas multas tolletur propter Agag rex eius et aufere-tur regnum illius ⁸ Deus eduxit illum de Aegypto cuius fortitudo similis est rinocerotis devorabunt gentes hostes illius ossaque eorum confringent et per-forabunt sagittis ⁹ accubans dormivit ut leo et quasi leaena quam suscitare nullus audebit qui benedixerit tibi erit ipse benedictus qui maledixerit in maledic-tione reputabitur ¹⁰ iratusque Balac contra Balaam conplosis manibus ait ad maledicendum inimicis meis vocavi te quibus e contrario tertio benedixisti ¹¹ revert-ere ad locum tuum decreveram quidem magnifice honorare te sed Dominus privavit te honore disposito ¹² respondit Balaam ad Balac nonne nuntiis tuis quos misisti ad me dixi ¹³ si dederit mihi Balac plenam do-mum suam argenti et auri non potero praeterire ser-monem Domini Dei mei ut vel boni quid vel mali pro-feram ex corde meo sed quicquid Dominus dixerit hoc loquar ¹⁴ verumtamen pergens ad populum meum dabo consilium quid populus tuus huic populo faciat extremo tempore ¹⁵ sumpta igitur parabola rursus ait dixit Balaam filius Beor dixit homo cuius obturatus est oculus ¹⁶ dixit auditor sermonum Dei qui novit doctri-nam Altissimi et visiones Omnipotentis videt qui ca-dens apertos habet oculos ¹⁷ videbo eum sed non mo-do intuebor illum sed non prope orietur stella ex Iacob et con-surget virga de Israhel et percutiet duces Moab vastabitque omnes filios Seth ¹⁸ et erit Idumea posses-sio eius hereditas Seir cedet inimicis suis Israhel vero fortiter aget ¹⁹ de Iacob erit qui dominetur et perdat reliquias civitatis ²⁰ cumque vidisset Amalech adsumens parabolam ait principium gentium Amalech cuius extrema perdentur ²¹ vidit quoque Cineum et

adsumpta parabola ait robustum est quidem habitacu-lum tuum sed si in petra posueris nidum tuum ²² et fueris electus de stirpe Cain quamdiu poteris per-manere Assur enim capiet te ²³ adsumptaque parabola iterum locutus est heu quis victurus est quando ista faciet Deus ²⁴ venient in trieribus de Italia superabunt Assyrios vastabuntque Hebraeos et ad extremum eti-am ipsi peribunt ²⁵ surrexitque Balaam et reversus est in locum suum Balac quoque via qua venerat rediit

25 morabatur autem eo tempore Israhel in Set-thim et fornicatus est populus cum filiabus Moab ² quae vocaverunt eos ad sacrificia sua at illi comederunt et adoraverunt deos earum ³ initiatusque est Israhel Beelphegor et iratus Dominus ⁴ ait ad Mosen tolle cunctos principes populi et suspende eos contra solem in patibulis ut avertatur furor meus ab Israhel ⁵ dixitque Moses ad iudices Israhel occidat un-usquisque proximos suos qui initiati sunt Beelphegor ⁶ et ecce unus de filiis Israhel intravit coram fratribus suis ad scortum madianitin vidente Mose et omni tur-ba filiorum Israhel qui flebant ante fores tabernaculi ⁷ quod cum vidisset Finees filius Eleazari filii Aaron sac-erdotis surrexit de medio multitudinis et arrepto pu-gione ⁸ ingressus est post virum israhelitem in lupanar et perfodit ambos simul virum scilicet et mulierem in locis genitalibus cessavitque plaga a filiis Israhel ⁹ et occisi sunt viginti quattuor milia homines ¹⁰ dixitque Dominus ad Mosen ¹¹ Finees filius Eleazari filii Aaron sacerdotis avertit iram meam a filiis Israhel quia zelo meo commotus est contra eos ut non ipse delerem fil-ios Israhel in zelo meo ¹² idcirco loquere ad eos ecce do ei pacem foederis mei ¹³ et erit tam ipsi quam semi-ni illius pactum sacerdotii sempiternum quia zelatus est pro Deo suo et expiavit scelus filiorum Israhel ¹⁴ er-at autem nomen viri israhelitae qui occisus est cum Madianitide Zambri filius Salu dux de cognatione et tribu Symeonis ¹⁵ porro mulier madianitis quae pariter interfecta est vocabatur Chozbi filia Sur principis no-bilissimi Madianitarum ¹⁶ locutusque est Dominus ad Mosen dicens ¹⁷ hostes vos sentiant Madianitae et per-cutite eos ¹⁸ quia et ipsi hostiliter egerunt contra vos et decepere insidiis per idolum Phogor et Chozbi filiam ducis Madian sororem suam quae percussa est in die plagae pro sacrilegio Phogor

26 postquam noxiorum sanguis effusus est dixit Dominus ad Mosen et Eleazarum filium Aaron sacerdotem ² numerate omnem summam filiorum Is-rahel a viginti annis et supra per domos et cogna-tiones suas cunctos qui possunt ad bella procedere ³ locuti sunt itaque Moses et Eleazar sacerdos in campestribus Moab super Iordanem contra Hierichum ad eos qui erant ⁴ a viginti annis et supra sicut Domi-nus imperarat quorum iste est numerus ⁵ Ruben pri-mogenitus Israhel huius filius Enoch a quo familia Enochitarum et Phallu a quo familia Phalluitarum ⁶ et Esrom a quo familia Esromitarum et Charmi a quo fa-milia Charmitarum ⁷ hae sunt familiae de stirpe Ruben quarum numerus inventus est quadraginta tria milia

et septingenti triginta ⁸ filius Phallu Heliab ⁹ huius filii Namuhel et Dathan et Abiram isti sunt Dathan et Abiram principes populi qui surrexerunt contra Mosen et Aaron in seditione Core quando adversum Dominum rebellaverunt ¹⁰ et aperiens terra os suum devoravit Core morientibus plurimis quando conbusit ignis ducentos quinquaginta viros et factum est grande miraculum ¹¹ ut Core pereunte filii illius non perirent ¹² filii Symeon per cognationes suas Namuhel ab hoc familia Namuhelitarum Iamin ab hoc familia Iaminitarum Iachin ab hoc familia Iachinitarum ¹³ Zare ab hoc familia Zareitarum Saul ab hoc familia Saulitarum ¹⁴ hae sunt familiae de stirpe Symeon quarum omnis numerus fuit viginti duo milia ducentorum ¹⁵ filii Gad per cognationes suas Sephon ab hoc familia Sephontarum Aggi ab hoc familia Aggitarum Suni ab hoc familia Sunitarum ¹⁶ Ozni ab hoc familia Oznitarum Heri ab hoc familia Heritarum ¹⁷ Arod ab hoc familia Aroditarum Arihel ab hoc familia Arihelitarum ¹⁸ istae sunt familiae Gad quarum omnis numerus fuit quadraginta milia quingentorum ¹⁹ filii Iuda Her et Onan qui ambo mortui sunt in terra Chanaan ²⁰ fueruntque filii Iuda per cognationes suas Sela a quo familia Selanitarum Phares a quo familia Pharesitarum Zare a quo familia Zareitarum ²¹ porro filii Phares Esrom a quo familia Esromitarum et Amul a quo familia Amulitarum ²² istae sunt familiae Iuda quarum omnis numerus fuit septuaginta milia quingentorum ²³ filii Isachar per cognationes suas Thola a quo familia Tholaitarum Phua a quo familia Phuaitarum ²⁴ Iasub a quo familia Iasubitarum Semran a quo familia Semranitarum ²⁵ hae sunt cognationes Isachar quarum numerus fuit sexaginta quattuor milia trecentorum ²⁶ filii Zabulon per cognationes suas Sared a quo familia Sareditarum Helon a quo familia Helonitarum Ialel a quo familia Ialelitarum ²⁷ hae sunt cognationes Zabulon quarum numerus fuit sexaginta milia quingentorum ²⁸ filii Ioseph per cognationes suas Manasse et Ephraim ²⁹ de Manasse ortus est Machir a quo familia Machiritarum Machir genuit Galaad a quo familia Galaaditarum ³⁰ Galaad habuit filios Hiezer a quo familia Hiezeritarum et Elec a quo familia Elecarum ³¹ et Asrihel a quo familia Asrihelitarum et Sechem a quo familia Sechemitarum ³² et Semida a quo familia Semidatarum et Epher a quo familia Epheritarum ³³ fuit autem Epher pater Salphaad qui filios non habebat sed tantum filias quarum ista sunt nomina Maala et Noa et Eglā et Melcha et Thersa ³⁴ hae sunt familiae Manasse et numerus earum quinquaginta duo milia septingentorum ³⁵ filii autem Ephraim per cognationes suas fuerunt hii Suthala a quo familia Suthalitarum Becher a quo familia Becheritarum Tehen a quo familia Tehenitarum ³⁶ porro filius Suthala fuit Heran a quo familia Heranitarum ³⁷ hae sunt cognationes filiorum Ephraim quarum numerus triginta duo milia quingentorum ³⁸ isti sunt filii Ioseph per familias suas filii Benjamin in cognationibus suis Bale a quo familia Baleitarum Azbel a quo familia Azbelitarum Ahiram a quo familia Ahi-

ramitarum ³⁹ Supham a quo familia Suphamitarum Hupham a quo familia Huphamitarum ⁴⁰ filii Bale Hered et Noeman de Hered familia Hereditarum de Noeman familia Noemitarum ⁴¹ hii sunt filii Benjamin per cognationes suas quorum numerus quadraginta quinque milia sescentorum ⁴² filii Dan per cognationes suas Suham a quo familia Suhamitarum hae cognationes Dan per familias suas ⁴³ omnes fuere Suhamitae quorum numerus erat sexaginta quattuor milia quadringentorum ⁴⁴ filii Aser per cognationes suas Iemna a quo familia Iemnaitarum Iessui a quo familia Iessuitarum Brie a quo familia Briearum ⁴⁵ filii Brie Haber a quo familia Haberitarum et Melchihel a quo familia Melchihelitarum ⁴⁶ nomen autem filiae Aser fuit Sara ⁴⁷ hae cognationes filiorum Aser et numerus eorum quinquaginta tria milia quadringentorum ⁴⁸ filii Nephtalim per cognationes suas Iessihel a quo familia Iessihelitarum Guni a quo familia Gunitarum ⁴⁹ Iesser a quo familia Iesseritarum Sellem a quo familia Sellemitarum ⁵⁰ hae sunt cognationes filiorum Nephtalim per familias suas quorum numerus quadraginta quinque milia quadringentorum ⁵¹ ista est summa filiorum Israhel qui recensiti sunt sescenta milia et mille septingenti triginta ⁵² locutusque est Dominus ad Mosen dicens ⁵³ istis dividetur terra iuxta numerum vocabulorum in possessiones suas ⁵⁴ pluribus maiorem partem dabis et paucioribus minorem singulis sicut nunc recensiti sunt tradetur possessio ⁵⁵ ita dumtaxat ut sors terram tribubus dividat et familiis ⁵⁶ quicquid sorte contigerit hoc vel plures accipient vel pauciores ⁵⁷ hic quoque est numerus filiorum Levi per familias suas Gerson a quo familia Gersonitarum Caath a quo familia Caathitarum Merari a quo familia Meraritarum ⁵⁸ hae sunt familiae Levi familia Lobni familia Hebroni familia Mooli familia Musi familia Cori at vero Caath genuit Amram ⁵⁹ qui habuit uxorem Iochabed filiam Levi quae nata est ei in Aegypto haec genuit viro suo Amram filios Aaron et Mosen et Mariam sororem eorum ⁶⁰ de Aaron orti sunt Nadab et Abiu et Eleazar et Ithamar ⁶¹ quorum Nadab et Abiu mortui sunt cum obtulissent ignem alienum coram Domino ⁶² fueruntque omnes qui numerati sunt viginti tria milia generis masculini ab uno mense et supra quia non sunt recensiti inter filios Israhel nec eis cum ceteris data possessio ⁶³ hic est numerus filiorum Israhel qui descripti sunt a Mosen et Eleazaro sacerdote in campestribus Moab supra Iordanem contra Hiericho ⁶⁴ inter quos nullus fuit eorum qui ante numerati sunt a Mose et Aaron in deserto Sinai ⁶⁵ praedixerat enim Dominus quod omnes morerentur in solitudine nullusque remansit ex eis nisi Chaleb filius Iepphonne et Iosue filius Nun

27 accesserunt autem filiae Salphaad filii Epher filii Galaad filii Machir filii Manasse qui fuit filius Ioseph quarum sunt nomina Maala et Noa et Eglā et Melcha et Thersa ² steteruntque coram Mosen et Eleazaro sacerdote et cunctis principibus populi ad ostium tabernaculi foederis atque dixerunt ³ pater nos-

ter mortuus est in deserto nec fuit in seditione quae concitata est contra Dominum sub Core sed in peccato suo mortuus est hic non habuit mares filios cur tollitur nomen illius de familia sua quia non habet filium date nobis possessionem inter cognatos patris nostri ⁴ retulitque Moses causam earum ad iudicium Domini ⁵ qui dixit ad eum ⁶ iustam rem postulant filiae Salphaad da eis possessionem inter cognatos patris sui et ei in hereditate succedant ⁷ ad filios autem Israhel loqueris haec ⁸ homo cum mortuus fuerit absque filio ad filiam eius transibit hereditas ⁹ si filiam non habuerit habebit successores fratres suos ¹⁰ quod si et fratres non fuerint dabitur hereditatem fratribus patris eius ¹¹ sin autem nec patruos habuerit dabitur hereditas his qui ei proximi sunt eritque hoc filiis Israhel sanctum lege perpetua sicut praecepit Dominus Mosi ¹² dixit quoque Dominus ad Mosen ascende in montem istum Abarim et contemplare inde terram quam daturus sum filiis Israhel ¹³ cumque videris eam ibis et tu ad populum tuum sicut ivit frater tuus Aaron ¹⁴ quia offendistis me in deserto Sin in contradictione multitudinis nec sanctificare me voluistis coram ea super aquas hae sunt aquae Contradictionis in Cades deserti Sin ¹⁵ cui respondit Moses ¹⁶ provideat Dominus Deus spirituum omnis carnis hominem qui sit super multitudinem hanc ¹⁷ et possit exire et intrare ante eos et educere illos vel introducere ne sit populus Domini sicut oves absque pastore ¹⁸ dixitque Dominus ad eum tolle Iosue filium Nun virum in quo est spiritus et pone manum tuam super eum ¹⁹ qui stabit coram Eleazaro sacerdote et omni multitudine ²⁰ et dabis ei praecepta cunctis videntibus et partem gloriae tuae ut audiat eum omnis synagoga filiorum Israhel ²¹ pro hoc si quid agendum erit Eleazar sacerdos consulat Dominum ad verbum eius egredietur et ingredietur ipse et omnes filii Israhel cum eo et cetera multitudo ²² fecit Moses ut praeceperat Dominus cumque tulisset Iosue statuit eum coram Eleazaro sacerdote et omni frequentia populi ²³ et inpositis capiti eius manibus cuncta replicavit quae mandaverat Dominus

28 dixit quoque Dominus ad Mosen ² praecipe filiis Israhel et dices ad eos oblationem meam et panes et incensum odoris suavissimi offerte per tempora sua ³ haec sunt sacrificia quae offerre debetis agnos anniculos immaculatos duos cotidie in holocaustum sempiternum ⁴ unum offeretis mane et alterum ad vesperam ⁵ decimam partem oephi similiae quae conspersa sit oleo purissimo et habeat quartam partem hin ⁶ holocaustum iuge est quod obtulistis in monte Sinai in odorem suavissimum incensi Domini ⁷ et libabitis vini quartam partem hin per agnos singulos in sanctuario Domini ⁸ alterumque agnum similiter offeretis ad vesperam iuxta omnem ritum sacrificii matutini et libamentorum eius oblationem suavissimi odoris Domino ⁹ die autem sabbati offeretis duos agnos anniculos immaculatos et duas decimas similiae oleo conspersae in sacrificio et liba ¹⁰ quae rite funduntur per singula sabbata in holocausto sempiterno

¹¹ in kalendis autem id est in mensuum exordiis offeretis holocaustum Domino vitulos de armento duos arietem unum agnos anniculos septem immaculatos ¹² et tres decimas similiae oleo conspersae in sacrificio per singulos vitulos et duas decimas similiae oleo conspersae per singulos arietes ¹³ et decimam decimae similiae ex oleo in sacrificio per agnos singulos holocaustum suavissimi odoris atque incensi est Domino ¹⁴ libamenta autem vini quae per singulas fundenda sunt victimas ista erunt media pars hin per vitulos singulos tertia per arietem quarta per agnum hoc erit holocaustum per omnes menses qui sibi anno vertente succedunt ¹⁵ hircus quoque offeretur Domino pro peccatis in holocaustum sempiternum cum libamentis suis ¹⁶ mense autem primo quartadecima die mensis phase Domini erit ¹⁷ et quintadecima die sollemnitas septem diebus vescentur azymis ¹⁸ quarum dies prima venerabilis et sancta erit omne opus servile non facietis in ea ¹⁹ offeretisque incensum holocaustum Domino vitulos de armento duos arietem unum agnos anniculos immaculatos septem ²⁰ et sacrificia singulorum ex similia quae conspersa sit oleo tres decimas per singulos vitulos et duas decimas per arietem ²¹ et decimam decimae per agnos singulos id est per septem agnos ²² et hircum pro peccato unum ut expietur pro vobis ²³ praeter holocaustum matutinum quod semper offertur ²⁴ ita facietis per singulos dies septem dierum in fomitem ignis et in odorem suavissimum Domino qui surget de holocausto et de libationibus singulorum ²⁵ dies quoque septimus celeberrimus et sanctus erit vobis omne opus servile non facietis in eo ²⁶ dies etiam primitivorum quando offertis novas fruges Domino expletis ebdomadibus venerabilis et sancta erit omne opus servile non facietis in ea ²⁷ offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino vitulos de armento duos arietem unum et agnos anniculos immaculatos septem ²⁸ atque in sacrificiis eorum similiae oleo conspersae tres decimas per singulos vitulos per arietes duas ²⁹ per agnos decimam decimae qui simul sunt agni septem hircum quoque ³⁰ qui mactatur pro expiatione praeter holocaustum sempiternum et liba eius ³¹ immaculata offeretis omnia cum libationibus suis

29 mensis etiam septimi prima dies venerabilis et sancta erit vobis omne opus servile non facietis in ea quia dies clangoris est et tubarum ² offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino vitulum de armento unum arietem unum agnos anniculos immaculatos septem ³ et in sacrificiis eorum similiae oleo conspersae tres decimas per singulos vitulos duas decimas per arietem ⁴ unam decimam per agnum qui simul sunt agni septem ⁵ et hircum pro peccato qui offertur in expiationem populi ⁶ praeter holocaustum kalendarum cum sacrificiis suis et holocaustum sempiternum cum libationibus solitis hisdem caerimoniis offeretis in odorem suavissimum incensum Domino ⁷ decima quoque dies mensis huius septimi erit vobis sancta atque venerabilis et adfligetis animas vestras

omne opus servile non facietis in ea ⁸ offeretisque holocaustum Domino in odorem suavissimum vitulum de armento unum arietem unum agnos anniculos immaculatos septem ⁹ et in sacrificiis eorum similiae oleo conspersae tres decimas per vitulos singulos duas decimas per arietem ¹⁰ decimam decimae per agnos singulos qui sunt simul septem agni ¹¹ et hircum pro peccato absque his quae offerri pro delicto solent in expiationem et holocaustum sempiternum in sacrificio et libaminibus eorum ¹² quintadecima vero die mensis septimi quae vobis erit sancta atque venerabilis omne opus servile non facietis in ea sed celebrabitis sollemnitatem Domino septem diebus ¹³ offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino vitulos de armento tredecim arietes duos agnos anniculos quattuordecim immaculatos ¹⁴ et in libamentis eorum similiae oleo conspersae tres decimas per vitulos singulos qui sunt simul vituli tredecim et duas decimas arieti uno id est simul arietibus duobus ¹⁵ et decimam decimae agnis singulis qui sunt simul agni quattuordecim ¹⁶ et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno et sacrificio et libamine eius ¹⁷ in die altero offeres vitulos de armento duodecim arietes duos agnos anniculos immaculatos quattuordecim ¹⁸ sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis ¹⁹ et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine ²⁰ die tertio offeres vitulos undecim arietes duos agnos anniculos immaculatos quattuordecim ²¹ sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis ²² et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno et sacrificio et libamine eius ²³ die quarto offeres vitulos decem arietes duos agnos anniculos immaculatos quattuordecim ²⁴ sacrificiaque eorum et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis ²⁵ et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine ²⁶ die quinto offeres vitulos novem arietes duos agnos anniculos immaculatos quattuordecim ²⁷ sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis ²⁸ et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine ²⁹ die sexto offeres vitulos octo arietes duos agnos anniculos immaculatos quattuordecim ³⁰ sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis ³¹ et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine ³² die septimo offeres vitulos septem arietes duos agnos anniculos immaculatos quattuordecim ³³ sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis ³⁴ et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine ³⁵ die octavo qui est celeberrimus omne opus servile non facietis ³⁶ offerentes holocaustum in odorem suavissimum Domino vitulum unum arietem unum agnos anniculos immaculatos septem ³⁷ sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis ³⁸ et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno

sacrificioque eius et libamine ³⁹ haec offeretis Domino in sollemnitatibus vestris praeter vota et oblationes spontaneas in holocausto in sacrificio in libamine et in hostiis pacificis ⁴⁰ narravitque Moses filiis Israhel omnia quae ei Dominus imperarat

30 et locutus est ad principes tribuum filiorum Israhel iste est sermo quem praecepit Dominus ² si quis virorum votum Domino voverit aut se constrinxerit iuramento non faciet irritum verbum suum sed omne quod promisit implebit ³ mulier si quippiam voverit et se constrinxerit iuramento quae est in domo patris sui et in aetate adhuc puellari si cognoverit pater votum quod pollicita est et iuramentum quo obligavit animam suam et tacuerit voti rea erit ⁴ quicquid pollicita est et iuravit opere complebit ⁵ sin autem statim ut audierit contradixerit pater et vota et iuramenta eius irrita erunt nec obnoxia tenebitur sponsioni eo quod contradixerit pater ⁶ si maritum habuerit et voverit aliquid et semel verbum de ore eius egrediens animam illius obligaverit iuramento ⁷ quo die audierit vir et non contradixerit voti rea erit reddet quodcumque promiserat ⁸ sin autem audiens statim contradixerit et irritas fecerit pollicitationes eius verbaque quibus obstrinxerat animam suam propitius ei erit Dominus ⁹ vidua et repudiata quicquid voverint reddent ¹⁰ uxor in domo viri cum se voto constrinxerit et iuramento ¹¹ si audierit vir et tacuerit nec contradixerit sponsioni reddet quodcumque promiserat ¹² sin autem extemplo contradixerit non tenebitur promissionis rea quia maritus contradixit et Dominus ei propitius erit ¹³ si voverit et iuramento se constrinxerit ut per ieiunium vel ceterarum rerum abstinentiam affligat animam suam in arbitrio viri erit ut faciat sive non faciat ¹⁴ quod si audiens vir tacuerit et in alteram diem distulerit sententiam quicquid voverat atque promiserat reddet quia statim ut audivit tacuit ¹⁵ sin autem contradixerit postquam rescivit portabit ipse iniquitatem eius ¹⁶ istae sunt leges quas constituit Dominus Mosi inter virum et uxorem inter patrem et filiam quae in puellari adhuc aetate est vel quae manet in parentis domo

31 locutusque est Dominus ad Mosen dicens ² ulciscere prius filios Israhel de Madianitis et sic colligeris ad populum tuum ³ statimque Moses armate inquit ex vobis viros ad pugnam qui possint ultionem Domini expetere de Madianitis ⁴ mille viri de singulis tribubus eligantur Israhel qui mittantur ad bellum ⁵ dederuntque millenos de cunctis tribubus id est duodecim milia expeditorum ad pugnam ⁶ quos misit Moses cum Finees filio Eleazari sacerdotis vasa quoque sancta et tubas ad clangendum tradidit ei ⁷ cumque pugnassent contra Madianitas atque vicissent omnes mares occiderunt ⁸ et reges eorum Evi et Recem et Sur et Ur et Rebe quinque principes gentis Balaam quoque filium Beor interfecerunt gladio ⁹ ceperuntque mulieres eorum et parvulos omniaque pecora et cunctam supellectilem quicquid habere potuerant depopulati sunt ¹⁰ tam urbes quam viculos

et castella flamma consumpsit ¹¹ et tulerunt praedam et universa quae ceperant tam ex hominibus quam ex iumentis ¹² et adduxerunt ad Mosen et Eleazarum sacerdotem et ad omnem multitudinem filiorum Israhel reliqua etiam utensilia portaverunt ad castra in campestribus Moab iuxta Iordanem contra Hiericho ¹³ egressi sunt autem Moses et Eleazar sacerdos et omnes principes synagogae in occursum eorum extra castra ¹⁴ iratusque Moses principibus exercitus tribunis et centurionibus qui venerant de bello ¹⁵ ait cur feminas reservastis ¹⁶ nonne istae sunt quae deceperunt filios Israhel ad suggestionem Balaam et praevaricari vos fecerunt in Domino super peccato Phogor unde et percussus est populus ¹⁷ ergo cunctos interficite quicquid est generis masculini etiam in parvulis et mulieres quae noverunt viros in coitu iugulate ¹⁸ puellas autem et omnes feminas virgines reservate vobis ¹⁹ et manete extra castra septem diebus qui occiderit hominem vel occisum tetigerit lustrabitur die tertio et septimo ²⁰ et de omni praeda sive vestimentum fuerit sive vas et aliquid in utensilia praeparatum de caprarum pellibus et pilis et ligno expiabitur ²¹ Eleazar quoque sacerdos ad viros exercitus qui pugnaverant sic locutus est hoc est praeceptum legis quod mandavit Dominus Mosi ²² aurum et argentum et aes et ferrum et stagnum et plumbum ²³ et omne quod potest transire per flammam igne purgabitur quicquid autem ignem non potest sustinere aqua expiationis sanctificabitur ²⁴ et lavabitis vestimenta vestra die septimo et purificati postea castra intrabitis ²⁵ dixitque Dominus ad Mosen ²⁶ tollite summam eorum quae capta sunt ab homine usque ad pecus tu et Eleazar sacerdos et principes vulgi ²⁷ dividesque ex aequo praedam inter eos qui pugnaverunt et egressi sunt ad bellum et inter omnem reliquam multitudinem ²⁸ et separabis partem Domino ab his qui pugnaverunt et fuerunt in bello unam animam de quingentis tam ex hominibus quam ex bubus et asinis et ovibus ²⁹ et dabis eam Eleazaro sacerdoti quia primitiae Domini sunt ³⁰ ex media quoque parte filiorum Israhel accipies quinquagesimum caput hominum et boum et asinorum et ovium cunctarumque animantium et dabis ea Levitis qui excubant in custodiis tabernaculi Domini ³¹ feceruntque Moses et Eleazar sicut praeceperat Dominus ³² fuit autem praeda quam exercitus ceperat ovium sescenta septuaginta quinque milia ³³ boum septuaginta duo milia ³⁴ asinorum sexaginta milia et mille ³⁵ animae hominum sexus feminei quae non cognoverant viros triginta duo milia ³⁶ dataque est media pars his qui in proelio fuerant ovium trecenta triginta septem milia quingenta ³⁷ e quibus in partem Domini supputatae sunt oves sescentae septuaginta quinque ³⁸ et de bubus triginta sex milibus boves septuaginta duo ³⁹ de asinis triginta milibus quingentis asini sexaginta unus ⁴⁰ de animabus hominum sedecim milibus cesserunt in partem Domini triginta duae animae ⁴¹ tradiditque Moses numerum primitiarum Domini Eleazaro sacerdoti sicut ei fuerat imperatum ⁴² ex me-

dia parte filiorum Israhel quam separaverat his qui in proelio fuerant ⁴³ de media vero parte quae contigerat reliquae multitudini id est de ovium trecentis triginta septem milibus quingentis ⁴⁴ et de bubus triginta sex milibus ⁴⁵ et de asinis triginta milibus quingentis ⁴⁶ et de hominibus sedecim milibus ⁴⁷ tulit Moses quinquagesimum caput et dedit Levitis qui excubant in tabernaculo Domini sicut praeceperat Dominus ⁴⁸ cumque accessissent principes exercitus ad Mosen et tribuni centurionesque dixerunt ⁴⁹ nos servi tui recensuimus numerum pugnantium quos habuimus sub manu nostra et ne unus quidem defuit ⁵⁰ ob hanc causam offerimus in donariis Domini singuli quod in praeda auri potuimus invenire periscelides et armillas anulos et dextralia ac murenulas ut deprecemur pro nobis Dominum ⁵¹ susceperuntque Moses et Eleazar sacerdos omne aurum in diversis speciebus ⁵² pondo sedecim milia septingentos quinquaginta siclos a tribunis et centurionibus ⁵³ unusquisque enim quod in praeda rapuerat suum erat ⁵⁴ et susceptum intulerunt in tabernaculum testimonii in monumentum filiorum Israhel coram Domino

32 filii autem Ruben et Gad habebant pecora multa et erat illis in iumentis infinita substantia cumque vidissent Iazer et Galaad aptas alendis animalibus ² venerunt ad Mosen et ad Eleazarum sacerdotem et principes multitudinis atque dixerunt ³ Atharoth et Dibon et Iazer et Nemra Esbon et Eleale et Sabam et Nebo et Beon ⁴ terram quam percussit Dominus in conspectu filiorum Israhel regionis uberri- mae est ad pastum animalium et nos servi tui habemus iumenta plurima ⁵ precamurque si invenimus gratiam coram te ut des nobis famulis tuis eam in possessionem ne facias nos transire Iordanem ⁶ quibus respondit Moses numquid fratres vestri ibunt ad pugnam et vos hic sedebitis ⁷ cur subvertitis mentes filiorum Israhel ne transire audeant in locum quem eis daturus est Dominus ⁸ nonne ita egerunt patres vestri quando misi de Cadesbarne ad explorandam terram ⁹ cumque venissent usque ad vallem Botri lustrata omni regione subverterunt cor filiorum Israhel ut non intrarent fines quos eis Dominus dedit ¹⁰ qui iratus iuravit dicens ¹¹ si videbunt homines isti qui ascenderunt ex Aegypto a viginti annis et supra terram quam sub iuramento pollicitus sum Abraham Isaac et Iacob et noluerunt sequi me ¹² praeter Chaleb filium Iepphone Cenezeum et Iosue filium Nun isti impleverunt voluntatem meam ¹³ iratusque Dominus adversum Israhel circumduxit eum per desertum quadraginta annis donec consumeretur universa generatio quae fecerat malum in conspectu eius ¹⁴ et ecce inquit vos surrexistis pro patribus vestris incrementa et alumni hominum peccatorum ut augetis furorem Domini contra Israhel ¹⁵ qui si nolueritis sequi eum in solitudine populum derelinquet et vos causa eritis necis omnium ¹⁶ at illi prope accedentes dixerunt caulas ovium fabricabimus et stabula iumentorum parvulis quoque nostris urbes munitas ¹⁷ nos autem ipsi armati et ac-

cincti pergemus ad proelium ante filios Israhel donec introducamus eos ad loca sua parvuli nostri et quicquid habere possumus erunt in urbibus muratis propter habitatorum insidias¹⁸ non revertemur in domos nostras usquequo possideant filii Israhel hereditatem suam¹⁹ nec quicquam quaeremus trans Iordanem quia iam habemus possessionem nostram in orientali eius plaga²⁰ quibus Moses ait si facitis quod promittitis expediti pergite coram Domino ad pugnam²¹ et omnis vir bellator armatus Iordanem transeat donec subvertat Dominus inimicos suos²² et subiciatur ei omnis terra tunc eritis inculpabiles et apud Dominum et apud Israhel et obtinebitis regiones quas vultis coram Domino²³ sin autem quod dicitis non feceritis nulli dubium quin peccetis in Dominum et scitote quoniam peccatum vestrum adprehendet vos²⁴ aedificate ergo urbes parvulis vestris et caulas ac stabula ovibus ac iumentis et quod polliciti estis implete²⁵ dixeruntque filii Gad et Ruben ad Mosen servi tui sumus faciemus quod iubet dominus noster²⁶ parvulos nostros et mulieres et pecora ac iumenta relinquemus in urbibus Galaad²⁷ nos autem famuli tui omnes expediti pergemus ad bellum sicut tu domine loqueris²⁸ praecepit ergo Moses Eleazaro sacerdoti et Iosue filio Nun et principibus familiarum per tribus Israhel et dixit ad eos²⁹ si transierint filii Gad et filii Ruben vobiscum Iordanem omnes armati ad bellum coram Domino et vobis fuerit terra subiecta date eis Galaad in possessionem³⁰ sin autem noluerint transire vobiscum in terram Chanaan inter vos habitandi accipiant loca³¹ responderuntque filii Gad et filii Ruben sicut locutus est Dominus servis suis ita faciemus³² ipsi armati pergemus coram Domino in terram Chanaan et possessionem iam suscepisse nos confitemur trans Iordanem³³ dedit itaque Moses filiis Gad et Ruben et dimidiae tribui Manasse filii Ioseph regnum Seon regis Amorrei et regnum Og regis Basan et terram eorum cum urbibus suis per circuitum³⁴ igitur extruxerunt filii Gad Dibon et Atharoth et Aroer³⁵ Etrothsophan et Iazer Iecbaa³⁶ et Bethnemra et Betharan urbes munitas et caulas pecoribus suis³⁷ filii vero Ruben aedificaverunt Esbon et Eleale et Cariathaim³⁸ et Nabo et Baalmeon versis nominibus Sabama quoque inponentes vocabula urbibus quas extruxerant³⁹ porro filii Machir filii Manasse perrexerunt in Galaad et vastaverunt eam interfecto Amorreo habitatore eius⁴⁰ dedit ergo Moses terram Galaad Machir filio Manasse qui habitavit in ea⁴¹ Iair autem filius Manasse abiit et occupavit vicos eius quos appellavit Avothiair id est villas Iair⁴² Nobe quoque perrexit et adprehendit Canath cum viculis suis vocavitque eam ex nomine suo Nobe

33 hae sunt mansiones filiorum Israhel qui egressi sunt de Aegypto per turmas suas in manu Mosi et Aaron² quas descripsit Moses iuxta castrorum loca quae Domini iussione mutabant³ profecti igitur de Ramesse mense primo quintadecima die mensis primi altera die phase filii Israhel in manu excelsa videntibus

cunctis Aegyptiis⁴ et sepelientibus primogenitos quos percusserat Dominus nam et in diis eorum exercuerat ultionem⁵ castrametati sunt in Soccoth⁶ et de Soccoth venerunt in Aetham quae est in extremis finibus solitudinis⁷ inde egressi venerunt contra Phiahiroth quae respicit Beelsephon et castrametati sunt ante Magdolum⁸ profectique de Phiahiroth transierunt per medium mare in solitudinem et ambulantes tribus diebus per desertum Aetham castrametati sunt in Mara⁹ profectique de Mara venerunt in Helim ubi erant duodecim fontes aquarum et palmae septuaginta ibique castrametati sunt¹⁰ sed et inde egressi fixere tentoria super mare Rubrum profectique de mari Rubro¹¹ castrametati sunt in deserto Sin¹² unde egressi venerunt in Dephca¹³ profectique de Dephca castrametati sunt in Alus¹⁴ egressi de Alus Raphidim fixere tentoria ubi aqua populo defuit ad bibendum¹⁵ profectique de Raphidim castrametati sunt in deserto Sinai¹⁶ sed et de solitudine Sinai egressi venerunt ad sepulchra Concupiscentiae¹⁷ profectique de sepulchris Concupiscentiae castrametati sunt in Aseroth¹⁸ et de Aseroth venerunt in Rethma¹⁹ profectique de Rethma castrametati sunt in Remmonphares²⁰ unde egressi venerunt in Lebna²¹ et de Lebna castrametati sunt in Ressa²² egressi de Ressa venerunt in Ceelatha²³ unde profecti castrametati sunt in monte Sepher²⁴ egressi de monte Sepher venerunt in Arada²⁵ inde proficiscentes castrametati sunt in Maceloth²⁶ profectique de Maceloth venerunt in Thaath²⁷ de Thaath castrametati sunt in Thare²⁸ unde egressi fixerunt tentoria in Methca²⁹ et de Methca castrametati sunt in Esmona³⁰ profectique de Esmona venerunt in Moseroth³¹ et de Moseroth castrametati sunt in Baneiakan³² egressique de Baneiakan venerunt in montem Gadgad³³ unde profecti castrametati sunt in Hietebatha³⁴ et de Hietebatha venerunt in Ebrona³⁵ egressique de Ebrona castrametati sunt in Asiongaber³⁶ inde profecti venerunt in desertum Sin haec est Cades³⁷ egressique de Cades castrametati sunt in monte Hor in extremis finibus terrae Edom³⁸ ascenditque Aaron sacerdos montem Hor iubente Domino et ibi mortuus est anno quadragesimo egressionis filiorum Israhel ex Aegypto mense quinto prima die mensis³⁹ cum esset annorum centum viginti trium⁴⁰ audivitque Chananeus rex Arad qui habitabat ad meridiem in terra Chanaan venisse filios Israhel⁴¹ et profecti de monte Hor castrametati sunt in Salmona⁴² unde egressi venerunt in Phinon⁴³ profectique de Phinon castrametati sunt in Oboth⁴⁴ et de Oboth venerunt in Ieabarim quae est in finibus Moabitarum⁴⁵ profectique de Ieabarim fixere tentoria in Dibongad⁴⁶ unde egressi castrametati sunt in Elmondeblathaim⁴⁷ egressi de Elmondeblathaim venerunt ad montes Abarim contra Nabo⁴⁸ profectique de montibus Abarim transierunt ad campestria Moab super Iordanem contra Hiericho⁴⁹ ibique castrametati sunt de Bethsimon usque ad Belsattim in planioribus locis Moabitarum⁵⁰ ubi locutus est Dominus ad Mosen

⁵¹ praecipe filiis Israhel et dic ad eos quando transieritis Iordanem intrantes terram Chanaan ⁵² disperdite cunctos habitatores regionis illius confringite titulos et statuas comminuite atque omnia excelsa vastate ⁵³ mundantes terram et habitantes in ea ego enim dedi vobis illam in possessionem ⁵⁴ quam dividetis vobis sorte pluribus dabitur latiore et paucis angustiore singulis ut sors ceciderit ita tribuetur hereditas per tribus et familias possessio dividetur ⁵⁵ sin autem nolueritis interficere habitatores terrae qui remanserint erunt vobis quasi clavi in oculis et lanceae in lateribus et adversabuntur vobis in terra habitationis vestrae ⁵⁶ et quicquid illis facere cogitaram vobis faciam

34 locutus est Dominus ad Mosen ² praecipe filiis Israhel et dices ad eos cum ingressi fueritis terram Chanaan et in possessionem vobis sorte ceciderit his finibus terminabitur ³ pars meridiana incipiet a solitudine Sin quae est iuxta Edom et habebit terminos contra orientem mare Salsissimum ⁴ qui circumibunt australem plagam per ascensum Scorpionis ita ut transeant Senna et perveniant in meridiem usque ad Cadesbarne unde egredientur confinia ad villam nomine Addar et tendent usque Asemona ⁵ ibique per gyrum terminus ab Asemona usque ad torrentem Aegypti et maris Magni litore finietur ⁶ plaga autem occidentalis a mari Magno incipiet et ipso fine cludetur ⁷ porro ad septentrionalem plagam a mari Magno termini incipient pervenientes usque ad montem Altissimum ⁸ a quo venies in Emath usque ad terminos Sedada ⁹ ibuntque confinia usque Zephrona et villam Henan hii erunt termini in parte aquilonis ¹⁰ inde metabuntur fines contra orientalem plagam de villa Henan usque Sephama ¹¹ et de Sephama descendent termini in Rebla contra fontem inde pervenient contra orientem ad mare Chenereth ¹² et tendent usque Iordanem et ad ultimum Salsissimo cludentur mari hanc habebitis terram per fines suos in circuitu ¹³ praecipitque Moses filiis Israhel dicens haec erit terra quam possidebitis sorte et quam iussit dari Dominus novem tribubus et dimidiae tribui ¹⁴ tribus enim filiorum Ruben per familias suas et tribus filiorum Gad iuxta cognationum numerum media quoque tribus Manasse ¹⁵ id est duae semis tribus acceperunt partem suam trans Iordanem contra Hiericho ad orientalem plagam ¹⁶ et ait Dominus ad Mosen ¹⁷ haec sunt nomina virorum qui terram vobis dividant Eleazar sacerdos et Iosue filius Nun ¹⁸ et singuli principes de tribubus singulis ¹⁹ quorum ista sunt vocabula de tribu Iuda Chaleb filius Iepphone ²⁰ de tribu Symeon Samuhel filius Ammiud ²¹ de tribu Benjamin Helidad filius Chaselon ²² de tribu filiorum Dan Bocci filius Iogli ²³ filiorum Ioseph de tribu Manasse Hannihel filius Ephod ²⁴ de tribu Ephraim Camuhel filius Sephtan ²⁵ de tribu Zabulon Elisaphan filius Pharnach ²⁶ de tribu Isachar dux Faltihel filius Ozan ²⁷ de tribu Aser Ahiud filius Salomi ²⁸ de tribu Nepthali Phedahel filius

Ameiud ²⁹ hii sunt quibus praecepit Dominus ut dividerent filiis Israhel terram Chanaan

35 haec quoque locutus est Dominus ad Mosen in campestribus Moab super Iordanem contra Hiericho ² praecipe filiis Israhel ut dent Levitis de possessionibus suis ³ urbes ad habitandum et suburbana earum per circuitum ut ipsi in oppidis maneant et suburbana sint pecoribus ac iumentis ⁴ quae a muris civitatum forinsecus per circuitum mille passuum spatio tendentur ⁵ contra orientem duo milia erunt cubiti et contra meridiem similiter duo milia ad mare quoque quod respicit occidentem eadem mensura erit et septentrionalis plaga aequali termino finietur eruntque urbes in medio et foris suburbana ⁶ de ipsis autem oppidis quae Levitis dabitur sex erunt in fugitivorum auxilia separata ut fugiat ad ea qui fuderit sanguinem exceptis his alia quadraginta duo oppida ⁷ id est simul quadraginta octo cum suburbanis suis ⁸ ipsaeque urbes quae dabuntur de possessionibus filiorum Israhel ab his qui plus habent plures auferentur et qui minus pauciores singuli iuxta mensuram hereditatis suae dabunt oppida Levitis ⁹ ait Dominus ad Mosen ¹⁰ loquere filiis Israhel et dices ad eos quando transgressi fueritis Iordanem in terram Chanaan ¹¹ discernite quae urbes esse debeant in praesidia fugitivorum qui nolentes sanguinem fuderint ¹² in quibus cum fuerit profugus cognatus occisi eum non poterit occidere donec stet in conspectu multitudinis et causa illius iudicetur ¹³ de ipsis autem urbibus quae ad fugitivorum subsidia separantur ¹⁴ tres erunt trans Iordanem et tres in terra Chanaan ¹⁵ tam filiis Israhel quam advenis atque peregrinis ut confugiat ad eas qui nolens sanguinem fuderit ¹⁶ si quis ferro percusserit et mortuus fuerit qui percussus est reus erit homicidii et ipse morietur ¹⁷ si lapidem iecerit et ictus occubuerit similiter punietur ¹⁸ si ligno percussus interierit percussoris sanguine vindicabitur ¹⁹ propinquus occisi homicidam interficiet statim ut adprehenderit eum percutiet ²⁰ si per odium quis hominem inpulerit vel iecerit quippiam in eum per insidias ²¹ aut cum esset inimicus manu percusserit et ille mortuus fuerit percussor homicidii reus erit cognatus occisi statim ut invenerit eum iugulabit ²² quod si fortuito et absque odio ²³ et inimicitis quicquam horum fecerit ²⁴ et hoc audiente populo fuerit conprobatum atque inter percussorem et propinquum sanguinis quaestio ventilata ²⁵ liberabitur innocens de ultoris manu et reducetur per sententiam in urbem ad quam confugerat manebitque ibi donec sacerdos magnus qui oleo sancto unctus est moriatur ²⁶ si interfector extra urbium quae exulibus deputatae sunt ²⁷ fuerit inventus et percussus ab eo qui ultor est sanguinis absque noxa erit qui eum occiderit ²⁸ debuerat enim profugus usque ad mortem pontificis in urbe residere postquam autem ille obierit homicida revertetur in terram suam ²⁹ haec sempiterna erunt et legitima in cunctis habitationibus vestris ³⁰ homicida sub testibus punietur ad unius testimonium nullus condemnabitur ³¹ non accip-

ietis pretium ab eo qui reus est sanguinis statim et ipse morietur ³² exules et profugi ante mortem pontificis nullo modo in urbes suas reverti poterunt ³³ ne polluatis terram habitationis vestrae quae insontium cruore maculatur nec aliter expiari potest nisi per eius sanguinem qui alterius sanguinem fuderit ³⁴ atque ita emundabitur vestra possessio me commorante vobiscum ego enim sum Dominus qui habito inter filios Israhel

36 accesserunt autem et principes familiarum Galaad filii Machir filii Manasse de stirpe filiorum Ioseph locutique sunt Mosi coram principibus Israhel atque dixerunt ² tibi domino nostro praecepit Dominus ut terram sorte divideres filiis Israhel et ut filiabus Salphaad fratris nostri dares possessionem debitam patri ³ quas si alterius tribus homines uxores acceperint sequetur possessio sua et translata ad aliam tribum de nostra hereditate minuetur ⁴ atque ita fiet ut cum iobeus id est quinquagesimus annus remis-

sionis advenerit confundatur sortium distributio et aliorum possessio ad alios transeat ⁵ respondit Moses filiis Israhel et Domino praecipiente ait recte tribus filiorum Ioseph locuta est ⁶ et haec lex super filiabus Salphaad a Domino promulgata est nubant quibus volunt tantum ut suae tribus hominibus ⁷ ne commisceatur possessio filiorum Israhel de tribu in tribum omnes enim viri ducent uxores de tribu et cognatione sua ⁸ et cunctae feminae maritos de eadem tribu accipient ut hereditas permaneat in familiis ⁹ nec sibi misceantur tribus sed ita maneant ¹⁰ ut a Domino separatae sunt feceruntque filiae Salphaad ut fuerat imperatum ¹¹ et nupserunt Maala et Thersa et Egla et Melcha et Noa filiis patris sui ¹² de familia Manasse qui fuit filius Ioseph et possessio quae illis fuerat adtributa mansit in tribu et familia patris earum ¹³ haec sunt mandata atque iudicia quae praecepit Dominus per manum Mosi ad filios Israhel in campestribus Moab super Iordanem contra Hiericho

Deuteronomium

1 haec sunt verba quae locutus est Moses ad omnem Israhel trans Iordanem in solitudine campestri contra mare Rubrum inter Pharan et Thophel et Laban et Aseroth ubi auri est plurimum 2 undecim diebus de Horeb per viam montis Seir usque Cadesbarne 3 quadragesimo anno undecimo mense prima die mensis locutus est Moses ad filios Israhel omnia quae praeceperat illi Dominus ut diceret eis 4 postquam percussit Seon regem Amorreorum qui habitavit in Esebon et Og regem Basan qui mansit in Aseroth et in Edrai 5 trans Iordanem in terra Moab coepitque Moses explanare legem et dicere 6 Dominus Deus noster locutus est ad nos in Horeb dicens sufficit vobis quod in hoc monte mansistis 7 revertimini et venite ad montem Amorreorum et ad cetera quae ei proxima sunt campestria atque montana et humiliora loca contra meridiem et iuxta litus maris terram Chananeorum et Libani usque ad flumen magnum Eufraten 8 en inquit tradidi vobis ingredimini et possidete eam super qua iuravit Dominus patribus vestris Abraham et Isaac et Iacob ut daret illam eis et semini eorum post eos 9 dixique vobis illo in tempore 10 non possum solus sustinere vos quia Dominus Deus vester multiplicavit vos et estis hodie sicut stellae caeli plurimae 11 Dominus Deus patrum vestrorum addat ad hunc numerum multa milia et benedicat vobis sicut locutus est 12 non valeo solus vestra negotia sustinere et pondus ac iurgia 13 date e vobis viros sapientes et gnaros et quorum conversatio sit probata in tribus vestris ut ponam eos vobis principes 14 tunc respondistis mihi bona res est quam vis facere 15 tulique de tribus vestris viros sapientes et nobiles et constitui eos principes tribunos et centuriones et quinqueenarios ac decanos qui docerent vos singula 16 praecepique eis dicens audite illos et quod iustum est iudicate sive civis sit ille sive peregrinus 17 nulla erit distantia personarum ita parvum audietis ut magnum nec accipietis cuiusquam personam quia Dei iudicium est quod si difficile vobis aliquid visum fuerit referte ad me et ego audiam 18 praecepique omnia quae facere deberetis 19 profecti autem de Horeb transivimus per heremum terribilem et maximam quam vidistis per viam montis Amorrei sicut praeceperat Dominus Deus noster nobis cumque venissemus in Cadesbarne 20 dixi vobis venistis ad montem Amorrei quem Dominus Deus noster daturus est nobis 21 vide terram quam Dominus Deus tuus dat tibi ascende et posside eam sicut locutus est Dominus Deus patribus tuis noli metuere nec quicquam paveas 22 et accessistis ad me

omnes atque dixistis mittamus viros qui considerent terram et renuntient per quod iter debeamus ascendere et ad quas pergere civitates 23 cumque mihi sermo placuisset misi e vobis duodecim viros singulos de tribus suis 24 qui cum perrexissent et ascendissent in montana venerunt usque ad vallem Botri et considerata terra 25 sumentes de fructibus eius ut ostenderent ubertatem adtulerunt ad nos atque dixerunt bona est terra quam Dominus Deus noster daturus est nobis 26 et nolulistis ascendere sed increduli ad sermonem Domini Dei nostri 27 murmurati estis in tabernaculis vestris atque dixistis odit nos Dominus et idcirco eduxit nos de terra Aegypti ut traderet in manu Amorrei atque deleret 28 quo ascendemus nuntii terrierunt cor nostrum dicentes maxima multitudo est et nobis in statura procerior urbes magnae et ad caelum usque munitae filios Enacim vidimus ibi 29 et dixi vobis nolite metuere nec timeatis eos 30 Dominus Deus qui ductor est vester pro vobis ipse pugnabit sicut fecit in Aegypto videntibus cunctis 31 et in solitudine ipse vidisti portavit te Dominus Deus tuus ut solet homo gestare parvulum filium suum in omni via per quam ambulasti donec veniretis ad locum istum 32 et nec sic quidem credidistis Domino Deo vestro 33 qui praecessit vos in via et metatus est locum in quo tentoria figere deberetis nocte ostendens vobis iter per ignem et die per columnam nubis 34 cumque audisset Dominus vocem sermonum vestrorum iratus iuravit et ait 35 non videbit quispiam de hominibus generationis huius pessimae terram bonam quam sub iuramento pollicitus sum patribus vestris 36 praeter Chaleb filium Iepphone ipse enim videbit eam et ipsi dabo terram quam calcavit et filiis eius quia secutus est Dominum 37 nec miranda indignatio in populum cum mihi quoque iratus Dominus propter vos dixerit nec tu ingredieris illuc 38 sed Iosue filius Nun minister tuus ipse intrabit pro te hunc exhortare et robora et ipse terram sorte dividat Israheli 39 parvuli vestri de quibus dixistis quod captivi ducerentur et filii qui hodie boni ac mali ignorant distantiam ipsi ingredientur et ipsis dabo terram et possidebunt eam 40 vos autem revertimini et abite in solitudinem per viam maris Rubri 41 et respondistis mihi peccavimus Domino ascendemus atque pugnabimus sicut praecepit Dominus Deus noster cumque instructi armis pergeretis in montem 42 ait mihi Dominus dic ad eos nolite ascendere neque pugnetis non enim sum vobiscum ne cadatis coram inimicis vestris 43 locutus sum et non audistis sed adversantes imperio Domini et tumentes superbia ascendis-

tis in montem ⁴⁴ itaque egressus Amorreus qui habitabat in montibus et obviam veniens persecutus est vos sicut solent apes persequi et cecidit de Seir usque Horma ⁴⁵ cumque reversi ploraretis coram Domino non audivit vos nec voci vestrae voluit acquiescere ⁴⁶ sedistis ergo in Cadesbarne multo tempore

2 profectique inde venimus in solitudinem quae ducit ad mare Rubrum sicut mihi dixerat Dominus et circumvivimus montem Seir longo tempore ² dixitque Dominus ad me ³ sufficit vobis circumire montem istum ite contra aquilonem ⁴ et populo praecipere dicens transibitis per terminos fratrum vestrorum filiorum Esau qui habitant in Seir et timebunt vos ⁵ videte ergo diligenter ne moveamini contra eos neque enim dabo vobis de terra eorum quantum potest unius pedis calcare vestigium quia in possessionem Esau dedi montem Seir ⁶ cibos emetis ab eis pecunia et comedetis aquam emptam haurietis et bibetis ⁷ Dominus Deus tuus benedixit tibi in omni opere manuum tuarum novit iter tuum quomodo transieris solitudinem hanc magnam per quadraginta annos habitans tecum Dominus Deus tuus et nihil tibi defuit ⁸ cumque transissemus fratres nostros filios Esau qui habitabant in Seir per viam campestris de Helath et de Asiongaber venimus ad iter quod ducit in desertum Moab ⁹ dixitque Dominus ad me non pugnes contra Moabitas nec ineas adversum eos proelium non enim dabo tibi quicquam de terra eorum quia filiis Loth tradidi Ar in possessionem ¹⁰ Emim primi fuerunt habitatores eius populus magnus et validus et tam excelsus ut de Enacim stirpe ¹¹ quasi gigantes crederentur et essent similes filiorum Enacim denique Moabita appellat eos Emim ¹² in Seir autem prius habitaverunt Horim quibus expulsis atque deletis habitaverunt filii Esau sicut fecit Israhel in terra possessionis suae quam dedit ei Dominus ¹³ surgentes ergo ut transiremus torrentem Zared venimus ad eum ¹⁴ tempus autem quo ambulavimus de Cadesbarne usque ad transitum torrentis Zared triginta octo annorum fuit donec consumeretur omnis generatio hominum bellatorum de castris sicut iuraverat Dominus ¹⁵ cuius manus fuit adversum eos ut interirent de castrorum medio

¹⁶ postquam autem universi ceciderunt pugnatore ¹⁷ locutus est Dominus ad me dicens ¹⁸ tu transibis hodie terminos Moab urbem nomine Ar ¹⁹ et accedens in vicina filiorum Ammon cave ne pugnes contra eos nec movearis ad proelium non enim dabo tibi de terra filiorum Ammon quia filiis Loth dedi eam in possessionem ²⁰ terra gigantum reputata est et in ipsa olim habitaverunt gigantes quos Ammanitae vocant Zomzommim ²¹ populus magnus et multus et proceras longitudinis sicut Enacim quos delevit Dominus a facie eorum et fecit illos habitare pro eis ²² sicut fecerat filiis Esau qui habitant in Seir delens Horreos et terram eorum illis tradens quam possident usque in praesens ²³ Eueos quoque qui habitabant in Aserim usque Gazam Cappadoces expulerunt qui egressi de Cappadocia deleverunt eos et habitaverunt pro illis ²⁴ sur-

gite et transite torrentem Arnon ecce tradidi in manu tua Seon regem Esebon Amorreum et terram eius incipe possidere et committe adversum eum proelium ²⁵ hodie incipiam mittere terrorem atque formidinem tuam in populos qui habitant sub omni caelo ut audito nomine tuo paveant et in morem parturientium contremescant et dolore teneantur ²⁶ misi ergo nuntios de solitudine Cademoth ad Seon regem Esebon verbis pacificis dicens ²⁷ transibimus per terram tuam publica gradiemur via non declinabimus neque ad dextram neque ad sinistram ²⁸ alimenta pretio vende nobis ut vescamur aquam pecunia tribue et sic bibemus tantum est ut nobis concedas transitum ²⁹ sicut fecerunt filii Esau qui habitant in Seir et Moabita qui morantur in Ar donec veniamus ad Iordanem et transeamus in terram quam Dominus Deus noster daturus est nobis ³⁰ noluitque Seon rex Esebon dare nobis transitum quia induraverat Dominus Deus tuus spiritum eius et obfirmaverat cor illius ut traderetur in manus tuas sicut nunc vides ³¹ dixitque Dominus ad me ecce coepi tradere tibi Seon et terram eius incipe possidere eam ³² egressusque est Seon obviam nobis cum omni populo suo ad proelium in Iesa ³³ et tradidit eum Dominus Deus noster nobis percussimusque eum cum filiis et omni populo suo ³⁴ cunctasque urbes in tempore illo cepimus interfecimusque habitatores earum viris ac mulieribus et parvulis non reliquimus in eis quicquam ³⁵ absque iumentis quae in partem venere praedantium et spoliis urbium quas cepimus ³⁶ ab Aroer quae est super ripam torrentis Arnon oppido quod in valle situm est usque Galaad non fuit vicus et civitas quae nostras effugeret manus omnes tradidit Dominus Deus noster nobis ³⁷ absque terra filiorum Ammon ad quam non accessimus et cunctis quae adiacent torrenti Ieboc et urbibus montanis universisque locis a quibus nos prohibuit Dominus Deus noster

3 itaque conversi ascendimus per iter Basan egressusque est Og rex Basan in occursum nobis cum populo suo ad bellandum in Edrai ² dixitque Dominus ad me ne timeas eum quia in manu tua traditus est cum omni populo ac terra sua faciesque ei sicut fecisti Seon regi Amorreorum qui habitavit in Esebon ³ tradidit ergo Dominus Deus noster in manibus nostris etiam Og regem Basan et universum populum eius percussimusque eos usque ad internicionem ⁴ vastantes cunctas civitates illius uno tempore non fuit oppidum quod nos effugeret sexaginta urbes omnem regionem Argob regni Og in Basan ⁵ cunctae urbes erant munitae muris altissimis portisque et vectibus absque oppidis innumeris quae non habebant muros ⁶ et delevimus eos sicut feceramus Seon regi Esebon disperdentes omnem civitatem virosque ac mulieres et parvulos ⁷ iumenta autem et spolia urbium diripimus ⁸ tulimusque illo in tempore terram de manu duorum regum Amorreorum qui erant trans Iordanem a torrente Arnon usque ad montem Hermon ⁹ quem Sidonii Sarion vocant et Amorrei Sanir ¹⁰ omnes civitates quae sitae sunt in planitie et universam terram Galaad et

Basan usque Selcha et Edrai civitates regni Og in Basan ¹¹ solus quippe Og rex Basan restiterat de stirpe gigantum monstratur lectus eius ferreus qui est in Rabbath filiorum Ammon novem cubitos habens longitudinis et quattuor latitudinis ad mensuram cubiti virilis manus ¹² terramque possedimus in tempore illo ab Aroer quae est super ripam torrentis Arnon usque ad mediam partem montis Galaad et civitates illius dedi Ruben et Gad ¹³ reliquam autem partem Galaad et omnem Basan regni Og tradidi mediae tribui Manasse omnem regionem Argob cuncta Basan vocatur terra gigantum ¹⁴ Iair filius Manasse possedit omnem regionem Argob usque ad terminos Gesuri et Machathi vocavitque ex nomine suo Basan Avothair id est villas Iair usque in praesentem diem ¹⁵ Machir quoque dedi Galaad ¹⁶ et tribubus Ruben et Gad dedi terram Galaad usque ad torrentem Arnon medium torrentis et finium usque ad torrentem Ieboc qui est terminus filiorum Ammon ¹⁷ et planitiem solitudinis atque Iordanem et terminos Chenereth usque ad mare Deserti quod est Salsissimum ad radices montis Phasga contra orientem ¹⁸ praecepique vobis in tempore illo dicens Dominus Deus vester dat vobis terram hanc in hereditatem expediti praecedite fratres vestros filios Israhel omnes viri robusti ¹⁹ absque uxoribus et parvulis ac iumentis novi enim quod plura habeatis pecora et in urbibus remanere debent quas tradidi vobis ²⁰ donec requiem tribuat Dominus fratribus vestris sicut vobis tribuit et possideant etiam ipsi terram quam daturus est eis trans Iordanem tunc revertetur unusquisque in possessionem suam quam dedi vobis ²¹ Iosue quoque in tempore illo praecepi dicens oculi tui viderunt quae fecit Dominus Deus vester duobus his regibus sic faciet omnibus regnis ad quae transiturus es ²² ne timeas eos Dominus enim Deus vester pugnabit pro vobis ²³ precatusque sum Dominum in tempore illo dicens ²⁴ Domine Deus tu coepisti ostendere servo tuo magnitudinem tuam manumque fortissimam neque enim est alius Deus vel in caelo vel in terra qui possit facere opera tua et comparari fortitudini tuae ²⁵ transibo igitur et videbo terram hanc optimam trans Iordanem et montem istum egregium et Libanum ²⁶ iratusque est Dominus mihi propter vos nec exaudivit me sed dixit mihi sufficit tibi nequaquam ultra loquaris de hac re ad me ²⁷ ascende cacumen Phasgae et oculos tuos circumfer ad occidentem et aquilonem austrumque et orientem et aspice nec enim transibis Iordanem istum ²⁸ praecipe Iosue et corrobora eum atque conforta quia ipse praecedet populum istum et dividet eis terram quam visurus es ²⁹ mansimusque in valle contra fanum Phogor

4 et nunc Israhel audi praecepta et iudicia quae ego doceo te ut faciens ea vivas et ingrediens possideas terram quam Dominus Deus patrum vestrorum daturus est vobis ² non addetis ad verbum quod vobis loquor neque auferetis ex eo custodite mandata Domini Dei vestri quae ego praecipio vobis ³ oculi vestri viderunt omnia quae fecit Dominus contra

Beelphegor quomodo contriverit omnes cultores eius de medio vestri ⁴ vos autem qui adheretis Domino Deo vestro vivitis universi usque in praesentem diem ⁵ scitis quod docuerim vos praecepta atque iustitias sicut mandavit mihi Dominus Deus meus sic facietis ea in terra quam possessuri estis ⁶ et observabitis et implebitis opere haec est enim vestra sapientia et intellectus coram populis ut audientes universa praecepta haec dicant en populus sapiens et intellegens gens magna ⁷ nec est alia natio tam grandis quae habeat deos adpropinquantes sibi sicut Dominus Deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris ⁸ quae est enim alia gens sic inclita ut habeat caerimonias iustaque iudicia et universam legem quam ego proponam hodie ante oculos vestros ⁹ custodi igitur temet ipsum et animam tuam sollicite ne obliviscaris verborum quae viderunt oculi tui et ne excedant de corde tuo cunctis diebus vitae tuae docebis ea filios ac nepotes tuos ¹⁰ diem in quo stetisti coram Domino Deo tuo in Horeb quando Dominus locutus est mihi dicens congrega ad me populum ut audiat sermones meos et discat timere me omni tempore quo vivit in terra doceantque filios suos ¹¹ et accessistis ad radices montis qui ardebat usque ad caelum erantque in eo tenebrae nubes et caligo ¹² locutusque est Dominus ad vos de medio ignis vocem verborum eius audistis et formam penitus non vidistis ¹³ et ostendit vobis pactum suum quod praecepit ut faceretis et decem verba quae scripsit in duabus tabulis lapideis ¹⁴ mihi que mandavit in illo tempore ut docerem vos caerimonias et iudicia quae facere deberetis in terra quam possessuri estis ¹⁵ custodite igitur sollicite animas vestras non vidistis aliquam similitudinem in die qua locutus est Dominus vobis in Horeb de medio ignis ¹⁶ ne forte decepti faciat vobis sculptam similitudinem aut imaginem masculi vel feminae ¹⁷ similitudinem omnium iumentorum quae sunt super terram vel avium sub caelo volantium ¹⁸ atque reptilium quae moventur in terra sive piscium qui sub terra morantur in aquis ¹⁹ ne forte oculis elevatis ad caelum videas solem et lunam et omnia astra caeli et errore deceptus adores ea et colas quae creavit Dominus Deus tuus in ministerium cunctis gentibus quae sub caelo sunt ²⁰ vos autem tulit Dominus et eduxit de fornace ferrea Aegypti ut haberet populum hereditarium sicut est in praesenti die ²¹ iratusque est Dominus contra me propter sermones vestros et iuravit ut non transirem Iordanem nec ingrederer terram optimam quam daturus est vobis ²² ecce morior in hac humo non transibo Iordanem vos transibitis et possidebitis terram egregiam ²³ cave nequando obliviscaris pacti Domini Dei tui quod pepigit tecum et facias tibi sculptam similitudinem eorum quae fieri Dominus prohibuit ²⁴ quia Dominus Deus tuus ignis consumens est Deus aemulator ²⁵ si genueritis filios ac nepotes et morati fueritis in terra deceptique feceritis vobis aliquam similitudinem patrantes malum coram Domino Deo vestro ut eum ad iracundiam provocetis ²⁶ testes invoco hodie caelum et terram cito perituros

vos esse de terra quam transito Iordane possessuri estis non habitabitis in ea longo tempore sed debet vos Dominus ²⁷ atque disperget in omnes gentes et remanebitis pauci in nationibus ad quas vos ducturus est Dominus ²⁸ ibique servietis diis qui hominum manu fabricati sunt ligno et lapidi qui non vident non audiunt non comedunt non odorantur ²⁹ cumque quaesieris ibi Dominum Deum tuum invenies eum si tamen toto corde quaesieris et tota tribulatione animae tuae ³⁰ postquam te invenerint omnia quae praedicta sunt novissimo tempore reverteris ad Dominum Deum tuum et audies vocem eius ³¹ quia Deus misericors Dominus Deus tuus est non dimittet te nec omnino debet neque obliviscetur pacti in quo iuravit patribus tuis ³² interroga de diebus antiquis qui fuerunt ante te ex die quo creavit Deus hominem super terram a summitate caeli usque ad summum eius si facta est aliquando huiuscemodi res aut umquam cognitum est ³³ ut audiret populus vocem Dei loquentis de medio ignis sicut tu audisti et vixisti ³⁴ si fecit Deus ut ingrederetur et tolleretur sibi gentem de medio nationum per temptationes signa atque portenta per pugnam et robustam manum extentumque brachium et horribiles visiones iuxta omnia quae fecit pro vobis Dominus Deus vester in Aegypto videntibus oculis tuis ³⁵ ut scires quoniam Dominus ipse est Deus et non est alius praeter unum ³⁶ de caelo te fecit audire vocem suam ut doceret te et in terra ostendit tibi ignem suum maximum et audisti verba illius de medio ignis ³⁷ quia dilexit patres tuos et elegit semen eorum post eos eduxitque te praecedens in virtute sua magna ex Aegypto ³⁸ ut deleret nationes maximas et fortiores te in introitu tuo et introduceret te daretque tibi terram earum in possessionem sicut cernis in praesenti die ³⁹ scito ergo hodie et cogitato in corde tuo quod Dominus ipse sit Deus in caelo sursum et in terra deorsum et non sit alius ⁴⁰ custodi praecepta eius atque mandata quae ego praecipio tibi ut bene sit tibi et filiis tuis post te et permanes multo tempore super terram quam Dominus Deus tuus daturus est tibi ⁴¹ tunc separavit Moses tres civitates trans Iordanem ad orientalem plagam ⁴² ut confugiat ad eas qui occiderit nolens proximum suum nec fuerit inimicus ante unum et alterum diem et ad harum aliquam urbium possit evadere ⁴³ Bosor in solitudine quae sita est in terra campestri de tribu Ruben et Ramoth in Galaad quae est in tribu Gad et Golam in Basan quae est in tribu Manasse ⁴⁴ ista est lex quam proposuit Moses coram filiis Israhel ⁴⁵ et haec testimonia et caerimoniae atque iudicia quae locutus est ad filios Israhel quando egressi sunt de Aegypto ⁴⁶ trans Iordanem in valle contra fanum Phogor in terra Seon regis Amorrei qui habitavit in Esebon quem percussit Moses filii quoque Israhel egressi ex Aegypto ⁴⁷ possederunt terram eius et terram Og regis Basan duorum regum Amorreorum qui erant trans Iordanem ad solis ortum ⁴⁸ ab Aroer quae sita est super ripam torrentis Arnon usque ad montem Sion qui est et Hermon ⁴⁹ omnem planitiem trans Iordanem ad orientalem plagam

usque ad mare Solitudinis et usque ad radices montis Phasga

5 vocavitque Moses omnem Israhel et dixit ad eum audi Israhel caerimoniae atque iudicia quae ego loquor in auribus vestris hodie discite ea et opere complete ² Dominus Deus noster pepigit nobiscum foedus in Horeb ³ non cum patribus nostris iniiit pactum sed nobiscum qui inpraesentiarum sumus et vivimus ⁴ facie ad faciem locutus est nobis in monte de medio ignis ⁵ ego sequester et medius fui inter Dominum et vos in tempore illo ut adnuntiarem vobis verba eius timuistis enim ignem et non ascendistis in montem et ait ⁶ ego Dominus Deus tuus qui eduxi te de terra Aegypti de domo servitutis ⁷ non habebis deos alienos in conspectu meo ⁸ non facies tibi sculptile nec similitudinem omnium quae in caelo sunt desuper et quae in terra deorsum et quae versantur in aquis sub terra ⁹ non adorabis ea et non coles ego enim sum Dominus Deus tuus Deus aemulator reddens iniquitatem patrum super filios in tertiam et quartam generationem his qui oderunt me ¹⁰ et faciens misericordiam in multa milia diligentibus me et custodientibus praecepta mea ¹¹ non usurpabis nomen Domini Dei tui frustra quia non erit inpunitus qui super re vana nomen eius adsumpserit ¹² observa diem sabbati ut sanctifices eum sicut praecepit tibi Dominus Deus tuus ¹³ sex diebus operaberis et facies omnia opera tua ¹⁴ septimus dies sabbati est id est requies Domini Dei tui non facies in eo quicquam operis tu et filius tuus et filia servus et ancilla et bos et asinus et omne iumentum tuum et peregrinus qui est intra portas tuas ut requiescat servus et ancilla tua sicut et tu ¹⁵ memento quod et ipse servieris in Aegypto et eduxerit te inde Dominus Deus tuus in manu forti et brachio extento idcirco praecepit tibi ut observares diem sabbati ¹⁶ honora patrem tuum et matrem sicut praecepit tibi Dominus Deus tuus ut longo vivas tempore et bene sit tibi in terra quam Dominus Deus tuus daturus est tibi ¹⁷ non occides ¹⁸ neque moechaberis ¹⁹ furtumque non facies ²⁰ nec loqueris contra proximum tuum falsum testimonium ²¹ non concupisces uxorem proximi tui non domum non agrum non servum non ancillam non bovem non asinum et universa quae illius sunt ²² haec verba locutus est Dominus ad omnem multitudinem vestram in monte de medio ignis et nubis et caliginis voce magna nihil addens amplius et scripsit ea in duabus tabulis lapideis quas tradidit mihi ²³ vos autem postquam audistis vocem de medio tenebrarum et montem ardere vidistis accessistis ad me omnes principes tribuum et maiores natu atque dixistis ²⁴ ecce ostendit nobis Dominus Deus noster maiestatem et magnitudinem suam vocem eius audivimus de medio ignis et probavimus hodie quod loquente Deo cum homine vixerit homo ²⁵ cur ergo morimur et devorabit nos ignis hic maximus si enim audierimus ultra vocem Domini Dei nostri moriemur ²⁶ quid est omnis caro ut audiat vocem Dei viventis qui de medio ignis loquitur sicut nos audivimus et possit vivere ²⁷ tu magis accede

et audi cuncta quae dixerit Dominus Deus noster tibi loquerisque ad nos et nos audientes faciemus ea ²⁸ quod cum audisset Dominus ait ad me audivi vocem verborum populi huius quae locuti sunt tibi bene omnia sunt locuti ²⁹ quis det talem eos habere mentem ut timeant me et custodiant universa mandata mea in omni tempore ut bene sit eis et filiis eorum in semipiternum ³⁰ vade et dic eis revertimini in tentoria vestra ³¹ tu vero hic sta mecum et loquar tibi omnia mandata et caerimonias atque iudicia quae docebis eos ut faciant ea in terra quam dabo illis in possessionem ³² custodite igitur et facite quae praecepit Dominus Deus vobis non declinabitis neque ad dextram neque ad sinistram ³³ sed per viam quam praecepit Dominus Deus vester ambulabitis ut vivatis et bene sit vobis et protelentur dies in terra possessionis vestrae

6 haec sunt praecepta et caerimoniae atque iudicia quae mandavit Dominus Deus vester ut docerem vos et faciatis ea in terra ad quam transgredimini possidendam ² ut timeas Dominum Deum tuum et custodias omnia mandata et praecepta eius quae ego praecipio tibi et filiis ac nepotibus tuis cunctis diebus vitae tuae ut prolongentur dies tui ³ audi Israhel et observa ut facias et bene sit tibi et multipliceris amplius sicut pollicitus est Dominus Deus patrum tuorum tibi terram lacte et melle manantem ⁴ audi Israhel Dominus Deus noster Dominus unus est ⁵ diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex tota fortitudine tua ⁶ eruntque verba haec quae ego praecipio tibi hodie in corde tuo ⁷ et narrabis ea filiis tuis et mediteris sedens in domo tua et ambulans in itinere dormiens atque consurgens ⁸ et ligabis ea quasi signum in manu tua eruntque et movebuntur inter oculos tuos ⁹ scribesque ea in limine et ostiis domus tuae ¹⁰ cumque introduxerit te Dominus Deus tuus in terram pro qua iuravit patribus tuis Abraham Isaac et Jacob et dederit tibi civitates magnas et optimas quas non aedificasti ¹¹ domos plenas cunctorum opum quas non extruxisti cisternas quas non fodisti vineta et oliveta quae non plantasti ¹² et comederis et saturatus fueris ¹³ cave diligenter ne obliviscaris Domini qui eduxit te de terra Aegypti de domo servitutis Dominum Deum tuum timebis et ipsi servies ac per nomen illius iurabis ¹⁴ non ibitis post deos alienos cunctorum gentium quae in circuitu vestro sunt ¹⁵ quoniam Deus aemulator Dominus Deus tuus in medio tui nequando irascatur furor Domini Dei tui contra te et auferat te de superficie terrae ¹⁶ non temptabis Dominum Deum tuum sicut temptasti in loco temptationis ¹⁷ custodi praecepta Domini Dei tui ac testimonia et caerimonias quas praecepit tibi ¹⁸ et fac quod placitum est et bonum in conspectu Domini ut bene sit tibi et ingressus possideas terram optimam de qua iuravit Dominus patribus tuis ¹⁹ ut deleret omnes inimicos tuos coram te sicut locutus est ²⁰ cum interrogaverit te filius tuus cras dicens quid sibi volunt testimonia haec et caerimoniae atque iudicia quae praecepit Dominus Deus noster nobis ²¹ dices ei servi era-

mus Pharaonis in Aegypto et eduxit nos Dominus de Aegypto in manu forti ²² fecitque signa atque prodigia magna et pessima in Aegypto contra Pharaonem et omnem domum illius in conspectu nostro ²³ et eduxit nos inde ut introductis daret terram super qua iuravit patribus nostris ²⁴ praecepitque nobis Dominus ut faciamus omnia legitima haec et timeamus Dominum Deum nostrum et bene sit nobis cunctis diebus vitae nostrae sicut est hodie ²⁵ eritque nostri misericors si custodierimus et fecerimus omnia praecepta eius coram Domino Deo nostro sicut mandavit nobis

7 cum introduxerit te Dominus Deus tuus in terram quam possessurus ingredieris et deleverit gentes multas coram te Hettheum et Gergeseum et Amorreum Chananeum et Ferezeum et Eveum et Iebuseum septem gentes multo maioris numeri quam tu es et robustiores te ² tradideritque eas Dominus Deus tuus tibi percuties eas usque ad internicionem non inibis cum eis foedus nec misereberis earum ³ neque sociabis cum eis coniugia filiam tuam non dabis filio eius nec filiam illius accipies filio tuo ⁴ quia seducet filium tuum ne sequatur me et ut magis serviat diis alienis irasceturque furor Domini et delebit te cito ⁵ quin potius haec facietis eis aras eorum subvertite confringite statuas lucosque succidite et sculptilia conburite ⁶ quia populus sanctus es Domino Deo tuo te elegit Dominus Deus tuus ut sis ei populus peculiaris de cunctis populis qui sunt super terram ⁷ non quia cunctas gentes numero vincebatis vobis iunctus est Dominus et elegit vos cum omnibus sitis populis pauciores ⁸ sed quia dilexit vos Dominus et custodivit iuramentum quod iuravit patribus vestris eduxitque vos in manu forti et redemit de domo servitutis de manu Pharaonis regis Aegypti ⁹ et scies quia Dominus Deus tuus ipse est Deus fortis et fidelis custodiens pactum et misericordiam diligentibus se et his qui custodiunt praecepta eius in mille generationes ¹⁰ et reddens odientibus se statim ita ut disperdat eos et ultra non differat protinus eis restituens quod merentur ¹¹ custodi ergo praecepta et caerimonias atque iudicia quae ego mando tibi hodie ut facias ¹² si postquam audieris haec iudicia custodieris ea et feceris custodiet et Dominus Deus tuus tibi pactum et misericordiam quam iuravit patribus tuis ¹³ et diliget te ac multiplicabit benedicetque fructui ventris tui et fructui terrae tuae frumento tuo atque vindemiae oleo et armentis gregibus ovium tuarum super terram pro qua iuravit patribus tuis ut daret eam tibi ¹⁴ benedictus eris inter omnes populos non erit apud te sterilis utriusque sexus tam in hominibus quam in gregibus tuis ¹⁵ auferet Dominus a te omnem languorem et infirmitates Aegypti pessimas quas novisti non inferet tibi sed cunctis hostibus tuis ¹⁶ devorabis omnes populos quos Dominus Deus tuus daturus est tibi non parceret eis oculus tuus nec servies diis eorum ne sint in ruinam tui ¹⁷ si dixeris in corde tuo plures sunt gentes istae quam ego quomodo potero delere eas ¹⁸ noli metuere sed recordare quae fecerit Dominus Deus tu-

us Pharaoni et cunctis Aegyptiis ¹⁹ plagas maximas quas viderunt oculi tui et signa atque portenta manumque robustam et extentum brachium ut educeret te Dominus Deus tuus sic faciet cunctis populis quos metuis ²⁰ insuper et crabrones mittet Dominus Deus tuus in eos donec deleat omnes atque disperdat qui te fugerint et latere potuerint ²¹ non timebis eos quia Dominus Deus tuus in medio tui est Deus magnus et terribilis ²² ipse consumet nationes has in conspectu tuo paulatim atque per partes non poteris delere eas pariter ne forte multiplicentur contra te bestiae terrae ²³ dabitque eos Dominus Deus tuus in conspectu tuo et interficiet illos donec penitus deleantur ²⁴ tradet reges eorum in manus tuas et disperdes nomina eorum sub caelo nullus poterit resistere tibi donec conteras eos ²⁵ sculptilia eorum igne conbures non concupisces argentum et aurum de quibus facta sunt neque adsumes ex eis tibi quicquam ne offendas propter ea quia abominatio est Domini Dei tui ²⁶ nec inferes quippiam ex idolo in domum tuam ne fias anathema sicut et illud est quasi spurcitiā detestaberis et velut inquinamentum ac sordes abominationi habebis quia anathema est

8 omne mandatum quod ego praecipio tibi hodie cave diligenter ut facias ut possitis vivere et multiplicemini ingressique possideatis terram pro qua iuravit Dominus patribus vestris ² et recordaberis cuncti itineris per quod adduxit te Dominus Deus tuus quadraginta annis per desertum ut adfligeret te atque temptaret et nota fierent quae in tuo animo versabantur utrum custodires mandata illius an non ³ adflixit te penuria et dedit tibi cibum manna quem ignorabas tu et patres tui ut ostenderet tibi quod non in solo pane vivat homo sed in omni verbo quod egreditur ex ore Domini ⁴ vestimentum tuum quo operiebaris nequaquam vetustate defecit et pes tuus non est subtritus en quadragesimus annus est ⁵ ut recogites in corde tuo quia sicut erudit homo filium suum sic Dominus Deus tuus erudit te ⁶ ut custodias mandata Domini Dei tui et ambules in viis eius et timeas eum ⁷ Dominus enim Deus tuus introducet te in terram bonam terram rivorum aquarumque et fontium in cuius campis et montibus erumpunt fluviorum abyssi ⁸ terram frumenti hordei vinearum in qua ficus et mala granata et oliveta nascuntur terram olei ac mellis ⁹ ubi absque ulla penuria comedes panem tuum et rerum omnium abundantia perfrueris cuius lapides ferrum sunt et de montibus eius aeris metalla fodiuntur ¹⁰ ut cum comederis et satiatus fueris benedicas Domino Deo tuo pro terra optima quam dedit tibi ¹¹ observa et cave nequando obliviscaris Domini Dei tui et negligas mandata eius atque iudicia et caerimonias quas ego praecipio tibi hodie ¹² ne postquam comederis et satiatus domos pulchras aedificaveris et habitaveris in eis ¹³ habuerisque armenta et ovium greges argenti et auri cunctarumque rerum copiam ¹⁴ elevetur cor tuum et non reminiscaris Domini Dei tui qui eduxit te de terra Aegypti de domo servitutis ¹⁵ et ductor tuus fuit in soli-

tudine magna atque terribili in qua erat serpens flatu adurens et scorpio ac dipsas et nullae omnino aquae qui eduxit rivus de petra durissima ¹⁶ et cibavit te manna in solitudine quod nescierunt patres tui et postquam adflixit ac probavit ad extremum misertus est tui ¹⁷ ne diceres in corde tuo fortitudo mea et robur manus meae haec mihi omnia praestiterunt ¹⁸ sed recorderis Domini Dei tui quod ipse tibi vires praebuerit ut impleret pactum suum super quo iuravit patribus tuis sicut praesens indicat dies ¹⁹ sin autem oblitus Domini Dei tui secutus fueris alienos deos coluerisque illos et adoraveris ecce nunc praedico tibi quod omnino dispereas ²⁰ sicut gentes quas delevit Dominus in introitu tuo ita et vos peribitis si inoboedientes fueritis voci Domini Dei vestri

9 audi Israhel tu transgredieris hodie Iordanem ut possideas nationes maximas et fortiores te civitates ingentes et ad caelum usque muratas ² populum magnum atque sublimem filios Enacim quos ipse vidisti et audisti quibus nullus potest ex adverso resistere ³ scies ergo hodie quod Dominus Deus tuus ipse transibit ante te ignis devorans atque consumens qui conterat eos et deleat atque disperdat ante faciem tuam velociter sicut locutus est tibi ⁴ ne dicas in corde tuo cum deleverit eos Dominus Deus tuus in conspectu tuo propter iustitiam meam introduxit me Dominus ut terram hanc possiderem cum propter impietates suas istae deletae sint nationes ⁵ neque enim propter iustitias tuas et aequitatem cordis tui ingredieris ut possideas terras eorum sed quia illae egerunt impie te introeunte deletae sunt et ut conpleret verbum suum Dominus quod sub iuramento pollicitus est patribus tuis Abraham Isaac et Jacob ⁶ scito igitur quod non propter iustitias tuas Dominus Deus tuus dederit tibi terram hanc optimam in possessionem cum durissimae cervicis sis populus ⁷ memento et ne obliviscaris quomodo ad iracundiam provocaveris Dominum Deum tuum in solitudine ex eo die quo es egressus ex Aegypto usque ad locum istum semper adversum Dominum contendisti ⁸ nam et in Horeb provocasti eum et iratus delere te voluit ⁹ quando ascendi in montem ut acciperem tabulas lapideas tabulas pacti quod pepigit vobiscum Dominus et perseveravi in monte quadraginta diebus ac noctibus panem non comedens et aquam non bibens ¹⁰ deditque mihi Dominus duas tabulas lapideas scriptas digito Dei et continentes omnia verba quae vobis in monte locutus est de medio ignis quando contio populi congregata est ¹¹ cumque transissent quadraginta dies et totidem noctes dedit mihi Dominus duas tabulas lapideas tabulas foederis ¹² dixitque mihi surge et descende hinc cito quia populus tuus quos eduxisti de Aegypto deseruerunt velociter viam quam demonstrasti eis feceruntque sibi conflatile ¹³ rursumque ait Dominus ad me cerno quod populus iste durae cervicis sit ¹⁴ dimitte me ut conteram eum et deleam nomen eius sub caelo et constituam te super gentem quae hac maior et fortior sit ¹⁵ cumque de monte ardente de-

scenderem et duas tabulas foederis utraque tenerem manu ¹⁶ vidissemque vos peccasse Domino Deo vestro et fecisse vobis vitulum conflatilem ac deseruisse velociter viam eius quam vobis ostenderat ¹⁷ proieci tabulas de manibus meis confregique eas in conspectu vestro ¹⁸ et procidi ante Dominum sicut prius quadraginta diebus et noctibus panem non comedens et aquam non bibens propter omnia peccata vestra quae gessistis contra Dominum et eum ad iracundiam provocastis ¹⁹ timui enim indignationem et iram illius qua adversum vos concitatus delere vos voluit et exaudivit me Dominus etiam hac vice ²⁰ adversum Aaron quoque vehementer iratus voluit eum contere et pro illo similiter deprecatus sum ²¹ peccatum autem vestrum quod feceratis id est vitulum arripiens igne conbusi et in frusta comminuens omninoque in pulverem redigens proieci in torrentem qui de monte descendit ²² in Incendio quoque et in Temptatione et in sepulchris Concupiscentiae provocastis Dominum ²³ et quando misit vos de Cadesbarne dicens ascendite et possidete terram quam dedi vobis et contempsistis imperium Domini Dei vestri et non credidistis ei neque vocem eius audire voluistis ²⁴ sed semper fuistis rebelles a die qua nosse vos coepi ²⁵ et iacui coram Domino quadraginta diebus ac noctibus quibus eum suppliciter deprecabar ne deleret vos ut fuerat comminatus ²⁶ et orans dixi Domine Deus ne disperdas populum tuum et hereditatem tuam quam redemisti in magnitudine tua quos eduxisti de Aegypto in manu forti ²⁷ recordare servorum tuorum Abraham Isaac et Iacob ne aspicias duritiam populi huius et impietatem atque peccatum ²⁸ ne forte dicant habitatores terrae de qua eduxisti nos non poterat Dominus introducere eos in terram quam pollicitus est eis et oderat illos idcirco eduxit ut interficeret eos in solitudine ²⁹ qui sunt populus tuus et hereditas tua quos eduxisti in fortitudine tua magna et in brachio tuo extento

10 in tempore illo dixit Dominus ad me dola tibi duas tabulas lapideas sicut priores fuerunt et ascende ad me in montem faciesque arcam ligneam ² et scribam in tabulis verba quae fuerunt in his quas ante confregisti ponesque eas in arca ³ feci igitur arcam de lignis setthim cumque dolassem duas tabulas lapideas instar priorum ascendi in montem habens eas in manibus ⁴ scripsitque in tabulis iuxta id quod prius scripserat verba decem quae locutus est Dominus ad vos in monte de medio ignis quando populus congregatus est et dedit eas mihi ⁵ reversusque de monte descendi et posui tabulas in arcam quam feceram quae hucusque ibi sunt sicut mihi praecepit Dominus ⁶ filii autem Israhel castra moverunt ex Beroth filiorum Iacan in Musera ubi Aaron mortuus ac sepultus est pro quo sacerdotio functus est filius eius Eleazar ⁷ inde venerunt in Gadgad de quo loco profecti castrametati sunt in Ietabatha in terra aquarum atque torrentium ⁸ eo tempore separavit tribum Levi ut portaret arcam foederis Domini et staret coram eo in ministerio ac benediceret in nomine illius usque in

praesentem diem ⁹ quam ob rem non habuit Levi partem neque possessionem cum fratribus suis quia ipse Dominus possessio eius est sicut promisit ei Dominus Deus tuus ¹⁰ ego autem steti in monte sicut prius quadraginta diebus ac noctibus exaudivitque me Dominus etiam hac vice et te perdere noluit ¹¹ dixitque mihi vade et praecede populum ut ingrediatur et possideat terram quam iuravi patribus eorum ut traderem eis ¹² et nunc Israhel quid Dominus Deus tuus petit a te nisi ut timeas Dominum Deum tuum et ambules in viis eius et diligas eum ac servias Domino Deo tuo in toto corde tuo et in tota anima tua ¹³ custodiasque mandata Domini et caerimonias eius quas ego hodie praecipio ut bene sit tibi ¹⁴ en Domini Dei tui caelum est et caelum caeli terra et omnia quae in ea sunt ¹⁵ et tamen patribus tuis conglutinaturn est Dominus et amavit eos elegitque semen eorum post eos id est vos de cunctis gentibus sicut hodie comprobatur ¹⁶ circumcidite igitur praepitium cordis vestri et cervicem vestram ne induretis amplius ¹⁷ quia Dominus Deus vester ipse est Deus deorum et Dominus dominantium Deus magnus et potens et terribilis qui personam non accipit nec munera ¹⁸ facit iudicium pupillo et viduae amat peregrinum et dat ei victum atque vestitum ¹⁹ et vos ergo amate peregrinos quia et ipsi fuistis advenae in terra Aegypti ²⁰ Dominum Deum tuum timebis et ei servies ipsi adherebis iurabisque in nomine illius ²¹ ipse est laus tua et Deus tuus qui fecit tibi haec magna et terribilia quae viderunt oculi tui ²² in septuaginta animabus descenderunt patres tui in Aegyptum et ecce nunc multiplicavit te Dominus Deus tuus sicut astra caeli

11 ama itaque Dominum Deum tuum et observa praecepta eius et caerimonias iudicia atque mandata omni tempore ² cognoscite hodie quae ignorant filii vestri qui non viderunt disciplinam Domini Dei vestri magna eius et robustam manum extantumque brachium ³ signa et opera quae fecit in medio Aegypti Pharaoni regi et universae terrae eius ⁴ omnique exercitui Aegyptiorum et equis ac curribus quomodo operuerint eos aquae Rubri maris cum vos persequerentur et deleverit eos Dominus usque in praesentem diem ⁵ vobisque quae fecerit in solitudine donec veniretis ad hunc locum ⁶ et Dathan atque Abiram filiis Heliab qui fuit filius Ruben quos aperto ore suo terra absorbit cum domibus et tabernaculis et universa substantia eorum quam habebant in medio Israhelis ⁷ oculi vestri viderunt omnia opera Domini magna quae fecit ⁸ ut custodiatis universa mandata illius quae ego hodie praecipio vobis et possitis introire et possidere terram ad quam ingredimini ⁹ multoque in ea vivatis tempore quam sub iuramento pollicitus est Dominus patribus vestris et semini eorum lacte et melle manantem ¹⁰ terra enim ad quam ingredieris possidendam non est sicut terra Aegypti de qua existi ubi iacto semine in hortorum morem aquae ducuntur inriguae ¹¹ sed montuosa est et campestris de caelo expectans pluvias ¹² quam Dominus Deus tuus semper

invisit et oculi illius in ea sunt a principio anni usque ad finem eius ¹³ si ergo oboedieritis mandatis meis quae hodie praecipio vobis ut diligatis Dominum Deum vestrum et serviatis ei in toto corde vestro et in tota anima vestra ¹⁴ dabo pluviam terrae vestrae temporivam et serotinam ut colligatis frumentum et vinum et oleum ¹⁵ faenum ex agris ad pascenda iumenta et ut ipsi comedatis ac saturemini ¹⁶ cavete ne forte decipiatur cor vestrum et recedatis a Domino serviatisque diis alienis et adoretis eos ¹⁷ iratusque Dominus claudat caelum et pluviae non descendant nec terra det germen suum pereatisque velociter de terra optima quam Dominus daturus est vobis ¹⁸ ponite haec verba mea in cordibus et in animis vestris et suspendite ea pro signo in manibus et inter vestros oculos conlocate ¹⁹ docete filios vestros ut illa meditentur quando sederis in domo tua et ambulaveris in via et accubueris atque surrexeris ²⁰ scribes ea super postes et ianuas domus tuae ²¹ ut multiplicentur dies tui et filiorum tuorum in terra quam iuravit Dominus patribus tuis ut daret eis quamdiu caelum imminet terrae ²² si enim custodieritis mandata quae ego praecipio vobis et feceritis ea ut diligatis Dominum Deum vestrum et ambuletis in omnibus viis eius adherentes ei ²³ disperdet Dominus omnes gentes istas ante faciem vestram et possidebitis eas quae maiores et fortiores vobis sunt ²⁴ omnis locus quem calcaverit pes vester vester erit a deserto et Libano a flumine magno Eufraten usque ad mare occidentale erunt termini vestri ²⁵ nullus stabit contra vos terrorem vestrum et formidinem dabit Dominus Deus vester super omnem terram quam calcaturi estis sicut locutus est vobis ²⁶ en propono in conspectu vestro hodie benedictionem et maledictionem ²⁷ benedictionem si oboedieritis mandatis Domini Dei vestri quae ego praecipio vobis ²⁸ maledictionem si non audieritis mandata Domini Dei vestri sed recesseritis de via quam ego nunc ostendo vobis et ambulaveritis post deos alienos quos ignoratis ²⁹ cum introduxerit te Dominus Deus tuus in terram ad quam pergis habitandam pones benedictionem super montem Garizim maledictionem super montem Hebal ³⁰ qui sunt trans Iordanem post viam quae vergit ad solis occubitum in terra Chananei qui habitat in campestribus contra Galgalam quae est iuxta vallem tendentem et intrantem procul ³¹ vos enim transibitis Iordanem ut possideatis terram quam Dominus Deus vester daturus est vobis et habeatis ac possideatis illam ³² videte ergo ut impleatis caerimonias atque iudicia quae ego hodie ponam in conspectu vestro

12 haec sunt praecepta atque iudicia quae facere debetis in terra quam Dominus Deus patrum tuorum daturus est tibi ut possideas eam cunctis diebus quibus super humum gradieris ² subvertite omnia loca in quibus coluerunt gentes quas possessuri estis deos suos super montes excelsos et colles et subter omne lignum frondosum ³ dissipate aras earum et confringite statuas lucos igne conburite et idola com-

minuite disperdite nomina eorum de locis illis ⁴ non facietis ita Domino Deo vestro ⁵ sed ad locum quem elegerit Dominus Deus vester de cunctis tribubus vestris ut ponat nomen suum ibi et habitet in eo venietis ⁶ et offeretis in illo loco holocausta et victimas vestras decimas et primitias manuum vestrarum et vota atque donaria primogenita boum et ovium ⁷ et comedetis ibi in conspectu Domini Dei vestri ac laetabimini in cunctis ad quae miseritis manum vos et domus vestrae in quibus benedixerit vobis Dominus Deus vester ⁸ non facietis ibi quae nos hic facimus hodie singuli quod sibi rectum videtur ⁹ neque enim usque in praesens tempus venistis ad requiem et possessionem quam Dominus Deus daturus est vobis ¹⁰ transibitis Iordanem et habitabitis in terram quam Dominus Deus vester daturus est vobis ut requiescatis a cunctis hostibus per circuitum et absque ullo timore habitetis ¹¹ in loco quem elegerit Dominus Deus vester ut sit nomen eius in eo illuc omnia quae praecipio conferetis holocausta et hostias ac decimas et primitias manuum vestrarum et quicquid praecipuum est in muneribus quae vovistis Domino ¹² ibi epulabimini coram Domino Deo vestro vos filii ac filiae vestrae famuli et famulae atque Levites qui in vestris urbibus commorantur neque enim habet aliam partem et possessionem inter vos ¹³ cave ne offeras holocausta tua in omni loco quem videris ¹⁴ sed in eo quem elegerit Dominus in una tribuum tuarum offeres hostias et facies quaecumque praecipio tibi ¹⁵ sin autem comedere volueris et te esus carniū delectarit occide et comede iuxta benedictionem Domini Dei tui quam dedit tibi in urbibus tuis sive inmundum fuerit hoc est maculatum et debile sive mundum hoc est integrum et sine macula quod offerri licet sicut capream et cervum comedes ¹⁶ absque esu dumtaxat sanguinis quod super terram quasi aquam effundes ¹⁷ non poteris comedere in oppidis tuis decimam frumenti et vini et olei tui primogenita armentorum et pecorum et omnia quae voveris et sponte offerre volueris et primitias manuum tuarum ¹⁸ sed coram Domino Deo tuo comedes ea in loco quem elegerit Dominus Deus tuus tu et filius tuus ac filia servus et famula atque Levites qui manet in urbibus tuis et laetaberis et reficieris coram Domino Deo tuo in cunctis ad quae extenderis manum tuam ¹⁹ cave ne derelinquas Levitem omni tempore quo versaris in terra ²⁰ quando dilataverit Dominus Deus tuus terminos tuos sicut locutus est tibi et volueris vesci carnibus quas desiderat anima tua ²¹ locus autem quem elegerit Dominus Deus tuus ut sit nomen eius ibi si procul fuerit occides de armentis et pecoribus quae habueris sicut praecepi tibi et comedes in oppidis tuis ut tibi placet ²² sicut comeditur caprea et cervus ita vesceris eis et mundus et inmundus in commune vescentur ²³ hoc solum cave ne sanguinem comedas sanguis enim eorum pro anima est et idcirco non debes animam comedere cum carnibus ²⁴ sed super terram fundes quasi aquam ²⁵ ut sit tibi bene et filiis tuis post te cum feceris quod

placet in conspectu Domini ²⁶ quae autem sanctificaveris et voveris Domino tolles et venies ad locum quem elegerit Dominus ²⁷ et offeres oblationes tuas carnem et sanguinem super altare Domini Dei tui sanguinem hostiarum fundes in altari carnibus autem ipse vesceris ²⁸ observa et audi omnia quae ego praecipio tibi ut bene sit tibi et filiis tuis post te in sempiternum cum feceris quod bonum est et placitum in conspectu Domini Dei tui ²⁹ quando disperderit Dominus Deus tuus ante faciem tuam gentes ad quas ingredieris possidendas et possederis eas atque habitaveris in terra earum ³⁰ cave ne imiteris eas postquam te fuerint introeunte subversae et requiras caerimonias earum dicens sicut coluerunt gentes istae deos suos ita et ego colam ³¹ non facies similiter Domino Deo tuo omnes enim abominationes quas aversatur Dominus fecerunt diis suis offerentes filios et filias et conburentes igne ³² quod praecipio tibi hoc tantum facito Domino nec addas quicquam nec minuas

13 si surrexerit in medio tui propheta aut qui somnium vidisse se dicat et praedixerit signum atque portentum ² et venerit quod locutus est et dixerit tibi eamus et sequamur deos alienos quos ignoras et serviamus eis ³ non audies verba prophetae illius aut somniatoris quia temptat vos Dominus Deus vester ut palam fiat utrum diligatis eum an non in toto corde et in tota anima vestra ⁴ Dominum Deum vestrum sequimini et ipsum timete mandata illius custodite et audite vocem eius ipsi servietis et ipsi adhaerebitis ⁵ propheta autem ille aut fictor somniorum interficietur quia locutus est ut vos averteret a Domino Deo vestro qui eduxit vos de terra Aegypti et redemit de domo servitutis ut errare te faceret de via quam tibi praecepit Dominus Deus tuus et auferes malum de medio tui ⁶ si tibi voluerit persuadere frater tuus filius matris tuae aut filius tuus vel filia sive uxor quae est in sinu tuo aut amicus quem diligis ut animam tuam clam dicens eamus et serviamus diis alienis quos ignoras tu et patres tui ⁷ cunctarum in circuitu gentium quae iuxta vel procul sunt ab initio usque ad finem terrae ⁸ non adquiescas ei nec audias neque parcat ei oculus tuus ut miserearis et occultes eum ⁹ sed statim interficies sit primum manus tua super eum et post te omnis populus mittat manum ¹⁰ lapidibus obrutus necabitur quia voluit te abstrahere a Domino Deo tuo qui eduxit te de terra Aegypti de domo servitutis ¹¹ ut omnis Israhel audiens timeat et nequaquam ultra faciat quippiam huius rei simile ¹² si audieris in una urbium tuarum quas Dominus Deus tuus dabit tibi ad habitandum dicentes aliquos ¹³ egressi sunt filii Belial de medio tui et averterunt habitatores urbis tuae atque dixerunt eamus et serviamus diis alienis quos ignoratis ¹⁴ quaere sollicite et diligenter rei veritate perspecta si inveneris certum esse quod dicitur et abominationem hanc opere perpetrata ¹⁵ statim percuties habitatores urbis illius in ore gladii et delebis eam omniaque quae in illa sunt usque ad pecora ¹⁶ quicquid etiam supellectilis fuerit congregabis in

medium platearum eius et cum ipsa civitate succendes ita ut universa consumas Domino Deo tuo et sit tumultus sempiternus non aedificabitur amplius ¹⁷ et non adhaerebit de illo anathemate quicquam in manu tua ut avertatur Dominus ab ira furoris sui et misereatur tui multiplicetque te sicut iuravit patribus tuis ¹⁸ quando audieris vocem Domini Dei tui custodiens omnia praecepta eius quae ego praecipio tibi hodie ut facias quod placitum est in conspectu Domini Dei tui

14 filii estote Domini Dei vestri non vos incidetis nec facietis calvitium super mortuo ² quoniam populus sanctus es Domino Deo tuo et te elegit ut sis ei in populum peculiarem de cunctis gentibus quae sunt super terram ³ ne comedatis quae immunda sunt ⁴ hoc est animal quod comedere debetis bovem et ovem et capram ⁵ cervum capream bubalum tragelaphum pygargon orygem camelopardalum ⁶ omne animal quod in duas partes unguam findit et ruminat comedetis ⁷ de his autem quae ruminant et unguam non findunt haec comedere non debetis camelum leporem choerogyllium quia ruminant et non dividunt unguam immunda erunt vobis ⁸ sus quoque quoniam dividit unguam et non ruminat immunda erit carnibus eorum non vescemini et cadavera non tangetis ⁹ haec comedetis ex omnibus quae morantur in aquis quae habent pinnulas et squamas comedite ¹⁰ quae absque pinnulis et squamis sunt ne comedatis quia immunda sunt ¹¹ omnes aves mundas comedite ¹² immundas ne comedatis aquilam scilicet et grypem et alietum ¹³ ixon et vulturem ac milvum iuxta genus suum ¹⁴ et omne corvini generis ¹⁵ strutionem ac noctuam et larum atque accipitrem iuxta genus suum ¹⁶ herodium et cygnum et ibin ¹⁷ ac mergulum porphirionem et nycticoracem ¹⁸ onocrotalum et charadrium singula in genere suo upupam quoque et vespertilionem ¹⁹ et omne quod reptat et pinnulas habet immundum erit nec comedetur ²⁰ omne quod mundum est comedite ²¹ quicquid morticinum est ne vescamini ex eo peregrino qui intra portas tuas est da ut comedat aut vende ei quia tu populus sanctus Domini Dei tui es non coques hedum in lacte matris suae ²² decimam partem separabis de cunctis frugibus tuis quae nascuntur in terra per annos singulos ²³ et comedes in conspectu Domini Dei tui in loco quem elegerit ut in eo nomen illius invocetur decimam frumenti tui et vini et olei et primogenita de armentis et ovibus tuis ut discas timere Dominum Deum tuum omni tempore ²⁴ cum autem longior fuerit via et locus quem elegerit Dominus Deus tuus tibi benedixerit nec potueris ad eum haec cuncta portare ²⁵ vendes omnia et in pretium rediges portabisque manu tua et proficisceris ad locum quem elegerit Dominus Deus tuus ²⁶ et emes ex eadem pecunia quicquid tibi placuerit sive ex armentis sive ex ovibus vinum quoque et siceram et omne quod desiderat anima tua et comedes coram Domino Deo tuo et epulaberis tu et domus tua ²⁷ et Levita qui intra portas tuas est cave ne derelinquas eum quia non habet aliam partem in possessione tua

²⁸ anno tertio separabis aliam decimam ex omnibus quae nascuntur tibi eo tempore et repones intra ianuas tuas ²⁹ venietque Levites qui aliam non habet partem nec possessionem tecum et peregrinus et pupillus ac vidua qui intra portas tuas sunt et comedent et saturabuntur ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum quae feceris

15 septimo anno facies remissionem ² quae hoc ordine celebrabitur cui debetur aliquid ab amico vel proximo ac fratre suo repetere non poterit quia annus remissionis est Domini ³ a peregrino et advena exiges civem et propinquum repetendi non habes potestatem ⁴ et omnino indigens et mendicus non erit inter vos ut benedicat tibi Dominus in terra quam traditurus est tibi in possessionem ⁵ si tamen audieris vocem Domini Dei tui et custodieris universa quae iussit et quae ego hodie praecipio tibi benedicet tibi ut pollicitus est ⁶ fenerabis gentibus multis et ipse a nullo accipies mutuum dominaberis nationibus plurimis et tui nemo dominabitur ⁷ si unus de fratribus tuis qui morantur intra portas civitatis tuae in terra quam Dominus Deus tuus daturus est tibi ad paupertatem venerit non obdurabis cor tuum nec contrahas manum ⁸ sed aperies eam pauperi et dabis mutuum quod eum indigere perspexeris ⁹ cave ne forte subripiat tibi impia cogitatio et dicas in corde tuo adpropinquat septimus annus remissionis et avertas oculos a paupere fratre tuo nolens ei quod postulat mutuum commodare ne clamet contra te ad Dominum et fiat tibi in peccatum ¹⁰ sed dabis ei nec ages quippiam callide in eius necessitatibus sublevandis ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni tempore et in cunctis ad quae manum miseris ¹¹ non deerunt pauperes in terra habitationis tuae idcirco ego praecipio tibi ut aperias manum fratri tuo egeno et pauperi qui tecum versatur in terra ¹² cum tibi venditus fuerit frater tuus hebraeus aut hebraea et sex annis servierit tibi in septimo anno dimittes eum liberum ¹³ et quem libertate donaveris nequaquam vacuum abire patieris ¹⁴ sed dabis viaticum de gregibus et de area et torculari tuo quibus Dominus Deus tuus benedixerit tibi ¹⁵ memento quod et ipse servieris in terra Aegypti et liberaverit te Dominus Deus tuus et idcirco ego nunc praecipiam tibi ¹⁶ sin autem dixerit nolo egredi eo quod diligat te et domum tuam et bene sibi apud te esse sentiat ¹⁷ adsumes subulam et perforabis aurem eius in ianua domus tuae et serviet tibi usque in aeternum ancillae quoque similiter facies ¹⁸ non avertes ab eis oculos tuos quando dimiseris eos liberos quoniam iuxta mercedem mercennarii per sex annos servivit tibi ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in cunctis operibus quae agis ¹⁹ de primogenitis quae nascuntur in armentis et ovibus tuis quicquid sexus est masculini sanctificabis Domino Deo tuo non operaberis in primogenito bovis et non tondebis primogenita ovium ²⁰ in conspectu Domini Dei tui comedes ea per annos singulos in loco quem elegerit Dominus tu et domus tua ²¹ sin autem habuerit maculam et vel claudum fuerit vel caecum

aut in aliqua parte deforme vel debile non immolabitur Domino Deo tuo ²² sed intra portas urbis tuae comedes illud tam mundus quam immundus similiter vescentur eis quasi caprea et cervo ²³ hoc solum observabis ut sanguinem eorum non comedas sed effundas in terram quasi aquam

16 observa mensem novarum frugum et verni primum temporis ut facias phase Domino Deo tuo quoniam in isto mense eduxit te Dominus Deus tuus de Aegypto nocte ² immolabisque phase Domino Deo tuo de ovibus et de bubus in loco quem elegerit Dominus Deus tuus ut habitet nomen eius ibi ³ non comedes in eo panem fermentatum septem diebus comedes absque fermento adflictionis panem quoniam in pavore egressus es de Aegypto ut memineris diei egressionis tuae de Aegypto omnibus diebus vitae tuae ⁴ non apparebit fermentum in omnibus terminis tuis septem diebus et non manebit de carnibus eius quod immolatum est vesperi in die primo mane ⁵ non poteris immolare phase in qualibet urbium tuarum quas Dominus Deus tuus daturus est tibi ⁶ sed in loco quem elegerit Dominus Deus tuus ut habitet nomen eius ibi immolabis phase vesperi ad solis occasum quando egressus es de Aegypto ⁷ et coques et comedes in loco quem elegerit Dominus Deus tuus maneque consurgens vades in tabernacula tua ⁸ sex diebus comedes azyma et in die septimo quia collecta est Domini Dei tui non facies opus ⁹ septem ebdomadas numerabis tibi ab ea die qua falcem in segetem miseris ¹⁰ et celebrabis diem festum ebdomadarum Domino Deo tuo oblationem spontaneam manus tuae quam offeres iuxta benedictionem Domini Dei tui ¹¹ et epulaberis coram Domino Deo tuo tu et filius tuus et filia tua et servus tuus et ancilla et Levites qui est intra portas tuas et advena ac pupillus et vidua qui morantur vobiscum in loco quem elegerit Dominus Deus tuus ut habitet nomen eius ibi ¹² et recordaberis quoniam servus fueris in Aegypto custodiesque ac facies quae praecepta sunt ¹³ sollemnitatem quoque tabernaculorum celebrabis per septem dies quando collegeris de area et torculari fruges tuas ¹⁴ et epulaberis in festivitate tua tu et filius tuus et filia et servus tuus et ancilla Levites quoque et advena et pupillus ac vidua qui intra portas tuas sunt ¹⁵ septem diebus Domino Deo tuo festa celebrabis in loco quem elegerit Dominus benedicetque tibi Dominus Deus tuus in cunctis frugibus tuis et in omni opere manuum tuarum erisque in laetitia ¹⁶ tribus vicibus per annum apparebit omne masculinum tuum in conspectu Domini Dei tui in loco quem elegerit in sollemnitatem azymorum et in sollemnitatem ebdomadarum et in sollemnitatem tabernaculorum non apparebit ante Dominum vacuum ¹⁷ sed offeret unusquisque secundum quod habuerit iuxta benedictionem Domini Dei sui quam dederit ei ¹⁸ iudices et magistros constitues in omnibus portis tuis quas Dominus Deus tuus dederit tibi per singulas tribus tuas ut iudicent populum iusto iudicio ¹⁹ nec in alteram partem declinent non accipies per-

sonam nec munera quia munera excaecant oculos sapientium et mutant verba iustorum ²⁰ iuste quod iustum est persequeris ut vivas et possideas terram quam Dominus Deus tuus dedit tibi ²¹ non plantabis lucum et omnem arborem iuxta altare Domini Dei tui ²² nec facies tibi atque constitues statuam quae odit Dominus Deus tuus

17 non immolabis Domino Deo tuo bovem et ovem in quo est macula aut quippiam vitii quia abominatio est Domini Dei tui ² cum repperit fuerint apud te intra unam portarum tuarum quas Dominus Deus tuus dabit tibi vir aut mulier qui faciant malum in conspectu Domini Dei tui et transgrediantur pactum illius ³ ut vadant et serviant diis alienis et adorent eos solem et lunam et omnem militiam caeli quae non praecepi ⁴ et hoc tibi fuerit nuntiatum audiensque inquisieris diligenter et verum esse reppereris et abominatio facta est in Israhel ⁵ educes virum ac mulierem qui rem sceleratissimam perpetrarunt ad portas civitatis tuae et lapidibus obruentur ⁶ in ore duorum aut trium testium peribit qui interficietur nemo occidatur uno contra se dicente testimonium ⁷ manus testium prima interficiet eum et manus reliqui populi extrema mittetur ut auferas malum de medio tui ⁸ si difficile et ambiguum apud te iudicium esse perspexeris inter sanguinem et sanguinem causam et causam lepram et non lepram et iudicium intra portas tuas videris verba variari surge et ascende ad locum quem elegerit Dominus Deus tuus ⁹ veniesque ad sacerdotes levitici generis et ad iudicem qui fuerit illo tempore quaeresque ab eis qui indicabunt tibi iudicii veritatem ¹⁰ et facies quodcumque dixerint qui praesunt loco quem elegerit Dominus et docuerint te ¹¹ iuxta legem eius sequeris sententiam eorum nec declinabis ad dextram vel ad sinistram ¹² qui autem superbiert nolens oboedire sacerdotis imperio qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo et decreto iudicis morietur homo ille et auferes malum de Israhel ¹³ cunctusque populus audiens timebit ut nullus deinceps intumescat superbia ¹⁴ cum ingressus fueris terram quam Dominus Deus tuus dabit tibi et possederis eam habitaverisque in illa et dixeris constituam super me regem sicut habent omnes per circuitum nationes ¹⁵ eum constitues quem Dominus Deus tuus elegerit de numero fratrum tuorum non poteris alterius gentis hominem regem facere qui non sit frater tuus ¹⁶ cumque fuerit constitutus non multiplicabit sibi equos nec reducet populum in Aegyptum equitatus numero sublevatus praesertim cum Dominus praeceperit vobis ut nequaquam amplius per eandem viam revertamini ¹⁷ non habebit uxores plurimas quae inliciant animum eius neque argenti et auri inmensa pondera ¹⁸ postquam autem sederit in solio regni sui describet sibi deuteronomium legis huius in volumine accipiens exemplar a sacerdotibus leviticae tribus ¹⁹ et habebit secum legetque illud omnibus diebus vitae suae ut discat timere Dominum Deum suum et custodire verba et caerimonias eius quae lege praecepta sunt ²⁰ nec

elevetur cor eius in superbiam super fratres suos neque declinet in partem dextram vel sinistram ut longo tempore regnet ipse et filii eius super Israhel

18 non habebunt sacerdotes et Levitae et omnes qui de eadem tribu sunt partem et hereditatem cum reliquo Israhel quia sacrificia Domini et oblationes eius comedent ² et nihil aliud accipient de possessione fratrum suorum Dominus enim ipse est hereditas eorum sicut locutus est illis ³ hoc erit iudicium sacerdotum a populo et ab his qui offerunt victimas sive bovem sive ovem immolaverint dabunt sacerdoti armum ac ventriculum ⁴ primitias frumenti vini et olei et lanarum partem ex ovium tonsione ⁵ ipsum enim elegit Dominus Deus tuus de cunctis tribubus tuis ut stet et ministret nomini Domini ipse et filii eius in sempiternum ⁶ si exierit Levites de una urbium tuarum ex omni Israhel in qua habitat et voluerit venire desiderans locum quem elegerit Dominus ⁷ ministrabit in nomine Dei sui sicut omnes fratres eius Levitae qui stabunt eo tempore coram Domino ⁸ partem ciborum eandem accipiet quam et ceteri excepto eo quod in urbe sua ex paterna ei successione debetur ⁹ quando ingressus fueris terram quam Dominus Deus tuus dabit tibi cave ne imitari velis abominationes illarum gentium ¹⁰ nec inveniatur in te qui lustret filium suum aut filiam ducens per ignem aut qui ariolos sciscitetur et observet somnia atque auguria ne sit maleficus ¹¹ ne incantator ne pythones consulat ne divinos et quaerat a mortuis veritatem ¹² omnia enim haec abominatur Dominus et propter istiusmodi scelera delebit eos in introitu tuo ¹³ perfectus eris et absque macula cum Domino Deo tuo ¹⁴ gentes istae quarum possidebis terram augures et divinos audiunt tu autem a Domino Deo tuo aliter institutus es ¹⁵ prophetam de gente tua et de fratribus tuis sicut me suscitabit tibi Dominus Deus tuus ipsum audies ¹⁶ ut petisti a Domino Deo tuo in Horeb quando contio congregata est atque dixisti ultra non audiam vocem Domini Dei mei et ignem hunc maximum amplius non videbo ne moriar ¹⁷ et ait Dominus mihi bene omnia sunt locuti ¹⁸ prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum similem tui et ponam verba mea in ore eius loqueturque ad eos omnia quae praecepero illi ¹⁹ qui autem verba eius quae loquetur in nomine meo audire noluerit ego ultor existam ²⁰ propheta autem qui arrogantia depravatus voluerit loqui in nomine meo quae ego non praecepi illi ut diceret aut ex nomine alienorum deorum interficietur ²¹ quod si tacita cogitatione responderis quomodo possum intellegere verbum quod non est locutus Dominus ²² hoc habebis signum quod in nomine Domini propheta ille praedixerit et non evenerit hoc Dominus non locutus est sed per tumorem animi sui propheta confinxit et idcirco non timebis eum

19 cum disperderit Dominus Deus tuus gentes quarum tibi traditurus est terram et possederis eam habitaverisque in urbibus eius et in aedibus ² tres civitates separabis tibi in medio terrae quam Dominus

Deus tuus dabit tibi in possessionem ³ sternens diligenter viam et in tres aequaliter partes totam terrae tuae provinciam divides ut habeat e vicino qui propter homicidium profugus est quo possit evadere ⁴ haec erit lex homicidae fugientis cuius vita servanda est qui percusserit proximum suum nesciens et qui heri et nudius tertius nullum contra eum habuisse odium comprobatur ⁵ sed abisse simpliciter cum eo in silvam ad ligna caedenda et in succisione lignorum securis fugerit manu ferrumque lapsum de manubrio amicum eius percusserit et occiderit hic ad unam supradictarum urbium confugiet et vivet ⁶ ne forsitan proximus eius cuius effusus est sanguis dolore stimulatus persequatur et adprehendat eum si longior via fuerit et percutiat animam eius qui non est reus mortis quia nullum contra eum qui occisus est odium prius habuisse monstratur ⁷ idcirco praecipio tibi ut tres civitates aequalis inter se spatii divides ⁸ cum autem dilataverit Dominus Deus tuus terminos tuos sicut iuravit patribus tuis et dederit tibi cunctam terram quam eis pollicitus est ⁹ si tamen custodieris mandata eius et feceris quae hodie praecipio tibi ut diligas Dominum Deum tuum et ambules in viis eius omni tempore addes tibi tres alias civitates et supradictarum trium urbium numerum duplicabis ¹⁰ ut non effundatur sanguis innoxius in medio terrae quam Dominus Deus tuus dabit tibi possidendam nec sis sanguinis reus ¹¹ si quis autem odio habens proximum suum insidiatus fuerit vitae eius surgensque percusserit illum et mortuus fuerit fugeritque ad unam de supradictis urbibus ¹² mittent seniores civitatis illius et arripiant eum de loco effugii tradentque in manu proximi cuius sanguis effusus est et morietur ¹³ nec misereberis eius et auferes innoxium sanguinem de Israhel ut bene sit tibi ¹⁴ non adsumes et transferes terminos proximi tui quos fixerunt priores in possessione tua quam Dominus Deus tuus dabit tibi in terra quam acceperis possidendam ¹⁵ non stabit testis unus contra aliquem quicquid illud peccati et facinoris fuerit sed in ore duorum aut trium testium stabit omne verbum ¹⁶ si steterit testis mendax contra hominem accusans eum praevaricationis ¹⁷ stabunt ambo quorum causa est ante Dominum in conspectu sacerdotum et iudicum qui fuerint in diebus illis ¹⁸ cumque diligentissime perscrutantes invenerint falsum testem dixisse contra fratrem suum mendacium ¹⁹ reddent ei sicut fratri suo facere cogitavit et auferes malum de medio tui ²⁰ ut audientes ceteri timorem habeant et nequaquam talia audeant facere ²¹ non misereberis eius sed animam pro anima oculum pro oculo dentem pro dente manum pro manu pedem pro pede exiges

20 si exieris ad bellum contra hostes tuos et videris equitatum et currus et maiorem quam tu habes adversarii exercitus multitudinem non timebis eos quia Dominus Deus tuus tecum est qui eduxit te de terra Aegypti ² adpropinquante autem iam proelio stabit sacerdos ante aciem et sic loquetur ad populum ³ audi Israhel vos hodie contra inimicos vestros pug-

nam committitis non pertimescat cor vestrum nolite metuere nolite cedere nec formidetis eos ⁴ quia Dominus Deus vester in medio vestri est et pro vobis contra adversarios dimicabit ut eruat vos de periculo ⁵ duces quoque per singulas turmas audiente exercitu proclamabunt quis est homo qui aedificavit domum novam et non dedicavit eam vadat et revertatur in domum suam ne forte moriatur in bello et alius dedicet illam ⁶ quis est homo qui plantavit vineam et necdum eam fecit esse communem et de qua vesci omnibus liceat vadat et revertatur in domum suam ne forte moriatur in bello et alius homo eius fungatur officio ⁷ quis est homo qui despondit uxorem et non accepit eam vadat et revertatur in domum suam ne forte moriatur in bello et alius homo accipiat eam ⁸ his dictis addent reliqua et loquentur ad populum quis est homo formidolosus et corde pavido vadat et revertatur in domum suam ne pavere faciat corda fratrum suorum sicut ipse timore perterritus est ⁹ cumque siluerint exercitus duces et finem loquendi fecerint unusquisque suos ad bellandum cuneos praeparabit ¹⁰ si quando accesseris ad expugnandam civitatem offeres ei primum pacem ¹¹ si receperit et aperuerit tibi portas cunctus populus qui in ea est salvabitur et serviet tibi sub tributo ¹² sin autem foedus inire noluerint et receperint contra te bellum obpugnabis eam ¹³ cumque tradiderit Dominus Deus tuus illam in manu tua percuties omne quod in ea generis masculini est in ore gladii ¹⁴ absque mulieribus et infantibus iumentis et ceteris quae in civitate sunt omnem praedam exercitui divides et comedes de spoliis hostium tuorum quae Dominus Deus tuus dederit tibi ¹⁵ sic facies cunctis civitatibus quae a te procul valde sunt et non sunt de his urbibus quas in possessionem accepturus es ¹⁶ de his autem civitatibus quae dabuntur tibi nullum omnino permittes vivere ¹⁷ sed interficies in ore gladii Hettheum videlicet et Amorreum et Chananeum Ferezeum et Eveum et Iebuseum sicut praecepit tibi Dominus Deus tuus ¹⁸ ne forte doceant vos facere cunctas abominationes quas ipsi operati sunt diis suis et peccetis in Dominum Deum vestrum ¹⁹ quando obsederis civitatem multo tempore et munitionibus circumdederis ut expugnes eam non succides arbores de quibus vesci potest nec securibus per circuitum debes vastare regionem quoniam lignum est et non homo nec potest bellantium contra te augere numerum ²⁰ si qua autem ligna non sunt pomifera sed agrestia et in ceteros apta usus succide et extrue machinas donec capias civitatem quae contra te dimicat

21 quando inventum fuerit in terra quam Dominus Deus tuus daturus est tibi hominis cadaver occisi et ignoratur caedis reus ² egredientur maiores natu et iudices tui et metientur a loco cadaveris singularum per circuitum spatia civitatum ³ et quam vicinior ceteris esse perspexerint seniores civitatis eius tollent vitulam de armento quae non traxit iugum nec terram scidit vomere ⁴ et ducent eam ad vallem asperam atque saxosam quae numquam arata est nec se-

mentem recepit et caedent in ea cervices vitulae
⁵ accedentque sacerdotes filii Levi quos elegerit Dominus Deus tuus ut ministrent ei et benedicant in nomine eius et ad verbum eorum omne negotium et quicquid mundum vel immundum est iudicetur ⁶ et maiores natu civitatis illius ad interfectum lavabuntque manus suas super vitulam quae in valle percussa est ⁷ et dicent manus nostrae non effuderunt hunc sanguinem nec oculi viderunt ⁸ propitius esto populo tuo Israhel quem redemisti Domine et non reputes sanguinem innocentem in medio populi tui Israhel et auferetur ab eis reatus sanguinis ⁹ tu autem alienus eris ab innocentis cruore qui fusus est cum feceris quod praecepit Dominus ¹⁰ si egressus fueris ad pugnam contra inimicos tuos et tradiderit eos Dominus Deus tuus in manu tua captivosque duxeris ¹¹ et videris in numero captivorum mulierem pulchram et adamaveris eam voluerisque habere uxorem ¹² introduces in domum tuam quae radet caesariem et circumcidet ungues ¹³ et deponet vestem in qua capta est sedensque in domo tua flebit patrem et matrem suam uno mense et postea intrabis ad eam dormiesque cum illa et erit uxor tua ¹⁴ sin autem postea non sederit animo tuo dimittes eam liberam nec vendere poteris pecunia nec opprimere per potentiam quia humiliasti eam ¹⁵ si habuerit homo uxores duas unam dilectam et alteram odiosam genuerintque ex eo liberos et fuerit filius odiosae primogenitus ¹⁶ volueritque substantiam inter filios suos dividere non poterit filium dilectae facere primogenitum et praeferre filio odiosae ¹⁷ sed filium odiosae agnoscet primogenitum dabitque ei de his quae habuerit cuncta duplicia iste est enim principium liberorum eius et huic debentur primogenita ¹⁸ si genuerit homo filium contumacem et protervum qui non audiat patris aut matris imperium et coercitus oboedire contempserit ¹⁹ adprehendent eum et ducent ad seniores civitatis illius et ad portam iudicii ²⁰ dicentque ad eos filius noster iste protervus et contumax est monita nostra audire contemnit comesationibus vacat et luxuriae atque conviviis ²¹ lapidibus eum obruet populus civitatis et morietur ut auferatis malum de medio vestri et universus Israhel audiens pertimescat ²² quando peccaverit homo quod morte plectendum est et adiudicatus morti adpensus fuerit in patibulo ²³ non permanebit cadaver eius in ligno sed in eadem die sepelietur quia maledictus a Deo est qui pendet in ligno et nequaquam contaminabis terram tuam quam Dominus Deus tuus dederit tibi in possessionem

22 non videbis bovem fratris tui aut ovem errantem et praeteribis sed reduces fratri tuo ² etiam si non est propinquus tuus frater nec nosti eum duces in domum tuam et erunt apud te quamdiu quaerat ea frater tuus et recipiat ³ similiter facies de asino et de vestimento et de omni re fratris tui quae perierit si inveneris eam ne neglegas quasi alienam ⁴ si videris asinum fratris tui aut bovem cecidisse in via non despicies sed sublevabis cum eo ⁵ non induetur mulier

veste virili nec vir utetur veste feminea abominabilis enim apud Deum est qui facit haec ⁶ si ambulans per viam in arbore vel in terra nidum avis inveneris et matrem pullis vel ovis desuper incubantem non tenebis eam cum filiis ⁷ sed abire patieris captos tenens filios ut bene sit tibi et longo vivas tempore ⁸ cum aedificaveris domum novam facies murum tecti per circuitum ne effundatur sanguis in domo tua et sis reus labente alio et in praeceptis ruente ⁹ non seres vineam tuam altero semine ne et sementis quam sevisti et quae nascuntur ex vinea pariter sanctificentur ¹⁰ non arabis in bove simul et asino ¹¹ non indueris vestimento quod ex lana linoque contextum est ¹² funiculos in fimbriis facies per quattuor angulos pallii tui quo operieris ¹³ si duxerit vir uxorem et postea eam odio habuerit ¹⁴ quaesieritque occasiones quibus dimittat eam obiciens ei nomen pessimum et dixerit uxorem hanc accipi et ingressus ad eam non inveni virginem ¹⁵ tollent eam pater et mater eius et ferent secum signa virginitatis eius ad seniores urbis qui in porta sunt ¹⁶ et dicet pater filiam meam dedi huic uxorem quam quia odit ¹⁷ inponet ei nomen pessimum ut dicat non inveni filiam tuam virginem et ecce haec sunt signa virginitatis filiae meae expandent vestimentum coram senibus civitatis ¹⁸ adprehendentque senes urbis illius virum et verberabunt illum ¹⁹ condemnantes insuper centum siclis argenti quos dabit patri puellae quoniam diffamavit nomen pessimum super virginem Israhel habebitque eam uxorem et non poterit dimittere omni tempore vitae suae ²⁰ quod si verum est quod obicit et non est in puella inventa virginitas ²¹ eicient eam extra fores domus patris sui et lapidibus obruent viri civitatis eius et morietur quoniam fecit nefas in Israhel ut fornicaretur in domo patris sui et auferes malum de medio tui ²² si dormierit vir cum uxore alterius uterque morietur id est adulter et adultera et auferes malum de Israhel ²³ si puellam virginem desponderit vir et invenerit eam aliquis in civitate et concubuerit cum illa ²⁴ educes utrumque ad portam civitatis illius et lapidibus obruentur puella quia non clamavit cum esset in civitate vir quia humiliavit uxorem proximi sui et auferes malum de medio tui ²⁵ sin autem in agro repperit vir puellam quae desponsata est et adprehendens concubuerit cum illa ipse morietur solus ²⁶ puella nihil patietur nec est rea mortis quoniam sicut latro consurgit contra fratrem suum et occidit animam eius ita et puella perpessa est ²⁷ sola erat in agro clamavit et nullus adfuit qui liberaret eam ²⁸ si invenerit vir puellam virginem quae non habet sponsum et adprehendens concubuerit cum ea et res ad iudicium venerit ²⁹ dabit qui dormivit cum ea patri puellae quinquaginta siclos argenti et habebit eam uxorem quia humiliavit illam non poterit dimittere cunctis diebus vitae suae ³⁰ non accipiet homo uxorem patris sui nec revelabit operimentum eius

23 non intrabit eunuchus adtritis vel amputatis testiculis et absciso veretro ecclesiam Domini ² non ingredietur mamzer hoc est de scorto natus in

ecclesiam Domini usque ad decimam generationem
³ Ammanites et Moabites etiam post decimam generationem non intrabunt ecclesiam Domini in aeternum
⁴ quia noluerunt vobis occurrere cum pane et aqua in via quando egressi estis de Aegypto et quia conduxerunt contra te Balaam filium Beor de Mesopotamiam Syriae ut malediceret tibi ⁵ et noluit Dominus Deus tuus audire Balaam vertitque maledictionem eius in benedictionem tuam eo quod diligeret te ⁶ non facies cum eis pacem nec quaeres eis bona cunctis diebus vitae tuae in sempiternum ⁷ non abominaberis Idumeum quia frater tuus est nec Aegyptium quia advena fuisti in terra eius ⁸ qui nati fuerint ex eis tertia generatione intrabunt ecclesiam Domini ⁹ quando egressus fueris adversus hostes tuos in pugnam custodies te ab omni re mala ¹⁰ si fuerit inter vos homo qui nocturno pollutus sit somnio egredietur extra castra ¹¹ et non revertetur priusquam ad vesperam lavetur aqua et post solis occasum regredietur in castra ¹² habebis locum extra castra ad quem egrediaris ad requisita naturae ¹³ gerens paxillum in balteo cumque sederis fodies per circuitum et egesta humo operies ¹⁴ quo relevatus es Dominus enim Deus tuus ambulat in medio castrorum ut eruat te et tradat tibi inimicos tuos ut sint castra tua sancta et nihil in eis appareat foeditatis nec derelinquat te ¹⁵ non trades servum domino suo qui ad te confugerit ¹⁶ habitabit tecum in loco qui ei placuerit et in una urbium tuarum requiescet nec contristes eum ¹⁷ non erit meretrix de filiabus Israhel neque scortator de filiis Israhel ¹⁸ non offeres mercedem prostibuli nec pretium canis in domum Domini Dei tui quicquid illud est quod voverint quia abominatio est utrumque apud Dominum Deum tuum ¹⁹ non fenerabis fratri tuo ad usuram pecuniam nec fruges nec quamlibet aliam rem ²⁰ sed alieno fratri autem tuo absque usura id quod indiget commodabis ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni opere tuo in terra ad quam ingredieris possidendam ²¹ cum voveris votum Domino Deo tuo non tardabis reddere quia requiret illud Dominus Deus tuus et si moratus fueris reputabit tibi in peccatum ²² si nolueris polliceri absque peccato eris ²³ quod autem semel egressum est de labiis tuis observabis et facies sicut promisisti Domino Deo tuo et propria voluntate et ore tuo locutus es ²⁴ ingressus vineam proximi tui comede uvas quantum tibi placuerit foras autem ne efferas tecum ²⁵ si intraveris in segetem amici tui franges spicas et manu conteres falce autem non metes

24 si acceperit homo uxorem et habuerit eam et non invenerit gratiam ante oculos eius propter aliquam foeditatem scribes libellum repudii et dabit in manu illius et dimittet eam de domo sua ² cumque egressa alterum maritum duxerit ³ et ille quoque oderit eam dederitque ei libellum repudii et dimiserit de domo sua vel certe mortuus fuerit ⁴ non poterit prior maritus recipere eam in uxorem quia polluta est et abominabilis facta est coram Domino ne peccare facias terram tuam quam Dominus Deus tuus tibi tra-

diderit possidendam ⁵ cum acceperit homo nuper uxorem non procedet ad bellum nec ei quippiam necessitatis iniungetur publicae sed vacabit absque culpa domui suae ut uno anno laetetur cum uxore sua ⁶ non accipies loco pignoris inferiorem et superiorem molam quia animam suam adposuit tibi ⁷ si deprehensus fuerit homo sollicitans fratrem suum de filiis Israhel et vendito eo accipiens pretium interficietur et auferes malum de medio tui ⁸ observa diligenter ne incurras in plagam leprae sed facies quaecumque docuerint te sacerdotes levitici generis iuxta id quod praecepi eis et imple sollicite ⁹ mementote quae fecerit Dominus Deus vester Mariae in via cum egredere mini de Aegypto ¹⁰ cum repetes a proximo tuo rem aliquam quam debet tibi non ingredieris domum eius ut pignus auferas ¹¹ sed stabis foris et ille tibi proferet quod habuerit ¹² sin autem pauper est non pernoctabit apud te pignus ¹³ sed statim reddes ei ante solis occasum ut dormiens in vestimento suo benedicat tibi et habeas iustitiam coram Domino Deo tuo ¹⁴ non negabis mercedem indigentis et pauperis fratris tui sive advenae qui tecum moratur in terra et intra portas tuas est ¹⁵ sed eadem die reddes ei pretium laboris sui ante solis occasum quia pauper est et ex eo sustentat animam suam ne clamet contra te ad Dominum et reputetur tibi in peccatum ¹⁶ non occidentur patres pro filiis nec filii pro patribus sed unusquisque pro suo peccato morietur ¹⁷ non pervertes iudicium advenae et pupilli nec auferes pignoris loco viduae vestimentum ¹⁸ memento quod servieris in Aegypto et eruerit te Dominus Deus tuus inde idcirco praecipio tibi ut facias hanc rem ¹⁹ quando messueris segetem in agro tuo et oblitus manipulum reliqueris non reverteris ut tollas eum sed advenam et pupillum et viduam auferre patieris ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni opere manuum tuarum ²⁰ si fruges colliges olivarum quicquid remanserit in arboribus non reverteris ut colligas sed relinques advenae pupillo ac viduae ²¹ si vindemiaveris vineam tuam non colliges remanentes racemos sed cedent in usus advenae pupilli ac viduae ²² memento quod et tu servieris in Aegypto et idcirco praecipiam tibi ut facias hanc rem

25 si fuerit causa inter aliquos et interpellaverint iudices quem iustum esse perspexerint illi iustitiae palmam dabunt quem impium condemnabunt impietatis ² sin autem eum qui peccavit dignum viderint plagis prosternent et coram se facient verberari pro mensura peccati erit et plagarum modus ³ ita dumtaxat ut quadragenarium numerum non excedant ne foede laceratus ante oculos tuos abeat frater tuus ⁴ non ligabis os bovis terentis in area fruges tuas ⁵ quando habitaverint fratres simul et unus ex eis absque liberis mortuus fuerit uxor defuncti non nubet alteri sed accipiet eam frater eius et suscitabit semen fratris sui ⁶ et primogenitum ex ea filium nomine illius appellabit ut non deleatur nomen eius ex Israhel ⁷ sin autem noluerit accipere uxorem fratris sui quae ei lege debetur perget mulier ad portam civitatis et inter-

pellabit maiores natu dicetque non vult frater viri mei suscitare nomen fratris sui in Israhel nec me in coniugium sumere ⁸ statimque accersiri eum facient et interrogabunt si responderit nolo eam uxorem accipere ⁹ accedet mulier ad eum coram senioribus et tollet calciamentum de pede eius spueteque in faciem illius et dicit sic fit homini qui non aedificat domum fratris sui ¹⁰ et vocabitur nomen illius in Israhel domus Disculciati ¹¹ si habuerint inter se iurgium viri et unus contra alterum rixari coeperit volensque uxor alterius eruere virum suum de manu fortioris miserit manum et adprehenderit verenda eius ¹² abscondes manum illius nec flecteris super eam ulla misericordia ¹³ non habebis in sacculo diversa pondera maius et minus ¹⁴ nec erit in domo tua modius maior et minor ¹⁵ pondus habebis iustum et verum et modius aequalis et verus erit tibi ut multo vivas tempore super terram quam Dominus Deus tuus dederit tibi ¹⁶ abominatur enim Dominus eum qui facit haec et aversatur omnem iniustitiam ¹⁷ memento quae fecerit tibi Amalech in via quando egrediebaris ex Aegypto ¹⁸ quomodo occurrerit tibi et extremos agminis tui qui lassi residebant ceciderit quando tu eras fame et labore confectus et non timuerit Deum ¹⁹ cum ergo Dominus Deus tuus dederit tibi requiem et subiecerit cunctas per circuitum nationes in terra quam tibi pollicitus est delebis nomen eius sub caelo cave ne obliviscaris

26 cumque intraveris terram quam Dominus Deus tuus tibi daturus est possidendam et obtinueris eam atque habitaveris in illa ² tolles de cunctis frugibus primitias et pones in cartallo pergesque ad locum quem Dominus Deus tuus elegerit ut ibi invoceatur nomen eius ³ accedesque ad sacerdotem qui fuerit in diebus illis et dices ad eum profiteor hodie coram Domino Deo tuo quod ingressus sim terram pro qua iuravit patribus nostris ut daret eam nobis ⁴ suscipiensque sacerdos cartallum de manu eius ponet ante altare Domini Dei tui ⁵ et loqueris in conspectu Domini Dei tui Syrus persequebatur patrem meum qui descendit in Aegyptum et ibi peregrinatus est in paucissimo numero crevitque in gentem magnam et robustam et infinitae multitudinis ⁶ adflixeruntque nos Aegyptii et persecuti sunt inponentes onera gravissima ⁷ et clamavimus ad Dominum Deum patrum nostrorum qui exaudivit nos et respexit humilitatem nostram et laborem atque angustias ⁸ et eduxit nos de Aegypto in manu forti et brachio extento in ingenti pavore in signis atque portentis ⁹ et introduxit ad locum istum et tradidit nobis terram lacte et melle manantem ¹⁰ et idcirco nunc offero primitias frugum terrae quam dedit Dominus mihi et dimittes eas in conspectu Domini Dei tui adorato Domino Deo tuo ¹¹ et epulaberis in omnibus bonis quae Dominus Deus tuus dederit tibi et domui tuae tu et Levites et advena qui tecum est ¹² quando compleveris decimam cunctarum frugum tuarum anno decimarum tertio dabis Levitae et advenae et pupillo et viduae ut comedant intra portas tuas et saturentur ¹³ loquerisque in conspectu Domini Dei tui

abstuli quod sanctificatum est de domo mea et dedi illud Levitae et advenae pupillo et viduae sicut iussisti mihi non praeterivi mandata tua nec sum oblitus imperii ¹⁴ non comedi ex eis in luctu meo nec separavi ea in qualibet inmunditia nec expendi ex his quicquam in re funebri oboedivi voci Domini Dei mei et feci omnia sicut praecepisti mihi ¹⁵ respice de sanctuario tuo de excelso caelorum habitaculo et benedic populo tuo Israhel et terrae quam dedisti nobis sicut iurasti patribus nostris terrae lacte et melle mananti ¹⁶ hodie Dominus Deus tuus praecepit tibi ut facias mandata haec atque iudicia et custodias et impleas ex toto corde tuo et ex tota anima tua ¹⁷ Dominum elegisti hodie ut sit tibi Deus et ambules in viis eius et custodias caerimonias illius et mandata atque iudicia et oboedias eius imperio ¹⁸ et Dominus elegit te hodie ut sis ei populus peculiaris sicut locutus est tibi et custodias omnia praecepta eius ¹⁹ et faciat te excelsiorem cunctis gentibus quas creavit in laudem et nomen et gloriam suam ut sis populus sanctus Domini Dei tui sicut locutus est

27 praecepit autem Moses et seniores Israhel populo dicentes custodite omne mandatum quod praecipio vobis hodie ² cumque transieritis Iordanem in terram quam Dominus Deus tuus dabit tibi eriges ingentes lapides et calce levigabis eos ³ ut possis in eis scribere omnia verba legis huius Iordane transmissio ut introeas terram quam Dominus Deus tuus dabit tibi terram lacte et melle manantem sicut iuravit patribus tuis ⁴ quando ergo transieritis Iordanem erige lapides quos ego hodie praecipio vobis in monte Hebal et levigabis calce ⁵ et aedificabis ibi altare Domino Deo tuo de lapidibus quos ferrum non tetigit ⁶ et de saxis informibus et inpolitibus et offeres super eo holocausta Domino Deo tuo ⁷ et immolabis hostias pacificas comedesque ibi et epulaberis coram Domino Deo tuo ⁸ et scribes super lapides omnia verba legis huius plane et lucide ⁹ dixeruntque Moses et sacerdotes levitici generis ad omnem Israhel adtende et audi Israhel hodie factus es populus Domini Dei tui ¹⁰ audies vocem eius et facies mandata atque iustitias quas ego praecipio tibi ¹¹ praecepitque Moses populo in die illo dicens ¹² hii stabunt ad benedicendum Domino super montem Garizim Iordane transmissio Symeon Levi Iudas Isachar Ioseph et Benjamin ¹³ et e regione isti stabunt ad maledicendum in monte Hebal Ruben Gad et Aser Zabulon Dan et Nephtholim ¹⁴ et pronuntiabunt Levitae dicentque ad omnes viros Israhel excelsa voce ¹⁵ maledictus homo qui facit sculptile et conflatile abominationem Domini opus manuum artificum ponetque illud in abscondito et respondebit omnis populus et dicet amen ¹⁶ maledictus qui non honorat patrem suum et matrem et dicet omnis populus amen ¹⁷ maledictus qui transfert terminos proximi sui et dicet omnis populus amen ¹⁸ maledictus qui errare facit caecum in itinere et dicet omnis populus amen ¹⁹ maledictus qui pervertit iudicium advenae pupilli et viduae et dicet omnis populus amen ²⁰ maledictus qui

dormit cum uxore patris sui et revelat operimentum lectuli eius et dicit omnis populus amen ²¹ maledictus qui dormit cum omni iumento et dicit omnis populus amen ²² maledictus qui dormit cum sorore sua filia patris sui sive matris suae et dicit omnis populus amen ²³ maledictus qui dormit cum socru sua et dicit omnis populus amen ²⁴ maledictus qui clam percusserit proximum suum et dicit omnis populus amen ²⁵ maledictus qui accipit munera ut percutiat animam sanguinis innocentis et dicit omnis populus amen ²⁶ maledictus qui non permanet in sermonibus legis huius nec eos opere perficit et dicit omnis populus amen

28 sin autem audieris vocem Domini Dei tui ut facias atque custodias omnia mandata eius quae ego praecipio tibi hodie faciet te Dominus Deus tuus excelsiorem cunctis gentibus quae versantur in terra ² venientque super te universae benedictiones istae et adprehendent te si tamen praecepta eius audieris ³ benedictus tu in civitate et benedictus in agro ⁴ benedictus fructus ventris tui et fructus terrae tuae fructusque iumentorum tuorum greges armentorum et caulae ovium tuarum ⁵ benedicta horrea tua et benedictae reliquiae tuae ⁶ benedictus eris et ingrediens et egrediens ⁷ dabit Dominus inimicos tuos qui consurgunt adversum te corruentes in conspectu tuo per unam viam venient contra te et per septem fugient a facie tua ⁸ emittet Dominus benedictionem super cellaria tua et super omnia opera manuum tuarum benedicetque tibi in terra quam acceperis ⁹ suscitabit te Dominus sibi in populum sanctum sicut iuravit tibi si custodieris mandata Domini Dei tui et ambulaveris in viis eius ¹⁰ videbuntque omnes terrarum populi quod nomen Domini invocatum sit super te et timebunt te ¹¹ abundare te faciet Dominus omnibus bonis fructu uteri tui et fructu iumentorum tuorum fructu terrae tuae quam iuravit Dominus patribus tuis ut daret tibi ¹² aperiet Dominus thesaurum suum optimum caelum ut tribuat pluviam terrae tuae in tempore suo benedicet cunctis operibus manuum tuarum et fenerabis gentibus multis et ipse a nullo fenus accipies ¹³ constituet te Dominus in caput et non in caudam et eris semper supra et non subter si audieris mandata Domini Dei tui quae ego praecipio tibi hodie et custodieris et feceris ¹⁴ ac non declinaveris ab eis nec ad dextram nec ad sinistram nec secutus fueris deos alienos neque colueris eos ¹⁵ quod si audire nolueris vocem Domini Dei tui ut custodias et facias omnia mandata eius et caerimonias quas ego praecipio tibi hodie venient super te omnes maledictiones istae et adprehendent te ¹⁶ maledictus eris in civitate maledictus in agro ¹⁷ maledictum horreum tuum et maledictae reliquiae tuae ¹⁸ maledictus fructus ventris tui et fructus terrae tuae armenta boum tuorum et greges ovium tuarum ¹⁹ maledictus eris ingrediens et maledictus egrediens ²⁰ mittet Dominus super te famem et esuriam et increpationem in omnia opera tua quae facies donec conterat te et perdat velociter propter adinventiones tuas pessimas in quibus

reliquisti me ²¹ adiungat Dominus tibi pestilentiam donec consumat te de terra ad quam ingredieris possidendam ²² percutiat te Dominus egestate febri et frigore ardore et aestu et aere corrupto ac robigine et persequatur donec pereas ²³ sit caelum quod supra te est aeneum et terra quam calcas ferrea ²⁴ det Dominus imbrem terrae tuae pulverem et de caelo descendat super te cinis donec conteraris ²⁵ tradat te Dominus corruentem ante hostes tuos per unam viam egrediaris contra eos et per septem fugias et dispergaris per omnia regna terrae ²⁶ sitque cadaver tuum in escam cunctis volatilibus caeli et bestiis terrae et non sit qui abigat ²⁷ percutiat te Dominus ulcere Aegypti et parte corporis per quam stercora digeruntur scabie quoque et prurigine ita ut curari nequeas ²⁸ percutiat te Dominus amentia et caecitate ac furore mentis ²⁹ et palpes in meridie sicut palpare solet caecus in tenebris et non dirigas vias tuas omnique tempore calumniam sustineas et opprimaris violentia nec habeas qui liberet te ³⁰ uxorem accipias et alius dormiat cum ea domum aedifices et non habites in ea plantas vineam et non vindemies eam ³¹ bos tuus imoletur coram te et non comedas ex eo asinus tuus rapiatur in conspectu tuo et non reddatur tibi oves tuae dentur inimicis tuis et non sit qui te adiuvet ³² filii tui et filiae tuae tradantur alteri populo videntibus oculis tuis et deficientibus ad conspectum eorum tota die et non sit fortitudo in manu tua ³³ fructus terrae tuae et omnes labores tuos comedat populus quem ignoras et sis semper calumniam sustinens et oppressus cunctis diebus ³⁴ et stupens ad terrorem eorum quae videbunt oculi tui ³⁵ percutiat te Dominus ulcere pessimo in genibus et in suris sanarique non possis a planta pedis usque ad verticem tuum ³⁶ ducet Dominus te et regem tuum quem constitueris super te in gentem quam ignoras tu et patres tui et servies ibi diis alienis ligno et lapidi ³⁷ et eris perditus in proverbium ac fabulam omnibus populis ad quos te introduxerit Dominus ³⁸ sementem multam iacies in terram et modicum congregabis quia lucustae omnia devorabunt ³⁹ vineam plantabis et fodies et vinum non bibes nec colliges ex ea quippiam quoniam vastabitur vermibus ⁴⁰ olivas habebis in omnibus terminis tuis et non ungueris oleo quia defluent et peribunt ⁴¹ filios generabis et filias et non frueris eis quoniam ducentur in captivitatem ⁴² omnes arbores tuas et fruges terrae tuae robigo consumet ⁴³ advena qui tecum versatur in terra ascendet super te eritque sublimior tu autem descendes et eris inferior ⁴⁴ ipse fenerabit tibi et tu non fenerabis ei ipse erit in caput et tu eris in caudam ⁴⁵ et venient super te omnes maledictiones istae et persequentes adprehendent te donec intereas quia non audisti vocem Domini Dei tui nec servasti mandata eius et caerimonias quas praecipit tibi ⁴⁶ et erunt in te signa atque prodigia et in semine tuo usque in sempiternum ⁴⁷ eo quod non servieris Domino Deo tuo in gaudio cordisque laetitia propter rerum omnium abundantiam ⁴⁸ servies inimico tuo quem inmittet Dominus tibi in fame et siti et nudi-

tate et omnium penuria et ponet iugum ferreum super cervicem tuam donec te conterat ⁴⁹ adducet Dominus super te gentem de longinquo et de extremis finibus terrae in similitudinem aquilae volantis cum impetu cuius linguam intellegere non possis ⁵⁰ gentem procacissimam quae non deferat seni nec misereatur parvulo ⁵¹ et devoret fructum iumentorum tuorum ac fruges terrae tuae donec intereas et non relinquat tibi triticum vinum et oleum armenta boum et greges ovium donec te disperdat ⁵² et conterat in cunctis urbibus tuis et destruantur muri tui firmi atque sublimes in quibus habebas fiduciam in omni terra tua obsideris intra portas tuas in omni terra quam dabit tibi Dominus Deus tuus ⁵³ et comedes fructum uteri tui et carnes filiorum et filiarum tuarum quas dedit tibi Dominus Deus tuus in angustia et vastitate qua opprimet te hostis tuus ⁵⁴ homo delicatus in te et luxuriosus valde invidet fratri suo et uxori quae cubat in sinu suo ⁵⁵ ne det eis de carnibus filiorum suorum quas comedet eo quod nihil habeat aliud in obsidione et penuria qua vastaverint te inimici tui intra omnes portas tuas ⁵⁶ tenera mulier et delicata quae super terram ingredi non valebat nec pedis vestigium figere propter mollitiem et teneritudinem nimiam invidet viro suo qui cubat in sinu eius super filii et filiae carnis ⁵⁷ et inluvie secundarum quae egrediuntur de medio feminum eius et super liberis qui eadem hora nati sunt comedent enim eos clam propter rerum omnium penuriam in obsidione et vastitate qua opprimet te inimicus tuus intra portas tuas ⁵⁸ nisi custodieris et feceris omnia verba legis huius quae scripta sunt in hoc volumine et timueris nomen eius gloriosum et terribile hoc est Dominum Deum tuum ⁵⁹ augebit Dominus plagas tuas et plagas seminis tui plagas magnas et perseverantes infirmitates pessimas et perpetuas ⁶⁰ et convertet in te omnes adflictiones Aegypti quas timuisti et adherebunt tibi ⁶¹ insuper et universos languores et plagas quae non sunt scriptae in volumine legis huius inducet Dominus super te donec te conterat ⁶² et remanebitis pauci numero qui prius eratis sicut astra caeli prae multitudine quoniam non audisti vocem Domini Dei tui ⁶³ et sicut ante laetatus est Dominus super vos bene vobis faciens vosque multiplicans sic laetabitur disperdens vos atque subvertens ut auferamini de terra ad quam ingredieris possidendam ⁶⁴ disperget te Dominus in omnes populos a summitate terrae usque ad terminos eius et servies ibi diis alienis quos et tu ignoras et patres tui lignis et lapidibus ⁶⁵ in gentibus quoque illis non quiesces neque erit requies vestigio pedis tui dabit enim tibi Dominus ibi cor pavidum et deficientes oculos et animam maerore consumptam ⁶⁶ et erit vita tua quasi pendens ante te timebis nocte et die et non credes vitae tuae ⁶⁷ mane dices quis mihi det vesperum et vespere quis mihi det mane propter cordis tui formidinem qua terreberis et propter ea quae tuis videbis oculis ⁶⁸ reducet te Dominus classibus in Aegyptum per viam de qua

dixi tibi ut eam amplius non videres ibi venderis inimicis tuis in servos et ancillas et non erit qui emat

29 haec sunt verba foederis quod praecepit Dominus Mosi ut feriret cum filiis Israhel in terra Moab praeter illud foedus quod cum eis pepigit in Horeb ² vocavitque Moses omnem Israhel et dixit ad eos vos vidistis universa quae fecit Dominus coram vobis in terra Aegypti Pharaoni et omnibus servis eius universaeque terrae illius ³ temptationes magnas quas viderunt oculi tui signa illa portentaque ingentia ⁴ et non dedit Dominus vobis cor intellegens et oculos videntes et aures quae possint audire usque in praesentem diem ⁵ adduxi vos quadraginta annis per desertum non sunt adtrita vestimenta vestra nec calciamenta pedum tuorum vetustate consumpta sunt ⁶ panem non comedistis vinum et siceram non bibistis ut sciretis quia ego sum Dominus Deus vester ⁷ et venistis ad locum hunc egressusque est Seon rex Esebon et Og rex Basan occurrens nobis ad pugnam et percussimus eos ⁸ et tulimus terram eorum ac tradidimus possidendam Ruben et Gad et dimidia tribui Manasse ⁹ custodite ergo verba pacti huius et implete ea ut intellegatis universa quae facitis ¹⁰ vos statis hodie cuncti coram Domino Deo vestro principes vestri ac tribus et maiores natu atque doctores omnis populus Israhel ¹¹ liberi et uxores vestrae et advena qui tecum moratur in castris exceptis lignorum caesoribus et his qui conportant aquas ¹² ut transeas in foedere Domini Dei tui et in iureiurando quod hodie Dominus Deus tuus percutit tecum ¹³ ut suscitet te sibi in populum et ipse sit Deus tuus sicut locutus est tibi et sicut iuravit patribus tuis Abraham Isaac et Jacob ¹⁴ nec vobis solis ego hoc foedus ferio et haec iuramenta confirmo ¹⁵ sed cunctis praesentibus et absentibus ¹⁶ vos enim nostis ut habitaverimus in terra Aegypti et quomodo transierimus per medium nationum quas transeuntes ¹⁷ vidistis abominationes et sordes id est idola eorum lignum et lapidem argentum et aurum quae colebant ¹⁸ ne forte sit inter vos vir aut mulier familia aut tribus cuius cor aversum est hodie a Domino Deo vestro ut vadat et serviat diis illarum gentium et sit inter vos radix germinans fel et amaritudinem ¹⁹ cumque audierit verba iuramenti huius benedicat sibi in corde suo dicens pax erit mihi et ambulabo in pravitate cordis mei et adsumat ebria sitientem ²⁰ et Dominus non ignoscat ei sed tunc quam maxime furor eius fumet et zelus contra hominem illum et sedeant super eo omnia maledicta quae scripta sunt in hoc volumine et deleat nomen eius sub caelo ²¹ et consumat eum in perditionem ex omnibus tribubus Israhel iuxta maledictiones quae in libro legis huius ac foederis continentur ²² dicetque sequens generatio et filii qui nascentur deinceps et peregrini qui de longe venerint videntes plagas terrae illius et infirmitates quibus eam adflixerit Dominus ²³ sulphure et salis ardore conburens ita ut ultra non seratur nec virens quippiam germinet in exemplum subversionis Sodomae et Gomorrae Adamae et Seboim quas subvertit Dominus in ira

et furore suo ²⁴ et dicent omnes gentes quare sic fecit Dominus terrae huic quae est haec ira furoris eius inmensa ²⁵ et respondebunt quia dereliquerunt pactum Domini quod pepigit cum patribus eorum quando eduxit eos de terra Aegypti ²⁶ et servierunt diis alienis et adoraverunt eos quos nesciebant et quibus non fuerant adtributi ²⁷ idcirco iratus est furor Domini contra terram istam ut induceret super eam omnia maledicta quae in hoc volumine scripta sunt ²⁸ et eiecit eos de terra sua in ira et furore et indignatione maxima proiecitque in terram alienam sicut hodie conprobatur ²⁹ abscondita Domino Deo nostro quae manifesta sunt nobis et filiis nostris usque in aeternum ut faciamus universa legis huius

30 cum ergo venerint super te omnes sermones isti benedictio sive maledictio quam proposui in conspectu tuo et ductus paenitudine cordis tui in universis gentibus in quas disperserit te Dominus Deus tuus ² reversus fueris ad eum et oboedieris eius imperiis sicut ego hodie praecipio tibi cum filiis tuis in toto corde tuo et in tota anima tua ³ reducet Dominus Deus tuus captivitatem tuam ac miserebitur tui et rursum congregabit te de cunctis populis in quos te ante dispersit ⁴ si ad cardines caeli fueris dissipatus inde te retrahet Dominus Deus tuus ⁵ et adsumet atque introducet in terram quam possederunt patres tui et obtinebis eam et benedicens tibi maioris numeri esse te faciet quam fuerunt patres tui ⁶ circumcidet Dominus Deus tuus cor tuum et cor seminis tui ut diligas Dominum Deum tuum in toto corde tuo et in tota anima tua et possis vivere ⁷ omnes autem maledictiones has convertet super inimicos tuos et eos qui oderunt te et persequuntur ⁸ tu autem reverteris et audies vocem Domini Dei tui faciesque universa mandata quae ego praecipio tibi hodie ⁹ et abundare te faciet Dominus Deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum in subole uteri tui et in fructu iumentorum tuorum in ubertate terrae tuae et in rerum omnium largitate revertetur enim Dominus ut gaudeat super te in omnibus bonis sicut gavisus est in patribus tuis ¹⁰ si tamen audieris vocem Domini Dei tui et custodieris praecepta eius et caerimonias quae in hac lege conscriptae sunt et revertaris ad Dominum Deum tuum in toto corde tuo et in tota anima tua ¹¹ mandatum hoc quod ego praecipio tibi hodie non supra te est neque procul positum ¹² nec in caelo situm ut possis dicere quis nostrum ad caelum valet conscendere ut deferat illud ad nos et audiamus atque opere compleamus ¹³ neque trans mare positum ut causeris et dicas quis e nobis transfretare poterit mare et illud ad nos usque deferre ut possimus audire et facere quod praeceptum est ¹⁴ sed iuxta te est sermo valde in ore tuo et in corde tuo ut facias illum ¹⁵ considera quod hodie proposuerim in conspectu tuo vitam et bonum et e contrario mortem et malum ¹⁶ ut diligas Dominum Deum tuum et ambules in viis eius et custodias mandata illius et caerimonias atque iudicia et vivas ac multiplicet te benedicatque tibi in terra ad quam ingredieris pos-

sidendam ¹⁷ sin autem aversum fuerit cor tuum et audire nolueris atque errore deceptus adoraveris deos alienos et servieris eis ¹⁸ praedico tibi hodie quod pereas et parvo tempore moreris in terra ad quam Iordane transmissio ingredieris possidendam ¹⁹ testes invoco hodie caelum et terram quod proposuerim vobis vitam et mortem bonum et malum benedictionem et maledictionem elige ergo vitam ut et tu vivas et semen tuum ²⁰ et diligas Dominum Deum tuum atque oboedias voci eius et illi adhaereas ipse est enim vita tua et longitudo dierum tuorum ut habites in terra pro qua iuravit Dominus patribus tuis Abraham Isaac et Iacob ut daret eam illis

31 abiit itaque Moses et locutus est omnia verba haec ad universum Israhel ² et dixit ad eos centum viginti annorum sum hodie non possum ultra egredi et ingredi praesertim cum et Dominus dixerit mihi non transibis Iordanem istum ³ Dominus ergo Deus tuus transibit ante te ipse delebit omnes gentes has in conspectu tuo et possidebis eas et Iosue iste transibit ante te sicut locutus est Dominus ⁴ facietque Dominus eis sicut fecit Seon et Og regibus Amorrearum et terrae eorum delebitque eos ⁵ cum ergo et hos tradiderit vobis similiter facietis eis sicut praecepi vobis ⁶ viriliter agite et confortamini nolite timere nec paveatis a conspectu eorum quia Dominus Deus tuus ipse est ductor tuus et non dimittet nec derelinquet te ⁷ vocavitque Moses Iosue et dixit ei coram omni Israhel confortare et esto robustus tu enim introduces populum istum in terram quam daturum se patribus eorum iuravit Dominus et tu eam sorte divides ⁸ et Dominus qui ductor vester est ipse erit tecum non dimittet nec derelinquet te noli timere nec paveas ⁹ scripsit itaque Moses legem hanc et tradidit eam sacerdotibus filiis Levi qui portabant arcam foederis Domini et cunctis senioribus Israhelis ¹⁰ praecepitque eis dicens post septem annos anno remissionis in sollemnitate tabernaculorum ¹¹ convenientibus cunctis ex Israhel ut appareant in conspectu Domini Dei tui in loco quem elegerit Dominus leges verba legis huius coram omni Israhel audientibus eis ¹² et in unum omni populo congregato tam viris quam mulieribus parvulis et advenis qui sunt intra portas tuas ut audientes discant et timeant Dominum Deum vestrum et custodiant impleantque omnes sermones legis huius ¹³ filii quoque eorum qui nunc ignorant audire possint et timeant Dominum Deum suum cunctis diebus quibus versantur in terra ad quam vos Iordane transito pergitis obtinendam ¹⁴ et ait Dominus ad Mosen ecce prope sunt dies mortis tuae voca Iosue et state in tabernaculo testimonii ut praecipiam ei abierunt ergo Moses et Iosue et steterunt in tabernaculo testimonii ¹⁵ apparuitque Dominus ibi in columna nubis quae stetit in introitu tabernaculi ¹⁶ dixitque Dominus ad Mosen ecce tu dormies cum patribus tuis et populus iste consurgens fornicabitur post deos alienos in terra ad quam ingredietur et habitabit in ea ibi derelinquet me et irritum faciet foedus quod pepigi cum eo ¹⁷ et irascetur

furor meus contra eum in die illo et derelinquam eum et abscondam faciem meam ab eo et erit in devorationem invenient eum omnia mala et adflictiones ita ut dicat in illo die vere quia non est Deus mecum invenerunt me haec mala ¹⁸ ego autem abscondam et celabo faciem meam in die illo propter omnia mala quae fecit quia secutus est deos alienos ¹⁹ nunc itaque scribite vobis canticum istud et docete filios Israhel ut memoriter teneant et ore decantent et sit mihi canticum istud pro testimonio inter filios Israhel ²⁰ introducam enim eum in terram pro qua iuravi patribus eius lacte et melle manantem cumque comederint et saturati crassique fuerint advertentur ad deos alienos et servient eis et detrahent mihi et irritum facient pactum meum ²¹ postquam invenerint eum mala multa et adflictiones respondebit ei canticum istud pro testimonio quod nulla debet oblivio ex ore seminis tui scio enim cogitationes eius quae facturus sit hodie antequam introducam eum in terram quam ei pollicitus sum ²² scripsit ergo Moses canticum et docuit filios Israhel ²³ praecepitque Iosue filio Nun et ait confortare et esto robustus tu enim introduces filios Israhel in terram quam pollicitus sum et ego ero tecum ²⁴ postquam ergo scripsit Moses verba legis huius in volumine atque conplevit ²⁵ praecepit Levitis qui portabant arcam foederis Domini dicens ²⁶ tollite librum istum et ponite eum in latere arcae foederis Domini Dei vestri ut sit ibi contra te in testimonio ²⁷ ego enim scio contentionem tuam et cervicem tuam durissimam adhuc vivente me et ingrediente vobiscum semper contentiose egistis contra Dominum quanto magis cum mortuus fuero ²⁸ congregate ad me omnes maiores natu per tribus vestras atque doctores et loquar audientibus eis sermones istos et invocabo contra eos caelum et terram ²⁹ novi enim quod post mortem meam inique agetis et declinabitis cito de via quam praecepi vobis et occurrent vobis mala in extremo tempore quando feceritis malum in conspectu Domini ut inritetis eum per opera manuum vestrarum ³⁰ locutus est ergo Moses audiente universo coetu Israhel verba carminis huius et ad finem usque conplevit

32 audite caeli quae loquor audiat terra verba oris mei ² concreascit in pluvia doctrina mea fluat ut ros eloquium meum quasi imber super herbam et quasi stillae super gramina ³ quia nomen Domini invocabo date magnificentiam Deo nostro ⁴ Dei perfecta sunt opera et omnes viae eius iudicia Deus fidelis et absque ulla iniquitate iustus et rectus ⁵ peccaverunt ei non filii eius in sordibus generatio prava atque perversa ⁶ haecine reddis Domino popule stulte et insipiens numquid non ipse est pater tuus qui possedit et fecit et creavit te ⁷ memento dierum antiquorum cogita generationes singulas interroga patrem tuum et annuntiabit tibi maiores tuos et dicent tibi ⁸ quando dividebat Altissimus gentes quando separabat filios Adam constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum Israhel ⁹ pars autem Domini populus eius Iacob funiculus hereditatis eius ¹⁰ invenit eum in terra

deserta in loco horroris et vastae solitudinis circumduxit eum et docuit et custodivit quasi pupillam oculi sui ¹¹ sicut aquila provocans ad volandum pullos suos et super eos volitans expandit alas suas et adsumpsit eum atque portavit in umeris suis ¹² Dominus solus dux eius fuit et non erat cum eo deus alienus ¹³ constituit eum super excelsam terram ut comederet fructus agrorum ut sugeret mel de petra oleumque de saxo durissimo ¹⁴ butyrum de armento et lac de ovibus cum adipe agnorum et arietum filiorum Basan et hircos cum medulla tritici et sanguinem uvae biberet meracissimum ¹⁵ incrassatus est dilectus et recalcitavit incrassatus inpinguatus dilatatus dereliquit Deum factorem suum et recessit a Deo salutari suo ¹⁶ provocaverunt eum in diis alienis et in abominationibus ad iracundiam concitaverunt ¹⁷ immolaverunt daemonibus et non Deo diis quos ignorabant novi recentesque venerunt quos non coluerunt patres eorum ¹⁸ Deum qui te genuit dereliquisti et oblitus es Domini creatoris tui ¹⁹ vidit Dominus et ad iracundiam concitatus est quia provocaverunt eum filii sui et filiae ²⁰ et ait abscondam faciem meam ab eis et considerabo novissima eorum generatio enim perversa est et infideles filii ²¹ ipsi me provocaverunt in eo qui non erat Deus et inritaverunt in vanitatibus suis et ego provocabo eos in eo qui non est populus et in gente stulta inritabo illos ²² ignis succensus est in furore meo et ardebit usque ad inferni novissima devorabitque terram cum germine suo et montium fundamenta conburet ²³ congregabo super eos mala et sagittas meas conplebo in eis ²⁴ consumentur fame et devorabunt eos aves mortuorum amarissimo dentes bestiarum inmittam in eos cum furore trahentium super terram atque serpentium ²⁵ foris vastabit eos gladius et intus pavor juvenem simul ac virginem lactantem cum homine sene ²⁶ dixi ubinam sunt cessare faciam ex hominibus memoriam eorum ²⁷ sed propter iram inimicorum distuli ne forte superbirent hostes eorum et dicerent manus nostra excelsa et non Dominus fecit haec omnia ²⁸ gens absque consilio est et sine prudentia ²⁹ utinam saperent et intellexerent ac novissima providerent ³⁰ quomodo persequatur unus mille et duo fugent decem milia nonne ideo quia Deus suos vendidit eos et Dominus conclusit illos ³¹ non enim est Deus noster ut deus eorum et inimici nostri sunt iudices ³² de vinea Sodomorum vinea eorum et de suburbanis Gomorrae uva eorum uva fellis et botri amarissimi ³³ fel draconum vinum eorum et venenum aspidum insanabile ³⁴ nonne haec condita sunt apud me et signata in thesauris meis ³⁵ mea est ultio et ego retribuam in tempore ut labatur pes eorum iuxta est dies perditionis et adesse festinant tempora ³⁶ iudicabit Dominus populum suum et in servis suis miserebitur videbit quod infirmata sit manus et clausi quoque defecerint residuique consumpti sint ³⁷ et dicet ubi sunt dii eorum in quibus habebant fiduciam ³⁸ de quorum victimis comedebant adipem et bibebant vinum libaminum surgant et opitulentur vobis et in necessitate vos pro-

tegant ³⁹ videte quod ego sim solus et non sit alius deus praeter me ego occidam et ego vivere faciam percutiam et ego sanabo et non est qui de manu mea possit eruere ⁴⁰ levabo ad caelum manum meam et dicam vivo ego in aeternum ⁴¹ si acuero ut fulgur gladium meum et arripuerit iudicium manus mea reddam ultionem hostibus meis et his qui oderunt me retribuam ⁴² inebriabo sagittas meas sanguine et gladius meus devorabit carnes de cruore occisorum et de captivitate nudati inimicorum capitis ⁴³ laudate gentes populum eius quia sanguinem servorum suorum ulciscetur et vindictam retribuet in hostes eorum et propitius erit terrae populi sui ⁴⁴ venit ergo Moses et locutus est omnia verba cantici huius in auribus populi ipse et Iosue filius Nun ⁴⁵ conplevitque omnes sermones istos loquens ad universum Israhel ⁴⁶ et dixit ad eos ponite corda vestra in omnia verba quae ego testifcor vobis hodie ut mandetis ea filiis vestris custodire et facere et implere universa quae scripta sunt legis huius ⁴⁷ quia non in cassum praecepta sunt vobis sed ut singuli in eis viverent quae facientes longo perseveretis tempore in terra ad quam Iordane transmissio ingredimini possidendam ⁴⁸ locutusque est Dominus ad Mosen in eadem die dicens ⁴⁹ ascende in montem istum Abarim id est transituum in montem Nebo qui est in terra Moab contra Hiericho et vide terram Chanaan quam ego tradam filiis Israhel obtinendam et morere in monte ⁵⁰ quem conscendens iungeris populis tuis sicut mortuus est Aaron frater tuus in monte Hor et adpositus populis suis ⁵¹ quia praevaricati estis contra me in medio filiorum Israhel ad aquas Contradictionis in Cades deserti Sin et non sanctificastis me inter filios Israhel ⁵² e contra videbis terram et non ingredieris in eam quam ego dabo filiis Israhel

33 haec est benedictio qua benedixit Moses homo Dei filiis Israhel ante mortem suam ² et ait Dominus de Sina venit et de Seir ortus est nobis apparuit de monte Pharan et cum eo sanctorum milia in dextera eius ignea lex ³ dilexit populos omnes sancti in manu illius sunt et qui adpropinquant pedibus eius accipient de doctrina illius ⁴ legem praecepit nobis Moses hereditatem multitudinis Iacob ⁵ erit apud rectissimum rex congregatis principibus populi cum tribubus Israhel ⁶ vivat Ruben et non moriatur et sit parvus in numero ⁷ haec est Iudae benedictio audi Domine vocem Iudae et ad populum suum introduc eum manus eius pugnabunt pro eo et adiutor illius contra adversarios eius erit ⁸ Levi quoque ait perfectio tua et doctrina tua viro sancto tuo quem probasti in Temptatione et iudicasti ad aquas Contradictionis ⁹ qui dixit patri suo et matri suae nescio vos et fratribus suis ignoro illos et nescierunt filios suos hii custodierunt eloquium tuum et pactum tuum servaverunt ¹⁰ iudicia tua o Iacob et legem tuam o Israhel ponent thymiama in furore tuo et holocaustum super altare tuum ¹¹ benedic Domine fortitudini eius et opera manuum illius suscipe percute dorsa inimicorum eius et qui oderunt eum non surgant ¹² et Benjamin ait amantissimus Domini habit-

abit confidenter in eo quasi in thalamo tota die morabitur et inter umeros illius requiescet ¹³ Ioseph quoque ait de benedictione Domini terra eius de pomis caeli et rore atque abyssu subiacente ¹⁴ de pomis fructuum solis ac lunae ¹⁵ de vertice antiquorum montium de pomis collium aeternorum ¹⁶ et de frugibus terrae et plenitudine eius benedictio illius qui apparuit in rubo veniat super caput Ioseph et super verticem nazarei inter fratres suos ¹⁷ quasi primogeniti tauri pulchritudo eius cornua rinocerotis cornua illius in ipsis ventilitates usque ad terminos terrae hae sunt multitudines Ephraim et haec milia Manasse ¹⁸ et Zabulon ait laetare Zabulon in exitu tuo et Isachar in tabernaculis tuis ¹⁹ populos ad montem vocabunt ibi imolabunt victimas iustitiae qui inundationem maris quasi lac sugent et thesauros absconditos harenarum ²⁰ et Gad ait benedictus in latitudine Gad quasi leo requievit cepitque brachium et verticem ²¹ et vidit principatum suum quod in parte sua doctor esset repositus qui fuit cum principibus populi et fecit iustitias Domini et iudicium suum cum Israhel ²² Dan quoque ait Dan catulus leonis fluet largiter de Basan ²³ et Nephthaim dixit Nephthaim abundantia perfruetur et plenus erit benedictione Domini mare et meridiem possidebit ²⁴ Aser quoque ait benedictus in filiis Aser sit placens fratribus suis tinguat in oleo pedem suum ²⁵ ferrum et aes calcamentum eius sicut dies iuventutis tuae ita et senectus tua ²⁶ non est alius ut Deus rectissimi ascensor caeli auxiliator tuus magnificentia eius discurrunt nubes ²⁷ habitaculum eius sursum et subter brachia sempiterna eiciet a facie tua inimicum dicetque conterere ²⁸ habitabit Israhel confidenter et solus oculus Iacob in terra frumenti et vini caelique caligabunt rore ²⁹ beatus tu Israhel quis similis tui popule qui salvaris in Domino scutum auxilii tui et gladius gloriae tuae negabunt te inimici tui et tu eorum colla calcabis

34 ascendit ergo Moses de campestribus Moab super montem Nebo in verticem Phasga contra Hiericho ostenditque ei Dominus omnem terram Galaad usque Dan ² et universum Nephthaim terramque Ephraim et Manasse et omnem terram usque ad mare Novissimum ³ et australem partem et latitudinem campi Hiericho civitatis Palmarum usque Segor ⁴ dixitque Dominus ad eum haec est terra pro qua iuravi Abraham Isaac et Iacob dicens semini tuo dabo eam vidisti eam oculis tuis et non transibis ad illam ⁵ mortuusque est ibi Moses servus Domini in terra Moab iubente Domino ⁶ et sepelivit eum in valle terrae Moab contra Phogor et non cognovit homo sepulchrum eius usque in praesentem diem ⁷ Moses centum et viginti annorum erat quando mortuus est non caligavit oculus eius nec dentes illius moti sunt ⁸ flevitque eum filii Israhel in campestribus Moab triginta diebus et completi sunt dies planctus lugentium Mosen ⁹ Iosue vero filius Nun repletus est spiritu sapientiae quia Moses posuit super eum manus suas et oboedierunt ei filii Israhel feceruntque sicut praecepit Dominus Mosi ¹⁰ et non surrexit propheta ultra in Israhel sicut

Moses quem nosset Dominus facie ad faciem ¹¹ in omnibus signis atque portentis quae misit per eum ut faceret in terra Aegypti Pharaoni et omnibus servis eius universaeque terrae illius ¹² et cunctam manum robustam magnaue mirabilia quae fecit Moses coram universo Israhel

Iosue

1 et factum est ut post mortem Mosi servi Domini loqueretur Dominus ad Iosue filium Nun ministrum Mosi et diceret ei 2 Moses servus meus mortuus est surge et transi Iordanem istum tu et omnis populus tecum in terram quam ego dabo filiis Israhel 3 omnem locum quem calcaverit vestigium pedis vestri vobis tradam sicut locutus sum Mosi 4 a deserto et Libano usque ad fluvium magnum Eufraten omnis terra Hettheorum usque ad mare Magnum contra solis occasum erit terminus vester 5 nullus vobis poterit resistere cunctis diebus vitae tuae sicut fui cum Mose ero et tecum non dimittam nec derelinquam te 6 confortare et esto robustus tu enim sorte divides populo huic terram pro qua iuravi patribus suis ut traderem eam illis 7 confortare igitur et esto robustus valde ut custodias et facias omnem legem quam praecepit tibi Moses servus meus ne declines ab ea ad dextram vel ad sinistram ut intellegas cuncta quae agis 8 non recedat volumen legis huius de ore tuo sed meditaberis in eo diebus ac noctibus ut custodias et facias omnia quae scripta sunt in eo tunc diriges viam tuam et intelleges eam 9 ecce praecipio tibi confortare et esto robustus noli metuere et noli timere quoniam tecum est Dominus Deus tuus in omnibus ad quaecumque perrexeris 10 praecepitque Iosue principibus populi dicens transite per medium castrorum et imperate populo ac dicite 11 praeparate vobis cibaria quoniam post diem tertium transibitis Iordanem et intrabitis ad possidendam terram quam Dominus Deus vester daturus est vobis 12 Rubenitis quoque et Gadditis et dimidiae tribui Manasse ait 13 mementote sermonis quem praecepit vobis Moses famulus Domini dicens Dominus Deus vester dedit vobis requiem et omnem terram 14 uxores vestrae et filii ac iumenta manebunt in terra quam tradidit vobis Moses trans Iordanem vos autem transite armati ante fratres vestros omnes fortes manu et pugnate pro eis 15 donec det requiem Dominus fratribus vestris sicut et vobis dedit et possideant ipsi quoque terram quam Dominus Deus vester daturus est eis et sic revertemini in terram possessionis vestrae et habitabitis in ea quam vobis dedit Moses famulus Domini trans Iordanem contra solis ortum 16 responderuntque ad Iosue atque dixerunt omnia quae praecepisti nobis faciemus et quocumque miseris ibimus 17 sicut oboedivimus in cunctis Mosi ita oboedivimus et tibi tantum sit Dominus Deus tecum sicut fuit cum Mose 18 qui contradixerit ori tuo et non oboedierit cunctis sermonibus quos praeceperis ei moriatur tu tantum confortare et viriliter age

2 misit ergo Iosue filius Nun de Setthim duos viros exploratores abscondito et dixit eis ite et considerate terram urbemque Hiericho qui pergentes ingressi sunt domum mulieris meretricis nomine Raab et quieverunt apud eam 2 nuntiatumque est regi Hiericho et dictum ecce viri ingressi sunt huc per noctem de filiis Israhel ut explorarent terram 3 misitque rex Hiericho ad Raab dicens educ viros qui venerunt ad te et ingressi sunt domum tuam exploratores quippe sunt et omnem terram considerare venerunt 4 tollensque mulier viros abscondit et ait fateor venerunt ad me sed nesciebam unde essent 5 cumque porta clauderetur in tenebris et illi pariter exierunt nescio quo abierunt persequimini cito et comprehendetis eos 6 ipsa autem fecit ascendere viros in solarium domus suae operuitque eos lini stipula quae ibi erat 7 hii autem qui missi fuerant secuti sunt eos per viam quae ducit ad vadum Iordanis illisque egressis statim porta clausa est 8 necdum obdormierant qui latebant et ecce mulier ascendit ad eos et ait 9 novi quod tradiderit Dominus vobis terram etenim inruit in nos terror vester et elanguerunt omnes habitatores terrae 10 audivimus quod siccaverit Dominus aquas maris Rubri ad vestrum introitum quando egressi estis ex Aegypto et quae feceritis duobus Amorreorum regibus qui erant trans Iordanem Seon et Og quos interfecistis 11 et haec audientes pertimimus et elanguit cor nostrum nec remansit in nobis spiritus ad introitum vestrum Dominus enim Deus vester ipse est Deus in caelo sursum et in terra deorsum 12 nunc ergo iurate mihi per Dominum ut quomodo ego feci vobiscum misericordiam ita et vos faciatis cum domo patris mei detisque mihi signum verum 13 et salvetis patrem meum et matrem fratres ac sorores meas et omnia quae eorum sunt et eruatis animas nostras de morte 14 qui responderunt ei anima nostra sit pro vobis in mortem si tamen non prodideris nos cumque tradiderit nobis Dominus terram faciemus in te misericordiam et veritatem 15 dimisit ergo eos per funem de fenestra domus enim eius herebat muro 16 dixitque ad eos ad montana conscendite ne forte occurrant vobis revertentes ibique latete diebus tribus donec redeant et sic ibitis per viam vestram 17 qui dixerunt ad eam innoxii erimus a iuramento hoc quo adiurasti nos 18 si ingredientibus nobis terram signum fuerit funiculus iste cocineus et ligaveris eum in fenestra per quam nos dimisisti et patrem tuum ac matrem fratresque et omnem cognationem tuam congregaveris in domum tuam 19 qui ostium domus tuae egressus fuerit sanguis ip-

sus erit in caput eius et nos erimus alieni cunctorum autem sanguis qui tecum fuerint in domo redundabit in caput nostrum si eos aliquis tetigerit ²⁰ quod si nos prodere volueris et sermonem istum proferre in medium erimus mundi ab hoc iuramento quo adiurasti nos ²¹ et illa respondit sicut locuti estis ita fiat dimittensque eos ut pergerent adpendit funiculum coccineum in fenestra ²² illi vero ambulantes pervenerunt ad montana et manserunt ibi tres dies donec reverterentur qui fuerant persecuti quaerentes enim per omnem viam non reppererunt eos ²³ quibus urbem ingressis reversi sunt et descenderunt exploratores de monte et Iordane transmissis venerunt ad Iosue filium Nun narraueruntque ei omnia quae acciderant sibi ²⁴ atque dixerunt tradidit Dominus in manus nostras omnem terram hanc et timore prostrati sunt cuncti habitatores eius

3 igitur Iosue de nocte consurgens movit castra egredientesque de Setthim venerunt ad Iordanem ipse et omnes filii Israhel et morati sunt ibi per tres dies ² quibus evolutis transierunt praecones per castrorum medium ³ et clamare coeperunt quando videritis arcam foederis Domini Dei vestri et sacerdotes stirpis leviticae portantes eam vos quoque consurgite et sequimini praecedentes ⁴ sitque inter vos et arcam spatium cubitorum duum milium ut procul videre possitis et nosse per quam viam ingrediamini quia prius non ambulastis per eam et cavete ne adpropinquetis ad arcam ⁵ dixitque Iosue ad populum sanctificamini cras enim faciet Dominus inter vos mirabilia ⁶ et ait ad sacerdotes tollite arcam foederis et praecedite populum qui iussa complentes tulerunt et ambulaverunt ante eos ⁷ dixitque Dominus ad Iosue hodie incipiam exaltare te coram omni Israhel ut sciant quod sicut cum Mosi fui ita et tecum sim ⁸ tu autem praecipe sacerdotibus qui portant arcam foederis et dic eis cum ingressi fueritis partem aquae Iordanis state in ea ⁹ dixitque Iosue ad filios Israhel accedite huc et audite verba Domini Dei vestri ¹⁰ et rursum in hoc inquit sciatis quod Dominus Deus vivens in medio vestri est et disperdat in conspectu vestro Chananeum Hettheum Eveum et Ferezeum Gergeseum quoque et Amorreum et Iebuseum ¹¹ ecce arca foederis Domini omnis terrae antecedit vos per Iordanem ¹² parate duodecim viros de tribubus Israhel singulos per singulas tribus ¹³ et cum posuerint vestigia pedum suorum sacerdotes qui portant arcam Domini Dei universae terrae in aquis Iordanis aquae quae inferiores sunt decurrent atque deficient quae autem desuper veniunt in una mole consistent ¹⁴ igitur egressus est populus de tabernaculis suis ut transirent Iordanem et sacerdotes qui portabant arcam foederis pergebant ante eum ¹⁵ ingressisque eis Iordanem et pedibus eorum tinctis in parte aquae cum Iordanis autem ripas alvei sui tempore messis impleret ¹⁶ steterunt aquae descendentes in uno loco et instar montis intumescens apparebant procul ab urbe quae vocatur Adom usque ad locum Sarthan quae

autem inferiores erant in mare Solitudinis quod nunc vocatur Mortuum descenderunt usquequo omnino deficerent ¹⁷ populus autem incedebat contra Iordanem et sacerdotes qui portabant arcam foederis Domini stabant super siccum humum in medio Iordanis accincti omnisque populus per arenam alveum transiebat

4 quibus transgressis dixit Dominus ad Iosue ² elige duodecim viros singulos per singulas tribus ³ et praecipe eis ut tollant de medio Iordanis alveo ubi steterunt sacerdotes pedes duodecim durissimos lapides quos ponetis in loco castrorum ubi fixeritis hac nocte tentoria ⁴ vocavitque Iosue duodecim viros quos elegerat de filiis Israhel singulos de tribubus singulis ⁵ et ait ad eos ite ante arcam Domini Dei vestri ad Iordanis medium et portate singuli singulos lapides in umeris vestris iuxta numerum filiorum Israhel ⁶ ut sit signum inter vos et quando interrogaverint vos filii vestri cras dicentes quid sibi volunt isti lapides ⁷ respondetis eis defecerunt aquae Iordanis ante arcam foederis Domini cum transiret eum idcirco positi sunt lapides isti in monumentum filiorum Israhel usque in aeternum ⁸ fecerunt ergo filii Israhel sicut eis praecipit Iosue portantes de medio Iordanis alveo duodecim lapides ut ei Dominus imperarat iuxta numerum filiorum Israhel usque ad locum in quo castrametati sunt ibique posuerunt eos ⁹ alios quoque duodecim lapides posuit Iosue in medio Iordanis alveo ubi steterunt sacerdotes qui portabant arcam foederis et sunt ibi usque in praesentem diem ¹⁰ sacerdotes autem qui portabant arcam stabant in Iordanis medio donec omnia complerentur quae Iosue ut loqueretur ad populum praeeperat Dominus et dixerat ei Moses festinavitque populus et transiit ¹¹ cumque transissent omnes transivit et arca Domini sacerdotesque pergebant ante populum ¹² filii quoque Ruben et Gad et dimidia tribus Manasse armati praecedebant filios Israhel sicut eis praeeperat Moses ¹³ et quadraginta pugnatorum milia per turmas et cuneos incedebant per plana atque campestria urbis Hiericho ¹⁴ in illo die magnificavit Dominus Iosue coram omni Israhel ut timerent eum sicut timuerant Mosen dum adviveret ¹⁵ dixitque ad eum ¹⁶ praecipe sacerdotibus qui portant arcam foederis ut ascendant de Iordane ¹⁷ qui praecipit eis dicens ascendite de Iordane ¹⁸ cumque ascendissent portantes arcam foederis Domini et siccum humum calcare coepissent reversae sunt aquae in alveum suum et fluebant sicut ante consueverant ¹⁹ populus autem ascendit de Iordane decimo mensis primi die et castrametati sunt in Galgalis contra orientalem plagam urbis Hiericho ²⁰ duodecim quoque lapides quos de Iordanis alveo sumpserant posuit Iosue in Galgalis ²¹ et dixit ad filios Israhel quando interrogaverint filii vestri cras patres suos et dixerint eis quid sibi volunt isti lapides ²² docebitis eos atque dicetis per arenam alveum transivit Israhel Iordanem istum ²³ siccante Domino Deo vestro aquas eius in conspectu vestro donec transiretis sicut fecerat prius in mari

Rubro quod siccavit donec transiremus ²⁴ ut discant omnes terrarum populi fortissimam Domini manum et ut vos timeatis Dominum Deum vestrum omni tempore

5 postquam ergo audierunt omnes reges Amorreo-
rum qui habitabant trans Iordanem ad occiden-
talem plagam et cuncti reges Chanaan qui propinqua
possidebant Magno mari loca quod siccasset Dominus
fluenta Iordanis coram filiis Israhel donec transirent
dissolutum est cor eorum et non remansit in eis spiri-
tus timentium introitum filiorum Israhel ² eo tempore
ait Dominus ad Iosue fac tibi cultros lapideos et cir-
cumcide secundo filios Israhel ³ fecit quod iusserat
Dominus et circumcidit filios Israhel in colle Praeputio-
rum ⁴ haec autem causa est secundae circumcisionis
omnis populus qui egressus est ex Aegypto generis
masculini universi bellatores viri mortui sunt in deser-
to per longissimos viae circuitus ⁵ qui omnes circum-
cisi erant populus autem qui natus est in deserto ⁶ per
quadraginta annos itineris latissimae solitudinis incir-
cumcisi fuit donec consumerentur qui non audierant
vocem Domini et quibus ante iuraverat ut ostenderet
eis terram lacte et melle manantem ⁷ horum filii in
locum successerunt patrum et circumcisi sunt ab Io-
sue quia sicut nati fuerant in praeputio erant nec eos
in via aliquis circumciderat ⁸ postquam autem omnes
circumcisi sunt manserunt in eodem castrorum loco
donec sanarentur ⁹ dixitque Dominus ad Iosue hodie
abstuli obprobrium Aegypti a vobis vocatumque est
nomen loci illius Galgala usque in praesentem diem
¹⁰ manseruntque filii Israhel in Galgalis et fecerunt
phase quartadecima die mensis ad vesperum in
campestribus Hiericho ¹¹ et comederunt de frugibus
terrae die altero azymos panes et pulentam eiusdem
anni ¹² defecitque manna postquam comederunt de
frugibus terrae nec usi sunt ultra illo cibo filii Israhel
sed comederunt de frugibus praesentis anni terrae
Chanaan ¹³ cum autem esset Iosue in agro urbis Hie-
richo levavit oculos et vidit virum stantem contra se et
evaginatum tenentem gladium perrexitque ad eum et
ait noster es an adversariorum ¹⁴ qui respondit
nequaquam sed sum princeps exercitus Domini et
nunc venio cecidit Iosue pronus in terram et adorans
ait quid dominus meus loquitur ad servum suum
¹⁵ solve inquit calciamentum de pedibus tuis locus en-
im in quo stas sanctus est fecitque Iosue ut sibi fuerat
imperatum

6 Hiericho autem clausa erat atque munita timore
filiorum Israhel et nullus egredi audebat aut in-
gredi ² dixitque Dominus ad Iosue ecce dedi in manus
tuas Hiericho et regem eius omnesque fortes viros
³ circuite urbem cuncti bellatores semel per diem sic
facietis sex diebus ⁴ septimo autem die sacerdotes tol-
lant septem bucinas quarum usus est in iobeleo et
praecedant arcam foederis septiesque circuibitis civi-
tatem et sacerdotes clangent bucinis ⁵ cumque in-
sonuerit vox tubae longior atque concisior et in au-
ribus vestris increpuerit conclamabit omnis populus

vociferatione maxima et muri funditus corruent civi-
tatis ingredienturque singuli per locum contra quem
steterint ⁶ vocavit ergo Iosue filius Nun sacerdotes et
dixit ad eos tollite arcam foederis et septem alii sacer-
dotes tollant septem iobeleorum bucinas et incedant
ante arcam Domini ⁷ ad populum quoque ait vadite et
circuite civitatem armati praecedentes arcam Domini
⁸ cumque Iosue verba finisset et septem sacerdotes
septem bucinis clangerent ante arcam foederis Domi-
ni ⁹ omnisque praecederet armatus exercitus reliquum
vulgus arcam sequebatur ac bucinis omnia concrepa-
bant ¹⁰ praeceperat autem Iosue populo dicens non
clamabitis nec audietur vox vestra neque ullus sermo
ex ore vestro egredietur donec veniat dies in quo
dicam vobis clamate et vociferamini ¹¹ circuivit ergo ar-
ca Domini civitatem semel per diem et reversa in ca-
stra mansit ibi ¹² igitur Iosue de nocte consurgente
tulerunt sacerdotes arcam Domini ¹³ et septem ex eis
septem bucinas quarum in iobeleis usus est praecede-
bantque arcam Domini ambulantes atque clangentes
et armatus populus ibat ante eos vulgus autem reliquum
sequebatur arcam et bucinis personabat ¹⁴ circum-
ieruntque civitatem secundo die semel et reversi sunt
in castra sic fecerunt sex diebus ¹⁵ die autem septimo
diluculo consurgentes circumierunt urbem sicut dis-
positum erat septies ¹⁶ cumque septimo circuitu clan-
gerent bucinis sacerdotes dixit Iosue ad omnem Israhel
vociferamini tradidit enim vobis Dominus civitatem
¹⁷ sitque civitas haec anathema et omnia quae in ea
sunt Domino sola Raab meretrix vivat cum universis
qui cum ea in domo sunt abscondit enim nuntios quos
direximus ¹⁸ vos autem cavete ne de his quae praecep-
ta sunt quippiam contingatis et sitis praevaricationis
rei et omnia castra Israhel sub peccato sint atque
turbentur ¹⁹ quicquid autem auri et argenti fuerit et
vasorum aeneorum ac ferri Domino consecratur
repositum in thesauris eius ²⁰ igitur omni vociferante
populo et clangentibus tubis postquam in aures multi-
tudinis vox sonitusque increpuit muri ilico corruerunt
et ascendit unusquisque per locum qui contra se erat
ceperuntque civitatem ²¹ et interfecerunt omnia quae
erant in ea a viro usque ad mulierem ab infante usque
ad senem boves quoque et oves et asinos in ore gladii
percusserunt ²² duobus autem viris qui exploratores
missi fuerant dixit Iosue ingredimini domum mulieris
meretricis et producite eam omniaque quae illius sunt
sicut illi iuramento firmastis ²³ ingressique iuvenes
eduxerunt Raab et parentes eius fratres quoque et
cunctam suppellectilem ac cognationem illius et extra
castra Israhel manere fecerunt ²⁴ urbem autem et om-
nia quae in ea sunt succenderunt absque argento et
auro et vasis aeneis ac ferro quae in aerarium Domini
consecrarunt ²⁵ Raab vero meretricem et domum pa-
tris eius atque omnia quae habebat fecit Iosue vivere
et habitaverunt in medio Israhel usque in praesentem
diem eo quod absconderit nuntios quos miserat ut ex-
plorarent Hiericho in tempore illo inprecatus est Iosue
dicens ²⁶ maledictus vir coram Domino qui suscitaverit

et aedificaverit civitatem Hiericho in primogenito suo fundamenta illius iaciat et in novissimo liberorum ponat portas eius ²⁷ fuit ergo Dominus cum Iosue et nomen eius in omni terra vulgatum est

7 filii autem Israhel praevaricati sunt mandatum et usurpaverunt de anathemate nam Achan filius Charmi filii Zabdi filii Zare de tribu Iuda tulit aliquid de anathemate iratusque est Dominus contra filios Israhel ² cumque mitteret Iosue de Hiericho viros contra Ahi quae est iuxta Bethaven ad orientalem plagam oppidi Bethel dixit eis ascendite et exploreate terram qui praecepta complentes exploraverunt Ahi ³ et reversi dixerunt ei non ascendat omnis populus sed duo vel tria milia virorum pergant et deleant civitatem quare omnis populus frustra vexatur contra hostes paucissimos ⁴ ascenderunt ergo tria milia pugnatores qui stantim terga vertentes ⁵ percussi sunt a viris urbis Ahi et corruerunt ex eis triginta et sex homines persecutique sunt eos adversarii de porta usque Sabarim et ceciderunt per prona fugientes pertimuitque cor populi et instar aquae liquefactum est ⁶ Iosue vero scidit vestimenta sua et cecidit pronus in terram coram arca Domini usque ad vesperum tam ipse quam omnes senes Israhel miseruntque pulverem super capita sua ⁷ et dixit Iosue heu Domine Deus quid voluisti transducere populum istum Iordanem fluvium ut traderes nos in manus Amorrei et perderes utinam ut coepimus mansissemus trans Iordanem ⁸ mi Domine Deus quid dicam videns Israhel hostibus suis terga vertentem ⁹ audient Chananei et omnes habitatores terrae ac pariter conglobati circumdabunt nos atque debebunt nomen nostrum de terra et quid facies magno nomini tuo ¹⁰ dixitque Dominus ad Iosue surge cur iaces pronus in terra ¹¹ peccavit Israhel et praevaricatus est pactum meum tuleruntque de anathemate et furati sunt atque mentiti et absconderunt inter vasa sua ¹² nec poterit Israhel stare ante hostes suos eosque fugiet quia pollutus est anathemate non ero ultra vobiscum donec conteratis eum qui huius sceleris reus est ¹³ surge sanctifica populum et dic eis sanctificamini in crastinum haec enim dicit Dominus Deus Israhel anathema in medio tui est Israhel non poteris stare coram hostibus tuis donec deleatur ex te qui hoc contaminatus est scelere ¹⁴ acceditisque mane singuli per tribus vestras et quamcumque tribum sors invenerit accedet per cognationes suas et cognatio per domos domusque per viros ¹⁵ et quicumque ille in hoc facinore fuerit deprehensus conburetur igni cum omni substantia sua quoniam praevaricatus est pactum Domini et fecit nefas in Israhel ¹⁶ surgens itaque Iosue mane adplicavit Israhel per tribus suas et inventa est tribus Iuda ¹⁷ quae cum iuxta familias suas esset oblata inventa est familia Zarai illam quoque per viros offerens repperit Zabdi ¹⁸ cuius domum in singulos dividens viros invenit Achan filium Charmi filii Zabdi filii Zare de tribu Iuda ¹⁹ et ait ad Achan fili mi da gloriam Domino Deo Israhel et confitere atque indica mihi quid feceris ne abscondas ²⁰ responditque Achan Io-

sue et dixit ei vere ego peccavi Domino Deo Israhel et sic et sic feci ²¹ vidi enim inter spolia pallium cocineum valde bonum et ducentos siclos argenti regulamque auream quinquaginta siclorum et concupiscens abstuli et abscondi in terra contra medium tabernaculi mei argentumque fossa humo operui ²² misit ergo Iosue ministros qui currentes ad tabernaculum illius reppererunt cuncta abscondita in eodem loco et argentum simul ²³ auferentesque de tentorio tulerunt ea ad Iosue et ad omnes filios Israhel proieceruntque ante Dominum ²⁴ tollens itaque Iosue Achan filium Zare argentumque et pallium et auream regulam filiosque eius et filias boves et asinos et oves ipsumque tabernaculum et cunctam supellectilem et omnis Israhel cum eo duxerunt eos ad vallem Achor ²⁵ ubi dixit Iosue quia turbasti nos exturbet te Dominus in die hac lapidavitque eum omnis Israhel et cuncta quae illius erant igne consumpta sunt ²⁶ congregaverunt quoque super eum acervum magnum lapidum qui permanet usque in praesentem diem et aversus est furor Domini ab eis vocatumque est nomen loci illius vallis Achor usque hodie

8 dixit autem Dominus ad Iosue ne timeas neque formides tolle tecum omnem multitudinem pugnatorum et consurgens ascende in oppidum Ahi ecce tradidi in manu tua regem eius et populum urbemque et terram ² faciesque urbi Ahi et regi eius sicut fecisti Hiericho et regi illius praedam vero et omnia animalia diripietis vobis pone insidias urbi post eam ³ surrexitque Iosue et omnis exercitus bellatorum cum eo ut ascenderent in Ahi et electa triginta milia virorum fortium misit nocte ⁴ praecepitque eis dicens ponite insidias post civitatem nec longius recedatis et eritis omnes parati ⁵ ego autem et reliqua multitudo quae mecum est accedemus ex adverso contra urbem cumque exierint contra nos sicut ante fecimus fugiemus et terga vertemus ⁶ donec persequentes ab urbe longius protrahantur putabunt enim fugere nos sicut prius ⁷ nobis ergo fugientibus et illis sequentibus consurgetis de insidiis et vastabitis civitatem trade-^{tque} eam Dominus Deus vester in manus vestras ⁸ cumque ceperitis succendite eam sic omnia facietis ut iussi ⁹ dimisitque eos et perrexerunt ad insidiarum locum sederuntque inter Bethel et Ahi ad occidentalem plagam urbis Ahi Iosue autem nocte illa in medio mansit populi ¹⁰ surgensque diluculo recensuit socios et ascendit cum senioribus in fronte exercitus vallatus auxilio pugnatorum ¹¹ cumque venissent et ascendissent ex adverso civitatis steterunt ad septentrionalem urbis plagam inter quam et eos vallis media erat ¹² quinque milia autem viros elegerat et posuerat in insidiis inter Bethaven et Ahi ex occidentali parte eiusdem civitatis ¹³ omnis vero reliquus exercitus ad aquilonem aciem dirigebat ita ut novissimi multitudinis occidentalem plagam urbis adtingerent abiit ergo Iosue nocte illa et stetit in vallis medio ¹⁴ quod cum vidisset rex Ahi festinavit mane et egressus est cum omni exercitu civitatis direxitque aciem contra deser-

tum ignorans quod post tergum laterent insidiae ¹⁵ Iosue vero et omnis Israhel cesserunt loco simulates metum et fugientes per viam solitudinis ¹⁶ at illi vociferantes pariter et se mutuo cohortantes persecuti sunt eos cumque recessissent a civitate ¹⁷ et ne unus quidem in urbe Ahi et Bethel remansisset qui non persequeretur Israhel sicut eruperant aperta oppida relinquentes ¹⁸ dixit Dominus ad Iosue leva clypeum qui in manu tua est contra urbem Ahi quoniam tibi tradam eam ¹⁹ cumque elevasset clypeum ex adverso civitatis insidiae quae latebant surrexerunt confestim et pergentes ad civitatem ceperunt et succenderunt eam ²⁰ viri autem civitatis qui persequerentur Iosue respicientes et videntes fimum urbis ad caelum usque descendere non potuerunt ultra huc illucque diffugere praesertim cum hii qui simulaverant fugam et tendebant ad solitudinem contra persequentes fortissime restitissent ²¹ vidensque Iosue et omnis Israhel quod capta esset civitas et fumus urbis ascenderet reversus percussit viros Ahi ²² siquidem et illi qui ceperant et succenderant civitatem egressi ex urbe contra suos medios hostium ferire coeperunt cum ergo ex utraque parte adversarii caederentur ita ut nullus de tanta multitudine salvaretur ²³ regem quoque urbis Ahi adprehendere viventem et obtulerunt Iosue ²⁴ igitur omnibus interfectis qui Israhel ad deserta tendentem fuerant persecuti et in eodem loco gladio corruentibus reversi filii Israhel percusserunt civitatem ²⁵ erant autem qui in eo die conciderant a viro usque ad mulierem duodecim milia hominum omnes urbis Ahi ²⁶ Iosue vero non contraxit manum quam in sublime porrexerat tenens clypeum donec interficerentur omnes habitatores Ahi ²⁷ iumenta autem et praedam civitatis dividerunt sibi filii Israhel sicut praeceperat Dominus Iosue ²⁸ qui succendit urbem et fecit eam tumulum sempiternum ²⁹ regem quoque eius suspendit in patibulo usque ad vesperum et solis occasum praecepitque et deposuerunt cadaver eius de cruce proieceruntque in ipso introitu civitatis congesto super eum magno acervo lapidum qui permanet usque in praesentem diem ³⁰ tunc aedificavit Iosue altare Domino Deo Israhel in monte Hebal ³¹ sicut praeceperat Moses famulus Domini filiis Israhel et scriptum est in volumine legis Mosi altare de lapidibus in politis quos ferrum non tetigit et obtulit super eo holocausta Domino immolavitque pacificas victimas ³² et scripsit super lapides deuteronomium legis Mosi quod ille digesserat coram filiis Israhel ³³ omnis autem populus et maiores natu ducesque ac iudices stabant ex utraque parte arcae in conspectu sacerdotum qui portabant arcam foederis Domini ut advena ita et indigena media eorum pars iuxta montem Garizim et media iuxta montem Hebal sicut praeceperat Moses famulus Domini et primum quidem benedixit populo Israhel ³⁴ post haec legit omnia verba benedictionis et maledictionis et cuncta quae scripta erant in legis volumine ³⁵ nihil ex his quae Moses iusserat reliquit intactum sed universa replicavit coram omni multitudine Israhel

mulieribus ac parvulis et advenis qui inter eos morabantur

9 quibus auditis cuncti reges trans Iordanem qui versabantur in montanis et in campestribus in maritimis ac litore maris Magni hii quoque qui habitabant iuxta Libanum Hettheus et Amorreus et Chanaanus Ferezeus et Eveus et Iebuseus ² congregati sunt pariter ut pugnarent contra Iosue et Israhel uno animo eademque sententia ³ at hii qui habitabant in Gabaon audientes cuncta quae fecerat Iosue Hiericho et Ahi ⁴ et callide cogitantes tulerunt sibi cibaria saccos veteres asinis inponentes et utres vinarios scissos atque consutos ⁵ calciamenta quoque perantiqua quae ad indicium vetustatis pittaciis consuta erant induti veteribus vestimentis panes quoque quos portabant ob viaticum duri erant et in frusta comminuti ⁶ perrexeruntque ad Iosue qui tunc morabatur in castris Galgalae et dixerunt ei atque omni simul Israheli de terra longinqua venimus pacem vobiscum facere cupientes responderuntque viri Israhel ad eos atque dixerunt ⁷ ne forsitan in terra quae nobis sorte debetur habitetis et non possimus foedus inire vobiscum ⁸ at illi ad Iosue servi inquirunt tui sumus quibus Iosue quinam ait estis et unde venistis ⁹ responderunt de terra longinqua valde venerunt servi tui in nomine Domini Dei tui audivimus enim famam potentiae eius cuncta quae fecit in Aegypto ¹⁰ et duobus Amorreorum regibus trans Iordanem Seon regi Esebon et Og regi Basan qui erat in Astharoth ¹¹ dixeruntque nobis seniores et omnes habitatores terrae nostrae tollite in manibus cibaria ob longissimam viam et occurrite eis ac dicite servi vestri sumus foedus inire vobiscum ¹² en panes quando egressi sumus de domibus nostris ut veniremus ad vos calidos sumpsimus nunc sicci facti sunt et vetustate nimia comminuti ¹³ utres vini novos implevimus nunc rupti sunt et soluti vestes et calciamenta quibus induimur et quae habemus in pedibus ob longitudinem largioris viae trita sunt et paene consumpta ¹⁴ suscepimus igitur de cibariis eorum et os Domini non interrogaverunt ¹⁵ fecitque Iosue cum eis pacem et inito foedere pollicitus est quod non occiderentur principes quoque multitudinis iuraverunt eis ¹⁶ post dies autem tres initi foederis audierunt quod in vicino habitarent et inter eos futuri essent ¹⁷ moveruntque castra filii Israhel et venerunt in civitates eorum die tertio quarum haec vocabula sunt Gabaon et Caphira et Beroth et Cariathiarim ¹⁸ et non percusserunt eos eo quod iurassent eis principes multitudinis in nomine Domini Dei Israhel murmuravit itaque omne vulgus contra principes ¹⁹ qui responderunt eis iuravimus illis in nomine Domini Dei Israhel et idcirco non possumus eos contingere ²⁰ sed hoc faciemus eis reserventur quidem ut vivant ne contra nos ira Domini concitetur si peieraverimus ²¹ sed sic vivant ut in usus universae multitudinis ligna caedant aquasque comportent quibus haec loquentibus ²² vocavit Gabaonitas Iosue et dixit eis cur nos decipere fraude voluistis ut diceretis procul valde habitamus a vobis cum in medio

nostri sitis ²³ itaque sub maledictione eritis et non deficiet de stirpe vestra ligna caedens aquasque conportans in domum Dei mei ²⁴ qui responderunt nuntiatum est nobis servis tuis quae promisisset Dominus Deus tuus Mosi servo suo ut traderet vobis omnem terram et disperderet cunctos habitatores eius timuimus igitur valde et providimus animabus nostris vestro terrore compulsi et hoc consilium inivimus ²⁵ nunc autem in manu tua sumus quod tibi bonum et rectum videtur fac nobis ²⁶ fecit ergo Iosue ut dixerat et liberavit eos de manibus filiorum Israhel ut non occiderentur ²⁷ decrevitque in illo die esse eos in ministerium cuncti populi et altaris Domini caedentes ligna et aquas conportantes usque in praesens tempus in loco quem Dominus elegerat

10 quae cum audisset Adonisedec rex Hierusalem quod scilicet cepisset Iosue Ahi et subvertisset eam sicut enim fecerat Hiericho et regi eius sic fecit Ahi et regi illius et quod transfugissent Gabaonitae ad Israhel et essent foederati eorum ² timuit valde urbs enim magna erat Gabaon et una regalium civitatum et maior oppido Ahi omnesque bellatores eius fortissimi ³ misit ergo Adonisedec rex Hierusalem ad Oham regem Hebron et ad Pharam regem Hieremoth ad Iaphie quoque regem Lachis et ad Dabir regem Eglon dicens ⁴ ascendite ad me et ferite praesidium ut expugnemus Gabaon quare transfugerit ad Iosue et filios Israhel ⁵ congregati igitur ascenderunt quinque reges Amorrearum rex Hierusalem rex Hebron rex Hieremoth rex Lachis rex Eglon simul cum exercitibus suis et castrametati sunt circa Gabaon obpugnantes eam ⁶ habitatores autem Gabaon urbis obsessae miserunt ad Iosue qui tunc morabatur in castris apud Galgalam et dixerunt ei ne retrahas manus tuas ab auxilio servorum tuorum ascende cito et libera nos ferque praesidium convenerunt enim adversum nos omnes reges Amorrearum qui habitant in montanis ⁷ ascenditque Iosue de Galgalis et omnis exercitus bellatorum cum eo viri fortissimi ⁸ dixitque Dominus ad Iosue ne timeas eos in manus enim tuas tradidi illos nullus tibi ex eis resistere poterit ⁹ inruit itaque Iosue super eos repente tota ascendens nocte de Galgalis ¹⁰ et conturbavit eos Dominus a facie Israhel contrivitque plaga magna in Gabaon ac persecutus est per viam ascensus Bethoron et percussit usque Azeca et Maceda ¹¹ cumque fugerent filios Israhel et essent in descensu Bethoron Dominus misit super eos lapides magnos de caelo usque Azeca et mortui sunt multo plures lapidibus grandinis quam quos gladio percusserant filii Israhel ¹² tunc locutus est Iosue Domino in die qua tradidit Amorream in conspectu filiorum Israhel dixitque coram eis sol contra Gabaon ne movearis et luna contra vallem Ahialon ¹³ steteruntque sol et luna donec ulcisceretur se gens de inimicis suis nonne scriptum est hoc in libro Iustorum stetit itaque sol in medio caeli et non festinavit occumbere spatio unius diei ¹⁴ non fuit ante et postea tam longa dies oboediente Domino voci hominis et pugnante pro Is-

rahel ¹⁵ reversusque est Iosue cum omni Israhel in castra Galgalae ¹⁶ fugerant enim quinque reges et se absconderant in spelunca urbis Maceda ¹⁷ nuntiatumque est Iosue quod inventi essent quinque reges latentes in spelunca Maceda ¹⁸ qui praecepit sociis et ait volvite saxa ingentia ad os speluncae et ponite viros industrios qui clausos custodiant ¹⁹ vos autem nolite stare sed persequimini hostes et extremos quosque fugientium caedite ne dimittatis eos urbium suarum intrare praesidia quos tradidit Dominus Deus in manus vestras ²⁰ caesis igitur adversariis plaga magna et usque ad internicionem paene consumptis hii qui Israhel effugere potuerunt ingressi sunt civitates munitas ²¹ reversusque est omnis exercitus ad Iosue in Maceda ubi tunc erant castra sani et integro numero nullusque contra filios Israhel muttire ausus est ²² praecepitque Iosue dicens aperite os speluncae et producite ad me quinque reges qui in ea latitant ²³ fecerunt ministri ut sibi fuerat imperatum et eduxerunt ad eum quinque reges de spelunca regem Hierusalem regem Hebron regem Hieremoth regem Lachis regem Eglon ²⁴ cumque educti essent ad eum vocavit omnes viros Israhel et ait ad principes exercitus qui secum erant ite et ponite pedes super colla regum istorum qui cum perrexissent et subiectorum pedibus colla calcarent ²⁵ rursus ait ad eos nolite timere nec paveatis confortamini et estote robusti sic enim faciet Dominus cunctis hostibus vestris adversum quos dimicatis ²⁶ percussitque Iosue et interfecit eos atque suspendit super quinque stipites fueruntque suspensi usque ad vesperum ²⁷ cumque occumberet sol praecepit sociis ut deponerent eos de patibulis qui depositos proiecerunt in speluncam in qua latuerant et posuerunt super os eius saxa ingentia quae permanent usque in praesens ²⁸ eodem die Macedam quoque cepit Iosue et percussit in ore gladii regemque illius interfecit et omnes habitatores eius non dimisit in ea saltim parvas reliquias fecitque regi Maceda sicut fecerat regi Hiericho ²⁹ transivit cum omni Israhel de Maceda in Lebna et pugnabat contra eam ³⁰ quam tradidit Dominus cum rege suo in manu Israhel percusseruntque urbem in ore gladii et omnes habitatores eius non dimiserunt in ea ullas reliquias feceruntque regi Lebna sicut fecerant regi Hiericho ³¹ de Lebna transivit in Lachis et exercitu per gyrum disposito obpugnabat eam ³² tradiditque Dominus Lachis in manu Israhel et cepit eam die altero atque percussit in ore gladii omnemque animam quae fuerat in ea sicut fecerat Lebna ³³ eo tempore ascendit Hiram rex Gazer ut auxiliaretur Lachis quem percussit Iosue cum omni populo eius usque ad internicionem ³⁴ transivitque de Lachis in Eglon et circumdedit ³⁵ atque expugnavit eam eadem die percussitque in ore gladii omnes animas quae erant in ea iuxta omnia quae fecerat Lachis ³⁶ ascendit quoque cum omni Israhele de Eglon in Hebron et pugnavit contra eam ³⁷ cepitque et percussit in ore gladii regem quoque eius et omnia oppida regionis illius univasque animas quae in ea fuerant commoratae non

reliquit in ea ulla reliquias sicut fecerat Eglon sic fecit et Hebron cuncta quae in ea repperit consumens gladio ³⁸ inde reversus in Dabir cepit eam atque vastavit ³⁹ regem quoque eius et omnia per circuitum oppida percussit in ore gladii non dimisit in ea ulla reliquias sicut fecerat Hebron et Lebna et regibus earum sic fecit Dabir et regi illius ⁴⁰ percussit itaque Iosue omnem terram montanam et meridianam atque campestram et Asedoth cum regibus suis non dimisit in ea ulla reliquias sed omne quod spirare poterat interfecit sicut praeceperat ei Dominus Deus Israhel ⁴¹ a Cadesbarne usque Gazam omnem terram Gosen usque Gabaon ⁴² universos reges et regiones eorum uno cepit impetu atque vastavit Dominus enim Deus Israhel pugnabat pro eo ⁴³ reversusque est cum omni Israhele ad locum castrorum in Galgala

11 quae cum audisset Iabin rex Asor misit ad Iobab regem Madon et ad regem Someron atque ad regem Acsaph ² ad reges quoque aquilonis qui habitabant in montanis et in planitie contra meridiem Cheneroth in campestribus quoque et in regionibus Dor iuxta mare ³ Chananeumque ab oriente et occidente et Amorream atque Hettheum ac Ferezeum et Iebuseum in montanis Eveum quoque qui habitabat ad radices Hermon in terra Masphe ⁴ egressique sunt omnes cum turmis suis populus multus nimis sicut harena quae est in litore maris equi quoque et currus immensae multitudinis ⁵ conveneruntque omnes reges isti in unum ad aquas Merom ut pugnarent contra Israhel ⁶ dixitque Dominus ad Iosue ne timeas eos cras enim hac eadem hora ego tradam omnes istos vulnerandos in conspectu Israhel equos eorum subnervabis et currus igne combures ⁷ venitque Iosue et omnis exercitus cum eo adversum illos ad aquas Merom subito et inruerunt super eos ⁸ tradiditque illos Dominus in manu Israhel qui percusserunt eos et persecuti sunt usque ad Sidonem magnam et aquas Maserefoth campumque Masphe qui est ad orientalem illius partem ita percussit omnes ut nullas dimitteret ex eis reliquias ⁹ fecit sicut praeceperat ei Dominus equos eorum subnervavit currusque combusit ¹⁰ reversusque statim cepit Asor et regem eius percussit gladio Asor enim antiquitus inter omnia regna haec principatum tenebat ¹¹ percussitque omnes animas quae ibidem morabantur non dimisit in ea ulla reliquias sed usque ad internicionem universa vastavit ipsamque urbem permisit incendio ¹² et omnes per circuitum civitates regesque earum cepit percussit atque delevit sicut praeceperat ei Moses famulus Domini ¹³ absque urbibus quae erant in collibus et in tumulis sitae ceteras succendit Israhel unam tantum Asor munitissimam flamma consumpsit ¹⁴ omnemque praedam istarum urbium ac iumenta diviserunt sibi filii Israhel cunctis hominibus interfectis ¹⁵ sicut praeceperat Dominus Mosi servo suo ita praecepit Moses Iosue et ille universa conplevit non praeteriit de universis mandatis ne unum quidem verbum quod iusserat Dominus Mosi ¹⁶ cepit itaque Iosue omnem terram montanam et

meridianam terramque Gosen et planitiem et occidentalem plagam montemque Israhel et campestriam eius ¹⁷ et partem montis quae ascendit Seir usque Baalgad per planitiem Libani subter montem Hermon omnes reges eorum cepit percussit occidit ¹⁸ multo tempore pugnavit Iosue contra reges istos ¹⁹ non fuit civitas quae se non traderet filiis Israhel praeter Eveum qui habitabat in Gabaon omnes bellando cepit ²⁰ Domini enim sententiae fuerat ut indurarentur corda eorum et pugnarent contra Israhel et caderent et non mererentur ullam clementiam ac perirent sicut praeceperat Dominus Mosi ²¹ in tempore illo venit Iosue et interfecit Enacim de montanis Hebron et Dabir et Anab et de omni monte Iuda et Israhel urbesque eorum delevit ²² non reliquit ullum de stirpe Enacim in terra filiorum Israhel absque civitatibus Gaza et Geth et Azoto in quibus solis relictis sunt ²³ cepit ergo Iosue omnem terram sicut locutus est Dominus ad Mosen et tradidit eam in possessionem filiis Israhel secundum partes et tribus suas quievitque terra a proeliis

12 hii sunt reges quos percusserunt filii Israhel et possederunt terram eorum trans Iordanem ad solis ortum a torrente Arnon usque ad montem Hermon et omnem orientalem plagam quae respicit solitudinem ² Seon rex Amorreorum qui habitavit in Esebon dominatus est ab Aroer quae sita est super ripam torrentis Arnon et mediae partis in valle dimidique Galaad usque ad torrentem Iaboc qui est terminus filiorum Ammon ³ et a solitudine usque ad mare Cheneroth contra orientem et usque ad mare Deserti quod est mare Salsissimum ad orientalem plagam per viam quae ducit Bethesimoth et ab australi parte quae subiacent Asedothphasga ⁴ terminus Og regis Basan de reliquiis Rafaim qui habitavit in Astharoth et in Edrain et dominatus est in monte Hermon et in Salacha atque in universa Basan usque ad terminos ⁵ Gesuri et Machathi et dimidiae partis Galaad terminos Seon regis Esebon ⁶ Moses famulus Domini et filii Israhel percusserunt eos tradiditque terram eorum Moses in possessionem Rubenitis et Gadditis et dimidiae tribui Manasse ⁷ hii sunt reges terrae quos percussit Iosue et filii Israhel trans Iordanem ad occidentalem plagam a Baalgad in campo Libani usque ad montem cuius pars ascendit in Seir tradiditque eam Iosue in possessionem tribubus Israhel singulis partes suas ⁸ tam in montanis quam in planis atque campestribus in Aseroth et solitudine ac meridie Hettheus fuit et Amorreus Chananeus et Ferezeus Eveus et Iebuseus ⁹ rex Hiericho unus rex Ahi quae est ex latere Bethel unus ¹⁰ rex Hierusalem unus rex Hebron unus ¹¹ rex Hierimoth unus rex Lachis unus ¹² rex Eglon unus rex Gazer unus ¹³ rex Dabir unus rex Gader unus ¹⁴ rex Herma unus rex Hered unus ¹⁵ rex Lebna unus rex Odollam unus ¹⁶ rex Maceda unus rex Bethel unus ¹⁷ rex Thaffua unus rex Afer unus ¹⁸ rex Afec unus rex Saron unus ¹⁹ rex Madon unus rex Asor unus ²⁰ rex Someron unus rex Acsaph unus ²¹ rex Thenach unus rex Mageddo unus ²² rex Cades unus rex Iachanaem Chermeli unus

²³ rex Dor et provinciae Dor unus rex gentium Galgal unus ²⁴ rex Thersa unus omnes reges triginta et unus

13 Iosue senex provectaeque aetatis erat et dixit Dominus ad eum senuisti et longevus es teraque latissima derelicta est quae necdum est sorte divisa ² omnis videlicet Galilea Philisthim et universa Gesuri ³ a fluvio turbido qui inrigat Aegyptum usque ad terminos Accaron contra aquilonem terra Chanaan quae in quinque regulos Philisthim dividitur Gazeos Azotios Ascalonitas Gettheos et Accaronitas ⁴ ad meridiem vero sunt Evei omnis terra Chanaan et Maara Sidoniorum usque Afeca et terminos Amorrei ⁵ eiusque confinia Libani quoque regio contra orientem a Baalgad sub monte Hermon donec ingrediaris Emath ⁶ omnium qui habitant in monte a Libano usque ad aquas Masrefoth universisque Sidonii ego sum qui delebo eos a facie filiorum Israhel veniat ergo in parte hereditatis Israhel sicut praecepi tibi ⁷ et nunc divide terram in possessionem novem tribubus et dimidiai tribui Manasse ⁸ cum qua Ruben et Gad possederunt terram quam tradidit eis Moses famulus Domini trans fluentia Iordanis ad orientalem plagam ⁹ ab Aroer quae sita est in ripa torrentis Arnon et in vallis medio universaque campestria Medaba usque Dibon ¹⁰ et cunctas civitates Seon regis Amorrei qui regnavit in Esebon usque ad terminos filiorum Ammon ¹¹ et Galaad ac terminum Gesuri et Machathi omnemque montem Hermon et universam Basan usque Saleca ¹² omne regnum Og in Basan qui regnavit in Astharoth et Edraim ipse fuit de reliquiis Rafaim percussitque eos Moses atque delevit ¹³ nolueruntque dispendere filii Israhel Gesuri et Machathi et habitaverunt in medio Israhel usque in praesentem diem ¹⁴ tribui autem Levi non dedit possessionem sed sacrificia et victimae Domini Dei Israhel ipsa est eius hereditas sicut locutus est illi ¹⁵ dedit ergo Moses possessionem tribui filiorum Ruben iuxta cognationes suas ¹⁶ fuitque terminus eorum ab Aroer quae sita est in ripa torrentis Arnon et in valle eiusdem torrentis media universam planitiem quae ducit Medaba ¹⁷ et Esebon cunctosque viculos earum qui sunt in campestribus Dibon quoque et Bamothbaal et oppidum Baalmaon ¹⁸ Iessa et Cedmoth et Mepheeth ¹⁹ Cariathaim et Sebama et Sarathasar in monte convallis ²⁰ Bethpheor et Asedothphasga et Bethaisimoth ²¹ omnes urbes campestris universaque regna Seon regis Amorrei qui regnavit in Esebon quem percussit Moses cum principibus Madian Eveum et Recem et Sur et Ur et Rabee duces Seon habitatores terrae ²² et Balaam filium Beor ariolum occiderunt filii Israhel gladio cum ceteris interfectis ²³ factusque est terminus filiorum Ruben Iordanis fluvius haec est possessio Rubenitarum per cognationes suas urbium et viculorum ²⁴ deditque Moses tribui Gad et filiis eius per cognationes suas possessionem cuius haec divisio est ²⁵ terminus Iazer et omnes civitates Galaad dimidiamque partem terrae filiorum Ammon usque ad Aroer quae est contra Rabba ²⁶ et ab Esebon usque Ramoth Masphe et Batanim et a Manaim usque

ad terminos Dabir ²⁷ in valle quoque Betharaam et Bethnemra et Soccoth et Saphon reliquam partem regni Seon regis Esebon huius quoque Iordanis finis est usque ad extremam partem maris Chenereth trans Iordanem ad orientalem plagam ²⁸ haec est possessio filiorum Gad per familias suas civitates et villae earum ²⁹ dedit et dimidiai tribui Manasse filiisque eius iuxta cognationes suas possessionem ³⁰ cuius hoc principium est a Manaim universam Basan et cuncta regna Og regis Basan omnesque vicos Air qui sunt in Basan sexaginta oppida ³¹ et dimidiai partem Galaad Astharoth et Edrai urbes regni Og in Basan filiis Machir filii Manasse dimidiai parti filiorum Machir iuxta cognationes suas ³² hanc possessionem divisit Moses in campestribus Moab trans Iordanem contra Hiericho ad orientalem plagam ³³ tribui autem Levi non dedit possessionem quoniam Dominus Deus Israhel ipse est possessio eius ut locutus est illi

14 hoc est quod possederunt filii Israhel in terra Chanaan quam dederunt eis Eleazar sacerdos et Iosue filius Nun et principes familiarum per tribus Israhel ² sorte omnia dividentes sicut praeceperat Dominus in manu Mosi novem tribubus et dimidiai tribui ³ duabus enim tribubus et dimidiai dederat Moses trans Iordanem possessionem absque Levitis qui nihil terrae acceperunt inter fratres suos ⁴ sed in eorum successerant locum filii Ioseph in duas divisi tribus Manasse et Ephraim nec acceperunt Levitae aliam in terra partem nisi urbes ad habitandum et suburbana earum ad alenda iumenta et pecora sua ⁵ sicut praecepit Dominus Mosi ita fecerunt filii Israhel et dividerunt terram ⁶ accesserunt itaque filii Iuda ad Iosue in Galgala locutusque est ad eum Chaleb filius Iepphone Cenezeus nosti quid locutus sit Dominus ad Mosen hominem Dei de me et te in Cadesbarne ⁷ quadraginta annorum eram quando me misit Moses famulus Domini de Cadesbarne ut considerarem terram nuntiavi que ei quod mihi verum videbatur ⁸ fratres autem mei qui ascenderant mecum dissolverunt cor populi et nihilominus ego secutus sum Dominum Deum meum ⁹ iuravitque Moses in die illo dicens terram quam calcavit pes tuus erit possessio tua et filiorum tuorum in aeternum quia secutus es Dominum Deum meum ¹⁰ concessit ergo Dominus vitam mihi sicut pollicitus est usque in praesentem diem quadraginta et quinque anni sunt ex quo locutus est Dominus verbum istud ad Mosen quando ambulabat Israhel per solitudinem hodie octoginta quinque annorum sum ¹¹ sic valens ut eo valebam tempore quando ad explorandum missus sum illius in me temporis fortitudo usque hodie perseverat tam ad bellandum quam ad gradiendum ¹² da ergo mihi montem istum quem pollicitus est Dominus te quoque audiente in quo Enacim sunt et urbes magnae atque munitae si forte sit Dominus mecum et potuero delere eos sicut promisit mihi ¹³ benedixitque ei Iosue et tradidit Hebron in possessionem ¹⁴ atque ex eo fuit Hebron Chaleb filio Iepphone Cenezeo usque in praesentem

diem quia secutus est Dominum Deum Israhel
¹⁵ nomen Hebron antea vocabatur Cariatharbe Adam maximus ibi inter Enacim situs est et terra cessavit a proeliis

15 igitur sors filiorum Iudae per cognationes suas ista fuit a termino Edom desertum Sin contra meridiem et usque ad extremam partem australis plagae ² initium eius a summitate maris Salsissimi et a lingua eius quae respicit meridiem ³ egrediturque contra ascensum Scorpionis et pertransit in Sina ascenditque in Cadesbarne et pervenit in Esrom ascendens Addara et circumiens Caricaa ⁴ atque inde pertransiens in Asemona et perveniens ad torrentem Aegypti eruntque termini eius mare Magnum hic erit finis meridianae plagae ⁵ ab oriente vero erit initium mare Salsissimum usque ad extrema Iordanis et ea quae respiciunt aquilonem a lingua maris usque ad eundem Iordanem fluvium ⁶ ascenditque terminus in Bethagla et transit ab aquilone in Betharaba ascendens ad lapidem Boem filii Ruben ⁷ et tendens usque ad terminos Debera de valle Achor contra aquilonem respiciens Galgala quae est ex adverso ascensionis Adommim ab australi parte torrentis transitque aquas quae vocantur fons Solis et erunt exitus eius ad fontem Rogel ⁸ ascenditque per convallem filii Ennom ex latere Iebusei ad meridiem haec est Hierusalem et inde se erigens ad verticem montis qui est contra Gehennom ad occidentem in summitate vallis Rafaim contra aquilonem ⁹ pertransitque a vertice montis usque ad fontem aquae Nepthoa et pervenit usque ad vicos montis Ephron inclinaturque in Bala quae est Cariathiarim id est urbs Silvarum ¹⁰ et circuit de Bala contra occidentem usque ad montem Seir transitque iuxta latus montis Iarim ad aquilonem in Cheslon et descendit in Bethsames transitque in Thamna ¹¹ et pervenit contra aquilonem partis Accaron ex latere inclinaturque Sechrona et transit montem Baala pervenitque in Iebnehel et maris Magni contra occidentem fine concluditur ¹² hii sunt termini filiorum Iuda per circuitum in cognationibus suis ¹³ Chaleb vero filio Iepphonne dedit partem in medio filiorum Iuda sicut praeceperat ei Dominus Cariatharbe patris Enach ipsa est Hebron ¹⁴ delevitque ex ea Chaleb tres filios Enach Sesai et Ahiman et Tholmai de stirpe Enach ¹⁵ atque inde conscendens venit ad habitatores Dabir quae prius vocabatur Cariathsepher id est civitas Litterarum ¹⁶ dixitque Chaleb qui percusserit Cariathsepher et ceperit eam dabo illi Axam filiam meam uxorem ¹⁷ cepitque eam Othonihel filius Cenez frater Chaleb iunior deditque ei Axam filiam suam uxorem ¹⁸ quae cum pergerent simul suasit viro ut peteret a patre suo agrum suspiravitque ut sedebat in asino cui Chaleb quid habes inquit ¹⁹ at illa respondit da mihi benedictionem terram australem et arantem dedisti mihi iunge et inriguam dedit itaque ei Chaleb inriguum superius et inferius ²⁰ haec est possessio tribus filiorum Iuda per cognationes suas ²¹ erantque civitates ab extremis partibus filiorum Iuda iuxta terminos Edom a meridie Cabsehel et Eder et

Iagur ²² et Cina et Dimona Adeda ²³ et Cedes et Asor Iethnan ²⁴ Zif et Thelem Baloth ²⁵ et Asor nova et Cariothesrom haec est Asor ²⁶ Aman Same et Molada ²⁷ et Asergadda et Asemon Bethfeleth ²⁸ et Asersual et Bersabee et Baziothia ²⁹ Bala et Hiim Esem ³⁰ et Heltholad Exiil et Harma ³¹ Siceleg et Medemena et Sensenna ³² Lebaoth et Selim et Aenremmon omnes civitates viginti novem et villae earum ³³ in campestribus vero Esthaul et Saraa et Asena ³⁴ et Azanoë et Aengannim Thaffua et Aenaim ³⁵ et Hierimoth Adulam Soccho et Azeca ³⁶ et Saraim Adithaim et Gadera et Giderothaim urbes quattuordecim et villae earum ³⁷ Sanan et Adesa et Magdalgad ³⁸ Delean et Mesfa et Iecthel ³⁹ Lachis et Bascath et Aglon ⁴⁰ Thebbon et Lehemas et Chethlis ⁴¹ et Gideroth Bethdagon et Neema et Maceda civitates sedecim et villae earum ⁴² Labana et Aether et Asan ⁴³ Ieptha et Esna et Nesib ⁴⁴ Ceila et Achzib et Maresa civitates novem et villae earum ⁴⁵ Accaron cum vicis et villulis suis ⁴⁶ ab Accaron usque ad mare omnia quae vergunt ad Azotum et viculos eius ⁴⁷ Azotus cum vicis et villulis suis Gaza cum viculis et villulis suis usque ad torrentem Aegypti mare Magnum terminus eius ⁴⁸ et in monte Samir et Iether et Soccho ⁴⁹ et Edenna Cariathsenna haec est Dabir ⁵⁰ Anab et Isthemo et Anim ⁵¹ Gosen et Olon et Gilo civitates undecim et villae earum ⁵² Arab et Roma et Esaan ⁵³ Ianum et Bethafua et Afeca ⁵⁴ Ammatha et Cariatharbe haec est Hebron et Sior civitates novem et villae earum ⁵⁵ Maon et Chermel et Zif et Iotae ⁵⁶ Iezrehel et Iucadam et Zanoë ⁵⁷ Accaim Gebaa et Thamna civitates decem et villae earum ⁵⁸ Alul et Bethsur et Gedor ⁵⁹ Mareth et Bethanoth et Elthecen civitates sex et villae earum ⁶⁰ Cariathbaal haec est Cariathiarim urbs Silvarum et Arebba civitates duae et villae earum ⁶¹ in deserto Betharaba Meddin et Schacha ⁶² Anepsan et civitas Salis et Engaddi civitates sex et villae earum ⁶³ Iebuseum autem habitatorem Hierusalem non potuerunt filii Iuda delere habitavitque Iebuseus cum filiis Iuda in Hierusalem usque in praesentem diem

16 cecidit quoque sors filiorum Ioseph ab Iordane contra Hiericho et aquas eius ab oriente solitudo quae ascendit de Hiericho ad montana Bethel ² et egreditur de Bethel Luzam transitque terminum Archiatharoth ³ et descendit ad occidentem iuxta terminum Ieflethi usque ad terminos Bethoron inferioris et Gazer finiunturque regiones eius mari Magno ⁴ possederuntque filii Ioseph Manasse et Ephraim ⁵ et factus est terminus filiorum Ephraim per cognationes suas et possessio eorum contra orientem Atharothadar usque Bethoron superiorem ⁶ egrediunturque confinia in mare Machmethath vero aquilonem respicit et circuit terminus contra orientem in Thanathselo et pertransit ab oriente Ianoe ⁷ descenditque de Ianoe in Atharoth et Noaratha et pervenit in Hiericho et egreditur ad Iordanem ⁸ de Taffua pertransitque contra mare in valle Harundineti suntque egressus eius in mare Salsissimum haec est possessio tribus filiorum Ephraim per familias suas ⁹ urbesque quae separatae

sunt filiis Ephraim in medio possessionis filiorum Manasse et villae earum ¹⁰ et non interfecerunt filii Ephraim Chananeum qui habitabat in Gazer habitavitque Chananeus in medio Ephraim usque in diem hanc tributarius

17 cecidit autem sors tribui Manasse ipse est enim primogenitus Ioseph Machir primogenito Manasse patri Galaad qui fuit vir pugnator habuitque possessionem Galaad et Basan ² et reliquis filiorum Manasse iuxta familias suas filiis Abiezer et filiis Elech et filiis Esrihel et filiis Sechem et filiis Ephher et filiis Semida isti sunt filii Manasse filii Ioseph mares per cognationes suas ³ Salphaad vero filio Ephher filii Galaad filii Machir filii Manasse non erant filii sed solae filiae quarum ista sunt nomina Maala et Noa Eglā et Melcha et Thersa ⁴ veneruntque in conspectu Eleazari sacerdotis et Iosue filii Nun et principum dicentes Dominus praecepit per manum Mosi ut daretur nobis possessio in medio fratrum nostrorum deditque eis iuxta imperium Domini possessionem in medio fratrum patris earum ⁵ et ceciderunt funiculi Manasse decem absque terra Galaad et Basan trans Iordanem ⁶ filiae enim Manasse possederunt hereditatem in medio filiorum eius terra autem Galaad cecidit in sortem filiorum Manasse qui reliqui erant ⁷ fuitque terminus Manasse ab Aser Machmathath quae respicit Sychem et egreditur ad dextram iuxta habitatores fontis Taffuae ⁸ etenim in sorte Manasse ceciderat terra Taffuae quae est iuxta terminos Manasse filiorum Ephraim ⁹ descenditque terminus vallis Harundineti in meridiem torrentis civitatum Ephraim quae in medio sunt urbium Manasse terminus Manasse ab aquilone torrentis et exitus eius pergīt ad mare ¹⁰ ita ut ab austro sit possessio Ephraim et ab aquilone Manasse et utramque claudat mare et coniungantur sibi in tribu Aser ab aquilone et in tribu Isachar ab oriente ¹¹ fuitque hereditas Manasse in Isachar et in Aser Bethsan et viculi eius et Ieblaam cum villulis suis et habitatores Dor cum oppidis suis habitatores quoque Hendor cum villulis suis similiterque habitatores Thanach cum villulis suis et habitatores Mageddo cum viculis suis et tertia pars urbis Nofeth ¹² nec potuerunt filii Manasse has subvertēre civitates sed coepit Chananeus habitare in terra ista ¹³ postquam autem convaluerunt filii Israhel subiecerunt Chananeos et fecerunt sibi tributarios nec interfecerunt eos ¹⁴ locutique sunt filii Ioseph ad Iosue atque dixerunt quare dedisti mihi possessionem sortis et funiculi unius cum sim tantae multitudinis et benedixerit mihi Dominus ¹⁵ ad quos Iosue ait si populus multus es ascende in silvam et succide tibi spatia in terra Ferezei et Rafaim quia angusta est tibi possessio montis Ephraim ¹⁶ cui responderunt filii Ioseph non poterimus ad montana conscendere cum ferreis curribus utantur Chananei qui habitant in terra campestri in qua sitae sunt Bethsan cum viculis suis et Iezrahel mediam possidens vallem ¹⁷ dixitque Iosue ad domum Ioseph Ephraim et Manasse populus multus es et magnae fortitudinis non habebis sortem unam ¹⁸ sed

transibis ad montem et succides tibi atque purgabis ad habitandum spatia et poteris ultra procedere cum subverteris Chananeum quem dicis ferreos habere currus et esse fortissimum

18 congregatique sunt omnes filii Israhel in Silo eis terra subiecta ² remanserant autem filiorum Israhel septem tribus quae necdum acceperant possessiones suas ³ ad quos Iosue ait usquequo marcetis ignavia et non intratis ad possidendam terram quam Dominus Deus patrum vestrorum dedit vobis ⁴ eligite de singulis tribubus ternos viros ut mittam eos et pergant atque circumeant terram et describant eam iuxta numerum uniuscuiusque multitudinis referantque ad me quod descripserint ⁵ dividite vobis terram in septem partes Iudas sit in terminis suis ab australi plaga et domus Ioseph ab aquilone ⁶ mediam inter hos terram in septem partes describite et huc venietis ad me ut coram Domino Deo vestro mittam vobis hic sortem ⁷ quia non est inter vos pars Levitarum sed sacerdotium Domini est eorum hereditas Gad autem et Ruben et dimidia tribus Manasse iam acceperant possessiones suas trans Iordanem ad orientalem plagam quas dedit eis Moses famulus Domini ⁸ cumque surrexissent viri ut pergerent ad describendam terram praecepit eis Iosue dicens circuite terram et describite eam ac revertimini ad me ut hic coram Domino Deo in Silo mittam vobis sortem ⁹ itaque perrexerunt et lustrantes eam in septem partes diviserunt scribes in volumine reversique sunt ad Iosue in castra Silo ¹⁰ qui misit sortes coram Domino in Silo divisitque terram filiis Israhel in septem partes ¹¹ et ascendit sors prima filiorum Benjamin per familias suas ut possiderent terram inter filios Iuda et filios Ioseph ¹² fuitque terminus eorum contra aquilonem ab Iordane pergens iuxta latus Hiericho septentrionalis plagae et inde contra occidentem ad montana conscendens et perveniens in solitudinem Bethaven ¹³ atque pertransiens iuxta Luzam ad meridiem ipsa est Bethel descenditque in Atharothaddar in montem qui est ad meridiem Bethoron inferioris ¹⁴ et inclinatur circumiens contra mare a meridie montis qui respicit Bethoron contra africanum suntque exitus eius in Cariathbaal quae vocatur et Cariathiarim urbem filiorum Iuda haec est plaga contra mare et occidentem ¹⁵ a meridie autem ex parte Cariathiarim egreditur terminus contra mare et pervenit usque ad fontem aquarum Nepthoa ¹⁶ descenditque in partem montis qui respicit vallem filiorum Ennom et est contra septentrionalem plagam in extrema parte vallis Rafaim descenditque Gehennom id est vallis Ennom iuxta latus Iebusei ad austrum et pervenit ad fontem Rogel ¹⁷ transiens ad aquilonem et egrediens ad Aensem id est fontem Solis ¹⁸ et pertransit usque ad tumulos qui sunt e regione ascensus Adommim descenditque ad Abenboen id est lapidem Boen filii Ruben et pertransit ex latere aquilonis ad campestria descenditque in planitiem ¹⁹ et praeteregitur contra aquilonem Bethagla suntque exitus

eius contra linguam maris Salsissimi ab aquilone in fine Iordanis ad australem plagam ²⁰ qui est terminus illius ab oriente haec est possessio filiorum Benjamin per terminos suos in circuitu et familias singulas ²¹ fueruntque civitates eius Hiericho et Bethagla et vallis Casis ²² Betharaba et Semaraim et Bethel ²³ Avim et Affara et Ofra ²⁴ villa Emona et Ofni et Gabee civitates duodecim et villae earum ²⁵ Gabaon et Rama et Beroth ²⁶ et Mesfe Cafera et Ammosa ²⁷ et Recem Iarafel et Tharala ²⁸ et Sela Eleph et Iebus quae est Hierusalem Gabaath et Cariath civitates quattuordecim et villae earum haec est possessio filiorum Benjamin iuxta familias suas

19 et egressa est sors secunda filiorum Symeon per cognationes suas fuitque hereditas ² eorum in medio possessionis filiorum Iuda Bersabee et Sabee et Molada ³ et Asersual Bala et Asem ⁴ et Heltholath Bethul Arma ⁵ et Seceleg et Bethmarchaboth Asersusa ⁶ et Bethlebaoth et Saroen civitates tredecim et villae earum ⁷ Ahin et Remmon et Athar et Asan civitates quattuor et villae earum ⁸ omnes viculi per circuitum urbium istarum usque ad Balaath Berrameth contra australem plagam haec est hereditas filiorum Symeon iuxta cognationes suas ⁹ in funiculo et possessione filiorum Iuda quia maior erat et idcirco possederunt filii Symeon in medio hereditatis eorum ¹⁰ cecidit quoque sors tertia filiorum Zabulon per cognationes suas et factus est terminus possessionis eorum usque Sarith ¹¹ ascenditque de mari et Medala ac pervenit in Deb-baseth usque ad torrentem qui est contra Iecennam ¹² et revertitur de Sarith contra orientem in fines Ceseleththabor et egreditur ad Dabereth ascenditque contra Iafie ¹³ et inde pertransit ad orientalem plagam Getthefer Etthacasin et egreditur in Remmon Ampthar et Noa ¹⁴ et circuit ad aquilonem et Nathon suntque egressus eius vallis Iepthahel ¹⁵ et Catheth et Nehalal et Semron et Iedala et Bethleem civitates duodecim et villae earum ¹⁶ haec est hereditas tribus filiorum Zabulon per cognationes suas urbes et viculi earum ¹⁷ Isachar egressa est sors quarta per cognationes suas ¹⁸ fuitque eius hereditas Hiezrahel et Chasaloth et Sunem ¹⁹ et Afaraim Seon et Anaarath ²⁰ et Rabbith et Cesion Abes ²¹ et Rameth et Engannim et Enadda et Bethfeses ²² et pervenit terminus usque Thabor et Seesima et Bethsemes eruntque exitus eius Iordanes civitates sedecim et villae earum ²³ haec est possessio filiorum Isachar per cognationes suas urbes et viculi earum ²⁴ cecidit sors quinta tribui filiorum Aser per cognationes suas ²⁵ fuitque terminus eorum Alchath et Oali et Beten et Axab ²⁶ Elmelech et Amaad et Messal et pervenit usque ad Carmelum maris et Siurlabanath ²⁷ ac revertitur contra orientem Bethdagon et pertransit usque Zabulon et vallem Iepthahel contra aquilonem in Bethemech et Neihel egrediturque ad levam Chabul ²⁸ et Achran et Roob et Amon et Canae usque ad Sidonem magnam ²⁹ revertiturque in Orma usque ad civitatem munitissimam Tyrum et usque Osa eruntque exitus eius in mare de funiculo Acziba ³⁰ et

Amma et Afec et Roob civitates viginti duae et villae earum ³¹ haec est possessio filiorum Aser per cognationes suas urbes et viculi earum ³² filiorum Nephtholim sexta pars cecidit per familias suas ³³ et coepit terminus de Heleb et Helon in Sananim et Adami quae est Neceb et Iebnahel usque Lecum et egressus eorum usque ad Iordanem ³⁴ revertiturque terminus contra occidentem in Aznoththabor atque inde egreditur in Ucoa et pertransit in Zabulon contra meridiem et in Aser contra occidentem et in Iuda ad Iordanem contra ortum solis ³⁵ civitates munitissimae Aseddim Ser et Ammath et Recchath Chenereth ³⁶ et Edema et Arama Asor ³⁷ et Cedese et Edrai Nasor ³⁸ et Ieron et Magdalel Horem et Bethanath et Bethsemes civitates decem et novem et villae earum ³⁹ haec est possessio tribus filiorum Nephthali per cognationes suas urbes et viculi earum ⁴⁰ tribui filiorum Dan per familias suas egressa est sors septima ⁴¹ et fuit terminus possessionis eius Saraa et Esthaol et Ahirsemes id est civitas Solis ⁴² Se-lebin et Ahialon et Iethela ⁴³ Helon et Themna et Acron ⁴⁴ Helthecan et Gebthon et Baalath ⁴⁵ Iud et Benebarach et Gethremmon ⁴⁶ aquae Hiercon et Areccon cum termino qui respicit Ioppen ⁴⁷ et ipso fine concluditur ascenderuntque filii Dan et pugnaverunt contra Lesem ceperuntque eam et percusserunt in ore gladii ac possederunt et habitaverunt in ea vocantes nomen eius Lesemdan ex nomine Dan patris sui ⁴⁸ haec est possessio tribus filiorum Dan per cognationes suas urbes et viculi earum ⁴⁹ cumque compleret terram sorte dividere singulis per tribus suas dederunt filii Israhel possessionem Iosue filio Nun in medio sui ⁵⁰ iuxta praeceptum Domini urbem quam postulavit Thamnathseraa in monte Ephraim et aedificavit civitatem habitavitque in ea ⁵¹ hae sunt possessiones quas sorte diviserunt Eleazar sacerdos et Iosue filius Nun et principes familiarum ac tribuum filiorum Israhel in Silo coram Domino ad ostium tabernaculi testimonii partitque sunt terram

20 et locutus est Dominus ad Iosue dicens loquere filiis Israhel et dic eis ² separate urbes fugitivorum de quibus locutus sum ad vos per manum Mosi ³ ut confugiat ad eas quicumque animam percusserit nescius et possit evadere iram proximi qui ultor est sanguinis ⁴ cum ad unam harum confugerit civitatum stabitque ante portam civitatis et loquetur senioribus urbis illius ea quae se conprobennt innocentem sicque suscipient eum et dabunt ei locum ad habitandum ⁵ cumque ultor sanguinis eum fuerit persecutus non tradent in manus eius quia ignorans percussit proximum eius nec ante biduum triduumve eius probatur inimicus ⁶ et habitabit in civitate illa donec stet ante iudicium causam reddens facti sui et moriatur sacerdos magnus qui fuerit in illo tempore tunc revertetur homicida et ingredietur civitatem et domum suam de qua fugerat ⁷ decreveruntque Cedese in Galilea montis Nephthali et Sychem in monte Ephraim et Cariatharbe ipsa est Hebron in monte Iuda ⁸ et trans Iordanem contra orientalem plagam Hiericho statuerunt Bosor

quae sita est in campestri solitudine de tribu Ruben et Ramoth in Galaad de tribu Gad et Gaulon in Basan de tribu Manasse ⁹ hae civitates constitutae sunt cunctis filiis Israhel et advenis qui habitant inter eos ut fugeret ad eas qui animam nescius percussisset et non moreretur in manu proximi effusum sanguinem vindicare cupientis donec staret ante populum expositurus causam suam

21 accesseruntque principes familiarum Levi ad Eleazar sacerdotem et Iosue filium Nun et ad duces cognationum per singulas tribus filiorum Israhel ² locutique sunt ad eos in Silo terrae Chanaan atque dixerunt Dominus praecepit per manum Mosi ut darentur nobis urbes ad habitandum et suburbana earum ad alenda iumenta ³ dederuntque filii Israhel de possessionibus suis iuxta imperium Domini civitates et suburbana earum ⁴ egressaque est sors in familiam Caath filiorum Aaron sacerdotis de tribubus Iuda et Symeon et Benjamin civitates tredecim ⁵ et reliquis filiorum Caath id est Levitis qui superflui erant de tribubus Ephraim et Dan et dimidia tribu Manasse civitates decem ⁶ porro filiis Gerson egressa est sors ut acciperent de tribubus Isachar et Aser et Nephthim dimidiaque tribu Manasse in Basan civitates numero tredecim ⁷ et filiis Merari per cognationes suas de tribubus Ruben et Gad et Zabulon urbes duodecim ⁸ dederuntque filii Israhel Levitis civitates et suburbana earum sicut praecepit Dominus per manum Mosi singulis sorte tribuentes ⁹ de tribubus filiorum Iuda et Symeon dedit Iosue civitates quarum ista sunt nomina ¹⁰ filiis Aaron per familias Caath levitici generis prima enim sors illis egressa est ¹¹ Cariatharbe patris Enach quae vocatur Hebron in monte Iuda et suburbana eius per circuitum ¹² agros vero et villas eius dederat Chaleb filio Iepphone ad possidendum ¹³ dedit ergo filiis Aaron sacerdotis Hebron confugii civitatem ac suburbana eius et Lebnam cum suburbanis suis ¹⁴ et Iether et Isthimon ¹⁵ et Helon Dabir ¹⁶ et Ahin et Iethan et Bethseme cum suburbanis suis civitates novem de tribubus ut dictum est duabus ¹⁷ de tribu autem filiorum Benjamin Gabaon et Gabee ¹⁸ et Anathoth et Almon cum suburbanis suis civitates quattuor ¹⁹ omnes simul civitates filiorum Aaron sacerdotis tredecim cum suburbanis suis ²⁰ reliquis vero per familias filiorum Caath levitici generis haec est data possessio ²¹ de tribu Ephraim urbs confugii Sychem cum suburbanis suis in monte Ephraim et Gazer ²² et Cepsain et Bethoron cum suburbanis suis civitates quattuor ²³ de tribu quoque Dan Elthece et Gebbethon ²⁴ et Ahialon et Gethremmon cum suburbanis suis civitates quattuor ²⁵ porro de dimidia tribu Manasse Thanach et Gethremmon cum suburbanis suis civitates duae ²⁶ omnes civitates decem et suburbana earum datae sunt filiis Caath inferioris gradus ²⁷ filiis quoque Gerson levitici generis dedit de dimidia tribu Manasse confugii civitatem Gaulon in Basan et Bosram cum suburbanis suis civitates duas ²⁸ porro de tribu Isachar Cesion et Dabereth ²⁹ et Iaramoth et Engannim cum

suburbanis suis civitates quattuor ³⁰ de tribu autem Aser Masal et Abdon ³¹ et Elacoth et Roob cum suburbanis suis civitates quattuor ³² de tribu quoque Nephthali civitatem confugii Cedus in Galilea et Ammothdor et Charthan cum suburbanis suis civitates tres ³³ omnes urbes familiarum Gerson tredecim cum suburbanis suis ³⁴ filiis autem Merari Levitis inferioris gradus per familias suas data est de tribu Zabulon Iechenam et Chartha ³⁵ et Damna et Nalol civitates quattuor cum suburbanis suis ³⁶ [de tribu quoque Ruben civitates confugii Bosor in solitudine ³⁷ et Cedson et Misor et Ocho civitates quattuor cum suburbanis suis] ³⁸ et de tribu Gad civitates confugii Ramoth in Galaad et Manaim ³⁹ et Esebon et Iazer civitates quattuor cum suburbanis suis ⁴⁰ omnes urbes filiorum Merari per familias et cognationes suas duodecim ⁴¹ itaque universae civitates Levitarum in medio possessionis filiorum Israhel fuerunt quadraginta octo ⁴² cum suburbanis suis singulae per familias distributae ⁴³ deditque Dominus Israheli omnem terram quam traditum se patribus eorum iuraverat et possederunt illam atque habitaverunt in ea ⁴⁴ dataque est ab eo pax in omnes per circuitum nationes nullusque eis hostium resistere ausus est sed cuncti in eorum dicionem redacti sunt ⁴⁵ ne unum quidem verbum quod illis praestaturum se esse promiserat irritum fuit sed rebus expleta sunt omnia

22 eodem tempore vocavit Iosue Rubenitas et Gadditas et dimidiam tribum Manasse ² dixitque ad eos fecistis omnia quae vobis praecepit Moses famulus Domini mihi quoque in omnibus oboedistis ³ nec reliquistis fratres vestros longo tempore usque in praesentem diem custodientes imperium Domini Dei vestri ⁴ quia igitur dedit Dominus Deus vester fratribus vestris quietem ac pacem sicut pollicitus est revertimini et ite in tabernacula vestra et in terram possessionis quam tradidit vobis Moses famulus Domini trans Iordanem ⁵ ita dumtaxat ut custodiatis adtente et opere conpleatis mandatum et legem quam praecepit vobis Moses servus Domini ut diligatis Dominum Deum vestrum et ambuletis in omnibus viis eius et observetis mandata illius adhereatisque ei ac servietis in omni corde et in omni anima vestra ⁶ benedixitque eis Iosue et dimisit eos qui reversi sunt in tabernacula sua ⁷ tribui autem Manasse mediae possessionem Moses dederat in Basan et idcirco mediae quae superfuit dedit Iosue sortem inter ceteros fratres suos trans Iordanem ad occidentalem eius plagam cumque dimitteret eos in tabernacula sua et benedixisset illis ⁸ dixit ad eos in multa substantia atque divitiis revertimini ad sedes vestras cum argento et auro aere ac ferro et veste multiplici dividite praedam hostium cum fratribus vestris ⁹ reversique sunt et abierunt filii Ruben et filii Gad et dimidia tribus Manasse a filiis Israhel de Silo quae sita est in Chanaan ut intrarent Galaad terram possessionis suae quam obtinuerant iuxta imperium Domini in manu Mosi ¹⁰ cumque venissent ad tumulos Iordanis in terra Chanaan aedifi-

caverunt iuxta Iordanem altare infinitae magnitudinis ¹¹ quod cum audissent filii Israhel et ad eos certi nuntii detulissent aedificasse filios Ruben et Gad et dimidia tribus Manasse altare in terra Chanaan super Iordanis tumulos contra filios Israhel ¹² convenerunt omnes in Silo ut ascenderent et dimicarent contra eos ¹³ et interim miserunt ad illos in terram Galaad Finees filium Eleazar sacerdotem ¹⁴ et decem principes cum eo singulos de tribubus singulis ¹⁵ qui venerunt ad filios Ruben et Gad et dimidia tribus Manasse in terram Galaad dixeruntque ad eos ¹⁶ haec mandat omnis populus Domini quae est ista transgressio cur reliquistis Dominum Deum Israhel aedificantes altare sacrilegum et a cultu illius recedentes ¹⁷ an parum vobis est quod peccastis in Beelphegor et usque in praesentem diem macula huius sceleris in nobis permanet multum de populo corruerunt ¹⁸ et vos hodie reliquistis Dominum et cras in universum Israhel eius ira desaeviet ¹⁹ quod si putatis inmundam esse terram possessionis vestrae transite ad terram in qua tabernaculum Domini est et habitate inter nos tantum ut a Domino et a nostro consortio non recedatis aedificato altari praeter altare Domini Dei vestri ²⁰ nonne Achan filius Zare praeteriit mandatum Domini et super omnem populum Israhel ira eius incubuit et ille erat unus homo atque utinam solus perisset in scelere suo ²¹ responderuntque filii Ruben et Gad et dimidia tribus Manasse principibus legationis Israhel ²² fortissimus Deus Dominus fortissimus Deus Dominus ipse novit et Israhel simul intelleget si praevaricationis animo hoc altare construximus non custodiat nos sed puniat in praesenti ²³ et si ea mente fecimus ut holocausta et sacrificium et pacificas victimas super eo inponeremus ipse quaerat et iudicet ²⁴ et non ea magis cogitatione atque tractatu ut diceremus cras dicent filii vestri filiis nostris quid vobis et Domino Deo Israhel ²⁵ terminum posuit Dominus inter nos et vos o filii Ruben et filii Gad Iordanem fluvium et idcirco partem non habetis in Domino et per hanc occasionem avertent filii vestri filios nostros a timore Domini putavimus itaque melius ²⁶ et diximus extruamus nobis altare non in holocausta neque ad victimas offerendas ²⁷ sed in testimonium inter nos et vos et subolem nostram vestramque progeniem ut serviamus Domino et iuris nostri sit offerre holocausta et victimas et pacificas hostias et nequaquam dicant cras filii vestri filiis nostris non est vobis pars in Domino ²⁸ quod si voluerint dicere respondebunt eis ecce altare Domini quod fecerunt patres nostri non in holocausta neque in sacrificium sed in testimonium vestrum ac nostrum ²⁹ absit a nobis hoc scelus ut recedamus a Domino et eius vestigia relinquamus extracto altari ad holocausta et sacrificia et victimas offerendas praeter altare Domini Dei nostri quod extructum est ante tabernaculum eius ³⁰ quibus auditis Finees sacerdos et principes legationis Israhel qui erant cum eo placati sunt et verba filiorum Ruben et Gad et dimidia tribus Manasse libentissime susceperunt ³¹ dixitque Finees filius Eleazari sacerdos ad eos nunc

scimus quod nobiscum sit Dominus quoniam alieni estis a praevaricatione hac et liberastis filios Israhel de manu Domini ³² reversusque est cum principibus a filiis Ruben et Gad de terra Galaad finium Chanaan ad filios Israhel et rettulit eis ³³ placuitque sermo cunctis audientibus et laudaverunt Deum filii Israhel et nequaquam ultra dixerunt ut ascenderent contra eos atque pugnarent et delerent terram possessionis eorum ³⁴ vocaveruntque filii Ruben et filii Gad altare quod extruxerant Testimonium nostrum quod Dominus ipse sit Deus

23 evoluto autem multo tempore postquam pacem Dominus dederat Israheli subiectis in gyro nationibus universis et Iosue iam longo et perennili aetatis ² vocavit Iosue omnem Israhalem maioresque natu et principes ac duces et magistros dixitque ad eos ego senui et progressioris aetatis sum ³ vosque cernitis omnia quae fecerit Dominus Deus vester cunctis per circuitum nationibus quomodo pro vobis ipse pugnaverit ⁴ et nunc quia vobis sorte divisit omnem terram ab orientali parte Iordanis usque ad mare Magnum multaeque adhuc supersunt nationes ⁵ Dominus Deus vester disperdet eas et auferet a facie vestra et possidebitis terram sicut vobis pollicitus est ⁶ tantum confortamini et estote solliciti ut custodiatis cuncta quae scripta sunt in volumine legis Mosi et non declinetis ab eis nec ad dextram nec ad sinistram ⁷ ne postquam intraveritis ad gentes quae inter vos futurae sunt iuretis in nomine deorum earum et serviatis eis et adoretis illos ⁸ sed adhereatis Domino Deo vestro quod fecistis usque in diem hanc ⁹ et tunc auferet Dominus in conspectu vestro gentes magnas et robustissimas et nullus vobis resistere poterit ¹⁰ unus e vobis persequetur hostium mille viros quia Dominus Deus vester pro vobis ipse pugnabit sicut pollicitus est ¹¹ hoc tantum diligentissime praecavete ut diligatis Dominum Deum vestrum ¹² quod si volueritis gentium harum quae inter vos habitant erroribus adherere et cum eis miscere conubia atque amicitias copulare ¹³ iam nunc scitote quod Dominus Deus vester non eas deleat ante faciem vestram sed sint vobis in foveam ac laqueum et offendiculum ex latere vestro et sudes in oculis vestris donec vos auferat atque disperdat de terra hac optima quam tradidit vobis ¹⁴ en ego hodie ingrediar viam universae terrae et toto animo cognoscetis quod de omnibus verbis quae se Dominus praestaturum nobis esse pollicitus est unum non praeterierit in cassum ¹⁵ sicut ergo implevit opere quod promisit et prospera cuncta venerunt sic adducet super vos quicquid malorum comminatus est donec vos auferat atque disperdat de terra hac optima quam tradidit vobis ¹⁶ eo quod praeterieritis pactum Domini Dei vestri quod pepigit vobiscum et servieritis diis alienis et adoraveritis eos cito atque velociter consurget in vos furor Domini et auferemini de terra hac optima quam tradidit vobis

24 congregavitque Iosue omnes tribus Israhel in Sychem et vocavit maiores natu ac principes et

iudices et magistros steteruntque in conspectu Domini² et ad populum sic locutus est haec dicit Dominus Deus Israhel trans fluvium habitaverunt patres vestri ab initio Thare pater Abraham et Nahor servieruntque diis alienis³ tuli ergo patrem vestrum Abraham de Mesopotamiae finibus et adduxi eum in terram Chanaan multiplicavique semen eius⁴ et dedi ei Isaac illique rursum dedi Iacob et Esau e quibus Esau dedi montem Seir ad possidendum Iacob vero et filii eius descenderunt in Aegyptum⁵ misique Mosen et Aaron et percussi Aegyptum multis signis atque portentis⁶ eduxique vos et patres vestros de Aegypto et venistis ad mare persecutique sunt Aegyptii patres vestros cum curribus et equitatu usque ad mare Rubrum⁷ clamaverunt autem ad Dominum filii Israhel qui posuit tenebras inter vos et Aegyptios et adduxit super eos mare et operuit illos viderunt oculi vestri cuncta quae in Aegypto fecerim et habitastis in solitudine multo tempore⁸ et introduxi vos ad terram Amorrei qui habitabat trans Iordanem cumque pugnarent contra vos tradidi eos in manus vestras et possedistis terram eorum atque interfecistis illos⁹ surrexit autem Balac filius Sepphor rex Moab et pugnavit contra Israhel misitque et vocavit Balaam filium Beor ut malediceret vobis¹⁰ et ego nolui audire eum sed e contrario per illum benedixi vobis et liberavi vos de manu eius¹¹ transistisque Iordanem et venistis ad Hiericho pugnaveruntque contra vos viri civitatis eius Amorreus et Ferezeus et Chananeus et Hettheus et Gergeseus et Eveus et Iebuseus et tradidi illos in manus vestras¹² misique ante vos crabrones et eieci eos de locis suis duos reges Amorreorum non in gladio et arcu tuo¹³ dedique vobis terram in qua non laborastis et urbes quas non aedificastis ut habitaretis in eis vineas et oliveta quae non plantastis¹⁴ nunc ergo timete Dominum et servite ei perfecto corde atque verissimo et auferte deos quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia et in Aegypto ac servite Domino¹⁵ sin autem malum vobis videtur ut Domino serviatis optio vobis datur eligite hodie quod placet cui potissimum servire debeatis utrum diis quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia an diis Amorreorum in quorum terra habitatis ego autem et domus mea serviemus Domino¹⁶ responditque populus et ait absit a nobis ut

relinquamus Dominum et serviamus diis alienis¹⁷ Dominus Deus noster ipse eduxit nos et patres nostros de terra Aegypti de domo servitutis fecitque videntibus nobis signa ingentia et custodivit nos in omni via per quam ambulavimus et in cunctis populis per quos transivimus¹⁸ et eiecit universas gentes Amorreum habitatorem terrae quam nos intravimus serviemus igitur Domino quia ipse est Deus noster¹⁹ dixitque Iosue ad populum non poteritis servire Domino Deus enim sanctus et fortis aemulator est nec ignoscet sceleribus vestris atque peccatis²⁰ si dimiseritis Dominum et servieritis diis alienis convertet se et adfliget vos atque subvertet postquam vobis praestiterit bona²¹ dixitque populus ad Iosue nequaquam ita ut loqueris erit sed Domino serviemus²² et Iosue ad populum testes inquit vos estis quia ipsi elegeritis vobis Dominum ut serviatis ei responderuntque testes²³ nunc ergo ait auferte deos alienos de medio vestrum et inclinate corda vestra ad Dominum Deum Israhel²⁴ dixitque populus ad Iosue Domino Deo nostro serviemus oboedientes praeceptis eius²⁵ percussit igitur Iosue in die illo foedus et proposuit populo praecepta atque iudicia in Sychem²⁶ scripsitque omnia verba haec in volumine legis Dei et tulit lapidem pergrandem posuitque eum subter quercum quae erat in sanctuario Domini²⁷ et dixit ad omnem populum en lapis iste erit vobis in testimonium quod audierit omnia verba Domini quae locutus est vobis ne forte postea negare velitis et mentiri Domino Deo vestro²⁸ dimisitque populum singulos in possessionem suam²⁹ et post haec mortuus est Iosue filius Nun servus Domini centum decem annorum³⁰ sepelieruntque eum in finibus possessionis suae in Thamnathsare quae sita est in monte Ephraim a septentrionali parte montis Gaas³¹ servivitque Israhel Domino cunctis diebus Iosue et seniorum qui longo vixerunt tempore post Iosue et qui noverant omnia opera Domini quae fecerat in Israhel³² ossa quoque Ioseph quae tulerant filii Israhel de Aegypto sepelierunt in Sychem in parte agri quem emerat Iacob a filiis Emmor patris Sychem centum novellis ovibus et fuit in possessione filiorum Ioseph³³ Eleazar quoque filius Aaron mortuus est et sepelierunt eum in Gaab Finees filii eius quae data est ei in monte Ephraim

Iudicum

1 post mortem Iosue consuluerunt filii Israhel Dominum dicentes quis ascendet ante nos contra Chananeum et erit dux belli 2 dixitque Dominus Iudas ascendet ecce tradidi terram in manus eius 3 et ait Iudas Symeoni fratri suo ascende mecum in sorte mea et pugna contra Chananeum ut et ego pergam tecum in sorte tua et abiit cum eo Symeon 4 ascenditque Iudas et tradidit Dominus Chananeum ac Ferezeum in manus eorum et percusserunt in Bezec decem milia virorum 5 inveneruntque Adonibezec in Bezec et pugnaverunt contra eum ac percusserunt Chananeum et Ferezeum 6 fugit autem Adonibezec quem secuti comprehenderunt caesis summitatibus manuum eius ac pedum 7 dixitque Adonibezec septuaginta reges amputatis manuum ac pedum summitatibus colligebant sub mensa mea ciborum reliquias sicut feci ita reddidit mihi Deus adduxeruntque eum in Hierusalem et ibi mortuus est 8 obpugnantes ergo filii Iuda Hierusalem ceperunt eam et percusserunt in ore gladii tradentes cunctam incendio civitatem 9 et postea descendentes pugnaverunt contra Chananeum qui habitabat in montanis et ad meridiem et in campestribus 10 pergensque Iudas contra Chananeum qui habitabat in Hebron cui nomen fuit antiquitus Cariatharbe percussit Sisai et Ahiman et Tholmai 11 atque inde profectus abiit ad habitatores Dabir cuius nomen vetus erat Cariathsepher id est civitas Litterarum 12 dixitque Chaleb qui percusserit Cariathsepher et vastaverit eam dabo ei Axam filiam meam uxorem 13 cumque cepisset eam Othonihel filius Cenez frater Chaleb minor dedit ei filiam suam coniugem 14 quam pergentem in itinere monuit vir suus ut peteret a patre suo agrum quae cum suspirasset sedens asino dixit ei Chaleb quid habes 15 at illa respondit da mihi benedictionem quia terram arentem dedisti mihi da et inriguam aquis dedit ergo ei Chaleb inriguum superius et inriguum inferius 16 filii autem Cinei cognati Mosi ascenderunt de civitate Palmarum cum filiis Iuda in desertum sortis eius quod est ad meridiem Arad et habitaverunt cum eo 17 abiit autem Iudas cum Symeone fratre suo et percusserunt simul Chananeum qui habitabat in Sephath et interfecerunt eum vocatumque est nomen urbis Horma id est anathema 18 cepitque Iudas Gazam cum finibus suis et Ascalonem atque Accaron cum terminis suis 19 fuitque Dominus cum Iuda et montana possedit nec potuit delere habitatores vallis quia falcatibus curribus abundabant 20 dederuntque Chaleb Hebron sicut dixerat Moses qui delevit ex ea tres filios Enach 21 Iebuseum autem habitatorem Hierusalem non deleverunt

filii Benjamin habitavitque Iebuseus cum filiis Benjamin in Hierusalem usque in praesentem diem 22 domus quoque Ioseph ascendit in Bethel fuitque Dominus cum eis 23 nam cum obsiderent urbem quae prius Luza vocabatur 24 viderunt hominem egredientem de civitate dixeruntque ad eum ostende nobis introitum civitatis et faciemus tecum misericordiam 25 qui cum ostendisset eis percusserunt urbem in ore gladii hominem autem illum et omnem cognationem eius dimiserunt 26 qui dimissus abiit in terram Etthim et aedificavit ibi civitatem vocavitque eam Luzam quae ita appellatur usque in praesentem diem 27 Manasses quoque non delevit Bethsan et Thanach cum viculis suis et habitatores Dor et Ieblaam et Mageddo cum viculis suis coepitque Chananeus habitare cum eis 28 postquam autem confortatus est Israhel fecit eos tributarios et delere noluit 29 Ephraim etiam non interfecit Chananeum qui habitabat in Gazer sed habitavit cum eo 30 Zabulon non delevit habitatores Cetron et Naalon sed habitavit Chananeus in medio eius factusque est ei tributarius 31 Aser quoque non delevit habitatores Achcho et Sidonis Alab et Achazib et Alba et Afec et Roob 32 habitavitque in medio Chananei habitatoris illius terrae nec interfecit eum 33 Nephthali non delevit habitatores Bethsemes et Bethanath et habitavit inter Chananeum habitatorem terrae fueruntque ei Bethsemitae et Bethanitae tributarii 34 artavitque Amorreus filios Dan in monte nec dedit eis locum ut ad planiora descenderent 35 habitavitque in monte Hares quod interpretatur testaceo in Ahilon et Salabim et adgravata est manus domus Ioseph factusque est ei tributarius 36 fuit autem terminus Amorrei ab ascensu Scorpionis Petra et superiora loca 2 ascenditque angelus Domini de Galgal ad locum Flentium et ait eduxi vos de Aegypto et introduxi in terram pro qua iuravi patribus vestris et pollicitus sum ut non facerem irritum pactum meum vobiscum in sempiternum 2 ita dumtaxat ut non feriretis foedus cum habitatoribus terrae huius et aras eorum subverteretis et nolulistis audire vocem meam cur hoc fecistis 3 quam ob rem nolui delere eos a facie vestra ut habeatis hostes et dii eorum sint vobis in ruinam 4 cumque loqueretur angelus Domini verba haec ad omnes filios Israhel elevaverunt vocem suam et flevērunt 5 et vocatum est nomen loci illius Flentium sive Lacrimarum immolaveruntque ibi hostias Domino 6 dimisit ergo Iosue populum et abierunt filii Israhel unusquisque in possessionem suam ut obtinerent eam 7 servieruntque Domino cunctis diebus eius et se-

niorum qui longo post eum vixerunt tempore et noverant omnia opera Domini quae fecerat cum Israhel ⁸ mortuus est autem Iosue filius Nun famulus Domini centum et decem annorum ⁹ et sepelierunt eum in finibus possessionis suae in Thamnathsare in monte Ephraim a septentrionali plaga montis Gaas ¹⁰ omnisque illa generatio congregata est ad patres suos et surrexerunt alii qui non noverant Dominum et opera quae fecerat cum Israhel ¹¹ feceruntque filii Israhel malum in conspectu Domini et servierunt Baalim ¹² ac dimiserunt Dominum Deum patrum suorum qui eduxerat eos de terra Aegypti et secuti sunt deos alienos deos quoque populorum qui habitabant in circuitu eorum et adoraverunt eos et ad iracundiam concitaverunt Dominum ¹³ dimittentes eum et servientes Baal et Astharoth ¹⁴ iratusque Dominus contra Israhel tradidit eos in manibus diripientium qui ceperunt eos et vendiderunt hostibus qui habitabant per gyrum nec potuerunt resistere adversariis suis ¹⁵ sed quocumque pergere voluissent manus Domini erat super eos sicut locutus est et iuravit eis et vehementer adflicti sunt ¹⁶ suscitavitque Dominus iudices qui liberarent eos de vastantium manibus sed nec illos audire voluerunt ¹⁷ fornicantes cum diis alienis et adorantes eos cito deseruerunt viam per quam ingressi fuerant patres eorum et audientes mandata Domini omnia fecere contraria ¹⁸ cumque Dominus iudices suscitaret in diebus eorum flectebatur misericordia et audiebat adflictorum gemitus et liberabat eos de caede vastantium ¹⁹ postquam autem mortuus esset iudex revertebantur et multo maiora faciebant quam fecerant patres sui sequentes deos alienos et servientes eis et adorantes illos non dimiserunt adinventiones suas et viam durissimam per quam ambulare consueverant ²⁰ iratusque est furor Domini in Israhel et ait quia irritum fecit gens ista pactum meum quod pepigeram cum patribus eorum et vocem meam audire contempsit ²¹ et ego non delebo gentes quas dimisit Iosue et mortuus est ²² ut in ipsis experiar Israhel utrum custodiant viam Domini et ambulent in ea sicut custodierunt patres eorum an non ²³ dimisit ergo Dominus omnes has nationes et cito subvertere noluit nec tradidit in manibus Iosue

3 hae sunt gentes quas Dominus dereliquit ut erudiret in eis Israhelem et omnes qui non noverant bella Chananeorum ² et postea discerent filii eorum certare cum hostibus et habere consuetudinem proeliandi ³ quinque satrapas Philisthinorum omnemque Chananeum et Sidonium atque Eveum qui habitabat in monte Libano de monte Baalhermon usque ad introitum Emath ⁴ dimisitque eos ut in ipsis experiretur Israhelem utrum audiret mandata Domini quae praeceperat patribus eorum per manum Mosi an non ⁵ itaque filii Israhel habitaverunt in medio Chananei et Hetthei et Amorrei et Ferezei et Evei et Iebusei ⁶ et duxerunt uxores filias eorum ipsique filias suas eorum filiis tradiderunt et servierunt diis eorum ⁷ feceruntque malum in conspectu Domini et obliti sunt Dei sui servientes Baalim et Astharoth ⁸ iratusque

Dominus contra Israhel tradidit eos in manus Chusanrasathaim regis Mesopotamiae servieruntque ei octo annis ⁹ et clamaverunt ad Dominum qui suscitavit eis salvatorem et liberavit eos Othonihel videlicet filium Cenez fratrem Chaleb minorem ¹⁰ fuitque in eo spiritus Domini et iudicavit Israhel egressusque est ad pugnam et tradidit Dominus in manu eius Chusanrasathaim regem Syriae et oppressit eum ¹¹ quievitque terra quadraginta annis et mortuus est Othonihel filius Cenez ¹² addiderunt autem filii Israhel facere malum in conspectu Domini qui confortavit adversum eos Eglon regem Moab quia fecerunt malum in conspectu eius ¹³ et copulavit ei filios Ammon et Amalech abiitque et percussit Israhel atque possedit urbem Palmarum ¹⁴ servieruntque filii Israhel Eglon regi Moab decem et octo annis ¹⁵ et postea clamaverunt ad Dominum qui suscitavit eis salvatorem vocabulo Ahoth filium Gera filii Iemini qui utraque manu utebatur pro dextera miseruntque filii Israhel per illum munera Eglon regi Moab ¹⁶ qui fecit sibi gladium ancipitem habentem in medio capulum longitudinis palmae manus et accinctus est eo subter sagum in dextro femore ¹⁷ obtulitque munera Eglon regi Moab erat autem Eglon crassus nimis ¹⁸ cumque obtulisset ei munera prosecutus est socios qui cum eo venerant ¹⁹ et reversus de Galgalis ubi erant idola dixit ad regem verbum secretum habeo ad te o rex et ille imperavit silentium egressisque omnibus qui circa eum erant ²⁰ ingressus est Ahoth ad eum sedebat autem in aestivo cenaculo solus dixitque verbum Dei habeo ad te qui statim surrexit de throno ²¹ extenditque Ahoth manum sinistram et tulit sicam de dextro femore suo infixitque eam in ventre eius ²² tam valide ut capulus ferrum sequeretur in vulnere ac pinguis adipe stringeretur nec eduxit gladium sed ita ut percusserat reliquit in corpore statimque per secreta naturae alvi stercora proruperunt ²³ Ahoth autem clausis diligentissime ostiis cenaculi et obfirmatis sera ²⁴ per posticam egressus est servique regis ingressi viderunt clausas fores cenaculi atque dixerunt forsitan purgat alvum in aestivo cubiculo ²⁵ expectantesque diu donec erubescerent et videntes quod nullus aperiret tulerunt clavem et aperientes invenerunt dominum suum iacentem in terra mortuum ²⁶ Ahoth autem dum illi turbarentur effugit et pertransiit locum Idolorum unde reversus fuerat venitque in Seirath ²⁷ et statim insonuit bucina in monte Ephraim descenderuntque cum eo filii Israhel ipso in fronte gradiente ²⁸ qui dixit ad eos sequimini me tradidit enim Dominus inimicos nostros Moabitas in manus nostras descenderuntque post eum et occupaverunt vada Iordanis quae transmittunt in Moab et non dimiserunt transire quemquam ²⁹ sed percusserunt Moabitas in tempore illo circiter decem milia omnes robustos et fortes viros nullus eorum evadere potuit ³⁰ humiliatusque est Moab die illo sub manu Israhel et quievit terra octoginta annis ³¹ post hunc fuit Samgar filius Anath qui percussit de Philisthim sescentos viros vomere et ipse quoque defendit Israhel

4 addideruntque filii Israhel facere malum in conspectu Domini post mortem Ahoth ² et tradidit illos Dominus in manu Iabin regis Chanaan qui regnavit in Asor habuitque ducem exercitus sui nomine Sisaram ipse autem habitabat in Aroseth gentium ³ clamaveruntque filii Israhel ad Dominum nongentos enim habebat falcatos currus et per viginti annos vehementer oppresserat eos ⁴ erat autem Debbora prophetis uxor Lapidoth quae iudicabat populum in illo tempore ⁵ et sedebat sub palma quae nomine illius vocabatur inter Rama et Bethel in monte Ephraim ascendebantque ad eam filii Israhel in omne iudicium ⁶ quae misit et vocavit Barac filium Abinoem de Cedus Nephtalim dixitque ad eum praecepit tibi Dominus Deus Israhel vade et duc exercitum in montem Thabor tollesque tecum decem milia pugnatorum de filiis Nephtalim et de filiis Zabulon ⁷ ego autem ducam ad te in loco torrentis Cison Sisaram principem exercitus Iabin et currus eius atque omnem multitudinem et tradam eos in manu tua ⁸ dixitque ad eam Barac si venis mecum vadam si nolueris venire non pergam ⁹ quae dixit ad eum ibo quidem tecum sed in hac vice tibi victoria non reputabitur quia in manu mulieris tradetur Sisara surrexit itaque Debbora et perrexit cum Barac in Cedus ¹⁰ qui accitis Zabulon et Nephtalim ascendit cum decem milibus pugnatorum habens Debboram in comitatu suo ¹¹ Aber autem Cineus recesserat quondam a ceteris Cineis fratribus suis filiis Obab cognati Mosi et tetenderat tabernacula usque ad vallem quae vocatur Sennim et erat iuxta Cedus ¹² nuntiatumque est Sisarae quod ascendisset Barac filius Abinoem in montem Thabor ¹³ et congregavit nongentos falcatos currus omnemque exercitum de Aroseth gentium ad torrentem Cison ¹⁴ dixitque Debbora ad Barac surge haec est enim dies in qua tradidit Dominus Sisaram in manus tuas en ipse dux est tuus descendit itaque Barac de monte Thabor et decem milia pugnatorum cum eo ¹⁵ perterruitque Dominus Sisaram et omnes currus eius universamque multitudinem in ore gladii ad conspectum Barac in tantum ut Sisara de curru desiliens pedibus fugeret ¹⁶ et Barac persequeretur fugientes currus et exercitum usque ad Aroseth gentium et omnis hostium multitudo usque ad internicionem caderet ¹⁷ Sisara autem fugiens pervenit ad tentorium Iahel uxoris Aber Cinei erat enim pax inter Iabin regem Asor et domum Aber Cinei ¹⁸ egressa igitur Iahel in occursum Sisarae dixit ad eum intra ad me domine mi intra ne timeas qui ingressus tabernaculum eius et opertus ab ea pallio ¹⁹ dixit ad eam da mihi obsecro paululum aquae quia valde sitio quae aperuit utrem lactis et dedit ei bibere et operuit illum ²⁰ dixitque Sisara ad eam sta ante ostium tabernaculi et cum venerit aliquis interrogans te et dicens numquid hic est aliquis respondebis nullus est ²¹ tulit itaque Iahel uxor Aber clavum tabernaculi adsumens pariter malleum et ingressa abscondite et cum silentio posuit supra tempus capitis eius clavum percussumque malleo defixit in cerebrum usque ad

terram qui soporem morti socians defecit et mortuus est ²² et ecce Barac sequens Sisaram veniebat egressaque Iahel in occursum eius dixit ei veni et ostendam tibi virum quem quaeris qui cum intrasset ad eam vidit Sisaram iacentem mortuum et clavum infixum in tempore eius ²³ humiliavit ergo Deus in die illo Iabin regem Chanaan coram filiis Israhel ²⁴ qui crescebant cotidie et forti manu opprimebant Iabin regem Chanaan donec delerent eum

5 cecineruntque Debbora et Barac filius Abinoem in die illo dicentes ² qui sponte obtulistis de Israhel animas vestras ad periculum benedicite Domino ³ audite reges percipite auribus principes ego sum ego sum quae Domino canam psallam Domino Deo Israhel ⁴ Domine cum exires de Seir et transires per regiones Edom terra mota est caelique ac nubes stillaverunt aquis ⁵ montes fluxerunt a facie Domini et Sinai a facie Domini Dei Israhel ⁶ in diebus Samgar filii Anath in diebus Iahel quieverunt semitae et qui ingrediebantur per eas ambulaverunt per calles devios ⁷ cessaverunt fortes in Israhel et quieverunt donec surgeret Debbora surgeret mater in Israhel ⁸ nova bella elegit Dominus et portas hostium ipse subvertit clypeus et hasta si apparuerint in quadraginta milibus Israhel ⁹ cor meum diligit principes Israhel qui propria voluntate obtulistis vos discrimini benedicite Domino ¹⁰ qui ascenditis super nitentes asinos et sedetis in iudicio et ambulatis in via loquimini ¹¹ ubi conlisi sunt currus et hostium est suffocatus exercitus ibi narrentur iustitiae Domini et clementia in fortes Israhel tunc descendit populus Domini ad portas et obtinuit principatum ¹² surge surge Debbora surge surge et loquere canticum surge Barac et adprehende captivos tuos fili Abinoem ¹³ salvatae sunt reliquiae populi Dominus in fortibus dimicavit ¹⁴ ex Ephraim delevit eos in Amalech et post eum ex Benjamin in populos tuos o Amalech de Machir principes descenderunt et de Zabulon qui exercitum ducerent ad bellandum ¹⁵ duces Isachar fuere cum Debbora et Barac vestigia sunt secuti qui quasi in praeceptis ac baratrum se discrimini dedit diviso contra se Ruben magnanimorum repperta contentio est ¹⁶ quare habitas inter duos terminos ut audias sibilos gregum diviso contra se Ruben magnanimorum repperta contentio est ¹⁷ Galaad trans Iordanem quiescebat et Dan vacabat navibus Aser habitabat in litore maris et in portibus morabatur ¹⁸ Zabulon vero et Nephtalim obtulerunt animas suas morti in regione Merome ¹⁹ venerunt reges et pugnaverunt pugnaverunt reges Chanaan in Thanach iuxta aquas Mageddo et tamen nihil tulere praedantes ²⁰ de caelo dimicatum est contra eos stellae manentes in ordine et cursu suo adversum Sisaram pugnaverunt ²¹ torrens Cison traxit cadavera eorum torrens Cadumim torrens Cison conculca anima mea robustos ²² ungulae equorum ceciderunt fugientibus impetu et per praeceptis ruentibus fortissimis hostium ²³ maledicite terrae Meroz dixit angelus Domini maledicite habitatoribus eius quia non venerunt ad auxilium Domini in adiutori-

um fortissimorum eius ²⁴ benedicta inter mulieres Iahel uxor Aber Cinei benedicatur in tabernaculo suo ²⁵ aquam petenti lac dedit et in fiala principum obtulit butyrum ²⁶ sinistram manum misit ad clavum et dexteram ad fabrorum malleos percussitque Sisaram quaerens in capite vulneri locum et tempus valide perforans ²⁷ inter pedes eius ruit defecit et mortuus est ante pedes illius volvebatur et iacebat exanimis et miserabilis ²⁸ per fenestram prospiciens ululabat mater eius et de cenaculo loquebatur cur moratur regredi currus eius quare tardaverunt pedes quadrigarum illius ²⁹ una sapientior ceteris uxoribus eius haec socru verba respondit ³⁰ forsitan nunc dividit spolia et pulcherrima feminarum eligitur ei vestes diversorum colorum Sisarae traduntur in praedam et supellex varia ad ornanda colla congeritur ³¹ sic pereant omnes inimici tui Domine qui autem diligunt te sicut sol in ortu suo splendet ita rutilent quievitque terra per quadraginta annos

6 fecerunt autem filii Israhel malum in conspectu Domini qui tradidit eos in manu Madian septem annis ² et oppressi sunt valde ab eis feceruntque sibi antra et speluncas in montibus et munitissima ad repugnandum loca ³ cumque sevisset Israhel ascendebat Madian et Amalech et ceteri orientalium nationum ⁴ et apud eos figentes tentoria sicut erant in herbis cuncta vastabant usque ad introitum Gazae nihilque omnino ad vitam pertinens relinquebant in Israhel non oves non boves non asinos ⁵ ipsi enim et universi greges eorum veniebant cum tabernaculis et instar lucustarum universa conplebant innumera multitudo hominum et camelorum quicquid tetigerant devastantes ⁶ humiliatusque est Israhel valde in conspectu Madian ⁷ et clamavit ad Dominum postulans auxilium contra Madianitas ⁸ qui misit ad eos virum prophetam et locutus est haec dicit Dominus Deus Israhel ego vos feci conscendere de Aegypto et eduxi de domo servitutis ⁹ et liberavi de manu Aegyptiorum et omnium inimicorum qui adfligebant vos eiecique eos ad introitum vestrum et tradidi vobis terram eorum ¹⁰ et dixi ego Dominus Deus vester ne timeatis deos Amorrearum in quorum terra habitatis et nolulistis audire vocem meam ¹¹ venit autem angelus Domini et sedit sub quercu quae erat in Ephra et pertinebat ad Ioas patrem familiae Ezri cumque Gedeon filius eius excuteret atque purgaret frumenta in torculari ut fugeret Madian ¹² apparuit ei et ait Dominus tecum viror fortissime ¹³ dixitque ei Gedeon obsecro Domine si Dominus nobiscum est cur adprehenderunt nos haec omnia ubi sunt mirabilia eius quae narraverunt patres nostri atque dixerunt de Aegypto eduxit nos Dominus nunc autem dereliquit nos et tradidit in manibus Madian ¹⁴ respexitque ad eum Dominus et ait vade in hac fortitudine tua et liberabis Israhel de manu Madian scito quod miserim te ¹⁵ qui respondens ait obsecro Domine mi in quo liberabo Israhel ecce familia mea infima est in Manasse et ego minimus in domo patris mei ¹⁶ dixitque ei Dominus ego ero tecum et percuties

Madian quasi unum virum ¹⁷ et ille si inveni inquit gratiam coram te da mihi signum quod tu sis qui loquaris ad me ¹⁸ ne recedas hinc donec revertar ad te portans sacrificium et offerens tibi qui respondit ego praestolabor adventum tuum ¹⁹ ingressus est itaque Gedeon et coxit hedum et de farinae modio azymos panes carnesque ponens in canistro et ius carniarum mittens in ollam tulit omnia sub quercum et obtulit ei ²⁰ cui dixit angelus Domini tolle carnes et panes azymos et pone super petram illam et ius desuper funde cumque fecisset ita ²¹ extendit angelus Domini summitatem virgae quam tenebat in manu et tetigit carnes et azymos panes ascenditque ignis de petra et carnes azymosque consumpsit angelus autem Domini evanuit ex oculis eius ²² vidensque Gedeon quod esset angelus Domini ait heu mihi Domine Deus quia vidi angelum Domini facie ad faciem ²³ dixitque ei Dominus pax tecum ne timeas non morieris ²⁴ aedificavit ergo ibi Gedeon altare Domino vocavitque illud Domini pax usque in praesentem diem cum adhuc esset in Ephra quae est familiae Ezri ²⁵ nocte illa dixit Dominus ad eum tolle taurum patris tui et alterum taurum annorum septem destruesque aram Baal quae est patris tui et nemo quod circa aram est succide ²⁶ et aedificabis altare Domino Deo tuo in summitate petrae huius super quam sacrificium ante posuisti tollesque taurum secundum et offeres holocaustum super lignorum struem quae de nemore succideris ²⁷ adsumptis igitur Gedeon decem viris de servis suis fecit sicut praeceperat Dominus timens autem domum patris sui et homines illius civitatis per diem facere noluit sed omnia nocte conplevit ²⁸ cumque surrexissent viri oppidi eius mane viderunt destructam aram Baal lucumque succisum et taurum alterum inpositum super altare quod tunc aedificatum erat ²⁹ dixeruntque ad invicem quis hoc fecit cumque perquirerent auctorem facti dictum est Gedeon filius Ioas fecit haec omnia ³⁰ et dixerunt ad Ioas produc filium tuum ut moriatur quia destruxit aram Baal et succidit nemo ³¹ quibus ille respondit numquid ultores estis Baal et pugnatis pro eo qui adversarius eius est moriatur antequam lux crastina veniat si deus est vindicet se de eo qui suffodit aram eius ³² ex illo die vocatus est Gedeon Hierobbaal eo quod dixisset Ioas ulciscatur se de eo Baal qui suffodit altare eius ³³ igitur omnis Madian et Amalech et orientales populi congregati sunt simul et transeuntes Iordanem castrametati sunt in valle Iezrahel ³⁴ spiritus autem Domini induit Gedeon qui clangens bucina convocavit domum Abiezer ut sequeretur ³⁵ misitque nuntios in universum Manassen qui et ipse secutus est eum et alios nuntios in Aser et Zabulon et Nephtalim qui occurrerunt ei ³⁶ dixitque Gedeon ad Dominum si salvum facis per manum meam Israhel sicut locutus es ³⁷ ponam vellus hoc lanae in area si ros in solo vellere fuerit et in omni terra siccitas sciam quod per manum meam sicut locutus es liberabis Israhel ³⁸ factumque est ita et de nocte consurgens expresso vellere concam rore conplevit ³⁹ dixitque rursus ad Dominum ne

irascatur furor tuus contra me si adhuc semel temp-
tavero signum quaerens in vellere oro ut solum vellus
siccum sit et omnis terra rore madens ⁴⁰ fecitque
Dominus nocte illa ut postulaverat et fuit siccitas in so-
lo vellere et ros in omni terra

7 igitur Hierobbaal qui est et Gedeon de nocte con-
surgens et omnis populus cum eo venit ad
fontem qui vocatur Arad erant autem castra Madian in
valle ad septentrionalem plagam collis Excelsi ² dix-
itque Dominus ad Gedeon multus tecum est populus
nec tradetur Madian in manus eius ne glorietur contra
me Israhel et dicat meis viribus liberatus sum ³ lo-
quere ad populum et cunctis audientibus praedica qui
formidolosus et timidus est revertatur recesseruntque
de monte Galaad et reversa sunt ex populo viginti duo
milia virorum et tantum milia decem remanserunt
⁴ dixitque Dominus ad Gedeon adhuc populus multus
est duc eos ad aquas et ibi probabo illos et de quo
dixero tibi ut tecum vadat ipse pergat quem ire pro-
hibuero revertatur ⁵ cumque descendisset populus ad
aquas dixit Dominus ad Gedeon qui lingua lambuerint
aquas sicut solent canes lambere separabis eos seor-
sum qui autem curvatis genibus biberint in altera
parte erunt ⁶ fuit itaque numerus eorum qui manu ad
os proiciente aquas lambuerant trecenti viri omnis
autem reliqua multitudo flexo poplite biberat ⁷ et ait
Dominus ad Gedeon in trecentis viris qui lambuerunt
aquas liberabo vos et tradam Madian in manu tua om-
nis autem reliqua multitudo revertatur in locum suum
⁸ sumptis itaque pro numero cibariis et tubis omnem
reliquam multitudinem abire praecepit ad tabernacula
sua et ipse cum trecentis viris se certamini dedit castra
autem Madian erant subter in valle ⁹ eadem nocte dix-
it Dominus ad eum surge et descende in castra quia
tradidi eos in manu tua ¹⁰ sin autem solus ire formidas
descendat tecum Phara puer tuus ¹¹ et cum audieris
quid loquantur tunc confortabuntur manus tuae et se-
curior ad hostium castra descendes descendit ergo
ipse et Phara puer eius in partem castrorum ubi erant
armatorum vigiliae ¹² Madian autem et Amalech et
omnes orientales populi fusi iacebant in valle ut lucus-
tarum multitudo cameli quoque innumerabiles erant
sicut harena quae iacet in litoribus maris ¹³ cumque
venisset Gedeon narrabat aliquis somnium proximo
suo et in hunc modum referebat quod viderat vidi
somnia et videbatur mihi quasi subcinericius panis
ex hordeo volvi et in Madian castra descendere
cumque pervenisset ad tabernaculum percussit illud
atque subvertit et terrae funditus coaequavit ¹⁴ re-
spondit is cui loquebatur non est hoc aliud nisi gladius
Gedeonis filii Ioas viri Israhelitae tradidit Deus in manu
eius Madian et omnia castra eius ¹⁵ cumque audisset
Gedeon somnium et interpretationem eius adoravit et
reversus ad castra Israhel ait surgite tradidit enim
Dominus in manus nostras castra Madian ¹⁶ divisitque
trecentos viros in tres partes et dedit tubas in manibus
eorum lagoenasque vacuas ac lampadas in medio la-
goenarum ¹⁷ et dixit ad eos quod me facere videritis

hoc facite ingrediar partem castrorum et quod fecero
sectamini ¹⁸ quando personaverit tuba in manu mea
vos quoque per castrorum circuitum clangite et con-
clamate Domino et Gedeoni ¹⁹ ingressusque est
Gedeon et trecenti viri qui erant cum eo in parte cas-
trorum incipientibus vigiliis noctis mediae et cus-
todibus suscitatis coeperunt bucinis clangere et con-
plodere inter se lagoenas ²⁰ cumque per gyrum castro-
rum in tribus personarent locis et hydrias confregis-
sent tenuerunt sinistris manibus lampadas et dextris
sonantes tubas clamaveruntque gladius Domini et
Gedeonis ²¹ stantes singuli in loco suo per circuitum
castrorum hostilium omnia itaque castra turbata sunt
et vociferantes ululantesque fugerunt ²² et nihilominus
insistebant trecenti viri bucinis personantes inmisitque
Dominus gladium in omnibus castris et mutua se
caede truncabant ²³ fugientes usque Bethseta et cre-
pidinem Abelmeula in Tebbath conclamantes autem
viri Israhel de Nephthali et Aser et omni Manasse perse-
quebantur Madian ²⁴ misitque Gedeon nuntios in om-
nem montem Ephraim dicens descendite in occursum
Madian et occupate aquas usque Bethbera atque Ior-
danem clamavitque omnis Ephraim et praeoccupavit
aquas atque Iordanem usque Bethbera ²⁵ adprehen-
sosque duos viros Madian Oreb et Zeb interfecit Oreb
in petra Oreb Zeb vero in torculari Zeb et persecuti
sunt Madian capita Oreb et Zeb portantes ad Gedeon
trans fluentia Iordanis

8 dixeruntque ad eum viri Ephraim quid est hoc
quod facere voluisti ut non nos vocares cum ad
pugnam pergeres contra Madian iurgantes fortiter et
prope vim inferentes ² quibus ille respondit quid enim
tale facere potui quale vos fecistis nonne melior est
racemus Ephraim vindemiis Abiezer ³ in manus vestras
tradidit Dominus principes Madian Oreb et Zeb quid
tale facere potui quale vos fecistis quod cum locutus
esset requievit spiritus eorum quo tumbant contra
eum ⁴ cumque venisset Gedeon ad Iordanem transivit
eum cum trecentis viris qui secum erant et prae lassit-
tudine fugientes persequi non poterant ⁵ dixitque ad
viros Soccoth date obsecro panes populo qui mecum
est quia valde defecerunt ut possimus persequi Zebee
et Salmana reges Madian ⁶ responderunt principes
Soccoth forsitan palmae manuum Zebee et Salmana in
manu tua sunt et idcirco postulas ut demus exercitui
tuo panes ⁷ quibus ille ait cum ergo tradiderit Dominus
Zebee et Salmana in manus meas conteram carnes
vestras cum spinis tribulisque deserti ⁸ et inde con-
scendens venit in Phanuhel locutusque est ad viros
eius loci similia cui et illi responderunt sicut respon-
derant viri Soccoth ⁹ dixit itaque et eis cum reversus
fuero victor in pace destruam turrem hanc ¹⁰ Zebee
autem et Salmana requiescebant cum omni exercitu
suo quindecim milia enim viri remanserant ex om-
nibus turmis orientalium populorum caesis centum
viginti milibus bellatorum et educentium gladium
¹¹ ascendensque Gedeon per viam eorum qui in taber-
naculis morabantur ad orientalem partem Nobee et

Iecbaa percussit castra hostium qui securi erant et nihil adversi suspicabantur ¹² fugeruntque Zebee et Salmana quos persequens Gedeon comprehendit turbato omni exercitu eorum ¹³ revertensque de bello ante solis ortum ¹⁴ apprehendit puerum de viris Soccoth interrogavitque eum nomina principum et seniorum Soccoth et descripsit septuaginta septem viros ¹⁵ venitque ad Soccoth et dixit eis en Zebee et Salmana super quibus exprobrastis mihi dicentes forsitan manus Zebee et Salmana in manibus tuis sunt et idcirco postulas ut demus viris qui lassi sunt et defecerunt panes ¹⁶ tulit ergo seniores civitatis et spinas deserti ac tribulos et contrivit cum eis atque comminuit viros Soccoth ¹⁷ turrem quoque Phanuhel subvertit occisis habitatoribus civitatis ¹⁸ dixitque ad Zebee et Salmana quales fuerunt viri quos occidistis in Thabor qui responderunt similes tui et unus ex eis quasi filius regis ¹⁹ quibus ille ait fratres mei fuerunt filii matris meae vivit Dominus si servassetis eos non vos occiderem ²⁰ dixitque Ietther primogenito suo surge et interfice eos qui non eduxit gladium timebat enim quia adhuc puer erat ²¹ dixeruntque Zebee et Salmana tu surge et intrue in nos quia iuxta aetatem robur est hominis surrexit Gedeon et interfecit Zebee et Salmana et tulit ornamenta ac bullas quibus colla regalium camelorum decorari solent ²² dixeruntque omnes viri Israhel ad Gedeon dominare nostri tu et filius tuus et filius filii tui quia liberasti nos de manu Madian ²³ quibus ille ait non dominabor vestri nec dominabitur in vos filius meus sed dominabitur Dominus ²⁴ dixitque ad eos unam petitionem postulo a vobis date mihi inaures ex praeda vestra inaures enim aureas Ismahelitae habere consueverunt ²⁵ qui responderunt libentissime dabimus expandentesque super terram pallium proiecerunt in eo inaures de praeda ²⁶ et fuit pondus postulataram inaurium mille septingenti auri sicli absque ornamentis et monilibus et veste purpurea quibus Madian reges uti soliti erant et praeter torques aureos camelorum ²⁷ fecitque ex eo Gedeon ephod et posuit illud in civitate sua Ephra fornicatusque est omnis Israhel in eo et factum est Gedeoni et omni domui eius in ruinam ²⁸ humiliatus est autem Madian coram filiis Israhel nec potuerunt ultra elevare cervices sed quievit terra per quadraginta annos quibus praefuit Gedeon ²⁹ abiit itaque Hierobbaal filius Ioas et habitavit in domo sua ³⁰ habuitque septuaginta filios qui egressi sunt de femore eius eo quod plures haberet uxores ³¹ concubina autem illius quam habebat in Sychem genuit ei filium nomine Abimelech ³² mortuusque est Gedeon filius Ioas in senectute bona et sepultus in sepulchro Ioas patris sui in Ephra de familia Ezri ³³ postquam autem mortuus est Gedeon aversi sunt filii Israhel et fornicati cum Baalim percusseruntque cum Baal foedus ut esset eis in deum ³⁴ nec recordati sunt Domini Dei sui qui eruit eos de manu omnium inimicorum suorum per circuitum ³⁵ nec fecerunt misericordiam cum domo Hierobbaal Gedeon iuxta omnia bona quae fecerat Israheli

9 abiit autem Abimelech filius Hierobbaal in Sychem ad fratres matris suae et locutus est ad eos et ad omnem cognationem domus patris matris suae dicens ² loquimini ad omnes viros Sychem quid vobis est melius ut dominantur vestri septuaginta viri omnes filii Hierobbaal an ut dominentur vobis unus vir simulque considerate quia os vestrum et caro vestra sum ³ locutique sunt fratres matris eius de eo ad omnes viros Sychem universos sermones istos et inclinaverunt cor eorum post Abimelech dicentes frater noster est ⁴ dederuntque illi septuaginta pondo argenti de fano Baalbrith qui conduxit sibi ex eo viros inopes et vagos secutique sunt eum ⁵ et venit in domum patris sui Ephra et occidit fratres suos filios Hierobbaal septuaginta viros super lapidem unum remansitque Ioatham filius Hierobbaal minimus et absconditus est ⁶ congregati sunt autem omnes viri Sychem et universae familiae urbis Mello abieruntque et constituerunt regem Abimelech iuxta quercum quae stabat in Sychem ⁷ quod cum nuntiatum esset Ioatham ivit et stetit in vertice montis Garizim elevataque voce clamavit et dixit audite me viri Sychem ita audiat vos Deus ⁸ ierunt ligna ut unguerent super se regem dixeruntque olivae impera nobis ⁹ quae respondit numquid possum deserere pinguedinem meam quae et dii utuntur et homines et venire ut inter ligna promovear ¹⁰ dixeruntque ligna ad arborem ficum veni et super nos regnum accipe ¹¹ quae respondit eis numquid possum deserere dulcedinem meam fructusque suavissimos et ire ut inter cetera ligna commovear ¹² locuta sunt quoque ligna ad vitem veni et impera nobis ¹³ quae respondit numquid possum deserere vinum meum quod laetificat Deum et homines et inter ligna cetera commoveri ¹⁴ dixeruntque omnia ligna ad ramnum veni et impera super nos ¹⁵ quae respondit eis si vere me regem vobis constituitis venite et sub mea umbra requiescite sin autem non vultis egrediatur ignis de ramno et devoret cedros Libani ¹⁶ nunc igitur si recte et absque peccato constituistis super vos regem Abimelech et bene egistis cum Hierobbaal et cum domo eius et reddidistis vicem beneficiis eius qui pugnavit pro vobis ¹⁷ et animam suam dedit periculis ut erueret vos de manu Madian ¹⁸ qui nunc surrexistis contra domum patris mei et interfecistis filios eius septuaginta viros super unum lapidem et constituistis regem Abimelech filium ancillae eius super habitatores Sychem eo quod frater vester sit ¹⁹ si ergo recte et absque vitio egistis cum Hierobbaal et domo eius hodie laetamini in Abimelech et ille laetetur in vobis ²⁰ sin autem perverse egrediatur ignis ex eo et consumat habitatores Sychem et oppidum Mello egrediaturque ignis de viris Sychem et de oppido Mello et devoret Abimelech ²¹ quae cum dixisset fugit et abiit in Bera habitavitque ibi metu Abimelech fratris sui ²² regnavit itaque Abimelech super Israhel tribus annis ²³ misitque Deus spiritum pessimum inter Abimelech et habitatores Sychem qui coeperunt eum detestari ²⁴ et scelus interfectionis septuaginta filiorum Hierob-

baal et effusionem sanguinis eorum conferre in Abimelech fratrem suum et in ceteros Sycimarum principes qui eum adiuerant ²⁵ posueruntque insidias adversum eum in montium summitate et dum illius praestolantur adventum exercebant latrocinia agentes praedas de praetereuntibus nuntiatumque est Abimelech ²⁶ venit autem Gaal filius Obed cum fratribus suis et transivit in Sycimam ad cuius adventum erecti habitatores Sychem ²⁷ egressi sunt in agros vastantes vineas uvasque calcantes et factis cantantium choris ingressi sunt fanum dei sui et inter epulas et pocula maledicebant Abimelech ²⁸ clamante Gaal filio Obed quis est Abimelech et quae est Sychem ut serviamus ei numquid non est filius Hierobbaal et constituit principem Zebul servum suum super viros Emmor patris Sychem cur igitur servimus ei ²⁹ utinam daret aliquis populum istum sub manu mea ut auferrem de medio Abimelech dictumque est Abimelech congrega exercitum multitudinem et veni ³⁰ Zebul enim princeps civitatis auditis sermonibus Gaal filii Obed iratus est valde ³¹ et misit clam ad Abimelech nuntios dicens ecce Gaal filius Obed venit in Sycimam cum fratribus suis et obpugnat adversum te civitatem ³² surge itaque nocte cum populo qui tecum est et latita in agro ³³ et primo mane oriente sole inrue super civitatem illo autem egrediente adversum te cum populo suo fac ei quod potueris ³⁴ surrexit itaque Abimelech cum omni exercitu suo nocte et tetendit insidias iuxta Sycimam in quattuor locis ³⁵ egressusque est Gaal filius Obed et stetit in introitu portae civitatis surrexit autem Abimelech et omnis exercitus cum eo de insidiarum loco ³⁶ cumque vidisset populum Gaal dixit ad Zebul ecce de montibus multitudo descendit cui ille respondit umbras montium vides quasi hominum capita et hoc errore deciperis ³⁷ rursumque Gaal ait ecce populus de umbilico terrae descendit et unus cuneus venit per viam quae respicit quercum ³⁸ cui dixit Zebul ubi est nunc os tuum quo loquebaris quis est Abimelech ut serviamus ei nonne iste est populus quem despiciebas egredere et pugna contra eum ³⁹ abiit ergo Gaal spectante Sycimarum populo et pugnavit contra Abimelech ⁴⁰ qui persecutus est eum fugientem et in urbem conpulit cecideruntque ex parte eius plurimi usque ad portam civitatis ⁴¹ et Abimelech sedit in Ruma Zebul autem Gaal et socios eius expulit de urbe nec in ea passus est commorari ⁴² sequenti ergo die egressus est populus in campum quod cum nuntiatum esset Abimelech ⁴³ tulit exercitum suum et divisit in tres turmas tendens insidias in agris vidensque quod egrediretur populus de civitate surrexit et inruit in eos ⁴⁴ cum cuneo suo obpugnans et obsidens civitatem duae autem turmae palantes per campum adversarios sequebantur ⁴⁵ porro Abimelech omni illo die obpugnabat urbem quam cepit interfectis habitatoribus eius ipsaque destructa ita ut sal in ea dispergeret ⁴⁶ quod cum audissent qui habitabant in turre Sycimorum ingressi sunt fanum dei sui Berith ubi foedus cum eo pepigerant et ex eo locus nomen acceper-

at qui erat valde munitus ⁴⁷ Abimelech quoque audiens viros turris Sycimorum pariter conglobatos ⁴⁸ ascendit in montem Selmon cum omni populo suo et arrepta securi praecidit arboris ramos inpositumque ferens umero dixit ad socios quod me vidistis facere cito facite ⁴⁹ igitur certatim ramos de arboribus praecidentes sequebantur ducem quos circumdantes praesidio succenderunt atque ita factum est ut fumo et igne mille hominum necarentur viri pariter ac mulieres habitatorum turris Sychem ⁵⁰ Abimelech autem inde proficiscens venit ad oppidum Thebes quod circumdans obsidebat exercitu ⁵¹ erat autem turris excelsa in media civitate ad quam confugerant viri simul ac mulieres et omnes principes civitatis clausa firmissime ianua et super turris tectum stantes per propugnacula ⁵² accedensque Abimelech iuxta turrem pugnabat fortiter et adpropinquans ostio ignem subponere nitebatur ⁵³ et ecce una mulier fragmen molae desuper iaciens inlitis capiti Abimelech et confregit cerebrum eius ⁵⁴ qui vocavit cito armigerum suum et ait ad eum evagina gladium tuum et percute me ne forte dicatur quod a femina interfectus sim qui iussa perficiens interfecit eum ⁵⁵ illoque mortuo omnes qui cum eo erant de Israhel reversi sunt in sedes suas ⁵⁶ et reddidit Deus malum quod fecerat Abimelech contra patrem suum interfectis septuaginta fratribus suis ⁵⁷ Sycimitis quoque quod operati erant retributum est et venit super eos maledictio Ioatham filii Hierobbaal

10 post Abimelech surrexit dux in Israhel Thola filius Phoa patris Abimelech vir de Isachar qui habitavit in Sanir montis Ephraim ² et iudicavit Israhel viginti et tribus annis mortuusque ac sepultus est in Sanir ³ huic successit Iair Galaadites qui iudicavit Israhel per viginti et duos annos ⁴ habens triginta filios sedentes super triginta pullos asinarum et principes triginta civitatum quae ex nomine eius appellatae sunt Avothiair id est oppida Iair usque in praesentem diem in terra Galaad ⁵ mortuusque est Iair ac sepultus in loco cui est vocabulum Camon ⁶ filii autem Israhel peccatis veteribus iungentes nova fecerunt malum in conspectu Domini et servierunt idolis Baalim et Astharoth et diis Syriae ac Sidonis et Moab et filiorum Ammon et Philisthim dimiseruntque Dominum et non colebant eum ⁷ contra quos iratus tradidit eos in manu Philisthim et filiorum Ammon ⁸ adflicti que sunt et vehementer oppressi per annos decem et octo omnes qui habitabant trans Iordanem in terra Amorrei quae est in Galaad ⁹ in tantum ut filii Ammon Iordane transmissis vastarent Iudam et Benjamin et Ephraim adflictusque est Israhel nimis ¹⁰ et clamantes ad Dominum dixerunt peccavimus tibi quia dereliquimus Deum nostrum et servivimus Baalim ¹¹ quibus locutus est Dominus numquid non Aegyptii et Amorrei filii que Ammon et Philisthim ¹² Sidonii quoque et Amalech et Chanaan oppresserunt vos et clamastis ad me et erui vos de manu eorum ¹³ et tamen reliquistis me et coluistis deos alienos idcirco non addam ut ultra vos liberem ¹⁴ ite et invocate deos quos elegistis ipsi vos liberent in tem-

pore angustiae ¹⁵ dixeruntque filii Israhel ad Dominum peccavimus redde tu nobis quicquid tibi placet tantum nunc libera nos ¹⁶ quae dicentes omnia de finibus suis alienorum deorum idola proiecerunt et servierunt Deo qui doluit super miseris eorum ¹⁷ itaque filii Ammon conclamantes in Galaad fixere tentoria contra quos congregati filii Israhel in Maspha castrametati sunt ¹⁸ dixeruntque principes Galaad singuli ad proximos suos qui primus e nobis contra filios Ammon coeperit dimicare erit dux populi Galaad

11 fuit illo tempore Iepthae Galaadites vir fortissimus atque pugnator filius meretricis mulieris qui natus est de Galaad ² habuit autem Galaad uxorem de qua suscepit filios qui postquam creverant eiecerunt Iepthae dicentes heres in domo patris nostri esse non poteris quia de altera matre generatus es ³ quos ille fugiens atque devitans habitavit in terra Tob congregatique sunt ad eum viri inopes et latrocinantes et quasi principem sequebantur ⁴ in illis diebus pugnantibus filii Ammon contra Israhel ⁵ quibus acriter instantibus perrexerunt maiores natu de Galaad ut tollerent in auxilium sui Iepthae de terra Tob ⁶ dixeruntque ad eum veni et esto princeps noster et pugna contra filios Ammon ⁷ quibus ille respondit nonne vos estis qui odistis me et eiecistis de domo patris mei et nunc venistis ad me necessitate compulsus ⁸ dixeruntque principes Galaad ad Iepthae ob hanc igitur causam nunc ad te venimus ut proficiscaris nobiscum et pugnes contra filios Ammon sisque dux omnium qui habitant in Galaad ⁹ Iepthae quoque dixit eis si vere venistis ad me ut pugnam pro vobis contra filios Ammon tradideritque eos Dominus in manus meas ego ero princeps vester ¹⁰ qui responderunt ei Dominus qui haec audit ipse mediator ac testis est quod nostra promissa faciamus ¹¹ abiit itaque Iepthae cum principibus Galaad fecitque eum omnis populus principem sui locutusque est Iepthae omnes sermones suos coram Domino in Maspha ¹² et misit nuntios ad regem filiorum Ammon qui ex persona sua dicerent quid mihi et tibi est quia venisti contra me ut vastares terram meam ¹³ quibus ille respondit quia tulit Israhel terram meam quando ascendit de Aegypto a finibus Arnon usque Iaboc atque Iordanem nunc igitur cum pace redde mihi eam ¹⁴ per quos rursum mandavit Iepthae et imperavit eis ut dicerent regi Ammon ¹⁵ haec dicit Iepthae non tulit Israhel terram Moab nec terram filiorum Ammon ¹⁶ sed quando de Aegypto conscenderunt ambulavit per solitudinem usque ad mare Rubrum et venit in Cades ¹⁷ misitque nuntios ad regem Edom dicens dimitte ut transeam per terram tuam qui noluit adquiescere precibus eius misit quoque et ad regem Moab qui et ipse transitum praebere contempsit mansit itaque in Cades ¹⁸ et circumivit ex latere terram Edom et terram Moab venitque contra orientalem plagam terrae Moab et castrametatus est trans Arnon nec voluit intrare terminos Moab Arnon quippe confinium est terrae Moab ¹⁹ misit itaque Israhel nuntios ad Seon regem Amorreorum qui habitabat in Esebon et

dixerunt ei dimitte ut transeam per terram tuam usque ad fluvium ²⁰ qui et ipse Israhel verba despiciens non dimisit eum transire per terminos suos sed infinita multitudine congregata egressus est contra eum in Iassa et fortiter resistebat ²¹ tradiditque eum Dominus in manu Israhel cum omni exercitu suo qui percussit eum et possedit omnem terram Amorrei habitatoris regionis illius ²² et universos fines eius de Arnon usque Iaboc et de solitudine usque ad Iordanem ²³ Dominus ergo Deus Israhel subvertit Amorreum pugnante contra illum populo suo Israhel et tu nunc vis possidere terram eius ²⁴ nonne ea quae possedit Chamos deus tuus tibi iure debentur quae autem Dominus Deus noster victor obtinuit in nostram cedent possessionem ²⁵ nisi forte melior es Balac filio Sepphor rege Moab aut docere potes quod iurgatus sit contra Israhel et pugnaverit contra eum ²⁶ quando habitavit in Esebon et viculis eius et in Aroer et villis illius vel in cunctis civitatibus iuxta Iordanem per trecentos annos quare tanto tempore nihil super hac repetitione temptastis ²⁷ igitur non ego pecco in te sed tu contra me male agis indicens mihi bella non iusta iudicet Dominus arbiter huius diei inter Israhel et inter filios Ammon ²⁸ noluitque adquiescere rex filiorum Ammon verbis Iepthae quae per nuntios mandaverat ²⁹ factus est ergo super Iepthae spiritus Domini et circumiens Galaad et Manasse Maspha quoque Galaad et inde transiens ad filios Ammon ³⁰ votum vovit Domino dicens si tradideris filios Ammon in manus meas ³¹ quicumque primus fuerit egressus de foribus domus meae mihique occurrerit revertenti cum pace a filiis Ammon eum holocaustum offeram Domino ³² transivitque Iepthae ad filios Ammon ut pugnaret contra eos quos tradidit Dominus in manus eius ³³ percussitque ab Aroer usque dum venias in Mennith viginti civitates et usque ad Abel quae est vineis consita plaga magna nimis humiliatique sunt filii Ammon a filiis Israhel ³⁴ revertenti autem Iepthae in Maspha domum suam occurrit unigenita filia cum tympanis et choris non enim habebat alios liberos ³⁵ qua visa scidit vestimenta sua et ait heu filia mi decepisti me et ipsa decepta es aperui enim os meum ad Dominum et aliud facere non potero ³⁶ cui illa respondit pater mi si aperuisti os tuum ad Dominum fac mihi quodcumque pollicitus es concessa tibi ultione atque victoria de hostibus tuis ³⁷ dixitque ad patrem hoc solum mihi praesta quod deprecor dimitte me ut duobus mensibus circumeam montes et plangam virginitatem meam cum sodalibus meis ³⁸ cui ille respondit vade et dimisit eam duobus mensibus cumque abisset cum sociis ac sodalibus suis flebat virginitatem suam in montibus ³⁹ expletisque duobus mensibus reversa est ad patrem suum et fecit ei sicut voverat quae ignorabat virum exinde mos increbuit in Israhel et consuetudo servata est ⁴⁰ ut post anni circulum conveniant in unum filiae Israhel et plangent filiam Iepthae Galaaditae diebus quattuor

12 ecce autem in Ephraim orta seditio est nam transeuntes contra aquilonem dixerunt ad

Iepthae quare vadens ad pugnam contra filios Ammon vocare nos noluisti ut pergeremus tecum igitur incendimus domum tuam ² quibus ille respondit disceptatio erat mihi et populo meo contra filios Ammon vehementer vocavique vos ut mihi praeberetis auxilium et facere noluistis ³ quod cernens posui in manibus meis animam meam transivique ad filios Ammon et tradidit eos Dominus in manus meas quid commerui ut adversum me consurgatis in proelium ⁴ vocatis itaque ad se cunctis viris Galaad pugnabat contra Ephraim percusseruntque viri Galaad Ephraim quia dixerat fugitivus est Galaad de Ephraim et habitat in medio Ephraim et Manasse ⁵ occupaveruntque Galaaditae vada Iordanis per quae Ephraim reversurus erat cumque venisset ad ea de Ephraim numero fugiens atque dixisset obsecro ut me transire permittas dicebant ei Galaaditae numquid Ephrateus es quo dicente non sum ⁶ interrogabant eum dic ergo seboleth quod interpretatur spica qui respondebat teboleth eadem littera spicam exprimere non valens statimque apprehensum iugulabant in ipso Iordanis transitu et ceciderunt in illo tempore de Ephraim quadraginta duomilia ⁷ iudicavitque Iepthae Galaadites Israhel sex annis et mortuus est ac sepultus in civitate sua Galaad ⁸ post hunc iudicavit Israhel Abessan de Bethleem ⁹ qui habuit triginta filios et totidem filias quas emittens foras maritis dedit et eiusdem numeri filiis suis accepit uxores introducens in domum suam qui septem annis iudicavit Israhel ¹⁰ mortuusque est ac sepultus in Bethleem ¹¹ cui successit Ahialon Zabulonites et iudicavit Israhel decem annis ¹² mortuusque est ac sepultus in Zabulon ¹³ post hunc iudicavit in Israhel Abdon filius Hellel Farathonites ¹⁴ qui habuit quadraginta filios et triginta ex eis nepotes ascendentes super septuaginta pullos asinarum et iudicavit in Israhel octo annis ¹⁵ mortuusque est ac sepultus in Farathon terrae Ephraim in monte Amalech

13 rursumque filii Israhel fecerunt malum in conspectu Domini qui tradidit eos in manus Philisthinorum quadraginta annis ² erat autem vir quidam de Saraa et de stirpe Dan nomine Manue habens uxorem sterilem ³ cui apparuit angelus Domini et dixit ad eam sterilis es et absque liberis sed concipies et paries filium ⁴ cave ergo ne vinum bibas ac siceram ne inmundum quicquam comedas ⁵ quia concipies et paries filium cuius non tanget caput novacula erit enim nazareus Dei ab infantia sua et ex matris utero et ipse incipiet liberare Israhel de manu Philisthinorum ⁶ quae cum venisset ad maritum dixit ei vir Dei venit ad me habens vultum angelicum terribilis nimis quem cum interrogassem quis esset et unde venisset et quo nomine vocaretur noluit mihi dicere ⁷ sed hoc respondit ecce concipies et paries filium cave ne vinum bibas et siceram et ne aliquo vescaris in mundo erit enim puer nazareus Dei ab infantia sua et ex utero matris usque ad diem mortis suae ⁸ oravit itaque Manue Deum et ait obsecro Domine ut vir Dei quem misisti veniat iterum et doceat nos quid debeamus facere de

puero qui nasciturus est ⁹ exaudivitque Dominus precantem Manue et apparuit rursum angelus Domini uxori eius sedenti in agro Manue autem maritus eius non erat cum ea quae cum vidisset angelum ¹⁰ festinavit et cucurrit ad virum suum nuntiavitque ei dicens ecce apparuit mihi vir quem ante videram ¹¹ qui sur-rexit et secutus est uxorem suam veniensque ad virum dixit ei tu es qui locutus es mulieri et ille respondit ego sum ¹² cui Manue quando inquit sermo tuus fuerit expletus quid vis ut faciat puer aut a quo se observare debebit ¹³ dixitque angelus Domini ad Manue ab omnibus quae locutus sum uxori tuae absteineat se ¹⁴ et quicquid ex vinea nascitur non comedat vinum et siceram non bibat nullo vescatur in mundo et quod ei praecepi impleat atque custodiat ¹⁵ dixitque Manue ad angelum Domini obsecro te ut adquiescas precibus meis et faciamus tibi hedum de capris ¹⁶ cui respondit angelus si me cogis non comedam panes tuos sin autem vis holocaustum facere offer illud Domino et nesciebat Manue quod angelus Dei esset ¹⁷ dixitque ad eum quod est tibi nomen ut si sermo tuus fuerit expletus honoremus te ¹⁸ cui ille respondit cur quaeris nomen meum quod est mirabile ¹⁹ tulit itaque Manue hedum de capris et libamenta et posuit super petram offerens Domino qui facit mirabilia ipse autem et uxor eius intuebantur ²⁰ cumque ascenderet flamma altaris in caelum angelus Domini in flamma pariter ascendit quod cum vidisset Manue et uxor eius prona ceciderunt in terram ²¹ et ultra non eis apparuit angelus Domini statimque intellexit Manue angelum esse Domini ²² et dixit ad uxorem suam morte moriemur quia vidimus Deum ²³ cui respondit mulier si Dominus nos vellet occidere de manibus nostris holocaustum et libamenta non suscepisset nec ostendisset nobis haec omnia neque ea quae sunt ventura dixisset ²⁴ peperit itaque filium et vocavit nomen eius Samson crevitque puer et benedixit ei Dominus ²⁵ coepitque spiritus Domini esse cum eo in castris Dan inter Saraa et Esthaol

14 descendit igitur Samson in Thamnatha vidensque ibi mulierem de filiabus Philisthim ² ascendit et nuntiavit patri suo et matri dicens vidi mulierem in Thamnatha de filiabus Philisthinorum quam quaeso ut mihi accipiat uxorem ³ cui dixerunt pater et mater sua numquid non est mulier in filiabus fratrum tuorum et in omni populo meo quia vis accipere uxorem de Philisthim qui incircumcisi sunt dixitque Samson ad patrem suum hanc mihi accipe quia placuit oculis meis ⁴ parentes autem eius nesciebant quod res a Domino fieret et quaereret occasionem contra Philisthim eo enim tempore Philisthim dominabantur Israheli ⁵ descendit itaque Samson cum patre suo et matre in Thamnatha cumque venissent ad vineas oppidi apparuit catulus leonis saevus rugiens et occurrit ei ⁶ inruit autem spiritus Domini in Samson et dilaceravit leonem quasi hedum in frusta concerperet nihil omnino habens in manu et hoc patri et matri noluit indicare ⁷ descenditque et locutus est mulieri quae placuerat oculis eius ⁸ et post aliquot dies revertens ut acciperet

eam declinavit ut videret cadaver leonis et ecce examen apium in ore leonis erat ac favus mellis ⁹ quem cum sumpsisset in manibus comedebat in via veniensque ad patrem suum et matrem dedit eis partem qui et ipsi comederunt nec tamen eis voluit indicare quod mel de corpore leonis adsumperat ¹⁰ descendit itaque pater eius ad mulierem et fecit filio suo Samson convivium sic enim iuvenes facere consuerant ¹¹ cum igitur cives loci vidissent eum dederunt ei sodales triginta qui essent cum eo ¹² quibus locutus est Samson proponam vobis problema quod si solveritis mihi intra septem dies convivii dabo vobis triginta sindones et totidem tunicas ¹³ sin autem non potueritis solvere vos dabit mihi triginta sindones et eiusdem numeri tunicas qui responderunt ei propone problema ut audiamus ¹⁴ dixitque eis de comedente exivit cibus et de forte est egressa dulcedo nec potuerunt per tres dies propositionem solvere ¹⁵ cumque adesset dies septimum dixerunt ad uxorem Samson blandire viro tuo et suade ei ut indicet tibi quid significet problema quod si facere nolueris incendimus et te et domum patris tui an idcirco nos vocastis ad nuptias ut spoliaretis ¹⁶ quae fundebat apud Samson lacrimas et querebatur dicens odisti me et non diligis idcirco problema quod proposuisti filiis populi mei non vis mihi exponere at ille respondit patri meo et matri nolui dicere et tibi indicare potero ¹⁷ septem igitur diebus convivii flebat apud eum tandemque die septimo cum ei molesta esset exposuit quae statim indicavit civibus suis ¹⁸ et illi dixerunt ei die septimo ante solis occubitum quid dulcius melle et quid leone fortius qui ait ad eos si non arassetis in vitula mea non invenissetis propositionem meam ¹⁹ inruit itaque in eo spiritus Domini descenditque Ascalonem et percussit ibi triginta viros quorum ablatas vestes dedit his qui problema solverant iratusque nimis ascendit in domum patris sui ²⁰ uxor autem eius accepit maritum unum de amicis eius et pronubis

15 post aliquantum autem temporis cum dies triticeae messis instarent venit Samson invisere volens uxorem suam et adtulit ei hedum de capris cumque cubiculum eius solito vellet intrare prohibuit eum pater illius dicens ² putavi quod odisses eam et ideo tradidi illam amico tuo sed habet sororem quae iunior et pulchrior illa est sit tibi pro ea uxor ³ cui respondit Samson ab hac die non erit culpa in me contra Philistheos faciam enim vobis mala ⁴ perrexitque et cepit trecentas vulpes caudasque earum iunxit ad caudas et faces ligavit in medio ⁵ quas igne succendens dimisit ut huc illucque discurrerent quae statim perreperunt in segetes Philisthinorum quibus succensis et conportatae iam fruges et adhuc stantes in stipula concrematae sunt in tantum ut vineas quoque et oliveta flamma consumeret ⁶ dixeruntque Philisthim quis fecit hanc rem quibus dictum est Samson gener Thamnathi quia tulit uxorem eius et alteri tradidit haec operatus est ascenderuntque Philisthim et conbuserunt tam mulierem quam patrem eius ⁷ quibus ait Samson

licet haec feceritis tamen adhuc ex vobis expetam ultionem et tunc quiescam ⁸ percussitque eos ingenti plaga ita ut stupentes suram femori inponerent et descendens habitavit in spelunca petrae Aetham ⁹ igitur ascendentes Philisthim in terra Iuda castrametati sunt et in loco qui postea vocatus est Lehi id est Maxilla eorum est fusus exercitus ¹⁰ dixeruntque ad eos de tribu Iuda cur ascendistis adversum nos qui responderunt ut ligemus Samson venimus et reddamus ei quae in nos operatus est ¹¹ descenderunt ergo tria milia viro- rum de Iuda ad specum silicis Aetham dixeruntque ad Samson nescis quod Philisthim imperent nobis quare hoc facere voluisti quibus ille ait sicut fecerunt mihi feci eis ¹² ligare inquit te venimus et tradere in manus Philisthinorum iurate respondit mihi quod non me occidatis ¹³ dixerunt non te occidimus sed vinctum tradimus ligaveruntque eum duobus novis funibus et tulerunt de petra Aetham ¹⁴ qui cum venisset ad locum Maxillae et Philisthim vociferantes occurrissent ei inruit spiritus Domini in eum et sicut solent ad odorem ignis lina consumi ita vincula quibus ligatus erat dissipata sunt et soluta ¹⁵ inventamque maxillam id est mandibulam asini quae iacebat arripiens interfecit in ea mille viros ¹⁶ et ait in maxilla asini in mandibula pulli asinarum delevi eos et percussi mille viros ¹⁷ cumque haec canens verba conplesset proiecit mandibulam de manu et vocavit nomen loci illius Ramathlehi quod interpretatur elevatio Maxillae ¹⁸ sitiensque valde clamavit ad Dominum et ait tu dedisti in manu servi tui salutem hanc maximam atque victoriam et en siti morior incidamque in manus incircumcisorum ¹⁹ aperuit itaque Dominus molarem dentem in maxilla asini et egressae sunt ex eo aquae quibus haustis refocilavit spiritum et vires recepit idcirco appellatum est nomen loci illius Fons invocantis de maxilla usque in praesentem diem ²⁰ iudicavitque Israhel in diebus Philisthim viginti annis

16 abiit quoque in Gazam et vidit ibi meretricem mulierem ingressusque est ad eam ² quod cum audissent Philisthim et percubrisset apud eos intrasse urbem Samson circumdederunt eum positus in porta civitatis custodibus et ibi tota nocte cum silentio praestolantes ut facto mane exeuntem occiderent ³ dormivit autem Samson usque ad noctis medium et inde consurgens adprehendit ambas portae fores cum postibus suis et sera inpositasque umeris portavit ad verticem montis qui respicit Hebron ⁴ post haec amavit mulierem quae habitabat in valle Sorech et vocabatur Dalila ⁵ veneruntque ad eam principes Philisthinorum atque dixerunt decipe eum et disce ab illo in quo tantam habeat fortitudinem et quomodo eum superare valeamus et vinctum adfligere quod si feceris dabimus tibi singuli mille centum argenteos ⁶ locuta est ergo Dalila ad Samson dic mihi obsecro in quo sit tua maxima fortitudo et quid sit quo ligatus erumpere nequeas ⁷ cui respondit Samson si septem nervicis funibus necdum siccis et adhuc humentibus ligatus fuero infirmus ero ut ceteri homines ⁸ adtuleruntque ad eam satura-

pae Philisthinorum septem funes ut dixerat quibus
 vinxit eum ⁹ latentibus apud se insidiis et in cubiculo
 finem rei expectantibus clamavitque ad eum
 Philisthim super te Samson qui rupit vincula quomodo
 si rumpat quis filum de stuppae tortum putamine cum
 odorem ignis acceperit et non est cognitum in quo es-
 set fortitudo eius ¹⁰ dixitque ad eum Dalila ecce inlu-
 sisti mihi et falsum locutus es saltim nunc indica quo
 ligari debeas ¹¹ cui ille respondit si ligatus fuero novis
 funibus qui numquam fuerunt in opere infirmus ero et
 aliorum hominum similis ¹² quibus rursum Dalila vinxit
 eum et clamavit Philisthim super te Samson in cubicu-
 lo insidiis praeparatis qui ita rupit vincula quasi fila
 telarum ¹³ dixitque Dalila rursum ad eum usquequo
 decipis me et falsum loqueris ostende quo vinciri de-
 beas si inquit septem crines capitis mei cum licio plex-
 ueris et clavum his circumligatum terrae fixeris infir-
 mus ero ¹⁴ quod cum fecisset Dalila dixit ad eum
 Philisthim super te Samson qui consurgens de somno
 extraxit clavum cum crinibus et licio ¹⁵ dixitque ad eum
 Dalila quomodo dicis quod ames me cum animus tuus
 non sit mecum per tres vices mentitus es mihi et
 noluisti dicere in quo sit tua maxima fortitudo
¹⁶ cumque molesta ei esset et per multos dies iugiter
 adhereret spatium ad quietem non tribuens defecit
 anima eius et ad mortem usque lassata est ¹⁷ tunc
 aperiens veritatem rei dixit ad eam ferrum numquam
 ascendit super caput meum quia nazareus id est con-
 secratus Deo sum de utero matris meae si rasum fuer-
 it caput meum recedet a me fortitudo mea et deficiam
 eroque ut ceteri homines ¹⁸ videns illa quod confessus
 ei esset omnem animum suum misit ad principes
 Philisthinorum atque mandavit ascendite adhuc semel
 quia nunc mihi aperuit cor suum qui ascenderunt
 adsumpta pecunia quam promiserant ¹⁹ at illa dormire
 eum fecit super genua sua et in sinu suo reclinare ca-
 put vocavitque tonsorem et rasis septem crines eius et
 coepit abicere eum et a se repellere statim enim ab eo
 fortitudo discessit ²⁰ dixitque Philisthim super te Sam-
 son qui de somno consurgens dixit in animo suo egre-
 diar sicut ante feci et me excutiam nesciens quod
 Dominus recessisset ab eo ²¹ quem cum adprehendis-
 sent Philisthim statim eruerunt oculos eius et
 duxerunt Gazam vinctum catenis et clausum in carcere
 molere fecerunt ²² iamque capilli eius renasci coeper-
 ant ²³ et principes Philisthinorum convenerunt in
 unum ut immolarent hostias magnificas Dagon deo
 suo et epularentur dicentes tradidit deus noster inim-
 icum nostrum Samson in manus nostras ²⁴ quod etiam
 populus videns laudabat deum suum eademque dice-
 bat tradidit deus noster in manus nostras adversarium
 qui delevit terram nostram et occidit plurimos ²⁵ lae-
 tantesque per convivia sumptis iam epulis praecepe-
 runt ut vocaretur Samson et ante eos luderet qui ad-
 ductus de carcere ludebat ante eos feceruntque eum
 stare inter duas columnas ²⁶ qui dixit puero regenti
 gressus suos dimitte me ut tangam columnas quibus
 omnis imminet domus ut recliner super eas et paulu-

lum requiescam ²⁷ domus autem plena erat virorum ac
 mulierum et erant ibi omnes principes Philisthinorum
 ac de tecto et solario circiter tria milia utriusque sexus
 spectabant ludentem Samson ²⁸ at ille invocato Domi-
 no ait Domine Deus memento mei et redde nunc mihi
 pristinam fortitudinem Deus meus ut ulciscar me de
 hostibus meis et pro amissione duorum luminum un-
 am ultionem recipiam ²⁹ et adprehendens ambas
 columnas quibus innitebatur domus alteramque
 earum dextera et alteram leva tenens ³⁰ ait moriatur
 anima mea cum Philisthim concussisque fortiter
 columnis cecidit domus super omnes principes et
 ceteram multitudinem quae ibi erat multoque plures
 interfecit moriens quam ante vivus occiderat ³¹ de-
 scendentes autem fratres eius et universa cognatio
 tulerunt corpus eius et sepelierunt inter Saraa et Es-
 thaol in sepulchro patris Manue iudicavitque Israhel
 viginti annis

17 fuit eo tempore vir quidam de monte Ephraim
 nomine Michas ² qui dixit matri suae mille cen-
 tum argenteos quos separaveras tibi et super quibus
 me audiente iuraveras ecce ego habeo et apud me
 sunt cui illa respondit benedictus filius meus Domino
³ reddidit ergo eos matri suae quae dixerat ei conse-
 cravi et vovi argentum hoc Domino ut de manu mea
 suscipiat filius meus et faciat sculptile atque conflatile
 et nunc trado illud tibi ⁴ reddidit igitur matri suae quae
 tulit ducentos argenteos et dedit eos argentario ut fac-
 eret ex eis sculptile atque conflatile quod fuit in domo
 Micha ⁵ qui aediculam quoque in ea Deo separavit et
 fecit ephod ac theraphim id est vestem sacerdotalem et
 idola implevitque unius filiorum suorum manum et
 factus est ei sacerdos ⁶ in diebus illis non erat rex in Is-
 rahel sed unusquisque quod sibi rectum videbatur hoc
 faciebat ⁷ fuit quoque alter adulescens de Bethleem
 Iuda et cognatione eius eratque ipse Levites et habita-
 bat ibi ⁸ egressusque de civitate Bethleem peregrinari
 voluit ubicumque sibi commodum repperisset
 cumque venisset in monte Ephraim iter faciens et dec-
 linasset parumper in domum Micha ⁹ interrogatus est
 ab eo unde venis qui respondit Levita sum de Beth-
 leem Iuda et vado ut habitem ubi potuero et utile mihi
 esse perspexero ¹⁰ mane inquit apud me et esto mihi
 parens ac sacerdos daboque tibi per annos singulos
 decem argenteos ac vestem duplicem et quae ad vic-
 tum necessaria sunt ¹¹ adquevit et mansit apud
 hominem fuitque illi quasi unus de filiis ¹² implevitque
 Micha manum eius et habuit apud se puerum sacer-
 dotem ¹³ nunc scio dicens quod bene mihi faciat Deus
 habenti levitici generis sacerdotem

18 in diebus illis non erat rex in Israhel et tribus
 Dan quaerebat possessionem sibi ut habitaret in
 ea usque ad illum enim diem inter ceteras tribus
 sortem non acceperat ² miserunt igitur filii Dan stirpis
 et familiae suae quinque viros fortissimos de Saraa et
 Esthaol ut explorarent terram et diligenter inspicerent
 dixeruntque eis ite et considerate terram qui cum per-
 gentes venissent in montem Ephraim et intrassent do-

mum Micha requieverunt ibi ³ et agnoscentes vocem
 adolescentis Levitae utentesque illius diversorio
 dixerunt ad eum quis te huc adduxit quid hic agis
 quam ob causam huc venire voluisti ⁴ qui respondit eis
 haec et haec praestitit mihi Michas et me mercede
 conduxit ut sim ei sacerdos ⁵ rogaveruntque eum ut
 consuleret Dominum et scire possent an prospero
 itinere pergerent et res haberet effectum ⁶ qui respon-
 dit eis ite cum pace Dominus respicit viam vestram et
 iter quo pergitis ⁷ euntes itaque quinque viri venerunt
 Lais videruntque populum habitantem in ea absque
 ullo timore iuxta Sidoniorum consuetudinem securum
 et quietum nullo eis penitus resistente magnarumque
 opum et procul a Sidone atque a cunctis hominibus
 separatum ⁸ reversique ad fratres suos in Saraa et Es-
 thaol et quid egissent sciscitantibus responderunt
⁹ surgite et ascendamus ad eos vidimus enim terram
 valde opulentam et uberem nolite neglegere nolite
 cessare eam et possideamus eam nullus erit labor
¹⁰ intrabimus ad securos in regionem latissimam
 tradetque nobis Dominus locum in quo nullius rei est
 penuria eorum quae gignuntur in terra ¹¹ profecti igitur
 sunt de cognatione Dan id est de Saraa et Esthaol
 sescenti viri accincti armis bellicis ¹² ascendentesque
 manserunt in Cariathiarim Iudae qui locus ex eo tem-
 pore castrorum Dan nomen accepit et est post tergum
 Cariathiarim ¹³ inde transierunt in montem Ephraim
 cumque venissent ad domum Micha ¹⁴ dixerunt
 quinque viri qui prius missi fuerant ad considerandam
 terram Lais ceteris fratribus suis nostis quod in
 domibus istis sit ephod et therafin et sculptile atque
 conflatile videte quid vobis placeat ¹⁵ et cum paululum
 declinassent ingressi sunt domum adolescentis Levi-
 tae qui erat in domo Micha salutaveruntque eum ver-
 bis pacificis ¹⁶ sescenti autem viri ita ut erant armati
 stabant ante ostium ¹⁷ at illi qui ingressi fuerant do-
 mum iuvenis sculptile et ephod et therafin atque con-
 flatile tollere nitebantur et sacerdos stabat ante os-
 tium sescentis viris fortissimis haut procul expectan-
 tibus ¹⁸ tulerunt igitur qui intraverant sculptile ephod
 et idola atque conflatile quibus dixit sacerdos quid
 facitis ¹⁹ cui responderunt tace et pone digitum super
 os tuum venique nobiscum ut habeamus te patrem et
 sacerdotem quid tibi melius est ut sis sacerdos in do-
 mo unius viri an in una tribu et familia in Israhel
²⁰ quod cum audisset adquevit sermonibus eorum et
 tulit ephod et idola ac sculptile et cum eis profectus
 est ²¹ qui cum pergerent et ante se ire fecissent parvu-
 los et iumenta et omne quod erat pretiosum ²² iamque
 a domo Michae essent procul viri qui habitabant in
 aedibus Michae conclamantes secuti sunt ²³ et post
 tergum clamare coeperunt qui cum respexissent
 dixerunt ad Micham quid tibi vis cur clamas ²⁴ qui re-
 spondit deos meos quos mihi feci tulistis et sacer-
 dotem et omnia quae habeo et dicitis quid tibi est
²⁵ dixeruntque ei filii Dan cave ne ultra loquaris ad nos
 et veniant ad te viri animo concitati et ipse cum omni
 domo tua pereas ²⁶ et sic coepto itinere perrexerunt vi-

dens autem Micha quod fortiores se essent reversus
 est in domum suam ²⁷ sescenti autem viri tulerunt sac-
 erdotem et quae supra diximus veneruntque in Lais
 ad populum quiescentem atque securum et per-
 cusserunt eos in ore gladii urbemque incendio tra-
 diderunt ²⁸ nullo penitus ferente praesidium eo quod
 procul habitarent a Sidone et cum nullo hominum
 haberent quicquam societatis ac negotii erat autem
 civitas sita in regione Roob quam rursum extruentes
 habitaverunt in ea ²⁹ vocato nomine civitatis Dan iuxta
 vocabulum patris sui quem genuerat Israhel quae
 prius Lais dicebatur ³⁰ posueruntque sibi sculptile et
 Jonathan filium Gersan filii Mosi ac filios eius sacer-
 dotes in tribu Dan usque ad diem captivitatis suae
³¹ fuitque apud eos idolum Michae omni tempore
 quo fuit domus Dei in Silo in diebus illis non erat rex in
 Israhel

19 fuit quidam vir Levites habitans in latere montis
 Ephraim qui accepit uxorem de Bethleem Iuda
² quae reliquit eum et reversa est in domum patris sui
 Bethleem mansitque apud eum quattuor mensibus
³ secutusque est eam vir suus volens ei reconciliari
 atque blandiri et secum reducere habens in comitatu
 puerum et duos asinos quae suscepit eum et introduc-
 it in domum patris sui quod cum audisset socer eius
 eumque vidisset occurrit ei laetus ⁴ et amplexatus est
 hominem mansitque gener in domo soceri tribus
 diebus comedens cum eo et bibens familiariter ⁵ die
 autem quarto de nocte consurgens proficisci voluit
 quem tenuit socer et ait ad eum gusta prius pauxillum
 panis et conforta stomachum et sic proficisceris
⁶ sederuntque simul et comederunt ac biberunt dix-
 itque pater puellae ad generum suum quaesio te ut
 hodie hic maneat pariterque laetemur ⁷ at ille consur-
 gens coepit velle proficisci et nihilominus obnixus eum
 socer tenuit et apud se fecit manere ⁸ mane facto
 parabat Levites iter cui rursus socer oro te inquit ut
 paululum cibi capias et adsumptis viribus donec in-
 crescat dies postea proficiscaris comederunt ergo
 simul ⁹ surrexitque adolescens ut pergeret cum uxore
 sua et puero cui rursus locutus est socer considera
 quod dies ad occasum declivior sit et propinquet ad
 vesperum mane apud me etiam hodie et duc laetum
 diem et cras proficisceris ut vadas in domum tuam
¹⁰ noluit gener adquiescere sermonibus eius sed sta-
 tim perrexit et venit contra Iebus quae altero nomine
 vocabatur Hierusalem ducens secum duos asinos
 onustos et concubinam ¹¹ iamque aderant iuxta Iebus
 et dies mutabatur in noctem dixitque puer ad
 dominum suum veni obsecro declinemus ad urbem
 Iebuseorum et maneamus in ea ¹² cui respondit domi-
 nus non ingrediar oppidum gentis alienae quae non
 est de filiis Israhel sed transibo usque Gabaa ¹³ et cum
 illuc pervenero manebimus in ea aut certe in urbe Ra-
 ma ¹⁴ transierunt igitur Iebus et coeptum carpebant
 iter occubuitque eis sol iuxta Gabaa quae est in tribu
 Benjamin ¹⁵ deverteruntque ad eam ut manerent ibi
 quo cum intrassent sedebant in platea civitatis et nul-

lus eos recipere volebat hospitio ¹⁶ et ecce apparuit homo senex revertens de agro et de opere suo vespere qui et ipse erat de monte Ephraim et peregrinus habitabat in Gabaa homines autem regionis illius erant filii Iemini ¹⁷ elevatisque oculis vidit senex sedentem hominem cum sarcinulis suis in platea civitatis et dixit ad eum unde venis et quo vadis ¹⁸ qui respondit ei profecti sumus de Bethleem Iuda et pergimus ad locum nostrum qui est in latere montis Ephraim unde ieramus Bethleem et nunc vadimus ad domum Dei nullusque nos sub tectum suum vult recipere ¹⁹ habentes paleas et faenum in asinorum pabulum et panem ac vinum in meos et ancillae tuae usus et pueri qui mecum est nulla re indigemus nisi hospitio ²⁰ cui respondit senex pax tecum sit ego praebebo omnia quae necessaria sunt tantum quaeso ne in platea maneas ²¹ introduxitque eum in domum suam et pabulum asinis praebuit ac postquam laverunt pedes suos recepit eos in convivium ²² illis epulantibus et post laborem itineris cibo ac potu reficientibus corpora venerunt viri civitatis illius filii Belial id est absque iugo et circumdantes domum senis fores pulsare coeperunt clamantes ad dominum domus atque dicentes educ virum qui ingressus est domum tuam ut abutamur eo ²³ egressusque est ad eos senex et ait nolite fratres nolite facere malum hoc quia ingressus est homo hospitium meum et cessate ab hac stultitia ²⁴ habeo filiam virginem et hic homo habet concubinam educam eas ad vos ut humilietis eas et vestram libidinem compleatis tantum obsecro ne scelus hoc contra naturam operemini in virum ²⁵ nolebant adquiescere sermonibus eius quod cernens homo eduxit ad eos concubinam suam et eis tradidit inludendam qua cum tota nocte abusi essent dimiserunt eam mane ²⁶ at mulier recedentibus tenebris venit ad ostium domus ubi manebat dominus suus et ibi corruit ²⁷ mane facto surrexit homo et aperuit ostium ut coeptam expleret viam et ecce concubina eius iacebat ante ostium sparsis in limine manibus ²⁸ cui ille putans eam quiescere loquebatur surge ut ambulemus qua nihil respondente intellegens quod erat tulit eam et inposuit asino reversusque est in domum suam ²⁹ quam cum esset ingressus arripuit gladium et cadaver uxoris cum ossibus suis in duodecim partes ac frustra concidens misit in omnes terminos Israhel ³⁰ quod cum vidissent singuli conclamabant numquam res talis facta est in Israhel ex eo die quo ascenderunt patres nostri de Aegypto usque in praesens tempus ferte sententiam et in commune decernite quid facto opus sit

20 egressi sunt itaque omnes filii Israhel et pariter congregati quasi vir unus de Dan usque Bersabee et terra Galaad ad Dominum in Maspha ² omnesque anguli populorum et cunctae tribus Israhel in ecclesiam populi Dei convenerunt quadringenta milia peditum pugnatorum ³ nec latuit filios Benjamin quod ascendissent filii Israhel in Maspha interrogatusque Levita maritus mulieris interfectae quomodo tantum scelus perpetratum esset ⁴ respondit veni in

Gabaa Benjamin cum uxore mea illucque deverti ⁵ et ecce homines civitatis illius circumdederunt nocte domum in qua manebam volentes me occidere et uxorem meam incredibili libidinis furore vexantes denique mortua est ⁶ quam arreptam in frustra concidimisque partes in omnes terminos possessionis vestrae quia numquam tantum nefas et tam grande piaculum factum est in Israhel ⁷ adestis omnes filii Israhel decernite quid facere debeatis ⁸ stansque omnis populus quasi unius hominis sermone respondit non recedemus in tabernacula nostra nec suam quisquam intrabit domum ⁹ sed hoc contra Gabaa in commune faciemus ¹⁰ decem viri eligantur e centum ex omnibus tribubus Israhel et centum de mille et mille de decem milibus ut conportent exercitui cibaria et possimus pugnantes contra Gabaa Benjamin reddere ei pro scelere quod meretur ¹¹ convenitque universus Israhel ad civitatem quasi unus homo eadem mente unoque consilio ¹² et miserunt nuntios ad omnem tribum Benjamin qui dicerent cur tantum nefas in vobis repperitum est ¹³ tradite homines de Gabaa qui hoc flagitium perpetrarunt ut moriantur et auferatur malum de Israhel qui noluerunt fratrum suorum filiorum Israhel audire mandatum ¹⁴ sed ex cunctis urbibus quae suae sortis erant convenerunt in Gabaa ut illis ferrent auxilium et contra universum Israhel populum dimicarent ¹⁵ inventique sunt viginti quinque milia de Benjamin educentium gladium praeter habitatores Gabaa ¹⁶ qui septingenti erant viri fortissimi ita sinistra ut dextra proeliantes et sic fundis ad certum iacientes lapides ut capillum quoque possent percutere et nequaquam in alteram partem ictus lapidis deferretur ¹⁷ virorum quoque Israhel absque filiis Benjamin inventa sunt quadringenta milia educentium gladios et paratorum ad pugnam ¹⁸ qui surgentes venerunt in domum Dei hoc est in Silo consulueruntque eum atque dixerunt quis erit in exercitu nostro princeps certaminis contra filios Benjamin quibus respondit Dominus Iudas sit dux vester ¹⁹ statimque filii Israhel surgentes mane castrametati sunt iuxta Gabaa ²⁰ et inde procedentes ad pugnam contra Benjamin urbem obpugnare coeperunt ²¹ egressisque filii Benjamin de Gabaa occiderunt de filiis Israhel die illo viginti duo milia viros ²² rursum filii Israhel et fortitudine et numero confidentes in eodem loco in quo prius certaverant aciem direxerunt ²³ ita tamen ut prius ascenderent et flerent coram Domino usque ad noctem consulerentque eum et dicerent debeo ultra procedere ad dimicandum contra filios Benjamin fratres meos an non quibus ille respondit ascendite ad eum et inite certamen ²⁴ cumque filii Israhel altero die contra Benjamin ad proelium processissent ²⁵ eruperunt filii Benjamin de portis Gabaa et occurrentes eis tanta in illos caede baccati sunt ut decem et octo milia virorum educentium gladium prosternerent ²⁶ quam ob rem omnes filii Israhel venerunt in domum Dei et sedentes flebant coram Domino ieiunaveruntque illo die usque ad vesperam et obtulerunt ei holocausta et pacificas victimas ²⁷ et

super statu suo interrogaverunt eo tempore ibi erat arca foederis Dei ²⁸ et Finees filius Eleazari filii Aaron praepositus domus consuluerunt igitur Dominum atque dixerunt exire ultra debemus ad pugnam contra filios Benjamin fratres nostros an quiescere quibus ait Dominus ascendite cras enim tradam eos in manus vestras ²⁹ posueruntque filii Israhel insidias per circuitum urbis Gabaa ³⁰ et tertia vice sicut semel et bis contra Benjamin exercitum produxerunt ³¹ sed et filii Benjamin audacter eruperunt de civitate et fugientes adversarios longius persecuti sunt ita ut vulnerarent ex eis sicut primo et secundo die et caederent per duas semitas terga vertentes quarum una ferebat in Bethel altera in Gabaa atque prosternerent triginta circiter viros ³² putaverunt enim solito eos more cedere qui fugam arte simulantibus iniere consilium ut abstraherent eos de civitate et quasi fugientes ad supradictas semitas perducerent ³³ omnes itaque filii Israhel surgentes de sedibus suis tetenderunt aciem in loco qui vocatur Baalthamar insidiae quoque quae circa urbem erant paulatim se aperire coeperunt ³⁴ et ab occidentali urbis parte procedere sed et alia decem milia virorum de universo Israhel habitatores urbis ad certamina provocabant ingravatamque est bellum contra filios Benjamin et non intellexerunt quod ex omni parte illis instaret interitus ³⁵ percussitque eos Dominus in conspectu filiorum Israhel et interfecerunt ex eis in illo die viginti quinque milia et centum viros omnes bellatores et educentes gladium ³⁶ filii autem Benjamin cum se inferiores esse vidissent coeperunt fugere quod cernentes filii Israhel dederunt eis ad fugiendum locum ut ad praeparatas insidias devenirent quas iuxta urbem posuerant ³⁷ qui cum repente de latibulis surrexissent et Benjamin terga caedentibus daret ingressi sunt civitatem et percusserunt eam in ore gladii ³⁸ signum autem dederunt filii Israhel his quos in insidiis conlocaverant ut postquam urbem cepissent ignem accenderent et ascendente in altum fumo captam urbem demonstrarent ³⁹ quod cum cernerent filii Israhel in ipso certamine positi putaverunt enim filii Benjamin eos fugere et instantius sequebantur caesis de exercitu eorum triginta viris ⁴⁰ et viderent quasi columnam fumi de civitate conscendere Benjamin quoque retro aspiciens captam cerneret civitatem et flammam in sublime ferri ⁴¹ qui prius simulaverant fugam versa facie fortius resistebant quod cum vidissent filii Benjamin in fugam versi sunt ⁴² et ad viam deserti ire coeperunt illuc quoque eos adversariis persecutibus sed et hii qui urbem succenderant occurrerunt eis ⁴³ atque ita factum est ut ex utraque parte ab hostibus caederentur nec erat ulla morientium requies ceciderunt atque prostrati sunt ad orientalem plagam urbis Gabaa ⁴⁴ fuerunt autem qui in eodem loco interfecti sunt decem et octo milia virorum omnes robustissimi pugnatores ⁴⁵ quod cum vidissent qui remanserant de Benjamin fugerunt in solitudinem et pergebant ad petram cuius vocabulum est Remmon in illa quoque fuga palantes et in diversa tendentes oc-

ciderunt quinque milia viros et cum ultra tenderent persecuti sunt eos et interfecerunt etiam alios duo milia ⁴⁶ et sic factum est ut omnes qui ceciderant de Benjamin in diversis locis essent viginti quinque milia pugnatores ad bella promptissimi ⁴⁷ remanserunt itaque de omni numero Benjamin qui evadere potuerant et fugere in solitudinem sescenti viri sederuntque in petra Remmon mensibus quattuor ⁴⁸ regressi autem filii Israhel omnes reliquias civitatis a viris usque ad iumenta gladio percusserunt cunctasque urbes et viculos Benjamin vorax flamma consumpsit

21 iuraverunt quoque filii Israhel in Maspha et dixerunt nullus nostrum dabit filiis Benjamin de filiabus suis uxorem ² veneruntque omnes ad domum Dei in Silo et in conspectu eius sedentes usque ad vesperam levaverunt vocem et magno ululatu coeperunt flere dicentes ³ quare Domine Deus Israhel factum est hoc malum in populo tuo ut hodie una tribus auferretur ex nobis ⁴ altera autem die diluculo consurgentes extruxerunt altare obtuleruntque ibi holocausta et pacificas victimas et dixerunt ⁵ quis non ascendit in exercitu Domini de universis tribubus Israhel grandi enim se iuramento constrinxerant cum essent in Maspha interfici eos qui defuissent ⁶ ductique paenitentia filii Israhel super fratre suo Benjamin coeperunt dicere ablata est una tribus de Israhel ⁷ unde uxores accipient omnes enim in commune iuravimus non daturus nos his filias nostras ⁸ idcirco dixerunt quis est de universis tribubus Israhel qui non ascendit ad Dominum in Maspha et ecce inventi sunt habitatores Iabigalaad in illo exercitu non fuisse ⁹ eo quoque tempore cum essent in Silo nullus ex eis ibi repperit est ¹⁰ miserunt itaque decem milia viros robustissimos et praeceperunt eis ite et percutite habitatores Iabigalaad in ore gladii tam uxores quam parvulos eorum ¹¹ et hoc erit quod observare debetis omne generis masculini et mulieres quae cognoverunt viros interficite ¹² inventaeque sunt de Iabigalaad quadringentae virgines quae nescierunt viri torum et adduxerunt eas in castra in Silo in terra Chanaan ¹³ miseruntque nuntios ad filios Benjamin qui erant in petra Remmon et praeceperunt eis ut eos in pace susciperent ¹⁴ veneruntque filii Benjamin in illo tempore et datae sunt eis uxores de filiabus Iabigalaad alias autem non reppererunt quas simili modo traderent ¹⁵ universusque Israhel valde doluit et egit paenitentiam super interfectione unius tribus ex Israhel ¹⁶ dixeruntque maiores natu quid faciemus reliquis qui non acceperunt uxores omnes in Benjamin feminae conciderunt ¹⁷ et magna nobis cura ingentique studio providendum est ne una tribus deleatur ex Israhel ¹⁸ filias nostras eis dare non possumus constricti iuramento et maledictione qua diximus maledictus qui dederit de filiabus suis uxorem Benjamin ¹⁹ ceperuntque consilium atque dixerunt ecce sollempnitas Domini est in Silo anniversaria quae sita est ad septentrionem urbis Bethel et ad orientalem plagam viae quae de Bethel tendit ad Sycimam et ad meridiem oppidi Lebona ²⁰ praeceperuntque filiis Beni-

amin atque dixerunt ite et latete in vineis ²¹ cumque videritis filias Silo ad ducendos choros ex more procedere exite repente de vineis et rapite eas singuli uxores singulas et pergite in terram Benjamin ²² cumque venerint patres earum ac fratres et adversum vos queri coeperint atque iurgari dicemus eis miseremini eorum non enim rapuerunt eas iure bellantium atque victorum sed rogantibus ut acciperent non dedistis et

a vestra parte peccatum est ²³ feceruntque filii Benjamin ut sibi fuerat imperatum et iuxta numerum suum rapuerunt sibi de his quae ducebant choros uxores singulas abieruntque in possessionem suam aedificantes urbes et habitantes in eis ²⁴ filii quoque Israhel reversi sunt per tribus et familias in tabernacula sua in diebus illis ²⁵ non erat rex in Israhel sed unusquisque quod sibi rectum videbatur hoc faciebat

Ruth

1 in diebus unius iudicis quando iudices praeerant facta est fames in terra abiitque homo de Bethleem Iuda ut peregrinaretur in regione moabitude cum uxore sua ac duobus liberis 2 ipse vocabatur Helimelech uxor eius Noemi e duobus filiis alter Maalon et alter Chellion Ephraethi de Bethleem Iuda ingressique regionem moabitudem morabantur ibi 3 et mortuus est Helimelech maritus Noemi remansitque ipsa cum filiis 4 qui acceperunt uxores moabitudas quarum una vocabatur Orpha altera Ruth manseruntque ibi decem annis 5 et ambo mortui sunt Maalon videlicet et Chellion remansitque mulier orbata duobus liberis ac marito 6 et surrexit ut in patriam pergeret cum utraque nuru sua de regione moabitude audierat enim quod respexisset Dominus populum suum et dedisset eis escas 7 egressa est itaque de loco peregrinationis suae cum utraque nuru et iam in via posita revertendi in terram Iuda 8 dixit ad eas ite in domum matris vestrae faciat Dominus vobiscum misericordiam sicut fecistis cum mortuis et mecum 9 det vobis invenire requiem in domibus virorum quos sortiturae estis et osculata est eas quae elevata voce flere coeperunt 10 et dicere tecum pergemus ad populum tuum 11 quibus illa respondit revertimini filiae mi cur venitis mecum num ultra habeo filios in utero meo ut viros ex me sperare possitis 12 revertimini filiae mi abite iam enim senectute confecta sum nec apta vinculo coniugali etiam si possem hac nocte concipere et parere filios 13 si eos expectare velitis donec crescant et annos impleant pubertatis ante eritis vetulae quam nubatis nolite quaeso filiae mi quia vestra angustia me magis premit et egressa est manus Domini contra me 14 elevata igitur voce rursus flere coeperunt Orpha osculata socrum est ac reversa Ruth adhesit socru suae 15 cui dixit Noemi en reversa est cognata tua ad populum suum et ad deos suos vade cum ea 16 quae respondit ne adverteris mihi ut relinquam te et abeam quocumque perrexeris pergam ubi morata fueris et ego pariter morabor populus tuus populus meus et Deus tuus Deus meus 17 quae te morientem terra susceperit in ea moriar ibique locum accipiam sepulturae haec mihi faciat Deus et haec addat si non sola mors me et te separaverit 18 videns ergo Noemi quod obstinato Ruth animo decrevisset secum pergere adversari noluit nec ultra ad suos reditum persuadere 19 profectaeque sunt simul et venerunt in Bethleem quibus urbem ingressis velox apud cunctos fama percubuit dicebantque mulieres haec est illa Noemi 20 quibus ait ne vocetis me Noemi id est pulchram sed vocate me Mara hoc

est amaram quia valde me amaritudine replevit Omnipotens 21 egressa sum plena et vacuum reduxit me Dominus cur igitur vocatis me Noemi quam humiliavit Dominus et adflixit Omnipotens 22 venit ergo Noemi cum Ruth Moabitude nuru sua de terra peregrinationis suae ac reversa est in Bethleem quando primum hordea metebantur

2 erat autem vir Helimelech consanguineus homo potens et magnarum opum nomine Booz 2 dixitque Ruth Moabitis ad socrum suam si iubes vadam in agrum et colligam spicas quae metentium fugerint manus ubicumque clementis in me patris familias reperero gratiam cui illa respondit vade filia mi 3 abiit itaque et colligebat spicas post terga metentium accidit autem ut ager ille haberet dominum Booz qui erat de cognatione Helimelech 4 et ecce ipse veniebat de Bethleem dixitque messoribus Dominus vobiscum qui responderunt ei benedicat tibi Dominus 5 dixitque Booz iuveni qui messoribus praeerat cuius est haec puella 6 qui respondit haec est Moabitis quae venit cum Noemi de regione moabitude 7 et rogavit ut spicas colligeret remanentes sequens messorum vestigia et de mane usque nunc stat in agro et ne ad momentum quidem domum reversa est 8 et ait Booz ad Ruth audi filia ne vadas ad colligendum in alterum agrum nec recedas ab hoc loco sed iungere puellis meis 9 et ubi messuerint sequere mandavi enim pueris meis ut nemo tibi molestus sit sed etiam si sitieris vade ad sarcinulas et bibe aquas de quibus et pueri bibunt 10 quae cadens in faciem suam et adorans super terram dixit ad eum unde mihi hoc ut invenirem gratiam ante oculos tuos et nosse me dignareris peregrinam mulierem 11 cui ille respondit nuntiata sunt mihi omnia quae feceris socru tuae post mortem viri tui et quod dereliqueris parentes tuos et terram in qua nata es et veneris ad populum quem ante nesciebas 12 reddat tibi Dominus pro opere tuo et plenam mercedem recipias a Domino Deo Israhel ad quem venisti et sub cuius confugisti alas 13 quae ait inveni gratiam ante oculos tuos domine mi qui consolatus es me et locutus es ad cor ancillae tuae quae non sum similis unius puellarum tuarum 14 dixitque ad eam Booz quando hora vescendi fuerit veni huc et comede panem et intingue buccellam tuam in aceto sedit itaque ad messorum latus et congessit pulentam sibi comeditque et saturata est et tulit reliquias 15 atque inde surrexit ut spicas ex more colligeret praecepit autem Booz pueris suis dicens etiam si vobiscum metere voluerit ne prohibeatis eam 16 et de vestris quoque manipulis proicite de in-

dustria et remanere permittite ut absque rubore colligat et colligentem nemo corripiat ¹⁷ collegit ergo in agro usque ad vesperam et quae collegerat virga caedens et excutiens invenit hordei quasi oephi mensuram id est tres modios ¹⁸ quos portans reversa est in civitatem et ostendit socrui suae insuper protulit et dedit ei de reliquiis cibi sui quo saturata fuerat ¹⁹ dixitque ei socrus ubi hodie collegisti et ubi fecisti opus sit benedictus qui misertus est tui indicavitque ei apud quem esset operata et nomen dixit viri quod Booz vocaretur ²⁰ cui respondit Noemi benedictus sit a Domino quoniam eandem gratiam quam praebuerat vivis servavit et mortuis rursumque propinquus ait noster est homo ²¹ et Ruth hoc quoque inquit praecepit mihi ut tamdiu messoribus eius iungerer donec omnes segetes meterentur ²² cui dixit socrus melius est filia mi ut cum puellis eius exeas ad metendum ne in alieno agro quispiam resistat tibi ²³ iuncta est itaque puellis Booz et tamdiu cum eis messuit donec hordea et triticum in horreis conderentur

3 postquam autem reversa est ad socrum suam audivit ab ea filia mi quaeram tibi requiem et providebo ut bene sit tibi ² Booz iste cuius puellis in agro iuncta es propinquus est noster et hac nocte aream hordei ventilat ³ lava igitur et unguere et induere cultioribus vestimentis ac descende in aream non te videat homo donec esum potumque finierit ⁴ quando autem ierit ad dormiendum nota locum in quo dormiat veniesque et discoperies pallium quo operitur a parte pedum et proicies te et ibi iacebis ipse autem dicet tibi quid agere debeas ⁵ quae respondit quicquid praeceperis faciam ⁶ descenditque in aream et fecit omnia quae sibi imperaverat socrus ⁷ cumque comedisset Booz et bibisset et factus esset hilarior issetque ad dormiendum iuxta acervum manipulorum venit abscondite et discoperto a pedibus eius pallio se proiecit ⁸ et ecce nocte iam media expavit homo et conturbatus est viditque mulierem iacentem ad pedes suos ⁹ et ait illi quae es illaque respondit ego sum Ruth ancilla tua expande pallium tuum super famulam tuam quia propinquus es ¹⁰ et ille benedicta inquit es Domino filia et priorem misericordiam posteriore superasti quia non es secuta iuvenes pauperes sive divites ¹¹ noli ergo metuere sed quicquid dixeris mihi faciam tibi scit enim omnis populus qui habitat intra portas urbis meae mulierem te esse virtutis ¹² nec abnuo me propinquum sed est alius me propinquior ¹³ quiesce hac nocte et facto mane si te voluerit propinquitatis iure retinere bene res acta est sin autem ille noluerit ego te absque ulla dubitatione suscipiam vivit Dominus dormi usque mane ¹⁴ dormivit itaque ad pedes eius usque ad noctis abscessum surrexitque antequam homines se cognoscerent mutuo et dixit Booz cave ne quis noverit quod huc veneris ¹⁵ et rursum expande inquit palliolum tuum quo operiris et tene utraque manu qua extendente et tenente mensus est sex modios hordei et posuit super eam quae portans ingressa est civitatem ¹⁶ et venit ad

socrum suam quae dixit ei quid egisti filia narravitque ei omnia quae sibi fecisset homo ¹⁷ et ait ecce sex modios hordei dedit mihi et ait nolo vacuum te reverti ad socrum tuam ¹⁸ dixitque Noemi expecta filia donec videamus quem res exitum habeat neque enim cessabit homo nisi compleverit quod locutus est

4 ascendit ergo Booz ad portam et sedit ibi cumque vidisset propinquum praeterire de quo prius sermo habitus est dixit ad eum declina paulisper et sede hic vocans eum nomine suo qui devertit et sedit ² tollens autem Booz decem viros de senioribus civitatis dixit ad eos sedete hic ³ quibus residentibus locutus est ad propinquum partem agri fratris nostri Helimelech vendit Noemi quae reversa est de regione moabitide ⁴ quod audire te volui et tibi dicere coram cunctis sedentibus et maioribus natu de populo meo si vis possidere iure propinquitatis eme et posside sin autem tibi displicet hoc ipsum indica mihi ut sciam quid facere debeam nullus est enim propinquus excepto te qui prior es et me qui secundus sum at ille respondit ego agrum emam ⁵ cui dixit Booz quando emeris agrum de manu mulieris Ruth quoque Moabitidem quae uxor defuncti fuit debes accipere ut suscites nomen propinqui tui in hereditate sua ⁶ qui respondit cedo iure propinquitatis neque enim posteritatem familiae meae delere debeo tu meo utere privilegio quo me libenter carere profiteor ⁷ hic autem erat mos antiquitus in Israhel inter propinquos et si quando alter alteri suo iure cedebat ut esset firma concessio solvebat homo calciamentum suum et dabat proximo suo hoc erat testimonium cessionis in Israhel ⁸ dixit ergo propinquus Booz tolle calciamentum quod statim solvit de pede suo ⁹ at ille maioribus natu et universo populo testes inquit vos estis hodie quod possederim omnia quae fuerunt Helimelech et Chellion et Maalon tradente Noemi ¹⁰ et Ruth Moabitidem uxorem Maalon in coniugium sumpserim ut suscitem nomen defuncti in hereditate sua ne vocabulum eius de familia sua ac fratribus et populo deleatur vos inquam huius rei testes estis ¹¹ respondit omnis populus qui erat in porta et maiores natu nos testes sumus faciat Dominus hanc mulierem quae ingreditur domum tuam sicut Rachel et Liam quae aedificaverunt domum Israhel ut sit exemplum virtutis in Ephrata et habeat celebre nomen in Bethleem ¹² fiatque domus tua sicut domus Phares quem Thamar peperit Iudae de semine quod dederit Dominus tibi ex hac puella ¹³ tulit itaque Booz Ruth et accepit uxorem ingressusque est ad eam et dedit illi Dominus ut conciperet et pareret filium ¹⁴ dixeruntque mulieres ad Noemi benedictus Dominus qui non est passus ut deficeret successor familiae tuae et vocaretur nomen eius in Israhel ¹⁵ et habeas qui consoletur animam tuam et enutriet senectutem de nuru enim tua natus est quae te diligit et multo tibi est melior quam si septem haberes filios ¹⁶ susceptumque Noemi puerum posuit in sinu suo et nutricis ac gerulae officio fungebatur ¹⁷ vicinae autem mulieres congratulantes ei et dicentes natus est filius

Noemi vocaverunt nomen eius Obed hic est pater Isai
patris David ¹⁸ hae sunt generationes Phares Phares
genuit Esrom ¹⁹ Esrom genuit Aram Aram genuit Ami-

nadab ²⁰ Aminadab genuit Naasson Naasson genuit
Salma ²¹ Salma genuit Booz Booz genuit Obed ²² Obed
genuit Isai Isai genuit David

I Samuelis

1 fuit vir unus de Ramathaimsophim de monte Ephraim et nomen eius Helcana filius Hieroam filii Heli filii Thau filii Suph Ephratheus ² et habuit duas uxores nomen uni Anna et nomen secundae Fenenna fueruntque Fenennae filii Annae autem non erant liberi ³ et ascendebat vir ille de civitate sua statutis diebus ut adoraret et sacrificaret Domino exercituum in Silo erant autem ibi duo filii Heli Ofni et Finees sacerdotes Domini ⁴ venit ergo dies et immolavit Helcana deditque Fenennae uxori suae et cunctis filiis eius et filiabus partes ⁵ Annae autem dedit partem unam tristis quia Annam diligebat Dominus autem concluderat vulvam eius ⁶ adfligebat quoque eam aemula eius et vehementer angebat in tantum ut exprobraret quod conclusisset Dominus vulvam eius ⁷ sicque faciebat per singulos annos cum redeunte tempore ascenderent templum Domini et sic provocabat eam porro illa flebat et non capiebat cibum ⁸ dixit ergo ei Helcana vir suus Anna cur fles et quare non comedis et quam ob rem adfligitur cor tuum numquid non ego melior sum tibi quam decem filii ⁹ surrexit autem Anna postquam comederat in Silo et biberat et Heli sacerdote sedente super sellam ante postes templi Domini ¹⁰ cum esset amaro animo oravit Dominum flens largiter ¹¹ et votum vovit dicens Domine exercituum si respiciens videris ad afflictionem famulae tuae et recordatus mei fueris nec oblitus ancillae tuae dederisque servae tuae sexum virilem dabo eum Domino omnes dies vitae eius et novacula non ascendet super caput eius ¹² factum est ergo cum illa multiplicaret preces coram Domino ut Heli observaret os eius ¹³ porro Anna loquebatur in corde suo tantumque labia illius movebantur et vox penitus non audiebatur aestimavit igitur eam Heli temulentam ¹⁴ dixitque ei usquequo ebria eris digere paulisper vinum quo mades ¹⁵ respondens Anna nequaquam inquit domine mi nam mulier infelix nimis ego sum vinumque et omne quod inebriare potest non bibi sed effudi animam meam in conspectu Domini ¹⁶ ne reputes ancillam tuam quasi unam de filiabus Belial quia ex multitudine doloris et maeroris mei locuta sum usque in praesens ¹⁷ tunc Heli ait ei vade in pace et Deus Israhel det tibi petitionem quam rogasti eum ¹⁸ et illa dixit utinam inveniat ancilla tua gratiam in oculis tuis et abiit mulier in viam suam et comedit vultusque eius non sunt amplius in diversa mutati ¹⁹ et surrexerunt mane et adoraverunt coram Domino reversique sunt et venerunt in domum suam Ramatha cognovit autem Helcana Annam uxorem suam et recordatus est eius Dominus ²⁰ et factum est post cir-

culum dierum concepit Anna et peperit filium vocavitque nomen eius Samuhel eo quod a Domino postulasset eum ²¹ ascendit autem vir Helcana et omnis domus eius ut immolaret Domino hostiam sollemnem et votum suum ²² et Anna non ascendit dixit enim viro suo non vadam donec ablactetur infans et ducam eum et appareat ante conspectum Domini et maneat ibi iugiter ²³ et ait ei Helcana vir suus fac quod bonum tibi videtur et mane donec ablactes eum precorque ut impleat Dominus verbum suum mansit ergo mulier et lactavit filium suum donec amoveret eum a lacte ²⁴ et adduxit eum secum postquam ablactaverat in vitulis tribus et tribus modiis farinae et amphora vini et adduxit eum ad domum Domini in Silo puer autem erat adhuc infantulus ²⁵ et immolaverunt vitulum et obtulerunt puerum Heli ²⁶ et ait obsecro mi domine vivit anima tua domine ego sum illa mulier quae steti coram te hic orans Dominum ²⁷ pro puero isto oravi et dedit Dominus mihi petitionem meam quam postulavi eum ²⁸ idcirco et ego commodavi eum Domino cunctis diebus quibus fuerit accommodatus Domino et adoraverunt ibi Dominum et oravit Anna et ait

2 exultavit cor meum in Domino exaltatum est cornu meum in Domino dilatatum est os meum super inimicos meos quia laetata sum in salutari tuo ² non est sanctus ut est Dominus neque enim est alius extra te et non est fortis sicut Deus noster ³ nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes recedant vetera de ore vestro quoniam Deus scientiarum Dominus est et ipsi praeparantur cogitationes ⁴ arcus fortium superatus est et infirmi accincti sunt robore ⁵ saturati prius pro pane se locaverunt et famelici saturati sunt donec sterilis peperit plurimos et quae multos habebat filios infirmata est ⁶ Dominus mortificat et vivificat deducit ad infernum et reducit ⁷ Dominus pauperem facit et dicit humiliat et sublevat ⁸ suscitatur de pulvere egenum et de stercore elevat pauperem ut sedeat cum principibus et solium gloriae teneat Domini enim sunt cardines terrae et posuit super eos orbem ⁹ pedes sanctorum suorum servabit et impii in tenebris conticescent quia non in fortitudine roborabitur vir ¹⁰ Dominum formidabunt adversarii eius super ipsos in caelis tonabit Dominus iudicabit fines terrae et dabit imperium regi suo et sublimabit cornu christi sui ¹¹ et abiit Helcana Ramatha in domum suam puer autem erat minister in conspectu Domini ante faciem Heli sacerdotis ¹² porro filii Heli filii Belial nescientes Dominum ¹³ neque officium sacerdotum ad populum sed quicumque immolasset victimam veniebat puer sacerdotis dum coqueren-

tur carnes et habebat fuscinulam tridentem in manu sua ¹⁴ et mittebat eam in lebetem vel in caldariam aut in ollam sive in caccabum et omne quod levabat fuscinula tollebat sacerdos sibi sic faciebant universo Israheli venientium in Silo ¹⁵ etiam antequam adolerent adipem veniebat puer sacerdotis et dicebat immolanti da mihi carnem ut coquam sacerdoti non enim accipiam a te carnem coctam sed crudam ¹⁶ dicebatque illi immolans incendatur primum iuxta morem hodie adeps et tolle tibi quantumcumque desiderat anima tua qui respondens aiebat ei nequaquam nunc enim dabis alioquin tollam vi ¹⁷ erat ergo peccatum puerorum grande nimis coram Domino quia detrahebant homines sacrificio Domini ¹⁸ Samuhel autem ministrabat ante faciem Domini puer accinctus ephod lineo ¹⁹ et tunicam parvam faciebat ei mater sua quam adferebat statutis diebus ascendens cum viro suo ut immolaret hostiam sollemnem ²⁰ et benedixit Heli Helcanae et uxori eius dixitque reddat Dominus tibi semen de muliere hac pro fenore quod commodasti Domino et abierunt in locum suum ²¹ visitavit ergo Dominus Annam et concepit et peperit tres filios et duas filias et magnificatus est puer Samuhel apud Dominum ²² Heli autem erat senex valde et audivit omnia quae faciebant filii sui universo Israheli et quomodo dormiebant cum mulieribus quae observabant ad ostium tabernaculi ²³ et dixit eis quare facitis res huiuscemodi quas ego audio res pessimas ab omni populo ²⁴ nolite filii mi non enim est bona fama quam ego audio ut transgredi faciatis populum Domini ²⁵ si peccaverit vir in virum placari ei potest Deus si autem in Domino peccaverit vir quis orabit pro eo et non audierunt vocem patris sui quia voluit Dominus occidere eos ²⁶ puer autem Samuhel proficiebat atque crescebat et placebat tam Deo quam hominibus ²⁷ venit autem vir Dei ad Heli et ait ad eum haec dicit Dominus numquid non aperte revelatus sum domui patris tui cum essent in Aegypto in domo Pharaonis ²⁸ et elegi eum ex omnibus tribubus Israhel mihi in sacerdotem ut ascenderet altare meum et adoleret mihi incensum et portaret ephod coram me et dedi domui patris tui omnia de sacrificiis filiorum Israhel ²⁹ quare calce abicitis victimam meam et munera mea quae praecepi ut offerrentur in templo et magis honorasti filios tuos quam me ut comederetis primitias omnis sacrificii Israhel populi mei ³⁰ propterea ait Dominus Deus Israhel loquens locutus sum ut domus tua et domus patris tui ministraret in conspectu meo usque in sempiternum nunc autem dicit Dominus absit hoc a me sed quicumque glorificaverit me glorificabo eum qui autem contemnunt me erunt ignobiles ³¹ ecce dies veniunt et praecidam brachium tuum et brachium domus patris tui ut non sit senex in domo tua ³² et videbis aemulum tuum in templo in universis prosperis Israhel et non erit senex in domo tua omnibus diebus ³³ verumtamen non auferam penitus virum ex te ab altari meo sed ut deficiant oculi tui et tabescat anima tua et pars magna domus tuae morietur cum ad vir-

ilem aetatem venerit ³⁴ hoc autem erit tibi signum quod venturum est duobus filiis tuis Ofni et Finees in die uno morientur ambo ³⁵ et suscitabo mihi sacerdotem fidelem qui iuxta cor meum et animam meam faciat et aedificabo ei domum fidelem et ambulabit coram christo meo cunctis diebus ³⁶ futurum est autem ut quicumque remanserit in domo tua veniat ut oretur pro eo et offerat nummum argenteum et totam panis dicatque dimitte me obsecro ad unam partem sacerdotalem ut comedam buccellam panis

3 puer autem Samuhel ministrabat Domino coram Heli et sermo Domini erat pretiosus in diebus illis non erat visio manifesta ² factum est ergo in die quadam Heli iacebat in loco suo et oculi eius caligaverant nec poterat videre ³ lucerna Dei antequam extingueretur Samuhel autem dormiebat in templo Domini ubi erat arca Dei ⁴ et vocavit Dominus Samuhel qui respondens ait ecce ego ⁵ et cucurrit ad Heli et dixit ecce ego vocasti enim me qui dixit non vocavi revertere dormi et abiit et dormivit ⁶ et adiecit Dominus vocare rursus Samuhel consurgensque Samuhel abiit ad Heli et dixit ecce ego quia vocasti me qui respondit non vocavi te fili mi revertere et dormi ⁷ porro Samuhel necdum sciebat Dominum neque revelatus fuerat ei sermo Domini ⁸ et adiecit Dominus et vocavit adhuc Samuhel tertio qui consurgens abiit ad Heli ⁹ et ait ecce ego quia vocasti me intellexit igitur Heli quia Dominus vocaret puerum et ait ad Samuhel vade et dormi et si deinceps vocaverit te dices loquere Domine quia audit servus tuus abiit ergo Samuhel et dormivit in loco suo ¹⁰ et venit Dominus et stetit et vocavit sicut vocaverat secundo Samuhel Samuhel et ait Samuhel loquere quia audit servus tuus ¹¹ et dixit Dominus ad Samuhel ecce ego facio verbum in Israhel quod quicumque audierit tinnient ambae aures eius ¹² in die illo suscitabo adversum Heli omnia quae locutus sum super domum eius incipiam et conplebo ¹³ praedixi enim ei quod iudicaturus essem domum eius in aeternum propter iniquitatem eo quod noverat indigne agere filios suos et non corripuit eos ¹⁴ idcirco iuravi domui Heli quod non expietur iniquitas domus eius victimis et muneribus usque in aeternum ¹⁵ dormivit autem Samuhel usque mane aperuitque ostia domus Domini et Samuhel timebat indicare visionem Heli ¹⁶ vocavit ergo Heli Samuhelem et dixit Samuhel fili mi qui respondens ait praesto sum ¹⁷ et interrogavit eum quis est sermo quem locutus est ad te oro te ne celaveris me haec faciat tibi Deus et haec addat si absconderis a me sermonem ex omnibus verbis quae dicta sunt tibi ¹⁸ indicavit itaque ei Samuhel universos sermones et non abscondit ab eo et ille respondit Dominus est quod bonum est in oculis suis faciat ¹⁹ crevit autem Samuhel et Dominus erat cum eo et non cecidit ex omnibus verbis eius in terram ²⁰ et cognovit universus Israhel a Dan usque Bersabee quod fidelis Samuhel propheta esset Domini ²¹ et addidit Dominus ut appareret in Silo quoniam revelatus fuerat

Dominus Samuheli in Silo iuxta verbum Domini et evenit sermo Samuhelis universo Israheli

4 egressus est namque Israhel obviam Philisthim in proelium et castrametatus est iuxta lapidem Adiutorii porro Philisthim venerunt in Afec ² et instruxerunt aciem contra Israhel inito autem certamine terga vertit Israhel Philistheis et caesa sunt in illo certamine passim per agros quasi quattuor milia virorum ³ et reversus est populus ad castra dixeruntque maiores natu de Israhel quare percussit nos Dominus hodie coram Philisthim adferamus ad nos de Silo arcam foederis Domini et veniat in medium nostri ut salvet nos de manu inimicorum nostrorum ⁴ misit ergo populus in Silo et tulerunt inde arcam foederis Domini exercituum sedentis super cherubin erantque duo filii Heli cum arca foederis Domini Ofni et Finees ⁵ cumque venisset arca foederis Domini in castra vociferatus est omnis Israhel clamore grandi et personuit terra ⁶ et audierunt Philisthim vocem clamoris dixeruntque quoniam haec est vox clamoris magni in castris Hebraeorum et cognoverunt quod arca Domini venisset in castra ⁷ timueruntque Philisthim dicentes venit Deus in castra et ingemuerunt ⁸ vae nobis non enim fuit tanta exultatio heri et nudius tertius vae nobis quis nos servabit de manu deorum sublimium istorum hii sunt dii qui percusserunt Aegyptum omni plaga in deserto ⁹ confortamini et estote viri Philisthim ne serviatis Hebraeis sicut illi servierunt vobis confortamini et bellate ¹⁰ pugnaverunt ergo Philisthim et caesus est Israhel et fugit unusquisque in tabernaculum suum et facta est plaga magna nimis et ceciderunt de Israhel triginta milia peditum ¹¹ et arca Dei capta est duoque filii Heli mortui sunt Ofni et Finees ¹² currens autem vir de Benjamin ex acie venit in Silo in die illo scissa veste et conspersus pulvere caput ¹³ cumque ille venisset Heli sedebat super sellam contra viam aspectans erat enim cor eius pavens pro arca Domini vir autem ille postquam ingressus est nuntiavit urbi et ululavit omnis civitas ¹⁴ et audivit Heli sonitum clamoris dixitque quis est hic sonitus tumultus huius at ille festinavit et venit et adnuntiavit Heli ¹⁵ Heli autem erat nonaginta et octo annorum et oculi eius caligaverant et videre non poterat ¹⁶ et dixit ad Heli ego sum qui veni de proelio et ego qui de acie fugi hodie cui ille ait quid actum est fili mi ¹⁷ respondens autem qui nuntiabat fugit inquit Israhel coram Philisthim et ruina magna facta est in populo insuper et duo filii tui mortui sunt Ofni et Finees et arca Dei capta est ¹⁸ cumque ille nominasset arcam Dei cecidit de sella retrorsum iuxta ostium et fractis cervicibus mortuus est senex enim erat vir et grandevus et ipse iudicavit Israhel quadraginta annis ¹⁹ nurus autem eius uxor Finees praegnans erat vicinaque partui et audito nuntio quod capta esset arca Dei et mortuus socer suus et vir suus incurvavit se et peperit inruerant enim in eam dolores subiti ²⁰ in ipso autem momento mortis eius dixerunt ei quae stabant circa eam ne timeas quia filium peperisti quae non respondit eis neque animadvertit

²¹ et vocavit puerum Hicabod dicens translata est gloria de Israhel quia capta est arca Dei et pro socero suo et pro viro suo ²² et ait translata est gloria ab Israhel eo quod capta esset arca Dei

5 Philisthim autem tulerunt arcam Dei et asportaverunt eam a lapide Adiutorii in Azotum ² tulerunt Philisthim arcam Dei et intulerunt eam in templum Dagon et statuerunt eam iuxta Dagon ³ cumque surrexissent diluculo Azotii altera die ecce Dagon iacebat pronus in terram ante arcam Domini et tulerunt Dagon et restituerunt eum in loco suo ⁴ rursumque mane die alio consurgentes invenerunt Dagon iacentem super faciem suam in terram coram arca Domini caput autem Dagon et duae palmae manuum eius abscisae erant super limen ⁵ porro Dagon truncus solus remanserat in loco suo propter hanc causam non calcant sacerdotes Dagon et omnes qui ingrediuntur templum eius super limen Dagon in Azoto usque in hodiernum diem ⁶ adgravata autem est manus Domini super Azotios et demolitus est eos et percussit in secretiori parte natium Azotum et fines eius ⁷ videntes autem viri azotii huiuscemodi plagam dixerunt non maneat arca Dei Israhel apud nos quoniam dura est manus eius super nos et super Dagon deum nostrum ⁸ et mittentes congregaverunt omnes satrapas Philisthinorum ad se et dixerunt quid faciemus de arca Dei Israhel responderuntque Getthei circumducatur arca Dei Israhel et circumduxerunt arcam Dei Israhel ⁹ illis autem circumducentibus eam fiebat manus Dei per singulas civitates interfectionis magnae nimis et percutiebat viros uniuscuiusque urbis a parvo usque ad maiorem et computrescebant prominentes extales eorum ¹⁰ miserunt ergo arcam Dei in Accaron cumque venisset arca Dei in Accaron exclamaverunt Accaronitae dicentes adduxerunt ad nos arcam Dei Israhel ut interficiat nos et populum nostrum ¹¹ miserunt itaque et congregaverunt omnes satrapas Philisthinorum qui dixerunt dimittite arcam Dei Israhel et revertatur in locum suum et non interficiat nos cum populo nostro ¹² fiebat enim pavor mortis in singulis urbibus et gravissima valde manus Dei viri quoque qui mortui non fuerant percutiebantur in secretiori parte natium et ascendebat ululatus uniuscuiusque civitatis in caelum

6 fuit ergo arca Domini in regione Philisthinorum septem mensibus ² et vocaverunt Philisthim sacerdotes et divinos dicentes quid faciemus de arca Dei indicate nobis quomodo remitemus eam in locum suum qui dixerunt ³ si remittitis arcam Dei Israhel nolite dimittere eam vacuum sed quod debetis reddite ei pro peccato et tunc curabimini et scietis quare non recedat manus eius a vobis ⁴ qui dixerunt quid est quod pro delicto reddere debeamus ei responderuntque illi ⁵ iuxta numerum provinciarum Philisthim quinque anos aureos facietis et quinque mures aureos quia plaga una fuit omnibus vobis et satrapis vestris facietisque similitudines anorum vestrorum et similitudines murium qui demoliti sunt terram et dabitis

Deo Israhel gloriam si forte relevet manum suam a vobis et a diis vestris et a terra vestra ⁶ quare gravatis corda vestra sicut adgravavit Aegyptus et Pharaon cor suum nonne postquam percussus est tunc dimisit eos et abierunt ⁷ nunc ergo arripite et facite plastrum novum unum et duas vaccas fetas quibus non est inpositum iugum iungite in plaustro et recludite vitulos earum domi ⁸ tolletisque arcam Domini et ponetis in plaustro et vasa aurea quae exsolvistis ei pro delicto ponetis in capsella ad latus eius et dimittite eam ut vadat ⁹ et aspicietis et si quidem per viam finium suorum ascenderit contra Bethsames ipse fecit nobis malum hoc grande sin autem minime sciemus quia nequaquam manus eius tetigit nos sed casu accidit ¹⁰ fecerunt ergo illi hoc modo et tollentes duas vaccas quae lactabant vitulos iunxerunt ad plastrum vitulosque earum concluserunt domi ¹¹ et posuerunt arcam Dei super plastrum et capsellam quae habebat mures aureos et similitudinem anorum ¹² ibant autem in directum vaccae per viam quae ducit Bethsames et itinere uno gradiebantur pergentes et mugientes et non declinabant neque ad dextram neque ad sinistram sed et satrapae Philisthinorum sequebantur usque ad terminos Bethsames ¹³ porro Bethsamitae metebant triticum in valle et elevantes oculos viderunt arcam et gavisi sunt cum vidissent ¹⁴ et plastrum venit in agrum Iosue Bethsamitae et stetit ibi erat autem ibi lapis magnus et conciderunt ligna plaustri vaccasque inposuerunt super ea holocaustum Domino ¹⁵ Levitae autem deposuerunt arcam Dei et capsellam quae erat iuxta eam in qua erant vasa aurea et posuerunt super lapidem grandem viri autem bethsamitae obtulerunt holocausta et immolaverunt victimas in die illa Domino ¹⁶ et quinque satrapae Philisthinorum viderunt et reversi sunt in Accaron in die illa ¹⁷ hii sunt autem ani aurei quos reddiderunt Philisthim pro delicto Domino Azotus unum Gaza unum Ascalon unum Geth unum Accaron unum ¹⁸ et mures aureos secundum numerum urbium Philisthim quinque provinciarum ab urbe murata usque ad villam quae erat absque muro et usque ad Abel magnum super quem posuerunt arcam Domini quae erat usque in illa die in agro Iosue Bethsamitis ¹⁹ percussit autem de viris bethsamitibus eo quod vidissent arcam Domini et percussit de populo septuaginta viros et quinquaginta milia plebis luxitque populus quod percussisset Dominus plebem plaga magna ²⁰ et dixerunt viri bethsamitae quis poterit stare in conspectu Domini Dei sancti huius et ad quem ascendet a nobis ²¹ miseruntque nuntios ad habitatores Cariathiarim dicentes reduxerunt Philisthim arcam Domini descendite et ducite eam ad vos

7 venerunt ergo viri Cariathiarim et duxerunt arcam Domini et intulerunt eam in domum Abinadab in Gabaa Eleazarum autem filium eius sanctificaverunt ut custodiret arcam Domini ² et factum est ex qua die mansit arca in Cariathiarim multiplicati sunt dies erat quippe iam annus vicesimus et requievit om-

nis domus Israhel post Dominum ³ ait autem Samuhel ad universam domum Israhel dicens si in toto corde vestro revertimini ad Dominum auferte deos alienos de medio vestrum et Astharoth et praeparate corda vestra Domino et servite ei soli et eruet vos de manu Philisthim ⁴ abstulerunt ergo filii Israhel Baalim et Astharoth et servierunt Domino soli ⁵ dixit autem Samuhel congregare universum Israhel in Masphat ut orem pro vobis Dominum ⁶ et convenerunt in Masphat hauseruntque aquam et effuderunt in conspectu Domini et ieunaverunt in die illa et dixerunt ibi peccavimus Domino iudicavitque Samuhel filios Israhel in Masphat ⁷ et audierunt Philisthim quod congregati essent filii Israhel in Masphat et ascenderunt satrapae Philisthinorum ad Israhel quod cum audissent filii Israhel timuerunt a facie Philisthinorum ⁸ dixeruntque ad Samuhel ne cesses pro nobis clamare ad Dominum Deum nostrum ut salvet nos de manu Philisthinorum ⁹ tulit autem Samuhel agnum lactantem unum et obtulit illum holocaustum integrum Domino et clamavit Samuhel ad Dominum pro Israhel et exaudivit eum Dominus ¹⁰ factum est ergo cum Samuhel offerret holocaustum Philistheos inire proelium contra Israhel intonuit autem Dominus fragore magno in die illa super Philisthim et exterruit eos et caesi sunt a filiis Israhel ¹¹ egressique viri Israhel de Masphat persecuti sunt Philistheos et percusserunt eos usque ad locum qui erat subter Bethchar ¹² tulit autem Samuhel lapidem unum et posuit eum inter Masphat et inter Sen et vocavit nomen eius lapis Adiutorii dixitque hucusque auxiliatus est nobis Dominus ¹³ et humiliati sunt Philisthim nec adposuerunt ultra ut venirent in terminos Israhel facta est itaque manus Domini super Philistheos cunctis diebus Samuhel ¹⁴ et redditae sunt urbes quas tulerant Philisthim ab Israhel Israheli ab Accaron usque Geth et terminos suos liberavit Israhel de manu Philisthinorum eratque pax inter Israhel et Amorream ¹⁵ iudicabat quoque Samuhel Israhel cunctis diebus vitae suae ¹⁶ et ibat per singulos annos circumiens Bethel et Galgal et Masphat et iudicabat Israhel in supradictis locis ¹⁷ revertebaturque in Ramatha ibi enim erat domus eius et ibi iudicabat Israhel aedificavit etiam ibi altare Domino

8 factum est autem cum senuisset Samuhel posuit filios suos iudices Israhel ² fuitque nomen filii eius primogeniti Iohel et nomen secundi Abia iudicum in Bersabee ³ et non ambulaverunt filii illius in viis eius sed declinaverunt post avaritiam acceperuntque munera et perverterunt iudicium ⁴ congregati ergo universi maiores natu Israhel venerunt ad Samuhel in Ramatha ⁵ dixeruntque ei ecce tu senuisti et filii tui non ambulant in viis tuis constitue nobis regem ut iudicet nos sicut universae habent nationes ⁶ displicuitque sermo in oculis Samuhelis eo quod dixissent da nobis regem ut iudicet nos et oravit Samuhel Dominum ⁷ dixit autem Dominus ad Samuhel audi vocem populi in omnibus quae loquuntur tibi non enim te abiecerunt sed me ne regnem super eos ⁸ iuxta om-

nia opera sua quae fecerunt a die qua eduxi eos de Aegypto usque ad diem hanc sicut dereliquerunt me et servierunt diis alienis sic faciunt etiam tibi ⁹ nunc ergo audi vocem eorum verumtamen contestare eos et praedic eis ius regis qui regnaturus est super eos ¹⁰ dixit itaque Samuhel omnia verba Domini ad populum qui petierat a se regem ¹¹ et ait hoc erit ius regis qui imperaturus est vobis filios vestros tollet et ponet in curribus suis facietque sibi equites et praecursores quadrigarum suarum ¹² et constituet sibi tribunos et centuriones et aratores agrorum suorum et messorum segetum et fabros armorum et curruum suorum ¹³ filias quoque vestras faciet sibi unguentarias et focarias et panificas ¹⁴ agros quoque vestros et vineas et olive-ta optima tollet et dabit servis suis ¹⁵ sed et segetes vestras et vinearum redditus addecimabit ut det eunuchis et famulis suis ¹⁶ servos etiam vestros et ancillas et iuvenes optimos et asinos auferet et ponet in opere suo ¹⁷ greges vestros addecimabit vosque eritis ei servi ¹⁸ et clamabitis in die illa a facie regis vestri quem elegistis vobis et non exaudiet vos Dominus in die illa ¹⁹ noluit autem populus audire vocem Samuhel sed dixerunt nequaquam rex enim erit super nos ²⁰ et erimus nos quoque sicut omnes gentes et iudicabit nos rex noster et egredietur ante nos et pugnabit bella nostra pro nobis ²¹ et audivit Samuhel omnia verba populi et locutus est ea in auribus Domini ²² dixit autem Dominus ad Samuhel audi vocem eorum et constitue super eos regem et ait Samuhel ad viros Israhel vadat unusquisque in civitatem suam

9 et erat vir de Benjamin nomine Cis filius Abihel filii Seror filii Bechoreth filii Afia filii viri Iemini fortis robore ² et erat ei filius vocabulo Saul electus et bonus et non erat vir de filiis Israhel melior illo ab umero et sursum eminebat super omnem populum ³ perierant autem asinae Cis patris Saul et dixit Cis ad Saul filium suum tolle tecum unum de pueris et consurgens vade et quaere asinas qui cum transissent per montem Ephraim ⁴ et per terram Salisa et non invenissent transierunt etiam per terram Salim et non erant sed et per terram Iemini et minime reppererunt ⁵ cum autem venissent in terram Suph dixit Saul ad puerum suum qui erat cum eo veni et revertamur ne forte dimiserit pater meus asinas et sollicitus sit pro nobis ⁶ qui ait ei ecce est vir Dei in civitate hac vir nobilis omne quod loquitur absque ambiguitate venit nunc ergo eamus illuc si forte indicet nobis de via nostra propter quam venimus ⁷ dixitque Saul ad puerum suum ecce ibimus quid feremus ad virum panis defecit in sitarciis nostris et sportulam non habemus ut demus homini Dei nec quicquam aliud ⁸ rursum puer respondit Sauli et ait ecce inventa est in manu mea quarta pars stateris argenti demus homini Dei ut indicet nobis viam nostram ⁹ olim in Israhel sic loquebatur unusquisque vadens consulere Deum venite et eamus ad videntem qui enim propheta dicitur hodie vocabatur olim videns ¹⁰ et dixit Saul ad puerum suum optimus sermo tuus veni eamus et ierunt in civitatem in qua er-

at vir Dei ¹¹ cumque ascenderent clivum civitatis invenerunt puellas egredientes ad hauriendam aquam et dixerunt eis num hic est videns ¹² quae respondentes dixerunt illis hic est ecce ante te festina nunc hodie enim venit in civitate quia sacrificium est hodie populo in excelso ¹³ ingredienti urbem statim invenietis eum antequam ascendat excelsum ad vescendum neque enim comesurus est populus donec ille veniat quia ipse benedicit hostiae et deinceps comedunt qui vocati sunt nunc ergo conscendite quia hodie repperietis eum ¹⁴ et ascenderunt in civitatem cumque illi ambularent in medio urbis apparuit Samuhel egrediens obviam eis ut ascenderet in excelsum ¹⁵ Dominus autem revelaverat auriculam Samuhel ante unam diem quam veniret Saul dicens ¹⁶ hac ipsa quae nunc est hora cras mittam ad te virum de terra Benjamin et ungues eum ducem super populum meum Israhel et salvabit populum meum de manu Philisthinorum quia respexi populum meum venit enim clamor eorum ad me ¹⁷ cumque aspexisset Samuhel Saulem Dominus ait ei ecce vir quem dixeram tibi iste dominabitur populo meo ¹⁸ accessit autem Saul ad Samuhel in medio portae et ait indica oro mihi ubi est domus videntis ¹⁹ et respondit Samuhel Sauli dicens ego sum videns ascende ante me in excelsum ut comedatis mecum hodie et dimittam te mane et omnia quae sunt in corde tuo indicabo tibi ²⁰ et de asinis quas perdidisti nudius tertius ne sollicitus sis quia inventae sunt et cuius erunt optima quaeque Israhel nonne tibi et omni domui patris tui ²¹ respondens autem Saul ait numquid non filius Iemini ego sum de minima tribu Israhel et cognatio mea novissima inter omnes familias de tribu Benjamin quare ergo locutus es mihi sermonem istum ²² adsumens itaque Samuhel Saulem et puerum eius introduxit eos in triclinium et dedit eis locum in capite eorum qui fuerant invitati erant enim quasi triginta viri ²³ dixitque Samuhel coco da partem quam dedi tibi et praecepi ut reponeres seorsum apud te ²⁴ levavit autem cocus armum et posuit ante Saul dixitque Samuhel ecce quod remansit pone ante te et comede quia de industria servatum est tibi quando populum vocavi et comedit Saul cum Samuhel in die illa ²⁵ et descenderunt de excelso in oppidum et locutus est cum Saul in solarium ²⁶ cumque mane surrexissent et iam dilucesceret vocavit Samuhel Saul in solarium dicens surge ut dimittam te et surrexit Saul egressique sunt ambo ipse videlicet et Samuhel ²⁷ cumque descenderent in extrema parte civitatis Samuhel dixit ad Saul dic puero ut antecedit nos et transeat tu autem subsiste paulisper ut indicem tibi verbum Domini

10 tulit autem Samuhel lenticulam olei et effudit super caput eius et deosculatus eum ait ecce unxit te Dominus super hereditatem suam in principem ² cum abieris hodie a me invenies duos viros iuxta sepulchrum Rachel in finibus Benjamin in meridie dicentque tibi inventae sunt asinae ad quas ieras perquirendas et intermissis pater tuus asinis sollicitus est pro vobis et dicit quid faciam de filio meo

³ cumque abieris inde et ultra transieris et veneris ad quercum Thabor invenient te ibi tres viri ascendentes ad Deum in Bethel unus portans tres hedos et alius tres tortas panis et alius portans lagoenam vini ⁴ cumque te salutaverint dabunt tibi duos panes et accipies de manu eorum ⁵ post haec venies in collem Domini ubi est statio Philistinorum et cum ingressus fueris ibi urbem obviam habebis gregem prophetarum descendentium de excelso et ante eos psalterium et tympanum et tibiam et citharam ipsosque prophetantes ⁶ et insiliet in te spiritus Domini et prophetabis cum eis et mutaberis in virum alium ⁷ quando ergo evenerint signa haec omnia tibi fac quaecumque invenerit manus tua quia Dominus tecum est ⁸ et descendes ante me in Galgala ego quippe descendam ad te ut offeras oblationem et immoles victimas pacificas septem diebus expectabis donec veniam ad te et ostendam tibi quae facias ⁹ itaque cum avertisset umerum suum ut abiret a Samuhele inmutavit ei Deus cor aliud et venerunt omnia signa haec in die illa ¹⁰ veneruntque ad praedictum collem et ecce cuneus prophetarum obvius ei et insilivit super eum spiritus Dei et prophetavit in medio eorum ¹¹ videntes autem omnes qui noverant eum heri et nudius tertius quod esset cum prophetis et prophetaret dixerunt ad invicem quanam res accidit filio Cis num et Saul in prophetis ¹² responditque alius ad alterum dicens et quis pater eorum propterea versum est in proverbium num et Saul inter prophetas ¹³ cessavit autem prophetare et venit ad excelsum ¹⁴ dixitque patruus Saul ad eum et ad puerum eius quod abistis qui responderunt quaerere asinas quas cum non repperissemus venimus ad Samuhelem ¹⁵ et dixit ei patruus suus indica mihi quid dixerit tibi Samuhel ¹⁶ et ait Saul ad patruum suum indicavit nobis quia inventae essent asinae de sermone autem regni non indicavit ei quem locutus illi fuerat Samuhel ¹⁷ et convocavit Samuhel populum ad Dominum in Maspha ¹⁸ et ait ad filios Israhel haec dicit Dominus Deus Israhel ego eduxi Israhel de Aegypto et erui vos de manu Aegyptiorum et de manu omnium regum qui adfligebant vos ¹⁹ vos autem hodie proiecistis Deum vestrum qui solus salvavit vos de universis malis et tribulationibus vestris et dixistis nequaquam sed regem constitue super nos nunc ergo state coram Domino per tribus vestras et per familias ²⁰ et adplicuit Samuhel omnes tribus Israhel et cecidit sors tribus Benjamin ²¹ et adplicuit tribum Benjamin et cognationes eius et cecidit cognatio Metri et pervenit usque ad Saul filium Cis quaesierunt ergo eum et non est inventus ²² et consuluerunt post haec Dominum utrumnam venturus esset illuc responditque Dominus ecce absconditus est domi ²³ cucurrerunt itaque et tulerunt eum inde stetitque in medio populi et altior fuit universo populo ab umero et sursum ²⁴ et ait Samuhel ad omnem populum certe videtis quem elegit Dominus quoniam non sit similis ei in omni populo et clamavit cunctus populus et ait vivat rex ²⁵ locutus est autem Samuhel ad

populum legem regni et scripsit in libro et reposuit coram Domino et dimisit Samuhel omnem populum singulos in domum suam ²⁶ sed et Saul abiit in domum suam in Gabaath et abiit cum eo pars exercitus quorum tetigerat Deus corda ²⁷ filii vero Belial dixerunt num salvare nos poterit iste et despexerunt eum et non adtulerunt ei munera ille vero dissimulabat se audire

11 ascendit autem Naas Ammonites et pugnare coepit adversus Iabesgalaad dixeruntque omnes viri Iabes ad Naas habeto nos foederatos et serviemus tibi ² et respondit ad eos Naas Ammonites in hoc feriam vobiscum foedus ut eruam omnium vestrum oculos dextros ponamque vos obprobrium in universo Israhel ³ et dixerunt ad eum seniores Iabes concede nobis septem dies ut mittamus nuntios in universos terminos Israhel et si non fuerit qui defendat nos egrediemur ad te ⁴ venerunt ergo nuntii in Gabaath Saulis et locuti sunt verba audiente populo et levavit omnis populus vocem suam et flevit ⁵ et ecce Saul veniebat sequens boves de agro et ait quid habet populus quod plorat et narraverunt ei verba virorum Iabes ⁶ et insilivit spiritus Domini in Saul cum audisset verba haec et iratus est furor eius nimis ⁷ et adsumens utrumque bovem concidit in frusta misitque in omnes terminos Israhel per manum nuntiorum dicens quicumque non exierit secutusque fuerit Saul et Samuhelem sic fiet bubus eius invasit ergo timor Domini populum et egressi sunt quasi vir unus ⁸ et recensuit eos in Bezec fueruntque filiorum Israhel trecenta milia virorum autem Iuda triginta milia ⁹ et dixerunt nuntiis qui venerant sic dicetis viris qui sunt in Iabesgalaad cras erit vobis salus cum incaluerit sol venerunt ergo nuntii et adnuntiaverunt viris Iabes qui laetati sunt ¹⁰ et dixerunt mane exhibimus ad vos et facietis nobis omne quod placuerit vobis ¹¹ et factum est cum venisset dies crastinus constituit Saul populum in tres partes et ingressus est media castra in vigilia matutina et percussit Ammon usque dum incalesceret dies reliqui autem dispersi sunt ita ut non relinquerentur in eis duo pariter ¹² et ait populus ad Samuhel quis est iste qui dixit Saul non regnabit super nos date viros et interficiemus eos ¹³ et ait Saul non occidetur quisquam in die hac quia hodie fecit Dominus salutem in Israhel ¹⁴ dixit autem Samuhel ad populum venite et eamus in Galgala et innovemus ibi regnum ¹⁵ et perrexit omnis populus in Galgala et fecerunt ibi regem Saul coram Domino in Galgala et immolaverunt ibi victimas pacificas coram Domino et laetatus est ibi Saul et cuncti viri Israhel nimis

12 dixit autem Samuhel ad universum Israhel ecce audivi vocem vestram iuxta omnia quae locuti estis ad me et constitui super vos regem ² et nunc rex graditur ante vos ego autem senui et incanui porro filii mei vobiscum sunt itaque conversatus coram vobis ab adolescentia mea usque ad diem hanc ecce praestus sum ³ loquimini de me coram Domino et coram christo eius utrum bovem cuiusquam tulerim an asinum si

quempiam calumniatus sum si oppressi aliquem si de manu cuiusquam munus accepi et contemnam illud hodie restituamque vobis ⁴ et dixerunt non es calumniatus nos neque oppressisti neque tulisti de manu alicuius quippiam ⁵ dixitque ad eos testis Dominus adversus vos et testis christus eius in die hac quia non inveneritis in manu mea quippiam et dixerunt testis ⁶ et ait Samuhel ad populum Dominus qui fecit Mosen et Aaron et eduxit patres nostros de terra Aegypti ⁷ nunc ergo state ut iudicio contendam adversum vos coram Domino de omnibus misericordiis Domini quas fecit vobiscum et cum patribus vestris ⁸ quomodo ingressus est Iacob in Aegyptum et clamaverunt patres vestri ad Dominum et misit Dominus Mosen et Aaron et eduxit patres vestros ex Aegypto et conlocavit eos in loco hoc ⁹ qui obliti sunt Domini Dei sui et tradidit eos in manu Sisarae magistri militiae Asor et in manu Philistinorum et in manu regis Moab et pugnaverunt adversum eos ¹⁰ postea autem clamaverunt ad Dominum et dixerunt peccavimus quia dereliquimus Dominum et servivimus Baalim et Astharoth nunc ergo erue nos de manu inimicorum nostrorum et serviemus tibi ¹¹ et misit Dominus Hierobaal et Bedan et Ieptha et Samuhel et eruit vos de manu inimicorum vestrorum per circuitum et habitastis confidenter ¹² videntes autem quod Naas rex filiorum Ammon venisset adversum vos dixistis mihi nequaquam sed rex imperabit nobis cum Dominus Deus vester regnaret in vobis ¹³ nunc ergo praesto est rex vester quem elegistis et petistis ecce dedit vobis Dominus regem ¹⁴ si timueritis Dominum et servieritis ei et audieritis vocem eius et non exasperaveritis os Domini eritis et vos et rex qui imperat vobis sequentes Dominum Deum vestrum ¹⁵ si autem non audieritis vocem Domini sed exasperaveritis sermonem Domini erit manus Domini super vos et super patres vestros ¹⁶ sed et nunc state et videte rem istam grandem quam facturus est Dominus in conspectu vestro ¹⁷ numquid non messis tritici est hodie invocabo Dominum et dabit voces et pluvias et scietis et videbitis quia grande malum feceritis vobis in conspectu Domini petentes super vos regem ¹⁸ et clamavit Samuhel ad Dominum et dedit Dominus voces et pluviam in die illa ¹⁹ et timuit omnis populus nimis Dominum et Samuhelem dixitque universus populus ad Samuhel ora pro servis tuis ad Dominum Deum tuum ut non moriamur addidimus enim universis peccatis nostris malum ut peteremus nobis regem ²⁰ dixit autem Samuhel ad populum nolite timere vos fecistis universum malum hoc verumtamen nolite recedere a tergo Domini et servite Domino in omni corde vestro ²¹ et nolite declinare post vana quae non proderunt vobis neque eruent vos quia vana sunt ²² et non derelinquet Dominus populum suum propter nomen suum magnum quia iuravit Dominus facere vos sibi populum ²³ absit autem a me hoc peccatum in Domino ut cessem orare pro vobis et docebo vos viam bonam et rectam ²⁴ igitur timete Dominum et servite ei in veritate et ex toto corde vestro vidistis enim magnifica

quae in vobis gesserit ²⁵ quod si perseveraveritis in malitia et vos et rex vester pariter peribitis

13 filius unius anni Saul cum regnare coepisset duobus autem annis regnavit super Israhel ² et elegit sibi Saul tria milia de Israhel et erant cum Saul duo milia in Machmas et in monte Bethel mille autem cum Ionathan in Gabaath Benjamin porro ceterum populum remisit unumquemque in tabernacula sua ³ et percussit Ionathan stationem Philisthim quae erat in Gabaa quod cum audissent Philisthim Saul cecinit bucina in omni terra dicens audiant Hebraei ⁴ et unversus Israhel audivit huiuscemodi famam percussit Saul stationem Philistinorum et erexit se Israhel adversum Philisthim clamavit ergo populus post Saul in Galgala ⁵ et Philisthim congregati sunt ad proeliandum contra Israhel triginta milia curruum et sex milia equitum et reliquum vulgus sicut harena quae est in litore maris plurima et ascendentes castrametati sunt in Machmas ad orientem Bethaven ⁶ quod cum vidissent viri Israhel se in arto sitos adflictus est enim populus absconderunt se in speluncis et in abditiis in petris quoque et in antris et in cisternis ⁷ Hebraei autem transierunt Iordanem terram Gad et Galaad cumque adhuc esset Saul in Galgal universus populus perterritus est qui sequebatur eum ⁸ et expectavit septem diebus iuxta placitum Samuhel et non venit Samuhel in Galgala dilapsusque est populus ab eo ⁹ ait ergo Saul adferte mihi holocaustum et pacifica et obtulit holocaustum ¹⁰ cumque conplesset offerens holocaustum ecce Samuhel veniebat et egressus est Saul obviam ei ut salutaret eum ¹¹ locutusque est ad eum Samuhel quid fecisti respondit Saul quia vidi quod dilaberetur populus a me et tu non veneras iuxta placitos dies porro Philisthim congregati fuerant in Machmas ¹² dixi nunc descendent Philisthim ad me in Galgala et faciem Domini non placavi necessitate compulsus obtuli holocaustum ¹³ dixitque Samuhel ad Saul stulte egisti nec custodisti mandata Domini Dei tui quae praecepit tibi quod si non fecisses iam nunc praeparasset Dominus regnum tuum super Israhel in sempiternum ¹⁴ sed nequaquam regnum tuum ultra consurget quaesivit sibi Dominus virum iuxta cor suum et praecepit ei Dominus ut esset dux super populum suum eo quod non servaveris quae praecepit Dominus ¹⁵ surrexit autem Samuhel et ascendit de Galgalis in Gabaa Benjamin et recensuit Saul populum qui inventi fuerant cum eo quasi sescentos viros ¹⁶ et Saul et Ionathan filius eius populusque qui inventus fuerat cum eis erat in Gabaa Benjamin porro Philisthim consederant in Machmas ¹⁷ et egressi sunt ad praedandum de castris Philisthim tres cunei unus cuneus pergebat contra viam Ephra ad terram Saul ¹⁸ porro alius ingrediebatur per viam Bethoron tertius autem verterat se ad iter termini imminentis valli Seboim contra desertum ¹⁹ porro faber ferrarius non inveniebatur in omni terra Israhel caverant enim Philisthim ne forte facerent Hebraei gladium aut lanceam ²⁰ descendebat ergo omnis Israhel ad

Philisthim ut exaceret unusquisque vomerem suum et ligonem et securim et sarculum ²¹ retunsae itaque erant acies vomerum et ligonum et tridentum et securium usque ad stimulum corrigendum ²² cumque venisset dies proelii non est inventus ensis et lancea in manu totius populi qui erat cum Saul et cum Ionathan excepto Saul et Ionathan filio eius ²³ egressa est autem statio Philisthim ut transcenderet in Machmas

14 et accidit quadam die ut diceret Ionathan filius Saul ad adulescentem armigerum suum veni et transeamus ad stationem Philisthim quae est trans locum illum patri autem suo hoc ipsum non indicavit ² porro Saul morabatur in extrema parte Gabaa sub malogranato quae erat in Magron et erat populus cum eo quasi sescentorum virorum ³ et Ahias filius Achitob fratris Ichabod filii Finees qui ortus fuerat ex Heli sacerdote Domini in Silo portabat ephod sed et populus ignorabat quod isset Ionathan ⁴ erant autem inter ascensus per quos nitebatur Ionathan transire ad stationem Philisthinorum eminentes petrae ex utraque parte et quasi in modum dentium scopuli hinc inde praerupti nomen uni Boses et nomen alteri Sene ⁵ unus scopulus prominens ad aquilonem ex adverso Machmas et alter a meridie contra Gabaa ⁶ dixit autem Ionathan ad adulescentem armigerum suum veni transeamus ad stationem incircumcisorum horum si forte faciat Dominus pro nobis quia non est Domino difficile salvare vel in multitudine vel in paucis ⁷ dixitque ei armiger suus fac omnia quae placent animo tuo perge quo cupis ero tecum ubicumque volueris ⁸ et ait Ionathan ecce nos transimus ad viros istos cumque apparuerimus eis ⁹ si taliter locuti fuerint ad nos manete donec veniamus ad vos stemus in loco nostro nec ascendamus ad eos ¹⁰ si autem dixerint ascendite ad nos ascendamus quia tradidit eos Dominus in manibus nostris hoc erit nobis signum ¹¹ apparuit igitur uterque stationi Philisthinorum dixeruntque Philisthim en Hebraei egrediuntur de cavernis in quibus absconditi fuerant ¹² et locuti sunt viri de statione ad Ionathan et ad armigerum eius dixeruntque ascendite ad nos et ostendimus vobis rem et ait Ionathan ad armigerum suum ascendamus sequere me tradidit enim eos Dominus in manu Israhel ¹³ ascendit autem Ionathan reptans manibus et pedibus et armiger eius post eum itaque alii cadebant ante Ionathan alios armiger eius interficiebat sequens eum ¹⁴ et facta est plaga prima quam percussit Ionathan et armiger eius quasi viginti virorum in media parte iugeri quam par boum in die arare consuevit ¹⁵ et factum est miraculum in castris per agros sed et omnis populus stationis eorum qui ierant ad praedandum obstipuit et conturbata est terra et accidit quasi miraculum a Deo ¹⁶ et respexerunt speculatores Saul qui erant in Gabaa Benjamin et ecce multitudo prostrata et huc illucque diffugiens ¹⁷ et ait Saul populo qui erat cum eo requirite et videte quis abierit ex nobis cumque requisissent repperit non adesse Ionathan et armigerum eius ¹⁸ et ait Saul ad Ahiam ad-

plica arcam Dei erat enim ibi arca Dei in die illa cum filiis Israhel ¹⁹ cumque loqueretur Saul ad sacerdotem tumultus magnus exortus est in castris Philisthinorum crescebatque paulatim et clarius reboabat et ait Saul ad sacerdotem contrahe manum tuam ²⁰ conclamavit ergo Saul et omnis populus qui erat cum eo et venerunt usque ad locum certaminis et ecce versus fuerat gladius uniuscuiusque ad proximum suum et caedes magna nimis ²¹ sed et Hebraei qui fuerant cum Philisthim heri et nudius tertius ascenderantque cum eis in castris reversi sunt ut essent cum Israhel qui erant cum Saul et Ionathan ²² omnes quoque Israhelitae qui se absconderant in monte Ephraim audientes quod fugissent Philisthim sociaverunt se cum suis in proelio ²³ et salvavit Dominus in die illa Israhel pugna autem pervenit usque Bethaven ²⁴ et vir Israhel sociatus sibi est in die illa adiuravit autem Saul populum dicens maledictus vir qui comederit panem usque ad vesperam donec ulciscar de inimicis meis et non manducavit universus populus panem ²⁵ omneque terrae vulgus venit in saltum in quo erat mel super faciem agri ²⁶ ingressus est itaque populus saltum et apparuit fluens mel nullusque adplicuit manum ad os suum timebat enim populus iuramentum ²⁷ porro Ionathan non audierat cum adiuraret pater eius populum extenditque summitatem virgae quam habebat in manu et intinxit in favo mellis et convertit manum suam ad os suum et inluminati sunt oculi eius ²⁸ respondensque unus de populo ait iureiurando constrinxit pater tuus populum dicens maledictus qui comederit panem hodie defecerat autem populus ²⁹ dixitque Ionathan turbavit pater meus terram vidistis ipsi quia inluminati sunt oculi mei eo quod gustaverim paululum de melle isto ³⁰ quanto magis si comedisset populus de praeda inimicorum suorum quam repperit nonne maior facta fuisset plaga in Philisthim ³¹ percusserunt ergo in die illa Philistheos a Machmis usque in Ahialon defatigatus est autem populus nimis ³² et versus ad praedam tulit oves et boves et vitulos et mactaverunt in terra comeditque populus cum sanguine ³³ nuntiaverunt autem Saul dicentes quod populus peccasset Domino comedens cum sanguine qui ait praevaricati estis volvite ad me iam nunc saxum grande ³⁴ et dixit Saul dispergimini in vulgus et dicite eis ut adducat ad me unusquisque bovem suum et arietem et occidite super istud et vescimini et non peccabitis Domino comedentes cum sanguine adduxit itaque omnis populus unusquisque bovem in manu sua usque ad noctem et occiderunt ibi ³⁵ aedificavit autem Saul altare Domini tuncque primum coepit aedificare altare Domini ³⁶ et dixit Saul inruamus super Philisthim nocte et vastemus eos usque dum inlucescat mane nec relinquamus de eis virum dixitque populus omne quod bonum videtur in oculis tuis fac et ait sacerdos accedamus huc ad Deum ³⁷ et consuluit Saul Deum num persequar Philisthim si trades eos in manu Israhel et non respondit ei in die illa ³⁸ dixitque Saul adplicite huc universos angulos populi et scitote et videte per quem acciderit

peccatum hoc hodie ³⁹ vivit Dominus salvator Israhel quia si per Ionathan filium meum factum est absque retractatione morietur ad quod nullus contradixit ei de omni populo ⁴⁰ et ait ad universum Israhel separamini vos in partem unam et ego cum Ionathan filio meo ero in parte una respondit populus ad Saul quod bonum videtur in oculis tuis fac ⁴¹ et dixit Saul ad Dominum Deum Israhel da indicium et deprehensus est Ionathan et Saul populus autem exivit ⁴² et ait Saul mittite sortem inter me et inter Ionathan filium meum et captus est Ionathan ⁴³ dixit autem Saul ad Ionathan indica mihi quid feceris et indicavit ei Ionathan et ait gustans gustavi in summitate virgae quae erat in manu mea paululum mellis et ecce ego morior ⁴⁴ et ait Saul haec faciat mihi Deus et haec addat quia morte morieris Ionathan ⁴⁵ dixitque populus ad Saul ergone Ionathan morietur qui fecit salutem hanc magnam in Israhel hoc nefas est vivit Dominus si ceciderit capillus de capite eius in terram quia cum Deo operatus est hodie liberavit ergo populus Ionathan ut non moreretur ⁴⁶ recessitque Saul nec persecutus est Philisthim porro Philisthim abierunt in loca sua ⁴⁷ at Saul confirmato regno super Israhel pugnabat per circuitum adversum omnes inimicos eius contra Moab et filios Ammon et Edom et reges Suba et Philistheos et quocumque se verterat superabat ⁴⁸ congregatoque exercitu percussit Amalech et eruit Israhel de manu vastatorum eius ⁴⁹ fuerunt autem filii Saul Ionathan et Iesui et Melchisua nomina duarum filiarum eius nomen primogenitae Merob et nomen minoris Michol ⁵⁰ et nomen uxoris Saul Ahinoem filia Ahimaas et nomina principum militiae eius Abner filius Ner patruelis Saul ⁵¹ Cis fuerat pater Saul et Ner pater Abner filius Abihel ⁵² erat autem bellum potens adversum Philistheos omnibus diebus Saul nam quemcumque viderat Saul virum fortem et aptum ad proelium sociabat eum sibi

15 et dixit Samuhel ad Saul me misit Dominus ut unguerem te in regem super populum eius Israhel nunc ergo audi vocem Domini ² haec dicit Dominus exercituum recensui quaecumque fecit Amalech Israheli quomodo restitit ei in via cum ascenderet de Aegypto ³ nunc igitur vade et percute Amalech et demolire universa eius non parcas ei sed interfice a viro usque ad mulierem et parvulum atque lactantem bovem et ovem camelum et asinum ⁴ praecepit itaque Saul populo et recensuit eos quasi agnos ducenta milia peditum et decem milia virorum Iuda ⁵ cumque venisset Saul usque ad civitatem Amalech tetendit insidias in torrente ⁶ dixitque Saul Cineo abite recedite atque descendite ab Amalech ne forte involvam te cum eo tu enim fecisti misericordiam cum omnibus filiis Israhel cum ascenderent de Aegypto et recessit Cineus de medio Amalech ⁷ percussitque Saul Amalech ab Evila donec venias Sur quae est e regione Aegypti ⁸ et adprehendit Agag regem Amalech vivum omne autem vulgus interfecit in ore gladii ⁹ et pepercit Saul et populus Agag et optimis gregibus ovium et armen-

torum et vestibus et arietibus et universis quae pulchra erant nec voluerunt disperdere ea quicquid vero vile fuit et reprobum hoc demoliti sunt ¹⁰ factum est autem verbum Domini ad Samuhel dicens ¹¹ paenitet me quod constituerim Saul regem quia dereliquit me et verba mea opere non implevit contristatusque est Samuhel et clamavit ad Dominum tota nocte ¹² cumque de nocte surrexisset Samuhel ut iret ad Saul mane nuntiatum est Samuheli eo quod venisset Saul in Carmelum et erexisset sibi fornitem triumphalem et reversus transisset descendissetque in Galgala venit ergo Samuhel ad Saul et ¹³ dixit ei Saul benedictus tu Domino implevi verbum Domini ¹⁴ dixitque Samuhel et quae est haec vox gregum quae resonat in auribus meis et armentorum quam ego audio ¹⁵ et ait Saul de Amalech adduxerunt ea pepercit enim populus melioribus ovibus et armentis ut immolarentur Domino Deo tuo reliqua vero occidimus ¹⁶ dixit autem Samuhel ad Saul sine me et indicabo tibi quae locutus sit Dominus ad me nocte dixitque ei loquere ¹⁷ et ait Samuhel nonne cum parvulus esses in oculis tuis caput in tribus Israhel factus es unxitque te Dominus regem super Israhel ¹⁸ et misit te Dominus in via et ait vade et interfice peccatores Amalech et pugnabis contra eos usque ad internicionem eorum ¹⁹ quare ergo non audisti vocem Domini sed versus ad praedam es et fecisti malum in oculis Domini ²⁰ et ait Saul ad Samuhel immo audivi vocem Domini et ambulavi in via per quam misit me Dominus et adduxi Agag regem Amalech et Amalech interfeci ²¹ tulit autem populus de praeda oves et boves primitias eorum quae caesa sunt ut imolet Domino Deo suo in Galgalis ²² et ait Samuhel numquid vult Dominus holocausta aut victimas et non potius ut oboediatur voci Domini melior est enim oboedientia quam victimae et auscultare magis quam offerre adipem arietum ²³ quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare et quasi scelus idolatriae nolle acquiescere pro eo ergo quod abiecisti sermonem Domini abiecit te ne sis rex ²⁴ dixitque Saul ad Samuhel peccavi quia praevaricatus sum sermonem Domini et verba tua timens populum et oboediens voci eorum ²⁵ sed nunc porta quaeso peccatum meum et revertere mecum ut adorem Dominum ²⁶ et ait Samuhel ad Saul non revertar tecum quia proiecisti sermonem Domini et proiecit te Dominus ne sis rex super Israhel ²⁷ et conversus est Samuhel ut abiret ille autem adprehendit summitatem pallii eius quae et scissa est ²⁸ et ait ad eum Samuhel scidit Dominus regnum Israhel a te hodie et tradidit illud proximo tuo meliori te ²⁹ porro Triumphator in Israhel non parcat et paenitudine non flectetur neque enim homo est ut agat paenitentiam ³⁰ at ille ait peccavi sed nunc honora me coram senibus populi mei et coram Israhel et revertere mecum ut adorem Dominum Deum tuum ³¹ reversus ergo Samuhel secutus est Saulem et adoravit Saul Dominum ³² dixitque Samuhel adducite ad me Agag regem Amalech et oblatum est ei Agag pinguis et dixit Agag sicine separat amara mors ³³ et ait

Samuhel sicut fecit absque liberis mulieres gladius tuus sic absque liberis erit inter mulieres mater tua et in frusta concidit Samuhel Agag coram Domino in Galgalis ³⁴ abiit autem Samuhel in Ramatha Saul vero ascendit in domum suam in Gabaath ³⁵ et non vidit Samuhel ultra Saul usque ad diem mortis suae verumtamen lugebat Samuhel Saul quoniam Dominum paenitebat quod constituisset regem Saul super Israhel

16 dixitque Dominus ad Samuhel usquequo tu luges Saul cum ego proiecerim eum ne regnet super Israhel imple cornu tuum oleo et veni ut mittam te ad Isai Bethleemitem providi enim in filiis eius mihi regem ² et ait Samuhel quomodo vadam audiet enim Saul et interficiet me et ait Dominus vitulum de armento tolles in manu tua et dices ad immolandum Domino veni ³ et vocabis Isai ad victimam et ego ostendam tibi quid facias et ungues quemcumque monstravero tibi ⁴ fecit ergo Samuhel sicut locutus est ei Dominus venitque in Bethleem et admirati sunt seniores civitatis occurrentes ei dixeruntque pacificus ingressus tuus ⁵ et ait pacificus ad immolandum Domino veni sanctificamini et venite mecum ut imolem sanctificavit ergo Isai et filios eius et vocavit eos ad sacrificium ⁶ cumque ingressi essent vidit Heliab et ait num coram Domino est christus eius ⁷ et dixit Dominus ad Samuhel ne respicias vultum eius neque altitudinem staturae eius quoniam abieci eum nec iuxta intuitum hominis iudico homo enim videt ea quae parent Dominus autem intuetur cor ⁸ et vocavit Isai Abinadab et adduxit eum coram Samuhel qui dixit nec hunc elegit Dominus ⁹ adduxit autem Isai Samma de quo ait etiam hunc non elegit Dominus ¹⁰ adduxit itaque Isai septem filios suos coram Samuhel et ait Samuhel ad Isai non elegit Dominus ex istis ¹¹ dixitque Samuhel ad Isai numquid iam completi sunt filii qui respondit adhuc reliquus est parvulus et pascit oves et ait Samuhel ad Isai mitte et adduc eum nec enim discumbemus priusquam ille huc venerit ¹² misit ergo et adduxit eum erat autem rufus et pulcher aspectu decoraque facie et ait Dominus surge ungue eum ipse est enim ¹³ tulit igitur Samuhel cornu olei et unxit eum in medio fratrum eius et directus est spiritus Domini in David a die illa et in reliquum surgensque Samuhel abiit in Ramatha ¹⁴ spiritus autem Domini recessit a Saul et exagitat eum spiritus nequam a Domino ¹⁵ dixeruntque servi Saul ad eum ecce spiritus Dei malus exagitat te ¹⁶ iubeat dominus noster et servi tui qui coram te sunt quaerant hominem scientem psallere cithara ut quando arripuerit te spiritus Dei malus psallat manu sua et levius feras ¹⁷ et ait Saul ad servos suos providete mihi aliquem bene psallentem et adducite eum ad me ¹⁸ et respondens unus de pueris ait ecce vidi filium Isai Bethleemitem scientem psallere et fortissimum robore et virum bellicosum et prudentem in verbis et virum pulchrum et Dominus est cum eo ¹⁹ misit ergo Saul nuntios ad Isai dicens mitte ad me David filium tuum qui est in pascuis ²⁰ tulitque Isai asinum plenum

panibus et lagoenam vini et hedum de capris unum et misit per manum David filii sui Saul ²¹ et venit David ad Saul et stetit coram eo at ille dilexit eum nimis et factus est eius armiger ²² misitque Saul ad Isai dicens stet David in conspectu meo invenit enim gratiam in oculis meis ²³ igitur quandocumque spiritus Dei arripiebat Saul tollebat David citharam et percutiebat manu sua et refocilabatur Saul et levius habebat recedebat enim ab eo spiritus malus

17 congregantes vero Philisthim agmina sua in proelium convenerunt in Soccho Iudae et castrametati sunt inter Soccho et Azeca in finibus Domimim ² porro Saul et viri Israhel congregati venerunt in valle Terebinthi et direxerunt aciem ad pugnandum contra Philisthim ³ et Philisthim stabant super montem ex hac parte et Israhel stabat super montem ex altera parte vallisque erat inter eos ⁴ et egressus est vir spurius de castris Philistinorum nomine Goliath de Geth altitudinis sex cubitorum et palmo ⁵ et cassis aerea super caput eius et lorica hamata induebatur porro pondus loricae eius quinque milia siclorum aeris ⁶ et ocreas aereas habebat in cruribus et clypeus aereus tegebat umeros eius ⁷ hastile autem hastae eius erat quasi liciatorium textentium ipsum autem ferum hastae eius sescentos siclos habebat ferri et armiger eius antecedebat eum ⁸ stansque clamabat adversum falangas Israhel et dicebat eis quare venitis parati ad proelium numquid ego non sum Philistheus et vos servi Saul eligite ex vobis virum et descendat ad singulare certamen ⁹ si quiverit pugnare mecum et percusserit me erimus vobis servi si autem ego praevaluero et percussero eum vos servi eritis et servietis nobis ¹⁰ et aiebat Philistheus ego exprobravi agminibus Israhelis hodie date mihi virum et ineat mecum singulare certamen ¹¹ audiens autem Saul et omnes viri israhelitae sermones Philisthei huiuscemodi stupebant et metuebant nimis ¹² David autem erat filius viri ephrathei de quo supra dictum est de Bethleem Iuda cui erat nomen Isai qui habebat octo filios et erat vir in diebus Saul senex et grandevus inter viros ¹³ abierunt autem tres filii eius maiores post Saul in proelium et nomina trium filiorum eius qui perrexerant ad bellum Heliab primogenitus et secundus Abinadab tertiusque Samma ¹⁴ David autem erat minimus tribus ergo maioribus secutis Saulem ¹⁵ abiit David et reversus est a Saul ut pasceret gregem patris sui in Bethleem ¹⁶ procedebat vero Philistheus mane et vespere et stabat quadraginta diebus ¹⁷ dixit autem Isai ad David filium suum accipe fratribus tuis oephi pulentae et decem panes istos et curre in castra ad fratres tuos ¹⁸ et decem formellas casei has deferes ad tribunum et fratres tuos visitabis si recte agant et cum quibus ordinati sint disce ¹⁹ Saul autem et illi et omnes filii Israhel in valle Terebinthi pugnabant adversum Philisthim ²⁰ surrexit itaque David mane et commendavit gregem custodi et onustus abiit sicut praeceperat ei Isai et venit ad locum Magala et ad exercitum qui egressus ad pugnam vociferatus erat in certamine

²¹ direxerat enim aciem Israhel sed et Philisthim ex ad-verso fuerant praeparati ²² derelinquens ergo David vasa quae adtulerat sub manu custodis ad sarcinas cucurrit ad locum certaminis et interrogabat si omnia recte agerentur erga fratres suos ²³ cumque adhuc ille loqueretur eis apparuit vir ille spurius ascendens Goliath nomine Philistheus de Geth ex castris Philisthinorum et loquente eo haec eadem verba audivit David ²⁴ omnes autem Israhelitae cum vidissent virum fugerunt a facie eius timentes eum valde ²⁵ et dixit unus quispiam de Israhel num vidisti virum hunc qui ascendit ad exprobrandum enim Israheli ascendit virum ergo qui percusserit eum ditabit rex divitiis magnis et filiam suam dabit ei et domum patris eius faciet absque tributo in Israhel ²⁶ et ait David ad viros qui stabant secum dicens quid dabitur viro qui percusserit Philisthem hunc et tulerit obprobrium de Israhel quis est enim hic Philistheus incircumciscus qui exprobravit acies Dei viventis ²⁷ referebat autem ei populus eundem sermonem dicens haec dabuntur viro qui percusserit eum ²⁸ quod cum audisset Heliab frater eius maior loquente eo cum aliis iratus est contra David et ait quare venisti et quare dereliquisti pauculas oves illas in deserto ego novi superbiam tuam et nequitiam cordis tui quia ut videres proelium descendisti ²⁹ et dixit David quid feci numquid non verbum est ³⁰ et declinavit paululum ab eo ad alium dixitque eundem sermonem et respondit ei populus verbum sicut et prius ³¹ audita sunt autem verba quae locutus est David et adnuntiata in conspectu Saul ³² ad quem cum fuisset adductus locutus est ei non concidat cor cuiusquam in eo ego servus tuus vadam et pugnabo adversus Philisthem ³³ et ait Saul ad David non vales resistere Philistheo isti nec pugnare adversum eum quia puer es hic autem vir bellator ab adulescentia sua ³⁴ dixitque David ad Saul pascebat servus tuus patris sui gregem et veniebat leo vel ursus tollebatque arietem de medio gregis ³⁵ et sequebar eos et percutiebam eruebamque de ore eorum et illi consurgebant adversum me et adprehendebam mentum eorum et suffocabam interficiebamque eos ³⁶ nam et leonem et ursum interfeci ego servus tuus erit igitur et Philistheus hic incircumciscus quasi unus ex eis quia ausus est maledicere exercitum Dei viventis ³⁷ et ait David Dominus qui eruit me de manu leonis et de manu ursi ipse liberabit me de manu Philisthei huius dixit autem Saul ad David vade et Dominus tecum sit ³⁸ et induit Saul David vestimentis suis et inposuit galeam aeream super caput eius et vestivit eum lorica ³⁹ accinctus ergo David gladio eius super veste sua coepit temptare si armatus posset incedere non enim habebat consuetudinem dixitque David ad Saul non possum sic incedere quia nec usum habeo et deposuit ea ⁴⁰ et tulit baculum suum quem semper habebat in manibus et elegit sibi quinque limpidissimos lapides de torrente et misit eos in peram pastoralem quam habebat secum et fundam manu tulit et processit adversum Philisthem ⁴¹ ibat autem Philistheus incedens et adpropinquans adver-

sum David et armiger eius ante eum ⁴² cumque in-spexisset Philistheus et vidisset David despexit eum erat enim adulescens rufus et pulcher aspectu ⁴³ et dixit Philistheus ad David numquid ego canis sum quod tu venis ad me cum baculo et maledixit Philistheus David in diis suis ⁴⁴ dixitque ad David veni ad me et dabo carnes tuas volatilibus caeli et bestiis terrae ⁴⁵ dixit autem David ad Philisthem tu venis ad me cum gladio et hasta et clypeo ego autem venio ad te in nomine Domini exercituum Dei agminum Israhel quibus exprobrasti ⁴⁶ hodie et dabit te Dominus in manu mea et percutiam te et auferam caput tuum a te et dabo cadaver castrorum Philisthim hodie volatilibus caeli et bestiis terrae ut sciat omnis terra quia est Deus in Israhel ⁴⁷ et noverit universa ecclesia haec quia non in gladio nec in hasta salvat Dominus ipsius est enim bellum et tradet vos in manus nostras ⁴⁸ cum ergo surrexisset Philistheus et veniret et adpropinquaret contra David festinavit David et cucurrit ad pugnam ex ad-verso Philisthei ⁴⁹ et misit manum suam in peram tulitque unum lapidem et funda iecit et percussit Philisthem in fronte et infixus est lapis in fronte eius et cecidit in faciem suam super terram ⁵⁰ praevaluitque David adversus Philisthem in funda et in lapide percussumque Philisthem interfecit cumque gladium non haberet in manu David ⁵¹ cucurrit et stetit super Philisthem et tulit gladium eius et eduxit de vagina sua et interfecit eum praeciditque caput eius videntes autem Philisthim quod mortuus esset fortissimus eorum fugerunt ⁵² et consurgentes viri Israhel et Iuda vociferati sunt et persecuti Philistheos usque dum venirent in vallem et usque ad portas Accaron cecideruntque vulnerati de Philisthim in via Sarim usque ad Geth et usque Accaron ⁵³ et revertentes filii Israhel postquam persecuti fuerant Philistheos invaserunt castra eorum ⁵⁴ adsumens autem David caput Philisthei adtulit illud in Hierusalem arma vero eius posuit in tabernaculo suo ⁵⁵ eo autem tempore quo viderat Saul David egredientem contra Philisthem ait ad Abner principem militiae de qua stirpe descendit hic adulescens Abner dixitque Abner vivit anima tua rex si novi ⁵⁶ et ait rex interroga tu cuius filius sit iste puer ⁵⁷ cumque regressus esset David percusso Philistheo tulit eum Abner et introduxit coram Saul caput Philisthei habentem in manu ⁵⁸ et ait ad eum Saul de qua progenie es o adulescens dixitque David filius servi tui Isai Bethleemitae ego sum

18 et factum est cum complisset loqui ad Saul anima Ionathan conligata est animae David et dilexit eum Ionathan quasi animam suam ² tulitque eum Saul in die illa et non concessit ei ut reverteretur in domum patris sui ³ inierunt autem Ionathan et David foedus diligebat enim eum quasi animam suam ⁴ nam expoliavit se Ionathan tunicam qua erat vestitus et dedit eam David et reliqua vestimenta sua usque ad gladium et arcum suum et usque ad balteum ⁵ egrediebatur quoque David ad omnia quaecumque misisset eum Saul et prudenter se agebat posuitque

eum Saul super viros belli et acceptus erat in oculis universi populi maximeque in conspectu famulorum Saul ⁶ porro cum reverteretur percusso Philistheo David egressae sunt mulieres de universis urbibus Israhel cantantes chorosque ducentes in occursum Saul regis in tympanis laetitiae et in sistris ⁷ et praecinebant mulieres ludentes atque dicentes percussit Saul mille et David decem milia ⁸ iratus est autem Saul nimis et displicuit in oculis eius iste sermo dixitque dederunt David decem milia et mihi dederunt mille quid ei superest nisi solum regnum ⁹ non rectis ergo oculis Saul aspiciebat David ex die illa et deinceps ¹⁰ post diem autem alteram invasit spiritus Dei malus Saul et prophetabat in medio domus suae David autem psallebat manu sua sicut per singulos dies tenebatque Saul lanceam ¹¹ et misit eam putans quod configere posset David cum pariete et declinavit David a facie eius secundo ¹² et timuit Saul David eo quod esset Dominus cum eo et a se recessisset ¹³ amovit ergo eum Saul a se et fecit eum tribunum super mille viros et egrediebatur et intrabat in conspectu populi ¹⁴ in omnibus quoque viis suis David prudenter agebat et Dominus erat cum eo ¹⁵ vidit itaque Saul quod prudens esset nimis et coepit cavere eum ¹⁶ omnis autem Israhel et Iuda diligebat David ipse enim egrediebatur et ingrediebatur ante eos ¹⁷ dixit autem Saul ad David ecce filia mea maior Merob ipsam dabo tibi uxorem tantummodo esto vir fortis et proeliare bella Domini Saul autem reputabat dicens non sit manus mea in eo sed sit super illum manus Philisthinorum ¹⁸ ait autem David ad Saul quis ego sum aut quae est vita mea aut cognatio patris mei in Israhel ut fiam gener regis ¹⁹ factum est autem tempus cum deberet dari Merob filia Saul David data est Hadrihel Molathitae uxor ²⁰ dilexit autem Michol filia Saul altera David et nuntiatum est Saul et placuit ei ²¹ dixitque Saul dabo eam illi ut fiat ei in scandalum et sit super eum manus Philisthinorum dixit ergo Saul ad David in duabus rebus gener meus eris hodie ²² et mandavit Saul servis suis loquimini ad David clam me dicentes ecce places regi et omnes servi eius diligunt te nunc ergo esto gener regis ²³ et locuti sunt servi Saul in auribus David omnia verba haec et ait David num parum vobis videtur generum esse regis ego autem sum vir pauper et tenuis ²⁴ et renuntiaverunt servi Saul dicentes huiusmodi verba locutus est David ²⁵ dixit autem Saul sic loquimini ad David non habet necesse rex sponsalia nisi tantum centum praepudia Philisthinorum ut fiat ultio de inimicis regis porro Saul cogitabat tradere David in manibus Philisthinorum ²⁶ cumque renuntiassent servi eius David verba quae diximus placuit sermo in oculis David ut fieret gener regis ²⁷ et post dies paucos surgens David abiit cum viris qui sub eo erant et percussit Philisthim ducentis viris adtulit praepudia eorum et adnumeravit ea regi ut esset gener eius dedit itaque ei Saul Michol filiam suam uxorem ²⁸ et vidit Saul et intellexit quia Dominus esset cum David Michol autem filia Saul diligebat eum ²⁹ et Saul magis coepit timere

David factusque est Saul inimicus David cunctis diebus ³⁰ et egressi sunt principes Philisthinorum a principio autem egressionis eorum prudentius se gerebat David quam omnes servi Saul et celebre factum est nomen eius nimis

19 locutus est autem Saul ad Ionathan filium suum et ad omnes servos suos ut occiderent David porro Ionathan filius Saul diligebat David valde ² et indicavit Ionathan David dicens quaerit Saul pater meus occidere te quapropter observa te quaeso mane et manebis clam et absconderis ³ ego autem egrediens stabo iuxta patrem meum in agro ubicumque fueris et ego loquar de te ad patrem meum et quodcumque videro nuntiabo tibi ⁴ locutus est ergo Ionathan ad David bona ad Saul patrem suum dixitque ad eum ne pecces rex in servum tuum David quia non peccavit tibi et opera eius bona sunt tibi valde ⁵ et posuit animam suam in manu sua et percussit Philistheum et fecit Dominus salutem magnam universo Israhel vidisti et laetatus es quare ergo peccas in sanguine innoxio interficiens David qui est absque culpa ⁶ quod cum audisset Saul placatus voce Ionathae iuravit vixit Dominus quia non occidetur ⁷ vocavit itaque Ionathan David et indicavit ei omnia verba haec et introduxit Ionathan David ad Saul et fuit ante eum sicut fuerat heri et nudius tertius ⁸ motum est autem rursus bellum et egressus David pugnavit adversus Philisthim percussitque eos plaga magna et fugerunt a facie eius ⁹ et factus est spiritus Domini malus in Saul sedebat autem in domo sua et tenebat lanceam porro David psallebat in manu sua ¹⁰ nisusque est Saul configere lancea David in pariete et declinavit David a facie Saul lancea autem casso vulnere perlata est in parietem et David fugit et salvatus est nocte illa ¹¹ misit ergo Saul satellites suos in domum David ut custodirent eum et interficeretur mane quod cum adnuntiasset David Michol uxor sua dicens nisi salvaveris te nocte hac cras morieris ¹² deposuit eum per fenestram porro ille abiit et aufugit atque salvatus est ¹³ tulit autem Michol statuas et posuit eam super lectum et pellem pilosam caprarum posuit ad caput eius et operuit eam vestimentis ¹⁴ misit autem Saul apparitores qui raperent David et responsum est quod aegrotaret ¹⁵ rursumque misit Saul nuntios ut viderent David dicens adferte eum ad me in lecto ut occidatur ¹⁶ cumque venissent nuntii inventum est simulacrum super lectum et pellis caprarum ad caput eius ¹⁷ dixitque Saul ad Michol quare sic inlusisti mihi et dimisisti inimicum meum ut fugeret et respondit Michol ad Saul quia ipse locutus est mihi dimitte me alioquin interficiam te ¹⁸ David autem fugiens salvatus est et venit ad Samuhel in Ramatha et nuntiavit ei omnia quae fecerat sibi Saul et abierunt ipse et Samuhel et morati sunt in Nahioth ¹⁹ nuntiatum est autem Sauli a dicentibus ecce David in Nahioth in Rama ²⁰ misit ergo Saul lictores ut raperent David qui cum vidissent cuneum prophetarum vaticinantium et Samuhel stantem super eos factus est etiam in illis spiritus Domini et prophetare coepe-

runt etiam ipsi ²¹ quod cum nuntiatum esset Sauli misit alios nuntios prophetaverunt autem et illi et rursum Saul misit tertios nuntios qui et ipsi prophetaverunt ²² abiit autem etiam ipse in Ramatha et venit usque ad cisternam magnam quae est in Soccho et interrogavit et dixit in quo loco sunt Samuhel et David dictumque est ei ecce in Nahioth sunt in Rama ²³ et abiit in Nahioth in Rama et factus est etiam super eum spiritus Dei et ambulabat ingrediens et prophetabat usque dum veniret in Nahioth in Rama ²⁴ et expoliavit se etiam ipse vestimentis suis et prophetavit cum ceteris coram Samuhel et cecidit nudus tota die illa et nocte unde et exivit proverbium num et Saul inter prophetas

20 fugit autem David de Nahioth quae erat in Rama veniensque locutus est coram Ionathan quid feci quae est iniquitas mea et quod peccatum meum in patrem tuum quia quaerit animam meam ² qui dixit ei absit non morieris neque enim faciet pater meus quicquam grande vel parvum nisi prius indicaverit mihi hunc ergo celavit me pater meus sermonem tantummodo nequaquam erit istud ³ et iuravit rursum David et ille ait scit profecto pater tuus quia inveni gratiam in oculis tuis et dicit nesciat hoc Ionathan ne forte tristetur quinimmo vivit Dominus et vivit anima tua quia uno tantum ut ita dicam gradu ego morsque dividimur ⁴ et ait Ionathan ad David quodcumque dixerit mihi anima tua faciam tibi ⁵ dixit autem David ad Ionathan ecce kalendae sunt crastino et ego ex more sedere soleo iuxta regem ad vescendum dimitte ergo me ut abscondar in agro usque ad vesperam diei tertiae ⁶ si requisierit me pater tuus respondebis ei rogavit me David ut iret celeriter in Bethleem civitatem suam quia victimae sollemnes ibi sunt universis contribulibus eius ⁷ si dixerit bene pax erit servo tuo si autem fuerit iratus scito quia completa est malitia eius ⁸ fac ergo misericordiam in servum tuum quia foedus Domini me famulum tuum tecum inire fecisti si autem est in me aliqua iniquitas tu me interfice et ad patrem tuum ne introducas me ⁹ et ait Ionathan absit hoc a te neque enim fieri potest ut si certo cognovero completam patris mei esse malitiam contra te non adnuntiem tibi ¹⁰ responditque David ad Ionathan quis nuntiabit mihi si quid forte responderit tibi pater tuus dure ¹¹ et ait Ionathan ad David veni egrediamur in agrum cumque exissent ambo in agrum ¹² ait Ionathan ad David Domine Deus Israhel si investigavero sententiam patris mei crastino vel perendie et aliquid boni fuerit super David et non statim misero ad te et notum tibi fecero ¹³ haec faciat Dominus Ionathan et haec augeat si autem perseveraverit patris mei malitia adversum te revelabo aurem tuam et dimittam te ut vadas in pace et sit Dominus tecum sicut fuit cum patre meo ¹⁴ et si vixero facies mihi misericordiam Domini si vero mortuus fuero ¹⁵ non auferas misericordiam tuam a domo mea usque in sempiternum quando eradicaverit Dominus inimicos David unumquemque de terra ¹⁶ pepigit ergo foedus Ionathan cum domo David et requisivit Dominus de manu inimicorum

David ¹⁷ et addidit Ionathan deierare David eo quod diligeret illum sicut animam enim suam ita diligebat eum ¹⁸ dixitque ad eum Ionathan cras kalendae sunt et requireris ¹⁹ requiretur enim sessio tua usque perendie descendes ergo festinus et venies in locum ubi celandus es in die qua operari licet et sedebis iuxta lapidem cui est nomen Ezel ²⁰ et ego tres sagittas mittam iuxta eum et iaciam quasi exercens me ad signum ²¹ mittam quoque et puerum dicens ei vade et adfer mihi sagittas ²² si dixerit puero ecce sagittae intra te sunt tolle eas tu veni ad me quia pax tibi est et nihil est mali vivit Dominus si autem sic locutus fuero puero ecce sagittae ultra te sunt vade quia dimisit te Dominus ²³ de verbo autem quod locuti fuimus ego et tu sit Dominus inter me et te usque in sempiternum ²⁴ absconditus est ergo David in agro et venerunt kalendae et sedit rex ad comedendum panem ²⁵ cumque sedit rex super cathedram suam secundum consuetudinem quae erat iuxta parietem surrexit Ionathan et sedit Abner ex latere Saul vacuusque apparuit locus David ²⁶ et non est locutus Saul quicquam in die illa cogitabat enim quod forte evenisset ei ut non esset mundus nec purificatus ²⁷ cumque inluxisset dies secunda post kalendas rursum vacuus apparuit locus David dixitque Saul ad Ionathan filium suum cur non venit filius Isai nec heri nec hodie ad vescendum ²⁸ et respondit Ionathan Sauli rogavit me obnixe ut iret in Bethleem ²⁹ et ait dimitte me quoniam sacrificium sollemne est in civitate unus de fratribus meis accersivit me nunc ergo si inveni gratiam in oculis tuis vadam cito et videbo fratres meos ob hanc causam non venit ad mensam regis ³⁰ iratus autem Saul adversus Ionathan dixit ei fili mulieris virum ultro rapientis numquid ignoro quia diligis filium Isai in confusionem tuam et in confusionem ignominiosae matris tuae ³¹ omnibus enim diebus quibus filius Isai vixerit super terram non stabilieris tu neque regnum tuum itaque iam nunc mitte et adduc eum ad me quia filius mortis est ³² respondens autem Ionathan Sauli patri suo ait quare moritur quid fecit ³³ et arripuit Saul lanceam ut percuteret eum et intellexit Ionathan quod definitum esset patri suo ut interficeret David ³⁴ surrexit ergo Ionathan a mensa in ira furoris et non comedit in die kalendarum secunda panem contristatus est enim super David eo quod confudisset eum pater suus ³⁵ cumque inluxisset mane venit Ionathan in agrum iuxta placitum David et puer parvulus cum eo ³⁶ et ait ad puerum suum vade et adfer mihi sagittas quas ego iacio cumque puer cucurrisset iecit aliam sagittam trans puerum ³⁷ venit itaque puer ad locum iaculi quod miserat Ionathan et clamavit Ionathan post tergum pueri et ait ecce ibi est sagitta porro ultra te ³⁸ clamavitque Ionathan post tergum pueri festina velociter ne steteris collegit autem puer Ionathae sagittas et attulit ad dominum suum ³⁹ et quid ageretur penitus ignorabat tantummodo enim Ionathan et David removerant ⁴⁰ dedit igitur Ionathan arma sua puero et dixit ei vade defer in civitatem ⁴¹ cumque abisset puer

surrexit David de loco qui vergebat ad austrum et cadens pronus in terram adoravit tertio et osculantes alterutrum fleverunt pariter David autem amplius ⁴² dixit ergo Jonathan ad David vade in pace quaecumque iuravimus ambo in nomine Domini dicentes Dominus sit inter me et te et inter semen meum et semen tuum usque in sempiternum et surrexit et abiit sed et Jonathan ingressus est civitatem

21 venit autem David in Nobe ad Ahimelech sacerdotem et obstipuit Ahimelech eo quod venisset David et dixit ei quare tu solus et nullus est tecum ² et ait David ad Ahimelech sacerdotem rex praecepit mihi sermonem et dixit nemo sciat rem propter quam a me missus es et cuiusmodi tibi praecepta dederim nam et pueris condixi in illum et illum locum ³ nunc igitur si quid habes ad manum vel quinque panes da mihi aut quicquid inveneris ⁴ et respondens sacerdos David ait ei non habeo panes laicos ad manum sed tantum panem sanctum si mundi sunt pueri maxime a mulieribus ⁵ et respondit David sacerdoti et dixit ei equidem si de mulieribus agitur continuimus nos ab heri et nudius tertius quando egrediebamur et fuerunt vasa puerorum sancta porro via haec polluta est sed et ipsa hodie sanctificabitur in vasis ⁶ dedit ergo ei sacerdos sanctificatum panem neque enim erat ibi panis nisi tantum panes propositionis qui sublatis fuerant a facie Domini ut ponerentur panes calidi ⁷ erat autem ibi vir de servis Saul in die illa intus in tabernaculo Domini et nomen eius Doec Idumeus potentissimus pastorum Saul ⁸ dixit autem David ad Ahimelech si habes hic ad manum hastam aut gladium quia gladium meum et arma mea non tuli mecum sermo enim regis urgebat ⁹ et dixit sacerdos gladius Goliath Philisthei quem percussisti in valle Terebinthi est involutus pallio post ephod si istum vis tollere tolle neque enim est alius hic absque eo et ait David non est huic alter similis da mihi eum ¹⁰ surrexit itaque David et fugit in die illa a facie Saul et venit ad Achis regem Geth ¹¹ dixeruntque ei servi Achis numquid non iste est David rex terrae nonne huic cantabant per choros dicentes percussit Saul mille et David decem milia ¹² posuit autem David sermones istos in corde suo et extimuit valde a facie Achis regis Geth ¹³ et inmutavit os suum coram eis et conlabebatur inter manus eorum et inpingebat in ostia portae defluebantque salivae eius in barbam ¹⁴ et ait Achis ad servos suos vidistis hominem insanum quare adduxistis eum ad me ¹⁵ an desunt nobis furiosi quod introduxistis istum ut fureret me praesente hicine ingredietur domum meam

22 abiit ergo inde David et fugit in speluncam Odollam quod cum audissent fratres eius et omnis domus patris eius descenderunt ad eum illuc ² et convenerunt ad eum omnes qui erant in angustia constituti et oppressi aere alieno et amaro animo et factus est eorum princeps fueruntque cum eo quasi quadringenti viri ³ et profectus est David inde in Maspha quae est Moab et dixit ad regem Moab maneat oro pater meus et mater mea vobiscum donec sciam quid faciat

mihi Deus ⁴ et reliquit eos ante faciem regis Moab manseruntque apud eum cunctis diebus quibus David fuit in praesidio ⁵ dixitque Gad propheta ad David noli manere in praesidio proficiscere et vade in terram Iuda et profectus David venit in saltum Hareth ⁶ et audivit Saul quod apparuisset David et viri qui erant cum eo Saul autem cum maneret in Gabaa et esset in nemore quod est in Rama hastam manu tenens cunctique socii eius circumstarent eum ⁷ ait ad servos suos qui adsistebant ei audite filii Iemini numquid omnibus vobis dabit filius Isai agros et vineas et universos vos faciet tribunos et centuriones ⁸ quoniam coniurastis omnes adversum me et non est qui mihi renuntiet maxime cum et filius meus foedus iunxerit cum filio Isai non est qui vicem meam doleat ex vobis nec qui adnuntiet mihi eo quod suscitaverit filius meus servum meum adversum me insidiantem mihi usque hodie ⁹ respondens autem Doec Idumeus qui adsistebat et erat primus inter servos Saul vidi inquit filium Isai in Nobe apud Ahimelech filium Achitob ¹⁰ qui consuluit pro eo Dominum et cibaria dedit ei sed et gladium Goliath Philisthei dedit illi ¹¹ misit ergo rex ad accersendum Ahimelech filium Achitob sacerdotem et omnem domum patris eius sacerdotum qui erant in Nobe qui venerunt universi ad regem ¹² et ait Saul audi fili Achitob qui respondit praesto sum domine ¹³ dixitque ad eum Saul quare coniurastis adversum me tu et filius Isai et dedisti ei panes et gladium et consuluisti pro eo Deum ut desurgeret adversum me insidiator usque hodie permanens ¹⁴ respondensque Ahimelech regi ait et quis in omnibus servis tuis sicut David fidelis et gener regis et pergens ad imperium tuum et gloriosus in domo tua ¹⁵ num hodie coepi consulere pro eo Deum absit hoc a me ne suspicetur rex adversum servum suum rem huiuscemodi in universa domo patris mei non enim scivit servus tuus quicquam super hoc negotio vel modicum vel grande ¹⁶ dixitque rex morte morieris Ahimelech tu et omnis domus patris tui ¹⁷ et ait rex emissariis qui circumstabant eum convertimini et interficite sacerdotes Domini nam manus eorum cum David est scientes quod fugisset non indicaverunt mihi noluerunt autem servi regis extendere manum suam in sacerdotes Domini ¹⁸ et ait rex Doec convertere tu et inrue in sacerdotes conversusque Doec Idumeus inruit in sacerdotes et trucidavit in die illa octoginta quinque viros vestitos ephod lineo ¹⁹ Nobe autem civitatem sacerdotum percussit in ore gladii viros et mulieres parvulos et lactantes bovem et asinum et ovem in ore gladii ²⁰ evadens autem unus filius Ahimelech filii Achitob cuius nomen erat Abiathar fugit ad David ²¹ et adnuntiavit ei quod occidisset Saul sacerdotes Domini ²² et ait David ad Abiathar sciebam in die illa quod cum ibi esset Doec Idumeus procul dubio adnuntiaret Saul ego sum reus omnium animarum patris tui ²³ mane mecum ne timeas si quis quaesierit animam meam quaeret et animam tuam mecumque servaberis

23 et nuntiaverunt David dicentes ecce Philisthim obpugnant Ceila et diripiunt areas ² consuluit ig-

itur David Dominum dicens num vadam et percutiam Philistheos istos et ait Dominus ad David vade et percuties Philistheos et salvabis Ceila³ et dixerunt viri qui erant cum David ad eum ecce nos hic in Iudaea consistentes timemus quanto magis si ierimus in Ceila adversum agmina Philisthinorum⁴ rursus ergo David consuluit Dominum qui respondens ei ait surge et vade in Ceila ego enim tradam Philistheos in manu tua⁵ abiit David et viri eius in Ceila et pugnavit adversum Philistheos et abegit iumenta eorum et percussit eos plaga magna et salvavit David habitatores Ceilae⁶ porro eo tempore quo fugiebat Abiathar filius Ahimelech ad David in Ceila ephod secum habens descenderat⁷ nuntiatum est autem Saul quod venisset David in Ceila et ait Saul tradidit eum Deus in manus meas conclususque est introgressus urbem in qua portae et serae⁸ et praecepit Saul omni populo ut ad pugnam descenderet in Ceila et obsideret David et viros eius⁹ quod cum rescisset David quia praepararet ei Saul clam malum dixit ad Abiathar sacerdotem adplica ephod¹⁰ et ait David Domine Deus Israhel audivit famam servus tuus quod disponat Saul venire ad Ceila ut evertat urbem propter me¹¹ si tradent me viri Ceila in manus eius et si descendet Saul sicut audivit servus tuus Domine Deus Israhel indica servo tuo et ait Dominus descendet¹² dixitque David si tradent viri Ceilae me et viros qui sunt mecum in manu Saul et dixit Dominus tradent¹³ surrexit ergo David et viri eius quasi sescenti et egressi de Ceila huc atque illuc vagabantur incerti nuntiatumque est Saul quod fugisset David de Ceila quam ob rem dissimulavit exire¹⁴ morabatur autem David in deserto in locis firmissimis mansitque in monte solitudinis Ziph quaerebat tamen eum Saul cunctis diebus et non tradidit eum Deus in manus eius¹⁵ et vidit David quod egressus esset Saul ut quaereret animam eius porro David erat in deserto Ziph in silva¹⁶ et surrexit Jonathan filius Saul et abiit ad David in silva et confortavit manus eius in Deo dixitque ei¹⁷ ne timeas neque enim inveniet te manus Saul patris mei et tu regnabis super Israhel et ego ero tibi secundus sed et Saul pater meus scit hoc¹⁸ percussit igitur uterque foedus coram Domino mansitque David in silva Ionathas autem reversus est in domum suam¹⁹ ascenderunt autem Ziphei ad Saul in Gabaa dicentes nonne David latitat apud nos in locis tutissimis silvae in colle Achilae quae est ad dexteram deserti²⁰ nunc ergo sicut desideravit anima tua ut descenderes descende nostrum autem erit ut tradamus eum in manus regis²¹ dixitque Saul benedicti vos a Domino quia doluistis vicem meam²² abite oro et diligentius praeparate et curiosius agite et considerate locum ubi sit pes eius vel quis viderit eum ibi recogitat enim de me quod callide insidiet ei²³ considerate et videte omnia latibula eius in quibus absconditur et revertimini ad me ad rem certam ut vadam vobiscum quod si etiam in terra se abstruserit perscrutabor eum in cunctis milibus Iuda²⁴ at illi surgentes abierunt in Ziph ante Saul David autem et viri eius erant in deserto Maon in

campestribus ad dextram Iesimuth²⁵ ivit ergo Saul et socii eius ad quaerendum et nuntiatum est David statimque descendit ad petram et versabatur in deserto Maon quod cum audisset Saul persecutus est David in deserto Maon²⁶ et ibat Saul ad latus montis ex parte una David autem et viri eius erant in latere montis ex parte altera porro David desperabat se posse evadere a facie Saul itaque Saul et viri eius in modum coronae cingebant David et viros eius ut caperent eos²⁷ et nuntius venit ad Saul dicens festina et veni quoniam infuderunt se Philisthim super terram²⁸ reversus est ergo Saul desistens persequi David et perrexit in occursum Philisthinorum propter hoc vocaverunt locum illum petram Dividentem²⁹ ascendit ergo David inde et habitavit in locis tutissimis Engaddi

24 cumque reversus esset Saul postquam persecutus est Philistheos nuntiaverunt ei dicentes ecce David in deserto est Engaddi² adsumens ergo Saul tria milia electorum virorum ex omni Israhel perrexit ad investigandum David et viros eius etiam super abruptissimas petras quae solis hibicibus perviae sunt³ et venit ad caulas quoque ovium quae se offerebant vianti eratque ibi spelunca quam ingressus est Saul ut purgaret ventrem porro David et viri eius in interiori parte speluncae latebant⁴ et dixerunt servi David ad eum ecce dies de qua locutus est Dominus ad te ego tradam tibi inimicum tuum ut facias ei sicut placuerit in oculis tuis surrexit ergo David et praecidit oram clamidis Saul silenter⁵ post haec percussit cor suum David eo quod abscidisset oram clamidis Saul⁶ dixitque ad viros suos propitius mihi sit Dominus ne faciam hanc rem domino meo christo Domini ut mittam manum meam in eum quoniam christus Domini est⁷ et confregit David viros suos sermonibus et non permisit eos ut consurgerent in Saul porro Saul exurgens de spelunca pergebat coepto itinere⁸ surrexit autem et David post eum et egressus de spelunca clamavit post tergum Saul dicens domine mi rex et respexit Saul post se et inclinans se David pronus in terram adoravit⁹ dixitque ad Saul quare audis verba hominum loquentium David quaerit malum adversum te¹⁰ ecce hodie viderunt oculi tui quod tradiderit te Dominus in manu mea in spelunca et cogitavi ut occiderem te sed pepercit tibi oculus meus dixi enim non extendam manum meam in domino meo quia christus Domini est¹¹ quin potius pater mi vide et cognosce oram clamidis tuae in manu mea quoniam cum praeciderem summitatem clamidis tuae nolui extendere manum meam in te animadvertite et vide quoniam non est in manu mea malum neque iniquitas neque peccavi in te tu autem insidiaris animae meae ut auferas eam¹² iudicet Dominus inter me et te et ulciscatur me Dominus ex te manus autem mea non sit in te¹³ sicut et in proverbio antiquo dicitur ab impiis egredietur impietas manus ergo mea non sit in te¹⁴ quem sequeris rex Israhel quem persequeris canem mortuum sequeris et pulicem unum¹⁵ sit Dominus iudex et iudicet inter me et te et videat et diiudicet causam

meam et eruat me de manu tua ¹⁶ cum autem conplesset David loquens sermones huiusmodi ad Saul dixit Saul numquid vox haec tua est fili mi David et levavit Saul vocem suam et flevit ¹⁷ dixitque ad David iustior tu es quam ego tu enim tribuisti mihi bona ego autem reddidi tibi mala ¹⁸ et tu indicasti hodie quae feceris mihi bona quomodo tradiderit me Dominus in manu tua et non occideris me ¹⁹ quis enim cum invenerit inimicum suum dimittet eum in via bona sed Dominus reddat tibi vicissitudinem hanc pro eo quod hodie operatus es in me ²⁰ et nunc quia scio quod certissime regnatus sis et habiturus in manu tua regnum Israhel ²¹ iura mihi in Domino ne deleas semen meum post me neque auferas nomen meum de domo patris mei ²² et iuravit David Sauli abiit ergo Saul in domum suam et David et viri eius ascenderunt ad tutiora loca

25 mortuus est autem Samuhel et congregatus est universus Israhel et planxerunt eum et sepe-
 lierunt in domo sua in Rama consurgensque David descendit in desertum Pharan ² erat autem vir quispiam in solitudine Maon et possessio eius in Carmelo et homo ille magnus nimis erantque ei oves tria milia et mille caprae et accidit ut tonderetur grex eius in Carmelo ³ nomen autem viri illius erat Nabal et nomen uxoris eius Abigail eratque mulier illa prudentissima et speciosa porro vir eius durus et pessimus et malitiosus erat autem de genere Chaleb ⁴ cum ergo audisset David in deserto quod tonderet Nabal gregem suum ⁵ misit decem iuvenes et dixit eis ascendite in Carmelum et venietis ad Nabal et salutabitis eum ex nomine meo pacifice ⁶ et dicetis sic fratribus meis et tibi pax et domui tuae pax et omnibus quaecumque habes sit pax ⁷ audivi quod tonderent pastores tui qui erant nobiscum in deserto numquam eis molesti fuimus nec aliquando defuit eis quicquam de grege omni tempore quo fuerunt nobiscum in Carmelo ⁸ interroga pueros tuos et indicabunt tibi nunc ergo inveniant pueri gratiam in oculis tuis in die enim bona venimus quodcumque invenerit manus tua da servis tuis et filio tuo David ⁹ cumque venissent pueri David locuti sunt ad Nabal omnia verba haec ex nomine David et siluerunt ¹⁰ respondens autem Nabal pueris David ait quis est David et quis est filius Isai hodie increverunt servi qui fugiunt dominos suos ¹¹ tollam ergo panes meos et aquas meas et carnes pecorum quae occidi tonsoribus meis et dabo viris quos nescio unde sint ¹² regressi sunt itaque pueri David per viam suam et reversi venerunt et nuntiaverunt ei omnia verba quae dixerat ¹³ tunc David ait viris suis accingatur unusquisque gladio suo et accincti sunt singuli gladio suo accinctusque est et David ense suo et secuti sunt David quasi quadringenti viri porro ducenti remanserunt ad sarcinas ¹⁴ Abigail autem uxori Nabal nuntiavit unus de pueris dicens ecce misit David nuntios de deserto ut benedicerent domino nostro et aversus est eos ¹⁵ homines isti boni satis fuerunt nobis et non molesti nec quicquam aliquando periit omni tempore quo sumus conversati cum eis in deserto

¹⁶ pro muro erant nobis tam in nocte quam in die omnibus diebus quibus pavimus apud eos greges ¹⁷ quam ob rem considera et recogita quid facias quoniam completa est malitia adversum virum tuum et adversum domum tuam et ipse filius est Belial ita ut nemo ei possit loqui ¹⁸ festinavit igitur Abigail et tulit ducentos panes et duos utres vini et quinque arietes coctos et quinque sata pulentae et centum ligaturas uvae pas-sae et ducentas massas caricarum et inposuit super asinos ¹⁹ dixitque pueris suis praecedite me ecce ego post tergum sequar vos viro autem suo Nabal non indicavit ²⁰ cum ergo ascendisset asinum et descenderet ad radices montis David et viri eius descendebant in occursum eius quibus et illa occurrit ²¹ et ait David vere frustra servavi omnia quae huius erant in deserto et non periit quicquam de cunctis quae ad eum pertinebant et reddidit mihi malum pro bono ²² haec faciat Deus inimicis David et haec addat si reliquero de omnibus quae ad eum pertinent usque mane mingen-tem ad parietem ²³ cum autem vidisset Abigail David festinavit et descendit de asino et procidit coram David super faciem suam et adoravit super terram ²⁴ et cecidit ad pedes eius et dixit in me sit domine mi haec iniquitas loquatur obsecro ancilla tua in auribus tuis et audi verba famulae tuae ²⁵ ne ponat oro dominus meus rex cor suum super virum istum iniquum Nabal quia secundum nomen suum stultus est et est stultitia cum eo ego autem ancilla tua non vidi pueros tuos domine mi quos misisti ²⁶ nunc ergo domine mi vivit Dominus et vivit anima tua qui prohibuit te ne venires in sanguine et salvavit manum tuam tibi et nunc fiant sicut Nabal inimici tui et qui quaerunt domino meo malum ²⁷ quapropter suscipe benedictionem hanc quam adtulit ancilla tua tibi domino meo et da pueris qui sequuntur te dominum meum ²⁸ aufer iniquitatem famulae tuae faciens enim faciet tibi Dominus domino meo domum fidelem quia proelia Domini domine mi tu proeliaris malitia ergo non inveniatur in te omnibus diebus vitae tuae ²⁹ si enim surrexerit aliquando homo persequens te et quaerens animam tuam erit anima domini mei custodita quasi in fasciculo viventium apud Dominum Deum tuum porro anima inimicorum tuorum rotabitur quasi in impetu et circulo fundae ³⁰ cum ergo fecerit tibi Dominus domino meo omnia quae locutus est bona de te et constituerit te ducem super Israhel ³¹ non erit tibi hoc in singultum et in scrupulum cordis domino meo quod effuderis sanguinem innoxium aut ipse te ultus fueris et cum benefecerit Dominus domino meo recordaberis ancillae tuae ³² et ait David ad Abigail benedictus Dominus Deus Israhel qui misit te hodie in occursum meum et benedictum eloquium tuum ³³ et benedicta tu quae prohibuisti me hodie ne irem ad sanguinem et ulciscerer me manu mea ³⁴ alioquin vivit Dominus Deus Israhel qui prohibuit me malum facere tibi nisi cito venisses in occursum mihi non remansisset Nabal usque ad lucem matutinam mingens ad parietem ³⁵ suscepit ergo David de manu eius omnia quae ad-

tulerat ei dixitque ei vade pacifice in domum tuam ecce audivi vocem tuam et honoravi faciem tuam ³⁶ venit autem Abigail ad Nabal et ecce erat ei convivium in domo eius quasi convivium regis et cor Nabal iucundum erat enim ebrius nimis et non indicavit ei verbum pusillum aut grande usque in mane ³⁷ diluculo autem cum digessisset vinum Nabal indicavit ei uxor sua verba haec et emortuum est cor eius intrinsecus et factus est quasi lapis ³⁸ cumque pertransissent decem dies percussit Dominus Nabal et mortuus est ³⁹ quod cum audisset David mortuum Nabal ait benedictus Dominus qui iudicavit causam obprobrii mei de manu Nabal et servum suum custodivit a malo et malitiam Nabal reddidit Dominus in caput eius misit ergo David et locutus est ad Abigail ut sumeret eam sibi in uxorem ⁴⁰ et venerunt pueri David ad Abigail in Carmelum et locuti sunt ad eam dicentes David misit nos ad te ut accipiat te sibi in uxorem ⁴¹ quae consurgens adoravit prona in terram et ait ecce famula tua sit in ancillam ut lavet pedes servorum domini mei ⁴² et festinavit et surrexit Abigail et ascendit super asinum et quinque puellae ierunt cum ea pedisequae eius et secuta est nuntios David et facta est illi uxor ⁴³ sed et Ahinoem accepit David de Iezrahel et fuit utraque uxor eius ⁴⁴ Saul autem dedit Michol filiam suam uxorem David Falti filio Lais qui erat de Gallim

26 et venerunt Ziphei ad Saul in Gabaa dicentes ecce David absconditus est in colle Achilae quae est ex adverso solitudinis ² et surrexit Saul et descendit in desertum Ziph et cum eo tria milia virorum de electis Israhel ut quaereret David in deserto Ziph ³ et castrametatus est Saul in Gabaa Achilae quae erat ex adverso solitudinis in via David autem habitabat in deserto videns autem quod venisset Saul post se in desertum ⁴ misit exploratores et didicit quod venisset certissime ⁵ et surrexit David et venit ad locum ubi erat Saul cumque vidisset locum in quo dormiebat Saul et Abner filius Ner princeps militiae eius Saulem dormientem in tentorio et reliquum vulgus per circuitum eius ⁶ ait David ad Ahimelech Cettheum et Abisai filium Sarviae fratrem Ioab dicens quis descendet mecum ad Saul in castra dixitque Abisai ego descendam tecum ⁷ venerunt ergo David et Abisai ad populum nocte et invenerunt Saul iacentem et dormientem in tentorio et hastam fixam in terra ad caput eius Abner autem et populum dormientes in circuitu eius ⁸ dixitque Abisai ad David conclusit Deus hodie inimicum tuum in manus tuas nunc ergo perfodiam eum lancea in terra semel et secundo opus non erit ⁹ et dixit David ad Abisai ne interficias eum quis enim extendit manum suam in christum Domini et innocens erit ¹⁰ et dixit David vivit Dominus quia nisi Dominus percussit eum aut dies eius venerit ut moriatur aut in proelium descendens perierit ¹¹ propitius mihi sit Dominus ne extendam manum meam in christum Domini nunc igitur tolle hastam quae est ad caput eius et scyphum aquae et abeamus ¹² tulit ergo David hastam et scyphum aquae qui erat ad caput Saul et abierunt et non

erat quisquam qui videret et intellexeret et vigilaret sed omnes dormiebant quia sopor Domini inruerat super eos ¹³ cumque transisset David ex adverso et stetisset in vertice montis de longe et esset grande intervallum inter eos ¹⁴ clamavit David ad populum et ad Abner filium Ner dicens nonne respondebis Abner et respondens Abner ait quis es tu qui clamas et inquietas regem ¹⁵ et ait David ad Abner numquid non vir tu es et quis alius similis tui in Israhel quare ergo non custodisti dominum tuum regem ingressus est enim unus de turba ut interficeret regem dominum tuum ¹⁶ non est bonum hoc quod fecisti vivit Dominus quoniam filii mortis estis vos qui non custodistis dominum vestrum christum Domini nunc ergo vide ubi sit hasta regis et ubi scyphus aquae qui erat ad caput eius ¹⁷ cognovit autem Saul vocem David et dixit num vox tua est haec fili mi David et David vox mea domine mi rex ¹⁸ et ait quam ob causam dominus meus persequitur servum suum quid feci aut quod est in manu mea malum ¹⁹ nunc ergo audi oro domine mi rex verba servi tui si Dominus incitat te adversum me odoretur sacrificium si autem filii hominum maledicti sunt in conspectu Domini qui eiecerunt me hodie ut non habitem in hereditate Domini dicentes vade servi diis alienis ²⁰ et nunc non effundatur sanguis meus in terra coram Domino quia egressus est rex Israhel ut quaerat pulicem unum sicut persequitur perdix in montibus ²¹ et ait Saul peccavi revertere fili mi David nequaquam enim ultra male tibi faciam eo quod pretiosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie apparet quod stulte egerim et ignoraverim multa nimis ²² et respondens David ait ecce hasta regis transeat unus de pueris et tollat eam ²³ Dominus autem retribuet unicuique secundum iustitiam suam et fidem tradidit enim te Dominus hodie in manu mea et nolui levare manum meam in christum Domini ²⁴ et sicuti magnificata est anima tua hodie in oculis meis sic magnificetur anima mea in oculis Domini et liberet me de omni angustia ²⁵ ait ergo Saul ad David benedictus tu fili mi David et quidem faciens facies et potens poteris abiit autem David in viam suam et Saul reversus est in locum suum

27 et ait David in corde suo aliquando incidam in uno die in manu Saul nonne melius est ut fugiam et salver in terra Philisthinorum ut desperet Saul cessetque me quaerere in cunctis finibus Israhel fugiam ergo manus eius ² et surrexit David et abiit ipse et sescenti viri cum eo ad Achis filium Mahoc regem Geth ³ et habitavit David cum Achis in Geth ipse et viri eius vir et domus eius David et duae uxores eius Ahinoem Iezrahelites et Abigail uxor Nabal Carmeli ⁴ et nuntiatum est Saul quod fugisset David in Geth et non addidit ultra ut quaereret eum ⁵ dixit autem David ad Achis si inveni gratiam in oculis tuis detur mihi locus in una urbium regionis huius ut habitem ibi cur enim manet servus tuus in civitate regis tecum ⁶ dedit itaque ei Achis in die illa Siceleg propter quam causam facta est Siceleg regum Iuda usque in diem hanc ⁷ fuit

autem numerus dierum quibus habitavit David in regione Philisthinorum quattuor mensuum⁸ et ascendit David et viri eius et agebant praedas de Gesuri et de Gedri et de Amalechitis hii enim pagi habitabantur in terra antiquitus euntibus Sur usque ad terram Aegypti⁹ et percutiebat David omnem terram nec relinquebat viventem virum et mulierem tollensque oves et boves et asinos et camelos et vestes revertebatur et veniebat ad Achis¹⁰ dicebat autem ei Achis in quem inruisti hodie respondebatque David contra meridiem Iudae et contra meridiem Hiramel et contra meridiem Ceni¹¹ virum et mulierem non vivificabat David nec adducebat in Geth dicens ne forte loquantur adversum nos haec fecit David et hoc erat decretum illi omnibus diebus quibus habitavit in regione Philisthinorum¹² credidit ergo Achis David dicens multa mala operatus est contra populum suum Israhel erit igitur mihi servus sempiternus

28 factum est autem in diebus illis congregaverunt Philisthim agmina sua ut praepararentur ad bellum contra Israhel dixitque Achis ad David sciens nunc scito quoniam mecum egredieris in castris tu et viri tui² dixitque David ad Achis nunc scies quae facturus est servus tuus et ait Achis ad David et ego custodem capitis mei ponam te cunctis diebus³ Samuhel autem mortuus est planxitque eum omnis Israhel et sepe lierunt eum in Rama urbe sua et Saul abstulit magos et ariolos de terra⁴ congregatique sunt Philisthim et venerunt et castrametati sunt in Sunam congregavit autem et Saul universum Israhel et venit in Gelboe⁵ et vidit Saul castra Philisthim et timuit et expavit cor eius nimis⁶ consulitque Dominum et non respondit ei neque per somnia neque per sacerdotes neque per prophetas⁷ dixitque Saul servis suis quaerite mihi mulierem habentem pythonem et vadam ad eam et sciscitabor per illam et dixerunt servi eius ad eum est mulier habens pythonem in Aendor⁸ mutavit ergo habitum suum vestitusque est aliis vestimentis abiit ipse et duo viri cum eo veneruntque ad mulierem nocte et ait divina mihi in pythone et suscita mihi quem dixero tibi⁹ et ait mulier ad eum ecce tu nosti quanta fecerit Saul et quomodo eraserit magos et ariolos de terra quare ergo insidiaris animae meae ut occidar¹⁰ et iuravit ei Saul in Domino dicens vivit Dominus quia non veniet tibi quicquam mali propter hanc rem¹¹ dixitque ei mulier quem suscitabo tibi qui ait Samuhelem suscita mihi¹² cum autem vidisset mulier Samuhelem exclamavit voce magna et dixit ad Saul quare inposuisti mihi tu es enim Saul¹³ dixitque ei rex noli timere quid vidisti et ait mulier ad Saul deos vidi ascendentes de terra¹⁴ dixitque ei qualis est forma eius quae ait vir senex ascendit et ipse amictus est pallio intellexit Saul quod Samuhel esset et inclinavit se super faciem suam in terra et adoravit¹⁵ dixit autem Samuhel ad Saul quare inquietasti me ut suscitarer et ait Saul coartor nimis siquidem Philisthim pugnant adversum me et Deus recessit a me et exaudire me noluit neque in manu prophetarum neque per somnia

vocavi ergo te ut ostenderes mihi quid faciam¹⁶ et ait Samuhel quid interrogas me cum Dominus recesserit a te et transierit ad aemulum tuum¹⁷ faciet enim Dominus tibi sicut locutus est in manu mea et scindet regnum de manu tua et dabit illud proximo tuo David¹⁸ quia non oboedisti voci Domini neque fecisti iram furoris eius in Amalech idcirco quod pateris fecit tibi Dominus hodie¹⁹ et dabit Dominus etiam Israhel tecum in manu Philisthim cras autem tu et filii tui mecum eritis sed et castra Israhel tradet Dominus in manu Philisthim²⁰ statimque Saul cecidit porrectus in terram extimuerat enim verba Samuhel et robur non erat in eo quia non comederat panem tota die illa²¹ ingressa est itaque mulier ad Saul et ait conturbatus enim erat valde dixitque ad eum ecce oboedivit ancilla tua voci tuae et posui animam meam in manu mea et audivi sermones tuos quos locutus es ad me²² nunc igitur audi et tu vocem ancillae tuae ut ponam coram te buccellam panis et comedens convalescas ut possis iter facere²³ qui rennuit et ait non comedam coegerunt autem eum servi sui et mulier et tandem audita voce eorum surrexit de terra et sedit super lectum²⁴ mulier autem illa habebat vitulum pascualem in domo et festinavit et occidit eum tollensque farinam miscuit eam et coxit azyma²⁵ et posuit ante Saul et ante servos eius qui cum comedissent surrexerunt et ambulaverunt per totam noctem illam

29 congregata sunt ergo Philisthim universa agmina in Afec sed et Israhel castrametatus est super fontem qui erat in Iezrahel² et satrapae quidem Philisthim incedebant in centuriis et milibus David autem et viri eius erant in novissimo agmine cum Achis³ dixeruntque principes Philisthim quid sibi volunt Hebraei isti et ait Achis ad principes Philisthim num ignoratis David qui fuit servus Saul regis Israhel et est apud me multis diebus vel annis et non inveni in eo quicquam ex die qua transfugit ad me usque ad diem hanc⁴ irati sunt autem adversus eum principes Philisthim et dixerunt ei revertatur vir et sedeat in loco suo in quo constituisti eum et non descendat nobiscum in proelium ne fiat nobis adversarius cum proeliari coeperimus quomodo enim aliter placare poterit dominum suum nisi in capitibus nostris⁵ nonne iste est David cui cantabant in choro dicentes percussit Saul in milibus suis et David in decem milibus suis⁶ vocavit ergo Achis David et ait ei vivit Dominus quia rectus es tu et bonus in conspectu meo et exitus tuus et introitus tuus mecum est in castris et non inveni in te quicquam mali ex die qua venisti ad me usque ad diem hanc sed satrapis non places⁷ revertere ergo et vade in pace et non offendes oculos satraparum Philisthim⁸ dixitque David ad Achis quid enim feci et quid invenisti in me servo tuo a die qua fui in conspectu tuo usque in diem hanc ut non veniam et pugnem contra inimicos domini mei regis⁹ respondens autem Achis locutus est ad David scio quia bonus es tu in oculis meis sicut angelus Dei sed principes Philisthim dixerunt non ascendet nobiscum in proelium¹⁰ igitur

consurge mane tu et servi domini tui qui venerunt tecum et cum de nocte surrexeritis et coeperit diluescere pergite ¹¹ surrexit itaque de nocte David ipse et viri eius ut proficiscerentur mane et reverterentur ad terram Philisthim Philisthim autem ascenderunt in Iezrahel

30 cumque venissent David et viri eius in Siceleg die tertia Amalechitae impetum fecerant ex parte australi in Siceleg et percusserant Siceleg et succenderant eam igni ² et captivas duxerant mulieres ex ea et a minimo usque ad magnum et non interfecerant quemquam sed secum duxerant et pergebant in itinere suo ³ cum ergo venisset David et viri eius ad civitatem et invenissent eam succensam igni et uxores suas et filios suos et filias ductas esse captivas ⁴ leverunt David et populus qui erat cum eo voces suas et planxerunt donec deficerent in eis lacrimae ⁵ siquidem et duae uxores David captivae ductae fuerant Ahinoem Iezrahelites et Abigail uxor Nabal Carmeli ⁶ et contristatus est David valde volebat enim eum populus lapidare quia amara erat anima uniuscuiusque viri super filiis suis et filiabus confortatus est autem David in Domino Deo suo ⁷ et ait ad Abiathar sacerdotem filium Ahimelech adplica ad me ephod et adplicuit Abiathar ephod ad David ⁸ et consuluit David Dominum dicens persequar an non latrunculos hos et comprehendam eos dixitque ei persequere absque dubio enim comprehendes eos et excuties praedam ⁹ abiit ergo David ipse et sescenti viri qui erant cum eo et venerunt usque ad torrentem Besor et lassi quidam substiterunt ¹⁰ persecutus est autem David ipse et quadringenti viri substiterant enim ducenti qui lassi transire non poterant torrentem Besor ¹¹ et invenerunt virum aegyptium in agro et adduxerunt eum ad David dederuntque ei panem ut comederet et ut biberet aquam ¹² sed et fragmen massae caricarum et duas ligaturas uvae passae quae cum comedisset reversus est spiritus eius et refocilatus est non enim comederat panem neque biberat aquam tribus diebus et tribus noctibus ¹³ dixit itaque ei David cuius es tu vel unde quo pergis qui ait ei puer aegyptius ego sum servus viri amalechitae dereliquit autem me dominus meus quia aegrotare coepi nudius tertius ¹⁴ siquidem nos erupimus ad australem partem Cerethi et contra Iudam et ad meridiem Chaleb et Siceleg succendimus igni ¹⁵ dixitque ei David potes me ducere ad istum cuneum qui ait iura mihi per Deum quod non occidas me et non tradas me in manu domini mei et ducam te ad cuneum istum ¹⁶ qui cum duxisset eum ecce illi discumbebant super faciem universae terrae comedentes et bibentes et quasi festum celebrantes diem pro cuncta praeda et spoliis quae ceperant de terra Philisthim et de terra Iuda ¹⁷ et percussit eos David a vespere usque ad vesperam alterius diei et non evasit ex eis quisquam nisi quadringenti viri adulescentes qui ascenderant camelos et fugerant ¹⁸ eruit ergo David omnia quae tulerant Amalechitae et duas uxores suas eruit ¹⁹ nec defuit quicquam a parvo usque

ad magnum tam de filiis quam de filiabus et de spoliis et quaecumque rapuerant omnia reduxit David ²⁰ et tulit universos greges et armenta et minavit ante faciem suam dixeruntque haec est praeda David ²¹ venit autem David ad ducentos viros qui lassi substiterant nec sequi potuerant David et residere eos iusserat in torrente Besor qui egressi sunt obviam David et populo qui erat cum eo accedens autem David ad populum salutavit eos pacifice ²² respondensque omnis vir pessimus et iniquus de viris qui ierant cum David dixit quia non venerunt nobiscum non dabimus eis quicquam de praeda quam eruimus sed sufficiat unicuique uxor sua et filii quos cum acceperint recedant ²³ dixit autem David non sic facietis fratres mei de his quae tradidit Dominus nobis et custodivit nos et dedit latrunculos qui eruperant adversum nos in manu nostra ²⁴ nec audiet vos quisquam super sermone hoc aequa enim pars erit descendentis ad proelium et remanentis ad sarcinas et similiter dividunt ²⁵ et factum est hoc ex die illa et deinceps constitutum et praefinitum et quasi lex in Israhel usque ad diem hanc ²⁶ venit ergo David in Siceleg et misit dona de praeda senioribus Iuda proximis suis dicens accipite benedictionem de praeda hostium Domini ²⁷ his qui erant in Bethel et qui in Ramoth ad meridiem et qui in Iether ²⁸ et qui in Aroer et qui in Sefamoth et qui in Esthama ²⁹ et qui in Rachal et qui in urbibus Ierameli et qui in urbibus Ceni ³⁰ et qui in Arama et qui in lacu Asan et qui in Athac ³¹ et qui in Hebron et reliquis qui erant in his locis in quibus commoratus fuerat David ipse et viri eius

31 Philisthim autem pugnabant adversum Israhel et fugerunt viri Israhel ante faciem Philisthim et ceciderunt interfecti in monte Gelboe ² intrueruntque Philisthim in Saul et filios eius et percusserunt Jonathan et Abinadab et Melchisue filios Saul ³ totumque pondus proelii versum est in Saul et consecuti sunt eum viri sagittarii et vulneratus est vehementer a sagittariis ⁴ dixitque Saul ad armigerum suum evagina gladium tuum et percute me ne forte veniant incircumcisi isti et interficiant me inludentes mihi et noluit armiger eius fuerat enim nimio timore perterritus arripuit itaque Saul gladium et inruit super eum ⁵ quod cum vidisset armiger eius videlicet quod mortuus esset Saul inruit etiam ipse super gladium suum et mortuus est cum eo ⁶ mortuus est ergo Saul et tres filii eius et armiger illius et universi viri eius in die illa pariter ⁷ videntes autem viri Israhel qui erant trans vallem et trans Iordanem quod fugissent viri israhelitae et quod mortuus esset Saul et filii eius reliquerunt civitates suas et fugerunt veneruntque Philisthim et habitaverunt ibi ⁸ facta autem die altera venerunt Philisthim ut spoliarent interfectos et invenerunt Saul et tres filios eius iacentes in monte Gelboe ⁹ et praeciderunt caput Saul et expoliaverunt eum armis et miserunt in terram Philistinorum per circuitum ut adnuntiaretur in templo idolorum et in populis ¹⁰ et posuerunt arma eius in templo Astharoth corpus vero eius suspenderunt in muro Bethsan ¹¹ quod cum aud-

issent habitatores Iabesgalaad quaecumque fecerant Philisthim Saul ¹² surrexerunt omnes viri fortissimi et ambulaverunt tota nocte et tulerunt cadaver Saul et cadavera filiorum eius de muro Bethsan veneruntque

Iabes et conbuserunt ea ibi ¹³ et tulerunt ossa eorum et sepelierunt in nemore Iabes et ieiunaverunt septem diebus

II Samuelis

1 factum est autem postquam mortuus est Saul ut David reverteretur a caede Amalech et maneret in Siceleg dies duos ² in die autem tertia apparuit homo veniens de castris Saul veste conscissa et pulvere aspersus caput et ut venit ad David cecidit super faciem suam et adoravit ³ dixitque ad eum David unde venis qui ait ad eum de castris Israhel fugi ⁴ et dixit ad eum David quod est verbum quod factum est indica mihi qui ait fugit populus e proelio et multi corruentes e populo mortui sunt sed et Saul et Ionathan filius eius interierunt ⁵ dixitque David ad adulescentem qui nuntiabat unde scis quia mortuus est Saul et Ionathan filius eius ⁶ ait adulescens qui narrabat ei casu veni in montem Gelboe et Saul incumbebat super hastam suam porro currus et equites adpropinquabant ei ⁷ et conversus post tergum suum vidensque me vocavit cui cum respondissem adsum ⁸ dixit mihi quisnam es tu et aio ad eum Amalechites sum ⁹ et locutus est mihi sta super me et interfice me quoniam tenent me angustiae et adhuc tota anima in me est ¹⁰ stansque super eum occidi illum sciebam enim quod vivere non poterat post ruinam et tuli diadema quod erat in capite eius et armillam de brachio illius et adtuli ad te dominum meum huc ¹¹ adprehendens autem David vestimenta sua scidit omnesque viri qui erant cum eo ¹² et planxerunt et fleverunt et ieiunaverunt usque ad vesperam super Saul et super Ionathan filium eius et super populum Domini et super domum Israhel quod corruissent gladio ¹³ dixitque David ad iuvenem qui nuntiaverat ei unde es qui respondit filius hominis advenae amalechitae ego sum ¹⁴ et ait ad eum David quare non timuisti mittere manum tuam ut occideres christum Domini ¹⁵ vocansque David unum de pueris ait accedens inrue in eum qui percussit illum et mortuus est ¹⁶ et ait ad eum David sanguis tuus super caput tuum os enim tuum locutum est adversum te dicens ego interfeci christum Domini ¹⁷ planxit autem David planctum huiuscemodi super Saul et super Ionathan filium eius ¹⁸ et praecepit ut docerent filios Iuda arcum sicut scriptum est in libro Iustorum ¹⁹ incliti Israhel super montes tuos interfecti sunt quomodo ceciderunt fortes ²⁰ nolite adnuntiare in Geth neque adnuntietis in conpetis Ascalonis ne forte laentur filiae Philisthim ne exultent filiae incircumcisorum ²¹ montes Gelboe nec ros nec pluviae veniant super vos neque sint agri primitiarum quia ibi abiectus est clypeus fortium clypeus Saul quasi non esset unctus oleo ²² a sanguine interfectorum ab adipe fortium sagitta Ionathan numquam rediit retrorsum et gladius Saul non est re-

versus inanis ²³ Saul et Ionathan amabiles et decori in vita sua in morte quoque non sunt divisi aquilis velociores leonibus fortiores ²⁴ filiae Israhel super Saul flete qui vestiebat vos coccino in deliciis qui praebebat ornamenta aurea cultui vestro ²⁵ quomodo ceciderunt fortes in proelio Ionathan in excelsis tuis occisus est ²⁶ doleo super te frater mi Ionathan decore nimis et amabilis super amorem mulierum ²⁷ quomodo ceciderunt robusti et perierunt arma bellica

2 igitur post haec consuluit David Dominum dicens num ascendam in unam de civitatibus Iuda et ait Dominus ad eum ascende dixitque David quo ascendam et respondit ei in Hebron ² ascendit ergo David et duae uxores eius Ahinoem Iezrahelites et Abigail uxor Nabal Carmeli ³ sed et viros qui erant cum eo duxit David singulos cum domo sua et manserunt in oppidis Hebron ⁴ veneruntque viri Iuda et unxerunt ibi David ut regnaret super domum Iuda et nuntiatum est David quod viri Iabesgalaad sepelissent Saul ⁵ misit ergo David nuntios ad viros Iabesgalaad dixitque ad eos benedicti vos Domino qui fecistis misericordiam hanc cum domino vestro Saul et sepelistis eum ⁶ et nunc retribuet quidem vobis Dominus misericordiam et veritatem sed et ego reddam gratiam eo quod feceritis verbum istud ⁷ confortentur manus vestrae et estote filii fortitudinis licet enim mortuus sit dominus vester Saul tamen me unxit domus Iuda regem sibi ⁸ Abner autem filius Ner princeps exercitus Saul tulit Hisboseth filium Saul et circumduxit eum per Castra ⁹ regemque constituit super Galaad et super Gesuri et super Iezrahel et super Ephraim et super Benjamin et super Israhel universum ¹⁰ quadraginta annorum erat Hisboseth filius Saul cum regnare coepisset super Israhel et duobus annis regnavit sola autem domus Iuda sequebatur David ¹¹ et fuit numerus dierum quos commoratus est David imperans in Hebron super domum Iuda septem annorum et sex mensuum ¹² egressusque Abner filius Ner et pueri Hisboseth filii Saul de Castris in Gabaon ¹³ porro Ioab filius Sarviae et pueri David egressi sunt et occurrerunt eis iuxta piscinam Gabaon et cum in unum convenissent e regione sederunt hii ex una parte piscinae et illi ex altera ¹⁴ dixitque Abner ad Ioab surgant pueri et ludant coram nobis et respondit Ioab surgant ¹⁵ surrexerunt ergo et transierunt numero duodecim de Benjamin ex parte Hisboseth filii Saul et duodecim de pueris David ¹⁶ adprehensoque unusquisque capite comparis sui defixit gladium in latus contrarii et ceciderunt simul vocatumque est nomen loci illius ager Robustorum in Gabaon ¹⁷ et

ortum est bellum durum satis in die illa fugatusque est Abner et viri Israhel a pueris David ¹⁸ erant autem ibi tres filii Sarviae Ioab et Abisai et Asahel porro Asahel cursor velocissimus fuit quasi unus ex capreis quae morantur in silvis ¹⁹ persequabatur autem Asahel Abner et non declinavit ad dexteram sive ad sinistram omittens persequi Abner ²⁰ respexit itaque Abner post tergum suum et ait tunc es Asahel qui respondit ego sum ²¹ dixitque ei Abner vade ad dextram sive ad sinistram et apprehende unum de adolescentibus et tolle tibi spolia eius noluit autem Asahel omittere quin urgueret eum ²² rursumque locutus est Abner ad Asahel recede noli me sequi ne conpellar confodere te in terra et levare non potero faciem meam ad Ioab fratrem tuum ²³ qui audire contempsit et noluit declinare percussit ergo eum Abner aversa hasta in inguine et transfodit et mortuus est in eodem loco omnesque qui transiebant per locum in quo ceciderat Asahel et mortuus erat subsistebant ²⁴ persequentibus autem Ioab et Abisai fugientem Abner sol occubuit et venerunt usque ad collem Aquaeductus qui est ex adverso vallis et itineris deserti in Gabaon ²⁵ congregatique sunt filii Beniamin ad Abner et conglobati in unum cuneum steterunt in summitate tumuli unius ²⁶ et exclamavit Abner ad Ioab et ait num usque ad internicionem tuus mucro desaeviet an ignoras quod periculosa sit desperatio usquequo non dicis populo ut omittat persequi fratres suos ²⁷ et ait Ioab vivit Dominus si locutus fuisses mane recessisset populus persequens fratrem suum ²⁸ insonuit ergo Ioab bucina et stetit omnis exercitus nec persecuti sunt ultra Israhel neque iniere certamen ²⁹ Abner autem et viri eius abierunt per campestria tota nocte illa et transierunt Iordanem et lustrata omni Bethoron venerunt ad Castra ³⁰ porro Ioab reversus omisso Abner congregavit omnem populum et defuerunt de pueris David decem et novem viri excepto Asahele ³¹ servi autem David percusserunt de Beniamin et de viris qui erant cum Abner trecentos sexaginta qui et mortui sunt ³² tuleruntque Asahel et sepelierunt eum in sepulchro patris sui in Bethleem et ambulaverunt tota nocte Ioab et viri qui erant cum eo et in ipso crepusculo pervenerunt in Hebron

3 facta est ergo longa concertatio inter domum Saul et inter domum David David proficiens et semper se ipso robustior domus autem Saul decrescens cotidie ² nati quoque sunt filii David in Hebron fuitque primogenitus eius Amnon de Ahinoem Iezrahelitide ³ et post eum Chelaab de Abigail uxore Nabal Carmeli porro tertius Absalom filius Maacha filiae Tholomai regis Gessur ⁴ quartus autem Adonias filius Aggith et quintus Safathia filius Abital ⁵ sextus quoque Iethraam de Agla uxore David hii nati sunt David in Hebron ⁶ cum ergo esset proelium inter domum Saul et domum David Abner filius Ner regebat domum Saul ⁷ fuerat autem Sauli concubina nomine Respha filia Ahia dixitque Hisboseth ad Abner ⁸ quare ingressus es ad concubinam patris mei qui iratus nimis propter verba Hisboseth ait numquid caput can-

is ego sum adversum Iuda hodie qui fecerim misericordiam super domum Saul patris tui et super fratres et proximos eius et non tradidi te in manu David et tu requisisti in me quod argueres pro muliere hodie ⁹ haec faciat Deus Abner et haec addat ei nisi quomodo iuravit Dominus David sic faciam cum eo ¹⁰ ut transferatur regnum de domo Saul et elevetur thronus David super Israhel et super Iudam a Dan usque Bersabee ¹¹ et non potuit respondere ei quicquam quia metuebat illum ¹² misit ergo Abner nuntios ad David pro se dicentes cuius est terra et loquerentur fac mecum amicitias et erit manus mea tecum et redcam ad te universum Israhel ¹³ qui ait optime ego faciam tecum amicitias sed unam rem peto a te dicens non videbis faciem meam antequam adduxeris Michol filiam Saul et sic venies et videbis me ¹⁴ misit autem David nuntios ad Hisboseth filium Saul dicens redde uxorem meam Michol quam despondi mihi centum praeputiis Philisthim ¹⁵ misit ergo Hisboseth et tulit eam a viro suo Faltihel filio Lais ¹⁶ sequebaturque eam vir suus plorans usque Baurim et dixit ad eum Abner vade revertere qui reversus est ¹⁷ sermonem quoque intulit Abner ad seniores Israhel dicens tam heri quam nudius tertius quaerebatis David ut regnaret super vos ¹⁸ nunc ergo facite quoniam Dominus locutus est ad David dicens in manu servi mei David salvabo populum meum Israhel de manu Philisthim et omnium inimicorum eius ¹⁹ locutus est autem Abner etiam ad Beniamin et abiit ut loqueretur ad David in Hebron omnia quae placuerant Israhel et universo Beniamin ²⁰ venitque ad David in Hebron cum viginti viris et fecit David Abner et viris eius qui venerant cum eo convivium ²¹ et dixit Abner ad David surgam ut congregem ad te dominum meum regem omnem Israhel et ineam tecum foedus et imperes omnibus sicut desiderat anima tua cum ergo deduxisset David Abner et ille isset in pace ²² statim pueri David et Ioab venerunt caesis latronibus cum praeda magna nimis Abner autem non erat cum David in Hebron quia iam dimiserat eum et profectus fuerat in pace ²³ et Ioab et omnis exercitus qui erat cum eo postea venerant nuntiatum est itaque Ioab a narrantibus venit Abner filius Ner ad regem et dimisit eum et abiit in pace ²⁴ et ingressus est Ioab ad regem et ait quid fecisti ecce venit Abner ad te quare dimisisti eum et abiit et recessit ²⁵ ignoras Abner filium Ner quoniam ad hoc venit ut deciperet te et sciret exitum tuum et introitum tuum et nosset omnia quae agis ²⁶ egressus itaque Ioab a David misit nuntios post Abner et reduxit eum a cisterna Sira ignorante David ²⁷ cumque redisset Abner in Hebron seorsum abduxit eum Ioab ad medium portae ut loqueretur ei in dolo et percussit illum ibi in inguine et mortuus est in ultionem sanguinis Asahel fratris eius ²⁸ quod cum audisset David rem iam gestam ait mundus ego sum et regnum meum apud Dominum usque in sempiternum a sanguine Abner filii Ner ²⁹ et veniat super caput Ioab et super omnem domum patris eius nec deficiat de domo Ioab fluxum seminis sustinens et leprosus

tenens fusum et cadens gladio et indigens pane ³⁰ igitur Ioab et Abisai frater eius interfecerunt Abner eo quod occidisset Asahel fratrem eorum in Gabaon in proelio ³¹ dixit autem David ad Ioab et ad omnem populum qui erat cum eo scindite vestimenta vestra et accingimini saccis et plangite ante exequias Abner porro rex David sequebatur feretrum ³² cumque sepelissent Abner in Hebron levavit rex vocem suam et flevit super tumulum Abner flevit autem et omnis populus ³³ plangensque rex Abner ait nequaquam ut mori solent igitur mortuus est Abner ³⁴ manus tuae non sunt ligatae et pedes tui non sunt conpedibus adgravati sed sicut solent cadere coram filiis iniquitatis corruisti congeminansque omnis populus flevit super eum ³⁵ cumque venisset universa multitudo cibum capere cum David clara adhuc die iuravit David dicens haec faciat mihi Deus et haec addat si ante occasum solis gustavero panem vel aliquid quicquam ³⁶ omnisque populus audivit et placuerunt eis cuncta quae fecit rex in conspectu totius populi ³⁷ et cognovit omne vulgus et universus Israhel in die illa quoniam non actum fuisset a rege ut occideretur Abner filius Ner ³⁸ dixit quoque rex ad servos suos num ignoratis quoniam princeps et maximus cecidit hodie in Israhel ³⁹ ego autem adhuc delicatus et unctus rex porro viri isti filii Sarviae duri mihi sunt retribuatur Dominus facienti malum iuxta malitiam suam

4 audivit autem filius Saul quod cecidisset Abner in Hebron et dissolutae sunt manus eius omnisque Israhel perturbatus est ² duo autem viri principes latronum erant filio Saul nomen uni Baana et nomen alteri Rechab filii Remmon Berothitae de filiis Benjamin siquidem et Beroth reputata est in Benjamin ³ et fugerunt Berothitae in Getthaim fueruntque ibi advenae usque in tempus illud ⁴ erat autem Jonathan filio Saul filius debilis pedibus quinquennis enim fuit quando venit nuntius de Saul et Jonathan ex Iezrahel tollens itaque eum nutrix sua fugit cumque festinaret ut fugeret cecidit et claudus effectus est habuitque vocabulum Mifiboseh ⁵ venientes igitur filii Remmon Berothitae Rechab et Baana ingressi sunt fervente die domum Hisbosedh qui dormiebat super stratum suum meridie ⁶ ingressi sunt autem domum adsumentes spicas tritici et percusserunt eum in inguine Rechab et Baana frater eius et fugerunt ⁷ cum autem ingressi fuissent domum ille dormiebat super lectulum suum in conclavi et percutientes interfecerunt eum sublatoque capite eius abierunt per viam deserti tota nocte ⁸ et adtulerunt caput Hisbosedh ad David in Hebron dixeruntque ad regem ecce caput Hisbosedh filii Saul inimici tui qui quaerebat animam tuam et dedit Dominus domino meo regi ultiones hodie de Saul et de semine eius ⁹ respondens autem David Rechab et Baana fratri eius filiis Remmon Berothitae dixit ad eos vivit Dominus qui eruit animam meam de omni angustia ¹⁰ quoniam eum qui adnuntiaverat mihi et dixerat mortuus est Saul qui putabat se prospera nuntiare tenui et occidi in Siceleg cui oportebat me dare mercedem pro nuntio ¹¹ quanto magis nunc cum homines

impii interfecerint virum innoxium in domo sua super lectulum suum non quaeram sanguinem eius de manu vestra et auferam vos de terra ¹² praecepit itaque David pueris et interfecerunt eos praecedentesque manus et pedes eorum suspenderunt eos super piscinam in Hebron caput autem Hisbosedh tulerunt et sepelierunt in sepulchro Abner in Hebron

5 et venerunt universae tribus Israhel ad David in Hebron dicentes ecce nos os tuum et caro tua sumus ² sed et heri et nudius tertius cum esset Saul rex super nos tu eras educens et reducens Israhel dixit autem Dominus ad te tu pasces populum meum Israhel et tu eris dux super Israhel ³ venerunt quoque et senes de Israhel ad regem in Hebron et percussit cum eis rex David foedus in Hebron coram Domino unxeruntque David in regem super Israhel ⁴ filius triginta annorum erat David cum regnare coepisset et quadraginta annis regnavit ⁵ in Hebron regnavit super Iudam septem annis et sex mensibus in Hierusalem autem regnavit triginta tribus annis super omnem Israhel et Iudam ⁶ et abiit rex et omnes viri qui erant cum eo in Hierusalem ad Iebuseum habitatorem terrae dictumque est ad David ab eis non ingredieris huc nisi abstuleris caecos et claudos dicentes non ingreditur David huc ⁷ cepit autem David arcem Sion haec est civitas David ⁸ proposuerat enim in die illa praemium qui percussisset Iebuseum et tetigisset domatum fistulas et claudos et caecos odientes animam David idcirco dicitur in proverbio caecus et claudus non intrabunt templum ⁹ habitavit autem David in arce et vocavit eam civitatem David et aedificavit per gyrum a Mello et intrinsecus ¹⁰ et ingrediebatur proficiens atque succrescens et Dominus Deus exercituum erat cum eo ¹¹ misit quoque Hiram rex Tyri nuntios ad David et ligna cedrina et artifices lignorum artificesque lapidum ad parietes et aedificaverunt domum David ¹² et cognovit David quoniam confirmasset eum Dominus regem super Israhel et quoniam exaltasset regnum eius super populum suum Israhel ¹³ accepit ergo adhuc concubinas et uxores de Hierusalem postquam venerat de Hebron natique sunt David et alii filii et filiae ¹⁴ et haec nomina eorum qui nati sunt ei in Hierusalem Samua et Sobab et Nathan et Salomon ¹⁵ et Ibaar et Helisua et Nepheg ¹⁶ et Iafia et Helisama et Helida et Helifeleth ¹⁷ audierunt vero Philisthim quod unxissent David regem super Israhel et ascenderunt universi ut quaererent David quod cum audisset David descendit in praesidium ¹⁸ Philisthim autem venientes diffusi sunt in valle Raphaim ¹⁹ et consuluit David Dominum dicens si ascendam ad Philisthim et si dabis eos in manu mea et dixit Dominus ad David ascende quia tradens dabo Philisthim in manu tua ²⁰ venit ergo David in Baalpharasim et percussit eos ibi et dixit divisit Dominus inimicos meos coram me sicut dividuntur aquae propterea vocatum est nomen loci illius Baalpharasim ²¹ et reliquerunt ibi sculptilia sua quae tulit David et viri eius ²² et addiderunt adhuc Philisthim ut ascenderent et

diffusi sunt in valle Raphaim ²³ consuluit autem David Dominum qui respondit non ascendas sed gyra post tergum eorum et venies ad eos ex adverso pirorum ²⁴ et cum audieris sonitum gradientis in cacumine pitorum tunc inibis proelium quia tunc egredietur Dominus ante faciem tuam ut percutiat castra Philisthim ²⁵ fecit itaque David sicut ei praeceperat Dominus et percussit Philisthim de Gabee usque dum venias Gezer

6 congregavit autem rursum David omnes electos ex Israhel triginta milia ² surrexitque et abiit et universus populus qui erat cum eo de viris Iuda ut adducerent arcam Dei super quam invocatum est nomen Domini exercituum sedentis in cherubin super eam ³ et inposuerunt arcam Domini super plaustrum novum tuleruntque eam de domo Abinadab qui erat in Gabaa Oza autem et Haio filii Abinadab minabant plaustrum novum ⁴ cumque tulissent eam de domo Abinadab qui erat in Gabaa custodiens arcam Dei Haio praecedebat arcam ⁵ David autem et omnis Israhel ludebant coram Domino in omnibus lignis fabrefactis et citharis et lyris et tympanis et sistris et cymbalis ⁶ postquam autem venerunt ad aream Nachon extendit manum Oza ad arcam Dei et tenuit eam quoniam calcitrabant boves ⁷ iratusque est indignatione Dominus contra Ozam et percussit eum super temeritate qui mortuus est ibi iuxta arcam Dei ⁸ contristatus autem est David eo quod percussisset Dominus Ozam et vocatum est nomen loci illius Percussio Oza usque in diem hanc ⁹ et extimuit David Dominum in die illa dicens quomodo ingredietur ad me arca Domini ¹⁰ et noluit devertere ad se arcam Domini in civitate David sed devertit eam in domo Obededom Getthei ¹¹ et habitavit arca Domini in domo Obededom Getthei tribus mensibus et benedixit Dominus Obededom et omnem domum eius ¹² nuntiatumque est regi David benedixit Dominus Obededom et omnia eius propter arcam Dei abiit ergo David et adduxit arcam Dei de domo Obededom in civitatem David cum gaudio ¹³ cumque transcendissent qui portabant arcam Domini sex passus immolabat bovem et arietem ¹⁴ et David saltabat totis viribus ante Dominum porro David erat accinctus ephod lineo ¹⁵ et David et omnis domus Israhel ducebant arcam testamenti Domini in iubilo et in clangore bucinae ¹⁶ cumque intrasset arca Domini civitatem David Michol filia Saul prospiciens per fenestram vidit regem David subsilientem atque saltantem coram Domino et despexit eum in corde suo ¹⁷ et introduxerunt arcam Domini et posuerunt eam in loco suo in medio tabernaculi quod tetenderat ei David et obtulit David holocausta coram Domino et pacifica ¹⁸ cumque complisset offerens holocaustum et pacifica benedixit populo in nomine Domini exercituum ¹⁹ et partitus est multitudini universae Israhel tam viro quam mulieri singulis collyridam panis unam et assaturam bubulae carnis unam et similam frixam oleo et abiit omnis populus unusquisque in domum suam ²⁰ reversusque est et David ut benediceret domui suae

et egressa Michol filia Saul in occursum David ait quam gloriosus fuit hodie rex Israhel discoperiens se ante ancillas servorum suorum et nudatus est quasi si nudetur unus de scurris ²¹ dixitque David ad Michol ante Dominum qui elegit me potius quam patrem tuum et quam omnem domum eius et praecepit mihi ut essem dux super populum Domini Israhel ²² et ludam et vilior fiam plus quam factus sum et ero humilis in oculis meis et cum ancillis de quibus locuta es gloriosior apparebo ²³ igitur Michol filiae Saul non est natus filius usque ad diem mortis suae

7 factum est autem cum sedisset rex in domo sua et Dominus dedisset ei requiem undique ab universis inimicis suis ² dixit ad Nathan prophetam videsne quod ego habitem in domo cedrina et arca Dei posita sit in medio pellium ³ dixitque Nathan ad regem omne quod est in corde tuo vade fac quia Dominus tecum est ⁴ factum est autem in nocte illa et ecce sermo Domini ad Nathan dicens ⁵ vade et loquere ad servum meum David haec dicit Dominus numquid tu aedificabis mihi domum ad habitandum ⁶ neque enim habitavi in domo ex die qua eduxi filios Israhel de terra Aegypti usque in diem hanc sed ambulans ambulabam in tabernaculo et in tentorio ⁷ per cuncta loca quae transivi cum omnibus filiis Israhel numquid loquens locutus sum ad unam de tribubus Israhel cui praecepi ut pasceret populum meum Israhel dicens quare non aedificastis mihi domum cedrinam ⁸ et nunc haec dices servo meo David haec dicit Dominus exercituum ego tuli te de pascuis sequentem greges ut esses dux super populum meum Israhel ⁹ et fui tecum in omnibus ubicumque ambulasti et interfeci universos inimicos tuos a facie tua fecique tibi nomen grande iuxta nomen magnorum qui sunt in terra ¹⁰ et ponam locum populo meo Israhel et plantabo eum et habitabit sub eo et non turbabitur amplius nec addent filii iniquitatis ut adfligant eum sicut prius ¹¹ ex die qua constitui iudices super populum meum Israhel et requiem dabo tibi ab omnibus inimicis tuis praedicique tibi Dominus quod domum faciat tibi Dominus ¹² cumque completi fuerint dies tui et dormieris cum patribus tuis suscitabo semen tuum post te quod egredietur de utero tuo et firmabo regnum eius ¹³ ipse aedificabit domum nomini meo et stabiliam thronum regni eius usque in sempiternum ¹⁴ ego ero ei in patrem et ipse erit mihi in filium qui si inique aliquid gesserit arguam eum in virga virorum et in plagis filiorum hominum ¹⁵ misericordiam autem meam non auferam ab eo sicut abstuli a Saul quem amovi a facie tua ¹⁶ et fidelis erit domus tua et regnum tuum usque in aeternum ante faciem tuam et thronus tuus erit firmus iugiter ¹⁷ secundum omnia verba haec et iuxta universam visionem istam sic locutus est Nathan ad David ¹⁸ ingressus est autem rex David et sedit coram Domino et dixit quis ego sum Domine Deus et quae domus mea quia adduxisti me hucusque ¹⁹ sed et hoc parum visum est in conspectu tuo Domine Deus nisi loquereris etiam de domo servi tui in longinquum ista

est enim lex Adam Domine Deus ²⁰ quid ergo addere poterit adhuc David ut loquatur ad te tu enim scis servum tuum Domine Deus ²¹ propter verbum tuum et secundum cor tuum fecisti omnia magnalia haec ita ut notum faceres servo tuo ²² idcirco magnificatus es Domine Deus quia non est similis tui neque est deus extra te in omnibus quae audivimus auribus nostris ²³ quae est autem ut populus tuus Israhel gens in terra propter quam ivit Deus ut redimeret eam sibi in populum et poneret sibi nomen faceretque eis magnalia et horribilia super terram a facie populi tui quem redemisti tibi ex Aegypto gentem et deum eius ²⁴ et firmasti tibi populum tuum Israhel in populum sempiternum et tu Domine factus es eis in Deum ²⁵ nunc ergo Domine Deus verbum quod locutus es super servum tuum et super domum eius suscita in sempiternum et fac sicut locutus es ²⁶ et magnificetur nomen tuum usque in sempiternum atque dicatur Dominus exercituum Deus super Israhel et domus servi tui David erit stabilita coram Domino ²⁷ quia tu Domine exercituum Deus Israhel revelasti aurem servi tui dicens domum aedificabo tibi propterea invenit servus tuus cor suum ut oraret te oratione hac ²⁸ nunc ergo Domine Deus tu es Deus et verba tua erunt vera locutus es enim ad servum tuum bona haec ²⁹ incipe igitur et benedic domui servi tui ut sit in sempiternum coram te quia tu Domine Deus locutus es et benedictione tua benedicetur domus servi tui in sempiternum

8 factum est autem post haec percussit David Philisthim et humiliavit eos et tulit David frenum tributi de manu Philisthim ² et percussit Moab et mensus est eos funiculo coaequans terrae mensus est autem duos funiculos unum ad occidendum et unum ad vivificandum factusque est Moab David serviens sub tributo ³ et percussit David Adadezer filium Roob regem Soba quando profectus est ut dominaretur super flumen Eufraten ⁴ et captis David ex parte eius mille septingentis equitibus et viginti milibus peditum subnervavit omnes iugales curruum dereliquit autem ex eis centum currus ⁵ venit quoque Syria Damasci ut praesidium ferret Adadezer regi Soba et percussit David de Syria viginti duo milia virorum ⁶ et posuit David praesidium in Syria Damasci factaque est Syria David serviens sub tributo servavit Dominus David in omnibus ad quaecumque profectus est ⁷ et tulit David arma aurea quae habebant servi Adadezer et detulit ea in Hierusalem ⁸ et de Bete et de Beroth civitatibus Adadezer tulit rex David aes multum nimis ⁹ audivit autem Thou rex Emath quod percussisset David omne robur Adadezer ¹⁰ et misit Thou Ioram filium suum ad regem David ut salutaret eum congratulans et gratias ageret eo quod expugnasset Adadezer et percussisset eum hostis quippe erat Thou Adadezer et in manu eius erant vasa argentea et vasa aurea et vasa aerea ¹¹ quae et ipsa sanctificavit rex David Domino cum argento et auro quae sanctificaverat de universis gentibus quas subegerat ¹² de Syria et Moab et filiis Ammon et Philisthim et Amalech et de manubiis Adadezer

filiis Roob regis Soba ¹³ fecit quoque sibi David nomen cum reverteretur capta Syria in valle Salinarum caesis duodecim milibus ¹⁴ et posuit in Idumea custodes stautitque praesidium et facta est universa Idumea serviens David et servavit Dominus David in omnibus ad quaecumque profectus est ¹⁵ et regnavit David super omnem Israhel faciebat quoque David iudicium et iustitiam omni populo suo ¹⁶ Ioab autem filius Sarviae erat super exercitum porro Iosaphat filius Ahilud erat a commentariis ¹⁷ et Sadoc filius Achitob et Ahimelech filius Abiathar sacerdotes et Saraias scriba ¹⁸ Banaias autem filius Ioiada super Cherethi et Felethi filii autem David sacerdotes erant

9 et dixit David putasne est aliquis qui remanserit de domo Saul ut faciam cum eo misericordiam propter Ionathan ² erat autem de domo Saul servus nomine Siba quem cum vocasset rex ad se dixit ei tune es Siba et ille respondit ego sum servus tuus ³ et ait rex num superest aliquis de domo Saul ut faciam cum eo misericordiam Dei dixitque Siba regi superest filius Ionathan debilis pedibus ⁴ ubi inquit est et Siba ad regem ecce ait in domo est Machir filii Amihel in Lodabar ⁵ misit ergo rex David et tulit eum de domo Machir filii Amihel de Lodabar ⁶ cum autem venisset Mifiboseth filius Ionathan filii Saul ad David corruit in faciem suam et adoravit dixitque David Mifiboseth qui respondit adsum servus tuus ⁷ et ait ei David ne timeas quia faciens faciam in te misericordiam propter Ionathan patrem tuum et restituam tibi omnes agros Saul patris tui et tu comedes panem in mensa mea semper ⁸ qui adorans eum dixit quis ego sum servus tuus quoniam respexisti super canem mortuum similem mei ⁹ vocavit itaque rex Sibam puerum Saul et dixit ei omnia quaecumque fuerunt Saul et universam domum eius dedi filio domini tui ¹⁰ operare igitur ei terram tu et filii tui et servi tui et inferes filio domini tui cibos ut alatur Mifiboseth autem filius domini tui comedet semper panem super mensam meam erant autem Sibae quindecim filii et viginti servi ¹¹ dixitque Siba ad regem sicut iussisti domine mi rex servo tuo sic faciet servus tuus et Mifiboseth comedet super mensam tuam quasi unus de filiis regis ¹² habebat autem Mifiboseth filium parvulum nomine Micha omnis vero cognatio domus Siba serviebat Mifiboseth ¹³ porro Mifiboseth habitabat in Hierusalem quia de mensa regis iugiter vescebatur et erat claudus utroque pede

10 factum est autem post haec ut moreretur rex filiorum Ammon et regnaret Anon filius eius pro eo ² dixitque David faciam misericordiam cum Anon filio Naas sicut fecit pater eius mecum misericordiam misit ergo David consolans eum per servos suos super patris interitu cum autem venissent servi David in terram filiorum Ammon ³ dixerunt principes filiorum Ammon ad Anon dominum suum putas quod propter honorem patris tui David miserit ad te consolatores et non ideo ut investigaret et exploraret civitatem et everteret eam misit David servos suos ad te ⁴ tulit

itaque Anon servos David rasiſſique dimidiam partem barbae eorum et praecidit vestes eorum medias usque ad nates et dimisit eos ⁵ quod cum nuntiatum esset David misit in occursum eorum erant enim viri confusi turpiter valde et mandavit eis David manete Hiericho donec crescat barba vestra et tunc revertimini ⁶ videntes autem filii Ammon quod iniuriam fecissent David miserunt et conduxerunt mercede Syrum Roob et Syrum Soba viginti milia peditum et a rege Maacha mille viros et ab Histob duodecim milia viro-
rum ⁷ quod cum audisset David misit Ioab et omnem exercitum bellatorum ⁸ egressi sunt ergo filii Ammon et direxerunt aciem ante ipsum introitum portae Syrus autem Soba et Roob et Histob et Maacha seorsum erant in campo ⁹ videns igitur Ioab quod praeparatum esset adversum se proelium et ex adverso et post ter-
gum elegit ex omnibus electis Israhel et instruxit aciem contra Syrum ¹⁰ reliquam autem partem populi tradidit Abisai fratri suo qui direxit aciem adversum filios Ammon ¹¹ et ait Ioab si praevaluerint adversum me Syri eris mihi in adiutorium si autem filii Ammon praevaluerint adversum te auxiliabor tibi ¹² esto vir fortis et pugnemus pro populo nostro et civitate Dei nostri Dominus autem faciet quod bonum est in conspectu suo ¹³ iniit itaque Ioab et populus qui erat cum eo certamen contra Syros qui statim fugerunt a facie eius ¹⁴ filii autem Ammon videntes quod fugissent Syri fugerunt et ipsi a facie Abisai et ingressi sunt civitatem reversusque est Ioab a filiis Ammon et venit Hierusalem ¹⁵ videntes igitur Syri quoniam corruissent coram Israhel congregati sunt pariter ¹⁶ misitque Adadezer et eduxit Syros qui erant trans Fluvium et adduxit exercitum eorum Sobach autem magister militiae Adadezer erat princeps eorum ¹⁷ quod cum nuntiatum esset David contraxit omnem Israhel et transivit Iordanem venitque in Helema et direxerunt aciem Syri ex adverso David et pugnaverunt contra eum ¹⁸ fugeruntque Syri a facie Israhel et occidit David de Syris septingentos currus et quadraginta milia equitum et Sobach principem militiae percussit qui statim mortuus est ¹⁹ videntes autem universi reges qui erant in praesidio Adadezer victos se ab Israhel fecerunt pacem cum Israhel et servierunt eis timueruntque Syri auxilium praebere filiis Ammon

11 factum est ergo vertente anno eo tempore quo solent reges ad bella procedere misit David Ioab et servos suos cum eo et universum Israhel et vastaverunt filios Ammon et obsederunt Rabba David autem remansit in Hierusalem ² dum haec agerentur accidit ut surgeret David de stratu suo post meridiem et deambulet in solario domus regiae viditque mulierem se lavantem ex adverso super solarium suum erat autem mulier pulchra valde ³ misit ergo rex et requisivit quae esset mulier nuntiatumque ei est quod ipsa esset Bethsabee filia Heliam uxor Uriae Hetthei ⁴ missis itaque David nuntiis tulit eam quae cum ingressa esset ad illum dormivit cum ea statimque sanc-
tificata est ab inmunditia sua ⁵ et reversa est domum

suam concepto fetu mittensque nuntiavit David et ait concepi ⁶ misit autem David ad Ioab dicens mitte ad me Uriam Hettheum misitque Ioab Uriam ad David ⁷ et venit Urias ad David quaesivitque David quam recte ageret Ioab et populus et quomodo administraretur bellum ⁸ et dixit David ad Uriam vade in domum tuam et lava pedes tuos egressus est Urias de domo regis secutusque est eum cibus regius ⁹ dormivit autem Urias ante portam domus regiae cum aliis servis domini sui et non descendit ad domum suam ¹⁰ nuntiatumque est David a dicentibus non ivit Urias ad domum suam et ait David ad Uriam numquid non de via venisti quare non descendisti ad domum tuam ¹¹ et ait Urias ad David arca et Israhel et Iuda habitant in papilionibus et dominus meus Ioab et servi domini mei super faciem terrae manent et ego ingrediar domum meam ut comedam et bibam et dormiam cum uxore mea per salutem tuam et per salutem animae tuae quod non faciam rem hanc ¹² ait ergo David ad Uriam mane hic etiam hodie et cras dimittam te mansit Urias in Hierusalem die illa et altera ¹³ et vocavit eum David ut comederet coram se et biberet et inebriavit eum qui egressus vespere dormivit in stratu suo cum servis domini sui et in domum suam non descendit ¹⁴ factum est ergo mane et scripsit David epistulam ad Ioab misitque per manum Uriae ¹⁵ scribens in epistula ponite Uriam ex adverso belli ubi fortissimum proelium est et derelinquite eum ut percussus intereat ¹⁶ igitur cum Ioab obsideret urbem posuit Uriam in loco quo sciebat viros esse fortissimos ¹⁷ egressique viri de civitate bellabant adversum Ioab et ceciderunt de populo servorum David et mortuus est etiam Urias Hettheus ¹⁸ misit itaque Ioab et nuntiavit David omnia verba proelii ¹⁹ praecepitque nuntio dicens cum compleveris universos sermones belli ad regem ²⁰ si eum videris indignari et dixerit quare accessistis ad murum ut proeliaremini an ignorabatis quod multa desuper ex muro tela mittantur ²¹ quis percussit Abimelech filium Hieroboseth nonne mulier misit super eum fragmentum molae de muro et interfecit eum in Thebes quare iuxta murum accessistis dices etiam servus tuus Urias Hettheus occubuit ²² abiit ergo nuntius et venit et narravit David omnia quae ei praeceperat Ioab ²³ et dixit nuntius ad David praevaluerunt adversum nos viri et egressi sunt ad nos in agrum nos autem facto impetu persecuti eos sumus usque ad portam civitatis ²⁴ et direxerunt iacula sagittarii ad servos tuos ex muro desuper mortuique sunt de servis regis quin etiam servus tuus Urias Hettheus mortuus est ²⁵ et dixit David ad nuntium haec dices Ioab non te frangat ista res varius enim eventus est proelii et nunc hunc nunc illum consumit gladius confortata bellatores tuos adversum urbem ut destruas eam et exhortare eos ²⁶ audivit autem uxor Uriae quod mortuus esset Urias vir suus et planxit eum ²⁷ transactoque luctu misit David et introduxit eam domum suam et facta est ei uxor peperitque ei filium et displicuit verbum hoc quod fecerat David coram Domino

12 misit ergo Dominus Nathan ad David qui cum venisset ad eum dixit ei duo viri erant in civitate una unus dives et alter pauper ² dives habebat oves et boves plurimos valde ³ pauper autem nihil habebat omnino praeter ovem unam parvulam quam emerat et nutrierat et quae creverat apud eum cum filiis eius simul de pane illius comedens et de calice eius bibens et in sinu illius dormiens eratque illi sicut filia ⁴ cum autem peregrinus quidam venisset ad divitem parcens ille sumere de ovibus et de bubus suis ut exhiberet convivium peregrino illi qui venerat ad se tulit ovem viri pauperis et praeparavit cibos homini qui venerat ad se ⁵ iratus autem indignatione David adversus hominem illum nimis dixit ad Nathan vivit Dominus quoniam filius mortis est vir qui fecit hoc ⁶ ovem redet in quadruplum eo quod fecerit verbum istud et non pepercerit ⁷ dixit autem Nathan ad David tu es ille vir haec dicit Dominus Deus Israhel ego unxi te in regem super Israhel et ego erui te de manu Saul ⁸ et dedi tibi domum domini tui et uxores domini tui in sinu tuo dedique tibi domum Israhel et Iuda et si parva sunt ista adiciam tibi multo maiora ⁹ quare ergo contempsisti verbum Domini ut faceres malum in conspectu meo Uriam Hettheum percussisti gladio et uxorem illius accepisti uxorem et interfecisti eum gladio filiorum Ammon ¹⁰ quam ob rem non recedet gladius de domo tua usque in sempiternum eo quod despexeris me et tuleris uxorem Uriae Hethei ut esset uxor tua ¹¹ itaque haec dicit Dominus ecce ego suscitabo super te malum de domo tua et tollam uxores tuas in oculis tuis et dabo proximo tuo et dormiet cum uxoribus tuis in oculis solis huius ¹² tu enim fecisti abscondite ego vero faciam verbum istud in conspectu omnis Israhel et in conspectu solis ¹³ et dixit David ad Nathan peccavi Domino dixitque Nathan ad David Dominus quoque transtulit peccatum tuum non morieris ¹⁴ verumtamen quoniam blasphemare fecisti inimicos Domini propter verbum hoc filius qui natus est tibi morte morietur ¹⁵ et reversus est Nathan domum suam percussitque Dominus parvulum quem pepererat uxor Uriae David et desperatus est ¹⁶ deprecatusque est David Dominum pro parvulo et ieiunavit David ieiunio et ingressus seorsum iacuit super terram ¹⁷ venerunt autem seniores domus eius cogentes eum ut surgeret de terra qui noluit neque comedit cum eis cibum ¹⁸ accidit autem die septima ut moreretur infans timueruntque servi David nuntiare ei quod mortuus esset parvulus dixerunt enim ecce cum parvulus adhuc viveret loquebamur ad eum et non audiebat vocem nostram quanto magis si dixerimus mortuus est puer se adfliget ¹⁹ cum ergo vidisset David servos suos musitantes intellexit quod mortuus esset infantulus dixitque ad servos suos num mortuus est puer qui responderunt ei mortuus est ²⁰ surrexit igitur David de terra et lotus unctusque est cumque mutasset vestem ingressus est domum Domini et adoravit et venit in domum suam petivitque ut ponerent ei panem et comedit ²¹ dixerunt autem ei servi sui quis est sermo

quem fecisti propter infantem cum adhuc viveret ieiunasti et flebas mortuo autem puero surrexisti et comedisti panem ²² qui ait propter infantem dum adhuc viveret ieiunavi et flevi dicebam enim quis scit si forte donet eum mihi Dominus et vivet infans ²³ nunc autem quia mortuus est quare ieiuno numquid potero revocare eum amplius ego vadam magis ad eum ille vero non revertetur ad me ²⁴ et consolatus est David Bethsabae uxorem suam ingressusque ad eam dormivit cum ea quae genuit filium et vocavit nomen eius Salomon et Dominus dilexit eum ²⁵ misitque in manu Nathan prophetae et vocavit nomen eius Amabilis Domino eo quod diligeret eum Dominus ²⁶ igitur pugnabat Ioab contra Rabbath filiorum Ammon et expugnabat urbem regiam ²⁷ misitque Ioab nuntios ad David dicens dimicavi adversum Rabbath et capienda est urbs Aquarum ²⁸ nunc igitur congrega reliquam partem populi et obside civitatem et cape eam ne cum a me vastata fuerit urbs nomini meo adscribatur victoria ²⁹ congregavit itaque David omnem populum et profectus est adversum Rabbath cumque dimicasset cepit eam ³⁰ et tulit diadema regis eorum de capite eius pondo auri talentum habens gemmas pretiosissimas et inpositum est super caput David sed et praedam civitatis asportavit multam valde ³¹ populum quoque eius adducens serravit et circumegit super eos ferrata carpenta divisitque cultris et transduxit in typo laterum sic fecit universis civitatibus filiorum Ammon et reversus est David et omnis exercitus Hierusalem

13 factum est autem post haec ut Absalom filii David sororem speciosissimam vocabulo Thamar adamaret Amnon filius David ² et deperiret eam valde ita ut aegrotaret propter amorem eius quia cum esset virgo difficile ei videbatur ut quippiam inhoneste ageret cum ea ³ erat autem Amnonis amicus nomine Ionadab filius Semaa fratris David vir prudens valde ⁴ qui dixit ad eum quare sic adtenuaris macie fili regis per singulos dies cur non indicas mihi dixitque ei Amnon Thamar sororem Absalom fratris mei amo ⁵ cui respondit Ionadab cuba super lectulum tuum et languorem simula cumque venerit pater tuus ut visitet te dic ei veniat oro Thamar soror mea ut det mihi cibum et faciat pulmentum ut comedam de manu eius ⁶ accubuit itaque Amnon et quasi aegrotare coepit cumque venisset rex ad visitandum eum ait Amnon ad regem veniat obsecro Thamar soror mea ut faciat in oculis meis duas sorbitiunculas et cibum capiam de manu eius ⁷ misit ergo David ad Thamar domum dicens veni in domum Amnon fratris tui et fac ei pulmentum ⁸ venitque Thamar in domum Amnon fratris sui ille autem iacebat quae tollens farinam commiscuit et liquefaciens in oculis eius coxit sorbitiunculas ⁹ tollensque quod coxerat effudit et posuit coram eo et noluit comedere dixitque Amnon eicite universos a me cumque eiecissent omnes ¹⁰ dixit Amnon ad Thamar infer cibum in conclave ut vescar de manu tua tulit ergo Thamar sorbitiunculas quas fecerat et intulit ad Amnon fratrem suum in conclave ¹¹ cumque obtulisset

ei cibum adprehendit eam et ait veni cuba mecum soror mea ¹² quae respondit ei noli frater mi noli opprimere me neque enim hoc fas est in Israhel noli facere stultitiam hanc ¹³ et ego enim ferre non potero obprobrium meum et tu eris quasi unus de insipientibus in Israhel quin potius loquere ad regem et non negabit me tibi ¹⁴ noluit autem adquiescere precibus eius sed praevalens viribus oppressit eam et cubavit cum illa ¹⁵ et exosam eam habuit Amnon magno odio nimis ita ut maius esset odium quo oderat eam amore quo ante dilexerat dixitque ei Amnon surge vade ¹⁶ quae respondit ei maius est hoc malum quod nunc agis adversum me quam quod ante fecisti expellens me et noluit audire eam ¹⁷ sed vocato puero qui ministrabat ei dixit eice hanc a me foras et claude ostium post eam ¹⁸ quae induta erat talari tunica huiuscemodi enim filiae regis virgines vestibus utebantur eiecit itaque eam minister illius foras clausitque fores post eam ¹⁹ quae aspergens cinerem capiti suo scissa talari tunica inpositisque manibus super caput suum ibat ingrediens et clamans ²⁰ dixit autem ei Absalom frater tuus num Amnon frater tuus concubuit tecum sed nunc soror tace frater tuus est neque adfligas cor tuum pro re hac mansit itaque Thamar contabescens in domo Absalom fratris sui ²¹ cum autem audisset rex David verba haec contristatus est valde ²² porro non est locutus Absalom ad Amnon nec malum nec bonum oderat enim Absalom Amnon eo quod violasset Thamar sororem suam ²³ factum est autem post tempus biennii ut tonderentur oves Absalom in Baalazor quae est iuxta Ephraim et vocavit Absalom omnes filios regis ²⁴ venitque ad regem et ait ad eum ecce tondentur oves servi tui veniat oro rex cum servis suis ad servum suum ²⁵ dixitque rex ad Absalom noli fili mi noli rogare ut veniamus omnes et gravemus te cum autem cogeret eum et noluisset ire benedixit ei ²⁶ et ait Absalom si non vis venire veniat obsecro nobiscum saltem Amnon frater meus dixitque ad eum rex non est necesse ut vadat tecum ²⁷ coegit itaque eum Absalom et dimisit cum eo Amnon et universos filios regis ²⁸ praeceperat autem Absalom pueris suis dicens observate cum temulentus fuerit Amnon vino et dixero vobis percutite eum et interficite nolite timere ego enim sum qui praecepi vobis roboramini et estote viri fortes ²⁹ fecerunt ergo pueri Absalom adversum Amnon sicut praeceperat eis Absalom surgentesque omnes filii regis ascenderunt singuli mulas suas et fugerunt ³⁰ cumque adhuc pergerent in itinere fama praevenit ad David dicens percussit Absalom omnes filios regis et non remansit ex eis saltem unus ³¹ surrexit itaque rex et scidit vestimenta sua et cecidit super terram et omnes servi ipsius qui adsistebant ei sciderunt vestimenta sua ³² respondens autem Ionadab filius Samaa fratris David dixit ne aestimet dominus meus quod omnes pueri filii regis occisi sint Amnon solus mortuus est quoniam in ore Absalom erat positus ex die qua oppressit Thamar sororem eius ³³ nunc ergo ne ponat dominus meus rex super cor su-

um verbum istud dicens omnes filii regis occisi sunt quoniam Amnon solus mortuus est ³⁴ fugit autem Absalom et levavit puer speculator oculos suos et aspexit et ecce populus multus veniebat per iter devium ex latere montis ³⁵ dixit autem Ionadab ad regem ecce filii regis adsunt iuxta verbum servi tui sic factum est ³⁶ cumque cessasset loqui apparuerunt et filii regis et intrantes levaverunt vocem suam et fleverunt sed et rex et omnes servi eius fleverunt ploratu magno nimis ³⁷ porro Absalom fugiens abiit ad Tholomai filium Amiur regem Gessur luxit ergo David filium suum cunctis diebus ³⁸ Absalom autem cum fugisset et venisset in Gessur fuit ibi tribus annis ³⁹ cessavitque David rex persequi Absalom eo quod consolatus esset super Amnon interitu

14 intellegens autem Ioab filius Sarviae quod cor regis versum esset ad Absalom ² misit Thecuam et tulit inde mulierem sapientem dixitque ad eam lugere te simula et induere veste lugubri et ne unguaris oleo ut sis quasi mulier plurimo iam tempore lugens mortuum ³ et ingredieris ad regem et loqueris ad eum sermones huiuscemodi posuit autem Ioab verba in ore eius ⁴ itaque cum ingressa fuisset mulier thecutes ad regem cecidit coram eo super terram et adoravit et dixit serva me rex ⁵ et ait ad eam rex quid causae habes quae respondit heu mulier vidua ego sum mortuus est enim vir meus ⁶ et ancillae tuae erant duo filii qui rixati sunt adversum se in agro nullusque erat qui eos prohibere posset et percussit alter alterum et interfecit eum ⁷ et ecce consurgens universa cognatio adversum ancillam tuam dicit trade eum qui percussit fratrem suum ut occidamus eum pro anima fratris sui quem interfecit et deleamus heredem et quaerunt extinguere scintillam meam quae relicta est ut non supersit viro meo nomen et reliquiae super terram ⁸ et ait rex ad mulierem vade in domum tuam et ego iubebo pro te ⁹ dixitque mulier thecutes ad regem in me domine mi rex iniquitas et in domum patris mei rex autem et thronus eius sit innocens ¹⁰ et ait rex qui contradixerit tibi adduc eum ad me et ultra non addet ut tangat te ¹¹ quae ait recordetur rex Domini Dei sui ut non multiplicentur proximi sanguinis ad ulciscendum et nequaquam interficient filium meum qui ait vivit Dominus quia non cadet de capillis filii tui super terram ¹² dixit ergo mulier loquatur ancilla tua ad dominum meum regem verbum et ait loquere ¹³ dixitque mulier quare cogitasti istiusmodi rem contra populum Dei et locutus est rex verbum istud ut peccet et non reducat eiectum suum ¹⁴ omnes morimur et quasi aquae delabimur in terram quae non revertuntur nec vult perire Deus animam sed retractat cogitans ne penitus pereat qui abiectus est ¹⁵ nunc igitur veni ut loquar ad regem dominum meum verbum hoc praesente populo et dixit ancilla tua loquar ad regem si quo modo faciat rex verbum ancillae suae ¹⁶ et audivit rex ut liberaret ancillam suam de manu omnium qui volebant delere me et filium meum simul de hereditate Dei ¹⁷ dicat ergo ancilla tua ut fiat verbum domini

mei regis quasi sacrificium sicut enim angelus Dei sic est dominus meus rex ut nec benedictione nec maledictione moveatur unde et Dominus Deus tuus est tecum ¹⁸ et respondens rex dixit ad mulierem ne abscondas a me verbum quod te interrogo dixitque mulier loquere domine mi rex ¹⁹ et ait rex numquid manus Ioab tecum est in omnibus istis respondit mulier et ait per salutem animae tuae domine mi rex nec ad dextram nec ad sinistram est ex omnibus his quae locutus est dominus meus rex servus enim tuus Ioab ipse praecepit mihi et ipse posuit in os ancillae tuae omnia verba haec ²⁰ ut verterem figuram sermonis huius servus tuus Ioab praecepit istud tu autem domine mi sapiens es sicut habet sapientiam angelus Dei ut intellegas omnia super terram ²¹ et ait rex ad Ioab ecce placatus feci verbum tuum vade igitur et revoca puerum Absalom ²² cadensque Ioab super faciem suam in terram adoravit et benedixit regi et dixit Ioab hodie intellexit servus tuus quia inveni gratiam in oculis tuis domine mi rex fecisti enim sermonem servi tui ²³ surrexit ergo Ioab et abiit in Gessur et adduxit Absalom in Hierusalem ²⁴ dixit autem rex revertatur in domum suam et faciem meam non videat reversus est itaque Absalom in domum suam et faciem regis non vidit ²⁵ porro sicut Absalom vir non erat pulcher in omni Israhel et decorus nimis a vestigio pedis usque ad verticem non erat in eo ulla macula ²⁶ et quando tondebatur capillum semel autem in anno tondebatur quia gravabat eum caesaries ponderabat capillos capitis sui ducentis siclis pondere publico ²⁷ nati sunt autem Absalom filii tres et filia una nomine Tamar eleganti forma ²⁸ mansitque Absalom Hierusalem duobus annis et faciem regis non vidit ²⁹ misit itaque ad Ioab ut mitteret eum ad regem qui noluit venire ad eum cumque secundo misisset et ille noluisset venire ³⁰ dixit servis suis scitis agrum Ioab iuxta agrum meum habentem messem hordei ite igitur et succendite eum igni succenderunt ergo servi Absalom segetem igni ³¹ surrexitque Ioab et venit ad Absalom in domum eius et dixit quare succenderunt servi tui segetem meam igni ³² et respondit Absalom ad Ioab misi ad te obsecrans ut venires ad me et mitterem te ad regem ut diceres ei quare veni de Gessur melius mihi erat ibi esse obsecro ergo ut videam faciem regis quod si memor est iniquitatis meae interficiat me ³³ ingressus Ioab ad regem nuntiavit ei vocatusque Absalom intravit ad regem et adoravit super faciem terrae coram eo osculatusque est rex Absalom

15 igitur post haec fecit sibi Absalom currum et equites et quinquaginta viros qui praecederent eum ² et mane consurgens Absalom stabat iuxta introitum portae et omnem virum qui habebat negotium ut veniret ad regis iudicium vocabat Absalom ad se et dicebat de qua civitate es tu qui respondens aiebat ex una tribu Israhel ego sum servus tuus ³ respondebatque ei Absalom videntur mihi sermones tui boni et iusti sed non est qui te audiat constitutus a rege dicebatque Absalom ⁴ quis me constituat iudicem

super terram ut ad me veniant omnes qui habent negotium et iuste iudicem ⁵ sed et cum accederet ad eum homo ut salutaret illum extendebat manum suam et adprehendens osculabatur eum ⁶ faciebatque hoc omni Israhel qui veniebat ad iudicium ut audiretur a rege et sollicitabat corda virorum Israhel ⁷ post quatuor autem annos dixit Absalom ad regem vadam et reddam vota mea quae vovi Domino in Hebron ⁸ vovens enim vovit servus tuus cum esset in Gessur Syriae dicens si reduxerit me Dominus in Hierusalem sacrificabo Domino ⁹ dixitque ei rex vade in pace et surrexit et abiit in Hebron ¹⁰ misit autem Absalom exploratores in universas tribus Israhel dicens statim ut audieritis clangorem bucinae dicite regnavit Absalom in Hebron ¹¹ porro cum Absalom ierunt ducenti viri de Hierusalem vocati euntes simplici corde et causam penitus ignorantes ¹² accersivit quoque Absalom Ahitofel Gilonitem consiliarium David de civitate sua Gilo cum immolaret victimas et facta est coniuratio valida populusque concurrrens augebatur cum Absalom ¹³ venit igitur nuntius ad David dicens toto corde universus Israhel sequitur Absalom ¹⁴ et ait David servis suis qui erant cum eo in Hierusalem surgite fugiamus neque enim erit nobis effugium a facie Absalom festinate egredi ne forte veniens occupet nos et inpellat super nos ruinam et percutiat civitatem in ore gladii ¹⁵ dixeruntque servi regis ad eum omnia quaecumque praeceperit dominus noster rex libenter exsequimur servi tui ¹⁶ egressus est ergo rex et universa domus eius pedibus suis et dereliquit rex decem mulieres concubinas ad custodiendam domum ¹⁷ egressusque rex et omnis Israhel pedibus suis stetit procul a domo ¹⁸ et universi servi eius ambulabant iuxta eum et legiones Cherethi et Felethi et omnes Getthei sescenti viri qui secuti eum fuerant de Geth praecedebant regem ¹⁹ dixit autem rex ad Ethai Gettheum cur venis nobiscum revertere et habita cum rege quia peregrinus es et egressus de loco tuo ²⁰ heri venisti et hodie inpelleris nobiscum egredi ego autem vadam quo iturus sum revertere et reduc tecum fratres tuos ostendisti gratiam et fidem ²¹ et respondit Ethai regi dicens vivit Dominus et vivit dominus meus rex quoniam in quocumque loco fueris domine mi rex sive in morte sive in vita ibi erit servus tuus ²² et ait David Ethai veni et transi et transivit Ethai Gettheus et omnes viri qui cum eo erant et reliqua multitudo ²³ omnesque flebant voce magna et universus populus transiebat rex quoque transgrediebatur torrentem Cedron et cunctus populus incedebat contra viam quae respicit ad desertum ²⁴ venit autem et Sadoc et universi Levitae cum eo portantes arcam foederis Dei et deposuerunt arcam Dei et ascendit Abiathar donec expletus est omnis populus qui egressus fuerat de civitate ²⁵ et dixit rex ad Sadoc reporta arcam Dei in urbem si invenero gratiam in oculis Domini reducet me et ostendet mihi eam et tabernaculum suum ²⁶ si autem dixerit non places praesto sum faciat quod bonum est coram se ²⁷ et dixit rex ad Sadoc sacerdotem o

videns revertere in civitatem in pace et Achimaas filius tuus et Jonathan filius Abiathar duo filii vestri sint vobiscum²⁸ ecce ego abscondar in campestribus deserti donec veniat sermo a vobis indicans mihi²⁹ reportaverunt igitur Sadoc et Abiathar arcam Dei Hierusalem et manserunt ibi³⁰ porro David ascendebat clivum Olivarum scandens et flens operto capite et nudis pedibus incedens sed et omnis populus qui erat cum eo operto capite ascendebat plorans³¹ nuntiatum est autem David quod et Ahitofel esset in coniuratione cum Absalom dixitque David infatua quaeso consilium Ahitofel Domine³² cumque ascenderet David summittatem montis in quo adoraturus erat Dominum ecce occurrit ei Husai Arachites scissa veste et terra pleno capite³³ et dixit ei David si veneris mecum eris mihi oneri³⁴ si autem in civitatem revertaris et dixeris Absalom servus tuus sum rex sicut fui servus patris tui sic ero servus tuus dissipabis consilium Ahitofel³⁵ habes autem tecum Sadoc et Abiathar sacerdotes et omne verbum quodcumque audieris de domo regis indicabis Sadoc et Abiathar sacerdotibus³⁶ sunt autem cum eis duo filii eorum Achimaas Sadoc et Jonathan Abiathar et mittetis per eos ad me omne verbum quod audieritis³⁷ veniente ergo Husai amico David in civitatem Absalom quoque ingressus est Hierusalem

16 cumque David transisset paululum montis verticem apparuit Siba puer Mifiboseth in occursum eius cum duobus asinis qui onerati erant ducentis panibus et centum alligaturis uvae passae et centum massis palatarum et utribus vini² et dixit rex Sibae quid sibi volunt haec responditque Siba asini domestici regis ut sedeant et panes et palatae ad vescendum pueris tuis vinum autem ut bibat si quis defecerit in deserto³ et ait rex ubi est filius domini tui responditque Siba regi remansit in Hierusalem dicens hodie restituet mihi domus Israhel regnum patris mei⁴ et ait rex Sibae tua sint omnia quae fuerunt Mifiboseth dixitque Siba adoro inveniam gratiam coram te domine mi rex⁵ venit ergo rex David usque Baurim et ecce egrediebatur inde vir de cognatione domus Saul nomine Semei filius Gera procedebat egrediens et maledicebat⁶ mittebatque lapides contra David et contra universos servos regis David omnis autem populus et universi bellatores a dextro et sinistro latere regis incedebant⁷ ita autem loquebatur Semei cum malediceret regi egredere egredere vir sanguinum et vir Belial⁸ reddidit tibi Dominus universum sanguinem domus Saul quoniam invasisti regnum pro eo et dedit Dominus regnum in manu Absalom filii tui et ecce premunt te mala tua quoniam vir sanguinum es⁹ dixit autem Abisai filius Sarviae regi quare maledicit canis hic moriturus domino meo regi vadam et amputabo caput eius¹⁰ et ait rex quid mihi et vobis filii Sarviae dimittite eum maledicat Dominus enim praecepit ei ut malediceret David et quis est qui audeat dicere quare sic fecerit¹¹ et ait rex Abisai et universis servis suis ecce filius meus qui egressus est de utero meo quaerit animam meam quanto magis nunc filius Iemini dimit-

tite eum ut maledicat iuxta praeceptum Domini¹² si forte respiciat Dominus ad afflictionem meam et reddat mihi bonum pro maledictione hac hodierna¹³ ambulabat itaque David et socii eius per viam cum eo Semei autem per iugum montis ex latere contra illum gradiebatur maledicens et mittens lapides adversum eum terramque spargens¹⁴ venit itaque rex et universus populus cum eo lassus et refocilati sunt ibi¹⁵ Absalom autem et omnis populus Israhel ingressi sunt Hierusalem sed et Ahitofel cum eo¹⁶ cum autem venisset Husai Arachites amicus David ad Absalom locutus est ad eum salve rex salve rex¹⁷ ad quem Absalom haec est inquit gratia tua ad amicum tuum quare non isti cum amico tuo¹⁸ responditque Husai ad Absalom nequaquam quia illius ero quem elegit Dominus et omnis hic populus et universus Israhel et cum eo manebo¹⁹ sed ut et hoc inferam cui ego serviturus sum nonne filio regis sicut parui patri tuo sic parebo et tibi²⁰ dixit autem Absalom ad Ahitofel inite consilium quid agere debeamus²¹ et ait Ahitofel ad Absalom ingredi ad concubinas patris tui quas dimisit ad custodiendam domum ut cum audierit omnis Israhel quod foedaveris patrem tuum roborentur manus eorum tecum²² tetenderunt igitur Absalom tabernaculum in solarium ingressusque est ad concubinas patris sui coram universo Israhel²³ consilium autem Ahitofel quod dabat in diebus illis quasi si quis consuleret Deum sic erat omne consilium Ahitofel et cum esset cum David et cum esset cum Absalom

17 dixit igitur Ahitofel ad Absalom eligam mihi duodecim milia virorum et consurgens persequar David hac nocte² et inruens super eum quippe qui lassus est et solutis manibus percutiam eum cumque fugerit omnis populus qui cum eo est percutiam regem desolatum³ et reducam universum populum quomodo omnis reverti solet unum enim virum tu quaeris et omnis populus erit in pace⁴ placuitque sermo eius Absalom et cunctis maioribus natu Israhel⁵ ait autem Absalom vocate et Husai Arachiten et audiamus quid etiam ipse dicat⁶ cumque venisset Husai ad Absalom ait Absalom ad eum huiusmodi sermonem locutus est Ahitofel facere debemus an non quod das consilium⁷ et dixit Husai ad Absalom non bonum consilium quod dedit Ahitofel hac vice⁸ et rursum intulit Husai tu nosti patrem tuum et viros qui cum eo sunt esse fortissimos et amaro animo veluti si ursa raptis catulis in saltu saeviat sed et pater tuus vir bellator est nec morabitur cum populo⁹ forsitan nunc latitat in foveis aut in uno quo voluerit loco et cum ceciderit unus quilibet in principio audiet quicumque audierit et dicet facta est plaga in populo qui sequebatur Absalom¹⁰ et fortissimus quoque cuius cor est quasi leonis pavore solvetur scit enim omnis populus Israhel fortem esse patrem tuum et robustos omnes qui cum eo sunt¹¹ sed hoc mihi videtur rectum esse consilium congregetur ad te universus Israhel a Dan usque Bersabee quasi harena maris innumerabilis et tu eris in medio eorum¹² et inruemus super eum in

quocumque loco fuerit inventus et operiemus eum sicut cadere solet ros super terram et non relinquemus de viris qui cum eo sunt ne unum quidem ¹³ quod si urbem aliquam fuerit ingressus circumdabit omnis Israhel civitati illi funes et trahemus eam in torrentem ut non repperiatur nec calculus quidem ex ea ¹⁴ dixitque Absalom et omnis vir Israhel melius consilium Husai Arachitae consilio Ahitofel Domini autem nutu dissipatum est consilium Ahitofel utile ut induceret Dominus super Absalom malum ¹⁵ et ait Husai Sadoc et Abiathar sacerdotibus hoc et hoc modo consilium dedit Ahitofel Absalom et senibus Israhel et ego tale et tale dedi consilium ¹⁶ nunc ergo mittite cito et nuntiate David dicentes ne moremini nocte hac in campestribus deserti sed absque dilatione transgredere ne forte absorbeat-ur rex et omnis populus qui cum eo est ¹⁷ Ionathan autem et Achimaas stabant iuxta fontem Rogel abiit ancilla et nuntiavit eis et illi profecti sunt ut referrent ad regem David nuntium non enim poterant videri aut introire civitatem ¹⁸ vidit autem eos quidam puer et indicavit Absalom illi vero concito gradu ingressi sunt domum cuiusdam viri in Baurim qui habebat puteum in vestibulo suo et descenderunt in eum ¹⁹ tulit autem mulier et expandit velamen super os putei quasi sic-cans ptisanas et sic res latuit ²⁰ cumque venissent servi Absalom ad mulierem in domum dixerunt ubi est Achimaas et Ionathan et respondit eis mulier transierunt gustata paululum aqua at hii qui quaerebant cum non repperissent reversi sunt Hierusalem ²¹ cumque abissent ascenderunt illi de puteo et pergentes nuntia-averunt regi David atque dixerunt surgite transite cito fluvium quoniam huiusmodi dedit consilium contra vos Ahitofel ²² surrexit ergo David et omnis populus qui erat cum eo et transierunt Iordanem donec dilucesceret et ne unum quidem residuus fuit qui non transisset fluvium ²³ porro Ahitofel videns quod non fuisset factum consilium suum stravit asinum suum et surrexit et abiit in domum suam et in civitatem suam et disposita domo sua suspendio interiit et sepultus est in sepulchro patris sui ²⁴ David autem venit in Castra et Absalom transivit Iordanem ipse et omnis vir Israhel cum eo ²⁵ Amasam vero constituit Absalom pro Ioab super exercitum Amasa autem erat filius viri qui vocabatur Iethra de Hiesreli qui ingressus est ad Abigail filiam Naas sororem Sarviae quae fuit mater Ioab ²⁶ et castrametatus est Israhel cum Absalom in terra Galaad ²⁷ cumque venisset David in Castra Sobi filius Naas de Rabbath filiorum Ammon et Machir filius Amihel de Lodabar et Berzellai Galaadites de Rogelim ²⁸ obtulerunt ei stratoria et tappetia et vasa fictilia frumentum et hordeum et farinam pulentam et fabam et lentem frixum cicer ²⁹ et mel et butyrum oves et pingues vitulos dederuntque David et populo qui cum eo erat ad vescendum suspicati enim sunt populum fame et siti fatigari in deserto

18 igitur considerato David populo suo constituit super eum tribunos et centuriones ² et dedit populi tertiam partem sub manu Ioab et tertiam in

manu Abisai filii Sarviae fratris Ioab et tertiam sub manu Ethai qui erat de Geth dixitque rex ad populum egrediar et ego vobiscum ³ et respondit populus non exhibis sive enim fugerimus non magnopere ad eos de nobis pertinebit sive media pars ceciderit e nobis non satis curabunt quia tu unus pro decem milibus conputaris melius est igitur ut sis nobis in urbe praesidio ⁴ ad quos rex ait quod vobis rectum videtur hoc faciam stetit ergo rex iuxta portam egrediebaturque populus per turmas suas centeni et milleni ⁵ et praecepit rex Ioab et Abisai et Ethai dicens servate mihi puerum Absalom et omnis populus audiebat praecipientem regem cunctis principibus pro Absalom ⁶ itaque egressus est populus in campum contra Israhel et factum est proelium in saltu Ephraim ⁷ et caesus est ibi populus Israhel ab exercitu David factaque est ibi plaga magna in die illa viginti milium ⁸ fuit autem ibi proelium dispersum super faciem omnis terrae et multo plures erant quos saltus consumpserat de populo quam hii quos voraverat gladius in die illa ⁹ accidit autem ut occurreret Absalom servis David sedens mulo cumque ingressus fuisset mulus subter condensam quercum et magnam adhesit caput eius quercui et illo suspenso inter caelum et terram mulus cui sederat pertransivit ¹⁰ vidit autem hoc quispiam et nuntiavit Ioab dicens vidi Absalom pendere de quercu ¹¹ et ait Ioab viro qui nuntiaverat ei si vidisti quare non confodisti eum cum terra et ego dedissem tibi decem argenti siclos et unum balteum ¹² qui dixit ad Ioab si adpenderes in manibus meis mille argenteos nequaquam mitterem manum meam in filium regis audientibus enim nobis praecepit rex tibi et Abisai et Ethai dicens custodite mihi puerum Absalom ¹³ sed et si fecissem contra animam meam audacter nequaquam hoc regem latere potuisset et tu stares ex adverso ¹⁴ et ait Ioab non sicut tu vis sed adgrediar eum coram te tulit ergo tres lanceas in manu sua et infixit eas in corde Absalom cumque adhuc palpitaret herens in quercu ¹⁵ cucurrerunt decem iuvenes armigeri Ioab et percutientes interfecerunt eum ¹⁶ cecinit autem Ioab bucina et retinuit populum ne persequeretur fugientem Israhel volens parcere multitudini ¹⁷ et tulerunt Absalom et proiecerunt eum in saltu in foveam grandem et conportaverunt super eum acervum lapidum magnum nimis omnis autem Israhel fugit in tabernacula sua ¹⁸ porro Absalom erexerat sibi cum adhuc viveret titulum qui est in valle Regis dixerat enim non habeo filium et hoc erit monumentum nominis mei vocavitque titulum nomine suo et appellatur manus Absalom usque ad hanc diem ¹⁹ Achimaas autem filius Sadoc ait curram et nuntiabo regi quia iudicium fecerit ei Dominus de manu inimicorum eius ²⁰ ad quem Ioab dixit non eris nuntius in hac die sed nuntiabis in alia hodie nolo te nuntiare filius enim regis est mortuus ²¹ et ait Ioab Chusi vade et nuntia regi quae vidisti adoravit Chusi Ioab et cucurrit ²² rursum autem Achimaas filius Sadoc dixit ad Ioab quid inpedit si etiam ego curram post Chusi dixitque

Ioab quid vis currere fili mi non eris boni nuntii baiulus ²³ qui respondit quid enim si cucurrero et ait ei curre currens ergo Achimaas per viam compendii transivit Chusi ²⁴ David autem sedebat inter duas portas speculator vero qui erat in fastigio portae super murum elevans oculos vidit hominem currentem solum ²⁵ et exclamans indicavit regi dixitque rex si solus est bonus est nuntius in ore eius properante autem illo et accedente propius ²⁶ vidit speculator hominem alterum currentem et vociferans in culmine ait apparet mihi homo currens solus dixitque rex et iste bonus est nuntius ²⁷ speculator autem contemplor ait cursum prioris quasi cursum Achimaas filii Sadoc et ait rex vir bonus est et nuntium portans bonum venit ²⁸ clamans autem Achimaas dixit ad regem salve et adorans regem coram eo pronus in terram ait benedictus Dominus Deus tuus qui conclusit homines qui levaverunt manus suas contra dominum meum regem ²⁹ et ait rex estne pax puero Absalom dixitque Achimaas vidi tumultum magnum cum mitteret Ioab servus tuus o rex me servum tuum nescio aliud ³⁰ ad quem rex transi ait et sta hic cumque ille transisset et staret ³¹ apparuit Chusi et veniens ait bonum adporto nuntium domine mi rex iudicavit enim pro te Dominus hodie de manu omnium qui surrexerunt contra te ³² dixit autem rex ad Chusi estne pax puero Absalom cui respondens Chusi fiant inquit sicut puer inimici domini mei regis et universi qui consurgunt adversum eum in malum ³³ contristatus itaque rex ascendit cenaculum portae et flevit et sic loquebatur vadens fili mi Absalom fili mi Absalom quis mihi tribuat ut ego moriar pro te Absalom fili mi fili mi

19 nuntiatum est autem Ioab quod rex fleret et lugeret filium suum ² et versa est victoria in die illa in luctum omni populo audivit enim populus in die illa dici dolet rex super filio suo ³ et declinabat populus in die illa ingredi civitatem quomodo declinare solet populus versus et fugiens de proelio ⁴ porro rex operuit caput suum et clamabat voce magna fili mi Absalom Absalom fili mi fili mi ⁵ ingressus ergo Ioab ad regem in domo dixit confudisti hodie vultus omnium servorum tuorum qui salvam fecerunt animam tuam et animam filiorum tuorum et filiarum tuarum et animam uxorum tuarum et animam concubinarum tuarum ⁶ diligis odientes te et odio habes diligentes te et ostendisti hodie quia non curas de ducibus tuis et de servis tuis et vere cognovi modo quia si Absalom viveret et nos omnes occubuissemus tunc placeret tibi ⁷ nunc igitur surge et procede et adloquens satisfac servis tuis iuro enim tibi per Dominum quod si non exieris ne unus quidem remansurus sit tecum nocte hac et peius erit hoc tibi quam omnia mala quae venerunt super te ab adolescentia tua usque in praesens ⁸ surrexit ergo rex et sedit in porta et omni populo nuntiatum est quod rex sederet in porta venitque universa multitudo coram rege Israhel autem fugit in tabernacula sua ⁹ omnis quoque populus certabat in cunctis tribubus Israhel dicens rex liberavit nos de manu inim-

icorum nostrorum ipse salvavit nos de manu Philistinorum et nunc fugit de terra propter Absalom ¹⁰ Absalom autem quem unximus super nos mortuus est in bello usquequo siletis et non reducitis regem ¹¹ rex vero David misit ad Sadoc et ad Abiathar sacerdotes dicens loquimini ad maiores natu Iuda dicentes cur venitis novissimi ad reducendum regem in domum suam sermo autem omnis Israhel pervenerat ad regem in domo eius ¹² fratres mei vos os meum et caro mea vos quare novissimi reducitis regem ¹³ et Amasae dicite nonne os meum es et caro mea haec faciat mihi Deus et haec addat si non magister militiae fueris coram me omni tempore pro Ioab ¹⁴ et inclinavit cor omnium virorum Iuda quasi viri unius miseruntque ad regem dicentes revertere tu et omnes servi tui ¹⁵ et reversus est rex et venit usque ad Iordanem et Iuda venit in Galgala ut occurreret regi et transduceret eum Iordanem ¹⁶ festinavit autem Semei filius Gera filii Iemini de Baurim et descendit cum viris Iuda in occursum regis David ¹⁷ cum mille viris de Benjamin et Siba puer de domo Saul et quindecim filii eius ac viginti servi erant cum eo et inrumpentes Iordanem ante regem ¹⁸ transierunt vada ut transducerent domum regis et facerent iuxta iussionem eius Semei autem filius Gera prostratus coram rege cum iam transisset Iordanem ¹⁹ dixit ad eum ne reputes mihi domine mi iniquitatem neque memineris iniuriam servi tui in die qua egressus es domine mi rex de Hierusalem neque ponas rex in corde tuo ²⁰ agnosco enim servus tuus peccatum meum et idcirco hodie primus veni de omni domo Ioseph descendique in occursum domini mei regis ²¹ respondens vero Abisai filius Sarviae dixit numquid pro his verbis non occidetur Semei quia maledixit christo Domini ²² et ait David quid mihi et vobis filii Sarviae cur efficimini mihi hodie in Satan ergone hodie interficietur vir in Israhel an ignoro hodie me factum regem super Israhel ²³ et ait rex Semei non morieris iuravitque ei ²⁴ Mifiboseth quoque filius Saul descendit in occursum regis in lotis pedibus et intonsa barba vestesque suas non laverat a die qua egressus fuerat rex usque ad diem reversionis eius in pace ²⁵ cumque Hierusalem occurrisset regi dixit ei rex quare non venisti mecum Mifiboseth ²⁶ qui respondens ait domine mi rex servus meus contempsit me dixi ei ego famulus tuus ut sterneret mihi asinum et ascendens abirem cum rege claudus enim sum servus tuus ²⁷ insuper et accusavit me servum tuum ad te dominum meum regem tu autem domine mi rex sicut angelus Dei fac quod placitum est tibi ²⁸ neque enim fuit domus patris mei nisi morti obnoxia domino meo regi tu autem posuisti me servum tuum inter convivas mensae tuae quid igitur habeo iustae querellae aut quid possum ultra vociferari ad regem ²⁹ ait ergo ei rex quid ultra loqueris fixum est quod locutus sum tu et Siba dividite possessiones ³⁰ responditque Mifiboseth regi etiam cuncta accipiat postquam reversus est dominus meus rex pacifice in domum suam ³¹ Berzellai quoque Galaadites descendens de Rogelim transduxit

regem Iordanem paratus etiam ultra fluvium prosequi eum ³² erat autem Berzellai Galaadites senex valde id est octogenarius et ipse praebuit alimenta regi cum moraretur in Castris fuit quippe vir dives nimis ³³ dixit itaque rex ad Berzellai veni mecum ut requiescas secure mecum in Hierusalem ³⁴ et ait Berzellai ad regem quot sunt dies annorum vitae meae ut ascendam cum rege Hierusalem ³⁵ octogenarius sum hodie numquid vigent sensus mei ad discernendum suave aut amarum aut delectare potest servum tuum cibus et potus vel audire ultra possum vocem cantorum atque cantricum quare servus tuus fit oneri domino meo regi ³⁶ paululum procedam famulus tuus ab Iordane tecum nec indigeo hac vicissitudine ³⁷ sed obsecro ut revertar servus tuus et moriar in civitate mea iuxta sepulchrum patris mei et matris meae est autem servus tuus Chamaam ipse vadat tecum domine mi rex et fac ei quod tibi bonum videtur ³⁸ dixitque rex mecum transeat Chamaam et ego faciam ei quicquid tibi placuerit et omne quod petieris a me inpetrabis ³⁹ cumque transisset universus populus et rex Iordanem osculatus est rex Berzellai et benedixit ei et ille reversus est in locum suum ⁴⁰ transivit ergo rex in Galgalam et Chamaam cum eo omnis autem populus Iuda transduxerat regem et media tantum pars adfuerat de populo Israhel ⁴¹ itaque omnes viri Israhel concurrentes ad regem dixerunt ei quare te furati sunt fratres nostri viri Iuda et transduxerunt regem et domum eius Iordanem omnesque viros David cum eo ⁴² et respondit omnis vir Iuda ad viros Israhel quia propior mihi est rex cur irasceris super hac re numquid comedimus aliquid ex rege aut munera nobis data sunt ⁴³ et respondit vir Israhel ad viros Iuda et ait decem partibus maior ego sum apud regem magisque ad me pertinet David quam ad te cur mihi fecisti iniuriam et non mihi nuntiatum est priori ut reducerem regem meum durius autem responderunt viri Iuda viris Israhel

20 accidit quoque ut ibi esset vir Belial nomine Seba filius Bochri vir iemineus et cecinit bucina et ait non est nobis pars in David neque hereditas in filio Isai vir in tabernacula tua Israhel ² et separatus est omnis Israhel a David secutusque est Seba filium Bochri viri autem Iuda adheserunt regi suo a Iordane usque Hierusalem ³ cumque venisset rex in domum suam Hierusalem tulit decem mulieres concubinas quas dereliquerat ad custodiendam domum et tradidit eas in custodiam alimenta eis praebens et non est ingressus ad eas sed erant clausae usque ad diem mortis suae in viduitate viventes ⁴ dixit autem rex Amasae convoca mihi omnes viros Iuda in diem tertium et tu adesto praesens ⁵ abiit ergo Amasa ut convocaret Iudam et moratus est extra placitum quod ei constituerat ⁶ ait autem David ad Abisai nunc magis adflicturus est nos Seba filius Bochri quam Absalom tolle igitur servos domini tui et persequere eum ne forte inveniat civitates munitas et effugiat nos ⁷ egressi sunt ergo cum eo viri Ioab Cherethi quoque et Felethi et omnes

robusti exierunt de Hierusalem ad persequendum Seba filium Bochri ⁸ cumque illi essent iuxta lapidem grandem qui est in Gabaon Amasa veniens occurrit eis porro Ioab vestitus erat tunica stricta ad mensuram habitus sui et desuper accinctus gladio dependente usque ad ilia in vagina qui fabrefactus levi motu egredi poterat et percutere ⁹ dixit itaque Ioab ad Amasa salve mi frater et tenuit manu dextra mentum Amasae quasi osculans eum ¹⁰ porro Amasa non observavit gladium quem habebat Ioab qui percussit eum in latere et effudit intestina eius in terram nec secundum vulnus adposuit Ioab autem et Abisai frater eius persecuti sunt Seba filium Bochri ¹¹ interea quidam viri cum stetissent iuxta cadaver Amasae de sociis Ioab dixerunt ecce qui esse voluit pro Ioab comes David pro Ioab ¹² Amasa autem conspersus sanguine iacebat in media via vidit hoc quidam vir quod subsisteret omnis populus ad videndum eum et amovit Amasam de via in agrum operuitque eum vestimento ne subsisterent transeuntes propter eum ¹³ amoto igitur illo de via transiebat omnis vir sequens Ioab ad persequendum Seba filium Bochri ¹⁴ porro ille transierat per omnes tribus Israhel in Abela et in Bethmacha omnesque electi congregati fuerant ad eum ¹⁵ venerunt itaque et obpugnabant eum in Abela et in Bethmacha et circumdederunt munitionibus civitatem et obsessa est urbs omnis autem turba quae erat cum Ioab moliebatur destruere muros ¹⁶ et exclamavit mulier sapiens de civitate audite audite dicite Ioab adpropinqua huc et loquar tecum ¹⁷ qui cum accessisset ad eam ait illi tu es Ioab et ille respondit ego ad quem sic locuta est audi sermones ancillae tuae qui respondit audio ¹⁸ rursumque illa sermo inquit dicebatur in veteri proverbio qui interrogant interrogent in Abela et sic perficiebant ¹⁹ nonne ego sum quae respondeo veritatem Israhel et tu quaeris subruere civitatem et evertere matrem in Israhel quare praecipitas hereditatem Domini ²⁰ respondensque Ioab ait absit absit hoc a me non praecipito neque demolior ²¹ non se sic habet res sed homo de monte Ephraim Seba filius Bochri cognomine levavit manum contra regem David tradite illum solum et recedemus a civitate et ait mulier ad Ioab ecce caput eius mittetur ad te per murum ²² ingressa est ergo ad omnem populum et locuta est eis sapienter qui abscisum caput Seba filii Bochri proiecerunt ad Ioab et ille cecinit tuba et recesserunt ab urbe unusquisque in tabernacula sua Ioab autem reversus est Hierusalem ad regem ²³ fuit ergo Ioab super omnem exercitum Israhel Banaias autem filius Ioiadae super Cheretheos et Feletheos ²⁴ Aduram vero super tributa porro Iosaphat filius Ahilud a commentariis ²⁵ Sia autem scriba Sadoc vero et Abiathar sacerdotes ²⁶ Hira autem Hiariarites erat sacerdos David

21 facta est quoque fames in diebus David tribus annis iugiter et consuluit David oraculum Domini dixitque Dominus propter Saul et domum eius et sanguinem quia occidit Gabaonitas ² vocatis ergo Gabaonitis rex dixit ad eos porro Gabaonitae non sunt

de filiis Israhel sed reliquiae Amorreorum filii quippe Israhel iuraverant eis et voluit Saul percutere eos zelo quasi pro filiis Israhel et Iuda ³ dixit ergo David ad Gabaonitas quid faciam vobis et quod erit vestri piaculum ut benedicatis hereditati Domini ⁴ dixeruntque ei Gabaonitae non est nobis super argento et auro quaestio contra Saul et contra domum eius neque volumus ut interficiatur homo de Israhel ad quos ait quid ergo vultis ut faciam vobis ⁵ qui dixerunt regi virum qui adtrivit nos et oppressit inique ita delere debemus ut ne unus quidem residuus sit de stirpe eius in cunctis finibus Israhel ⁶ dentur nobis septem viri de filiis eius et crucifigamus eos Domino in Gabaath Saul quondam electi Domini et ait rex ego dabo ⁷ pepercitque rex Mifiboseth filio Ionathan filii Saul propter iusiurandum Domini quod fuerat inter David et inter Ionathan filium Saul ⁸ tulit itaque rex duos filios Respha filiae Ahia quos peperit Saul Armoni et Mifiboseth et quinque filios Michol filiae Saul quos genuerat Hadriheli filio Berzellai qui fuit de Molathi ⁹ et dedit eos in manu Gabaonitarum qui crucifixerunt illos in monte coram Domino et ceciderunt hii septem simul occisi in diebus messis primis incipiente messione hordei ¹⁰ tollens autem Respha filia Ahia cilicium substravit sibi super petram ab initio messis donec stillaret aqua super eos de caelo et non dimisit aves lacerare eos per diem neque bestias per noctem ¹¹ et nuntiata sunt David quae fecerat Respha filia Ahia concubina Saul ¹² et abiit David et tulit ossa Saul et ossa Ionathan filii eius a viris Iabesgalaad qui furati fuerant ea de platea Bethsan in qua suspenderant eos Philisthim cum interfecissent Saul in Gelboe ¹³ et asportavit inde ossa Saul et ossa Ionathan filii eius et colligentes ossa eorum qui adfixi fuerant ¹⁴ sepelierunt ea cum ossibus Saul et Ionathan filii eius in terra Beniamin in latere in sepulchro Cis patris eius feceruntque omnia quae praeceperat rex et repropitiatus est Deus terrae post haec ¹⁵ factum est autem rursus proelium Philisthinorum adversum Israhel et descendit David et servi eius cum eo et pugnabant contra Philisthim deficiente autem David ¹⁶ Iesbidenob qui fuit de genere Arafa cuius ferrum hastae trecentas uncias adpendebat et accinctus erat ense novo nisus est percutere David ¹⁷ praesidioque ei fuit Abisai filius Sarviae et percussum Philistheum interfecit tunc iuraverunt viri David dicentes non egredieris nobiscum in bellum ne extinguas lucernam Israhel ¹⁸ secundum quoque fuit bellum in Gob contra Philistheos tunc percussit Sobbochai de Usathi Seph de stirpe Arafa ¹⁹ tertium quoque fuit bellum in Gob contra Philistheos in quo percussit Adeodatus filius Saltus polymitarius bethleemites Goliath Gettheum cuius hastile hastae erat quasi liciatorium textentium ²⁰ quartum bellum fuit in Geth in quo vir excelsus qui senos in manibus pedibusque habebat digitos id est viginti et quattuor et erat de origine Arafa ²¹ blasphemavit Israhel percussit autem eum Ionathan filius Sammaa fratris David ²² hii

quattuor nati sunt de Arafa in Geth et ceciderunt in manu David et servorum eius

22 locutus est autem David Domino verba carminis huius in die qua liberavit eum Dominus de manu omnium inimicorum suorum et de manu Saul ² et ait Dominus petra mea et robur meum et salvator meus ³ Deus meus fortis meus sperabo in eum scutum meum et cornu salutis meae elevator meus et refugium meum salvator meus de iniquitate liberabis me ⁴ laudabilem invocabo Dominum et ab inimicis meis salvus ero ⁵ quia circumdederunt me contritiones mortis torrentes Belial terruerunt me ⁶ funes inferi circumdederunt me praevenerunt me laquei mortis ⁷ in tribulatione mea invocabo Dominum et ad Deum meum clamabo et exaudiet de templo suo vocem meam et clamor meus veniet ad aures eius ⁸ commota est et contremuit terra fundamenta montium concussa sunt et conquassata quoniam iratus est ⁹ ascendit fumus de naribus eius et ignis de ore eius voravit carbones incensi sunt ab eo ¹⁰ et inclinavit caelos et descendit et caligo sub pedibus eius ¹¹ et ascendit super cherubin et volavit et lapsus est super pinnas venti ¹² posuit tenebras in circuitu suo latibulum cribrans aquas de nubibus caelorum ¹³ prae fulgore in conspectu eius succensi sunt carbones ignis ¹⁴ tonabit de caelis Dominus et Excelsus dabit vocem suam ¹⁵ misit sagittas et dissipavit eos fulgur et consumpsit eos ¹⁶ et apparuerunt effusiones maris et revelata sunt fundamenta orbis ab increpatione Domini ab inspiratione spiritus furoris eius ¹⁷ misit de excelso et adsumpsit me extraxit me de aquis multis ¹⁸ liberavit me ab inimico meo potentissimo ab his qui oderant me quoniam robustiores me erant ¹⁹ praevenit me in die adfflictionis meae et factus est Dominus firmamentum meum ²⁰ et eduxit me in latitudinem liberavit me quia placuit ei ²¹ retribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam et secundum munditiam manuum mearum reddet mihi ²² quia custodivi vias Domini et non egi impie a Deo meo ²³ omnia enim iudicia eius in conspectu meo et praecepta eius non amovi a me ²⁴ et ero perfectus cum eo et custodiam me ab iniquitate mea ²⁵ et restituet Dominus mihi secundum iustitiam meam et secundum munditiam manuum mearum in conspectu oculorum suorum ²⁶ cum sancto sanctus eris et cum robusto perfectus ²⁷ cum electo electus eris et cum perverso perverteris ²⁸ et populum pauperem salvum facies oculisque tuis excelsos humiliabis ²⁹ quia tu lucerna mea Domine et Domine inluminabis tenebras meas ³⁰ in te enim curram accinctus in Deo meo transilium murum ³¹ Deus immaculata via eius eloquium Domini igne examinatum scutum est omnium sperantium in se ³² quis est deus praeter Dominum et quis fortis praeter Deum nostrum ³³ Deus qui accingit me fortitudine et conplanavit perfectam viam meam ³⁴ coaequans pedes meos cervis et super excelsa mea statuens me ³⁵ docens manus meas ad proelium et componens quasi arcum aereum brachia mea ³⁶ dedisti mihi clypeum salutis tuae et mansuetudo mea multiplicavit

me ³⁷ dilatabis gressus meos subtus me et non deficient tali mei ³⁸ persequar inimicos meos et conteram et non revertar donec consumam eos ³⁹ consumam eos et confringam ut non consurgant cadent sub pedibus meis ⁴⁰ accinxisti me fortitudine ad proelium incurvabis resistentes mihi sub me ⁴¹ inimicos meos dedisti mihi dorsum odientes me et disperdam eos ⁴² clamabunt et non erit qui salvet ad Dominum et non exaudiet eos ⁴³ delebo eos ut pulverem terrae quasi lutum platearum comminam eos atque conpingam ⁴⁴ salvabis me a contradictionibus populi mei custodies in caput gentium populus quem ignoro serviet mihi ⁴⁵ filii alieni resistent mihi auditu auris oboedient mihi ⁴⁶ filii alieni defluerunt et contrahentur in angustiis suis ⁴⁷ vivit Dominus et benedictus Deus meus et exaltabitur Deus fortis salutis meae ⁴⁸ Deus qui das vindictas mihi et deicis populos sub me ⁴⁹ qui educis me ab inimicis meis et a resistentibus mihi elevas me a viro iniquo liberabis me ⁵⁰ propterea confitebor tibi Domine in gentibus et nomini tuo cantabo ⁵¹ magnificenti salutis regis sui et facienti misericordiam christo suo David et semini eius in sempiternum

23 haec autem sunt verba novissima quae dixit David filius Isai dixit vir cui constitutum est de christo Dei Iacob egregius psalta Israhel ² spiritus Domini locutus est per me et sermo eius per linguam meam ³ dixit Deus Israhel mihi locutus est Fortis Israhel dominator hominum iustus dominator in timore Dei ⁴ sicut lux aurorae oriente sole mane absque nubibus rutilat et sicut pluviis germinat herba de terra ⁵ nec tanta est domus mea apud Deum ut pactum aeternum iniret mecum firmum in omnibus atque unitum cuncta enim salus mea et omnis voluntas nec est quicquam ex ea quod non germinet ⁶ praevaricatores autem quasi spinae evellentur universi quae non tolluntur manibus ⁷ et si quis tangere voluerit eas armabitur ferro et ligno lanceato igneque succensae conburentur usque ad nihilum ⁸ haec nomina fortium David Sedens in cathedra sapientissimus princeps inter tres ipse est quasi tenerrimus ligni vermiculus qui octingentos interfecit impetu uno ⁹ post hunc Eleazar filius patruis eius Ahoi inter tres fortes qui erant cum David quando exprobraverunt Philisthim et congregati sunt illuc in proelium ¹⁰ cumque ascendissent viri Israhel ipse stetit et percussit Philistheos donec deficeret manus eius et obrigesceret cum gladio fecitque Dominus salutem magnam in die illa et populus qui fugerat reversus est ad caesorum spolia detrahenda ¹¹ et post hunc Semma filius Age de Arari et congregati sunt Philisthim in statione erat quippe ibi ager plenus lente cumque fugisset populus a facie Philisthim ¹² stetit ille in medio agri et tuitus est eum percussitque Philistheos et fecit Dominus salutem magnam ¹³ necnon ante descenderant tres qui erant principes inter triginta et venerant tempore messis ad David in speluncam Odollam castra autem Philisthim erant posita in valle Gigantum ¹⁴ et David erat in praesidio porro statio Philisthinorum tunc erat in Bethleem ¹⁵ desideravit igi-

tur David et ait si quis mihi daret potum aquae de cisterna quae est in Bethleem iuxta portam ¹⁶ intraverunt ergo tres fortes castra Philisthinorum et hauserunt aquam de cisterna Bethleem quae erat iuxta portam et adtulerunt ad David at ille noluit bibere sed libavit illam Domino ¹⁷ dicens propitius mihi sit Dominus ne faciam hoc num sanguinem hominum istorum qui profecti sunt et animarum periculum bibam noluit ergo bibere haec fecerunt tres robustissimi ¹⁸ Abisai quoque frater Ioab filius Sarviae princeps erat de tribus ipse est qui elevavit hastam suam contra trecentos quos interfecit nominatus in tribus ¹⁹ et inter tres nobilior eratque eorum princeps sed usque ad tres primos non pervenerat ²⁰ et Banaias filius Ioiada viri fortissimi magnorum operum de Capsehel ipse percussit duos leones Moab et ipse descendit et percussit leonem in media cisterna diebus nivis ²¹ ipse quoque interfecit virum aegyptium virum dignum spectaculo habentem in manu hastam itaque cum descendisset ad eum in virga vi extorsit hastam de manu Aegyptii et interfecit eum hasta sua ²² haec fecit Banaias filius Ioiadae ²³ et ipse nominatus inter tres robustos qui erant inter triginta nobiliores verumtamen usque ad tres non pervenerat fecitque eum David sibi auricularium a secreto ²⁴ Asahel frater Ioab inter triginta Eleanan filius patruis eius de Bethleem ²⁵ Semma de Arari Helica de Arodi ²⁶ Helas de Felthi Hira filius Aces de Thecua ²⁷ Abiezer de Anathoth Mobonnai de Usathi ²⁸ Selmon Aohites Maharai Netophathites ²⁹ Heled filius Banaa et ipse Netophathites Hithai filius Ribai de Gebeeth filiorum Benjamin ³⁰ Banahi Aufrathonites Heddai de torrente Gaas ³¹ Abialbon Arbathites Azmaveth de Beromi ³² Eliaba de Salboni filii Iasen Ionathan ³³ Semma de Horodi Haiam filius Sarar Arorites ³⁴ Elifeleth filius Aasbai filii Maachathi Heliam filius Ahitofel Gelonites ³⁵ Esrai de Carmelo Farai de Arbi ³⁶ Igaal filius Nathan de Soba Bonni de Gaddi ³⁷ Selech de Ammoni Naharai Berothites armiger Ioab filii Sarviae ³⁸ Hira Hiethrites Gareb et ipse Hiethrites ³⁹ Urias Hettheus omnes triginta septem

24 et addidit furor Domini irasci contra Israhel commovitque David in eis dicentem vade numeram Israhel et Iudam ² dixitque rex ad Ioab principem exercitus sui perambula omnes tribus Israhel a Dan usque Bersabee et numerate populum ut sciam numerum eius ³ dixitque Ioab regi adaugeat Dominus Deus tuus ad populum quantus nunc est iterumque centuplicet in conspectu domini mei regis sed quid sibi dominus meus rex vult in re huiusmodi ⁴ obtinuit autem sermo regis verba Ioab et principum exercitus egressusque est Ioab et principes militum a facie regis ut numerarent populum Israhel ⁵ cumque pertransissent Iordanem venerunt in Aroer ad dextram urbis quae est in valle Gad ⁶ et per Iazer transierunt in Galaad et in terram inferiorem Hodsii et venerunt in Dan silvestria circumeuntesque iuxta Sidonem ⁷ transierunt propter moenia Tyri et omnem terram Hevei et Chananei veneruntque ad meridiem Iuda in Bersabee

⁸ et lustrata universa terra adfuerunt post novem menses et viginti dies in Hierusalem ⁹ dedit ergo Ioab numerum descriptionis populi regi et inventa sunt de Israhel octingenta milia virorum fortium qui educerent gladium et de Iuda quingenta milia pugnatorum ¹⁰ percussit autem cor David eum postquam numeratus est populus et dixit David ad Dominum peccavi valde in hoc facto sed precor Domine ut transferas iniquitatem servi tui quia stulte egi nimis ¹¹ surrexit itaque David mane et sermo Domini factus est ad Gad propheten et videntem David dicens ¹² vade et loquere ad David haec dicit Dominus trium tibi datur optio elige unum quod volueris ex his ut faciam tibi ¹³ cumque venisset Gad ad David nuntiavit ei dicens aut septem annis veniet tibi fames in terra tua aut tribus mensibus fugies adversarios tuos et illi persequentur aut certe tribus diebus erit pestilentia in terra tua nunc ergo delibera et vide quem respondeam ei qui me misit sermonem ¹⁴ dixit autem David ad Gad artor nimis sed melius est ut incidam in manu Domini multae enim misericordiae eius sunt quam in manu hominis ¹⁵ inmisitque Dominus pestilentiam in Israhel de mane usque ad tempus constitutum et mortui sunt ex populo a Dan usque Bersabee septuaginta milia virorum ¹⁶ cumque extendisset manum angelus Dei super Hierusalem ut disperderet eam misertus est Dominus super adflictione et ait angelo percutienti popu-

lum sufficit nunc contine manum tuam erat autem angelus Domini iuxta aream Areuna Iebusei ¹⁷ dixitque David ad Dominum cum vidisset angelum caedentem populum ego sum qui peccavi ego inique egi isti qui oves sunt quid fecerunt vertatur obsecro manus tua contra me et contra domum patris mei ¹⁸ venit autem Gad ad David in die illa et dixit ei ascende constitue Domino altare in area Areuna Iebusei ¹⁹ et ascendit David iuxta sermonem Gad quem praeceperat ei Dominus ²⁰ conspiciensque Areuna animadvertit regem et servos eius transire ad se ²¹ et egressus adoravit regem prono vultu in terra et ait quid causae est ut veniat dominus meus rex ad servum suum cui David ait ut emam a te aream et aedificem altare Domino et cesset interfectio quae grassatur in populo ²² et ait Areuna ad David accipiat et offerat dominus meus rex sicut ei placet habes boves in holocaustum et plaustrum et iuga boum in usum lignorum ²³ omnia dedit Areuna regi dixitque Areuna ad regem Dominus Deus tuus suscipiat votum tuum ²⁴ cui respondens rex ait nequaquam ut vis sed emam pretio a te et non offeram Domino Deo meo holocausta gratuita emit ergo David aream et boves argenti siclis quinquaginta ²⁵ et aedificavit ibi David altare Domino et obtulit holocausta et pacifica et repropitiatus est Dominus terrae et cohibita est plaga ab Israhel

I Regum

1 et rex David senuerat habebatque aetatis plurimos dies cumque operiretur vestibus non calefiebat 2 dixerunt ergo ei servi sui quaeramus domino nostro regi adulescentulam virginem et stet coram rege et foveat eum dormiatque in sinu tuo et calefaciat dominum nostrum regem 3 quaesierunt igitur adulescentulam speciosam in omnibus finibus Israhel et invenerunt Abisag Sunamitin et adduxerunt eam ad regem 4 erat autem puella pulchra nimis dormiebatque cum rege et ministrabat ei rex vero non cognovit eam 5 Adonias autem filius Aggith elevabatur dicens ego regnabo fecitque sibi currum et equites et quinquaginta viros qui ante eum currerent 6 nec corripuit eum pater suus aliquando dicens quare hoc fecisti erat autem et ipse pulcher valde secundus natus post Absalom 7 et sermo ei cum Ioab filio Sarviae et cum Abiathar sacerdote qui adiuvabant partes Adoniae 8 Sadoc vero sacerdos et Banaias filius Ioiadae et Nathan propheta et Semei et Rhei et robur exercitus David non erat cum Adonia 9 immolatis ergo Adonias arietibus et vitulis et universis pinguibus iuxta lapidem Zoheloth qui erat vicinus fonti Rogel vocavit universos fratres suos filios regis et omnes viros Iuda servos regis 10 Nathan autem prophetam et Banaiam et robustos quosque et Salomonem fratrem suum non vocavit 11 dixit itaque Nathan ad Bethsabee matrem Salomonis num audisti quod regnaverit Adonias filius Aggith et dominus noster David hoc ignorat 12 nunc ergo veni accipe a me consilium et salva animam tuam filiique tui Salomonis 13 vade et ingredere ad regem David et dic ei nonne tu domine mi rex iurasti mihi ancillae tuae dicens quod Salomon filius tuus regnabit post me et ipse sedebit in solio meo quare ergo regnavit Adonias 14 et adhuc ibi te loquente cum rege ego veniam post te et complebo sermones tuos 15 ingressa est itaque Bethsabee ad regem in cubiculo rex autem senuerat nimis et Abisag Sunamitis ministrabat ei 16 inclinavit se Bethsabee et adoravit regem ad quam rex quid tibi inquit vis 17 quae respondens ait domine mi tu iurasti per Dominum Deum tuum ancillae tuae Salomon filius tuus regnabit post me et ipse sedebit in solio meo 18 et ecce nunc Adonias regnavit te domine mi rex ignorante 19 mactavit boves et pingua quaeque et arietes plurimos et vocavit omnes filios regis Abiathar quoque sacerdotem et Ioab principem militiae Salomonem autem servum tuum non vocavit 20 verumtamen domine mi rex in te oculi respiciunt totius Israhel ut indices eis qui sedere debeat in solio tuo domine mi rex post te 21 eritque cum dormierit

dominus meus rex cum patribus suis erimus ego et filius meus Salomon peccatores 22 adhuc illa loquente cum rege Nathan propheta venit 23 et nuntiaverunt regi dicentes adest Nathan propheta cumque introisset ante conspectum regis et adorasset eum pronus in terram 24 dixit Nathan domine mi rex tu dixisti Adonias regnet post me et ipse sedeat super thronum meum 25 quia descendit hodie et immolavit boves et pingua et arietes plurimos et vocavit universos filios regis et principes exercitus Abiathar quoque sacerdotem illisque vescentibus et bibentibus coram eo et dicentibus vivat rex Adonias 26 me servum tuum et Sadoc sacerdotem et Banaiam filium Ioiadae et Salomonem famulum tuum non vocavit 27 numquid a domino meo rege exivit hoc verbum et mihi non indicasti servo tuo qui sessurus esset super thronum domini mei regis post eum 28 et respondit rex David dicens vocate ad me Bethsabee quae cum fuisset ingressa coram rege et stetit ante eum 29 iuravit rex et ait vivit Dominus qui eruit animam meam de omni angustia 30 quia sicut iuravi tibi per Dominum Deum Israhel dicens Salomon filius tuus regnabit post me et ipse sedebit super solium meum pro me sic faciam hodie 31 submissoque Bethsabee in terram vultu adoravit regem dicens vivat dominus meus rex David in aeternum 32 dixit quoque rex David vocate mihi Sadoc sacerdotem et Nathan prophetam et Banaiam filium Ioiadae qui cum ingressi fuissent coram rege 33 dixit ad eos tollite vobiscum servos domini vestri et inponite Salomonem filium meum super mulam meam et ducite eum in Gion 34 et unguat eum ibi Sadoc sacerdos et Nathan propheta in regem super Israhel et canetis bucina atque dicetis vivat rex Salomon 35 et ascendetis post eum et veniet et sedebit super solium meum et ipse regnabit pro me illique praecipiam ut sit dux super Israhel et super Iudam 36 et respondit Banaias filius Ioiadae regi dicens amen sic loquatur Dominus Deus domini mei regis 37 quomodo fuit Dominus cum domino meo rege sic sit cum Salomone et sublimius faciat solium eius a solio domini mei regis David 38 descendit ergo Sadoc sacerdos et Nathan propheta et Banaias filius Ioiadae et Cherethi et Felethi et inposuerunt Salomonem super mulam regis David et adduxerunt eum in Gion 39 sumpsitque Sadoc sacerdos cornu olei de tabernaculo et unxit Salomonem et cecinerunt bucina et dixit omnis populus vivat rex Salomon 40 et ascendit universa multitudo post eum et populus canentium tibiis et laetantium gaudio magno et insonuit terra ad clamorem eorum 41 audivit autem Adonias et omnes qui invitati fuerant

ab eo iamque convivium finitum erat sed et Ioab audita voce tubae ait quid sibi vult clamor civitatis tumultuantis ⁴² adhuc illo loquente Jonathan filius Abiathar sacerdotis venit cui dixit Adonias ingredi quia vir fortis es et bona nuntians ⁴³ responditque Jonathan Adoniae nequaquam dominus enim noster rex David regem constituit Salomonem ⁴⁴ misitque cum eo Sadoc sacerdotem et Nathan prophetam et Banaïam filium Ioiadae et Cherethi et Felethi et inposuerunt eum super mulam regis ⁴⁵ unxeruntque eum Sadoc sacerdos et Nathan propheta regem in Gion et ascenderunt inde laetantes et insonuit civitas haec est vox quam audistis ⁴⁶ sed et Salomon sedit super solio regni ⁴⁷ et ingressi servi regis benedixerunt domino nostro regi David dicentes amplificet Deus nomen Salomonis super nomen tuum et magnificet thronum eius super thronum tuum et adoravit rex in lectulo suo ⁴⁸ insuper et haec locutus est benedictus Dominus Deus Israhel qui dedit hodie sedentem in solio meo videntibus oculis meis ⁴⁹ territi sunt ergo et surrexerunt omnes qui invitati fuerant ab Adonia et ivit unusquisque in viam suam ⁵⁰ Adonias autem timens Salomonem surrexit et abiit tenuitque cornu altaris ⁵¹ et nuntiaverunt Salomoni dicentes ecce Adonias timens regem Salomonem tenuit cornu altaris dicens iuret mihi hodie rex Salomon quod non interficiat servum suum gladio ⁵² dixitque Salomon si fuerit vir bonus non cadet ne unus quidem capillus eius in terram sin autem malum inventum fuerit in eo morietur ⁵³ misit ergo rex Salomon et eduxit eum ab altari et ingressus adoravit regem Salomonem dixitque ei Salomon vade in domum tuam

2 adpropinquaverant autem dies David ut moreretur praecepitque Salomoni filio suo dicens ² ego ingredior viam universae terrae confortare et esto vir ³ et observa custodias Domini Dei tui ut ambules in viis eius et custodias caerimonias eius et praecepta eius et iudicia et testimonia sicut scriptum est in lege Mosi ut intellegas universa quae facis et quocumque te videris ⁴ ut confirmet Dominus sermones suos quos locutus est de me dicens si custodierint filii tui viam suam et ambulaverint coram me in veritate in omni corde suo et in omni anima sua non auferetur tibi vir de solio Israhel ⁵ tu quoque nosti quae fecerit mihi Ioab filius Sarviae quae fecerit duobus principibus exercitus Israhel Abner filio Ner et Amasa filio Iether quos occidit et effudit sanguinem belli in pace et posuit cruorem proelii in balteo suo qui erat circa lumbos eius et in calciamento suo quod erat in pedibus eius ⁶ facies ergo iuxta sapientiam tuam et non deduces canitiem eius pacifice ad inferos ⁷ sed et filiis Berzellai Galaaditis reddes gratiam eruntque comedentes in mensa tua occurrerunt enim mihi quando fugiebam a facie Absalom fratris tui ⁸ habes quoque apud te Semei filium Gera filii Iemini de Baurim qui maledixit mihi maledictione pessima quando ibam ad Castra sed quia descendit mihi in occursum cum transirem Iordanem et iuravi ei per Dominum dicens non te interficiam gladio

⁹ tu noli pati esse eum innoxium vir autem sapiens es et scies quae facias ei deducesque canos eius cum sanguine ad infernum ¹⁰ dormivit igitur David cum patribus suis et sepultus est in civitate David ¹¹ dies autem quibus regnavit David super Israhel quadraginta anni sunt in Hebron regnavit septem annis in Hierusalem triginta tribus ¹² Salomon autem sedit super thronum David patris sui et firmatum est regnum eius nimis ¹³ et ingressus est Adonias filius Aggith ad Bethsabee matrem Salomonis quae dixit ei pacificusne ingressus tuus qui respondit pacificus ¹⁴ addiditque sermo mihi est ad te cui ait loquere et ille ¹⁵ tu inquit nosti quia meum erat regnum et me proposuerat omnis Israhel sibi in regem sed translatum est regnum et factum est fratris mei a Domino enim constitutum est ei ¹⁶ nunc ergo petitionem unam deprecor a te ne confundas faciem meam quae dixit ad eum loquere ¹⁷ et ille ait precor ut dicas Salomoni regi neque enim negare tibi quicquam potest ut det mihi Abisag Sunamitin uxorem ¹⁸ et ait Bethsabee bene ego loquar pro te regi ¹⁹ venit ergo Bethsabee ad regem Salomonem ut loqueretur ei pro Adonia et surrexit rex in occursum eius adoravitque eam et sedit super thronum suum positus quoque est thronus matri regis quae sedit ad dexteram eius ²⁰ dixitque ei petitionem unam parvulam ego deprecor a te ne confundas faciem meam dixit ei rex pete mater mi neque enim fas est ut avertam faciem tuam ²¹ quae ait detur Abisag Sunamitis Adoniae fratri tuo uxor ²² responditque rex Salomon et dixit matri suae quare postulas Abisag Sunamitin Adoniae postula ei et regnum ipse est enim frater meus maior me et habet Abiathar sacerdotem et Ioab filium Sarviae ²³ iuravit itaque rex Salomon per Dominum dicens haec faciat mihi Deus et haec addat quia contra animam suam locutus est Adonias verbum hoc ²⁴ et nunc vivit Dominus qui firmavit me et conlocavit super solium David patris mei et qui fecit mihi domum sicut locutus est quia hodie occidetur Adonias ²⁵ misitque rex Salomon per manum Banaïae filii Ioiadae qui interfecit eum et mortuus est ²⁶ Abiathar quoque sacerdoti dixit rex vade in Anathot ad agrum tuum es quidem vir mortis sed hodie te non interficiam quia portasti arcam Domini Dei coram David patre meo et sustinuisti laborem in omnibus in quibus laboravit pater meus ²⁷ eiecit ergo Salomon Abiathar ut non esset sacerdos Domini ut impleretur sermo Domini quem locutus est super domum Heli in Silo ²⁸ venit autem nuntius ad Ioab quod Ioab declinasset post Adoniam et post Absalom non declinasset fugit ergo Ioab in tabernaculum Domini et adprehendit cornu altaris ²⁹ nuntiatumque est regi Salomoni quod fugisset Ioab in tabernaculum Domini et esset iuxta altare misitque Salomon Banaïam filium Ioiadae dicens vade interfice eum ³⁰ venit Banaïas ad tabernaculum Domini et dixit ei haec dicit rex egredere qui ait non egrediar sed hic moriar renuntiavit Banaïas regi sermonem dicens haec locutus est Ioab et haec respondit mihi ³¹ dixitque ei rex fac sicut locutus est et interfice eum et se-

pele et amovebis sanguinem innocentem qui effusus est a Ioab a me et a domo patris mei ³² et reddat Dominus sanguinem eius super caput eius quia interfecit duos viros iustos melioresque se et occidit eos gladio patre meo David ignorante Abner filium Ner principem militiae Israhel et Amasa filium Iether principem exercitus Iuda ³³ et revertetur sanguis illorum in caput Ioab et in caput seminis eius in sempiternum David autem et semini eius et domui et throno illius sit pax usque in aeternum a Domino ³⁴ ascendit itaque Banaias filius Ioiadae et adgressus eum interfecit sepultusque est in domo sua in deserto ³⁵ et constituit rex Banaiam filium Ioiadae pro eo super exercitum et Sadoc sacerdotem posuit pro Abiathar ³⁶ misit quoque rex et vocavit Semei dixitque ei aedifica tibi domum in Hierusalem et habita ibi et non egredieris inde huc atque illuc ³⁷ quacumque autem die egressus fueris et transieris torrentem Cedron scito te interficiendum sanguis tuus erit super caput tuum ³⁸ dixitque Semei regi bonus sermo sicut locutus est dominus meus rex sic faciet servus tuus habitavit itaque Semei in Hierusalem diebus multis ³⁹ factum est autem post annos tres ut fugerent servi Semei ad Achis filium Maacha regem Geth nuntiatumque est Semei quod servi eius essent in Geth ⁴⁰ et surrexit Semei et stravit asinum suum ivitque in Geth ad Achis ad requirendos servos suos et adduxit eos de Geth ⁴¹ nuntiatum est autem Salomoni quod isset Semei in Geth de Hierusalem et redisset ⁴² et mittens vocavit eum dixitque illi nonne testificatus sum tibi per Dominum et praedixi tibi quacumque die egressus ieris huc et illuc scito te esse moriturum et respondisti mihi bonus sermo audivi ⁴³ quare ergo non custodisti iusiurandum Domini et praeceptum quod praeceperam tibi ⁴⁴ dixitque rex ad Semei tu nosti omne malum cuius tibi conscius est cor tuum quod fecisti David patri meo reddidit Dominus malitiam tuam in caput tuum ⁴⁵ et rex Salomon benedictus et thronus David erit stabilis coram Domino usque in sempiternum ⁴⁶ iussit itaque rex Banaiae filio Ioiadae qui egressus percussit eum et mortuus est

3 confirmatum est igitur regnum in manu Salomonis et adfinitate coniunctus est Pharaoni regi Aegypti accepit namque filiam eius et adduxit in civitatem David donec conpleret aedificans domum suam et domum Domini et murum Hierusalem per circuitum ² et tamen populus immolabat in excelsis non enim aedificatum erat templum nomini Domini usque in die illo ³ dilexit autem Salomon Dominum ambulans in praeceptis David patris sui excepto quod in excelsis immolabat et accendebat thymiama ⁴ abiit itaque in Gabaon ut immolaret ibi illud quippe erat excelsum maximum mille hostias in holocaustum obtulit Salomon super altare illud in Gabaon ⁵ apparuit Dominus Salomoni per somnium nocte dicens postula quod vis ut dem tibi ⁶ et ait Salomon tu fecisti cum servo tuo David patre meo misericordiam magnam sicut ambulavit in conspectu tuo in veritate et iustitia et recto

corde tecum custodisti ei misericordiam tuam grandem et dedisti ei filium sedentem super thronum eius sicut et hodie ⁷ et nunc Domine Deus tu regnare fecisti servum tuum pro David patre meo ego autem sum puer parvus et ignorans egressum et introitum meum ⁸ et servus tuus in medio est populi quem elegisti populi infiniti qui numerari et supputari non potest prae multitudine ⁹ dabis ergo servo tuo cor docile ut iudicare possit populum tuum et discernere inter malum et bonum quis enim potest iudicare populum istum populum tuum hunc multum ¹⁰ placuit ergo sermo coram Domino quod Salomon rem huiuscemodi postulasset ¹¹ et dixit Deus Salomoni quia postulasti verbum hoc et non petisti tibi dies multos nec divitias aut animam inimicorum tuorum sed postulasti tibi sapientiam ad discernendum iudicium ¹² ecce feci secundum sermones tuos et dedi tibi cor sapiens et intellegens in tantum ut nullus ante te similis tui fuerit nec post te surrecturus sit ¹³ sed et haec quae non postulasti dedi tibi divitias scilicet et gloriam ut nemo fuerit similis tui in regibus cunctis retro diebus ¹⁴ si autem ambulaveris in viis meis et custodieris praecepta mea et mandata mea sicut ambulavit pater tuus longos faciam dies tuos ¹⁵ igitur evigilavit Salomon et intellexit quod esset somnium cumque venisset Hierusalem stetit coram arca foederis Domini et obtulit holocausta et fecit victimas pacificas et grande convivium universis famulis suis ¹⁶ tunc venerunt duae mulieres meretrices ad regem steteruntque coram eo ¹⁷ quarum una ait obsecro mi domine ego et mulier haec habitabamus in domo una et peperit apud eam in cubiculo ¹⁸ tertia vero die postquam ego peperit peperit et haec et eramus simul nullusque alius in domo nobiscum exceptis nobis duabus ¹⁹ mortuus est autem filius mulieris huius nocte dormiens quippe oppressit eum ²⁰ et consurgens intempesta nocte silentio tulit filium meum de latere meo ancillae tuae dormientis et collocavit in sinu suo suum autem filium qui erat mortuus posuit in sinu meo ²¹ cumque surrexissem mane ut darem lac filio meo apparuit mortuus quem diligentius intuens clara luce deprehendi non esse meum quem genueram ²² responditque altera mulier non est ita sed filius tuus mortuus est meus autem vivit e contrario illa dicebat mentiris filius quippe meus vivit et filius tuus mortuus est atque in hunc modum contendebant coram rege ²³ tunc rex ait haec dicit filius meus vivit et filius tuus mortuus est et ista respondit non sed filius tuus mortuus est et filius meus vivit ²⁴ dixit ergo rex adferte mihi gladium cumque adtulissent gladium coram rege ²⁵ dividite inquit infantem vivum in duas partes et date dimidiam partem uni et dimidiam partem alteri ²⁶ dixit autem mulier cuius filius erat vivus ad regem commota sunt quippe viscera eius super filio suo obsecro domine date illi infantem vivum et nolite interficere eum contra illa dicebat nec mihi nec tibi sit dividatur ²⁷ respondens rex ait date huic infantem vivum et non occidatur haec est mater eius ²⁸ audivit itaque omnis Israhel iudicium quod iudi-

casset rex et timuerunt regem videntes sapientiam Dei esse in eo ad faciendum iudicium

4 erat autem rex Salomon regnans super omnem Israhel² et hii principes quos habebat Azarias filius Sadoc sacerdos³ Helioreph et Ahia filii Sesa scribae Iosaphat filius Ahilud a commentariis⁴ Banaias filius Ioiadae super exercitum Sadoc autem et Abiathar sacerdotes⁵ Azarias filius Nathan super eos qui adstant regem Zabud filius Nathan sacerdos amicus regis⁶ et Ahisar praepositus domus et Adoniram filius Abda super tributa⁷ habebat autem Salomon duodecim praefectos super omnem Israhel qui praebebant annonam regi et domui eius per singulos enim menses in anno singuli necessaria ministrabant⁸ et haec nomina eorum Benhur in monte Ephraim⁹ Bendecar in Macces et in Salebbim et in Bethsemes et Helon Bethanan¹⁰ Benesed in Araboth ipsius erat Soccho et omnis terra Ephraim¹¹ Benabinadab cuius omnis Nephtad Dor Tapheth filiam Salomonis habebat uxorem¹² Bana filius Ahilud regebat Thanac et Mageddo et universam Bethsan quae est iuxta Sarthana subter Hiezrahel a Bethsan usque Abelmeula e regione Iecmaan¹³ Bengaber in Ramoth Galaad habebat Avothiair filii Manasse in Galaad ipse praeerat in omni regione Argob quae est in Basan sexaginta civitatibus magnis atque muratis quae habebant seras aereas¹⁴ Ahinadab filius Addo praeerat in Manaim¹⁵ Ahimaas in Nephtali sed et ipse habebat Basmath filiam Salomonis in coniugio¹⁶ Baana filius Usi in Aser et in Balod¹⁷ Iosaphat filius Pharue in Isachar¹⁸ Semei filius Hela in Benjamin¹⁹ Gaber filius Uri in terra Galaad in terra Seon regis Amorrei et Og regis Basan super omnia quae erant in illa terra²⁰ Iuda et Israhel innumerabiles sicut harena maris in multitudine comedentes et bibentes atque laetantes²¹ Salomon autem erat in ditione sua habens omnia regna sicut a flumine terrae Philisthim usque ad terminum Aegypti offerentium sibi munera et servientium ei cunctis diebus vitae eius²² erat autem cibus Salomonis per dies singulos triginta chori similiae et sexaginta chori farinae²³ decem boves pingues et viginti boves pascuales et centum arietes excepta venatione cervorum caprearum atque bubalorum et avium altilium²⁴ ipse enim obtinebat omnem regionem quae erat trans flumen quasi a Thapsa usque Gazam et cunctos reges illarum regionum et habebat pacem ex omni parte in circuitu²⁵ habitabatque Iudas et Israhel absque timore ullo unusquisque sub vite sua et sub ficu sua a Dan usque Bersabee cunctis diebus Salomonis²⁶ et habebat Salomon quadraginta milia praesepia equorum currulium et duodecim milia equestrium²⁷ nutriebantque eos supradicti regis praefecti sed et necessaria mensae regis Salomonis cum ingenti cura praebebant in tempore suo²⁸ hordeum quoque et paleas equorum et iumentorum deferebant in locum ubi erat rex iuxta constitutum sibi²⁹ dedit quoque Deus sapientiam Salomoni et prudentiam multam nimis et latitudinem cordis quasi harenam quae est in litore maris³⁰ et

praecedebat sapientia Salomonis sapientiam omnium Orientalium et Aegyptiorum³¹ et erat sapientior cunctis hominibus sapientior Aethan Ezraita et Heman et Chalcal et Dorda filii Maol et erat nominatus in universis gentibus per circuitum³² locutus est quoque Salomon tria milia parabolas et fuerunt carmina eius quinque et mille³³ et disputavit super lignis a cedro quae est in Libano usque ad hysopum quae egreditur de pariete et disseruit de iumentis et volucris et reptilibus et piscibus³⁴ et veniebant de cunctis populis ad audiendam sapientiam Salomonis et ab universis regibus terrae qui audiebant sapientiam eius

5 misit quoque Hiram rex Tyri servos suos ad Salomonem audivit enim quod ipsum unxissent regem pro patre eius quia amicus fuerat Hiram David omni tempore² misit autem et Salomon ad Hiram dicens³ tu scis voluntatem David patris mei et quia non potuerit aedificare domum nomini Domini Dei sui propter bella imminencia per circuitum donec daret Dominus eos sub vestigio pedum eius⁴ nunc autem requiem dedit Deus meus mihi per circuitum non est Satan neque occursum malus⁵ quam ob rem cogito aedificare templum nomini Domini Dei mei sicut locutus est Dominus David patri meo dicens filius tuus quem dabo pro te super solium tuum ipse aedificabit domum nomini meo⁶ praecipe igitur ut praecidant mihi cedros de Libano et servi mei sint cum servis tuis mercedem autem servorum tuorum dabo tibi quamcumque praeceperis scis enim quoniam non est in populo meo vir qui noverit ligna caedere sicut Sidonii⁷ cum ergo audisset Hiram verba Salomonis laetatus est valde et ait benedictus Dominus hodie qui dedit David filium sapientissimum super populum hunc plurimum⁸ et misit Hiram ad Salomonem dicens audi vi quaecumque mandasti mihi ego faciam omnem voluntatem tuam in lignis cedrinis et abiegnis⁹ servi mei deponent ea de Libano ad mare et ego componam ea in ratibus in mari usque ad locum quem significaveris mihi et adplicabo ea ibi et tu tolles ea praebebisque necessaria mihi ut detur cibus domui meae¹⁰ itaque Hiram dabat Salomoni ligna cedrina et ligna abieгна iuxta omnem voluntatem eius¹¹ Salomon autem praebebat Hiram viginti milia chororum tritici in cibum domui eius et viginti choros purissimi olei haec tribuebat Salomon Hiram per annos singulos¹² dedit quoque Dominus sapientiam Salomoni sicut locutus est ei et erat pax inter Hiram et Salomonem et percusserunt foedus ambo¹³ legitque rex Salomon operas de omni Israhel et erat indictio triginta milia virorum¹⁴ mittebatque eos in Libanum decem milia per menses singulos vicissim ita ut duobus mensibus essent in domibus suis et Adoniram erat super huiusmodi indictione¹⁵ fuerunt itaque Salomoni septuaginta milia eorum qui onera portabant et octoginta milia latomorum in monte¹⁶ absque praepositis qui praeerant singulis operibus numero trium milium et trecentorum praecipientium populo et his qui faciebant opus¹⁷ praecipitque rex ut tollerent lapides grandes lapides pre-

tiosos in fundamentum templi et quadrarent eos¹⁸ quos dolaverunt cementarii Salomonis et cementarii Hiram porro Biblii praeparaverunt ligna et lapides ad aedificandam domum

6 factum est igitur quadringentesimo et octogesimo anno egressionis filiorum Israhel de terra Aegypti in anno quarto mense zio ipse est mensis secundus regis Salomonis super Israhel aedificare coepit domum Domino² domus autem quam aedificabat rex Salomon Domino habebat sexaginta cubitos in longitudine et viginti cubitos in latitudine et triginta cubitos in altitudine³ et porticus erat ante templum viginti cubitorum longitudinis iuxta mensuram latitudinis templi et habebat decem cubitos latitudinis ante faciem templi⁴ fecitque in templo fenestras obliquas⁵ et aedificavit super parietem templi tabulata per gyrum in parietibus domus per circuitum templi et oraculi et fecit latera in circuitu⁶ tabulatum quod subter erat quinque cubitos habebat latitudinis et medium tabulatum sex cubitorum latitudinis et tertium tabulatum septem habens cubitos latitudinis trabes autem posuit in domo per circuitum forinsecus ut non hererent muris templi⁷ domus autem cum aedificaretur lapidibus dedolatis atque perfectis aedificata est et malleus et securis et omne ferramentum non sunt audita in domo cum aedificaretur⁸ ostium lateris medii in parte erat domus dexterarum et per cocleam ascende-bant in medium cenaculum et a medio in tertium⁹ et aedificavit domum et consummavit eam textit quoque domum laquearibus cedrinis¹⁰ et aedificavit tabulatum super omnem domum quinque cubitis altitudinis et operuit domum lignis cedrinis¹¹ et factus est sermo Domini ad Salomonem dicens¹² domus haec quam aedificas si ambulaveris in praeceptis meis et iudicia mea feceris et custodieris omnia mandata mea grad-ens per ea firmabo sermonem meum tibi quem locutus sum ad David patrem tuum¹³ et habitabo in medio filiorum Israhel et non derelinquam populum meum Israhel¹⁴ igitur aedificavit Salomon domum et consummavit eam¹⁵ et aedificavit parietes domus intrinsecus tabulatis cedrinis a pavimento domus usque ad summitatem parietum et usque ad laquearia operuit lignis intrinsecus et textit pavimentum domus tabulis abiegnis¹⁶ aedificavitque viginti cubitorum ad posteriorem partem templi tabulata cedrina a pavimento usque ad superiora et fecit interiorem domum oraculi in sanctum sanctorum¹⁷ porro quadraginta cubitorum erat ipsum templum pro foribus oraculi¹⁸ et cedro omnis domus intrinsecus vestiebatur habens tornaturas suas et iuncturas fabrefactas et celaturas eminentes omnia cedrinis tabulis vestiebantur nec omnino lapis apparere poterat in pariete¹⁹ oraculum autem in medio domus in interiori parte fecerat ut poneret ibi arcam foederis Domini²⁰ porro oraculum habebat viginti cubitos longitudinis et viginti cubitos latitudinis et viginti cubitos altitudinis et operuit illud atque vestivit auro purissimo sed et altare vestivit cedro²¹ domum quoque ante oraculum operuit auro purissimo et ad-

fixit lamminas clavis aureis²² nihilque erat in templo quod non auro tegetetur sed et totum altare oraculi textit auro²³ et fecit in oraculo duo cherubin de lignis olivarum decem cubitorum altitudinis²⁴ quinque cubitorum ala cherub una et quinque cubitorum ala cherub altera id est decem cubitos habentes a summitate alae usque ad alae alterius summitatem²⁵ decem quoque cubitorum erat cherub secundus mensura pari et opus unum erat in duobus cherubin²⁶ id est altitudinem habebat unus cherub decem cubitorum et similiter cherub secundus²⁷ posuitque cherubin in medio templi interioris extendebant autem alas suas cherubin et tangebant ala una parietem et ala cherub secundi tangebant parietem alterum alae autem alterae in media parte templi se invicem contingebant²⁸ textit quoque cherubin auro²⁹ et omnes parietes templi per circuitum scalpsit variis celaturis et torno et fecit in eis cherubin et palmas et picturas varias quasi prominentes de pariete et egredientes³⁰ sed et pavimentum domus textit auro intrinsecus et extrinsecus³¹ et in ingressu oraculi fecit ostiola de lignis olivarum postesque angulorum quinque³² et duo ostia de lignis olivarum et scalpsit in eis picturam cherubin et palmarum species et anaglyfa valde prominentia et textit ea auro et operuit tam cherubin quam palmas et cetera auro³³ fecitque in introitum templi postes de lignis olivarum quadrangulatos³⁴ et duo ostia de lignis abiegnis intrinsecus et utrumque ostium duplex erat et se invicem tenens aperiebatur³⁵ et scalpsit cherubin et palmas et celaturas valde eminentes operuitque omnia lamminis aureis opere quadro ad regulam³⁶ et aedificavit atrium interius tribus ordinibus lapidum politorum et uno ordine lignorum cedri³⁷ anno quarto fundata est domus Domini in mense zio³⁸ et in anno undecimo mense bul ipse est mensis octavus perfecta est domus in omni opere suo et in universis utensilibus aedificavitque eam annis septem

7 domum autem suam aedificavit Salomon tredecim annis et ad perfectum usque perduxit² aedificavit quoque domum saltus Libani centum cubitorum longitudinis et quinquaginta cubitorum latitudinis et triginta cubitorum altitudinis et quattuor deambulacra inter columnas cedrinis ligna quippe cedrina exciderat in columnas³ et tabulatis cedrinis vestivit totam cameram quae quadraginta quinque columnis sustentabatur unus autem ordo habebat columnas quindecim⁴ contra se invicem positas⁵ et e regione se respicientes aequali spatio inter columnas et super columnas quadrangulata ligna in cunctis aequalia⁶ et porticum columnarum fecit quinquaginta cubitorum longitudinis et triginta cubitorum latitudinis et alteram porticum in facie maioris porticus et columnas et epistylia super columnas⁷ porticum quoque solii in qua tribunal est fecit et textit lignis cedrinis a pavimento usque ad summitatem⁸ et domuncula in qua sedetur ad iudicandum erat in media porticu simili opere domum quoque fecit filiae Pharaonis quam uxorem duxerat Salomon tali opere quali et hanc porticum

⁹ omnia lapidibus pretiosis qui ad normam quamdam atque mensuram tam intrinsecus quam extrinsecus serrati erant a fundamento usque ad summitatem parietum et intrinsecus usque ad atrium maius ¹⁰ fundamenta autem de lapidibus pretiosis lapidibus magnis decem sive octo cubitorum ¹¹ et desuper lapides pretiosi aequalis mensurae secti erant similiterque de cedro ¹² et atrium maius rotundum trium ordinum de lapidibus sectis et unius ordinis dolata cedro necnon et in atrio domus Domini interiori et in porticu domus ¹³ misit quoque rex Salomon et tulit Hiram de Tyro ¹⁴ filium mulieris viduae de tribu Nephthali patre Tyrio artificem aereum et plenum sapientia et intellegentia et doctrina ad faciendum omne opus ex aere qui cum venisset ad regem Salomonem fecit omne opus eius ¹⁵ et finxit duas columnas aereas decem et octo cubitorum altitudinis columnam unam et linea duodecim cubitorum ambiebat columnam utramque ¹⁶ duo quoque capitella fecit quae ponerentur super capita columnarum fusili aere quinque cubitorum altitudinis capitellum unum et quinque cubitorum altitudinis capitellum alterum ¹⁷ et quasi in modum retis et catenarum sibi invicem miro opere contextarum utrumque capitellum columnarum fusile erat septena versuum retiacula in capitello uno et septena retiacula in capitello altero ¹⁸ et perfecit columnas et duos ordines per circuitum retiaculorum singulorum ut tegerent capitella quae erant super summitatem malogranatorum eodem modo fecit et capitello secundo ¹⁹ capitella autem quae erant super capita columnarum quasi opere lilii fabricata erant in porticu quattuor cubitorum ²⁰ et rursum alia capitella in summitate columnarum desuper iuxta mensuram columnae contra retiacula malogranatorum autem ducenti ordines erant in circuitu capitelli secundi ²¹ et statuit duas columnas in porticum templi cumque statuisset columnam dexteram vocavit eam nomine Iachin similiter erexit columnam secundam et vocavit nomen eius Booz ²² et super capita columnarum opus in modum lilii posuit perfectumque est opus columnarum ²³ fecit quoque mare fusile decem cubitorum a labio usque ad labium rotundum in circuitu quinque cubitorum altitudo eius et resticula triginta cubitorum cingebat illud per circuitum ²⁴ et scalptura subter labium circumibat illud decem cubitis ambiens mare duo ordines scalpturarum histriatarum erant fusiles ²⁵ et stabat super duodecim boves e quibus tres respiciebant ad aquilonem et tres ad occidentem et tres ad meridiem et tres ad orientem et mare super eos desuper erat quorum posteriora universa intrinsecus latitabant ²⁶ grossitudo autem luteris trium unciarum erat labiumque eius quasi labium calicis et folium repandi lilii duo milia batos capiebat ²⁷ et fecit bases decem aereas quattuor cubitorum longitudinis bases singulas et quattuor cubitorum latitudinis et trium cubitorum altitudinis ²⁸ et ipsum opus basium interrasile erat et scalpturae inter iuncturas ²⁹ et inter coronulas et plectas leones et boves et cherubin et in iuncturis similiter desuper et subter

leones et boves quasi lora ex aere dependentia ³⁰ et quattuor rotae per bases singulas et axes aerei et per quattuor partes quasi umeruli subter luterem fusiles contra se invicem respectantes ³¹ os quoque luteris intrinsecus erat in capitis summitate et quod forinsecus apparebat unius cubiti erat totum rotundum pariterque habebat unum cubitum et dimidium in angulis autem columnarum variae celaturae erant et media intercolumnia quadrata non rotunda ³² quattuor quoque rotae quae per quattuor angulos basis erant coherebant subter basi una rota habebat altitudinis cubitum et semis ³³ tales autem rotae erant quales solent in curru fieri et axes earum et radii et canti et modioli omnia fusilia ³⁴ nam et umeruli illi quattuor per singulos angulos basis unius ex ipsa basi fusiles et coniuncti erant ³⁵ in summitate autem basis erat quaedam rotunditas dimidii cubiti ita fabrefacta ut luter desuper possit inponi habens celaturas suas et scalpturas varias ex semet ipso ³⁶ scalpsit quoque in tabulatis illis quae erant ex aere et in angulis cherubin et leones et palmas quasi in similitudinem stantis hominis ut non celata sed adposita per circuitum viderentur ³⁷ in hunc modum fecit decem bases fusura una et mensura scalpturaque consimili ³⁸ fecit quoque decem luteris aereos quadraginta batos capiebat luter unus eratque quattuor cubitorum singulosque luteris per singulas id est decem bases posuit ³⁹ et constituit decem bases quinque ad dexteram partem templi et quinque ad sinistram mare autem posuit ad dexteram partem templi contra orientem ad meridiem ⁴⁰ fecit ergo Hiram lebetas et scutras et amulas et perfecit omne opus regis Salomonis in templo Domini ⁴¹ columnas duas et funiculos capitulorum super capitella columnarum duos et retiacula duo ut operirent duos funiculos qui erant super capita columnarum ⁴² et malogranata quadringenta in duobus retiaculis duos versus malogranatorum in retiaculis singulis ad operiendos funiculos capitellorum qui erant super capita columnarum ⁴³ et bases decem et luteris decem super bases ⁴⁴ et mare unum et boves duodecim subter mare ⁴⁵ et lebetas et scutras et amulas omnia vasa quae fecit Hiram regi Salomoni in domo Domini de aurichalco erant ⁴⁶ in campestri regione Iordanis fudit ea rex in argillosa terra inter Socchoth et Sarthan ⁴⁷ et posuit Salomon omnia vasa propter multitudinem autem nimiam non erat pondus aeris ⁴⁸ fecitque Salomon omnia vasa in domo Domini altare aureum et mensam super quam ponerentur panes propositionis auream ⁴⁹ et candelabra aurea quinque ad dexteram et quinque ad sinistram contra oraculum ex auro primo et quasi lilii flores et lucernas desuper aureas et forcipes aureos ⁵⁰ et hydrias et fuscinulas et fialas et mortariola et turibula de auro purissimo et cardines ostiorum domus interioris sancti sanctorum et ostiorum domus templi ex auro erant ⁵¹ et perfecit omne opus quod faciebat Salomon in domo Domini et intulit quae sanctificaverat David pater suus argentum

et aurum et vasa reposuitque in thesauris domus Domini

8 tunc congregavit omnes maiores natu Israhel cum principibus tribuum et duces familiarum filiorum Israhel ad regem Salomonem in Hierusalem ut deferrent arcam foederis Domini de civitate David id est de Sion ² convenitque ad regem Salomonem univ ersus Israhel in mense hethanim in sollemni die ipse est mensis septimus ³ veneruntque cuncti senes ex Israhel et tulerunt sacerdotes arcam ⁴ et portaverunt arcam Domini et tabernaculum foederis et omnia vasa sanctuarii quae erant in tabernaculo et ferebant ea sacerdotes et Levitae ⁵ rex autem Salomon et omnis multitudo Israhel quae convenerat ad eum gradiebatur cum illo ante arcam et immolabant oves et boves absque aestimatione et numero ⁶ et intulerunt sacerdotes arcam foederis Domini in locum suum in oraculum templi in sanctum sanctorum subter alas cherubin ⁷ siquidem cherubin expandebant alas super locum arcae et protegebant arcam et vectes eius desuper ⁸ cumque eminenter vectes et apparerent summitates eorum foris sanctuarium ante oraculum non apparebant ultra extrinsecus qui et fuerunt ibi usque in praesentem diem ⁹ in arca autem non est aliud nisi duae tabulae lapideae quas posuerat in ea Moses in Horeb quando pepigit foedus Dominus cum filiis Israhel cum egrederentur de terra Aegypti ¹⁰ factum est autem cum exissent sacerdotes de sanctuario nebula implevit domum Domini ¹¹ et non poterant sacerdotes stare et ministrare propter nebulam impleverat enim gloria Domini domum Domini ¹² tunc ait Salomon Dominus dixit ut habitaret in nebula ¹³ aedificans aedificavi domum in habitaculum tuum firmissimum solium tuum in sempiternum ¹⁴ convertitque rex faciem suam et benedixit omni ecclesiae Israhel omnis enim ecclesia Israhel stabat ¹⁵ et ait benedictus Dominus Deus Israhel qui locutus est ore suo ad David patrem meum et in manibus eius perfecit dicens ¹⁶ a die qua eduxi populum meum Israhel de Aegypto non elegi civitatem de universis tribubus Israhel ut aedificaretur domus et esset nomen meum ibi sed elegi David ut esset super populum meum Israhel ¹⁷ voluitque David pater meus aedificare domum nomini Domini Dei Israhel ¹⁸ et ait Dominus ad David patrem meum quod cogitasti in corde tuo aedificare domum nomini meo bene fecisti hoc ipsum mente tractans ¹⁹ verumtamen tu non aedificabis domum sed filius tuus qui egredietur de renibus tuis ipse aedificabit domum nomini meo ²⁰ confirmavit Dominus sermonem suum quem locutus est stétique pro David patre meo et sedi super thronum Israhel sicut locutus est Dominus et aedificavi domum nomini Domini Dei Israhel ²¹ et constitui ibi locum arcae in qua foedus est Domini quod percussit cum patribus nostris quando egressi sunt de terra Aegypti ²² stetit autem Salomon ante altare Domini in conspectu ecclesiae Israhel et expandit manus suas in caelum ²³ et ait Domine Deus Israhel non est similis tui Deus in caelo desuper et su-

per terra deorsum qui custodis pactum et misericordiam servis tuis qui ambulant coram te in toto corde suo ²⁴ qui custodisti servo tuo David patri meo quae locutus es ei ore locutus es et manibus perfecisti ut et haec dies probat ²⁵ nunc igitur Domine Deus Israhel conserva famulo tuo David patri meo quae locutus es ei dicens non auferetur de te vir coram me qui sedeat super thronum Israhel ita tamen si custodierint filii tui viam suam ut ambulent coram me sicut tu ambulasti in conspectu meo ²⁶ et nunc Deus Israhel firmentur verba tua quae locutus es servo tuo David patri meo ²⁷ ergone putandum est quod vere Deus habitet super terram si enim caelum et caeli caelorum te capere non possunt quanto magis domus haec quam aedificavi ²⁸ sed respice ad orationem servi tui et ad preces eius Domine Deus meus audi hymnum et orationem quam servus tuus orat coram te hodie ²⁹ ut sint oculi tui aperti super domum hanc nocte et die super domum de qua dixisti erit nomen meum ibi ut exaudias orationem qua orat te servus tuus in loco isto ³⁰ ut exaudias deprecationem servi tui et populi tui Israhel quodcumque oraverint in loco isto et exaudies in loco habitaculi tui in caelo et cum exaudieris propitius eris ³¹ si peccaverit homo in proximum suum et habuerit aliquod iuramentum quo teneatur adstrictus et venerit propter iuramentum coram altari tuo in domum tuam ³² tu exaudies in caelo et facies et iudicabis servos tuos condemnans impium et reddens viam suam super caput eius iustificansque iustum et retribuens ei secundum iustitiam suam ³³ si fugerit populus tuus Israhel inimicos suos quia peccaturus est tibi et agentes paenitentiam et confitentes nomini tuo venerint et oraverint et deprecati te fuerint in domo hac ³⁴ exaudi in caelo et dimitte peccatum populi tui Israhel et reduces eos in terram quam dedisti patribus eorum ³⁵ si clausum fuerit caelum et non pluerit propter peccata eorum et orantes in loco isto paenitentiam egerint nomini tuo et a peccatis suis conversi fuerint propter afflictionem suam ³⁶ exaudi eos in caelo et dimitte peccata servorum tuorum et populi tui Israhel et ostende eis viam bonam per quam ambulent et da pluviam super terram tuam quam dedisti populo tuo in possessionem ³⁷ fames si oborta fuerit in terra aut pestilentia aut corruptus aer aurugo lucusta rubigo et adflixerit eum et inimicus eius portas obsidens omnis plaga universa infirmitas ³⁸ cuncta devotatio et inprecatio quae acciderit omni homini de populo tuo Israhel si quis cognoverit plagam cordis sui et expanderit manus suas in domo hac ³⁹ tu audies in caelo in loco habitationis tuae et repropitiaberis et facies ut des unicuique secundum omnes vias suas sicut videris cor eius quia tu nosti solus cor omnium filiorum hominum ⁴⁰ ut timeant te cunctis diebus quibus vivunt super faciem terrae quam dedisti patribus nostris ⁴¹ insuper et alienigena qui non est de populo tuo Israhel cum venerit de terra longinqua propter nomen tuum audietur enim nomen tuum magnum et manus tua fortis et brachium tuum ⁴² extentum ubique cum venerit er-

go et oraverit in loco hoc ⁴³ tu exaudies in caelo in firmamento habitaculi tui et facies omnia pro quibus invocaverit te alienigena ut discant universi populi terrarum nomen tuum timere sicut populus tuus Israhel et probent quia nomen tuum invocatum est super domum hanc quam aedificavi ⁴⁴ si egressus fuerit populus tuus ad bellum contra inimicos suos per viam quocumque miseris eos orabunt te contra viam civitatis quam elegisti et contra domum quam aedificavi nomini tuo ⁴⁵ et exaudies in caelo orationem eorum et preces eorum et facies iudicium eorum ⁴⁶ quod si peccaverint tibi non est enim homo qui non peccet et iratus tradideris eos inimicis suis et capti ducti fuerint in terram inimicorum longe vel prope ⁴⁷ et egerint paenitentiam in corde suo in loco captivitatis et conversi deprecati te fuerint in captivitate sua dicentes peccavimus inique egimus impie gessimus ⁴⁸ et reversi fuerint ad te in universo corde suo et tota anima sua in terra inimicorum suorum ad quam captivi ducti sunt et oraverint te contra viam terrae suae quam dedisti patribus eorum et civitatis quam elegisti et templi quod aedificavi nomini tuo ⁴⁹ exaudies in caelo in firmamento solii tui orationem eorum et preces et facies iudicium eorum ⁵⁰ et propitiaberis populo tuo qui peccavit tibi et omnibus iniquitatibus eorum quibus praevaricati sunt in te et dabis misericordiam coram eis qui eos captivos habuerint ut misereantur eis ⁵¹ populus enim tuus est et hereditas tua quos eduxisti de terra Aegypti de medio fornacis ferreae ⁵² ut sint oculi tui aperti ad deprecationem servi tui et populi tui Israhel et exaudias eos in universis pro quibus invocaverint te ⁵³ tu enim separasti eos tibi in hereditatem de universis populis terrae sicut locutus es per Mosen servum tuum quando eduxisti patres nostros de Aegypto Domine Deus ⁵⁴ factum est autem cum complisset Salomon orans Dominum omnem orationem et deprecationem hanc surrexit de conspectu altaris Domini utrumque enim genu in terram fixerat et manus expanderat ad caelum ⁵⁵ stetit ergo et benedixit omni ecclesiae Israhel voce magna dicens ⁵⁶ benedictus Dominus qui dedit requiem populo suo Israhel iuxta omnia quae locutus est non cecidit ne unus quidem sermo ex omnibus bonis quae locutus est per Mosen servum suum ⁵⁷ sit Dominus Deus noster nobiscum sicut fuit cum patribus nostris non derelinquens nos neque proiciens ⁵⁸ sed inclinet corda nostra ad se ut ambulemus in universis viis eius et custodiamus mandata eius et caerimonias et iudicia quaecumque mandavit patribus nostris ⁵⁹ et sint sermones mei isti quibus deprecatus sum coram Domino adpropinquantes Domino Deo nostro die et nocte ut faciat iudicium servo suo et populo suo Israhel per singulos dies ⁶⁰ et sciant omnes populi terrae quia Dominus ipse est Deus et non est ultra absque eo ⁶¹ sit quoque cor nostrum perfectum cum Domino Deo nostro ut ambulemus in decretis eius et custodiamus mandata eius sicut et hodie ⁶² igitur rex et omnis Israhel cum eo immolabant victimas coram Domino ⁶³ mactavitque Salomon hostias pacifi-

cas quas immolavit Domino boum viginti duo milia ovium centum viginti milia et dedicaverunt templum Domini rex et filii Israhel ⁶⁴ in die illa sanctificavit rex medium atrii quod erat ante domum Domini fecit quippe ibi holocaustum et sacrificium et adipem pacificorum quia altare aereum quod erat coram Domino minus erat et capere non poterat holocausta et sacrificium et adipem pacificorum ⁶⁵ fecit ergo Salomon in tempore illo festivitatem celebrem et omnis Israhel cum eo multitudo magna ab introitu Emath usque ad rivum Aegypti coram Domino Deo nostro septem diebus et septem diebus id est quattuordecim diebus ⁶⁶ et in die octava dimisit populos qui benedictentes regi profecti sunt in tabernacula sua laetantes et alacri corde super omnibus bonis quae fecerat Dominus David servo suo et Israhel populo suo

9 factum est autem cum perfecisset Salomon aedificium domus Domini et aedificium regis et omne quod optaverat et voluerat facere ² apparuit Dominus ei secundo sicut apparuerat ei in Gabaon ³ dixitque Dominus ad eum exaudivi orationem tuam et deprecationem tuam qua deprecatus es coram me sanctificavi domum hanc quam aedificasti ut ponerem nomen meum ibi in sempiternum et erunt oculi mei et cor meum ibi cunctis diebus ⁴ tu quoque si ambulaveris coram me sicut ambulavit pater tuus in simplicitate cordis et in aequitate et feceris omnia quae praecepi tibi et legitima mea et iudicia mea servaveris ⁵ ponam thronum regni tui super Israhel in sempiternum sicut locutus sum David patri tuo dicens non auferetur de genere tuo vir de solio Israhel ⁶ si autem aversione aversi fueritis vos et filii vestri non sequentes me nec custodientes mandata mea et caerimonias quas proposui vobis sed abieritis et colueritis deos alienos et adoraveritis eos ⁷ auferam Israhel de superficie terrae quam dedi eis et templum quod sanctificavi nomini meo proiciam a conspectu meo eritque Israhel in proverbium et in fabulam cunctis populis ⁸ et domus haec erit in exemplum omnis qui transierit per eam stupebit et sibilabit et dicet quare fecit Dominus sic terrae huic et domui huic ⁹ et respondebunt quia dereliquerunt Dominum Deum suum qui eduxit patres eorum de terra Aegypti et secuti sunt deos alienos et adoraverunt eos et coluerunt idcirco induxit Dominus super eos omne malum hoc ¹⁰ expletis autem annis viginti postquam aedificaverat Salomon duas domos id est domum Domini et domum regis ¹¹ Hiram rege Tyri praebente Salomoni ligna cedrina et abiegna et aurum iuxta omne quod opus habuerat tunc dedit Salomon Hiram viginti oppida in terra Galileae ¹² egressusque est Hiram de Tyro ut videret oppida quae dederat ei Salomon et non placuerunt ei ¹³ et ait haecine sunt civitates quas dedisti mihi frater et appellavit eas terram Chabul usque in diem hanc ¹⁴ misit quoque Hiram ad regem centum viginti talenta auri ¹⁵ haec est summa expensarum quam obtulit rex Salomon ad aedificandam domum Domini et domum suam et Mello et murum Hierusalem et Eser et Mageddo et Gazer

¹⁶ Pharao rex Aegypti ascendit et cepit Gazer succenditque eam igni et Chananeum qui habitabat in civitate interfecit et dedit eam in dote filiae suae uxori Salomonis ¹⁷ aedificavit ergo Salomon Gazer et Bethoron inferiorem ¹⁸ et Baalath et Palmyram in terra solitudinis ¹⁹ et omnes vicos qui ad se pertinebant et erant absque muro munivit et civitates curruum et civitates equitum et quodcumque ei placuit ut aedificaret in Hierusalem et in Libano et in omni terra potestatis suae ²⁰ universum populum qui remanserat de Amorreis et Hettheis et Ferezeis et Eveis et Iebuseis qui non sunt de filiis Israhel ²¹ horum filios qui remanserant in terra quos scilicet non potuerant filii Israhel exterminare fecit Salomon tributarios usque ad diem hanc ²² de filiis autem Israhel non constituit Salomon servire quemquam sed erant viri bellatores et ministri eius et principes et duces et praefecti curruum et equorum ²³ erant autem principes super omnia opera Salomonis praepositi quingenti quinquaginta qui habebant subiectum populum et statutis operibus imperabant ²⁴ filia autem Pharaonis ascendit de civitate David in domum suam quam aedificaverat ei tunc aedificavit Mello ²⁵ offerebat quoque Salomon tribus vicibus per annos singulos holocausta et pacificas victimas super altare quod aedificaverat Domino et adolebat thymiana coram Domino perfectumque est templum ²⁶ classem quoque fecit rex Salomon in Asiongaber quae est iuxta Ahilam in litore maris Rubri in terra Idumaea ²⁷ misitque Hiram in classe illa servos suos viros nauticos et gnaros maris cum servis Salomonis ²⁸ qui cum venissent in Ophir sumptum inde aurum quadringentorum viginti talentorum detulerunt ad regem Salomonem

10 sed et regina Saba audita fama Salomonis in nomine Domini venit temptare eum in enigmatibus ² et ingressa Hierusalem multo comitatu et divitiis camelis portantibus aromata et aurum infinitum nimis et gemmas pretiosas venit ad Salomonem et locuta est ei universa quae habebat in corde suo ³ et docuit eam Salomon omnia verba quae proposuerat non fuit sermo qui regem posset latere et non responderet ei ⁴ videns autem regina Saba omnem sapientiam Salomonis et domum quam aedificaverat ⁵ et cibos mensae eius et habitacula servorum et ordinem ministrantium vestesque eorum et pincernas et holocausta quae offerebat in domo Domini non habebat ultra spiritum ⁶ dixitque ad regem verus est sermo quem audivi in terra mea ⁷ super sermonibus tuis et super sapientia tua et non credebam narrantibus mihi donec ipsa veni et vidi oculis meis et probavi quod media pars mihi nuntiata non fuerit maior est sapientia et opera tua quam rumor quem audivi ⁸ beati viri tui et beati servi tui hii qui stant coram te semper et audiunt sapientiam tuam ⁹ sit Dominus Deus tuus benedictus cui placuisti et posuit te super thronum Israhel eo quod dilexerit Dominus Israhel in sempiternum et constituit te regem ut faceres iudicium et iustitiam ¹⁰ dedit ergo regi centum viginti talenta auri et aroma-

ta multa nimis et gemmas pretiosas non sunt adlata ultra aromata tam multa quam ea quae dedit regina Saba regi Salomoni ¹¹ sed et classis Hiram quae portabat aurum de Ophir adtulit ex Ophir ligna thyina multa nimis et gemmas pretiosas ¹² fecitque rex de lignis thyninis fulchra domus Domini et domus regiae et citharas lyrasque cantoribus non sunt adlata huiusmodi ligna thyina neque visa usque in praesentem diem ¹³ rex autem Salomon dedit reginae Saba omnia quae voluit et petivit ab eo exceptis his quae ultro obtulerat ei munere regio quae reversa est et abiit in terram suam cum servis suis ¹⁴ erat autem pondus auri quod adferebatur Salomoni per annos singulos sescentorum sexaginta sex talentorum auri ¹⁵ excepto eo quod offerebant viri qui super vectigalia erant et negotiatores universisque scruta vendentes et omnes reges Arabiae ducesque terrae ¹⁶ fecit quoque rex Salomon ducenta scuta de auro puro sescentos auri siclos dedit in lamminas scuti unius ¹⁷ et trecentas peltas ex auro probato trecentae minae auri unam peltam vestiebant posuitque ea rex in domo silvae Libani ¹⁸ fecit etiam rex Salomon thronum de ebore grandem et vestivit eum auro fulvo nimis ¹⁹ qui habebat sex gradus et summitas throni rotunda erat in parte posteriori et duae manus hinc atque inde tenentes sedile et duo leones stabant iuxta manus singulas ²⁰ et duodecim leunculi stantes super sex gradus hinc atque inde non est factum tale opus in universis regnis ²¹ sed et omnia vasa de quibus potabat rex Salomon erant aurea et universa supellex domus saltus Libani de auro purissimo non erat argentum nec alicuius pretii putabatur in diebus Salomonis ²² quia classis regis per mare cum classe Hiram semel per tres annos ibat in Tharsis deferens inde aurum et argentum dentes elefantorum et simias et pavos ²³ magnificatus est ergo rex Salomon super omnes reges terrae divitiis et sapientia ²⁴ et universa terra desiderabat vultum Salomonis ut audiret sapientiam eius quam dederat Deus in corde eius ²⁵ et singuli deferebant ei munera vasa argentea et aurea vestes et arma bellica aromata quoque et equos et mulos per annos singulos ²⁶ congregavitque Salomon currus et equites et facti sunt ei mille quadringenti currus et duodecim milia equitum et disposuit eos per civitates munitas et cum rege in Hierusalem ²⁷ fecitque ut tanta esset abundantia argenti in Hierusalem quanta lapidum et cedrorum praebuit multitudinem quasi sycomoros quae nascuntur in campestribus ²⁸ et educebantur equi Salomoni de Aegypto et de Coa negotiatores enim regis emebant de Coa et statuto pretio perducebant ²⁹ egrediebatur autem quadriga ex Aegypto sescentis siclis argenti et equus centum quinquaginta atque in hunc modum cuncti reges Hettheorum et Syriae equos venundabant

11 rex autem Salomon amavit mulieres alienigenas multas filiam quoque Pharaonis et Moabitidas et Ammanitidas Idumneas et Sidonias et Chettheas ² de gentibus super quibus dixit Dominus filiis Israhel non ingrediemini ad eas neque de illis ingredientur ad

vestras certissimo enim avertent corda vestra ut sequamini deos earum his itaque copulatus est Salomon ardentissimo amore ³ fueruntque ei uxores quasi reginae septingentae et concubinae trecentae et averterunt mulieres cor eius ⁴ cumque iam esset senex depravatum est per mulieres cor eius ut sequeretur deos alienos nec erat cor eius perfectum cum Domino Deo suo sicut cor David patris eius ⁵ sed colebat Salomon Astharthen deam Sidoniorum et Moloch idolum Ammanitarum ⁶ fecitque Salomon quod non placuerat coram Domino et non adimplevit ut sequeretur Dominum sicut pater eius ⁷ tunc aedificavit Salomon fanum Chamos idolo Moab in monte qui est contra Hierusalem et Moloch idolo filiorum Ammon ⁸ atque in hunc modum fecit universis uxoribus suis alienigenis quae adolebant tura et immolabant diis suis ⁹ igitur iratus est Dominus Salomoni quod aversa esset mens eius a Domino Deo Israhel qui apparuerat ei secundo ¹⁰ et praeceperat de verbo hoc ne sequeretur deos alienos et non custodivit quae mandavit ei Dominus ¹¹ dixit itaque Dominus Salomoni quia habuisti hoc apud te et non custodisti pactum meum et praecepta mea quae mandavi tibi disruptens scindam regnum tuum et dabo illud servo tuo ¹² verumtamen in diebus tuis non faciam propter David patrem tuum de manu filii tui scindam illud ¹³ nec totum regnum auferam sed tribum unam dabo filio tuo propter David servum meum et Hierusalem quam elegi ¹⁴ suscitavit autem Dominus adversarium Salomoni Adad Idumeum de semine regio qui erat in Edom ¹⁵ cum enim esset David in Idumea et ascendisset Ioab princeps militiae ad sepeliendos eos qui fuerant interfecti et occidisset omne masculinum in Idumea ¹⁶ sex enim mensibus ibi moratus est Ioab et omnis Israhel donec interimerent omne masculinum in Idumea ¹⁷ fugit Adad ipse et viri idumei de servis patris eius cum eo ut ingrederetur Aegyptum erat autem Adad puer parvulus ¹⁸ cumque surrexissent de Madian venerunt in Pharan tuleruntque secum viros de Pharan et introierunt Aegyptum ad Pharaonem regem Aegypti qui dedit ei domum et cibos constituit et terram delegavit ¹⁹ et invenit Adad gratiam coram Pharaone valde in tantum ut daret ei uxorem sororem uxoris suae germanam Tafnes reginae ²⁰ genuitque ei soror Tafnes Genebath filium et nutrit eum Tafnes in domo Pharaonis eratque Genebath habitans apud Pharaonem cum filiis eius ²¹ cumque audisset Adad in Aegypto dormisse David cum patribus suis et mortuum esse Ioab principem militiae dixit Pharaoni dimitte me ut vadam in terram meam ²² dixitque ei Pharaon qua enim re apud me indiges ut quaeras ire ad terram tuam at ille respondit nulla sed obsecro ut dimittas me ²³ suscitavit quoque ei Deus adversarium Razon filium Heliada qui fugerat Adadezer regem Soba dominum suum ²⁴ et congregavit contra eum viros et factus est princeps latronum cum interficeret eos David abieruntque Damascus et habitaverunt ibi et constituerunt eum regem in Damasco ²⁵ eratque adversarius Israhel cunctis diebus Salomonis et hoc est malum Adad et

odium contra Israhel regnavitque in Syria ²⁶ Hieroboam quoque filius Nabath Ephrathaeus de Sareda cuius mater erat nomine Sarva mulier vidua servus Salomonis levavit manum contra regem ²⁷ et haec causa rebellionis adversus eum quia Salomon aedificavit Mello et coaequavit voraginem civitatis David patris sui ²⁸ erat autem Hieroboam vir fortis et potens vidensque Salomon adulescentem bonae indolis et industrium constituerat eum praefectum super tributa universae domus Ioseph ²⁹ factum est igitur in tempore illo ut Hieroboam egrederetur de Hierusalem et inveniret eum Ahias Silonites propheta in via opertus pallio novo erant autem duo tantum in agro ³⁰ adprehendensque Ahia pallium suum novum quo opertus erat scidit in duodecim partes ³¹ et ait ad Hieroboam tolle tibi decem scissuras haec enim dicit Dominus Deus Israhel ecce ego scindam regnum de manu Salomonis et dabo tibi decem tribus ³² porro una tribus remanebit ei propter servum meum David et Hierusalem civitatem quam elegi ex omnibus tribubus Israhel ³³ eo quod dereliquerint me et adoraverint Astharoth deam Sidoniorum et Chamos deum Moab et Melchom deum filiorum Ammon et non ambulaverint in viis meis ut facerent iustitiam coram me et praecepta mea et iudicia sicut David pater eius ³⁴ nec auferam omne regnum de manu eius sed ducem ponam eum cunctis diebus vitae suae propter David servum meum quem elegi qui custodivit mandata mea et praecepta mea ³⁵ auferam autem regnum de manu filii eius et dabo tibi decem tribus ³⁶ filio autem eius dabo tribum unam ut remaneat lucerna David servo meo cunctis diebus coram me in Hierusalem civitatem quam elegi ut esset nomen meum ibi ³⁷ te autem adsumam et regnabis super omnia quae desiderat anima tua erisque rex super Israhel ³⁸ si igitur audieris omnia quae praecepero tibi et ambulaveris in viis meis et feceris quod rectum est coram me custodiens mandata mea et praecepta mea sicut fecit David servus meus ero tecum et aedificabo tibi domum fidelem quomodo aedificavi David et tradam tibi Israhel ³⁹ et adfligam semen David super hoc verumtamen non cunctis diebus ⁴⁰ voluit ergo Salomon interficere Hieroboam qui surrexit et aufugit in Aegyptum ad Susac regem Aegypti et fuit in Aegypto usque ad mortem Salomonis ⁴¹ reliquum autem verborum Salomonis et omnia quae fecit et sapientia eius ecce universa scripta sunt in libro verborum Salomonis ⁴² dies autem quos regnavit Salomon in Hierusalem super omnem Israhel quadraginta anni sunt ⁴³ dormivitque Salomon cum patribus suis et sepultus est in civitate David patris sui regnavitque Roboam filius eius pro eo

12 venit autem Roboam in Sychem illuc enim congregatus erat omnis Israhel ad constituendum eum regem ² at Hieroboam filius Nabath cum adhuc esset in Aegypto profugus a facie regis Salomonis audita morte eius reversus est de Aegypto ³ miseruntque et vocaverunt eum venit ergo Hieroboam et omnis multitudo Israhel et locuti sunt ad Roboam dicentes

4 pater tuus durissimum iugum inposuit nobis tu itaque nunc inminue paululum de imperio patris tui durissimo et de iugo gravissimo quod inposuit nobis et serviemus tibi 5 qui ait eis ite usque ad tertium diem et revertimini ad me cumque abisset populus 6 iniit consilium rex Roboam cum senibus qui adsistebant coram Salomone patre eius dum adviveret et ait quod mihi datis consilium ut respondeam populo 7 qui dixerunt ei si hodie oboedieris populo huic et servieris et petitioni eorum cesseris locutusque fueris ad eos verba lenia erunt tibi servi cunctis diebus 8 qui dereliquit consilium senum quod dederant ei et adhibuit adulescentes qui nutriti fuerant cum eo et adsistebant illi 9 dixitque ad eos quod mihi datis consilium ut respondeam populo huic qui dixerunt mihi levius fac iugum quod inposuit pater tuus super nos 10 et dixerunt ei iuvenes qui nutriti fuerant cum eo sic loquere populo huic qui locuti sunt ad te dicentes pater tuus adgravavit iugum nostrum tu releva nos sic loqueris ad eos minimus digitus meus grossior est dorso patris mei 11 et nunc pater meus posuit super vos iugum grave ego autem addam super iugum vestrum pater meus cecidit vos flagellis ego autem caedam scorpionibus 12 venit ergo Hieroboam et omnis populus ad Roboam die tertia sicut locutus fuerat rex dicens revertimini ad me die tertia 13 responditque rex populo dura derelicto consilio seniorum quod ei dederant 14 et locutus est eis secundum consilium iuvenum dicens pater meus adgravavit iugum vestrum ego autem addam iugo vestro pater meus cecidit vos flagellis et ego caedam scorpionibus 15 et non adquevit rex populo quoniam aversatus eum fuerat Dominus ut suscicaret verbum suum quod locutus fuerat in manu Ahiae Silonitae ad Hieroboam filium Nabath 16 videns itaque populus quod nolisset eos audire rex respondit ei dicens quae nobis pars in David vel quae hereditas in filio Isai in tabernacula tua Israhel nunc vide domum tuam David et abiit Israhel in tabernacula sua 17 super filios autem Israhel quicumque habitabant in civitatibus Iuda regnavit Roboam 18 misit igitur rex Roboam Adu-ram qui erat super tributum et lapidavit eum omnis Israhel et mortuus est porro rex Roboam festinus ascendit currum et fugit in Hierusalem 19 recessitque Israhel a domo David usque in praesentem diem 20 factum est autem cum audisset omnis Israhel quod reversus esset Hieroboam miserunt et vocaverunt eum congregato coetu et constituerunt regem super omnem Israhel nec secutus est quisquam domum David praeter tribum Iuda solam 21 venit autem Roboam Hierusalem et congregavit universam domum Iuda et tribum Benjamin centum octoginta milia electorum virorum et bellatorum ut pugnaret contra domum Israhel et reduceret regnum Roboam filio Salomonis 22 factus est vero sermo Domini ad Semeiam virum Dei dicens 23 loquere ad Roboam filium Salomonis regem Iuda et ad omnem domum Iuda et Benjamin et reliquos de populo dicens 24 haec dicit Dominus non ascendetis nec bellabitis contra fratres vestros filios Israhel revertatur

vir in domum suam a me enim factum est verbum hoc audierunt sermonem Domini et reversi sunt de itinere sicut eis praeceperat Dominus 25 aedificavit autem Hieroboam Sychem in monte Ephraim et habitavit ibi et egressus inde aedificavit Phanuhel 26 dixitque Hieroboam in corde suo nunc revertetur regnum ad domum David 27 si ascenderit populus iste ut faciat sacrificia in domo Domini in Hierusalem et convertetur cor populi huius ad dominum suum Roboam regem Iuda interficientque me et revertentur ad eum 28 et excogitato consilio fecit duos vitulos aureos et dixit eis nolite ultra ascendere Hierusalem ecce dii tui Israhel qui eduxerunt te de terra Aegypti 29 posuitque unum in Bethel et alterum in Dan 30 et factum est verbum hoc in peccatum ibat enim populus ad adorandum vitulum usque in Dan 31 et fecit fana in excelsis et sacerdotes de extremis populi qui non erant de filiis Levi 32 constituitque diem sollemnem in mense octavo quintadecima die mensis in similitudinem sollemnitatis quae celebratur in Iuda et ascendens altare similiter fecit in Bethel ut immolaret vitulis quos fabricatus erat constituitque in Bethel sacerdotes excelsorum quae fecerat 33 et ascendit super altare quod extruxerat in Bethel quintadecima die mensis octavi quem finxerat de corde suo et fecit sollemnitatem filiis Israhel et ascendit super altare ut adoleret incensum

13 et ecce vir Dei venit de Iuda in sermone Domini in Bethel Hieroboam stante super altare et tus iaciente 2 et exclamavit contra altare in sermone Domini et ait altare altare haec dicit Dominus ecce filius nascetur domui David Iosias nomine et immolabit super te sacerdotes excelsorum qui nunc in te tura succendunt et ossa hominum incendet super te 3 deditque in die illa signum dicens hoc erit signum quod locutus est Dominus ecce altare scinditur et effunditur cinis qui in eo est 4 cumque audisset rex sermonem hominis Dei quem inclamaverat contra altare in Bethel extendit manum suam de altari dicens adprehendite eum et exaruit manus eius quam extenderat contra eum nec valuit retrahere eam ad se 5 altare quoque scissum est et effusus cinis de altari iuxta signum quod praedixerat vir Dei in sermone Domini 6 et ait rex ad virum Dei deprecare faciem Domini Dei tui et ora pro me ut restituatur manus mea mihi oravit vir Dei faciem Domini et reversa est manus regis ad eum et facta est sicut prius fuerat 7 locutus est autem rex ad virum Dei veni mecum domum ut prandeas et dabo tibi munera 8 responditque vir Dei ad regem si dederis mihi mediam partem domus tuae non veniam tecum nec comedam panem neque bibam aquam in loco isto 9 sic enim mandatum est mihi in sermone Domini praecipientis non comedes panem neque bibes aquam nec reverteris per viam qua venisti 10 abiit ergo per aliam viam et non est reversus per iter quo venerat in Bethel 11 propheta autem quidam senex habitabat in Bethel ad quem venit filius suus et narravit ei omnia opera quae fecerat vir Dei illa die in Bethel et verba quae locutus fuerat ad regem et narraverunt pa-

tri suo ¹² et dixit eis pater eorum per quam viam abiit ostenderunt ei filii sui viam per quam abierat vir Dei qui venerat de Iuda ¹³ et ait filiis suis sternite mihi asinum qui cum stravissent ascendit ¹⁴ et abiit post virum Dei et invenit eum sedentem subtus terebinthum et ait illi tune es vir Dei qui venisti de Iuda respondit ille ego sum ¹⁵ dixit ad eum veni mecum domum ut comedas panem ¹⁶ qui ait non possum reverti neque venire tecum nec comedam panem nec bibam aquam in loco isto ¹⁷ quia locutus est Dominus ad me in sermone Domini dicens non comedes panem et non bibes ibi aquam nec reverteris per viam qua ieris ¹⁸ qui ait illi et ego propheta sum similis tui et angelus locutus est mihi in sermone Domini dicens reduc eum tecum in domum tuam et comedat panem et bibat aquam fefellit eum ¹⁹ et reduxit secum comedit ergo panem in domo eius et bibit aquam ²⁰ cumque sederent ad mensam factus est sermo Domini ad prophetam qui reduxerat eum ²¹ et exclamavit ad virum Dei qui venerat de Iuda dicens haec dicit Dominus quia inoboediens fuisti ori Domini et non custodisti mandatum quod praecepit tibi Dominus Deus tuus ²² et reversus es et comedisti panem et bibisti aquam in loco in quo praecepit tibi ne comederes panem neque biberes aquam non inferetur cadaver tuum in sepulchrum patrum tuorum ²³ cumque comedisset et bibisset stravit asinum prophetae quem reduxerat ²⁴ qui cum abisset invenit eum leo in via et occidit et erat cadaver eius proiectum in itinere asinus autem stabat iuxta illum et leo stabat iuxta cadaver ²⁵ et ecce viri transeuntes viderunt cadaver proiectum in via et leonem stantem iuxta cadaver et venerunt et divulgaverunt in civitate in qua propheta senex ille habitabat ²⁶ quod cum audisset propheta ille qui reduxerat eum de via ait vir Dei est qui inoboediens fuit ori Domini et tradidit eum Domini leoni et confregit eum et occidit iuxta verbum Domini quod locutus est ei ²⁷ dixitque ad filios suos sternite mihi asinum qui cum stravissent ²⁸ et ille abisset invenit cadaver eius proiectum in via et asinum et leonem stantes iuxta cadaver non comedit leo de cadavere nec laesit asinum ²⁹ tulit ergo propheta cadaver viri Dei et posuit illud super asinum et reversus intulit in civitatem prophetae senis ut plangerent eum ³⁰ et posuit cadaver eius in sepulchro suo et planxerunt eum heu frater ³¹ cumque planxissent eum dixit ad filios suos cum mortuus fuero sepelite me in sepulchro in quo vir Dei sepultus est iuxta ossa eius ponite ossa mea ³² profecto enim veniet sermo quem praedixit in sermone Domini contra altare quod est in Bethel et contra omnia fana excelsorum quae sunt in urbibus Samariae ³³ post verba haec non est reversus Hieroboam de via sua pessima sed e contrario fecit de novissimis populi sacerdotes excelsorum quicumque volebat implebat manum suam et fiebat sacerdos excelsorum ³⁴ et propter hanc causam peccavit domus Hieroboam et eversa est et deleta de superficie terrae

14 in tempore illo aegrotavit Abia filius Hieroboam ² dixitque Hieroboam uxori suae surge et commuta habitum ne cognoscaris quod sis uxor Hieroboam et vade in Silo ubi est Ahia propheta qui locutus est mihi quod regnaturus essem super populum hunc ³ tolle quoque in manu tua decem panes et crustula et vas mellis et vade ad illum ipse indicabit tibi quid eventurum sit huic puero ⁴ fecit ut dixerat uxor Hieroboam et consurgens abiit in Silo et venit in domum Ahia at ille non poterat videre quia caligaverant oculi eius prae senectute ⁵ dixit autem Dominus ad Ahiam ecce uxor Hieroboam ingreditur ut consulat te super filio suo qui aegrotat haec et haec loqueris ei cum ergo illa intraret et dissimularet se esse quae erat ⁶ audivit Ahias sonitum pedum eius introeuntis per ostium et ait ingredere uxor Hieroboam quare aliam esse te simulas ego autem missus sum ad te durus nuntius ⁷ vade et dic Hieroboam haec dicit Dominus Deus Israhel quia exaltavi te de medio populi et dedi te ducem super populum meum Israhel ⁸ et scidi regnum domus David et dedi illud tibi et non fuisti sicut servus meus David qui custodivit mandata mea et secutus est me in toto corde suo faciens quod placitum esset in conspectu meo ⁹ sed operatus es male super omnes qui fuerunt ante te et fecisti tibi deos alienos et conflavisti ut me ad iracundiam provocares me autem proiecisti post corpus tuum ¹⁰ idcirco ecce ego inducam mala super domum Hieroboam et percutiam de Hieroboam mingentem ad parietem et clausum et novissimum in Israhel et mundabo reliquias domus Hieroboam sicut mundari solet fimus usque ad purum ¹¹ qui mortui fuerint de Hieroboam in civitate comedent eos canes qui autem mortui fuerint in agro vorabunt eos aves caeli quia Dominus locutus est ¹² tu igitur surge et vade in domum tuam et in ipso introitu pedum tuorum in urbem morietur puer ¹³ et planget eum omnis Israhel et sepeliet iste enim solus infertur de Hieroboam in sepulchrum quia inventus est super eo sermo bonus ad Dominum Deum Israhel in domo Hieroboam ¹⁴ constituet autem sibi Dominus regem super Israhel qui percutiat domum Hieroboam in hac die et in hoc tempore ¹⁵ et percutiet Dominus Israhel sicut moveri solet harundo in aqua et evellet Israhel de terra bona hac quam dedit patribus eorum et ventilabit eos trans Flumen quia fecerunt sibi lucos ut irritarent Dominum ¹⁶ et tradet Dominus Israhel propter peccata Hieroboam qui peccavit et peccare fecit Israhel ¹⁷ surrexit itaque uxor Hieroboam et abiit et venit in Thersa cumque illa ingrederetur limen domus puer mortuus est ¹⁸ et sepelierunt eum et planxit illum omnis Israhel iuxta sermonem Domini quem locutus est in manu servi sui Ahiae prophetae ¹⁹ reliqua autem verborum Hieroboam quomodo pugnaverit et quomodo regnaverit ecce scripta sunt in libro verborum dierum regum Israhel ²⁰ dies autem quibus regnavit Hieroboam viginti duo anni sunt et dormivit cum patribus suis regnavitque Nadab filius eius pro eo ²¹ porro Roboam filius Salomonis regnavit in Iuda quadrag-

inta et unius anni erat Roboam cum regnare coepisset et decem et septem annis regnavit in Hierusalem civitatem quam elegit Dominus ut poneret nomen suum ibi ex omnibus tribubus Israhel nomen autem matris eius Naama Ammanites ²² et fecit Iudas malum coram Domino et inritaverunt eum super omnibus quae fecerant patres eorum in peccatis suis quae peccaverant ²³ aedificaverunt enim et ipsi sibi aras et statuas et lucos super omnem collem excelsum et subter omnem arborem frondosam ²⁴ sed et effeminati fuerunt in terra feceruntque omnes abominationes gentium quas adtrivit Dominus ante faciem filiorum Israhel ²⁵ in quinto autem anno regni Roboam ascendit Sesac rex Aegypti in Hierusalem ²⁶ et tulit thesauros domus Domini et thesauros regios et universa diripuit scuta quoque aurea quae fecerat Salomon ²⁷ pro quibus fecit rex Roboam scuta aerea et tradidit ea in manu ducum scutariorum et eorum qui excubabant ante ostium domus regis ²⁸ cumque ingrederetur rex in domum Domini portabant ea qui praeuendi habebant officium et postea reportabant ad armamentarium scutariorum ²⁹ reliqua autem sermonum Roboam et omnium quae fecit ecce scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda ³⁰ fuitque bellum inter Roboam et Hieroboam cunctis diebus ³¹ dormivit itaque Roboam cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate David nomen autem matris eius Naama Ammanites et regnavit Abiam filius eius pro eo

15 igitur in octavodecimo anno regni Hieroboam filii Nabath regnavit Abiam super Iudam ² tribus annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Maacha filia Absalom ³ ambulavitque in omnibus peccatis patris sui quae fecerat ante eum nec erat cor eius perfectum cum Domino Deo suo sicut cor David patris eius ⁴ sed propter David dedit ei Dominus Deus suus lucernam in Hierusalem ut suscicaret filium eius post eum et staret Hierusalem ⁵ eo quod fecisset David rectum in oculis Domini et non declinasset ab omnibus quae praeceperat ei cunctis diebus vitae suae excepto sermone Uriae Hetthei ⁶ attamen bellum fuit inter Roboam et inter Hieroboam omni tempore vitae eius ⁷ reliqua autem sermonum Abiam et omnia quae fecit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda fuitque proelium inter Abiam et inter Hieroboam ⁸ et dormivit Abiam cum patribus suis et sepe-lierunt eum in civitate David regnavitque Asa filius eius pro eo ⁹ in anno ergo vicesimo Hieroboam regis Israhel regnavit Asa rex Iuda ¹⁰ et quadraginta uno anno regnavit in Hierusalem nomen matris eius Maacha filia Absalom ¹¹ et fecit Asa rectum ante conspectum Domini sicut David pater eius ¹² et abstulit effeminatos de terra purgavitque universas sordes idolorum quae fecerant patres eius ¹³ insuper et Maacham matrem suam amovit ne esset princeps in sacris Priapi et in luo eius quem consecraverat subvertitque specum eius et confregit simulacrum turpissimum et combusit in torrente Cedron ¹⁴ excelsa autem non abstulit verumtamen cor Asa perfectum erat cum Deo cunctis diebus

suis ¹⁵ et intulit ea quae sanctificaverat pater suus et voverat in domum Domini argentum et aurum et vasa ¹⁶ bellum autem erat inter Asa et Baasa regem Israhel cunctis diebus eorum ¹⁷ ascendit quoque Baasa rex Israhel in Iudam et aedificavit Rama ut non possit quispiam egredi vel ingredi de parte Asa regis Iudae ¹⁸ tollens itaque Asa omne argentum et aurum quod remanserat in thesauris domus Domini et in thesauris domus regiae dedit illud in manu servorum suorum et misit ad Benadad filium Tabremmon filii Ezion regem Syriae qui habitabat in Damasco dicens ¹⁹ foedus est inter me et te et inter patrem meum et patrem tuum ideo misi tibi munera argentum et aurum et peto ut venias et irritum facias foedus quod habes cum Baasa rege Israhel et recedat a me ²⁰ adquiescens Benadad regi Asa misit principes exercitus sui in civitates Israhel et percusserunt Ahion et Dan et Abel domum Maacha et universam Cenneroth omnem scilicet terram Nepthalim ²¹ quod cum audisset Baasa intermisit aedificare Rama et reversus est in Thersa ²² rex autem Asa nuntium misit in omnem Iudam nemo sit excusatus et tulerunt lapides Rama et ligna eius quibus aedificaverat Baasa et extruxit de eis rex Asa Gaba Benjamin et Maspha ²³ reliqua autem omnium sermonum Asa et universae fortitudines eius et cuncta quae fecit et civitates quas extruxit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda verumtamen in tempore senectutis suae doluit pedes ²⁴ et dormivit cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate David patris sui regnavitque Iosaphat filius eius pro eo ²⁵ Nadab vero filius Hieroboam regnavit super Israhel anno secundo Asa regis Iuda regnavitque super Israhel duobus annis ²⁶ et fecit quod malum est in conspectu Domini et ambulavit in viis patris sui et in peccatis eius quibus peccare fecit Israhel ²⁷ insidiatus est autem ei Baasa filius Ahia de domo Isachar et percussit eum in Gebbethon quae est urbs Philistinorum siquidem Nadab et omnis Israhel obsidebant Gebbethon ²⁸ interfecit igitur illum Baasa in anno tertio Asa regis Iuda et regnavit pro eo ²⁹ cumque regnasset percussit omnem domum Hieroboam non dimisit ne unam quidem animam de semine eius donec deleret eum iuxta verbum Domini quod locutus fuerat in manu servi sui Ahiae Silonitis ³⁰ propter peccata Hieroboam quae peccaverat et quibus peccare fecerat Israhel et propter delictum quo inritaverat Dominum Deum Israhel ³¹ reliqua autem sermonum Nadab et omnia quae operatus est nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Israhel ³² fuitque bellum inter Asa et Baasa regem Israhel cunctis diebus eorum ³³ anno tertio Asa regis Iuda regnavit Baasa filius Ahia super omnem Israhel in Thersa viginti quattuor annis ³⁴ et fecit malum coram Domino ambulavitque in via Hieroboam et in peccatis eius quibus peccare fecit Israhel

16 factus est autem sermo Domini ad Hieu filium Anani contra Baasa dicens ² pro eo quod exaltavi te de pulvere et posui ducem super populum meum

Israhel tu autem ambulasti in via Hieroboam et peccare fecisti populum meum Israhel ut me irritares in peccatis eorum ³ ecce ego demetam posteriora Baasa et posteriora domus eius et faciam domum tuam sicut domum Hieroboam filii Nabath ⁴ qui mortuus fuerit de Baasa in civitate comedent eum canes et qui mortuus fuerit ex eo in regione comedent eum volucres caeli ⁵ reliqua autem sermonum Baasa et quaecumque fecit et proelia eius nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Israhel ⁶ dormivit ergo Baasa cum patribus suis sepultusque est in Thersa et regnavit Hela filius eius pro eo ⁷ cum autem in manu Hieu filii Anani prophetae verbum Domini factum esset contra Baasa et contra domum eius et contra omne malum quod fecerat coram Domino ad irritandum eum in operibus manuum suarum ut fieret sicut domus Hieroboam ob hanc causam occidit eum ⁸ anno vicesimo sexto Asa regis Iuda regnavit Hela filius Baasa super Israhel in Thersa duobus annis ⁹ et rebellavit contra eum servus suus Zamri dux mediae partis equitum erat autem Hela in Thersa bibens et temulentus in domo Arsa praefecti Thersa ¹⁰ intruens ergo Zamri percussit et occidit eum anno vicesimo septimo Asa regis Iuda et regnavit pro eo ¹¹ cumque regnasset et sedisset super solium eius percussit omnem domum Baasa et non dereliquit ex eo mingentem ad parietem et propinquos et amicos eius ¹² delevitque Zamri omnem domum Baasa iuxta verbum Domini quod locutus fuerat ad Baasa in manu Hieu prophetae ¹³ propter universa peccata Baasa et peccata Hela filii eius qui peccaverunt et peccare fecerunt Israhel provocantes Dominum Deum Israhel in vanitatibus suis ¹⁴ reliqua autem sermonum Hela et omnia quae fecit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Israhel ¹⁵ anno vicesimo et septimo Asa regis Iuda regnavit Zamri septem diebus in Thersa porro exercitus obsidebat Gebbethon urbem Philistinorum ¹⁶ cumque audisset rebellasse Zamri et occidisse regem fecit sibi regem omnis Israhel Amri qui erat princeps militiae super Israhel in die illa in castris ¹⁷ ascendit ergo Amri et omnis Israhel cum eo de Gebbethon et obsidebant Thersa ¹⁸ videns autem Zamri quod expugnanda esset civitas ingressus est palatium et succendit secum domum regiam et mortuus est ¹⁹ in peccatis suis quae peccaverat faciens malum coram Domino et ambulans in via Hieroboam et in peccato eius quo fecit peccare Israhel ²⁰ reliqua autem sermonum Zamri et insidiarum eius et tyrannidis nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Israhel ²¹ tunc divisus est populus Israhel in duas partes media pars populi sequebatur Thebni filium Gineth ut constitueret eum regem et media pars Amri ²² praevaluit autem populus qui erat cum Amri populo qui sequebatur Thebni filium Gineth mortuusque est Thebni et regnavit Amri ²³ anno tricesimo primo Asa regis Iuda regnavit Amri super Israhel duodecim annis in Thersa regnavit sex annis ²⁴ emitque montem Samariae a Somer duobus talentis

argenti et aedificavit eam et vocavit nomen civitatis quam extruxerat nomine Somer domini montis Samariae ²⁵ fecit autem Amri malum in conspectu Domini et operatus est nequiter super omnes qui fuerant ante eum ²⁶ ambulavitque in omni via Hieroboam filii Nabath et in peccatis eius quibus peccare fecerat Israhel ut irritaret Dominum Deum Israhel in vanitatibus suis ²⁷ reliqua autem sermonum Amri et proelia eius quae gessit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Israhel ²⁸ et dormivit Amri cum patribus suis et sepultus est in Samaria regnavitque Ahab filius eius pro eo ²⁹ Ahab vero filius Amri regnavit super Israhel anno tricesimo octavo Asa regis Iuda et regnavit Ahab filius Amri super Israhel in Samaria viginti et duobus annis ³⁰ et fecit Ahab filius Amri malum in conspectu Domini super omnes qui fuerunt ante eum ³¹ nec suffecit ei ut ambularet in peccatis Hieroboam filii Nabath insuper duxit uxorem Hiezabel filiam Ethbaal regis Sidoniorum et abiit et servivit Baal et adoravit eum ³² et posuit aram Baal in templo Baal quod aedificaverat in Samaria ³³ et plantavit lucum et addidit Ahab in opere suo irritans Dominum Deum Israhel super omnes reges Israhel qui fuerant ante eum ³⁴ in diebus eius aedificavit Ahiel de Bethel Hiericho in Abiram primitivo suo fundavit eam et in Segub novissimo suo posuit portas eius iuxta verbum Domini quod locutus fuerat in manu Iosue filii Nun

17 et dixit Helias Thesbites de habitatoribus Galaad ad Ahab vivit Dominus Deus Israhel in cuius conspectu sto si erit annis his ros et pluvia nisi iuxta oris mei verba ² et factum est verbum Domini ad eum dicens ³ recede hinc et vade contra orientem et abscondere in torrente Charith qui est contra Iordanem ⁴ et ibi de torrente bibes corvisque praecepi ut pascant te ibi ⁵ abiit ergo et fecit iuxta verbum Domini cumque abisset sedit in torrente Charith qui est contra Iordanem ⁶ corvi quoque deferebant panem et carnes mane similiter panem et carnes vesperi et bibebat de torrente ⁷ post dies autem siccatus est torrens non enim pluerat super terram ⁸ factus est igitur sermo Domini ad eum dicens ⁹ surge et vade in Sareptha Sidoniorum et manebis ibi praecepi enim ibi mulieri viduae ut pascat te ¹⁰ surrexit et abiit Sareptham cumque venisset ad portam civitatis apparuit ei mulier vidua colligans ligna et vocavit eam dixitque da mihi paululum aquae in vase ut bibam ¹¹ cumque illa pergeret ut adferret clamavit post tergum eius dicens adfer mihi obsecro et buccellam panis in manu tua ¹² quae respondit vivit Dominus Deus tuus quia non habeo panem nisi quantum pugillus capere potest farinae in hydria et paululum olei in lecytho en colligo duo ligna ut ingrediar et faciam illud mihi et filio meo ut comedamus et moriamur ¹³ ad quam Helias ait noli timere sed vade et fac sicut dixisti verumtamen mihi primum fac de ipsa farinula subcinericium panem parvulum et adfer ad me tibi autem et filio tuo facies postea ¹⁴ haec autem dicit Dominus Deus Israhel hydria farinae non deficiet nec lecythus olei minuetur

usque ad diem in qua daturus est Dominus pluviam super faciem terrae ¹⁵ quae abiit et fecit iuxta verbum Heliae et comedit ipse et illa et domus eius et ex illa die ¹⁶ hydria farinae non defecit et lecythus olei non est inminutus iuxta verbum Domini quod locutus fuerat in manu Heliae ¹⁷ factum est autem post verba haec aegrotavit filius mulieris matris familiae et erat languor fortis nimis ita ut non remaneret in eo halitus ¹⁸ dixit ergo ad Heliam quid mihi et tibi vir Dei ingressus es ad me ut commemorarentur iniquitates meae et interficeres filium meum ¹⁹ et ait ad eam da mihi filium tuum tulitque eum de sinu illius et portavit in cenaculum ubi ipse manebat et posuit super lectulum suum ²⁰ et clamavit ad Dominum et dixit Domine Deus meus etiamne viduam apud quam ego utcumque sustentor adflixisti ut interficeres filium eius ²¹ et expandit se atque mensus est super puerum tribus vicibus clamavitque ad Dominum et ait Domine Deus meus revertatur oro anima pueri huius in viscera eius ²² exaudivit Dominus vocem Heliae et reversa est anima pueri intra eum et revixit ²³ tulitque Helias puerum et deposuit eum de cenaculo in inferiorem domum et tradidit matri suae et ait illi en vivit filius tuus ²⁴ dixitque mulier ad Heliam nunc in isto cognovi quoniam vir Dei es tu et verbum Domini in ore tuo verum est

18 post dies multos verbum Domini factum est ad Heliam in anno tertio dicens vade et ostende te Ahab ut dem pluviam super faciem terrae ² ivit ergo Helias ut ostenderet se Ahab erat autem fames vehemens in Samaria ³ vocavitque Ahab Abdiam dispensatorem domus suae Abdias autem timebat Dominum valde ⁴ nam cum interficeret Hiezabel prophetas Domini tulit ille centum prophetas et abscondit eos quinquagenos in speluncis et pavit eos pane et aqua ⁵ dixit ergo Ahab ad Abdiam vade in terram ad universos fontes aquarum et in cunctas valles si forte invenire possimus herbam et salvare equos et mulos et non penitus iumenta intereant ⁶ diviseruntque sibi regiones ut circuissent eas Ahab ibat per viam unam et Abdias per viam alteram seorsum ⁷ cumque esset Abdias in via Helias occurrit ei qui cum cognovisset eum cecidit super faciem suam et ait num tu es domine mi Helias ⁸ cui ille respondit ego vade dic domino tuo adest Helias ⁹ et ille quid peccavi inquit quoniam trades me servum tuum in manu Ahab ut interficiat me ¹⁰ vivit Dominus Deus tuus non est gens aut regnum quo non miserit dominus meus te requirens et respondentibus cunctis non est hic adiuravit regna singula et gentes eo quod minime repperireris ¹¹ et nunc dicis mihi vade et dic domino tuo adest Helias ¹² cumque recessero a te spiritus Domini asportabit te in locum quem ego ignoro ingressus nuntiabo Ahab et non inveniet te et interficiet me servus autem tuus timet Dominum ab infantia sua ¹³ numquid non indicatum est tibi domino meo quid fecerim cum interficeret Hiezabel prophetas Domini quod absconderim de prophetis Domini centum viros quinquagenos et quinquagenos in speluncis et paverim eos pane et aqua

¹⁴ et nunc tu dicis vade et dic domino tuo adest Helias ut interficiat me ¹⁵ dixit Helias vivit Dominus exercituum ante cuius vultum sto quia hodie apparebo ei ¹⁶ abiit ergo Abdias in occursum Ahab et indicavit ei venitque Ahab in occursum Heliae ¹⁷ et cum vidisset eum ait tune es ille qui conturbas Israhel ¹⁸ et ille ait non turbavi Israhel sed tu et domus patris tui qui dereliquistis mandata Domini et secuti estis Baalim ¹⁹ verumtamen nunc mitte et congrega ad me universum Israhel in monte Carmeli et prophetas Baal quadringentos quinquaginta prophetasque lucorum quadringentos qui comedunt de mensa Hiezabel ²⁰ misit Ahab ad omnes filios Israhel et congregavit prophetas in monte Carmeli ²¹ accedens autem Helias ad omnem populum ait usquequo claudicatis in duas partes si Dominus est Deus sequimini eum si autem Baal sequimini illum et non respondit ei populus verbum ²² et ait rursus Helias ad populum ego remansi propheta Domini solus prophetae autem Baal quadringenti et quinquaginta viri sunt ²³ dentur nobis duo boves et illi eligant bovem unum et in frustra caedentes ponant super ligna ignem autem non subponant et ego faciam bovem alterum et inponam super ligna ignemque non subponam ²⁴ invocare nomina deorum vestrorum et ego invocabo nomen Domini et deus qui exaudierit per ignem ipse sit Deus respondens omnis populus ait optima propositio ²⁵ dixit ergo Helias prophetis Baal eligite vobis bovem unum et facite primi quia vos plures estis et invocare nomina deorum vestrorum ignemque non subponatis ²⁶ qui cum tulissent bovem quem dederat eis fecerunt et invocabant nomen Baal de mane usque ad meridiem dicentes Baal exaudi nos et non erat vox nec qui responderet transiliebantque altare quod fecerant ²⁷ cumque esset iam meridies includebat eis Helias dicens clamate voce maiore deus enim est et forsitan loquitur aut in diversorio est aut in itinere aut certe dormit ut exciteatur ²⁸ clamabant ergo voce magna et incidebant se iuxta ritum suum cultris et lanceolis donec perfunderentur sanguine ²⁹ postquam autem transiit meridies et illis prophetantibus venerat tempus quo sacrificium offerri solet nec audiebatur vox neque aliquis respondebat nec attendebat orantes ³⁰ dixit Helias omni populo venite ad me et accedente ad se populo curavit altare Domini quod destructum fuerat ³¹ et tulit duodecim lapides iuxta numerum tribuum filiorum Iacob ad quem factus est sermo Domini dicens Israhel erit nomen tuum ³² et aedificavit lapidibus altare in nomine Domini fecitque aquaeductum quasi per duas aratiunculas in circuitu altaris ³³ et conposuit ligna divisitque per membra bovem et posuit super ligna ³⁴ et ait implete quattuor hydrias aqua et fundite super holocaustum et super ligna rursusque dixit etiam secundo hoc facite qui cum fecissent et secundo ait etiam tertio id ipsum facite feceruntque et tertio ³⁵ et curabant aquae circa altare et fossa aquaeductus repleta est ³⁶ cumque iam tempus esset ut offerretur holocaustum accedens Helias propheta ait Domine Deus

Abraham Isaac et Israhel hodie ostende quia tu es Deus Israhel et ego servus tuus et iuxta praeceptum tuum feci omnia verba haec ³⁷ exaudi me Domine exaudi me ut discat populus iste quia tu es Dominus Deus et tu convertisti cor eorum iterum ³⁸ cecidit autem ignis Domini et voravit holocaustum et ligna et lapides pulverem quoque et aquam quae erat in aquaeductu lambens ³⁹ quod cum vidisset omnis populus cecidit in faciem suam et ait Dominus ipse est Deus Dominus ipse est Deus ⁴⁰ dixitque Helias ad eos adprehendite prophetas Baal et ne unus quidem fugiat ex eis quos cum comprehendissent duxit eos Helias ad torrentem Cison et interfecit eos ibi ⁴¹ et ait Helias ad Ahab ascende comede et bibe quia sonus multae pluviae est ⁴² ascendit Ahab ut comederet et biberet Helias autem ascendit in vertice Carmeli et pronus in terram posuit faciem inter genua sua ⁴³ et dixit ad puerum suum ascende et prospice contra mare qui cum ascendisset et contemplatus esset ait non est quicumque et rursus ait illi revertere septem vicibus ⁴⁴ in septima autem vice ecce nubicula parva quasi vestigium hominis ascendebat de mari qui ait ascende et dic Ahab iunge et descende ne occupet te pluvia ⁴⁵ cumque se verterent huc atque illuc ecce caeli contenebrati sunt et nubes et ventus et facta est pluvia grandis ascendens itaque Ahab abiit in Hiezrahel ⁴⁶ et manus Domini facta est super Heliam accinctisque lumbis currebat ante Ahab donec veniret in Hiezrahel

19 nuntiavit autem Ahab Hiezabel omnia quae fecerat Helias et quomodo occidisset universos prophetas gladio ² misitque Hiezabel nuntium ad Heliam dicens haec mihi faciant dii et haec addant nisi hac hora cras posuero animam tuam sicut animam unius ex illis ³ timuit ergo Helias et surgens abiit quocumque eum ferebat voluntas venitque in Bersabee Iuda et dimisit ibi puerum suum ⁴ et perrexit in desertum via unius diei cumque venisset et sederet subter unam iuniperum petivit animae suae ut moreretur et ait sufficit mihi Domine tolle animam meam neque enim melior sum quam patres mei ⁵ proiecitque se et obdormivit in umbra iuniperi et ecce angelus tetigit eum et dixit illi surge comede ⁶ respexit et ecce ad caput suum subcinericius panis et vas aquae comedit ergo et bibit et rursus obdormivit ⁷ reversusque est angelus Domini secundo et tetigit eum dixitque illi surge comede grandis enim tibi restat via ⁸ qui cum surrexisset comedit et bibit et ambulavit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus et quadraginta noctibus usque ad montem Dei Horeb ⁹ cumque venisset illuc mansit in spelunca et ecce sermo Domini ad eum dixitque illi quid hic agis Helia ¹⁰ at ille respondit zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum quia dereliquerunt pactum Domini filii Israhel altaria tua destruxerunt et prophetas tuos occiderunt gladio et derelictus sum ego solus et quaerunt animam meam ut auferant eam ¹¹ et ait ei egredere et sta in monte coram Domino et ecce Dominus transit et spiritus

grandis et fortis subvertens montes et conterens petras ante Dominum non in spiritu Dominus et post spiritum commotio non in commotione Dominus ¹² et post commotionem ignis non in igne Dominus et post ignem sibilus aerae tenuis ¹³ quod cum audisset Helias operuit vultum suum pallio et egressus stetit in ostio speluncae et ecce vox ad eum dicens quid agis hic Helia ¹⁴ et ille respondit zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum quia dereliquerunt pactum tuum filii Israhel altaria tua destruxerunt et prophetas tuos occiderunt gladio et derelictus sum ego solus et quaerunt animam meam ut auferant eam ¹⁵ et ait Dominus ad eum vade et revertere in viam tuam per desertum in Damascum cumque perveneris unguis Azahel regem super Syriam ¹⁶ et Hieu filium Namsi unguis regem super Israhel Heliseum autem filium Saphat qui est de Abelmaula unguis prophetam pro te ¹⁷ et erit quicumque fugerit gladium Azahel occidet eum Hieu et qui fugerit gladium Hieu interficiet eum Heliseus ¹⁸ et derelinquam mihi in Israhel septem milia universorum genua quae non sunt incurvata Baal et omne os quod non adoravit eum osculans manum ¹⁹ profectus ergo inde repperit Heliseum filium Saphat arantem duodecim iugis boum et ipse in duodecim arantibus unus erat cumque venisset Helias ad eum misit pallium suum super illum ²⁰ qui statim relictis bubus cucurrit post Heliam et ait osculer oro te patrem meum et matrem meam et sic sequar te dixitque ei vade et revertere quod enim meum erat feci tibi ²¹ reversus autem ab eo tulit par boum et mactavit illud et in aratro boum coxit carnes et dedit populo et comederunt consurgensque abiit et secutus est Heliam et ministrabat ei

20 porro Benadad rex Syriae congregavit omnem exercitum suum et triginta et duos reges secum et equos et currus et ascendens pugnabat contra Samariam et obsidebat eam ² mittensque nuntios ad Ahab regem Israhel in civitatem ³ ait haec dicit Benadad argentum tuum et aurum tuum meum est et uxores tuae et filii tui optimi mei sunt ⁴ responditque rex Israhel iuxta verbum tuum domine mi rex tuus sum ego et omnia mea ⁵ revertentesque nuntii dixerunt haec dicit Benadad qui misit nos ad te argentum tuum et aurum tuum et uxores tuas et filios tuos dabis mihi ⁶ cras igitur hac eadem hora mittam servos meos ad te et scrutabuntur domum tuam et domum servorum tuorum et omne quod eis placuerit ponent in manibus suis et auferent ⁷ vocavit autem rex Israhel omnes seniores terrae et ait animadvertite et videte quoniam insidietur nobis misit enim ad me pro uxoribus meis et filiis et pro argento et auro et non abnui ⁸ dixeruntque omnes maiores natu et universus populus ad eum non audias neque adquiescas illi ⁹ respondit itaque nuntiis Benadad dicite domino meo regi omnia propter quae misisti ad me servum tuum initio faciam hanc autem rem facere non possum ¹⁰ reversique nuntii rettulerunt ei qui remisit et ait haec faciant mihi dii et haec addant si suffecerit pulvis Samariae pugillis

omnis populi qui sequitur me ¹¹ et respondens rex Israhel ait dicite ei ne gloriatur accinctus aequae ut discinctus ¹² factum est autem cum audisset verbum istud bibebat ipse et reges in umbraculis et ait servis suis circumdate civitatem et circumdederunt eam ¹³ et ecce propheta unus accedens ad Ahab regem Israhel ait haec dicit Dominus certe vidisti omnem multitudinem hanc nimiam ecce ego tradam eam in manu tua hodie ut scias quia ego sum Dominus ¹⁴ et ait Ahab per quem dixitque ei haec dicit Dominus per pedisequos principum provinciarum et ait quis incipiet proeliari et ille dixit tu ¹⁵ recensuit ergo pueros principum provinciarum et reperit numerum ducentorum triginta duum et post eos recensuit populum omnes filios Israhel septem milia ¹⁶ et egressi sunt meridie Benadad autem bibebat temulentus in umbraculo suo et reges triginta duo cum eo qui ad auxilium eius venerant ¹⁷ egressi sunt autem pueri principum provinciarum in prima fronte misit itaque Benadad qui nuntiaverunt ei dicentes viri egressi sunt de Samaria ¹⁸ at ille sive ait pro pace veniunt adprehendite eos vivos sive ut proelientur vivos eos capite ¹⁹ egressi sunt ergo pueri principum provinciarum ac reliquus exercitus sequebatur ²⁰ et percussit unusquisque virum qui contra se venerat fugeruntque Syri et persecutus est eos Israhel fugit quoque Benadad rex Syriae in equo cum equitibus ²¹ necnon et egressus rex Israhel percussit equos et currus et percussit Syriam plaga magna ²² accedens autem propheta ad regem Israhel dixit ei vade et confortare et scito et vide quid facias sequenti enim anno rex Syriae ascendet contra te ²³ servi vero regis Syriae dixerunt ei dii montium sunt dii eorum ideo superaverunt nos sed melius est ut pugnemus contra eos in campestribus et obtinebimus eos ²⁴ tu ergo verbum hoc fac amove reges singulos ab exercitu suo et pone principes pro eis ²⁵ et instaura numerum militum qui ceciderunt de tuis et equos secundum equos pristinos et currus secundum currus quos ante habuisti et pugnabimus contra eos in campestribus et videbis quod obtinebimus eos credidit consilio eorum et fecit ita ²⁶ igitur postquam annus transierat recensuit Benadad Syros et ascendit in Afec ut pugnaret contra Israhel ²⁷ porro filii Israhel recensiti sunt et acceptis cibariis profecti ex adverso castraque metati contra eos quasi duo parvi greges caprarum Syri autem repleverunt terram ²⁸ et accedens unus vir Dei dixit ad regem Israhel haec dicit Dominus quia dixerunt Syri deus montium est Dominus et non est deus vallium dabo omnem multitudinem grandem hanc in manu tua et scietis quia ego Dominus ²⁹ dirigebant septem diebus ex adverso hii atque illi acies septima autem die commissum est bellum percusseruntque filii Israhel de Syris centum milia peditum in die una ³⁰ fugerunt autem qui remanserant in Afec in civitatem et cecidit murus super viginti septem milia hominum qui remanserant porro Benadad fugiens ingressus est civitatem in cubiculum quod erat intra cubiculum ³¹ dixeruntque ei servi sui ecce audivimus

quod reges domus Israhel clementes sint ponamus itaque saccos in lumbis nostris et funiculos in capitibus nostris et egrediamur ad regem Israhel forsitan salvabit animas nostras ³² accinxerunt saccis lumbos suos et posuerunt funes in capitibus veneruntque ad regem Israhel et dixerunt servus tuus Benadad dicit vivat oro te anima mea et ille ait si adhuc vivit frater meus est ³³ quod acceperunt viri pro omine et festinantes rapuerunt verbum ex ore eius atque dixerunt frater tuus Benadad et dixit eis ite et adducite eum egressus est ergo ad eum Benadad et levavit eum in currum suum ³⁴ qui dixit ei civitates quas tulit pater meus a patre tuo reddam et plateas fac tibi in Damasco sicut fecit pater meus in Samaria et ego foederatus recedam a te pepigit ergo foedus et dimisit eum ³⁵ tunc vir quidam de filiis prophetarum dixit ad socium suum in sermone Domini percutere me at ille noluit percutere ³⁶ cui ait quia noluisti audire vocem Domini ecce recedes a me et percutiet te leo cumque paululum recessisset ab eo invenit eum leo atque percussit ³⁷ sed et alterum conveniens virum dixit ad eum percutere me qui percussit eum et vulneravit ³⁸ abiit ergo propheta et occurrit regi in via et mutavit aspersione pulveris os et oculos suos ³⁹ cumque rex transiret clamavit ad regem et ait servus tuus egressus est ad proeliandum cominus cumque fugisset vir unus adduxit eum quidam ad me et ait custodi virum istum qui si lapsus fuerit erit anima tua pro anima eius aut talentum argenti adpendes ⁴⁰ dum autem ego turbatus huc illucque me verterem subito non comparuit et ait rex Israhel ad eum hoc est iudicium tuum quod ipse decrevisti ⁴¹ at ille statim abstersit pulverem de facie sua et cognovit eum rex Israhel quod esset de prophetis ⁴² qui ait ad eum haec dicit Dominus quia dimisisti virum dignum morte de manu tua erit anima tua pro anima eius et populus tuus pro populo eius ⁴³ reversus est igitur rex Israhel in domum suam audire contemnens et furibundus venit Samariam

21 post verba autem haec vinea erat Naboth Hiezrahelitae qui erat in Hiezrahel iuxta palatium Ahab regis Samariae ² locutus est ergo Ahab ad Naboth dicens da mihi vineam tuam ut faciam mihi hortum holerum quia vicina est et prope domum meam daboque tibi pro ea vineam meliorem aut si tibi commodius putas argenti pretium quanto digna est ³ cui respondit Naboth propitius mihi sit Dominus ne dem hereditatem patrum meorum tibi ⁴ venit ergo Ahab in domum suam indignans et frendens super verbo quod locutus fuerat ad eum Naboth Hiezrahelites dicens non do tibi hereditatem patrum meorum et proiciens se in lectulum suum avertit faciem ad parietem et non comedit panem ⁵ ingressa est autem ad eum Hiezabel uxor sua dixitque ei quid est hoc unde anima tua contristata est et quare non comedis panem ⁶ qui respondit ei locutus sum Naboth Hiezrahelitae et dixi ei da mihi vineam tuam accepta pecunia aut si tibi placet dabo tibi vineam pro ea et ille ait non do tibi vineam meam ⁷ dixit ergo ad eum Hiezabel ux-

or eius grandis auctoritatis es et bene regis regnum Israhel surge et comede panem et aequo esto animo ego dabo tibi vineam Naboth Hiezrahelitae ⁸ scripsit itaque litteras ex nomine Ahab et signavit eas anulo eius et misit ad maiores natu et ad optimates qui erant in civitate eius et habitabant cum Naboth ⁹ litterarum autem erat ista sententia praedicate ieiunium et sedere facite Naboth inter primos populi ¹⁰ et submitte duos viros filios Belial contra eum et falsum testimonium dicant benedixit Deum et regem et educite eum et lapidate sicque moriatur ¹¹ fecerunt ergo cives eius maiores natu et optimates qui habitabant cum eo in urbe sicut praeceperat eis Hiezabel et sicut scriptum erat in litteris quas miserat ad eos ¹² praedicaverunt ieiunium et sedere fecerunt Naboth inter primos populi ¹³ et adductis duobus viris filiis diaboli fecerunt eos sedere contra eum at illi scilicet ut viri diabolici dixerunt contra eum testimonium coram multitudine benedixit Naboth Deo et regi quam ob rem eduxerunt eum extra civitatem et lapidibus interfecerunt ¹⁴ miseruntque ad Hiezabel dicentes lapidatus est Naboth et mortuus est ¹⁵ factum est autem cum audisset Hiezabel lapidatum Naboth et mortuum locuta est ad Ahab surge posside vineam Naboth Hiezrahelitae qui noluit tibi acquiescere et dare eam accepta pecunia non enim vivit Naboth sed mortuus est ¹⁶ quod cum audisset Ahab mortuum videlicet Naboth surrexit et descendebat in vineam Naboth Hiezrahelitae ut possideret eam ¹⁷ factus est igitur sermo Domini ad Heliam Thesbitem dicens ¹⁸ surge et descende in occursum Ahab regis Israhel qui est in Samaria ecce ad vineam Naboth descendit ut possideat eam ¹⁹ et loqueris ad eum dicens haec dicit Dominus occidisti insuper et possedisti et post haec addes haec dicit Dominus in loco hoc in quo linxerunt canes sanguinem Naboth lambent tuum quoque sanguinem ²⁰ et ait Ahab ad Heliam num invenisti me inimice mee qui dixit inveni eo quod venundatus sis ut faceres malum in conspectu Domini ²¹ ecce ego inducam super te malum et demetam posteriora tua et interficiam de Ahab mingentem ad parietem et clausum et ultimum in Israhel ²² et dabo domum tuam sicut domum Hieroboam filii Nabath et sicut domum Baasa filii Ahia quia egisti ut me ad iracundiam provocares et peccare fecisti Israhel ²³ sed et de Hiezabel locutus est Dominus dicens canes comedent Hiezabel in agro Hiezrahel ²⁴ si mortuus fuerit Ahab in civitate comedent eum canes si autem mortuus fuerit in agro comedent eum volucres caeli ²⁵ igitur non fuit alter talis ut Ahab qui venundatus est ut faceret malum in conspectu Domini concitavit enim eum Hiezabel uxor sua ²⁶ et abominabilis effectus est in tantum ut sequeretur idola quae fecerant Amorrei quos consumpsit Dominus a facie filiorum Israhel ²⁷ itaque cum audisset Ahab sermones istos scidit vestem suam et operuit cilicio carnem suam ieiunavitque et dormivit in sacco et ambulabat dimisso capite ²⁸ factus est autem sermo Domini ad Heliam Thesbitem dicens ²⁹ nonne vidisti hu-

miliatum Ahab coram me quia igitur humiliatus est mei causa non inducam malum in diebus eius sed in diebus filii sui inferam malum domui eius

22 transierunt igitur tres anni absque bello inter Syriam et Israhel ² in anno autem tertio descendit Iosaphat rex Iuda ad regem Israhel ³ dixitque rex Israhel ad servos suos ignoratis quod nostra sit Ramoth Galaad et neglegimus tollere eam de manu regis Syriae ⁴ et ait ad Iosaphat veniesne mecum ad proeliandum in Ramoth Galaad ⁵ dixitque Iosaphat ad regem Israhel sicut ego sum ita et tu populus meus et populus tuus unum sunt et equites mei et equites tui dixitque Iosaphat ad regem Israhel quaere oro te hodie sermonem Domini ⁶ congregavit ergo rex Israhel prophetas quadringentos circiter viros et ait ad eos ire debeo in Ramoth Galaad ad bellandum an quiescere qui responderunt ascende et dabit Dominus in manu regis ⁷ dixit autem Iosaphat non est hic propheta Domini quispiam ut interrogemus per eum ⁸ et ait rex Israhel ad Iosaphat remansit vir unus per quem possimus interrogare Dominum sed ego odi eum quia non prophetat mihi bonum sed malum Micheas filius Hiemla cui Iosaphat ait ne loquaris ita rex ⁹ vocavit ergo rex Israhel eunuchum quendam et dixit ei festina adducere Micheam filium Hiemla ¹⁰ rex autem Israhel et Iosaphat rex Iuda sedebat unusquisque in solio suo vestiti cultu regio in area iuxta ostium portae Samariae et universi prophetae prophetabant in conspectu eorum ¹¹ fecit quoque sibi Sedecias filius Chanaan cornua ferrea et ait haec dicit Dominus his ventilabis Syriam donec deleas eam ¹² omnesque prophetae similiter prophetabant dicentes ascende in Ramoth Galaad et vade prospere et tradet Dominus in manu regis ¹³ nuntius vero qui ierat ut vocaret Micheam locutus est ad eum dicens ecce sermones prophetarum ore uno bona regi praedicant sit ergo et sermo tuus similis eorum et loquere bona ¹⁴ cui Micheas ait vivit Dominus quia quodcumque dixerit mihi Dominus hoc loquar ¹⁵ venit itaque ad regem et ait illi rex Michea ire debemus in Ramoth Galaad ad proeliandum an cessare cui ille respondit ascende et vade prospere et tradet Dominus in manu regis ¹⁶ dixit autem rex ad eum iterum atque iterum adiuro te ut non loquaris mihi nisi quod verum est in nomine Domini ¹⁷ et ille ait vidi cunctum Israhel dispersum in montibus quasi oves non habentes pastorem et ait Dominus non habent dominum isti revertatur unusquisque in domum suam in pace ¹⁸ dixit ergo rex Israhel ad Iosaphat numquid non dixi tibi quia non prophetat mihi bonum sed semper malum ¹⁹ ille vero addens ait propterea audi sermonem Domini vidi Dominum sedentem super solium suum et omnem exercitum caeli adsistentem ei a dextris et a sinistris ²⁰ et ait Dominus quis decipiet Ahab regem Israhel ut ascendat et cadat in Ramoth Galaad et dixit unus verba huiusmodi et alius aliter ²¹ egressus est autem spiritus et stetit coram Domino et ait ego decipiam illum cui locutus est Dominus in quo ²² et ille ait egrediar et

ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius et dixit Dominus decipies et praevalebis egredere et fac ita ²³ nunc igitur ecce dedit Dominus spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum qui hic sunt et Dominus locutus est contra te malum ²⁴ accessit autem Sedecias filius Chanaan et percussit Micheam in maxillam et dixit mene ergo dimisit spiritus Domini et locutus est tibi ²⁵ et ait Micheas visurus es in die illa quando ingredieris cubiculum intra cubiculum ut abscondaris ²⁶ et ait rex Israhel tollite Micheam et maneat apud Amon principem civitatis et apud Ioas filium Ammelech ²⁷ et dicite eis haec dicit rex mittite virum istum in carcerem et sustentate eum pane tribulationis et aqua angustiae donec revertar in pace ²⁸ dixitque Micheas si reversus fueris in pace non est locutus Dominus in me et ait audite populi omnes ²⁹ ascendit itaque rex Israhel et Iosaphat rex Iuda in Ramoth Galaad ³⁰ dixitque rex Israhel ad Iosaphat sume arma et ingredere proelium et induere vestibus tuis porro rex Israhel mutavit habitum et ingressus est bellum ³¹ rex autem Syriae praeceperat principibus currum triginta duobus dicens non pugnabitis contra minorem et maiorem quempiam nisi contra regem Israhel solum ³² cum ergo vidissent principes currum Iosaphat suspicati sunt quod ipse esset rex Israhel et impetu facto pugnabant contra eum et exclamavit Iosaphat ³³ intellexeruntque principes currum quod non esset rex Israhel et cessaverunt ab eo ³⁴ unus autem quidam tetendit arcum in incertum sagittam dirigens et casu percussit regem Israhel inter pulmonem et stomachum at ille dixit aurigae suo verte manum tuam et eice me de exercitu quia graviter vulneratus sum ³⁵ commissum est ergo proelium in die illa et rex Israhel stabat in curru suo contra Syros et mortuus est vesperi fluebat autem sanguis plagae in sinum currus ³⁶ et praeco personuit in universo exercitu antequam sol occumberet dicens unusquisque revertatur in civitatem et in terram suam ³⁷ mortuus est autem rex et

perlatus est Samariam sepelieruntque regem in Samaria ³⁸ et laverunt currum in piscina Samariae et linxerunt canes sanguinem eius et habenas laverunt iuxta verbum Domini quod locutus fuerat ³⁹ reliqua vero sermonum Ahab et universa quae fecit et domus eburneae quam aedificavit cunctarumque urbium quas extruxit nonne scripta sunt haec in libro verborum dierum regum Israhel ⁴⁰ dormivit ergo Ahab cum patribus suis et regnavit Ohozias filius eius pro eo ⁴¹ Iosaphat filius Asa regnare coeperat super Iudam anno quarto Ahab regis Israhel ⁴² triginta quinque annorum erat cum regnare coepisset et viginti et quinque annos regnavit in Hierusalem nomen matris eius Azuba filia Salai ⁴³ et ambulavit in omni via Asa patris sui et non declinavit ex ea fecitque quod rectum est in conspectu Domini verumtamen excelsa non abstulit adhuc enim populus sacrificabat et adolebat incensum in excelsis ⁴⁴ pacemque habuit Iosaphat cum rege Israhel ⁴⁵ reliqua autem verborum Iosaphat et opera eius quae gessit et proelia nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda ⁴⁶ sed et reliquias effeminatorum qui remanserant in diebus Asa patris eius abstulit de terra ⁴⁷ nec erat tunc rex constitutus in Edom ⁴⁸ rex vero Iosaphat fecerat classes in mari quae navigarent in Ophir propter aurum et ire non potuerunt quia concompactae sunt in Asiongaber ⁴⁹ tunc ait Ohozias filius Ahab ad Iosaphat vadant servi mei cum servis tuis in navibus et noluit Iosaphat ⁵⁰ dormivitque cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate David patris sui regnavitque Ioram filius eius pro eo ⁵¹ Ohozias autem filius Ahab regnare coeperat super Israhel in Samaria anno septimodecimo Iosaphat regis Iuda regnavitque super Israhel duobus annis ⁵² et fecit malum in conspectu Domini et ambulavit in via patris sui et matris suae et in via Hieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel ⁵³ servivit quoque Baal et adoravit eum et irritavit Dominum Deum Israhel iuxta omnia quae fecerat pater eius

Regum II

1 praevaricatus est autem Moab in Israhel postquam mortuus est Ahab 2 ceciditque Ohozias per cancellos cenaculi sui quod habebat in Samaria et aegrotavit misitque nuntios dicens ad eos ite consulite Beelzebub deum Accaron utrum vivere queam de infirmitate mea hac 3 angelus autem Domini locutus est ad Heliam Thesbitem surge ascende in occursum nuntiorum regis Samariae et dices ad eos numquid non est Deus in Israhel ut eatis ad consulendum Beelzebub deum Accaron 4 quam ob rem haec dicit Dominus de lectulo super quem ascendisti non descendes sed morte morieris et abiit Helias 5 reversique sunt nuntii ad Ohoziam qui dixit eis quare reversi estis 6 at illi responderunt ei vir occurrit nobis et dixit ad nos ite revertimini ad regem qui misit vos et dicetis ei haec dicit Dominus numquid quia non erat Deus in Israhel mittis ut consulatur Beelzebub deus Accaron idcirco de lectulo super quem ascendisti non descendes sed morte morieris 7 qui dixit eis cuius figurae et habitu est vir qui occurrit vobis et locutus est verba haec 8 at illi dixerunt vir pilosus et zona pellicia accinctis renibus qui ait Helias Thesbites est 9 misitque ad eum quinquagenarium principem et quinquaginta qui erant sub eo qui ascendit ad eum sedentique in vertice montis ait homo Dei rex praecepit ut descendas 10 respondensque Helias dixit quinquagenario si homo Dei sum descendat ignis e caelo et devoret te et quinquaginta tuos descendit itaque ignis e caelo et devoravit eum et quinquaginta qui erant cum eo 11 rursum misit ad eum principem quinquagenarium alterum et quinquaginta cum eo qui locutus est illi homo Dei haec dicit rex festina descende 12 respondens Helias ait si homo Dei ego sum descendat ignis e caelo et devoret te et quinquaginta tuos descendit ergo ignis Dei e caelo et devoravit illum et quinquaginta eius 13 iterum misit principem quinquagenarium tertium et quinquaginta qui erant cum eo qui cum venisset curvavit genua contra Heliam et precatus est eum et ait homo Dei noli despiciere animam meam et animam servorum tuorum qui mecum sunt 14 ecce descendit ignis de caelo et devoravit duos principes quinquagenarios primos et quinquagenos qui cum eis erant sed nunc obsecro ut miserearis animae meae 15 locutus est autem angelus Domini ad Heliam dicens descende cum eo ne timeas surrexit igitur et descendit cum eo ad regem 16 et locutus est ei haec dicit Dominus quia misisti nuntios ad consulendum Beelzebub deum Accaron quasi non esset Deus in Israhel a quo possis interrogare sermonem ideo de lectulo super quem ascendisti non de-

scendes sed morte morieris 17 mortuus est ergo iuxta sermonem Domini quem locutus est Helias et regnavit Ioram frater eius pro eo anno secundo Ioram filii Iosaphat regis Iudae non enim habebat filium 18 reliqua autem verborum Ohoziae quae operatus est nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel

2 factum est autem cum levare vellet Dominus Heliam per turbinem in caelum ibant Helias et Heliseus de Galgalis 2 dixitque Helias ad Heliseum sede hic quia Dominus misit me usque Bethel cui ait Heliseus vivit Dominus et vivit anima tua quia non derelinquam te cumque descendissent Bethel 3 egressi sunt filii prophetarum qui erant Bethel ad Heliseum et dixerunt ei numquid nosti quia hodie Dominus tollat dominum tuum a te qui respondit et ego novi silete 4 dixit autem Helias ad Heliseum sede hic quia Dominus misit me in Hiericho et ille ait vivit Dominus et vivit anima tua quia non derelinquam te cumque venissent Hierichum 5 accesserunt filii prophetarum qui erant in Hiericho ad Heliseum et dixerunt ei numquid nosti quia hodie Dominus tollet dominum tuum a te et ait et ego novi silete 6 dixit autem ei Helias sede hic quia Dominus misit me ad Iordanem qui ait vivit Dominus et vivit anima tua quia non derelinquam te ierunt igitur ambo pariter 7 et quinquaginta viri de filiis prophetarum secuti sunt qui et steterunt e contra longe illi autem ambo stabant super Iordanem 8 tulitque Helias pallium suum et involvit illud et percussit aquas quae divisae sunt in utramque partem et transierunt ambo per siccum 9 cumque transissent Helias dixit ad Heliseum postula quod vis ut faciam tibi antequam tollar a te dixitque Heliseus obsecro ut fiat duplex spiritus tuus in me 10 qui respondit rem difficilem postulasti attamen si videris me quando tollor a te erit quod petisti si autem non videris non erit 11 cumque pergerent et incedentes sermocinarentur ecce currus igneus et equi ignei diviserunt utrumque et ascendit Helias per turbinem in caelum 12 Heliseus autem videbat et clamabat pater mi pater mi currus Israhel et auriga eius et non vidit eum amplius adprehenditque vestimenta sua et scidit illa in duas partes 13 et levavit pallium Heliae quod ceciderat ei reversusque stetit super ripam Iordanis 14 et pallio Heliae quod ceciderat ei percussitque aquas et divisae sunt huc atque illuc et transiit Heliseus 15 videntes autem filii prophetarum qui erant in Hiericho de contra dixerunt requievit spiritus Heliae super Heliseum et

venientes in occursum eius adoraverunt eum proni in terram ¹⁶ dixeruntque illi ecce cum servis tuis sunt quinquaginta viri fortes qui possint ire et quaerere dominum tuum ne forte tulerit eum spiritus Domini et proiecerit in uno montium aut in una vallium qui ait nolite mittere ¹⁷ coegeruntque eum donec adquiseretur et diceret mittite et miserunt quinquaginta viros qui cum quaesissent tribus diebus non invenerunt ¹⁸ et reversi sunt ad eum at ille habitabat in Hiericho dixitque eis numquid non dixi vobis nolite ire ¹⁹ dixerunt quoque viri civitatis ad Heliseum ecce habitatio civitatis huius optima est sicut tu ipse domine perspicias sed aquae pessimae sunt et terra sterilis ²⁰ at ille ait adferte mihi vas novum et mittite in illud sal qui cum adtulissent ²¹ egressus ad fontem aquarum misit in eum sal et ait haec dicit Dominus sanavi aquas has et non erit ultra in eis mors neque sterilitas ²² sanatae sunt ergo aquae usque ad diem hanc iuxta verbum Helisei quod locutus est ²³ ascendit autem inde Bethel cumque ascenderet per viam pueri parvi egressi sunt de civitate et includebant ei dicentes ascende calve ascende calve ²⁴ qui cum se respexisset vidit eos et maledixit eis in nomine Domini egressique sunt duo ursi de saltu et laceraverunt ex eis quadraginta duos pueros ²⁵ abiit autem inde in montem Carmeli et inde reversus est Samariam

3 Ioram vero filius Ahab regnavit super Israhel in Samaria anno octavodecimo Iosaphat regis Iudae regnavitque duodecim annis ² et fecit malum coram Domino sed non sicut pater suus et mater tulit enim statuas Baal quas fecerat pater eius ³ verumtamen in peccatis Hieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel adhesit nec recessit ab eis ⁴ porro Mesa rex Moab nutrebat pecora multa et solvebat regi Israhel centum milia agnorum et centum milia arietum cum velleribus suis ⁵ cumque mortuus fuisset Ahab praevaricatus est foedus quod habebat cum rege Israhel ⁶ egressus est igitur rex Ioram in die illa de Samaria et recensuit universum Israhel ⁷ misitque ad Iosaphat regem Iuda dicens rex Moab recessit a me veni mecum contra Moab ad proelium qui respondit ascendam qui meus est tuus est populus meus populus tuus equi mei equi tui ⁸ dixitque per quam viam ascendemus at ille respondit per desertum Idumeae ⁹ perrexerunt igitur rex Israhel et rex Iuda et rex Edom et circumierunt per viam septem dierum nec erat aqua exercitui et iumentis quae sequebantur eos ¹⁰ dixitque rex Israhel eheu eheu congregavit nos Dominus tres reges ut traderet in manu Moab ¹¹ et ait Iosaphat estne hic propheta Domini ut deprecemur Dominum per eum et respondit unus de servis regis Israhel est hic Heliseus filius Saphat qui fundebat aquam super manus Heliae ¹² et ait Iosaphat est apud eum sermo Domini descenditque ad eum rex Israhel et Iosaphat et rex Edom ¹³ dixit autem Heliseus ad regem Israhel quid mihi et tibi est vade ad prophetas patris tui et matris tuae et ait illi rex Israhel quare congregavit Dominus tres reges hos ut traderet eos in manu Moab ¹⁴ dixit autem

Heliseus vivit Dominus exercituum in cuius conspectu sto quod si non vultum Iosaphat regis Iudae erubescerem ne adtendissem quidem te nec respexissem ¹⁵ nunc autem adducite mihi psalten cumque caneret psaltes facta est super eum manus Domini et ait ¹⁶ haec dicit Dominus facite alveum torrentis huius fossas et fossas ¹⁷ haec enim dicit Dominus non videbitis ventum neque pluviam et alveus iste replebitur aquis et bibetis vos et familiae vestrae et iumenta vestra ¹⁸ parumque hoc est in conspectu Domini insuper tradet etiam Moab in manu vestra ¹⁹ et percutietis omnem civitatem munitam et omnem urbem electam et universum lignum fructiferum succidetis cunctosque fontes aquarum obturabitis et omnem agrum egregium operietis lapidibus ²⁰ factum est igitur mane quando sacrificium offerri solet et ecce aquae veniebant per viam Edom et repleta est terra aquis ²¹ universi autem Moabitae audientes quod ascendissent reges ut pugnarent adversum eos convocaverunt omnes qui accincti erant balteo desuper et steterunt in terminis ²² primoque mane surgentes et orto iam sole ex adverso aquarum viderunt Moabitae contra aquas rubras quasi sanguinem ²³ dixeruntque sanguis est gladii pugnaverunt reges contra se et caesi sunt mutuo nunc perge ad praedam Moab ²⁴ perrexeruntque in castra Israhel porro consurgens Israhel percussit Moab at illi fugerunt coram eis venerunt igitur qui vicerant et percusserunt Moab ²⁵ et civitates destruxerunt et omnem agrum optimum mittentes singuli lapides repleverunt et universos fontes aquarum obturaverunt et omnia ligna fructifera succiderunt ita ut muri tantum fictiles remanerent et circumdata est civitas a fundibulariis et magna ex parte percussa ²⁶ quod cum vidisset rex Moab praevaluisse scilicet hostes tulit secum septingentos viros educentes gladium ut inrumperet ad regem Edom et non potuerunt ²⁷ arripiensque filium suum primogenitum qui regnaturus erat pro eo obtulit holocaustum super murum et facta est indignatio magna in Israhel statimque recesserunt ab eo et reversi sunt in terram suam

4 mulier autem quaedam de uxoribus prophetarum clamabat ad Heliseum dicens servus tuus vir meus mortuus est et tu nosti quia servus tuus fuit timens Dominum et ecce creditor venit ut tollat duos filios meos ad serviendum sibi ² cui dixit Heliseus quid vis ut faciam tibi dic mihi quid habes in domo tua at illa respondit non habeo ancilla tua quicquam in domo mea nisi parum olei quo unguear ³ cui ait vade pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua non pauca ⁴ et ingredere et claude ostium cum intrinsecus fueris tu et filii tui et mitte inde in omnia vasa haec et cum plena fuerint tolles ⁵ ivit itaque mulier et clusit ostium super se et super filios suos illi offerebant vasa et illa infundebat ⁶ cumque plena fuissent vasa dixit ad filium suum adfer mihi adhuc vas et ille respondit non habeo stetitque oleum ⁷ venit autem illa et indicavit homini Dei et ille vade inquit vende oleum et redde creditori tuo tu autem et fil-

ii tui vivite de reliquo ⁸ facta est autem quaedam dies et transiebat Heliseus per Sunam erat autem ibi mulier magna quae tenuit eum ut comederet panem cumque frequenter inde transiret devertebat ad eam ut comederet panem ⁹ quae dixit ad virum suum animadverto quod vir Dei sanctus est iste qui transit per nos frequenter ¹⁰ faciamus ergo cenaculum parvum et ponamus ei in eo lectulum et mensam et sellam et candelabrum ut cum venerit ad nos maneat ibi ¹¹ facta est igitur dies quaedam et veniens devertit in cenaculum et requievit ibi ¹² dixitque ad Giezi puerum suum voca Sunamitin istam qui cum vocasset eam et illa stetit coram eo ¹³ dixit ad puerum loquere ad eam ecce sedule in omnibus ministrasti nobis quid vis ut faciam tibi numquid habes negotium et vis ut loquar regi sive principi militiae quae respondit in medio populi mei habito ¹⁴ et ait quid ergo vult ut faciam ei dixitque Giezi ne quaeras filium enim non habet et vir eius senex est ¹⁵ praecepit itaque ut vocaret eam quae cum vocata fuisset et stetit ad ostium ¹⁶ dixit ad eam in tempore isto et in hac eadem hora si vita comes fuerit habebis in utero filium at illa respondit noli quaeso domine mi vir Dei noli mentiri ancillae tuae ¹⁷ et concepit mulier et peperit filium in tempore et in hora eadem quam dixerat Heliseus ¹⁸ crevit autem puer et cum esset quaedam dies et egressus isset ad patrem suum ad messorum ¹⁹ ait patri suo caput meum caput meum at ille dixit puero tolle et duc eum ad matrem suam ²⁰ qui cum tulisset et adduxisset eum ad matrem suam posuit eum illa super genua sua usque ad meridiem et mortuus est ²¹ ascendit autem et conlocavit eum super lectulum hominis Dei et clusit ostium et egressa ²² vocavit virum suum et ait mitte mecum obsecro unum de pueris et asinam ut excurram usque ad hominem Dei et revertar ²³ qui ait illi quam ob causam vadis ad eum hodie non sunt kalendae neque sabbatum quae respondit vale ²⁴ stravitque asinam et praecepit puero mina et propera ne mihi moram facias in eundo et hoc age quod praecipio tibi ²⁵ profecta est igitur et venit ad virum Dei in montem Carmeli cumque vidisset eam vir Dei de contra ait ad Giezi puerum suum ecce Sunamitis illa ²⁶ vade ergo in occursum eius et dic ei rectene agitur circa te et circa virum tuum et circa filium tuum quae respondit recte ²⁷ cumque venisset ad virum Dei in monte adprehendit pedes eius et accessit Giezi ut amoveret eam et ait homo Dei dimitte illam anima enim eius in amaritudine est et Dominus celavit me et non indicavit mihi ²⁸ quae dixit illi numquid petivi filium a domino meo numquid non dixi tibi ne inludas me ²⁹ et ille ait ad Giezi accinge lumbos tuos et tolle baculum meum in manu tua et vade si occurrerit tibi homo non salutes eum et si salutaverit te quispiam non respondeas illi et pones baculum meum super faciem pueri ³⁰ porro mater pueri ait vivit Dominus et vivit anima tua non dimittam te surrexit ergo et secutus est eam ³¹ Giezi autem praecesserat eos et posuerat baculum super faciem pueri et non erat vox neque sensus reversusque est in occursum eius et

nuntiavit ei dicens non surrexit puer ³² ingressus est ergo Heliseus domum et ecce puer mortuus iacebat in lectulo eius ³³ ingressusque clusit ostium super se et puerum et oravit ad Dominum ³⁴ et ascendit et incubuit super puerum posuitque os suum super os eius et oculos suos super oculos eius et manus suas super manus eius et incurvavit se super eum et calefacta est caro pueri ³⁵ at ille reversus deambulavit in domo semel huc et illuc et ascendit et incubuit super eum et oscitavit puer septies aperuitque oculos ³⁶ et ille vocavit Giezi et dixit ei voca Sunamitin hanc quae vocata ingressa est ad eum qui ait tolle filium tuum ³⁷ venit illa et corruit ad pedes eius et adoravit super terram tulitque filium suum et egressa est ³⁸ et Heliseus reversus est in Galgala erat autem fames in terra et filii prophetarum habitabant coram eo dixitque uni de pueris suis pone ollam grandem et coque pulmentum filii prophetarum ³⁹ et egressus est unus in agrum ut colligeret herbas agrestes invenitque quasi vitem silvestrem et collegit ex ea colocyntidas agri et implevit pallium suum et reversus concidit in ollam pulmenti nesciebat enim quid esset ⁴⁰ infuderunt ergo sociis ut comederent cumque gustassent de coctione exclamaverunt dicentes mors in olla vir Dei et non potuerunt comedere ⁴¹ at ille adferte inquit farinam et misit in ollam et ait infunde turbae et comedat et non fuit amplius quicquam amaritudinis in olla ⁴² vir autem quidam venit de Balsalisa deferens viro Dei panes primitiarum et viginti panes hordiacios et frumentum novum in pera sua at ille dixit da populo ut comedat ⁴³ responditque ei minister eius quantum est hoc ut adponam coram centum viris rursum ille da ait populo ut comedat haec enim dicit Dominus comedent et supererit ⁴⁴ posuit itaque coram eis qui comederunt et superfuit iuxta verbum Domini

5 Naaman princeps militiae regis Syriae erat vir magnus apud dominum suum et honoratus per illum enim dedit Dominus salutem Syriae erat autem vir fortis et dives sed leprosus ² porro de Syria egressi fuerant latrunculi et captivam duxerant de terra Israhel puellam parvulam quae erat in obsequio uxoris Naaman ³ quae ait ad dominam suam utinam fuisset dominus meus ad prophetam qui est in Samaria profecto curasset eum a lepra quam habet ⁴ ingressus est itaque Naaman ad dominum suum et nuntiavit ei dicens sic et sic locuta est puella de terra Israhel ⁵ dixitque ei rex Syriae vade et mittam litteras ad regem Israhel qui cum profectus esset et tulisset secum decem talenta argenti et sex milia aureos et decem mutatoria vestimentorum ⁶ detulit litteras ad regem Israhel in haec verba cum acceperis epistolam hanc scito quod miserim ad te Naaman servum meum ut cures eum a lepra sua ⁷ cumque legisset rex Israhel litteras scidit vestimenta sua et ait numquid Deus sum ut occidere possim et vivificare quia iste misit ad me ut cures hominem a lepra sua animadvertite et videte quod occasiones quaerat adversum me ⁸ quod cum audisset Heliseus vir Dei scidisse videlicet regem Israhel vesti-

menta sua misit ad eum dicens quare scidisti vestimenta tua veniat ad me et sciat esse prophetam in Israhel ⁹ venit ergo Naaman cum equis et curribus et stetit ad ostium domus Helisei ¹⁰ misitque ad eum Heliseus nuntium dicens vade et lavare septies in Iordane et recipiet sanitatem caro tua atque mundaberis ¹¹ iratus Naaman recedebat dicens putabam quod egrediretur ad me et stans invocaret nomen Domini Dei sui et tangeret manu sua locum leprae et curaret me ¹² numquid non meliores sunt Abana et Pharphar fluvii Damasci omnibus aquis Israhel ut laver in eis et munder cum ergo vertisset se et abiret indignans ¹³ accesserunt ad eum servi sui et locuti sunt ei pater si rem grandem dixisset tibi propheta certe facere debueras quanto magis quia nunc dixit tibi lavare et mundaberis ¹⁴ descendit et lavit in Iordane septies iuxta sermonem viri Dei et restituta est caro eius sicut caro pueri parvuli et mundatus est ¹⁵ reversusque ad virum Dei cum universo comitatu suo venit et stetit coram eo et ait vere scio quod non sit Deus in universa terra nisi tantum in Israhel obsecro itaque ut accipias benedictionem a servo tuo ¹⁶ at ille respondit vivit Dominus ante quem sto quia non accipiam cumque vim faceret penitus non adquevit ¹⁷ dixitque Naaman ut vis sed obsecro concede mihi servo tuo ut tollam onus duorum burdonum de terra non enim faciet ultra servus tuus holocaustum aut victimam diis alienis nisi Domino ¹⁸ hoc autem solum est de quo depreceris Dominum pro servo tuo quando ingreditur dominus meus templum Remmon ut adoret et illo innitente super manum meam si adoravero in templo Remmon adorante me in eodem loco ut ignoscat mihi Dominus servo tuo pro hac re ¹⁹ qui dixit ei vade in pace abiit ergo ab eo electo terrae tempore ²⁰ dixitque Giezi puer viri Dei pepercit dominus meus Naaman Syro isti ut non acciperet ab eo quae adtulit vivit Dominus quia curram post eum et accipiam ab eo aliquid ²¹ et secutus est Giezi post tergum Naaman quem cum vidisset ille currentem ad se desilivit de curru in occursum eius et ait rectene sunt omnia ²² et ille ait recte dominus meus misit me dicens modo venerunt ad me duo adulescentes de monte Ephraim ex filiis prophetarum da eis talentum argenti et vestes mutatorias duplices ²³ dixitque Naaman melius est ut accipias duo talenta et coegit eum ligavitque duo talenta argenti in duobus saccis et duplicia vestimenta et inposuit duobus pueris suis qui et portaverunt coram eo ²⁴ cumque venisset iam vesperi tulit de manu eorum et reposuit in domo dimisitque viros et abierunt ²⁵ ipse autem ingressus stetit coram domino suo et dixit Heliseus unde venis Giezi qui respondit non ivit servus tuus quoquam ²⁶ at ille nonne ait cor meum in praesenti erat quando reversus est homo de curru suo in occursum tui nunc igitur accepisti argentum et accepisti vestes ut emas oliveta et vineta et oves et boves et servos et ancillas ²⁷ sed et lepra Naaman adherebit tibi et semini tuo in sempiternum et egressus est ab eo leprosus quasi nix

⁶ dixerunt autem filii prophetarum ad Heliseum ecce locus in quo habitamus coram te angustus est nobis ² eamus usque ad Iordanem et tollant singuli de silva materias singulas ut aedificemus nobis ibi locum ad habitandum qui dixit ite ³ et ait unus ex illis veni ergo et tu cum servis tuis respondit ego veniam ⁴ et abiit cum eis cumque venissent ad Iordanem caedebant ligna ⁵ accidit autem ut cum unus materiem succidisset caderet ferrum securis in aquam exclamavitque ille et ait eheu eheu eheu domine mi et hoc ipsum matuo acceperam ⁶ dixit autem homo Dei ubi cecidit at ille monstravit ei locum praecidit ergo lignum et misit illuc natavitque ferrum ⁷ et ait tolle qui extendit manum et tulit illud ⁸ rex autem Syriae pugnabat contra Israhel consiliumque iniit cum servis suis dicens in loco illo et illo ponamus insidias ⁹ misit itaque vir Dei ad regem Israhel dicens cave ne transeas in loco illo quia ibi Syri in insidiis sunt ¹⁰ misit rex Israhel ad locum quem dixerat ei vir Dei et praeoccupavit eum et observavit se ibi non semel neque bis ¹¹ conturbatumque est cor regis Syriae pro hac re et convocatis servis suis ait quare non indicastis mihi quis proditor mei sit apud regem Israhel ¹² dixitque unus servorum eius nequaquam domine mi rex sed Heliseus propheta qui est in Israhel indicat regi Israhel omnia verba quaecumque locutus fueris in conclavi tuo ¹³ dixit eis ite et videte ubi sit ut mittam et capiam eum adnuntiaveruntque ei dicentes ecce in Dothan ¹⁴ misit ergo illuc equos et currus et robur exercitus qui cum venissent nocte circumdederunt civitatem ¹⁵ consurgens autem diluculo minister viri Dei egressus est viditque exercitum in circuitu civitatis et equos et currus nuntiavitque ei dicens eheu eheu domine mi quid faciemus ¹⁶ at ille respondit noli timere plures enim nobiscum sunt quam cum illis ¹⁷ cumque orasset Heliseus ait Domine aperi oculos huius ut videat et aperuit Dominus oculos pueri et vidit et ecce mons plenus equorum et curruum igneorum in circuitu Helisei ¹⁸ hostes vero descenderunt ad eum porro Heliseus oravit Dominum dicens percute obsecro gentem hanc caecitate percussitque eos Dominus ne viderent iuxta verbum Helisei ¹⁹ dixit autem ad eos Heliseus non est haec via nec ista est civitas sequimini me et ostendam vobis virum quem quaeritis duxit ergo eos in Samariam ²⁰ cumque ingressi fuissent in Samaria dixit Heliseus Domine aperi oculos istorum ut videant aperuitque Dominus oculos eorum et viderunt esse se in medio Samariae ²¹ dixitque rex Israhel ad Heliseum cum vidisset eos numquid percutiam eos pater mi ²² at ille ait non percuties neque enim cepisti eos gladio et arcu tuo ut percutias pone panem et aquam coram eis ut comedant et bibant et vadant ad dominum suum ²³ adpositaque est eis ciborum magna praeparatio et comederunt et biberunt et dimisit eos abieruntque ad dominum suum et ultra non venerunt latrones Syriae in terram Israhel ²⁴ factum est autem post haec congregavit Benadad rex Syriae universum exercitum suum et ascendit et obsidebat Samariam ²⁵ factaque est fames magna in Samaria et tamdiu ob-

sessis est donec venundaretur caput asini octoginta argenteis et quarta pars cibi stercoreis columbarum quinque argenteis ²⁶ cumque rex Israhel transiret per murum mulier exclamavit ad eum dicens salva me domine mi rex ²⁷ qui ait non te salvet Dominus unde salvare te possum de area an de torculari dixitque ad eam rex quid tibi vis quae respondit ²⁸ mulier ista dixit mihi da filium tuum ut comedamus eum hodie et filium meum comedemus cras ²⁹ coximus ergo filium meum et comedimus dixitque ei die altera da filium tuum ut comedamus eum quae abscondit filium suum ³⁰ quod cum audisset rex scidit vestimenta sua et transiebat super murum viditque omnis populus cilicium quo vestitus erat ad carnem intrinsecus ³¹ et ait haec mihi faciat Deus et haec addat si steterit caput Helisei filii Saphat super eum hodie ³² Heliseus autem sedebat in domo sua et senes sedebant cum eo praemisit itaque virum et antequam veniret nuntius ille dixit ad senes numquid scitis quod miserit filius homicidae hic ut praecidatur caput meum videte ergo cum venerit nuntius cludite ostium et non sinatis eum introire ecce enim sonitus pedum domini eius post eum est ³³ et adhuc illo loquente eis apparuit nuntius qui veniebat ad eum et ait ecce tantum malum a Domino est quid amplius expectabo a Domino

7 dixit autem Heliseus audite verbum Domini haec dicit Dominus in tempore hoc cras modius similiae uno statere erit et duo modii hordei statere uno in porta Samariae ² respondens unus de ducibus super cuius manum rex incumbere homini Dei ait si Dominus fecerit etiam cataractas in caelo numquid poterit esse quod loqueris qui ait videbis oculis tuis et inde non comedes ³ quattuor ergo viri erant leprosi iuxta introitum portae qui dixerunt ad invicem quid hic esse volumus donec moriamur ⁴ sive ingredi voluerimus civitatem fame moriemur sive manserimus hic moriendum nobis est venite igitur et transfugiamus ad castra Syriae si pepererint nobis vivemus si autem occidere voluerint nihilominus moriemur ⁵ surrexerunt igitur vesperi ut venirent ad castra Syriae cumque venissent ad principium castrorum Syriae nullum ibidem reppererunt ⁶ siquidem Dominus sonitum audiri fecerat in castris Syriae curruum et equorum et exercitus plurimi dixeruntque ad invicem ecce mercede conduxit adversum nos rex Israhel reges Hethaeorum et Aegyptiorum et venerunt super nos ⁷ surrexerunt ergo et fugerunt in tenebris et dereliquerunt tentoria sua et equos et asinos in castris fugeruntque animas tantum suas salvare cupientes ⁸ igitur cum venissent leprosi illi ad principium castrorum ingressi sunt unum tabernaculum et comederunt et biberunt tuleruntque inde argentum et aurum et vestes et abierunt et absconderunt et rursus reversi sunt ad aliud tabernaculum et inde similiter auferentes absconderunt ⁹ dixeruntque ad invicem non recte facimus haec enim dies boni nuntii est si tacuerimus et noluerimus nuntiare usque mane sceleris arguemur venite eamus et nuntiemus in aula regis ¹⁰ cumque venissent ad portam

civitatis narraverunt eis dicentes ivimus ad castra Syriae et nullum ibidem repperimus hominum nisi equos et asinos alligatos et fixa tentoria ¹¹ ierunt ergo portarii et nuntiaverunt in palatio regis intrinsecus ¹² qui surrexit nocte et ait ad servos suos dico vobis quid fecerint nobis Syri sciunt quia fame laboramus et idcirco egressi sunt de castris et latitant in agris dicentes cum egressi fuerint de civitate capiemus eos viventes et tunc civitatem ingredi poterimus ¹³ respondit autem unus servorum eius tollamus quinque equos qui remanserunt in urbe quia ipsi tantum sunt in universa multitudine Israhel alii enim consumpti sunt et mitentes explorare poterimus ¹⁴ adduxerunt ergo duos equos misitque rex ad castra Syrorum dicens ite videte ¹⁵ qui abierunt post eos usque ad Iordanem ecce autem omnis via plena erat vestibibus et vasis quae proiecerant Syri cum turbarentur reversique nuntii indicaverunt regi ¹⁶ et egressus populus diripuit castra Syriae factusque est modius similiae statere uno et duo modii hordei statere uno iuxta verbum Domini ¹⁷ porro rex ducem illum in cuius manu incubuerat constituit ad portam quem conculcavit turba in introitu et mortuus est iuxta quod locutus fuerat vir Dei quando descenderat rex ad eum ¹⁸ factumque est secundum sermonem viri Dei quem dixerat regi quando ait duo modii hordei statere uno erunt et modius similiae statere uno hoc eodem tempore cras in porta Samariae ¹⁹ quando responderat dux ille viro Dei et dixerat etiam si Dominus fecerit cataractas in caelo numquid fieri poterit quod loqueris et dixit ei videbis oculis tuis et inde non comedes ²⁰ evenit ergo ei sicut praedictum erat et conculcavit eum populus in porta et mortuus est

8 Heliseus autem locutus est ad mulierem cuius vivere fecerat filium dicens surge vade tu et domus tua et peregrinare ubicumque reppereris vocavit enim Dominus famem et veniet super terram septem annis ² quae surrexit et fecit iuxta verbum hominis Dei et vadens cum domo sua peregrinata est in terra Philisthim diebus multis ³ cumque finiti essent anni septem reversa est mulier de terra Philisthim et egressa est ut interpellaret regem pro domo sua et agris suis ⁴ rex autem loquebatur cum Giezi puero viri Dei dicens narra mihi omnia magna quae fecit Heliseus ⁵ cumque ille narraret regi quomodo mortuum suscitatset apparuit mulier cuius vivificaverat filium clamans ad regem pro domo sua et pro agris suis dixitque Giezi domine mi rex haec est mulier et hic filius eius quem suscitavit Heliseus ⁶ et interrogavit rex mulierem quae narravit ei deditque ei rex eunuchum unum dicens restitue ei omnia quae sua sunt et universos redditus agrorum a die qua reliquit terram usque ad praesens ⁷ venit quoque Heliseus Damascus et Benadad rex Syriae aegrotabat nuntiaveruntque ei dicentes venit vir Dei huc ⁸ et ait rex ad Azahel tolle tecum munera et vade in occursum viri Dei et consule Dominum per eum dicens si evadere potero de infirmitate mea hac ⁹ ivit igitur Azahel in occursum

eius habens secum munera et omnia bona Damasci onera quadraginta camelorum cumque stetisset coram eo ait filius tuus Benadad rex Syriae misit me ad te dicens si sanari potero de infirmitate mea hac ¹⁰ dixitque ei Heliseus vade dic ei sanaberis porro ostendit mihi Dominus quia morte morietur ¹¹ stetitque cum eo et conturbatus est usque ad suffusionem vultus flevitque vir Dei ¹² cui Azahel ait quare dominus meus flet at ille respondit quia scio quae facturus sis filiis Israhel mala civitates eorum munitas igne succendes et iuvenes eorum interficies gladio et parvulos eorum elides et praegnantem divides ¹³ dixitque Azahel quid enim sum servus tuus canis ut faciam rem istam magnam et ait Heliseus ostendit mihi Dominus te regem Syriae fore ¹⁴ qui cum recessisset ab Heliseo venit ad dominum suum qui ait ei quid tibi dixit Heliseus at ille respondit dixit mihi recipiet sanitatem ¹⁵ cumque venisset dies altera tulit sagulum et infudit aqua et expandit super faciem eius quo mortuo regnavit Azahel pro eo ¹⁶ anno quinto Ioram filii Ahab regis Israhel et Iosaphat regis Iuda regnavit Ioram filius Iosaphat rex Iuda ¹⁷ triginta duorum erat annorum cum regnare coepisset et octo annis regnavit in Hierusalem ¹⁸ ambulavitque in viis regum Israhel sicut ambulaverat domus Ahab filia enim Ahab erat uxor eius et fecit quod malum est coram Domino ¹⁹ noluit autem Dominus disperdere Iudam propter David servum suum sicut promiserat ei ut daret illi lucernam et filiis eius cunctis diebus ²⁰ in diebus eius recessit Edom ne esset sub Iuda et constituit sibi regem ²¹ venitque Ioram Seira et omnis currus cum eo et surrexit nocte percussitque Idumeos qui eum circumdederant et principes currum populus autem fugit in tabernacula sua ²² recessit ergo Edom ne esset sub Iuda usque ad diem hanc tunc recessit et Lobna in tempore illo ²³ reliqua autem sermonum Ioram et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda ²⁴ et dormivit Ioram cum patribus suis sepultusque est cum eis in civitate David et regnavit Ahazias filius eius pro eo ²⁵ anno duodecimo Ioram filii Ahab regis Israhel regnavit Ahazias filius Ioram regis Iudae ²⁶ viginti duorum annorum erat Ahazias cum regnare coepisset et uno anno regnavit in Hierusalem nomen matris eius Athalia filia Amri regis Israhel ²⁷ et ambulavit in viis domus Ahab et fecit quod malum est coram Domino sicut domus Ahab gener enim domus Ahab fuit ²⁸ abiit quoque cum Ioram filio Ahab ad proeliandum contra Azahel regem Syriae in Ramoth Galaad et vulneraverunt Syri Ioram ²⁹ qui reversus est ut curaretur in Hiezrahel quia vulneraverant eum Syri in Rama proeliantem contra Azahel regem Syriae porro Ahazias filius Ioram rex Iuda descendit invisere Ioram filium Ahab in Hiezrahel quia aegrotabat

9 Heliseus autem propheta vocavit unum de filiis prophetarum et ait illi accinge lumbos tuos et tolle lenticulam olei hanc in manu tua et vade in Ramoth Galaad ² cumque veneris illuc videbis Hieu filium Iosaphat filii Namsi et ingressus suscitabis eum de

medio fratrum suorum et introduces interius cubiculum ³ tenensque lenticulam olei fundes super caput eius et dices haec dicit Dominus unxi te regem super Israhel aperiesque ostium et fugies et non ibi subsistes ⁴ abiit ergo adulescens puer prophetae Ramoth Galaad ⁵ et ingressus est ecce autem principes exercitus sedebant et ait verbum mihi ad te princeps dixitque Hieu ad quem ex omnibus nobis at ille dixit ad te o princeps ⁶ et surrexit et ingressus est cubiculum at ille fudit oleum super caput eius et ait haec dicit Dominus Deus Israhel unxi te regem super populum Domini Israhel ⁷ et percuties domum Ahab domini tui ut ulciscar sanguinem servorum meorum prophetarum et sanguinem omnium servorum Domini de manu Hiezabel ⁸ perdamque omnem domum Ahab et interficiam de Ahab mingentem ad parietem et clausum et novissimum in Israhel ⁹ et dabo domum Ahab sicut domum Hieroboam filii Nabath et sicut domum Baasa filii Ahia ¹⁰ Hiezabel quoque comedent canes in agro Hiezrahel nec erit qui sepeliat eam aperuitque ostium et fugit ¹¹ Hieu autem egressus est ad servos domini sui qui dixerunt ei rectene sunt omnia quid venit insanus iste ad te qui ait eis nostis hominem et quid locutus sit ¹² at illi responderunt falsum est sed magis narra nobis qui ait eis haec et haec locutus est mihi et ait haec dicit Dominus unxi te regem super Israhel ¹³ festinaverunt itaque et unusquisque tollens pallium suum posuerunt sub pedibus eius in similitudinem tribunalis et cecinerunt tuba atque dixerunt regnavit Hieu ¹⁴ coniu-ravit ergo Hieu filius Iosaphat filii Namsi contra Ioram porro Ioram obsederat Ramoth Galaad ipse et omnis Israhel contra Azahel regem Syriae ¹⁵ et reversus fuerat ut curaretur in Hiezrahel propter vulnera quia percusserant eum Syri proeliantem contra Azahel regem Syriae dixitque Hieu si placet vobis nemo egredietur profugus de civitate ne vadat et nuntiet in Hiezrahel ¹⁶ et ascendit et profectus est in Hiezrahel Ioram enim aegrotabat ibi et Ahazia rex Iuda descenderat ad visitandum Ioram ¹⁷ igitur speculator qui stabat super turrem Hiezrahel vidit globum Hieu venientis et ait video ego globum dixitque Ioram tolle currum et mitte in occursum eorum et dicat vadens rectene sunt omnia ¹⁸ abiit igitur qui ascenderat currum in occursum eius et ait haec dicit rex pacata sunt omnia dixitque ei Hieu quid tibi et paci transi et sequere me nuntiavit quoque speculator dicens venit nuntius ad eos et non revertitur ¹⁹ misit etiam currum equorum secundum venitque ad eos et ait haec dicit rex num pax est et ait Hieu quid tibi et paci transi et sequere me ²⁰ nuntiavit autem speculator dicens venit usque ad eos et non revertitur est autem incessus quasi incessus Hieu filii Namsi praeceps enim graditur ²¹ et ait Ioram iunge currum iunxeruntque currum eius et egressus est Ioram rex Israhel et Ahazias rex Iuda singuli in curribus suis egressique sunt in occursum Hieu et invenerunt eum in agro Naboth Hiezrahelitis ²² cumque vidisset Ioram Hieu dixit pax est Hieu at ille respondit quae pax adhuc fornicationes Hiezabel matris tuae et vene-

ficia eius multa vigent ²³ convertit autem Ioram manum suam et fugiens ait ad Ahaziam insidiae Ahazia ²⁴ porro Hieu tetendit arcum manu et percussit Ioram inter scapulas et egressa est sagitta per cor eius statimque corruit in curru suo ²⁵ dixitque Hieu ad Badacer ducem tolle proice eum in agro Naboth Hiezrahelitae memini enim quando ego et tu sedentes in curru sequebamur Ahab patrem huius quod Dominus onus hoc levaverit super eum dicens ²⁶ si non pro sanguine Naboth et pro sanguine filiorum eius quem vidi heri ait Dominus reddam tibi in agro isto dicit Dominus nunc igitur tolle proice eum in agro iuxta verbum Domini ²⁷ Ahazias autem rex Iuda videns hoc fugit per viam domus horti persecutusque est eum Hieu et ait etiam hunc percute in curru suo in ascensu Gaber qui est iuxta Ieblaam qui fugit in Mageddo et mortuus est ibi ²⁸ et inposuerunt eum servi eius super currum suum et tulerunt Hierusalem sepelieruntque in sepulchro cum patribus suis in civitate David ²⁹ anno undecimo Ioram filii Ahab rege Ahazia super Iudam ³⁰ venit Hieu Hiezrahel porro Hiezabel introitu eius audito depinxit oculos suos stibio et ornavit caput suum et respexit per fenestram ³¹ ingredientem Hieu per portam et ait numquid pax esse potest Zamri qui interfecit dominum suum ³² levavitque Hieu faciem suam ad fenestram et ait quae est ista et inclinaverunt se ad eum duo vel tres eunuchi ³³ at ille dixit eis praecipitate eam deorsum et praecipitaverunt eam aspersusque est sanguine paries et equorum ungulae qui concucaverunt eam ³⁴ cumque ingressus esset et comederet bibissetque ait ite videte maledictam illam et sepelite eam quia filia regis est ³⁵ cumque issent ut sepelirent eam non invenerunt nisi calvariam et pedes et summas manus ³⁶ reversique nuntiaverunt ei et ait Hieu sermo Domini est quem locutus est per servum suum Heliam Thesbitem dicens in agro Hiezrahel comedent canes carnes Hiezabel ³⁷ et erunt carnes Hiezabel sicut stercus super faciem terrae in agro Hiezrahel ita ut praetereuntes dicant haecine est illa Hiezabel

10 erant autem Ahab septuaginta filii in Samaria scripsit ergo Hieu litteras et misit in Samariam ad optimates civitatis et ad maiores natu et ad nutricios Ahab dicens ² statim ut acceperitis litteras has qui habetis filios domini vestri et currus et equos et civitates firmas et arma ³ eligite meliorem et eum qui vobis placuerit de filiis domini vestri et ponite eum super solium patris sui et pugnate pro domo domini vestri ⁴ timuerunt illi vehementer et dixerunt ecce duo reges non potuerunt stare coram eo et quomodo nos valebimus resistere ⁵ miserunt ergo praepositus domus et praefectus civitatis et maiores natu et nutricii ad Hieu dicentes servi tui sumus quaecumque iusseris faciemus nec constituemus regem quodcumque tibi placet fac ⁶ rescripsit autem eis litteras secundo dicens si mei estis et oboeditis mihi tollite capita filiorum domini vestri et venite ad me hac eadem hora cras in Hiezrahel porro filii regis septuaginta viri apud optimates civitatis nutriebantur ⁷ cumque venissent litter-

ae ad eos tulerunt filios regis et occiderunt septuaginta viros et posuerunt capita eorum in cofinis et miserunt ad eum in Hiezrahel ⁸ venit autem nuntius et indicavit ei dicens adtulerunt capita filiorum regis qui respondit ponite ea duos acervos iuxta introitum portae usque mane ⁹ cumque diluxisset egressus est et stans dixit ad omnem populum iusti estis si ego coniu-ravi contra dominum meum et interfeci eum quis percussit omnes hos ¹⁰ videte ergo nunc quoniam non cecidit de sermonibus Domini in terram quos locutus est Dominus super domum Ahab et Dominus fecit quod locutus est in manu servi sui Heliae ¹¹ percussit igitur Hieu omnes qui reliqui erant de domo Ahab in Hiezrahel et universos optimates eius et notos et sacerdotes donec non remanerent ex eo reliquiae ¹² et surrexit et venit in Samariam cumque venisset ad Camaram pastorum in via ¹³ invenit fratres Ahaziae regis Iuda dixitque ad eos quinam estis vos at illi responderunt fratres Ahaziae sumus et descendimus ad salutandos filios regis et filios reginae ¹⁴ qui ait comprehendite eos vivos quos cum comprehendissent vivos iugulaverunt eos in cisterna iuxta Camaram quadraginta duos viros et non reliquit ex eis quemquam ¹⁵ cumque abisset inde invenit Ionadab filium Rechab in occursum sibi et benedixit ei et ait ad eum numquid est cor tuum rectum sicut cor meum cum corde tuo et ait Ionadab est si est inquit da manum tuam qui dedit manum suam at ille levavit eum ad se in curru ¹⁶ dixitque ad eum veni mecum et vide zelum meum pro Domino et inpositum curru suo ¹⁷ duxit in Samariam et percussit omnes qui reliqui fuerant de Ahab in Samaria usque ad unum iuxta verbum Domini quod locutus est per Heliam ¹⁸ congregavit ergo Hieu omnem populum et dixit ad eos Ahab coluit Baal parum ego autem colam eum amplius ¹⁹ nunc igitur omnes prophetas Baal et universos servos eius et cunctos sacerdotes ipsius vocate ad me nullus sit qui non veniat sacrificium enim grande est mihi Baal quicumque defuerit non vivet porro Hieu faciebat hoc insidiose ut disperderet cultores Baal ²⁰ dixit sanctificate diem sollemnem Baal vocavitque ²¹ et misit in universos terminos Israhel et venerunt cuncti servi Baal non fuit residuus ne unus quidem qui non veniret et ingressi sunt templum Baal et repleta est domus Baal a summo usque ad summum ²² dixitque his qui erant super vestes proferte vestimenta universis servis Baal et protulerunt eis vestes ²³ ingressusque Hieu et Ionadab filius Rechab templum Baal et ait cultoribus Baal perquirite et videte ne quis forte vobiscum sit de servis Domini sed ut sint soli servi Baal ²⁴ ingressi sunt igitur ut facerent victimas et holocausta Hieu autem praeparaverat sibi foris octoginta viros et dixerat eis quicumque fugerit de hominibus his quos ego adduxero in manus vestras anima eius erit pro anima illius ²⁵ factum est ergo cum completum esset holocaustum praecipit Hieu militibus et ducibus suis ingredimini et percutite eos nullus evadat percusseruntque eos ore gladii et proiecerunt milites et duces et ierunt in civitatem templi Baal ²⁶ et

protulerunt statuam de fano Baal et conbuserunt ²⁷ et comminuerunt eam destruxerunt quoque aedem Baal et fecerunt pro ea latrinas usque ad diem hanc ²⁸ deleuit itaque Hieu Baal de Israhel ²⁹ verumtamen a peccatis Hieroboam filii Nabath qui peccare fecerat Israhel non recessit nec dereliquit vitulos aureos qui erant in Bethel et in Dan ³⁰ dixit autem Dominus ad Hieu quia studiose fecisti quod rectum erat et placebat in oculis meis et omnia quae erant in corde meo fecisti contra domum Ahab filii tui usque ad quartam generationem sedebunt super thronum Israhel ³¹ porro Hieu non custodivit ut ambularet in lege Domini Dei Israhel in toto corde suo non enim recessit a peccatis Hieroboam qui peccare fecerat Israhel ³² in diebus illis coepit Dominus taedere super Israhel percussitque eos Azahel in universis finibus Israhel ³³ a Iordane contra orientalem plagam omnem terram Galaad et Gad et Ruben et Manasse ab Aroer quae est super torrentem Arnon et Galaad et Basan ³⁴ reliqua autem verborum Hieu et universa quae fecit et fortitudo eius nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Israhel ³⁵ et dormivit Hieu cum patribus suis sepelieruntque eum in Samaria et regnavit Ioachaz filius eius pro eo ³⁶ dies autem quos regnavit Hieu super Israhel viginti et octo anni sunt in Samaria

11 Athalia vero mater Ahaziae videns mortuum filium suum surrexit et interfecit omne semen regum ² tollens autem Iosaba filia regis Ioram soror Ahaziae Ioas filium Ahaziae furata est eum de medio filiorum regis qui interficiebantur et nutricem eius de triclinio et abscondit eum a facie Athaliae ut non interficeretur ³ eratque cum ea in domo Domini clam sex annis porro Athalia regnavit super terram ⁴ anno autem septimo misit Ioiada et adsumens centuriones et milites introduxit ad se in templum Domini pepigitque cum eis foedus et adiurans eos in domo Domini ostendit eis filium regis ⁵ et praecepit illis dicens iste sermo quem facere debetis ⁶ tertia pars vestrum introeat sabbato et observet excubitu domus regis tertia autem pars sit ad portam Sir et tertia pars ad portam quae est post habitaculum scutariorum et custodietis excubitu domus Messa ⁷ duae vero partes e vobis omnes egredientes sabbato custodiant excubias domus Domini circum regem ⁸ et vallabitis eum habentes arma in manibus vestris si quis autem ingressus fuerit septem templi interficiatur erisque cum rege introeunte et egrediente ⁹ et fecerunt centuriones iuxta omnia quae praeceperat eis Ioiada sacerdos et adsumentes singuli viros suos qui ingrediebantur sabbatum cum his qui egrediebantur e sabbato venerunt ad Ioiada sacerdotem ¹⁰ qui dedit eis hastas et arma regis David quae erant in domo Domini ¹¹ et steterunt singuli habentes arma in manu sua a parte templi dextra usque ad partem sinistram altaris et aedis circum regem ¹² produxitque filium regis et posuit super eum diadema et testimonium feceruntque eum regem et unxerunt et plaudentes manu dixerunt vivat rex ¹³ audivit Athalia vocem currentis populi et in-

gressa ad turbas in templum Domini ¹⁴ vidit regem stantem super tribunal iuxta morem et cantores et tubas propter eum omnemque populum terrae laetantem et canentem tubis et scidit vestimenta sua clamavitque coniuratio coniuratio ¹⁵ praecepit autem Ioiada centurionibus qui erant super exercitum et ait eis educite eam extra consepta templi et quicumque secutus eam fuerit feriat gladio dixerat enim sacerdos non occidatur in templo Domini ¹⁶ inposueruntque ei manus et inpegerunt eam per viam introitus equorum iuxta palatium et interfecta est ibi ¹⁷ pepigit igitur Ioiada foedus inter Dominum et inter regem et inter populum ut esset populus Domini et inter regem et populum ¹⁸ ingressusque est omnis populus terrae templum Baal et destruxerunt aras eius et imagines contriverunt valide Matthan quoque sacerdotem Baal occiderunt coram altari et posuit sacerdos custodias in domo Domini ¹⁹ tulitque centuriones et Cherethi et Felethi legiones et omnem populum terrae deduxeruntque regem de domo Domini et venerunt per viam portae scutariorum in palatium et sedit super thronum regum ²⁰ laetatusque est omnis populus terrae et civitas conquievit Athalia autem occisa est gladio in domo regis ²¹ septemque annorum erat Ioas cum regnare coepisset

12 anno septimo Hieu regnavit Ioas quadraginta annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Sebia de Bersabee ² fecitque Ioas rectum coram Domino cunctis diebus quibus docuit eum Ioiada sacerdos ³ verumtamen excelsa non abstulit adhuc populus imolabat et adolebat in excelsis incensum ⁴ dixitque Ioas ad sacerdotes omnem pecuniam sanctorum quae inlata fuerit in templum Domini a praetereuntibus quae offertur pro pretio animae et quam sponte et arbitrio cordis sui inferunt in templum Domini ⁵ accipiant illam sacerdotes iuxta ordinem suum et instaurent sarta tecta domus si quid necessarium viderint instauratione ⁶ igitur usque ad vicesimum tertium annum regis Ioas non instauraverunt sacerdotes sarta tecta templi ⁷ vocavitque rex Ioas Ioiada pontificem et sacerdotes dicens eis quare sarta tecta non instaurastis templi nolite ergo amplius accipere pecuniam iuxta ordinem vestrum sed ad instaurationem templi reddite eam ⁸ prohibitiveque sunt sacerdotes ultra accipere pecuniam a populo et instaurare sarta tecta domus ⁹ et tulit Ioiada pontifex gazofilacium unum aperuitque foramen desuper et posuit illud iuxta altare ad dexteram ingredientium domum Domini mittebantque in eo sacerdotes qui custodiebant ostia omnem pecuniam quae deferebatur ad templum Domini ¹⁰ cumque viderent nimiam pecuniam esse in gazofilacio ascendebat scriba regis et pontifex effundebantque et numerabant pecuniam quae inveniebatur in domo Domini ¹¹ et dabant eam iuxta numerum atque mensuram in manu eorum qui praeerant cementariis domus Domini qui inpendebant eam in fabris lignorum et in cementariis his qui operabantur in domo Domini ¹² et sarta tecta faciebant et in his qui caedebant saxa et ut emerent

ligna et lapides qui excidebantur ita ut impleretur instauratio domus Domini in universis quae indigebant expensa ad muniendam domum ¹³ verumtamen non fiebant ex eadem pecunia hydriae templi Domini et fuscinae et turibula et tubae omne vas aureum et argenteum de pecunia quae inferebatur in templum Domini ¹⁴ his enim qui faciebant opus dabatur ut instauraretur templum Domini ¹⁵ et non fiebat ratio his hominibus qui accipiebant pecuniam ut distribuere eam artificibus sed in fide tractabant eam ¹⁶ pecuniam vero pro delicto et pecuniam pro peccatis non inferebant in templum Domini quia sacerdotum erat ¹⁷ tunc ascendit Azahel rex Syriae et pugnabat contra Geth cepitque eam et direxit faciem suam ut ascenderet in Hierusalem ¹⁸ quam ob rem tulit Ioas rex Iuda omnia sanctificata quae consecraverant Iosaphat et Ioram et Ahazia patres eius reges Iuda et quae ipse obtulerat et universum argentum quod inveniri potuit in thesauris templi Domini et in palatio regis misitque Azaheli regi Syriae et recessit ab Hierusalem ¹⁹ reliqua autem sermonum Ioas et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda ²⁰ surrexerunt autem servi eius et coniuraverunt inter se percusseruntque Ioas in domo Mello in descensu Sela ²¹ Iozachar namque filius Semath et Iozabad filius Somer servi eius percusserunt eum et mortuus est et sepelierunt eum cum patribus suis in civitate David regnavitque Amasias filius eius pro eo

13 anno vicesimo tertio Ioas filii Ahaziae regis Iudae regnavit Ioachaz filius Hieu super Israhel in Samaria decem et septem annis ² et fecit malum coram Domino secutusque est peccata Hieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel non declinavit ab eis ³ iratusque est furor Domini contra Israhel et tradidit eos in manu Azahelis regis Syriae et in manu Benadad filii Azahel cunctis diebus ⁴ deprecatus est autem Ioachaz faciem Domini et audivit eum Dominus vidit enim angustiam Israhel qua adriverat eos rex Syriae ⁵ et dedit Dominus Israheli salvatorem et liberatus est de manu Syriae habitaveruntque filii Israhel in tabernaculis suis sicut heri et nudius tertius ⁶ verumtamen non recesserunt a peccatis domus Hieroboam qui peccare fecit Israhel in ipsis ambulaverunt siquidem et lucus permansit in Samaria ⁷ et non sunt derelicti Ioachaz de populo nisi quinquaginta equites et decem currus et decem milia peditum interfecerat enim eos rex Syriae et redegerat quasi pulverem in tritura areae ⁸ reliqua autem sermonum Ioachaz et universa quae fecit sed et fortitudo eius nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel ⁹ dormivitque Ioachaz cum patribus suis et sepelierunt eum in Samaria regnavitque Ioas filius eius pro eo ¹⁰ anno tricesimo septimo Ioas regis Iuda regnavit Ioas filius Ioachaz super Israhel in Samaria sedecim annis ¹¹ et fecit quod malum est in conspectu Domini non declinavit ab omnibus peccatis Hieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel in ipsis ambulavit ¹² reliqua autem sermonum Ioas et universa quae fecit sed et fortitudo eius quo-

modo pugnaverit contra Amasiam regem Iuda nonne haec scripta sunt in libro sermonum regum Israhel ¹³ et dormivit Ioas cum patribus suis Hieroboam autem sedit super solium eius porro Ioas sepultus est in Samaria cum regibus Israhel ¹⁴ Heliseus autem aegrotabat infirmitate qua et mortuus est descenditque ad eum Ioas rex Israhel et flebat coram eo dicebatque pater mi pater mi currus Israhel et auriga eius ¹⁵ et ait illi Heliseus adfer arcum et sagittas cumque adtulisset ad eum arcum et sagittas ¹⁶ dixit ad regem Israhel pone manum tuam super arcum et cum posuisset ille manum suam superposuit Heliseus manus suas manibus regis ¹⁷ et ait aperi fenestram orientalem cumque aperuisset dixit Heliseus iace sagittam et iecit et ait Heliseus sagitta salutis Domini et sagitta salutis contra Syriam percutiesque Syriam in Afec donec consumas eam ¹⁸ et ait tolle sagittas qui cum tulisset rursum dixit ei percute iaculo terram et cum percussisset tribus vicibus et stetit ¹⁹ iratus est contra eum vir Dei et ait si percussisses quinque aut sexies sive septies percussisses Syriam usque ad consumationem nunc autem tribus vicibus percuties eam ²⁰ mortuus est ergo Heliseus et sepelierunt eum latrunculi quoque de Moab venerunt in terra in ipso anno ²¹ quidam autem sepelientes hominem viderunt latrunculos et proiecerunt cadaver in sepulchro Helisei quod ambulavit et tetigit ossa Helisei et revixit homo et stetit super pedes suos ²² igitur Azahel rex Syriae adflixit Israhel cunctis diebus Ioachaz ²³ et misertus est Dominus eorum et reversus est ad eos propter pactum suum quod habebat cum Abraham Isaac et Iacob et noluit disperdere eos neque proicere penitus usque in praesens tempus ²⁴ mortuus est autem Azahel rex Syriae et regnavit Benadad filius eius pro eo ²⁵ porro Ioas filius Ioachaz tulit urbes de manu Benadad filii Azahel quas tulerat de manu Ioachaz patris sui iure proelii tribus vicibus percussit eum Ioas et redidit civitates Israheli

14 anno secundo Ioas filii Ioachaz regis Israhel regnavit Amasias filius Ioas regis Iuda ² viginti quinque annorum erat cum regnare coepisset viginti autem et novem annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Ioaden de Hierusalem ³ et fecit rectum coram Domino verumtamen non ut David pater eius iuxta omnia quae fecit Ioas pater suus fecit ⁴ nisi hoc tantum quod excelsa non abstulit adhuc enim populus immolabat et adolebat in excelsis ⁵ cumque obtinisset regnum percussit servos suos qui interfecerant regem patrem suum ⁶ filios autem eorum qui occiderant non occidit iuxta quod scriptum est in libro legis Mosi sicut praecepit Dominus dicens non morientur patres pro filiis neque filii morientur pro patribus sed unusquisque in peccato suo morietur ⁷ ipse percussit Edom in valle Salinarum decem milia et adprehendit Petram in proelio vocavitque nomen eius Iecethel usque in praesentem diem ⁸ tunc misit Amasias nuntios ad Ioas filium Ioachaz filii Hieu regis Israhel dicens veni et videamus nos ⁹ remisitque Ioas rex Israhel ad

Amasiam regem Iuda dicens carduus Libani misit ad cedrum quae est in Libano dicens da filiam tuam filio meo uxorem transieruntque bestiae saltus quae sunt in Libano et conculcaverunt carduum ¹⁰ percutiens invaluisti super Edom et sublevavit te cor tuum contentus esto gloria et sede in domo tua quare provocas malum ut cadas tu et Iuda tecum ¹¹ et non adquevit Amasias ascenditque Ioas rex Israhel et viderunt se ipse et Amasias rex Iuda in Bethsames oppido Iudae ¹² percussusque est Iuda coram Israhel et fugerunt unusquisque in tabernacula sua ¹³ Amasiam vero regem Iuda filium Ioas filii Ahaziae cepit Ioas rex Israhel in Bethsames et adduxit eum in Hierusalem et interruptit murum Hierusalem a porta Ephraim usque ad portam Anguli quadringentis cubitis ¹⁴ tulitque omne aurum et argentum et universa vasa quae inventa sunt in domo Domini et in thesauris regis et obsides et reversus est Samariam ¹⁵ reliqua autem verborum Ioas quae fecit et fortitudo eius qua pugnavit contra Amasiam regem Iuda nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel ¹⁶ dormivitque Ioas cum patribus suis et sepultus est in Samaria cum regibus Israhel et regnavit Hieroboam filius eius pro eo ¹⁷ vixit autem Amasias filius Ioas rex Iuda postquam mortuus est Ioas filius Ioachaz regis Israhel viginti quinque annis ¹⁸ reliqua autem sermonum Amasiae nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda ¹⁹ factaque est contra eum coniuratio in Hierusalem at ille fugit in Lachis miseruntque post eum in Lachis et interfecerunt eum ibi ²⁰ et asportaverunt in equis sepultusque est in Hierusalem cum patribus suis in civitate David ²¹ tulit autem universus populus Iudae Azariam annos natum sedecim et constituerunt eum regem pro patre eius Amasia ²² ipse aedificavit Ahilam et restituit eam Iudae postquam dormivit rex cum patribus suis ²³ anno quintodecimo Amasiae filii Ioas regis Iuda regnavit Hieroboam filius Ioas regis Israhel in Samaria quadraginta et uno anno ²⁴ et fecit quod malum est coram Domino non recessit ab omnibus peccatis Hieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel ²⁵ ipse restituit terminos Israhel ab introitu Emath usque ad mare Solitudinis iuxta sermonem Domini Dei Israhel quem locutus est per servum suum Ionam filium Amathi prophetam qui erat de Geth quae est in Opher ²⁶ vidit enim Dominus adflictionem Israhel amarum nimis et quod consumpti essent usque ad clausos carcere et extremos et non esset qui auxiliaretur Israhel ²⁷ nec locutus est Dominus ut deleret nomen Israhel sub caelo sed salvavit eos in manu Hieroboam filii Ioas ²⁸ reliqua autem sermonum Hieroboam et universa quae fecit et fortitudo eius qua proeliatu est et quomodo restituit Damascum et Emath Iudae in Israhel nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel ²⁹ dormivitque Hieroboam cum patribus suis regibus Israhel et regnavit Zaccharias filius eius pro eo

15 anno vicesimo septimo Hieroboam regis Israhel regnavit Azarias filius Amasiae regis Iudae

² sedecim annorum erat cum regnare coepisset et quinquaginta duobus annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Iecelia de Hierusalem ³ fecitque quod erat placitum coram Domino iuxta omnia quae fecit Amasias pater eius ⁴ verumtamen excelsa non est demolitus adhuc populus sacrificabat et adolebat incensum in excelsis ⁵ percussit autem Dominus regem et fuit leprosus usque in diem mortis suae et habitabat in domo libera seorsum Ioatham vero filius regis gubernabat palatium et iudicabat populum terrae ⁶ reliqua autem sermonum Azariae et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda ⁷ et dormivit Azarias cum patribus suis sepelieruntque eum cum maioribus suis in civitate David et regnavit Ioatham filius eius pro eo ⁸ anno tricesimo octavo Azariae regis Iudae regnavit Zaccharias filius Hieroboam super Israhel in Samaria sex mensibus ⁹ et fecit quod malum est coram Domino sicut fecerant patres eius non recessit a peccatis Hieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel ¹⁰ coniuravit autem contra eum Sellum filius Iabes percussitque eum palam et interfecit regnavitque pro eo ¹¹ reliqua autem verborum Zacchariae nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel ¹² ipse est sermo Domini quem locutus est ad Hieu dicens filii usque ad quartam generationem sedebunt de te super thronum Israhel factumque est ita ¹³ Sellum filius Iabes regnavit tricesimo nono anno Azariae regis Iudae regnavit autem uno mense in Samaria ¹⁴ et ascendit Manahem filius Gaddi de Thersa venitque Samariam et percussit Sellum filium Iabes in Samaria et interfecit eum regnavitque pro eo ¹⁵ reliqua autem verborum Sellum et coniuratio eius per quam tetendit insidias nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel ¹⁶ tunc percussit Manahem Thapsam et omnes qui erant in ea et terminos eius de Thersa noluerant enim aperire ei et interfecit omnes praegnantes eius et scidit eas ¹⁷ anno tricesimo nono Azariae regis Iuda regnavit Manahem filius Gaddi super Israhel decem annis in Samaria ¹⁸ fecitque quod erat malum coram Domino non recessit a peccatis Hieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel cunctis diebus eius ¹⁹ veniebat Phul rex Assyriorum in terram et dabat Manahem Phul mille talenta argenti ut esset ei in auxilio et firmaret regnum eius ²⁰ indixitque Manahem argentum super Israhel cunctis potentibus et divitibus ut daret regi Assyriorum quinquaginta siclos argenti per singulos reversusque est rex Assyriorum et non est moratus in terra ²¹ reliqua autem sermonum Manahem et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel ²² et dormivit Manahem cum patribus suis regnavitque Phaceia filius eius pro eo ²³ anno quinquagesimo Azariae regis Iudae regnavit Phaceia filius Manahem super Israhel in Samaria biennio ²⁴ et fecit quod erat malum coram Domino non recessit a peccatis Hieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel ²⁵ coniuravit autem adversum eum Phacee filius Romeliae dux eius et percussit eum in Samaria in

turre domus regiae iuxta Argob et iuxta Ari et cum eo quinquaginta viros de filiis Galaaditarum et interfecit eum regnavitque pro eo ²⁶ reliqua autem sermonum Phaceia et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel ²⁷ anno quinquagesimo secundo Azariae regis Iudae regnavit Phacee filius Romeliae super Israhel in Samaria viginti annis ²⁸ et fecit quod malum erat coram Domino non recessit a peccatis Hieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel ²⁹ in diebus Phacee regis Israhel venit Theglathfalassar rex Assur et cepit Aiom et Abel domum Maacha et Ianoe et Cedec et Asor et Galaad et Galileam universam terram Nephthalim et transtulit eos in Assyrios ³⁰ coniuravit autem et tetendit insidias Osee filius Hela contra Phacee filium Romeliae et percussit eum et interfecit regnavitque pro eo vicesimo anno Ioatham filii Oziae ³¹ reliqua autem sermonum Phacee et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel ³² anno secundo Phacee filii Romeliae regis Israhel regnavit Ioatham filius Oziae regis Iuda ³³ viginti quinque annorum erat cum regnare coepisset et sedecim annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Hierusa filia Sadoc ³⁴ fecitque quod erat placitum coram Domino iuxta omnia quae fecerat Ozias pater suus operatus est ³⁵ verumtamen excelsa non abstulit adhuc populus immolabat et adolebat incensum in excelsis ipse aedificavit portam domus Domini sublimissimam ³⁶ reliqua autem sermonum Ioatham et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda ³⁷ in diebus illis coepit Dominus mittere in Iudam Rasin regem Syriae et Phacee filium Romeliae ³⁸ et dormivit Ioatham cum patribus suis sepultusque est cum eis in civitate David patris sui et regnavit Ahaz filius eius pro eo

16 anno septimodecimo Phacee filii Romeliae regnavit Ahaz filius Ioatham regis Iuda ² viginti annorum erat Ahaz cum regnare coepisset et sedecim annis regnavit in Hierusalem non fecit quod erat placitum in conspectu Domini Dei sui sicut David pater eius ³ sed ambulavit in via regum Israhel insuper et filium suum consecravit transferens per ignem secundum idola gentium quae dissipavit Dominus coram filiis Israhel ⁴ immolabat quoque victimas et adolebat incensum in excelsis et in collibus et sub omni ligno frondoso ⁵ tunc ascendit Rasin rex Syriae et Phacee filius Romeliae rex Israhel in Hierusalem ad proelium cumque obsiderent Ahaz non valuerunt superare eum ⁶ in tempore illo restituit Rasin rex Syriae Ahilam Syriae et eiecit Iudaeos de Ahilam et Idumei venerunt in Ahilam et habitaverunt ibi usque in diem hanc ⁷ misit autem Ahaz nuntios ad Theglathfalassar regem Assyriorum dicens servus tuus et filius tuus ego sum ascende et salvum me fac de manu regis Syriae et de manu regis Israhel qui consurrexerunt adversum me ⁸ et cum collegisset argentum et aurum quod invenire potuit in domo Domini et in thesauris regis misit regi Assyriorum munera ⁹ qui et adquevit voluntati eius as-

cendit enim rex Assyriorum in Damascum et vastavit eam et transtulit habitatores eius Cyrenen Rasin autem interfecit ¹⁰ perrexitque rex Ahaz in occursum Theglathfalassar regis Assyriorum in Damascum cumque vidisset altare Damasci misit rex Ahaz ad Uriam sacerdotem exemplar eius et similitudinem iuxta omne opus eius ¹¹ extruxitque Urias sacerdos altare iuxta omnia quae praeceperat rex Ahaz de Damasco ita fecit Urias sacerdos donec veniret rex Ahaz de Damasco ¹² cumque venisset rex de Damasco vidit altare et veneratus est illud ascenditque et immolavit holocausta et sacrificium suum ¹³ et libavit libamina et fudit sanguinem pacificorum quae obtulerat super altare ¹⁴ porro altare aeneum quod erat coram Domino transtulit de facie templi et de loco altaris et de loco templi Domini posuitque illud ex latere altaris ad aquilonem ¹⁵ praecepit quoque rex Ahaz Urias sacerdoti dicens super altare maius offer holocaustum matutinum et sacrificium vespertinum et holocaustum regis et sacrificium eius et holocaustum universi populi terrae et sacrificia eorum et libamina eorum et omnem sanguinem holocausti et universum sanguinem victimae super illud effundes altare vero aeneum erit paratum ad voluntatem meam ¹⁶ fecit igitur Urias sacerdos iuxta omnia quae praeceperat rex Ahaz ¹⁷ tulit autem rex Ahaz celatas bases et luterem qui erat desuper et mare deposuit de bubus aeneis qui sustentabant illud et posuit super pavimentum stratum lapide ¹⁸ Musach quoque sabbati quod aedificaverat in templo et ingressum regis exterius convertit in templo Domini propter regem Assyriorum ¹⁹ reliqua autem verborum Ahaz quae fecit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda ²⁰ dormivitque Ahaz cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate David et regnavit Ezechias filius eius pro eo

17 anno duodecimo Ahaz regis Iuda regnavit Osee filius Hela in Samaria super Israhel novem annis ² fecitque malum coram Domino sed non sicut reges Israhel qui ante eum fuerant ³ contra hunc ascendit Salmanassar rex Assyriorum et factus est ei Osee servus reddebatque illi tributa ⁴ cumque deprehendisset rex Assyriorum Osee quod rebellare nitens misisset nuntios ad Sua regem Aegypti ne praestaret tributa regi Assyriorum sicut singulis annis solitus erat obsedit eum et vinctum misit in carcerem ⁵ pervagatusque est omnem terram et ascendens Samariam obsedit eam tribus annis ⁶ anno autem nono Osee cepit rex Assyriorum Samariam et transtulit Israhel in Assyrios posuitque eos in Ala et in Habor iuxta fluvium Gozan in civitatibus Medorum ⁷ factum est enim cum peccassent filii Israhel Domino Deo suo qui eduxerat eos de terra Aegypti de manu Pharaonis regis Aegypti coluerunt deos alienos ⁸ et ambulaverunt iuxta ritum gentium quas consumpserat Dominus in conspectu filiorum Israhel et regum Israhel quia similiter fecerant ⁹ et operuerunt filii Israhel verbis non rectis Dominum Deum suum et aedificaverunt sibi excelsa in cunctis urbibus suis a turre custodum usque ad civitatem mu-

nitam ¹⁰ feceruntque sibi statuas et lucos in omni colle sublimi et subter omne lignum nemorosum ¹¹ et adolebant ibi incensum super aras in more gentium quas transtulerat Dominus a facie eorum feceruntque verba pessima inirantes Dominum ¹² et coluerunt inmunditias de quibus praecepit Dominus eis ne facerent verbum hoc ¹³ et testificatus est Dominus in Israhel et in Iuda per manum omnium prophetarum et videtur dicens revertimini a viis vestris pessimis et custodite praecepta mea et caerimonias iuxta omnem legem quam praecepi patribus vestris et sicut misi ad vos in manu servorum meorum prophetarum ¹⁴ qui non audierunt sed induraverunt cervicem suam iuxta cervicem patrum suorum qui noluerunt oboedire Domino Deo suo ¹⁵ et abiecerunt legitima eius et pactum quod pepigit cum patribus eorum et testificationes quibus contestatus est eos secutique sunt vanitates et vane egerunt et secuti sunt gentes quae erant per circuitum eorum super quibus praeceperat Dominus eis ut non facerent sicut et illae faciebant ¹⁶ et dereliquerunt omnia praecepta Domini Dei sui feceruntque sibi conflatilem duos vitulos et lucos et adoraverunt universam militiam caeli servieruntque Baal ¹⁷ et consecrabant ei filios suos et filias suas per ignem et divinationibus inserviebant et auguriis et tradiderunt se ut facerent malum coram Domino et inirarent eum ¹⁸ iratusque est Dominus vehementer Israhel et abstulit eos de conspectu suo et non remansit nisi tribus Iuda tantummodo ¹⁹ sed nec ipse Iuda custodivit mandata Domini Dei sui verum ambulavit in erroribus Israhel quos operatus fuerat ²⁰ proiecitque Dominus omne semen Israhel et adflixit eos et tradidit in manu diripientium donec proiceret eos a facie sua ²¹ ex eo iam tempore quo scissus est Israhel a domo David et constituerunt sibi regem Hieroboam filium Nabath separavit enim Hieroboam Israhel a Domino et peccare eos fecit peccatum magnum ²² et ambulaverunt filii Israhel in universis peccatis Hieroboam quae fecerat non recesserunt ab eis ²³ usquequo auferret Dominus Israhel a facie sua sicut locutus fuerat in manu omnium servorum suorum prophetarum translatusque est Israhel de terra sua in Assyrios usque in diem hanc ²⁴ adduxit autem rex Assyriorum de Babylone et de Chutha et de Haiath et de Emath et de Sepharvaim et conlocavit eos in civitatibus Samariae pro filiis Israhel qui possederunt Samariam et habitaverunt in urbibus eius ²⁵ cumque ibi habitare coepissent non timebant Dominum et inmisit eis Dominus leones qui interficiebant eos ²⁶ nuntiatumque est regi Assyriorum et dictum gentes quas transtulisti et habitare fecisti in civitatibus Samariae ignorant legitima Dei terrae et inmisit in eos Dominus leones et ecce interficiunt eos eo quod ignorent ritum Dei terrae ²⁷ praecepit autem rex Assyriorum dicens ducite illuc unum de sacerdotibus quos inde captivos adduxistis et vadat et habitet cum eis et doceat eos legitima Dei terrae ²⁸ igitur cum venisset unus de sacerdotibus his qui captivi ducti fuerant de Samaria habitavit in Bethel

et docebat eos quomodo colerent Dominum ²⁹ et unaquaeque gens fabricata est deum suum posueruntque eos in fanis excelsis quae fecerant Samaritae gens et gens in urbibus suis in quibus habitabant ³⁰ viri enim babylonii fecerunt Socchothbenoth viri autem chutheni fecerunt Nergel et viri de Emath fecerunt Asima ³¹ porro Evei fecerunt Nebaaz et Tharthac hii autem qui erant de Sepharvaim conburebant filios suos igni Adramelech et Anamelech diis Sepharvaim ³² et nihilominus colebant Dominum fecerunt autem sibi de novissimis sacerdotes excelsorum et ponebant eos in fanis sublimibus ³³ et cum Dominum colerent diis quoque suis serviebant iuxta consuetudinem gentium de quibus translati fuerant Samariam ³⁴ usque in praesentem diem morem sequuntur antiquum non timent Dominum neque custodiunt caerimonias eius et iudicia et legem et mandatum quod praeceperat Dominus filiis Jacob quem cognominavit Israhel ³⁵ et percusserat cum eis pactum et mandaverat eis dicens nolite timere deos alienos et non adoretis eos neque colatis et non imoletis eis ³⁶ sed Dominum Deum vestrum qui eduxit vos de terra Aegypti in fortitudine magna et in brachio extento ipsum timeite illum adorate et ipsi immolate ³⁷ caerimonias quoque et iudicia et legem et mandatum quod scripsit vobis custodite ut faciatis cunctis diebus et non timeatis deos alienos ³⁸ et pactum quod percussi vobiscum nolite oblivisci nec colatis deos alienos ³⁹ sed Dominum Deum vestrum timeite et ipse eruet vos de manu omnium inimicorum vestrorum ⁴⁰ illi vero non audierunt sed iuxta consuetudinem suam pristinam perpetrabant ⁴¹ fuerunt igitur gentes istae timentes quidem Dominum sed nihilominus et idolis suis servientes nam et filii eorum et nepotes sicut fecerunt parentes sui ita faciunt usque in praesentem diem

18 anno tertio Osee filii Hela regis Israhel regnavit Ezechias filius Ahaz regis Iuda ² viginti quinque annorum erat cum regnare coepisset et viginti et novem annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Abi filia Zacchariae ³ fecitque quod erat bonum coram Domino iuxta omnia quae fecerat David pater suus ⁴ ipse dissipavit excelsa et contrivit statuas et succidit lucos confregitque serpentem aeneum quem fecerat Moses siquidem usque ad illud tempus filii Israhel adolebant ei incensum vocavitque eum Naasthan ⁵ in Domino Deo Israhel speravit itaque post eum non fuit similis ei de cunctis regibus Iuda sed neque in his qui ante eum fuerunt ⁶ et adhesit Domino et non recessit a vestigiis eius fecitque mandata eius quae praeceperat Dominus Mosi ⁷ unde et erat Dominus cum eo et in cunctis ad quae procedebat sapienter se agebat rebellavit quoque contra regem Assyriorum et non servivit ei ⁸ ipse percussit Philistheos usque Gazam et omnes terminos eorum a turre custodum usque ad civitatem muratam ⁹ anno quarto regis Ezechiae qui erat annus septimus Osee filii Hela regis Israhel ascendit Salmanassar rex Assyriorum Samariam et obpugnavit eam ¹⁰ et cepit nam post annos tres

anno sexto Ezechiae id est nono anno Osee regis Israel capta est Samaria ¹¹ et transtulit rex Assyriorum Israel in Assyrios conlocavitque eos in Ala et in Habor fluviis Gozan in civitatibus Medorum ¹² quia non audierunt vocem Domini Dei sui sed praetergressi sunt pactum eius omnia quae praeceperat Moses servus Domini non audierunt neque fecerunt ¹³ anno quatuordecimo regis Ezechiae ascendit Sennacherib rex Assyriorum ad universas civitates Iuda munitas et cepit eas ¹⁴ tunc misit Ezechias rex Iuda nuntios ad regem Assyriorum Lachis dicens peccavi recede a me et omne quod inposueris mihi feram indixit itaque rex Assyriorum Ezechiae regi Iudae trecenta talenta argenti et triginta talenta auri ¹⁵ deditque Ezechias omne argentum quod repperit fuerat in domo Domini et in thesauris regis ¹⁶ in tempore illo confregit Ezechias valvas templi Domini et lamminas auri quas ipse adfixerat et dedit eas regi Assyriorum ¹⁷ misit autem rex Assyriorum Tharthan et Rabsaris et Rabsacen de Lachis ad regem Ezechiam cum manu valida Hierusalem qui cum ascendissent venerunt in Hierusalem et steterunt iuxta aquaeductum piscinae superioris quae est in via agri Fullonis ¹⁸ vocaveruntque regem egressus est autem ad eos Eliachim filius Helciae praepositus domus et Sobna scriba et Ioahe filius Asaph a commentariis ¹⁹ dixitque ad eos Rabsaces loquimini Ezechiae haec dicit rex magnus rex Assyriorum quae est ista fiducia qua niteris ²⁰ forsitan inisti consilium ut praepares te ad proelium in quo confidis ut audeas rebelare ²¹ an speras in baculo harundineo atque confracto Aegypto super quem si incubuerit homo comminutus ingreditur manum eius et perforabit eam sic est Pharaon rex Aegypti omnibus qui confidunt in se ²² quod si dixeritis mihi in Domino Deo nostro habemus fiduciam nonne iste est cuius abstulit Ezechias excelsa et altaria et praecepit Iudae et Hierusalem ante altare hoc adorabitis in Hierusalem ²³ nunc igitur transite ad dominum meum regem Assyriorum et dabo vobis duo milia equorum et videte an habere valeatis ascensores eorum ²⁴ et quomodo potestis resistere ante unum satrapam de servis domini mei minimis an fiduciam habes in Aegypto propter currus et equites ²⁵ numquid sine Domini voluntate ascendi ad locum istum ut demolirer eum Dominus dixit mihi ascende ad terram hanc et demolire eam ²⁶ dixerunt autem Eliachim filius Helciae et Sobna et Ioahe Rabsaci precamur ut loquaris nobis servis tuis syriace siquidem intellegimus hanc linguam et non loquaris nobis iudaice audiente populo qui est super murum ²⁷ responditque eis Rabsaces numquid ad dominum tuum et ad te misit me dominus meus ut loquerer sermones hos et non ad viros qui sedent super murum ut comedant stercorea sua et bibant urinam suam vobiscum ²⁸ stetit itaque Rabsaces et clamavit voce magna iudaice et ait audite verba regis magni regis Assyriorum ²⁹ haec dicit rex non vos seducat Ezechias non enim poterit eruere vos de manu mea ³⁰ neque fiduciam vobis tribuat super Domino dicens eruens liberabit nos Dominus et non

tradetur civitas haec in manu regis Assyriorum ³¹ nolite audire Ezechiam haec enim dicit rex Assyriorum facite mecum quod vobis est utile et egredimini ad me et comedet unusquisque de vinea sua et de ficu sua et bibetis aquas de cisternis vestris ³² donec veniam et transferam vos in terram quae similis terrae vestrae est in terram fructiferam et fertilem vini terram panis et vinearum terram olivarum et olei ac mellis et vivetis et non moriemini nolite audire Ezechiam qui vos decipit dicens Dominus liberabit nos ³³ numquid liberaverunt dii gentium terram suam de manu regis Assyriorum ³⁴ ubi est deus Emath et Arfad ubi est deus Sepharvaim Ana et Ava numquid liberaverunt Samariam de manu mea ³⁵ quinam illi sunt in universis diis terrarum qui eruere regionem suam de manu mea ut possit eruere Dominus Hierusalem de manu mea ³⁶ tacuit itaque populus et non respondit ei quicquam siquidem praeceptum regis acceperant ut non responderent ei ³⁷ venitque Eliachim filius Helciae praepositus domus et Sobna scriba et Ioahe filius Asaph a commentariis ad Ezechiam scissis vestibibus et nuntiaverunt ei verba Rabsacis

19 quae cum audisset rex Ezechias scidit vestimenta sua et opertus est sacco ingressusque est domum Domini ² et misit Eliachim praepositum domus et Sobnam scribam et senes de sacerdotibus opertos saccis ad Esaiam prophetam filium Amos ³ qui dixerunt haec dicit Ezechias dies tribulationis et increpationis et blasphemiae dies iste venerunt filii usque ad partum et vires non habet parturiens ⁴ si forte audiat Dominus Deus tuus universa verba Rabsacis quem misit rex Assyriorum dominus suus ut exprobraret Deum viventem et argueret verbis quae audivit Dominus Deus tuus et fac orationem pro reliquiis quae reppertae sunt ⁵ venerunt ergo servi regis Ezechiae ad Esaiam ⁶ dixitque eis Esaias haec dicetis domino vestro haec dicit Dominus noli timere a facie sermonum quos audisti quibus blasphemaverunt pueri regis Assyriorum me ⁷ ecce ego inmittam ei spiritum et audiet nuntium et revertetur in terram suam et deiciam eum gladio in terra sua ⁸ reversus est igitur Rabsaces et invenit regem Assyriorum expugnantem Lobnam audierat enim quod recessisset de Lachis ⁹ cumque audisset de Tharaca rege Aethiopiae dicentes ecce egressus est ut pugnet adversum te et iret contra eum misit nuntios ad Ezechiam dicens ¹⁰ haec dicite Ezechiae regi Iudae non te seducat Deus tuus in quo habes fiduciam neque dicas non tradetur Hierusalem in manu regis Assyriorum ¹¹ tu enim ipse audisti quae fecerint reges Assyriorum universis terris quomodo vastaverint eas num ergo solus poteris liberari ¹² numquid liberaverunt dii gentium singulos quos vastaverunt patres mei Gozan videlicet et Aran et Reseph et filios Eden qui erant in Thelassar ¹³ ubi est rex Emath et rex Arfad et rex civitatis Sepharvaim Ana et Ava ¹⁴ itaque cum accepisset Ezechias litteras de manu nuntiorum et legisset eas ascendit in domum Domini et expandit eas coram Domino ¹⁵ et oravit in

conspectu eius dicens Domine Deus Israhel qui sedes super cherubin tu es Deus solus regum omnium terrae tu fecisti caelum et terram ¹⁶ inclina aurem tuam et audi aperi Domine oculos tuos et vide et audi omnia verba Sennacherib qui misit ut exprobraret nobis Deum viventem ¹⁷ vere Domine dissipaverunt reges Assyriorum gentes et terras omnium ¹⁸ et miserunt deos eorum in ignem non enim erant dii sed opera manuum hominum e ligno et lapide et perdiderunt eos ¹⁹ nunc igitur Domine Deus noster salvos nos fac de manu eius ut sciant omnia regna terrae quia tu es Dominus Deus solus ²⁰ misit autem Esaias filius Amos ad Ezechiam dicens haec dicit Dominus Deus Israhel quae deprecatus es me super Sennacherib rege Assyriorum audivi ²¹ iste est sermo quem locutus est Dominus de eo sprevit te et subsannavit virgo filia Sion post tergum tuum caput movit filia Hierusalem ²² cui exprobrasti et quem blasphemasti contra quem exaltasti vocem et elevasti in excelsum oculos tuos contra Sanctum Israhel ²³ per manum servorum tuorum exprobrasti Domino et dixisti in multitudine currum meorum ascendi excelsa montium in summitate Libani et succidi sublimes cedros eius electas abietes eius et ingressus sum usque ad terminos eius saltum Carmeli eius ²⁴ ego succidi et bibi aquas alienas et siccavi vestigiis pedum meorum omnes aquas clausas ²⁵ numquid non audisti quid ab initio fecerim ex diebus antiquis plasmavi illud et nunc adduxi eruntque in ruinam collium pugnantium civitates munitae ²⁶ et qui sedent in eis humiles manu contremuerunt et confusi sunt facti sunt quasi faenum agri et virens herba tectorum quae arefacta est antequam veniret ad maturitatem ²⁷ habitaculum tuum et egressum tuum et viam tuam ego praescivi et furorem tuum contra me ²⁸ insanisti in me et superbia tua ascendit in aures meas ponam itaque circulum in naribus tuis et camum in labris tuis et reducam te in viam per quam venisti ²⁹ tibi autem Ezechia hoc erit signum comede hoc anno quod reppereris in secundo autem anno quae sponte nascuntur porro in anno tertio seminate et metite plantate vineas et comedite fructum earum ³⁰ et quodcumque reliquum fuerit de domo Iuda mittet radicem deorsum et faciet fructum sursum ³¹ de Hierusalem quippe egredientur reliquiae et quod salvetur de monte Sion zelus Domini exercituum faciet hoc ³² quam ob rem haec dicit Dominus de rege Assyriorum non ingredietur urbem hanc nec mittet in eam sagittam nec occupabit eam clypeus nec circumdabit eam munitio ³³ per viam qua venit revertetur et civitatem hanc non ingredietur dicit Dominus ³⁴ protegamque urbem hanc et salvabo eam propter me et propter David servum meum ³⁵ factum est igitur in nocte illa venit angelus Domini et percussit castra Assyriorum centum octoginta quinque milia cumque diluculo surrexisset vidit omnia corpora mortuorum et recedens abiit ³⁶ et reversus est Sennacherib rex Assyriorum et mansit in Nineve ³⁷ cumque adoraret in templo Neserach deum suum Adramelech et Sarasar

filii eius percusserunt eum gladio fugeruntque in terram Armeniorum et regnavit Eseraddon filius eius pro eo

²⁰ in diebus illis aegrotavit Ezechias usque ad mortem et venit ad eum Esaias filius Amos propheta dicitque ei haec dicit Dominus Deus praecipe domui tuae morieris enim et non vives ² qui convertit faciem suam ad parietem et oravit Dominum dicens ³ obsecro Domine memento quomodo ambulaverim coram te in veritate et in corde perfecto et quod placitum est coram te fecerim flevit itaque Ezechias fletu magno ⁴ et antequam egrederetur Esaias mediam partem atrii factus est sermo Domini ad eum dicens ⁵ revertere et dic Ezechiae duci populi mei haec dicit Dominus Deus David patris tui audivi orationem tuam vidi lacrimam tuam et ecce sanavi te die tertio ascendes templum Domini ⁶ et addam diebus tuis quindecim annos sed et de manu regis Assyriorum liberabo te et civitatem hanc et protegam urbem istam propter me et propter David servum meum ⁷ dicitque Esaias adferte massam ficorum quam cum adtulissent et posuissent super ulcus eius curatus est ⁸ dixerat autem Ezechias ad Esaiam quod erit signum quia Dominus me sanabit et quia ascensus sum die tertio templum Domini ⁹ cui ait Esaias hoc erit signum a Domino quod facturus sit Dominus sermonem quem locutus est vis ut accedat umbra decem lineis an ut revertatur totidem gradibus ¹⁰ et ait Ezechias facile est umbram crescere decem lineis nec hoc volo ut fiat sed ut revertatur retrorsum decem gradibus ¹¹ invocavit itaque Esaias propheta Dominum et reduxit umbram per lineas quibus iam descenderat in horologio Ahaz retrorsum decem gradibus ¹² in tempore illo misit Berodach Baladan filius Baladan rex Babyloniorum literas et munera ad Ezechiam audierat enim quod aegrotasset Ezechias ¹³ laetatus est autem in adventum eorum Ezechias et ostendit eis domum aromatum et aurum et argentum et pigmenta varia unguenta quoque et domum vasorum suorum et omnia quae habere potuerat in thesauris suis non fuit quod non monstraret eis Ezechias in domo sua et in omni potestate sua ¹⁴ venit autem Esaias propheta ad regem Ezechiam dicitque ei quid dixerunt viri isti aut unde venerunt ad te cui ait Ezechias de terra longinqua venerunt de Babylone ¹⁵ at ille respondit quid viderunt in domo tua ait Ezechias omnia quae sunt in domo mea viderunt nihil est quod non monstraverim eis in thesauris meis ¹⁶ dixit itaque Esaias Ezechiae audi sermonem Domini ¹⁷ ecce dies venient et auferentur omnia quae sunt in domo tua et quae condiderunt patres tui usque in diem hanc in Babylone non remanebit quicquam ait Dominus ¹⁸ sed et de filiis tuis qui egredientur ex te quos generabis tollentur et erunt eunuchi in palatio regis Babylonis ¹⁹ dixit Ezechias ad Esaiam bonus sermo Domini quem locutus est sit pax et veritas in diebus meis ²⁰ reliqua autem sermonum Ezechiae et omnis fortitudo eius et quomodo fecerit piscinam et aquaeductum et introduxerit aquas in civi-

tatem nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda ²¹ dormivitque Ezechias cum patribus suis et regnavit Manasses filius eius pro eo

21 duodecim annorum erat Manasses cum regnare coepisset et quinquaginta quinque annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Apsiba ² fecitque malum in conspectu Domini iuxta idola gentium quas delevit Dominus a facie filiorum Israhel ³ conversusque est et aedificavit excelsa quae dissipaverat Ezechias pater eius et erexit aras Baal et fecit lucos sicut fecerat Ahab rex Israhel et adoravit omnem militiam caeli et coluit eam ⁴ extruxitque aras in domo Domini de qua dixit Dominus in Hierusalem ponam nomen meum ⁵ et extruxit altaria universae militiae caeli in duobus atriis templi Domini ⁶ et transduxit filium suum per ignem et ariolatus est et observavit auguria et fecit pythones et aruspices multiplicavit ut faceret malum coram Domino et irritaret eum ⁷ posuit quoque idolum luci quem fecerat in templo Domini super quo locutus est Dominus ad David et ad Salomonem filium eius in templo hoc et in Hierusalem quam elegi de cunctis tribubus Israhel ponam nomen meum in sempiternum ⁸ et ultra non faciam commoveri pedem Israhel de terra quam dedi patribus eorum sic tamen si custodierint opere omnia quae praecepi eis et universam legem quam mandavit eis servus meus Moses ⁹ illi vero non audierunt sed seducti sunt a Manasse ut facerent malum super gentes quas contrivit Dominus a facie filiorum Israhel ¹⁰ locutusque est Dominus in manu servorum suorum prophetarum dicens ¹¹ quia fecit Manasses rex Iuda abominationes istas pessimas super omnia quae fecerunt Amorrei ante eum et peccare fecit etiam Iudam in inmunditiis suis ¹² propterea haec dicit Dominus Deus Israhel ecce ego inducam mala super Hierusalem et Iudam ut quicumque audierit tinniant ambae aures eius ¹³ et extendam super Hierusalem funiculum Samariae et pondus domus Ahab et delebo Hierusalem sicut deleri solent tabulae delens vertam et ducam crebrius stilum super faciem eius ¹⁴ dimittam vero reliquias hereditatis meae et tradam eas in manu inimicorum eius eruntque in vastitate et rapina cunctis adversariis suis ¹⁵ eo quod fecerint malum coram me et perseveraverint irritantes me ex die qua egressi sunt patres eorum ex Aegypto usque ad diem hanc ¹⁶ insuper et sanguinem innoxium fudit Manasses multum nimis donec impleret Hierusalem usque ad os absque peccatis suis quibus peccare fecit Iudam ut faceret malum coram Domino ¹⁷ reliqua autem sermonum Manasse et universa quae fecit et peccatum eius quod peccavit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda ¹⁸ dormivitque Manasses cum patribus suis et sepultus est in horto domus suae in horto Aza et regnavit Amon filius eius pro eo ¹⁹ viginti et duo annorum erat Amon cum regnare coepisset duobusque annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Mesallemeth filia Arus de Iethba ²⁰ fecitque malum in conspectu Domini sicut fecerat Manasses pater eius

²¹ et ambulavit in omni via per quam ambulaverat pater eius servivitque inmunditiis quibus servierat pater suus et adoravit eas ²² et dereliquit Dominum Deum patrum suorum et non ambulavit in via Domini ²³ tetenderuntque ei insidias servi sui et interfecerunt regem in domo sua ²⁴ percussit autem populus terrae omnes qui coniuraverant contra regem Amon et constituerunt sibi regem Iosiam filium eius pro eo ²⁵ reliqua autem sermonum Amon quae fecit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda ²⁶ sepelieruntque eum in sepulchro suo in horto Aza et regnavit Iosias filius eius pro eo

22 octo annorum erat Iosias cum regnare coepisset et triginta uno anno regnavit in Hierusalem nomen matris eius Idida filia Phadaia de Besecath ² fecitque quod placitum erat coram Domino et ambulavit per omnes vias David patris sui non declinavit ad dextram sive ad sinistram ³ anno autem octavodecimo regis Iosiae misit rex Saphan filium Aslia filii Mesulam scribam templi Domini dicens ei ⁴ vade ad Helciam sacerdotem magnum ut conflatur pecunia quae inlata est in templum Domini quam collegerunt ianitores a populo ⁵ deturque fabris per praepositos in domo Domini qui et distribuent eam his qui operantur in templo Domini ad instauranda sarta tecta templi ⁶ tignariis videlicet et cementariis et his qui interrupta componunt et ut emantur ligna et lapides de lapidicinis ad instaurandum templum ⁷ verumtamen non supputetur eis argentum quod accipiunt sed in potestate habeant et in fide ⁸ dixit autem Helcias pontifex ad Saphan scribam librum legis repperi in domo Domini deditque Helcias volumen Saphan qui et legit illud ⁹ venit quoque Saphan scriba ad regem et renuntiavit ei quod praeceperat et ait conflaverunt servi tui pecuniam quae repperta est in domo Domini et dederunt ut distribueretur fabris a praefectis operum templi Domini ¹⁰ narravitque Saphan scriba regi dicens librum dedit mihi Helcias sacerdos quem cum legisset Saphan coram rege ¹¹ et audisset rex verba libri legis Domini scidit vestimenta sua ¹² et praecepit Helciae sacerdoti et Ahicham filio Saphan et Achobor filio Micha et Saphan scribae et Asaiae servo regis dicens ¹³ ite et consulite Dominum super me et super populo et super omni Iuda de verbis voluminis istius quod inventum est magna enim ira Domini succensa est contra nos quia non audierunt patres nostri verba libri huius ut facerent omne quod scriptum est nobis ¹⁴ ierunt itaque Helcias sacerdos et Ahicham et Achobor et Saphan et Asaia ad Oldam propheten uxorem Sellum filii Thecue filii Araas custodis vestium quae habitabat in Hierusalem in secunda locutique sunt ad eam ¹⁵ et illa respondit eis haec dicit Dominus Deus Israhel dicite viro qui misit vos ad me ¹⁶ haec dicit Dominus ecce ego adducam mala super locum hunc et super habitatores eius omnia verba legis quae legit rex Iuda ¹⁷ quia dereliquerunt me et sacrificaverunt diis alienis irritantes me in cunctis operibus manuum suarum et succendetur indignatio mea in loco hoc et non ex-

tinguetur ¹⁸ regi autem Iuda qui misit vos ut consuleretis Dominum sic dicetis haec dicit Dominus Deus Israhel pro eo quod audisti verba voluminis ¹⁹ et perturbatum est cor tuum et humiliatus es coram Domino auditis sermonibus contra locum istum et habitatores eius quo videlicet fierent in stuporem et in maledictum et scidisti vestimenta tua et flevisti coram me et ego audivi ait Dominus ²⁰ idcirco colligam te ad patres tuos et colligeris ad sepulchrum tuum in pace ut non videant oculi tui omnia mala quae inducturus sum super locum istum

23 et renuntiaverunt regi quod dixerat qui misit et congregati sunt ad eum omnes senes Iuda et Hierusalem ² ascenditque rex templum Domini et omnes viri Iuda universique qui habitant in Hierusalem cum eo sacerdotes et prophetae et omnis populus a parvo usque ad magnum legitque cunctis audientibus omnia verba libri foederis qui inventus est in domo Domini ³ stetitque rex super gradum et percussit foedus coram Domino ut ambularent post Dominum et custodirent praecepta eius et testimonia et caerimonias in omni corde et in tota anima et suscitarent verba foederis huius quae scripta erant in libro illo adquevitque populus pacto ⁴ et praecepit rex Helciae pontifici et sacerdotibus secundi ordinis et ianitoribus ut proicerent de templo Domini omnia vasa quae facta fuerant Baal et in luco et universae militiae caeli et conbusit ea foris Hierusalem in convalle Cedron et tulit pulverem eorum in Bethel ⁵ et delevit aruspices quos posuerant reges Iuda ad sacrificandum in excelsis per civitates Iuda et in circuitu Hierusalem et eos qui adolebant incensum Baal et soli et lunae et duodecim signis et omni militiae caeli ⁶ et efferrit fecit lucum de domo Domini foras Hierusalem in convalle Cedron et conbusit eum ibi et redegit in pulverem et proiecit super sepulchrum vulgi ⁷ destruxit quoque aediculas effeminatorum quae erant in domo Domini pro quibus mulieres texebant quasi domunculas luci ⁸ congregavitque omnes sacerdotes de civitatibus Iuda et contaminavit excelsa ubi sacrificabant sacerdotes de Gabaa usque Bersabee et destruxit aras portarum in introitu ostii Iosue principis civitatis quod erat ad sinistram portae civitatis ⁹ verumtamen non ascendebant sacerdotes excelsorum ad altare Domini in Hierusalem sed tantum comedebant azyma in medio fratrum suorum ¹⁰ contaminavit quoque Thafeth quod est in convalle filii Ennom ut nemo consecraret filium suum aut filiam per ignem Moloch ¹¹ abstulit quoque equos quos dederant reges Iudae soli in introitu templi Domini iuxta exedram Nathanmelech eunuchi qui erat in Farurim currus autem solis conbusit igni ¹² altaria quoque quae erant super tecta cenaculi Ahaz quae fecerant reges Iuda et altaria quae fecerat Manasses in duobus atriis templi Domini destruxit rex et cucurrit inde et dispersit cinerem eorum in torrentem Cedron ¹³ excelsa quoque quae erant in Hierusalem ad dexteram partem montis Offensionis quae aedificaverat Salomon rex Israhel Astharoth ido-

lo Sidoniorum et Chamos offensionis Moab et Melchom abominationi filiorum Ammon polluit rex ¹⁴ et contrivit statuas et succidit lucos replevitque loca eorum ossibus mortuorum ¹⁵ insuper et altare quod erat in Bethel excelsum quod fecerat Hieroboam filius Nabath qui peccare fecit Israhel et altare illud et excelsum destruxit atque conbusit et comminuit in pulverem succenditque etiam lucum ¹⁶ et conversus Iosias vidit ibi sepulchra quae erant in monte misitque et tulit ossa de sepulchris et conbusit ea super altare et polluit illud iuxta verbum Domini quod locutus est vir Dei qui praedixerat verba haec ¹⁷ et ait quis est titulus ille quem video responderuntque ei cives illius urbis sepulchrum est hominis Dei qui venit de Iuda et praedixit verba haec quae fecisti super altare Bethel ¹⁸ et ait dimittite eum nemo commoveat ossa eius et intacta manserunt ossa illius cum ossibus prophetae qui venerat de Samaria ¹⁹ insuper et omnia fana excelsorum quae erant in civitatibus Samariae quae fecerant reges Israhel ad iritandum Dominum abstulit Iosias et fecit eis secundum omnia opera quae fecerat in Bethel ²⁰ et occidit universos sacerdotes excelsorum qui erant ibi super altaria et conbusit ossa humana super ea reversusque est Hierusalem ²¹ et praecepit omni populo dicens facite phase Domino Deo vestro secundum quod scriptum est in libro foederis huius ²² nec enim factum est phase tale a diebus iudicum qui iudicaverunt Israhel et omnium dierum regum Israhel et regum Iuda ²³ sicut in octavodecimo anno regis Iosiae factum est phase istud Domino in Hierusalem ²⁴ sed et pythones et ariolos et figuras idolorum et inmunditias abominationesque quae fuerant in terra Iuda et in Hierusalem abstulit Iosias ut statueret verba legis quae scripta sunt in libro quem invenit Helcias sacerdos in templo Domini ²⁵ similis illi non fuit ante eum rex qui reverteretur ad Dominum in omni corde suo et in tota anima sua et in universa virtute sua iuxta omnem legem Mosi neque post eum surrexit similis illi ²⁶ verumtamen non est aversus Dominus ab ira furoris sui magni quo iratus est furor eius contra Iudam propter iritationes quibus provocaverat eum Manasses ²⁷ dixit itaque Dominus etiam Iudam auferam a facie mea sicut abstuli Israhel et proiciam civitatem hanc quam elegi Hierusalem et domum de qua dixi erit nomen meum ibi ²⁸ reliqua autem verba Iosiae et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda ²⁹ in diebus eius ascendit Pharaos Necho rex Aegypti contra regem Assyriorum ad flumen Eufraten et abiit Iosias rex in occursum eius et occisus est in Mageddo cum vidisset eum ³⁰ et portaverunt eum servi sui mortuum de Mageddo et pertulerunt in Hierusalem et sepelierunt eum in sepulchro suo tulitque populus terrae Ioahaz filium Iosiae et unxerunt eum et constituerunt eum regem pro patre suo ³¹ viginti trium annorum erat Ioahaz cum regnare coepisset et tribus mensibus regnavit in Hierusalem nomen matris eius Amithal filia Hieremiae de Lobna ³² et fecit malum coram Domino iuxta omnia

quae fecerant patres eius ³³ vinxitque eum Pharaon Necho in Rebla quae est in terra Emath ne regnaret in Hierusalem et inposuit multam terrae centum talentis argenti et talento auri ³⁴ regemque constituit Pharaon Necho Eliachim filium Iosiae pro Iosia patre eius vertitque nomen eius Ioiachim porro Ioahaz tulit et duxit in Aegyptum ³⁵ argentum autem et aurum dedit Ioiachim Pharaoni cum indixisset terrae per singulos ut conferretur iuxta praeceptum Pharaonis et unumquemque secundum vires suas exegit tam argentum quam aurum de populo terrae ut daret Pharaoni Necho ³⁶ viginti quinque annorum erat Ioiachim cum regnare coepisset et undecim annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Zebida filia Phadaia de Ruma ³⁷ et fecit malum coram Domino iuxta omnia quae fecerant patres eius

24 in diebus eius ascendit Nabuchodonosor rex Babylonis et factus est ei Ioiachim servus tribus annis et rursus rebellavit contra eum ² inmisitque ei Dominus latrunculos Chaldeorum et latrunculos Syriae latrunculos Moab et latrunculos filiorum Ammon et inmisit eos in Iudam ut disperderent eum iuxta verbum Domini quod locutus erat per servos suos prophetas ³ factum est autem hoc per verbum Domini contra Iudam ut auferret eum coram se propter peccata Manasse universa quae fecit ⁴ et propter sanguinem innoxium quem effudit et implevit Hierusalem cruore innocentium et ob hanc rem noluit Dominus propitiari ⁵ reliqua autem sermonum Ioiachim et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda et dormivit Ioiachim cum patribus suis ⁶ regnavitque Ioiachim filius eius pro eo ⁷ et ultra non addidit rex Aegypti ut egrederetur de terra sua tulerat enim rex Babylonis a rivo Aegypti usque ad fluvium Eufraten omnia quae fuerant regis Aegypti ⁸ decem et octo annorum erat Ioiachim cum regnare coepisset et tribus mensibus regnavit in Hierusalem nomen matris eius Naestha filia Helnathan de Hierusalem ⁹ et fecit malum coram Domino iuxta omnia quae fecerat pater eius ¹⁰ in tempore illo ascenderunt servi Nabuchodonosor regis Babylonis in Hierusalem et circumdata est urbs munitionibus ¹¹ venitque Nabuchodonosor rex Babylonis ad civitatem cum servi eius obpugnarent eam ¹² egressusque est Ioiachim rex Iuda ad regem Babylonis ipse et mater eius et servi eius et principes eius et eunuchi eius et suscepit eum rex Babylonis anno octavo regni sui ¹³ et protulit inde omnes thesauros domus Domini et thesauros domus regiae et concidit universa vasa aurea quae fecerat Salomon rex Israhel in templo Domini iuxta verbum Domini ¹⁴ et transtulit omnem Hierusalem et universos principes et omnes fortes exercitus decem milia in captivitatem et omnem artificem et clusorem nihilque relictum est exceptis pauperibus populi terrae ¹⁵ transtulit quoque Ioiachim in Babylonem et matrem regis et uxores regis et eunuchos eius et iudices terrae duxit in captivitatem de Hierusalem in Babylonem ¹⁶ et omnes viros robustos

septem milia et artifices et clusores mille omnes viros fortes et bellatores duxitque eos rex Babylonis captivos in Babylonem ¹⁷ et constituit Matthaniam patrum eius pro eo inposuitque nomen ei Sedeciam ¹⁸ vicesimum et primum annum aetatis habebat Sedecias cum regnare coepisset et undecim annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius erat Amithal filia Hieremiae de Lobna ¹⁹ et fecit malum coram Domino iuxta omnia quae fecerat Ioiachim ²⁰ irascebatur enim Dominus contra Hierusalem et contra Iudam donec proiceret eos a facie sua recessitque Sedecias a rege Babylonis

25 factum est autem anno nono regni eius mense decimo decima die mensis venit Nabuchodonosor rex Babylonis ipse et omnis exercitus eius in Hierusalem et circumdederunt eam et extruxerunt in circuitu eius munitiones ² et clausa est civitas atque vallata usque ad undecimum annum regis Sedeciae ³ nona die mensis praevaluitque fames in civitate nec erat panis populo terrae ⁴ et interrupta est civitas et omnes viri bellatores nocte fugerunt per viam portae quae est inter duplicem murum ad hortum regis porro Chaldei obsidebant in circuitu civitatem fugit itaque per viam quae ducit ad campestria solitudinis ⁵ et persecutus est exercitus Chaldeorum regem comprehenditque eum in planitie Hiericho et omnes bellatores qui erant cum eo dispersi sunt et reliquerunt eum ⁶ adprehensum ergo regem duxerunt ad regem Babylonis in Reblatha qui locutus est cum eo iudicium ⁷ filios autem Sedeciae occidit coram eo et oculos eius effodit vinxitque eum catenis et adduxit in Babylonem ⁸ mense quinto septima die mensis ipse est annus nonusdecimus regis Babylonis venit Nabuzardan princeps exercitus servus regis Babylonis Hierusalem ⁹ et succendit domum Domini et domum regis et domos Hierusalem omnemque domum conbusit igni ¹⁰ et muros Hierusalem in circuitu destruxit omnis exercitus Chaldeorum qui erat cum principe militum ¹¹ reliquam autem populi partem qui remanserat in civitate et perfugas qui transfugerant ad regem Babylonis et reliquum vulgus transtulit Nabuzardan princeps militiae ¹² et de pauperibus terrae reliquit vinitores et agricolas ¹³ columnas autem aereas quae erant in templo Domini et bases et mare aereum quod erat in domo Domini confregerunt Chaldei et transtulerunt aes omnium in Babylonem ¹⁴ ollas quoque aereas et trullas et tridentes et scyphos et omnia vasa aerea in quibus ministrabant tulerunt ¹⁵ necnon turibula et fialas quae aurea aurea et quae argentea argentea tulit princeps militiae ¹⁶ id est columnas duas mare unum et bases quas fecerat Salomon in templo Domini non erat pondus aeris omnium vasorum ¹⁷ decem et octo cubitos altitudinis habebat columna una et capitellum aereum super se altitudinis trium cubitorum et reticulum et malogranata super capitellum columnae omnia aerea similem et columna secunda habebat ornatum ¹⁸ tulit quoque princeps militiae Seraian sacerdotem primum et Sophoniam sacerdotem secundum et tres ianitores

¹⁹ et de civitate eunuchum unum qui erat praefectus super viros bellatores et quinque viros de his qui steterant coram rege quos repperit in civitate et Sopher principem exercitus qui probabat tirones de populo terrae et sex viros e vulgo qui inventi fuerant in civitate ²⁰ quos tollens Nabuzardan princeps militum duxit ad regem Babylonis in Reblatha ²¹ percussitque eos rex Babylonis et interfecit in Reblatha in terra Emath et translatus est Iuda de terra sua ²² populo autem qui relictus erat in terra Iuda quem dimiserat Nabuchodonosor rex Babylonis praefecit Godoliam filium Ahicham filii Saphan ²³ quod cum audissent omnes duces militum ipsi et viri qui erant cum eis videlicet quod constituisset rex Babylonis Godoliam venerunt ad Godoliam in Maspha Ismahel filius Nathaniae et Iohanan filius Caree et Sareia filius Thenaameth Nethophathites et Iezonias filius Maachathi ipsi et socii eorum ²⁴ iuravitque eis Godolias et sociis eorum dicens nolite timere servire Chaldeis manete in terra

et servite regi Babylonis et bene erit vobis ²⁵ factum est autem in mense septimo venit Ismahel filius Nathaniae filii Elisama de semine regio et decem viri cum eo percusseruntque Godoliam qui mortuus est sed et Iudaeos et Chaldeos qui erant cum eo in Maspha ²⁶ consurgens autem omnis populus a parvo usque ad magnum et principes militum venerunt in Aegyptum timentes Chaldeos ²⁷ factum est vero anno tricesimo septimo transmigrationis Ioiachin regis Iudae mense duodecimo vicesima septima die mensis sublevavit Evilmerodach rex Babylonis anno quo regnare coeperat caput Ioiachin regis Iuda de carcere ²⁸ et locutus est ei benigna et posuit thronum eius super thronum regum qui erant cum eo in Babylone ²⁹ et mutavit vestes eius quas habuerat in carcere et comedebat panem semper in conspectu eius cunctis diebus vitae suae ³⁰ annonam quoque constituit ei absque intermissione quae et dabatur ei a rege per singulos dies omnibus diebus vitae suae

I Paralipomenon

1 Adam Seth Enos 2 Cainan Malelehel Jared 3 Enoch Matusale Lamech 4 Noe Sem Ham et Iafeth 5 filii Iafeth Gomer Magog Madai et Iavan Thubal Mosoch Thiras 6 porro filii Gomer Aschenez et Rifath et Thogorma 7 filii autem Iavan Elisa et Tharsis Cetthim et Dodanim 8 filii Ham Chus et Mesraim Phut et Chanaan 9 filii autem Chus Saba et Evila Sabatha et Rechma et Sabathaca porro filii Rechma Saba et Dadan 10 Chus autem genuit Nemrod iste coepit esse potens in terra 11 Mesraim vero genuit Ludim et Anamim et Laabim et Nepthuim 12 Phethrosim quoque et Chasluim de quibus egressi sunt Philisthim et Capthurim 13 Chanaan vero genuit Sidonem primogenitum et Heth 14 Iebuseum quoque et Amorreum et Gergeseum 15 Evheumque et Aruceum et Asineum 16 Aradium quoque et Samareum et Ematheum 17 filii Sem Aelam et Assur et Arfaxad et Lud et Aram et Us et Hul et Gothor et Mosoch 18 Arfaxad autem genuit Sala qui et ipse genuit Heber 19 porro Heber nati sunt duo filii nomen uni Phaleg quia in diebus eius divisa est terra et nomen fratris eius Iectan 20 Iectan autem genuit Helmodad et Saleph et Asermoth et Iare 21 Aduram quoque et Uzal et Decla 22 Ebal etiam et Abimahel et Saba necnon 23 et Ophir et Evila et Iobab omnes isti filii Iectan 24 Sem Arfaxad Sale 25 Heber Phaleg Raau 26 Serug Nahor Thare 27 Abram iste est Abraham 28 filii autem Abraham Isaac et Ismahel 29 et hae generationes eorum primogenitus Ismahelis Nabaioth et Cedar et Adbeel et Mabsam 30 Masma et Duma Massa Adad et Thema 31 Iathur Naphis Cedma hii sunt filii Ismahelis 32 filii autem Cetthurae concubinae Abraham quos genuit Zamram Iecsan Madan Madian Iesboc Sue porro filii Iecsan Saba et Dadan 33 filii autem Madian Epha et Apher et Enoch et Abida et Eldaa omnes hii filii Cetthurae 34 generavit autem Abraham Isaac cuius fuerunt filii Esau et Israhel 35 filii Esau Eliphaz Rauhel Iaus Ialam Core 36 filii Eliphaz Theman Omer Sepphu Gethem Cenez Thamna Amalech 37 filii Rauhel Naath Zara Samma Maza 38 filii Seir Lothan Sobal Sebeon Ana Dison Eser Disan 39 filii Lothan Horri Humam soror autem Lothan fuit Thamna 40 filii Sobal Alian et Manaath et Ebal et Sepphi et Onam filii Sebeon Aia et Ana filii Ana Dison 41 filii Dison Amaran et Eseban et Iethran et Charan 42 filii Eser Balaan et Zaban et Iacan filii Dison Us et Aran 43 isti sunt reges qui imperaverunt in terra Edom antequam esset rex super filios Israhel Bale filius Beor et nomen civitatis eius Denaba 44 mortuus est autem Bale et regnavit pro eo Iobab filius Zare de Bosra 45 cumque et Iobab fuisset mortuus reg-

navit pro eo Husam de terra Themanorum 46 obiit quoque et Husam et regnavit pro eo Adad filius Badad qui percussit Madian in terra Moab et nomen civitatis eius Avith 47 cumque et Adad fuisset mortuus regnavit pro eo Semla de Masreca 48 sed et Semla mortuus est et regnavit pro eo Saul de Rooboth quae iuxta amnem sita est 49 mortuo quoque Saul regnavit pro eo Baalanan filius Achobor 50 sed et hic mortuus est et regnavit pro eo Adad cuius urbis fuit nomen Phou et appellata est uxor eius Mehetabel filia Matred filiae Mezaab 51 Adad autem mortuo duces pro regibus in Edom esse coeperunt dux Thamna dux Alva dux Ietheth 52 dux Oolibama dux Hela dux Phinon 53 dux Cenez dux Theman dux Mabsar 54 dux Magdihel dux Iram hii duces Edom

2 filii autem Israhel Ruben Symeon Levi Iuda Isachar et Zabulon 2 Dan Ioseph Benjamin Nepthali Gad Aser 3 filii Iuda Her Aunan Sela tres nati sunt ei de filia Sue Chananitidis fuit autem Her primogenitus Iuda malus coram Domino et occidit eum 4 Thamar autem nurus eius peperit ei Phares et Zara omnes ergo filii Iuda quinque 5 filii autem Phares Esrom et Hamul 6 filii quoque Zarae Zamri et Ethan et Eman Chalchal quoque et Darda simul quinque 7 filii Carmi Achar qui turbavit Israhel et peccavit in furto anathematis 8 filii Ethan Azarias 9 filii autem Esrom qui nati sunt ei Ieremahel et Ram et Chalubi 10 porro Ram genuit Aminadab Aminadab autem genuit Naasson principem filiorum Iuda 11 Naasson quoque genuit Salma de quo ortus est Boez 12 Boez vero genuit Obed qui et ipse genuit Isai 13 Isai autem genuit primogenitum Heliab secundum Abinadab tertium Samaa 14 quartum Nathanahel quintum Raddai 15 sextum Asom septimum David 16 quorum sorores fuerunt Sarvia et Abigail filii Sarviae Abisai Ioab et Asahel tres 17 Abigail autem genuit Amasa cuius pater fuit Iether Ismahelites 18 Chaleb vero filius Esrom accepit uxorem nomine Azuba de qua genuit Ierioth fueruntque filii eius Iesar et Sobab et Ardon 19 cumque mortua fuisset Azuba accepit uxorem Chaleb Ephrath quae peperit ei Ur 20 porro Ur genuit Uri et Uri genuit Beselehel 21 post haec ingressus est Esrom ad filiam Machir patris Galaad et accepit eam cum esset annorum sexaginta quae peperit ei Segub 22 sed et Segub genuit Iair et possedit viginti tres civitates in terra Galaad 23 cepitque Gessur et Aram oppida Iair et Canath et viculos eius sexaginta civitatum omnes isti filii Machir patris Galaad 24 cum autem mortuus esset Esrom ingressus est Chaleb ad Ephrata habuit quoque Esrom

uxorem Abia quae peperit ei Assur patrem Thecue ²⁵ nati sunt autem filii Hieramehel primogeniti Esrom Ram primogenitus eius et Buna et Aran et Asom et Ahia ²⁶ duxit quoque uxorem alteram Hieramehel nomine Atara quae fuit mater Onam ²⁷ sed et filii Ram primogeniti Hieramehel fuerunt Moos et Iamin et Achar ²⁸ Onam autem habuit filios Semmei et Iada filii autem Semmei Nadab et Abisur ²⁹ nomen vero uxoris Abisur Abiail quae peperit Ahobban et Molid ³⁰ filii autem Nadab fuerunt Saled et Apphaim mortuus est autem Saled absque liberis ³¹ filius vero Apphaim Iesi qui Iesi genuit Sesan porro Sesan genuit Oholi ³² filii autem Iada fratris Semmei Iether et Ionathan sed et Iether mortuus est absque liberis ³³ porro Ionathan genuit Phaleth et Ziza isti fuerunt filii Hieramehel ³⁴ Sesan autem non habuit filios sed filias et servum aegyptium nomine Ieraa ³⁵ deditque ei filiam suam uxorem quae peperit ei Eththei ³⁶ Eththei autem genuit Nathan et Nathan genuit Zabad ³⁷ Zabad quoque genuit Ophlal et Ophlal genuit Obed ³⁸ Obed genuit Ieu Ieu genuit Azariam ³⁹ Azarias genuit Helles Helles genuit Elasa ⁴⁰ Elasa genuit Sisamoi Sisamoi genuit Sellum ⁴¹ Sellum genuit Icamian Icamian genuit Elisama ⁴² filii autem Chaleb fratris Hieramehel Mosa primogenitus eius ipse est pater Ziph et filii Maresa patris Hebron ⁴³ porro filii Hebron Core et Thapphu et Recem et Samma ⁴⁴ Samma autem genuit Raam patrem Iercaam et Recem genuit Semmei ⁴⁵ filius Semmei Maon et Maon pater Bethsur ⁴⁶ Epha autem concubina Chaleb peperit Arran et Musa et Gezez porro Arran genuit Gezez ⁴⁷ filii Iadai Regom et Iotham et Gesum et Phaleth et Epha et Saaph ⁴⁸ concubina Chaleb Maacha peperit Saber et Tharana ⁴⁹ genuit autem Saaph pater Madmena Sue patrem Machbena et patrem Gabaa filia vero Chaleb fuit Achsa ⁵⁰ hii erant filii Chaleb filii Ur primogeniti Ephrata Sobal pater Cariathiarim ⁵¹ Salma pater Bethleem Ariph pater Bethgader ⁵² fuerunt autem filii Sobal patris Cariathiarim qui videbat dimidium requietionum ⁵³ et de cognatione Cariathiarim Iethrei et Apphutei et Semathei et Maserei ex his egressi sunt Saraitae et Esthaolitae ⁵⁴ filii Salma Bethleem et Netophathi coronae domus Ioab et dimidium requietionis Sarai ⁵⁵ cognationes quoque scribarum habitantium in Iabis canentes atque resonantes et in tabernaculis commorantes hii sunt Cinei qui venerunt de calore patris domus Rechab

3 David vero hos habuit filios qui ei nati sunt in Hebron primogenitum Amnon ex Achinaam Iezrahelitide secundum Danihel de Abigail Carmelitide ² tertium Absalom filium Maacha filiae Tholmei regis Gesur quartum Adoniam filium Aggith ³ quintum Saphatiam ex Abital sextum Iethraam de Eglia uxore sua ⁴ sex ergo nati sunt ei in Hebron ubi regnavit septem annis et sex mensibus triginta autem et tribus annis regnavit in Hierusalem ⁵ porro in Hierusalem nati sunt ei filii Samaa et Sobab et Nathan et Salomon quattuor de Bethsabee filia Amihel ⁶ Iebaar quoque et Elisama ⁷ et Eliphalet et Noge et Napheg et Iaphie ⁸ necnon

Elisama et Heliade et Eliphalet novem ⁹ omnes hii filii David absque filiis concubinarum habuerunt sororem Thamar ¹⁰ filius autem Salomonis Roboam cuius Abia filius genuit Asa de hoc quoque natus est Iosaphat ¹¹ pater Ioram qui Ioram genuit Ohoziam ex quo ortus est Ioas ¹² et huius Amasias filius genuit Azariam porro Azariae filius Ioatham ¹³ procreavit Achaz patrem Ezechiae de quo natus est Manasses ¹⁴ sed et Manasses genuit Amon patrem Iosiae ¹⁵ filii autem Iosiae fuerunt primogenitus Iohanan secundus Ioacim tertius Sedecias quartus Sellum ¹⁶ de Ioacim natus est Iechonias et Sedecias ¹⁷ filii Iechoniae fuerunt Asir Salathihel ¹⁸ Melchiram Phadaia Sennaser et Iecemia Sama et Nadabia ¹⁹ de Phadaia orti sunt Zorobabel et Semei Zorobabel genuit Mosollam Ananiam et Salomith sororem eorum ²⁰ Asabamque et Ohol et Barachiam et Asadum Iosabesed quinque ²¹ filius autem Ananiae Phaltias pater Ieseiae cuius filius Raphaia huius quoque filius Arnam de quo natus est Obdia cuius filius fuit Sechenia ²² filius Secheniae Semeia cuius filii Attus et Iegal et Baria et Naaria et Saphat sex numero ²³ filius Naariae Helioenai et Ezechias et Ezricam tres ²⁴ filii Helioenai Oduia et Heliasub et Pheleia et Accub et Iohanan et Dalaia et Anani septem

4 filii Iuda Phares Esrom et Carmi et Ur et Subal ² Reaia vero filius Subal genuit Ieth de quo nati sunt Ahimai et Laed hae cognationes Sarathi ³ ista quoque stirps Hetam Iezrahel et Iesema et Iedebos nomenque sororis eorum Asalephuni ⁴ Phunihel autem pater Gedor et Ezer pater Osa isti sunt filii Ur primogeniti Ephrata patris Bethleem ⁵ Asur vero patris Thecue erant duae uxores Halaa et Naara ⁶ peperit autem ei Naara Oozam et Epher et Themani et Asthari isti sunt filii Naara ⁷ porro filii Halaa Sereth Isaac et Ethnan ⁸ Cos autem genuit Anob et Sobaba et cognationem Aral filii Arum ⁹ fuit autem Iabes inclitus prae fratribus suis et mater eius vocavit nomen illius Iabes dicens quia peperit eum in dolore ¹⁰ invocavit vero Iabes Deum Israhel dicens si benedicens benedixeris mihi et dilataveris terminos meos et fuerit manus tua mecum et feceris me a malitia non opprimi et praestitit Deus quae precatus est ¹¹ Chaleb autem frater Suaa genuit Machir qui fuit pater Esthon ¹² porro Esthon genuit Bethrapha et Phesse et Thena patrem urbis Naas hii sunt viri Recha ¹³ filii autem Cenez Othonihel et Saraia porro filii Othonihel Athath ¹⁴ et Maonathi genuit Ophra Saraias autem genuit Ioab patrem vallis Artificum ibi quippe artifices erant ¹⁵ filii vero Chaleb filii Iephone Hir et Hela et Nahem filiique Hela et Cenez ¹⁶ filii quoque Iallelel Ziph et Zipha Thiria et Asrahel ¹⁷ et filii Ezra Iether et Mered et Epher et Ialon genuitque Mariam et Sammai et Iesba patrem Esthamo ¹⁸ uxor quoque eius Iudaia peperit Iared patrem Gedor et Heber patrem Soccho et Hicuthihel patrem Zano hii autem filii Beththiae filiae Pharaonis quam accepit Mered ¹⁹ et filii uxoris Odaiae sororis Naham patris Ceila Garmi et Esthamo qui fuit de Machathi ²⁰ filii

quoque Simon Amnon et Rena filius Anan et Thilon et filii Iesi Zoeth et Benzoeth ²¹ filii Sela filii Iuda Her pater Lecha et Laada pater Maresa et cognationes Domus operantium byssum in domo Iuramenti ²² et Qui stare fecit solem virique Mendacii et Securus et Incendens qui principes fuerunt in Moab et qui reversi sunt in Leem haec autem verba vetera ²³ hii sunt figuli habitantes in plantationibus et in praesepibus apud regem in operibus eius commoratique sunt ibi ²⁴ filii Symeon Namuhel et Iamin Iarib Zara Saul ²⁵ Sellum filius eius Mabsam filius eius Masma filius eius ²⁶ filii Masma Amuhel filius eius Zacchur filius eius Semei filius eius ²⁷ filii Semei sedecim et filiae sex fratres autem eius non habuerunt filios multos et universa cognatio non potuit adaequare summam filiorum Iuda ²⁸ habitaverunt autem in Bersabee et Molada et Asarsual ²⁹ et in Ballaa et in Asom et in Tholad ³⁰ et in Bathuhel et in Orma et in Siceleg ³¹ et in Bethmarchaboth et in Asarsusim et in Bethberai et in Saarim hae civitates eorum usque ad regem David ³² villae quoque eorum Etham et Aen et Remmon et Thoehen et Asan civitates quinque ³³ et universi viculi eorum per circuitum civitatum istarum usque ad Baal haec est habitatio eorum et sedum distributio ³⁴ Masobab quoque et Temlech et Iosa filius Amasiae ³⁵ et Iohel et Ieu filius Iosabiae filii Saraiae filii Asihel ³⁶ et Helioenai et Iacoba et Isuaia et Asaia et Adihel et Isimihel et Banaia ³⁷ Ziza quoque filius Sephei filii Allon filii Idaia filii Semri filii Samaia ³⁸ isti sunt nominati principes in cognationibus suis et in domo adfinitatum suarum multiplicati sunt vehementer ³⁹ et profecti sunt ut ingrederentur in Gador usque ad orientem vallis et ut quaerentur pasqua gregibus suis ⁴⁰ inveneruntque pascuas uberes et valde bonas et terram latissimam et quietam et fertilem in qua ante habitaverunt de stirpe Ham ⁴¹ hii ergo venerunt quos supra descripsimus nominatim in diebus Ezechiae regis Iuda et percusserunt tabernacula eorum et habitatores qui inventi fuerant ibi et deleverunt eos usque in praesentem diem habitaveruntque pro eis quoniam uberrimas ibidem pascuas reppererunt ⁴² de filiis quoque Symeon abierunt in montem Seir viri quingenti habentes principes Phaltiam et Nahariam et Raphaiam et Ozihel filios Iesi ⁴³ et percusserunt reliquias quae evadere potuerant Amalechitarum et habitaverunt ibi pro eis usque ad diem hanc

5 filii quoque Ruben primogeniti Israhel ipse quippe fuit primogenitus eius sed cum violasset eorum patris sui data sunt primogenita eius filiis Ioseph filii Israhel et non est ille reputatus in primogenitum ² porro Iudas qui erat fortissimus inter fratres suos de stirpe eius principes germinati sunt primogenita autem reputata sunt Ioseph ³ filii ergo Ruben primogeniti Israhel Enoch et Phallu Esrom et Charmi ⁴ filii Iohel Samaia filius eius Gog filius eius Semei filius eius ⁵ Micha filius eius Reeia filius eius Baal filius eius ⁶ Beera filius eius quem captivum duxit Theglathphal-nasar rex Assyriorum et fuit princeps in tribu Ruben

⁷ fratres autem eius et universa cognatio quando numerabantur per familias suas habuerunt principes Iehel et Zacchariam ⁸ porro Bala filius Azaz filii Samma filii Iohel ipse habitavit in Aroer usque ad Nebo et Beelmeon ⁹ contra orientalem quoque plagam habitavit usque ad introitum heremi et flumen Eufraten multum quippe iumentorum numerum possidebat in terra Galaad ¹⁰ in diebus autem Saul proeliati sunt contra Agareos et interfecerunt illos habitaveruntque pro eis in tabernaculis eorum in omni plaga quae respicit ad orientem Galaad ¹¹ filii vero Gad e regione eorum habitaverunt in terra Basan usque Selcha ¹² Iohel in capite et Saphan secundus Ianai autem et Saphat in Basan ¹³ fratres vero eorum secundum domos cognationum suarum Michahel et Mosollam et Sebe et Iori et Iachan et Zie et Heber septem ¹⁴ hii filii Abiahil filii Uri filii Iaro filii Galaad filii Michahel filii Iesesi filii Ieddo filii Buz ¹⁵ fratres quoque filii Abdihel filii Guni princeps domus in familiis suis ¹⁶ et habitaverunt in Galaad et in Basan et in viculis eius et in cunctis suburbanis Saron usque ad terminos ¹⁷ omnes hii numerati sunt in diebus Ioatham regis Iuda et in diebus Hieroboam regis Israhel ¹⁸ filii Ruben et Gad et dimidia tribus Manasse viri bellatores scuta portantes et gladios et tendentes arcum eruditique ad proelia quadraginta quattuor milia et septingenti sexaginta procedentes ad pugnam ¹⁹ dimicaverunt contra Agarenos Iturei vero et Naphei et Nodab ²⁰ prae-buerunt eis auxilium traditique sunt in manus eorum Agareni et universi qui fuerant cum eis quia Deum invocaverunt cum proeliarentur et exaudivit eos eo quod credidissent in eum ²¹ ceperuntque omnia quae possederant camelorum quinquaginta milia et ovium ducenta quinquaginta milia asinos duo milia et animas hominum centum milia ²² vulnerati autem multi corruerunt fuit enim bellum Domini habitaveruntque pro eis usque ad transmigrationem ²³ filii quoque dimidia tribus Manasse possederunt terram a finibus Basan usque Baalhermon et Sanir et montem Hermon ingens quippe numerus erat ²⁴ et hii fuerunt principes domus cognationis eorum Ephel et Iesi et Helihel Ezrihel et Hieremia et Odoia et Iedihel viri fortissimi et potentes et nominati duces in familiis suis ²⁵ reliquerunt autem Deum patrum suorum et fornicati sunt post deos populorum terrae quos abstulit Dominus coram eis ²⁶ et suscitavit Deus Israhel spiritum Ful regis Assyriorum et spiritum Theglathphal-nasar regis Assur et transtulit Ruben et Gad et dimidium tribus Manasse et adduxit eos in Alae et Abor et Ara et fluvium Gozan usque ad diem hanc

6 filii Levi Gersom Caath Merari ² filii Caath Amram et Maria filii Aaron Nadab et Abiu Eleazar et Ithamar ⁴ Eleazar genuit Finees et Finees genuit Abisue ⁵ Abisue vero genuit Bocci et Bocci genuit Ozi ⁶ Ozi genuit Zariaam et Zariaas genuit Meraioth ⁷ porro Meraioth genuit Amariam et Amarias genuit Ahitob ⁸ Ahitob genuit Sadoc Sadoc genuit Achimaas ⁹ Ach-

maas genuit Azariam Azarias genuit Iohanan ¹⁰ Iohanan genuit Azariam ipse est qui sacerdotio functus est in domo quam aedificavit Salomon in Hierusalem ¹¹ genuit autem Azarias Amariam et Amarias genuit Ahitob ¹² Ahitob genuit Sadoc et Sadoc genuit Sellum ¹³ Sellum genuit Helciam et Helcias genuit Azariam ¹⁴ Azarias genuit Saraïam et Saraïas genuit Iosedec ¹⁵ porro Iosedec egressus est quando transtulit Dominus Iudam et Hierusalem per manus Nabuchodonosor ¹⁶ filii ergo Levi Gersom Caath et Merari ¹⁷ et haec nomina filiorum Gersom Lobeni et Semei ¹⁸ filii Caath Amram et Isaac et Hebron et Ozihel ¹⁹ filii Merari Mooli et Musi hae autem cognationes Levi secundum familias eorum ²⁰ Gersom Lobeni filius eius Iaath filius eius Zamma filius eius ²¹ Ioaa filius eius Addo filius eius Zara filius eius Iethrai filius eius ²² filii Caath Aminadab filius eius Core filius eius Asir filius eius ²³ Helcana filius eius Abiasaph filius eius Asir filius eius ²⁴ Thaath filius eius Urihel filius eius Ozias filius eius Saul filius eius ²⁵ filii Helcana Amasai et Ahimoth ²⁶ Helcana filii Helcana Sophai filius eius Naath filius eius ²⁷ Heliab filius eius Hieroam filius eius Helcana filius eius ²⁸ filii Samuhel primogenitus Vasseni et Abia ²⁹ filii autem Merari Mooli Lobeni filius eius Semei filius eius Oza filius eius ³⁰ Samaa filius eius Aggia filius eius Asaia filius eius ³¹ isti sunt quos constituit David super cantores domus Domini ex quo conlocata est arca ³² et ministrabant coram tabernaculo testimonii canentes donec aedificaret Salomon domum Domini in Hierusalem stabant autem iuxta ordinem suum in ministerio ³³ hii vero sunt qui adsistebant cum filiis suis de filiis Caath Heman cantor filius Iohel filii Samuhel ³⁴ filii Helcana filii Hieroam filii Helihel filii Thou ³⁵ filii Suph filii Helcana filii Maath filii Amasai ³⁶ filii Helcana filii Iohel filii Azariae filii Sophoniae ³⁷ filii Thaath filii Asir filii Abiasaph filii Core ³⁸ filii Isaac filii Caath filii Levi filii Israhel ³⁹ et fratres eius Asaph qui stabat a dextris eius Asaph filius Barachiae filii Samaa ⁴⁰ filii Michahel filii Basiae filii Melchiae ⁴¹ filii Athnai filii Zara filii Adaia ⁴² filii Ethan filii Zamma filii Semei ⁴³ filii Ieth filii Gersom filii Levi ⁴⁴ filii autem Merari fratres eorum ad sinistram Ethan filius Cusi filii Abdi filii Maloch ⁴⁵ filii Asabiae filii Amasiae filii Helciae ⁴⁶ filii Amasai filii Bonni filii Somer ⁴⁷ filii Mooli filii Musi filii Merari filii Levi ⁴⁸ fratres quoque eorum Levitae qui ordinati sunt in cunctum ministerium tabernaculi domus Domini ⁴⁹ Aaron vero et filii eius adolebant incensum super altare holocausti et super altare thymiamatis in omne opus sancti sanctorum et ut precarentur pro Israhel iuxta omnia quae praecepit Moses servus Dei ⁵⁰ hii sunt autem filii Aaron Eleazar filius eius Finees filius eius Abisue filius eius ⁵¹ Bocci filius eius Ozi filius eius Zaraia filius eius ⁵² Meraioth filius eius Amaria filius eius Ahitob filius eius ⁵³ Sadoc filius eius Achimaas filius eius ⁵⁴ et haec habitacula eorum per vicos atque confinia filiorum scilicet Aaron iuxta cognationes Caathitarum ipsis enim sorte contigerat ⁵⁵ dederunt igitur eis Hebron in terra Iuda et suburbana eius per circuitum ⁵⁶ agros autem civitatis et

villas Chaleb filio Iephonne ⁵⁷ porro filiis Aaron dederunt civitates ad confugiendum Hebron et Lobna et suburbana eius ⁵⁸ Iether quoque et Esthmo cum suburbanis suis sed et Helon et Dabir cum suburbanis suis ⁵⁹ Asan quoque et Bethsemes et suburbana eorum ⁶⁰ de tribu autem Benjamin Gabee et suburbana eius et Almath cum suburbanis suis Anathoth quoque cum suburbanis suis omnes civitates tredecim per cognationes suas ⁶¹ filiis autem Caath residuis de cognatione sua dederunt ex dimidia tribu Manasse in possessionem urbes decem ⁶² porro filiis Gersom per cognationes suas de tribu Isachar et de tribu Aser et de tribu Nepthali et de tribu Manasse in Basan urbes tredecim ⁶³ filiis autem Merari per cognationes suas de tribu Ruben et de tribu Gad et de tribu Zabulon dederunt sorte civitates duodecim ⁶⁴ dederunt quoque filii Israhel Levitis civitates et suburbana earum ⁶⁵ dederuntque per sortem ex tribu filiorum Iuda et ex tribu filiorum Symeon et ex tribu filiorum Benjamin urbes has quas vocaverunt nominibus suis ⁶⁶ et his qui erant ex cognatione filiorum Caath fueruntque civitates in terminis eorum de tribu Ephraim ⁶⁷ dederunt ergo eis urbes ad confugiendum Sychem cum suburbanis suis in monte Ephraim et Gazer cum suburbanis suis ⁶⁸ Hicmaam quoque cum suburbanis suis et Bethoron similiter ⁶⁹ necnon et Helon cum suburbanis suis et Gethremmon in eundem modum ⁷⁰ porro ex dimidia tribu Manasse Aner et suburbana eius Balaam et suburbana eius his videlicet qui de cognatione filiorum Caath reliqui erant ⁷¹ filiis autem Gersom de cognatione dimidiae tribus Manasse Gaulon in Basan et suburbana eius et Astharoth cum suburbanis suis ⁷² de tribu Isachar Cedes et suburbana eius et Dabereh cum suburbanis suis ⁷³ Ramoth quoque et suburbana illius et Anem cum suburbanis suis ⁷⁴ de tribu vero Aser Masal cum suburbanis suis et Abdon similiter ⁷⁵ Acac quoque et suburbana eius et Roob cum suburbanis suis ⁷⁶ porro de tribu Nepthali Cedes in Galilea et suburbana eius Amon cum suburbanis suis et Cariathaim et suburbana eius ⁷⁷ filiis autem Merari residuis de tribu Zabulon Remmono et suburbana eius et Thabor cum suburbanis suis ⁷⁸ trans Iordanem quoque ex adverso Hiericho contra orientem Iordanis de tribu Ruben Bosor in solitudine cum suburbanis suis et Iasa cum suburbanis suis ⁷⁹ Cademoth quoque et suburbana eius et Miphaath cum suburbanis suis ⁸⁰ necnon de tribu Gad Ramoth in Galaad et suburbana eius et Manaim cum suburbanis suis ⁸¹ sed et Esbon cum suburbanis suis et Iezer cum suburbanis suis
7 porro filii Isachar Thola et Phua Iasub et Samaron quattuor ² filii Thola Ozi et Raphaia et Ierihel et Iemai et Iebsem et Samuhel principes per domos cognationum suarum de stirpe Thola viri fortissimi numerati sunt in diebus David viginti duo milia sescenti ³ filii Ozi Iezraia de quo nati sunt Michahel et Obadia et Iohel et Iesia quinque omnes principes ⁴ cumque eis per familias et populos suos accincti ad proelium viri fortissimi triginta sex milia multas enim habuere ux-

ores et filios ⁵ fratresque eorum per omnem cognationem Isachar robustissimi ad pugnandum octoginta septem milia numerati sunt ⁶ Benjamin Bale et Bochor et Iadihel tres ⁷ filii Bale Esbon et Ozi et Ozihel et Ierimoth et Urai quinque principes familiarum et ad pugnandum robustissimi numerus autem eorum viginti duo milia et triginta quattuor ⁸ porro filii Bochor Zamira et Ioas et Eliezer et Helioenai et Amri et Ierimoth et Abia et Anathoth et Almathan omnes hii filii Bochor ⁹ numerati sunt autem per familias suas principes cognationum ad bella fortissimi viginti milia et ducenti ¹⁰ porro filii Iadihel Balan filii autem Balan Hieus et Benjamin et Ahoth et Chanana et Iothan et Tharsis et Haisaar ¹¹ omnes hii filii Iadihel principes cognationum suarum viri fortissimi decem et septem milia et ducenti ad proelium procedentes ¹² Sephan quoque et Apham filii Hir et Asim filii Aer ¹³ filii autem Nepthali Iasihel et Guni et Asar et Sellum filii Balaa ¹⁴ porro filius Manasse Esrihel concubinaque eius syra peperit Machir patrem Galaad ¹⁵ Machir autem accepit uxores filiis suis Happphim et Sepham et habuit sororem nomine Maacha nomen autem secundi Salphaad nataeque sunt Salphaad filiae ¹⁶ et peperit Maacha uxor Machir filium vocavitque nomen eius Phares porro nomen fratris eius Sares et filii eius Ulam et Recem ¹⁷ filius autem Ulam Badan hii sunt filii Galaad filii Machir filii Manasse ¹⁸ soror autem eius Regina peperit virum Decorum et Abiezer et Moola ¹⁹ erant autem filii Semida Ahin et Sechem et Leci et Aniam ²⁰ filii autem Ephraim Suthala Bareth filius eius Thaath filius eius Elada filius eius Thaath filius eius et huius filius Zabad ²¹ et huius filius Suthala et huius filius Ezer et Elad occiderunt autem eos viri Geth indigenae quia descenderant ut invaderent possessiones eorum ²² luxit igitur Ephraim pater eorum multis diebus et venerunt fratres eius ut consolarentur eum ²³ ingressusque est ad uxorem suam quae concepit et peperit filium et vocavit nomen eius Beria eo quod in malis domus eius ortus esset ²⁴ filia autem eius fuit Sara quae aedificavit Bethoron inferiorem et superiorem et Ozensara ²⁵ porro filius eius Rapha et Reseph et Thale de quo natus est Thaan ²⁶ qui genuit Laadan huius quoque filius Ammiud genuit Elisama ²⁷ de quo ortus est Nun qui habuit filium Iosue ²⁸ possessio autem eorum et habitatio Bethel cum filiabus suis et contra orientem Noran ad occidentalem plagam Gazer et filiae eius Sychem quoque cum filiabus suis usque Aza et filias eius ²⁹ iuxta filios quoque Manasse Bethsan et filias eius Thanach et filias eius Mageddo et filias eius Dor et filias eius in his habitaverunt filii Ioseph filii Israhel ³⁰ filii Aser Iomna et Iesua et Isui et Baria et Sara soror eorum ³¹ filii autem Baria Heber et Melchihel ipse est pater Barzaith ³² Heber autem genuit Iephlat et Somer et Otham et Suaa sororem eorum ³³ filii Iephlat Phosech et Chamaal et Asoth hii filii Iephlat ³⁴ porro filii Somer Ahi et Roaga et Iaba et Aram ³⁵ filii autem Helem fratris eius Supha et Iemna et Selles et Amal ³⁶ filii Supha Sue Arnaphed et Sual et Beri et Iamra ³⁷ Bosor et Od et

Samma et Salusa et Iethran et Bera ³⁸ filii Iether Iephonne et Phaspha et Ara ³⁹ filii autem Olla Aree et Anihel et Resia ⁴⁰ omnes hii filii Aser principes cognationum electi atque fortissimi duces ducum numerus autem eorum aetatis quae apta esset ad bellum viginti sex milia

8 Benjamin autem genuit Bale primogenitum suum Asbal secundum Ohora tertium ² Nuaha quartum et Rapha quintum ³ fueruntque filii Bale Addaor et Gera et Abiud ⁴ Abisue quoque et Neman et Aho ⁵ sed et Gera et Sephuphan et Uram ⁶ hii sunt filii Aod principes cognationum habitantium in Gabaa qui translati sunt in Manath ⁷ Nooman autem et Achia et Gera ipse transtulit eos et genuit Oza et Ahiud ⁸ porro Saarim genuit in regione Moab postquam dimisit Usim et Bara uxores suas ⁹ genuit autem de Edes uxore sua Iobab et Sebia et Mosa et Molchom ¹⁰ Iehus quoque et Sechia et Marma hii sunt filii eius principes in familiis suis ¹¹ Meusim vero genuit Abitob et Elphaal ¹² porro filii Elphaal Heber et Misaam et Samad hic aedificavit Ono et Lod et filias eius ¹³ Bara autem et Samma principes cognationum habitantium in Aialon hii fugaverunt habitatores Geth ¹⁴ et Haio et Sesac et Ierimoth ¹⁵ et Zabadia et Arod et Eder ¹⁶ Michahel quoque et Iespha et Ioaa filii Baria ¹⁷ et Zabadia et Mosollam et Ezeci et Heber ¹⁸ et Iesamari et Tezlia et Iobab filii Elphaal ¹⁹ et Iacim et Zechri et Zabdi ²⁰ et Helioenai et Selethai et Helihel ²¹ et Adaia et Baraia et Samarath filii Semei ²² et Iesphan et Heber et Helihel ²³ et Abdon et Zechri et Hanan ²⁴ et Anania et Ailam et Anathothia ²⁵ et Iephdaia et Phanuhel filii Sesac ²⁶ et Samsari et Sooria et Otholia ²⁷ et Iersia et Helia et Zechri filii Ieroam ²⁸ hii patriarchae et cognationum principes qui habitaverunt in Hierusalem ²⁹ in Gabaon autem habitaverunt Abigabaon et nomen uxoris eius Maacha ³⁰ filiusque eius primogenitus Abdon et Sur et Cis et Baal et Nadab ³¹ Gedor quoque et Ahio et Zacher ³² et Macelloth genuit Samaa habitaveruntque ex adverso fratrum suorum in Hierusalem cum fratribus suis ³³ Ner autem genuit Cis et Cis genuit Saul porro Saul genuit Ionathan et Melchisuae et Abinadab et Esbaal ³⁴ filius autem Ionathan Meribbaal et Meribbaal genuit Micha ³⁵ filii Micha Phithon et Melech et Thara et Ahaz ³⁶ et Ahaz genuit Ioadam et Ioadam genuit Almoth et Azmoth et Zamari porro Zamari genuit Mosa ³⁷ et Mosa genuit Baana cuius filius fuit Rapha de quo ortus est Elasa qui genuit Asel ³⁸ porro Asel sex filii fuere his nominibus Ezricam Bochrus Ismahel Saria Abadia Anan omnes hii filii Asel ³⁹ filii autem Esec fratris eius Ulam primogenitus et Us secundus et Eliphalet tertius ⁴⁰ fueruntque filii Ulam viri robustissimi et magno robore tendentes arcum et multos habentes filios ac nepotes usque ad centum quinquaginta omnes hii filii Benjamin

9 universus ergo Israhel dinumeratus est et summa eorum scripta est in libro regum Israhel et Iuda translaticum sunt in Babylonem propter delictum suum ² qui autem habitaverunt primi in possessione-

ibus et in urbibus suis Israhel et sacerdotes Levitae et Nathinnei ³ commorati sunt in Hierusalem de filiis Iuda et de filiis Benjamin de filiis quoque Ephraim et Manasse ⁴ Othei filius Amiud filius Emri filii Omrai filii Bonni de filiis Phares filii Iuda ⁵ et de Siloni Asaia primogenitus et filii eius ⁶ de filiis autem Zara Ieuhel et fratres eorum sescenti nonaginta ⁷ porro de filiis Benjamin Salo filius Mosollam filii Oduia filii Asana ⁸ et Iobania filius Hieroam et Hela filius Ozi filii Mochori et Mosollam filius Saphatae filii Rahuhel filii Iebaniae ⁹ et fratres eorum per familias suas nongenti quinquaginta sex omnes hii principes cognationum per domos patrum suorum ¹⁰ de sacerdotibus autem Iedaia Ioiarib et Iachin ¹¹ Azarias quoque filius Helciae filii Mosollam filii Sadoc filii Maraioth filii Ahitob pontifex domus Dei ¹² porro Adaias filius Hieroam filii Phasor filii Melchia et Masaia filii Adihel filii Iezra filii Mosollam filii Mosollamoth filii Emmer ¹³ fratres quoque eorum principes per familias suas mille septingenti sexaginta fortissimi robore ad faciendum opus ministerii in domo Dei ¹⁴ de Levitis autem Semeia filius Assub filii Ezricam filii Asebiu de filiis Merari ¹⁵ Bacbacar quoque carpentarius et Galal et Mathania filius Micha filii Zechri filii Asaph ¹⁶ et Obdia filius Semeiae filii Galal filii Idithun et Barachia filius Asa filii Helcana qui habitavit in atriis Netophathi ¹⁷ ianitores autem Sellum et Acub et Telmon et Ahiman et frater eorum Sellum princeps ¹⁸ usque ad illud tempus in porta Regis ad orientem observabant per vices suas de filiis Levi ¹⁹ Sellum vero filius Core filii Abiasaph filii Core cum fratribus suis et domo patris sui hii sunt Coritae super opera ministerii custodes vestibulorum tabernaculi et familiae eorum per vices castrorum Domini custodientes introitum ²⁰ Finees autem filius Eleazar erat dux eorum coram Domino ²¹ porro Zaccharias filius Mosollamia ianitor portae tabernaculi testimonii ²² omnes hii electi in ostiarios per portas ducenti duodecim et descripti in villis propriis quos constituerunt David et Samuhel videns in fide sua ²³ tam ipsos quam filios eorum in ostiis domus Domini et in tabernaculo vicibus suis ²⁴ per quattuor ventos erant ostiarii id est ad orientem et ad occidentem ad aquilonem et ad austrum ²⁵ fratres autem eorum in viculis morabantur et veniebant in sabbatis suis de tempore usque ad tempus ²⁶ his quattuor Levitis creditus erat omnis numerus ianitorum et erant super exedras et thesauros domus Domini ²⁷ per gyrum quoque templi Domini morabantur in custodiis suis ut cum tempus fuisset ipsi mane aperirent fores ²⁸ de horum grege erant et super vasa ministerii ad numerum enim et inferebantur vasa et efferebantur ²⁹ de ipsis et qui credita habebant utensilia sanctuarii praeerant similiae et vino et oleo et turi et aromatibus ³⁰ filii autem sacerdotum unguenta ex aromatibus conficiebant ³¹ et Matthathias Levites primogenitus Sellum Coritae praefectus erat eorum quae in sartagine frangebantur ³² porro de filiis Caath fratribus eorum super panes erant propositionis ut semper novos per singula sabbata praepararent ³³ hii sunt principes cantorum

per familias Levitarum qui in exedris morabantur ita ut die et nocte iugiter suo ministerio deservirent ³⁴ capita Levitarum per familias suas principes manserunt in Hierusalem ³⁵ in Gabaon autem commorati sunt pater Gabaon Iaihel et nomen uxoris eius Maacha ³⁶ filius primogenitus eius Abdon et Sur et Cis et Baal et Ner et Nadab ³⁷ Gedor quoque et Ahio et Zaccharias et Macelloth ³⁸ porro Macelloth genuit Semmaam isti habitaverunt e regione fratrum suorum in Hierusalem cum fratribus suis ³⁹ Ner autem genuit Cis et Cis genuit Saul et Saul genuit Ionathan et Melchisuae et Abinadab et Esbaal ⁴⁰ filius autem Ionathan Meribbaal et Meribbaal genuit Micha ⁴¹ porro filii Micha Phiton et Malech et Thara ⁴² Ahaz autem genuit Iara et Iara genuit Alamath et Azmoth et Zamri et Zamri genuit Mosa ⁴³ Mosa vero genuit Baana cuius filius Raphaia genuit Elasa de quo ortus est Esel ⁴⁴ porro Esel sex filios habuit his nominibus Ezricam Bochrus Ismahel Saria Obdia Anan hii filii Esel

10 Philisthim autem pugnabant contra Israhel fugeruntque viri Israhel Palestinos et ceciderunt vulnerati in monte Gelboe ² cumque adpropinquassent Philisthei persequentes Saul et filios eius percusserunt Ionathan et Abinadab et Melchisuae filios Saul ³ et adgravatum est proelium contra Saul inveneruntque eum sagittarii et vulneraverunt iaculis ⁴ et dixit Saul ad armigerum suum evagina gladium tuum et interfice me ne forte veniant incircumcisi isti et inludant mihi noluit autem armiger eius hoc facere timore perterritus arripuit igitur Saul ense et inruit in eum ⁵ quod cum vidisset armiger eius videlicet mortuum esse Saul inruit etiam ipse in gladium suum et mortuus est ⁶ interiit ergo Saul et tres filii eius et omnis domus illius pariter concidit ⁷ quod cum vidissent viri Israhel qui habitabant in campestribus fugerunt et Saul ac filii eius mortuis dereliquerunt urbes suas et huc illucque dispersi sunt veneruntque Philisthim et habitaverunt in eis ⁸ die igitur altero detrahentes Philisthim spolia caesorum invenerunt Saul et filios eius iacentes in monte Gelboe ⁹ cumque spoliassent eum et amputassent caput armisque nudassent miserunt in terram suam ut circumferretur et ostenderetur idolorum templis et populis ¹⁰ arma autem eius consecraverunt in fano dei sui et caput adfixerunt in templo Dagon ¹¹ hoc cum audissent viri Iabesgalaad omnia scilicet quae Philisthim fecerunt super Saul ¹² consurrexerunt singuli virorum fortium et tulerunt cadavera Saul et filiorum eius adtuleruntque ea in Iabes et sepelierunt ossa eorum subter quercum quae erat in Iabes et ieiunaverunt septem diebus ¹³ mortuus est ergo Saul propter iniquitates suas eo quod praevaricatus sit mandatum Domini quod praeceperat et non custodierit illud sed insuper etiam pythonissam consuluerit ¹⁴ nec speraverit in Domino propter quod et interfecit eum et transtulit regnum eius ad David filium Isai

11 congregatus est igitur omnis Israhel ad David in Hebron dicens os tuum sumus et caro tua ² heri

quoque et nudius tertius cum adhuc regnaret Saul tu eras qui educebas et introducebas Israhel tibi enim dixit Dominus Deus tuus tu pasces populum meum Israhel et tu eris princeps super eum ³ venerunt ergo omnes maiores natu Israhel ad regem in Hebron et iniit David cum eis foedus coram Domino unxeruntque eum regem super Israhel iuxta sermonem Domini quem locutus est in manu Samuhel ⁴ abiit quoque David et omnis Israhel in Hierusalem haec est Iebus ubi erant Iebusei habitatores terrae ⁵ dixeruntque qui habitabant in Iebus ad David non ingredieris huc porro David cepit arcem Sion quae est civitas David ⁶ dixitque omnis qui percusserit Iebuseum in primis erit princeps et dux ascendit igitur primus Ioab filius Sarviae et factus est princeps ⁷ habitavit autem David in arce et idcirco appellata est civitas David ⁸ aedificavitque urbem in circuitu a Mello usque ad gyrum Ioab autem reliqua circubis extruxit ⁹ proficiebatque David vadens et crescens et Dominus exercituum erat cum eo ¹⁰ hii principes virorum fortium David qui adiuverunt eum ut rex fieret super omnem Israhel iuxta verbum Domini quod locutus est ad Israhel ¹¹ et iste numerus robustorum David Iesbaam filius Achamoni princeps inter triginta iste levavit hastam suam super trecentos vulneratos una vice ¹² et post eum Eleazar filius patris eius Ahoites qui erat inter tres potentes ¹³ iste fuit cum David in Aphesdommim quando Philisthim congregati sunt ad locum illum in proelium et erat ager regionis illius plenus hordeo fugeratque populus a facie Philisthinorum ¹⁴ hic stetit in medio agri et defendit eum cumque percussisset Philistheos dedit Dominus salutem magnam populo suo ¹⁵ descenderunt autem tres de triginta principibus ad petram in qua erat David ad speluncam Odollam quando Philisthim fuerant castrametati in valle Raphaim ¹⁶ porro David erat in praesidio et statio Philisthinorum in Bethleem ¹⁷ desideravit igitur David et dixit o si quis daret mihi aquam de cisterna Bethleem quae est in porta ¹⁸ tres ergo isti per media castra Philisthinorum perrexerunt et hauserunt aquam de cisterna Bethleem quae erat in porta et adtulerunt ad David ut biberet qui noluit sed magis libavit illam Domino ¹⁹ dicens absit ut in conspectu Dei mei hoc faciam et sanguinem virorum istorum bibam quia in periculo animarum suarum adtulerunt mihi aquam et ob hanc causam noluit bibere haec fecerunt tres robustissimi ²⁰ Abisai quoque frater Ioab ipse erat princeps trium et ipse levavit hastam suam contra trecentos vulneratos et ipse erat inter tres nominatissimus ²¹ inter tres secundos inclitus et princeps eorum verumtamen usque ad tres primos non pervenerat ²² Banaia filius Ioiadae viri robustissimi qui multa opera perpetrarat de Capsehel ipse percussit duos Arihel Moab et ipse descendit et interfecit leonem in media cisterna tempore nivis ²³ et ipse percussit virum aegyptium cuius statura erat quinque cubitorum et habebat lanceam ut liciatorium textentium descendit ergo ad eum cum virga et rapuit hastam quam tenebat manu et interfecit eum hasta

sua ²⁴ haec fecit Banaia filius Ioiada qui erat inter tres robustos nominatissimus ²⁵ inter triginta primus verumtamen ad tres usque non pervenerat posuit autem eum David ad auriculam suam ²⁶ porro fortissimi in exercitu Asahel frater Ioab et Eleanan filius patris eius de Bethleem ²⁷ Semmoth Arorites Helles Phaltonites ²⁸ Iras filius Acces Thecutes Abiezer Anathothites ²⁹ Sobbochai Asothites Ilai Ahoites ³⁰ Marai Netophathites Heled filius Baana Netophathites ³¹ Ethai filius Ribai de Gabaath filiorum Benjamin Banaia Pharathonites ³² Uri de torrente Gaas Abial Arabathites Azmoth Bauramites Eliaba Salabonites ³³ filii Asom Gezonites Ionathan filius Segae Ararites ³⁴ Ahiam filius Sachar Ararites ³⁵ Eliphai filius Ur ³⁶ Apher Mechurathites Ahia Phellonites ³⁷ Asrai Carmelites Noorai filius Azbi ³⁸ Iohel frater Nathan Mabar filius Agarai ³⁹ Sellec Ammonites Noorai Berothites armiger Ioab filii Sarviae ⁴⁰ Iras Iethreus Gareb Iethreus ⁴¹ Urias Etheus Zabad filius Ooli ⁴² Adina filius Seza Rubenites princeps Rubenitarum et cum eo triginta ⁴³ Hanan filius Maacha et Iosaphat Mathanites ⁴⁴ Ozias Astharothites Semma et Iaihel filii Hotam Aroerites ⁴⁵ Iedihele filius Samri et Ioha frater eius Thosaites ⁴⁶ Elihel Maumites et Ieribai et Iosaia filii Elnaem et Iethma Moabites ⁴⁷ Elihel et Obed et Iasihele de Masobia

12 hii quoque venerunt ad David in Siceleg cum adhuc fugeret Saul filium Cis qui erant fortissimi et egregii pugnatore ² tendentes arcum et utraque manu fundis saxa iacentes et dirigentes sagittas de fratribus Saul ex Benjamin ³ princeps Ahiezer et Ioas filii Sammaa Gabathites et Iazihel et Phallet filii Azmoth et Baracha et Ieu Anathothites ⁴ Samaias quoque Gabaonites fortissimus inter triginta et super triginta Hieremias et Iezihel et Iohanan et Iezbad Gaderothites ⁵ Eluzai et Ierimuth et Baalia et Samaria et Saphatia Aruphites ⁶ Helcana et Iesia et Azrahel et Ioezer et Iesbaam de Careim ⁷ Ioeela quoque et Zabadia filii Ieroam de Gedor ⁸ sed et de Gaddi transfugerunt ad David cum lateret in deserto viri robustissimi et pugnatore optimi tenentes clypeum et hastam facies eorum quasi facies leonis et veloces quasi capreae in montibus ⁹ Ezer princeps Obdias secundus Eliab tertius ¹⁰ Masmana quartus Hieremias quintus ¹¹ Hetthi sextus Helihel septimus ¹² Iohanan octavus Helzebad nonus ¹³ Hieremias decimus Bachannai undecimus ¹⁴ hii de filiis Gad principes exercitus novissimus centum militibus praeerat et maximus mille ¹⁵ isti sunt qui transierunt Iordanem mense primo quando inundare consuevit super ripas suas et omnes fugaverunt qui morabantur in vallibus ad orientalem plagam et occidentalem ¹⁶ venerunt autem et de Benjamin et de Iuda ad praesidium in quo morabatur David ¹⁷ egressusque est David obviam eis et ait si pacifice venistis ad me ut auxiliemini mihi cor meum iungatur vobis si autem insidiimini mihi pro adversariis meis cum ego iniquitatem in manibus non habeam videat Deus patrum nostrorum et iudicet ¹⁸ spiritus vero induit Amessai principem inter triginta et ait tui

sumus o David et tecum fili Isai pax pax tibi et pax adiutoribus tuis te enim adiuvat Deus tuus suscepit ergo eos David et constituit principes turmae ¹⁹ porro de Manasse transfugerunt ad David quando veniebat cum Philisthim adversum Saul ut pugnaret et non dimicavit cum eis quia inito consilio remiserunt eum principes Philisthinorum dicentes periculo capitis nostri revertetur ad dominum suum Saul ²⁰ quando igitur reversus est in Siceleg transfugerunt ad eum de Manasse Ednas et Iozabad et Iedihel et Michahel et Iozabad et Heliu et Salathi principes milium in Manasse ²¹ hii praebuerunt auxilium David adversum latrunculos omnes enim erant viri fortissimi et facti sunt principes in exercitu ²² sed et per singulos dies veniebant ad David ad auxiliandum ei usque dum fieret grandis numerus quasi exercitus Dei ²³ iste quoque est numerus principum exercitus qui venerunt ad David cum esset in Hebron ut transferrent regnum Saul ad eum iuxta verbum Domini ²⁴ filii Iuda portantes clypeum et hastam sex milia octingenti expediti ad proelium ²⁵ de filiis Symeon virorum fortissimorum ad pugnandum septem milia centum ²⁶ de filiis Levi quattuor milia sescenti ²⁷ Ioiada quoque princeps de stirpe Aaron et cum eo tria milia septingenti ²⁸ Sadoc etiam puer egregiae indolis et domus patris eius principes viginti duo ²⁹ de filiis autem Benjamin fratribus Saul tria milia magna enim pars eorum adhuc sequebatur domum Saul ³⁰ porro de filiis Ephraim viginti milia octingenti fortissimi robore viri nominati in cognationibus suis ³¹ et ex dimidia parte tribus Manasse decem et octo milia singuli per nomina sua venerunt ut constituerent regem David ³² de filiis quoque Isachar viri eruditi qui norant singula tempora ad praecipendum quid facere deberet Israhel principes ducenti omnis autem reliqua tribus eorum consilium sequebatur ³³ porro de Zabulon qui egrediebantur ad proelium et stabant in acie instructi armis bellicis quinquaginta milia venerunt in auxilium non in corde duplici ³⁴ et de Nepthali principes mille et cum eis instructa clypeo et hasta triginta septem milia ³⁵ de Dan etiam praeparata ad proelium viginti octo milia sescentorum ³⁶ et de Aser egredientes ad pugnam et in acie provocantes quadraginta milia ³⁷ trans Iordanem autem de filiis Ruben et Gad et dimidia parte tribus Manasse instructa armis bellicis centum viginti milia ³⁸ omnes isti viri bellatores et expediti ad pugnandum corde perfecto venerunt in Hebron ut constituerent regem David super universum Israhel sed et omnes reliqui ex Israhel uno corde erant ut rex fieret David ³⁹ fueruntque ibi apud David tribus diebus comedentes et bibentes praeparaverunt enim eis fratres sui ⁴⁰ sed et qui iuxta eos erant usque ad Isachar et Zabulon et Neptholim adferebant panes in asinis et camelis et mulis et bubus ad vescendum farinam palatas uvam passam vinum oleum boves arietes ad omnem copiam gaudium quippe erat in Israhel

13 iniit autem consilium David cum tribunis et centurionibus et universis principibus ² et ait ad om-

nem coetum Israhel si placet vobis et a Domino Deo nostro egreditur sermo quem loquor mittamus ad fratres nostros reliquos in universas regiones Israhel et ad sacerdotes et Levitas qui habitant in suburbanis urbium ut congregentur ad nos ³ et reducamus arcam Dei nostri ad nos non enim requisivimus eam in diebus Saul ⁴ et respondit universa multitudo ut ita fieret placuerat enim sermo omni populo ⁵ congregavit ergo David cunctum Israhel a Sior Aegypti usque dum ingrediaris Emath ut adduceret arcam Dei de Cariathiarim ⁶ et ascendit David et omnis vir Israhel ad collem Cariathiarim quae est in Iuda ut adferrent inde arcam Dei Domini sedentis super cherubin ubi invocatum est nomen eius ⁷ inposueruntque arcam Dei super plaustrum novum de domo Aminadab Oza autem et fratres eius minabant plaustrum ⁸ porro David et universus Israhel ludebant coram Deo omni virtute in canticis et in citharis et psalteriis et tympanis et cymbalis et tubis ⁹ cum autem pervenissent ad aream Chidon tetendit Oza manum suam ut sustentaret arcam bos quippe lasciviens paululum inclinaverat eam ¹⁰ iratus est itaque Dominus contra Ozam et percussit eum eo quod contigisset arcam et mortuus est ibi coram Deo ¹¹ contristatusque David eo quod divisisset Dominus Ozam vocavit locum illum Divisio Oza usque in praesentem diem ¹² et timuit Deum tunc temporis dicens quomodo possum ad me introducere arcam Dei ¹³ et ob hanc causam non eam adduxit ad se hoc est in civitatem David sed avertit in domum Obededom Gethei ¹⁴ mansit ergo arca Dei in domo Obededom tribus mensibus et benedixit Dominus domui eius et omnibus quae habebat

14 misit quoque Hiram rex Tyri nuntios ad David et ligna cedrina et artifices parietum lignorumque ut aedificarent ei domum ² cognovitque David eo quod confirmasset eum Dominus in regem super Israhel et sublevatum esset regnum suum super populum eius Israhel ³ accepit quoque David alias uxores in Hierusalem genuitque filios et filias ⁴ et haec nomina eorum qui nati sunt ei in Hierusalem Sammu et Sobab Nathan et Salomon ⁵ Iebar et Helisu et Eliphaleth ⁶ Noga quoque et Napheg et Iaphiae ⁷ Elisama et Baliada et Eliphaleth ⁸ audientes autem Philisthim eo quod unctus esset David in regem super universum Israhel ascenderunt omnes ut quaerent eum quod cum audisset David egressus est obviam eis ⁹ porro Philisthim venientes diffusi sunt in valle Raphaim ¹⁰ consuluitque David Deum dicens si ascendam ad Philistheos si trades eos in manu mea et dixit ei Dominus ascende et tradam eos in manu tua ¹¹ cumque illi ascendissent in Baalpharasim percussit eos ibi David et dixit divisit Deus inimicos meos per manum meam sicuti dividuntur aquae et idcirco vocatum est nomen loci illius Baalpharasim ¹² dereliqueruntque ibi deos suos quos David iussit exuri ¹³ alia etiam vice Philisthim intruerunt et diffusi sunt in valle ¹⁴ consuluitque rursum David Deum et dixit ei Deus non ascendas post eos recede ab eis et venies contra illos ex adverso pirorum

¹⁵ cumque audieris sonitum gradientis in cacumine pirorum tunc egredieris ad bellum egressus est enim Deus ante te ut percutiat castra Philisthim ¹⁶ fecit ergo David sicut praeceperat ei Deus et percussit castra Philisthinorum de Gabaon usque Gazera ¹⁷ divulgatumque est nomen David in universis regionibus et Dominus dedit pavorem eius super omnes gentes

15 fecit quoque sibi domos in civitate David et aedificavit locum arcae Dei tetenditque ei tabernaculum ² tunc dixit David inlicitum est ut a quocumque portetur arca Dei nisi a Levitis quos elegit Dominus ad portandum eam et ad ministrandum sibi usque in aeternum ³ congregavitque universum Israhel in Hierusalem ut adferretur arca Dei in locum suum quem praeparaverat ei ⁴ necnon et filios Aaron et Levitas ⁵ de filiis Caath Urihel princeps fuit et fratres eius centum viginti ⁶ de filiis Merari Asaia princeps et fratres eius ducenti viginti ⁷ de filiis Gersom Iohel princeps et fratres eius centum triginta ⁸ de filiis Elisaphan Semeias princeps et fratres eius ducenti ⁹ de filiis Hebron Elihel princeps et fratres eius octoginta ¹⁰ de filiis Ozihel Aminadab princeps et fratres eius centum duodecim ¹¹ vocavitque David Sadoc et Abiathar sacerdotes et Levitas Urihel Asaia Iohel Semeiam Elihel et Aminadab ¹² et dixit ad eos vos qui estis principes familiarum leviticarum sanctificamini cum fratribus vestris et adferte arcam Domini Dei Israhel ad locum qui ei praeparatus est ¹³ ne ut a principio quia non eratis praesentes percussit nos Dominus sic et nunc fiat inlicitum quid nobis agentibus ¹⁴ sanctificati sunt ergo sacerdotes et Levitae ut portarent arcam Domini Dei Israhel ¹⁵ et tulerunt filii Levi arcam Dei sicut praeceperat Moses iuxta verbum Domini umeris suis in vectibus ¹⁶ dixit quoque David principibus Levitarum ut constituerent de fratribus suis cantores in organis musicorum nablis videlicet et lyris et cymbalis ut resonaret in excelsum sonitus laetitiae ¹⁷ constitueruntque Levitas Heman filium Iohel et de fratribus eius Asaph filium Barachiae de filiis vero Merari fratribus eorum Ethan filium Casaiae ¹⁸ et cum eis fratres eorum in secundo ordine Zacchariam et Ben et Iazihel et Semiramoth et Iahihel et Ani Eliab et Banaia et Maasiam et Matthathiam et Eliphalu et Macheniam et Obedom et Ieihel ianitores ¹⁹ porro cantores Heman Asaph et Ethan in cymbalis aeneis concrepantes ²⁰ Zaccharias autem et Ozihel et Semiramoth et Iahihel et Ani et Eliab et Maasias et Banaia in nablis arcana cantabant ²¹ porro Matthathias et Eliphalu et Machenias et Obedom et Ieihel et Ozaziu in citharis pro octava canebant epinikion ²² Chonenias autem princeps Levitarum prophetiae praeerat ad praecinendam melodiam erat quippe valde sapiens ²³ et Barachias et Helcana ianitores arcae ²⁴ porro Sebenias et Iosaphat et Nathanahel et Amasai et Zaccharias et Banaia et Eliezer sacerdotes clangebant tubis coram arca Dei et Obedom et Ahias erant ianitores arcae ²⁵ igitur David et maiores natu Israhel et tribuni ierunt ad deportandam arcam foederis Domini de domo Obedom

dom cum laetitia ²⁶ cumque adiuvisset Deus Levitas qui portabant arcam foederis Domini immolabantur septem tauri et septem arietes ²⁷ porro David erat indutus stola byssina et universi Levitae qui portabant arcam cantoresque et Chonenias princeps prophetiae inter cantores David autem indutus erat etiam ephod lineo ²⁸ universusque Israhel deducebant arcam foederis Domini in iubilo et sonitu bucinae et tubis et cymbalis et nablis et citharis concrepantes ²⁹ cumque pervenisset arca foederis Domini usque ad civitatem David Michol filia Saul prospiciens per fenestram vidit regem David saltantem atque ludentem et despexit eum in corde suo

16 adtulerunt igitur arcam Dei et constituerunt eam in medio tabernaculi quod tetenderat ei David et obtulerunt holocausta et pacifica coram Deo ² cumque conplesset David offerens holocausta et pacifica benedixit populo in nomine Domini ³ et divisit universis per singulos a viro usque ad mulierem tortam panis et partem assae carnis bubulae et frixam oleo similam ⁴ constituitque coram arca Domini de Levitis qui ministrarent et recordarentur operum eius et glorificarent atque laudarent Dominum Deum Israhel ⁵ Asaph principem et secundum eius Zacchariam porro Iahihel et Semiramoth et Ieihel et Matthathiam et Eliab et Banaia et Obedom et Ieihel super organa psalterii et lyras Asaph autem ut cymbalis personaret ⁶ Banaia vero et Azihel sacerdotes canere tuba iugiter coram arca foederis Domini ⁷ in illo die fecit David principem ad confitendum Domino Asaph et fratres eius ⁸ confitemini Domino invocate nomen eius notas facite in populis adinventiones illius ⁹ canite ei et psallite et narrate omnia mirabilia eius ¹⁰ laudate nomen sanctum eius laetetur cor quaerentium Dominum ¹¹ quaerite Dominum et virtutem eius quaerite faciem eius semper ¹² recordamini mirabilium eius quae fecit signorum illius et iudiciorum oris eius ¹³ semen Israhel servi eius filii Iacob electi illius ¹⁴ ipse Dominus Deus noster in universa terra iudicia eius ¹⁵ recordamini in sempiternum pacti eius sermonis quem praecepit in mille generationes ¹⁶ quem pepigit cum Abraham et iuramenti illius cum Isaac ¹⁷ et constituit illud Iacob in praeceptum et Israhel in pactum sempiternum ¹⁸ dicens tibi dabo terram Chanaan funiculum hereditatis vestrae ¹⁹ cum essent pauci numero parvi et coloni eius ²⁰ et transierunt de gente in gentem et de regno ad populum alterum ²¹ non dimisit quemquam calumniari eos sed increpuit pro eis reges ²² nolite tangere christos meos et in prophetis meis nolite malignari ²³ canite Domino omnis terra adnuntiate ex die in diem salutare eius ²⁴ narrate in gentibus gloriam eius in cunctis populis mirabilia illius ²⁵ quia magnus Dominus et laudabilis nimis et horribilis super omnes deos ²⁶ omnes enim dii populorum idola Dominus autem caelos fecit ²⁷ confessio et magnificentia coram eo fortitudo et gaudium in loco eius ²⁸ adferte Domino familiae populorum adferte Domino gloriam et imperium ²⁹ date Domino glo-

riam nomini eius levate sacrificium et venite in conspectu eius et adorate Dominum in decore sancto ³⁰ commoveatur a facie illius omnis terra ipse enim fundavit orbem immobilem ³¹ laetentur caeli et exultet terra et dicant in nationibus Dominus regnavit ³² tonet mare et plenitudo eius exultent agri et omnia quae in eis sunt ³³ tunc laudabunt ligna saltus coram Domino quia venit iudicare terram ³⁴ confitemini Domino quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius ³⁵ et dicite salva nos Deus salvator noster et congrega nos et erue de gentibus ut confiteamur nomini sancto tuo et exultemus in carminibus tuis ³⁶ benedictus Dominus Deus Israhel ab aeterno usque in aeternum et dicat omnis populus amen et hymnus Domino ³⁷ dereliquit itaque ibi coram arca foederis Domini Asaph et fratres eius ut ministrarent in conspectu arcae iugiter per singulos dies et vices suas ³⁸ porro Obededom et fratres eius sexaginta octo et Obededom filium Idithun et Osa constituit ianitores ³⁹ Sadoc autem sacerdotem et fratres illius sacerdotes coram tabernaculo Domini in excelso quod erat in Gabaon ⁴⁰ ut offerrent holocausta Domino super altare holocaustomatis iugiter mane et vespere iuxta omnia quae scripta sunt in lege Domini quam praecepit Israheli ⁴¹ et post eum Heman et Idithun et reliquos electos unumquemque vocabulo suo ad confitendum Domino quoniam in aeternum misericordia eius ⁴² Heman quoque et Idithun canentes tuba et quatientes cymbala et omnia musicorum organa ad canendum Deo filios autem Idithun fecit esse portarios ⁴³ reversusque est omnis populus in domum suam et David ut benediceret etiam domui suae

17 cum autem habitaret David in domo sua dixit ad Nathan prophetam ecce ego habito in domo cedrina arca autem foederis Domini sub pellibus est ² et ait Nathan ad David omnia quae in corde tuo sunt fac Deus enim tecum est ³ igitur nocte illa factus est sermo Dei ad Nathan dicens ⁴ vade et loquere David servo meo haec dicit Dominus non aedificabis tu mihi domum ad habitandum ⁵ neque enim mansi in domo ex eo tempore quo eduxi Israhel usque ad hanc diem sed fui semper mutans loca tabernaculi et in tentorio ⁶ manens cum omni Israhel numquid locutus sum saltim uni iudicum Israhel quibus praeceperam ut pascerent populum meum et dixi quare non aedificastis mihi domum cedrinam ⁷ nunc itaque sic loqueris ad servum meum David haec dicit Dominus exercituum ego tuli te cum in pascuis sequereris gregem ut esses dux populi mei Israhel ⁸ et fui tecum quocumque perrexisti et interfeci omnes inimicos tuos coram te fecique tibi nomen quasi unius magnorum qui celebrantur in terra ⁹ et dedi locum populo meo Israhel plantabitur et habitabit in eo et ultra non commovebitur nec filii iniquitatis adterent eos sicut a principio ¹⁰ ex diebus quibus dedi iudices populo meo Israhel et humiliavi universos inimicos tuos adnuntio ergo tibi quod aedificaturus sit domum tibi Dominus ¹¹ cumque impleveris dies tuos ut vadas ad patres tuos

suscitabo semen tuum post te quod erit de filiis tuis et stabiliam regnum eius ¹² ipse aedificabit mihi domum et firmabo solium eius usque in aeternum ¹³ ego ero ei in patrem et ipse erit mihi in filium et misericordiam meam non auferam ab eo sicut abstuli ab eo qui ante te fuit ¹⁴ et statuam eum in domo mea et in regno meo usque in sempiternum et thronus eius erit firmissimus in perpetuum ¹⁵ iuxta omnia verba haec et iuxta universam visionem istam sic locutus est Nathan ad David ¹⁶ cumque venisset rex David et sedisset coram Domino dixit quis ego sum Domine Deus et quae domus mea ut praestares mihi talia ¹⁷ sed et hoc parum visum est in conspectu tuo ideoque locutus es super domum servi tui etiam in futurum et fecisti me spectabilem super omnes homines Domine Deus meus ¹⁸ quid ultra addere potest David cum ita glorificaveris servum tuum et cognoveris eum ¹⁹ Domine propter famulum tuum iuxta cor tuum fecisti omnem magnificentiam hanc et nota esse voluisti universa magnalia ²⁰ Domine non est similis tui et non est alius deus absque te ex omnibus quos audivimus auribus nostris ²¹ quis autem est alius ut populus tuus Israhel gens una in terra ad quam perrexit Deus ut liberaret et faceret populum sibi et magnitudine sua atque terroribus eiceret nationes a facie eius quem de Aegypto liberarat ²² et posuisti populum tuum Israhel tibi in populum usque in aeternum et tu Domine factus es Deus eius ²³ nunc igitur Domine sermo quem locutus es famulo tuo et super domum eius confirmetur in perpetuum et fac sicut locutus es ²⁴ permaneatque et magnificetur nomen tuum usque in sempiternum et dicatur Dominus exercituum Deus Israhel et domus David servi eius permanens coram eo ²⁵ tu enim Domine Deus meus revelasti auriculam servi tui ut aedificares ei domum et idcirco invenit servus tuus fiduciam ut oret coram te ²⁶ nunc ergo Domine tu es Deus et locutus es ad servum tuum tanta beneficia ²⁷ et coepisti benedicere domui servi tui ut sit semper coram te te enim Domine benedicente benedicta erit in perpetuum

18 factum est autem post haec ut percuteret David Philisthim et humiliaret eos et tolleret Geth et filias eius de manu Philisthim ² percuteretque Moab et fierent Moabitae servi David offerentes ei munera ³ eo tempore percussit David etiam Adadezer regem Suba regionis Emath quando perrexit ut dilataret imperium suum usque ad flumen Eufraten ⁴ cepit ergo David mille quadrigas eius et septem milia equites ac viginti milia virorum peditum subnervavitque omnes equos curruum exceptis centum quadrigis quas reservavit sibi ⁵ supervenit autem et Syrus damascenus ut auxiliium praeberet Adadezer regi Suba sed et huius percussit David viginti duo milia virorum ⁶ et posuit milites in Damasco ut Syria quoque serviret sibi et offerret munera adiuvitque eum Dominus in cunctis ad quae perrexerat ⁷ tulit quoque David faretras aureas quas habuerant servi Adadezer et adtulit eas in Hierusalem ⁸ necnon de Thebath et Chun urbibus Adadezer aeris

plurimum de quo fecit Salomon mare aeneum et columnas et vasa aenea ⁹ quod cum audisset Thou rex Emath percussisse videlicet David omnem exercitum Adadezer regis Suba ¹⁰ misit Aduram filium suum ad regem David ut postularet ab eo pacem et congratularetur ei eo quod expugnasset et percussisset Adadezer adversarius quippe Thou erat Adadezer ¹¹ sed et omnia vasa aurea et argentea et aenea concecravit rex David Domino cum argento et auro quod tulerat ex universis gentibus tam de Idumea et Moab et filiis Ammon quam de Philisthim et Amalech ¹² Abisai vero filius Sarviae percussit Edom in valle Salinarum decem et octo milia ¹³ et constituit in Edom praesidium ut serviret Idumea David salvavitque Dominus David in cunctis ad quae perrexerat ¹⁴ regnavit ergo David super universum Israhel et faciebat iudicium atque iustitiam cuncto populo suo ¹⁵ porro Ioab filius Sarviae erat super exercitum et Iosaphat filius Ahilud a commentariis ¹⁶ Sadoc autem filius Ahitob et Ahimelech filius Abiathar sacerdotes et Susa scriba ¹⁷ Banaïas vero filius Ioiada super legiones Cherethi et Felethi porro filii David primi ad manum regis

19 accidit autem ut moreretur Naas rex filiorum Ammon et regnaret filius eius pro eo ² dixitque David faciam misericordiam cum Hanon filio Naas praestitit enim pater eius mihi gratiam misitque David nuntios ad consolandum eum super morte patris sui qui cum pervenissent in terram filiorum Ammon ut consolarentur Hanon ³ dixerunt principes filiorum Ammon ad Hanon tu forsitan putas quod David honoris causa in patrem tuum miserit qui consolentur te nec animadvertis quod ut explorent et investigent et scrutentur terram tuam venerint ad te servi eius ⁴ igitur Hanon pueros David decalvavit et rasis et praecidit tunicas eorum a natibus usque ad pedes et dimisit eos ⁵ qui cum abissent et hoc mandassent David misit in occursum eorum grandem enim contumeliam sustinerant et praecepit ut manerent in Hiericho donec cresceret barba eorum et tunc reverterentur ⁶ videntes autem filii Ammon quod iniuriam fecissent David tam Hanon quam reliquus populus miserunt mille talenta argenti ut conducerent sibi de Mesopotamia et de Syria Macha et de Suba currus et equites ⁷ conduxeruntque triginta duo milia curruum et regem Macha cum populo eius qui cum venissent castrametati sunt e regione Medaba filii quoque Ammon congregati de urbibus suis venerunt ad bellum ⁸ quod cum audisset David misit Ioab et omnem exercitum virorum fortium ⁹ egressique filii Ammon direxerunt aciem iuxta portam civitatis reges autem qui ad auxilium venerant separatim in agro steterunt ¹⁰ igitur Ioab intellegens bellum et ex adverso et post tergum contra se fieri elegit viros fortissimos de universo Israhel et perrexit contra Syrum ¹¹ reliquam autem partem populi dedit sub manu Abisai fratris sui et perrexerunt contra filios Ammon ¹² dixitque si vicerit me Syrus auxilio eris mihi sin autem superaverint te filii Ammon ero tibi in praesidium ¹³ confortare et agamus viriliter pro populo

nostro et pro urbibus Dei nostri Dominus autem quod in conspectu suo bonum est faciet ¹⁴ perrexit ergo Ioab et populus qui cum eo erat contra Syrum ad proelium et fugavit eos ¹⁵ porro filii Ammon videntes quod fugisset Syrus ipsi quoque fugerunt Abisai fratrem eius et ingressi sunt civitatem reversusque est etiam Ioab in Hierusalem ¹⁶ viciens autem Syrus quod cecidisset coram Israhel misit nuntios et adduxit Syrum qui erat trans Fluvium Sophach autem princeps militiae Adadezer erat dux eorum ¹⁷ quod cum nuntiatum esset David congregavit universum Israhel et transivit Iordanem inruitque in eos et direxit ex adverso aciem illis contra pugnantibus ¹⁸ fugit autem Syrus Israhel et interfecit David de Syris septem milia curruum et quadraginta milia peditum et Sophach exercitus principem ¹⁹ videntes autem servi Adadezer se ab Israhel esse superatos transfugerunt ad David et servierunt ei noluitque ultra Syria auxilium praebere filiis Ammon

20 factum est autem post anni circulum eo tempore quo solent reges ad bella procedere congregavit Ioab exercitum et robur militiae et vastavit terram filiorum Ammon perrexitque et obsedit Rabba porro David manebat in Hierusalem quando Ioab percussit Rabba et destruxit eam ² tulit autem David coronam Melchom de capite eius et invenit in ea auri pondus talentum et pretiosissimas gemmas fecitque sibi inde diadema manubias quoque urbis plurimas tulit ³ populum autem qui erat in ea eduxit et fecit super eos tribulas et trahas et ferrata carpenta transire ita ut dissicarentur et contererentur sic fecit David cunctis urbibus filiorum Ammon et reversus est cum omni populo suo in Hierusalem ⁴ post haec initum est bellum in Gazer adversus Philistheos in quo percussit Sobbochai Usathites Saphai de genere Raphaim et humiliavit eos ⁵ aliud quoque bellum gestum est adversum Philistheos in quo percussit Adeodatus filius Saltus Lehemites fratrem Goliath Getthei cuius hastae lignum erat quasi liciatorium textentium ⁶ sed et aliud bellum accidit in Geth in quo fuit homo longissimus habens digitos senos id est simul viginti quattuor qui et ipse de Rapha fuerat stirpe generatus ⁷ hic blasphemavit Israhel et percussit eum Jonathan filius Sammaa fratris David sunt filii ⁸ Rapha in Geth qui ceciderunt in manu David et servorum eius

21 consurrexit autem Satan contra Israhel et incitavit David ut numeraret Israhel ² dixitque David ad Ioab et ad principes populi ite et numerate Israhel a Bersabee usque Dan et adferte mihi numerum ut sciam ³ responditque Ioab augeat Dominus populum suum centuplum quam sunt nonne domine mi rex omnes servi tui sunt quare hoc quaerit dominus meus quod in peccatum reputetur Israheli ⁴ sed sermo regis magis praevaluit egressusque est Ioab et circumivit universum Israhel et reversus est Hierusalem ⁵ deditque David numerum eorum quos circumierat et inventus est omnis Israhel numerus mille milia et centum milia virorum educientium gladium de Iuda autem trecenta

septuaginta milia bellatorum ⁶ nam Levi et Benjamin non numeravit eo quod invitus exsequeretur regis imperium ⁷ displicuit autem Deo quod iussum erat et percussit Israhel ⁸ dixitque David ad Deum peccavi nimis ut hoc facerem obsecro aufer iniquitatem servi tui quia insipienter egi ⁹ et locutus est Dominus ad Gad videntem David dicens ¹⁰ vade et loquere ad David et dic haec dicit Dominus trium tibi optionem do unum quod volueris elige et faciam tibi ¹¹ cumque venisset Gad ad David dixit ei haec dicit Dominus elige quod volueris ¹² aut tribus annis pestilentiam aut tribus mensibus fugere te hostes tuos et gladium eorum non posse evadere aut tribus diebus gladium Domini et mortem versari in terra et angelum Domini interficere in universis finibus Israhel nunc igitur vide quid respondeam ei qui misit me ¹³ et dixit David ad Gad ex omni parte me angustiae premunt sed melius mihi est ut incidam in manus Domini quia multae sunt miserationes eius quam in manus hominum ¹⁴ misit ergo Dominus pestilentiam in Israhel et ceciderunt de Israhel septuaginta milia virorum ¹⁵ misit quoque angelum in Hierusalem ut percuteret eam cumque percuteretur vidit Dominus et misertus est super magnitudinem mali et imperavit angelo qui percutiebat sufficit iam cesset manus tua porro angelus Domini stabat iuxta aream Ornan Iebusei ¹⁶ levansque David oculos suos vidit angelum Domini stantem inter terram et caelum et evaginatum gladium in manu eius et versum contra Hierusalem et ceciderunt tam ipse quam maiores natu vestiti ciliciis et proni in terram ¹⁷ dixitque David ad Deum nonne ego sum qui iussi ut numeraretur populus ego qui peccavi ego qui malum feci iste grex quid commeruit Domine Deus meus vertatur obsecro manus tua in me et in domum patris mei populus autem tuus non percutiatur ¹⁸ angelus autem Domini praecepit Gad ut diceret David et ascenderet extrueretque altare Domino Deo in area Ornan Iebusei ¹⁹ ascendit ergo David iuxta sermonem Gad quem locutus fuerat ex nomine Domini ²⁰ porro Ornan cum suspexisset et vidisset angelum quattuorque filii eius cum eo absconderunt se nam eo tempore terebat in area triticum ²¹ igitur cum venisset David ad Ornan conspexit eum Ornan et processit ei obviam de area et adoravit illum pronus in terram ²² dixitque ei David da mihi locum areae tuae ut aedificem in ea altare Domini ita ut quantum valet argenti accipias et cesset plaga a populo ²³ dixit autem Ornan ad David tolle et faciat dominus meus rex quodcumque ei placet sed et boves do in holocaustum et tribulas in ligna et triticum in sacrificium omnia libens praebeo ²⁴ dixitque ei rex David nequaquam ita fiet sed argentum dabo quantum valet neque enim tibi auferre debeo et sic offerre Domino holocausta gratuita ²⁵ dedit ergo David Ornan pro loco siclos auri iustissimi ponderis sescentos ²⁶ et aedificavit ibi altare Domino obtulitque holocausta et pacifica et invocavit Dominum et exaudivit eum in igne de caelo super altare holocausti ²⁷ praecepitque Dominus angelo et convertit gladium suum in vaginam

²⁸ protinus ergo David videns quod exaudisset eum Dominus in area Ornan Iebusei immolavit ibi victimas ²⁹ tabernaculum autem Domini quod fecerat Moses in deserto et altare holocaustorum ea tempestate erat in excelso Gabaon ³⁰ et non praevaluit David ire ad altare ut ibi obsecraret Deum nimio enim fuerat timore perturbatus videns gladium angeli Domini

22 dixitque David haec est domus Dei et hoc altare in holocaustum Israhel ² et praecepit ut congregarentur omnes proselyti de terra Israhel et constituit ex eis latomos ad caedendos lapides et poliendos ut aedificaretur domus Dei ³ ferrum quoque plurimum ad clavos ianuarum et ad commissuras atque iuncturas praeparavit David et aeris pondus innumerabile ⁴ ligna quoque cedrina non poterat aestimari quae Sidonii et Tyrii deportaverant ad David ⁵ et dixit David Salomon filium meum puer parvulus est et delicatus domus autem quam aedificari volo Domino talis esse debet ut in cunctis regionibus nominetur praeprabo ergo ei necessaria et ob hanc causam ante mortem suam omnes paravit inpensas ⁶ vocavitque Salomonem filium suum et praecepit ei ut aedificaret domum Domino Deo Israhel ⁷ dixitque David ad Salomonem fili mi voluntatis meae fuit ut aedificarem domum nomini Domini Dei mei ⁸ sed factus est ad me sermo Domini dicens multum sanguinem effudisti et plurima bella bellasti non poteris aedificare domum nomini meo tanto effuso sanguine coram me ⁹ filius qui nascetur tibi et erit vir quietissimus faciam enim eum requiescere ab omnibus inimicis suis per circuitum et ob hanc causam pacificus vocabitur et pacem et otium dabo in Israhel cunctis diebus eius ¹⁰ ipse aedificabit domum nomini meo et ipse erit mihi in filium et ego ero ei in patrem firmaboque solium regni eius super Israhel in aeternum ¹¹ nunc ergo fili mi sit Dominus tecum et prosperare et aedifica domum Domino Deo tuo sicut locutus est de te ¹² det quoque tibi Dominus prudentiam et sensum ut regere possis Israhel et custodire legem Domini Dei tui ¹³ tunc enim proficere poteris si custodieris mandata et iudicia quae praecepit Dominus Mosi ut doceret Israhel confortare viriliter age ne timeas neque paveas ¹⁴ ecce ego in paupertatula mea praepravi inpensas domus Domini auri talenta centum milia et argenti mille milia talentorum aeris vero et ferri non est pondus vincitur enim numerus magnitudine ligna et lapides praepravi ad universa impendia ¹⁵ habes quoque plurimos artifices latomos et cementarios artificesque lignorum et omnium artium ad faciendum opus prudentissimos ¹⁶ in auro et argento aere et ferro cuius non est numerus surge igitur et fac et erit Dominus tecum ¹⁷ praecepit quoque David cunctis principibus Israhel ut adjuvarent Salomonem filium suum ¹⁸ cernitis inquietans quod Dominus Deus vester vobiscum sit et dederit vobis requiem per circuitum et tradiderit omnes inimicos in manu vestra et subiecta sit terra coram Domino et coram populo eius ¹⁹ praebete igitur corda vestra et animas vestras ut quaeratis Dominum

Deum vestrum et consurgite et aedificate sanctuarium Domino Deo ut introducatur arca foederis Domini et vasa Domino consecrata in domum quae aedificatur nomini Domini

23 igitur David senex et plenus dierum regem constituit Salomonem filium suum super Israhel ² et congregavit omnes principes Israhel et sacerdotes atque Levitas ³ numeratique sunt Levitae a triginta annis et supra et inventa sunt triginta octo milia virorum ⁴ ex his electi sunt et distributi in ministerium domus Domini viginti quattuor milia praepositorum autem et iudicum sex milia ⁵ porro quattuor milia ianitores et totidem psaltae canentes Domino in organis quae fecerat ad canendum ⁶ et distribuit eos David per vices filiorum Levi Gersom videlicet et Caath et Merari ⁷ Gersom Leedan et Semei ⁸ filii Leedan princeps Ieihel et Zetham et Iohel tres ⁹ filii Semei Salomith et Ozihel et Aran tres isti principes familiarum Leedan ¹⁰ porro filii Semei Ieeth et Ziza et Iaus et Baria isti filii Semei quattuor ¹¹ erat autem Ieeth prior Ziza secundus porro Iaus et Baria non habuerunt plurimos filios et idcirco in una familia unaque domo computati sunt ¹² filii Caath Amram et Isaar Hebron et Ozihel quattuor ¹³ filii Amram Aaron et Moses separatusque est Aaron ut ministraret in sancto sanctorum ipse et filii eius in sempiternum et adoleret incensum Domino secundum ritum suum ac benediceret nomini eius in perpetuum ¹⁴ Mosi quoque hominis Dei filii adnumerati sunt in tribu Levi ¹⁵ filii Mosi Gersom et Eliezer ¹⁶ filii Gersom Subuhel primus ¹⁷ fuerunt autem filii Eliezer Roobia primus et non erant Eliezer filii alii porro filii Roobia multiplicati sunt nimis ¹⁸ filii Isaar Salumith primus ¹⁹ filii Hebron Ieriau primus Amarias secundus Iazihel tertius Iecmaam quartus ²⁰ filii Ozihel Micha primus Iesia secundus ²¹ filii Merari Mooli et Musi filii Mooli Eleazar et Cis ²² mortuus est autem Eleazar et non habuit filios sed filias acceperuntque eas filii Cis fratres earum ²³ filii Musi Mooli et Eder et Ierimuth tres ²⁴ hii filii Levi in cognationibus et familiis suis principes per vices et numerum capitum singulorum qui faciebant opera ministerii domus Domini a viginti annis et supra ²⁵ dixit enim David requiem dedit Dominus Deus Israhel populo suo et habitationem Hierusalem usque in aeternum ²⁶ nec erit officii Levitarum ut ultra portent tabernaculum et omnia vasa eius ad ministrandum ²⁷ iuxta praecepta quoque David novissima supputabitur numerus filiorum Levi a viginti annis et supra ²⁸ et erunt sub manu filiorum Aaron in cultum domus Domini in vestibulis et in exedris et in loco purificationis et in sanctuario et in universis operibus ministerii templi Domini ²⁹ sacerdotes autem super panes propositionis et ad similiae sacrificium et ad lagana et azyma et sartaginem et ad ferventem similam et super omne pondus atque mensuram ³⁰ Levitae vero ut stent mane ad confitendum et canendum Domino similiterque ad vesperam ³¹ tam in oblatione holocaustorum Domini quam in sabbatis et kalendis et sollemnitatibus reliquis iuxta numerum et caerimonias uniuscuiusque

rei iugiter coram Domino ³² et custodiant observationes tabernaculi foederis et ritum sanctuarii et observationem filiorum Aaron fratrum suorum ut ministrent in domo Domini

24 porro filiis Aaron hae partitiones erunt filii Aaron Nadab et Abiu et Eleazar et Ithamar ² mortui autem Nadab et Abiu ante patrem suum absque liberis sacerdotioque functus est Eleazar et Ithamar ³ et divisit eos David id est Sadoc de filiis Eleazar et Ahimelech de filiis Ithamar secundum vices suas et ministerium ⁴ inventique sunt multo plures filii Eleazar in principibus viris quam filii Ithamar divisit autem eis hoc est filiis Eleazar principes per familias sedecim et filiis Ithamar per familias et domos suas octo ⁵ porro divisit utrasque inter se familias sortibus erant enim principes sanctuarii et principes Dei tam de filiis Eleazar quam de filiis Ithamar ⁶ descripsitque eos Semeias filius Nathanahel scriba Levites coram rege et principibus et Sadoc sacerdote et Ahimelech filio Abiathar principibus quoque familiarum sacerdotalium et leviticarum unam domum quae ceteris praeerat Eleazar et alteram domum quae sub se habebat ceteros Ithamar ⁷ exivit autem sors prima Ioiarib secunda Iedeiae ⁸ tertia Arim quarta Seorim ⁹ quinta Melchia sexta Maiman ¹⁰ septima Accos octava Abia ¹¹ nona Hiesu decima Sechenia ¹² undecima Eliasib duodecima Iacim ¹³ teriadecima Oppa quartadecima Isbaal ¹⁴ quintadecima Belga sextadecima Emmer ¹⁵ septimadecima Ezir octavadecima Hapses ¹⁶ nonadecima Phetheia vicesima Iezecel ¹⁷ vicesima prima Iachin vicesima secunda Gamul ¹⁸ vicesima tertia Daliau vicesima quarta Mazziau ¹⁹ hae vices eorum secundum ministeria sua ut ingredientur domum Domini et iuxta ritum suum sub manu Aaron patris eorum sicut praecepit Dominus Deus Israhel ²⁰ porro filiorum Levi qui reliqui fuerant de filiis Amram erat Subahel et filiis Subahel Iedeia ²¹ de filiis quoque Roobiae princeps Iesias ²² Isaaris vero Salemoth filiusque Salemoth Iaath ²³ filiusque eius Ieriahu Amarias secundus Iazihel tertius Iecmaam quartus ²⁴ filius Ozihel Micha filius Micha Samir ²⁵ frater Micha Iesia filiusque Iesiae Zaccharias ²⁶ filii Merari Mooli et Musi filius Ioziau Benno ²⁷ filius quoque Merari Oziau et Soem et Zacchur et Hebr ²⁸ porro Mooli filius Eleazar qui non habebat liberos ²⁹ filius vero Cis Ierahemel ³⁰ filii Musi Mooli Eder et Ierimoth isti filii Levi secundum domos familiarum suarum ³¹ miseruntque et ipsi sortes contra fratres suos filios Aaron coram David rege et Sadoc et Ahimelech et principibus familiarum sacerdotalium et leviticarum tam maiores quam minores omnes sors aequaliter dividebat

25 igitur David et magistratus exercitus se creverunt in ministerium filios Asaph et Heman et Idithun qui prophetarent in citharis et psalteriis et cymbalis secundum numerum suum dedicato sibi officio servientes ² de filiis Asaph Zacchur et Ioseph et Nathania et Asarela filii Asaph sub manu Asaph prophetantis iuxta regem ³ porro Idithun filii Idithun

Godolias Sori Iesaias et Sabias et Matthathias sex sub manu patris sui Idithun qui in cithara prophetabat super confitentes et laudantes Dominum ⁴ Heman quoque filii Heman Bocciau Matthaniau Ozihel Subuhel et Ierimoth Ananias Anani Elietha Geddelthi et Romemthiezer et Iesbacasa Mellothi Othir Maziuth ⁵ omnes isti filii Heman videntis regis in sermonibus Dei ut exaltaret cornu deditque Deus Heman filios quattuordecim et filias tres ⁶ universi sub manu patris sui ad cantandum in templo Domini distributi erant in cymbalis et psalteriis et citharis in ministeria domus Domini iuxta regem Asaph videlicet et Idithun et Heman ⁷ fuit autem numerus eorum cum fratribus suis qui erudiebant canticum Domini cuncti doctores ducenti octoginta octo ⁸ miseruntque sortes per vices suas ex aequo tam maior quam minor doctus pariter et inductus ⁹ egressaque est sors prima Ioseph qui erat de Asaph secunda Godoliae ipsi et filiis eius et fratribus duodecim ¹⁰ tertia Zacchur filiis et fratribus eius duodecim ¹¹ quarta Isari filiis et fratribus eius duodecim ¹² quinta Nathaniae filiis et fratribus eius duodecim ¹³ sexta Bocciau filiis et fratribus eius duodecim ¹⁴ septima Israhela filiis et fratribus eius duodecim ¹⁵ octava Isaiae filiis et fratribus eius duodecim ¹⁶ nona Matthaniae filiis et fratribus eius duodecim ¹⁷ decima Semeiae filiis et fratribus eius duodecim ¹⁸ undecima Ezrahel filiis et fratribus eius duodecim ¹⁹ duodecima Asabiae filiis et fratribus eius duodecim ²⁰ tertiadecima Subahel filiis et fratribus eius duodecim ²¹ quartadecima Matthathiae filiis et fratribus eius duodecim ²² quintadecima Ierimoth filiis et fratribus eius duodecim ²³ sextadecima Ananiae filiis et fratribus eius duodecim ²⁴ septimadecima Iesbocasae filiis et fratribus eius duodecim ²⁵ octavadecima Anani filiis et fratribus eius duodecim ²⁶ nonadecima Mellothi filiis et fratribus eius duodecim ²⁷ vicesima Eliatha filiis et fratribus eius duodecim ²⁸ vicesima prima Othir filiis et fratribus eius duodecim ²⁹ vicesima secunda Godollathi filiis et fratribus eius duodecim ³⁰ vicesima tertia Maziuth filiis et fratribus eius duodecim ³¹ vicesima quarta Romamthiezer filiis et fratribus eius duodecim

26 divisiones autem ianitorum de Coritis Mesellemia filius Core de filiis Asaph ² filii Mesellemiae Zaccharias primogenitus Iadihel secundus Zabadias tertius Iathanahel quartus ³ Ahilam quintus Iohanan sextus Helioenai septimus ⁴ filii autem Obededom Semeias primogenitus Iozabad secundus Iohaa tertius Sachar quartus Nathanahel quintus ⁵ Amihel sextus Isachar septimus Phollathi octavus quia benedixit illi Dominus ⁶ Semeiae autem filio eius nati sunt filii praefecti familiarum suarum erant enim viri fortissimi ⁷ filii ergo Semeiae Othni et Raphahel et Obedihel Zabad fratres eius viri fortissimi Helii quoque et Samachias ⁸ omnes hii de filiis Obededom ipsi et filii et fratres eorum fortissimi ad ministrandum sexaginta duo de Obededom ⁹ porro Mesellamiae filii et fratres robustissimi decem et octo ¹⁰ de Hosa autem

id est de filiis Merari Semri princeps non enim habuerat primogenitum et idcirco posuerat eum pater eius in principem ¹¹ Helchias secundus Tabelias tertius Zaccharias quartus omnes hii filii et fratres Hosa tredecim ¹² hii divisi sunt in ianitores ut semper principes custodiarum sicut et fratres eorum ministrarent in domo Domini ¹³ missae sunt autem sortes ex aequo et parvis et magnis per familias suas in unamquamque portarum ¹⁴ cecidit igitur sors orientalis Selemiae porro Zacchariae filio eius viro prudentissimo et erudito sortito obtigit plaga septentrionalis ¹⁵ Obededom vero et filiis eius ad austrum in qua parte domus erat seniorum concilium ¹⁶ Sepphima et Hosa ad occidentem iuxta portam quae ducit ad viam ascensionis custodia contra custodiam ¹⁷ ad orientem vero Levitae sex et ad aquilonem quattuor per diem atque ad meridiem similiter in die quattuor et ubi erat concilium bini et bini ¹⁸ in cellulis quoque ianitorum ad occidentem quattuor in via binique per cellulas ¹⁹ hae sunt divisiones ianitorum filiorum Core et Merari ²⁰ porro Achias erat super thesauros domus Dei ac vasa sanctorum ²¹ filii Ledan filii Gersonni de Ledan principes familiarum Ledan et Gersonni Ieiheli ²² filii Ieiheli Zathan et Iohel frater eius super thesauros domus Domini ²³ Amramitis et Isaaritis et Hebronitis et Ozihelitibus ²⁴ Subahel autem filius Gersom filii Mosi praepositus thesauris ²⁵ fratres quoque eius Eliezer cuius filius Raabia et huius filius Isaias et huius filius Ioram huius quoque filius Zechri sed et huius filius Selemith ²⁶ ipse Selemith et fratres eius super thesauros sanctorum quae sanctificavit David rex et principes familiarum et tribuni et centuriones et duces exercitus ²⁷ de bellis et manubiis proeliorum quae consecraverant ad instaurationem et supellectilem templi Domini ²⁸ haec autem universa sanctificavit Samuhel videns et Saul filius Cis et Abner filius Ner et Ioab filius Sarviae omnes qui sanctificaverunt ea per manum Salemith et fratrum eius ²⁹ Saaritis vero praeerat Chonenias et filii eius ad opera forinsecus super Israhel ad docendum et ad iudicandum eos ³⁰ porro de Hebronitis Asabias et fratres eius viri fortissimi mille septingenti praeerant Israheli trans Iordanem contra occidentem in cunctis operibus Domini et in ministerium regis ³¹ Hebronitarum autem princeps fuit Hieria secundum familias et cognationes eorum quadragesimo anno regni David recensiti sunt et inventi viri fortissimi in Iazer Galaad ³² fratresque eius robustioris aetatis duo milia septingenti principes familiarum praeposuit autem eos David rex Rubenitis et Gadditis et dimidio tribus Manasse in omne ministerium Dei et regis

27 filii autem Israhel secundum numerum suum principes familiarum tribuni et centuriones et praefecti qui ministrabant regi iuxta turmas suas ingredients et egredientes per singulos menses in anno viginti quattuor milibus singuli praeerant ² primae turmae in primo mense Isboam praeerat filius Zabdihel et sub eo viginti quattuor milia ³ de filiis Phares princeps cunctorum principum in exercitu mense pri-

mo ⁴ secundi mensis habebat turmam Dudi Ahohites et post se alterum nomine Macelloth qui regebat partem exercitus viginti quattuor milium ⁵ dux quoque turmae tertiae in mense tertio erat Banaias filius Ioiadae sacerdos et in divisione sua viginti quattuor milia ⁶ ipse est Banaias fortissimus inter triginta et super triginta praeerat autem turmae ipsius Amizabad filius eius ⁷ quartus mense quarto Asahel frater Ioab et Zabadias filius eius post eum et in turma eius viginti quattuor milia ⁸ quintus mense quinto princeps Samaoth Iezarites et in turma eius viginti quattuor milia ⁹ sextus mense sexto Hira filius Acces Thecuites et in turma eius viginti quattuor milia ¹⁰ septimus mense septimo Helles Phallonites de filiis Ephraim et in turma eius viginti quattuor milia ¹¹ octavus mense octavo Sobochai Asothites de stirpe Zarai et in turma eius viginti quattuor milia ¹² nonus mense nono Abiezer Anathothites de filiis Iemini et in turma eius viginti quattuor milia ¹³ decimus mense decimo Marai et ipse Netophathites de stirpe Zarai et in turma eius viginti quattuor milia ¹⁴ undecimus mense undecimo Banaias Pharathonites de filiis Ephraim et in turma eius viginti quattuor milia ¹⁵ duodecimus mense duodecimo Holdai Netophathites de stirpe Gothonihel et in turma eius viginti quattuor milia ¹⁶ porro tribubus praeerant Israhel Rubenitis dux Eliezer filius Zechri Symeonitis dux Saphatias filius Macha ¹⁷ Levitis Asabias filius Camuhel Aaronitis Sadoc ¹⁸ Iuda Heliu frater David Isachar Amri filius Michahel ¹⁹ Zabulonitis Iesmaias filius Abdiae Nephthalitibus Ierimoth filius Ozihel ²⁰ filiis Ephraim Osee filius Ozaziu dimidio tribus Manasse Iohel filius Phadiae ²¹ et dimidio tribus Manasse in Galaad Iaddo filius Zacchariae Benjamin autem Iasihel filius Abner ²² Dan vero Ezrihel filius Hieroam hii principes filiorum Israhel ²³ noluit autem David numerare eos a viginti annis inferius quia dixerat Dominus ut multiplicaret Israhel quasi stellas caeli ²⁴ Ioab filius Sarviae coeperat numerare nec conplevit quia super hoc ira inruerat in Israhel et idcirco numerus eorum qui fuerant recensiti non est relatus in fastos regis David ²⁵ super thesauros autem regis fuit Azmoth filius Adihel his autem thesauris qui erant in urbibus et in vicis et in turribus praesidebat Ionathan filius Oziae ²⁶ operi autem rustico et agricolis qui exercebant terram praeerat Ezri filius Chelub ²⁷ vinearumque cultoribus Semeias Ramathites cellis autem vinariis Zabadias Aphonites ²⁸ nam super oliveta et ficeta quae erant in campestribus Balanan Gaderites super apothecas autem olei Ioas ²⁹ porro armentis quae pascebantur in Sarona praepositus fuit Setrai Saronites et super boves in vallibus Saphat filius Adli ³⁰ super camelos vero Ubil Ismahelites et super asinos Iadias Meronathites ³¹ super oves quoque Iaziz Agarenes omnes hii principes substantiae regis David ³² Ionathan autem patruus David consiliarius vir prudens et litteratus ipse et Iaihel filius Achamoni erant cum filiis regis ³³ Ahitophel etiam consiliarius regis et Husi Arachites amicus regis ³⁴ post Ahitophel fuit Ioia-

da filius Banaiae et Abiathar princeps autem exercitus regis erat Ioab

28 convocavit igitur David omnes principes Israhel duces tribuum et praepositos turmarum qui ministrabant regi tribunos quoque et centuriones et qui praeerant substantiae et possessionibus regis filiosque suos cum eunuchis et potentes et robustissimos quosque in exercitu Hierusalem ² cumque surrexisset rex et stetisset ait audite me fratres mei et populus meus cogitavi ut aedificarem domum in qua requiesceret arca foederis Domini et scabillum pedum Dei nostri et ad aedificandum omnia praeparavi ³ Deus autem dixit mihi non aedificabis domum nomini meo eo quod sis vir bellator et sanguinem fuderis ⁴ sed elegit Dominus Deus Israhel me de universa domo patris mei ut essem rex super Israhel in sempiternum de Iuda enim elegit principes porro de domo Iuda domum patris mei et de filiis patris mei placuit ei ut me eligeret regem super cunctum Israhel ⁵ sed et de filiis meis filios enim multos dedit mihi Dominus elegit Salomonem filium meum ut sederet in throno regni Domini super Israhel ⁶ dixitque mihi Salomon filius tuus aedificabit domum meam et atria mea ipsum enim elegi mihi in filium et ego ero ei in patrem ⁷ et firmabo regnum eius usque in aeternum si perseveraverit facere praecepta mea et iudicia sicut et hodie ⁸ nunc igitur coram universo coetu Israhel audiente Deo nostro custodite et perquirite cuncta mandata Domini Dei nostri ut possideatis terram bonam et relinquatis eam filiis vestris post vos usque in sempiternum ⁹ tu autem Salomon fili mi scito Deum patris tui et servi ei corde perfecto et animo voluntario omnia enim corda scrutatur Dominus et universas mentium cogitationes intellegit si quaesieris eum invenies si autem dereliqueris illum proiciet te in aeternum ¹⁰ nunc ergo quia elegit te Dominus ut aedificares domum sanctuarii confortare et perfice ¹¹ dedit autem David Salomoni filio suo descriptionem porticus et templi et cellariorum et cenaculi et cubiculorum in adytis et domus propitiationis ¹² necnon et omnium quae cogitaverat atriorum et exedrarum per circuitum in thesauros domus Domini et in thesauros sanctorum ¹³ divisionumque sacerdotalium et leviticarum in omnia opera domus Domini et in universa vasa ministerii templi Domini ¹⁴ aurum in pondere per singula vasa ministerii argenti quoque pondus pro vasorum ad opera diversitate ¹⁵ sed et ad candelabra aurea et ad lucernas eorum aurum pro mensura uniuscuiusque candelabri et lucernarum similiter et in candelabris argenteis et in lucernis eorum pro diversitate mensurae pondus argenti tradidit ¹⁶ aurum quoque dedit in mensas propositionis pro diversitate mensarum similiter et argentum in alias mensas argenteas ¹⁷ ad fuscinulas quoque et fialas et turibula ex auro purissimo et leunculos aureos pro qualitate mensurae pondus distribuit in leunculum et leunculum similiter et in leones argenteos diversum argenti pondus separavit ¹⁸ altari autem in quo adoletur incensum aurum purissimum dedit ut ex ipso

fieret similitudo quadrigae cherubin extendentium alas et velantium arcam foederis Domini ¹⁹ omnia inquit venerunt scripta manu Domini ad me ut intellexerem universa opera exemplaris ²⁰ dixit quoque David Salomoni filio suo viriliter age et confortare et fac ne timeas et ne paveas Dominus enim Deus meus tecum erit et non dimittet te nec derelinquet donec perficias omne opus ministerii domus Domini ²¹ ecce divisiones sacerdotum et Levitarum in omne ministerium domus Domini adsistunt tibi et parati sunt et noverunt tam principes quam populus facere omnia praecepta tua

29 locutusque est David rex ad omnem ecclesiam Salomonem filium meum unum elegit Deus adhuc puerum et tenellum opus autem grande est neque enim homini praeparatur habitatio sed Deo ² ego autem totis viribus meis praeparavi impensas domus Dei mei aurum ad vasa aurea et argentum in argentea aes in aenea ferrum in ferrea lignum ad lignea lapides onychinos et quasi stibinos et diversorum colorum omnem pretiosum lapidem et marmor parium abundantissime ³ et super haec quae obtuli in domum Dei mei de peculio meo aurum et argentum do in templum Dei mei exceptis his quae paravi in aedem sanctam ⁴ tria milia talenta auri de auro Ophir et septem milia talentorum argenti probatissimi ad deaurandos parietes templi ⁵ ut ubicumque opus est aurum de auro et ubicumque opus est argentum argenti opera fiant per manus artificum et si quis sponte offert impleat manum suam hodie et offerat quod voluerit Domino ⁶ polliciti sunt itaque principes familiarum et proceres tribuum Israhel tribuni quoque et centuriones et principes possessionum regis ⁷ dederuntque in opera domus Dei auri talenta quinque milia et solidos decem milia argenti talenta decem milia et aeris talenta decem et octo milia ferri quoque centum milia talentorum ⁸ et apud quemcumque inventi sunt lapides dederunt in thesaurum domus Domini per manum Ieihele Gersonitis ⁹ laetatusque est populus cum vota sponte promitterent quia corde toto offerebant ea Domino sed et David rex laetatus est gaudio magno ¹⁰ et benedixit Domino coram universa multitudine et ait benedictus es Domine Deus Israhel patris nostri ab aeterno in aeternum ¹¹ tua est Domine magnificentia et potentia et gloria atque victoria et tibi laus cuncta enim quae in caelo sunt et in terra tua sunt tuum Domine regnum et tu es super omnes principes ¹² tuae divitiae et tua est gloria tu dominaris omnium in manu tua virtus et potentia in manu tua magnitudo

et imperium omnium ¹³ nunc igitur Deus noster confitemur tibi et laudamus nomen tuum inclitum ¹⁴ quis ego et quis populus meus ut possimus haec tibi universa promittere tua sunt omnia et quae de manu tua accepimus dedimus tibi ¹⁵ peregrini enim sumus coram te et advenae sicut omnes patres nostri dies nostri quasi umbra super terram et nulla est mora ¹⁶ Domine Deus noster omnis haec copia quam paravimus ut aedificaretur domus nomini sancto tuo de manu tua est et tua sunt omnia ¹⁷ scio Deus meus quod probes corda et simplicitatem diligas unde et ego in simplicitate cordis mei laetus obtuli universa haec et populum tuum qui hic reppertus est vidi cum ingenti gaudio tibi offerre donaria ¹⁸ Domine Deus Abraham et Isaac et Israhel patrum nostrorum custodi in aeternum hanc voluntatem cordis eorum et semper in venerationem tui mens ista permaneat ¹⁹ Salomoni quoque filio meo da cor perfectum ut custodiat mandata tua testimonia tua caerimonias tuas et faciat universa et aedificet aedem cuius impensas paravi ²⁰ praecepit autem David universae ecclesiae benedicite Domino Deo nostro et benedixit omnis ecclesia Domino Deo patrum suorum et inclinaverunt se et adoraverunt Deum et deinde regem ²¹ immolaveruntque victimas Domino et obtulerunt holocausta die sequenti tauros mille arietes mille agnos mille cum libaminibus suis et universo ritu abundantissime in omnem Israhel ²² et comederunt et biberunt coram Domino in die illo cum grandi laetitia et unxerunt secundo Salomonem filium David unxerunt autem Domino in principem et Sadoc in pontificem ²³ seditque Salomon super solium Domini in regem pro David patre suo et cunctis placuit et paruit illi omnis Israhel ²⁴ sed et universi principes et potentes et cuncti filii regis David dederunt manum et subiecti fuerunt Salomoni regi ²⁵ magnificavit ergo Dominus Salomonem super omnem Israhel et dedit illi gloriam regni qualem nullus habuit ante eum rex Israhel ²⁶ igitur David filius Isai regnavit super universum Israhel ²⁷ et dies quibus regnavit super Israhel fuerunt quadraginta anni in Hebron regnavit septem annis et in Hierusalem triginta tribus ²⁸ et mortuus est in senectute bona plenus dierum et divitiis et gloria regnavitque Salomon filius eius pro eo ²⁹ gesta autem David regis priora et novissima scripta sunt in libro Samuhel videntis et in libro Nathan prophetae atque in volumine Gad videntis ³⁰ universique regni eius et fortitudinis et temporum quae transierunt sub eo sive in Israhel sive in cunctis regnis terrarum

II Paralipomenon

1 confortatus est ergo Salomon filius David in regno suo et Dominus erat cum eo et magnificavit eum in excelsum ² praecepitque Salomon universo Israheli tribunis et centurionibus et ducibus et iudicibus omnis Israhel et principibus familiarum ³ et abiit cum universa multitudine in excelsum Gabaon ubi erat tabernaculum foederis Dei quod fecit Moses famulus Dei in solitudine ⁴ arcam autem Dei adduxerat David de Cariathiarim in locum quem paraverat ei et ubi fixerat illi tabernaculum hoc est in Hierusalem ⁵ altare quoque aeneum quod fabricatus fuerat Beselehel filius Uri filii Ur ibi erat coram tabernaculo Domini quod et requisivit Salomon et omnis ecclesia ⁶ ascenditque Salomon ad altare aeneum coram tabernaculo foederis Domini et obtulit in eo mille hostias ⁷ ecce autem in ipsa nocte apparuit ei Deus dicens postula quod vis ut dem tibi ⁸ dixitque Salomon Deo tu fecisti cum David patre meo misericordiam magnam et constituisti me regem pro eo ⁹ nunc igitur Domine Deus impleatur sermo tuus quem pollicitus es David patri meo tu enim fecisti me regem super populum tuum multum qui tam innumerabilis est quam pulvis terrae ¹⁰ da mihi sapientiam et intellegentiam ut egrediar coram populo tuo et ingrediar quis enim potest hunc populum tuum digne qui tam grandis est iudicare ¹¹ dixit autem Deus ad Salomonem quia hoc magis placuit cordi tuo et non postulasti divitias et substantiam et gloriam neque animas eorum qui te oderunt sed nec dies vitae plurimos petisti autem sapientiam et scientiam ut iudicare possis populum meum super quem constitui te regem ¹² sapientia et scientia data sunt tibi divitias autem et substantiam et gloriam dabo tibi ita ut nullus in regibus nec ante te nec post te fuerit similis tui ¹³ venit ergo Salomon ab excelso Gabaon in Hierusalem coram tabernaculo foederis et regnavit super Israhel ¹⁴ congregavitque sibi currus et equites et facti sunt ei mille quadringenti currus et duodecim milia equitum et fecit eos esse in urbibus quadrigarum et cum rege in Hierusalem ¹⁵ praebuitque rex argentum et aurum in Hierusalem quasi lapides et cedros quasi sycomoros quae nascuntur in campestribus multitudine magna ¹⁶ adducebantur autem ei et equi de Aegypto et de Coa a negotiatoribus regis qui ibant et coebebant pretio ¹⁷ quadrigam equorum sescentis argenteis et equum centum quinquaginta similiter de universis regnis Cetheorum et a regibus Syriae emptio celebrabatur

2 decrevit autem Salomon aedificare domum nomini Domini et palatium sibi ² et numeravit septuag-

inta milia virorum portantium umeris et octoginta milia qui caederent lapides in montibus praepositosque eorum tria milia sescentos ³ misit quoque ad Hiram regem Tyri dicens sicut egisti cum David patre meo et misisti ei ligna cedrina ut aedificaret sibi domum in qua et habitavit ⁴ sic fac mecum ut aedificem domum nomini Domini Dei mei et consecrem eam ad adolendum incensum coram illo et fumiganda aromata et ad propositionem panum sempiternam et holocaustomata mane et vespere sabbatis quoque et neomeniis et sollemnitatibus Domini Dei nostri in sempiternum quae mandata sunt Israheli ⁵ domus autem quam aedificare cupio magna est magnus est enim Deus noster super omnes deos ⁶ quis ergo poterit praevalere ut aedificet ei dignam domum si caelum et caeli caelorum capere eum non queunt quantus ego sum ut possim ei aedificare domum sed ad hoc tantum ut adoleatur incensum coram illo ⁷ mitte igitur mihi virum eruditum qui noverit operari in auro et argento aere ferro purpura coccino et hyacintho et qui sciat scalpere celata cum his artificibus quos mecum habeo in Iudaea et in Hierusalem quos praeparavit David pater meus ⁸ sed et ligna cedrina mitte mihi et arceuthina et pinea de Libano scio enim quod servi tui noverint caedere ligna de Libano et erunt servi mei cum servis tuis ⁹ ut parentur mihi ligna plurima domus enim quam cupio aedificare magna est nimis et inclita ¹⁰ praeterea operariis qui caesuri sunt ligna servis tuis dabo in cibaria tritici choros viginti milia et hordei choros totidem olei quoque sata viginti milia ¹¹ dixit autem Hiram rex Tyri per litteras quas miserat Salomoni quia dilexit Dominus populum suum idcirco te regnare fecit super eum ¹² et addidit dicens benedictus Dominus Deus Israhel qui fecit caelum et terram qui dedit David regi filium sapientem et eruditum et sensatum atque prudentem ut aedificaret domum Domino et palatium sibi ¹³ misi ergo tibi virum prudentem et scientissimum Hiram patrem meum ¹⁴ filium mulieris de filiabus Dan cuius pater Tyrius fuit qui noverit operari in auro et argento et aere et ferro et marmore et lignis in purpura quoque et hyacintho et bysso et coccino et qui sciat celare omnem sculpturam et adinvenire prudentem quodcumque in opere necessarium est cum artificibus tuis et cum artificibus domini mei David patris tui ¹⁵ triticum ergo et hordeum et oleum et vinum quae pollicitus es domine mi mitte servis tuis ¹⁶ nos autem caedemus ligna de Libano quot necessaria habueris et applicabimus ea ratibus per mare in Ioppe tuum erit transferre ea in Hierusalem ¹⁷ numeravit igitur Salomon

omnes viros proselytos qui erant in terra Israhel post dinumerationem quam dinumeravit David pater eius et inventi sunt centum quinquaginta milia et tria milia sescenti ¹⁸ fecitque ex eis septuaginta milia qui umeris onera portarent et octoginta milia qui lapides in montibus caederent tria milia autem et sescentos praepositos operum populi

3 et coepit Salomon aedificare domum Domini in Hierusalem in monte Moria qui demonstratus fuerat David patri eius in loco quem paraverat David in area Ornan Iebusei ² coepit autem aedificare mense secundo anno quarto regni sui ³ et haec sunt fundamenta quae iecit Salomon ut aedificaret domum Dei longitudinis cubitos in mensura prima sexaginta latitudinis cubitos viginti ⁴ porticum vero ante frontem quae tendebatur in longum iuxta mensuram latitudinis domus cubitorum viginti porro altitudo centum viginti cubitorum erat et deauravit eam intrinsecus auro mundissimo ⁵ domum quoque maiorem textit tabulis ligneis abiegnis et lamminas auri obrizi adfixit per totum scalpsitque in ea palmas et quasi catenulas se invicem conplectentes ⁶ stravit quoque pavementum templi pretiosissimo marmore decore multo ⁷ porro aurum erat probatissimum de cuius lamminis textit domum et trabes eius et postes et parietes et ostia et celavit cherubin in parietibus ⁸ fecit quoque domum sancti sanctorum longitudinem iuxta latitudinem domus cubitorum viginti et latitudinem similiter viginti cubitorum et lamminis aureis textit eam quasi talentis sescentis ⁹ sed et clavos fecit aureos ita ut singuli clavisiclos quinquagenos adpenderent cenacula quoque textit auro ¹⁰ fecit etiam in domo sancti sanctorum cherubin duo opere statuario et textit eos auro ¹¹ alae cherubin viginti cubitis extendebantur ita ut una alahaberet cubitos quinque et tangeret parietem domus et altera quinque cubitos habens alam tangeret alterius cherub ¹² similiter cherub alterius ala quinque habebat cubitos et tangebatur parietem et ala eius altera quinque cubitorum alam cherub alterius contingebat ¹³ igitur alae utriusque cherubin expansae erant et extendebantur per cubitos viginti ipsi autem stabant erectis pedibus et facies eorum versae erant ad exteriorem domum ¹⁴ fecit quoque velum ex hyacintho purpura coccino et bysso et intexuit ei cherubin ¹⁵ ante fores etiam templi duas columnas quae triginta et quinque cubitos habebant altitudinis porro capita earum quinque cubitorum ¹⁶ necnon et quasi catenulas in oraculo et superposuit eas capitibus columnarum malagranata etiam centum quae catenulis interposuit ¹⁷ ipsas quoque columnas posuit in vestibulo templi unam a dextris et alteram a sinistris eam quae a dextris erat vocavit Iachin et quae ad levam Booz

4 fecit quoque altare aeneum viginti cubitorum longitudinis et viginti cubitorum latitudinis et decem cubitorum altitudinis ² mare etiam fusile decem cubitis a labio usque ad labium rotundum per circuitum quinque cubitos habebat altitudinis et funiculus

triginta cubitorum ambiebat gyrum eius ³ similitudo quoque boum erat subter illud et decem cubitis quaedam extrinsecus celaturae quasi duobus versibus alvum maris circuabant boves autem erant fusiles ⁴ et ipsum mare super duodecim boves inpositum erat quorum tres respiciebant aquilonem et alii tres occidentem porro tres alii meridiem et tres qui reliqui erant orientem mare habentes superpositum posteriora autem boum erant intrinsecus sub mari ⁵ porro vastitas eius habebat mensuram palmi et labium illius erat quasi labium calicis vel repandi lillii capiebatque mensurae tria milia metretas ⁶ fecit quoque concas decem et posuit quinque a dextris et quinque a sinistris ut lavarent in eis omnia quae in holocaustum oblaturi erant porro in mari sacerdotes lavabantur ⁷ fecit autem et candelabra aurea decem secundum speciem quae iussa erant fieri et posuit ea in templo quinque a dextris et quinque a sinistris ⁸ necnon et mensas decem posuitque eas in templo quinque a dextris et quinque a sinistris fialas quoque aureas centum ⁹ fecit etiam atrium sacerdotum et basilicam grandem et ostia in basilica quae textit aere ¹⁰ porro mare posuit in latere dextro contra orientem ad meridiem ¹¹ fecit autem Hiram lebetas quoque et creagras et fialas et conplevit omne opus regis in domo Dei ¹² hoc est columnas duas et epistylia et capita et quasi quaedam retiacula quae capita tegerent super epistylia ¹³ malagranata quoque quadringenta et retiacula duo ita ut bini ordines malagranatorum singulis retiaculis iungerentur quae protegerent epistylia et capita columnarum ¹⁴ bases etiam fecit et concas quas superposuit basibus ¹⁵ mare unum bovesque duodecim sub mari ¹⁶ et lebetas et creagras et fialas omnia vasa fecit Salomoni Hiram pater eius in domo Domini ex aere mundissimo ¹⁷ in regione Iordanis fudit ea rex in argillosa terra inter Socchoth et Saredatha ¹⁸ erat autem multitudo vasorum innumerabilis ita ut ignoraretur pondus aeris ¹⁹ fecitque Salomon omnia vasa domus Dei et altare aureum et mensas et super eas panes propositionis ²⁰ candelabra quoque cum lucernis suis ut lucerent ante oraculum iuxta ritum ex auro purissimo ²¹ et florentia quaedam et lucernas et forcipes aureos omnia de auro mundissimo facta sunt ²² thymiamateria quoque et turibula et fialas et mortariola ex auro purissimo et ostia celavit templi interioris id est in sancto sanctorum et ostia templi forinsecus aurea sicque completum est omne opus quod fecit Salomon in domo Domini

5 intulit igitur Salomon omnia quae voverat David pater suus argentum et aurum et universa vasa posuit in thesauris domus Dei ² post quae congregavit maiores natu Israhel et cunctos principes tribuum et capita familiarum de filiis Israhel in Hierusalem ut adducerent arcam foederis Domini de civitate David quae est Sion ³ venerunt igitur ad regem omnes viri Israhel in die sollempni mensis septimi ⁴ cumque venissent cuncti seniorum Israhel portaverunt Levitae arcam ⁵ et intulerunt eam et omnem paraturam taberna-

culi porro vasa sanctuarii quae erant in tabernaculo portaverunt sacerdotes cum Levitis ⁶ rex autem Salomon et universus coetus Israhel et omnes qui fuerant congregati ante arcam immolabant arietes et boves absque ullo numero tanta enim erat multitudo victimarum ⁷ et intulerunt sacerdotes arcam foederis Domini in locum suum id est ad oraculum templi in sancta sanctorum subter alas cherubin ⁸ ita ut cherubin expanderent alas suas super locum in quo posita erat arca et ipsam arcam tegerent cum vectibus eius ⁹ vectium autem quibus portabatur arca quia paululum longiores erant capita parebant ante oraculum si vero quis paululum fuisset extrinsecus eos videre non poterat fuit itaque arca ibi usque in praesentem diem ¹⁰ nihilque erat aliud in arca nisi duae tabulae quas posuerat Moses in Horeb quando legem dedit Dominus filiis Israhel egredientibus ex Aegypto ¹¹ egressis autem sacerdotibus de sanctuario omnes enim sacerdotes qui ibi potuerant inveniri sanctificati sunt nec adhuc illo tempore vices et ministeriorum ordo inter eos divisus erat ¹² tam Levitae quam cantores id est et qui sub Asaph erant et qui sub Heman et qui sub Idithun filii et fratres eorum vestiti byssinis cymbalis et psalteriis et citharis concrepabant stantes ad orientalem plagam altaris cumque eis sacerdotes centum viginti canentes tubis ¹³ igitur cunctis pariter et tubis et voce et cymbalis et organis et diversi generis musicorum concinentibus et vocem in sublime tollentibus longe sonitus audiebatur ita ut cum Dominum laudare coepissent et dicere confitemini Domino quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius impleretur domus Domini nube ¹⁴ nec possent sacerdotes stare et ministrare propter caliginem compleverat enim gloria Domini domum Dei

⁶ tunc Salomon ait Dominus pollicitus est ut habitaret in caligine ² ego autem aedificavi domum nomini eius ut habitaret ibi in perpetuum ³ et convertit faciem suam et benedixit universae multitudini Israhel nam omnis turba stabat intenta et ait ⁴ benedictus Dominus Deus Israhel qui quod locutus est David patri meo opere conplevit dicens ⁵ a die qua eduxi populum meum de terra Aegypti non elegi civitatem de cunctis tribubus Israhel ut aedificaretur in ea domus nomini meo neque elegi quemquam alium virum ut esset dux in populo meo Israhel ⁶ sed elegi Hierusalem ut sit nomen meum in ea et elegi David ut constituerem eum super populum meum Israhel ⁷ cumque fuisset voluntatis David patris mei ut aedificaret domum nomini Domini Dei Israhel ⁸ dixit Dominus ad eum quia haec fuit voluntas tua ut aedificares domum nomini meo bene quidem fecisti habere huiuscemodi voluntatem ⁹ sed non tu aedificabis domum verum filius tuus qui egredietur de lumbis tuis ipse aedificabit domum nomini meo ¹⁰ conplevit ergo Dominus sermonem suum quem locutus fuerat et ego surrexi pro David patre meo et sedi super thronum Israhel sicut locutus est Dominus et aedificavi domum nomini Domini Dei Israhel ¹¹ et posui in ea arcam in

qua est pactum Domini quod pepigit cum filiis Israhel ¹² stetit ergo coram altare Domini ex adverso universae multitudinis Israhel et extendit manus suas ¹³ siquidem fecerat Salomon basem aeneam et posuerat eam in medio basilicae habentem quinque cubitos longitudinis et quinque cubitos latitudinis et tres cubitos in altum stetitque super eam et deinceps flexis genibus contra universam multitudinem Israhel et palmis in caelum levatis ¹⁴ ait Domine Deus Israhel non est similis tui Deus in caelo et in terra qui custodis pactum et misericordiam cum servis tuis qui ambulant coram te in toto corde suo ¹⁵ qui praestitisti servo tuo David patri meo quaecumque locutus fueras ei et quae ore promiseras opere complesti sicut et praesens tempus probat ¹⁶ nunc ergo Domine Deus Israhel imple servo tuo patri meo David quaecumque locutus es dicens non deficiet ex te vir coram me qui sedeat super thronum Israhel ita tamen si custodierint filii tui vias suas et ambulaverint in lege mea sicut et tu ambulasti coram me ¹⁷ et nunc Domine Deus Israhel firmetur sermo tuus quem locutus es servo tuo David ¹⁸ ergone credibile est ut habitet Deus cum hominibus super terram si caelum et caeli caelorum non te capiunt quanto magis domus ista quam aedificavi ¹⁹ sed ad hoc tantum facta est ut respicias orationem servi tui et obsecrationem eius Domine Deus meus audias et preces quas fundit famulus tuus coram te ²⁰ ut aperias oculos tuos super domum istam diebus et noctibus super locum in quo pollicitus es ut invocaretur nomen tuum ²¹ et exaudires orationem quam servus tuus orat in eo exaudi preces famuli tui et populi tui Israhel quicumque oraverit in loco isto et exaudi de habitaculo tuo id est de caelis et propitiare ²² si peccaverit quispiam in proximum suum et iurare contra eum paratus venerit seque maledicto constrinxerit coram altari in domo ista ²³ tu audies de caelo et facies iudicium servorum tuorum ita ut reddas iniquo viam suam in caput proprium et ulciscaris iustum retribuens ei secundum iustitiam suam ²⁴ si superatus fuerit populus tuus Israhel ab inimicis peccabunt enim tibi et conversi egerint paenitentiam et obsecraverint nomen tuum et fuerint deprecati in loco isto ²⁵ tu exaudi de caelo et propitiare peccato populi tui Israhel et reduc eos in terram quam dedisti eis et patribus eorum ²⁶ si clauso caelo pluvia non fluxerit propter peccata populi et deprecati te fuerint in loco isto et confessi nomini tuo et conversi a peccatis suis cum eos adflixeris ²⁷ exaudi de caelo Domine et dimitte peccata servis tuis et populi tui Israhel et doce eos viam bonam per quam ingrediantur et da pluviam terrae quam dedisti populo tuo ad possidendum ²⁸ fames si orta fuerit in terra et pestilentia erugo et aurugo et lucta et brucus et hostes vastatis regionibus portas obsederint civitatis omnisque plaga et infirmitas presserit ²⁹ si quis de populo tuo Israhel fuerit deprecatus cognoscens plagam et infirmitatem suam et expanderit manus suas in domo hac ³⁰ tu exaudi de caelo de sublimi scilicet habitaculo tuo et propitiare et redde

unicuique secundum vias suas quas nosti eum habere in corde suo tu enim solus nosti corda filiorum hominum ³¹ ut timeant te et ambulent in viis tuis cunctis diebus quibus vivunt super faciem terrae quam dedisti patribus nostris ³² externum quoque qui non est de populo tuo Israhel si venerit de terra longinqua propter nomen tuum magnum et propter manum tuam robustam et brachium tuum extentum et adoraverit in loco isto ³³ tu exaudies de caelo firmissimo habitaculo tuo et facies cuncta pro quibus invocaverit te ille peregrinus ut sciant omnes populi terrae nomen tuum et timeant te sicut populus tuus Israhel et cognoscant quia nomen tuum invocatum est super domum hanc quam aedificavi ³⁴ si egressus fuerit populus tuus ad bellum contra adversarios suos per viam in qua miseris eos adorabunt te contra viam in qua civitas haec est quam elegisti et domus quam aedificavi nomini tuo ³⁵ ut exaudias de caelo preces eorum et obsecrationem et ulciscaris ³⁶ si autem et peccaverint tibi neque enim est homo qui non peccet et iratus fueris eis et tradideris hostibus et captivos eos duxerint in terram longinquam vel certe quae iuxta est ³⁷ et conversi corde suo in terra ad quam captivi ducti fuerant egerint paenitentiam et deprecati te fuerint in terra captivitatis suae dicentes peccavimus inique fecimus iniuste egimus ³⁸ et reversi fuerint ad te in toto corde suo et in tota anima sua in terra captivitatis suae ad quam ducti sunt adorabunt te contra viam terrae suae quam dedisti patribus eorum et urbis quam elegisti et domus quam aedificavi nomini tuo ³⁹ ut exaudias de caelo hoc est de firmo habitaculo tuo preces eorum et facias iudicium et dimittas populo tuo quamvis peccatori ⁴⁰ tu es enim Deus meus aperiantur quaeso oculi tui et aures tuae intentae sint ad orationem quae fit in loco isto ⁴¹ nunc igitur consurge Domine Deus in requiem tuam tu et arca fortitudinis tuae sacerdotes tui Domine Deus induantur salute et sancti tui laetentur in bonis ⁴² Domine Deus ne averseris faciem christi tui memento misericordiarum David servi tui

7 cumque conplesset Salomon fundens preces ignis descendit de caelo et devoravit holocausta et victimas et maiestas Domini implevit domum ² nec poterant sacerdotes ingredi templum Domini eo quod implesset maiestas Domini templum Domini ³ sed et omnes filii Israhel videbant descendentem ignem et gloriam Domini super domum et corruentes proni in terram super pavementum stratum lapide adoraverunt et laudaverunt Dominum quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius ⁴ rex autem et omnis populus immolabant victimas coram Domino ⁵ mactavit igitur rex Salomon hostias boum viginti duo milia arietum centum viginti milia et dedicavit domum Dei rex et universus populus ⁶ sacerdotes autem stabant in officiiis suis et Levitae in organis carminum Domini quae fecit David rex ad laudandum Dominum quoniam in aeternum misericordia eius hymnos David canentes per manus suas porro sacerdotes caneant tubis ante

eos cunctusque Israhel stabat ⁷ sanctificavit quoque Salomon medium atrii ante templum Domini obtulerat enim ibi holocausta et adipem pacificorum quia altare aeneum quod fecerat non poterat sustinere holocausta et sacrificia et adipem ⁸ fecit ergo Salomon sollempnitatem in tempore illo septem diebus et omnis Israhel cum eo ecclesia magna valde ab introitu Emath usque ad torrentem Aegypti ⁹ fecitque die octavo collectam eo quod dedicasset altare septem diebus et sollempnitatem celebrasset diebus septem ¹⁰ igitur in die vicesimo tertio mensis septimi dimisit populos ad tabernacula sua laetantes atque gaudentes super bono quod fecerat Dominus David et Salomoni et Israhel populo suo ¹¹ conplevitque Salomon domum Domini et domum regis et omnia quae disposuerat in corde suo ut faceret in domo Domini et in domo sua et prosperatus est ¹² apparuit autem ei Dominus nocte et ait audivi orationem tuam et elegi locum istum mihi in domum sacrificii ¹³ si clausero caelum et pluvia non fluxerit et mandavero et praecepero lucustae ut devoret terram et misero pestilentiam in populum meum ¹⁴ conversus autem populus meus super quos invocatum est nomen meum deprecatus me fuerit et exquisierit faciem meam et egerit paenitentiam a viis suis pessimis et ego exaudiam de caelo et propitius ero peccatis eorum et sanabo terram eorum ¹⁵ oculi quoque mei erunt aperti et aures meae erectae ad orationem eius qui in loco isto oraverit ¹⁶ elegi enim et sanctificavi locum istum ut sit nomen meum ibi in sempiternum et permaneant oculi mei et cor meum ibi cunctis diebus ¹⁷ tu quoque si ambulaveris coram me sicut ambulavit David pater tuus et feceris iuxta omnia quae praecepi tibi et iustitias meas iudiciaque servaveris ¹⁸ suscitabo thronum regni tui sicut pollicitus sum David patri tuo dicens non auferetur de stirpe tua vir qui sit princeps in Israhel ¹⁹ si autem aversi fueritis et dereliqueritis iustitias meas et praecepta mea quae proposui vobis et abeuntes servieritis diis alienis et adoraveritis eos ²⁰ evellam vos de terra mea quam dedi vobis et domum hanc quam sanctificavi nomini meo proiciam a facie mea et tradam eam in parabolam et in exemplum cunctis populis ²¹ et domus ista erit in proverbium universis transeuntibus et dicent stupentes quare fecit Dominus sic terrae huic et domui huic ²² respondebuntque quia dereliquerunt Dominum Deum patrum suorum qui eduxit eos de terra Aegypti et apprehenderunt deos alienos et adoraverunt eos atque coluerunt idcirco venerunt super eos universa haec mala

8 expletis autem viginti annis postquam aedificavit Salomon domum Domini et domum suam ² civitates quas dederat Hiram Salomoni aedificavit et habitare ibi fecit filios Israhel ³ abiit quoque in Emath Suba et obtinuit eam ⁴ et aedificavit Palmyram in deserto et alias civitates munitissimas aedificavit in Emath ⁵ extruxitque Bethoron superiorem et Bethoron inferiorem civitates muratas habentes portas et vectes et seras ⁶ Baalath etiam et omnes urbes firmissimas

quae fuerunt Salomonis cunctasque urbes quadrigarum et urbes equitum omnia quae voluit Salomon atque disposuit aedificavit in Hierusalem et in Libano et in universa terra potestatis suae ⁷ omnem populum qui derelictus fuerat de Heththis et Amorreis et Ferzeis et Eveis et Iebuseis qui non erant de stirpe Israhel ⁸ de filiis eorum et de posteris quos non interfecerant filii Israhel subiugavit Salomon in tributarios usque in diem hanc ⁹ porro de filiis Israhel non posuit ut servirent operibus regis ipsi enim erant viri bellatores et duces primi et principes quadrigarum et equitum eius ¹⁰ omnes autem principes exercitus regis Salomonis fuerunt ducenti quinquaginta qui erudiebant populum ¹¹ filium vero Pharaonis transtulit de civitate David in domum quam aedificaverat ei dixit enim non habitabit uxor mea in domo David regis Israhel eo quod sanctificata sit quia ingressa est eam arca Domini ¹² tunc obtulit Salomon holocausta Domino super altare Domini quod extruxerat ante porticum ¹³ ut per singulos dies offerretur in eo iuxta praeceptum Mosi in sabbatis et in kalendis et in festis diebus ter per annum id est in sollemnitate azymorum et in sollemnitate ebdomadatum et in sollemnitate tabernaculorum ¹⁴ et constituit iuxta dispositionem David patris sui officia sacerdotum in ministeriis suis et Levitas in ordine suo ut laudarent et ministrarent coram sacerdotibus iuxta ritum uniuscuiusque diei et ianitores in divisionibus suis per portam et portam sic enim praeceperat David homo Dei ¹⁵ nec praetergressi sunt de mandatis regis tam sacerdotes quam Levitae ex omnibus quae praeceperat et in custodiis thesaurorum ¹⁶ omnes in pensas praeparatas habuit Salomon ex eo die quo fundavit domum Domini usque in diem quo perfecit eam ¹⁷ tunc abiit Salomon in Hesiongaber et in Ahilath ad oram maris Rubri quae est in terra Edom ¹⁸ misit autem ei Hiram per manum servorum suorum naves et nautas gnaros maris et abierunt cum servis Salomonis in Ophir tuleruntque inde quadringenta quinquaginta talenta auri et adtulerunt ad regem Salomonem

⁹ regina quoque Saba cum audisset famam Salomonis venit ut temptaret eum enigmatibus in Hierusalem cum magnis opibus et camelis qui portabant aromata et auri plurimum gemmasque pretiosas cumque venisset ad Salomonem locuta est ei quaecumque erant in corde suo ² et exposuit ei Salomon omnia quae proposuerat nec quicquam fuit quod ei non perspicuum fecerit ³ quod postquam vidit sapientiam scilicet Salomonis et domum quam aedificaverat ⁴ necnon cibaria mensae eius et habitacula servorum et officia ministrorum eius et vestimenta eorum pincernas quoque et vestes eorum et victimas quas immolabat in domo Domini non erat prae stupore ultra in ea spiritus ⁵ dixitque ad regem verus sermo quem audieram in terra mea de virtutibus et sapientia tua ⁶ non credebam narrantibus donec ipsa venissem et vidissent oculi mei et probassem vix medietatem mihi sapientiae tuae fuisse narratam vicisti famam virtutibus tuis ⁷ beati viri tui et beati servi tui hii qui adsis-

tunt coram te in omni tempore et audiunt sapientiam tuam ⁸ sit Dominus Deus tuus benedictus qui voluit te ordinare super thronum suum regem Domini Dei tui quia diligit Deus Israhel et vult servare eum in aeternum idcirco posuit te super eum regem ut facias iudicia atque iustitiam ⁹ dedit autem regi centum viginti talenta auri et aromata multa nimis et gemmas pretiosissimas non fuerunt aromata talia ut haec quae dedit regina Saba regi Salomoni ¹⁰ sed et servi Hiram cum servis Salomonis adtulerunt aurum de Ophir et ligna thyina et gemmas pretiosissimas ¹¹ de quibus fecit rex de lignis scilicet thyinis gradus in domo Domini et in domo regia citharas quoque et psalteria cantoribus numquam visa sunt in terra Iuda ligna talia ¹² rex autem Salomon dedit reginae Saba cuncta quae voluit et quae postulavit multo plura quam adtulerat ad eum quae reversa abiit in terram suam cum servis suis ¹³ erat autem pondus auri quod adferebatur Salomoni per annos singulos sescenta sexaginta sex talenta auri ¹⁴ excepta ea summa quam legati diversarum gentium et negotiatores adferre consueverant omnesque reges Arabiae et satrapae terrarum qui conportabant aurum et argentum Salomoni ¹⁵ fecit igitur rex Salomon ducentas hastas aureas de summa sescentorum aureorum qui in hastis singulis expendebantur ¹⁶ trecenta quoque scuta aurea trecentorum aureorum quibus tegebantur scuta singula posuitque ea rex in armamentario quod erat consitum nemore ¹⁷ fecit quoque rex solium eburneum grande et vestivit illud auro mundissimo ¹⁸ sexque gradus quibus ascendebatur ad solium et scabillum aureum et brachiola duo altrinsesus et duos leones stantes iuxta brachiola ¹⁹ sed et alios duodecim leunculos stantes super sex gradus ex utraque parte non fuit tale solium in universis regnis ²⁰ omnia quoque vasa convivii regis erant aurea et vasa domus saltus Libani ex auro purissimo argentum enim in diebus illis pro nihilo reputabatur ²¹ siquidem naves regis ibant in Tharsis cum servis Hiram semel in annis tribus et deferebant inde aurum et argentum et ebur et simias et pavos ²² magnificatus est igitur Salomon super omnes reges terrae divitiis et gloria ²³ omnesque reges terrarum desiderabant faciem videre Salomonis ut audirent sapientiam quam dederat Deus in corde eius ²⁴ et deferebant ei munera vasa argentea et aurea et vestes et arma et aromata equos et mulos per singulos annos ²⁵ habuit quoque Salomon quadraginta milia equorum in stabulis et curruum equitumque duodecim milia constituitque eos in urbibus quadrigarum et ubi erat rex in Hierusalem ²⁶ exercuit etiam potestatem super cunctos reges a fluvio Eufraten usque ad terram Philisthinorum id est usque ad terminos Aegypti ²⁷ tantamque copiam prae-buit argenti in Hierusalem quasi lapidum et cedrorum tantam multitudinem velut sycaminorum quae gignuntur in campestribus ²⁸ adducebantur autem ei equi de Aegypto cunctisque regionibus ²⁹ reliqua vero operum Salomonis priorum et novissimorum scripta sunt in verbis Nathan prophetae et in libris Ahiae Silonitis in

visione quoque Iaddo videntis contra Hieroboam filium Nabath ³⁰ regnavit autem Salomon in Hierusalem super omnem Israhel quadraginta annis ³¹ dormivitque cum patribus suis et sepelierunt eum in civitate David regnavitque pro eo Roboam filius eius

10 profectus est autem Roboam in Sychem illuc enim cunctus Israhel convenerat ut constituerent eum regem ² quod cum audisset Hieroboam filius Nabath qui erat in Aegypto fugerat quippe illuc ante Salomonem statim reversus est ³ vocaveruntque eum et venit cum universo Israhel et locuti sunt ad Roboam dicentes ⁴ pater tuus durissimo iugo nos pressit tu leviora impera patre tuo qui nobis gravem inposuit servitutem et paululum de onere subleva ut serviamus tibi ⁵ qui ait post tres dies revertimini ad me cumque abisset populus ⁶ iniit consilium cum senibus qui steterant coram patre eius Salomone dum adviveret dicens quid datis consilii ut respondeam populo ⁷ qui dixerunt ei si placueris populo huic et lenieris eos verbis clementibus servient tibi omni tempore ⁸ at ille reliquit consilium senum et cum iuvenibus tractare coepit qui cum eo nutriti fuerant et erant in comitatu illius ⁹ dixitque ad eos quid vobis videtur vel respondere quid debeo populo huic qui dixit mihi subleva iugum quod inposuit nobis pater tuus ¹⁰ at illi responderunt ut iuvenes et nutriti cum eo in deliciis atque dixerunt sic loqueris populo qui dixit tibi pater tuus adgravavit iugum nostrum tu subleva et sic respondebis eis minimus digitus meus grossior est lumbis patris mei ¹¹ pater meus inposuit vobis iugum grave et ego maius pondus adponam pater meus cecidit vos flagellis ego vero caedam scorpionibus ¹² venit ergo Hieroboam et universus populus ad Roboam die tertio sicut praeceperat eis ¹³ responditque rex dura derelicto consilio seniorum ¹⁴ locutusque est iuxta iuvenum voluntatem pater meus grave vobis inposuit iugum quod ego gravius faciam pater meus cecidit vos flagellis ego vero caedam scorpionibus ¹⁵ et non adquevit populi precibus erat enim voluntatis Dei ut conpleretur sermo eius quem locutus fuerat per manum Ahiae Silonitis ad Hieroboam filium Nabath ¹⁶ populus autem universus rege duriora dicente sic locutus est ad eum non est nobis pars in David neque hereditas in filio Isai revertere in tabernacula tua Israhel tu autem pasce domum tuam David et abiit Israhel in tabernacula sua ¹⁷ super filios autem Israhel qui habitabant in civitatibus Iuda regnavit Roboam ¹⁸ misitque rex Roboam Aduram qui praeerat tributis et lapidaverunt eum filii Israhel et mortuus est porro rex Roboam currum festinavit ascendere et fugit in Hierusalem ¹⁹ recessitque Israhel a domo David usque ad diem hanc

11 venit autem Roboam in Hierusalem et convocavit universam domum Iuda et Benjamin in centum octoginta milibus electorum atque bellantium ut dimicaret contra Israhel et converteret ad se regnum suum ² factusque est sermo Domini ad Semeiam hominem Dei dicens ³ loquere ad Roboam filium Salomonis regem Iuda et ad universum Israhel qui est in

Iuda et Benjamin ⁴ haec dicit Dominus non ascendetis neque pugnabitis contra fratres vestros revertatur unusquisque in domum suam quia mea hoc gestum est voluntate qui cum audissent sermonem Domini reversi sunt nec perrexerunt contra Hieroboam ⁵ habitavit autem Roboam in Hierusalem et aedificavit civitates muratas in Iuda ⁶ extruxitque Bethleem et Aetham et Thecue ⁷ Bethsur quoque et Soccho et Odollam ⁸ necnon Geth et Maresa et Ziph ⁹ sed et Aduram et Lachis et Azecha ¹⁰ Saraa quoque et Ahilon et Hebron quae erant in Iuda et Benjamin civitates munitissimas ¹¹ cumque clausisset eas muris posuit in eis principes ciborumque horrea hoc est olei et vini ¹² sed et in singulis urbibus fecit armamentaria scutorum et hastarum firmavitque eas multa diligentia et imperavit super Iudam et Benjamin ¹³ sacerdotes autem et Levitae qui erant in universo Israhel venerunt ad eum de cunctis sedibus suis ¹⁴ relinquentes suburbana et possessiones suas et transeuntes ad Iudam et Hierusalem eo quod abiecisset eos Hieroboam et posteri eius ne sacerdotio Domini fungerentur ¹⁵ qui constituit sibi sacerdotes excelsorum et daemonum vitulorumque quos fecerat ¹⁶ sed et de cunctis tribubus Israhel quicumque dederant cor suum ut quaerent Dominum Deum Israhel venerunt Hierusalem ad immolandas victimas Domino Deo patrum suorum ¹⁷ et roboraverunt regnum Iuda et confirmaverunt Roboam filium Salomonis per tres annos ambulaverunt enim in viis David et Salomonis annis tantum tribus ¹⁸ duxit autem Roboam uxorem Maalath filiam Hierimuth filii David Abiail quoque filiam Heliab filii Isai ¹⁹ quae peperit ei filios Ieus et Somoriam et Zoom ²⁰ post hanc quoque accepit Maacha filiam Absalom quae peperit ei Abia et Ethai et Ziza et Salumith ²¹ amavit autem Roboam Maacha filiam Absalom super omnes uxores suas et concubinas nam uxores decem et octo duxerat concubinasque sexaginta et genuit viginti octo filios et sexaginta filias ²² constituit vero in capite Abiam filium Maacha ducem super fratres suos ipsum enim regem facere cogitabat ²³ qui sapientior fuit et potentior super omnes filios eius et in cunctis finibus Iuda et Benjamin et in universis civitatibus muratis praebuitque eis escas plurimas et multas petivit uxores

12 cumque roboratum fuisset regnum Roboam et confortatum dereliquit legem Domini et omnis Israhel cum eo ² anno autem quinto regni Roboam ascendit Sesac rex Aegypti in Hierusalem quia peccaverunt Domino ³ cum mille ducentis curribus et sexaginta milibus equitum nec erat numerus vulgi quod venerat cum eo ex Aegypto Lybies scilicet et Trogoditae et Aethiopes ⁴ cepitque civitates munitissimas in Iuda et venit usque Hierusalem ⁵ Semeias autem propheta ingressus est ad Roboam et principes Iuda qui congregati fuerant in Hierusalem fugientes Sesac dixitque ad eos haec dicit Dominus vos reliquistis me et ego reliqui vos in manu Sesac ⁶ consternatque principes Israhel et rex dixerunt iustus est Dominus ⁷ cumque vidisset Dominus quod humiliati essent fac-

tus est sermo Domini ad Semeiam dicens quia humiliati sunt non disperdam eos daboque eis pauxillum auxilii et non stillabit furor meus super Hierusalem per manum Sesac ⁸ verumtamen servient ei ut sciant distantiam servitutis meae et servitutis regni terrarum ⁹ recessit itaque Sesac rex Aegypti ab Hierusalem sublatis thesauris domus Domini et domus regis omniaque secum tulit et clypeos aureos quos fecerat Salomon ¹⁰ pro quibus fecit rex aeneos et tradidit illos principibus scutariorum qui custodiebant vestibulum palatii ¹¹ cumque introiret rex domum Domini veniebant scutarii et tollebant eos iterumque referebant ad armamentarium suum ¹² verumtamen quia humiliati sunt aversa est ab eis ira Domini nec deleti sunt penitus siquidem et in Iuda inventa sunt opera bona ¹³ confortatus est igitur rex Roboam in Hierusalem atque regnavit quadraginta autem et unius anni erat cum regnare coepisset et decem septemque annis regnavit in Hierusalem urbe quam elegit Dominus ut confirmaret nomen suum ibi de cunctis tribubus Israhel nomenque matris eius Naama Ammanitis ¹⁴ fecit autem malum et non praeparavit cor suum ut quaereret Dominum ¹⁵ opera vero Roboam prima et novissima scripta sunt in libris Semeiae prophetae et Addo vidensis et diligenter exposita pugnaveruntque adversum se Roboam et Hieroboam cunctis diebus ¹⁶ et dormivit Roboam cum patribus suis sepultusque est in civitate David et regnavit Abia filius eius pro eo

13 anno octavodecimo regis Hieroboam regnavit Abia super Iudam ² tribus annis regnavit in Hierusalem nomenque matris eius Michaia filia Urihel de Gabaa et erat bellum inter Abia et Hieroboam ³ cumque inisset Abia certamen et haberet bellicosissimos viros et electorum quadringenta milia Hieroboam instruxit e contra aciem octingenta milia virorum qui et ipsi electi erant et ad bella fortissimi ⁴ stetit igitur Abia super montem Someron qui erat in Ephraim et ait audi Hieroboam et omnis Israhel ⁵ num ignoratis quod Dominus Deus Israhel dederit regnum David super Israhel in sempiternum ipsi et filiis eius pactum salis ⁶ et surrexit Hieroboam filius Nabath servus Salomonis filii David et rebellavit contra dominum suum ⁷ congregatique sunt ad eum viri vanissimi et filii Belial et praevaluerunt contra Roboam filium Salomonis porro Roboam erat rudis et corde pavido nec potuit resistere eis ⁸ nunc ergo vos dicitis quod resistere possitis regno Domini quod possidet per filios David habetisque grandem populi multitudinem atque vitulos aureos quos fecit vobis Hieroboam in deos ⁹ et eiecistis sacerdotes Domini filios Aaron atque Levitas et fecistis vobis sacerdotes sicut omnes populi terrarum quicumque venerit et initiaverit manum suam in tauro in bubus et in arietibus septem fit sacerdos eorum qui non sunt dii ¹⁰ noster autem Dominus Deus est quem non relinquimus sacerdotesque ministrant Domino de filiis Aaron et Levitae sunt in ordine suo ¹¹ holocausta quoque offerunt Domino per singulos dies mane et vespere et thymiama iuxta legis praecepta confectum

et proponuntur panes in mensa mundissima estque apud nos candelabrum aureum et lucernae eius ut accendantur semper ad vesperam nos quippe custodimus praecepta Domini Dei nostri quem vos reliquistis ¹² ergo in exercitu nostro dux Deus est et sacerdotes eius qui clangunt tubis et resonant contra vos filii Israhel nolite pugnare contra Dominum Deum patrum vestrorum quia non vobis expedit ¹³ haec illo loquente Hieroboam retro moliebatur insidias cumque ex adverso hostium staret ignorantem Iudam suo ambiebat exercitu ¹⁴ respiciensque Iudas vidit instare bellum ex adverso et post tergum et clamavit ad Dominum ac sacerdotes tubis canere coeperunt ¹⁵ omnesque viri Iuda vociferati sunt et ecce illis clamantibus perterruit Deus Hieroboam et omnem Israhel qui stabat ex adverso Abia et Iuda ¹⁶ fugeruntque filii Israhel Iudam et tradidit eos Deus in manu eorum ¹⁷ percussit ergo eos Abia et populus eius plaga magna et corruerunt vulnerati ex Israhel quingenta milia viro-
¹⁸ fortium ¹⁸ humiliatique sunt filii Israhel in tempore illo et vehementissime confortati filii Iuda eo quod sperassent in Domino Deo patrum suorum ¹⁹ persecutus est autem Abia fugientem Hieroboam et cepit civitates eius Bethel et filias eius et Hiesena cum filiabus suis Ephron quoque et filias eius ²⁰ nec valuit ultra resistere Hieroboam in diebus Abia quem percussit Dominus et mortuus est ²¹ igitur Abia confortato imperio suo accepit uxores quattuordecim procreavitque viginti duos filios et sedecim filias ²² reliqua autem sermonum Abia viarumque et operum eius scripta sunt diligentissime in libro prophetae Addo

14 dormivit autem Abia cum patribus suis et sepe-
lierunt eum in civitate David regnavitque Asa filius eius pro eo in cuius diebus quievit terra annis decem ² fecit autem Asa quod bonum et placitum erat in conspectu Dei sui et subvertit altaria peregrini cultus et excelsa ³ et confregit statuas lucosque succidit ⁴ ac praecepit Iudae ut quaereret Dominum Deum patrum suorum et faceret legem et universa mandata ⁵ et abstulit e cunctis urbibus Iuda aras et fana et regnavit in pace ⁶ aedificavit quoque urbes munitas in Iuda quia quietus erat et nulla temporibus eius bella surrexerant pacem Domino largiente ⁷ dixit autem Iudae aedificemus civitates istas et vallemus muris et roboremus turribus et portis et seris donec a bellis quietas sunt omnia eo quod quaesierimus Dominum Deum patrum nostrorum et dederit nobis pacem per gyrum aedificaverunt igitur et nullum in extruendo impedimentum fuit ⁸ habuit autem Asa in exercitu suo portantium scuta et hastas de Iuda trecenta milia de Benjamin vero scutariorum et sagittariorum ducenta octoginta milia omnes isti viri fortissimi ⁹ egressus est autem contra eos Zara Aethiops cum exercitu decies centena milia et curribus trecentis et venit usque Maresa ¹⁰ porro Asa perrexit obviam et instruxit aciem ad bellum in valle Sephata quae est iuxta Maresa ¹¹ et invocavit Dominum Deum et ait Domine non est apud te ulla distantia utrum in paucis auxiliis an in pluribus adiu-

va nos Domine Deus noster in te enim et in tuo nomine habentes fiduciam venimus contra hanc multitudinem Domine Deus noster tu es non praeualeat contra te homo ¹² exterruit itaque Dominus Aethiopus coram Asa et Iuda fugeruntque Aethiopes ¹³ et persecutus est eos Asa et populus qui cum eo erat usque Gerar et ruerunt Aethiopes usque ad internicionem quia Domino caedente contriti sunt et exercitu illius proeliante tulerunt ergo spolia multa ¹⁴ et percusserunt omnes civitates per circuitum Gerare grandis quippe cunctos terror invaserat et diripuerunt urbes et multam praedam asportaverunt ¹⁵ sed et caulas ovium destruentes tulerunt pecorum infinitam multitudinem et camelorum reversique sunt Hierusalem

15 Azarias autem filius Oded factus in se spiritu Dei ² egressus est in occursum Asa et dixit ei audite me Asa et omnis Iuda et Benjamin Dominus vobiscum quia fuistis cum eo si quaesieritis eum invenietis si autem dereliqueritis derelinquet vos ³ transibunt autem multi dies in Israhel absque Deo vero et absque sacerdote doctore et absque lege ⁴ cumque reversi fuerint in angustia sua ad Dominum Deum Israhel et quaesierint eum repperient ⁵ in tempore illo non erit pax egredienti et ingredienti sed terrores undique in cunctis habitatoribus terrarum ⁶ pugnabit enim gens contra gentem et civitas contra civitatem quia Dominus conturbabit eos in omni angustia ⁷ vos ergo confortamini et non dissolvantur manus vestrae erit enim merces operi vestro ⁸ quod cum audisset Asa verba scilicet et prophetiam Oded prophetae confortatus est et abstulit idola de omni terra Iuda et Benjamin et ex urbibus quas ceperat montis Ephraim et dedicavit altare Domini quod erat ante porticum Domini ⁹ congregavitque universum Iuda et Benjamin et advenas cum eis de Ephraim et de Manasse et de Simeon plures enim ad eum confugerant ex Israhel videntes quod Dominus Deus illius esset cum eo ¹⁰ cumque venissent Hierusalem mense tertio anno quintodecimo regni Asa ¹¹ immolaverunt Domino in die illa de manubiis et praeda quam adduxerant boves septingentos et arietes septem milia ¹² et intravit ex more ad corroborandum foedus ut quaerent Dominum Deum patrum suorum in toto corde et in tota anima sua ¹³ si quis autem inquit non quaesierit Dominum Deum Israhel moriatur a minimo usque ad maximum a viro usque ad mulierem ¹⁴ iuraveruntque Domino voce magna in iubilo et in clangore tubae et in sonitu buccinarum ¹⁵ omnes qui erant in Iuda cum execratione in omni enim corde suo iuraverunt et in tota voluntate quaesierunt eum et invenerunt praestititque eis Dominus requiem per circuitum ¹⁶ sed et Maacham matrem Asa regis ex Augusto deposuit imperio eo quod fecisset in luco simulacrum Priapi quod omne contrivit et in frustra comminuens combustus in torrente Cedron ¹⁷ excelsa autem derelicta sunt in Israhel attamen cor Asa erat perfectum cunctis diebus eius ¹⁸ ea quae voverat pater suus et ipse intulit in domum Domini argentum

et aurum vasorumque diversam suppellectilem ¹⁹ bellum vero non fuit usque ad tricesimum quintum annum regni Asa

16 anno autem tricesimo sexto regni eius ascendit Baasa rex Israhel in Iudam et muro circumdabat Rama ut nullus tute posset egredi et ingredi de regno Asa ² protulit ergo Asa argentum et aurum de thesauris domus Domini et de thesauris regis misitque ad Benadad regem Syriae qui habitabat in Damasco dicens ³ foedus inter me et te est pater quoque meus et pater tuus habuere concordiam quam ob rem misi tibi argentum et aurum ut rupto foedere quod habes cum Baasa rege Israhel facias eum a me recedere ⁴ quo conperto Benadad misit principes exercituum suorum ad urbes Israhel qui percusserunt Ahion et Dan et Abelmaim et universas urbes muratas Nephthalim ⁵ quod cum audisset Baasa desivit aedificare Rama et intermisit opus suum ⁶ porro Asa rex adsumpsit universum Iudam et tulerunt lapides Rama et ligna quae aedificationi praeparaverat Baasa aedificavitque ex eis Gabaa et Maspha ⁷ in tempore illo venit Anani propheta ad Asam regem Iuda et dixit ei quia habuisti fiduciam in rege Syriae et non in Domino Deo tuo idcirco evasit Syriae regis exercitus de manu tua ⁸ nonne Aethiopes et Lybies multo plures erant quadrigis et equitibus et multitudine nimia quos cum Domino credidisses tradidit in manu tua ⁹ oculi enim eius contemplantur universam terram et praebent fortitudinem his qui corde perfecto credunt in eum stulte igitur egisti et propter hoc ex praesenti tempore contra te bella consurgent ¹⁰ iratusque Asa adversus videntem iussit eum mitti in nervum valde quippe super hoc fuerat indignatus et interfecit de populo in tempore illo plurimos ¹¹ opera autem Asa prima et novissima scripta sunt in libro regum Iuda et Israhel ¹² aegrotavit etiam Asa anno tricesimo nono regni sui dolore pedum vehementissimo et nec in infirmitate sua quaesivit Dominum sed magis in medicorum arte confisus est ¹³ dormivitque cum patribus suis et mortuus est anno quadragesimo primo regni sui ¹⁴ et sepelierunt eum in sepulchro suo quod foderat sibi in civitate David posueruntque eum super lectulum suum plenum aromatibus et unguentis meretriciis quae erant pigmentariorum arte confecta et conbuserunt super eum ambitione nimia

17 regnavit autem Iosaphat filius eius pro eo et invaluit contra Israhel ² constituitque militum numeros in cunctis urbibus Iudae quae erant vallatae muris praesidiaque disposuit in terra Iuda et in civitatibus Ephraim quas ceperat Asa pater eius ³ et fuit Dominus cum Iosaphat quia ambulavit in viis David patris sui primis et non speravit in Baalim ⁴ sed in Deo patris sui et perrexit in praeceptis illius et non iuxta peccata Israhel ⁵ confirmavitque Dominus regnum in manu eius et dedit omnis Iuda munera Iosaphat factaeque sunt ei infinitae divitiae et multa gloria ⁶ cumque sumpsisset cor eius audaciam propter vias Domini etiam excelsa et lucos de Iuda abstulit ⁷ tertio

autem anno regni sui misit de principibus suis Benail et Obdian et Zacchariam et Nathanahel et Micheam ut docerent in civitatibus Iuda ⁸ et cum eis Levitas Semeam et Nathaniam et Zabadiam Asahel quoque et Semiramoth et Ionathan Adoniam et Tobiam et Tobadoniam Levitas et cum eis Elisama et Ioram sacerdotes ⁹ docebantque in Iuda habentes librum legis Domini et circuibant cunctas urbes Iuda atque erudiebant populum ¹⁰ itaque factus est pavor Domini super omnia regna terrarum quae erant per gyrum Iuda nec audebant bellare contra Iosaphat ¹¹ sed et Philisthei Iosaphat munera deferebant et vectigal argenti Arabes quoque adducebant pecora arietum septem milia septingentos et hircos totidem ¹² crevit ergo Iosaphat et magnificatus est usque in sublime atque aedificavit in Iuda domos ad instar turrium urbesque muratas ¹³ et multa opera patravit in urbibus Iuda viri quoque bellatores et robusti erant in Hierusalem ¹⁴ quorum iste numerus per domos atque familias singulorum in Iuda principes exercitus Ednas dux et cum eo robustissimorum trecenta milia ¹⁵ post hunc Iohanan princeps et cum eo ducenta octoginta milia ¹⁶ post istum quoque Amasias filius Zechri consecratus Domino et cum eo ducenta milia virorum fortium ¹⁷ hunc sequebatur robustus ad proelia Heliada et cum eo tenentium arcum et clypeum ducenta milia ¹⁸ post istum etiam Iozabath et cum eo centum octoginta milia expeditorum militum ¹⁹ hii omnes erant ad manum regis exceptis aliis quos posuerat in urbibus muratis et in universo Iuda

18 fuit ergo Iosaphat dives et inclitus multum et adfinitate coniunctus est Ahab ² descenditque post annos ad eum in Samariam ad cuius adventum mactavit Ahab arietes et boves plurimos et populo qui venerat cum eo persuasitque illi ut ascenderet in Ramoth Galaad ³ dixitque Ahab rex Israhel ad Iosaphat regem Iuda veni mecum in Ramoth Galaad cui ille respondit ut ego et tu sicut populus tuus sic et populus meus tecumque erimus in bello ⁴ dixitque Iosaphat ad regem Israhel consule obsecro inpraesentiarum sermonem Domini ⁵ congregavitque rex Israhel prophetarum quadringentos viros et dixit ad eos in Ramoth Galaad ad bellandum ire debemus an quiescere at illi ascende inquiunt et tradet Deus in manu regis ⁶ dixitque Iosaphat numquid non est hic propheta Domini ut ab illo etiam requiramus ⁷ et ait rex Israhel ad Iosaphat est vir unus a quo possumus quaerere Domini voluntatem sed ego odi eum quia non prophetat mihi bonum sed malum omni tempore est autem Micheas filius Iembla dixitque Iosaphat ne loquaris rex hoc modo ⁸ vocavit ergo rex Israhel unum de eunuchis et dixit ei voca cito Micheam filium Iembla ⁹ porro rex Israhel et Iosaphat rex Iuda uterque sedebant in solio suo vestiti cultu regio sedebant autem in area iuxta portam Samariae omnesque prophetae vaticinabantur coram eis ¹⁰ Sedecias vero filius Chanana fecit sibi cornua ferrea et ait haec dicit Dominus his ventilabis Syriam donec conteras eam ¹¹ om-

nesque prophetae similiter prophetabant atque dicebant ascende in Ramoth Galaad et prosperaberis et tradet eos Dominus in manu regis ¹² nuntius autem qui ierat ad vocandum Micheam ait illi en verba omnium prophetarum uno ore bona regi adnuntiant quae ergo te ut et sermo tuus ab eis non dissentiat loquarisque prospera ¹³ cui respondit Micheas vivit Dominus quia quodcumque dixerit Deus meus hoc loquar ¹⁴ venit ergo ad regem cui rex ait Michea ire debemus in Ramoth Galaad ad bellandum an quiescere cui ille respondit ascendite cuncta enim prospera evenient et tradentur hostes in manus vestras ¹⁵ dixitque rex iterum atque iterum te adiuro ut non mihi loquaris nisi quod verum est in nomine Domini ¹⁶ at ille ait vidi universum Israhel dispersum in montibus sicut oves absque pastore et dixit Dominus non habent isti dominos revertatur unusquisque ad domum suam in pace ¹⁷ et ait rex Israhel ad Iosaphat nonne dixi tibi quod non prophetaret iste mihi quicumque boni sed ea quae mala sunt ¹⁸ at ille idcirco ait audite verbum Domini vidi Dominum sedentem in solio suo et omnem exercitum caeli adsistentem ei a dextris et sinistris ¹⁹ et dixit Dominus quis decipiet Ahab regem Israhel ut ascendat et corruat in Ramoth Galaad cumque diceret unus hoc modo et alter alio ²⁰ processit spiritus et stetit coram Domino et ait ego decipiam eum cui Dominus in quo inquit decipies ²¹ at ille respondit egrediar et ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius dixitque Dominus decipies et praevaleris egredere et fac ita ²² nunc igitur ecce dedit Dominus spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum et Dominus locutus est de te mala ²³ accessit autem Sedecias filius Chanana et percussit Micheae maxillam et ait per quam viam transivit spiritus Domini a me ut loqueretur tibi ²⁴ dixitque Micheas tu ipse videbis in die illo quando ingressus fueris cubiculum de cubiculo ut abscondaris ²⁵ praecepit autem rex Israhel dicens tollite Micheam et ducite eum ad Amon principem civitatis et ad Ioas filium Ammelech ²⁶ et dicetis haec dicit rex mittite hunc in carcerem et date ei panis modicum et aquae pauxillum donec revertar in pace ²⁷ dixitque Micheas si reversus fueris in pace non est locutus Dominus in me et ait audite populi omnes ²⁸ igitur ascenderunt rex Israhel et Iosaphat rex Iuda in Ramoth Galaad ²⁹ dixitque rex Israhel ad Iosaphat mutabo habitum et sic ad pugandum vadam tu autem induere vestibus tuis mutaque rex Israhel habitu venit ad bellum ³⁰ rex autem Syriae praeceperat ducibus equitatus sui dicens ne pugnetis contra minimum aut contra maximum nisi contra solum regem Israhel ³¹ itaque cum vidissent principes equitatus Iosaphat dixerunt rex Israhel iste est et circumdederunt eum dimicantes at ille clamavit ad Dominum et auxiliatus est ei atque avertit eos ab illo ³² cum enim vidissent duces equitatus quod non esset rex Israhel reliquerunt eum ³³ accidit autem ut unus e populo sagittam in incertum iaceret et percuteret regem Israhel inter cervicem et scapulas at ille aurigae

suo ait converte manum tuam et educ me de acie quia vulneratus sum ³⁴ et finita est pugna in die illo porro rex Israhel stabat in curru suo contra Syros usque ad vesperam et mortuus est occidente sole

19 reversus est autem Iosaphat rex Iuda domum suam pacifice in Hierusalem ² cui occurrit Hieu filius Anani videns et ait ad eum impio praebes auxili-um et his qui oderunt Dominum amicitia iungeris et idcirco iram quidem Domini merebaris ³ sed bona opera inventa sunt in te eo quod abstuleris lucos de terra Iuda et praeparaveris cor tuum ut requireres Dominum ⁴ habitavit ergo Iosaphat in Hierusalem rursumque egressus est ad populum de Bersabee usque ad montem Ephraim et revocavit eos ad Dominum Deum patrum suorum ⁵ constituitque iudices terrae in cunctis civitatibus Iuda munitis per singula loca ⁶ et praeci- piens iudicibus videte ait quid faciatis non enim hominis exercetis iudicium sed Domini et quod- cumque iudicaveritis in vos redundabit ⁷ sit timor Domini vobiscum et cum diligentia cuncta facite non est enim apud Dominum Deum nostrum iniquitas nec personarum acceptio nec cupido munerum ⁸ in Hierusalem quoque constituit Iosaphat Levitas et sacer- dotes et principes familiarum ex Israhel ut iudicium et causam Domini iudicarent habitatoribus eius ⁹ prae- cepitque eis dicens sic agetis in timore Dei fideliter et corde perfecto ¹⁰ omnem causam quae venerit ad vos fratrum vestrorum qui habitant in urbibus suis inter cognitionem et cognitionem ubicumque quaestio est de lege de mandato de caerimoniis de iustificationibus ostendite eis ut non peccent in Dominum et ne veniat ira super vos et super fratres vestros sic ergo agetis et non peccabitis ¹¹ Amarias autem sacerdos et pontifex vester in his quae ad Dominum pertinent praesidebit porro Zabadias filius Ismahel qui est dux in domo Iuda super ea opera erit quae ad regis officium pertinent habetisque magistros Levitas coram vobis confortami- ni et agite diligenter et erit Dominus cum bonis

20 post haec congregati sunt filii Moab et filii Am- mon et cum eis de Ammanitis ad Iosaphat ut pugnarent contra eum ² veneruntque nuntii et indi- caverunt Iosaphat dicentes venit contra te multitudo magna de his locis quae trans mare sunt et de Syria et ecce consistunt in Asasonthamar quae est Engaddi ³ Iosaphat autem timore perterritus totum se contulit ad rogandum Dominum et praedicavit ieiunium uni- verso Iuda ⁴ congregatusque Iudas ad precandum Dominum sed et omnes de urbibus suis venerunt ad obsecrandum eum ⁵ cumque stetisset Iosaphat in medio coetu Iudae et Hierusalem in domo Domini ante atrium novum ⁶ ait Domine Deus patrum nostro- rum tu es Deus in caelo et dominaris cunctis regnis gentium in manu tua est fortitudo et potentia nec quisquam tibi potest resistere ⁷ nonne tu Deus noster interfecisti omnes habitatores terrae huius coram pop- ulo tuo Israhel et dedisti eam semini Abraham amici tui in sempiternum ⁸ habitaveruntque in ea et ex- truxerunt in illa sanctuarium nomini tuo dicentes ⁹ si

inruerint super nos mala gladius iudicii pestilentia et fames stabimus coram domo hac in conspectu tuo in qua invocatum est nomen tuum et clamabimus ad te in tribulationibus nostris et exaudies salvosque facies ¹⁰ nunc igitur ecce filii Ammon et Moab et mons Seir per quos non concessisti Israheli ut transirent quando egrediebantur de Aegypto sed declinaverunt ab eis et non interfecerunt illos ¹¹ e contrario agunt et nituntur eicere nos de possessione quam tradidisti nobis ¹² Deus noster ergo non iudicabis eos in nobis quidem non tanta est fortitudo ut possimus huic multitudini resistere quae inruit super nos sed cum ignoremus quid agere debeamus hoc solum habemus residui ut oculos nostros dirigamus ad te ¹³ omnis vero Iuda sta- bat coram Domino cum parvulis et uxoribus et liberis suis ¹⁴ erat autem Hiazihel filius Zacchariae filii Banaiae filii Hiehihel filii Mathaniae Levites de filiis Asaph super quem factus est spiritus Domini in medio turbae ¹⁵ et ait attendite omnis Iuda et qui habitatis Hierusalem et tu rex Iosaphat haec dicit Dominus vobis nolite timere nec paveatis hanc multitudinem non est enim vestra pugna sed Dei ¹⁶ cras descendetis contra eos ascensuri enim sunt per clivum nomine Sis et invenietis illos in summitate torrentis qui est contra solitudinem Hieruhel ¹⁷ non eritis vos qui dimicabitis sed tantum- modo confidenter state et videbitis auxilium Domini super vos o Iuda et Hierusalem nolite timere nec paveatis cras egredimini contra eos et Dominus erit vobiscum ¹⁸ Iosaphat ergo et Iuda et omnes habita- tores Hierusalem ceciderunt proni in terram coram Domino et adoraverunt eum ¹⁹ porro Levitae de filiis Caath et de filiis Core laudabant Dominum Deum Isra- hel voce magna in excelsum ²⁰ cumque mane surrexis- sent egressi sunt per desertum Thecuae profectisque eis stans Iosaphat in medio eorum dixit audite me Iu- da et omnes habitatores Hierusalem credite in Domi- no Deo vestro et securi eritis credite prophetis eius et cuncta evenient prospera ²¹ deditque consilium populo et statuit cantores Domini ut laudarent eum in turmis suis et antecederent exercitum ac voce consona dicer- ent confitemini Domino quoniam in aeternum miseri- cordia eius ²² cumque coepissent laudes canere vertit Dominus insidias eorum in semet ipsos filiorum scilicet Ammon et Moab et montis Seir qui egressi fuerant ut pugnarent contra Iudam et percussi sunt ²³ namque filii Ammon et Moab consurrexerunt adversum habita- tores montis Seir ut interficerent et delerent eos cumque hoc opere perpetrassent etiam in semet ipsos versi mutuis concidere vulneribus ²⁴ porro Iudas cum venisset ad speculam quae respicit solitudinem vidit procul omnem late regionem plenam cadaveribus nec superesse quemquam qui necem potuisset evadere ²⁵ venit ergo Iosaphat et omnis populus cum eo ad de- trahenda spolia mortuorum inveneruntque inter ca- davera variam supellectilem vestes quoque et vasa pretiosissima et diripuerunt ita ut omnia portare non possent nec per tres dies spolia auferre pro praedae magnitudine ²⁶ die autem quarto congregati sunt in

valle Benedictionis etenim quoniam ibi benedixerant Domino vocaverunt locum illum vallis Benedictionis usque in praesentem diem ²⁷ reversusque est omnis vir Iuda et habitatores Hierusalem et Iosaphat ante eos in Hierusalem cum laetitia magna eo quod dedisset eis Dominus gaudium de inimicis suis ²⁸ ingressique sunt Hierusalem cum psalteriis et citharis et tubis in domum Domini ²⁹ inruit autem pavor Domini super universa regna terrarum cum audissent quod pugnasset Dominus contra inimicos Israhel ³⁰ quievitque regnum Iosaphat et praebuit ei Deus pacem per circuitum ³¹ regnavit igitur Iosaphat super Iudam et erat triginta quinque annorum cum regnare coepisset viginti autem et quinque annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Azuba filia Selachi ³² et ambulavit in via patris sui Asa nec declinavit ab ea faciens quae placita erant coram Domino ³³ verumtamen excelsa non abstulit et adhuc populus non direxerat cor suum ad Dominum Deum patrum suorum ³⁴ reliqua autem gestorum Iosaphat priorum et novissimorum scripta sunt in verbis Hieu filii Anani quae digessit in libro regum Israhel ³⁵ post haec iniiit amicitias Iosaphat rex Iuda cum Ochozia rege Israhel cuius opera fuerunt impiissima ³⁶ et particeps fuit ut facerent naves quae irent in Tharsis feceruntque classem in Asiongaber ³⁷ prophetavit autem Eliezer filius Dodoau de Maresa ad Iosaphat dicens quia habuisti foedus cum Ochozia percussit Dominus opera tua contritaeque sunt naves nec potuerunt ire in Tharsis

21 dormivit autem Iosaphat cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate David regnavitque Ioram filius eius pro eo ² qui habuit fratres filios Iosaphat Azariam et Hiahihel et Zacchariam et Azariam et Michahel et Saphatiam omnes hii filii Iosaphat regis Israhel ³ deditque eis pater suus multa munera argenti et auri et pensationes cum civitatibus munitissimis in Iuda regnum autem tradidit Ioram eo quod esset primogenitus ⁴ surrexit ergo Ioram super regnum patris sui cumque se confirmasset occidit omnes fratres suos gladio et quosdam de principibus Israhel ⁵ triginta duo annorum erat Ioram cum regnare coepisset et octo annis regnavit in Hierusalem ⁶ ambulavitque in viis regum Israhel sicut egerat domus Ahab filia quippe Ahab erat uxor eius et fecit malum in conspectu Domini ⁷ noluit autem Dominus disperdere domum David propter pactum quod inierat cum eo et quia promiserat ut daret illi lucernam et filiis eius omni tempore ⁸ in diebus illis rebellavit Edom ne esset subditus Iudae et constituit sibi regem ⁹ cumque transisset Ioram cum principibus suis et cuncto equitatu qui erat secum surrexit nocte et percussit Edom qui se circumdederat et omnes duces equitatus eius ¹⁰ attamen rebellavit Edom ne esset sub ditione Iuda usque ad hanc diem eo tempore et Lobna recessit ne esset sub manu illius dereliquerat enim Dominum Deum patrum suorum ¹¹ insuper et excelsa fabricatus est in urbibus Iuda et fornicari fecit habitatores Hierusalem et praevaricari Iudam ¹² adlatae sunt autem ei litterae ab He-

lia propheta in quibus scriptum erat haec dicit Dominus Deus David patris tui quoniam non ambulasti in viis Iosaphat patris tui et in viis Asa regis Iuda ¹³ sed incessisti per iter regum Israhel et fornicari fecisti Iudam et habitatores Hierusalem imitatus fornicationem domus Ahab insuper et fratres tuos domum patris tui meliores te occidisti ¹⁴ ecce Dominus percutiet te plaga magna cum populo tuo et filiis et uxoribus tuis universaque substantia tua ¹⁵ tu autem aegrotabis pessimo languore uteri donec egrediantur vitalia tua paulatim per dies singulos ¹⁶ suscitavit ergo Dominus contra Ioram spiritum Philisthinorum et Arabum qui confines sunt Aethiopibus ¹⁷ et ascenderunt in terram Iuda et vastaverunt eam diripueruntque cunctam substantiam quae inventa est in domo regis insuper et filios eius et uxores nec remansit ei filius nisi Ioachaz qui minimus natu erat ¹⁸ et super haec omnia percussit eum Dominus alvi languore insanabili ¹⁹ cumque diei succederet dies et temporum spatia volverentur duorum annorum expletus est circulus et sic longa consumptus tabe ita ut egeret etiam viscera sua languore pariter et vita caruit mortuusque est in infirmitate pessima et non fecit ei populus secundum morem combustionis exequias sicut fecerat maioribus eius ²⁰ triginta duum annorum fuit cum regnare coepisset et octo annis regnavit in Hierusalem ambulavitque non recte et sepelierunt eum in civitate David verumtamen non in sepulchro regum

22 constituerunt autem habitatores Hierusalem Ochoziam filium eius minimum regem pro eo omnes enim maiores natu qui ante eum fuerant interfecerant latrones Arabum qui inruerant in castra regnavitque Ochozias filius Ioram regis Iuda ² filius quadraginta duo annorum erat Ochozias cum regnare coepisset et uno anno regnavit in Hierusalem nomen matris eius Otholia filia Amri ³ sed et ipse ingressus est per vias domus Ahab mater enim eius inpulit eum ut impie ageret ⁴ fecit igitur malum in conspectu Domini sicut domus Ahab ipsi enim fuerunt ei consilarii post mortem patris sui in interitum eius ⁵ ambulavitque in consiliis eorum et perrexit cum Ioram filio Ahab rege Israhel in bellum contra Azahel regem Syriae in Ramoth Galaad vulneraveruntque Syri Ioram ⁶ qui reversus est ut curaretur in Hiezhahel multas enim plagas acceperat in supradicto certamine igitur Azarias filius Ioram rex Iuda descendit ut inviseret Ioram filium Ahab in Hiezhahel aegrotantem ⁷ voluntatis quippe fuit Dei adversum Ochoziam ut veniret ad Ioram et cum venisset egrederetur cum eo adversum Hieu filium Namsi quem unxit Dominus ut deleret domum Ahab ⁸ cum ergo subverteret Hieu domum Ahab invenit principes Iuda et filios fratrum Ochoziae qui ministrabant ei et interfecit illos ⁹ ipsumque perquirens Ochoziam comprehendit latentem in Samaria adductumque ad se occidit et sepelierunt eum eo quod esset filius Iosaphat qui quaesierat Dominum in toto corde suo nec erat ultra spes aliqua ut de stirpe regnaret Ochoziae ¹⁰ siquidem Otholia mater eius videns

quod mortuus esset filius suus surrexit et interfecit omnem stirpem regiam domus Ioram ¹¹ porro Iosabeth filia regis tulit Ioas filium Ochoziae et furata est eum de medio filiorum regis cum interficerentur absconditque cum nutrice sua in cubiculo lectulorum Iosabeth autem quae absconderat eum erat filia regis Ioram uxor Ioiadae pontificis soror Ochoziae et idcirco Otholia non interfecit eum ¹² fuit ergo cum eis in domo Dei absconditus sex annis quibus regnavit Otholia super terram

23 anno autem septimo confortatus Ioiadae adsumpsit centuriones Azariam videlicet filium Hieroam et Ismahel filium Iohanan Azariam quoque filium Oded et Maasiam filium Adaiiae et Elisaphat filium Zechri et iniit cum eis foedus ² qui circumeuntes Iudam congregaverunt Levitas de cunctis urbibus Iuda et principes familiarum Israhel veneruntque in Hierusalem ³ iniit igitur omnis multitudo pactum in domo Domini cum rege dixitque ad eos Ioiadae ecce filius regis regnabit sicut locutus est Dominus super filios David ⁴ iste est ergo sermo quem facietis ⁵ tertia pars vestrum qui veniunt ad sabbatum sacerdotum et Levitarum et ianitorum erit in portis tertia vero pars ad domum regis et tertia in porta quae appellatur Fundamenti omne vero reliquum vulgus sit in atriis domus Domini ⁶ nec quisquam alius ingrediatur domum Domini nisi sacerdotes et qui ministrant de Levitis ipsi tantummodo ingrediantur quia sanctificati sunt et omne reliquum vulgus observet custodias Domini ⁷ Levitae autem circumdant regem habentes singuli arma sua et si quis alius ingressus fuerit templum interficiatur sintque cum rege et intrante et egrediente ⁸ fecerunt igitur Levitae et universus Iuda iuxta omnia quae praeceperat Ioiadae pontifex et adsumpserunt singuli viros qui sub se erant et veniebant per ordinem sabbati cum his qui iam impleverant sabbatum et egressuri erant siquidem Ioiadae pontifex non dimiserat abire turmas quae sibi per singulas ebdomadas succedere consueverant ⁹ deditque Ioiadae sacerdos centurionibus lanceas clypeosque et peltas regis David quas consecraverat in domo Domini ¹⁰ constituitque omnem populum tenentium pugiones a parte templi dextra usque ad partem templi sinistram coram altari et templo per circuitum regis ¹¹ et eduxerunt filium regis et inposuerunt ei diadema dederuntque in manu eius tenendam legem et constituerunt eum regem unxit quoque illum Ioiadae pontifex et filii eius inprecaturque sunt atque dixerunt vivat rex ¹² quod cum audisset Otholia vocem scilicet currentium atque laudantium regem ingressa est ad populum in templum Domini ¹³ cumque vidisset regem stantem super gradum in introitu et principes turmasque circa eum omnem quoque populum terrae gaudentem atque clangentem tubis et diversi generis organis concinentem vocemque laudantium scidit vestimenta sua et ait insidiae insidiae ¹⁴ egressus autem Ioiadae pontifex ad centuriones et principes exercitus dixit eis educite illam extra septa templi et interficiatur foris gladio

praecepitque sacerdos ne occideretur in domo Domini ¹⁵ et inposuerunt cervicibus eius manus cumque intrasset portam Equorum domus regis interfecerunt eam ibi ¹⁶ pepigit autem Ioiadae foedus inter se universumque populum et regem ut esset populus Domini ¹⁷ itaque ingressus est omnis populus domum Baal et destruxerunt eam et altaria ac simulacra illius confregerunt Matthan quoque sacerdotem Baal interfecerunt ante aras ¹⁸ constituit autem Ioiadae praepositos in domo Domini et sub manibus sacerdotum ac Levitarum quos distribuit David in domo Domini ut offerrent holocausta Domino sicut scriptum est in lege Mosi in gaudio et canticis iuxta dispositionem David ¹⁹ constituit quoque ianitores in portis domus Domini ut non ingrederetur eam immundus in omni re ²⁰ adsumpsitque centuriones et fortissimos viros ac principes populi et omne vulgus terrae et fecerunt descendere regem de domo Domini et introire per medium portae superioris in domum regis et conlocaverunt eum in solio regali ²¹ laetatusque est omnis populus terrae et urbs quievit porro Otholia interfecta est gladio

24 septem annorum erat Ioas cum regnare coepisset et quadraginta annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Sebia de Bersabee ² fecitque quod bonum est coram Domino cunctis diebus Ioiadae sacerdotis ³ accepit autem ei Ioiadae uxores duas e quibus genuit filios et filias ⁴ post quae placuit Ioas ut instauraret domum Domini ⁵ congregavitque sacerdotes et Levitas et dixit eis egredimini ad civitates Iuda et colligite de universo Israhel pecuniam ad sarta tecta templi Dei vestri per singulos annos festinatoque hoc facite porro Levitae egere neglegentius ⁶ vocavitque rex Ioiadae principem et dixit ei quare non tibi fuit curae ut cogeres Levitas inferre de Iuda et de Hierusalem pecuniam quae constituta est a Mose servo Domini ut inferret eam omnis multitudo Israhel in tabernaculum testimonii ⁷ Otholia enim impiissima et filii eius destruxerunt domum Domini et de universis quae sanctificata fuerant templo Domini ornaverunt fanum Baalim ⁸ praecepit ergo rex et fecerunt arcam posueruntque eam iuxta portam domus Domini forinsecus ⁹ et praedicatum est in Iuda et Hierusalem ut deferrent singuli pretium Domino quod constituit Moses servus Dei super omnem Israhel in deserto ¹⁰ laetatique sunt cuncti principes et omnis populus et ingressi contulerunt in arcam Domini atque miserunt ita ut impleretur ¹¹ cumque tempus esset ut deferrent arcam coram rege per manus Levitarum videbant enim multam pecuniam ingrediebatur scriba regis et quem primus sacerdos constituerat effundebantque pecuniam quae erat in arca porro arcam reportabant ad locum suum sicque faciebant per singulos dies et congregata est infinita pecunia ¹² quam dederunt rex et Ioiada his qui praeerant operibus domus Domini at illi conducebant ex ea caesores lapidum et artifices operum singulorum ut instaurarent domum Domini fabros quoque ferri et aeris ut quod cadere coeperat ful-

ciretur ¹³ egeruntque hii qui operabantur industrie et obducebatur parietum cicatrix per manus eorum ac suscitaverunt domum Domini in statum pristinum et firme eam stare fecerunt ¹⁴ cumque conplessent omnia opera detulerunt coram rege et Ioiadae reliquam partem pecuniae de qua facta sunt vasa templi in ministerium et ad holocausta fialae quoque et cetera vasa aurea et argentea et offerebantur holocausta in domo Domini iugiter cunctis diebus Ioiadae ¹⁵ senuit autem Ioiadae plenus dierum et mortuus est cum centum triginta esset annorum ¹⁶ sepelieruntque eum in civitate David cum regibus eo quod fecisset bonum cum Israhel et cum domo eius ¹⁷ postquam autem obiit Ioiada ingressi sunt principes Iuda et adoraverunt regem qui delinitus obsequiis eorum adquevievit eis ¹⁸ et dereliquerunt templum Domini Dei patrum suorum servieruntque lucis et sculptilibus et facta est ira contra Iudam et Hierusalem propter hoc peccatum ¹⁹ mittebatque eis prophetas ut reverterentur ad Dominum quos protestantes illi audire nolebant ²⁰ spiritus itaque Dei induit Zacchariam filium Ioiadae sacerdotem et stetit in conspectu populi et dixit eis haec dicit Dominus quare transgredimini praeceptum Domini quod vobis non proderit et dereliquistis Dominum ut dereliqueret vos ²¹ qui congregati adversus eum miserunt lapides iuxta regis imperium in atrio domus Domini ²² et non est recordatus Ioas rex misericordiae quam fecerat Ioiadae pater illius secum sed interfecit filium eius qui cum moreretur ait videat Dominus et requirat ²³ cumque evolutus esset annus ascendit contra eum exercitus Syriae venitque in Iudam et Hierusalem et interfecit cunctos principes populi atque universam praedam miserunt regi Damascum ²⁴ et certe cum permodicus venisset numerus Syrorum tradidit Dominus manibus eorum infinitam multitudinem eo quod reliquissent Dominum Deum patrum suorum in Ioas quoque ignominiosa exercere iudicia ²⁵ et abeuntes dimiserunt eum in languoribus magnis surrexerunt autem contra eum servi sui in ultionem sanguinis filii Ioiadae sacerdotis et occiderunt eum in lectulo suo et mortuus est sepelieruntque eum in civitate David sed non in sepulchris regum ²⁶ insidiati vero sunt ei Zabath filius Semath Ammanitidis et Iozabath filius Semarith Moabitidis ²⁷ porro filii eius ac summa pecuniae quae adunata fuerat sub eo et instauratio domus Dei scripta sunt diligentius in libro regum regnavitque Amasias filius eius pro eo

25 viginti quinque annorum erat Amasias cum regnare coepisset et viginti novem annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Ioaden de Hierusalem ² fecitque bonum in conspectu Domini verumtamen non in corde perfecto ³ cumque roboratum sibi videret imperium iugulavit servos qui occiderant regem patrem suum ⁴ sed filios eorum non interfecit sicut scriptum est in libro legis Mosi ubi praecepit Dominus dicens non occidentur patres pro filiis neque filii pro patribus suis sed unusquisque in suo peccato morietur ⁵ congregavit igitur Amasias Iudam et constituit eos

per familias tribunosque et centuriones in universo Iuda et Benjamin et recensuit a viginti annis sursum invenitque triginta milia iuvenum qui egrederentur ad pugnam et tenerent hastam et clypeum ⁶ mercede quoque conduxit de Israhel centum milia robustorum centum talentis argenti ⁷ venit autem homo Dei ad illum et ait o rex ne egrediatur tecum exercitus Israhel non est enim Dominus cum Israhel et cunctis filiis Ephraim ⁸ quod si putas in robore exercitus bella consistere superari te faciet Deus ab hostibus Dei quippe est et adiuvere et in fugam vertere ⁹ dixitque Amasias ad hominem Dei quid ergo fiet de centum talentis quae dedi militibus Israhel et respondit ei homo Dei habet Dominus unde tibi dare possit multo his plura ¹⁰ separavit itaque Amasias exercitum qui venerat ad eum ex Ephraim ut reverteretur in locum suum at illi contra Iudam vehementer irati reversi sunt in regionem suam ¹¹ porro Amasias confidenter eduxit populum suum et abiit in vallem Salinarum percussitque filios Seir decem milia ¹² et alia decem milia viro- rum ceperunt filii Iuda et adduxerunt ad praeruptum cuiusdam petrae praecipitaveruntque eos de summo in praeceps qui universi crepuerunt ¹³ at ille exercitus quem remiserat Amasias ne secum iret ad proelium diffusus est in civitatibus Iuda a Samaria usque Bethoron et interfectis tribus milibus diripuit praedam magnam ¹⁴ Amasias vero post caedem Idumeorum et adlatos deos filiorum Seir statuit illos in deos sibi et adorabat eos et illis adolebat incensum ¹⁵ quam ob rem iratus Dominus contra Amasiam misit ad illum prophetam qui diceret ei cur adorasti deos qui non liberaverunt populum suum de manu tua ¹⁶ cumque haec ille loqueretur respondit ei num consiliarius regis es quiesce ne interficiam te discedensque propheta scio inquit quod cogitaverit Dominus occidere te qui et fecisti hoc malum et insuper non adquevisti consilio meo ¹⁷ igitur Amasias rex Iuda inito pessimo consilio misit ad Ioas filium Ioachaz filii Hieu regem Israhel dicens veni videamus nos mutuo ¹⁸ at ille remisit nuntium dicens carduus qui est in Libano misit ad cedrum Libani dicens da filiam tuam filio meo uxorem et ecce bestiae quae erant in silva Libani transierunt et conculcaverunt carduum ¹⁹ dixisti percussi Edom et idcirco erigitur cor tuum in superbiam sede in domo tua cur malum adversum te provocas ut cadas et tu et Iudas tecum ²⁰ noluit audire Amasias eo quod Domini esset voluntas ut traderetur in manibus hostium propter deos Edom ²¹ ascendit igitur Ioas rex Israhel et mutuos sibi praebuere conspectus Amasias autem rex Iuda erat in Bethsames Iudae ²² corruitque Iudas coram Israhel et fugit in tabernacula sua ²³ porro Amasiam regem Iuda filium Ioas filii Ioachaz cepit Ioas rex Israhel in Bethsames et adduxit in Hierusalem destruxitque murum eius a porta Ephraim usque ad portam Anguli quadringentis cubitis ²⁴ omne quoque aurum et argentum et universa vasa quae reppererat in domo Dei et apud Obededom in thesauris etiam domus regiae necnon et filios obsidum reduxit Samariam ²⁵ vixit

autem Amasias filius Ioas rex Iuda postquam mortuus est Ioas filius Ioachaz rex Israhel quindecim annis ²⁶ reliqua vero sermonum Amasiae priorum et novissimorum scripta sunt in libro regum Iuda et Israhel ²⁷ qui postquam recessit a Domino tetenderunt ei insidias in Hierusalem cumque fugisset Lachis miserunt et interfecerunt eum ibi ²⁸ reportantesque super equos sepelierunt eum cum patribus suis in civitate David

26 omnis autem populus Iuda filium eius Oziam annorum sedecim constituit regem pro patre suo Amasia ² ipse aedificavit Ahilath et restituit eam ditioni Iudae postquam dormivit rex cum patribus suis ³ sedecim annorum erat Ozias cum regnare coepisset et quinquaginta duobus annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Hiechelia de Hierusalem ⁴ fecitque quod erat rectum in oculis Domini iuxta omnia quae fecerat Amasias pater eius ⁵ et exquisivit Deum in diebus Zacchariae intellegentis et videntis Deum cumque requireret Dominum direxit eum in omnibus ⁶ denique egressus est et pugnavit contra Philisthim et destruxit murum Geth et murum Iabniae murumque Azoti aedificavit quoque oppida in Azoto et in Philisthim ⁷ et adiuvit eum Deus contra Philisthim et contra Arabas qui habitabant in Gurbaal et contra Ammanitas ⁸ pendebantque Ammanitae munera Oziae et divulgatum est nomen eius usque ad introitum Aegypti propter crebras victorias ⁹ aedificavitque Ozias turre in Hierusalem super portam Anguli et super portam Vallis et reliquas in eodem muri latere firmavitque eas ¹⁰ extruxit etiam turre in solitudine et fodit cisternas plurimas eo quod haberet multa pecora tam in campestribus quam in heremi vastitate vineas quoque habuit et vitores in montibus et in Carmelo erat quippe homo agriculturae deditus ¹¹ fuit autem exercitus bellatorum eius qui procedebant ad proelia sub manu Hiehihel scribae Maasiaeque doctoris et sub manu Ananiae qui erat de ducibus regis ¹² omnisque numerus principum per familias virorum fortium dum milium sescentorum ¹³ et sub eis universus exercitus trecentorum et septem milium quingentorum qui erant apti ad bella et pro rege contra adversarios dimicabant ¹⁴ praeparavit quoque eis Ozias id est cuncto exercitui clypeos et hastas et galeas et loricas arcusque et fundas ad iaciendos lapides ¹⁵ et fecit in Hierusalem diversi generis machinas quas in turribus conlocavit et in angulis murorum ut mitterent sagittas et saxa grandia egressumque est nomen eius procul eo quod auxiliaretur ei Dominus et corroborasset illum ¹⁶ sed cum roboratus esset elevatum est cor eius in interitum suum et neglexit Dominum Deum suum ingressusque templum Domini adolere voluit incensum super altare thymiamatis ¹⁷ statimque ingressus post eum Azarias sacerdos et cum eo sacerdotes Domini octoginta viri fortissimi ¹⁸ restiterunt regi atque dixerunt non est tui officii Ozia ut adoleas incensum Domino sed sacerdotum hoc est filiorum Aaron qui consecrati sunt ad huiusmodi ministerium egredere de sanctuario ne contempseris quia non reputabitur

tibi in gloriam hoc a Domino Deo ¹⁹ iratusque est Ozias et tenens in manu turibulum ut adoleret incensum minabatur sacerdotibus statimque orta est lepra in fronte eius coram sacerdotibus in domo Domini super altare thymiamatis ²⁰ cumque respexisset eum Azarias pontifex et omnes reliqui sacerdotes viderunt lepram in fronte eius et festinato expulerunt eum sed et ipse perterritus adceleravit egredi eo quod sensisset ilico plagam Domini ²¹ fuit igitur Ozias rex leprosus usque ad diem mortis suae et habitavit in domo separata plenus lepra ob quam et eiectus fuerat de domo Domini porro Ioatham filius eius rexit domum regis et iudicabat populum terrae ²² reliqua autem sermonum Oziae priorum et novissimorum scripsit Esaias filius Amos propheta ²³ dormivitque Ozias cum patribus suis et sepelierunt eum in agro regalium sepulchrorum eo quod esset leprosus regnavitque Ioatham filius eius pro eo

27 viginti quinque annorum erat Ioatham cum regnare coepisset et sedecim annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Hierusa filia Sadoc ² fecitque quod rectum erat coram Domino iuxta omnia quae fecerat Ozias pater suus excepto quod non est ingressus templum Domini et adhuc populus delinquebat ³ ipse aedificavit portam domus Domini Excelsam et in muro Ophel multa construxit ⁴ urbes quoque aedificavit in montibus Iuda et in saltibus castella et turre ⁵ ipse pugnavit contra regem filiorum Ammon et vicit eos dederuntque ei filii Ammon in tempore illo centum talenta argenti et decem milia choros tritici ac totidem choros hordei haec ei praebuerunt filii Ammon in anno secundo et tertio ⁶ corroboratusque est Ioatham eo quod direxisset vias suas coram Domino Deo suo ⁷ reliqua autem sermonum Ioatham et omnes pugnae eius et opera scripta sunt in libro regum Israhel et Iuda ⁸ viginti quinque annorum erat cum regnare coepisset et sedecim annis regnavit in Hierusalem ⁹ dormivitque Ioatham cum patribus suis et sepelierunt eum in civitate David et regnavit Achaz filius eius pro eo

28 viginti annorum erat Achaz cum regnare coepisset et sedecim annis regnavit in Hierusalem non fecit rectum in conspectu Domini sicut David pater eius ² sed ambulavit in viis regum Israhel insuper et statuas fudit Baalim ³ ipse est qui adolevit incensum in valle Benennon et lustravit filios suos in igne iuxta ritum gentium quas interfecit Dominus in adventu filiorum Israhel ⁴ sacrificabat quoque et thymiama succendebat in excelsis et in collibus et sub omni ligno frondoso ⁵ tradiditque eum Dominus Deus eius in manu regis Syriae qui percussit eum magnamque praedam de eius cepit imperio et adduxit in Damascus manibus quoque regis Israhel traditus est et percussus plaga grandi ⁶ occiditque Phacee filius Romeliae de Iuda centum viginti milia in die uno omnes viros bellatores eo quod reliquissent Dominum Deum patrum suorum ⁷ eodem tempore occidit Zechri vir potens ex Ephraim Masiam filium regis et Ezricam

ducem domus eius Helcanam quoque secundum a rege ⁸ ceperuntque filii Israhel de fratribus suis ducenta milia mulierum puerorum et puellarum et infinitam praedam pertuleruntque eam in Samariam ⁹ ea tempestate erat ibi propheta Domini nomine Oded qui egressus obviam exercitui venientium in Samariam dixit eis ecce iratus Dominus Deus patrum vestrorum contra Iudam tradidit eos manibus vestris et occidistis illos atrociter ita ut caelum pertingeret vestra crudelitas ¹⁰ insuper filios Iuda et Hierusalem vultis vobis subicere in servos et ancillas quod nequaquam factu opus est peccatis enim super hoc Domino Deo vestro ¹¹ sed audite consilium meum et reducite captivos quos adduxistis de fratribus vestris quia magnus furor Domini inminet vobis ¹² steterunt itaque viri de principibus filiorum Ephraim Azarias filius Iohanan Barachias filius Mosollamoth Hiezechias filius Sellum et Amasa filius Adali contra eos qui veniebant de proelio ¹³ et dixerunt eis non introducetis huc captivos ne peccemus Domino quare vultis adicere super peccata nostra et vetera cumulare delicta grande quippe peccatum est et ira furoris Domini inminet super Israhel ¹⁴ dimiseruntque viri bellatores praedam et universa quae ceperant coram principibus et omni multitudine ¹⁵ steteruntque viri quos supra memoravimus et adprehendentes captivos omnesque qui nudi erant vestierunt de spoliis cumque vestissent eos et calcassent et refecissent cibo ac potu unxissent quoque propter laborem et adhibuissent eis curam quicumque ambulare non poterant et erant inbecillo corpore inposuerunt eos iumentis et adduxerunt Hierichum civitatem Palmarum ad fratres eorum ipsique reversi sunt Samariam ¹⁶ tempore illo misit rex Achaz ad regem Assyriorum auxilium postulans ¹⁷ veneruntque Idumei et percusserunt multos ex Iuda et ceperunt praedam magnam ¹⁸ Philisthim quoque diffusi sunt per urbes campestris et ad meridiem Iuda ceperuntque Bethsames et Ahilon et Gaderoth Soccho quoque et Thamniam et Gamzo cum viculis suis et habitaverunt in eis ¹⁹ humiliaverat enim Dominus Iudam propter Achaz regem Iuda eo quod nudasset eum auxilio et contemptui habuisset Dominum ²⁰ adduxitque contra eum Thaglyphalnasar regem Assyriorum qui et adflixit eum et nullo resistente vastavit ²¹ igitur Achaz spoliata domo Domini et domo regum et principum dedit regi Assyriorum munera et tamen nihil ei profuit ²² insuper et in tempore angustiae suae auxit contemptum in Dominum ipse per se rex Achaz ²³ immolavit diis Damasci victimas percussoribus suis et dixit dii regum Syriae auxiliantur eis quos ego placabo hostiis et aderunt mihi cum e contrario ipsi fuerint ruina eius et universo Israhel ²⁴ direptis itaque Achaz omnibus vasis domus Dei atque confractis clusit ianuas templi Dei et fecit sibi altaria in universis angulis Hierusalem ²⁵ in omnibus quoque urbibus Iuda extruxit aras ad cremandum tus atque ad iracundiam provocavit Dominum Deum patrum suorum ²⁶ reliqua autem sermonum eius et omnium operum priorum et novissimorum

scripta sunt in libro regum Iuda et Israhel ²⁷ dormivitque Achaz cum patribus suis et sepelierunt eum in civitate Hierusalem neque enim receperunt eum in sepulchra regum Israhel regnavitque Ezechias filius eius pro eo

29 igitur Ezechias regnare coepit cum viginti quinque esset annorum et viginti novem annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Abia filia Zacchariae ² fecitque quod erat placitum in conspectu Domini iuxta omnia quae fecerat David pater eius ³ ipse anno et mense primo regni sui aperuit valvas domus Domini et instauravit eas ⁴ adduxitque sacerdotes atque Levitas et congregavit eos in plateam orientalem ⁵ dixitque ad eos audite me Levitae et sanctificamini mundate domum Domini Dei patrum vestrorum auferte omnem inmunditiam de sanctuario ⁶ peccaverunt patres nostri et fecerunt malum in conspectu Domini Dei nostri derelinquentes eum averterunt facies suas a tabernaculo Domini et praeberunt dorsum ⁷ cluserunt ostia quae erant in porticu et extinxerunt lucernas incensumque non adoleverunt et holocausta non obtulerunt in sanctuario Deo Israhel ⁸ concitatus est itaque furor Domini super Iudam et Hierusalem tradiditque eos in commotionem et in interitum et in sibilum sicut ipsi cernitis oculis vestris ⁹ en corruerunt patres nostri gladiis filii nostri et filiae nostrae et coniuges captivae ductae sunt propter hoc scelus ¹⁰ nunc igitur placet mihi ut ineamus foedus cum Domino Deo Israhel et avertat a nobis furorem irae suae ¹¹ filii mi nolite neglegere vos elegit Dominus ut stetis coram eo et ministretis illi colatis eum et cremetis incensum ¹² surrexerunt ergo Levitae Maath filius Amasiae et Iohel filius Azariae de filiis Caath porro de filiis Merari Cis filius Abdai et Azarias filius Iallelel de filiis autem Gersom Ioha filius Zemina et Eden filius Ioaha ¹³ at vero de filiis Elisaphan Samri et Iahihel de filiis quoque Asaph Zaccharias et Mathanias ¹⁴ necnon de filiis Heman Iahihel et Semei sed et de filiis Idithun Semeias et Ozihel ¹⁵ congregaveruntque fratres suos et sanctificati sunt et ingressi iuxta mandatum regis et imperium Domini ut expiarent domum Dei ¹⁶ sacerdotes quoque ingressi templum Domini ut sanctificarent illud extulerunt omnem inmunditiam quam intro reppererant in vestibulum domus Domini quam tulerunt Levitae et asportaverunt ad torrentem Cedron foras ¹⁷ coeperunt autem prima die mensis primi mundare et in die octava eiusdem mensis ingressi sunt porticum templi Domini expiaveruntque templum diebus octo et in die sextadecima mensis eiusdem quod coeperant impleverunt ¹⁸ ingressi quoque sunt ad Ezechiam regem et dixerunt ei sanctificavimus omnem domum Domini et altare holocaustoseos vasaque eius necnon et mensam propositionis cum omnibus vasis suis ¹⁹ cunctamque templi supellectilem quam polluerat rex Achaz in regno suo postquam praevaricatus est et ecce exposita sunt omnia coram altari Domini ²⁰ consurgensque diluculo Ezechias rex adunavit omnes principes civitatis et ascendit domum

Domini ²¹ obtuleruntque simul tauros septem arietes septem agnos septem et hircos septem pro peccato pro regno pro sanctuario pro Iuda dixit quoque sacerdotibus filiis Aaron ut offerrent super altare Domini ²² mactaverunt igitur tauros et susceperunt sacerdotes sanguinem et fuderunt illud super altare mactaverunt etiam arietes et illorum sanguinem super altare fuderunt immolaverunt agnos et fuderunt super altare sanguinem ²³ adplicaverunt hircos pro peccato coram rege et universa multitudine inposueruntque manus suas super eos ²⁴ et immolaverunt illos sacerdotes et aspersionem sanguinem eorum altari pro piaculo universi Israhelis pro omni quippe Israhel praeceperat rex ut holocaustum fieret et pro peccato ²⁵ constituit quoque Levitas in domo Domini cum cymbalis et psalteriis et citharis secundum dispositionem David et Gad videntis regis et Nathan prophetae siquidem Domini praeceptum fuit per manum prophetarum eius ²⁶ steteruntque Levitae tenentes organa David et sacerdotes tubas ²⁷ et iussit Ezechias ut offerrent holocaustum super altare cumque offerrentur holocausta coeperunt laudes canere Domino et clangere tubis atque in diversis organis quae David rex Israhel repererat concrepare ²⁸ omni autem turba adorante cantores et hii qui tenebant tubas erant in officio suo donec conpleretur holocaustum ²⁹ cumque finita esset oblatio incurvatus est rex et omnes qui erant cum eo et adoraverunt ³⁰ praecepitque Ezechias et principes Levitis ut laudarent Dominum sermonibus David et Asaph videntis qui laudaverunt eum magna laetitia et curvato genu adoraverunt ³¹ Ezechias autem etiam haec addidit implestis manus vestras Domino accedite et offerte victimas et laudes in domo Domini obtulit ergo universa multitudo hostias et laudes et holocausta mente devota ³² porro numerus holocaustorum quae obtulit multitudo hic fuit tauros septuaginta arietes centum agnos ducentos ³³ sanctificaveruntque Domino boves sescentos et oves tria milia ³⁴ sacerdotes vero pauci erant nec poterant sufficere ut pelles holocaustorum detraherent unde et Levitae fratres eorum adiuverunt eos donec impleretur opus et sanctificarentur antistites Levitae quippe faciliori ritu sanctificantur quam sacerdotes ³⁵ fuerunt igitur holocausta plurima adipos pacificorum et libamina holocaustorum et completus est cultus domus Domini ³⁶ laetatusque est Ezechias et omnis populus eo quod ministerium Domini esset expletum de repente quippe hoc fieri placuerat

30 misit quoque Ezechias ad omnem Israhel et Iudam scripsitque epistulas ad Ephraim et Manassem ut venirent ad domum Domini in Hierusalem et facerent phase Domino Deo Israhel ² inito ergo consilio regis et principum et universi coetus Hierusalem decreverunt ut facerent phase mense secundo ³ non enim occurrerant facere in tempore suo quia sacerdotes qui possent sufficere sanctificati non fuerant et populus necdum congregatus erat in Hierusalem ⁴ placuitque sermo regi et omni multitudini ⁵ et de-

creverunt ut mitterent nuntios in universum Israhel de Bersabee usque Dan ut venirent et facerent phase Domino Deo Israhel in Hierusalem multi enim non fecerant sicut lege praescriptum est ⁶ perrexeruntque cursores cum epistulis ex regis imperio et principum eius in universum Israhel et Iudam iuxta quod rex iusserat praedicantes filii Israhel revertimini ad Dominum Deum Abraham et Isaac et Israhel et revertetur ad reliquias quae effugerunt manum regis Assyriorum ⁷ nolite fieri sicut patres vestri et fratres qui recesserunt a Domino Deo patrum suorum et tradidit eos in interitum ut ipsi cernitis ⁸ nolite indurare cervices vestras sicut patres vestri tradite manus Domino et venite ad sanctuarium eius quod sanctificavit in aeternum servite Domino Deo patrum vestrorum et avertetur a vobis ira furoris eius ⁹ si enim vos reversi fueritis ad Dominum fratres vestri et filii habebunt misericordiam coram dominis suis qui illos duxere captivos et revertentur in terram hanc pius enim et clemens est Dominus Deus vester et non avertet faciem suam a vobis si reversi fueritis ad eum ¹⁰ igitur cursores pergebant velociter de civitate in civitatem per terram Ephraim et Manasse usque Zabulon illis iridentibus et subsannantibus eos ¹¹ attamen quidam viri ex Aser et Manasse et Zabulon adquiescentes consilio venerunt Hierusalem ¹² in Iuda vero facta est manus Domini ut daret eis cor unum et facerent iuxta praeceptum regis et principum verbum Domini ¹³ congregatique sunt in Hierusalem populi multi ut facerent sollemnitatem azymorum in mense secundo ¹⁴ et surgentes destruxerunt altaria quae erant in Hierusalem atque universa in quibus idolis adolebatur incensum subvertentes proiecerunt in torrentem Cedron ¹⁵ immolaverunt autem phase quartadecima die mensis secundi sacerdotes quoque atque Levitae tandem sanctificati obtulerunt holocausta in domo Domini ¹⁶ steteruntque in ordine suo iuxta dispositionem et legem Mosi hominis Dei sacerdotes vero suscipiebant effundendum sanguinem de manibus Levitarum ¹⁷ eo quod multa turba sanctificata non esset et idcirco Levitae immolarent phase his qui non occurrerant sanctificari Domino ¹⁸ magna etiam pars populi de Ephraim et Manasse et Isachar et Zabulon quae sanctificata non fuerat comedit phase non iuxta quod scriptum est et oravit pro eis Ezechias dicens Dominus bonus propitiabitur ¹⁹ cunctis qui in toto corde requirunt Dominum Deum patrum suorum et non inputabit eis quod minus sanctificati sunt ²⁰ quem exaudivit Dominus et placatus est populo ²¹ feceruntque filii Israhel qui inventi sunt in Hierusalem sollemnitatem azymorum septem diebus in laetitia magna laudantes Dominum per singulos dies Levitae quoque et sacerdotes per organa quae suo officio congruebant ²² et locutus est Ezechias ad cor omnium Levitarum qui habebant intelligentiam bonam super Domino et comederunt septem diebus sollemnitatis immolantes victimas pacificorum et laudantes Dominum Deum patrum suorum ²³ placuitque universae multitudini ut celebrarent etiam

am alios dies septem quod et fecerunt cum ingenti gaudio ²⁴ Ezechias enim rex Iuda praebuerat multitudi- ni mille tauros et septem milia ovium principes vero dederant populo tauros mille et oves decem milia sanctificata ergo est sacerdotum plurima multitudo ²⁵ et hilaritate perfusa omnis turba Iuda tam sacerdotum et Levitarum quam universae frequentiae quae venerat ex Israhel proselytorum quoque de terra Israhel et habitantium in Iuda ²⁶ factaque est grandis celebritas in Hierusalem qualis a diebus Salomonis filii David regis Israhel in ea urbe non fuerat ²⁷ surrexerunt autem sacerdotes atque Levitae benedicentes populo et exaudita est vox eorum pervenitque oratio in habitaculum sanctum caeli

31 cumque haec fuissent rite celebrata egressus est omnis Israhel qui inventus fuerat in urbibus Iuda et fregerunt simulacra succideruntque lucos demoliti sunt excelsa et altaria destruxerunt non solum de universo Iuda et Benjamin sed de Ephraim quoque et Manasse donec penitus everterent reversique sunt omnes filii Israhel in possessiones et civitates suas ² Ezechias vero constituit turmas sacerdotales et leviticis per divisiones suas unumquemque in officio proprio tam sacerdotum videlicet quam Levitarum ad holocausta et pacifica ut ministrarent et confiterentur canerentque in portis castrorum Domini ³ pars autem regis erat ut de propria eius substantia offerretur holocaustum mane semper et vespere sabbatis quoque et kalendis et sollempnitatibus ceteris sicut scriptum est in lege Mosi ⁴ praecepit etiam populo habitantium Hierusalem ut darent partes sacerdotibus et Levitis et possent vacare legi Domini ⁵ quod cum percrebuisset in auribus multitudinis plurimas obtulere primitias filii Israhel frumenti vini et olei mellis quoque et omnium quae gignit humus decimas obtulerunt ⁶ sed et filii Israhel et Iuda qui habitabant in urbibus Iuda obtulerunt decimas boum et ovium decimasque sanctorum quae voverant Domino Deo suo atque universa portantes fecerunt acervos plurimos ⁷ mense tertio coeperunt acervorum iacere fundamenta et mense septimo compleverunt eos ⁸ cumque ingressi fuissent Ezechias et principes eius viderunt acervos et benedixerunt Domino ac populo Israhel ⁹ interrogavitque Ezechias sacerdotes et Levitas cur ita iacerent acervi ¹⁰ respondit illi Azarias sacerdos primus de stirpe Sadoc dicens ex quo coeperunt offerri primitiae in domo Domini comedimus et saturati sumus remanseruntque plurima eo quod benedixerit Dominus populo suo reliquiarum autem copia est ista quam cernis ¹¹ praecepit igitur Ezechias ut praepararent horrea in domo Domini quod cum fecissent ¹² intulerunt tam primitias quam decimas et quaecumque voverant fideliter fuit autem praefectus eorum Chonenias Levita et Semei frater eius secundus ¹³ post quem Ieihel et Azarias et Naath et Asahel et Ierimoth Iozabath quoque et Helihel et Iesmachias et Maath et Banaias praepositi sub manibus Choneniae et Semei fratris eius ex imperio Ezechiae regis et Azariae pontificis do-

mus Domini ad quos omnia pertinebant ¹⁴ Core vero filius Iemna Levites et ianitor orientalis portae praepositus erat his quae sponte offerebantur Domino primitiisque et consecratis in sancta sanctorum ¹⁵ et sub cura eius Eden et Meniamin Hiesue et Sameias Amarias quoque et Sechenias in civitatibus sacerdotum ut fideliter distribuerent fratribus suis partes minoribus atque maioribus ¹⁶ exceptis maribus ab annis tribus et supra cunctis qui ingrediebantur templum Domini et quicquid per dies singulos conducebat in ministerio atque observationibus iuxta divisiones suas ¹⁷ sacerdotibus per familias et Levitis a vicesimo anno et supra per ordines et turmas suas ¹⁸ universaeque multitudini tam uxoris quam liberis eorum utriusque sexus fideliter cibi de his quae sanctificata fuerant praebebantur ¹⁹ sed et filiorum Aaron per agros et suburbana urbium singularum dispositi erant viri qui partes distribuerent universo sexui masculino de sacerdotibus et Levitis ²⁰ fecit ergo Ezechias universa quae diximus in omni Iuda operatusque est bonum et rectum et verum coram Domino Deo suo ²¹ in universa cultura ministerii domus Domini iuxta legem et caerimonias volens requirere Deum suum in toto corde suo fecitque et prosperatus est

32 post quae et huiuscemodi veritatem venit Sennacherib rex Assyriorum et ingressus Iudam obsedit civitates munitas volens eas capere ² quod cum vidisset Ezechias venisse scilicet Sennacherib et totum belli impetum verti contra Hierusalem ³ inito cum principibus consilio virisque fortissimis ut obturarent capita fontium quae erant extra urbem et hoc omnium decernente sententia ⁴ congregavit plurimam multitudinem et obturaverunt cunctos fontes et rivum qui fluebat in medio terrae dicentes ne veniant reges Assyriorum et inveniant aquarum abundantiam ⁵ aedificavit quoque agens industrie omnem murum qui fuerat dissipatus et extruxit turre desuper et forinsecus alterum murum instauravitque Mello in civitate David et fecit universi generis armaturam et clypeos ⁶ constituitque principes bellatorum in exercitu et convocavit universos in platea portae civitatis ac locutus est ad cor eorum dicens ⁷ viriliter agite et confortamini nolite timere nec paveatis regem Assyriorum et universam multitudinem quae est cum eo multo enim plures nobiscum sunt quam cum illo ⁸ cum illo est brachium carneum nobiscum Dominus Deus noster qui auxiliator est noster pugnatque pro nobis confortatusque est populus huiuscemodi verbis Ezechiae regis Iuda ⁹ quae postquam gesta sunt misit Sennacherib rex Assyriorum servos suos Hierusalem ipse enim cum universo exercitu obsidebat Lachis ad Ezechiam regem Iuda et ad omnem populum qui erat in urbe dicens ¹⁰ haec dicit Sennacherib rex Assyriorum in quo habentes fiduciam sedetis obsessi in Hierusalem ¹¹ num Ezechias decipit vos ut tradat morti in fame et siti adfirmans quod Dominus Deus vester liberet vos de manu regis Assyriorum ¹² numquid non iste est Ezechias qui destruxit excelsa illius et altaria et prae-

cepit Iudae et Hierusalem dicens coram altari uno adorabitis et in ipso conburetis incensum ¹³ an ignoratis quae ego fecerim et patres mei cunctis terrarum populis numquid praevaluerunt dii gentium omniumque terrarum liberare regionem suam de manu mea ¹⁴ quis est de universis diis gentium quas vastaverunt patres mei qui potuerit eruere populum suum de manu mea ut possit etiam Deus vester eruere vos de hac manu ¹⁵ non vos ergo decipiat Ezechias nec vana persuasione deludat neque credatis ei si enim nullus potuit deus cunctarum gentium atque regnorum liberare populum suum de manu mea et de manu patrum meorum consequenter nec Deus vester poterit eruere vos de hac manu ¹⁶ sed et alia multa locuti sunt servi eius contra Dominum Deum et contra Ezechiam servum eius ¹⁷ epistulas quoque scripsit plenas blasphemiae in Dominum Deum Israhel et locutus est adversus eum sicut dii gentium ceterarum non potuerunt liberare populos suos de manu mea sic et Deus Ezechiae eruere non poterit populum suum de manu ista ¹⁸ insuper et clamore magno lingua iudaica contra populum qui sedebat in muris Hierusalem personabat ut terreret eos et caperet civitatem ¹⁹ locutusque est contra Deum Hierusalem sicut adversus deos populorum terrae opera manuum hominum ²⁰ oraverunt igitur Ezechias rex et Esaïas filius Amos prophetae adversus hanc blasphemiam ac vociferati sunt usque in caelum ²¹ et misit Dominus angelum qui percussit omnem virum robustum et bellatorem et principem exercitus regis Assyriorum reversusque est cum ignominia in terram suam cumque ingressus esset domum dei sui filii qui egressi fuerant de utero eius interfecerunt eum gladio ²² salvavitque Dominus Ezechiam et habitatores Hierusalem de manu Sennacherib regis Assyriorum et de manu omnium et praestitit ei quietem per circuitum ²³ multi etiam deferebant hostias et sacrificia Domino Hierusalem et munera Ezechiae regi Iuda qui exaltatus est post haec coram cunctis gentibus ²⁴ in diebus illis aegrotavit Ezechias usque ad mortem et oravit Dominum exaudivitque eum et dedit ei signum ²⁵ sed non iuxta beneficia quae acceperat retribuit quia elevatum est cor eius et facta est contra eum ira et contra Iudam ac Hierusalem ²⁶ humiliatusque est postea eo quod exaltatum fuisset cor eius tam ipse quam habitatores Hierusalem et idcirco non venit super eos ira Domini in diebus Ezechiae ²⁷ fuit autem Ezechias dives et inclitus valde et thesauros sibi plurimos congregavit argenti auri et lapidis pretiosi aromatum et armorum universi generis et vasorum magni pretii ²⁸ apothecas quoque frumenti vini et olei et praesepia omnium iumentorum caulasque pecoribus ²⁹ et urbes exaedificavit habebat quippe greges ovium et armentorum innumerabiles eo quod dedisset ei Dominus substantiam multam nimis ³⁰ ipse est Ezechias qui obturavit superiorem fontem aquarum Gion et avertit eas subter ad occidentem urbis David in omnibus operibus suis fecit prospere quae voluit ³¹ attamen in legatione prin-

cipum Babylonis qui missi fuerant ad eum ut interrogarent de portento quod acciderat super terram dereliquit eum Deus ut temptaretur et nota fierent omnia quae erant in corde eius ³² reliqua autem sermonum Ezechiae et misericordiarum eius scripta sunt in visione Esaïae filii Amos prophetae et in libro regum Iuda et Israhel ³³ dormivitque Ezechias cum patribus suis et sepelierunt eum supra sepulchra filiorum David et celebravit eius exequias universus Iuda et omnes habitatores Hierusalem regnavitque Manasses filius eius pro eo

33 duodecim annorum erat Manasses cum regnare coepisset et quinquaginta quinque annis regnavit in Hierusalem ² fecit autem malum coram Domino iuxta abominaciones gentium quas subvertit Dominus coram filiis Israhel ³ et conversus instauravit excelsa quae demolitus fuerat Ezechias pater eius construxitque aras Baalim et fecit lucos et adoravit omnem militiam caeli et coluit eam ⁴ aedificavit quoque altaria in domo Domini de qua dixerat Dominus in Hierusalem erit nomen meum in aeternum ⁵ aedificavit autem ea cuncto exercitui caeli in duobus atriis domus Domini ⁶ transireque fecit filios suos per ignem in valle Benennon observabat somnia sectabatur auguria maleficis artibus inserviebat habebat secum magos et incantatores multaque mala operatus est coram Domino ut inritaret eum ⁷ sculptile quoque et conflatile signum posuit in domo Domini de qua locutus est Dominus ad David et ad Salomonem filium eius dicens in domo hac et in Hierusalem quam elegi de cunctis tribubus Israhel ponam nomen meum in sempiternum ⁸ et movere non faciam pedem Israhel de terra quam tradidi patribus eorum ita dumtaxat si custodierint facere quae praecepi eis cunctamque legem et caerimonias atque iudicia per manum Mosi ⁹ igitur Manasses seduxit Iudam et habitatores Hierusalem ut facerent malum super omnes gentes quas subverterat Dominus a facie filiorum Israhel ¹⁰ locutusque est Dominus ad eum et ad populum illius et attendere noluerunt ¹¹ idcirco superinduxit eis principes exercitus regis Assyriorum ceperuntque Manassen et vincuntum catenis atque conpedibus duxerunt Babylonem ¹² qui postquam coangustatus est oravit Dominum Deum suum et egit paenitentiam valde coram Deo patrum suorum ¹³ deprecatusque est eum et obsecravit intente et exaudivit orationem eius reduxitque eum Hierusalem in regnum suum et cognovit Manasses quod Dominus ipse esset Deus ¹⁴ post haec aedificavit murum extra civitatem David ad occidentem Gion in convalle ab introitu portae Piscium per circuitum usque ad Ophel et exaltavit illum vehementer constituitque principes exercitus in cunctis civitatibus Iuda munitis ¹⁵ et abstulit deos alienos et simulacrum de domo Domini aras quoque quas fecerat in monte domus Domini et in Hierusalem et proiecit omnia extra urbem ¹⁶ porro instauravit altare Domini et immolavit super illud victimas et pacifica et laudem praecepitque Iudae ut serviret Domino Deo Israhel ¹⁷ attamen adhuc

populus immolabat in excelsis Domino Deo suo ¹⁸ reliqua autem gestorum Manasse et obsecratio eius ad Deum suum verba quoque videntium qui loquebantur ad eum in nomine Domini Dei Israhel continentur in sermonibus regum Israhel ¹⁹ oratio quoque eius et exauditio et cuncta peccata atque contemptus loca etiam in quibus aedificavit excelsa et fecit lucos et statuas antequam ageret paenitentiam scripta sunt in sermonibus Ozai ²⁰ dormivit ergo Manasses cum patribus suis et sepelierunt eum in domo sua regnavitque pro eo filius eius Amon ²¹ viginti duo annorum erat Amon cum regnare coepisset et duobus annis regnavit in Hierusalem ²² fecitque malum in conspectu Domini sicut fecerat Manasses pater eius et cunctis idolis quae Manasses fuerat fabricatus immolavit atque servivit ²³ et non est reveritus faciem Domini sicut reveritus est Manasses pater eius et multo maiora deliquit ²⁴ cumque coniurassent adversus eum servi sui interfecerunt eum in domo sua ²⁵ porro reliqua populi multitudo caesis his qui Amon percusserant constituit regem Iosiam filium eius pro eo

34 octo annorum erat Iosias cum regnare coepisset et triginta et uno annis regnavit in Hierusalem ² fecitque quod erat rectum in conspectu Domini et ambulavit in viis David patris sui non declinavit neque ad dexteram neque ad sinistram ³ octavo autem anno regni sui cum adhuc esset puer coepit quaerere Deum patris sui David et duodecimo anno postquam coeperat mundavit Iudam et Hierusalem ab excelsis et lucis simulacrisque et sculptilibus ⁴ destruxeruntque coram eo aras Baalim et simulacra quae superposita fuerant demoliti sunt lucos etiam et sculptilia succidit atque comminuit et super tumulos eorum qui eis immolare consueverant fragmenta dispersit ⁵ ossa praeterea sacerdotum combusit in altaribus idolorum mundavitque Iudam et Hierusalem ⁶ sed et in urbibus Manasse et Ephraim et Symeon usque Nephtalim cuncta subvertit ⁷ cumque altaria dissipasset et lucos et sculptilia contrivisset in frusta cunctaque delubra demolitus esset de universa terra Israhel reversus est Hierusalem ⁸ igitur anno octavodecimo regni sui mundata iam terra et templo Domini misit Saphan filium Eseliae et Maasiam principem civitatis et Ioha filium Ioachaz a commentariis ut instaurarent domum Domini Dei sui ⁹ qui venerunt ad Helciam sacerdotem magnum acceptamque ab eo pecuniam quae inlata fuerat in domum Domini et quam congregaverant Levitae ianitores de Manasse et Ephraim et universis reliquiis Israhel ab omni quoque Iuda et Benjamin et habitatoribus Hierusalem ¹⁰ tradiderunt in manibus eorum qui praeerant operariis in domo Domini ut instaurarent templum et infirma quaeque sarcirent ¹¹ at illi dederunt eam artificibus et cementariis ut emerent lapides de lapidicinis et ligna ad commissuras aedificii et ad contignationem domorum quas destruxerant reges Iuda ¹² qui fideliter cuncta faciebant erant autem praepositi operantium Iaath et Abdias de filiis Merari Zaccharias et Mosollam de fil-

iis Caath qui urgebant opus omnes Levitae scientes organis canere ¹³ super eos vero qui ad varios usus onera portabant erant scribae et magistri de Levitis ianitores ¹⁴ cumque efferrent pecuniam quae inlata fuerat in templum Domini repperit Helcias sacerdos librum legis Domini per manum Mosi ¹⁵ et ait ad Saphan scribam librum legis inveni in domo Domini et tradidit ei ¹⁶ at ille intulit volumen ad regem et nuntiavit ei dicens omnia quae dedisti in manu servorum tuorum ecce conplentur ¹⁷ argentum quod reppertum est in domo Domini conflaverunt datumque est praefectis artificum et diversa opera fabricantium ¹⁸ praeterea tradidit mihi Helcias sacerdos hunc librum quem cum rege praesente recitasset ¹⁹ audissetque ille verba legis scidit vestimenta sua ²⁰ et praecepit Helciae et Ahicam filio Saphan et Abdon filio Micha Saphan quoque scribae et Asaiae servo regis dicens ²¹ ite et orate Dominum pro me et pro reliquiis Israhel et Iuda super universis sermonibus libri istius qui reppertus est magnus enim furor Domini stillavit super nos eo quod non custodierint patres nostri verba Domini ut facerent omnia quae scripta sunt in isto volumine ²² abiit igitur Helcias et hii qui simul a rege missi fuerant ad Holdan propheten uxorem Sellum filii Thecuath filii Hasra custodis vestium quae habitabat Hierusalem in secunda et locuti sunt ei verba quae supra narravimus ²³ at illa respondit eis haec dicit Dominus Deus Israhel dicite viro qui misit vos ad me ²⁴ haec dicit Dominus ecce ego inducam mala super locum istum et super habitatores eius cunctaque maledicta quae scripta sunt in libro hoc quem legerunt coram rege Iuda ²⁵ quia dereliquerunt me et sacrificaverunt diis alienis ut me ad iracundiam provocarent in cunctis operibus manuum suarum idcirco stillavit furor meus super locum istum et non extinguetur ²⁶ ad regem autem Iuda qui misit vos pro Domino deprecando sic loquimini haec dicit Dominus Deus Israhel quoniam audisti verba voluminis ²⁷ atque emollitum est cor tuum et humiliatus es in conspectu Dei super his quae dicta sunt contra locum hunc et habitatores Hierusalem reveritusque faciem meam scidisti vestimenta tua et flevisti coram me ego quoque exaudivi te dicit Dominus ²⁸ iam enim colligam te ad patres tuos et infereris in sepulchrum tuum in pace nec videbunt oculi tui omne malum quod ego inducturus sum super locum istum et super habitatores eius rettulerunt itaque regi cuncta quae dixerat ²⁹ at ille convocatis universis maioribus natu Iuda et Hierusalem ³⁰ ascendit domum Domini unaque omnes viri Iuda et habitatores Hierusalem sacerdotes et Levitae et cunctus populus a minimo usque ad maximum quibus audientibus in domo Domini legit rex omnia verba voluminis ³¹ et stans in tribunali suo percussit foedus coram Domino ut ambularet post eum et custodiret praecepta et testimonia et iustificationes eius in toto corde suo et in tota anima sua faceretque quae scripta sunt in volumine illo quem legerat ³² adiuravit quoque super hoc omnes qui repperti fuerant in Hierusalem et Benjamin et fecerunt

habitatores Hierusalem iuxta pactum Domini Dei patrum suorum ³³ abstulit ergo Iosias cunctas abominaciones de universis regionibus filiorum Israhel et fecit omnes qui residui erant in Israhel servire Domino Deo suo cunctis diebus eius non recesserunt a Domino Deo patrum suorum

35 fecit autem Iosias in Hierusalem phase Domino quod immolatum est quartadecima die mensis primi ² et constituit sacerdotes in officiis suis hortatusque est eos ut ministrarent in domo Domini ³ Levitis quoque ad quorum eruditionem omnis Israhel sanctificabatur Domino locutus est ponite arcam in sanctuario templi quod aedificavit Salomon filius David rex Israhel nequaquam enim eam ultra portabitis nunc autem ministrare Domino Deo vestro et populo eius Israhel ⁴ et praeparate vos per domos et cognationes vestras in divisionibus singulorum sicut praecipit David rex Israhel et descripsit Salomon filius eius ⁵ ministrare in sanctuario per familias turmasque leviticis ⁶ et sanctificati immolate phase fratres etiam vestros ut possint iuxta verba quae locutus est Dominus in manu Mosi facere praeparate ⁷ dedit praeterea Iosias omni populo qui ibi fuerat inventus in sollemnitate phase agnos et hedos de gregibus et reliqui pecoris triginta milia boumque tria milia haec de regis universa substantia ⁸ duces quoque eius sponte quod voluerant obtulerunt tam populo quam sacerdotibus et Levitis porro Helcias et Zaccharias et Iehihel principes domus Domini dederunt sacerdotibus ad faciendum phase pecora commixtim duo milia sescenta et boves trecentos ⁹ Chonenias autem Semeias etiam et Nathanahel fratres eius necnon Asabias et Iahihel et Iozabath principes Levitarum dederunt ceteris Levitis ad celebrandum phase quinque milia pecorum et boves quingentos ¹⁰ praeparatumque est ministerium et steterunt sacerdotes in officio suo Levitae quoque in turmis iuxta regis imperium ¹¹ et immolatum est phase asperseruntque sacerdotes manu sua sanguinem et Levitae detraxerunt pelles holocaustorum ¹² et separaverunt ea ut darent per domos et familias singulorum et offerrentur Domino sicut scriptum est in libro Mosi de bubus quoque fecere similiter ¹³ et assaverunt phase super ignem iuxta quod lege praecipitum est pacificas vero hostias coxerunt in lebetis et caccabis et ollis et festinato distribuerunt universae plebi ¹⁴ sibi autem et sacerdotibus postea paraverunt nam in oblatione holocaustorum et adipum usque ad noctem sacerdotes fuerant occupati unde Levitae et sibi et sacerdotibus filiis Aaron paraverunt novissimis ¹⁵ porro cantores filii Asaph stabant in ordine suo iuxta praecipitum David et Asaph et Heman et Idithun prophetarum regis ianitores vero per portas singulas observabant ita ut ne puncto quidem discederent a ministerio quam ob rem et fratres eorum Levitae paraverunt eis cibos ¹⁶ omnis igitur cultura Domini rite completa est in die illa ut facerent phase et offerrent holocausta super altare Domini iuxta praecipitum regis Iosiae ¹⁷ feceruntque filii Israhel qui repperti fuerant

ibi phase in tempore illo et sollemnitatem azymorum septem diebus ¹⁸ non fuit phase simile huic in Israhel a diebus Samuhelis prophetae sed nec quisquam de cunctis regibus Israhel fecit phase sicut Iosias sacerdotibus et Levitis et omni Iuda et Israhel qui reppertus fuerat et habitantibus in Hierusalem ¹⁹ octavodecimo anno regni Iosiae hoc phase celebratum est ²⁰ postquam instauraverat Iosias templum ascendit Nechao rex Aegypti ad pugnandum in Charchamis iuxta Eufraten et processit in occursum eius Iosias ²¹ at ille missis ad eum nuntiis ait quid mihi et tibi est rex Iuda non adversum te hodie venio sed contra aliam pugno domum ad quam me Deus festinato ire praecipit desine adversum Deum facere qui mecum est ne interficiat te ²² noluit Iosias reverti sed praeparavit contra eum bellum nec adquevit sermonibus Nechao ex ore Dei verum perrexit ut dimicaret in campo Mageddo ²³ ibique vulneratus a sagittariis dixit pueris suis educite me de proelio quia oppido vulneratus sum ²⁴ qui transtulerunt eum de curru in alterum currum qui sequebatur eum more regio et asportaverunt in Hierusalem mortuusque est et sepultus in mausoleo patrum suorum et universus Iuda et Hierusalem luxerunt eum ²⁵ Hieremias maxime cuius omnes cantores atque cantrices usque in praesentem diem lamentationes super Iosia replicant et quasi lex obtinuit in Israhel ecce scriptum fertur in Lamentationibus ²⁶ reliqua autem sermonum Iosiae et misericordiarum eius quae lege praeepta sunt Domini ²⁷ opera quoque illius prima et novissima scripta sunt in libro regum Israhel et Iuda

36 tulit ergo populus terrae Ioachaz filium Iosiae et constituit regem pro patre suo in Hierusalem ² viginti trium annorum erat Ioachaz cum regnare coepisset et tribus mensibus regnavit in Hierusalem ³ amovit autem eum rex Aegypti cum venisset Hierusalem et condemnavit terram centum talentis argenti et talento auri ⁴ constituitque regem pro eo Eliacim fratrem eius super Iudam et Hierusalem et vertit nomen eius Ioacim ipsum vero Ioachaz tulit secum et adduxit in Aegyptum ⁵ viginti quinque annorum erat Ioacim cum regnare coepisset et undecim annis regnavit in Hierusalem fecitque malum coram Domino Deo suo ⁶ contra hunc ascendit Nabuchodonosor rex Chaldeorum et vinctum catenis duxit in Babylonem ⁷ ad quam et vasa Domini transtulit et posuit ea in templo suo ⁸ reliqua autem verborum Ioacim et abominationum eius quas operatus est et quae inventa sunt in eo continentur in libro regum Israhel et Iuda regnavitque Ioachin filius eius pro eo ⁹ octo annorum erat Ioachin cum regnare coepisset et tribus mensibus ac decem diebus regnavit in Hierusalem fecitque malum in conspectu Domini ¹⁰ cumque anni circulus volveretur misit Nabuchodonosor rex qui et adduxerunt eum in Babylonem asportatis simul pretiosissimis vasis domus Domini regem vero constituit Sedeciam fratrem eius super Iudam et Hierusalem ¹¹ viginti et unius anni erat Sedecias cum regnare coepisset et undecim annis

regnavit in Hierusalem ¹² fecitque malum in oculis Domini Dei sui nec erubuit faciem Hieremiae prophetae loquentis ad se ex ore Domini ¹³ a rege quoque Nabuchodonosor recessit qui adiuraverat eum per Deum et induravit cervicem suam et cor ut non reverteretur ad Dominum Deum Israhel ¹⁴ sed et universi principes sacerdotum et populus praevaricati sunt inique iuxta universas abominationes gentium et polluerunt domum Domini quam sanctificaverat sibi in Hierusalem ¹⁵ mittebat autem Dominus Deus patrum suorum ad illos per manum nuntiorum suorum de nocte consurgens et cotidie commonens eo quod parceret populo et habitaculo suo ¹⁶ at illi subsannabant nuntios Dei et parvipendebant sermones eius includebantque prophetis donec ascenderet furor Domini in populum eius et esset nulla curatio ¹⁷ adduxit enim super eos regem Chaldeorum et interfecit iuvenes eorum gladio in domo sanctuarii sui non est misertus adolescentis et virginis et senis nec decrepiti quidem sed omnes tradidit manibus eius ¹⁸ universaque vasa domus Do-

mini tam maiora quam minora et thesauros templi et regis et principum transtulit in Babylonem ¹⁹ incenderunt hostes domum Dei destruxerunt murum Hierusalem universas turres conbuserunt et quicquid pretiosum fuerat demoliti sunt ²⁰ si quis evaserat gladium ductus in Babylonem servivit regi et filiis eius donec imperaret rex Persarum ²¹ et conpleretur sermo Domini ex ore Hieremiae et celebraret terra sabbata sua cunctis enim diebus desolationis egit sabbatum usque dum conplerentur septuaginta anni ²² anno autem primo Cyri regis Persarum ad explendum sermonem Domini quem locutus fuerat per os Hieremiae suscitavit Dominus spiritum Cyri regis Persarum qui iussit praedicari in universo regno suo etiam per scripturam dicens ²³ haec dicit Cyrus rex Persarum omnia regna terrae dedit mihi Dominus Deus caeli et ipse praecepit mihi ut aedificarem ei domum in Hierusalem quae est in Iudaea quis ex vobis est in omni populo eius sit Dominus Deus suus cum eo et ascendat

Esdrae

1 in anno primo Cyri regis Persarum ut conpleretur verbum Domini ex ore Hieremiae suscitavit Dominus spiritum Cyri regis Persarum et transduxit vocem in universo regno suo etiam per scripturam dicens **2** haec dicit Cyrus rex Persarum omnia regna terrae dedit mihi Dominus Deus caeli et ipse praecepit mihi ut aedificarem ei domum in Hierusalem quae est in Iudaea **3** quis est in vobis de universo populo eius sit Deus illius cum ipso ascendat Hierusalem quae est in Iudaea et aedificet domum Domini Dei Israhel ipse est Deus qui est in Hierusalem **4** et omnes reliqui in cunctis locis ubicumque habitant adiuvent eum viri de loco suo argento et auro et substantia et pecoribus excepto quod voluntarie offerunt templo Dei quod est in Hierusalem **5** et surrexerunt principes patrum de Iuda et Benjamin et sacerdotes et Levitae omnis cuius suscitavit Deus spiritum ut ascenderent ad aedificandum templum Domini quod erat in Hierusalem **6** universique qui erant in circuitu adiuverunt manus eorum in vasis argenteis et aureis in substantia in iumentis in supellectili exceptis his quae sponte obtulerunt **7** rex quoque Cyrus protulit vasa templi Domini quae tulerat Nabuchodonosor de Hierusalem et posuerat ea in templo dei sui **8** protulit autem ea Cyrus rex Persarum per manum Mitridatis filii Gazabar et adnumeravit ea Sasabassar principi Iudae **9** et hic est numerus eorum fialae aureae triginta fialae argenteae mille cultri viginti novem scyphi aurei triginta **10** scyphi argentei secundi quadringenti decem vasa alia mille **11** omnia vasa aurea et argentea quinque milia quadringenta universa tulit Sasabassar cum his qui ascendebant de transmigratione Babylonis in Hierusalem

2 hii sunt autem filii provinciae qui ascenderunt de captivitate quam transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis in Babylonem et reversi sunt in Hierusalem et Iudam unusquisque in civitatem suam **2** qui venerunt cum Zorobabel Hiesua Neemia Saraia Rahelaia Mardochai Belsan Mesphar Beguai Reum Baana numerus virorum populi Israhel **3** filii Pharos duo milia centum septuaginta duo **4** filii Sephetia trecenti septuaginta duo **5** filii Area septingenti septuaginta quinque **6** filii Phaethmoab filiorum Iosue Ioab duo milia octingenti duodecim **7** filii Helam mille ducenti quinquaginta quattuor **8** filii Zeththua nongenti quadraginta quinque **9** filii Zacchai septingenti sexaginta **10** filii Bani sescenti quadraginta duo **11** filii Bebai sescenti viginti tres **12** filii Azgad mille ducenti viginti duo **13** filii Adonicam sescenti sexaginta sex **14** filii Beguai duo milia quinquaginta sex **15** filii Adin quadrin-

genti quinquaginta quattuor **16** filii Ater qui erant ex Hiezechia nonaginta octo **17** filii Besai trecenti viginti tres **18** filii Iora centum duodecim **19** filii Asom ducenti viginti tres **20** filii Gebbar nonaginta quinque **21** filii Bethlehem centum viginti tres **22** viri Netupha quinquaginta sex **23** viri Anathoth centum viginti octo **24** filii Azmaveth quadraginta duo **25** filii Cariathiarim Caephira et Beroth septingenti quadraginta tres **26** filii Arama et Gaba sescenti viginti unus **27** viri Machmas centum viginti duo **28** viri Bethel et Gai ducenti viginti tres **29** filii Nebo quinquaginta duo **30** filii Megbis centum quinquaginta sex **31** filii Helam alterius mille ducenti quinquaginta quattuor **32** filii Arim trecenti viginti **33** filii Lod Adid et Ono septingenti viginti quinque **34** filii Hiericho trecenti quadraginta quinque **35** filii Sennaa tria milia sescenti triginta **36** sacerdotes filii Idaia in domo Hiesue nongenti septuaginta tres **37** filii Emmer mille quinquaginta duo **38** filii Phessur mille ducenti quadraginta septem **39** filii Arim mille decem et septem **40** Levitae filii Hiesue et Cedmihel filiorum Odevia septuaginta quattuor **41** cantores filii Asaph centum viginti octo **42** filii ianitorum filii Sellum filii Ater filii Telmon filii Accub filii Atita filii Sobai universi centum triginta novem **43** Nathinnei filii Sia filii Asupha filii Tebbaoth **44** filii Ceros filii Saa filii Phadon **45** filii Levana filii Agaba filii Accub **46** filii Agab filii Selmai filii Anan **47** filii Gaddel filii Gaer filii Rahaia **48** filii Rasin filii Nechoda filii Gazem **49** filii Aza filii Phasea filii Besee **50** filii Asenaa filii Munim filii Nephusim **51** filii Becbuc filii Acupha filii Arur **52** filii Besluth filii Maida filii Arsa **53** filii Bercos filii Sisara filii Thema **54** filii Nasia filii Atupha **55** filii servorum Salomonis filii Sotei filii Suphereth filii Pharuda **56** filii Iala filii Dercon filii Gedel **57** filii Saphatia filii Athil filii Phocereth qui erant de Asebaim filii Ammi **58** omnes Nathinnei et filii servorum Salomonis trecenti nonaginta duo **59** et hii qui ascenderunt de Thelmela Thelarsa Cherub et Don et Mer et non potuerunt indicare domum patrum suorum et semen suum utrum ex Israhel essent **60** filii Delaia filii Tobia filii Necoda sescenti quinquaginta duo **61** et de filiis sacerdotum filii Obia filii Accos filii Berzellai qui accepit de filiabus Berzellai Galaditis uxorem et vocatus est nomine eorum **62** hii quaesierunt scripturam genealogiae suae et non invenerunt et eiecti sunt de sacerdotio **63** et dixit Athersatha eis ut non comederent de sancto sanctorum donec surgeret sacerdos doctus atque perfectus **64** omnis multitudo quasi unus quadraginta duo milia trecenti sexaginta **65** exceptis servis eorum et ancillis qui erant septem milia trecenti triginta septem et in ip-

sis cantores atque cantrices ducentae ⁶⁶ equi eorum septingenti triginta sex muli eorum ducenti quadraginta quinque ⁶⁷ cameli eorum quadringenti triginta quinque asini eorum sex milia septingenti viginti ⁶⁸ et de principibus patrum cum ingrederentur templum Domini quod est in Hierusalem sponte obtulerunt in domum Dei ad extruendam eam in loco suo ⁶⁹ secundum vires suas dederunt in inpensas operis auri solidos sexaginta milia et mille argenti minas quinque milia et vestes sacerdotales centum ⁷⁰ habitaverunt ergo sacerdotes et Levitae et de populo et cantores et ianitores et Nathinnei in urbibus suis universusque Israhel in civitatibus suis

3 iamque venerat mensis septimus et erant filii Israhel in civitatibus suis congregatus est ergo populus quasi vir unus in Hierusalem ² et surrexit Iosue filius Iosedech et fratres eius sacerdotes et Zorobabel filius Salathihel et fratres eius et aedificaverunt altare Dei Israhel ut offerrent in eo holocaustomata sicut scriptum est in lege Mosi viri Dei ³ conlocaverunt autem altare super bases suas deterrentibus eos per circuitum populis terrarum et obtulerunt super illud holocaustum Domino mane et vespere ⁴ feceruntque sollemnitatem tabernaculorum sicut scriptum est et holocaustum diebus singulis per ordinem secundum praeceptum opus diei in die suo ⁵ et post haec holocaustum iuge tam in kalendis quam in universis sollemnitatibus Domini quae erant consecratae et in omnibus in quibus ultro offerebatur munus Deo ⁶ a primo die mensis septimi coeperunt offerre holocaustum Domino porro templum Dei fundatum necdum erat ⁷ dederunt autem pecunias latomis et cementariis cibum quoque et potum et oleum Sidoniis Tyriisque ut deferrent ligna cedrina de Libano ad mare Ioppes iuxta quod praeceperat Cyrus rex Persarum eis ⁸ anno autem secundo adventus eorum ad templum Dei in Hierusalem mense secundo coeperunt Zorobabel filius Salathihel et Iosue filius Iosedech et reliqui de fratribus eorum sacerdotes et Levitae et omnes qui venerant de captivitate in Hierusalem et constituerunt Levitas a viginti annis et supra ut urguerent opus Domini ⁹ stetitque Iosue filius eius et fratres eius Cedmihel et filii eius et filii Iuda quasi unus ut instarent super eos qui faciebant opus in templo Dei filii Enadad filii eorum et fratres eorum Levitae ¹⁰ fundato igitur a cementariis templo Domini steterunt sacerdotes in ornatu suo cum tubis et Levitae filii Asaph in cymbalis ut laudarent Deum per manus David regis Israhel ¹¹ et concinebant in hymnis et confessione Domino quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius super Israhel omnis quoque populus vociferabatur clamore magno in laudando Dominum eo quod fundatum esset templum Domini ¹² plurimi etiam de sacerdotibus et Levitis et principes patrum seniores qui viderant templum prius cum fundatum esset et hoc templum in oculis eorum flebant voce magna et multi vociferantes in laetitia elevabant vocem ¹³ nec poterat quisquam agnoscere vocem clamoris laetantium et vo-

cem fletus populi commixtim enim populus vociferabatur clamore magno et vox audiebatur procul

4 audierunt autem hostes Iudae et Benjamin quia filii captivitatis aedificarent templum Domino Deo Israhel ² et accedentes ad Zorobabel et ad principes patrum dixerunt eis aedificemus vobiscum quia ita ut vos quaerimus Deum vestrum ecce nos immolamus victimas ex diebus Asoraddan regis Assur qui adduxit nos huc ³ et dixit eis Zorobabel et Iosue et reliqui principes patrum Israhel non est vobis et nobis ut aedificemus domum Deo nostro sed nos ipsi soli aedificabimus Domino Deo nostro sicut praecepit nobis rex Cyrus rex Persarum ⁴ factum est igitur ut populus terrae inpediret manus populi Iudae et turbaret eos in aedificando ⁵ conduxerunt quoque adversum eos consiliatores ut destruerent consilium eorum omnibus diebus Cyri regis Persarum et usque ad regnum Darii regis Persarum ⁶ in regno autem Asueri principio regni eius scripserunt accusationem adversum habitatores Iudae et Hierusalem ⁷ et in diebus Artaxersis scripsit Beselam Mitridatis et Tabel et reliqui qui erant in consilio eorum ad Artaxersen regem Persarum epistula autem accusationis scripta erat syriace et legebatur sermone syro ⁸ Reum Beelteem et Samsai scriba scripserunt epistolam unam de Hierusalem Artaxersi regi huiuscemodi ⁹ Reum Beelteem et Samsai scriba et reliqui consiliatores eorum Dinei et Apharsathej Terphalei Apharsei Erchuei Babylonij Susannechei Deaei Aelamitae ¹⁰ et ceteri de gentibus quas transtulit Asenaphar magnus et gloriosus et habitare eas fecit in civitatibus Samariae et in reliquis regionibus trans Flumen in pace ¹¹ hoc est exemplar epistolae quam miserunt ad eum Artaxersi regi servi tui viri qui sunt trans Fluvium salutem dicunt ¹² notum sit regi quia Iudaei qui ascenderunt a te ad nos venerunt in Hierusalem civitatem rebellem et pessimam quam aedificant extruentes muros eius et parietes componentes ¹³ nunc igitur notum sit regi quia si civitas illa aedificata fuerit et muri eius instaurati tributum et vectigal et annuos redditus non dabunt et usque ad reges haec noxa perveniet ¹⁴ nos ergo memores salis quod in palatio comedimus et quia laesiones regis videre nefas ducimus idcirco misimus et nuntiavimus regi ¹⁵ ut recenseas in libris historiarum patrum tuorum et invenies scriptum in commentariis et scies quoniam urbs illa urbs rebellis est et nocens regibus et provinciis et bella concitant in ea ex diebus antiquis quam ob rem et civitas ipsa destructa est ¹⁶ nuntiamus nos regi quoniam si civitas illa aedificata fuerit et muri ipsius instaurati possessionem trans Fluvium non habebis ¹⁷ verbum misit rex ad Reum Beelteem et Samsai scribam et ad reliquos qui erant in consilio eorum habitatores Samariae et ceteris trans Fluvium salutem dicens et pacem ¹⁸ accusationem quam misistis ad nos manifeste lecta est coram me ¹⁹ et a me praeceptum est et recensuerunt inveneruntque quoniam civitas illa a diebus antiquis adversum reges rebellat et seditiones et proelia concitantur in ea ²⁰ nam et

reges fortissimi fuerunt in Hierusalem qui et dominati sunt omni regioni quae trans Fluvium est tributum quoque et vectigal et reditus accipiebant ²¹ nunc ergo audite sententiam ut prohibeatis viros illos et urbs illa non aedificetur donec si forte a me iussum fuerit ²² videte ne negligenter hoc impleatis et paulatim crescat malum contra reges ²³ itaque exemplum edicti Artaxersis regis lectum est coram Reum et Samsai scriba et consiliariis eorum et abierunt festini in Hierusalem ad Iudaeos et prohibuerunt eos in brachio et robore ²⁴ tunc intermissum est opus domus Dei in Hierusalem et non fiebat usque ad annum secundum regni Darii regis Persarum

5 prophetaverunt autem Aggeus propheta et Zacharias filius Addo prophetantes ad Iudaeos qui erant in Iudaea et Hierusalem in nomine Dei Israhel ² tunc surrexerunt Zorobabel filius Salathiel et Iosue filius Iosedech et coeperunt aedificare templum Dei in Hierusalem et cum eis prophetae Dei adiuvantes eos ³ in ipso tempore venit ad eos Tatannai qui erat dux trans Flumen et Starbuzannai et consilarii eorum sicque dixerunt eis quis dedit vobis consilium ut domum hanc aedificaretis et muros hos instauraretis ⁴ ad quod respondimus eis quae essent nomina hominum auctorum illius aedificationis ⁵ oculus autem Dei eorum factus est super senes Iudaeorum et non potuerunt inhibere eos placuitque ut res ad Darium referretur et tunc satisfacerent adversus accusationem illam ⁶ exemplar epistolae quam misit Tatannai dux regionis trans Flumen et Starbuzannai et consiliarios eius Apharsacei qui erant trans Flumen ad Darium regem ⁷ sermo quem miserant ei sic scriptus erat Dario regi pax omnis ⁸ notum sit regi isse nos ad Iudaeam provinciam ad domum Dei magni quae aedificatur lapide inpolito et ligna ponuntur in parietibus opusque illud diligenter extruitur et crescit in manibus eorum ⁹ interrogavimus ergo senes illos et ita diximus eis quis dedit vobis potestatem ut domum hanc aedificaretis et muros instauraretis ¹⁰ sed et nomina eorum quaesivimus ab eis ut nuntiarem tibi quae scriptissimus nomina virorum qui sunt principes in eis ¹¹ huiusmodi autem sermonem responderunt nobis dicentes nos sumus servi Dei caeli et terrae et aedificamus templum quod erat exstructum ante hos annos multos quodque rex Israhel magnus aedificaverat et extruxerat ¹² postquam autem ad iracundiam provocaverunt patres nostri Deum caeli et tradidit eos in manu Nabuchodonosor regis Babylonis Chaldei domum quoque hanc destruxit et populum eius transtulit in Babylonem ¹³ anno autem primo Cyri regis Babylonis Cyrus rex proposuit edictum ut domus Dei aedificaretur ¹⁴ nam et vasa templi Dei aurea et argentea quae Nabuchodonosor tulerat de templo quod erat in Hierusalem et asportaverat ea in templum Babylonis protulit Cyrus rex de templo Babylonis et data sunt Sasabassar vocabulo quem et principem constituit ¹⁵ dixitque ei haec vasa tolle et vade et pone ea in templo quod est in Hierusalem et domus Dei aedifice-

tur in loco suo ¹⁶ tunc itaque Sasabassar ille venit et posuit fundamenta templi Dei in Hierusalem et ex eo tempore usque nunc aedificatur et necdum completum est ¹⁷ nunc ergo si videtur regi bonum recenseat in bibliotheca regis quae est in Babylone utrumnam a Cyro rege iussum sit ut aedificaretur domus Dei in Hierusalem et voluntatem regis super hac re mittat ad nos

6 tunc Darius rex praecepit et recensuerunt in bibliotheca librorum qui erant repositi in Babylone ² et inventum est in Ecbathanis quod est castrum in Madena provincia volumen unum talisque scriptus erat in eo commentarius ³ anno primo Cyri regis Cyrus rex decrevit ut domus Dei quae est in Hierusalem aedificaretur in loco ubi immolent hostias et ut ponant fundamenta subportantia altitudinem cubitorum sexaginta et latitudinem cubitorum sexaginta ⁴ ordines de lapidibus inpolitis tres et sic ordines de lignis novis sumptus autem de domo regis dabuntur ⁵ sed et vasa templi Dei aurea et argentea quae Nabuchodonosor tulerat de templo Hierusalem et adtulerat ea in Babylonem reddantur et referantur in templo Hierusalem in locum suum quae et posita sunt in templo Dei ⁶ nunc ergo Tatannai dux regionis quae est trans Flumen Starbuzannai et consilarii vestri Apharsacei qui estis trans Flumen procul recedite ab illis ⁷ et dimittite fieri templum Dei illud a duce Iudaeorum et a senioribus eorum domum Dei illam aedificent in loco suo ⁸ sed et a me praeceptum est quid oporteat fieri a presbyteris Iudaeorum illis ut aedificetur domus Dei scilicet ut de arca regis id est de tributis quae dantur de regione trans Flumen studiose sumptus dentur viris illis ne inpediatur opus ⁹ quod si necesse fuerit et vitulos et agnos et hedos in holocaustum Deo caeli frumentum sal vinum et oleum secundum ritum sacerdotum qui sunt in Hierusalem detur eis per dies singulos ne sit in aliquo querimonia ¹⁰ et offerant oblationes Deo caeli orentque pro vita regis et filiorum eius ¹¹ a me ergo positum est decretum ut omnis homo qui hanc mutaverit iussionem tollatur lignum de domo ipsius et erigatur et configatur in eo domus autem eius publicetur ¹² Deus autem qui habitare fecit nomen suum ibi dissipet omnia regna et populum qui extenderit manum suam ut repugnet et dissipet domum Dei illam quae est in Hierusalem ego Darius statui decretum quod studiose impleri volo ¹³ igitur Tatannai dux regionis trans Flumen et Starbuzannai et consilarii eius secundum quod praeceperat Darius rex sic diligenter exsecuti sunt ¹⁴ seniores autem Iudaeorum aedificabant et prosperabantur iuxta prophetiam Aggei prophetae et Zachariae filii Addo et aedificaverunt et construxerunt iubente Deo Israhel et iubente Cyro et Dario et Artaxerse regibus Persarum ¹⁵ et compleverunt domum Dei istam usque ad diem tertium mensis adar qui est annus sextus regni Darii regis ¹⁶ fecerunt autem filii Israhel sacerdotes et Levitae et reliqui filiorum transmigrationis dedicationem domus Dei in gaudio ¹⁷ et obtulerunt in dedicationem

domus Dei vitulos centum arietes ducentos agnos quadringentos hircos caprarum pro peccato totius Israhel duodecim iuxta numerum tribuum Israhel ¹⁸ et statuerunt sacerdotes in ordinibus suis et Levitas in vicibus suis super opera Dei in Hierusalem sicut scriptum est in libro Mosi ¹⁹ fecerunt autem filii transmigracionis pascha quartadecima die mensis primi ²⁰ purificati enim fuerant sacerdotes et Levitae quasi unus omnes mundi ad immolandum pascha universis filiis transmigracionis et fratribus suis sacerdotibus et sibi ²¹ et comederunt filii Israhel qui reversi fuerant de transmigracione et omnis qui se separaverat a coinquinacione gentium terrae ad eos ut quaerent Dominum Deum Israhel ²² et fecerunt sollemnitatem azymorum septem diebus in laetitia quoniam laetificaverat eos Dominus et converterat cor regis Assur ad eos ut adjuvaret manus eorum in opere domus Domini Dei Israhel

7 post haec autem verba in regno Artaxersis regis Persarum Ezras filius Saraiae filii Azariae filii Helciae ² filii Sellum filii Sadoc filii Achitob ³ filii Amariae filii Azariae filii Maraioth ⁴ filii Zariae filii Ozi filii Bocci ⁵ filii Abisue filii Finees filii Eleazar filii Aaron sacerdotis ab initio ⁶ ipse Ezras ascendit de Babylone et ipse scriba velox in lege Mosi quam dedit Dominus Deus Israhel et dedit ei rex secundum manum Domini Dei eius super eum omnem petitionem eius ⁷ et ascenderunt de filiis Israhel et de filiis sacerdotum et de filiis Levitarum et de cantoribus et de ianitoribus et de Nathinneis in Hierusalem anno septimo Artaxersis regis ⁸ et venerunt in Hierusalem mense quinto ipse est annus septimus regis ⁹ quia in primo die mensis primi coepit ascendere de Babylone et in primo mensis quinti venit in Hierusalem iuxta manum Dei sui bonam super se ¹⁰ Ezras enim paravit cor suum ut investigaret legem Domini et faceret et doceret in Israhel praeceptum et iudicium ¹¹ hoc est autem exemplar epistulae edicti quod dedit rex Artaxersis Ezrae sacerdoti scribae erudito in sermonibus et praeceptis Domini et caerimoniis eius in Israhel ¹² Artaxersis rex regum Ezrae sacerdoti scribae legis Dei caeli doctissimo salutem ¹³ a me decretum est ut cuicumque placuerit in regno meo de populo Israhel et de sacerdotibus eius et de Levitis ire in Hierusalem tecum vadat ¹⁴ a facie enim regis et septem consiliatorum eius missus es ut visites Iudaeam et Hierusalem in lege Dei tui quae est in manu tua ¹⁵ et ut feras argentum et aurum quod rex et consiliatores eius sponte obtulerunt Deo Israhel cuius in Hierusalem tabernaculum est ¹⁶ et omne argentum et aurum quodcumque inveneris in universa provincia Babylonis et populus offerre voluerit et de sacerdotibus qui sponte obtulerint domui Dei sui quae est in Hierusalem ¹⁷ libere accipe et studiose eme de hac pecunia vitulos arietes agnos et sacrificia et libamina eorum et offer ea super altare templi Dei vestri quod est in Hierusalem ¹⁸ sed et si quid tibi et fratribus tuis placuerit de reliquo argento et auro ut faciatis iuxta voluntatem Dei vestri facite ¹⁹ vasa quoque quae dan-

tur tibi in ministerium domus Dei tui trade in conspectu Dei Hierusalem ²⁰ sed et cetera quibus opus fuerit in domo Dei tui quantumcumque necesse est ut expendas dabis de thesauro et de fisco regis ²¹ et a me ego Artaxersis rex statui atque decrevi omnibus custodibus arcae publicae qui sunt trans Flumen ut quodcumque petierit a vobis Ezras sacerdos scriba legis Dei caeli absque mora detis ²² usque ad argenti talenta centum et usque ad frumenti choros centum et usque ad vini batos centum et usque ad batos olei centum sal vero absque mensura ²³ omne quod ad ritum Dei caeli pertinet tribuatur diligenter in domo Dei caeli ne forte irascatur contra regnum regis et filiorum eius ²⁴ vobisque notum facimus de universis sacerdotibus et Levitis cantoribus ianitoribus Nathinneis et ministris domus Dei huius ut vectigal et tributum et annonas non habeatis potestatem inponendi super eos ²⁵ tu autem Ezras secundum sapientiam Dei tui quae est in manu tua constitue iudices et praesides ut iudicent omni populo qui est trans Flumen his videlicet qui noverunt legem Dei tui sed et inperitos docete libere ²⁶ et omnis qui non fecerit legem Dei tui et legem regis diligenter iudicium erit de eo sive in mortem sive in exilium sive in condemnationem substantiae eius vel certe in carcerem ²⁷ benedictus Dominus Deus patrum nostrorum qui dedit hoc in corde regis ut glorificaret domum Domini quae est in Hierusalem ²⁸ et in me inclinavit misericordiam coram rege et consiliatoribus eius et universis principibus regis potentibus et ego confortatus manu Domini Dei mei quae erat in me congregavi de Israhel principes qui ascenderent mecum

8 hii sunt ergo principes familiarum et genealogia eorum qui ascenderunt mecum in regno Artaxersis regis de Babylone ² de filiis Finees Gersom de filiis Ithamar Danihel de filiis David Attus ³ de filiis Secheniae et de filiis Pharos Zaccharias et cum eo numerati sunt viri centum quinquaginta ⁴ de filiis Phaethmoab Helioenai filius Zareae et cum eo ducenti viri ⁵ de filiis Secheniae filius Hiezihel et cum eo trecenti viri ⁶ de filiis Adden Abeth filius Ionathan et cum eo quinquaginta viri ⁷ de filiis Helam Isaias filius Athaliae et cum eo septuaginta viri ⁸ de filiis Saphatae Zebedia filius Michael et cum eo octoginta viri ⁹ de filiis Ioab Obedia filius Iehihel et cum eo ducenti decem et octo viri ¹⁰ de filiis Selomith filius Iosphiae et cum eo centum sexaginta viri ¹¹ de filiis Bebai Zaccharias filius Bebai et cum eo viginti octo viri ¹² de filiis Ezgad Iohanan filius Eccetan et cum eo centum decem viri ¹³ de filiis Adonicam qui erant novissimi et haec nomina eorum Helifeleth et Heihel et Samaias et cum eis sexaginta viri ¹⁴ de filiis Beggui Uthai et Zacchur et cum eo septuaginta viri ¹⁵ congregavi autem eos ad fluvium qui decurrit ad Ahavva et mansimus ibi diebus tribus quaesivique in populo et in sacerdotibus de filiis Levi et non inveni ibi ¹⁶ itaque misi Heliezer et Arihel et Semeam et Helnathan et Iarib et alterum Helnathan et Nathan et Zacchariam et Mesolam principes et Ioarib et Helnathan

sapientes ¹⁷ et misi eos ad Heddo qui est primus in Casphiae loco et posui in ore eorum verba quae loquerentur ad Addom et ad fratres eius Nathinneos in loco Casphiae ut adducerent nobis ministros domus Dei nostri ¹⁸ et adduxerunt nobis per manum Dei nostri bonam super nos virum doctissimum de filiis Moollii filii Levi filii Israhel et Sarabiam et filios eius et fratres eius decem et octo ¹⁹ et Asabiam et cum eo Isaiam de filiis Merari fratres eius et filios eius viginti ²⁰ et de Nathinneis quos dederat David et principes ad ministeria Levitarum Nathinneos ducentos viginti omnes hii suis nominibus vocabantur ²¹ et praedicavi ibi ieiunium iuxta fluvium Ahavva ut adfligeremur coram Domino Deo nostro et peteremus ab eo viam rectam nobis et filiis nostris universaeque substantiae nostrae ²² erubui enim petere regem auxilium et equites qui defenderent nos ab inimico in via quia dixeramus regi manus Dei nostri est super omnes qui quaerunt eum in bonitate et imperium eius et fortitudo eius et furor super omnes qui derelinquunt eum ²³ ieiunavimus autem et rogavimus Deum nostrum pro hoc et evenit nobis prospere ²⁴ et separavi de principibus sacerdotum duodecim Sarabian Asabian et cum eis de fratribus eorum decem ²⁵ adpendique eis argentum et aurum et vasa consecrata domus Dei nostri quae obtulerat rex et consiliatores eius et principes eius universusque Israhel eorum qui inventi fuerant ²⁶ et adpendi in manibus eorum argenti talenta sescenta quinquaginta et vasa argentea centum auri centum talenta ²⁷ et crateras aureos viginti qui habebant solidos millenos et vasa aeris fulgentis optimi duo pulchra ut aurum ²⁸ et dixi eis vos sancti Domini et vasa sancta et argentum et aurum quod sponte oblatum est Domino Deo patrum vestrorum ²⁹ vigilate et custodite donec adpendatis coram principibus sacerdotum et Levitarum et ducibus familiarum Israhel in Hierusalem et thesaurum domus Domini ³⁰ susceperunt autem sacerdotes et Levitae pondus argenti et auri et vasorum ut deferrent in Hierusalem in domum Dei nostri ³¹ promovimus ergo a flumine Ahavva duodecimo die mensis primi ut pergeremus Hierusalem et manus Dei nostri fuit super nos et liberavit nos de manu inimici et insidiatoris in via ³² et venimus Hierusalem et mansimus ibi diebus tribus ³³ die autem quarta adpensum est argentum et aurum et vasa in domo Dei nostri per manum Meremoth filii Uriae sacerdotis et cum eo Eleazar filius Finees cumque eis Iozaded filius Iosue et Noadaia filius Bennoi Levitae ³⁴ iuxta numerum et pondus omnium descriptumque est omne pondus in tempore illo ³⁵ sed et qui venerant de captivitate filii transmigrationis obtulerunt holocaustomata Deo Israhel vitulos duodecim pro omni Israhel arietes nonaginta sex agnos septuaginta septem hircos pro peccato duodecim omnia in holocaustum Domino ³⁶ dederunt autem edicta regis satrapis qui erant de conspectu regis et ducibus trans Flumen et elevaverunt populum et domum Dei

9 postquam autem haec completa sunt accesserunt ad me principes dicentes non est separatus populus Israhel et sacerdotes et Levitae a populis terrarum et de abominationibus eorum Chananei videlicet et Heththei et Ferezei et Iebusei et Ammanitarum et Moabitarum et Aegyptiorum et Amorreorum ² tulerunt enim de filiabus eorum sibi et filiis suis et commiscuerunt semen sanctum cum populis terrarum manus etiam principum et magistratum fuit in transgressionem hac prima ³ cumque audissem sermonem istum scidi pallium meum et tunicam et evelli capillos capitis mei et barbae et sedi maerens ⁴ convenerunt autem ad me omnes qui timebant verbum Dei Israhel pro transgressionem eorum qui de captivitate venerant et ego sedebam tristis usque ad sacrificium vespertinum ⁵ et in sacrificio vespertino surrexi de adflictione mea et scisso pallio et tunica curvavi genua mea et expandi manus meas ad Dominum Deum meum ⁶ et dixi Deus meus confundor et erubesco levare Deus meus faciem meam ad te quoniam iniquitates nostrae multiplicatae sunt super caput et delicta nostra creverunt usque in caelum ⁷ a diebus patrum nostrorum sed et nos ipsi peccavimus granditer usque ad diem hanc et in iniquitatibus nostris traditi sumus ipsi et reges nostri et sacerdotes nostri in manum regum terrarum in gladium in captivitatem in rapinam et in confusionem vultus sicut et die hac ⁸ et nunc quasi parum et ad momentum facta est deprecatio nostra apud Dominum Deum nostrum ut dimitterentur nobis reliquiae et daretur paxillus in loco sancto eius et inluminaret oculos nostros Deus noster et daret nobis vitam modicam in servitute nostra ⁹ quia servi sumus et in servitute nostra non dereliquit nos Deus noster et inclinavit super nos misericordiam coram rege Persarum ut daret nobis vitam et sublimaret domum Dei nostri et extrueret soliditudines eius et daret nobis sepem in Iuda et in Hierusalem ¹⁰ et nunc quid dicemus Deus noster post haec quia dereliquimus mandata tua ¹¹ quae praecepisti in manu servorum tuorum prophetarum dicens terram ad quam vos ingredimini ut possideatis eam terra immunda est iuxta immunditiam populorum ceterarumque terrarum abominationibus eorum qui repleverunt eam ab ore usque ad os in coinquinatione sua ¹² nunc ergo filias vestras ne detis filiis eorum et filias eorum non accipiatis filiis vestris et non quaeratis pacem eorum et prosperitatem eorum usque in aeternum ut confortemini et comedatis quae bona sunt terrae et heredes habeatis filios vestros usque in saeculum ¹³ et post omnia quae venerunt super nos in operibus nostris pessimis et in delicto nostro magno quia tu Deus noster liberasti nos de iniquitate nostra et dedisti nobis salutem sicut est hodie ¹⁴ ut non converteremur et irrita faceremus mandata tua neque matrimonia iungeremus cum populis abominationum istarum numquid iratus es nobis usque ad consummationem ne dimitteres nobis reliquias et salutem ¹⁵ Domine Deus Israhel iustus tu quoniam derelicti sumus qui salvaremur sicut die hac ecce coram te

sumus in delicto nostro non enim stari potest coram te super hoc

10 sic ergo orante Ezra et inplorante eo et flente et iacente ante templum Dei collectus est ad eum de Israhel coetus grandis nimis virorum et mulierum puerorumque et flevit populus multo fletu ² et respondit Sechenia filius Iehihel de filiis Helam et dixit Ezrae nos praevericati sumus in Deum nostrum et duximus uxores alienigenas de populis terrae et nunc si est paenitentia Israhel super hoc ³ percutiamus foedus cum Deo nostro ut proiciamus universas uxores et eos qui de his nati sunt iuxta voluntatem Domini et eorum qui timent praeceptum Dei nostri secundum legem fiat ⁴ surge tuum est discernere nosque erimus tecum confortare et fac ⁵ surrexit ergo Ezras et adiuravit principes sacerdotum Levitarum et omnem Israhel ut facerent secundum verbum hoc et iuraverunt ⁶ et surrexit Ezras ante domum Dei et abiit ad cubiculum Iohanan filii Eliasib et ingressus est illuc panem non comedit et aquam non bibit lugebat enim in transgressione eorum qui de captivitate venerant ⁷ et missa est vox in Iuda et in Hierusalem omnibus filiis transmigrationis ut congregarentur in Hierusalem ⁸ et omnis qui non venerit in tribus diebus iuxta consilium principum et seniorum auferetur universa substantia eius et ipse abicietur de coetu transmigrationis ⁹ convenerunt igitur omnes viri Iuda et Benjamin in Hierusalem tribus diebus ipse est mensis nonus vicesimo die mensis et sedit omnis populus in platea domus Dei trementes pro peccato et pluviis ¹⁰ et surrexit Ezras sacerdos et dixit ad eos vos transgressi estis et duxistis uxores alienigenas ut adderetis super delictum Israhel ¹¹ et nunc date confessionem Domino Deo patrum vestrorum et facite placitum eius et separamini a populis terrae et ab uxoribus alienigenis ¹² et respondit universa multitudo dixitque voce magna iuxta verbum tuum ad nos sic fiat ¹³ verumtamen quia populus multus est et tempus pluviae et non sustinemus stare foris et opus non est diei unius vel duorum vehementer quippe peccavimus in sermone isto ¹⁴ constituentur principes in universa multitudine et omnes in civitatibus nostris qui duxerunt uxores alienigenas veniant in tempo-

ribus statutis et cum his seniores per civitatem et civitatem et iudices eius donec avertatur ira Dei nostri a nobis super peccato hoc ¹⁵ igitur Ionathan filius Asahel et Iaaia filius Thecucae steterunt super hoc et Mesolam et Sebethai Levites adiuverunt eos ¹⁶ feceruntque sic filii transmigrationis et abierunt Ezras sacerdos et viri principes familiarum in domum patrum suorum et omnes per nomina sua et sederunt in die primo mensis decimi ut quaererent rem ¹⁷ et consummati sunt omnes viri qui duxerant uxores alienigenas usque ad diem primam mensis primi ¹⁸ et inventi sunt de filiis sacerdotum qui duxerant uxores alienigenas de filiis Iosue filii Iosedech et fratres eius Maasia et Eliezer et Iarib et Godolia ¹⁹ et dederunt manus suas ut eicerent uxores suas et pro delicto suo arietem de ovibus offerrent ²⁰ et de filiis Emmer Anani et Zebedia ²¹ et de filiis Erim Masia et Helia et Semeia et Hiehihel et Ozias ²² et de filiis Phessur Helioenai Maasia Ismahel Nathanahel Iozabeth et Elasa ²³ et de filiis Levitarum Iozabeth et Semei et Celaia ipse est Calita Phataia Iuda et Eliezer ²⁴ et de cantoribus Eliasub et de ianitoribus Sellum et Telem et Uri ²⁵ et ex Israhel de filiis Pharos Remia et Ezia et Melchia et Miamin et Eliezer et Melchia et Banea ²⁶ et de filiis Helam Mathania Zaccharias et Hiehil et Abdi et Irimoth et Helia ²⁷ et de filiis Zethua Helioenai Eliasib Mathania et Ierimuth et Zabeth et Aziza ²⁸ et de filiis Bebai Iohanan Anania Zabbai Athalai ²⁹ et de filiis Bani Mosollam et Melluch et Adaia Iasub et Saal et Ramoth ³⁰ et de filiis Phaethmoab Edna et Chalal Banaias Maasias Mathanias Beselehel et Bennui et Manasse ³¹ et de filiis Erem Eliezer Iesue Melchias Semeias Symeon ³² Benjamin Maloch Samarias ³³ de filiis Asom Matthanai Matthetha Zabed Elipheleth Iermai Manasse Semei ³⁴ de filiis Bani Maaddi Amram et Huhel ³⁵ Baneas et Badaias Cheilau ³⁶ Vannia Marimuth et Eliasib ³⁷ Matthanias Mathanai et Iasi ³⁸ et Bani et Bennui Semei ³⁹ et Salmias et Nathan et Adaias ⁴⁰ Mechnedabai Sisai Sarai ⁴¹ Ezrel et Selemau Semeria ⁴² Sellum Amaria Ioseph ⁴³ de filiis Nebu Iaihel Matthathias Zabed Zabina Ieddu et Iohel Banaia ⁴⁴ omnes hii acceperunt uxores alienigenas et fuerunt ex eis mulieres quae pepererant filios

Nehemiae

1 verba Neemiae filii Echliae et factum est in mense casleu anno vicesimo et ego eram in Susis castro ² et venit Anani unus de fratribus meis ipse et viri ex Iuda et interrogavi eos de Iudaeis qui remanserant et supererant de captivitate et de Hierusalem ³ et dixerunt mihi qui remanserunt et derelicti sunt de captivitate ibi in provincia in adflictione magna sunt et in obprobrio et murus Hierusalem dissipatus est et portae eius combustae sunt igni ⁴ cumque audissem verba huiusmodi sedi et flevi et luxi diebus et ieunabam et orabam ante faciem Dei caeli ⁵ et dixi quaeso Domine Deus caeli fortis magne atque terribilis qui custodis pactum et misericordiam cum his qui te diligunt et custodiunt mandata tua ⁶ fiat auris tua auscultans et oculi tui aperti ut audias orationem servi tui quam ego oro coram te hodie nocte et die pro filiis Israhel servis tuis et confiteor pro peccatis filiorum Israhel quibus peccaverunt tibi et ego et domus patris mei peccavimus ⁷ vanitate seducti sumus et non custodivimus mandatum et caerimonias et iudicia quae praecepisti Mosi servo tuo ⁸ memento verbi quod mandasti Mosi famulo tuo dicens cum transgressi fueritis ego dispergam vos in populos ⁹ et si revertamini ad me et custodiatis mandata mea et faciatis ea etiam si abducti fueritis ad extrema caeli inde congregabo vos et inducam in locum quem elegi ut habitaret nomen meum ibi ¹⁰ et ipsi servi tui et populus tuus quos redemisti in fortitudine tua magna et in manu tua valida ¹¹ obsecro Domine sit auris tua attendens ad orationem servi tui et ad orationem servorum tuorum qui volunt timere nomen tuum et dirige servum tuum hodie et da ei misericordiam ante virum hunc ego enim eram pincerna regis

2 factum est autem in mense nisan anno vicesimo Artaxersis regis et vinum erat ante eum et levavi vinum et dedi regi et non eram quasi languidus ante faciem eius ² dixitque mihi rex quare vultus tuus tristis cum te aegrotum non videam non est hoc frustra sed malum nescio quid in corde tuo est et timui valde ac nimis ³ et dixi regi rex in aeternum vive quare non maereat vultus meus quia civitas domus sepulchrorum patris mei deserta est et portae eius combustae sunt igni ⁴ et ait mihi rex pro qua re postulas et oravi Deum caeli ⁵ et dixi ad regem si videtur regi bonum et si placet servus tuus ante faciem tuam ut mittas me in Iudaeam ad civitatem sepulchri patris mei et aedificabo eam ⁶ dixitque mihi rex et regina quae sedebat iuxta eum usque ad quod tempus erit iter tuum et quando reverteris et placuit ante vultum regis et misit

me et constitui ei tempus ⁷ et dixi regi si regi videtur bonum epistulas det mihi ad duces regionis trans Flumen ut transducant me donec veniam in Iudaeam ⁸ et epistulam ad Asaph custodem saltus regis ut det mihi ligna et tegere possim portas turre domus et muri civitatis et domum quam ingressus fuero et dedit mihi rex iuxta manum Dei mei bonam mecum ⁹ et veni ad duces regionis trans Flumen dedique eis epistulas regis miserat autem mecum rex principes militum et equites ¹⁰ et audierunt Sanaballat Horonites et Tobias servus ammanites et contristati sunt adflictione magna quod venisset homo qui quaereret prosperitatem filiorum Israhel ¹¹ et veni Hierusalem et eram ibi diebus tribus ¹² et surrexi nocte ego et viri pauci mecum et non indicavi cuiquam quid Deus dedisset in corde meo ut facerem in Hierusalem et iumentum non erat mecum nisi animal cui sedebam ¹³ et egressus sum per portam Vallis nocte et ante fontem Draconis et ad portam Stercoris et considerabam murum Hierusalem dissipatum et portas eius consumptas igni ¹⁴ et transivi ad portam Fontis et ad aquaeductum Regis et non erat locus iumento cui sedebam ut transiret ¹⁵ et ascendi per torrentem nocte et considerabam murum et reversus veni ad portam Vallis et redii ¹⁶ magistratus autem nesciebant quo abissem aut quid ego facerem sed et Iudaeis et sacerdotibus et optimatibus et magistratibus et reliquis qui faciebant opus usque ad id locorum nihil indicaveram ¹⁷ et dixi eis vos nostis adflictionem in qua sumus quia Hierusalem deserta est et portae eius consumptae sunt igni venite et aedificemus muros Hierusalem et non simus ultra obprobrium ¹⁸ et indicavi eis manum Dei mei quod esset bona mecum et verba regis quae locutus est mihi et aio surgamus et aedificemus et confortatae sunt manus eorum in bono ¹⁹ audierunt autem Sanaballat Horonites et Tobias servus ammanites et Gosem Arabs et subsannaverunt nos et despexerunt dixeruntque quae est haec res quam facitis numquid contra regem vos rebellatis ²⁰ et reddidi eis sermonem dixique ad eos Deus caeli ipse nos iuvat et nos servi eius sumus surgamus et aedificemus vobis autem non est pars et iustitia et memoria in Hierusalem

3 et surrexit Eliasib sacerdos magnus et fratres eius sacerdotes et aedificaverunt portam Gregis ipsi sanctificaverunt eam et statuerunt portulas eius et usque ad turrem centum cubitorum sanctificaverunt eam usque ad turrem Ananehel ² et iuxta eum aedificaverunt viri Hiericho et iuxta eum aedificavit Zecchur filius Amri ³ portam autem Piscium aedificaverunt filii

Asanaa ipsi texerunt eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes et iuxta eos aedificavit Marimuth filius Uriae filii Accus ⁴ et iuxta eos aedificavit Mosollam filius Barachiae filii Mesezebel et iuxta eos aedificavit Sadoc filius Baana ⁵ et iuxta eos aedificaverunt Thecueni optimates autem eorum non subposuerunt colla sua in opere Domini sui ⁶ et portam Veterem aedificaverunt Ioiada filius Fasea et Mosollam filius Besodia ipsi texerunt eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes ⁷ et iuxta eos aedificavit Meletias Gabaonites et Iadon Meronathites viri de Gabaon et Maspha pro duce qui erat in regione trans Flumen ⁸ et iuxta eum aedificavit Ezihel filius Araia aurifex et iuxta eum aedificavit Anania filius pigmentarii et dimiserunt Hierusalem usque ad murum plateae latioris ⁹ et iuxta eum aedificavit Rafaia filius Ahur princeps vici Hierusalem ¹⁰ et iuxta eos aedificavit Ieiada filius Aromath contra domum suam et iuxta eum aedificavit Attus filius Asebeniae ¹¹ mediam partem vici aedificavit Melchias filius Erem et Asub filius Phaethmoab et turrem Furnorum ¹² iuxta eum aedificavit Sellum filius Alloes princeps mediae partis vici Hierusalem ipse et filiae eius ¹³ et portam Vallis aedificavit Anun et habitatores Zanoë ipsi aedificaverunt eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes et mille cubitos in muro usque ad portam Sterquilinii ¹⁴ et portam Sterquilinii aedificavit Melchias filius Rechab princeps vici Bethacharem ipse aedificavit eam et statuit valvas eius et seras et vectes ¹⁵ et portam Fontis aedificavit Sellum filius Choloozai princeps pagi Maspha ipse aedificavit eam et textit et statuit valvas eius et seras et vectes et muros piscinae Siloae in hortum regis et usque ad gradus qui descendunt de civitate David ¹⁶ post eum aedificavit Neemias filius Azboc princeps dimidiae partis vici Bethsur usque contra sepulchra David et usque ad piscinam quae grandi opere constructa est et usque ad domum Fortium ¹⁷ post eum aedificaverunt Levitae Reum filius Benni post eum aedificavit Asebias princeps dimidiae partis vici Ceilae in vico suo ¹⁸ post eum aedificaverunt fratres eorum Behui filius Enadad princeps dimidiae partis Ceila ¹⁹ et aedificavit iuxta eum Azer filius Iosue princeps Maspha mensuram secundam contra ascensum firmissimi anguli ²⁰ post eum in monte aedificavit Baruch filius Zacchai mensuram secundam ab angulo usque ad portam domus Eliasib sacerdotis magni ²¹ post eum aedificavit Meremuth filius Uriae filii Accus mensuram secundam a porta domus Eliasib donec extenderetur domus Eliasib ²² et post eum aedificaverunt sacerdotes viri de campestribus Iordanis ²³ post eum aedificavit Beniamin et Asub contra domum suam et post eum aedificavit Azarias filius Maasiae filii Ananiae contra domum suam ²⁴ post eum aedificavit Bennui filius Enadda mensuram secundam a domo Azariae usque ad flexuram et usque ad angulum ²⁵ Falel filius Ozi contra flexuram et turrem quae eminet de domo regis excelsa id est in atrio carceris post eum Phadaia filius Pheros ²⁶ Nathinnei autem habitabant in Ofel usque contra

portam Aquarum ad orientem et turrem quae prominebat ²⁷ post eum aedificaverunt Thecueni mensuram secundam e regione a turre magna et eminenti usque ad murum templi ²⁸ sursum autem a porta Equorum aedificaverunt sacerdotes unusquisque contra domum suam ²⁹ post eos aedificavit Seddo filius Emmer contra domum suam et post eum aedificavit Semeia filius Secheniae custos portae orientalis ³⁰ post eum aedificavit Anania filius Selemiae et Anon filius Selo sextus mensuram secundam post eum aedificavit Mosollam filius Barachiae contra gazofilacium suum ³¹ post eum aedificavit Melchias filius aurificis usque ad domum Nathinneorum et scruta vendentium contra portam Iudicalem et usque ad cenaculum Anguli ³² et inter cenaculum Anguli in porta Gregis aedificaverunt artifices et negotiatores

4 factum est autem cum audisset Sanaballat quod aedificarem murum iratus est valde et motus nimis subsannavit Iudaeos ² et dixit coram fratribus suis et frequentia Samaritanorum quid Iudaei inbecilli faciunt num dimittent eos gentes num sacrificabunt et conplebunt in una die numquid aedificare poterunt lapides de acervis pulveris qui combusti sunt ³ sed et Tobias Ammanites proximus eius ait aedificent si ascenderit vulpis transiliet murum eorum lapideum ⁴ audi Deus noster quia facti sumus despectio converte obprobrium super caput eorum et da eos in despectionem in terra captivitatis ⁵ ne operias iniquitatem eorum et peccatum eorum coram facie tua non deleatur quia inriserunt aedificantes ⁶ itaque aedificavimus murum et coniunximus totum usque ad partem dimidiam et provocatum est cor populi ad operandum ⁷ factum est autem cum audisset Sanaballat et Tobias et Arabes et Ammanitae et Azotii quod obducta esset cicatrix muri Hierusalem et quod coepissent interrupta concludi irati sunt nimis ⁸ et congregati omnes pariter ut venirent et pugnarent contra Hierusalem et molirentur insidias ⁹ et oravimus Deum nostrum et posuimus custodes super murum die et nocte contra eos ¹⁰ dixit autem Iudas debilitata est fortitudo portantis et humus nimia est et nos non poterimus aedificare murum ¹¹ et dixerunt hostes nostri nesciant et ignorent donec veniamus in medio eorum et interficiamus eos et cessare faciamus opus ¹² factum est autem venientibus Iudaeis qui habitabant iuxta eos et dicentibus nobis per decem vices ex omnibus locis quibus venerant ad nos ¹³ statui in loco post murum per circuitum populum in ordine cum gladiis suis et lanceis et arcis ¹⁴ perspexi atque surrexi et aio ad optimates et ad magistratus et ad reliquam partem vulgi nolite timere a facie eorum Domini magni et terribilis mementote et pug-nate pro fratribus vestris filiis vestris et filiabus vestris uxoribus vestris et domibus ¹⁵ factum est autem cum audissent inimici nostri nuntiatum esse nobis dissipavit Deus consilium eorum et reversi sumus omnes ad muros unusquisque ad opus suum ¹⁶ et factum est a die illa media pars iuvenum eorum faciebant opus et media parata erat ad bellum et lanceae et scuta et ar-

cus et loricae et principes post eos in omni domo Iuda¹⁷ aedificantium in muro et portantium onera et inponentium una manu sua faciebat opus et altera tenebat gladium¹⁸ aedificantium enim unusquisque gladio erat accinctus renes et aedificabant et clangebant bucina iuxta me¹⁹ et dixi ad optimates et ad magistratus et ad reliquam partem vulgi opus grande est et latum et nos separati sumus in muro procul alter ab altero²⁰ in loco quocumque audieritis clangorem tubae illuc concurrite ad nos Deus noster pugnabit pro nobis²¹ et nos ipsi faciamus opus et media pars nostrum teneat lanceas ab ascensu aurorae donec egrediantur astra²² in tempore quoque illo dixi populo unusquisque cum puero suo maneat in medio Hierusalem et sint vobis vices per noctem et diem ad operandum²³ ego autem et fratres mei et pueri mei et custodes qui erant post me non deponeram vestimenta nostra unusquisque tantum nudabatur ad baptismum

5 et factus est clamor populi et uxorum eius magnus adversus fratres suos iudaeos² et erant qui dicerent filii nostri et filiae nostrae multae sunt nimis accipiamus pro pretio eorum frumentum et comedamus et vivamus³ et erant qui dicerent agros nostros et vineas et domos nostras opponamus et accipiamus frumentum in fame⁴ et alii dicebant mutuo sumamus pecunias in tributa regis demusque agros nostros et vineas⁵ et nunc sicut carnes fratrum nostrorum sic carnes nostrae sunt sicut filii eorum ita filii nostri ecce nos subiugamus filios nostros et filias nostras in servitutem et de filiabus nostris sunt famulae nec habemus unde possint redimi et agros nostros et vineas alii possident⁶ et iratus sum nimis cum audissem clamorem eorum secundum verba haec⁷ cogitavitque cor meum mecum et increpui optimates et magistratus et dixi eis usurasne singuli a fratribus vestris exigatis et congregavi adversus eos contionem magnam⁸ et dixi eis nos ut scitis redemimus fratres nostros iudaeos qui venditi fuerant gentibus secundum possibilitatem nostram et vos igitur vendite fratres vestros et emimus eos et siluerunt nec invenerunt quid responderent⁹ dixique ad eos non est bona res quam facitis quare non in timore Dei nostri ambulatis ne exprobraretur nobis a gentibus inimicis nostris¹⁰ et ego et fratres mei et pueri mei commodavimus plurimis pecuniam et frumentum non repetamus in commune istud aes alienum concedamus quod debetur nobis¹¹ reddite eis hodie agros suos vineas suas oliveta sua et domos suas quin potius et centesimam pecuniae frumenti vini et olei quam exigere soletis ab eis date pro illis¹² et dixerunt reddimus et ab eis nihil quaerimus sicque faciemus ut loqueris et vocavi sacerdotes et adiuravi eos ut facerent iuxta quod dixeram¹³ insuper et sinum meum excussi et dixi sic excutiat Deus omnem virum qui non conpleverit verbum istud de domo sua et de laboribus suis sic excutiat et vacuus fiat et dixit universa multitudo amen et laudaverunt Deum fecit ergo populus sicut dictum erat¹⁴ a die autem illa qua praeceperat mihi ut essem

dux in terra Iuda ab anno vicesimo usque ad annum tricesimum secundum Artaxersis regis per annos duodecim ego et fratres mei annonas quae ducibus debebantur non comedimus¹⁵ duces autem primi qui fuerant ante me gravaverunt populum et acceperunt ab eis in pane vino et pecunia cotidie siclos quadraginta sed et ministri eorum depresserant populum ego autem non feci ita propter timorem Dei¹⁶ quin potius in opere muri aedificavi et agrum non emi et omnes pueri mei congregati ad opus erant¹⁷ Iudaei quoque et magistratus centum quinquaginta viri et qui veniebant ad nos de gentibus quae in circuitu nostro sunt in mensa mea erant¹⁸ parabatur autem mihi per dies singulos bos unus arietes sex electi exceptis volatilibus et inter dies decem vina diversa et alia multa tribuebam insuper et annonas ducatus mei non quaesivi valde enim erat adtenuatus populus¹⁹ memento mei Deus meus in bonum secundum omnia quae feci populo huic

6 factum est autem cum audisset Sanaballat et Tobia et Gosem Arabs et ceteri inimici nostri quod aedificassem ego murum et non esset in ipso residua interruptio usque ad tempus autem illud valvas non posueram in portis² miserunt Sanaballat et Gosem ad me dicentes veni et percutiamus foedus pariter in viculis in campo Ono ipsi autem cogitabant ut facerent mihi malum³ misi ergo ad eos nuntios dicens opus grande ego facio et non possum descendere ne forte neglegatur cum venero et descendero ad vos⁴ miserunt autem ad me secundum verbum hoc per quattuor vices et respondi eis iuxta sermonem priorem⁵ et misit ad me Sanaballat iuxta verbum prius quinta vice puerum suum et epistulam habebat in manu scriptam hoc modo⁶ in gentibus auditum est et Gosem dixit quod tu et Iudaei cogitetis rebellare et propterea aedifices murum et levare te velis super eos regem propter quam causam⁷ et prophetas posueris qui praedicent de te in Hierusalem dicentes rex in Iudaea est auditorus est rex verba haec idcirco nunc veni ut ineamus consilium pariter⁸ et misi ad eos dicens non est factum secundum verba haec quae tu loqueris de corde enim tuo tu conponis haec⁹ omnes autem hii terrebant nos cogitantes quod cessarent manus nostrae ab opere et quiesceremus quam ob causam magis confortavi manus meas¹⁰ et ingressus sum domum Samaiae filii Dalaiae filii Metabehele secreto qui ait tractemus nobiscum in domo Dei in medio templi et claudamus portas aedis quia venturi sunt ut interficiant te et nocte venturi sunt ad occidendum te¹¹ et dixi num quisquam similis mei fugit et quis ut ego ingredietur templum et vivet non ingrediar¹² et intellexi quod Deus non misisset eum sed quasi vaticinans locutus esset ad me et Tobia et Sanaballat conduxissent eum¹³ acceperat enim pretium ut territus facerem et peccarem et haberent malum quod exprobrarent mihi¹⁴ memento Domine mei pro Tobia et Sanaballat iuxta opera eorum talia sed et Noadiae prophetae et ceterorum prophetarum qui terrebant

me ¹⁵ completus est autem murus vicesimo quinto die mensis elul quinquaginta duobus diebus ¹⁶ factum est ergo cum audissent omnes inimici nostri ut timerent universae gentes quae erant in circuitu nostro et conciderent intra semet ipsos et scirent quod a Deo factum esset opus hoc ¹⁷ sed et in diebus illis multae optimatum Iudaeorum epistolae mittebantur ad Tobiam et a Tobia veniebant ad eos ¹⁸ multi enim erant in Iudaea habentes iuramentum eius quia gener erat Secheniae filii Orei et Iohanan filius eius acceperat filiam Mosollam filii Barachiae ¹⁹ sed et laudabant eum coram me et verba mea nuntiabant ei et Tobias mittebat epistulas ut terreret me

7 postquam autem aedificatus est murus et posui valvas et recensui ianitores et cantores et Levitas ² praecepi Aneni fratri meo et Ananiae principi domus de Hierusalem ipse enim quasi vir verax et timens Deum plus ceteris videbatur ³ et dixi eis non aperiantur portae Hierusalem usque ad calorem solis cumque adhuc adsisterent clausae portae sunt et oppilatae et posui custodes de habitatoribus Hierusalem singulos per vices suas et unumquemque contra domum suam ⁴ civitas autem erat lata nimis et grandis et populus parvus in medio eius et non erant domus aedificatae ⁵ dedit autem Deus in corde meo et congregavi optimates et magistratus et vulgum ut recenserem eos et inveni librum census eorum qui ascenderant primum et inventum est scriptum in eo ⁶ isti filii provinciae qui ascenderunt de captivitate migrantium quos transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis et reversi sunt in Hierusalem et in Iudaeam unusquisque in civitatem suam ⁷ qui venerunt cum Zorobabel Hiesuae Neemias Azarias Raamias Naamni Mardocheus Belsar Mespharath Beggoai Naum Baana numerus virorum populi Israhel ⁸ filii Pharos duo milia centum septuaginta duo ⁹ filii Saphatiae trecenti septuaginta duo ¹⁰ filii Area sescenti quinquaginta duo ¹¹ filii Phaethmoab filiorum Hiesuae et Ioab duo milia octingenti decem et octo ¹² filii Helam mille octingenti quinquaginta quattuor ¹³ filii Zethua octingenti quadraginta quinque ¹⁴ filii Zacchai septingenti sexaginta ¹⁵ filii Bennui sescenti quadraginta octo ¹⁶ filii Bebai sescenti viginti octo ¹⁷ filii Azgad duo milia trecenti viginti duo ¹⁸ filii Adonicam sescenti sexaginta septem ¹⁹ filii Baggoaim duo milia sexaginta septem ²⁰ filii Adin sescenti quinquaginta quinque ²¹ filii Ater filii Ezechiae nonaginta octo ²² filii Asem trecenti viginti octo ²³ filii Besai trecenti viginti quattuor ²⁴ filii Areph centum duodecim ²⁵ filii Gabaon nonaginta quinque ²⁶ viri Bethleem et Netupha centum octoginta octo ²⁷ viri Anathoth centum viginti octo ²⁸ viri Bethamoth quadraginta duo ²⁹ viri Cariathiarim Cephira et Beroth septingenti quadraginta tres ³⁰ viri Rama et Geba sescenti viginti unus ³¹ viri Machmas centum viginti duo ³² viri Bethel et Hai centum viginti tres ³³ viri Nebo alterius quinquaginta duo ³⁴ viri Helam alterius mille ducenti quinquaginta quattuor ³⁵ filii Arem trecenti viginti ³⁶ filii Hiericho trecenti quadraginta quinque ³⁷ filii

Lod Adid et Ono septingenti viginti unus ³⁸ filii Sena tria milia nongenti triginta ³⁹ sacerdotes filii Idaia in domo Iosua nongenti septuaginta tres ⁴⁰ filii Emmer mille quinquaginta duo ⁴¹ filii Phassur mille ducenti quadraginta septem ⁴² filii Arem mille decem et septem Levitae ⁴³ filii Iosue et Cadmihel filiorum ⁴⁴ Oduia septuaginta quattuor cantores ⁴⁵ filii Asaph centum quadraginta octo ⁴⁶ ianitores filii Sellum filii Ater filii Telmon filii Accub filii Atita filii Sobai centum triginta octo ⁴⁷ Nathinnei filii Soa filii Asfa filii Tebaoth ⁴⁸ filii Ceros filii Saa filii Fado filii Lebana filii Agaba filii Selmon ⁴⁹ filii Anan filii Geddel filii Gaer ⁵⁰ filii Raaia filii Rasim filii Necoda ⁵¹ filii Gezem filii Aza filii Fasea ⁵² filii Besai filii Munim filii Nephusim ⁵³ filii Becbuc filii Acupha filii Arur ⁵⁴ filii Besloth filii Meida filii Arsa ⁵⁵ filii Bercos filii Sisara filii Thema ⁵⁶ filii Nesia filii Atipha ⁵⁷ filii servorum Salomonis filii Sotai filii Sophereth filii Pherida ⁵⁸ filii Iahala filii Dercon filii Geddel ⁵⁹ filii Saphatia filii Athil filii Phocereth qui erat ortus ex Sabaim filio Amon ⁶⁰ omnes Nathinnei et filii servorum Salomonis trecenti nonaginta duo ⁶¹ hii sunt autem qui ascenderunt de Thelmella Thelarsa Cherub Addon et Emmer et non potuerunt indicare domum patrum suorum et semen suum utrum ex Israhel essent ⁶² filii Dalaia filii Tobia filii Necoda sescenti quadraginta duo ⁶³ et de sacerdotibus filii Abia filii Accos filii Berzellai qui accepit de filiabus Berzellai Galaditis uxorem et vocatus est nomine eorum ⁶⁴ hii quaesierunt scripturam suam in censu et non invenerunt et eiecti sunt de sacerdotio ⁶⁵ dixitque Athersatha eis ut non manducarent de sanctis sanctorum donec staret sacerdos doctus et eruditus ⁶⁶ omnis multitudo quasi unus quadraginta duo milia sescenti sexaginta ⁶⁷ absque servis et ancillis eorum qui erant septem milia trecenti triginta et septem et inter eos cantores et cantrices ducentae quadraginta quinque ⁶⁸ ⁶⁹ cameli quadringenti triginta quinque asini sex milia septingenti viginti ⁷⁰ nonnulli autem de principibus familiarum dederunt in opus Athersatha dedit in thesaurum auri dragmas mille filialas quinquaginta tunicas sacerdotales quingentas triginta ⁷¹ et de principibus familiarum dederunt in thesaurum operis auri dragmas viginti milia et argenti minas duo milia ducentas ⁷² et quod dedit reliquus populus auri dragmas viginti milia et argenti minas duo milia et tunicas sacerdotales sexaginta septem ⁷³ habitaverunt autem sacerdotes et Levitae et ianitores et cantores et reliquum vulgus et Nathinnei et omnis Israhel in civitatibus suis

8 et venerat mensis septimus filii autem Israhel erant in civitatibus suis congregatusque est omnis populus quasi vir unus ad plateam quae est ante portam Aquarum et dixerunt Ezrae scribae ut adferret librum legis Mosi quam praecepit Dominus Israheli ² adtulit ergo Ezras sacerdos legem coram multitudine virorum et mulierum cunctisque qui poterant intellegere in die prima mensis septimi ³ et legit in eo aperte in platea quae erat ante portam Aquarum de mane usque ad mediam diem in conspectu virorum et

mulierum et sapientium et aures omnis populi erant erectae ad librum ⁴ stetit autem Ezras scriba super gradum ligneum quem fecerat ad loquendum et steterunt iuxta eum Matthathia et Sema et Ania et Uria et Helcia et Maasia ad dextram eius et ad sinistram Phadaia Misahel et Melchia et Asum et Asephdana Zaccharia et Mosollam ⁵ et aperuit Ezras librum coram omni populo super universum quippe populum eminebat et cum aperuisset eum stetit omnis populus ⁶ et benedixit Ezras Domino Deo magno et respondit omnis populus amen amen elevans manus suas et incurvati sunt et adoraverunt Deum proni in terram ⁷ porro Hiesue et Baani et Serebia Iamin Accub Septhai Odia Maasia Celita Azarias Iozabed Anam Phalaia Levitae silentium faciebant in populo ad audiendam legem populus autem stabat in gradu suo ⁸ et legerunt in libro legis Dei distincte et adposite ad intellegendum et intellexerunt cum legeretur ⁹ dixit autem Neemias ipse est Athersatha et Ezras sacerdos scriba et Levitae interpretantes universo populo dies sanctificatus est Domino Deo nostro nolite lugere et nolite flere flebat enim omnis populus cum audiret verba legis ¹⁰ et dixit eis ite comedite pingua et bibite mulsum et mittite partes ei qui non praeparavit sibi quia sanctus dies Domini est et nolite contristari gaudium enim Domini est fortitudo nostra ¹¹ Levitae autem silentium faciebant in omni populo dicentes tacete quia dies sanctus est et nolite dolere ¹² abiit itaque omnis populus ut comederet et biberet et mitteret partes et faceret laetitiam magnam quia intellexerant verba quae docuerat eos ¹³ et in die secundo congregati sunt principes familiarum universi populi sacerdotes et Levitae ad Ezram scribam ut interpretaretur eis verba legis ¹⁴ et invenerunt scriptum in lege praecepisse Dominum in manu Mosi ut habitent filii Israhel in tabernaculis in die sollempni mense septimo ¹⁵ et ut praedicent et divulgent vocem in universis urbibus suis et in Hierusalem dicentes egredimini in montem et adferte frondes olivae et frondes ligni pulcherrimi frondes myrti et ramos palmarum et frondes ligni nemorosi ut fiant tabernacula sicut scriptum est ¹⁶ et egressus est populus et adtulerunt feceruntque sibi tabernacula unusquisque in domate suo et in atriis suis et in atriis domus Dei et in platea portae Aquarum et in platea portae Ephraim ¹⁷ fecit ergo universa ecclesia eorum qui redierant de captivitate tabernacula et habitaverunt in tabernaculis non enim fecerant a diebus Iosue filii Nun taliter filii Israhel usque ad diem illum et fuit laetitia magna nimis ¹⁸ legit autem in libro legis Dei per dies singulos a die primo usque ad diem novissimum et fecerunt sollempnitatem septem diebus et in die octavo collectum iuxta ritum

9 in die autem vicesimo quarto mensis huius convenerunt filii Israhel in ieiunio et in saccis et humus super eos ² et separatum est semen filiorum Israhel ab omni filio alienigena et steterunt et confitebantur peccata sua et iniquitates patrum suorum ³ et surrexerunt ad standum et legerunt in volumine legis

Domini Dei sui quater in die et quater confitebantur et adorabant Dominum Deum suum ⁴ surrexit autem super gradum Levitarum Iosue et Bani Cedmihel Sebnia Bani Sarebias Bani Chanani et inclamaverunt voce magna Dominum Deum suum ⁵ et dixerunt Levitae Iosue et Cedmihel Bonni Asebia Serebia Odoia Sebna Fataia surgite benedicite Domino Deo vestro ab aeterno usque in aeternum et benedicant nomini gloriae tuae excelso in omni benedictione et laude ⁶ tu ipse Domine solus tu fecisti caelum caelum caelorum et omnem exercitum eorum terram et universa quae in ea sunt maria et omnia quae in eis sunt et tu vivificas omnia haec et exercitus caeli te adorat ⁷ tu ipse Domine Deus qui elegisti Abram et eduxisti eum de igne Chaldeorum et posuisti nomen eius Abraham ⁸ et invenisti cor eius fidele coram te et percussisti cum eo foedus ut dares ei terram Chananei Chetthei Amorrei et Ferezei et Iebusei et Gergesei ut dares semini eius et implesti verba tua quoniam iustus es ⁹ et vidisti adflictionem patrum nostrorum in Aegypto clamoremque eorum audisti super mare Rubrum ¹⁰ et dedisti signa et portenta in Pharao et in universis servis eius et in omni populo terrae illius cognovisti enim quia superbe egerant contra eos et fecisti tibi nomen sicut et in hac die ¹¹ et mare divisisti ante eos et transierunt per medium maris in sicca persecutores autem eorum proiecisti in profundum quasi lapidem in aquas validas ¹² et in columna nubis ductor eorum fuisti per diem et in columna ignis per noctem ut appareret eis via per quam ingrediebantur ¹³ ad montem quoque Sinai descendisti et locutus es cum eis de caelo et dedisti eis iudicia recta et legem veritatis caerimonias et praecepta bona ¹⁴ et sabbatum sanctificatum tuum ostendisti eis et mandata et caerimonias et legem praecepisti eis in manu Mosi servi tui ¹⁵ panem quoque de caelo dedisti eis in fame eorum et aquam de petra eduxisti eis sitientibus et dixisti eis ut ingrederentur et considerent terram super quam levasti manum tuam ut traderes eis ¹⁶ ipsi vero et patres nostri superbe egerunt et induraverunt cervices suas et non audierunt mandata tua ¹⁷ et noluerunt audire et non sunt recordati mirabilium tuorum quae feceras eis et induraverunt cervices suas et dederunt caput ut converterentur ad servitutem suam quasi per contentionem tu autem Deus propitius clemens et misericors longanimis et multae miserationis non dereliquisti eos ¹⁸ et quidem cum fecissent sibi vitulum conflatilem et dixissent iste est Deus tuus qui eduxit te de Aegypto feceruntque blasphemias magnas ¹⁹ tu autem in misericordiis tuis multis non dimisisti eos in deserto columna nubis non recessit ab eis per diem ut duceret eos in via et columna ignis in nocte ut ostenderet eis iter per quod ingrederentur ²⁰ et spiritum tuum bonum dedisti qui doceret eos et manna tuum non prohibuisti ab ore eorum et aquam dedisti eis in siti ²¹ quadraginta annis pavisti eos in deserto nihilque eis defuit vestimenta eorum non inveteraverunt et pedes eorum non sunt adtriti ²² et dedisti eis regna et

populos et partitus es eis sortes et possederunt terram Seon et terram regis Esebon et terram Og regis Basan ²³ et filios eorum multiplicasti sicut stellas caeli et adduxisti eos ad terram de qua dixeras patribus eorum ut ingrederentur et possiderent ²⁴ et venerunt filii et possederunt terram et humiliasti coram eis habitatores terrae Chananeos et dedisti eos in manu eorum et reges eorum et populos terrae ut facerent eis sicut placebat illis ²⁵ ceperunt itaque urbes munitas et humum pinguem et possederunt domos plenas cunctis bonis cisternas ab aliis fabricatas vineas et oliveta et ligna pomifera multa et comederunt et saturati sunt et inpinguati sunt et abundavere deliciis in bonitate tua magna ²⁶ provocaverunt autem te ad iracundiam et recesserunt a te et proiecerunt legem tuam post terga sua et prophetas tuos occiderunt qui contestabantur eos ut reverterentur ad te feceruntque blasphemias grandes ²⁷ et dedisti eos in manu hostium suorum et adflixerunt eos et in tempore tribulationis suae clamaverunt ad te et tu de caelo audisti et secundum miserationes tuas multas dedisti eis salvatores qui salvaverunt eos de manu hostium suorum ²⁸ cumque requievisset reversi sunt ut facerent malum in conspectu tuo et dereliquisti eos in manu inimicorum suorum et possederunt eos conversique sunt et clamaverunt ad te tu autem de caelo audisti et liberasti eos in misericordiis tuis multis temporibus ²⁹ et contestatus es eos ut reverterentur ad legem tuam ipsi vero superbe egerunt et non audierunt mandata tua et in iudiciis tuis peccaverunt quae faciet homo et vivet in eis et dederunt umerum recedentem et cervicem suam induraverunt nec audierunt ³⁰ et protraxisti super eos annos multos et contestatus es eos in spiritu tuo per manum prophetarum tuorum et non audierunt et tradidisti eos in manu populorum terrarum ³¹ in misericordiis autem tuis plurimis non fecisti eos in consumptione nec dereliquisti eos quoniam Deus miserationum et clemens tu es ³² nunc itaque Deus noster Deus magne fortis et terribilis custodiens pactum et misericordiam ne avertas a facie tua omnem laborem qui invenit nos reges nostros principes nostros et sacerdotes nostros prophetas nostros et patres nostros et omnem populum tuum a diebus regis Assur usque in diem hanc ³³ et tu iustus in omnibus quae venerunt super nos quia veritatem fecisti nos autem impie egimus ³⁴ reges nostri principes nostri sacerdotes nostri et patres nostri non fecerunt legem tuam et non adtenderunt mandata tua et testimonia tua quae testificatus es in eis ³⁵ et ipsi in regnis suis bonis et in bonitate tua multa quam dederas eis et in terra latissima et pingui quam tradideras in conspectu eorum non servierunt tibi nec reversi sunt ab studiis suis pessimis ³⁶ ecce nos ipsi hodie servi sumus et terram quam dedisti patribus nostris ut comederent panem eius et quae bona sunt eius et nos ipsi servi sumus in ea ³⁷ et fruges eius multiplicantur regibus quos posuisti super nos propter peccata nostra et in corporibus nostris dominantur et in iumentis nostris secundum volun-

tatem suam et in tribulatione magna sumus ³⁸ super omnibus ergo his nos ipsi percutimus foedus et scribimus et signant principes nostri Levitae nostri et sacerdotes nostri

10 signatores autem fuerunt Neemias Athersatha filius Achelai et Sedecias ² Saraias Azarias Hi-eremias ³ Phessur Amaria Melchia ⁴ Attus Sebenia Mel-luc ⁵ Arem Mermuth Obdias ⁶ Danihel Genton Baruch ⁷ Mosollam Abia Miamin ⁸ Mazia Belga Semaia hii sacer-dotes ⁹ porro Levitae Iosue filius Azaniae Bennui de filiis Enadad Cedmihel ¹⁰ et fratres eorum Secheni Odevia Celita Phalaia Anan ¹¹ Micha Roob Asebia ¹² Za-cchur Serebia Sabania ¹³ Odia Bani Baninu ¹⁴ capita populi Pheros Phaethmoab Helam Zethu Bani ¹⁵ Bonni Azgad Bebai ¹⁶ Adonia Beggoai Adin ¹⁷ Ater Ezechia Azur ¹⁸ Odevia Asum Besai ¹⁹ Ares Anathoth Nebai ²⁰ Mecphia Mosollam Azir ²¹ Mesizabel Sadoc Ieddua ²² Felthia Anan Ania ²³ Osee Anania Asub ²⁴ Aloes Phaleam Sobec ²⁵ Reum Asebna Madsia ²⁶ et Haia Hanam Anan ²⁷ Melluc Arem Baana ²⁸ et reliqui de pop-ulo sacerdotes Levitae ianitores et cantores Nathinnei et omnes qui se separaverunt de populis terrarum ad legem Dei uxores eorum filii eorum et filiae eorum ²⁹ omnis qui poterat sapere spondentes pro fratribus suis optimates eorum et qui veniebant ad pollicendum et iurandum ut ambularent in lege Dei quam dederat in manu Mosi servi Dei ut facerent et custodirent uni-versa mandata Domini Dei nostri et iudicia eius et caerimonias eius ³⁰ et ut non daremus filias nostras populo terrae et filias eorum non acciperemus filiis nostris ³¹ populi quoque terrae qui inportant venalia et omnia ad usum per diem sabbati ut vendant non acci-piemus ab eis in sabbato et in die sanctificata et dimittemus annum septimum et exactionem univer-sae manus ³² et statuemus super nos praecepta ut demus tertiam partem sicli per annum ad opus domus Dei nostri ³³ ad panes propositionis et ad sacrificium sempiternum et in holocaustum sempiternum in sab-batis in kalendis in sollemnitatibus et in sanctificatis et pro peccato ut exoretur pro Israhel et in omnem usum domus Dei nostri ³⁴ sortes ergo misimus super obla-tione lignorum inter sacerdotes et Levitas et populos ut inferrentur in domum Dei nostri per domos patrum nostrorum per tempora a temporibus anni usque ad annum ut arderent super altare Domini Dei nostri si-cut scriptum est in lege Mosi ³⁵ et ut adferremus pri-mogenita terrae nostrae et primitiva universi fructus omnis ligni ab anno in annum in domo Domini ³⁶ et primitiva filiorum nostrorum et pecorum nostrorum si-cut scriptum est in lege et primitiva boum nostrorum et ovium nostrorum ut offerrentur in domo Dei nostri sacerdotibus qui ministrant in domo Dei nostri ³⁷ et primitias ciborum nostrorum et libaminum nostrorum et poma omnis ligni vindemiae quoque et olei adfere-mus sacerdotibus ad gazofilacium Dei nostri et deci-mam partem terrae nostrae Levitis ipsi Levitae deci-mas accipient ex omnibus civitatibus operum nostro-rum ³⁸ erit autem sacerdos filius Aaron cum Levitis in

decimis Levitarum et Levitae offerent decimam partem decimae suae in domum Dei nostri ad gazofilacium in domo thesauri ³⁹ ad gazofilacium enim deportabunt filii Israhel et filii Levi primitias frumenti vini et olei et ibi erunt vasa sanctificata et sacerdotes et cantores et ianitores et ministri et non dimitemus domum Dei nostri

11 habitaverunt autem principes populi in Hierusalem reliqua vero plebs misit sortem ut tollerent unam partem de decem qui habitaturi essent in Hierusalem in civitate sancta novem vero partes in civitatibus ² benedixit autem populus omnibus viris qui se sponte obtulerunt ut habitarent in Hierusalem ³ hii sunt itaque principes provinciae qui habitaverunt in Hierusalem et in civitatibus Iuda habitavit unusquisque in possessione sua in urbibus suis Israhel sacerdotes Levitae Nathinnei et filii servorum Salomonis ⁴ et in Hierusalem habitaverunt de filiis Iuda et de filiis Benjamin de filiis Iuda Athaias filius Aziam filii Zachariae filii Amariae filii Saphatia filii Malelehel de filiis Phares ⁵ Imaasia filius Baruch filius Coloza filius Azia filius Adaia filius Ioiarib filius Zacchariae filius Silonites ⁶ omnes filii Phares qui habitaverunt in Hierusalem quadringenti sexaginta octo viri fortes ⁷ hii sunt autem filii Benjamin Sellum filius Mosollam filius Ioed filius Phadaia filius Colaia filius Masia filius Ethehel filius Isasia ⁸ et post eum Gabbai Sellai nongenti viginti octo ⁹ et Iohel filius Zechri praepositus eorum et Iuda filius Senua super civitatem secundus ¹⁰ et de sacerdotibus Idaia filius Ioiarib Iachin ¹¹ Saraia filius Elcia filius Mesollam filius Sadoc filius Meraioth filius Ahitub princeps domus Dei ¹² et fratres eorum facientes opera templi octingenti viginti duo et Adaia filius Ieroam filius Felelia filius Amsi filius Zacchariae filius Phessur filius Melchiae ¹³ et fratres eius principes patrum ducenti quadraginta duo et Amassai filius Azrihel filius Aazi filius Mosollamoth filius Emmer ¹⁴ et fratres eorum potentes nimis centum viginti octo et praepositus eorum Zabdihel filius potentium ¹⁵ et de Levitis Sebenia filius Asob filius Azaricam filius Asabia filius Boni ¹⁶ et Sabathai et Iozabed super opera quae erant forinsecus in domo Dei a principibus Levitarum ¹⁷ et Mathania filius Micha filius Zebdaei filius Asaph princeps ad laudandum et confitendum in oratione et Becbecia secundus de fratribus eius et Abda filius Sammua filius Galal filius Idithun ¹⁸ omnes Levitae in civitate sancta ducenti octoginta quattuor ¹⁹ et ianitores Accob Thelmon et fratres eorum qui custodiebant ostia centum septuaginta duo ²⁰ et reliqui ex Israhel sacerdotes et Levitae in universis civitatibus Iuda unusquisque in possessione sua ²¹ et Nathinnei qui habitabant in Ofel et Siaha et Gaspah de Nathinneis ²² et episcopus Levitarum in Hierusalem Azzi filius Bani filius Asabiae filius Matthaniae filius Michae de filiis Asaph cantores in ministerio domus Dei ²³ praeceptum quippe regis super eos erat et ordo in cantoribus per dies singulos ²⁴ et Fataia filius Mesezebel de filiis Zera filii Iuda in manu regis iuxta omne verbum populi ²⁵ et in domibus

per omnes regiones eorum de filiis Iuda habitaverunt in Cariatharbe et in filiabus eius et in Dibon et in filiabus eius et in Capsel et in viculis eius ²⁶ et in Iesue et in Molada et in Bethfaleth ²⁷ et in Asersual et in Bersabee et in filiabus eius ²⁸ et in Siceleg et in Mochona et in filiabus eius ²⁹ et in Ainremmon et in Sara et in Irimuth ³⁰ Zanoa Odollam et villis earum Lachis et regionibus eius Azeca et filiabus eius et manserunt in Bersabee usque ad vallem Ennom ³¹ filii autem Benjamin a Geba Mechmas et Aia et Bethel et filiabus eius ³² Anathoth Nob Anania ³³ Asor Rama Getthaim ³⁴ Adid Seboim Neballa Loth ³⁵ et Ono valle Artificum ³⁶ et de Levitis partitiones Iuda et Benjamin

12 hii autem sacerdotes et Levitae qui ascenderunt cum Zorobabel filio Salathiel et Iosue Saraia Hieremias Ezra ² Amaria Melluch Attus ³ Sechenia Reum Meremuth ⁴ Addo Genthon Abia ⁵ Miamin Madia Belga ⁶ Semaia et Ioiarib Idaia Sellum Amoc Elcia ⁷ Idaia isti principes sacerdotum et fratres eorum in diebus Iosue ⁸ porro Levitae Iosue Bennui Cedmihel Sarabia Iuda Mathanias super hymnos ipsi et fratres eorum ⁹ et Becbecia atque et Hanni fratres eorum unusquisque in officio suo ¹⁰ Hiesue autem genuit I Joachim et Joachim genuit Eliasib et Eliasib genuit Ioiada ¹¹ et Ioiada genuit Ionathan et Ionathan genuit Ieddoa ¹² in diebus autem I Joachim erant sacerdotes principes familiarum Saraiae Amaria Hieremiae Anania ¹³ Ezrae Mosollam Amariae Iohanana ¹⁴ Milico Ionathan Sebeniae Ioseph ¹⁵ Arem Edna Maraioth Elci ¹⁶ Addaiae Zaccharia Genthon Mosollam ¹⁷ Abiae Zecheri Miamin et Moadiae Felti ¹⁸ Belgae Sammua Semaiae Ionathan ¹⁹ Ioiarib Matthanai Iadaiae Azzi ²⁰ Sellaiae Celai Amoc Eber ²¹ Elciae Asebia Idaiae Nathanahel ²² Levitae in diebus Eliasib et Ioiada et Ionan et Ieddoa scripti principes familiarum et sacerdotes in regno Darii Persae ²³ filii Levi principes familiarum scripti in libro verborum dierum et usque ad dies Ionathan filii Eliasib ²⁴ et principes Levitarum Asebia Serebia et Iesue filius Cedmihel et fratres eorum per vices suas ut laudarent et confiterentur iuxta praeceptum David viri Dei et observarent aequae per ordinem ²⁵ Matthania et Becbecia Obedia Mosollam Thelmon Accub custodes portarum et vestibulorum ante portas ²⁶ hii in diebus I Joachim filii Iosue filii Iosedech et in diebus Neemiae ducis et Ezrae sacerdotis scribaeque ²⁷ in dedicatione autem muri Hierusalem requisierunt Levitas de omnibus locis suis ut adducerent eos in Hierusalem et facerent dedicationem et laetitiam in actione gratiarum et in cantico in cymbalis psalteriis et citharis ²⁸ congregati sunt ergo filii cantorum et de campestribus circa Hierusalem et de villis Netuphati ²⁹ et de domo Galgal et de regionibus Geba et Azmaveth quoniam villas aedificaverunt sibi cantores in circuitu Hierusalem ³⁰ et mundati sunt sacerdotes et Levitae et mundaverunt populum et portas et murum ³¹ ascendere autem feci principes Iuda super murum et statui duos choros laudantium magnos et ierunt ad dexteram super murum ad portam Sterquilinii ³² et ivit post eos Osaia et media pars prin-

cupum Iuda³³ et Azarias Ezras et Mosollam³⁴ Iuda et Beniamin et Semeia et Hieremia³⁵ et de filiis sacerdotum in tubis Zaccharias filius Ionathan filius Semeiae filius Mathaniae filius Michaiæ filius Zecchur filius Asaph³⁶ et fratres eius Semeia et Azarel Malalai Galalai Maai Nathanel et Iuda et Anani in vasis cantici David viri Dei et Ezras scriba ante eos in porta Fontis³⁷ et contra eos ascenderunt in gradibus civitatis David in ascensu muri super domum David et usque ad portam Aquarum ad orientem³⁸ et chorus secundus gratias referentium ibat ex adverso et ego post eum et media pars populi super murum et super turrem Furnorum et usque ad murum latissimum³⁹ et super portam Ephraim et super portam Antiquam et super portam Piscium et turrem Ananehel et turrem Ema et usque ad portam Gregis et steterunt in porta Custodiae⁴⁰ steteruntque duo chori laudantium in domo Dei et ego et dimidia pars magistratum mecum⁴¹ et sacerdotes Eliachim Maasia Miniamin Michea Elioenai Zacharia Anania in tubis⁴² et Maasia et Semea et Eleazar et Azi et Iohanen et Melchia et Elam et Ezer et clare cecinerunt cantores et Iezraia praepositus⁴³ et immolaverunt in die illa victimas magnas et laetati sunt Deus enim laetificaverat eos laetitia magna sed et uxores eorum et liberi gavisii sunt et audita est laetitia Hierusalem procul⁴⁴ recensuerunt quoque in die illa viros super gazofilacia thesauri ad libamina et ad primitias et ad decimas ut introferrent per eos principes civitatis in decore gratiarum actionis sacerdotum et Levitas quia laetatus est Iuda in sacerdotibus et Levitis adstantibus⁴⁵ et custodierunt observationem Dei sui et observationem expiationis et cantores et ianitores iuxta praeceptum David et Salomonis filii eius⁴⁶ quia in diebus David et Asaph ab exordio erant principes constituti cantorum in carmine laudantium et confitentium Deo⁴⁷ et omnis Israhel in diebus Zorobabel et in diebus Neemiae dabat partes cantoribus et ianitoribus per dies singulos et sanctificabant Levitas et Levitae sanctificabant filios Aaron

13 in die autem illo lectum est in volumine Mosi audiente populo et inventum est scriptum in eo quod non debeat introire Ammanites et Moabites in ecclesiam Dei usque in aeternum² eo quod non occurrerint filiis Israhel cum pane et aqua et conduxerint adversum eum Balaam ad maledicendum ei et convertit Deus noster maledictionem in benedictionem³ factum est autem cum audissent legem separaverunt omnem alienigenam ab Israhel⁴ et super hoc erat Eliasib sacerdos qui fuerat positus in gazofilacio domus Dei nostri et proximus Tobiae⁵ fecit ergo sibi gazofilacium grande et ibi erant ante eum reponentes munera et tus et vasa et decimam frumenti et vini et olei partes Levitarum et cantorum et ianitorum et primitias sacerdotales⁶ in omnibus autem his non fui in Hierusalem quia in anno tricesimo secundo Artaxersis regis Babylonis veni ad regem et in fine dierum rogavi regem⁷ et veni in Hierusalem et intellexi malum quod fecerat Eliasib Tobiae ut faceret ei the-

saurum in vestibulis domus Dei⁸ et malum mihi visum est valde et proieci vasa domus Tobiae foras de gazofilacio⁹ praecepique et mundaverunt gazofilacia et retuli ibi vasa domus Dei sacrificium et tus¹⁰ et cognovi quoniam partes Levitarum non fuissent datae et fugisset unusquisque in regionem suam de Levitis et de cantoribus et de his qui ministrabant¹¹ et egi causam adversus magistratus et dixi quare dereliquimus domum Dei et congregavi eos et feci stare in stationibus suis¹² et omnis Iuda adportabat decimam frumenti et vini et olei in horrea¹³ et constituimus super horrea Selemiam sacerdotem et Sadoc scribam et Phadaiam de Levitis et iuxta eos Anan filium Zacchur filium Matthaniae quoniam fideles conprobatii sunt et ipsis creditae sunt partes fratrum suorum¹⁴ memento mei Deus meus pro hoc et ne deleas miserationes meas quas feci in domo Dei mei et in caerimoniis eius¹⁵ in diebus illis vidi in Iuda calcabant torcularia in sabbato portantes acervos et onerantes super asinos vinum et uvas et ficus et omne onus et inferentes Hierusalem in die sabbati et contestatus sum ut in die qua vendere liceret venderent¹⁶ et Tyrii habitaverunt in ea inferentes pisces et omnia venalia et vendebant in sabbatis filiis Iuda et in Hierusalem¹⁷ et obiurgavi optimates Iuda et dixi eis quae est res haec mala quam vos facitis et profanatis diem sabbati¹⁸ numquid non haec fecerunt patres nostri et adduxit Deus noster super nos omne malum hoc et super civitatem hanc et vos additis iracundiam super Israhel violando sabbatum¹⁹ factum est itaque cum quievisset portae Hierusalem die sabbati dixi et cluserunt ianuas et praecepi ut non aperirent eas usque post sabbatum et de pueris meis constitui super portas ut nullus inferret onus in die sabbati²⁰ et manserunt negotiatores et vendentes universa venalia foris Hierusalem semel et bis²¹ et contestatus sum eos et dixi eis quare manetis ex adverso muri si secundo hoc feceritis manum mittam in vos itaque ex tempore illo non venerunt in sabbato²² dixi quoque Levitis ut mundarentur et venirent ad custodiendas portas et sanctificandum diem sabbati et pro hoc ergo memento mei Deus meus et parce mihi secundum multitudinem miserationum tuarum²³ sed et in diebus illis vidi Iudaeos ducentes uxores azotias ammanitidas et moabitidas²⁴ et filii eorum ex media parte loquebantur azotice et nesciebant loqui iudaice et loquebantur iuxta linguam populi et populi²⁵ et obiurgavi eos et maledixi et cecidi ex ipsis viros et decalvavi eos et adiuravi in Deo ut non darent filias suas filiis eorum et non acciperent de filiabus eorum filiis suis et sibimet ipsis dicens²⁶ numquid non in huiusmodi re peccavit Salomon rex Israhel et certe in gentibus multis non erat rex similis ei et dilectus Deo suo erat et posuit eum Deus regem super omnem Israhel et ipsum ergo ad peccatum duxerunt mulieres alienigenae²⁷ numquid et nos inoboedientes faciemus omne malum grande hoc ut praevericemur in Deo nostro et ducamus uxores peregrinas²⁸ de filiis autem Ioiada filii Eliasib sacerdotis magni gener erat Sanaballat

Horonitis quem fugavi a me ²⁹ recordare Domine Deus meus adversum eos qui polluunt sacerdotium iusque sacerdotale et leviticum ³⁰ igitur mundavi eos ab omnibus alienigenis et constitui ordines sacerdotum et

Levitarum unumquemque in ministerio suo ³¹ et in oblatione lignorum in temporibus constitutis et in primitiis memento mei Deus meus in bonum

Esther

1 In diebus Assueri, † qui regnavit ab India usque Aethiopiam super centum viginti septem provincias: ² quando sedit in solio regni sui, Susan civitas regni eius exordium fuit. ³ Tertio igitur anno imperii sui fecit grande convivium cunctis principibus, et pueris suis, fortissimis Persarum, et Medorum inclytis, et praefectis provinciarum coram se, ⁴ ut ostenderet divitias gloriae regni sui, ac magnitudinem, atque iactantiam potentiae suae, multo tempore, centum videlicet et octoginta diebus. ⁵ Cumque implerentur dies convivii, invitavit omnem populum, qui inventus est in Susan, a maximo usque ad minimum: et iussit septem diebus convivium praeparari in vestibulo horti, et nemoris, quod regio cultu et manu consitum erat. ⁶ Et pendebant ex omni parte tentoria aërii coloris et carbasini ac hyacinthini, sustentata funibus byssinis, atque purpureis, qui eburneis circulis inserti erant, et columnis marmoreis fulciebantur. Lectuli quoque aurei et argentei, super pavimentum smaragdino et pario stratum lapide, dispositi erant: quod mira varietate pictura decorabat. ⁷ Bibebant autem qui invitati erant, aureis poculis, et aliis atque aliis vasis cibi inferebantur. Vinum quoque, ut magnificentia regia dignum erat, abundans, et praecipuum ponebatur. ⁸ Nec erat qui nolentes cogeret ad bibendum, sed sicut rex statuerat, praeponebat mensis singulos de principibus suis ut sumeret unusquisque quod vellet. ⁹ Vasthi quoque regina fecit convivium feminarum in palatio, ubi rex Assuerus manere consueverat. ¹⁰ Itaque die septimo, cum rex esset hilarior, et post nimiam potationem incaluisset mero, praecepit Maumam, et Bazatha, et Harbona, et Bagatha et Abgatha, et Zethar, et Charchas, septem eunuchis, qui in conspectu eius ministrabant, ¹¹ ut introducerent reginam Vasthi coram rege, posito super caput eius diademate, ut ostenderet cunctis populis et principibus pulchritudinem illius: erat enim pulchra valde. ¹² Quae renuit, et ad regis imperium, quod per eunuchos mandaverat, venire contempsit. Unde iratus rex, et nimio furore succensus, ¹³ interrogavit sapientes, qui ex more regio semper ei aderant, et illorum faciebat cuncta consilio, scientium leges, ac iura maiorum: ¹⁴ (erant autem primi et proximi, Charsena, et Sethar, et Admatha, et Tharsis, et Mares, et Marsana, et Mamuchan, septem duces Persarum, atque Medorum, qui videbant faciem regis, et primi post eum residere soliti erant) ¹⁵ cui sententiae Vasthi regina subiaceret, quae Assueri regis imperium, quod per eunuchos mandaverat, facere

† Cf.

nolisset. ¹⁶ Responditque Mamuchan, audiente rege, atque principibus, Non solum regem laesit regina Vasthi, sed et omnes populos, et principes, qui sunt in cunctis provinciis regis Assueri. ¹⁷ Egredietur enim sermo reginae ad omnes mulieres, ut contemnunt viros suos, et dicant: Rex Assuerus iussit ut regina Vasthi intraret ad eum, et illa noluit. ¹⁸ Atque hoc exemplo omnes principum coniuges Persarum atque Medorum, parvipendent imperia maritorum: unde regis iusta est indignatio. ¹⁹ Si tibi placet, egredietur edictum a facie tua, et scribatur iuxta legem Persarum atque Medorum, quam praeteriri illicitum est, ut nequaquam ultra Vasthi ingrediatur ad regem, sed regnum illius, altera, quae melior est illa, accipiat. ²⁰ Et hoc in omne (quod latissimum est) provinciarum tuarum divulgatur imperium, et cunctae uxores tam maiorum, quam minorum deferant maritis suis honorem. ²¹ placuit consilium eius regi, et principibus: fecitque rex iuxta consilium Mamuchan, ²² et misit epistolas ad universas provincias regni sui, ut quaeque gens audire et legere poterat, diversis linguis et litteris, esse viros principes ac maiores in domibus suis: et hoc per cunctos populos divulgari.

2 His ita gestis, postquam regis Assueri indignatio deferbuerat, recordatus est Vasthi, et quae fecisset, vel quae passa esset: ² dixeruntque pueri regis, ac ministri eius: Quaerantur regi puellae virgines ac speciosae, ³ et mittantur qui considerent per universas provincias puellas speciosas et virgines: et adducant eas ad civitatem Susan, et tradant eas in domum feminarum sub manu Egei eunuchi, qui est praepositus et custos mulierum regiarum: et accipiant mundum muliebrem, et cetera ad usus necessaria. ⁴ Et quaecumque inter omnes oculis regis placuerit, ipsa regnet pro Vasthi. Placuit sermo regi: et ita, ut suggesserant, iussit fieri. ⁵ Erat vir Iudaeus in Susan civitate, vocabulo Mardocheus filius Iair, filii Semei, filii Cis, de stirpe Iemini, ⁶ qui translatus fuerat de Ierusalem eo tempore, quo Iechoniam regem Iuda Nabuchodonosor rex Babylonis transtulerat, ⁷ qui fuit nutritius filiae fratris sui Edissae, quae altero nomine vocabatur Esther: et utrumque parentem amiserat: pulchra nimis, et decora facie. Mortuisque patre eius ac matre, Mardocheus sibi eam adoptavit in filiam. ⁸ Cumque percrebuisset regis imperium, et iuxta mandatum illius multae pulchrae virgines adducerentur Susan, et Egeo traderentur Eunuchis; Esther quoque inter ceteras puellas ei tradita est, ut servaretur in numero feminarum. ⁹ Quae placuit ei, et invenit gratiam in conspectu illius.

Et praecepit eunucho, ut acceleraret mundum muliebrem, et traderet ei partes suas, et septem puellas speciosissimas de domo regis, et tam ipsam, quam pedissequas eius ornaret atque excoleret. ¹⁰ Quae noluit indicare ei populum et patriam suam: Mardocheus enim praeceperat ei, ut de hac re omnino reticeret: ¹¹ qui deambulabat quotidie ante vestibulum domus, in qua electae virgines servabantur, curam agens salutis Esther, et scire volens quid ei accideret. ¹² Cum autem venisset tempus singularum per ordinem puellarum, ut intrarent ad regem, expletis omnibus, quae ad cultum muliebrem pertinebant, mensis duodecimus vertebatur: ita dumtaxat, ut sex mensibus oleo ungerentur myrrhino, et aliis sex quibusdam pigmentis et aromatibus uterentur. ¹³ Ingredientsque ad regem, quidquid postulassent ad ornatum pertinens, accipiebant: et ut eis placuerat, compositae de triclinio feminarum ad regis cubiculum transibant. ¹⁴ Et quae intraverat vespere, egrediebatur mane, atque inde in secundas aedes deducebatur, quae sub manu Susagazi eunuchi erant, qui concubinis regis praesidebat: nec habebat potestatem ad regem ultra redeundi, nisi voluisset rex, et eam venire iussisset ex nomine. ¹⁵ Evoluto autem tempore per ordinem, instabat dies, quo Esther filia Abihail fratris Mardochei, quam sibi adoptaverat in filiam, deberet intrare ad regem. Quae non quaesivit muliebrem cultum, sed quaecumque voluit Egeus eunuchus custos virginum, haec ei ad ornatum dedit. Erat enim formosa valde, et incredibili pulchritudine, omnium oculis gratiosa et amabilis videbatur. ¹⁶ Ducta est itaque ad cubiculum regis Assueri mense decimo, qui vocatur Tebeth, septimo anno regni eius. ¹⁷ Et adamavit eam rex plus quam omnes mulieres, habuitque gratiam et misericordiam coram eo super omnes mulieres, et posuit diadema regni in capite eius, fecitque eam regnare in loco Vasthi. ¹⁸ Et iussit convivium praeparari permagnificum cunctis principibus, et servis suis pro coniunctione, et nuptiis Esther. Et dedit requiem universis provinciis, ac dona largitus est iuxta magnificentiam principalem. ¹⁹ Cumque secundo quaerentur virgines et congregarentur, Mardocheus manebat ad ianuam regis: ²⁰ necdum prodiderat Esther patriam, et populum suum, iuxta mandatum eius. Quidquid enim ille praecipiebat, observabat Esther: et ita cuncta faciebat ut eo tempore solita erat, quo eam parvulam nutriebat. ²¹ Eo igitur tempore, quo Mardocheus ad regis ianuam morabatur, irati sunt Bagathan, et Thares duo eunuchi regis, qui ianitores erant, et in primo palatii limine praesidebant: volueruntque insurgere in regem, et occidere eum. ²² Quod Mardocheum non latuit, statimque nunciavit reginae Esther: et illa regi ex nomine Mardochei, qui ad se rem detulerat. ²³ Quaesitum est, et inventum: et appensus est uterque eorum in patibulo. Mandatumque est historiis, et annalibus traditum coram rege.

3 Post haec rex Assuerus exaltavit Aman filium Amadathi, qui erat de stirpe Agag: et posuit soli-

um eius super omnes principes, quos habebat. ² Cunctique servi regis, qui in foribus palatii versabantur, flectebant genua, et adorabant Aman: sic enim praeceperat eis imperator. solus Mardocheus non flectebat genu, neque adorabat eum. ³ Cui dixerunt pueri regis, qui ad fores palatii praesidebant: Cur praeter ceteros non observas mandatum regis? ⁴ Cumque hoc crebrius dicerent, et ille nollet audire, nunciaverunt Aman, scire cupientes utrum perseveraret in sententia: dixerat enim eis se esse Iudaeum. ⁵ Quod cum audisset Aman, et experimento probasset quod Mardocheus non flecteret sibi genu, nec se adoraret, iratus est valde, ⁶ et pro nihilo duxit in unum Mardocheum mittere manus suas: audierat enim quod esset gentis Iudaeae. magisque voluit omnem Iudaeorum, qui erant in regno Assueri, perdere nationem. ⁷ Mense primo (cuius vocabulum est Nisan) anno duodecimo regni Assueri, missa est sors in urnam, quae Hebraice dicitur phur, coram Aman, quo die et quo mense gens Iudaeorum deberet interfici: et exivit mensis duodecimus, qui vocatur Adar. ⁸ Dixitque Aman regi Assuero: Est populus per omnes provincias regni tui dispersus, et a se mutuo separatus, novis utens legibus et ceremoniis, insuper et regis scita contemnens. Et optime nosti quod non expediat regno tuo ut insolescat per licentiam. ⁹ si tibi placet, decerne, ut pereat, et decem millia talentorum appendam arcariis gazae tuae. ¹⁰ Tulit ergo rex anulum, quo utebatur, de manu sua, et dedit eum Aman filio Amadathi de progenie Agag, hosti Iudaeorum, ¹¹ dixitque ad eum: Argentum, quod tu polliceris, tuum sit. de populo age quod tibi placet. ¹² Vocatique sunt scribae regis mense primo Nisan, tertiadecima die eiusdem mensis: et scriptum est, ut iusserat Aman, ad omnes satrapas regis, et iudices provinciarum, diversarumque gentium, ut quaeque gens legere poterat, et audire pro varietate linguarum ex nomine regis Assueri: et litterae signatae ipsius annulo, ¹³ missae sunt per cursores regis ad universas provincias ut occiderent atque delerent omnes Iudaeos, a puero usque ad senem, parvulos, et mulieres, uno die, hoc est tertiodecimo mensis duodecimi, qui vocatur Adar, et bona eorum diriperent. ¹⁴ Summa autem epistolarum haec fuit, ut omnes provinciae scirent, et pararent se ad praedictam diem. ¹⁵ Festinabant cursores, qui missi erant, regis imperium explorare. Statimque in Susan pependit edictum, rege et Aman celebrante convivium, et cunctis Iudaeis, qui in urbe erant, flentibus.

4 Quae cum audisset Mardocheus, scidit vestimenta sua, et indutus est sacco, spargens cinerem capiti: et in platea mediae civitatis voce magna clamabat, ostendens amaritudinem animi sui, ² et hoc eiulatu usque ad fores palatii gradiens. Non enim erat licitum indutum sacco aulam regis intrare. ³ In omnibus quoque provinciis, oppidis, ac locis, ad quae crudele regis dogma pervenerat, planctus ingens erat apud Iudaeos, ieiunium, ululatus, et fletus, sacco

et cinere multis pro strato utentibus. ⁴ Ingressae autem sunt puellae Esther et eunuchi, nunciaveruntque ei. Quod audiens consternata est: et vestem misit, ut ablato sacco induerent eum: quam accipere noluit. ⁵ Accitoque Athach eunucho, quem rex ministrum ei dederat, praecepit ei ut iret ad Mardochoeum, et disceret ab eo cur hoc faceret. ⁶ Egressusque Athach, ivit ad Mardochoeum stantem in platea civitatis, ante ostium palatii: ⁷ qui indicavit ei omnia, quae acciderant, quo modo Aman promisisset, ut in thesauros regis pro Iudaeorum nece inferret argentum. ⁸ exemplar quoque edicti, quod pendebat in Susan, dedit ei, ut reginae ostenderet, et moneret eam, ut intraret ad regem, et deprecaretur eum pro populo suo. ⁹ Regressus Athach, nunciavit Esther omnia, quae Mardochoeus dixerat. ¹⁰ Quae repondit ei, et iussit ut diceret Mardochoe: ¹¹ Omnes servi regis, et cunctae, quae sub ditione eius sunt, norunt provinciae, quod sive vir, sive mulier non vocatus, interius atrium regis intraverit, absque ulla cunctatione statim interficiatur: nisi forte rex auream virgam ad eum tetenderit pro signo clementiae, atque ita possit vivere. Ego igitur quo modo ad regem intrare potero, quae triginta iam diebus non sum vocata ad eum? ¹² Quod cum audisset Mardochoeus, ¹³ rursum mandavit Esther, dicens: Ne putes quod animam tuam tantum liberes, quia in domo regis es prae cunctis Iudaeis: ¹⁴ si enim nunc silueris, per aliam occasionem liberabuntur Iudaei: et tu, et domus patris tui peribitis. Et quis novit utrum idcirco ad regnum veneris, ut in tali tempore parareris? ¹⁵ Rursumque Esther haec Mardochoe verba mandavit: ¹⁶ Vade et congrega omnes Iudaeos, quos in Susan repereris, et orate pro me. Non comedatis, et non bibatis tribus diebus, et tribus noctibus: et ego cum ancillis meis similiter ieiunabo, et tunc ingrediar ad regem contra legem faciens, non vocata, tradensque me morti et periculo. ¹⁷ Ivit itaque Mardochoeus, et fecit omnia, quae ei Esther praeceperat. ††

5 [Die autem tertio induta est Esther regalibus vestimentis, et stetit in atrio domus regiae, quod erat interius, contra basilicam regis: at ille sedebat super solium suum in consistorio palatii contra ostium domus.] ² [Cumque vidisset Esther reginam stantem, placuit oculis eius, et extendit contra eam virgam auream, quam tenebat manu: Quae accedens, osculata est summitatem virgae eius:] ³ Dixitque ad eam rex: Quid vis Esther regina? quae est petitio tua? etiam si dimidiam partem regni petieris, dabitur tibi. ⁴ At illa respondit: Si regi placet, obsecro ut venias ad me hodie, et Aman tecum ad convivium, quod paravi. ⁵ Statimque Rex, Vocate, inquit, cito Aman ut Esther obediatur voluntati. Venerunt itaque rex et Aman ad convivium, quod eis regina paraverat. ⁶ Dixitque ei rex, postquam vinum biberat abundanter: Quid petis ut detur tibi? et pro qua re postulas? etiam si dimidiam partem regni mei petieris, impetrabis. ⁷ Cui respondit

† Cf. †† Cf.

Esther: Petitio mea, et preces sunt istae: ⁸ Si inveni in conspectu regis gratiam, et si regi placet ut det mihi quod postulo, et meam impleat petitionem: veniat rex et Aman ad convivium quod paravi eis, et cras aperiam regi voluntatem meam. ⁹ Egressus est itaque illo die Aman laetus et alacer. Cumque vidisset Mardochoeum sedentem ante fores palatii, et non solum non assurrexisse sibi, sed nec motum quidem de loco sessionis suae, indignatus est valde: ¹⁰ et dissimulata ira, reversus in domum suam, convocavit ad se amicos suos, et Zares uxorem suam: ¹¹ et exposuit illis magnitudinem divitiarum suarum, filiorumque turbam, et quanta eum gloria super omnes principes et servos suos rex elevasset. ¹² Et post haec ait: Regina quoque Esther nullum alium vocavit ad convivium cum rege, praeter me: apud quam etiam cras cum rege pransurus sum. ¹³ Et cum haec omnia habeam, nihil me habere puto, quamdiu videro Mardochoeum Iudaeum sedentem ante fores regias. ¹⁴ Responderuntque ei Zares uxor eius, et ceteri amici: Iube parari excelsam trabem, habentem altitudinis quinquaginta cubitos, et dic mane regi ut appendatur super eam Mardochoeus, et sic ibis cum rege laetus ad convivium. Placuit ei consilium, et iussit excelsam parari crucem.

6 Noctem illam duxit rex insomnem, iussitque sibi afferri historias et annales priorum temporum. Quae cum illo praesente legerentur, ² ventum est ad illum locum ubi scriptum erat quo modo nunciasset Mardochoeus insidias Bagathan, et Thares eunuchorum, regem Assuerum iugulare cupientium. ³ Quod cum audisset rex, ait: Quid pro hac fide honoris ac praemii Mardochoeus consecutus est? Dixerunt ei servi illius ac ministri: Nihil omnino mercedis accepit. ⁴ Statimque rex, Quis est, inquit, in atrio? Aman quippe interius atrium domus regiae intraverat, ut suggereret regi, et iuberet Mardochoeum affigi patibulo, quod ei fuerat praeparatum. ⁵ Responderunt pueri: Aman stat in atrio. Dixitque rex: Ingrediar. ⁶ Cumque esset ingressus, ait illi: Quid debet fieri viro, quem rex honorare desiderat? Cogitans autem in corde suo Aman, et reputans quod nullum alium rex, nisi se, vellet honorare, ⁷ respondit: Homo, quem rex honorare cupit, ⁸ debet indui vestibibus regiis, et imponi super equum, qui de sella regis est, et accipere regium diadema super caput suum, ⁹ et primus de regiis principibus, ac tyrannis teneat equum eius, et per plateam civitatis incedens clamet, et dicat: Sic honorabitur, quemcumque voluerit rex honorare. ¹⁰ Dixitque ei rex: Festina, et sumpta stola et equo, fac, ut locutus es, Mardochoe Iudaeo, qui sedet ante fores palatii. Cave ne quidquam de his, quae locutus es, praetermittas. ¹¹ Tulit itaque Aman stolam et equum, indutumque Mardochoeum in platea civitatis, et impositum equo praecedebat, atque clamabat: Hoc honore condignus est, quemcumque rex voluerit honorare. ¹² Reversusque est Mardochoeus ad ianuam palatii: et Aman festinavit ire in domum suam, lugens et operto capite: ¹³ narravitque Zares uxori suae, et amicis omnia quae

evenissent sibi. Cui responderunt sapientes, quos habebat in consilio, et uxor eius: Si de semine Iudaeorum est Mardocheus, ante quem cadere coepisti, non poteris ei resistere, sed cades in conspectu eius. ¹⁴ Adhuc illis loquentibus, venerunt eunuchi regis, et cito eum ad convivium, quod regina paraverat, pergere compulerunt.

7 Intravit itaque rex et Aman, ut biberent cum regina. ² Dixitque ei rex etiam secunda die, postquam vino incaluerat: Quae est petitio tua Esther ut detur tibi? et quid vis fieri? etiam si dimidiam partem regni mei petieris, impetrabis. ³ Ad quem illa respondit: Si inveni gratiam in oculis tuis o rex, et si tibi placet, dona mihi animam meam pro qua rogo, et populum meum pro quo obsecro. ⁴ Traditi enim sumus ego et populus meus, ut conteramur, iugulemur, et pereamus. Atque utinam in servos et famulas venderemur: esset tolerabile malum, et gemens tacerem: nunc autem hostis noster est, cuius crudelitas redundat in regem. ⁵ Respondensque rex Assuerus ait: Quis est iste, et cuius potentiae, ut haec audeat facere? ⁶ Dixitque Esther: Hostis et inimicus noster pessimus iste est Aman. Quod ille audiens, illico obstupuit, vultum regis ac reginae ferre non sustinens. ⁷ Rex autem iratus surrexit, et de loco convivii intravit in hortum arboribus consitum. Aman quoque surrexit ut rogaret Esther reginam pro anima sua, intellexit enim a rege sibi paratum malum. ⁸ Qui cum reversus esset de horto nemoribus consito, et intrasset convivii locum, reperit Aman super lectulum corruisse, in quo iacebat Esther, et ait: Etiam reginam vult opprimere, me praesente, in domo mea. Necdum verbum de ore regis exierat, et statim operuerunt faciem eius. ⁹ Dixitque Harbona, unus de eunuchis, qui stabant in ministerio regis: En lignum, quod paraverat Mardocheo, qui locutus est pro rege, stat in domo Aman, habens altitudinis quinquaginta cubitos. Cui dixit rex: Appendite eum in eo. ¹⁰ Suspensus est itaque Aman in patibulo quod paraverat Mardocheo: et regis ira quievit.

8 Die illo dedit rex Assuerus Esther reginae domum Aman adversarii Iudaeorum, et Mardocheus ingressus est ante faciem regis. Confessa est enim ei Esther quod esset patruus suus. ² Tulitque rex anulum, quem ab Aman recipi iusserat, et tradidit Mardocheo. Esther autem constituit Mardocheum super domum suam. ³ Nec his contenta, procidit ad pedes regis, flevitque et locuta ad eum oravit ut malitiam Aman Agagitae, et machinationes eius pessimas, quas excogitaverat contra Iudaeos, iuberet irritas fieri. ⁴ At ille ex more sceptrum aureum protendit manu, quo signum clementiae monstrabatur: illaque consurgens stetit ante eum, ⁵ et ait: Si placet regi, et si inveni gratiam in oculis eius, et deprecatio mea non ei videtur esse contraria, obsecro, ut novis epistolis, veteres Aman litterae, insidiatoris et hostis Iudaeorum, quibus eos in cunctis regis provinciis perire praeceperat, corrigantur. ⁶ Quo modo enim potero sustinere necem et interfec-tionem populi mei? ⁷ Responditque rex Assuerus Es-

ther reginae, et Mardocheo Iudaeo: Domum Aman concessi Esther, et ipsum iussi affigi cruci, quia ausus est manum mittere in Iudaeos. ⁸ Scribite ergo Iudaeis, sicut vobis placet, regis nomine, signantes litteras annulo meo. Haec enim consuetudo erat, ut epistolis, quae ex regis nomine mittebantur, et illius annulo signatae erant, nemo auderet contradicere. ⁹ Accitisque scribis et librariis regis (erat autem tempus tertii mensis, qui appellatur Sibani) vigesima et tertia die illius scriptae sunt epistolae, ut Mardocheus voluerat, ad Iudaeos, et ad principes, procuratoresque et iudices, qui centum vigintiseptem provinciis ab India usque ad Aethiopiam praesidebant: provinciae atque provinciae, populo et populo iuxta linguas et litteras suas, et Iudaeis, prout legere poterant, et audire. ¹⁰ Ipsaeque epistolae, quae regis nomine mittebantur, annulo ipsius obsignatae sunt, et missae per veredarios: qui per omnes provincias discurrerent, veteres litteras novis nunciis praevenirent. ¹¹ Quibus imperavit rex, ut convenirent Iudaeos per singulas civitates, et in unum praeciperent congregari ut starent pro animabus suis, et omnes inimicos suos cum coniugibus ac liberis et universis domibus, interficerent atque delerent, et spolia eorum diriperent. ¹² Et constituta est per omnes provincias una ultionis dies, id est tertiadecima mensis duodecimi Adar. ¹³ Summaque epistolae haec fuit, ut in omnibus terris ac populis, qui regis Assueri subiacebant imperio, notum fieret, paratos esse Iudaeos ad capiendam vindictam de hostibus suis. ¹⁴ Egressique sunt veredarii celeres nuncia perferentes, et edictum regis pependit in Susan. ¹⁵ Mardocheus autem de palatio, et de conspectu regis egrediens, fulgebat vestibus regiis, hyacinthinis videlicet et aeris, coronam auream portans in capite, et amictus serico pallio atque purpureo. Omnisque civitas exultavit, atque laetata est. ¹⁶ Iudaeis autem nova lux oriri visa est, gaudium, honor, et tripudium. ¹⁷ Apud omnes populos, urbes, atque provincias, quocumque regis iussa veniebant, mira exultatio, epulae atque convivium, et festus dies: in tantum ut plures alterius gentis et sectae eorum religioni et ceremoniis iungerentur. Grandis enim cunctos Iudaici nominis terror invaserat.

9 Igitur duodecimi mensis, quem Adar vocari ante iam diximus, tertiadecima die, quando cunctis Iudaeis interfectio parabatur, et hostes eorum inhiabant sanguini, versa vice Iudaei superiores esse coeperunt, et se de adversariis vindicare. ² Congregatique sunt per singulas civitates, oppida, et loca ut extenderent manum contra inimicos, et persecutores suos. Nullusque ausus est resistere, eo quod omnes populos magnitudinis eorum formido penetrarat. ³ Nam et provinciarum indices, et duces, et procuratores, omnisque dignitas, quae singulis locis ac operibus praeerat, extollebant Iudaeos timore Mardochei: ⁴ quem principem esse palatii, et plurimum posse cognoverant: fama quoque nominis eius crescebat quotidie, et per cunctorum ora volitabat. ⁵ Itaque percusserunt Iu-

dae inimicos suos plaga magna, et occiderunt eos, reddentes eis quod sibi paraverant facere: ⁶ in tantum ut etiam in Susan quingentos viros interficerent, extra decem filios Aman Agagitae hostis Iudaeorum: quorum ista sunt nomina: ⁷ Pharsandatha, et Delphon, et Esphatha, ⁸ et Phoratha, et Adalia, et Aridatha, ⁹ et Phermesta et Arisai, et Aridai, et Iezatha. ¹⁰ Quos cum occidissent, praedas de substantiis eorum tangere noluerunt. ¹¹ Statimque numerus eorum, qui occisi erant in Susan, ad regem relatus est. ¹² Qui dixit reginae: In urbe Susan interfecerunt Iudaei quingentos viros, et alios decem filios Aman: quantam putas eos exercere caedem in universis provinciis? Quid ultra postulas, et quid vis ut fieri iubeam? ¹³ Cui illa respondit: Si regi placet, detur potestas Iudaeis, ut sicut fecerunt hodie in Susan, sic et cras faciant, et decem filii Aman in patibulis suspendantur. ¹⁴ Praecepitque rex ut ita fieret. Statimque in Susan pependit edictum, et decem filii Aman suspensi sunt. ¹⁵ Congregatis Iudaeis quartadecima die mensis Adar, interfecti sunt in Susan trecenti viri: nec eorum ab illis direpta substantia est. ¹⁶ Sed et per omnes provincias, quae ditioni regis subiacebant, pro animabus suis steterunt Iudaei, interfectis hostibus ac persecutoribus suis: in tantum ut septuagintaquinque millia occisorum implerentur, et nullus de substantiis eorum quidquam contingeret. ¹⁷ Dies autem tertiusdecimus mensis Adar primus apud omnes interfectionis fuit, et quartadecima die caedere desierunt. Quem constituerunt esse sollemnem, ut in eo omni tempore deinceps vacarent epulis, gaudio atque conviviis. ¹⁸ At hi, qui in urbe Susan caedem exercuerant, tertio decimo et quarto decimo die eiusdem mensis in caede versati sunt: quinto decimo autem die percutere desierunt. Et idcirco eundem diem constituerunt sollemnem epularum atque laetitiae. ¹⁹ Hi vero Iudaei, qui in oppidis non muratis ac villis morabantur, quarto decimo diem mensis Adar convivorum et gaudii decreverunt, ita ut exultent in eo, et mittant sibi mutuo partes epularum et ciborum. ²⁰ Scripsit itaque Mardocheus omnia haec, et litteris comprehensa misit ad Iudaeos, qui in omnibus regis provinciis morabantur, tam in vicino positos, quam procul, ²¹ ut quartamdecimam et quintamdecimam diem mensis Adar pro festis susciperent, et revertente semper anno sollemni celebrarent honore: ²² quia in ipsis diebus se ulti sunt Iudaei de inimicis suis, et luctus atque tristitia in hilaritatem gaudiumque conversa sunt, essentque dies isti epularum atque laetitiae, et mitterent sibi invicem ciborum partes, et pauperibus munuscula largirentur. ²³ Susceperuntque Iudaei in sollemnem ritum cuncta quae eo tempore facere coeperant, et quae Mardocheus litteris facienda mandaverat. ²⁴ Aman enim, filius Amadathi stirpis Agag, hostis et adversarius Iudaeorum, cogitavit contra eos malum, ut occideret illos, atque deleret: et misit phur, quod nostra lingua vertitur in sortem. ²⁵ Et postea ingressa est Esther ad regem, obsecrans ut conatus eius, litteris regis irriti fierent: et malum, quod contra

Iudaeos cogitaverat, reverteretur in caput eius. Denique et ipsum et filios eius affixerunt cruci, ²⁶ atque ex illo tempore dies isti appellati sunt phurim, id est sortium: eo quod phur, id est sors, in urnam missa fuerit. Et cuncta, quae gesta sunt, epistolae, id est libri huius volumine continentur: ²⁷ quaeque sustinuerunt, et quae deinceps immutata sunt, susceperunt Iudaei super se et semen suum, et super cunctos, qui religioni eorum voluerunt copulari, ut nulli liceat duos hos dies absque sollemnitate transigere: quos scriptura testatur, et certa expetunt tempora, annis sibi iugiter succedentibus. ²⁸ Isti sunt dies, quos nulla umquam delebit oblivio: et per singulas generationes cunctae in toto orbe provinciae celebrabunt: nec est ulla civitas, in qua dies phurim, id est sortium, non observentur a Iudaeis, et ab eorum progenie, quae his ceremoniis obligata est. ²⁹ Scripseruntque Esther regina filia Abihail, et Mardocheus Iudaeus etiam secundam epistolam, ut omni studio dies ista sollemnis sanciretur in posterum. ³⁰ et miserunt ad omnes Iudaeos, qui in centum viginti septem provinciis regis Assueri versabantur, ut haberent pacem, et susciperent veritatem, ³¹ observantes Dies sortium, et suo tempore cum gaudio celebrarent: sicut constituerant Mardocheus et Esther, et illi observanda susceperunt a se, et a semine suo ieiunia, et clamores, et Sortium dies, ³² et omnia, quae libri huius, qui vocatur Esther, historia continentur.

10 Rex vero Assuerus omnem terram, et cunctas maris insulas fecit tributarias: ² cuius fortitudo et imperium, et dignitas atque sublimitas, qua exaltavit Mardocheum, scripta sunt in libris Medorum, atque Persarum: ³ et quomodo Mardocheus Iudaici generis secundus a rege Assuero fuerit: et magnus apud Iudaeos et acceptabilis plebi fratrum suorum, quaerens bona populo suo, et loquens ea, quae ad pacem seminis sui pertinerent. ⁴ Dixitque Mardocheus: A Deo facta sunt ista. ⁵ Recordatus sum somnii, quod videram, haec eadem significantis: nec eorum quidquam irritum fuit. ⁶ Parvus fons, qui crevit in fluvium, et in lucem, solemque conversus est, et in aquas plurimas redundavit: Esther est, quam rex accepit uxorem, et voluit esse reginam. ⁷ Duo autem dracones: ego sum, et Aman. ⁸ Gentes, quae convenerant: hi sunt, qui conati sunt delere nomen Iudaeorum. ⁹ Gens autem mea: Israel est, quae clamavit ad Dominum, et salvum fecit Dominus populum suum: liberavitque nos ab omnibus malis, et fecit signa magna atque portentosa inter Gentes: ¹⁰ et duas sortes esse praecepit, unam Populi Dei, et alteram cunctarum Gentium. ¹¹ Venitque utraque sors in statutum ex illo iam tempore diem coram Deo universis gentibus: ¹² et recordatus est Dominus populi sui, ac misertus est hereditatis suae. ¹³ Et observabuntur dies isti in mense Adar quartadecima, et quintadecima die eiusdem mensis, cum omni studio, et gaudio in unum coetum populi congregati, in cunctas deinceps generationes populi Israel.

11 Anno quarto regnantibus Ptolemaeo, et Cleopatra, attulerunt Dosithaeus, qui se Sacerdotem, et Levitici generis ferebat, et Ptolemaeus filius eius hanc epistolam phurim, quam dixerunt interpretatum esse Lysimachum Ptolemaei filium in Ierusalem. ¹² Anno secundo, regnante Artaxerxe maximo, prima die mensis Nisan, vidit somnium Mardocheus filius Iairi, filii Semei, filii Cis, de tribu Benjamin: ³ homo Iudaeus, qui habitabat in urbe Susis, vir magnus, et inter primos aulae regiae. ⁴ Erat autem de eo numero captivorum, quos transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis de Ierusalem cum Ieonia rege Iuda: ⁵ et hoc eius somnium fuit: Apparuerunt voces, et tumultus, et tonitrua, et terraemotus, et conturbatio super terram: ⁶ et ecce duo dracones magni, paratique contra se in praelium. ⁷ Ad quorum clamorem cunctae concitatae sunt nationes, ut pugnarent contra gentem iustorum. ⁸ Fuitque dies illa tenebrarum et discriminis, tribulationis et angustiae, et ingens formido super terram. ⁹ Conturbataque est gens iustorum timentium mala sua, et praeparata ad mortem. ¹⁰ Clamaveruntque ad Deum: et illis vociferantibus, fons parvus crevit in fluvium maximum, et in aquas plurimas redundavit. ¹¹ Lux et sol ortus est, et humiles exaltati sunt, et devoraverunt inclytos. ¹² Quod cum vidisset Mardocheus, et surrexisset de strato, cogitabat quid Deus facere vellet: et fixum habebat in animo, scire cupiens quid significaret somnium.

12 Morabatur autem eo tempore in aula regis cum Bagatha et Thara eunuchis regis, qui ianitores erant palatii. ² Cumque intellexisset cogitationes eorum, et curas diligentius pervidisset, didicit quod conarentur in regem Artaxerxem manus mittere, et nunciavit super eo regi. ³ Qui de utroque, habita quaestione, confessos iussit duci ad mortem. ⁴ Rex autem quod gestum erat, scripsit in commentariis: sed et Mardocheus rei memoriam litteris tradidit. ⁵ Praecipitque ei rex, ut in aula palatii moraretur, datis ei pro delatione muneribus. ⁶ Aman vero filius Amadathi bugaeus erat gloriosissimus coram rege, et voluit nocere Mardocheo, et populo eius pro duobus eunuchis regis, qui fuerant interfecti.

13 Epistolae autem hoc exemplar fuit. Rex maximus Artaxerxes ab India usque Aethiopiam centum vigintiseptem provinciarum principibus, et ducibus, qui eius imperio subiecti sunt, salutem. ² Cum plurimis gentibus imperarem, et universum orbem meae ditioni subiugassem, volui nequaquam abuti potentiae magnitudine, sed clementia et lenitate gubernare subiectos, ut absque ullo terrore vitam silentio transigentes, optata cunctis mortalibus pace fruerentur. ³ Quaerente autem me a consiliariis meis quomodo posset hoc impleri, unus qui sapientia et fide ceteros praecebat, et erat post regem secundus, Aman nomine, ⁴ indicavit mihi in toto orbe terrarum populum esse dispersum, qui novis uteretur legibus, et contra omnium Gentium consuetudinem faciens,

Regum iussa contemneret, et universarum concordiam nationum sua dissensione violaret. ⁵ Quod cum didicissemus, videntes unam gentem rebellem adversus omne hominum genus perversis uti legibus, nostrisque iussionibus contraire, et turbare subiectarum nobis provinciarum pacem atque concordiam, ⁶ iussumus ut quoscumque Aman, qui omnibus provinciis praepositus est, et secundus a rege, et quem patris loco colimus, monstraverit, cum coniugibus ac liberis deleantur ab inimicis suis, nullusque eorum misereatur, quartadecima die duodecimi mensis Adar anni praesentis: ⁷ ut nefarii homines uno die ad inferos descendentes, reddant imperio nostro pacem, quam turbaverant. ⁸ Mardocheus autem deprecatus est Dominum, memor omnium operum eius, ⁹ et dixit: Domine Domine rex omnipotens, in ditione enim tua cuncta sunt posita, et non est qui possit tuae resistere voluntati, si decreveris salvare Israel. ¹⁰ Tu fecisti caelum et terram, et quidquid caeli ambitu continetur. ¹¹ Dominus omnium es, nec est qui resistat maiestati tuae. ¹² Cuncta nosti, et scis quia non pro superbia et contumelia, et aliqua gloriae cupiditate fecerim hoc, ut non adorarem Aman superbissimum, ¹³ (Libenter enim pro salute Israel etiam vestigia pedum eius deosculari paratus essem,) ¹⁴ sed timui ne honorem Dei mei transferrem ad hominem, et ne quemquam adorarem, excepto Deo meo. ¹⁵ Et nunc Domine rex Deus Abraham miserere populi tui, quia volunt nos inimici nostri perdere, et hereditatem tuam delere. ¹⁶ Ne despicias partem tuam, quam redemisti tibi de Aegypto. ¹⁷ Exaudi deprecationem meam, et propitius esto sorti et funiculo tuo, et converte luctum nostrum in gaudium, ut viventes laudemus nomen tuum Domine, et ne claudas ora te canentium. ¹⁸ Omnis quoque Israel parimente et obsecratione clamavit ad Dominum, eo quod eis certa mors impenderet.

14 Esther quoque regina confugit ad Dominum, pavens periculum, quod imminebat. ² Cumque deposuisset vestes regias, fletibus et luctui apta indumenta suscepit, et pro unguentis variis, cinere et stercore implevit caput, et corpus suum humiliavit ieiuniis: omniaque loca, in quibus antea laetari consueverat, crinium laceratione complevit. ³ Et deprecabatur Dominum Deum Israel, dicens: Domine mi, qui rex noster es solus, adiuva me solitariam, et cuius praeter te nullus est auxiliator alius. ⁴ Periculum meum in manibus meis est. ⁵ Audivi a patre meo quod tu Domine tulisses Israel de cunctis Gentibus, et patres nostros ex omnibus retro maioribus suis, ut possideres hereditatem sempiternam, fecistisque eis sicut locutus es. ⁶ Peccavimus in conspectu tuo, et idcirco tradidisti nos in manus inimicorum nostrorum: ⁷ coluimus enim deos eorum. Iustus es Domine: ⁸ et nunc non eis sufficit, quod durissima nos opprimunt servitute, sed robur manuum suarum, idolorum potentiae deputantes, ⁹ volunt tua mutare promissa, et delere hereditatem tuam, et claudere ora laudantium te, atque extinguere gloriam templi et altaris tui, ¹⁰ ut

aperiant ora Gentium, et laudent idolorum fortitudinem, et praedicent carnalem regem in sempiternum. ¹¹ Ne tradas Domine sceptrum tuum his, qui non sunt, ne rideant ad ruinam nostram: sed converte consilium eorum super eos, et eum, qui in nos coepit saevire, disperde. ¹² Memento Domine, et ostende te nobis in tempore tribulationis nostrae, et da mihi fiduciam Domine rex deorum, et universae potestatis: ¹³ tribue sermonem compositum in ore meo in conspectu leonis, et transfer cor illius in odium hostis nostri, ut et ipse pereat, et ceteri, qui ei consentiunt. ¹⁴ Nos autem libera manu tua, et adiuva me, nullum aliud auxilium habentem, nisi te, Domine, qui habes omnium scientiam, ¹⁵ et nosti quia oderim gloriam iniquorum, et detester cubile in circumcisorum, et omnis alienigenae. ¹⁶ Tu scis necessitatem meam, quod abominer signum superbiae et gloriae meae, quod est super caput meum in diebus ostentationis meae, et detester illud quasi pannum menstruatae, et non portem in diebus silentii mei, ¹⁷ et quod non comederim in mensa Aman, nec mihi placuerit convivium regis, et non biberim vinum libaminum: ¹⁸ et numquam laetata sit ancilla tua, ex quo huc translata sum usque in praesentem diem, nisi in te Domine Deus Abraham. ¹⁹ Deus fortis super omnes, exaudi vocem eorum, qui nullam aliam spem habent, et libera nos de manu iniquorum, et erue me a timore meo.

15 [Et mandavit ei (haud dubium quin esset Mardocheus) ut ingrederetur ad regem, et rogaret pro populo suo et pro patria sua.] ² Memorare (inquit) dierum humilitatis tuae, quomodo nutrita sis in manu mea, quia Aman secundus a rege locutus est contra nos in mortem: ³ et tu invoca Dominum, et loquere regi pro nobis, et libera nos de morte. ⁴ Die autem tertio deposuit vestimenta ornatus sui, et circumdata est gloria sua. ⁵ Cumque regio fulgeret habitu, et invocasset omnium rectorem et salvatorem Deum, assumpsit duas famulas, ⁶ et super unam quidem innitebatur, quasi prae deliciis et nimia teneritudine corpus suum ferre non sustinens: ⁷ altera autem famularum sequebatur dominam, defluentia in humum indumenta sustentans. ⁸ Ipsa autem roseo colore vultum perfusa, et gratis ac nitentibus oculis tristem celabat animum, et nimio timore contractum. ⁹ Ingressa igitur cuncta per ordinem ostia, stetit contra regem, ubi ille residebat super solium regni sui, indutus vestibus regiis, auroque fulgens, et pretiosis lapidibus, eratque terribilis aspectu. ¹⁰ Cumque elevasset faciem, et ardentibus oculis furorem pectoris indicasset, regina corrui, et in pallorem colore mutato, lassum super ancillulam reclinavit caput. ¹¹ Convertitque Deus spiritum regis in mansuetudinem, et festinus ac metuens exilivit de solio, et sustentans eam ulnis suis, donec rediret ad se, his verbis blandiebatur: ¹² Quid habes Esther? Ego sum frater tuus, noli metuere. ¹³ Non morieris: non enim pro te, sed pro omnibus haec lex constituta est. ¹⁴ Accede igitur, et tange sceptrum. ¹⁵ Cumque illa reticeret, tulit auream virgam, et posuit super collum eius, et os-

culatus est eam, et ait: Cur mihi non loqueris? ¹⁶ Quae respondit: Vidi te domine quasi Angelum Dei, et conturbatum est cor meum prae timore gloriae tuae.

¹⁷ Valde enim mirabilis es domine, et facies tua plena est gratiarum. ¹⁸ Cumque loqueretur, rursus corrui, et pene exanimata est. ¹⁹ Rex autem turbabatur, et omnes ministri eius consolabantur eam.

16 Rex magnus Artaxerxes ab India usque Aethiopiam centum vigintiseptem provinciarum ducibus ac principibus, qui nostrae iussioni obediunt, salutem dicit. ² Multi bonitate principum et honore, qui in eos collatus est, abusi sunt in superbia: ³ et non solum subiectos regibus nituntur opprimere, sed datam sibi gloriam non ferentes, in ipsos, qui dederunt, moliuntur insidias. ⁴ Nec contenti sunt gratias non agere beneficiis, et humanitatis in se iura violare, sed Dei quoque cuncta cernentis arbitrantur se posse fugere sententiam. ⁵ Et in tantum vesaniae proruperunt, ut eos, qui credita sibi officia diligenter observant, et ita cuncta agunt ut omnium laude digni sint, mendaciorum cuniculis conentur subvertere, ⁶ dum aures principum simplices, et ex sua natura alios aestimantes, callida fraude decipiunt. ⁷ Quae res et ex veteribus probatur historiis, et ex his, quae geruntur quotidie, quo modo malis quorundam suggestionibus regum studia depraventur. ⁸ Unde providendum est paci omnium provinciarum. ⁹ Nec putare debetis, si diversa iubeamus, ex animi nostri venire levitate, sed pro qualitate et necessitate temporum, ut reipublicae poscit utilitas, ferre sententiam. ¹⁰ Et ut manifestius quod dicimus, intelligatis, Aman filius Amadathi, et animo et gente Macedo, alienusque a Persarum sanguine, et pietatem nostram sua crudelitate commaculans, peregrinus a nobis susceptus est: ¹¹ et tantam in se expertus humanitatem, ut pater noster vocaretur, et adoraretur ab omnibus post regem secundus: ¹² qui in tantum arrogantiae tumorem sublatu est, ut regno privare nos niteretur et spiritu. ¹³ Nam Mardocheum, cuius fide et beneficiis vivimus, et consortem regni nostri Esther cum omni gente sua novis quibusdam atque inauditis machinis expetivit in mortem: ¹⁴ hoc cogitans ut illis interfectis, insidiaretur nostrae solitudini, et regnum Persarum transferret in Macedonas. ¹⁵ Nos autem a pessimo mortalium Iudaeos neci destinatos, in nulla penitus culpa reperimus, sed econtrario iustis utentes legibus, ¹⁶ et filios altissimi et maximi, semperque viventis Dei, cuius beneficio et patribus nostris et nobis regnum est traditum, et usque hodie custoditur. ¹⁷ Unde eas litteras, quas sub nomine nostro ille direxerat, sciatis esse irritas. ¹⁸ Pro quo scelere ante portas huius urbis, id est, Susan, et ipse qui machinatus est, et omnis cognatio eius pendet in patibulis: non nobis, sed Deo reddente ei quod meruit. ¹⁹ Hoc autem edictum, quod nunc mittimus, in cunctis urbibus proponatur, ut liceat Iudaeis uti legibus suis. ²⁰ Quibus debetis esse adminiculo, ut eos, qui se ad necem eorum paraverant, possint interficere tertiadecima die mensis duodecimi, qui vocatur

Adar. ²¹ hanc enim diem, Deus omnipotens, moeroris et luctus, eis vertit in gaudium. ²² Unde et vos inter ceteros festos dies, hanc habetote diem, et celebrate eam cum omni laetitia, ut et in posterum cognoscatur, ²³ omnes, qui fideliter Persis obediunt, dignam pro fide recipere mercedem: qui autem insidiantur regno eo-

rum, perire pro scelere. ²⁴ Omnis autem provincia et civitas, quae noluerit sollemnitatis huius esse particeps, gladio et igne pereat, et sic deleatur, ut non solum hominibus, sed etiam bestiis in via sit in semipiternum, pro exemplo contemptus, et inobedientiae.

Iob

1 vir erat in terra Hus nomine Iob et erat vir ille simplex et rectus ac timens Deum et recedens a malo 2 natiq̄ue sunt ei septem filii et tres filiae 3 et fuit possessio eius septem milia ovium et tria milia camelorum quingenta quoque iuga boum et quingentae asinae ac familia multa nimis eratque vir ille magnus inter omnes Orientales 4 et ibant filii eius et faciebant convivium per domos unusquisque in die suo et mittentes vocabant tres sorores suas ut comederent et biberent cum eis 5 cumque in orbem transissent dies convivii mittebat ad eos Iob et sanctificabat illos consurgensque diluculo offerebat holocausta per singulos dicebat enim ne forte peccaverint filii mei et benedixerint Deo in cordibus suis sic faciebat Iob cunctis diebus 6 quadam autem die cum venissent filii Dei ut adsisterent coram Domino adfuit inter eos etiam Satan 7 cui dixit Dominus unde venis qui respondens ait circuivi terram et perambulavi eam 8 dixitque Dominus ad eum numquid considerasti servum meum Iob quod non sit ei similis in terra homo simplex et rectus et timens Deum ac recedens a malo 9 cui respondens Satan ait numquid frustra timet Iob Deum 10 nonne tu vallasti eum ac domum eius universamque substantiam per circuitum operibus manuum eius benedixisti et possessio illius crevit in terra 11 sed extendende paululum manum tuam et tange cuncta quae possidet nisi in facie tua benedixerit tibi 12 dixit ergo Dominus ad Satan ecce universa quae habet in manu tua sunt tantum in eum ne extendas manum tuam egressusque est Satan a facie Domini 13 cum autem quadam die filii et filiae eius comederent et biberent vinum in domo fratris sui primogeniti 14 nuntius venit ad Iob qui diceret boves arabant et asinae pascebantur iuxta eos 15 et intruerunt Sabei tuleruntque omnia et pueros percusserunt gladio et evasi ego solus ut nuntiarem tibi 16 cumque adhuc ille loqueretur venit alter et dixit ignis Dei cecidit e caelo et tactas oves puerosque consumpsit et effugi ego solus ut nuntiarem tibi 17 sed et illo adhuc loquente venit alius et dixit Chaldei fecerunt tres turmas et invaserunt camelos et tulerunt eos necnon et pueros percusserunt gladio et ego fugi solus ut nuntiarem tibi 18 loquebatur ille et ecce alius intravit et dixit filiis tuis et filiabus vescentibus et bibentibus vinum in domo fratris sui primogeniti 19 repente ventus vehemens inruit a regione deserti et concussit quattuor angulos domus quae corruens oppressit liberos tuos et mortui sunt et effugi ego solus ut nuntiarem tibi 20 tunc surrexit Iob et scidit tunicam suam et tonso capite corruens in terram

adoravit 21 et dixit nudus egressus sum de utero matris meae et nudus revertar illuc Dominus dedit Dominus abstulit sit nomen Domini benedictum 22 in omnibus his non peccavit Iob neque stultum quid contra Deum locutus est

2 factum est autem cum quadam die venissent filii Dei et starent coram Domino venisset quoque Satan inter eos et staret in conspectu eius 2 ut diceret Dominus ad Satan unde venis qui respondens ait circuivi terram et perambulavi eam 3 et dixit Dominus ad Satan numquid considerasti servum meum Iob quod non sit ei similis in terra vir simplex et rectus timens Deum ac recedens a malo et adhuc retinens innocentiam tu autem commovisti me adversus eum ut affligerem illum frustra 4 cui respondens Satan ait pellem pro pelle et cuncta quae habet homo dabit pro anima sua 5 alioquin mitte manum tuam et tange os eius et carnem et tunc videbis quod in facie benedicat tibi 6 dixit ergo Dominus ad Satan ecce in manu tua est verumtamen animam illius serva 7 egressus igitur Satan a facie Domini percussit Iob ulcere pessimo a planta pedis usque ad verticem eius 8 qui testa saniem deradebat sedens in sterquilinio 9 dixit autem illi uxor sua adhuc tu permanes in simplicitate tua benedic Deo et morere 10 qui ait ad illam quasi una de stultis locuta es si bona suscepimus de manu Domini quare mala non suscipiamus in omnibus his non peccavit Iob labiis suis 11 igitur audientes tres amici Iob omne malum quod accidisset ei venerunt singuli de loco suo Eliphaz Themanites et Baldad Suites et Sophar Naamathites condixerant enim ut pariter venientes visitarent eum et consolarentur 12 cumque levassent procul oculos suos non cognoverunt eum et exclamantes ploraverunt scissisque vestibus sparserunt pulverem super caput suum in caelum 13 et sederunt cum eo in terram septem diebus et septem noctibus et nemo loquebatur ei verbum videbant enim dolorem esse vehementem

3 post haec aperuit Iob os suum et maledixit diei suo 2 et locutus est 3 pereat dies in qua natus sum et nox in qua dictum est conceptus est homo 4 dies ille vertatur in tenebras non requirat eum Deus desuper et non inlustret lumine 5 obscurent eum tenebrae et umbra mortis occupet eum caligo et involvatur amaritudine 6 noctem illam tenebrosus turbo possideat non computetur in diebus anni nec numeretur in mensibus 7 sit nox illa solitaria nec laude digna 8 maledicant ei qui maledicunt diei qui parati sunt suscitare Leviathan 9 obtenebrentur stellae caligine eius expectet lucem et

non videat nec ortum surgentis aurorae ¹⁰ quia non conclusit ostia ventris qui portavit me nec abstulit mala ab oculis meis ¹¹ quare non in vulva mortuus sum egressus ex utero non statim perii ¹² quare exceptus genibus cur lactatus uberibus ¹³ nunc enim dormiens silerem et somno meo requiescerem ¹⁴ cum regibus et consulibus terrae qui aedificant sibi solitudines ¹⁵ aut cum principibus qui possident aurum et replent domos suas argento ¹⁶ aut sicut abortivum absconditum non subsisterem vel qui concepti non viderunt lucem ¹⁷ ibi impii cessaverunt a tumultu et ibi requieverunt fessi robore ¹⁸ et quondam vincti pariter sine molestia non audierunt vocem exactoris ¹⁹ parvus et magnus ibi sunt et servus liber a domino suo ²⁰ quare data est misero lux et vita his qui in amaritudine animae sunt ²¹ qui expectant mortem et non venit quasi effodientes thesaurum ²² gaudentque vehementer cum invenerint sepulchrum ²³ viro cuius abscondita est via et circumdedit eum Deus tenebris ²⁴ antequam comedam suspiro et quasi inundantes aquae sic rugitus meus ²⁵ quia timor quem timebam evenit mihi et quod verbar accidit ²⁶ nonne dissimulavi nonne silui nonne quievi et venit super me indignatio

4 respondens autem Eliphaz Themanites dixit ² si coeperimus loqui tibi forsitan moleste accipias sed conceptum sermonem tenere quis possit ³ ecce docuisti multos et manus lassas roborasti ⁴ vacillantes confirmaverunt sermones tui et genua trementia confortasti ⁵ nunc autem venit super te plaga et defecisti tetigit te et conturbatus es ⁶ timor tuus fortitudo tua patientia tua et perfectio viarum tuarum ⁷ recordare obsecro te quis umquam innocens perierit aut quando recti deleti sint ⁸ quin potius vidi eos qui operantur iniquitatem et seminant dolores et metunt eos ⁹ flante Deo perisse et spiritu irae eius esse consumptos ¹⁰ rugitus leonis et vox leaenae et dentes catulorum leonum contriti sunt ¹¹ tigris periit eo quod non haberet praedam et catuli leonis dissipati sunt ¹² porro ad me dictum est verbum absconditum et quasi furtive suscepit auris mea venas susurri eius ¹³ in horrore visionis nocturnae quando solet sopor occupare homines ¹⁴ pavor tenuit me et tremor et omnia ossa mea perterrita sunt ¹⁵ et cum spiritus me praesente transiret inhorruerunt pili carnis meae ¹⁶ stetit quidam cuius non agnoscebam vultum imago coram oculis meis et vocem quasi aurae lenis audivi ¹⁷ numquid homo Dei comparatione iustificabitur aut factore suo purior erit vir ¹⁸ ecce qui serviunt ei non sunt stabiles et in angelis suis repperit pravitatem ¹⁹ quanto magis hii qui habitant domos luteas qui terrenum habent fundamentum consumentur velut a tinea ²⁰ de mane usque ad vesperum succidentur et quia nullus intelligit in aeternum peribunt ²¹ qui autem reliqui fuerint auferentur ex eis morientur et non in sapientia

5 voca ergo si est qui tibi respondeat et ad aliquem sanctorum convertere ² vere stultum interficit iracundia et parvulum occidit invidia ³ ego vidi stultum firma radice et maledixi pulchritudini eius statim

⁴ longe fient filii eius a salute et conterentur in porta et non erit qui eruat ⁵ cuius messem famelicus comedet et ipsum rapiet armatus et ebibent sitiennes divitias eius ⁶ nihil in terra sine causa fit et de humo non oriatur dolor ⁷ homo ad laborem nascitur et avis ad volatum ⁸ quam ob rem ego deprecabor Dominum et ad Deum ponam eloquium meum ⁹ qui facit magna et inscrutabilia et mirabilia absque numero ¹⁰ qui dat pluviam super faciem terrae et inrigat aquis universa ¹¹ qui ponit humiles in sublimi et maerentes erigit sospitate ¹² qui dissipat cogitationes malignorum ne possint implere manus eorum quod coeperant ¹³ qui adprehendit sapientes in astutia eorum et consilium pravorum dissipat ¹⁴ per diem incurrent tenebras et quasi in nocte sic palpabunt in meridie ¹⁵ porro salvum faciet a gladio oris eorum et de manu violenti pauperem ¹⁶ et erit ego spes iniquitas autem contrahet os suum ¹⁷ beatus homo qui corripitur a Domino increpationem ergo Domini ne reprobes ¹⁸ quia ipse vulnerat et medetur percutit et manus eius sanabunt ¹⁹ in sex tribulationibus liberabit te et in septima non tanget te malum ²⁰ in fame eruet te de morte et in bello de manu gladii ²¹ a flagello linguae absconderis et non timebis calamitatem cum venerit ²² in vastitate et fame ridebis et bestiam terrae non formidabis ²³ sed cum lapidibus regionum pactum tuum et bestiae terrae pacificae erunt tibi ²⁴ et scies quod pacem habeat tabernaculum tuum et visitans speciem tuam non peccabis ²⁵ scies quoque quoniam multiplex erit semen tuum et progenies tua quasi herba terrae ²⁶ ingredieris in abundantia sepulchrum sicut infertur acervus in tempore suo ²⁷ ecce hoc ut investigavimus ita est quod auditum mente pertracta

6 respondens autem Iob dixit ² utinam adpenderentur peccata mea quibus iram merui et calamitas quam patior in statera ³ quasi harena maris haec gravior appareret unde et verba mea dolore sunt plena ⁴ quia sagittae Domini in me sunt quarum indignatio ebibit spiritum meum et terrores Domini militant contra me ⁵ numquid rugiet onager cum habuerit herbam aut mugiet bos cum ante praesepe plenum steterit ⁶ aut poterit comedi insulsum quod non est sale conditum aut potest aliquis gustare quod gustatum adfert mortem ⁷ quae prius tangere nolebat anima mea nunc prae angustia cibi mei sunt ⁸ quis det ut veniat petitio mea et quod expecto tribuat mihi Deus ⁹ et qui coepit ipse me conterat solvat manum suam et succidat me ¹⁰ et haec mihi sit consolatio ut adfligens me dolore non parcat nec contradicam sermonibus Sancti ¹¹ quae est enim fortitudo mea ut sustineam aut quis finis meus ut patienter agam ¹² nec fortitudo lapidum fortitudo mea nec caro mea aerea est ¹³ ecce non est auxilium mihi in me et necessarii quoque mei recesserunt a me ¹⁴ qui tollit ab amico suo misericordiam timorem Domini derelinquit ¹⁵ fratres mei praeterierunt me sicut torrens qui raptim transit in convalibus ¹⁶ qui timent pruina inruet super eos nix ¹⁷ tempore quo fuerint dissipati peribunt et ut incaluerit sol-

ventur de loco suo ¹⁸ involutae sunt semitae gressuum eorum ambulabunt in vacuum et peribunt ¹⁹ considerate semitas Theman itinera Saba et expectate paulisper ²⁰ confusi sunt quia speravi venerunt quoque usque ad me et pudore cooperti sunt ²¹ nunc venistis et modo videntes plagam meam timetis ²² numquid dixi adferte mihi et de substantia vestra donate mihi ²³ vel liberate me de manu hostis et de manu robustorum eruite me ²⁴ docete me et ego tacebo et si quid forte ignoravi instruite me ²⁵ quare detraxistis sermonibus veritatis cum e vobis nullus sit qui possit arguere ²⁶ ad increpandum tantum eloquia concinnatis et in ventum verba profertis ²⁷ super pupillum inruitis et subvertere nitimini amicam vestram ²⁸ verumtamen quod coepistis explete praebete aurem et videte an mentiar ²⁹ respondete obsecro absque contentione et loquentes id quod iustum est iudicate ³⁰ et non inveniatis in lingua mea iniquitatem nec in faucibus meis stultitia personabit

7 militia est vita hominis super terram et sicut dies mercennarii dies eius ² sicut servus desiderat umbram et sicut mercennarius praestolatur finem operis sui ³ sic et ego habui menses vacuos et noctes laboriosas enumeravi mihi ⁴ si dormiero dico quando consurgam et rursus expectabo vesperam et replebor doloribus usque ad tenebras ⁵ induta est caro mea putredine et sordibus pulveris cutis mea aruit et contracta est ⁶ dies mei velocius transierunt quam a texente tela succiditur et consumpti sunt absque ulla spe ⁷ memento quia ventus est vita mea et non revertetur oculus meus ut videat bona ⁸ nec aspiciet me visus hominis oculi tui in me et non subsistam ⁹ sicut consumitur nubes et pertransit sic qui descenderit ad inferos non ascendet ¹⁰ nec revertetur ultra in domum suam neque cognoscet eum amplius locus eius ¹¹ quapropter et ego non parcam ori meo loquar in tribulatione spiritus mei confabulabor cum amaritudine animae meae ¹² numquid mare sum ego aut cetus quia circumdedisti me carcere ¹³ si dixero consolabitur me lectulus meus et relevabor loquens mecum in strato meo ¹⁴ terrebis me per somnia et per visiones horrore concuties ¹⁵ quam ob rem elegit suspendium anima mea et mortem ossa mea ¹⁶ desperavi nequaquam ultra iam vivam parce mihi nihil enim sunt dies mei ¹⁷ quid est homo quia magnificas eum aut quia ponis erga eum cor tuum ¹⁸ visitas eum diluculo et subito probas illum ¹⁹ usquequo non parces mihi nec dimittis me ut gluttiam salivam meam ²⁰ peccavi quid faciam tibi o custos hominum quare posuisti me contrarium tibi et factus sum mihimet ipsi gravis ²¹ cur non tolles peccatum meum et quare non auferes iniquitatem meam ecce nunc in pulvere dormiam et si mane me quaesieris non subsistam

8 respondens autem Baldad Suites dixit ² usquequo loqueris talia et spiritus multiplex sermones oris tui ³ numquid Deus subplantat iudicium et Omnipotens subvertit quod iustum est ⁴ etiam si filii tui peccaverunt ei et dimisit eos in manu iniquitatis suae

⁵ tu tamen si diluculo consurrexeris ad Deum et Omnipotentem fueris deprecatus ⁶ si mundus et rectus incesseris statim evigilabit ad te et pacatum reddet habitaculum iustitiae tuae ⁷ in tantum ut priora tua fuerint parva et novissima tua multiplicentur nimis ⁸ interroga enim generationem pristinam et diligenter investiga patrum memoriam ⁹ hesterni quippe sumus et ignoramus quoniam sicut umbra dies nostri sunt super terram ¹⁰ et ipsi docebunt te loquentur tibi et de corde suo proferent eloquia ¹¹ numquid vivere potest scirpus absque humore aut crescat carectum sine aqua ¹² cum adhuc sit in flore nec carpatur manu ante omnes herbas arescit ¹³ sic viae omnium qui obliviscuntur Deum et spes hypocritae peribit ¹⁴ non ei placebit vecordia sua et sicut tela aranearum fiducia eius ¹⁵ innitetur super domum suam et non stabit fulci- et eam et non consurget ¹⁶ humectus videtur antequam veniat sol et in horto suo germen eius egreditur ¹⁷ super acervum petrarum radices eius densabuntur et inter lapides commorabitur ¹⁸ si absorbuerit eum de loco suo negabit eum et dicet non novi te ¹⁹ haec est enim laetitia viae eius ut rursus de terra alii germinentur ²⁰ Deus non proiciet simplicem nec porriget manum malignis ²¹ donec impleatur risu os tuum et labia tua iubilo ²² qui oderunt te induentur confusione et tabernaculum impiorum non subsistet

9 et respondens Iob ait ² vere scio quod ita sit et quod non iustificetur homo conpositus Deo ³ si voluerit contendere cum eo non poterit ei respondere unum pro mille ⁴ sapiens corde est et fortis robore quis restitit ei et pacem habuit ⁵ qui transtulit montes et nescierunt hii quos subvertit in furore suo ⁶ qui commovet terram de loco suo et columnae eius concutiuntur ⁷ qui praecipit soli et non oritur et stellas claudit quasi sub signaculo ⁸ qui extendit caelos solus et graditur super fluctus maris ⁹ qui facit Arcturum et Oriona et Hyadas et interiora austri ¹⁰ qui facit magna et inconprehensibilia et mirabilia quorum non est numerus ¹¹ si venerit ad me non videbo si abierit non intellegam eum ¹² si repente interroget quis respondebit ei vel quis dicere potest cur facis ¹³ Deus cuius resistere irae nemo potest et sub quo curvantur qui portant orbem ¹⁴ quantus ergo sum ego qui respondeam ei et loquar verbis meis cum eo ¹⁵ qui etiam si habuero quippiam iustum non respondebo sed meum iudicem deprecabor ¹⁶ et cum invocantem exaudierit me non credo quod audierit vocem meam ¹⁷ in turbine enim conteret me et multiplicabit vulnera mea etiam sine causa ¹⁸ non concedit requiescere spiritum meum et implet me amaritudinibus ¹⁹ si fortitudo quaeritur robustissimus est si aequitas iudicii nemo pro me audet testimonium dicere ²⁰ si iustificare me voluero os meum condemnabit me si innocentem ostendere pravum me conprobabit ²¹ etiam si simplex fuero hoc ipsum ignorabit anima mea et taedebit me vitae meae ²² unum est quod locutus sum et innocentem et impium ipse consumit ²³ si flagellat occidat semel et non de poenis innocentem rideat ²⁴ terra data est in manu

impium vultum iudicium eius operit quod si non ille est quis ergo est ²⁵ dies mei velociores fuerunt cursore fugerunt et non viderunt bonum ²⁶ pertransierunt quasi naves poma portantes sicut aquila volans ad escam ²⁷ cum dixero nequaquam ita loquar commuto faciem meam et dolore torqueor ²⁸ verebar omnia opera mea sciens quod non parceres delinquenti ²⁹ si autem et sic impius sum quare frustra laboravi ³⁰ si lotus fuero quasi aquis nivis et fulserint velut mundissimae manus meae ³¹ tamen sordibus intingues me et abominabuntur me vestimenta mea ³² neque enim viro qui similis mei est respondebo nec qui mecum in iudicio ex aequo possit audiri ³³ non est qui utrumque valeat arguere et ponere manum suam in ambobus ³⁴ auferat a me virgam suam et pavor eius non me terreat ³⁵ loquar et non timebo eum neque enim possum metuens respondere

10 taedet animam meam vitae meae dimittam adversum me eloquium meum loquar in amaritudine animae meae ² dicam Deo noli me condemnare indica mihi cur me ita iudices ³ numquid bonum tibi videtur si calumnieris et opprimas me opus manuum tuarum et consilium impiorum adiuves ⁴ numquid oculi carni tibi sunt aut sicut videt homo et tu videbis ⁵ numquid sicut dies hominis dies tui et anni tui sicut humana sunt tempora ⁶ ut quaeras iniquitatem meam et peccatum meum scruteris ⁷ et scias quia nihil impium fecerim cum sit nemo qui de manu tua possit eruere ⁸ manus tuae plasmaverunt me et fecerunt me totum in circuitu et sic repente praecipitas me ⁹ memento quaeso quod sicut lutum feceris me et in pulverem reduces me ¹⁰ nonne sicut lac mulsisti me et sicut caseum me coagulasti ¹¹ pelle et carnibus vestisti me et ossibus et nervis conpegisti me ¹² vitam et misericordiam tribuisti mihi et visitatio tua custodivit spiritum meum ¹³ licet haec celes in corde tuo tamen scio quia universorum memineris ¹⁴ si peccavi et ad horam pepercisti mihi cur ab iniquitate mea mundum me esse non pateris ¹⁵ et si impius fuero vae mihi est et si iustus non levabo caput saturatus adflictione et miseria ¹⁶ et propter superbiam quasi leaenam capies me reversusque mirabiliter me crucias ¹⁷ instauras testes tuos contra me et multiplicas iram tuam adversum me et poenae militant in me ¹⁸ quare de vulva eduxisti me qui utinam consumptus essem ne oculus me videret ¹⁹ fuissem quasi qui non essem de utero translatus ad tumulum ²⁰ numquid non paucitas dierum meorum finietur brevi dimitte ergo me ut plangam paululum dolorem meum ²¹ antequam vadam et non revertar ad terram tenebrosam et opertam mortis caligine ²² terram miseriae et tenebrarum ubi umbra mortis et nullus ordo et sempiternus horror inhabitans

11 respondens autem Sophar Naamathites dixit ² numquid qui multa loquitur non et audiet aut vir verbosus iustificabitur ³ tibi soli tacebunt homines et cum ceteros inriseris a nullo confutaberis ⁴ dixisti enim purus est sermo meus et mundus sum in conspectu tuo ⁵ atque utinam Deus loqueretur tecum et

aperiret labia sua tibi ⁶ ut ostenderet tibi secreta sapientiae et quod multiplex esset lex eius et intellegeres quod multo minora exigaris a Deo quam meretur iniquitas tua ⁷ forsitan vestigia Dei comprehendes et usque ad perfectum Omnipotentem repperies ⁸ excelsior caelo est et quid facies profundior inferno et unde cognosces ⁹ longior terrae mensura eius et latior mari ¹⁰ si subverterit omnia vel in unum coartaverit quis contradicet ei ¹¹ ipse enim novit hominum vanitatem et videns iniquitatem nonne considerat ¹² vir vanus in superbiam erigitur et tamquam pullum onagri se liberum natum putat ¹³ tu autem firmasti cor tuum et expandisti ad eum manus tuas ¹⁴ si iniquitatem quod est in manu tua abstuleris a te et non manserit in tabernaculo tuo iniustitia ¹⁵ tum levare poteris faciem tuam absque macula et eris stabilis et non timebis ¹⁶ miseriae quoque oblivisceris et quasi aquarum quae praeterierint recordaberis ¹⁷ et quasi meridianus quae praeconurget tibi ad vesperam et cum te consumptum putaveris orieris ut lucifer ¹⁸ et habebis fiduciam proposita tibi spe et defossus securus dormies ¹⁹ requiesces et non erit qui te exterreat et deprecabuntur faciem tuam plurimi ²⁰ oculi autem impiorum deficient et effugium peribit ab eis et spes eorum abominatio animae

12 respondens autem Iob dixit ² ergo vos estis soli homines et vobiscum morietur sapientia ³ et mihi est cor sicut et vobis nec inferior vestri sum quis enim haec quae nostis ignorat ⁴ qui deridetur ab amico suo sicut ego invocabit Deum et exaudiet eum deridetur enim iusti simplicitas ⁵ lampas contempta apud cogitationes divitum parata ad tempus statutum ⁶ abundant tabernacula praedonum et audacter provocant Deum cum ipse dederit omnia in manibus eorum ⁷ nimirum interroga iumenta et docebunt te et volatilia caeli et indicabunt tibi ⁸ loquere terrae et respondebit tibi et narrabunt pisces maris ⁹ quis ignorat quod omnia haec manus Domini fecerit ¹⁰ in cuius manu anima omnis viventis et spiritus universae carnis hominis ¹¹ nonne auris verba diiudicat et fauces comedentis saporem ¹² in antiquis est sapientia et in multo tempore prudentia ¹³ apud ipsum est sapientia et fortitudo ipse habet consilium et intellegentiam ¹⁴ si destruxerit nemo est qui aedificet et si incluserit hominem nullus est qui aperiat ¹⁵ si continuerit aquas omnia siccabuntur et si emiserit eas subvertent terram ¹⁶ apud ipsum est fortitudo et sapientia ipse novit et decipientem et eum qui decipitur ¹⁷ adducit consiliarios in stultum finem et iudices in stuporem ¹⁸ balteum regum dissolvit et praecingit fune renes eorum ¹⁹ ducit sacerdotes inglorios et optimates subplantat ²⁰ commutans labium veracium et doctrinam senum auferens ²¹ effundit despectionem super principes et eos qui oppressi fuerant relevans ²² qui revelat profunda de tenebris et producit in lucem umbram mortis ²³ qui multiplicat gentes et perdet eas et subversas in integrum restituet ²⁴ qui inmutat cor principum populi terrae et decipit eos ut frustra incedant per invium

²⁵ palpabunt quasi in tenebris et non in luce et errare eos faciet quasi ebrios

13 ecce omnia et vidit oculus meus et audivit auris mea et intellexi singula ² secundum scientiam vestram et ego novi nec inferior vestri sum ³ sed tamen ad Omnipotentem loquar et disputare cum Deo cupio ⁴ prius vos ostendens fabricatores mendacii et cultores perversorum dogmatum ⁵ atque utinam taceretis ut putaremini esse sapientes ⁶ audite ergo correptiones meas et iudicium laborum meorum attendite ⁷ numquid Deus indiget vestro mendacio ut pro illo loquamini dolos ⁸ numquid faciem eius accipitis et pro Deo iudicare nitimini ⁹ aut placebit ei quem celare nihil potest aut decipietur ut homo vestris fraudulentis ¹⁰ ipse vos arguet quoniam in abscondito faciem eius accipitis ¹¹ statim ut se commoverit turbabit vos et terror eius inruet super vos ¹² memoria vestra comparabitur cineri et redigentur in lutum cervices vestrae ¹³ tacete paulisper ut loquar quodcumque mihi mens suggererit ¹⁴ quare lacerabo carnes meas dentibus meis et animam meam porto in manibus meis ¹⁵ etiam si occiderit me in ipso sperabo verumtamen vias meas in conspectu eius arguam ¹⁶ et ipse erit salvator meus non enim veniet in conspectu eius omnis hypocrita ¹⁷ audite sermonem meum et enigmata percipite auribus vestris ¹⁸ si fuero iudicatus scio quod iustus inveniar ¹⁹ quis est qui iudicetur mecum veniat quare tacens consumo ²⁰ duo tantum ne facias mihi et tunc a facie tua non abscondar ²¹ manum tuam longe fac a me et formido tua non me terreat ²² et voca me et respondebo tibi aut certe loquar et tu responde mihi ²³ quantas habeo iniquitates et peccata scelera mea et delicta ostende mihi ²⁴ cur faciem tuam abscondis et arbitraris me inimicum tuum ²⁵ contra folium quod vento rapitur ostendis potentiam tuam et stipulam siccam persequeris ²⁶ scribis enim contra me amaritudines et consumere me vis peccatis adolescentiae meae ²⁷ posuisti in nervo pedem meum et observasti omnes semitas meas et vestigia pedum meorum considerasti ²⁸ qui quasi putredo consumendus sum et quasi vestimentum quod comeditur a tineis

14 homo natus de muliere brevi vivens tempore repletus multis miseriis ² quasi flos egreditur et conteritur et fugit velut umbra et numquam in eodem statu permanet ³ et dignum ducis super huiusmodi aperire oculos tuos et adducere eum tecum in iudicium ⁴ quis potest facere mundum de inmundo conceptum semine nonne tu qui solus es ⁵ breves dies hominis sunt numerus mensuum eius apud te est constituti terminos eius qui praeterire non poterunt ⁶ recede paululum ab eo ut quiescat donec optata veniat sicut mercennarii dies eius ⁷ lignum habet spem si praecisum fuerit rursus virescit et rami eius pullulant ⁸ si senuerit in terra radix eius et in pulvere emortuus fuerit truncus illius ⁹ ad odorem aquae germinabit et faciet comam quasi cum primum plantatum est ¹⁰ homo vero cum mortuus fuerit et nudatus atque consumptus ubi quaeso est ¹¹ quomodo si recedant aquae

de mari et fluvius vacuefactus arescat ¹² sic homo cum dormierit non resurget donec adteratur caelum non evigilabit nec consurget de somno suo ¹³ quis mihi hoc tribuat ut in inferno protegas me ut abscondas me donec pertranseat furor tuus et constituas mihi tempus in quo recorderis mei ¹⁴ putasne mortuus homo rursus vivet cunctis diebus quibus nunc milito expecto donec veniat inmutatio mea ¹⁵ vocabis et ego respondebo tibi operi manuum tuarum porriges dexteram ¹⁶ tu quidem gressus meos dinumerasti sed parces peccatis meis ¹⁷ signasti quasi in sacculo delicta mea sed curasti iniquitatem meam ¹⁸ mons cadens defluet et saxum transfertur de loco suo ¹⁹ lapides excavant aquae et adluvione paulatim terra consumitur et homines ergo similiter perdes ²⁰ roborasti eum paululum ut in perpetuum pertransiret inmutabis faciem eius et emittes eum ²¹ sive nobiles fuerint filii eius sive ignobiles non intellet ²² attamen caro eius dum vivet dolebit et anima illius super semet ipso lugebit

15 respondens autem Eliphaz Themanites dixit ² numquid sapiens respondebit quasi in ventum loquens et implebit ardore stomachum suum ³ arguis verbis eum qui non est aequalis tui et loqueris quod tibi non expedit ⁴ quantum in te est evacuasti timorem et tulisti preces coram Deo ⁵ docuit enim iniquitas tua os tuum et imitaris linguam blasphemantium ⁶ condemnabit te os tuum et non ego et labia tua respondebunt tibi ⁷ numquid primus homo tu natus es et ante colles formatus ⁸ numquid consilium Dei audisti et inferior te erit eius sapientia ⁹ quid nosti quod ignoremus quid intellegis quod nesciamus ¹⁰ et senes et antiqui sunt in nobis multo vetustiores quam patres tui ¹¹ numquid grande est ut consoletur te Deus sed verba tua prava hoc prohibent ¹² quid te elevat cor tuum et quasi magna cogitans adtonitos habes oculos ¹³ quid tumet contra Deum spiritus tuus ut proferas de ore huiusmodi sermones ¹⁴ quid est homo ut immaculatus sit et ut iustus appareat natus de muliere ¹⁵ ecce inter sanctos eius nemo inmutabilis et caeli non sunt mundi in conspectu eius ¹⁶ quanto magis abominabilis et inutilis homo qui bibit quasi aquas iniquitatem ¹⁷ ostendam tibi audi me quod vidi narrabo tibi ¹⁸ sapientes confitentur et non abscondunt patres suos ¹⁹ quibus solis data est terra et non transibit alienus per eos ²⁰ cunctis diebus suis impius superbit et numerus annorum incertus est tyrannidis eius ²¹ sonitus terroris semper in auribus illius et cum pax sit ille insidias suspicatur ²² non credit quod reverti possit de tenebris circumspiciens undique gladium ²³ cum se moverit ad quaerendum panem novit quod paratus sit in manu eius tenebrarum dies ²⁴ terrebit eum tribulatio et angustia vallabit eum sicut regem qui praeparatur ad proelium ²⁵ tetendit enim adversus Deum manum suam et contra Omnipotentem roboratus est ²⁶ cucurrit adversus eum erecto collo et pingui cervice armatus est ²⁷ operuit faciem eius crassitudo et de lateribus eius arvina dependet ²⁸ habitavit in civitatibus desolatis et in domibus desertis quae in tumulos

sunt redactae ²⁹ non ditabitur nec perseverabit substantia eius nec mittet in terra radicem suam ³⁰ non recedet de tenebris ramos eius arefaciet flamma et auferetur spiritu oris sui ³¹ non credat frustra errore deceptus quod aliquo pretio redimendus sit ³² antequam dies eius impleantur peribit et manus eius arescet ³³ laedetur quasi vinea in primo flore botrus eius et quasi oliva proiciens florem suum ³⁴ congregatio enim hypocritae sterilis et ignis devorabit tabernacula eorum qui munera libenter accipiunt ³⁵ concepit dolorem et peperit iniquitatem et uterus eius praeperat dolos

16 respondens autem Iob dixit ² audiui frequenter talia consolatores onerosi omnes vos estis ³ numquid habebunt finem verba ventosa aut aliquid tibi molestum est si loquaris ⁴ poteram et ego similia vestri loqui atque utinam esset anima vestra pro anima mea consolarer et ego vos sermonibus et moverem caput meum super vos ⁵ roborarem vos ore meo et moverem labia quasi parcens vobis ⁶ sed quid agam si locutus fuero non quiescet dolor meus et si tacuero non recedet a me ⁷ nunc autem oppressit me dolor meus et in nihili redacti sunt omnes artus mei ⁸ rugae meae testimonium dicunt contra me et suscitatur falsiloquus adversus faciem meam contradicens mihi ⁹ collegit furorem suum in me et comminans mihi infremuit contra me dentibus suis hostis meus terribilibus oculis me intuitus est ¹⁰ aperuerunt super me ora sua exprobrantes percusserunt maxillam meam satiati sunt poenis meis ¹¹ conclusit me Deus apud iniquum et manibus impiorum me tradidit ¹² ego ille quondam opulentus repente contritus sum tenuit cervicem meam confregit me et posuit sibi quasi in signum ¹³ circumdedit me lanceis suis convulneravit lumbos meos non pepercit et effudit in terra viscera mea ¹⁴ concidit me vulnere super vulnus inruit in me quasi gigans ¹⁵ saccum consui super cutem meam et operui cinere cornu meum ¹⁶ facies mea intumuit a fletu et palpebrae meae caligaverunt ¹⁷ haec passus sum absque iniquitate manus meae cum haberem mundas ad Deum preces ¹⁸ terra ne operias sanguinem meum neque inveniatur locum in te latendi clamor meus ¹⁹ ecce enim in caelo testis meus et conscius meus in excelsis ²⁰ verbosi mei amici mei ad Deum stillat oculus meus ²¹ atque utinam sic iudicaretur vir cum Deo quomodo iudicatur filius hominis cum collega suo ²² ecce enim breves anni transeunt et semitam per quam non revertar ambulo

17 spiritus meus adtenuabitur dies mei breviabuntur et solum mihi superest sepulchrum ² non peccavi et in amaritudinibus moratur oculus meus ³ libera me et pone iuxta te et cuiusvis manus pugnet contra me ⁴ cor eorum longe fecisti a disciplina et propterea non exaltabuntur ⁵ praedam pollicetur sociis et oculi filiorum eius deficient ⁶ posuit me quasi in proverbium vulgi et exemplum sum coram eis ⁷ caligavit ab indignatione oculus meus et membra mea quasi in nihili redacta sunt ⁸ stupebunt iusti super hoc

et innocens contra hypocritam suscitabitur ⁹ et tenebit iustam viam suam et mundis manibus addet fortitudinem ¹⁰ igitur vos omnes convertimini et venite et non inveniatur in vobis ullum sapientem ¹¹ dies mei transierunt cogitationes meae dissipatae sunt torquentes cor meum ¹² noctem verterunt in diem et rursum post tenebras spero lucem ¹³ si sustinero infernus domus mea est in tenebris stravi lectulum meum ¹⁴ putredini dixi pater meus es mater mea et soror mea vermibus ¹⁵ ubi est ergo nunc praestolatio mea et patientiam meam quis considerat ¹⁶ in profundissimum infernum descendent omnia mea putasne saltem ibi erit requies mihi

18 respondens autem Baldad Suites dixit ² usque ad quem finem verba iactabitis intellegite prius et sic loquamur ³ quare reputati sumus ut iumenta et sordidimus coram vobis ⁴ qui perdis animam tuam in furore tuo numquid propter te derelinquetur terra et transferentur rupes de loco suo ⁵ nonne lux impii extinguetur nec splendebit flamma ignis eius ⁶ lux obtenebrescet in tabernaculo illius et lucerna quae super eum est extinguetur ⁷ artabuntur gressus virtutis eius et praecipitabit eum consilium suum ⁸ inmisit enim in rete pedes suos et in maculis eius ambulat ⁹ tenebitur planta illius laqueo et exardescet contra eum sitis ¹⁰ abscondita est in terra pedica eius et decipula illius super semitam ¹¹ undique terrebunt eum formidines et involvent pedes eius ¹² adtenuetur fame robur eius et inedia invadat costas illius ¹³ devoret pulchritudinem cutis eius consumat brachia illius primogenita mors ¹⁴ avellatur de tabernaculo suo fiducia eius et calcet super eum quasi rex interitus ¹⁵ habitent in tabernaculo illius socii eius qui non est aspergatur in tabernaculo eius sulphur ¹⁶ deorsum radices eius siccantur sursum autem adteratur messis eius ¹⁷ memoria illius pereat de terra et non celebretur nomen eius in plateis ¹⁸ expellet eum de luce in tenebras et de orbe transferet eum ¹⁹ non erit semen eius neque progenies in populo suo nec ullae reliquiae in regionibus eius ²⁰ in die eius stupebunt novissimi et primos invadet horror ²¹ haec sunt ergo tabernacula iniqui et iste locus eius qui ignorat Deum

19 respondens autem Iob dixit ² usquequo adfligitis animam meam et adteritis me sermonibus ³ en decies confunditis me et non erubescitis opprimentes me ⁴ nempe et si ignoravi mecum erit ignorantia mea ⁵ at vos contra me erigimini et arguitis me obprobriis meis ⁶ saltem nunc intellegite quia Deus non aequo iudicio adflixerit me et flagellis suis me cinxerit ⁷ ecce clamabo vim patiens et nemo audiet vociferabor et non est qui iudicet ⁸ semitam meam circumsepsit et transire non possum et in calle meo tenebras posuit ⁹ spoliavit me gloria mea et abstulit coronam de capite meo ¹⁰ destruxit me undique et pereo et quasi evulsae arbori abstulit spem meam ¹¹ iratus est contra me furor eius et sic me habuit quasi hostem suum ¹² simul venerunt latrones eius et fecerunt sibi viam per me et obsederunt in gyro tabernaculum meum ¹³ fratres

meos longe fecit a me et noti mei quasi alieni recesserunt a me ¹⁴ dereliquerunt me propinqui mei et qui me noverant obliti sunt mei ¹⁵ inquilini domus meae et ancillae meae sicut alienum habuerunt me et quasi peregrinus fui in oculis eorum ¹⁶ servum meum vocavi et non respondit ore proprio deprecabar illum ¹⁷ halitum meum exhorruit uxor mea et orabam filios uteri mei ¹⁸ stulti quoque despiciebant me et cum ab eis recessissem detrahebant mihi ¹⁹ abominati sunt me quondam consiliarii mei et quem maxime diligebam aversatus est me ²⁰ pelli meae consumptis carnibus adhesit os meum et derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos ²¹ miseremini mei miseremini mei saltim vos amici mei quia manus Domini tetigit me ²² quare persequimini me sicut Deus et carnibus meis saturamini ²³ quis mihi tribuat ut scribantur sermones mei quis mihi det ut exarentur in libro ²⁴ stilo ferreo et plumbi lammina vel certe sculpantur in silice ²⁵ scio enim quod redemptor meus vivat et in novissimo de terra surrecturus sim ²⁶ et rursus circumdabor pelle mea et in carne mea videbo Deum ²⁷ quem visurus sum ego ipse et oculi mei conspecturi sunt et non alius reposita est haec spes mea in sinu meo ²⁸ quare ergo nunc dicitis persequamur eum et radicem verbi inveniamus contra eum ²⁹ fugite ergo a facie gladii quoniam ultor iniquitatum gladius est et scitote esse iudicium

20 respondens autem Sophar Naamathites dixit ² idcirco cogitationes meae variae succedunt sibi et mens in diversa rapitur ³ doctrinam qua me arguis audiam et spiritus intelligentiae meae respondebit mihi ⁴ hoc scio a principio ex quo positus est homo super terram ⁵ quod laus impiorum brevis sit et gaudium hypocritae ad instar puncti ⁶ si ascenderit usque ad caelum superbia eius et caput eius nubes tetigerit ⁷ quasi sterquilinum in fine perdetur et qui eum viderant dicent ubi est ⁸ velut somnium avolans non invenietur transiet sicut visio nocturna ⁹ oculus qui eum viderat non videbit neque ultra intuebitur eum locus suus ¹⁰ filii eius adterentur egestate et manus illius reddent ei dolorem suum ¹¹ ossa eius implebuntur vitis adolescentiae eius et cum eo in pulverem dormient ¹² cum enim dulce fuerit in ore eius malum abscondet illud sub lingua sua ¹³ parcat illi et non derelinquet illud et celabit in gutture suo ¹⁴ panis eius in utero illius vertetur in fel aspidum intrinsecus ¹⁵ divitias quas devoravit evomet et de ventre illius extrahet eas Deus ¹⁶ caput aspidum suget occidet eum lingua viperarum ¹⁷ non videat rivulos fluminis torrentes mellis et butyri ¹⁸ luet quae fecit omnia nec tamen consumetur iuxta multitudinem adinventionum suarum sic et sustinebit ¹⁹ quoniam confringens nudavit pauperes domum rapuit et non aedificavit eam ²⁰ nec est satiatus venter eius et cum habuerit quae cupierat possidere non poterit ²¹ non remansit de cibo eius et propterea nihil permanebit de bonis eius ²² cum satiatus fuerit artabitur aestuabit et omnis dolor inruet in eum ²³ utinam impleatur venter eius ut emittat in eum iram

furoris sui et pluat super illum bellum suum ²⁴ fugiet arma ferrea et inruet in arcum aereum ²⁵ eductus et egrediens de vagina sua et fulgurans in amaritudine sua vadent et venient super eum horribiles ²⁶ omnes tenebrae absconditae sunt in occultis eius devorabit eum ignis qui non succenditur adfligetur relictus in tabernaculo suo ²⁷ revelabunt caeli iniquitatem eius et terra consurget adversus eum ²⁸ apertum erit germen domus illius detrahetur in die furoris Dei ²⁹ haec est pars hominis impii a Deo et hereditas verborum eius a Domino

21 respondens autem Iob dixit ² audite quaeso sermones meos et agetis paenitentiam ³ sustinete me ut et ego loquar et post mea si videbitur verba ridete ⁴ numquid contra hominem disputatio mea est ut merito non debeam contristari ⁵ adtendite me et obstupescite et superponite digitum ori vestro ⁶ et ego quando recordatus fuero pertimesco et concutit carnem meam tremor ⁷ quare ergo impii vivunt sublevati sunt confortatique divitiis ⁸ semen eorum permanet coram eis propinquorum turba et nepotum in conspectu eorum ⁹ domus eorum securae sunt et pacatae et non est virga Dei super illos ¹⁰ bos eorum concepit et non abortit vacca peperit et non est privata fetu suo ¹¹ egrediuntur quasi greges parvuli eorum et infantes eorum exultant lusibus ¹² tenent tympanum et citharam et gaudent ad sonitum organi ¹³ ducunt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendunt ¹⁴ qui dixerunt Deo recede a nobis et scientiam viarum tuarum nolumus ¹⁵ quid est Omnipotens ut serviamus ei et quid nobis prodest si oraverimus illum ¹⁶ verumtamen quia non sunt in manu eorum bona sua consilium impiorum longe sit a me ¹⁷ quotiens lucerna impiorum extinguetur et superveniet eis inundatio et dolores dividet furoris sui ¹⁸ erunt sicut paleae ante faciem venti et sicut favilla quam turbo dispergit ¹⁹ Deus servabit filiis illius dolorem patris et cum reddiderit tunc sciet ²⁰ videbunt oculi eius interfectionem suam et de furore Omnipotentis bibet ²¹ quid enim ad eum pertinet de domo sua post se et si numerus mensuum eius dimidietur ²² numquid Deum quispiam docebit scientiam qui excelsos iudicat ²³ iste moritur robustus et sanus dives et felix ²⁴ viscera eius plena sunt adipe et medullis ossa illius inrigantur ²⁵ alius vero moritur in amaritudine animae absque ullis opibus ²⁶ et tamen simul in pulverem dormient et vermes operient eos ²⁷ certe novi cogitationes vestras et sententias contra me iniquas ²⁸ dicitis enim ubi est domus principis et ubi tabernacula impiorum ²⁹ interrogate quemlibet de viatoribus et haec eadem eum intellegere cognoscetis ³⁰ quia in diem perditionis servabitur malus et ad diem furoris ducitur ³¹ quis arguet coram eo viam eius et quae fecit quis reddet illi ³² ipse ad sepulchra ducetur et in congerie mortuorum vigiabit ³³ dulcis fuit glareis Cocyti et post se omnem hominem trahet et ante se innumerabiles ³⁴ quomodo igitur consolamini me frustra cum responsio vestra repugnare ostensa sit veritati

22 respondens autem Eliphaz Themanites dixit ² numquid Deo comparari potest homo etiam cum perfectae fuerit scientiae ³ quid prodest Deo si iustus fueris aut quid ei confers si immaculata fuerit via tua ⁴ numquid timens arguet te et veniet tecum in iudicium ⁵ et non propter malitiam tuam plurimam et infinitas iniquitates tuas ⁶ abstulisti enim pignus fratrum tuorum sine causa et nudos spoliasti vestibus ⁷ aquam lasso non dedisti et esurienti subtraxisti panem ⁸ in fortitudine brachii tui possidebas terram et potentissimus obtinebas eam ⁹ viduas dimisisti vacuas et laceratos pupillorum comminuisti ¹⁰ propterea circumdatus es laqueis et conturbat te formido subita ¹¹ et putabas te tenebras non visurum et impetu aquarum inundantium non oppressurum ¹² an cogitas quod Deus excelsior caelo et super stellarum vertices sublimetur ¹³ et dicis quid enim novit Deus et quasi per caliginem iudicat ¹⁴ nubes latibulum eius nec nostra considerat et circa cardines caeli perambulat ¹⁵ numquid semitam saeculorum custodire cupis quam calcaverunt viri iniqui ¹⁶ qui sublatis sunt ante tempus suum et fluvius subvertit fundamentum eorum ¹⁷ qui dicebant Deo recede a nobis et quasi nihil possit facere Omnipotens aestimabant eum ¹⁸ cum ille implesset domos eorum bonis quorum sententia procul sit a me ¹⁹ videbunt iusti et laetabuntur et innocens subsannabit eos ²⁰ nonne succisa est erectio eorum et reliquias eorum devoravit ignis ²¹ adquiesce igitur ei et habeto pacem et per haec habebis fructus optimos ²² suscipe ex ore illius legem et pone sermones eius in corde tuo ²³ si reversus fueris ad Omnipotentem aedificaberis et longe facies iniquitatem a tabernaculo tuo ²⁴ dabit pro terra silicem et pro silice torrentes aureos ²⁵ eritque Omnipotens contra hostes tuos et argentum coacervabitur tibi ²⁶ tunc super Omnipotentem deliciis afflues et elevabis ad Deum faciem tuam ²⁷ rogabis eum et exaudiet te et vota tua reddes ²⁸ decernes rem et veniet tibi et in viis tuis splendet lumen ²⁹ qui enim humiliatus fuerit erit in gloria et qui inclinaverit oculos suos ipse salvabitur ³⁰ salvabitur innocens salvabitur autem munditia manuum suarum

23 respondens autem Iob dixit ² nunc quoque in amaritudine est sermo meus et manus plagae meae adgravata est super gemitum meum ³ quis mihi tribuat ut cognoscam et inveniam illum et veniam usque ad solium eius ⁴ ponam coram eo iudicium et os meum replebo increpationibus ⁵ ut sciam verba quae mihi respondeat et intellegam quid loquatur mihi ⁶ nolo multa fortitudine contendat mecum nec magnitudinis suae mole me premat ⁷ proponat aequitatem contra me et perveniat ad victoriam iudicium meum ⁸ si ad orientem iero non apparet si ad occidentem non intellegam eum ⁹ si ad sinistram quid agat non adprehendam eum si me vertam ad dextram non videbo illum ¹⁰ ipse vero scit viam meam et probavit me quasi aurum quod per ignem transit ¹¹ vestigia eius secutus est pes meus viam eius custodivi et non declinavi ex ea ¹² a mandatis labiorum eius non recessi et in sinu

meo abscondi verba oris eius ¹³ ipse enim solus est et nemo avertere potest cogitationem eius et anima eius quodcumque voluerit hoc facit ¹⁴ cum expleverit in me voluntatem suam et alia multa similia praesto sunt ei ¹⁵ et idcirco a facie eius turbatus sum et considerans eum timore sollicitor ¹⁶ Deus mollivit cor meum et Omnipotens conturbavit me ¹⁷ non enim perii propter imminentes tenebras nec faciem meam operuit caligo

24 ab Omnipotente non sunt abscondita tempora qui autem noverunt eum ignorant dies illius ² alii terminos transtulerunt diripuerunt greges et paverunt eos ³ asinum pupillorum abigerunt et abstulerunt pro pignore bovem viduae ⁴ subverterunt pauperum viam et oppresserunt pariter mansuetos terrae ⁵ alii quasi onagri in deserto egrediuntur ad opus suum vigilantesque ad praedam praeparant panem liberis ⁶ agrum non suum demetunt et vineam eius quem vi oppresserunt vindemiant ⁷ nudos dimittunt homines indumenta tollentes quibus non est operimentum in frigore ⁸ quos imbres montium rigant et non habentes velamen amplexantur lapides ⁹ vim fecerunt depraedantes pupillos et vulgum pauperem spoliaverunt ¹⁰ nudis et incedentibus absque vestitu et esurientibus tulerunt spicas ¹¹ inter acervos eorum meridiati sunt qui calcatis torcularibus sitiunt ¹² de civitatibus fecerunt viros gemere et anima vulneratorum clamavit et Deus inultum abire non patitur ¹³ ipsi fuerunt rebelles luminis nescierunt vias eius nec reversi sunt per semitas illius ¹⁴ mane primo consurgit homicida interficit egenum et pauperem per noctem vero erit quasi fur ¹⁵ oculus adulteri observat caliginem dicens non me videbit oculus et operiet vultum suum ¹⁶ perfodit in tenebris domos sicut in die condixerant sibi et ignoraverunt lucem ¹⁷ si subito apparuerit aurora arbitrantur umbram mortis et sic in tenebris quasi in luce ambulat ¹⁸ levis est super faciem aquae maledicta sit pars eius in terra nec ambulet per viam vinearum ¹⁹ ad nimium calorem transeat ab aquis nivium et usque ad inferos peccatum illius ²⁰ obliviscatur eius misericordia dulcedo illius vermes non sit in recordatione sed conteratur quasi lignum infructuosum ²¹ pavit enim sterilem et quae non parit et viduae bene non fecit ²² detraxit fortes in fortitudine sua et cum steterit non credit vitae suae ²³ dedit ei Deus locum paenitentiae et ille abutitur eo in superbiam oculi autem eius sunt in viis illius ²⁴ elevati sunt ad modicum et non subsistent et humiliabuntur sicut omnia et auferentur et sicut summitates spicarum conterentur ²⁵ quod si non est ita quis me potest arguere esse mentitum et ponere ante Deum verba mea

25 respondens autem Baldad Suites dixit ² potestas et terror apud eum est qui facit concordiam in sublimibus suis ³ numquid est numerus militum eius et super quem non surget lumen illius ⁴ numquid iustificari potest homo comparatus Deo aut apparere mundus natus de muliere ⁵ ecce etiam luna non splendet et stellae non sunt mundae in conspectu eius ⁶ quanto magis homo putredo et filius hominis vermis

26 respondens autem Iob dixit ² cuius adiutor es numquid inbecilli et sustentas brachium eius qui non est fortis ³ cui dedisti consilium forsitan illi qui non habet sapientiam et prudentiam tuam ostendisti plurimam ⁴ quem docere voluisti nonne eum qui fecit spiramen tuum ⁵ ecce gigantes gemunt sub aquis et qui habitant cum eis ⁶ nudus est inferus coram illo et nullum est operimentum perditioni ⁷ qui extendit aquilonem super vacuum et adpendit terram super nihili ⁸ qui ligat aquas in nubibus suis ut non erumpant pariter deorsum ⁹ qui tenet vultum solii sui et expandit super illud nebulam suam ¹⁰ terminum circumdedit aquis usque dum finiantur lux et tenebrae ¹¹ columnae caeli contremescunt et pavent ad nutum eius ¹² in fortitudine illius repente maria congregata sunt et prudentia eius percussit superbum ¹³ spiritus eius ornavit caelos et obsetricante manu eius eductus est coluber tortuosus ¹⁴ ecce haec ex parte dicta sunt viarum eius et cum vix parvam stillam sermonis eius audierimus quis poterit tonitruum magnitudinis illius intueri

27 addidit quoque Iob adsumens parabolam suam et dixit ² vivit Deus qui abstulit iudicium meum et Omnipotens qui ad amaritudinem adduxit animam meam ³ quia donec superest halitus in me et spiritus Dei in naribus meis ⁴ non loquentur labia mea iniquitatem nec lingua mea meditabitur mendacium ⁵ absit a me ut iustos vos esse iudicem donec deficiam non recedam ab innocentia mea ⁶ iustificationem meam quam coepi tenere non deseram nec enim reprehendit me cor meum in omni vita mea ⁷ sit ut impius inimicus meus et adversarius meus quasi iniquus ⁸ quae enim spes est hypocritae si avare rapiat et non liberet Deus animam eius ⁹ numquid clamorem eius Deus audiet cum venerit super illum angustia ¹⁰ aut poterit in Omnipotente delectari et invocare Deum in omni tempore ¹¹ docebo vos per manum Dei quae Omnipotens habeat nec abscondam ¹² ecce vos omnes nostis et quid sine causa vana loquimini ¹³ haec est pars hominis impii apud Deum et hereditas violentorum quam ab Omnipotente suscipient ¹⁴ si multiplicati fuerint filii eius in gladio erunt et nepotes eius non saturabuntur pane ¹⁵ qui reliqui fuerint ex eo sepelientur in interitu et viduae illius non plorabunt ¹⁶ si conportaverit quasi terram argentum et sicut lutum praeparaverit vestimenta ¹⁷ praeparabit quidem sed iustus vestietur illis et argentum innocens dividet ¹⁸ aedificavit sicut tinea domum suam et sicut custos fecit umbraculum ¹⁹ dives cum dormierit nihil secum auferet aperit oculos suos et nihil inveniet ²⁰ adprehendit eum quasi aqua inopia nocte opprimet eum tempestas ²¹ tollet eum ventus urens et auferet et velut turbo rapiet eum de loco suo ²² et mittet super eum et non parcat de manu eius fugiens fugiet ²³ stringet super eum manus suas et sibilabit super illum intuens locum eius

28 habet argentum venarum suarum principia et auro locus est in quo conflatur ² ferrum de terra tollitur et lapis solutus calore in aes vertitur ³ tempus posuit tenebris et universorum finem ipse considerat

lapidem quoque caliginis et umbram mortis ⁴ dividit torrens a populo peregrinante eos quos oblitus est pes egentis hominum et invios ⁵ terra de qua oriebatur panis in loco suo igne subversa est ⁶ locus saphyri lapides eius et glebae illius aurum ⁷ semitam ignoravit avis nec intuitus est oculus vulturis ⁸ non calcaverunt eam filii institorum nec pertransivit per eam leaena ⁹ ad silicem extendit manum suam subvertit a radicibus montes ¹⁰ in petris rivos excidit et omne pretiosum vidit oculus eius ¹¹ profunda quoque fluviorum scrutatus est et abscondita produxit in lucem ¹² sapientia vero ubi invenitur et quis est locus intelligentiae ¹³ nescit homo pretium eius nec invenitur in terra suaviter viventium ¹⁴ abyssus dicit non est in me et mare loquitur non est mecum ¹⁵ non dabitur aurum obrizum pro ea nec adpendetur argentum in commutatione eius ¹⁶ non conferetur tinctis Indiae coloribus nec lapidi sardonico pretiosissimo vel saphyro ¹⁷ non adaequabitur ei aurum vel vitrum nec commutabuntur pro ea vasa auri ¹⁸ excelsa et eminentia non memorabuntur comparatione eius trahitur autem sapientia de occultis ¹⁹ non adaequabitur ei topazium de Aethiopia nec tincturae mundissimae conponetur ²⁰ unde ergo sapientia veniet et quis est locus intelligentiae ²¹ abscondita est ab oculis omnium viventium volucres quoque caeli latet ²² perditio et mors dixerunt auribus nostris audivimus famam eius ²³ Deus intelligit viam eius et ipse novit locum illius ²⁴ ipse enim respicit ²⁵ qui fecit ventis pondus et aquas adpendit mensura ²⁶ quando ponebat pluviis legem et viam procellis sonantibus ²⁷ tunc vidit illam et enarravit et praeparavit et investigavit ²⁸ et dixit homini ecce timor Domini ipsa est sapientia et recedere a malo intelligentia

29 addidit quoque Iob adsumens parabolam suam et dixit ² quis mihi tribuat ut sim iuxta menses pristinos secundum dies quibus Deus custodiebat me ³ quando splendebat lucerna eius super caput meum et ad lumen eius ambulabam in tenebris ⁴ sicut fui in diebus adolescentiae meae quando secreto Deus erat in tabernaculo meo ⁵ quando erat Omnipotens mecum et in circuitu meo pueri mei ⁶ quando lavabam pedes meos butyro et petra fundebat mihi rivos olei ⁷ quando procedebam ad portam civitatis et in platea parabant cathedram mihi ⁸ videbant me iuvenes et abscondebantur et senes adsurgentes stabant ⁹ principes cessabant loqui et digitum superponebant ori suo ¹⁰ vocem suam cohibebant duces et lingua eorum gutturi suo adhebebat ¹¹ auris audiens beatificabat me et oculus videns testimonium reddebat mihi ¹² quod liberassem pauperem vociferantem et pupillum cui non esset adiutor ¹³ benedictio perituri super me veniebat et cor viduae consolatus sum ¹⁴ iustitia indutus sum et vestivit me sicut vestimento et diademate iudicio meo ¹⁵ oculus fui caeco et pes claudus ¹⁶ pater eram pauperum et causam quam nesciebam diligentissime investigabam ¹⁷ conterebam molas iniqui et de dentibus il-

lius auferebam praedam ¹⁸ dicebamque in nidulo meo moriar et sicut palma multiplicabo dies ¹⁹ radix mea aperta est secus aquas et ros morabitur in messione mea ²⁰ gloria mea semper innovabitur et arcus meus in manu mea instaurabitur ²¹ qui me audiebant expectabant sententiam et intenti tacebant ad consilium meum ²² verbis meis addere nihil audebant et super illos stillabat eloquium meum ²³ expectabant me sicut pluviam et os suum aperiebant quasi ad imbrem serotinum ²⁴ si quando ridebam ad eos non credebant et lux vultus mei non cadebat in terram ²⁵ si voluissem ire ad eos sedebam primus cumque sederem quasi rex circumstante exercitu eram tamen maerentium consolator

30 nunc autem derident me iuniores tempore quorum non dignabar patres ponere cum canibus gregis mei ² quorum virtus manuum erat mihi pro nihilo et vita ipsa putabantur indigni ³ egestate et fame steriles qui rodebant in solitudine squalentes calamitate et miseria ⁴ et mandebant herbas et arborum cortices et radix iuniperorum erat cibus eorum ⁵ qui de convallibus ista rapientes cum singula repperissent ad ea cum clamore currebant ⁶ in desertis habitabant torrentium et in cavernis terrae vel super glaream ⁷ qui inter huiuscemodi laetabantur et esse sub sentibus delicias conputabant ⁸ filii stultorum et ignobilium et in terra penitus non parentes ⁹ nunc in eorum canticum versus sum et factus sum eis proverbium ¹⁰ abominantur me et longe fugiunt a me et faciem meam conspuere non verentur ¹¹ faretram enim suam aperuit et adflixit me et frenum posuit in os meum ¹² ad dexteram orientis calamitatis meae ilico surrexerunt pedes meos subverterunt et oppresserunt quasi fluctibus semitis suis ¹³ dissipaverunt itinera mea insidiati sunt mihi et praevaluerunt et non fuit qui ferret auxilium ¹⁴ quasi rupto muro et aperta ianua intruerunt super me et ad meas miserias devoluti sunt ¹⁵ redactus sum in nihili abstulisti quasi ventus desiderium meum et velut nubes pertransiit salus mea ¹⁶ nunc autem in memet ipso marcescit anima mea et possident me dies adflictionis ¹⁷ nocte os meum perforatur doloribus et qui me comedunt non dormiunt ¹⁸ in multitudine eorum consumitur vestimentum meum et quasi captio tunicae sic cinxerunt me ¹⁹ comparatus sum luto et adsimilatus favillae et cineri ²⁰ clamo ad te et non exaudis me sto et non respicis me ²¹ mutatus es mihi in crudelem et in duritia manus tuae adversaris mihi ²² elevasti me et quasi super ventum ponens elisisti me valide ²³ scio quia morti tradas me ubi constituta domus est omni viventi ²⁴ verumtamen non ad consumptionem eorum emittis manum tuam et si corruerint ipse salvabis ²⁵ flebam quondam super eum qui adflictus erat et conpatiebatur anima mea pauperi ²⁶ expectabam bona et venerunt mihi mala praestolabar lucem et eruperunt tenebrae ²⁷ interiora mea efferbuerunt absque ulla requie praevenerunt me dies adflictionis ²⁸ maerens incedebam sine furore consurgens in turba clamavi ²⁹ frater fui draconum et socius

strutionum ³⁰ cutis mea denigrata est super me et ossa mea aruerunt prae caumate ³¹ versa est in luctum cithara mea et organum meum in vocem flentium

31 pepigi foedus cum oculis meis ut ne cogitarem quidem de virgine ² quam enim partem haberet Deus in me desuper et hereditatem Omnipotens de excelsis ³ numquid non perditio est iniquo et alienato operantibus iniustitiam ⁴ nonne ipse considerat vias meas et cunctos gressus meos dinumerat ⁵ si ambulavi in vanitate et festinavi in dolo pes meus ⁶ adpendat me in statera iusta et sciat Deus simplicitatem meam ⁷ si declinavit gressus meus de via et si secutum est oculus meos cor meum et in manibus meis adhesit macula ⁸ seram et alius comedat et progenies mea eradicetur ⁹ si deceptum est cor meum super mulierem et si ad ostium amici mei insidiatus sum ¹⁰ scortum sit alteri uxor mea et super illam incurventur alii ¹¹ hoc enim nefas est et iniquitas maxima ¹² ignis est usque ad perditionem devorans et omnia eradicans genimina ¹³ si contempsi subire iudicium cum servo meo et ancillae meae cum disceptarent adversum me ¹⁴ quid enim faciam cum surrexerit ad iudicandum Deus et cum quaesierit quid respondebo illi ¹⁵ numquid non in utero fecit me qui et illum operatus est et formavit in vulva unus ¹⁶ si negavi quod volebant pauperibus et oculos viduae expectare feci ¹⁷ si comedi buccellam meam solus et non comedit pupillus ex ea ¹⁸ quia ab infantia mea crevit mecum miseratio et de utero matris meae egressa est mecum ¹⁹ si despexi pereuntem eo quod non habuerit indumentum et absque operimento pauperem ²⁰ si non benedixerunt mihi latera eius et de velleribus ovium mearum calefactus est ²¹ si levavi super pupillum manum meam etiam cum viderem me in porta superiorem ²² umerus meus a iunctura sua cadat et brachium meum cum suis ossibus confringatur ²³ semper enim quasi tumentes super me fluctus timui Deum et pondus eius ferre non potui ²⁴ si putavi aurum robur meum et obrizae dixi fiducia mea ²⁵ si laetatus sum super multis divitiis meis et quia plurima repperit manus mea ²⁶ si vidi solem cum fulgeret et lunam incedentem clare ²⁷ et lactatum est in abscondito cor meum et osculatus sum manum meam ore meo ²⁸ quae est iniquitas maxima et negatio contra Deum altissimum ²⁹ si gavisus sum ad ruinam eius qui me oderat et exultavi quod invenisset eum malum ³⁰ non enim dedi ad peccandum guttur meum ut expeterem maledicens animam eius ³¹ si non dixerunt viri tabernaculi mei quis det de carnibus eius ut saturemur ³² foris non mansit peregrinus ostium meum viatori patuit ³³ si abscondi quasi homo peccatum meum et celavi in sinu meo iniquitatem meam ³⁴ si expavi ad multitudinem nimiam et despectio propinquorum terruit me et non magis tacui nec egressus sum ostium ³⁵ quis mihi tribuat auditorem ut desiderium meum Omnipotens audiat et librum scribat ipse qui iudicat ³⁶ ut in umero meo portem illum et circumdem illum quasi coronam mihi ³⁷ per singulos gradus meos pronuntiabo illum et quasi principi offer-

am eum ³⁸ si adversum me terra mea clamat et cum ipsa sulci eius deflent ³⁹ si fructus eius comedi absque pecunia et animam agrorum eius adflixit ⁴⁰ pro frumento oriatur mihi tribulus et pro hordeo spina finita sunt verba Iob

32 omiserunt autem tres viri isti respondere Iob eo quod iustus sibi videretur ² et iratus indignatusque Helii filius Barachel Buzites de cognatione Ram iratus est autem adversus Iob eo quod iustum se esse diceret coram Deo ³ porro adversum amicos eius indignatus est eo quod non invenissent responsum rationabilem sed tantummodo condemnassent Iob ⁴ igitur Helii expectavit Iob loquentem eo quod seniores se essent qui loquebantur ⁵ cum autem vidisset quod tres respondere non potuissent iratus est vehementer ⁶ respondensque Helii filius Barachel Buzites dixit iunior sum tempore vos autem antiquiores idcirco dimisso capite veritus sum indicare vobis meam sententiam ⁷ sperabam enim quod aetas prolixior loqueretur et annorum multitudo doceret sapientiam ⁸ sed ut video spiritus est in hominibus et inspiratio Omnipotentis dat intellegentiam ⁹ non sunt longevi sapientes nec senes intellegunt iudicium ¹⁰ ideo dicam audite me ostendam vobis etiam ego meam scientiam ¹¹ expectavi enim sermones vestros audivi prudentiam vestram donec disceptaremini sermonibus ¹² et donec putabam vos aliquid dicere considerabam sed ut video non est qui arguere possit Iob et respondere ex vobis sermonibus eius ¹³ ne forte dicatis invenimus sapientiam Deus proiecit eum non homo ¹⁴ nihil locutus est mihi et ego non secundum vestros sermones respondebo illi ¹⁵ extimuerunt non responderunt ultra abstuleruntque a se eloquia ¹⁶ quoniam igitur expectavi et non sunt locuti steterunt nec responderunt ultra ¹⁷ respondebo et ego partem meam et ostendam scientiam meam ¹⁸ plenus sum enim sermonibus et coartat me spiritus uteri mei ¹⁹ en venter meus quasi mustum absque spiraculo quod lagunculas novas dirumpit ²⁰ loquar et respirabo paululum aperiam labia mea et respondebo ²¹ non accipiam personam viri et Deum homini non aequabo ²² nescio enim quamdiu subsistam et si post modicum tollat me factor meus

33 audi igitur Iob eloquia mea et omnes sermones meos ausculta ² ecce aperui os meum loquatur lingua mea in faucibus meis ³ simplici corde meo sermones mei et sententiam labia mea puram loquentur ⁴ spiritus Dei fecit me et spiraculum Omnipotentis vivificavit me ⁵ si potes responde mihi et adversus faciem meam consiste ⁶ ecce et me sicut et te fecit Deus et de eodem luto ego quoque formatus sum ⁷ verumtamen miraculum meum non te terreat et eloquentia mea non sit tibi gravis ⁸ dixisti ergo in auribus meis et vocem verborum audivi ⁹ mundus sum ego absque delicto immaculatus et non est iniquitas in me ¹⁰ quia querellas in me repperit ideo arbitratus est me inimicum sibi ¹¹ posuit in nervo pedes meos custodivit omnes semitas meas ¹² hoc est ergo in quo non es iustificatus respondebo tibi quia maior sit Deus homine

¹³ adversum eum contendis quod non ad omnia verba responderit tibi ¹⁴ semel loquitur Deus et secundo id ipsum non repetit ¹⁵ per somnium in visione nocturna quando inruit sopor super homines et dormiunt in lectulo ¹⁶ tunc aperit aures virorum et erudiens eos instruit disciplinam ¹⁷ ut avertat hominem ab his quae facit et liberet eum de superbia ¹⁸ eruens animam eius a corruptione et vitam illius ut non transeat in gladium ¹⁹ increpat quoque per dolorem in lectulo et omnia ossa eius marcescere facit ²⁰ abominabilis ei fit in vita sua panis et animae illius cibus ante desiderabilis ²¹ tabescet caro eius et ossa quae tecta fuerant nudabuntur ²² adpropinquabit corruptioni anima eius et vita illius mortiferis ²³ si fuerit pro eo angelus loquens unum de milibus ut adnuntiet hominis aequitatem ²⁴ miserebitur eius et dicet libera eum et non descendat in corruptionem inveni in quo ei propitius ²⁵ consumpta est caro eius a suppliciis revertatur ad dies adulescentiae suae ²⁶ deprecabitur Deum et placabilis ei erit et videbit faciem eius in iubilo et reddet homini iustitiam suam ²⁷ respiciet homines et dicet peccavi et vere deliqui et ut eram dignus non recepi ²⁸ liberavit animam suam ne pergeret in interitum sed vivens lucem videret ²⁹ ecce haec omnia operatur Deus tribus vicibus per singulos ³⁰ ut revocet animas eorum a corruptione et inluminet luce viventium ³¹ adtende Iob et audi me et tace dum ego loquar ³² si autem habes quod loquaris responde mihi loquere volo enim te apparere iustum ³³ quod si non habes audi me tace et docebo te sapientiam

34 pronuntians itaque Helii etiam haec locutus est ² audite sapientes verba mea et eruditi auscultate me ³ auris enim verba probat et guttur escas gustu diiudicat ⁴ iudicium eligamus nobis et inter nos videamus quid sit melius ⁵ quia dixit Iob iustus sum et Deus subvertit iudicium meum ⁶ in iudicando enim me mendacium est violenta sagitta mea absque ullo peccato ⁷ quis est vir ut est Iob qui bibit subsannationem quasi aquam ⁸ qui graditur cum operantibus iniquitatem et ambulat cum viris impiis ⁹ dixit enim non placebit vir Deo etiam si cucurrerit cum eo ¹⁰ ideo viri cordati audite me absit a Deo impietas et ab Omnipotente iniquitas ¹¹ opus enim hominis reddet ei et iuxta vias singulorum restituet ¹² vere enim Deus non condemnabit frustra nec Omnipotens subvertet iudicium ¹³ quem constituit alium super terram aut quem posuit super orbem quem fabricatus est ¹⁴ si direxerit ad eum cor suum spiritum illius et flatum ad se trahet ¹⁵ deficit et omnis caro simul et homo in cinerem revertetur ¹⁶ si habes ergo intellectum audi quod dicitur et ausculta vocem eloquii mei ¹⁷ numquid qui non amat iudicium sanare potest et quomodo tu eum qui iustus est in tantum condemnas ¹⁸ qui dicit regi apostata qui vocat duces impios ¹⁹ qui non accipit personas principum nec cognovit tyrannum cum disceptaret contra pauperem opus enim manuum eius sunt universi ²⁰ subito morientur et in media nocte turbabuntur populi et pertransibunt et auferent violentum absque manu

²¹ oculi enim eius super vias hominum et omnes gressus eorum considerat ²² non sunt tenebrae et non est umbra mortis ut abscondantur ibi qui operantur iniquitatem ²³ neque enim ultra in hominis potestate est ut veniat ad Deum in iudicium ²⁴ conteret multos innumerabiles et stare faciet alios pro eis ²⁵ novit enim opera eorum et idcirco inducet noctem et conterentur ²⁶ quasi impios percussit eos in loco videntium ²⁷ qui quasi de industria recesserunt ab eo et omnes vias eius intellegere noluerunt ²⁸ ut pervenire facerent ad eum clamorem egeni et audiret vocem pauperum ²⁹ ipso enim concedente pacem quis est qui condemnet ex quo absconderit vultum quis est qui contemplet eum et super gentem et super omnes homines ³⁰ qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi ³¹ quia ergo ego locutus sum ad Deum te quoque non prohibeo ³² si erravi tu doce me si iniquitatem locutus sum ultra non addam ³³ numquid a te Deus expetit eam quia displicuit tibi tu enim coepisti loqui et non ego quod si quid nosti melius loquere ³⁴ viri intellegentes loquantur mihi et vir sapiens audiat me ³⁵ Iob autem stulte locutus est et verba illius non sonant disciplinam ³⁶ pater mi probetur Iob usque ad finem ne desinas in hominibus iniquitatis ³⁷ quia addit super peccata sua blasphemiam inter nos interim constringatur et tunc ad iudicium provocet sermonibus suis Deum

35 igitur Heliu haec rursus locutus est ² numquid aequa tibi videtur tua cogitatio ut diceres iustior Deo sum ³ dixisti enim non tibi placet quod rectum est vel quid tibi proderit si ego peccavero ⁴ itaque ego respondebo sermonibus tuis et amicis tuis tecum ⁵ suspice caelum et intueri et contemplare aethera quod altior te sit ⁶ si peccaveris quid ei nocebis et si multiplicatae fuerint iniquitates tuae quid facies contra eum ⁷ porro si iuste egeris quid donabis ei aut quid de manu tua accipiet ⁸ homini qui similis tui est nocebit impietas tua et filium hominis adiuvaabit iustitia tua ⁹ propter multitudinem calumniatorum clamabunt et heulabunt propter vim brachii tyrannorum ¹⁰ et non dixit ubi est Deus qui fecit me qui dedit carmina in nocte ¹¹ qui docet nos super iumenta terrae et super volucres caeli erudit nos ¹² ibi clamabunt et non exaudiet propter superbiam malorum ¹³ non ergo frustra audiet Deus et Omnipotens singulorum causas intuebitur ¹⁴ etiam cum dixeris non considerat iudicare coram eo et expecta eum ¹⁵ nunc enim non infert furorem suum nec ulciscitur scelus valde ¹⁶ ergo Iob frustra aperit os suum et absque scientia verba multiplicat

36 addens quoque Heliu haec locutus est ² sustine me paululum et indicabo tibi adhuc enim habeo quod pro Deo loquar ³ repetam scientiam meam a principio et operatorem meum probabo iustum ⁴ vere enim absque mendacio sermones mei et perfecta scientia probabitur tibi ⁵ Deus potentes non abicit cum et ipse sit potens ⁶ sed non salvat impios et iudicium pauperibus tribuit ⁷ non aufert a iusto oculos suos et

reges in solio conlocat in perpetuum et illi eriguntur ⁸ et si fuerint in catenis et vinciantur funibus paupertatis ⁹ indicabit eis opera eorum et scelera eorum quia violenti fuerint ¹⁰ revelabit quoque aurem eorum ut corripiat et loquetur ut revertantur ab iniquitate ¹¹ si audierint et observaverint complebunt dies suos in bono et annos suos in gloria ¹² si autem non audierint transibunt per gladium et consumentur in stultitia ¹³ simulatores et callidi provocant iram Dei neque clamabunt cum vincti fuerint ¹⁴ morietur in tempestate anima eorum et vita eorum inter effeminatos ¹⁵ eripiet pauperem de angustia sua et revelabit in tribulatione aurem eius ¹⁶ igitur salvabit te de ore angusto latisime et non habentis fundamentum subter se requies autem mensae tuae erit plena pinguedine ¹⁷ causa tua quasi impii iudicata est causam iudiciumque recipies ¹⁸ non te ergo superet ira ut aliquem opprimas nec multitudo donorum inclinet te ¹⁹ depone magnitudinem tuam absque tribulatione et omnes robustos fortitudine ²⁰ ne protrahas noctem ut ascendant populi pro eis ²¹ cave ne declines ad iniquitatem hanc enim coepisti sequi post miseriam ²² ecce Deus excelsus in fortitudine sua et nullus ei similis in legislatoribus ²³ quis poterit scrutari vias eius aut quis ei dicere operatus es iniquitatem ²⁴ memento quod ignores opus eius de quo cecinerunt viri ²⁵ omnes homines vident eum unusquisque intuetur procul ²⁶ ecce Deus magnus vincens scientiam nostram numerus annorum eius inaestimabilis ²⁷ qui aufert stillas pluviae et effundit imbres ad instar gurgitum ²⁸ qui de nubibus fluunt quae praetexunt cuncta desuper ²⁹ si voluerit extendere nubes quasi tentorium suum ³⁰ et fulgurare lumine suo desuper cardines quoque maris operiet ³¹ per haec enim iudicat populos et dat escas multis mortalibus ³² in manibus abscondit lucem et praecipit ei ut rursus adveniat ³³ adnuntiat de ea amico suo quod possessio eius sit et ad eam possit ascendere

37 super hoc expavit cor meum et emotum est de loco suo ² audite auditionem in terrore vocis eius et sonum de ore illius procedentem ³ subter omnes caelos ipse considerat et lumen illius super terminos terrae ⁴ post eum rugiet sonitus tonabit voce magnitudinis suae et non investigabitur cum audita fuerit vox eius ⁵ tonabit Deus in voce sua mirabiliter qui facit magna et inscrutabilia ⁶ qui praecipit nivi ut descendat in terram et hiemis pluviis et imbri fortitudinis suae ⁷ qui in manu omnium hominum signat ut noverint singuli opera sua ⁸ ingredietur bestia latibulum et in antro suo morabitur ⁹ ab interioribus egreditur tempestas et ab Arcturo frigus ¹⁰ flante Deo concrescit gelu et rursus latissimae funduntur aquae ¹¹ frumentum desiderat nubes et nubes spargunt lumen suum ¹² quae lustrant per circuitum quocumque eas voluntas gubernantis duxerit ad omne quod praeeperit illis super faciem orbis terrarum ¹³ sive in una tribu sive in terra sua sive in quocumque loco misericordiae suae eas iusserit inveniri ¹⁴ ausculta haec Iob sta et considera miracula Dei ¹⁵ numquid scis quando

praeceperit Deus pluviis ut ostenderent lucem nubium eius ¹⁶ numquid nosti semitas nubium magnas et perfectas scientias ¹⁷ nonne vestimenta tua calida sunt cum perflata fuerit terra austro ¹⁸ tu forsitan cum eo fabricatus es caelos qui solidissimi quasi aere fusi sunt ¹⁹ ostende nobis quid dicamus illi nos quippe involvimur tenebris ²⁰ quis narrabit ei quae loquor etiam si locutus fuerit homo devorabitur ²¹ at nunc non vident lucem subito aer cogitur in nubes et ventus transiens fugabit eas ²² ab aquilone aurum venit et ad Deum formidolosa laudatio ²³ digne eum invenire non possumus magnus fortitudine et iudicio et iustitia et enarrari non potest ²⁴ ideo timebunt eum viri et non audebunt contemplari omnes qui sibi videntur esse sapientes

38 respondens autem Dominus Iob de turbine dixit ² quis est iste involvens sententias sermonibus inperitis ³ accinge sicut vir lumbos tuos interrogabo te et responde mihi ⁴ ubi eras quando ponebam fundamenta terrae indica mihi si habes intelligentiam ⁵ quis posuit mensuras eius si nosti vel quis tetendit super eam lineam ⁶ super quo bases illius solidatae sunt aut quis dimisit lapidem angularem eius ⁷ cum me laudarent simul astra matutina et iubilarent omnes filii Dei ⁸ quis conclusit ostiis mare quando erumpebat quasi de vulva procedens ⁹ cum ponerem nubem vestimentum eius et caligine illud quasi pannis infantiae obvolverem ¹⁰ circumdedi illud terminis meis et posui vectem et ostia ¹¹ et dixi usque huc venies et non procedes amplius et hic confringes tumentes fluctus tuos ¹² numquid post ortum tuum praecepisti diluculo et ostendisti aurorae locum suum ¹³ et tenuisti concutiens extrema terrae et excussisti impios ex ea ¹⁴ restituetur ut lutum signaculum et stabit sicut vestimentum ¹⁵ auferetur ab impiis lux sua et brachium excelsum confringetur ¹⁶ numquid ingressus es profunda maris et in novissimis abyssis deambulasti ¹⁷ numquid apertae tibi sunt portae mortis et ostia tenebrosa vidisti ¹⁸ numquid considerasti latitudines terrae indica mihi si nosti omnia ¹⁹ in qua via habitat lux et tenebrarum quis locus sit ²⁰ ut ducas unumquodque ad terminos suos et intellegas semitas domus eius ²¹ sciebas tunc quod nasciturus esses et numerum dierum tuorum noveras ²² numquid ingressus es thesauros nivis aut thesauros grandinis aspexisti ²³ quae praeparavi in tempus hostis in diem pugnae et belli ²⁴ per quam viam spargitur lux dividitur aestus super terram ²⁵ quis dedit vehementissimo imbri cursum et viam sonantis tonitru ²⁶ ut plueret super terram absque homine in deserto ubi nullus mortalium commoratur ²⁷ ut impleret inviam et desolatam et produceret herbas virentes ²⁸ quis est pluviae pater vel quis genuit stillas roris ²⁹ de cuius utero egressa est glacies et gelu de caelo quis genuit ³⁰ in similitudinem lapidis aquae durantur et superficies abyssi constringitur ³¹ numquid coniungere valebis micantes stellas Pliadis aut gyrum Arcturi poteris dissipare ³² numquid producis luciferum in tempore suo et vesperum super filios terrae

consurgere facis ³³ numquid nosti ordinem caeli et pones rationem eius in terra ³⁴ numquid elevabis in nebula vocem tuam et impetus aquarum operiet te ³⁵ numquid mittes fulgura et ibunt et revertentia dicent tibi adsumus ³⁶ quis posuit in visceribus hominis sapientiam vel quis dedit gallo intelligentiam ³⁷ quis enarravit caelorum rationem et concentum caeli quis dormire faciet ³⁸ quando fundebatur pulvis in terram et glebae conpingebantur ³⁹ numquid capies leaenae praedam et animam catulorum eius implebis ⁴⁰ quando cubant in antris et in specubus insidiantur ⁴¹ quis praeparat corvo escam suam quando pulli eius ad Deum clamant vagantes eo quod non habeant cibos

39 numquid nosti tempus partus hibicum in petris vel parturientes cervas observasti ² dinumerasti menses conceptus earum et scisti tempus partus earum ³ incurvantur ad fetum et pariunt et rugitus emittunt ⁴ separantur filii earum pergunt ad pastum egrediuntur et non revertuntur ad eas ⁵ quis dimisit onagram liberum et vincula eius quis solvit ⁶ cui dedi in solitudine domum et tabernacula eius in terra salguginis ⁷ contemnit multitudinem civitatis clamorem exactoris non audit ⁸ circumspicit montes pascuae suae et virentia quaeque perquirat ⁹ numquid volet rinoceros servire tibi aut morabitur ad praesepe tuum ¹⁰ numquid alligabis rinocerota ad arandum loro tuo aut confringet glebas vallium post te ¹¹ numquid fiduciam habebis in magna fortitudine eius et derelinques ei labores tuos ¹² numquid credes ei quoniam reddat sementem tibi et aream tuam congreget ¹³ pinna strutionum similis est pinnis herodii et accipitris ¹⁴ quando derelinquit in terra ova sua tu forsitan in pulvere calefacis ea ¹⁵ obliviscitur quod pes conculcet ea aut bestiae agri conterant ¹⁶ duratur ad filios suos quasi non sint sui frustra laboravit nullo timore cogente ¹⁷ privavit enim eam Deus sapientia nec dedit illi intelligentiam ¹⁸ cum tempus fuerit in altum alas erigit deridet equitem et ascensorem eius ¹⁹ numquid praebebis equo fortitudinem aut circumdabis collo eius hinnitum ²⁰ numquid suscitabis eum quasi lucustas gloria narium eius terror ²¹ terram ungula fodit exultat audacter in occursum pergit armatis ²² contemnit pavorem nec cedit gladio ²³ super ipsum sonabit faretra vibrabit hasta et clypeus ²⁴ fervens et fremens sorbet terram nec reputat tubae sonare clangorem ²⁵ ubi audierit bucinam dicet va procul odoratur bellum exhortationem ducum et ululatum exercitus ²⁶ numquid per sapientiam tuam plumescit accipiter expandens alas suas ad austrum ²⁷ aut ad praeceptum tuum elevabitur aquila et in arduis ponet nidum suum ²⁸ in petris manet et in praeuptis silicibus commoratur atque inaccessis rupibus ²⁹ inde contemplatur escam et de longe oculi eius prospiciunt ³⁰ pulli eius lambent sanguinem et ubicumque cadaver fuerit statim adest ³¹ et adiecit Dominus et locutus est ad Iob ³² numquid qui contendit cum Deo tam facile conquiescit utique qui arguit Deum debet respondere ei ³³ respondens autem Iob Domino dixit ³⁴ qui leviter locutus sum re-

spondere quid possum manum meam ponam super os meum ³⁵ unum locutus sum quod utinam non dixissem et alterum quibus ultra non addam

40 ⁶ respondens autem Dominus Iob de turbine ait ² ⁷ accinge sicut vir lumbos tuos interrogabo te et indica mihi ³ ⁸ numquid irritum facies iudicium meum et condemnabis me ut tu iustificeris ⁴ ⁹ et si habes brachium sicut Deus et si voce simili tonas ⁵ ¹⁰ circumda tibi decorem et in sublime erigere et esto gloriosus et speciosus induere vestibus ⁶ ¹¹ disperge superbos furore tuo et respiciens omnem arrogantem humilia ⁷ ¹² respice cunctos superbos et confunde eos et contere impios in loco suo ⁸ ¹³ absconde eos in pulvere simul et facies eorum demerge in foveam ⁹ ¹⁴ et ego confitebor quod salvare te possit dextera tua ¹⁰ ¹⁵ ecce Behemoth quem feci tecum faenum quasi bos comedet ¹¹ ¹⁶ fortitudo eius in lumbis eius et virtus illius in umbilicis ventris eius ¹² ¹⁷ constringit caudam suam quasi cedrum nervi testiculorum eius perplexi sunt ¹³ ¹⁸ ossa eius velut fistulae aeris cartilago illius quasi laminae ferreae ¹⁴ ¹⁹ ipse principium est viarum Dei qui fecit eum adplicabit gladium eius ¹⁵ ²⁰ huic montes herbas ferunt omnes bestiae agri ludent ibi ¹⁶ ²¹ sub umbra dormit in secreto calami et locis humentibus ¹⁷ ²² protegunt umbrae umbram eius circumdabunt eum salices torrentis ¹⁸ ²³ ecce absorbebit fluvium et non mirabitur habet fiduciam quod influat Iordanis in os eius ¹⁹ ²⁴ in oculis eius quasi hamo capiet eum et in sudibus perforabit nares eius ²⁰ ¹ an extrahere poteris Leviathan hamo et fune ligabis linguam eius ²¹ ² numquid pones circulum in naribus eius et armilla perforabis maxillam eius ²² ³ numquid multiplicabit ad te preces aut loquetur tibi mollia ²³ ⁴ numquid feriet tecum pactum et accipies eum servum sempiternum ²⁴ ⁵ numquid inludes ei quasi avi aut ligabis illum ancillis tuis ²⁵ ⁶ concident eum amici dividunt illum negotiatores ²⁶ ⁷ numquid implebis sagenas pelle eius et gurgustium piscium capite illius ²⁷ ⁸ pone super eum manum tuam memento belli nec ultra addas loqui ²⁸ ⁹ ecce spes eius frustrabitur eum et videntibus cunctis praecipitabitur

41 ¹⁰ non quasi crudelis suscitabo eum quis enim resistere potest vultui meo ² ¹¹ quis ante dedit mihi ut reddam ei omnia quae sub caelo sunt mea sunt ³ ¹² non parcam ei et verbis potentibus et ad deprecandum compositis ⁴ ¹³ quis revelavit faciem indumenti eius et in medium oris eius quis intrabit ⁵ ¹⁴ portas vultus eius quis aperiet per gyrum dentium eius formido ⁶ ¹⁵ corpus illius quasi scuta fusilia et compactum squamis se prementibus ⁷ ¹⁶ una uni coniungitur et ne spiraculum quidem incedit per eas ⁸ ¹⁷ una alteri adhaerent et tenentes se nequaquam separabuntur ⁹ ¹⁸ sternutatio eius splendor ignis et oculi eius ut palpebrae diluculi ¹⁰ ¹⁹ de ore eius lampades procedunt sicut taedae ignis accensae ¹¹ ²⁰ de naribus eius procedit fumus sicut ollae succensae atque ferventis ¹² ²¹ halitus eius prunas ardere facit et flamma de ore eius egreditur ¹³ ²² in collo eius mora-

bitur fortitudo et faciem eius praecedet egestas ¹⁴ ²³ membra carniū eius coherentia sibi mittet contra eum fulmina et ad locum alium non ferentur ¹⁵ ²⁴ cor eius indurabitur quasi lapis et stringetur quasi malleatoris incus ¹⁶ ²⁵ cum sublatus fuerit timebunt angeli et territi purgabuntur ¹⁷ ²⁶ cum adprehenderit eum gladius subsistere non poterit neque hasta neque torax ¹⁸ ²⁷ reputabit enim quasi paleas ferrum et quasi lignum putridum aes ¹⁹ ²⁸ non fugabit eum vir sagittarius in stipulam versi sunt ei lapides fundae ²⁰ ²⁹ quasi stipulam aestimabit malleum et deridebit vibrantem hastam ²¹ ³⁰ sub ipso erunt radii solis sternent sibi aurum quasi lutum ²² ³¹ fervere faciet quasi ollam profundum mare ponet quasi cum unguenta bulliunt ²³ ³² post eum lucebit semita aestimabit abyssum quasi senescentem ²⁴ ³³ non est super terram potestas quae conparetur ei qui factus est ut nullum timeret ²⁵ ³⁴ omne sublime videt ipse est rex super universos filios superbiae

42 respondens autem Iob Domino dixit ² scio quia omnia potes et nulla te latet cogitatio ³ quis est iste qui celat consilium absque scientia ideo insipienter locutus sum et quae ultra modum excederent scientiam meam ⁴ audi et ego loquar interrogabo et ostende mihi ⁵ auditu auris audivi te nunc autem oculus meus videt te ⁶ idcirco ipse me reprehendo et ago paenitentiam in favilla et cinere ⁷ postquam autem locutus est Dominus verba haec ad Iob dixit ad Eliphaz Themaniten iratus est furor meus in te et in duos amicos tuos quoniam non estis locuti coram me rectum sicut servus meus Iob ⁸ sumite igitur vobis septem tauros et septem arietes et ite ad servum meum Iob et offerete holocaustum pro vobis Iob autem servus meus orabit pro vobis faciem eius suscipiam ut non vobis imputetur stultitia neque enim locuti estis ad me recta sicut servus meus Iob ⁹ abierunt ergo Eliphaz Themanites et Baldad Suites et Sophar Naamathites et fecerunt sicut locutus fuerat ad eos Dominus et suscepit Dominus faciem Iob ¹⁰ Dominus quoque conversus est ad paenitentiam Iob cum oraret ille pro amicis suis et addidit Dominus omnia quaecumque fuerant Iob duplicia ¹¹ venerunt autem ad eum omnes fratres sui et universae sorores suae et cuncti qui noverant eum prius et comederunt cum eo panem in domo eius et moverunt super eum caput et consolati sunt eum super omni malo quod intulerat Dominus super eum et dederunt ei unusquisque ovem unam et inaurem auream unam ¹² Dominus autem benedixit novissimis Iob magis quam principio eius et facta sunt ei quattuordecim milia ovium et sex milia camelorum et mille iuga boum et mille asinae ¹³ et fuerunt ei septem filii et filiae tres ¹⁴ et vocavit nomen unius Diem et nomen secundae Cassia et nomen tertiae Cornu stibii ¹⁵ non sunt autem inventae mulieres speciosae sicut filiae Iob in universa terra deditque eis pater suus hereditatem inter fratres earum ¹⁶ vixit autem Iob post haec centum quadraginta annis et vidit filios suos et filios filio-

rum suorum usque ad quartam generationem ¹⁷ et mortuus est senex et plenus dierum

Psalmi (heb)

1 beatus vir qui non abiit in consilio impiorum et in via peccatorum non stetit in cathedra derisorum non sedit ² sed in lege Domini voluntas eius et in lege eius meditabitur die ac nocte ³ et erit tamquam lignum transplantatum iuxta rivulos aquarum quod fructum suum dabit in tempore suo et folium eius non defluet et omne quod fecerit prosperabitur ⁴ non sic impii sed tamquam pulvis quem proicit ventus ⁵ propterea non resurgent impii in iudicio neque peccatores in congregatione iustorum ⁶ quoniam novit Dominus viam iustorum et iter impiorum peribit

2 quare turbabuntur gentes et tribus meditabuntur inania ² consurgent reges terrae et principes tractabunt pariter adversum Dominum et adversum christum eius ³ disrumpamus vincula eorum et proiciamus a nobis laqueos eorum ⁴ habitator caeli ridebit Dominus subsannabit eos ⁵ tunc loquetur ad eos in ira sua et in furore suo conturbabit eos ⁶ ego autem orditus sum regem meum super Sion montem sanctum suum adnuntiabo Dei praeceptum ⁷ Dominus dixit ad me filius meus es tu ego hodie genui te ⁸ postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam et possessionem tuam terminos terrae ⁹ pasces eos in virga ferrea ut vas figuli conteres eos ¹⁰ nunc ergo reges intellegite erudimini iudices terrae ¹¹ servite Domino in timore et exultate in tremore ¹² adorate pure ne forte irascatur et pereatis de via cum exarserit post paululum furor eius beati omnes qui sperant in eum

canticum David cum fugeret a facie Abessalon filii sui

3 Domine quare multiplicati sunt hostes mei multi consurgunt adversus me ² multi dicunt animae meae non est salus huic in Deo semper ³ tu autem Domine clipeus circa me gloria mea et exaltans caput meum ⁴ voce mea ad Dominum clamabo et exaudiet me de monte sancto suo semper ⁵ ego dormivi et soporatus sum evigilavi quia Dominus sustentavit me ⁶ non timebo milia populi quae circumdederunt me surge Domine salvum me fac Deus meus ⁷ quia percussisti omnium inimicorum meorum maxillam dentes impiorum confregisti ⁸ Domini est salus super populum tuum benedictio tua semper

victori in psalmis canticum David

4 invocante me exaudi me Deus iustitiae meae in tribulatione dilatasti mihi miserere mei et exaudi orationem meam ² filii viri usquequo incliti mei ignominiose diligitis vanitatem quaerentes mendacium semper ³ et cognoscite quoniam mirabilem reddidit

Dominus sanctum suum Dominus exaudiet cum clamavero ad eum ⁴ irascimini et nolite peccare loquimini in cordibus vestris super cubilia vestra et tacete semper ⁵ sacrificate sacrificium iustitiae et fidite in Domino multi dicunt quis ostendit nobis bonum ⁶ leva super nos lucem vultus tui Domine dedisti laetitiam in corde meo ⁷ in tempore frumentum et vinum eorum multiplicata sunt ⁸ in pace simul requiescam et dormiam quia tu Domine specialiter securum habitare fecisti me

victori pro hereditatibus canticum David

5 verba mea audi Domine intellege murmur meum ² rex meus et Deus meus ³ quia te deprecor Domine mane audies vocem meam ⁴ mane praeparabor ad te et contemplabor quoniam non es deus volens iniquitatem tu ⁵ nec habitabit iuxta te malignus non stabunt iniqui in conspectu oculorum tuorum ⁶ odisti omnes operantes iniquitatem perdes loquentes mendacium virum sanguinum et dolosum abominabitur Dominus ⁷ ego autem in multitudine misericordiae tuae introibo in domum tuam adorabo in templo sancto tuo in timore tuo ⁸ Domine deduc me in iustitia tua propter insidiatores meos dirige ante faciem meam viam tuam ⁹ non est enim in ore eorum rectum interiora eorum insidiae ¹⁰ sepulchrum patens guttur eorum linguam suam levificant condemna eos Deus decidant a consiliis suis iuxta multitudinem scelerum eorum expelle eos quoniam provocaverunt te ¹¹ et laentur omnes qui sperant in te in perpetuum laudabunt et proteges eos et laetabuntur in te qui diligunt nomen tuum ¹² quia tu benedices iusto Domine ut scuto placabilitatis coronabis eum

victori in psalmis super octava canticum David

6 Domine ne in furore tuo arguas me neque in ira tua corripas me ² miserere mei Domine quoniam infirmus sum sana me Domine quoniam conturbata sunt ossa mea ³ et anima mea turbata est valde et tu Domine usquequo ⁴ revertere Domine erue animam meam salva me propter misericordiam tuam ⁵ quoniam non est in morte recordatio tui in inferno quis confitebitur tibi ⁶ laboravi in gemitu meo natate faciam tota nocte lectulum meum lacrimis meis stratum meum rigabo ⁷ caligavit prae amaritudine oculus meus consumptus sum ab universis hostibus meis ⁸ recedite a me omnes qui operamini iniquitatem quia audivit Dominus vocem fletus mei ⁹ audivit Dominus deprecationem meam Dominus orationem meam suscipiet

¹⁰ confundantur et conturbentur vehementer omnes inimici mei revertantur et confundantur subito

pro ignoratione David quod cecinit Domino super verbis Aethiopsis filii Iemini

7 Domine Deus meus in te speravi salva me ab omnibus persequentibus me et libera me ² ne forte capiat ut leo animam meam laceret et non sit qui eruat ³ Domine Deus meus si feci istud si est iniquitas in manibus meis ⁴ si reddidi retribuentibus mihi malum et dimisi hostes meos vacuos ⁵ persequatur inimicus animam meam et adprehendat et conculcet in terram vitam meam et gloriam meam in pulverem conlocet semper ⁶ surge Domine in furore tuo elevare indignans super hostes meos et consurge ad me iudicio quod mandasti ⁷ et congregatio tribuum circumdet te et pro hac in altum revertere ⁸ Dominus iudicabit populos iudica me Domine secundum iustitiam meam et secundum simplicitatem meam quae est in me ⁹ consumatur malum iniquorum et confirmetur iustitia probator cordis et renum Deus iustus ¹⁰ clipeus meus in Deo qui salvat rectos corde ¹¹ Deus iudex iustus et fortis comminans tota die ¹² non convertenti gladium suum acuet arcum suum tetendit et paravit illum ¹³ et in ipso praeparavit vasa mortis sagittas suas ad conburendum operatus est ¹⁴ ecce parturit iniquitatem et concepto dolore peperit mendacium ¹⁵ lacum aperuit et effodit eum et incidet in interitum quem operatus est ¹⁶ revertetur dolor suus in caput eius et super verticem eius iniquitas sua descendet ¹⁷ confitebor Domino secundum iustitiam eius et cantabo nomini Domini altissimi

victori pro torcularibus canticum David

8 Domine Dominator noster quam grande est nomen tuum in universa terra qui posuisti gloriam tuam super caelos ² ex ore infantium et lactantium perfecisti laudem propter adversarios meos ut quiescat inimicus et ultor ³ videbo enim caelos tuos opera digitorum tuorum lunam et stellas quae fundasti ⁴ quid est homo quoniam recordaris eius vel filius hominis quoniam visitas eum ⁵ minues eum paulo minus a Deo gloria et decore coronabis eum ⁶ dabis ei potestatem super opera manuum tuarum ⁷ cuncta posuisti sub pedibus eius oves et armenta omnia insuper et animalia agri ⁸ aves caeli et pisces maris qui pertranseunt semitas ponti ⁹ Domine Dominator noster quam grande est nomen tuum in universa terra

victori pro morte filii canticum David

9 confitebor Domino in toto corde meo narrabo omnia mirabilia tua ² laetabor et gaudebo in te canam nomini tuo Altissimi ³ cum ceciderint inimici mei retrorsum et corruerint et perierint a facie tua ⁴ fecisti enim iudicium meum et causam meam sedisti super solium iudex iustitiae ⁵ increpuisti gentes periit impius nomen eorum delisti in sempiternum et iugiter ⁶ completae sunt solitudines in finem et civitates subvertisti periit memoria eorum cum ipsis ⁷ Dominus

autem in sempiternum sedebit stabilivit ad iudicandum solium suum ⁸ et ipse iudicat orbem in iustitia iudicat populos in aequitatibus ⁹ et erit Dominus elevatio oppresso elevatio oportuna in angustia ¹⁰ et confident in te qui noverunt nomen tuum quoniam non dereliquisti quaerentes te Domine ¹¹ cantate Domino habitatori Sion adnuntiate in populis commutationes eius ¹² quoniam quaerens sanguinem eorum recordatus est nec oblitus est clamoris pauperum ¹³ misertus est mei Dominus vidit adflictionem meam ex inimicis meis ¹⁴ qui exaltat me de portis mortis ut narrem omnes laudes tuas in portis filiae Sion ¹⁵ exultabo in salutari tuo demersae sunt gentes in interitu quem fecerunt in rete quod absconderant captus est pes eorum ¹⁶ agnitus est Dominus iudicium faciens in opere manuum suarum corruit impius sonitu sempiterno ¹⁷ convertantur impii in infernum omnes gentes quae oblitae sunt Deum ¹⁸ quoniam non in aeternum oblivioni erit pauper expectatio pauperum non peribit in perpetuum ¹⁹ surge Domine non confortetur homo iudicentur gentes ante faciem tuam ²⁰ pone Domine terrorem eis sciant gentes homines se esse semper ²¹ quare Domine stas a longe dispicis in temporibus angustiae ²² in superbia impii ardet pauper capiantur in sceleribus quae cogitaverunt ²³ quia laudavit impius desiderium animae suae et avarus adplaudens sibi ²⁴ blasphemavit Dominum impius secundum altitudinem furoris sui non requirit ²⁵ nec est Deus in omnibus cogitationibus eius parturiunt viae eius in omni tempore longe sunt iudicia tua a facie eius omnes inimicos suos dispicit ²⁶ loquitur in corde suo non movebor in generatione et generatione ero sine malo ²⁷ maledictione os eius plenum est et dolis et avaritia sub lingua eius dolor et iniquitas ²⁸ sedet insidians iuxta vestibula in absconditis ut interficiat innocentem ²⁹ oculi eius robustos tuos circumspiciunt insidiatur in abscondito quasi leo in cubili insidiatur ut rapiat pauperem rapiet pauperem cum adtraxerit eum ad rete suum ³⁰ ¹⁰ et confractum subiciet et inruet viribus suis valenter ³¹ ¹¹ dixit in corde suo oblitus est Deus abscondit faciem suam non respiciet in perpetuum ³² ¹² surge Domine Deus leva manum tuam noli oblivisci pauperum ³³ ¹³ quare blasphemat impius Deum dicens in corde suo quod non requirat ³⁴ ¹⁴ vides quia tu laborem et furorem respicis ut detur in manu tua tibi relinquuntur fortes tui pupillo tu es factus adiutor ³⁵ ¹⁵ contere brachium impii et maligni quaeres impietatem eius et non invenies ³⁶ ¹⁶ Dominus rex saeculi et aeternitatis perierunt gentes de terra eius ³⁷ ¹⁷ desiderium pauperum audit Dominus praeparasti ut cor eorum audiat auris tua ³⁸ ¹⁸ ut iudices pupillum et oppressum et nequaquam ultra superbiat homo de terra

victori David

10 in Domino speravi quomodo dicitis animae meae transvola in montem ut avis ² quia ecce impii tetenderunt arcum posuerunt sagittam suam super nervum ut sagittent in abscondito rectos corde

³ quia leges dissipatae sunt iustus quid operatus est
⁴ Dominus in templo sancto suo Dominus in caelo
 thronus eius oculi eius vident palpebrae eius probant
 filios hominum ⁵ Dominus iustum probat impium
 autem et diligentem iniquitatem odit anima eius
⁶ pluet super peccatores laqueos ignis et sulphur et
 spiritus tempestatum pars calicis eorum ⁷ quoniam
 iustus Dominus iustitias dilexit rectum videbunt facies
 eorum

victori pro octava canticum David

11 salva Domine quoniam defecit sanctus quoni-
 am inminuti sunt fideles a filiis hominum ² frus-
 tra loquuntur unusquisque proximo suo labium sub-
 dolum in corde et corde locuti sunt ³ disperdat Domi-
 nus omnia labia dolosa linguam magniloquam ⁴ qui
 dixerunt linguam nostram roboremus labia nostra no-
 biscum sunt quis dominus noster est ⁵ propter vasti-
 tatem inopum et gemitum pauperum nunc con-
 surgam dicit Dominus ponam in salutari auxilium eo-
 rum ⁶ eloquia Domini eloquia munda argentum igne
 probatum separatum a terra colatum septuplum ⁷ tu
 Domine custodies ea servabis nos a generatione hac
 in aeternum ⁸ in circuitu impii ambulabunt cum exal-
 tati fuerint vilissimi filiorum hominum

victori canticum David

12 usquequo Domine oblivisceris mei penitus
 usquequo abscondes faciem tuam a me
² usquequo ponam consilia in anima mea dolorem in
 corde meo per diem ³ usquequo exaltabitur inimicus
 meus super me ⁴ convertere exaudi me Domine Deus
 meus inlumina oculos meos ne umquam obdormiam
 in mortem ⁵ nequando dicat inimicus meus praevalui
 adversus eum hostes mei exultabunt cum motus fuero
⁶ ego autem in misericordia tua confido exultabit cor
 meum in salutari tuo cantabo Domino quia reddidit
 mihi

victori David

13 dixit stultus in corde suo non est Deus corrupti
 sunt et abominabiles facti sunt studiose non est
 qui faciat bonum ² Dominus de caelo prospexit super
 filios hominum ut videret si esset intellegens re-
 quirens Deum ³ omnes recesserunt simul conglutinati
 sunt non est qui faciat bonum non est usque ad unum
⁴ nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem
 qui devorant populum meum ut cibum panis
⁵ Dominum non invocaverunt ibi timebunt formidine
⁶ quoniam Deus in generatione iusta est consilium
 pauperum confudistis quoniam Dominus spes eius est
⁷ quis dabit de Sion salutem Israhel quando reduxerit
 Dominus captivitatem populi sui exultabit Iacob et
 laetabitur Israhel

canticum David

14 Domine quis peregrinabitur in tentorio tuo et
 quis habitabit in monte sancto tuo ² qui ingredi-
 tur sine macula et operatur iustitiam ³ loquiturque ver-

itatem in corde suo qui non est facilis in lingua sua
 neque fecit amico suo malum et obprobrium non
 sustinuit super vicino suo ⁴ dispicitur oculis eius in-
 probus timentes autem Dominum glorificat iurat ut se
 adfligat et non mutat ⁵ pecuniam suam non dedit ad
 usuram et munera adversum innoxium non accepit
 qui facit haec non movebitur in aeternum

humilis et simplicis David

15 custodi me Deus quoniam speravi in te ² dicens
 Deo Dominus meus es tu bene mihi non est sine
 te ³ sanctis qui in terra sunt et magnificis omnis volun-
 tas mea in eis ⁴ multiplicabuntur idola eorum post ter-
 gum sequentium non litabo libamina eorum de san-
 guine neque adsumam nomina eorum in labiis meis
⁵ Dominus pars hereditatis meae et calicis mei tu pos-
 sessor sortis meae ⁶ lineae ceciderunt mihi in pulcher-
 rimis et hereditas speciosissima mea est ⁷ benedicam
 Domino qui dedit consilium mihi insuper et noctibus
 erudierunt me renes mei ⁸ proponebam in conspectu
 meo semper quia a dextris meis est ne commovear
⁹ propterea laetatum est cor meum et exultavit gloria
 mea et caro mea habitavit confidenter ¹⁰ non enim
 derelinques animam meam in inferno nec dabis sanc-
 tum tuum videre corruptionem ¹¹ ostendes mihi semi-
 tam vitae plenitudinem laetitiarum ante vultum tuum
 decores in dextera tua aeternos

oratio David

16 audi Deus iustum intende deprecationem
 meam auribus percipe orationem meam absque
 labiis mendacii ² de vultu tuo iudicium meum prodeat
 oculi tui videant aequitates ³ probasti cor meum visi-
 tasti nocte conflasti me et non invenisti ⁴ cogitationes
 meas transire os meum in opere hominum propter
 verbum labiorum tuorum ego observavi vias latronis
⁵ sustenta gressus meos in callibus tuis et non laben-
 tur vestigia mea ⁶ ego invocavi te quia exaudies me
 Deus inclina aurem tuam mihi audi eloquium meum
⁷ mirabilem fac misericordiam tuam salvator speran-
 tium ⁸ a resistentibus dexterae tuae custodi me quasi
 pupillam intus in oculo in umbra alarum tuarum pro-
 tege me ⁹ a facie impiorum vastantium me inimici mei
 animam meam circumdederunt ¹⁰ adipe suo con-
 cluserunt et ore locuti sunt superbe ¹¹ incedentes ad-
 versum me nunc circumdederunt me oculos suos po-
 suerunt declinare in terram ¹² similitudo eius quasi leo-
 nis desiderantis praedam et quasi catuli leonis seden-
 tis in absconditis ¹³ surge Domine praeveni faciem eius
 incurva eum salva animam meam ab impio qui est gla-
 dius tuus ¹⁴ a viris manus tuae Domine qui mortui sunt
 in profundo quorum pars in vita et quorum de abscon-
 ditis tuis replesti ventrem qui satiabantur filiis et dimit-
 tent reliquias suas parvulis eorum ¹⁵ ego in iustitia
 videbo faciem tuam implebor cum evigilavero similitu-
 dine tua

*victori servo Domini David quae locutus est Domino
 verba cantici huius in die qua liberavit eum Dominus*

de manu omnium inimicorum suorum et de manu Saul et ait

17 diligam te Domine fortitudo mea ² Domine petra mea et robur meum et salvator meus Deus meus fortis meus sperabo in eo scutum meum et cornu salutis meae susceptor meus ³ laudatum invocabo Dominum et ab inimicis meis salvus ero ⁴ circumdederunt me funes mortis et torrentes diabuli terrierunt me ⁵ funes inferi circumdederunt me praevenerunt me laquei mortis ⁶ in tribulatione mea invocabo Dominum et ad Deum meum clamabo exaudiet de templo suo vocem meam et clamor meus ante faciem eius veniet in aures eius ⁷ commota est et contremuit terra et fundamenta montium concussa sunt et conquassata quoniam iratus est ⁸ ascendit fumus de furore eius et ignis ex ore eius devorans carbones incensi sunt ab eo ⁹ inclinavit caelos et descendit et caligo sub pedibus eius ¹⁰ et ascendit super cherub et volavit super pinnas venti ¹¹ posuit tenebras latibulum suum in circuitu eius tabernaculum eius tenebrosas aquas in nubibus aetheris ¹² prae fulgore in conspectu eius nubes transierunt grando et carbones ignis ¹³ et intonuit de caelo Dominus et Altissimus dedit vocem suam grandinem et carbones ignis ¹⁴ et emisit sagittas suas et dissipavit eos fulgora multiplicavit et conturbavit illos ¹⁵ et apparuerunt effusionem aquarum et revelata sunt fundamenta orbis ab increpatione tua Domine ab inspiratione spiritus furoris tui ¹⁶ misit de alto et accepit me extraxit me de aquis multis ¹⁷ liberavit me de inimicis meis potentissimis et de his qui oderant me quoniam robustiores me erant ¹⁸ praevenerunt me in die afflictionis meae et factus est Dominus firmamentum meum ¹⁹ et eduxit me in latitudinem liberavit me quia placuit ei ²⁰ retribuit mihi Dominus secundum iustitiam meam et secundum munditiam manuum mearum reddidit mihi ²¹ quia custodivi vias Domini et non egi impie a Deo meo ²² omnia enim iudicia eius in conspectu meo et praecepta eius non amovi a me ²³ et fui immaculatus cum eo et custodivi me ab iniquitate mea ²⁴ et restituit Dominus mihi secundum iustitiam meam et secundum munditiam manuum mearum in conspectu oculorum eius ²⁵ cum sancto sanctus eris cum viro innocente innocenter ages ²⁶ cum electo electus eris et cum perverso pervertes ²⁷ quia tu populum pauperem salvabis et oculos excelsos humiliabis ²⁸ quia tu illuminabis lucernam meam Domine Deus meus illustrabis tenebras meas ²⁹ in te enim curram accinctus et in Deo meo transiliam murum ³⁰ Deus immaculata via eius eloquium Domini igne examinatum scutum est omnium sperantium in se ³¹ quis est deus praeter Dominum et quis fortis praeter Deum nostrum ³² Deus qui accingit me fortitudine et posuit immaculatam viam meam ³³ coaequans pedes meos cervis et super excelsa statuens me ³⁴ docens manus meas ad proelium et componens quasi arcum aereum brachia mea ³⁵ dedisti mihi clipeum salutis tuae et dextera tua confortavit me et mansuetudo tua multiplicavit me ³⁶ di-

latabis gressus meos subtus me et non deficient tali mei ³⁷ persequar inimicos meos et adprehendam et non revertar donec consumam eos ³⁸ caedam eos et non poterunt surgere cadent sub pedibus meis ³⁹ accinxisti me fortitudine ad proelium incurvabis resistentes mihi sub me ⁴⁰ inimicorum meorum dedisti mihi dorsum et odientes me disperdidisti ⁴¹ clamabunt et non erit qui salvet ad Dominum et non exaudiet eos ⁴² delebo eos ut pulverem ante faciem venti ut lutum platearum proiciam eos ⁴³ salvabis me a contradictionibus populi pones me in caput gentium ⁴⁴ populus quem ignoravi serviet mihi auditione auris oboediet mihi ⁴⁵ filii alieni mentientur mihi filii alieni defluent et contrahentur in angustiis suis ⁴⁶ vivit Dominus et benedictus Deus meus et exaltabitur Deus salutis meae ⁴⁷ Deus qui das vindictas mihi et congregas populos sub me qui servas me ab inimicis meis ⁴⁸ et a resistentibus mihi elevas me a viro iniquo libera me ⁴⁹ propterea confitebor tibi in gentibus Domine et nomini tuo cantabo ⁵⁰ magnificentiam salutis regis sui et facienti misericordiam christo suo David et semini eius usque in aeternum

victori canticum David

18 caeli enarrant gloriam Dei et opus manus eius adnuntiat firmamentum ² dies diei eructat verbum et nox nocti indicat scientiam ³ non est sermo et non sunt verba quibus non audiat vox eorum ⁴ in universam terram exivit sonus eorum et in finibus orbis verba eorum ⁵ soli posuit tabernaculum in eis et ipse quasi sponsus procedens de thalamo suo exultavit ut fortis ad currendam viam ⁶ a summitate caeli egressus eius et cursus eius usque ad summitatem illius nec est qui se abscondat a calore eius ⁷ lex Domini immaculata convertens animam testimonium Domini fidele sapientiam praestans parvulis ⁸ praecepta Domini recta laetificantia cor mandatum Domini lucidum inluminans oculos ⁹ timor Domini mundus perseverans in saecula iudicia Domini vera iustificata in semet ipsis ¹⁰ desiderabilia super aurum et lapidem pretiosum multum et dulciora super mel et favum redundantem ¹¹ unde et servus tuus docebit ea in custodiendis eis fructus multus ¹² errores quis intellegat ab occultis munda me ¹³ a superbis quoque libera servum tuum si non fuerint dominati mei tunc immaculatus ero et mundabor a delicto maximo ¹⁴ sint placentes sermones oris mei meditatio cordis mei in conspectu tuo Domine fortitudo mea et redemptor meus

victori canticum David

19 exaudiat te Dominus in die tribulationis protegat te nomen Dei Iacob ² mittat tibi auxilium de sancto et de Sion roboret te ³ memor sit omnis sacrificii tui et holocaustum tuum pingue fiat semper ⁴ det tibi secundum cor tuum et omnem voluntatem tuam impleat ⁵ laudabimus in salutari tuo et in nomine Dei nostri ducemus choros ⁶ impleat Dominus omnes petitiones tuas nunc scio quoniam salvabit Dominus chris-

tum suum exaudiet eum de caelo sancto suo in fortitudine salutis dexteræ suæ ⁷ hii in curribus et hii in equis nos autem nominis Domini Dei nostri recordabimur ⁸ ipsi incurvati sunt et ceciderunt nos autem resurreximus et erecti sumus ⁹ Domine salva rex exaudiet nos in die qua invocaverimus

victori canticum David

20 Domine in fortitudine tua laetabitur rex et in salutari tuo exultabit vehementer ² desiderium cordis eius dedisti ei et voluntate labiorum eius non fraudasti eum semper ³ quoniam praevenies eum benedictionibus bonitatis pones in capite eius coronam de lapide pretioso ⁴ vitam petivit te et dedisti ei longitudinem dierum in saeculum et in aeternum ⁵ magna gloria eius in salutari tuo gloriam et decorem pones super eum ⁶ pones enim eum benedictionem sempiternam et hilarabis eum laetitia apud vultum tuum ⁷ quia rex confidet in Domino et in misericordia Excelsi non decipietur ⁸ inveniet manus tua omnes inimicos tuos dextera tua inveniet odientes te ⁹ pones eos ut clibanum ignis in tempore vultus tui Dominus in furore suo praecipitabit eos et devorabit eos ignis ¹⁰ fructum eorum de terra perdes et semen eorum de filiis hominum ¹¹ quoniam inclinaverunt super te malum cogitaverunt scelus quod non potuerunt ¹² quia pones eos umerum funes tuos firmabis contra facies eorum ¹³ exaltare Domine in fortitudine tua cantabimus et psallemus fortitudines tuas

victori pro cervo matutino canticum

21 Deus Deus meus quare dereliquisti me longe a salute mea verba rugitus mei ² Deus meus clamabo per diem et non exaudies et nocte nec est silentium mihi ³ et tu sancte habitator Laus Israhel ⁴ in te confisi sunt patres nostri confisi sunt et salvasti eos ⁵ ad te clamaverunt et salvati sunt in te confisi sunt et non sunt confusi ⁶ ego autem sum vermis et non homo obprobrium hominum et dispectio plebis ⁷ omnes videntes me subsannant me dimittunt labium movent caput ⁸ confugit ad Dominum salvet eum liberet eum quoniam vult eum ⁹ tu autem propugnator meus ex utero fiducia mea ab uberibus matris meae ¹⁰ in te proiectus sum ex vulva de ventre matris meae Deus meus es tu ¹¹ ne longe fias a me quoniam tribulatio proxima est quoniam non est adiutor ¹² circumdederunt me vituli multi tauri pingues vallaverunt me ¹³ aperuerunt super me os suum quasi leo capiens et rugiens ¹⁴ sicut aqua effusus sum et separata sunt omnia ossa mea factum est cor meum sicut cera liquefacta in medio ventris mei ¹⁵ aruit velut testa fortitudo mea et lingua mea adhesit palato meo et in pulverem mortis detraxisti me ¹⁶ circumdederunt me venatores concilium pessimorum vallavit me vinxerunt manus meas et pedes meos ¹⁷ numeravi omnia ossa mea quae ipsi respicientes viderunt in me ¹⁸ diviserunt vestimenta mea sibi et super vestimentum meum miserunt sortem ¹⁹ tu autem Domine ne longe fias for-

titudo mea in auxilium meum festina ²⁰ erue a gladio animam meam de manu canis solitariam meam ²¹ salva me ex ore leonis et de cornibus unicornium exaudi me ²² narrabo nomen tuum fratribus meis in medio ecclesiae laudabo te ²³ qui timetis Dominum laudate eum omne semen Iacob glorificate eum ²⁴ et metuite eum universum semen Israhel quoniam non dispexit neque contempsit modestiam pauperis et non abscondit faciem suam ab eo et cum clamaret ad eum audivit ²⁵ apud te laus mea in ecclesia multa vota mea reddam in conspectu timentium eum ²⁶ comedent mites et saturabuntur laudabunt Dominum quaerentes eum vivet cor vestrum in sempiternum ²⁷ recordabuntur et convertentur ad Dominum omnes fines terrae et adorabunt coram eo universae cognationes gentium ²⁸ quia Domini est regnum et dominabitur gentibus ²⁹ comederunt et adoraverunt omnes pingues terrae ante faciem eius curvabunt genu universi qui descendunt in pulverem ³⁰ et anima eius ipsi vivet semen serviet ei ³¹ narrabitur Domino in generatione venient et adnuntiabunt iustitias eius populo qui nascetur quas fecit

canticum David

22 Dominus pascit me nihil mihi deerit ² in pascuis herbarum adclinavit me super aquas refectionis enutrivit me ³ animam meam refecit duxit me per semitas iustitiae propter nomen suum ⁴ sed et si ambulavero in valle mortis non timebo malum quoniam tu mecum es virga tua et baculus tuus ipsa consolabuntur me ⁵ pones coram me mensam ex adverso hostium meorum inpinguasti oleo caput meum calix meus inebrians ⁶ sed et benignitas et misericordia subsequetur me omnibus diebus vitae meae et habitabo in domo Domini in longitudine dierum

David canticum

23 Domini est terra et plenitudo eius orbis et habitatores eius ² quia ipse super maria fundavit eum et super flumina stabilivit illum ³ quis ascendet in montem Domini et quis stabit in loco sancto eius ⁴ innocens manibus et mundo corde qui non exaltavit frustra animam suam et non iuravit dolose ⁵ accipiet benedictionem a Domino et iustitiam a Deo salutari suo ⁶ haec generatio quaerentium eum quaerentium faciem tuam Iacob semper ⁷ levate portae capita vestra et elevamini ianuae sempiternae et ingrediatur rex gloriae ⁸ quis est iste rex gloriae Dominus fortis et potens Dominus fortis in proelio ⁹ levate portae capita vestra et erigite ianuae sempiternae et ingrediatur rex gloriae ¹⁰ quis est iste rex gloriae Dominus exercituum ipse est rex gloriae semper

David

24 ad te Domine animam meam levabo ² Deus meus in te confisus sum ne confundar ³ ne laentur inimici mei sed et universi qui sperant in te non confundantur ⁴ confundantur qui iniqua gerunt frustra vias tuas Domine ostende mihi semitas tuas doce me

⁵ deduc me in veritate tua et doce me quia tu Deus salvator meus te expectavi tota die ⁶ recordare miserationum tuarum Domine et misericordiarum tuarum quia ex sempiterno sunt ⁷ peccatorum adolescentiae meae et scelerum meorum ne memineris secundum misericordiam tuam recordare mei propter bonitatem tuam Domine ⁸ bonus et rectus Dominus propterea docebit peccatores in via ⁹ deducet mansuetos in iudicio et docebit modestos viam suam ¹⁰ omnes semitae Domini misericordia et veritas his qui custodiunt pactum eius et testificationem eius ¹¹ propter nomen tuum propitiare iniquitati meae quoniam grandis est ¹² quis est iste vir timens Dominum quem docebit in via quam elegerit ¹³ anima eius in bono commorabitur et semen eius hereditabit terram ¹⁴ secretum Domini timentibus eum et pactum suum ostendet eis ¹⁵ oculi mei semper ad Dominum quia ipse educet de rete pedes meos ¹⁶ respice in me et miserere mei quoniam solus et pauper sum ego ¹⁷ tribulationes cordis mei multiplicatae sunt de angustiis meis educ me ¹⁸ vide afflictionem meam et laborem meum et porta omnia peccata mea ¹⁹ vide inimicos meos quia multiplicati sunt et odio iniquo oderunt me ²⁰ custodi animam meam et libera me non confundar quia speravi in te ²¹ simplicitas et aequitas servabunt me quia expectavi te ²² redime Deus Israhelem ex omnibus angustiis suis

David

²⁵ iudica me Deus quoniam ego in simplicitate mea ambulavi et in Domino confidens non deficiam ² proba me Domine et tempta me ure renes meos et cor meum ³ quia misericordia tua in conspectu oculorum meorum est et ambulabo in veritate tua ⁴ non sedi cum viris vanitatis et cum superbis non ingrediar ⁵ odivi ecclesiam pessimorum et cum iniquis non sedebo ⁶ lavabo in innocentia manus meas et circumibo altare tuum Domine ⁷ ut clara voce praedicem laudem et narrem omnia mirabilia tua ⁸ Domine dilexi habitaculum domus tuae et locum tabernaculi gloriae tuae ⁹ ne auferas cum peccatoribus animam meam cum viris sanguinum vitam meam ¹⁰ in quorum manibus scelus est et dextera eorum repleta est muneribus ¹¹ ego autem in simplicitate mea gradiar redime me et miserere mei ¹² pes meus stetit in recto in ecclesiis benedicam Domino

David

²⁶ Dominus lux mea et salutare meum quem timebo Dominus fortitudo vitae meae quem formidabo ² cum adpropinquarent mihi maligni ut comederent carnem meam hostes mei et inimici mei ipsi in-pigerunt et ceciderunt ³ si steterint adversus me castra non timebit cor meum si surrexerit contra me bellum in hoc ego confidam ⁴ unum petivi a Domino hoc requiram ut habitem in domo Domini omnibus diebus vitae meae ut videam pulchritudinem Domini et attendam templum eius ⁵ abscondet enim me in umbra sua in die pessima abscondet me in secreto tabernac-

uli sui ⁶ in petra exaltabit me nunc quoque exaltabit caput meum super inimicos meos qui sunt in circuitu meo et immolabo in tabernaculo eius hostias iubili cantabo et psallam Domino ⁷ audi Domine vocem meam invocantis miserere mei et exaudi me ⁸ tibi dixit cor meum quaesivit vultus meus faciem tuam Domine et requiram ⁹ ne abscondas faciem tuam a me ne declines in furore tuo a servo tuo auxilium meum fuisti ne derelinquas me et ne dimittas me Deus salvator meus ¹⁰ pater enim meus et mater mea dereliquerunt me Dominus autem collegit me ¹¹ ostende mihi Domine viam tuam et deduc me in semita recta propter insidiatores meos ¹² ne tradas me Domine animae tribulantium me quoniam surrexerunt contra me testes falsi et apertum mendacium ¹³ ego autem credo quod videam bona Domini in terra viventium ¹⁴ expecta Dominum confortare et roboretur cor tuum et sustine Dominum

David

²⁷ ad te Domine clamabo Fortis meus ne obsurdescas mihi ne forte tacente te mihi conparer his qui descendunt in lacum ² audi Domine deprecationem meam cum clamavero ad te cum levavero manus meas ad oraculum sanctum tuum ³ ne trahas me cum impiis et cum operantibus iniquitatem qui loquuntur pacem cum amicis suis et est malum in corde eorum ⁴ da eis secundum opus suum et secundum malum adinventionum suarum iuxta opus manuum suarum da eis redde retributionem suam illis ⁵ quoniam non intellegunt opera Domini et opus manuum eius destrues eos et non aedificabis ⁶ benedictus Dominus qui audivit vocem deprecationis meae ⁷ Dominus fortitudo mea et scutum meum in ipso confisum est cor meum et habui adiutorium gavisum est cor meum et in cantico meo confitebor illi ⁸ Dominus fortitudo mea et robur salutarium christi sui est ⁹ salva populum tuum et benedic hereditati tuae et pasce eos et subleva eos usque in sempiternum

canticum David

²⁸ adferte Domino filios arietum ² adferte Domino gloriam et imperium adferte Domino gloriam nomini eius adorate Dominum in decore sancto ³ vox Domini super aquas Deus gloriae intonuit Dominus super aquas multas ⁴ vox Domini in fortitudine vox Domini in decore ⁵ vox Domini confringentis cedros et confringet Dominus cedros Libani ⁶ et disperget eas quasi vitulus Libani et Sarion quasi filius rinocerotis ⁷ vox Domini dividens flammis ignis ⁸ vox Domini parturire faciens desertum Cades ⁹ vox Domini obsetricans cervis et revelans saltus et in templo eius omnis loquetur gloriam ¹⁰ Dominus diluvium inhabitat et sedebit Dominus rex in aeternum ¹¹ Dominus fortitudinem populo suo dabit Dominus benedicet populo suo in pace

psalmus cantici pro dedicatione domus David

29 exaltabo te Domine quoniam salvasti me et non delectasti inimicos meos super me ² Domine Deus meus clamavi ad te et sanasti me ³ Domine eduxisti de inferno animam meam vivificasti me ne descenderem in lacum ⁴ cantate Domino sancti eius et confitemini memoriae sanctitatis eius ⁵ quoniam ad momentum est ira eius et vita in repropitiacione eius ad vesperum commorabitur fletus et in matutino laus ⁶ ego autem dixi in abundantia mea non commovebor in sempiternum ⁷ Domine in voluntate tua posuisti monti meo fortitudinem abscondisti faciem tuam et factus sum conturbatus ⁸ ad Dominum clamabo et Dominum deprecabor ⁹ quae est utilitas in sanguine meo cum descendero in corruptionem numquid confitebitur tibi pulvis aut adnuntiabit veritatem tuam ¹⁰ audi Domine et miserere mei Domine esto adiutor ¹¹ convertisti planctum meum in chorum mihi solvisti saccum meum et accinxisti me laetitia ¹² ut laudet te gloria et non taceat Domine Deus meus in sempiternum confitebor tibi

victori canticum David

30 in te Domine speravi non confundar in aeternum in iustitia tua salva me ² inclina ad me aurem tuam velociter libera me esto mihi in lapidem fortissimum et in domum munitam ut salves me ³ quia petra mea et munitio mea tu es et propter nomen tuum dux meus eris et enutries me ⁴ educes me de rete quod absconderunt mihi quia tu fortitudo mea es ⁵ in manu tua commendabo spiritum meum redemisti me Domine Deus veritatis ⁶ odisti custodientes vanitates frustra ego autem in Domino confisus sum ⁷ exultabo et laetabor in misericordia tua quia vidisti adflictionem meam cognovisti tribulationes animae meae ⁸ et non conclusisti me in manibus inimici posuisti in latitudine pedes meos ⁹ miserere mei Domine quoniam tribulor caligavit in furore oculus meus anima mea et venter meus ¹⁰ quia consumptae sunt in maerore vitae meae et anni mei in gemitu infirmata est in iniquitate fortitudo mea et ossa mea contabuerunt ¹¹ apud omnes hostes meos factus sum obprobrium et vicinis meis nimis et timor notis meis qui videbant me in plateis fugiebant me ¹² oblivioni traditus sum quasi mortuus a corde factus sum quasi vas perditum ¹³ audivi enim obprobrium multorum congregationem in circuitu cum inirent consilium adversum me et ut auferrent animam meam cogitarent ¹⁴ ego autem in te speravi Domine dixi Deus meus es tu ¹⁵ in manu tua tempora mea libera me de manu inimicorum meorum et persecutorum me ¹⁶ ostende faciem tuam super servum tuum salva me in misericordia tua ¹⁷ Domine ne confundar quia invocavi te confundantur impii taceant in inferno ¹⁸ muta fiant labia mendacii quae loquuntur contra iustum vetera in superbia et despectione ¹⁹ quam multa est bonitas tua quam abscondisti timentibus te operatus es sperantibus in te in conspectu filiorum hominum ²⁰ abscondes eos in protectione vultus tui a duritia viri abscondes eos in umbra a con-

traditione linguarum ²¹ benedictus Dominus qui mirabilem fecit misericordiam suam mihi in civitate munita ²² ego autem dixi in stupore meo proiectus sum de conspectu oculorum eius ergone audisti vocem deprecationis meae cum clamarem ad te ²³ diligit Dominum omnes sancti eius fideles servat Dominus et retribuet his qui satis operantur superbiam ²⁴ confortamini et robetur cor vestrum omnes qui expectatis Dominum

David eruditi

31 beatus cui dimissa est iniquitas et absconditum est peccatum ² beatus homo cui non imputabit Dominus iniquitatem nec est in spiritu eius dolus ³ quia tacui adtrita sunt ossa mea in rugitu meo tota die ⁴ die enim et nocte gravatur super me manus tua versatus sum in miseria mea cum exardesceret messis iugiter ⁵ peccatum meum notum facio tibi et iniquitatem meam non abscondo dixi confitebor scelus meum Domino et tu dimisisti iniquitatem peccati mei semper ⁶ pro hoc orat omnis sanctus ad te tempus inveniens ut cum inundaverint aquae multae ad illum non accedant ⁷ tu es protectio mea ab hoste custodies me laus mea salvans circumdabis me semper ⁸ doceam te et monstrabo tibi viam per quam ambules cogitabo de te oculo meo ⁹ nolite fieri sicut equus et mulus quibus non est intelligentia in campo et freno maxillas eorum constringe qui non accedunt ad te ¹⁰ multi dolores impii confidentem autem in Domino misericordia circumdabit ¹¹ laetamini in Domino et exultate iusti et laudate omnes recti corde

32 laudate iusti Dominum rectos decet laudatio ² confitemini Domino in cithara in psalterio decacordo cantate ei ³ cantate ei canticum novum diligenter psallite in iubilo ⁴ quia rectum est verbum Domini et omne opus eius in fide ⁵ diligit iustitiam et iudicium misericordia Domini plena est terra ⁶ verbo Domini caeli facti sunt et spiritu oris eius omnis ornatus eorum ⁷ congregans quasi in utre aquas maris ponens in thesauris abyssos ⁸ timeat Dominum omnis terra ipsum formident universi habitatores orbis ⁹ quia ipse mandavit et factus est ipso praecipiente stetit ¹⁰ Dominus dissolvit consilium gentium irritas fecit cogitationes populorum ¹¹ consilium Domini in aeternum stabit cogitationes cordis eius in generatione et generatione ¹² beata gens cuius Dominus Deus eius populus quem elegit in hereditatem sibi ¹³ de caelo respexit Dominus vidit omnes filios Adam ¹⁴ de firmissimo solio suo prospexit ad universos habitatores terrae ¹⁵ fingens pariter cor eorum intellegens omnia opera eorum ¹⁶ non salvatur rex in multitudine exercitus nec fortis liberabitur in multiplicatione virtutis ¹⁷ fallax equus ad salutem et in multitudine roboris sui non salvabit ¹⁸ ecce oculus Domini super timentes eum et expectantes misericordiam eius ¹⁹ ut eruat de morte animam eorum et vivificet eos in fame ²⁰ anima nostra expectavit Dominum auxilium nostrum et clipeus noster est ²¹ in ipso enim laetabitur cor nostrum quia in

nomine sancto eius speravimus ²² sit misericordia tua Domine super nos sicut expectavimus te

David quando commutavit os suum coram Abimelech et eiecit eum et abiit

33 benedicam Domino in omni tempore semper laus eius in ore meo ² in Domino laetabitur anima mea audiant mites et laetentur ³ magnificate Dominum mecum et exaltemus nomen eius pariter ⁴ quaesivi Dominum et exaudivit me et de omnibus angustiis meis liberavit me ⁵ respicite ad eum et confluite et vultus vestri non confundentur ⁶ hic pauper clamavit et Dominus exaudivit de omnibus tribulationibus salvabit eum ⁷ circumdat angelus Domini in gyro timentes eum et eruet eos ⁸ gustate et videte quoniam bonus Dominus beatus vir qui sperat in eo ⁹ timete Dominum sancti eius quoniam non est inopia timentibus eum ¹⁰ leones indiguerunt et esurierunt quaerentibus autem Dominum non deerit omne bonum ¹¹ venite filii audite me timorem Domini docebo vos ¹² quis est vir qui velit vitam diligens dies videre bonos ¹³ custodi linguam tuam a malo et labia tua ne loquantur dolum ¹⁴ recede a malo et fac bonum quaere pacem et persequere eam ¹⁵ oculi Domini ad iustos et aures eius ad clamorem eorum ¹⁶ vultus Domini super facientes malum ut perdat de terra memoriam eorum ¹⁷ clamaverunt et Dominus exaudivit et ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos ¹⁸ iuxta est Dominus contritis corde et confractos spiritu salvabit ¹⁹ multae tribulationes iusti et ex omnibus illis liberabit eum Dominus ²⁰ custodit omnia ossa eius unum ex eis non confringetur ²¹ interficiet impium malitia et odientes iustum superabuntur ²² redimet Dominus animam servorum suorum et non peccabunt omnes sperantes in eo

David

34 iudica Domine adversarios meos pugna contra pugnantes me ² adprehende scutum et hastam et consurge in auxilium meum ³ evagina gladium et praeoccupa ex adverso persequentem me dic animae meae salus tua ego sum ⁴ confundantur et reveantur qui quaerunt animam meam convertantur retrorsum et confundantur qui cogitant malum mihi ⁵ fiant sicut pulvis ante faciem venti et angelus Domini inpellet ⁶ sit via eorum tenebrae et lubricum et angelus Domini persequatur eos ⁷ quia frustra absconderunt mihi insidias retis sui sine causa foderunt animae meae ⁸ veniat ei calamitas quam ignorat et rete suum quod abscondit comprehendat eum et cadat in laqueum ⁹ anima autem mea exultabit in Domino et laetabitur in salute sua ¹⁰ omnia ossa mea dicent Domine quis similis tui eruens inopem a validiore et pauperem et mendicum a violento ¹¹ surgentes testes iniqui quae nesciebam interrogabant me ¹² reddebant mihi mala pro bono sterilitatem animae meae ¹³ ego autem cum infirmarer ab eis induebar cilicio humiliabam in ieiunio animam meam et oratio mea ad sinum meum revertetur

¹⁴ quasi ad amicum quasi ad fratrem meum sic ambulabam quasi lugens mater tristis incurvabar ¹⁵ et in infirmitate mea laetabantur et congregabantur collecti sunt adversum me percutientes et nesciebam ¹⁶ scindentes et non tacentes in simulatione verborum factorum fredebant contra me dentibus suis ¹⁷ Domine quanta aspicias converte animam meam a calamitatibus suis a leonibus solitariam meam ¹⁸ confitebor tibi in ecclesia grandi in populo forti laudabo te ¹⁹ non laetentur super me inimici mei mendaces odientes me frustra coniventes oculo ²⁰ non enim pacem loquuntur sed in rapina terrae verba fraudulenta concinnant ²¹ et dilataverunt super me os suum dixerunt va va vidit oculus noster ²² vidisti Domine ne taceas Domine ne elongeris a me ²³ consurge et evigila in iudicium meum Deus meus et Domine in causam meam ²⁴ iudica me secundum iustitiam meam Domine Deus meus et ne insultent mihi ²⁵ ne dicant in corde suo va va va animae nostrae ne dicant absorbuimus eum ²⁶ confundantur et reveantur pariter qui laetantur in adflictione mea induantur confusione et verecundia qui magnificantur super me ²⁷ laudent et laetentur qui volunt iustitiam meam et dicant semper magnificetur Dominus qui vult pacem servi sui ²⁸ et lingua mea meditabitur iustitiam tuam tota die laudem tuam

pro victoria servi Domini David

35 dixit scelus impii in medio cordis eius non esse timorem Dei ante oculos eius ² quia dolose egit adversum eum in oculis suis ut inveniret iniquitatem eius ad odiendum ³ verba oris eius iniquitas et dolus cessavit cogitare benefacere ⁴ iniquitatem cogitat in cubili suo stabit in via non bona malum non abiciet ⁵ Domine in caelo misericordia tua fides tua usque ad nubes ⁶ iustitia tua quasi montes Domine iudicium tuum abyssus multa homines et iumenta salvos facies Domine ⁷ quam pretiosa est misericordia tua Domine et filii Adam in umbra alarum tuarum sperabunt ⁸ inebriantur de pinguidine domus tuae et torrente deliciarum tuarum potabis eos ⁹ quoniam tecum est fons vitae in lumine tuo videbimus lumen ¹⁰ adtrahe misericordiam tuam scientibus te et iustitiam tuam rectis corde ¹¹ ne veniat mihi pes superbiae et manus impiorum non me commoveat ¹² ibi ceciderunt operantes iniquitatem expulsi sunt et non potuerunt surgere

David

36 aleph noli contendere cum malignis neque aemuleris facientes iniquitatem ² quoniam sicut herba velociter conterentur et sicut holus viride are-scent ³ beth spera in Domino et fac bonum peregrinare in terra et pascere fide ⁴ et delectare in Domino et dabit tibi petitiones cordis tui ⁵ gimel volve super Dominum viam tuam et confide in eo et ipse faciet ⁶ et educet sicut lumen iustitiam tuam et iudicium tuum sicut meridiem ⁷ delecta tace Domino et expecta eum noli contendere adversum eum qui proficit in via sua ad-

versum virum qui facit quae cogitat ⁸ he dimitte iram et relinque furorem noli contendere ut malefacias ⁹ quoniam qui malefaciunt interibunt expectantes autem Dominum ipsi hereditabunt terram ¹⁰ vav adhuc enim modicum et non erit impius et cogitabis de loco eius et non subsistet ¹¹ mites autem hereditabunt terram et delectabuntur in multitudine pacis ¹² zai cogitat impius de iusto et frendet adversum eum dentibus suis ¹³ Dominus deridebit eum videns quod venit dies eius ¹⁴ heth gladium evaginaverunt impii tetenderunt arcum suum ut percutiant egenum et pauperem et interficiant rectos in via ¹⁵ gladius eorum ingrediatur in cor eorum et arcus eorum confringantur ¹⁶ teth melius est parum iusto quam divitiae impiorum multae ¹⁷ quia brachia impiorum confringentur sublevat autem iustos Dominus ¹⁸ ioth novit Dominus diem immaculatorum et hereditas eorum aeterna erit ¹⁹ non confundentur in tempore malo et in diebus famis saturabuntur ²⁰ caph quia impii peribunt et inimici Domini gloriantes ut monocerotes consumentur sicut fumus consumitur ²¹ lameth fenus accipit impius et non reddit iustus autem donat et tribuit ²² quia qui benedicti fuerint ab eo hereditabunt terram et qui maledicti interibunt ²³ mem a Domino gressus viri firmantur et vitam eius volet ²⁴ cum ceciderit non adlidetur quia Dominus sustentat manum eius ²⁵ nun puer fui siquidem senui et non vidi iustum derelictum neque semen eius quaerens panem ²⁶ tota die donat et commodat et semen eius in benedictione ²⁷ samech recede a malo et fac bonum et habita in sempiterno ²⁸ quia Dominus diligit iudicium et non derelinquet sanctos suos ain in aeternum custoditi sunt et semen impiorum periit ²⁹ iusti hereditabunt terram et habitabunt in saeculum super eam ³⁰ fe os iusti meditabitur sapientiam et lingua eius loquetur iudicium ³¹ lex Dei eius in corde eius non deficient gressus eius ³² sade considerat impius iustum et quaerit ut occidat eum ³³ Dominus non derelinquet eum in manu eius et non condemnabit eum cum iudicatur ³⁴ coph expecta Dominum et custodi vitam eius et exaltabit te ut possideas terram cum interibunt impii videbis ³⁵ res vidi impium robustum et fortissimum sicut indigenam virentem ³⁶ et transivi et ecce non erat et quaesivi eum et non est inventus ³⁷ sen custodi simplicitatem et vide rectum quia erit ad extremum viro pax ³⁸ iniqui autem delebuntur pariter et novissimum impiorum peribit ³⁹ thau salus iustorum a Domino fortitudo eorum in tempore tribulationis ⁴⁰ et auxiliabitur eis Dominus et salvabit eos ab impiis quia speraverunt in eo

canticum David in commemoratione

37 Domine ne in ira tua arguas me neque in furore tuo corripas me ² quia sagittae tuae infixae sunt mihi et tetigit me manus tua ³ non est sanitas in carne mea a facie indignationis tuae non est pax ossibus meis a facie peccati mei ⁴ quia iniquitates meae transierunt caput meum quasi onus grave adgravatae sunt super me ⁵ conputruerunt et tabuerunt cicatrices

meae a facie insipientiae meae ⁶ adflactus sum et incurvatus nimis tota die maerens ambulabam ⁷ quia lumbi mei repleti sunt ignominia et non est sanitas in carne mea ⁸ evigilavi et adflactus sum nimis rugiebam a gemitu cordis mei ⁹ Domine in conspectu tuo omne desiderium meum et gemitus meus a te non est absconditus ¹⁰ cor meum fluctuabat dereliquit me fortitudo mea et lux oculorum meorum etiam ipsa non est mecum ¹¹ cari mei et amici mei quasi contra lepram meam steterunt et vicini mei longe steterunt ¹² et inruebant quaerentes animam meam et investigantes mala mihi loquebantur insidias et dolos tota die meditantur ¹³ ego autem quasi surdus non audiebam et quasi mutus non aperiebam os meum ¹⁴ et eram quasi homo non audiens nec habens in ore suo redargutiones ¹⁵ te enim Domine expectabam tu exaudies Domine Deus meus ¹⁶ quia dixi ne forte insultent mihi et cum vacillaverint pedes mei super me magnificentur ¹⁷ quia ego ad plagas paratus et dolor meus contra me est semper ¹⁸ quia iniquitatem meam adnuntio sollicitus ero pro peccato meo ¹⁹ inimici autem mei viventes confortati sunt et multiplicati sunt odientes me mendaciter ²⁰ et qui reddunt malum pro bono adversabantur mihi quia sequebar bonum ²¹ ne derelinquas me Domine Deus meus ne elongeris a me ²² festina in auxilium meum Domine salutis meae

pro victoria Idithun canticum David

38 dixi custodiam vias meas ne peccem in lingua mea custodiam os meum silentio donec est impius contra me ² obmutui silentio tacui de bono et dolor meus conturbatus est ³ incaluit cor meum in medio mei in meditatione mea incensus sum igni ⁴ locutus sum lingua mea ostende mihi Domine finem meum et mensuram dierum meorum quae sit ut sciam quid mihi desit ⁵ ecce breves posuisti dies meos et vita mea quasi non sit in conspectu tuo omnia enim vanitas omnis homo stans semper ⁶ tantum in imagine ambulat homo tantum frustra turbatur congregat et ignorat cui dimittat ea ⁷ nunc ergo quid expecto Domine praestolatio mea tu es ⁸ ab omnibus iniquitatibus meis libera me obprobrium stulto ne ponas me ⁹ obmutui non aperiam os meum quia tu fecisti ¹⁰ tolle a me plagas tuas ¹¹ a contentione manus tuae ego consumptus sum in increpationibus pro iniquitate corripuisti virum et posuisti quasi tineam desiderabilia eius verumtamen vanitas omnis homo semper ¹² audi orationem meam Domine et clamorem meum exaudi ad lacrimam meam ne obsurdescas quia advena ego sum apud te et peregrinus sicut omnes patres mei ¹³ parce mihi ut rideam antequam vadam et non subsistam

pro victoria David canticum

39 expectans expectavi Dominum et inclinatus est ad me ² et audivit clamorem meum et eduxit me de lacu famoso de luto caeni et statuit super petram pedes meos stabilivit gressus meos ³ et dedit in ore

meo canticum novum laudem Deo nostro videbunt multi et timebunt et sperabunt in Domino ⁴ beatus vir qui posuit Dominum confidentiam suam et non est aversus ad superbias pompasque mendacii ⁵ multa fecisti tu Domine Deus meus mirabilia tua et cogitationes tuas pro nobis non invenio ordinem coram te si narrare voluero et numerare plura sunt quam ut narrari queant ⁶ victima et oblatione non indiges aures fodisti mihi holocaustum et pro peccato non petisti ⁷ tunc dixi ecce venio in volumine libri scriptum est de me ⁸ ut facerem placitum tibi Deus meus volui et legem tuam in medio ventris mei ⁹ adnuntiavi iustum in ecclesia multa ecce labia mea non prohibebo Domine tu nosti ¹⁰ iustitiam tuam non abscondi in medio cordis mei fidem tuam et salutare tuum dixi non abscondi misericordiam tuam et veritatem tuam in ecclesia multa ¹¹ tu Domine non prohibebis misericordias tuas a me misericordia tua et veritas iugiter servabunt me ¹² circumdederunt enim me mala quorum non est numerus comprehenderunt me iniquitates meae et non potui videre plures factae sunt quam capilli capitis mei et cor meum dereliquit me ¹³ placeat tibi Domine ut liberes me Domine ad adiuvandum me festina ¹⁴ confundantur et reveantur simul quaerentes animam meam ut auferant eam convertantur retrorsum et confundantur qui volunt mala mihi ¹⁵ pereant post confusionem suam qui dicunt mihi va va ¹⁶ gaudeant et laetentur in te qui quaerunt te dicant iugiter magnificetur Dominus qui diligunt salutare tuum ¹⁷ ego autem sum egens et pauper Dominus sollicitus erit pro me auxilium meum et salutare meum tu Deus meus ne moreris

pro victoria canticum David

40 beatus qui cogitat de paupere in die mala salvabit eum Dominus ² Dominus custodiet eum et vivificabit eum et beatus erit in terra et non tradet eum animae inimicorum suorum ³ Dominus confortabit eum in lecto infirmitatis totum stratum eius vertisti in aegrotatione sua ⁴ ego dixi Domine miserere mei sana animam meam quoniam peccavi tibi ⁵ inimici mei loquentur malum mihi quando morietur et periet nomen eius ⁶ et si venerit ut visitet vana loquetur cor eius congregabit iniquitatem sibi et egrediens foras detrahet ⁷ simul adversum me murmurabant omnes odientes me contra cogitabant malum mihi ⁸ verbum diabuli infundebant sibi qui dormivit non addet ut resurgat ⁹ sed et homo pacificus meus in quo habui fiduciam qui manducabat panem meum levavit contra me plantam ¹⁰ tu autem Domine miserere mei et leva me ut reddam eis ¹¹ in hoc cognovi quod velis me quia non insultavit inimicus meus mihi ¹² ego autem in simplicitate mea adiutus sum a te et statues me ante faciem tuam in perpetuum ¹³ benedictus Dominus Deus Israhel a saeculo et usque in saeculum amen amen

pro victoria doctissimi filiorum Core

41 sicut areola praeparata ad irigationes aquarum sic anima mea praeparata est ad te Deus ² sitiivit anima mea Deum fortem viventem quando veniam et parebo ante faciem tuam ³ fuerunt mihi lacrimae meae panis per diem ac noctem cum diceretur mihi tota die ubi est Deus tuus ⁴ horum recordatus sum et effudi in me animam meam quia veniam ad umbraculum tacebo usque ad domum Dei in voce laudis et confessionis multitudinis festa celebrantis ⁵ quare incurvaris anima mea et conturbas me expecta Dominum quia adhuc confitebor ei salutaribus vultus eius ⁶ Deus meus in memet ipso anima mea incurvatur propterea recordabor tui de terra Iordanis et Hermoniiim de monte minimo ⁷ abyssus abyssum vocat in voce cataractarum tuarum omnes gurgites tui et fluctus tui super me transierunt ⁸ per diem mandavit Dominus misericordiam suam et in nocte canticum eius mecum oratio Deo vitae meae ⁹ dicam Deo petra mea quare oblitus es mei quare tristis incedo adfligente inimico ¹⁰ cum me interficerent in ossibus meis exprobraverunt mihi hostes mei dicentes tota die ubi est Deus tuus ¹¹ quare incurvaris anima mea et conturbas me expecta Dominum quoniam adhuc confitebor ei salutibus vultus mei et Deo meo

42 iudica me Deus et discerne causam meam a gente non sancta a viro doloso et iniquo salva me ² tu enim Deus fortitudo mea quare proiecisti me quare tristis incedo adfligente inimico ³ mitte lucem tuam et veritatem tuam ipsae ducent me et introducent ad montem sanctum tuum et ad tabernaculum tuum ⁴ et introibo ad altare tuum ad Deum laetitiae et exultationis meae et confitebor tibi in cithara Deus Deus meus ⁵ quare incurvaris anima mea et quare conturbas me expecta Dominum quoniam adhuc confitebor ei salutibus vultus mei et Deo meo

pro victoria filiorum Core eruditionis

43 Deus auribus nostris audivimus patres nostri narraverunt nobis opus quod operatus es in diebus eorum in diebus antiquis ² tu manu tua gentes delisti et plantasti eos adflixisti populos et emisisti eos ³ non enim in gladio suo possederunt terram neque brachium eorum salvavit eos sed dextera tua et brachium tuum et lux vultus tui quia conplacuisti tibi ⁴ tu es rex meus Deus praecipe pro salutibus Iacob ⁵ in te hostes nostros ventilabimus in nomine tuo conculcabitur adversarios nostros ⁶ non enim in arcu meo confidam neque gladius meus salvabit me ⁷ quia salvasti nos de hostibus nostris et eos qui oderant nos confudisti ⁸ in Domino gaudebimus tota die et in nomine tuo in aeternum confitebimur semper ⁹ verum tu proiecisti et confudisti nos et non egredieris in exercitibus nostris ¹⁰ vertisti terga nostra hosti et qui oderant nos diripuerunt nos ¹¹ dedisti nos quasi gregem ad vorandum et in gentibus dispersisti nos ¹² vendidisti populum tuum sine pretio nec grandis fuit commutatio eorum ¹³ posuisti nos obprobrium vicinis nostris subsannationem et inrisum his qui erant in cir-

cuitu nostro ¹⁴ posuisti nos similitudinem in gentibus commotionem capitis in tribubus ¹⁵ tota die confusio mea contra me et ignominia faciei meae cooperuit me ¹⁶ a voce exprobrantis et blasphemantis a facie inimici et ultoris ¹⁷ omnia haec venerunt super nos et non sumus obliti tui nec mentiti fuimus in pacto tuo ¹⁸ non est conversum retro cor nostrum nec declinaverunt gressus nostri a semita tua ¹⁹ quoniam deiecisti nos in loco draconum et operuisti nos umbra mortis ²⁰ si obliti sumus nominis Dei nostri et expandimus manus nostras ad deum alienum ²¹ numquid non Deus investigabit istud ipse enim novit cogitationes cordis ²² quoniam propter te mortificati sumus tota die reputati sumus ut grex occisionis ²³ consurge quare dormitas Domine evigila quare proicis nos in sempiternum ²⁴ quare faciem tuam abscondis oblivisceris afflictiones et angustias nostras ²⁵ quoniam incurvata est in pulvere anima nostra adhesit terrae venter noster ²⁶ surge auxiliare nobis et redime nos propter misericordiam tuam

victori pro liliis filiorum Core eruditionis canticum amantissimi

44 eructavit cor meum verbum bonum dico ego opera mea regi lingua mea stilus scribae velocis ² decore pulchrior es filiis hominum effusa est gratia in labiis tuis propterea benedixit tibi Deus in aeternum ³ accingere gladio tuo super femur fortissime ⁴ gloria tua et decore tuo decore tuo prospere ascende propter veritatem et mansuetudinem iustitiae et docebit te terribilia dextera tua ⁵ sagittae tuae acutae populi sub te cadent in corde inimicorum regis ⁶ thronus tuus Deus in saeculum et in aeternum sceptrum aequitatis sceptrum regni tui ⁷ dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem propterea unxit te Deus Deus tuus oleo exultationis prae participibus tuis ⁸ zmyrna et stacte et cassia in cunctis vestimentis tuis de domibus eburneis quibus laetificaverunt te ⁹ filiae regum in honore tuo stetit coniux in dextera tua in diademate aureo ¹⁰ audi filia et vide et inclina aurem tuam et obliviscere populi tui et domus patris tui ¹¹ et concupiscet rex decorem tuum quia ipse est dominus tuus et adora eum ¹² et o filia fortissimi in muneribus faciem tuam deprecabuntur divites populi ¹³ omnis gloria filiae regis intrinsecus fasceis aureis vestita est ¹⁴ in scutulatis ducetur ad regem virgines sequentur eam amicae eius ducentur illuc ¹⁵ ducentur in laetitiis et exultatione ingredientur thalamum regis ¹⁶ pro patribus tuis erunt filii tibi pones eos principes in universa terra ¹⁷ recordabor nominis tui in omni generatione et generatione propterea populi confitebuntur tibi in saeculum et in aeternum

victori filiorum Core pro iuventutibus canticum

45 Deus nostra spes et fortitudo auxilium in tribulationibus inventus es validum ² ideo non timebimus cum fuerit translata terra et concussi montes in corde maris ³ sonantibus et intumescensibus gur-

gitibus eius et agitatibus montibus in potentia eius semper ⁴ fluminis divisiones laetificant civitatem Dei sanctum tabernaculum Altissimi ⁵ Dominus in medio eius non commovebitur auxiliabitur ei Deus in ipso ortu matutino ⁶ conturbatae sunt gentes concussa sunt regna dedit vocem suam prostrata est terra ⁷ Dominus exercituum nobiscum protector noster Deus Iacob semper ⁸ venite et videte opera Domini quantas posuerit solitudines in terra ⁹ conpescuit bella usque ad extremum terrae arcum confringet et concidet hastam plaustra comburet igni ¹⁰ cessate et cognoscite quoniam ego sum Deus exaltabor in gentibus exaltabor in terra ¹¹ Dominus exercituum nobiscum fortitudo nostra Deus Iacob semper

victori filiorum Core canticum

46 omnes populi plaudite manibus iubilare Deo in voce laudis ² quoniam Dominus altissimus terribilis rex magnus super omnem terram ³ congregavit populos subter nos et tribus sub pedibus nostris ⁴ elegit nobis hereditatem nostram gloriam Iacob quam dilexit semper ⁵ ascendit Deus in iubilo Deus in voce bucinae ⁶ canite Deo canite canite regi nostro canite ⁷ quia rex universae terrae Deus canite erudite ⁸ regnavit Deus super gentes Deus sedet super thronum sanctum suum ⁹ principes populorum congregati sunt populus Dei Abraham quoniam Dei scuta terrae vehementer elevata sunt

canticum psalmi filiorum Core

47 magnus Dominus et laudabilis nimis in civitate Dei nostri in monte sancto suo ² specioso germi- ni gaudio universae terrae monti Sion lateribus aquilonis civitatulae regis magni ³ Deus in domibus eius agnitus est in auxiliando ⁴ quia ecce reges congregati sunt venerunt simul ⁵ ipsi videntes sic obstipuerunt conturbati sunt admirati sunt ⁶ horror possedit eos ibi dolor quasi parturientis ⁷ in vento uredinis confringes naves maris ⁸ sicut audivimus ita vidimus in civitate Dei exercituum in civitate Dei nostri Deus fundavit eam usque in aeternum semper ⁹ aestimavimus Deus misericordiam tuam in medio templi tui ¹⁰ secundum nomen tuum Deus sic laus tua usque ad extremum terrae iustitia repleta est dextera tua ¹¹ laetetur mons Sion exultent filiae Iudae propter iudicia tua ¹² circumdate Sion et circumdate eam numerate turre eius ¹³ ponite cor vestrum in moenibus separate palatia eius ut narretis in generatione novissima ¹⁴ quia ipse Deus Deus noster in saeculum et in perpetuum ipse erit dux noster in morte

victori filiorum Core canticum

48 audite hoc omnes populi auribus percipite universi habitatores occidentis ² tam filii Adam quam filii singulorum simul dives et pauper ³ os meum loquitur sapientias et meditatio cordis mei prudentias ⁴ inclino ad parabolam aurem meam aperiam in cithara enigma meum ⁵ quare timebo in diebus mali iniquitas calcanei mei circumdabit me ⁶ qui fiduciam

habent in fortitudine sua et in multitudine divitiarum suarum superbiunt ⁷ fratrem redimens non redimet vir nec dabit Deo propitiationem pro eo ⁸ neque pretium redemptionis animae eorum sed quiescet in saeculo ⁹ et vivet ultra in sempiternum ¹⁰ et non videbit interitum cum viderit sapientes morientes simul insipiens et indoctus peribunt et derelinquent alienis divitias suas ¹¹ interiora sua domus suas in saeculo tabernacula sua in generatione et generatione vocaverunt nominibus suis terras suas ¹² et homo in honore non commorabitur adsimilatus est iumentis et exaequatus est ¹³ haec est via insipientiae eorum et post eos iuxta os eorum current semper ¹⁴ quasi grex in inferno positi sunt mors pascet eos et subicient eos recti in matutino et figura eorum conteretur in inferno post habitaculum suum ¹⁵ verumtamen Deus redimet animam meam de manu inferi cum adsumpserit me semper ¹⁶ noli timere cum ditatus fuerit vir cum multiplicata fuerit gloria domus eius ¹⁷ neque enim moriens tollet omnia nec descendet post eum gloria eius ¹⁸ quia animae suae in vita sua benedicet laudabunt inquam tunc cum benefeceris tibi ¹⁹ intrabit usque ad generationes patrum suorum usque ad finem non videbunt lucem ²⁰ homo cum in honore esset non intellexit comparavit se iumentis et silebitur

canticum Asaph

49 fortis Deus Dominus locutus est et vocavit terram ab ortu solis usque ad occasum eius ² de Sion perfecta decore Deus apparuit ³ venit Deus noster et non tacebit ignis coram eo vorabit et in circuitu eius tempestas valida ⁴ vocabit caelum desursum et terram ut iudicet populum suum ⁵ congregate mihi sanctos meos qui feriunt pactum meum in sacrificio ⁶ et adnuntiabunt caeli iustitiam eius quia Deus iudex est semper ⁷ audi popule meus et loquar Israhel et contestabor te Deus Deus tuus ego sum ⁸ non propter victimas tuas arguam te et holocaustomata tua coram me sunt semper ⁹ non accipiam de domo tua vitulum neque de gregibus tuis hircos ¹⁰ mea sunt enim omnia animalia silvarum pecudes in montibus milium ¹¹ scio omnes aves montium et universitas agri mecum est ¹² si esuriero non dicam tibi meus est enim orbis et plenitudo eius ¹³ numquid comedam carnem taurorum aut sanguinem hircorum bibam ¹⁴ immola Deo laudem et redde Altissimo vota tua ¹⁵ et invoca me in die tribulationis liberabo te et glorificabis me ¹⁶ impio autem dixit Deus quid tibi est cum narratione praeceptorum meorum et ut adsumas pactum meum in ore tuo ¹⁷ qui odisti disciplinam et proiecisti verba mea post te ¹⁸ si videbas furem consentiebas ei et cum adulteris erat pars tua ¹⁹ os tuum dimisisti ad malitiam et lingua tua concinnavit dolum ²⁰ sedens adversum fratrem tuum loquebaris et adversum filium matris tuae fabricabaris obprobrium ²¹ haec fecisti et tacui existimasti futurum me similem tui arguam te et proponam te ante oculos tuos ²² intellegite hoc qui obliviscimini Deum ne forte capiam et non sit qui liberet ²³ qui

immolat confessionem glorificat me et qui ordinate ambulat ostendam ei salutare Dei

victori canticum David cum venisset ad eum Nathan propheta quando ingressus est ad Bethsabee

50 miserere mei Deus secundum misericordiam tuam iuxta multitudinem miserationum tuarum dele iniquitates meas ² multum lava me ab iniquitate mea et a peccato meo munda me ³ quoniam iniquitates meas ego novi et peccatum meum contra me est semper ⁴ tibi soli peccavi et malum coram te feci ut iustificeris in sermonibus tuis et vincas cum iudicaveris ⁵ ecce in iniquitate conceptus sum et in peccato peperit me mater mea ⁶ ecce enim veritatem diligis absconditum et arcanum sapientiae manifestasti mihi ⁷ asparges me hysopo et mundabor lavabis me et super nivem dealbabor ⁸ auditum mihi facies gaudium et laetitiam ut exultent ossa quae confregisti ⁹ absconde faciem tuam a peccatis meis et omnes iniquitates meas dele ¹⁰ cor mundum crea mihi Deus et spiritum stabilem renova in visceribus meis ¹¹ ne proicias me a facie tua et spiritum sanctum tuum ne auferas a me ¹² redde mihi laetitiam Iesu tui et spiritu potenti confirma me ¹³ docebo iniquos vias tuas et peccatores ad te revertentur ¹⁴ libera me de sanguinibus Deus Deus salutis meae laudabit lingua mea iustitiam tuam ¹⁵ Domine labia mea aperies et os meum adnuntiabit laudem tuam ¹⁶ non enim vis ut victimam feriam nec holocaustum tibi placet ¹⁷ sacrificium Dei spiritus contribulatus cor contritum et humiliatum Deus non dispicies ¹⁸ benefac Domine in voluntate tua Sion et aedificentur muri Hierusalem ¹⁹ tunc suscipies sacrificium iustitiae oblationes et holocausta tunc inponent super altare tuum vitulos

victori ab erudito David cum venisset Doec Idumeus et adnuntiasset Saul dicens ei venit David in domum Achimelech

51 quid gloriaris in malitia potens misericordia Dei tota est die ² insidias cogitat lingua tua quasi novacula acuta faciens dolum ³ dilexisti malum magis quam bonum mendacium magis quam loqui iustitiam semper ⁴ dilexisti omnia verba ad devorandum lingua dolosa ⁵ sed Deus destruet te in sempiternum terrebit et evellet te de tabernaculo et eradicabit te de terra viventium semper ⁶ videbunt iusti et timebunt et super eum ridebunt ⁷ ecce vir qui non posuit Deum fortitudinem suam sed speravit in multitudine divitiarum suarum confortatus est in insidiis suis ⁸ ego sicut oliva virens in domo Dei speravi in misericordia Dei in saeculum sempiternum ⁹ confitebor tibi in saeculo quoniam fecisti et expectabo nomen tuum quoniam bonum in conspectu sanctorum tuorum

victori per chorum eruditi David dixit stultus in corde suo non est Deus

52 corrupti sunt et abominabiles facti sunt in iniquitate non est qui faciat bonum ² Deus de caelo prospexit super filios hominum ut videret si esset in-

tellegens requirens Deum ³ omnes aversi sunt pariter adheserunt non est qui faciat bonum non est usque ad unum ⁴ numquid non cognoverunt qui operantur iniquitatem qui comedunt populum meum ut cibum panis ⁵ Deum non invocaverunt ibi timuerunt timore ubi non est timor quoniam Deus dispersit ossa circumdantium te confunderis quia Deus proiecit eos ⁶ quis dabit ex Sion salutare Israhel cum reduxerit Deus captivitatem populi sui exultabit Iacob laetabitur Israhel

victori in psalmis eruditi David quando venerunt Ziphei et dixerunt Saul nonne David absconditus est apud nos

53 Deus in nomine tuo salva me et in fortitudine tua ulciscere me ² Deus exaudi orationem meam auribus percipe verba oris mei ³ quia alieni insurrexerunt adversus me et fortes quaesierunt animam meam et non posuerunt Deum in conspectu suo semper ⁴ ecce Deus auxiliatur mihi Dominus sustentans animam meam ⁵ reddet malum insidiatoribus meis in veritate tua disperde eos ⁶ voluntarie sacrificabo tibi confitebor nomini tuo Domine quoniam bonum est ⁷ quoniam ex omni tribulatione liberavit me et inimicos meos dispexit oculus meus

victori in psalmis eruditi David

54 exaudi Deus orationem meam et ne dispicias deprecationem meam ² adtende mihi et exaudi me humiliatus sum in meditatione mea et conturbatus ³ a voce inimici a facie persequentis impii quoniam proiecerunt super me iniquitatem et in furore adversabantur mihi ⁴ cor meum doluit in vitalibus meis et terrores mortis ceciderunt super me ⁵ timor et tremor venit super me et operuit me caligo ⁶ et dixi quis dabit mihi pinnas columbae ut volem et requiescam ⁷ ut procul abeam et commorer in deserto semper ⁸ festinabo ut salver ab spiritu tempestatis et turbinis ⁹ praecipita Domine divide linguas eorum quoniam vidi iniquitatem et contradictionem in civitate ¹⁰ die et nocte circumeuntes muros eius scelus et dolorem in medio eius ¹¹ insidiae in vitalibus eius et non recedet de plateis eius damnum et fraudulentia ¹² non enim inimicus exprobravit mihi ut sustineam neque is qui me oderat super me magnificatus est ut abscondar ab eo ¹³ sed tu homo unianimis meus dux meus et notus meus ¹⁴ qui simul habuimus dulce secretum in domo Dei ambulavimus in terrore ¹⁵ veniat mors super eos descendant in infernum viventes quia nequitiae in congregatione eorum et in medio eorum ¹⁶ ego ad Deum clamabo et Dominus salvabit me ¹⁷ vespere et mane et meridie eloquar et resonabo et exaudiet vocem meam ¹⁸ redimet in pace animam meam ab adpropinquantibus mihi multi enim fuerunt adversum me ¹⁹ exaudiet Deus et humiliabit eos qui iudex est ab initio semper non enim mutantur neque timent Deum ²⁰ extendit manum suam ad pacifica sua contaminabit pactum suum ²¹ nitidius butyro os eius pugnat autem cor illius molliores sermones eius oleo cum sint

lanceae ²² proice super Dominum caritatem tuam et ipse enutriet te non dabit in aeternum fluctuationem iusto ²³ tu autem Deus deduces eos in puteum interitus viri sanguinum et dolosi non dimidiabunt dies suos ego autem fiduciam habeo tui

victori pro columba muta eo quod procul abierit David humilis et simplex quando tenuerunt eum Palestini in Geth

55 miserere mei Deus quoniam conculcavit me homo tota die pugnans tribulavit me ² conculcaverunt me insidiatores mei tota die multi enim qui pugnant contra me Altissime ³ quacumque die territus fuero ego in te confidam ⁴ in Deo laudavi verbum in Deo speravi non timebo quid faciat caro mihi ⁵ tota die sermonibus me adfligebant contra me omnes cogitationes eorum in malum ⁶ congregabuntur abscondite plantas meas observabunt expectantes animam meam ⁷ quia nullus est salvus in eis in furore populos detrahet Deus ⁸ secretiora mea numerasti pone lacrimam meam in conspectu tuo sed non in narratione tua ⁹ tunc convertentur inimici mei retrorsum in quacumque die invocavero hoc scio quia Deus meus es ¹⁰ in Deo laudabo verbum in Domino praedicabo sermonem ¹¹ in Deo speravi non timebo quid faciat homo mihi ¹² in me sunt Deus vota tua reddam gratiarum actiones tibi ¹³ quia liberasti animam meam de morte et pedes meos de lapsu ut ambulem coram Deo in luce viventium

pro victoria ut non disperdas David humilem et simplicem quando fugit a facie Saul in spelunca

56 miserere mei Deus miserere mei quoniam in te sperat anima mea in umbra alarum tuarum sperabo donec transeant insidiae ² invocabo Deum altissimum Deum ultorem meum ³ mittet de caelo et salvabit me exprobrabit conculcantibus me semper mittet Deus misericordiam suam et veritatem suam ⁴ anima mea in medio leonum dormivit ferocientium filii hominum dentes eorum lancea et sagittae et lingua eorum gladius acutus ⁵ exaltare super caelos Deus in omni terra gloria tua ⁶ rete paraverunt gressibus meis ad incurvandam animam meam foderunt ante me foveam ceciderunt in medium eius semper ⁷ paratum cor meum Deus paratum cor meum cantabo et psallam ⁸ surge gloria mea surge psalterium et cithara surgam mane ⁹ confitebor tibi in populis Domine cantabo tibi in gentibus ¹⁰ quia magna usque ad caelos misericordia tua et usque ad nubes veritas tua ¹¹ exaltare super caelos Deus in omni terra gloria tua

victori ut non disperdas David humilem et simplicem

57 si vere utique iustitiam loquimini recta iudicate filii hominum ² etenim in corde iniquitates operamini in terra iniquitatis manus vestras adpendite ³ alienati sunt peccatores a vulva erraverunt ab utero loquentes mendacium ⁴ furor eorum sicut furor serpentis sicut reguli surdi obturantis aurem suam ⁵ ut non audiat vocem murmurantium nec incantatoris in-

cantationes callidas ⁶ Deus excute dentes eorum ex ore eorum molares leonum confringe Domine ⁷ dissolvantur quasi aquae quae defluent intendet arcum suum donec conterantur ⁸ quasi vermis tabefactus pertranseant quasi abortivum mulieris quod non vidit solem ⁹ antequam crescant spinae vestrae in ramnum quasi viventes quasi in ira tempestas rapiet eas ¹⁰ laetabitur iustus cum viderit ultionem pedes suos lavabit in sanguinem impii ¹¹ et dicet homo vere fructus est iusto vere est Deus iudicans in terra

victori ut non disperdas David humilem et simplicem quando misit Saul et custodierunt domum ut occiderent eum

58 erue me de inimicis meis Deus meus et a resistentibus mihi protege me ² libera me ab operariis iniquitatis et a viris sanguinum salva me ³ quia ecce insidiati sunt animae meae congregantur adversum me fortissimi ⁴ absque iniquitate mea et absque peccato meo Domine non egi inique et illi currunt et praeparantur ⁵ surge ex adverso pro me et respice et tu Domine Deus exercituum Deus Israhel evigila ut visites omnes gentes non miserearis universis qui operantur iniquitatem semper ⁶ revertantur ad vesperam et latrent ut canis et circumeant civitatem ⁷ ecce loquuntur in ore suo gladii in labiis eorum quasi nemo audiat ⁸ tu autem Domine deridebis eos subsannabis omnes gentes ⁹ fortitudinem meam ad te servabo quoniam tu Deus elevator meus ¹⁰ Dei mei misericordia praeveniet me ¹¹ Deus ostendit mihi in insidiatoribus meis ne occidas eos ne forte obliviscantur populi mei disperge eos in fortitudine tua et destrue eos protector noster Domine ¹² in peccato oris sui in sermone labiorum suorum et capiantur in superbia sua maledictionem et mendacium narrantes ¹³ consume in furore consume ut non subsistant et sciant quoniam Deus dominatur Iacob in finibus terrae semper ¹⁴ et convertantur ad vesperam et latrent ut canis et circumeant civitatem ¹⁵ ipsi vagabuntur ut comedant et cum saturati non fuerint murmurabunt ¹⁶ ego autem cantabo imperium tuum et laudabo mane misericordiam tuam quoniam factus es fortitudo mea et refugium in die tribulationis meae ¹⁷ tibi cantabo quoniam Deus adiutor meus fortitudo mea Deus misericordia mea

victori pro liliis testimonium humilis et perfecti David ad docendum quando pugnavit adversum Syriam Mesopotamiae et adversum Syriam Suba et reversus est Ioab et percussit Edom in valle Salinarum duodecim milia

59 Deus proiecisti nos et scidisti iratus convertisti nos ² commovisti terram et disruptisti eam sana contritiones eius quoniam commota est ³ ostendisti populo tuo duritiam potasti nos vino consopiente ⁴ dedisti timentibus te signum ut fugerent a facie arcus semper ut liberentur amici tui ⁵ salva dextera tua et exaudi me ⁶ Deus locutus est in sanctuario suo

laetabor dividam Sicimam et vallem Soccoth dimetiar ⁷ meus est Galaad et meus Manasse et Efraim fortitudo capitis mei Iudas legifer meus ⁸ Moab olla lavacri mei super Idumeam incedam calciamento meo mihi Palestina foederata est ⁹ quis deducet me ad civitatem munitam quis deducet me usque ad Idumeam ¹⁰ nonne tu Deus qui proiecisti nos et non egredieris Deus in exercitibus nostris ¹¹ da nobis auxilium in tribulatione vana est enim salus ab homine ¹² in Deo faciemus virtutem et ipse conculcabit tribulantes nos

victori in psalmis David

60 exaudi Deus laudationem meam intende orationi meae ² de novissimo terrae ad te clamabo cum triste fuerit cor meum cum fortis elevabitur adversum me tu eris ductor meus ³ fuisti spes mea turris munitissima a facie inimici ⁴ habitabo in tabernaculo tuo iugiter sperabo in protectione alarum tuarum semper ⁵ tu enim Deus exaudisti orationem meam dedisti hereditatem timentibus nomen tuum ⁶ dies super dies regis adicies annos eius donec est generatio et generatio ⁷ sedebit semper ante faciem Dei misericordia et veritas servabunt eum ⁸ sic canam nomini tuo iugiter reddens vota mea per singulos dies

victori per Idithun canticum David

61 attamen apud Deum silebit anima mea ex eo salus mea ² attamen ipse est scutum meum et salus mea fortitudo mea non commovebor amplius ³ usquequo insidiamini contra virum interficitis omnes quasi murus inclinus et maceria corruens ⁴ partem enim eius cogitaverunt expellere placuerunt sibi in mendacio ore suo singuli benedicunt et corde suo maledicunt semper ⁵ verumtamen Deo retice anima mea ab ipso enim praestolatio mea ⁶ ipse est fortitudo mea et salus mea susceptor meus non timebo ⁷ in Deo salutare meum et gloria mea robur fortitudinis meae salus mea in Deo ⁸ sperate in eo omni tempore populi effundite coram eo cor vestrum Deus spes nostra est semper ⁹ verumtamen vanitas filii Adam mendacium filii viri in stateris dolosis fraudulenter agunt simul ¹⁰ nolite confidere in calumnia et in rapina ne frustremini divitiae si fluxerint ne adponatis cor ¹¹ unum locutus est Deus duo haec audivi quia imperium Dei est ¹² et tibi Domine misericordia quia tu reddes unicuique secundum opus suum

canticum David cum esset in deserto Iuda

62 Deus fortitudo mea tu es de luce consurgam ad te sitivit te anima mea desideravit te caro mea ² in terra invia et conficiente ac sine aqua sic in sancto apparui tibi ut videam fortitudinem tuam et gloriam tuam ³ melior est enim misericordia tua quam vitae labia mea laudabunt te ⁴ sic benedicam tibi in vita mea in nomine tuo levabo manus meas ⁵ quasi adipe et pinguidine implebitur anima mea et labiis laudantibus canet os meum ⁶ recordans tui in cubili meo per singulas vigilias meditabor tibi ⁷ quia fuisti auxilium meum in umbra alarum tuarum laudabo ⁸ adhesit anima mea

post te me suscepit dextera tua ⁹ ipsi vero interficere quaerunt animam meam ingredientur in extrema terrae ¹⁰ congregentur in manus gladii pars vulpium erunt ¹¹ rex autem laetabitur in Deo laudabitur omnis qui iurat in eo quia obstruetur os loquentium mendacium

victori canticum David

63 audi Deus vocem meam loquentis a timore inimici ¹ conserva vitam meam ² absconde me a consilio malignorum a tumultu operantium iniquitatem ³ qui excaverunt quasi gladium linguam suam tetenderunt sagittam suam verbum amarissimum ⁴ ut sagittarent in absconditis simplicem ⁵ subito sagittabunt eum et non timebunt confortaverunt sibi sermonem pessimum narraverunt ut absconderent laqueos dixerunt quis videbit nos ⁶ scrutati sunt iniquitates defecerunt scrutantes scrutinio cogitationibus singulorum et corde profundo ⁷ sagittabit ergo eos Deus iaculo repentino inferentur plagae eorum ⁸ et corruent in semet ipsos linguis suis fugient omnes qui viderint eos ⁹ et timebunt omnes homines et adnuntiabunt opus Dei et opera eius intellegent ¹⁰ laetabitur iustus in Domino et sperabit in eo et exultabunt omnes recti corde

victori carmen David cantici

64 tibi silens laus Deus in Sion et tibi reddetur votum ² exaudi orationem donec ad te omnis caro veniat ³ verba iniquitatum praevaluerunt adversum me sceleribus nostris tu propitiaberis ⁴ beatus quem elegeris et susceperis habitabit enim in atriis tuis replebimur bonis domus tuae sanctificatione templi tui ⁵ terribilis in iustitia exaudi nos Deus salvator noster confidentia omnium finium terrae et maris longinqui ⁶ praeparans montes in virtute tua accinctus fortitudine ⁷ conspiciens sonitum maris fremitum fluctuum eius et multitudinem gentium ⁸ et timebunt qui habitant in extremis a signis tuis egressus matutinos et vespere laudantes facies ⁹ visita terram et inriga eam ubertate dita eam rivus Dei plenus aqua praeparabis frumentum eorum quia sic fundasti eam ¹⁰ sulcos eius inebria multiplica fruges eius pluviis inriga eam et germine eius benedic ¹¹ volvetur annus in bonitate tua et vestigia tua rorabunt pinguidine ¹² pinguescent pascua deserti et exultatione colles accingentur ¹³ vestientur agnis greges et valles plenae erunt frumento coaquabuntur et canent

victori canticum psalmi

65 iubilate Deo omnis terra ² cantate gloriam nomini eius date gloriam laudi eius ³ dicite Deo quam terribile opus tuum in multitudine fortitudinis tuae mentientur tibi inimici tui ⁴ omnis terra adoret te et cantet tibi cantet nomini tuo semper ⁵ venite et videte opera Dei terribilia consilia super filiis hominum ⁶ convertit mare in aridam in flumine pertransibunt pede ibi laetabimur in eo ⁷ qui dominatur in fortitudine sua saeculo oculi eius gentes aspiciunt qui in-

creduli sunt non exalcentur in semet ipsis semper ⁸ benedicite populi Deo nostro et auditam facite vocem laudis eius ⁹ qui posuit animam nostram in vitam et non dedit in commotione pedes nostros ¹⁰ probasti enim nos Deus igne nos conflasti sicut conflatur argentum ¹¹ introduxisti nos in obsidione posuisti stridorem in dorso nostro ¹² inposuisti homines super caput nostrum transivimus per ignem et aquam et eduxisti nos in refrigerium ¹³ ingrediar domum tuam in holocaustis reddam tibi vota mea ¹⁴ quae promiserunt tibi labia mea et locutum est os meum cum tribularer ¹⁵ holocausta medullata offeram tibi cum incensu arictum faciam boves cum hircis semper ¹⁶ venite audite et narrabo omnes qui timetis Deum quanta fecerit anima mea ¹⁷ ipsum ore meo invocavi et exaltavi in lingua mea ¹⁸ iniquitatem si vidi in corde meo non exaudiat Dominus ¹⁹ ideo exaudivit Deus et attendit vocem deprecationis meae ²⁰ benedictus Deus qui non abstulit orationem meam et misericordiam suam a me

victori in psalmis canticum carminis

66 Deus misereatur nostri et benedicat nobis inlustret faciem suam super nos semper ² ut nota fiat in terra via tua in universis gentibus salus tua ³ confiteantur tibi populi Deus confiteantur tibi populi omnes ⁴ laetentur et laudent gentes quoniam iudicas populos in aequitate et gentium quae in terra sunt ductor es sempiternus ⁵ confiteantur tibi populi Deus confiteantur tibi populi omnes ⁶ terra dedit germen suum benedicat nobis Deus Deus noster ⁷ benedicat nobis Deus et timeant eum omnes fines terrae

victori David psalmus cantici

67 exurgat Deus et dissipentur inimici eius et fugiant qui oderunt eum a facie eius ² sicut deficit fumus deficient sicut tabescit cera a facie ignis pereant impii a facie Dei ³ iusti autem laetentur exultent in conspectu Dei et gaudeant in laetitia ⁴ cantate Deo canite nomini eius praeparate viam ascendenti per deserta in Domino nomen eius et exultate coram eo ⁵ patri pupillorum et defensori viduarum Deus in habitaculo sancto suo ⁶ Deus habitare facit solitarios in domo educit vinctos in fortitudine increduli autem habitaverunt in siccitatibus ⁷ Deus cum egredereris ante populum tuum et ambulares per desertum semper ⁸ terra commota est et caeli stillaverunt a facie tua Deus hoc est in Sinai a facie Dei Dei Israhel ⁹ pluviam voluntariam elevasti Deus hereditatem tuam laborantem tu confortasti ¹⁰ animalia tua habitaverunt in ea praeparasti in bonitate tua pauperi Deus ¹¹ Domine dabis sermonem adnuntiaticibus fortitudinis plurimae ¹² reges exercituum foederabuntur foederabuntur et pulchritudo domus dividet spolia ¹³ si dormieritis inter medios terminos pinnae columbae deargentatae et posteriora eius in virore auri ¹⁴ cum divideret Robustissimus reges in ea nive dealbata est in Selmon ¹⁵ mons Dei mons pinguis mons excelsus mons pinguis ¹⁶ quare contenditis montes excelsi adversum montem quem dilexit Deus

ut habitaret in eo siquidem Dominus habitabit semper
¹⁷ currus Dei innumerabilis milia abundantium Domi-
 nus in eis in Sina in sancto ¹⁸ ascendisti in excelsum
 captivam duxisti captivitatem accepisti dona in ho-
 minibus insuper et non credentes habitare Dominum
 Deum ¹⁹ benedictus Dominus per singulos dies
 portabit nos Deus salutis nostrae semper ²⁰ Deus nos-
 ter Deus salutis et Domini Dei mortis egressus
²¹ verumtamen Deus confringet capita inimicorum
 suorum verticem crinis ambulantis in delictis suis
²² dixit Dominus de Basan convertam convertam de
 profundis maris ²³ ut calcet pes tuus in sanguine lin-
 gua canum tuorum ex inimicis a temet ipso ²⁴ viderunt
 itinera tua Deus itinera Dei mei regis mei in sancto
²⁵ praecesserunt cantores eos qui post tergum psalle-
 bant in medio puellarum tympanistriarum ²⁶ in ecclesi-
 is benedicite Deo Domino de fontibus Israhel ²⁷ ibi Beni-
 amin parvulus continens eos principes Iuda in pur-
 pura sua principes Zabulon principes Nepthali ²⁸ prae-
 cepit Deus tuus de fortitudine tua conforta Deus hoc
 quod operatus es nobis ²⁹ de templo tuo quod est in
 Hierusalem tibi offerent reges munera ³⁰ increpa besti-
 am calami congregatio fortium in vitulis populorum
 calcitrantium contra rotas argenteas disperge populos
 qui bella volunt ³¹ offerant velociter ex Aegypto
 Aethiopia festinet dare manus Deo ³² regna terrae can-
 tate Deo canite Domino semper ³³ qui ascendit super
 caelum caeli a principio ecce dabit voci suae vocem
 fortitudinis ³⁴ date gloriam Deo super Israhel magnifi-
 centia eius et fortitudo eius in caelis ³⁵ terribilis Deus
 de sanctuario suo Deus Israhel ipse dabit fortitudinem
 et robur populo benedictus Deus

victori pro liliis David

68 salva me Deus quoniam venerunt aquae usque
 ad animam

² infixus sum in limo profundi et non possum consi-
 dere veni in profundum aquarum et flumen operuit me
³ laboravi clamans exasperatum est guttur meum de-
 fecerunt oculi mei expectantes Deum meum ⁴ multipli-
 cati sunt super capillos capitis mei qui oderunt me
 gratis confortati sunt qui persequebantur me inimici
 mei iniuste quae non rapueram tunc reddebam ⁵ Deus
 tu scis stultitiam meam et peccata mea a te non sunt
 abscondita ⁶ non confundantur in me qui expectant te
 Domine Deus exercituum non confundantur in me qui
 quaerunt te Deus Israhel ⁷ quia propter te portavi
 obprobrium operuit confusio faciem meam ⁸ alienus
 factus sum fratribus meis et peregrinus filiis matris
 meae ⁹ quia zelus domus tuae comedit me et obpro-
 brium exprobrantium tibi cecidit super me ¹⁰ et flevi in
 ieiunio animam meam et factum est in obprobria mihi
¹¹ et posui vestimentum meum saccum et factus sum
 eis in parabolam ¹² contra me loquebantur qui sede-
 bant in porta et cantabant bibentes vinum ¹³ mea
 autem oratio ad te Domine tempus reconciliationis est
 Deus in multitudine misericordiae tuae exaudi me in
 veritate salutaris tui ¹⁴ erue me de luto ut non infigar

libera me ab his qui oderunt me et de profundis aquis
¹⁵ ne operiat me fluvius aquae et ne absorbeat me pro-
 fundum et non coronet super me puteus os suum
¹⁶ exaudi me Domine quoniam bona est misericordia
 tua secundum multitudinem miserationum tuarum
 respice ad me ¹⁷ et ne abscondas faciem tuam a servo
 tuo quoniam tribulor cito exaudi me ¹⁸ accede ad ani-
 mam meam redime eam propter inimicos meos libera
 me ¹⁹ tu scis obprobrium meum et confusionem
 meam et ignominiam meam ²⁰ coram te sunt omnes
 hostes mei obprobrio contritum est cor meum et des-
 peratus sum et expectavi qui contristaretur et non fuit
 et qui consolaretur et non inveni ²¹ et dederunt in esca
 mea fel et in siti mea potaverunt me aceto ²² sit mensa
 eorum coram eis in laqueum et in retributiones ad
 corruendum ²³ contenebrentur oculi eorum ne videant
 et dorsum eorum semper incurva ²⁴ effunde super eos
 indignationem tuam et ira furoris tui comprehendat
 eos ²⁵ fiat commoratio eorum deserta in tabernaculis
 eorum non sit qui habitet ²⁶ quoniam quem tu percus-
 sisti persecuti sunt et ut adfligerent vulneratos tuos
 narrabant ²⁷ da iniquitatem super iniquitatem eorum
 et non veniant in iustitia tua ²⁸ deleantur de libro
 viventium et cum iustis non scribantur ²⁹ ego autem
 pauper et dolens salus tua Deus suscipiet me ³⁰ laud-
 abo nomen Dei in cantico et magnificabo eum in con-
 fessione ³¹ et placebit Domino super vitulum novellum
 cornua efferentem et ungulas ³² videntes mansueti
 laetabuntur qui quaeritis Deum vivet anima vestra
³³ quoniam exaudivit pauperes Dominus et vinctos su-
 os non dispexit ³⁴ laudent eum caeli et terra maria et
 omne quod movetur in eis ³⁵ quia Deus salvabit Sion et
 aedificabit civitates Iuda et habitabunt ibi et posside-
 bunt eam ³⁶ et semen servorum eius possidebit eam et
 qui diligunt nomen eius habitabunt in ea

victori David ad recordandum

69 Deus ut liberes me Domine ut auxiliaris mihi
 festina ² confundantur et erubescant qui
 quaerunt animam meam ³ convertantur retrorsum et
 erubescant qui volunt malum mihi revertantur ad ves-
 tigiium confusionis suae qui dicunt va va ⁴ gaudeant et
 laetentur in te omnes qui quaerunt te et dicant sem-
 per magnificetur Deus qui diligunt salutare tuum ⁵ ego
 autem egenus et pauper Deus festina pro me auxilium
 meum et salvator meus tu Domine ne moreris

70 in te Domine speravi ne confundar in aeternum
² iustitia tua erue me et libera inclina ad me au-
 rem tuam et salva me ³ esto mihi robustum habitacu-
 lum ut ingrediar iugiter praecepisti ut salvares me
 quia petra mea et fortitudo mea es tu ⁴ Deus meus sal-
 va me de manu impii de manu iniqui et nocentis ⁵ quia
 tu es expectatio mea Deus Domine fiducia mea ab ad-
 ulescentia mea ⁶ a te sustentatus sum ex utero de ven-
 tre matris meae tu es protector meus in te laus mea
 semper ⁷ quasi portentum factus sum multis et tu
 spes mea fortissima ⁸ impleatur os meum laude tua
 tota die magnitudine tua ⁹ ne proicias me in tempore

senectutis cum defecerit fortitudo mea ne derelinquas me ¹⁰ quia dixerunt inimici mei mihi et qui observabant animam meam inierunt consilium pariter ¹¹ dicentes Deus dereliquit eum persequimini et comprehendite eum quia non est qui eruat ¹² Deus ne elongeris a me Deus meus ad auxiliandum mihi festina ¹³ confundantur et consumantur adversarii animae meae operiantur obprobrio et confusione qui quaerunt malum mihi ¹⁴ ego autem iugiter expectabo et adiciam super omnes laudationes tuas ¹⁵ os meum narrabit iustitiam tuam tota die salutare tuum quia non cognovi litteraturas ¹⁶ ingrediar in fortitudine Domini Dei recordabor iustitiae tuae solius ¹⁷ Deus docuisti me ab adolescentia mea et usque nunc annuntiabo mirabilia tua ¹⁸ insuper et usque ad senectutem et canos Deus ne derelinquas me donec adnuntium brachium tuum generationi cunctisque qui venturi sunt fortitudines tuas ¹⁹ et iustitiam tuam Deus usque in excelsum quanta fecisti magnalia Deus quis similis tibi ²⁰ qui ostendisti mihi tribulationes plurimas et adflictiones conversus vivificabis nos et de abyssis terrae rursum educes nos ²¹ multiplicabis magnitudinem meam et conversus consolaberis me ²² ego autem confitebor tibi in vasis psalterii veritatem tuam Deus meus cantabo tibi in cithara Sancte Israhel ²³ laudabunt labia mea cum cantavero tibi et anima mea quam redemisti ²⁴ insuper et lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam quia confusi sunt et dehonestati quaerentes malum mihi

Salomonis

71 Deus iudicium regi da et iustitiam tuam filio regis ² iudicabit populum tuum in iustitia et pauperes tuos in iudicio ³ adsument montes pacem populo et colles iustitiam ⁴ iudicabit pauperes populi salvabit filios pauperis et confringet calumniatorem ⁵ et timebunt te quamdiu erit sol et ultra lunam in generatione generationum ⁶ descendet ut pluvia super vellus ut stillae inrorantes terram ⁷ germinabit in diebus eius iustitia et multitudo pacis donec non sit luna ⁸ et dominabitur a mari usque ad mare et a flumine usque ad terminos terrae ⁹ ante eum procident Aethiopes et inimici eius pulverem lingent ¹⁰ reges Tharsis et insulae munera offerent reges Arabiae et Saba tributum conferent ¹¹ et adorabunt eum omnes reges universae nationes servient ei ¹² quia eruet pauperem a potente et inopem cui non est adiutor ¹³ parcat inopi et pauperi et animas pauperum salvabit ¹⁴ ab usura et iniquitate redimet animam eorum et pretiosus erit sanguis eorum coram oculis eius ¹⁵ et vivet et dabitur ei de auro Saba et orabunt de eo iugiter tota die benedicent ei ¹⁶ erit memorabile triticum in terra in capite montium elevabitur sicut Libani fructus eius et florebut de civitate sicut faenum terrae ¹⁷ erit nomen eius in aeternum ultra solem perseverabit nomen eius et benedicentur in eo omnes gentes et beatificabunt eum ¹⁸ benedictus Dominus Deus Deus Israhel qui facit mirabilia solus ¹⁹ et benedictum nomen gloriae eius in

sempiternum et implebitur gloria eius universa terra amen amen ²⁰ conpletae sunt orationes David filii Iesse

canticum Asaph

72 attamen bonus est Israhel Deus his qui mundo sunt corde ² mei autem paene vacillaverunt pedes paene effusi sunt gressus mei ³ quia aemulatus sum contra iniquos pacem impiorum videns ⁴ quod non recogitaverint de morte sua et firma sint vestibula eorum

⁵ in labore hominum non sunt et cum hominibus non flagellabuntur ⁶ ideo nutriti sunt ad superbiam circumdederunt iniquitatem sibi

⁷ processerunt a pinguidine oculi eorum transierunt cogitationes cordis ⁸ inriserunt et locuti sunt in malitia calumniam de excelso loquentes ⁹ posuerunt in caelo os suum et lingua eorum deambulavit in terra

¹⁰ propterea convertetur populus eius hic et quis plenus invenietur in eis ¹¹ et dixerunt quomodo novit Deus et si est scientia in Excelso ¹² ecce isti impii et abundantes in saeculo multiplicaverunt divitias ¹³ ergone frustra mundavi cor meum et lavi in innocentia manus meas ¹⁴ et fui flagellatus tota die et increpatio mea in matutinis ¹⁵ dixi si narravero sic ecce generationem filiorum tuorum reliqui ¹⁶ et cogitavi ut intellegerem istud labor est in oculis meis

¹⁷ donec veniam ad sanctuaria Dei intellegam in novissimo eorum

¹⁸ verumtamen in lubrico posuisti eos deiecisti eos ad interitum

¹⁹ quomodo vastati sunt subito defecerunt consumpti sunt quasi non sint ²⁰ quasi somnium evigilantis Domine in civitate tua imaginem eorum ad nihilum rediges

²¹ quia contractum est cor meum et lumbi mei velut ignis fumigans ²² et ego insipiens et nescius ²³ quasi iumentum factus sum apud te et eram semper tecum

²⁴ et tenebas manum dexteram meam in consilium tuum deduces me et postea in gloria suscipies me ²⁵ quid mihi est in caelo et tecum nolui in terra

²⁶ consumpta est caro mea et cor meum robur cordis mei et pars mea Deus in aeternum ²⁷ quia ecce qui elongant se a te peribunt perdidisti omnem fornicantem a te ²⁸ mihi autem adpropinquare Deo bonum est posui in Domino Deo spem meam ut narrem omnes adnuntiationes tuas

eruditionis Asaph

73 ut quid Deus reppulisti in finem fumavit furor tuus in gregem pascuae tuae ² recordare congregationis tuae quam possedisti ab initio et redemisti virgam hereditatis tuae montis Sion in quo habitasti ³ sublimitas pedum tuorum dissipata est usque ad finem omnia mala egit inimicus in sanctuario

⁴ fremuerunt hostes tui in medio pacti tui posuerunt signa sua in tropeum ⁵ manifesta in introitu desuper in saltu lignorum secures ⁶ et nunc scalpuras eius parit-

er bipinne et dolatoriis deraserunt ⁷ miserunt ignem in sanctuarium tuum in terram contaminaverunt habitaculum nominis tui ⁸ dixerunt in cordibus suis posterius eorum simul incenderunt omnes sollemnitates Dei in terra ⁹ signa nostra non vidimus non est ultra propheta et non est nobiscum qui sciat usquequo ¹⁰ usquequo Deus exprobrabit adversarius blasphemabit inimicus nomen tuum in finem ¹¹ quare convertis manum tuam et dexteram tuam ad medium sinum tuum consume

¹² Deus autem rex meus ab initio operatur salutes in medio terrae ¹³ tu dissipasti in fortitudine tua mare contrivisti capita draconum in aquis ¹⁴ tu confregisti capita Leviathan dedisti eum in escam populo Aethiopum ¹⁵ tu disruptisti fontem et torrentem tu exsiccasti flumina fortia ¹⁶ tua est dies et tua est nox tu ordinasti luminaria et solem ¹⁷ tu statuisti omnes terminos terrae aestatem et hiemem tu plasmasti ¹⁸ memento huius inimicus exprobravit Domino et populus insipiens blasphemavit nomen tuum ¹⁹ ne tradas bestiis animam eruditam lege tua vitae pauperum tuorum ne obliviscaris in perpetuum ²⁰ respice ad pactum quia repletae sunt tenebris terrae habitationes iniquae subrutae

²¹ ne revertatur confractus et confusus egenus et pauper laudabunt nomen tuum ²² surge Deus iudica causam tuam memento obprobrii tui ab insipiente tota die ²³ ne obliviscaris vocis hostium tuorum sonitus adversariorum tuorum ascendit iugiter

victori ut non disperdas psalmus Asaph cantici

74 confitebimur tibi Deus confitebimur et iuxta nomen tuum narrabunt mirabilia tua ² cum accepero tempus ego iustitias iudicabo ³ dissolvetur terra cum omnibus habitatoribus suis ego adpendi columnas eius semper ⁴ dixi inique agentibus nolite inique agere et impiis nolite exaltare cornu ⁵ nolite exaltare in excelsum cornu vestrum loquentes in cervice veteri ⁶ quia nec ab oriente neque ab occidente neque a solitudine montium ⁷ sed Deus iudex hunc humiliabit et hunc exaltabit ⁸ quia calix in manu Domini est et vino meraco usque ad plenum mixtus et propinabit ex eo verumtamen feces eius epotabunt bibentes omnes impii terrae

⁹ ego autem adnuntiabo in sempiternum cantabo Deo Iacob ¹⁰ et omnia cornua impiorum confringam exaltabuntur cornua iusti

victori in psalmis canticum Asaph carminis

75 cognoscetur in Iudaea Deus in Israhel magnum nomen eius ² et erit in Salem tabernaculum eius et habitatio eius in Sion ³ ibi confringet volatilia arcus scutum et gladium et bellum semper ⁴ lumen tu es Magnifice a montibus captivitatis ⁵ spoliati sunt superbi corde dormitaverunt somnum suum et non invenerunt omnes viri exercitus manus suas ⁶ ab increpatione tua Deus Iacob consopitus est et currus et equus ⁷ tu terribilis es et quis stabit adversum te ex

tunc ira tua ⁸ de caelo adnuntiabis iudicium terra timens tacebit ⁹ cum surrexerit ad iudicandum Deus ut salvos faciat omnes mites terrae semper

¹⁰ quia ira hominis confitebitur tibi reliquiis irae accingeris ¹¹ vovete et reddite Domino Deo vestro omnes qui in circuitu eius sunt offerent dona terribili ¹² auferenti spiritum ducum terribili regibus terrae

victori per Idithun psalmus Asaph

76 voce mea ad Dominum clamavi voce mea ad Dominum et exaudivit me ² in die tribulationis meae Dominum requisivi manus mea nocte extenditur et non quiescit noluit consolari anima mea ³ recordans Dei conturbabar loquebar in memet ipso et deficiebat spiritus meus semper ⁴ prohibebam suspectum oculorum meorum stupebam et non loquebar ⁵ recogitabam dies antiquos annos pristinos ⁶ recordabar psalmoreum meorum in nocte cum corde meo loquebar et scobebam spiritum meum ⁷ ergone in aeternum proiciet Dominus et non repropitiabitur ultra ⁸ ergone complebit usque in finem misericordiam suam consummabit verbum de generatione et generatione ⁹ numquid oblitus est misereri Deus aut complebit in furore misericordias suas semper

¹⁰ et dixi inbecillitas mea est haec commutatio dexterae Excelsi ¹¹ recordabor cogitationum Domini reminiscens antiqua mirabilia tua ¹² et meditabor in omni opere tuo et adinventiones tuas loquar ¹³ Deus in sanctuario via tua quis deus magnus ut Deus ¹⁴ tu es Deus faciens mirabilia ostendens in populis potentiam tuam ¹⁵ redemisti in brachio populum tuum filios Iacob et Ioseph semper ¹⁶ videntes te aquae Deus videntes te aquae parturierunt et commotae sunt abyssi ¹⁷ excusserunt aquas nubila vocem dederunt nubes et sagittae tuae discurrebant ¹⁸ vox tonitruum tui in rota apparuerunt fulgora tua orbi concussa est et commota est terra ¹⁹ in mari via tua et semitae tuae in aquis multis et vestigia tua non sunt agnita ²⁰ deduxisti quasi gregem populum tuum in manu Mosi et Aaron

eruditionis Asaph

77 ausculta populus meus legem meam inclinate aurem vestram ad verba oris mei ² aperiam in parabula os meum loquar enigmata antiqua ³ quae audivimus et cognovimus et patres nostri narraverunt nobis ⁴ non sunt abscondita a filiis eorum a generatione sequenti narrante laudes Domini et potentiam eius et mirabilia eius quae fecit ⁵ statuit contestationem Iacob et legem posuit in Israhel quae mandavit patribus nostris ut docerent filios suos ⁶ ut cognosceret generatio subsequens filii nascituri surgent et narrabunt filiis suis ⁷ ut ponant in Deo spem suam et non obliviscantur cogitationum eius et mandata eius custodiant ⁸ ut non sint sicut patres eorum generatio declinans et provocans generatio quae non praeparavit cor suum et non credidit Deo spiritus eius ⁹ filii Efraim intendentes et mittentes arcum terga verterunt in die belli ¹⁰ non custodierunt pactum Dei

sui et in lege eius noluerunt ingredi ¹¹ et obliti sunt commutationum eius et mirabilium eius quae ostendit eis ¹² coram patribus eorum fecit mirabilia in terra Aegypti in regione Taneos ¹³ divisit mare et transduxit eos et stare fecit aquas quasi acervum ¹⁴ et duxit eos in nube per diem et tota nocte in lumine ignis ¹⁵ scidit petram in deserto et potum dedit quasi de abyssis magnis ¹⁶ et eduxit rivos de petra et elicuit quasi flumina aquas ¹⁷ et addiderunt ultra peccare ei ut provocarent Excelsum in invio ¹⁸ et temptaverunt Deum in cordibus suis petentes cibum animae suae ¹⁹ et loquentes contra Deum dicebant numquid poterit Deus ponere mensam in solitudine

²⁰ ecce percussit petram et fluxerunt aquae et torrentes inundaverunt numquid et panem poterit dare aut praeparare carnem populo suo

²¹ ideo audivit Dominus et non distulit et ignis accensus est in Iacob et furor ascendit in Israhel ²² quia non crediderunt Deo nec habuerunt fiduciam in salutari eius ²³ et praecepit nubibus desuper et portas caeli aperuit ²⁴ et pluit super eos man ut comederent et triticum caeli dedit eis ²⁵ panem fortium comedit vir cibaria misit eis in saturitatem ²⁶ abstulit eorum de caelo et induxit in fortitudine sua africanum ²⁷ et pluit super eos quasi pulverem carnes et quasi harenam maris volatilia pinnata ²⁸ et ceciderunt in medio castrorum eius in circuitu tabernaculorum eius ²⁹ et comederunt et saturati sunt nimis et desiderium eorum adtulit eis ³⁰ non indignuerunt de cupiditate sua cum adhuc cibus esset in ore eorum ³¹ furor ergo Dei ascendit super eos et occidit pingues eorum et electos Israhel incurvavit ³² in omnibus his peccaverunt ultra et non crediderunt mirabilibus eius ³³ et consumpsit in vanitate dies eorum et annos eorum velociter ³⁴ si occidebat eos tunc requirebant eum et convertebantur et diluculo consurgebant ad Deum ³⁵ et recordabantur quia Deus fortitudo eorum et Deus excelsus redemptor eorum ³⁶ et lactaverunt eum in ore suo et lingua sua mentiti sunt ei ³⁷ cor autem eorum non erat firmum cum eo nec permanserunt in pacto eius ³⁸ ipse vero misericors propitiabitur iniquitati et non disperdet multumque avertit iram suam et non suscitavit totum furorem suum ³⁹ sed recordatus est quia caro essent spiritus vadens et non revertens

⁴⁰ quotiens provocaverunt eum in deserto afflixerunt eum in solitudine ⁴¹ et conversi sunt et temptaverunt Deum et Sanctum Israhel concitaverunt ⁴² non sunt recordati manus eius diei qua redemit eos a tribulante ⁴³ qui fecit in Aegypto signa sua et ostenta sua in regione Taneos ⁴⁴ qui convertit in sanguine fluvios eorum et rivos eorum ut non biberent ⁴⁵ qui inmisit eis genus omne muscarum ut comederent eos et ranas ut disperderent eos ⁴⁶ qui dedit brucho germen eorum et laborem eorum lucustae ⁴⁷ qui occidit in grandine vineas eorum et sycomoros eorum in frigore ⁴⁸ qui tradidit grandini pasqua eorum et iumenta eorum volucris ⁴⁹ qui misit in eos iram furoris sui indignationem et comminationem et angustiam inmis-

sionem angelorum malorum ⁵⁰ munivit semitam furori suo non pepercit morti animae eorum et animantia eorum pesti tradidit ⁵¹ et percussit omne primogenitum in Aegypto principium partus in tabernaculis Cham ⁵² et tulit veluti oves populum suum et minavit eos sicut gregem in deserto ⁵³ et duxit eos cum fiducia et absque timore inimicos autem eorum operuit mare ⁵⁴ et adduxit eos ad terminum sanctificatum suum montem istum quem possedit dextera eius et eiecit a facie eorum gentes et possidere eos fecit in funiculo hereditatem

⁵⁵ et conlocavit in tabernaculis eorum tribus Israhel ⁵⁶ et temptaverunt et provocaverunt Deum excelsum et testimonia eius non custodierunt ⁵⁷ et aversi sunt et praevaricati sunt ut patres eorum incurvati sunt quasi arcus inutilis ⁵⁸ et provocaverunt eum in excelsis suis et in sculptilibus suis ad aemulandum concitaverunt ⁵⁹ audivit Deus et non distulit et proiecit vehementer Israhel ⁶⁰ et reliquit tabernaculum Selo tentorium quod conlocavit inter homines

⁶¹ tradidit in captivitatem gloriam suam et decorem suum in manu hostis ⁶² et conclusit in gladio populum suum et in hereditate sua non distulit ⁶³ iuvenes eius devoravit ignis et virgines eius nemo luxit ⁶⁴ sacerdotes eius gladio ceciderunt et viduae eius non sunt fletae ⁶⁵ et evigilavit quasi dormiens Dominus quasi fortis post crapulam vini ⁶⁶ et percussit hostes suos retrorsum obprobrium sempiternum dedit eos ⁶⁷ et proiecit tabernaculum Ioseph et tribum Efraim non elegit ⁶⁸ sed elegit tribum Iuda montem Sion quem dilexit

⁶⁹ et aedificavit in similitudinem monoceroton sanctuarium suum quasi terram fundavit illud in saeculum ⁷⁰ et elegit David servum suum et tulit eum de gregibus ovium sequentem fetas adduxit eum

⁷¹ ut pasceret Iacob populum eius et Israhel hereditatem eius ⁷² qui pavit eos in simplicitate cordis sui et in prudentia manuum suarum dux eorum fuit

canticum Asaph

78 Deus venerunt gentes in hereditatem tuam polluerunt templum sanctum tuum posuerunt Hierusalem in acervis lapidum ² dederunt cadavera servorum tuorum escam volatilibus caeli carnes sanctorum tuorum bestiis terrae ³ effuderunt sanguinem eorum quasi aquam in circuitu Hierusalem et non erat qui sepeliret ⁴ facti sumus obprobrium vicinis nostris subsannatio et derisio his qui in circuitu nostro sunt ⁵ usquequo Domine irasceris in finem ardebit quasi ignis zelus tuus ⁶ effunde furorem tuum super gentes quae non cognoverunt te et super regna quae nomen tuum non invocaverunt ⁷ quia comederunt Iacob et decorem eius desolaverunt ⁸ ne recorderis iniquitatum nostrarum veterum cito occupent nos misericordiae tuae quia adtenuati sumus nimis ⁹ auxiliare nobis Deus Iesus noster propter gloriam nominis tui et libera nos et propitiare peccatis nostris propter nomen tuum ¹⁰ quare dicunt gentes ubi est Deus eorum nota

fiat in gentibus ante oculos nostros ultio sanguinis servorum tuorum qui effusus est ¹¹ ingrediatur coram te gemitus vincitorum in magnitudine brachii tui relinque filios interitus ¹² et redde vicinis nostris septuplum in sinu eorum obprobrium suum quo exprobraverunt tibi Domine ¹³ nos enim populus tuus et grex pascae tuae confitebimur tibi in sempiternum in generatione et generatione narrabimus laudes tuas

victori pro liliis testimonii Asaph canticum

79 qui pascis Israhel ausculta qui ducis quasi gregem Ioseph qui sedes super cherubin ostendere ² ante Efraim et Benjamin et Manasse suscita fortitudinem tuam et veni ut salvos facias nos ³ Deus converte nos et ostende faciem tuam et salvi erimus ⁴ Domine Deus exercituum usquequo fumabis ad orationem populi tui

⁵ cibasti nos pane flebili et potasti nos in lacrimis tripliciter ⁶ posuisti nos contentionem vicinis nostris et inimici nostri subsannaverunt nos ⁷ Deus exercituum converte nos et ostende faciem tuam et salvi erimus ⁸ vineam de Aegypto tulisti eiecisti gentes et plantasti eam ⁹ praeparasti ante faciem eius et stabilisti radices eius et implevit terram ¹⁰ operti sunt montes umbra eius et ramis illius cedri Dei ¹¹ expandit comas suas usque ad mare et usque ad Flumen germina sua

¹² quare dissipasti maceriam eius et vindemiaverunt eam omnes qui transeunt per viam ¹³ vastavit eam aper de silva et omnes bestiae agri depastae sunt eam ¹⁴ Deus exercituum revertere obsecro respice de caelo et vide et visita vineam hanc ¹⁵ et radicem quam plantavit dextera tua et filium quem confirmasti tibi ¹⁶ succensam igni et deramatam ab increpatione faciei tuae pereant ¹⁷ fiat manus tua super virum dexterae tuae et super filium hominis quem confirmasti tibi ¹⁸ et non recedemus a te vivificabis nos et nomine tuo vocabimur ¹⁹ Domine Deus exercituum converte nos et ostende faciem tuam et salvi erimus

victori in torcularibus Asaph

80 laudate Deum fortitudinem nostram iubilate Deo Iacob ² adsumite carmen et date tympanum citharam decoram cum psalterio ³ clangite in neomenia bucina et in medio mense die sollempnitatis nostrae ⁴ quia legitimum Israhel est et iudicium Dei Iacob ⁵ testimonium in Ioseph posuit cum egrederetur terra Aegypti labium quod nesciebam audivi

⁶ amovi ab onere umerum eius manus eius a cofino recesserunt ⁷ in tribulatione invocasti et erui te exaudi vi te in abscondito tonitruum probavi te super aquam Contradictionis semper ⁸ audi populus meus et contestor te Israhel si audieris me ⁹ non sit in te deus alienus et non adores deum peregrinum ¹⁰ ego sum Dominus Deus tuus qui eduxi te de terra Aegypti dilata os tuum et implebo illud ¹¹ et non audivit populus meus vocem meam et Israhel non credidit mihi ¹² et dimisi eum in pravitate cordis sui ambulabunt in consiliis suis ¹³ utinam populus meus audisset me Israhel

in viis meis ambulasset ¹⁴ quasi nihilum inimicos eius humiliassem et super hostes eorum vertissem manum meam ¹⁵ qui oderunt Dominum negabunt eum et erit tempus eorum in saeculo ¹⁶ et cibavit eos de adipe frumenti et de petra mellis saturavit eos

canticum Asaph

81 Deus stetit in coetu Dei in medio Deus iudicat ² usquequo iudicatis iniquitatem et facies impiorum suscipitis semper ³ iudicate pauperi et pupillo egeno et inopi iuste facite ⁴ salvate inopem et pauperem de manu impiorum liberate ⁵ non cognoscunt nec intellegunt in tenebris ambulant movebuntur omnia fundamenta terrae ⁶ ego dixi dii estis et filii Excelsi omnes vos ⁷ ergo quasi Adam moriemini et quasi unus de principibus cadetis ⁸ surge Domine iudica terram quoniam hereditabis omnes gentes

canticum psalmi Asaph

82 Deus ne taceas ne sileas et non quiescas Deus ² quia ecce inimici tui tumultuati sunt et qui oderunt te levaverunt caput ³ contra populum tuum nequiter tractaverunt et inierunt consilium adversum arcanum tuum ⁴ dixerunt venite et conteramus eos de gente et non sit memoria nominis Israhel ultra ⁵ quoniam tractaverunt pariter contra te foedus pepigerunt ⁶ tabernacula Idumeae et Ismahelitarum Moab et Aggareni ⁷ Gebal et Ammon et Amalech Palestina cum habitatoribus Tyri ⁸ sed et Assur venit cum eis facti sunt brachium filiorum Loth semper

⁹ fac illis sicut Madian et Sisarae sicut Iabin in torrente Cison ¹⁰ contriti sunt in Aendor fuerunt quasi sterquilinum terrae ¹¹ pone duces eorum sicut Oreb et Zeb et Zebee et Salmana omnes principes eorum ¹² qui dixerunt possideamus nobis pulchritudinem Dei ¹³ Deus meus pone eos ut rotam quasi stipulam ante faciem venti ¹⁴ quomodo ignis conburit silvam et sicut flamma devorat montes ¹⁵ sic persequere eos in tempestate tua et in turbine tuo conturba eos ¹⁶ imple facies eorum ignominia et quaerent nomen tuum Domine ¹⁷ confundantur et conturbentur usque in saeculum et erubescant et pereant ¹⁸ et sciant quia nomen tuum est Dominus solus tu Excelsus super omnem terram

victori pro torculari filiorum Core canticum

83 quam dilecta tabernacula tua Domine exercituum ² desiderat et defecit anima mea in atria Domini cor meum et caro mea laudabunt Deum viventem ³ siquidem avis invenit domum et passer nidum sibi ubi ponat pullos suos altaria tua Domine exercituum rex meus et Deus meus ⁴ beati qui habitant in domo tua adhuc laudabunt te semper ⁵ beatus homo cuius fortitudo est in te semitae in corde eius ⁶ transeuntes in valle fletus fontem ponent eam ⁷ benedictione quoque amicietur doctor ibunt de fortitudine in fortitudinem parebunt apud Deum in Sion ⁸ Domine Deus exercituum exaudi orationem meam ausculta Deus Iacob semper ⁹ clipeus noster vide Deus et ad-

tende faciem christi tui ¹⁰ quoniam melior est dies in atriis tuis super milia elegi abiectus esse in domo Dei mei magis quam habitare in tabernaculis impietatis ¹¹ quia sol et scutum Dominus Deus gratiam et gloriam dabit Dominus ¹² nec prohibebit bonum ab his qui ambulant in perfectione Domine exercituum beatus homo qui confidet in te

victori filiorum Core canticum

84 placatus es Domine terrae tuae reduxisti captivitatem Iacob ² dimisisti iniquitatem populo tuo operuisti omnes iniquitates eorum semper ³ continuisti omnem indignationem tuam conversus es ab ira furoris tui ⁴ converte nos Deus Iesus noster et solve iram tuam adversum nos ⁵ noli in aeternum irasci nobis extendens iram tuam in generationem et generationem ⁶ nonne tu revertens vivificabis nos et populus tuus laetabitur in te ⁷ ostende nobis Domine misericordiam tuam et salutare tuum da nobis ⁸ audiam quid loquatur Dominus Deus loquetur enim pacem ad populum suum et ad sanctos suos ut non convertantur ad stultitiam

⁹ verumtamen prope est his qui timent eum salutare eius ut habitet gloria in terra nostra ¹⁰ misericordia et veritas occurrerunt iustitia et pax deosculatae sunt ¹¹ veritas de terra orta est et iustitia de caelo prospexit ¹² sed et Dominus dabit bonum et terra nostra dabit germen suum

¹³ iustitia ante eum ibit et ponet in via gressus suos

oratio David

85 inclina Domine aurem tuam exaudi me quia egenus et pauper ego sum ² custodi animam meam quia sanctus sum salva servum tuum tu Deus meus qui confidit in te ³ miserere mei Domine quoniam ad te clamabo tota die

⁴ laetifica animam servi tui quia ad te animam meam levo

⁵ tu enim es Domine bonus et propitiabilis et multus misericordia omnibus qui invocant te ⁶ exaudi Domine orationem meam et ausculta vocem deprecationum mearum ⁷ in die tribulationis meae invocabo te quia exaudies me ⁸ non est similis tui in diis Domine non est iuxta opera tua ⁹ omnes gentes quas fecisti venient et adorabunt coram te Domine et glorificabunt nomen tuum ¹⁰ quia magnus tu et faciens mirabilia tu Deus solus ¹¹ doce me Domine viam tuam ut ambulem in veritate tua unicum fac cor meum ut timeat nomen tuum ¹² confitebor tibi Domine Deus meus in toto corde meo et glorificabo nomen tuum in sempiternum ¹³ quia misericordia tua magna super me et eruisti animam meam de inferno extremo ¹⁴ Deus superbi surrulerunt adversus me et coetus robustorum quaesivit animam meam et non posuerunt te in conspectu suo ¹⁵ tu autem Domine Deus misericors et clemens patiens et multae misericordiae et verus ¹⁶ respice ad me et miserere mei da fortitudinem tuam servo tuo et salva filium ancillae tuae

¹⁷ fac mecum signum in bonitate et videant qui oderunt me et confundantur quia tu Domine auxiliatus es mihi et consolatus es me

filiorum Core psalmus canticum

86 fundamentum eius in montibus sanctuarii ² diligit Dominus portas Sion super omnia tabernacula Iacob ³ gloriosa dicta sunt in te civitas Dei semper ⁴ commemorabo superbiae et Babylonis scientes me ecce Palestina et Tyrus cum Aethiopia iste natus est ibi ⁵ ad Sion autem dicetur vir et vir natus est in ea et ipse fundavit eam Excelsus ⁶ Dominus numerabit scribens populos ipse natus est in ea semper ⁷ et cantabunt quasi in choris omnes fontes mei in te

canticum carminis filiorum Core victori per chorum ad praecinendum eruditionis Eman Ezraitae

87 Domine Deus salutis meae per diem clamavi in nocte coram te ² ingrediatur ante te oratio mea inclina aurem tuam ad laudationem meam

³ quia repleta est malis anima mea et vita mea ad infernum descendit

⁴ reputatus sum cum descendentibus lacum factus sum quasi homo invalidus ⁵ inter mortuos liber sicut interfecti et dormientes in sepulchro quorum non recordaris amplius et qui a manu tua abscisi sunt ⁶ posuisti me in lacu novissimo in tenebris in profundis ⁷ super me confirmatus est furor tuus et cunctis fluctibus tuis adflixisti me semper ⁸ longe fecisti notos meos a me posuisti me abominationem eis clausum et non prodeuntem ⁹ oculus meus infirmatus est ab afflictione invocavi te Domine tota die expandi ad te palmas meas

¹⁰ numquid mortuis facies mirabilia aut gigantes surgent et confitebuntur tibi semper

¹¹ numquid narrabitur in sepulchro misericordia tua et veritas tua in perditione

¹² numquid noscentur in tenebris mirabilia tua et iustitia tua in terra quae oblivioni tradita est

¹³ ego autem ad te Domine clamavi et mane oratio mea praevieniet te

¹⁴ quare Domine abicis animam meam abscondis faciem tuam a me ¹⁵ pauper ego et aerumnosus ab adulescentia portavi furorem tuum et conturbatus sum ¹⁶ per me transierunt irae tuae terrores tui oppresserunt me ¹⁷ circumdederunt me quasi aquae tota die vallaverunt me pariter ¹⁸ longe fecisti a me amicum et sodalem notos meos abstulisti

eruditionis Aethan Ezraitae

88 misericordias Domini in aeternum cantabo in generatione et generatione adnuntiabo veritatem tuam in ore meo ² quia dixisti sempiterna misericordia aedificabitur caelos fundabis et veritas tua in eis ³ percussi foedus cum electo meo iuravi David servo meo

⁴ usque in aeternum stabiliam semen tuum et aedificabo in generationem et generationem thronum tuum semper ⁵ confitebuntur caeli mirabilia tua Domine et

veritatem tuam in ecclesia sanctorum ⁶ quis enim in nubibus adaequabitur Domino adsimilabitur Domino de filiis Dei ⁷ Deus inclitus in arcano sanctorum nimio et terribilis in cunctis qui circum eum sunt ⁸ Domine Deus exercituum quis similis tui fortissime Domine et veritas tua in circuitu tuo ⁹ tu dominaris superbiae maris et elationes gurgitum eius tu conprimis ¹⁰ tu confregisti quasi vulneratum superbum in brachio forti tuo dispersisti inimicos tuos ¹¹ tui sunt caeli et tua est terra orbem et plenitudinem eius tu fundasti ¹² aquilonem et dexteram tu creasti Thabor et Hermon nomen tuum laudabunt ¹³ tuum brachium cum fortitudine roboretur manus tua exaltetur dextera tua ¹⁴ iustitia et iudicium firmamentum throni tui misericordia et veritas praecedent faciem tuam ¹⁵ beatus populus qui novit iubilum Domine in lumine vultus tui ambulabunt ¹⁶ in nomine tuo exultabunt tota die et in iustitia tua exaltabuntur ¹⁷ quia gloria fortitudinis eorum tu es et in misericordia tua elevabis cornu nostrum ¹⁸ quia a Domino est protectio nostra et a Sancto Israhel rege nostro ¹⁹ tunc locutus es per visionem sanctis tuis et dixisti posui adiutorium super robustum exaltavi electum de populo ²⁰ inveni David servum meum oleo sancto meo unxi eum

²¹ cum quo manus mea firma erit et brachium meum roborabit eum ²² non decipiet inimicus eum et filius iniquitatis non adfliget eum ²³ sed concidam ante faciem eius hostes illius et qui eum oderunt percutiam

²⁴ veritas autem mea et misericordia mea erit cum eo et in nomine meo exaltabitur cornu eius ²⁵ et ponam in mari manum eius et in fluminibus dexteram eius ²⁶ ipse vocabit me pater meus es tu Deus meus et fortitudo salutis meae ²⁷ ego autem primogenitum ponam eum excelsum regibus terrae ²⁸ in aeternum custodiam ei misericordiam meam et pactum meum fidele ei erit ²⁹ et ponam perpetuum semen eius et thronum eius sicut dies caeli ³⁰ si autem dereliquerint filii eius legem meam et in iudiciis meis non ambulaverint ³¹ si caerimonias meas profanaverint et praecepta mea non custodierint ³² visitabo in virga scelera eorum et in plagis iniquitatem eorum ³³ misericordiam autem meam non auferam ab eo nec mentiar in veritate mea ³⁴ non violabo pactum meum et quod egressum est de labiis meis non mutabo

³⁵ semel iuravi in sancto meo ne David mentiar

³⁶ semen eius in sempiternum erit ³⁷ et thronus eius sicut sol in conspectu meo sicut luna stabilietur in sempiternum et testis in caelo fidelis semper ³⁸ tu autem reppulisti et proiecisti iratus es adversum christum tuum ³⁹ adtenuasti pactum servi tui profanasti in terra diadema eius ⁴⁰ dissipasti omnes macerias eius posuisti munitiones eius pavorem ⁴¹ diripuerunt eum omnes qui transeunt per viam factus est obprobrium vicinis suis ⁴² elevasti dexteram hostium eius laetificasti omnes inimicos illius ⁴³ avertisti robur gladii eius et non sublevasti eum in proelio ⁴⁴ quiescere fecisti munditiam eius et thronum illius in terram detraxisti ⁴⁵ abbreviasti dies adolescentiae eius operuisti eum ig-

nomina sempiterna ⁴⁶ usquequo Domine absconderis in finem succendetur quasi ignis indignatio tua ⁴⁷ momento mei de profundo alioquin quare frustra creasti filios hominum ⁴⁸ quis est vir qui vivat et non videat mortem salvans animam suam de manu inferi semper ⁴⁹ ubi sunt misericordiae tuae antiquae Domine quas iurasti David in veritate tua

⁵⁰ recordare Domine obprobrii servorum tuorum quia portavi in sinu meo omnes iniquitates populorum ⁵¹ quas exprobraverunt inimici tui Domine quibus exprobraverunt vestigia christi tui ⁵² benedictus Dominus in sempiternum amen et amen

oratio Mosis viri Dei

89 Domine habitaculum tu factus es nobis in generatione et generatione ² antequam montes nascerentur et parturiretur terra et orbis a saeculo et usque in saeculum tu es ³ convertes hominem usque ad contritionem et dices revertimini filii Adam

⁴ quia mille anni in oculis tuis sicut dies hesterna quae pertransiit et vigilia nocturna ⁵ percutiente te eos somnium erunt ⁶ mane quasi herba pertransiens mane floruit et abiit ad vesperam conteretur atque sicabitur

⁷ consumpti enim sumus in furore tuo et in indignatione tua conturbati sumus ⁸ posuisti iniquitates nostras coram te negligentias nostras in luce vultus tui ⁹ omnes enim dies nostri transierunt in furore tuo consumpsimus annos nostros quasi sermonem loquens ¹⁰ dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni si autem multum octoginta anni et quod amplius est labor et dolor quoniam transivimus cito et avolvimus

¹¹ quis novit fortitudinem irae tuae et secundum timorem tuum indignationem tuam ¹² ut numerentur dies nostri sic ostende et veniemus corde sapienti ¹³ revertere Domine usquequo et exorabilis esto super servis tuis ¹⁴ imple nos matutina misericordia tua et laudabimus et laetabimur in cunctis diebus nostris ¹⁵ laetifica nos pro diebus quibus adflixisti nos et annis in quibus vidimus mala ¹⁶ appareat apud servos tuos opus tuum et gloria tua super filios eorum

¹⁷ et sit decor Domini Dei nostri super nos et opus manuum nostrarum fac stabile super nos opus manuum nostrarum confirma

90 qui habitat in abscondito Excelsi in umbraculo Domini commorabitur ² dicens Domino spes mea et fortitudo mea Deus meus confidam in eum ³ quia ipse liberabit te de laqueo venantium de morte insidiarum ⁴ in scapulis suis obumbrabit tibi et sub alis eius sperabis ⁵ scutum et protectio veritas eius non timebis a timore nocturno ⁶ a sagitta volante per diem a peste in tenebris ambulante a morsu insanientis meridie ⁷ cadent a latere tuo mille et decem milia a dextris tuis ad te autem non adpropinquabit

⁸ verumtamen oculis tuis videbis et ultionem impiorum cernes ⁹ tu enim es Domine spes mea Excelsum posuisti habitaculum tuum ¹⁰ non accedet ad te malum et lepra non adpropinquabit tabernaculo tuo

¹¹ quia angelis suis mandabit de te ut custodiant te in omnibus viis tuis ¹² in manibus portabunt te ne forte offendant ad lapidem pes tuus

¹³ super aspidem et basiliscum calcabis conculcabis leonem et draconem ¹⁴ quoniam mihi adhesit et liberabo eum exaltabo eum quoniam cognovit nomen meum ¹⁵ invocabit me et exaudiam eum cum ipso ero in tribulatione eruam eum et glorificabo ¹⁶ longitudine dierum implebo illum et ostendam ei salutare meum

psalmus cantici in die sabbati

91 bonum est confiteri Domino et psallere nomini tuo Altissime ² ad adnuntiandam mane misericordiam tuam et fidem tuam in nocte

³ in decacordo et in psalterio in cantico in cithara ⁴ quoniam laetificasti me Domine in opere tuo in facturis manuum tuarum laudabo ⁵ quam magnificata sunt opera tua Domine satis profundae factae sunt cogitationes tuae ⁶ vir insipiens non cognoscet et stultus non intellet istud ⁷ germinaverunt impii quasi faenum et floruerunt omnes qui operantur iniquitatem ut contererentur usque in sempiternum ⁸ tu autem Excelsus in aeternum Domine ⁹ ecce enim inimici tui Domine ecce inimici tui peribunt et dissipabuntur omnes qui operantur iniquitatem ¹⁰ et exaltabitur quasi monocerotis cornu meum et senecta mea in oleo uberi ¹¹ et dispiciet oculus meus eos qui insidiantur mihi de his qui consurgunt adversum me malignantibus audit auris mea ¹² iustus ut palma florebit ut cedrus in Libano multiplicabitur ¹³ transplantati in domo Domini in atriis Dei nostri germinabunt ¹⁴ adhuc fructificabunt in senectute pingues et frondentes erunt ¹⁵ adnuntiantes quia rectus Dominus fortitudo mea et non est iniquitas in eo

92 Dominus regnavit gloria indutus est indutus est Dominus fortitudine et accinctus est insuper adpendit orbem qui non commovebitur ² firmum solium tuum ex tunc ab aeterno tu es ³ levaverunt flumina Domine levaverunt flumina voces suas levaverunt flumina gurgites suos ⁴ a vocibus aquarum multarum grandes fluctus maris grandis in excelso Dominus ⁵ testimonia tua fidelia facta sunt nimis domum tuam decet sanctitas Domine in longitudine dierum

93 Deus ultionum Domine Deus ultionum ostendere ² elevare qui iudicas terram redde vicissitudinem superbis ³ usquequo impii Domine usquequo impii exultabunt ⁴ fluent loquentes antiquum garrient omnes qui operantur iniquitatem ⁵ populum tuum Domine conterent et hereditatem tuam adfligent ⁶ viduam et advenam interficient et pupillos occident ⁷ et dixerunt non videbit Dominus et non intellet Deus Iacob ⁸ intellegite stulti in populo et insipientes aliquando discite ⁹ qui plantavit aurem non audiet aut qui finxit oculum non videbit ¹⁰ qui erudit gentes non arguet qui docet hominem scientiam ¹¹ Dominus novit cogitationes hominum quia vanae sunt ¹² beatus vir quem erudieris Domine et de lege tua docueris eum ¹³ ut quiescat a diebus adflictionis donec fodiatur im-

pio interitus ¹⁴ non enim derelinquet Dominus populum suum et hereditatem suam non deseret ¹⁵ quoniam ad iustitiam revertetur iudicium et sequentur illud omnes recti corde

¹⁶ quis stabit pro me adversum malos quis stabit pro me adversum operarios iniquitatis ¹⁷ nisi quia Dominus auxiliator meus paulo minus habitasset in inferno anima mea ¹⁸ si dicebam commotus est pes meus misericordia tua Domine sustentabat me ¹⁹ in multitudine cogitationum mearum quae sunt in me intrinsecus consolationes tuae delectabant animam meam ²⁰ numquid particeps erit tui thronus insidiarum fingens laborem in praecepto

²¹ copulabuntur adversum animam iusti et sanguinem innocentem condemnabunt ²² erit autem Dominus mihi in refugium et Deus meus quasi petra spei meae ²³ et restitues super eos iniquitatem suam et in malitia sua perdes eos perdet eos Dominus Deus noster

94 venite laudemus Dominum iubilemus petrae Iesu nostro ² praeoccupemus vultum eius in actione gratiarum in canticis iubilemus ei ³ quoniam fortis et magnus Dominus et rex magnus super omnes deos ⁴ in cuius manu fundamenta terrae et excelsa montium ipsius sunt ⁵ cuius est mare ipse enim fecit illud et siccam manus eius plasmaverunt

⁶ venite adoremus et curvemur flectamus genua ante faciem Domini factoris nostri ⁷ quia ipse est Deus noster et nos populus pascuae eius et grex manus eius ⁸ hodie si vocem eius audieritis nolite indurare corda vestra ⁹ sicut in contradictione sicut in die temptationis in deserto ubi temptaverunt me patres vestri probaverunt me et viderunt opus meum ¹⁰ quadraginta annis displicuit mihi generatio illa et dixi populus errans corde est ¹¹ et non cognoscens vias meas et iuravi in furore meo ut non introirent in requiem meam

95 canite Domino canticum novum canite Domino omnis terra ² canite Domino benedicite nomini eius adnuntiate de die in diem salutare eius ³ narrate in gentibus gloriam eius in universis populis mirabilia eius ⁴ quia magnus Dominus et laudabilis nimis terribilis est super omnes deos ⁵ omnes enim dii populorum sculptilia Dominus autem caelos fecit ⁶ gloria et decor ante vultum eius fortitudo et exultatio in sanctuario eius ⁷ adferte Domino familiae populorum adferte Domino gloriam et fortitudinem ⁸ adferte Domino gloriam nomini eius levate munera et introite in atria eius ⁹ adorete Dominum in decore sanctuarii paveat a facie eius omnis terra ¹⁰ dicite in gentibus Dominus regnavit siquidem adpendit orbem immobilem iudicabit populos in aequitate ¹¹ laetamini caeli et exultet terra tonet mare et plenitudo eius ¹² gaudeat ager et omnia quae in eo sunt tunc laudabunt universa ligna saltus ¹³ ante faciem Domini quoniam venit quoniam venit iudicare terram iudicabit orbem in iusto et populos in fide sua

96 Dominus regnavit exultabit terra laetabuntur insulae multae ² nubes et caligo in circuitu eius iustitia et iudicium firmamentum solii eius ³ ignis ante faciem eius ibit et exuret per circuitum hostes eius

⁴ apparuerunt fulgora eius orbi vidit et contremuit terra ⁵ montes sicut cera tabefacti sunt a facie Domini a facie dominatoris omnis terrae ⁶ adnuntiaverunt caeli iustitiam eius et viderunt omnes populi gloriam eius ⁷ confundantur universi qui serviunt sculptili qui gloriantur in idolis adorate eum omnes dii ⁸ audivit et laetata est Sion et exultaverunt filiae Iudae propter iudicia tua Domine ⁹ tu enim Dominus Excelsus super omnem terram vehementer elevatus es super universos deos ¹⁰ qui diligitis Dominum odite malum custodit animas sanctorum suorum de manu impiorum eruet eos ¹¹ lux orta est iusto et rectis corde laetitia ¹² laetamini iusti in Domino et confitemini memoriae sanctae eius

canticum

97 cantate Domino canticum novum quia mirabilia fecit salvavit sibi dextera eius et brachium sanctum eius ² notum fecit Dominus salutare suum in conspectu gentium revelavit iustitiam suam ³ recordatus est misericordiae suae et veritatis suae domui Iacob viderunt omnes fines terrae salutare Dei nostri ⁴ iubilate Domino omnis terra vociferamini et laudate et canite ⁵ cantate Domino in cithara in cithara et voce carminis ⁶ in tubis et clangore bucinæ iubilate coram rege Domino ⁷ tonet mare et plenitudo eius orbis et habitatores eius ⁸ flumina plaudent manu simul montes laudabunt ⁹ ante Dominum quia venit iudicare terram iudicabit orbem in iustitia et populos in aequitatibus

98 Dominus regnavit commoveantur populi sessor cherubin concutiat terra ² Dominus in Sion magnus et excelsus est super omnes populos ³ confiteantur nomini tuo magno et terribili sanctoque ⁴ imperium regis iudicium diligit tu fundasti aequitates iudicium et iustitiam in Iacob tu fecisti ⁵ exaltate Dominum Deum nostrum et adorate scabillum pedum eius quia sanctus est ⁶ Moses et Aaron in sacerdotibus eius et Samuhel in his qui invocant nomen eius invocabant Dominum et ipse exaudivit eos ⁷ in columna nubis loquebatur ad eos custodierunt testimonia eius et praeceptum dedit eis

⁸ Domine Deus noster tu exaudivisti eos Domine propitius fuisti eis et ultor super commutationibus eorum ⁹ exaltate Dominum Deum nostrum et adorate in monte sancto eius quia sanctus Dominus Deus noster

canticum in gratiarum actione

99 iubilate Domino omnis terra ² servite Domino in laetitia ingredimini coram eo in laude ³ scitote quoniam Dominus ipse est Deus ipse fecit nos et ipsius sumus populus eius et grex pascuae eius ⁴ ingredimini portas eius in gratiarum actione atria eius in laude confitemini ei benedicite nomini eius ⁵ quia bonus Dominus in sempiternum misericordia eius et usque ad generationem et generationem fides eius

David

100 canticum misericordiam et iudicium cantabo tibi Domine psallam ² erudiar in via perfecta

quando venies ad me ambulabo in simplicitate cordis mei in medio domus meae ³ non ponam coram oculis meis verbum Belial facientem declinationes odivi nec adhesit mihi ⁴ cor pravum recedet a me malum nesciam ⁵ loquentem in abscondito contra proximum suum hunc interficiam superbum oculis et altum corde cum hoc esse non potero ⁶ oculi mei ad fideles terrae ut habitent mecum ambulans in via simpliciter hic ministrabit mihi ⁷ non habitabit in medio domus meae faciens dolum loquens mendacium non placebit in conspectu oculorum meorum ⁸ mane perdam omnes impios terrae ut interficiam de civitate Domini universos qui operantur iniquitatem

oratio pauperis quando sollicitus fuerit et coram Domino fuderit eloquium suum

101 Domine audi orationem meam et clamor meus ad te veniat ² ne abscondas faciem tuam a me in die tribulationis meae inclina ad me aurem tuam in quacumque die invocavero velociter exaudi me ³ quoniam consumpti sunt sicut fumus dies mei et ossa mea quasi frixa contabuerunt ⁴ percussus est quasi faenum et arefactum est cor meum quia oblitus sum comedere panem meum ⁵ a voce gemitus mei adhesit os meum carni meae ⁶ adsimilatus sum pelicano deserti factus sum quasi bubo solitudinum ⁷ vigilavi et fui sicut avis solitaria super tectum ⁸ tota die exprobrabant mihi inimici mei exultantes per me iurabant ⁹ quia cinerem sicut panem comedi et potum meum cum fletu miscui ¹⁰ a facie indignationis et irae tuae quia elevasti me et adlisisti me ¹¹ dies mei quasi umbra inclinati sunt et ego quasi faenum arui ¹² tu autem Domine in aeternum permanes memoriale tuum in generatione et generatione ¹³ tu suscitans misereberis Sion quia tempus est ut miserearis eius quoniam venit tempus quoniam venit pactum ¹⁴ quoniam placitos fecerunt servi tui lapides eius et pulverem eius miserabilem ¹⁵ et timebunt gentes nomen Domini et universi reges terrae gloriam tuam ¹⁶ quia aedificavit Dominus Sion apparuit in gloria sua ¹⁷ respexit ad orationem vacui et non dispexit orationem eorum ¹⁸ scribatur hoc in generatione novissima et populus qui creabitur laudabit Dominum ¹⁹ quoniam prospexit de excelso sanctuario suo Dominus de caelo terram contemplatus est ²⁰ ut audiret gemitum vincti ut solveret filios mortis ²¹ ut narretur in Sion nomen Domini et laudatio eius in Hierusalem ²² cum congregati fuerint populi simul et regna ut serviant Domino ²³ adflixit in via fortitudinem meam abbreviavit dies meos ²⁴ dicam Deus meus ne rapias me in dimidio dierum meorum in generatione generationum anni tui ²⁵ a principio terram fundasti et opus manuum tuarum caeli ²⁶ ipsi peribunt tu autem stabis et omnes quasi vestimentum adterentur et quasi pallium mutabis illos et mutabuntur ²⁷ tu autem ipse es et anni tui non deficient ²⁸ filii servorum tuorum habitabunt et semen eorum ante faciem eorum perseverabit

David

102 benedic anima mea Domino et omnia viscera mea nomini sancto eius ² benedic anima mea Domino et noli oblivisci omnium retributionum eius ³ qui propitiatur cunctis iniquitatibus tuis et sanat omnes infirmitates tuas ⁴ qui redimit de corruptione vitam tuam et coronat te misericordia et miserationibus ⁵ qui replet bonis ornamentum tuum innovabitur sicut aquilae iuventus tua ⁶ faciens iustitias Dominus et iudicia cunctis qui calumniam sustinent ⁷ notas fecit vias suas Mosi filiis Israhel cogitationes suas ⁸ misericors et clemens Dominus patiens et multae miserationis ⁹ non in sempiternum iudicabit neque in aeternum irascetur ¹⁰ non secundum peccata nostra fecit nobis neque secundum iniquitates nostras retribuit nobis ¹¹ quantum enim excelsus est caelum terra tantum confortata est misericordia eius super timentes eum ¹² quantum longe est oriens ab occidente tantum longe fecit a nobis scelera nostra ¹³ sicut miseretur pater filiorum misertus est Dominus timentibus se ¹⁴ ipse enim novit plasmationem nostram recordatus est quia pulvis sumus ¹⁵ homo quasi herba dies eius sicut flos agri sic floreat ¹⁶ quia spiritus pertransiit eum et non subsistet et non cognoscet eum ultra locus eius ¹⁷ misericordia autem Domini ab aeterno et usque in aeternum super timentes eum et iustitia eius in filios filiorum ¹⁸ his qui custodiunt pactum eius et recordantur praeceptorum eius ad facienda ea ¹⁹ Dominus in caelo stabilivit thronum suum et regnum illius omnium dominatur ²⁰ benedicite Domino angeli eius fortes robore facientes verbum eius oboedientes voci sermonis eius ²¹ benedicite Domino omnes exercitus eius ministri eius qui facitis placitum illius ²² benedicite Domino universa opera eius in omnibus locis potestatis eius benedic anima mea Domino

103 benedic anima mea Domino Domine Deus meus magnificatus es nimis gloria et decore indutus es ² amictus luce quasi vestimento extendens caelos ut pellem ³ qui tegis aquis cenacula eius qui ponis nubes currum tuum qui ambulat super pinnas venti ⁴ qui facis angelos tuos spiritus ministros tuos ignem urentem ⁵ qui fundasti terram super basem suam non commovebitur in saeculum et in saeculum ⁶ abisso quasi vestimento operuisti eam super montes stabunt aquae ⁷ ab increpatione tua fugient a voce tonitru tui formidabunt ⁸ ascendent montes et descendunt campi ad locum quem fundasti eis ⁹ terminum posuisti quem non pertransibunt nec revertentur ut operiant terram ¹⁰ qui emittis fontes in convallibus ut inter medios montes fluant ¹¹ ut bibant omnia animalia regionum et reficiat onager sitim suam ¹² super ea volucres caeli morabuntur de medio nemorum dabunt vocem ¹³ qui inrigas montes de cenaculis tuis de fructu operum tuorum implebitur terra ¹⁴ germinans herbam iumentis et faenum servituti hominum ut educat panem de terra ¹⁵ et vinum laetificat cor hominis ad exhilarandam faciem oleo panis autem cor hominis roborat

¹⁶ saturabuntur ligna Domini cedri Libani quas plantasti ¹⁷ ibi aves nidificabunt milvo abies domus eius ¹⁸ montes excelsi cervis petra refugium ericiis ¹⁹ fecit lunam per tempora sol cognovit occubitus suum ²⁰ posuisti tenebras et facta est nox in ipsa moventur omnes bestiae silvae ²¹ leones rugientes ad praedam et quaerentes a Deo escam sibi ²² oriente sole recedent et in speluncis suis cubabunt ²³ egreditur homo ad opus suum et ad servitutum suam usque ad vesperam ²⁴ quam multa sunt opera tua Domine omnia in sapientia fecisti impleta est terra possessione tua ²⁵ hoc mare magnum et latum manibus ibi reptilia innumerabilia animalia parva cum grandibus ²⁶ ibi naves pertranseunt Leviathan istum plasmasti ut inluderet ei ²⁷ omnia in te sperant ut des cibum eis in tempore suo ²⁸ dante te illis colligent aperiente manum tuam replebuntur bono ²⁹ abscondes vultum tuum et turbabuntur auferes spiritum eorum et deficient et in pulverem suum revertentur ³⁰ emittes spiritum tuum et creabuntur et instaurabis faciem terrae ³¹ sit gloria Domini in sempiternum laetabitur Dominus in operibus suis ³² qui respicit terram et tremet tangit montes et fumabunt ³³ cantabo Domino in vita mea psallam Deo quamdiu sum ³⁴ placeat ei eloquium meum ego autem laetabor in Domino ³⁵ deficient peccatores de terra et impii ultra non sint benedic anima mea Domino

104 alleluia confitemini Domino invocate nomen eius notas facite populis cogitationes eius ² canite ei et psallite illi loquimini in universis mirabilibus eius ³ exultate in nomine sancto eius laetetur cor quaerentium Dominum ⁴ quaerite Dominum et virtutem eius quaerite faciem eius iugiter ⁵ recordamini mirabilium eius quae fecit signorum et iudiciorum oris eius ⁶ semen Abraham servi eius filii Iacob electi eius ⁷ ipse Dominus Deus noster in universa terra iudicia eius ⁸ recordatus est in aeternum pacti sui verbi quod praecepit in mille generationes

⁹ quod pepigit cum Abraham et iuramenti sui cum Isaac

¹⁰ et firmavit illud cum Iacob in lege cum Israhel pactum sempiternum

¹¹ dicens tibi dabo terram Chanaan funiculum hereditatis vestrae ¹² cum essent viri pauci modici et advenae in ea ¹³ et transierunt de gente in gentem de regno ad populum alterum

¹⁴ non dimisit hominem ut noceret eis et corripuit pro eis reges ¹⁵ nolite tangere christos meos et prophetas meos nolite adfligere ¹⁶ et vocavit famem super terram omnem virgam panis contrivit ¹⁷ misit ante faciem eorum virum in servum venundatus est Ioseph ¹⁸ adflixerunt in conpede pedes eius in ferrum venit anima eius ¹⁹ usque ad tempus donec veniret sermo eius eloquium Domini probavit eum

²⁰ misit rex et solvit eum princeps populorum et dimisit illum ²¹ posuit eum dominum domus suae et principem in omni possessione sua ²² ut erudiret principes eius secundum voluntatem suam et senes

eius sapientiam doceret ²³ et ingressus est Israhel Aegyptum et Iacob advena fuit in terra Ham ²⁴ et crescere fecit populum suum nimis et roboravit eum super hostes eius ²⁵ convertit cor eorum ut odio haberent populum eius ut dolose agerent contra servos illius ²⁶ misit Mosen servum suum Aaron quem elegit sibi ²⁷ posuit in eis verba signorum suorum et portentorum in terra Ham ²⁸ misit tenebras et contenebravit et non fuerunt increduli verbis eius ²⁹ commutavit aquas eorum in sanguinem et occidit pisces eorum ³⁰ ebullivit terra eorum ranas in cubiculis regum eorum ³¹ dixit et venit musca omnimoda scinifes in universis terminis eorum ³² dedit pluvias eorum grandinem ignem flammantem in terra eorum ³³ et percussit vineam eorum et ficum eorum et confregit lignum finium eorum ³⁴ dixit et venit lucusta et bruchus cuius non erat numerus ³⁵ et comedit omne faenum terrae eorum et devoravit fructum terrae eorum ³⁶ et percussit omne primogenitum in terra eorum primitias universi partus eorum ³⁷ et eduxit eos cum argento et auro et non erat in tribubus eorum infirmus ³⁸ laetata est Aegyptus cum egrederentur quoniam inruerat terror eorum super eos ³⁹ expandit nubem in tentorium et ignem ut luceret nocte ⁴⁰ petierunt et adduxit ortygomethran et pane caelesti saturavit eos ⁴¹ aperuit petram et fluxerunt aquae cucurrerunt in aridis flumina ⁴² quia recordatus est verbi sancti sui cum Abraham servo suo ⁴³ et eduxit populum suum in laetitia laudantes electos suos ⁴⁴ et dedit eis terras gentium et laborem tribuum possederunt ⁴⁵ ut custodirent caerimoniae eius et leges eius servarent alleluia

105 alleluia confitemini Domino quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius ² quis loquetur fortitudines Domini auditas faciet omnes laudes eius ³ beati qui custodiunt iudicium et faciunt iustitiam in omni tempore ⁴ recordare mei Domine in repropitiatione populi tui visita me in salutari tuo ⁵ ut videam bona electorum tuorum et laeter in laetitia gentis tuae et exultem cum hereditate tua ⁶ peccavimus cum patribus nostris inique fecimus impie egimus ⁷ patres nostri in Aegypto non intellexerunt mirabilia tua non sunt recordati multitudinis misericordiae tuae et ad iracundiam provocaverunt super mare in mari Rubro

⁸ salvavit autem eos propter nomen suum ut ostenderet fortitudinem suam ⁹ et comminatus est mari Rubro et aruit et transduxit eos per abyssos quasi in deserto ¹⁰ et salvavit eos de manu odientis et redemit eos de manu inimici ¹¹ et operuit aqua hostes eorum unus de ipsis non superfuit ¹² et crediderunt verbis eius cecineruntque laudem eius ¹³ cito obliti sunt operum illius nec expectaverunt voluntatem eius ¹⁴ et desideraverunt desiderium in deserto et temptaverunt Deum in solitudine ¹⁵ dedit ergo eis petitionem eorum et misit tenuitatem in animam eorum ¹⁶ et zelati sunt Mosen in castris Aaron sanctum Domini ¹⁷ aperta est terra et devoravit Dathan et operuit synagogam Abiram ¹⁸ et succensus est ignis in synagoga eorum flam-

ma exisit impios ¹⁹ fecerunt vitulum in Horeb et adoraverunt conflatile ²⁰ et mutaverunt gloriam suam in similitudine bovis comedentis faenum ²¹ obliti sunt Dei salvatoris sui qui fecit magnalia in Aegypto ²² mirabilia in terra Ham terribilia super mare Rubrum ²³ dixit ergo ut contereret eos nisi Moses electus eius stetisset medius contra faciem illius ut converteret indignationem eius et non interficeret ²⁴ et dispexerunt terram desiderabilem nec crediderunt sermoni eius ²⁵ et murmuraverunt in tabernaculis suis non audierunt vocem Domini ²⁶ et levavit manum suam super eos ut deiceret eos in deserto ²⁷ et ut deiceret semen eorum in gentibus et dispergeret eos in terris ²⁸ et consecrati sunt Beelphegor et comederunt victimas mortuorum ²⁹ et concitaverunt eum in studiis suis et percussit eos plaga ³⁰ stetit autem Finees et deudicavit et est retenta percussio ³¹ et reputatum est ei in iustitia in generatione et generatione usque in aeternum ³² et provocaverunt super aquam Contradictionis et adflictus est Moses propter eos ³³ quia provocaverunt spiritum eius et praecepit labiis suis ³⁴ non exterminaverunt populos quos dixit Dominus eis ³⁵ et commixti sunt gentibus et didicerunt opera eorum ³⁶ et servierunt sculptilibus eorum et factum est eis in scandalum ³⁷ et immolaverunt filios suos et filias suas daemonibus ³⁸ et effuderunt sanguinem innocentem sanguinem filiorum suorum et filiarum suarum quos immolaverunt sculptilibus Chanaan et polluta est terra sanguinibus ³⁹ et coinquinati sunt in operibus suis et fornicati sunt in studiis suis ⁴⁰ iratus est itaque furor Domini in populum suum et abominatus est hereditatem suam ⁴¹ et dedit eos in manu gentium et dominati sunt eorum qui oderant eos ⁴² et adflixerunt eos inimici sui et humiliati sunt sub manu eorum ⁴³ multis vicibus liberavit eos ipsi vero provocabant in consiliis suis et humiliati sunt propter iniquitates suas ⁴⁴ et vidit tribulationem eorum cum audiret eos rogantes ⁴⁵ et recordatus est pacti sui cum eis et paenituit eum secundum multitudinem misericordiae suae ⁴⁶ et dedit eos miserabiles coram omnibus qui ceperant eos ⁴⁷ salva nos Domine Deus noster et congrega nos de gentibus ut confiteamur nomini sancto tuo et canamus laudantes te ⁴⁸ benedictus Dominus Deus Israhel ab aeterno et usque in aeternum et dicet omnis populus amen alleluia

106 confitemini Domino quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius ² dicant qui redempti sunt a Domino quos redemit de manu hostis et de terris congregavit eos ³ ab oriente et ab occidente ab aquilone et mari ⁴ erraverunt in solitudine in deserta via civitatem quae habitaretur non repperunt ⁵ esurientes et sitientes anima eorum in ipsis deficiebat ⁶ et clamaverunt ad Dominum in tribulatione sua de adflictione eorum eripuit eos ⁷ et duxit illos per viam rectam ut venirent in civitatem habitabilem ⁸ confiteantur Domino misericordiam eius et mirabilia eius in filios hominum ⁹ quia saturavit animam vacuum et animam esurientem implevit bonis ¹⁰ habitantes in tenebris et umbra mortis alligatos inopia et ferro

¹¹ quia provocaverunt sermones Dei et consilium Excelsi blasphemaverunt ¹² et humiliavit in labore eorum ceciderunt et non erat qui adiuveret ¹³ et clamaverunt ad Dominum in tribulatione sua et de angustiis eorum salvavit eos ¹⁴ et eduxit eos de tenebris et umbra mortis et vincula eorum dirupit ¹⁵ confiteantur Domino misericordiam eius et mirabilia eius in filios hominum ¹⁶ quia contrivit portas aereas et vectes ferreos confregit ¹⁷ stultos propter viam sceleris eorum et propter iniquitates adflictos ¹⁸ omnem cibum abominata est anima eorum et accesserunt ad portas mortis

¹⁹ et clamaverunt ad Dominum in tribulatione sua de angustiis eorum salvavit eos ²⁰ misit verbum suum et sanavit eos et salvavit de interitu ²¹ confiteantur Domino misericordiam eius et mirabilia eius in filios hominum ²² et immolent hostias gratiarum et narrent opera eius in laude ²³ qui descendunt in mare navibus facientes opus in aquis multis ²⁴ ipsi viderunt opera Domini et mirabilia eius in profundo ²⁵ dixit et surrexit ventus tempestatis et elevavit gurgites eius ²⁶ ascendunt in caelum et descendunt in abyssos anima eorum in adflictione consumitur ²⁷ obstipuerunt et intremuerunt quasi ebrius et universa sapientia eorum absorta est ²⁸ clamabunt autem ad Dominum in tribulatione sua et de angustia educet eos ²⁹ statuēt turbinem in tranquillitatem et silebunt fluctus eius ³⁰ laetabuntur quoniam quieverunt et deducet eos ad portum quem voluerunt

³¹ confiteantur Domino misericordiam eius et mirabilia eius in filios hominum ³² et exaltent eum in ecclesia populi et in cathedra seniorum laudent eum ³³ ponet flumina in desertum et fontes aquarum in sitim ³⁴ terram fructiferam in salsuginem prae malitia habitatorum eius ³⁵ ponet desertum in paludes aquarum et terram inviam in fontes aquarum ³⁶ et conlocabit ibi esurientes et fundabunt urbem ad habitandum

³⁷ et serent agros et plantabunt vineas et facient fruges genimina ³⁸ et benedicet eis et multiplicabuntur nimis et pecora eorum non inminuet ³⁹ inminuta sunt autem et adflicta propter angustiam mali et doloris ⁴⁰ et effundet despectionem super principes et errare eos faciet in solitudine devia ⁴¹ et sublevabit pauperem de inopia et ponet quasi gregem familias ⁴² videbunt recti et laetabuntur et omnis iniquitas contrahet os suum ⁴³ quis sapiens et custodiet haec et intellegent misericordias Domini

canticum psalmi David

107 paratum cor meum Deus cantabo et psallam sed et gloria mea

² consurge psalterium et cithara consurgam mane ³ confitebor tibi in populis Domine et cantabo te in nationibus ⁴ quoniam magna super caelos misericordia tua et usque ad aethera veritas tua

⁵ exaltare super caelos Deus et super omnem terram gloria tua ⁶ ut liberentur dilecti tui salva dextera tua et

exaudi me ⁷ Deus locutus est in sanctuario suo gaudebo dividam Sychem et vallem Socchoth dimetiari ⁸ meus est Galaad et meus est Manasse et Efraim hereditas capitis mei Iuda dux meus

⁹ Moab lebes pelvis meae super Idumeam proiciam calciamentum meum cum Philisthim foederabor ¹⁰ quis deducet me in civitatem munitam quis deducet me usque in Idumeam ¹¹ nonne tu Deus qui proieceras nos et non exieras Deus in exercitibus nostris ¹² da nobis auxilium in tribulatione vana est enim salus ab homine ¹³ in Deo erimus fortes et ipse conculcabit hostes nostros

pro victoria David canticum

108 Deus laudabilis mihi ne taceas ² quia os impii et os dolosi contra me apertum est ³ locuti sunt de me lingua mendacii verbis odii circumdederunt me et expugnaverunt me frustra ⁴ pro eo quod eos diligebam adversabantur mihi ego autem orabam

⁵ et posuerunt contra me malum pro bono et odium pro dilectione mea ⁶ constitue super eum impium et Satan astet a dextris eius ⁷ cum fuerit iudicatus exeat condemnatus et oratio eius sit in peccatum ⁸ fiant dies eius parvi episcopatum eius accipiat alter ⁹ sint filii eius pupilli et uxor eius vidua ¹⁰ instabiles vagentur liberi eius et mendicent et quaerantur in parietinis suis ¹¹ scrutetur exactor universa quae habet et diripiant alieni laborem eius ¹² non sit qui eius misereatur nec qui clemens sit in pupillos eius ¹³ fiat novissimum eius interitus in generatione altera deleatur nomen eius ¹⁴ redeat in memoria iniquitas patrum eius apud Deum et iniquitas matris eius ne deleatur ¹⁵ sit contra Dominum semper et intereat de terra memoria eorum ¹⁶ eo quod non est recordatus facere misericordiam

¹⁷ et persecutus est virum inopem et pauperem et conpunctum corde ut interficeret ¹⁸ et dilexit maledictionem quae veniet ei et noluit benedictionem quae elongabitur ab eo et indutus est maledictione quasi vestimento suo et ingredietur quasi aqua in viscera eius et quasi oleum in ossa eius ¹⁹ sit ei quasi pallium quo circumdatur et quasi cingulum quo semper accingitur ²⁰ haec est retributio his qui adversantur mihi a Domino et qui loquuntur malum contra animam meam ²¹ tu autem Deus Domine fac mecum propter nomen tuum quoniam bona est misericordia tua libera me ²² quoniam egenus et pauper sum et cor meum vulneratum est intrinsecus ²³ quasi umbra cum inclinatur abductus sum et excussus quasi lucusta ²⁴ genua mea vacillaverunt a ieiunio et caro mea mutata est absque oleo ²⁵ et ego factus sum obprobrium eis videntes me moverunt caput suum ²⁶ adiuva me Domine Deus meus salva me secundum misericordiam tuam ²⁷ et sciant quoniam manus tua haec tu Domine fecisti eam ²⁸ maledicent illi et tu benedices restiterunt et confundentur servus autem tuus laetabitur ²⁹ induantur adversarii mei confusione et operiantur quasi indumento confusione sua ³⁰ confite-

bor Domino vehementer in ore meo et in medio populorum laudabo eum ³¹ quoniam stabit a dextris pauperis ut salvet a iudicibus animam eius

David canticum

109 dixit Dominus Domino meo sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum ² virgam fortitudinis tuae emittet Dominus ex Sion dominare in medio inimicorum tuorum ³ populi tui spontanei erunt in die fortitudinis tuae in montibus sanctis quasi de vulva orietur tibi ros adulescentiae tuae ⁴ iuravit Dominus et non paenitebit eum tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech ⁵ Dominus ad dexteram tuam percussit in die furoris sui reges

⁶ iudicabit in gentibus implebit valles percutiet caput in terra multa ⁷ de torrente in via bibet propterea exaltabit caput

alleluia

110 aleph confitebor Domino in toto corde beth in consilio iustorum et congregatione ² gimel magna opera Domini delectabilia exquirenda in cunctis voluntatibus suis ³ he gloria et decor opus eius vav et iustitia eius perseverans semper ⁴ zai memoriam fecit mirabilium suorum heth clemens et misericors Dominus ⁵ teth escam dedit timentibus se ioth memor erit in sempiternum pacti sui ⁶ caph fortitudinem operum suorum adnuntiabit populo suo ⁷ lameth ut det eis hereditatem gentium mem opus manuum eius veritas et iudicium ⁸ nun fidelia omnia praecepta eius samech firmata in sempiternum iugiter ain facta in veritate et aequitate ⁹ fe redemptionem misit populo suo sade mandavit in aeternum pactum suum coph sanctum et terribile nomen eius ¹⁰ res principium sapientiae timor Domini sen doctrina bona cunctis qui faciunt ea thau laus eius perseverans iugiter alleluia

111 aleph beatus vir qui timet Dominum beth in mandatis eius volet nimis ² gimel potens in terra erit semen eius delectabilis generatio iustorum benedicetur ³ he substantia et divitiae in domo eius vav et iustitia eius perseverans semper ⁴ zai ortum est in tenebris lumen iustis heth clemens et misericors et iustus ⁵ teth bonus vir clemens et fenerator ioth dispensabit verba sua in iudicio ⁶ caph quia in aeternum non commovebitur ⁷ lameth in memoria sempiterna erit iustus mem ab auditu malo non timebit nun paratum cor eius confidens in Domino ⁸ samech firmum cor eius non timebit ain donec aspiciat hostibus suis ⁹ phe dispersit dedit pauperibus sade iustitia eius permanet in aeternum coph cornu eius exaltabitur in gloria ¹⁰ res impius videbit et irascetur sen dentibus suis frendet et tabescet thau desiderium impiorum peribit

alleluia

112 laudate servi Dominum laudate nomen Domini ² sit nomen Domini benedictum amodo et usque in aeternum ³ ab ortu solis usque ad occasum eius laudabile nomen Domini

⁴ excelsus super omnes gentes Dominus super caelum gloria eius ⁵ quis ut Dominus Deus noster qui in excelsis habitans ⁶ humilia respicit in caelo et in terra ⁷ suscitans de terra inopem et de stercore elevat pauperem ⁸ ut eum sedere faciat cum principibus cum principibus populi sui ⁹ qui conlocat sterilem in domo matrem filiorum laetantem alleluia

113 cum egrederetur Israhel de Aegypto domus Iacob de populo barbaro ² factus est Iudas in sanctificatione eius Israhel potestas eius ³ mare vidit et fugit Iordanis conversus est retrorsum ⁴ montes subsilierunt quasi arietes colles quasi filii gregis ⁵ quid tibi est mare quia fugisti Iordanis quia conversus es retrorsum

⁶ montes sussultastis quasi arietes colles quasi filii gregis ⁷ a facie Domini contremesce terra a facie Dei Iacob ⁸ qui convertit petram in paludes aquarum silicem in fontes aquarum

⁹ **1** non nobis Domine non nobis sed nomini tuo da gloriam

¹⁰ **2** propter misericordiam tuam et veritatem tuam ne dicant gentes ubi est Deus eorum ¹¹ **3** Deus autem noster in caelo universa quae voluit fecit ¹² **4** idola gentium argentum et aurum opus manuum hominum ¹³ **5** os habent et non loquentur oculos habent et non videbunt ¹⁴ **6** aures habent et non audient nasum habent et non odorabuntur ¹⁵ **7** manus habent et non palpabunt pedes habent et non ambulabunt nec sonabunt in gutture suo ¹⁶ **8** similes illis fiant qui faciunt ea omnis qui confidit in eis ¹⁷ **9** Israhel confidet in Domino auxiliator et protector eorum est ¹⁸ **10** domus Aaron confidet in Domino auxiliator et protector eorum est ¹⁹ **11** timentes Dominum confident in Domino auxiliator et protector eorum est ²⁰ **12** Dominus recordatus nostri benedicet benedicet domui Israhel benedicet domui Aaron ²¹ **13** benedicet timentibus Dominum parvis et magnis ²² **14** addat Dominus super vos super vos et super filios vestros ²³ **15** benedicti vos Domino qui fecit caelos et terram ²⁴ **16** caelum caelorum Domino terram autem dedit filiis hominum ²⁵ **17** non mortui laudabunt Dominum nec omnes qui descendunt in silentium ²⁶ **18** sed nos benedicimus Domino amodo et usque in aeternum alleluia

114 dilexi quoniam audies Domine vocem deprecationis meae ² inclinavit aurem suam mihi et in diebus meis invocabo ³ circumdederunt me funes mortis et munitiones inferni invenerunt me angustiam et dolorem repperi ⁴ et nomen Domini invocavi obsecro Domine salva animam meam ⁵ clemens Dominus et iustus et Deus noster misericors ⁶ custodit parvulos Dominus adtenuatus sum et salvavit me ⁷ revertere anima mea in requiem tuam quia Dominus reddet tibi ⁸ quia eruit animam meam de morte oculos meos a lacrimis pedes meos ab offensa ⁹ deambulabo coram Domino in terris viventium

115 ¹⁰ credidi propter quod locutus sum ego afflictus sum nimis

² ego dixi in stupore meo omnis homo mendacium
³ quid reddam Domino pro omnibus quae tribuit mihi
⁴ calicem salutis accipiam et nomen Domini invocabo
⁵ vota mea Domino reddam coram omni populo eius
⁶ gloriosa in conspectu Domini mors sanctorum eius
⁷ obsecro Domine quia ego servus tuus ego servus tuus
filius ancillae tuae dissolvisti vincula mea ⁸ tibi immolabo
hostiam laudis et in nomine Domini invocabo
⁹ vota mea Domino reddam in conspectu omnis populi
eius ¹⁰ ¹⁹ in atriis domus Domini in medio tui
Hierusalem alleluia

116 laudate Dominum omnes gentes conlaudate
eum universi populi ² quia confortata est super
nos misericordia eius et veritas Domini in aeternum alleluia

117 confitemini Domino quoniam bonus quoniam
in aeternum misericordia eius ² dicat nunc Israhel
quoniam in aeternum misericordia eius ³ dicat
domus Aaron quoniam in aeternum misericordia eius
⁴ dicant qui timent Dominum quoniam in aeternum
misericordia eius ⁵ cum tribularer invocavi Dominum
et exaudivit me in latitudine Dominus ⁶ Dominus meus
es non timebo quid faciat mihi homo

⁷ Dominus mihi auxiliator et ego despiciam odientes
me ⁸ melius est sperare in Domino quam sperare in
homine ⁹ melius est sperare in Domino quam sperare
in principibus ¹⁰ omnes gentes circumdederunt me et
in nomine Domini ultus sum eas ¹¹ circumdederunt me
et obsederunt me sed in nomine Domini ultus sum
eas

¹² circumdederunt me quasi apes extinctae sunt quasi
ignis spinarum in nomine Domini quia ultus sum
eas ¹³ impulsus pellebar ut caderem et Dominus sustentavit
me ¹⁴ fortitudo mea et laus mea Dominus et factus est
mihi in salutem ¹⁵ vox laudis et salutis in tabernaculis
iustorum ¹⁶ dextera Domini fecit fortitudinem
dextera Domini excelsa dextera Domini fecit
fortitudinem ¹⁷ non moriar sed vivam et narrabo opera
Domini

¹⁸ corripuens arguit me Dominus et morti non tradidit
me ¹⁹ aperite mihi portas iustitiae ingressus eas confitebor
Domino ²⁰ haec est porta Domini iusti intrabunt in eam
²¹ confitebor tibi quoniam exaudivisti me et factus es
mihi in salutem ²² lapis quem reprobaverunt aedificantes
factus est in caput anguli ²³ a Domino factum est istud
et hoc mirabile in oculis nostris

²⁴ haec est dies quam fecit Dominus exultemus et
laetemur in ea ²⁵ obsecro Domine salva obsecro obsecro
Domine prosperare obsecro ²⁶ benedictus qui venit in
nomine Domini benediximus vobis de domo Domini
²⁷ Deus Dominus et apparuit nobis frequentate sollemnitatem
in frondosis usque ad cornua altaris

²⁸ Deus meus es tu et confitebor tibi Deus meus es tu
exaltabo te ²⁹ confitemini Domino quoniam bonus
quoniam in aeternum misericordia eius

aleph

118 beati immaculati in via qui ambulant in lege
Domini ² beati qui custodiunt testimonia eius in toto
corde requirunt eum ³ nec enim qui operantur iniquitatem
in viis eius ambulaverunt ⁴ tu mandasti praecepta tua
custodire nimis ⁵ utinam dirigantur viae meae ad
custodienda praecepta tua

⁶ tunc non confundar cum respexero ad omnia mandata
tua

⁷ confitebor tibi in directione cordis cum didicero iudicia
iustitiae tuae ⁸ praecepta tua custodiam ne derelinquas
me nimis

beth

⁹ in quo corrigit juvenis semitam suam cum custodierit
verba tua ¹⁰ in toto corde meo exquisivi te ne errare
me facias a mandatis tuis ¹¹ in corde meo abscondi
eloquium tuum ut non peccem tibi ¹² benedictus tu
Domine doce me praecepta tua ¹³ in labiis meis narra-
vi omnes iustitias oris tui ¹⁴ in via testimoniorum tuorum
laetatus sum quasi in omnibus divitiis ¹⁵ in praeceptis
tuis meditabor et contemplantur semitas tuas ¹⁶ iustitiis
tuis delectabor non obliviscar verba tua

gimel

¹⁷ tribue servo tuo vivam et custodiam verba tua
¹⁸ revela oculos meos et videbo mirabilia in lege tua
¹⁹ advena ego sum in terra ne abscondas a me mandata
tua ²⁰ desideravit anima mea desiderare iudicia tua in
omni tempore ²¹ increpasti superbos maledicti qui
recedunt a mandatis tuis ²² aufer a me obprobrium et
contemptum quoniam testimonia tua custodivi ²³ etenim
sedentes principes adversum me loquebantur servus autem
tuus meditabatur praecepta tua ²⁴ sed et testimonia tua
voluntas mea quasi viri amicissimi mei

deleth

²⁵ adhesit pulveri anima mea vivifica me iuxta verbum
tuum ²⁶ vias meas exposui et exaudivisti doce me
iustitiam tuam ²⁷ viam praeceptorum tuorum fac me
intellegere et loquar in mirabilibus tuis ²⁸ destillavit
anima mea prae stultitia serva me iuxta eloquium tuum
²⁹ viam mendacii aufer a me et legem tuam dona mihi
³⁰ viam fidei elegi iudicia tua proponebam ³¹ adhesi
testimoniis tuis Domine ne confundas me ³² viam
mandatorum tuorum curram quoniam dilatasti cor meum

he

³³ ostende mihi Domine viam praeceptorum tuorum et
custodiam eam per vestigium ³⁴ doce me et observabo
legem tuam et custodiam eam in toto corde ³⁵ deduc
me in semita mandatorum tuorum quia ipsam volui
³⁶ inclina cor meum ad testimonia tua et non ad avaritiam

³⁷ averte oculos meos ne videant vanitatem in via tua
vivifica me ³⁸ suscita servo tuo eloquium tuum in timorem
tuum ³⁹ averte obprobrium meum quod reveritus sum
iudicia tua bona

⁴⁰ ecce desideravi praecepta tua iustitia tua vivifica me

vav

⁴¹ et veniant mihi misericordiae tuae Domine et salus tua iuxta eloquium tuum ⁴² et respondebo exprobranti mihi sermonem quia speravi in sermone tuo ⁴³ et ne auferas de ore meo verbum veritatis usque nimis quoniam iudicia tua expectavi ⁴⁴ et custodiam legem tuam iugiter in sempiternum et ultra ⁴⁵ et ambulo in spatio quia praecepta tua quaesivi ⁴⁶ et loquar in testimoniis tuis coram regibus et non confundar ⁴⁷ et delectabor in mandatis tuis quae dilexi ⁴⁸ et levabo manus meas ad mandata tua quae dilexi et loquar in praeceptis tuis

zai

⁴⁹ memento sermonis servo tuo quem me sperare fecisti ⁵⁰ haec est consolatio mea in afflictione mea quia eloquium tuum vivificavit me ⁵¹ superbi deridebant me nimis a lege tua non declinavi ⁵² recordatus sum iudiciorum tuorum a saeculo Domine et consolatus sum ⁵³ horror obtinuit me ab impiis qui dereliquerunt legem tuam ⁵⁴ carmina erant mihi praecepta tua in domo peregrinationis meae ⁵⁵ recordatus sum in nocte nominis tui Domine et custodivi legem tuam ⁵⁶ hoc factum est mihi quia praecepta tua custodivi

heth

⁵⁷ pars mea Domine dixi ut custodiam verbum tuum ⁵⁸ deprecatus sum vultum tuum in toto corde miserere mei secundum eloquium tuum ⁵⁹ recogitavi vias meas et converti pedes meos ad testimonia tua

⁶⁰ festinavi et non neglexi custodire mandata tua ⁶¹ funes impiorum implicaverunt me legem tuam non sum oblitus ⁶² medio noctis surgam ad confitendum tibi super iudicia iustificationis tuae

⁶³ particeps ego sum omnium timentium te et custodientium praecepta tua ⁶⁴ misericordia tua completa est terra praecepta tua doce me

teth

⁶⁵ benefecisti servo tuo Domine secundum verbum tuum ⁶⁶ bonum sermonem et scientiam doce me quia mandatis tuis credidi ⁶⁷ antequam audirem ego ignoravi nunc autem eloquium tuum custodivi ⁶⁸ bonus tu et beneficus doce me praecepta tua ⁶⁹ adplicabant mihi mendacium superbi ego autem in toto corde servabam praecepta tua ⁷⁰ incrassatum est velut adeps cor eorum et ego in lege tua delectabar ⁷¹ bonum mihi quia adflictus sum ut discerem praecepta tua ⁷² melior mihi est lex oris tui super milia auri et argenti

ioth

⁷³ manus tuae fecerunt me et firmaverunt me doce me et discam mandata tua ⁷⁴ qui timent te videbunt me et laetabuntur quia sermonem tuum expectavi ⁷⁵ scio Domine quia iustum iudicium tuum et vere adflixisti me ⁷⁶ sit obsecro misericordia tua in consola-

tionem mea sicut locutus es servo tuo ⁷⁷ veniant mihi misericordiae tuae et vivam quia lex tua delectatio mea ⁷⁸ confundantur superbi quoniam inique contriverunt me ego autem loquar in praeceptis tuis ⁷⁹ revertantur ad me qui timent te et qui sciunt testimonium tuum

⁸⁰ fiat cor meum perfectum in praeceptis tuis ut non confundar

caph

⁸¹ defecit in salutare tuum anima mea verbum tuum expectavi ⁸² consumpti sunt oculi mei in verbum tuum dicentes quando consolaberis me ⁸³ et cum essem quasi uter in pruinam praecepta tua non sum oblitus ⁸⁴ quot sunt dies servi tui quando facies in persecutibus me iudicium ⁸⁵ foderunt mihi superbi foveas quae non erant iuxta legem tuam ⁸⁶ omnia mandata tua vera falso persecuti sunt me auxiliare mihi ⁸⁷ paulo minus consumpserunt me in terra ego autem non dimisi praecepta tua ⁸⁸ secundum misericordiam tuam vivifica me et custodiam testimonium oris tui

lameth

⁸⁹ in aeternum Domine verbum tuum perstat in caelo ⁹⁰ in generatione et generatione fides tua fundasti terram et stat ⁹¹ iudicio tuo stant usque hodie quia omnia serviunt tibi ⁹² nisi quod lex tua delectatio mea forte perissem in pressura mea

⁹³ in sempiternum non obliviscar praeceptorum tuorum quia per ipsa vivificasti me ⁹⁴ tuus ego sum salva me quoniam praecepta tua quaesivi ⁹⁵ me expectaverunt impii ut perderent me testimonium tuum considerabo ⁹⁶ omni consummationi vidi finem latum mandatum tuum nimis

mem

⁹⁷ quam dilexi legem tuam tota die haec meditatio mea ⁹⁸ super inimicos meos instruis me mandata tua quia in sempiternum hoc est mihi ⁹⁹ super omnes qui docebant me eruditus sum quia testimonia tua meditatio mea ¹⁰⁰ super senes intellexi quia praecepta tua servavi ¹⁰¹ ab omni semita mala prohibui pedes meos ut custodirem verba tua ¹⁰² a iudiciis tuis non recessi quia tu inluminasti me ¹⁰³ quam dulce gutturi meo eloquium tuum super mel ori meo ¹⁰⁴ praecepta tua considerabam propterea odivi omnem semitam mendacii

nun

¹⁰⁵ lucerna pedi meo verbum tuum et lux semitae meae ¹⁰⁶ iuravi et perseverabo ut custodiam iudicia iustitiae tuae ¹⁰⁷ adflictus sum usque nimis Domine vivifica me iuxta verbum tuum ¹⁰⁸ voluntaria oris mei conplaceant tibi Domine et secundum iudicia tua doce me ¹⁰⁹ anima mea in manu mea semper et legis tuae non sum oblitus ¹¹⁰ posuerunt impii laqueum mihi et a praeceptis tuis non aberravi ¹¹¹ hereditas mea testimonia tua in sempiternum quia gaudium cordis mei sunt ¹¹² inclinavi cor meum ut facerem iustitias tuas propter aeternam retributionem

samech

¹¹³ tumultuosos odivi et legem tuam dilexi ¹¹⁴ protectio mea et scutum meum tu es verbum tuum expectavi ¹¹⁵ recedite a me maligni et custodiam mandata Dei mei ¹¹⁶ confirma me secundum verbum tuum et vivam et noli me confundere ab expectatione mea ¹¹⁷ auxiliare mihi et salvus ero et delectabor in praeceptis tuis iugiter ¹¹⁸ abiecisti omnes qui adversantur praecepta tua quia mendax cogitatio eorum ¹¹⁹ quasi scoriam computasti omnes impios terrae propterea dilexi testimonia tua ¹²⁰ horripilavit a timore tuo caro mea et iudicia tua timui

ain

¹²¹ feci iudicium et iustitiam ne derelinquas me his qui calumniantur me ¹²² sponde pro servo tuo in bonum ne calumnientur me superbi ¹²³ oculi mei defecerunt in salutare tuum et in eloquium iustitiae tuae ¹²⁴ fac cum servo tuo iuxta misericordiam tuam et praecepta tua doce me ¹²⁵ servus tuus ego instrue me et cognoscam testimonia tua ¹²⁶ tempus est ut facias Domine praevaricati sunt legem tuam ¹²⁷ propterea dilexi mandata tua super aurum et topazium ¹²⁸ propterea in universa praecepta direxi omnem semitam mendacii odio habui

fe

¹²⁹ mirabilia testimonia tua idcirco custodivit ea anima mea ¹³⁰ ostium sermonum tuorum lucidum doce parvulos ¹³¹ os meum aperui et respiravi quia mandata tua desiderabam ¹³² respice ad me et miserere mei iuxta iudicium diligentium nomen tuum

¹³³ gressus meos firma in sermone tuo et non des potestatem in me universae iniquitati ¹³⁴ redime me a calumnia hominis et custodiam praecepta tua ¹³⁵ vultum tuum ostende servo tuo et doce me praecepta tua ¹³⁶ rivi aquarum fluebant de oculis meis quia non custodierunt legem tuam

sade

¹³⁷ iustus es Domine et rectum iudicium tuum ¹³⁸ praecepisti iustitiam testimonii tui et veritatem nimis ¹³⁹ consumpsit me zelus meus quia obliti sunt verborum tuorum hostes mei ¹⁴⁰ probatus sermo tuus nimis et servus tuus dilexit illum ¹⁴¹ parvulus ego sum et contemptibilis sed praecepta tua non sum oblitus ¹⁴² iustitia tua iustitia sempiterna et lex tua veritas ¹⁴³ tribulatio et angustia invenerunt me mandata tua voluntas mea ¹⁴⁴ iusta testimonia tua semper doce me et vivam

coph

¹⁴⁵ clamavi in toto corde exaudi me Domine praecepta tua custodiam ¹⁴⁶ invocavi te salvum me fac et custodiam testimonia tua ¹⁴⁷ surgebam adhuc in tenebris et clamabam verbum tuum expectans ¹⁴⁸ praeveniebant oculi mei vigilias ut meditarer in sermonibus tuis ¹⁴⁹ vocem meam audi iuxta misericordiam tuam

Domine secundum iudicium tuum vivifica me ¹⁵⁰ adpropinquaverunt persecutores mei sceleri et a lege tua procul facti sunt ¹⁵¹ prope es tu Domine et omnia mandata tua veritas ¹⁵² a principio novi de testimoniis tuis quod in aeternum fundaveris ea

res

¹⁵³ vide afflictionem meam et eripe me quia legis tuae non sum oblitus ¹⁵⁴ iudica causam meam et redime me sermone tuo vivifica me ¹⁵⁵ longe ab impiis salus quia praecepta tua non quaesierunt ¹⁵⁶ misericordiae tuae multae Domine iuxta iudicia tua vivifica me ¹⁵⁷ multi qui persequuntur me et adfligunt me a testimoniis tuis non declinavi ¹⁵⁸ vidi praevaricatores tuos et maerebam qui verbum tuum non custodierunt ¹⁵⁹ vide quoniam praecepta tua dilexi Domine iuxta misericordiam tuam vivifica me ¹⁶⁰ caput verborum tuorum veritas et sempiternum omne iudicium iustitiae tuae

sen

¹⁶¹ principes persecuti sunt me sine causa verba autem tua timuit cor meum ¹⁶² gaudens ego sum in eloquio tuo sicut qui invenit spolia multa ¹⁶³ mendacium odio habui et detestatus sum legem autem tuam dilexi ¹⁶⁴ septies in die laudavi te super iudiciis iustitiae tuae ¹⁶⁵ pax multa diligentibus legem tuam et non est illis scandalum ¹⁶⁶ expectavi salutare tuum Domine et mandata tua feci ¹⁶⁷ custodivit anima mea testimonia tua et dilexi ea nimis ¹⁶⁸ custodivi praecepta tua et testimonia tua quia omnes viae meae in conspectu tuo

thau

¹⁶⁹ ingrediatur laus mea coram te Domine secundum verbum tuum doce me ¹⁷⁰ veniat deprecatio mea ante vultum tuum secundum eloquium tuum libera me ¹⁷¹ fundant labia mea hymnum docebis enim me praecepta tua ¹⁷² loquetur lingua mea sermonem tuum quia omnia mandata tua iusta ¹⁷³ sit manus tua auxiliatrix mea quia praecepta tua elegi ¹⁷⁴ desideravi salutare tuum Domine et lex tua voluntas mea ¹⁷⁵ vivet anima mea et laudabit te et iudicia tua auxiliabuntur mihi ¹⁷⁶ erravi quasi ovis perdita quaere servum tuum quia mandatorum tuorum non sum oblitus

canticum graduum

119 ad Dominum in tribulatione mea clamavi et exaudivit me ² Domine libera animam meam a labio mendacii a lingua dolosa ³ quid detur tibi aut quid adponatur tibi ad linguam dolosam

⁴ sagittae potentis acutae cum carbonibus iuniperorum ⁵ heu mihi quia peregrinatio mea prolongata est habitavi cum tabernaculis Cedar ⁶ multum peregrinata est anima mea ⁷ cum odientibus pacem ego pacifica loquebar et illi bellantia

canticum graduum

120 levavi oculos meos in montes unde veniet auxilium meum ² auxilium meum a Domino

factore caeli et terrae ³ non det in commotionem pedem tuum nec dormitet qui custodit te ⁴ ecce non dormitabit neque dormiet qui custodiet Israhel ⁵ Dominus custodiet te Dominus protectio tua super manum dexteram tuam ⁶ per diem sol non percutiet te neque luna per noctem ⁷ Dominus custodiet te ab omni malo custodiat animam tuam ⁸ Dominus custodiat exitum tuum et introitum tuum amodo et usque in aeternum

canticum graduum David

121 laetatus sum eo quod dixerint mihi in domum Domini ibimus

² stantes erant pedes nostri in portis tuis Hierusalem

³ Hierusalem quae aedificaris ut civitas cuius participatio eius simul ⁴ quia ibi ascenderunt tribus tribus Domini testimonium Israhel ad confitendum nomini Domini

⁵ quia ibi sederunt sedes in iudicio sedes domui David ⁶ rogate pacem Hierusalem sit bene his qui diligunt te ⁷ sit pax in muris tuis abundantia in domibus tuis ⁸ propter fratres meos et amicos meos loquar pacem tibi ⁹ propter domum Domini Dei nostri quaeram bona tibi

canticum graduum

122 ad te levavi oculos meos qui habitas in caelis ² ecce sicut oculi servorum ad manum dominorum suorum sicut oculi ancillae ad manum dominae suae sic oculi nostri ad Dominum Deum nostrum donec misereatur nostri

³ miserere nostri Domine miserere nostri quoniam multum repleti sumus despectione ⁴ multum repleta est anima nostra obprobrii abundantium et despectionis superborum

canticum graduum David

123 nisi Dominus fuisset in nobis dicat nunc Israhel ² nisi Dominus fuisset in nobis cum exsurgere super nos homines ³ forsitan vivos absorbuissent nos cum irasceret furor eorum super nos ⁴ forsitan aquae circumdedissent nos ⁵ torrens transisset super animam nostram forsitan transissent super animam nostram aquae superbae ⁶ benedictus Dominus qui non dedit nos in praedam dentibus eorum ⁷ anima nostra quasi avis erepta est de laqueo venantium laqueus contritus est et nos liberati sumus ⁸ auxilium nostrum in nomine Domini qui fecit caelum et terram

canticum graduum

124 qui confidunt in Domino quasi mons Sion immobilis in aeternum habitabilis ² Hierusalem montes in circuitu eius et Dominus in circuitu populi sui amodo et usque in aeternum ³ quia non requiescet virga impietatis super sortem iustorum ut non mittant iusti in iniquitatem manus suas ⁴ benefac Domine bonis et rectis corde ⁵ qui autem declinant ad pravitates suas deducet eos Dominus cum his qui operantur iniquitatem pax super Israhel

canticum graduum

125 cum converteret Dominus captivitatem Sion facti sumus quasi somniantes ² tunc implebitur risu os nostrum et lingua nostra laude tunc dicent in gentibus magnificavit Dominus facere cum istis ³ magnificavit Dominus facere nobiscum facti sumus laetantes ⁴ converte Domine captivitatem nostram sicut rivum in austro ⁵ qui seminant in lacrimis in exultatione metent ⁶ qui ambulans ibat et flebat portans ad seminandum sementem veniens veniet in exultatione portans manipulos suos

canticum graduum Salomonis

126 nisi Dominus aedificaverit domum in vanum laboraverunt qui aedificant eam nisi Dominus custodierit civitatem frustra vigilat qui custodit eam ² frustra vobis est de mane consurgere postquam sederitis qui manducatis panem idolorum sic dabit diligentibus se somnum ³ ecce hereditas Domini filii mercis fructus ventris ⁴ sicut sagittae in manu potentis ita filii iuventutis ⁵ beatus vir qui implevit faretram suam ex ipsis non confundentur cum loquentur inimicis in porta

canticum graduum

127 beatus omnis qui timet Dominum qui ambulat in viis eius ² laborem manuum tuarum cum comederis beatus tu et bene tibi erit ³ uxor tua sicut vitis fructifera in penetrabilibus domus tuae filii tui sicut germina olivarum in circuitu mensae tuae ⁴ ecce sic benedicetur viro qui timet Dominum ⁵ benedicat tibi Dominus ex Sion et videas bona Hierusalem omnibus diebus vitae tuae ⁶ et videas filios filiorum tuorum pacem super Israhel

canticum graduum

128 saepe expugnaverunt me ab adolescentia mea dicat nunc Israhel ² saepe expugnaverunt me ab adolescentia mea sed non potuerunt mihi ³ super cervicem meam arabant arantes prolongaverunt sulcum suum ⁴ Dominus iustus concidet laqueos impiorum ⁵ confundantur et revertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion ⁶ fiant sicut faenum tectorum quod statim ut viruerit arescet ⁷ de quo non implebit manum suam messor et sinum suum manipulos faciens ⁸ de quo non dixerunt transeuntes benedictio Domini super vos benediximus vobis in nomine Domini

canticum graduum

129 de profundis clamavi ad te Domine ² Domine exaudi vocem meam fiant aures tuae intendentes ad vocem deprecationis meae ³ si iniquitates observabis Domine Domine quis sustinebit ⁴ quia tecum est propitiatio cum terribilis sis sustinui Dominum sustinuit anima mea et verbum eius expectavi ⁵ anima mea ad Dominum ⁶ a vigilia

matutina usque ad vigiliam matutinam expectet Israhel Dominum

⁷ quia apud Dominum misericordia et multa apud eum redemptio

⁸ et ipse redimet Israhel ex omnibus iniquitatibus eius

canticum graduum

130 Domine non est exaltatum cor meum neque elati sunt oculi mei et non ambulavi in magnis et in mirabilibus super me ² si non proposui et silere feci animam meam sicut ablactatus ad matrem suam ita ablactata ad me anima mea

³ expecta Israhel Dominum amodo et usque in aeternum

canticum graduum

131 memento Domine David et omnis afflictionis eius

² qui iuravit Domino votum vovit Deo Iacob ³ si intravero in tabernaculum domus meae si adsedero super lectum straminis mei ⁴ si dederam somnum oculis meis et palpebris dormitationem ⁵ donec inveniam locum Domino tabernacula Deo Iacob ⁶ ecce audivimus illum in Ephrata invenimus illum in regione saltus ⁷ intremus in tabernacula eius adoremus scabillum pedum eius ⁸ surge Domine in requiem tuam tu et arca fortitudinis tuae ⁹ sacerdotes tui induantur iustitia et sancti tui laudent ¹⁰ propter David servum tuum ne avertas faciem christi tui

¹¹ iuravit Dominus David veritatem non avertetur ab ea de fructu ventris tui ponam super sedem tuam

¹² si custodierint filii tui pactum meum et testimonium meum quam docuero eos et filii eorum usque in aeternum sedebunt super thronum tuum ¹³ quia elegit Dominus Sion desideravit eam in habitaculum suum ¹⁴ haec est requies mea in sempiternum hic habitabo quia desideravi eam ¹⁵ venationem eius benedicens benedicam pauperes eius saturabo pane ¹⁶ sacerdotes eius induam salutari et sancti eius laude laudabunt ¹⁷ ibi oriri faciam cornu David paravi lucernam christo meo

¹⁸ inimicos eius induam confusione super ipsum autem florebit sanctificatio eius

canticum graduum David

132 ecce quam bonum et quam decorum habitare fratres in uno ² sicut unguentum optimum in capite quod descendit in barbam barbam Aaron quod descendit super oram vestimentorum eius

³ sicut ros Hermon qui descendit super montana Sion quoniam ibi mandavit Dominus benedictionem vitam usque in aeternum

canticum graduum

133 ecce benedicite Domino omnes servi Domini qui statis in domo Domini ² in noctibus levate manus vestras ad sanctum et benedicite Domino

³ benedicat tibi Dominus ex Sion factor caeli et terrae

alleluia

134 laudate nomen Domini laudate servi Domini ² qui statis in domo Domini in atriis domus Dei nostri ³ laudate Dominum quoniam bonus Dominus cantate nomini eius quoniam decens ⁴ quia Iacob elegit sibi Dominus Israhel in peculium suum ⁵ quia ego scio quod magnus Dominus et Dominus noster prae omnibus diis

⁶ omnia quae voluit Dominus fecit in caelo et in terra in mari et in cunctis abyssis ⁷ levans nubes de summitatibus terrae fulgura in pluviam fecit educens ventos de thesauris suis ⁸ qui percussit primitiva Aegypti ab homine usque ad pecus

⁹ misit signa et portenta in medio tui Aegypte in Pharaon et in cunctos servos eius ¹⁰ qui percussit gentes multas et occidit reges fortes ¹¹ Seon regem Amorreorum et Og regem Basan et omnia regna Chanaan ¹² et dedit terram eorum hereditatem hereditatem Israhel populo suo ¹³ Domine nomen tuum in aeternum Domine memoriale tuum in generatione et generatione ¹⁴ quia iudicabit Dominus populum suum et in servos suos erit placabilis ¹⁵ idola gentium argentum et aurum opera manuum hominum ¹⁶ os habent et non loquentur oculos habent et non videbunt ¹⁷ aures habent et non audient sed nec spiritus in ore eorum

¹⁸ similes illis fiant qui faciunt ea omnis qui confidit in eis ¹⁹ domus Israhel benedicite Domino domus Aaron benedicite Domino ²⁰ domus Levi benedicite Domino timentes Dominum benedicite Domino ²¹ benedictus Dominus ex Sion qui habitat in Hierusalem alleluia

135 confitemini Domino quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius ² confitemini Deo deorum quoniam in aeternum misericordia eius ³ confitemini Domino dominorum quoniam in aeternum misericordia eius ⁴ qui facit mirabilia magna solus quoniam in aeternum misericordia eius ⁵ qui fecit caelos in sapientia quoniam in aeternum misericordia eius ⁶ qui firmavit terram super aquas quoniam in aeternum misericordia eius ⁷ qui fecit luminaria magna quoniam in aeternum misericordia eius ⁸ solem in potestatem diei quoniam in aeternum misericordia eius ⁹ lunam et stellas in potestatem noctis quoniam in aeternum misericordia eius ¹⁰ qui percussit Aegyptum cum primitivis suis quoniam in aeternum misericordia eius ¹¹ et eduxit Israhel de medio eorum quoniam in aeternum misericordia eius ¹² in manu valida et in brachio extento quoniam in aeternum misericordia eius ¹³ qui divisit mare Rubrum in divisiones quoniam in aeternum misericordia eius ¹⁴ et eduxit Israhel in medio eius quoniam in aeternum misericordia eius ¹⁵ et convolvit Pharaon et exercitum eius in mari Rubro quoniam in aeternum misericordia eius ¹⁶ qui duxit populum suum per desertum quoniam in aeternum misericordia eius ¹⁷ qui percussit reges magnos quoniam in aeternum misericordia eius ¹⁸ et occidit reges magnificos quoniam in aeternum misericordia eius ¹⁹ Seon regem Amorreorum quoniam in aeternum

misericordia eius ²⁰ et Og regem Basan quoniam in aeternum misericordia eius ²¹ et dedit terram eorum in hereditatem quoniam in aeternum misericordia eius ²² hereditatem Israhel servo suo quoniam in aeternum misericordia eius ²³ quia in humilitate nostra memor fuit nostri quoniam in aeternum misericordia eius ²⁴ et redemit nos de hostibus nostris quoniam in aeternum misericordia eius ²⁵ qui dat panem omni carni quoniam in aeternum misericordia eius ²⁶ confitemini Deo caeli quoniam in aeternum misericordia eius

136 super flumina Babylonis ibi sedimus et flevimus cum recordaremur Sion ² super salices in medio eius suspendimus citharas nostras ³ quoniam ibi interrogaverunt nos qui captivos duxerunt nos verba carminis et qui adfligebant nos laeti canite nobis de canticis Sion ⁴ quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena ⁵ si oblitus fuero tui Hierusalem in oblivione sit dextera mea ⁶ adhereat lingua mea gutturi meo si non recordatus fuero tui si non praeposuero Hierusalem in principio laetitiae meae ⁷ memento Domine filiorum Edom in diem Hierusalem dicentium evacuate evacuate usque ad fundamentum eius ⁸ filia Babylon vastata beatus qui retribuet tibi vicissitudinem tuam quam retribuisti nobis ⁹ beatus qui tenebit et adlidet parvulos tuos ad petram

David

137 confitebor tibi in toto corde meo in conspectu deorum cantabo tibi ² adorabo in templo sancto tuo et confitebor nomini tuo super misericordia tua et super veritate tua quia magnificasti super omne nomen tuum eloquium tuum ³ in die invocabo et exaudies me dilatabis animae meae fortitudinem ⁴ confiteantur tibi Domine omnes reges terrae quoniam audierunt eloquia oris tui ⁵ et cantent in viis Domini quoniam magna gloria Domini ⁶ quoniam excelsus Dominus et humilem respicit et excelsa de longe cognoscit ⁷ si ambulavero in medio tribulationis vivificabis me super furorem inimicorum meorum mittes manum tuam et salvabit me dextera tua ⁸ Dominus operabitur pro me Domine misericordia tua in aeternum opera manuum tuarum ne dimittas

pro victoria David canticum

138 Domine investigasti me et cognovisti ² tu cognovisti sessionem meam et surrectionem meam ³ intellexisti malum meum de longe semitam meam et accubitionem meam eventilasti ⁴ et omnes vias meas intellexisti quia non est eloquium in lingua mea ⁵ ecce Domine nosti omnia retrorsum et ante formasti me et posuisti super me manum tuam ⁶ super me est scientia et excelsior est non potero ad eam ⁷ quo ibo ab spiritu tuo et quo a facie tua fugiam ⁸ si ascendero in caelum ibi es tu si iacuero in inferno ades ⁹ si sumpsero pinnas diluculo habitavero in novissimo maris ¹⁰ etiam ibi manus tua deducet me et tenebit me dextera tua ¹¹ si dixero forte tenebrae operient me nox quoque lux erit circa me ¹² nec tenebrae habent tene-

bras apud te et nox quasi dies lucet similes sunt tenebrae et lux ¹³ quoniam tu possedisti renes meos orsusque es me in utero matris meae ¹⁴ confitebor tibi quoniam terribiliter magnificasti me mirabilia opera tua et anima mea novit nimis ¹⁵ non sunt operta ossa mea a te quibus factus sum in abscondito imaginatus sum in novissimis terrae ¹⁶ informem adhuc me viderunt oculi tui et in libro tuo omnes scribentur dies formatae sunt et non est una in eis ¹⁷ mihi autem quam honorabiles facti sunt amici tui Deus quam fortes pauperes eorum ¹⁸ dinumerabo eos et harena plures erunt evigilavi et adhuc sum tecum ¹⁹ si occideris Deus impium viri sanguinum declinate a me ²⁰ qui contradicent tibi scelerate elati sunt frustra adversarii tui ²¹ nonne odientes te Domine odivi et contra adversarios tuos distabui ²² perfecto odio oderam illos inimici facti sunt mihi ²³ scrutare me Deus et cognosce cor meum proba me et scito cogitationes meas ²⁴ et vide si via idoli in me est et deduc me in via aeterna

pro victoria canticum David

139 erue me Domine ab homine malo a viris iniquis serva me ² qui cogitaverunt malitias in corde tota die versati sunt in proeliis ³ exaceruerunt linguam suam quasi serpens venenum aspidis sub labiis eorum semper ⁴ custodi me Domine de manu impii a viro iniquitatum serva me qui cogitaverunt subplantare gressus meos ⁵ absconderunt superbi laqueum mihi et funibus extenderunt rete iuxta semitam offendiculum posuerunt mihi semper ⁶ dixi Domino Deus meus tu audi Domine vocem deprecationis meae ⁷ Domine Deus fortitudo salutis meae protexisti caput meum in die belli ⁸ ne des Domine desideria impii scelerum eius ne effundantur et eleventur semper ⁹ amaritudo convivarum meorum labor laborum eorum operiat eos ¹⁰ cadent super eos carbones ignis deicies eos in foveas ut non consurgant ¹¹ vir linguosus non dirigetur in terra virum iniquum mala capient in interitu ¹² scio quod faciet Dominus causam inopis iudicia pauperum ¹³ attamen iusti confitebuntur nomini tuo habitabunt recti cum vultu tuo

canticum David

140 Domine clamavi ad te festina mihi exaudi vocem meam clamantis ad te ² dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo elevatio manuum mearum sacrificium vespertinum ³ pone Domine custodem ori meo serva paupertatem laborum meorum ⁴ ne declines cor meum in verbum malum volvere cogitationes impias cum viris operantibus iniquitatem neque comedere in deliciis eorum ⁵ corripiat me iustus in misericordia et arguat me oleum amaritudinis non inpinguet caput meum quia adhuc et oratio mea pro malitiis eorum ⁶ sublatis sunt iuxta petram iudices eorum et audient verba mea quoniam decora sunt ⁷ sicut agricola cum scindit terram sic dissipata sunt ossa nostra in ore inferi ⁸ quia ad te Domine Deus oculi mei in te speravi ne evacues animam meam ⁹ custodi me

de manibus laquei quod posuerunt mihi et de offendiculis operantium iniquitatem ¹⁰ incident in rete eius impii simul ego autem transibo

eruditio David cum esset in spelunca oratio

141 voce mea ad Dominum clamavi voce mea ad Dominum deprecatus sum ² effundam in conspectu eius eloquium meum tribulationem meam coram illo adnuntiabo ³ cum anxius in me fuerit spiritus meus tu enim nosti semitam meam in via hac qua ambulabo absconderunt laqueum mihi ⁴ respice ad dexteram et vide quia non sit qui cognoscat me perit fuga a me non est qui quaerat animam meam ⁵ clamavi ad te Domine dixi tu spes mea pars mea in terra viventium ⁶ ausculta deprecationem meam quoniam infirmatus sum nimis libera me a persecutoribus quoniam confortati sunt super me ⁷ educ de carcere animam meam ut confiteatur nomini tuo me expectant iusti cum retribuieris mihi

canticum David

142 Domine exaudi orationem meam ausculta deprecationem meam in veritate tua exaudi me in iustitia tua ² et non venias ad iudicandum cum servo tuo quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens ³ persecutus est enim inimicus animam meam confregit in terra vitam meam posuit me in tenebris quasi mortuos antiquos ⁴ et anxius fuit in me spiritus meus in medio mei sollicitum fuit cor meum ⁵ recordabar dierum antiquorum meditabar omnia opera tua facta manuum tuarum loquebar ⁶ expandi manus meas ad te anima mea quasi terra sitiens ad te semper ⁷ cito exaudi me Domine defecit spiritus meus ne abscondas faciem tuam a me et comparabor descendentibus in lacum ⁸ fac me audire mane misericordiam tuam quoniam in te confido notam fac mihi viam in qua ambulo quoniam ad te levavi animam meam ⁹ libera me de inimicis meis Domine a te protectus sum ¹⁰ doce me ut faciam voluntatem tuam quia tu Deus meus spiritus tuus bonus deducet me in terra recta ¹¹ propter nomen tuum Domine vivificabis me in iustitia tua educes de angustia animam meam ¹² et in misericordia tua dissipabis inimicos meos et perdes omnes ligantes animam meam ego enim sum servus tuus

David

143 benedictus Dominus fortis meus qui docet manus meas ad proelium digitos meos ad bellum ² misericordia mea et fortitudo mea auxiliator meus et salvator meus scutum meum et in ipso speravi qui subiecit populos mihi ³ Domine quid est homo quia cognoscis eum filius hominis quia computas eum ⁴ homo vanitati adsimilatus est dies eius quasi umbra pertransiens ⁵ Domine inclina caelos tuos et descende tange montes et fumigabunt ⁶ mica fulmine et dissipa eos mitte sagittam tuam et interfice illos ⁷ extende manum tuam de excelso libera me et erue me de aquis multis de manu filiorum alienorum ⁸ quorum os

locutum est vanitatem et dextera eorum dextera mendacii ⁹ Deus canticum novum cantabo tibi in psalterio decacordo psallam tibi ¹⁰ qui dat salutem regibus qui eruit David servum suum de gladio pessimo ¹¹ libera me et erue me de manu filiorum alienorum quorum os locutum est vanitatem et dextera eorum dextera mendacii ¹² ut sint filii nostri quasi plantatio crescens in adulescentia sua filiae nostrae quasi anguli ornati ad similitudinem templi ¹³ promptuaria nostra plena et supereffluentia ex hoc in illud pecora nostra in milibus et innumerabilia in conpitis nostris ¹⁴ tauri nostri pingues non est interruptio et non est egressus et non est ululatus in plateis nostris ¹⁵ beatus populus cuius talia sunt beatus populus cuius Dominus Deus suus

hymnus David

144 aleph exaltabo te Deus meus rex et benedicam nomini tuo in aeternum et ultra ² beth in omni die benedicam tibi et laudabo nomen tuum in sempiternum iugiter ³ gimel magnus Deus et laudabilis nimis et magnificentiae eius non est inventio ⁴ deleth generatio ad generationem laudabit opera tua et fortitudines tuas adnuntiabunt ⁵ he decorem gloriae magnitudinis tuae et verba mirabilium tuorum loquar ⁶ vav et fortitudinem horribilium tuorum loquentur et magnitudines tuas narrabo ⁷ zai memoriam multae bonitatis tuae loquentur et iustitias tuas laudabunt ⁸ heth clemens et misericors Dominus patiens et multae miserationis ⁹ teth bonus Dominus omnibus et misericordiae eius in universa opera eius ¹⁰ ioth confiteantur tibi Domine omnia opera tua et sancti tui benedicant tibi ¹¹ caph gloriam regni tui dicent et fortitudines tuas loquentur ¹² lameth ut ostendant filiis hominum fortitudines eius et gloriam decoris regni eius ¹³ mem regnum tuum regnum omnium saeculorum et potestas tua in omni generatione et generatione ¹⁴ samech sustentat Dominus omnes corruentes et erigit universos iacentes ¹⁵ ain oculi eorum in te sperant et tu das eis escam suam in tempore suo ¹⁶ fe aperis manus tuas et imples omne animal refectione ¹⁷ sade iustus Dominus in omnibus viis suis et sanctus in omnibus operibus suis ¹⁸ coph iuxta est Dominus omnibus qui invocant eum omnibus qui invocant eum in veritate ¹⁹ res placitum timentium se faciet et clamorem eorum audiet et salvabit eos ²⁰ sen custodit Dominus omnes diligentes se et universos impios conteret ²¹ thau laudem Domini loquetur os meum et benedicet omnis caro nomini sancto eius in aeternum et iugiter

alleluia

145 lauda anima mea Dominum ² laudabo Dominum in vita mea cantabo Deo meo quamdiu sum nolite confidere in principibus ³ in filio hominis cui non est salus ⁴ egredietur spiritus eius et revertetur in humum suam in die illa peribunt cogitationes eius ⁵ beatus cuius Deus Iacob auxiliator eius

spes eius in Domino Deo suo ⁶ qui fecit caelos et terram mare et omnia quae in eis sunt ⁷ et custodit veritatem in sempiternum qui facit iudicium calumniarum sustentibus et dat panem esurientibus Dominus solvit vincos ⁸ Dominus inluminat caecos Dominus erigit aduersos Dominus diligit iustos ⁹ Dominus custodit aduenas pupillum et viduam suscipiet et viam impiorum conteret ¹⁰ regnabit Dominus in aeternum Deus tuus Sion in generationem et generationem

alleluia

146 laudate Dominum quoniam bonum est canticum Dei nostri quoniam decorum est pulchra laudatio ² aedificabit Hierusalem Dominus eiectiones Israel congregabit ³ qui sanat contritos corde et alligat plagas eorum ⁴ qui numerat multitudinem stellarum et omnes nomine suo vocat ⁵ magnus Dominus noster et multus fortitudine prudentiae eius non est numerus ⁶ suscipiens mansuetos Dominus humilians impios usque ad terram ⁷ canite Domino in confessione canite Deo nostro in cithara ⁸ qui operit caelos nubibus et praebet terrae pluviam et oriri facit in montibus germen ⁹ qui dat iumentis panem suum filiis corvi clamantibus ¹⁰ non est in fortitudine equi voluntas eius neque in tibiis viri placetur ei ¹¹ placetur Domino in his qui timent eum et expectant misericordiam eius

147 ¹² lauda Hierusalem Dominum cane Deum tuum Sion ² ¹³ quia confortavit vectes portarum tuarum benedixit filiis tuis in medio tui ³ ¹⁴ qui posuit terminum tuum pacem adipe frumenti saturavit te ⁴ ¹⁵ qui emittit eloquium suum terrae velociter curret verbum eius ⁵ ¹⁶ qui dat nivem quasi lanam pruinas quasi cinerem spargit ⁶ ¹⁷ proicit glaciem suam quasi buccellas ante faciem frigoris eius quis stabit ⁷ ¹⁸ mittet verbum suum et soluet illa spirabit spiritu suo et fluent aquae ⁸ ¹⁹ qui adnuntiat verbum suum Iacob praecepta sua et iudicia sua Israel ⁹ ²⁰ non fecit similiter omni genti et iudicia eius non cognoscent alleluia

alleluia

148 laudate Dominum de caelis laudate eum in excelsis ² laudate eum omnes angeli eius lau-

date eum omnes exercitus eius ³ laudate eum sol et luna laudate eum omnes stellae luminis ⁴ laudate eum caeli caelorum et aquae quae super caelos sunt ⁵ laudent nomen Domini quoniam ipse mandavit et creata sunt ⁶ et statuit ea in saeculum et in saeculum praeceptum dedit et non praeteribit ⁷ laudate Dominum de terra dracones et omnes abyssi ⁸ ignis et grando nix et glacies ventus turbo quae facitis sermonem eius ⁹ montes et omnes colles lignum fructiferum et uniuersae cedri ¹⁰ bestiae et omnia iumenta reptilia et aves volantes ¹¹ reges terrae et omnes populi principes et universi iudices terrae ¹² iuvenes et virgines senes cum pueris laudent nomen Domini ¹³ quoniam sublime nomen eius solius ¹⁴ gloria eius in caelo et in terra et exaltavit cornu populi sui laus omnibus sanctis eius filiis Israel populo adpropinquanti sibi alleluia

alleluia

149 cantate Domino canticum novum laus eius in congregatione sanctorum ² laetetur Israel in factore suo filii Sion exultent in rege suo ³ laudent nomen eius in choro in tympano et cithara cantent ei ⁴ quia conplacet sibi Dominus in populo suo exaltabit mansuetos in Iesu ⁵ exultabunt sancti in gloria laudabunt in cubilibus suis ⁶ exaltationes Dei in gutture eorum et gladii ancipites in manibus eorum ⁷ ad faciendam vindictam in gentibus increpationes in populis ⁸ ut alligent reges eorum catenis et inclitos eorum conpedibus ferreis ⁹ ut faciant in eis iudicium scriptum decor est omnium sanctorum eius alleluia

alleluia

150 laudate Deum in sancto eius laudate eum in fortitudine potentiae eius ² laudate eum in fortitudinibus eius laudate eum iuxta multitudinem magnificentiae suae ³ laudate eum in clangore bucinarum laudate eum in psalterio et cithara ⁴ laudate eum in tympano et choro laudate eum in cordis et organo ⁵ laudate eum in cymbalis sonantibus laudate eum in cymbalis tinnientibus ⁶ omne quod spirat laudet Dominum alleluia

Proverbia

1 parabolae Salomonis filii David regis Israhel ² ad sciendam sapientiam et disciplinam ³ ad intelligenda verba prudentiae et suscipiendam eruditionem doctrinae iustitiam et iudicium et aequitatem ⁴ ut detur parvulis astutia adulescenti scientia et intellectus ⁵ audiens sapiens sapientior erit et intellegens gubernacula possidebit ⁶ animadvertet parabolam et interpretationem verba sapientium et enigmata eorum ⁷ timor Domini principium scientiae sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt ⁸ audi fili mi disciplinam patris tui et ne dimittas legem matris tuae ⁹ ut addatur gratia capiti tuo et torques collo tuo ¹⁰ fili mi si te lactaverint peccatores ne acquiescas ¹¹ si dixerint veni nobiscum insidiamur sanguini abscondamus tendiculas contra insontem frustra ¹² degluttiamus eum sicut infernus viventem et integrum quasi descendentem in lacum ¹³ omnem pretiosam substantiam repperiemus implebimus domos nostras spoliis ¹⁴ sortem mitte nobiscum marsuppium unum sit omnium nostrum ¹⁵ fili mi ne ambules cum eis prohibe pedem tuum a semitis eorum ¹⁶ pedes enim illorum ad malum currunt et festinant ut effundant sanguinem ¹⁷ frustra autem iacitur rete ante oculos pinnatorum ¹⁸ ipsique contra sanguinem suum insidiantur et moliuntur fraudes contra animas suas ¹⁹ sic semitae omnis avari animas possidentium rapiunt ²⁰ sapientia foris praedicat in plateis dat vocem suam ²¹ in capite turbarum clamitat in foribus portarum urbis profert verba sua dicens ²² usquequo parvuli diligitis infantiam et stulti ea quae sibi sunt noxia cupiunt et imprudentes odibunt scientiam ²³ convertimini ad correptionem meam en proferam vobis spiritum meum et ostendam verba mea ²⁴ quia vocavi et rennuistis extendi manum meam et non fuit qui aspiceret ²⁵ despexistis omne consilium meum et increpationes meas neglexistis ²⁶ ego quoque in interitu vestro ridebo et subsannabo cum vobis quod timebatis advenerit ²⁷ cum inruerit repentina calamitas et interitus quasi tempestas ingruerit quando venerit super vos tribulatio et angustia ²⁸ tunc invocabunt me et non exaudiam mane consurgent et non invenient me ²⁹ eo quod exosam habuerint disciplinam et timorem Domini non susceperint ³⁰ nec adqueverint consilio meo et detraxerint universae correptioni meae ³¹ comedent igitur fructus viae suae suisque consiliis saturabuntur ³² aversio parvulorum interficiet eos et prosperitas stultorum perdet illos ³³ qui autem me audierit absque terrore requiescet et abundantia perfruetur malorum timore sublato

2 fili mi si susceperis sermones meos et mandata mea absconderis penes te ² ut audiat sapientiam auris tua inclina cor tuum ad noscendam prudentiam ³ si enim sapientiam invocaveris et inclinaveris cor tuum prudentiae ⁴ si quaesieris eam quasi pecuniam et sicut thesauros effoderis illam ⁵ tunc intelleges timorem Domini et scientiam Dei invenies ⁶ quia Dominus dat sapientiam et ex ore eius scientia et prudentia ⁷ custodiet rectorum salutem et proteget gradientes simpliciter ⁸ servans semitas iustitiae et vias sanctorum custodiens ⁹ tunc intelleges iustitiam et iudicium et aequitatem et omnem semitam bonam ¹⁰ si intraverit sapientia cor tuum et scientia animae tuae placuerit ¹¹ consilium custodiet te prudentia servabit te ¹² ut eruaris de via mala ab homine qui perversa loquitur ¹³ qui relinquunt iter rectum et ambulant per vias tenebrosas ¹⁴ qui laetantur cum malefecerint et exultant in rebus pessimis ¹⁵ quorum viae perversae et infames gressus eorum ¹⁶ ut eruaris a muliere aliena et ab extranea quae mollit sermones suos ¹⁷ et relinquit ducem pubertatis suae ¹⁸ et pacti Dei sui oblita est inclinata est enim ad mortem domus eius et ad impios semitae ipsius ¹⁹ omnes qui ingrediuntur ad eam non revertentur nec adprehendent semitas vitae ²⁰ ut ambules in via bona et calles iustorum custodias ²¹ qui enim recti sunt habitabunt in terra et simplices permanebunt in ea ²² impii vero de terra perdentur et qui inique agunt auferentur ex ea

3 fili mi ne obliviscaris legis meae et praecepta mea custodiat cor tuum ² longitudinem enim dierum et annos vitae et pacem adponent tibi ³ misericordia et veritas non te deserant circumda eas gutturi tuo et describe in tabulis cordis tui ⁴ et invenies gratiam et disciplinam bonam coram Deo et hominibus ⁵ habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo et ne innitaris prudentiae tuae ⁶ in omnibus viis tuis cogita illum et ipse diriget gressus tuos ⁷ ne sis sapiens apud temet ipsum time Dominum et recede a malo ⁸ sanitas quippe erit umbilico tuo et inrigatio ossuum tuorum ⁹ honora Dominum de tua substantia et de primitiis omnium frugum tuarum ¹⁰ et implebuntur horrea tua saturitate et vino torcularia redundabunt ¹¹ disciplinam Domini fili mi ne abicias nec deficias cum ab eo corripieris ¹² quem enim diligit Dominus corripit et quasi pater in filio conplacet sibi ¹³ beatus homo qui invenit sapientiam et qui affluit prudentia ¹⁴ melior est adquisitio eius negotiatione argenti et auro primo fructus eius ¹⁵ pretiosior est cunctis opibus et omnia quae desiderantur huic non valent comparari ¹⁶ longitudo dierum in dex-

tera eius in sinistra illius divitiae et gloria ¹⁷ viae eius viae pulchrae et omnes semitae illius pacificae ¹⁸ lignum vitae est his qui adprehenderint eam et qui tenuerint eam beatus ¹⁹ Dominus sapientia fundavit terram stabilivit caelos prudentia ²⁰ sapientia illius eruperunt abyssi et nubes rore concresecunt ²¹ fili mi ne effluent haec ab oculis tuis custodi legem atque consilium ²² et erit vita animae tuae et gratia faucibus tuis ²³ tunc ambulabis fiducialiter in via tua et pes tuus non inpinget ²⁴ si dormieris non timebis quiesces et suavis erit somnus tuus ²⁵ ne paveas repentino terrore et intruentes tibi potentias impiorum ²⁶ Dominus enim erit in latere tuo et custodiet pedem tuum ne capiaris ²⁷ noli prohibere benefacere eum qui potest si vales et ipse benefac ²⁸ ne dicas amico tuo vade et revertere et cras dabo tibi cum statim possis dare ²⁹ ne moliaris amico tuo malum cum ille in te habeat fiduciam ³⁰ ne contendas adversus hominem frustra cum ipse tibi nihil mali fecerit ³¹ ne aemuleris hominem iniustum nec imiteris vias eius ³² quia abominatio Domini est omnis inlusor et cum simplicibus sermocinatio eius ³³ egestas a Domino in domo impii habitacula autem iustorum benedicentur ³⁴ inlusores ipse deludet et mansuetis dabit gratiam ³⁵ gloriam sapientes possidebunt stultorum exaltatio ignominia

4 audite filii disciplinam patris et adtendite ut sciatu prudentiam ² donum bonum tribuam vobis legem meam ne derelinquatis ³ nam et ego filius fui patris mei tenellus et unigenitus coram matre mea ⁴ et docebat me atque dicebat suscipiat verba mea cor tuum custodi praecepta mea et vives ⁵ posside sapientiam posside prudentiam ne obliviscaris neque declines a verbis oris mei ⁶ ne dimittas eam et custodiet te dilige eam et servabit te ⁷ principium sapientiae posside sapientiam et in omni possessione tua acquire prudentiam ⁸ arripe illam et exaltabit te glorificaberis ab ea cum eam fueris amplexatus ⁹ dabit capiti tuo augmenta gratiarum et corona inclita proteget te ¹⁰ audi fili mi et suscipe verba mea ut multiplicentur tibi anni vitae ¹¹ viam sapientiae monstravi tibi duxi te per semitas aequitatis ¹² quas cum ingressus fueris non artabuntur gressus tui et currens non habebis offencilum ¹³ tene disciplinam ne dimittas eam custodi illam quia ipsa est vita tua ¹⁴ ne delecteris semitis impiorum nec tibi placeat malorum via ¹⁵ fuge ab ea ne transeas per illam declina et desere eam ¹⁶ non enim dormiunt nisi malefecerint et rapitur somnus ab eis nisi subplantaverint ¹⁷ comedunt panem impietatis et vinum iniquitatis bibunt ¹⁸ iustorum autem semita quasi lux splendens procedit et crescit usque ad perfectam diem ¹⁹ via impiorum tenebrosa nesciunt ubi corruant ²⁰ fili mi ausculta sermones meos et ad eloquia mea inclina aurem tuam ²¹ ne recedant ab oculis tuis custodi ea in medio cordis tui ²² vita enim sunt invenientibus ea et universae carni sanitas ²³ omni custodia serva cor tuum quia ex ipso vita procedit ²⁴ remove a te os pravum et detrahentia labia sint procul a te ²⁵ oculi tui recta videant et palpebrae tuae prae-

cedant gressus tuos ²⁶ dirige semitam pedibus tuis et omnes viae tuae stabiliuntur ²⁷ ne declines ad dexteram et ad sinistram averte pedem tuum a malo

5 fili mi adtende sapientiam meam et prudentiae meae inclina aurem tuam ² ut custodias cogitationes et disciplinam labia tua conservent ³ favus enim stillans labia meretricis et nitidius oleo guttur eius ⁴ novissima autem illius amara quasi absinthium et acuta quasi gladius biceps ⁵ pedes eius descendunt in mortem et ad inferos gressus illius penetrant ⁶ per semitam vitae non ambulat vagi sunt gressus eius et investigabiles ⁷ nunc ergo fili audi me et ne recedas a verbis oris mei ⁸ longe fac ab ea viam tuam et ne adpropinques foribus domus eius ⁹ ne des alienis honorem tuum et annos tuos crudeli ¹⁰ ne forte impleantur extranei viribus tuis et labores tui sint in domo aliena ¹¹ et gemas in novissimis quando consumpseris carnes et corpus tuum et dicas ¹² cur detestatus sum disciplinam et increpationibus non adquevit cor meum ¹³ nec audivi vocem docentium me et magistris non inclinavi aurem meam ¹⁴ paene fui in omni malo in medio ecclesiae et synagogae ¹⁵ bibe aquam de cisterna tua et fluenta putei tui ¹⁶ deriventur fontes tui foras et in plateis aquas tuas divide ¹⁷ habeto eas solus nec sint alieni participes tui ¹⁸ sit vena tua benedicta et laetare cum muliere adulescentiae tuae ¹⁹ cerva carissima et gratissimus hinulus ubera eius inebrient te omni tempore in amore illius delectare iugiter ²⁰ quare seduceris fili mi ab aliena et foveris sinu alterius ²¹ respicit Dominus vias hominis et omnes gressus illius considerat ²² iniquitates suae capiunt impium et funibus peccatorum suorum constringitur ²³ ipse morietur quia non habuit disciplinam et multitudine stultitiae suae decipietur

6 fili mi si sponderis pro amico tuo defixisti apud extraneum manum tuam ² inlaqueatus es verbis oris tui et captus propriis sermonibus ³ fac ergo quod dico fili mi et temet ipsum libera quia incidisti in manu proximi tui discurrere festina suscita amicum tuum ⁴ ne dederis somnum oculis tuis nec dormitent palpebrae tuae ⁵ eruere quasi dammula de manu et quasi avis de insidiis aucupis ⁶ vade ad formicam o piger et considera vias eius et disce sapientiam ⁷ quae cum non habeat ducem nec praeceptorem nec principem ⁸ parat aestate cibum sibi et congregat in messe quod comedat ⁹ usquequo piger dormis quando consurges ex somno tuo ¹⁰ paululum dormies paululum dormitabis paululum conseres manus ut dormias ¹¹ et veniet tibi quasi viator egestas et pauperies quasi vir armatus ¹² homo apostata vir inutilis graditur ore perverso ¹³ annuit oculis terit pede digito loquitur ¹⁴ pravo corde machinatur malum et in omni tempore iurgia seminat ¹⁵ huic extemplo veniet perditio sua et subito conteretur nec habebit ultra medicinam ¹⁶ sex sunt quae odit Dominus et septimum detestatur anima eius ¹⁷ oculos sublimes linguam mendacem manus effundentes innoxium sanguinem ¹⁸ cor machinans cogitationes pessimas pedes veloces ad currendum in

malum ¹⁹ proferentem mendacia testem fallacem et eum qui seminat inter fratres discordias ²⁰ conserva filii mi praecepta patris tui et ne dimittas legem matris tuae ²¹ liga ea in corde tuo iugiter et circumda gutturi tuo ²² cum ambulaveris gradientur tecum cum dormieris custodiant te et evigilans loquere cum eis ²³ quia mandatum lucerna est et lex lux et via vitae increpatio disciplinae ²⁴ ut custodiant te a muliere mala et a blanda lingua extraneae ²⁵ non concupiscat pulchritudinem eius cor tuum nec capiaris nutibus illius ²⁶ pretium enim scorti vix unius est panis mulier autem viri pretiosam animam capit ²⁷ numquid abscondere potest homo ignem in sinu suo ut vestimenta illius non ardeant ²⁸ aut ambulare super prunas et non conburentur plantae eius ²⁹ sic qui ingreditur ad mulierem proximi sui non erit mundus qui tetigerit eam ³⁰ non grandis est culpae cum quis furatus fuerit furatur enim ut esurientem impleat animam ³¹ deprehensus quoque reddet septuplum et omnem substantiam domus suae tradet ³² qui autem adulter est propter cordis inopiam perdet animam suam ³³ turpitudinem et ignominiam congregat sibi et obprobrium illius non delebitur ³⁴ quia zelus et furor viri non parcat in die vindictae ³⁵ nec adquiescet cuiusquam precibus nec suscipiet pro redemptione dona plurima

7 filii mi custodi sermones meos et praecepta mea ¹ reconde tibi ² conserva mandata mea et vives et legem meam quasi pupillam oculi tui ³ liga eam in digitis tuis scribe illam in tabulis cordis tui ⁴ dic sapientiae soror mea es et prudentiam voca amicam tuam ⁵ ut custodiat te a muliere extranea et ab aliena quae verba sua dulcia facit ⁶ de fenestra enim domus meae per cancellos prospexi ⁷ et video parvulos considero vecordem iuvenem ⁸ qui transit in platea iuxta angulum et propter viam domus illius graditur ⁹ in obscuro advesperascente die in noctis tenebris et caligine ¹⁰ et ecce mulier occurrit illi ornata meretricio praeparata ad capiendas animas garrula et vaga ¹¹ quietis inpatiens nec valens in domo consistere pedibus suis ¹² nunc foris nunc in plateis nunc iuxta angulos insidians ¹³ adprehensumque deosculatur iuvenem et procaci vultu blanditur dicens ¹⁴ victimas pro salute debui hodie reddidi vota mea ¹⁵ idcirco egressa sum in occursum tuum desiderans te videre et repperi ¹⁶ intexui funibus lectum meum stravi tapetibus pictis ex Aegypto ¹⁷ aspersi cubile meum murra et aloe et cinnamomo ¹⁸ veni inebriemur uberibus donec inlucescat dies et fruamur cupitis amplexibus ¹⁹ non est enim vir in domo sua abiit via longissima ²⁰ sacculum pecuniae secum tulit in die plenae lunae reversurus est domum suam ²¹ inretivit eum multis sermonibus et blanditiis laborum protraxit illum ²² statim eam sequitur quasi bos ductus ad victimam et quasi agnus lasciviens et ignorans quod ad vincula stultus trahatur ²³ donec transfigat sagitta iecur eius velut si avis festinet ad laqueum et nescit quia de periculo animae illius agitur ²⁴ nunc ergo filii audi me et adtende verba oris mei ²⁵ ne abstrahatur in viis illius mens tua neque decipiaris semitis eius ²⁶ mul-

tos enim vulneratos deiecit et fortissimi quique interfecti sunt ab ea ²⁷ viae inferi domus eius penetrantes interiora mortis

8 numquid non sapientia clamitat et prudentia dat vocem suam ² in summis excelsisque verticibus super viam in mediis semitis stans ³ iuxta portas civitatis in ipsis foribus loquitur dicens ⁴ o viri ad vos clamito et vox mea ad filios hominum ⁵ intellegite parvuli astutiam et insipientes animadvertite ⁶ audite quoniam de rebus magnis locutura sum et aperientur labia mea ut recta praedicent ⁷ veritatem meditabitur guttur meum et labia mea detestabuntur impium ⁸ iusti sunt omnes sermones mei non est in eis pravum quid neque perversum ⁹ recti sunt intellegentibus et aequi invenientibus scientiam ¹⁰ accipite disciplinam meam et non pecuniam doctrinam magis quam aurum eligite ¹¹ melior est enim sapientia cunctis pretiosissimis et omne desiderabile ei non potest comparari ¹² ego sapientia habito in consilio et eruditus intersum cogitationibus ¹³ timor Domini odit malum arrogantiam et superbiam et viam pravam et os bilingue detestor ¹⁴ meum est consilium et aequitas mea prudentia mea est fortitudo ¹⁵ per me reges regnant et legum conditores iusta decernunt ¹⁶ per me principes imperant et potentes decernunt iustitiam ¹⁷ ego diligentes me diligo et qui mane vigilant ad me invenient me ¹⁸ mecum sunt divitiae et gloria opes superbae et iustitia ¹⁹ melior est fructus meus auro et pretioso lapide et genimina mea argento electo ²⁰ in viis iustitiae ambulo in medio semitarum iudicii ²¹ ut ditem diligentes me et thesauros eorum repleam ²² Dominus possedit me initium viarum suarum antequam quicquam faceret a principio ²³ ab aeterno ordita sum et ex antiquis antequam terra fieret ²⁴ necdum erant abyssi et ego iam concepta eram necdum fontes aquarum eruperant ²⁵ necdum montes gravi mole constiterant ante colles ego parturiebar ²⁶ adhuc terram non fecerat et flumina et cardines orbis terrae ²⁷ quando praeparabat caelos aderam quando certa lege et gyro vallabat abyssos ²⁸ quando aethera firmabat sursum et librabat fontes aquarum ²⁹ quando circumdabat mari terminum suum et legem ponebat aquis ne transirent fines suos quando adpendebat fundamenta terrae ³⁰ cum eo eram cuncta componens et delectabar per singulos dies ludens coram eo omni tempore ³¹ ludens in orbe terrarum et deliciae meae esse cum filiis hominum ³² nunc ergo filii audite me beati qui custodiunt vias meas ³³ audite disciplinam et estote sapientes et nolite abicere eam ³⁴ beatus homo qui audit me qui vigilat ad fores meas cotidie et observat ad postes ostii mei ³⁵ qui me invenerit inveniet vitam et hauriet salutem a Domino ³⁶ qui autem in me peccaverit laedet animam suam omnes qui me oderunt diligunt mortem

9 sapientia aedificavit sibi domum excidit columnas septem ² immolavit victimas suas miscuit vinum et proposuit mensam suam ³ misit ancillas suas ut vocarent ad arcem et ad moenia civitatis ⁴ si quis est parvulus veniat ad me et insipientibus locuta est ⁵ ven-

ite comedite panem meum et bibite vinum quod miscui vobis ⁶ relinquit infantiam et vivite et ambulate per vias prudentiae ⁷ qui erudit derisorem ipse sibi facit iniuriam et qui arguit impium generat maculam sibi ⁸ noli arguere derisorem ne oderit te argue sapientem et diliget te ⁹ da sapienti et addetur ei sapientia doce iustum et festinabit accipere ¹⁰ principium sapientiae timor Domini et scientia sanctorum prudentia ¹¹ per me enim multiplicabuntur dies tui et addentur tibi anni vitae ¹² si sapiens fueris tibimet ipsi eris si inlusor solus portabis malum ¹³ mulier stulta et clamosa ple-naque inlecebris et nihil omnino sciens ¹⁴ sedit in foribus domus suae super sellam in excelso urbis loco ¹⁵ ut vocaret transeuntes viam et pergentes itinere suo ¹⁶ quis est parvulus declinet ad me et vecordi locuta est ¹⁷ aquae furtivae dulciores sunt et panis absconditus suavior ¹⁸ et ignoravit quod gigantes ibi sint et in profundis inferni convivae eius

10 parabola Salomonis filius sapiens laetificat patrem filius vero stultus maestitia est matris suae ² non proderunt thesauri impietatis iustitia vero liberabit a morte ³ non adfliget Dominus fame animam iusti et insidias impiorum subvertet ⁴ egestatem operata est manus remissa manus autem fortium divitias parat ⁵ qui congregat in messe filius sapiens est qui autem stertit aestate filius confusionis ⁶ benedictio super caput iusti os autem impiorum operit iniquitatem ⁷ memoria iusti cum laudibus et nomen impiorum putrescet ⁸ sapiens corde praecepta suscipiet stultus caeditur labiis ⁹ qui ambulat simpliciter ambulat confidenter qui autem depravat vias suas manifestus erit ¹⁰ qui annuit oculo dabit dolorem stultus labiis verberabitur ¹¹ vena vitae os iusti et os impiorum operiet iniquitatem ¹² odium suscitatur rixas et universa delicta operit caritas ¹³ in labiis sapientis invenietur sapientia et virga in dorso eius qui indiget corde ¹⁴ sapientes abscondunt scientiam os autem stulti confusioni proximum est ¹⁵ substantia divitis urbs fortitudinis eius pavor pauperum egestas eorum ¹⁶ opus iusti ad vitam fructus impii ad peccatum ¹⁷ via vitae custodienti disciplinam qui autem increpationes relinquit errat ¹⁸ abscondunt odium labia mendacia qui profert contumeliam insipiens est ¹⁹ in multiloquio peccatum non deerit qui autem moderatur labia sua prudentissimus est ²⁰ argentum electum lingua iusti cor impiorum pro nihilo ²¹ labia iusti erudiunt plurimos qui autem indocti sunt in cordis egestate morientur ²² benedictio Domini divites facit nec sociabitur ei adflictio ²³ quasi per risum stultus operatur scelus sapientia autem est viro prudentia ²⁴ quod timet impius veniet super eum desiderium suum iustis dabitur ²⁵ quasi tempestas transiens non erit impius iustus autem quasi fundamentum sempiternum ²⁶ sicut acetum dentibus et fumus oculis sic piger his qui miserunt eum ²⁷ timor Domini adponet dies et anni impiorum breviabuntur ²⁸ expectatio iustorum laetitia spes autem impiorum peribit ²⁹ fortitudo simplicis via Domini et pavor his qui operantur malum ³⁰ iustus in aeternum non com-

movebitur impii autem non habitabunt in terram ³¹ os iusti parturiet sapientiam lingua pravorum peribit ³² labia iusti considerant placita et os impiorum perversa

11 statera dolosa abominatio apud Dominum et pondus aequum voluntas eius ² ubi fuerit superbia ibi erit et contumelia ubi autem humilitas ibi et sapientia ³ simplicitas iustorum diriget eos et subplantatio perversorum vastabit illos ⁴ non proderunt divitiae in die ultionis iustitia autem liberabit a morte ⁵ iustitia simplicis diriget viam eius et in impietate sua corruet impius ⁶ iustitia rectorum liberabit eos et in insidiis suis capientur iniqui ⁷ mortuo homine impio nulla erit ultra spes et expectatio sollicitorum peribit ⁸ iustus de angustia liberatus est et tradetur impius pro eo ⁹ simulator ore decipit amicum suum iusti autem liberabuntur scientia ¹⁰ in bonis iustorum exultabit civitas et in perditione impiorum erit laudatio ¹¹ benedictione iustorum exaltabitur civitas et ore impiorum subvertetur ¹² qui despicit amicum suum indigens corde est vir autem prudens tacebit ¹³ qui ambulat fraudulenter revelat arcana qui autem fidelis est animi celat commissum ¹⁴ ubi non est gubernator populus corruet salus autem ubi multa consilia ¹⁵ adfligetur malo qui fidem facit pro extraneo qui autem cavet laqueos securus erit ¹⁶ mulier gratiosa inveniet gloriam et robusti habebunt divitias ¹⁷ benefacit animae suae vir misericors qui autem crudelis est et propinquos abicit ¹⁸ impius facit opus instabile seminanti autem iustitiam merces fidelis ¹⁹ clementia praeparat vitam et sectatio malorum mortem ²⁰ abominabile Domino pravum cor et voluntas eius in his qui simpliciter ambulant ²¹ manus in manu non erit innocens malus semen autem iustorum salvabitur ²² circulus aureus in naribus suis mulier pulchra et fatua ²³ desiderium iustorum omne bonum est praestolatio impiorum furor ²⁴ alii dividunt propria et ditiores fiunt alii rapiunt non sua et semper in egestate sunt ²⁵ anima quae benedicit inpinguabitur et qui inebriat ipse quoque inebriabitur ²⁶ qui abscondit frumenta maledicetur in populis benedictio autem super caput vendentium ²⁷ bene consurgit diluculo qui quaerit bona qui autem investigator malorum est opprimetur ab eis ²⁸ qui confidet in divitiis suis corruet iusti autem quasi virens folium germinabunt ²⁹ qui conturbat domum suam possidebit ventos et qui stultus est serviet sapienti ³⁰ fructus iusti lignum vitae et qui suscipit animas sapiens est ³¹ si iustus in terra recipit quanto magis impius et peccator

12 qui diligit disciplinam diligit scientiam qui autem odit increpationes insipiens est ² qui bonus est hauriet a Domino gratiam qui autem confidet cogitationibus suis impie agit ³ non roborabitur homo ex impietate et radix iustorum non commovebitur ⁴ mulier diligens corona viro suo et putredo in ossibus eius quae confusione res dignas gerit ⁵ cogitationes iustorum iudicia et consilia impiorum fraudulentia ⁶ verba impiorum insidiantur sanguini os iustorum liberabit eos ⁷ verte impios et non erunt domus autem

iustorum permanebit ⁸ doctrina sua noscetur vir qui autem vanus et excors est patebit contemptui ⁹ melior est pauper et sufficiens sibi quam gloriosus et indigens pane ¹⁰ novit iustus animas iumentorum suorum viscera autem impiorum crudelia ¹¹ qui operatur terram suam saturabitur panibus qui autem sectatur otium stultissimus est ¹² desiderium impii munimentum est pessimorum radix autem iustorum proficiet ¹³ propter peccata labiorum ruina proximat malo effugiet autem iustus de angustia ¹⁴ de fructu oris sui unusquisque replebitur bonis et iuxta opera manuum suarum retribuetur ei ¹⁵ via stulti recta in oculis eius qui autem sapiens est audit consilia ¹⁶ fatuus statim indicat iram suam qui autem dissimulat iniuriam callidus est ¹⁷ qui quod novit loquitur index iustitiae est qui autem mentitur testis est fraudulentus ¹⁸ est qui promittit et quasi gladio pungitur conscientiae lingua autem sapientium sanitas est ¹⁹ labium veritatis firmum erit in perpetuum qui autem testis est repentinus concinnat linguam mendacii ²⁰ dolus in corde cogitantium mala qui autem ineunt pacis consilia sequitur eos gaudium ²¹ non contristabit iustum quicquid ei acciderit impii autem replebuntur malo ²² abominatio Domino labia mendacia qui autem fideliter agunt placeant ei ²³ homo versutus celat scientiam et cor insipientium provocabit stultitiam ²⁴ manus fortium dominabitur quae autem remissa est tributis serviet ²⁵ maeror in corde viri humiliabit illud et sermone bono laetificabitur ²⁶ qui negligit damnum propter amicum iustus est iter autem impiorum decipiet eos ²⁷ non inveniet fraudulentus lucrum et substantia hominis erit auri pretium ²⁸ in semita iustitiae vita iter autem devium ducit ad mortem

13 filius sapiens doctrina patris qui autem inlusor est non audit cum arguitur ² de fructu oris homo saturabitur bonis anima autem praevaricatorum iniqua ³ qui custodit os suum custodit animam suam qui autem inconsideratus est ad loquendum sentiet mala ⁴ vult et non vult piger anima autem operantium inpinguabitur ⁵ verbum mendax iustus detestabitur impius confundit et confundetur ⁶ iustitia custodit innocentis viam impietas vero peccato subplantat ⁷ est quasi dives cum nihil habeat et est quasi pauper cum in multis divitiis sit ⁸ redemptio animae viri divitiae suae qui autem pauper est increpationem non sustinet ⁹ lux iustorum laetificat lucerna autem impiorum extinguetur ¹⁰ inter superbos semper iurgia sunt qui autem agunt cuncta consilio reguntur sapientia ¹¹ substantia festinata minuetur quae autem paulatim colligitur manu multiplicabitur ¹² spes quae differtur adfligit animam lignum vitae desiderium veniens ¹³ qui detrahit alicui rei ipse se in futurum obligat qui autem timet praeceptum in pace versabitur ¹⁴ lex sapientis fons vitae ut declinet a ruina mortis ¹⁵ doctrina bona dabit gratiam in itinere contemptorum vorago ¹⁶ astutus omnia agit cum consilio qui autem fatuus est aperit stultitiam ¹⁷ nuntius impii cadet in malum legatus fidelis sanitas ¹⁸ egestas et ignominia ei qui deserit dis-

ciplinam qui autem adquiescit arguenti glorificabitur ¹⁹ desiderium si compleatur delectat animam detestantur stulti eos qui fugiunt mala ²⁰ qui cum sapientibus graditur sapiens erit amicus stultorum efficietur similis ²¹ peccatores persequetur malum et iustis retribuentur bona ²² bonus relinquet heredes filios et nepotes et custoditur iusto substantia peccatoris ²³ multi cibi in novalibus patrum et alii congregantur absque iudicio ²⁴ qui parcit virgae suae odit filium suum qui autem diligit illum instanter erudit ²⁵ iustus comedit et replet animam suam venter autem impiorum insaturabilis

14 sapiens mulier aedificavit domum suam insipientis instructam quoque destruet manibus ² ambulans recto itinere et timens Deum despicitur ab eo qui infami graditur via ³ in ore stulti virga superbiae labia sapientium custodiunt eos ⁴ ubi non sunt boves praesepe vacuum est ubi autem plurimae segetes ibi manifesta fortitudo bovis ⁵ testis fidelis non mentietur profert mendacium testis dolosus ⁶ quaerit derisor sapientiam et non inveniet doctrina prudentium facilis ⁷ vade contra virum stultum et nescito labia prudentiae ⁸ sapientia callidi est intellegere viam suam et imprudentia stultorum errans ⁹ stultis includet peccatum inter iustos morabitur gratia ¹⁰ cor quod novit amaritudinem animae suae in gaudio eius non miscbitur extraneus ¹¹ domus impiorum delebitur tabernacula iustorum germinabunt ¹² est via quae videtur homini iusta novissima autem eius deducunt ad mortem ¹³ risus dolore miscbitur et extrema gaudii luctus occupat ¹⁴ viis suis replebitur stultus et super eum erit vir bonus ¹⁵ innocens credit omni verbo astutus considerat gressus suos ¹⁶ sapiens timet et declinat malum stultus transilit et confidit ¹⁷ impatiens operabitur stultitiam et vir versutus odiosus est ¹⁸ possidebunt parvuli stultitiam et astuti expectabunt scientiam ¹⁹ iacebunt mali ante bonos et impii ante portas iustorum ²⁰ etiam proximo suo pauper odiosus erit amici vero divitum multi ²¹ qui despicit proximum suum peccat qui autem miseretur pauperi beatus erit ²² errant qui operantur malum misericordia et veritas praeparant bona ²³ in omni opere erit abundantia ubi autem verba sunt plurima frequenter egestas ²⁴ corona sapientium divitiae eorum fatuitas stultorum imprudentia ²⁵ liberat animas testis fidelis et profert mendacia versipellis ²⁶ in timore Domini fiducia fortitudinis et filiis eius erit spes ²⁷ timor Domini fons vitae ut declinet a ruina mortis ²⁸ in multitudine populi dignitas regis et in paucitate plebis ignominia principis ²⁹ qui patiens est multa gubernatur prudentia qui autem impatiens exaltat stultitiam suam ³⁰ vita carniū sanitas cordis putredo ossuum invidia ³¹ qui calumniatur egentem exprobrat factori eius honorat autem eum qui miseretur pauperis ³² in malitia sua expelletur impius sperat autem iustus in morte sua ³³ in corde prudentis requiescit sapientia et indoctos quoque erudiet ³⁴ iustitia elevat gentem miseros facit populos peccatum ³⁵ acceptus est regi minister intellegens iracundiam eius inutilis sustinebit

15 responsio mollis frangit iram sermo durus suscitatur furorem ² lingua sapientium ornat scientiam os fatuorum ebullit stultitiam ³ in omni loco oculi Domini contemplantur malos et bonos ⁴ lingua placabilis lignum vitae quae inmoderata est conteret spiritum ⁵ stultus inridet disciplinam patris sui qui autem custodit increpationes astutior fiet ⁶ domus iusti plurima fortitudo et in fructibus impii conturbatur ⁷ labia sapientium disseminabunt scientiam cor stultorum dissimile erit ⁸ victimae impiorum abominabiles Domino vota iustorum placabilia ⁹ abominatio est Domino via impii qui sequitur iustitiam diligetur ab eo ¹⁰ doctrina mala deserenti viam qui increpationes odit morietur ¹¹ infernus et perditio coram Domino quanto magis corda filiorum hominum ¹² non amat pestilens eum qui se corripit nec ad sapientes graditur ¹³ cor gaudens exhilarat faciem in maerore animi deicitur spiritus ¹⁴ cor sapientis quaerit doctrinam et os stultorum pascetur inperitia ¹⁵ omnes dies pauperis mali secura mens quasi iuge convivium ¹⁶ melius est parum cum timore Domini quam thesauri magni et insatiabiles ¹⁷ melius est vocare ad holera cum caritate quam ad vitulum saginatum cum odio ¹⁸ vir iracundus provocat rixas qui patiens est mitigat suscitatas ¹⁹ iter pigrorum quasi sepes spinarum via iustorum absque offendiculo ²⁰ filius sapiens laetificat patrem et stultus homo despicit matrem suam ²¹ stultitia gaudium stulto et vir prudens dirigit gressus ²² dissipantur cogitationes ubi non est consilium ubi vero plures sunt consilarii confirmantur ²³ laetatur homo in sententia oris sui et sermo oportunus est optimus ²⁴ semita vitae super eruditum ut declinet de inferno novissimo ²⁵ domum superbiorum demolietur Dominus et firmos facit terminos viduae ²⁶ abominatio Domini cogitationes malae et purus sermo pulcherrimus ²⁷ conturbat domum suam qui sectatur avaritiam qui autem odit munera vivet ²⁸ mens iusti meditatur oboedientiam os impiorum redundat malis ²⁹ longe est Dominus ab impiis et orationes iustorum exaudiet ³⁰ lux oculorum laetificat animam fama bona inpinguat ossa ³¹ auris quae audit increpationes vitae in medio sapientium commorabitur ³² qui abicit disciplinam despicit animam suam qui adquiescit increpationibus possessor est cordis ³³ timor Domini disciplina sapientiae et gloriam praecedit humilitas

16 hominis est animum praeparare et Dei gubernare linguam ² omnes viae hominum patent oculis eius spirituum ponderator est Dominus ³ revela Domino opera tua et dirigentur cogitationes tuae ⁴ universa propter semet ipsum operatus est Dominus impium quoque ad diem malum ⁵ abominatio Domini omnis arrogans etiam si manus ad manum fuerit non erit innocens ⁶ misericordia et veritate redimitur iniquitas et in timore Domini declinatur a malo ⁷ cum placuerint Domino viae hominis inimicos quoque eius convertet ad pacem ⁸ melius est parum cum iustitia quam multi fructus cum iniquitate ⁹ cor hominis disponet viam suam sed Domini est dirigere gressus

eius ¹⁰ divinatio in labiis regis in iudicio non errabit os eius ¹¹ pondus et statera iudicia Domini sunt et opera eius omnes lapides sacculi ¹² abominabiles regi qui agunt impie quoniam iustitia firmatur solium ¹³ voluntas regum labia iusta qui recta loquitur diligetur ¹⁴ indignatio regis nuntii mortis et vir sapiens placabit eam ¹⁵ in hilaritate vultus regis vita et clementia eius quasi imber serotinus ¹⁶ posside sapientiam quia auro melior est et adquire prudentiam quia pretiosior est argento ¹⁷ semita iustorum declinat mala custos animae suae servat viam suam ¹⁸ contritionem praecedit superbia et ante ruinam exaltatur spiritus ¹⁹ melius est humiliari cum mitibus quam dividere spolia cum superbis ²⁰ eruditus in verbo repperiet bona et qui in Domino sperat beatus est ²¹ qui sapiens corde est appellabitur prudens et qui dulcis eloquio maiora percipiet ²² fons vitae eruditio possidentis doctrina stultorum fatuitas ²³ cor sapientis erudiet os eius et labiis illius addet gratiam ²⁴ favus mellis verba composita dulcedo animae et sanitas ossuum ²⁵ est via quae videtur homini recta et novissimum eius ducit ad mortem ²⁶ anima laborantis laborat sibi quia compulit eum os suum ²⁷ vir impius fodit malum et in labiis eius ignis ardescit ²⁸ homo perversus suscitatur lites et verbosus separat principes ²⁹ vir iniquus lactat amicum suum et ducit eum per viam non bonam ³⁰ qui adtonitis oculis cogitat prava mordens labia sua perficit malum ³¹ corona dignitatis senectus in viis iustitiae repperietur ³² melior est patiens viro forte et qui dominatur animo suo expugnatore urbium ³³ sortes mittuntur in sinu sed a Domino temperantur

17 melior est buccella sicca cum gaudio quam domus plena victimis cum iurgio ² servus sapiens dominabitur filiis stultis et inter fratres hereditatem dividet ³ sicut igne probatur argentum et aurum camino ita corda probat Dominus ⁴ malus oboedit linguae iniquae et fallax obtemperat labiis mendacibus ⁵ qui despicit pauperem exprobrat factori eius et qui in ruina laetatur alterius non erit impunitus ⁶ corona senum filii filiorum et gloria filiorum patres sui ⁷ non decent stultum verba composita nec principem labium mentiens ⁸ gemma gratissima expectatio praestolantis quocumque se verterit prudenter intellegit ⁹ qui celat delictum quaerit amicitias qui altero sermone repetit separat foederatos ¹⁰ plus proficit correptio apud prudentem quam centum plagae apud stultum ¹¹ semper iurgia quaerit malus angelus autem crudelis mittetur contra eum ¹² expedit magis ursae occurrere raptis fetibus quam fatuo confidenti sibi in stultitia sua ¹³ qui reddit mala pro bonis non recedet malum de domo eius ¹⁴ qui dimittit aquam caput est iurgiorum et antequam patiatur contumeliam iudicium deserit ¹⁵ et qui iustificat impium et qui condemnat iustum abominabilis est uterque apud Dominum ¹⁶ quid prodest habere divitias stultum cum sapientiam emere non possit ¹⁷ omni tempore diligit qui amicus est et frater in angustiis conprobatur ¹⁸ homo stultus plaudet manibus cum sponderit pro amico suo ¹⁹ qui medi-

tatur discordiam diligit rixas et qui exaltat ostium quaerit ruinam ²⁰ qui perversi cordis est non inveniet bonum et qui vertit linguam incidet in malum ²¹ natus est stultus in ignominiam suam sed nec pater in fatuo laetabitur ²² animus gaudens aetatem floridam facit spiritus tristis exsiccat ossa ²³ munera de sinu impius accipit ut pervertat semitas iudicii ²⁴ in facie prudentis lucet sapientia oculi stultorum in finibus terrae ²⁵ ira patris filius stultus et dolor matris quae genuit eum ²⁶ non est bonum damnum inferre iusto nec percutere principem qui recta iudicat ²⁷ qui moderatur sermones suos doctus et prudens est et pretiosus spiritus vir eruditus ²⁸ stultus quoque si tacuerit sapiens putabitur et si compresserit labia sua intellegens

18 occasiones quaerit qui vult recedere ab amico omni tempore erit exprobrabilis ² non recipit stultus verba prudentiae nisi ea dixeris quae versantur in corde eius ³ impius cum in profundum venerit peccatorum contemnit sed sequitur eum ignominia et obprobrium ⁴ aqua profunda verba ex ore viri et torrens redundans fons sapientiae ⁵ accipere personam impii non est bonum ut declines a veritate iudicii ⁶ labia stulti inmiscunt se rixis et os eius iurgia provocat ⁷ os stulti contritio eius et labia illius ruina animae eius ⁸ verba bilinguis quasi simplicia et ipsa perveniunt usque ad interiora ventris ⁹ qui mollis et dissolutus est in opere suo frater est sua opera dissipantis ¹⁰ turris fortissima nomen Domini ad ipsum currit iustus et exaltabitur ¹¹ substantia divitis urbs roboris eius et quasi murus validus circumdans eum ¹² antequam conteratur exaltatur cor hominis et antequam glorificetur humiliatur ¹³ qui prius respondit quam audiat stultum se esse demonstrat et confusione dignum ¹⁴ spiritus viri sustentat inbecillitatem suam spiritum vero ad irascendum facilem quis poterit sustinere ¹⁵ cor prudens possidebit scientiam et auris sapientium quaerit doctrinam ¹⁶ donum hominis dilatat viam eius et ante principes spatium ei facit ¹⁷ iustus prior est accusator sui venit amicus eius et investigavit eum ¹⁸ contradictiones conprimit sors et inter potentes quoque diiudicat ¹⁹ frater qui adiuvatur a fratre quasi civitas firma et iudicia quasi vectes urbium ²⁰ de fructu oris viri replebitur venter eius et genimina labiorum illius saturabunt eum ²¹ mors et vita in manu linguae qui diligunt eam comedent fructus eius ²² qui invenit mulierem invenit bonum et hauriet iucunditatem a Domino ²³ cum obsecrationibus loquetur pauper et dives effabitur rigide ²⁴ vir amicalis ad societatem magis amicus erit quam frater

19 melior est pauper qui ambulat in simplicitate sua quam torquens labia insipiens ² ubi non est scientia animae non est bonum et qui festinus est pedibus offendit ³ stultitia hominis subplantat gressus eius et contra Deum fervet animo suo ⁴ divitiae addunt amicos plurimos a paupere autem et hii quos habuit separantur ⁵ testis falsus non erit inpunitus et qui mendacia loquitur non effugiet ⁶ multi colunt personam potentis et amici sunt dona tribuenti ⁷ fratres ho-

minis pauperis oderunt eum insuper et amici procul recesserunt ab eo qui tantum verba sectatur nihil habebit ⁸ qui autem possessor est mentis diligit animam suam et custos prudentiae inveniet bona ⁹ testis falsus non erit inpunitus et qui loquitur mendacia peribit ¹⁰ non decent stultum deliciae nec servum dominari principibus ¹¹ doctrina viri per patientiam noscitur et gloria eius est iniqua praetergredi ¹² sicut fremitus leonis ita et regis ira et sicut ros super herbam ita hilaritas eius ¹³ dolor patris filius stultus et tecta iugiter perstillantia litigiosa mulier ¹⁴ domus et divitiae dantur a patribus a Domino autem proprie ux-or prudens ¹⁵ pigredo inmittit soporem et anima dissoluta esuriet ¹⁶ qui custodit mandatum custodit animam suam qui autem neglegit vias suas mortificabitur ¹⁷ feneratur Domino qui miseretur pauperis et vicissitudinem suam reddet ei ¹⁸ erudi filium tuum ne desperes ad interfectionem autem eius ne ponas animam tuam ¹⁹ qui inpatiens est sustinebit damnum et cum rapuerit aliud adponet ²⁰ audi consilium et suscipe disciplinam ut sis sapiens in novissimis tuis ²¹ multae cogitationes in corde viri voluntas autem Domini permanebit ²² homo indigens misericors est et melior pauper quam vir mendax ²³ timor Domini ad vitam et in plenitudine commorabitur absque visitatione pessimi ²⁴ abscondit piger manum suam sub ascella nec ad os suum adplicat eam ²⁵ pestilente flagellato stultus sapientior erit sin autem corripueris sapientem intelleget disciplinam ²⁶ qui adfligit patrem et fugat matrem ignominiosus est et infelix ²⁷ non cesses fili audire doctrinam nec ignores sermones scientiae ²⁸ testis iniquus deridet iudicium et os impiorum devorat iniquitatem ²⁹ parata sunt derisoribus iudicia et mallei percutientes stultorum corporibus

20 luxuriosa res vinum et tumultuosa ebrietas quicumque his delectatur non erit sapiens ² sicut rugitus leonis ita terror regis qui provocat eum peccat in animam suam ³ honor est homini qui separat se a contentionibus omnes autem stulti miscentur contumeliis ⁴ propter frigus piger arare noluit mendicabit ergo aestate et non dabitur ei ⁵ sicut aqua profunda sic consilium in corde viri sed homo sapiens exhauriet illud ⁶ multi homines misericordes vocantur virum autem fidelem quis inveniet ⁷ iustus qui ambulat in simplicitate sua beatos post se filios derelinquet ⁸ rex qui sedet in solio iudicii dissipat omne malum intuitu suo ⁹ quis potest dicere mundum est cor meum purus sum a peccato ¹⁰ pondus et pondus mensura et mensura utrumque abominabile est apud Deum ¹¹ ex studiis suis intellegitur puer si munda et si recta sint opera eius ¹² aurem audientem et oculum videntem Dominus fecit utrumque ¹³ noli diligere somnum ne te egestas opprimat aperi oculos tuos et saturare panibus ¹⁴ malum est malum est dicit omnis emptor et cum recesserit tunc gloriabitur ¹⁵ est aurum et multitudo gemmarum vas autem pretiosum labia scientiae ¹⁶ tolle vestimentum eius qui fideiussor extitit alieni et pro extraneis aufer pignus ab eo ¹⁷ suavis est homini

panis mendacii et postea implebitur os eius calculo¹⁸ cogitationes consiliis roborantur et gubernaculis tractanda sunt bella¹⁹ ei qui revelat mysteria et ambulat fraudulenter et dilatat labia sua ne commiscearis²⁰ qui maledicit patri suo et matri extinguetur lucerna eius in mediis tenebris²¹ hereditas ad quam festinatur in principio in novissimo benedictione carebit²² ne dicas reddam malum expecta Dominum et liberabit te²³ abominatio est apud Deum pondus et pondus stat-era dolosa non est bona²⁴ a Domino diriguntur gressus viri quis autem hominum intellegere potest viam suam²⁵ ruina est hominis devorare sanctos et post vota tractare²⁶ dissipat impios rex sapiens et curvat super eos fornicem²⁷ lucerna Domini spiraculum hominis quae investigat omnia secreta ventris²⁸ misericordia et veritas custodiunt regem et roboratur clementia thronus eius²⁹ exultatio iuvenum fortitudo eorum et dignitas senum canities³⁰ livor vulneris absterget mala et plagae in secretioribus ventris

21 sicut divisiones aquarum ita cor regis in manu Domini quocumque voluerit inclinabit illud² omnis via viri recta sibi videtur adpendit autem corda Dominus³ facere misericordiam et iudicium magis placeant Domino quam victimae⁴ exaltatio oculorum et dilatatio cordis lucerna impiorum peccatum⁵ cogitationes robusti semper in abundantia omnis autem piger semper in egestate⁶ qui congregat thesauros lingua mendacii vanus est et inpingetur ad laqueos mortis⁷ rapinae impiorum detrahent eos quia noluerunt facere iudicium⁸ perversa via viri aliena est qui autem mundus est rectum opus eius⁹ melius est sedere in angulo domatis quam cum muliere litigiosa et in domo communi¹⁰ anima impii desiderat malum non miserebitur proximo suo¹¹ multato pestilente sapientior erit parvulus et si sectetur sapientem sumet scientiam¹² excogitat iustus de domo impii ut detrahat impios in malum¹³ qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis et ipse clamabit et non exaudietur¹⁴ munus absconditum extinguet iras et donum in sinu indignationem maximam¹⁵ gaudium iusto est facere iudicium et pavor operantibus iniquitatem¹⁶ vir qui erraverit a via doctrinae in coetu gigantum commorabitur¹⁷ qui diligit epulas in egestate erit qui amat vinum et pingua non ditabitur¹⁸ pro iusto datur impius et pro rectis iniquus¹⁹ melius est habitare in terra deserta quam cum muliere rixosa et iracunda²⁰ thesaurus desiderabilis et oleum in habitaculo iusti et imprudens homo dissipabit illud²¹ qui sequitur iustitiam et misericordiam inveniet vitam et iustitiam et gloriam²² civitatem fortium ascendit sapiens et destruxit robur fiduciae eius²³ qui custodit os suum et linguam suam custodit ab angustiis animam suam²⁴ superbus et arrogans vocatur indoctus qui in ira operatur superbiam²⁵ desideria occidunt pigrum noluerunt enim quicquam manus eius operari²⁶ tota die concupiscit et desiderat qui autem iustus est tribuet et non cessabit²⁷ hostiae impiorum abominabiles quia offeruntur ex scelere²⁸ testis mendax

peribit vir oboediens loquitur victoriam²⁹ vir impius procaciter obfirmat vultum suum qui autem rectus est corrigit viam suam³⁰ non est sapientia non est prudentia non est consilium contra Dominum³¹ equus paratur ad diem belli Dominus autem salutem tribuet

22 melius est nomen bonum quam divitiae multae super argentum et aurum gratia bona² dives et pauper obviaverunt sibi utriusque operator est Dominus³ callidus vidit malum et abscondit se innocens pertransiit et adflictus est damno⁴ finis modestiae timor Domini divitiae et gloria et vita⁵ arma et gladii in via perversi custos animae suae longe recedit ab eis⁶ proverbium est adulescens iuxta viam suam etiam cum senuerit non recedet ab ea⁷ dives pauperibus imperat et qui accipit mutuum servus est fenerantis⁸ qui seminat iniquitatem metet mala et virga irae suae consummabitur⁹ qui pronus est ad misericordiam benedicetur de panibus enim suis dedit pauperi¹⁰ eice derisorem et exhibit cum eo iurgium cessabuntque causae et contumeliae¹¹ qui diligit cordis munditiam propter gratiam laborum suorum habebit amicum regem¹² oculi Domini custodiunt scientiam et subplantantur verba iniqui¹³ dicit piger leo foris in medio platearum occidendus sum¹⁴ fovea profunda os alienae cui iratus est Dominus incidet in eam¹⁵ stultitia conligata est in corde pueri et virga disciplinae fugabit eam¹⁶ qui calumniatur pauperem ut augeat divitias suas dabit ipse ditiori et egebit¹⁷ inclina aurem tuam et audi verba sapientium adpone autem cor ad doctrinam meam¹⁸ quae pulchra erit tibi cum servaveris eam in ventre tuo et redundabit in labiis tuis¹⁹ ut sit in Domino fiducia tua unde et ostendi eam tibi hodie²⁰ ecce descripsi eam tibi tripliciter in cogitationibus et scientia²¹ ut ostenderem tibi firmitatem et eloquia veritatis respondere ex his illi qui misit te²² non facias violentiam pauperi quia pauper est neque conteras egenum in porta²³ quia Dominus iudicabit causam eius et configet eos qui confixerint animam eius²⁴ noli esse amicus homini iracundo neque ambules cum viro furioso²⁵ ne forte discas semitas eius et sumas scandalum animae tuae²⁶ noli esse cum his qui defigunt manus suas et qui vades se offerunt pro debitis²⁷ si enim non habes unde restituas quid causae est ut tollat operimentum de cubili tuo²⁸ ne transgrediaris terminos antiquos quos posuerunt patres tui²⁹ vidisti virum velocem in opere suo coram regibus stabit nec erit ante ignobiles

23 quando sederis ut comedas cum principe diligenter adtende quae posita sunt ante faciem tuam² et statue cultrum in gutture tuo si tamen habes in potestate animam tuam³ ne desideres de cibis eius in quo est panis mendacii⁴ noli laborare ut diteris sed prudentiae tuae pone modum⁵ ne erigas oculos tuos ad opes quas habere non potes quia facient sibi pinas quasi aquilae et avolabunt in caelum⁶ ne comedas cum homine invidio et ne desideres cibos eius⁷ quoniam in similitudinem arioli et coniectoris aestimat quod ignorat comede et bibe dicit tibi et mens eius non est

tecum ⁸ cibos quos comederas evomes et perdes pulchros sermones tuos ⁹ in auribus insipientium ne loquaris quia despicient doctrinam eloquii tui ¹⁰ ne adtingas terminos parvulorum et agrum pupillorum ne introeas ¹¹ propinquus enim eorum Fortis est et ipse iudicabit contra te causam illorum ¹² ingrediatur ad doctrinam cor tuum et aures tuae ad verba scientiae ¹³ noli subtrahere a puero disciplinam si enim percusseris eum virga non morietur ¹⁴ tu virga percutes eum et animam eius de inferno liberabis ¹⁵ fili mi si sapiens fuerit animus tuus gaudebit tecum cor meum ¹⁶ et exultabunt renes mei cum locuta fuerint rectum labia tua ¹⁷ non aemuletur cor tuum peccatores sed in timore Domini esto tota die ¹⁸ quia habebis spem in novissimo et praestolatio tua non auferetur ¹⁹ audi fili mi et esto sapiens et dirige in via animum tuum ²⁰ noli esse in conviviis potatorum nec in comensationibus eorum qui carnes ad vescendum conferunt ²¹ quia vacantes potibus et dantes symbola consumentur et vestietur pannis dormitatio ²² audi patrem tuum qui genuit te et ne contemnas cum senuerit mater tua ²³ veritatem eme et noli vendere sapientiam et doctrinam et intellegentiam ²⁴ exultat gaudio pater iusti qui sapientem genuit laetabitur in eo ²⁵ gaudeat pater tuus et mater tua et exultet quae genuit te ²⁶ praebe fili mi cor tuum mihi et oculi tui vias meas custodiant ²⁷ fovea enim profunda est meretrix et puteus angustus aliena ²⁸ insidiatur in via quasi latro et quos incautos viderit interficit ²⁹ cui vae cuius patri vae cui rixae cui foveae cui sine causa vulnera cui suffusio oculorum ³⁰ nonne his qui morantur in vino et student calicibus epotandis ³¹ ne intuearis vinum quando flavescit cum splenduerit in vitro color eius ingreditur blande ³² sed in novissimo mordebit ut coluber et sicut regulus venena diffundet ³³ oculi tui videbunt extraneas et cor tuum loquetur perversa ³⁴ et eris sicut dormiens in medio mari et quasi sopitus gubernator amisso clavo ³⁵ et dices verberaverunt me sed non dolui traxerunt me et ego non sensi quando evigilabo et rursum vina repperiam

24 ne aemuleris viros malos nec desideres esse cum eis ² quia rapinas meditatur mens eorum et fraudes labia eorum loquuntur ³ sapientia aedificabitur domus et prudentia roborabitur ⁴ in doctrina replebuntur cellaria universa substantia pretiosa et pulcherrima ⁵ vir sapiens et fortis est et vir doctus robustus et validus ⁶ quia cum dispositione initur bellum et erit salus ubi multa consilia sunt ⁷ excelsa stulto sapientia in porta non aperiet os suum ⁸ qui cogitat malefacere stultus vocabitur ⁹ cogitatio stulti peccatum est et abominatio hominum detractor ¹⁰ si desperaveris lassus in die angustiae inminuetur fortitudo tua ¹¹ erue eos qui ducuntur ad mortem et qui trahuntur ad interitum liberare ne cesses ¹² si dixeris vires non suppetunt qui inspector est cordis ipse intellegit et servatorem animae tuae nihil fallit reddetque homini iuxta opera sua ¹³ comede fili mi mel quia bonum est et favum dulcissimum gutturi tuo ¹⁴ sic et doctrina

sapientiae animae tuae quam cum inveneris habebis in novissimis et spes tua non peribit ¹⁵ ne insidieris et quaeras impietatem in domo iusti neque vastes requiem eius ¹⁶ septies enim cadet iustus et resurget impii autem corrudent in malum ¹⁷ cum ceciderit inimicus tuus ne gaudeas et in ruina eius ne exultet cor tuum ¹⁸ ne forte videat Dominus et displiceat ei et auferat ab eo iram suam ¹⁹ ne contendas cum pessimis nec aemuleris impios ²⁰ quoniam non habent futurorum spem mali et lucerna impiorum extinguetur ²¹ time Dominum fili mi et regem et cum detractoribus non commiscearis ²² quoniam repente consurget perditio eorum et ruinam utriusque quis novit ²³ haec quoque sapientibus cognoscere personam in iudicio non est bonum ²⁴ qui dicit impio iustus es maledicent ei populi et detestabuntur eum tribus ²⁵ qui arguunt laudabuntur et super ipsos veniet benedictio ²⁶ labia deosculabitur qui recta verba respondet ²⁷ praepara foris opus tuum et diligenter exerce agrum tuum ut postea aedifices domum tuam ²⁸ ne sis testis frustra contra proximum tuum nec lactes quemquam labiis tuis ²⁹ ne dicas quomodo fecit mihi sic faciam ei reddam unicuique secundum opus suum ³⁰ per agrum hominis pigri transivi et per vineam viri stulti ³¹ et ecce totum repleverant urticae operuerant superficiem eius spinae et maceria lapidum destructa erat ³² quod cum vidissem posui in corde meo et exemplo didici disciplinam ³³ parum inquam dormies modicum dormitabis pauxillum manus conseres ut quiescas ³⁴ et veniet quasi cursor egestas tua et mendicitas quasi vir armatus

25 haec quoque parabola Salomonis quas transtulerunt viri Ezechiae regis Iuda ² gloria Dei celare verbum et gloria regum investigare sermonem ³ caelum sursum et terra deorsum et cor regum inscrutabile ⁴ aufer robiginem de argento et egredietur vas purissimum ⁵ aufer impietatem de vultu regis et firmabitur iustitia thronus eius ⁶ ne gloriosus appareas coram rege et in loco magnorum ne steteris ⁷ melius est enim ut dicatur tibi ascende huc quam ut humiliaris coram principe ⁸ quae viderunt oculi tui ne proferas in iurgio cito ne postea emendare non possis cum dehonesteris amicum tuum ⁹ causam tuam tracta cum amico tuo et secretum extraneo non reveles ¹⁰ ne forte insultet tibi cum audierit et exprobrare non cesset ¹¹ mala aurea in lectis argenteis qui loquitur verbum in tempore suo ¹² in auris aurea et margaritum fulgens qui arguit sapientem et aurem oboedientem ¹³ sicut frigus nivis in die messis ita legatus fidelis ei qui misit eum animam illius requiescere facit ¹⁴ nubes et ventus et pluviae non sequentes vir gloriosus et promissa non complens ¹⁵ patientia lenietur princeps et lingua mollis confringet duritiam ¹⁶ mel invenisti comede quod sufficit tibi ne forte saturatus evomas illud ¹⁷ subtrahe pedem tuum de domo proximi tui nequando satiatas oderit te ¹⁸ iaculum et gladius et sagitta acuta homo qui loquitur contra proximum suum testimonium falsum ¹⁹ dens putridus et pes lapsus qui sperat super infideli in die angustiae

²⁰ et amittit pallium in die frigoris acetum in nitro et qui cantat carmina cordi pessimo ²¹ si esurierit inimicus tuus ciba illum et si sitierit da ei aquam bibere ²² prunam enim congregabis super caput eius et Dominus reddet tibi ²³ ventus aquilo dissipat pluvias et facies tristis linguam detrahentem ²⁴ melius est sedere in angulo domatis quam cum muliere litigiosa et in domo communi ²⁵ aqua frigida animae sitiendi et nuntius bonus de terra longinqua ²⁶ fons turbatus pede et vena corrupta iustus cadens coram impio ²⁷ sicut qui mel multum comedit non est ei bonum sic qui scrutator est maiestatis opprimitur gloria ²⁸ sicut urbs patens et absque murorum ambitu ita vir qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum

26 quomodo nix aestate et pluvia in messe sic indecens est stulto gloria ² sicut avis ad alia transvolans et passer quolibet vadens sic maledictum frustra prolatum in quempiam superveniet ³ flagellum equo et camus asino et virga dorso imprudentium ⁴ ne respondeas stulto iuxta stultitiam suam ne efficiaris ei similis ⁵ responde stulto iuxta stultitiam suam ne sibi sapiens esse videatur ⁶ claudus pedibus et iniquitatem bibens qui mittit verba per nuntium stultum ⁷ quomodo pulchras frustra habet claudus tibias sic indecens est in ore stultorum parabola ⁸ sicut qui mittit lapidem in acervum Mercurii ita qui tribuit insipienti honorem ⁹ quomodo si spina nascatur in manu temulenti sic parabola in ore stultorum ¹⁰ iudicium determinat causas et qui inponit stulto silentium iras mitigat ¹¹ sicut canis qui revertitur ad vomitum suum sic imprudens qui iterat stultitiam suam ¹² vidisti hominem sapientem sibi videri magis illo spem habebit stultus ¹³ dicit piger leaena in via leo in itineribus ¹⁴ sicut ostium vertitur in cardine suo ita piger in lectulo suo ¹⁵ abscondit piger manus sub ascellas suas et laborat si ad os suum eas converterit ¹⁶ sapientior sibi piger videtur septem viris loquentibus sententias ¹⁷ sicut qui apprehendit auribus canem sic qui transit et inpatiens commiscetur rixae alterius ¹⁸ sicut noxius est qui mittit lanceas et sagittas et mortem ¹⁹ sic vir qui fraudulenter nocet amico suo et cum fuerit deprehensus dicit ludens feci ²⁰ cum defecerint ligna extinguetur ignis et susurrone subtracto iurgia conquiescunt ²¹ sicut carbones ad prunam et ligna ad ignem sic homo iracundus suscitatur rixas ²² verba susurrionis quasi simplicia et ipsa perveniunt ad intima ventris ²³ quomodo si argento sordido ornare velis vas fictile sic labia tumentia cum pessimo corde sociata ²⁴ labiis suis intellegitur inimicus cum in corde tractaverit dolos ²⁵ quando submiserit vocem suam ne credideris ei quoniam septem nequitiae sunt in corde illius ²⁶ qui operit odium fraudulenter revelabitur malitia eius in concilio ²⁷ qui fodit foveam incidet in eam et qui volvit lapidem revertetur ad eum ²⁸ lingua fallax non amat veritatem et os lubricum operatur ruinas

27 ne glorieris in crastinum ignorans quid superventura pariat dies ² laudet te alienus et non os tuum extraneus et non labia tua ³ grave est saxum et

onerosa harena sed ira stulti utroque gravior ⁴ ira non habet misericordiam nec erumpens furor et impetum concitati ferre quis poterit ⁵ melior est manifesta correptio quam amor absconditus ⁶ meliora sunt vulnera diligentis quam fraudulenta odientis oscula ⁷ anima saturata calcabit favum anima esuriens et amarum pro dulce sumet ⁸ sicut avis transmigrans de nido suo sic vir qui relinquit locum suum ⁹ unguento et variis odoribus delectatur cor et bonis amici consiliis anima dulcoratur ¹⁰ amicum tuum et amicum patris tui ne dimiseris et domum fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis tuae melior est vicinus iuxta quam frater procul ¹¹ stude sapientiae fili mi et laetifica cor meum ut possim exprobranti respondere sermonem ¹² astutus videns malum absconditus est parvuli transeuntis sustinere dispensia ¹³ tolle vestimentum eius qui spondit pro extraneo et pro alienis auferto pignus ¹⁴ qui benedicit proximo suo voce grandi de nocte consurgens maledicenti similis erit ¹⁵ tecta perstillantia in die frigoris et litigiosa mulier comparantur ¹⁶ qui retinet eam quasi qui ventum teneat et oleum dexterarum suarum vocabit ¹⁷ ferrum ferro acuitur et homo exacuit faciem amici sui ¹⁸ qui servat ficum comedit fructus eius et qui custos est domini sui glorificabitur ¹⁹ quomodo in aquis resplendent vultus prospicientium sic corda hominum manifesta sunt prudentibus ²⁰ infernus et perditio non replentur similiter et oculi hominum insatiabiles ²¹ quomodo probatur in conflatorio argentum et in fornace aurum sic probatur homo ore laudantis ²² si contuderis stultum in pila quasi tisanas feriente desuper pilo non auferetur ab eo stultitia eius ²³ diligenter agnosce vultum pecoris tui tuosque greges considera ²⁴ non enim habebis iugiter potestatem sed corona tribuetur in generatione generationum ²⁵ aperta sunt prata et apparuerunt herbae virentes et collecta sunt faena de montibus ²⁶ agni ad vestimentum tuum et hedi agri pretium ²⁷ sufficiat tibi lac caprarum in cibos tuos in necessaria domus tuae et ad victum ancillis tuis

28 fugit impius nemine persequente iustus autem quasi leo confidens absque terrore erit ² propter peccata terrae multi principes eius et propter hominis sapientiam et horum scientiam quae dicuntur vita ducis longior erit ³ vir pauper calumniarum pauperes similis imbri vehementi in quo paratur fames ⁴ qui derelinquunt legem laudant impium qui custodiunt succenduntur contra eum ⁵ viri mali non cogitant iudicium qui autem requirunt Dominum animadvertunt omnia ⁶ melior est pauper ambulans in simplicitate sua quam dives pravis itineribus ⁷ qui custodit legem filius sapiens est qui pascit comesatores confundit patrem suum ⁸ qui coacervat divitias usuris et fenore liberali in pauperes congregat eas ⁹ qui declinat aurem suam ne audiat legem oratio eius erit execrabilis ¹⁰ qui decipit iustos in via mala in interitu suo corrueat et simplices possidebunt bona ¹¹ sapiens sibi videtur vir dives pauper autem prudens scrutabitur eum ¹² in exultatione iustorum multa gloria regnantibus impiis ru-

inae hominum ¹³ qui abscondit scelera sua non dirigitur qui confessus fuerit et reliquerit ea misericordiam consequetur ¹⁴ beatus homo qui semper est pavidus qui vero mentis est durae corrueat in malum ¹⁵ leorugiens et ursus esuriens princeps impius super populum pauperem ¹⁶ dux indigens prudentia multos opprimet per calumniam qui autem odit avaritiam longifient dies eius ¹⁷ hominem qui calumniatur animae sanguinem si usque ad lacum fugerit nemo sustentet ¹⁸ qui ambulat simpliciter salvus erit qui perversis ingreditur viis concidet semel ¹⁹ qui operatur terram suam saturabitur panibus qui sectatur otium replebitur egestate ²⁰ vir fidelis multum laudabitur qui autem festinat ditari non erit innocens ²¹ qui cognoscit in iudicio faciem non facit bene iste et pro buccella panis deserit veritatem ²² vir qui festinat ditari et aliis invidet ignorat quod egestas superveniat ei ²³ qui corripit hominem gratiam postea inveniet apud eum magis quam ille qui per linguae blandimenta decipit ²⁴ qui subtrahit aliquid a patre suo et matre et dicit hoc non est peccatum particeps homicidae est ²⁵ qui se iactat et dilatat iurgia concitat qui sperat in Domino saginabitur ²⁶ qui confidit in corde suo stultus est qui autem graditur sapienter iste salvabitur ²⁷ qui dat pauperi non indigebit qui despicit deprecantem sustinebit penuriam ²⁸ cum surrexerint impii abscondentur homines cum illi perierint multiplicabuntur iusti

29 viro qui corripientem dura cervice contemnit repentinus superveniet interitus et eum sanitas non sequitur ² in multiplicatione iustorum laetabitur vulgus cum impii sumpserint principatum gemet populus ³ vir qui amat sapientiam laetificat patrem suum qui autem nutrit scorta perdet substantiam ⁴ rex iustus erigit terram vir avarus destruet eam ⁵ homo qui blandis fictisque sermonibus loquitur amico suo rete expandit gressibus eius ⁶ peccantem virum iniquum involvet laqueus et iustus laudabit atque gaudebit ⁷ novit iustus causam pauperum impius ignorat scientiam ⁸ homines pestilentes dissipant civitatem sapientes avertunt furorem ⁹ vir sapiens si cum stulto contenderit sive irascatur sive rideat non inveniet requiem ¹⁰ viri sanguinum oderunt simplicem iusti quaerunt animam eius ¹¹ totum spiritum suum profert stultus sapiens differt et reservat in posterum ¹² princeps qui libenter audit verba mendacii omnes ministros habebit impios ¹³ pauper et creditor obviam fuerunt sibi utriusque inluminator est Dominus ¹⁴ rex qui iudicat in veritate pauperes thronus eius in aeternum firmabitur ¹⁵ virga atque correptio tribuet sapientiam puer autem qui dimittitur voluntati suae confundet matrem suam ¹⁶ in multiplicatione impiorum multiplicabuntur scelera et iusti ruinas eorum videbunt ¹⁷ erudi filium tuum et refrigerabit te et dabit delicias animae tuae ¹⁸ cum prophetia defecerit dissipabitur populus qui custodit legem beatus est ¹⁹ servus verbis non potest erudiri quia quod dicis intellegit et respondere contemnit ²⁰ vidisti hominem velocem ad loquendum stulti magis speranda est quam illius correptio ²¹ qui

delicate a pueritia nutrit servum suum postea illum sentiet contumacem ²² vir iracundus provocat rixas et qui ad indignandum facilis est erit ad peccata proclivior ²³ superbum sequitur humilitas et humilem spiritu suscipiet gloria ²⁴ qui cum fure partitur odit animam suam adiurantem audit et non indicat ²⁵ qui timet hominem cito corrueat qui sperat in Domino sublevabitur ²⁶ multi requirunt faciem principis et a Domino iudicium egreditur singulorum ²⁷ abominantur iusti virum impium et abominantur impii eos qui in recta sunt via

30 verba Congregantis filii Vomantis visio quam locutus est vir cum quo est Deus et qui Deo secum morante confortatus ait ² stultissimus sum viro- rum et sapientia hominum non est mecum ³ non didici sapientiam et non novi sanctorum scientiam ⁴ quis ascendit in caelum atque egreditur quis continuit spiritum manibus suis quis conligavit aquas quasi in vestimento quis suscitavit omnes terminos terrae quod nomen eius et quod nomen filii eius si nosti ⁵ omnis sermo Dei ignitus clypeus est sperantibus in se ⁶ ne addas quicquam verbis illius et arguaris inveniarisque mendax ⁷ duo rogavi te ne deneges mihi antequam moriar ⁸ vanitatem et verba mendacia longe fac a me mendicitatem et divitias ne dederis mihi tribue tantum victui meo necessaria ⁹ ne forte saturatus inliciar ad negandum et dicam quis est Dominus et egestate compulsus furer et peierem nomen Dei mei ¹⁰ ne accuses servum ad dominum suum ne forte maledicat tibi et corruas ¹¹ generatio quae patri suo maledicit et quae non benedicit matri suae ¹² generatio quae sibi munda videtur et tamen non est lota a sordibus suis ¹³ generatio cuius excelsi sunt oculi et palpebrae eius in alta subrectae ¹⁴ generatio quae pro dentibus gladios habet et commandit molaribus suis ut comedat inopes de terra et pauperes ex hominibus ¹⁵ sanguisugae duae sunt filiae dicentes adfer adfer tria sunt insaturabilia et quartum quod numquam dicit sufficit ¹⁶ infernus et os vulvae et terra quae non satiatur aqua ignis vero numquam dicit sufficit ¹⁷ oculum qui subsannat patrem et qui despicit partum matris suae effodiant corvi de torrentibus et comedant illum filii aquilae ¹⁸ tria sunt difficilia mihi et quartum penitus ignoro ¹⁹ viam aquilae in caelo viam colubri super petram viam navis in medio mari et viam viri in adolescentula ²⁰ talis est via mulieris adulterae quae comedit et tergens os suum dicit non sum operata malum ²¹ per tria movetur terra et quartum non potest sustinere ²² per servum cum regnaverit per stultum cum saturatus fuerit cibo ²³ per odiosam mulierem cum in matrimonio fuerit adsumpta et per ancillam cum heres fuerit dominae suae ²⁴ quattuor sunt minima terrae et ipsa sunt sapientiora sapientibus ²⁵ formicae populus infirmus quae praeparant in messe cibum sibi ²⁶ lepusculus plebs invalida quae conlocat in petra cubile suum ²⁷ regem lucusta non habet et egreditur universa per turmas ²⁸ stilio manibus nititur et moratur in aedibus regis ²⁹ tria sunt quae bene gradiuntur et quartum quod in-

cedit feliciter ³⁰ leo fortissimus bestiarum ad nullius pavebit occursum ³¹ gallus succinctus lumbos et aries nec est rex qui resistat ei ³² et qui stultus apparuit postquam elatus est in sublime si enim intellexisset ori inposuisset manum ³³ qui autem fortiter premit ubera ad eliciendum lac exprimit butyrum et qui vehementer emungitur elicit sanguinem et qui provocat iras producit discordias

31 verba Lamuhel regis visio qua erudit eum mater sua ² quid dilecte mi quid dilecte uteri mei quid dilecte votorum meorum ³ ne dederis mulieribus substantiam tuam et vias tuas ad delendos reges ⁴ noli regibus o Lamuhel noli regibus dare vinum quia nullum secretum est ubi regnat ebrietas ⁵ ne forte bibat et obliviscatur iudiciorum et mutet causam filiorum pauperis ⁶ date siceram maerentibus et vinum his qui amaro sunt animo ⁷ bibant ut obliviscantur egestatis suae et doloris non recordentur amplius ⁸ aperi os tuum muto et causis omnium filiorum qui pertranseunt ⁹ aperi os tuum decerne quod iustum est et iudica inopem et pauperem ¹⁰ aleph mulierem fortem quis inveniet procul et de ultimis finibus pretium eius ¹¹ beth confidit in ea cor viri sui et spoliis non indigebit ¹² gimel reddet ei bonum et non malum omnibus diebus vitae suae ¹³ deleth quaesivit lanam et linum et operata est consilio manuum suarum ¹⁴ he facta est

quasi navis institoris de longe portat panem suum ¹⁵ vav et de nocte surrexit deditque praedam domesticis suis et cibaria ancillis suis ¹⁶ zai consideravit agrum et emit eum de fructu manuum suarum plantavit vineam ¹⁷ heth accinxit fortitudine lumbos suos et roboravit brachium suum ¹⁸ teth gustavit quia bona est negotiatio eius non extinguetur in nocte lucerna illius ¹⁹ ioth manum suam misit ad fortia et digiti eius adprehenderunt fusum ²⁰ caph manum suam aperuit inopi et palmas suas extendit ad pauperem ²¹ lameth non timebit domui suae a frigoribus nivis omnes enim domestici eius vestiti duplicibus ²² mem stragulam vestem fecit sibi byssus et purpura indumentum eius ²³ nun nobilis in portis vir eius quando sederit cum senatoribus terrae ²⁴ samech sindonem fecit et vendidit et cingulum tradidit Chananeo ²⁵ ain fortitudo et decor indumentum eius et ridebit in die novissimo ²⁶ phe os suum aperuit sapientiae et lex clementiae in lingua eius ²⁷ sade considerat semitas domus suae et panem otiosa non comedet ²⁸ coph surrexerunt filii eius et beatissimam praedicaverunt vir eius et laudavit eam ²⁹ res multae filiae congregaverunt divitias tu supergressa es universas ³⁰ sin fallax gratia et vana est pulchritudo mulier timens Dominum ipsa laudabitur ³¹ thau date ei de fructu manuum suarum et laudent eam in portis opera eius

Ecclesiasticus

1 verba Ecclesiastes filii David regis Hierusalem
 2 vanitas vanitatum dixit Ecclesiastes vanitas vanitatum omnia vanitas 3 quid habet amplius homo de universo labore suo quod laborat sub sole 4 generatio praeterit et generatio advenit terra vero in aeternum stat 5 oritur sol et occidit et ad locum suum revertitur ibique renascens 6 gyrat per meridiem et flectitur ad aquilonem lustrans universa circuitu pergat spiritus et in circulos suos regreditur 7 omnia flumina intrant mare et mare non redundat ad locum unde exeunt flumina revertuntur ut iterum fluant 8 cunctae res difficiles non potest eas homo explicare sermone non saturatur oculus visu nec auris impletur auditu 9 quid est quod fuit ipsum quod futurum est quid est quod factum est ipsum quod fiendum est 10 nihil sub sole novum nec valet quisquam dicere ecce hoc recens est iam enim praecessit in saeculis quae fuerunt ante nos 11 non est priorum memoria sed nec eorum quidem quae postea futura sunt erit recordatio apud eos qui futuri sunt in novissimo 12 ego Ecclesiastes fui rex Israel in Hierusalem 13 et proposui in animo meo quaerere et investigare sapienter de omnibus quae fiunt sub sole hanc occupationem pessimam dedit Deus filiis hominum ut occuparentur in ea 14 vidi quae fiunt cuncta sub sole et ecce universa vanitas et adflictio spiritus 15 perversi difficile corriguntur et stultorum infinitus est numerus 16 locutus sum in corde meo dicens ecce magnus effectus sum et praecessi sapientia omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem et mens mea contemplata est multa sapienter et didicit 17 dedique cor meum ut scirem prudentiam atque doctrinam erroresque et stultitiam et agnovi quod in his quoque esset labor et adflictio spiritus 18 eo quod in multa sapientia multa sit indignatio et qui addit scientiam addat et laborem

2 dixi ego in corde meo vadam et affluam deliciis et fruam bonis et vidi quod hoc quoque esset vanitas 2 risum reputavi errorem et gaudio dixi quid frustra deciperis 3 cogitavi in corde meo abstrahere a vino carnem meam ut animum meum transferrem ad sapientiam devitareque stultitiam donec viderem quid esset utile filiis hominum quod facto opus est sub sole numero dierum vitae suae 4 magnificavi opera mea aedificavi mihi domos plantavi vineas 5 feci hortos et pomeria et consevi ea cuncti generis arboribus 6 extruxi mihi piscinas aquarum ut inrigarem silvam lignorum germinantium 7 possedi servos et ancillas multamque familiam habui armenta quoque et magnos ovium greges ultra omnes qui fuerunt ante me in

Hierusalem 8 coacervavi mihi argentum et aurum et substantias regum ac provinciarum feci mihi cantores et cantrices et delicias filiorum hominum scyphos et urceos in ministerio ad vina fundenda 9 et supergressus sum opibus omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem sapientia quoque perseveravit mecum 10 et omnia quae desideraverunt oculi mei non negavi eis nec prohibui cor quin omni voluptate frueretur et oblectaret se in his quae paraveram et hanc ratus sum partem meam si uterer labore meo 11 cumque me convertissem ad universa opera quae fecerant manus meae et ad labores in quibus frustra sudaveram vidi in omnibus vanitatem et adflictionem animi et nihil permanere sub sole 12 transivi ad contemplandam sapientiam erroresque et stultitiam quid est inquam homo ut sequi possit regem factorem suum 13 et vidi quia tantum praecederet sapientia stultitiam quantum differt lux tenebris 14 sapientis oculi in capite eius stultus in tenebris ambulat et didici quod unus utriusque esset interitus 15 et dixi in corde meo si unus et stulti et meus occasus erit quid mihi prodest quod maiorem sapientiae dedi operam locutusque cum mente mea animadverti quod hoc quoque esset vanitas 16 non enim erit memoria sapientis similiter ut stulti in perpetuum et futura tempora oblivione cuncta pariter obruent moritur doctus similiter et indoctus 17 et idcirco taedit me vitae meae videntem mala esse universa sub sole et cuncta vanitatem atque adflictionem spiritus 18 rursum detestatus sum omnem industriam meam quae sub sole studiosissime laboravi habiturus heredem post me 19 quem ignoro utrum sapiens an stultus futurus sit et dominabitur in laboribus meis quibus desudavi et sollicitus fui et est quicquam tam vanum 20 unde cessavi renuntiavitque cor meum ultra laborare sub sole 21 nam cum alius laboret in sapientia et doctrina et sollicitudine homini otioso quaesita dimittit et hoc ergo vanitas et magnum malum 22 quid enim proderit homini de universo labore suo et adflictione spiritus qua sub sole cruciatus est 23 cuncti dies eius doloribus et aerumnis pleni sunt nec per noctem mente requiescit et haec non vanitas est 24 nonne melius est comedere et bibere et ostendere animae suae bona de laboribus suis et hoc de manu Dei est 25 quis ita vorabit et deliciis affluet ut ego 26 homini bono in conspectu suo dedit Deus sapientiam et scientiam et laetitiam peccatori autem dedit adflictionem et curam superfluum ut addat et congreget et tradat ei qui placuit Deo sed et hoc vanitas et cassa sollicitudo mentis

3 omnia tempus habent et suis spatiis transeunt universa sub caelo ² tempus nascendi et tempus moriendi tempus plantandi et tempus evellendi quod plantatum est ³ tempus occidendi et tempus sanandi tempus destruendi et tempus aedificandi ⁴ tempus flendi et tempus ridendi tempus plangendi et tempus saltandi ⁵ tempus spargendi lapides et tempus colligendi tempus amplexandi et tempus longe fieri a complexibus ⁶ tempus acquirendi et tempus perdendi tempus custodiendi et tempus abiciendi ⁷ tempus scindendi et tempus consuendi tempus tacendi et tempus loquendi ⁸ tempus dilectionis et tempus odii tempus belli et tempus pacis ⁹ quid habet amplius homo de labore suo ¹⁰ vidi adflictionem quam dedit Deus filiis hominum ut distendantur in ea ¹¹ cuncta fecit bona in tempore suo et mundum tradidit disputationi eorum ut non inveniatur homo opus quod operatus est Deus ab initio usque ad finem ¹² et cognovi quod non esset melius nisi laetari et facere bene in vita sua ¹³ omnis enim homo qui comedit et bibit et videt bonum de labore suo hoc donum Dei est ¹⁴ didici quod omnia opera quae fecit Deus perseverent in perpetuum non possumus eis quicquam addere nec auferre quae fecit Deus ut timeatur ¹⁵ quod factum est ipsum permanet quae futura sunt iam fuerunt et Deus instaurat quod abiit ¹⁶ vidi sub sole in loco iudicii impietatem et in loco iustitiae iniquitatem ¹⁷ et dixi in corde meo iustum et impium iudicabit Deus et tempus omni rei tunc erit ¹⁸ dixi in corde meo de filiis hominum ut probaret eos Deus et ostenderet similes esse bestiis ¹⁹ idcirco unus interitus est hominis et iumentorum et aequa utriusque condicio sicut moritur homo sic et illa moriuntur similiter spirant omnia et nihil habet homo iumento amplius cuncta subiacent vanitati ²⁰ et omnia pergunt ad unum locum de terra facta sunt et in terram pariter revertentur ²¹ quis novit si spiritus filiorum Adam ascendat sursum et si spiritus iumentorum descendat deorsum ²² et deprehendi nihil esse melius quam laetari hominem in opere suo et hanc esse partem illius quis enim eum adducet ut post se futura cognoscat

4 verti me ad alia et vidi calumnias quae sub sole geruntur et lacrimas innocentum et consolatorem neminem nec posse resistere eorum violentiae cunctorum auxilio destitutos ² et laudavi magis mortuos quam viventes ³ et feliciorum utroque iudicavi qui necdum natus est nec vidit mala quae sub sole fiunt ⁴ rursum contemplatus omnes labores hominum et industrias animadverti patere invidiae proximi et in hoc ergo vanitas et cura superflua est ⁵ stultus complicat manus suas et comedit carnes suas dicens ⁶ melior est pugillus cum requie quam plena utraque manus cum labore et adflictione animi ⁷ considerans repperi et aliam vanitatem sub sole ⁸ unus est et secundum non habet non filium non fratrem et tamen laborare non cessat nec satiantur oculi eius divitiis nec recogitat dicens cui laboro et fraudo animam meam bonis in hoc quoque vanitas est et adflictio pessima ⁹ melius ergo

est duos simul esse quam unum habent enim emolumentum societatis suae ¹⁰ si unus ceciderit ab altero fulcietur vae soli quia cum ruerit non habet sublevantem ¹¹ et si dormierint duo fovebuntur mutuo unus quomodo calefiet ¹² et si quispiam praevaluerit contra unum duo resistent ei funiculus triplex difficile rumpitur ¹³ melior est puer pauper et sapiens rege sene et stulto qui nescit providere in posterum ¹⁴ quod et de carcere catenisque interdum quis egrediat ad regnum et alius natus in regno inopia consumatur ¹⁵ vidi cunctos viventes qui ambulant sub sole cum adulescente secundo qui consurgit pro eo ¹⁶ infinitus numerus est populi omnium qui fuerunt ante eum et qui postea futuri sunt non laetabuntur in eo sed et hoc vanitas et adflictio spiritus

5 custodi pedem tuum ingrediens domum Dei multo enim melior est oboedientia quam stultorum victimae qui nesciunt quid faciant mali ² ne temere quid loquaris neque cor tuum sit velox ad proferendum sermonem coram Deo Deus enim in caelo et tu super terram idcirco sint pauci sermones tui ³ multas curas sequuntur somnia et in multis sermonibus invenitur stultitia ⁴ si quid vovisti Deo ne moreris reddere displicet enim ei infidelis et stulta promissio sed quodcumque voveris redde ⁵ multoque melius est non vovere quam post votum promissa non complere ⁶ ne dederis os tuum ut peccare faciat carnem tuam neque dicas coram angelo non est providentia ne forte iratus Deus super sermone tuo dissipet cuncta opera manuum tuarum ⁷ ubi multa sunt somnia plurimae vanitates et sermones innumeri tu vero Deum time ⁸ si videris calumnias egenorum et violenta iudicia et subverti iustitiam in provincia non mireris super hoc negotio quia excelso alius excelsior est et super hos quoque eminentiores sunt alii ⁹ et insuper universae terrae rex imperat servienti ¹⁰ avarus non implebitur pecunia et qui amat divitias fructus non capiet ex eis et hoc ergo vanitas ¹¹ ubi multae sunt opes multi et qui comedant eas et quid prodest possessori nisi quod cernit divitias oculis suis ¹² dulcis est somnus operanti sive parum sive multum comedat saturitas autem divitis non sinit dormire eum ¹³ est et alia infirmitas pessima quam vidi sub sole divitiae conservatae in malum domini sui ¹⁴ pereunt enim in adflictione pessima generavit filium qui in summa egestate erit ¹⁵ sicut egressus est nudus de utero matris suae sic revertetur et nihil auferet secum de labore suo ¹⁶ miserabilis prorsus infirmitas quomodo venit sic revertetur quid ergo prodest ei quod laboravit in ventum ¹⁷ cunctis diebus vitae suae comedit in tenebris et in curis multis et in aerumna atque tristitia ¹⁸ hoc itaque mihi visum est bonum ut comedat quis et bibat et fruatur laetitia ex labore suo quod laboravit ipse sub sole numerum dierum vitae suae quos dedit ei Deus et haec est pars illius ¹⁹ et omni homini cui dedit Deus divitias atque substantiam potestatemque ei tribuit ut comedat ex eis et fruatur parte sua et laetetur de labore suo hoc

est donum Dei ²⁰ non enim satis recordabitur dierum vitae suae eo quod Deus occupet deliciis cor eius

6 est et aliud malum quod vidi sub sole et quidem frequens apud homines ² vir cui dedit Deus divitias et substantiam et honorem et nihil deest animae eius ex omnibus quae desiderat nec tribuit ei potestatem Deus ut comedat ex eo sed homo extraneus vorabit illud hoc vanitas et magna miseria est ³ si genuerit quispiam centum et vixerit multos annos et plures dies aetatis habuerit et anima illius non utatur bonis substantiae suae sepulturaque careat de hoc ego pronuntio quod melior illo sit abortivus ⁴ frustra enim venit et pergit ad tenebras et oblivione delebitur nomen eius ⁵ non vidit solem neque cognovit distantiam boni et mali ⁶ etiam si duobus milibus annis vixerit et non fuerit perfruitus bonis nonne ad unum locum properant omnia ⁷ omnis labor hominis in ore eius sed anima illius non impletur ⁸ quid habet amplius sapiens ab stulto et quid pauper nisi ut pergat illuc ubi est vita ⁹ melius est videre quod cupias quam desiderare quod nescias sed et hoc vanitas est et praesumptio spiritus ¹⁰ qui futurus est iam vocatum est nomen eius et scitur quod homo sit et non possit contra fortiozem se in iudicio contendere ¹¹ verba sunt plurima multa in disputando habentia vanitatem ¹² quid necesse est homini maiora se quaerere cum ignoret quid conducat sibi in vita sua numero dierum peregrinationis suae et tempore quo velut umbra praeterit aut quis ei poterit indicare quid post eum futurum sub sole sit

7 melius est nomen bonum quam unguenta pretiosa et dies mortis die nativitatis ² melius est ire ad domum luctus quam ad domum convivii in illa enim finis cunctorum admonetur hominum et vivens cogitat quid futurum sit ³ melior est ira risu quia per tristitiam vultus corrigitur animus delinquentis ⁴ cor sapientium ubi tristitia est et cor stultorum ubi laetitia ⁵ melius est a sapiente corripiri quam stultorum adulatione decipi ⁶ quia sicut sonitus spinarum ardentium sub olla sic risus stulti sed et hoc vanitas ⁷ calumnia conturbat sapientem et perdet robur cordis illius ⁸ melior est finis orationis quam principium melior est patiens arrogante ⁹ ne velox sis ad irascendum quia ira in sinu stulti requiescit ¹⁰ ne dicas quid putas causae est quod priora tempora meliora fuere quam nunc sunt stulta est enim huiusmodi interrogatio ¹¹ utilior est sapientia cum divitiis et magis prodest videntibus solem ¹² sicut enim protegit sapientia sic protegit pecunia hoc autem plus habet eruditio et sapientia quod vitam tribuunt possessori suo ¹³ considera opera Dei quod nemo possit corrigere quem ille despexerit ¹⁴ in die bona frui bonis et malam diem praecave sicut enim hanc sic et illam fecit Deus ut non inveniat homo contra eum iustas querimonias ¹⁵ haec quoque vidi in diebus vanitatis meae iustus perit in iustitia sua et impius multo vivit tempore in malitia sua ¹⁶ noli esse iustus multum neque plus sapias quam necesse est ne obstupescas ¹⁷ ne impie agas multum et noli esse stultus ne moriaris in tempore non tuo ¹⁸ bonum est te

sustentare iustum sed et ab illo ne subtrahas manum tuam quia qui Deum timet nihil negligit ¹⁹ sapientia confortabit sapientem super decem principes civitatis ²⁰ non est enim homo iustus in terra qui faciat bonum et non peccet ²¹ sed et cunctis sermonibus qui dicuntur ne accommodes cor tuum ne forte audias servum tuum maledicentem tibi ²² scit enim tua conscientia quia et tu crebro maledixisti aliis ²³ cuncta temptavi in sapientia dixi sapiens efficiar et ipsa longius recessit a me ²⁴ multo magis quam erat et alta profunditas quis inveniet eam ²⁵ lustravi universa animo meo ut scirem et considerarem et quaerem sapientiam et rationem et ut cognoscerem impietatem stulti et errorem imprudentium ²⁶ et inveni amariorem morte mulierem quae laqueus venatorum est et sagena cor eius vincula sunt manus illius qui placet Deo effugiet eam qui autem peccator est capietur ab illa ²⁷ ecce hoc inveni dicit Ecclesiastes unum et alterum ut invenirem rationem ²⁸ quam adhuc quaerit anima mea et non inveni virum de mille unum repperi mulierem ex omnibus non inveni ²⁹ solummodo hoc inveni quod fecerit Deus hominem rectum et ipse se infinitis miscuerit quaestionibus quis talis ut sapiens est et quis cognovit solutionem verbi

8 sapientia hominis lucet in vultu eius et potentissimus faciem illius commutavit ² ego os regis ob servo et praecepta iuramenti Dei ³ ne festines recedere a facie eius neque permanes in opere malo quia omne quod voluerit faciet ⁴ et sermo illius potestate plenus est nec dicere ei quisquam potest quare ita facis ⁵ qui custodit praeceptum non experietur quicquam mali tempus et responsionem cor sapientis intellegit ⁶ omni negotio tempus est et oportunitas et multa hominis adfflictio ⁷ quia ignorat praeterita et ventura nullo scire potest nuntio ⁸ non est in hominis ditione prohibere spiritum nec habet potestatem in die mortis nec sinitur quiescere ingruente bello neque salvabit impietas impium ⁹ omnia haec consideravi et dedi cor meum in cunctis operibus quae fiunt sub sole interdum dominatur homo homini in malum suum ¹⁰ vidi impios sepultos qui etiam cum adviverent in loco sancto erant et laudabantur in civitate quasi iustorum operum sed et hoc vanitas est ¹¹ etenim quia non profertur cito contra malos sententia absque ullo timore filii hominum perpetrant mala ¹² attamen ex eo quod peccator centies facit malum et per patientiam sustentatur ego cognovi quod erit bonum timentibus Deum qui verentur faciem eius ¹³ non sit bonum impio nec prolongentur dies eius sed quasi umbra transeant qui non timent faciem Dei ¹⁴ est et alia vanitas quae fit super terram sunt iusti quibus multa proveniunt quasi opera egerint impiorum et sunt impii qui ita securi sunt quasi iustorum facta habeant sed et hoc vanissimum iudico ¹⁵ laudavi igitur laetitiam quod non esset homini bonum sub sole nisi quod comederet et biberet atque gauderet et hoc solum secum auferret de labore suo in diebus vitae quos dedit ei Deus sub sole ¹⁶ et adposui cor meum ut scirem sapientiam et

intellegerem distentionem quae versatur in terra est homo qui diebus ac noctibus somnum oculis non capit ¹⁷ et intellexi quod omnium operum Dei nullam possit homo invenire rationem eorum quae fiunt sub sole et quanto plus laboraverit ad quaerendum tanto minus inveniat etiam si dixerit sapiens se nosse non poterit reperire

9 omnia haec tractavi in corde meo ut curiose intellegerem sunt iusti atque sapientes et opera eorum in manu Dei et tamen nescit homo utrum amore an odio dignus sit ² sed omnia in futuro servantur incerta eo quod universa aequae eveniant iusto et impio bono et malo mundo et in mundo immolanti victimas et sacrificia contemnenti sicut bonus sic et peccator ut periurus ita et ille qui verum deierat ³ hoc est pessimum inter omnia quae sub sole fiunt quia eadem cunctis eveniunt unde et corda filiorum hominum implentur malitia et contemptu in vita sua et post haec ad inferos deducentur ⁴ nemo est qui semper vivat et qui huius rei habeat fiduciam melior est canis vivens leone mortuo ⁵ viventes enim sciunt se esse morituros mortui vero nihil noverunt amplius nec habent ultra mercedem quia oblivioni tradita est memoria eorum ⁶ amor quoque et odium et invidia simul perierunt nec habent partem in hoc saeculo et in opere quod sub sole geritur ⁷ vade ergo et comede in laetitia panem tuum et bibe cum gaudio vinum tuum quia Deo placent opera tua ⁸ omni tempore sint vestimenta tua candida et oleum de capite tuo non deficiat ⁹ perfruere vita cum uxore quam diligis cunctis diebus vitae instabilitatis tuae qui dati sunt tibi sub sole omni tempore vanitatis tuae haec est enim pars in vita et in labore tuo quod laboras sub sole ¹⁰ quodcumque potest manus tua facere instanter operare quia nec opus nec ratio nec scientia nec sapientia erunt apud inferos quod tu properas ¹¹ verti me alio vidique sub sole nec velocum esse cursum nec fortium bellum nec sapientium panem nec doctorum divitias nec artificum gratiam sed tempus casumque in omnibus ¹² nescit homo finem suum sed sicut pisces capiuntur hamo et sicut aves comprehenduntur laqueo sic capiuntur homines tempore malo cum eis extemplo supervenerit ¹³ hanc quoque vidi sub sole sapientiam et probavi maximam ¹⁴ civitas parva et pauci in ea viri venit contra eam rex magnus et vallavit eam extruxitque munitiones per gyrum et perfecta est obsidio ¹⁵ inventusque in ea vir pauper et sapiens liberavit urbem per sapientiam suam et nullus deinceps recordatus est hominis illius pauperis ¹⁶ et dicebam ego meliorem esse sapientiam fortitudine quomodo ergo sapientia pauperis contempta est et verba eius non sunt audita ¹⁷ verba sapientium audiuntur in silentio plus quam clamor principis inter stultos ¹⁸ melior est sapientia quam arma bellica et qui in uno peccaverit multa bona perdet

10 muscae morientes perdunt suavitatem unguenti pretiosior est sapientia et gloria parva ad tempus stultitia ² cor sapientis in dextera eius et cor stulti in sinistra illius ³ sed et in via stultus ambulans cum

ipse insipiens sit omnes stultos aestimat ⁴ si spiritus potestatem habentis ascenderit super te locum tuum ne dimiseris quia curatio cessare faciet peccata maxima ⁵ est malum quod vidi sub sole quasi per errorem egrediens a facie principis ⁶ positum stultum in dignitate sublimi et divites sedere deorsum ⁷ vidi servos in equis et principes ambulantes quasi servos super terram ⁸ qui fodit foveam incidet in eam et qui dissipat sepem mordebit eum coluber ⁹ qui transfert lapides adfligetur in eis et qui scindit ligna vulnerabitur ab eis ¹⁰ si retunsum fuerit ferrum et hoc non ut prius sed hebetatum erit multo labore exacuatur et post industriam sequitur sapientia ¹¹ si mordeat serpens in silentio nihil eo minus habet qui occulte detrahit ¹² verba oris sapientis gratia et labia insipientis praecipitabunt eum ¹³ initium verborum eius stultitia et novissimum oris illius error pessimus ¹⁴ stultus verba multiplicat ignorat homo quid ante se fuerit et quod post futurum est quis illi poterit indicare ¹⁵ labor stultorum adfliget eos qui nesciunt in urbem pergere ¹⁶ vae tibi terra cuius rex est puer et cuius principes mane comedunt ¹⁷ beata terra cuius rex nobilis est et cuius principes vescuntur in tempore suo ad reficiendum et non ad luxuriam ¹⁸ in pigritiis humiliabitur contignatio et in infirmitate manuam perstillabit domus ¹⁹ in risu faciunt panem ac vinum ut epulentur viventes et pecuniae oboedient omnia ²⁰ in cogitatione tua regi ne detrahas et in secreto cubiculi tui ne maledixeris diviti quia avis caeli portabit vocem tuam et qui habet pinnas adnuntiabit sententiam

11 mitte panem tuum super transeuntes aquas quia post multa tempora invenies illum ² da partem septem necnon et octo quia ignoras quid futurum sit mali super terram ³ si repletae fuerint nubes imbrem super terram effundent si ceciderit lignum ad austrum aut ad aquilonem in quocumque loco ceciderit ibi erit ⁴ qui observat ventum non seminat et qui considerat nubes numquam metet ⁵ quomodo ignoras quae sit via spiritus et qua ratione conpingantur ossa in ventre praegnatis sic nescis opera Dei qui fabricator est omnium ⁶ mane semina sementem tuam et vespere ne cesset manus tua quia nescis quid magis oriatur hoc an illud et si utrumque simul melius erit ⁷ dulce lumen et delectabile est oculis videre solem ⁸ si annis multis vixerit homo et in omnibus his laetatus fuerit meminisse debet tenebrosi temporis et dierum multorum qui cum venerint vanitatis arguentur praeterita ⁹ laetare ergo iuvenis in adolescentia tua et in bono sit cor tuum in diebus iuventutis tuae et ambula in viis cordis tui et in intuitu oculorum tuorum et scito quod pro omnibus his adducet te Deus in iudicium ¹⁰ aufer iram a corde tuo et amove malitiam a carne tua adolescentia enim et voluptas vana sunt

12 memento creatoris tui in diebus iuventutis tuae antequam veniat tempus adflictionis et adpropinquent anni de quibus dicas non mihi placent ² antequam tenebrescat sol et lumen et luna et stellae et revertantur nubes post pluviam ³ quando com-

movebuntur custodes domus et nutabuntur viri fortissimi et otiosae erunt molentes in minuto numero et tenebrescent videntes per foramina ⁴ et cludent ostia in platea in humilitate vocis molentis et consurgent ad vocem volucris et obsurdescent omnes filiae carminis ⁵ excelsa quoque timebunt et formidabunt in via florebunt amigdalum inpinguabitur lucusta et dissipabitur capparitis quoniam ibit homo in domum aeternitatis suae et circumibunt in platea plangentes ⁶ antequam rumpatur funis argenteus et recurat vitta aurea et conteratur hydria super fontem et confringatur rota super cisternam ⁷ et revertatur pulvis in terram suam unde erat et spiritus redeat ad Deum qui dedit illum ⁸ vanitas vanitatum dixit Ecclesiastes omnia vanitas

⁹ cumque esset sapientissimus Ecclesiastes docuit populum et enarravit quae fecerit et investigans composuit parabolas multas ¹⁰ quaesivit verba utilia et conscripsit sermones rectissimos ac veritate plenos ¹¹ verba sapientium sicut stimuli et quasi clavi in altum defixi quae per magistrorum concilium data sunt a pastore uno ¹² his amplius fili mi ne requiras faciendi plures libros nullus est finis frequensque meditatio carnis adflictio est ¹³ finem loquendi omnes pariter audiamus Deum time et mandata eius observa hoc est enim omnis homo ¹⁴ et cuncta quae fiunt adducet Deus in iudicium pro omni errato sive bonum sive malum sit

Canticum

1 osculetur me osculo oris sui quia meliora sunt ubera tua vino ³ fragrantia unguentis optimis oleum effusum nomen tuum ideo adulescentulae dilexerunt te ⁴ trahere me post te curremus introduxit me rex in cellaria sua exultabimus et laetabimur in te memores uberum tuorum super vinum recti diligunt te ⁵ nigra sum sed formosa filiae Hierusalem sicut tabernacula Cedar sicut pelles Salomonis ⁶ nolite me considerare quod fusca sim quia decoloravit me sol filii matris meae pugnaverunt contra me posuerunt me custodem in vineis vineam meam non custodivi ⁷ indica mihi quem diligit anima mea ubi pascas ubi cubes in meridie ne vagari incipiam per greges sodalium tuorum ⁸ si ignoras te o pulchra inter mulieres egredere et abi post vestigia gregum et pasce hedos tuos iuxta tabernacula pastorum ⁹ equitatu meo in curribus Pharaonis adsimilavi te amica mea ¹⁰ pulchrae sunt genae tuae sicut turturis collum tuum sicut monilia ¹¹ murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento ¹² dum esset rex in accubitu suo nardus mea dedit odorem suum ¹³ fasciculus murrae dilectus meus mihi inter ubera mea commorabitur ¹⁴ botrus cypri dilectus meus mihi in vineis Engaddi ¹⁵ ecce tu pulchra es amica mea ecce tu pulchra oculi tui columbarum ¹⁶ ecce tu pulcher es dilecte mi et decorus lectulus noster floridus ¹⁷ tigna domorum nostrarum cedrina laquearia nostra cypressina

2 ego flos campi et lilium convallium ² sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias ³ sicut malum inter ligna silvarum sic dilectus meus inter filios sub umbra illius quam desideraveram sedi et fructus eius dulcis gutturi meo ⁴ introduxit me in cellam vinariam ordinavit in me caritatem ⁵ fulcite me floribus stipate me malis quia amore langueo ⁶ leva eius sub capite meo et dextera illius amplexabitur me ⁷ adiuro vos filiae Hierusalem per capreas cervosque camporum ne suscitatis neque evigilare faciatis dilectam quoadusque ipsa velit ⁸ vox dilecti mei ecce iste venit saliens in montibus transiliens colles ⁹ similis est dilectus meus capreae hinuloque cervorum en ipse stat post parietem nostrum despiciens per fenestras prospiciens per cancellos ¹⁰ et dilectus meus loquitur mihi surge propera amica mea formosa mea et veni ¹¹ iam enim hiemps transiit imber abiit et recessit ¹² flores apparuerunt in terra tempus putationis advenit vox turturis audita est in terra nostra ¹³ ficus protulit grossos suos vineae florent dederunt odorem surge amica mea speciosa mea et veni ¹⁴ columba mea in foraminibus petrae in caverna maceriae ostende mi-

hi faciem tuam sonet vox tua in auribus meis vox enim tua dulcis et facies tua decora ¹⁵ capite nobis vulpes vulpes parvulas quae demoliuntur vineas nam vinea nostra floruit ¹⁶ dilectus meus mihi et ego illi qui pascitur inter lilia ¹⁷ donec adspiret dies et inclinentur umbrae revertere similis esto dilecte mi capreae aut hinulo cervorum super montes Bether

3 in lectulo meo per noctes quaesivi quem diligit anima mea quaesivi illum et non inveni ² surgam et circuibo civitatem per vicos et plateas quaeram quem diligit anima mea quaesivi illum et non inveni ³ invenerunt me vigiles qui custodiunt civitatem num quem dilexit anima mea vidistis ⁴ paululum cum pertransissem eos inveni quem diligit anima mea tenui eum nec dimittam donec introducam illum in domum matris meae et in cubiculum genetricis meae ⁵ adiuro vos filiae Hierusalem per capreas cervosque camporum ne suscitatis neque evigilare faciatis dilectam donec ipsa velit ⁶ quae est ista quae ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus murrae et turis et universi pulveris pigmentarii ⁷ en lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel ⁸ omnes tenentes gladios et ad bella doctissimi uniuscuiusque ensis super femur suum propter timores nocturnos ⁹ ferculum fecit sibi rex Salomon de lignis Libani ¹⁰ columnas eius fecit argenteas reclinatorium aureum ascensum purpureum media caritate constravit propter filias Hierusalem ¹¹ egredimini et videte filiae Sion regem Salomonem in diademate quo coronavit eum mater sua in die disponsionis illius et in die laetitiae cordis eius

4 quam pulchra es amica mea quam pulchra es oculi tui columbarum absque eo quod intrinsecus latet capilli tui sicut greges caprarum quae ascenderunt de monte Galaad ² dentes tui sicut greges tonsarum quae ascenderunt de lavacro omnes gemellis fetibus et sterilis non est inter eas ³ sicut vitta coccinea labia tua et eloquium tuum dulce sicut fragmen mali punici ita genae tuae absque eo quod intrinsecus latet ⁴ sicut turris David collum tuum quae aedificata est cum propugnaculis mille clypei pendent ex ea omnis armatura fortium ⁵ duo ubera tua sicut duo hinuli capreae gemelli qui pascuntur in liliis ⁶ donec adspiret dies et inclinentur umbrae vadam ad montem murrae et ad collem turis ⁷ tota pulchra es amica mea et macula non est in te ⁸ veni de Libano sponsa veni de Libano veni coronaberis de capite Aman de vertice Sanir et Hermon de cubilibus leonum de montibus pardorum ⁹ vulnerasti cor meum soror mea sponsa

vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum et in uno crine colli tui ¹⁰ quam pulchrae sunt mammae tuae soror mea sponsa pulchriora ubera tua vino et odor unguentorum tuorum super omnia aromata ¹¹ favus distillans labia tua sponsa mel et lac sub lingua tua et odor vestimentorum tuorum sicut odor turis ¹² hortus conclusus soror mea sponsa hortus conclusus fons signatus ¹³ emissiones tuae paradisi malorum puni-
corum cum pomorum fructibus cypri cum nardo ¹⁴ nardus et crocus fistula et cinnamomum cum univ-
ersis lignis Libani murra et aloe cum omnibus primis unguentis ¹⁵ fons hortorum puteus aquarum viven-
tium quae fluunt impetu de Libano ¹⁶ surge aquilo et veni auster perfla hortum meum et fluant aromata il-
lius

5 veniat dilectus meus in hortum suum et comedat fructum pomorum suorum veni in hortum meum soror mea sponsa messui murrā meam cum aromatibus meis comedi favum cum melle meo bibi vinum meum cum lacte meo comedite amici bibite et inebriamini carissimi ² ego dormio et cor meum vigilat vox dilecti mei pulsantis aperi mihi soror mea amica mea columba mea immaculata mea quia caput meum plenum est rore et cincinni mei guttis noctium ³ expoliavi me tunica mea quomodo induar illa lavi pedes meos quomodo inquinabo illos ⁴ dilectus meus misit manum suam per foramen et venter meus intremuit ad tactum eius ⁵ surrexi ut aperirem dilecto meo manus meae stillaverunt murra digiti mei pleni murra probatissima ⁶ pessulum ostii aperui dilecto meo at ille declinaverat atque transierat anima mea liquefacta est ut locutus est quaesivi et non inveni illum vocavi et non respondit mihi ⁷ invenerunt me custodes qui circummeunt civitatem percusserunt me vulneraverunt me tulerunt pallium meum mihi custodes murorum ⁸ adiu-
ro vos filiae Hierusalem si inveneritis dilectum meum ut nuntietis ei quia amore langueo ⁹ qualis est dilectus tuus ex dilecto o pulcherrima mulierum qualis est dilectus tuus ex dilecto quia sic adiurasti nos ¹⁰ dilectus meus candidus et rubicundus electus ex milibus ¹¹ caput eius aurum optimum comae eius sicut elatae palmarum nigrae quasi corvus ¹² oculi eius sicut columbae super rivulos aquarum quae lacte sunt lotae et resident iuxta fluentia plenissima ¹³ genae illius sicut areolae aromatum consitae a pigmentariis labia eius lilia distillantia murrā primam ¹⁴ manus illius tornatiles aureae plenae hyacinthis venter eius eburneus distinctus sapphyris ¹⁵ crura illius columnae marmoreae quae fundatae sunt super bases aureas species eius ut Libani electus ut cedri ¹⁶ guttur illius suavissimum et totus desiderabilis talis est dilectus meus et iste est amicus meus filiae Hierusalem

6 quo abiit dilectus tuus o pulcherrima mulierum quo declinavit dilectus tuus et quaeremus eum tecum ² dilectus meus descendit in hortum suum ad areolam aromatis ut pascatur in hortis et lilia colligat ³ ego dilecto meo et dilectus meus mihi qui pascitur inter lilia ⁴ pulchra es amica mea suavis et decora sicut

Hierusalem terribilis ut castrorum acies ordinata ⁵ averte oculos tuos a me quia ipsi me avolare fecerunt capilli tui sicut grex caprarum quae apparuerunt de Galaad ⁶ dentes tui sicut grex ovium quae ascenderunt de lavacro omnes gemellis fetibus et sterilis non est in eis ⁷ sicut cortex mali punici genae tuae absque occultis tuis ⁸ sexaginta sunt reginae et octoginta concubinae et adulescentularum non est numerus ⁹ una est columba mea perfecta mea una est matris suae electa genetrici suae viderunt illam filiae et beatissimam praedicaverunt reginae et concubinae et laudaverunt eam ¹⁰ quae est ista quae progreditur quasi aurora consurgens pulchra ut luna electa ut sol terribilis ut acies ordinata ¹¹ descendi ad hortum nucum ut viderem poma convallis ut inspicerem si floruisset vinea et germinassent mala punica ¹² nescivi anima mea conturbavit me propter quadrigas Aminadab ¹³ revertere revertere Sulamitis revertere revertere ut intueamur te

7 quid videbis in Sulamiten nisi choro castrorum quam pulchri sunt gressus tui in calciamentis filia principis iunctura feminum tuorum sicut monilia quae fabricata sunt manu artificis ² umbilicus tuus crater tornatilis numquam indigens poculis venter tuus sicut acervus tritici vallatus liliis ³ duo ubera tua sicut duo hinuli gemelli capreae ⁴ collum tuum sicut turris eburnea oculi tui sicut piscinae in Esebon quae sunt in porta filiae multitudinis nasus tuus sicut turris Libani quae respicit contra Damascum ⁵ caput tuum ut Carmelus et comae capitis tui sicut purpura regis vincita canalibus ⁶ quam pulchra es et quam decora carissima in deliciis ⁷ statura tua adsimilata est palmae et ubera tua botris ⁸ dixi ascendam in palmam adprehendam fructus eius et erunt ubera tua sicut botri vineae et odor oris tui sicut malorum ⁹ guttur tuum sicut vinum optimum dignum dilecto meo ad potandum labisque et dentibus illius ruminandum ¹⁰ ego dilecto meo et ad me conversio eius ¹¹ veni dilecte mi egrediamur in agrum commoremur in villis ¹² mane surgamus ad vineas videamus si floruit vinea si flores fructus parturiunt si floruerunt mala punica ibi dabo tibi ubera mea ¹³ mandragorae dederunt odorem in portis nostris omnia poma nova et vetera dilecte mi servavi tibi

8 quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera matris meae ut inveniam te foris et deosculer et iam me nemo despiciat ² adprehendam te et ducam in domum matris meae ibi me docebis et dabo tibi poculum ex vino condito et mustum malorum granatorum meorum ³ leva eius sub capite meo et dextera illius amplexabitur me ⁴ adiuvo vos filiae Hierusalem ne suscitatis et evigilare faciatis dilectam donec ipsa velit ⁵ quae est ista quae ascendit de deserto deliciis affluens et nixa super dilectum suum sub arbore malo suscitavi te ibi corrupta est mater tua ibi violata est genetrix tua ⁶ pone me ut signaculum super cor tuum ut signaculum super brachium tuum quia fortis est ut mors dilectio dura sicut inferus aemulatio lampades

eius lampades ignis atque flammarum ⁷ aquae multae non poterunt extinguere caritatem nec flumina obruent illam si dederit homo omnem substantiam domus suae pro dilectione quasi nihil despicient eum ⁸ soror nostra parva et ubera non habet quid faciemus sorori nostrae in die quando adloquenda est ⁹ si murus est aedificemus super eum propugnacula argentea si ostium est conpingamus illud tabulis cedrinis ¹⁰ ego mu-

rus et ubera mea sicut turris ex quo facta sum coram eo quasi pacem repperiens ¹¹ vinea fuit Pacifico in ea quae habet populos tradidit eam custodibus vir adfert pro fructu eius mille argenteos ¹² vinea mea coram me est mille tui Pacifice et ducenti his qui custodiunt fructus eius ¹³ quae habitas in hortis amici auscultant fac me audire vocem tuam ¹⁴ fuge dilecte mi et adsimilare capreae hinuloque cervorum super montes aromatum

Isaias

1 visio Isaiæ filii Amos quam vidit super Iudam et Hierusalem in diebus Oziae Ioatham Ahaz Ezechiae regum Iuda ² audite caeli et auribus percipe terra quoniam Dominus locutus est filios enutrivit et exaltavit ipsi autem spreverunt me ³ cognovit bos possessorem suum et asinus praesepe domini sui Israhel non cognovit populus meus non intellexit ⁴ vae genti peccatrici populo gravi iniquitate semini nequam filii sceleratis dereliquerunt Dominum blasphemaverunt Sanctum Israhel abalienati sunt retrorsum ⁵ super quo percussam vos ultra addentes praevericationem omne caput languidum et omne cor maerens ⁶ a planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas vulnus et livor et plaga tumens non est circumligata nec curata medicamine neque fota oleo ⁷ terra vestra deserta civitates vestrae succensae igni regionem vestram coram vobis alieni devorant et desolabitur sicut in vastitate hostili ⁸ et derelinquetur filia Sion ut umbraculum in vinea et sicut tugurium in cucumerario sicut civitas quae vastatur ⁹ nisi Dominus exercituum reliquisset nobis semen quasi Sodoma fuisset et quasi Gomorra similes essemus ¹⁰ audite verbum Domini principes Sodomorum percipite auribus legem Dei nostri populus Gomorrae ¹¹ quo mihi multitudinem victimarum vestrarum dicit Dominus plenus sum holocausta arietum et adipem pinguium et sanguinem vitulorum et agnorum et hircorum nolui ¹² cum veneritis ante conspectum meum quis quaesivit haec de manibus vestris ut ambularetis in atriis meis ¹³ ne adferatis ultra sacrificium frustra incensum abominatio est mihi neomeniam et sabbatum et festivitates alias non feram iniqui sunt coetus vestri ¹⁴ kalendas vestras et sollemnitates vestras odit anima mea facta sunt mihi molesta laboravi sustinens ¹⁵ et cum extenderitis manus vestras avertam oculos meos a vobis et cum multiplicaveritis orationem non audiam manus vestrae sanguine plenae sunt ¹⁶ lavamini mundi estote auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis quiescite agere perverse ¹⁷ discite benefacere quaerite iudicium subvenite oppresso iudicate pupillo defendite viduam ¹⁸ et venite et arguite me dicit Dominus si fuerint peccata vestra ut coccinum quasi nix dealbabuntur et si fuerint rubra quasi vermiculus velut lana erunt ¹⁹ si volueritis et audieritis bona terrae comedetis ²⁰ quod si nolueritis et me provocaveritis ad iracundiam gladius devorabit vos quia os Domini locutum est ²¹ quomodo facta est meretrix civitas fidelis plena iudicii iustitia habitavit in ea nunc autem homicidae ²² argentum tuum versum est in scoriâ vinum

tuum mixtum est aqua ²³ principes tui infideles socii furum omnes diligunt munera sequuntur retributiones pupillo non iudicant et causa viduae non ingreditur ad eos ²⁴ propter hoc ait Dominus exercituum Fortis Israhel heu consolabor super hostibus meis et vindicabor de inimicis meis ²⁵ et convertam manum meam ad te et excoquam ad purum scoriâ tuam et auferam omne stagnum tuum ²⁶ et restituam iudices tuos ut fuerunt prius et consiliarios tuos sicut antiquitus post haec vocaberis civitas iusti urbs fidelis ²⁷ Sion in iudicio redimetur et reducent eam in iustitia ²⁸ et conteret scelestos et peccatores simul et qui dereliquerunt Dominum consumentur ²⁹ confundentur enim ab idolis quibus sacrificaverunt et erubescetis super hortis quos elegeratis ³⁰ cum fueritis velut quercus defluentibus foliis et velut hortus absque aqua ³¹ et erit fortitudo vestra ut favilla stuppae et opus vestrum quasi scintilla et succendetur utrumque simul et non erit qui extinguat

2 verbum quod vidit Isaias filius Amos super Iudam et Hierusalem ² et erit in novissimis diebus praeparatus mons domus Domini in vertice montium et elevabitur super colles et fluent ad eum omnes gentes ³ et ibunt populi multi et dicent venite et ascendamus ad montem Domini et ad domum Dei Iacob et docebit nos vias suas et ambulabimus in semitis eius quia de Sion exhibit lex et verbum Domini de Hierusalem ⁴ et iudicabit gentes et arguet populos multos et conflabunt gladios suos in vomeres et lanceas suas in falces non levabit gens contra gentem gladium nec exercebuntur ultra ad proelium ⁵ domus Iacob venite et ambulemus in lumine Domini ⁶ proiecisti enim populum tuum domum Iacob quia repleti sunt ut olim et augures habuerunt ut Philisthim et pueris alienis adhaeserunt ⁷ repleta est terra argento et auro et non est finis thesaurorum eius ⁸ et repleta est terra eius equis et innumerabiles quadrigae eius et repleta est terra eius idolis opus manuum suarum adoraverunt quod fecerunt digiti eorum ⁹ et incurvavit se homo et humiliatus est vir ne ergo dimittas eis ¹⁰ ingredi in petram abscondere fossa humo a facie timoris Domini et a gloria maiestatis eius ¹¹ oculi sublimis hominis humiliati sunt et incurvabitur altitudo virorum exaltabitur autem Dominus solus in die illa ¹² quia dies Domini exercituum super omnem superbum et excelsum et super omnem arrogantem et humiliabitur ¹³ et super omnes cedros Libani sublimes et erectas et super omnes quercus Basan ¹⁴ et super omnes montes excelsos et super omnes colles elevatos ¹⁵ et super

omnem turrem excelsam et super omnem murum munitum ¹⁶ et super omnes naves Tharsis et super omne quod visu pulchrum est ¹⁷ et incurvabitur sublimitas hominum et humiliabitur altitudo virorum et elevabitur Dominus solus in die illa ¹⁸ et idola penitus conterentur ¹⁹ et introibunt in speluncas petrarum et in voragines terrae a facie formidinis Domini et a gloria maiestatis eius cum surrexerit percutere terram ²⁰ in die illa proiciet homo idola argenti sui et simulacra auri sui quae fecerat sibi ut adoraret talpas et vespertiliones ²¹ et ingredietur fissuras petrarum et cavernas saxorum a facie formidinis Domini et a gloria maiestatis eius cum surrexerit percutere terram ²² qui-escite ergo ab homine cuius spiritus in naribus eius quia excelsus reputatus est ipse

3 ecce enim Dominator Deus exercituum auferet ab Hierusalem et ab Iuda validum et fortem omne robur panis et omne robur aquae ² fortem et virum bellatorem iudicem et prophetam et ariolum et senem ³ principem super quinquaginta et honorabilem vultu et consiliarium sapientem de architectis et prudentem eloquii mystici ⁴ et dabo pueros principes eorum et effeminati dominabuntur eis ⁵ et inruet populus vir ad virum unusquisque ad proximum suum tumultuabitur puer contra senem et ignobilis contra nobilem ⁶ adprehendet enim vir fratrem suum domesticum patris sui vestimentum tibi est princeps esto noster ruina autem haec sub manu tua ⁷ respondebit in die illa dicens non sum medicus et in domo mea non est panis neque vestimentum nolite constituere me principem populi ⁸ ruit enim Hierusalem et Iudas concidit quia lingua eorum et adinventiones eorum contra Dominum ut provocarent oculos maiestatis eius ⁹ agnitio vultus eorum respondit eis et peccatum suum quasi Sodomae praedicaverunt nec absconderunt vae animae eorum quoniam reddita sunt eis mala ¹⁰ dicite iusto quoniam bene quoniam fructum adinventionum suarum comedit ¹¹ vae impio in malum retributio enim manuum eius fiet ei ¹² populum meum exactores sui spoliaverunt et mulieres dominatae sunt eius popule meus qui beatum te dicunt ipsi te decipiunt et viam gressuum tuorum dissipant ¹³ stat ad iudicandum Dominus et stat ad iudicandos populos ¹⁴ Dominus ad iudicium veniet cum senibus populi sui et principibus eius vos enim depasti estis vineam meam et rapina pauperis in domo vestra ¹⁵ quare adteritis populum meum et facies pauperum commolitis dicit Dominus Deus exercituum ¹⁶ et dixit Dominus pro eo quod elevatae sunt filiae Sion et ambulaverunt extento collo et nutibus oculorum ibant et plaudebant ambulabant et in pedibus suis conposito gradu incedebant ¹⁷ decalvabit Dominus verticem filiarum Sion et Dominus crinem earum nudabit ¹⁸ in die illa auferet Dominus ornatum calciamentorum et lunulas ¹⁹ et torques et monilia et armillas et mitras ²⁰ discriminalia et periscelidas et murennas et olfactoriola et inares ²¹ et anulos et gemmas in fronte pendentes ²² et mutatoria et pallia et linteamina et acus ²³ et specula et sindones et vittas et theristra

²⁴ et erit pro suavi odore fetor et pro zona funiculus et pro crispanti crine calvitium et pro fascia pectorali cilicium ²⁵ pulcherrimi quoque viri tui gladio cadent et fortes tui in proelio ²⁶ et maerebunt atque lugebunt portae eius et desolata in terra sedebit

4 et adprehendent septem mulieres virum unum in die illa dicentes panem nostrum comedemus et vestimentis nostris operiemur tantummodo vocetur nomen tuum super nos aufer obprobrium nostrum ² in die illa erit germen Domini in magnificentia et in gloria et fructus terrae sublimis et exultatio his qui salvati fuerint de Israhel ³ et erit omnis qui relictus fuerit in Sion et residuus in Hierusalem sanctus vocabitur omnis qui scriptus est in vita in Hierusalem ⁴ si abluerit Dominus sordem filiarum Sion et sanguinem Hierusalem laverit de medio eius spiritu iudicii et spiritu ardoris ⁵ et creabit Dominus super omnem locum montis Sion et ubi invocatus est nubem per diem et fumum et splendorem ignis flammantis in nocte super omnem enim gloriam protectio ⁶ et tabernaculum erit in umbraculum diei ab aestu et in securitatem et absconsionem a turbine et a pluvia

5 cantabo dilecto meo canticum patruelis mei vineae suae vinea facta est dilecto meo in cornu filio olei ² et sepivit eam et lapides elegit ex illa et plantavit eam electam et aedificavit turrem in medio eius et torcular extruxit in ea et expectavit ut faceret uvae et fecit labruscas ³ nunc ergo habitator Hierusalem et vir Iuda iudicate inter me et inter vineam meam ⁴ quid est quod debui ultra facere vineae meae et non feci ei an quod expectavi ut faceret uvae et fecit labruscas ⁵ et nunc ostendam vobis quid ego faciam vineae meae auferam sepem eius et erit in direptionem diruam maceriam eius et erit in conculcationem ⁶ et ponam eam desertam non putabitur et non fodietur et ascendent vepres et spinae et nubibus mandabo ne pluant super eam imbrem ⁷ vinea enim Domini exercituum domus Israhel et vir Iuda germen delectabile eius et expectavi ut faceret iudicium et ecce iniquitas et iustitiam et ecce clamor ⁸ vae qui coniungitis domum ad domum et agrum agro copulatis usque ad terminum loci numquid habitabitis soli vos in medio terrae ⁹ in auribus meis sunt haec Domini exercituum nisi domus multae desertae fuerint grandes et pulchrae absque habitatore ¹⁰ decem enim iuga vinearum facient lagunculam unam et triginta modii sementis facient modios tres ¹¹ vae qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam et potandum usque ad vesperam ut vino aestuetis ¹² cithara et lyra et tympanum et tibia et vinum in conviviis vestris et opus Domini non respicitis nec opera manuum eius consideratis ¹³ propterea captivus ductus est populus meus quia non habuit scientiam et nobiles eius interierunt fame et multitudo eius siti exaruit ¹⁴ propterea dilatavit infernus animam suam et aperuit os suum absque ullo termino et descendunt fortes eius et populus eius et sublimes gloriosique eius ad eum ¹⁵ et incurvabitur homo et humiliabitur vir et oculi sublimium deprimentur

¹⁶ et exaltabitur Dominus exercituum in iudicio et Deus sanctus sanctificabitur in iustitia ¹⁷ et pascentur agni iuxta ordinem suum et deserta in ubertatem versa advenae comedent ¹⁸ vae qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis et quasi vinculum plaustrum peccatum ¹⁹ qui dicitis festinet et cito veniat opus eius ut videamus et adpropriet et veniat consilium Sancti Israhel et sciemus illud ²⁰ vae qui dicitis malum bonum et bonum malum ponentes tenebras lucem et lucem tenebras ponentes amarum in dulce et dulce in amarum ²¹ vae qui sapientes estis in oculis vestris et coram vobismet ipsis prudentes ²² vae qui potentes estis ad bibendum vinum et viri fortes ad miscendam ebrietatem ²³ qui iustificatis impium pro muneribus et iustitiam iusti aufertis ab eo ²⁴ propter hoc sicut devorat stipulam lingua ignis et calor flammae exurit sic radix eorum quasi favilla erit et germin eorum ut pulvis ascendet abiecerunt enim legem Domini exercituum et eloquium Sancti Israhel blasphemaverunt ²⁵ ideo iratus est furor Domini in populo suo et extendit manum suam super eum et percussit eum et conturbati sunt montes et facta sunt morticina eorum quasi stercus in medio platearum in omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius extenta ²⁶ et levabit signum nationibus procul et sibilabit ad eum de finibus terrae et ecce festinus velociter veniet ²⁷ non est deficiens neque laborans in eo non dormitabit neque dormiet neque solvetur cingulum renium eius nec rumpetur corrigia calciamenti eius ²⁸ sagittae eius acutae et omnes arcus eius extenti ungulae equorum eius ut silex et rotae eius quasi impetus tempestatis ²⁹ rugitus eius ut leonis rugiet ut catuli leonum et fren-det et tenebit praedam et amplexabitur et non erit qui eruat ³⁰ et sonabit super eum in die illa sicut sonitus maris aspiciemus in terram et ecce tenebrae tribulationis et lux obtenebrata est in caligine eius

6 in anno quo mortuus est rex Ozias vidi Dominum sedentem super solium excelsum et elevatum et ea quae sub eo erant implebant templum ² seraphin stabant super illud sex alae uni et sex alae alteri duabus velabant faciem eius et duabus velabant pedes eius et duabus volabant ³ et clamabant alter ad alterum et dicebant sanctus sanctus sanctus Dominus exercituum plena est omnis terra gloria eius ⁴ et commota sunt superliminaria cardinum a voce clamantis et domus impleta est fumo ⁵ et dixi vae mihi quia tacui quia vir pollutus labiis ego sum et in medio populi polluta labia habentis ego habito et Regem Dominum exercituum vidi oculis meis ⁶ et volavit ad me unus de seraphin et in manu eius calculus quem forcipe tulerat de altari ⁷ et tetigit os meum et dixit ecce tetigit hoc labia tua et auferetur iniquitas tua et peccatum tuum mundabitur ⁸ et audivi vocem Domini dicentis quem mittam et quis ibit nobis et dixi ecce ego sum mitte me ⁹ et dixit vade et dices populo huic audite audientes et nolite intellegere et videte visionem et nolite cognoscere ¹⁰ excaeca cor populi huius et aures eius adgrava et oculos eius claude ne forte videat oculis su-

is et auribus suis audiat et corde suo intellegat et convertatur et sanem eum ¹¹ et dixi usquequo Domine et dixit donec desolentur civitates absque habitatore et domus sine homine et terra relinquatur deserta ¹² et longe faciet Dominus homines et multiplicabitur quae derelicta fuerat in medio terrae ¹³ et adhuc in ea decimatio et convertetur et erit in ostensionem sicut terebinthus et sicuti quercus quae expandit ramos suos semen sanctum erit id quod steterit in ea

7 et factum est in diebus Ahaz filii Ioatham filii Oziae regis Iuda ascendit Rasin rex Syriae et Phacee filius Romeliae rex Israhel in Hierusalem ad proeliandum contra eam et non potuerunt debellare eam ² et nuntiaverunt domui David dicentes requievit Syria super Ephraim et commotum est cor eius et cor populi eius sicut moventur ligna silvarum a facie venti ³ et dixit Dominus ad Isaiam egredere in occursum Ahaz tu et qui derelictus est Iasub filius tuus ad extremum aquaeductus piscinae superioris in via agri Fullonis ⁴ et dices ad eum vide ut sileas noli timere et cor tuum ne formidet a duobus caudis titionum fumigantium istorum in ira furoris Rasin et Syriae et filii Romeliae ⁵ eo quod consilium inierit contra te Syria malum Ephraim et filius Romeliae dicentes ⁶ ascendamus ad Iudam et suscitemus eum et avellamus eum ad nos et ponamus regem in medio eius filium Tabeel ⁷ haec dicit Dominus Deus non stabit et non erit istud ⁸ sed caput Syriae Damascus et caput Damasci Rasin et adhuc sexaginta et quinque anni et desinet Ephraim esse populus ⁹ et caput Ephraim Samaria et caput Samariae filius Romeliae si non credideritis non permanebitis ¹⁰ et adiecit Dominus loqui ad Ahaz dicens ¹¹ pete tibi signum a Domino Deo tuo in profundum inferni sive in excelsum supra ¹² et dixit Ahaz non petam et non temptabo Dominum ¹³ et dixit audite ergo domus David numquid parum vobis est molestos esse hominibus quia molesti estis et Deo meo ¹⁴ propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum ecce virgo concipiet et pariet filium et vocabitis nomen eius Emmanuhel ¹⁵ butyrum et mel comedet ut sciat reprobare malum et eligere bonum ¹⁶ quia antequam sciat puer reprobare malum et eligere bonum derelinquetur terra quam tu detestaris a facie duum regum suorum ¹⁷ adducet Dominus super te et super populum tuum et super domum patris tui dies qui non venerunt a diebus separationis Ephraim a Iuda cum rege Assyriorum ¹⁸ et erit in die illa sibilabit Dominus muscae quae est in extremo fluminum Aegypti et api quae est in terra Assur ¹⁹ et venient et requiescent omnes in torrentibus vallium et cavernis petrarum et in omnibus fructectis et in universis foraminibus ²⁰ in die illa radet Dominus in novacula conducta in his qui trans Flumen sunt in rege Assyriorum caput et pilos pedum et barbam universam ²¹ et erit in die illa nutriet homo vaccam boum et duas oves ²² et prae ubertate lactis comedet butyrum butyrum enim et mel manducabit omnis qui relictus fuerit in medio terrae ²³ et erit in die illa omnis locus ubi fuerint mille vites mille argenteis et in spinas et in

vepres erunt ²⁴ cum sagittis et arcu ingredientur illuc vepres enim et spinae erunt in universa terra ²⁵ et omnes montes qui in sarculo sariantur non veniet illuc terror spinarum et veprium et erit in pascua bovis et in conculcationem pecoris

8 et dixit Dominus ad me sume tibi librum grandem et scribe in eo stilo hominis Velociter spolia detrahe Cito praedare ² et adhibui mihi testes fideles Uriam sacerdotem et Zacchariam filium Barachiae ³ et accessi ad prophetissam et concepit et peperit filium et dixit Dominus ad me voca nomen eius Adcelera spolia detrahete Festina praedari ⁴ quia antequam sciat puer vocare patrem suum et matrem suam aufertur fortitudo Damasci et spolia Samariae coram rege Assyriorum ⁵ et adiecit Dominus loqui ad me adhuc dicens ⁶ pro eo quod abiicit populus iste aquas Siloae quae vadunt cum silentio et adsumpsit magis Rasin et filium Romeliae ⁷ propter hoc ecce Dominus adducet super eos aquas Fluminis fortes et multas regem Assyriorum et omnem gloriam eius et ascendet super omnes rivos eius et fluet super universas ripas eius ⁸ et ibit per Iudam inundans et transiens usque ad colum veniet et erit extensio alarum eius implens latitudinem terrae tuae o Emmanuhel ⁹ congregamini populi et vincimini et audite universae procul terrae confortamini et vincimini accingite vos et vincimini ¹⁰ inite consilium et dissipabitur loquimini verbum et non fiet quia nobiscum Deus ¹¹ haec enim ait Dominus ad me sicut in forti manu erudit me ne irem in via populi huius dicens ¹² non dicatis coniuratio omnia enim quae loquitur populus iste coniuratio est et timorem eius ne timeatis neque paveatis ¹³ Dominum exercituum ipsum sanctificate ipse pavor vester et ipse terror vester ¹⁴ et erit vobis in sanctificationem in lapidem autem offensionis et in petram scandali duabus domibus Israhel in laqueum et in ruinam habitantibus Hierusalem ¹⁵ et offendent ex eis plurimi et cadent et conterentur et inretientur et capientur ¹⁶ liga testimonium signa legem in discipulis meis ¹⁷ et expectabo Dominum qui abscondit faciem suam a domo Iacob et praestolabor eum ¹⁸ ecce ego et pueri quos mihi dedit Dominus in signum et in portentum Israhelis a Domino exercituum qui habitat in monte Sion ¹⁹ et cum dixerint ad vos quaerite a pythonibus et a divinis qui stridunt in incantationibus suis numquid non populus a Deo suo requirit pro vivis a mortuis ²⁰ ad legem magis et ad testimonium quod si non dixerint iuxta verbum hoc non erit eis matutina lux ²¹ et transibit per eam corruet et esuriet et cum esurierit irascetur et maledicet regi suo et Deo suo et suspiciet sursum ²² et ad terram intuebitur et ecce tribulatio et tenebrae dissolutio angustia et caligo persequens et non poterit avolare de angustia sua

9 primo tempore adleviata est terra Zabulon et terra Nephthalim et novissimo adgravata est via maris trans Iordanem Galileae gentium ² populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam habitantibus in regione umbrae mortis lux orta est eis ³ multiplicasti

gentem non magnificasti laetitiam laetabuntur coram te sicut laetantur in messe sicut exultant quando dividunt spolia ⁴ iugum enim oneris eius et virgam umeri eius et sceptrum exactoris eius superasti sicut in die Madian ⁵ quia omnis violenta praedatio cum tumultu et vestimentum mixtum sanguine erit in combustionem et cibus ignis ⁶ parvulus enim natus est nobis filius datus est nobis et factus est principatus super umerum eius et vocabitur nomen eius Admirabilis consiliarius Deus fortis Pater futuri saeculi Princeps pacis ⁷ multiplicabitur eius imperium et pacis non erit finis super solium David et super regnum eius ut confirmet illud et corroboret in iudicio et iustitia amodo et usque in sempiternum zelus Domini exercituum faciet hoc ⁸ verbum misit Dominus in Iacob et cecidit in Israhel ⁹ et sciet populus omnis Ephraim et habitantes Samariam in superbia et magnitudine cordis dicentes ¹⁰ lateres ceciderunt sed quadris lapidibus aedificabimus sycomoros succiderunt sed cedros immutabimus ¹¹ et elevabit Dominus hostes Rasin super eum et inimicos eius in tumultum vertet ¹² Syriam ab oriente et Philisthim ab occidente et devorabunt Israhel toto ore in omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius extensa ¹³ et populus non est reversus ad percutientem se et Dominum exercituum non inquisierunt ¹⁴ et disperdet Dominus ab Israhel caput et caudam incurvantem et refrenantem die una ¹⁵ longevus et honorabilis ipse est caput et propheta docens mendacium ipse cauda est ¹⁶ et erunt qui beatificant populum istum seducentes et qui beatificantur praecipitati ¹⁷ propter hoc super adolescentulis eius non laetabitur Dominus et pupillorum eius et viduarum non miserebitur quia omnis hypocrita est et nequam et universum os locutum est stultitiam in omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius extensa ¹⁸ succensa est enim quasi ignis impietas veprem et spinam vorabit et succendetur in densitate saltus et convolvetur superbia fumi ¹⁹ in ira Domini exercituum conturbata est terra et erit populus quasi esca ignis vir fratri suo non parcat ²⁰ et declinabit ad dexteram et esuriet et comedet ad sinistram et non saturabitur unusquisque carnem brachii sui vorabit Manasses Ephraim et Ephraim Manassen simul ipsi contra Iudam ²¹ in omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius extensa

10 vae qui condunt leges iniquas et scribentes iniustitiam scripserunt ² ut opprimerent in iudicio pauperes et vim facerent causae humilium populi mei ut essent viduae praeda eorum et pupillos diriperent ³ quid facietis in die visitationis et calamitatis de longe venientis ad cuius fugietis auxilium et ubi derelinquetis gloriam vestram ⁴ ne incurvemini sub vinculo et cum interfectis cadatis super omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius extensa ⁵ vae Assur virga furoris mei et baculus ipse in manu eorum indignatio mea ⁶ ad gentem fallacem mittam eum et contra populum furoris mei mandabo illi ut auferat spolia et diripiat praedam et ponat illum in conculca-

tionem quasi lutum platearum ⁷ ipse autem non sic arbitrabitur et cor eius non ita aestimabit sed ad conterendum erit cor eius et ad internicionem gentium non paucarum ⁸ dicet enim ⁹ numquid non principes mei simul reges sunt numquid non ut Charchamis sic Chalanno et ut Arfad sic Emath numquid non ut Damascus sic Samaria ¹⁰ quomodo invenit manus mea regna idoli sic et simulacra eorum de Hierusalem et de Samaria ¹¹ numquid non sicut feci Samariae et idolis eius sic faciam Hierusalem et simulacris eius ¹² et erit cum impleverit Dominus cuncta opera sua in monte Sion et in Hierusalem visitabo super fructum magnifici cordis regis Assur et super gloriam altitudinis oculorum eius ¹³ dixit enim in fortitudine manus meae feci et in sapientia mea intellexi et abstuli terminos populorum et principes eorum depraedatus sum et detraxi quasi nidum potens in sublimis residentes ¹⁴ et invenit quasi nidum manus mea fortitudinem populorum et sicut colliguntur ova quae derelicta sunt sic universam terram ego congregavi et non fuit qui moveret pinnam et aperiret os et ganniret ¹⁵ numquid gloriabitur securis contra eum qui secat in ea aut exaltabitur serra contra eum a quo trahitur quomodo si elevetur virga contra levantem se et exaltetur baculus qui utique lignum est ¹⁶ propter hoc mittet Dominator Deus exercituum in pinguibus eius tenuitatem et subtus gloriam eius succensa ardebit quasi combustio ignis ¹⁷ et erit lumen Israhel in igne et Sanctus eius in flamma et succendetur et devorabitur spina eius et vepres in die una ¹⁸ et gloria saltus eius et Carmeli eius ab anima usque ad carnem consumetur et erit terrore profugus ¹⁹ et reliquiae ligni saltus eius pro paucitate numerabuntur et puer scribet eos ²⁰ et erit in die illa non adiciet residuum Israhel et hii qui fugerint de domo Iacob inniti super eo qui percutit eos sed innitetur super Dominum Sanctum Israhel in veritate ²¹ reliquiae convertentur reliquiae inquam Iacob ad Deum fortem ²² si enim fuerit populus tuus Israhel quasi harena maris reliquiae convertentur ex eo consummatio abbreviata inundabit iustitiam ²³ consummationem enim et abbreviationem Dominus Deus exercituum faciet in medio omnis terrae ²⁴ propter hoc haec dicit Dominus Deus exercituum noli timere populus meus habitator Sion ab Assur in virga percutiet te et baculum suum levabit super te in via Aegypti ²⁵ adhuc enim paululum modicumque et consummabitur indignatio et furor meus super scelus eorum ²⁶ et suscitabit super eum Dominus exercituum flagellum iuxta plagam Madian in petra Oreb et virgam suam super mare et levabit eam in via Aegypti ²⁷ et erit in die illa auferetur onus eius de umero tuo et iugum eius de collo tuo et conturescet iugum a facie olei ²⁸ veniet in Aiath transibit in Magron apud Machmas commendabit vasa sua ²⁹ transierunt cursim Gabee sedes nostra obstipuit Rama Gabaath Saulis fugit ³⁰ hinni voce tua filia Gallim adtende Laisa paupercula Anathoth ³¹ migravit Medemena habitatores Gebim confortamini ³² adhuc dies est ut in Nob stetur agitabit manum suam super mon-

tem filiae Sion collem Hierusalem ³³ ecce Dominator Dominus exercituum confringet lagunculam in terrore et excelsi statura succidentur et sublimes humiliabuntur ³⁴ et subvertentur condensa saltus ferro et Libanus cum excelsis cadet

11 et egredietur virga de radice Iesse et flos de radice eius ascendet ² et requiescet super eum spiritus Domini spiritus sapientiae et intellectus spiritus consilii et fortitudinis spiritus scientiae et pietatis ³ et replebit eum spiritus timoris Domini non secundum visionem oculorum iudicabit neque secundum auditum aurium arguet ⁴ sed iudicabit in iustitia pauperes et arguet in aequitate pro mansuetis terrae et percutiet terram virga oris sui et spiritu labiorum suorum interficiet impium ⁵ et erit iustitia cingulum lumborum eius et fides cinctorium renis eius ⁶ habitabit lupo cum agno et pardus cum hedo accubabit vitulus et leo et ovis simul morabuntur et puer parvulus minabit eos ⁷ vitulus et ursus pascentur simul requiescent catuli eorum et leo quasi bos comedit paleas ⁸ et delectabitur infans ab ubere super foramine aspidis et in caverna reguli qui ablactatus fuerit manum suam mittet ⁹ non nocebunt et non occident in universo monte sancto meo quia repleta est terra scientia Domini sicut aquae maris operientes ¹⁰ in die illa radix Iesse qui stat in signum populorum ipsum gentes deprecabuntur et erit sepulchrum eius gloriosum ¹¹ et erit in die illa adiciet Dominus secundo manum suam ad possidendum residuum populi sui quod relinquetur ab Assyrii et ab Aegypto et a Fetros et ab Aethiopia et ab Aelam et a Sennaar et ab Emath et ab insulis maris ¹² et levabit signum in nationes et congregabit profugos Israhel et dispersos Iuda colliget a quattuor plagis terrae ¹³ et auferetur zelus Ephraim et hostes Iuda peribunt Ephraim non aemulabitur Iudam et Iudas non pugnabit contra Ephraim ¹⁴ et volabunt in umeros Philisthim per mare simul praedabuntur filios orientis Idumea et Moab praeceptum manus eorum et filii Ammon oboedientes erunt ¹⁵ et desolabit Dominus linguam maris Aegypti et levabit manum suam super Flumen in fortitudine spiritus sui et percutiet eum in septem rivis ita ut transeant per eum calciati ¹⁶ et erit via residuo populo meo qui relinquetur ab Assyrii sicut fuit Israhel in die qua ascendit de terra Aegypti

12 et dices in illa die confitebor tibi Domine quoniam iratus es mihi conversus est furor tuus et consolatus es me ² ecce Deus salvator meus fiducialiter agam et non timebo quia fortitudo mea et laus mea Dominus Deus et factus est mihi in salutem ³ haurietis aquas in gaudio de fontibus salvatoris ⁴ et dicetis in illa die confitemini Domino et invocate nomen eius notas facite in populis adinventiones eius mementote quoniam excelsum est nomen eius ⁵ cantate Domino quoniam magnifice fecit adnuntiate hoc in universa terra ⁶ exulta et lauda habitatio Sion quia magnus in medio tui Sanctus Israhel

13 onus Babylonis quod vidit Isaias filius Amos ² super montem caligosum levate signum exal-

tate vocem levate manum et ingrediantur portas duces ³ ego mandavi sanctificatis meis et vocavi fortes meos in ira mea exultantes in gloria mea ⁴ vox multitudinis in montibus quasi populorum frequentium vox sonitus regum gentium congregatarum Dominus exercituum praecepit militiae belli ⁵ venientibus de terra procul a summitate caeli Dominus et vasa furoris eius ut disperdat omnem terram ⁶ ululate quia prope est dies Domini quasi vastitas a Domino veniet ⁷ propter hoc omnes manus dissolventur et omne cor hominis tabescet ⁸ et conteretur tortiones et dolores tenebunt quasi parturiens dolebunt unusquisque ad proximum suum stupebit facies conbustae vultus eorum ⁹ ecce dies Domini venit crudelis et indignationis plenus et irae furorisque ad ponendam terram in solitudine et peccatores eius conterendos de ea ¹⁰ quoniam stellae caeli et splendor earum non expandent lumen suum obtenebratus est sol in ortu suo et luna non splendebit in lumine suo ¹¹ et visitabo super orbis mala et contra impios iniquitatem eorum et quiescere faciam superbiam infidelium et arrogantiam fortium humiliabo ¹² pretiosior erit vir auro et homo mundo obrizo ¹³ super hoc caelum turbabo et movebitur terra de loco suo propter indignationem Domini exercituum et propter diem irae furoris eius ¹⁴ et erit quasi dammula fugiens et quasi ovis et non erit qui congreget unusquisque ad populum suum convertetur et singuli ad terram suam fugient ¹⁵ omnis qui inventus fuerit occidetur et omnis qui supervenerit cadet in gladio ¹⁶ infantes eorum adlident in oculis eorum diripientur domus eorum et uxores eorum violabuntur ¹⁷ ecce ego suscitabo super eos Medos qui argentum non quaerant nec aurum velint ¹⁸ sed sagittis parvulos interficiant et lactantibus uteri non misereantur et super filios non parcat oculus eorum ¹⁹ et erit Babylon illa gloriosa in regnis inclita in superbia Chaldeorum sicut subvertit Deus Sodomam et Gomorram ²⁰ non habitabitur usque in finem et non fundabitur usque ad generationem et generationem nec ponet ibi tentoria Arabs nec pastores requiescent ibi ²¹ sed requiescent ibi bestiae et replebuntur domus eorum draconibus et habitabunt ibi strutiones et pilosi saltabunt ibi ²² et respondebunt ibi ululae in aedibus eius et sirenae in delubris voluptatis

14 prope est ut veniat tempus eius et dies eius non elongabuntur miserebitur enim Dominus Iacob et eliget adhuc de Israhel et requiescere eos faciet super humum suam adiungetur advena ad eos et adherebit domui Iacob ² et tenebunt eos populi et adducant eos in locum suum et possidebit eos domus Israhel super terram Domini in servos et ancillas et erunt capientes eos qui se ceperant et subicient exactores suos ³ et erit in die illa cum requiem dederit tibi Deus a labore tuo et a concussionem tua et a servitute dura qua ante servisti ⁴ sumes parabolam istam contra regem Babylonis et dices quomodo cessavit exactor quievit tributum ⁵ contrivit Dominus baculum impiorum virgam dominantium ⁶ caedentem populos in indigna-

tionem plaga insanabili subicientem in furore gentes persequentem crudeliter ⁷ conquievit et siluit omnis terra gavisata est et exultavit ⁸ abietes quoque laetatae sunt super te et cedri Libani ex quo dormisti non ascendit qui succidat nos ⁹ infernus subter conturbatus est in occursum adventus tui suscitavit tibi gigantes omnes principes terrae surrexerunt de solis suis omnes principes nationum ¹⁰ universi respondebunt et dicent tibi et tu vulneratus es sicut nos nostri similis effectus es ¹¹ detracta est ad inferos superbia tua concidit cadaver tuum subter te sternetur tineae et operimentum tuum erunt vermes ¹² quomodo cecidisti de caelo lucifer qui mane oriebaris corruisti in terram qui vulnerabas gentes ¹³ qui dicebas in corde tuo in caelum conscendam super astra Dei exaltabo solium meum sededo in monte testamenti in lateribus aquilonis ¹⁴ ascendam super altitudinem nubium ero similis Altissimo ¹⁵ verumtamen ad infernum detraheris in profundum lacus ¹⁶ qui te viderint ad te inclinabuntur teque prospicient numquid iste est vir qui conturbavit terram qui concussit regna ¹⁷ qui posuit orbem desertum et urbes eius destruxit vincit eius non aperuit carcerem ¹⁸ omnes reges gentium universi dormierunt in gloria vir in domo sua ¹⁹ tu autem proiectus es de sepulchro tuo quasi stirps inutilis pollutus et obvolutus qui interfecti sunt gladio et descenderunt ad fundamenta lacus quasi cadaver putridum ²⁰ non habebis consortium neque cum eis in sepultura tu enim terram disperdisti tu populum occidisti non vocabitur in aeternum semen pessimorum ²¹ praeparate filios eius occisioni in iniquitate patrum eorum non consurgent nec hereditabunt terram neque implebunt faciem orbis civitatum ²² et consurgam super eos dicit Dominus exercituum et perdam Babylonis nomen et reliquias et germen et progeniem ait Dominus ²³ et ponam eam in possessionem ericii et in paludes aquarum et scopabo eam in scopa terens dicit Dominus exercituum ²⁴ iuravit Dominus exercituum dicens si non ut putavi ita erit et quomodo mente tractavi ²⁵ sic eveniet ut conteram Assyrium in terra mea et in montibus meis conculcem eum et auferetur ab eis iugum eius et onus illius ab umero eorum tolletur ²⁶ hoc consilium quod cogitavi super omnem terram et haec est manus extenta super universas gentes ²⁷ Dominus enim exercituum decrevit et quis poterit infirmare et manus eius extenta et quis avertet eam ²⁸ in anno quo mortuus est rex Ahaz factum est onus istud ²⁹ ne laeteris Philisthea omnis tu quoniam comminuta est virga percussoris tui de radice enim colubri egredietur regulus et semen eius absorbens volucrem ³⁰ et pascentur primogeniti pauperum et pauperes fiducialiter requiescent et interire faciam in fame radicem tuam et reliquias tuas interficiam ³¹ ulula porta clama civitas prostrata est Philisthea omnis ab aquilone enim fumus venit et non est qui effugiat agmen eius ³² et quid respondebitur nuntiis gentis quia Dominus fundavit Sion et in ipsa sperabunt pauperes populi eius

15 onus Moab quia nocte vastata est Ar Moab conticuit quia nocte vastatus est murus Moab conticuit ² ascendit domus et Dibon ad excelsa in plancum super Nabo et super Medaba Moab ululabit in cunctis capitibus eius calvitium omnis barba radetur ³ in triviis eius accincti sunt sacco super tecta eius et in plateis eius omnis ululat descendit in fletum ⁴ clamavit Esebon et Eleale usque Iasa audita est vox eorum super hoc expediti Moab ululabunt anima eius ululabit sibi ⁵ cor meum ad Moab clamabit vectes eius usque ad Segor vitulam conternantem per ascensum enim Luith flens ascendet et in via Oronaim clamorem contritionis levabunt ⁶ aquae enim Nemrim desertae erunt quia aruit herba defecit germen viror omnis interiiit ⁷ secundum magnitudinem operis et visitatio eorum ad torrentem salicum ducent eos ⁸ quoniam circumiit clamor terminum Moab usque ad Gallim ululatus eius et usque ad puteum Helim clamor eius ⁹ quia aquae Dibon repletae sunt sanguine ponam enim super Dibon additamenta his qui fugerint de Moab leonem et reliquiis terrae

16 emitte agnum dominatorem terrae de Petra deserti ad montem filiae Sion ² et erit sicut avis fugiens et pulli de nido avolantes sic erunt filiae Moab in transcensu Arnon ³ ini consilium coge concilium pone quasi noctem umbram tuam in meridie absconde fugientes et vagos ne prodas ⁴ habitabunt apud te profugi mei Moab esto latibulum eorum a facie vastatoris finitus est enim pulvis consummatus est miser defecit qui conculcabat terram ⁵ et praeparabitur in misericordia solium et sedebit super eum in veritate in tabernaculo David iudicans et quaerens iudicium et velociter reddens quod iustum est ⁶ audivimus superbiam Moab superbus est valde superbia eius et arrogantia eius et indignatio eius plus quam fortitudo eius ⁷ idcirco ululabit Moab ad Moab universus ululabit his qui laetantur super muro cocti lateris loquimini plagas suas ⁸ quoniam suburbana Esebon deserta sunt et vinea Sabama domini gentium exciderunt flagella eius usque ad Iazer pervenerunt erraverunt in deserto propagines eius relictas sunt transierunt mare ⁹ super hoc plorabo in fletu Iazer vineam Sabama inebriabo te lacrima mea Esebon et Eleale quoniam super vindemiam tuam et super messem tuam vox calcantium inruit ¹⁰ et auferetur laetitia et exultatio de Carmelo et in vineis non exultabit neque iubilabit vinum in torculari non calcabit qui calcare consueverat vocem calcantium abstuli ¹¹ super hoc venter meus ad Moab quasi cithara sonabit et viscera mea ad murum cocti lateris ¹² et erit cum apparuerit quod laboravit Moab super excelsis suis ingredietur ad sancta sua ut obsecret et non valebit ¹³ hoc verbum quod locutus est Dominus ad Moab ex tunc ¹⁴ et nunc locutus est Dominus dicens in tribus annis quasi anni mercennarii auferetur gloria Moab super omni populo multo et relinquetur parvus et modicus nequaquam multus

17 onus Damasci ecce Damascus desinet esse civitas et erit sicut acervus lapidum in ruina ² derelictae civitates Aroer gregibus erunt et requiescent ibi et non erit qui exterreat ³ et cessabit adiutorium ab Ephraim et regnum a Damasco et reliquiae Syriae sicut gloria filiorum Israhel erunt dicit Dominus exercituum ⁴ et erit in die illa adtenuabitur gloria Iacob et pingue carnis eius marcescet ⁵ et erit sicut congregans in messe quod restiterit et brachium eius spicas leget et erit sicut quaerens spicas in valle Rafaim ⁶ et relinquetur in eo sicut racemus et sicut excussio oleae duarum aut trium olivarum in summitate rami sive quattuor aut quinque in cacuminibus eius fructus eius dicit Dominus Deus Israhel ⁷ in die illa inclinabitur homo ad factorem suum et oculi eius ad Sanctum Israhel respicient ⁸ et non inclinabitur ad altaria quae fecerunt manus eius et quae operati sunt digiti eius non respiciet et lucos et delubra ⁹ in die illa erunt civitates fortitudinis eius derelictae sicut aratra et segetes quae derelictae sunt a facie filiorum Israhel et erit deserta ¹⁰ quia oblita es Dei salvatoris tui et Fortis adiutoris tui non es recordata propterea plantabis plantationem fidelem et germen alienum seminabis ¹¹ in die plantationis tuae labrusca et mane semen tuum florebit ablata est messis in die hereditatis et dolebit graviter ¹² vae multitudo populorum multorum ut multitudo maris sonantis et tumultus turbarum sicut sonitus aquarum multarum ¹³ sonabunt populi sicut sonitus aquarum inundantium et increpabit eum et fugiet procul et rapietur sicut pulvis montium a facie venti et sicut turbo coram tempestate ¹⁴ in tempore vespere et ecce turbatio in matutino et non subsistet haec est pars eorum qui vastaverunt nos et sors diripientium nos

18 vae terrae cymbalo alarum quae est trans flumina Aethiopiae ² qui mittit in mari legatos et in vasis papyri super aquas ite angeli veloces ad gentem convulsam et dilaceratam ad populum terribilem post quem non est alius gentem expectantem expectantem et conculcatam cuius diripuerunt flumina terram eius ³ omnes habitatores orbis qui moramini in terra cum elevatum fuerit signum in montibus videbitis et clangorem tubae audietis ⁴ quia haec dicit Dominus ad me quiescam et considerabo in loco meo sicut meridiana lux clara est et sicut nubes roris in die messis ⁵ ante messem enim totus effloruit et inmatura perfectio germenabit et praecedentur ramusculi eius falcibus et quae derelicta fuerint abscedentur excutientur ⁶ et relinquuntur simul avibus montium et bestiis terrae et aestate perpetua erunt super eum volucres et omnes bestiae terrae super illum hiemabunt ⁷ in tempore illo deferetur munus Domino exercituum a populo divulso et dilacerato a populo terribili post quem non fuit alius a gente expectante expectante et conculcata cuius diripuerunt flumina terram eius ad locum nominis Domini exercituum montem Sion

19 onus Aegypti ecce Dominus ascendet super nubem levem et ingredietur Aegyptum et movebuntur simulacra Aegypti a facie eius et cor Aegypti

tabescet in medio eius ² et concurrere faciam Aegyptios adversum Aegyptios et pugnabit vir contra fratrem suum et vir contra amicum suum civitas adversus civitatem regnum adversus regnum ³ et dirumpetur spiritus Aegypti in visceribus eius et consilium eius praecipitabo et interrogabunt simulacra sua et divinos suos et pythones et ariolos ⁴ et tradam Aegyptum in manu dominorum crudelium et rex fortis dominabitur eorum ait Dominus Deus exercituum ⁵ et arescet aqua de mari et fluvius desolabitur atque siccabitur ⁶ et deficient flumina adtenuabuntur et siccabuntur rivi aggerum calamus et iuncus marcescet ⁷ nudabitur alveus rivi a fonte suo et omnis sementis in rigua siccabitur arescet et non erit ⁸ et maerebunt piscatores et lugebunt omnes mittentes in flumen hamum et expandentes rete super faciem aquae marcescent ⁹ confundentur qui operabantur linum pectentes et textentes subtilia ¹⁰ et erunt in rigua eius flaccientia omnes qui faciebant lacunas ad capiendos pisces ¹¹ stulti principes Taneos sapientes consilarii Pharao dederunt consilium insipiens quomodo dicetis Pharaoni filius sapientium ego filius regum antiquorum ¹² ubi sunt nunc sapientes tui adnuntient tibi et indicent quid cogitaverit Dominus exercituum super Aegyptum ¹³ stulti facti sunt principes Taneos emarcuerunt principes Mempheos deceperunt Aegyptum angulum populorum eius ¹⁴ Dominus miscuit in medio eius spiritum vertiginis et errare fecerunt Aegyptum in omni opere suo sicut errat ebrius et vomens ¹⁵ et non erit Aegypto opus quod faciat caput et caudam incurvantem et refrenantem ¹⁶ in die illa erit Aegyptus quasi mulieres et stupebunt et timebunt a facie commotionis manus Domini exercituum quam ipse movebit super eam ¹⁷ et erit terra Iuda Aegypto in festivitatem omnis qui illius fuerit recordatus pavebit a facie consilii Domini exercituum quod ipse cogitavit super eam ¹⁸ in die illa erunt quinque civitates in terra Aegypti loquentes lingua Chanaan et iurantes per Dominum exercituum civitas Solis vocabitur una ¹⁹ in die illa erit altare Domini in medio terrae Aegypti et titulus iuxta terminum eius Domini ²⁰ et erit in signum et in testimonium Domino exercituum in terra Aegypti clamabunt enim ad Dominum a facie tribulantis et mittet eis salvatorem et propugnatorem qui liberet eos ²¹ et cognoscetur Dominus ab Aegypto et cognoscent Aegyptii Dominum in die illa et colent eum in hostiis et muneribus et vota vovebunt Domino et solvent ²² et percutiet Dominus Aegyptum plaga et sanabit eam et revertentur ad Dominum et placabitur eis et sanabit eos ²³ in die illa erit via de Aegypto in Assyrios et intrabit Assyrius Aegyptum et Aegyptius in Assyrios et servient Aegyptii Assur ²⁴ in die illa erit Israhel tertius Aegyptio et Assyrio benedictio in medio terrae ²⁵ cui benedixit Dominus exercituum dicens benedictus populus meus Aegypti et opus manuum mearum Assyrio hereditas autem mea Israhel

20 in anno quo ingressus est Tharthan in Azotum cum misisset eum Sargon rex Assyriorum et

pugnasset contra Azotum et cepisset eam ² in tempore illo locutus est Dominus in manu Isaiae filii Amos dicens vade et solve saccum de lumbis tuis et calciamenta tua tolle de pedibus tuis et fecit sic vadens nudus et disculciatus ³ et dixit Dominus sicut ambulavit servus meus Isaias nudus et disculciatus trium annorum signum et portentum erit super Aegyptum et super Aethiopiam ⁴ sic minabit rex Assyriorum captivitatem Aegypti et transmigrationem Aethiopiae iuvenum et senum nudam et disculciatam discopertis natibus ignominiam Aegypti ⁵ et timebunt et confundentur ab Aethiopia spe sua et ab Aegypto gloria sua ⁶ et dicet habitator insulae huius in die illa ecce haec erat spes nostra ad quos confugimus in auxilium ut liberaret nos a facie regis Assyriorum et quomodo effugere poterimus nos

21 onus deserti maris sicut turbines ab africo veniunt de deserto venit de terra horribili ² visio dura nuntiata est mihi qui incredulus est infideliter agit et qui depopulator est vastat ascende Aelam obside Mede omnem gemitum eius cessare feci ³ propterea repleti sunt lumbi mei dolore angustia possedit me sicut angustia parientis corruum cum audirem conturbatus sum cum viderem ⁴ emarcuit cor meum tenebrae stupefecerunt me Babylon dilecta mea posita est mihi in miraculum ⁵ pone mensam contemplare in specula comedentes bibentes surgite principes arripite clypeum ⁶ haec enim dixit mihi Dominus vade et pone speculatorem et quodcumque viderit adnuntiet ⁷ et vidit currum duorum equitum ascensorem asini et ascensorem cameli et contemplatus est diligenter multo intuitu ⁸ et clamavit leo super specula Domini ego sum stans iugiter per diem et super custodiam meam ego sum stans totis noctibus ⁹ ecce iste venit ascensor vir bigae equitum et respondit et dixit cecidit cecidit Babylon et omnia sculptilia deorum eius contrita sunt in terram ¹⁰ tritura mea et filii areae meae quae audivi a Domino exercituum Deo Israhel adnuntiavi vobis ¹¹ onus Duma ad me clamat ex Seir custos quid de nocte custos quid de nocte ¹² dixit custos venit mane et nox si quaeritis quaerite convertimini venite ¹³ onus in Arabia in saltu ad vesperam dormietis in semitis Dodanim ¹⁴ occurrentes sitiendi ferte aquam qui habitatis terram austri cum panibus occurrere fugienti ¹⁵ a facie enim gladiatorum fugerunt a facie gladii imminentis a facie arcus extenti a facie gravis proelii ¹⁶ quoniam haec dicit Dominus ad me adhuc in uno anno quasi in anno mercennarii et auferetur omnis gloria Cedar ¹⁷ et reliquiae numeri sagittariorum fortium de filiis Cedar imminuentur Dominus enim Deus Israhel locutus est

22 onus vallis Visionis quidnam tibi quoque est quia ascendisti et tu omnis in tecta ² clamoris plena urbs frequens civitas exultans interfecti tui non interfecti gladio nec mortui in bello ³ cuncti principes tui fugerunt simul dureque ligati sunt omnes qui inventi sunt vincti sunt pariter procul fugerunt ⁴ propterea dixi recedite a me amare flebo nolite incumbere ut consolemini me super vastitate filiae pop-

uli mei ⁵ dies enim interfectionis et conculcationis et fletuum Domino Deo exercituum in valle Visionis scrutans murum et magnificus super montem ⁶ et Aelam sumpsit faretram currum hominis equitis et parietem nudavit clypeus ⁷ et erunt electae valles tuae plenae quadrigarum et equites ponent sedes suas in porta ⁸ et revelabitur operimentum Iudae et videbis in die illa armamentarium domus saltus ⁹ et scissuras civitatis David videbitis quia multiplicatae sunt et congregastis aquas piscinae inferioris ¹⁰ et domos Hierusalem numerastis et destruxistis domos ad muniendum murum ¹¹ et lacum fecistis inter duos muros et aquam piscinae veteris et non suspexistis ad eum qui fecerat eam et operatorem eius de longe non vidistis ¹² et vocavit Dominus Deus exercituum in die illa ad fletum et ad planctum ad calvitium et ad cingulum sacci ¹³ et ecce gaudium et laetitia occidere vitulos et iugulare arietes comedere carnes et bibere vinum comedamus et bibamus cras enim moriemur ¹⁴ et revelata est in auribus meis Domini exercituum si dimittetur iniquitas haec vobis donec moriamini dicit Dominus Deus exercituum ¹⁵ haec dicit Dominus Deus exercituum vade ingredere ad eum qui habitat in tabernaculo ad Sobnam praepositum templi ¹⁶ quid tu hic aut quasi quis hic quia excidisti tibi hic sepulchrum excidisti in excelso memoriam diligenter in petra tabernaculum tibi ¹⁷ ecce Dominus asportari te faciet sicut asportatur gallus gallinacius et quasi amictum sic sublevabit te ¹⁸ coronans coronabit te tribulatione quasi pilam mittet te in terram latam et spatiosam ibi morieris et ibi erit currus gloriae tuae ignominia domus Domini tui ¹⁹ et expellam te de statione tua et de ministerio tuo deponam te ²⁰ et erit in die illa vocabo servum meum Eliachim filium Helciae ²¹ et induam illum tunicam tuam et cingulo tuo confortabo eum et potestatem tuam dabo in manu eius et erit quasi pater habitantibus Hierusalem et domui Iuda ²² et dabo clavem domus David super umerum eius et aperiet et non erit qui claudat et claudet et non erit qui aperiat ²³ et figam illum paxillum in loco fideli et erit in solium gloriae domui patris sui ²⁴ et suspendent super eum omnem gloriam domus patris eius vasorum diversa genera omne vas parvulum a vasis craterarum usque ad omne vas musicorum ²⁵ in die illo dicit Dominus exercituum auferetur paxillus qui fixus fuerat in loco fideli et frangetur et cadet et peribit quod pependerat in eo quia Dominus locutus est

23 onus Tyri ululate naves maris quia vastata est domus unde venire consueverant de terra Cetthim revelatum est eis ² tacete qui habitatis in insula negotiatio Sidonis transfretantes mare repleverunt te ³ in aquis multis semen Nili messis fluminis fruges eius et facta est negotiatio gentium ⁴ erubescet Sidon ait enim mare fortitudo maris dicens non parturivi et non peperivi et non enutrivivi iuvenes nec ad incrementum perduxivi virgines ⁵ cum auditum fuerit in Aegypto dolebunt cum audierint de Tyro ⁶ transite maria ululate qui habitatis in insula ⁷ numquid non haec vestra

est quae gloriabatur a diebus pristinis in antiquitate sua ducent eam pedes sui longe ad peregrinandum ⁸ quis cogitavit hoc super Tyrum quondam coronatam cuius negotiatores principes institores eius incliti terrae ⁹ Dominus exercituum cogitavit hoc ut detraheret superbiam omnis gloriae et ad ignominiam deduceret universos inclitos terrae ¹⁰ transi terram tuam quasi flumen filia maris non est cingulum ultra tibi ¹¹ manum suam extendit super mare conturbavit regna Dominus mandavit adversum Chanaan ut contereret fortes eius ¹² et dixit non adicies ultra ut glorieris calumniam sustinens virgo filia Sidonis in Cetthim consurgens transfreta ibi quoque non erit requies tibi ¹³ ecce terra Chaldeorum talis populus non fuit Assur fundavit eam in captivitatem transduxerunt robustos eius suffoderunt domos eius posuerunt eam in ruinam ¹⁴ ululate naves maris quia devastata est fortitudo vestra ¹⁵ et erit in die illa in oblivione eris o Tyre septuaginta annis sicut dies regis unius post septuaginta autem annos erit Tyro quasi canticum meretricis ¹⁶ sume citharam circui civitatem meretrix oblivioni tradita bene cane frequenta canticum ut memoria tui sit ¹⁷ et erit post septuaginta annos visitabit Dominus Tyrum et reducet eam ad mercedes suas et rursus fornicabitur cum universis regnis terrae super faciem terrae ¹⁸ et erunt negotiatio eius et mercedes eius sanctificatae Domino non condentur neque reponentur quia his qui habitaverint coram Domino erit negotiatio eius ut manducant in saturitatem et vestiantur usque ad vetustatem

24 ecce Dominus dissipabit terram et nudabit eam et adfliget faciem eius et disperget habitatores eius ² et erit sicut populus sic sacerdos et sicut servus sic dominus eius sicut ancilla sic domina eius sicut emens sic ille qui vendit sicut fenerator sic is qui mutuum accipit sicut qui repetit sic qui debet ³ dissipatione dissipabitur terra et direptione praedabitur Dominus enim locutus est verbum hoc ⁴ luxit et defluxit terra et infirmata est defluxit orbis infirmata est altitudo populi terrae ⁵ et terra interfecta est ab habitatoribus suis quia transgressi sunt leges mutaverunt ius dissipaverunt foedus sempiternum ⁶ propter hoc maledictio vorabit terram et peccabunt habitatores eius ideoque insanient cultores eius et relinquentur homines pauci ⁷ luxit vindemia infirmata est vitis ingemuerunt omnes qui laetabantur corde ⁸ cessavit gaudium tympanorum quievit sonitus laetantium conticuit dulcedo citharae ⁹ cum cantico non bibent vinum amara erit potio bibentibus illam ¹⁰ adtrita est civitas vanitatis clausa est omnis domus nullo introeunte ¹¹ clamor erit super vino in plateis deserta est omnis laetitia translatum est gaudium terrae ¹² relicta est in urbe solitudo et calamitas opprimet portas ¹³ quia haec erunt in medio terrae in medio populorum quomodo si paucae olivae quae remanserunt excutiantur ex olea et racemi cum fuerit finita vindemia ¹⁴ hii levabunt vocem suam atque laudabunt cum glorificatus fuerit Dominus hinnient de mari ¹⁵ propter hoc in doc-

trinis glorificate Dominum in insulis maris nomen Domini Dei Israhel ¹⁶ a finibus terrae laudes audivimus gloriam iusti et dixi secretum meum mihi secretum meum mihi vae mihi praevaricantes praevaricati sunt et praevaricatione transgressorum praevaricati sunt ¹⁷ formido et fovea et laqueus super te qui habitator es terrae ¹⁸ et erit qui fugerit a voce formidinis cadet in foveam et qui se explicuerit de fovea tenebitur laqueo quia cataractae de excelsis apertae sunt et concutientur fundamenta terrae ¹⁹ confractioe confringetur terra contritione conteretur terra commotione commovebitur terra ²⁰ agitatione agitabitur terra sicut ebrius et auferetur quasi tabernaculum unius noctis et gravabit eam iniquitas sua et corruet et non adiciet ut resurgat ²¹ et erit in die illa visitabit Dominus super militiam caeli in excelso et super reges terrae qui sunt super terram ²² et congregabuntur in congregationem unius fascis in lacum et cludentur ibi in carcerem et post multos dies visitabuntur ²³ et erubescet luna et confundetur sol cum regnaverit Dominus exercituum in monte Sion et in Hierusalem et in conspectu senum suorum fuerit glorificatus

25 Domine Deus meus es tu exaltabo te confitebor nomini tuo quoniam fecisti mirabilia cogitationes antiquas fideles amen ² quia posuisti civitatem in tumulum urbem fortem in ruinam domum alienorum ut non sit civitas et in sempiternum non aedificetur ³ super hoc laudabit te populus fortis civitas gentium robustarum timebit te ⁴ quia factus es fortitudo pauperi fortitudo egeno in tribulatione sua spes a turbine umbraculum ab aestu spiritus enim robustorum quasi turbo inpellens parietem ⁵ sicut aestum in siti tumultum alienorum humiliabis et quasi calore sub nube torrente propaginem fortium marcescere facies ⁶ et faciet Dominus exercituum omnibus populis in monte hoc convivium pinguium convivium vindemiae pinguium medullatorum vindemiae defecatae ⁷ et praecipitabit in monte isto faciem vinculi conligati super omnes populos et telam quam orditus est super universas nationes ⁸ praecipitabit mortem in sempiternum et auferet Dominus Deus lacrimam ab omni facie et obprobrium populi sui auferet de universa terra quia Dominus locutus est ⁹ et dicet in die illa ecce Deus noster iste expectavimus eum et salvabit nos iste Dominus sustinuimus eum exultabimus et laetabimur in salutari eius ¹⁰ quia requiescet manus Domini in monte isto et triturbabitur Moab sub eo sicuti teruntur paleae in plaustro ¹¹ et extendet manus suas sub eo sicut extendit natans ad natandum et humiliabit gloriam eius cum adlisione manuum eius ¹² et munimenta sublimium murorum tuorum concident et humiliabuntur et detrahentur in terram usque ad pulverem

26 in die illa cantabitur canticum istud in terra Iuda urbs fortitudinis nostrae salvator ponetur in ea murus et antemurale ² aperite portas et ingrediatur gens iusta custodiens veritatem ³ vetus error abiit servabis pacem pacem quia in te speravimus ⁴ sperastis in Domino in saeculis aeternis in Domino

Deo forti in perpetuum ⁵ quia incurvabit habitantes in excelso civitatem sublimem humiliabit humiliabit eam usque ad terram detrahet eam usque ad pulverem ⁶ conculcabit eam pes pedes pauperis gressus egenorum ⁷ semita iusti recta est rectus callis iusti ad ambulandum ⁸ et in semita iudiciorum tuorum Domine sustinuimus te nomen tuum et memoriale tuum in desiderio animae ⁹ anima mea desideravit te in nocte sed et spiritu meo in praecordiis meis de mane vigi-labo ad te cum feceris iudicia tua in terra iustitiam dis-cet habitatores orbis ¹⁰ misereamur impio et non dis-cet iustitiam in terra sanctorum inique gessit et non videbit gloriam Domini ¹¹ Domine exaltetur manus tua et non videant videant et confundantur zelantes populi et ignis hostes tuos devoret ¹² Domine dabis pacem nobis omnia enim opera nostra operatus es nobis ¹³ Domine Deus noster possederunt nos domini absque te tantum in te recordemur nominis tui ¹⁴ morientes non vivant gigantes non resurgant propterea visitasti et contrivisti eos et perdidisti omnem memoriam eorum ¹⁵ indulgisti genti Domine indulgisti genti numquid glorificatus es elongasti omnes terminos terrae ¹⁶ Domine in angustia requisierunt te in tribulatione murmuris doctrina tua eis ¹⁷ sicut quae concipit cum adpropinquaverit ad partum dolens clamat in doloribus suis sic facti sumus a facie tua Domine ¹⁸ concepimus et quasi parturivimus et peperimus spiritum salutes non fecimus in terra ideo non ceciderunt habitatores terrae ¹⁹ vivent mortui tui interfecti mei resurgent expergiscimini et laudate qui habitatis in pulvere quia ros lucis ros tuus et terram gigantum detrahes in ruinam ²⁰ vade populus meus intra in cubicula tua claude ostia tua super te abscondere modicum ad momentum donec pertranseat indignatio ²¹ ecce enim Dominus egreditur de loco suo ut visitet iniquitatem habitatoris terrae contra eum et revelabit terra sanguinem suum et non operiet ultra interfectos suos

27 in die illo visitabit Dominus in gladio suo duro et grandi et forti super Leviathan serpentem vectem et super Leviathan serpentem tortuosum et occidet cetum qui in mari est ² in die illa vinea meri cantabit ei ³ ego Dominus qui servo eam repente propinabo ei ne forte visitetur contra eam nocte et die servo eam ⁴ indignatio non est mihi quis dabit me spinam et veprem in proelio gradiar super eam succendam eam pariter ⁵ an potius tenebit fortitudinem meam faciet pacem mihi pacem faciet mihi ⁶ qui egrediuntur impetu ad Iacob florebit et germinabit Israhel et implebunt faciem orbis semine ⁷ numquid iuxta plagam percutientis se percussit eum aut sicut occidit interfectos eius sic occisus est ⁸ in mensura contra mensuram cum abiecta fuerit iudicabis eam meditata est in spiritu suo duro per diem aestus ⁹ idcirco super hoc dimittetur iniquitas domui Iacob et iste omnis fructus ut auferatur peccatum eius cum posuerit omnes lapides altaris sicut lapides cineris adlisos non stabunt luci et delubra ¹⁰ civitas enim munita desolata erit speciosa relinquetur et dimittetur quasi desertum

ibi pascetur vitulus et ibi accubabit et consumet summitates eius ¹¹ in siccitate messis illius conterentur mulieres venientes et docentes eam non est enim populus sapiens propterea non miserebitur eius qui fecit eum et qui formavit eum non parcat ei ¹² et erit in die illa percutiet Dominus ab alveo Fluminis usque ad torrentem Aegypti et vos congregabimini unus et unus filii Israhel ¹³ et erit in die illa clangetur in tuba magna et venient qui perdit fuerant de terra Assyriorum et qui eiecti erant in terra Aegypti et adorabunt Dominum in monte sancto in Hierusalem

28 vae coronae superbiae ebriis Ephraim et flori decidenti gloriae exultationis eius qui erant in vertice vallis pinguissimae errantes a vino ² ecce validus et fortis Domini sicut impetus grandinis turbo confringens sicut impetus aquarum multarum inundantium et emissarum super terram spatiosam ³ pedibus conculcabitur corona superbiae ebriorum Ephraim ⁴ et erit flos decedens gloriae exultationis eius qui est super verticem vallis pinguium quasi temporaneum ante maturitatem autumnii quod cum aspexerit videns statim ut manu tenuerit devorabit illud ⁵ in die illa erit Dominus exercituum corona gloriae et sertum exultationis residuo populi sui ⁶ et spiritus iudicii sedenti super iudicium et fortitudo revertentibus de bello ad portam ⁷ verum hii quoque prae vino nescierunt et prae ebrietate erraverunt sacerdos et propheta nescierunt prae ebrietate absorti sunt a vino erraverunt in ebrietate nescierunt videntem ignoraverunt iudicium ⁸ omnes enim mensae repletae sunt vomitu sordiumque ita ut non esset ultra locus ⁹ quem docebit scientiam et quem intellegere faciet auditum ablactatos a lacte apulsos ab uberibus ¹⁰ quia manda remanda manda remanda expecta reexpecta expecta reexpecta modicum ibi modicum ibi ¹¹ in loquella enim labii et lingua altera loquetur ad populum istum ¹² cui dixit haec requies reficite lassum et hoc est meum refrigerium et noluerunt audire ¹³ et erit eis verbum Domini manda remanda manda remanda expecta reexpecta expecta reexpecta modicum ibi modicum ibi ut vadant et cadant retrorsum et conterantur et inlaqueentur et capiantur ¹⁴ propter hoc audite verbum Domini viri inlusores qui dominamini super populum meum qui est in Hierusalem ¹⁵ dixistis enim percussimus foedus cum morte et cum inferno fecimus pactum flagellum inundans cum transierit non veniet super nos quia posuimus mendacium spem nostram et mendacio protecti sumus ¹⁶ idcirco haec dicit Dominus Deus ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem lapidem probatum angularem pretiosum in fundamento fundatum qui crediderit non festinet ¹⁷ et ponam iudicium in pondere et iustitiam in mensura et subvertet gando spem mendacii et protectionem aquae inundabunt ¹⁸ et delebitur foedus vestrum cum morte et pactum vestrum cum inferno non stabit flagellum inundans cum transierit eritis ei in conculcationem ¹⁹ quandocumque pertransierit tollet vos quoniam mane diluculo pertransibit in die et in nocte et tantummodo sola

vexatio intellectum dabit auditui ²⁰ coangustatum est enim stratum ita ut alter decidat et pallium breve utrumque operire non potest ²¹ sicut enim in monte Divisionum stabit Dominus sicut in valle quae est in Gabao irascetur ut faciat opus suum alienum opus eius ut operetur opus suum peregrinum est opus ab eo ²² et nunc nolite includere ne forte constringantur vincula vestra consummationem enim et abbreviationem audivi a Domino Deo exercituum super universam terram ²³ auribus percipite et audite vocem meam attendite et audite eloquium meum ²⁴ numquid tota die arabit arans ut serat proscindet et sariet humum suam ²⁵ nonne cum adaequaverit faciem eius seret gith et cyminum sparget et ponet triticum per ordinem et hordeum et milium et viciam in finibus suis ²⁶ et erudiet eum illud in iudicio Deus suus docebit eum illud ²⁷ non enim in serris triturabitur gith nec rota plaustrum super cyminum circumiet sed in virga excutietur gith et cyminum in baculo ²⁸ panis autem comminuetur verum non in perpetuum triturans triturabit illum neque vexabit eum rota plaustrum nec in ungulis suis comminuet eum ²⁹ et hoc a Domino Deo exercituum exivit ut mirabile faceret consilium et magnificaret iustitiam

29 vae Arihel Arihel civitas quam circumdedit David additus est annus ad annum sollemnitates evolutae sunt ² et circumvallabo Arihel et erit tristis et maerens et erit mihi quasi Arihel ³ et circumdabo quasi spheram in circuitu tuo et iaciam contra te aggerem et munimenta ponam in obsidionem tuam ⁴ humiliaberis de terra loqueris et de humo audietur eloquium tuum et erit quasi pythonis de terra vox tua et de humo eloquium tuum mussitabit ⁵ et erit sicut pulvis tenuis multitudo ventilantium te et sicut favilla pertransiens multitudo eorum qui contra te praevaluerunt ⁶ eritque repente confestim a Domino exercituum visitabitur in tonitru et commotione terrae et voce magna turbinis et tempestatis et flammae ignis devorantis ⁷ et erit sicut somnium visionis nocturnae multitudo omnium gentium quae dimicaverunt contra Arihel et omnes qui militaverunt et obsederunt et praevaluerunt adversus eam ⁸ et sicuti somniat esuriens et comedit cum autem fuerit expertus vacua est anima eius et sicut somniat sitiens et bibit et postquam fuerit expergefactus lassus adhuc sitit et anima eius vacua est sic erit multitudo omnium gentium quae dimicaverunt contra montem Sion ⁹ obstupescite et admiramini fluctuate et vacillate inebriamini et non a vino movemini et non ebrietate ¹⁰ quoniam miscuit vobis Dominus spiritum soporis claudet oculos vestros prophetas et principes vestros qui vident visiones operiet ¹¹ et erit vobis visio omnium sicut verba libri signati quem cum dederint scienti litteras dicent lege istum et respondebit non possum signatus est enim ¹² et dabitur liber nescienti litteras diceturque ei lege et respondebit nescio litteras ¹³ et dixit Dominus eo quod adpropinquat populus iste ore suo et labiis suis glorificat me cor autem eius longe est a me et

timuerunt me mandato hominum et doctrinis ¹⁴ ideo ecce ego addam ut admirationem faciam populo huic miraculo grandi et stupendo peribit enim sapientia a sapientibus eius et intellectus prudentium eius abscondetur ¹⁵ vae qui profundi estis corde ut a Domino abscondatis consilium quorum sunt in tenebris opera et dicunt quis videt nos et quis novit nos ¹⁶ perversa est haec vestra cogitatio quasi lutum contra figulum cogitet et dicat opus factori suo non fecisti me et figmentum dicat fictori suo non intellegis ¹⁷ nonne adhuc in modico et in brevi convertetur Libanus in Chermel et Chermel in saltum reputabitur ¹⁸ et audient in die illa surdi verba libri et de tenebris et caligine oculi caecorum videbunt ¹⁹ et addent mites in Domino laetiam et pauperes homines in Sancto Israhel exultabunt ²⁰ quoniam defecit qui praevelebat consummatus est inlusor et succisi sunt omnes qui vigilabant super iniquitatem ²¹ qui peccare faciebant homines in verbo et arguentem in porta subplantabant et declinaverunt frustra a iusto ²² propter hoc haec dicit Dominus ad domum Iacob qui redemit Abraham non modo confundetur Iacob nec modo vultus eius erubescet ²³ sed cum viderit filios suos opera manuum mearum in medio sui sanctificantes nomen meum et sanctificabunt Sanctum Iacob et Deum Israhel praedicabunt ²⁴ et scient errantes spiritu intellectum et mussitatores discent legem

30 vae filii desertores dicit Dominus ut faceretis consilium et non ex me et ordiremini telam et non per spiritum meum ut adderetur peccatum super peccatum ² qui ambulatis ut descendatis in Aegyptum et os meum non interrogastis sperantes auxilium in fortitudine Pharaonis et habentes fiduciam in umbra Aegypti ³ et erit vobis fortitudo Pharaonis in confusionem et fiducia umbrae Aegypti in ignominiam ⁴ erant enim in Tanis principes tui et nuntii tui usque ad Anes pervenerunt ⁵ omnes confusi sunt super populo qui eis prodesse non potuit non fuerunt in auxilium et in aliquam utilitatem sed in confusionem et obprobrium ⁶ onus iumentorum austri in terra tribulationis et angustiae leaena et leo ex eis vipera et regulus volans portantes super umeros iumentorum divitias suas et super gibbum camelorum thesauros suos ad populum qui eis prodesse non poterit ⁷ Aegyptus enim frustra et vane auxiliabitur ideo clamavi super hoc superbia tantum est quiesce ⁸ nunc ingressus scribe eis super buxum et in libro diligenter exara illud et erit in die novissimo in testimonium usque ad aeternum ⁹ populus enim ad iracundiam provocans est et filii mendaces filii nolentes audire legem Domini ¹⁰ qui dicunt videntibus nolite videre et aspicientibus nolite aspicere nobis ea quae recta sunt loquimini nobis placentia videte nobis errores ¹¹ auferte a me viam declinate a me semitam cesset a facie nostra Sanctus Israhel ¹² propterea haec dicit Sanctus Israhel pro eo quod reprobastis verbum hoc et sperastis in calumniam et tumultum et innixi estis super eo ¹³ propterea erit vobis iniquitas haec sicut interruptio cadens et requisita in muro excelso

quoniam subito dum non speratur veniet contritio eius ¹⁴ et comminuetur sicut conteritur lagoena figuli contritione pervalida et non invenietur de fragmentis eius testa in qua portetur igniculus de incendio aut hauriatur parum aquae de fovea ¹⁵ quia haec dicit Dominus Deus Sanctus Israhel si revertamini et quiescatis salvi eritis in silentio et in spe erit fortitudo vestra et noluistis ¹⁶ et dixistis nequaquam sed ad equos fugiemus ideo fugietis et super veloces ascendemus ideo veloces erunt qui persequentur vos ¹⁷ mille homines a facie terroris unius et a facie terroris quinque fugietis donec relinquamini quasi malus navis in vertice montis et quasi signum super collem ¹⁸ propterea expectat Dominus ut misereatur vestri et ideo exaltabitur parcens vobis quia Deus iudicii Dominus beati omnes qui expectant eum ¹⁹ populus enim Sion habitabit in Hierusalem plorans nequaquam plorabis miserans miserebitur tui ad vocem clamoris tui statim ut audierit respondebit tibi ²⁰ et dabit vobis Dominus panem artum et aquam brevem et non faciet avolare a te ultra doctorem tuum et erunt oculi tui videntes praeceptorem tuum ²¹ et aures tuae audient verbum post tergum monentis haec via ambulate in ea neque ad dexteram neque ad sinistram ²² et contaminabis lamminas sculptilium argenti tui et vestimentum conflatis auri tui et disperges ea sicut imunditiam menstruatae egredere dices ei ²³ et dabitur pluvia semini tuo ubicumque seminaveris in terra et panis frugum terrae erit uberrimus et pinguis pascetur in possessione tua in die illo agnus spatiosus ²⁴ et tauri tui et pulli asinorum qui operantur terram commixtum migma comedent sic in area ut ventilatum est ²⁵ et erunt super omnem montem excelsum et super omnem collem elevatum rivi currentium aquarum in die interfectionis multorum cum ceciderint turre ²⁶ et erit lux lunae sicut lux solis et lux solis erit septemplex sicut lux septem dierum in die qua alligaverit Dominus vulnus populi sui et percussuram plagae eius sanaverit ²⁷ ecce nomen Domini venit de longinquo ardens furor eius et gravis ad portandum labia eius repleta sunt indignatione et lingua eius quasi ignis devorans ²⁸ spiritus eius velut torrens inundans usque ad medium colli ad perdendas gentes in nihilum et frenum erroris quod erat in maxillis populorum ²⁹ canticum erit vobis sicut nox sanctificatae sollemnitatis et laetitia cordis sicut qui pergat cum tibia ut intret in montem Domini ad Fortem Israhel ³⁰ et auditam faciet Dominus gloriam vocis suae et terrorem brachii sui ostendet in comminatione furoris et flamma ignis devorantis adlidet in turbine et in lapide grandinis ³¹ a voce enim Domini pavebit Assur virga percussus ³² et erit transitus virgae fundatus quam requiescere faciet Dominus super eum in tympanis et in citharis et in bellis praecipuis expugnabit eos ³³ praeparata est enim ab heri Thofeth a rege praeparata profunda et dilatata nutrimenta eius ignis et ligna multa flatus Domini sicut torrens sulphuris succendens eam

31 vae qui descendunt in Aegyptum ad auxilium in equis sperantes et habentes fiduciam super quadrigis quia multae sunt et super equitibus quia praevalidi nimis et non sunt confisi super Sanctum Israhel et Dominum non requisierunt ² ipse autem sapiens adduxit malum et verba sua non abstulit et consurget contra domum pessimorum et contra auxilium operantium iniquitatem ³ Aegyptus homo et non deus et equi eorum caro et non spiritus et Dominus inclinabit manum suam et corruet auxiliator et cadet cui praestatur auxilium simulque omnes consumerunt ⁴ quia haec dicit Dominus ad me quomodo si rugiat leo et catulus leonis super praedam suam cum occurrerit ei multitudo pastorum a voce eorum non formidabit et a multitudine eorum non pavebit sic descendet Dominus exercituum ut proelietur super montem Sion et super collem eius ⁵ sicut aves volantes sic proteget Dominus exercituum Hierusalem protegens et liberans transiens et salvans ⁶ convertimini sicut in profundum recesseratis filii Israhel ⁷ in die enim illa abiciet vir idola argenti sui et idola auri sui quae fecerunt vobis manus vestrae in peccatum ⁸ et cadet Assur in gladio non viri et gladius non hominis vorabit eum et fugiet non a facie gladii et iuvenes eius vectigales erunt ⁹ et fortitudo eius a terrore transibit et pavebunt fugientes principes eius dixit Dominus cuius ignis est in Sion et caminus eius in Hierusalem

32 ecce in iustitia regnabit rex et principes in iudicio praeerunt ² et erit vir sicut qui absconditur a vento et celat se a tempestate sicut rivi aquarum in siti et umbra petrae prominentis in terra deserta ³ non caligabunt oculi videntium et aures audientium diligenter auscultabunt ⁴ et cor stultorum intelleget scientiam et lingua balborum velociter loquetur et plane ⁵ non vocabitur ultra is qui insipiens est princeps neque fraudulentus appellabitur maior ⁶ stultus enim fatua loquetur et cor eius faciet iniquitatem ut perficiat simulationem et loquatur ad Dominum fraudulenter et vacuefaciat animam esurientis et potum sitiendi auferat ⁷ fraudulentum vasa pessima sunt ipse enim cogitationes concinnavit ad perdendos mites in sermone mendacii cum loqueretur pauper iudicium ⁸ princeps vero ea quae digna sunt principe cogitavit et ipse super duces stabit ⁹ mulieres opulentae surgite et audite vocem meam filiae confidentes percipite auribus eloquium meum ¹⁰ post dies et annum et vos conturbabimini confidentes consummata est enim vindemia collectio ultra non veniet ¹¹ obstupescite opulentae conturbabimini confidentes exuite vos et confundimini accingite lumbos vestros ¹² super ubera plangite super regione desiderabili super vinea fertili ¹³ super humum populi mei spina et vepres ascendent quanto magis super omnes domos gaudii civitatis exultantis ¹⁴ domus enim dimissa est multitudo urbis relicta est tenebrae et palpato factae sunt super speluncas usque in aeternum gaudium onagrorum pascua gregum ¹⁵ donec effundatur super nos spiritus de excelso et erit desertum in Chermel et Chermel in saltum rep-

utabitur ¹⁶ et habitabit in solitudine iudicium et iustitia in Chermel sedebit ¹⁷ et erit opus iustitiae pax et cultus iustitiae silentium et securitas usque in sempiternum ¹⁸ et sedebit populus meus in pulchritudine pacis et in tabernaculis fiduciae et in requie opulenta ¹⁹ grando autem in descensione saltus et humilitate humiliabitur civitas ²⁰ beati qui seminatis super omnes aquas inmitentes pedem bovis et asini

33 vae qui praedaris nonne et ipse praedaberis et qui spernis nonne et ipse sperneris cum consummaveris depraedationem depraedaberis cum fatigatus desiveris contemnere contemneris ² Domine miserere nostri te expectavimus esto brachium eorum in mane et salus nostra in tempore tribulationis ³ a voce angeli fugerunt populi ab exaltatione tua dispersae sunt gentes ⁴ et congregabuntur spolia vestra sicut colligitur brucus velut cum fossae plenae fuerint de eo ⁵ magnificatus est Dominus quoniam habitavit in excelso implevit Sion iudicio et iustitia ⁶ et erit fides in temporibus tuis divitiae salutis sapientia et scientia timor Domini ipse thesaurus eius ⁷ ecce videntes clamabunt foris angeli pacis amare flebunt ⁸ dissipatae sunt viae cessavit transiens per semitam irritum factum est pactum proiecit civitates non reputavit homines ⁹ luxit et elanguit terra confusus est Libanus et obsorduit et factus est Saron sicut desertum et concussa est Basan et Carmelus ¹⁰ nunc consurgam dicit Dominus nunc exaltabor nunc sublevabor ¹¹ concipietis ardorem parietis stipulam spiritus vester ut ignis vorabit vos ¹² et erunt populi quasi de incendio cinis spinae congregatae igni comburentur ¹³ audite qui longe estis quae fecerim et cognoscite vicini fortitudinem meam ¹⁴ conterriti sunt in Sion peccatores possedit tremor hypocritas quis poterit habitare de vobis cum igne devorante quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis ¹⁵ qui ambulat in iustitiis et loquitur veritates qui proicit avaritiam ex calumnia et excutit manus suas ab omni munere qui obturat aures suas ne audiat sanguinem et claudit oculos suos ne videat malum ¹⁶ iste in excelsis habitabit munimenta saxorum sublimitas eius panis ei datus est aquae eius fideles sunt ¹⁷ regem in decore suo videbunt oculi eius cernent terram de longe ¹⁸ cor tuum meditabitur timorem ubi est litteratus ubi legis verba ponderans ubi doctor parvulorum ¹⁹ populum inpudentem non videbis populum alti sermonis ita ut non possis intellegere disertitudinem linguae eius in quo nulla est sapientia ²⁰ respice Sion civitatem sollemnitatis nostrae oculi tui videbunt Hierusalem habitationem opulentam tabernaculum quod nequaquam transferri poterit nec auferentur clavi eius in sempiternum et omnes funiculi eius non rumpentur ²¹ quia solummodo ibi magnificus Dominus noster locus fluviorum rivi latissimi et patentes non transibit per eum navis remigum neque trieris magna transgredietur eum ²² Dominus enim iudex noster Dominus legifer noster Dominus rex noster ipse salvabit nos ²³ laxati sunt funiculi tui sed non praevalerunt sic erit malus tuus ut dilatare signum

non queas tunc dividantur spolia praedarum multarum claudi diripient rapinam ²⁴ nec dicet vicinus elangui populus qui habitat in ea auferetur ab eo iniquitas

34 accedite gentes et audite et populi adtendite audiat terra et plenitudo eius orbis et omne germen eius ² quia indignatio Domini super omnes gentes et furor super universam militiam eorum interfecit eos et dedit eos in occisionem ³ interfecti eorum proicientur et de cadaveribus eorum ascendet fetor tabescent montes sanguine eorum ⁴ et tabescet omnis militia caelorum et complicabuntur sicut liber caeli et omnis militia eorum defluet sicut defluit folium de vinea et de ficu ⁵ quoniam inebriatus est in caelo gladius meus ecce super Idumeam descendet et super populum interfectionis meae ad iudicium ⁶ gladius Domini repletus est sanguine incrassatus est adipe de sanguine agnorum et hircorum de sanguine medullatorum arietum victima enim Domini in Bosra et interfectio magna in terra Edom ⁷ et descendent unicornes cum eis et tauri cum potentibus inebriabitur terra eorum sanguine et humus eorum adipe pinguium ⁸ quia dies ultionis Domini annus retributionum iudicii Sion ⁹ et convertentur torrentes eius in picem et humus eius in sulphur et erit terra eius in picem ardentem ¹⁰ nocte et die non extinguetur in sempiternum ascendet fumus eius a generatione in generationem desolabitur in saeculum saeculorum non erit transiens per eam ¹¹ et possidebunt illam onocrotalus et ericius et ibis et corvus habitabunt in ea et extendetur super eam mensura ut redigatur ad nihilum et perpendicularum in desolationem ¹² nobiles eius non erunt ibi regem potius invocabunt et omnes principes eius erunt in nihilum ¹³ et orientur in domibus eius spiniae et urticae et paliurus in munitionibus eius et erit cubile draconum et pascua strutionum ¹⁴ et occurrent daemonia onocentauris et pilosus clamabit alter ad alterum ibi cubavit lamia et invenit sibi requiem ¹⁵ ibi habuit foveam ericius et enutrivit catulos et circumfodit et fovit in umbra eius illuc congregati sunt milvi alter ad alterum ¹⁶ requirite diligenter in libro Domini et legite unum ex eis non defuit alter ad alterum non quaesivit quia quod ex ore meo procedit ille mandavit et spiritus eius ipse congregavit ea ¹⁷ et ipse misit eis sortem et manus eius divisit eam illis in mensuram usque in aeternum possidebunt eam in generatione et generatione habitabunt in ea

35 laetabitur deserta et invia et exultabit solitudo et florebit quasi liliium ² germinans germinabit et exultabit laetabunda et laudans gloria Libani data est ei decor Carmeli et Saron ipsi videbunt gloriam Domini et decorem Dei nostri ³ confortate manus dissolutas et genua debilia roborate ⁴ dicite pusillanimis confortamini nolite timere ecce Deus vester ultionem adducet retributionis Deus ipse veniet et salvabit vos ⁵ tunc aperientur oculi caecorum et aures surdorum patebunt ⁶ tunc saliet sicut cervus claudus et aperta erit lingua mutorum quia scissae sunt in deserto

aquae et torrentes in solitudine ⁷ et quae erat arida in stagnum et sitiens in fontes aquarum in cubilibus in quibus prius dracones habitabant orietur viror calami et iunci ⁸ et erit ibi semita et via et via sancta vocabitur non transibit per eam pollutus et haec erit nobis directa via ita ut stulti non errent per eam ⁹ non erit ibi leo et mala bestia non ascendet per eam nec invenietur ibi et ambulabunt qui liberati fuerint ¹⁰ et redempti a Domino convertentur et venient in Sion cum laude et laetitia sempiterna super caput eorum gaudium et laetitiam obtinebunt et fugiet dolor et gemitus

36 et factum est in quartodecimo anno regis Ezechiae ascendit Sennacherib rex Assyriorum super omnes civitates Iuda munitas et cepit eas ² et misit rex Assyriorum Rabsacen de Lachis in Hierusalem ad regem Ezechiam in manu gravi et stetit in aquaeductu piscinae superioris in via agri Fullonis ³ et egressus est ad eum Eliachim filius Helciae qui erat super domum et Sobna scriba et Ioae filius Asaph a commentariis ⁴ et dixit ad eos Rabsaces dicite Ezechiae haec dicit rex magnus rex Assyriorum quae est ista fiducia qua confidis ⁵ aut quo consilio vel fortitudine rebellare disponis super quem habes fiduciam quia recessisti a me ⁶ ecce confidis super baculum harundineum confractum istum super Aegyptum cui si innisus fuerit homo intrabit in manu eius et perforabit eam sic Pharaon rex Aegypti omnibus qui confidunt in eo ⁷ quod si responderis mihi in Domino Deo nostro confidimus nonne ipse est cuius abstulit Ezechias excelsa et altaria et dixit Iudae et Hierusalem coram altari isto adorabitis ⁸ et nunc trade te domino meo regi Assyriorum et dabo tibi duo milia equorum nec poteris ex te praebere ascensores eorum ⁹ et quomodo sustinebis faciem iudicis unius loci ex servis domini mei minoribus quod si confidis in Aegypto in quadriga et in equitibus ¹⁰ et nunc numquid sine Domino ascendi ad terram istam ut disperderem eam Dominus dixit ad me ascende super terram istam et disperde eam ¹¹ et dixit Eliachim et Sobna et Ioae ad Rabsacem loquere ad servos tuos syra lingua intellegimus enim ne loquaris ad nos iudaice in auribus populi qui est super murum ¹² et dixit ad eos Rabsaces numquid ad dominum tuum et ad te misit me dominus meus ut loquerer omnia verba ista et non potius ad viros qui sedent in muro ut comedant stercora sua et bibant urinam pedum suorum vobiscum ¹³ et stetit Rabsaces et clamavit voce magna iudaice et dixit audite verba regis magni regis Assyriorum ¹⁴ haec dicit rex non seducat vos Ezechias quia non poterit eruere vos ¹⁵ et non vobis tribuat fiduciam Ezechias super Domino dicens eruens liberabit nos Dominus non dabitur civitas ista in manu regis Assyriorum ¹⁶ nolite audire Ezechiam haec enim dicit rex Assyriorum facite mecum benedictionem et egredimini ad me et comedite unusquisque vineam suam et unusquisque ficum suam et bibite unusquisque aquam cisternae suae ¹⁷ donec veniam et tollam vos ad terram quae est ut terra vestra terram frumenti et vini terram panum et vinearum ¹⁸ ne con-

turbet vos Ezechias dicens Dominus liberabit nos numquid liberaverunt dii gentium unusquisque terram suam de manu regis Assyriorum ¹⁹ ubi est deus Emath et Arfad ubi est deus Seffarvaim numquid liberaverunt Samariam de manu mea ²⁰ quis est ex omnibus diis terrarum istarum qui eruerit terram suam de manu mea ut eruat Dominus Hierusalem de manu mea ²¹ et siluerunt et non responderunt ei verbum mandaverat enim rex dicens ne respondeatis ei ²² et ingressus est Eliachim filius Helciae qui erat super domum et Sobna scriba et Ioae filius Asaph a commentariis ad Ezechiam scissis vestibus et nuntiaverunt ei verba Rabsacis

37 et factum est cum audisset rex Ezechias scidit vestimenta sua et obvolutus est sacco et intravit in domum Domini ² et misit Eliachim qui erat super domum et Sobnam scribam et seniores de sacerdotibus opertos saccis ad Isaiam filium Amos prophetam ³ et dixerunt ad eum haec dicit Ezechias dies tribulationis et correptionis et blasphemiae dies haec quia venerunt filii usque ad partum et virtus non est parienti ⁴ si quo modo audiat Dominus Deus tuus verba Rabsaces quem misit rex Assyriorum dominus suus ad blasphemandum Deum viventem et obprobandum sermonibus quos audivit Dominus Deus tuus leva ergo orationem pro reliquiis quae reppertae sunt ⁵ et venerunt servi regis Ezechiae ad Isaiam ⁶ et dixit ad eos Isaias haec dicetis domino vestro haec dicit Dominus ne timeas a facie verborum quae audisti quibus blasphemaverunt pueri regis Assyriorum me ⁷ ecce ego dabo ei spiritum et audiet nuntium et revertetur ad terram suam et corruere eum faciam gladio in terra sua ⁸ reversus est autem Rabsaces et invenit regem Assyriorum proeliantem adversus Lobna audierat enim quia profectus esset de Lachis ⁹ et audivit de Tharaca rege Aethiopiae dicentes egressus est ut pugnet contra te quod cum audisset misit nuntios ad Ezechiam dicens ¹⁰ haec dicetis Ezechiae regi Iudae loquentes non te decipiat Deus tuus in quo tu confidis dicens non dabitur Hierusalem in manu regis Assyriorum ¹¹ ecce tu audisti omnia quae fecerunt reges Assyriorum omnibus terris quas subverterunt et tu poteris liberari ¹² numquid eruerunt eos dii gentium quos subverterunt patres mei Gozan et Aran et Reseph et filios Eden qui erant in Thalassar ¹³ ubi est rex Emath et rex Arfad et rex urbis Seffarvaim Anahe et Ava ¹⁴ et tulit Ezechias libros de manu nuntiorum et legit eos et ascendit in domum Domini et expandit eos Ezechias coram Domino ¹⁵ et oravit Ezechias ad Dominum dicens ¹⁶ Domine exercituum Deus Israhel qui sedes super cherubin tu es Deus solus omnium regnorum terrae tu fecisti caelum et terram ¹⁷ inclina Domine aurem tuam et audi aperi Domine oculos tuos et vide et audi omnia verba Sennacherib quae misit ad blasphemandum Deum viventem ¹⁸ vere enim Domine desertas fecerunt reges Assyriorum terras et regiones earum ¹⁹ et dederunt deos earum igni non enim erant dii sed opera manuum hominum lignum et lapis et commin-

uerunt eos ²⁰ et nunc Domine Deus noster salva nos de manu eius et cognoscant omnia regna terrae quia tu es Dominus solus ²¹ et misit Isaias filius Amos ad Ezechiam dicens haec dicit Dominus Deus Israhel pro quibus rogasti me de Sennacherib rege Assyriorum ²² hoc est verbum quod locutus est Dominus super eum despexit te subsannavit te virgo filia Sion post te caput movit filia Hierusalem ²³ cui exprobrasti et quem blasphemasti et super quem exaltasti vocem et levasti altitudinem oculorum tuorum ad Sanctum Israhel ²⁴ in manu servorum tuorum exprobrasti Domino et dixisti in multitudine quadrigarum mearum ego ascendi altitudinem montium iuga Libani et succidam excelsa cedrorum eius electas abietes illius et introibo altitudinem summitatis eius saltum Carmeli eius ²⁵ ego fodi et bibi aquam et exsiccavi vestigio pedis mei omnes rivos aggerum ²⁶ numquid non audisti quae olim fecerim ei ex diebus antiquis ego plasmavi illud et nunc adduxi et factum est in eradicationem collium conpugnantium et civitatum munitarum ²⁷ habitatores earum breviata manu contremuerunt et confusi sunt facti sunt sicut faenum agri et gramen pascae et herba tectorum quae exaruit antequam maturesceret ²⁸ habitationem tuam et egressum tuum et introitum tuum cognovi et insaniam tuam contra me ²⁹ cum fures adversum me superbia tua ascendit in aures meas ponam ergo circulum in naribus tuis et frenum in labiis tuis et reducam te in viam per quam venisti ³⁰ tibi autem hoc erit signum comedet hoc anno quae sponte nascuntur et in anno secundo pomis vescere in anno autem tertio seminate et metite et plantate vineas et comedite fructum earum ³¹ et mittet id quod salvatum fuerit de domo Iuda et quod reliquum est radicem deorsum et faciet fructum sursum ³² quia de Hierusalem exhibunt reliquiae et salvatio de monte Sion zelus Domini exercituum faciet istud ³³ propterea haec dicit Dominus de rege Assyriorum non introibit civitatem hanc et non iaciet ibi sagittam et non occupabit eam clypeus et non mittet in circuitu eius aggerem ³⁴ in via qua venit per eam revertetur et civitatem hanc non ingredietur dicit Dominus ³⁵ et protegam civitatem istam ut salvem eam propter me et propter David servum meum ³⁶ egressus est autem angelus Domini et percussit in castris Assyriorum centum octoginta quinque milia et surrexerunt mane et ecce omnes cadavera mortuorum ³⁷ et egressus est et abiit et reversus est Sennacherib rex Assyriorum et habitavit in Ninive ³⁸ et factum est cum adoraret in templo Nesrach deum suum Adramelech et Sarasar filii eius percusserunt eum gladio fugeruntque in terram Ararat et regnavit Asoraddon filius eius pro eo

38 in diebus illis aegrotavit Ezechias usque ad mortem et introivit ad eum Isaias filius Amos propheta et dixit ei haec dicit Dominus dispone domui tuae quia morieris tu et non vives ² et convertit Ezechias faciem suam ad parietem et oravit ad Dominum ³ et dixit obsecro Domine memento quaeso quomodo ambulaverim coram te in veritate et in

corde perfecto et quod bonum est in oculis tuis fecerim et flevit Ezechias fletu magno ⁴ et factum est verbum Domini ad Isaiam dicens ⁵ vade et dic Ezechiae haec dicit Dominus Deus David patris tui audivi orationem tuam vidi lacrimam tuam ecce ego adiciam super dies tuos quindecim annos ⁶ et de manu regis Assyriorum eruam te et civitatem istam et protegam eam ⁷ hoc autem tibi erit signum a Domino quia faciet Dominus verbum hoc quod locutus est ⁸ ecce ego reverti faciam umbram linearum per quas descenderat in horologio Ahaz in sole retrorsum decem lineis et reversus est sol decem lineis per gradus quos descenderat ⁹ scriptura Ezechiae regis Iuda cum aegrotasset et convaluisse de infirmitate sua ¹⁰ ego dixi in dimidio dierum meorum vadam ad portas inferi quaesivi residuum annorum meorum ¹¹ dixi non videbo Dominum Dominum in terra viventium non aspiciam hominem ultra et habitatorem quievit ¹² generatio mea ablata est et convoluta est a me quasi tabernaculum pastorum praecisa est velut a texente vita mea dum adhuc ordire succidit me de mane usque ad vespem finies me ¹³ sperabam usque ad mane quasi leo sic contrivit omnia ossa mea de mane usque ad vespem finies me ¹⁴ sicut pullus hirundinis sic clamabo meditabor ut columba adtenuati sunt oculi mei suspicientes in excelsum Domine vim patior sponde pro me ¹⁵ quid dicam aut quid respondebit mihi cum ipse fecerit recogitabo omnes annos meos in amaritudine animae meae ¹⁶ Domine sic vivitur et in talibus vita spiritus mei corripies me et vivificabis me ¹⁷ ecce in pace amaritudo mea amarissima tu autem eruisti animam meam ut non periret proiecisti post tergum tuum omnia peccata mea ¹⁸ quia non infernus confitebitur tibi neque mors laudabit te non expectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuam ¹⁹ vivens vivens ipse confitebitur tibi sicut et ego hodie pater filiis notam faciet veritatem tuam ²⁰ Domine salvum me fac et psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vitae nostrae in domo Domini ²¹ et iussit Isaias ut tollerent massam de ficis et cataplasmaerent super vulnus et sanaretur ²² et dixit Ezechias quod erit signum quia ascendam in domo Domini

39 in tempore illo misit Marodach Baladan filius Baladan rex Babylonis libros et munera ad Ezechiam audierat enim quod aegrotasset et convaluisse ² laetatus est autem super eis Ezechias et ostendit eis cellam aromatum et argenti et auri et odoramentorum et unguenti optimi et omnes apothecas suppellectilis suae et universa quae inventa sunt in thesauris eius non fuit verbum quod non ostenderet eis Ezechias in domo sua et in omni potestate sua ³ introiit autem Isaias propheta ad regem Ezechiam et dixit ei quid dixerunt viri isti et unde venerunt ad te et dixit Ezechias de terra longinqua venerunt ad me de Babylone ⁴ et dixit quid viderunt in domo tua et dixit Ezechias omnia quae in domo mea sunt viderunt non fuit res quam non ostenderim eis in thesauris meis ⁵ et dixit Isaias ad Ezechiam audi verbum Domini exercitu-

um ⁶ ecce dies venient et auferentur omnia quae in domo tua sunt et quae thesaurizaverunt patres tui usque ad diem hanc in Babylonem non relinquetur quicquam dicit Dominus ⁷ et de filiis tuis qui exhibunt de te quos genueris tollent et erunt eunuchi in palatio regis Babylonis ⁸ et dixit Ezechias ad Isaiam bonum verbum Domini quod locutus est et dixit fiat tantum pax et veritas in diebus meis

40 consolamini consolamini populus meus dicit Deus vester ² loquimini ad cor Hierusalem et avocate eam quoniam completa est malitia eius dimissa est iniquitas illius suscepit de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis suis ³ vox clamantis in deserto parate viam Domini rectas facite in solitudine semitas Dei nostri ⁴ omnis vallis exaltabitur et omnis mons et collis humiliabitur et erunt prava in directa et aspera in vias planas ⁵ et revelabitur gloria Domini et videbit omnis caro pariter quod os Domini locutum est ⁶ vox dicentis clama et dixi quid clamabo omnis caro faenum et omnis gloria eius quasi flos agri ⁷ exsiccatum est faenum et cecidit flos quia spiritus Domini sufflavit in eo vere faenum est populus ⁸ exsiccatum est faenum cecidit flos verbum Dei nostri stabit in aeternum ⁹ super montem excelsum ascende tu quae evangelizas Sion exalta in fortitudine vocem tuam quae evangelizas Hierusalem exalta noli timere dic civitatibus Iudae ecce Deus vester ¹⁰ ecce Dominus Deus in fortitudine veniet et brachium eius dominabitur ecce merces eius cum eo et opus illius coram eo ¹¹ sicut pastor gregem suum pascet in brachio suo congregabit agnos et in sinu suo levabit fetas ipse portabit ¹² quis mensus est pugillo aquas et caelos palmo ponderavit quis adpendit tribus digitis molem terrae et libravit in pondere montes et colles in statera ¹³ quis adiuvit spiritum Domini aut quis consiliarius eius fuit et ostendit illi ¹⁴ cum quo iniit consilium et instruxit eum et docuit eum semitam iustitiae et erudit eum scientiam et viam prudentiae ostendit illi ¹⁵ ecce gentes quasi stilla situlae et quasi momentum staterae reputatae sunt ecce insulae quasi pulvis exiguus ¹⁶ et Libanus non sufficiet ad succendendum et animalia eius non sufficient ad holocaustum ¹⁷ omnes gentes quasi non sint sic sunt coram eo et quasi nihilum et inane reputatae sunt ei ¹⁸ cui ergo similem fecistis Deum aut quam imaginem ponetis ei ¹⁹ numquid sculptile conflavit faber aut aurifex auro figuravit illud et lamminis argenteis argentarius ²⁰ forte lignum et inputribile elegit artifex sapiens quaerit quomodo statuatur simulacrum quod non moveatur ²¹ numquid non scietis numquid non audietis numquid non adnuntiatum est ab initio vobis numquid non intellexistis fundamenta terrae ²² qui sedet super gyrum terrae et habitatores eius sunt quasi lucustae qui extendit velut nihilum caelos et expandit eos sicut tabernaculum ad inhabitandum ²³ qui dat secretorum scrutatores quasi non sint iudices terrae velut inane fecit ²⁴ et quidem neque plantatos neque satos neque radicato in terra trunco eorum re-

pente flavit in eos et aruerunt et turbo quasi stipulam auferet eos ²⁵ et cui adsimilastis me et adaequastis dicit Sanctus ²⁶ levate in excelsum oculos vestros et videte quis creavit haec qui educit in numero militiam eorum et omnes ex nomine vocat prae multitudine fortitudinis et roboris virtutisque eius neque unum reliquum fuit ²⁷ quare dicis Iacob et loqueris Israhel abscondita est via mea a Domino et a Deo meo iudicium meum transibit ²⁸ numquid nescis aut non audisti Deus semipiternus Dominus qui creavit terminos terrae non deficiet neque laborabit nec est investigatio sapientiae eius ²⁹ qui dat lasso virtutem et his qui non sunt fortitudinem et robur multiplicat ³⁰ deficient pueri et laborabunt et iuvenes in infirmitate cadent ³¹ qui autem sperant in Domino mutantur fortitudinem adsument pinnas sicut aquilae current et non laborabunt ambulabunt et non deficient

41 taceant ad me insulae et gentes mutant fortitudinem accedant et tunc loquantur simul ad iudicium propinquemus ² quis suscitavit ab oriente iustum vocavit eum ut sequeretur se dabit in conspectu eius gentes et reges obtinebit dabit quasi pulverem gladio eius sicut stipulam vento raptam arcui eius ³ persequetur eos transibit in pace semita in pedibus eius non apparebit ⁴ quis haec operatus est et fecit vocans generationes ab exordio ego Dominus primus et novissimus ego sum ⁵ viderunt insulae et timuerunt extrema terrae obstipuerunt adpropinquaverunt et accesserunt ⁶ unusquisque proximo suo auxiliatur et fratri suo dicit confortare ⁷ confortabit faber aerarius percutiens malleo eum qui cudebat tunc temporis dicens glutino bonum est et confortavit eum in clavis ut non moveatur ⁸ et tu Israhel serve meus Iacob quem elegi semen Abraham amici mei ⁹ in quo adprehendite ab extremis terrae et a longinquis eius vocavi te et dixi tibi servus meus es tu elegi te et non abieci te ¹⁰ ne timeas quia tecum sum ego ne declines quia ego Deus tuus confortavi te et auxiliatus sum tui et suscepi te dextera iusti mei ¹¹ ecce confundentur et erubescunt omnes qui pugnant adversum te erunt quasi non sint et peribunt viri qui contradicunt tibi ¹² quaeres eos et non invenies viros rebelles tuos erunt quasi non sint et veluti consumptio homines bellantes adversum te ¹³ quia ego Dominus Deus tuus adprehendens manum tuam dicensque tibi ne timeas ego adiuvi te ¹⁴ noli timere vermis Iacob qui mortui estis ex Israhel ego auxiliatus sum tui dicit Dominus et redemptor tuus Sanctus Israhel ¹⁵ ego posui te quasi plastrum triturans novum habens rostra serrantia triturabis montes et comminues et colles quasi pulverem pones ¹⁶ ventilabis eos et ventus tollet et turbo disperget eos et tu exultabis in Domino in Sancto Israhel laetaberis ¹⁷ egeni et pauperes quaerunt aquas et non sunt lingua eorum siti aruit ego Dominus exaudiam eos Deus Israhel non derelinquam eos ¹⁸ aperiam in supinis collibus flumina et in medio camporum fontes ponam desertum in stagna aquarum et terram inviam in rivos aquarum ¹⁹ dabo in solitudine cedrum et spinam et

myrtum et lignum olivae ponam in deserto abietem ulmum et buxum simul ²⁰ ut videant et sciant et recogitent et intellegant pariter quia manus Domini fecit hoc et Sanctus Israhel creavit illud ²¹ prope facite iudicium vestrum dicit Dominus adferte si quid forte habetis dixit Rex Iacob ²² accedant et nuntient nobis quaecumque ventura sunt priora quae fuerint nuntiate et ponemus cor nostrum et sciemus novissima eorum et quae ventura sunt indicate nobis ²³ adnuntiate quae ventura sunt in futurum et sciemus quia dii estis vos bene quoque aut male si potestis facite et loquamur et videamus simul ²⁴ ecce vos estis ex nihilo et opus vestrum ex eo quod non est abominatio est qui elegit vos ²⁵ suscitavi ab aquilone et venit ab ortu solis vocabit nomen meum et adducet magistratus quasi lutum et velut plastes conculcans humum ²⁶ quis adnuntiavit ab exordio ut sciamus et a principio ut dicamus iustus es non est neque adnuntians neque praedicens neque audiens sermones vestros ²⁷ primus ad Sion dicit ecce adsunt et Hierusalem evangelistam dabo ²⁸ et vidi et non erat neque ex istis quisquam qui iniret consilium et interrogatus responderet verbum ²⁹ ecce omnes iniusti et vana opera eorum ventus et inane simulacra eorum

42 ecce servus meus suscipiam eum electus meus conplacuit sibi in illo anima mea dedi spiritum meum super eum iudicium gentibus proferet ² non clamabit neque accipiet personam nec audietur foris vox eius ³ calamum quassatum non conteret et linum fumigans non extinguet in veritate educet iudicium ⁴ non erit tristis neque turbulentus donec ponat in terra iudicium et legem eius insulae expectabunt ⁵ haec dicit Dominus Deus creans caelos et extendens eos firmans terram et quae germinant ex ea dans flatum populo qui est super eam et spiritum calcantibus eam ⁶ ego Dominus vocavi te in iustitia et adprehendi manum tuam et servavi et dedi te in foedus populi in lucem gentium ⁷ ut aperires oculos caecorum et educeres de conclusione vinctum de domo carceris sedentes in tenebris ⁸ ego Dominus hoc est nomen meum gloriam meam alteri non dabo et laudem meam sculptilibus ⁹ quae prima fuerant ecce venerunt nova quoque ego adnuntio antequam orientur audita vobis faciam ¹⁰ cantate Domino canticum novum laus eius ab extremis terrae qui descenditis in mare et plenitudo eius insulae et habitatores earum ¹¹ subleventur desertum et civitates eius in domibus habitabit Cedar laudate habitatores Petrae de vertice montium clamabunt ¹² ponent Domino gloriam et laudem eius in insulis nuntiabunt ¹³ Dominus sicut fortis egredietur sicut vir proelior suscitabit zelum vociferabitur et clamabit super inimicos suos confortabitur ¹⁴ tacui semper silui patiens fui sicut pariens loquar dissipabo et absorbebo simul ¹⁵ desertos faciam montes et colles et omne gramen eorum exsiccabo et ponam flumina in insulas et stagna arefaciam ¹⁶ et ducam caecos in via quam nesciunt in semitis quas ignoraverunt ambulare eos faciam ponam tenebras coram eis in lucem et

prava in recta haec verba feci eis et non dereliqui eos
¹⁷ conversi sunt retrorsum confundantur confusione
 qui confidunt in sculptili qui dicunt conflatili vos dii
 nostri ¹⁸ surdi audite et caeci intueamini ad videndum
¹⁹ quis caecus nisi servus meus et surdus nisi ad quem
 nuntios meos misi quis caecus nisi qui venundatus est
 quis caecus nisi servus Domini ²⁰ qui vides multa
 nonne custodies qui apertas habes aures nonne audies
²¹ et Dominus voluit ut sanctificaret eum et magnificaret
 legem et extolleret ²² ipse autem populus direptus
 et vastatus laqueus iuvenum omnes et in domibus
 carcerum absconditi sunt facti sunt in rapinam
 nec est qui eruat in direptionem et non est qui dicat
 redde ²³ quis est in vobis qui audiat hoc attendat
 et auscultet futura ²⁴ quis dedit in direptionem Iacob
 et Israhel vastantibus nonne Dominus ipse cui peccavimus
 et noluerunt in viis eius ambulare et non audierunt
 legem eius ²⁵ et effudit super eum indignationem
 furoris sui et forte bellum et combusit eum in
 circuitu et non cognovit et succendit eum et non intellexit

43 et nunc haec dicit Dominus creans te Iacob et
 formans te Israhel noli timere quia redemi te et vocavi
 nomine tuo meus es tu ² cum transieris per aquas tecum
 ero et flumina non operient te cum ambulaveris in igne
 non conbureris et flamma non ardebit in te ³ quia ego
 Dominus Deus tuus Sanctus Israhel salvator tuus dedi
 propitiationem tuam Aegyptum Aethiopiam et Saba pro te
⁴ ex quo honorabilis factus es in oculis meis et gloriosus
 ego dilexi te et dabo homines pro te et populos pro
 anima tua ⁵ noli timere quoniam tecum ego sum ab
 oriente adducam semen tuum et ab occidente congregabo
 te ⁶ dicam aquiloni da et austro noli prohibere adfer
 filios meos de longinquo et filias meas ab extremis
 terrae ⁷ et omnem qui invocat nomen meum in gloriam
 meam creavi eum et formavi eum et feci eum ⁸ educ
 foras populum caecum et oculos habentem surdum et
 aures ei sunt ⁹ omnes gentes congregatae sunt simul
 et collectae sunt tribus quis in vobis adnuntiet istud
 et quae prima sunt audire nos faciat dent testes eorum
 et iustificentur et audiant et dicant vere ¹⁰ vos testes
 mei dicit Dominus et servus meus quem elegi ut sciatis
 et credatis mihi et intellegatis quia ego ipse sum ante
 me non est formatus deus et post me non erit ¹¹ ego sum
 ego sum Dominus et non est absque me salvator ¹² ego
 adnuntiavi et salvavi auditum feci et non fuit in vobis
 alienus vos testes mei dicit Dominus et ego Deus ¹³ et
 ab initio ego ipse et non est qui de manu mea eruat
 operabor et quis avertet illud ¹⁴ haec dicit Dominus
 redemptor vester Sanctus Israhel propter vos emisi
 Babylonem et detraxi vectes universos et Chaldeos in
 navibus suis gloriantes ¹⁵ ego Dominus Sanctus vester
 creans Israhel Rex vester ¹⁶ haec dicit Dominus qui
 dedit in mari viam et in aquis torrentibus semitam
¹⁷ qui eduxit quadrigam et equum agmen et robustum
 simul obdormierunt nec resurgent contriti sunt quasi
 linum et extincti sunt ¹⁸ ne memineritis priorum et
 antiqua ne

intueamini ¹⁹ ecce ego facio nova et nunc orientur
 utique cognoscetis ea ponam in deserto viam et in
 invio flumina ²⁰ glorificabit me bestia agri dracones
 et strutiones quia dedi in deserto aquas flumina in
 invio ut darem potum populo meo electo meo ²¹ populum
 istum formavi mihi laudem meam narrabit ²² non me
 invocasti Iacob nec laborasti in me Israhel ²³ non
 obtulisti mihi arietem holocausti tui et victimis tuis
 non glorificasti me non te servire feci in oblatione
 nec laborem tibi praebui in ture ²⁴ non emisti mihi
 argento calamum et adipe victimarum tuarum non
 inebriasti me verumtamen servire me fecisti in peccatis
 tuis praebuisti mihi laborem in iniquitatibus tuis
²⁵ ego sum ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas
 propter me et peccatorum tuorum non recordabor
²⁶ reduc me in memoriam et iudicemur simul narra
 si quid habes ut iustificeris ²⁷ pater tuus primus
 peccavit et interpretes tui praevaricati sunt in me
²⁸ et contaminavi principes sanctos dedi ad
 internicionem Iacob et Israhel in blasphemiam

44 et nunc audi Iacob serve meus et Israhel quem
 elegi ² haec dicit Dominus faciens et formans te
 ab utero auxiliator tuus noli timere serve meus Iacob
 et Rectissime quem elegi ³ effundam enim aquas super
 sitientem et fluenta super aridam effundam spiritum
 meum super semen tuum et benedictionem meam super
 stirpem tuam ⁴ et germinabunt inter herbas quasi
 salices iuxta praeterfluentes aquas ⁵ iste dicit
 Domini ego sum et ille vocabit in nomine Iacob et hic
 scribet manu sua Domino et in nomine Israhel
 adsimilabitur ⁶ haec dicit Dominus rex Israhel et
 redemptor eius Dominus exercituum ego primus et ego
 novissimus et absque me non est deus ⁷ quis similis
 mei vocet et adnuntiet et ordinem exponat mihi ex
 quo constitui populum antiquum ventura et quae futura
 sunt adnuntient eis ⁸ nolite timere neque conturbemini
 ex tunc audire te feci et adnuntiavi vos estis testes
 mei numquid est deus absque me et formator quem ego
 non noverim ⁹ plastae idoli omnes nihil sunt et
 amantissima eorum non proderunt eis ipsi sunt testes
 eorum quia non vident neque intellegunt ut confundantur
¹⁰ quis formavit deum et sculptile conflavit ad nihil
 utile ¹¹ ecce omnes participes eius confundentur
 fabri enim sunt ex hominibus convenient omnes stabunt
 et pavebunt et confundentur simul ¹² faber ferrarius
 lima operatus est in prunis et in malleis formavit
 illud et operatus est in brachio fortitudinis suae
 esuriet et deficiet non bibet aquam et lassescet
¹³ artifex lignarius extendit normam formavit illud
 in runcina fecit illud in angularibus et in circino
 tornavit illud et fecit imaginem viri quasi speciosum
 hominem habitantem in domo ¹⁴ succidit cedros tulit
 ilicem et quercum quae steterat inter ligna saltus
 plantavit pinum quam pluvia nutrit ¹⁵ et facta est
 hominibus in focum sumpsit ex eis et calefactus est et
 succendit et coxit panes de reliquo autem operatus est
 deum et adoravit fecit sculptile et curvatus est ante
 illud ¹⁶ medium eius combusit igni et de medio eius

carnes comedit coxit pulmentum et saturatus est et calefactus est et dixit va calefactus sum vidi focum ¹⁷ reliquum autem eius deum fecit sculptile sibi curvatur ante illud et adoratur illud et obsecrat dicens libera me quia deus meus es tu ¹⁸ nescierunt neque intellexerunt lutati enim sunt ne videant oculi eorum et ne intellegant corde suo ¹⁹ non recogitant in mente sua neque cognoscunt neque sentiunt ut dicant medietatem eius conbusi igne et coxi super carbones eius panes coxi carnes et comedi et de reliquo eius idolum faciam ante truncum ligni procidam ²⁰ pars eius cinis est cor insipiens adoravit illud et non liberabit animam suam neque dicet forte mendacium est in dextera mea ²¹ memento horum Iacob et Israhel quoniam servus meus es tu formavi te servus meus es tu Israhel non oblivisceris mei ²² delevi ut nubem iniquitates tuas et quasi nebulam peccata tua revertere ad me quoniam redemi te ²³ laudate caeli quoniam fecit Dominus iubilare extrema terrae resonare montes laudationem saltus et omne lignum eius quoniam redemit Dominus Iacob et Israhel gloriabitur ²⁴ haec dicit Dominus redemptor tuus et formator tuus ex utero ego sum Dominus faciens omnia extendens caelos solus stabiliens terram et nullus mecum ²⁵ irrita faciens signa divinatorum et ariolos in furorem vertens convertens sapientes retrorsum et scientiam eorum stultam faciens ²⁶ suscitans verbum servi sui et consilium nuntiorum suorum complens qui dico Hierusalem habitaberis et civitatibus Iuda aedificabimini et deserta eius suscitabo ²⁷ qui dico profundo desolare et flumina tua arefaciam ²⁸ qui dico Cyro pastor meus es et omnem voluntatem meam complebis qui dico Hierusalem aedificaberis et templo fundaberis

45 haec dicit Dominus christo meo Cyro cuius apprehendi dexteram ut subiciam ante faciem eius gentes et dorsa regum vertam et aperiam coram eo ianuas et portae non cludentur ² ego ante te ibo et gloriosos terrae humiliabo portas aereas conteram et vectes ferreos confringam ³ et dabo tibi thesauros absconditos et arcana secretorum ut scias quia ego Dominus qui voco nomen tuum Deus Israhel ⁴ propter servum meum Iacob et Israhel electum meum et vocavi te in nomine tuo adsimilavi te et non cognovisti me ⁵ ego Dominus et non est amplius extra me non est deus accinxi te et non cognovisti me ⁶ ut sciant hii qui ab ortu solis et qui ab occidente quoniam absque me non est ego Dominus et non est alter ⁷ formans lucem et creans tenebras faciens pacem et creans malum ego Dominus faciens omnia haec ⁸ rorate caeli desuper et nubes pluant iustum aperiatur terra et germinet salvatorem et iustitia oriatur simul ego Dominus creavi eum ⁹ vae qui contradicit factori suo testa de samiiis terrae numquid dicet lutum figulo suo quid facis et opus tuum absque manibus est ¹⁰ vae qui dicit patri quid generas et mulieri quid parturis ¹¹ haec dicit Dominus Sanctus Israhel plastes eius ventura interrogate me super filios meos et super opus manuum mearum mandastis mihi ¹² ego feci terram et

hominem super eam creavi ego manus meae tetenderunt caelos et omni militiae eorum mandavi ¹³ ego suscitavi eum ad iustitiam et omnes vias eius dirigam ipse aedificabit civitatem meam et captivitatem meam dimittet non in pretio neque in muneribus dicit Dominus Deus exercituum ¹⁴ haec dicit Dominus labor Aegypti et negotiatio Aethiopiae et Sabaim viri sublimes ad te transibunt et tui erunt post te ambulabunt vincti manicis pergunt et te adorabunt teque deprecabuntur tantum in te est Deus et non est absque te deus ¹⁵ vere tu es Deus absconditus Deus Israhel salvator ¹⁶ confusi sunt et erubuerunt omnes simul abierunt in confusione fabricatores errorum ¹⁷ Israhel salvatus est in Domino salute aeterna non confundimini et non erubescetis usque in saeculum saeculi ¹⁸ quia haec dicit Dominus creans caelos ipse Deus formans terram et faciens eam ipse plastes eius non in vanum creavit eam ut habitetur formavit eam ego Dominus et non est alius ¹⁹ non in abscondito locutus sum in loco terrae tenebroso non dixi semini Iacob frustra quaerite me ego Dominus loquens iustitiam adnuntians recta ²⁰ congregamini et venite et accedite simul qui salvati estis ex gentibus nescierunt qui levant lignum sculpturae suae et rogant deum non salvantem ²¹ adnuntiate et venite et consiliamini simul quis auditum fecit hoc ab initio ex tunc praedixit illud numquid non ego Dominus et non est ultra Deus absque me Deus iustus et salvans non est praeter me ²² convertimini ad me et salvi eritis omnes fines terrae quia ego Deus et non est alius ²³ in memet ipso iuravi egredietur de ore meo iustitiae verbum et non revertetur quia mihi curvabunt omnia genu et iurabit omnis lingua ²⁴ ergo in Domino dicet meae sunt iustitiae et imperium ad eum venient et confundentur omnes qui repugnant ei ²⁵ in Domino iustificabitur et laudabitur omne semen Israhel

46 conflatus est Bel contritus est Nabo facta sunt simulacra eorum bestiis et iumentis onera vestra gravi pondere usque ad lassitudinem ² contabuerunt et contrita sunt simul non potuerunt salvare portantem et anima eorum in captivitatem ibit ³ audite me domus Iacob et omne residuum domus Israhel qui portamini a meo utero qui gestamini a mea vulva ⁴ usque ad senectam ego ipse et usque ad canos ego portabo ego feci et ego feram et ego portabo et salvabo ⁵ cui adsimilastis me et adaequastis et comparastis me et fecistis similem ⁶ qui confertis aurum de sacco et argentum statera ponderatis conducentes aurificem ut faciat deum et procidunt et adorant ⁷ portant illud in umeris gestantes et ponentes in loco suo et stabit ac de loco suo non movebitur sed et cum clamaverint ad eum non audiet de tribulatione non salvabit eos ⁸ mementote istud et fundamini redite praevaricatores ad cor ⁹ recordamini prioris saeculi quoniam ego sum Deus et non est ultra Deus nec est similis mei ¹⁰ adnuntians ab exordio novissimum et ab initio quae necdum facta sunt dicens consilium meum stabit et omnis voluntas mea fiet ¹¹ vocans ab oriente avem

et de terra longinqua virum voluntatis meae et locutus sum et adducam illud creavi et faciam illud ¹² audite me duro corde qui longe estis a iustitia ¹³ prope feci iustitiam meam non elongabitur et salus mea non morabitur dabo in Sion salutem et Israheli gloriam meam

47 descende sede in pulverem virgo filia Babylon sede in terra non est solium filiae Chaldeorum quia ultra non vocaberis mollis et tenera ² tolle molam et mole farinam denuda turpitudinem tuam discoperi umerum revela crus transi flumina ³ revelabitur ignominia tua et videbitur obprobrium tuum ultionem capiam et non resistet mihi homo ⁴ redemptor noster Dominus exercituum nomen illius Sanctus Israhel ⁵ sede tace et intra in tenebras filia Chaldeorum quia non vocaberis ultra domina regnorum ⁶ iratus sum super populum meum contaminavi hereditatem meam et dedi eos in manu tua non posuisti eis misericordias super senem adgravasti iugum tuum valde ⁷ et dixisti in sempiternum ero domina non posuisti haec super cor tuum neque recordata es novissimi tui ⁸ et nunc audi haec delicata et habitans confidenter quae dicis in corde tuo ego sum et non est praeter me amplius non sedebo vidua et ignorabo sterilitatem ⁹ venient tibi duo haec subito in die una sterilitas et viduitas universa venerunt super te propter multitudinem maleficiorum tuorum et propter duritiam incantatorum tuorum vehementem ¹⁰ et fiduciam habuisti in malitia tua et dixisti non est qui videat me sapientia tua et scientia tua haec decepti te et dixisti in corde tuo ego sum et praeter me non est altera ¹¹ veniet super te malum et nescies ortum eius et inruet super te calamitas quam non poteris expiare veniet super te repente miseria quam nescies ¹² sta cum incantatoribus tuis et cum multitudine maleficiorum tuorum in quibus laborasti ab adulescentia tua si forte quid prosit tibi aut si possis fieri fortior ¹³ defecisti in multitudine consiliorum tuorum stent et salvent te augures caeli qui contemplantur sidera et supputabant menses ut ex eis adnuntiarent ventura tibi ¹⁴ ecce facti sunt quasi stipula ignis conbusit eos non liberabunt animam suam de manu flammae non sunt prunae quibus calefiant nec focus ut sedeant ad eum ¹⁵ sic facta sunt tibi in quibuscumque laboraveras negotiatores tui ab adulescentia tua unusquisque in via sua erraverunt non est qui salvet te

48 audite hoc domus Iacob qui vocamini nomine Israhel et de aquis Iuda existis qui iuratis in nomine Domini et Dei Israhel recordamini non in veritate neque in iustitia ² de civitate enim sancta vocati sunt et super Deum Israhel constabiliti sunt Dominus exercituum nomen eius ³ priora ex tunc adnuntiavi et ex ore meo exierunt et audita feci ea repente operatus sum et venerunt ⁴ scivi enim quia durus es tu et nervus ferreus cervix tua et frons tua aerea ⁵ praedixi tibi ex tunc antequam venirent indicavi tibi ne forte diceres idola mea fecerunt haec et sculptilia mea et conflatilia mandaverunt ista ⁶ quae audisti vide omnia

vos autem non adnuntiastis audita feci tibi nova ex nunc et conservata quae nescis ⁷ nunc creata sunt et non ex tunc et ante diem et non audisti ea ne forte dicas ecce cognovi ea ⁸ neque audisti neque cognovisti neque ex tunc aperta est auris tua scio enim quia praevaricans praevaricabis et transgressorem ex ventre vocavi te ⁹ propter nomen meum longe faciam furorem meum et laude mea infrenabo te ne intereas ¹⁰ ecce excoxi te sed non quasi argentum elegi te in camino paupertatis ¹¹ propter me propter me faciam ut non blasphemem et gloriam meam alteri non dabo ¹² audi me Iacob et Israhel quem ego voco ego ipse ego primus et ego novissimus ¹³ manus quoque mea fundavit terram et dextera mea mensa est caelos ego vocabo eos et stabunt simul ¹⁴ congregamini omnes vos et audite quis de eis adnuntiavit haec Dominus dilexit eum faciet voluntatem suam in Babylone et brachium suum in Chaldeis ¹⁵ ego ego locutus sum et vocavi eum adduxi eum et directa est via eius ¹⁶ accedite ad me et audite hoc non a principio in abscondito locutus sum ex tempore antequam fieret ibi eram et nunc Dominus Deus misit me et spiritus eius ¹⁷ haec dicit Dominus redemptor tuus Sanctus Israhel ego Dominus Deus tuus docens te utilia gubernans te in via qua ambulas ¹⁸ utinam adtendisses mandata mea facta fuisset sicut flumen pax tua et iustitia tua sicut gurgites maris ¹⁹ et fuisset quasi harena semen tuum et stirps uteri tui ut lapilli eius non interisset et non fuisset adtritum nomen eius a facie mea ²⁰ egredimini de Babylone fugite a Chaldeis in voce exultationis adnuntiate auditum facite hoc efferte illud usque ad extrema terrae dicite redemit Dominus servum suum Iacob ²¹ non sitierunt in deserto cum educeret eos aquam de petra produxit eis et scidit petram et fluxerunt aquae ²² non est pax dicit Dominus impiis

49 audite insulae et adtendite populi de longe Dominus ab utero vocavit me de ventre matris meae recordatus est nominis mei ² et posuit os meum quasi gladium acutum in umbra manus suae protexit me et posuit me sicut sagittam electam in faretra sua abscondit me ³ et dixit mihi servus meus es tu Israhel quia in te gloriabor ⁴ et ego dixi in vacuum laboravi sine causa et vane fortitudinem meam consumpsi ergo iudicium meum cum Domino et opus meum cum Deo meo ⁵ et nunc dicit Dominus formans me ex utero servum sibi ut reducam Iacob ad eum et Israhel non congregabitur et glorificatus sum in oculis Domini et Deus meus factus est fortitudo mea ⁶ et dixit parum est ut sis mihi servus ad suscitandas tribus Iacob et feces Israhel convertendas dedi te in lucem gentium ut sis salus mea usque ad extremum terrae ⁷ haec dicit Dominus redemptor Israhel Sanctus eius ad contemptibilem animam ad abominatam gentem ad servum dominorum reges videbunt et consurgent principes et adorabunt propter Dominum quia fidelis est et Sanctum Israhel qui elegit te ⁸ haec dicit Dominus in tempore placito exaudivi te et in die salutis auxiliatus sum tui et servavi te et dedi te in foedus populi

ut suscitares terram et possideres hereditates dissipatas ⁹ ut diceretis his qui vincti sunt exite et his qui in tenebris revelamini super vias pascentur et in omnibus planis pascula eorum ¹⁰ non esurient neque sitient et non percutiet eos aestus et sol quia miserator eorum reget eos et ad fontes aquarum portabit eos ¹¹ et ponam omnes montes meos in viam et semitae meae exaltabuntur ¹² ecce isti de longe venient et ecce illi ab aquilone et mari et isti de terra australi ¹³ laudate caeli et exulta terra iubilate montes laudem quia consolatus est Dominus populum suum et pauperum suorum miserebitur ¹⁴ et dixit Sion dereliquit me Dominus et Dominus oblitus est mei ¹⁵ numquid oblivisci potest mulier infantem suum ut non misereatur filio uteri sui et si illa oblita fuerit ego tamen non obliviscar tui ¹⁶ ecce in manibus meis descripsi te muri tui coram oculis meis semper ¹⁷ venerunt structores tui destruentes te et dissipantes a te exibunt ¹⁸ leva in circuitu oculos tuos et vide omnes isti congregati sunt venerunt tibi vivo ego dicit Dominus quia omnibus his velut ornamento vestieris et circumdabis tibi eos quasi sponsa ¹⁹ quia deserta tua et solitudines tuae et terra ruinae tuae nunc angusta erunt prae habitatoribus et longe fugabuntur qui absorbebant te ²⁰ adhuc dicent in auribus tuis filii sterilitatis tuae angustus mihi est locus fac spatium mihi ut habitem ²¹ et dices in corde tuo quis genuit mihi istos ego sterilis et non pariens transmigrata et captiva et istos quis enutrivit ego destituta et sola et isti ubi hic erant ²² haec dicit Dominus Deus ecce levo ad gentes manum meam et ad populos exaltabo signum meum et adferent filios tuos in ulnis et filias tuas super umeros portabunt ²³ et erunt reges nutritii tui et reginae nutrices tuae vultu in terra dimisso adorabunt te et pulverem pedum tuorum lingent et scies quia ego Dominus super quo non confundentur qui expectant eum ²⁴ numquid tolletur a forte praeda aut quod captum fuerit a robusto salvum esse poterit ²⁵ quia haec dicit Dominus equidem et captivitas a forte tolletur et quod ablatum fuerit a robusto salvabitur eos vero qui iudicaverunt te ego iudicabo et filios tuos ego salvabo ²⁶ et cibabo hostes tuos carnibus suis et quasi musto sanguine suo inebriabuntur et sciet omnis caro quia ego Dominus salvans te et redemptor tuus Fortis Iacob

50 haec dicit Dominus quis est hic liber repudii matris vestrae quo dimisi eam aut quis est creditor meus cui vendidi vos ecce in iniquitatibus vestris venditi estis et in sceleribus vestris dimisi matrem vestram ² quia veni et non erat vir vocavi et non erat qui audiret numquid abbreviata et parvula facta est manus mea ut non possim redimere aut non est in me virtus ad liberandum ecce in increpatione mea desertum faciam mare ponam flumina in siccum conputrescent pisces sine aqua et morientur in siti ³ induam caelos tenebris et saccum ponam operimentum eorum ⁴ Dominus dedit mihi linguam eruditam ut sciam sustentare eum qui lassus est verbo erigit mane mane erigit mihi aurem ut audiam quasi magistrum ⁵ Domi-

nus Deus aperuit mihi aurem ego autem non contradico retrorsum non abii ⁶ corpus meum dedi percutientibus et genas meas vellentibus faciem meam non averti ab increpantibus et conspuentibus ⁷ Dominus Deus auxiliator meus ideo non sum confusus ideo posui faciem meam ut petram durissimam et scio quoniam non confundar ⁸ iuxta est qui iustificat me quis contradicet mihi stemus simul quis est adversarius meus accedat ad me ⁹ ecce Dominus Deus auxiliator meus quis est qui condemnet me ecce omnes quasi vestimentum conterentur tinea comedet eos ¹⁰ quis ex vobis timens Dominum audiens vocem servi sui qui ambulavit in tenebris et non est lumen ei speret in nomine Domini et innitatur super Deum suum ¹¹ ecce omnes vos accendentes ignem accincti flammis ambulante in lumine ignis vestri et in flammis quas succendistis de manu mea factum est hoc vobis in doloribus dormietis

51 audite me qui sequimini quod iustum est et quaeritis Dominum attendite ad petram unde excisi estis et ad cavernam laci de qua praecisi estis ² attendite ad Abraham patrem vestrum et ad Sarram quae peperit vos quia unum vocavi eum et benedixi ei et multiplicavi eum ³ consolabitur ergo Dominus et Sion consolabitur omnes ruinas eius et ponet desertum eius quasi delicias et solitudinem eius quasi hortum Domini gaudium et laetitia invenietur in ea gratiarum actio et vox laudis ⁴ attendite ad me populus meus et tribus mea me audite quia lex a me exiit et iudicium meum in lucem populorum requiescet ⁵ prope est iustus meus egressus est salvator meus et brachia mea populos iudicabunt me insulae expectabunt et brachium meum sustinebunt ⁶ levate in caelum oculos vestros et videte sub terra deorsum quia caeli sicut fumus liquescent et terra sicut vestimentum adteretur et habitatores eius sicut haec interibunt salus autem mea in sempiternum erit et iustitia mea non deficiet ⁷ audite me qui scitis iustum populus lex mea in corde eorum nolite timere obprobrium hominum et blasphemias eorum ne metuatis ⁸ sicut enim vestimentum sic comedet eos vermis et sicut lanam sic devorabit eos tinea salus autem mea in sempiternum erit et iustitia mea in generationes generationum ⁹ consurge consurge induere fortitudinem brachium Domini consurge sicut in diebus antiquis in generationibus saeculorum numquid non tu percussisti superbum vulnerasti draconem ¹⁰ numquid non tu siccasti mare aquam abyssi vehementis qui posuisti profundum maris viam ut transirent liberati ¹¹ et nunc qui redempti sunt a Domino revertentur et venient in Sion laudantes et laetitia sempiterna super capita eorum gaudium et laetitiam tenebunt fugiet dolor et gemitus ¹² ego ego ipse consolabor vos quis tu ut timeres ab homine mortali et a filio hominis qui quasi faenum ita arescet ¹³ et oblitus es Domini factoris tui qui tetendit caelos et fundavit terram et formidasti iugiter tota die a facie furoris eius qui te tribulabat et paraverat ad perdendum ubi nunc est furor tribulantis

¹⁴ cito veniet gradiens ad aperiendum et non interficiet usque ad internicionem nec deficiet panis eius ¹⁵ ego autem sum Dominus Deus tuus qui conturbo mare et intumescunt fluctus eius Dominus exercituum nomen meum ¹⁶ posui verba mea in ore tuo et in umbra manus meae protexi te ut plantes caelos et fundes terram et dicas ad Sion populus meus es tu ¹⁷ elevare elevare consurge Hierusalem quae bibisti de manu Domini calicem irae eius usque ad fundum calicis soporis bibisti et epotasti usque ad feces ¹⁸ non est qui sustentet eam ex omnibus filiis quos genuit et non est qui adprehendat manum eius ex omnibus filiis quos enutrivit ¹⁹ duo sunt quae occurrerunt tibi quis contristabitur super te vastitas et contritio et fames et gladius quis consolabitur te ²⁰ filii tui proiecti sunt dormierunt in capite omnium viarum sicut bestia inlaqueata pleni indignatione Domini increpatione Dei tui ²¹ idcirco audi hoc pauperula et ebria non a vino ²² haec dicit Dominator tuus Dominus et Deus tuus qui pugnavit pro populo suo ecce tuli de manu tua calicem soporis fundum calicis indignationis meae non adicies ut bibas illud ultra ²³ et ponam illud in manu eorum qui te humiliaverunt et dixerunt animae tuae incurvare ut transeamus et posuisti ut terram corpus tuum et quasi viam transeuntibus

52 consurge consurge induere fortitudine tua Sion induere vestimentis gloriae tuae Hierusalem civitas sancti quia non adicies ultra ut pertranseat per te incircumcisus et inmundus ² excutere de pulvere consurge sede Hierusalem solve vincula colli tui captiva filia Sion ³ quia haec dicit Dominus gratis venundati estis et sine argento redimemini ⁴ quia haec dicit Dominus Deus in Aegyptum descendit populus meus in principio ut colonus esset ibi et Assur absque ulla causa calumniatus est eum ⁵ et nunc quid mihi est hic dicit Dominus quoniam ablatus est populus meus gratis dominatores eius inique agunt dicit Dominus et iugiter tota die nomen meum blasphematur ⁶ propter hoc sciet populus meus nomen meum in die illa quia ego ipse qui loquebar ecce adsum ⁷ quam pulchri super montes pedes adnuntiantis et praedicantis pacem adnuntiantis bonum praedicantis salutem dicentis Sion regnavit Deus tuus ⁸ vox speculatorum tuorum levaverunt vocem simul laudabunt quia oculum ad oculum videbunt cum converterit Dominus Sion ⁹ gaudete et laudate simul deserta Hierusalem quia consolatus est Dominus populum suum redemit Hierusalem ¹⁰ paravit Dominus brachium sanctum suum in oculis omnium gentium et videbunt omnes fines terrae salutare Dei nostri ¹¹ recedite recedite exite inde pollutum nolite tangere exite de medio eius mundamini qui fertis vasa Domini ¹² quoniam non in tumultu exhibitis nec in fuga properabitis praecedet enim vos Dominus et congregabit vos Deus Israhel ¹³ ecce intellet servus meus exaltabitur et elevabitur et sublimis erit valde ¹⁴ sicut obstipuerunt super te multi sic inglorius erit inter viros aspectus eius et forma eius inter filios hominum ¹⁵ iste asperget gentes multas su-

per ipsum continebunt reges os suum quia quibus non est narratum de eo viderunt et qui non audierunt contemplati sunt

53 quis credit auditui nostro et brachium Domini cui revelatum est ² et ascendet sicut virgultum coram eo et sicut radix de terra sitiendi non est species ei neque decor et vidimus eum et non erat aspectus et desideravimus eum ³ despectum et novissimum virorum virum dolorum et scientem infirmitatem et quasi absconditus vultus eius et despectus unde nec reputavimus eum ⁴ vere languores nostros ipse tulit et dolores nostros ipse portavit et nos putavimus eum quasi leprosum et percussum a Deo et humiliatum ⁵ ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras adritus est propter scelera nostra disciplina pacis nostrae super eum et livore eius sanati sumus ⁶ omnes nos quasi oves erravimus unusquisque in viam suam declinavit et Dominus posuit in eo iniquitatem omnium nostrum ⁷ oblatus est quia ipse voluit et non aperuit os suum sicut ovis ad occisionem ducetur et quasi agnus coram tondente obmutescet et non aperiet os suum ⁸ de angustia et de iudicio sublatus est generationem eius quis enarrabit quia abscisus est de terra viventium propter scelus populi mei percussit eum ⁹ et dabit impios pro sepultura et divitem pro morte sua eo quod iniquitatem non fecerit neque dolus fuerit in ore eius ¹⁰ et Dominus voluit conterere eum in infirmitate si posuerit pro peccato animam suam videbit semen longevum et voluntas Domini in manu eius dirigetur ¹¹ pro eo quod laboravit anima eius videbit et saturabitur in scientia sua iustificabit ipse iustus servus meus multos et iniquitates eorum ipse portabit ¹² ideo dispertiam ei plurimos et fortium dividet spolia pro eo quod tradidit in morte animam suam et cum sceleratis reputatus est et ipse peccatum multorum tulit et pro transgressoribus rogavit

54 lauda sterilis quae non paris decanta laudem et hinni quae non pariebas quoniam multi filii desertae magis quam eius quae habebat virum dicit Dominus ² dilata locum tentorii tui et pelles tabernaculorum tuorum extende ne parcas longos fac funiculos tuos et clavos tuos consolida ³ ad dexteram enim et ad levam penetrabis et semen tuum gentes hereditabit et civitates desertas inhabitabit ⁴ noli timere quia non confunderis neque erubescas non enim te pudebit quia confusionis adolescentiae tuae oblivisceris et obprobrii viduitatis tuae non recordaberis amplius ⁵ quia dominabitur tui qui fecit te Dominus exercituum nomen eius et redemptor tuus Sanctus Israhel Deus omnis terrae vocabitur ⁶ quia ut mulierem derelictam et maerentem spiritu vocavit te Dominus et uxorem ab adolescentia abiectam dixit Deus tuus ⁷ ad punctum in modico dereliqui te et in miserationibus magnis congregabo te ⁸ in momento indignationis abscondi faciem meam parumper a te et in misericordia sempiterna misertus sum tui dixit redemptor tuus Dominus ⁹ sicut in diebus Noe istud mihi est cui iuravi ne inducerem aquas Noe ultra super terram sic iuravi ut non

irascar tibi et non increpem te ¹⁰ montes enim commovebuntur et colles contremescent misericordia autem mea non recedet et foedus pacis meae non movebitur dixit miserator tuus Dominus ¹¹ paupercula tempestate convulsa absque ulla consolatione ecce ego sternam per ordinem lapides tuos et fundabo te in sapphyris ¹² et ponam iaspidem propugnacula tua et portas tuas in lapides sculptos et omnes terminos tuos in lapides desiderabiles ¹³ universos filios tuos doctos a Domino et multitudinem pacis filiis tuis ¹⁴ et in iustitia fundaberis recede procul a calumnia quia non timebis et a pavore quia non adpropinquabit tibi ¹⁵ ecce accola veniet qui non erat mecum advena quondam tuus adiungetur tibi ¹⁶ ecce ego creavi fabrum sufflantem in igne prunas et proferentem vas in opus suum et ego creavi interfectorem ad disperdendum ¹⁷ omne vas quod fictum est contra te non dirigetur et omnem linguam resistentem tibi in iudicio iudicabis haec hereditas servorum Domini et iustitia eorum apud me dicit Dominus

55 o omnes sitiientes venite ad aquas et qui non habetis argentum properate emite et comedite venite emite absque argento et absque ulla commutatione vinum et lac ² quare adpenditis argentum non in panibus et laborem vestrum non in saturitate audite audientes me et comedite bonum et delectabitur in crassitudine anima vestra ³ inclinate aurem vestram et venite ad me audite et vivet anima vestra et feriam vobis pactum sempiternum misericordias David fideles ⁴ ecce testem populis dedi eum ducem ac praeceptorem gentibus ⁵ ecce gentem quam nesciebas vocabis et gentes quae non cognoverunt te ad te current propter Dominum Deum tuum et Sanctum Israhel quia glorificavit te ⁶ quaerite Dominum dum inveniri potest invocate eum dum prope est ⁷ derelinquat impius viam suam et vir iniquus cogitationes suas et revertatur ad Dominum et miserebitur eius et ad Deum nostrum quoniam multus est ad ignoscendum ⁸ non enim cogitationes meae cogitationes vestrae neque viae vestrae viae meae dicit Dominus ⁹ quia sicut exaltantur caeli a terra sic exaltatae sunt viae meae a viis vestris et cogitationes meae a cogitationibus vestris ¹⁰ et quomodo descendit imber et nix de caelo et illuc ultra non revertitur sed inebriat terram et infundit eam et germinare eam facit et dat semen serenti et panem comedenti ¹¹ sic erit verbum meum quod egredietur de ore meo non revertetur ad me vacuum sed faciet quaecumque volui et prosperabitur in his ad quae misi illud ¹² quia in laetitia egrediemini et in pace deducemini montes et colles cantabunt coram vobis laudem et omnia ligna regionis plaudent manu ¹³ pro saliuca ascendet abies et pro urtica crescet myrtus et erit Dominus nominatus in signum aeternum quod non auferetur

56 haec dicit Dominus custodite iudicium et facite iustitiam quia iuxta est salus mea ut veniat et iustitia mea ut reveletur ² beatus vir qui facit hoc et filius hominis qui adprehendit istud custodiens sabba-

tum ne polluat illud custodiens manus suas ne faciat omne malum ³ et non dicat filius advenae qui adheret Domino dicens separatione dividet me Dominus a populo suo et non dicat eunuchus ecce ego lignum aridum ⁴ quia haec dicit Dominus eunuchis qui custodierint sabbata mea et elegerint quae volui et tenuerint foedus meum ⁵ dabo eis in domo mea et in muris meis locum et nomen melius a filiis et filiabus nomen sempiternum dabo eis quod non peribit ⁶ et filios advenae qui adherent Domino ut colant eum et diligant nomen eius ut sint ei in servos omnem custodientem sabbatum ne polluat illud et tenentem foedus meum ⁷ adducam eos in montem sanctum meum et laetificabo eos in domo orationis meae holocausta eorum et victimae eorum placebunt mihi super altari meo quia domus mea domus orationis vocabitur cunctis populis ⁸ ait Dominus Deus qui congregat dispersos Israhel adhuc congregabo ad eum congregatos eius ⁹ omnes bestiae agri venite ad devorandum universae bestiae saltus ¹⁰ speculatores eius caeci omnes nescierunt universi canes muti non valentes latrare videntes vana dormientes et amantes somnia ¹¹ et canes inpudentissimi nescierunt saturitatem ipsi pastores ignoraverunt intellegentiam omnes in viam suam declinaverunt unusquisque ad avaritiam suam a summo usque ad novissimum ¹² venite sumamus vinum et impleamur ebrietate et erit sicut hodie sic et cras et multo amplius

57 iustus perit et nemo est qui recogitet in corde suo et viri misericordiae colliguntur quia non est qui intellegat a facie enim malitiae collectus est iustus ² veniat pax requiescat in cubili suo qui ambulavit in directione sua ³ vos autem accedite huc filii auguratricis semen adulteri et fornicariae ⁴ super quem lusistis super quem dilatastis os et eiecistis linguam numquid non vos filii scelesti semen mendax ⁵ qui consolamini in diis subter omne lignum frondosum immolantes parvulos in torrentibus subter imminentes petras ⁶ in partibus torrentis pars tua haec est sors tua et ipsis efudisti libamen obtulisti sacrificium numquid super his non indignabor ⁷ super montem excelsum et sublimem posuisti cubile tuum et illuc ascendisti ut immolares hostias ⁸ et post ostium et retro postem posuisti memoriale tuum quia iuxta me discoperuisti et suscepisti adulterum dilatasti cubile tuum et pepigisti cum eis dilexisti stratum eorum manu aperta ⁹ et ornasti te regi unguento et multiplicasti pigmenta tua misisti legatos tuos procul et humiliata es usque ad inferos ¹⁰ in multitudine viae tuae laborasti non dixisti quiescam vitam manus tuae invenisti propterea non rogasti ¹¹ pro quo sollicita timuisti quia mentita es et mei non es recordata neque cogitasti in corde tuo quia ego tacens et quasi non videns et mei oblita es ¹² ego adnuntiabo iustitiam tuam et opera tua non proderunt tibi ¹³ cum clamaveris liberent te congregati tui et omnes eos auferet ventus tollet aura qui autem fiduciam habet mei hereditabit terram et possidebit montem sanctum meum ¹⁴ et dicam viam facite praebete

iter declinate de semita auferte offendicula de via populi mei ¹⁵ quia haec dicit Excelsus et Sublimis habitans aeternitatem et sanctum nomen eius in excelso et in sancto habitans et cum contrito et humili spiritu ut vivificet spiritum humilium et vivificet cor contritorum ¹⁶ non enim in sempiternum litigabo neque usque ad finem irascar quia spiritus a facie mea egredietur et flatus ego faciam ¹⁷ propter iniquitatem avaritiae eius iratus sum et percussi eum abscondi et indignatus sum et abiit vagus in via cordis sui ¹⁸ vias eius vidi et dimisi eum et reduxi eum et reddidi consolationes ipsi et lugentibus eius ¹⁹ creavi fructum labiorum pacem pacem ei qui longe est et qui prope dixit Dominus et sanavi eum ²⁰ impii autem quasi mare fervens quod quiescere non potest et redundant fluctus eius in conculcationem et lutum ²¹ non est pax dixit Deus meus impiis

58 clama ne cesses quasi tuba exalta vocem tuam et adnuntia populo meo scelera eorum et domui Iacob peccata eorum ² me etenim de die in diem quaerunt et scire vias meas volunt quasi gens quae iustitiam fecerit et quae iudicium Dei sui non reliquerit rogant me iudicia iustitiae adpropinquare Deo volunt ³ quare ieiunavimus et non aspexisti humiliavimus animam nostram et nescisti ecce in die ieiunii vestri invenitur voluntas et omnes debitores vestros repetitis ⁴ ecce ad lites et contentiones ieiunatis et percutitis pugno impie nolite ieiunare sicut usque ad hanc diem ut audiatur in excelso clamor vester ⁵ numquid tale est ieiunium quod elegi per diem adfligere hominem animam suam numquid contorquere quasi circulum caput suum et saccum et cinerem sternere numquid istud vocabis ieiunium et diem acceptabilem Domino ⁶ nonne hoc est magis ieiunium quod elegi dissolve conligationes impietatis solve fasciculos deprimentes dimitte eos qui confracti sunt liberos et omne onus disrumpe ⁷ frange esurienti panem tuum et egenos vagosque induc in domum tuam cum videris nudum operi eum et carnem tuam ne despexeris ⁸ tunc erumpet quasi mane lumen tuum et sanitas tua citius orientur et anteibit faciem tuam iustitia tua et gloria Domini colliget te ⁹ tunc invocabis et Dominus exaudiet clamabis et dicet ecce adsum si abstuleris de medio tui catenam et desieris digitum extendere et loqui quod non prodest ¹⁰ cum effuderis esurienti animam tuam et animam adflictam repleveris orientur in tenebris lux tua et tenebrae tuae erunt sicut meridies ¹¹ et requiem tibi dabit Dominus semper et implebit splendoribus animam tuam et ossa tua liberabit et eris quasi hortus inriguus et sicut fons aquarum cuius non deficient aquae ¹² et aedificabuntur in te deserta saeculorum fundamenta generationis et generationis suscitabis et vocaberis aedificator sepium avertens semitas in quietem ¹³ si averteris a sabbato pedem tuum facere voluntatem tuam in die sancto meo et vocaveris sabbatum delicatum et sanctum Domini gloriosum et glorificaveris eum dum non facis vias tuas et non invenitur voluntas tua ut loquaris sermonem ¹⁴ tunc de-

lectaberis super Domino et sustollam te super altitudines terrae et cibabo te hereditate Iacob patris tui os enim Domini locutum est

59 ecce non est abbreviata manus Domini ut salvare nequeat neque adgravata est auris eius ut non exaudiat ² sed iniquitates vestrae diviserunt inter vos et Deum vestrum et peccata vestra absconderunt faciem eius a vobis ne exaudiret ³ manus enim vestrae pollutae sunt sanguine et digiti vestri iniquitate labia vestra locuta sunt mendacium et lingua vestra iniquitatem fatur ⁴ non est qui invocet iustitiam neque est qui iudicet vere sed confidunt in nihili et loquuntur vanitates conceperunt laborem et pepererunt iniquitatem ⁵ ova aspidum ruperunt et telas araneae texuerunt qui comederit de ovis eorum morietur et quod confotum est erumpet in regulum ⁶ telae eorum non erunt in vestimentum neque operientur operibus suis opera eorum opera inutilia et opus iniquitatis in manibus eorum ⁷ pedes eorum ad malum currunt et festinant ut effundant sanguinem innocentem cogitationes eorum cogitationes inutiles vastitas et contritio in viis eorum ⁸ viam pacis nescierunt et non est iudicium in gressibus eorum semitae eorum incurvatae sunt eis omnis qui calcat in ea ignorat pacem ⁹ propter hoc elongatum est iudicium a nobis et non adprehendet nos iustitia expectavimus lucem et ecce tenebrae splendorem et in tenebris ambulavimus ¹⁰ palpavimus sicut caeci parietem et quasi absque oculis adtrectavimus inpegimus meridie quasi in tenebris in caligosis quasi mortui ¹¹ rugiemus quasi ursi omnes et quasi columbae meditantem gememus expectavimus iudicium et non est salutem et elongata est a nobis ¹² multiplicatae sunt enim iniquitates nostrae coram te et peccata nostra responderunt nobis quia scelera nostra nobiscum et iniquitates nostras cognovimus ¹³ peccare et mentiri contra Dominum et aversi sumus ne iremus post tergum Dei nostri ut loqueremur calumniam et transgressionem concepimus et locuti sumus de corde verba mendacii ¹⁴ et conversum est retrorsum iudicium et iustitia longe stetit quia corrui in platea veritas et aequitas non potuit ingredi ¹⁵ et facta est veritas in oblivione et qui recessit a malo praedae patuit et vidit Dominus et malum apparuit in oculis eius quia non est iudicium ¹⁶ et vidit quia non est vir et aporiatus est quia non est qui occurrat et salvavit sibi brachium suum et iustitia eius ipsa confirmavit eum ¹⁷ indutus est iustitia ut lorica et galea salutis in capite eius indutus est vestimentis ultionis et opertus est quasi pallio zeli ¹⁸ sicut ad vindictam quasi ad retributionem indignationis hostibus suis et vicissitudinem inimicis suis insulis vicem reddet ¹⁹ et timebunt qui ab occidente nomen Domini et qui ab ortu solis gloriam eius cum venerit quasi fluvius violentus quem spiritus Domini cogit ²⁰ et venerit Sion redemptor et eis qui redeunt ab iniquitate in Iacob dicit Dominus ²¹ hoc foedus meum cum eis dicit Dominus spiritus meus qui est in te et verba mea quae posui in ore tuo non recedent de ore

tuo et de ore seminis tui et de ore seminis seminis tui dixit Dominus amodo et usque in sempiternum

60 surge inluminare quia venit lumen tuum et gloria Domini super te orta est ² quia ecce tenebrae operient terram et caligo populos super te autem oriatur Dominus et gloria eius in te videbitur ³ et ambulabunt gentes in lumine tuo et reges in splendore ortus tui ⁴ leva in circuitu oculos tuos et vide omnes isti congregati sunt venerunt tibi filii tui de longe venient et filiae tuae in latere sugent ⁵ tunc videbis et affluet et mirabitur et dilatabitur cor tuum quando conversa fuerit ad te multitudo maris fortitudo gentium venerit tibi ⁶ inundatio camelorum operiet te dromedariae Madian et Efa omnes de Saba venient aurum et tus deferentes et laudem Domino adnuntiantes ⁷ omne pecus Cedar congregabitur tibi arietes Nabaioth ministrabunt tibi offerentur super placibili altari meo et domum maiestatis meae glorificabo ⁸ qui sunt isti qui ut nubes volant et quasi columbae ad fenestras suas ⁹ me enim insulae expectant et naves maris in principio ut adducam filios tuos de longe argentum eorum et aurum eorum cum eis nomini Domini Dei tui et Sancto Israhel quia glorificavit te ¹⁰ et aedificabunt filii peregrinorum muros tuos et reges eorum ministrabunt tibi in indignatione enim mea percussi te et in reconciliatione mea misertus sum tui ¹¹ et aperientur portae tuae iugiter die et nocte non claudentur ut adferatur ad te fortitudo gentium et reges earum adducantur ¹² gens enim et regnum quod non servierit tibi peribit et gentes solitudine vastabuntur ¹³ gloria Libani ad te veniet abies et buxus et pinus simul ad ornandum locum sanctificationis meae et locum pedum meorum glorificabo ¹⁴ et venient ad te curvi filii eorum qui humiliaverunt te et adorabunt vestigia pedum tuorum omnes qui detrahebant tibi et vocabunt te civitatem Domini Sion Sancti Israhel ¹⁵ pro eo quod fuisti derelicta et odio habita et non erat qui per te transiret ponam te in superbiam saeculorum gaudium in generationem et generationem ¹⁶ et suges lac gentium et mamilla regum lactaberis et scies quia ego Dominus salvans te et redemptor tuus Fortis Iacob ¹⁷ pro aere adferam aurum et pro ferro adferam argentum et pro lignis aes et pro lapidibus ferrum et ponam visitationem tuam pacem et praepositos tuos iustitiam ¹⁸ non audietur ultra iniquitas in terra tua vastitas et contritio in terminis tuis et occupabit salus muros tuos et portas tuas laudatio ¹⁹ non erit tibi amplius sol ad lucendum per diem nec splendor lunae inluminabit te sed erit tibi Dominus in lucem sempiternam et Deus tuus in gloriam tuam ²⁰ non occidet ultra sol tuus et luna tua non minuetur quia Dominus erit in lucem sempiternam et complebuntur dies luctus tui ²¹ populus autem tuus omnes iusti in perpetuum hereditabunt terram germen plantationis meae opus manus meae ad glorificandum ²² minimus erit in mille et parvulus in gentem fortissimam ego Dominus in tempore eius subito faciam istud

61 spiritus Domini super me eo quod unxerit Dominus me ad adnuntiandum mansuetis misit me ut mederer contritis corde et praedicarem captivis indulgentiam et clausis apertionem ² ut praedicarem annum placibilem Domini et diem ultionis Deo nostro ut consolarer omnes lugentes ³ ut ponerem lugentibus Sion et darem eis coronam pro cinere oleum gaudii pro luctu pallium laudis pro spiritu maeroris et vocabuntur in ea fortes iustitiae plantatio Domini ad glorificandum ⁴ et aedificabunt deserta a saeculo et ruinas antiquas erigent et instaurabunt civitates desertas dissipatas in generationem et generationem ⁵ et stabunt alieni et pascent pecora vestra et filii peregrinorum agricolae et vinitores vestri erunt ⁶ vos autem sacerdotes Domini vocabimini ministri Dei nostri dicite vobis fortitudinem gentium comedetis et in gloria earum superbietis ⁷ pro confusione vestra duplici et rubore laudabunt partem eorum propter hoc in terra sua duplicia possidebunt laetitia sempiterna erit eis ⁸ quia ego Dominus diligens iudicium odio habens rapinam in holocausto et dabo opus eorum in veritate et foedus perpetuum feriam eis ⁹ et scietur in gentibus semen eorum et germen eorum in medio populorum omnes qui viderint eos cognoscent eos quia isti sunt semen cui benedixit Dominus ¹⁰ gaudens gaudebo in Domino et exultabit anima mea in Deo meo quia induit me vestimentis salutis et indumento iustitiae circumdedit me quasi sponsum decoratum corona et quasi sponsam ornatam monilibus suis ¹¹ sicut enim terra profert germen suum et sicut hortus semen suum germinat sic Dominus Deus germinabit iustitiam et laudem coram universis gentibus

62 propter Sion non tacebo et propter Hierusalem non quiescam donec egrediat ut splendor iustus eius et salvator eius ut lampas accendatur ² et videbunt gentes iustum tuum et cuncti reges inclitum tuum et vocabitur tibi nomen novum quod os Domini nominabit ³ et eris corona gloriae in manu Domini et diadema regni in manu Dei tui ⁴ non vocaberis ultra Derelicta et terra tua non vocabitur amplius Desolata sed vocaberis Voluntas mea in ea et terra tua Inhabitata quia conplacuit Domino in te et terra tua inhabitabitur ⁵ habitabit enim iuvenis cum virgine et habitabunt in te filii tui et gaudebit sponsus super sponsam gaudebit super te Deus tuus ⁶ super muros tuos Hierusalem constitui custodes tota die et tota nocte perpetuo non tacebunt qui reminiscimini Domini ne taceatis ⁷ et ne detis silentium ei donec stabiliat et donec ponat Hierusalem laudem in terra ⁸ iuravit Dominus in dextera sua et in brachio fortitudinis suae si dederit triticum tuum ultra cibum inimicis tuis et si biberint filii alieni vinum tuum in quo laborasti ⁹ quia qui congregabunt illud comedent et laudabunt Dominum et qui conportant illud bibent in atriis sanctis meis ¹⁰ transite transite per portas praeparate viam populo planum facite iter et eligite lapides elevate signum ad populos ¹¹ ecce Dominus auditum fecit in extremis terrae dicite filiae Sion ecce salvator tuus

venit ecce merces eius cum eo et opus eius coram illo¹² et vocabunt eos Populus sanctus Redempti a Domino tu autem vocaberis Quaesita civitas et non Derelicta

63 quis est iste qui venit de Edom tinctis vestibus de Bosra iste formosus in stola sua gradiens in multitudine fortitudinis suae ego qui loquor iustitiam et propugnator sum ad salvandum² quare ergo rubrum est indumentum tuum et vestimenta tua sicut calcantium in torculari³ torcular calcavi solus et de gentibus non est vir mecum calcavi eos in furore meo et conculcavi eos in ira mea et aspersus est sanguis eorum super vestimenta mea et omnia indumenta mea inquinavi⁴ dies enim ultionis in corde meo annus redemptionis meae venit⁵ circumspexi et non erat auxiliator quaesivi et non fuit qui adiuveret et salvavit mihi brachium meum et indignatio mea ipsa auxiliata est mihi⁶ et conculcavi populos in furore meo et inebriavi eos in indignatione mea et detraxi in terra virtutem eorum⁷ miserationum Domini recordabor laudem Domini super omnibus quae reddidit nobis Dominus et super multitudinem bonorum domui Israhel quae largitus est eis secundum indulgentiam suam et secundum multitudinem misericordiarum suarum⁸ et dixit verumtamen populus meus est filii non negantes et factus est eis salvator⁹ in omni tribulatione eorum non est tribulatus et angelus faciei eius salvavit eos in dilectione sua et in indulgentia sua ipse redemit eos et portavit eos et levavit eos cunctis diebus saeculi¹⁰ ipsi autem ad iracundiam provocaverunt et adflixerunt spiritum Sancti eius et conversus est eis in inimicum et ipse debellavit eos¹¹ et recordatus est dierum saeculi Mosi populi sui ubi est qui eduxit eos de mari cum pastoribus gregis sui ubi est qui posuit in medio eius spiritum Sancti sui¹² qui eduxit ad dexteram Mosen brachio maiestatis suae qui scidit aquas ante eos ut faceret sibi nomen sempiternum¹³ qui duxit eos per abyssos quasi equum in deserto non inpingentem¹⁴ quasi animal in campo descendens spiritus Domini ductor eius fuit sic adduxisti populum tuum ut faceres tibi nomen gloriae¹⁵ adtende de caelo et vide de habitaculo sancto tuo et gloriae tuae ubi est zelus tuus et fortitudo tua multitudo viscerum tuorum et miserationum tuarum super me continuerunt se¹⁶ tu enim pater noster et Abraham nescivit nos et Israhel ignoravit nos tu Domine pater noster redemptor noster a saeculo nomen tuum¹⁷ quare errare nos fecisti Domine de viis tuis indurasti cor nostrum ne timeamus te convertere propter servos tuos tribus hereditatis tuae¹⁸ quasi nihilum possederunt populum sanctum tuum hostes nostri conculcaverunt sanctificationem tuam¹⁹ facti sumus quasi in principio cum non dominareris nostri neque invocaretur nomen tuum super nos

64 utinam dirumperes caelos et descenderes a facie tua montes defluerent² sicut exustio ignis tabescerent aquae arderent igni ut notum fieret nomen tuum inimicis tuis a facie tua gentes turbaren-

tur³ cum feceris mirabilia non sustinebimus descendisti et a facie tua montes defluerunt⁴ a saeculo non audierunt neque auribus perceperunt oculus non vidit Deus absque te quae praeparasti expectantibus te⁵ occurristi laetanti et facienti iustitiam in viis tuis recordabuntur tui ecce tu iratus es et peccavimus in ipsis fuimus semper et salvabimur⁶ et facti sumus ut inmundus omnes nos quasi pannus menstruatae universae iustitiae nostrae et cecidimus quasi folium universi et iniquitates nostrae quasi ventus abstulerunt nos⁷ non est qui invocet nomen tuum qui consurgat et teneat te abscondisti faciem tuam a nobis et adlissisti nos in manu iniquitatis nostrae⁸ et nunc Domine pater noster es tu nos vero lutum et fictor noster et opera manuum tuarum omnes nos⁹ ne irascaris Domine satis et ne ultra memineris iniquitatis ecce respice populus tuus omnes nos¹⁰ civitas sancti tui facta est deserta Sion deserta facta est Hierusalem desolata¹¹ domus sanctificationis nostrae et gloriae nostrae ubi laudaverunt te patres nostri facta est in exustionem ignis et omnia desiderabilia nostra versa sunt in ruinas¹² numquid super his continebis te Domine tacebis et adfliges nos vehementer

65 quaesierunt me qui ante non interrogabant invenerunt qui non quaesierunt me dixi ecce ego ecce ego ad gentem quae non vocabat nomen meum² expandi manus meas tota die ad populum incredulum qui graditur in via non bona post cogitationes suas³ populus qui ad iracundiam provocat me ante faciem meam semper qui immolant in hortis et sacrificant super lateres⁴ qui habitant in sepulchris et in delubris idolorum dormiunt qui comedunt carnem suillam et ius profanum in vasis eorum⁵ qui dicunt recede a me non adpropinques mihi quia inmundus es isti fumus erunt in furore meo ignis ardens tota die⁶ ecce scriptum est coram me non tacebo sed reddam et retribuam in sinu eorum⁷ iniquitates vestras et iniquitates patrum vestrorum simul dicit Dominus qui sacrificaverunt super montes et super colles exprobraverunt mihi et remetiar opus eorum primum in sinu eorum⁸ haec dicit Dominus quomodo si inveniatur granum in botro et dicatur ne dissipis illud quoniam benedictio est sic faciam propter servos meos ut non disperdam totum⁹ et educam de Jacob semen et de Iuda possidentem montes meos et hereditabunt eam electi mei et servi mei habitabunt ibi¹⁰ et erunt campestria in caulas gregum et vallis Achor in cubile armentorum populo meo qui requisierunt me¹¹ et vos qui dereliquistis Dominum qui obliti estis montem sanctum meum qui ponitis Fortuinae mensam et libatis super eam¹² numerabo vos in gladio et omnes in caede corruetis pro eo quod vocavi et non respondistis locutus sum et non audistis et faciebatis malum in oculis meis et quae nolui elegistis¹³ propter hoc haec dicit Dominus Deus ecce servi mei comedent et vos esurietis ecce servi mei bibent et vos sitietis¹⁴ ecce servi mei laetabuntur et vos confundemini ecce servi mei laudabunt prae exultatione cordis et

vos clamabitis prae dolore cordis et prae contritione spiritus ululabitis ¹⁵ et dimittetis nomen vestrum in iuramentum electis meis et interficiet te Dominus Deus et servos suos vocabit nomine alio ¹⁶ in quo qui benedictus est super terram benedicetur in Deo amen et qui iurat in terra iurabit in Deo amen quia oblivioni traditae sunt angustiae priores et quia absconditae sunt ab oculis nostris ¹⁷ ecce enim ego creo caelos novos et terram novam et non erunt in memoria priora et non ascendent super cor ¹⁸ sed gaudebitis et exultabitis usque in sempiternum in his quae ego creo quia ecce ego creo Hierusalem exultationem et populum eius gaudium ¹⁹ et exultabo in Hierusalem et gaudebo in populo meo et non audietur in eo ultra vox fletus et vox clamoris ²⁰ non erit ibi amplius infans dierum et senex qui non impleat dies suos quoniam puer centum annorum morietur et peccator centum annorum maledictus erit ²¹ et aedificabunt domos et habitabunt et plantabunt vineas et comedent fructum earum ²² non aedificabunt et alius habitabit non plantabunt et alius comedet secundum dies enim ligni erunt dies populi mei et opera manuum eorum inveterabunt ²³ electis meis non laborabunt frustra neque generabunt in conturbatione quia semen benedictorum Domini est et nepotes eorum cum eis ²⁴ eritque antequam clament ego exaudiam adhuc illis loquentibus ego audiam ²⁵ lupus et agnus pascentur simul et leo et bos comedent paleas et serpenti pulvis panis eius non nocebunt neque occident in omni monte sancto meo dicit Dominus

66 haec dicit Dominus caelum sedis mea et terra scabillum pedum meorum quae ista domus quam aedificabitis mihi et quis iste locus quietis meae ² omnia haec manus mea fecit et facta sunt universa ista dicit Dominus ad quem autem respiciam nisi ad pauperculum et contritum spiritu et tremementem sermones meos ³ qui immolat bovem quasi qui interficiat virum qui mactat pecus quasi qui excerebret canem qui offert oblationem quasi qui sanguinem suillum offerat qui recordatur turis quasi qui benedicat idolo haec omnia elegerunt in viis suis et in abominationibus suis anima eorum delectata est ⁴ unde et ego eligam inlusiones eorum et quae timebant adducam eis quia vocavi et non erat qui responderet locutus sum et non audierunt feceruntque malum in oculis meis et quae nolui elegerunt ⁵ audite verbum Domini qui tremetis ad verbum eius dixerunt fratres vestri odientes vos et abicientes propter nomen meum glorificetur Dominus et videbimus in laetitia vestra ipsi autem confundentur ⁶ vox populi de civitate vox de templo vox Domini reddentis retributionem inimicis

suis ⁷ antequam parturiret peperit antequam veniret partus eius peperit masculum ⁸ quis audivit umquam tale et quis vidit huic simile numquid parturiet terra in die una aut parietur gens simul quia parturivit et peperit Sion filios suos ⁹ numquid ego qui alios parere facio ipse non pariam dicit Dominus si ego qui generationem ceteris tribuo sterilis ero ait Dominus Deus tuus ¹⁰ laetamini cum Hierusalem et exultate in ea omnes qui diligitis eam gaudete cum ea gaudio universi qui lugetis super eam ¹¹ ut sugatis et repleamini ab ubere consolationis eius ut mulgeatis et deliciis affluatis ab omnimoda gloria eius ¹² quia haec dicit Dominus ecce ego declinabo super eam quasi fluvium pacis et quasi torrentem inundantem gloriam gentium quam sugetis ad ubera portabimini et super gentium blandientur vobis ¹³ quomodo si cui mater blandiatur ita ego consolabor vos et in Hierusalem consolabimini ¹⁴ videbitis et gaudebit cor vestrum et ossa vestra quasi herba germinabunt et cognoscetur manus Domini servis eius et indignabitur inimicis suis ¹⁵ quia ecce Dominus in igne veniet et quasi turbo quadrigae eius reddere in indignatione furorem suum et increpationem suam in flamma ignis ¹⁶ quia in igne Dominus diiudicatur et in gladio suo ad omnem carnem et multiplicabuntur interfecti a Domino ¹⁷ qui sanctificabantur et mundos se putabant in hortis post unam intrinsecus qui comedebant carnem suillam et abominationem et murem simul consumentur dicit Dominus ¹⁸ ego autem opera eorum et cogitationes eorum venio ut congregem cum omnibus gentibus et linguis et venient et videbunt gloriam meam ¹⁹ et ponam in eis signum et mittam ex eis qui salvati fuerint ad gentes in mari in Africa in Lydia tenentes sagittam in Italiam et Graeciam ad insulas longe ad eos qui non audierunt de me et non viderunt gloriam meam et adnuntiabunt gloriam meam gentibus ²⁰ et adducent omnes fratres vestros de cunctis gentibus donum Domino in equis et in quadrigis et in lecticis et in mulis et in carrucis ad montem sanctum meum Hierusalem dicit Dominus quomodo si inferant filii Israhel munus in vase mundo in domum Domini ²¹ et adsumam ex eis in sacerdotes et in Levitas dicit Dominus ²² quia sicut caeli novi et terra nova quae ego facio stare coram me dicit Dominus sic stabit semen vestrum et nomen vestrum ²³ et erit mensis ex mense et sabbatum ex sabbato veniet omnis caro ut adoret coram facie mea dicit Dominus ²⁴ et egredientur et videbunt cadavera virorum qui praevaricati sunt in me vermibus eorum non morietur et ignis eorum non extinguetur et erunt usque ad satietatem visionis omni carni

Ieremias

1 verba Hieremiae filii Helciae de sacerdotibus qui fuerunt in Anathoth in terra Benjamin ² quod factum est verbum Domini ad eum in diebus Iosiae filii Amon regis Iuda in tertiodecimo anno regni eius ³ et factum est in diebus Ioachim filii Iosiae regis Iuda usque ad consummationem undecimi anni Sedeciae filii Iosiae regis Iuda usque ad transmigracionem Hierusalem in mense quinto ⁴ et factum est verbum Domini ad me dicens ⁵ priusquam te formarem in utero novi te et antequam exires de vulva sanctificavi te prophetam gentibus dedi te ⁶ et dixi a a a Domine Deus ecce nescio loqui quia puer ego sum ⁷ et dixit Dominus ad me noli dicere puer sum quoniam ad omnia quae mittam te ibis et universa quaecumque mandavero tibi loqueris ⁸ ne timeas a facie eorum quia tecum ego sum ut eruam te dicit Dominus ⁹ et misit Dominus manum suam et tetigit os meum et dixit Dominus ad me ecce dedi verba mea in ore tuo ¹⁰ ecce constitui te hodie super gentes et super regna ut evelas et destruas et disperdas et dissipas et aedifices et plantes ¹¹ et factum est verbum Domini ad me dicens quid tu vides Hieremia et dixi virgam vigilantem ego video ¹² et dixit Dominus ad me bene vidisti quia vigilabo ego super verbo meo ut faciam illud ¹³ et factum est verbum Domini secundo ad me dicens quid tu vides et dixi ollam succensam ego video et faciem eius a facie aquilonis ¹⁴ et dixit Dominus ad me ab aquilone pandetur malum super omnes habitatores terrae ¹⁵ quia ecce ego convocabo omnes cognationes regnorum aquilonis ait Dominus et venient et ponent unusquisque solium suum in introitu portarum Hierusalem et super omnes muros eius in circuitu et super universas urbes Iuda ¹⁶ et loquar iudicia mea cum eis super omni malitia eorum qui dereliquerunt me et libaverunt diis alienis et adoraverunt opus manuum suarum ¹⁷ tu ergo accinge lumbos tuos et surge et loquere ad eos omnia quae ego praecipio tibi ne formides a facie eorum nec enim timere te faciam vultum eorum ¹⁸ ego quippe dedi te hodie in civitatem munitam et in columnam ferream et in murum aereum super omnem terram regibus Iuda principibus eius et sacerdotibus et populo terrae ¹⁹ et bellabunt adversum te et non praevalerunt quia tecum ego sum ait Dominus ut liberem te

2 et factum est verbum Domini ad me dicens ² vade et clama in auribus Hierusalem dicens haec dicit Dominus recordatus sum tui miserans adulescentiam tuam et caritatem dispensationis tuae quando secuta me es in deserto in terra quae non seminatur

³ sanctus Israhel Domino primitiae frugum eius omnes qui devorant eum delinquant mala venient super eos dicit Dominus ⁴ audite verbum Domini domus Iacob et omnes cognationes domus Israhel ⁵ haec dicit Dominus quid invenerunt patres vestri in me iniquitatis quia elongaverunt a me et ambulaverunt post vanitatem et vani facti sunt ⁶ et non dixerunt ubi est Dominus qui ascendere nos fecit de terra Aegypti qui transduxit nos per desertum per terram inhabitabilem et inviam per terram sitis et imaginem mortis per terram in qua non ambulavit vir neque habitavit homo ⁷ et induxi vos in terram Carmeli ut comederetis fructum eius et optima illius et ingressi contaminastis terram meam et hereditatem meam posuistis in abominationem ⁸ sacerdotes non dixerunt ubi est Dominus et tenentes legem nescierunt me et pastores praevaricati sunt in me et prophetae prophetaverunt in Baal et idola secuti sunt ⁹ propterea adhuc iudicio contendam vobiscum ait Dominus et cum filiis vestris disceptabo ¹⁰ transite ad insulas Cetthim et videte et in Cedar mittite et considerate vehementer et videte si factum est huiusmodi ¹¹ si mutavit gens deos et certe ipsi non sunt dii populus vero meus mutavit Gloriam suam in idolum ¹² obstupescite caeli super hoc et portae eius desolamini vehementer dicit Dominus ¹³ duo enim mala fecit populus meus me dereliquerunt fontem aquae vivae ut foderent sibi cisternas cisternas dissipatas quae continere non valent aquas ¹⁴ numquid servus est Israhel aut vernaculus quare ergo est factus in praedam ¹⁵ super eum rugierunt leones et dederunt vocem suam posuerunt terram eius in solitudinem civitates eius exustae sunt et non est qui habitet in eis ¹⁶ filii quoque Memfeos et Tafnes constupraverunt te usque ad verticem ¹⁷ numquid non istud factum est tibi quia dereliquisti Dominum Deum tuum eo tempore quo ducebat te per viam ¹⁸ et nunc quid tibi vis in via Aegypti ut bibas aquam turbidam et quid tibi cum via Assyriorum ut bibas aquam Fluminis ¹⁹ arguet te malitia tua et aversio tua increpabit te scito et vide quia malum et amarum est reliquisse te Dominum Deum tuum et non esse timorem mei apud te dicit Dominus Deus exercituum ²⁰ a saeculo confregisti iugum meum rupisti vincula mea et dixisti non serviam in omni enim colle sublimi et sub omni ligno frondoso tu prosternebaris meretrix ²¹ ego autem plantavi te vineam electam omne semen verum quomodo ergo conversa es in pravum vinea aliena ²² si laveris te nitro et multiplicaveris tibi herbam borith maculata es in iniquitate tua coram me dicit Dominus Deus ²³ quomodo

dicis non sum polluta post Baalim non ambulavi vide vias tuas in convalle scito quid feceris cursor levis explicans vias tuas ²⁴ onager adsuetus in solitudine in desiderio animae suae adtraxit ventum amoris sui nullus avertet eam omnes qui quaerunt eam non deficient in menstruis eius invenient eam ²⁵ prohibe pedem tuum a nuditate et guttur tuum a siti et dixisti desperavi nequaquam faciam adamavi quippe alienos et post eos ambulabo ²⁶ quomodo confunditur fur quando deprehenditur sic confusi sunt domus Israhel ipsi et reges eorum principes et sacerdotes et prophetae eorum ²⁷ dicentes ligno pater meus es tu et lapidi tu me genuisti verterunt ad me tergum et non faciem et in tempore adflictionis suae dicent surge et libera nos ²⁸ ubi sunt dii tui quos fecisti tibi surgant et liberent te in tempore adflictionis tuae secundum numerum quippe civitatum tuarum erant dii tui Iuda ²⁹ quid vultis mecum iudicio contendere omnes dereliquistis me dicit Dominus ³⁰ frustra percussi filios vestros disciplinam non receperunt devoravit gladius vester prophetas vestros quasi leo vastator ³¹ generatio vestra videte verbum Domini numquid solitudo factus sum Israheli aut terra serotina quare ergo dixit populus meus recessimus non veniemus ultra ad te ³² numquid obliviscitur virgo ornamenti sui sponsa fasciae pectoralis suae populus vero meus oblitus est mei diebus innumeris ³³ quid niteris bonam ostendere viam tuam ad quaerendam dilectionem quae insuper et malitias tuas docuisti vias tuas ³⁴ et in alis tuis inventus est sanguis animarum pauperum et innocentium non in fossis inveni eos sed in omnibus quae supra memoravi ³⁵ et dixisti absque peccato et innocens ego sum et propterea avertatur furor tuus a me ecce ego iudicio contendam tecum eo quod dixeris non peccavi ³⁶ quam vilis es facta nimis iterans vias tuas et ab Aegypto confunderis sicut confusa es ab Assur ³⁷ nam et ab ista egredieris et manus tuae erunt super caput tuum quoniam obtrivit Dominus confidentiam tuam et nihil habebis prosperum

3 vulgo dicitur si dimiserit vir uxorem suam et recedens ab eo duxerit virum alterum numquid revertetur ad eam ultra numquid non polluta et contaminata erit mulier illa tu autem fornicata es cum amatoribus multis tamen revertere ad me dicit Dominus ² leva oculos tuos in directum et vide ubi non prostrata sis in viis sedebas expectans eos quasi latro in solitudine et polluisti terram in fornicationibus tuis et in malitiis tuis ³ quam ob rem prohibita sunt stillae pluviarum et serotinus imber non fuit frons mulieris meretricis facta est tibi noluisti erubescere ⁴ ergo saltem amodo voca me pater meus dux virginitatis meae tu es ⁵ numquid irasceris in perpetuum aut perseverabis in finem ecce locuta es et fecisti mala et potuisti ⁶ et dixit Dominus ad me in diebus Iosiae regis numquid vidisti quae fecerit aversatrix Israhel abiit sibimet super omnem montem excelsum et sub omne lignum frondosum et fornicata est ibi ⁷ et dixi cum fecisset haec omnia ad me convertere et non est reversa

et vidit praevaricatrix soror eius Iuda ⁸ quia pro eo quod moechata esset aversatrix Israhel dimissem eam et dedissem ei libellum repudii et non timuit praevaricatrix Iuda soror eius sed abiit et fornicata est etiam ipsa ⁹ et facilitate fornicationis suae contaminavit terram et moechata est cum lapide et cum ligno ¹⁰ et in omnibus his non est reversa ad me praevaricatrix soror eius Iuda in toto corde suo sed in mendacio ait Dominus ¹¹ et dixit Dominus ad me iustificavit animam suam aversatrix Israhel conparatione praevaricatricis Iuda ¹² vade et clama sermones istos contra aquilonem et dices revertere aversatrix Israhel ait Dominus et non avertam faciem meam a vobis quia sanctus ego sum dicit Dominus et non irascar in perpetuum ¹³ tamen scito iniquitatem tuam quia in Dominum Deum tuum praevaricata es et dispersisti vias tuas alienis sub omni ligno frondoso et vocem meam non audisti ait Dominus ¹⁴ convertimini filii revertentes dicit Dominus quia ego vir vester et adsumam vos unum de civitate et duos de cognatione et introducam vos in Sion ¹⁵ et dabo vobis pastores iuxta cor meum et pascent vos scientia et doctrina ¹⁶ cumque multiplicati fueritis et creveritis in terra in diebus illis ait Dominus non dicent ultra arca testamenti Domini neque ascendet super cor neque recordabuntur illius nec visitabitur nec fiet ultra ¹⁷ in tempore illo vocabunt Hierusalem solum Domini et congregabuntur ad eam omnes gentes in nomine Domini in Hierusalem et non ambulabunt post pravitatem cordis sui pessimi ¹⁸ in diebus illis ibit domus Iuda ad domum Israhel et venient simul de terra aquilonis ad terram quam dedi patribus vestris ¹⁹ ego autem dixi quomodo ponam te in filiis et tribuam tibi terram desiderabilem hereditatem praeclaram exercituum gentium et dixi patrem vocabis me et post me ingredi non cessabis ²⁰ sed quomodo si contemnat mulier amatorem suum sic contempsit me domus Israhel dicit Dominus ²¹ vox in viis audita est ploratus et ululatus filiorum Israhel quoniam iniquam fecerunt viam suam oblitus sunt Domini Dei sui ²² convertimini filii revertentes et sanabo aversiones vestras ecce nos venimus ad te tu enim es Dominus Deus noster ²³ vere mendaces erant colles multitudo montium vere in Domino Deo nostro salus Israhel ²⁴ confusio comedit laborem patrum nostrorum ab adolescentia nostra greges eorum et armenta eorum filios eorum et filias eorum ²⁵ dormiemus in confusione nostra et operiet nos ignominia nostra quoniam Domino Deo nostro peccavimus nos et patres nostri ab adolescentia nostra usque ad hanc diem et non audivimus vocem Domini Dei nostri

4 si converteris Israhel ait Dominus ad me convertere si abstuleris offendicula tua a facie mea non commoveberis ² et iurabis vivit Dominus in veritate et in iudicio et in iustitia et benedicent eum gentes ipsumque laudabunt ³ haec enim dicit Dominus viro Iuda et Hierusalem novate vobis novale et nolite serere super spinas ⁴ circumcidimini Domino et auferte praepudia cordium vestrorum vir Iuda et habitatores

Hierusalem ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea et succendatur et non sit qui extinguat propter malitiam cogitationumstrarum ⁵ adnuntiate in Iuda et in Hierusalem auditum facite loquimini et canite tuba in terra clamate fortiter dicite congregamini et ingrediamur civitates munitas ⁶ levate signum in Sion confortamini nolite stare quia malum ego adduco ab aquilone et contritionem magnam ⁷ ascendit leo de cubili suo et praedo gentium se levavit egressus est de loco suo ut ponat terram tuam in desolationem civitates tuae vastabuntur remanentes absque habitatore ⁸ super hoc accingite vos ciliciis plangite et ululate quia non est aversa ira furoris Domini a nobis ⁹ et erit in die illa dicit Dominus peribit cor regis et cor principum et obstupescunt sacerdotes et prophetae consternabuntur ¹⁰ et dixi heu heu Domine Deus ergone decepisti populum istum et Hierusalem dicens pax erit vobis et ecce pervenit gladius usque ad animam ¹¹ in tempore illo dicetur populo huic et Hierusalem ventus urens in viis quae sunt in deserto viae filiae populi mei non ad ventilandum et ad purgandum ¹² spiritus plenus ex his veniet mihi et nunc ego sed loquar iudicia mea cum eis ¹³ ecce quasi nubes ascendet et quasi tempestas currus eius velociores aquilis equi illius vae nobis quoniam vastati sumus ¹⁴ lava a malitia cor tuum Hierusalem ut salva fias usquequo morabuntur in te cogitationes noxiae ¹⁵ vox enim adnuntiantis a Dan et notum facientis idolum de monte Ephraim ¹⁶ concitate gentes ecce auditum est in Hierusalem custodes venire de terra longinqua et dare super civitates Iuda vocem suam ¹⁷ quasi custodes agrorum facti sunt super eam in gyro quia me ad iracundiam provocavit ait Dominus ¹⁸ viae tuae et cogitationes tuae fecerunt haec tibi ista malitia tua quia amara quia tetigit cor tuum ¹⁹ ventrem meum ventrem meum doleo sensus cordis mei turbati sunt in me non tacebo quoniam vocem bucinae audivit anima mea clamorem proelii ²⁰ contritio super contritionem vocata est et vastata est omnis terra repente vastata sunt tabernacula mea subito pelles meae ²¹ usquequo videbo fugientem audiam vocem bucinae ²² quia stultus populus meus me non cognovit filii insipientes sunt et vecordes sapientes sunt ut faciant mala bene autem facere nescierunt ²³ aspexi terram et ecce vacua erat et nihili et caelos et non erat lux in eis ²⁴ vidi montes et ecce movebantur et omnes colles conturbati sunt ²⁵ intuitus sum et non erat homo et omne volatile caeli recessit ²⁶ aspexi et ecce Carmelus desertus et omnes urbes eius destructae sunt a facie Domini et a facie irae furoris eius ²⁷ haec enim dicit Dominus deserta erit omnis terra sed tamen consummationem non faciam ²⁸ lugebit terra et maerebunt caeli desuper eo quod locutus sum cogitavi et non paenituit me nec aversus sum ab eo ²⁹ a voce equitis et mittentis sagittam fugit omnis civitas ingressi sunt ardua et ascenderunt rupes universae urbes derelictae sunt et non habitat in eis homo ³⁰ tu autem vastata quid facies cum vestieris te coccino cum ornata fueris monili aureo et pinxeris

stibio oculos tuos frustra conponeris contempserunt te amatores tui animam tuam quaerent ³¹ vocem enim quasi parturientis audivi angustias ut puerperae vox filiae Sion intermorientis expandentisque manus suas vae mihi quia defecit anima mea propter interfectos ⁵ circuite vias Hierusalem et aspice et considerate et quaerite in plateis eius an inveniatis virum facientem iudicium et quaerentem fidem et propitius ero eius ² quod si etiam vivit Dominus dixerint et hoc falso iurabunt ³ Domine oculi tui respiciunt fidem percussisti eos et non doluerunt adtrivisti eos et renuerunt accipere disciplinam induraverunt facies suas super petram noluerunt reverti ⁴ ego autem dixi forsitan pauperes sunt et stulti ignorantes viam Domini iudicium Dei sui ⁵ ibo igitur ad optimates et loquar eis ipsi enim cognoverunt viam Domini iudicium Dei sui et ecce magis hii simul confregerunt iugum ruperunt vincula ⁶ idcirco percussit eos leo de silva lupus ad vesperam vastavit eos pardus vigilans super civitates eorum omnis qui egressus fuerit ex eis capietur quia multiplicatae sunt praevaricationes eorum confortatae sunt aversiones eorum ⁷ super quo propitius tibi esse potero filii tui dereliquerunt me et iurant in his qui non sunt dii saturavi eos et moechati sunt et in domo meretricis luxuriabantur ⁸ equi amatores et admissarii facti sunt unusquisque ad uxorem proximi sui hinniebat ⁹ numquid super his non visitabo dicit Dominus et in gente tali non ulciscetur anima mea ¹⁰ ascendite muros eius et dissipate consummationem autem nolite facere auferte propagines eius quia non sunt Domini ¹¹ praevaricatione enim praevaricata est in me domus Israhel et domus Iuda ait Dominus ¹² negaverunt Dominum et dixerunt non est ipse neque veniet super nos malum gladium et famem non videbimus ¹³ prophetae fuerunt in ventum et responsum non fuit in eis haec ergo evenient illis ¹⁴ haec dicit Dominus Deus exercituum quia locuti estis verbum istud ecce ego do verba mea in ore tuo in ignem et populum istum ligna et vorabit eos ¹⁵ ecce ego adducam super vos gentem de longinquo domus Israhel ait Dominus gentem robustam gentem antiquam gentem cuius ignorabis linguam nec intelleges quid loquatur ¹⁶ faretra eius quasi sepulchrum patens universi fortes ¹⁷ et comedet segetes tuas et panem tuum devorabit filios tuos et filias tuas comedet gregem tuum et armenta tua comedet vineam tuam et ficum tuam et conteret urbes munitas tuas in quibus tu habes fiduciam gladio ¹⁸ verumtamen et diebus illis ait Dominus non faciam vos in consummationem ¹⁹ quod si dixeritis quare fecit Dominus Deus noster nobis haec omnia dices ad eos sicut dereliquistis me et servistis deo alieno in terra vestra sic servietis alienis in terra non vestra ²⁰ adnuntiate hoc domui Iacob et auditum facite in Iuda dicentes ²¹ audi populus stulte qui non habes cor qui habentes oculos non videtis et aures et non auditis ²² me ergo non timebitis ait Dominus et a facie mea non dolebitis qui posui harenam terminum mari praeceptum sempiternum quod non praeteribit et com-

movebuntur et non poterunt et intumescent fluctus eius et non transibunt illud ²³ populo autem huic factum est cor incredulum et exasperans recesserunt et abierunt ²⁴ et non dixerunt in corde suo metuamus Dominum Deum nostrum qui dat nobis pluviam temporaneam et serotinam in tempore suo plenitudinem annuae messis custodientem nobis ²⁵ iniquitates nostrae declinaverunt haec et peccata nostra prohibuerunt bonum a nobis ²⁶ quia inventi sunt in populo meo impii insidiantes quasi aucupes laqueos ponentes et pedicas ad capiendos viros ²⁷ sicut decipula plena avibus sic domus eorum plenae dolo ideo magnificati sunt et ditati ²⁸ incrassati sunt et inpinguati et praeterierunt sermones meos pessime causam non iudicaverunt causam pupilli non direxerunt et iudicium pauperum non iudicaverunt ²⁹ numquid super his non visitabo dicit Dominus aut super gentem huiuscemodi non ulciscetur anima mea ³⁰ stupor et mirabilia facta sunt in terra ³¹ prophetae prophetabant mendacium et sacerdotes adplaudabant manibus suis et populus meus dilexit talia quid igitur fiet in novissimo eius

6 confortamini filii Benjamin in medio Hierusalem et in Thecua clangite bucina et super Bethaccharrem levate vexillum quia malum visum est ab aquilone et contritio magna ² speciosae et delicatae adsimilavi filiam Sion ³ ad eam venient pastores et greges eorum fixerunt in ea tentoria in circuitu pascet unusquisque eos qui sub manu sua sunt ⁴ sanctificate super eam bellum consurgite et ascendamus in meridie vae nobis quia declinavit dies quia longiores factae sunt umbrae vesperi ⁵ surgite et ascendamus in nocte et dissipemus domos eius ⁶ quia haec dicit Dominus exercituum caedite lignum eius et fundite circa Hierusalem aggerem haec est civitas visitationis omnis calumnia in medio eius ⁷ sicut frigidam facit cisterna aquam suam sic frigidam fecit malitiam suam iniquitas et vastitas audietur in ea coram me semper infirmitas et plaga ⁸ erudire Hierusalem ne forte recedat anima mea a te ne forte ponam te desertam terram inhabitabilem ⁹ haec dicit Dominus exercituum usque ad racemum colligent quasi in vinea reliquias Israhel converte manum tuam quasi vindemiator ad cartallum ¹⁰ cui loquar et quem contestabor ut audiant ecce incircumcisae aures eorum et audire non possunt ecce verbum Domini factum est eis in obprobrium et non suscipient illud ¹¹ idcirco furore Domini plenus sum laboravi sustinens effunde super parvulum foris et super concilium iuvenum simul vir enim cum muliere capietur senex cum pleno dierum ¹² et transibunt domus eorum ad alteros agri et uxores pariter quia extendam manum meam super habitantes terram dicit Dominus ¹³ a minore quippe usque ad maiorem omnes avaritiae student et a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt dolum ¹⁴ et curabant contritionem filiae populi mei cum ignominia dicentes pax pax et non erat pax ¹⁵ confusi sunt quia abominationem fecerunt quin potius confusione non sunt confusi et erubescere nescierunt quam ob rem cadent inter ruentes in tempore

visitationis suae corruent dicit Dominus ¹⁶ haec dicit Dominus state super vias et videte et interrogate de semitis antiquis quae sit via bona et ambulate in ea et invenietis refrigerium animabus vestris et dixerunt non ambulabimus ¹⁷ et constitui super vos speculatores audite vocem tubae et dixerunt non audiemus ¹⁸ ideo audite gentes et cognosce congregatio quanta ego faciam eis ¹⁹ audi terra ecce ego adducam mala super populum istum fructum cogitationum eius quia verba mea non audierunt et legem meam proiecerunt ²⁰ ut quid mihi tus de Saba adfertis et calamum suave olentem de terra longinqua holocaustomata vestra non sunt accepta et victimae vestrae non placuerunt mihi ²¹ propterea haec dicit Dominus ecce ego dabo in populum istum ruinas et ruent in eis patres et filii simul vicinus et proximus et peribunt ²² haec dicit Dominus ecce populus venit de terra aquilonis et gens magna consurget a finibus terrae ²³ sagittam et scutum arripiet crudelis est et non miserebitur vox eius quasi mare sonabit et super equos ascendent praeparati quasi vir ad proelium adversum te filia Sion ²⁴ audivimus famam eius dissolutae sunt manus nostrae tribulatio adprehendit nos dolores ut parturientem ²⁵ nolite exire ad agros et in via ne ambuletis quoniam gladius inimici pavor in circuitu ²⁶ filia populi mei accingere cilicio et conspergere cinere luctum unigeniti fac tibi planctum amarum quia repente veniet vastator super nos ²⁷ probatorem dedi te in populo meo robustum et scies et probabis viam eorum ²⁸ omnes isti principes declinantum ambulantes fraudulentem aes et ferrum universi corrupti sunt ²⁹ defecit sufflatorium in igne consumptum est plumbum frustra conflavit conflator malitiae enim eorum non sunt consumptae ³⁰ argentum reprobum vocate eos quia Dominus proiecit illos

7 verbum quod factum est ad Hieremiam a Domino dicens ² sta in porta domus Domini et praedica ibi verbum istud et dic audite verbum Domini omnis Iuda qui ingredimini per portas has ut adoretis Dominum ³ haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel bonas facite vias vestras et studia vestra et habitabo vobiscum in loco isto ⁴ nolite confidere in verbis mendacii dicentes templum Domini templum Domini templum Domini est ⁵ quoniam si bene direxeritis vias vestras et studia vestra si feceritis iudicium inter virum et proximum eius ⁶ advenae et pupillo et viduae non feceritis calumniam nec sanguinem innocentem effuderitis in loco hoc et post deos alienos non ambulaveritis in malum vobismet ipsis ⁷ habitabo vobiscum in loco isto in terra quam dedi patribus vestris a saeculo usque in saeculum ⁸ ecce vos confiditis vobis in sermonibus mendacii qui non proderunt vobis ⁹ furari occidere adulterare iurare mendaciter libare Baali et ire post deos alienos quos ignoratis ¹⁰ et venistis et stetistis coram me in domo hac in qua invocatum est nomen meum et dixistis liberati sumus eo quod fecerimus omnes abominationes istas ¹¹ ergo spelunca latronum facta est domus ista in qua invocatum est

nomen meum in oculis vestris ego ego sum ego vidi dicit Dominus ¹² ite ad locum meum in Silo ubi habitavit nomen meum a principio et videte quae fecerim ei propter malitiam populi mei Israhel ¹³ et nunc quia fecistis omnia opera haec dicit Dominus et locutus sum ad vos mane consurgens et loquens et non audistis et vocavi vos et non respondistis ¹⁴ faciam domui huic in qua invocatum est nomen meum et in qua vos habetis fiduciam et loco quem dedi vobis et patribus vestris sicut feci Silo ¹⁵ et proiciam vos a facie mea sicut proieci omnes fratres vestros universum semen Ephraim ¹⁶ tu ergo noli orare pro populo hoc nec adsumas pro eis laudem et orationem et non obsistas mihi quia non exaudiam te ¹⁷ nonne vides quid isti faciant in civitatibus Iuda et in plateis Hierusalem ¹⁸ filii colligunt ligna et patres succendunt ignem et mulieres conspergunt adipem ut faciant placentias Reginae caeli et libent diis alienis et me ad iracundiam provocent ¹⁹ numquid me ad iracundiam provocant dicit Dominus nonne semet ipsos in confusionem vultus sui ²⁰ ideo haec dicit Dominus Deus ecce furor meus et indignatio mea conflatur super locum istum super viros et super iumenta et super lignum regionis et super fruges terrae et succendetur et non extinguetur ²¹ haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel holocaustomata vestra addite victimis vestris et comedite carnes ²² quia non sum locutus cum patribus vestris et non praecepi eis in die qua eduxi eos de terra Aegypti de verbo holocaustomatum et victimarum ²³ sed hoc verbum praecepi eis dicens audite vocem meam et ero vobis Deus et vos eritis mihi populus et ambulate in omni via quam mandavi vobis ut bene sit vobis ²⁴ et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam sed abierunt in voluntatibus et pravitate cordis sui mali factique sunt retrorsum et non in ante ²⁵ a die qua egressi sunt patres eorum de terra Aegypti usque ad diem hanc et misi ad vos omnes servos meos prophetas per diem consurgens diluculo et mittens ²⁶ et non audierunt me nec inclinaverunt aurem suam sed induraverunt cervicem et peius operati sunt quam patres eorum ²⁷ et loqueris ad eos omnia verba haec et non audient te et vocabis eos et non respondebunt tibi ²⁸ et dices ad eos haec est gens quae non audivit vocem Domini Dei sui nec recepit disciplinam periit fides et ablata est de ore eorum ²⁹ tonde capillum tuum et proice et sume in directum planctum quia proiecit Dominus et reliquit generationem furoris sui ³⁰ quia fecerunt filii Iuda malum in oculis meis dicit Dominus posuerunt offendicula sua in domo in qua invocatum est nomen meum ut polluerent eam ³¹ et aedificaverunt excelsa Thofeth qui est in valle filii Ennom ut incenderent filios suos et filias suas igni quae non praecepi nec cogitavi in corde meo ³² ideo ecce dies venient dicit Dominus et non dicetur amplius Thofeth et vallis filii Ennom sed vallis Interfectionis et sepelient in Thofeth eo quod non sit locus ³³ et erit morticinum populi huius in cibum volucris caeli et bestiis terrae et non erit qui abigat ³⁴ et quiescere faciam de urbibus Iuda et de

plateis Hierusalem vocem gaudii et vocem laetitiae vocem sponsi et vocem sponsae in desolatione enim erit terra

8 in tempore illo ait Dominus eicient ossa regis Iuda et ossa principum eius et ossa sacerdotum et ossa prophetarum et ossa eorum qui habitaverunt Hierusalem de sepulchris suis ² et pendent ea ad solem et lunam et omnem militiam caeli quae dilexerunt et quibus servierunt et post quae ambulaverunt et quae quaesierunt et adoraverunt non colligentur et non sepelientur in sterquilinum super faciem terrae erunt ³ et eligent magis mortem quam vitam omnes qui residui fuerint de cognitione hac pessima in universis locis quae derelicta sunt ad quae eieci eos dicit Dominus exercituum ⁴ et dices ad eos haec dicit Dominus numquid qui cadet non resurget et qui aversus est non revertetur ⁵ quare ergo aversus est populus iste in Hierusalem aversione contentiosa adprehenderunt mendacium et noluerunt reverti ⁶ attendi et auscultavi nemo quod bonum est loquitur nullus est qui agat paenitentiam super peccato suo dicens quid feci omnes conversi sunt ad cursum suum quasi equus impetu vadens in proelio ⁷ milvus in caelo cognovit tempus suum turtur et hirundo et ciconia custodierunt tempus adventus sui populus autem meus non cognovit iudicium Domini ⁸ quomodo dicitis sapientes nos sumus et lex Domini nobiscum est vere mendacium operatus est stilus mendax scribarum ⁹ confusi sunt sapientes perterriti et capti sunt verbum enim Domini proiecerunt et sapientia nulla est in eis ¹⁰ propterea dabo mulieres eorum exteris agros eorum heredibus quia a minimo usque ad maximum omnes avaritiam sequuntur a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt mendacium ¹¹ et sanabant contritionem filiae populi mei ad ignominiam dicentes pax pax cum non esset pax ¹² confusi sunt quia abominationem fecerunt quinimmo confusione non sunt confusi et erubescere nescierunt idcirco cadent inter corruentes in tempore visitationis suae corruent dicit Dominus ¹³ congregans congregabo eos ait Dominus non est uva in vitibus et non sunt ficus in ficulnea folium defluxit et dedi eis quae praetergressa sunt ¹⁴ quare sedemus convenite et ingrediamur civitatem munitam et sileamus ibi quia Dominus noster silere nos fecit et potum dedit nobis aquam fellis peccavimus enim Domino ¹⁵ expectavimus pacem et non erat bonum tempus medellae et ecce formido ¹⁶ a Dan auditus est fremitus equorum eius a voce hinnituum pugnantium eius commota est omnis terra et venerunt et devoraverunt terram et plenitudinem eius urbem et habitatores eius ¹⁷ quia ecce ego mittam vobis serpentes regulos quibus non est incantatio et mordebunt vos ait Dominus ¹⁸ dolor meus super dolorem in me cor meum maerens ¹⁹ ecce vox clamoris filiae populi mei de terra longinqua numquid Dominus non est in Sion aut rex eius non est in ea quare ergo me ad iracundiam concitaverunt in sculptilibus suis et in vanitatibus alienis ²⁰ transiit messis finita est aestas

et nos salvati non sumus ²¹ super contritionem filiae populi mei contritus sum et contristatus stupor obtinuit me ²² numquid resina non est in Galaad aut medicus non est ibi quare igitur non est obducta cicatrix filiae populi mei

9 quis dabit capiti meo aquam et oculis meis fontem lacrimarum et plorabo die et nocte interfectos filiae populi mei ² quis dabit me in solitudine diversorium viatorum et derelinquam populum meum et recedam ab eis quia omnes adulteri sunt coetus praevaricatorum ³ et extenderunt linguam suam quasi arcum mendacii et non veritatis confortati sunt in terra quia de malo ad malum egressi sunt et me non cognoverunt dicit Dominus ⁴ unusquisque se a proximo suo custodiat et in omni fratre suo non habeat fiduciam quia omnis frater subplantans subplantabit et omnis amicus fraudulenter incedet ⁵ et vir fratrem suum deridebit et veritatem non loquentur docuerunt enim linguam suam loqui mendacium ut inique agerent laboraverunt ⁶ habitatio tua in medio doli in dolo renuerunt scire me dicit Dominus ⁷ propterea haec dicit Dominus exercituum ecce ego conflabo et probabo eos quid enim aliud faciam a facie filiae populi mei ⁸ sagitta vulnerans lingua eorum dolum locuta est in ore suo pacem cum amico suo loquitur et occulte ponit ei insidias ⁹ numquid super his non visitabo dicit Dominus aut in gentem huiusmodi non ulciscetur anima mea ¹⁰ super montes adsumam fletum ac lamentum et super speciosa deserti planctum quoniam incensa sunt eo quod non sit vir pertransiens et non audierunt vocem possidentis a volucre caeli usque ad pecora transmigraverunt et recesserunt ¹¹ et dabo Hierusalem in acervos harenae et cubilia draconum et civitates Iuda dabo in desolationem eo quod non sit habitator ¹² quis est vir sapiens qui intellegat hoc et ad quem verbum oris Domini fiat ut adnuntiet istud quare perierit terra exusta sit quasi desertum eo quod non sit qui pertranseat ¹³ et dixit Dominus quia dereliquerunt legem meam quam dedi eis et non audierunt vocem meam et non ambulaverunt in ea ¹⁴ et abierunt post pravitatem cordis sui et post Baalim quos didicerunt a patribus suis ¹⁵ idcirco haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ecce ego cibabo eos populum istum absinthio et potum dabo eis aquam fellis ¹⁶ et dispergam eos in gentibus quas non noverunt ipsi et patres eorum et mittam post eos gladium donec consumantur ¹⁷ haec dicit Dominus exercituum contemplantini et vocate lamentatrices et veniant et ad eas quae sapientes sunt mittite et properent ¹⁸ festinent et adsumant super nos lamentum deducant oculi nostri lacrimas et palpebrae nostrae defluant aquis ¹⁹ quia vox lamentationis audita est de Sion quomodo vastati sumus et confusi vehementer quia dereliquimus terram quoniam deiecta sunt tabernacula nostra ²⁰ audite ergo mulieres verbum Domini et adsumat auris vestra sermonem oris eius et docete filias vestras lamentum et unaquaeque proximam suam planctum ²¹ quia ascendit mors per fenestras nostras

ingressa est domos nostras disperdere parvulos de foris iuvenes de plateis ²² loquere haec dicit Dominus et cadet morticinum hominis quasi stercus super faciem regionis et quasi faenum post tergum metentis et non est qui colligat ²³ haec dicit Dominus non gloriatur sapiens in sapientia sua et non gloriatur fortis in fortitudine sua et non gloriatur dives in divitiis suis ²⁴ sed in hoc gloriatur qui gloriatur scire et nosse me quia ego sum Dominus qui facio misericordiam et iudicium et iustitiam in terra haec enim placent mihi ait Dominus ²⁵ ecce dies veniunt dicit Dominus et visitabo super omnem qui circumcisum habet praeputium ²⁶ super Aegyptum et super Iudam et super Edom et super filios Ammon et super Moab et super omnes qui adtonsi sunt in comam habitantes in deserto quia omnes gentes habent praeputium omnis autem domus Israhel incircumcisi sunt corde

10 audite verbum quod locutus est Dominus super vos domus Israhel ² haec dicit Dominus iuxta vias gentium nolite discere et a signis caeli nolite metuere quae timent gentes ³ quia leges populorum vanae sunt quia lignum de saltu praecidit opus manus artificis in ascia ⁴ argento et auro decoravit illud clavis et malleis conpegit ut non dissolvatur ⁵ in similitudinem palmae fabricata sunt et non loquentur portata tollentur quia incedere non valent nolite ergo timere ea quia nec male possunt facere nec bene ⁶ non est similis tui Domine magnus tu et magnum nomen tuum in fortitudine ⁷ quis non timebit te o rex gentium tuum est enim decus inter cunctos sapientes gentium et in universis regnis eorum nullus est similis tui ⁸ pariter insipientes et fatui probabuntur doctrina vanitatis eorum lignum est ⁹ argentum involutum de Tharsis adfertur et aurum de Ofaz opus artificis et manus aerarii hyacinthus et purpura indumentum eorum opus artificum universa haec ¹⁰ Dominus autem Deus verus est ipse Deus vivens et rex sempiternus ab indignatione eius commovebitur terra et non sustinebunt gentes comminationem eius ¹¹ sic ergo dicetis eis dii qui caelos et terram non fecerunt pereant de terra et de his quae sub caelis sunt ¹² qui facit terram in fortitudine sua praeparat orbem in sapientia sua et prudentia sua extendit caelos ¹³ ad vocem suam dat multitudinem aquarum in caelo et elevat nebulas ab extremitatibus terrae fulgura in pluviam facit et educit ventum de thesauris suis ¹⁴ stultus factus est omnis homo ab scientia confusus est omnis artifex in sculptili quoniam falsum est quod conflavit et non est spiritus in eis ¹⁵ vana sunt et opus risu dignum in tempore visitationis suae peribunt ¹⁶ non est his similis pars Iacob qui enim formavit omnia ipse est et Israhel virga hereditatis eius Dominus exercituum nomen illi ¹⁷ congrega de terra confusionem tuam quae habitas in obsidione ¹⁸ quia haec dicit Dominus ecce ego longe prociam habitatores terrae in hac vice et tribulabo eos ita ut inveniantur ¹⁹ vae mihi super contritione mea pessima plaga mea ego autem dixi plane haec infirmitas mea est et portabo illam ²⁰ tabernaculum meum vasta-

tum est omnes funiculi mei disrupti sunt filii mei exierunt a me et non subsistunt non est qui extendat ultra tentorium meum et erigat pelles meas ²¹ quia stulte egerunt pastores et Dominum non quaesierunt propterea non intellexerunt et omnis grex eorum dispersus est ²² vox auditionis ecce venit et commotio magna de terra aquilonis ut ponat civitates Iuda solitudinem et habitaculum draconum ²³ scio Domine quia non est hominis via eius nec viri est ut ambulet et dirigat gressus suos ²⁴ corripere me Domine verumtamen in iudicio et non in furore tuo ne forte ad nihilum redigas me ²⁵ effunde indignationem tuam super gentes quae non cognoverunt te et super provincias quae nomen tuum non invocaverunt quia comederunt Iacob et devoraverunt eum et consumpserunt illum et decus eius dissipaverunt

11 verbum quod factum est ad Hieremiam a Domino dicens ² audite verba pacti huius et loquimini ad viros Iuda et habitatores Hierusalem ³ et dices ad eos haec dicit Dominus Deus Israhel maledictus vir qui non audierit verba pacti huius ⁴ quod praecepi patribus vestris in die qua eduxi eos de terra Aegypti de fornace ferrea dicens audite vocem meam et facite omnia quae praecipio vobis et eritis mihi in populum et ego ero vobis in Deum ⁵ ut suscitarem iuramentum quod iuravi patribus vestris daturum me eis terram fluentem lacte et melle sicut est dies haec et respondi et dixi amen Domine ⁶ et dixit Dominus ad me vociferare omnia verba haec in civitatibus Iuda et foris Hierusalem dicens audite verba pacti huius et facite illa ⁷ quia contestans contestatus sum patres vestros in die qua eduxi eos de terra Aegypti usque ad diem hanc mane surgens contestatus sum et dixi audite vocem meam ⁸ et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam sed abierunt unusquisque in pravitate cordis sui mali et induxi super eos omnia verba pacti huius quod praecepi ut facerent et non fecerunt ⁹ et dixit Dominus ad me inventa est coniuratio in viris Iuda et in habitatoribus Hierusalem ¹⁰ reversi sunt ad iniquitates patrum suorum priores qui noluerunt audire verba mea et hii ergo abierunt post deos alienos ut servirent eis irritum fecerunt domus Israhel et domus Iuda pactum meum quod pepigi cum patribus eorum ¹¹ quam ob rem haec dicit Dominus ecce ego inducam super eos mala de quibus exire non poterunt et clamabunt ad me et non exaudiam eos ¹² et ibunt civitates Iuda et habitatores Hierusalem et clamabunt ad deos quibus libant et non salvabunt eos in tempore adflictionis eorum ¹³ secundum numerum enim civitatum tuarum erant dii tui Iuda et secundum numerum viarum Hierusalem posuistis aras confusionis aras ad libandum Baali ¹⁴ tu ergo noli orare pro populo hoc et ne adsumas pro eis laudem et orationem quia non exaudiam in tempore clamoris eorum ad me in tempore adflictionis eorum ¹⁵ quid est quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa numquid carnes sanctae auferent a te malitias tuas in quibus gloriata es ¹⁶ olivam uberem pulchram fructiferam speciosam vo-

cavit Dominus nomen tuum ad vocem loquellae grandis exarsit ignis in ea et combusta sunt fructecta eius ¹⁷ et Dominus exercituum qui plantavit te locutus est super te malum pro malis domus Israhel et domus Iuda quae fecerunt sibi ad irritandum me libantes Baali ¹⁸ tu autem Domine demonstrasti mihi et cognovi tunc ostendisti mihi studia eorum ¹⁹ et ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimam et non cognovi quia super me cogitaverunt consilia mittamus lignum in panem eius et eradamus eum de terra viventium et nomen eius non memoretur amplius ²⁰ tu autem Domine Sabaoth qui iudicas iuste et probas renes et cor videam ultionem tuam ex eis tibi enim revelavi causam meam ²¹ propterea haec dicit Dominus ad viros Anathoth qui quaerunt animam tuam et dicunt non prophetabis in nomine Domini et non morieris in manibus nostris ²² propterea haec dicit Dominus exercituum ecce ego visitabo super eos iuvenes morientur in gladio filii eorum et filiae eorum morientur in fame ²³ et reliquiae non erunt ex eis inducam enim malum super viros Anathoth annum visitationis eorum

12 iustus quidem tu es Domine si disputem tecum verumtamen iusta loquar ad te quare via impiorum prosperatur bene est omnibus qui praevaricantur et inique agunt ² plantasti eos et radicem miserunt proficiunt et faciunt fructum prope es tu ori eorum et longe a renibus eorum ³ et tu Domine nosti me vidisti me et probasti cor meum tecum congrega eos quasi gregem ad victimam et sanctifica eos in die occisionis ⁴ usquequo lugebit terra et herba omnis regionis sicabitur propter malitiam habitantium in ea consumptum est animal et volucre quoniam dixerunt non videbit novissima nostra ⁵ si cum peditibus currens laborasti quomodo contendere poteris cum equis cum autem in terra pacis segura fueris quid facies in superbia Iordanis ⁶ nam et fratres tui et domus patris tui etiam ipsi pugnaverunt adversum te et clamaverunt post te plena voce ne credas eis cum locuti fuerint tibi bona ⁷ reliqui domum meam dimisi hereditatem meam dedi dilectam animam meam in manu inimicorum eius ⁸ facta est mihi hereditas mea quasi leo in silva dedit contra me vocem ideo odivi eam ⁹ numquid avis discolor hereditas mea mihi numquid avis tinctorum per totum venite congregamini omnes bestiae terrae properate ad devorandum ¹⁰ pastores multi demoliti sunt vineam meam conculcaverunt partem meam dederunt portionem meam desiderabilem in desertum solitudinis ¹¹ posuerunt eam in dissipationem luxuriae super me desolatione desolata est omnis terra quia nullus est qui recogitet corde ¹² super omnes vias deserti venerunt vastatores quia gladius Domini devoravit ab extremo terrae usque ad extremum eius non est pax universae carni ¹³ seminaverunt triticum et spinas messuerunt hereditatem acceperunt et non eis proderit confundemini a fructibus vestris propter iram furoris Domini ¹⁴ haec dicit Dominus adversum omnes vicinos meos pessimos qui tangunt hereditatem quam distribui populo meo Israhel ecce ego evellam eos de

terra eorum et domum Iuda evellam de medio eorum¹⁵ et cum evellero eos convertar et miserebor eorum et reducam eos virum ad hereditatem suam et virum in terram suam¹⁶ et erit si eruditi didicerint vias populi mei ut iurent in nomine meo vivit Dominus sicut docuerunt populum meum iurare in Baal aedificabuntur in medio populi mei¹⁷ quod si non audierint evellam gentem illam evulsione et perditione ait Dominus

13 haec dicit Dominus ad me vade et posside tibi lumbare lineum et pones illud super lumbos tuos et in aquam non inferes illud² et possedi lumbare iuxta verbum Domini et posui circa lumbos meos³ et factus est sermo Domini ad me secundo dicens⁴ tolle lumbare quod possedisti quod est circa lumbos tuos et surgens vade ad Eufraten et absconde illud ibi in foramine petrae⁵ et abii et abscondi illud in Eufraten sicut praeceperat mihi Dominus⁶ et factum est post dies plurimos dixit Dominus ad me surge vade ad Eufraten et tolle inde lumbare quod praecepi tibi ut absconderes illud ibi⁷ et abii ad Eufraten et fodi et tuli lumbare de loco ubi absconderam illud et ecce conpulerat lumbare ita ut nullo usui aptum esset⁸ et factum est verbum Domini ad me dicens⁹ haec dicit Dominus sic putrescere faciam superbiam Iuda et superbiam Hierusalem multam¹⁰ populum istum pessimum qui nolunt audire verba mea et ambulant in pravitate cordis sui abieruntque post deos alienos ut servirent eis et adorarent eos et erunt sicut lumbare istud quod nullo usui aptum est¹¹ sicut enim adheret lumbare ad lumbos viri sic adglutinaui mihi omnem domum Israhel et omnem domum Iuda dicit Dominus ut esset mihi in populum et in nomen et in laudem et in gloriam et non audierunt¹² dices ergo ad eos sermonem istum haec dicit Dominus Deus Israhel omnis laguncula implebitur vino et dicent ad te numquid ignoramus quia omnis laguncula implebitur vino¹³ et dices ad eos haec dicit Dominus ecce ego implebo omnes habitatores terrae huius et reges qui sedent de stirpe David super thronum eius et sacerdotes et prophetas et omnes habitatores Hierusalem ebrietate¹⁴ et dispergam eos virum a fratre suo et patres et filios pariter ait Dominus non parcam et non concedam neque miserebor ut non disperdam eos¹⁵ audite et auribus percipite nolite elevari quia Dominus locutus est¹⁶ date Domino Deo vestro gloriam antequam contenebrescat et antequam offendant pedes vestri ad montes caligosos expectabitis lucem et ponet eam in umbram mortis et in caliginem¹⁷ quod si hoc non audieritis in abscondito plorabit anima mea a facie superbiae plorans plorabit et deducet oculus meus lacrimam quia captus est grex Domini¹⁸ dic regi et dominatrici humiliamini sedete quoniam descendit de capite vestro corona gloriae vestrae¹⁹ civitates austri clausae sunt et non est qui aperiat translata est omnis Iudaea transmigratione perfecta²⁰ levate oculos vestros et videte qui venitis ab aquilone ubi est grex qui datus est tibi pecus inclitum tuum²¹ quid dices cum visitaverit te tu enim docuisti eos adversum te et erud-

isti in caput tuum numquid non dolores adprehendent te quasi mulierem parturientem²² quod si dixeris in corde tuo quare venerunt mihi haec propter multitudinem iniquitatis tuae revelata sunt verecundiora tua pollutae sunt plantae tuae²³ si mutare potest Aethiops pellem suam aut pardus varietates suas et vos poteritis bene facere cum didiceritis malum²⁴ et disseminabo eos quasi stipulam quae vento raptatur in deserto²⁵ haec sors tua parsque mensurae tuae a me dicit Dominus quia oblita es mei et confisa es in mendacio²⁶ unde et ego nudavi femora tua contra faciem tuam et apparuit ignominia tua²⁷ adulteria tua et hinnitus tuus scelus fornicationis tuae super colles in agro vidi abominationes tuas vae tibi Hierusalem non mundaberis post me usquequo adhuc

14 quod factum est verbum Domini ad Hieremiam de sermonibus siccitatis² luxit Iudaea et portae eius corruerunt et obscuratae sunt in terra et clamor Hierusalem ascendit³ maiores miserunt minores suos ad aquam venerunt ad hauriendum non invenerunt aquam reportaverunt vasa sua vacua confusi sunt et afflicti et operuerunt capita sua⁴ propter terrae vastitatem quia non venit pluvia in terra confusi sunt agricolae operuerunt capita sua⁵ nam et cerva in agro peperit et reliquit quia non erat herba⁶ et onagri steterunt in rupibus traxerunt ventum quasi dracones defecerunt oculi eorum quia non erat herba⁷ si iniquitates nostrae responderunt nobis Domine fac propter nomen tuum quoniam multae sunt aversiones nostrae tibi peccavimus⁸ expectatio Israhel salvator eius in tempore tribulationis quare quasi colonus futurus es in terra et quasi viator declinans ad manendum⁹ quare futurus es velut vir vagus ut fortis qui non potest salvare tu autem in nobis es Domine et nomen tuum super nos invocatum est ne derelinquas nos¹⁰ haec dicit Dominus populo huic qui dilexit movere pedes suos et non quievit et Domino non placuit nunc recordabitur iniquitatum eorum et visitabit peccata eorum¹¹ et dixit Dominus ad me noli orare pro populo isto in bonum¹² cum ieiunaverint non exaudiam preces eorum et si obtulerint holocaustomata et victimas non suscipiam ea quoniam gladio et fame et peste ego consumam eos¹³ et dixi a a Domine Deus prophetae dicunt eis non videbitis gladium et famis non erit in vobis sed pacem veram dabit vobis in loco isto¹⁴ et dixit Dominus ad me falso prophetae vaticinantur in nomine meo non misi eos et non praecepi eis neque locutus sum ad eos visionem mendacem et divinationem et fraudulentiam et seductionem cordis sui prophetant vobis¹⁵ ideo haec dicit Dominus de prophetis qui prophetant in nomine meo quos ego non misi dicentes gladius et famis non erit in terra hac in gladio et fame consumentur prophetae illi¹⁶ et populi quibus prophetant erunt proiecti in viis Hierusalem prae fame et gladio et non erit qui sepeliat eos ipsi et uxores eorum filii et filiae eorum et effundam super eos malum suum¹⁷ et dices ad eos verbum istud deducant oculi mei lacrimam per noctem et diem et non

taceant quoniam contritione magna contrita est virgo filia populi mei plaga pessima vehementer ¹⁸ si egressus fuero ad agros ecce occisi gladio et si introiero in civitatem ecce adtenuati fame propheta quoque et sacerdos abierunt in terram quam ignorabant ¹⁹ numquid proiciens abiecisti Iudam aut Sion abominata est anima tua quare ergo percussisti nos ita ut nulla sit sanitas expectavimus pacem et non est bonum et tempus curationis et ecce turbatio ²⁰ cognovimus Domine impietates nostras iniquitatem patrum nostrorum quia peccavimus tibi ²¹ ne nos des in obprobrium propter nomen tuum neque facias nobis contumeliam solii gloriae tuae recordare ne irritum facias foedus tuum nobiscum ²² numquid sunt in sculptilibus gentium qui pluant aut caeli possunt dare imbres nonne tu es Domine Deus noster quem expectavimus tu enim fecisti omnia haec

15 et dixit Dominus ad me si steterit Moses et Samuhel coram me non est anima mea ad populum istum eice illos a facie mea et egrediantur ² quod si dixerint ad te quo egrediemur dices ad eos haec dicit Dominus qui ad mortem ad mortem et qui ad gladium ad gladium et qui ad famem ad famem et qui ad captivitatem ad captivitatem ³ et visitabo super eos quattuor species dicit Dominus gladium ad occisionem et canes ad lacerandum et volatilia caeli et bestias terrae ad devorandum et dissipandum ⁴ et dabo eos in fervorem universis regnis terrae propter Manassem filium Ezechiae regis Iuda super omnibus quae fecit in Hierusalem ⁵ quis enim miserebitur tui Hierusalem aut quis contristabitur pro te aut quis ibit ad rogandum pro pace tua ⁶ tu reliquisti me dicit Dominus retrorsum abisti et extendam manum meam super te et interficiam te laboravi rogans ⁷ et dispergam eos ventilabro in portis terrae interfeci et perdididi populum meum et tamen a viis suis non sunt reversi ⁸ multiplicatae sunt mihi viduae eius super harenam maris induxi eis super matrem adulescentis vastatorem meridie misi super civitates repente terrorem ⁹ infirmata est quae peperit septem defecit anima eius occidit ei sol cum adhuc esset dies confusa est et erubuit et residuos eius in gladium dabo in conspectu inimicorum eorum ait Dominus ¹⁰ vae mihi mater mea quare genuisti me virum rixae virum discordiae in universa terra non feneravi nec feneravit mihi quisquam omnes maledicunt mihi ¹¹ dicit Dominus si non reliquiae tuae in bonum si non occurri tibi in tempore adflictionis et in tempore tribulationis adversum inimicum ¹² numquid foederabitur ferrum ferro ab aquilone et aes ¹³ divitias tuas et thesauros tuos in direptionem dabo gratis in omnibus peccatis tuis et in omnibus terminis tuis ¹⁴ et adducam inimicos tuos de terra qua nescis quia ignis succensus est in furore meo super vos ardebit ¹⁵ tu scis Domine recordare mei et visita me et tuere me ab his qui persequuntur me noli in patientia tua suscipere me scito quoniam sustinui pro te obprobrium ¹⁶ inventi sunt sermones tui et comedi eos et factum est mihi verbum tuum in gaudium et in laetitiam cordis mei quoniam

invocatum est nomen tuum super me Domine Deus exercituum ¹⁷ non sedi in concilio ludentium et gloratus sum a facie manus tuae solus sedebam quoniam comminatione replesti me ¹⁸ quare factus est dolor meus perpetuus et plaga mea desperabilis rennuit curari facta est mihi quasi mendacium aquarum infidelium ¹⁹ propter hoc haec dicit Dominus si converteris convertam te et ante faciem meam stabis et si separaveris pretiosum a vili quasi os meum eris convertentur ipsi ad te et tu non converteris ad eos ²⁰ et dabo te populo huic in murum aereum fortem et bellabunt adversum te et non praevalerunt quia ego tecum sum ut salvem te et eruam dicit Dominus ²¹ et liberabo te de manu pessimorum et redimam te de manu fortium

16 ² et factum est verbum Domini ad me dicens ² non accipies uxorem et non erunt tibi filii et filiae in loco isto ³ quia haec dicit Dominus super filios et filias qui generantur in loco isto et super matres eorum quae genuerunt eos et super patres eorum de quorum stirpe sunt nati in terra hac ⁴ mortibus aegrotationum morientur non plangentur et non sepelientur in sterquilinum super faciem terrae erunt et gladio et fame consumeruntur et erit cadaver eorum in escam volatilibus caeli et bestiis terrae ⁵ haec enim dicit Dominus ne ingrediaris domum convivii neque vadas ad plangendum neque consolers eos quia abstuli pacem meam a populo isto dicit Dominus misericordiam et miserationes ⁶ et morientur grandes et parvi in terra ista non sepelientur neque plangentur et non se incident neque calvitium fiet pro eis ⁷ et non frangent inter eos lugenti panem ad consolandum super mortuo et non dabunt eis potum calicis ad consolandum super patre suo et matre ⁸ et domum convivii non ingredieris ut sedeas cum eis et comedas et bibas ⁹ quia haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ecce ego auferam de loco isto in oculis vestris et in diebus vestris vocem gaudii et vocem laetitiae vocem sponsi et vocem sponsae ¹⁰ et cum adnuntiaveris populo huic omnia verba haec et dixerint tibi quare locutus est Dominus super nos omne malum grande istud quae iniquitas nostra et quod peccatum nostrum quod peccavimus Domino Deo nostro ¹¹ dices ad eos quia dereliquerunt patres vestri me ait Dominus et abierunt post deos alienos et servierunt eis et adoraverunt eos et me dereliquerunt et legem meam non custodierunt ¹² sed et vos peius operati estis quam patres vestri ecce enim ambulat unusquisque post pravitatem cordis sui mali ut me non audiat ¹³ et eiciam vos de terra hac in terram quam ignoratis vos et patres vestri et servietis ibi diis alienis die ac nocte qui non dabunt vobis requiem ¹⁴ propterea ecce dies veniunt dicit Dominus et non dicetur ultra vivit Dominus qui eduxit filios Israhel de terra Aegypti ¹⁵ sed vivit Dominus qui eduxit filios Israhel de terra aquilonis et de universis terris ad quas eieci eos et reducam eos in terram suam quam dedi patribus eorum ¹⁶ ecce ego mittam pisces multos dicit Dominus et piscabuntur eos et post haec mittam eis multos venatores et

venabuntur eos de omni monte et de omni colle et de cavernis petrarum ¹⁷ quia oculi mei super omnes vias eorum non sunt absconditae a facie mea et non fuit occulta iniquitas eorum ab oculis meis ¹⁸ et reddam primum duplices iniquitates et peccata eorum quia contaminaverunt terram meam in morticinis idolorum suorum et abominationibus suis impleverunt hereditatem meam ¹⁹ Domine fortitudo mea et robur meum et refugium meum in die tribulationis ad te gentes venient ab extremis terrae et dicent vere mendacium possederunt patres nostri vanitatem quae eis non profuit ²⁰ numquid faciet sibi homo deos et ipsi non sunt dii ²¹ idcirco ecce ego ostendam eis per vicem hanc ostendam eis manum meam et virtutem meam et scient quia nomen mihi Dominus

17 peccatum Iuda scriptum est stilo ferreo in ungue adamantino exaratum super latitudinem cordis eorum et in cornibus ararum eorum ² cum recordati fuerint filii eorum ararum suarum et lucorum lignorumque frondentium in montibus excelsis ³ sacrificantes in agro fortitudinem tuam et omnes thesauros tuos in direptionem dabo excelsa tua propter peccata in univervis finibus tuis ⁴ et relinqueris sola ab hereditate tua quam dedi tibi et servire te faciam inimicis tuis in terra quam ignoras quoniam ignem succendisti in furore meo usque in aeternum ardebit ⁵ haec dicit Dominus maledictus homo qui confidit in homine et ponit carnem brachium suum et a Domino recedit cor eius ⁶ erit enim quasi myrice in deserto et non videbit cum venerit bonum sed habitabit in siccitate in deserto in terra salsuginis et inhabitabili ⁷ benedictus vir qui confidit in Domino et erit Dominus fiducia eius ⁸ et erit quasi lignum quod transplantatur super aquas quod ad humorem mittit radices suas et non timebit cum venerit aestus et erit folium eius viride et in tempore siccitatis non erit sollicitum nec aliquando desinet facere fructum ⁹ pravum est cor omnium et inscrutabile quis cognoscet illud ¹⁰ ego Dominus scrutans cor et probans renes qui do unicuique iuxta viam et iuxta fructum adinventionum suarum ¹¹ perdidit fovit quae non peperit fecit divitias et non in iudicio in dimidio dierum suorum derelinquet eas et in novissimo suo erit insipiens ¹² solium gloriae altitudinis a principio locus sanctificationis nostrae ¹³ expectatio Israhel Domine omnes qui te derelinquunt confundentur recedentes in terra scribentur quoniam dereliquerunt venam aquarum viventium Dominum ¹⁴ sana me Domine et sanabor salvum me fac et salvus ero quoniam laus mea tu es ¹⁵ ecce ipsi dicunt ad me ubi est verbum Domini veniat ¹⁶ et ego non sum turbatus te pastorem sequens et diem hominis non desideravi tu scis quod egressum est de labiis meis rectum in conspectu tuo fuit ¹⁷ non sis mihi tu formidini spes mea tu in die adflictionis ¹⁸ confundantur qui persequuntur me et non confundar ego paveant illi et non paveam ego induc super eos diem adflictionis et duplici contritione conterere eos ¹⁹ haec dicit Dominus ad me vade et sta in porta filiorum populi per quam ingredi-

untur reges Iuda et egrediuntur et in cunctis portis Hierusalem ²⁰ et dices ad eos audite verbum Domini reges Iuda et omnis Iudaea cunctique habitatores Hierusalem qui ingredimini per portas istas ²¹ haec dicit Dominus custodite animas vestras et nolite portare pondera in die sabbati nec inferatis per portas Hierusalem ²² et nolite eicere onera de domibus vestris in die sabbati et omne opus non facietis sanctificate diem sabbati sicut praecepi patribus vestris ²³ et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam sed induraverunt cervicem suam ne audirent me et ne acciperent disciplinam ²⁴ et erit si audieritis me dicit Dominus ut non inferatis onera per portas civitatis huius in die sabbati et si sanctificaveritis diem sabbati ne faciatis in ea omne opus ²⁵ ingredientur per portas civitatis huius reges et principes sedentes super solium David et ascendentes in curribus et equis ipsi et principes eorum vir Iuda et habitatores Hierusalem et habitabitur civitas haec in sempiternum ²⁶ et venient de civitate Iuda et de circuitu Hierusalem et de terra Benjamin et de campestribus et de montuosis et ab austro portantes holocaustum et victimam et sacrificium et tus et inferent oblationem in domum Domini ²⁷ si autem non audieritis me ut sanctificetis diem sabbati et ne portetis onus et ne inferatis per portas Hierusalem in die sabbati succendam ignem in portis eius et devorabit domos Hierusalem et non extinguetur

18 verbum quod factum est ad Hieremiam a Domino dicens ² surge et descende in domum figuli et ibi audies verba mea ³ et descendi in domum figuli et ecce ipse faciebat opus super rotam ⁴ et dissipatum est vas quod ipse faciebat e luto manibus suis conversusque fecit illud vas alterum sicut placuerat in oculis eius ut faceret ⁵ et factum est verbum Domini ad me dicens ⁶ numquid sicut figulus iste non potero facere vobis domus Israhel ait Dominus ecce sicut lutum in manu figuli sic vos in manu mea domus Israhel ⁷ repente loquar adversum gentem et adversum regnum ut eradicem et destruam et disperdam illud ⁸ si paenitentiam egerit gens illa a malo suo quod locutus sum adversum eam agam et ego paenitentiam super malo quod cogitavi ut facerem ei ⁹ et subito loquar de gente et regno ut aedificem et ut plantem illud ¹⁰ si fecerit malum in oculis meis ut non audiat vocem meam paenitentiam agam super bono quod locutus sum ut facerem ei ¹¹ nunc ergo dic viro Iudae et habitatoribus Hierusalem dicens haec dicit Dominus ecce ego fingo contra vos malum et cogito contra vos cogitationem revertatur unusquisque a via sua mala et dirigite vias vestras et studia vestra ¹² qui dixerunt desperavimus post cogitationes enim nostras ibimus et unusquisque pravitatem cordis sui mali faciemus ¹³ ideo haec dicit Dominus interrogate gentes quis audivit talia horribilia quae fecit nimis virgo Israhel ¹⁴ numquid deficiet de petra agri nix Libani aut evelli possunt aquae erumpentes frigidae et defluentes ¹⁵ quia oblitus est mei populus meus frustra libantes et inpingentes in vi-

is suis in semitis saeculi ut ambularent per eas in itinere non trito ¹⁶ ut fieret terra eorum in desolationem et in sibilum sempiternum omnis qui praeterit per eam obstupescet et movebit caput suum ¹⁷ sicut ventus urens dispergam eos coram inimico dorsum et non faciem ostendam eis in die perditionis eorum ¹⁸ et dixerunt venite et cogitemus contra Hieremiam cogitationes non enim peribit lex a sacerdote neque consilium a sapiente nec sermo a propheta venite et percutiamus eum lingua et non attendamus ad universos sermones eius ¹⁹ adtende Domine ad me et audi vocem adversariorum meorum ²⁰ numquid redditur pro bono malum quia foderunt foveam animae meae recordare quod steterim in conspectu tuo ut loquerer pro eis bonum et averterem indignationem tuam ab eis ²¹ propterea da filios eorum in famem et deduc eos in manus gladii fiant uxores eorum absque liberis et viduae et viri earum interficiantur morte iuvenes eorum confodiantur gladio in proelio ²² audiatur clamor de domibus eorum adduces enim super eos latronem repente quia foderunt foveam ut caperent me et laqueos absconderunt pedibus meis ²³ tu autem Domine scis omne consilium eorum adversum me in mortem ne propitieris iniquitati eorum et peccatum eorum a facie tua non deleatur fiant corruentes in conspectu tuo in tempore furoris tui abutere eis

19 haec dicit Dominus vade et accipe lagunculam figuli testeam a senioribus populi et a senioribus sacerdotum ² et egredere ad vallem filii Ennom quae est iuxta introitum portae Fictilis et praedicabis ibi verba quae ego loquar ad te ³ et dices audite verbum Domini reges Iuda et habitatores Hierusalem haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ecce ego inducam adflictionem super locum istum ita ut omnis qui audierit illam tinniant aures eius ⁴ eo quod dereliquerint me et alienum fecerint locum istum et libaverint in eo diis alienis quos nescierunt ipsi et patres eorum et reges Iuda et repleverunt locum istum sanguine innocentium ⁵ et aedificaverunt excelsa Baali ad conburendos filios suos igni in holocaustum Baali quae non praecepi nec locutus sum nec ascenderunt in cor meum ⁶ propterea ecce dies veniunt dicit Dominus et non vocabitur locus iste amplius Thofeth et vallis filii Ennom sed vallis Occisionis ⁷ et dissipabo consilium Iudae et Hierusalem in loco isto et subvertam eos gladio in conspectu inimicorum suorum et in manu quaerentium animas eorum et dabo cadavera eorum escam volatilibus caeli et bestiis terrae ⁸ et ponam civitatem hanc in stuporem et in sibilum omnis qui praeterierit per eam obstupescet et sibilabit super universa plaga eius ⁹ et cibabo eos carnibus filiorum suorum et carnibus filiarum suarum et unusquisque carnes amici sui comedet in obsidione et in angustia in qua concludent eos inimici eorum et qui quaerunt animas eorum ¹⁰ et conteres lagunculam in oculis virorum qui ibunt tecum ¹¹ et dices ad eos haec dicit Dominus exercituum sic conteram populum istum et civitatem istam sicut conteritur vas figuli quod non potest ultra in-

staurari et in Thofeth sepelientur eo quod non sit alius locus ad sepeliendum ¹² sic faciam loco huic ait Dominus et habitatoribus eius ut ponam civitatem istam sicut Thofeth ¹³ et erunt domus Hierusalem et domus regum Iuda sicut locus Thofeth inmundae omnes domus in quarum domatibus sacrificaverunt omni militiae caeli et libaverunt libamina diis alienis ¹⁴ venit autem Hieremias de Thofeth quo miserat eum Dominus ad prophetandum et stetit in atrio domus Domini et dixit ad omnem populum ¹⁵ haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ecce ego inducam super civitatem hanc et super omnes urbes eius universa mala quae locutus sum adversum eam quoniam induraverunt cervicem suam ut non audirent sermones meos

20 et audivit Phassur filius Emmer sacerdos qui constitutus erat princeps in domo Domini Hieremiam prophetantem sermones istos ² et percussit Phassur Hieremiam prophetam et misit eum in nervum quod erat in porta Benjamin superiori in domo Domini ³ cumque inluxisset in crastinum eduxit Phassur Hieremiam de nervo et dixit ad eum Hieremias non Phassur vocavit Dominus nomen tuum sed Pavorem undique ⁴ quia haec dicit Dominus ecce ego dabo te in pavorem te et omnes amicos tuos et corruent gladio inimicorum suorum et oculi tui videbunt et omnem Iudam dabo in manu regis Babylonis et traducet eos in Babylonem et percutiet eos gladio ⁵ et dabo universam substantiam civitatis huius et omnem laborem eius omneque pretium et cunctos thesauros regum Iuda dabo in manu inimicorum eorum et diripient eos et tollent et ducent in Babylonem ⁶ tu autem Phassur et omnes habitatores domus tuae ibitis in captivitatem et in Babylonem venies et ibi morieris ibique sepelieris tu et omnes amici tui quibus prophetasti mendacium ⁷ seduxisti me Domine et seductus sum fortior me fuisti et invaluisti factus sum in derisum tota die omnes subsannant me ⁸ quia iam olim loquor vociferans iniquitatem et vastitatem clamito et factus est mihi sermo Domini in obprobrium et in derisum tota die ⁹ et dixi non recordabor eius neque loquar ultra in nomine illius et factus est in corde meo quasi ignis exaestuans claususque in ossibus meis et defeci ferre non sustinens ¹⁰ audivi enim contumelias multorum et terrorem in circuitu persequimini et persequamur eum ab omnibus viris qui erant pacifici mei et custodientes latus meum si quo modo decipiat et praevaleamus adversus eum et consequamur ultionem ex eo ¹¹ Dominus autem mecum est quasi bellator fortis idcirco qui persequuntur me cadent et infirmi erunt confundentur vehementer quia non intellexerunt obprobrium sempiternum quod numquam delebitur ¹² et tu Domine exercituum probator iusti qui vides renes et cor videam quaeso ultionem tuam ex eis tibi enim revelavi causam meam ¹³ cantate Domino laudate Dominum quia liberavit animam pauperis de manu malorum ¹⁴ maledicta dies in qua natus sum dies in qua peperit me mater mea non sit benedicta

¹⁵ maledictus vir qui adnuntiavit patri meo dicens natus est tibi puer masculus et quasi gaudio laetificavit eum ¹⁶ sit homo ille ut sunt civitates quas subvertit Dominus et non paenituit eum audiat clamorem mane et ululatum in tempore meridiano ¹⁷ qui non me interfecit a vulva ut fieret mihi mater mea sepulchrum et vulva eius conceptus aeternus ¹⁸ quare de vulva egressus sum ut viderem laborem et dolorem et consumerentur in confusione dies mei

21 verbum quod factum est ad Hieremiam a Domino quando misit ad eum rex Sedecias Phassur filium Melchiae et Sophoniam filium Maasiae sacerdotem dicens ² interroga pro nobis Dominum quia Nabuchodonosor rex Babylonis proeliatur adversum nos si forte faciat Dominus nobiscum secundum omnia mirabilia sua et recedat a nobis ³ et dixit Hieremias ad eos sic dicetis Sedeciae ⁴ haec dicit Dominus Deus Israhel ecce ego convertam vasa belli quae in manibus vestris sunt et quibus vos pugnatis adversum regem Babylonis et Chaldeos qui obsident vos in circuitu murorum et congregabo ea in medio civitatis huius ⁵ et debellabo ego vos in manu extenta et brachio forti et in furore et in indignatione et in ira grandi ⁶ et percutiam habitatores civitatis huius homines et bestiae pestilentia magna morientur ⁷ et post haec ait Dominus dabo Sedeciam regem Iuda et servos eius et populum eius et qui derelicti sunt in civitate hac a peste et gladio et fame in manu Nabuchodonosor regis Babylonis et in manu inimicorum eorum et in manu quaerentium animam eorum et percutiet eos in ore gladii et non movebitur neque parcat nec miserebitur ⁸ et ad populum hunc dices haec dicit Dominus ecce ego do coram vobis viam vitae et viam mortis ⁹ qui habitaverit in urbe hac morietur gladio et fame et peste qui autem egressus fuerit et transfugerit ad Chaldeos qui obsident vos vivet et erit ei anima sua quasi spoliium ¹⁰ posui enim faciem meam super civitatem hanc in malum et non in bonum ait Dominus in manu regis Babylonis dabitur et exuret eam igni ¹¹ et domui regis Iuda audite verbum Domini ¹² domus David haec dicit Dominus iudicate mane iudicium et eruite vi oppressum de manu calumniantis ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea et succendatur et non sit qui extinguat propter malitiam studiorum vestrorum ¹³ ecce ego ad te habitatricem vallis solidae atque campestris ait Dominus qui dicitis quis percutiet nos et quis ingreditur domos nostras ¹⁴ et visitabo super vos iuxta fructum studiorum vestrorum dicit Dominus et succendam ignem in saltu eius et devorabit omnia in circuitu eius

22 haec dicit Dominus descende in domum regis Iuda et loqueris ibi verbum hoc ² et dices audi verbum Domini rex Iuda qui sedes super solium David tu et servi tui et populus tuus qui ingredimini per portas istas ³ haec dicit Dominus facite iudicium et iustitiam et liberate vi oppressum de manu calumniatoris et advenam et pupillum et viduam nolite contristare neque opprimatis inique et sanguinem innocentem ne

effundatis in loco isto ⁴ si enim facientes feceritis verbum istud ingredientur per portas domus huius reges sedentes de genere David super thronum eius et ascendentes currus et equos ipsi et servi et populus eorum ⁵ quod si non audieritis verba haec in memet ipso iuravi dicit Dominus quia in solitudinem erit domus haec ⁶ quia haec dicit Dominus super domum regis Iuda Galaad tu mihi caput Libani si non posuero te solitudinem urbes inhabitabiles ⁷ et sanctificabo super te interficientem virum et arma eius et succident electam cedrum tuam et praecipitabunt in ignem ⁸ et pertransibunt gentes multae per civitatem hanc et dicet unusquisque proximo suo quare fecit Dominus sic civitati huic grandi ⁹ et respondebunt eo quod dereliquerint pactum Domini Dei sui et adoraverint deos alienos et servierint eis ¹⁰ nolite flere mortuum neque lugeatis super eum fletu plangite eum qui egreditur quia non revertetur ultra nec videbit terram nativitatis suae ¹¹ quia haec dicit Dominus ad Sellum filium Iosiae regem Iuda qui regnavit pro Iosia patre suo qui egressus est de loco isto non revertetur huc amplius ¹² sed in loco ad quem transtuli eum ibi morietur et terram istam non videbit amplius ¹³ vae qui aedificat domum suam in iniustitia et cenacula sua non in iudicio amicum suum opprimet frustra et mercedem eius non reddet ei ¹⁴ qui dicit aedificabo mihi domum latam et cenacula spatiosa qui aperit sibi fenestras et facit laquearia cedrina pingitque sinopide ¹⁵ numquid regnabis quoniam confers te cedro pater tuus numquid non comedit et bibit et fecit iudicium et iustitiam tunc cum bene erat ei ¹⁶ iudicavit causam pauperis et egeni in bonum suum numquid non ideo quia cognovit me dicit Dominus ¹⁷ tui vero oculi et cor ad avaritiam et ad sanguinem innocentem fundendum et ad calumniam et ad cursum mali operis ¹⁸ propterea haec dicit Dominus ad Ioachim filium Iosiae regem Iuda non plangent eum vae frater et vae fratres non concrepabunt ei vae domine et vae inclite ¹⁹ sepultura asini sepelietur putrefactus et proiectus extra portas Hierusalem ²⁰ ascende Libanum et clama et in Basan da vocem tuam et clama ad transeuntes quia contriti sunt omnes amatores tui ²¹ locutus sum ad te in abundantia tua dixisti non audiam haec est via tua ab adulescentia tua quia non audisti vocem meam ²² omnes pastores tuos pascet ventus et amatores tui in captivitatem ibunt et tunc confunderis et erubesces ab omni malitia tua ²³ quae sedes in Libano et nidificas in cedris quomodo congemuisti cum venissent tibi dolores quasi dolores parturientis ²⁴ vivo ego dicit Dominus quia si fuerit Iechonias filius Ioachim regis Iuda anulus in manu dextera mea inde avellam eum ²⁵ et dabo te in manu quaerentium animam tuam et in manu quorum tu formidas faciem et in manu Nabuchodonosor regis Babylonis et in manu Chaldeorum ²⁶ et mittam te et matrem tuam quae genuit te in terram alienam in qua nati non estis ibique moriemini ²⁷ et in terram ad quam ipsi levant animam suam ut revertantur illuc non revertentur ²⁸ numquid vas fictile atque contritum

vir iste Iechonias numquid vas absque omni voluptate quare abiecti sunt ipse et semen eius et proiecti in terram quam ignoraverunt ²⁹ terra terra terra audi sermonem Domini ³⁰ haec dicit Dominus scribe virum istum sterilem virum qui in diebus suis non prosperabitur nec enim erit de semine eius vir qui sedeat super solium David et potestatem habeat ultra in Iuda

23 vae pastoribus qui disperdunt et dilacerant gregem pascuae meae dicit Dominus ² ideo haec dicit Dominus Deus Israhel ad pastores qui pascent populum meum vos dispersistis gregem meum eiecistis eos et non visitastis eos ecce ego visitabo super vos malitiam studiorum vestrorum ait Dominus ³ et ego congregabo reliquias gregis mei de omnibus terris ad quas eieceram eos illuc et convertam eos ad rura sua et crescent et multiplicabuntur ⁴ et suscitabo super eos pastores et pascent eos non formidabunt ultra et non pavebunt et nullus quaeretur ex numero dicit Dominus ⁵ ecce dies veniunt ait Dominus et suscitabo David germen iustum et regnabit rex et sapiens erit et faciet iudicium et iustitiam in terra ⁶ in diebus illius salvabitur Iuda et Israhel habitabit confidenter et hoc est nomen quod vocabunt eum Dominus iustus noster ⁷ propter hoc ecce dies veniunt dicit Dominus et non dicent ultra vivit Dominus qui eduxit filios Israhel de terra Aegypti ⁸ sed vivit Dominus qui eduxit et adduxit semen domus Israhel de terra aquilonis et de cunctis terris ad quas eieceram eos illuc et habitabunt in terra sua ⁹ ad prophetas contritum est cor meum in medio mei contremuerunt omnia ossa mea factus sum quasi vir ebrius et quasi homo madidus a vino a facie Domini et a facie verborum sanctorum eius ¹⁰ quia adulteris repleta est terra quia a facie maledictionis luxit terra arefacta sunt arva deserti factus est cursus eorum malus et fortitudo eorum dissimilis ¹¹ propheta namque et sacerdos polluti sunt et in domo mea inveni malum eorum ait Dominus ¹² idcirco via eorum erit quasi lubricum in tenebris inpellentur enim et corruent in ea adferam enim super eos mala annum visitationis eorum ait Dominus ¹³ et in prophetis Samariae vidi fatuitatem prophetabant in Baal et decipiebant populum meum Israhel ¹⁴ et in prophetis Hierusalem vidi similitudinem adulterium et iter mendacii et confortaverunt manus pessimorum ut non converteretur unusquisque a malitia sua facti sunt mihi omnes Sodoma et habitatores eius quasi Gomorra ¹⁵ propterea haec dicit Dominus exercituum ad prophetas ecce ego cibabo eos absinthio et potabo eos felle a prophetis enim Hierusalem est egressa pollutio super omnem terram ¹⁶ haec dicit Dominus exercituum nolite audire verba prophetarum qui prophetant vobis et decipiunt vos visionem cordis sui loquuntur non de ore Domini ¹⁷ dicunt his qui blasphemant me locutus est Dominus pax erit vobis et omni qui ambulat in pravitate cordis sui dixerunt non veniet super vos malum ¹⁸ quis enim adfuit in consilio Domini et vidit et audivit sermonem eius quis consideravit verbum illius et audivit ¹⁹ ecce turbo dominicae indigna-

tionis egredietur et tempestas erumpens super caput impiorum veniet ²⁰ non revertetur furor Domini usque dum faciat et usque dum conpleat cogitationem cordis sui in novissimis diebus intellegitis consilium eius ²¹ non mittebam prophetas et ipsi currebant non loquebar ad eos et ipsi prophetabant ²² si stetissent in consilio meo et nota fecissent verba mea populo meo avertissem utique eos a via sua mala et a pessimis cogitationibus suis ²³ putasne Deus e vicino ego sum dicit Dominus et non Deus de longe ²⁴ si occultabitur vir in absconditis et ego non videbo eum dicit Dominus numquid non caelum et terram ego impleo ait Dominus ²⁵ audivi quae dixerunt prophetae prophetantes in nomine meo mendacium atque dicentes somniavi somniavi ²⁶ usquequo istud in corde est prophetarum vaticinantium mendacium et prophetantium seductiones cordis sui ²⁷ qui volunt facere ut obliviscatur populus meus nominis mei propter somnia eorum quae narrant unusquisque ad proximum suum sicut obliti sunt patres eorum nominis mei propter Baal ²⁸ propheta qui habet somnium narret somnium et qui habet sermonem meum loquatur sermonem meum vere quid paleis ad triticum dicit Dominus ²⁹ numquid non verba mea sunt quasi ignis ait Dominus et quasi malleus conterens petram ³⁰ propterea ecce ego ad prophetas ait Dominus qui furantur verba mea unusquisque a proximo suo ³¹ ecce ego ad prophetas ait Dominus qui adsumunt linguas suas et aiunt dicit Dominus ³² ecce ego ad prophetas somniantes mendacium ait Dominus qui narraverunt ea et seduxerunt populum meum in mendacio suo et in miraculis suis cum ego non misissem eos nec mandassem eis qui nihil profuerunt populo huic dicit Dominus ³³ si igitur interrogaverit te populus iste vel propheta aut sacerdos dicens quod est onus Domini dices ad eos ut quid vobis onus proiciam quippe vos dicit Dominus ³⁴ et prophetae et sacerdos et populus qui dicit onus Domini visitabo super virum illum et super domum eius ³⁵ haec dicetis unusquisque ad proximum et ad fratrem suum quid respondit Dominus et quid locutus est Dominus ³⁶ et onus Domini ultra non memorabitur quia onus erit unicuique sermo suus et pervertitis verba Dei viventis Domini exercituum Dei nostri ³⁷ haec dices ad prophetam quid respondit tibi Dominus et quid locutus est Dominus ³⁸ si autem onus Domini dixeritis propter hoc haec dicit Dominus quia dixistis sermonem istum onus Domini et misi ad vos dicens nolite dicere onus Domini ³⁹ propterea ecce ego tollam vos portans et derelinquam vos et civitatem quam dedi vobis et patribus vestris a facie mea ⁴⁰ et dabo vos in obprobrium semperiternum et in ignominiam aeternam quae numquam oblivione delebitur

24 ostendit mihi Dominus et ecce duo calathi pleni ficis positi ante templum Domini postquam transtulit Nabuchodonosor rex Babylonis Iechoniam filium Ioachim regem Iuda et principes eius et fabrum et inclusorem de Hierusalem et adduxit eos in Baby-

lonem ² calathus unus ficus bonas habebat nimis ut solent ficus esse primi temporis et calathus unus ficus habebat malas nimis quae comedi non poterant eo quod essent malae ³ et dixit Dominus ad me quid tu vides Hieremia et dixi ficus ficus bonas bonas valde et malas malas valde quae comedi non possunt eo quod sint malae ⁴ et factum est verbum Domini ad me dicens ⁵ haec dicit Dominus Deus Israhel sicut ficus hae bonae sic cognoscam transmigracionem Iuda quam emisi de loco isto in terram Chaldeorum in bonum ⁶ et ponam oculos meos super eos ad placandum et reducam eos in terram hanc et aedificabo eos et non destruam et plantabo eos et non evellam ⁷ et dabo eis cor ut sciant me quia ego sum Dominus et erunt mihi in populum et ego ero eis in Deum quia revertentur ad me in toto corde suo ⁸ et sicut ficus pessimae quae comedi non possunt eo quod sint malae haec dicit Dominus sic dabo Sedeciam regem Iuda et principes eius et reliquos de Hierusalem qui remanserunt in urbe hac et qui habitant in terra Aegypti ⁹ et dabo eos in vexationem adflictionemque omnibus regnis terrae in obprobrium et in parabolam et in proverbium et in maledictionem in universis locis ad quos eieci eos ¹⁰ et mittam in eis gladium et famem et pestem donec consumantur de terra quam dedi eis et patribus eorum

25 verbum quod factum est ad Hieremiam de omni populo Iudae in anno quarto Ioachim filii Iosiae regis Iuda ipse est annus primus Nabuchodonosor regis Babylonis ² quae locutus est Hieremias propheta ad omnem populum Iuda et ad universos habitatores Hierusalem dicens ³ a tertiodecimo anno Iosiae filii Amon regis Iuda usque ad diem hanc iste est tertius et vicesimus annus factum est verbum Domini ad me et locutus sum ad vos de nocte consurgens et loquens et non audistis ⁴ et misit Dominus ad vos omnes servos suos prophetas consurgens diluculo mittensque et non audistis neque inclinastis aures vestras ut audiretis ⁵ cum diceret revertimini unusquisque a via sua mala et a pessimis cogitationibus vestris et habitabitis in terram quam dedit Dominus vobis et patribus vestris a saeculo et usque in saeculum ⁶ et nolite ire post deos alienos ut serviatis eis adoretisque eos neque me ad iracundiam provocetis in operibus manuumstrarum et non adfligam vos ⁷ et non audistis me dicit Dominus ut me ad iracundiam provocetis in operibus manuumstrarum in malum vestrum ⁸ propterea haec dicit Dominus exercituum pro eo quod non audistis verba mea ⁹ ecce ego mittam et adsumam universas cognationes aquilonis ait Dominus et ad Nabuchodonosor regem Babylonis servum meum et adducam eos super terram istam et super habitatores eius et super omnes nationes quae in circuitu illius sunt et interficiam eos et ponam eos in stuporem et in sibilum et in solitudines sempiternas ¹⁰ perdamque ex eis vocem gaudii et vocem laetitiae vocem sponsae et vocem sponsi vocem molae et lumen lucernae ¹¹ et erit universa terra eius in solitudinem et in stuporem et servient omnes gentes is-

tae regi Babylonis septuaginta annis ¹² cumque impleti fuerint anni septuaginta visitabo super regem Babylonis et super gentem illam dicit Dominus iniquitatem eorum et super terram Chaldeorum et ponam illam in solitudines sempiternas ¹³ et adducam super terram illam omnia verba mea quae locutus sum contra eam omne quod scriptum est in libro isto quaecumque prophetavit Hieremias adversum omnes gentes ¹⁴ quia servierunt eis cum essent gentes multae et reges magni et reddam eis secundum opera eorum et secundum facta manuum suarum ¹⁵ quia sic dicit Dominus exercituum Deus Israhel sume calicem vini furoris huius de manu mea et propinabis de illo cunctis gentibus ad quas ego mittam te ¹⁶ et bibent et turbabuntur et insanient a facie gladii quem ego mittam inter eos ¹⁷ et accipi calicem de manu Domini et propinavi cunctis gentibus ad quas misit me Dominus

¹⁸ Hierusalem et civitatibus Iudae et regibus eius et principibus eius ut darem eos in solitudinem et in stuporem in sibilum et in maledictionem sicut est dies ista ¹⁹ Pharaoni regi Aegypti et servis eius et principibus eius et omni populo eius ²⁰ et universis generaliter cunctis regibus terrae Ausitidis et cunctis regibus terrae Philisthim et Ascaloni et Gazae et Accaroni et reliquiis Azoti ²¹ Idumeae et Moab et filiis Ammon ²² et cunctis regibus Tyri et cunctis regibus Sidonis et regibus terrae insularum qui sunt trans mare ²³ et Dedan et Theman et Buz et universis qui adtonsi sunt in comam ²⁴ et cunctis regibus Arabiae et cunctis regibus occidentis qui habitant in deserto ²⁵ et cunctis regibus Zambri et cunctis regibus Aelam et cunctis regibus Medorum ²⁶ et cunctis regibus aquilonis de prope et de longe unicuique contra fratrem suum et omnibus regnis terrae quae super faciem eius sunt et rex Sesach bibet post eos ²⁷ et dices ad eos haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel bibite et inebriamini et vomite et cadite neque surgatis a facie gladii quem ego mittam inter vos ²⁸ cumque noluerint accipere calicem de manu ut bibant dices ad eos haec dicit Dominus exercituum bibentes bibetis ²⁹ quia ecce in civitate in qua invocatum est nomen meum ego incipio adfligere et vos quasi innocentes inermes eritis non eritis inermes gladium enim ego voco super omnes habitatores terrae dicit Dominus exercituum ³⁰ et tu prophetabis ad eos omnia verba haec et dices ad illos Dominus de excelso rugiet et de habitaculo sancto suo dabit vocem suam rugiens rugiet super decorem suum celeuma quasi calcantium concinetur adversus omnes habitatores terrae ³¹ pervenit sonitus usque ad extrema terrae quia iudicium Domino cum gentibus iudicatur ipse cum omni carne impios tradidit gladio dicit Dominus ³² haec dicit Dominus exercituum ecce adflictio egredietur de gente in gentem et turbo magnus egredietur a summitatibus terrae ³³ et erunt interfecti Domini in die illa a summo terrae usque ad summum eius non plangentur et non colligentur neque sepelientur in sterquilinum super faciem terrae iacebunt ³⁴ ululate pastores et clamate et aspergite vos

cinere optimates gregis quia conpleti sunt dies vestri ut interficiamini et dissipationes vestrae et cadetis quasi vasa pretiosa ³⁵ et peribit fuga a pastoribus et salvatio ab optimatibus gregis ³⁶ vox clamoris pastorum et ululatus optimatium gregis quia vastavit Dominus pasquam eorum ³⁷ et conticuerunt arva pacis a facie irae furoris Domini ³⁸ dereliquit quasi leo umbraculum suum facta est terra eorum in desolationem a facie irae columbae et a facie irae furoris Domini

26 in principio regis Ioachim filii Iosiae regis Iuda factum est verbum istud a Domino dicens ² haec dicit Dominus sta in atrio domus Domini et loqueris ad omnes civitates Iuda de quibus veniunt ut adorent in domo Domini universos sermones quos ego mandavi tibi ut loquaris ad eos noli subtrahere verbum ³ si forte audiant et convertantur unusquisque a via sua mala et paeniteat me mali quod cogito facere eis propter malitias studiorum eorum ⁴ et dices ad eos haec dicit Dominus si non audieritis me ut ambuletis in lege mea quam dedi vobis ⁵ ut audiatis sermones servorum meorum prophetarum quos ego misi ad vos de nocte consurgens et dirigens et non audistis ⁶ dabo domum istam sicut Silo et urbem hanc dabo in maledictionem cunctis gentibus terrae ⁷ et audierunt sacerdotes et prophetae et omnis populus Hieremiam loquentem verba haec in domo Domini ⁸ cumque complexisset Hieremias loquens omnia quae praeceperat ei Dominus ut loqueretur ad universum populum adprehenderunt eum sacerdotes et prophetae et omnis populus dicens morte morietur ⁹ quare prophetavit in nomine Domini dicens sicut Silo erit domus haec et urbs ista desolabitur eo quod non sit habitator et congregatus est omnis populus adversum Hieremiam in domum Domini ¹⁰ et audierunt principes Iuda verba haec et ascenderunt de domo regis in domum Domini et sederunt in introitu portae Domini novae ¹¹ et locuti sunt sacerdotes et prophetae ad principes et ad omnem populum dicentes iudicium mortis est viro huic quia prophetavit adversum civitatem istam sicut audistis auribus vestris ¹² et ait Hieremias ad omnes principes et ad universum populum dicens Dominus misit me ut prophetarem ad domum istam et ad civitatem hanc omnia verba quae audistis ¹³ nunc ergo bonas facite vias vestras et studia vestra et audite vocem Domini Dei vestri et paenitebit Dominum mali quod locutus est adversum vos ¹⁴ ego autem ecce in manibus vestris sum facite mihi ut bonum et rectum est in oculis vestris ¹⁵ verumtamen scitote et cognoscite quod si occideritis me sanguinem innocentem traditis contra vosmet ipsos et contra civitatem istam et habitatores eius in veritate enim misit me Dominus ad vos ut loquerer in auribus vestris omnia verba haec ¹⁶ et dixerunt principes et omnis populus ad sacerdotes et prophetas non est viro huic iudicium mortis quia in nomine Domini Dei nostri locutus est ad nos ¹⁷ surrexerunt ergo viri de senioribus terrae et dixerunt ad omnem coetum populi loquentes ¹⁸ Michas de Morasthim fuit propheta in diebus Ezechiae regis Iu-

dae et ait ad omnem populum Iudae dicens haec dicit Dominus exercituum Sion quasi ager arabitur et Hierusalem in acervum lapidum erit et mons domus in excelsa silvarum ¹⁹ numquid morte condemnavit eum Ezechias rex Iuda et omnis Iuda numquid non timuerunt Dominum et deprecati sunt faciem Domini et paenituit Dominum mali quod locutus erat adversum eos itaque nos facimus malum grande contra animas nostras ²⁰ fuit quoque vir prophetans in nomine Domini Urias filius Semei de Cariathiarim et prophetavit adversum civitatem istam et adversum terram hanc iuxta universa verba Hieremiae ²¹ et audivit rex Ioachim et omnes potentes et principes eius verba haec et quaesivit rex interficere eum et audivit Urias et timuit fugitque et ingressus est Aegyptum ²² et misit rex Ioachim viros in Aegyptum Elnathan filium Achobor et viros cum eo in Aegyptum ²³ et eduxerunt Uriam de Aegypto et adduxerunt eum ad regem Ioachim et percussit eum gladio et proiecit cadaver eius in sepulchris vulgi ignobilis ²⁴ igitur manus Ahicam filii Saphan fuit cum Hieremia ut non tradere-tur in manu populi et interficerent eum

27 in principio regni Ioachim filii Iosiae regis Iuda factum est verbum istud ad Hieremiam a Domino dicens ² haec dicit Dominus ad me fac tibi vincula et catenas et pones eas in collo tuo ³ et mittes eas ad regem Edom et ad regem Moab et ad regem filiorum Ammon et ad regem Tyri et ad regem Sidonis in manu nuntiorum qui venerunt Hierusalem ad Sedeciam regem Iuda ⁴ et praecipies eis ut ad dominos suos loquantur haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel haec dicetis ad dominos vestros ⁵ ego feci terram et hominem et iumenta quae sunt super faciem terrae in fortitudine mea magna et in brachio meo extento et dedi eam ei qui placuit in oculis meis ⁶ et nunc itaque ego dedi omnes terras istas in manu Nabuchodonosor regis Babylonis servi mei insuper et bestias agri dedi ei ut serviant illi ⁷ et servient ei omnes gentes et filio eius et filio filii eius donec veniat tempus terrae eius et ipsius et servient ei gentes multae et reges magni ⁸ gens autem et regnum quod non servierit Nabuchodonosor regi Babylonis et quicumque non curvaverit collum suum sub iugo regis Babylonis in gladio et in fame et in peste visitabo super gentem illam ait Dominus donec consumam eos in manu eius ⁹ vos ergo nolite audire prophetas vestros et divinos et somnatores et augures et maleficos qui dicunt vobis non servietis regi Babylonis ¹⁰ quia mendacium prophetant vobis ut longe faciant vos de terra vestra et eiciant vos et pereatis ¹¹ porro gens quae subiecerit cervicem suam sub iugo regis Babylonis et servierit ei dimittam eam in terra sua dicit Dominus et colet eam et habitabit in ea ¹² et ad Sedeciam regem Iuda locutus sum secundum omnia verba haec dicens subicite colla vestra sub iugo regis Babylonis et servite ei et populo eius et vivetis ¹³ quare moriemini tu et populus tuus gladio fame et peste sicut locutus est Dominus ad gentem quae servire noluerit regi Babylonis ¹⁴ nolite audire

verba prophetarum dicentium vobis non servietis regi Babylonis quia mendacium ipsi loquuntur vobis ¹⁵ quia non misi eos ait Dominus et ipsi prophetant in nomine meo mendaciter ut eiciant vos et pereatis tam vos quam prophetae qui vaticinantur vobis ¹⁶ et ad sacerdotes et ad populum istum locutus sum dicens haec dicit Dominus nolite audire verba prophetarum vestrorum qui prophetant vobis dicentes ecce vasa Domini revertentur de Babylone nunc cito mendacium enim prophetant vobis ¹⁷ nolite ergo audire eos sed servite regi Babylonis ut vivatis quare datur haec civitas in solitudinem ¹⁸ et si prophetae sunt et est verbum Domini in eis occurrant Domino exercituum ut non veniant vasa quae derelicta fuerant in domum Domini et in domum regis Iuda et in Hierusalem in Babylonem ¹⁹ quia haec dicit Dominus exercituum ad columnas et ad mare et ad bases et ad reliqua vasorum quae remanserunt in civitate hac ²⁰ quae non tulit Nabuchodonosor rex Babylonis cum transferret Iechoniam filium Ioachim regem Iuda de Hierusalem in Babylonem et omnes optimates Iuda et Hierusalem ²¹ quia haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ad vasa quae derelicta sunt in domum Domini et in domum regis Iuda et Hierusalem ²² in Babylonem transferentur et ibi erunt usque ad diem visitationis suae dicit Dominus et adferri faciam ea et restitui in loco isto

28 et factum est in anno illo in principio regni Sedeciae regis Iuda in anno quarto in mense quinto dixit ad me Ananias filius Azur propheta de Gabaon in domo Domini coram sacerdotibus et omni populo dicens ² haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel contrivi iugum regis Babylonis ³ adhuc duo anni dierum et ego referri faciam ad locum istum omnia vasa Domini quae tulit Nabuchodonosor rex Babylonis de loco isto et transtulit ea in Babylonem ⁴ et Iechoniam filium Ioachim regem Iuda et omnem transmigrationem Iudae qui ingressi sunt in Babylonem ego convertam ad locum istum ait Dominus conteram enim iugum regis Babylonis ⁵ et dixit Hieremias propheta ad Ananiam prophetam in oculis sacerdotum et in oculis omnis populi qui stabant in domo Domini ⁶ et ait Hieremias propheta amen sic faciat Dominus suscitetur Dominus verba tua quae prophetasti ut referantur vasa in domum Domini et omnis transmigratione de Babylone ad locum istum ⁷ verumtamen audi verbum hoc quod ego loquor in auribus tuis et in auribus universi populi ⁸ prophetae qui fuerunt ante me et te ab initio et prophetaverunt super terras multas et super regna magna de proelio et de afflictione et de fame ⁹ propheta qui vaticinatus est pacem cum venerit verbum eius scietur propheta quem misit Dominus in veritate ¹⁰ et tulit Ananias propheta catenam de collo Hieremiae prophetae et confregit eam ¹¹ et ait Ananias in conspectu omnis populi dicens haec dicit Dominus sic confringam iugum Nabuchodonosor regis Babylonis post duos annos dierum de collo omnium gentium ¹² et abiit Hieremias propheta in viam suam et factum est verbum Domini ad Hieremiam postquam confregit

Ananias propheta catenam de collo Hieremiae prophetae dicens ¹³ vade et dices Ananiae haec dicit Dominus catenas ligneas contrivisti et facies pro eis catenas ferreas ¹⁴ quia haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel iugum ferreum posui super collum cunctarum gentium istarum ut serviant Nabuchodonosor regi Babylonis et servient ei insuper et bestias terrae dedi ei ¹⁵ et dixit Hieremias propheta ad Ananiam prophetam audi Anania non misit te Dominus et tu confidere fecisti populum istum in mendacio ¹⁶ idcirco haec dicit Dominus ecce emittam te a facie terrae hoc anno morieris adversum Dominum enim locutus es ¹⁷ et mortuus est Ananias propheta in anno illo mense septimo

29 et haec sunt verba libri quae misit Hieremias propheta de Hierusalem ad reliquias seniorum transmigrationis et ad sacerdotes et ad prophetas et ad omnem populum quem transduxerat Nabuchodonosor de Hierusalem in Babylonem ² postquam egressus est Iechonias rex et domina et eunuchi et principes Iuda et Hierusalem et faber et inclusor de Hierusalem ³ in manu Ellasa filii Saphan et Gamaliae filii Helciae quos misit Sedecias rex Iuda ad Nabuchodonosor regem Babylonis in Babylonem dicens ⁴ haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel omni transmigrationi quam transtuli de Hierusalem in Babylonem ⁵ aedificate domos et habitate et plantate hortos et comedite fructum eorum ⁶ accipite uxores et generate filios et filias date filiis vestris uxores et filias vestras date viris et pariant filios et filias et multiplicamini ibi et nolite esse pauci numero ⁷ et quaerite pacem civitatis ad quam transmigrare vos feci et orate pro ea ad Dominum quia in pace illius erit pax vobis ⁸ haec enim dicit Dominus exercituum Deus Israhel non vos inducant prophetae vestri qui sunt in medio vestrum et divini vestri et ne adtendatis ad somnia vestra quae vos somniatis ⁹ quia falso ipsi prophetant vobis in nomine meo et non misi eos dicit Dominus ¹⁰ quia haec dicit Dominus cum coeperint impleri in Babylone septuaginta anni visitabo vos et suscitabo super vos verbum meum bonum ut reducam vos ad locum istum ¹¹ ego enim scio cogitationes quas cogito super vos ait Dominus cogitationes pacis et non afflictionis ut dem vobis finem et patientiam ¹² et invocabitis me et ibitis et orabitis me et exaudiam vos ¹³ quaeritis me et invenietis cum quaesieritis me in toto corde vestro ¹⁴ et inveniar a vobis ait Dominus et reducam captivitatem vestram et congregabo vos de universis gentibus et de cunctis locis ad quae expuli vos dicit Dominus et reverti vos faciam de loco ad quem transmigrare vos feci ¹⁵ quia dixistis suscitavit nobis Dominus prophetas in Babylone ¹⁶ quia haec dicit Dominus ad regem qui sedet super solium David et ad omnem populum habitatorem urbis huius ad fratres vestros qui non sunt egressi vobiscum in transmigrationem ¹⁷ haec dicit Dominus exercituum ecce mittam in eis gladium et famem et pestem et ponam eos quasi ficus malas quae comedi non possunt eo

quod pessimae sint ¹⁸ et persequar eos in gladio in fame et in pestilentia et dabo eos in vexationem universis regnis terrae in maledictionem et in stuporem et in sibilum et in obprobrium cunctis gentibus ad quas ego eieci eos ¹⁹ eo quod non audierint verba mea dicit Dominus quae misi ad eos per servos meos prophetas de nocte consurgens et mittens et non audistis dicit Dominus ²⁰ vos ergo audite verbum Domini omnium transmigratio quam emisi de Hierusalem in Babylonem ²¹ haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ad Ahab filium Culia et ad Sedeciam filium Maasiae qui prophetant vobis in nomine meo mendaciter ecce ego tradam eos in manu Nabuchodonosor regis Babylonis et percutiet eos in oculis vestris ²² et adsumetur ex eis maledictio omni transmigratori Iuda quae est in Babylone dicentium ponat te Dominus sicut Sedeciam et sicut Ahab quos frixit rex Babylonis in igne ²³ pro eo quod fecerint stultitiam in Israhel et moechati sunt in uxores amicorum suorum et locuti sunt verbum in nomine meo mendaciter quod non mandavi eis ego sum iudex et testis dicit Dominus ²⁴ et ad Semeiam Neelamiten dices ²⁵ haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel pro eo quod misisti in nomine tuo libros ad omnem populum qui est in Hierusalem et ad Sophoniam filium Maasiae sacerdotem et ad universos sacerdotes dicens ²⁶ Dominus dedit te sacerdotem pro Ioiadae sacerdote ut sis dux in domo Domini super omnem virum arrepticium et prophetantem ut mittas eum in nervum et in carcerem ²⁷ et nunc quare non increpasti Hieremiam Anathothiten qui prophetat vobis ²⁸ quia super hoc misit ad nos in Babylonem dicens longum est aedificate domos et habitate et plantate hortos et comedite fructum eorum ²⁹ legit ergo Sophonias sacerdos librum istum in auribus Hieremiae prophetae ³⁰ et factum est verbum Domini ad Hieremiam dicens ³¹ mitte ad omnem transmigratorem dicens haec dicit Dominus ad Semeiam Neelamiten pro eo quod prophetavit vobis Semeias et ego non misi eum et fecit vos confidere in mendacio ³² idcirco haec dicit Dominus ecce ego visitabo super Semeiam Neelamiten et super semen eius non erit ei vir sedens in medio populi huius et non videbit bonum quod ego faciam populo meo ait Dominus quia praevaricationem locutus est adversum Dominum

30 hoc verbum quod factum est ad Hieremiam a Domino dicens ² haec dicit Dominus Deus Israhel dicens scribe tibi omnia verba quae locutus sum ad te in libro ³ ecce enim dies veniunt dicit Dominus et convertam conversionem populi mei Israhel et Iuda ait Dominus et convertam eos ad terram quam dedi patribus eorum et possidebunt eam ⁴ et haec verba quae locutus est Dominus ad Israhel et ad Iudam ⁵ quoniam haec dicit Dominus vocem terroris audivimus formido et non est pax ⁶ interrogate et videte si generat masculus quare ergo vidi omnis viri manum super lumbum suum quasi parientis et conversae sunt universae facies in auruginem ⁷ vae quia magna dies illa nec est similis eius tempusque tribulationis est Iacob et ex ip-

so salvabitur ⁸ et erit in die illa ait Dominus exercituum conteram iugum eius de collo tuo et vincula illius dirumpam et non dominabuntur ei amplius alieni ⁹ sed servient Domino Deo suo et David regi suo quem suscitabo eis ¹⁰ tu ergo ne timeas serve meus Iacob ait Dominus neque paveas Israhel quia ecce ego salvo te de terra longinqua et semen tuum de terra captivitatis eorum et revertetur Iacob et quiescet et cunctis affluet et non erit quem formidet ¹¹ quoniam tecum ego sum ait Dominus ut salvem te faciam enim consummationem in cunctis gentibus in quibus dispersi te te autem non faciam in consummationem sed castigabo te in iudicio ut non tibi videaris innocuus ¹² quia haec dicit Dominus insanabilis fractura tua pessima plaga tua ¹³ non est qui iudicet iudicium tuum ad alligandum curationem utilitas non est tibi ¹⁴ omnes amatores tui obliti sunt tui te non quaerent plaga enim inimici percussit te castigatione crudeli propter multitudinem iniquitatis tuae dura facta sunt peccata tua ¹⁵ quid clamas super contritione tua insanabilis est dolor tuus propter multitudinem iniquitatis tuae et dura peccata tua feci haec tibi ¹⁶ propterea omnes qui comedunt te devorabuntur et universi hostes tui in captivitatem ducentur et qui te vastant vastabuntur cunctosque praedatores tuos dabo in praedam ¹⁷ obducam enim cicatricem tibi et a vulneribus tuis sanabo te dicit Dominus quia Eiectam vocaverunt te Sion haec est quae non habebat requirentem ¹⁸ haec dicit Dominus ecce ego convertam conversionem tabernaculorum Iacob et tectis eius miserebor et aedificabitur civitas in excelso suo et templum iuxta ordinem suum fundabitur ¹⁹ et egredietur de eis laus voxque ludentium et multiplicabo eos et non inminentur et glorificabo eos et non adtenuabuntur ²⁰ et erunt filii eius sicut a principio et coetus eius coram me permanebit et visitabo adversum omnes qui tribulant eum ²¹ et erit dux eius ex eo et princeps de medio eius producet et adplicabo eum et accedet ad me quis enim iste est qui adplicet cor suum ut adpropinquet mihi ait Dominus ²² et eritis mihi in populum et ego ero vobis in Deum ²³ ecce turbo Domini furor egrediens procella ruens in capite impiorum conquiescet ²⁴ non avertet iram indignationis Dominus donec faciat et conpleat cogitationem cordis sui in novissimo dierum intellegitis ea

31 in tempore illo dicit Dominus ero Deus universis cognationibus Israhel et ipsi erunt mihi in populum ² haec dicit Dominus invenit gratiam in deserto populus qui remanserat gladio vadet ad requiem suam Israhel ³ longe Dominus apparuit mihi et in caritate perpetua dilexi te ideo adtraxi te miserans ⁴ rursumque aedificabo te et aedificaberis virgo Israhel adhuc ornaberis tympanis tuis et egredieris in choro ludentium ⁵ adhuc plantabis vineas in montibus Samariae plantabunt plantantes et donec tempus veniat non vindemiabunt ⁶ quia erit dies in qua clamabunt custodes in monte Ephraim surgite et ascendamus in Sion ad Dominum Deum nostrum ⁷ quia haec dicit Dominus exultate in laetitia Iacob et hinnite contra caput gen-

tium personate canite et dicite salva Domine populum tuum reliquias Israhel ⁸ ecce ego adducam eos de terra aquilonis et congregabo eos ab extremis terrae inter quos erunt caecus et claudus et praegnans et pariens simul coetus magnus revertentium huc ⁹ in fletu venient et in precibus deducam eos et adducam eos per torrentes aquarum in via recta et non inpingent in ea quia factus sum Israheli pater et Ephraim primogenitus meus est ¹⁰ audite verbum Domini gentes et adnuntiate insulis quae procul sunt et dicite qui dispersit Israhel congregabit eum et custodiet eum sicut pastor gregem suum ¹¹ redemit enim Dominus Iacob et liberavit eum de manu potentioris ¹² et venient et laudabunt in monte Sion et confluent ad bona Domini super frumento et vino et oleo et fetu pecorum et armentorum eritque anima eorum quasi hortus inriguus et ultra non esurient ¹³ tunc laetabitur virgo in choro iuvenes et senes simul et convertam luctum eorum in gaudium et consolabor eos et laetificabo a dolore suo ¹⁴ et inebriabo animam sacerdotum pinguedine et populus meus bonis meis adimplebitur ait Dominus ¹⁵ haec dicit Dominus vox in excelso audita est lamentationis fletus et luctus Rachel plorantis filios suos et nolentis consolari super eis quia non sunt ¹⁶ haec dicit Dominus quiescat vox tua a ploratu et oculi tui a lacrimis quia est merces operi tuo ait Dominus et revertentur de terra inimici ¹⁷ et est spes novissimis tuis ait Dominus et revertentur filii ad terminos suos ¹⁸ audiens audivi Ephraim transmigrantem castigasti me et eruditus sum quasi iuenculus indomitus converte me et revertar quia tu Dominus Deus meus ¹⁹ postquam enim convertisti me egi paenitentiam et postquam ostendisti mihi percussi femur meum confusus sum et erubui quoniam sustinui obprobrium adulescentiae meae ²⁰ si filius honorabilis mihi Ephraim si puer delicatus quia ex quo locutus sum de eo adhuc recordabor eius idcirco conturbata sunt viscera mea super eum miserans miserebor eius ait Dominus ²¹ statue tibi speculam pone tibi amaritudines dirige cor tuum in viam directam in qua ambulasti revertere virgo Israhel revertere ad civitates tuas istas ²² usquequo deliciis dissolveris filia vaga quia creavit Dominus novum super terram femina circumdabit virum ²³ haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel adhuc dicent verbum istud in terra Iuda et in urbibus eius cum convertero captivitatem eorum benedicat tibi Dominus pulchritudo iustitiae mons sanctus ²⁴ et habitabunt in eo Iudas et omnes civitates eius simul agricolae et minantes greges ²⁵ quia inebriavi animam lassam et omnem animam esurientem saturavi ²⁶ ideo quasi de somno suscitatus sum et vidi et somnus meus dulcis mihi ²⁷ ecce dies veniunt dicit Dominus et seminabo domum Israhel et domum Iuda semine hominis et semine iumentorum ²⁸ et sicut vigilavi super eos ut evellerem et demolirer et dissiparem et disperderem et adfligerem sic vigilabo super eos ut aedificem et plantem ait Dominus ²⁹ in diebus illis non dicent ultra patres comederunt uvam acerbam et dentes filiorum

obstipuerunt ³⁰ sed unusquisque in iniquitate sua morietur omnis homo qui comederit uvam acerbam obstupescunt dentes eius ³¹ ecce dies veniunt dicit Dominus et feriam domui Israhel et domui Iuda foedus novum ³² non secundum pactum quod pepigi cum patribus vestris in die qua adprehendi manum eorum ut educerem eos de terra Aegypti pactum quod irritum fecerunt et ego dominatus sum eorum dicit Dominus ³³ sed hoc erit pactum quod feriam cum domo Israhel post dies illos dicit Dominus dabo legem meam in visceribus eorum et in corde eorum scribam eam et ero eis in Deum et ipsi erunt mihi in populum ³⁴ et non docebunt ultra vir proximum suum et vir fratrem suum dicens cognoscite Dominum omnes enim cognoscent me a minimo eorum usque ad maximum ait Dominus quia propitiabor iniquitati eorum et peccati eorum non ero memor amplius ³⁵ haec dicit Dominus qui dat solem in lumine diei ordinem lunae et stellarum in lumine noctis qui turbat mare et sonant fluctus eius Dominus exercituum nomen illi ³⁶ si defecerint leges istae coram me dicit Dominus tunc et semen Israhel deficiet ut non sit gens coram me cunctis diebus ³⁷ haec dicit Dominus si mensurari potuerint caeli sursum et investigari fundamenta terrae deorsum et ego abiciam universum semen Israhel propter omnia quae fecerunt dicit Dominus ³⁸ ecce dies veniunt dicit Dominus et aedificabitur civitas Domino a turre Ananehel usque ad portam Anguli ³⁹ et exibat ultra norma mensurae in conspectu eius super collem Gareb et circuibit Goatha ⁴⁰ et omnem vallem cadaverum et cineris et universam regionem mortis usque ad torrentem Cedron et usque ad angulum portae Equorum orientalis sanctum Domini non evelletur et non destruetur ultra in perpetuum

32 verbum quod factum est ad Hieremiam a Domino in anno decimo Sedeciae regis Iuda ipse est annus octavusdecimus Nabuchodonosor ² tunc exercitus regis Babylonis obsidebat Hierusalem et Hieremias propheta erat clausus in atrio carceris qui erat in domo regis Iuda ³ clauserat enim eum Sedecias rex Iuda dicens quare vaticinarius dicens haec dicit Dominus ecce ego dabo civitatem istam in manu regis Babylonis et capiet eam ⁴ et Sedecias rex Iuda non effugiet de manu Chaldeorum sed tradetur in manu regis Babylonis et loquetur os eius cum ore illius et oculi eius oculos illius videbunt ⁵ et in Babylonem ducet Sedeciam et ibi erit donec visitem eum ait Dominus si autem dimicaveritis adversum Chaldeos nihil prosperum habebitis ⁶ et dixit Hieremias factum est verbum Domini ad me dicens ⁷ ecce Anamehel filius Sellum patruelis tuus veniet ad te dicens eme tibi agrum meum qui est in Anathoth tibi enim conpetit ex propinquitate ut emas ⁸ et venit ad me Anamehel filius patris mei secundum verbum Domini ad vestibulum carceris et ait ad me posside agrum meum qui est in Anathoth in terra Benjamin quia tibi conpetit hereditas et tu propinquus ut possideas intellexi autem quod verbum Domini esset ⁹ et emi agrum ab Anamehel filio patris

mei qui est in Anathoth et adpendi ei argentum septem stateres et decem argenteos ¹⁰ et scripsi in libro et signavi et adhibui testes et adpendi argentum in statera ¹¹ et accepi librum possessionis signatum stipulationes et rata et signa forinsecus ¹² et dedi librum possessionis Baruch filio Neri filii Maasiae in oculis Anamehel patruelis mei et in oculis testium qui scripti erant in libro emptionis in oculis omnium Iudaeorum qui sedebant in atrio carceris ¹³ et praecepi Baruch coram eis dicens ¹⁴ haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel sume libros istos librum emptionis hunc signatum et librum hunc qui apertus est et pones illos in vase fictili ut permanere possint diebus multis ¹⁵ haec enim dicit Dominus exercituum Deus Israhel adhuc possidebuntur domus et agri et vineae in terra ista ¹⁶ et oravi ad Dominum postquam tradidi librum possessionis Baruch filio Neri dicens ¹⁷ heu heu Domine Deus ecce tu fecisti caelum et terram in fortitudine tua magna et in brachio tuo extento non erit tibi difficile omne verbum ¹⁸ qui facis misericordiam in milibus et reddes iniquitatem patrum in sinu filiorum eorum post eos fortissime magne potens Dominus exercituum nomen tibi ¹⁹ magnus consilio et incomprehensibilis cogitatu cuius oculi aperti sunt super omnes vias filiorum Adam ut reddas unicuique secundum vias suas et secundum fructum adinventionum eius ²⁰ qui posuisti signa et portenta in terra Aegypti usque ad diem hanc et in Israhel et in hominibus et fecisti tibi nomen sicut est dies haec ²¹ et eduxisti populum tuum Israhel de terra Aegypti in signis et in portentis et in manu robusta et in brachio extento et in terrore magno ²² et dedisti eis terram hanc quam iurasti patribus eorum ut dares eis terram fluentem lacte et melle ²³ et ingressi sunt et possederunt eam et non oboedierunt voci tuae et in lege tua non ambulaverunt omnia quae mandasti eis ut facerent non fecerunt et evenerunt eis omnia mala haec ²⁴ ecce munitiones extractae sunt adversum civitatem ut capiatur et urbs data est in manu Chaldaeorum qui proeliantur adversum eam a facie gladii et famis et pestilentiae et quaecumque locutus es acciderunt ut ipse tu cernis ²⁵ et tu dicis mihi Domine Deus eme agrum argento et adhibe testes cum urbs data sit in manu Chaldaeorum ²⁶ et factum est verbum Domini ad Hieremiam dicens ²⁷ ecce ego Dominus Deus universae carnis numquid mihi difficile erit omne verbum ²⁸ propterea haec dicit Dominus ecce ego tradam civitatem istam in manu Chaldaeorum et in manu regis Babylonis et capiet eam ²⁹ et venient Chaldei proeliantes adversum urbem hanc et succendent eam igni et conburent eam et domos in quarum domatibus sacrificabant Baal et libabant diis alienis libamina ad inritandum me ³⁰ erant enim filii Israhel et filii Iuda iugiter facientes malum in oculis meis ab adolescentia sua filii Israhel qui usque nunc exacerbant me in opere manuum suarum dicit Dominus ³¹ quia in furore et in indignatione mea facta est mihi civitas haec a die qua aedificaverunt eam usque ad diem istam qua aufertur de conspectu meo

³² propter malitiam filiorum Israhel et filiorum Iuda quam fecerunt ad iracundiam me provocantes ipsi et reges eorum principes eorum et sacerdotes et prophetae eorum vir Iuda et habitatores Hierusalem ³³ et verterunt ad me terga et non facies cum docerem eos diluculo et erudirem et nolent audire ut acciperent disciplinam ³⁴ et posuerunt idola sua in domo in qua invocatum est nomen meum ut polluerent eam ³⁵ et aedificaverunt excelsa Baal quae sunt in valle filii Ennom ut initiarent filios suos et filias suas Moloch quod non mandavi eis nec ascendit in cor meum ut facerent abominationem hanc et in peccatum deducerent Iudam ³⁶ et nunc propter ista haec dicit Dominus Deus Israhel ad civitatem hanc de qua vos dicitis quod tradatur in manu regis Babylonis in gladio et in fame et in peste ³⁷ ecce ego congregabo eos de universis terris ad quas eieci eos in furore meo et in ira mea et in indignatione grandi et reducam eos ad locum istum et habitare eos faciam confidenter ³⁸ et erunt mihi in populum et ego ero eis in Deum ³⁹ et dabo eis cor unum et viam unam ut timeant me universis diebus et bene sit eis et filiis eorum post eos ⁴⁰ et feriam eis pactum sempiternum et non desinam eis benefacere et timorem meum dabo in corde eorum ut non recedant a me ⁴¹ et laetabor super eis cum bene eis fecero et plantabo eos in terra ista in veritate in toto corde meo et in tota anima mea ⁴² quia haec dicit Dominus sicut adduxi super populum istum omne malum hoc grande sic adducam super eos omne bonum quod ego loquor ad eos ⁴³ et possidebuntur agri in terra ista de qua vos dicitis quod deserta sit eo quod non remanserit homo et iumentum et data sit in manu Chaldaeorum ⁴⁴ agri pecunia ementur et scribentur in libro et inprimetur signum et testis adhibebitur in terra Benjamin et in circuitu Hierusalem in civitatibus Iuda et in civitatibus montanis et in civitatibus campestribus et in civitatibus quae ad austrum sunt quia convertam captivitatem eorum ait Dominus

33 et factum est verbum Domini ad Hieremiam secundo cum adhuc clausus esset in atrio carceris dicens ² haec dicit Dominus qui facturus est Dominus et formaturus illud et paraturus Dominus nomen eius ³ clama ad me et exaudiam te et adnuntiabo tibi grandia et firma quae nescis ⁴ quia haec dicit Dominus Deus Israhel ad domos urbis huius et ad domos regis Iuda quae destructae sunt et ad munitiones et gladium ⁵ venientium ut dimicent cum Chaldeis et impleant eas cadaveribus hominum quas percussi in furore meo et in indignatione mea abscondens faciem meam a civitate hac propter omnem malitiam eorum ⁶ ecce ego obducam ei cicatricem et sanitatem et curabo eos et revelabo illis deprecationem pacis et veritatis ⁷ et convertam conversionem Iuda et conversionem Hierusalem et aedificabo eos sicut a principio ⁸ et emundabo illos ab omni iniquitate sua in qua peccaverunt mihi et propitius ero cunctis iniquitatibus eorum in quibus deliquerunt mihi et spreverunt me ⁹ et erit mihi in nomen et in gaudium et in laudem et in ex-

ultationem cunctis gentibus terrae quae audierint omnia bona quae ego facturus sum eis et pavebunt et turbabuntur in universis bonis et in omni pace quam ego faciam ei ¹⁰ haec dicit Dominus adhuc audietur in loco isto quem vos dicitis esse desertum eo quod non sit homo et iumentum in civitatibus Iuda et foris Hierusalem quae desolatae sunt absque homine et absque habitatore et absque pecore ¹¹ vox gaudii et vox laetitiae vox sponsi et vox sponsae vox dicentium confitemini Domino exercituum quoniam bonus Dominus quoniam in aeternum misericordia eius et portantium vota in domum Domini reducam enim conversionem terrae sicut a principio dicit Dominus ¹² haec dicit Dominus exercituum adhuc erit in loco isto deserto absque homine et absque iumento et in cunctis civitatibus eius habitaculum pastorum accubantium gregum ¹³ in civitatibus montuosis et in civitatibus campestribus et in civitatibus quae ad austrum sunt et in terra Benjamin et in circuitu Hierusalem et in civitatibus Iuda adhuc transibunt greges ad manum numerantis ait Dominus ¹⁴ ecce dies veniunt dicit Dominus et suscitabo verbum bonum quod locutus sum ad domum Israhel et ad domum Iuda ¹⁵ in diebus illis et in tempore illo germinare faciam David germen iustitiae et faciet iudicium et iustitiam in terra ¹⁶ in diebus illis salvabitur Iuda et Hierusalem habitabit confidenter et hoc est quod vocabit eam Dominus iustus noster ¹⁷ quia haec dicit Dominus non interibit de David vir qui sedeat super thronum domus Israhel ¹⁸ et de sacerdotibus et Levitis non interibit vir a facie mea qui offerat holocaustomata et incendat sacrificium et caedat victimas cunctis diebus ¹⁹ et factum est verbum Domini ad Hieremiam dicens ²⁰ haec dicit Dominus si irritum fieri potest pactum meum cum die et pactum meum cum nocte ut non sit dies et nox in tempore suo ²¹ et pactum meum irritum esse poterit cum David servo meo ut non sit ex eo filius qui regnet in throno eius et Levitae et sacerdotes ministri mei ²² sicuti numerari non possunt stellae caeli et metiri harena maris sic multiplicabo semen David servi mei et Levitas ministros meos ²³ et factum est verbum Domini ad Hieremiam dicens ²⁴ numquid non vidisti quid populus hic locutus sit dicens duae cognationes quas elegerat Dominus abiectae sunt et populum meum despexerunt eo quod non sit ultra gens coram eis ²⁵ haec dicit Dominus si pactum meum inter diem et noctem et leges caelo et terrae non posui ²⁶ equidem et semen Iacob et David servi mei proiciam ut non adsumam de semine eius principes seminis Abraham et Isaac et Iacob reducam enim conversionem eorum et miserebor eis

34 verbum quod factum est ad Hieremiam a Domino quando Nabuchodonosor rex Babylonis et omnis exercitus eius universaque regna terrae quae erant sub potestate manus eius et omnes populi bellabant contra Hierusalem et contra omnes urbes eius dicens ² haec dicit Dominus Deus Israhel vade et loquere ad Sedeciam regem Iuda et dices ad eum haec dicit

Dominus ecce ego tradam civitatem hanc in manu regis Babylonis et succendet eam igni ³ et tu non effugies de manu eius sed comprehensione capieris et in manu eius traderis et oculi tui oculos regis Babylonis videbunt et os eius cum ore tuo loquetur et Babylonem introibis ⁴ attamen audi verbum Domini Sedecia rex Iuda haec dicit Dominus ad te non morieris in gladio ⁵ sed in pace morieris et secundum combustiones patrum tuorum regum priorum qui fuerunt ante te sic comburent te et vae domine plangent te quia verbum ego locutus sum dicit Dominus ⁶ et locutus est Hieremias propheta ad Sedeciam regem Iuda universa verba haec in Hierusalem ⁷ et exercitus regis Babylonis pugnabat contra Hierusalem et contra omnes civitates Iuda quae reliquae erant contra Lachis et contra Azeca haec enim supererant de civitatibus Iuda urbes munitae ⁸ verbum quod factum est ad Hieremiam a Domino postquam percussit rex Sedecias foedus cum omni populo in Hierusalem praedicans ⁹ ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam hebraeum et hebraeam liberos et nequaquam dominarentur eis id est in Iudaeo et fratre suo ¹⁰ audierunt ergo omnes principes et universus populus qui inierant pactum ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam liberos et ultra non dominarentur in eis audierunt igitur et dimiserunt ¹¹ et conversi sunt deinceps et retraxerunt servos et ancillas suas quos dimiserant liberos et subiugaverunt in famulos et in famulas ¹² et factum est verbum Domini ad Hieremiam a Domino dicens ¹³ haec dicit Dominus Deus Israhel ego percussi foedus cum patribus vestris in die qua eduxi eos de terra Aegypti de domo servitutis dicens ¹⁴ cum completi fuerint septem anni dimittat unusquisque fratrem suum hebraeum qui venditus est ei et serviet tibi sex annis et dimittes eum a te liberum et non audierunt patres vestri me nec inclinaverunt aurem suam ¹⁵ et conversi estis vos hodie et fecistis quod rectum est in oculis meis ut praedicaretis libertatem unusquisque ad amicum suum et in istis pactum in conspectu meo in domo in qua invocatum est nomen meum super eam ¹⁶ et reversi estis et commaculastis nomen meum et reduxistis unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam quos dimiseratis ut essent liberi et suae potestatis et subiugastis eos ut sint vobis servi et ancillae ¹⁷ propterea haec dicit Dominus vos non audistis me ut praedicaretis libertatem unusquisque fratri suo et unusquisque amico suo ecce ego praedico libertatem ait Dominus ad gladium et pestem et famem et dabo vos in commotionem cunctis regnis terrae ¹⁸ et dabo viros qui praevaricantur foedus meum et non observaverunt verba foederis quibus adsensi sunt in conspectu meo vitulum quem ceciderunt in duas partes et transierunt inter divisiones eius ¹⁹ principes Iuda et principes Hierusalem eunuchi et sacerdotes et omnis populus terrae qui transierunt inter divisiones vituli ²⁰ et dabo eos in manu inimicorum suorum et in manu quaerentium animam eorum et erit morticinum eo-

rum in escam volucribus caeli et bestiis terrae ²¹ et Sedeciam regem Iuda et principes eius dabo in manu inimicorum suorum et in manu quaerentium animam eorum et in manu exercituum regis Babylonis qui recesserunt a vobis ²² ecce ego praecipio dicit Dominus et reducam eos in civitatem hanc et proeliabuntur adversum eam et capient eam et incendunt igni et civitates Iuda dabo in solitudinem eo quod non sit habitator

35 verbum quod factum est ad Hieremiam a Domino in diebus Ioachim filii Iosiae regis Iuda dicens ² vade ad domum Rechabitarum et loquere eis et introduce eos in domum Domini in unam exedram thesaurorum et dabis eis bibere vinum ³ et adsumpsi Iezoniam filium Hieremiae filii Absaniae et fratres eius et omnes filios eius et universam domum Rechabitarum ⁴ et introduxi eos in domum Domini ad gazofilacium filiorum Anan filii Hiegedeliae hominis Dei quod erat iuxta gazofilacium principum super thesaurum Maasiae filii Sellum qui erat custos vestibuli ⁵ et posui coram filiis domus Rechabitarum scyphos plenos vino et calices et dixi ad eos bibite vinum ⁶ qui responderunt non bibemus vinum quia Ionadab filius Rechab pater noster praecepit nobis dicens non bibetis vinum vos et filii vestri usque in sempiternum ⁷ et domum non aedificabitis et sementem non seretis et vineas non plantabitis nec habebitis sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris ut vivatis diebus multis super faciem terrae in qua vos peregrinamini ⁸ oboedivimus ergo voci Ionadab filii Rechab patris nostri in omnibus quae praecepit nobis ita ut non biberemus vinum cunctis diebus nostris nos et mulieres nostrae filii et filiae nostrae ⁹ et non aedificaremus domos ad habitandum et vineam et agrum et sementem non habuimus ¹⁰ sed habitavimus in tabernaculis et oboedientes fecimus iuxta omnia quae praecepit nobis Ionadab pater noster ¹¹ cum autem ascendisset Nabuchodonosor rex Babylonis ad terram nostram diximus venite et ingrediamur Hierusalem a facie exercitus Chaldeorum et a facie exercitus Syriae et mansimus in Hierusalem ¹² et factum est verbum Domini ad Hieremiam dicens ¹³ haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel vade et dic viris Iuda et habitatoribus Hierusalem numquid non recipietis disciplinam ut oboediatis verbis meis dicit Dominus ¹⁴ praevaluerunt sermones Ionadab filii Rechab quos praecepit filiis suis ut non biberent vinum et non biberunt usque ad diem hanc quia oboedierunt praecepto patris sui ego autem locutus sum ad vos de mane consurgens et loquens et non oboedistis mihi ¹⁵ misique ad vos omnes servos meos prophetas consurgens diluculo mittensque et dicens convertimini unusquisque a via sua pessima et bona facite studia vestra et nolite sequi deos alienos neque colatis eos et habitabitis in terra quam dedi vobis et patribus vestris et non inclinastis aurem vestram neque audistis me ¹⁶ firmaverunt igitur filii Ionadab filii Rechab praeceptum patris sui quod praeceperat eis populus autem

iste non oboedivit mihi ¹⁷ idcirco haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ecce ego adduco super Iudam et super omnes habitatores Hierusalem universam afflictionem quam locutus sum adversum eos eo quod locutus sum ad illos et non audierunt vocavi illos et non responderunt mihi ¹⁸ domui autem Rechabitarum dixit Hieremias haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel pro eo quod oboedistis praecepto Ionadab patris vestri et custodistis omnia mandata eius et fecistis universa quae praecepit vobis ¹⁹ propterea haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel non deficiet vir de stirpe Ionadab filii Rechab stans in conspectu meo cunctis diebus

36 et factum est in anno quarto Ioachim filii Iosiae regis Iuda factum est verbum hoc ad Hieremiam a Domino dicens ² tolle volumen libri et scribes in eo omnia verba quae locutus sum tibi adversum Israhel et Iudam et adversum omnes gentes a die qua locutus sum ad te ex diebus Iosiae usque ad diem hanc ³ si forte audiente domo Iuda universa mala quae ego cogito facere eis revertatur unusquisque a via sua pessima et propitius ero iniquitati et peccato eorum ⁴ vocavit ergo Hieremias Baruch filium Neriae et scripsit Baruch ex ore Hieremiae omnes sermones Domini quos locutus est ad eum in volumine libri ⁵ et praecepit Hieremias Baruch dicens ego clausus sum nec valeo ingredi domum Domini ⁶ ingredi ergo tu et lege de volumine in quo scripsisti ex ore meo verba Domini audiente populo in domo Domini in die ieiunii insuper et audiente universo Iuda qui veniunt de civitatibus suis leges eis ⁷ si forte cadat oratio eorum in conspectu Domini et revertatur unusquisque a via sua pessima quoniam magnus furor et indignatio quam locutus est Dominus adversum populum hunc ⁸ et fecit Baruch filius Neriae iuxta omnia quae praeceperat ei Hieremias propheta legens ex volumine sermones Domini in domo Domini ⁹ factum est autem in anno quinto Ioachim filii Iosiae regis Iuda in mense nono praedicaverunt ieiunium in conspectu Domini omni populo in Hierusalem et universae multitudini quae confluxerat de civitatibus Iuda in Hierusalem ¹⁰ legitque Baruch ex volumine sermones Hieremiae in domo Domini in gazofilacio Gamariae filii Saphan scribe in vestibulo superiori in introitu portae novae domus Domini audiente omni populo ¹¹ cumque audisset Micheas filius Gamariae filii Saphan omnes sermones Domini ex libro ¹² descendit in domum regis ad gazofilacium scribae et ecce ibi omnes principes sedebant Elisama scriba et Dalaias filius Semeiae et Elnathan filius Achobor et Gamarias filius Saphan et Sedecias filius Ananiae et universi principes ¹³ et nuntiavit eis Micheas omnia verba quae audivit legente Baruch ex volumine in auribus populi ¹⁴ miserunt itaque omnes principes ad Baruch Iudi filium Nathaniae filii Selemiae filii Chusi dicentes volumen ex quo legisti audiente populo sume in manu tua et veni tulit ergo Baruch filius Neriae volumen in manu sua et venit ad eos ¹⁵ et dixerunt ad eum sede et lege haec in auribus nostris et legit Baruch in

auribus eorum ¹⁶ igitur cum audissent omnia verba obstipuerunt unusquisque ad proximum suum et dixerunt ad Baruch nuntiare debemus regi omnes sermones istos ¹⁷ et interrogaverunt eum dicentes indica nobis quomodo scripsisti omnes sermones istos ex ore eius ¹⁸ dixit autem eis Baruch ex ore suo loquebatur quasi legens ad me omnes sermones istos et ego scribebam in volumine atramento ¹⁹ et dixerunt principes ad Baruch vade et abscondere tu et Hieremias et nemo sciat ubi sitis ²⁰ et ingressi sunt ad regem in atrium porro volumen commendaverunt in gazofilacio Elisamae scribae et nuntiaverunt audiente rege omnes sermones ²¹ misitque rex Iudi ut sumeret volumen qui tollens illud de gazofilacio Elisamae scribae legit audiente rege et universis principibus qui stabant circa regem ²² rex autem sedebat in domo hiemali in mense nono et posita erat arula coram eo plena prunis ²³ cumque legisset Iudi tres pagellas vel quattuor scidit illud scalpello scribae et proiecit in igne qui erat super arulam donec consumeretur omne volumen igni qui erat in arula ²⁴ et non timuerunt neque sciderunt vestimenta sua rex et omnes servi eius qui audierunt universos sermones istos ²⁵ verumtamen El-nathan et Dalaias et Gamarias contradixerunt regi ne conbureret librum et non audivit eos ²⁶ et praecepit rex Hieremahel filio Ammelech et Saraiae filio Ezrihel et Selemiae filio Abdehel ut comprehenderent Baruch scribam et Hieremiam prophetam abscondit autem eos Dominus ²⁷ et factum est verbum Domini ad Hieremiam postquam conbuserat rex volumen et sermones quos scripserat Baruch ex ore Hieremiae dicens ²⁸ rursum tolle volumen aliud et scribe in eo omnes sermones priores qui erant in volumine primo quod conbusit Ioachim rex Iuda ²⁹ et ad Ioachim regem Iuda dices haec dicit Dominus tu conbusisti volumen illud dicens quare scripsisti in eo adnuntians festinus veniet rex Babylonis et vastabit terram hanc et cessare faciet ex illa hominem et iumentum ³⁰ propterea haec dicit Dominus contra Ioachim regem Iuda non erit ex eo qui sedeat super solium David et cadaver eius proicietur ad aestum per diem et ad gelu per noctem ³¹ et visitabo contra eum et contra semen eius et contra servos eius iniquitates suas et adducam super eos et super habitatores Hierusalem et super viros Iuda omne malum quod locutus sum ad eos et non audierunt ³² Hieremias autem tulit volumen aliud et dedit illud Baruch filio Neriae scribae qui scripsit in eo ex ore Hieremiae omnes sermones libri quem conbuserat Ioachim rex Iuda igni et insuper additi sunt sermones multo plures quam ante fuerant

37 et regnavit rex Sedecias filius Iosiae pro Iechonia filio Ioachim quem constituit regem Nabuchodonosor rex Babylonis in terra Iuda ² et non oboedivit ipse et servi eius et populus terrae verbis Domini quae locutus est in manu Hieremiae prophetae ³ et misit rex Sedecias Iuchal filium Selemiae et Sophoniam filium Maasiae sacerdotem ad Hieremiam prophetam dicens ora pro nobis Dominum Deum nos-

trum ⁴ Hieremias autem libere ambulabat in medio populi non enim miserant eum in custodiam carceris ⁵ igitur exercitus Pharaeo egressus est Aegyptum et audientes Chaldei qui obsidebant Hierusalem huiusmodi nuntium recesserunt ab Hierusalem ⁶ et factum est verbum Domini ad Hieremiam prophetam dicens ⁷ haec dicit Dominus Deus Israhel sic dicetis regi Iuda qui misit vos ad me ad interrogandum ecce exercitus Pharaonis qui egressus est vobis in auxilium revertetur in terram suam in Aegyptum ⁸ et redient Chaldei et bellabunt contra civitatem hanc et capient eam et incendunt igni ⁹ haec dicit Dominus nolite decipere animas vestras dicentes euntes abibunt et recedent a nobis Chaldei quia non abibunt ¹⁰ sed et si percusseritis omnem exercitum Chaldeorum qui proeliantur adversum vos et derelicti fuerint ex eis aliqui vulnerati singuli de tentorio suo consurgent et incendunt civitatem hanc igni ¹¹ ergo cum recessisset exercitus Chaldeorum ab Hierusalem propter exercitum Pharaonis ¹² egressus est Hieremias de Hierusalem ut iret in terram Benjamin et divideret ibi possessionem in conspectu civium ¹³ cumque pervenisset ad portam Benjamin erat ibi custos portae per vices nomine Hierias filius Selemiae filii Ananiae et adprehendit Hieremiam prophetam dicens ad Chaldeos profugis ¹⁴ et respondit Hieremias falsum est non fugio ad Chaldeos et non audivit eum sed comprehendit Hierias Hieremiam et adduxit eum ad principes ¹⁵ quam ob rem irati principes contra Hieremiam caesum eum miserunt in carcerem qui erat in domo Ionathan scribae ipse enim praepositus erat super carcerem ¹⁶ itaque ingressus est Hieremias in domum laci et in ergastula et sedit ibi Hieremias diebus multis ¹⁷ mittens autem rex Sedecias tulit eum et interrogavit in domo sua abscondite et dixit putasne est sermo a Domino et dixit Hieremias est et ait in manu regis Babylonis traderis ¹⁸ et dixit Hieremias ad regem Sedeciam quid peccavi tibi et servis tuis et populo tuo quia misisti me in domum carceris ¹⁹ ubi sunt prophetae vestri qui prophetabant vobis et dicebant non veniet rex Babylonis super vos et super terram hanc ²⁰ nunc ergo audi obsecro domine mi rex valeat deprecatio mea in conspectu tuo et ne me remittas in domum Ionathan scribae ne moriar ibi ²¹ praecepit ergo rex Sedecias ut traderetur Hieremias in vestibulo carceris et daretur ei torta panis cotidie excepto pulmento donec consumerentur omnes panes de civitate et mansit Hieremias in vestibulo carceris

38 audivit autem Saphatias filius Matthan et Gedelias filius Phassur et Iuchal filius Selemiae et Phassur filius Melchiae sermones quos Hieremias loquebatur ad omnem populum dicens ² haec dicit Dominus quicumque manserit in civitate hac morietur gladio et fame et peste qui autem profugerit ad Chaldeos vivet et erit anima eius sospes et vivens ³ haec dicit Dominus tradenda tradetur civitas haec in manu exercitus regis Babylonis et capiet eam ⁴ et dixerunt principes regi rogamus ut occidatur homo

iste de industria enim dissolvit manus virorum bellantium qui remanserunt in civitate hac et manus universi populi loquens ad eos iuxta verba haec siquidem homo hic non quaerit pacem populi huius sed malum ⁵ et dixit rex Sedecias ecce ipse in manibus vestris est nec enim fas est regem vobis quicquam negare ⁶ tulerunt ergo Hieremiam et proiecerunt eum in lacu Melchiaie filii Ammelech qui erat in vestibulo carceris et submiserunt Hieremiam in funibus et in lacum non erat aqua sed lutum descendit itaque Hieremias in caenum ⁷ audivit autem Abdemelech Aethiops vir eunuchus qui erat in domo regis quod misissent Hieremiam in lacum porro rex sedebat in porta Benjamin ⁸ et egressus est Abdemelech de domo regis et locutus est ad regem dicens ⁹ domine mi rex malefecerunt viri isti omnia quaecumque perpetrarunt contra Hieremiam prophetam mittentes eum in lacum ut moriatur ibi fame non sunt enim panes ultra in civitate ¹⁰ praecepit itaque rex Abdemelech Aethiopi dicens tolle tecum hinc triginta viros et leva Hieremiam prophetam de lacu antequam moriatur ¹¹ adsumptis ergo Abdemelech secum viris ingressus est domum regis quae erat sub cellario et tulit inde veteres pannos et antiqua quae computruerant et submisit ea ad Hieremiam in lacum per funiculos ¹² dixitque Abdemelech Aethiops ad Hieremiam pone veteres pannos et haec scissa et putrida sub cubitu manuum tuarum et subter funes fecit ergo Hieremias sic ¹³ et extraxerunt Hieremiam funibus et eduxerunt eum de lacu mansit autem Hieremias in vestibulo carceris ¹⁴ et misit rex Sedecias et tulit ad se Hieremiam prophetam ad ostium tertium quod erat in domo Domini et dixit rex ad Hieremiam interrogo ego te sermonem ne abscondas a me aliquid ¹⁵ dixit autem Hieremias ad Sedeciam si adnuntiavero tibi numquid non interficies me et si consilium tibi dederero non me audies ¹⁶ iuravit ergo rex Sedecias Hieremiae clam dicens vivit Dominus qui fecit nobis animam hanc si occidero te et si tradidero te in manu virorum istorum qui quaerunt animam tuam ¹⁷ et dixit Hieremias ad Sedeciam haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel si profectus exieris ad principes regis Babylonis vivet anima tua et civitas haec non succendetur igni et salvus eris tu et domus tua ¹⁸ si autem non exieris ad principes regis Babylonis tradetur civitas haec in manu Chaldeorum et succendent eam igni et tu non effugies de manu eorum ¹⁹ et dixit rex Sedecias ad Hieremiam sollicitus sum propter Iudaeos qui transfugerunt ad Chaldeos ne forte tradar in manus eorum et inludant mihi ²⁰ respondit autem Hieremias non te tradent audi quaeso vocem Domini quam ego loquor ad te et bene tibi erit et vivet anima tua ²¹ quod si nolueris egredi iste est sermo quem ostendit mihi Dominus ²² ecce omnes mulieres quae remanserunt in domo regis Iuda educentur ad principes regis Babylonis et ipsae dicent seduxerunt te et praevaluerunt adversum te viri pacifici tui demerserunt in caeno et lubrico pedes tuos et recesserunt a te ²³ et omnes uxores tuae et filii tui educentur ad Chaldeos et non effu-

gies manus eorum sed in manu regis Babylonis capieris et civitatem hanc comburet igni ²⁴ dixit ergo Sedecias ad Hieremiam nullus sciat verba haec et non morieris ²⁵ si autem audierint principes quia locutus sum tecum et venerint ad te et dixerint tibi indica nobis quid locutus sis cum rege ne celes nos et non te interficiemus et quid locutus est tecum rex ²⁶ dices ad eos prostravi ego preces meas coram rege ne me reduci iuberet in domum Ionathan et ibi morerer ²⁷ venerunt ergo omnes principes ad Hieremiam et interrogaverunt eum et locutus est eis iuxta omnia verba quae praeceperat ei rex et cessaverunt ab eo nihil enim fuerat auditum ²⁸ mansit vero Hieremias in vestibulo carceris usque ad diem quo capta est Hierusalem et factum est ut caperetur Hierusalem

39 anno nono Sedeciae regis Iuda mense decimo venit Nabuchodonosor rex Babylonis et omnis exercitus eius ad Hierusalem et obsidebant eam ² undecimo autem anno Sedeciae mense quarto quinta mensis aperta est civitas ³ et ingressi sunt omnes principes regis Babylonis et sederunt in porta media Neregel Sereser Semegar Nabu Sarsachim Rabsares Neregel Sereser Rebmag et omnes reliqui principes regis Babylonis ⁴ cumque vidisset eos Sedecias rex Iuda et omnes viri bellatores fugerunt et egressi sunt nocte de civitate per viam horti regis et per portam quae erat inter duos muros et egressi sunt ad viam deserti ⁵ persecutus est autem eos exercitus Chaldeorum et comprehenderunt Sedeciam in campo solitudinis hiericuntinae et captum adduxerunt ad Nabuchodonosor regem Babylonis in Reblatha quae est in terra Emath et locutus est ad eum iudicia ⁶ et occidit rex Babylonis filios Sedeciae in Reblatha in oculis eius et omnes nobiles Iuda occidit rex Babylonis ⁷ oculos quoque Sedeciae eruit et vinxit eum conpedibus ut duceretur in Babylonem ⁸ domum quoque regis et domum vulgi succenderunt Chaldei igni et murum Hierusalem subverterunt ⁹ et reliquias populi quae remanserunt in civitate et perfugas qui transfugerant ad eum et superfluos vulgi qui remanserant transtulit Nabuzardan magister militum in Babylonem ¹⁰ et de plebe pauperum qui nihil penitus habebant dimisit Nabuzardan magister militum in terra Iuda et dedit eis vineas et cisternas in die illa ¹¹ praeceperat autem Nabuchodonosor rex Babylonis de Hieremia Nabuzardan magistro militiae dicens ¹² tolle illum et pone super eum oculos tuos nihilque ei mali facias sed ut voluerit sic facies ei ¹³ misit ergo Nabuzardan princeps militiae et Nabu et Sesban et Rabsares et Neregel et Sereser et Rebmag et omnes optimates regis Babylonis ¹⁴ miserunt et tulerunt Hieremiam de vestibulo carceris et tradiderunt eum Godoliae filio Ahicam filii Saphan ut intraret domum et habitaret in populo ¹⁵ ad Hieremiam autem factus fuerat sermo Domini cum clausus esset in vestibulo carceris dicens ¹⁶ vade et dic Abdemelech Aethiopi dicens haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ecce ego inducam sermones meos super civitatem hanc in malum et non in bonum

et erunt in conspectu tuo in die illa ¹⁷ et liberabo te in die illa ait Dominus et non traderis in manus virorum quos tu formidas ¹⁸ sed eruens liberabo te et gladio non cades sed erit tibi anima tua in salutem quia in me habuisti fiduciam ait Dominus

40 sermo qui factus est ad Hieremiam a Domino postquam dimissus est a Nabuzardan magistro militiae de Rama quando tulit eum vinctum catenis in medio omnium qui migrabant de Hierusalem et Iuda et ducebantur in Babylonem ² tollens ergo princeps militiae Hieremiam dixit ad eum Dominus Deus tuus locutus est malum hoc super locum istum ³ et adduxit et fecit Dominus sicut locutus est quia peccastis Domino et non audistis vocem eius et factus est vobis sermo hic ⁴ nunc ergo ecce solvi te hodie de catenis quae sunt in manibus tuis si placet tibi ut venias mecum in Babylonem veni et ponam oculos meos super te si autem displicet tibi venire mecum in Babylonem reside ecce omnis terra in conspectu tuo quod elegeris et quo placuerit tibi ut vadas illuc perge ⁵ et mecum noli venire sed habita apud Godoliam filium Ahicam filii Saphan quem praeposuit rex Babylonis civitatibus Iudaeae habita ergo cum eo in medio populi vel quocumque placuerit tibi ut vadas vade dedit quoque ei magister militiae cibaria et munuscula et dimisit eum ⁶ venit autem Hieremias ad Godoliam filium Ahicam in Masphat et habitavit cum eo in medio populi qui relictus fuerat in terra ⁷ cum ergo audissent omnes principes exercitus qui dispersi fuerant per regiones ipsi et socii eorum quod praefecisset rex Babylonis Godoliam filium Ahicam terrae et quod commendasset ei viros et mulieres et parvulos et de pauperibus terrae qui non fuerant translati in Babylonem ⁸ venerunt ad Godoliam in Masphat et Ismahel filius Nathaniae et Iohanen et Ionathan filii Caree et Sareas filius Thenoemeth et filii Offi qui erat de Nethophathi et Iezonias filius Maachathi ipsi et viri eorum ⁹ et iuravit eis Godolias filius Ahicam filii Saphan et comitibus eorum dicens nolite timere servire Chaldaeis habitate in terra et servite regi Babylonis et bene erit vobis ¹⁰ ecce ego habito in Masphat ut respondeam praecepto Chaldaeorum qui mittuntur ad nos vos autem colligite vindemiam et messem et oleum et condite in vasis vestris et manete in urbibus vestris quas tenetis ¹¹ sed et omnes Iudaei qui erant in Moab et in filiis Ammon et in Idumea et in universis regionibus audito quod dedisset rex Babylonis reliquias in Iudaeam et quod praeposuisset super eos Godoliam filium Ahicam filii Saphan ¹² reversi sunt inquam omnes Iudaei de universis locis ad quae profugerant et venerunt in terram Iuda ad Godoliam in Masphat et collegerunt vinum et messem multam nimis ¹³ Iohanen autem filius Caree et omnes principes exercitus qui dispersi erant in regionibus venerunt ad Godoliam in Masphat ¹⁴ et dixerunt ei scito quia Baalis rex filiorum Ammon misit Ismahel filium Nathaniae percutere animam tuam et non credidit eis Godolias filius Ahicam ¹⁵ Iohanen vero filius Caree dixit ad Godoliam seorsum in Masphat lo-

quens ibo et percutiam Ismahel filium Nathaniae nullo sciente ne interficiat animam tuam et dissipentur omnes Iudaei qui congregati sunt ad te et peribunt reliquiae Iuda ¹⁶ et ait Godolias filius Ahicam ad Iohanen filium Caree noli facere verbum hoc falsum enim tu loqueris de Ismahel

41 et factum est in mense septimo venit Ismahel filius Nathaniae filii Elisama de semine regali et optimates regis et decem viri cum eo ad Godoliam filium Ahicam in Masphat et comederunt ibi panes simul in Masphat ² surrexit autem Ismahel filius Nathaniae et decem viri qui erant cum eo et percusserunt Godoliam filium Ahicam filii Saphan gladio et interfecerunt eum quem praefecerat rex Babylonis terrae ³ omnes quoque Iudaeos qui erant cum Godolia in Masphat et Chaldaeos qui repperti sunt ibi et viros bellatores percussit Ismahel ⁴ secundo autem die postquam occiderat Godoliam nullo adhuc sciente ⁵ venerunt viri de Sychem et de Silo et de Samaria octoginta viri rasi barbam et scissis vestibus et squallentes munera et tus habebant in manu ut offerrent in domo Domini ⁶ egressus ergo Ismahel filius Nathaniae in occursum eorum de Masphat incedens et plorans ibat cum autem occurrisset eis dixit ad eos venite ad Godoliam filium Ahicam ⁷ qui cum venissent ad medium civitatis interfecit eos Ismahel filius Nathaniae circa medium lacu ipse et viri qui erant cum eo ⁸ decem autem viri repperti sunt inter eos qui dixerunt ad Ismahel noli occidere nos quia habemus thesauros in agro frumenti et hordei et olei et mellis et cessavit et non interfecit eos cum fratribus suis ⁹ lacus autem in quem proiecerat Ismahel omnia cadavera virorum quos percussit propter Godoliam ipse est quem fecit rex Asa propter Baasa regem Israhel ipsum replevit Ismahel filius Nathaniae occisis ¹⁰ et captivas duxit Ismahel omnes reliquias populi qui erant in Masphat filias regis et universum populum qui remanserat in Masphat quos commendarat Nabuzardan princeps militiae Godoliae filio Ahicam et cepit eos Ismahel filius Nathaniae et abiit ut transiret ad filios Ammon ¹¹ audivit autem Iohanen filius Caree et omnes principes bellatorum qui erant cum eo omne malum quod fecerat Ismahel filius Nathaniae ¹² et adsumptis universis viris profecti sunt ut bellarent adversum Ismahel filium Nathaniae et invenerunt eum ad aquas Multas quae sunt in Gabaon ¹³ cumque vidisset omnis populus qui erat cum Ismahel Iohanen filium Caree et universos principes bellatorum qui erant cum eo laetati sunt ¹⁴ et reversus est omnis populus quem ceperat Ismahel in Masphat reversusque abiit ad Iohanen filium Caree ¹⁵ Ismahel autem filius Nathaniae fugit cum octo viris a facie Iohanen et abiit ad filios Ammon ¹⁶ tulit ergo Iohanen filius Caree et omnes principes bellatorum qui erant cum eo universas reliquias vulgi quas reduxerat ab Ismahel filio Nathaniae de Masphat postquam percussit Godoliam filium Ahicam fortes viros ad proelium et mulieres et pueros et eunuchos quos reduxerat de Gabaon ¹⁷ et abierunt et sederunt peregrinantes in

Chamaam quae est iuxta Bethleem ut pergerent et introirent Aegyptum ¹⁸ a facie Chaldeorum timebant enim eos quia percusserat Ismahel filius Nathaniae Godoliam filium Ahicam quem praeosuerat rex Babylonis in terra Iuda

42 et accesserunt omnes principes bellatorum et Iohanam filium Caree et Iezonias filium Osaiae et reliquum vulgus a parvo usque ad magnum ² dixeruntque ad Hieremiam prophetam cadat oratio nostra in conspectu tuo et ora pro nobis ad Dominum Deum tuum pro universis reliquiis istis quia derelicti sumus pauci de pluribus sicut oculi tui nos intuentur ³ et annuntiet nobis Dominus Deus tuus viam per quam pergamus et verbum quod faciamus ⁴ dixit autem ad eos Hieremias propheta audivi ecce ego oro ad Dominum Deum vestrum secundum verba vestra omne verbum quodcumque responderit mihi indicabo vobis nec celabo vos quicquam ⁵ et illi dixerunt ad Hieremiam sit Dominus inter nos testis veritatis et fidei si non iuxta omne verbum in quo miserit te Dominus Deus tuus ad nos sic faciemus ⁶ sive bonum est sive malum voci Domini Dei nostri ad quem mittimus te oboedimus ut bene sit nobis cum audierimus vocem Domini Dei nostri ⁷ cum autem completi essent decem dies factum est verbum Domini ad Hieremiam ⁸ vocavitque Iohanam filium Caree et omnes principes bellatorum qui erant cum eo et universum populum a minimo usque ad magnum ⁹ et dixit ad eos haec dicit Dominus Deus Israhel ad quem misistis me ut prosternerem preces vestras in conspectu eius ¹⁰ si quiescentes manseritis in terra hac aedificabo vos et non destruam plantabo et non evellam iam enim placatus sum super malo quod feci vobis ¹¹ nolite timere a facie regis Babylonis quem vos pavidi formidatis nolite eum metuere dicit Dominus quia vobiscum sum ego ut salvos faciam vos et eruam de manu eius ¹² et dabo vobis misericordiam et miserebor vestri et habitare vos faciam in terra vestra ¹³ si autem dixeritis vos non habitabimus in terra ista nec audiemus vocem Domini Dei nostri ¹⁴ dicentes nequaquam sed ad terram Aegypti pergemus ubi non videbimus bellum et clangorem tubae non audiemus et famem non sustinebimus et ibi habitabimus ¹⁵ propter hoc nunc audite verbum Domini reliquiae Iuda haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel si posueritis faciem vestram ut ingrediamini Aegyptum et intraveritis ut ibi habitetis ¹⁶ gladium quem vos formidatis ibi comprehendet vos in terra Aegypti et fames pro qua estis solliciti adhaerebit vobis in Aegypto et ibi moriemini ¹⁷ omnesque viri qui posuerint faciem suam ut ingrediantur Aegyptum et habitent ibi morientur gladio et fame et peste nullus de eis remanebit nec effugient a facie mali quod ego adferam super eos ¹⁸ quia haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel sicut conflatus est furor meus et indignatio mea super habitatores Hierusalem sic conflabitur indignatio mea super vos cum ingressi fueritis Aegyptum et eritis in iusiurandum et in stuporem et in maledictum et in obprobri-

um et nequaquam ultra videbitis locum istum ¹⁹ verbum Domini super vos reliquiae Iuda nolite intrare Aegyptum scientes scietis quia obtestatus sum vobis hodie ²⁰ quia decepistis animas vestras vos enim misistis me ad Dominum Deum nostrum dicentes ora pro nobis ad Dominum Deum nostrum et iuxta omnia quaecumque dixerit tibi Dominus Deus noster sic annuntia nobis et faciemus ²¹ et annuntiavi vobis hodie et non audistis vocem Domini Dei vestri super universis pro quibus misit me ad vos ²² nunc ergo scientes scietis quia gladio et fame et peste moriemini in loco ad quem voluistis intrare ut habitaretis ibi

43 factum est autem cum conplisset Hieremias loquens ad populum universos sermones Domini Dei eorum pro quibus miserat eum Dominus Deus eorum ad illos omnia verba haec ² dixit Azarias filius Osaiae et Iohanam filium Caree et omnes viri superbi dicentes ad Hieremiam mendacium tu loqueris non misit te Dominus Deus noster dicens ne ingrediamini Aegyptum ut habitetis illuc ³ sed Baruch filius Neriae incitat te adversum nos ut tradat nos in manibus Chaldeorum ut interficiat nos et transduci faciat in Babylonem ⁴ et non audivit Iohanam filium Caree et omnes principes bellatorum et universus populus vocem Domini ut maneret in terra Iuda ⁵ sed tollens Iohanam filium Caree et universi principes bellatorum universos reliquiarum Iuda qui reversi fuerant de cunctis gentibus ad quas fuerant ante dispersi ut habitarent in terra Iuda ⁶ viros et mulieres et parvulos et filias regis et omnem animam quam reliquerat Nabuzardan princeps militiae cum Godolia filio Ahicam filii Saphan et Hieremiam prophetam et Baruch filium Neriae ⁷ et ingressi sunt terram Aegypti quia non oboedierunt voci Domini et venerunt usque ad Tafnas ⁸ et factus est sermo Domini ad Hieremiam in Tafnis dicens ⁹ sume in manu tua lapides grandes et absconde eos in crypta quae est sub muro latericio in porta domus Pharaonis in Tafnis cernentibus viris iudaeis ¹⁰ et dices ad eos haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ecce ego mittam et adsumam Nabuchodonosor regem Babylonis servum meum et ponam thronum eius super lapides istos quos abscondi et statuet solium suum super eos ¹¹ veniensque percutiet terram Aegypti quos in morte in morte et quos in captivitate in captivitate et quos in gladio in gladio ¹² et succendet ignem in delubris deorum Aegypti et comburet ea et captivos ducet illos et amicietur terra Aegypti sicut amicitur pastor pallio suo et egredietur inde in pace ¹³ et conteret statuas domus Solis quae sunt in terra Aegypti et delubra deorum Aegypti comburet igni

44 verbum quod factum est ad Hieremiam ad omnes Iudaeos qui habitant in terra Aegypti habitantes in Magdolo et in Tafnis et in Memphis et in terra Fatures dicens ² haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel vos vidistis omne malum istud quod adduxi super Hierusalem et super omnes urbes Iuda et ecce sunt desertae hodie et non est in eis habitator ³ propter malitiam quam fecerunt ut me ad iracundi-

am provocarent et irent et sacrificarent et colerent deos alienos quos nesciebant et illi et vos et patres vestri⁴ et misi ad vos omnes servos meos prophetas de nocte consurgens mittensque et dicens nolite facere verbum abominationis huius quam odi⁵ et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam ut converterentur a malis suis et non sacrificarent diis alienis⁶ et conflata est indignatio mea et furor meus et succensa est in civitatibus Iuda et in plateis Hierusalem et versae sunt in solitudinem et vastitatem secundum diem hanc⁷ et nunc haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel quare vos facitis malum grande contra animas vestras ut intereat ex vobis vir et mulier parvulus et lactans de medio Iudae nec relinquatur vobis quicquam residuum⁸ provocantes me in operibus manuum vestrarum sacrificando diis alienis in terra Aegypti in quam ingressi estis ut habitetis ibi et dispereatis et sitis in maledictionem et in obprobrium cunctis gentibus terrae⁹ numquid obliti estis mala patrum vestrorum et mala regum Iuda et mala uxorum eius et mala vestra et mala uxorum vestrarum quae fecerunt in terra Iuda et in regionibus Hierusalem¹⁰ non sunt mundati usque ad diem hanc et non timuerunt et non ambulaverunt in lege et in praeceptis meis quae dedi coram vobis et coram patribus vestris¹¹ ideo haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ecce ego pono faciem meam in vobis in malum et disperdam omnem Iudam¹² et adsumam reliquias Iudae qui posuerunt facies suas ut ingrederentur terram Aegypti et habitarent ibi et consumerentur omnes in terra Aegypti cadent in gladio et in fame consumerentur a minimo usque ad maximum in gladio et in fame morientur et erunt in iusiurandum et in miraculum et in maledictionem et in obprobrium¹³ et visitabo habitatores terrae Aegypti sicut visitavi super Hierusalem in gladio et in fame et in peste¹⁴ et non erit qui effugiat et sit residuus de reliquiis Iudaeorum qui vadunt ut peregrinentur in terra Aegypti et revertantur in terram Iuda ad quam ipsi elevant animas suas ut revertantur et habitent ibi non revertentur nisi qui fugerint¹⁵ responderunt autem Hieremiae omnes viri scientes quod sacrificarent uxores eorum diis alienis et universae mulieres quarum stabat multitudo grandis et omnis populus habitantium in terra Aegypti in Fatues dicens¹⁶ sermonem quem locutus es ad nos in nomine Domini non audiemus ex te¹⁷ sed facientes faciemus omne verbum quod egreditur de ore nostro ut sacrificemus Reginae caeli et libemus ei libamina sicut fecimus nos et patres nostri reges nostri et principes nostri in urbibus Iuda et in plateis Hierusalem et saturati sumus panibus et bene nobis erat malumque non vidimus¹⁸ ex eo autem quo cessavimus sacrificare Reginae caeli et libare ei libamina indigemus omnibus et gladio et fame consumpti sumus¹⁹ quod si nos sacrificamus Reginae caeli et libamus ei libamina numquid sine viris nostris fecimus ei placetas ad colendum eam et liba libandi²⁰ et dixit Hieremias ad omnem populum adversum viros et adversum mulieres et adversum uni-

versam plebem qui responderant ei verbum dicens²¹ numquid non sacrificium quod sacrificastis in civitatibus Iuda et in plateis Hierusalem vos et patres vestri reges vestri et principes vestri et populus terrae horum recordatus est Dominus et ascendit super cor eius²² et non poterat Dominus ultra portare propter malitiam studiorum vestrorum et propter abominationes quas fecistis et facta est terra vestra in desolationem et in stuporem et in maledictum eo quod non sit habitator sicut est dies haec²³ propterea quod sacrificaveritis idolis et peccaveritis Domino et non audieritis vocem Domini et in lege et in praeceptis et in testimoniis eius non ambulaveritis idcirco evenerunt vobis mala haec sicut est dies haec²⁴ dixit autem Hieremias ad omnem populum et ad universas mulieres audite verbum Domini omnis Iuda qui estis in terra Aegypti²⁵ haec inquit Dominus exercituum Deus Israhel dicens vos et uxores vestrae locuti estis ore vestro et manibus vestris implestis dicentes faciamus vota nostra quae vovimus ut sacrificemus Reginae caeli et libemus ei libamina implestis vota vestra et opere perpetrastis ea²⁶ ideo audite verbum Domini omnis Iuda qui habitatis in terra Aegypti ecce ego iuravi in nomine meo magno ait Dominus quia nequaquam ultra nomen meum vocabitur ex ore omnis viri iudaei dicens vivit Dominus Deus in omni terra Aegypti²⁷ ecce ego vigilabo super eos in malum et non in bonum et consumerentur omnes viri Iuda qui sunt in terra Aegypti gladio et fame donec penitus consumantur²⁸ et qui fugerint gladium revertentur de terra Aegypti in terram Iuda viri pauci et scient omnes reliquiae Iuda ingredientium terram Aegypti ut habitent ibi cuius sermo compleatur meus an illorum²⁹ et hoc vobis signum ait Dominus quod visitem ego super vos in loco isto ut sciatis quia vere complebuntur sermones mei contra vos in malum³⁰ haec dicit Dominus ecce ego tradam Pharaonem Efree regem Aegypti in manu inimicorum eius et in manu quaerentium animam illius sicut tradidi Sedeciam regem Iuda in manu Nabuchodonosor regis Babylonis inimici sui et quaerentis animam eius

45 verbum quod locutus est Hieremias propheta ad Baruch filium Neri cum scripsisset verba haec in libro de ore Hieremiae anno quarto Ioachim filii Iosiae regis Iuda dicens² haec dicit Dominus Deus Israhel ad te Baruch³ dixisti vae misero mihi quoniam addidit Dominus dolorem dolori meo laboravi in gemitu meo et requiem non inveni⁴ haec dices ad eum sic dicit Dominus ecce quos aedificavi ego destruo et quos plantavi ego evello et universam terram hanc⁵ et tu quaeris tibi grandia noli quaerere quia ecce ego adducam malum super omnem carnem ait Dominus et dabo tibi animam tuam in salutem in omnibus locis ad quaecumque perrexeris

46 quod factum est verbum Domini ad Hieremiam prophetam contra gentes² ad Aegyptum adversum exercitum Pharaonis Nechao regis Aegypti qui erat iuxta flumen Eufraten in Charchamis quem percussit Nabuchodonosor rex Babylonis in quarto anno

Ioachim filii Iosiae regis Iuda ³ praeparate scutum et clypeum et procedite ad bellum ⁴ iungite equos et ascendite equites state in galeis polite lanceas induite vos loriceis ⁵ quid igitur vidi ipsos pavidos et terga vertentes fortes eorum caesos fugerunt conciti nec respexerunt terror undique ait Dominus ⁶ non fugiat velox nec salvari se putet fortis ad aquilonem iuxta flumen Eufraten victi sunt et ruerunt ⁷ quis est iste qui quasi flumen ascendit et veluti fluviorum intumescunt gurgites eius ⁸ Aegyptus fluminis instar ascendet et velut flumina movebuntur fluctus eius et dicet ascendens operiam terram perdam civitatem et habitatores eius ⁹ ascendite equos et exultate in curribus et procedant fortes Aethiopia et Lybies tenentes scutum et Lydii arripientes et iacientes sagittas ¹⁰ dies autem ille Domini Dei exercituum dies ultionis ut sumat vindictam de inimicis suis devorabit gladius et saturabitur et inebriabitur sanguine eorum victima enim Domini exercituum in terra aquilonis iuxta flumen Eufraten ¹¹ ascende in Galaad et tolle resinam virgo filia Aegypti frustra multiplicas medicamina sanitas non erit tibi ¹² audierunt gentes ignominiam tuam et ululatus tuus replevit terram quia fortis inpegit in fortem ambo pariter conciderunt ¹³ verbum quod locutus est Dominus ad Hieremiam prophetam super eo quod venturus esset Nabuchodonosor rex Babylonis et percussurus terram Aegypti ¹⁴ adnuntiate Aegypto et auditum facite Magdolo et resonet in Memphis et in Tafnis dicite sta et praepara te quia devoravit gladius ea quae per circuitum tuum sunt ¹⁵ quare conputruit fortis tuus non stetit quoniam Dominus subvertit eum ¹⁶ multiplicavit ruentes ceciditque vir ad proximum suum et dicent surge et revertamur ad populum nostrum et ad terram nativitatis nostrae a facie gladii columbae ¹⁷ vocate nomen Pharaos regis Aegypti Tumultum adduxit tempus ¹⁸ vivo ego inquit Rex Dominus exercituum nomen eius quoniam sicut Thabor in montibus et sicut Carmelus in mari veniet ¹⁹ vasa transmirationis fac tibi habitatrix filia Aegypti quia Memphis in solitudinem erit et deseretur inhabitabilis ²⁰ vitula eligans atque formonsa Aegyptus stimulator ab aquilone venit et ei ²¹ mercennarii quoque eius qui versabantur in medio eius quasi vituli saginati versi sunt et fugerunt simul nec stare potuerunt quia dies interfectionis eorum venit super eos tempus visitationis eorum ²² vox eius quasi aeris sonabit quoniam cum exercitu properabunt et cum securibus venient ei quasi ligna caedentes ²³ succiderunt saltum eius ait Dominus qui supputari non potest multiplicati sunt super lucustas et non est eis numerus ²⁴ confusa est filia Aegypti et tradita in manu populi aquilonis ²⁵ dixit Dominus exercituum Deus Israhel ecce ego visitabo super tumultum Alexandriae et super Pharaos et super Aegyptum et super deos eius et super reges eius et super Pharaos et super eos qui confidunt in eo ²⁶ et dabo eos in manu quaerentium animam eorum et in manu Nabuchodonosor regis Babylonis et in manu servorum eius et post haec habitabitur sicut diebus pristinis ait Domi-

nus ²⁷ et tu ne timeas serve meus Iacob et ne paveas Israhel quia ecce ego salvum te faciam de longinquo et semen tuum de terra captivitatis suae et revertetur Iacob et quiescet et prosperabitur et non erit qui exterreat eum ²⁸ et tu noli timere serve meus Iacob ait Dominus quia tecum ego sum quia consumam ego cunctas gentes ad quas eieci te te vero non consumam sed castigabo te in iudicio nec quasi innocenti parcam tibi

47 quod factum est verbum Domini ad Hieremiam prophetam contra Palestinos antequam percuteret Pharaos Gazam ² haec dicit Dominus ecce aquae ascendunt ab aquilone et erunt quasi torrens inundans et operient terram et plenitudinem eius urbem et habitatores eius clamabunt homines et ululabit omnis habitator terrae ³ ab strepitu pompae armorum et bellatorum eius a commotione quadrigarum eius et multitudine rotarum illius non respexerunt patres filios manibus dissolutis ⁴ pro adventu diei in quo vastabuntur omnes Philisthim et dissipabitur Tyrus et Sidon cum omnibus reliquis auxiliis suis depopulatus est enim Dominus Palestinos reliquias insulae Cappadociae ⁵ venit calvitium super Gazam conticuit Ascalon et reliquiae vallis earum usquequo concideris ⁶ o mucro Domini usquequo non quiescis ingredi in vaginam tuam refrigerare et sile ⁷ quomodo quiescet cum Dominus praeceperit ei adversus Ascalonem et adversus maritimas eius regiones ibique condixerit illi

48 ad Moab haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel vae super Nabo quoniam vastata est et confusa capta est Cariathaim confusa est fortis et tremuit ² non est ultra exultatio in Moab contra Esbon cogitaverunt malum venite et disperdamus eam de gente ergo silens conticesces sequeturque te gladius ³ vox clamoris de Oronaim vastitas et contritio magna ⁴ contrita est Moab adnuntiate clamorem parvulis eius ⁵ per ascensum enim Luaith plorans ascendet in fletu quoniam in descensu Oronaim hostes ululatum contritionis audierunt ⁶ fugite salvate animas vestras et eritis quasi myrice in deserto ⁷ pro eo enim quod habuisti fiduciam in munitioibus tuis et in thesauris tuis tu quoque capieris et ibit Chamos in transmirationem sacerdotes eius et principes eius simul ⁸ et veniet praedo ad omnem urbem et urbs nulla salvabitur et peribit vallis et dissipabuntur campestria quoniam dixit Dominus ⁹ date florem Moab quia floriens egredietur et civitates eius desertae erunt et inhabitabiles ¹⁰ maledictus qui facit opus Domini fraudulenter et maledictus qui prohibet gladium suum a sanguine ¹¹ fertilis fuit Moab ab adulescentia sua et requievit in fecibus suis nec transfusus est de vase in vas et in transmirationem non abiit idcirco permansit gustus eius in eo et odor eius non est inmutatus ¹² propterea ecce dies veniunt dicit Dominus et mittam ei ordinatores et stratores laguncularum et sternent eum et vasa eius exhaurient et lagoenas eorum conlident ¹³ et confundetur Moab a Chamos sicut confusa

est domus Israhel a Bethel in qua habebat fiduciam
¹⁴ quomodo dicitis fortes sumus et viri robusti ad
 proeliandum ¹⁵ vastata est Moab et civitates illius as-
 cenderunt et electi iuvenes eius descenderunt in occi-
 sionem ait Rex Dominus exercituum nomen ei ¹⁶ prope
 est interitus Moab ut veniat et malum eius velociter
 adcurrat nimis ¹⁷ consolamini eum omnes qui estis in
 circuitu eius et universi qui scitis nomen eius dicite
 quomodo confracta est virga fortis baculus gloriosus
¹⁸ descende de gloria et sede in siti habitatio filiae Di-
 bon quoniam vastator Moab ascendet ad te dissipabit
 munitiones tuas ¹⁹ in via sta et prospice habitatio
 Aroer interroga fugientem et eum qui evasit dic quid
 accidit ²⁰ confusus est Moab quoniam victus est ululate
 et clamate adnuntiate in Arnon quoniam vastata est
 Moab ²¹ et iudicium venit ad terram campestram su-
 per Helon et super Iaesa et super Mefath ²² et super
 Dibon et super Nabo et super domum Deblathaim
²³ et super Cariathaim et super Bethgamul et super
 Bethmaon ²⁴ et super Carioth et super Bosra et super
 omnes civitates terrae Moab quae longe et quae
 prope sunt ²⁵ abscisum est cornu Moab et brachium
 eius contritum est ait Dominus ²⁶ inebriate eum quoni-
 am contra Dominum erectus est et adlidet manum
 Moab in vomitu suo et erit in derisum etiam ipse ²⁷ fuit
 enim in derisum tibi Israhel quasi inter fures rep-
 perisses eum propter verba ergo tua quae adversum
 illum locutus es captivus duceris ²⁸ relinquire civitates
 et habitate in petra habitatores Moab et estote quasi
 columba nidificans in summo ore foraminis ²⁹ audi-
 vimus superbiam Moab superbus est valde sublimi-
 tatem eius et arrogantiam et superbiam et altitudinem
 cordis illius ³⁰ ego scio ait Dominus iactantiam eius et
 quod non sit iuxta eam virtus eius nec iuxta quod
 poterat conata sit facere ³¹ ideo super Moab heulabo
 et ad Moab universam clamabo ad viros muri fictilis
 lamentantes ³² de planctu Iazer plorabo tibi vinea
 Sobema propagines tuae transierunt mare usque ad
 mare Iazer pervenerunt super messem tuam et vin-
 demiam tuam praedo inruit ³³ ablata est laetitia et ex-
 ultatio de Carmelo et de terra Moab et vinum de torcu-
 laribus sustuli nequaquam calcator uvae solitum
 celeuma cantabit ³⁴ de clamore Esebon usque Eleale et
 Iaesa dederunt vocem suam a Segor usque ad Oron-
 aim vitula conternante aquae quoque Namrim pessi-
 mae erunt ³⁵ et auferam de Moab ait Dominus offer-
 entem in excelsis et sacrificantem diis eius ³⁶ propterea
 cor meum ad Moab quasi tibiae resonabit et cor
 meum ad viros muri fictilis dabit sonitum tiliarum
 quia plus fecit quam potuit idcirco perierunt ³⁷ omne
 enim caput calvitium et omnis barba rasa erit in cunc-
 tis manibus conligatio et super omne dorsum cilicium
³⁸ super omnia tecta Moab et in plateis eius omnis
 planctus quia contrivi Moab sicut vas inutile ait Domi-
 nus ³⁹ quomodo victa est et ululaverunt quomodo
 deiecit cervicem Moab et confusus est eritque Moab in
 derisum et in exemplum omnibus in circuitu suo
⁴⁰ haec dicit Dominus ecce quasi aquila evolabit et ex-

tendet alas suas ad Moab ⁴¹ capta est Carioth et muni-
 tiones comprehensae sunt et erit cor fortium Moab in
 die illa sicut cor mulieris parturientis ⁴² et cessabit
 Moab esse populus quoniam contra Dominum gloria-
 tus est ⁴³ pavor et fovea et laqueus super te o habita-
 tor Moab ait Dominus ⁴⁴ qui fugit a facie pavoris cadet
 in foveam et qui conscenderit de fovea capietur
 laqueo adducam enim super Moab annum visitationis
 eorum dicit Dominus ⁴⁵ in umbra Esebon steterunt de
 laqueo fugientes quia ignis egressus est de Esebon et
 flamma de medio Seon et devorabit partem Moab et
 verticem filiorum tumultus ⁴⁶ vae tibi Moab peristi pop-
 ule Chamos quia comprehensi sunt filii tui et filiae tuae
 in captivitatem ⁴⁷ et convertam captivitatem Moab in
 novissimis diebus ait Dominus hucusque iudicia Moab
⁴⁹ ad filios Ammon haec dicit Dominus numquid
 filii non sunt Israhel aut heres non est ei cur igitur
 hereditate possedit Melchom Gad et populus eius
 in urbibus eius habitavit ² ideo ecce dies veniunt dicit
 Dominus et auditum faciam super Rabbath filiorum
 Ammon fremitum proelii et erit in tumulum dissipata
 filiaeque eius igni succendentur et possidebit Israhel
 possessores suos dicit Dominus ³ ulula Esebon quoni-
 am vastata est Ahi clamate filiae Rabbath accingite vos
 ciliciis plangite et circuite per sepes quia Melchom in
 transmigratione ducetur sacerdotes eius et principes
 eius simul ⁴ quid gloriaris in vallibus defluxit vallis tua
 filia delicata quae confidebas in thesauris tuis et dice-
 bas quis veniet ad me ⁵ ecce ego inducam super te ter-
 rorem ait Dominus Deus exercituum ab omnibus qui
 sunt in circuitu tuo et dispergemini singuli a conspectu
 vestro nec erit qui congreget fugientem ⁶ et post haec
 reverti faciam captivos filiorum Ammon ait Dominus
⁷ ad Idumeam haec dicit Dominus exercituum
 numquid non est ultra sapientia in Theman periit con-
 silium a filiis inutilis facta est sapientia eorum ⁸ fugite
 terga vertite descendite in voragine habitatores Dedan
 quoniam perditionem Esau adduxi super eum tempus
 visitationis eius ⁹ si vindemiatores venissent super te
 non reliquissent racemum si fures in nocte rapuissent
 quod sufficeret sibi ¹⁰ ego vero discoperui Esau revelavi
 abscondita eius et celari non poterit vastatum est
 semen eius et fratres eius et vicini eius et non erit ¹¹
 relinque pupillos tuos ego eos faciam vivere et viduae
 tuae in me sperabunt ¹² quia haec dicit Dominus ecce
 quibus non erat iudicium ut biberent calicem bibentes
 bibent et tu quasi innocens relinqueris non eris inno-
 cens sed bibens bibes ¹³ quia per memet ipsum iuravi
 dicit Dominus quod in solitudinem et in obprobrium et
 in desertum et in maledictionem erit Bosra et omnes
 civitates eius erunt in solitudines sempiternas ¹⁴ audi-
 tum audiavi a Domino et legatus ad gentes missus est
 congregamini et venite contra eam et consurgamus in
 proelium ¹⁵ ecce enim parvulum dedi te in gentibus
 contemptibilem inter homines ¹⁶ arrogantia tua de-
 cepit te et superbia cordis tui qui habitas in cavernis
 petrae et adprehendere niteris altitudinem collis cum
 exaltaveris quasi aquila nidum tuum inde detraham te

dicit Dominus ¹⁷ et erit Idumea deserta omnis qui transibit per eam stupebit et sibilabit super omnes plagas eius ¹⁸ sicuti subversa est Sodoma et Gomorra et vicinae eius ait Dominus non habitabit ibi vir et non incollet eam filius hominis ¹⁹ ecce quasi leo ascendet de superbia Iordanis ad pulchritudinem robustam quia subito currere eum faciam ad illam et quis erit electus quem praeponam ei quis enim similis mei et quis sustinebit me et quis est iste pastor qui resistat vultui meo ²⁰ propterea audite consilium Domini quod iniit de Edom et cogitationes eius quas cogitavit de habitatoribus Theman si non deiecerint eos parvuli gregis nisi dissipaverint cum eis habitaculum eorum ²¹ a voce ruinae eorum commota est terra clamor in mari Rubro auditus est vocis eius ²² ecce quasi aquila ascendet et evolabit et expandet alas suas super Bosram et erit cor fortium Idumeae in die illa quasi cor mulieris parturientis ²³ ad Damascum confusa est Emath et Arfad quia auditum pessimum audierunt turbati sunt in mari sollicitudine quiescere non potuit ²⁴ dissoluta est Damascus versa in fugam tremor adprehendit eam angustia et dolores tenuerunt eam quasi parturientem ²⁵ quomodo dereliquerunt civitatem laudabilem urbem laetitiae ²⁶ ideo cadent iuvenes eius in plateis eius et omnes viri proelii conticescent in die illa ait Dominus exercituum ²⁷ et succendam ignem in muro Damasci et devorabit moenia Benadad ²⁸ ad Cedar et ad regna Asor quae percussit Nabuchodonosor rex Babylonis haec dicit Dominus surgite ascendite ad Cedar et vastate filios orientis ²⁹ tabernacula eorum et greges eorum capient pelles eorum et omnia vasa eorum et camelos eorum tollent sibi et vocabunt super eos formidinem in circuitu ³⁰ fugite abite vehementer in voraginibus sedete qui habitatis Asor ait Dominus iniit enim contra vos Nabuchodonosor rex Babylonis consilium et cogitavit adversum vos cogitationes ³¹ consurgite et ascendite ad gentem quietam et habitantem confidenter ait Dominus non ostia non vectes ei soli habitant ³² et erunt cameli eorum in direptionem et multitudo iumentorum in praedam et dispergam eos in omnem ventum qui sunt adtonsi in comam et ex omni confinio eorum adducam interitum super eos ait Dominus ³³ et erit Asor in habitaculum draconum deserta usque in aeternum non manebit ibi vir nec incollet eam filius hominis ³⁴ quod factum est verbum Domini ad Hieremiam prophetam adversum Aelam in principio regni Sedeciae regis Iuda dicens ³⁵ haec dicit Dominus exercituum ecce ego confringam arcum Aelam summam fortitudinem eorum ³⁶ et inducam super Aelam quattuor ventos a quattuor plagis caeli et ventilabo eos in omnes ventos istos et non erit gens ad quam non perveniant profugi Aelam ³⁷ et pavere faciam Aelam coram inimicis suis et in conspectu quaerentium animam eorum et adducam super eos malum iram furoris mei dicit Dominus et emittam post eos gladium donec consumam eos ³⁸ et ponam solium meum in Aelam et perdam inde reges et principes ait

Dominus ³⁹ in novissimis autem diebus reverti faciam captivos Aelam dicit Dominus

50 verbum quod locutus est Dominus de Babylone et de terra Chaldeorum in manu Hieremiae prophetae ² adnuntiate in gentibus et auditum facite levate signum praedicate et nolite celare dicite capta est Babylon confusus est Bel victus est Marodach confusa sunt sculptilia eius superata sunt idola eorum ³ quoniam ascendit contra eam gens ab aquilone quae ponet terram eius in solitudinem et non erit qui habitet in ea ab homine usque ad pecus et moti sunt et abierunt ⁴ in diebus illis et in tempore illo ait Dominus venient filii Israhel ipsi et filii Iuda simul ambulantes et flentes properabunt et Dominum Deum suum quaerent ⁵ in Sion interrogabunt viam huc facies eorum venient et adponentur ad Dominum foedere sempiterno quod nulla oblivione delebitur ⁶ grex perditus factus est populus meus pastores eorum seduxerunt eos feceruntque vagari in montibus de monte in collem transierunt obliti sunt cubilis sui ⁷ omnes qui invenerunt comederunt eos et hostes eorum dixerunt non peccavimus pro eo quod peccaverunt Domino decori iustitiae et expectationi patrum eorum Domino ⁸ recedite de medio Babylonis et de terra Chaldeorum egredimini et estote quasi hedi ante greges ⁹ quoniam ecce ego suscito et adducam in Babylonem congregationem gentium magnarum de terra aquilonis et praeparabuntur adversum eam et inde capietur sagitta eius quasi viri fortis interfectoris non revertetur vacua ¹⁰ et erit Chaldea in praedam omnes vastantes eam replebuntur ait Dominus ¹¹ quoniam exultatis et magna loquimini diripientes hereditatem meam quoniam effusi estis sicut vitulus super herbam et mugistis ut tauri ¹² confusa est mater vestra nimis et adaequata pulveri quae genuit vos ecce novissima erit in gentibus deserta invia et arens ¹³ ab ira Domini non habitabitur sed redigetur tota in solitudinem omnis qui transit per Babylonem stupebit et sibilabit super universis plagis eius ¹⁴ praeparamini contra Babylonem per circuitum omnes qui intenditis arcum debellate eam non parcatis iaculis quia Domino peccavit ¹⁵ clamate adversum eam ubique dedit manum ceciderunt fundamenta eius destructi sunt muri eius quoniam ultio Domini est ultionem accipite de ea sicut fecit facite ei ¹⁶ disperdite satorem de Babylone et tenentem falcem in tempore messis a facie gladii columbae unusquisque ad populum suum convertetur et singuli ad terram suam fugient ¹⁷ grex dispersus Israhel leones eiecerunt eum primus comedit eum rex Assur iste novissimus exossavit eum Nabuchodonosor rex Babylonis ¹⁸ propterea haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ecce ego visitabo regem Babylonis et terram eius sicut visitavi regem Assur ¹⁹ et reducam Israhel ad habitaculum suum et pascetur Carmelum et Basan et in monte Ephraim et Galaad saturabitur anima eius ²⁰ in diebus illis et in tempore illo ait Dominus quaeretur iniquitas Israhel et non erit et peccatum Iuda et non invenietur quoniam

propitius ero eis quos reliquero ²¹ super terram dominantium ascende et super habitatores eius visita dissipata et interfice quae post eos sunt ait Dominus et fac iuxta omnia quae praecepi tibi ²² vox belli in terra et contritio magna ²³ quomodo confractus est et contritus est malleus universae terrae quomodo versa est in desertum Babylon in gentibus ²⁴ inlaqueavi te et capta es Babylon et nesciebas inventa es et adprehensa quoniam Dominum provocasti ²⁵ aperuit Dominus thesaurum suum et protulit vasa irae suae quoniam opus est Domino Deo exercituum in terra Chaldeorum ²⁶ venite ad eam ab extremis finibus aperite ut exeant qui conculcent eam tollite de via lapides et redigite in acervos et interficite eam nec sit quicquam reliquum ²⁷ dissipate universos fortes eius descendant in occisionem vae eis quia venit dies eorum tempus visitationis eorum ²⁸ vox fugientium et eorum qui evaserunt de terra Babylonis ut adnuntient in Sion ultionem Domini Dei nostri ultionem templi eius ²⁹ adnuntiate in Babylonem plurimis omnibus qui tendunt arcum consistite adversum eam per gyrum et nullus evadat redite ei secundum opus suum iuxta omnia quae fecit facite illi quia contra Dominum erecta est adversum Sanctum Israhel ³⁰ idcirco cadent iuvenes eius in plateis eius et omnes viri bellatores eius conticescent in die illa ait Dominus ³¹ ecce ego ad te superbe dicit Dominus Deus exercituum quia venit dies tuus tempus visitationis tuae ³² et cadet superbus et corruet et non erit qui suscitet eum et succendam ignem in urbibus eius et devorabit omnia in circuitu eius ³³ haec dicit Dominus exercituum calumniam sustinent filii Israhel et filii Iuda simul omnes qui ceperunt eos tenent nolunt dimittere eos ³⁴ redemptor eorum Fortis Dominus exercituum nomen eius iudicio defendet causam eorum ut exterreat terram et commoveat habitatores Babylonis ³⁵ gladius ad Chaldeos ait Dominus et ad habitatores Babylonis et ad principes et ad sapientes eius ³⁶ gladius ad divinos eius qui stulti erunt gladius ad fortes illius qui timebunt ³⁷ gladius ad equos eius et ad currus eius et ad omne vulgus quod est in medio eius et erunt quasi mulieres gladius ad thesauros eius qui diripientur ³⁸ siccitas super aquas eius erit et arescent quia terra sculptilium est et in portentis gloriantur ³⁹ propterea habitabunt dracones cum fatuis ficariis et habitabunt in ea strutiones et non habitabitur ultra usque ad sempiternum nec extruetur usque ad generationem et generationem ⁴⁰ sicut subvertit Deus Sodomam et Gomorram et vicinas eius ait Dominus non habitabit ibi vir nec incolet eam filius hominis ⁴¹ ecce populus venit ab aquilone et gens magna et reges multi consurgent a finibus terrae ⁴² arcum et scutum adprehendent crudeles sunt et inmisericordes vox eorum quasi mare sonabit et super equos ascendent sicut vir paratus ad proelium contra te filia Babylon ⁴³ audivit rex Babylonis famam eorum et dissolutae sunt manus eius angustia adprehendit eum dolor quasi parturientem ⁴⁴ ecce quasi leo ascendet de superbia Iordanis ad pulchritudinem robustam quia subito cur-

rere eum faciam ad illam et quis erit electus quem praeponam ei quis enim similis mei et quis sustinebit me et quis est iste pastor qui resistat vultui meo ⁴⁵ propterea audite consilium Domini quod mente concepit adversum Babylonem et cogitationes eius quas cogitavit super terram Chaldeorum nisi detraxerint eos parvuli gregum nisi dissipatum fuerit cum ipsis habitaculum eorum ⁴⁶ a voce captivitatis Babylonis commota est terra et clamor inter gentes auditus est

51

haec dicit Dominus ecce ego suscitabo super Babylonem et super habitatores eius qui cor suum levaverunt contra me quasi ventum pestilentem ² et mittam in Babylonem ventilatores et ventilabunt eam et demolientur terram eius quoniam venerunt super eam undique in die adflictionis eius ³ non tendat qui tendit arcum suum et non ascendat loricatus nolite parcere iuvenibus eius interficite omnem militiam eius ⁴ et cadent interfecti in terra Chaldeorum et vulnerati in regionibus eius ⁵ quoniam non fuit viduatus Israhel et Iuda a Deo suo Domino exercituum terra autem eorum repleta est delicto a Sancto Israhel ⁶ fugite de medio Babylonis et salvet unusquisque animam suam nolite tacere super iniquitatem eius quoniam tempus ultionis est Domino vicissitudinem ipse retribuet ei ⁷ calix aureus Babylon in manu Domini inebrians omnem terram de vino eius biberunt gentes et ideo commotae sunt ⁸ subito cecidit Babylon et contrita est ululate super eam tollite resinam ad dolorem eius si forte sanetur ⁹ curavimus Babylonem et non est sanata derelinquamus eam et eamus unusquisque in terram suam quoniam pervenit usque ad caelos iudicium eius et elevatum est usque ad nubes ¹⁰ protulit Dominus iustitias nostras venite et narremus in Sion opus Domini Dei nostri ¹¹ acuite sagittas implete faretras suscitavit Dominus spiritum regum Medorum et contra Babylonem mens eius ut perdat eam quoniam ultio Domini est ultio templi sui ¹² super muros Babylonis levate signum augete custodiam levate custodes praeparate insidias quia cogitavit Dominus et fecit quaecumque locutus est contra habitatores Babylonis ¹³ quae habitas super aquas multas locuples in thesauris venit finis tuus pedalis praecisionis tuae ¹⁴ iuravit Dominus exercituum per animam suam quoniam replebo te hominibus quasi brucho et super te celeuma cantabitur ¹⁵ qui fecit terram in fortitudine sua praeparavit orbem in sapientia sua et prudentia sua extendit caelos ¹⁶ dante eo vocem multiplicantur aquae in caelo qui levat nubes ab extremo terrae fulgura in pluviam fecit et produxit ventum de thesauris suis ¹⁷ stultus factus est omnis homo ab scientia confusus est omnis conflator in sculptili quia mendax conflatio eius nec est spiritus in eis ¹⁸ vana sunt opera et risu digna in tempore visitationis suae peribunt ¹⁹ non sicut haec pars Iacob quia qui fecit omnia ipse est et Israhel sceptrum hereditatis eius Dominus exercituum nomen eius ²⁰ conlidis tu mihi vasa belli et ego conlidam in te gentes et disperdam in te regna ²¹ et conlidam in te equum et equitem eius et conlidam in te

currum et ascensorem eius ²² et conlidam in te virum et mulierem et conlidam in te senem et puerum et conlidam in te iuvenem et virginem ²³ et conlidam in te pastorem et gregem eius et conlidam in te agricolam et iugales eius et conlidam in te duces et magistratus ²⁴ et reddam Babyloni et cunctis habitatoribus Chaldaee omne malum suum quod fecerunt in Sion in oculis vestris ait Dominus ²⁵ ecce ego ad te mons pestifer ait Dominus qui corrumpis universam terram et extendam manum meam super te et evolvam te de petris et dabo te in montem combustionis ²⁶ et non tolent de te lapidem in angulum et lapidem in fundamenta sed perditus in aeternum eris ait Dominus ²⁷ levate signum in terra clangite bucina in gentibus sanctificate super eam gentes adnuntiate contra illam regibus Ararat Menni et Aschenez numerate contra eam Thapsar adducite equum quasi bruchum aculeatum ²⁸ sanctificate contra eam gentes reges Mediae duces eius et universos magistratus eius cunctamque terram potestatis eius ²⁹ et commovebitur terra et turbabitur quia evigilavit contra Babylonem cogitatio Domini ut ponat terram Babylonis desertam et inhabitabilem ³⁰ cessaverunt fortes Babylonis a proelio habitaverunt in praesidiis devoratum est robur eorum et facti sunt quasi mulieres incensa sunt tabernacula eius contriti sunt vectes eius ³¹ currens obviam currenti veniet et nuntius obvius nuntianti ut adnuntiet regi Babylonis quia capta est civitas eius a summo usque ad summum ³² et vada praeoccupata sunt et paludes incensae sunt igni et viri bellatores conturbati sunt ³³ quia haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel filia Babylon quasi area tempus triturae eius adhuc modicum et veniet tempus messionis eius ³⁴ comedit me devoravit me Nabuchodonosor rex Babylonis reddidit me quasi vas inane absorbit me sicut draco replevit ventrem suum teneritudine mea et eiecit me ³⁵ iniquitas adversum me et caro mea super Babylonem dicit habitatio Sion et sanguis meus super habitatores Chaldaee dicit Hierusalem ³⁶ propterea haec dicit Dominus ecce ego iudicabo causam tuam et ulciscar ultionem tuam et desertum faciam mare eius et siccabo venam eius ³⁷ et erit Babylon in tumulos habitatio draconum stupor et sibilus eo quod non sit habitator ³⁸ simul ut leones rugient excutient comas velut catuli leonum ³⁹ in calore eorum ponam potus eorum et inebriabo eos ut sopiantur et dormiant somnum sempiternum et non consurgant dicit Dominus ⁴⁰ deducam eos quasi agnos ad victimam quasi arietes cum hedis ⁴¹ quomodo capta est Sesach et comprehensa est inclita universae terrae quomodo facta est in stuporem Babylon inter gentes ⁴² ascendit super Babylonem mare multitudine fluctuum eius operta est ⁴³ factae sunt civitates eius in stuporem terra inhabitabilis et deserta terra in qua nullus habitet nec transeat per eam filius hominis ⁴⁴ et visitabo super Bel in Babylone et eiciam quod absorberat de ore eius et non confluent ad eum ultra gentes siquidem et murus Babylonis corruit ⁴⁵ egredimini de medio eius populus meus ut salvet un-

usquisque animam suam ab ira furoris Domini ⁴⁶ et ne forte mollescat cor vestrum et timeatis auditum qui audietur in terra et veniet in anno auditio et post hunc annum auditio et iniquitas in terra et dominator super dominatorem ⁴⁷ propterea ecce dies veniunt et visitabo super sculptilia Babylonis et omnis terra eius confundetur et universi interfecti eius cadent in medio eius ⁴⁸ et laudabunt super Babylonem caeli et terra et omnia quae in eis sunt quia ab aquilone venient ei praedones ait Dominus ⁴⁹ et quomodo fecit Babylon ut caderent occisi in Israhel sic de Babylone cadent occisi in universa terra ⁵⁰ qui fugistis gladium venite nolite stare recordamini procul Domini et Hierusalem ascendet super cor vestrum ⁵¹ confusi sumus quoniam audivimus obprobrium operuit ignominia facies nostras quia venerunt alieni super sanctificationem domus Domini ⁵² propterea ecce dies veniunt ait Dominus et visitabo super sculptilia eius et in omni terra eius mugiet vulneratus ⁵³ si ascenderit Babylon in caelum et firmaverit in excelso robur suum a me venient vastatores eius ait Dominus ⁵⁴ vox clamoris de Babylone et contritio magna de terra Chaldeorum ⁵⁵ quoniam vastavit Dominus Babylonem et perdidit ex ea vocem magnam et sonabunt fluctus eorum quasi aquae multae dedit sonitum vox eorum ⁵⁶ quia venit super eam id est super Babylonem praedo et adprehensi sunt fortes eius et emarcuit arcus eorum quia fortis ultor Dominus reddens retribuet ⁵⁷ et inebriabo principes eius et sapientes eius duces eius et magistratus eius et fortes eius et dormient somnum sempiternum et non expergiscentur ait Rex Dominus exercituum nomen eius ⁵⁸ haec dicit Dominus exercituum murus Babylonis ille latissimus suffossione suffodietur et portae eius excelsae igni comburentur et labores populorum ad nihilum et gentium in igne erunt et disperibunt ⁵⁹ verbum quod praecepit Hieremias prophetae Saraiae filio Neriae filii Maasiae cum pergeret cum Sedecia rege in Babylonem in anno quarto regni eius Saraia autem erat princeps prophetiae ⁶⁰ et scripsit Hieremias omne malum quod venturum erat super Babylonem in libro uno omnia verba haec quae scripta sunt contra Babylonem ⁶¹ et dixit Hieremias ad Saraiam cum veneris Babylonem et videris et legeris omnia verba haec ⁶² dices Domine tu locutus es contra locum istum ut disperderes eum ne sit qui in eo habitet ab homine usque ad pecus et ut sit perpetua solitudo ⁶³ cumque conpleveris legere librum istum ligabis ad eum lapidem et proicies illum in medio Eufraten ⁶⁴ et dices sic submergetur Babylon et non consurget a facie afflictionis quam ego adduco super eam et dissolventur hucusque verba Hieremiae

52 filius viginti et unius anni Sedecias cum regnare coepisset et undecim annis regnavit in Hierusalem et nomen matris eius Amithal filia Hieremiae de Lobna ² et fecit malum in oculis Domini iuxta omnia quae fecerat Ioachim ³ quoniam furor Domini erat in Hierusalem et in Iuda usquequo proiceret eos a facie sua et recessit Sedecias a rege Babylonis

4 factum est autem in anno nono regni eius in mense decimo decima mensis venit Nabuchodonosor rex Babylonis ipse et omnis exercitus eius adversum Hierusalem et obsederunt eam et aedificaverunt contra eam munitiones in circuitu 5 et fuit civitas obsessa usque ad undecimum annum regis Sedeciae 6 mense autem quarto nona mensis obtinuit fames in civitate et non erant alimenta populo terrae 7 et disrupta est civitas et omnes viri bellatores fugerunt et exierunt de civitate nocte per viam portae quae est inter duos muros et ducit ad hortum regis Chaldeis obsidentibus urbem in gyro et abierunt per viam quae ducit in heremum 8 persecutus est autem exercitus Chaldeorum regem et adprehenderunt Sedeciam in deserto quod est iuxta Hiericho et omnis comitatus eius diffugit ab eo 9 cumque comprehendissent regem adduxerunt eum ad regem Babylonis in Reblatha quae est in terra Emath et locutus est ad eum iudicia 10 et iugulavit rex Babylonis filios Sedeciae in oculis eius sed et omnes principes Iudae occidit in Reblatha 11 et oculos Sedeciae eruit et vinxit eum conpedibus et adduxit eum rex Babylonis in Babylonem et posuit eum in domo carceris usque ad diem mortis eius 12 in mense autem quinto decima mensis ipse est annus nonusdecimus Nabuchodonosor regis Babylonis venit Nabuzardan princeps militiae qui stabat coram rege Babylonis in Hierusalem 13 et incendit domum Domini et domum regis et omnes domos Hierusalem et omnem domum magnam igne conbusit 14 et totum murum Hierusalem per circuitum destruxit cunctus exercitus Chaldeorum qui erat cum magistro militiae 15 de pauperibus autem populi et de reliquo vulgo quod remanserat in civitate et de perfugis qui transfugerant ad regem Babylonis et ceteros de multitudine transtulit Nabuzardan princeps militiae 16 de pauperibus vero terrae reliquit Nabuzardan princeps militiae in vitatores et in agricolas 17 columnas quoque aereas quae erant in domo Domini et bases et mare aereum quod erat in domo Domini confregerunt Chaldei et tulerunt omne aes eorum in Babylonem 18 et lebetas et creagras et psalteria et fialas et mortariola et omnia vasa aerea quae in ministerio fuerant tulerunt 19 et hydrias et thymiama-teria et urceos et pelves et candelabra et mortaria et

cyatos quotquot aurea aurea et quotquot argentea argentea tulit magister militiae 20 columnas duas et mare unum vitulos duodecim aereos qui erant sub basibus quas fecerat rex Salomon in domo Domini non erat pondus aeris omnium vasorum horum 21 de columnis autem decem et octo cubiti altitudinis erant in columna una et funiculus duodecim cubitorum circumibat eam porro grossitudo eius quattuor digitorum et intrinsecus cava erat 22 et capitella super utramque aerea altitudo capitelli unius quinque cubitorum et retiacula et mala granata 23 nonaginta sex dependentia omnia mala granata centum retiaculis circumdabantur 24 et tulit magister militiae Saraïam sacerdotem primum et Sophoniam sacerdotem secundum et tres custodes vestibuli 25 et de civitate tulit eunuchum unum qui erat praepositus super viros bellatores et septem viros de his qui videbant faciem regis qui inventi sunt in civitate et scribam principem militum qui probabat tirones et sexaginta viros de populo terrae qui inventi sunt in medio civitatis 26 tulit autem eos Nabuzardan magister militiae et duxit eos ad regem Babylonis in Reblatha 27 et percussit eos rex Babylonis et interfecit eos in Reblatha in terra Emath et translatus est Iuda de terra sua 28 iste est populus quem transtulit Nabuchodonosor in anno septimo Iudaeos tria milia et viginti tres 29 in anno octavodecimo Nabuchodonosor de Hierusalem animas octingentas triginta duas 30 in anno vicesimo tertio Nabuchodonosor transtulit Nabuzardan magister militiae Iudaeorum animas septingentas quadraginta quinque omnes ergo animae quattuor milia sescentae 31 et factum est in tricesimo septimo anno transmigrationis Ioachim regis Iudae duodecimo mense vicesima quinta mensis elevavit Evilmerodach rex Babylonis ipso anno regni sui caput Ioachim regis Iudae et eduxit eum de domo carceris 32 et locutus est cum eo bona et posuit thronum eius super thronos regum qui erant post se in Babylone 33 et mutavit vestimenta carceris eius et comedebat panem coram eo semper cunctis diebus vitae suae 34 et cibaria eius cibaria perpetua dabantur ei a rege Babylonis statuta per singulos dies usque ad diem mortis suae cunctis diebus vitae eius

Lamentationes

1 ALEPH quomodo sedit sola civitas plena populo facta est quasi vidua domina gentium princeps provinciarum facta est sub tributo **2** BETH plorans ploravit in nocte et lacrimae eius in maxillis eius non est qui consoletur eam ex omnibus caris eius omnes amici eius spreverunt eam et facti sunt ei inimici **3** GIMEL migravit Iuda propter adflictionem et multitudinem servitutis habitavit inter gentes nec invenit requiem omnes persecutores eius adprehenderunt eam inter angustias **4** DELETH viae Sion lugent eo quod non sint qui veniant ad sollemnitatem omnes portae eius destructae sacerdotes eius gementes virgines eius squalidae et ipsa oppressa amaritudine **5** HE facti sunt hostes eius in capite inimici illius locupletati sunt quia Dominus locutus est super eam propter multitudinem iniquitatum eius parvuli eius ducti sunt captivi ante faciem tribulantis **6** VAV et egressus est a filia Sion omnis decor eius facti sunt principes eius velut arietes non invenientes pasquam et abierunt absque fortitudine ante faciem subsequenti **7** ZAI recordata est Hierusalem dierum adflictionis suae et praevaricationis omnium desiderabilium suorum quae habuerat a diebus antiquis cum caderet populus eius in manu hostili et non esset auxiliator viderunt eam hostes et deriserunt sabbata eius **8** HETH peccatum peccavit Hierusalem propterea instabilis facta est omnes qui glorificabant eam spreverunt illam quia viderunt ignominiam eius ipsa autem gemens et conversa retrorsum **9** TETH sordes eius in pedibus eius nec recordata est finis sui deposita est vehementer non habens consolatorem vide Domine adflictionem meam quoniam erectus est inimicus **10** IOTH manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius quia vidit gentes ingressas sanctuarium suum de quibus praeceperas ne intrarent in ecclesiam tuam **11** CAPH omnis populus eius gemens et quaerens panem dederunt pretiosa quaeque pro cibo ad refocilandam animam vide Domine considera quoniam facta sum vilis **12** LAMED o vos omnes qui transitis per viam attendite et videte si est dolor sicut dolor meus quoniam vindemiavit me ut locutus est Dominus in die irae furoris sui **13** MEM de excelso misit ignem in ossibus meis et erudit me expandit rete pedibus meis convertit me retrorsum possuit me desolatam tota die maerore confectam **14** NUN vigilavit iugum iniquitatum mearum in manu eius convolutae sunt et inpositae collo meo infirmata est virtus mea dedit me Dominus in manu de qua non potero surgere **15** SAMECH abstulit omnes magnificos meos Dominus de medio mei vocavit adversum me tempus

ut contereret electos meos torcular calcavit Dominus virgini filiae Iuda **16** AIN idcirco ego plorans et oculus meus deducens aquam quia longe factus est a me consolator convertens animam meam facti sunt filii mei perdit quoniam invaluit inimicus **17** FE expandit Sion manus suas non est qui consoletur eam mandavit Dominus adversum Iacob in circuitu eius hostes eius facta est Hierusalem quasi polluta menstruis inter eos **18** SADE iustus est Dominus quia os eius ad iracundiam provocavi audite obsecro universi populi et videte dolorem meum virgines meae et iuvenes mei abierunt in captivitatem **19** CAPH vocavi amicos meos et ipsi deceperunt me sacerdotes mei et senes mei in urbe consumpti sunt quia quaesierunt cibum sibi ut refocilarent animam suam **20** RES vide Domine quoniam tribulor venter meus conturbatus est subversum est cor meum in memet ipsa quoniam amaritudine plena sum foris interfecit gladius et domi mors similis est **21** SEN audierunt quia ingemesco ego et non est qui consoletur me omnes inimici mei audierunt malum meum laetati sunt quoniam tu fecisti adduxisti diem consolationis et fient similes mei **22** THAU ingrediatur omne malum eorum coram te et devindemia eos sicut vindemiasti me propter omnes iniquitates meas multi enim gemitus mei et cor meum maerens

2 ALEPH quomodo obtexit caligine in furore suo Dominus filiam Sion proiecit de caelo terram inclitam Israhel et non recordatus est scabilli pedum suorum in die furoris sui **2** BETH praecipitavit Dominus nec pepercit omnia speciosa Iacob destruxit in furore suo munitiones virginis Iuda deiecit in terram polluit regnum et principes eius **3** GIMEL confregit in ira furoris omne cornu Israhel avertit retrorsum dexteram suam a facie inimici et succendit in Iacob quasi ignem flammae devorantis in gyro **4** DELETH tetendit arcum suum quasi inimicus firmavit dexteram suam quasi hostis et occidit omne quod pulchrum erat visu in tabernaculo filiae Sion effudit quasi ignem indignationem suam **5** HE factus est Dominus velut inimicus praecipitavit Israhel praecipitavit omnia moenia eius dissipavit munitiones eius et replevit in filia Iuda humiliatum et humiliatam **6** VAV et dissipavit quasi hortum tentorium suum demolitus est tabernaculum suum oblivioni tradidit Dominus in Sion festivitatem et sabbatum et obprobrio in indignatione furoris sui regem et sacerdotem **7** ZAI reppulit Dominus altare suum maledixit sanctificationi suae tradidit in manu inimici muros turrium eius vocem dederunt in domo Domini sicut in die sollemni **8** HETH cogitavit Dominus dissipare murum

filiae Sion tetendit funiculum suum et non avertit manum suam a perditione luxitque antemurale et murus pariter dissipatus est ⁹ TETH defixae sunt in terra portae eius perdidit et contrivit vectes eius regem eius et principes eius in gentibus non est lex et prophetae eius non invenerunt visionem a Domino ¹⁰ IOTH sederunt in terra conticuerunt senes filiae Sion consperserunt cinere capita sua accincti sunt ciliciis abiecerunt in terra capita sua virgines Hierusalem ¹¹ CAPH defecerunt prae lacrimis oculi mei conturbata sunt viscera mea effusus est in terra iecur meum super contritione filiae populi mei cum deficeret parvulus et lactans in plateis oppidi ¹² LAMED matribus suis dixerunt ubi est triticum et vinum cum deficerent quasi vulnerati in plateis civitatis cum exhalarent animas suas in sinu matrum suarum ¹³ MEM cui comparabo te vel cui adsimilabo te filia Hierusalem qui exaequabo te et consolor te virgo filia Sion magna enim velut mare contritio tua quis medebitur tui ¹⁴ NUN prophetae tui viderunt tibi falsa et stulta nec aperiebant iniquitatem tuam ut te ad paenitentiam provocarent viderunt autem tibi adsumptiones falsas et eiectiones ¹⁵ SAMECH plauserunt super te manibus omnes transeuntes per viam sibilaverunt et moverunt caput suum super filiam Hierusalem haecine est urbs dicentes perfecti decoris gaudium universae terrae ¹⁶ FE aperuerunt super te os suum omnes inimici tui sibilaverunt et fremuerunt dentibus dixerunt devoravimus en ista est dies quam expectabamus invenimus vidimus ¹⁷ AIN fecit Dominus quae cogitavit conplevit sermonem suum quem praeceperat a diebus antiquis destruxit et non pepercit et laetificavit super te inimicum et exaltavit cornu hostium tuorum ¹⁸ SADE clamavit cor eorum ad Dominum super muros filiae Sion deduc quasi torrentem lacrimas per diem et per noctem non des requiem tibi neque taceat pupilla oculi tui ¹⁹ CAPH consurge lauda in nocte in principio vigiliarum effunde sicut aqua cor tuum ante conspectum Domini leva ad eum manus tuas pro anima parvulorum tuorum qui defecerunt in fame in capite omnium conpetorum ²⁰ RES vide Domine et considera quem vindemiaveris ita ergone comedent mulieres fructum suum parvulos ad mensuram palmae si occidetur in sanctuario Domini sacerdos et propheta ²¹ SEN iacuerunt in terra foris puer et senex virgines meae et iuvenes mei ceciderunt in gladio interfecisti in die furoris tui percussisti nec misertus es ²² THAU vocasti quasi ad diem sollemnem qui terrerent me de circuitu et non fuit in die furoris Domini qui effugeret et relinqueretur quos educavi et enutrivit inimicus meus consumpsit eos

3 ALEPH ego vir videns paupertatem meam in virga indignationis eius ² ALEPH me minavit et adduxit in tenebris et non in lucem ³ ALEPH tantum in me vertit et convertit manum suam tota die ⁴ BETH vetustam fecit pellem meam et carnem meam contrivit ossa mea ⁵ BETH aedificavit in gyro meo et circumdedit me felle et labore ⁶ BETH in tenebrosis conlocavit me

quasi mortuos sempiternos ⁷ GIMEL circumaedificavit adversum me ut non egrediar adgravavit conpedem meam ⁸ GIMEL sed et cum clamavero et rogavero exclusit orationem meam ⁹ GIMEL conclusit vias meas lapidibus quadris semitas meas subvertit ¹⁰ DELETH ursus insidians factus est mihi leo in absconditis ¹¹ DELETH semitas meas subvertit et confregit me posuit me desolatam ¹² DELETH tetendit arcum suum et posuit me quasi signum ad sagittam ¹³ HE misit in renibus meis filias faretrae suae ¹⁴ HE factus sum in derisu omni populo meo canticum eorum tota die ¹⁵ HE replevit me amaritudinibus inebriavit me absinthio ¹⁶ VAV et fregit ad numerum dentes meos cibavit me cinere ¹⁷ VAV et repulsa est anima mea oblitus sum bonorum ¹⁸ VAV et dixi perii finis meus et spes mea a Domino ¹⁹ ZAI recordare paupertatis et transgressionis meae absinthii et fellis ²⁰ ZAI memoria memor ero et tabescet in me anima mea ²¹ ZAI hoc recolens in corde meo ideo sperabo ²² HETH misericordiae Domini quia non sumus consumpti quia non defecerunt miserationes eius ²³ HETH novae diluculo multa est fides tua ²⁴ HETH pars mea Dominus dixit anima mea propterea expectabo eum ²⁵ TETH bonus est Dominus sperantibus in eum animae quaerenti illum ²⁶ TETH bonum est praestolari cum silentio salutare Domini ²⁷ TETH bonum est viro cum portaverit iugum ab adolescentia sua ²⁸ IOTH sedebit solitarius et tacebit quia levavit super se ²⁹ IOTH ponet in pulvere os suum si forte sit spes ³⁰ IOTH dabit percutienti se maxillam saturabitur obprobriis ³¹ CAPH quia non repellit in sempiternum Dominus ³² CAPH quia si abiecit et miserebitur secundum multitudinem misericordiarum suarum ³³ CAPH non enim humiliavit ex corde suo et abiecit filios hominis ³⁴ LAMED ut contereret sub pedibus suis omnes vinctos terrae ³⁵ LAMED ut declinaret iudicium viri in conspectu vultus Altissimi ³⁶ LAMED ut perverteret hominem in iudicio suo Dominus ignoravit ³⁷ MEM quis est iste qui dixit ut fieret Domino non iubente ³⁸ MEM ex ore Altissimi non egredientur nec mala nec bona ³⁹ MEM quid murmuravit homo vivens vir pro peccatis suis ⁴⁰ NUN scrutemur vias nostras et quaeramus et revertamur ad Dominum ⁴¹ NUN levemus corda nostra cum manibus ad Dominum in caelos ⁴² NUN nos inique egimus et ad iracundiam provocavimus idcirco tu inexorabilis es ⁴³ SAMECH operuisti in furore et percussisti nos occidisti nec pepercisti ⁴⁴ SAMECH opposuisti nubem tibi ne transeat oratio ⁴⁵ SAMECH eradicationem et abiectionem posuisti me in medio populorum ⁴⁶ FE aperuerunt super nos os suum omnes inimici ⁴⁷ FE formido et laqueus facta est nobis vaticinatio et contritio ⁴⁸ FE divisiones aquarum deduxit oculus meus in contritione filiae populi mei ⁴⁹ AIN oculus meus adflictus est nec tacuit eo quod non esset requies ⁵⁰ AIN donec respiceret et videret Dominus de caelis ⁵¹ AIN oculus meus depraedatus est animam meam in cunctis filiabus urbis meae ⁵² SADE venatione ceperunt me quasi avem inimici mei gratis ⁵³ SADE lapsa est in lacu vita

mea et posuerunt lapidem super me ⁵⁴ SADE inundaverunt aquae super caput meum dixi perii ⁵⁵ COPH invocavi nomen tuum Domine de lacis novissimis ⁵⁶ COPH vocem meam audisti ne avertas aurem tuam a singultu meo et clamoribus ⁵⁷ COPH adpropinquasti in die quando invocavi te dixisti ne timeas ⁵⁸ RES iudicasti Domine causam animae meae redemptor vitae meae ⁵⁹ RES vidisti Domine iniquitatem adversum me iudica iudicium meum ⁶⁰ RES vidisti omnem furorem universas cogitationes eorum adversum me ⁶¹ SEN audisti obprobria eorum Domine omnes cogitationes eorum adversum me ⁶² SEN labia insurgentium mihi et meditationes eorum adversum me tota die ⁶³ SEN sessionem eorum et resurrectionem eorum vide ego sum psalmus eorum ⁶⁴ THAU reddes eis vicem Domine iuxta opera manuum suarum ⁶⁵ THAU dabis eis scutum cordis laborem tuum ⁶⁶ THAU persequeris in furore et conteres eos sub caelis Domine

4 ALEPH quomodo obscuratum est aurum mutatus est color optimus dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum ² BETH filii Sion incliti et amicti auro primo quomodo reputati sunt in vasa testea opus manuum figuli ³ GIMEL sed et lamiae nudaverunt mammam lactaverunt catulos suos filia populi mei crudelis quasi strutio in deserto ⁴ DELETH adhesit lingua lactantis ad palatum eius in siti parvuli petierunt panem et non erat qui frangeret eis ⁵ HE qui vescebantur voluptuose interierunt in viis qui nutriebantur in croceis amplexati sunt stercora ⁶ VAV et maior effecta est iniquitas filiae populi mei peccato Sodomorum quae subversa est in momento et non ceperunt in ea manus ⁷ ZAI candidiores nazarei eius nive nitidiores lacte rubicundiores ebore antiquo saphyro pulchriores ⁸ HETH denigrata est super carbones facies eorum et non sunt cogniti in plateis adhesit cutis eorum ossibus aruit et facta est quasi lignum ⁹ TETH melius fuit occisis gladio quam interfecit fame quoniam isti extabuerunt consumpti ab sterilitate terrae ¹⁰ IOTH manus mulierum misericordium coxerunt filios suos facti sunt cibus earum in contritione filiae populi mei ¹¹ CAPH conplevit Dominus furorem suum effudit iram indignationis suae et succendit ignem in Sion et devoravit fundamenta eius ¹² LAMED non crediderunt reges terrae et universi habitatores orbis quoniam ingrederetur hostis et inimicus per portas Hierusalem ¹³ MEM propter peccata prophetarum eius iniquitates sacerdotum eius qui effuderunt in medio eius sanguinem iustorum ¹⁴ NUN erraverunt caeci in plateis polluti sunt sanguine cumque non possent tenuerunt lacinias suas

¹⁵ SAMECH recedite polluti clamaverunt eis recedite abite nolite tangere iurgati quippe sunt et commoti dixerunt inter gentes non addet ultra ut habitet in eis ¹⁶ FE facies Domini divisit eos non addet ut respiciat eos facies sacerdotum non erubuerunt neque senum miserti sunt ¹⁷ AIN cum adhuc subsisteremus defecerunt oculi nostri ad auxilium nostrum vanum cum respiceremus ad tenti ad gentem quae salvare non poterat ¹⁸ SADE lubricaverunt vestigia nostra in itinere platearum nostrarum adpropinquavit finis noster completi sunt dies nostri quia venit finis noster ¹⁹ COPH velociores fuerunt persecutores nostri aquilis caeli super montes persecuti sunt nos in deserto insidiati sunt nobis ²⁰ RES spiritus oris nostri christus dominus captus est in peccatis nostris cui diximus in umbra tua vivemus in gentibus ²¹ SEN gaude et laetare filia Edom quae habitas in terra Hus ad te quoque perveniet calix inebriaberis atque nudaberis ²² THAU completa est iniquitas tua filia Sion non addet ultra ut transmigret te visitavit iniquitatem tuam filia Edom discoperuit peccata tua

5 recordare Domine quid acciderit nobis intueri et respice obprobrium nostrum ² hereditas nostra versa est ad alienos domus nostrae ad extraneos ³ pupilli facti sumus absque patre matres nostrae quasi viduae ⁴ aquam nostram pecunia bibimus ligna nostra pretio comparavimus ⁵ cervicibus minabamur lassus non dabatur requies ⁶ Aegypto dedimus manum et Assyriis ut saturaremur pane ⁷ patres nostri peccaverunt et non sunt et nos iniquitates eorum portavimus ⁸ servi dominati sunt nostri non fuit qui redimeret de manu eorum ⁹ in animabus nostris adferebamus panem nobis a facie gladii in deserto ¹⁰ pellis nostra quasi clibanus exusta est a facie tempestatum famis ¹¹ mulieres in Sion humiliaverunt virgines in civitatibus Iuda ¹² principes manu suspensi sunt facies senum non erubuerunt ¹³ adulescentibus inpudice abusi sunt et pueri in ligno corruerunt ¹⁴ senes de portis defecerunt iuvenes de choro psallentium ¹⁵ defecit gaudium cordis nostri versus est in luctu chorus noster ¹⁶ cecidit corona capitis nostri vae nobis quia peccavimus ¹⁷ propterea maestum factum est cor nostrum ideo contenebrati sunt oculi nostri ¹⁸ propter montem Sion quia desperavit vulpes ambulaverunt in eo ¹⁹ tu autem Domine in aeternum permanebis solium tuum in generatione et generatione ²⁰ quare in perpetuum oblivisceris nostri derelinques nos in longitudinem dierum ²¹ converte nos Domine ad te et convertemur innova dies nostros sicut a principio ²² sed proiciens reppulisti nos iratus es contra nos vehementer

Ezechiel

1 et factum est in tricesimo anno in quarto mense in quinta mensis cum essem in medio captivorum iuxta fluvium Chobar aperti sunt caeli et vidi visiones Dei 2 in quinta mensis ipse est annus quintus transmigrationis regis Ioachin 3 factum est verbum Domini ad Hiezechiel filium Buzi sacerdotem in terra Chaldeorum secus flumen Chobar et facta est super eum ibi manus Domini 4 et vidi et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone et nubes magna et ignis involvens et splendor in circuitu eius et de medio eius quasi species electri id est de medio ignis 5 et ex medio eorum similitudo quattuor animalium et hic aspectus eorum similitudo hominis in eis 6 et quattuor facies uni et quattuor pinnae uni 7 et pedes eorum pedes recti et planta pedis eorum quasi planta pedis vituli et scintillae quasi aspectus aeris candentis 8 et manus hominis sub pinnis eorum in quattuor partibus et facies et pinnae per quattuor partes habebant 9 iunctaeque erant pinnae eorum alterius ad alterum non revertebantur cum incederent sed unumquodque ante faciem suam gradiebatur 10 similitudo autem vultus eorum facies hominis et facies leonis a dextris ipsorum quattuor facies autem bovis a sinistris ipsorum quattuor et facies aquilae ipsorum quattuor 11 et facies eorum et pinnae eorum extentae desuper duae pinnae singulorum iungebantur et duae tegebant corpora eorum 12 et unumquodque coram facie sua ambulabat ubi erat impetus spiritus illuc gradiebantur nec revertebantur cum ambularent 13 et similitudo animalium aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium et quasi aspectus lampadarum haec erat visio discurrens in medio animalium splendor ignis et de igne fulgor egrediens 14 et animalia ibant et revertebantur in similitudinem fulguris coruscantis 15 cumque aspicerem animalia apparuit rota una super terram iuxta animalia habens quattuor facies 16 et aspectus rotarum et opus earum quasi visio maris et una similitudo ipsarum quattuor et aspectus earum et opera quasi sit rota in medio rotae 17 per quattuor partes earum euntes ibant et non revertebantur cum ambularent 18 statura quoque erat rotis et altitudo et horribilis aspectus et totum corpus plenum oculis in circuitu ipsarum quattuor 19 cumque ambularent animalia ambulabant pariter et rotae iuxta ea et cum elevarentur animalia de terra elevabantur simul et rotae 20 quocumque ibat spiritus illuc eunte spiritu et rotae pariter levabantur sequentes eum spiritus enim vitae erat in rotis 21 cum euntibus ibant et cum stantibus stabant et cum elevatis a terra pariter elevabantur et rotae sequentes ea

quia spiritus vitae erat in rotis 22 et similitudo super caput animalium firmamenti quasi aspectus cristalli horribilis et extenti super capita eorum desuper 23 sub firmamento autem pinnae eorum rectae alterius ad alterum unumquodque duabus alis velabat corpus suum et alterum similiter velabatur 24 et audiebam sonum alarum quasi sonum aquarum multarum quasi sonum sublimis Dei cum ambularent quasi sonus erat multitudinis ut sonus castrorum cumque starent dimittebantur pinnae eorum 25 nam cum fieret vox supra firmamentum quod erat super caput eorum stabant et submittebant alas suas 26 et super firmamentum quod erat inminens capiti eorum quasi aspectus lapidis sapphyri similitudo throni et super similitudinem throni similitudo quasi aspectus hominis desuper 27 et vidi quasi speciem electri velut aspectum ignis intrinsecus eius per circuitum a lumbis eius et desuper et a lumbis eius usque deorsum vidi quasi speciem ignis splendentis in circuitu 28 velut aspectum arcus cum fuerit in nube in die pluviae hic erat aspectus splendoris per gyrum

2 haec visio similitudinis gloriae Domini et vidi et cecidi in faciem meam et audivi vocem loquentis et dixit ad me fili hominis sta supra pedes tuos et loquar tecum 2 et ingressus est in me spiritus postquam locutus est mihi et statuit me supra pedes meos et audivi loquentem ad me 3 et dicentem fili hominis mitto ego te ad filios Israhel ad gentes apostatrices quae recesserunt a me patres eorum praevaricati sunt pactum meum usque ad diem hanc 4 et filii dura facie et indomabili corde sunt ad quos ego mitto te et dices ad eos haec dicit Dominus Deus 5 si forte vel ipsi audiant et si forte quiescant quoniam domus exasperans est et scient quia propheta fuerit in medio eorum 6 tu ergo fili hominis ne timeas eos neque sermones eorum metuas quoniam increduli et subversores sunt tecum et cum scorpionibus habitas verba eorum ne timeas et vultus eorum ne formides quia domus exasperans est 7 loqueris ergo verba mea ad eos si forte audiant et quiescant quoniam irritatores sunt 8 tu autem fili hominis audi quaecumque loquor ad te et noli esse exasperans sicut domus exasperatrix est aperi os tuum et comede quaecumque ego do tibi 9 et vidi et ecce manus missa ad me in qua erat involutus liber 10 et expandit illum coram me qui erat scriptus intus et foris et scriptae erant in eo lamentationes et carmen et vae

3 et dixit ad me fili hominis quodcumque inveneris comede comede volumen istud et vadens loquere

ad filios Israhel ² et aperui os meum et cibavit me volumine illo ³ et dixit ad me fili hominis venter tuus comedet et viscera tua conplebuntur volumine isto quod ego do tibi et comedi illud et factum est in ore meo sicut mel dulce ⁴ et dixit ad me fili hominis vade ad domum Israhel et loqueris verba mea ad eos ⁵ non enim ad populum profundi sermonis et ignotae linguae tu mitteris ad domum Israhel ⁶ neque ad populos multos profundi sermonis et ignotae linguae quorum non possis audire sermones et si ad illos mittereris ipsi audirent te ⁷ domus autem Israhel nolent audire te quia nolunt audire me omnis quippe domus Israhel adtrita fronte est et duro corde ⁸ ecce dedi faciem tuam valentiorum faciebus eorum et frontem tuam duriorum frontibus eorum ⁹ ut adamantem et ut silicem dedi faciem tuam ne timeas eos neque metuas a facie eorum quia domus exasperans est ¹⁰ et dixit ad me fili hominis omnes sermones meos quos loquor ad te adsume in corde tuo et auribus tuis audi ¹¹ et vade ingredi ad transmigracionem ad filios populi tui et loqueris ad eos et dices eis haec dicit Dominus Deus si forte audiant et quiescant ¹² et adsumpsit me spiritus et audivi post me vocem commotionis magnae benedicta gloria Domini de loco suo ¹³ et vocem alarum animalium percutientium alteram ad alteram et vocem rotarum sequentium animalia et vocem commotionis magnae ¹⁴ spiritus quoque levavit me et adsumpsit me et abii amarus in indignatione spiritus mei manus enim Domini erat mecum confortans me ¹⁵ et veni ad transmigracionem acervum novarum frugum ad eos qui habitabant iuxta flumen Chobar et sedi ubi illi sedebant et mansi ibi septem diebus maerens in medio eorum ¹⁶ cum autem pertransissent septem dies factum est verbum Domini ad me dicens ¹⁷ fili hominis speculatorem dedi te domui Israhel et audies de ore meo verbum et adnuntiabis eis ex me ¹⁸ si dicente me ad impium morte morieris non adnuntiaveris ei neque locutus fueris ut avertatur a via sua impia et vivat ipse impius in iniquitate sua morietur sanguinem autem eius de manu tua requiram ¹⁹ si autem tu adnuntiaveris impio et ille non fuerit conversus ab impietate sua et via sua impia ipse quidem in iniquitate sua morietur tu autem animam tuam liberasti ²⁰ sed et si conversus iustus a iustitia sua fecerit iniquitatem ponam offendiculum coram eo ipse morietur quia non adnuntiasti ei in peccato suo morietur et non erunt in memoria iustitiae eius quas fecit sanguinem vero eius de manu tua requiram ²¹ si autem tu adnuntiaveris iusto ut non peccet iustus et ille non peccaverit vivens vivet quia adnuntiasti ei et tu animam tuam liberasti ²² et facta est super me manus Domini et dixit ad me surgens egredere in campum et ibi loquar tecum ²³ et surgens egressus sum in campum et ecce ibi gloria Domini stabat quasi gloria quam vidi iuxta fluvium Chobar et cecidi in faciem meam ²⁴ et ingressus est in me spiritus et statuit me super pedes meos et locutus est mihi et dixit ad me ingredi et includere in medio domus tuae ²⁵ et tu fili hominis ecce data sunt super te

vincula et ligabunt te in eis et non egredieris in medio eorum ²⁶ et linguam tuam adherescere faciam palato tuo et eris mutus nec quasi vir obiurgans quia domus exasperans est ²⁷ cum autem locutus fuero tibi aperiam os tuum et dices ad eos haec dicit Dominus Deus qui audit audiat et qui quiescit quiescat quia domus exasperans est

4 et tu fili hominis sume tibi laterem et pones eum coram te et describes in eo civitatem Hierusalem ² et ordinabis adversus eam obsidionem et aedificabis munitiones et conportabis aggerem et dabis contra eam castra et pones arietes in gyro ³ et tu sume tibi sartagine ferream et pones eam murum ferreum inter te et inter civitatem et obfirmabis faciem tuam ad eam et erit in obsidionem et circumdabis eam signum est domui Israhel ⁴ et tu dormies super latus tuum sinistrum et pones iniquitates domus Israhel super eo numero dierum quibus dormies super illud et adsumes iniquitatem eorum ⁵ ego autem dedi tibi annos iniquitatis eorum numero dierum trecentos et nonaginta dies et portabis iniquitatem domus Israhel ⁶ et cum compleveris haec dormies super latus tuum dextrum secundo et adsumes iniquitatem domus Iuda quadraginta diebus diem pro anno diem inquam pro anno dedi tibi ⁷ et ad obsidionem Hierusalem convertes faciem tuam et brachium tuum erit exertum et prophetabis adversus eam ⁸ ecce circumdedi te vinculis et non te convertes a latere tuo in latus aliud donec compleas dies obsidionis tuae ⁹ et tu sume tibi frumentum et hordeum et fabam et lentem et milium et viciam et mittes ea in vas unum et facies tibi panes numero dierum quibus dormies super latus tuum trecentis et nonaginta diebus comedes illud ¹⁰ cibus autem tuus quo vesceris erit in pondere viginti stateres in die a tempore usque ad tempus comedes illud ¹¹ et aquam in mensura bibes sextam partem hin a tempore usque ad tempus bibes illud ¹² et quasi subcinericium hordiacium comedes illud et stercore quod egredietur de homine operies illud in oculis eorum ¹³ et dixit Dominus sic comedent filii Israhel panem suum pollutum inter gentes ad quas eiciam eos ¹⁴ et dixi ha ha ha Domine Deus ecce anima mea non est polluta et morticinum et laceratum a bestiis non comedi ab infantia mea usque nunc et non est ingressa os meum omnis caro inmundi ¹⁵ et dixit ad me ecce dedi tibi fimum boum pro stercore humanis et facies panem tuum in eo ¹⁶ et dixit ad me fili hominis ecce ego conteram baculum panis in Hierusalem et comedent panem in pondere et in sollicitudine et aquam in mensura et in angustia bibent ¹⁷ ut deficientibus pane et aqua corruat unusquisque ad fratrem suum et contabescant in iniquitatibus suis

5 et tu fili hominis sume tibi gladium acutum radentem pilos adsumes eum et duces per caput tuum et per barbam tuam et adsumes tibi stateram ponderis et divides eos ² tertiam partem igni conbures in medio civitatis iuxta completionem dierum obsidionis et adsumens tertiam partem concides gladio in cir-

cuitu eius tertiam vero aliam disperges in ventum et gladium nudabo post eos ³ et sumes inde parvum numerum et ligabis eos in summitate pallii tui ⁴ et ex eis rursum tolles et proicies in medio ignis et combures eos igni ex eo egredietur ignis in omnem domum Israhel ⁵ haec dicit Dominus Deus ista est Hierusalem in medio gentium posui eam et in circuitu eius terras ⁶ et contempsit iudicia mea ut plus esset impia quam gentes et praecepta mea ultra quam terrae quae in circuitu eius sunt iudicia enim mea proiecerunt et in praeceptis meis non ambulaverunt ⁷ idcirco haec dicit Dominus Deus quia superastis gentes quae in circuitu vestro sunt in praeceptis meis non ambulastis et iudicia mea non fecistis et iuxta iudicia gentium quae in circuitu vestro sunt non estis operati ⁸ ideo haec dicit Dominus Deus ecce ego ad te et ipse ego faciam in medio tui iudicia in oculis gentium ⁹ et faciam in te quae non feci et quibus similia ultra non faciam propter omnes abominationes tuas ¹⁰ ideo patres comedent filios in medio tui et filii comedent patres suos et faciam in te iudicia et ventilabo universas reliquias tuas in omnem ventum ¹¹ idcirco vivo ego dicit Dominus Deus nisi pro eo quod sanctum meum violasti in omnibus offensionibus tuis et in omnibus abominationibus tuis ego quoque confringam et non parcet oculus meus et non miserebor ¹² tertia tui pars peste morietur et fame consumetur in medio tui et tertia tui pars gladio cadet in circuitu tuo tertiam vero partem tuam in omnem ventum dispergam et gladium evaginabo post eos ¹³ et conpleam furorem meum et requiescere faciam indignationem meam in eis et consolabor et scient quia ego Dominus locutus sum in zelo meo cum implevero indignationem meam in eis ¹⁴ et dabo te in desertum et in obprobrium in gentibus quae in circuitu tuo sunt in conspectu omnis praetereuntis ¹⁵ et eris obprobrium et blasphemia exemplum et stupor in gentibus quae in circuitu tuo sunt cum fecero in te iudicia in furore et in indignatione et in increpationibus irae ¹⁶ ego Dominus locutus sum quando misero sagittas famis pessimas in eos quae erunt mortiferae et quas mittam ut disperdam vos et famem congregabo super vos et conteram vobis baculum panis ¹⁷ et inmittam in vos famem et bestias pessimas usque ad internicionem et pestilentia et sanguis transibunt per te et gladium inducam super te ego Dominus locutus sum

6 et factus est sermo Domini ad me dicens ² fili hominis pone faciem tuam ad montes Israhel et prophetabis ad eos ³ et dices montes Israhel audite verbum Domini Dei haec dicit Dominus Deus montibus et collibus rupibus et vallibus ecce ego inducam super vos gladium et disperdam excelsa vestra ⁴ et demoliar aras vestras et confringentur simulacra vestra et deiciam interfectos vestros ante idola vestra ⁵ et dabo cadavera filiorum Israhel ante faciem simulacrorum vestrorum et dispergam ossa vestra circum aras vestras ⁶ in omnibus habitationibus vestris urbes desertae erunt et excelsa demolientur et dissipabuntur

et interibunt arae vestrae et confringentur et cessabunt idola vestra et conterentur delubra vestra et delebuntur opera vestra ⁷ et cadet interfectus in medio vestri et scietis quoniam ego Dominus ⁸ et relinquam in vobis eos qui fugerint gladium in gentibus cum dispersero vos in terris ⁹ et recordabuntur mei liberati vestri in gentibus ad quas captivi ducti sunt quia contrivi cor eorum fornicans et recedens a me et oculos eorum fornicantes post idola sua et displicebunt sibimet super malis quae fecerunt in universis abominationibus suis ¹⁰ et scient quia ego Dominus non frustra locutus sum ut facerem eis malum hoc ¹¹ haec dicit Dominus Deus percute manu tua et adlide pedem tuum et dic eheu ad omnes abominationes malorum domus Israhel qui gladio fame peste ruituri sunt ¹² qui longe est peste morietur qui autem prope gladio corruet et qui relictus fuerit et obsessus fame morietur et conpleam indignationem meam in eis ¹³ et scietis quia ego Dominus cum fuerint interfecti vestri in medio idolorum vestrorum in circuitu ararum vestrarum in omni colle excelso in cunctis summitatibus montium et subtus omne lignum nemorosum et subtus universam quercum frondosam locum ubi accenderunt tura redolentia universis idolis suis ¹⁴ et extendam manum meam super eos et faciam terram desolatam et destitutam a deserto Deblatha in omnibus habitationibus eorum et scient quia ego Dominus

7 et factus est sermo Domini ad me dicens ² et tu fili hominis haec dicit Dominus Deus terrae Israhel finis venit finis super quattuor plagas terrae ³ nunc finis super te et emittam furorem meum in te et iudicabo te iuxta vias tuas et ponam contra te omnes abominationes tuas ⁴ et non parcet oculus meus super te et non miserebor sed vias tuas ponam super te et abominationes tuae in medio tui erunt et scietis quia ego Dominus ⁵ haec dicit Dominus Deus afflictio una afflictio ecce venit ⁶ finis venit venit finis evigilavit adversum te ecce venit ⁷ venit contractio super te qui habitas in terra venit tempus prope est dies occisionis et non gloriae montium ⁸ nunc de propinquo effundam iram meam super te et conpleam furorem meum in te et iudicabo te iuxta vias tuas et inponam tibi omnia scelera tua ⁹ et non parcet oculus meus neque miserebor sed vias tuas inponam tibi et abominationes tuae in medio tui erunt et scietis quia ego sum Dominus percutiens ¹⁰ ecce dies ecce venit egressa est contractio floruit virga germinavit superbia ¹¹ iniquitas surrexit in virga impietatis non ex eis et non ex populo neque ex sonitu eorum et non erit requies in eis ¹² venit tempus adpropinquavit dies qui emit non laetetur et qui vendit non lugeat quia ira super omnem populum eius ¹³ quia qui vendit ad id quod vendidit non revertetur et adhuc in viventibus vita eorum visio enim ad omnem multitudinem eius non regredietur et vir in iniquitate vitae suae non confortabitur ¹⁴ canite tuba praeparentur omnes et non est qui vadat ad proelium ira enim mea super universum populum eius ¹⁵ gladius foris pestis et fames intrinsecus qui

in agro est gladio morietur et qui in civitate pestilentia et fame devorabuntur ¹⁶ et salvabuntur qui fugerint ex eis et erunt in montibus quasi columbae convallium omnes trepidi unusquisque in iniquitate sua ¹⁷ omnes manus dissolventur et omnia genua fluent aquis ¹⁸ et accingent se ciliciis et operiet eos formido et in omni facie confusio et in universis capitibus eorum calvitium ¹⁹ argentum eorum foris proicietur et aurum eorum in sterquilinum erit argentum eorum et aurum eorum non valebit liberare eos in die furoris Domini animam suam non saturabunt et ventres eorum non implebuntur quia scandalum iniquitatis eorum factum est ²⁰ et ornamentum monilium suorum in superbiam posuerunt et imagines abominationum suarum et simulacrorum fecerunt ex eo propter hoc dedi eis illud in inmunditiam ²¹ et dabo illud in manus alienorum ad diripiendum et impiis terrae in praedam et contaminabunt illud ²² et avertam faciem meam ab eis et violabunt arcanum meum et introibunt in illud emissarii et contaminabunt illud ²³ fac conclusionem quoniam terra plena est iudicio sanguinum et civitas plena iniquitate ²⁴ et adducam pessimos de gentibus et possidebunt domos eorum et quiescere faciam superbiam potentium et possidebunt sanctuaria eorum ²⁵ angustia superveniente requirent pacem et non erit ²⁶ conturbatio super conturbationem veniet et auditus super auditum et quaerent visionem de propheta et lex peribit a sacerdote et consilium a senioribus ²⁷ rex lugebit et princeps induetur maerore et manus populi terrae conturbabuntur secundum viam eorum faciam eis et secundum iudicia eorum iudicabo eos et scient quia ego Dominus

8 et factum est in anno sexto in sexto mense in quinta mensis ego sedebam in domo mea et senes Iuda sedebant coram me et cecidit super me ibi manus Domini Dei ² et vidi et ecce similitudo quasi aspectus ignis ab aspectu lumborum eius et deorsum ignis et a lumbis eius et sursum quasi aspectus splendoris ut visio electri ³ et emissa similitudo manus adprehendit me in cincinno capitis mei et elevavit me spiritus inter terram et caelum et adduxit in Hierusalem in visione Dei iuxta ostium interius quod respiciebat aquilonem ubi erat statutum idolum zeli ad provocandam aemulationem ⁴ et ecce ibi gloria Dei Israhel secundum visionem quam videram in campo ⁵ et dixit ad me fili hominis leva oculos tuos ad viam aquilonis et levavi oculos meos ad viam aquilonis et ecce ab aquilone portae altaris idolum zeli in ipso introitu ⁶ et dixit ad me fili hominis putasne vides tu quid isti faciant abominationes magnas quas domus Israhel facit hic ut procul recedam a sanctuario meo et adhuc conversus videbis abominationes maiores ⁷ et introduxit me ad ostium atrii et vidi et ecce foramen unum in pariete ⁸ et dixit ad me fili hominis fode parietem et cum perfodissem parietem apparuit ostium unum ⁹ et dixit ad me ingredere et vide abominationes pessimas quas isti faciunt hic ¹⁰ et ingressus vidi et ecce omnis similitudo reptilium et animalium abominatio et uni-

versa idola domus Israhel depicta erant in pariete in circuitu per totum ¹¹ et septuaginta viri de senioribus domus Israhel et Hiezonias filius Saphan stabat in medio eorum stantium ante picturas et unusquisque habebat turibulum in manu sua et vapor nebulae de ture consurgebat ¹² et dixit ad me certe vides fili hominis quae seniores domus Israhel faciunt in tenebris unusquisque in abscondito cubiculi sui dicunt enim non videt Dominus nos dereliquit Dominus terram ¹³ et dixit ad me adhuc conversus videbis abominationes maiores quas isti faciunt ¹⁴ et introduxit me per ostium portae domus Domini quod respiciebat ad aquilonem et ecce ibi mulieres sedebant plangentes Adonidem ¹⁵ et dixit ad me certe vidisti fili hominis adhuc conversus videbis abominationes maiores his ¹⁶ et introduxit me in atrium domus Domini interius et ecce in ostio templi Domini inter vestibulum et altare quasi viginti quinque viri dorsa habentes contra templum Domini et facies ad orientem et adorabant ad ortum solis ¹⁷ et dixit ad me certe vidisti fili hominis numquid leve est hoc domui Iuda ut facerent abominationes istas quas fecerunt hic quia replentes terram iniquitate conversi sunt ad irritandum me et ecce adplicant rimum ad nares suas ¹⁸ ergo et ego faciam in furore non parcat oculus meus nec miserebor et cum clamaverint ad aures meas voce magna non exaudiam eos

9 et clamavit in auribus meis voce magna dicens adpropinquaverunt visitationes urbis et unusquisque vas interfectionis habet in manu sua ² et ecce sex viri veniebant de via portae superioris quae respicit ad aquilonem et uniuscuiusque vas interitus in manu eius vir quoque unus in medio eorum vestitus lineis et atramentarium scriptoris ad renes eius et ingressi sunt et steterunt iuxta altare aereum ³ et gloria Domini Israhel adsumpta est de cherub quae erat super eum ad limen domus et vocavit virum qui indutus erat lineis et atramentarium scriptoris habebat in lumbis suis ⁴ et dixit Dominus ad eum transi per mediam civitatem in medio Hierusalem et signa thau super frontes virorum gementium et dolentium super cunctis abominationibus quae fiunt in medio eius ⁵ et illis dixit audiente me transite per civitatem sequentes eum et percutite non parcat oculus vester neque misereamini ⁶ senem adulescentulum et virginem parvulum et mulieres interficite usque ad internicionem omnem autem super quem videritis thau ne occidatis et a sanctuario meo incipite coeperunt ergo a viris senioribus qui erant ante faciem domus ⁷ et dixit ad eos contaminate domum et implete atria interfectis egredimini et egressi sunt et percutiebant eos qui erant in civitate ⁸ et caede completa remansi ego ruique super faciem meam et clamans aio heu heu heu Domine Deus ergone disperdes omnes reliquias Israhel effundens furorem tuum super Hierusalem ⁹ et dixit ad me iniquitas domus Israhel et Iuda magna est nimis valde et repleta est terra sanguinibus et civitas repleta est aversione dixerunt enim dereliquit Dominus terram et Dominus non videt ¹⁰ igitur et meus non parcat oculus

neque miserebor viam eorum super caput eorum redam ¹¹ et ecce vir qui indutus erat lineis qui habebat atramentarium in dorso suo respondit verbum dicens feci sicut praecepisti mihi

10 et vidi et ecce in firmamento quod erat super caput cherubin quasi lapis sapphyrus quasi species similitudinis solii apparuit super ea ² et dixit ad virum qui indutus erat lineis et ait ingredi in medio rotarum quae sunt subtus cherub et imple manum tuam prunis ignis quae sunt inter cherubin et effunde super civitatem ingressusque est in conspectu meo ³ cherubin autem stabant a dextris domus cum ingredere vir et nubes implevit atrium interius ⁴ et elevata est gloria Domini desuper cherub ad limen domus et repleta est domus nube et atrium repletum est splendore gloriae Domini ⁵ et sonitus alarum cherubin audiebatur usque ad atrium exterius quasi vox Dei omnipotentis loquentis ⁶ cumque praecepisset viro qui indutus erat lineis dicens sume ignem de medio rotarum quae sunt inter cherubin ingressus ille stetit iuxta rotam ⁷ et extendit cherub manum de medio cherubin ad ignem qui erat inter cherubin et sumpsit et dedit in manus eius qui indutus erat lineis qui accipiens egressus est ⁸ et apparuit in cherubin similitudo manus hominis subtus pinnae eorum ⁹ et vidi et ecce quattuor rotae iuxta cherubin rota una iuxta cherub unum et rota alia iuxta cherub unum species autem erat rotarum quasi visio lapidis chrysoliti ¹⁰ et aspectus earum similitudo una quattuor quasi sit rota in medio rotae ¹¹ cumque ambularent in quattuor partes gradiebantur non revertebantur ambulantes sed ad locum ad quem ire declinabat quae prima erat sequebantur et ceterae nec convertebantur ¹² et omne corpus earum et colla et manus et pinnae et circuli plena erant oculis in circuitu quattuor rotarum ¹³ et rotas istas vocavit volubiles audiente me ¹⁴ quattuor autem facies habebat unum facies una facies cherub et facies secunda facies hominis et in tertio facies leonis et in quarto facies aquilae ¹⁵ et elevata sunt cherubin ipsum est animal quod videram iuxta flumen Chobar ¹⁶ cumque ambularent cherubin ibant pariter et rotae iuxta ea et cum levarent cherubin alas suas ut exaltarentur de terra non residebant rotae sed et ipsae iuxta erant ¹⁷ stantibus illis stabant et cum elevatis elevabantur spiritus enim vitae erat in eis ¹⁸ et egressa est gloria Domini a limine templi et stetit super cherubin ¹⁹ et elevata cherubin alas suas exaltata sunt a terra coram me et illis egredientibus rotae quoque subsequatae sunt et stetit in introitu portae domus Domini orientalis et gloria Dei Israhel erat super ea ²⁰ ipsum est animal quod vidi subter Deum Israhel iuxta fluvium Chobar et intellexi quia cherubin essent ²¹ quattuor per quattuor vultus uni et quattuor alae uni et similitudo manus hominis sub alis eorum ²² et similitudo vultuum eorum ipsi vultus quos videram iuxta fluvium Chobar et intuitus eorum et impetus singulorum ante faciem suam ingredi

11 et elevavit me spiritus et introduxit me ad portam domus Domini orientalem quae respicit solis ortum et ecce in introitu portae viginti quinque viri et vidi in medio eorum Hiezoniam filium Azur et Pheltiam filium Banaiae principes populi ² dixitque ad me fili hominis hii viri qui cogitant iniquitatem et tractant consilium pessimum in urbe ista ³ dicentes nonne dudum aedificatae sunt domus haec est lebes nos autem carnes ⁴ idcirco vaticinare de eis vaticinare fili hominis ⁵ et inruit in me spiritus Domini et dixit ad me loquere haec dicit Dominus sic locuti estis domus Israhel et cogitationes cordis vestri ego novi ⁶ plurimos occidistis in urbe hac et implestis vias eius interfectis ⁷ propterea haec dicit Dominus Deus interfecti vestri quos posuistis in medio eius hii sunt carnes et haec est lebes et educam vos de medio eius ⁸ gladium metuistis et gladium inducam super vos ait Dominus Deus ⁹ et eiciam vos de medio eius daboque vos in manu hostium et faciam in vobis iudicia ¹⁰ gladio ceditis in finibus Israhel iudicabo vos et scietis quia ego Dominus ¹¹ haec non erit vobis in lebetem et vos non eritis in medio eius in carnes in finibus Israhel iudicabo vos ¹² et scietis quia ego Dominus qui in praeceptis meis non ambulastis et iudicia mea non fecistis sed iuxta iudicia gentium quae in circuitu vestro sunt estis operati ¹³ et factum est cum prophetarem Pheltias filius Banaiae mortuus est et cecidi in faciem meam clamans voce magna et dixi heu heu Domine Deus consummationem tu facis reliquiarum Israhel ¹⁴ et factum est verbum Domini ad me dicens ¹⁵ fili hominis fratres tui fratres tui viri propinqui tui et omnis domus Israhel universi quibus dixerunt habitatores Hierusalem longe recedite a Domino nobis data est terra in possessionem ¹⁶ propterea haec dicit Dominus Deus quia longe feci eos in gentibus et quia dispersi eos in terris ero eis in sanctificationem modicam in terris ad quas venerunt ¹⁷ propterea loquere haec dicit Dominus Deus congregabo vos de populis et adunabo de terris in quibus dispersi estis daboque vobis humum Israhel ¹⁸ et ingredientur illuc et auferent omnes offensiones cunctasque abominationes eius de illa ¹⁹ et dabo eis cor unum et spiritum novum tribuam in visceribus eorum et auferam cor lapideum de carne eorum et dabo eis cor carneum ²⁰ ut in praeceptis meis ambulent et iudicia mea custodiant faciantque ea et sint mihi in populum et ego sim eis in Deum ²¹ quorum cor post offendicula et abominationes suas ambulat horum viam in capite suo ponam dicit Dominus Deus ²² et elevaverunt cherubin alas suas et rotae cum eis et gloria Dei Israhel erat super ea ²³ et ascendit gloria Domini de medio civitatis stetitque super montem qui est ad orientem urbis ²⁴ et spiritus levavit me adduxitque in Chaldeam ad transmigrationem in visione in spiritu Dei et sublata est a me visio quam videram ²⁵ et locutus sum ad transmigrationem omnia verba Domini quae ostenderat mihi

12 et factus est sermo Domini ad me dicens ² fili hominis in medio domus exasperantis tu

habitas qui oculos habent ad videndum et non vident et aures ad audiendum et non audiunt quia domus exasperans est ³ tu ergo fili hominis fac tibi vasa transmigratorum et transmigrabis per diem coram eis transmigrabis autem de loco tuo ad locum alterum in conspectu eorum si forte aspiciant quia domus exasperans est ⁴ et efferes foras vasa tua quasi vasa transmigratorum per diem in conspectu eorum tu autem egredieris vespere coram eis sicut egreditur migrans ⁵ ante oculos eorum perfodi tibi parietem et egredieris per eum ⁶ in conspectu eorum in umeris portaberis in caligine effereris faciem tuam velabis et non videbis terram quia portentum dedi te domui Israhel ⁷ feci ergo sicut praeceperat mihi vasa mea protuli quasi vasa transmigratorum per diem et vespere perfodi mihi parietem manu in caligine egressus sum et in umeris portatus in conspectu eorum ⁸ et factus est sermo Domini ad me mane dicens ⁹ fili hominis numquid non dixerunt ad te domus Israhel domus exasperans quid tu facis ¹⁰ dic ad eos haec dicit Dominus Deus super duces onus istud qui est in Hierusalem et super omnem domum Israhel quae est in medio eorum ¹¹ dic ego portentum vestrum quomodo feci sic fiet illis in transmigratorum et captivitatem ibunt ¹² et dux qui est in medio eorum in umeris portabitur in caligine egredietur parietem perfodient ut educant eum facies eius operietur ut non videat oculo terram ¹³ et extendam rete meum super illum et capietur in sagena mea et adducam eum in Babylonem in terram Chaldeorum et ipsam non videbit ibique morietur ¹⁴ et omnes qui circa eum sunt praesidium eius et agmina eius dispergam in omnem ventum et gladium evaginabo post eos ¹⁵ et scient quia ego Dominus quando dispersero illos in gentibus et disseminavero eos in terris ¹⁶ et relinquam ex eis viros paucos a gladio et fame et pestilentia ut narrent omnia scelera eorum in gentibus ad quas ingredientur et scient quia ego Dominus ¹⁷ et factus est sermo Domini ad me dicens ¹⁸ fili hominis panem tuum in conturbatione comede sed et aquam tuam in festinatione et maerore bibe ¹⁹ et dices ad populum terrae haec dicit Dominus Deus ad eos qui habitant in Hierusalem in terra Israhel panem suum in sollicitudine comedent et aquam suam in desolatione bibent ut desoletur terra a multitudine sua propter iniquitatem omnium qui habitant in ea ²⁰ et civitates quae nunc habitantur desolatae erunt terraque deserta et scietis quia ego Dominus ²¹ et factus est sermo Domini ad me dicens ²² fili hominis quod est proverbium istud vobis in terra Israhel dicentium in longum differentur dies et peribit omnis visio ²³ ideo dic ad eos haec dicit Dominus Deus quiescere faciam proverbium istud neque vulgo dicetur ultra in Israhel et loquere ad eos quod adpropinquaverint dies et sermo omnis visionis ²⁴ non enim erit ultra omnis visio cassa neque divinatio ambigua in medio filiorum Israhel ²⁵ quia ego Dominus loquar quodcumque locutus fuero verbum et fiet non prolongabitur amplius sed in diebus vestris domus exasperans loquar verbum et faciam illud dicit

Dominus Deus ²⁶ et factus est sermo Domini ad me dicens ²⁷ fili hominis ecce domus Israhel dicentium visio quam hic videt in dies multos et in tempora longa iste prophetat ²⁸ propterea dic ad eos haec dicit Dominus Deus non prolongabitur ultra omnis sermo meus verbum quod locutus fuero complebitur dicit Dominus Deus

13 et factus est sermo Domini ad me dicens ² fili hominis vaticinare ad prophetas Israhel qui prophetant et dices prophetantibus de corde suo audite verbum Domini ³ haec dicit Dominus Deus vae prophetis insipientibus qui sequuntur spiritum suum et nihil vident ⁴ quasi vulpes in desertis prophetae tui Israhel erant ⁵ non ascendistis ex adverso neque opposuistis murum pro domo Israhel ut staretis in proelio in die Domini ⁶ vident vana et divinant mendacium dicentes ait Dominus cum Dominus non miserit eos et perseveraverunt confirmare sermonem ⁷ numquid non visionem cassam vidistis et divinationem mendacem locuti estis et dicitis ait Dominus cum ego non sim locutus ⁸ propterea haec dicit Dominus Deus quia locuti estis vana et vidistis mendacium ideo ecce ego ad vos ait Dominus Deus ⁹ et erit manus mea super prophetas qui vident vana et divinant mendacium in concilio populi mei non erunt et in scriptura domus Israhel non scribentur nec in terra Israhel ingredientur et scietis quia ego Dominus Deus ¹⁰ eo quod deceperint populum meum dicentes pax et non est pax et ipse aedificabat parietem illi autem liniebant eum luto absque paleis ¹¹ dic ad eos qui liniunt absque temperatura quod casurus sit erit enim imber inundans et dabo lapides praegrandes desuper inruentes et ventum procellae dissipantem ¹² siquidem ecce cecidit paries numquid non dicetur vobis ubi est litura quam levistis ¹³ propterea haec dicit Dominus Deus et erumpere faciam spiritum tempestatum in indignatione mea et imber inundans in furore meo erit et lapides grandes in ira in consummationem ¹⁴ et destruiam parietem quem levistis absque temperamento et adaequabo eum terrae et revelabitur fundamentum eius et cadet et consumetur in medio eius et scietis quia ego sum Dominus ¹⁵ et complebo indignationem meam in parietem et in his qui liniunt eum absque temperamento dicamque vobis non est paries et non sunt qui liniunt eum ¹⁶ prophetae Israhel qui prophetant ad Hierusalem et vident ei visionem pacis et non est pax ait Dominus Deus ¹⁷ et tu fili hominis pone faciem tuam contra filias populi tui quae prophetant de corde suo et vaticinare super eas ¹⁸ et dic haec ait Dominus Deus vae quae consuunt pulvillos sub omni cubito manus et faciunt cervicalia sub capite universae aetatis ad capiendas animas cum caperent animas populi mei vivificabant animas eorum ¹⁹ et violabant me ad populum meum propter pugillum hordei et fragmen panis ut interficerent animas quae non moriuntur et vivificarent animas quae non vivunt mentientes populo meo credenti mendaciis ²⁰ propter hoc haec dicit Dominus Deus ecce ego ad

pulvillos vestros quibus vos capitis animas volantes et dirumpam eos de brachiis vestris et dimittam animas quas vos capitis animas ad volandum ²¹ et dirumpam cervicalia vestra et liberabo populum meum de manu vestra neque erunt ultra in manibus vestris ad praedandum et scietis quia ego Dominus ²² pro eo quod maerere fecistis cor iusti mendaciter quem ego non contristavi et confortastis manus impii ut non reverteretur a via sua mala et viveret ²³ propterea vana non videbitis et divinationes non divinabitis amplius et erum populum meum de manu vestra et scietis quoniam ego Dominus

14 et venerunt ad me viri seniorum Israhel et sederunt coram me ² et factus est sermo Domini ad me dicens ³ fili hominis viri isti posuerunt inmunditias suas in cordibus suis et scandalum iniquitatis suae statuerunt contra faciem suam numquid interrogatus respondebo eis ⁴ propter hoc loquere eis et dices ad eos haec dicit Dominus Deus homo de domo Israhel qui posuerit inmunditias suas in corde suo et scandalum iniquitatis suae statuerit contra faciem suam et venerit ad prophetam interrogans per eum me ego Dominus respondebo ei in multitudine inmunditiarum suarum ⁵ ut capiatur domus Israhel in corde suo quo recesserunt a me in cunctis idolis suis ⁶ propterea dic ad domum Israhel haec dicit Dominus Deus convertimini et recedite ab idolis vestris et ab universis contaminationibus vestris avertite facies vestras ⁷ quia homo homo de domo Israhel et de proselytis quicumque advena fuerit in Israhel si alienatus fuerit a me et posuerit idola sua in corde suo et scandalum iniquitatis suae statuerit contra faciem suam et venerit ad prophetam ut interroget per eum me ego Dominus respondebo ei per me ⁸ et ponam faciem meam super hominem illum et faciam eum in exemplum et in proverbium et disperdam eum de medio populi mei et scietis quia ego Dominus ⁹ et propheta cum erraverit et locutus fuerit verbum ego Dominus decepi prophetam illum et extendam manum meam super eum et delebo eum de medio populi mei Israhel ¹⁰ et portabunt iniquitatem suam iuxta iniquitatem interrogantis sic iniquitas prophetae erit ¹¹ ut non erret ultra domus Israhel a me neque polluatur in universis praevaricationibus suis sed sit mihi in populum et ego sim eis in Deum ait Dominus exercituum ¹² et factus est sermo Domini ad me dicens ¹³ fili hominis terra cum peccaverit mihi ut praevaricaretur praevaricans extendam manum meam super eam et conteram virgam panis eius et inmittam in eam famem et interficiam de ea hominem et iumentum ¹⁴ et si fuerint tres viri isti in medio eius Noe Danihel et Iob ipsi iustitia sua liberabunt animas suas ait Dominus exercituum ¹⁵ quod si et bestias pessimas induxero super terram ut vastem eam et fuerit invia eo quod non sit pertransiens propter bestias ¹⁶ tres viri isti qui fuerint in ea vivo ego dicit Dominus Deus quia nec filios nec filias liberabunt sed ipsi soli liberabuntur terra autem desolabitur ¹⁷ vel si gladium induxero super terram illam et dixero glad-

io transi per terram et interfecero de ea hominem et iumentum ¹⁸ et tres viri isti fuerint in medio eius vivo ego dicit Dominus Deus non liberabunt filios neque filias sed ipsi soli liberabuntur ¹⁹ si autem et pestilentiam inmisero super terram illam et effudero indignationem meam super eam in sanguine ut auferam ex ea hominem et iumentum ²⁰ et Noe et Danihel et Iob fuerint in medio eius vivo ego dicit Dominus Deus quia filium et filiam non liberabunt sed ipsi iustitia sua liberabunt animas suas ²¹ quoniam haec dicit Dominus Deus quod si et quattuor iudicia mea pessima gladium et famem et bestias malas et pestilentiam misero in Hierusalem ut interficiam de ea hominem et pecus ²² tamen relinquetur in ea salvatio educationum filios et filias ecce ipsi egredientur ad vos et videbitis viam eorum et adinventiones eorum et consolabimini super malo quod induxi in Hierusalem in omnibus quae importavi super eam ²³ et consolabuntur vos cum videritis viam eorum et adinventiones eorum et cognoscetis quod non frustra fecerim omnia quae feci in ea ait Dominus Deus

15 et factus est sermo Domini ad me dicens ² fili hominis quid fiet ligno vitis ex omnibus lignis nemorum quae sunt inter ligna silvarum ³ numquid tolletur de ea lignum ut fiat opus aut fabricabitur de ea paxillus ut dependeat in eo quodcumque vas ⁴ ecce igni datum est in escam utramque partem eius consumpsit ignis et medietas eius redacta est in favillam numquid utile erit ad opus ⁵ etiam cum esset integrum non erat aptum ad opus quanto magis cum ignis illud devoraverit et combuserit nihil ex eo fiet operis ⁶ propterea haec dicit Dominus Deus quomodo lignum vitis inter ligna silvarum quod dedi igni ad devorandum sic tradidi habitatores Hierusalem ⁷ et ponam faciem meam in eos de igne egredientur et ignis consumet eos et scietis quia ego Dominus cum posuero faciem meam in eos ⁸ et dederam terram inviam et desolatam eo quod praevaricatores extiterint dicit Dominus Deus

16 et factus est sermo Domini ad me dicens ² fili hominis notas fac Hierusalem abominationes suas ³ et dices haec dicit Dominus Deus Hierusalem radix tua et generatio tua de terra chananea pater tuus Amorreus et mater tua Ceththea ⁴ et quando nata es in die ortus tui non est praecisus umbilicus tuus et in aqua non es lota in salutem nec sale salita nec involuta pannis ⁵ non pepercit super te oculus ut facerem tibi unum de his miseratus tui sed proiecta es super faciem terrae in abiectioe animae tuae in die qua nata es ⁶ transiens autem per te vidi te conculcari in sanguine tuo et dixi tibi cum esses in sanguine tuo vive dixi inquam tibi in sanguine tuo vive ⁷ multiplicatam quasi germen agri dedi te et multiplicata es et grandis effecta et ingressa es et pervenisti ad mundum muliebrem ubera tua intumuerunt et pilus tuus germinavit et eras nuda et confusionis plena ⁸ et transivi per te et vidi te et ecce tempus tuum tempus amantium et expandi amictum meum super te et operui ignomini-

am tuam et iuravi tibi et ingressus sum pactum tecum ait Dominus Deus et facta es mihi ⁹ et lavi te aqua et emundavi sanguinem tuum ex te et unxi te oleo ¹⁰ et vestivi te discoloribus et calciavi te ianthino et cinxi te bysso et indui te subtilibus ¹¹ et ornavi te ornamento et dedi armillas in manibus tuis et torquem circa collum tuum ¹² et dedi inaurem super os tuum et circulos auribus tuis et coronam decoris in capite tuo ¹³ et ornata es auro et argento et vestita es bysso et polymito et multicoloribus similam et mel et oleum comedisti et decora facta es vehementer nimis et profecisti in regnum ¹⁴ et egressum est nomen tuum in gentes propter speciem tuam quia perfecta eras in decore meo quem posueram super te dicit Dominus Deus ¹⁵ et habens fiduciam in pulchritudine tua fornicata es in nomine tuo et exposuisti fornicationem tuam omni transeunti ut eius fieres ¹⁶ et sumens de vestimentis meis fecisti tibi excelsa hinc inde consuta et fornicata es super eis sicut non est factum neque futurum est ¹⁷ et tulisti vasa decoris tui de auro meo et argento meo quae dedi tibi et fecisti tibi imagines masculinas et fornicata es in eis ¹⁸ et sumpsisti vestimenta tua multicoloria et vestita es eis et oleum meum et thymiama meum posuisti coram eis ¹⁹ et panem meum quem dedi tibi similam et oleum et mel quibus enutrivisti te posuisti in conspectu eorum in odorem suavitatis et factum est ait Dominus Deus ²⁰ et tulisti filios tuos et filias tuas quas generasti mihi et immolasti eis ad devorandum numquid parva est fornicatio tua ²¹ immolantis filios meos et dedisti illos consecrans eis ²² et post omnes abominationes tuas et fornicationes non es recordata dierum adolescentiae tuae quando eras nuda et confusione plena conculcata in sanguine tuo ²³ et accidit post omnem malitiam tuam vae vae tibi ait Dominus Deus ²⁴ et aedificasti tibi lupanar et fecisti tibi prostibulum in cunctis plateis ²⁵ ad omne caput viae aedificasti signum prostitutionis tuae et abominabilem fecisti decorem tuum et divisisti pedes tuos omni transeunti et multiplicasti fornicationes tuas ²⁶ et fornicata es cum filiis Aegypti vicinis tuis magnarum carniū et multiplicasti fornicationem tuam ad irritandum me ²⁷ ecce ego extendi manum meam super te et auferam ius tuum et dabo te in animam odientium te filiarum Palestinarum quae erubescunt in via tua scelerata ²⁸ et fornicata es in filiis Assyriorum eo quod necdum fueris expleta et postquam fornicata es nec sic es satiata ²⁹ et multiplicasti fornicationem tuam in terra Chanaan cum Chaldeis et nec sic satiata es ³⁰ in quo mundabo cor tuum ait Dominus Deus cum facias omnia haec opera mulieris meretricis et procacis ³¹ quia fabricasti lupanar tuum in capite omnis viae et excelsum tuum fecisti in omni platea nec facta es quasi meretrix fastidio augens pretium ³² sed quasi mulier adultera quae super virum suum inducit alienos ³³ omnibus meretricibus dantur mercedes tu autem dedisti mercedes cunctis amatoribus tuis et donabas eis ut intrarent ad te undique ad fornicandum tecum ³⁴ factumque in te est contra consuetudinem mulierum in fornicationibus

tuis et post te non erit fornicatio in eo enim quod dedisti mercedes et mercedes non accepisti factum est in te contrarium ³⁵ propterea meretrix audi verbum Domini ³⁶ haec dicit Dominus Deus quia effusum est aes tuum et revelata est ignominia tua in fornicationibus tuis super amatores tuos et super idola abominationum tuarum in sanguine filiorum tuorum quos dedisti eis ³⁷ ecce ego congregabo omnes amatores tuos quibus commixta es et omnes quos dilexisti cum universis quos oderas et congregabo eos super te undique et nudabo ignominiam tuam coram eis et videbunt omnem turpitudinem tuam ³⁸ et iudicabo te iudiciis adulterarum et effundentium sanguinem et dabo te in sanguinem furoris et zeli ³⁹ et dabo te in manus eorum et destruent lupanar tuum et demolientur prostibulum tuum et denudabunt te vestimentis tuis et auferent vasa decoris tui et derelinquent te nudam plenamque ignominia ⁴⁰ et adducent super te multitudinem et lapidabunt te lapidibus et trucidabunt te gladiis suis ⁴¹ et comburent domos tuas igni et facient in te iudicia in oculis mulierum plurimarum et desines fornicari et mercedes ultra non dabis ⁴² et requiescet indignatio mea in te et auferetur zelus meus a te et quiescam nec irascar amplius ⁴³ eo quod non fueris recordata dierum adolescentiae tuae et provocasti me in omnibus his quapropter et ego vias tuas in capite tuo dedi ait Dominus Deus et non feci iuxta scelera tua in omnibus abominationibus tuis ⁴⁴ ecce omnis qui dicit vulgo proverbium in te adsumet illud dicens sicut mater ita et filia eius ⁴⁵ filia matris tuae es tu quae proiecit virum suum et filios suos et soror sororum tuarum tu quae proiecerunt viros suos et filios suos mater vestra Cethea et pater vester Amoreus ⁴⁶ et soror tua maior Samaria ipsa et filiae eius quae habitat ad sinistram tuam soror autem tua minor te quae habitat a dextris tuis Sodoma et filiae eius ⁴⁷ sed nec in viis earum ambulasti neque secundum scelera earum fecisti pauxillum minus paene sceleratiora fecisti illis in omnibus viis tuis ⁴⁸ vivo ego dicit Dominus Deus quia non fecit Sodoma soror tua ipsa et filiae eius sicut fecisti tu et filiae tuae ⁴⁹ ecce haec fuit iniquitas Sodomae sororis tuae superbia saturitas panis et abundantia et otium ipsius et filiarum eius et manum egeno et pauperi non porrigebant ⁵⁰ et elevatae sunt et fecerunt abominationes coram me et abstuli eas sicut vidisti ⁵¹ et Samaria dimidium peccatorum tuorum non peccavit sed vicisti eas sceleribus tuis et iustificasti sorores tuas in omnibus abominationibus tuis quas operata es ⁵² ergo et tu porta confusionem tuam quae vicisti sorores tuas peccatis tuis sceleratius agens ab eis iustificatae sunt enim a te ergo et tu confundere et porta ignominiam tuam quae iustificasti sorores tuas ⁵³ et convertam restituens eas conversione Sodomorum cum filiabus suis et conversione Samariae et filiarum eius et convertam reversionem tuam in medio earum ⁵⁴ ut portes ignominiam tuam et confundaris in omnibus quae fecisti consolans eas ⁵⁵ et soror tua Sodoma et filiae eius revertentur ad

antiquitatem suam et Samaria et filiae eius revertentur ad antiquitatem suam et tu et filiae tuae revertimini ad antiquitatem vestram ⁵⁶ non fuit autem Sodoma soror tua audita in ore tuo in die superbiae tuae ⁵⁷ antequam revelaretur malitia tua sicut hoc tempore in obprobrium filiarum Syriae et cunctarum in circuitu tuo filiarum Palestinae quae ambiunt te per gyrum ⁵⁸ scelus tuum et ignominiam tuam tu portasti ait Dominus Deus ⁵⁹ quia haec dicit Dominus Deus et faciam tibi sicut dispexisti iuramentum ut irritum faceres pactum ⁶⁰ et recordabor ego pacti mei tecum in diebus adulescentiae tuae et suscitabo tibi pactum sempiternum ⁶¹ et recordaberis viarum tuarum et confunderis cum receperis sorores tuas te maiores cum minoribus tuis et dabo eas tibi in filias sed non ex pacto tuo ⁶² et suscitabo ego pactum meum tecum et scies quia ego Dominus ⁶³ ut recorderis et confundaris et non sit tibi ultra aperire os prae confusione tua cum placatus fuero tibi in omnibus quae fecisti ait Dominus Deus

17 et factum est verbum Domini ad me dicens ² fili hominis propone enigma et narra parabolam ad domum Israhel ³ et dices haec dicit Dominus Deus aquila grandis magnarum alarum longo membrorum ductu plena plumis et varietate venit ad Libanum et tulit medullam cedri ⁴ summitatem frondium eius avelit et transportavit eam in terram Chanaan in urbem negotiatorum posuit illam ⁵ et tulit de semine terrae et posuit illud in terra pro semine ut firmaret radicem super aquas multas in superficie posuit illud ⁶ cumque germinasset crevit in vineam latiore humili statura respicientibus ramis eius ad eam et radices eius sub illa erunt facta est ergo vinea et fructificavit in palmites et emisit propagines ⁷ et facta est aquila altera grandis magnis alis multisque plumis et ecce vinea ista quasi mittens radices suas ad eam palmites suos extendit ad illam ut inrigaret eam de areolis germinis sui ⁸ in terra bona super aquas multas plantata est ut faciat frondes et portet fructum et sit in vineam grandem ⁹ dic haec dicit Dominus Deus ergone prosperabitur nonne radices eius evellet et fructum eius dstringet et siccabit omnes palmites germinis eius et arescet et non in brachio grandi neque in populo multo ut evelleret eam radicitus ¹⁰ ecce plantata est ergone prosperabitur nonne cum tetigerit eam ventus urens siccabitur et in areis germinis sui arescet ¹¹ et factum est verbum Domini ad me dicens ¹² dic ad domum exasperantem nescitis quid ista significant dic ecce venit rex Babylonis Hierusalem et adsumet regem et principes eius et adducet eos ad semet ipsum in Babylonem ¹³ et tollet de semine regni ferietque cum eo foedus et accipiet ab eo iusiurandum sed et fortes terrae tollet ¹⁴ ut sit regnum humile et non elevetur sed custodiat pactum eius et servet illud ¹⁵ qui recedens ab eo misit nuntios ad Aegyptum ut daret sibi equos et populum multum numquid prosperabitur vel consequetur salutem qui fecit haec et qui dissolvit pactum numquid effugiet ¹⁶ vivo ego dicit Dominus Deus quoniam in loco regis qui constituit eum regem cuius fecit

irritum iuramentum et solvit pactum quod habebat cum eo in medio Babylonis morietur ¹⁷ et non in exercitu grandi neque in populo multo faciet contra eum Pharaon proelium in iactu aggeris et in extructione vallorum ut interficiat animas multas ¹⁸ spreverat enim iuramentum ut solveret foedus et ecce dedit manum suam et cum omnia haec fecerit non effugiet ¹⁹ propterea haec dicit Dominus Deus vivo ego quoniam iuramentum quod sprevit et foedus quod praevaricatus est ponam in caput eius ²⁰ et expandam super eum rete meum et comprehendetur sagena mea et adducam eum in Babylonem et iudicabo illum ibi in praevaricatione qua despexit me ²¹ et omnes profugi eius cum universo agmine gladio cadent residui autem in omnem ventum dispergentur et scietis quia ego Dominus locutus sum ²² haec dicit Dominus Deus et sumam ego de medulla cedri sublimis et ponam de vertice ramorum eius tenerum dstringam et plantabo super montem excelsum et eminentem ²³ in monte sublimi Israhel plantabo illud et erumpet in germen et faciet fructum et erit in cedrum magnam et habitabunt sub eo omnes volucres universum volatile sub umbra frondium eius nidificabit ²⁴ et scient omnia ligna regionis quia ego Dominus humiliavi lignum sublimis et exaltavi lignum humile et siccavi lignum viride et frondere feci lignum aridum ego Dominus locutus sum et feci

18 et factus est sermo Domini ad me dicens ² quid est quod inter vos parabolam vertitis in proverbium istud in terra Israhel dicentes patres comederunt uvam acerbam et dentes filiorum obstupescunt ³ vivo ego dicit Dominus Deus si erit vobis ultra parabola haec in proverbium in Israhel ⁴ ecce omnes animae meae sunt ut anima patris ita et anima filii mea est anima quae peccaverit ipsa morietur ⁵ et vir si fuerit iustus et fecerit iudicium et iustitiam ⁶ in montibus non comederit et oculos suos non levaverit ad idola domus Israhel et uxorem proximi sui non violaverit et ad mulierem menstruatam non accesserit ⁷ et hominem non contristaverit pignus debitori reddiderit per vim nihil rapuerit panem suum esurienti dederit et nudum operuerit vestimento ⁸ ad usuram non commodaverit et amplius non acceperit ab iniquitate averterit manum suam iudicium verum fecerit inter virum et virum ⁹ in praeceptis meis ambulaverit et iudicia mea custodierit ut faciat veritatem hic iustus est vita vivet ait Dominus Deus ¹⁰ quod si genuerit filium latronem effundentem sanguinem et fecerit unum de istis ¹¹ et haec quidem omnia non facientem sed in montibus comedentem et uxorem proximi sui pollutentem ¹² egenum et pauperem contristantem rapientem rapinas pignus non reddentem et ad idola levantem oculos suos abominationem facientem ¹³ ad usuram dantem et amplius accipientem numquid vivet non vivet cum universa detestanda haec fecerit morte morietur sanguis eius in ipso erit ¹⁴ quod si genuerit filium qui videns omnia peccata patris sui quae fecit timuerit et non fecerit simile eis ¹⁵ super montes non comederit

et oculos suos non levaverit ad idola domus Israhel et uxorem proximi sui non violaverit ¹⁶ et virum non contristaverit pignus non retinuerit et rapinam non rapuerit panem suum esurienti dederit et nudum operuerit vestimento ¹⁷ a pauperis iniuria averterit manum suam usuram et superabundantiam non acceperit iudicia mea fecerit in praeceptis meis ambulaverit hic non morietur in iniquitate patris sui sed vita vivet ¹⁸ pater eius quia calumniatus est et vim fecit fratri et malum operatus est in medio populi sui ecce mortuus est in iniquitate sua ¹⁹ et dicitis quare non portavit filius iniquitatem patris videlicet quia filius iudicium et iustitiam operatus est omnia praecepta mea custodivit et fecit illa vita vivet ²⁰ anima quae peccaverit ipsa morietur filius non portabit iniquitatem patris et pater non portabit iniquitatem filii iustitia iusti super eum erit et impietas impii erit super eum ²¹ si autem impius egerit paenitentiam ab omnibus peccatis suis quae operatus est et custodierit universa praecepta mea et fecerit iudicium et iustitiam vita vivet non morietur ²² omnium iniquitatum eius quas operatus est non recordabor in iustitia sua quam operatus est vivet ²³ numquid voluntatis meae est mors impii dicit Dominus Deus et non ut convertatur a viis suis et vivat ²⁴ si autem averterit se iustus a iustitia sua et fecerit iniquitatem secundum omnes abominationes quas operari solet impius numquid vivet omnes iustitiae eius quas fecerat non recordabuntur in praevaricatione qua praevaricatus est et in peccato suo quod peccavit in ipsis morietur ²⁵ et dixistis non est aequa via Domini audite domus Israhel numquid via mea non est aequa et non magis viae vestrae pravae sunt ²⁶ cum enim averterit se iustus a iustitia sua et fecerit iniquitatem morietur in eis in iniustitia quam operatus est morietur ²⁷ et cum averterit se impius ab impietate sua quam operatus est et fecerit iudicium et iustitiam ipse animam suam vivificabit ²⁸ considerans enim et avertens se ab omnibus iniquitatibus suis quas operatus est vita vivet et non morietur ²⁹ et dicunt filii Israhel non est aequa via Domini numquid viae meae non sunt aequae domus Israhel et non magis viae vestrae pravae ³⁰ idcirco unumquemque iuxta vias suas iudicabo domus Israhel ait Dominus Deus convertimini et agite paenitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris et non erit vobis in ruinam iniquitas ³¹ proicite a vobis omnes praevaricationes vestras in quibus praevaricati estis et facite vobis cor novum et spiritum novum et quare moriemini domus Israhel ³² quia nolo mortem morientis dicit Dominus Deus revertimini et vivite

19 et tu adsume planctum super principes Israhel ² et dices quare mater tua leaena inter leones cubavit in medio leunculorum enutrivit catulos suos ³ et eduxit unum de leunculis suis leo factus est et didicit capere praedam hominemque comedere ⁴ et audierunt de eo gentes et non absque vulneribus suis ceperunt eum et adduxerunt eum in catenis in terram Aegypti ⁵ quae cum vidisset quoniam infirmata est et periit expectatio eius tulit unum de leunculis suis

leonem constituit eum ⁶ qui incedebat inter leones et factus est leo didicit praedam capere et homines devorare ⁷ didicit viduas facere et civitates eorum in desertum adducere et desolata est terra et plenitudo eius a voce rugitus illius ⁸ et convenerunt adversum eum gentes undique de provinciis et expanderunt super eum rete suum in vulneribus earum captus est ⁹ et miserunt eum in caveam in catenis adduxerunt eum ad regem Babylonis miseruntque eum in carcerem ne audiretur vox eius ultra super montes Israhel ¹⁰ mater tua quasi vinea in sanguine tuo super aquam plantata fructus eius et frondes eius creverunt ex aquis multis ¹¹ et factae sunt ei virgae solidae in scepra dominantium et exaltata est statura eius inter frondes et vidit altitudinem suam in multitudine palmitum suorum ¹² et evulsa est in ira in terramque proiecta et ventus urens siccavit fructum eius marcuerunt et arefactae sunt virgae roboris eius ignis comedit eam ¹³ et nunc transplantata est in desertum in terra invia et sitiendi ¹⁴ et egressus est ignis de virga ramorum eius qui fructum eius comedit et non fuit in ea virga fortis sceptrum dominantium planctus est et erit in planctum

20 et factum est in anno septimo in quinto mense in decima mensis venerunt viri de senioribus Israhel ut interrogarent Dominum et sederunt coram me ² et factus est sermo Domini ad me dicens ³ fili hominis loquere senioribus Israhel et dices ad eos haec dicit Dominus Deus num ad interrogandum me vos venistis vivo ego quia non respondebo vobis ait Dominus Deus ⁴ si iudicas eos si iudicas fili hominis abominationes patrum eorum ostende eis ⁵ et dices ad eos haec dicit Dominus Deus in die qua elegi Israhel et levavi manum meam pro stirpe domus Iacob et apparui eis in terra Aegypti et levavi manum meam pro eis dicens ego Dominus Deus vester ⁶ in die illa levavi manum meam pro eis ut educerem eos de terra Aegypti in terram quam provideram eis fluentem lacte et melle quae est egregia inter omnes terras ⁷ et dixi ad eos unusquisque offensiones oculorum suorum abiciat et in idolis Aegypti nolite pollui ego Dominus Deus vester ⁸ et inritaverunt me nolueruntque audire unusquisque abominationes oculorum suorum non proiecit nec idola Aegypti reliquerunt et dixi ut effunderem indignationem meam super eos et implerem iram meam in eis in medio terrae Aegypti ⁹ et feci propter nomen meum ut non violaretur coram gentibus in quarum medio erant et inter quas apparui eis ut educerem eos de terra Aegypti ¹⁰ eieci ergo eos de terra Aegypti et eduxi in desertum ¹¹ et dedi eis praecepta mea et iudicia mea ostendi eis quae faciat homo et vivat in eis ¹² insuper et sabbata mea dedi eis ut esset signum inter me et eos et scirent quia ego Dominus sanctificans eos ¹³ et inritaverunt me domus Israhel in deserto in praeceptis meis non ambulaverunt et iudicia mea proiecerunt quae faciens homo vivet in eis et sabbata mea violaverunt vehementer dixi ergo ut effunderem furorem meum super eos in deserto et consumerem eos ¹⁴ et feci propter nomen meum ne vi-

olaretur coram gentibus de quibus eieci eos in conspectu earum ¹⁵ ego igitur levavi manum meam super eos in deserto ne inducerem eos in terram quam dedi eis fluentem lacte et melle praecipuam terrarum omnium ¹⁶ quia iudicia mea proiecerunt et in praeceptis meis non ambulaverunt et sabbata mea violaverunt post idola enim cor eorum gradiebatur ¹⁷ et pepercit oculus meus super eos ut non interficerem eos nec consumpsi eos in deserto ¹⁸ dixi autem ad filios eorum in solitudine in praeceptis patrum vestrorum nolite incedere nec iudicia eorum custodiatis nec in idolis eorum polluamini ¹⁹ ego Dominus Deus vester in praeceptis meis ambulate et iudicia mea custodite et facite ea ²⁰ et sabbata mea sanctificate ut sit signum inter me et vos et sciatur quia ego Dominus Deus vester ²¹ et exacerbaverunt me filii in praeceptis meis non ambulaverunt et iudicia mea non custodierunt ut facerent ea quae cum fecerit homo vivet in eis et sabbata mea violaverunt et comminatus sum ut effunderem furem meum super eos et implerem iram meam in eis in deserto ²² averti autem manum meam et feci propter nomen meum ut non violaretur coram gentibus de quibus eieci eos in oculis earum ²³ iterum levavi manum meam in eos in solitudine ut dispergerem illos in nationes et ventilarem in terras ²⁴ eo quod iudicia mea non fecissent et praecepta mea reprobassent et sabbata mea violassent et post idola patrum suorum fuissent oculi eorum ²⁵ ergo et ego dedi eis praecepta non bona et iudicia in quibus non vivent ²⁶ et pollui eos in muneribus suis cum offerrent omne quod aperit vulvam propter delicta sua et scient quia ego Dominus ²⁷ quam ob rem loquere ad domum Israhel filii hominis et dices ad eos haec dicit Dominus Deus adhuc et in hoc blasphemaverunt me patres vestri cum sprevissem me contemnentes ²⁸ et induxissem eos in terram super quam levavi manum meam ut darem eis viderunt omnem collem excelsum et omne lignum nemorosum et immolaverunt ibi victimas suas et dederunt ibi irritationem oblationis suae et posuerunt ibi odorem suavitatis suae et libaverunt libationes suas ²⁹ et dixi ad eos quid est excelsum ad quod vos ingredimini et vocatum est nomen eius Excelsum usque ad hanc diem ³⁰ propterea dic ad domum Israhel haec dicit Dominus Deus certe in via patrum vestrorum vos polluimini et post offendicula eorum vos fornicamini ³¹ et in oblatione donorum vestrorum cum transducitis filios vestros per ignem vos polluimini in omnibus idolis vestris usque hodie et ego respondebo vobis domus Israhel vivo ego dicit Dominus Deus quia non respondebo vobis ³² neque cogitatio mentis vestrae fiet dicentium erimus sicut gentes et sicut cognationes terrae ut colamus ligna et lapides ³³ vivo ego dicit Dominus Deus quoniam in manu forti et brachio extento et in furore effuso regnabo super vos ³⁴ et educam vos de populis et congregabo vos de terris in quibus dispersi estis in manu valida et brachio extento et in furore effuso regnabo super vos ³⁵ et adducam vos in desertum populorum et iudicabor vobiscum ibi

facie ad faciem ³⁶ sicut iudicio contendi adversum patres vestros in deserto terrae Aegypti sic iudicabo vos dicit Dominus Deus ³⁷ et subiciam vos scepro meo et inducam vos in vinculis foederis ³⁸ et eligam de vobis transgressores et impios et de terra incolatus eorum educam eos et terram Israhel non ingredientur et scietis quia ego Dominus ³⁹ et vos domus Israhel haec dicit Dominus Deus singuli post idola vestra ambulate et servite eis quod si et in hoc non audieritis me et nomen meum sanctum pollueritis ultra in muneribus vestris et in idolis vestris ⁴⁰ in monte sancto meo in monte excelso Israhel ait Dominus Deus ibi serviet mihi omnis domus Israhel omnes inquam in terra in qua placebunt mihi et ibi quaeram primitias vestras et initium decimarum vestrarum in omnibus sanctificationibus vestris ⁴¹ in odorem suavitatis suscipiam vos cum eduxero vos de populis et congregavero vos de terris in quas dispersi estis et sanctificabor in vobis in oculis nationum ⁴² et scietis quia ego Dominus cum induxero vos ad terram Israhel in terram pro qua levavi manum meam ut darem eam patribus vestris ⁴³ et recordabimini ibi viarum vestrarum et omnium scelerum vestrorum quibus polluti estis in eis et displicebitis vobis in conspectu vestro in omnibus malitiis vestris quas fecistis ⁴⁴ et scietis quia ego Dominus cum benefecero vobis propter nomen meum non secundum vias vestras malas neque secundum scelera vestra pessima domus Israhel ait Dominus Deus ⁴⁵ et factus est sermo Domini ad me dicens ⁴⁶ fili hominis pone faciem tuam contra viam austri et stilla ad africanum et propheta ad saltum agri meridiani ⁴⁷ et dices saltui meridiano audi verbum Domini haec dicit Dominus Deus ecce ego succendam in te ignem et conburam in te omne lignum viride et omne lignum aridum non extinguetur flamma succensionis et conburetur in ea omnis facies ab austro usque ad aquilonem ⁴⁸ et videbit universa caro quia ego Dominus succendi eam nec extinguetur ⁴⁹ et dixi ha ha ha Domine Deus ipsi dicunt de me numquid non per parabolas loquitur iste

21 et factus est sermo Domini ad me dicens ² fili hominis pone faciem tuam ad Hierusalem et stilla ad sanctuaria et propheta contra humum Israhel ³ et dices terrae Israhel haec dicit Dominus Deus ecce ego ad te et eiciam gladium meum de vagina sua et occidam in te iustum et impium ⁴ pro eo autem quod occidi in te iustum et impium idcirco egredietur gladius meus de vagina sua ad omnem carnem ab austro ad aquilonem ⁵ ut sciat omnis caro quia ego Dominus eduxi gladium meum de vagina sua inrevocabilem ⁶ et tu fili hominis ingemesce in contritione lumborum et in amaritudinibus ingemesce coram eis ⁷ cumque dixerint ad te quare tu gemis dices pro auditu quia venit et tabescet omne cor et dissolventur universae manus et infirmabitur omnis spiritus et per cuncta genua fluent aquae ecce venit et fiet ait Dominus Deus ⁸ et factus est sermo Domini ad me dicens ⁹ fili hominis propheta et dices haec dicit Dominus Deus loquere gladius gladius exacutus est et limatus ¹⁰ ut caedat vic-

timas exacutus est ut splendeat limatus est qui moves sceptrum filii mei succidisti omne lignum ¹¹ et dedi eum ad levigandum ut teneatur manu iste exacutus est gladius et iste limatus ut sit in manu interficientis ¹² clama et ulula fili hominis quia hic factus est in populo meo hic in cunctis ducibus Israhel qui fugerant gladio traditi sunt cum populo meo idcirco plaude super femur ¹³ quia probatus est et hoc cum sceptrum subverterit et non erit dicit Dominus Deus ¹⁴ tu ergo fili hominis propheta et percute manu ad manum et duplicetur gladius ac triplicetur gladius interfectorum hic est gladius occisionis magnae qui obstupescere eos facit ¹⁵ et corde tabescere et multiplicat ruinas in omnibus portis eorum dedi conturbationem gladii acuti et limati ad fulgendum amici ad caedem ¹⁶ exacuere vade ad dextram sive ad sinistram quocumque faciei tuae est appetitus ¹⁷ quin et ego plaudam manu ad manum et implebo indignationem meam ego Dominus locutus sum ¹⁸ et factus est sermo Domini ad me dicens ¹⁹ et tu fili hominis pone tibi duas vias ut veniat gladius regis Babylonis de terra una egredientur ambo et manu capiet coniecturam in capite viae civitatis coniciet ²⁰ viam pones ut veniat gladius ad Rabbath filiorum Ammon et ad Iudam in Hierusalem munitissimam ²¹ stetit enim rex Babylonis in bivio in capite duarum viarum divinationem quaerens commiscens sagittas interrogavit idola exta consuluit ²² ad dextram eius facta est divinatio super Hierusalem ut ponat arietes ut aperiat os in caede ut elevet vocem in ululatu ut ponat arietes contra portas ut conportet aggerem ut aedificet munitiones ²³ eritque quasi consulens frustra oraculum in oculis eorum et sabbatorum otium imitans ipse autem recordabitur iniquitatis ad capiendum ²⁴ idcirco haec dicit Dominus Deus pro eo quod recordati estis iniquitatis vestrae et revelastis praevaricationes vestras et apparuerunt peccata vestra in omnibus cogitationibus vestris pro eo inquam quod recordati estis manu capiemi ²⁵ tu autem profane impie dux Israhel cuius venit dies in tempore iniquitatis praefinita ²⁶ haec dicit Dominus Deus aufer cidarim tolle coronam nonne haec est quae humilem sublevavit et sublimem humiliavit ²⁷ iniquitatem iniquitatem ponam eam et hoc nunc factum est donec veniret cuius est iudicium et tradam ei ²⁸ et tu fili hominis propheta et dic haec dicit Dominus Deus ad filios Ammon et ad obprobrium eorum et dices mucro mucro evaginate ad occidendum limate ut interficias et fulgeas ²⁹ cum tibi viderentur vana et divinarentur mendacia ut dareris super colla vulneratorum impiorum quorum venit dies in tempore iniquitatis praefinita ³⁰ revertere ad vaginam tuam in loco in quo creatus es in terra nativitatis tuae iudicabo te ³¹ et effundam super te indignationem meam in igne furoris mei sufflabo in te daboque te in manus hominum insipientium et fabricantium interitum ³² igni eris cibus sanguis tuus erit in medio terrae oblivioni traderis quia ego Dominus locutus sum

22 et factum est verbum Domini ad me dicens ² et tu fili hominis num iudicas num iudicas civitatem sanguinum ³ et ostendes ei omnes abominationes suas et dices haec dicit Dominus Deus civitas effundens sanguinem in medio sui ut veniat tempus eius et quae fecit idola contra semet ipsam ut pollueretur ⁴ in sanguine tuo qui a te effusus est deliquisti et in idolis tuis quae fecisti polluta es et adpropinquare fecisti dies tuos et adduxisti tempus annorum tuorum propterea dedi te obprobrium gentibus et inriptionem universis terris ⁵ quae iuxta sunt et quae procul a te triumphabunt de te sordida nobilis grandis interitu ⁶ ecce principes Israhel singuli in brachio suo fuerunt in te ad effundendum sanguinem ⁷ patrem et matrem contumeliis adfecerunt in te advenam calumniati sunt in medio tui pupillum et viduum contritaverunt apud te ⁸ sanctuaria mea sprevisisti et sabbata mea polluisti ⁹ viri detractores fuerunt in te ad effundendum sanguinem et super montes comederunt in te scelus operati sunt in medio tui ¹⁰ verecundiora patris discoperuerunt in te inmunditiam menstruatam humiliaverunt in te ¹¹ et unusquisque in uxorem proximi sui operatus est abominationem et socer nurum suam polluit nefarie frater sororem suam filiam patris sui oppressit in te ¹² munera acceperunt apud te ad effundendum sanguinem usuram et superabundantiam accepisti et avare proximos tuos calumniabaris meique oblita es ait Dominus Deus ¹³ ecce conprosi manus meas super avaritiam tuam quam fecisti et super sanguinem qui effusus est in medio tui ¹⁴ numquid sustinebit cor tuum aut praevallebunt manus tuae in diebus quos ego faciam tibi ego Dominus locutus sum et faciam ¹⁵ et dispergam te in nationes et ventilabo te in terras et deficere faciam inmunditiam tuam a te ¹⁶ et possidebo te in conspectu gentium et scies quia ego Dominus ¹⁷ et factum est verbum Domini ad me dicens ¹⁸ fili hominis versa est mihi domus Israhel in scoriam omnes isti aes et stagnum et ferrum et plumbum in medio fornacis scoria argenti facti sunt ¹⁹ propterea haec dicit Dominus Deus eo quod versi estis omnes in scoriam propterea ecce ego congregabo vos in medium Hierusalem ²⁰ congregatione argenti et aeris et ferri et stagni et plumbi in medium fornacis ut succendam in eam ignem ad conflandum sic congregabo in furore meo et in ira mea et requiescam et conflabo vos ²¹ et congregabo vos et succendam vos in igne furoris mei et conflabimini in medio eius ²² ut conflatur argentum in medio fornacis sic eritis in medio eius et scietis quia ego Dominus effuderim indignationem meam super vos ²³ et factum est verbum Domini ad me dicens ²⁴ fili hominis dic ei tu es terra inmundata et non conpluta in die furoris ²⁵ coniuratio prophetarum in medio eius sicut leo rugiens capiensque praedam animam devoraverunt opes et pretium acceperunt viduas eius multiplicaverunt in medio illius ²⁶ sacerdotes eius contempserunt legem meam et polluerunt sanctuaria mea inter sanctum et profanum non habuere distantiam et inter pollutum et mundum non intellexerunt et

a sabbatis meis averterunt oculos suos et coinquinabar in medio eorum ²⁷ principes eius in medio illius quasi lupi rapientes praedam ad effundendum sanguinem et perdendas animas et avare sectanda lucra ²⁸ prophetae autem eius liniebant eos absque temperamento videntes vana et divinantes eis mendacium dicentes haec dicit Dominus Deus cum Dominus non sit locutus ²⁹ populi terrae calumniabantur calumniam et rapiebant violenter egenum et pauperem adfligebant et advenam opprimebant calumnia absque iudicio ³⁰ et quaesivi de eis virum qui interponeret sepem et staret oppositus contra me pro terra ne dissiparem eam et non inveni ³¹ et effudi super eos indignationem meam in igne irae meae consumpsi eos viam eorum in caput eorum reddidi ait Dominus Deus

23 et factus est sermo Domini ad me dicens ² fili hominis duae mulieres filiae matris unius fuerunt ³ et fornicatae sunt in Aegypto in adolescentia sua fornicatae sunt ibi subacta sunt ubera earum et fractae sunt mammae pubertatis earum ⁴ nomina autem earum Oolla maior et Ooliba soror eius et habui eas et pepererunt filios et filias porro earum nomina Samaria Oolla et Hierusalem Ooliba ⁵ fornicata est igitur Oolla super me et insanivit in amatores suos in Assyrios propinquantes ⁶ vestitos hyacintho principes et magistratus iuvenes cupidinis universos equites ascensores equorum ⁷ et dedit fornicationes suas super eos electos filios Assyriorum universos et in omnibus in quos insanivit in inmunditiis eorum polluta est ⁸ insuper et fornicationes suas quas habuerat in Aegypto non reliquit nam et illi dormierant cum ea in adolescentia eius et illi confregerant ubera pubertatis eius et effuderant fornicationem suam super eam ⁹ propterea tradidi eam in manu amatorum suorum in manu filiorum Assur super quorum insanivit libidinem ¹⁰ ipsi discoperuerunt ignominiam eius filios et filias illius tulerunt et ipsam occiderunt gladio et factae sunt famosae mulieres et iudicia perpetrarunt in ea ¹¹ quod cum vidisset soror eius Ooliba plus quam illa insanivit libidine et fornicationem suam super fornicationem sororis suae ¹² ad filios Assyriorum praeibit impudenter ducibus et magistratibus ad se venientibus indutis veste varia equitibus qui vectabantur equis et adolescentibus forma cunctis egregia ¹³ et vidi quod polluta esset via una ambarum ¹⁴ et auxit fornicationes suas cumque vidisset viros depictos in pariete imagines Chaldeorum expressas coloribus ¹⁵ et accinctos balteis renes et tiaras tinctas in capitibus eorum formam ducum omnium similitudinem filiorum Babylonis terraeque Chaldeorum in qua orti sunt ¹⁶ et insanivit super eos concupiscentia oculorum suorum et misit nuntios ad eos in Chaldeam ¹⁷ cumque venissent ad eam filii Babylonis ad cubile mammaram polluerunt eam stupris suis et polluta est ab eis et saturata est anima eius ab illis ¹⁸ denudavit quoque fornicationes suas et discoperuit ignominiam suam et recessit anima mea ab ea sicut recesserat anima mea a sorore eius ¹⁹ multiplicavit enim fornicationes suas

recordans dies adolescentiae suae quibus fornicata est in terra Aegypti ²⁰ et insanivit libidine super concubitu eorum quorum carnes sunt ut carnes asinorum et sicut fluxus equorum fluxus eorum ²¹ et visitasti scelus adolescentiae tuae quando subacta sunt in Aegypto ubera tua et con fractae mammae pubertatis tuae ²² propterea Ooliba haec dicit Dominus Deus ecce ego suscitabo omnes amatores tuos contra te de quibus satiata est anima tua et congregabo eos adversum te in circuitu ²³ filios Babylonis et universos Chaldeos nobiles tyrannosque et principes omnes filios Assyriorum iuvenes forma egregia duces et magistratus universos principes principum et nominatos ascensores equorum ²⁴ et venient super te instructi curru et rota multitudo populorum lorica et clypeo et galea armabuntur contra te undique et dabo coram eis iudicium et iudicabunt te iudiciis suis ²⁵ et ponam zelum meum in te quem exercent tecum in furore nasum tuum et aures tuas praecedent et quae remanserint gladio concident ipsi filios tuos et filias tuas capient et novissimum tuum devorabitur igni ²⁶ et denudabunt te vestimentis tuis et tollent vasa gloriae tuae ²⁷ et requiescere faciam scelus tuum de te et fornicationem tuam de terra Aegypti nec levabis oculos tuos ad eos et Aegypti non recordaberis amplius ²⁸ quia haec dicit Dominus Deus ecce ego tradam te in manu eorum quos odisti in manu de quibus satiata est anima tua ²⁹ et agent tecum in odio et tollent omnes labores tuos et dimittent te nudam et ignominia plenam revelabitur ignominia fornicationum tuarum scelus tuum et fornicationes tuae ³⁰ fecerunt haec tibi quia fornicata es post gentes inter quas polluta es in idolis eorum ³¹ in via sororis tuae ambulasti et dabo calicem eius in manu tua ³² haec dicit Dominus Deus calicem sororis tuae bibes profundum et latum eris in derisum et in subsannationem quae es capacissima ³³ ebrietate et dolore repleberis calice maeroris et tristitiae calice sororis tuae Samariae ³⁴ et bibes illum et epotabis usque ad feces et fragmenta eius devorabis et ubera tua lacerabis quia ego locutus sum ait Dominus Deus ³⁵ propterea haec dicit Dominus Deus quia oblita es mei et proiecisti me post corpus tuum tu quoque porta scelus tuum et fornicationes tuas ³⁶ et ait Dominus ad me dicens fili hominis numquid iudicas Oollam et Oolibam et adnuntias eis scelera earum ³⁷ quia adulterae sunt et sanguis in manibus earum et cum idolis suis fornicatae sunt insuper et filios suos quos genuerunt mihi obtulerunt eis ad devorandum ³⁸ sed et hoc fecerunt mihi polluerunt sanctuarium meum in die illa et sabbata mea profanaverunt ³⁹ cumque immolarent filios suos idolis suis et ingrederentur sanctuarium meum in die illa ut polluerent illud etiam haec fecerunt in medio domus meae ⁴⁰ miserunt ad viros venientes de longe ad quos nuntium miserant itaque ecce venerunt quibus te lavisti et circumlevisti stibio oculos tuos et ornata es mundo muliebri ⁴¹ sedisti in lecto pulcherrimo et mensa ordinata est ante te thymiana meum et unguentum meum posuisti super

eam ⁴² et vox multitudinis exultantis erat in ea et in viris qui de multitudine hominum adducebantur et veniebant de deserto posuerunt armillas in manibus eorum et coronas speciosas in capitibus eorum ⁴³ et dixi ei quae adtrita est in adulteriis nunc fornicabitur in fornicatione sua etiam haec ⁴⁴ et ingressi sunt ad eam quasi ad mulierem meretricem sic ingrediebantur ad Oollam et ad Oolibam mulieres nefarias ⁴⁵ viri ergo iusti sunt hii iudicabunt eas iudicio adulterarum et iudicio effundentium sanguinem quia adulterae sunt et sanguis in manibus earum ⁴⁶ haec enim dicit Dominus Deus adduc ad eas multitudinem et trade eas in tumultum et in rapinam ⁴⁷ et lapidentur lapidibus populorum et confodiantur gladiis eorum filios et filias earum interficient et domos earum igne succendent ⁴⁸ et auferam scelus de terra et discent omnes mulieres ne faciant secundum scelus earum ⁴⁹ et dabunt scelus vestrum super vos et peccata idolorum vestrorum portabitis et scietis quia ego Dominus Deus

24 et factum est verbum Domini ad me in anno nono in mense decimo decima mensis dicens ² fili hominis scribe tibi nomen diei huius in qua confirmatus est rex Babylonis adversum Hierusalem hodie ³ et dices per proverbium ad domum inritatricem parabolam et loqueris ad eos haec dicit Dominus Deus pone ollam pone inquam et mitte in ea aquam ⁴ congere frusta eius in ea omnem partem bonam femur et armum electa et ossibus plena ⁵ pinguiusimum pecus adsume conpone quoque struices ossuum sub ea efferbuit coctio eius et discocta sunt ossa illius in medio eius ⁶ propterea haec dicit Dominus Deus vae civitati sanguinum ollae cuius rubigo in ea est et rubigo eius non exivit de ea per partes et per partes suas eice eam non cecidit super eam sors ⁷ sanguis enim eius in medio eius est super limpidissimam petram effudit illum non effudit illum super terram ut possit operiri pulvere ⁸ ut superducerem indignationem meam et vindicta ulciscerer dedi sanguinem eius super petram limpidissimam ne operiretur ⁹ propterea haec dicit Dominus Deus vae civitati sanguinum cuius ego grandem faciam pyram ¹⁰ congere ossa quae igne succenduntur carnes et concoquetur universa compositio et ossa tabescent ¹¹ pone quoque eam super prunas vacuum ut incalescat et liquefiat aes eius et conflatur in medio eius inquinamentum eius et consumatur rubigo eius ¹² multo labore sudatum est et non exibat de ea nimia rubigo eius neque per ignem ¹³ inmunditia tua execrabilis quia mundare te volui et non es mundata a sordibus tuis sed nec mundaberis prius donec quiescere faciam indignationem meam in te ¹⁴ ego Dominus locutus sum venit et faciam non transeam nec parcam nec placabor iuxta vias tuas et iuxta adinventiones tuas iudicavi te dicit Dominus ¹⁵ et factum est verbum Domini ad me dicens ¹⁶ fili hominis ecce ego tollo a te desiderabile oculorum tuorum in plaga et non planges neque plorabis neque fluent lacrimae tuae ¹⁷ ingemesce tacens mortuorum luctum non facies corona tua circumligata sit tibi et calcia-

menta tua erunt in pedibus tuis nec amictu ora velabis nec cibos lugentium comedes ¹⁸ locutus sum ergo ad populum mane et mortua est uxor mea vesperi fecique mane sicut praeceperat mihi ¹⁹ et dixit ad me populus quare non indicas nobis quid ista significant quae tu facis ²⁰ et dixi ad eos sermo Domini factus est ad me dicens ²¹ loquere domui Israhel haec dicit Dominus Deus ecce ego polluam sanctuarium meum superbiam imperii vestri et desiderabile oculorum vestrorum et super quo pavet anima vestra et filii vestri et filiae quas reliquistis gladio cadent ²² et facietis sicut feci ora amictu non velabitis et cibos lugentium non comedetis ²³ coronas habebitis in capitibus vestris et calciamenta in pedibus non plangetis neque flebitis sed tabescetis in iniquitatibus vestris et unusquisque gemet ad fratrem suum ²⁴ eritque Hiezechiel vobis in portentum iuxta omnia quae fecit facietis cum venerit istud et scietis quia ego Dominus Deus ²⁵ et tu fili hominis ecce in die quo tollam ab eis fortitudinem eorum et gaudium dignitatis et desiderium oculorum eorum super quo requiescunt animae eorum filios et filias eorum ²⁶ in die illa cum venerit fugiens ad te ut adnuntiet tibi ²⁷ in die inquam illa aperietur os tuum cum eo qui fugit et loqueris et non silebis ultra erisque eis in portentum et scietis quia ego Dominus

25 et factus est sermo Domini ad me dicens ² fili hominis pone faciem tuam contra filios Ammon et prophetabis de eis ³ et dices filiis Ammon audite verbum Domini Dei haec dicit Dominus Deus pro eo quod dixisti euge euge super sanctuarium meum quia pollutum est et super terram Israhel quoniam desolata est et super domum Iuda quoniam ducti sunt in captivitatem ⁴ idcirco ego tradam te filiis orientalibus in hereditatem et conlocabunt caulas suas in te et ponent in te tentoria sua ipsi comedent fruges tuas et ipsi bibent lac tuum ⁵ daboque Rabbath in habitaculum camelorum et filios Ammon in cubile pecorum et scietis quia ego Dominus ⁶ quia haec dicit Dominus Deus pro eo quod plausisti manu et percussisti pede et gavisus es ex toto affectu super terram Israhel ⁷ idcirco ecce ego extendam manum meam super te et tradam te in direptionem gentium et interficiam te de populis et perdam de terris et conteram et scies quia ego Dominus ⁸ haec dicit Dominus Deus pro eo quod dixerunt Moab et Seir ecce sicut omnes gentes domus Iuda ⁹ idcirco ecce ego aperiam umerum Moab de civitatibus de civitatibus inquam eius et de finibus eius inclitas terrae Bethiesimoth et Beelmeon et Cariathaim ¹⁰ filiis orientis cum filiis Ammon et dabo eam in hereditatem ut non sit memoria ultra filiorum Ammon in gentibus ¹¹ et in Moab faciam iudicia et scient quia ego Dominus ¹² haec dicit Dominus Deus pro eo quod fecit Idumea ultionem ut se vindicaret de filiis Iuda peccavitque delinquens et vindictam expetivit de eis ¹³ idcirco haec dicit Dominus Deus extendam manum meam super Idumeam et auferam de ea hominem et iumentum et faciam eam desertum ab austro et qui sunt in Daedan gladio cadent ¹⁴ et dabo ultionem meam su-

per Idumeam per manum populi mei Israhel et facient in Edom iuxta iram meam et furorem meum et scient vindictam meam dicit Dominus Deus ¹⁵ haec dicit Dominus Deus pro eo quod fecerunt Palestini in vindictam et ulti se sunt toto animo interficientes et implentes inimicitias veteres ¹⁶ propterea haec dicit Dominus Deus ecce ego extendam manum meam super Palestinos et interficiam interfectores et perdam reliquias maritimae regionis ¹⁷ faciamque in eis ultiones magnas arguens in furore et scient quia ego Dominus cum dederò vindictam meam super eos

26 et factum est in undecimo anno prima mensis factus est sermo Domini ad me dicens ² fili hominis pro eo quod dixit Tyrus de Hierusalem euge contractae sunt portae populorum conversa est ad me implebor deserta est ³ propterea haec dicit Dominus Deus ecce ego super te Tyre et ascendet faciam ad te gentes multas sicut ascendit mare fluctuans ⁴ et dissipabunt muros Tyri et destruent turres eius et radam pulverem eius de ea et dabo eam in limpissimam petram ⁵ siccatio sagenarum erit in medio maris quia ego locutus sum ait Dominus Deus et erit in direptionem gentibus ⁶ filiae quoque eius quae sunt in agro gladio interficientur et scient quia ego Dominus ⁷ quia haec dicit Dominus Deus ecce ego adducam ad Tyrum Nabuchodonosor regem Babylonis ab aquilone regem regum cum equis et curribus et equitibus et coetu populoque magno ⁸ filias tuas quae sunt in agro gladio interficiet et circumdabit te munitionibus et comportabit aggerem in gyro et levabit contra te clypeum ⁹ et vineas et arietes temperabit in muros tuos et turres tuas destruet in armatura sua ¹⁰ inundatione equorum eius operiet te pulvis eorum a sonitu equitum et rotarum et curruum movebuntur muri tui dum ingressus fuerit portas tuas quasi per introitus urbis dissipatae ¹¹ unguis equorum suorum conculcabit omnes plateas tuas populum tuum gladio caedet et statuae tuae nobiles in terram corruent ¹² vastabunt opes tuas diripient negotiationes tuas et destruent muros tuos et domos tuas praeclaras subvertent et lapides tuos et ligna tua et pulverem tuum in medio aquarum ponent ¹³ et quiescere faciam multitudinem canticorum tuorum et sonitus cithararum tuarum non audietur amplius ¹⁴ et dabo te in limpissimam petram siccatio sagenarum eris nec aedificaberis ultra quia ego locutus sum dicit Dominus Deus ¹⁵ haec dicit Dominus Deus Tyro numquid non a sonitu ruinae tuae et gemitu interfectorum tuorum cum occisi fuerint in medio tui commovebuntur insulae ¹⁶ et descendunt de sedibus suis omnes principes maris et auferent exuvias suas et vestimenta sua varia abicient et induentur stupore in terra sedebunt et adtoniti super repentino casu tuo admirabuntur ¹⁷ et adsumentes super te lamentum dicent tibi quomodo peristi quae habitas in mari urbs inclita quae fuisti fortis in mari cum habitatoribus tuis quos formidabant universi ¹⁸ nunc stupebunt naves in die pavoris tui et turbabuntur insulae in mari eo quod nullus egrediatur ex te ¹⁹ quia haec dicit

Dominus Deus cum dederò te urbem desolatam sicut civitates quae non habitantur et adduxero super te abyssum et operuerint te aquae multae ²⁰ et detraxero te cum his qui descendunt in lacum ad populum sempiternum et conlocavero te in terra novissima sicut solitudines veteres cum his qui deducuntur in lacum ut non habiteris porro dederò gloriam in terra viventium ²¹ in nihilum redigam te et non eris et requisita non invenieris ultra in sempiternum dicit Dominus Deus

27 et factum est verbum Domini ad me dicens ² tu ergo fili hominis adsume super Tyrum lamentum ³ et dices Tyro quae habitat in introitu maris negotiationi populorum ad insulas multas haec dicit Dominus Deus o Tyre tu dixisti perfecti decoris ego sum ⁴ et in corde maris sita finitimi tui qui te aedificaverunt impleverunt decorem tuum ⁵ abietibus de Sanir extruxerunt te cum omnibus tabulatis maris cedrum de Libano tulerunt ut facerent tibi malum ⁶ quercus de Basan dolaverunt in remos tuos transtra tua fecerunt tibi ex ebore indico et praetoriola de insulis Italiae ⁷ byssus varia de Aegypto texta est tibi in velum ut poneretur in malo hyacinthus et purpura de insulis Elisa facta sunt operimentum tuum ⁸ habitatores Sidonis et Aradii fuerunt remiges tui sapientes tui Tyre facti sunt gubernatores tui ⁹ senes Bibli et prudentes eius habuerunt nautas ad ministerium variae supellectilis tuae omnes naves maris et nautae earum fuerunt in populo negotiationis tuae ¹⁰ Persae et Lydi et Lybies erant in exercitu tuo viri bellatores tui clypeum et galeam suspenderunt in te pro ornatu tuo ¹¹ filii Aradii cum exercitu tuo erant super muros tuos in circuitu sed et Pigmei qui erant in turribus tuis faretras suas suspenderunt in muris tuis per gyrum ipsi conpleverunt pulchritudinem tuam ¹² Carthaginienses negotiatores tui a multitudine cunctarum divitiarum argento ferro stagno plumboque repleverunt nundinas tuas ¹³ Graecia Thubal et Mosoch ipsi institores tui mancipia et vasa aerea adduxerunt populo tuo ¹⁴ de domo Thogorma equos et equites et mulos adduxerunt ad forum tuum ¹⁵ filii Dadan negotiatores tui insulae multae negotiatio manus tuae dentes eburneos et hebeninos commutaverunt in pretio tuo ¹⁶ Syrus negotiator tuus propter multitudinem operum tuorum gemmam purpuram et scutulata et byssum et sericum et chodchod proposuerunt in mercatu tuo ¹⁷ Iuda et terra Israhel ipsi institores tui in frumento primo balsamum et mel et oleum et resinam proposuerunt in nundinis tuis ¹⁸ Damascenus negotiator tuus in multitudine operum tuorum in multitudine diversarum opum in vino pingui in lanis coloris optimi ¹⁹ Dan et Graecia et Mozel in nundinis tuis proposuerunt ferrum fabrefactum stacte et calamus in negotiatione tua ²⁰ Dadan institores tui in tapetibus ad sedendum ²¹ Arabia et universi principes Cedar ipsi negotiatores manus tuae cum agnis et arietibus et hedis venerunt ad te negotiatores tui ²² venditores Saba et Reema ipsi negotiatores tui cum universis primis aro-

matibus et lapide pretioso et auro quod proposuerunt in mercatu tuo ²³ Aran et Chenne et Eden negotiatores Saba Assur Chelmad venditores tui ²⁴ ipsi negotiatores tui multifariam involucris hyacinthi et polymitorum gazarumque pretiosarum quae obvolutae et adstrictae erant funibus cedros quoque habebant in negotiationibus tuis ²⁵ naves maris principes tuae in negotiatione tua et repleta es et glorificata nimis in corde maris ²⁶ in aquis multis adduxerunt te remiges tui ventus auster contrivit te in corde maris ²⁷ divitiae tuae et thesauri tui et multiplex instrumentum tuum nautae tui et gubernatores tui qui tenebant supellectilem tuam et populo tuo praeerant viri quoque bellatores tui qui erant in te cum universa multitudine tua quae est in medio tui cadent in corde maris in die ruinae tuae ²⁸ a sonitu clamoris gubernatorum tuorum conturbabuntur classes ²⁹ et descendunt de navibus suis omnes qui tenebant remum nautae et universi gubernatores maris in terra stabunt ³⁰ et heulabunt super te voce magna et clamabunt amare et superiacient pulverem capitibus suis et cinere conspergentur ³¹ et radent super te calvitium et accingentur ciliciis et plorabunt te in amaritudine animae ploratu amarissimo ³² et adsument super te carmen lugubre et plangent te quae est ut Tyrus quae obmutuit in medio maris ³³ quae in exitu negotiationum tuarum de mari implesti populos multos in multitudine divitiarum tuarum et populorum tuorum ditasti reges terrae ³⁴ nunc contrita es a mari in profundis aquarum opes tuae et omnis multitudo tua quae erat in medio tui ceciderunt ³⁵ universi habitatores insularum obstipuerunt super te et reges earum omnes tempestate perculsi mutaverunt vultus ³⁶ negotiatores populorum sibilaverunt super te ad nihilum deducta es et non eris usque in perpetuum

28 et factus est sermo Domini ad me dicens ² fili hominis dic principi Tyri haec dicit Dominus Deus eo quod elevatum est cor tuum et dixisti Deus ego sum et in cathedra Dei sedi in corde maris cum sis homo et non Deus et dedisti cor tuum quasi cor Dei ³ ecce sapientior es tu Danihele omne secretum non est absconditum a te ⁴ in sapientia et prudentia tua fecisti tibi fortitudinem et adquisisti aurum et argentum in thesauris tuis ⁵ in multitudine sapientiae tuae et in negotiatione tua multiplicasti tibi fortitudinem et elevatum est cor tuum in robore tuo ⁶ propterea haec dicit Dominus Deus eo quod elevatum est cor tuum quasi cor Dei ⁷ idcirco ecce ego adducam super te alienos robustissimos gentium et nudabunt gladios suos super pulchritudinem sapientiae tuae et polluent decorem tuum ⁸ interficient et detrahent te et morieris interitu occisorum in corde maris ⁹ numquid dicens loqueris Deus ego sum coram interficientibus te cum sis homo et non Deus in manu occidentium te ¹⁰ morte incircumcisorum morieris in manu alienorum quia ego locutus sum ait Dominus Deus ¹¹ et factus est sermo Domini ad me dicens fili hominis leva planctum super regem Tyri ¹² et dices ei haec dicit Dominus Deus tu signaculum similitudinis plenus sapientia et perfectus

decore ¹³ in deliciis paradisi Dei fuisti omnis lapis pretiosus operimentum tuum sardius topazius et iaspis chrysolitus et onyx et berillus sapphyrus et carbunculus et zmaragdus aurum opus decoris tui et foramina tua in die qua conditus es praeparata sunt ¹⁴ tu cherub extensus et protegens et posui te in monte sancto Dei in medio lapidum ignitorum ambulasti ¹⁵ perfectus in viis tuis a die conditionis tuae donec inventa est iniquitas in te ¹⁶ in multitudine negotiationis tuae repleta sunt interiora tua iniquitate et peccasti et eieci te de monte Dei et perdidisti te o cherub protegens de medio lapidum ignitorum ¹⁷ elevatum est cor tuum in decore tuo perdidisti sapientiam tuam in decore tuo in terram proieci te ante faciem regum dedi te ut cernerent te ¹⁸ in multitudine iniquitatum tuarum et iniquitate negotiationis tuae polluisti sanctificationem tuam producam ergo ignem de medio tui qui comedat te et dabo te in cinerem super terram in conspectu omnium videntium te ¹⁹ omnes qui viderint te in gentibus obstupescunt super te nihili factus es et non eris in perpetuum ²⁰ et factus est sermo Domini ad me dicens ²¹ fili hominis pone faciem tuam contra Sidonem et prophetabis de ea ²² et dices haec dicit Dominus Deus ecce ego ad te Sidon et glorificabor in medio tui et scient quia ego Dominus cum fecero in ea iudicia et sanctificatus fuero in ea ²³ et inmittam ei pestilentiam et sanguinem in plateis eius et corruent interfecti in medio eius gladio per circuitum et scient quia ego Dominus ²⁴ et non erit ultra domui Israhel offendiculum amaritudinis et spina dolorem inferens undique per circuitum eorum qui adversantur eis et scient quia ego Dominus Deus ²⁵ haec dicit Dominus Deus quando congregavero domum Israhel de populis in quibus dispersi sunt sanctificabor in eis coram gentibus et habitabunt in terra sua quam dedi servo meo Iacob ²⁶ et habitabunt in ea securi et aedificabunt domos plantabuntque vineas et habitabunt confidenter cum fecero iudicia in omnibus qui adversantur eis per circuitum et scient quia ego Dominus Deus eorum

29 in anno decimo in decimo mense undecima ² mensis factum est verbum Domini ad me dicens ² fili hominis pone faciem tuam contra Pharaonem regem Aegypti et prophetabis de eo et de Aegypto universa ³ loquere et dices haec dicit Dominus Deus ecce ego ad te Pharaon rex Aegypti draco magne qui cubas in medio fluminum tuorum et dicis meus est fluvius et ego feci memet ipsum ⁴ et ponam frenum in maxillis tuis et adglutinabo pisces fluminum tuorum squamis tuis et extraham te de medio fluminum tuorum et universi pisces tui squamis tuis adhaerebunt ⁵ et proiciam te in desertum et omnes pisces fluminis tui super faciem terrae cades non colligeris neque congregaberis bestiis terrae et volatilibus caeli dedi te ad devorandum ⁶ et scient omnes habitatores Aegypti quia ego Dominus pro eo quod fuisti baculus harundineus domui Israhel ⁷ quando adprehenderunt te manu et confractus es et lacerasti omnem umerum eorum et innitentibus eis super te comminutus es et

dissolvisti omnes renes eorum ⁸ propterea haec dicit Dominus Deus ecce ego adducam super te gladium et interficiam de te hominem et iumentum ⁹ et erit terra Aegypti in desertum et solitudinem et scient quia ego Dominus eo quod dixerit fluvius meus est et ego feci ¹⁰ idcirco ecce ego ad te et ad flumina tua daboque terram Aegypti in solitudines gladio dissipatam a turre Syenes usque ad terminos Aethiopiae ¹¹ non pertransibit eam pes hominis neque pes iumenti gradietur in ea et non habitabitur quadraginta annis ¹² daboque terram Aegypti desertam in medio terrarum desertarum et civitates eius in medio urbium subversarum erunt desolatae quadraginta annis et dispergam Aegyptios in nationes et ventilabo eos in terras ¹³ quia haec dicit Dominus Deus post finem quadraginta annorum congregabo Aegyptum de populis in quibus dispersi fuerunt ¹⁴ et reducam captivitatem Aegypti et conlocabo eos in terra Fatures in terra nativitatis suae et erunt ibi in regnum humile ¹⁵ inter regna cetera erit humillima et non elevabitur ultra super nationes et iminuum eos ne imperent gentibus ¹⁶ neque erunt ultra domui Israhel in confidentia docentes iniquitatem ut fugiant et sequantur eos et scient quia ego Dominus Deus ¹⁷ et factum est in vicesimo et septimo anno in primo in una mensis factum est verbum Domini ad me dicens ¹⁸ fili hominis Nabuchodonosor rex Babylonis servire fecit exercitum suum servitute magna adversum Tyrum omne caput decalvatum et omnis umerus depilatus est et merces non est reddita ei neque exercitui eius de Tyro pro servitute qua servivit mihi adversum eam ¹⁹ propterea haec dicit Dominus Deus ecce ego dabo Nabuchodonosor regem Babylonis in terra Aegypti et accipiet multitudinem eius et depraedabitur manubias eius et diripiet spolia eius et erit merces exercitui illius ²⁰ et operi pro quo servivit adversum eam dedi ei terram Aegypti pro eo quod laboraverunt mihi ait Dominus Deus ²¹ in die illo pullulabit cornu domui Israhel et tibi dabo apertum os in medio eorum et scient quoniam ego Dominus

30 et factum est verbum Domini ad me dicens ² fili hominis propheta et dic haec dicit Dominus Deus ululate vae vae diei ³ quia iuxta est dies et adpropinquavit dies Domini dies nubis tempus gentium erit ⁴ et veniet gladius in Aegyptum et erit pavor in Aethiopia cum ceciderint vulnerati in Aegypto et ablata fuerit multitudo illius et destructa fundamenta eius ⁵ Aethiopia et Lybia et Lydii et omne reliquum vulgus et Chub et filii terrae foederis cum eis gladio cadent ⁶ haec dicit Dominus Deus et corruent fulcientes Aegyptum et destruetur superbia imperii eius a turre Syenes gladio cadent in ea ait Dominus exercituum ⁷ et dissipabuntur in medio terrarum desolatarum et urbes eius in medio civitatum desertarum erunt ⁸ et scient quoniam ego Dominus cum dederò ignem in Aegyptum et adtriti fuerint omnes auxiliares eius ⁹ in die illa egredientur nuntii a facie mea in trieribus ad conterendam Aethiopiae confidentiam et erit pavor in eis in die Aegypti quia absque dubio veniet ¹⁰ haec dic-

it Dominus Deus et cessare faciam multitudinem Aegypti in manu Nabuchodonosor regis Babylonis ¹¹ ipse et populus eius cum eo fortissimi gentium adducentur ad disperdendam terram et evaginabunt gladios suos super Aegyptum et implebunt terram interfectis ¹² et faciam alveos fluminum aridos et tradam terram in manu pessimorum et dissipabo terram et plenitudinem eius in manu alienorum ego Dominus locutus sum ¹³ haec dicit Dominus Deus et disperdam simulacra et cessare faciam idola de Memphis et dux de terra Aegypti non erit amplius et dabo terrorem in terra Aegypti ¹⁴ et disperdam terram Fatures et dabo ignem in Tafnis et faciam iudicia in Alexandriam ¹⁵ et effundam indignationem meam super Pelusium robor Aegypti et interficiam multitudinem Alexandriae ¹⁶ et dabo ignem in Aegypto quasi parturiens dolebit Pelusium et Alexandria erit dissipata et in Memphis angustiae cotidiana ¹⁷ iuvenes Eliupoleos et Bubasti gladio cadent et ipsae captivae ducentur ¹⁸ et in Tafnis nigrescet dies cum contrivero ibi sceptrum Aegypti et defecerit in ea superbia potentiae eius ipsam nubes operiet filiae autem eius in captivitatem ducentur ¹⁹ et faciam iudicia in Aegypto et scient quia ego Dominus ²⁰ et factum est in undecimo anno in primo in septima mensis factum est verbum Domini ad me dicens ²¹ fili hominis brachium Pharaonis regis Aegypti confregi et ecce non est obvolutum ut restitueretur ei sanitas ut ligaretur pannis et farciretur linteolis et recepto robore posset tenere gladium ²² propterea haec dicit Dominus Deus ecce ego ad Pharaonem regem Aegypti et comminuum brachium eius forte sed confractum et deiciam gladium de manu eius ²³ et dispergam Aegyptum in gentibus et ventilabo eos in terris ²⁴ et confortabo brachia regis Babylonis daboque gladium meum in manu eius et confringam brachia Pharaonis et gement gemitibus interfecti coram facie eius ²⁵ et confortabo brachia regis Babylonis et brachia Pharaonis concident et scient quia ego Dominus cum dederò gladium meum in manu regis Babylonis et extenderit eum super terram Aegypti ²⁶ et dispergam Aegyptum in nationes et ventilabo eos in terris et scient quia ego Dominus

31 et factum est in undecimo anno tertio una mensis factum est verbum Domini ad me dicens ² fili hominis dic Pharaoni regi Aegypti et populo eius cui similis factus es in magnitudine tua ³ ecce Assur quasi cedrus in Libano pulcher ramis et frondibus nemorosus excelsusque altitudine et inter condensas frondes elevatum est cacumen eius ⁴ aquae nutrierunt illum abyssus exaltavit eum flumina eius manabant in circuitu radicum eius et rivos suos emisit ad universa ligna regionis ⁵ propterea elevata est altitudo eius super omnia ligna regionis et multiplicata sunt arbusta eius et elevati sunt rami eius prae aquis multis ⁶ cumque extendisset umbram suam in ramis eius fecerunt nidos omnia volatilia caeli et sub frondibus eius genuerunt omnes bestiae saltuum et sub umbraculo illius habitabat coetus gentium plurimarum ⁷ eratque pulcherrimus in magnitudine sua et in dilatatione ar-

bustorum suorum erat enim radix illius iuxta aquas multas ⁸ cedri non fuerunt altiores illo in paradiso Dei abietes non adaequaverunt summitatem eius et platanani non fuerunt aequae frondibus illius omne lignum paradisi Dei non est adsimilatum illi et pulchritudini eius ⁹ quoniam speciosum feci eum et multis condensisque frondibus et aemulata sunt eum omnia ligna voluptatis quae erant in paradiso Dei ¹⁰ propterea haec dicit Dominus Deus pro eo quod sublimatus est in altitudine et dedit summitatem suam virentem atque condensam et elevatum est cor eius in altitudine sua ¹¹ tradidi eum in manu fortissimi gentium faciens faciem ei iuxta impietatem eius eieci eum ¹² et succident illum alieni et crudelissimi nationum et proicient eum super montes et in cunctis convallibus corrueunt rami eius et confringentur arbusta eius in universis rupibus terrae et recedent de umbraculo eius omnes populi terrae et relinquent eum ¹³ in ruina eius habitaverunt omnia volatilia caeli et in ramis eius fuerunt universae bestiae regionis ¹⁴ quam ob rem non elevabuntur in altitudine sua omnia ligna aquarum neque ponent sublimitatem suam inter nemorosa atque frondosa nec stabunt in sublimitate eorum omnia quae inrigantur aquis quia omnes traditi sunt in mortem ad terram ultimam in medio filiorum hominum ad eos qui descendunt in lacum ¹⁵ haec dicit Dominus Deus in die quando descendit ad inferos indixi luctum operui eum abyso et prohibui flumina eius et coercui aquas multas contristatus est super eum Libanus et omnia ligna agri concussa sunt ¹⁶ a sonitu ruinae eius commovi gentes cum deducere eum ad infernum cum his qui descendebant in lacum et consolata sunt in terra infima omnia ligna voluptatis egregia atque praeclara in Libano universa quae inrigabantur aquis ¹⁷ nam et ipsi cum ea descendunt ad infernum ad interfectos gladio et brachium uniuscuiusque sedebit sub umbraculo eius in medio nationum ¹⁸ cui adsimilatus es o inclite atque sublimis inter ligna voluptatis ecce deductus es cum lignis voluptatis ad terram ultimam in medio incircumcisorum dormies cum his qui interfecti sunt gladio ipse est Pharaos et omnis multitudo eius dicit Dominus Deus

32 et factum est duodecimo anno in mense duodecimo in una mensis factum est verbum Domini ad me dicens ² fili hominis adsume lamentum super Pharaos regem Aegypti et dices ad eum leoni gentium adsimilatus es et draconi qui est in mari et ventilabas cornu in fluminibus tuis et conturbabas aquas pedibus tuis et conculcabas flumina eorum ³ propterea haec dicit Dominus Deus expandam super te rete meum in multitudine populorum multorum et extrahent te in sagena mea ⁴ et proiciam te in terram super faciem agri abiciam te et habitare faciam super te omnia volatilia caeli et saturabo de te bestias universae terrae ⁵ et dabo carnes tuas super montes et implebo colles tuos sanie tua ⁶ et inrigabo terram pedore sanguinis tui super montes et valles implebuntur ex te ⁷ et operiam cum extinctus fueris caelos et ni-

grescere faciam stellas eius solem nube tegam et luna non dabit lumen suum ⁸ omnia luminaria caeli maerere faciam super te et dabo tenebras super terram tuam dicit Dominus Deus ⁹ et iritabo cor populorum multorum cum induxero contritionem tuam in gentibus super terras quas nescis ¹⁰ et stupefcere faciam super te populos multos et reges eorum horrore nimio formidabunt super te cum volare coeperit gladius meus super facies eorum et obstupescunt repente singuli pro anima sua in die ruinae suae ¹¹ quia haec dicit Dominus Deus gladius regis Babylonis veniet tibi ¹² in gladiis fortium deiciam multitudinem tuam inexplugnabiles gentes omnes heae et vastabunt superbiam Aegypti et dissipabitur multitudo eius ¹³ et perdam omnia iumenta eius quae erant super aquas plurimas et non conturbabit eas pes hominis ultra neque ungula iumentorum turbabit eas ¹⁴ tunc purissimas reddam aquas eorum et flumina eorum quasi oleum adducam ait Dominus Deus ¹⁵ cum dederam terram Aegypti desolatam deseretur autem terra a plenitudine sua quando percussero omnes habitatores eius et scient quia ego Dominus ¹⁶ planctus est et plangent eum filiae gentium plangent eum super Aegypto et super multitudine eius plangent eum ait Dominus Deus ¹⁷ et factum est in duodecimo anno in quintadecima mensis factum est verbum Domini ad me dicens ¹⁸ fili hominis cane lugubre super multitudine Aegypti et detrahe eam ipsam et filias gentium robustarum ad terram ultimam cum his qui descendunt in lacum ¹⁹ quo pulchrior es descende et dormi cum incircumcisis ²⁰ in medio interfectorum gladio cadent gladius datus est adtraxerunt eam et omnes populos eius ²¹ loquentur ei potentissimi robustorum de medio inferni qui cum auxiliatoribus eius descenderunt et dormierunt incircumcisi interfecti gladio ²² ibi Assur et omnis multitudo eius in circuitu illius sepulchra eius omnes interfecti et qui ceciderunt gladio ²³ quorum data sunt sepulchra in novissimis lacu et facta est multitudo eius per gyrum sepulchri eius universi interfecti cadentesque gladio qui dederant quondam formidinem in terra viventium ²⁴ ibi Aelam et omnis multitudo eius per gyrum sepulchri sui omnes hii interfecti ruentesque gladio qui descenderunt incircumcisi ad terram ultimam qui posuerunt terrorem suum in terra viventium et portaverunt ignominiam suam cum his qui descendunt in lacum ²⁵ in medio interfectorum posuerunt cubile eius in universis populis eius in circuitu eius sepulchrum illius omnes hii incircumcisi interfectique gladio dederant enim terrorem in terra viventium et portaverunt ignominiam suam cum his qui descendunt in lacum in medio interfectorum positi sunt ²⁶ ibi Mosoch et Thubal et omnis multitudo eius in circuitu illius sepulchra eius omnes hii incircumcisi interfectique et cadentes gladio quia dederunt formidinem suam in terra viventium ²⁷ et non dormient cum fortibus cadentibusque et incircumcisis qui descenderunt ad infernum cum armis suis et posuerunt gladios suos sub capitibus suis et fuerunt iniquitates eorum in ossibus

eorum quia terror fortium facti sunt in terra viventium ²⁸ et tu ergo in medio incircumcisorum contereris et dormies cum interfectis gladio ²⁹ ibi Idumea et reges eius omnes duces eius qui dati sunt cum exercitu suo cum interfectis gladio et qui cum incircumcisis dormierunt et cum his qui descenderunt in lacum ³⁰ ibi principes aquilonis omnes et universi venatores qui deducti sunt cum interfectis paventes et in sua fortitudine confusi qui dormierunt incircumcisi cum interfectis gladio et portaverunt confusionem suam cum his qui descendunt in lacum ³¹ vidit eos Pharao et consolatus est super universa multitudine sua quae interfecta est gladio Pharao et omnis exercitus eius ait Dominus Deus ³² quia dedi terrorem meum in terra viventium et dormivit in medio incircumcisorum cum interfectis gladio Pharao et omnis multitudo eius ait Dominus Deus

33 et factum est verbum Domini ad me dicens ² fili hominis loquere ad filios populi tui et dices ad eos terra cum induxero super eam gladium et tulerit populus terrae virum unum de novissimis suis et constituerit eum super se speculatorem ³ et ille viderit gladium venientem super terram et cecinerit bucina et adnuntiaverit populo ⁴ audiens autem quisquis ille est sonum bucinae non se observaverit veneritque gladius et tulerit eum sanguis ipsius super caput eius erit ⁵ sonum bucinae audivit et non se observavit sanguis eius in ipso erit si autem custodierit animam suam salvavit ⁶ quod si speculator viderit gladium venientem et non insonuerit bucina et populus non se custodierit veneritque gladius et tulerit de eis animam ille quidem in iniquitate sua captus est sanguinem autem eius de manu speculatoris requiram ⁷ et tu fili hominis speculatorem dedi te domui Israhel audiens ergo ex ore meo sermonem adnuntiabis eis ex me ⁸ si me dicente ad impium impie morte morieris non fueris locutus ut se custodiat impius a via sua ipse impius in iniquitate sua morietur sanguinem autem eius de manu tua requiram ⁹ si autem adnuntiante te ad impium ut a viis suis convertatur non fuerit conversus a via sua ipse in iniquitate sua morietur porro tu animam tuam liberasti ¹⁰ tu ergo fili hominis dic ad domum Israhel sic locuti estis dicentes iniquitates nostrae et peccata nostra super nos sunt et in ipsis nos tabescimus quomodo ergo vivere poterimus ¹¹ dic ad eos vivo ego dicit Dominus Deus nolo mortem impii sed ut revertatur impius a via sua et vivat convertimini a viis vestris pessimis et quare moriemini domus Israhel ¹² tu itaque fili hominis dic ad filios populi tui iustitia iusti non liberabit eum in quacumque die peccaverit et impietas impii non nocebit ei in quacumque die conversus fuerit ab impietate sua et iustus non poterit vivere in iustitia sua in quacumque die peccaverit ¹³ etiam si dixero iusto quod vita vivat et confisus in iustitia sua fecerit iniquitatem omnes iustitiae eius oblivioni tradentur et in iniquitate sua quam operatus est in ipsa morietur ¹⁴ sin autem dixero impio morte morieris et egerit paenitentiam a peccato suo feceritque iudicium et

iustitiam ¹⁵ pignus restituerit ille impius rapinamque reddiderit in mandatis vitae ambulaverit nec fecerit quicquam iniustum vita vivet et non morietur ¹⁶ omnia peccata eius quae peccavit non inputabuntur ei iudicium et iustitiam fecit vita vivet ¹⁷ et dixerunt filii populi tui non est aequi ponderis via Domini et ipsorum via iniusta est ¹⁸ cum enim recesserit iustus a iustitia sua feceritque iniquitatem morietur in eis ¹⁹ et cum recesserit impius ab impietate sua feceritque iudicium et iustitiam vivet in eis ²⁰ et dicitis non est recta via Domini unumquemque iuxta vias suas iudicabo de vobis domus Israhel ²¹ et factum est in duodecimo anno in duodecimo mense in quinta mensis transmigrationis nostrae venit ad me qui fugerat de Hierusalem dicens vastata est civitas ²² manus autem Domini facta fuerat ad me vespere antequam veniret qui fugerat aperuitque os meum donec veniret ad me mane et aperto ore meo non silui amplius ²³ et factum est verbum Domini ad me dicens ²⁴ fili hominis qui habitant in ruinosis his super humum Israhel loquentes aiunt unus erat Abraham et hereditate possedit terram nos autem multi nobis data est terra in possessionem ²⁵ idcirco dices ad eos haec dicit Dominus Deus qui in sanguine comeditis et oculos vestros levatis ad inmunditias vestras et sanguinem funditis numquid terram hereditate possidebitis ²⁶ stetitis in gladiis vestris fecistis abominationes et unusquisque uxorem proximi sui polluit et terram hereditate possidebitis ²⁷ haec dices ad eos sic dicit Dominus Deus vivo ego quia qui in ruinosis habitant gladio cadent et qui in agro est bestiis tradetur ad devorandum qui autem in praesidiis et in speluncis sunt peste morientur ²⁸ et dabo terram in solitudinem et desertum et deficiet superba fortitudo eius et desolabuntur montes Israhel eo quod nullus sit qui per eos transeat ²⁹ et scient quia ego Dominus cum dederam terram desolatam et desertam propter universas abominationes suas quas operati sunt ³⁰ et tu fili hominis filii populi tui qui loquuntur de te iuxta muros et in ostiis domorum et dicunt unus ad alterum vir ad proximum suum loquentes venite et audiamus qui sit sermo egrediens a Domino ³¹ et veniunt ad te quasi si ingrediatur populus et sedent coram te populus meus et audiunt sermones tuos et non faciunt eos quia in canticum oris sui vertunt illos et avaritiam suam sequitur cor eorum ³² et es eis quasi carmen musicum quod suavi dulcique sono canitur et audient verba tua et non facient ea ³³ et cum venerit quod praedictum est ecce enim venit tunc scient quod propheta fuerit inter eos

34 et factum est verbum Domini ad me dicens ² fili hominis propheta de pastoribus Israhel propheta et dices pastoribus haec dicit Dominus Deus vae pastoribus Israhel qui pascebant semet ipsos nonne greges pascuntur a pastoribus ³ lac comedebatis et lanis operiebamini et quod crassum erat occidebatis gregem autem meum non pascebatis ⁴ quod infirmum fuit non consolidastis et quod aegrotum non sanastis quod fractum est non alligastis et quod abiec-

tum est non reduxistis quod perierat non quaesistis sed cum austeritate imperabatis eis et cum potentia ⁵ et dispersae sunt oves meae eo quod non esset pastor et factae sunt in devorationem omnium bestiarum agri et dispersae sunt ⁶ erraverunt greges mei in cunctis montibus et in universo colle excelso et super omnem faciem terrae dispersi sunt greges mei et non erat qui requireret non erat inquam qui requireret ⁷ propterea pastores audite verbum Domini ⁸ vivo ego dicit Dominus Deus quia pro eo quod facti sunt greges mei in rapinam et oves meae in devorationem omnium bestiarum agri eo quod non esset pastor neque enim quaesierunt pastores gregem meum sed pascebant pastores semet ipsos et greges meos non pascebant ⁹ propterea pastores audite verbum Domini ¹⁰ haec dicit Dominus Deus ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum et cessare eos faciam ut ultra non pascant gregem nec pascant amplius pastores semet ipsos et liberabo gregem meum de ore eorum et non erunt ultra eis in escam ¹¹ quia haec dicit Dominus Deus ecce ego ipse requiram oves meas et visitabo eas ¹² sicut visitat pastor gregem suum in die quando fuerit in medio ovium suarum dissipatarum sic visitabo oves meas et liberabo eas de omnibus locis quo dispersae fuerant in die nubis et caliginis ¹³ et educam eas de populis et congregabo eas de terris et inducam eas in terram suam et pascam eas in montibus Israhel in rivis et in cunctis sedibus terrae ¹⁴ in pascuis uberrimis pascam eas et in montibus excelsis Israhel erunt pascae eorum ibi requiescent in herbis virentibus et in pascuis pinguibus pascentur super montes Israhel ¹⁵ ego pascam oves meas et ego eas accubare faciam dicit Dominus Deus ¹⁶ quod perierat requiram et quod abiectum erat reducam et quod confractum fuerat alligabo et quod infirmum erat consolidabo et quod pingue et forte custodiam et pascam illas in iudicio ¹⁷ vos autem greges mei haec dicit Dominus Deus ecce ego iudico inter pecus et pecus arietum et hircorum ¹⁸ nonne satis vobis erat pascuam bonam depasci insuper et reliquias pascuarum vestrarum conculcastis pedibus vestris et cum purissimam aquam biberetis reliquam pedibus vestris turbabatis ¹⁹ et oves meae his quae conculcata pedibus vestris fuerant pascebantur et quae pedes vestri turbaverant haec bibebant ²⁰ propterea haec dicit Dominus Deus ad eos ecce ego ipse iudico inter pecus pingue et macilentum ²¹ pro eo quod lateribus et umeris inpingebatis et cornibus vestris ventilabatis omnia infirma pecora donec dispergerentur foras ²² salvabo gregem meum et non erit ultra in rapinam et iudicabo inter pecus et pecus ²³ et suscitabo super ea pastorem unum qui pascat ea servum meum David ipse pascat ea et ipse erit eis in pastorem ²⁴ ego autem Dominus ero eis in Deum et servus meus David princeps in medio eorum ego Dominus locutus sum ²⁵ et faciam cum eis pactum pacis et cessare faciam bestias pessimas de terra et qui habitant in deserto securi dormient in saltibus ²⁶ et ponam eos in circuitu collis

mei benedictionem et deducam imbrem in tempore suo pluviae benedictionis erunt ²⁷ et dabit lignum agri fructum suum et terra dabit germen suum et erunt in terra sua absque timore et scient quia ego Dominus cum contrivero catenas iugi eorum et eruero eos de manu imperantium sibi ²⁸ et non erunt ultra in rapinam gentibus neque bestiae terrae devorabunt eos sed habitabunt confidenter absque ullo terrore ²⁹ et suscitabo eis germen nominatum et non erunt ultra inminuti fame in terra neque portabunt amplius obprobria gentium ³⁰ et scient quia ego Dominus Deus eorum cum eis et ipsi populus meus domus Israhel ait Dominus Deus ³¹ vos autem greges mei greges pascae meae homines estis et ego Dominus Deus vester dicit Dominus Deus

35 et factus est sermo Domini ad me dicens ² fili hominis pone faciem tuam adversum montem Seir et prophetabis de eo et dices illi ³ haec dicit Dominus Deus ecce ego ad te mons Seir et extendam manum meam super te et dabo te desolatum atque desertum ⁴ urbes tuas demoliar et tu desertus eris et scies quia ego Dominus ⁵ eo quod fueris inimicus sempiternus et concluderis filios Israhel in manus gladii in tempore afflictionis eorum in tempore iniquitatis extremae ⁶ propterea vivo ego dicit Dominus Deus quoniam sanguini tradam te et sanguis te persequetur et cum sanguinem oderis sanguis persequetur te ⁷ et dabo montem Seir desolatum et desertum et auferam de eo euntem et redeuntem ⁸ et implebo montes eius occisorum suorum in collibus tuis et in vallibus tuis atque in torrentibus interfecti gladio cadent ⁹ in solitudines sempiternas tradam te et civitates tuae non habitabuntur et scietis quoniam ego Dominus ¹⁰ eo quod dixeris duae gentes et duae terrae meae erunt et hereditate possidebo eas cum Dominus esset ibi ¹¹ propterea vivo ego dicit Dominus Deus quia faciam iuxta iram tuam et secundum zelum tuum quem fecisti odio habens eos et notus efficiar per eos cum te iudicavero ¹² et scies quia ego Dominus audivi universa obprobria tua quae locutus es de montibus Israhel dicens deserti nobis dati sunt ad devorandum ¹³ et insurrexistis super me ore vestro et rogastis adversum me verba vestra ego audivi ¹⁴ haec dicit Dominus Deus laetante universa terra in solitudinem te redigam ¹⁵ sicuti gavisus es super hereditatem domus Israhel eo quod fuerit dissipata sic faciam tibi dissipatus eris mons Seir et Idumea omnis et scient quia ego Dominus

36 tu autem fili hominis propheta super montes Israhel et dices montes Israhel audite verbum Domini ² haec dicit Dominus Deus eo quod dixerit inimicus de vobis euge altitudines sempiternae in hereditatem datae sunt nobis ³ propterea vaticinare et dic haec dicit Dominus Deus pro eo quod desolati estis et conculcati per circuitum et facti in hereditatem reliquis gentibus et ascendistis super labium linguae et obprobrium populi ⁴ propterea montes Israhel audite verbum Domini Dei haec dicit Dominus Deus montibus et

collibus torrentibus vallibusque et desertis parietinis et urbibus derelictis quae depopolatae sunt et subsannatae a reliquis gentibus per circuitum ⁵ propterea haec dicit Dominus Deus quoniam in igne zeli mei locutus sum de reliquis gentibus et de Idumea universa qui dederunt terram meam sibi in hereditatem cum gaudio et toto corde ex animo et eiecerunt eam ut vastarent ⁶ idcirco vaticinare super humum Israhel et dices montibus et collibus iugis et vallibus haec dicit Dominus Deus ecce ego in zelo meo et in furore meo locutus sum eo quod confusionem gentium sustinueritis ⁷ idcirco haec dicit Dominus Deus ego levavi manum meam ut gentes quae in circuitu vestro sunt ipsae confusionem suam portent ⁸ vos autem montes Israhel ramos vestros germinetis et fructum vestrum adferatis populo meo Israhel prope est enim ut veniat ⁹ quia ecce ego ad vos et convertar ad vos et arabimini et accipietis sementem ¹⁰ et multiplicabo in vobis homines omnemque domum Israhel et habitabuntur civitates et ruinosae instaurabuntur ¹¹ et replebo vos hominibus et iumentis et multiplicabuntur et crescent et habitari vos faciam sicut a principio bonisque donabo maioribus quam habuistis ab initio et scietis quia ego Dominus ¹² et adducam super vos homines populum meum Israhel et hereditate possidebunt te et eris eis in hereditatem et non addes ultra ut absque eis sis ¹³ haec dicit Dominus Deus pro eo quod dicunt de vobis devoratrix hominum es et suffocans gentem tuam ¹⁴ propterea homines non comedes amplius et gentem tuam non necabis ultra ait Dominus Deus ¹⁵ nec auditam faciam in te amplius confusionem gentium et obprobrium populorum nequaquam portabis et gentem tuam non amittes amplius ait Dominus Deus ¹⁶ et factum est verbum Domini ad me dicens ¹⁷ fili hominis domus Israhel habitaverunt in humo sua et polluerunt eam in viis suis et in studiis suis iuxta inmunditiam menstruatae facta est via eorum coram me ¹⁸ et effudi indignationem meam super eos pro sanguine quem fuderunt super terram et in idolis suis polluerunt eam ¹⁹ et dispersi eos in gentes et ventilati sunt in terris iuxta vias eorum et adinventiones iudicavi eos ²⁰ et ingressi sunt ad gentes ad quas introierunt et polluerunt nomen sanctum meum cum diceretur de eis populus Domini iste est et de terra eius egressi sunt ²¹ et peperi nomini meo sancto quod polluerat domus Israhel in gentibus ad quas ingressi sunt ²² idcirco dices domui Israhel haec dicit Dominus Deus non propter vos ego faciam domus Israhel sed propter nomen sanctum meum quod polluistis in gentibus ad quas intrastis ²³ et sanctificabo nomen meum magnum quod pollutum est inter gentes quod polluistis in medio earum ut sciant gentes quia ego Dominus ait Dominus exercituum cum sanctificatus fuero in vobis coram eis ²⁴ tollam quippe vos de gentibus et congregabo de universis terris et adducam vos in terram vestram ²⁵ et effundam super vos aquam mundam et mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris et ab universis idolis vestris mundabo vos ²⁶ et dabo vobis

cor novum et spiritum novum ponam in medio vestri et auferam cor lapideum de carne vestra et dabo vobis cor carneum ²⁷ et spiritum meum ponam in medio vestri et faciam ut in praeceptis meis ambuletis et iudicia mea custodiatis et operemini ²⁸ et habitabitis in terra quam dedi patribus vestris et eritis mihi in populum et ego ero vobis in Deum ²⁹ et salvabo vos ex universis inquinamentis vestris et vocabo frumentum et multiplicabo illud et non inponam in vobis famem ³⁰ et multiplicabo fructum ligni et genimina agri ut non portetis ultra obprobrium famis in gentibus ³¹ et recordabimini viarum vestrarum pessimarum studiorumque non bonorum et displicebunt vobis iniquitates vestrae et scelera vestra ³² non propter vos ego faciam ait Dominus Deus notum sit vobis confundimini et erubescite super viis vestris domus Israhel ³³ haec dicit Dominus Deus in die qua mundavero vos ex omnibus iniquitatibus vestris et habitari fecero urbes et instauravero ruinosae ³⁴ et terra deserta fuerit exulta quae quondam erat desolata in oculis omnis viatoris ³⁵ dicent terra illa inculta facta est ut hortus voluptatis et civitates desertae et destitutae atque suffossae munitae sederunt ³⁶ et scient gentes quaecumque derelictae fuerint in circuitu vestro quia ego Dominus aedificavi dissipata plantavique inculta ego Dominus locutus sum et fecerim ³⁷ haec dicit Dominus Deus adhuc in hoc invenient me domus Israhel ut faciam eis multiplicabo eos sicut gregem hominum ³⁸ ut gregem sanctum ut gregem Hierusalem in sollemnitatibus eius sic erunt civitates desertae pleneaque gregibus hominum et scient quia ego Dominus

37 facta est super me manus Domini et eduxit me in spiritu Domini et dimisit me in medio campi qui erat plenus ossibus ² et circumduxit me per ea in gyro erant autem multa valde super faciem campi siccaque vehementer ³ et dixit ad me fili hominis putasne vivent ossa ista et dixi Domine Deus tu nosti ⁴ et dixit ad me vaticinare de ossibus istis et dices eis ossa arida audite verbum Domini ⁵ haec dicit Dominus Deus ossibus his ecce ego intromittam in vos spiritum et vivetis ⁶ et dabo super vos nervos et succrescere faciam super vos carnes et superextendam in vobis cutem et dabo vobis spiritum et vivetis et scietis quia ego Dominus ⁷ et prophetavi sicut praeceperat mihi factus est autem sonitus prophetante me et ecce commotio et accesserunt ossa ad ossa unumquodque ad iuncturam suam ⁸ et vidi et ecce super ea nervi et carnes ascenderunt et extenta est in eis cutis desuper et spiritum non habebant ⁹ et dixit ad me vaticinare ad spiritum vaticinare fili hominis et dices ad spiritum haec dicit Dominus Deus a quattuor ventis veni spiritus et insufla super interfectos istos et revivescant ¹⁰ et prophetavi sicut praeceperat mihi et ingressus est in ea spiritus et vixerunt steteruntque super pedes suos exercitus grandis nimis valde ¹¹ et dixit ad me fili hominis ossa haec universa domus Israhel est ipsi dicunt aruerunt ossa nostra et periit spes nostra et abscisus sumus ¹² propterea vaticinare et dices ad eos haec dic-

it Dominus Deus ecce ego aperiam tumulos vestros et educam vos de sepulchris vestris populus meus et inducam vos in terram Israhel ¹³ et scietis quia ego Dominus cum aperuero sepulchra vestra et eduxero vos de tumulis vestris populus meus ¹⁴ et dederō spiritum meum in vobis et vixeritis et requiescere vos faciam super humum vestram et scietis quia ego Dominus locutus sum et feci ait Dominus Deus ¹⁵ et factus est sermo Domini ad me dicens ¹⁶ et tu fili hominis sume tibi lignum unum et scribe super illud Iudae et filiorum Israhel sociis eius et tolle lignum alterum et scribe super eum Ioseph lignum Ephraim et cunctae domui Israhel sociorumque eius ¹⁷ et adiunge illa unum ad alterum tibi in lignum unum et erunt in unionem in manu tua ¹⁸ cum autem dixerint ad te filii populi tui loquentes nonne indicas nobis quid in his tibi velis ¹⁹ loqueris ad eos haec dicit Dominus Deus ecce ego adsumam lignum Ioseph quod est in manu Ephraim et tribus Israhel quae iunctae sunt ei et dabo eas pariter cum ligno Iuda et faciam eas in lignum unum et erunt unum in manu eius ²⁰ erunt autem ligna super quae scripseris in manu tua in oculis eorum ²¹ et dices ad eos haec dicit Dominus Deus ecce ego adsumam filios Israhel de medio nationum ad quas abierunt et congregabo eos undique et adducam eos ad humum suam ²² et faciam eos gentem unam in terra in montibus Israhel et rex unus erit omnibus imperans et non erunt ultra duae gentes nec dividuntur amplius in duo regna ²³ neque polluentur ultra in idolis suis et abominationibus suis et in cunctis iniquitatibus suis et salvos eos faciam de universis sedibus suis in quibus peccaverunt et mundabo eos et erunt mihi populus et ego ero eis Deus ²⁴ et servus meus David rex super eos et pastor unus erit omnium eorum in iudiciis meis ambulabunt et mandata mea custodient et facient ea ²⁵ et habitabunt super terram quam dedi servo meo Iacob in qua habitaverunt patres vestri et habitabunt super eam ipsi et filii eorum et filii filiorum eorum usque in sempiternum et David servus meus princeps eorum in perpetuum ²⁶ et percutiam illis foedus pacis pactum sempiternum erit eis et fundabo eos et multiplicabo et dabo sanctificationem meam in medio eorum in perpetuum ²⁷ et erit tabernaculum meum in eis et ero eis Deus et ipsi erunt mihi populus ²⁸ et scient gentes quia ego Dominus sanctificator Israhel cum fuerit sanctificatio mea in medio eorum in perpetuum

38 et factus est sermo Domini ad me dicens ² fili hominis pone faciem tuam contra Gog terram Magog principem capitis Mosoch et Thubal et vaticinare de eo ³ et dices ad eum haec dicit Dominus Deus ecce ego ad te Gog principem capitis Mosoch et Thubal ⁴ et circumagam te et ponam frenum in maxillis tuis et educam te et omnem exercitum tuum equos et equites vestitos loriceis universos multitudinem magnam hastam et clypeum arripientium et gladium ⁵ Persae Aethiopes et Lybies cum eis omnes scutati et galeati ⁶ Gomer et universa agmina eius domus Thogorma latera aquilonis et totum robur eius pop-

ulique multi tecum ⁷ praepara et instrue te et omnem multitudinem tuam quae coacervata est ad te et esto eis in praeceptum ⁸ post dies multos visitaberis in novissimo annorum venies ad terram quae reversa est a gladio congregata est de populis multis ad montes Israhel qui fuerunt deserti iugiter haec de populis educata est et habitaverunt in ea confidenter universi ⁹ ascendens autem quasi tempestas venies et quasi nubes ut operias terram tu et omnia agmina tua et populi multi tecum ¹⁰ haec dicit Dominus Deus in die illa ascendent sermones super cor tuum et cogitabis cogitationem pessimam ¹¹ et dices ascendam ad terram absque muro veniam ad quiescentes habitantesque secure omnes habitant sine muro vectes et portae non sunt eis ¹² ut diripias spolia et invadas praedam ut inferas manum tuam super eos qui deserti fuerant et postea restituti et super populum qui est congregatus ex gentibus qui possidere coepit et esse habitator umbilici terrae ¹³ Seba et Dedan et negotiatores Tharsis et omnes leones eius dicent tibi numquid ad sumenda spolia tu venis ecce ad diripiendam praedam congregasti multitudinem tuam ut tollas argentum et aurum auferas supellectilem atque substantiam et diripias manubias infinitas ¹⁴ propterea vaticinare fili hominis et dices ad Gog haec dicit Dominus Deus numquid non in die illo cum habitaverit populus meus Israhel confidenter scies ¹⁵ et venies de loco tuo a lateribus aquilonis tu et populi multi tecum ascensores equorum universi coetus magnus et exercitus vehemens ¹⁶ et ascendes super populum meum Israhel quasi nubes ut operias terram in novissimis diebus eris et adducam te super terram meam ut sciant gentes me cum sanctificatus fuero in te in oculis eorum o Gog ¹⁷ haec dicit Dominus Deus tu ergo ille es de quo locutus sum in diebus antiquis in manu servorum meorum prophetarum Israhel qui prophetaverunt in diebus illorum temporum ut adducerem te super eos ¹⁸ et erit in die illa in die adventus Gog super terram Israhel ait Dominus Deus ascendet indignatio mea in furore meo ¹⁹ et in zelo meo in igne irae meae locutus sum quia in die illa erit commotio magna super terram Israhel ²⁰ et commovebuntur a facie mea pisces maris et volucres caeli et bestiae agri et omne reptile quod movetur super humum cunctique homines qui sunt super faciem terrae et subvertentur montes et cadent sepes et omnis murus in terra corruet ²¹ et convocabo adversum eum in cunctis montibus meis gladium ait Dominus Deus gladius uniuscuiusque in fratrem suum dirigitur ²² et iudicabo eum peste et sanguine et imbre vehementi et lapidibus inmensis ignem et sulphur pluam super eum et super exercitum eius et super populos multos qui sunt cum eo ²³ et magnificabor et sanctificabor et notus ero in oculis gentium multarum et scient quia ego Dominus

39 tu autem fili hominis vaticinare adversum Gog et dices haec dicit Dominus Deus ecce ego super te Gog principem capitis Mosoch et Thubal ² et circumagam te et seducam te et ascendere faciam de lat-

eribus aquilonis et adducam te super montes Israhel³ et percutiam arcum tuum in manu sinistra tua et sagittas tuas de manu dextera tua deiciam⁴ super montes Israhel cades tu et omnia agmina tua et populi qui sunt tecum feris avibus omnique volatili et bestiis terrae dedi te devorandum⁵ super faciem agri cades quia ego locutus sum ait Dominus Deus⁶ et emittam ignem in Magog et in his qui habitant in insulis confidenter et scient quia ego Dominus⁷ et nomen sanctum meum notum faciam in medio populi mei Israhel et non polluam nomen sanctum meum amplius et scient gentes quia ego Dominus Sanctus Israhel⁸ ecce venit et factum est ait Dominus Deus haec est dies de qua locutus sum⁹ et egredientur habitatores de civitatibus Israhel et succident et comburent arma clypeum et hastas arcum et sagittas et baculos manus et contos et succident ea igne septem annis¹⁰ et non portabunt ligna de regionibus neque succident de saltibus quoniam arma succident igne et depraedabuntur eos quibus praedae fuerant et diripient vastatores suos ait Dominus Deus¹¹ et erit in die illa dabo Gog locum nominatum sepulchrum in Israhel vallem Viatorum ad orientem maris quae obstupescere facit praetereuntes et sepelient ibi Gog et omnem multitudinem eius et vocabitur vallis Multitudinis Gog¹² et sepelient eos domus Israhel ut mudent terram septem mensibus¹³ sepeliet autem omnis populus terrae et erit eis nominata dies in qua glorificatus sum ait Dominus Deus¹⁴ et viros iugiter constituent lustrantes terram qui sepeliant et requirant eos qui remanserant super faciem terrae ut emundent eam post menses autem septem quaerere incipient¹⁵ et circumibunt peragrantes terram cumque viderint os hominis stant iuxta illud titulum donec sepeliant illud pollinctores in valle Multitudinis Gog¹⁶ nomen autem civitatis Amona et mundabunt terram¹⁷ tu ergo fili hominis haec dicit Dominus Deus dic omni volucris et universis avibus cunctisque bestiis agri convenite properate concurrite undique ad victimam meam quam ego immolo vobis victimam grandem super montes Israhel ut comedatis carnes et bibatis sanguinem¹⁸ carnes fortium comedetis et sanguinem principum terrae bibetis arietum agnorum et hircorum taurorumque altitium et pinguium omnium¹⁹ et comedetis adipem in saturitate et bibetis sanguinem in ebrietate de victima quam ego immolabo vobis²⁰ et saturabimini super mensam meam de equo et de equite forti et de universis viris bellatoribus ait Dominus Deus²¹ et ponam gloriam meam in gentibus et videbunt omnes gentes iudicium meum quod fecerim et manum meam quam posuerim super eos²² et scient domus Israhel quia ego Dominus Deus eorum a die illa et deinceps²³ et scient gentes quoniam in iniquitate sua capta sit domus Israhel eo quod reliquerint me et absconderim faciem meam ab eis et tradiderim eos in manu hostium et ceciderint in gladio universi²⁴ iuxta inmunditiam eorum et scelus feci eis et abscondi faciem meam ab illis²⁵ propterea haec dicit Dominus Deus nunc reducam

captivitatem Iacob et miserebor omnis domus Israhel et adsumam zelum pro nomine sancto meo²⁶ et portabunt confusionem suam et omnem praevaricationem quam praevaricati sunt in me cum habitaverint in terra sua confidenter neminem formidantes²⁷ et reduxero eos de populis et congregavero de terris inimicorum suorum et sanctificatus fuero in eis in oculis gentium plurimarum²⁸ et scient quia ego Dominus Deus eorum eo quod transtulerim eos in nationes et congregavero eos super terram suam et non dereliquerim quemquam ex eis ibi²⁹ et non abscondam ultra faciem meam ab eis eo quod effuderim spiritum meum super omnem domum Israhel ait Dominus Deus

40 in vicesimo et quinto anno transmigrationis nostrae in exordio anni decima mensis quartodecimo anno postquam percussa est civitas in ipsa hac die facta est super me manus Domini et adduxit me illuc² in visionibus Dei adduxit me in terram Israhel et dimisit me super montem excelsum nimis super quem erat quasi aedificium civitatis vergentis ad austrum³ et introduxit me illuc et ecce vir cuius erat species quasi species aeris et funiculus lineus in manu eius et calamus mensurae in manu eius stabat autem in porta⁴ et locutus est ad me idem vir filii hominis vide oculis tuis et auribus tuis audi et pone cor tuum in omnia quae ego ostendam tibi quia ut ostendantur tibi adductus es huc adnuntia omnia quae tu vides domui Israhel⁵ et ecce murus forinsecus in circuitu domus undique et in manu viri calamus mensurae sex cubitorum et palmo et mensus est latitudinem aedificii calamo uno altitudinem quoque calamo uno⁶ et venit ad portam quae respiciebat viam orientalem et ascendit per gradus eius et mensus est limen portae calamo uno latitudinem id est limen unum calamo uno in latitudine⁷ et thalamum uno calamo in longum et uno calamo in latum et inter thalamos quinque cubitos⁸ et limen portae iuxta vestibulum portae intrinsecus calamo uno⁹ et mensus est vestibulum portae octo cubitorum et frontem eius duobus cubitis vestibulum autem portae erat intrinsecus¹⁰ porro thalami portae ad viam orientalem tres hinc et tres inde mensura una trium et mensura una frontium ex utraque parte¹¹ et mensus est latitudinem liminis portae decem cubitorum et longitudinem portae tredecim cubitorum¹² et marginem ante thalamos cubiti unius et cubitus unus finis utrimque thalami autem sex cubitorum erant hinc et inde¹³ et mensus est portam a tecto thalami usque ad tectum eius latitudinem viginti et quinque cubitorum ostium contra ostium¹⁴ et fecit frontes per sexaginta cubitos et ad frontem atrium portae undique per circuitum¹⁵ et ante faciem portae quae pertingebat usque ad faciem vestibuli portae interioris quinquaginta cubitos¹⁶ et fenestras obliquas in thalamis et in frontibus eorum quae erant intra portam undique per circuitum similiter autem erant et in vestibulis fenestrae per gyrum intrinsecus et ante frontes pictura palmarum¹⁷ et eduxit me ad atrium exterius et ecce

gazofilacia et pavimentum stratum lapide in atrio per circuitum triginta gazofilacia in circuitu pavimenti¹⁸ et pavimentum in fronte portarum secundum longitudinem portarum erat inferius¹⁹ et mensus est latitudinem a facie portae inferioris usque ad frontem atrii interioris extrinsecus centum cubitos ad orientem et ad aquilonem²⁰ portam quoque quae respiciebat viam aquilonis atrii exterioris mensus est tam in longitudine quam in latitudine²¹ et thalamos eius tres hinc et tres inde et frontem eius et vestibulum eius secundum mensuram portae prioris quinquaginta cubitorum longitudinem eius et latitudinem viginti quinque cubitorum²² fenestrae autem eius et vestibulum et scalpturae secundum mensuram portae quae respiciebat ad orientem et septem graduum erat ascensus eius et vestibulum ante eam²³ et porta atrii interioris contra portam aquilonis et orientalem et mensus est a porta usque ad portam centum cubitos²⁴ et duxit me ad viam australem et ecce porta quae respiciebat ad austrum et mensus est frontem eius et vestibulum eius iuxta mensuras superiores²⁵ et fenestras eius et vestibula in circuitu sicut fenestras ceteras quinquaginta cubitorum longitudine et latitudine viginti quinque cubitorum²⁶ et in gradibus septem ascendebatur ad eam et vestibulum ante fores eius et celatae palmae erant una hinc et altera inde in fronte eius²⁷ et porta atrii interioris in via australi et mensus est a porta usque ad portam in via australi centum cubitos²⁸ et introduxit me in atrium interius ad portam australem et mensus est portam iuxta mensuras superiores²⁹ thalamum eius et frontem eius et vestibulum eius hisdem mensuris et fenestras eius et vestibulorum eius in circuitu quinquaginta cubitos longitudinis et latitudinis viginti quinque cubitos³⁰ et vestibulum per gyrum longitudine viginti quinque cubitorum et latitudine quinque cubitorum³¹ et vestibulum eius ad atrium exterius et palmas eius in fronte et octo gradus erant quibus ascendebatur per eam³² et introduxit me in atrium interius per viam orientalem et mensus est portam secundum mensuras superiores³³ thalamum eius et frontem eius et vestibula eius sicut supra et fenestras eius et vestibuli eius in circuitu longitudine quinquaginta cubitorum et latitudine viginti quinque cubitorum³⁴ et vestibulum eius id est atrii exterioris et palmae celatae in fronte eius hinc et inde et in octo gradibus ascensus eius³⁵ et introduxit me ad portam quae respiciebat ad aquilonem et mensus est secundum mensuras superiores³⁶ thalamum eius frontem eius vestibulum eius et fenestras eius per circuitum longitudine quinquaginta cubitorum et latitudine viginti quinque cubitorum³⁷ vestibulum eius in atrium exterius et celatura palmarum in fronte illius hinc et inde et in octo gradibus ascensus eius³⁸ et per singula gazofilacia ostium in frontibus portarum ibi lavabunt holocaustum³⁹ et in vestibulo portae duae mensae hinc et duae mensae inde ut immoletur super eas holocaustum et pro peccato et pro delicto⁴⁰ et ad latus exterius quod ascendit ad ostium portae quae pergit

ad aquilonem duae mensae et ad latus alterum ante vestibulum portae duae mensae⁴¹ quattuor mensae hinc et quattuor mensae inde per latera portae octo mensae erunt super quas immolabunt⁴² quattuor autem mensae ad holocaustum de lapidibus quadris extractae longitudine cubiti unius et dimidii et latitudine cubiti unius et dimidii et altitudine cubiti unius super quas ponant vasa in quibus immolatur holocaustum et victima⁴³ et labia earum palmi unius reflexa intrinsecus per circuitum super mensas autem carnes oblationis⁴⁴ et extra portam interiorem gazofilacia cantorum in atrio interiori quod erat in latere portae respicientis ad aquilonem et facies eorum contra viam australem una ex latere portae orientalis quae respiciebat ad viam aquilonis⁴⁵ et dixit ad me hoc est gazofilacium quod respicit viam meridianam sacerdotum qui excubant in custodiis templi⁴⁶ porro gazofilacium quod respicit ad viam aquilonis sacerdotum erit qui excubant ad ministerium altaris isti sunt filii Sadoc qui accedunt de filiis Levi ad Dominum ut ministrent ei⁴⁷ et mensus est atrium longitudine centum cubitorum et latitudine centum cubitorum per quadrum et altare ante faciem templi⁴⁸ et introduxit me in vestibulum templi et mensus est vestibulum quinque cubitis hinc et quinque cubitis inde et latitudinem portae trium cubitorum hinc et trium cubitorum inde⁴⁹ longitudinem autem vestibuli viginti cubitorum et latitudinem undecim cubitorum et octo gradibus ascendebatur ad eam et columnae erant in frontibus una hinc et altera inde

41 et introduxit me in templum et mensus est frontes sex cubitos latitudinis hinc et sex cubitos latitudinis inde latitudinem tabernaculi² et latitudo portae decem cubitorum erat et latera portae quinque cubitis hinc et quinque cubitis inde et mensus est longitudinem eius quadraginta cubitorum et latitudinem viginti cubitorum³ et introgressus intrinsecus mensus est in fronte portae duos cubitos et portam sex cubitorum et latitudinem portae septem cubitorum⁴ et mensus est longitudinem eius viginti cubitorum et latitudinem viginti cubitorum ante faciem templi et dixit ad me hoc est sanctum sanctorum⁵ et mensus est parietem domus sex cubitorum et latitudinem lateris quattuor cubitorum undique per circuitum domus⁶ latera autem latus ad latus bis triginta tria et erant eminentia quae ingrederentur per parietem domus in lateribus per circuitum ut continerent et non adtingerent parietem templi⁷ et platea erat in rotundum ascendens sursum per cocleam et in cenaculum templi deferebat per gyrum idcirco latius erat templum in superioribus et sic de inferioribus ascendebatur ad superiora in medium⁸ et vidi in domo altitudinem per circuitum fundata latera ad mensuram calami sex cubitorum spatio⁹ et latitudinem per parietem lateris forinsecus quinque cubitorum et interior domus in lateribus domus¹⁰ et inter gazofilacia latitudinem viginti cubitorum in circuitu domus undique¹¹ et ostium lateris ad orationem ostium unum ad viam aquilonis et

ostium unum ad viam australem et latitudinem loci ad orationem quinque cubitorum in circuitu ¹² et aedificium quod erat separatum versumque ad viam respicientem ad mare latitudinis septuaginta cubitorum paries autem aedificii quinque cubitorum latitudinis per circuitum et longitudo eius nonaginta cubitorum ¹³ et mensus est domus longitudinem centum cubitorum et quod separatum erat aedificium et parietes eius longitudinis centum cubitorum ¹⁴ latitudo autem ante faciem domus et eius quod erat separatum contra orientem centum cubitorum ¹⁵ et mensus est longitudinem aedificii contra faciem eius quod erat separatum ad dorsum ekthetas ex utraque parte centum cubitorum et templum interius et vestibula atrii ¹⁶ limina et fenestras obliquas et ekthetas in circuitu per tres partes contra uniuscuiusque limen stratumque ligno per gyrum in circuitu terra autem usque ad fenestras et fenestrae clausae super ostia ¹⁷ et usque ad domum interiorum et forinsecus per omnem parietem in circuitu intrinsecus et forinsecus ad mensuram ¹⁸ et fabricata cherubin et palmae et palma inter cherub et cherub duasque facies habebat cherub ¹⁹ faciem hominis iuxta palmam ex hac parte et faciem leonis iuxta palmam ex alia parte expressam per omnem domum in circuitu ²⁰ de terra usque ad superiora portae cherubin et palmae celatae erant in pariete templi ²¹ limen quadrangulum et facies sanctuarii aspectus contra aspectum ²² altaris lignei trium cubitorum altitudo et longitudo eius duo cubitorum et anguli eius et longitudo eius et parietes eius lignei et locutus est ad me haec est mensa coram Domino ²³ et duo ostia erant in templo et in sanctuario ²⁴ et in duobus ostiis ex utraque parte bina erant ostiola quae in se invicem plicabantur bina enim ostia erant ex utraque parte ostiorum ²⁵ et celata erant in ipsis ostiis templi cherubin et sculptura palmarum sicut in parietibus quoque expressa erat quam ob rem erant et grossiora ligna in vestibuli fronte forinsecus ²⁶ super quae fenestrae obliquae et similitudo palmarum hinc atque inde in umerulis vestibuli secundum latera domus latitudinemque parietum

42 et eduxit me in atrium exterius per viam ducentem ad aquilonem et eduxit me in gazofilacium quod erat contra separatum aedificium et contra aedem vergentem ad aquilonem ² in facie longitudinis centum cubitos ostii aquilonis et latitudinis quinquaginta cubitos ³ contra viginti cubitos atrii interioris et contra pavimentum stratum lapide atrii exterioris ubi erat porticus iuncta porticui triplici ⁴ et ante gazofilacia deambulatio decem cubitorum latitudinis ad interiora respiciens viae cubiti unius et ostia earum ad aquilonem ⁵ ubi erant gazofilacia in superioribus humiliora quia subportabant porticus quae ex illis eminebant de inferioribus et de mediis aedificii ⁶ tristega enim erant et non habebant columnas sicut erant columnae atriorum propterea eminebant de inferioribus et de mediis a terra ⁷ et peribolus exterior secundum gazofilacia quae erant in via atrii exterioris

ante gazofilacia longitudo eius quinquaginta cubitorum ⁸ quia longitudo erat gazofilaciorum atrii exterioris quinquaginta cubitorum et longitudo ante faciem templi centum cubitorum ⁹ et erat subter gazofilacia haec introitus ab oriente ingredientium in ea de atrio exteriori ¹⁰ in latitudine periboli atrii quod erat contra viam orientalem in facie aedificii separati et erant ante aedificium gazofilacia ¹¹ et via ante faciem eorum iuxta similitudinem gazofilaciorum quae erant in via aquilonis secundum longitudinem eorum sic et latitudo eorum et omnis introitus eorum et similitudines et ostia eorum ¹² secundum ostia gazofilaciorum quae erant in via respiciente ad notum ostium in capite viae quae via erat ante vestibulum separatum per viam orientalem ingredientibus ¹³ et dixit ad me gazofilacia aquilonis et gazofilacia austri quae sunt ante aedificium separatum haec sunt gazofilacia sancta in quibus vescuntur sacerdotes qui adpropinquant ad Dominum in sancta sanctorum ibi ponent sancta sanctorum et oblationem pro peccato et pro delicto locus enim sanctus est ¹⁴ cum autem ingressi fuerint sacerdotes non egredientur de sanctis in atrium exterius et ibi reponent vestimenta sua in quibus ministrant quia sancta sunt vestienturque vestimentis aliis et sic procedent ad populum ¹⁵ cumque conplesset mensuras domus interioris eduxit me per viam portae quae respiciebat ad viam orientalem et mensus est eam undique per circuitum ¹⁶ mensus autem est contra ventum orientalem calamo mensurae quingentos calamos in calamo mensurae per circuitum ¹⁷ et mensus est contra ventum aquilonem quingentos calamos in calamo mensurae per gyrum ¹⁸ et ad ventum australem mensus est quingentos calamos in calamo mensurae per circuitum ¹⁹ et ad ventum occidentalem mensus est quingentos calamos in calamo mensurae ²⁰ per quattuor ventos mensus est illud murum eius undique per circuitum longitudine quingentorum cubitorum et latitudine quingentorum cubitorum dividens inter sanctuarium et vulgi locum

43 et duxit me ad portam quae respiciebat ad viam orientalem ² et ecce gloria Dei Israhel ingrediebatur per viam orientalem et vox erat ei quasi vox aquarum multarum et terra splendebat a maiestate eius ³ et vidi visionem secundum speciem quam videram quando venit ut disperderet civitatem et species secundum aspectum quem videram iuxta fluvium Chobar et cecidi super faciem meam ⁴ et maiestas Domini ingressa est templum per viam portae quae respiciebat ad orientem ⁵ et levavit me spiritus et introduxit me in atrium interius et ecce repleta erat gloria Domini domus ⁶ et audivi loquentem ad me de domo et vir qui stabat iuxta me ⁷ dixit ad me fili hominis locus solii mei et locus vestigiorum pedum meorum ubi habito in medio filiorum Israhel in aeternum et non polluent ultra domus Israhel nomen sanctum meum ipsi et reges eorum in fornicationibus suis et in ruinis regum suorum et in excelsis ⁸ qui fabricati sunt limen suum iuxta limen meum et postes suos iuxta

postes meos et murus erat inter me et eos et polluerunt nomen sanctum meum in abominationibus quas fecerunt propter quod consumpsi eos in ira mea ⁹ nunc ergo repellant procul fornicationem suam et ruinas regum suorum a me et habitabo in medio eorum semper ¹⁰ tu autem fili hominis ostende domui Israhel templum et confundantur ab iniquitatibus suis et metiantur fabricam ¹¹ et erubescant ex omnibus quae fecerunt figuram domus et fabricae eius exitus et introitus et omnem descriptionem eius et universa praecepta eius cunctumque ordinem eius et omnes leges eius ostende eis et scribes in oculis eorum et custodiant omnes descriptiones eius et praecepta illius et faciant ea ¹² ista est lex domus in summitate montis omnes fines eius in circuitu sanctum sanctorum est haec ergo est lex domus ¹³ istae autem mensurae altaris in cubito verissimo qui habebat cubitum et palmum in sinu eius erat cubitus et cubitus in latitudine et definitio usque ad labium eius in circuitu palmus unus haec quoque erat fossa altaris ¹⁴ et de sinu terrae usque ad crepidinem novissimam duo cubiti et latitudo cubiti unius et a crepidine maiori usque ad crepidinem minorem quattuor cubiti et latitudo unius cubiti ¹⁵ ipse autem arihel quattuor cubitorum et ab arihel usque sursum cornua quattuor ¹⁶ et arihel duodecim cubitorum in longitudine per duodecim cubitos latitudinis quadrangulatum aequis lateribus ¹⁷ et crepido quattuordecim cubitorum longitudinis per quattuordecim latitudinis in quattuor angulis eius et corona in circuitu eius dimidii cubitus et sinus eius unius cubiti per circuitum gradus autem eius versi ad orientem ¹⁸ et dixit ad me fili hominis haec dicit Dominus Deus hii sunt ritus altaris in quacumque die fuerit fabricatum ut offeratur super illud holocaustum et effundatur sanguis ¹⁹ et dabis sacerdotibus Levitis qui sunt de semine Sadoc qui accedunt ad me ait Dominus Deus ut offerant mihi vitulum de armento pro peccato ²⁰ et adsumens de sanguine eius pones super quattuor cornua eius et super quattuor angulos crepidinis et super coronam in circuitu et mundabis illud et expiabis ²¹ et tolles vitulum qui oblatum fuerit pro peccato et combures illum in separato loco domus extra sanctuarium ²² et in die secunda offeres hircum caprarum immaculatum pro peccato et expiabunt altare sicut expiaverunt in vitulo ²³ cumque compleveris expians illud offeres vitulum de armento immaculatum et arietem de grege immaculatum ²⁴ et offeres eos in conspectu Domini et mittent sacerdotes super eos sal et offerent eos holocaustum Domino ²⁵ septem diebus facies hircum pro peccato cotidie et vitulum de armento et arietem de pecoribus immaculatos offerent ²⁶ septem diebus expiabunt altare et mundabunt illud et implebunt manum eius ²⁷ expletis autem diebus in die octava et ultra facient sacerdotes super altare holocausta vestra et quae pro pace offerunt et placatus ero vobis ait Dominus Deus

44 et convertit me ad viam portae sanctuarii exterioris quae respiciebat ad orientem et erat

clausa ² et dixit Dominus ad me porta haec clausa erit non aperietur et vir non transiet per eam quoniam Dominus Deus Israhel ingressus est per eam eritque clausa ³ principi princeps ipse sedebit in ea ut comedat panem coram Domino per viam vestibuli portae ingreditur et per viam eius egredietur ⁴ et adduxit me per viam portae aquilonis in conspectu domus et vidi et ecce implevit gloria Domini domum Domini et cecidi in faciem meam ⁵ et dixit ad me Dominus fili hominis pone cor tuum et vide oculis tuis et auribus tuis audi omnia quae ego loquor ad te de universis caerimoniis domus Domini et de cunctis legibus eius et pones cor tuum in viis templi per omnes exitus sanctuarii ⁶ et dices ad exasperantem me domum Israhel haec dicit Dominus Deus sufficientiam vobis omnia scelera vestra domus Israhel ⁷ eo quod inducitis filios alienos incircumcisos corde et incircumcisos carne ut sint in sanctuario meo et polluant domum meam et offertis panes meos adipem et sanguinem et dissolvitis pactum meum in omnibus sceleribus vestris ⁸ et non servastis praecepta sanctuarii mei et posuistis custodes observationum mearum in sanctuario meo vobismet ipsis ⁹ haec dicit Dominus Deus omnis alienigena incircumcisos corde et incircumcisos carne non ingreditur sanctuarium meum omnis filius alienus qui est in medio filiorum Israhel ¹⁰ sed et Levitae qui longe recesserunt a me in errore filiorum Israhel et erraverunt a me post idola sua et portaverunt iniquitatem suam ¹¹ erunt in sanctuario meo aeditui et ianitores portarum domus et ministri domus ipsi mactabunt holocaustosin et victimas populi et ipsi stabunt in conspectu eorum ut ministrent eis ¹² pro eo quod ministraverunt illis in conspectu idolorum suorum et facti sunt domui Israhel in offendiculum iniquitatis idcirco levavi manum meam super eos dicit Dominus Deus et portaverunt iniquitatem suam ¹³ et non adpropinquabunt ad me ut sacerdotio fungantur mihi neque accedent ad omne sanctuarium meum iuxta sancta sanctorum sed portabunt confusionem suam et scelera sua quae fecerunt ¹⁴ et dabo eos ianitores domus in omni ministerio eius et universis quae fiunt in ea ¹⁵ sacerdotes autem Levitae filii Sadoc qui custodierunt caerimonias sanctuarii mei cum errarent filii Israhel a me ipsi accedent ad me ut ministrent mihi et stabunt in conspectu meo ut offerant mihi adipem et sanguinem ait Dominus Deus ¹⁶ ipsi ingredientur sanctuarium meum et ipsi accedent ad mensam meam ut ministrent mihi et custodiant caerimonias meas ¹⁷ cumque ingredientur portas atrii interioris vestibus lineis induentur nec ascendet super eos quicquam laneum quando ministrant in portis atrii interioris et intrinsecus ¹⁸ vittae lineae erunt in capitibus eorum et feminalia linea erunt in lumbis eorum et non accingentur in sudore ¹⁹ cumque egredientur atrium exterius ad populum exuent se vestimenta sua in quibus ministraverunt et reponent ea in gazofilacio sanctuarii et vestient se vestimentis aliis et non sanctificabunt populum in vestibus suis ²⁰ caput autem suum non

radent neque comam nutriunt sed tondentes adtondent capita sua ²¹ et vinum non bibet omnis sacerdos quando ingressurus est atrium interius ²² et viduam et repudiatam non accipient uxores sed virgines de semine domus Israhel sed et viduam quae fuerit vidua a sacerdote accipient ²³ et populum meum docebunt quid sit inter sanctum et pollutum et inter mundum et inmundum ostendent eis ²⁴ et cum fuerit controversia stabunt in iudiciis meis et iudicabunt leges meas et praecepta mea in omnibus sollemnitatibus meis custodient et sabbata mea sanctificabunt ²⁵ et ad mortuum hominem non ingredientur ne polluantur nisi ad patrem et matrem et filium et filiam et fratrem et sororem quae alterum virum non habuit in quibus contaminabuntur ²⁶ et postquam fuerit emundatus septem dies numerabuntur ei ²⁷ et in die introitus sui in sanctuarium ad atrium interius ut ministret mihi in sanctuario offeret pro peccato suo ait Dominus Deus ²⁸ erit autem eis hereditas ego hereditas eorum et possessionem non dabit eis in Israhel ego enim possessio eorum ²⁹ victimam et pro peccato et pro delicto ipsi comedent et omne votum in Israhel ipsorum erit ³⁰ et primitiva omnium primogenitorum et omnia libamenta ex omnibus quae offeruntur sacerdotum erunt et primitiva ciborum vestrarum dabitur sacerdoti ut reponat benedictionem domui suae ³¹ omne morticinum et captum a bestia de avibus et de pecoribus non comedent sacerdotes

45 cumque coeperitis terram dividere sortito separate primitias Domino sanctificatum de terra longitudine viginti quinque milia et latitudine decem milia sanctificatum erit in omni termino eius per circuitum ² et erit ex omni parte sanctificatum quingentos per quingentos quadrifariam per circuitum et quinquaginta cubitis in suburbana eius per gyrum ³ et a mensura ista mensurabis longitudinem viginti quinque milium et latitudinem decem milium et in ipso erit templum sanctumque sanctorum ⁴ sanctificatum de terra erit sacerdotibus ministris sanctuarii qui accedunt ad ministerium Domini et erit eis locus in domos et in sanctuarium sanctitatis ⁵ viginti quinque autem milia longitudinis et decem milia latitudinis erunt Levitis qui ministrant domui ipsi possidebunt viginti gazofilacia ⁶ et possessionem civitatis dabitur quinque milia latitudinis et longitudinis viginti quinque milia secundum separationem sanctuarii omni domui Israhel ⁷ principi quoque hinc et inde in separationem sanctuarii et in possessionem civitatis contra faciem separationis sanctuarii et contra faciem possessionis urbis a latere maris usque ad mare et a latere orientis usque ad orientem longitudinem autem iuxta unamquamque partem a termino occidentali usque ad terminum orientalem ⁸ de terra erit ei possessio in Israhel et non depopulabuntur ultra principes populum meum sed terram dabunt domui Israhel secundum tribus eorum ⁹ haec dicit Dominus Deus sufficiat vobis principes Israhel iniquitatem et rapinas intermittite et iudicium et iustitiam facite separate confinia vestra a

populo meo ait Dominus Deus ¹⁰ statera iusta et oephi iustum et batus iustus erit vobis ¹¹ oephi et batus aequalia et unius mensurae erunt ut capiat decimam partem chori batus et decimam partem chori oephi iuxta mensuram chori erit aequa libratio eorum ¹² siclus autem viginti obolos habeat porro viginti sicli et viginti quinque sicli et quindecim sicli minam facient ¹³ et haec sunt primitiae quas tolletis sextam partem oephi de choro frumenti et sextam partem oephi de choro hordei ¹⁴ mensura quoque olei batus olei decima pars chori est et decem bati chorum faciunt quia decem bati implent chorum ¹⁵ et arietem unum de grege ducentorum de his quae nutriunt Israhel in sacrificio et in holocaustum et in pacifica ad expiandum pro eis ait Dominus Deus ¹⁶ omnis populus terrae tenebitur primitiis his principi in Israhel ¹⁷ et super principem erunt holocausta et sacrificium et libamina in sollemnitatibus et in kalendis et in sabbatis in universis sollemnitatibus domus Israhel ipse faciat pro peccato sacrificium et holocaustum et pacifica ad expiandum pro domo Israhel ¹⁸ haec dicit Dominus Deus in primo mense una mensis sumes vitulum de armento immaculatum et expiabis sanctuarium ¹⁹ et tollet sacerdos de sanguine quod erit pro peccato et ponet in postibus domus et in quattuor angulis crepidinis altaris et in postibus portae atrii interioris ²⁰ et sic facies in septima mensis pro unoquoque qui ignoravit et errore deceptus est et expiabitur pro domo ²¹ in primo mense quartadecima die mensis erit vobis paschae sollemnitas septem diebus azyma comedentur ²² et faciet princeps in die illa pro se et pro universo populo terrae vitulum pro peccato ²³ et in septem dierum sollemnitate faciet holocaustum Domino septem vitulos et septem arietes immaculatos cotidie septem diebus et pro peccato hircum caprarum cotidie ²⁴ et sacrificium oephi per vitulum et oephi per arietem faciet et olei hin per singula oephi ²⁵ septimo mense quintadecima die mensis in sollemnitate faciet sicut supra dicta sunt per septem dies tam pro peccato quam pro holocausto et in sacrificio et in oleo

46 haec dicit Dominus Deus porta atrii interioris quae respicit ad orientem erit clausa sex diebus in quibus opus fit die autem sabbati aperietur sed et in die kalendarum aperietur ² et intrabit princeps per viam vestibuli portae de foris et stabit in limine portae et facient sacerdotes holocaustum eius et pacifica eius et adorabit super limen portae et egredietur porta autem non claudetur usque ad vesperam ³ et adorabit populus terrae ad ostium portae illius in sabbatis et in kalendis coram Domino ⁴ holocaustum autem hoc offeret princeps Domino in die sabbati sex agnos immaculatos et arietem immaculatum ⁵ et sacrificium oephi per arietem agnis autem sacrificium quod dederit manus eius et olei hin per singula oephi ⁶ in die autem kalendarum vitulum de armento immaculatum et sex agni et arietes immaculati erunt ⁷ et oephi per vitulum oephi quoque per arietem faciet sacrificium agnis autem sicut invenerit manus eius et olei hin per singu-

la oephi ⁸ cumque ingressurus est princeps per viam vestibuli portae ingrediatur et per eandem viam exeat ⁹ et cum intrabit populus terrae in conspectu Domini in sollemnitatibus qui ingreditur per portam aquilonis ut adoret egrediatur per viam portae meridianae porro qui ingreditur per viam portae meridianae egrediatur per viam portae aquilonis non revertetur per viam portae per quam ingressus est sed e regione illius egrediatur ¹⁰ princeps autem in medio eorum cum ingredientibus ingrediatur et cum egredientibus egrediatur ¹¹ et in nundinis et in sollemnitatibus erit sacrificium oephi per vitulum et oephi per arietem agnis autem erit sacrificium sicut invenerit manus eius et olei hin per singula oephi ¹² cum autem fecerit princeps spontaneum holocaustum aut pacifica voluntaria Domino aperietur ei porta quae respicit ad orientem et faciet holocaustum suum et pacifica sua sicut fieri solet in die sabbati et egrediatur claudeturque porta postquam exierit ¹³ et agnum eiusdem anni immaculatum faciet holocaustum cotidie Domino semper mane faciet illud ¹⁴ et sacrificium faciet super eo cata mane mane sextam partem oephi et de oleo tertiam partem hin ut misceatur similiae sacrificium Domino legitimum iuge atque perpetuum ¹⁵ faciet agnum et sacrificium et oleum cata mane mane holocaustum sempiternum ¹⁶ haec dicit Dominus Deus si dederit princeps donum alicui de filiis suis hereditas eius filiorum suorum erit possidebunt ea hereditarie ¹⁷ si autem dederit legatum de hereditate sua uni servorum suorum erit illius usque ad annum remissionis et revertetur ad principem hereditas autem eius filiis eius erit ¹⁸ et non accipiet princeps de hereditate populi per violentiam et de possessione eorum sed de possessione sua hereditatem dabit filiis suis ut non dispergatur populus meus unusquisque a possessione sua ¹⁹ et introduxit me per ingressum qui erat ex latere portae in gazofilacia sanctuarii ad sacerdotes quae respiciebant ad aquilonem et erat ibi locus vergens ad occidentem ²⁰ et dixit ad me iste est locus ubi coquent sacerdotes pro delicto et pro peccato ubi coquent sacrificium ut non efferant in atrio exteriori et sanctificetur populus ²¹ et eduxit me in atrium exterius et circumduxit me per quattuor angulos atrii et ecce atriolum erat in angulo atrii atriola singula per angulos atrii ²² in quattuor angulos atrii atriola disposita quadraginta cubitorum per longum et triginta per latum mensurae unius quattuor erant ²³ et paries per circuitum ambiens quattuor atriola et culinae fabricatae erant subter porticus per gyrum ²⁴ et dixit ad me haec est domus culinatum in qua coquent ministri domus Domini victimas populi

47 et convertit me ad portam domus et ecce aquae egrediebantur subter limen domus ad orientem facies enim domus respiciebat ad orientem aquae autem descendebant in latus templi dextrum ad meridiem altaris ² et eduxit me per viam portae aquilonis et convertit me ad viam foras portam exterio-rem viam quae respiciebat ad orientem et ecce

aquae redundantes a latere dextro ³ cum egrederetur vir ad orientem qui habebat funiculum in manu sua et mensus est mille cubitos et transduxit me per aquam usque ad talos ⁴ rursumque mensus est mille et transduxit me per aquam usque ad genua ⁵ et mensus est mille et transduxit me per aquam usque ad renes et mensus est mille torrentem quem non potui pertransire quoniam intumuerant aquae profundae torrentis qui non potest transvadari ⁶ et dixit ad me certe vidisti fili hominis et duxit me et convertit ad ripam torrentis ⁷ cumque me convertissem ecce in ripa torrentis ligna multa nimis ex utraque parte ⁸ et ait ad me aquae istae quae egrediuntur ad tumulos sabuli orientalis et descendunt ad plana deserti intrabunt mare et exi- bunt et sanabuntur aquae ⁹ et omnis anima vivens quae serpit quocumque venerit torrens vivet et erunt pisces multi satis postquam venerint illuc aquae istae et sanabuntur et vivent omnia ad quae venerit torrens ¹⁰ vivent et stabunt super illa piscatores ab Engaddi usque ad Engallim siccatio sagenarum erunt plurimae species erunt piscium eius sicut pisces maris magni multitudinis nimiae ¹¹ in litoribus autem eius et in palustribus non sanabuntur quia in salinas dabuntur ¹² et super torrentem orietur in ripis eius ex utraque parte omne lignum pomiferum non defluet folium ex eo et non deficiet fructus eius per singulos menses adferet primitiva quia aquae eius de sanctuario egredi- entur et erunt fructus eius in cibum et folia eius ad medicinam ¹³ haec dicit Dominus Deus hic est terminus in quo possidebitis terram in duodecim tribubus Israhel quia Ioseph duplicem funiculum habet ¹⁴ possidebitis autem eam singuli aequae ut frater suus quam levavi manum meam ut darem patribus vestris et cadet terra haec vobis in possessionem ¹⁵ hic est autem terminus terrae ad plagam septentrionalem a mari magno via Bethalon venientibus Sadada ¹⁶ Emath Berotha Sabarim quae est inter terminum Damasci et confinium Emath domus Atticon quae est iuxta terminos Auran ¹⁷ et erit terminus a mari usque ad atrium Aeon terminus Damasci et ab aquilone ad aquilonem et terminus Emath plaga autem septentrionalis ¹⁸ porro plaga orientalis de medio Auran et de medio Damasci et de medio Galaad et de medio terrae Israhel Iordanis disterminans ad mare orientale metiemini etiam plagam orientalem ¹⁹ plaga autem australis meridiana a Thamar usque ad aquas Contradictionis Cades et torrens usque ad mare magnum et plaga ad meridiem australis ²⁰ et plaga maris mare magnum a confinio per directum donec venias Emath haec est plaga maris ²¹ et dividetis terram istam vobis per tribus Israhel ²² et mittetis eam in hereditatem vobis et advenis qui accesserint ad vos qui genuerint filios in medio vestrum et erunt vobis sicut indigenae inter filios Israhel vobiscum dividet possessionem in medio tribuum Israhel ²³ in tribu autem quacumque fuerit advena ibi dabit possessionem illi ait Dominus Deus

48 et haec nomina tribuum a finibus aquilonis iuxta viam Aethlon pergentibus Emath atrium

Aenon terminus Damasci ad aquilonem iuxta Emath et erit ei plaga orientalis mare Dan una ² et ad terminum Dan a plaga orientali usque ad plagam maris Aser una ³ et super terminum Aser a plaga orientali usque ad plagam maris Nephtalim una ⁴ et super terminum Nephtalim a plaga orientali usque ad plagam maris Manasse una ⁵ et super terminum Manasse a plaga orientali usque ad plagam maris Ephraim una ⁶ et super terminum Ephraim a plaga orientali usque ad plagam maris Ruben una ⁷ et super terminum Ruben a plaga orientali usque ad plagam maris Iuda una ⁸ et super terminum Iuda a plaga orientali usque ad plagam maris erunt primitiae quas separabitis viginti quinque milibus latitudinis et longitudinis sicuti singulae partes a plaga orientali usque ad plagam maris et erit sanctuarium in medio eius ⁹ primitiae quas separastis Domino longitudo viginti quinque milibus et latitudo decem milibus ¹⁰ hae autem erunt primitiae sanctuarii sacerdotum ad aquilonem viginti quinque milia et ad mare latitudinis decem milia sed et ad orientem latitudinis decem milia et ad meridiem longitudinis viginti quinque milia et erit sanctuarium Domini in medio eius ¹¹ sacerdotibus sanctuarium erit de filiis Sadoc qui custodierunt caerimonias meas et non erraverunt cum errarent filii Israhel sicut erraverunt et Levitae ¹² et erunt eis primitiae de primitiis terrae sanctum sanctorum iuxta terminum Levitarum ¹³ sed et Levitis similiter iuxta fines sacerdotum viginti quinque milia longitudinis et latitudinis decem milia omnis longitudo viginti et quinque milium et latitudo decem milium ¹⁴ et non venundabunt ex eo neque mutabunt nec transferentur primitiae terrae quia sanctificatae sunt Domino ¹⁵ quinque milia autem quae supersunt in latitudine per viginti quinque milia profana erunt urbis in habitaculum et in suburbana et erit civitas in medio eius ¹⁶ et heae mensurae eius ad plagam septentrionalem quingenti et quattuor milia et ad plagam meridianam quingenti et quattuor milia et ad plagam orientalem quingenti et quattuor milia et ad plagam occidentalem quingenti et quattuor milia ¹⁷ erunt autem suburbana civitatis ad aquilonem ducenti quinquaginta et in meridie ducenti quinquaginta et ad orientem ducenti quinquaginta et ad mare ducenti quinquaginta ¹⁸ quod autem reliquum fuerit in longitudine

secundum primitias sanctuarii decem milia in orientem et decem milia ad occidentem erunt sicut primitiae sanctuarii et erunt fruges eius in panes his qui serviunt civitati ¹⁹ servientes autem civitati operabuntur ex omnibus tribubus Israhel ²⁰ omnes primitiae viginti quinque milium per viginti quinque milia in quadrum separabuntur in primitias sanctuarii et possessionem civitatis ²¹ quod autem reliquum fuerit principis erit ex omni parte primitiarum sanctuarii et possessionis civitatis e regione viginti quinque milium primitiarum usque ad terminum orientalem sed et ad mare e regione viginti quinque milium usque ad terminum maris similiter in partibus principis erit et erunt primitiae sanctuarii et sanctuarium templi in medio eius ²² de possessione autem Levitarum et de possessione civitatis in medio partium principis erit inter terminum Iuda et inter terminum Benjamin et ad principem pertinebit ²³ et reliquis tribubus a plaga orientali usque ad plagam occidentalem Benjamin una ²⁴ et contra terminum Benjamin a plaga orientali usque ad plagam occidentalem Symeon una ²⁵ et super terminum Symeonis a plaga orientali usque ad plagam occidentis Isachar una ²⁶ et super terminum Isachar a plaga orientali usque ad plagam occidentalem Zabulon una ²⁷ et super terminum Zabulon a plaga orientali usque ad plagam maris Gad una ²⁸ et super terminum Gad ad plagam austri in meridiem et erit finis de Thamar usque ad aquas Contradictionis Cades hereditas contra mare magnum ²⁹ haec est terra quam mittetis in sortem tribubus Israhel et hae partitiones earum ait Dominus Deus ³⁰ et hii egressus civitatis a plaga septentrionali quingentos et quattuor milia mensurabis ³¹ et portae civitatis in nominibus tribuum Israhel portae tres a septentrione porta Ruben una porta Iudae una porta Levi una ³² et ad plagam orientalem quingentos et quattuor milia et portae tres porta Ioseph una porta Benjamin una porta Dan una ³³ et ad plagam meridianam quingentos et quattuor milia metieris portam Symeonis unam portam Isachar unam portam Zabulon unam ³⁴ et ad plagam occidentalem quingenti et quattuor milia portae eorum tres porta Gad una porta Aser una porta Nephtalim una ³⁵ per circuitum decem et octo milia et nomen civitatis ex illa die Dominus ibidem

Daniel

1 Anno tertio regni Ioakim regis Iuda, venit Nabuchodonosor rex Babylonis in Ierusalem, et obsedit eam; ² et tradidit Dominus in manu eius Ioakim regem Iuda, et partem vasorum domus Dei: et asportavit ea in terram Sennaar in domum dei sui, et vasa intulit in domum Thesauri dei sui. ³ Et ait rex Asphenez praeposito Eunuchorum ut introduceret de filiis Israel, et de semine regio et tyrannorum, ⁴ pueros, in quibus nulla esset macula, decoros forma, et eruditos omni sapientia, cautos scientia, et doctos disciplina, et qui possent stare in palatio regis, ut doceret eos litteras, et linguam Chaldaeorum. ⁵ Et constituit eis rex annonam per singulos dies de cibis suis, et de vino unde bibebat ipse, ut enutriti tribus annis, postea starent in conspectu regis. ⁶ Fuerunt ergo inter eos de filiis Iuda, Daniel, Ananias, Misael, et Azarias. ⁷ Et imposuit eis praepositus eunuchorum, nomina: Danieli, Baltassar: Ananiae, Sidrach: Misaeli, Misach: et Azariae, Abdenago. ⁸ Proposuit autem Daniel in corde suo ne pollueretur de mensa regis, neque de vino potus eius: et rogavit eunuchorum praepositum ne contaminaretur. ⁹ Dedit autem Deus Danieli gratiam et misericordiam in conspectu principis eunuchorum. ¹⁰ Et ait princeps eunuchorum ad Danielelem: Timeo ego dominum meum regem, qui constituit vobis cibum et potum: qui si viderit vultus vestros macilentiores prae ceteris adolescentibus coaevis vestris, condemnabit caput meum regi. ¹¹ Et dixit Daniel ad Malasar, quem constituerat princeps eunuchorum super Danielelem, Ananiam, Misaelem, et Azariam: ¹² Tenta nos obsecro servos tuos diebus decem, et dentur nobis legumina ad vescendum, et aqua ad bibendum: ¹³ et contemplare vultus nostros, et vultus puerorum, qui vescuuntur cibo regio: et sicut videris, facies cum servis tuis. ¹⁴ Qui, audito sermone huiuscemodi, tentavit eos diebus decem. ¹⁵ Post dies autem decem apparuerunt vultus eorum meliores, et corpulentiores prae omnibus pueris, qui vescebantur cibo regio. ¹⁶ Porro Malasar tollebat cibaria, et vinum potus eorum: dabatque eis legumina. ¹⁷ Pueris autem his dedit Deus scientiam, et disciplinam in omni libro, et sapientia: Danieli autem intelligentiam omnium visionum et somniorum. ¹⁸ Completis itaque diebus, post quos dixerat rex ut introducerentur: introduxit eos praepositus eunuchorum in conspectu Nabuchodonosor. ¹⁹ Cumque eis locutus fuisset rex, non sunt inventi tales de universis, ut Daniel, Ananias, Misael, et Azarias: et steterunt in conspectu Regis. ²⁰ Et omne verbum sapientiae et intellectus, quod sciscitatus est ab eis Rex, invenit in eis decu-

plum super cunctos ariolos, et magos, qui erant in universo regno eius. ²¹ Fuit autem Daniel usque ad annum primum Cyri regis.

2 In anno secundo regni Nabuchodonosor vidit Nabuchodonosor somnium, et conterritus est spiritus eius, et somnium eius fugit ab eo. ² Praecepit autem rex, ut convocarentur arioli, et magi, et malefici, et Chaldaei: ut indicarent regi somnia sua: qui cum venissent, steterunt coram rege. ³ Et dixit ad eos rex: Vidi somnium: et mente confusus ignoro quid viderim. ⁴ Responderuntque Chaldaei regi Syriace: Rex in sempiternum vive: dic somnium servis tuis, et interpretationem eius indicabimus. ⁵ Et respondens rex ait Chaldaeis: Sermo recessit a me: nisi indicaveritis mihi somnium, et coniecturam eius, peribitis vos, et domus vestrae publicabuntur. ⁶ Si autem somnium, et coniecturam eius narraveritis, praemia, et dona, et honorem multum accipietis a me: somnium igitur, et interpretationem eius indicate mihi. ⁷ Responderunt secundo, atque dixerunt: Rex somnium dicat servis suis, et interpretationem illius indicabimus. ⁸ Respondit rex, et ait: Certe novi quod tempus redimitis, scientes quod recesserit a me sermo. ⁹ Si ergo somnium non indicaveritis mihi, una est de vobis sententia, quod interpretationem quoque fallacem, et deceptione plenam composueritis, ut loquamini mihi donec tempus pertranseat. Somnium itaque dicite mihi, ut sciam quod interpretationem quoque eius veram loquamini. ¹⁰ Respondentes ergo Chaldaei coram rege, dixerunt: Non est homo super terram, qui sermonem tuum, rex, possit implere: sed neque regum quisquam magnus et potens verbum huiuscemodi sciscitatur ab omni ariolo, et mago, et Chaldaeis. ¹¹ Sermo enim, quem tu quaeris, rex, gravis est: nec reperietur quisquam, qui indicet illum in conspectu regis: exceptis diis, quorum non est cum hominibus conversatio. ¹² Quo audito, rex in furore, et in ira magna praecepit ut perirent omnes sapientes Babylonis. ¹³ Et egressa sententia, sapientes interficiebantur: quaerebanturque Daniel, et socii eius, ut perirent. ¹⁴ Tunc Daniel requisivit de lege, atque sententia ab Arioch principe militiae regis, qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes Babylonis. ¹⁵ Et interrogavit eum, qui a rege potestatem acceperat, quam ob causam tam crudelis sententia a facie regis esset egressa. Cum ergo rem indicasset Arioch Danieli, ¹⁶ Daniel ingressus rogavit regem ut tempus daret sibi ad solutionem indicandam regi. ¹⁷ Et ingressus est domum suam, Ananiaeque et Misaeli, et Azariae sociis suis indicavit negotium: ¹⁸ ut quaerent misericor-

diam a facie Dei caeli super sacramento isto, et non perirent Daniel, et socii eius cum ceteris sapientibus Babylonis. ¹⁹ Tunc Danieli mysterium per visionem nocte revelatum est: et benedixit Daniel Deum caeli, ²⁰ et locutus ait: Sit nomen Domini benedictum a saeculo et usque in saeculum: quia sapientia et fortitudo eius sunt. ²¹ Et ipse mutat tempora, et aetates: transfert regna, atque constituit: dat sapientiam sapientibus, et scientiam intelligentibus disciplinam: ²² Ipse revelat profunda, et abscondita, et novit in tenebris constituta: et lux cum eo est. ²³ Tibi Deus patrum nostrorum confiteor, teque laudo: quia sapientiam, et fortitudinem dedisti mihi: et nunc ostendisti mihi quae rogavimus te, quia sermonem regis aperuisti nobis. ²⁴ Post haec Daniel ingressus ad Arioch, quem constituerat rex ut perderet sapientes Babylonis, sic ei locutus est: Sapientes Babylonis ne perdas: introduce me in conspectu regis, et solutionem regi narrabo. ²⁵ Tunc Arioch festinus introduxit Danielem ad regem, et dixit ei: Inveni hominem de filiis transmigrationis Iuda, qui solutionem regi annunciet. ²⁶ Respondit rex, et dixit Danieli, cuius nomen erat Baltassar: Putasne vere potes mihi indicare somnium, quod vidi, et interpretationem eius? ²⁷ Et respondens Daniel coram rege, ait: Mysterium, quod rex interrogat, sapientes, magi, arifoli, et aruspices nequeunt indicare regi: ²⁸ Sed est Deus in caelo revelans mysteria, qui indicavit tibi rex Nabuchodonosor, quae ventura sunt in novissimis temporibus. Somnium tuum, et visiones capitis tui in cubili tuo huiusmodi sunt: ²⁹ Tu rex cogitare coepisti in strato tuo, quid esset futurum post haec: et qui revelat mysteria, ostendit tibi quae ventura sunt. ³⁰ Mihi quoque non in sapientia, quae est in me plus quam in cunctis viventibus, sacramentum hoc revelatum est: sed ut interpretatio regi manifesta fieret, et cogitationes mentis tuae scires. ³¹ Tu rex videbas, et ecce quasi statua una grandis: statua illa magna, et statura sublimis stabat contra te, et intuitus eius erat terribilis. ³² Huius statuae caput ex auro optimo erat, pectus autem et brachia de argento, porro venter, et femora ex aere. ³³ Tibiae autem ferreae, pedum quaedam pars erat ferrea, quaedam autem fictilis. ³⁴ Videbas ita, donec abscissus est lapis de monte sine manibus: et percussit statuam in pedibus eius ferreis, et fictilibus, et comminuit eos. ³⁵ Tunc contrita sunt pariter ferrum, testa, aes, argentum, et aurum, et redacta quasi in favillam aestivae areae, quae rapta sunt vento: nullusque locus inventus est eis: lapis autem, qui percusserat statuam, factus est mons magnus, et implevit universam terram. ³⁶ hoc est somnium. Interpretationem quoque eius dicemus coram te, rex. ³⁷ Tu rex regum es: et Deus caeli, regnum, et fortitudinem, et imperium, et gloriam dedit tibi: ³⁸ et omnia, in quibus habitant filii hominum, et bestiae agri: volucres quoque caeli dedit in manu tua, et sub ditioe tua universa constituit: tu es ergo caput aureum. ³⁹ Et post te consurget regnum aliud minus te argenteum: et regnum tertium aliud aereum, quod imperabit universae ter-

rae. ⁴⁰ Et regnum quartum erit velut ferrum. quomodo ferrum comminuit, et domat omnia, sic comminuet, et conteret omnia haec. ⁴¹ Porro quia vidisti pedum, et digitorum partem testae figuli, et partem ferream: regnum divisum erit, quod tamen de plantario ferri orietur, secundum quod vidisti ferrum mistum testae ex luto. ⁴² Et digitos pedum ex parte ferreos, et ex parte fictiles: ex parte regnum erit solidum, et ex parte contritum. ⁴³ Quod autem vidisti ferrum mistum testae ex luto, commiscebuntur quidem humano semine, sed non adhaerebunt sibi, sicut ferrum misceri non potest testae. ⁴⁴ In diebus autem regnorum illorum suscitabit Deus caeli regnum, quod in aeternum non dissipabitur, et regnum eius alteri populo non tradetur: comminuet autem, et consumet universa regna haec: et ipsum stabit in aeternum. ⁴⁵ Secundum quod vidisti, quod de monte abscissus est lapis sine manibus, et comminuit testam, et ferrum, et aes, et argentum, et aurum, Deus magnus ostendit regi quae ventura sunt postea. et verum est somnium, et fidelis interpretatio eius. ⁴⁶ Tunc rex Nabuchodonosor cecidit in faciem suam, et Danielem adoravit, et hostias, et incensum praecepit ut sacrificarent ei. ⁴⁷ Loquens ergo rex, ait Danieli: Vere Deus vester Deus deorum est, et Dominus regum, et revelans mysteria: quoniam tu potuisti aperire hoc sacramentum. ⁴⁸ Tunc rex Danielem in sublime extulit, et munera multa, et magna dedit ei: et constituit eum principem super omnes provincias Babylonis: et praefectum magistratum super cunctos sapientes Babylonis. ⁴⁹ Daniel autem postulavit a rege: et constituit super opera provinciae Babylonis, Sidrach, Misach, et Abdenago: Ipse autem Daniel erat in foribus regis.

3 Nabuchodonosor rex fecit statuam auream altitudine cubitorum sexaginta, latitudine cubitorum sex, et statuit eam in campo Dura provinciae Babylonis. ² Itaque Nabuchodonosor rex misit ad congregandos satrapas, magistratus, et iudices, duces, et tyrannos, et praefectos, omnesque principes regionum, ut convenirent ad dedicationem statuae, quam erexerat Nabuchodonosor rex. ³ Tunc congregati sunt satrapae, magistratus, et iudices, duces, et tyranni, et optimates, qui erant in potestatibus constituti, et universi principes regionum ut convenirent ad dedicationem statuae, quam erexerat Nabuchodonosor rex. stabant autem in conspectu statuae, quam posuerat Nabuchodonosor rex: ⁴ et praeco clamabat valenter: Vobis dicitur populis, tribubus, et linguis: ⁵ In hora, qua audieritis sonitum tubae, et fistulae, et citharae, sambuca, et psalterii, et symphoniae, et universi generis musicorum, cadentes adorete statuam auream, quam constituit Nabuchodonosor rex. ⁶ Si quis autem non prostratus adoraverit, eadem hora mittetur in fornacem ignis ardentis. ⁷ Post haec igitur statim ut audierunt omnes populi sonitum tubae, fistulae, et citharae, sambuca, et psalterii, et symphoniae, et omnis generis musicorum: cadentes omnes populi, tribus, et linguae adoraverunt statuam auream, quam

constituerat Nabuchodonosor rex. ⁸ Statimque in ipso tempore accedentes viri Chaldaei accusaverunt Iudaeos: ⁹ dixeruntque Nabuchodonosor regi: Rex in aeternum vive: ¹⁰ tu rex posuisti decretum, ut omnis homo, qui audierit sonitum tubae, fistulae, et citharae, sambucae, et psalterii, et symphoniae, et universi generis musicorum, prosternat se, et adoret statuam auream: ¹¹ si quis autem non procidens adoraverit, mittatur in fornacem ignis ardentis. ¹² Sunt ergo viri Iudaei, quos constituisti super opera regionis Babylonis, Sidrach, Misach, et Abdenago: viri isti contempserunt, rex, decretum tuum: deos tuos non colunt, et statuam auream, quam erexisti, non adorant. ¹³ Tunc Nabuchodonosor in furore, et in ira praecepit ut adducerentur Sidrach, Misach, et Abdenago: qui confestim adducti sunt in conspectu regis. ¹⁴ Pronunciansque Nabuchodonosor rex, ait eis: Verene Sidrach, Misach, et Abdenago deos meos non colitis, et statuam auream, quam constitui, non adoratis? ¹⁵ Nunc ergo si estis parati, quacumque hora audieritis sonitum tubae, fistulae, citharae, sambucae, et psalterii, et symphoniae, omnisque generis musicorum, prosternite vos, et adorare statuam, quam feci: quod si non adoraveritis, eadem hora mittemini in fornacem ignis ardentis: et quis est Deus, qui eripiet vos de manu mea? ¹⁶ Respondentes Sidrach, Misach, et Abdenago, dixerunt regi Nabuchodonosor: Non oportet nos de hac re respondere tibi. ¹⁷ Ecce enim Deus noster, quem colimus, potest eripere nos de camino ignis ardentis, et de manibus tuis, o rex, liberare. ¹⁸ Quod si noluerit, notum sit tibi, rex, quia deos tuos non colimus, et statuam auream, quam erexisti, non adoramus. ¹⁹ Tunc Nabuchodonosor repletus est furore: et aspectus faciei illius immutatus est super Sidrach, Misach, et Abdenago, et praecepit ut succenderetur fornax septuplum quam succendi consueverat. ²⁰ Et viris fortissimis de exercitu suo iussit ut ligatis pedibus Sidrach, Misach, et Abdenago mitterent eos in fornacem ignis ardentis. ²¹ Et confestim viri illi vincti cum braccis suis, et tiaris, et calceamentis, et vestibus missi sunt in medium fornacis ignis ardentis. ²² nam iussio regis urgebat: fornax autem succensa erat nimis. Porro viros illos, qui miserant Sidrach, Misach, et Abdenago, interfecit flamma ignis. ²³ Viri autem hi tres, id est, Sidrach, Misach, et Abdenago, ceciderunt in medio camino ignis ardentis, colligati. A:1 Et ambulabant in medio flammae laudantes Deum, et benedicientes Domino. A:2 Stans autem Azarias oravit sic, aperiensque os suum in medio ignis, ait: A:3 Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum, et laudabile, et gloriosum nomen tuum in saecula: A:4 quia iustus es in omnibus, quae fecisti nobis, et universa opera tua vera, et viae tuae rectae, et omnia iudicia tua vera. A:5 Iudicia enim vera fecisti iuxta omnia, quae induxisti super nos, et super civitatem sanctam patrum nostrorum Ierusalem: quia in veritate, et in iudicio induxisti omnia haec propter peccata nostra. A:6 Peccavimus enim, et inique egimus recedentes a te: et deliquimus in omnibus: A:7 et prae-

cepta tua non audivimus, nec observavimus, nec fecimus sicut praeceperas nobis ut bene nobis esset. A:8 omnia ergo, quae induxisti super nos, et universa, quae fecisti nobis, in vero iudicio fecisti: A:9 et tradidisti nos in manibus inimicorum nostrorum iniquorum, et pessimorum, praevaricatorumque et regi iniusto, et pessimo ultra omnem terram. A:10 Et nunc non possumus aperire os: confusio, et opprobrium facti sumus servis tuis, et his, qui colunt te. A:11 Ne, quaesumus, tradas nos in perpetuum propter nomen tuum, et ne dissipes testamentum tuum. A:12 neque auferas misericordiam tuam a nobis propter Abraham dilectum tuum, et Isaac servum tuum, et Israel sanctum tuum: A:13 quibus locutus es pollicens quod multiplicares semen eorum sicut stellas caeli, et sicut arenam, quae est in litore maris: A:14 quia Domine imminuti sumus plus quam omnes gentes, sumusque humiles in universa terra hodie propter peccata nostra. A:15 Et non est in tempore hoc princeps, et dux, et propheta, neque holocaustum, neque sacrificium, neque oblatio, neque incensum, neque locus primitiarum coram te, A:16 ut possimus invenire misericordiam tuam: sed in animo contrito, et spiritu humilitatis suscipiamur. A:17 Sicut in holocausto arietum, et taurorum, et sicut in millibus agnorum pinguium: sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie, ut placeat tibi: quoniam non est confusio confidentibus in te. A:18 Et nunc sequimur te in toto corde, et timemus te, et quaerimus faciem tuam. A:19 Ne confundas nos: sed fac nobiscum iuxta mansuetudinem tuam, et secundum multitudinem misericordiae tuae. A:20 Et erue nos in mirabilibus tuis, et da gloriam nomini tuo Domine: A:21 et confundantur omnes, qui ostendunt servis tuis mala, confundantur in omni potentia tua, et robor eorum conteratur: A:22 et sciant quia tu es Dominus Deus solus, et gloriosus super orbem terrarum. A:23 Et non cessabant qui miserant eos ministri regis succendere fornacem, naphtha, et stупpa, et pice, et malleolis, A:24 et effundebatur flamma super fornacem cubitis quadraginta novem: A:25 et erupit, et incendit quos reperit iuxta fornacem de Chaldaeis. A:26 Angelus autem Domini descendit cum Azaria, et sociis eius in fornacem: et excussit flammam ignis de fornace, A:27 et fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem, et non tetigit eos omnino ignis, neque contristavit, nec quidquam molestiae intulit. A:28 Tunc hi tres quasi ex uno ore laudabant, et glorificabant, et benedicebant Deum in fornace, dicentes: A:29 Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum: et laudabilis, et gloriosus, et superexaltatus in saecula. et benedictum nomen gloriae tuae sanctum: et laudabile, et superexaltatum in omnibus saeculis. A:30 Benedictus es in templo sancto gloriae tuae: et superlaudabilis, et supergloriosus in saecula. A:31 Benedictus es in throno regni tui: et superlaudabilis, et superexaltatus in saecula. A:32 Benedictus es, qui intueris abyssos, et sedes super cherubim: et laudabilis, et superexaltatus in saecula. A:33 Benedictus es in firma-

mento caeli: et laudabilis et gloriosus in saecula. A:34 Benedicite omnia opera Domini Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:35 Benedicite Angeli Domini Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:36 Benedicite caeli Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:37 Benedicite aquae omnes, quae super caelos sunt, Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:38 Benedicite omnes virtutes Domini Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:39 Benedicite sol, et luna Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:40 Benedicite stellae caeli Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:41 Benedicite omnis imber, et ros Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:42 Benedicite omnes spiritus Dei Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:43 Benedicite ignis, et aestus Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:44 Benedicite frigus, et aestus Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:45 Benedicite rores, et pruina Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:46 Benedicite gelu, et frigus Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:47 Benedicite glacies, et nives Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:48 Benedicite noctes, et dies Domino laudate et superexaltate eum in saecula. A:49 Benedicite lux, et tenebrae Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:50 Benedicite fulgura, et nubes Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:51 Benedicat terra Dominum: laudet, et superexaltet eum in saecula. A:52 Benedicite montes, et colles Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:53 Benedicite universa germinantia in terra Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:54 Benedicite fontes Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:55 Benedicite maria, et flumina Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:56 Benedicite cete, et omnia, quae moventur in aquis, Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:57 Benedicite omnes volucres caeli Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:58 Benedicite omnes bestiae, et pecora Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:59 Benedicite filii hominum Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:60 Benedicat Israel Dominum: laudet et superexaltet eum in saecula. A:61 Benedicite sacerdotes Domini Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:62 Benedicite servi Domini Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:63 Benedicite spiritus, et animae iustorum Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:64 Benedicite sancti, et humiles corde Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. A:65 Benedicite Anania, Azaria, Misael Domino: laudate et superexaltate eum in saecula. Quia eruit nos de inferno, et salvos fecit de manu mortis, et liberavit nos de medio ardentis flammae, et de medio ignis eruit nos. A:66 Confitemini Domino, quoniam bonus: quoniam in saeculum misericordia eius. A:67 Benedicite omnes religiosi Domino Deo deorum: laudate et confitemini ei, quia in omnia saecula

misericordia eius. ²⁴ Tunc Nabuchodonosor rex obstupuit, et surrexit propere, et ait optimatibus suis: Nonne tres viros misimus in medium ignis compeditos? Qui respondentes regi, dixerunt: Vere rex. ²⁵ Respondit, et ait: Ecce ego video quattuor viros solutos, et ambulantes in medio ignis, et nihil corruptionis in eis est, et species quarti similis filio Dei. ²⁶ Tunc accessit Nabuchodonosor ad ostium fornacis ignis ardentis, et ait: Sidrach, Misach, et Abdenago servi Dei excelsi, egredimini, et venite. Statimque egressi sunt Sidrach, Misach, et Abdenago de medio ignis. ²⁷ Et congregati satrapae et magistratus, et iudices, et potentes regis contemplabantur viros illos, quoniam nihil potestatis habuisset ignis in corporibus eorum, et capillus capitis eorum non esset adustus, et sarabala eorum non fuissent immutata, et odor ignis non transisset per eos. ²⁸ Et erumpens Nabuchodonosor, ait: Benedictus Deus eorum, Sidrach videlicet, Misach, et Abdenago, qui misit angelum suum, et eruit servos suos, qui crediderunt in eum: et verbum regis immutaverunt, et tradiderunt corpora sua ne servirent, et ne adorarent omnem deum, excepto Deo suo. ²⁹ A me ergo positum est hoc decretum, ut omnis populus, tribus, et lingua, quaecumque locuta fuerit blasphemiam contra Deum Sidrach, Misach, et Abdenago, dispereat, et domus eius vastetur: neque enim est alius Deus, qui possit ita salvare. ³⁰ Tunc rex promovit Sidrach, Misach, et Abdenago in provincia Babylonis.

4 NABUCHODONOSOR rex, omnibus populis, gentibus, et linguis, qui habitant in universa terra, pax vobis multiplicetur. ² Signa, et mirabilia fecit apud me Deus excelsus. Placuit ergo mihi praedicare ³ signa eius, quia magna sunt: et mirabilia eius, quia fortia: et regnum eius regnum sempiternum, et potestas eius in generationem et generationem. ⁴ Ego Nabuchodonosor quietus eram in domo mea, et florens in palatio meo: ⁵ somnium vidi, quod perterrituit me: et cogitationes meae in strato meo, et visiones capitis mei conturbaverunt me. ⁶ Et per me propositum est decretum ut introducerentur in conspectu meo cuncti sapientes Babylonis, et ut solutionem somnii indicarent mihi. ⁷ Tunc ingrediebantur arioli, magi, Chaldaei, et aruspices, et somnium narraui in conspectu eorum: et solutionem eius non indicaverunt mihi: ⁸ donec collega ingressus est in conspectu meo Daniel, cui nomen Baltassar secundum nomen Dei mei, qui habet spiritum deorum sanctorum in semetipso: et somnium coram ipso locutus sum. ⁹ Baltassar princeps ariolorum, quoniam ego scio quod spiritum sanctorum deorum habeas in te, et omne sacramentum non est impossibile tibi: visiones somniorum meorum, quas vidi, et solutionem earum narra. ¹⁰ Visio capitis mei in cubili meo: Videbam, et ecce arbor in medio terrae, et altitudo eius nimia. ¹¹ Magna arbor, et fortis: et proceritas eius contingens caelum: aspectus illius erat usque ad terminos universae terrae. ¹² Folia eius pulcherrima, et fructus eius nimius: et esca universorum in ea. subter eam habitabant animalia, et bestiae, et in ramis

eius conversabantur volucres caeli: et ex ea vescebatur omnis caro. ¹³ Videbam in visione capitis mei super stratum meum, et ecce vigil, et sanctus de caelo descendit. ¹⁴ Clamavit fortiter, et sic ait: Succidite arborem, et praecidite ramos eius: excutite folia eius, et dispergite fructus eius: fugiant bestiae, quae subter eam sunt, et volucres de ramis eius. ¹⁵ Verumtamen germen radicum eius in terra sinite, et alligetur vinculo ferreo et aereo in herbis, quae foris sunt, et rore caeli tingatur, et cum feris pars eius in herba terrae. ¹⁶ Cor eius ab humano commutetur, et cor ferae detur ei: et septem tempora mutantur super eum. ¹⁷ In sententia vigilum decretum est, et sermo sanctorum, et petitio: donec cognoscant viventes quoniam dominatur Excelsus in regno hominum; et cuicumque voluerit, dabit illud, et humillimum hominem constituet super eum. ¹⁸ Hoc somnium vidi ego Nabuchodonosor rex: tu ergo Baltassar interpretationem narra festinus: quia omnes sapientes regni mei non queunt solutionem edicere mihi: tu autem potes, quia spiritus deorum sanctorum in te est. ¹⁹ Tunc Daniel, cuius nomen Baltassar, coepit intra semetipsum tacitus cogitare quasi una hora: et cogitationes eius conturbabant eum. Respondens autem rex ait: Baltassar, somnium et interpretatio eius non conturbent te. Respondit Baltassar, et dixit: Domine mi, somnium his, qui te oderunt, et interpretatio eius hostibus tuis sit. ²⁰ Arborem, quam vidisti sublimem, atque robustam, cuius altitudo pertingit ad caelum, et aspectus illius in omnem terram: ²¹ et rami eius pulcherrimi, et fructus eius nimius, et esca omnium in ea, subter eam habitantes bestiae agri, et in ramis eius commorantes aves caeli: ²² Tu es rex, qui magnificatus es, et invaluisti: et magnitudo tua crevit, et pervenit usque ad caelum, et potestas tua in terminos universae terrae. ²³ Quod autem vidit rex vigilem, et sanctum descendere de caelo, et dicere: Succidite arborem, et dissipate illam, attamen germen radicum eius in terra dimittite, et vinciat ferro et aere in herbis foris, et rore caeli conspergatur, et cum feris sit pabulum eius, donec septem tempora mutantur super eum: ²⁴ Haec est interpretatio sententiae Altissimi, quae pervenit super dominum meum regem: ²⁵ Eiicient te ab hominibus, et cum bestiis ferisque erit habitatio tua, et foenum ut bos comedes, et rore caeli infunderis: septem quoque tempora mutabuntur super te, donec scias quod dominetur Excelsus super regnum hominum, et cuicumque voluerit, det illud. ²⁶ Quod autem praecepit ut relinqueretur germen radicum eius, id est arboris: regnum tuum tibi manebit postquam cognoveris potestatem esse caelestem. ²⁷ Quam ob rem rex consilium meum placeat tibi, et peccata tua eleemosynis redime, et iniquitates tuas misericordiis pauperum: forsitan ignoscet delictis tuis. ²⁸ Omnia haec venerunt super Nabuchodonosor regem. ²⁹ Post finem mensium duodecim, in aula Babylonis deambulabat. ³⁰ Responditque rex, et ait: Nonne haec est Babylon magna, quam ego aedificavi in domum regni, in robore fortitu-

dinis meae, et in gloria decoris mei? ³¹ Cumque sermo adhuc esset in ore regis, vox de caelo ruit: Tibi dicitur Nabuchodonosor rex: Regnum tuum transibit a te, ³² et ab hominibus eiicient te, et cum bestiis et feris erit habitatio tua: foenum quasi bos comedes, et septem tempora mutabuntur super te, donec scias quod dominetur Excelsus in regno hominum, et cuicumque voluerit, det illud. ³³ Eadem hora sermo completus est super Nabuchodonosor, et ex hominibus abiectus est, et foenum ut bos comedit, et rore caeli corpus eius infectum est: donec capilli eius in similitudinem aquilarum crescerent, et unguis eius quasi avium. ³⁴ Igitur post finem dierum ego Nabuchodonosor oculos meos ad caelum levavi, et sensus meus redditus est mihi: et Altissimo benedixi, et viventem in sempiternum laudavi, et glorificavi: quia potestas eius potestas sempiterna, et regnum eius in generationem et generationem. ³⁵ Et omnes habitatores terrae apud eum in nihilum reputati sunt: iuxta voluntatem enim suam facit tam in virtutibus caeli quam in habitatoribus terrae: et non est qui resistat manui eius, et dicat ei: Quare fecisti? ³⁶ In ipso tempore sensus meus reversus est ad me, et ad honorem regni mei, decoremque perveni: et figura mea reversa est ad me: et optimates mei, et magistratus mei requisierunt me, et in regno meo restitutus sum: et magnificentia amplior addita est mihi. ³⁷ Nunc igitur ego Nabuchodonosor laudo, et magnifico, et glorifico regem caeli: quia omnia opera eius vera, et viae eius iudicia, et gradientes in superbia potest humiliare.

5 Baltassar rex fecit grande convivium optimatibus suis mille: et unusquisque secundum suam bibebat aetatem. ² Praecepit ergo iam temulentus ut afferrentur vasa aurea et argentea, quae asportaverat Nabuchodonosor pater eius de templo, quod fuit in Ierusalem, ut biberent in eis rex, et optimates eius, uxoresque eius, et concubinae. ³ Tunc allata sunt vasa aurea, et argentea, quae asportaverat de templo, quod fuerat in Ierusalem: et biberunt in eis rex, et optimates eius, uxores et concubinae illius. ⁴ Bibebant vinum, et laudabant deos suos aureos, et argenteos, aereos, ferreos, ligneosque et lapideos. ⁵ In eadem hora apparuerunt digiti, quasi manus hominis scriptionis contra candelabrum in superficie parietis aulae regiae: et rex aspiciebat articulos manus scriptionis. ⁶ Tunc facies regis commutata est, et cogitationes eius conturbabant eum: et compages renum eius solvebantur, et genua eius ad se invicem collidebantur. ⁷ Exclamavit itaque rex fortiter ut introducerent magos, Chaldaeos, et aruspices. Et proloquens rex ait sapientibus Babylonis: Quicumque legerit scripturam hanc, et interpretationem eius manifestam mihi fecerit, purpura vestietur, et torquem auream habebit in collo, et tertius in regno meo erit. ⁸ Tunc ingressi omnes sapientes regis non potuerunt nec scripturam legere, nec interpretationem indicare regi. ⁹ Unde rex Baltassar satis conturbatus est, et vultus illius immutatus est. sed et optimates eius turbabantur. ¹⁰ Regina autem pro re, quae

acciderat regi, et optimatibus eius, domum convivii ingressa est: et proloquens ait: Rex in aeternum vive: non te conturbent cogitationes tuae, neque facies tua immutetur. ¹¹ Est vir in regno tuo, qui spiritum deorum sanctorum habet in se: et in diebus patris tui scientia et sapientia inventae sunt in eo: nam et rex Nabuchodonosor pater tuus principem magorum, incantatorum, Chaldaeorum, et aruspicum constituit eum, pater, inquam, tuus, o rex: ¹² quia spiritus amplior, et prudentia, intelligentiaque et interpretatio somniorum, et ostensio secretorum, ac solutio ligatorum inventae sunt in eo, hoc est in Daniele: cui rex posuit nomen Baltassar. nunc itaque Daniel vocetur, et interpretationem narrabit. ¹³ Igitur introductus est Daniel coram rege. Ad quem praefatus rex ait: Tu es Daniel de filiis captivitatis Iudae, quem adduxit pater meus rex de Iudaea? ¹⁴ Audivi de te quoniam spiritum deorum habeas: et scientia, intelligentiaque ac sapientia ampliores inventae sunt in te. ¹⁵ Et nunc introgressi sunt in conspectu meo sapientes magi, ut scripturam hanc legerent, et interpretationem eius indicarent mihi: et nequiverunt sensum huius sermonis edicere. ¹⁶ Porro ego audivi de te, quod possis obscura interpretari, et ligata dissolvere: si ergo vales scripturam legere, et interpretationem eius indicare mihi, purpura vestieris, et torquem auream circa collum tuum habebis, et tertius in regno meo princeps eris. ¹⁷ Ad quae respondens Daniel, ait coram rege: Munera tua sint tibi, et dona domus tuae alteri da: scripturam autem legam tibi, rex, et interpretationem eius ostendam tibi. ¹⁸ O rex, Deus altissimus regnum, et magnificentiam, gloriam, et honorem dedit Nabuchodonosor patri tuo. ¹⁹ Et propter magnificentiam, quam dederat ei, universi populi, tribus, et linguae tremebant, et metuebant eum: quos volebat, interficiebat: et quos volebat, percutiebat: et quos volebat, exaltabat: et quos volebat, humiliabat. ²⁰ Quando autem elevatum est cor eius, et spiritus illius obfirmatus est ad superbiam, depositus est de solio regni sui, et gloria eius ablata est: ²¹ et a filiis hominum eiectus est, sed et cor eius cum bestiis positum est, et cum onagris erat habitatio eius: foenum quoque ut bos comedebat, et rore caeli corpus eius infectum est, donec cognosceret quod potestatem haberet Altissimus in regno hominum: et quemcumque voluerit, suscitabit super illud. ²² Tu quoque filius eius Baltassar, non humiliasti cor tuum, cum scires haec omnia: ²³ sed adversum Dominatorem caeli elevatus es: et vasa domus eius allata sunt coram te: et tu, et optimates tui, et uxores tuae, et concubinae tuae vinum bibistis in eis: deos quoque argenteos, et aureos, et aereos, ferreos, ligneosque et lapideos, qui non vident, neque audiunt, neque sentiunt, laudasti: porro Deum, qui habet flatum tuum in manu sua, et omnes vias tuas, non glorificasti. ²⁴ Idcirco ab eo missus est articulus manus, quae scripsit hoc, quod exaratum est. ²⁵ Haec est autem scriptura, quae digesta est: MANE, THECEL, PHARES. ²⁶ Et haec est interpretatio sermonis. MANE: numeravit Deus regnum tuum, et

complevit illud. ²⁷ THECEL: appensus es in statera, et inventus es minus habens. ²⁸ PHARES: divisum est regnum tuum, et datum est Medis, et Persis. ²⁹ Tunc iubente rege indutus est Daniel purpura, et circumdata est torques aurea collo eius: et praedicatum est de eo quod haberet potestatem tertius in regno suo.

³⁰ Eadem nocte interfectus est Baltassar rex Chaldaeus. ³¹ Et Darius Medus successit in regnum annos natus sexagintaduos.

6 Placuit Dario, et constituit super regnum satrapas centum viginti ut essent in toto regno suo.

² Et super eos principes tres, ex quibus Daniel unus erat: ut satrapae illis redderent rationem, et rex non sustineret molestiam. ³ Igitur Daniel superabat omnes principes, et satrapas: quia spiritus Dei amplior erat in illo. ⁴ Porro rex cogitabat constituere eum super omne regnum: unde principes, et satrapae quaerebant occasionem ut invenirent Danieli ex latere regis: nullamque causam, et suspicionem reperire potuerunt, eo quod fidelis esset, et omnis culpa, et suspicio non inveniretur in eo. ⁵ Dixerunt ergo viri illi: Non inveniemus Danieli huic aliquam occasionem, nisi forte in lege Dei sui. ⁶ Tunc principes, et satrapae surripuerunt regi, et sic locuti sunt ei: Dari rex in aeternum vive: ⁷ consilium inierunt omnes principes regni tui, magistratus, et satrapae, senatores, et iudices ut decretum imperatorum exeat, et edictum: Ut omnis, qui petierit aliquam petitionem a quocumque deo, et homine usque ad triginta dies, nisi a te rex, mittatur in lacum leonum.

⁸ Nunc itaque rex confirma sententiam, et scribe decretum: ut non immutetur quod statutum est a Medis et Persis, nec praevaricari cuiquam liceat. ⁹ Porro rex Darius proposuit edictum, et statuit. ¹⁰ Quod cum Daniel comperisset, id est, constitutam legem, ingressus est domum suam: et fenestris apertis in coenaculo suo contra Ierusalem tribus temporibus in die flectebat genua sua, et adorabat, confitebaturque coram Deo suo sicut et ante facere consueverat. ¹¹ Viri ergo illi curiosius inquirentes invenerunt Danielem orantem, et obscerantem Deum suum. ¹² Et accedentes locuti sunt regi super edicto: Rex numquid non constituisti, ut omnis homo, qui rogaret quemquam de diis, et hominibus usque ad dies triginta, nisi te, rex, mitteretur in lacum leonum? Ad quos respondens rex, ait: verus est sermo iuxta decretum Medorum, atque Persarum, quod praevaricari non licet. ¹³ Tunc respondentes dixerunt coram rege: Daniel de filiis captivitatis Iuda, non curavit de lege tua, et de edicto, quod constituisti: sed tribus temporibus per diem orat obsecratione sua.

¹⁴ Quod verbum cum audisset rex, satis contristatus est: et pro Daniele posuit cor ut liberaret eum, et usque ad occasum solis laborabat ut erueret illum.

¹⁵ Viri autem illi intelligentes regem dixerunt ei: Scito rex, quia lex Medorum, atque Persarum est ut omne decretum, quod constituerit rex, non liceat immutari.

¹⁶ Tunc rex praecepit: et adduxerunt Danielem, et miserunt eum in lacum leonum. Dixitque rex Danieli: Deus tuus, quem colis semper, ipse liberabit te. ¹⁷ Alla-

tusque est lapis unus, et positus est super os laci: quem obsignavit rex annulo suo, et annulo optimatum suorum, nequid fieret contra Danielelem. ¹⁸ Et abiit rex in domum suam, et dormivit incoenatus, cibique non sunt allati coram eo, insuper et somnus recessit ab eo. ¹⁹ Tunc rex primo diluculo consurgens, festinus ad lacum leonum perrexit: ²⁰ appropinquansque lacui, Danielelem voce lacrymabili inclamavit, et affatus est eum: Daniel serve Dei viventis, Deus tuus, cui tu servis semper, putasne valuit te liberare a leonibus? ²¹ Et Daniele regi respondens ait: Rex in aeternum vive: ²² Deus meus misit angelum suum, et conclusit ora leonum, et non nocuerunt mihi: quia coram eo iustitia inventa est in me: sed et coram te, rex, delictum non feci. ²³ Tunc vehementer rex gavisus est super eo, et Danielelem praecepit educi de lacu: eductusque est Daniel de lacu, et nulla laesio inventa est in eo, quia credidit Deo suo. ²⁴ Iubente autem rege, adducti sunt viri illi, qui accusaverant Danielelem: et in lacum leonum missi sunt, ipsi, et filii, et uxores eorum: et non pervererunt usque ad pavimentum laci, donec arriperent eos leones, et omnia ossa eorum comminuerunt. ²⁵ Tunc Darius rex scripsit universis populis, tribubus, et linguis habitantibus in universa terra: PAX vobis multiplicetur. ²⁶ A me constitutum est decretum, ut in universo imperio, et regno meo tremiscant, et paveant Deum Danielis. ipse est enim Deus vivens, et aeternus in saecula: et regnum eius non dissipabitur, et potestas eius usque in aeternum. ²⁷ Ipse liberator, atque salvator, faciens signa, et mirabilia in caelo, et in terra: qui liberavit Danielelem de lacu leonum. ²⁸ Porro Daniel perseveravit usque ad regnum Darii, regnumque Cyri Persae.

7 Anno primo Baltassar regis Babylonis, Daniel somnium vidit: visio autem capitis eius in cubili suo: et somnium scribens, brevi sermone comprehendit: summatimque perstringens, ait: ² Videbam in visione mea nocte, et ecce quattuor venti caeli pugnant in mari magno. ³ Et quattuor bestiae grandes ascendebant de mari diversae inter se. ⁴ Prima quasi leaena, et alas habebat aquilae: aspiciebam donec evulsae sunt alae eius, et sublata est de terra, et super pedes quasi homo stetit; et cor hominis datum est ei. ⁵ Et ecce bestia alia similis urso in parte stetit: et tres ordines erant in ore eius, et in dentibus eius, et sic dicebant ei: Surge, comede carnes plurimas. ⁶ Post haec aspiciebam, et ecce alia quasi pardus, et alas habebat quasi avis, quattuor super se, et quattuor capita erant in bestia, et potestas data est ei. ⁷ Post haec aspiciebam in visione noctis, et ecce bestia quarta terribilis, atque mirabilis, et fortis nimis, dentes ferreos habebat magnos, comedens atque comminuens, et reliqua pedibus suis conculcans: dissimilis autem erat ceteris bestiis, quas videram ante eam, et habebat cornua decem. ⁸ Considerabam cornua, et ecce cornu aliud parvulum ortum est de medio eorum: et tria de cornibus primis evulsa sunt a facie eius: et ecce oculi, quasi oculi hominis erant in cornu isto, et

os loquens ingentia. ⁹ Aspiciebam donec throni positi sunt, et antiquus dierum sedit: vestimentum eius candidum quasi nix, et capilli capitis eius quasi lana munda: thronus eius flammae ignis: rotae eius ignis accensus. ¹⁰ Fluvius igneus, rapidusque egrediebatur a facie eius. millia millium ministrabant ei, et decies millies centena millia assistebant ei: iudicium sedit, et libri aperti sunt. ¹¹ Aspiciebam propter vocem sermonum grandium, quos cornu illud loquebatur: et vidi quoniam interfecta esset bestia, et perisset corpus eius, et traditum esset ad comburendum igni: ¹² aliarum quoque bestiarum ablata esset potestas, et tempora vitae constituta essent eis usque ad tempus, et tempus. ¹³ Aspiciebam ergo in visione noctis, et ecce cum nubibus caeli quasi filius hominis veniebat, et usque ad antiquum dierum pervenit: et in conspectu eius obtulerunt eum. ¹⁴ Et dedit ei potestatem, et honorem, et regnum: et omnes populi, tribus, et linguae ipsi servient: potestas eius, potestas aeterna, quae non auferetur: et regnum eius, quod non corrumpetur. ¹⁵ Horruit spiritus meus, ego Daniel territus sum in his, et visiones capitis mei conturbaverunt me. ¹⁶ Accessi ad unum de assistentibus, et veritatem quaerebam ab eo de omnibus his. Qui dixit mihi interpretationem sermonum, et docuit me: ¹⁷ Hae quattuor bestiae magnae: quattuor sunt regna, quae consurgent de terra. ¹⁸ Suscipient autem regnum sancti Dei altissimi: et obtinebunt regnum usque in saeculum, et saeculum saeculorum. ¹⁹ Post hoc volui diligenter discere de bestia quarta, quae erat dissimilis valde ab omnibus, et terribilis nimis: dentes et ungues eius ferrei: comedebat, et comminuebat, et reliqua pedibus suis conculcabat: ²⁰ et de cornibus decem, quae habebat in capite: et de alio, quod ortum fuerat, ante quod ceciderant tria cornua: et de cornu illo, quod habebat oculos, et os loquens grandia, et maius erat ceteris. ²¹ Aspiciebam, et ecce cornu illud faciebat bellum adversus sanctos, et praevalebat eis, ²² donec venit antiquus dierum, et iudicium dedit sanctis Excelsi, et tempus advenit, et regnum obtinuerunt sancti. ²³ Et sic ait: Bestia quarta, regnum quartum erit in terra, quod maius erit omnibus regnis, et devorabit universam terram, et conculcabit, et comminuet eam. ²⁴ Porro cornua decem ipsius regni, decem reges erunt: et alius consurget post eos, et ipse potentior erit prioribus, et tres reges humiliabit. ²⁵ Et sermones contra Excelsum loquetur, et sanctos Altissimi conteret: et putabit quod possit mutare tempora, et leges, et tradentur in manu eius usque ad tempus, et tempora, et dimidium temporis. ²⁶ Et iudicium sedebit ut auferatur potentia, et conteratur, et dispereat usque in finem. ²⁷ Regnum autem, et potestas, et magnitudo regni, quae est subter omne caelum, detur populo sanctorum Altissimi: cuius regnum, regnum sempiternum est, et omnes reges servient ei, et obedient. ²⁸ Hucusque finis verbi. Ego Daniel multum cogitationibus meis conturbabar, et facies mea mutata est in me: verbum autem in corde meo conservavi.

8 Anno tertio regni Baltassar regis, visio apparuit mihi. Ego Daniel post id, quod videram in principio, ² vidi in visione mea, cum essem in Susis castro, quod est in Aelam regione: vidi autem in visione esse me super portam Ulai. ³ Et lavavi oculus meos, et vidi: et ecce aries unus stabat ante paludem, habens cornua excelsa, et unum excelsius altero atque succrescens. Postea ⁴ vidi arietem cornibus ventilantem contra Occidentem, et contra Aquilonem, et contra Meridiem, et omnes bestiae non poterant resistere ei, neque liberari de manu eius: fecitque secundum voluntatem suam, et magnificatus est. ⁵ Et ego intelligebam: ecce autem hircus caprarum veniebat ab Occidente super faciem totius terrae, et non tangebatur teram: porro hircus habebat cornu insigne inter oculos suos. ⁶ Et venit usque ad arietem illum cornutum, quem videram stantem ante portam, et cucurrit ad eum in impetu fortitudinis suae. ⁷ Cumque appropinquasset prope arietem, efferatus est in eum, et percussit arietem: et comminuit duo cornua eius, et non poterat aries resistere ei: cumque eum misisset in terram, conculcavit, et nemo quibat liberare arietem de manu eius. ⁸ Hircus autem caprarum magnus factus est nimis: cumque crevisset, fractum est cornu magnum, et orta sunt quattuor cornua subter illud per quattuor ventos caeli. ⁹ De uno autem ex eis egressum est cornu unum modicum: et factum est grande contra Meridiem, et contra Orientem, et contra fortitudinem. ¹⁰ Et magnificatum est usque ad fortitudinem caeli: et deiecit de fortitudine, et de stellis, et conculcavit eas. ¹¹ Et usque ad principem fortitudinis magnificatum est: et ab eo tulit iuge sacrificium, et deiecit locum sanctificationis eius. ¹² Robur autem datum est ei contra iuge sacrificium propter peccata: et prosterneretur veritas in terra, et faciet, et prosperabitur. ¹³ Et audivi unum de sanctis loquentem: et dixit unus sanctus alteri nescio cui loquenti: Usquequo visio, et iuge sacrificium, et peccatum desolationis, quae facta est: et sanctuarium, et fortitudo conculcabitur? ¹⁴ Et dixit ei: Usque ad vesperam at mane, dies duo millia trecenti: et mundabitur sanctuarium. ¹⁵ Factum est autem cum viderem ego Daniel visionem, et quaererem intelligentiam: ecce stetit in conspectu meo quasi species viri. ¹⁶ Et audivi vocem viri inter Ulai: et clamavit, et ait: Gabriel fac intelligere istum visionem. ¹⁷ Et venit, et stetit iuxta ubi ego stabam: cumque venisset, pavens corruí in faciem meam, et ait ad me: Intellige fili hominis, quoniam in tempore finis complebitur visio. ¹⁸ Cumque loqueretur ad me, collapsus sum pronus in terram: et tetigit me, et statuit me in gradu meo, ¹⁹ dixitque mihi: Ego ostendam tibi quae futura sunt in novissimo maledictionis: quoniam habet tempus finem suum. ²⁰ Aries, quem vidisti habere cornua, rex Medorum est atque Persarum. ²¹ Porro hircus caprarum, rex Graecorum est. et cornu grande, quod erat inter oculos eius, ipse est rex primus. ²² Quod autem fracto illo surrexerunt quattuor pro eo: quattuor reges de gente eius consurgent, sed non in forti-

tudine eius. ²³ Et post regnum eorum, cum creverint iniquitates, consurget rex impundes facie, et intelligens propositiones. ²⁴ et roborabitur fortitudo eius, sed non in viribus suis: et supra quam credi potest, universa vastabit, et prosperabitur, et faciet. Et interficiet robustos, et populum sanctorum ²⁵ secundum voluntatem suam, et dirigetur dolus in manu eius: et cor suum magnificabit, et in copia rerum omnium occidet plurimos: et contra principem principum consurget, et sine manu conteretur. ²⁶ Et visio vespere et mane, quae dicta est, vera est: tu ergo visionem signa, quia post multos dies erit. ²⁷ Et ego Daniel languí, et aegrotavi per dies: cumque surrexissem, faciebam opera regis, et stupebam ad visionem, et non erat qui interpretaretur.

9 In anno primo Darii filii Assueri de semine Medorum, qui imperavit super regnum Chaldaeorum: ² Anno uno regni eius, ego Daniel intellexi in libris numerum annorum, de quo factus est sermo Domini ad Ieremiam prophetam, ut complerentur desolationis Ierusalem septuaginta anni. ³ Et posui faciem meam ad Dominum Deum meum rogare et deprecari in ieiuniis, sacco, et cinere. ⁴ Et oravi Dominum Deum meum, et confessus sum, et dixi: Obsecro Domine Deus magne et terribilis, custodiens pactum, et misericordiam diligentibus te, et custodientibus mandata tua. ⁵ Peccavimus, iniquitatem fecimus, impie egimus, et recessimus: et declinavimus a mandatis tuis, ac iudicis. ⁶ Non obedivimus servis tuis prophetis, qui locuti sunt in nomine tuo regibus nostris, principibus nostris, patribus nostris, omnique populo terrae. ⁷ Tibi Domine iustitia: nobis autem confusio faciei, sicut est hodie viro Iuda, et habitatoribus Ierusalem, et omni Israel, his qui prope sunt, et his qui procul in universis terris, ad quas eiecisti eos propter iniquitates eorum, in quibus peccaverunt in te. ⁸ Domine nobis confusio faciei, regibus nostris, principibus nostris, et patribus nostris, qui peccaverunt. ⁹ Tibi autem Domino Deo nostro misericordia, et propitiatio, quia recessimus a te: ¹⁰ et non audivimus vocem Domini Dei nostri ut ambularem in lege eius, quam posuit nobis per servos suos prophetas. ¹¹ Et omnis Israel praevaricati sunt legem tuam, et declinaverunt ne audirent vocem tuam, et stillavit super nos maledictio, et detestatio, quae scripta est in libro Moysi servi Dei, quia peccavimus ei. ¹² Et statuit sermones suos, quos locutus est super nos, et super principes nostros, qui iudicaverunt nos, ut superinduceret in nos magnum malum, quale numquam fuit sub omni caelo, secundum quod factum est in Ierusalem. ¹³ Sicut scriptum est in lege Moysi, omne malum hoc venit super nos: et non rogavimus faciem tuam Domine Deus noster, ut reverteremur ab iniquitatibus nostris, et cogitarem veritatem tuam. ¹⁴ Et vigilavit Dominus super malitiam, et adduxit eam super nos: iustus Dominus Deus noster in omnibus operibus suis, quae fecit: non enim audivimus vocem eius. ¹⁵ Et nunc Domine Deus noster, qui eduxisti populum tuum de Terra Aegypti in manu forti, et fecisti

tibi nomen secundum diem hanc: peccavimus, iniquitatem fecimus. ¹⁶ Domine in omnem iustitiam tuam: avertatur obsecro ira tua, et furor tuus a civitate tua Ierusalem, et monte sancto tuo. Propter peccata enim nostra, et iniquitates patrum nostrorum, Ierusalem, et populus tuus in opprobrium sunt omnibus per circuitum nostrum. ¹⁷ Nunc ergo exaudi Deus noster orationem servi tui, et preces eius: et ostende faciem tuam super sanctuarium tuum, quod desertum est propter temetipsum. ¹⁸ Inclina Deus meus aurem tuam, et audi: aperi oculos tuos, et vide desolationem nostram, et civitatem, super quam invocatum est nomen tuum: neque enim in iustificationibus nostris prosternimus preces ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis multis: ¹⁹ Exaudi Domine, placare Domine: attende et fac: ne moreris propter temetipsum Deus meus: quia nomen tuum invocatum est super civitatem, et super populum tuum. ²⁰ Cumque adhuc loquerer, et orarem, et confiterer peccata mea, et peccata populi mei Israel, et prosternerem preces meas in conspectu Dei mei, pro monte sancto Dei mei: ²¹ Adhuc me loquente in oratione, ecce vir Gabriel, quem videram in visione a principio, cito volans tetigit me in tempore sacrificii vespertini. ²² Et docuit me, et locutus est mihi, dixitque: Daniel nunc egressus sum ut docerem te, et intelligeres. ²³ Ab exordio precum tuarum egressus est sermo: ego autem veni ut indicarem tibi, quia vir desideriorum es: tu ergo animadvertente sermonem, et intellige visionem. ²⁴ Septuaginta hebdomades abbreviatae sunt super populum tuum, et super urbem sanctam tuam ut consummetur praevaricatio, et finem accipiat peccatum, et deleatur iniquitas, et adducatur iustitia sempiterna, et impleatur visio, et prophetia, et ungatur Sanctus sanctorum. ²⁵ Scito ergo, et animadvertite: Ab exitu sermonis, ut iterum aedificetur Ierusalem, usque ad Christum ducem, hebdomades septem, et hebdomades sexaginta duae erunt: et rursus aedificabitur platea, et muri in angustia temporum. ²⁶ Et post hebdomades sexaginta duas occidetur Christus: et non erit eius populus, qui eum negaturus est. Et civitatem, et sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo: et finis eius vastitas, et post finem belli statuta desolatio. ²⁷ Confirmabit autem pactum multis hebdomada una: et in dimidio hebdomadis deficiet hostia et sacrificium: et erit in templo abominatio desolationis: et usque ad consumptionem et finem perseverabit desolatio.

10 Anno tertio Cyri regis Persarum, verbum revelationis est Danieli cognomento Baltassar, et verbum verum, et fortitudo magna: intellexitque sermonem: intelligentia enim est opus in visione. ² In diebus illis ego Daniel lugebam trium hebdomadarum diebus, ³ panem desiderabilem non comedi, et caro et vinum non introierunt in os meum, sed neque unguento unctus sum: donec complerentur trium hebdomadarum dies. ⁴ Die autem vigesima et quarta mensis primi eram iuxta fluvium magnum, qui est Tigris. ⁵ Et levavi oculos meos, et vidi: et ecce vir unus

vestitus lineis, et renes eius accincti auro obrizo: ⁶ et corpus eius quasi chrysolithus, et facies eius velut species fulguris, et oculi eius ut lampas ardens: et brachia eius, et quae deorsum sunt usque ad pedes, quasi species aeris candentis: et vox sermonum eius ut vox multitudinis. ⁷ Vidi autem ego Daniel solus visionem: porro viri, qui erant mecum, non viderunt: sed terror nimis irruit super eos, et fugerunt in absconditum. ⁸ Ego autem relictus solus vidi visionem grandem hanc: et non remansit in me fortitudo, sed et species mea immutata est in me, et emarui, nec habui quidquam virium. ⁹ Et audivi vocem sermonum eius: et audiens iacebam consternatus super faciem meam, et vultus meus haerebat terrae. ¹⁰ Et ecce manus tetigit me, et erexit me super genua mea, et super articulos manuum mearum. ¹¹ Et dixit ad me: Daniel vir desideriorum, intellige verba, quae ego loquor ad te, et sta in gradu tuo: nunc enim sum missus ad te. Cumque dixisset mihi sermonem istum, steti tremens. ¹² Et ait ad me: Noli metuere Daniel: quia ex die primo, quo posuisti cor tuum ad intelligendum ut te affligeres in conspectu Dei tui, exaudita sunt verba tua: et ego veni propter sermones tuos. ¹³ Princeps autem regni Persarum restitit mihi viginti et uno diebus: et ecce Michael unus de principibus primis venit in adiutorium meum, et ego remansi ibi iuxta regem Persarum. ¹⁴ Veni autem ut docerem te quae ventura sunt populo tuo in novissimis diebus, quoniam adhuc, visio in dies. ¹⁵ Cumque loqueretur mihi huiusmodi verbis, deieci vultum meum ad terram, et tacui. ¹⁶ Et ecce quasi similitudo filii hominis tetigit labia mea: et aperiens os meum locutus sum, et dixi ad eum, qui stabat contra me: Domine mi, in visione tua dissolutae sunt compages meae, et nihil in me remansit virium. ¹⁷ Et quomodo poterit servus Domini mei loqui cum Domino meo? nihil enim in me remansit virium, sed et halitus meus intercluditur. ¹⁸ Rursus ergo tetigit me quasi visio hominis, et confortavit me, ¹⁹ et dixit: Noli timere vir desideriorum: pax tibi: confortare, et esto robustus. Cumque loqueretur mecum, convalui, et dixi: Loquere Domine mi, quia confortasti me. ²⁰ Et ait: Numquid scis quare venerim ad te? et nunc revertar ut praelier adversum principem Persarum. cum ego egrederer, apparuit princeps Graecorum veniens. ²¹ Verumtamen annuntiabo tibi quod expressum est in scriptura veritatis: et nemo est adiutor meus in omnibus his, nisi Michael princeps vester.

11 Ego autem ab anno primo Darii Medi stabam ut confortaretur, et roboraretur. ² Et nunc veritatem annuntiabo tibi. Ecce adhuc tres reges stabunt in Perside, et quartus ditabitur opibus nimis super omnes: et cum invaluerit divitiis suis, concitabit omnes adversum regnum Graeciae. ³ Surget vero rex fortis, et dominabitur potestate multa: et faciet quod placuerit ei. ⁴ Et cum steterit, conteretur regnum eius, et dividetur in quattuor ventos caeli: sed non in posteros eius, neque secundum potentiam illius, qua dominatus est. lacerabitur enim regnum eius etiam in externos, ex-

ceptis his. ⁵ Et confortabitur rex Austri: et de principibus eius praevalere super eum, et dominabitur ditione: multa enim dominatio eius. ⁶ Et post finem annorum foederabuntur: filiaque regis Austri veniet ad regem Aquilonis facere amicitiam, et non obtinebit fortitudinem brachii, nec stabit semen eius: et tradetur ipsa, et qui adduxerunt eam, adolescentes eius, et qui confortabant eam in temporibus. ⁷ Et stabit de germine radicum eius plantatio: et veniet cum exercitu, et ingredietur provinciam regis Aquilonis: et abutetur eis, et obtinebit. ⁸ Insuper et deos eorum, et sculptilia, vasa quoque pretiosa argenti, et auri captiva ducet in Aegyptum: ipse praevalere adversus regem Aquilonis. ⁹ Et intrabit in regnum rex Austri, et revertetur ad terram suam. ¹⁰ Filii autem eius provocabuntur, et congregabunt multitudinem exercituum plurimorum: et veniet properans, et inundans: et revertetur, et concitabitur, et congregietur cum robore eius. ¹¹ Et provocatus rex Austri egredietur, et pugnabit adversus regem Aquilonis, et praeparabit multitudinem nimiam, et dabitur multitudo in manu eius. ¹² Et capiet multitudinem, et exaltabitur cor eius, et deiiciet multa milia, sed non praevalerebit. ¹³ Convertetur enim rex Aquilonis, et praeparabit multitudinem multo maiorem quam prius: et in fine temporum, annorumque veniet properans cum exercitu magno, et opibus nimis. ¹⁴ Et in temporibus illis multi consurgent adversus regem Austri: filii quoque praevicatorum populi tui extollentur ut impleant visionem, et corrudent. ¹⁵ Et venit rex Aquilonis, et comportabit aggerem, et capiet urbes munitissimas: et brachia Austri non sustinebunt, et consurgent electi eius ad resistendum, et non erit fortitudo. ¹⁶ Et faciet veniens super eum iuxta placitum suum, et non erit qui stet contra faciem eius: et stabit in terra incluta, et consumetur in manu eius. ¹⁷ Et ponet faciem suam ut veniat ad tenendum universum regnum eius, et recta faciet cum eo: et filiam feminarum dabit ei, ut evertat illud: et non stabit, nec illius erit. ¹⁸ Et convertet faciem suam ad insulas, et capiet multas: et cessare faciet principem opprobrii sui, et opprobrium eius convertetur in eum. ¹⁹ Et convertet faciem suam ad imperium terrae suae, et impinget, et corruet, et non invenietur. ²⁰ Et stabit in loco eius vilissimus, et indignus decore regio: et in paucis diebus conteretur, non in furore, nec in praelio. ²¹ Et stabit in loco eius despectus, et non tribuetur ei honor regius: et veniet clam, et obtinebit regnum in fraudulentia. ²² Et brachia pugnantis expugnabuntur a facie eius, et conterentur: insuper et dux foederis. ²³ Et post amicitias, cum eo faciet dolum: et ascendet, et superabit in modico populo. ²⁴ Et abundantes, et uberes urbes ingredietur: et faciet quae non fecerunt patres eius, et patres patrum eius: rapinas, et praedam, et divinitas eorum dissipabit, et contra firmissimas cogitationes inibit: et hoc usque ad tempus. ²⁵ Et concitabitur fortitudo eius, et cor eius adversus regem Austri in exercitu magno: et rex Austri provocabitur ad bellum multis auxiliis, et fortibus nimis: et non stabunt, quia

inibunt adversus eum consilia. ²⁶ Et comedentes panem cum eo, conterent illum, exercitusque eius opprimetur: et cadent interfecti plurimi. ²⁷ Duorum quoque regnum cor erit ut malefaciant, et ad mensam unam mendacium loquentur, et non proficient: quia adhuc finis in aliud tempus. ²⁸ Et revertetur in terram suam cum opibus multis: et cor eius adversus testamentum sanctum, et faciet, et revertetur in terram suam. ²⁹ Statuto tempore revertetur, et veniet ad Austrum: et non erit priori simile novissimum. ³⁰ Et veniet super eum Trieres, et Romani: et percutietur, et revertetur, et indignabitur contra testamentum sanctuarium, et faciet: reverteturque et cogitabit adversus eos, qui dereliquerunt testamentum sanctuarium. ³¹ Et brachia ex eo stabunt, et polluent sanctuarium fortitudinis, et auferent iuge sacrificium: et dabunt abominationem in desolationem. ³² Et impii in testamentum simulabunt fraudulentem: populus autem sciens Deum suum, obtinebit, et faciet. ³³ Et docti in populo docerunt plurimos: et ruent in gladio, et in flamma, et in captivitate, et in rapina dierum. ³⁴ Cumque corruerint, sublevabuntur auxilio parvulo: et applicabuntur eis plurimi fraudulentem. ³⁵ Et de eruditis ruent, ut conflentur, et eligantur, et dealbentur usque ad tempus praefinitum: quia adhuc aliud tempus erit. ³⁶ Et faciet iuxta voluntatem suam rex, et elevabitur, et magnificabitur adversus omnem deum: et adversus Deum deorum loquetur magnifica, et dirigetur, donec compleatur iracundia: perpetrata quippe est definitio. ³⁷ Et Deum patrum suorum non reputabit: et erit in concupiscentiis feminarum, nec quemquam deorum curabit: quia adversus universa consurget. ³⁸ Deum autem Maozim in loco suo venerabitur: et Deum, quem ignoraverunt patres eius, colet auro, et argento, et lapide pretioso, rebusque pretiosis. ³⁹ Et faciet ut muniat Maozim cum Deo alieno, quem cognovit, et multiplicabit gloriam, et dabit eis potestatem in multis, et terram dividet gratuito. ⁴⁰ Et in tempore praefinito praeliabitur adversus eum rex Austri, et quasi tempestas veniet contra illum rex Aquilonis in curribus, et in equitibus, et in classe magna, et ingredietur terras, et conteret, et pertransiet. ⁴¹ Et introibit in terram gloriosam, et multae corrudent: hae autem solae salvabuntur de manu eius, Edom, et Moab, et principium filiorum Ammon. ⁴² Et mittet manum suam in terras: et Terra Aegypti non effugiet. ⁴³ Et dominabitur thesaurorum auri, et argenti, et in omnibus pretiosis Aegypti: per Libyam quoque, et Aethiopiam transibit. ⁴⁴ Et fama turbabit eum ab Oriente et ab Aquilone: et veniet in multitudine magna ut conterat et interficiat plurimos. ⁴⁵ Et figet tabernaculum suum Apadno inter maria, super montem inclutum et sanctum: et veniet usque ad summitatem eius, et nemo auxiliabitur ei.

12 In tempore autem illo consurget Michael princeps magnus, qui stat pro filiis populi tui: et veniet tempus quale non fuit ab eo ex quo gentes esse coeperunt usque ad tempus illud. Et in tempore illo salvabitur populus tuus, omnis qui inventus fuerit

scriptus in libro. ² Et multi de his, qui dormiunt in terrae pulvere, evigilabunt: alii in vitam aeternam, et alii in opprobrium ut videant semper. ³ Qui autem docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti: et qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stellae in perpetuas aeternitates. ⁴ Tu autem Daniel claude sermones, et signa librum usque ad tempus statutum: plurimi pertransibunt, et multiplex erit scientia. ⁵ Et vidi ego Daniel, et ecce quasi duo alii stabant: unus hinc super ripam fluminis, et alius inde ex altera ripa fluminis. ⁶ Et dixi viro, qui erat indutus lineis, qui stabat super aquas fluminis: Usquequo finis horum mirabilium? ⁷ Et audivi virum, qui indutus erat lineis, qui stabat super aquas fluminis, cum elevasset dexteram et sinistram suam in caelum, et iurasset per viventem in aeternum, quia in tempus, et tempora, et dimidium temporis. Et cum completa fuerit dispersio manus populi sancti, complebuntur universa haec. ⁸ Et ego audivi, et non intellexi. Et dixi: Domine mi, quid erit post haec? ⁹ Et ait: Vade Daniel, quia clausi sunt, signatique sermones usque ad praefinitum tempus. ¹⁰ Eligentur, et dealbabuntur, et quasi ignis probabuntur multi: et impie agent impii, neque intelligent omnes impii, porro docti intelligent. ¹¹ Et a tempore cum ablatum fuerit iuge sacrificium, et posita fuerit abominatio in desolationem, dies mille ducenti nonaginta. ¹² Beatus, qui expectat, et pervenit usque ad dies mille trecentos trigintaquinque. ¹³ Tu autem vade ad praefinitum: et requiesces, et stabis in sorte tua in finem dierum. Cap 13

13 Et erat vir habitans in Babylone, et nomen eius Ioakim: ² Et accepit uxorem nomine Susannam, filiam Helciae pulchram nimis, et timentem Deum: ³ parentes enim illius, cum essent iusti, erudierunt filiam suam secundum legem Moysi. ⁴ Erat autem Ioakim dives valde, et erat ei pomarium vicinum domui suae: et ad ipsum confluebant Iudaei, eo quod esset honorabilior omnium. ⁵ Et constituti sunt de populo duo senes iudices in illo anno: de quibus locutus est Dominus: Quia egressa est iniquitas de Babylone a senioribus iudicibus, qui videbantur regere populum. ⁶ Isti frequentabant domum Ioakim, et veniebant ad eos omnes, qui habebant iudicia. ⁷ Cum autem populus revertisset per meridiem, ingrediebatur Susanna, et deambulabat in pomario viri sui. ⁸ Et videbant eam senes quotidie ingredientem, et deambulantem: et exarserunt in concupiscentiam eius: ⁹ et everterunt sensum suum, et declinaverunt oculos suos ut non viderent caelum, neque recordarentur iudiciorum iustorum. ¹⁰ Erant ergo ambo vulnerati amore eius, nec indicaverunt sibi vicissim dolorem suum: ¹¹ erubescabant enim indicare sibi concupiscentiam suam, volentes concumbere cum ea: ¹² et observabant quotidie sollicitius videre eam. Dixitque alter ad alterum: ¹³ Eamus domum, quia hora prandii est. Et egressi recesserunt a se. ¹⁴ Cumque revertissent, venerunt in unum: et sciscitantes ab invicem causam, confessi sunt concupiscentiam suam: et tunc in communi statuerunt tempus, quando eam possent invenire solam.

¹⁵ Factum est autem, cum observarent diem aptum, ingressa est aliquando sicut heri et nudiustertius, cum duabus solis puellis, voluitque lavari in pomario: aestus quippe erat: ¹⁶ et non erat ibi quisquam, praeter duos senes absconditos, et contemplantes eam. ¹⁷ Dixit ergo puellis: Afferte mihi oleum, et smigmata, et ostia pomarii claudite, ut laver. ¹⁸ Et fecerunt sicut praeceperat: clauseruntque ostia pomarii, et egressae sunt per posticum ut afferrent quae iusserat. nesciebantque senes intus esse absconditos. ¹⁹ Cum autem egressae essent puellae, surrexerunt duo senes, et accurrerunt ad eam, et dixerunt: ²⁰ Ecce ostia pomarii clausa sunt, et nemo nos videt, et nos in concupiscentia tui sumus: quam ob rem assentire nobis, et commiscere nobiscum. ²¹ quod si nolueris, dicemus contra te testimonium, quod fuerit tecum juvenis, et ob hanc causam emiseris puellas a te. ²² Ingemuit Susanna, et ait: Angustiae sunt mihi undique: si enim hoc egero, mors mihi est: si autem non egero, non effugiam manus vestras. ²³ Sed melius est mihi absque opere incidere in manus vestras, quam peccare in conspectu Domini. ²⁴ Et exclamavit voce magna Susanna: exclamaverunt autem et senes adversus eam. ²⁵ Et cucurrit unus ad ostia pomarii, et aperuit. ²⁶ Cum ergo audissent clamorem famuli domus in pomario, irruerunt per posticum ut viderent quidnam esset. ²⁷ Postquam autem senes locuti sunt, erubuerunt servi vehementer: quia numquam dictus fuerat sermo huiusmodi de Susanna. Et facta est dies crastina. ²⁸ Cumque venisset populus ad Ioakim virum eius, venerunt et duo presbyteri pleni iniqua cogitatione adversus Susannam ut interficerent eam. ²⁹ Et dixerunt coram populo: Mittite ad Susannam filiam Helciae uxorem Ioakim. Et statim miserunt. ³⁰ Et venit cum parentibus, et filiis, et universis cognatis suis. ³¹ Porro Susanna erat delicata nimis, et pulchra specie. ³² At iniqui illi iusserunt ut discooperiretur (erat enim cooperta) ut vel sic satiarentur decore eius. ³³ Flebant igitur sui, et omnes qui noverant eam. ³⁴ Consurgentes autem duo presbyteri in medio populi, posuerunt manus suas super caput eius. ³⁵ Quae flens suspexit ad caelum: erat enim cor eius fiduciam habens in Domino. ³⁶ Et dixerunt presbyteri: Cum deambularem in pomario soli, ingressa est haec cum duabus puellis: et clausit ostia pomarii, et dimisit a se puellas. ³⁷ Venitque ad eam adolescens, qui erat absconditus, et concubuit cum ea. ³⁸ Porro nos cum essemus in angulo pomarii, videntes iniquitatem, cucurrimus ad eos, et vidimus eos pariter commisceri. ³⁹ Et illum quidem non quivimus comprehendere, quia fortior nobis erat, et aperitis ostiis exilivit: ⁴⁰ hanc autem cum apprehendissemus, interrogavimus, quisnam esset adolescens, et noluit indicare nobis: huius rei testes sumus. ⁴¹ Credidit eis multitudo quasi senibus et iudicibus populi, et condemnaverunt eam ad mortem. ⁴² Exclamavit autem voce magna Susanna, et dixit: Deus aeterne, qui absconditorum es cognitor, qui nosti omnia antequam fiant, ⁴³ tu scis quoniam falsum testimonium tulerunt

contra me: et ecce morior, cum nihil horum fecerim, quae isti malitiose composuerunt adversum me. ⁴⁴ Exaudivit autem Dominus vocem eius. ⁴⁵ Cumque duceretur ad mortem, suscitavit Dominus spiritum sanctum pueri iunioris, cuius nomen Daniel: ⁴⁶ Et exclamavit voce magna: Mundus ego sum a sanguine huius. ⁴⁷ Et conversus omnis populus ad eum, dixit: Quis est iste sermo, quem tu locutus es? ⁴⁸ Qui cum staret in medio eorum, ait: Sic fatui filii Israel, non iudicantes, neque quod verum est cognoscentes, condemnastis filiam Israel? ⁴⁹ Revertimini ad iudicium, quia falsum testimonium locuti sunt adversus eam. ⁵⁰ Reversus est ergo populus cum festinatione, et dixerunt ei senes: Veni, et sede in medio nostrum, et indica nobis: quia tibi Deus dedit honorem senectutis. ⁵¹ Et dixit ad eos Daniel: Separate illos ab invicem procul, et diiudicabo eos. ⁵² Cum ergo divisi essent alter ab altero, vocavit unum de eis, et dixit ad eum: Inveterate dierum malorum, nunc venerunt peccata tua, quae operaberis prius: ⁵³ iudicans iudicia iniusta, innocentes opprimens, et dimittens noxios, dicente Domino: Innocentem et iustum non interficies. ⁵⁴ Nunc ergo si vidisti eam, dic sub qua arbore videris eos colloquentes sibi. Qui ait: Sub schino. ⁵⁵ Dixit autem Daniel: Recte mentitus es in caput tuum: Ecce enim Angelus Dei accepta sententia ab eo, scindet te medium. ⁵⁶ Et, amoto eo, iussit venire alium, et dixit ei: Semen Chanaan, et non Iuda, species decepit te, et concupiscentia subvertit cor tuum: ⁵⁷ sic faciebatis filiabus Israel, et illae timentes loquebantur vobis: sed filia Iuda non sustinuit iniquitatem vestram. ⁵⁸ Nunc ergo dic mihi, sub qua arbore comprehenderis eos loquentes sibi. Qui ait: Sub prino. ⁵⁹ Dixit autem ei Daniel: Recte mentitus es et tu in caput tuum: manet enim Angelus Domini, gladium habens, ut secet te medium, et interficiat vos. ⁶⁰ Exclamavit itaque omnis coetus voce magna, et benedixerunt Deum, qui salvat sperantes in se. ⁶¹ Et consurrexerunt adversus duos presbyteros (convicerat enim eos Daniel ex ore suo falsum dixisse testimonium) feceruntque eis sicut male egerant adversus proximum, ⁶² ut facerent secundum legem Moysi: et interfecerunt eos, et salvatus est sanguis innoxius in die illa. ⁶³ Helcias autem et uxor eius laudaverunt Deum pro filia sua Susanna cum Ioakim marito eius, et cognatis omnibus, quia non esset inventa in ea res turpis. ⁶⁴ Daniel autem factus est magnus in conspectu populi a die illa, et deinceps. ⁶⁵ Et rex Astyages appositus est ad patres suos, et suscepit Cyrus Perses regnum eius.

14 Erat autem Daniel conviva regis, et honoratus super omnes amicos eius. ² Erat quoque idolum apud Babylonios nomine Bel: et impendebantur in eo per dies singulos similiae artabae duodecim, et oves quadraginta, vinique amphorae sex. ³ Rex quoque colebat eum, et ibat per singulos dies adorare eum: porro Daniel adorabat Deum suum. Dixitque ei rex: Quare non adoras Bel? ⁴ Qui respondens, ait ei: Quia non colo idola manufacta, sed viventem Deum, qui creavit caelum, et terram, et habet potestatem omnis

carnis. ⁵ Et dixit rex ad eum: Non videtur tibi esse Bel vivens Deus? An non vides quanta comedat, et bibat quotidie? ⁶ Et ait Daniel arridens: Ne erres rex. iste enim intrinsecus luteus est, et forinsecus aereus, neque comedit aliquando. ⁷ Et iratus rex vocavit sacerdotes eius, et ait eis: Nisi dixeritis mihi, quis est qui comedat impensas has, moriemini. ⁸ Si autem ostenderitis, quoniam Bel comedat haec, morietur Daniel, quia blasphemavit in Bel. Et dixit Daniel regi: Fiat iuxta verbum tuum. ⁹ Erant autem sacerdotes Bel septuaginta, exceptis uxoribus, et parvulis, et filiis. Et venit rex cum Daniele in templum Bel. ¹⁰ Et dixerunt sacerdotes Bel: Ecce nos egredimur foras: et tu rex pone escas, et vinum misce, et claude ostium, et signa annulo tuo: ¹¹ et cum ingressus fueris mane, nisi inveneris omnia comesta a Bel, morte moriemur, vel Daniel qui mentitus est adversum nos. ¹² Contemnebant autem, quia fecerant sub mensa absconditum introitum, et per illum ingrediebantur semper, et devorabant ea. ¹³ Factum est igitur postquam egressi sunt illi, rex posuit cibos ante Bel: praecepit Daniel pueris suis, et attulerunt cinerem, et cribravit per totum templum coram rege: et egressi clauserunt ostium: et signantes annulo regis abierunt. ¹⁴ Sacerdotes autem ingressi sunt nocte iuxta consuetudinem suam, et uxores et filii eorum: et comederunt omnia, et biberunt. ¹⁵ Surrexit autem rex primo diluculo, et Daniel cum eo. ¹⁶ Et ait rex: Salvane sunt signacula, Daniel? Qui respondit: Salva, rex. ¹⁷ Statimque cum aperuisset ostium, intuitus rex mensam, exclamavit voce magna: Magnus es Bel, et non est apud te dolus quisquam. ¹⁸ Et risit Daniel: et tenuit regem ne ingrederetur intro: et dixit: Ecce pavimentum, animadvertite cuius vestigia sint haec. ¹⁹ Et dixit rex: Video vestigia virorum, et mulierum, et infantium. Et iratus est rex. ²⁰ Tunc apprehendit sacerdotes, et uxores, et filios eorum: et ostenderunt ei abscondita ostiola, per quae ingrediebantur, et consumebant quae erant super mensam. ²¹ Occidit ergo illos rex, et tradidit Bel in potestatem Danielis: qui subvertit eum, et templum eius. ²² Et erat draco magnus in loco illo, et colebant eum Babylonii. ²³ Et dixit rex Danieli: Ecce nunc non potes dicere quia iste non sit Deus vivens: adora ergo eum. ²⁴ Dixitque Daniel: Dominum Deum meum adoro: quia ipse est Deus vivens: iste autem non est Deus vivens. ²⁵ Tu autem rex da mihi potestatem, et interficiam draconem absque gladio, et fuste. Et ait rex: Do tibi. ²⁶ Tulit ergo Daniel picem, et adipem, et pilos, et coxit pariter: fecitque massas, et dedit in os draconis, et diruptus est draco. Et dixit: Ecce quem colebatis. ²⁷ Quod cum audissent Babylonii, indignati sunt vehementer: et congregati adversum regem, dixerunt: Iudaeus factus est rex: Bel destruxit, draconem interfecit, et sacerdotes occidit. ²⁸ Et dixerunt cum venissent ad regem: Trade nobis Danielelem, alioquin interficiemus te, et domum tuam. ²⁹ Vidit ergo rex quod irruerent in eum vehementer: et necessitate compulsus tradidit eis Danielelem. ³⁰ Qui miserunt eum in lacum leonum, et erat ibi diebus sex.

³¹ Porro in lacu erant leones septem, et dabantur eis duo corpora quotidie, et duae oves: et tunc non data sunt eis, ut devorarent Danielem. ³² Erat autem Habacuc propheta in Iudaea, et ipse coxerat pulmentum, et intriverat panes in alveolo: et ibat in campum ut ferret messoribus. ³³ Dixitque Angelus Domini ad Habacuc: Fer prandium, quod habes, in Babylonem Danieli, qui est in lacu leonum. ³⁴ Et dixit Habacuc: Domine, Babylonem non vidi, et lacum nescio. ³⁵ Et apprehendit eum Angelus Domini in vertice eius, et portavit eum capillo capitis sui, posuitque eum in Babylone supra lacum in impetu spiritus sui. ³⁶ Et clamavit Habacuc, dicens: Daniel serve Dei, tolle prandium, quod misit tibi Deus. ³⁷ Et ait Daniel: Recordatus es mei

Deus, et non dereliquisti diligentes te. ³⁸ Surgensque Daniel comedit. Porro Angelus Domini restituit Habacuc confestim in loco suo. ³⁹ Venit ergo rex die septimo ut lugeret Danielem: et venit ad lacum, et introspexit, et ecce Daniel sedens in medio leonum. ⁴⁰ Et exclamavit voce magna rex, dicens: Magnus es Domine Deus Danielis. Et extraxit eum de lacu leonum. ⁴¹ Porro illos, qui perditionis eius causa fuerant, intromisit in lacum, et devorati sunt in momento coram eo. ⁴² Tunc rex ait: Paveant omnes habitantes in universa terra Deum Danielis: quia ipse est Salvator, faciens signa, et mirabilia in terra: qui liberavit Danielem de lacu leonum.

Osee

1 verbum Domini quod factum est ad Osee filium Beeri in diebus Oziae Ioatham Ahaz Ezechiae regum Iuda et in diebus Hieroboam filii Ioas regis Israhel ² principium loquendi Dominum in Osee et dixit Dominus ad Osee vade sume tibi uxorem fornicationum et filios fornicationum quia fornicans fornicabitur terra a Domino ³ et abiit et accepit Gomer filiam Debelaim et concepit et peperit filium ⁴ et dixit Dominus ad eum voca nomen eius Hiezrahel quoniam adhuc modicum et visitabo sanguinem Hiezrahel super domum Hieu et quiescere faciam regnum domus Israhel ⁵ et in illa die conteram arcum Israhel in valle Hiezrahel ⁶ et concepit adhuc et peperit filiam et dixit ei voca nomen eius Absque misericordia quia non addam ultra misereri domui Israhel sed oblivione obliviscar eorum ⁷ et domui Iuda miserebor et salvabo eos in Domino Deo suo et non salvabo eos in arcu et gladio et in bello et in equis et in equitibus ⁸ et ablactavit eam quae erat absque misericordia et concepit et peperit filium ⁹ et dixit voca nomen eius Non populus meus quia vos non populus meus et ego non ero vester ¹⁰ et erit numerus filiorum Israhel quasi arena maris quae sine mensura est et non numerabitur et erit in loco ubi dicitur eis non populus meus vos dicitur eis filii Dei viventis ¹¹ et congregabuntur filii Iuda et filii Israhel pariter et ponent sibimet caput unum et ascendent de terra quia magnus dies Hiezrahel

2 dicite fratribus vestris Populus meus et sorori vestrae Misericordiam consecuta ² iudicate matrem vestram iudicate quoniam ipsa non uxor mea et ego non vir eius auferat fornicationes suas a facie sua et adulteria sua de medio uberum suorum ³ ne forte expoliam eam nudam et statuam eam secundum diem nativitatis suae et ponam eam quasi solitudinem et statuam eam velut terram inviam et interficiam eam siti ⁴ et filiorum illius non miserebor quoniam filii fornicationum sunt ⁵ quia fornicata est mater eorum confusa est quae concepit eos quia dixit vadam post amatores meos qui dant panes mihi et aquas meas lanam meam et linum meum oleum meum et potum meum ⁶ propter hoc ecce ego sepiam viam tuam spinis et sepiam eam maceria et semitas suas non inveniet ⁷ et sequetur amatores suos et non adprehendet eos et quaeret eos et non inveniet et dicit vadam et revertar ad virum meum priorem quia bene mihi erat tunc magis quam nunc ⁸ et haec nescivit quia ego dedi ei frumentum et vinum et oleum et argentum multiplicavi ei et aurum quae fecerunt Baal ⁹ idcirco convertar et sumam frumentum meum in tempore suo et vinum

meum in tempore suo et liberabo lanam meam et linum meum quae operiebant ignominiam eius ¹⁰ et nunc revelabo stultitiam eius in oculis amatorum eius et vir non eruet eam de manu mea ¹¹ et cessare faciam omne gaudium eius sollemnitatem eius neomeniam eius sabbatum eius et omnia festa tempora eius ¹² et corrumpam vineam eius et ficum eius de quibus dixit mercedes hae meae sunt quas dederunt mihi amatores mei et ponam eam in saltu et comedet illam bestia agri ¹³ et visitabo super eam dies Baalim quibus accendebat incensum et ornabatur in aure sua et monili suo et ibat post amatores suos et mei obliviscebatur dicit Dominus ¹⁴ propter hoc ecce ego lactabo eam et ducam eam in solitudinem et loquar ad cor eius ¹⁵ et dabo ei vinitores eius ex eodem loco et vallem Achor ad aperiendam spem et canet ibi iuxta dies iuventutis suae et iuxta dies ascensionis suae de terra Aegypti ¹⁶ et erit in die illo ait Dominus vocabit me Vir meus et non vocabit me ultra Baali ¹⁷ et auferam nomina Baalim de ore eius et non recordabitur ultra nominis eorum ¹⁸ et percutiam eis foedus in die illa cum bestia agri et cum volucre caeli et cum reptili terrae et arcum et gladium et bellum conteram de terra et dormire eos faciam fiducialiter ¹⁹ et sponsabo te mihi in sempiternum et sponsabo te mihi in iustitia et iudicio et in misericordia et miserationibus ²⁰ et sponsabo te mihi in fide et scies quia ego Dominus ²¹ et erit in illa die exaudiam dicit Dominus exaudiam caelos et illi exaudient terram ²² et terra exaudiet triticum et vinum et oleum et haec exaudient Hiezrahel ²³ et seminabo eam mihi in terram et miserebor eius quae fuit absque misericordia et dicam non populo meo populus meus tu et ipse dicit Dominus meus es tu

3 et dixit Dominus ad me adhuc vade dilige mulierem dilectam amico et adulteram sicut diligit Dominus filios Israhel et ipsi respectant ad deos alienos et diligunt vinacea uvarum ² et fodi eam mihi quindecim argenteis et choro hordei et dimidio choro hordei ³ et dixi ad eam dies multos expectabis me non fornicaberis et non eris viro sed et ego expectabo te ⁴ quia dies multos sedebunt filii Israhel sine rege et sine principe et sine sacrificio et sine altari et sine ephod et sine therafin ⁵ et post haec revertentur filii Israhel et quaerent Dominum Deum suum et David regem suum et pavebunt ad Dominum et ad bonum eius in novissimo dierum

4 audite verbum Domini filii Israhel quia iudicium Domino cum habitatoribus terrae non est enim veritas et non est misericordia et non est scientia Dei

in terra ² maledictum et mendacium et homicidium et furtum et adulterium inundaverunt et sanguis sanguinem tetigit ³ propter hoc lugebit terra et infirmabitur omnis qui habitat in ea in bestia agri et in volucre caeli sed et pisces maris congregabuntur ⁴ verumtamen unusquisque non iudicet et non arguatur vir populus enim tuus sicut hii qui contradicunt sacerdoti ⁵ et corrues hodie et corruet etiam propheta tecum nocte tacere feci matrem tuam ⁶ conticuit populus meus eo quod non habuerit scientiam quia tu scientiam reppulisti repellam te ne sacerdotio fungaris mihi et oblita es legis Dei tui obliviscar filiorum tuorum et ego ⁷ secundum multitudinem eorum sic peccaverunt mihi gloriam eorum in ignominiam commutabo ⁸ peccata populi mei comedent et ad iniquitatem eorum sublevabunt animas eorum ⁹ et erit sicut populus sic sacerdos et visitabo super eum vias eius et cogitationes eius reddam ei ¹⁰ et comedent et non saturabuntur fornicati sunt et non cessaverunt quoniam Dominum reliquerunt in non custodiendo ¹¹ fornicatio et vinum et ebrietas aufert cor ¹² populus meus in ligno suo interrogavit et baculus eius adnuntiavit ei spiritus enim fornicationum decepit eos et fornicati sunt a Deo suo ¹³ super capita montium sacrificabant et super colles accendebant thymiama subtus quercum et populum et terebinthum quia bona erat umbra eius ideo fornicabuntur filiae vestrae et sponsae vestrae adulterae erunt ¹⁴ non visitabo super filias vestras cum fuerint fornicatae et super sponas vestras cum adulteraverint quoniam ipsi cum meretricibus versabantur et cum effeminatis sacrificabant et populus non intellegens vapulabit ¹⁵ si fornicaris tu Israhel non delinquat saltim Iuda et nolite ingredi in Galgala et ne ascenderitis in Bethaven neque iuraveritis vivit Dominus ¹⁶ quoniam sicut vacca lasciviens declinavit Israhel nunc pascet eos Dominus quasi agnum in latitudine ¹⁷ particeps idolorum Ephraim dimitte eum ¹⁸ separatum est convivium eorum fornicatione fornicati sunt dilexerunt adferre ignominiam protectores eius ¹⁹ ligavit spiritus eam in alis suis et confundentur a sacrificiis suis

5 audite hoc sacerdotes et attendite domus Israhel et domus regis auscultate quia vobis iudicium est quoniam laqueus facti estis speculationi et rete expansum super Thabor ² et victimas declinastis in profundum et ego eruditor omnium eorum ³ ego scio Ephraim et Israhel non est absconditus a me quia nunc fornicatus est Ephraim contaminatus est Israhel ⁴ non dabunt cogitationes suas ut revertantur ad Dominum suum quia spiritus fornicationis in medio eorum et Dominum non cognoverunt ⁵ et respondebit arrogantia Israhel in facie eius et Israhel et Ephraim ruent in iniquitate sua ruet etiam Iudas cum eis ⁶ in gregibus suis et in armentis suis vadent ad quaerendum Dominum et non invenient ablati sunt ab eis ⁷ in Domino praevaricati sunt quia filios alienos genuerunt nunc devorabit eos mensis cum partibus suis ⁸ clangite bucina in Gabaa tuba in Rama ululate in Bethaven

post tergum tuum Benjamin ⁹ Ephraim in desolatione erit in die correptionis in tribubus Israhel ostendi fidem ¹⁰ facti sunt principes Iuda quasi adsumentes terminum super eos effundam quasi aquam iram meam ¹¹ calumniam patiens Ephraim fractus iudicio quoniam coepit abire post sordem ¹² et ego quasi tineam Ephraim et quasi putredo domui Iuda ¹³ et vidit Ephraim languorem suum et Iudas vinculum suum et abiit Ephraim ad Assur et misit ad regem ultorem et ipse non poterit sanare vos nec solvere poterit a vobis vinculum ¹⁴ quoniam ego quasi leaena Ephraim et quasi catulus leonis domui Iuda ego ego capiam et vadam tollam et non est qui eruat ¹⁵ vadens revertar ad locum meum donec deficiatis et quaeratis faciem meam

6 in tribulatione sua mane consurgunt ad me venite et revertamur ad Dominum ² quia ipse cepit et sanabit nos percutiet et curabit nos ³ vivificabit nos post duos dies in die tertia suscitabit nos et vivemus in conspectu eius sciemus sequemurque ut cognoscamus Dominum quasi diluculum praeparatus est egressus eius et veniet quasi imber nobis temporaneus et serotinus terrae ⁴ quid faciam tibi Ephraim quid faciam tibi Iuda misericordia vestra quasi nubes matutina et quasi ros mane pertransiens ⁵ propter hoc dolavi in prophetis occidi eos in verbis oris mei et iudicia tua quasi lux egredientur ⁶ quia misericordiam volui et non sacrificium et scientiam Dei plus quam holocausta ⁷ ipsi autem sicut Adam transgressi sunt pactum ibi praevaricati sunt in me ⁸ Galaad civitas operantium idolum subplantata sanguine ⁹ et quasi fauces virorum latronum particeps sacerdotum in via interficientium pergentes de Sychem quia scelus operati sunt ¹⁰ in domo Israhel vidi horrendum ibi fornicationes Ephraim contaminatus est Israhel ¹¹ sed et Iuda pone messem tibi cum convertero captivitatem populi mei

7 cum sanare vellem Israhel revelata est iniquitas Ephraim et malitia Samariae quia operati sunt mendacium et fur ingressus est spoliatus latrunculus foris ² et ne forte dicant in cordibus suis omnem malitiam eorum me recordatum nunc circumdederunt eos adinventiones suae coram facie mea factae sunt ³ in malitia sua laetificaverunt regem et in mendaciis suis principes ⁴ omnes adulterantes quasi clibanus succensus a coquente quievit paululum civitas a commixtione fermenti donec fermentaretur totum ⁵ dies regis nostri coeperunt principes furere a vino extendit manum suam cum inlusoribus ⁶ quia adplicuerunt quasi clibanum cor suum cum insidiaretur eis tota nocte dormivit coquens eos mane ipse succensus quasi ignis flammae ⁷ omnes calefacti sunt quasi clibanus et devoraverunt iudices suos omnes reges eorum ceciderunt non est qui clamet in eis ad me ⁸ Ephraim in populis ipse commiscebatur Ephraim factus est subcinericius qui non reversatur ⁹ comederunt alieni robur eius et ipse nescivit sed et cani effusi sunt in eo et ipse ignoravit ¹⁰ et humiliabitur superbia Israhel in facie eius nec reversi sunt ad Dominum Deum suum et non quaesierunt eum in omnibus his ¹¹ et factus est

Ephraim quasi columba seducta non habens cor Aegyptum invocabant ad Assyrios abierunt ¹² et cum profecti fuerint expandam super eos rete meum quasi volucrem caeli detraham eos caedam eos secundum auditionem coetus eorum ¹³ vae eis quoniam recesserunt a me vastabuntur quia praevaricati sunt in me et ego redemi eos et ipsi locuti sunt contra me mendacia ¹⁴ et non clamaverunt ad me in corde suo sed ululabant in cubilibus suis super triticum et vinum ruminabant recesserunt a me ¹⁵ et ego erudivi et confortavi brachia eorum et in me cogitaverunt malitiam ¹⁶ reversi sunt ut essent absque iugo facti sunt quasi arcus dolosus cadent in gladio principes eorum a furore linguae suae ista subsannatio eorum in terra Aegypti

8 in gutture tuo sit tuba quasi aquila super domum Domini pro eo quod transgressi sunt foedus meum et legem meam praevaricati sunt ² me invocabunt Deus meus cognovimus te Israhel ³ proiecit Israhel bonum inimicus persequetur eum ⁴ ipsi regnaverunt et non ex me principes extiterunt et non cognovi argentum suum et aurum suum fecerunt sibi idola ut interirent ⁵ proiectus est vitulus tuus Samaria iratus est furor meus in eis usquequo non poterunt emundari ⁶ quia ex Israhel et ipse est artifex fecit illum et non est Deus quoniam in arnearum telas erit vitulus Samariae ⁷ quia ventum seminabunt et turbinem metent culmus stans non est in eis germen non faciet farinam quod si et fecerit alieni comedent eam ⁸ devoratus est Israhel nunc factus est in nationibus quasi vas inmundum ⁹ quia ipsi ascenderunt ad Assur onager solitarius sibi Ephraim munera dederunt amatoribus ¹⁰ sed et cum mercede conduxerint nationes nunc congregabo eos et quiescent paulisper ab onere regis et principum ¹¹ quia multiplicavit Ephraim altaria ad peccandum factae sunt ei arae in delictum ¹² scribam ei multiplices leges meas quae velut alienae computatae sunt ¹³ hostias adfer adfer immolabunt carnes et comedent Dominus non suscipiet eas nunc recordabitur iniquitatis eorum et visitabit peccata eorum ipsi in Aegyptum convertentur ¹⁴ et oblitus est Israhel factoris sui et aedificavit delubra et Iudas multiplicavit urbes munitas et mittam ignem in civitates eius et devorabit aedes illius

9 noli laetari Israhel noli exultare sicut populi quia fornicatus es a Deo tuo dilexisti mercedem super omnes areas tritici ² area et torcular non pascet eos et vinum mentietur eis ³ non habitabunt in terra Domini reversus est Ephraim Aegyptum et in Assyriis pollutum comedit ⁴ non libabunt Domino vinum et non placebunt ei sacrificia eorum quasi panis lugentium omnes qui comedunt eum contaminabuntur quia panis eorum animae ipsorum non intrabit in domum Domini ⁵ quid facietis in die sollemni in die festivitatis Domini ⁶ ecce enim profecti sunt a vastitate Aegyptus congregavit eos Memphis sepeliet eos desiderabile argenti eorum urtica hereditabit lappa in tabernaculis eorum ⁷ venerunt dies visitationis venerunt dies retributionis

scitote Israhel stultum prophetam insanum virum spiritalem propter multitudinem iniquitatis tuae et multitudo amentiae ⁸ speculator Ephraim cum Deo meo propheta laqueus ruinae super omnes vias eius insania in domo Dei eius ⁹ profunde peccaverunt sicut in diebus Gabaa recordabitur iniquitatis eorum et visitabit peccata eorum ¹⁰ quasi uvae in deserto inveni Israhel quasi prima poma ficulneae in cacumine eius vidi patres eorum ipsi autem intraverunt ad Beelphegor et abalienati sunt in confusione et facti sunt abominabiles sicut ea quae dilexerunt ¹¹ Ephraim quasi avis avolavit gloria eorum a partu et ab utero et a conceptu ¹² quod si et enutrierint filios suos absque liberis eos faciam in hominibus sed et vae eis cum recessero ab eis ¹³ Ephraim ut vidi Tyrus erat fundata in pulchritudine et Ephraim educit ad interfectorem filios suos ¹⁴ da eis Domine quid dabis eis da eis vulvam sine liberis et ubera arentia ¹⁵ omnes nequitiae eorum in Galgal quia ibi exosos habui eos propter malitiam ad inventionum eorum de domo mea eiciam eos non addam ut diligam eos omnes principes eorum recedentes ¹⁶ percussus est Ephraim radix eorum exsiccata est fructum nequaquam facient quod si et genuerint interficiam amantissima uteri eorum ¹⁷ abiciet eos Deus meus quia non audierunt eum et erunt vagi in nationibus

10 vitis frondosa Israhel fructus adaequatus est ei secundum multitudinem fructus sui multiplicavit altaria iuxta ubertatem terrae suae exuberavit simulacris ² divisum est cor eorum nunc interibunt ipse confringet simulacra eorum depopulabitur aras eorum ³ quia nunc dicent non est rex nobis non enim timemus Dominum et rex quid faciet nobis ⁴ loquimini verba visionis inutilis et ferietis foedus et germinabit quasi amaritudo iudicium super sulcos agri ⁵ vaccas Bethaven coluerunt habitatores Samariae quia luxit super eum populus eius et aeditui eius super eum exultaverunt in gloria eius quia migravit ab eo ⁶ siquidem et ipse in Assur delatus est munus regi ultori confusio Ephraim capiet et confundetur Israhel in voluntate sua ⁷ transire fecit Samaria regem suum quasi spumam super faciem aquae ⁸ et disperdentur excelsa idoli peccatum Israhel lappa et tribulus ascendet super aras eorum et dicent montibus operite nos et collibus cadite super nos ⁹ ex diebus Gabaa peccavit Israhel ibi steterunt non comprehendet eos in Gabaa proelium super filios iniquitatis ¹⁰ iuxta desiderium meum corripiam eos congregabuntur super eos populi cum corripientur propter duas iniquitates suas ¹¹ Ephraim vitula docta diligere trituram et ego transivi super pulchritudinem colli eius ascendam super Ephraim arabit Iudas confringet sibi sulcos Iacob ¹² seminate vobis in iustitia metite in ore misericordiae innovate vobis novale tempus autem requirendi Dominum cum venerit qui docebit vos iustitiam ¹³ arastis impietatem iniquitatem messuistis comedistis frugem mendacii quia confisus es in viis tuis in multitudine fortium tuorum ¹⁴ consurget tumultus in populo tuo et omnes muni-

tiones tuae vastabuntur sicut vastatus est Salman a domo eius qui iudicavit Baal in die proelii matre super filios adlisa ¹⁵ sic fecit vobis Bethel a facie malitiae nequitiarum vestrarum

11 sicuti mane transit pertransiit rex Israhel quia puer Israhel et dilexi eum et ex Aegypto vocavi filium meum ² vocaverunt eos sic abierunt a facie eorum Baalim immolabant et simulacris sacrificabant ³ et ego quasi nutricius Ephraim portabam eos in brachiis meis et nescierunt quod curarem eos ⁴ in funiculis Adam traham eos in vinculis caritatis et ero eis quasi exaltans iugum super maxillas eorum et declinavi ad eum ut vesceretur ⁵ non revertetur in terram Aegypti et Assur ipse rex eius quoniam noluerunt converti ⁶ coepit gladius in civitatibus eius et consumet electos eius et comedet capita eorum ⁷ et populus meus pendebit ad reditum meum iugum autem inponetur ei simul quod non auferetur ⁸ quomodo dabo te Ephraim protegam te Israhel quomodo dabo te sicut Adama ponam te ut Seboim conversum est in me cor meum pariter conturbata est paenitudo mea ⁹ non faciam furorem irae meae non convertar ut disperdam Ephraim quoniam Deus ego et non homo in medio tui Sanctus et non ingrediar civitatem ¹⁰ post Dominum ambulabunt quasi leo rugiet quia ipse rugiet et formidabunt filii maris ¹¹ et avolabunt quasi avis ex Aegypto et quasi columba de terra Assyriorum et conlocabo eos in domibus suis dicit Dominus ¹² circumdedit me in negatione Ephraim et in dolo domus Israhel Iudas autem testis descendit cum Deo et cum sanctis fidelis

12 Ephraim pascit ventum et sequitur aestum tota die mendacium et vastitatem multiplicat et foedus cum Assyriis iniit et oleum in Aegyptum ferebat ² iudicium ergo Domini cum Iuda et visitatio super Iacob iuxta vias eius et iuxta adinventiones eius reddet ei ³ in utero subplantavit fratrem suum et in fortitudine sua directus est cum angelo ⁴ et invaluit ad angelum et confortatus est flevit et rogavit eum in Bethel invenit eum et ibi locutus est nobiscum ⁵ et Dominus Deus exercituum Dominus memoriale eius ⁶ et tu ad Deum tuum converteris misericordiam et iudicium custodi et spera in Deo tuo semper ⁷ Chanaan in manu eius statera dolosa calumniam dilexit ⁸ et dixit Ephraim verumtamen dives effectus sum inveni idolum mihi omnes labores mei non invenient mihi iniquitatem quam peccavi ⁹ et ego Dominus Deus tuus ex terra Aegypti adhuc sedere te faciam in tabernaculis sicut in diebus festivitatis ¹⁰ et locutus sum super prophetas et ego visionem multiplicavi et in manu prophetarum adsimilatus sum ¹¹ si Galaad idolum tamen frustra erant in Galgal bubus immolantes nam et altaria eorum quasi acervi super sulcos agri ¹² fugit Iacob in regionem Syriae et servivit Israhel in uxore et in uxore servavit ¹³ in propheta autem eduxit Dominus Israhel de Aegypto et in propheta servatus est ¹⁴ ad iracundi-

am me provocavit Ephraim in amaritudinibus suis et sanguis eius super eum veniet et obprobrium eius restituet ei Dominus suus

13 loquente Ephraim horror invasit Israhel et deliquit in Baal et mortuus est ² et nunc addiderunt ad peccandum feceruntque sibi conflatile de argento suo quasi similitudinem idolorum factura artificum totum est his ipsi dicunt immolate homines vitulos adorantes ³ idcirco erunt quasi nubes matutina et sicut ros matutinus praeteriens sicut pulvis turbine raptus ex area et sicut fumus de fumario ⁴ ego autem Dominus Deus tuus ex terra Aegypti et Deum absque me nescies et salvator non est praeter me ⁵ ego cognovi te in deserto in terra solitudinis ⁶ iuxta pascua sua et adimpleti sunt et saturati elevaverunt cor suum et obliiti sunt mei ⁷ et ero eis quasi leaena sicut pardus in via Assyriorum ⁸ occurram eis quasi ursa raptis catulis et dirumpam interiora iecoris eorum et consumam eos ibi quasi leo bestia agri scindet eos ⁹ perditio tua Israhel tantummodo in me auxilium tuum ¹⁰ ubi est rex tuus maxime nunc salvet te in omnibus urbibus tuis et iudices tui de quibus dixisti da mihi regem et principes ¹¹ dabo tibi regem in furore meo et auferam in indignatione mea ¹² conligata est iniquitas Ephraim absconditum peccatum eius ¹³ dolores parturientis venient ei ipse filius non sapiens nunc enim non stabit in contritione filiorum ¹⁴ de manu mortis liberabo eos de morte redimam eos ero mors tua o mors ero morsus tuus inferne consolatio abscondita est ab oculis meis ¹⁵ quia ipse inter fratres dividet adducet urentem ventum Dominus de deserto ascendentem et siccabit venas eius et desolabit fontem eius et ipse diripiet thesaurum omnis vasis desiderabilis ¹⁶ pereat Samaria quoniam ad amaritudinem concitavit Dominum suum in gladio pereat parvuli eorum elidantur et fetae eius discendantur

14 convertere Israhel ad Dominum Deum tuum quoniam corruisti in iniquitate tua ² tollite vobiscum verba et convertimini ad Dominum dicite ei omnem aufer iniquitatem et accipe bonum et reddemus vitulos labiorum nostrorum ³ Assur non salvabit nos super equum non ascendemus nec dicemus ultra dii nostri opera manuum nostrarum quia eius qui in te est misereberis pupilli ⁴ sanabo contritiones eorum diligam eos spontanee quia aversus est furor meus ab eo ⁵ ero quasi ros Israhel germinabit quasi liliium et erumpet radix eius ut Libani ⁶ ibunt rami eius et erit quasi oliva gloria eius et odor eius ut Libani ⁷ convertentur sedentes in umbra eius vivent tritico et germinabunt quasi vinea memoriale eius sicut vinum Libani ⁸ Ephraim quid mihi ultra idola ego exaudiam et dirigam eum ego ut abietem virentem ex me fructus tuus inventus est ⁹ quis sapiens et intelleget ista intellegens et sciet haec quia rectae viae Domini et iusti ambulabunt in eis praevaricatores vero corrueant in eis

Ioel

1 verbum Domini quod factum est ad Iohel filium Fatuhel ² audite hoc senes et auribus percipite omnes habitatores terrae si factum est istud in diebus vestris aut in diebus patrum vestrorum ³ super hoc filiis vestris narrate et filii vestri filiis suis et filii eorum generationi alterae ⁴ residuum erucae comedit lucusta et residuum lucustae comedit bruchus et residuum bruchi comedit rubigo ⁵ expergescimini ebrii et flete et ululate omnes qui bibitis vinum in dulcedine quoniam periit ab ore vestro ⁶ gens enim ascendit super terram meam fortis et innumerabilis dentes eius ut dentes leonis et molares eius ut catuli leonis ⁷ posuit vineam meam in desertum et ficum meam decorticavit nudans spoliavit eam et proiecit albi facti sunt rami eius ⁸ plange quasi virgo accincta sacco super virum pubertatis suae ⁹ periit sacrificium et libatio de domo Domini luxerunt sacerdotes ministri Domini ¹⁰ depopulata est regio luxit humus quoniam devastatum est triticum confusum est vinum elanguit oleum ¹¹ confusi sunt agricolae ululaverunt vitatores super frumento et hordeo quia periit messis agri ¹² vinea confusa est et ficus elanguit malogranatum et palma et malum et omnia ligna agri aruerunt quia confusum est gaudium a filiis hominum ¹³ accingite vos et plangite sacerdotes ululate ministri altaris ingredimini cubate in sacco ministri Dei mei quoniam interiit de domo Dei vestri sacrificium et libatio ¹⁴ sanctificate ieiunium vocate coetum congregate senes omnes habitatores terrae in domum Dei vestri et clamate ad Dominum ¹⁵ a a a diei quia prope est dies Domini et quasi vastitas a potente veniet ¹⁶ numquid non coram oculis vestris alimenta perierunt de domo Dei nostri laetitia et exultatio ¹⁷ conputruerunt iumenta in stercore suo demolita sunt horrea dissipatae sunt apothecae quoniam confusum est triticum ¹⁸ quid ingemuit animal mugierunt greges armenti quia non est pascua eis sed et greges pecorum disperierunt ¹⁹ ad te Domine clamabo quia ignis comedit speciosa deserti et flamma succendit omnia ligna regionis ²⁰ sed et bestiae agri quasi area sitiens imbrem suspexerunt ad te quoniam exsiccati sunt fontes aquarum et ignis devoravit speciosa deserti

2 canite tuba in Sion ululate in monte sancto meo conturbentur omnes habitatores terrae quia venit dies Domini quia prope est ² dies tenebrarum et caliginis dies nubis et turbinis quasi mane expansum super montes populus multus et fortis similis ei non fuit a principio et post eum non erit usque in annos generationis et generationis ³ ante faciem eius ignis vorans et

post eum exurens flamma quasi hortus voluptatis terra coram eo et post eum solitudo deserti neque est qui effugiat eum ⁴ quasi aspectus equorum aspectus eorum et quasi equites sic current ⁵ sicut sonitus quadrigarum super capita montium exilient sicut sonitus flammae ignis devorantis stipulam velut populus fortis praeparatus ad proelium ⁶ a facie eius cruciabantur populi omnes vultus redigentur in ollam ⁷ sicut fortes current quasi viri bellatores ascendent murum vir in viis suis gradietur et non declinabunt a semitis suis ⁸ unusquisque fratrem suum non coartabit singuli in calle suo ambulabunt sed et per fenestras cadent et non demolientur ⁹ urbem ingredientur in muro current domos conscendent per fenestras intrabunt quasi fur ¹⁰ a facie eius contremuit terra moti sunt caeli sol et luna obtenebrati sunt et stellae retraxerunt splendorem suum ¹¹ et Dominus dedit vocem suam ante faciem exercitus sui quia multa sunt nimis castra eius quia fortia et facientia verbum eius magnus enim dies Domini et terribilis valde et quis sustinebit eum ¹² nunc ergo dicit Dominus convertimini ad me in toto corde vestro in ieiunio et in fletu et in planctu ¹³ et scindite corda vestra et non vestimenta vestra et convertimini ad Dominum Deum vestrum quia benignus et misericors est patiens et multae misericordiae et praestabilis super malitia ¹⁴ quis scit si convertatur et ignoscat et relinquat post se benedictionem sacrificium et libamen Domino Deo nostro ¹⁵ canite tuba in Sion sanctificate ieiunium vocate coetum ¹⁶ congregate populum sanctificate ecclesiam coadunate senes congregate parvulos et sugentes ubera egrediatu sponus de cubili suo et sponsa de thalamo suo ¹⁷ inter vestibulum et altare plorabunt sacerdotes ministri Domini et dicent parce Domine populo tuo et ne des hereditatem tuam in obprobrium ut dominantur eis nationes quare dicunt in populis ubi est Deus eorum ¹⁸ zelatus est Dominus terram suam et pepercit populo suo ¹⁹ et respondit Dominus et dixit populo suo ecce ego mittam vobis frumentum et vinum et oleum et replebimini eo et non dabo vos ultra obprobrium in gentibus ²⁰ et eum qui ab aquilone est procul faciam a vobis et expellam eum in terram inviam et desertam faciem eius contra mare orientale et extremum eius ad mare novissimum et ascendet fetor eius et ascendet putredo eius quia superbe egit ²¹ noli timere terra exulta et laetare quoniam magnificavit Dominus ut faceret ²² nolite timere animalia regionis quia germinaverunt speciosa deserti quia lignum adtulit fructum suum ficus et vinea dederunt virtutem suam ²³ et filii Sion ex-

ultate et laetamini in Domino Deo vestro quia dedit vobis doctorem iustitiae et descendere faciet ad vos imbrem matutinum et serotinum in principio ²⁴ et implebuntur areae frumento et redundabunt torcularia vino et oleo ²⁵ et reddam vobis annos quos comedit lucusta bruchus et rubigo et eruca fortitudo mea magna quam misi in vos ²⁶ et comedetis vescentes et saturabimini et laudabitis nomen Domini Dei vestri qui fecit vobiscum mirabilia et non confundetur populus meus in sempiternum ²⁷ et scietis quia in medio Israhel ego sum et ego Dominus Deus vester et non est amplius et non confundetur populus meus in aeternum ²⁸ et erit post haec effundam spiritum meum super omnem carnem et prophetabunt filii vestri et filiae vestrae senes vestri somniabunt et iuvenes vestri visiones videbunt ²⁹ sed et super servos et ancillas in diebus illis effundam spiritum meum ³⁰ et dabo prodigia in caelo et in terra sanguinem et ignem et vaporem fumi ³¹ sol vertetur in tenebras et luna in sanguinem antequam veniat dies Domini magnus et horribilis ³² et erit omnis qui invocaverit nomen Domini salvus erit quia in monte Sion et in Hierusalem erit salvatio sicut dixit Dominus et in residuis quos Dominus vocaverit

3 quia ecce in diebus illis et in tempore illo cum convertero captivitatem Iuda et Hierusalem ² congregabo omnes gentes et deducam eas in valle Iosaphat et disceptabo cum eis ibi super populo meo et hereditate mea Israhel quos disperserunt in nationibus et terram meam diviserunt ³ et super populum meum miserunt sortem et posuerunt puerum in prostibulum et puellam vendiderunt pro vino ut biberent ⁴ verum quid vobis et mihi Tyrus et Sidon et omnis terminus Palestinorum numquid ultionem vos redditis mihi et si ulciscimini vos contra me cito velociter reddam vicissitudinem vobis super caput vestrum ⁵ argentum enim meum et aurum tulistis et desiderabilia

mea et pulcherrima intulistis in delubra vestra ⁶ et filios Iuda et filios Hierusalem vendidistis filiis Graecorum ut longe faceretis eos de finibus suis ⁷ ecce ego suscitabo eos de loco in quo vendidistis eos et convertam retributionem vestram in caput vestrum ⁸ et vendam filios vestros et filias vestras in manibus filiorum Iuda et venundabunt eos Sabeis genti longinqua quia Dominus locutus est ⁹ clamate hoc in gentibus sanctificate bellum suscite robustos accedant ascendant omnes viri bellatores ¹⁰ concidite aratra vestra in gladios et ligones vestros in lanceas infirmus dicat quia fortis ego sum ¹¹ erumpite et venite omnes gentes de circuitu et congregamini ibi occumbere faciet Dominus robustos tuos ¹² consurgant et ascendant gentes in vallem Iosaphat quia ibi sedebo ut iudicem omnes gentes in circuitu ¹³ mittite falces quoniam maturavit messis venite et descendite quia plenum est torcularia exuberant torcularia quia multiplicata est malitia eorum ¹⁴ populi populi in valle concisionis quia iuxta est dies Domini in valle concisionis ¹⁵ sol et luna obtenebricata sunt et stellae retraxerunt splendorem suum ¹⁶ et Dominus de Sion rugiet et de Hierusalem dabit vocem suam et movebuntur caeli et terra et Dominus spes populi sui et fortitudo filiorum Israhel ¹⁷ et scietis quia ego Dominus Deus vester habitans in Sion in monte sancto meo et erit Hierusalem sancta et alieni non transibunt per eam amplius ¹⁸ et erit in die illa stilabunt montes dulcedinem et colles fluent lacte et per omnes rivos Iuda ibunt aquae et fons de domo Domini egredietur et inrigabit torrentem Spinarum ¹⁹ Aegyptus in desolatione erit et Idumea in desertum perditionis pro eo quod inique egerint in filios Iuda et effuderint sanguinem innocentem in terra sua ²⁰ et Iudaea in aeternum habitabitur et Hierusalem in generatione et generationem ²¹ et mundabo sanguinem eorum quem non mundaveram et Dominus commorabitur in Sion

Amos

1 verba Amos qui fuit in pastoralibus de Thecuae quae vidit super Israhel in diebus Oziae regis Iuda et in diebus Hieroboam filii Ioas regis Israhel ante duos annos terraemotus ² et dixit Dominus de Sion rugiet et de Hierusalem dabit vocem suam et luxerunt speciosa pastorum et exsiccatus est vertex Carmeli ³ haec dicit Dominus super tribus sceleribus Damasci et super quattuor non convertam eum eo quod triturraverint in plaustris ferreis Galaad ⁴ et mittam ignem in domum Azahel et devorabit domos Benadad ⁵ et conteram vectem Damasci et disperdam habitatorem de campo Idoli et tenentem sceptrum de domo Voluptatis et transferetur populus Syriae Cyrenen dicit Dominus ⁶ haec dicit Dominus super tribus sceleribus Gazae et super quattuor non convertam eum eo quod transtulerit captivitatem perfectam ut concluderet eam in Idumea ⁷ et mittam ignem in murum Gazae et devorabit aedes eius ⁸ et disperdam habitatorem de Azoto et tenentem sceptrum de Ascalone et convertam manum meam super Accaron et peribunt reliqui Philisthinorum dicit Dominus Deus ⁹ haec dicit Dominus super tribus sceleribus Tyri et super quattuor non convertam eum eo quod concluderint captivitatem perfectam in Idumea et non sint recordati foederis fratrum ¹⁰ et emittam ignem in murum Tyri et devorabit aedes eius ¹¹ haec dicit Dominus super tribus sceleribus Edom et super quattuor non convertam eum eo quod persecutus sit in gladio fratrem suum et violaverit misericordiam eius et tenuerit ultra furorem suum et indignationem suam servaverit usque in finem ¹² mittam ignem in Theman et devorabit aedes Bosrae ¹³ haec dicit Dominus super tribus sceleribus filiorum Ammon et super quattuor non convertam eum eo quod dissecuerit praegnantem Galaad ad dilatandum terminum suum ¹⁴ et succendam ignem in muro Rabbae et devorabit aedes eius in ululatu in die belli et in turbine in die commotionis ¹⁵ et ibit Melchom in captivitatem ipse et principes eius simul dicit Dominus

2 haec dicit Dominus super tribus sceleribus Moab et super quattuor non convertam eum eo quod incenderit ossa regis Idumeae usque ad cinerem ² et mittam ignem in Moab et devorabit aedes Carioth et morietur in sonitu Moab in clangore tubae ³ et disperdam iudicem de medio eius et omnes principes eius interficiam cum eo dicit Dominus ⁴ haec dicit Dominus super tribus sceleribus Iuda et super quattuor non convertam eum eo quod abiecerint legem Domini et mandata eius non custodierint deceperunt enim eos

idola sua post quae abierant patres eorum ⁵ et mittam ignem in Iuda et devorabit aedes Hierusalem ⁶ haec dicit Dominus super tribus sceleribus Israhel et super quattuor non convertam eum pro eo quod vendiderit argento iustum et pauperem pro calciamentis ⁷ qui conterunt super pulverem terrae capita pauperum et viam humilium declinant et filius ac pater eius ierunt ad puellam ut violarent nomen sanctum meum ⁸ et super vestimentis pigneratis accubuerunt iuxta omne altare et vinum damnatorum bibebant in domo Dei sui ⁹ ego autem exterminavi Amorreum a facie eorum cuius altitudo cedrorum altitudo eius et fortis ipse quasi quercus et contrivi fructum eius desuper et radices eius subter ¹⁰ ego sum qui ascendere vos feci de terra Aegypti et eduksi vos in deserto quadraginta annis ut possideretis terram Amorrei ¹¹ et suscitavi de filiis vestris in prophetas et de iuvenibus vestris nazarenos numquid non ita est filii Israhel dicit Dominus ¹² et propinabatis nazarenis vino et prophetis mandabatis dicentes ne prophetetis ¹³ ecce ego stridibo super vos sicut stridet plaustrum onustum faeno ¹⁴ et peribit fuga a veloce et fortis non obtinebit virtutem suam et robustus non salvabit animam suam ¹⁵ et tenens arcum non stabit et velox pedibus suis non salvabitur et ascensor equi non salvabit animam suam ¹⁶ et robustus corde inter fortes nudus fugiet in die illa dicit Dominus

3 audite verbum quod locutus est Dominus super vos filii Israhel super omni cognatione quam eduksi de terra Aegypti dicens ² tantummodo vos cognovi ex omnibus cognationibus terrae idcirco visitabo super vos omnes iniquitates vestras ³ numquid ambulabunt duo pariter nisi convenerit eis ⁴ numquid rugiet leo in saltu nisi habuerit praedam numquid dabit catulus leonis vocem de cubili suo nisi aliquid adprehenderit ⁵ numquid cadet avis in laqueum terrae absque aucupe numquid auferetur laqueus de terra antequam quid ceperit ⁶ si clanget tuba in civitate et populus non expavescet si erit malum in civitate quod Dominus non fecit ⁷ quia non faciet Dominus Deus verbum nisi revelaverit secretum suum ad servos suos prophetas ⁸ leo rugiet quis non timebit Dominus Deus locutus est quis non prophetabit ⁹ auditum facite in aedibus Azoti et in aedibus terrae Aegypti et dicite congregamini super montes Samariae et videte insanias multas in medio eius et calumniam patientes in penetrabilibus eius ¹⁰ et nescierunt facere rectum dicit Dominus thesaurizantes iniquitatem et rapinas in aedibus suis ¹¹ propterea haec dicit Dominus Deus tribula-

bitur et circumietur terra et detrahetur ex te fortitudo tua et diripientur aedes tuae ¹² haec dicit Dominus quomodo si eruat pastor de ore leonis duo crura aut extremum auriculae sic eruentur filii Israhel qui habitant in Samaria in plaga lectuli et in Damasco grabatti ¹³ audite et contestamini in domo Iacob dicit Dominus Deus exercituum ¹⁴ quia in die cum visitare coepero praevaricationes Israhel super eum visitabo et super altaria Bethel et amputabuntur cornua altaris et cadent in terram ¹⁵ et percutiam domum hiemalem cum domo aestiva et peribunt domus eburneae et dissipabuntur aedes multae dicit Dominus

4 audite verbum hoc vaccae pingues quae estis in monte Samariae quae calumniam facitis egenis et confringitis pauperes quae dicitis dominis vestris adfert et bibemus ² iuravit Dominus Deus in sancto suo quia ecce dies venient super vos et levabunt vos in contis et reliquias vestras in ollis ferventibus ³ et per aperturas exhibitis altera contra alteram et proiciemini in Armon dicit Dominus ⁴ venite ad Bethel et impie agite ad Galgalam et multiplicare praevaricationem et offerte mane victimas vestras tribus diebus decimas vestras ⁵ et sacrificare de fermentato laudem et vocare voluntarias oblationes et adnuntiate sic enim voluistis filii Israhel dicit Dominus Deus ⁶ unde et ego dedi vobis stuporem dentium in cunctis urbibus vestris et indigentiam panum in omnibus locis vestris et non estis reversi ad me dicit Dominus ⁷ ego quoque prohibui a vobis imbrem cum adhuc tres menses superessent usque ad messem et plui super civitatem unam et super civitatem alteram non plui pars una conpluta est et pars super quam non plui aruit ⁸ et venerunt duae et tres civitates ad civitatem unam ut biberent aquam et non sunt satiatas et non redistis ad me dicit Dominus ⁹ percussi vos in vento urente et in aurugine multitudinem hortorum vestrorum et vinearum vestrarum oliveta vestra et ficeta vestra comedit eruca et non redistis ad me dicit Dominus ¹⁰ misi in vos mortem in via Aegypti percussi in gladio iuvenes vestros usque ad captivitatem equorum vestrorum et ascendere feci putredinem castrorum vestrorum in nares vestras et non redistis ad me dicit Dominus ¹¹ subverti vos sicut subvertit Deus Sodomam et Gomorram et facti estis quasi torris raptus de incendio et non redistis ad me dicit Dominus ¹² quapropter haec faciam tibi Israhel postquam autem haec fecero tibi praeparare in occursum Dei tui Israhel ¹³ quia ecce formans montes et creans ventum et adnuntians homini eloquium suum faciens matutinam nebulam et gradiens super excelsa terrae Dominus Deus exercituum nomen eius

5 audite verbum istud quod ego levo super vos planctum domus Israhel cecidit non adiciet ut resurgat ² virgo Israhel proiecta est in terram suam non est qui suscitet eam ³ quia haec dicit Dominus Deus urbs de qua egrediebantur mille relinquentur in ea centum et de qua egrediebantur centum relinquentur in ea decem in domo Israhel ⁴ quia haec dicit Dominus domui Israhel quaerite me et vivetis ⁵ et no-

lite quaerere Bethel et in Galgala nolite intrare et in Bersabee non transibitis quia Galgala captiva ducetur et Bethel erit inutilis ⁶ quaerite Dominum et vivite ne forte conburatur ut ignis domus Ioseph et devorabit et non erit qui extinguat Bethel ⁷ qui convertitis in absinthium iudicium et iustitiam in terra relinquitis ⁸ facientem Arcturum et Orionem et convertentem in mane tenebras et diem nocte mutantem qui vocat aquas maris et effundit eas super faciem terrae Dominus nomen eius ⁹ qui subridet vastitatem super robustum et depopulationem super potentem adfert ¹⁰ odio habuerunt in porta corripientem et loquentem perfecte abominati sunt ¹¹ idcirco pro eo quod diripiebatis pauperem et praedam electam tollebatis ab eo domos quadro lapide aedificabitis et non habitabitis in eis vineas amantissimas plantabitis et non bibetis vinum earum ¹² quia cognovi multa scelera vestra et fortia peccata vestra hostes iusti accipientes munus et pauperes in porta deprimentes ¹³ ideo prudens in tempore illo tacebit quia tempus malum est ¹⁴ quaerite bonum et non malum ut vivatis et erit Dominus Deus exercituum vobiscum sicut dixistis ¹⁵ odite malum et diligite bonum et constituite in porta iudicium si forte misereatur Dominus Deus exercituum reliquiis Ioseph ¹⁶ propterea haec dicit Dominus Deus exercituum Dominator in omnibus plateis planctus et in cunctis quae foris sunt dicetur vae vae et vocabunt agricolam ad luctum et ad planctum eos qui sciunt plangere ¹⁷ et in omnibus vineis erit planctus quia pertransibo in medio tui dicit Dominus ¹⁸ vae desiderantibus diem Domini ad quid eam vobis dies Domini ista tenebrae et non lux ¹⁹ quomodo si fugiat vir a facie leonis et occurrat ei ursus et ingrediatur domum et innitatur manu sua super parietem et mordeat eum coluber ²⁰ numquid non tenebrae dies Domini et non lux et caligo et non splendor in ea ²¹ odi et proieci festivitates vestras et non capiam odorem coetuum vestrorum ²² quod si adtuleritis mihi holocaustomata et munera vestra non suscipiam et vota pinguium vestrorum non respiciam ²³ aufer a me tumultum carminum tuorum et cantica lyrae tuae non audiam ²⁴ et revelabitur quasi aqua iudicium et iustitia quasi torrens fortis ²⁵ numquid hostias et sacrificium obtulistis mihi in deserto quadraginta annis domus Israhel ²⁶ et portastis tabernaculum Moloch vestro et imaginem idolorum vestrorum sidus dei vestri quae fecistis vobis ²⁷ et migrare vos faciam trans Damascum dixit Dominus Deus exercituum nomen eius

6 vae qui opulenti estis in Sion et confiditis in monte Samariae optimates capita populorum ingredienti pompatice domum Israhel ² transite in Chalanne et videte et ite inde in Emath magnam et descendite in Geth Palestinorum et ad optima quaeque regna horum si latior terminus eorum termino vestro est ³ qui separati estis in diem malum et adpropinquatis solio iniquitatis ⁴ qui dormitis in lectis eburneis et lascivitis in stratis vestris qui comeditis agnum de grege et vitulos de medio armenti ⁵ qui canitis ad vo-

cem psalterii sicut David putaverunt se habere vasa cantici ⁶ bibentes in fialis vinum et optimo unguento delibuti et nihil patiebantur super contritione Ioseph ⁷ quapropter nunc migrabunt in capite transmissarum et auferetur factio lascivientium ⁸ iuravit Dominus Deus in anima sua dicit Dominus Deus exercituum detestor ego superbiam Iacob et domos eius odi et tradam civitatem cum habitatoribus suis ⁹ quod si reliqui fuerint decem viri in domo una et ipsi morientur ¹⁰ et tollet eum propinquus suus et conburet eum ut efferat ossa de domo et dicet ei qui in penetralibus domus est numquid adhuc est apud te et respondet finis est et dicet ei tace et non recorderis nominis Domini ¹¹ quia ecce Dominus mandabit et percussiet domum maiorem ruinis et domum minorem scissionibus ¹² numquid currere queunt in petris equi aut arari potest in bubalis quoniam convertistis in amaritudinem iudicium et fructum iustitiae in absinthium ¹³ qui laetamini in nihili qui dicitis numquid non in fortitudine nostra adsumpsimus nobis cornua ¹⁴ ecce enim suscitabo super vos domus Israhel dicit Dominus Deus exercituum gentem et conterent vos ab introitu Emath usque ad torrentem Deserti

7 haec ostendit mihi Dominus Deus et ecce fictor lucustae in principio germinantium serotini imbris et ecce serotinus post tonsorem regis ² et factum est cum consummasset comedere herbam terrae et dixi Domine Deus propitius esto obsecro quis suscitabit Iacob quia parvulus est ³ misertus est Dominus super hoc non erit dixit Dominus ⁴ haec ostendit mihi Dominus Deus et ecce vocabat iudicium ad ignem Dominus Deus et devoravit abyssum multam et comedit simul partem ⁵ et dixi Domine Deus quiesce obsecro quis suscitabit Iacob quia parvulus est ⁶ misertus est Dominus super hoc sed et istud non erit dixit Dominus Deus ⁷ haec ostendit mihi et ecce Dominus stans super murum litum et in manu eius trulla cementarii ⁸ et dixit Dominus ad me quid tu vides Amos et dixi trullam cementarii et dixit Dominus ecce ego ponam trullam in medio populi mei Israhel non adiciam ultra superinducere eum ⁹ et demolientur excelsa idoli et sanctificationes Israhel desolabuntur et consurgam super domum Hieroboam in gladio ¹⁰ et misit Amasias sacerdos Bethel ad Hieroboam regem Israhel dicens rebellavit contra te Amos in medio domus Israhel non poterit terra sustinere universos sermones eius ¹¹ haec enim dicit Amos in gladio morietur Hieroboam et Israhel captivus migrabit de terra sua ¹² et dixit Amasias ad Amos qui vides gradere fuge in terram Iuda et comede ibi panem et ibi prophetabis ¹³ et in Bethel non adicies ultra ut propheta quia sanctificatio regis est et domus regni est ¹⁴ et respondit Amos et dixit ad Amasiam non sum propheta et non sum filius prophetae sed armentarius ego sum vellicans sycomoros ¹⁵ et tulit me Dominus cum sequerer gregem et dixit ad me Dominus vade propheta ad populum meum Israhel ¹⁶ et nunc audi verbum Domini tu dicis non prophetabis super Israhel et non stillabis super domum idoli

¹⁷ propter hoc haec dicit Dominus uxor tua in civitate fornicabitur et filii tui et filiae tuae in gladio cadent et humus tua funiculo metietur et tu in terra polluta morieris et Israhel captivus migrabit de terra sua

8 haec ostendit mihi Dominus Deus et ecce uncinum pomorum ² et dixit quid tu vides Amos et dixi uncinum pomorum et dixit Dominus ad me venit finis super populum meum Israhel non adiciam ultra ut pertranseam eum ³ et stridebunt cardines templi in die illa dicit Dominus Deus multi morientur in omni loco proicietur silentium ⁴ audite hoc qui conteritis pauperem et deficere facitis egenos terrae ⁵ dicentes quando transibit mensis et venundabimus merces et sabbatum et aperiemus frumentum ut inminuamus mensuram et augeamus siclum et subponamus stateras dolosas ⁶ ut possideamus in argento egenos et pauperes pro calciamentis et quisquilias frumenti vendamus ⁷ iuravit Dominus in superbia Iacob si oblitus fuero usque ad finem omnia opera eorum ⁸ numquid super isto non commovebitur terra et lugebit omnis habitator eius et ascendet quasi fluvius universus et eicietur et defluet quasi rivus Aegypti ⁹ et erit in die illa dicit Dominus occidet sol meridie et tenebrescere faciam terram in die luminis ¹⁰ et convertam festivitates vestras in luctum et omnia cantica vestra in planctum et inducam super omne dorsum vestrum saccum et super omne caput calvitium et ponam eam quasi luctum unigeniti et novissima eius quasi diem amarum ¹¹ ecce dies veniunt dicit Dominus et mittam famem in terram non famem panis neque sitim aquae sed audiendi verbum Domini ¹² et commovebuntur a mari usque ad mare et ab aquilone usque ad orientem circumibunt quaerentes verbum Domini et non invenient ¹³ in die illa deficient virgines pulchrae et adulescentes in siti ¹⁴ qui iurant in delicto Samariae et dicunt vivit deus tuus Dan et vivit via Bersabee et cadent et non resurgent ultra

9 vidi Dominum stantem super altare et dixit percutite cardinem et commoveantur superliminaria avaritia enim in capite omnium et novissimum eorum in gladio interficiam non erit fuga eis fugiet et non salvabitur ex eis qui fugerit ² si descenderint usque ad infernum inde manus mea educet eos et si ascenderint usque ad caelum inde detraham eos ³ et si absconditi fuerint in vertice Carmeli inde scrutans auferam eos et si celaverint se ab oculis meis in fundo maris ibi mandabo serpenti et mordebit eos ⁴ et si abierint in captivitatem coram inimicis suis ibi mandabo gladio et occidet eos et ponam oculos meos super eos in malum et non in bonum ⁵ et Dominus Deus exercituum qui tangit terram et tabescet et lugebunt omnes habitantes in ea et ascendet sicut rivus omnis et defluet sicut fluvius Aegypti ⁶ qui aedificat in caelo ascensionem suam et fasciculum suum super terram fundavit qui vocat aquas maris et effundit eas super faciem terrae Dominus nomen eius ⁷ numquid non ut filii Aethiopum vos estis mihi filii Israhel ait Dominus numquid non Israhel ascendere feci de terra Aegypti

et Palestinos de Cappadocia et Syros de Cyrene ⁸ ecce oculi Domini Dei super regnum peccans et conteram illud a facie terrae verumtamen conterens non conteram domum Iacob dicit Dominus ⁹ ecce enim ego mandabo et concutiam in omnibus gentibus domum Israhel sicut concutitur in cribro et non cadet lapillus super terram ¹⁰ in gladio morientur omnes peccatores populi mei qui dicunt non adpropinquabit et non veniet super nos malum ¹¹ in die illo suscitabo tabernaculum David quod cecidit et reaedificabo aperturas murorum eius et ea quae corruerant instaurabo et reaedificabo eum sicut diebus antiquis ¹² ut possideant

reliquias Idumeae et omnes nationes eo quod invocatum sit nomen meum super eos dicit Dominus faciens haec ¹³ ecce dies veniunt dicit Dominus et comprehendet arator messorum et calcator uvae mittentem semen et stillabunt montes dulcedinem et omnes colles culti erunt ¹⁴ et convertam captivitatem populi mei Israhel et aedificabunt civitates desertas et habitabunt et plantabunt vineas et bibent vinum earum et facient hortos et comedent fructus eorum ¹⁵ et plantabo eos super humum suam et non evellam eos ultra de terra sua quam dedi eis dicit Dominus Deus tuus

Abdias

1 visio Abdiae haec dicit Dominus Deus ad Edom auditum audivimus a Domino et legatum ad gentes misit surgite et consurgamus adversum eum in proelium ² ecce parvulum te dedi in gentibus contemptibilis tu es valde ³ superbia cordis tui extulit te habitantem in scissuris petrae exaltantem solium suum qui dicit in corde suo quis detrahet me in terram ⁴ si exaltatus fueris ut aquila et si inter sidera posueris nidum tuum inde detraham te dicit Dominus ⁵ si fures introissent ad te si latrones per noctem quomodo conticuisses nonne furati essent sufficientia sibi si vindemiatores introissent ad te numquid saltim racemos reliquissent tibi ⁶ quomodo scrutati sunt Esau investigaverunt abscondita eius ⁷ usque ad terminum emiserunt te omnes viri foederis tui inluserunt tibi invaluerunt adversum te viri pacis tuae qui comedunt tecum ponent insidias subter te non est prudentia in eo ⁸ numquid non in die illa dicit Dominus perdam sapientes de Idumea et prudentiam de monte Esau ⁹ et timebunt fortes tui a meridie ut intereat vir de monte Esau ¹⁰ propter interfectionem et propter iniquitatem in fratrem tuum Iacob operiet te confusio et peribis in aeternum ¹¹ in die cum stares adversus quando capiebant alieni exercitum eius et extranei ingrediebantur portas eius et super Hierusalem mittebant sortem tu quoque eras quasi unus ex eis ¹² et non

laetaberis super filios Iuda in die perditionis eorum et non magnificabis os tuum in die angustiae ¹³ neque ingredieris portam populi mei in die ruinae eorum neque despicias et tu in malis eius in die vastitatis illius et non emitteris adversum exercitum eius in die vastitatis illius ¹⁴ neque stabis in exitibus ut interficias eos qui fugerint et non concludes reliquos eius in die tribulationis ¹⁵ quoniam iuxta est dies Domini super omnes gentes sicut fecisti fiet tibi retributionem tuam convertet in caput tuum ¹⁶ quomodo enim bibisti super montem sanctum meum bibent omnes gentes iugiter et bibent et absorbent et erunt quasi non sint ¹⁷ et in monte Sion erit salvatio et erit sanctus et possidebit domus Iacob eos qui se possederant ¹⁸ et erit domus Iacob ignis et domus Ioseph flamma et domus Esau stipula et succendentur in eis et devorabunt eos et non erunt reliquiae domus Esau quia Dominus locus est ¹⁹ et hereditabunt hii qui ad austrum montem Esau et qui in campestribus Philisthim et possidebunt regionem Ephraim et regionem Samariae et Benjamin possidebit Galaad ²⁰ et transmigratio exercitus huius filiorum Israhel omnia Chananeorum usque ad Sarapham et transmigratio Hierusalem quae in Bosforo est possidebit civitates austri ²¹ et ascendent salvatores in montem Sion iudicare montem Esau et erit Domino regnum

Ionas

1 et factum est verbum Domini ad Ionam filium Amathi dicens ² surge vade in Nineven civitatem grandem et praedica in ea quia ascendit malitia eius coram me ³ et surrexit Iona ut fugeret in Tharsis a facie Domini et descendit Ioppen et invenit navem euntem in Tharsis et dedit naulum eius et descendit in eam ut iret cum eis in Tharsis a facie Domini ⁴ Dominus autem misit ventum magnum in mari et facta est tempestas magna in mari et navis periclitabatur conteri ⁵ et timuerunt nautae et clamaverunt viri ad deum suum et miserunt vasa quae erant in navi in mare ut adleviaretur ab eis et Iona descendit ad interiora navis et dormiebat sopore gravi ⁶ et accessit ad eum gubernator et dixit ei quid tu sopore deprimeris surge invoca Deum tuum si forte recogitet Deus de nobis et non pereamus ⁷ et dixit vir ad collegam suum venite et mittamus sortes et sciamus quare hoc malum sit nobis et miserunt sortes et cecidit sors super Ionam ⁸ et dixerunt ad eum indica nobis cuius causa malum istud sit nobis quod est opus tuum quae terra tua et quo vel ex quo populo es tu ⁹ et dixit ad eos Hebraeus ego sum et Dominum Deum caeli ego timeo qui fecit mare et aridam ¹⁰ et timuerunt viri timore magno et dixerunt ad eum quid hoc fecisti cognoverunt enim viri quod a facie Domini fugeret quia indicaverat eis ¹¹ et dixerunt ad eum quid faciemus tibi et cessabit mare a nobis quia mare ibat et intumescebat ¹² et dixit ad eos tollite me et mittite in mare et cessabit mare a vobis scio enim ego quoniam propter me tempestas grandis haec super vos ¹³ et remigabant viri ut reverterentur ad aridam et non valebant quia mare ibat et intumescebat super eos ¹⁴ et clamaverunt ad Dominum et dixerunt quaesumus Domine ne pereamus in anima viri istius et ne des super nos sanguinem innocentem quia tu Domine sicut voluisti fecisti ¹⁵ et tulerunt Ionam et miserunt in mare et stetit mare a fervore suo ¹⁶ et timuerunt viri timore magno Dominum et immolaverunt hostias Domino et voverunt vota ¹⁷ et praeparavit Dominus piscem grandem ut deglutiret Ionam et erat Iona in ventre piscis tribus diebus et tribus noctibus

2 et oravit Iona ad Dominum Deum suum de utero piscis ² et dixit clamavi de tribulatione mea ad Dominum et exaudivit me de ventre inferni clamavi et exaudivisti vocem meam ³ et proiecasti me in profundum in corde maris et flumen circumdedit me omnes gurgites tui et fluctus tui super me transierunt ⁴ et ego dixi abiectus sum a conspectu oculorum tuorum verumtamen rursus videbo templum sanctum tuum

⁵ circumdederunt me aquae usque ad animam abyssus vallavit me pelagus operuit caput meum ⁶ ad extrema montium descendi terrae vectes concluserunt me in aeternum et sublevabis de corruptione vitam meam Domine Deus meus ⁷ cum angustiaretur in me anima mea Domini recordatus sum ut veniat ad te oratio mea ad templum sanctum tuum ⁸ qui custodiunt vanitates frustra misericordiam suam derelinquunt ⁹ ego autem in voce laudis immolabo tibi quaecumque vovi reddam pro salute Domino ¹⁰ et dixit Dominus pisci et evomuit Ionam in aridam

3 et factum est verbum Domini ad Ionam secundo dicens ² surge vade ad Nineven civitatem magnam et praedica in ea praedicationem quam ego loquor ad te ³ et surrexit Iona et abiit in Nineven iuxta verbum Domini et Nineve erat civitas magna Dei itinere dierum trium ⁴ et coepit Iona introire in civitatem itinere diei unius et clamavit et dixit adhuc quadraginta dies et Nineve subvertetur ⁵ et crederunt viri ninevitae in Deo et praedicaverunt ieiunium et vestiti sunt saccis a maiore usque ad minorem ⁶ et pervenit verbum ad regem Nineve et surrexit de solio suo et abiecit vestimentum suum a se et indutus est sacco et sedit in cinere ⁷ et clamavit et dixit in Nineve ex ore regis et principum eius dicens homines et iumenta et boves et pecora non gustent quicquam nec pascantur et aquam non bibant ⁸ et operiantur saccis homines et iumenta et clament ad Dominum in fortitudine et convertatur vir a via sua mala et ab iniquitate quae est in manibus eorum ⁹ quis scit si convertatur et ignoscat Deus et revertatur a furore irae suae et non peribimus ¹⁰ et vidit Deus opera eorum quia conversi sunt a via sua mala et misertus est Deus super malitiam quam locutus fuerat ut faceret eis et non fecit

4 et adflictus est Iona adflictione magna et iratus est ² et oravit ad Dominum et dixit obsecro Domine numquid non hoc est verbum meum cum adhuc essem in terra mea propter hoc praeoccupavi ut fugerem in Tharsis scio enim quia tu Deus clemens et misericors es patiens et multae miserationis et ignoscens super malitia ³ et nunc Domine tolle quaeso animam meam a me quia melior est mihi mors quam vita ⁴ et dixit Dominus putasne bene irasceris tu ⁵ et egressus est Iona de civitate et sedit contra orientem civitatis et fecit sibimet ibi umbraculum et sedebat subter eum in umbra donec videret quid accideret civitati ⁶ et praeparavit Dominus Deus hederam et ascendit super caput Ionae ut esset umbra super caput eius et protegeret eum laboraverat enim et laetatus est

Iona super hedera laetitia magna ⁷ et paravit Deus vermem ascensu diluculo in crastinum et percussit hederam et exaruit ⁸ et cum ortus fuisset sol praecepit Dominus vento calido et urenti et percussit sol super caput Ionae et aestuabat et petivit animae suae ut moreretur et dixit melius est mihi mori quam vivere ⁹ et dixit Dominus ad Ionam putasne bene irasceris tu

super hederam et dixit bene irascor ego usque ad mortem ¹⁰ et dixit Dominus tu doles super hederam in qua non laborasti neque fecisti ut cresceret quae sub una nocte nata est et una nocte periit ¹¹ et ego non parcam Nineve civitati magnae in qua sunt plus quam centum viginti milia hominum qui nesciunt quid sit inter dexteram et sinistram suam et iumenta multa

Michaeas

1 verbum Domini quod factum est ad Micham Morasthiten in diebus Ioatham Ahaz Ezechiae regum Iuda quod vidit super Samariam et Hierusalem ² audite populi omnes et attendat terra et plenitudo eius et sit Dominus Deus vobis in testem Dominus de templo sancto suo ³ quia ecce Dominus egreditur de loco suo et descendet et calcabit super excelsa terrae ⁴ et consumentur montes subtus eum et valles scindentur sicut cera a facie ignis sicut aquae quae decurrunt in praeceps ⁵ in scelere Iacob omne istud et in peccatis domus Israhel quod scelus Iacob nonne Samaria et quae excelsa Iudae nonne Hierusalem ⁶ et ponam Samariam quasi acervum lapidum in agro cum plantatur vinea et detraham in vallem lapides eius et fundamenta eius revelabo ⁷ et omnia sculptilia eius concidentur et omnes mercedes eius conburentur igni et omnia idola eius ponam in perditionem quia de mercedibus meretricis congregata sunt et usque ad mercedem meretricis revertentur ⁸ super hoc plangam et ululabo vadam spoliatus et nudus faciam planctum velut draconum et luctum quasi strutionum ⁹ quia desperata est plaga eius quia venit usque ad Iudam tetigit portam populi mei usque ad Hierusalem ¹⁰ in Geth nolite adnuntiare lacrimis ne ploretis in domo Pulveris pulvere vos conspergite ¹¹ et transite vobis habitatio Pulchra confusa ignominia non est egressa quae habitat in Exitu planctum domus Vicinae accipiet ex vobis quae stetit sibimet ¹² quia infirmata est in bonum quae habitat in Amaritudinibus quia descendit malum a Domino in portam Hierusalem ¹³ tumultus quadrigae stuporis habitanti Lachis principium peccati est filiae Sion quia in te inventa sunt scelera Israhel ¹⁴ propterea dabit emissarios super hereditatem Geth domus Mendacii in deceptionem regibus Israhel ¹⁵ adhuc heredem adducam tibi quae habitas in Maresa usque Adollam veniet gloria Israhel ¹⁶ decalvare et tondere super filios deliciarum tuarum dilata calvitium tuum sicut aquila quoniam captivi ducti sunt ex te

2 vae qui cogitatis inutile et operamini malum in cubilibus vestris in luce matutina faciunt illud quoniam contra Deum est manus eorum ² et concupierunt agros et violenter tulerunt et domos raperunt et calumniabantur virum et domum eius virum et hereditatem eius ³ idcirco haec dicit Dominus ecce ego cogito super familiam istam malum unde non auferetis colla vestra et non ambulabitis superbi quoniam tempus pessimum est ⁴ in die illa sumetur super vos parabola et cantabitur canticum cum suavitate dicentium depopulatione vastati sumus pars pop-

uli mei commutata est quomodo recedet a me cum revertatur qui regiones nostras dividat ⁵ propter hoc non erit tibi mittens funiculum sortis in coetu Domini ⁶ ne loquamini loquentes non stillabit super istos non comprehendet confusio ⁷ dicit domus Iacob numquid abbreviatus est spiritus Domini aut tales sunt cogitationes eius nonne verba mea bona sunt cum eo qui recte graditur ⁸ et e contrario populus meus in adversarium consurrexit desuper tunica pallium sustulistis eos qui transiebant simpliciter convertistis in bellum ⁹ mulieres populi mei eiecistis de domo deliciarum suarum a parvulis earum tulistis laudem meam in perpetuum ¹⁰ surgite et ite quia non habetis hic requiem propter inmunditiam eius corrumpetur putredine pessima ¹¹ utinam non essem vir habens spiritum et mendacium potius loquerer stillabo tibi in vinum et in ebrietatem et erit super quem stillatur populus iste ¹² congregatione congregabo Iacob totum te in unum conducam reliquias Israhel pariter ponam illum quasi gregem in ovili quasi pecus in medio caularum tumultuabuntur a multitudine hominum ¹³ ascendet enim pandens iter ante eos dividet et transibunt portam et egredientur per eam et transibit rex eorum coram eis et Dominus in capite eorum

3 et dixi audite principes Iacob et duces domus Israhel numquid non vestrum est scire iudicium ² qui odio habetis bonum et diligitis malum qui violenter tollitis pelles eorum desuper eos et carnem eorum desuper ossibus eorum ³ qui comederunt carnem populi mei et pellem eorum desuper excoriaverunt et ossa eorum confregerunt et conciderunt sicut in lebete et quasi carnem in medio ollae ⁴ tunc clamabunt ad Dominum et non exaudiet eos et abscondet faciem suam ab eis in tempore illo sicut nequiter egerunt in adinventionibus suis ⁵ haec dicit Dominus super prophetas qui seducunt populum meum qui mordent dentibus suis et praedicant pacem et si quis non dederit in ore eorum quippiam sanctificant super eum proelium ⁶ propterea nox vobis pro visione erit et tenebrae vobis pro divinatione et occumbet sol super prophetas et obtenebrabitur super eos dies ⁷ et confundentur qui vident visiones et confundentur divini et operient vultus suos omnes quia non est responsum Dei ⁸ verumtamen ego repletus sum fortitudine spiritus Domini iudicio et virtute ut adnuntiem Iacob scelus suum et Israhel peccatum suum ⁹ audite haec principes domus Iacob et iudices domus Israhel qui abominamini iudicium et omnia recta pervertitis ¹⁰ qui aedificatis Sion in sanguinibus et Hierusalem in iniqui-

tate ¹¹ principes eius in muneribus iudicabant et sacerdotes eius in mercede docebant et prophetae eius in pecunia divinabant et super Dominum requiescebant dicentes numquid non Dominus in medio nostrum non venient super nos mala ¹² propter hoc causa vestri Sion quasi ager arabitur et Hierusalem quasi acervus lapidum erit et mons templi in excelsa silvarum

4 et in novissimo dierum erit mons domus Domini praeparatus in vertice montium et sublimis super colles et fluent ad eum populi ² et properabunt gentes multae et dicent venite ascendamus ad montem Domini et ad domum Dei Iacob et docebit nos de viis suis et ibimus in semitis eius quia de Sion egredietur lex et verbum Domini de Hierusalem ³ et iudicabit inter populos multos et corripiet gentes fortes usque in longinquum et concident gladios suos in vomeres et hastas suas in ligones non sumet gens adversus gentem gladium et non discent ultra belligerare ⁴ et sedebit vir subtus vineam suam et subtus ficum suam et non erit qui deterreat quia os Domini exercituum locutum est ⁵ quia omnes populi ambulabunt unusquisque in nomine dei sui nos autem ambulabimus in nomine Domini Dei nostri in aeternum et ultra ⁶ in die illa dicit Dominus congregabo claudicantem et eam quam eieceram colligam et quam adflixeram ⁷ et ponam claudicantem in reliquias et eam quae laboraverat in gentem robustam et regnabit Dominus super eos in monte Sion ex hoc nunc et usque in aeternum ⁸ et tu turris Gregis nebulosa filiae Sion usque ad te veniet et veniet potestas prima regnum filiae Hierusalem ⁹ nunc quare maerore contraheris numquid rex non est tibi aut consiliarius tuus periit quia comprehendit te dolor sicut parturientem ¹⁰ dole et satage filia Sion quasi parturiens quia nunc egredieris de civitate et habitabis in regione et venies usque ad Babylonem ibi liberaberis ibi redimet te Dominus de manu inimicorum tuorum ¹¹ et nunc congregatae sunt super te gentes multae quae dicunt lapidetur et aspiciat in Sion oculus noster ¹² ipsi autem non cognoverunt cogitationes Domini et non intellexerunt consilium eius quia congregavit eos quasi faenum areae ¹³ surge et tritura filia Sion quia cornu tuum ponam ferreum et ungulas tuas ponam aereas et comminues populos multos et interficiam Domino rapinas eorum et fortitudinem eorum Domino universae terrae

5 nunc vastaberis filia latronis obsidionem posuerunt super nos in virga percutient maxillam iudicis Israhel ² et tu Bethleem Ephrata parvulus es in milibus Iuda ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israhel et egressus eius ab initio a diebus aeternitatis ³ propter hoc dabit eos usque ad tempus in quo parturiens pariet reliquiae fratrum eius convertentur ad filios Israhel ⁴ et stabit et pascet in fortitudine Domini in sublimitate nominis Domini Dei sui et convertentur quia nunc magnificabitur usque ad terminos terrae ⁵ et erit iste pax Assyrius cum venerit in terram nostram et quando calcaverit in domibus nostris et suscitabimus super eum septem pastores et octo pri-

mates homines ⁶ et pascent terram Assur in gladio et terram Nemrod in lanceis eius et liberabit ab Assur cum venerit in terram nostram et cum calcaverit in finibus nostris ⁷ et erunt reliquiae Iacob in medio populorum multorum quasi ros a Domino et quasi stillae super herbam quae non expectat virum et non praestolatur filios hominum ⁸ et erunt reliquiae Iacob in gentibus in medio populorum multorum quasi leo in iumentis silvarum et quasi catulus leonis in gregibus pecorum qui cum transierit et conculcaverit et ceperit non est qui eruat ⁹ exaltabitur manus tua super hostes tuos et omnes inimici tui interibunt ¹⁰ et erit in die illa dicit Dominus auferam equos tuos de medio tui et disperdam quadrigas tuas ¹¹ et perdam civitates terrae tuae et destruam omnes munitiones tuas ¹² et auferam maleficia de manu tua et divinationes non erunt in te ¹³ et perire faciam sculptilia tua et statuas tuas de medio tui et non adorabis ultra opera manuum tuarum ¹⁴ et evellam lucos tuos de medio tui et conteram civitates tuas ¹⁵ et faciam in furore et in indignatione ultionem in omnibus gentibus quae non audierunt

6 audite quae Dominus loquitur surge contende iudicio adversum montes et audiant colles vocem tuam ² audiant montes iudicium Domini et fortia fundamenta terrae quia iudicium Domini cum populo suo et cum Israhel diiudicabitur ³ populus meus quid feci tibi et quid molestus fui tibi responde mihi ⁴ quia eduxi te de terra Aegypti et de domo servientium liberavi te et misi ante faciem tuam Mosen et Aaron et Mariam ⁵ populus meus memento quaeso quid cogitaverit Balaac rex Moab et quid responderit ei Balaam filius Beor de Setthim usque ad Galgalam ut cognosceret iustitias Domini ⁶ quid dignum offeram Domino curvem genu Deo excelso numquid offeram ei holocaustomata et vitulos anniculos ⁷ numquid placari potest Dominus in milibus arietum aut in multis milibus hircorum pinguium numquid dabo primogenitum meum pro scelere meo fructum ventris mei pro peccato animae meae ⁸ indicabo tibi o homo quid sit bonum et quid Dominus quaerat a te utique facere iudicium et diligere misericordiam et sollicitum ambulare cum Deo tuo ⁹ vox Domini ad civitatem clamat et salus erit timentibus nomen tuum audite tribus et quis adprobabit illud ¹⁰ adhuc ignis in domo impii thesauri iniquitatis et mensura minor irae plena ¹¹ numquid iustificabo stateram impiam et saccelli pondera dolosa ¹² in quibus divites eius repleti sunt iniquitate et habitantes in ea loquebantur mendacium et lingua eorum fraudulenta in ore eorum ¹³ et ego ergo coepi percutere te perditione super peccatis tuis ¹⁴ tu comedes et non saturaberis et humiliatio tua in medio tui et adprehendes et non salvabis et quos salvaveris in gladium dabo ¹⁵ tu seminabis et non metes tu calcabis olivam et non ungueris oleo et mustum et non bibes vinum ¹⁶ et custodisti praecepta Omri et omne opus domus Achab et ambulasti in voluntatibus eorum ut darem te in perdi-

tionem et habitantes in ea in sibilum et obprobrium populi mei portabitis

7 vae mihi quia factus sum sicut qui colligit in autumno racemos vindemiae non est botrus ad comedendum praecoquas ficus desideravit anima mea ² periit sanctus de terra et rectus in hominibus non est omnes in sanguine insidiantur vir fratrem suum venatur ad mortem ³ malum manuum suarum dicunt bonum princeps postulat et iudex in reddendo est et magnus locutus est desiderium animae suae et conturbaverunt eam ⁴ qui optimus in eis est quasi paliurus et qui rectus quasi spina de sepe dies speculationis tuae visitatio tua venit nunc erit vastitas eorum ⁵ nolite credere amico et nolite confidere in duce ab ea quae dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui ⁶ quia filius contumeliam facit patri filia consurgit adversus matrem suam nurus contra socrum suam inimici hominis domestici eius ⁷ ego autem ad Dominum aspiciam expectabo Deum salvatorem meum audiet me Deus meus ⁸ ne laeteris inimica mea super me quia cecidi consurgam cum sedero in tenebris Dominus lux mea est ⁹ iram Domini portabo quoniam peccavi ei donec iudicet causam meam et faciat iudicium meum educet me in lucem videbo in iustitiam eius ¹⁰ et aspiciet inimica mea et operietur confusione quae dicit ad me ubi

est Dominus Deus tuus oculi mei videbunt in eam nunc erit in conculcationem ut lutum platearum ¹¹ dies ut aedificentur maceriae tuae in die illa longe fiet lex ¹² in die illa et usque ad te veniet Assur et usque ad civitates munitas et a civitatibus munitis usque ad flumen et ad mare de mari et ad montem de monte ¹³ et erit terra in desolationem propter habitatores suos et propter fructum cogitationum eorum ¹⁴ pasce populum tuum in virga tua gregem hereditatis tuae habitantes solos in saltu in medio Carmeli pascentur Basan et Galaad iuxta dies antiquos ¹⁵ secundum dies egressionis tuae de terra Aegypti ostendam ei mirabilia ¹⁶ videbunt gentes et confundentur super omni fortitudine sua ponent manus super os aures eorum surdae erunt ¹⁷ lingent pulverem sicut serpens velut reptilia terrae proturbabuntur de aedibus suis Dominum Deum nostrum desiderabunt et timebunt te ¹⁸ quis Deus similis tui qui aufers iniquitatem et transis peccatum reliquiarum hereditatis tuae non inmittet ultra furorem suum quoniam volens misericordiam est ¹⁹ revertetur et miserebitur nostri deponet iniquitates nostras et proiciet in profundum maris omnia peccata nostra ²⁰ dabis veritatem Iacob misericordiam Abraham quae iurasti patribus nostris a diebus antiquis

Naum

1 onus Nineve liber visionis Naum Helcesei ² Deus aemulator et ulciscens Dominus ulciscens Dominus et habens furorem ulciscens Dominus in hostes suos et irascens ipse inimicis suis ³ Dominus patiens et magnus fortitudine et mundans non faciet innocentem Dominus in tempestate et turbine viae eius et nebulae pulvis pedum eius ⁴ increpans mare et exsiccans illud et omnia flumina ad desertum deducens infirmatus est Basan et Carmelus et flos Libani elanguit ⁵ montes commoti sunt ab eo et colles adsolati sunt et contremuit terra a facie eius et orbis et omnes habitantes in eo ⁶ ante faciem indignationis eius quis stabit et quis resistet in ira furoris eius indignatio eius effusa est ut ignis et petrae dissolutae sunt ab eo ⁷ bonus Dominus et confortans in die tribulationis et sciens sperantes in se ⁸ et in diluvio praetereunte consummationem faciet loci eius et inimicos eius persequentur tenebrae ⁹ quid cogitatis contra Dominum consummationem ipse faciet non consurget duplex tribulatio ¹⁰ quia sicut spinae se invicem complectuntur sic convivium eorum pariter potantium consumentur quasi stipula ariditate plena ¹¹ ex te exivit cogitans contra Dominum malitiam mente pertractans praevaricationem ¹² haec dicit Dominus si perfecti fuerint et ita plures sic quoque adtondentur et pertransibit adflixite et non adfligam te ultra ¹³ et nunc conteram virgam eius de dorso tuo et vincula tua dirumpam ¹⁴ et praecipiet super te Dominus non seminabitur ex nomine tuo amplius de domo Dei tui interficiam sculptile et conflatile ponam sepulchrum tuum quia inhonoratus es ¹⁵ ecce super montes pedes evangelizantis et adnuntiantis pacem celebra Iuda festivitates tuas et redde vota tua quia non adiciet ultra ut pertranseat in te Belial universus interiit

2 ascendit qui dispergat coram te qui custodit obsidionem contemplare viam conforta lumbos robora virtutem valde ² quia reddidit Dominus superbiam Iacob sicut superbiam Israhel quia vastatores dissipaverunt eos et propagines eorum corruperunt ³ clypeus fortium eius ignitus viri exercitus in coccineis igneae habenae currus in die praeparationis eius et agitatores consopiti sunt ⁴ in itineribus conturbati sunt quadrigae conlisae sunt in plateis aspectus eorum quasi lampades quasi fulgura discurrunt ⁵ recordabitur fortium suorum ruent in itineribus suis velociter ascendunt muros eius et praeparabitur umbraculum ⁶ portae fluviorum apertae sunt et templum ad solum dirutum ⁷ et miles captivus abductus est et ancillae eius minabantur gementes ut columbae murmurantes

in cordibus suis ⁸ et Nineve quasi piscina aquarum aquae eius ipsi vero fugerunt state state et non est qui revertatur ⁹ diripite argentum diripite aurum et non est finis divitiarum ex omnibus vasis desiderabilibus ¹⁰ dissipata et scissa et dilacerata et cor tabescens et dissolutio geniculorum et defectio in cunctis renibus et facies omnium sicut nigredo ollae ¹¹ ubi est habitaculum leonum et pascua catulorum leonum ad quam ivit leo ut ingrederetur illuc catulus leonis et non est qui exterreat ¹² leo cepit sufficienter catulis suis et necavit leaenis suis et implevit praeda speluncas suas et cubile suum rapina ¹³ ecce ego ad te dicit Dominus exercituum et succendam usque ad fumum quadrigas eius et leunculos tuos comedet gladius et exterminabo de terra praedam tuam et non audietur ultra vox nuntiorum tuorum

3 vae civitas sanguinum universa mendacii dilaceratione plena non recedet a te rapina ² vox flagelli et vox impetus rotae et equi frementis et quadrigae ferventis equitis ascendentis ³ et micantis gladii et fulgurantis hastae et multitudinis interfectae et gravis ruinae nec est finis cadaverum et corrueunt in corporibus suis ⁴ propter multitudinem fornicationum meretricis speciosae et gratae et habentis maleficia quae vendidit gentes in fornicationibus suis et familias in maleficiis suis ⁵ ecce ego ad te dicit Dominus exercituum et revelabo pudenda tua in facie tua et ostendam gentibus nuditatem tuam et regnis ignominiam tuam ⁶ et prociam super te abominationes et contumelias te adficiam et ponam te in exemplum ⁷ et erit omnis qui viderit te resiliet a te et dicit vastata est Nineve quis commovebit super te caput unde quaeram consolatorem tibi ⁸ numquid melior es ab Alexandria populorum quae habitat in fluminibus aqua in circuitu eius cuius divitiae mare aquae muri eius ⁹ Aethiopia fortitudo et Aegyptus et non est finis Africa et Lybies fuerunt in auxilio tuo ¹⁰ sed et ipsa in transmigrationem ducta est in captivitatem parvuli eius elisi sunt in capite omnium viarum et super inclitos eius miserunt sortem et omnes optimates eius confixi sunt in conpedibus ¹¹ et tu ergo inebriaberis eris despecta et tu quaeres auxilium ab inimico ¹² omnes munitiones tuae sicuti ficus cum grossis suis si concussae fuerint cadent in os comedentis ¹³ ecce populus tuus mulieres in medio tui inimicis tuis adapertione pandentur portae terrae tuae devorabit ignis vectes tuos ¹⁴ aquam propter obsidionem hauri tibi extrue munitiones tuas intra in lutum et calca subigens tene laterem ¹⁵ ibi comedet te ignis peribis gladio devorabit te ut bruchus congregare ut

bruchus multiplicare ut lucusta ¹⁶ plures fecisti negotiationes tuas quam stellae sunt caeli bruchus expansus est et avolavit ¹⁷ custodes tui quasi lucustae et parvuli tui quasi lucustae lucustarum quae considunt in sepibus in die frigoris sol ortus est et avolaverunt et non est cognitus locus earum ubi fuerint ¹⁸ dormi-

taverunt pastores tui rex Assur sepelientur principes tui latitavit populus tuus in montibus et non est qui congreget ¹⁹ non est obscura contritio tua pessima est plaga tua omnes qui audierunt auditionem tuam compresserunt manum super te quia super quem non transiit malitia tua semper

Abacuc

1 onus quod vidit Abacuc propheta ² usquequo Domine clamabo et non exaudies vociferabor ad te vim patiens et non salvabis ³ quare ostendisti mihi iniquitatem et laborem videre praeda et iniustitia contra me et factum est iudicium et contradictio potentior ⁴ propter hoc lacerata est lex et non pervenit usque ad finem iudicium quia impius praevalet adversus iustum propterea egreditur iudicium perversum ⁵ aspiciate in gentibus et videte et admiramini et obstupescite quia opus factum est in diebus vestris quod nemo credit cum narrabitur ⁶ quia ecce ego suscitabo Chaldeos gentem amaram et velocem ambulantem super latitudinem terrae ut possideat tabernacula non sua ⁷ horribilis et terribilis est ex semet ipsa iudicium et onus eius egredietur ⁸ leviores pardis equi eius et velociores lupis vespertinis et diffundentur equites eius equites namque eius de longe venient volabunt quasi aquila festinans ad comedendum ⁹ omnes ad praedam venient facies eorum ventus urens et congregabit quasi harenam captivitatem ¹⁰ et ipse de regibus triumphabit et tyranni ridiculi eius erunt ipse super omnem munitionem ridebit et conportabit aggerem et capiet eam ¹¹ tunc mutabitur spiritus et pertransibit et corruet haec est fortitudo eius dei sui ¹² numquid non tu a principio Domine Deus meus Sancte meus et non moriemur Domine in iudicium posuisti eum et fortem ut corripere fundasti eum ¹³ mundi sunt oculi tui ne videas malum et respicere ad iniquitatem non poteris quare non respicis super inique agentes et taces devorante impio iustiorum se ¹⁴ et facies homines quasi pisces maris et quasi reptile non habens principem ¹⁵ totum in hamo sublevavit traxit illud in sagena sua et congregavit in rete suo super hoc laetabitur et exultabit ¹⁶ propterea immolabit sagenae suae et sacrificabit reti suo quia in ipsis incrassata est pars eius et cibus eius electus ¹⁷ propter hoc ergo expandit sagenam suam et semper interficere gentes non parcat

2 super custodiam meam stabo et figam gradum super munitionem et contemplantur ut videam quid dicatur mihi et quid respondeam ad arguentem me ² et respondit mihi Dominus et dixit scribe visum et explana eum super tabulas ut percurrat qui legerit eum ³ quia adhuc visus procul et apparebit in finem et non mentietur si moram fecerit expecta illum quia veniens veniet et non tardabit ⁴ ecce qui incredulus est non erit recta anima eius in semet ipso iustus autem in fide sua vivet ⁵ et quomodo vinum potantem decipit sic erit vir superbus et non decorabitur qui dilatavit quasi infernus animam suam et ipse quasi mors et

non adimpletur et congregabit ad se omnes gentes et coacervabit ad se omnes populos ⁶ numquid non omnes isti super eum parabolam sument et loquellam enigmatum eius et dicetur vae ei qui multiplicat non sua usquequo et adgravat contra se densum lutum ⁷ numquid non repente consurgent qui mordeant te et suscitabuntur lacerantes te et eris in rapinam eis ⁸ quia tu spoliasti gentes multas spoliabunt te omnes qui reliqui fuerint de populis propter sanguinem hominis et iniquitatem terrae civitatis et omnium habitantium in ea ⁹ vae qui congregat avaritiam malam domui suae ut sit in excelso nidus eius et liberari se putat de manu mali ¹⁰ cogitasti confusionem domui tuae concidisti populos multos et peccavit anima tua ¹¹ quia lapis de pariete clamabit et lignum quod inter iuncturas aedificiorum est respondebit ¹² vae qui aedificat civitatem in sanguinibus et praeparat urbem in iniquitate ¹³ numquid non haec a Domino sunt exercituum laborabunt enim populi in multo igni et gentes in vacuum et deficient ¹⁴ quia replebitur terra ut cognoscat gloriam Domini quasi aquae operientes mare ¹⁵ vae qui potum dat amico suo mittens fel suum et inebrians ut aspiciat nuditatem eius ¹⁶ repletus est ignominia pro gloria bibe tu quoque et consopire circumdabit te calix dexterae Domini et vomitus ignominiae super gloriam tuam ¹⁷ quia iniquitas Libani operiet te et vastitas animalium deterrebit eos de sanguinibus hominis et iniquitate terrae et civitatis et omnium habitantium in ea ¹⁸ quid prodest sculptile quia sculpsit illud fictor suus conflatile et imaginem falsam quia speravit in figmento fictor eius ut faceret simulacra muta ¹⁹ vae qui dicit ligno expergiscere surge lapidi tacenti numquid ipse docere poterit ecce iste cooperatus est auro et argento et omnis spiritus non est in visceribus eius ²⁰ Dominus autem in templo sancto suo sileat a facie eius omnis terra

3 oratio Abacuc prophetae pro ignorationibus ² Domine audivi auditionem tuam et timui Domine opus tuum in medio annorum vivifica illud in medio annorum notum facies cum iratus fueris misericordiae recordaberis ³ Deus ab austro veniet et Sanctus de monte Pharan semper operuit caelos gloria eius et laudis eius plena est terra ⁴ splendor eius ut lux erit cornua in manibus eius ibi abscondita est fortitudo eius ⁵ ante faciem eius ibit mors et egredietur diabolus ante pedes eius ⁶ stetit et mensus est terram aspexit et dissolvit gentes et contriti sunt montes saeculi incurvati sunt colles mundi ab itineribus aeternitatis eius ⁷ pro iniquitate vidi tentoria Aethiopiae turbabun-

tur pelles terrae Madian ⁸ numquid in fluminibus iratus es Domine aut in fluminibus furor tuus vel in mari indignatio tua quia ascendes super equos tuos et quadrigae tuae salvatio ⁹ suscitans suscitabis arcum tuum iuramenta tribubus quae locutus es semper fluvios scindes terrae ¹⁰ viderunt te et doluerunt montes gurges aquarum transiit dedit abyssus vocem suam altitudo manus suas levavit ¹¹ sol et luna steterunt in habitaculo suo in luce sagittarum tuarum ibunt in splendore fulgurantis hastae tuae ¹² in fremitu conculcabis terram in furore obstupefacies gentes ¹³ egressus es in salutem populi tui in salutem cum christo tuo percussisti caput de domo impii denudasti fundamentum usque ad collum semper ¹⁴ maledixisti sceptris eius capiti bellatorum eius venientibus ut turbo ad dis-

pergendum me exultatio eorum sicut eius qui devorat pauperem in abscondito ¹⁵ viam fecisti in mari equis tuis in luto aquarum multarum ¹⁶ audivi et conturbatus est venter meus ad vocem contremuerunt labia mea ingrediatur putredo in ossibus meis et subter me scateat ut requiescam in die tribulationis ut ascendam ad populum accinctum nostrum ¹⁷ ficus enim non floreat et non erit germen in vineis mentietur opus olivae et arva non adferent cibum abscidetur de ovili pecus et non erit armentum in praesepibus ¹⁸ ego autem in Domino gaudebo exultabo in Deo Iesu meo ¹⁹ Dominus Deus fortitudo mea et ponet pedes meos quasi cervorum et super excelsa mea deducet me victori in psalmis canentem

Sophonias

1 verbum Domini quod factum est ad Sofoniam filium Chusi filium Godoliae filii Amariae filii Ezechiae in diebus Iosiae filii Amon regis Iuda ² congregans congregabo omnia a facie terrae dicit Dominus ³ congregans hominem et pecus congregans volatile caeli et pisces maris et ruinae impiorum erunt et disperdam homines a facie terrae dicit Dominus ⁴ et extendam manum meam super Iudam et super omnes habitantes Hierusalem et disperdam de loco hoc reliquias Baal et nomina aedituorum cum sacerdotibus ⁵ et eos qui adorant super tecta militiam caeli et adorant et iurant in Domino et iurant in Melchom ⁶ et qui avertuntur de post tergum Domini et qui non quaesierunt Dominum nec investigaverunt eum ⁷ silete a facie Domini Dei quia iuxta est dies Domini quia praeparavit Dominus hostiam sanctificavit vocatos suos ⁸ et erit in die hostiae Domini visitabo super principes et super filios regis et super omnes qui induti sunt veste peregrina ⁹ et visitabo omnem qui arroganter ingreditur super limen in die illa qui conplent domum Domini Dei sui iniquitate et dolo ¹⁰ et erit in die illa dicit Dominus vox clamoris a porta Piscium et ululatus a secunda et contritio magna a collibus ¹¹ ululate habitatores pilae conticuit omnis populus Chanaan disperierunt omnes involuti argento ¹² et erit in tempore illo scrutabor Hierusalem in lucernis et visitabo super viros defixos in fecibus suis qui dicunt in cordibus suis non faciet bene Dominus et non faciet male ¹³ et erit fortitudo eorum in direptionem et domus eorum in desertum et aedificabunt domos et non habitabunt et plantabunt vineas et non bibent vinum earum ¹⁴ iuxta est dies Domini magnus iuxta et velox nimis vox diei Domini amara tribulabitur ibi fortis ¹⁵ dies irae dies illa dies tribulationis et angustiae dies calamitatis et miseriae dies tenebrarum et caliginis dies nebulae et turbinis ¹⁶ dies tubae et clangoris super civitates munitas et super angulos excelsos ¹⁷ et tribulabo homines et ambulabunt ut caeci quia Domino peccaverunt et effundetur sanguis eorum sicut humus et corpus eorum sicut stercola ¹⁸ sed et argentum eorum et aurum eorum non poterit liberare eos in die irae Domini in igne zeli eius devorabitur omnis terra quia consummationem cum festinatione faciet cunctis habitantibus terram

2 convenite congregamini gens non amabilis ² priusquam pariat iussio quasi pulverem transeuntem diem antequam veniat super vos ira furoris Domini antequam veniat super vos dies furoris Domini ³ quaerite Dominum omnes mansueti terrae qui iudicium eius estis operati quaerite iustum quaerite man-

suetum si quo modo abscondamini in die furoris Domini ⁴ quia Gaza destructa erit et Ascalon in desertum Azotum in meridie eicient et Accaron eradicabitur ⁵ vae qui habitatis funiculum maris gens perditorum verbum Domini super vos Chanaan terra Philisthinorum et disperdam te ita ut non sit inhabitator ⁶ et erit funiculum maris requies pastorum et caulae pecorum ⁷ et erit funiculum eius qui remanserit de domo Iuda ibi pascentur in domibus Ascalonis ad vesperam requiescent quia visitabit eos Dominus Deus eorum et avertet captivitatem eorum ⁸ audivi obprobrium Moab et blasphemias filiorum Ammon quae exprobraverunt populo meo et magnificati sunt super terminos eorum ⁹ propterea vivo ego dicit Dominus exercituum Deus Israhel quia Moab ut Sodoma erit et filii Ammon quasi Gomorra siccitas spinarum et acervi salis et desertum usque in aeternum reliquiae populi mei diripient illos residui gentis meae possidebunt eos ¹⁰ hoc eis eveniet pro superbia sua quia blasphemaverunt et magnificati sunt super populum Domini exercituum ¹¹ horribilis Dominus super eos et adtenuabit omnes deos terrae et adorabunt eum vir de loco suo omnes insulae gentium ¹² sed et vos Aethiopes interfecti gladio meo eritis ¹³ et extendet manum suam super aquilonem et perdet Assur et ponet speciosam in solitudinem et in invium et quasi desertum ¹⁴ et accubabunt in medio eius greges omnes bestiae gentium et onocrotalus et ericius in liminibus eius morabuntur vox cantantis in fenestra corvus in superliminari quoniam adtenuabo robur eius ¹⁵ haec est civitas gloriosa habitans in confidentia quae dicebat in corde suo ego sum et extra me non est alia amplius quomodo facta est in desertum cubile bestiae omnis qui transit per eam sibilabit et movebit manum suam

3 vae provocatrix et redempta civitas columba ² non audivit vocem et non suscepit disciplinam in Domino non est confisa ad Deum suum non adpropitavit ³ principes eius in medio eius quasi leones rugientes iudices eius lupi vespere non relinquebant in mane ⁴ prophetae eius vesani viri infideles sacerdotes eius polluerunt sanctum iniuste egerunt contra legem ⁵ Dominus iustus in medio eius non faciet iniquitatem mane mane iudicium suum dabit in luce et non abscondetur nescivit autem iniquus confusionem ⁶ disperdi gentes et dissipati sunt anguli earum desertas feci vias eorum dum non est qui transeat desolatae sunt civitates eorum non remanente viro nec ullo habitatore ⁷ dixi attamen timebis me suscipies disciplinam et non peribit habitaculum eius propter omnia in

quibus visitavi eam verumtamen diluculo surgentes corruerunt omnes cogitationes suas ⁸ quapropter expecta me dicit Dominus in die resurrectionis meae in futurum quia iudicium meum ut congregem gentes et colligam regna ut effundam super eas indignationem meam omnem iram furoris mei in igne enim zeli mei devorabitur omnis terra ⁹ quia tunc reddam populis labium electum ut vocent omnes in nomine Domini et serviant ei umero uno ¹⁰ ultra flumina Aethiopiae inde supplices mei filii dispersorum meorum deferent munus mihi ¹¹ in die illa non confunderis super cunctis adinventionibus tuis quibus praevaricata es in me quia tunc auferam de medio tui magniloquos superbiae tuae et non adicies exaltari amplius in monte sancto meo ¹² et derelinquam in medio tui populum pauperem et egenum et sperabunt in nomine Domini ¹³ reliquiae Israhel non facient iniquitatem nec loquentur mendacium et non invenietur in ore eorum lingua dolosa quoniam ipsi pascentur et accubabunt et non

erit qui exterreat ¹⁴ lauda filia Sion iubilate Israhel laetare et exulta in omni corde filia Hierusalem ¹⁵ abstulit Dominus iudicium tuum avertit inimicos tuos rex Israhel Dominus in medio tui non timebis malum ultra ¹⁶ in die illa dicetur Hierusalem noli timere Sion non dissolvantur manus tuae ¹⁷ Dominus Deus tuus in medio tui Fortis ipse salvabit gaudebit super te in laetitia silebit in dilectione tua exultabit super te in laude ¹⁸ nugas qui a lege recesserant congregabo quia ex te erant ut non ultra habeas super eis obprobrium ¹⁹ ecce ego interficiam omnes qui adflixerunt te in tempore illo et salvabo claudicantem et eam quae eiecta fuerat congregabo et ponam eos in laudem et in nomen in omni terra confusionis eorum ²⁰ in tempore illo quo adducam vos et in tempore quo congregabo vos dabo enim vos in nomen et in laudem omnibus populis terrae cum convertero captivitatem vestram coram oculis vestris dicit Dominus

Aggaeus

1 in anno secundo Darii regis in mense sexto in die una mensis factum est verbum Domini in manu Aggei prophetae ad Zorobabel filium Salathihel ducem Iuda et ad Iesum filium Iosedech sacerdotem magnum dicens ² haec ait Dominus exercituum dicens populus iste dicit nondum venit tempus domus Domini aedificandae ³ et factum est verbum Domini in manu Aggei prophetae dicens ⁴ numquid tempus vobis est ut habitetis in domibus laqueatis et domus ista deserta ⁵ et nunc haec dicit Dominus exercituum ponite corda vestra super vias vestras ⁶ seminastis multum et intulistis parum comedistis et non estis satiati bibistis et non estis inebriati operuistis vos et non estis calefacti et qui mercedes congregavit misit eas in sacculum pertusum ⁷ haec dicit Dominus exercituum ponite corda vestra super vias vestras ⁸ ascendite in montem portate lignum et aedificate domum et acceptabilis mihi erit et glorificabor dicit Dominus ⁹ respexistis ad amplius et ecce factum est minus et intulistis in domum et exsuflavi illud quam ob causam dicit Dominus exercituum quia domus mea deserta est et vos festinatis unusquisque in domum suam ¹⁰ propter hoc super vos prohibiti sunt caeli ne darent rorem et terra prohibita est ne daret germen suum ¹¹ et vocavi siccitatem super terram et super montes et super triticum et super vinum et super oleum et quaecumque profert humus et super homines et super iumenta et super omnem laborem manuum ¹² et audivit Zorobabel filius Salathihel et Iesus filius Iosedech sacerdos magnus et omnes reliquiae populi vocem Dei sui et verba Aggei prophetae sicut misit eum Dominus Deus eorum ad ipsos et timuit populus a facie Domini ¹³ et dixit Aggeus nuntius Domini de nuntiis Domini populo dicens ego vobiscum dicit Dominus ¹⁴ et suscitavit Dominus spiritum Zorobabel filii Salathihel ducis Iuda et spiritum Iesu filii Iosedech sacerdotis magni et spiritum reliquorum de omni populo et ingressi sunt et faciebant opus in domo Domini exercituum Dei sui ¹⁵ in die vicesima et quarta mensis in sexto mense in anno secundo Darii regis

2 in septimo mense vicesima et prima mensis factum est verbum Domini in manu Aggei prophetae dicens ² loquere ad Zorobabel filium Salathihel ducem Iuda et ad Iesum filium Iosedech sacerdotem magnum et ad reliquos populi dicens ³ quis in vobis est derelictus qui vidit domum istam in gloria sua prima et quid vos videtis hanc nunc numquid non ita est quasi non sit in oculis vestris ⁴ et nunc confortare Zorobabel dicit Dominus et confortare Iesu fili Iosedech sacerdos

magne et confortare omnis popule terrae dicit Dominus exercituum et facite quoniam ego vobiscum sum dicit Dominus exercituum ⁵ verbum quod placui vobiscum cum egrederemini de terra Aegypti et spiritus meus erit in medio vestrum nolite timere ⁶ quia haec dicit Dominus exercituum adhuc unum modicum est et ego commovebo caelum et terram et mare et aridam ⁷ et movebo omnes gentes et veniet desideratus cunctis gentibus et implebo domum istam gloria dicit Dominus exercituum ⁸ meum est argentum et meum est aurum dicit Dominus exercituum ⁹ magna erit gloria domus istius novissimae plus quam primae dicit Dominus exercituum et in loco isto dabo pacem dicit Dominus exercituum ¹⁰ in vicesima et quarta noni mensis in anno secundo Darii factum est verbum Domini ad Aggeum prophetam dicens ¹¹ haec dicit Dominus exercituum interroga sacerdotes legem dicens ¹² si tulerit homo carnem sanctificatam in ora vestimenti sui et tetigerit de summitate eius panem aut pulmentum aut vinum aut oleum aut omnem cibum numquid sanctificabitur respondentes autem sacerdotes dixerunt non ¹³ et dixit Aggeus si tetigerit pollutus in anima ex omnibus his numquid contaminabitur et responderunt sacerdotes et dixerunt contaminabitur ¹⁴ et respondit Aggeus et dixit sic populus iste et sic gens ista ante faciem meam dicit Dominus et sic omne opus manuum eorum et omnia quae obtulerint ibi contaminata erunt ¹⁵ et nunc ponite corda vestra a die hac et supra antequam poneretur lapis super lapidem in templo Domini ¹⁶ cum accederetis ad acervum viginti modiorum et fierent decem intraretis ad torcular ut exprimeretis quinquaginta lagoonas et fiebant viginti ¹⁷ percussi vos vento urente et aurugine et grandine omnia opera manuum vestrarum et non fuit in vobis qui reverteretur ad me dicit Dominus ¹⁸ ponite corda vestra ex die ista et in futurum a die vicesima et quarta noni mensis a die qua fundamenta iacta sunt templi Domini ponite super cor vestrum ¹⁹ numquid iam semen in germine est et adhuc vinea et ficus et malogranatum et lignum olivae non floruit ex die ista benedicam ²⁰ et factum est verbum Domini secundo ad Aggeum in vicesima et quarta mensis dicens ²¹ loquere ad Zorobabel ducem Iuda dicens ego movebo caelum pariter et terram ²² et subvertam solium regnorum et conteram fortitudinem regni gentium et subvertam quadrigam et ascensorem eius et descendent equi et ascensores eorum vir in gladio fratris sui ²³ in die illo dicit Dominus exercituum adsumam te Zorobabel fili Salathihel serve meus dicit Dominus et

ponam te quasi signaculum quia te elegi dicit Dominus exercituum

Zacharias

1 in mense octavo in anno secundo Darii factum est verbum Domini ad Zacchariam filium Barachiae filium Addo prophetam dicens ² iratus est Dominus super patres vestros iracundia ³ et dices ad eos haec dicit Dominus exercituum convertimini ad me ait Dominus exercituum et convertar ad vos dicit Dominus exercituum ⁴ ne sitis sicut patres vestri ad quos clamabant prophetae priores dicentes haec dicit Dominus exercituum convertimini de viis vestris malis et cogitationibus vestris pessimis et non audierunt neque adtenderunt ad me dicit Dominus ⁵ patres vestri ubi sunt et prophetae numquid in sempiternum vivent ⁶ verumtamen verba mea et legitima mea quae mandavi servis meis prophetis numquid non comprehenderunt patres vestros et conversi sunt et dixerunt sicut cogitavit Dominus exercituum facere nobis secundum vias nostras et secundum adinventiones nostras fecit nobis ⁷ in die vicesima et quarta undecimo mense sabbath in anno secundo Darii factum est verbum Domini ad Zacchariam filium Barachiae filium Addo prophetam dicens ⁸ vidi per noctem et ecce vir ascendens super equum rufum et ipse stabat inter myrteta quae erant in profundo et post eum equi rufi varii et albi ⁹ et dixi quid sunt isti domine mi et dixit ad me angelus qui loquebatur in me ego ostendam tibi quid sint haec ¹⁰ et respondit vir qui stabat inter myrteta et dixit isti sunt quos misit Dominus ut perambulant terram ¹¹ et responderunt angelo Domini qui stabat inter myrteta et dixerunt perambulavimus terram et ecce omnis terra habitatur et quiescit ¹² et respondit angelus Domini et dixit Domine exercituum usquequo tu non misereberis Hierusalem et urbium Iuda quibus iratus es iste septuagesimus annus est ¹³ et respondit Dominus angelo qui loquebatur in me verba bona verba consolatoria ¹⁴ et dixit ad me angelus qui loquebatur in me clama dicens haec dicit Dominus exercituum zelatus sum Hierusalem et Sion zelo magno ¹⁵ et ira magna ego irascor super gentes opulentas quia ego iratus sum parum ipsi vero adiuverunt in malum ¹⁶ propterea haec dicit Dominus revertar ad Hierusalem in misericordiis domus mea aedificabitur in ea ait Dominus exercituum et perpendicularum extendetur super Hierusalem ¹⁷ adhuc clama dicens haec dicit Dominus exercituum adhuc affluent civitates meae bonis et consolabitur Dominus adhuc Sion et eliget adhuc Hierusalem ¹⁸ et levavi oculos meos et vidi et ecce quattuor cornua ¹⁹ et dixi ad angelum qui loquebatur in me quid sunt haec et dixit ad me haec sunt cornua quae ventilaverunt Iudam et Israhel et

Hierusalem ²⁰ et ostendit mihi Dominus quattuor fabros ²¹ et dixi quid isti veniunt facere qui ait dicens haec sunt cornua quae ventilaverunt Iudam per singulos viros et nemo eorum levavit caput suum et venerunt isti deterrere ea ut deiciant cornua gentium quae levaverunt cornu super terram Iuda ut dispergerent eam

2 et levavi oculos meos et vidi et ecce vir et in manu eius funiculus mensorum ² et dixi quo tu vadis et dixit ad me ut metiar Hierusalem et videam quanta sit latitudo eius et quanta longitudo eius ³ et ecce angelus qui loquebatur in me egrediebatur et angelus alius egrediebatur in occursum eius ⁴ et dixit ad eum curre loquere ad puerum istum dicens absque muro habitabitur Hierusalem prae multitudine hominum et iumentorum in medio eius ⁵ et ego ero ei ait Dominus murus ignis in circuitu et in gloria ero in medio eius ⁶ o o fugite de terra aquilonis dicit Dominus quoniam in quattuor ventos caeli dispersi vos dicit Dominus ⁷ o Sion fuge quae habitas apud filiam Babylonis ⁸ quia haec dicit Dominus exercituum post gloriam misit me ad gentes quae spoliaverunt vos qui enim tetigerit vos tangit pupillam oculi eius ⁹ quia ecce ego levo manum meam super eos et erunt praedae his qui serviebant sibi et cognoscetis quia Dominus exercituum misit me ¹⁰ lauda et laetare filia Sion quia ecce ego venio et habitabo in medio tui ait Dominus ¹¹ et adplicabuntur gentes multae ad Dominum in die illa et erunt mihi in populum et habitabo in medio tui et scies quia Dominus exercituum misit me ad te ¹² et possidebit Dominus Iudam partem suam in terra sanctificata et eliget adhuc Hierusalem ¹³ sileat omnis caro a facie Domini quia consurrexit de habitaculo sancto suo

3 et ostendit mihi Iesum sacerdotem magnum stantem coram angelo Domini et Satan stabat a dextris eius ut adversaretur ei ² et dixit Dominus ad Satan increpet Dominus in te Satan et increpet Dominus in te qui elegit Hierusalem numquid non iste torris est erutus de igne ³ et Iesus erat indutus vestibus sordidis et stabat ante faciem angeli ⁴ qui respondit et ait ad eos qui stabant coram se dicens auferte vestimenta sordida ab eo et dixit ad eum ecce abstuli a te iniquitatem tuam et indui te mutatoriis ⁵ et dixit ponite cidarim mundam super caput eius et posuerunt cidarim mundam super caput eius et induerunt eum vestibus et angelus Domini stabat ⁶ et contestabatur angelus Domini Iesum dicens ⁷ haec dicit Dominus exercituum si in viis meis ambulaveris et custodiam meam custodieris tu quoque iudicabis domum meam et custodies atria mea et dabo tibi ambulantes de his

qui nunc hic adsistunt ⁸ audi Iesu sacerdos magne tu et amici tui qui habitant coram te quia viri portendentes sunt ecce enim ego adducam servum meum orientem ⁹ quia ecce lapis quem dedi coram Iesu super lapidem unum septem oculi sunt ecce ego celabo sculpturam eius ait Dominus exercituum et auferam iniquitatem terrae illius in die una ¹⁰ in die illa dicit Dominus exercituum vocabit vir amicum suum subter vineam et subter ficum

4 et reversus est angelus qui loquebatur in me et suscitavit me quasi virum qui suscitatur de somno suo ² et dixit ad me quid tu vides et dixi vidi et ecce candelabrum aureum totum et lampas eius super caput ipsius et septem lucernae eius super illud septem et septem infusoria lucernis quae erant super caput illius ³ et duae olivae super illud una a dextris lampadis et una a sinistris eius ⁴ et respondi et aio ad angelum qui loquebatur in me dicens quid sunt haec domine mi ⁵ et respondit angelus qui loquebatur in me et dixit ad me numquid nescis quid sunt haec et dixi non domine mi ⁶ et respondit et ait ad me dicens hoc est verbum Domini ad Zorobabel dicens non in exercitu nec in robore sed in spiritu meo dicit Dominus exercituum ⁷ quis tu mons magne coram Zorobabel in planum et educet lapidem primarium et exaequabit gratiam gratiae eius ⁸ et factum est verbum Domini ad me dicens ⁹ manus Zorobabel fundaverunt domum istam et manus eius perficient eam et scietis quia Dominus exercituum misit me ad vos ¹⁰ quis enim despexit dies parvos et laetabuntur et videbunt lapidem stagneum in manu Zorobabel septem isti oculi Domini qui discurrunt in universa terra ¹¹ et respondi et dixi ad eum quid sunt duae olivae istae ad dextram candelabri et ad sinistram eius ¹² et respondi secundo et dixi ad eum quid sunt duae spicae olivarum quae sunt iuxta duo rostra aurea in quibus sunt suffusoria ex auro ¹³ et ait ad me dicens numquid nescis quid sunt haec et dixi non domine ¹⁴ et dixit isti duo filii olei qui adsistunt Dominatori universae terrae

5 et conversus sum et levavi oculos meos et vidi et ecce volumen volans ² et dixit ad me quid tu vides et dixi ego video volumen volans longitudo eius viginti cubitorum et latitudo eius decem cubitorum ³ et dixit ad me haec est maledictio quae egreditur super faciem omnis terrae quia omnis fur sicut ibi scriptum est iudicabitur et omnis iurans ex hoc similiter iudicabitur ⁴ educam illud dicit Dominus exercituum et veniet ad domum furis et ad domum iurantis in nomine meo mendaciter et commorabitur in medio domus eius et consumet eam et ligna eius et lapides eius ⁵ et egressus est angelus qui loquebatur in me et dixit ad me leva oculos tuos et vide quid est hoc quod egreditur ⁶ et dixi quidnam est et ait haec est amphora egrediens et dixit haec est oculus eorum in universa terra ⁷ et ecce talentum plumbi portabatur et ecce mulier una sedens in medio amphorae ⁸ et dixit haec est impietas et proiecit eam in medio amphorae et misit massam plumbeam in os eius ⁹ et levavi oculos meos et vidi et

ecce duae mulieres egredientes et spiritus in alis earum et habebant alas quasi alas milvi et levaverunt amphoram inter terram et caelum ¹⁰ et dixi ad angelum qui loquebatur in me quo istae deferunt amphoram ¹¹ et dixit ad me ut aedificetur ei domus in terra Sennaar et stabiliatur et ponatur ibi super basem suam

6 et conversus sum et levavi oculos meos et vidi et ecce quattuor quadrigae egredientes de medio duorum montium et montes montes aerei ² in quadriga prima equi rufi et in quadriga secunda equi nigri ³ et in quadriga tertia equi albi et in quadriga quarta equi varii fortes ⁴ et respondi et dixi ad angelum qui loquebatur in me quid sunt haec domine mi ⁵ et respondit angelus et ait ad me isti sunt quattuor venti caeli qui egrediuntur ut stent coram Dominatore omnis terrae ⁶ in quo erant equi nigri egrediebantur in terra aquilonis et albi egressi sunt post eos et varii egressi sunt ad terram austri ⁷ qui autem erant robustissimi exierunt et quaerebant ire et discurrere per omnem terram et dixit ite perambulate terram et perambulaverunt terram ⁸ et vocavit me et locutus est ad me dicens ecce qui egrediuntur in terram aquilonis requiescere fecerunt spiritum meum in terra aquilonis ⁹ et factum est verbum Domini ad me dicens ¹⁰ sume a transmigratione ab Oldai et a Tobia et ab Idaia et venies tu in die illa et intrabis domum Iosiae filii Sofoniae qui venerunt de Babylone ¹¹ et sumes argentum et aurum et facies coronas et pones in capite Iesu filii Iosedech sacerdotis magni ¹² et loqueris ad eum dicens haec ait Dominus exercituum dicens ecce vir Oriens nomen eius et subter eum orietur et aedificabit templum Domino ¹³ et ipse extruet templum Domino et ipse portabit gloriam et sedebit et dominabitur super solio suo et erit sacerdos super solio suo et consilium pacis erit inter duos illos ¹⁴ et coronae erunt Helem et Tobiae et Idaiae et Hen filio Sofoniae memoriale in templo Domini ¹⁵ et qui procul sunt venient et aedificabunt in templo Domini et scietis quia Dominus exercituum misit me ad vos erit autem hoc si auditu audiveritis vocem Domini Dei vestri

7 et factum est in anno quarto Darii regis factum est verbum Domini ad Zacchariam in quarta mensis noni qui est casleu ² et miserunt ad domum Dei Sarasar et Rogomelech et viri qui erant cum eo ad deprecandam faciem Domini ³ ut dicerent sacerdotibus domus Domini exercituum et prophetis loquentes numquid flendum mihi est in mense quinto vel sanctificare me debeo sicuti feci iam multis annis ⁴ et factum est verbum Domini exercituum ad me dicens ⁵ loquere ad omnem populum terrae et ad sacerdotes dicens cum ieiunaretis et plangeretis in quinto et septimo per hos septuaginta annos numquid ieiunium ieiunastis mihi ⁶ et cum comedistis et cum bibistis numquid non vobis comedistis et vobismet ipsis bibistis ⁷ numquid non sunt verba quae locutus est Dominus in manu prophetarum priorum cum adhuc Hierusalem habitaretur et esset opulenta ipsa et urbes

in circuitu eius et ad austrum et in campestribus habitaretur ⁸ et factum est verbum Domini ad Zachariam dicens ⁹ haec ait Dominus exercituum dicens iudicium verum iudicate et misericordiam et miserationes facite unusquisque cum fratre suo ¹⁰ et viduam et pupillum et advenam et pauperem nolite calumniari et malum vir fratri suo non cogitet in corde suo ¹¹ et noluerunt adtendere et verterunt scapulam recedentem et aures suas adgravaverunt ne audirent ¹² et cor suum posuerunt adamantem ne audirent legem et verba quae misit Dominus exercituum in spiritu suo per manum prophetarum priorum et facta est indignatio magna a Domino exercituum ¹³ et factum est sicut locutus est et non audierunt sic clamabant et non exaudiam dicit Dominus exercituum ¹⁴ et dispersi eos per omnia regna quae nesciunt et terra desolata est ab eis eo quod non esset transiens et revertens et posuerunt terram desiderabilem in desertum

8 et factum est verbum Domini exercituum dicens ² haec dicit Dominus exercituum zelatus sum Sion zelo magno et indignatione magna zelatus sum eam ³ haec dicit Dominus exercituum reversus sum ad Sion et habitabo in medio Hierusalem et vocabitur Hierusalem civitas veritatis et mons Domini exercituum mons sanctificatus ⁴ haec dicit Dominus exercituum adhuc habitabunt senes et anus in plateis Hierusalem et viri baculus in manu eius prae multitudine dierum ⁵ et plateae civitatis complebuntur infantibus et puellis ludentibus in plateis eius ⁶ haec dicit Dominus exercituum si difficile videbitur in oculis reliquiarum populi huius in diebus illis numquid in oculis meis difficile erit dicit Dominus exercituum ⁷ haec dicit Dominus exercituum ecce ego salvabo populum meum de terra orientis et de terra occasus solis ⁸ et adducam eos et habitabunt in medio Hierusalem et erunt mihi in populum et ego ero eis in Deum in veritate et iustitia ⁹ haec dicit Dominus exercituum confortentur manus vestrae qui auditis in diebus his sermones istos per os prophetarum in die qua fundata est domus Domini exercituum ut templum aedificaretur ¹⁰ siquidem ante dies illos merces hominum non erat nec merces iumentorum erat neque introeunti et exeunti erat pax prae tribulatione et dimisi omnes homines unumquemque contra proximum suum ¹¹ nunc autem non iuxta dies priores ego faciam reliquiis populi huius dicit Dominus exercituum ¹² sed semen pacis erit vinea dabit fructum suum et terra dabit germen suum et caeli dabunt rorem suum et possidere faciam reliquias populi huius universa haec ¹³ et erit sicut eratis maledictio in gentibus domus Iuda et domus Israhel sic salvabo vos et eritis benedictio nolite timere confortentur manus vestrae ¹⁴ quia haec dicit Dominus exercituum sicut cogitavi ut adflingerem vos cum ad iracundiam provocassent patres vestri me dicit Dominus ¹⁵ et non sum misertus sic conversus cogitavi in diebus istis ut benefaciam Hierusalem et domui Iuda nolite timere ¹⁶ haec sunt ergo verba quae facietis loquimini veritatem unusquisque cum proximo

suo veritatem et iudicium pacis iudicate in portis vestris ¹⁷ et unusquisque malum contra amicum suum ne cogitetis in cordibus vestris et iuramentum mendax ne diligatis omnia enim haec sunt quae odi dicit Dominus ¹⁸ et factum est verbum Domini exercituum ad me dicens ¹⁹ haec dicit Dominus exercituum ieiunium quarti et ieiunium quinti et ieiunium septimi et ieiunium decimi erit domui Iuda in gaudium et in laetitiam et in sollemnitates praeclaras veritatem tantum et pacem diligite ²⁰ haec dicit Dominus exercituum usquequo veniant populi et habitent in civitatibus multis ²¹ et vadant habitatores unus ad alterum dicentes eamus et deprecemur faciem Domini et quaeramus Dominum exercituum vadam etiam ego ²² et venient populi multi et gentes robustae ad quaerendum Dominum exercituum in Hierusalem et deprecandam faciem Domini ²³ haec dicit Dominus exercituum in diebus illis in quibus adprehendent decem homines ex omnibus linguis gentium et adprehendent fimbriam viri iudaei dicentes ibimus vobiscum audivimus enim quoniam Deus vobiscum est

9 onus verbi Domini in terra Adrach et Damasci requieit eius quia Domini est oculus hominis et omnium tribuum Israhel ² Emath quoque in terminis eius et Tyrus et Sidon adsumpserunt quippe sibi sapientiam valde ³ et aedificavit Tyrus munitionem suam et coacervavit argentum quasi humum et aurum ut lutum platearum ⁴ ecce Dominus possidebit eam et percutiet in mari fortitudinem eius et haec igni devorabitur ⁵ videbit Ascalon et timebit et Gaza et dolebit nimis et Accaron quoniam confusa est spes eius et peribit rex de Gaza et Ascalon non habitabitur ⁶ et sedebit separator in Azoto et disperdam superbiam Philistinorum ⁷ et auferam sanguinem eius de ore eius et abominationes eius de medio dentium eius et relinquetur etiam ipse Deo nostro et erit quasi dux in Iuda et Accaron quasi Iebuseus ⁸ et circumdabo domum meam ex his qui militant mihi euntes et revertentes et non transibit super eos ultra exactor quia nunc vidi in oculis meis ⁹ exulta satis filia Sion iubila filia Hierusalem ecce rex tuus veniet tibi iustus et salvator ipse pauper et ascendens super asinum et super pullum filium asinae ¹⁰ et disperdam quadrigam ex Ephraim et equum de Hierusalem et dissipabitur arcus belli et loquetur pacem gentibus et potestas eius a mari usque ad mare et a fluminibus usque ad fines terrae ¹¹ tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu in quo non est aqua ¹² convertimini ad munitionem vincti spei hodie quoque adnuntians duplicia reddam tibi ¹³ quoniam extendi mihi Iudam quasi arcum implevi Ephraim et suscitabo filios tuos Sion super filios tuos Graecia et ponam te quasi gladium fortium ¹⁴ et Dominus Deus super eos videbitur et exhibit ut fulgur iaculum eius et Dominus Deus in tuba canet et vadet in turbine austri ¹⁵ Dominus exercituum proteget eos et devorabunt et subicient lapidibus fundae et bibentes inebriabuntur quasi vino et replebuntur ut fialae et quasi cornua altaris ¹⁶ et salvabit eos

Dominus Deus eorum in die illa ut gregem populi sui quia lapides sancti elevantur super terram eius ¹⁷ quid enim bonum eius est et quid pulchrum eius nisi frumentum electorum et vinum germinans virgines

10 petite a Domino pluviam in tempore serotino et Dominus faciet nives et pluviam imbris dabit eis singulis herbam in agro ² quia simulacra locuta sunt inutile et divini viderunt mendacium et somniatores frustra locuti sunt vane consolabantur idcirco abducti sunt quasi grex adfligentur quia non est eis pastor ³ super pastores iratus est furor meus et super hircos visitabo quia visitavit Dominus exercituum gregem suum domum Iuda et posuit eos quasi equum gloriae suae in bello ⁴ ex ipso angulus ex ipso paxillus ex ipso arcus proelii ex ipso egredietur omnis exactor simul ⁵ et erunt quasi fortes conculcantes lutum viarum in proelio et bellabunt quia Dominus cum eis et confundentur ascensores equorum ⁶ et confortabo domum Iuda et domum Ioseph salvabo et convertam eos quia miserebor eorum et erunt sicut fuerunt quando non proieceram eos ego enim Dominus Deus eorum et exaudiam eos ⁷ et erunt quasi fortes Ephraim et laetabitur cor eorum quasi a vino et filii eorum videbunt et laetabuntur et exultabit cor eorum in Domino ⁸ sibilabo eis et congregabo illos quia redemi eos et multiplicabo eos sicut ante fuerant multiplicati ⁹ et seminabo eos in populis et de longe recordabuntur mei et vivent cum filiis suis et revertentur ¹⁰ et reducam eos de terra Aegypti et de Assyriis congregabo eos et ad terram Galaad et Libani adducam eos et non inveniatur eis locus ¹¹ et transibit in maris freto et percutiet in mari fluctus et confundentur omnia profunda Fluminis et humiliabitur superbia Assur et sceptrum Aegypti recedet ¹² confortabo eos in Domino et in nomine eius ambulabunt dicit Dominus

11 aperi Libane portas tuas et comedat ignis cedros tuas ² ulula abies quia cecidit cedrus quoniam magnifici vastati sunt ululate quercus Basan quoniam succisus est saltus munitus ³ vox ululatus pastorum quia vastata est magnificentia eorum vox rugitus leonum quoniam vastata est superbia Iordanis ⁴ haec dicit Dominus Deus meus pasce pecora occisionis ⁵ quae qui possederant occidebant et non dolebant et vendebant ea dicentes benedictus Dominus divites facti sumus et pastores eorum non parcebant eis ⁶ et ego non parcam ultra super habitantes terram dicit Dominus ecce ego tradam homines unumquemque in manu proximi sui et in manu regis sui et concident terram et non eruam de manu eorum ⁷ et pascam pecus occisionis propter hoc o pauperes gregis et adsumpsi mihi duas virgas unam vocavi Decorem et alteram vocavi Funiculos et pavi gregem ⁸ et succidi tres pastores in mense uno et contracta est anima mea in eis siquidem anima eorum variavit in me ⁹ et dixi non pascam vos quod moritur moriatur et quod succiditur succidatur et reliqui vorent unusquisque carnem proximi sui ¹⁰ et tuli virgam meam quae vocabatur Decus et abscidi eam ut irritum facerem foedus meum quod

percussi cum omnibus populis ¹¹ et in irritum deductum est in die illa et cognoverunt sic pauperes gregis qui custodiunt mihi quia verbum Domini est ¹² et dixi ad eos si bonum est in oculis vestris adferte mercedem meam et si non quiescite et adpenderunt mercedem meam triginta argenteos ¹³ et dixit Dominus ad me proice illud ad statuarium decorum pretium quod adpretiatus sum ab eis et tuli triginta argenteos et proieci illos in domo Domini ad statuarium ¹⁴ et praecidi virgam meam secundam quae appellabatur Funiculus ut dissolverem germanitatem inter Iudam et inter Israhel ¹⁵ et dixit Dominus ad me adhuc sume tibi vasa pastoris stulti ¹⁶ quia ecce ego suscitabo pastorem in terra qui derelicta non visitabit dispersum non quaeret et contritum non sanabit et id quod stat non enutriet et carnes pinguum comedit et ungulas eorum dissolvit ¹⁷ o pastor et idolum derelinquens gregem gladius super brachium eius et super oculum dextrum eius brachium eius ariditate siccabitur et oculus dexter eius tenebrensens obscurabitur

12 onus verbi Domini super Israhel dixit Dominus extendens caelum et fundans terram et fingens spiritum hominis in eo ² ecce ego ponam Hierusalem superliminare crapulae omnibus populis in circuitu sed et Iuda erit in obsidione contra Hierusalem ³ et erit in die illa ponam Hierusalem lapidem oneris cunctis populis omnes qui levabunt eam concisione lacerabuntur et colligentur adversum eam omnia regna terrae ⁴ in die illa dicit Dominus percutiam omnem equum in stuporem et ascensorem eius in amentiam et super domum Iuda aperiam oculos meos et omnem equum populorum percutiam in caecitate ⁵ et dicent duces Iuda in corde suo confortentur mihi habitatores Hierusalem in Domino exercituum Deo eorum ⁶ in die illo ponam duces Iuda sicut caminum ignis in lignis et sicut facem ignis in faeno et devorabunt ad dextram et ad sinistram omnes populos in circuitu et habitabitur Hierusalem rursum in loco suo in Hierusalem ⁷ et salvabit Dominus tabernacula Iuda sicut in principio ut non magnifice glorietur domus David et gloria habitantium Hierusalem contra Iudam ⁸ in die illo proteget Dominus habitatores Hierusalem et erit qui offenderit ex eis in die illa quasi David et domus David quasi Dei sicut angelus Domini in conspectu eius ⁹ et erit in die illa quaeram contere omnes gentes quae veniunt contra Hierusalem ¹⁰ et effundam super domum David et super habitatores Hierusalem spiritum gratiae et precum et aspicient ad me quem confixerunt et plangent eum planctu quasi super unigenitum et dolebunt super eum ut doleri solet in morte primogeniti ¹¹ in die illa magnus erit planctus in Hierusalem sicut planctus Adadremmon in campo Mageddon ¹² et planget terra familiae et familiae seorsum familiae domus David seorsum et mulieres eorum seorsum ¹³ familiae domus Nathan seorsum et mulieres eorum seorsum familiae domus Levi seorsum et mulieres eorum seorsum familiae Semei seorsum et mulieres eorum seorsum

¹⁴ omnes familiae reliquae familiae et familiae seorsum et mulieres eorum seorsum

13 in die illa erit fons patens domus David et habitantibus Hierusalem in ablutionem peccatoris et menstruatæ ² et erit in die illa dicit Dominus exercituum disperdam nomina idolorum de terra et non memorabuntur ultra et prophetas et spiritum inmundum auferam de terra ³ et erit cum prophetaverit quispiam ultra dicent ei pater eius et mater eius qui genuerunt eum non vives quia mendacium locutus es in nomine Domini et configent eum pater eius et mater eius genitores eius cum prophetaverit ⁴ et erit in die illa confundentur prophetae unusquisque ex visione sua cum prophetaverit nec operientur pallio sacco ut mentiantur ⁵ sed dicit non sum propheta homo agricola ego sum quoniam Adam exemplum meum ab adolescentia mea ⁶ et dicetur ei quid sunt plagae istae in medio manuum tuarum et dicit his plagatus sum in domo eorum qui diligebant me ⁷ framea suscitare super pastorem meum et super virum coherentem mihi dicit Dominus exercituum percutite pastorem et dispergantur oves et convertam manum meam ad parvulos ⁸ et erunt in omni terra dicit Dominus partes duae in ea disperdentur et deficient et tertia pars relinquetur in ea ⁹ et ducam tertiam partem per ignem et uram eas sicut uritur argentum et probabo eos sicut probatur aurum ipse vocabit nomen meum et ego exaudiam eum dicam populus meus es et ipse dicit Dominus Deus meus

14 ecce dies veniunt Domini et dividentur spolia tua in medio tui ² et congregabo omnes gentes ad Hierusalem in proelium et capietur civitas et vastabuntur domus et mulieres violabuntur et egredietur media pars civitatis in captivitatem et reliquum populi non auferetur ex urbe ³ et egredietur Dominus et proeliabitur contra gentes illas sicut proeliatus est in die certaminis ⁴ et stabunt pedes eius in die illa super montem Olivarum qui est contra Hierusalem ad orientem et scindetur mons Olivarum ex media parte sui ad orientem et occidentem praerupto grandi valde et separabitur medium montis ad aquilonem et medium eius ad meridiem ⁵ et fugietis ad vallem montium meorum quoniam coniungetur vallis montium usque ad proximum et fugietis sicut fugistis a facie terraemotus in diebus Oziae regis Iuda et veniet Dominus Deus

meus omnesque sancti cum eo ⁶ et erit in die illa non erit lux sed frigus et gelu ⁷ et erit dies una quae nota est Domino non dies neque nox et in tempore vesperae erit lux ⁸ et erit in die illa exibunt aquae vivae de Hierusalem medium earum ad mare orientale et medium earum ad mare novissimum in aestate et in hieme erunt ⁹ et erit Dominus rex super omnem terram in die illa erit Dominus unus et erit nomen eius unum ¹⁰ et revertetur omnis terra usque ad desertum de colle Remmon ad austrum Hierusalem et exaltabitur et habitabit in loco suo a porta Beniamin usque ad locum portae Prioris usque ad portam Angulorum et a turre Ananel usque ad torcularia regis ¹¹ et habitabunt in ea et anathema non erit amplius sed sedebit Hierusalem secunda ¹² et haec erit plaga qua percutiet Dominus omnes gentes quae pugnaverunt adversus Hierusalem tabescet caro uniuscuiusque stantis super pedes suos et oculi eius contabescunt in foraminibus suis et lingua eorum contabescet in ore suo ¹³ in die illo erit tumultus Domini magnus in eis et adprehendet vir manum proximi sui et conseretur manus eius super manum proximi sui ¹⁴ sed et Iudas pugnabit adversus Hierusalem et congregabuntur divitiae omnium gentium in circuitu aurum et argentum et vestes multae satis ¹⁵ et sic erit ruina equi et muli cameli et asini et omnium iumentorum quae fuerint in castris illis sicut ruina haec ¹⁶ et omnes qui reliqui fuerint de universis gentibus quae venerint contra Hierusalem ascendent ab anno in annum ut adorent regem Dominum exercituum et celebrent festivitatem tabernaculorum ¹⁷ et erit qui non ascenderit de familiis terrae ad Hierusalem ut adoret regem Dominum exercituum non erit super eos imber ¹⁸ quod si et familia Aegypti non ascenderit et non venerit nec super eos erit sed erit ruina qua percutiet Dominus omnes gentes quae non ascenderint ad celebrandam festivitatem tabernaculorum ¹⁹ hoc erit peccatum Aegypti et hoc peccatum omnium gentium quae non ascenderint ad celebrandam festivitatem tabernaculorum ²⁰ in die illo erit quod super frenum equi est sanctum Domino et erunt lebetes in domo Domini quasi fialae coram altari ²¹ et erit omnis lebes in Hierusalem et in Iuda sanctificatus Domino exercituum et venient omnes immolantes et sument ex eis et coquent in eis et non erit mercator ultra in domo Domini exercituum in die illo

Malachias

1 onus verbi Domini ad Israhel in manu Malachi
² dilexi vos dicit Dominus et dixistis in quo dilexisti nos nonne frater erat Esau Iacob dicit Dominus et dilexi Iacob ³ Esau autem odio habui et posui montes eius in solitudinem et hereditatem eius in dracones deserti ⁴ quod si dixerit Idumea destructi sumus sed revertentes aedificabimus quae deserta sunt haec dicit Dominus exercituum isti aedificabunt et ego destruam et vocabuntur Termini impietatis et Populus cui iratus est Dominus usque in aeternum ⁵ et oculi vestri videbunt et vos dicetis magnificetur Dominus super terminum Israhel ⁶ filius honorat patrem et servus dominum suum si ergo pater ego sum ubi est honor meus et si dominus ego sum ubi est timor meus dicit Dominus exercituum ad vos o sacerdotes qui despicitis nomen meum et dixistis in quo despeximus nomen tuum ⁷ offertis super altare meum panem pollutum et dicitis in quo polluimus te in eo quod dicitis mensa Domini despecta est ⁸ si offeratis caecum ad immolandum nonne malum est et si offeratis claudum et languidum nonne malum est offer illud duci tuo si placuerit ei aut si susceperit faciem tuam dicit Dominus exercituum ⁹ et nunc deprecamini vultum Dei ut misereatur vestri de manu enim vestra factum est hoc si quo modo suscipiat facies vestras dicit Dominus exercituum ¹⁰ quis est in vobis qui claudat ostia et incendat altare meum gratuito non est mihi voluntas in vobis dicit Dominus exercituum et munus non suscipiam de manu vestra ¹¹ ab ortu enim solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda quia magnum nomen meum in gentibus dicit Dominus exercituum ¹² et vos polluistis illud in eo quod dicitis mensa Domini contaminata est et quod superponitur contemptibile est cum igni qui illud devorat ¹³ et dixistis ecce de labore et exsuflastis illud dicit Dominus exercituum et intulistis de rapinis claudum et languidum et intulistis munus numquid suscipiam illud de manu vestra dicit Dominus ¹⁴ maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum et votum faciens immolat debile Domino quia rex magnus ego dicit Dominus exercituum et nomen meum horribile in gentibus

2 et nunc ad vos mandatum hoc o sacerdotes ² si nolueritis audire et si nolueritis ponere super cor ut detis gloriam nomini meo ait Dominus exercituum mittam in vos egestatem et maledicam benedictionibus vestris et maledicam illis quoniam non posuistis super cor ³ ecce ego proiciam vobis brachium et dispergam super vultum vestrum stercus sollempnitatum

vestrarum et adsumet vos secum ⁴ et scietis quia misi ad vos mandatum istud ut esset pactum meum cum Levi dicit Dominus exercituum ⁵ pactum meum fuit cum eo vitae et pacis et dedi ei timorem et timuit me et a facie nominis mei pavebat ⁶ lex veritatis fuit in ore eius et iniquitas non est inventa in labiis eius in pace et in aequitate ambulavit mecum et multos avertit ab iniquitate ⁷ labia enim sacerdotis custodient scientiam et legem requirent ex ore eius quia angelus Domini exercituum est ⁸ vos autem recessistis de via et scandalizastis plurimos in lege irritum fecistis pactum Levi dicit Dominus exercituum ⁹ propter quod et ego dedi vos contemptibiles et humiles omnibus populis sicut non servastis vias meas et accepistis faciem in lege ¹⁰ numquid non pater unus omnium nostrum numquid non Deus unus creavit nos quare ergo despicit unusquisque nostrum fratrem suum violans pactum patrum nostrorum ¹¹ transgressus est Iuda et abominatio facta est in Israhel et in Hierusalem quia contaminavit Iudas sanctificationem Domini quam dilexit et habuit filiam dei alieni ¹² disperdat Dominus virum qui fecerit hoc magistrum et discipulum de tabernaculis Iacob et offerentem munus Domino exercituum ¹³ et hoc rursus fecistis operiebatis lacrimis altare Domini fletu et mugitu ita ut ultra non respiciam ad sacrificium nec accipiam placabile quid de manu vestra ¹⁴ et dixistis quam ob causam quia Dominus testificatus est inter te et uxorem pubertatis tuae quam tu despexisti et haec particeps tua et uxor foederis tui ¹⁵ nonne unus fecit et residuum spiritus eius est et quid unus quaerit nisi semen Dei custodite ergo spiritum vestrum et uxorem adulescentiae tuae noli despiciere ¹⁶ cum odio habueris dimitte dicit Dominus Deus Israhel operiet autem iniquitas vestimentum eius dicit Dominus exercituum custodite spiritum vestrum et nolite despiciere ¹⁷ laborare fecistis Dominum in sermonibus vestris et dixistis in quo eum fecimus laborare in eo cum diceretis omnis qui facit malum bonus est in conspectu Domini et tales ei placent aut certe ubi est Deus iudicii

3 ecce ego mittam angelum meum et praeparabit viam ante faciem meam et statim veniet ad templum suum dominator quem vos quaeritis et angelus testamenti quem vos vultis ecce venit dicit Dominus exercituum ² et quis poterit cogitare diem adventus eius et quis stabit ad videndum eum ipse enim quasi ignis conflans et quasi herba fullonum ³ et sedebit conflans et emundans argentum et purgabit filios Levi et colabit eos quasi aurum et quasi argentum et erunt

Domino offerentes sacrificia in iustitia ⁴ et placebit Domino sacrificium Iuda et Hierusalem sicut dies saeculi et sicut anni antiqui ⁵ et accedam ad vos in iudicio et ero testis velox maleficis et adulteris et periuris et qui calumniantur mercedem mercennarii viduas et pupillos et opprimunt peregrinum nec timuerunt me dicit Dominus exercituum ⁶ ego enim Dominus et non mutor et vos filii Iacob non estis consumpti ⁷ a diebus enim patrum vestrorum recessistis a legitimis meis et non custodistis revertimini ad me et revertar ad vos dicit Dominus exercituum et dixistis in quo revertemur ⁸ si adfiget homo Deum quia vos configitis me et dixistis in quo confiximus te in decimis et in primitivis ⁹ et in penuria vos maledicti estis et me vos configitis gens tota ¹⁰ inferte omnem decimam in horreum et sit cibus in domo mea et probate me super hoc dicit Dominus si non aperuero vobis cataractas caeli et effudero vobis benedictionem usque ad abundantiam ¹¹ et increpabo pro vobis devorantem et non corrumpet fructum terrae vestrae nec erit sterilis vinea in agro dicit Dominus exercituum ¹² et beatos vos dicent omnes gentes eritis enim vos terra desiderabilis dicit Dominus exercituum ¹³ invaluerunt super me verba vestra dicit Dominus ¹⁴ et dixistis quid locuti sumus contra te dixistis vanus est qui servit Deo et quod emolumentum quia custodivimus praecepta eius et quia ambulavimus tristes coram Domino exercituum ¹⁵ ergo

nunc beatos dicimus arrogantes siquidem aedificati sunt facientes impietatem et temptaverunt Deum et salvi facti sunt ¹⁶ tunc locuti sunt timentes Deum unusquisque cum proximo suo et attendit Dominus et audivit et scriptus est liber monumenti coram eo timentibus Dominum et cogitantibus nomen eius ¹⁷ et erunt mihi ait Dominus exercituum in die qua ego facio in peculium et parcam eis sicut parcat vir filio suo servienti sibi ¹⁸ et convertemini et videbitis quid sit inter iustum et impium et inter servientem Deo et non servientem ei

4 ecce enim dies veniet succensa quasi caminus et erunt omnes superbi et omnes facientes impietatem stipula et inflammabit eos dies veniens dicit Dominus exercituum quae non relinquet eis radicem et germen ² et orietur vobis timentibus nomen meum sol iustitiae et sanitas in pinnis eius et egrediemini et salietis sicut vituli de armento ³ et calcabitis impios cum fuerint cinis sub planta pedum vestrorum in die qua ego facio dicit Dominus exercituum ⁴ mementote legis Mosi servi mei quam mandavi ei in Choreb ad omnem Israhel praecepta et iudicia ⁵ ecce ego mittam vobis Heliam prophetam antequam veniat dies Domini magnus et horribilis ⁶ et convertet cor patrum ad filios et cor filiorum ad patres eorum ne forte veniam et percutiam terram anathemate

Matthæus

1 liber generationis Iesu Christi filii David filii Abraham 2 Abraham genuit Isaac Isaac autem genuit Iacob Iacob autem genuit Iudam et fratres eius 3 Iudas autem genuit Phares et Zara de Thamar Phares autem genuit Esrom Esrom autem genuit Aram 4 Aram autem genuit Aminadab Aminadab autem genuit Naasson Naasson autem genuit Salmon 5 Salmon autem genuit Booz de Rachab Booz autem genuit Obed ex Ruth Obed autem genuit Iesse Iesse autem genuit David regem 6 David autem rex genuit Salomonem ex ea quae fuit Uriae 7 Salomon autem genuit Roboam Roboam autem genuit Abiam Abia autem genuit Asa 8 Asa autem genuit Iosaphat Iosaphat autem genuit Ioram Ioram autem genuit Oziam 9 Ozias autem genuit Ioatham Ioatham autem genuit Achaz Achaz autem genuit Ezechiam 10 Ezechias autem genuit Manassen Manasses autem genuit Amon Amon autem genuit Iosiam 11 Iosias autem genuit Iechoniam et fratres eius in transmigracione Babylonis 12 et post transmigracionem Babylonis Iechonias genuit Salathiel Salathiel autem genuit Zorobabel 13 Zorobabel autem genuit Abiud Abiud autem genuit Eliachim Eliachim autem genuit Azor 14 Azor autem genuit Saddoc Saddoc autem genuit Achim Achim autem genuit Eliud 15 Eliud autem genuit Eleazar Eleazar autem genuit Matthan Matthan autem genuit Iacob 16 Iacob autem genuit Ioseph virum Mariae de qua natus est Iesus qui vocatur Christus 17 omnes ergo generationes ab Abraham usque ad David generationes quattuordecim et a David usque ad transmigracionem Babylonis generationes quattuordecim et a transmigracione Babylonis usque ad Christum generationes quattuordecim 18 Christi autem generatio sic erat cum esset desponsata mater eius Maria Ioseph antequam convenirent inventa est in utero habens de Spiritu Sancto 19 Ioseph autem vir eius cum esset iustus et nollet eam traducere voluit occulte dimittere eam 20 haec autem eo cogitante ecce angelus Domini in somnis apparuit ei dicens Ioseph fili David noli timere accipere Mariam coniugem tuam quod enim in ea natum est de Spiritu Sancto est 21 pariet autem filium et vocabis nomen eius Iesum ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum 22 hoc autem totum factum est ut adimpleretur id quod dictum est a Domino per prophetam dicentem 23 ecce virgo in utero habebit et pariet filium et vocabunt nomen eius Emmanuel quod est interpretatum Nobiscum Deus 24 exurgens autem Ioseph a somno fecit sicut praecepit ei angelus Domini et accepit coniugem suam 25 et non cognosce-

bat eam donec peperit filium suum primogenitum et vocavit nomen eius Iesum

2 cum ergo natus esset Iesus in Bethleem Iudaeae in diebus Herodis regis ecce magi ab oriente venerunt Hierosolymam 2 dicentes ubi est qui natus est rex Iudaeorum vidimus enim stellam eius in oriente et venimus adorare eum 3 audiens autem Herodes rex turbatus est et omnis Hierosolyma cum illo 4 et congregans omnes principes sacerdotum et scribas populi sciscitabatur ab eis ubi Christus nasceretur 5 at illi dixerunt ei in Bethleem Iudaeae sic enim scriptum est per prophetam 6 et tu Bethleem terra Iuda nequaquam minima es in principibus Iuda ex te enim exiet dux qui reget populum meum Israhel 7 tunc Herodes clam vocatis magis diligenter didicit ab eis tempus stellae quae apparuit eis 8 et mittens illos in Bethleem dixit ite et interrogate diligenter de puero et cum inveneritis renuntiate mihi ut et ego veniens adorem eum 9 qui cum audissent regem abierunt et ecce stella quam viderant in oriente antecedebat eos usque dum veniens staret supra ubi erat puer 10 videntes autem stellam gavisii sunt gaudio magno valde 11 et intrantes domum invenerunt puerum cum Maria matre eius et procidentes adoraverunt eum et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera aurum tus et myrram 12 et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem per aliam viam reversi sunt in regionem suam 13 qui cum recessissent ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph dicens surge et accipe puerum et matrem eius et fuge in Aegyptum et esto ibi usque dum dicam tibi futurum est enim ut Herodes quaerat puerum ad perdendum eum 14 qui consurgens accepit puerum et matrem eius nocte et recessit in Aegyptum 15 et erat ibi usque ad obitum Herodis ut adimpleretur quod dictum est a Domino per prophetam dicentem ex Aegypto vocavi filium meum 16 tunc Herodes videns quoniam inlusus esset a magis iratus est valde et mittens occidit omnes pueros qui erant in Bethleem et in omnibus finibus eius a bimatu et infra secundum tempus quod exquisierat a magis 17 tunc adimpletum est quod dictum est per Hieremiam prophetam dicentem 18 vox in Rama audita est ploratus et ululatus multus Rachel plorans filios suos et noluit consolari quia non sunt 19 defuncto autem Herode ecce apparuit angelus Domini in somnis Ioseph in Aegypto 20 dicens surge et accipe puerum et matrem eius et vade in terram Israhel defuncti sunt enim qui quaerebant animam pueri 21 qui surgens accepit puerum et matrem eius et venit in terram Israhel

²² audiens autem quod Archelaus regnaret in Iudaea pro Herode patre suo timuit illo ire et admonitus in somnis secessit in partes Galilaeae ²³ et veniens habitavit in civitate quae vocatur Nazareth ut adimpleretur quod dictum est per prophetas quoniam Nazareus vocabitur

3 in diebus autem illis venit Iohannes Baptista praedicans in deserto Iudaeae ² et dicens paenitentiam agite adpropinquavit enim regnum caelorum ³ hic est enim qui dictus est per Esaiam prophetam dicentem vox clamantis in deserto parate viam Domini rectas facite semitas eius ⁴ ipse autem Iohannes habebat vestimentum de pilis camelorum et zonam pelliciam circa lumbos suos esca autem eius erat lucustae et mel silvestre ⁵ tunc exiebat ad eum Hierosolyma et omnis Iudaea et omnis regio circa Iordanem ⁶ et baptizabantur in Iordane ab eo confitentes peccata sua ⁷ videns autem multos Pharisaeorum et Sadducaeorum venientes ad baptismum suum dixit eis progenies viperarum quis demonstravit vobis fugere a futura ira ⁸ facite ergo fructum dignum paenitentiae ⁹ et ne velitis dicere intra vos patrem habemus Abraham dico enim vobis quoniam potest Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahae ¹⁰ iam enim securis ad radicem arborum posita est omnis ergo arbor quae non facit fructum bonum exciditur et in ignem mittitur ¹¹ ego quidem vos baptizo in aqua in paenitentiam qui autem post me venturus est fortior me est cuius non sum dignus calciamenta portare ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto et igni ¹² cuius ventilabrum in manu sua et permundabit aream suam et congregabit triticum suum in horreum paleas autem comburet igni inextinguibili ¹³ tunc venit Iesus a Galilaea in Iordanem ad Iohannem ut baptizaretur ab eo ¹⁴ Iohannes autem prohibebat eum dicens ego a te debeo baptizari et tu venis ad me ¹⁵ respondens autem Iesus dixit ei sine modo sic enim decet nos implere omnem iustitiam tunc dimisit eum ¹⁶ baptizatus autem confestim ascendit de aqua et ecce aperti sunt ei caeli et vidit Spiritum Dei descendentem sicut columbam venientem super se ¹⁷ et ecce vox de caelis dicens hic est Filius meus dilectus in quo mihi conplacui

4 tunc Iesus ductus est in desertum ab Spiritu ut temptaretur a diabolo ² et cum ieiunasset quadraginta diebus et quadraginta noctibus postea esuriit ³ et accedens temptator dixit ei si Filius Dei es dic ut lapides isti panes fiant ⁴ qui respondens dixit scriptum est non in pane solo vivet homo sed in omni verbo quod procedit de ore Dei ⁵ tunc adsumit eum diabolus in sanctam civitatem et statuit eum supra pinnaculum templi ⁶ et dixit ei si Filius Dei es mitte te deorsum scriptum est enim quia angelis suis mandabit de te et in manibus tollent te ne forte offendas ad lapidem pedem tuum ⁷ ait illi Iesus rursum scriptum est non temptabis Dominum Deum tuum ⁸ iterum adsumit eum diabolus in montem excelsum valde et ostendit ei omnia regna mundi et gloriam eorum ⁹ et dixit illi haec tibi omnia dabo si cadens adoraveris me ¹⁰ tunc

dicit ei Iesus vade Satanas scriptum est Dominum Deum tuum adorabis et illi soli servies ¹¹ tunc reliquit eum diabolus et ecce angeli accesserunt et ministrabant ei ¹² cum autem audisset quod Iohannes traditus esset secessit in Galilaeam ¹³ et relicta civitate Nazareth venit et habitavit in Capharnaum maritimam in finibus Zabulon et Nephtholim ¹⁴ ut adimpleretur quod dictum est per Esaiam prophetam ¹⁵ terra Zabulon et terra Nephtholim via maris trans Iordanem Galilaeae gentium ¹⁶ populus qui sedebat in tenebris lucem vidit magnam et sedentibus in regione et umbra mortis lux orta est eis ¹⁷ exinde coepit Iesus praedicare et dicere paenitentiam agite adpropinquavit enim regnum caelorum ¹⁸ ambulans autem iuxta mare Galilaeae vidit duos fratres Simonem qui vocatur Petrus et Andream fratrem eius mittentes rete in mare erant enim piscatores ¹⁹ et ait illis venite post me et faciam vos fieri piscatores hominum ²⁰ at illi continuo relicti retibus secuti sunt eum ²¹ et procedens inde vidit alios duos fratres Iacobum Zebedaei et Iohannem fratrem eius in navi cum Zebedaeo patre eorum reficientes retia sua et vocavit eos ²² illi autem statim relicti retibus et patre secuti sunt eum ²³ et circumibat Iesus totam Galilaeam docens in synagogis eorum et praedicans evangelium regni et sanans omnem languorem et omnem infirmitatem in populo ²⁴ et abiit opinio eius in totam Syriam et obtulerunt ei omnes male habentes variis languoribus et tormentis comprehensos et qui daemonia habebant et lunaticos et paralyticos et curavit eos ²⁵ et secutae sunt eum turbae multae de Galilaea et Decapoli et Hierosolymis et Iudaea et de trans Iordanem

5 videns autem turbas ascendit in montem et cum sedisset accesserunt ad eum discipuli eius ² et aperiens os suum docebat eos dicens ³ beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum caelorum ⁴ beati mites quoniam ipsi possidebunt terram ⁵ beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur ⁶ beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam quoniam ipsi saturabuntur ⁷ beati misericordes quia ipsi misericordiam consequentur ⁸ beati mundo corde quoniam ipsi Deum videbunt ⁹ beati pacifici quoniam filii Dei vocabuntur ¹⁰ beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam quoniam ipsorum est regnum caelorum ¹¹ beati estis cum maledixerint vobis et persecuti vos fuerint et dixerint omne malum adversum vos mentientes propter me ¹² gaudete et exultate quoniam merces vestra copiosa est in caelis sic enim persecuti sunt prophetas qui fuerunt ante vos ¹³ vos estis sal terrae quod si sal evanuerit in quo sallietur ad nihilum valet ultra nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus ¹⁴ vos estis lux mundi non potest civitas abscondi supra montem posita ¹⁵ neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio sed super candelabrum ut luceat omnibus qui in domo sunt ¹⁶ sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant vestra bona opera et glorificent Patrem vestrum qui in caelis est ¹⁷ nolite putare quoniam veni solvere legem aut prophetas non veni solvere sed

adimplere ¹⁸ amen quippe dico vobis donec transeat caelum et terra iota unum aut unus apex non prae-teribit a lege donec omnia fiant ¹⁹ qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis et docuerit sic homines minimus vocabitur in regno caelorum qui autem fecerit et docuerit hic magnus vocabitur in regno caelorum ²⁰ dico enim vobis quia nisi abundaverit iustitia vestra plus quam scribarum et Pharisaeorum non intrabitis in regnum caelorum ²¹ audistis quia dictum est antiquis non occides qui autem occiderit reus erit iudicio ²² ego autem dico vobis quia omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio qui autem dixerit fratri suo racha reus erit concilio qui autem dixerit fatue reus erit gehennae ignis ²³ si ergo offeres munus tuum ad altare et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te ²⁴ relinque ibi munus tuum ante altare et vade prius reconciliare fratri tuo et tunc veniens offers munus tuum ²⁵ esto consentiens adversario tuo cito dum es in via cum eo ne forte tradat te adversario iudici et iudex tradat te ministro et in carcerem mittaris ²⁶ amen dico tibi non exies inde donec reddas novissimum quadrantem ²⁷ audistis quia dictum est antiquis non moechaberis ²⁸ ego autem dico vobis quoniam omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam iam moechatus est eam in corde suo ²⁹ quod si oculus tuus dexter scandalizat te erue eum et proice abs te expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum quam totum corpus tuum mittatur in gehennam ³⁰ et si dextera manus tua scandalizat te abscide eam et proice abs te expedit tibi ut pereat unum membrorum tuorum quam totum corpus tuum eat in gehennam ³¹ dictum est autem quicumque dimiserit uxorem suam det illi libellum repudii ³² ego autem dico vobis quia omnis qui dimiserit uxorem suam excepta fornicationis causa facit eam moechari et qui dimissam duxerit adulterat ³³ iterum audistis quia dictum est antiquis non peierabis reddes autem Domino iuramenta tua ³⁴ ego autem dico vobis non iurare omnino neque per caelum quia thronus Dei est ³⁵ neque per terram quia scabillum est pedum eius neque per Hierosolymam quia civitas est magni Regis ³⁶ neque per caput tuum iuraveris quia non potes unum capillum album facere aut nigrum ³⁷ sit autem sermo vester est est non non quod autem his abundantius est a malo est ³⁸ audistis quia dictum est oculum pro oculo et dentem pro dente ³⁹ ego autem dico vobis non resistere malo sed si quis te percusserit in dextera maxilla tua praebe illi et alteram ⁴⁰ et ei qui vult tecum iudicio contendere et tunicam tuam tollere remitte ei et pallium ⁴¹ et quicumque te angariaverit mille passus vade cum illo alia duo ⁴² qui petit a te da ei et volenti mutuari a te ne avertaris ⁴³ audistis quia dictum est diliges proximum tuum et odio habebis inimicum tuum ⁴⁴ ego autem dico vobis diligite inimicos vestros benefacite his qui oderunt vos et orate pro persequentibus et calumniantibus vos ⁴⁵ ut sitis filii Patris vestri qui in caelis est qui solem suum oriri facit super bonos et malos et pluit super iustos et iniustos ⁴⁶ si

enim diligatis eos qui vos diligunt quam mercedem habebitis nonne et publicani hoc faciunt ⁴⁷ et si salu-taveritis fratres vestros tantum quid amplius facitis nonne et ethnici hoc faciunt ⁴⁸ estote ergo vos perfecti sicut et Pater vester caelestis perfectus est

6 adtendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus ut videamini ab eis alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum qui in caelis est ² cum ergo facies elemosynam noli tuba canere ante te sicut hypocritae faciunt in synagogis et in vicis ut honorificentur ab hominibus amen dico vobis receperunt mercedem suam ³ te autem faciente elemosynam nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua ⁴ ut sit elemosyna tua in abscondito et Pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi ⁵ et cum oratis non eritis sicut hypocritae qui amant in synagogis et in angulis platearum stantes orare ut videantur ab hominibus amen dico vobis receperunt mercedem suam ⁶ tu autem cum orabis intra in cubiculum tuum et cluso ostio tuo ora Patrem tuum in abscondito et Pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi ⁷ orantes autem nolite multum loqui sicut ethnici putant enim quia in multiloquio suo exaudiantur ⁸ nolite ergo adsimilari eis scit enim Pater vester quibus opus sit vobis antequam petatis eum ⁹ sic ergo vos orabitis Pater noster qui in caelis es sanctificetur nomen tuum ¹⁰ veniat regnum tuum fiat voluntas tua sicut in caelo et in terra ¹¹ panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie ¹² et dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimisimus debitoribus nostris ¹³ et ne inducas nos in temptationem sed libera nos a malo ¹⁴ si enim dimiseritis hominibus peccata eorum dimittet et vobis Pater vester caelestis delicta vestra ¹⁵ si autem non dimiseritis hominibus nec Pater vester dimittet peccata vestra ¹⁶ cum autem ieiunatis nolite fieri sicut hypocritae tristes demoliuntur enim facies suas ut pareant hominibus ieiunantes amen dico vobis quia receperunt mercedem suam ¹⁷ tu autem cum ieiunas ungue caput tuum et faciem tuam lava ¹⁸ ne videaris hominibus ieiunans sed Patri tuo qui est in abscondito et Pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi ¹⁹ nolite thesaurizare vobis thesauros in terra ubi erugo et tinea demolitur ubi fures effodiunt et furantur ²⁰ thesaurizate autem vobis thesauros in caelo ubi neque erugo neque tinea demolitur et ubi fures non effodiunt nec furantur ²¹ ubi enim est thesaurus tuus ibi est et cor tuum ²² lucerna corporis est oculus si fuerit oculus tuus simplex totum corpus tuum lucidum erit ²³ si autem oculus tuus nequam fuerit totum corpus tuum tenebrosus erit si ergo lumen quod in te est tenebrae sunt tenebrae quanta erunt ²⁴ nemo potest duobus dominis servire aut enim unum odio habebit et alterum diliget aut unum sustinebit et alterum contemnet non potestis Deo servire et mammonae ²⁵ ideo dico vobis ne solliciti sitis animae vestrae quid manducetis neque corpori vestro quid induamini nonne anima plus est quam esca et corpus plus est quam vestimentum ²⁶ respicite volatilia caeli quoniam non serunt neque metunt neque congregant in horrea

et Pater vester caelestis pascit illa nonne vos magis pluris estis illis ²⁷ quis autem vestrum cogitans potest adicere ad staturam suam cubitum unum ²⁸ et de vestimento quid solliciti estis considerate lilia agri quomodo crescunt non laborant nec nent ²⁹ dico autem vobis quoniam nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut unum ex istis ³⁰ si autem faenum agri quod hodie est et cras in clibanum mittitur Deus sic vestit quanto magis vos minimae fidei ³¹ nolite ergo solliciti esse dicentes quid manducabimus aut quid bibemus aut quo operiemur ³² haec enim omnia gentes inquirunt scit enim Pater vester quia his omnibus indigetis ³³ quaerite autem primum regnum et iustitiam eius et omnia haec adicientur vobis ³⁴ nolite ergo esse solliciti in crastinum crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipse sufficit diei malitia sua

7 nolite iudicare ut non iudicemini ² in quo enim iudicio iudicaveritis iudicabimini et in qua mensura mensi fueritis metietur vobis ³ quid autem vides festucam in oculo fratris tui et trabem in oculo tuo non vides ⁴ aut quomodo dicis fratri tuo sine eiciam festucam de oculo tuo et ecce trabis est in oculo tuo ⁵ hypocrita eice primum trabem de oculo tuo et tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui ⁶ nolite dare sanctum canibus neque mittatis margaritas vestras ante porcos ne forte conculcent eas pedibus suis et conversi dirumpant vos ⁷ petite et dabitur vobis quaerite et invenietis pulsate et aperietur vobis ⁸ omnis enim qui petit accipit et qui quaerit invenit et pulsanti aperietur ⁹ aut quis est ex vobis homo quem si petierit filius suus panem numquid lapidem porriget ei ¹⁰ aut si piscem petet numquid serpentem porriget ei ¹¹ si ergo vos cum sitis mali nostis bona dare filiis vestris quanto magis Pater vester qui in caelis est dabit bona petentibus se ¹² omnia ergo quaecumque vultis ut faciant vobis homines et vos facite eis haec est enim lex et prophetae ¹³ intrate per angustam portam quia lata porta et spatiosa via quae ducit ad perditionem et multi sunt qui intrant per eam ¹⁴ quam angusta porta et arcta via quae ducit ad vitam et pauci sunt qui inveniunt eam ¹⁵ attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium intrinsecus autem sunt lupi rapaces ¹⁶ a fructibus eorum cognoscetis eos numquid colligunt de spinis uvas aut de tribulis ficus ¹⁷ sic omnis arbor bona fructus bonos facit mala autem arbor fructus malos facit ¹⁸ non potest arbor bona fructus malos facere neque arbor mala fructus bonos facere ¹⁹ omnis arbor quae non facit fructum bonum exciditur et in ignem mittitur ²⁰ igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos ²¹ non omnis qui dicit mihi Domine Domine intrabit in regnum caelorum sed qui facit voluntatem Patris mei qui in caelis est ipse intrabit in regnum caelorum ²² multi dicent mihi in illa die Domine Domine nonne in nomine tuo prophetavimus et in tuo nomine daemonia eiecimus et in tuo nomine virtutes multas fecimus ²³ et tunc confitebor illis quia numquam novi vos discedite a me qui operamini iniquitatem ²⁴ omnis ergo qui au-

dit verba mea haec et facit ea adsimilabitur viro sapienti qui aedificavit domum suam supra petram ²⁵ et descendit pluvia et venerunt flumina et flaverunt venti et intruerunt in domum illam et non cecidit fundata enim erat super petram ²⁶ et omnis qui audit verba mea haec et non facit ea similis erit viro stulto qui aedificavit domum suam supra harenam ²⁷ et descendit pluvia et venerunt flumina et flaverunt venti et intruerunt in domum illam et cecidit et fuit ruina eius magna ²⁸ et factum est cum consummasset Iesus verba haec admirabantur turbae super doctrinam eius ²⁹ erat enim docens eos sicut potestatem habens non sicut scribae eorum et Pharisei

8 cum autem descendisset de monte secutae sunt eum turbae multae ² et ecce leprosus veniens adorabat eum dicens Domine si vis potes me mundare ³ et extendens manum tetigit eum Iesus dicens volo mundare et confestim mundata est lepra eius ⁴ et ait illi Iesus vide nemini dixeris sed vade ostende te sacerdoti et offer munus quod praecepit Moses in testimonium illis ⁵ cum autem introisset Capharnaum accessit ad eum centurio rogans eum ⁶ et dicens Domine puer meus iacet in domo paralyticus et male torquetur ⁷ et ait illi Iesus ego veniam et curabo eum ⁸ et respondens centurio ait Domine non sum dignus ut intres sub tectum meum sed tantum dic verbo et sanabitur puer meus ⁹ nam et ego homo sum sub potestate habens sub me milites et dico huic vade et vadit et alio veni et venit et servo meo fac hoc et facit ¹⁰ audiens autem Iesus miratus est et sequentibus se dixit amen dico vobis non inveni tantam fidem in Israhel ¹¹ dico autem vobis quod multi ab oriente et occidente venient et recumbent cum Abraham et Isaac et Iacob in regno caelorum ¹² filii autem regni eicientur in tenebras exteriores ibi erit fletus et stridor dentium ¹³ et dixit Iesus centurioni vade et sicut credidisti fiat tibi et sanatus est puer in hora illa ¹⁴ et cum venisset Iesus in domum Petri vidit socrum eius iacentem et febricitantem ¹⁵ et tetigit manum eius et dimisit eam febris et surrexit et ministrabat eis ¹⁶ vespere autem facto obtulerunt ei multos daemonia habentes et eiciebat spiritus verbo et omnes male habentes curavit ¹⁷ ut adimpleretur quod dictum est per Esaïam prophetam dicentem ipse infirmitates nostras accepit et aegrotationes portavit ¹⁸ videns autem Iesus turbas multas circum se iussit ire trans fretum ¹⁹ et accedens unus scriba ait illi magister sequar te quocumque ieris ²⁰ et dicit ei Iesus vulpes foveas habent et volucres caeli tabernacula Filii autem hominis non habet ubi caput reclinet ²¹ alius autem de discipulis eius ait illi Domine permitte me primum ire et sepelire patrem meum ²² Iesus autem ait illi sequere me et dimitte mortuos sepelire mortuos suos ²³ et ascendente eo in navicula secuti sunt eum discipuli eius ²⁴ et ecce motus magnus factus est in mari ita ut navicula operiretur fluctibus ipse vero dormiebat ²⁵ et accesserunt et suscitaverunt eum dicentes Domine salva nos perimus ²⁶ et dicit eis quid timidi estis modicae fidei tunc surgens imperavit ven-

tis et mari et facta est tranquillitas magna ²⁷ porro homines mirati sunt dicentes qualis est hic quia et venti et mare oboediunt ei ²⁸ et cum venisset trans fretum in regionem Gerasenorum occurrerunt ei duo habentes daemonia de monumentis exeuntes saevi nimis ita ut nemo posset transire per viam illam ²⁹ et ecce clamaverunt dicentes quid nobis et tibi Fili Dei venisti huc ante tempus torquere nos ³⁰ erat autem non longe ab illis grex porcorum multorum pascens ³¹ daemones autem rogabant eum dicentes si eicis nos mitte nos in gregem porcorum ³² et ait illis ite at illi exeuntes abierunt in porcos et ecce impetu abiit totus grex per praeceps in mare et mortui sunt in aquis ³³ pastores autem fugerunt et venientes in civitatem nuntiaverunt omnia et de his qui daemonia habuerant ³⁴ et ecce tota civitas exiit obviam Iesu et viso eo rogabant ut transiret a finibus eorum

9 et ascendens in naviculam transfretavit et venit in civitatem suam ² et ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto et videns Iesus fidem illorum dixit paralytico confide filii remittuntur tibi peccata tua ³ et ecce quidam de scribis dixerunt intra se hic blasphemat ⁴ et cum vidisset Iesus cogitationes eorum dixit ut quid cogitatis mala in cordibus vestris ⁵ quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata aut dicere surge et ambula ⁶ ut sciatis autem quoniam Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata tunc ait paralytico surge tolle lectum tuum et vade in domum tuam ⁷ et surrexit et abiit in domum suam ⁸ videntes autem turbae timuerunt et glorificaverunt Deum qui dedit potestatem talem hominibus ⁹ et cum transiret inde Iesus vidit hominem sedentem in teloneo Mattheum nomine et ait illi sequere me et surgens secutus est eum ¹⁰ et factum est discumbente eo in domo ecce multi publicani et peccatores venientes discumbebant cum Iesu et discipulis eius ¹¹ et videntes Pharisei dicebant discipulis eius quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester ¹² at Iesus audiens ait non est opus valentibus medico sed male habentibus ¹³ euntes autem discite quid est misericordiam volo et non sacrificium non enim veni vocare iustos sed peccatores ¹⁴ tunc accesserunt ad eum discipuli Iohannis dicentes quare nos et Pharisei ieiunamus frequenter discipuli autem tui non ieiunant ¹⁵ et ait illis Iesus numquid possunt filii sponsi lugere quamdiu cum illis est sponsus venient autem dies cum aufertur ab eis sponsus et tunc ieiunabunt ¹⁶ nemo autem inmittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus tollit enim plenitudinem eius a vestimento et peior scissura fit ¹⁷ neque mittunt vinum novum in utres veteres alioquin rumpuntur utres et vinum effunditur et utres pereunt sed vinum novum in utres novos mittunt et ambo conservantur ¹⁸ haec illo loquente ad eos ecce princeps unus accessit et adorabat eum dicens filia mea modo defuncta est sed veni inpone manum super eam et vivet ¹⁹ et surgens Iesus sequebatur eum et discipuli eius ²⁰ et ecce mulier quae sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis accessit retro et tetigit fim-

briam vestimenti eius ²¹ dicebat enim intra se si tetigero tantum vestimentum eius salva ero ²² at Iesus conversus et videns eam dixit confide filia fides tua te salvam fecit et salva facta est mulier ex illa hora ²³ et cum venisset Iesus in domum principis et vidisset tibicines et turbam tumultuantem ²⁴ dicebat recedite non est enim mortua puella sed dormit et deridebant eum ²⁵ et cum eiecta esset turba intravit et tenuit manum eius et surrexit puella ²⁶ et exiit fama haec in universam terram illam ²⁷ et transeunte inde Iesu secuti sunt eum duo caeci clamantes et dicentes miserere nostri Fili David ²⁸ cum autem venisset domum accesserunt ad eum caeci et dicit eis Iesus creditis quia possum hoc facere vobis dicunt ei utique Domine ²⁹ tunc tetigit oculos eorum dicens secundum fidem vestram fiat vobis ³⁰ et aperti sunt oculi illorum et comminatus est illis Iesus dicens videte ne quis sciat ³¹ illi autem exeuntes diffamaverunt eum in tota terra illa ³² egressis autem illis ecce obtulerunt ei hominem mutum daemonium habentem ³³ et eiecto daemone locutus est mutus et miratae sunt turbae dicentes numquam paruit sic in Israhel ³⁴ Pharisei autem dicebant in principe daemoniorum eicit daemones ³⁵ et circumibat Iesus civitates omnes et castella docens in synagogis eorum et praedicans evangelium regni et curans omnem languorem et omnem infirmitatem ³⁶ videns autem turbas misertus est eis quia erant vexati et iacentes sicut oves non habentes pastorem ³⁷ tunc dicit discipulis suis messis quidem multa operarii autem pauci ³⁸ rogate ergo dominum messis ut eiciat operarios in messem suam

10 et convocatis duodecim discipulis suis dedit illis potestatem spirituum immundorum ut eicerent eos et curarent omnem languorem et omnem infirmitatem ² duodecim autem apostolorum nomina sunt haec primus Simon qui dicitur Petrus et Andreas frater eius ³ Iacobus Zebedaei et Iohannes frater eius Philippus et Bartholomeus Thomas et Mattheus publicanus et Iacobus Alpei et Thaddeus ⁴ Simon Cananeus et Iudas Scariotes qui et tradidit eum ⁵ hos duodecim misit Iesus praeciens eis et dicens in viam gentium ne abieritis et in civitates Samaritanorum ne intraveritis ⁶ sed potius ite ad oves quae perierunt domus Israhel ⁷ euntes autem praedicate dicentes quia adpropinquavit regnum caelorum ⁸ infirmos curate mortuos suscite leprosos mundate daemones eicite gratis accepistis gratis date ⁹ nolite possidere aurum neque argentum neque pecuniam in zonis vestris ¹⁰ non peram in via neque duas tunicas neque calciamenta neque virgam dignus enim est operarius cibo suo ¹¹ in quamcumque civitatem aut castellum intraveritis interrogate quis in ea dignus sit et ibi manete donec exeatis ¹² intrantes autem in domum salutate eam ¹³ et siquidem fuerit domus digna veniat pax vestra super eam si autem non fuerit digna pax vestra ad vos revertatur ¹⁴ et quicumque non receperit vos neque audierit sermones vestros exeuntes foras de domo vel de civitate excutite pulverem de pedibus vestris ¹⁵ amen dico vo-

bis tolerabilius erit terrae Sodomorum et Gomorraeorum in die iudicii quam illi civitati ¹⁶ ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum estote ergo prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbae ¹⁷ cavete autem ab hominibus tradent enim vos in conciliis et in synagogis suis flagellabunt vos ¹⁸ et ad praesides et ad reges ducemini propter me in testimonium illis et gentibus ¹⁹ cum autem tradent vos nolite cogitare quomodo aut quid loquamini dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini ²⁰ non enim vos estis qui loquimini sed Spiritus Patris vestri qui loquitur in vobis ²¹ tradet autem frater fratrem in mortem et pater filium et insurgent filii in parentes et morte eos adficiant ²² et eritis odio omnibus propter nomen meum qui autem perseveraverit in finem hic salvus erit ²³ cum autem persequentur vos in civitate ista fugite in aliam amen enim dico vobis non consummabitis civitates Israhel donec veniat Filius hominis ²⁴ non est discipulus super magistrum nec servus super dominum suum ²⁵ sufficit discipulo ut sit sicut magister eius et servus sicut dominus eius si patrem familias Beelzebub vocaverunt quanto magis domesticos eius ²⁶ ne ergo timueritis eos nihil enim opertum quod non revelabitur et occultum quod non scietur ²⁷ quod dico vobis in tenebris dicite in lumine et quod in aure auditis praedicate super tecta ²⁸ et nolite timere eos qui occidunt corpus animam autem non possunt occidere sed potius eum timete qui potest et animam et corpus perdere in gehennam ²⁹ nonne duo passeresset asse veneunt et unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro ³⁰ vestri autem et capilli capitis omnes numerati sunt ³¹ nolite ergo timere multis passeribus meliores estis vos ³² omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus confitebor et ego eum coram Patre meo qui est in caelis ³³ qui autem negaverit me coram hominibus negabo et ego eum coram Patre meo qui est in caelis ³⁴ nolite arbitrari quia venerim mittere pacem in terram non veni pacem mittere sed gladium ³⁵ veni enim separare hominem adversus patrem suum et filiam adversus matrem suam et nurum adversus socrum suam ³⁶ et inimici hominis domestici eius ³⁷ qui amat patrem aut matrem plus quam me non est me dignus et qui amat filium aut filiam super me non est me dignus ³⁸ et qui non accipit crucem suam et sequitur me non est me dignus ³⁹ qui invenit animam suam perdet illam et qui perdiderit animam suam propter me inveniet eam ⁴⁰ qui recipit vos me recipit et qui me recipit recipit eum qui me misit ⁴¹ qui recipit prophetam in nomine prophetae mercedem prophetae accipiet et qui recipit iustum in nomine iusti mercedem iusti accipiet ⁴² et quicumque potum dedit uni ex minimis istis calicem aquae frigidae tantum in nomine discipuli amen dico vobis non perdet mercedem suam

11 et factum est cum consummasset Iesus praecipiens duodecim discipulis suis transiit inde ut doceret et praedicaret in civitatibus eorum ² Iohannes autem cum audisset in vinculis opera Christi mittens

duos de discipulis suis ³ ait illi tu es qui venturus es an alium expectamus ⁴ et respondens Iesus ait illis euntes renuntiate Iohanni quae auditis et videtis ⁵ caeci vident claudi ambulant leprosi mundantur surdi audiunt mortui resurgunt pauperes evangelizantur ⁶ et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me ⁷ illis autem abeuntibus coepit Iesus dicere ad turbas de Iohanne quid existis in desertum videre harundinem vento agitatam ⁸ sed quid existis videre hominem mollibus vestitum ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt ⁹ sed quid existis videre prophetam etiam dico vobis et plus quam prophetam ¹⁰ hic enim est de quo scriptum est ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam qui praeparabit viam tuam ante te ¹¹ amen dico vobis non surrexit inter natos mulierum maior Iohanne Baptista qui autem minor est in regno caelorum maior est illo ¹² a diebus autem Iohannis Baptistae usque nunc regnum caelorum vim patitur et violenti rapiunt illud ¹³ omnes enim prophetae et lex usque ad Iohannem prophetaverunt ¹⁴ et si vultis recipere ipse est Helias qui venturus est ¹⁵ qui habet aures audiendi audiat ¹⁶ cui autem similem aestimabo generationem istam similis est pueris sedentibus in foro qui clamantes coequalibus ¹⁷ dicunt cecinimus vobis et non saltastis lamentavimus et non planxistis ¹⁸ venit enim Iohannes neque manducans neque bibens et dicunt daemonium habet ¹⁹ venit Filius hominis manducans et bibens et dicunt ecce homo vorax et potator vini publicanorum et peccatorum amicus et iustificata est sapientia a filiis suis ²⁰ tunc coepit exprobrare civitatibus in quibus factae sunt plurimae virtutes eius quia non egissent paenitentiam ²¹ vae tibi Corazain vae tibi Bethsaida quia si in Tyro et Sidone factae essent virtutes quae factae sunt in vobis olim in cilicio et cinere paenitentiam egissent ²² verumtamen dico vobis Tyro et Sidoni remissius erit in die iudicii quam vobis ²³ et tu Capharnaum numquid usque in caelum exaltaberis usque in infernum descendes quia si in Sodomis factae fuissent virtutes quae factae sunt in te forte mansissent usque in hunc diem ²⁴ verumtamen dico vobis quia terrae Sodomorum remissius erit in die iudicii quam tibi ²⁵ in illo tempore respondens Iesus dixit confiteor tibi Pater Domine caeli et terrae quia abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis ²⁶ ita Pater quoniam sic fuit placitum ante te ²⁷ omnia mihi tradita sunt a Patre meo et nemo novit Filium nisi Pater neque Patrem quis novit nisi Filius et cui voluerit Filius revelare ²⁸ venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos ²⁹ tollite iugum meum super vos et discite a me quia mitis sum et humilis corde et invenietis requiem animabus vestris ³⁰ iugum enim meum suave est et onus meum leve est

12 in illo tempore abiit Iesus sabbato per sata discipuli autem eius esurientes coeperunt vellere spicas et manducare ² Pharisei autem videntes dixerunt ei ecce discipuli tui faciunt quod non licet eis facere sabbatis ³ at ille dixit eis non legistis quid fecerit David quando esuriit et qui cum eo erant ⁴ quomodo

intravit in domum Dei et panes propositionis comedit quos non licebat ei edere neque his qui cum eo erant nisi solis sacerdotibus ⁵ aut non legistis in lege quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant et sine crimine sunt ⁶ dico autem vobis quia templo maior est hic ⁷ si autem sciretis quid est misericordiam volo et non sacrificium numquam condemnassetis innocentes ⁸ dominus est enim Filius hominis etiam sabbati ⁹ et cum inde transisset venit in synagogam eorum ¹⁰ et ecce homo manum habens aridam et interrogabant eum dicentes si licet sabbatis curare ut accusarent eum ¹¹ ipse autem dixit illis quis erit ex vobis homo qui habeat ovem unam et si ceciderit haec sabbatis in foveam nonne tenebit et levabit eam ¹² quanto magis melior est homo ove itaque licet sabbatis benefacere ¹³ tunc ait homini extende manum tuam et extendit et restituta est sanitati sicut altera ¹⁴ exeuntes autem Pharisei consilium faciebant adversus eum quomodo eum perderent ¹⁵ Iesus autem sciens recessit inde et secuti sunt eum multi et curavit eos omnes ¹⁶ et praecepit eis ne manifestum eum facerent ¹⁷ ut adimpleretur quod dictum est per Esaiam prophetam dicentem ¹⁸ ecce puer meus quem elegi dilectus meus in quo bene placuit animae meae ponam spiritum meum super eum et iudicium gentibus nuntiabit ¹⁹ non contendet neque clamabit neque audiet aliquis in plateis vocem eius ²⁰ harundinem quassatam non confringet et linum fumigans non extinguet donec eiciat ad victoriam iudicium ²¹ et in nomine eius gentes sperabunt ²² tunc oblatus est ei daemonium habens caecus et mutus et curavit eum ita ut loqueretur et videret ²³ et stupebant omnes turbae et dicebant numquid hic est Filius David ²⁴ Pharisei autem audientes dixerunt hic non eicit daemones nisi in Beelzebub principe daemoniorum ²⁵ Iesus autem sciens cogitationes eorum dixit eis omne regnum divisum contra se desolatur et omnis civitas vel domus divisa contra se non stabit ²⁶ et si Satanas Satanan eicit adversus se divisus est quomodo ergo stabit regnum eius ²⁷ et si ego in Beelzebub eicio daemones filii vestri in quo eiciunt ideo ipsi iudices erunt vestri ²⁸ si autem ego in Spiritu Dei eicio daemones igitur pervenit in vos regnum Dei ²⁹ aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis et vasa eius diripere nisi prius alligaverit fortem et tunc domum illius diripiat ³⁰ qui non est mecum contra me est et qui non congregat mecum spargit ³¹ ideo dico vobis omne peccatum et blasphemia remittetur hominibus Spiritus autem blasphemia non remittetur ³² et quicumque dixerit verbum contra Filium hominis remittetur ei qui autem dixerit contra Spiritum Sanctum non remittetur ei neque in hoc saeculo neque in futuro ³³ aut facite arborem bonam et fructum eius bonum aut facite arborem malam et fructum eius malum siquidem ex fructu arbor agnoscitur ³⁴ progenies viperarum quomodo potestis bona loqui cum sitis mali ex abundantia enim cordis os loquitur ³⁵ bonus homo de bono thesauro profert bona et malus homo de malo thesauro profert

mala ³⁶ dico autem vobis quoniam omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines reddent rationem de eo in die iudicii ³⁷ ex verbis enim tuis iustificaberis et ex verbis tuis condemnaberis ³⁸ tunc responderunt ei quidam de scribis et Phariseis dicentes magister volumus a te signum videre ³⁹ qui respondens ait illis generatio mala et adultera signum quaerit et signum non dabitur ei nisi signum Ioniae prophetae ⁴⁰ sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus sic erit Filius hominis in corde terrae tribus diebus et tribus noctibus ⁴¹ viri ninevitae surgent in iudicio cum generatione ista et condemnabunt eam quia paenitentiam egerunt in praedicatione Ioniae et ecce plus quam Iona hic ⁴² regina austri surget in iudicio cum generatione ista et condemnabit eam quia venit a finibus terrae audire sapientiam Salomonis et ecce plus quam Salomon hic ⁴³ cum autem inmundus spiritus exierit ab homine ambulat per loca arida quaerens requiem et non invenit ⁴⁴ tunc dicit revertar in domum meam unde exivi et veniens invenit vacantem scopis mundatam et ornatam ⁴⁵ tunc vadit et adsumit septem alios spiritus secum nequiores se et intrantes habitant ibi et fiunt novissima hominis illius peiora prioribus sic erit et generationi huic pessimae ⁴⁶ adhuc eo loquente ad turbas ecce mater eius et fratres stabant foris quaerentes loqui ei ⁴⁷ dixit autem ei quidam ecce mater tua et fratres tui foris stant quaerentes te ⁴⁸ at ipse respondens dicenti sibi ait quae est mater mea et qui sunt fratres mei ⁴⁹ et extendens manum in discipulos suos dixit ecce mater mea et fratres mei ⁵⁰ quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei qui in caelis est ipse meus et frater et soror et mater est

13 in illo die exiens Iesus de domo sedebat secus mare ² et congregatae sunt ad eum turbae multae ita ut in naviculam ascendens sederet et omnis turba stabat in litore ³ et locutus est eis multa in parabolis dicens ecce exiit qui seminat seminare ⁴ et dum seminat quaedam ceciderunt secus viam et venerunt volucres et comederunt ea ⁵ alia autem ceciderunt in petrosa ubi non habebat terram multam et continuo exorta sunt quia non habebant altitudinem terrae ⁶ sole autem orto aestuaverunt et quia non habebant radicem aruerunt ⁷ alia autem ceciderunt in spinas et creverunt spinae et suffocaverunt ea ⁸ alia vero ceciderunt in terram bonam et dabant fructum aliud centesimum aliud sexagesimum aliud tricesimum ⁹ qui habet aures audiendi audiat ¹⁰ et accedentes discipuli dixerunt ei quare in parabolis loqueris eis ¹¹ qui respondens ait illis quia vobis datum est nosse mysteria regni caelorum illis autem non est datum ¹² qui enim habet dabitur ei et abundabit qui autem non habet et quod habet auferetur ab eo ¹³ ideo in parabolis loquor eis quia videntes non vident et audientes non audiunt neque intellegunt ¹⁴ et adimpleretur eis prophetia Esaiiae dicens auditu audietis et non intellegetis et videntes videbitis et non videbitis ¹⁵ incrassatum est enim cor populi huius et auribus

graviter audierunt et oculos suos cluserunt nequando oculis videant et auribus audiant et corde intellegant et convertantur et sanem eos ¹⁶ vestri autem beati oculi quia vident et aures vestrae quia audiunt ¹⁷ amen quippe dico vobis quia multi prophetae et iusti cupierunt videre quae videtis et non viderunt et audire quae auditis et non audierunt ¹⁸ vos ergo audite parabolam seminantis ¹⁹ omnis qui audit verbum regni et non intellegit venit malus et rapit quod seminatum est in corde eius hic est qui secus viam seminatus est ²⁰ qui autem supra petrosa seminatus est hic est qui verbum audit et continuo cum gaudio accipit illud ²¹ non habet autem in se radicem sed est temporalis facta autem tribulatione et persecutione propter verbum continuo scandalizatur ²² qui autem est seminatus in spinis hic est qui verbum audit et sollicitudo saeculi istius et fallacia divitiarum suffocat verbum et sine fructu efficitur ²³ qui vero in terra bona seminatus est hic est qui audit verbum et intellegit et fructum adfert et facit aliud quidem centum aliud autem sexaginta porro aliud triginta ²⁴ aliam parabolam proposuit illis dicens simile factum est regnum caelorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo ²⁵ cum autem dormirent homines venit inimicus eius et superseminavit zizania in medio tritici et abiit ²⁶ cum autem crevisset herba et fructum fecisset tunc apparuerunt et zizania ²⁷ accedentes autem servi patris familias dixerunt ei domine nonne bonum semen seminasti in agro tuo unde ergo habet zizania ²⁸ et ait illis inimicus homo hoc fecit servi autem dixerunt ei vis imus et colligimus ea ²⁹ et ait non ne forte colligentes zizania eradicetis simul cum eis et triticum ³⁰ sinite utraque crescere usque ad messem et in tempore messis dicam messoribus colligite primum zizania et alligate ea fasciculos ad conburendum triticum autem congregate in horreum meum ³¹ aliam parabolam proposuit eis dicens simile est regnum caelorum grano sinapis quod accipiens homo seminavit in agro suo ³² quod minimum quidem est omnibus seminibus cum autem creverit maius est omnibus holeribus et fit arbor ita ut volucres caeli veniant et habitent in ramis eius ³³ aliam parabolam locutus est eis simile est regnum caelorum fermento quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus donec fermentatum est totum ³⁴ haec omnia locutus est Iesus in parabolis ad turbas et sine parabolis non loquebatur eis ³⁵ ut impleretur quod dictum erat per prophetam dicentem aperiam in parabolis os meum eructabo abscondita a constitutione mundi ³⁶ tunc dimissis turbis venit in domum et accesserunt ad eum discipuli eius dicentes dissere nobis parabolam zizaniorum agri ³⁷ qui respondens ait qui seminat bonum semen est Filius hominis ³⁸ ager autem est mundus bonum vero semen hii sunt filii regni zizania autem filii sunt nequam ³⁹ inimicus autem qui seminavit ea est diabolus messis vero consummatio saeculi est messorum autem angeli sunt ⁴⁰ sicut ergo colliguntur zizania et igni conburuntur sic erit in consummatione saeculi ⁴¹ mittet Filius hominis an-

gelos suos et colligent de regno eius omnia scandala et eos qui faciunt iniquitatem ⁴² et mittent eos in caminum ignis ibi erit fletus et stridor dentium ⁴³ tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum qui habet aures audiat ⁴⁴ simile est regnum caelorum thesauro abscondito in agro quem qui invenit homo abscondit et prae gaudio illius vadit et vendit universa quae habet et emit agrum illum ⁴⁵ iterum simile est regnum caelorum homini negotiatori quaerenti bonas margaritas ⁴⁶ inventa autem una pretiosa margarita abiit et vendidit omnia quae habuit et emit eam ⁴⁷ iterum simile est regnum caelorum sagenae missae in mare et ex omni genere congreganti ⁴⁸ quam cum impleta esset educentes et secus litus sedentes elegerunt bonos in vasa malos autem foras miserunt ⁴⁹ sic erit in consummatione saeculi exibit angeli et separabunt malos de medio iustorum ⁵⁰ et mittent eos in caminum ignis ibi erit fletus et stridor dentium ⁵¹ intellexistis haec omnia dicunt ei etiam ⁵² ait illis ideo omnis scribe doctus in regno caelorum similis est homini patri familias qui profert de thesauro suo nova et vetera ⁵³ et factum est cum consummasset Iesus parabolas istas transiit inde ⁵⁴ et veniens in patriam suam docebat eos in synagogis eorum ita ut mirarentur et dicerent unde huic sapientia haec et virtutes ⁵⁵ nonne hic est fabri filius nonne mater eius dicitur Maria et fratres eius Iacobus et Ioseph et Simon et Iudas ⁵⁶ et sorores eius nonne omnes apud nos sunt unde ergo huic omnia ista ⁵⁷ et scandalizabantur in eo Iesus autem dixit eis non est propheta sine honore nisi in patria sua et in domo sua ⁵⁸ et non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem illorum

14 in illo tempore audiit Herodes tetrarcha famam Iesu ² et ait pueris suis hic est Iohannes Baptista ipse surrexit a mortuis et ideo virtutes inoperantur in eo ³ Herodes enim tenuit Iohannem et alligavit eum et posuit in carcere propter Herodiam uxorem fratris sui ⁴ dicebat enim illi Iohannes non licet tibi habere eam ⁵ et volens illum occidere timuit populum quia sicut prophetam eum habebant ⁶ die autem natalis Herodis saltavit filia Herodiadis in medio et placuit Herodi ⁷ unde cum iuramento pollicitus est ei dare quodcumque postulasset ab eo ⁸ at illa praemonita a matre sua da mihi inquit hic in disco caput Iohannis Baptistae ⁹ et contristatus est rex propter iuramentum autem et eos qui pariter recumbebant iussit dari ¹⁰ misitque et decollavit Iohannem in carcere ¹¹ et adlatum est caput eius in disco et datum est puellae et tulit matri suae ¹² et accedentes discipuli eius tulerunt corpus et sepelierunt illud et venientes nuntiaverunt Iesu ¹³ quod cum audisset Iesus secessit inde in navicula in locum desertum seorsum et cum audissent turbae secutae sunt eum pedestres de civitatibus ¹⁴ et exiens vidit turbam multam et misertus est eius et curavit languidos eorum ¹⁵ vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius dicentes desertus est locus et hora iam praeteriit dimitte turbas ut euntes in castella emant sibi escas ¹⁶ Iesus autem dixit eis non habent

necesse ire date illis vos manducare ¹⁷ responderunt ei non habemus hic nisi quinque panes et duos pisces ¹⁸ qui ait eis adferite illos mihi huc ¹⁹ et cum iussisset turbam discumbere supra faenum acceptis quinque panibus et duobus piscibus aspiciens in caelum benedixit et fregit et dedit discipulis panes discipuli autem turbis ²⁰ et manducaverunt omnes et saturati sunt et tulerunt reliquias duodecim cofinos fragmentorum plenos ²¹ manducantium autem fuit numerus quinque milia virorum exceptis mulieribus et parvulis ²² et statim iussit discipulos ascendere in navicula et praecedere eum trans fretum donec dimitteret turbas ²³ et dimissa turba ascendit in montem solus orare vespere autem facto solus erat ibi ²⁴ navicula autem in medio mari iactabatur fluctibus erat enim contrarius ventus ²⁵ quarta autem vigilia noctis venit ad eos ambulans supra mare ²⁶ et videntes eum supra mare ambulantem turbati sunt dicentes quia fantasma est et prae timore clamaverunt ²⁷ statimque Iesus locutus est eis dicens habete fiduciam ego sum nolite timere ²⁸ respondens autem Petrus dixit Domine si tu es iube me venire ad te super aquas ²⁹ at ipse ait veni et descendens Petrus de navicula ambulabat super aquam ut veniret ad Iesum ³⁰ videns vero ventum validum timuit et cum coepisset mergi clamavit dicens Domine salvum me fac ³¹ et continuo Iesus extendens manum adprehendit eum et ait illi modicae fidei quare dubitasti ³² et cum ascendissent in naviculam cessavit ventus ³³ qui autem in navicula erant venerunt et adoraverunt eum dicentes vere Filius Dei es ³⁴ et cum transfretassent venerunt in terram Gennesar ³⁵ et cum cognovissent eum viri loci illius miserunt in universam regionem illam et obtulerunt ei omnes male habentes ³⁶ et rogabant eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent et quicumque tetigerunt salvi facti sunt

15 tunc accesserunt ad eum ab Hierosolymis scribae et Pharisei dicentes ² quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum non enim lavant manus suas cum panem manducant ³ ipse autem respondens ait illis quare et vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram ⁴ nam Deus dixit honora patrem et matrem et qui maledixerit patri vel matri morte moriatur ⁵ vos autem dicitis quicumque dixerit patri vel matri munus quodcumque est ex me tibi proderit ⁶ et non honorificabit patrem suum aut matrem et irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram ⁷ hypocritae bene prophetavit de vobis Esaias dicens ⁸ populus hic labiis me honorat cor autem eorum longe est a me ⁹ sine causa autem colunt me docentes doctrinas mandata hominum ¹⁰ et convocatis ad se turbis dixit eis audite et intellegite ¹¹ non quod intrat in os coinquinat hominem sed quod procedit ex ore hoc coinquinat hominem ¹² tunc accedentes discipuli eius dixerunt ei scis quia Pharisei audito verbo scandalizati sunt ¹³ at ille respondens ait omnis plantatio quam non plantavit Pater meus caelestis eradicabitur ¹⁴ sinite illos caeci sunt duces caecorum caecus autem si caeco ducatum

praestet ambo in foveam cadunt ¹⁵ respondens autem Petrus dixit ei edissere nobis parabolam istam ¹⁶ at ille dixit adhuc et vos sine intellectu estis ¹⁷ non intellegitis quia omne quod in os intrat in ventrem vadit et in secessum emittitur ¹⁸ quae autem procedunt de ore de corde exeunt et ea coinquant hominem ¹⁹ de corde enim exeunt cogitationes malae homicidia adulteria fornicationes furta falsa testimonia blasphemiae ²⁰ haec sunt quae coinquant hominem non lotis autem manibus manducare non coinquant hominem ²¹ et egressus inde Iesus secessit in partes Tyri et Sidonis ²² et ecce mulier chananea a finibus illis egressa clamavit dicens ei miserere mei Domine Fili David filia mea male a daemonio vexatur ²³ qui non respondit ei dicentes dimitte eam quia clamat post nos ²⁴ ipse autem respondens ait non sum missus nisi ad oves quae perierunt domus Israhel ²⁵ at illa venit et adoravit eum dicens Domine adiuva me ²⁶ qui respondens ait non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus ²⁷ at illa dixit etiam Domine nam et catelli edunt de micis quae cadunt de mensa dominorum suorum ²⁸ tunc respondens Iesus ait illi o mulier magna est fides tua fiat tibi sicut vis et sanata est filia illius ex illa hora ²⁹ et cum transisset inde Iesus venit secus mare Galilaeae et ascendens in montem sedebat ibi ³⁰ et accesserunt ad eum turbae multae habentes secum mutos clodos caecos debiles et alios multos et proiecerunt eos ad pedes eius et curavit eos ³¹ ita ut turbae mirarentur videntes mutos loquentes clodos ambulantes caecos videntes et magnificabant Deum Israhel ³² Iesus autem convocatis discipulis suis dixit misereor turbae quia triduo iam perseverant mecum et non habent quod manducant et dimittere eos ieiunos nolo ne deficiant in via ³³ et dicunt ei discipuli unde ergo nobis in deserto panes tantos ut saturemus turbam tantam ³⁴ et ait illis Iesus quot panes habetis at illi dixerunt septem et paucos pisciculos ³⁵ et praecepit turbae ut discumberet super terram ³⁶ et accipiens septem panes et pisces et gratias agens fregit et dedit discipulis suis et discipuli dederunt populo ³⁷ et comederunt omnes et saturati sunt et quod superfuit de fragmentis tulerunt septem sportas plenas ³⁸ erant autem qui manducaverant quattuor milia hominum extra parvulos et mulieres ³⁹ et dimissa turba ascendit in naviculam et venit in fines Magedan

16 et accesserunt ad eum Pharisei et Sadducaei temptantes et rogaverunt eum ut signum de caelo ostenderet eis ² at ille respondens ait eis facto vespere dicitis serenum erit rubicundum est enim caelum ³ et mane hodie tempestas rutilat enim triste caelum ⁴ faciem ergo caeli diiudicare nostis signa autem temporum non potestis generatio mala et adultera signum quaerit et signum non dabitur ei nisi signum Ionae et relictis illis abiit ⁵ et cum venissent discipuli eius trans fretum obliti sunt panes accipere ⁶ qui dixit illis intuemini et cavete a fermento Phariseorum et Sadducaeorum ⁷ at illi cogitabant inter se di-

centes quia panes non accepimus ⁸ sciens autem Iesus dixit quid cogitatis inter vos modicae fidei quia panes non habetis ⁹ nondum intellegitis neque recordamini quinque panum quinque milium hominum et quot cofinos sumpsistis ¹⁰ neque septem panum quattuor milium hominum et quot sportas sumpsistis ¹¹ quare non intellegitis quia non de pane dixi vobis cavete a fermento Pharisaeorum et Sadducaeorum ¹² tunc intellexerunt quia non dixerit cavendum a fermento panum sed a doctrina Pharisaeorum et Sadducaeorum ¹³ venit autem Iesus in partes Caesareae Philippi et interrogabat discipulos suos dicens quem dicunt homines esse Filium hominis ¹⁴ at illi dixerunt alii Iohannem Baptistam alii autem Heliam alii vero Hieremiam aut unum ex prophetis ¹⁵ dicit illis vos autem quem me esse dicitis ¹⁶ respondens Simon Petrus dixit tu es Christus Filius Dei vivi ¹⁷ respondens autem Iesus dixit ei beatus es Simon Bar Iona quia caro et sanguis non revelavit tibi sed Pater meus qui in caelis est ¹⁸ et ego dico tibi quia tu es Petrus et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam et portae inferi non praevalent adversum eam ¹⁹ et tibi dabo claves regni caelorum et quodcumque ligaveris super terram erit ligatum in caelis et quodcumque solveris super terram erit solutum in caelis ²⁰ tunc praecepit discipulis suis ut nemini dicerent quia ipse esset Iesus Christus ²¹ exinde coepit Iesus ostendere discipulis suis quia oporteret eum ire Hierosolymam et multa pati a senioribus et scribis et principibus sacerdotum et occidi et tertia die resurgere ²² et adsumens eum Petrus coepit increpare illum dicens absit a te Domine non erit tibi hoc ²³ qui conversus dixit Petro vade post me Satana scandalum es mihi quia non sapis ea quae Dei sunt sed ea quae hominum ²⁴ tunc Iesus dixit discipulis suis si quis vult post me venire abneget semet ipsum et tollat crucem suam et sequatur me ²⁵ qui enim voluerit animam suam salvam facere perdet eam qui autem perdiderit animam suam propter me inveniet eam ²⁶ quid enim prodest homini si mundum universum lucretur animae vero suae detrimentum patiatur aut quam dabit homo commutationem pro anima sua ²⁷ Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui cum angelis suis et tunc reddet unicuique secundum opus eius ²⁸ amen dico vobis sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem donec videant Filium hominis venientem in regno suo

17 et post dies sex adsumpsit Iesus Petrum et Iacobum et Iohannem fratrem eius et ducit illos in montem excelsum seorsum ² et transfiguratus est ante eos et resplenduit facies eius sicut sol vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix ³ et ecce apparuit illis Moses et Helias cum eo loquentes ⁴ respondens autem Petrus dixit ad Iesum Domine bonum est nos hic esse si vis faciamus hic tria tabernacula tibi unum et Mosi unum et Heliae unum ⁵ adhuc eo loquente ecce nubes lucida obumbravit eos et ecce vox de nube dicens hic est Filius meus dilectus in quo mihi bene conplacuit ipsum audite ⁶ et audientes discipuli ce-

ciderunt in faciem suam et timuerunt valde ⁷ et accessit Iesus et tetigit eos dixitque eis surgite et nolite timere ⁸ levantes autem oculos suos neminem viderunt nisi solum Iesum ⁹ et descendentibus illis de monte praecepit Iesus dicens nemini dixeritis visionem donec Filius hominis a mortuis resurgat ¹⁰ et interrogaverunt eum discipuli dicentes quid ergo scribae dicunt quod Heliam oporteat primum venire ¹¹ at ille respondens ait eis Helias quidem venturus est et restituet omnia ¹² dico autem vobis quia Helias iam venit et non cognoverunt eum sed fecerunt in eo quaecumque voluerunt sic et Filius hominis passurus est ab eis ¹³ tunc intellexerunt discipuli quia de Iohanne Baptista dixisset eis ¹⁴ et cum venisset ad turbam accessit ad eum homo genibus provolutus ante eum dicens ¹⁵ Domine miserere filii mei quia lunaticus est et male patitur nam saepe cadit in ignem et crebro in aquam ¹⁶ et obtuli eum discipulis tuis et non potuerunt curare eum ¹⁷ respondens Iesus ait o generatio incredula et perversa quousque ero vobiscum usquequo patiar vos adferte huc illum ad me ¹⁸ et increpavit ei Iesus et exiit ab eo daemonium et curatus est puer ex illa hora ¹⁹ tunc accesserunt discipuli ad Iesum secreto et dixerunt quare nos non potuimus eicere illum ²⁰ dicit illis propter incredulitatem vestram amen quippe dico vobis si habueritis fidem sicut granum sinapis dicetis monti huic transi hinc et transibit et nihil impossibile erit vobis ²¹ hoc autem genus non eicitur nisi per orationem et ieiunium ²² conversantibus autem eis in Galilaea dixit illis Iesus Filius hominis tradendus est in manus hominum ²³ et occident eum et tertio die resurget et contristati sunt vehementer ²⁴ et cum venissent Capharnaum accesserunt qui didragma accipiebant ad Petrum et dixerunt magister vester non solvit didragma ²⁵ ait etiam et cum intrasset domum praevenit eum Iesus dicens quid tibi videtur Simon reges terrae a quibus accipiunt tributum vel censum a filiis suis an ab alienis ²⁶ et ille dixit ab alienis dixit illi Iesus ergo liberi sunt filii ²⁷ ut autem non scandalizemus eos vade ad mare et mitte hamum et eum piscem qui primus ascenderit tolle et aperto ore eius invenies staterem illum sumens da eis pro me et te

18 in illa hora accesserunt discipuli ad Iesum dicentes quis putas maior est in regno caelorum ² et advocans Iesus parvulum statuit eum in medio eorum ³ et dixit amen dico vobis nisi conversi fueritis et efficiamini sicut parvuli non intrabitis in regnum caelorum ⁴ quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste hic est maior in regno caelorum ⁵ et qui susceperit unum parvulum talem in nomine meo me suscipit ⁶ qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis qui in me credunt expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius et demergatur in profundum maris ⁷ vae mundo ab scandalis necesse est enim ut veniant scandala verumtamen vae homini per quem scandalum venit ⁸ si autem manus tua vel pes tuus scandalizat te abscide eum et proice abs te bonum tibi est ad vitam

ingredi debilem vel clodum quam duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem aeternum ⁹ et si oculus tuus scandalizat te erue eum et proice abs te bonum tibi est unoculum in vitam intrare quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis ¹⁰ videte ne contemnatis unum ex his pusillis dico enim vobis quia angeli eorum in caelis semper vident faciem Patris mei qui in caelis est ¹¹ venit enim Filius hominis salvare quod perierat ¹² quid vobis videtur si fuerint alicui centum oves et erraverit una ex eis nonne relinquet nonaginta novem in montibus et vadit quaerere eam quae erravit ¹³ et si contigerit ut inveniat eam amen dico vobis quia gaudebit super eam magis quam super nonaginta novem quae non erraverunt ¹⁴ sic non est voluntas ante Patrem vestrum qui in caelis est ut pereat unus de pusillis istis ¹⁵ si autem peccaverit in te frater tuus vade et corripe eum inter te et ipsum solum si te audierit lucratus es fratrem tuum ¹⁶ si autem non te audierit adhibe tecum adhuc unum vel duos ut in ore duorum testium vel trium stet omne verbum ¹⁷ quod si non audierit eos dic ecclesiae si autem et ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus ¹⁸ amen dico vobis quaecumque alligaveritis super terram erunt ligata et in caelo et quaecumque solveritis super terram erunt soluta et in caelo ¹⁹ iterum dico vobis quia si duo ex vobis consenserint super terram de omni re quacumque petierint fiet illis a Patre meo qui in caelis est ²⁰ ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo ibi sum in medio eorum ²¹ tunc accedens Petrus ad eum dixit Domine quotiens peccabit in me frater meus et dimittam ei usque septies ²² dicit illi Iesus non dico tibi usque septies sed usque septuagies septies ²³ ideo assimilatum est regnum caelorum homini regi qui voluit rationem ponere cum servis suis ²⁴ et cum coepisset rationem ponere oblati sunt ei unus qui debebat decem milia talenta ²⁵ cum autem non haberet unde redderet iussit eum dominus venundari et uxorem eius et filios et omnia quae habebat et reddi ²⁶ procidens autem servus ille orabat eum dicens patientiam habe in me et omnia reddam tibi ²⁷ misertus autem dominus servi illius dimisit eum et debitum dimisit ei ²⁸ egressus autem servus ille invenit unum de conservis suis qui debebat ei centum denarios et tenens suffocabat eum dicens redde quod debes ²⁹ et procidens conservus eius rogabat eum dicens patientiam habe in me et omnia reddam tibi ³⁰ ille autem noluit sed abiit et misit eum in carcerem donec redderet debitum ³¹ videntes autem conservi eius quae fiebant contristati sunt valde et venerunt et narraverunt domino suo omnia quae facta erant ³² tunc vocavit illum dominus suus et ait illi serve nequam omne debitum dimisi tibi quoniam rogasti me ³³ non ergo oportuit et te misereri conservi tui sicut et ego tui misertus sum ³⁴ et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus quoadusque redderet universum debitum ³⁵ sic et Pater meus caelestis faciet vobis si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris

19 et factum est cum consummasset Iesus sermones istos migravit a Galilaea et venit in fines Iudaeae trans Iordanem ² et secutae sunt eum turbae multae et curavit eos ibi ³ et accesserunt ad eum Pharisaei temptantes eum et dicentes si licet homini dimittere uxorem suam quacumque ex causa ⁴ qui respondens ait eis non legistis quia qui fecit ab initio masculum et feminam fecit eos ⁵ et dixit propter hoc dimittet homo patrem et matrem et adhaerebit uxori suae et erunt duo in carne una ⁶ itaque iam non sunt duo sed una caro quod ergo Deus coniunxit homo non separet ⁷ dicunt illi quid ergo Moses mandavit dari libellum repudii et dimittere ⁸ ait illis quoniam Moses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras ab initio autem non sic fuit ⁹ dico autem vobis quia quicumque dimiserit uxorem suam nisi ob fornicationem et aliam duxerit moechatur et qui dimissam duxerit moechatur ¹⁰ dicunt ei discipuli eius si ita est causa homini cum uxore non expedit nubere ¹¹ qui dixit non omnes capiunt verbum istud sed quibus datum est ¹² sunt enim eunuchi qui de matris utero sic nati sunt et sunt eunuchi qui facti sunt ab hominibus et sunt eunuchi qui se ipsos castraverunt propter regnum caelorum qui potest capere capiat ¹³ tunc oblatis sunt ei parvuli ut manus eis inponeret et oraret discipuli autem increpabant eis ¹⁴ Iesus vero ait eis sinite parvulos et nolite eos prohibere ad me venire talium est enim regnum caelorum ¹⁵ et cum inposuisset eis manus abiit inde ¹⁶ et ecce unus accedens ait illi magister bone quid boni faciam ut habeam vitam aeternam ¹⁷ qui dixit ei quid me interrogas de bono unus est bonus Deus si autem vis ad vitam ingredi serva mandata ¹⁸ dicit illi quae Iesus autem dixit non homicidium facies non adulterabis non facies furtum non falsum testimonium dices ¹⁹ honora patrem et matrem et diliges proximum tuum sicut te ipsum ²⁰ dicit illi adulescens omnia haec custodivi quid adhuc mihi deest ²¹ ait illi Iesus si vis perfectus esse vade vende quae habes et da pauperibus et habebis thesaurum in caelo et veni sequere me ²² cum audisset autem adulescens verbum abiit tristis erat enim habens multas possessiones ²³ Iesus autem dixit discipulis suis amen dico vobis quia dives difficile intrabit in regnum caelorum ²⁴ et iterum dico vobis facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum caelorum ²⁵ auditis autem his discipuli mirabantur valde dicentes quis ergo poterit salvus esse ²⁶ aspiciens autem Iesus dixit illis apud homines hoc impossibile est apud Deum autem omnia possible sunt ²⁷ tunc respondens Petrus dixit ei ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te quid ergo erit nobis ²⁸ Iesus autem dixit illis amen dico vobis quod vos qui secuti estis me in regeneratione cum sederit Filius hominis in sede maiestatis suae sedebitis et vos super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus Israhel ²⁹ et omnis qui reliquit domum vel fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut uxorem aut filios aut agros propter nomen meum centuplum accipiet et vitam

aeternam possidebit ³⁰ multi autem erunt primi novissimi et novissimi primi

20 simile est enim regnum caelorum homini patri familias qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam ² conventionem autem facta cum operariis ex denario diurno misit eos in vineam suam ³ et egressus circa horam tertiam vidit alios stantes in foro otiosos ⁴ et illis dixit ite et vos in vineam et quod iustum fuerit dabo vobis ⁵ illi autem abierunt iterum autem exiit circa sextam et nonam horam et fecit similiter ⁶ circa undecimam vero exiit et invenit alios stantes et dicit illis quid hic statis tota die otiosi ⁷ dicunt ei quia nemo nos conduxit dicit illis ite et vos in vineam ⁸ cum sero autem factum esset dicit dominus vineae procuratori suo voca operarios et redde illis mercedem incipiens a novissimis usque ad primos ⁹ cum venissent ergo qui circa undecimam horam venerant acceperunt singulos denarios ¹⁰ venientes autem et primi arbitrati sunt quod plus essent accepturi acceperunt autem et ipsi singulos denarios ¹¹ et accipientes murmurabant adversus patrem familias ¹² dicentes hii novissimi una hora fecerunt et pares illos nobis fecisti qui portavimus pondus diei et aestus ¹³ at ille respondens uni eorum dixit amice non facio tibi iniuriam nonne ex denario convenisti mecum ¹⁴ tolle quod tuum est et vade volo autem et huic novissimo dare sicut et tibi ¹⁵ aut non licet mihi quod volo facere an oculus tuus nequam est quia ego bonus sum ¹⁶ sic erunt novissimi primi et primi novissimi multi sunt enim vocati pauci autem electi ¹⁷ et ascendens Iesus Hierosolymam adsumpsit duodecim discipulos secreto et ait illis ¹⁸ ecce ascendimus Hierosolymam et Filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis et condemnabunt eum morte ¹⁹ et tradent eum gentibus ad deludendum et flagellandum et crucifigendum et tertia die resurget ²⁰ tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedaei cum filiis suis adorans et petens aliquid ab eo ²¹ qui dixit ei quid vis ait illi dic ut sedeant hii duo filii mei unus ad dexteram tuam et unus ad sinistram in regno tuo ²² respondens autem Iesus dixit nescitis quid petatis potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum dicunt ei possumus ²³ ait illis calicem quidem meum bibetis sedere autem ad dexteram meam et sinistram non est meum dare vobis sed quibus paratum est a Patre meo ²⁴ et audientes decem indignati sunt de duobus fratribus ²⁵ Iesus autem vocavit eos ad se et ait scitis quia principes gentium dominantur eorum et qui maiores sunt potestatem exercent in eos ²⁶ non ita erit inter vos sed quicumque voluerit inter vos maior fieri sit vester minister ²⁷ et qui voluerit inter vos primus esse erit vester servus ²⁸ sicut Filius hominis non venit ministrari sed ministrare et dare animam suam redemptionem pro multis ²⁹ et egredientibus eis ab Hiericho secuta est eum turba multa ³⁰ et ecce duo caeci sedentes secus viam audierunt quia Iesus transiret et clamaverunt dicentes Domine miserere nostri Fili David ³¹ turba autem increpabat eos ut tacerent at illi magis clamabant dicentes Domine miserere nostri

Fili David ³² et stetit Iesus et vocavit eos et ait quid vultis ut faciam vobis ³³ dicunt illi Domine ut aperiantur oculi nostri ³⁴ misertus autem eorum Iesus tetigit oculos eorum et confestim viderunt et secuti sunt eum

21 et cum adpropinquassent Hierosolymis et venissent Bethfage ad montem Oliveti tunc Iesus misit duos discipulos ² dicens eis ite in castellum quod contra vos est et statim invenietis asinam alligatam et pullum cum ea solvite et adducite mihi ³ et si quis vobis aliquid dixerit dicite quia Dominus his opus habet et confestim dimittet eos ⁴ hoc autem factum est ut impleretur quod dictum est per prophetam dicentem ⁵ dicite filiae Sion ecce rex tuus venit tibi mansuetus et sedens super asinam et pullum filium subiugalis ⁶ euntes autem discipuli fecerunt sicut praeceperat illis Iesus ⁷ et adduxerunt asinam et pullum et inposuerunt super eis vestimenta sua et eum desuper sedere fecerunt ⁸ plurima autem turba straverunt vestimenta sua in via alii autem caedebant ramos de arboribus et sternerbant in via ⁹ turbae autem quae praecedebant et quae sequebantur clamabant dicentes osanna Filio David benedictus qui venturus est in nomine Domini osanna in altissimis ¹⁰ et cum intrasset Hierosolymam commota est universa civitas dicens quis est hic ¹¹ populi autem dicebant hic est Iesus propheta a Nazareth Galilaeae ¹² et intravit Iesus in templum Dei et eiciebat omnes vendentes et ementes in templo et mensas nummulariorum et cathedras vendentium columbas evertit ¹³ et dicit eis scriptum est domus mea domus orationis vocabitur vos autem fecistis eam speluncam latronum ¹⁴ et accesserunt ad eum caeci et claudi in templo et sanavit eos ¹⁵ videntes autem principes sacerdotum et scribae mirabilia quae fecit et pueros clamantes in templo et dicentes osanna Filio David indignati sunt ¹⁶ et dixerunt ei audis quid isti dicant Iesus autem dicit eis utique numquam legis quia ex ore infantium et lactantium perfecisti laudem ¹⁷ et relictis illis abiit foras extra civitatem in Bethaniam ibique mansit ¹⁸ mane autem revertens in civitatem esuriit ¹⁹ et videns fici arborem unam secus viam venit ad eam et nihil invenit in ea nisi folia tantum et ait illi numquam ex te fructus nascatur in sempernum et arefacta est continuo ficulnea ²⁰ et videntes discipuli mirati sunt dicentes quomodo continuo aruit ²¹ respondens autem Iesus ait eis amen dico vobis si habueritis fidem et non haesitaveritis non solum de ficulnea facietis sed et si monti huic dixeritis tolle et iacta te in mare fiet ²² et omnia quaecumque petieritis in oratione credentes accipietis ²³ et cum venisset in templum accesserunt ad eum docentem principes sacerdotum et seniores populi dicentes in qua potestate haec facis et quis tibi dedit hanc potestatem ²⁴ respondens Iesus dixit illis interrogabo vos et ego unum sermonem quem si dixeritis mihi et ego vobis dicam in qua potestate haec facio ²⁵ baptismum Iohannis unde erat e caelo an ex hominibus at illi cogitabant inter se dicentes si dixerimus e caelo dicet nobis quare ergo non credidistis illi ²⁶ si autem dixerimus ex

hominibus timemus turbam omnes enim habent Iohannem sicut prophetam ²⁷ et respondentes Iesu dixerunt nescimus ait illis et ipse nec ego dico vobis in qua potestate haec facio ²⁸ quid autem vobis videtur homo habebat duos filios et accedens ad primum dixit fili vade hodie operare in vinea mea ²⁹ ille autem respondens ait nolo postea autem paenitentia motus abiit ³⁰ accedens autem ad alterum dixit similiter at ille respondens ait eo domine et non ivit ³¹ quis ex duobus fecit voluntatem patris dicunt novissimus dicit illis Iesus amen dico vobis quia publicani et meretrices praecedunt vos in regno Dei ³² venit enim ad vos Iohannes in via iustitiae et non credidistis ei publicani autem et meretrices crediderunt ei vos autem videntes nec paenitentiam habuistis postea ut crederetis ei ³³ aliam parabolam audite homo erat pater familias qui plantavit vineam et sepem circumdedit ei et fodit in ea torcular et aedificavit turrem et locavit eam agricolis et peregre profectus est ³⁴ cum autem tempus fructuum adpropinquasset misit servos suos ad agricolas ut acciperent fructus eius ³⁵ et agricolae adprehensis servis eius alium ceciderunt alium occiderunt alium vero lapidaverunt ³⁶ iterum misit alios servos plures prioribus et fecerunt illis similiter ³⁷ novissime autem misit ad eos filium suum dicens verebuntur filium meum ³⁸ agricolae autem videntes filium dixerunt intra se hic est heres venite occidamus eum et habebimus hereditatem eius ³⁹ et adprehensum eum eiecerunt extra vineam et occiderunt ⁴⁰ cum ergo venerit dominus vineae quid faciet agricolis illis ⁴¹ aiunt illi malos male perdet et vineam locabit aliis agricolis qui reddant ei fructum temporibus suis ⁴² dicit illis Iesus numquam legistis in scripturis lapidem quem reprobaverunt aedificantes hic factus est in caput anguli a Domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris ⁴³ ideo dico vobis quia auferetur a vobis regnum Dei et dabitur genti facienti fructus eius ⁴⁴ et qui ceciderit super lapidem istum confringetur super quem vero ceciderit conteret eum ⁴⁵ et cum audissent principes sacerdotum et Pharisei parabolas eius cognoverunt quod de ipsis diceret ⁴⁶ et quaerentes eum tenere timuerunt turbas quoniam sicut prophetam eum habebant

22 et respondens Iesus dixit iterum in parabolis eis dicens ² simile factum est regnum caelorum homini regi qui fecit nuptias filio suo ³ et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias et volebant venire ⁴ iterum misit alios servos dicens dicite invitatis ecce prandium meum paravi tauri mei et altilia occisa et omnia parata venite ad nuptias ⁵ illi autem neglexerunt et abierunt alius in villam suam alius vero ad negotiationem suam ⁶ reliqui vero tenuerunt servos eius et contumelia adfectos occiderunt ⁷ rex autem cum audisset iratus est et missis exercitibus suis perdidit homicidas illos et civitatem illorum succendit ⁸ tunc ait servis suis nuptiae quidem paratae sunt sed qui invitati erant non fuerunt digni ⁹ ite ergo ad exitus viarum et quoscumque inveneritis vocate ad nuptias

¹⁰ et egressi servi eius in vias congregaverunt omnes quos invenerunt malos et bonos et impletae sunt nuptiae discumbentium ¹¹ intravit autem rex ut videret discumbentes et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali ¹² et ait illi amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem at ille obmutuit ¹³ tunc dixit rex ministris ligatis pedibus eius et manibus mittite eum in tenebras exteriores ibi erit fletus et stridor dentium ¹⁴ multi autem sunt vocati pauci vero electi ¹⁵ tunc abeuntes Pharisei consilium inierunt ut caperent eum in sermone ¹⁶ et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis dicentes magister scimus quia verax es et viam Dei in veritate doces et non est tibi cura de aliquo non enim respicis personam hominum ¹⁷ dic ergo nobis quid tibi videatur licet censum dare Caesari an non ¹⁸ cognita autem Iesus nequitia eorum ait quid me temptatis hypocritae ¹⁹ ostendite mihi nomisma census at illi obtulerunt ei denarium ²⁰ et ait illis Iesus cuius est imago haec et suprascriptio ²¹ dicunt ei Caesaris tunc ait illis reddite ergo quae sunt Caesaris Caesari et quae sunt Dei Deo ²² et audientes mirati sunt et relicto eo abierunt ²³ in illo die accesserunt ad eum Sadducaeii qui dicunt non esse resurrectionem et interrogaverunt eum ²⁴ dicentes magister Moses dixit si quis mortuus fuerit non habens filium ut ducat frater eius uxorem illius et suscitet semen fratri suo ²⁵ erant autem apud nos septem fratres et primus uxore ducta defunctus est et non habens semen reliquit uxorem suam fratri suo ²⁶ similiter secundus et tertius usque ad septimum ²⁷ novissime autem omnium et mulier defuncta est ²⁸ in resurrectione ergo cuius erit de septem uxor omnes enim habuerunt eam ²⁹ respondens autem Iesus ait illis erratis nescientes scripturas neque virtutem Dei ³⁰ in resurrectione enim neque nubent neque nubentur sed sunt sicut angeli Dei in caelo ³¹ de resurrectione autem mortuorum non legistis quod dictum est a Deo dicente vobis ³² ego sum Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob non est Deus mortuorum sed viventium ³³ et audientes turbae mirabantur in doctrina eius ³⁴ Pharisei autem audientes quod silentium inposuisset Sadducaeis convenerunt in unum ³⁵ et interrogavit eum unus ex eis legis doctor temptans eum ³⁶ magister quod est mandatum magnum in lege ³⁷ ait illi Iesus diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo et in tota anima tua et in tota mente tua ³⁸ hoc est maximum et primum mandatum ³⁹ secundum autem simile est huic diliges proximum tuum sicut te ipsum ⁴⁰ in his duobus mandatis universa lex pendet et prophetae ⁴¹ congregatis autem Phariseis interrogavit eos Iesus ⁴² dicens quid vobis videtur de Christo cuius filius est dicunt ei David ⁴³ ait illis quomodo ergo David in spiritu vocat eum Dominum dicens ⁴⁴ dixit Dominus Domino meo sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum ⁴⁵ si ergo David vocat eum Dominum quomodo filius eius est ⁴⁶ et nemo poterat respondere ei verbum neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare

23 tunc Iesus locutus est ad turbas et discipulos suos ² dicens super cathedram Mosi sederunt scribae et Pharisei ³ omnia ergo quaecumque dixerint vobis servate et facite secundum opera vero eorum nolite facere dicunt enim et non faciunt ⁴ alligant autem onera gravia et inportabilia et inponunt in umeros hominum digito autem suo nolunt ea movere ⁵ omnia vero opera sua faciunt ut videantur ab hominibus dilatant enim phylacteria sua et magnificant fimbrias ⁶ amant autem primos recubitus in cenis et primas cathedras in synagogis ⁷ et salutationes in foro et vocari ab hominibus rabbi ⁸ vos autem nolite vocari rabbi unus enim est magister vester omnes autem vos fratres estis ⁹ et patrem nolite vocare vobis super terram unus enim est Pater vester qui in caelis est ¹⁰ nec vocemini magistri quia magister vester unus est Christus ¹¹ qui maior est vestrum erit minister vester ¹² qui autem se exaltaverit humiliabitur et qui se humiliaverit exaltabitur ¹³ vae autem vobis scribae et Pharisei hypocritae quia clauditis regnum caelorum ante homines vos enim non intratis nec introeuntes sinitis intrare ¹⁴ ¹⁵ vae vobis scribae et Pharisei hypocritae quia circuitis mare et aridam ut faciatis unum proselytum et cum fuerit factus facitis eum filium gehennae duplo quam vos ¹⁶ vae vobis duces caeci qui dicitis quicumque iuraverit per templum nihil est qui autem iuraverit in aurum templi debet ¹⁷ stulti et caeci quid enim maius est aurum an templum quod sanctificat aurum ¹⁸ et quicumque iuraverit in altari nihil est quicumque autem iuraverit in dono quod est super illud debet ¹⁹ caeci quid enim maius est donum an altare quod sanctificat donum ²⁰ qui ergo iurat in altare iurat in eo et in omnibus quae super illud sunt ²¹ et qui iuraverit in templo iurat in illo et in eo qui inhabitat in ipso ²² et qui iurat in caelo iurat in throno Dei et in eo qui sedet super eum ²³ vae vobis scribae et Pharisei hypocritae quia decimatis mentam et anethum et cyminum et reliquistis quae graviora sunt legis iudicium et misericordiam et fidem haec oportuit facere et illa non omittere ²⁴ duces caeci excolantes culicem camelum autem gluttientes ²⁵ vae vobis scribae et Pharisei hypocritae quia mundatis quod de foris est calicis et parapsidis intus autem pleni sunt rapina et inmunditia ²⁶ Phariseae caece munda prius quod intus est calicis et parapsidis ut fiat et id quod de foris est mundum ²⁷ vae vobis scribae et Pharisei hypocritae quia similes estis sepulchris dealbatis quae a foris parent hominibus speciosa intus vero plena sunt ossibus mortuorum et omni spurcitia ²⁸ sic et vos a foris quidem paretis hominibus iusti intus autem pleni estis hypocrisi et iniquitate ²⁹ vae vobis scribae et Pharisei hypocritae quia aedificatis sepulchra prophetarum et ornatis monumenta iustorum ³⁰ et dicitis si fuissetis in diebus patrum nostrorum non essemus socii eorum in sanguine prophetarum ³¹ itaque testimonio estis vobismet ipsis quia filii estis eorum qui prophetas occiderunt ³² et vos implete mensuram patrum vestrorum ³³ serpentes genimina

viperarum quomodo fugietis a iudicio gehennae ³⁴ ideo ecce ego mitto ad vos prophetas et sapientes et scribas ex illis occiditis et crucifigetis et ex eis flagellabitis in synagogis vestris et persequemini de civitate in civitatem ³⁵ ut veniat super vos omnis sanguis iustus qui effusus est super terram a sanguine Abel iusti usque ad sanguinem Zacchariae filii Barachiae quem occidistis inter templum et altare ³⁶ amen dico vobis venient haec omnia super generationem istam ³⁷ Hierusalem Hierusalem quae occidis prophetas et lapidas eos qui ad te missi sunt quotiens volui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas et noluit ³⁸ ecce relinquitur vobis domus vestra deserta ³⁹ dico enim vobis non me videbitis amodo donec dicatis benedictus qui venit in nomine Domini

24 et egressus Iesus de templo ibat et accesserunt discipuli eius ut ostenderent ei aedificationes templi ² ipse autem respondens dixit eis videtis haec omnia amen dico vobis non relinquetur hic lapis super lapidem qui non destruat ³ sedente autem eo super montem Oliveti accesserunt ad eum discipuli secreto dicentes dic nobis quando haec erunt et quod signum adventus tui et consummationis saeculi ⁴ et respondens Iesus dixit eis videte ne quis vos seducat ⁵ multi enim venient in nomine meo dicentes ego sum Christus et multos seducent ⁶ audituri autem estis proelia et opiniones proeliorum videte ne turbemini oportet enim haec fieri sed nondum est finis ⁷ consurget enim gens in gentem et regnum in regnum et erunt pestilentiae et fames et terraemotus per loca ⁸ haec autem omnia initia sunt dolorum ⁹ tunc tradent vos in tribulationem et occident vos et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum ¹⁰ et tunc scandalizabuntur multi et invicem tradent et odio habebunt invicem ¹¹ et multi pseudoprophetae surgent et seducent multos ¹² et quoniam abundabit iniquitas refrigescet caritas multorum ¹³ qui autem permanserit usque in finem hic salvus erit ¹⁴ et praedicabitur hoc evangelium regni in universo orbe in testimonium omnibus gentibus et tunc veniet consummatio ¹⁵ cum ergo videritis abominationem desolationis quae dicta est a Danihelo propheta stantem in loco sancto qui legit intellegat ¹⁶ tunc qui in Iudaea sunt fugiant ad montes ¹⁷ et qui in tecto non descendat tollere aliquid de domo sua ¹⁸ et qui in agro non revertatur tollere tunicam suam ¹⁹ vae autem praegnatibus et nutrientibus in illis diebus ²⁰ orate autem ut non fiat fuga vestra hieme vel sabbato ²¹ erit enim tunc tribulatio magna qualis non fuit ab initio mundi usque modo neque fiet ²² et nisi breviati fuissent dies illi non fieret salva omnis caro sed propter electos breviabuntur dies illi ²³ tunc si quis vobis dixerit ecce hic Christus aut illic nolite credere ²⁴ surgent enim pseudochristi et pseudoprophetae et dabunt signa magna et prodigia ita ut in errorem inducantur si fieri potest etiam electi ²⁵ ecce praedixi vobis ²⁶ si ergo dixerint vobis ecce in deserto est nolite exire ecce in penetrabilibus nolite credere ²⁷ sicut enim

fulgur exit ab oriente et paret usque in occidente ita erit et adventus Filii hominis ²⁸ ubicumque fuerit corpus illuc congregabuntur aquilae ²⁹ statim autem post tribulationem dierum illorum sol obscurabitur et luna non dabit lumen suum et stellae cadent de caelo et virtutes caelorum commovebuntur ³⁰ et tunc parebit signum Filii hominis in caelo et tunc plangent omnes tribus terrae et videbunt Filium hominis venientem in nubibus caeli cum virtute multa et maiestate ³¹ et mittet angelos suos cum tuba et voce magna et congregabunt electos eius a quattuor ventis a summis caelorum usque ad terminos eorum ³² ab arbore autem fici discite parabolam cum iam ramus eius tener fuerit et folia nata scitis quia prope est aestas ³³ ita et vos cum videritis haec omnia scitote quia prope est in ianuis ³⁴ amen dico vobis quia non praeteribit haec generatio donec omnia haec fiant ³⁵ caelum et terra transibunt verba vero mea non praeteribunt ³⁶ de die autem illa et hora nemo scit neque angeli caelorum nisi Pater solus ³⁷ sicut autem in diebus Noe ita erit et adventus Filii hominis ³⁸ sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes et bibentes nubentes et nuptum tradentes usque ad eum diem quo introivit in arcam Noe ³⁹ et non cognoverunt donec venit diluvium et tulit omnes ita erit et adventus Filii hominis ⁴⁰ tunc duo erunt in agro unus adsumetur et unus relinquetur ⁴¹ duae molentes in mola una adsumetur et una relinquetur ⁴² vigilate ergo quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit ⁴³ illud autem scitote quoniam si sciret pater familias qua hora fur venturus esset vigilaret utique et non sineret perfodiri domum suam ⁴⁴ ideoque et vos estote parati quia qua nescitis hora Filius hominis venturus est ⁴⁵ quis putas est fidelis servus et prudens quem constituit dominus suus supra familiam suam ut det illis cibum in tempore ⁴⁶ beatus ille servus quem cum venerit dominus eius invenerit sic facientem ⁴⁷ amen dico vobis quoniam super omnia bona sua constituet eum ⁴⁸ si autem dixerit malus servus ille in corde suo moram facit dominus meus venire ⁴⁹ et coeperit percutere conservos suos manducet autem et bibat cum ebriis ⁵⁰ veniet dominus servi illius in die qua non sperat et hora qua ignorat ⁵¹ et dividet eum partemque eius ponet cum hypocritis illic erit fletus et stridor dentium

25 tunc simile erit regnum caelorum decem virginibus quae accipientes lampadas suas exierunt obviam sponso et sponsae ² quinque autem ex eis erant fatuae et quinque prudentes ³ sed quinque fatuae acceptis lampadibus non sumpserunt oleum secum ⁴ prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus ⁵ moram autem faciente sponso dormitaverunt omnes et dormierunt ⁶ media autem nocte clamor factus est ecce sponsus venit exite obviam ei ⁷ tunc surrexerunt omnes virgines illae et ornaverunt lampades suas ⁸ fatuae autem sapientibus dixerunt date nobis de oleo vestro quia lampades nostrae extinguuntur ⁹ responderunt prudentes dicentes ne forte non sufficiat nobis et vobis ite potius ad vendentes et

emite vobis ¹⁰ dum autem irent emere venit sponsus et quae paratae erant intraverunt cum eo ad nuptias et clausa est ianua ¹¹ novissime veniunt et reliquae virgines dicentes domine domine aperi nobis ¹² at ille respondens ait amen dico vobis nescio vos ¹³ vigilate itaque quia nescitis diem neque horam ¹⁴ sicut enim homo proficiscens vocavit servos suos et tradidit illis bona sua ¹⁵ et uni dedit quinque talenta alii autem duo alii vero unum unicuique secundum propriam virtutem et profectus est statim ¹⁶ abiit autem qui quinque talenta acceperat et operatus est in eis et lucratus est alia quinque ¹⁷ similiter qui duo acceperat lucratus est alia duo ¹⁸ qui autem unum acceperat abiens fodit in terra et abscondit pecuniam domini sui ¹⁹ post multum vero temporis venit dominus servorum illorum et posuit rationem cum eis ²⁰ et accedens qui quinque talenta acceperat obtulit alia quinque talenta dicens domine quinque talenta mihi tradidisti ecce alia quinque superlucratus sum ²¹ ait illi dominus eius euge bone serve et fidelis quia super pauca fuisti fidelis super multa te constituam intra in gaudium domini tui ²² accessit autem et qui duo talenta acceperat et ait domine duo talenta tradidisti mihi ecce alia duo lucratus sum ²³ ait illi dominus eius euge bone et fidelis quia super pauca fuisti fidelis supra multa te constituam intra in gaudium domini tui ²⁴ accedens autem et qui unum talentum acceperat ait domine scio quia homo durus es metis ubi non seminasti et congregas tuum in terra ecce habes quod tuum est ²⁵ respondens autem dominus eius dixit ei serve male et piger sciebas quia meto ubi non semino et congrego ubi non sparsi ²⁷ oportuit ergo te mittere pecuniam meam nummulariis et veniens ego recepissem utique quod meum est cum usura ²⁸ tollite itaque ab eo talentum et date ei qui habet decem talenta ²⁹ omni enim habenti dabitur et abundabit ei autem qui non habet et quod videtur habere auferetur ab eo ³⁰ et inutilem servum eicite in tenebras exteriores illic erit fletus et stridor dentium ³¹ cum autem venerit Filius hominis in maiestate sua et omnes angeli cum eo tunc sedebit super sedem maiestatis suae ³² et congregabuntur ante eum omnes gentes et separabit eos ab invicem sicut pastor segregat oves ab hedis ³³ et statuet oves quidem a dextris suis hedos autem a sinistris ³⁴ tunc dicet rex his qui a dextris eius erunt venite benedicti Patris mei possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi ³⁵ esurivi enim et dedistis mihi manducare sitiivi et dedistis mihi bibere hospes eram et collexistis me ³⁶ nudus et operuistis me infirmus et visitastis me in carcere eram et venistis ad me ³⁷ tunc respondebunt ei iusti dicentes Domine quando te vidimus esurientem et pavimus sitientem et dedimus tibi potum ³⁸ quando autem te vidimus hospitem et colleximus te aut nudum et cooperuimus ³⁹ aut quando te vidimus infirmum aut in carcere et venimus ad te ⁴⁰ et respondens rex dicet illis amen dico vobis quamdiu fecistis uni de his fratribus meis minimis mihi fecistis ⁴¹ tunc dicet et

his qui a sinistris erunt discedite a me maledicti in ignem aeternum qui paratus est diabolo et angelis eius ⁴² esurivi enim et non dedistis mihi manducare sitivi et non dedistis mihi potum ⁴³ hospes eram et non collexistis me nudus et non operuistis me infirmus et in carcere et non visitastis me ⁴⁴ tunc respondebunt et ipsi dicentes Domine quando te vidimus esurientem aut sitientem aut hospitem aut nudum aut infirmum vel in carcere et non ministravimus tibi ⁴⁵ tunc respondebit illis dicens amen dico vobis quamdiu non fecistis uni de minoribus his nec mihi fecistis ⁴⁶ et ibunt hii in supplicium aeternum iusti autem in vitam aeternam

26 et factum est cum consummasset Iesus sermones hos omnes dixit discipulis suis ² scitis quia post biduum pascha fiet et Filius hominis tradetur ut crucifigatur ³ tunc congregati sunt principes sacerdotum et seniores populi in atrium principis sacerdotum qui dicebatur Caiaphas ⁴ et consilium fecerunt ut Iesum dolo tenerent et occiderent ⁵ dicebant autem non in die festo ne forte tumultus fieret in populo ⁶ cum autem esset Iesus in Bethania in domo Simonis leprosi ⁷ accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti pretiosi et effudit super caput ipsius recumbentis ⁸ videntes autem discipuli indignati sunt dicentes ut quid perditio haec ⁹ potuit enim istud venundari multo et dari pauperibus ¹⁰ sciens autem Iesus ait illis quid molesti estis mulieri opus bonum operata est in me ¹¹ nam semper pauperes habetis vobiscum me autem non semper habetis ¹² mittens enim haec unguentum hoc in corpus meum ad sepeliendum me fecit ¹³ amen dico vobis ubicumque praedicatum fuerit hoc evangelium in toto mundo dicetur et quod haec fecit in memoriam eius ¹⁴ tunc abiit unus de duodecim qui dicitur Iudas Scarioth ad principes sacerdotum ¹⁵ et ait illis quid vultis mihi dare et ego vobis eum tradam at illi constituerunt ei triginta argenteos ¹⁶ et exinde quaerebat oportunitatem ut eum traderet ¹⁷ prima autem azymorum accesserunt discipuli ad Iesum dicentes ubi vis paremus tibi comedere pascha ¹⁸ at Iesus dixit ite in civitatem ad quendam et dicite ei magister dicit tempus meum prope est apud te facio pascha cum discipulis meis ¹⁹ et fecerunt discipuli sicut constituit illis Iesus et paraverunt pascha ²⁰ vespere autem facto discumbebat cum duodecim discipulis ²¹ et edentibus illis dixit amen dico vobis quia unus vestrum me traditurus est ²² et contristati valde coeperunt singuli dicere numquid ego sum Domine ²³ at ipse respondens ait qui intinguit mecum manum in parapside hic me tradet ²⁴ Filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de illo vae autem homini illi per quem Filius hominis traditur bonum erat ei si natus non fuisset homo ille ²⁵ respondens autem Iudas qui tradidit eum dixit numquid ego sum rabbi ait illi tu dixisti ²⁶ cenantibus autem eis accepit Iesus panem et benedixit ac fregit deditque discipulis suis et ait accipite et comedite hoc est corpus meum ²⁷ et accipiens calicem gratias egit et dedit illis dicens bibite ex hoc omnes ²⁸ hic est enim sanguis meus novi testamenti qui pro

multis effunditur in remissionem peccatorum ²⁹ dico autem vobis non bibam amodo de hoc genimine vitis usque in diem illum cum illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei ³⁰ et hymno dicto exierunt in montem Oliveti ³¹ tunc dicit illis Iesus omnes vos scandalum patiemini in me in ista nocte scriptum est enim percutiam pastorem et dispergentur oves gregis ³² postquam autem resurrexero praecedam vos in Galilaeam ³³ respondens autem Petrus ait illi et si omnes scandalizati fuerint in te ego numquam scandalizabor ³⁴ ait illi Iesus amen dico tibi quia in hac nocte antequam gallus cantet ter me negabis ³⁵ ait illi Petrus etiam si oportuerit me mori tecum non te negabo similiter et omnes discipuli dixerunt ³⁶ tunc venit Iesus cum illis in villam quae dicitur Gethsemani et dixit discipulis suis sedete hic donec vadam illuc et orem ³⁷ et adsumpto Petro et duobus filiis Zebedaei coepit contristari et maestus esse ³⁸ tunc ait illis tristis est anima mea usque ad mortem sustinete hic et vigilate mecum ³⁹ et progressus pusillum procidit in faciem suam orans et dicens mi Pater si possibile est transeat a me calix iste verumtamen non sicut ego volo sed sicut tu ⁴⁰ et venit ad discipulos et invenit eos dormientes et dicit Petro sic non potuistis una hora vigilare mecum ⁴¹ vigilate et orate ut non intretis in temptationem spiritus quidem promptus est caro autem infirma ⁴² iterum secundo abiit et oravit dicens Pater mi si non potest hic calix transire nisi bibam illum fiat voluntas tua ⁴³ et venit iterum et invenit eos dormientes erant enim oculi eorum gravati ⁴⁴ et relictis illis iterum abiit et oravit tertio eundem sermonem dicens ⁴⁵ tunc venit ad discipulos suos et dicit illis dormite iam et requiescite ecce adpropinquavit hora et Filius hominis traditur in manus peccatorum ⁴⁶ surgite eamus ecce adpropinquavit qui me tradit ⁴⁷ adhuc ipso loquente ecce Iudas unus de duodecim venit et cum eo turba multa cum gladiis et fustibus a principibus sacerdotum et senioribus populi ⁴⁸ qui autem tradidit eum dedit illis signum dicens quemcumque osculatus fuero ipse est tenete eum ⁴⁹ et confestim accedens ad Iesum dixit have rabbi et osculatus est eum ⁵⁰ dixitque illi Iesus amice ad quod venisti tunc accesserunt et manus iniecerunt in Iesum et tenuerunt eum ⁵¹ et ecce unus ex his qui erant cum Iesu extendens manum exemit gladium suum et percutiens servum principis sacerdotum amputavit auriculam eius ⁵² tunc ait illi Iesus converte gladium tuum in locum suum omnes enim qui acceperint gladium gladio peribunt ⁵³ an putas quia non possum rogare Patrem meum et exhibebit mihi modo plus quam duodecim legiones angelorum ⁵⁴ quomodo ergo implebuntur scripturae quia sic oportet fieri ⁵⁵ in illa hora dixit Iesus turbis tamquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus comprehendere me cotidie apud vos sedebam docens in templo et non me tenuistis ⁵⁶ hoc autem totum factum est ut implerentur scripturae prophetarum tunc discipuli omnes relicto eo fugerunt ⁵⁷ at illi tenentes Iesum duxerunt ad Caiaphan principem sacerdotum ubi

scribae et seniores convenerant ⁵⁸ Petrus autem sequebatur eum a longe usque in atrium principis sacerdotum et ingressus intro sedebat cum ministris ut videret finem ⁵⁹ principes autem sacerdotum et omne concilium quaerebant falsum testimonium contra Iesum ut eum morti traderent ⁶⁰ et non invenerunt cum multi falsi testes accessissent novissime autem venerunt duo falsi testes ⁶¹ et dixerunt hic dixit possum destruere templum Dei et post triduum aedificare illud ⁶² et surgens princeps sacerdotum ait illi nihil respondes ad ea quae isti adversum te testificantur ⁶³ Iesus autem tacebat et princeps sacerdotum ait illi adiuro te per Deum vivum ut dicas nobis si tu es Christus Filius Dei ⁶⁴ dicit illi Iesus tu dixisti verumtamen dico vobis amodo videbitis Filium hominis sedentem a dextris virtutis et venientem in nubibus caeli ⁶⁵ tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua dicens blasphemavit quid adhuc egemus testibus ecce nunc audistis blasphemiam ⁶⁶ quid vobis videtur at illi respondentes dixerunt reus est mortis ⁶⁷ tunc expuerunt in faciem eius et colaphis eum ceciderunt alii autem palmas in faciem ei dederunt ⁶⁸ dicentes prophetiza nobis Christe quis est qui te percussit ⁶⁹ Petrus vero sedebat foris in atrio et accessit ad eum una ancilla dicens et tu cum Iesu Galilaeo eras ⁷⁰ at ille negavit coram omnibus dicens nescio quid dicis ⁷¹ exeunte autem illo ianuam vidit eum alia et ait his qui erant ibi et hic erat cum Iesu Nazareno ⁷² et iterum negavit cum iuramento quia non novi hominem ⁷³ et post pusillum accesserunt qui stabant et dixerunt Petro vere et tu ex illis es nam et loquella tua manifestum te facit ⁷⁴ tunc coepit detestari et iurare quia non novisset hominem et continuo gallus cantavit ⁷⁵ et recordatus est Petrus verbi Iesu quod dixerat priusquam gallus cantet ter me negabis et egressus foras ploravit amare

27 mane autem facto consilium inierunt omnes principes sacerdotum et seniores populi adversus Iesum ut eum morti traderent ² et vinctum adduxerunt eum et tradiderunt Pontio Pilato praesidi ³ tunc videns Iudas qui eum tradidit quod damnatus esset paenitentia ductus rettulit triginta argenteos principibus sacerdotum et senioribus ⁴ dicens peccavi tradens sanguinem iustum at illi dixerunt quid ad nos tu videris ⁵ et proiectis argenteis in templo recessit et abiens laqueo se suspendit ⁶ principes autem sacerdotum acceptis argenteis dixerunt non licet mittere eos in corbanan quia pretium sanguinis est ⁷ consilio autem inito emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum ⁸ propter hoc vocatus est ager ille Acheldemach ager sanguinis usque in hodiernum diem ⁹ tunc impletum est quod dictum est per Hieremiam prophetam dicentem et acceperunt triginta argenteos pretium adpretiati quem adpretiaverunt a filiis Israhel ¹⁰ et dederunt eos in agrum figuli sicut constituit mihi Dominus ¹¹ Iesus autem stetit ante praesidem et interrogavit eum praeses dicens tu es rex Iudaeorum dicit ei Iesus tu dicis ¹² et cum accusaretur a principibus sacerdotum et senioribus nihil

respondit ¹³ tunc dicit illi Pilatus non audis quanta adversum te dicant testimonia ¹⁴ et non respondit ei ad ullum verbum ita ut miraretur praeses vehementer ¹⁵ per diem autem sollemnem consueverat praeses dimittere populo unum vinctum quem voluissent ¹⁶ habebat autem tunc vinctum insignem qui dicebatur Barabbas ¹⁷ congregatis ergo illis dixit Pilatus quem vultis dimittam vobis Barabban an Iesum qui dicitur Christus ¹⁸ sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum ¹⁹ sedente autem illo pro tribunali misit ad illum uxor eius dicens nihil tibi et iusto illi multa enim passa sum hodie per visum propter eum ²⁰ princeps autem sacerdotum et seniores persuaserunt populis ut peterent Barabban Iesum vero perderent ²¹ respondens autem praeses ait illis quem vultis vobis de duobus dimitti at illi dixerunt Barabban ²² dicit illis Pilatus quid igitur faciam de Iesu qui dicitur Christus ²³ dicunt omnes crucifigatur ait illis praeses quid enim mali fecit at illi magis clamabant dicentes crucifigatur ²⁴ videns autem Pilatus quia nihil proficeret sed magis tumultus fieret accepta aqua lavit manus coram populo dicens innocens ego sum a sanguine iusti huius vos videritis ²⁵ et respondens universus populus dixit sanguis eius super nos et super filios nostros ²⁶ tunc dimisit illis Barabban Iesum autem flagellatum tradidit eis ut crucifigeretur ²⁷ tunc milites praesidis suscipientes Iesum in praetorio congregaverunt ad eum universam cohortem ²⁸ et exuentes eum clamydem coccineam circumdederunt ei ²⁹ et plectentes coronam de spinis posuerunt super caput eius et harundinem in dextera eius et genu flexo ante eum includebant dicentes have rex Iudaeorum ³⁰ et expuentes in eum acceperunt harundinem et percutiebant caput eius ³¹ et postquam inluserunt ei exuerunt eum clamydem et induerunt eum vestimentis eius et duxerunt eum ut crucifigerent ³² exeuntes autem invenerunt hominem cyreneum nomine Simonem hunc angariaverunt ut tollerent crucem eius ³³ et venerunt in locum qui dicitur Golgotha quod est Calvariae locus ³⁴ et dederunt ei vinum bibere cum felle mixtum et cum gustasset noluit bibere ³⁵ postquam autem crucifixerunt eum dividerunt vestimenta eius sortem mittentes ³⁶ et sedentes servabant eum ³⁷ et inposuerunt super caput eius causam ipsius scriptam hic est Iesus rex Iudaeorum ³⁸ tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones unus a dextris et unus a sinistris ³⁹ praetereuntes autem blasphemabant eum moventes capita sua ⁴⁰ et dicentes qui destruit templum et in triduo illud reaedificat salva temet ipsum si Filius Dei es descende de cruce ⁴¹ similiter et principes sacerdotum inludentes cum scribis et senioribus dicentes ⁴² alios salvos fecit se ipsum non potest salvum facere si rex Israhel est descendat nunc de cruce et credemus ei ⁴³ confidet in Deo liberet nunc eum si vult dixit enim quia Dei Filius sum ⁴⁴ id ipsum autem et latrones qui fixi erant cum eo inproperabant ei ⁴⁵ a sexta autem hora tenebrae factae sunt super universam terram usque ad horam nonam ⁴⁶ et circa horam nonam clamavit Iesus voce

magna dicens Heli Heli lema sabachthani hoc est Deus meus Deus meus ut quid dereliquisti me ⁴⁷ quidam autem illic stantes et audientes dicebant Heliam vocat iste ⁴⁸ et continuo currens unus ex eis acceptam spongiam implevit aceto et inposuit harundini et dabat ei bibere ⁴⁹ ceteri vero dicebant sine videamus an veniat Helias liberans eum ⁵⁰ Iesus autem iterum clamans voce magna emisit spiritum ⁵¹ et ecce velum templi scissum est in duas partes a summo usque deorsum et terra mota est et petrae scissae sunt ⁵² et monumenta aperta sunt et multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt ⁵³ et exeuntes de monumentis post resurrectionem eius venerunt in sanctam civitatem et apparuerunt multis ⁵⁴ centurio autem et qui cum eo erant custodientes Iesum viso terraemotu et his quae fiebant timuerunt valde dicentes vere Dei Filius erat iste ⁵⁵ erant autem ibi mulieres multae a longe quae secutae erant Iesum a Galilaea ministrantes ei ⁵⁶ inter quas erat Maria Magdalene et Maria Iacobi et Ioseph mater et mater filiorum Zebedaei ⁵⁷ cum sero autem factum esset venit quidam homo dives ab Arimathia nomine Ioseph qui et ipse discipulus erat Iesu ⁵⁸ hic accessit ad Pilatum et petiit corpus Iesu tunc Pilatus iussit reddi corpus ⁵⁹ et accepto corpore Ioseph involvit illud sindone munda ⁶⁰ et posuit illud in monumento suo novo quod exciderat in petra et advolvit saxum magnum ad ostium monumenti et abiit ⁶¹ erat autem ibi Maria Magdalene et altera Maria sedentes contra sepulchrum ⁶² altera autem die quae est post parasceven convenerunt principes sacerdotum et Pharisei ad Pilatum ⁶³ dicentes domine recordati sumus quia seductor ille dixit adhuc vivens post tres dies resurgam ⁶⁴ iube ergo custodiri sepulchrum usque in diem tertium ne forte veniant discipuli eius et furentur eum et dicant plebi surrexit a mortuis et erit novissimus error peior priore ⁶⁵ ait illis Pilatus habetis custodiam ite custodite sicut scitis ⁶⁶ illi autem abeuntes munierunt sepulchrum signantes lapidem cum custodibus

28 vespere autem sabbati quae lucescit in primam sabbati venit Maria Magdalene et altera Maria videre sepulchrum ² et ecce terraemotu factus est magnus angelus enim Domini descendit de caelo et accedens revolvit lapidem et sedebat super eum ³ erat autem aspectus eius sicut fulgur et vestimentum eius sicut nix ⁴ prae timore autem eius exterriti sunt custodes et facti sunt velut mortui ⁵ respondens autem angelus dixit mulieribus nolite timere vos scio enim quod Iesum qui crucifixus est quaeritis ⁶ non est hic surrexit enim sicut dixit venite videte locum ubi positus erat Dominus ⁷ et cito euntes dicite discipulis eius quia surrexit et ecce praecedit vos in Galilaeam ibi eum videbitis ecce praedixi vobis ⁸ et exierunt cito de monumento cum timore et magno gaudio currentes nuntiare discipulis eius ⁹ et ecce Iesus occurrit illis dicens havete illae autem accesserunt et tenuerunt pedes eius et adoraverunt eum ¹⁰ tunc ait illis Iesus nolite timere ite nuntiate fratribus meis ut eant in Galilaeam ibi me videbunt ¹¹ quae cum abissent ecce quidam de custodibus venerunt in civitatem et nuntiaverunt principibus sacerdotum omnia quae facta fuerant ¹² et congregati cum senioribus consilio accepto pecuniam copiosam dederunt militibus ¹³ dicentes dicite quia discipuli eius nocte venerunt et furati sunt eum nobis dormientibus ¹⁴ et si hoc auditum fuerit a praeside nos suadebimus ei et securos vos faciemus ¹⁵ at illi accepta pecunia fecerunt sicut erant docti et divulgatum est verbum istud apud Iudaeos usque in hodiernum diem ¹⁶ undecim autem discipuli abierunt in Galilaeam in montem ubi constituerat illis Iesus ¹⁷ et videntes eum adoraverunt quidam autem dubitaverunt ¹⁸ et accedens Iesus locutus est eis dicens data est mihi omnis potestas in caelo et in terra ¹⁹ euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti ²⁰ docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi

Marcus

1 initium evangelii Iesu Christi Filii Dei ² sicut scriptum est in Esaia propheta ecce mitto angelum meum ante faciem tuam qui praeparabit viam tuam ³ vox clamantis in deserto parate viam Domini rectas facite semitas eius ⁴ fuit Iohannes in deserto baptizans et praedicans baptismum paenitentiae in remissionem peccatorum ⁵ et egrediebatur ad illum omnis Iudaeae regio et Hierosolymitae universi et baptizabantur ab illo in Iordane flumine confitentes peccata sua ⁶ et erat Iohannes vestitus pilis cameli et zona pellicia circa lumbos eius et lucustas et mel silvestre edebat ⁷ et praedicabat dicens venit fortior me post me cuius non sum dignus procumbens solvere corrigiam calciamentorum eius ⁸ ego baptizavi vos aqua ille vero baptizabit vos Spiritu Sancto ⁹ et factum est in diebus illis venit Iesus a Nazareth Galilaeae et baptizatus est in Iordane ab Iohanne ¹⁰ et statim ascendens de aqua vidit apertos caelos et Spiritum tamquam columbam descendentem et manentem in ipso ¹¹ et vox facta est de caelis tu es Filius meus dilectus in te conplacui ¹² et statim Spiritus expellit eum in desertum ¹³ et erat in deserto quadraginta diebus et quadraginta noctibus et temptabatur a Satana eratque cum bestiis et angeli ministrabant illi ¹⁴ postquam autem traditus est Iohannes venit Iesus in Galilaeam praedicans evangelium regni Dei ¹⁵ et dicens quoniam impletum est tempus et adpropinquavit regnum Dei paenitemini et credite evangelio ¹⁶ et praeteriens secus mare Galilaeae vidit Simonem et Andream fratrem eius mittentes retia in mare erant enim piscatores ¹⁷ et dixit eis Iesus venite post me et faciam vos fieri piscatores hominum ¹⁸ et protinus relictis retibus secuti sunt eum ¹⁹ et progressus inde pusillum vidit Iacobum Zebedaei et Iohannem fratrem eius et ipsos in navi componentes retia ²⁰ et statim vocavit illos et relicto patre suo Zebedaeo in navi cum mercennariis secuti sunt eum ²¹ et ingrediuntur Capharnaum et statim sabbatis ingressus synagogam docebat eos ²² et stupebant super doctrina eius erat enim docens eos quasi potestatem habens et non sicut scribae ²³ et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo et exclamavit ²⁴ dicens quid nobis et tibi Iesu Nazarene venisti perdere nos scio qui sis Sanctus Dei ²⁵ et comminatus est ei Iesus dicens obmutesce et exi de homine ²⁶ et discernens eum spiritus immundus et exclamans voce magna exivit ab eo ²⁷ et mirati sunt omnes ita ut conquirerent inter se dicentes quidnam est hoc quae doctrina haec nova quia in potestate et spiritibus immundis imperat et oboediunt ei ²⁸ et processit rumor eius statim in om-

nem regionem Galilaeae ²⁹ et protinus egredientes de synagoga venerunt in domum Simonis et Andreae cum Iacobo et Iohanne ³⁰ decumbebat autem socrus Simonis febricitans et statim dicunt ei de illa ³¹ et accedens elevavit eam adprehensa manu eius et continuo dimisit eam febris et ministrabat eis ³² vespere autem facto cum occidisset sol adferebant ad eum omnes male habentes et daemonia habentes ³³ et erat omnis civitas congregata ad ianuam ³⁴ et curavit multos qui vexabantur variis languoribus et daemonia multa eiciebat et non sinebat loqui ea quoniam sciebant eum ³⁵ et diluculo valde surgens egressus abiit in desertum locum ibique orabat ³⁶ et persecutus est eum Simon et qui cum illo erant ³⁷ et cum invenissent eum dixerunt ei quia omnes quaerunt te ³⁸ et ait illis eamus in proximos vicos et civitates ut et ibi praedicem ad hoc enim veni ³⁹ et erat praedicans in synagogis eorum et omni Galilaea et daemonia eiciens ⁴⁰ et venit ad eum leprosus deprecans eum et genu flexo dixit si vis potes me mundare ⁴¹ Iesus autem misertus eius extendit manum suam et tangens eum ait illi volo mundare ⁴² et cum dixisset statim discessit ab eo lepra et mundatus est ⁴³ et comminatus ei statim eiecit illum ⁴⁴ et dicit ei vide nemini dixeris sed vade ostende te principi sacerdotum et offer pro emundatione tua quae praecepit Moses in testimonium illis ⁴⁵ at ille egressus coepit praedicare et diffamare sermonem ita ut iam non posset manifeste in civitatem introire sed foris in desertis locis esse et conveniebant ad eum undique

2 et iterum intravit Capharnaum post dies ² et auditum est quod in domo esset et convenerunt multi ita ut non caperet neque ad ianuam et loquebatur eis verbum ³ et venerunt ferentes ad eum paralyticum qui a quattuor portabatur ⁴ et cum non possent offerre eum illi prae turba nudaverunt tectum ubi erat et patefacientes submiserunt grabattum in quo paralyticus iacebat ⁵ cum vidisset autem Iesus fidem illorum ait paralytico fili dimittuntur tibi peccata ⁶ erant autem illic quidam de scribis sedentes et cogitantes in cordibus suis ⁷ quid hic sic loquitur blasphematur quis potest dimittere peccata nisi solus Deus ⁸ quo statim cognito Iesus spiritu suo quia sic cogitarent intra se dicit illis quid ista cogitatis in cordibus vestris ⁹ quid est facilius dicere paralytico dimittuntur tibi peccata an dicere surge et tolle grabattum tuum et ambula ¹⁰ ut autem sciatis quia potestatem habet Filius hominis in terra dimittendi peccata ait paralytico ¹¹ tibi dico surge tolle grabattum tuum et vade in domum tuam ¹² et statim ille surrexit et sublato grabatto abiit coram om-

nibus ita ut admirarentur omnes et honorificarent Deum dicentes quia numquam sic vidimus ¹³ et egressus est rursus ad mare omnisque turba veniebat ad eum et docebat eos ¹⁴ et cum praeteriret vidit Levin Alpei sedentem ad teloneum et ait illi sequere me et surgens secutus est eum ¹⁵ et factum est cum accumberet in domo illius multi publicani et peccatores simul discumbebant cum Iesu et discipulis eius erant enim multi qui et sequebantur eum ¹⁶ et scribae et Pharisei videntes quia manducaret cum peccatoribus et publicanis dicebant discipulis eius quare cum publicanis et peccatoribus manducat et bibit magister vester ¹⁷ hoc audito Iesus ait illis non necesse habent sani medicum sed qui male habent non enim veni vocare iustos sed peccatores ¹⁸ et erant discipuli Iohannis et Pharisei ieiunantes et veniunt et dicunt illi cur discipuli Iohannis et Pharisaeorum ieiunant tui autem discipuli non ieiunant ¹⁹ et ait illis Iesus numquid possunt filii nuptiarum quamdiu sponsus cum illis est ieiunare quanto tempore habent secum sponsum non possunt ieiunare ²⁰ venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus et tunc ieiunabunt in illa die ²¹ nemo adsummentum panni rudis adsuit vestimento veteri alioquin aufert supplementum novum a veteri et maior scissura fit ²² et nemo mittit vinum novellum in utres veteres alioquin dirumpet vinum utres et vinum effunditur et utres peribunt sed vinum novum in utres novos mitti debet ²³ et factum est iterum cum sabbatis ambularet per sata et discipuli eius coeperunt praegredi et vellere spicas ²⁴ Pharisei autem dicebant ei ecce quid faciunt sabbatis quod non licet ²⁵ et ait illis numquam legistis quid fecerit David quando necessitatem habuit et esuriit ipse et qui cum eo erant ²⁶ quomodo introiit in domum Dei sub Abiathar principe sacerdotum et panes propositionis manducavit quos non licet manducare nisi sacerdotibus et dedit eis qui cum eo erant ²⁷ et dicebat eis sabbatum propter hominem factum est et non homo propter sabbatum ²⁸ itaque dominus est Filius hominis etiam sabbati

3 et introivit iterum synagogam et erat ibi homo habens manum aridam ² et observabant eum si sabbatis curaret ut accusarent illum ³ et ait homini habenti manum aridam surge in medium ⁴ et dicit eis licet sabbatis bene facere an male animam salvam facere an perdere at illi tacebant ⁵ et circumspiciens eos cum ira contristatus super caecitatem cordis eorum dicit homini extende manum tuam et extendit et restituta est manus illi ⁶ exeuntes autem statim Pharisei cum Herodianis consilium faciebant adversus eum quomodo eum perderent ⁷ et Iesus cum discipulis suis secessit ad mare et multa turba a Galilaea et Iudaea secuta est eum ⁸ et ab Hierosolymis et ab Idumea et trans Iordanem et qui circa Tyrum et Sidonem multitudo magna audientes quae faciebat venerunt ad eum ⁹ et dixit discipulis suis ut navicula sibi deserviret propter turbam ne conprimerent eum ¹⁰ multos enim sanabat ita ut inruerent in eum ut illum tangerent quotquot habebant plagas ¹¹ et spiritus in-

mundi cum illum videbant procidebant ei et clamabant dicentes ¹² tu es Filius Dei et vehementer comminabatur eis ne manifestarent illum ¹³ et ascendens in montem vocavit ad se quos voluit ipse et venerunt ad eum ¹⁴ et fecit ut essent duodecim cum illo et ut mitteret eos praedicare ¹⁵ et dedit illis potestatem curandi infirmitates et eiciendi daemona ¹⁶ et inposuit Simoni nomen Petrus ¹⁷ et Iacobum Zebedaei et Iohannem fratrem Iacobi et inposuit eis nomina Boanerges quod est Filii tonitruum ¹⁸ et Andream et Philippum et Bartholomeum et Mattheum et Thomam et Iacobum Alpei et Thaddeum et Simonem Cananeum ¹⁹ et Iudam Scarioth qui et tradidit illum ²⁰ et veniunt ad domum et convenit iterum turba ita ut non possent neque panem manducare ²¹ et cum audissent sui exierunt tenere eum dicebant enim quoniam in furorem versus est ²² et scribae qui ab Hierosolymis descenderant dicebant quoniam Beelzebub habet et quia in principe daemonum eicit daemona ²³ et convocatis eis in parabolis dicebat illis quomodo potest Satanatan eicere ²⁴ et si regnum in se dividatur non potest stare regnum illud ²⁵ et si domus super semet ipsam dispertiat non poterit domus illa stare ²⁶ et si Satanatan consurrexit in semet ipsum dispertitus est et non potest stare sed finem habet ²⁷ nemo potest vasa fortis ingressus in domum diripere nisi prius fortem alliget et tunc domum eius diripiet ²⁸ amen dico vobis quoniam omnia dimittentur filiis hominum peccata et blasphemiae quibus blasphemaverint ²⁹ qui autem blasphemaverit in Spiritum Sanctum non habet remissionem in aeternum sed reus erit aeterni delicti ³⁰ quoniam dicebant spiritum inmundum habet ³¹ et veniunt mater eius et fratres et foris stantes miserunt ad eum vocantes eum ³² et sedebat circa eum turba et dicunt ei ecce mater tua et fratres tui quaerunt te ³³ et respondens eis ait quae est mater mea et fratres mei ³⁴ et circumspiciens eos qui in circuitu eius sedebant ait ecce mater mea et fratres mei ³⁵ qui enim fecerit voluntatem Dei hic frater meus et soror mea et mater est

4 et iterum coepit docere ad mare et congregata est ad eum turba multa ita ut in navem ascendens sederet in mari et omnis turba circa mare super terram erat ² et docebat eos in parabolis multa et dicebat illis in doctrina sua ³ audite ecce exiit seminans ad seminandum ⁴ et dum seminat aliud cecidit circa viam et venerunt volucres et comederunt illud ⁵ aliud vero cecidit super petrosa ubi non habuit terram multam et statim exortum est quoniam non habebat altitudinem terrae ⁶ et quando exortus est sol exaestuavit et eo quod non haberet radicem exaruit ⁷ et aliud cecidit in spinas et ascenderunt spinae et offocaverunt illud et fructum non dedit ⁸ et aliud cecidit in terram bonam et dabat fructum ascendentem et crescentem et adferebat unum triginta et unum sexaginta et unum centum ⁹ et dicebat qui habet aures audiendi audiat ¹⁰ et cum esset singularis interrogaverunt eum hii qui cum eo erant cum duodecim parabolas ¹¹ et dicebat eis vobis

datum est mysterium regni Dei illis autem qui foris sunt in parabolis omnia fiunt ¹² ut videntes videant et non videant et audientes audiant et non intellegant nequando convertantur et dimittantur eis peccata ¹³ et ait illis nescitis parabolam hanc et quomodo omnes parabolae cognoscetis ¹⁴ qui seminat verbum seminat ¹⁵ hii autem sunt qui circa viam ubi seminatur verbum et cum audierint confestim venit Satanias et aufert verbum quod seminatum est in corda eorum ¹⁶ et hii sunt similiter qui super petrosa seminantur qui cum audierint verbum statim cum gaudio accipiunt illud ¹⁷ et non habent radicem in se sed temporales sunt deinde orta tribulatione et persecutione propter verbum confestim scandalizantur ¹⁸ et alii sunt qui in spinis seminantur hii sunt qui verbum audiunt ¹⁹ et aerumnae saeculi et deceptio divitiarum et circa reliqua concupiscentiae introeuntes suffocant verbum et sine fructu efficiuntur ²⁰ et hii sunt qui super terram bonam seminati sunt qui audiunt verbum et suscipiunt et fructificant unum triginta et unum sexaginta et unum centum ²¹ et dicebat illis numquid venit lucerna ut sub modio ponatur aut sub lecto nonne ut super candelabrum ponatur ²² non enim est aliquid absconditum quod non manifestetur nec factum est occultum sed ut in palam veniat ²³ si quis habet aures audiendi audiat ²⁴ et dicebat illis videte quid audiatis in qua mensura mensi fueritis remetietur vobis et adicietur vobis ²⁵ qui enim habet dabitur illi et qui non habet etiam quod habet auferetur ab illo ²⁶ et dicebat sic est regnum Dei quemadmodum si homo iaciat sementem in terram ²⁷ et dormiat et exurgat nocte ac die et semen germinet et increscat dum nescit ille ²⁸ ultro enim terra fructificat primum herbam deinde spicam deinde plenum frumentum in spica ²⁹ et cum se produxerit fructus statim mittit falcem quoniam adest messis ³⁰ et dicebat cui adsimilabimus regnum Dei aut cui parabolae comparabimus illud ³¹ sicut granum sinapis quod cum seminatum fuerit in terra minus est omnibus seminibus quae sunt in terra ³² et cum seminatum fuerit ascendit et fit maius omnibus holeribus et facit ramos magnos ita ut possint sub umbra eius aves caeli habitare ³³ et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum prout poterant audire ³⁴ sine parabola autem non loquebatur eis seorsum autem discipulis suis diserebat omnia ³⁵ et ait illis illa die cum sero esset factum transeamus contra ³⁶ et dimittentes turbam adsumunt eum ita ut erat in navi et aliae naves erant cum illo ³⁷ et facta est procella magna venti et fluctus mittebat in navem ita ut impleretur navis ³⁸ et erat ipse in puppi supra cervical dormiens et excitant eum et dicunt ei magister non ad te pertinet quia perimus ³⁹ et exurgens comminatus est vento et dixit mari tace obmutesce et cessavit ventus et facta est tranquillitas magna ⁴⁰ et ait illis quid timidi estis necdum habetis fidem ⁴¹ et timuerunt magno timore et dicebant ad alterutrum quis putas est iste quia et ventus et mare oboediunt ei

5 et venerunt trans fretum maris in regionem Gerasenorum ² et exeunti ei de navi statim occurrit ei de monumentis homo in spiritu in mundo ³ qui domicilium habebat in monumentis et neque catenis iam quisquam eum poterat ligare ⁴ quoniam saepe conpedibus et catenis vinctus dirupisset catenas et conpedes comminisset et nemo poterat eum domare ⁵ et semper nocte ac die in monumentis et in montibus erat clamans et concidens se lapidibus ⁶ videns autem Iesum a longe cucurrit et adoravit eum ⁷ et clamans voce magna dicit quid mihi et tibi Iesu Fili Dei summi adiuro te per Deum ne me torqueas ⁸ dicebat enim illi exi spiritus inmunde ab homine ⁹ et interrogabat eum quod tibi nomen est et dicit ei Legio nomen mihi est quia multi sumus ¹⁰ et deprecabatur eum multum ne se expelleret extra regionem ¹¹ erat autem ibi circa montem grex porcorum magnus pascens ¹² et deprecabantur eum spiritus dicentes mitte nos in porcos ut in eos introeamus ¹³ et concessit eis statim Iesus et exeuntes spiritus inmundi introierunt in porcos et magno impetu grex praecipitatus est in mare ad duo milia et suffocati sunt in mare ¹⁴ qui autem pascebant eos fugerunt et nuntiaverunt in civitatem et in agros et egressi sunt videre quid esset facti ¹⁵ et veniunt ad Iesum et vident illum qui a daemonio vexabatur sedentem vestitum et sanae mentis et timuerunt ¹⁶ et narraverunt illis qui viderant qualiter factum esset ei qui daemonium habuerat et de porcis ¹⁷ et rogare eum coeperunt ut discederet de finibus eorum ¹⁸ cumque ascenderet navem coepit illum deprecari qui daemonio vexatus fuerat ut esset cum illo ¹⁹ et non admisit eum sed ait illi vade in domum tuam ad tuos et adnuntia illis quanta tibi Dominus fecerit et misertus sit tui ²⁰ et abiit et coepit praedicare in Decapoli quanta sibi fecisset Iesus et omnes mirabantur ²¹ et cum transcendisset Iesus in navi rursus trans fretum convenit turba multa ad illum et erat circa mare ²² et venit quidam de archisynagogis nomine Iairus et videns eum procidit ad pedes eius ²³ et deprecabatur eum multum dicens quoniam filia mea in extremis est veni inpone manus super eam ut salva sit et vivat ²⁴ et abiit cum illo et sequebatur eum turba multa et comprimebant illum ²⁵ et mulier quae erat in profluvio sanguinis annis duodecim ²⁶ et fuerat multa perpessa a conpluribus medicis et erogaverat omnia sua nec quicquam profecerat sed magis deterius habebat ²⁷ cum audisset de Iesu venit in turba retro et tetigit vestimentum eius ²⁸ dicebat enim quia si vel vestimentum eius tetigero salva ero ²⁹ et confestim siccatus est fons sanguinis eius et sensit corpore quod sanata esset a plaga ³⁰ et statim Iesus cognoscens in semet ipso virtutem quae exierat de eo conversus ad turbam aiebat quis tetigit vestimenta mea ³¹ et dicebant ei discipuli sui vides turbam comprimentem te et dicis quis me tetigit ³² et circumspiciebat videre eam quae hoc fecerat ³³ mulier autem timens et tremens sciens quod factum esset in se venit et procidit ante eum et dixit ei omnem veritatem ³⁴ ille autem dixit ei filia fides tua te

salvam fecit vade in pace et esto sana a plaga tua ³⁵ adhuc eo loquente veniunt ab archisynagogo dicentes quia filia tua mortua est quid ultra vexas magistrum ³⁶ Iesus autem verbo quod dicebatur audito ait archisynagogo noli timere tantummodo crede ³⁷ et non admisit quemquam sequi se nisi Petrum et Iacobum et Iohannem fratrem Iacobi ³⁸ et veniunt in domum archisynagogi et videt tumultum et flentes et heulantes multum ³⁹ et ingressus ait eis quid turbamini et ploratis puella non est mortua sed dormit ⁴⁰ et inridebant eum ipse vero eiectis omnibus adsumit patrem et matrem puellae et qui secum erant et ingreditur ubi erat puella iacens ⁴¹ et tenens manum puellae ait illi talitha cumi quod est interpretatum puella tibi dico surge ⁴² et confestim surrexit puella et ambulabat erat autem annorum duodecim et obstipuerunt stupore maximo ⁴³ et praecepit illis vehementer ut nemo id sciret et dixit dari illi manducare

6 et egressus inde abiit in patriam suam et sequebantur illum discipuli sui ² et facto sabbato coepit in synagoga docere et multi audientes admirabantur in doctrina eius dicentes unde huic haec omnia et quae est sapientia quae data est illi et virtutes tales quae per manus eius efficiuntur ³ nonne iste est faber filius Mariae frater Iacobi et Ioseph et Iudae et Simonis nonne et sorores eius hic nobiscum sunt et scandalizabantur in illo ⁴ et dicebat eis Iesus quia non est propheta sine honore nisi in patria sua et in cognatione sua et in domo sua ⁵ et non poterat ibi virtutem ullam facere nisi paucos infirmos inpositis manibus curavit ⁶ et mirabatur propter incredulitatem eorum ⁷ et circumibat castella in circuitu docens et convocavit duodecim et coepit eos mittere binos et dabat illis potestatem spirituum inmundorum ⁸ et praecepit eis ne quid tollerent in via nisi virgam tantum non peram non panem neque in zona aes ⁹ sed calciatos sandaliis et ne induerentur duabus tunicis ¹⁰ et dicebat eis quocumque introieritis in domum illic manete donec exeatis inde ¹¹ et quicumque non receperint vos nec audierint vos exeuntes inde excutite pulverem de pedibus vestris in testimonium illis ¹² et exeuntes praedicabant ut paenitentiam agerent ¹³ et daemonia multa eiciebant et unguebant oleo multos aegrotos et sanabant ¹⁴ et audivit Herodes rex manifestum enim factum est nomen eius et dicebat quia Iohannes Baptista resurrexit a mortuis et propterea inoperantur virtutes in illo ¹⁵ alii autem dicebant quia Helias est alii vero dicebant propheta est quasi unus ex prophetis ¹⁶ quo audito Herodes ait quem ego decollavi Iohannem hic a mortuis resurrexit ¹⁷ ipse enim Herodes misit ac tenuit Iohannem et vinxit eum in carcere propter Herodiam uxorem Philippi fratris sui quia duxerat eam ¹⁸ dicebat enim Iohannes Herodi non licet tibi habere uxorem fratris tui ¹⁹ Herodias autem insidiabatur illi et volebat occidere eum nec poterat ²⁰ Herodes enim metuebat Iohannem sciens eum virum iustum et sanctum et custodiebat eum et audito eo multa faciebat et libenter eum audiebat ²¹ et cum dies oportunus ac-

cidisset Herodes natalis sui cenam fecit principibus et tribunis et primis Galilaeae ²² cumque introisset filia ipsius Herodias et saltasset et placuisset Herodi simulque recumbentibus rex ait puellae pete a me quod vis et dabo tibi ²³ et iuravit illi quia quicquid petieris dabo tibi licet dimidium regni mei ²⁴ quae cum exisset dixit matri suae quid petam et illa dixit caput Iohannis Baptistae ²⁵ cumque introisset statim cum festinatione ad regem petivit dicens volo ut protinus des mihi in disco caput Iohannis Baptistae ²⁶ et contristatus rex propter iusiurandum et propter simul recumbentes noluit eam contristare ²⁷ sed misso speculatore praecepit adferri caput eius in disco et decollavit eum in carcere ²⁸ et adtulit caput eius in disco et dedit illud puellae et puella dedit matri suae ²⁹ quo audito discipuli eius venerunt et tulerunt corpus eius et posuerunt illud in monumento ³⁰ et convenientes apostoli ad Iesum renuntiaverunt illi omnia quae egerant et docuerant ³¹ et ait illis venite seorsum in desertum locum et requiescite pusillum erant enim qui veniebant et rediebant multi et nec manducandi spatium habebant ³² et ascendentes in navi abierunt in desertum locum seorsum ³³ et viderunt eos abeuntes et cognoverunt multi et pedestre et de omnibus civitatibus concurrerunt illuc et praevenerunt eos ³⁴ et exiens vidit multam turbam Iesus et misertus est super eos quia erant sicut oves non habentes pastorem et coepit docere illos multa ³⁵ et cum iam hora multa fieret accesserunt discipuli eius dicentes desertus est locus hic et iam hora praeterivit ³⁶ dimitte illos ut euntes in proximas villas et vicos emant sibi cibos quos manducant ³⁷ et respondens ait illis date illis manducare et dixerunt ei euntes emamus denariis ducentis panes et dabimus eis manducare ³⁸ et dicit eis quot panes habetis ite et videte et cum cognovissent dicunt quinque et duos pisces ³⁹ et praecepit illis ut accumbere facerent omnes secundum contubernia super viride faenum ⁴⁰ et discubuerunt in partes per centenos et per quinquagenos ⁴¹ et acceptis quinque panibus et duobus piscibus intuens in caelum benedixit et fregit panes et dedit discipulis suis ut ponerent ante eos et duos pisces divisit omnibus ⁴² et manducaverunt omnes et saturati sunt ⁴³ et sustulerunt reliquias fragmentorum duodecim cofinos plenos et de piscibus ⁴⁴ erant autem qui manducaverunt quinque milia virorum ⁴⁵ et statim coegit discipulos suos ascendere navem ut praecederent eum trans fretum ad Bethsaidam dum ipse dimitteret populum ⁴⁶ et cum dimisisset eos abiit in montem orare ⁴⁷ et cum sero esset erat navis in medio mari et ipse solus in terra ⁴⁸ et videns eos laborantes in remigando erat enim ventus contrarius eis et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans super mare et volebat praeterire eos ⁴⁹ at illi ut viderunt eum ambulantem super mare putaverunt fantasma esse et exclamaverunt ⁵⁰ omnes enim eum viderunt et conturbati sunt et statim locutus est cum eis et dixit illis confidite ego sum nolite timere ⁵¹ et ascendit ad illos in navem et cessavit ven-

tus et plus magis intra se stupebant ⁵² non enim intellexerant de panibus erat enim cor illorum obcaecatum ⁵³ et cum transfretassent pervenerunt in terram Gennesareth et adplicuerunt ⁵⁴ cumque egressi essent de navi continuo cognoverunt eum ⁵⁵ et percurrentes universam regionem illam coeperunt in grabattis eos qui se male habebant circumferre ubi audiebant eum esse ⁵⁶ et quocumque introibat in vicos vel in villas aut civitates in plateis ponebant infirmos et deprecabantur eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent et quotquot tangebant eum salvi fiebant

7 et conveniunt ad eum Pharisei et quidam de scribis venientes ab Hierosolymis ² et cum viderent quosdam ex discipulis eius communibus manibus id est non lotis manducare panes vituperaverunt ³ Pharisei enim et omnes Iudaei nisi crebro lavent manus non manducant tenentes traditionem seniorum ⁴ et a foro nisi baptizentur non comedunt et alia multa sunt quae tradita sunt illis servare baptismata calicum et urceorum et aeramentorum et lectorum ⁵ et interrogant eum Pharisei et scribae quare discipuli tui non ambulant iuxta traditionem seniorum sed communibus manibus manducant panem ⁶ at ille respondens dixit eis bene prophetavit Esaias de vobis hypocritis sicut scriptum est populus hic labiis me honorat cor autem eorum longe est a me ⁷ in vanum autem me colunt docentes doctrinas praecepta hominum ⁸ relinquentes enim mandatum Dei tenetis traditionem hominum baptismata urceorum et calicum et alia similia his facitis multa ⁹ et dicebat illis bene irritum facitis praeceptum Dei ut traditionem vestram servetis ¹⁰ Moses enim dixit honora patrem tuum et matrem tuam et qui maledixerit patri aut matri morte moriatur ¹¹ vos autem dicitis si dixerit homo patri aut matri corban quod est donum quodcumque ex me tibi profuerit ¹² et ultra non dimittitis eum quicquam facere patri suo aut matri ¹³ rescindentes verbum Dei per traditionem vestram quam tradidistis et similia huiusmodi multa facitis ¹⁴ et advocans iterum turbam dicebat illis audite me omnes et intellegite ¹⁵ nihil est extra hominem introiens in eum quod possit eum coinquinare sed quae de homine procedunt illa sunt quae communicant hominem ¹⁶ si quis habet aures audiendi audiat ¹⁷ et cum introisset in domum a turba interrogabant eum discipuli eius parabolam ¹⁸ et ait illis sic et vos imprudentes estis non intellegitis quia omne extrinsecus introiens in hominem non potest eum communicare ¹⁹ quia non introit in cor eius sed in ventrem et in secessum exit purgans omnes escas ²⁰ dicebat autem quoniam quae de homine exeunt illa communicant hominem ²¹ ab intus enim de corde hominum cogitationes malae procedunt adulteria fornicationes homicidia ²² furta avaritiae nequitiae dolus impudicitia oculus malus blasphemia superbia stultitia ²³ omnia haec mala ab intus procedunt et communicant hominem ²⁴ et inde surgens abiit in fines Tyri et Sidonis et ingressus domum neminem voluit scire et non potuit latere ²⁵ mulier enim statim ut audivit de eo

cuius habebat filia spiritum inmundum intravit et procidit ad pedes eius ²⁶ erat autem mulier gentilis Syrophoenissa genere et rogabat eum ut daemonium eiceret de filia eius ²⁷ qui dixit illi sine prius saturari filios non est enim bonum sumere panem filiorum et mittere canibus ²⁸ at illa respondit et dicit ei utique Domine nam et catelli sub mensa comedunt de micis puerorum ²⁹ et ait illi propter hunc sermonem vade exiit daemonium de filia tua ³⁰ et cum abisset domum suam invenit puellam iacentem supra lectum et daemonium exisse ³¹ et iterum exiens de finibus Tyri venit per Sidonem ad mare Galilaeae inter medios fines Decapoleos ³² et adducunt ei surdum et mutum et deprecantur eum ut inponat illi manum ³³ et adprehendens eum de turba seorsum misit digitos suos in auriculas et expuens tetigit linguam eius ³⁴ et suscipiens in caelum ingemuit et ait illi epheta quod est adaperire ³⁵ et statim apertae sunt aures eius et solutum est vinculum linguae eius et loquebatur recte ³⁶ et praecepit illis ne cui dicerent quanto autem eis praecipiebat tanto magis plus praedicabant ³⁷ et eo amplius admirabantur dicentes bene omnia fecit et surdos facit audire et mutos loqui

8 in illis diebus iterum cum turba multa esset nec haberent quod manducarent convocatis discipulis ait illis ² misereor super turba quia ecce iam triduo sustinent me nec habent quod manducant ³ et si dimisero eos ieiunos in domum suam deficient in via quidam enim ex eis de longe venerunt ⁴ et responderunt ei discipuli sui unde istos poterit quis hic saturare panibus in solitudine ⁵ et interrogavit eos quot panes habetis qui dixerunt septem ⁶ et praecepit turbae discumbere supra terram et accipiens septem panes gratias agens fregit et dabat discipulis suis ut adponerent et adposuerunt turbae ⁷ et habebant pisciculos paucos et ipsos benedixit et iussit adponi ⁸ et manducaverunt et saturati sunt et sustulerunt quod superaverat de fragmentis septem sportas ⁹ erant autem qui manducaverunt quasi quattuor milia et dimisit eos ¹⁰ et statim ascendens navem cum discipulis suis venit in partes Dalmanutha ¹¹ et exierunt Pharisei et coeperunt conquirere cum eo quaerentes ab illo signum de caelo temptantes eum ¹² et ingemescens spiritu ait quid generatio ista quaerit signum amen dico vobis si dabitur generationi isti signum ¹³ et dimittens eos ascendens iterum abiit trans fretum ¹⁴ et obliti sunt sumere panes et nisi unum panem non habebant secum in navi ¹⁵ et praecipiebat eis dicens videte cavete a fermento Phariseorum et fermento Herodis ¹⁶ et cogitabant ad alterutrum dicentes quia panes non habemus ¹⁷ quo cognito Iesus ait illis quid cogitatis quia panes non habetis nondum cognoscitis nec intellegitis adhuc caecatum habetis cor vestrum ¹⁸ oculos habentes non videtis et aures habentes non auditis nec recordamini ¹⁹ quando quinque panes fregi in quinque milia et quot cofinos fragmentorum plenos sustulistis dicunt ei duodecim ²⁰ quando et septem panes in quattuor milia

quot sportas fragmentorum tulistis et dicunt ei septem ²¹ et dicebat eis quomodo nondum intellegitis ²² et veniunt Bethsaida et adducunt ei caecum et rogabant eum ut illum tangeret ²³ et adprehendens manum caeci eduxit eum extra vicum et expuens in oculos eius inpositis manibus suis interrogavit eum si aliquid videret ²⁴ et aspiciens ait video homines velut arbores ambulantes ²⁵ deinde iterum inposuit manus super oculos eius et coepit videre et restitutus est ita ut videret clare omnia ²⁶ et misit illum in domum suam dicens vade in domum tuam et si in vicum introieris nemini dixeris ²⁷ et egressus est Iesus et discipuli eius in castella Caesareae Philippi et in via interrogabat discipulos suos dicens eis quem me dicunt esse homines ²⁸ qui responderunt illi dicentes Iohannem Baptistam alii Heliam alii vero quasi unum de prophetis ²⁹ tunc dicit illis vos vero quem me dicitis esse respondens Petrus ait ei tu es Christus ³⁰ et comminatus est eis ne cui dicerent de illo ³¹ et coepit docere illos quoniam oportet Filium hominis multa pati et reprobari a senioribus et a summis sacerdotibus et scribis et occidi et post tres dies resurgere ³² et palam verbum loquebatur et adprehendens eum Petrus coepit increpare eum ³³ qui conversus et videns discipulos suos comminatus est Petro dicens vade retro me Satana quoniam non sapis quae Dei sunt sed quae sunt hominum ³⁴ et convocata turba cum discipulis suis dixit eis si quis vult post me sequi deneget se ipsum et tollat crucem suam et sequatur me ³⁵ qui enim voluerit animam suam salvam facere perdet eam qui autem perdiderit animam suam propter me et evangelium salvam eam faciet ³⁶ quid enim proderit homini si lucretur mundum totum et detrimentum faciat animae suae ³⁷ aut quid dabit homo commutationem pro anima sua ³⁸ qui enim me confusus fuerit et mea verba in generatione ista adultera et peccatrice et Filius hominis confundetur eum cum venerit in gloria Patris sui cum angelis sanctis

9 et dicebat illis amen dico vobis quia sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei veniens in virtute ² et post dies sex adsumit Iesus Petrum et Iacobum et Iohannem et ducit illos in montem excelsum seorsum solos et transfiguratus est coram ipsis ³ et vestimenta eius facta sunt splendentia candida nimis velut nix qualia fullo super terram non potest candida facere ⁴ et apparuit illis Helias cum Mose et erant loquentes cum Iesu ⁵ et respondens Petrus ait Iesu rabbi bonum est hic nos esse et faciamus tria tabernacula tibi unum et Mosi unum et Heliae unum ⁶ non enim sciebat quid diceret erant enim timore exterriti ⁷ et facta est nubes obumbrans eos et venit vox de nube dicens hic est Filius meus carissimus audite illum ⁸ et statim circumspicientes neminem amplius viderunt nisi Iesum tantum secum ⁹ et descendentibus illis de monte praecepit illis ne cui quae vidissent narrarent nisi cum Filius hominis a mortuis resurrexerit ¹⁰ et verbum continuerunt apud se conquirentes quid esset cum a mortu-

is resurrexerit ¹¹ et interrogabant eum dicentes quid ergo dicunt Phariseaei et scribae quia Heliam oporteat venire primum ¹² qui respondens ait illis Helias cum venerit primo restituet omnia et quomodo scriptum est in Filium hominis ut multa patiatur et contemnatur ¹³ sed dico vobis quia et Helias venit et fecerunt illi quaecumque voluerunt sicut scriptum est de eo ¹⁴ et veniens ad discipulos suos vidit turbam magnam circa eos et scribas conquirentes cum illis ¹⁵ et confestim omnis populus videns eum stupefactus est et adcurrentes salutabant eum ¹⁶ et interrogavit eos quid inter vos conquiritis ¹⁷ et respondens unus de turba dixit magister adtuli filium meum ad te habentem spiritum mutum ¹⁸ qui ubicumque eum adprehenderit adludit eum et spumat et stridet dentibus et arescit et dixi discipulis tuis ut eicerent illum et non potuerunt ¹⁹ qui respondens eis dicit o generatio incredula quamdiu apud vos ero quamdiu vos patiar adferte illum ad me ²⁰ et adtulerunt eum et cum vidisset illum statim spiritus conturbavit eum et elisus in terram volutabatur spumans ²¹ et interrogavit patrem eius quantum temporis est ex quo hoc ei accidit at ille ait ab infantia ²² et frequenter eum et in ignem et in aquas misit ut eum perderet sed si quid potes adiuva nos misertus nostri ²³ Iesus autem ait illi si potes credere omnia possible credenti ²⁴ et continuo exclamans pater pueri cum lacrimis aiebat credo adiuva incredulitatem meam ²⁵ et cum videret Iesus concurrentem turbam comminatus est spiritui in mundo dicens illi surde et mute spiritus ego tibi praecipio exi ab eo et amplius ne introeas in eum ²⁶ et clamans et multum discerpens eum exiit ab eo et factus est sicut mortuus ita ut multi dicerent quia mortuus est ²⁷ Iesus autem tenens manum eius elevavit illum et surrexit ²⁸ et cum introisset in domum discipuli eius secreto interrogabant eum quare nos non potuimus eicere eum ²⁹ et dixit illis hoc genus in nullo potest exire nisi in oratione et ieiunio ³⁰ et inde profecti praetergredebantur Galilaeam nec volebat quemquam scire ³¹ docebat autem discipulos suos et dicebat illis quoniam Filius hominis tradetur in manus hominum et occident eum et occisus tertia die resurget ³² at illi ignorabant verbum et timebant eum interrogare ³³ et venerunt Capharnaum qui cum domi esset interrogabat eos quid in via tractabatis ³⁴ at illi tacebant siquidem inter se in via disputaverant quis esset illorum maior ³⁵ et residens vocavit duodecim et ait illis si quis vult primus esse erit omnium novissimus et omnium minister ³⁶ et accipiens puerum statuit eum in medio eorum quem cum complexus esset ait illis ³⁷ quisquis unum ex huiusmodi pueris receperit in nomine meo me recipit et quicumque me susceperit non me suscipit sed eum qui me misit ³⁸ respondit illi Iohannes dicens magister vidimus quendam in nomine tuo eicientem daemonia qui non sequitur nos et prohibuimus eum ³⁹ Iesus autem ait nolite prohibere eum nemo est enim qui faciat virtutem in nomine meo et possit cito male loqui de me ⁴⁰ qui enim non est adversum vos pro vobis est ⁴¹ quisquis en-

im potum dederit vobis calicem aquae in nomine meo quia Christi estis amen dico vobis non perdet mercedem suam ⁴² et quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis credentibus in me bonum est ei magis si circumdaretur mola asinaria collo eius et in mare mitteretur ⁴³ et si scandalizaverit te manus tua abscede illam bonum est tibi debilem introire in vitam quam duas manus habentem ire in gehennam in ignem inextinguibilem ⁴⁴ ubi vermis eorum non moritur et ignis non extinguitur ⁴⁵ et si pes tuus te scandalizat amputa illum bonum est tibi claudum introire in vitam aeternam quam duos pedes habentem mitti in gehennam ignis inextinguibilis ⁴⁶ ubi vermis eorum non moritur et ignis non extinguitur ⁴⁷ quod si oculus tuus scandalizat te eice eum bonum est tibi luscum introire in regnum Dei quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis ⁴⁸ ubi vermis eorum non moritur et ignis non extinguitur ⁴⁹ omnis enim igne sallietur et omnis victima sallietur ⁵⁰ bonum est sal quod si sal insulsum fuerit in quo illud condietis habete in vobis sal et pacem habete inter vos

10 et inde exsurgens venit in fines Iudaeae ultra Iordanen et conveniunt iterum turbae ad eum et sicut consueverat iterum docebat illos ² et accedentes Pharisei interrogabant eum si licet viro uxorem dimittere temptantes eum ³ at ille respondens dixit eis quid vobis praecepit Moses ⁴ qui dixerunt Moses permisit libellum repudii scribere et dimittere ⁵ quibus respondens Iesus ait ad duritiam cordis vestri scripsit vobis praeceptum istud ⁶ ab initio autem creaturae masculum et feminam fecit eos Deus ⁷ propter hoc relinquet homo patrem suum et matrem et adheret uxorem suam ⁸ et erunt duo in carne una itaque iam non sunt duo sed una caro ⁹ quod ergo Deus iunxit homo non separet ¹⁰ et in domo iterum discipuli eius de eodem interrogaverunt eum ¹¹ et dicit illis quicumque dimiserit uxorem suam et aliam duxerit adulterium committit super eam ¹² et si uxor dimiserit virum suum et alii nupserit moechatur ¹³ et offerebant illi parvulos ut tangeret illos discipuli autem comminabantur offerentibus ¹⁴ quos cum videret Iesus indigne tulit et ait illis sinite parvulos venire ad me et ne prohibueritis eos talium est enim regnum Dei ¹⁵ amen dico vobis quisque non receperit regnum Dei velut parvulus non intrabit in illud ¹⁶ et complexans eos et inponens manus super illos benedicebat eos ¹⁷ et cum egressus esset in viam procurrrens quidam genu flexo ante eum rogabat eum magister bone quid faciam ut vitam aeternam percipiam ¹⁸ Iesus autem dixit ei quid me dicis bonum nemo bonus nisi unus Deus ¹⁹ praecepta nosti ne adulteres ne occidas ne fureris ne falsum testimonium dixeris ne fraudem feceris honora patrem tuum et matrem ²⁰ et ille respondens ait illi magister omnia haec conservavi a iuventute mea ²¹ Iesus autem intuitus eum dilexit eum et dixit illi unum tibi deest vade quaecumque habes vende et da pauperibus et habebis thesaurum in caelo et veni sequere me ²² qui contristatus in verbo abiit maerens er-

at enim habens possessiones multas ²³ et circumspectans Iesus ait discipulis suis quam difficile qui pecunias habent in regnum Dei introibunt ²⁴ discipuli autem obstupescebant in verbis eius at Iesus rursus respondens ait illis filioli quam difficile est confidentes in pecuniis regnum Dei introire ²⁵ facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum Dei ²⁶ qui magis admirabantur dicentes ad semet ipsos et quis potest salvus fieri ²⁷ et intuens illos Iesus ait apud homines impossibile est sed non apud Deum omnia enim possibilia sunt apud Deum ²⁸ coepit Petrus ei dicere ecce nos dimisimus omnia et secuti sumus te ²⁹ respondens Iesus ait amen dico vobis nemo est qui reliquerit domum aut fratres aut sorores aut matrem aut patrem aut filios aut agros propter me et propter evangelium ³⁰ qui non accipiat centies tantum nunc in tempore hoc domos et fratres et sorores et matres et filios et agros cum persecutionibus et in saeculo futuro vitam aeternam ³¹ multi autem erunt primi novissimi et novissimi primi ³² erant autem in via ascendentes in Hierosolyma et praecedebat illos Iesus et stupebant et sequentes timebant et adsumens iterum duodecim coepit illis dicere quae essent ei ventura ³³ quia ecce ascendimus in Hierosolyma et Filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis et senioribus et damnabunt eum morti et tradent eum gentibus ³⁴ et inludent ei et conspuent eum et flagellabunt eum et interficient eum et tertia die resurget ³⁵ et accedunt ad illum Iacobus et Iohannes filii Zebedaei dicentes magister volumus ut quodcumque petierimus facias nobis ³⁶ at ille dixit eis quid vultis ut faciam vobis ³⁷ et dixerunt da nobis ut unus ad dexteram tuam et alius ad sinistram tuam sedeamus in gloria tua ³⁸ Iesus autem ait eis nescitis quid petatis potestis bibere calicem quem ego bibo aut baptismum quo ego baptizor baptizari ³⁹ at illi dixerunt ei possumus Iesus autem ait eis calicem quidem quem ego bibo bibetis et baptismum quo ego baptizor baptizabimini ⁴⁰ sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram non est meum dare sed quibus paratum est ⁴¹ et audientes decem coeperunt indignari de Iacobo et Iohanne ⁴² Iesus autem vocans eos ait illis scitis quia hii qui videntur principari gentibus dominantur eis et principes eorum potestatem habent ipsorum ⁴³ non ita est autem in vobis sed quicumque voluerit fieri maior erit vester minister ⁴⁴ et quicumque voluerit in vobis primus esse erit omnium servus ⁴⁵ nam et Filius hominis non venit ut ministraretur ei sed ut ministraret et daret animam suam redemptionem pro multis ⁴⁶ et veniunt Hierichum et proficiscente eo de Hiericho et discipulis eius et plurima multitudine filius Timei Bartimeus caecus sedebat iuxta viam mendicans ⁴⁷ qui cum audisset quia Iesus Nazarenus est coepit clamare et dicere Fili David Iesu miserere mei ⁴⁸ et comminabantur illi multi ut taceret at ille multo magis clamabat Fili David miserere mei ⁴⁹ et stans Iesus praecepit illum vocari et vocant caecum dicentes ei animaequior esto surge vocat te ⁵⁰ qui proiecto vestimento suo exiliens

venit ad eum ⁵¹ et respondens illi Iesus dixit quid vis tibi faciam caecus autem dixit ei rabboni ut videam ⁵² Iesus autem ait illi vade fides tua te salvum fecit et confestim vidit et sequebatur eum in via

11 et cum adpropinquarent Hierosolymae et Bethaniae ad montem Olivarum mittit duos ex discipulis suis ² et ait illis ite in castellum quod est contra vos et statim introeuntes illuc invenietis pullum ligatum super quem nemo adhuc hominum sedit solvite illum et adducite ³ et si quis vobis dixerit quid facitis dicite quia Domino necessarius est et continuo illum dimittet huc ⁴ et abeuntes invenerunt pullum ligatum ante ianuam foris in bivio et solvunt eum ⁵ et quidam de illic stantibus dicebant illis quid facitis solventes pullum ⁶ qui dixerunt eis sicut praeceperat illis Iesus et dimiserunt eis ⁷ et duxerunt pullum ad Iesum et inponunt illi vestimenta sua et sedit super eo ⁸ multi autem vestimenta sua straverunt in via alii autem frondes caedebant de arboribus et sternebant in via ⁹ et qui praeibant et qui sequebantur clamabant dicentes osanna benedictus qui venit in nomine Domini ¹⁰ benedictum quod venit regnum patris nostri David osanna in excelsis ¹¹ et introivit Hierosolyma in templum et circumspectis omnibus cum iam vespera esset hora exivit in Bethania cum duodecim ¹² et alia die cum exirent a Bethania esuriit ¹³ cumque vidisset a longe ficum habentem folia venit si quid forte inveniret in ea et cum venisset ad eam nihil invenit praeter folia non enim erat tempus ficorum ¹⁴ et respondens dixit ei iam non amplius in aeternum quisquam fructum ex te manducet et audiebant discipuli eius ¹⁵ et veniunt Hierosolymam et cum introisset templum coepit eicere vendentes et ementes in templo et mensas nummulariorum et cathedras vendentium columbas evertit ¹⁶ et non sinebat ut quisquam vas transferret per templum ¹⁷ et docebat dicens eis non scriptum est quia domus mea domus orationis vocabitur omnibus gentibus vos autem fecistis eam speluncam latronum ¹⁸ quo audito principes sacerdotum et scribae quaerebant quomodo eum perderent timebant enim eum quoniam universa turba admirabatur super doctrina eius ¹⁹ et cum vespera facta esset egrediebatur de civitate ²⁰ et cum mane transirent viderunt ficum aridam factam a radicibus ²¹ et recordatus Petrus dicit ei rabbi ecce ficus cui maledixisti aruit ²² et respondens Iesus ait illis habete fidem Dei ²³ amen dico vobis quicumque dixerit huic monti tollere et mittere in mare et non haesitaverit in corde suo sed crediderit quia quodcumque dixerit fiat fiet ei ²⁴ propterea dico vobis omnia quaecumque orantes petitis credite quia accipietis et veniet vobis ²⁵ et cum stabitis ad orandum dimittite si quid habetis adversus aliquem ut et Pater vester qui in caelis est dimittat vobis peccata vestra ²⁶ quod si vos non dimiseritis nec Pater vester qui in caelis est dimittet vobis peccata vestra ²⁷ et veniunt rursus Hierosolymam et cum ambularet in templo accedunt ad eum summi sacerdotes et scribae et seniores ²⁸ et dicunt illi in qua potestate haec facis et quis tibi dedit hanc

potestatem ut ista facias ²⁹ Iesus autem respondens ait illis interrogabo vos et ego unum verbum et respondete mihi et dicam vobis in qua potestate haec faciam ³⁰ baptismum Iohannis de caelo erat an ex hominibus respondete mihi ³¹ at illi cogitabant secum dicentes si dixerimus de caelo dicet quare ergo non credidistis ei ³² sed dicemus ex hominibus timebant populum omnes enim habebant Iohannem quia vere propheta esset ³³ et respondentes dicunt Iesu nescimus respondens Iesus ait illis neque ego dico vobis in qua potestate haec faciam

12 et coepit illis in parabolis loqui vineam pastinavit homo et circumdedit sepem et fodit lacum et aedificavit turrem et locavit eam agricolis et peregre profectus est ² et misit ad agricolas in tempore servum ut ab agricolis acciperet de fructu vineae ³ qui adprehensum eum ceciderunt et dimiserunt vacuum ⁴ et iterum misit ad illos alium servum et illum capite vulneraverunt et contumeliis adfecerunt ⁵ et rursum alium misit et illum occiderunt et plures alios quosdam caedentes alios vero occidentes ⁶ adhuc ergo unum habens filium carissimum et illum misit ad eos novissimum dicens quia reverebuntur filium meum ⁷ coloni autem dixerunt ad invicem hic est heres venite occidamus eum et nostra erit hereditas ⁸ et adprehendentes eum occiderunt et eiecerunt extra vineam ⁹ quid ergo faciet dominus vineae veniet et perdet colonos et dabit vineam aliis ¹⁰ nec scripturam hanc legistis lapidem quem reprobaverunt aedificantes hic factus est in caput anguli ¹¹ a Domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris ¹² et quaerebant eum tenere et timuerunt turbam cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam hanc dixerit et relicto eo abierunt ¹³ et mittunt ad eum quosdam ex Pharisaeis et Herodianis ut eum caperent in verbo ¹⁴ qui venientes dicunt ei magister scimus quoniam verax es et non curas quemquam nec enim vides in faciem hominis sed in veritate viam Dei doces licet dari tributum Caesari an non dabimus ¹⁵ qui sciens versutiam eorum ait illis quid me temptatis adferte mihi denarium ut videam ¹⁶ at illi adtulerunt et ait illis cuius est imago haec et inscriptio dicunt illi Caesaris ¹⁷ respondens autem Iesus dixit illis reddite igitur quae sunt Caesaris Caesari et quae sunt Dei Deo et mirabantur super eo ¹⁸ et venerunt ad eum Sadducaei qui dicunt resurrectionem non esse et interrogabant eum dicentes ¹⁹ magister Moses nobis scripsit ut si cuius frater mortuus fuerit et dimiserit uxorem et filios non reliquerit accipiat frater eius uxorem ipsius et resuscitet semen fratri suo ²⁰ septem ergo fratres erant et primus accepit uxorem et mortuus est non relicto semine ²¹ et secundus accepit eam et mortuus est et nec iste reliquit semen et tertius similiter ²² et acceperunt eam similiter septem et non reliquerunt semen novissima omnium defuncta est et mulier ²³ in resurrectione ergo cum resurrexerint cuius de his erit uxor septem enim habuerunt eam uxorem ²⁴ et respondens Iesus ait illis non ideo erratis non scientes scripturas neque vir-

tutem Dei ²⁵ cum enim a mortuis resurrexerint neque nubent neque nubentur sed sunt sicut angeli in caelis ²⁶ de mortuis autem quod resurgant non legistis in libro Mosi super rubum quomodo dixerit illi Deus in-
 quiens ego sum Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob ²⁷ non est Deus mortuorum sed vivorum vos ergo multum erratis ²⁸ et accessit unus de scribis qui audierat illos conquirentes et videns quoniam bene illis responderit interrogavit eum quod esset primum omnium mandatum ²⁹ Iesus autem respondit ei quia primum omnium mandatum est audi Israhel Dominus Deus noster Deus unus est ³⁰ et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex tota mente tua et ex tota virtute tua hoc est primum mandatum ³¹ secundum autem simile illi diliges proximum tuum tamquam te ipsum maius horum aliud mandatum non est ³² et ait illi scriba bene magister in veritate dixisti quia unus est et non est alius praeter eum ³³ et ut diligatur ex toto corde et ex toto intellectu et ex tota anima et ex tota fortitudine et diligere proximum tamquam se ipsum maius est omnibus holocaustomatibus et sacrificiis ³⁴ Iesus autem videns quod sapienter respondisset dixit illi non es longe a regno Dei et nemo iam audebat eum interrogare ³⁵ et respondens Iesus dicebat docens in templo quomodo dicunt scribae Christum Filium esse David ³⁶ ipse enim David dicit in Spiritu Sancto dixit Dominus Domino meo sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum ³⁷ ipse ergo David dicit eum Dominum et unde est filius eius et multa turba eum libenter audivit ³⁸ et dicebat eis in doctrina sua cavete a scribis qui volunt in stolis ambulare et salutari in foro ³⁹ et in primis cathedris sedere in synagogis et primos discubitus in cenis ⁴⁰ qui devorant domos viduarum sub obtentu prolixae orationis hii accipient prolixius iudicium ⁴¹ et sedens Iesus contra gazofilacium aspiciebat quomodo turba iactaret aes in gazofilacium et multi divites iactabant multa ⁴² cum venisset autem una vidua pauper misit duo minuta quod est quadrans ⁴³ et convocans discipulos suos ait illis amen dico vobis quoniam vidua haec pauper plus omnibus misit qui miserunt in gazofilacium ⁴⁴ omnes enim ex eo quod abundabat illis miserunt haec vero de penuria sua omnia quae habuit misit totum victum suum

13 et cum egrederetur de templo ait illi unus ex discipulis suis magister aspice quales lapides et quales structurae ² et respondens Iesus ait illi vides has omnes magnas aedificationes non relinquetur lapis super lapidem qui non destruat ³ et cum sederet in montem Olivarum contra templum interrogabant eum separatim Petrus et Iacobus et Iohannes et Andreas ⁴ dic nobis quando ista fient et quod signum erit quando haec omnia incipient consummari ⁵ et respondens Iesus coepit dicere illis videte ne quis vos seducat ⁶ multi enim venient in nomine meo dicentes quia ego sum et multos seducent ⁷ cum audieritis autem bella et opiniones bellorum ne timueritis oportet enim fieri sed nondum finis ⁸ exsurget

autem gens super gentem et regnum super regnum et erunt terraemotus per loca et fames initium dolorum haec ⁹ videte autem vosmet ipsos tradent enim vos conciliis et in synagogis vapulabitis et ante praesides et reges stabitis propter me in testimonium illis ¹⁰ et in omnes gentes primum oportet praedicari evangelium ¹¹ et cum duxerint vos tradentes nolite praecogitare quid loquamini sed quod datum vobis fuerit in illa hora id loquimini non enim estis vos loquentes sed Spiritus Sanctus ¹² tradet autem frater fratrem in mortem et pater filium et insurgent filii in parentes et morte adficient eos ¹³ et eritis odio omnibus propter nomen meum qui autem sustinuerit in finem hic salvus erit ¹⁴ cum autem videritis abominationem desolationis stantem ubi non debet qui legit intellegat tunc qui in Iudaea sunt fugiant in montes ¹⁵ et qui super tectum ne descendat in domum nec introeat ut tollat quid de domo sua ¹⁶ et qui in agro erit non revertatur retro tollere vestimentum suum ¹⁷ vae autem praegnatibus et nutrientibus in illis diebus ¹⁸ orate vero ut hieme non fiant ¹⁹ erunt enim dies illi tribulationes tales quales non fuerunt ab initio creaturae quam condidit Deus usque nunc neque fient ²⁰ et nisi breviasset Dominus dies non fuisset salva omnis caro sed propter electos quos elegit breviavit dies ²¹ et tunc si quis vobis dixerit ecce hic est Christus ecce illic ne credideritis ²² exsurgent enim pseudochristi et pseudoprophetae et dabunt signa et portenta ad seducendos si potest fieri etiam electos ²³ vos ergo videte ecce praedixi vobis omnia ²⁴ sed in illis diebus post tribulationem illam sol contenebrabitur et luna non dabit splendorem suum ²⁵ et erunt stellae caeli decidentes et virtutes quae sunt in caelis movebuntur ²⁶ et tunc videbunt Filium hominis venientem in nubibus cum virtute multa et gloria ²⁷ et tunc mittet angelos suos et congregabit electos suos a quattuor ventis a summo terrae usque ad summum caeli ²⁸ a ficu autem discite parabolam cum iam ramus eius tener fuerit et nata fuerint folia cognoscitis quia in proximo sit aestas ²⁹ sic et vos cum videritis haec fieri scitote quod in proximo sit in ostiis ³⁰ amen dico vobis quoniam non transiet generatio haec donec omnia ista fiant ³¹ caelum et terra transibunt verba autem mea non transibunt ³² de die autem illo vel hora nemo scit neque angeli in caelo neque Filius nisi Pater ³³ videte vigilate et orate nescitis enim quando tempus sit ³⁴ sicut homo qui peregre profectus reliquit domum suam et dedit servis suis potestatem cuiusque operis et ianitori praecipiat ut vigilet ³⁵ vigilate ergo nescitis enim quando dominus domus veniat sero an media nocte an galli cantu an mane ³⁶ ne cum venerit repente inveniat vos dormientes ³⁷ quod autem vobis dico omnibus dico vigilate

14 erat autem pascha et azyma post biduum et quaerebant summi sacerdotes et scribae quomodo eum dolo tenerent et occiderent ² dicebant enim non in die festo ne forte tumultus fieret populi ³ et cum esset Bethaniae in domo Simonis leprosi et re-

cumberet venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spicati pretiosi et fracto alabastro effudit super caput eius ⁴ erant autem quidam indigne ferentes intra semet ipsos et dicentes ut quid perditio ista unguenti facta est ⁵ poterat enim unguentum istud veniri plus quam trecentis denariis et dari pauperibus et fremebant in eam ⁶ Iesus autem dixit sinite eam quid illi molesti estis bonum opus operata est in me ⁷ semper enim pauperes habetis vobiscum et cum volueritis potestis illis benefacere me autem non semper habetis ⁸ quod habuit haec fecit praevenit unguere corpus meum in sepulturam ⁹ amen dico vobis ubicumque praedicatum fuerit evangelium istud in universum mundum et quod fecit haec narrabitur in memoriam eius ¹⁰ et Iudas Scariotis unus de duodecim abiit ad summos sacerdotes ut proderet eum illis ¹¹ qui audientes gavisii sunt et promiserunt ei pecuniam se duros et quaerebat quomodo illum oportune traderet ¹² et primo die azymorum quando pascha immolabant dicunt ei discipuli quo vis eamus et paremus tibi ut manduces pascha ¹³ et mittit duos ex discipulis suis et dicit eis ite in civitatem et occurret vobis homo lagenam aquae baiulans sequimini eum ¹⁴ et quocumque introierit dicite domino domus quia magister dicit ubi est refectio mea ubi pascha cum discipulis meis manducem ¹⁵ et ipse vobis demonstrabit cenaculum grande stratum et illic parate nobis ¹⁶ et abierunt discipuli eius et venerunt in civitatem et invenerunt sicut dixerat illis et praeparaverunt pascha ¹⁷ vespere autem facto venit cum duodecim ¹⁸ et discumbentibus eis et manducantibus ait Iesus amen dico vobis quia unus ex vobis me tradet qui manducat mecum ¹⁹ at illi coeperunt contristari et dicere ei singillatim numquid ego ²⁰ qui ait illis unus ex duodecim qui intinguit mecum in catino ²¹ et Filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de eo vae autem homini illi per quem Filius hominis traditur bonum ei si non esset natus homo ille ²² et manducantibus illis accepit Iesus panem et benedicens fregit et dedit eis et ait sumite hoc est corpus meum ²³ et accepto calice gratias agens dedit eis et biberunt ex illo omnes ²⁴ et ait illis hic est sanguis mei novi testamenti qui pro multis effunditur ²⁵ amen dico vobis quod iam non bibam de genimine vitis usque in diem illum cum illud bibam novum in regno Dei ²⁶ et hymno dicto exierunt in montem Olivarum ²⁷ et ait eis Iesus omnes scandalizabimini in nocte ista quia scriptum est percutiam pastorem et dispergentur oves ²⁸ sed posteaquam resurrexero praecedam vos in Galilaeam ²⁹ Petrus autem ait ei et si omnes scandalizati fuerint sed non ego ³⁰ et ait illi Iesus amen dico tibi quia tu hodie in nocte hac priusquam bis gallus vocem dederit ter me es negaturus ³¹ at ille amplius loquebatur et si oportuerit me simul conmori tibi non te negabo similiter autem et omnes dicebant ³² et veniunt in praedium cui nomen Gethsemani et ait discipulis suis sedete hic donec orem ³³ et adsumit Petrum et Iacobum et Iohannem secum et coepit pavere et taedere ³⁴ et ait illis tristis

est anima mea usque ad mortem sustinete hic et vigilate ³⁵ et cum processisset paululum procidit super terram et orabat ut si fieri posset transiret ab eo hora ³⁶ et dixit Abba Pater omnia possibilia tibi sunt transfer calicem hunc a me sed non quod ego volo sed quod tu ³⁷ et venit et invenit eos dormientes et ait Petro Simon dormis non potuisti una hora vigilare ³⁸ vigilate et orate ut non intretis in temptationem spiritus quidem promptus caro vero infirma ³⁹ et iterum abiens oravit eundem sermonem dicens ⁴⁰ et reversus denuo invenit eos dormientes erant enim oculi illorum ingravati et ignorabant quid responderent ei ⁴¹ et venit tertio et ait illis dormite iam et requiescite sufficit venit hora ecce traditur Filius hominis in manus peccatorum ⁴² surgite eamus ecce qui me tradit prope est ⁴³ et adhuc eo loquente venit Iudas Scarioth unus ex duodecim et cum illo turba cum gladiis et lignis a summis sacerdotibus et a scribis et a senioribus ⁴⁴ dederat autem traditor eius signum eis dicens quemcumque osculatus fuero ipse est tenete eum et ducite ⁴⁵ et cum venisset statim accedens ad eum ait rabbi et osculatus est eum ⁴⁶ at illi manus iniecerunt in eum et tenuerunt eum ⁴⁷ unus autem quidam de circumstantibus educens gladium percussit servum summi sacerdotis et amputavit illi auriculam ⁴⁸ et respondens Iesus ait illis tamquam ad latronem existis cum gladiis et lignis comprehendere me ⁴⁹ cotidie eram apud vos in templo docens et non me tenuistis sed ut adimpleantur scripturae ⁵⁰ tunc discipuli eius relinquentes eum omnes fugerunt ⁵¹ adulescens autem quidam sequebatur illum amictus sindone super nudo et tenuerunt eum ⁵² at ille reiecta sindone nudus profugit ab eis ⁵³ et adduxerunt Iesum ad summum sacerdotem et conveniunt omnes sacerdotes et scribae et seniores ⁵⁴ Petrus autem a longe secutus est eum usque intro in atrium summi sacerdotis et sedebat cum ministris et calefaciebat se ad ignem ⁵⁵ summi vero sacerdotes et omne concilium quaerebant adversum Iesum testimonium ut eum morti traderent nec inveniebant ⁵⁶ multi enim testimonium falsum dicebant adversum eum et convenientia testimonia non erant ⁵⁷ et quidam surgentes falsum testimonium ferebant adversum eum dicentes ⁵⁸ quoniam nos audivimus eum dicentem ego dissolvam templum hoc manufactum et per triduum aliud non manufactum aedificabo ⁵⁹ et non erat conveniens testimonium illorum ⁶⁰ et exurgens summus sacerdos in medium interrogavit Iesum dicens non respondes quicquam ad ea quae tibi obiciuntur ab his ⁶¹ ille autem tacebat et nihil respondit rursum summus sacerdos interrogabat eum et dicit ei tu es Christus Filius Benedicti ⁶² Iesus autem dixit illi ego sum et videbitis Filium hominis a dextris sedentem Virtutis et venientem cum nubibus caeli ⁶³ summus autem sacerdos scindens vestimenta sua ait quid adhuc desideramus testes ⁶⁴ audistis blasphemiam quid vobis videtur qui omnes condemnaverunt eum esse reum mortis ⁶⁵ et coeperunt quidam conspuere eum et velare faciem eius et colaphis eum caedere et dicere ei prophetiza et

ministri alapis eum caedebant ⁶⁶ et cum esset Petrus in atrio deorsum venit una ex ancillis summi sacerdotis ⁶⁷ et cum vidisset Petrum calefacientem se aspiciens illum ait et tu cum Iesu Nazareno eras ⁶⁸ at ille negavit dicens neque scio neque novi quid dicas et exiit foras ante atrium et gallus cantavit ⁶⁹ rursus autem cum vidisset illum ancilla coepit dicere circumstantibus quia hic ex illis est ⁷⁰ at ille iterum negavit et post pusillum rursus qui adstabant dicebant Petro vere ex illis es nam et Galilaeus es ⁷¹ ille autem coepit anathematizare et iurare quia nescio hominem istum quem dicitis ⁷² et statim iterum gallus cantavit et recordatus est Petrus verbi quod dixerat ei Iesus priusquam gallus cantet bis ter me negabis et coepit flere

15 et confestim mane consilium facientes summi sacerdotes cum senioribus et scribis et universo concilio vincientes Iesum duxerunt et tradiderunt Pilato ² et interrogavit eum Pilatus tu es rex Iudaeorum at ille respondens ait illi tu dicis ³ et accusabant eum summi sacerdotes in multis ⁴ Pilatus autem rursus interrogavit eum dicens non respondes quicquam vide in quantis te accusant ⁵ Iesus autem amplius nihil respondit ita ut miraretur Pilatus ⁶ per diem autem festum dimittere solebat illis unum ex vincitis quemcumque petissent ⁷ erat autem qui dicebatur Barabbas qui cum seditiosis erat vinctus qui in seditione fecerant homicidium ⁸ et cum ascendisset turba coepit rogare sicut semper faciebat illis ⁹ Pilatus autem respondit eis et dixit vultis dimittam vobis regem Iudaeorum ¹⁰ sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes ¹¹ pontifices autem concitaverunt turbam ut magis Barabban dimitteret eis ¹² Pilatus autem iterum respondens ait illis quid ergo vultis faciam regi Iudaeorum ¹³ at illi iterum clamaverunt crucifige eum ¹⁴ Pilatus vero dicebat eis quid enim mali fecit at illi magis clamabant crucifige eum ¹⁵ Pilatus autem volens populo satisfacere dimisit illis Barabban et tradidit Iesum flagellis caesum ut crucifigeretur ¹⁶ milites autem duxerunt eum intro in atrium praetorii et convocant totam cohortem ¹⁷ et induunt eum purpuram et inponunt ei plectentes spineam coronam ¹⁸ et coeperunt salutare eum have rex Iudaeorum ¹⁹ et percutiebant caput eius harundine et conspuebant eum et ponentes genua adorabant eum ²⁰ et postquam inluserunt ei exuerunt illum purpuram et induerunt eum vestimentis suis et educunt illum ut crucifigerent eum ²¹ et angariaverunt praetereuntem quempiam Simonem Cyreneum venientem de villa patrem Alexandri et Rufi ut tolleret crucem eius ²² et perducunt illum in Golgotha locum quod est interpretatum Calvariae locus ²³ et dabant ei bibere murratum vinum et non accepit ²⁴ et crucifigentes eum dividerunt vestimenta eius mittentes sortem super eis quis quid tolleret ²⁵ erat autem hora tertia et crucifixerunt eum ²⁶ et erat titulus causae eius inscriptus rex Iudaeorum ²⁷ et cum eo crucifigunt duos latrones unum a dextris et alium a sinistris eius ²⁸ et adimpleta est scriptura quae dicit et cum iniquis reputatus est ²⁹ et praetereuntes blas-

phemabant eum moventes capita sua et dicentes va qui destruit templum et in tribus diebus aedificat ³⁰ salvum fac temet ipsum descendens de cruce ³¹ similiter et summi sacerdotes ludentes ad alterutrum cum scribis dicebant alios salvos fecit se ipsum non potest salvum facere ³² Christus rex Israhel descendat nunc de cruce ut videamus et credamus et qui cum eo crucifixi erant conviciabantur ei ³³ et facta hora sexta tenebrae factae sunt per totam terram usque in horam nonam ³⁴ et hora nona exclamavit Iesus voce magna dicens Heloi Heloi lama sabachthani quod est interpretatum Deus meus Deus meus ut quid dereliquisti me ³⁵ et quidam de circumstantibus audientes dicebant ecce Heliam vocat ³⁶ currens autem unus et implens spongiam aceto circumponensque calamo potum dabat ei dicens sinite videamus si veniat Helias ad deponendum eum ³⁷ Iesus autem emissa voce magna exspiravit ³⁸ et velum templi scissum est in duo a sursum usque deorsum ³⁹ videns autem centurio qui ex adverso stabat quia sic clamans exspirasset ait vere homo hic Filius Dei erat ⁴⁰ erant autem et mulieres de longe aspicientes inter quas et Maria Magdalene et Maria Iacobi minoris et Ioseph mater et Salome ⁴¹ et cum esset in Galilaea sequebantur eum et ministrabant ei et aliae multae quae simul cum eo ascenderant Hierosolyma ⁴² et cum iam sero esset factum quia erat parasceve quod est ante sabbatum ⁴³ venit Ioseph ab Arimathia nobilis decurio qui et ipse erat expectans regnum Dei et audacter introiit ad Pilatum et petiit corpus Iesu ⁴⁴ Pilatus autem mirabatur si iam obisset et accersito centurione interrogavit eum si iam mortuus esset ⁴⁵ et cum cognovisset a centurione donavit corpus Ioseph ⁴⁶ Ioseph autem mercatus sindonem et deponens eum involvit sindone et posuit eum in monumento quod erat excisum de petra et advolvit lapidem ad ostium monumenti ⁴⁷ Maria autem Magdalene et Maria Ioseph aspiciebant ubi poneretur

16 et cum transisset sabbatum Maria Magdalene et Maria Iacobi et Salome emerunt aromata ut venientes unguerent eum ² et valde mane una sabbatorum veniunt ad monumentum orto iam sole ³ et dicebant ad invicem quis revolvit nobis lapidem ab ostio monumenti ⁴ et respicientes vident revolutum lapidem erat quippe magnus valde ⁵ et introeuntes in monumento viderunt iuvenem sedentem in dextris coopertum stola candida et obstipuerunt ⁶ qui dicit illis nolite expavescere Iesum quaeritis Nazarenum crucifixum surrexit non est hic ecce locus ubi posuerunt eum ⁷ sed ite et dicite discipulis eius et Petro quia praecedit vos in Galilaeam ibi eum videbitis sicut dixit vobis ⁸ at illae exeuntes fugerunt de monumento invaserat enim eas tremor et pavor et nemini quicquam dixerunt timebant enim ⁹ surgens autem mane prima sabbati apparuit primo Mariae Magdalena de qua eiecerat septem daemonia ¹⁰ illa vadens nuntiavit his qui cum eo fuerant lugentibus et flentibus ¹¹ et illi audientes quia viveret et visus esset ab ea non crederunt ¹² post haec autem duobus ex eis ambulantes

tibus ostensus est in alia effigie euntibus in villam ¹³ et illi euntes nuntiaverunt ceteris nec illis crediderunt ¹⁴ novissime recumbentibus illis undecim apparuit et exprobravit incredulitatem illorum et duritiam cordis quia his qui viderant eum resurrexisse non crediderant ¹⁵ et dixit eis euntes in mundum universum praedicate evangelium omni creaturae ¹⁶ qui crediderit et baptizatus fuerit salvus erit qui vero non crediderit condemnabitur ¹⁷ signa autem eos qui crediderint haec sequentur in nomine meo daemonia eicient linguis loquentur novis ¹⁸ serpentes tollent et si mortiferum quid biberint non eos nocebit super aegrotos manus inponent et bene habebunt ¹⁹ et Dominus quidem postquam locutus est eis adsumptus est in caelum et sedit a dextris Dei ²⁰ illi autem profecti praedicaverunt ubique Domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis

Lucas

1 quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem quae in nobis completae sunt rerum² sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt et ministri fuerunt sermonis³ visum est et mihi adsecuto a principio omnibus diligenter ex ordine tibi scribere optime Theophile⁴ ut cognoscas eorum verborum de quibus eruditus es veritatem⁵ fuit in diebus Herodis regis Iudaeae sacerdos quidam nomine Zaccharias de vice Abia et uxor illi de filiabus Aaron et nomen eius Elisabeth⁶ erant autem iusti ambo ante Deum incedentes in omnibus mandatis et iustificationibus Domini sine querella⁷ et non erat illis filius eo quod esset Elisabeth sterilis et ambo processissent in diebus suis⁸ factum est autem cum sacerdotio fungeretur in ordine vicis suae ante Deum⁹ secundum consuetudinem sacerdotii sorte exiit ut incensum poneret ingressus in templum Domini¹⁰ et omnis multitudo erat populi orans foris hora incensi¹¹ apparuit autem illi angelus Domini stans a dextris altaris incensi¹² et Zaccharias turbatus est videns et timor inruit super eum¹³ ait autem ad illum angelus ne timeas Zaccharia quoniam exaudita est deprecatio tua et uxor tua Elisabeth pariet tibi filium et vocabis nomen eius Iohannem¹⁴ et erit gaudium tibi et exultatio et multi in nativitate eius gaudebunt¹⁵ erit enim magnus coram Domino et vinum et sicera non bibet et Spiritu Sancto replebitur adhuc ex utero matris suae¹⁶ et multos filiorum Israel convertet ad Dominum Deum ipsorum¹⁷ et ipse praecedet ante illum in spiritu et virtute Heliae ut convertat corda patrum in filios et incredibiles ad prudentiam iustorum parare Domino plebem perfectam¹⁸ et dixit Zaccharias ad angelum unde hoc sciam ego enim sum senex et uxor mea processit in diebus suis¹⁹ et respondens angelus dixit ei ego sum Gabrihel qui adsto ante Deum et missus sum loqui ad te et haec tibi evangelizare²⁰ et ecce eris tacens et non poteris loqui usque in diem quo haec fiant pro eo quod non credidisti verbis meis quae implebuntur in tempore suo²¹ et erat plebs expectans Zacchariam et mirabantur quod tardaret ipse in templo²² egressus autem non poterat loqui ad illos et cognoverunt quod visionem vidisset in templo et ipse erat innuens illis et permansit mutus²³ et factum est ut impleti sunt dies officii eius abiit in domum suam²⁴ post hos autem dies concepit Elisabeth uxor eius et occultabat se mensibus quinque dicens²⁵ quia sic mihi fecit Dominus in diebus quibus respexit auferre obprobrium meum inter homines²⁶ in mense autem sexto missus est angelus Gabrihel a Deo in civitatem Galilaeae cui nomen

Nazareth²⁷ ad virginem desponsatam viro cui nomen erat Ioseph de domo David et nomen virginis Maria²⁸ et ingressus angelus ad eam dixit have gratia plena Dominus tecum benedicta tu in mulieribus²⁹ quae cum vidisset turbata est in sermone eius et cogitabat qualis esset ista salutatio³⁰ et ait angelus ei ne timeas Maria invenisti enim gratiam apud Deum³¹ ecce concipies in utero et paries filium et vocabis nomen eius Iesum³² hic erit magnus et Filius Altissimi vocabitur et dabit illi Dominus Deus sedem David patris eius³³ et regnabit in domo Iacob in aeternum et regni eius non erit finis³⁴ dixit autem Maria ad angelum quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco³⁵ et respondens angelus dixit ei Spiritus Sanctus superveniet in te et virtus Altissimi obumbrabit tibi ideoque et quod nascetur sanctum vocabitur Filius Dei³⁶ et ecce Elisabeth cognata tua et ipsa concepit filium in senecta sua et hic mensis est sextus illi quae vocatur sterilis³⁷ quia non erit impossibile apud Deum omne verbum³⁸ dixit autem Maria ecce ancilla Domini fiat mihi secundum verbum tuum et discessit ab illa angelus³⁹ exurgens autem Maria in diebus illis abiit in montana cum festinatione in civitatem Iuda⁴⁰ et intravit in domum Zacchariae et salutavit Elisabeth⁴¹ et factum est ut audivit salutationem Mariae Elisabeth exultavit infans in utero eius et repleta est Spiritu Sancto Elisabeth⁴² et exclamavit voce magna et dixit benedicta tu inter mulieres et benedictus fructus ventris tui⁴³ et unde hoc mihi ut veniat mater Domini mei ad me⁴⁴ ecce enim ut facta est vox salutationis tuae in auribus meis exultavit in gaudio infans in utero meo⁴⁵ et beata quae credit quoniam perficientur ea quae dicta sunt ei a Domino⁴⁶ et ait Maria magnificat anima mea Dominum⁴⁷ et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo⁴⁸ quia respexit humilitatem ancillae suae ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes⁴⁹ quia fecit mihi magna qui potens est et sanctum nomen eius⁵⁰ et misericordia eius in progenies et progenies timentibus eum⁵¹ fecit potentiam in brachio suo dispersit superbos mente cordis sui⁵² deposuit potentes de sede et exaltavit humiles⁵³ esurientes implevit bonis et divites dimisit inanes⁵⁴ suscepit Israel puerum suum memorari misericordiae⁵⁵ sicut locutus est ad patres nostros Abraham et semini eius in saecula⁵⁶ mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus et reversa est in domum suam⁵⁷ Elisabeth autem impletum est tempus pariendi et peperit filium⁵⁸ et audierunt vicini et cognati eius quia magnificavit Dominus misericordiam suam cum illa et congratulabantur

ei ⁵⁹ et factum est in die octavo venerunt circumcidere puerum et vocabant eum nomine patris eius Zacchariam ⁶⁰ et respondens mater eius dixit nequaquam sed vocabitur Iohannes ⁶¹ et dixerunt ad illam quia nemo est in cognatione tua qui vocetur hoc nomine ⁶² innuebant autem patri eius quem vellet vocari eum ⁶³ et postulans pugillarem scripsit dicens Iohannes est nomen eius et mirati sunt universi ⁶⁴ apertum est autem ilico os eius et lingua eius et loquebatur benedicens Deum ⁶⁵ et factus est timor super omnes vicinos eorum et super omnia montana Iudaeae divulgabantur omnia verba haec ⁶⁶ et posuerunt omnes qui audierant in corde suo dicentes quid putas puer iste erit etenim manus Domini erat cum illo ⁶⁷ et Zaccharias pater eius impletus est Spiritu Sancto et prophetavit dicens ⁶⁸ benedictus Deus Israhel quia visitavit et fecit redemptionem plebi suae ⁶⁹ et erexit cornu salutis nobis in domo David pueri sui ⁷⁰ sicut locus est per os sanctorum qui a saeculo sunt prophetarum eius ⁷¹ salutem ex inimicis nostris et de manu omnium qui oderunt nos ⁷² ad faciendam misericordiam cum patribus nostris et memorari testamenti sui sancti ⁷³ iusiurandum quod iuravit ad Abraham patrem nostrum ⁷⁴ daturum se nobis ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati serviamus illi ⁷⁵ in sanctitate et iustitia coram ipso omnibus diebus nostris ⁷⁶ et tu puer propheta Altissimi vocaberis praeibis enim ante faciem Domini parare vias eius ⁷⁷ ad dandam scientiam salutis plebi eius in remissionem peccatorum eorum ⁷⁸ per viscera misericordiae Dei nostri in quibus visitavit nos oriens ex alto ⁷⁹ illuminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent ad dirigendos pedes nostros in viam pacis ⁸⁰ puer autem crescebat et confortabatur spiritu et erat in deserto usque in diem ostensionis suae ad Israhel

2 factum est autem in diebus illis exiit edictum a Caesare Augusto ut describeretur universus orbis ² haec descriptio prima facta est praeside Syriae Cyri- no ³ et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam civitatem ⁴ ascendit autem et Ioseph a Galilaea de civitate Nazareth in Iudaeam civitatem David quae vocatur Bethleem eo quod esset de domo et familia David ⁵ ut profiteretur cum Maria desponsata sibi uxore praegnate ⁶ factum est autem cum essent ibi impleti sunt dies ut pareret ⁷ et peperit filium suum primogenitum et pannis eum involvit et reclinavit eum in praesepio quia non erat eis locus in diversorio ⁸ et pastores erant in regione eadem vigilantes et custodientes vigiliis noctis supra gregem suum ⁹ et ecce angelus Domini stetit iuxta illos et claritas Dei circumfulsit illos et timuerunt timore magno ¹⁰ et dixit illis angelus nolite timere ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum quod erit omni populo ¹¹ quia natus est vobis hodie salvator qui est Christus Dominus in civitate David ¹² et hoc vobis signum invenietis infantem pannis involutum et positum in praesepio ¹³ et subito facta est cum angelo multitudo militiae caelestis laudantium Deum et dicentium ¹⁴ gloria in altissimis Deo

et in terra pax in hominibus bonae voluntatis ¹⁵ et factum est ut discesserunt ab eis angeli in caelum pastores loquebantur ad invicem transeamus usque Bethleem et videamus hoc verbum quod factum est quod fecit Dominus et ostendit nobis ¹⁶ et venerunt festinantes et invenerunt Mariam et Ioseph et infantem positum in praesepio ¹⁷ videntes autem cognoverunt de verbo quod dictum erat illis de puero hoc ¹⁸ et omnes qui audierunt mirati sunt et de his quae dicta erant a pastoribus ad ipsos ¹⁹ Maria autem conservabat omnia verba haec conferens in corde suo ²⁰ et reversi sunt pastores glorificantes et laudantes Deum in omnibus quae audierant et viderant sicut dictum est ad illos ²¹ et postquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur vocatum est nomen eius Iesus quod vocatum est ab angelo priusquam in utero conciperetur ²² et postquam impleti sunt dies purgationis eius secundum legem Mosi tulerunt illum in Hierusalem ut sisterent eum Domino ²³ sicut scriptum est in lege Domini quia omne masculinum adaperiens vulvam sanctum Domino vocabitur ²⁴ et ut darent hostiam secundum quod dictum est in lege Domini par turturum aut duos pullos columbarum ²⁵ et ecce homo erat in Hierusalem cui nomen Symeon et homo iste iustus et timoratus expectans consolationem Israhel et Spiritus Sanctus erat in eo ²⁶ et responsum acceperat ab Spiritu Sancto non visurum se mortem nisi prius videret Christum Domini ²⁷ et venit in Spiritu in templum et cum inducerent puerum Iesum parentes eius ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo ²⁸ et ipse accepit eum in ulnas suas et benedixit Deum et dixit ²⁹ nunc dimittis servum tuum Domine secundum verbum tuum in pace ³⁰ quia viderunt oculi mei salutare tuum ³¹ quod parasti ante faciem omnium populorum ³² lumen ad revelationem gentium et gloriam plebis tuae Israhel ³³ et erat pater eius et mater mirantes super his quae dicebantur de illo ³⁴ et benedixit illis Symeon et dixit ad Mariam matrem eius ecce positus est hic in ruinam et resurrectionem multorum in Israhel et in signum cui contradicetur ³⁵ et tuam ipsius animam pertransiet gladius ut revelentur ex multis cordibus cogitationes ³⁶ et erat Anna prophetissa filia Phanuhel de tribu Aser haec processerat in diebus multis et vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua ³⁷ et haec vidua usque ad annos octoginta quattuor quae non discedebat de templo ieiuniis et obsecrationibus serviens nocte ac die ³⁸ et haec ipsa hora superveniens confitebatur Domino et loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem Hierusalem ³⁹ et ut perfecerunt omnia secundum legem Domini reversi sunt in Galilaeam in civitatem suam Nazareth ⁴⁰ puer autem crescebat et confortabatur plenus sapientia et gratia Dei erat in illo ⁴¹ et ibant parentes eius per omnes annos in Hierusalem in die sollemni paschae ⁴² et cum factus esset annorum duodecim ascendit illis in Hierosolymam secundum consuetudinem diei festi ⁴³ consummatisque diebus cum redirent remansit puer Iesus in

Hierusalem et non cognoverunt parentes eius ⁴⁴ existimantes autem illum esse in comitatu venerunt iter diei et requirebant eum inter cognatos et notos ⁴⁵ et non inveniētes regressi sunt in Hierusalem requirentes eum ⁴⁶ et factum est post triduum invenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum audientem illos et interrogantem ⁴⁷ stupebant autem omnes qui eum audiebant super prudentia et responsis eius ⁴⁸ et videntes admirati sunt et dixit mater eius ad illum fili quid fecisti nobis sic ecce pater tuus et ego dolentes quaerebamus te ⁴⁹ et ait ad illos quid est quod me quaerebatis nesciebatis quia in his quae Patris mei sunt oportet me esse ⁵⁰ et ipsi non intellexerunt verbum quod locutus est ad illos ⁵¹ et descendit cum eis et venit Nazareth et erat subditus illis et mater eius conservabat omnia verba haec in corde suo ⁵² et Iesus proficiebat sapientia aetate et gratia apud Deum et homines

3 anno autem quintodecimo imperii Tiberii Caesaris procurante Pontio Pilato Iudaeam tetrarcha autem Galilaeae Herode Philippo autem fratre eius tetrarcha Itureae et Trachonitidis regionis et Lysania Abilinae tetrarcha ² sub principibus sacerdotum Anna et Caiapha factum est verbum Dei super Iohannem Zacchariae filium in deserto ³ et venit in omnem regionem Iordanis praedicans baptismum paenitentiae in remissionem peccatorum ⁴ sicut scriptum est in libro sermonum Esaiae prophetae vox clamantis in deserto parate viam Domini rectas facite semitas eius ⁵ omnis vallis implebitur et omnis mons et collis humiliabitur et erunt prava in directa et aspera in vias planas ⁶ et videbit omnis caro salutare Dei ⁷ dicebat ergo ad turbas quae exiebant ut baptizarentur ab ipso genimina viperarum quis ostendit vobis fugere a ventura ira ⁸ facite ergo fructus dignos paenitentiae et ne coeperitis dicere patrem habemus Abraham dico enim vobis quia potest Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahae ⁹ iam enim securis ad radicem arborum posita est omnis ergo arbor non faciens fructum exciditur et in ignem mittitur ¹⁰ et interrogabant eum turbae dicentes quid ergo faciemus ¹¹ respondens autem dicebat illis qui habet duas tunicas det non habenti et qui habet escas similiter faciat ¹² venerunt autem et publicani ut baptizarentur et dixerunt ad illum magister quid faciemus ¹³ at ille dixit ad eos nihil amplius quam quod constitutum est vobis faciatis ¹⁴ interrogabant autem eum et milites dicentes quid faciemus et nos et ait illis neminem conculcatis neque calumniam faciatis et contenti estote stipendiis vestris ¹⁵ existimante autem populo et cogitantibus omnibus in cordibus suis de Iohanne ne forte ipse esset Christus ¹⁶ respondit Iohannes dicens omnibus ego quidem aqua baptizo vos venit autem fortior me cuius non sum dignus solve corrigiam calciamentorum eius ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto et igni ¹⁷ cuius ventilabrum in manu eius et purgabit aream suam et congregabit triticum in horreum suum paleas autem comburet igni inextinguibili ¹⁸ multa quidem et alia exhortans evan-

gelizabat populum ¹⁹ Herodes autem tetrarcha cum corripere ab illo de Herodiade uxore fratris sui et de omnibus malis quae fecit Herodes ²⁰ adiecit et hoc supra omnia et inclusit Iohannem in carcere ²¹ factum est autem cum baptizaretur omnis populus et Iesu baptizato et orante apertum est caelum ²² et descendit Spiritus Sanctus corporali specie sicut columba in ipsum et vox de caelo facta est tu es Filius meus dilectus in te conplacuit mihi ²³ et ipse Iesus erat incipiens quasi annorum triginta ut putabatur filius Ioseph qui fuit Heli ²⁴ qui fuit Matthat qui fuit Levi qui fuit Melchi qui fuit Iannae qui fuit Ioseph ²⁵ qui fuit Matthathiae qui fuit Amos qui fuit Naum qui fuit Esli qui fuit Naggae ²⁶ qui fuit Maath qui fuit Matthathiae qui fuit Semei qui fuit Iosech qui fuit Ioda ²⁷ qui fuit Iohanna qui fuit Resa qui fuit Zorobabel qui fuit Salathiel qui fuit Neri ²⁸ qui fuit Melchi qui fuit Addi qui fuit Cosam qui fuit Helmadam qui fuit Her ²⁹ qui fuit Iesu qui fuit Eliezer qui fuit Iorim qui fuit Matthat qui fuit Levi ³⁰ qui fuit Symeon qui fuit Iuda qui fuit Ioseph qui fuit Iona qui fuit Eliachim ³¹ qui fuit Melea qui fuit Menna qui fuit Matthata qui fuit Nathan qui fuit David ³² qui fuit Iesse qui fuit Obed qui fuit Booz qui fuit Salmon qui fuit Naasson ³³ qui fuit Aminadab qui fuit Aram qui fuit Esrom qui fuit Phares qui fuit Iudae ³⁴ qui fuit Iacob qui fuit Isaac qui fuit Abraham qui fuit Thare qui fuit Nachor ³⁵ qui fuit Seruch qui fuit Ragau qui fuit Phalec qui fuit Eber qui fuit Sale ³⁶ qui fuit Cainan qui fuit Arfaxat qui fuit Sem qui fuit Noe qui fuit Lamech ³⁷ qui fuit Mathusalae qui fuit Enoch qui fuit Jared qui fuit Malelehel qui fuit Cainan ³⁸ qui fuit Enos qui fuit Seth qui fuit Adam qui fuit Dei

4 Iesus autem plenus Spiritu Sancto regressus est ab Iordane et agebatur in Spiritu in desertum ² diebus quadraginta et temptabatur a diabolo et nihil manducavit in diebus illis et consummatis illis esuriit ³ dixit autem illi diabolus si Filius Dei es dic lapidi huic ut panis fiat ⁴ et respondit ad illum Iesus scriptum est quia non in pane solo vivet homo sed in omni verbo Dei ⁵ et duxit illum diabolus et ostendit illi omnia regna orbis terrae in momento temporis ⁶ et ait ei tibi dabo potestatem hanc universam et gloriam illorum quia mihi tradita sunt et cui volo do illa ⁷ tu ergo si adoraveris coram me erunt tua omnia ⁸ et respondens Iesus dixit illi scriptum est Dominum Deum tuum adorabis et illi soli servies ⁹ et duxit illum in Hierusalem et statuit eum supra pinnam templi et dixit illi si Filius Dei es mitte te hinc deorsum ¹⁰ scriptum est enim quod angelis suis mandabit de te ut conservent te ¹¹ et quia in manibus tollent te ne forte offendas ad lapidem pedem tuum ¹² et respondens Iesus ait illi dictum est non temptabis Dominum Deum tuum ¹³ et consummata omni temptatione diabolus recessit ab illo usque ad tempus ¹⁴ et regressus est Iesus in virtute Spiritus in Galilaeam et fama exiit per universam regionem de illo ¹⁵ et ipse docebat in synagogis eorum et magnificabatur ab omnibus ¹⁶ et venit Nazareth ubi erat nutritus et intravit secundum con-

suetudinem suam die sabbati in synagogam et surrexit legere ¹⁷ et traditus est illi liber prophetae Esaiiae et ut revoluit librum invenit locum ubi scriptum erat ¹⁸ Spiritus Domini super me propter quod unxit me evangelizare pauperibus misit me ¹⁹ praedicare captivis remissionem et caecis visum dimittere confractos in remissionem praedicare annum Domini acceptum et diem retributionis ²⁰ et cum plicuisset librum reddidit ministro et sedit et omnium in synagoga oculi erant intendentes in eum ²¹ coepit autem dicere ad illos quia hodie impleta est haec scriptura in auribus vestris ²² et omnes testimonium illi dabant et mirabantur in verbis gratiae quae procedebant de ore ipsius et dicebant nonne hic filius est Ioseph ²³ et ait illis utique dicetis mihi hanc similitudinem medice cura te ipsum quanta audivimus facta in Capharnaum fac et hic in patria tua ²⁴ ait autem amen dico vobis quia nemo propheta acceptus est in patria sua ²⁵ in veritate dico vobis multae viduae erant in diebus Heliae in Israhel quando clusum est caelum annis tribus et mensibus sex cum facta est fames magna in omni terra ²⁶ et ad nullam illarum missus est Helias nisi in Sareptha Sidoniae ad mulierem viduam ²⁷ et multi leprosi erant in Israhel sub Heliseo propheta et nemo eorum mundatus est nisi Neman Syrus ²⁸ et repleti sunt omnes in synagoga ira haec audientes ²⁹ et surrexerunt et eiecerunt illum extra civitatem et duxerunt illum usque ad supercilium montis supra quem civitas illorum erat aedificata ut praecipitent eum ³⁰ ipse autem transiens per medium illorum ibat ³¹ et descendit in Capharnaum civitatem Galilaeae ibique docebat illos sabbatis ³² et stupebant in doctrina eius quia in potestate erat sermo ipsius ³³ et in synagoga erat homo habens daemonium inmundum et exclamavit voce magna ³⁴ dicens sine quid nobis et tibi Iesu Nazarene venisti perdere nos scio te qui sis Sanctus Dei ³⁵ et increpavit illi Iesus dicens obmutesce et exi ab illo et cum proiecisset illum daemonium in medium exiit ab illo nihilque illum nocuit ³⁶ et factus est pavor in omnibus et conloquebantur ad invicem dicentes quod est hoc verbum quia in potestate et virtute imperat inmundis spiritibus et exeunt ³⁷ et divulgabatur fama de illo in omnem locum regionis ³⁸ surgens autem de synagoga introivit in domum Simonis socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus et rogaverunt illum pro ea ³⁹ et stans super illam imperavit febrim et dimisit illam et continuo surgens ministrabat illis ⁴⁰ cum sol autem occidisset omnes qui habebant infirmos variis languoribus ducebant illos ad eum at ille singulis manus inponens curabat eos ⁴¹ exiebant autem etiam daemonia a multis clamantia et dicentia quia tu es Filius Dei et increpans non sinebat ea loqui quia sciebant ipsum esse Christum ⁴² facta autem die egressus ibat in desertum locum et turbae requirebant eum et venerunt usque ad ipsum et detinebant illum ne discederet ab eis ⁴³ quibus ille ait quia et aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum Dei quia ideo missus sum ⁴⁴ et erat praedicans in synagogis Galilaeae

5 factum est autem cum turbae inruerent in eum ut audirent verbum Dei et ipse stabat secus stagnum Gennesareth ² et vidit duas naves stantes secus stagnum piscatores autem descenderant et lavabant retia ³ ascendens autem in unam navem quae erat Simonis rogavit eum a terra reducere pusillum et sedens docebat de navicula turbas ⁴ ut cessavit autem loqui dixit ad Simonem duc in altum et laxate retia vestra in capturam ⁵ et respondens Simon dixit illi praeceptor per totam noctem laborantes nihil cepimus in verbo autem tuo laxabo rete ⁶ et cum hoc fecissent concluderunt piscium multitudinem copiosam rumpebatur autem rete eorum ⁷ et annuerunt sociis qui erant in alia navi ut venirent et adiuverant eos et venerunt et impleverunt ambas naviculas ita ut mergerentur ⁸ quod cum videret Simon Petrus procidit ad genua Iesu dicens exi a me quia homo peccator sum Domine ⁹ stupor enim circumdederat eum et omnes qui cum illo erant in captura piscium quam ceperant ¹⁰ similiter autem Iacobum et Iohannem filios Zebedaei qui erant socii Simonis et ait ad Simonem Iesus noli timere ex hoc iam homines eris capiens ¹¹ et subductis ad terram navibus relictis omnibus secuti sunt illum ¹² et factum est cum esset in una civitatum et ecce vir plenus lepra et videns Iesum et procidens in faciem rogavit eum dicens Domine si vis potes me mundare ¹³ et extendens manum tetigit illum dicens volo mundare et confestim lepra discessit ab illo ¹⁴ et ipse praecepit illi ut nemini diceret sed vade ostende te sacerdoti et offer pro emundatione tua sicut praecepit Moses in testimonium illis ¹⁵ perambulabat autem magis sermo de illo et conveniebant turbae multae ut audirent et curarentur ab infirmitatibus suis ¹⁶ ipse autem secedebat in deserto et orabat ¹⁷ et factum est in una dierum et ipse sedebat docens et erant Pharisaei sedentes et legis doctores qui venerant ex omni castello Galilaeae et Iudaeae et Hierusalem et virtus erat Domini ad sanandum eos ¹⁸ et ecce viri portantes in lecto hominem qui erat paralyticus et quaerebant eum inferre et ponere ante eum ¹⁹ et non invenientes qua parte illum inferrent prae turba ascenderunt supra tectum per tegulas submiserunt illum cum lecto in medium ante Iesum ²⁰ quorum fidem ut vidit dixit homo remittuntur tibi peccata tua ²¹ et coeperunt cogitare scribae et Pharisaei dicentes quis est hic qui loquitur blasphemias quis potest dimittere peccata nisi solus Deus ²² ut cognovit autem Iesus cogitationes eorum respondens dixit ad illos quid cogitatis in cordibus vestris ²³ quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata an dicere surge et ambula ²⁴ ut autem sciat quia Filius hominis potestatem habet in terra dimittere peccata ait paralytico tibi dico surge tolle lectum tuum et vade in domum tuam ²⁵ et confestim surgens coram illis tulit in quo iacebat et abiit in domum suam magnificans Deum ²⁶ et stupor adprehendit omnes et magnificabant Deum et repleti sunt timore dicentes quia vidimus mirabilia hodie ²⁷ et post haec exiit et vidit publicanum nomine Levi sedentem ad

teloneum et ait illi sequere me ²⁸ et relictis omnibus surgens secutus est eum ²⁹ et fecit ei convivium magnum Levi in domo sua et erat turba multa publicanorum et aliorum qui cum illis erant discumbentes ³⁰ et murmurabant Pharisei et scribae eorum dicentes ad discipulos eius quare cum publicanis et peccatoribus manducatis et bibitis ³¹ et respondens Iesus dixit ad illos non egent qui sani sunt medico sed qui male habent ³² non veni vocare iustos sed peccatores in paenitentiam ³³ at illi dixerunt ad eum quare discipuli Iohannis ieiunant frequenter et obsecrationes faciunt similiter et Phariseorum tui autem edunt et bibunt ³⁴ quibus ipse ait numquid potestis filios sponsi dum cum illis est sponsus facere ieiunare ³⁵ venient autem dies et cum ablatus fuerit ab illis sponsus tunc ieiunabunt in illis diebus ³⁶ dicebat autem et similitudinem ad illos quia nemo commissuram a vestimento novo inmittit in vestimentum vetus alioquin et novum rumpit et veteri non convenit commissura a novo ³⁷ et nemo mittit vinum novum in utres veteres alioquin rumpet vinum novum utres et ipsum effundetur et utres peribunt ³⁸ sed vinum novum in utres novos mittendum est et utraque conservantur ³⁹ et nemo bibens vetus statim vult novum dicit enim vetus melius est

6 factum est autem in sabbato secundoprmo cum transiret per sata vellebant discipuli eius spicas et manducabant confricantes manibus ² quidam autem Phariseorum dicebant illis quid facitis quod non licet in sabbatis ³ et respondens Iesus ad eos dixit nec hoc legis quod fecit David cum esurisset ipse et qui cum eo erant ⁴ quomodo intravit in domum Dei et panes propositionis sumpsit et manducavit et dedit his qui cum ipso erant quos non licet manducare nisi tantum sacerdotibus ⁵ et dicebat illis quia dominus est Filius hominis etiam sabbati ⁶ factum est autem et in alio sabbato ut intraret in synagogam et doceret et erat ibi homo et manus eius dextra erat arida ⁷ observabant autem scribae et Pharisei si in sabbato curaret ut invenirent accusare illum ⁸ ipse vero sciebat cogitationes eorum et ait homini qui habebat manum aridam surge et sta in medium et surgens stetit ⁹ ait autem ad illos Iesus interrogo vos si licet sabbato bene facere an male animam salvam facere an perdere ¹⁰ et circumspectis omnibus dixit homini extende manum tuam et extendit et restituta est manus eius ¹¹ ipsi autem repleti sunt insipientia et conloquebantur ad invicem quidnam facerent Iesu ¹² factum est autem in illis diebus exiit in montem orare et erat pernoctans in oratione Dei ¹³ et cum dies factus esset vocavit discipulos suos et elegit duodecim ex ipsis quos et apostolos nominavit ¹⁴ Simonem quem cognominavit Petrum et Andream fratrem eius Iacobum et Iohannem Philippum et Bartholomeum ¹⁵ Mattheum et Thomam Iacobum Alpei et Simonem qui vocatur Zelotes ¹⁶ Iudam Iacobi et Iudam Scarioth qui fuit proditor ¹⁷ et descendens cum illis stetit in loco campestri et turba discipulorum eius et multitudo copiosa plebis ab omni Iu-

daea et Hierusalem et maritimae Tyri et Sidonis ¹⁸ qui venerunt ut audirent eum et sanarentur a languoribus suis et qui vexabantur ab spiritibus inmundis curabantur ¹⁹ et omnis turba quaerebant eum tangere quia virtus de illo exiebat et sanabat omnes ²⁰ et ipse elevatis oculis in discipulos suos dicebat beati pauperes quia vestrum est regnum Dei ²¹ beati qui nunc esuritis quia saturabimini beati qui nunc fletis quia ridebitis ²² beati eritis cum vos oderint homines et cum separaverint vos et exprobraverint et eiecerint nomen vestrum tamquam malum propter Filium hominis ²³ gaudete in illa die et exultate ecce enim merces vestra multa in caelo secundum haec enim faciebant prophetis patres eorum ²⁴ verumtamen vae vobis divitibus quia habetis consolationem vestram ²⁵ vae vobis qui saturati estis quia esurietis vae vobis qui ridetis nunc quia lugebitis et flebitis ²⁶ vae cum bene vobis dixerint omnes homines secundum haec faciebant prophetis patres eorum ²⁷ sed vobis dico qui auditis diligite inimicos vestros benefacite his qui vos oderunt ²⁸ benedicite maledicentibus vobis orate pro calumniantibus vos ²⁹ ei qui te percutit in maxillam praebe et alteram et ab eo qui aufert tibi vestimentum etiam tunicam noli prohibere ³⁰ omni autem petenti te tribue et qui aufert quae tua sunt ne repetas ³¹ et prout vultis ut faciant vobis homines et vos facite illis similiter ³² et si diligitis eos qui vos diligunt quae vobis est gratia nam et peccatores diligentes se diligunt ³³ et si benefeceritis his qui vobis benefaciunt quae vobis est gratia siquidem et peccatores hoc faciunt ³⁴ et si mutuuum dederitis his a quibus speratis recipere quae gratia est vobis nam et peccatores peccatoribus fenerantur ut recipiant aequalia ³⁵ verumtamen diligite inimicos vestros et benefacite et mutuuum date nihil desperantes et erit merces vestra multa et eritis filii Altissimi quia ipse benignus est super ingratos et malos ³⁶ estote ergo misericordes sicut et Pater vester misericors est ³⁷ nolite iudicare et non iudicabimini nolite condemnare et non condemnabimini dimittite et dimitemini ³⁸ date et dabitur vobis mensuram bonam confersam et coagitatam et supereffluentem dabunt in sinum vestrum eadem quippe mensura qua mensi fueritis remetietur vobis ³⁹ dicebat autem illis et similitudinem numquid potest caecus caecum ducere nonne ambo in foveam cadent ⁴⁰ non est discipulus super magistrum perfectus autem omnis erit sicut magister eius ⁴¹ quid autem vides festucam in oculo fratris tui trabem autem quae in oculo tuo est non consideras ⁴² et quomodo potes dicere fratri tuo frater sine eiciam festucam de oculo tuo ipse in oculo tuo trabem non videns hypocrita eice primum trabem de oculo tuo et tunc perspicies ut educas festucam de oculo fratris tui ⁴³ non est enim arbor bona quae facit fructus malos neque arbor mala faciens fructum bonum ⁴⁴ unaquaeque enim arbor de fructu suo cognoscitur neque enim de spinis colligunt ficus neque de rubo vindemiant uvam ⁴⁵ bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum et malus homo de malo profert malum ex abundantia enim

cordis os loquitur ⁴⁶ quid autem vocatis me Domine Domine et non facitis quae dico ⁴⁷ omnis qui venit ad me et audit sermones meos et facit eos ostendam vobis cui similis est ⁴⁸ similis est homini aedificanti domum qui fodit in altum et posuit fundamenta supra petram inundatione autem facta inlimum est flumen domui illi et non potuit eam movere fundata enim erat supra petram ⁴⁹ qui autem audivit et non fecit similis est homini aedificanti domum suam supra terram sine fundamento in quam inlimum est fluvius et continuo concidit et facta est ruina domus illius magna

7 cum autem implisset omnia verba sua in aures plebis intravit Capharnaum ² centurionis autem cuiusdam servus male habens erat moriturus qui illi erat pretiosus ³ et cum audisset de Iesu misit ad eum seniores Iudaeorum rogans eum ut veniret et salvaret servum eius ⁴ at illi cum venissent ad Iesum rogabant eum sollicitate dicentes ei quia dignus est ut hoc illi praestes ⁵ diligit enim gentem nostram et synagogam ipse aedificavit nobis ⁶ Iesus autem ibat cum illis et cum iam non longe esset a domo misit ad eum centurio amicus dicens Domine noli vexari non enim dignus sum ut sub tectum meum intres ⁷ propter quod et me ipsum non sum dignum arbitratus ut venirem ad te sed dic verbo et sanabitur puer meus ⁸ nam et ego homo sum sub potestate constitutus habens sub me milites et dico huic vade et vadit et alio veni et venit et servo meo fac hoc et facit ⁹ quo audito Iesus miratus est et conversus sequentibus se turbis dixit amen dico vobis nec in Israhel tantam fidem inveni ¹⁰ et reversi qui missi fuerant domum invenerunt servum qui languerat sanum ¹¹ et factum est deinceps ibat in civitatem quae vocatur Naim et ibant cum illo discipuli eius et turba copiosa ¹² cum autem adpropinquaret portae civitatis et ecce defunctus efferebatur filius unicus matri suae et haec vidua erat et turba civitatis multa cum illa ¹³ quam cum vidisset Dominus misericordia motus super ea dixit illi noli flere ¹⁴ et accessit et tetigit loculum hii autem qui portabant steterunt et ait adulescens tibi dico surge ¹⁵ et resedit qui erat mortuus et coepit loqui et dedit illum matri suae ¹⁶ accepit autem omnes timor et magnificabant Deum dicentes quia propheta magnus surrexit in nobis et quia Deus visitavit plebem suam ¹⁷ et exiit hic sermo in universam Iudaeam de eo et omnem circa regionem ¹⁸ et nuntiaverunt Iohanni discipuli eius de omnibus his ¹⁹ et convocavit duos de discipulis suis Iohannes et misit ad Dominum dicens tu es qui venturus es an alium expectamus ²⁰ cum autem venissent ad eum viri dixerunt Iohannes Baptista misit nos ad te dicens tu es qui venturus es an alium expectamus ²¹ in ipsa autem hora curavit multos a languoribus et plagis et spiritibus malis et caecis multis donavit visum ²² et respondens dixit illis euntes nuntiate Iohanni quae vidistis et audistis quia caeci vident claudi ambulant leprosi mundantur surdi audiunt mortui resurgunt pauperes evangelizantur ²³ et beatus est quicumque non fuerit scandalizatus in me ²⁴ et cum discessissent nuntii Io-

hannis coepit dicere de Iohanne ad turbas quid existis in desertum videre harundinem vento moveri ²⁵ sed quid existis videre hominem mollibus vestimentis indutum ecce qui in veste pretiosa sunt et deliciis in domibus regum sunt ²⁶ sed quid existis videre prophetam utique dico vobis et plus quam prophetam ²⁷ hic est de quo scriptum est ecce mitto angelum meum ante faciem tuam qui praeparabit viam tuam ante te ²⁸ dico enim vobis maior inter natos mulierum propheta Iohanne Baptista nemo est qui autem minor est in regno Dei maior est illo ²⁹ et omnis populus audiens et publicani iustificaverunt Deum baptizati baptismo Iohannis ³⁰ Pharisei autem et legis periti consilium Dei spreverunt in semet ipsos non baptizati ab eo ³¹ cui ergo similes dicam homines generationis huius et cui similes sunt ³² similes sunt pueris sedentibus in foro et loquentibus ad invicem et dicentibus cantavimus vobis tibiis et non saltastis lamentavimus et non plorastis ³³ venit enim Iohannes Baptista neque manducans panem neque bibens vinum et dicitis daemonium habet ³⁴ venit Filius hominis manducans et bibens et dicitis ecce homo devorator et bibens vinum amicus publicanorum et peccatorum ³⁵ et iustificata est sapientia ab omnibus filiis suis ³⁶ rogabat autem illum quidam de Phariseis ut manducaret cum illo et ingressus domum Pharisei discubuit ³⁷ et ecce mulier quae erat in civitate peccatrix ut cognovit quod accubuit in domo Pharisei adtulit alabastrum unguenti ³⁸ et stans retro secus pedes eius lacrimis coepit rigare pedes eius et capillis capitis sui tergebat et osculabatur pedes eius et unguento unguebat ³⁹ videns autem Phariseus qui vocaverat eum ait intra se dicens hic si esset propheta sciret utique quae et qualis mulier quae tangit eum quia peccatrix est ⁴⁰ et respondens Iesus dixit ad illum Simon habeo tibi aliquid dicere at ille ait magister dic ⁴¹ duo debitores erant cuidam feneratori unus debebat denarios quingentos alius quinquaginta ⁴² non habentibus illis unde redderent donavit utrisque quis ergo eum plus diligit ⁴³ respondens Simon dixit aestimo quia is cui plus donavit at ille dixit ei recte iudicasti ⁴⁴ et conversus ad mulierem dixit Simoni vides hanc mulierem intravi in domum tuam aquam pedibus meis non dedisti haec autem lacrimis rigavit pedes meos et capillis suis tersit ⁴⁵ osculum mihi non dedisti haec autem ex quo intravit non cessavit osculari pedes meos ⁴⁶ oleo caput meum non unxisti haec autem unguento unxit pedes meos ⁴⁷ propter quod dico tibi remittentur ei peccata multa quoniam dilexit multum cui autem minus dimittitur minus diligit ⁴⁸ dixit autem ad illam remittuntur tibi peccata ⁴⁹ et coeperunt qui simul accumbebant dicere intra se quis est hic qui etiam peccata dimittit ⁵⁰ dixit autem ad mulierem fides tua te salvam fecit vade in pace

8 et factum est deinceps et ipse iter faciebat per civitatem et castellum praedicans et evangelizans regnum Dei et duodecim cum illo ² et mulieres aliquae quae erant curatae ab spiritibus malignis et infirmitati-

bus Maria quae vocatur Magdalene de qua daemonia septem exierant ³ et Iohanna uxor Chuza procuratoris Herodis et Susanna et aliae multae quae ministrabant eis de facultatibus suis ⁴ cum autem turba plurima conveniret et de civitatibus properarent ad eum dixit per similitudinem ⁵ exiit qui seminat seminare semen suum et dum seminat aliud cecidit secus viam et conculcatum est et volucres caeli comederunt illud ⁶ et aliud cecidit supra petram et natum aruit quia non habebat humorem ⁷ et aliud cecidit inter spinas et simul exortae spinae suffocaverunt illud ⁸ et aliud cecidit in terram bonam et ortum fecit fructum centuplum haec dicens clamabat qui habet aures audiendi audiat ⁹ interrogabant autem eum discipuli eius quae esset haec parabola ¹⁰ quibus ipse dixit vobis datum est nosse mysterium regni Dei ceteris autem in parabolis ut videntes non videant et audientes non intellegant ¹¹ est autem haec parabola semen est verbum Dei ¹² qui autem secus viam sunt qui audiunt deinde venit diabolus et tollit verbum de corde eorum ne credentes salvi fiant ¹³ nam qui supra petram qui cum audierint cum gaudio suscipiunt verbum et hii radices non habent qui ad tempus credunt et in tempore temptationis recedunt ¹⁴ quod autem in spinis cecidit hii sunt qui audierunt et a sollicitudinibus et divitiis et voluptatibus vitae euntes suffocantur et non referunt fructum ¹⁵ quod autem in bonam terram hii sunt qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent et fructum adferunt in patientia ¹⁶ nemo autem lucernam accendens operit eam vaso aut subtus lectum ponit sed supra candelabrum ponit ut intrantes videant lumen ¹⁷ non enim est occultum quod non manifestetur nec absconditum quod non cognoscatur et in palam veniat ¹⁸ videte ergo quomodo auditis qui enim habet dabitur illi et quicumque non habet etiam quod putat se habere auferetur ab illo ¹⁹ venerunt autem ad illum mater et fratres eius et non poterant adire ad eum prae turba ²⁰ et nuntiatum est illi mater tua et fratres tui stant foris volentes te videre ²¹ qui respondens dixit ad eos mater mea et fratres mei hii sunt qui verbum Dei audiunt et faciunt ²² factum est autem in una dierum et ipse ascendit in naviculam et discipuli eius et ait ad illos transfretemus trans stagnum et ascenderunt ²³ navigantibus autem illis obdormiit et descendit procella venti in stagnum et conplebantur et periclitabantur ²⁴ accedentes autem suscitaverunt eum dicentes praeceptor perimus at ille surgens increpavit ventum et tempestatem aquae et cessavit et facta est tranquillitas ²⁵ dixit autem illis ubi est fides vestra qui timentes mirati sunt dicentes ad invicem quis putas hic est quia et ventis imperat et mari et oboediunt ei ²⁶ enavigaverunt autem ad regionem Gerasenorum quae est contra Galilaeam ²⁷ et cum egressus esset ad terram occurrit illi vir quidam qui habebat daemonium iam temporibus multis et vestimento non induebatur neque in domo manebat sed in monumentis ²⁸ is ut vidit Iesum procidit ante illum et exclamans voce magna dixit quid mihi et tibi est Iesu

Fili Dei altissimi obsecro te ne me torqueas ²⁹ praecipiebat enim spiritui inmundo ut exiret ab homine multis enim temporibus arripiebat illum et vinciebatur catenis et conpedibus custoditus et ruptis vinculis agebatur a daemonio in deserta ³⁰ interrogavit autem illum Iesus dicens quod tibi nomen est at ille dixit Legio quia intraverunt daemonia multa in eum ³¹ et rogabant illum ne imperaret illis ut in abyssum irent ³² erat autem ibi grex porcorum multorum pascentium in monte et rogabant eum ut permetteret eos in illos ingredi et permisit illos ³³ exierunt ergo daemonia ab homine et intraverunt in porcos et impetu abiit grex per praeceps in stagnum et suffocatus est ³⁴ quod ut viderunt factum qui pascebat fugerunt et nuntiaverunt in civitatem et in villas ³⁵ exierunt autem videre quod factum est et venerunt ad Iesum et invenerunt hominem sedentem a quo daemonia exierant vestitum ac sana mente ad pedes eius et timuerunt ³⁶ nuntiaverunt autem illis et qui viderant quomodo sanus factus esset a Legione ³⁷ et rogaverunt illum omnis multitudo regionis Gerasenorum ut discederet ab ipsis quia timore magno tenebantur ipse autem ascendens navem reversus est ³⁸ et rogabat illum vir a quo daemonia exierant ut cum eo esset dimisit autem eum Iesus dicens ³⁹ redi domum tuam et narra quanta tibi fecit Deus et abiit per universam civitatem praedicans quanta illi fecisset Iesus ⁴⁰ factum est autem cum redisset Iesus excepit illum turba erant enim omnes expectantes eum ⁴¹ et ecce venit vir cui nomen Iairus et ipse princeps synagogae erat et cecidit ad pedes Iesu rogans eum ut intraret in domum eius ⁴² quia filia unica erat illi fere annorum duodecim et haec moriebatur et contigit dum iret a turbis conprimebatur ⁴³ et mulier quaedam erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim quae in medicos erogaverat omnem substantiam suam nec ab ullo potuit curari ⁴⁴ accessit retro et tetigit fimbriam vestimenti eius et confestim stetit fluxus sanguinis eius ⁴⁵ et ait Iesus quis est qui me tetigit negantibus autem omnibus dixit Petrus et qui cum illo erant praeceptor turbae te comprimunt et adfligunt et dicis quis me tetigit ⁴⁶ et dixit Iesus tetigit me aliquis nam ego novi virtutem de me exisse ⁴⁷ videns autem mulier quia non latuit tremens venit et procidit ante pedes illius et ob quam causam tetigerit eum indicavit coram omni populo et quemadmodum confestim sanata sit ⁴⁸ at ipse dixit illi filia fides tua te salvam fecit vade in pace ⁴⁹ adhuc illo loquente venit a principe synagogae dicens ei quia mortua est filia tua noli vexare illum ⁵⁰ Iesus autem audito hoc verbo respondit patri puellae noli timere crede tantum et salva erit ⁵¹ et cum venisset domum non permisit intrare secum quemquam nisi Petrum et Iohannem et Iacobum et patrem et matrem puellae ⁵² flebant autem omnes et plangebant illam at ille dixit nolite flere non est mortua sed dormit ⁵³ et deridebant eum scientes quia mortua esset ⁵⁴ ipse autem tenens manum eius clamavit dicens puella surge ⁵⁵ et reversus est spiritus eius et surrexit continuo et iussit illi

dari manducare ⁵⁶ et stupuerunt parentes eius quibus praecepit ne alicui dicerent quod factum erat

9 convocatis autem duodecim apostolis dedit illis virtutem et potestatem super omnia daemonia et ut languores curarent ² et misit illos praedicare regnum Dei et sanare infirmos ³ et ait ad illos nihil tuleritis in via neque virgam neque peram neque panem neque pecuniam neque duas tunicas habeatis ⁴ et in quamcumque domum intraveritis ibi manete et inde ne exeatis ⁵ et quicumque non receperint vos exeuntes de civitate illa etiam pulverem pedum vestrorum excutite in testimonium supra illos ⁶ egressi autem circumibant per castella evangelizantes et curantes ubique ⁷ audivit autem Herodes tetrarcha omnia quae fiebant ab eo et haesitabat eo quod diceretur ⁸ a quibusdam quia Iohannes surrexit a mortuis a quibusdam vero quia Helias apparuit ab aliis autem quia propheta unus de antiquis surrexit ⁹ et ait Herodes Iohannem ego decollavi quis autem est iste de quo audio ego talia et quaerebat videre eum ¹⁰ et reversi apostoli nar-raverunt illi quaecumque fecerunt et adsumptis illis secessit seorsum in locum desertum qui est Bethsaida ¹¹ quod cum cognovissent turbae secutae sunt illum et excepit illos et loquebatur illis de regno Dei et eos qui cura indigebant sanabat ¹² dies autem coeperat declinare et accedentes duodecim dixerunt illi dimitte turbas ut euntes in castella villasque quae circa sunt dev-ertant et inveniant escas quia hic in loco deserto sumus ¹³ ait autem ad illos vos date illis manducare at illi dixerunt non sunt nobis plus quam quinque panes et duo pisces nisi forte nos eamus et emamus in omnem hanc turbam escas ¹⁴ erant autem fere viri quinque milia ait autem ad discipulos suos facite illos discumbere per convivium quinquagenos ¹⁵ et ita fecerunt et discumbere fecerunt omnes ¹⁶ acceptis autem quinque panibus et duobus piscibus respexit in caelum et benedixit illis et fregit et distribuit discipulis suis ut ponerent ante turbas ¹⁷ et manducaverunt omnes et saturati sunt et sublatum est quod superfuit illis fragmentorum cofini duodecim ¹⁸ et factum est cum solus esset orans erant cum illo et discipuli et interrogavit illos dicens quem me dicunt esse turbae ¹⁹ at illi responderunt et dixerunt Iohannem Baptistam alii autem Heliam alii quia propheta unus de prioribus surrexit ²⁰ dixit autem illis vos autem quem me esse dicitis respondens Simon Petrus dixit Christum Dei ²¹ at ille increpans illos praecepit ne cui dicerent hoc ²² dicens quia oportet Filium hominis multa pati et reprobari a senioribus et principibus sacerdotum et scribis et occidi et tertia die resurgere ²³ dicebat autem ad omnes si quis vult post me venire abneget se ipsum et tollat crucem suam cotidie et sequatur me ²⁴ qui enim voluerit animam suam salvam facere perdet illam nam qui perdidit animam suam propter me salvam faciet illam ²⁵ quid enim proficit homo si lucretur universum mundum se autem ipsum perdat et detrimentum sui faciat ²⁶ nam qui me erubuerit et meos sermones hunc Filius hominis erubescet cum

venerit in maiestate sua et Patris et sanctorum angelorum ²⁷ dico autem vobis vere sunt aliqui hic stantes qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei ²⁸ factum est autem post haec verba fere dies octo et adsumpsit Petrum et Iohannem et Iacobum et ascendit in montem ut oraret ²⁹ et factum est dum oraret species vultus eius altera et vestitus eius albus refulgens ³⁰ et ecce duo viri loquebantur cum illo erant autem Moses et Helias ³¹ visi in maiestate et dicebant excessum eius quem completurus erat in Hierusalem ³² Petrus vero et qui cum illo gravati erant somno et evigilantes viderunt maiestatem eius et duos viros qui stabant cum illo ³³ et factum est cum discederent ab illo ait Petrus ad Iesum praeceptor bonum est nos hic esse et faciamus tria tabernacula unum tibi et unum Mosi et unum Heliae nesciens quid diceret ³⁴ haec autem illo loquente facta est nubes et obumbravit eos et timuerunt intransibus illis in nubem ³⁵ et vox facta est de nube dicens hic est Filius meus electus ipsum audite ³⁶ et dum fieret vox inventus est Iesus solus et ipsi tacuerunt et nemini dixerunt in illis diebus quicquam ex his quae viderant ³⁷ factum est autem in sequenti die descendantibus illis de monte occurrit illi turba multa ³⁸ et ecce vir de turba exclamavit dicens magister obsecro te respice in filium meum quia unicus est mihi ³⁹ et ecce spiritus adprehendit illum et subito clamat et elidit et dissipat eum cum spuma et vix discedit dilanians eum ⁴⁰ et rogavi discipulos tuos ut eicerent illum et non potuerunt ⁴¹ respondens autem Iesus dixit o generatio infidelis et perversa usquequo ero apud vos et patiar vos adduc huc filium tuum ⁴² et cum accederet elisit illum daemonium et dissipavit ⁴³ et increpavit Iesus spiritum inmundum et sanavit puerum et reddidit illum patri eius ⁴⁴ stupebant autem omnes in magnitudine Dei omnibusque mirantibus in omnibus quae faciebat dixit ad discipulos suos ponite vos in cordibus vestris sermones istos Filius enim hominis futurum est ut tradatur in manus hominum ⁴⁵ at illi ignorabant verbum istud et erat velatum ante eos ut non sentirent illud et timebant interrogare eum de hoc verbo ⁴⁶ intravit autem cogitatio in eos quis eorum maior esset ⁴⁷ at Iesus videns cogitationes cordis illorum adprehendens puerum statuit eum secus se ⁴⁸ et ait illis quicumque suscepit puerum istum in nomine meo me recipit et quicumque me recipit recipit eum qui me misit nam qui minor est inter omnes vos hic maior est ⁴⁹ respondens autem Iohannes dixit praeceptor vidimus quendam in nomine tuo eicientem daemonia et prohibuimus eum quia non sequitur nobiscum ⁵⁰ et ait ad illum Iesus nolite prohibere qui enim non est adversum vos pro vobis est ⁵¹ factum est autem dum conplerentur dies adsumptionis eius et ipse faciem suam firmavit ut iret Hierusalem ⁵² et misit nuntios ante conspectum suum et euntes intraverunt in civitatem Samaritanorum ut pararent illi ⁵³ et non receperunt eum quia facies eius erat euntis Hierusalem ⁵⁴ cum vidissent autem discipuli eius Iacobus et Iohannes

dixerunt Domine vis dicimus ut ignis descendat de caelo et consumat illos ⁵⁵ et conversus increpavit illos ⁵⁶ et abierunt in aliud castellum ⁵⁷ factum est autem ambulatibus illis in via dixit quidam ad illum sequar te quocumque ieris ⁵⁸ et ait illi Iesus vulpes foveas habent et volucres caeli nidos Filius autem hominis non habet ubi caput reclinet ⁵⁹ ait autem ad alterum sequere me ille autem dixit Domine permitte mihi primum ire sepelire patrem meum ⁶⁰ dixitque ei Iesus sine ut mortui sepeliant mortuos suos tu autem vade adnuntia regnum Dei ⁶¹ et ait alter sequar te Domine sed primum permitte mihi renuntiare his qui domi sunt ⁶² ait ad illum Iesus nemo mittens manum suam in aratrum et aspiciens retro aptus est regno Dei

10 post haec autem designavit Dominus et alios septuaginta duos et misit illos binos ante faciem suam in omnem civitatem et locum quo erat ipse venturus ² et dicebat illis messis quidem multa operarii autem pauci rogate ergo Dominum messis ut mittat operarios in messem ³ ite ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos ⁴ nolite portare sacculum neque peram neque calciamenta et neminem per viam salutaveritis ⁵ in quamcumque domum intraveritis primum dicite pax huic domui ⁶ et si ibi fuerit filius pacis requiescet super illam pax vestra sin autem ad vos revertetur ⁷ in eadem autem domo manete edentes et bibentes quae apud illos sunt dignus enim est operarius mercede sua nolite transire de domo in domum ⁸ et in quamcumque civitatem intraveritis et susceperint vos manducate quae adponuntur vobis ⁹ et curate infirmos qui in illa sunt et dicite illis adpropinquavit in vos regnum Dei ¹⁰ in quamcumque civitatem intraveritis et non receperint vos exeuntes in plateas eius dicite ¹¹ etiam pulverem qui adhesit nobis de civitate vestra extergimus in vos tamen hoc scitote quia adpropinquavit regnum Dei ¹² dico vobis quia Sodomis in die illa remissius erit quam illi civitati ¹³ vae tibi Corazain vae tibi Bethsaida quia si in Tyro et Sidone factae fuissent virtutes quae in vobis factae sunt olim in cilicio et cinere sedentes paeniterent ¹⁴ verumtamen Tyro et Sidoni remissius erit in iudicio quam vobis ¹⁵ et tu Capharnaum usque in caelum exaltata usque ad infernum demergaris ¹⁶ qui vos audit me audit et qui vos spernit me spernit qui autem me spernit spernit eum qui me misit ¹⁷ reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio dicentes Domine etiam daemonia subiciuntur nobis in nomine tuo ¹⁸ et ait illis videbam Satanam sicut fulgur de caelo cadentem ¹⁹ ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes et scorpiones et supra omnem virtutem inimici et nihil vobis nocebit ²⁰ verumtamen in hoc nolite gaudere quia spiritus vobis subiciuntur gaudete autem quod nomina vestra scripta sunt in caelis ²¹ in ipsa hora exultavit Spiritu Sancto et dixit confiteor tibi Pater Domine caeli et terrae quod abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis etiam Pater quia sic placuit ante te ²² omnia mihi tradita sunt a Patre meo et nemo scit qui sit Filius nisi Pater et qui sit Pater nisi Filius et cui

voluerit Filius revelare ²³ et conversus ad discipulos suos dixit beati oculi qui vident quae videtis ²⁴ dico enim vobis quod multi prophetae et reges voluerunt videre quae vos videtis et non viderunt et audire quae auditis et non audierunt ²⁵ et ecce quidam legis peritus surrexit temptans illum et dicens magister quid faciendo vitam aeternam possidebo ²⁶ at ille dixit ad eum in lege quid scriptum est quomodo legis ²⁷ ille respondens dixit diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex omnibus viribus tuis et ex omni mente tua et proximum tuum sicut te ipsum ²⁸ dixitque illi recte respondisti hoc fac et vives ²⁹ ille autem volens iustificare se ipsum dixit ad Iesum et quis est meus proximus ³⁰ suscipiens autem Iesus dixit homo quidam descendebat ab Hierusalem in Hiericho et incidit in latrones qui etiam despoliaverunt eum et plagis inpositis abierunt semivivo relicto ³¹ accidit autem ut sacerdos quidam descenderet eadem via et viso illo praeterivit ³² similiter et Levita cum esset secus locum et videret eum pertransiit ³³ Samaritanus autem quidam iter faciens venit secus eum et videns eum misericordia motus est ³⁴ et adproprians alligavit vulnera eius infundens oleum et vinum et inponens illum in iumentum suum duxit in stabulum et curam eius egit ³⁵ et altera die protulit duos denarios et dedit stabulario et ait curam illius habe et quodcumque supererogaveris ego cum rediero reddam tibi ³⁶ quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi qui incidit in latrones ³⁷ at ille dixit qui fecit misericordiam in illum et ait illi Iesus vade et tu fac similiter ³⁸ factum est autem dum irent et ipse intravit in quoddam castellum et mulier quaedam Martha nomine excepit illum in domum suam ³⁹ et huic erat soror nomine Maria quae etiam sedens secus pedes Domini audiebat verbum illius ⁴⁰ Martha autem satagebat circa frequens ministerium quae stetit et ait Domine non est tibi curae quod soror mea reliquit me solam ministrare dic ergo illi ut me adiuvet ⁴¹ et respondens dixit illi Dominus Martha Martha sollicita es et turbaris erga plurima ⁴² porro unum est necessarium Maria optimam partem elegit quae non auferetur ab ea

11 et factum est cum esset in loco quodam orans ut cessavit dixit unus ex discipulis eius ad eum Domine doce nos orare sicut et Iohannes docuit discipulos suos ² et ait illis cum oratis dicite Pater sanctificetur nomen tuum adveniat regnum tuum ³ panem nostrum cotidianum da nobis cotidie ⁴ et dimitte nobis peccata nostra siquidem et ipsi dimittimus omni debenti nobis et ne nos inducas in temptationem ⁵ et ait ad illos quis vestrum habebit amicum et ibit ad illum media nocte et dicit illi amice commoda mihi tres panes ⁶ quoniam amicus meus venit de via ad me et non habeo quod ponam ante illum ⁷ et ille de intus respondens dicat noli mihi molestus esse iam ostium clausum est et pueri mei mecum sunt in cubili non possum surgere et dare tibi ⁸ dico vobis et si non dabit illi surgens eo quod amicus eius sit propter improbitatem tamen eius surget et dabit illi quotquot habet

necessarios ⁹ et ego vobis dico petite et dabitur vobis quaerite et invenietis pulsate et aperietur vobis ¹⁰ omnis enim qui petit accipit et qui quaerit invenit et pulsanti aperietur ¹¹ quis autem ex vobis patrem petet panem numquid lapidem dabit illi aut piscem numquid pro pisce serpentem dabit illi ¹² aut si petierit ovum numquid porriget illi scorpionem ¹³ si ergo vos cum sitis mali nostis bona data dare filiis vestris quanto magis Pater vester de caelo dabit spiritum bonum petentibus se ¹⁴ et erat eiciens daemonium et illud erat mutum et cum eiecisset daemonium locutus est mutus et admiratae sunt turbae ¹⁵ quidam autem ex eis dixerunt in Beelzebub principe daemoniorum eicit daemonia ¹⁶ et alii temptantes signum de caelo quaerebant ab eo ¹⁷ ipse autem ut vidit cogitationes eorum dixit eis omne regnum in se ipsum divisum desolatur et domus supra domum cadet ¹⁸ si autem et Satanus in se ipsum divisus est quomodo stabit regnum ipsius quia dicitis in Beelzebub eicere me daemonia ¹⁹ si autem ego in Beelzebub eicio daemonia filii vestri in quo eiciunt ideo ipsi iudices vestri erunt ²⁰ porro si in digito Dei eicio daemonia profecto praevenit in vos regnum Dei ²¹ cum fortis armatus custodit atrium suum in pace sunt ea quae possidet ²² si autem fortior illo superveniens vicerit eum universa arma eius aufert in quibus confidebat et spolia eius distribuit ²³ qui non est mecum adversum me est et qui non colligit mecum dispergit ²⁴ cum inmundus spiritus exierit de homine perambulat per loca inaquosa quaerens requiem et non inveniens dicit revertar in domum meam unde exivi ²⁵ et cum venerit invenit scopis mundatam ²⁶ et tunc vadit et adsumit septem alios spiritus nequiores se et ingressi habitant ibi et sunt novissima hominis illius peiora prioribus ²⁷ factum est autem cum haec diceret extollens vocem quaedam mulier de turba dixit illi beatus venter qui te portavit et ubera quae suxisti ²⁸ at ille dixit quippini beati qui audiunt verbum Dei et custodiunt ²⁹ turbis autem concurrentibus coepit dicere generatio haec generatio nequam est signum quaerit et signum non dabitur illi nisi signum Ioniae ³⁰ nam sicut Ionas fuit signum Ninevitis ita erit et Filius hominis generationi isti ³¹ regina austri surget in iudicio cum viris generationis huius et condemnabit illos quia venit a finibus terrae audire sapientiam Salomonis et ecce plus Salomone hic ³² viri ninevitarum surgent in iudicio cum generatione hac et condemnabunt illam quia paenitentiam egerunt ad praedicationem Ioniae et ecce plus Iona hic ³³ nemo lucernam accendit et in abscondito ponit neque sub modio sed supra candelabrum ut qui ingrediuntur lumen videant ³⁴ lucerna corporis tui est oculus tuus si oculus tuus fuerit simplex totum corpus tuum lucidum erit si autem nequam fuerit etiam corpus tuum tenebrosum erit ³⁵ vide ergo ne lumen quod in te est tenebrae sint ³⁶ si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit non habens aliquam partem tenebrarum erit lucidum totum et sicut lucerna fulgoris inluminabit te ³⁷ et cum loqueretur rogavit illum quidam Phar-

isaeus ut pranderet apud se et ingressus recubuit ³⁸ Pharisaeus autem coepit intra se reputans dicere quare non baptizatus esset ante prandium ³⁹ et ait Dominus ad illum nunc vos Pharisaei quod de foris est calicis et catini mundatis quod autem intus est vestrum plenum est rapina et iniquitate ⁴⁰ stulti nonne qui fecit quod de foris est etiam id quod de intus est fecit ⁴¹ verumtamen quod superest date elemosynam et ecce omnia munda sunt vobis ⁴² sed vae vobis Pharisaeis quia decimatis mentam et rutam et omne holus et praeteritis iudicium et caritatem Dei haec autem oportuit facere et illa non omittere ⁴³ vae vobis Pharisaeis quia diligitis primas cathedras in synagogis et salutationes in foro ⁴⁴ vae vobis quia estis ut monumenta quae non parent et homines ambulantes supra nesciunt ⁴⁵ respondens autem quidam ex legis peritis ait illi magister haec dicens etiam nobis contumeliam facis ⁴⁶ at ille ait et vobis legis peritis vae quia oneratis homines oneribus quae portari non possunt et ipsi uno digito vestro non tangitis sarcinas ⁴⁷ vae vobis quia aedificatis monumenta prophetarum patres autem vestri occiderunt illos ⁴⁸ profecto testificamini quod consentitis operibus patrum vestrorum quoniam quidem ipsi eos occiderunt vos autem aedificatis eorum sepulchra ⁴⁹ propterea et sapientia Dei dixit mittam ad illos prophetas et apostolos et ex illis occident et persequentur ⁵⁰ ut inquiratur sanguis omnium prophetarum qui effusus est a constitutione mundi a generatione ista ⁵¹ a sanguine Abel usque ad sanguinem Zacchariae qui periit inter altare et aedem ita dico vobis requiretur ab hac generatione ⁵² vae vobis legis peritis quia tulistis clavem scientiae ipsi non introistis et eos qui introibant prohibuistis ⁵³ cum haec ad illos diceret coeperunt Pharisaei et legis periti graviter insistere et os eius opprimere de multis ⁵⁴ insidiantes et quaerentes capere aliquid ex ore eius ut accusarent eum

12 multis autem turbis circumstantibus ita ut se invicem conculcarent coepit dicere ad discipulos suos adtendite a fermento Pharisaeorum quae est hypocrisis ² nihil autem opertum est quod non reveletur neque absconditum quod non sciatur ³ quoniam quae in tenebris dixistis in lumine dicentur et quod in aurem locuti estis in cubiculis praedicabitur in tectis ⁴ dico autem vobis amicis meis ne terreamini ab his qui occidunt corpus et post haec non habent amplius quod faciant ⁵ ostendam autem vobis quem timeatis timeate eum qui postquam occiderit habet potestatem mittere in gehennam ita dico vobis hunc timeate ⁶ nonne quinque passereres veneunt dipundio et unus ex illis non est in oblivione coram Deo ⁷ sed et capilli capitis vestri omnes numerati sunt nolite ergo timere multis passeribus pluris estis ⁸ dico autem vobis omnis quicumque confessus fuerit in me coram hominibus et Filius hominis confitebitur in illo coram angelis Dei ⁹ qui autem negaverit me coram hominibus denegabitur coram angelis Dei ¹⁰ et omnis qui dicit verbum in Filium hominis remittetur illi ei autem qui in Spiri-

tum Sanctum blasphemaverit non remittetur ¹¹ cum autem inducent vos in synagogas et ad magistratus et potestates nolite solliciti esse qualiter aut quid respondeatis aut quid dicatis ¹² Spiritus enim Sanctus docebit vos in ipsa hora quae oporteat dicere ¹³ ait autem quidam ei de turba magister dic fratri meo ut dividat mecum hereditatem ¹⁴ at ille dixit ei homo quis me constituit iudicem aut divisorem super vos ¹⁵ dixitque ad illos videte et cavete ab omni avaritia quia non in abundantia cuiusquam vita eius est ex his quae possidet ¹⁶ dixit autem similitudinem ad illos dicens hominis cuiusdam divitis uberes fructus ager adtulit ¹⁷ et cogitabat intra se dicens quid faciam quod non habeo quo congregem fructus meos ¹⁸ et dixit hoc faciam destruo horrea mea et maiora faciam et illuc congregabo omnia quae nata sunt mihi et bona mea ¹⁹ et dicam animae meae anima habes multa bona posita in annos plurimos requiesce comede bibe epulare ²⁰ dixit autem illi Deus stulte hac nocte animam tuam repetunt a te quae autem parasti cuius erunt ²¹ sic est qui sibi thesaurizat et non est in Deum dives ²² dixitque ad discipulos suos ideo dico vobis nolite solliciti esse animae quid manducetis neque corpori quid vestiamini ²³ anima plus est quam esca et corpus quam vestimentum ²⁴ considerate corvos quia non seminant neque metunt quibus non est cellarium neque horreum et Deus pascit illos quanto magis vos pluris estis illis ²⁵ quis autem vestrum cogitando potest adicere ad staturam suam cubitum unum ²⁶ si ergo neque quod minimum est potestis quid de ceteris solliciti estis ²⁷ considerate lilia quomodo crescunt non laborant non nent dico autem vobis nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut unum ex istis ²⁸ si autem faenum quod hodie in agro est et cras in clibanum mittitur Deus sic vestit quanto magis vos pusillae fidei ²⁹ et vos nolite quaerere quid manducetis aut quid bibatis et nolite in sublime tolli ³⁰ haec enim omnia gentes mundi quaerunt Pater autem vester scit quoniam his indigetis ³¹ verumtamen quaerite regnum Dei et haec omnia adicientur vobis ³² nolite timere pusillus grex quia conplacuit Patri vestro dare vobis regnum ³³ vendite quae possidetis et date elemosynam facite vobis sacculos qui non veterescunt thesaurum non deficientem in caelis quo fur non adpropriet neque tinea corrumpit ³⁴ ubi enim thesaurus vester est ibi et cor vestrum erit ³⁵ sint lumbi vestri praecinctorum et lucernae ardentes ³⁶ et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando revertatur a nuptiis ut cum venerit et pulverisaverit confestim aperiant ei ³⁷ beati servi illi quos cum venerit dominus invenerit vigilantes amen dico vobis quod praecinget se et faciet illos discumbere et transiens ministrabit illis ³⁸ et si venerit in secunda vigilia et si in tertia vigilia venerit et ita invenerit beati sunt servi illi ³⁹ hoc autem scitote quia si sciret pater familias quae hora fur veniret vigilaret utique et non sineret perfodiri domum suam ⁴⁰ et vos estote parati quia quae hora non putatis Filius hominis venit ⁴¹ ait autem ei Petrus Domine ad nos dicis hanc parabolam an et ad

omnes ⁴² dixit autem Dominus quis putas est fidelis dispensator et prudens quem constituet dominus super familiam suam ut det illis in tempore tritici mensuram ⁴³ beatus ille servus quem cum venerit dominus invenerit ita facientem ⁴⁴ vere dico vobis quia supra omnia quae possidet constituet illum ⁴⁵ quod si dixerit servus ille in corde suo moram facit dominus meus venire et coeperit percutere pueros et ancillas et edere et bibere et inebriari ⁴⁶ veniet dominus servi illius in die qua non sperat et hora qua nescit et dividet eum partemque eius cum infidelibus ponet ⁴⁷ ille autem servus qui cognovit voluntatem domini sui et non praeparavit et non fecit secundum voluntatem eius vapulabit multas ⁴⁸ qui autem non cognovit et fecit digna plagis vapulabit paucis omni autem cui multum datum est multum quaeretur ab eo et cui commendaverunt multum plus petent ab eo ⁴⁹ ignem veni mittere in terram et quid volo si accendatur ⁵⁰ baptisma autem habeo baptizari et quomodo coartor usque dum perficiatur ⁵¹ putatis quia pacem veni dare in terram non dico vobis sed separationem ⁵² erunt enim ex hoc quinque in domo una divisi tres in duo et duo in tres ⁵³ dividetur pater in filium et filius in patrem suum mater in filiam et filia in matrem socrus in nurum suam et nurus in socrum suam ⁵⁴ dicebat autem et ad turbas cum videritis nubem orientem ab occasu statim dicitis nimbus venit et ita fit ⁵⁵ et cum austrum flantem dicitis quia aestus erit et fit ⁵⁶ hypocritae faciem terrae et caeli nostis probare hoc autem tempus quomodo non probatis ⁵⁷ quid autem et a vobis ipsis non iudicatis quod iustum est ⁵⁸ cum autem vadis cum adversario tuo ad principem in via da operam liberari ab illo ne forte trahat te apud iudicem et iudex tradat te exactori et exactor mittat te in carcerem ⁵⁹ dico tibi non exies inde donec etiam novissimum minutum reddas

13 aderant autem quidam ipso in tempore nuntiantes illi de Galilaeis quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum ² et respondens dixit illis putatis quod hii Galilaei prae omnibus Galilaeis peccatores fuerunt quia talia passi sunt ³ non dico vobis sed nisi paenitentiam habueritis omnes similiter peribitis ⁴ sicut illi decem et octo supra quos cecidit turris in Siloam et occidit eos putatis quia et ipsi debitores fuerunt praeter omnes homines habitantes in Hierusalem ⁵ non dico vobis sed si non paenitentiam egeritis omnes similiter peribitis ⁶ dicebat autem hanc similitudinem arborem ficum habebat quidam plantatam in vinea sua et venit quaerens fructum in illa et non invenit ⁷ dixit autem ad cultorem vineae ecce anni tres sunt ex quo venio quaerens fructum in ficulnea hac et non invenio succide ergo illam ut quid etiam terram occupat ⁸ at ille respondens dixit illi domine dimitte illam et hoc anno usque dum fodiam circa illam et mittam stercora ⁹ et si quidem fecerit fructum sin autem in futurum succides eam ¹⁰ erat autem docens in synagoga eorum sabbatis ¹¹ et ecce mulier quae habebat spiritum infirmitatis annis decem et octo et erat inclinata nec omnino poterat sursum respicere ¹² quam

cum videret Iesus vocavit ad se et ait illi mulier dimissa es ab infirmitate tua ¹³ et inposuit illi manus et confestim erecta est et glorificabat Deum ¹⁴ respondens autem archisynagogus indignans quia sabbato curasset Iesus dicebat turbae sex dies sunt in quibus oportet operari in his ergo venite et curamini et non in die sabbati ¹⁵ respondit autem ad illum Dominus et dixit hypocritae unusquisque vestrum sabbato non solvit bovem suum aut asinum a praesepio et ducit adquare ¹⁶ hanc autem filiam Abrahae quam alligavit Satanas ecce decem et octo annis non oportuit solvi a vinculo isto die sabbati ¹⁷ et cum haec diceret erubescabant omnes adversarii eius et omnis populus gaudebat in universis quae gloriose fiebant ab eo ¹⁸ dicebat ergo cui simile est regnum Dei et cui simile esse existimabo illud ¹⁹ simile est grano sinapis quod acceptum homo misit in hortum suum et crevit et factum est in arborem magnam et volucres caeli requieverunt in ramis eius ²⁰ et iterum dixit cui simile aestimabo regnum Dei ²¹ simile est fermento quod acceptum mulier abscondit in farinae sata tria donec fermentaretur totum ²² et ibat per civitates et castella docens et iter faciens in Hierusalem ²³ ait autem illi quidam Domine si pauci sunt qui salvantur ipse autem dixit ad illos ²⁴ contendite intrare per angustam portam quia multi dico vobis quaerunt intrare et non poterunt ²⁵ cum autem intraverit pater familias et cluserit ostium et incipietis foris stare et pulsare ostium dicentes Domine aperi nobis et respondens dicet vobis nescio vos unde sitis ²⁶ tunc incipietis dicere manducavimus coram te et bibimus et in plateis nostris docuisti ²⁷ et dicet vobis nescio vos unde sitis discedite a me omnes operarii iniquitatis ²⁸ ibi erit fletus et stridor dentium cum videritis Abraham et Isaac et Iacob et omnes prophetas in regno Dei vos autem expelli foras ²⁹ et venient ab oriente et occidente et aquilone et austro et accumbent in regno Dei ³⁰ et ecce sunt novissimi qui erunt primi et sunt primi qui erunt novissimi ³¹ in ipsa die accesserunt quidam Pharisaeorum dicentes illi exi et vade hinc quia Herodes vult te occidere ³² et ait illis ite dicite vulpi illi ecce eicio daemonia et sanitates perficio hodie et cras et tertia consummor ³³ verumtamen oportet me hodie et cras et sequenti ambulare quia non capit prophetam perire extra Hierusalem ³⁴ Hierusalem Hierusalem quae occidis prophetas et lapidas eos qui mittuntur ad te quotiens volui congregare filios tuos quemadmodum avis nidum suum sub pinnis et noluisti ³⁵ ecce relinquitur vobis domus vestra dico autem vobis quia non videbitis me donec veniat cum dicetis benedictus qui venit in nomine Domini

14 et factum est cum intraret in domum cuiusdam principis Pharisaeorum sabbato manducare panem et ipsi observabant eum ² et ecce homo quidam hydropticus erat ante illum ³ et respondens Iesus dixit ad legis peritos et Pharisaeos dicens si licet sabbato curare ⁴ at illi tacuerunt ipse vero adprehensum sanavit eum ac dimisit ⁵ et respondens ad illos

dixit cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadet et non continuo extrahet illum die sabbati ⁶ et non poterant ad haec respondere illi ⁷ dicebat autem et ad invitatos parabolam intendens quomodo primos accubitus eligerent dicens ad illos ⁸ cum invitatus fueris ad nuptias non discumbas in primo loco ne forte honoratior te sit invitatus ab eo ⁹ et veniens is qui te et illum vocavit dicat tibi da huic locum et tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere ¹⁰ sed cum vocatus fueris vade recumbe in novissimo loco ut cum venerit qui te invitavit dicat tibi amice ascende superius tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus ¹¹ quia omnis qui se exultat humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur ¹² dicebat autem et ei qui se invitaverat cum facis prandium aut cenam noli vocare amicos tuos neque fratres tuos neque cognatos neque vicinos divites ne forte et ipsi te reinvitent et fiat tibi retributio ¹³ sed cum facis convivium voca pauperes debiles claudos caecos ¹⁴ et beatus eris quia non habent retribuere tibi retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum ¹⁵ haec cum audisset quidam de simul discumbentibus dixit illi beatus qui manducabit panem in regno Dei ¹⁶ at ipse dixit ei homo quidam fecit cenam magnam et vocavit multos ¹⁷ et misit servum suum hora cenae dicere invitatis ut venirent quia iam parata sunt omnia ¹⁸ et coeperunt simul omnes excusare primus dixit ei villam emi et necesse habeo exire et videre illam rogo te habe me excusatum ¹⁹ et alter dixit iuga boum emi quinque et eo probare illa rogo te habe me excusatum ²⁰ et alius dixit uxorem duxi et ideo non possum venire ²¹ et reversus servus nuntiavit haec domino suo tunc iratus pater familias dixit servo suo exi cito in plateas et vicos civitatis et pauperes ac debiles et caecos et claudos introduc huc ²² et ait servus domine factum est ut imperasti et adhuc locus est ²³ et ait dominus servo exi in vias et sepes et compelle intrare ut impleatur domus mea ²⁴ dico autem vobis quod nemo virorum illorum qui vocati sunt gustabit cenam meam ²⁵ ibant autem turbae multae cum eo et conversus dixit ad illos ²⁶ si quis venit ad me et non odit patrem suum et matrem et uxorem et filios et fratres et sorores adhuc autem et animam suam non potest esse meus discipulus ²⁷ et qui non baiulat crucem suam et venit post me non potest esse meus discipulus ²⁸ quis enim ex vobis volens turrem aedificare non prius sedens computat sumptus qui necessarii sunt si habet ad perficiendum ²⁹ ne posteaquam posuerit fundamentum et non potuerit perficere omnes qui vident incipiant inludere ei ³⁰ dicentes quia hic homo coepit aedificare et non potuit consummare ³¹ aut qui rex iturus committere bellum adversus alium regem non sedens prius cogitat si possit cum decem milibus occurrere ei qui cum viginti milibus venit ad se ³² alioquin adhuc illo longe agente legationem mittens rogat ea quae pacis sunt ³³ sic ergo omnis ex vobis qui non renuntiat omnibus quae possidet non potest meus esse discipulus ³⁴ bonum est sal si autem sal quoque evanuerit in quo condietur ³⁵ neque in terram neque in sterquilinum

utile est sed foras mittetur qui habet aures audiendi audiat

15 erant autem adpropinquantes ei publicani et peccatores ut audirent illum ² et murmurabant Pharisei et scribae dicentes quia hic peccatores recipit et manducat cum illis ³ et ait ad illos parabolam istam dicens ⁴ quis ex vobis homo qui habet centum oves et si perdiderit unam ex illis nonne dimittit nonaginta novem in deserto et vadit ad illam quae perierat donec inveniatur illam ⁵ et cum invenerit eam inponit in umeros suos gaudens ⁶ et veniens domum convocat amicos et vicinos dicens illis congratulamini mihi quia inveni ovem meam quae perierat ⁷ dico vobis quod ita gaudium erit in caelo super uno peccatore paenitentiam habente quam super nonaginta novem iustis qui non indigent paenitentia ⁸ aut quae mulier habens dragmas decem si perdiderit dragmam unam nonne accendit lucernam et everrit domum et quaerit diligenter donec inveniatur ⁹ et cum invenerit convocat amicas et vicinas dicens congratulamini mihi quia inveni dragmam quam perdideram ¹⁰ ita dico vobis gaudium erit coram angelis Dei super uno peccatore paenitentiam agente ¹¹ ait autem homo quidam habuit duos filios ¹² et dixit adulescentior ex illis patri pater da mihi portionem substantiae quae me contingit et divisit illis substantiam ¹³ et non post multos dies congregatis omnibus adulescentior filius peregre profectus est in regionem longinquam et ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose ¹⁴ et postquam omnia consummasset facta est fames valida in regione illa et ipse coepit egere ¹⁵ et abiit et adhesit uni civium regionis illius et misit illum in villam suam ut pasceret porcos ¹⁶ et cupiebat implere ventrem suum de siliquis quas porci manducabant et nemo illi dabat ¹⁷ in se autem reversus dixit quanti mercennarii patris mei abundant panibus ego autem hic fame pereor ¹⁸ surgam et ibo ad patrem meum et dicam illi pater peccavi in caelum et coram te ¹⁹ et iam non sum dignus vocari filius tuus fac me sicut unum de mercennariis tuis ²⁰ et surgens venit ad patrem suum cum autem adhuc longe esset vidit illum pater ipsius et misericordia motus est et adcurrrens cecidit supra collum eius et osculatus est illum ²¹ dixitque ei filius pater peccavi in caelum et coram te iam non sum dignus vocari filius tuus ²² dixit autem pater ad servos suos cito proferte stolam primam et induite illum et date anulum in manum eius et calciamenta in pedes ²³ et adducite vitulum saginatum et occidite et manducemus et epulemur ²⁴ quia hic filius meus mortuus erat et revixit perierat et inventus est et coeperunt epulari ²⁵ erat autem filius eius senior in agro et cum veniret et adpropinquaret domui audivit symphoniam et chorum ²⁶ et vocavit unum de servis et interrogavit quae haec essent ²⁷ isque dixit illi frater tuus venit et occidit pater tuus vitulum saginatum quia salvum illum recepit ²⁸ indignatus est autem et volebat introire pater ergo illius egressus coepit rogare illum ²⁹ at ille respondens dixit patri suo ecce tot annis servio tibi et numquam man-

datum tuum praeterii et numquam dedisti mihi hedum ut cum amicis meis epularer ³⁰ sed postquam filius tuus hic qui devoravit substantiam suam cum meretricibus venit occidisti illi vitulum saginatum ³¹ at ipse dixit illi fili tu semper mecum es et omnia mea tua sunt ³² epulari autem et gaudere oportebat quia frater tuus hic mortuus erat et revixit perierat et inventus est

16 dicebat autem et ad discipulos suos homo quidam erat dives qui habebat vilicum et hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona ipsius ² et vocavit illum et ait illi quid hoc audio de te redde rationem vilicationis tuae iam enim non poteris vilicare ³ ait autem vilicus intra se quid faciam quia dominus meus aufert a me vilicationem fodere non valeo mendicare erubesco ⁴ scio quid faciam ut cum amotus fuero a vilicatione recipiant me in domos suas ⁵ convocatis itaque singulis debitoribus domini sui dicebat primo quantum debes domino meo ⁶ at ille dixit centum cados olei dixitque illi accipe cautionem tuam et sede cito scribe quinquaginta ⁷ deinde alio dixit tu vero quantum debes qui ait centum choros tritici ait illi accipe litteras tuas et scribe octoginta ⁸ et laudavit dominus vilicum iniquitatis quia prudenter fecisset quia filii huius saeculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt ⁹ et ego vobis dico facite vobis amicos de mamona iniquitatis ut cum defeceritis recipiant vos in aeterna tabernacula ¹⁰ qui fidelis est in minimo et in maiori fidelis est et qui in modico iniquus est et in maiori iniquus est ¹¹ si ergo in iniquo mamona fideles non fuistis quod verum est quis credet vobis ¹² et si in alieno fideles non fuistis quod vestrum est quis dabit vobis ¹³ nemo servus potest duobus dominis servire aut enim unum odiet et alterum diliget aut uni adhaerebit et alterum contemnet non potestis Deo servire et mamonae ¹⁴ audiebant autem omnia haec Pharisei qui erant avari et deridebant illum ¹⁵ et ait illis vos estis qui iustificatis vos coram hominibus Deus autem novit corda vestra quia quod hominibus altum est abominatio est ante Deum ¹⁶ lex et prophetae usque ad Iohannem ex eo regnum Dei evangelizatur et omnis in illud vim facit ¹⁷ facilius est autem caelum et terram praeterire quam de lege unum apicem cadere ¹⁸ omnis qui dimittit uxorem suam et ducit alteram moechatur et qui dimissam a viro ducit moechatur ¹⁹ homo quidam erat dives et induebatur purpura et bysso et epulabatur cotidie splendide ²⁰ et erat quidam mendicus nomine Lazarus qui iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus ²¹ cupiens saturari de micis quae cadebant de mensa divitis sed et canes veniebant et lingebant ulcera eius ²² factum est autem ut moreretur mendicus et portaretur ab angelis in sinum Abrahae mortuus est autem et dives et sepultus est in inferno ²³ elevans oculos suos cum esset in tormentis videbat Abraham a longe et Lazarum in sinu eius ²⁴ et ipse clamans dixit pater Abraham miserere mei et mitte Lazarum ut intinguat extremum digiti sui in aqua ut refrigeret linguam meam quia crucior in hac flamma ²⁵ et dixit illi Abraham fili recordare quia recepisti bona in vita tua

et Lazarus similiter mala nunc autem hic consolatur tu vero cruciaris ²⁶ et in his omnibus inter nos et vos chasma magnum firmatum est ut hii qui volunt hinc transire ad vos non possint neque inde huc transmeare ²⁷ et ait rogo ergo te pater ut mittas eum in domum patris mei ²⁸ habeo enim quinque fratres ut testetur illis ne et ipsi veniant in locum hunc tormentorum ²⁹ et ait illi Abraham habent Mosen et prophetas audiant illos ³⁰ at ille dixit non pater Abraham sed si quis ex mortuis ierit ad eos paenitentiam agent ³¹ ait autem illi si Mosen et prophetas non audiunt neque si quis ex mortuis resurrexerit credent

17 et ad discipulos suos ait impossibile est ut non veniant scandala vae autem illi per quem veniunt ² utilius est illi si lapis molaris inponatur circa colum eius et proiciatur in mare quam ut scandalizet unum de pusillis istis ³ attendite vobis si peccaverit frater tuus increpa illum et si paenitentiam egerit dimitte illi ⁴ et si septies in die peccaverit in te et septies in die conversus fuerit ad te dicens paenitet me dimitte illi ⁵ et dixerunt apostoli Domino adauge nobis fidem ⁶ dixit autem Dominus si haberetis fidem sicut granum sinapis diceretis huic arbori moro eradicare et transplantare in mare et oboediret vobis ⁷ quis autem vestrum habens servum arantem aut pascentem qui regresso de agro dicet illi statim transi recumbe ⁸ et non dicet ei para quod cenem et praecinge te et ministra mihi donec manducem et bibam et post haec tu manducabis et bibes ⁹ numquid gratiam habet servo illi quia fecit quae sibi imperaverat non puto ¹⁰ sic et vos cum feceritis omnia quae praecepta sunt vobis dicite servi inutiles sumus quod debuimus facere fecimus ¹¹ et factum est dum iret in Hierusalem transiebat per mediam Samariam et Galilaeam ¹² et cum ingrederetur quoddam castellum occurrerunt ei decem viri leprosi qui steterunt a longe ¹³ et levaverunt vocem dicentes Iesu praeceptor miserere nostri ¹⁴ quos ut vidit dixit ite ostendite vos sacerdotibus et factum est dum irent mundati sunt ¹⁵ unus autem ex illis ut vidit quia mundatus est regressus est cum magna voce magnificans Deum ¹⁶ et cecidit in faciem ante pedes eius gratias agens et hic erat Samaritanus ¹⁷ respondens autem Iesus dixit nonne decem mundati sunt et novem ubi sunt ¹⁸ non est inventus qui rediret et daret gloriam Deo nisi hic alienigena ¹⁹ et ait illi surge vade quia fides tua te salvum fecit ²⁰ interrogatus autem a Pharisaeis quando venit regnum Dei respondit eis et dixit non venit regnum Dei cum observatione ²¹ neque dicent ecce hic aut ecce illic ecce enim regnum Dei intra vos est ²² et ait ad discipulos venient dies quando desideretis videre unum diem Filii hominis et non videbitis ²³ et dicent vobis ecce hic ecce illic nolite ire neque sectemini ²⁴ nam sicut fulgur coruscans de sub caelo in ea quae sub caelo sunt fulget ita erit Filius hominis in die sua ²⁵ primum autem oportet illum multa pati et reprobari a generatione hac ²⁶ et sicut factum est in diebus Noe ita erit et in diebus Filii hominis ²⁷ edebant et bibebant uxores ducebant et da-

bantur ad nuptias usque in diem qua intravit Noe in arcam et venit diluvium et perdidit omnes ²⁸ similiter sicut factum est in diebus Loth edebant et bibebant emebant et vendebant plantabant aedificabant ²⁹ qua die autem exiit Loth a Sodomis pluit ignem et sulphur de caelo et omnes perdidit ³⁰ secundum haec erit qua die Filius hominis revelabitur ³¹ in illa hora qui fuerit in tecto et vasa eius in domo ne descendat tollere illa et qui in agro similiter non redeat retro ³² memores estote uxoris Loth ³³ quicumque quaesierit animam suam salvare perdet illam et qui perdidit illam vivificabit eam ³⁴ dico vobis illa nocte erunt duo in lecto uno unus adsumetur et alter relinquetur ³⁵ duae erunt molentes in unum una adsumetur et altera relinquetur duo in agro unus adsumetur et alter relinquetur ³⁶ respondentes dicunt illi ubi Domine ³⁷ qui dixit eis ubicumque fuerit corpus illuc congregabuntur aquilae

18 dicebat autem et parabolam ad illos quoniam oportet semper orare et non deficere ² dicens iudex quidam erat in quadam civitate qui Deum non timebat et hominem non verebatur ³ vidua autem quaedam erat in civitate illa et veniebat ad eum dicens vindica me de adversario meo ⁴ et volebat per multum tempus post haec autem dixit intra se et si Deum non timeo nec hominem revereor ⁵ tamen quia molesta est mihi haec vidua vindicabo illam ne in novissimo veniens suggillet me ⁶ ait autem Dominus audite quid iudex iniquitatis dicit ⁷ Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte et patientiam habebit in illis ⁸ dico vobis quia cito faciet vindictam illorum verumtamen Filius hominis veniens putas inveniet fidem in terra ⁹ dixit autem et ad quosdam qui in se confidebant tamquam iusti et aspernabantur ceteros parabolam istam ¹⁰ duo homines ascenderunt in templum ut orarent unus Pharisaeus et alter publicanus ¹¹ Pharisaeus stans haec apud se orabat Deus gratias ago tibi quia non sum sicut ceteri hominum raptores iniusti adulteri vel ut etiam hic publicanus ¹² ieiuno bis in sabbato decimas do omnium quae possideo ¹³ et publicanus a longe stans volebat nec oculos ad caelum levare sed percutiebat pectus suum dicens Deus propitius esto mihi peccatori ¹⁴ dico vobis descendit hic iustificatus in domum suam ab illo quia omnis qui se exaltat humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur ¹⁵ adferebant autem ad illum et infantes ut eos tangeret quod cum viderent discipuli increpabant illos ¹⁶ Iesus autem convocans illos dixit sinite pueros venire ad me et nolite eos vetare talium est enim regnum Dei ¹⁷ amen dico vobis quicumque non acceperit regnum Dei sicut puer non intrabit in illud ¹⁸ et interrogavit eum quidam princeps dicens magister bone quid faciens vitam aeternam possidebo ¹⁹ dixit autem ei Iesus quid me dicis bonum nemo bonus nisi solus Deus ²⁰ mandata nosti non occides non moechaberis non furtum facies non falsum testimonium dices honora patrem tuum et matrem ²¹ qui ait haec omnia custodivi a iuventute mea ²² quo audito Iesus ait ei adhuc unum tibi deest omnia quaecumque

habes vende et da pauperibus et habebis thesaurum in caelo et veni sequere me ²³ his ille auditis contristatus est quia dives erat valde ²⁴ videns autem illum Iesus tristem factum dixit quam difficile qui pecunias habent in regnum Dei intrabunt ²⁵ facilius est enim camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum Dei ²⁶ et dixerunt qui audiebant et quis potest salvus fieri ²⁷ ait illis quae impossibilia sunt apud homines possibilia sunt apud Deum ²⁸ ait autem Petrus ecce nos dimisimus omnia et secuti sumus te ²⁹ qui dixit eis amen dico vobis nemo est qui reliquit domum aut parentes aut fratres aut uxorem aut filios propter regnum Dei ³⁰ et non recipiat multo plura in hoc tempore et in saeculo venturo vitam aeternam ³¹ adsumpsit autem Iesus duodecim et ait illis ecce ascendimus Hierosolyma et consummabuntur omnia quae scripta sunt per prophetas de Filio hominis ³² tradetur enim gentibus et inludetur et flagellabitur et conspuetur ³³ et postquam flagellaverint occident eum et die tertia resurget ³⁴ et ipsi nihil horum intellexerunt et erat verbum istud absconditum ab eis et non intellegebant quae dicebantur ³⁵ factum est autem cum adpropinquaret Hiericho caecus quidam sedebat secus viam mendicans ³⁶ et cum audiret turbam praetereuntem interrogabat quid hoc esset ³⁷ dixerunt autem ei quod Iesus Nazarenus transiret ³⁸ et clamavit dicens Iesu Fili David miserere mei ³⁹ et qui praeibant increpabant eum ut taceret ipse vero multo magis clamabat Fili David miserere mei ⁴⁰ stans autem Iesus iussit illum adduci ad se et cum adpropinquasset interrogavit illum ⁴¹ dicens quid tibi vis faciam at ille dixit Domine ut videam ⁴² et Iesus dixit illi respice fides tua te salvum fecit ⁴³ et confestim vidit et sequebatur illum magnificans Deum et omnis plebs ut vidit dedit laudem Deo

19 et ingressus perambulabat Hiericho ² et ecce vir nomine Zaccheus et hic erat princeps publicanorum et ipse dives ³ et quaerebat videre Iesum quis esset et non poterat prae turba quia statura pusillus erat ⁴ et praecurrens ascendit in arborem sycomorum ut videret illum quia inde erat transiturus ⁵ et cum venisset ad locum suspiciens Iesus vidit illum et dixit ad eum Zacchee festinans descende quia hodie in domo tua oportet me manere ⁶ et festinans descendit et excepit illum gaudens ⁷ et cum viderent omnes murmurabant dicentes quod ad hominem peccatorem devertisset ⁸ stans autem Zaccheus dixit ad Dominum ecce dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus et si quid aliquem defraudavi reddo quadruplum ⁹ ait Iesus ad eum quia hodie salus domui huic facta est eo quod et ipse filius sit Abrahae ¹⁰ venit enim Filius hominis quaerere et salvum facere quod perierat ¹¹ haec illis audientibus adiciens dixit parabolam eo quod esset prope Hierusalem et quia existimarent quod confestim regnum Dei manifestaretur ¹² dixit ergo homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum et reverti ¹³ vocatis autem decem servis suis dedit illis decem mnas et ait ad illos negoti-

amini dum venio ¹⁴ cives autem eius oderant illum et miserunt legationem post illum dicentes nolumus hunc regnare super nos ¹⁵ et factum est ut rediret accepto regno et iussit vocari servos quibus dedit pecuniam ut sciret quantum quisque negotiatus esset ¹⁶ venit autem primus dicens domine mna tua decem mnas adquisivit ¹⁷ et ait illi euge bone serve quia in modico fidelis fuisti eris potestatem habens supra decem civitates ¹⁸ et alter venit dicens domine mna tua fecit quinque mnas ¹⁹ et huic ait et tu esto supra quinque civitates ²⁰ et alter venit dicens domine ecce mna tua quam habui repositam in sudario ²¹ timui enim te quia homo austeris es tollis quod non posuisti et metis quod non seminasti ²² dicit ei de ore tuo te iudico serve nequam sciebas quod ego austeris homo sum tollens quod non posui et metens quod non seminavi ²³ et quare non dedisti pecuniam meam ad mensam et ego veniens cum usuris utique exegissem illud ²⁴ et adstantibus dixit auferte ab illo mnam et date illi qui decem mnas habet ²⁵ et dixerunt ei domine habet decem mnas ²⁶ dico autem vobis quia omni habenti dabitur ab eo autem qui non habet et quod habet auferetur ab eo ²⁷ verumtamen inimicos meos illos qui noluerunt me regnare super se adducite huc et interficite ante me ²⁸ et his dictis praecedebat ascendens in Hierosolyma ²⁹ et factum est cum adpropinquasset ad Bethfage et Bethania ad montem qui vocatur Oliveti misit duos discipulos suos ³⁰ dicens ite in castellum quod contra est in quod introeuntes invenietis pullum asinae alligatum cui nemo umquam hominum sedit solvite illum et adducite ³¹ et si quis vos interrogaverit quare solvitis sic dicetis ei quia Dominus operam eius desiderat ³² abierunt autem qui missi erant et invenerunt sicut dixit illis stantem pullum ³³ solventibus autem illis pullum dixerunt domini eius ad illos quid solvitis pullum ³⁴ at illi dixerunt quia Dominus eum necessarium habet ³⁵ et duxerunt illum ad Iesum et iactantes vestimenta sua supra pullum inposuerunt Iesum ³⁶ eunte autem illo substernerant vestimenta sua in via ³⁷ et cum adpropinquaret iam ad descensum montis Oliveti coeperunt omnes turbae discentium gaudentes laudare Deum voce magna super omnibus quas viderant virtutibus ³⁸ dicentes benedictus qui venit rex in nomine Domini pax in caelo et gloria in excelsis ³⁹ et quidam Pharisaeorum de turbis dixerunt ad illum magister increpa discipulos tuos ⁴⁰ quibus ipse ait dico vobis quia si hii tacuerint lapides clamabunt ⁴¹ et ut adpropinquavit videns civitatem flevit super illam dicens ⁴² quia si cognovisses et tu et quidem in hac die tua quae ad pacem tibi nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis ⁴³ quia venient dies in te et circumdabunt te inimici tui vallo et circumdabunt te et coangustabunt te undique ⁴⁴ ad terram prosternent te et filios qui in te sunt et non relinquent in te lapidem super lapidem eo quod non cognoveris tempus visitationis tuae ⁴⁵ et ingressus in templum coepit eicere vendentes in illo et ementes ⁴⁶ dicens illis scriptum est quia domus mea domus orationis est vos autem fecis-

tis illam speluncam latronum ⁴⁷ et erat docens cotidie in templo principes autem sacerdotum et scribae et principes plebis quaerebant illum perdere ⁴⁸ et non inveniebant quid facerent illi omnis enim populus suspensus erat audiens illum

20 et factum est in una dierum docente illo populum in templo et evangelizante convenerunt principes sacerdotum et scribae cum senioribus ² et aiunt dicentes ad illum dic nobis in qua potestate haec facis aut quis est qui dedit tibi hanc potestatem ³ respondens autem dixit ad illos interrogabo vos et ego verbum respondete mihi ⁴ baptismum Iohannis de caelo erat an ex hominibus ⁵ at illi cogitabant inter se dicentes quia si dixerimus de caelo dicet quare ergo non credidistis illi ⁶ si autem dixerimus ex hominibus plebs universa lapidabit nos certi sunt enim Iohannem prophetam esse ⁷ et responderunt se nescire unde esset ⁸ et Iesus ait illis neque ego dico vobis in qua potestate haec facio ⁹ coepit autem dicere ad plebem parabolam hanc homo plantavit vineam et locavit eam colonis et ipse peregre fuit multis temporibus ¹⁰ et in tempore misit ad cultores servum ut de fructu vineae darent illi qui caesum dimiserunt eum inanem ¹¹ et addidit alterum servum mittere illi autem hunc quoque caedentes et adficientes contumelia dimiserunt inanem ¹² et addidit tertium mittere qui et illum vulnerantes eiecerunt ¹³ dixit autem dominus vineae quid faciam mittam filium meum dilectum forsitan cum hunc viderint verebuntur ¹⁴ quem cum vidissent coloni cogitaverunt inter se dicentes hic est heres occidamus illum ut nostra fiat hereditas ¹⁵ et eiectionem illum extra vineam occiderunt quid ergo faciet illis dominus vineae ¹⁶ veniet et perdet colonos istos et dabit vineam aliis quo audito dixerunt illi absit ¹⁷ ille autem aspiciens eos ait quid est ergo hoc quod scriptum est lapidem quem reprobaverunt aedificantes hic factus est in caput anguli ¹⁸ omnis qui ceciderit supra illum lapidem conquassabitur supra quem autem ceciderit comminuet illum ¹⁹ et quaerebant principes sacerdotum et scribae mittere in illum manus illa hora et timuerunt populum cognoverunt enim quod ad ipsos dixerit similitudinem istam ²⁰ et observantes miserunt insidiatores qui se iustos simularent ut caperent eum in sermone et traderent illum principatui et potestati praesidis ²¹ et interrogaverunt illum dicentes magister scimus quia recte dicis et doces et non accipis personam sed in veritate viam Dei doces ²² licet nobis dare tributum Caesari an non ²³ considerans autem dolum illorum dixit ad eos quid me temptatis ²⁴ ostendite mihi denarium cuius habet imaginem et inscriptionem respondentes dixerunt Caesaris ²⁵ et ait illis reddite ergo quae Caesaris sunt Caesari et quae Dei sunt Deo ²⁶ et non potuerunt verbum eius reprehendere coram plebe et mirati in responso eius tacuerunt ²⁷ accesserunt autem quidam Sadducaeorum qui negant esse resurrectionem et interrogaverunt eum ²⁸ dicentes magister Moses scripsit nobis si frater alicuius mortuus fuerit habens uxorem et hic sine filiis fuerit ut

accipiat eam frater eius uxorem et suscitet semen fratri suo ²⁹ septem ergo fratres erant et primus accepit uxorem et mortuus est sine filiis ³⁰ et sequens accepit illam et ipse mortuus est sine filio ³¹ et tertius accepit illam similiter et omnes septem et non reliquerunt semen et mortui sunt ³² novissima omnium mortua est et mulier ³³ in resurrectione ergo cuius eorum erit uxor siquidem septem habuerunt eam uxorem ³⁴ et ait illis Iesus filii saeculi huius nubunt et traduntur ad nuptias ³⁵ illi autem qui digni habebuntur saeculo illo et resurrectione ex mortuis neque nubunt neque ducunt uxores ³⁶ neque enim ultra mori poterunt aequales enim angelis sunt et filii sunt Dei cum sint filii resurrectionis ³⁷ quia vero resurgant mortui et Moses ostendit secus rubum sicut dicit Dominum Deum Abraham et Deum Isaac et Deum Iacob ³⁸ Deus autem non est mortuorum sed vivorum omnes enim vivunt ei ³⁹ respondentes autem quidam scribarum dixerunt magister bene dixisti ⁴⁰ et amplius non audebant eum quicquam interrogare ⁴¹ dixit autem ad illos quomodo dicunt Christum Filium David esse ⁴² et ipse David dicit in libro Psalmorum dixit Dominus Domino meo sede a dextris meis ⁴³ donec ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum ⁴⁴ David ergo Dominum illum vocat et quomodo filius eius est ⁴⁵ audiente autem omni populo dixit discipulis suis ⁴⁶ attendite a scribis qui volunt ambulare in stolis et amant salutationes in foro et primas cathedras in synagogis et primos discubitus in conviviis ⁴⁷ qui devorant domos viduarum simulantes longam orationem hii accipient damnationem maiorem

21 respiciens autem vidit eos qui mittebant munera sua in gazofilacium divites ² vidit autem et quandam viduam pauperulam mittentem aera minuta duo ³ et dixit vere dico vobis quia vidua haec pauper plus quam omnes misit ⁴ nam omnes hii ex abundantia sibi miserunt in munera Dei haec autem ex eo quod deest illi omnem victum suum quem habuit misit ⁵ et quibusdam dicentibus de templo quod lapidibus bonis et donis ornatum esset dixit ⁶ haec quae videtis venient dies in quibus non relinquetur lapis super lapidem qui non destruat ⁷ interrogaverunt autem illum dicentes praeceptor quando haec erunt et quod signum cum fieri incipient ⁸ qui dixit videte ne seducamini multi enim venient in nomine meo dicentes quia ego sum et tempus adpropinquavit nolite ergo ire post illos ⁹ cum autem audieritis proelia et seditiones nolite terreri oportet primum haec fieri sed non statim finis ¹⁰ tunc dicebat illis surget gens contra gentem et regnum adversus regnum ¹¹ terraemotus magni erunt per loca et pestilentiae et fames terroresque de caelo et signa magna erunt ¹² sed ante haec omnia incipient vobis manus suas et persequentur tradentes in synagogas et custodias trahentes ad reges et praesides propter nomen meum ¹³ continget autem vobis in testimonium ¹⁴ ponite ergo in cordibus vestris non praemeditari quemadmodum respondeatis ¹⁵ ego enim dabo vobis os et sapientiam cui non

poterunt resistere et contradicere omnes adversarii vestri ¹⁶ trademini autem a parentibus et fratribus et cognatis et amicis et morte adficiet ex vobis ¹⁷ et eritis odio omnibus propter nomen meum ¹⁸ et capillus de capite vestro non peribit ¹⁹ in patientia vestra possidebitis animas vestras ²⁰ cum autem videritis circumdari ab exercitu Hierusalem tunc scitote quia adpropinquavit desolatio eius ²¹ tunc qui in Iudaea sunt fugiant in montes et qui in medio eius discedant et qui in regionibus non intrent in eam ²² quia dies ultionis hii sunt ut impleantur omnia quae scripta sunt ²³ vae autem praegnatibus et nutrientibus in illis diebus erit enim pressura magna supra terram et ira populo huic ²⁴ et cadent in ore gladii et captivi ducentur in omnes gentes et Hierusalem calcabitur a gentibus donec impleantur tempora nationum ²⁵ et erunt signa in sole et luna et stellis et in terris pressura gentium prae confusione sonitus maris et fluctuum ²⁶ arescentibus hominibus prae timore et expectatione quae supervenient universo orbi nam virtutes caelorum movebuntur ²⁷ et tunc videbunt Filium hominis venientem in nube cum potestate magna et maiestate ²⁸ his autem fieri incipientibus respicite et levate capita vestra quoniam adpropinquat redemptio vestra ²⁹ et dixit illis similitudinem videte ficulneam et omnes arbores ³⁰ cum producunt iam ex se fructum scitis quoniam prope est aestas ³¹ ita et vos cum videritis haec fieri scitote quoniam prope est regnum Dei ³² amen dico vobis quia non praeteribit generatio haec donec omnia fiant ³³ caelum et terra transibunt verba autem mea non transient ³⁴ advertite autem vobis ne forte graventur corda vestra in crapula et ebrietate et curis huius vitae et superveniat in vos repentina dies illa ³⁵ tamquam laqueus enim superveniet in omnes qui sedent super faciem omnis terrae ³⁶ vigilate itaque omni tempore orantes ut digni habeamini fugere ista omnia quae futura sunt et stare ante Filium hominis ³⁷ erat autem diebus docens in templo noctibus vero exiens morabatur in monte qui vocatur Oliveti ³⁸ et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum

22 adpropinquabat autem dies festus azymorum qui dicitur pascha ² et quaerebant principes sacerdotum et scribae quomodo eum interficerent timebant vero plebem ³ intravit autem Satanias in Iudam qui cognominatur Scarioth unum de duodecim ⁴ et abiit et locutus est cum principibus sacerdotum et magistratibus quemadmodum illum traderet eis ⁵ et gavisi sunt et pacti sunt pecuniam illi dare ⁶ et spondit et quaerebat oportunitatem ut traderet illum sine turbis ⁷ venit autem dies azymorum in qua necesse erat occidi pascha ⁸ et misit Petrum et Iohannem dicens euntes parate nobis pascha ut manducemus ⁹ at illi dixerunt ubi vis paremus ¹⁰ et dixit ad eos ecce introeuntibus vobis in civitatem occurret vobis homo amphoram aquae portans sequimini eum in domum in qua intrat ¹¹ et dicetis patri familias domus dicit tibi magister ubi est diversorium ubi pascha cum discipulis

meis manducem ¹² et ipse vobis ostendet cenaculum magnum stratum et ibi parate ¹³ euntes autem invenerunt sicut dixit illis et paraverunt pascha ¹⁴ et cum facta esset hora discubuit et duodecim apostoli cum eo ¹⁵ et ait illis desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum antequam patiar ¹⁶ dico enim vobis quia ex hoc non manducabo illud donec impleatur in regno Dei ¹⁷ et accepto calice gratias egit et dixit accipite et dividite inter vos ¹⁸ dico enim vobis quod non bibam de generatione vitis donec regnum Dei veniat ¹⁹ et accepto pane gratias egit et fregit et dedit eis dicens hoc est corpus meum quod pro vobis datur hoc facite in meam commemorationem ²⁰ similiter et calicem postquam cenavit dicens hic est calix novum testamentum in sanguine meo quod pro vobis funditur ²¹ verumtamen ecce manus tradentis me mecum est in mensa ²² et quidem Filius hominis secundum quod definitum est vadit verumtamen vae illi homini per quem traditur ²³ et ipsi coeperunt quaerere inter se quis esset ex eis qui hoc facturum esset ²⁴ facta est autem et contentio inter eos quis eorum videretur esse maior ²⁵ dixit autem eis reges gentium dominantur eorum et qui potestatem habent super eos benefici vocantur ²⁶ vos autem non sic sed qui maior est in vobis fiat sicut iunior et qui praecessor est sicut ministrator ²⁷ nam quis maior est qui recumbit an qui ministrat nonne qui recumbit ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat ²⁸ vos autem estis qui permanistis mecum in temptationibus meis ²⁹ et ego dispono vobis sicut disposuit mihi Pater meus regnum ³⁰ ut edatis et bibatis super mensam meam in regno et sedeatis super thronos iudicantes duodecim tribus Israel ³¹ ait autem Dominus Simon Simon ecce Satanias expetivit vos ut cribraret sicut triticum ³² ego autem rogavi pro te ut non deficiat fides tua et tu aliquando conversus confirma fratres tuos ³³ qui dixit ei Domine tecum paratus sum et in carcerem et in mortem ire ³⁴ et ille dixit dico tibi Petre non cantabit hodie gallus donec ter abneges nosse me ³⁵ et dixit eis quando misit vos sine sacco et pera et calciamentis numquid aliquid defuit vobis at illi dixerunt nihil ³⁶ dixit ergo eis sed nunc qui habet saccum tollat similiter et peram et qui non habet vendat tunicam suam et emat gladium ³⁷ dico enim vobis quoniam adhuc hoc quod scriptum est oportet impleri in me et quod cum iniustis deputatus est etenim ea quae sunt de me finem habent ³⁸ at illi dixerunt Domine ecce gladii duo hic at ille dixit eis satis est ³⁹ et egressus ibat secundum consuetudinem in montem Olivarum secuti sunt autem illum et discipuli ⁴⁰ et cum pervenisset ad locum dixit illis orate ne intretis in temptationem ⁴¹ et ipse avulsus est ab eis quantum iactus est lapidis et positus genibus orabat ⁴² dicens Pater si vis transfer calicem istum a me verumtamen non mea voluntas sed tua fiat ⁴³ apparuit autem illi angelus de caelo confortans eum et factus in agonia prolixius orabat ⁴⁴ et factus est sudor eius sicut guttae sanguinis decurrentis in terram ⁴⁵ et cum surrexisset ab oratione et venisset ad discipulos suos in-

venit eos dormientes prae tristitia ⁴⁶ et ait illis quid dormitis surgite orate ne intretis in temptationem ⁴⁷ adhuc eo loquente ecce turba et qui vocabatur Iudas unus de duodecim antecedebat eos et adpropinquavit Iesu ut oscularetur eum ⁴⁸ Iesus autem dixit ei Iuda osculo Filium hominis tradis ⁴⁹ videntes autem hii qui circa ipsum erant quod futurum erat dixerunt ei Domine si percutimus in gladio ⁵⁰ et percussit unus ex illis servum principis sacerdotum et amputavit auriculam eius dextram ⁵¹ respondens autem Iesus ait sinite usque huc et cum tetigisset auriculam eius sanavit eum ⁵² dixit autem Iesus ad eos qui venerant ad se principes sacerdotum et magistratus templi et seniores quasi ad latronem existis cum gladiis et fustibus ⁵³ cum cotidie vobiscum fuerim in templo non extendistis manus in me sed haec est hora vestra et potestas tenebrarum ⁵⁴ comprehendentis autem eum duxerunt ad domum principis sacerdotum Petrus vero sequebatur a longe ⁵⁵ accenso autem igni in medio atrio et circumsedentibus illis erat Petrus in medio eorum ⁵⁶ quem cum vidisset ancilla quaedam sedentem ad lumen et eum fuisset intuita dixit et hic cum illo erat ⁵⁷ at ille negavit eum dicens mulier non novi illum ⁵⁸ et post pusillum alius videns eum dixit et tu de illis es Petrus vero ait o homo non sum ⁵⁹ et intervallo facto quasi horae unius alius quidam adfirmabat dicens vere et hic cum illo erat nam et Galilaeus est ⁶⁰ et ait Petrus homo nescio quod dicis et continuo adhuc illo loquente cantavit gallus ⁶¹ et conversus Dominus respexit Petrum et recordatus est Petrus verbi Domini sicut dixit quia priusquam gallus cantet ter me negabis ⁶² et egressus foras Petrus flevit amare ⁶³ et viri qui tenebant illum includebant ei caedentes ⁶⁴ et velaverunt eum et percutiebant faciem eius et interrogabant eum dicentes prophetiza quis est qui te percussit ⁶⁵ et alia multa blasphemantes dicebant in eum ⁶⁶ et ut factus est dies convenerunt seniores plebis et principes sacerdotum et scribae et duxerunt illum in concilium suum dicentes si tu es Christus dic nobis ⁶⁷ et ait illis si vobis dixerero non creditis mihi ⁶⁸ si autem et interrogavero non respondebitis mihi neque dimittetis ⁶⁹ ex hoc autem erit Filius hominis sedens a dextris virtutis Dei ⁷⁰ dixerunt autem omnes tu ergo es Filius Dei qui ait vos dicitis quia ego sum ⁷¹ at illi dixerunt quid adhuc desideramus testimonium ipsi enim audivimus de ore eius

23 et surgens omnis multitudo eorum duxerunt illum ad Pilatum ² coeperunt autem accusare illum dicentes hunc invenimus subvertentem gentem nostram et prohibentem tributa dari Caesari et dicentem se Christum regem esse ³ Pilatus autem interrogavit eum dicens tu es rex Iudaeorum at ille respondens ait tu dicis ⁴ ait autem Pilatus ad principes sacerdotum et turbas nihil invenio causae in hoc homine ⁵ at illi invalescebant dicentes commovet populum dicens per universam Iudaeam et incipiens a Galilaea usque huc ⁶ Pilatus autem audiens Galilaeam interrogavit si homo Galilaeus esset ⁷ et ut cognovit quod de

Herodis potestate esset remisit eum ad Herodem qui et ipse Hierosolymis erat illis diebus ⁸ Herodes autem viso Iesu gavisus est valde erat enim cupiens ex multo tempore videre eum eo quod audiret multa de illo et sperabat signum aliquod videre ab eo fieri ⁹ interrogabat autem illum multis sermonibus at ipse nihil illi respondebat ¹⁰ stabant etiam principes sacerdotum et scribae constanter accusantes eum ¹¹ sprexit autem illum Herodes cum exercitu suo et inlusit indutum veste alba et remisit ad Pilatum ¹² et facti sunt amici Herodes et Pilatus in ipsa die nam antea inimici erant ad invicem ¹³ Pilatus autem convocatis principibus sacerdotum et magistratibus et plebe ¹⁴ dixit ad illos obtulistis mihi hunc hominem quasi avertentem populum et ecce ego coram vobis interrogans nullam causam inveni in homine isto ex his in quibus eum accusatis ¹⁵ sed neque Herodes nam remisit vos ad illum et ecce nihil dignum morte actum est ei ¹⁶ emendatum ergo illum dimittam ¹⁷ necesse autem habebat dimittere eis per diem festum unum ¹⁸ exclamavit autem simul universa turba dicens tolle hunc et dimitte nobis Barabban ¹⁹ qui erat propter seditionem quandam factam in civitate et homicidium missus in carcerem ²⁰ iterum autem Pilatus locutus est ad illos volens dimittere Iesum ²¹ at illi succlamabant dicentes crucifige crucifige illum ²² ille autem tertio dixit ad illos quid enim mali fecit iste nullam causam mortis inveni in eo corripiam ergo illum et dimittam ²³ at illi instabant vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur et invalescebant voces eorum ²⁴ et Pilatus adiudicavit fieri petitionem eorum ²⁵ dimisit autem illis eum qui propter homicidium et seditionem missus fuerat in carcerem quem petebant Iesum vero tradidit voluntati eorum ²⁶ et cum ducerent eum adprehenderunt Simonem quendam Cyrenensem venientem de villa et inposuerunt illi crucem portare post Iesum ²⁷ sequebatur autem illum multa turba populi et mulierum quae plangebant et lamentabant eum ²⁸ conversus autem ad illas Iesus dixit filiae Hierusalem nolite flere super me sed super vos ipsas flete et super filios vestros ²⁹ quoniam ecce venient dies in quibus dicent beatae steriles et ventres qui non genuerunt et ubera quae non lactaverunt ³⁰ tunc incipient dicere montibus cadite super nos et collibus operite nos ³¹ quia si in viridi ligno haec faciunt in arido quid fiet ³² ducebantur autem et alii duo nequam cum eo ut interficerentur ³³ et postquam venerunt in locum qui vocatur Calvariae ibi crucifixerunt eum et latrones unum a dextris et alterum a sinistris ³⁴ Iesus autem dicebat Pater dimitte illis non enim sciunt quid faciunt dividentes vero vestimenta eius miserunt sortes ³⁵ et stabat populus expectans et deridebant illum principes cum eis dicentes alios salvos fecit se salvum faciat si hic est Christus Dei electus ³⁶ includebant autem ei et milites accedentes et acetum offerentes illi ³⁷ dicentes si tu es rex Iudaeorum salvum te fac ³⁸ erat autem et superscriptio inscripta super illum litteris graecis et latinis et hebraicis hic est rex Iudaeorum ³⁹ unus autem de his qui pende-

bant latronibus blasphemabat eum dicens si tu es Christus salvum fac te ipsum et nos ⁴⁰ respondens autem alter increpabat illum dicens neque tu times Deum quod in eadem damnatione es ⁴¹ et nos quidem iuste nam digna factis recipimus hic vero nihil mali gessit ⁴² et dicebat ad Iesum Domine memento mei cum veneris in regnum tuum ⁴³ et dixit illi Iesus amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso ⁴⁴ erat autem fere hora sexta et tenebrae factae sunt in universa terra usque in nonam horam ⁴⁵ et obscuratus est sol et velum templi scissum est medium ⁴⁶ et clamans voce magna Iesus ait Pater in manus tuas commendo spiritum meum et haec dicens exspiravit ⁴⁷ videns autem centurio quod factum fuerat glorificavit Deum dicens vere hic homo iustus erat ⁴⁸ et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud et videbant quae fiebant percutientes pectora sua revertebantur ⁴⁹ stabant autem omnes noti eius a longe et mulieres quae secutae erant eum a Galilaea haec videntes ⁵⁰ et ecce vir nomine Ioseph qui erat decurio vir bonus et iustus ⁵¹ hic non consenserat consilio et actibus eorum ab Arimathia civitate Iudaeae qui expectabat et ipse regnum Dei ⁵² hic accessit ad Pilatum et petiit corpus Iesu ⁵³ et depositum involvit sindone et posuit eum in monumento exciso in quo nondum quisquam positus fuerat ⁵⁴ et dies erat parasceves et sabbatum inlucescibat ⁵⁵ subsecutae autem mulieres quae cum ipso venerant de Galilaea viderunt monumentum et quemadmodum positum erat corpus eius ⁵⁶ et revertentes paraverunt aromata et unguenta et sabbato quidem siluerunt secundum mandatum

24 una autem sabbati valde diluculo venerunt ad monumentum portantes quae paraverant aromata ² et invenerunt lapidem revolutum a monumento ³ et ingressae non invenerunt corpus Domini Iesu ⁴ et factum est dum mente consternatae essent de isto ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti ⁵ cum timerent autem et declinarent vultum in terram dixerunt ad illas quid quaeritis viventem cum mortuis ⁶ non est hic sed surrexit recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc in Galilaea esset ⁷ dicens quia oportet Filium hominis tradi in manus hominum peccatorum et crucifigi et die tertia resurgere ⁸ et recordatae sunt verborum eius ⁹ et regressae a monumento nuntiaverunt haec omnia illis undecim et ceteris omnibus ¹⁰ erat autem Maria Magdalene et Iohanna et Maria Iacobi et ceterae quae cum eis erant quae dicebant ad apostolos haec ¹¹ et visa sunt ante illos sicut deliramentum verba ista et non credebant illis ¹² Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum et procumbens videt lintheamina sola posita et abiit secum mirans quod factum fuerat ¹³ et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Hierusalem nomine Emmaus ¹⁴ et ipsi loquebantur ad invicem de his omnibus quae acciderant ¹⁵ et factum est dum fabularentur et secum quaerent et ipse Iesus adpropinquans ibat cum illis ¹⁶ oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent

¹⁷ et ait ad illos qui sunt hii sermones quos confertis ad invicem ambulantes et estis tristes ¹⁸ et respondens unus cui nomen Cleopas dixit ei tu solus peregrinus es in Hierusalem et non cognovisti quae facta sunt in illa his diebus ¹⁹ quibus ille dixit quae et dixerunt de Iesu Nazareno qui fuit vir propheta potens in opere et sermone coram Deo et omni populo ²⁰ et quomodo eum tradiderunt summi sacerdotum et principes nostri in damnationem mortis et crucifixerunt eum ²¹ nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israel et nunc super haec omnia tertia dies hodie quod haec facta sunt ²² sed et mulieres quaedam ex nostris terruerunt nos quae ante lucem fuerunt ad monumentum ²³ et non invento corpore eius venerunt dicentes se etiam visionem angelorum vidisse qui dicunt eum vivere ²⁴ et abierunt quidam ex nostris ad monumentum et ita invenerunt sicut mulieres dixerunt ipsum vero non viderunt ²⁵ et ipse dixit ad eos o stulti et tardi corde ad credendum in omnibus quae locuti sunt prophetae ²⁶ nonne haec oportuit pati Christum et ita intrare in gloriam suam ²⁷ et incipiens a Mose et omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis quae de ipso erant ²⁸ et adpropinquaverunt castello quo ibant et ipse se finxit longius ire ²⁹ et coegerunt illum dicentes mane nobiscum quoniam advesperascit et inclinata est iam dies et intravit cum illis ³⁰ et factum est dum recumberet cum illis accepit panem et benedixit ac fregit et porrigebat illis ³¹ et aperti sunt oculi eorum et cognoverunt eum et ipse evanuit ex oculis eorum ³² et dixerunt ad invicem nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via et aperiret nobis scripturas ³³ et surgentes eadem hora regressi sunt in Hierusalem et invenerunt congregatos undecim et eos qui cum ipsis erant ³⁴ dicentes quod surrexit Dominus vere et apparuit Simoni ³⁵ et ipsi narrabant quae gesta erant in via et quomodo cognoverunt eum in fractione panis ³⁶ dum haec autem loquuntur Iesus stetit in medio eorum et dicit eis pax vobis ego sum nolite timere ³⁷ conturbati vero et conterriti existimabant se spiritum videre ³⁸ et dixit eis quid turbati estis et cogitationes ascendunt in corda vestra ³⁹ videte manus meas et pedes quia ipse ego sum palpate et videte quia spiritus carnem et ossa non habet sicut me videtis habere ⁴⁰ et cum hoc dixisset ostendit eis manus et pedes ⁴¹ adhuc autem illis non credentibus et mirantibus prae gaudio dixit habetis hic aliquid quod manducetur ⁴² at illi obtulerunt ei partem piscis assi et favum mellis ⁴³ et cum manducasset coram eis sumens reliquias dedit eis ⁴⁴ et dixit ad eos haec sunt verba quae locutus sum ad vos cum adhuc essem vobiscum quoniam necesse est impleri omnia quae scripta sunt in lege Mosi et prophetis et psalmis de me ⁴⁵ tunc aperuit illis sensum ut intellexerent scripturas ⁴⁶ et dixit eis quoniam sic scriptum est et sic oportebat Christum pati et resurgere a mortuis die tertia ⁴⁷ et praedicari in nomine eius paenitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes incipientibus ab Hierosolyma ⁴⁸ vos autem estis testes

horum ⁴⁹ et ego mitto promissum Patris mei in vos vos autem sedete in civitate quoadusque induamini virtutem ex alto ⁵⁰ eduxit autem eos foras in Bethaniam et elevatis manibus suis benedixit eis ⁵¹ et factum est

dum benediceret illis recessit ab eis et ferebatur in caelum ⁵² et ipsi adorantes regressi sunt in Hierusalem cum gaudio magno ⁵³ et erant semper in templo laudantes et benedicentes Deum amen

Ioannes

1 in principio erat Verbum et Verbum erat apud Deum et Deus erat Verbum ² hoc erat in principio apud Deum ³ omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nihil quod factum est ⁴ in ipso vita erat et vita erat lux hominum ⁵ et lux in tenebris lucet et tenebrae eam non comprehenderunt ⁶ fuit homo missus a Deo cui nomen erat Iohannes ⁷ hic venit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine ut omnes crederent per illum ⁸ non erat ille lux sed ut testimonium perhiberet de lumine ⁹ erat lux vera quae inluminat omnem hominem venientem in mundum ¹⁰ in mundo erat et mundus per ipsum factus est et mundus eum non cognovit ¹¹ in propria venit et sui eum non receperunt ¹² quotquot autem receperunt eum dedit eis potestatem filios Dei fieri his qui credunt in nomine eius ¹³ qui non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri sed ex Deo nati sunt ¹⁴ et Verbum caro factum est et habitavit in nobis et vidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti a Patre plenum gratiae et veritatis ¹⁵ Iohannes testimonium perhibet de ipso et clamat dicens hic erat quem dixi vobis qui post me venturus est ante me factus est quia prior me erat ¹⁶ et de plenitudine eius nos omnes accepimus et gratiam pro gratia ¹⁷ quia lex per Mosen data est gratia et veritas per Iesum Christum facta est ¹⁸ Deum nemo vidit umquam unigenitus Filius qui est in sinu Patris ipse enarravit ¹⁹ et hoc est testimonium Iohannis quando miserunt Iudaei ab Hierosolymis sacerdotes et Levitas ad eum ut interrogarent eum tu quis es ²⁰ et confessus est et non negavit et confessus est quia non sum ego Christus ²¹ et interrogaverunt eum quid ergo Helias es tu et dicit non sum propheta es tu et respondit non ²² dixerunt ergo ei quis es ut responsum demus his qui miserunt nos quid dicis de te ipso ²³ ait ego vox clamantis in deserto dirige viam Domini sicut dixit Esaias propheta ²⁴ et qui missi fuerant erant ex Pharisaeis ²⁵ et interrogaverunt eum et dixerunt ei quid ergo baptizas si tu non es Christus neque Helias neque propheta ²⁶ respondit eis Iohannes dicens ego baptizo in aqua medius autem vestrum stetit quem vos non scitis ²⁷ ipse est qui post me venturus est qui ante me factus est cuius ego non sum dignus ut solvam eius corrigiam calciamenti ²⁸ haec in Bethania facta sunt trans Iordanen ubi erat Iohannes baptizans ²⁹ altera die videt Iohannes Iesum venientem ad se et ait ecce agnus Dei qui tollit peccatum mundi ³⁰ hic est de quo dixi post me venit vir qui ante me factus est quia prior me erat ³¹ et ego nesciebam eum sed ut manifestaretur Israhel propterea

veni ego in aqua baptizans ³² et testimonium perhibuit Iohannes dicens quia vidi Spiritum descendentem quasi columbam de caelo et mansit super eum ³³ et ego nesciebam eum sed qui misit me baptizare in aqua ille mihi dixit super quem videris Spiritum descendentem et manentem super eum hic est qui baptizat in Spiritu Sancto ³⁴ et ego vidi et testimonium perhibui quia hic est Filius Dei ³⁵ altera die iterum stabat Iohannes et ex discipulis eius duo ³⁶ et respiciens Iesum ambulans dicit ecce agnus Dei ³⁷ et audierunt eum duo discipuli loquentem et secuti sunt Iesum ³⁸ conversus autem Iesus et videns eos sequentes dicit eis quid quaeritis qui dixerunt ei rabbi quod dicitur interpretatum magister ubi habitas ³⁹ dicit eis venite et videte venerunt et viderunt ubi maneret et apud eum manserunt die illo hora autem erat quasi decima ⁴⁰ erat autem Andreas frater Simonis Petri unus ex duobus qui audierant ab Iohanne et secuti fuerant eum ⁴¹ invenit hic primum fratrem suum Simonem et dicit ei invenimus Messiam quod est interpretatum Christus ⁴² et adduxit eum ad Iesum intuitus autem eum Iesus dixit tu es Simon filius Iohanna tu vocaberis Cephas quod interpretatur Petrus ⁴³ in crastinum voluit exire in Galilaeam et invenit Philippum et dicit ei Iesus sequere me ⁴⁴ erat autem Philippus a Bethsaida civitate Andreae et Petri ⁴⁵ invenit Philippus Nathanael et dicit ei quem scripsit Moses in lege et prophetae invenimus Iesum filium Ioseph a Nazareth ⁴⁶ et dicit ei Nathanael a Nazareth potest aliquid boni esse dicit ei Philippus veni et vide ⁴⁷ vidit Iesus Nathanael venientem ad se et dicit de eo ecce vere Israhelita in quo dolus non est ⁴⁸ dicit ei Nathanael unde me nosti respondit Iesus et dicit ei priusquam te Philippus vocaret cum esses sub ficu vidi te ⁴⁹ respondit ei Nathanael et ait rabbi tu es Filius Dei tu es rex Israhel ⁵⁰ respondit Iesus et dicit ei quia dixi tibi vidi te sub ficu credis maius his videbis ⁵¹ et dicit ei amen amen dico vobis videbitis caelum apertum et angelos Dei ascendentes et descendentes supra Filium hominis

2 et die tertio nuptiae factae sunt in Cana Galilaeae et erat mater Iesu ibi ² vocatus est autem ibi et Iesus et discipuli eius ad nuptias ³ et deficiente vino dicit mater Iesu ad eum vinum non habent ⁴ et dicit ei Iesus quid mihi et tibi est mulier nondum venit hora mea ⁵ dicit mater eius ministris quodcumque dixerit vobis facite ⁶ erant autem ibi lapideae hydriae sex positae secundum purificationem Iudaeorum capientes singulae metretas binas vel ternas ⁷ dicit eis Iesus implete hydrias aqua et impleverunt eas usque

ad summum ⁸ et dicit eis Iesus haurite nunc et ferte architriclino et tulerunt ⁹ ut autem gustavit architriclinus aquam vinum factam et non sciebat unde esset ministri autem sciebant qui haurierant aquam vocat sponsum architriclinus ¹⁰ et dicit ei omnis homo primum bonum vinum ponit et cum inebriati fuerint tunc id quod deterius est tu servasti bonum vinum usque adhuc ¹¹ hoc fecit initium signorum Iesus in Cana Galilaeae et manifestavit gloriam suam et crediderunt in eum discipuli eius ¹² post hoc descendit Capharnaum ipse et mater eius et fratres eius et discipuli eius et ibi manserunt non multis diebus ¹³ et prope erat pascha Iudaeorum et ascendit Hierosolyma Iesus ¹⁴ et invenit in templo vendentes boves et oves et columbas et nummularios sedentes ¹⁵ et cum fecisset quasi flagellum de funiculis omnes eiecit de templo oves quoque et boves et nummulariorum effudit aes et mensas subvertit ¹⁶ et his qui columbas vendebat dixit auferte ista hinc nolite facere domum Patris mei domum negotiationis ¹⁷ recordati vero sunt discipuli eius quia scriptum est zelus domus tuae comedit me ¹⁸ responderunt ergo Iudaei et dixerunt ei quod signum ostendis nobis quia haec facis ¹⁹ respondit Iesus et dixit eis solvite templum hoc et in tribus diebus excitabo illud ²⁰ dixerunt ergo Iudaei quadraginta et sex annis aedificatum est templum hoc et tu tribus diebus excitabis illud ²¹ ille autem dicebat de templo corporis sui ²² cum ergo resurrexisset a mortuis recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat et crediderunt scripturae et sermoni quem dixit Iesus ²³ cum autem esset Hierosolymis in pascha in die festo multi crediderunt in nomine eius videntes signa eius quae faciebat ²⁴ ipse autem Iesus non credebat semet ipsum eis eo quod ipse nosset omnes ²⁵ et quia opus ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine ipse enim sciebat quid esset in homine

3 erat autem homo ex Pharisaeis Nicodemus nomine princeps Iudaeorum ² hic venit ad eum nocte et dixit ei rabbi scimus quia a Deo venisti magister nemo enim potest haec signa facere quae tu facis nisi fuerit Deus cum eo ³ respondit Iesus et dixit ei amen amen dico tibi nisi quis natus fuerit denuo non potest videre regnum Dei ⁴ dicit ad eum Nicodemus quomodo potest homo nasci cum senex sit numquid potest in ventrem matris suae iterato introire et nasci ⁵ respondit Iesus amen amen dico tibi nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu non potest introire in regnum Dei ⁶ quod natum est ex carne caro est et quod natum est ex Spiritu spiritus est ⁷ non mireris quia dixi tibi oportet vos nasci denuo ⁸ Spiritus ubi vult spirat et vocem eius audis sed non scis unde veniat et quo vadat sic est omnis qui natus est ex Spiritu ⁹ respondit Nicodemus et dixit ei quomodo possunt haec fieri ¹⁰ respondit Iesus et dixit ei tu es magister Israhel et haec ignoras ¹¹ amen amen dico tibi quia quod scimus loquimur et quod vidimus testamur et testimonium nostrum non accipitis ¹² si terrena dixi vobis et non creditis quomodo si dixerero vobis caelestia credetis ¹³ et

nemo ascendit in caelum nisi qui descendit de caelo Filius hominis qui est in caelo ¹⁴ et sicut Moses exaltavit serpentem in deserto ita exaltari oportet Filium hominis ¹⁵ ut omnis qui credit in ipso non pereat sed habeat vitam aeternam ¹⁶ sic enim dilexit Deus mundum ut Filium suum unigenitum daret ut omnis qui credit in eum non pereat sed habeat vitam aeternam ¹⁷ non enim misit Deus Filium suum in mundum ut iudicaret mundum sed ut salvetur mundus per ipsum ¹⁸ qui credit in eum non iudicatur qui autem non credit iam iudicatus est quia non credidit in nomine unigeniti Filii Dei ¹⁹ hoc est autem iudicium quia lux venit in mundum et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem erant enim eorum mala opera ²⁰ omnis enim qui mala agit odit lucem et non venit ad lucem ut non arguantur opera eius ²¹ qui autem facit veritatem venit ad lucem ut manifestentur eius opera quia in Deo sunt facta ²² post haec venit Iesus et discipuli eius in iudaeam terram et illic demorabatur cum eis et baptizabat ²³ erat autem et Iohannes baptizans in Aenon iuxta Salim quia aquae multae erant illic et adveniebant et baptizabantur ²⁴ nondum enim missus fuerat in carcerem Iohannes ²⁵ facta est ergo quaestio ex discipulis Iohannis cum Iudaeis de purificatione ²⁶ et venerunt ad Iohannem et dixerunt ei rabbi qui erat tecum trans Iordanem cui tu testimonium perhibuisti ecce hic baptizat et omnes veniunt ad eum ²⁷ respondit Iohannes et dixit non potest homo accipere quicquam nisi fuerit ei datum de caelo ²⁸ ipsi vos mihi testimonium perhibetis quod dixerim ego non sum Christus sed quia missus sum ante illum ²⁹ qui habet sponsum sponsus est amicus autem sponsi qui stat et audit eum gaudio gaudet propter vocem sponsi hoc ergo gaudium meum impletum est ³⁰ illum oportet crescere me autem minui ³¹ qui desursum venit supra omnes est qui est de terra de terra est et de terra loquitur qui de caelo venit supra omnes est ³² et quod vidit et audivit hoc testatur et testimonium eius nemo accipit ³³ qui accipit eius testimonium signavit quia Deus verax est ³⁴ quem enim misit Deus verba Dei loquitur non enim ad mensuram dat Deus Spiritum ³⁵ Pater diligit Filium et omnia dedit in manu eius ³⁶ qui credit in Filium habet vitam aeternam qui autem incredulus est Filio non videbit vitam sed ira Dei manet super eum

4 ut ergo cognovit Iesus quia audierunt Pharisaei quia Iesus plures discipulos facit et baptizat quam Iohannes ² quamquam Iesus non baptizaret sed discipuli eius ³ reliquit Iudaeam et abiit iterum in Galilaeam ⁴ oportebat autem eum transire per Samariam ⁵ venit ergo in civitatem Samariae quae dicitur Sychar iuxta praedium quod dedit Iacob Ioseph filio suo ⁶ erat autem ibi fons Iacob Iesus ergo fatigatus ex itinere sedebat sic super fontem hora erat quasi sexta ⁷ venit mulier de Samaria haurire aquam dicit ei Iesus da mihi bibere ⁸ discipuli enim eius abierant in civitatem ut cibos emerent ⁹ dicit ergo ei mulier illa samaritana quomodo tu Iudaeus cum sis bibere a me poscis quae sum mulier samaritana non enim coutun-

tur Iudaei Samaritanis ¹⁰ respondit Iesus et dixit ei si scires donum Dei et quis est qui dicit tibi da mihi bibere tu forsitan petisses ab eo et dedisset tibi aquam vivam ¹¹ dicit ei mulier Domine neque in quo haurias habes et puteus altus est unde ergo habes aquam vivam ¹² numquid tu maior es patre nostro Iacob qui dedit nobis puteum et ipse ex eo bibit et filii eius et pecora eius ¹³ respondit Iesus et dixit ei omnis qui bibit ex aqua hac sitiet iterum qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei non sitiet in aeternum ¹⁴ sed aqua quam dabo ei fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam ¹⁵ dicit ad eum mulier Domine da mihi hanc aquam ut non sitiam neque veniam huc haurire ¹⁶ dicit ei Iesus vade voca virum tuum et veni huc ¹⁷ respondit mulier et dixit non habeo virum dicit ei Iesus bene dixisti quia non habeo virum ¹⁸ quinque enim viros habuisti et nunc quem habes non est tuus vir hoc vere dixisti ¹⁹ dicit ei mulier Domine video quia propheta es tu ²⁰ patres nostri in monte hoc adorerunt et vos dicitis quia Hierosolymis est locus ubi adorare oportet ²¹ dicit ei Iesus mulier crede mihi quia veniet hora quando neque in monte hoc neque in Hierosolymis adorabitis Patrem ²² vos adoratis quod nescitis nos adoramus quod scimus quia salus ex Iudaeis est ²³ sed venit hora et nunc est quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu et veritate nam et Pater tales quaerit qui adorent eum ²⁴ spiritus est Deus et eos qui adorant eum in spiritu et veritate oportet adorare ²⁵ dicit ei mulier scio quia Messias venit qui dicitur Christus cum ergo venerit ille nobis annuntiabit omnia ²⁶ dicit ei Iesus ego sum qui loquor tecum ²⁷ et continuo venerunt discipuli eius et mirabantur quia cum muliere loquebatur nemo tamen dixit quid quaeris aut quid loqueris cum ea ²⁸ reliquit ergo hydriam suam mulier et abiit in civitatem et dicit illis hominibus ²⁹ venite videte hominem qui dixit mihi omnia quaecumque feci numquid ipse est Christus ³⁰ exierunt de civitate et veniebant ad eum ³¹ interea rogabant eum discipuli dicentes rabbi manduca ³² ille autem dixit eis ego cibum habeo manducare quem vos nescitis ³³ dicebant ergo discipuli ad invicem numquid aliquis adtulit ei manducare ³⁴ dicit eis Iesus meus cibus est ut faciam voluntatem eius qui misit me ut perficiam opus eius ³⁵ nonne vos dicitis quod adhuc quattuor menses sunt et messis venit ecce dico vobis levate oculos vestros et videte regiones quia albae sunt iam ad messem ³⁶ et qui metit mercedem accipit et congregat fructum in vitam aeternam ut et qui seminat simul gaudeat et qui metit ³⁷ in hoc enim est verbum verum quia alius est qui seminat et alius est qui metit ³⁸ ego misi vos metere quod vos non laborastis alii laboraverunt et vos in laborem eorum introistis ³⁹ ex civitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum propter verbum mulieris testimonium perhibentis quia dixit mihi omnia quaecumque feci ⁴⁰ cum venissent ergo ad illum Samaritani rogaverunt eum ut ibi maneret et mansit ibi duos dies ⁴¹ et multo plures crediderunt propter sermonem eius ⁴² et

mulieri dicebant quia iam non propter tuam loquellam credimus ipsi enim audivimus et scimus quia hic est vere salvator mundi ⁴³ post duos autem dies exiit inde et abiit in Galilaeam ⁴⁴ ipse enim Iesus testimonium perhibuit quia propheta in sua patria honorem non habet ⁴⁵ cum ergo venisset in Galilaeam exceperunt eum Galilaei cum omnia vidissent quae fecerat Hierosolymis in die festo et ipsi enim venerant in diem festum ⁴⁶ venit ergo iterum in Cana Galilaeae ubi fecit aquam vinum et erat quidam regulus cuius filius infirmabatur Capharnaum ⁴⁷ hic cum audisset quia Iesus adveniret a Iudaea in Galilaeam abiit ad eum et rogabat eum ut descenderet et sanaret filium eius incipiebat enim mori ⁴⁸ dixit ergo Iesus ad eum nisi signa et prodigia videritis non creditis ⁴⁹ dicit ad eum regulus Domine descende priusquam moriatur filius meus ⁵⁰ dicit ei Iesus vade filius tuus vivit credit homo sermoni quem dixit ei Iesus et ibat ⁵¹ iam autem eo descendente servi occurrerunt ei et nuntiaverunt dicentes quia filius eius viveret ⁵² interrogabat ergo horam ab eis in qua melius habuerit et dixerunt ei quia heri hora septima reliquit eum febris ⁵³ cognovit ergo pater quia illa hora erat in qua dixit ei Iesus filius tuus vivit et credidit ipse et domus eius tota ⁵⁴ hoc iterum secundum signum fecit Iesus cum venisset a Iudaea in Galilaeam

5 post haec erat dies festus Iudaeorum et ascendit Iesus Hierosolymis ² est autem Hierosolymis super Probatica piscina quae cognominatur hebraice Bethesda quinque porticus habens ³ in his iacebat multitudo magna languentium caecorum claudorum aridorum expectantium aquae motum ⁴ ⁵ erat autem quidam homo ibi triginta et octo annos habens in infirmitate sua ⁶ hunc cum vidisset Iesus iacentem et cognovisset quia multum iam tempus habet dicit ei vis sanus fieri ⁷ respondit ei languidus Domine hominem non habeo ut cum turbata fuerit aqua mittat me in piscinam dum venio enim ego alius ante me descendit ⁸ dicit ei Iesus surge tolle grabattum tuum et ambula ⁹ et statim sanus factus est homo et sustulit grabattum suum et ambulabat erat autem sabbatum in illo die ¹⁰ dicebant Iudaei illi qui sanatus fuerat sabbatum est non licet tibi tollere grabattum tuum ¹¹ respondit eis qui me fecit sanum ille mihi dixit tolle grabattum tuum et ambula ¹² interrogaverunt ergo eum quis est ille homo qui dixit tibi tolle grabattum tuum et ambula ¹³ is autem qui sanus fuerat effectus nesciebat quis esset Iesus enim declinavit turba constituta in loco ¹⁴ postea invenit eum Iesus in templo et dixit illi ecce sanus factus es iam noli peccare ne deterius tibi aliquid contingat ¹⁵ abiit ille homo et nuntiavit Iudaeis quia Iesus esset qui fecit eum sanum ¹⁶ propterea persequerentur Iudaei Iesum quia haec faciebat in sabbato ¹⁷ Iesus autem respondit eis Pater meus usque modo operatur et ego operor ¹⁸ propterea ergo magis quaerebant eum Iudaei interficere quia non solum solvebat sabbatum sed et Patrem suum dicebat Deum aequalem se faciens Deo respondit itaque Iesus

et dixit eis ¹⁹ amen amen dico vobis non potest Filius a se facere quicquam nisi quod viderit Patrem facientem quaecumque enim ille fecerit haec et Filius similiter facit ²⁰ Pater enim diligit Filium et omnia demonstrat ei quae ipse facit et maiora his demonstrabit ei opera ut vos miremini ²¹ sicut enim Pater suscitatur mortuos et vivificat sic et Filius quos vult vivificat ²² neque enim Pater iudicat quemquam sed iudicium omne dedit Filio ²³ ut omnes honorificent Filium sicut honorificant Patrem qui non honorificat Filium non honorificat Patrem qui misit illum ²⁴ amen amen dico vobis quia qui verbum meum audit et credit ei qui misit me habet vitam aeternam et in iudicium non venit sed transit a morte in vitam ²⁵ amen amen dico vobis quia venit hora et nunc est quando mortui audient vocem Filii Dei et qui audierint vivent ²⁶ sicut enim Pater habet vitam in semet ipso sic dedit et Filio vitam habere in semet ipso ²⁷ et potestatem dedit ei et iudicium facere quia Filius hominis est ²⁸ nolite mirari hoc quia venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt audient vocem eius ²⁹ et procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vitae qui vero mala egerunt in resurrectionem iudicii ³⁰ non possum ego a me ipso facere quicquam sicut audio iudico et iudicium meum iustum est quia non quaero voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me ³¹ si ego testimonium perhibeo de me testimonium meum non est verum ³² alius est qui testimonium perhibet de me et scio quia verum est testimonium quod perhibet de me ³³ vos misistis ad Iohannem et testimonium perhibuit veritati ³⁴ ego autem non ab homine testimonium accipio sed haec dico ut vos salvi sitis ³⁵ ille erat lucerna ardens et lucens vos autem voluistis exultare ad horam in luce eius ³⁶ ego autem habeo testimonium maius Iohanne opera enim quae dedit mihi Pater ut perficiam ea ipsa opera quae ego facio testimonium perhibent de me quia Pater me misit ³⁷ et qui misit me Pater ipse testimonium perhibuit de me neque vocem eius umquam audistis neque speciem eius vidistis ³⁸ et verbum eius non habetis in vobis manens quia quem misit ille huic vos non creditis ³⁹ scrutamini scripturas quia vos putatis in ipsis vitam aeternam habere et illae sunt quae testimonium perhibent de me ⁴⁰ et non vultis venire ad me ut vitam habeatis ⁴¹ claritatem ab hominibus non accipio ⁴² sed cognovi vos quia dilectionem Dei non habetis in vobis ⁴³ ego veni in nomine Patris mei et non accipitis me si alius venerit in nomine suo illum accipietis ⁴⁴ quomodo potestis vos credere qui gloriam ab invicem accipitis et gloriam quae a solo est Deo non quaeritis ⁴⁵ nolite putare quia ego accusaturus sim vos apud Patrem est qui accuset vos Moses in quo vos speratis ⁴⁶ si enim crederetis Mosi crederetis forsitan et mihi de me enim ille scripsit ⁴⁷ si autem illius litteris non creditis quomodo meis verbis credetis

6 post haec abiit Iesus trans mare Galilaeae quod est Tiberiadis ² et sequebatur eum multitudo magna quia videbant signa quae faciebat super his qui infirmabantur ³ subiit ergo in montem Iesus et ibi

sedebat cum discipulis suis ⁴ erat autem proximum pascha dies festus Iudaeorum ⁵ cum sublevasset ergo oculos Iesus et vidisset quia multitudo maxima venit ad eum dicit ad Philippum unde ememus panes ut manducent hii ⁶ hoc autem dicebat temptans eum ipse enim sciebat quid esset factururus ⁷ respondit ei Philippus ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis ut unusquisque modicum quid accipiat ⁸ dicit ei unus ex discipulis eius Andreas frater Simonis Petri ⁹ est puer unus hic qui habet quinque panes hordiacios et duos pisces sed haec quid sunt inter tantos ¹⁰ dixit ergo Iesus facite homines discumbere erat autem faenum multum in loco discubuerunt ergo viri numero quasi quinque milia ¹¹ accepit ergo panes Iesus et cum gratias egisset distribuit discumbentibus similiter et ex piscibus quantum volebant ¹² ut autem impleti sunt dixit discipulis suis colligite quae superaverunt fragmenta ne pereant ¹³ collegerunt ergo et impleverunt duodecim cofinos fragmentorum ex quinque panibus hordiaciis quae superfuerunt his qui manducaverunt ¹⁴ illi ergo homines cum vidissent quod fecerat signum dicebant quia hic est vere propheta qui venturus est in mundum ¹⁵ Iesus ergo cum cognovisset quia venturi essent ut raperent eum et facerent eum regem fugit iterum in montem ipse solus ¹⁶ ut autem sero factum est descenderunt discipuli eius ad mare ¹⁷ et cum ascendissent navem venerunt trans mare in Capharnaum et tenebrae iam factae erant et non venerat ad eos Iesus ¹⁸ mare autem vento magno flante exurgebat ¹⁹ cum remigassent ergo quasi stadia viginti quinque aut triginta vident Iesum ambulans super mare et proximum navi fieri et timuerunt ²⁰ ille autem dicit eis ego sum nolite timere ²¹ voluerunt ergo accipere eum in navi et statim fuit navis ad terram quam ibant ²² altera die turba quae stabat trans mare vidit quia navicula alia non erat ibi nisi una et quia non introisset cum discipulis suis Iesus in navem sed soli discipuli eius abissent ²³ aliae vero supervenerunt naves a Tiberiade iuxta locum ubi manducaverant panem gratias agente Domino ²⁴ cum ergo vidisset turba quia Iesus non esset ibi neque discipuli eius ascenderunt naviculas et venerunt Capharnaum quaerentes Iesum ²⁵ et cum invenissent eum trans mare dixerunt ei rabbi quando huc venisti ²⁶ respondit eis Iesus et dixit amen amen dico vobis quaeritis me non quia vidistis signa sed quia manducastis ex panibus et saturati estis ²⁷ operamini non cibum qui perit sed qui permanet in vitam aeternam quem Filius hominis vobis dabit hunc enim Pater signavit Deus ²⁸ dixerunt ergo ad eum quid faciemus ut operemur opera Dei ²⁹ respondit Iesus et dixit eis hoc est opus Dei ut credatis in eum quem misit ille ³⁰ dixerunt ergo ei quod ergo tu facis signum ut videamus et credamus tibi quid operaris ³¹ patres nostri manna manducaverunt in deserto sicut scriptum est panem de caelo dedit eis manducare ³² dixit ergo eis Iesus amen amen dico vobis non Moses dedit vobis panem de caelo sed Pater meus dedit vobis panem de caelo verum ³³ panis enim Dei est qui

descendit de caelo et dat vitam mundo ³⁴ dixerunt ergo ad eum Domine semper da nobis panem hunc ³⁵ dixit autem eis Iesus ego sum panis vitae qui veniet ad me non esuriet et qui credit in me non sitiet umquam ³⁶ sed dixi vobis quia et vidistis me et non creditis ³⁷ omne quod dat mihi Pater ad me veniet et eum qui venit ad me non eiciam foras ³⁸ quia descendi de caelo non ut faciam voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me ³⁹ haec est autem voluntas eius qui misit me Patris ut omne quod dedit mihi non perdam ex eo sed resuscitem illum novissimo die ⁴⁰ haec est enim voluntas Patris mei qui misit me ut omnis qui videt Filium et credit in eum habeat vitam aeternam et resuscitabo ego eum in novissimo die ⁴¹ murmurabant ergo Iudaei de illo quia dixisset ego sum panis qui de caelo descendi ⁴² et dicebant nonne hic est Iesus filius Ioseph cuius nos novimus patrem et matrem quomodo ergo dicit hic quia de caelo descendi ⁴³ respondit ergo Iesus et dixit eis nolite murmurare in invicem ⁴⁴ nemo potest venire ad me nisi Pater qui misit me traxerit eum et ego resuscitabo eum novissimo die ⁴⁵ est scriptum in prophetis et erunt omnes docibiles Dei omnis qui audivit a Patre et didicit venit ad me ⁴⁶ non quia Patrem vidit quisquam nisi is qui est a Deo hic vidit Patrem ⁴⁷ amen amen dico vobis qui credit in me habet vitam aeternam ⁴⁸ ego sum panis vitae ⁴⁹ patres vestri manducaverunt in deserto manna et mortui sunt ⁵⁰ hic est panis de caelo descendens ut si quis ex ipso manducaverit non moriatur ⁵¹ ego sum panis vivus qui de caelo descendi si quis manducaverit ex hoc pane vivet in aeternum et panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita ⁵² litigabant ergo Iudaei ad invicem dicentes quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum ⁵³ dixit ergo eis Iesus amen amen dico vobis nisi manducaveritis carnem Filii hominis et biberitis eius sanguinem non habetis vitam in vobis ⁵⁴ qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem habet vitam aeternam et ego resuscitabo eum in novissimo die ⁵⁵ caro enim mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus ⁵⁶ qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego in illo ⁵⁷ sicut misit me vivens Pater et ego vivo propter Patrem et qui manducat me et ipse vivet propter me ⁵⁸ hic est panis qui de caelo descendit non sicut manducaverunt patres vestri manna et mortui sunt qui manducat hunc panem vivet in aeternum ⁵⁹ haec dixit in synagoga docens in Capharnaum ⁶⁰ multi ergo audientes ex discipulis eius dixerunt durus est hic sermo quis potest eum audire ⁶¹ sciens autem Iesus apud semet ipsum quia murmurarent de hoc discipuli eius dixit eis hoc vos scandalizat ⁶² si ergo videritis Filium hominis ascendentem ubi erat prius ⁶³ spiritus est qui vivificat caro non prodest quicquam verba quae ego locutus sum vobis spiritus et vita sunt ⁶⁴ sed sunt quidam ex vobis qui non credunt sciebat enim ab initio Iesus qui essent credentes et quis traditurus esset eum ⁶⁵ et dicebat propterea dixi vobis quia nemo potest venire ad me nisi fuerit ei

datum a Patre meo ⁶⁶ ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro et iam non cum illo ambulabant ⁶⁷ dixit ergo Iesus ad duodecim numquid et vos vultis abire ⁶⁸ respondit ergo ei Simon Petrus Domine ad quem ibimus verba vitae aeternae habes ⁶⁹ et nos credidimus et cognovimus quia tu es Christus Filius Dei ⁷⁰ respondit eis Iesus nonne ego vos duodecim elegi et ex vobis unus diabolus est ⁷¹ dicebat autem Iudam Simonis Scariotis hic enim erat traditurus eum cum esset unus ex duodecim

7 post haec ambulabat Iesus in Galilaeam non enim volebat in Iudaeam ambulare quia quaerebant eum Iudaei interficere ² erat autem in proximo dies festum Iudaeorum scenopegia ³ dixerunt autem ad eum fratres eius transi hinc et vade in Iudaeam ut et discipuli tui videant opera tua quae facis ⁴ nemo quippe in occulto quid facit et quaerit ipse in palam esse si haec facis manifesta te ipsum mundo ⁵ neque enim fratres eius credebant in eum ⁶ dicit ergo eis Iesus tempus meum nondum advenit tempus autem vestrum semper est paratum ⁷ non potest mundus odisse vos me autem odit quia ego testimonium perhibeo de illo quia opera eius mala sunt ⁸ vos ascendite ad diem festum hunc ego non ascendo ad diem festum istum quia meum tempus nondum impletum est ⁹ haec cum dixisset ipse mansit in Galilaea ¹⁰ ut autem ascenderunt fratres eius tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifeste sed quasi in occulto ¹¹ Iudaei ergo quaerebant eum in die festo et dicebant ubi est ille ¹² et murmur multus de eo erat in turba; quidam enim dicebant quia bonus est alii autem dicebant non sed seducit turbas ¹³ nemo tamen palam loquebatur de illo propter metum Iudaeorum ¹⁴ iam autem die festo mediante ascendit Iesus in templum et docebat ¹⁵ et mirabantur Iudaei dicentes quomodo hic litteras scit cum non didicerit ¹⁶ respondit eis Iesus et dixit mea doctrina non est mea sed eius qui misit me ¹⁷ si quis voluerit voluntatem eius facere cognoscet de doctrina utrum ex Deo sit an ego a me ipso loquar ¹⁸ qui a semet ipso loquitur gloriam propriam quaerit qui autem quaerit gloriam eius qui misit illum hic verax est et iniustitia in illo non est ¹⁹ nonne Moses dedit vobis legem et nemo ex vobis facit legem ²⁰ quid me quaeritis interficere respondit turba et dixit daemonium habes quis te quaerit interficere ²¹ respondit Iesus et dixit eis unum opus feci et omnes miramini ²² propterea Moses dedit vobis circumcisionem non quia ex Mose est sed ex patribus et in sabbato circumciditis hominem ²³ si circumcisionem accipit homo in sabbato ut non solvatur lex Mosi mihi indignamini quia totum hominem sanum feci in sabbato ²⁴ nolite iudicare secundum faciem sed iustum iudicium iudicate ²⁵ dicebant ergo quidam ex Hierosolymis nonne hic est quem quaerunt interficere ²⁶ et ecce palam loquitur et nihil ei dicunt numquid vere cognoverunt principes quia hic est Christus ²⁷ sed hunc scimus unde sit Christus autem cum venerit nemo scit unde sit ²⁸ clamabat ergo docens in templo Iesus et dicens et me scitis et unde sim scitis et a me

ipso non veni sed est verus qui misit me quem vos non scitis ²⁹ ego scio eum quia ab ipso sum et ipse me misit ³⁰ quaerebant ergo eum adprehendere et nemo misit in illum manus quia nondum venerat hora eius ³¹ de turba autem multi crediderunt in eum et dicebant Christus cum venerit numquid plura signa faciet quam quae hic facit ³² audierunt Pharisei turbam murmurantem de illo haec et miserunt principes et Pharisei ministros ut adprehenderent eum ³³ dixit ergo Iesus adhuc modicum tempus vobiscum sum et vado ad eum qui misit me ³⁴ quaeritis me et non invenietis et ubi sum ego vos non potestis venire ³⁵ dixerunt ergo Iudaei ad se ipsos quo hic iturus est quia non inveniemus eum numquid in dispersionem gentium iturus est et docturus gentes ³⁶ quis est hic sermo quem dixit quaeritis me et non invenietis et ubi sum ego non potestis venire ³⁷ in novissimo autem die magno festivitatis stabat Iesus et clamabat dicens si quis sitit veniat ad me et bibat ³⁸ qui credit in me sicut dixit scriptura flumina de ventre eius fluent aquae vivae ³⁹ hoc autem dixit de Spiritu quem accepturi erant credentes in eum non enim erat Spiritus quia Iesus nondum fuerat glorificatus ⁴⁰ ex illa ergo turba cum audissent hos sermones eius dicebant hic est vere propheta ⁴¹ alii dicebant hic est Christus quidam autem dicebant numquid a Galilaea Christus venit ⁴² nonne scriptura dicit quia ex semine David et Bethleem castello ubi erat David venit Christus ⁴³ dissensio itaque facta est in turba propter eum ⁴⁴ quidam autem ex ipsis volebant adprehendere eum sed nemo misit super illum manus ⁴⁵ venerunt ergo ministri ad pontifices et Phariseos et dixerunt eis illi quare non adduxistis eum ⁴⁶ responderunt ministri numquam sic locutus est homo sicut hic homo ⁴⁷ responderunt ergo eis Pharisei numquid et vos seducti estis ⁴⁸ numquid aliquis ex principibus credidit in eum aut ex Phariseis ⁴⁹ sed turba haec quae non novit legem maledicti sunt ⁵⁰ dicit Nicodemus ad eos ille qui venit ad eum nocte qui unus erat ex ipsis ⁵¹ numquid lex nostra iudicat hominem nisi audierit ab ipso prius et cognoverit quid faciat ⁵² responderunt et dixerunt ei numquid et tu Galilaeus es scrutare et vide quia propheta a Galilaea non surgit ⁵³ et reversi sunt unusquisque in domum suam

8 Iesus autem perrexit in montem Oliveti ² et diluculo iterum venit in templum et omnis populus venit ad eum et sedens docebat eos ³ adducunt autem scribae et Pharisei mulierem in adulterio deprehensam et statuerunt eam in medio ⁴ et dixerunt ei magister haec mulier modo deprehensa est in adulterio ⁵ in lege autem Moses mandavit nobis huiusmodi lapidare tu ergo quid dicis ⁶ haec autem dicebant temptantes eum ut possent accusare eum Iesus autem inclinans se deorsum digito scribebat in terra ⁷ cum autem perseverarent interrogantes eum erexit se et dixit eis qui sine peccato est vestrum primus in illam lapidem mittat ⁸ et iterum se inclinans scribebat in terra ⁹ audientes autem unus post unum exiebant incipientes a senioribus et remansit solus et mulier in medio stans

¹⁰ erigens autem se Iesus dixit ei mulier ubi sunt nemo te condemnavit ¹¹ quae dixit nemo Domine dixit autem Iesus nec ego te condemnabo vade et amplius iam noli peccare ¹² iterum ergo locutus est eis Iesus dicens ego sum lux mundi qui sequitur me non ambulabit in tenebris sed habebit lucem vitae ¹³ dixerunt ergo ei Pharisei tu de te ipso testimonium perhibes testimonium tuum non est verum ¹⁴ respondit Iesus et dixit eis et si ego testimonium perhibeo de me ipso verum est testimonium meum quia scio unde veni et quo vado vos autem nescitis unde venio aut quo vado ¹⁵ vos secundum carnem iudicatis ego non iudico quemquam ¹⁶ et si iudico ego iudicium meum verum est quia solus non sum sed ego et qui me misit Pater ¹⁷ et in lege vestra scriptum est quia duorum hominum testimonium verum est ¹⁸ ego sum qui testimonium perhibeo de me ipso et testimonium perhibet de me qui misit me Pater ¹⁹ dicebant ergo ei ubi est Pater tuus respondit Iesus neque me scitis neque Patrem meum si me sciretis forsitan et Patrem meum sciretis ²⁰ haec verba locutus est in gazofilacio docens in templo et nemo adprehendit eum quia necdum venerat hora eius ²¹ dixit ergo iterum eis Iesus ego vado et quaeritis me et in peccato vestro moriemini quo ego vado vos non potestis venire ²² dicebant ergo Iudaei numquid interficiet semet ipsum quia dicit quo ego vado vos non potestis venire ²³ et dicebat eis vos de deorsum estis ego de supernis sum vos de mundo hoc estis ego non sum de hoc mundo ²⁴ dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris si enim non credideritis quia ego sum moriemini in peccato vestro ²⁵ dicebant ergo ei tu quis es dixit eis Iesus principium quia et loquor vobis ²⁶ multa habeo de vobis loqui et iudicare sed qui misit me verax est et ego quae audivi ab eo haec loquor in mundo ²⁷ et non cognoverunt quia Patrem eis dicebat ²⁸ dixit ergo eis Iesus cum exaltaveritis Filium hominis tunc cognoscetis quia ego sum et a me ipso facio nihil sed sicut docuit me Pater haec loquor ²⁹ et qui me misit mecum est non reliquit me solum quia ego quae placita sunt ei facio semper ³⁰ haec illo loquente multi crediderunt in eum ³¹ dicebat ergo Iesus ad eos qui crediderunt ei Iudaeos si vos manseritis in sermone meo vere discipuli mei eritis ³² et cognoscetis veritatem et veritas liberabit vos ³³ responderunt ei semen Abrahae sumus et nemini servivimus umquam quomodo tu dicis liberi eritis ³⁴ respondit eis Iesus amen amen dico vobis quia omnis qui facit peccatum servus est peccati ³⁵ servus autem non manet in domo in aeternum filius manet in aeternum ³⁶ si ergo Filius vos liberaverit vere liberi eritis ³⁷ scio quia filii Abrahae estis sed quaeritis me interficere quia sermo meus non capit in vobis ³⁸ ego quod vidi apud Patrem loquor et vos quae vidistis apud patrem vestrum facitis ³⁹ responderunt et dixerunt ei pater noster Abraham est dicit eis Iesus si filii Abrahae estis opera Abrahae facite ⁴⁰ nunc autem quaeritis me interficere hominem qui veritatem vobis locutus sum quam audivi a Deo hoc Abraham non fecit ⁴¹ vos facitis

opera patris vestri dixerunt itaque ei nos ex fornicatione non sumus nati unum patrem habemus Deum ⁴² dixit ergo eis Iesus si Deus pater vester esset diligeretis utique me ego enim ex Deo processi et veni neque enim a me ipso veni sed ille me misit ⁴³ quare loquellam meam non cognoscitis quia non potestis audire sermonem meum ⁴⁴ vos ex patre diabolo estis et desideria patris vestri vultis facere ille homicida erat ab initio et in veritate non stetit quia non est veritas in eo cum loquitur mendacium ex propriis loquitur quia mendax est et pater eius ⁴⁵ ego autem quia veritatem dico non creditis mihi ⁴⁶ quis ex vobis arguit me de peccato si veritatem dico quare vos non creditis mihi ⁴⁷ qui est ex Deo verba Dei audit propterea vos non auditis quia ex Deo non estis ⁴⁸ responderunt igitur Iudaei et dixerunt ei nonne bene dicimus nos quia Samaritanus es tu et daemonium habes ⁴⁹ respondit Iesus ego daemonium non habeo sed honorifico Patrem meum et vos inhonoratis me ⁵⁰ ego autem non quaero gloriam meam est qui quaerit et iudicat ⁵¹ amen amen dico vobis si quis sermonem meum servaverit mortem non videbit in aeternum ⁵² dixerunt ergo Iudaei nunc cognovimus quia daemonium habes Abraham mortuus est et prophetae et tu dicis si quis sermonem meum servaverit non gustabit mortem in aeternum ⁵³ numquid tu maior es patre nostro Abraham qui mortuus est et prophetae mortui sunt quem te ipsum facis ⁵⁴ respondit Iesus si ego glorifico me ipsum gloria mea nihil est est Pater meus qui glorificat me quem vos dicitis quia Deus noster est ⁵⁵ et non cognovistis eum ego autem novi eum et si dixero quia non scio eum ero similis vobis mendax sed scio eum et sermonem eius servo ⁵⁶ Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum et vidit et gavisus est ⁵⁷ dixerunt ergo Iudaei ad eum quinquaginta annos nondum habes et Abraham vidisti ⁵⁸ dixit eis Iesus amen amen dico vobis antequam Abraham fieret ego sum ⁵⁹ tulerunt ergo lapides ut iacerent in eum Iesus autem abscondit se et exivit de templo

9 et praeteriens vidit hominem caecum a nativitate ² et interrogaverunt eum discipuli sui rabbi quis peccavit hic aut parentes eius ut caecus nasceretur ³ respondit Iesus neque hic peccavit neque parentes eius sed ut manifestetur opera Dei in illo ⁴ me oportet operari opera eius qui misit me donec dies est venit nox quando nemo potest operari ⁵ quamdiu in mundo sum lux sum mundi ⁶ haec cum dixisset expuit in terram et fecit lutum ex sputo et linuit lutum super oculos eius ⁷ et dixit ei vade lava in natatoria Siloae quod interpretatur Missus abiit ergo et lavit et venit videns ⁸ itaque vicini et qui videbant eum prius quia mendicus erat dicebant nonne hic est qui sedebat et mendicabat alii dicebant quia hic est ⁹ alii autem nequaquam sed similis est eius ille dicebat quia ego sum ¹⁰ dicebant ergo ei quomodo aperti sunt oculi tibi ¹¹ respondit ille homo qui dicitur Iesus lutum fecit et unxit oculos meos et dixit mihi vade ad natatoriam Siloae et lava et abii et lavi et vidi ¹² dixerunt ei ubi est ille ait nescio

¹³ adducunt eum ad Pharisaeos qui caecus fuerat ¹⁴ erat autem sabbatum quando lutum fecit Iesus et aperuit oculos eius ¹⁵ iterum ergo interrogabant eum Pharisei quomodo vidisset ille autem dixit eis lutum posuit mihi super oculos et lavi et video ¹⁶ dicebant ergo ex Phariseis quidam non est hic homo a Deo quia sabbatum non custodit alii dicebant quomodo potest homo peccator haec signa facere et scisma erat in eis ¹⁷ dicunt ergo caeco iterum tu quid dicis de eo qui aperuit oculos tuos ille autem dixit quia propheta est ¹⁸ non crediderunt ergo Iudaei de illo quia caecus fuisset et vidisset donec vocaverunt parentes eius qui viderat ¹⁹ et interrogaverunt eos dicentes hic est filius vester quem vos dicitis quia caecus natus est quomodo ergo nunc videt ²⁰ responderunt eis parentes eius et dixerunt scimus quia hic est filius noster et quia caecus natus est ²¹ quomodo autem nunc videat nescimus aut quis eius aperuit oculos nos nescimus ipsum interrogate aetatem habet ipse de se loquatur ²² haec dixerunt parentes eius quia timebant Iudaeos iam enim conspiraverant Iudaei ut si quis eum confiteretur Christum extra synagogam fieret ²³ propterea parentes eius dixerunt quia aetatem habet ipsum interrogate ²⁴ vocaverunt ergo rursus hominem qui fuerat caecus et dixerunt ei da gloriam Deo nos scimus quia hic homo peccator est ²⁵ dixit ergo ille si peccator est nescio unum scio quia caecus cum essem modo video ²⁶ dixerunt ergo illi quid fecit tibi quomodo aperuit tibi oculos ²⁷ respondit eis dixi vobis iam et audistis quid iterum vultis audire numquid et vos vultis discipuli eius fieri ²⁸ maledixerunt ei et dixerunt tu discipulus illius es nos autem Mosi discipuli sumus ²⁹ nos scimus quia Mosi locutus est Deus hunc autem nescimus unde sit ³⁰ respondit ille homo et dixit eis in hoc enim mirabile est quia vos nescitis unde sit et aperuit meos oculos ³¹ scimus autem quia peccatores Deus non audit sed si quis Dei cultor est et voluntatem eius facit hunc exaudit ³² a saeculo non est auditum quia aperuit quis oculos caeci nati ³³ nisi esset hic a Deo non poterat facere quicquam ³⁴ responderunt et dixerunt ei in peccatis natus es totus et tu doces nos et eiecerunt eum foras ³⁵ audivit Iesus quia eiecerunt eum foras et cum invenisset eum dixit ei tu credis in Filium Dei ³⁶ respondit ille et dixit quis est Domine ut credam in eum ³⁷ et dixit ei Iesus et vidisti eum et qui loquitur tecum ipse est ³⁸ at ille ait credo Domine et procidens adoravit eum ³⁹ dixit ei Iesus in iudicium ego in hunc mundum veni ut qui non vident videant et qui vident caeci fiant ⁴⁰ et audierunt ex Phariseis qui cum ipso erant et dixerunt ei numquid et nos caeci sumus ⁴¹ dixit eis Iesus si caeci essetis non haberetis peccatum nunc vero dicitis quia videmus peccatum vestrum manet

10 amen amen dico vobis qui non intrat per ostium in ovile ovium sed ascendit aliunde ille fur est et latro ² qui autem intrat per ostium pastor est ovium ³ huic ostiarius aperit et oves vocem eius audiunt et proprias oves vocat nominatim et educit eas ⁴ et

cum proprias oves emiserit ante eas vadit et oves illum sequuntur quia sciunt vocem eius ⁵ alienum autem non sequuntur sed fugient ab eo quia non noverunt vocem alienorum ⁶ hoc proverbium dixit eis Iesus illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis ⁷ dixit ergo eis iterum Iesus amen amen dico vobis quia ego sum ostium ovium ⁸ omnes quotquot venerunt fures sunt et latrones sed non audierunt eos oves ⁹ ego sum ostium per me si quis introierit salvabitur et ingredietur et egredietur et pascua inveniet ¹⁰ fur non venit nisi ut furetur et mactet et perdat ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant ¹¹ ego sum pastor bonus pastor animam suam dat pro ovibus ¹² mercennarius et qui non est pastor cuius non sunt oves propriae videt lupum venientem et dimittit oves et fugit et lupus rapit et dispergit oves ¹³ mercennarius autem fugit quia mercennarius est et non pertinet ad eum de ovibus ¹⁴ ego sum pastor bonus et cognosco meas et cognoscunt me meae ¹⁵ sicut novit me Pater et ego agnosco Patrem et animam meam pono pro ovibus ¹⁶ et alias oves habeo quae non sunt ex hoc ovili et illas oportet me adducere et vocem meam audient et fiet unum ovile unus pastor ¹⁷ propterea me Pater diligit quia ego pono animam meam ut iterum sumam eam ¹⁸ nemo tollit eam a me sed ego pono eam a me ipso potestatem habeo ponendi eam et potestatem habeo iterum sumendi eam hoc mandatum accepi a Patre meo ¹⁹ dissensio iterum facta est inter Iudaeos propter sermones hos ²⁰ dicebant autem multi ex ipsis daemonium habet et insanit quid eum auditis ²¹ alii dicebant haec verba non sunt daemonium habentis numquid daemonium potest caecorum oculos aperire ²² facta sunt autem encenia in Hierosolymis et hiemps erat ²³ et ambulabat Iesus in templo in porticu Salomonis ²⁴ circumdederunt ergo eum Iudaei et dicebant ei quousque animam nostram tollis si tu es Christus dic nobis palam ²⁵ respondit eis Iesus loquor vobis et non creditis opera quae ego facio in nomine Patris mei haec testimonium perhibent de me ²⁶ sed vos non creditis quia non estis ex ovibus meis ²⁷ oves meae vocem meam audiunt et ego cognosco eas et sequuntur me ²⁸ et ego vitam aeternam do eis et non peribunt in aeternum et non rapiet eas quisquam de manu mea ²⁹ Pater meus quod dedit mihi maius omnibus est et nemo potest rapere de manu Patris mei ³⁰ ego et Pater unum sumus ³¹ sustulerunt lapides Iudaei ut lapidarent eum ³² respondit eis Iesus multa opera bona ostendi vobis ex Patre meo propter quod eorum opus me lapidatis ³³ responderunt ei Iudaei de bono opere non lapidamus te sed de blasphemia et quia tu homo cum sis facis te ipsum Deum ³⁴ respondit eis Iesus nonne scriptum est in lege vestra quia ego dixi dii estis ³⁵ si illos dixit deos ad quos sermo Dei factus est et non potest solvi scriptura ³⁶ quem Pater sanctificavit et misit in mundum vos dicitis quia blasphemias quia dixi Filius Dei sum ³⁷ si non facio opera Patris mei nolite credere mihi ³⁸ si autem facio et si mihi non vultis credere operibus credite ut cognoscatis et credatis

quia in me est Pater et ego in Patre ³⁹ quaerebant ergo eum prendere et exivit de manibus eorum ⁴⁰ et abiit iterum trans Iordanen in eum locum ubi erat Iohannes baptizans primum et mansit illic ⁴¹ et multi venerunt ad eum et dicebant quia Iohannes quidem signum fecit nullum ⁴² omnia autem quaecumque dixit Iohannes de hoc vera erant et multi crediderunt in eum

11 erat autem quidam languens Lazarus a Bethania de castello Mariae et Marthae sororis eius ² Maria autem erat quae unxit Dominum unguento et extersit pedes eius capillis suis cuius frater Lazarus infirmabatur ³ miserunt ergo sorores ad eum dicentes Domine ecce quem amas infirmatur ⁴ audiens autem Iesus dixit eis infirmitas haec non est ad mortem sed pro gloria Dei ut glorificetur Filius Dei per eam ⁵ diligebat autem Iesus Martham et sororem eius Mariam et Lazarum ⁶ ut ergo audivit quia infirmabatur tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus ⁷ deinde post haec dicit discipulis suis eamus in Iudaeam iterum ⁸ dicunt ei discipuli rabbi nunc quaerebant te Iudaei lapidare et iterum vadis illuc ⁹ respondit Iesus nonne duodecim horae sunt diei si quis ambulaverit in die non offendit quia lucem huius mundi videt ¹⁰ si autem ambulaverit nocte offendit quia lux non est in eo ¹¹ haec ait et post hoc dicit eis Lazarus amicus noster dormit sed vado ut a somno exsuscitem eum ¹² dixerunt ergo discipuli eius Domine si dormit salvus erit ¹³ dixerat autem Iesus de morte eius illi autem putaverunt quia de dormitione somni diceret ¹⁴ tunc ergo dixit eis Iesus manifeste Lazarus mortuus est ¹⁵ et gaudeo propter vos ut credatis quoniam non eram ibi sed eamus ad eum ¹⁶ dixit ergo Thomas qui dicitur Didymus ad condiscipulos eamus et nos ut moriamur cum eo ¹⁷ venit itaque Iesus et invenit eum quattuor dies iam in monumento habentem ¹⁸ erat autem Bethania iuxta Hierosolyma quasi stadiis quindecim ¹⁹ multi autem ex Iudaeis venerant ad Martham et Mariam ut consolarentur eas de fratre suo ²⁰ Martha ergo ut audivit quia Iesus venit occurrit illi Maria autem domi sedebat ²¹ dixit ergo Martha ad Iesum Domine si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus ²² sed et nunc scio quia quaecumque poposceris a Deo dabit tibi Deus ²³ dicit illi Iesus resurget frater tuus ²⁴ dicit ei Martha scio quia resurget in resurrectione in novissima die ²⁵ dixit ei Iesus ego sum resurrectio et vita qui credit in me et si mortuus fuerit vivet ²⁶ et omnis qui vivit et credit in me non morietur in aeternum credis hoc ²⁷ ait illi utique Domine ego credidi quia tu es Christus Filius Dei qui in mundum venisti ²⁸ et cum haec dixisset abiit et vocavit Mariam sororem suam silentio dicens magister adest et vocat te ²⁹ illa ut audivit surgit cito et venit ad eum ³⁰ nondum enim venerat Iesus in castellum sed erat adhuc in illo loco ubi occurrerat ei Martha ³¹ Iudaei igitur qui erant cum ea in domo et consolabantur eam cum vidissent Mariam quia cito surrexit et exiit secuti sunt eam dicentes quia vadit ad monumentum ut ploret ibi ³² Maria ergo cum venisset ubi erat Iesus videns eum cecidit ad pedes

eius et dixit ei Domine si fuisses hic non esset mortuus frater meus ³³ Iesus ergo ut vidit eam plorantem et Iudaeos qui venerant cum ea plorantes fremuit spiritu et turbavit se ipsum ³⁴ et dixit ubi posuistis eum dicunt ei Domine veni et vide ³⁵ et lacrimatus est Iesus ³⁶ dixerunt ergo Iudaei ecce quomodo amabat eum ³⁷ quidam autem dixerunt ex ipsis non poterat hic qui aperuit oculos caeci facere ut et hic non moreretur ³⁸ Iesus ergo rursus fremens in semet ipso venit ad monumentum erat autem spelunca et lapis superpositus erat ei ³⁹ ait Iesus tollite lapidem dicit ei Martha soror eius qui mortuus fuerat Domine iam fetet quadriduanus enim est ⁴⁰ dicit ei Iesus nonne dixi tibi quoniam si credideris videbis gloriam Dei ⁴¹ tulerunt ergo lapidem Iesus autem elevatis sursum oculis dixit Pater gratias ago tibi quoniam audisti me ⁴² ego autem sciebam quia semper me audis sed propter populum qui circumstat dixi ut credant quia tu me misisti ⁴³ haec cum dixisset voce magna clamavit Lazare veni foras ⁴⁴ et statim prodiit qui fuerat mortuus ligatus pedes et manus institis et facies illius sudario erat ligata dicit Iesus eis solvite eum et sinite abire ⁴⁵ multi ergo ex Iudaeis qui venerant ad Mariam et viderant quae fecit crediderunt in eum ⁴⁶ quidam autem ex ipsis abierunt ad Pharisaeos et dixerunt eis quae fecit Iesus ⁴⁷ collegerunt ergo pontifices et Pharisei concilium et dicebant quid facimus quia hic homo multa signa facit ⁴⁸ si dimittimus eum sic omnes credent in eum et venient Romani et tollent nostrum et locum et gentem ⁴⁹ unus autem ex ipsis Caiaphas cum esset pontifex anni illius dixit eis vos nescitis quicquam ⁵⁰ nec cogitatis quia expedit nobis ut unus moriatur homo pro populo et non tota gens pereat ⁵¹ hoc autem a semet ipso non dixit sed cum esset pontifex anni illius prophetavit quia Iesus moriturus erat pro gente ⁵² et non tantum pro gente sed et ut filios Dei qui erant dispersi congregaret in unum ⁵³ ab illo ergo die cogitaverunt ut interficerent eum ⁵⁴ Iesus ergo iam non in palam ambulabat apud Iudaeos sed abiit in regionem iuxta desertum in civitatem quae dicitur Efrem et ibi morabatur cum discipulis ⁵⁵ proximum autem erat pascha Iudaeorum et ascenderunt multi Hierosolyma de regione ante pascha ut sanctificarent se ipsos ⁵⁶ quaerebant ergo Iesum et conloquebantur ad invicem in templo stantes quid putatis quia non veniat ad diem festum ⁵⁷ dederant autem pontifices et Pharisei mandatum ut si quis cognoverit ubi sit indicet ut adprehendant eum

12 Iesus ergo ante sex dies paschae venit Bethaniam ubi fuerat Lazarus mortuus quem suscitavit Iesus ² fecerunt autem ei cenam ibi et Martha ministrabat Lazarus vero unus erat ex discumbentibus cum eo ³ Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici pretiosi unxit pedes Iesu et extersit capillis suis pedes eius et domus impleta est ex odore unguenti ⁴ dicit ergo unus ex discipulis eius Iudas Scariotis qui erat eum traditurus ⁵ quare hoc unguentum non veniit trecentis denariis et datum est egenis ⁶ dixit autem hoc non quia de egenis pertinebat ad eum sed quia fur erat et

loculos habens ea quae mittebantur portabat ⁷ dixit ergo Iesus sine illam ut in die sepulturae meae servet illud ⁸ pauperes enim semper habetis vobiscum me autem non semper habetis ⁹ cognovit ergo turba multa ex Iudaeis quia illic est et venerunt non propter Iesum tantum sed ut Lazarum viderent quem suscitavit a mortuis ¹⁰ cogitaverunt autem principes sacerdotum ut et Lazarum interficerent ¹¹ quia multi propter illum abibant ex Iudaeis et credebant in Iesum ¹² in crastinum autem turba multa quae venerat ad diem festum cum audissent quia venit Iesus Hierosolyma ¹³ acceperunt ramos palmarum et processerunt obviam ei et clamabant osanna benedictus qui venit in nomine Domini rex Israhel ¹⁴ et invenit Iesus asellum et sedit super eum sicut scriptum est ¹⁵ noli timere filia Sion ecce rex tuus venit sedens super pullum asinae ¹⁶ haec non cognoverunt discipuli eius primum sed quando glorificatus est Iesus tunc recordati sunt quia haec erant scripta de eo et haec fecerunt ei ¹⁷ testimonium ergo perhibebat turba quae erat cum eo quando Lazarum vocavit de monumento et suscitavit eum a mortuis ¹⁸ propterea et obviam venit ei turba quia audierunt eum fecisse hoc signum ¹⁹ Pharisei ergo dixerunt ad semet ipsos videtis quia nihil proficimus ecce mundus totus post eum abiit ²⁰ erant autem gentiles quidam ex his qui ascenderant ut adorarent in die festo ²¹ hii ergo accesserunt ad Philippum qui erat a Bethsaida Galilaeae et rogabant eum dicentes domine volumus Iesum videre ²² venit Philippus et dicit Andree Andreas rursus et Philippus dixerunt Iesu ²³ Iesus autem respondit eis dicens venit hora ut clarificetur Filius hominis ²⁴ amen amen dico vobis nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit ²⁵ ipsum solum manet si autem mortuum fuerit multum fructum adfert qui amat animam suam perdet eam et qui odit animam suam in hoc mundo in vitam aeternam custodit eam ²⁶ si quis mihi ministrat me sequatur et ubi sum ego illic et minister meus erit si quis mihi ministraverit honorificabit eum Pater meus ²⁷ nunc anima mea turbata est et quid dicam Pater salvifica me ex hora hac sed propterea veni in horam hanc ²⁸ Pater clarifica tuum nomen venit ergo vox de caelo et clarificavi et iterum clarificabo ²⁹ turba ergo quae stabat et audierat dicebant tonitruum factum esse alii dicebant angelus ei locutus est ³⁰ respondit Iesus et dixit non propter me vox haec venit sed propter vos ³¹ nunc iudicium est mundi nunc princeps huius mundi eicietur foras ³² et ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad me ipsum ³³ hoc autem dicebat significans qua morte esset moriturus ³⁴ respondit ei turba nos audivimus ex lege quia Christus manet in aeternum et quomodo tu dicis oportet exaltari Filium hominis quis est iste Filius hominis ³⁵ dixit ergo eis Iesus adhuc modicum lumen in vobis est ambulate dum lucem habetis ut non tenebrae vos comprehendant et qui ambulat in tenebris nescit quo vadat ³⁶ dum lucem habetis credite in lucem ut filii lucis sitis haec locutus est Iesus et abiit et abscondit se ab eis

³⁷ cum autem tanta signa fecisset coram eis non credebant in eum ³⁸ ut sermo Esaiae prophetae impleretur quem dixit Domine quis credidit auditui nostro et brachium Domini cui revelatum est ³⁹ propterea non poterant credere quia iterum dixit Esaias ⁴⁰ excaecavit oculos eorum et induravit eorum cor ut non videant oculis et intellegant corde et convertantur et sanem eos ⁴¹ haec dixit Esaias quando vidit gloriam eius et locutus est de eo ⁴² verumtamen et ex principibus multi crediderunt in eum sed propter Pharisaeos non confitebantur ut de synagoga non eicerentur ⁴³ dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam Dei ⁴⁴ Iesus autem clamavit et dixit qui credit in me non credit in me sed in eum qui misit me ⁴⁵ et qui videt me videt eum qui misit me ⁴⁶ ego lux in mundum veni ut omnis qui credit in me in tenebris non maneat ⁴⁷ et si quis audierit verba mea et non custodierit ego non iudico eum non enim veni ut iudicem mundum sed ut salvificem mundum ⁴⁸ qui spernit me et non accipit verba mea habet qui iudicet eum sermo quem locutus sum ille iudicabit eum in novissimo die ⁴⁹ quia ego ex me ipso non sum locutus sed qui misit me Pater ipse mihi mandatum dedit quid dicam et quid loquar ⁵⁰ et scio quia mandatum eius vita aeterna est quae ergo ego loquor sicut dixit mihi Pater sic loquor

13 ante diem autem festum paschae sciens Iesus quia venit eius hora ut transeat ex hoc mundo ad Patrem cum dilexisset suos qui erant in mundo in finem dilexit eos ² et cena facta cum diabolus iam misisset in corde ut traderet eum Iudas Simonis Scariotis ³ sciens quia omnia dedit ei Pater in manus et quia a Deo exivit et ad Deum vadit ⁴ surgit a cena et ponit vestimenta sua et cum accepisset linteum praecinxit se ⁵ deinde mittit aquam in pelvem et coepit lavare pedes discipulorum et extergere linteo quo erat praecinctus ⁶ venit ergo ad Simonem Petrum et dicit ei Petrus Domine tu mihi lavas pedes ⁷ respondit Iesus et dicit ei quod ego facio tu nescis modo scies autem postea ⁸ dicit ei Petrus non lavabis mihi pedes in aeternum respondit Iesus ei si non laveris te non habes partem mecum ⁹ dicit ei Simon Petrus Domine non tantum pedes meos sed et manus et caput ¹⁰ dicit ei Iesus qui lotus est non indiget ut lavet sed est mundus totus et vos mundi estis sed non omnes ¹¹ sciebat enim quisnam esset qui traderet eum propterea dixit non estis mundi omnes ¹² postquam ergo lavit pedes eorum et accepit vestimenta sua cum recubisset iterum dixit eis scitis quid fecerim vobis ¹³ vos vocatis me magister et Domine et bene dicitis sum etenim ¹⁴ si ergo ego lavi vestros pedes Dominus et magister et vos debetis alter alterius lavare pedes ¹⁵ exemplum enim dedi vobis ut quemadmodum ego feci vobis ita et vos faciatis ¹⁶ amen amen dico vobis non est servus maior domino suo neque apostolus maior eo qui misit illum ¹⁷ si haec scitis beati eritis si feceritis ea ¹⁸ non de omnibus vobis dico ego scio quos elegerim sed ut impleatur scriptura qui manducat mecum panem levavit contra me calcaneum suum ¹⁹ amodo dico vobis

priusquam fiat ut credatis cum factum fuerit quia ego sum ²⁰ amen amen dico vobis qui accipit si quem misero me accipit qui autem me accipit accipit eum qui me misit ²¹ cum haec dixisset Iesus turbatus est spiritu et protestatus est et dixit amen amen dico vobis quia unus ex vobis tradet me ²² aspiciebant ergo ad invicem discipuli haesitantes de quo diceret ²³ erat ergo recumbens unus ex discipulis eius in sinu Iesu quem diligebat Iesus ²⁴ innuit ergo huic Simon Petrus et dicit ei quis est de quo dicit ²⁵ itaque cum recubisset ille supra pectus Iesu dicit ei Domine quis est ²⁶ respondit Iesus ille est cui ego intinctum panem porrexero et cum intinxisset panem dedit Iudae Simonis Scariotis ²⁷ et post buccellam tunc introivit in illum Satanias dicit ei Iesus quod facis fac citius ²⁸ hoc autem nemo scivit discumbentium ad quid dixerit ei ²⁹ quidam enim putabant quia loculos habebat Iudas quia dicit ei Iesus eme ea quae opus sunt nobis ad diem festum aut egenis ut aliquid daret ³⁰ cum ergo accepisset ille buccellam exivit continuo erat autem nox ³¹ cum ergo exisset dicit Iesus nunc clarificatus est Filius hominis et Deus clarificatus est in eo ³² si Deus clarificatus est in eo et Deus clarificabit eum in semet ipso et continuo clarificabit eum ³³ filioli adhuc modicum vobiscum sum quaeritis me et sicut dixi Iudaeis quo ego vado vos non potestis venire et vobis dico modo ³⁴ mandatum novum do vobis ut diligatis invicem sicut dilexi vos ut et vos diligatis invicem ³⁵ in hoc cognoscent omnes quia mei discipuli estis si dilectionem habueritis ad invicem ³⁶ dicit ei Simon Petrus Domine quo vadis respondit Iesus quo ego vado non potes me modo sequi sequeris autem postea ³⁷ dicit ei Petrus quare non possum sequi te modo animam meam pro te ponam ³⁸ respondit Iesus animam tuam pro me ponis amen amen dico tibi non cantabit gallus donec me ter neges

14 non turbetur cor vestrum creditis in Deum et in me credite ² in domo Patris mei mansiones multae sunt si quo minus dixissem vobis quia vado parare vobis locum ³ et si abiero et praeparavero vobis locum iterum venio et accipiam vos ad me ipsum ut ubi sum ego et vos sitis ⁴ et quo ego vado scitis et viam scitis ⁵ dicit ei Thomas Domine nescimus quo vadis et quomodo possumus viam scire ⁶ dicit ei Iesus ego sum via et veritas et vita nemo venit ad Patrem nisi per me ⁷ si cognovissetis me et Patrem meum utique cognovissetis et amodo cognoscitis eum et vidistis eum ⁸ dicit ei Philippus Domine ostende nobis Patrem et sufficit nobis ⁹ dicit ei Iesus tanto tempore vobiscum sum et non cognovistis me Philippe qui vidit me vidit et Patrem quomodo tu dicis ostende nobis Patrem ¹⁰ non credis quia ego in Patre et Pater in me est verba quae ego loquor vobis a me ipso non loquor Pater autem in me manens ipse facit opera ¹¹ non creditis quia ego in Patre et Pater in me est ¹² alioquin propter opera ipsa credite amen amen dico vobis qui credit in me opera quae ego facio et ipse faciet et maiora horum faciet quia ego ad Patrem vado ¹³ et quodcumque petieritis in nomine meo hoc faciam ut glorificetur Pater in Filio

¹⁴ si quid petieritis me in nomine meo hoc faciam ¹⁵ si diligitis me mandata mea servate ¹⁶ et ego rogabo Patrem et alium paraclatum dabit vobis ut maneat vobiscum in aeternum ¹⁷ Spiritum veritatis quem mundus non potest accipere quia non videt eum nec scit eum vos autem cognoscitis eum quia apud vos manebit et in vobis erit ¹⁸ non relinquam vos orfanos veniam ad vos ¹⁹ adhuc modicum et mundus me iam non videt vos autem videtis me quia ego vivo et vos vivetis ²⁰ in illo die vos cognoscetis quia ego sum in Patre meo et vos in me et ego in vobis ²¹ qui habet mandata mea et servat ea ille est qui diligit me qui autem diligit me diligetur a Patre meo et ego diligam eum et manifestabo ei me ipsum ²² dicit ei Iudas non ille Scariotis Domine quid factum est quia nobis manifestaturus es te ipsum et non mundo ²³ respondit Iesus et dixit ei si quis diligit me sermonem meum servabit et Pater meus diliget eum et ad eum veniemus et mansiones apud eum faciemus ²⁴ qui non diligit me sermones meos non servat et sermonem quem audistis non est meus sed eius qui misit me Patris ²⁵ haec locutus sum vobis apud vos manens ²⁶ paracletus autem Spiritus Sanctus quem mittet Pater in nomine meo ille vos docebit omnia et suggeret vobis omnia quaecumque dixerero vobis ²⁷ pacem relinquo vobis pacem meam do vobis non quomodo mundus dat ego do vobis non turbetur cor vestrum neque formidet ²⁸ audistis quia ego dixi vobis vado et venio ad vos si diligeretis me gauderetis utique quia vado ad Patrem quia Pater maior me est ²⁹ et nunc dixi vobis priusquam fiat ut cum factum fuerit credatis ³⁰ iam non multa loquar vobiscum venit enim princeps mundi huius et in me non habet quicquam ³¹ sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem et sicut mandatum dedit mihi Pater sic facio surgite eamus hinc

15 ² ego sum vitis vera et Pater meus agricola est ² omnem palmitem in me non ferentem fructum tollet eum et omnem qui fert fructum purgabit eum ut fructum plus adferat ³ iam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis ⁴ manete in me et ego in vobis sicut palmes non potest ferre fructum a semet ipso nisi manserit in vite sic nec vos nisi in me manseritis ⁵ ego sum vitis vos palmites qui manet in me et ego in eo hic fert fructum multum quia sine me nihil potestis facere ⁶ si quis in me non manserit mittetur foras sicut palmes et aruit et colligent eos et in ignem mittunt et ardent ⁷ si manseritis in me et verba mea in vobis manserint quodcumque volueritis petetis et fiet vobis ⁸ in hoc clarificatus est Pater meus ut fructum plurimum adferatis et efficiamini mei discipuli ⁹ sicut dilexit me Pater et ego dilexi vos manete in dilectione mea ¹⁰ si praecepta mea servaveritis manebitis in dilectione mea sicut et ego Patris mei praecepta servavi et maneo in eius dilectione ¹¹ haec locutus sum vobis ut gaudium meum in vobis sit et gaudium vestrum impleatur ¹² hoc est praeceptum meum ut diligatis invicem sicut dilexi vos ¹³ maiorem hac dilectionem nemo habet ut animam suam quis ponat pro

amicis suis ¹⁴ vos amici mei estis si feceritis quae ego praecipio vobis ¹⁵ iam non dico vos servos quia servus nescit quid facit dominus eius vos autem dixi amicos quia omnia quaecumque audivi a Patre meo nota feci vobis ¹⁶ non vos me elegistis sed ego elegi vos et posui vos ut eatis et fructum adferatis et fructus vester maneat ut quodcumque petieritis Patrem in nomine meo det vobis ¹⁷ haec mando vobis ut diligatis invicem ¹⁸ si mundus vos odit scitote quia me priorem vobis odio habuit ¹⁹ si de mundo fuissetis mundus quod suum erat diligeret quia vero de mundo non estis sed ego elegi vos de mundo propterea odit vos mundus ²⁰ mementote sermonis mei quem ego dixi vobis non est servus maior domino suo si me persecuti sunt et vos persequentur si sermonem meum servaverunt et vestrum servabunt ²¹ sed haec omnia facient vobis propter nomen meum quia nesciunt eum qui misit me ²² si non venissem et locutus fuisset eis peccatum non haberent nunc autem excusationem non habent de peccato suo ²³ qui me odit et Patrem meum odit ²⁴ si opera non fecissem in eis quae nemo alius fecit peccatum non haberent nunc autem et viderunt et oderunt et me et Patrem meum ²⁵ sed ut impleatur sermo qui in lege eorum scriptus est quia odio me habuerunt gratis ²⁶ cum autem venerit paracletus quem ego mittam vobis a Patre Spiritum veritatis qui a Patre procedit ille testimonium perhibebit de me ²⁷ et vos testimonium perhibebitis quia ab initio mecum estis

16 ² haec locutus sum vobis ut non scandalizemini ² absque synagogis facient vos sed venit hora ut omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se praestare Deo ³ et haec facient quia non noverunt Patrem neque me ⁴ sed haec locutus sum vobis ut cum venerit hora eorum reminiscamini quia ego dixi vobis ⁵ haec autem vobis ab initio non dixi quia vobiscum eram at nunc vado ad eum qui me misit et nemo ex vobis interrogat me quo vadis ⁶ sed quia haec locutus sum vobis tristitia implevit cor vestrum ⁷ sed ego veritatem dico vobis expedit vobis ut ego vadam si enim non abiero paracletus non veniet ad vos si autem abiero mittam eum ad vos ⁸ et cum venerit ille arguet mundum de peccato et de iustitia et de iudicio ⁹ de peccato quidem quia non credunt in me ¹⁰ de iustitia vero quia ad Patrem vado et iam non videbitis me ¹¹ de iudicio autem quia princeps mundi huius iudicatus est ¹² adhuc multa habeo vobis dicere sed non potestis portare modo ¹³ cum autem venerit ille Spiritus veritatis docebit vos in omnem veritatem non enim loquetur a semet ipso sed quaecumque audiet loquetur et quae ventura sunt adnuntiabit vobis ¹⁴ ille me clarificabit quia de meo accipiet et adnuntiabit vobis ¹⁵ omnia quaecumque habet Pater mea sunt propterea dixi quia de meo accipit et adnuntiabit vobis ¹⁶ modicum et iam non videbitis me et iterum modicum et videbitis me quia vado ad Patrem ¹⁷ dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem quid est hoc quod dicit nobis modicum et non videbitis me et iterum modicum et videbitis me et quia vado ad Patrem ¹⁸ dicebant ergo quid

est hoc quod dicit modicum nescimus quid loquitur
¹⁹ cognovit autem Iesus quia volebant eum interrogare et dixit eis de hoc quaeritis inter vos quia dixi modicum et non videbitis me et iterum modicum et videbitis me ²⁰ amen amen dico vobis quia plorabitis et flebitis vos mundus autem gaudebit vos autem contristabimini sed tristitia vestra vertetur in gaudium ²¹ mulier cum parit tristitiam habet quia venit hora eius cum autem pepererit puerum iam non meminit pressurae propter gaudium quia natus est homo in mundum ²² et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis iterum autem videbo vos et gaudebit cor vestrum et gaudium vestrum nemo tollit a vobis ²³ et in illo die me non rogabitis quicquam amen amen dico vobis si quid petieritis Patrem in nomine meo dabit vobis ²⁴ usque modo non petistis quicquam in nomine meo petite et accipietis ut gaudium vestrum sit plenum ²⁵ haec in proverbii locutus sum vobis venit hora cum iam non in proverbii loquar vobis sed palam de Patre adnuntiabo vobis ²⁶ illo die in nomine meo petetis et non dico vobis quia ego rogabo Patrem de vobis ²⁷ ipse enim Pater amat vos quia vos me amastis et credidistis quia ego a Deo exivi ²⁸ exivi a Patre et veni in mundum iterum relinquo mundum et vado ad Patrem ²⁹ dicunt ei discipuli eius ecce nunc palam loqueris et proverbium nullum dicis ³⁰ nunc scimus quia scis omnia et non opus est tibi ut quis te interroget in hoc credimus quia a Deo existi ³¹ respondit eis Iesus modo creditis ³² ecce venit hora et iam venit ut dispergamini unusquisque in propria et me solum relinquatis et non sum solus quia Pater mecum est ³³ haec locutus sum vobis ut in me pacem habeatis in mundo pressuram habetis sed confidite ego vici mundum

17 haec locutus est Iesus et sublevatis oculis in caelum dixit Pater venit hora clarifica Filium tuum ut Filius tuus clarificet te ² sicut dedisti ei potestatem omnis carnis ut omne quod dedisti ei det eis vitam aeternam ³ haec est autem vita aeterna ut cognoscant te solum verum Deum et quem misisti Iesum Christum ⁴ ego te clarificavi super terram opus consummavi quod dedisti mihi ut faciam ⁵ et nunc clarifica me tu Pater apud temet ipsum claritatem quam habui priusquam mundus esset apud te ⁶ manifestavi nomen tuum hominibus quos dedisti mihi de mundo tui erant et mihi eos dedisti et sermonem tuum servaverunt ⁷ nunc cognoverunt quia omnia quae dedisti mihi abs te sunt ⁸ quia verba quae dedisti mihi dedi eis et ipsi acceperunt et cognoverunt vere quia a te exivi et crediderunt quia tu me misisti ⁹ ego pro eis rogo non pro mundo rogo sed pro his quos dedisti mihi quia tui sunt ¹⁰ et mea omnia tua sunt et tua mea sunt et clarificatus sum in eis ¹¹ et iam non sum in mundo et hii in mundo sunt et ego ad te venio Pater sancte conserva eos in nomine tuo quos dedisti mihi ut sint unum sicut et nos ¹² cum essem cum eis ego servabam eos in nomine tuo quos dedisti mihi custodivi et nemo ex his perivit nisi filius perditionis ut scriptura

impleatur ¹³ nunc autem ad te venio et haec loquor in mundo ut habeant gaudium meum impletum in semet ipsis ¹⁴ ego dedi eis sermonem tuum et mundus odio eos habuit quia non sunt de mundo sicut et ego non sum de mundo ¹⁵ non rogo ut tollas eos de mundo sed ut serves eos ex malo ¹⁶ de mundo non sunt sicut et ego non sum de mundo ¹⁷ sanctifica eos in veritate sermo tuus veritas est ¹⁸ sicut me misisti in mundum et ego misi eos in mundum ¹⁹ et pro eis ego sanctifico me ipsum ut sint et ipsi sanctificati in veritate ²⁰ non pro his autem rogo tantum sed et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me ²¹ ut omnes unum sint sicut tu Pater in me et ego in te ut et ipsi in nobis unum sint ut mundus credat quia tu me misisti ²² et ego claritatem quam dedisti mihi dedi eis ut sint unum sicut nos unum sumus ²³ ego in eis et tu in me ut sint consummati in unum et cognoscat mundus quia tu me misisti et dilexisti eos sicut me dilexisti ²⁴ Pater quos dedisti mihi volo ut ubi ego sum et illi sint mecum ut videant claritatem meam quam dedisti mihi quia dilexisti me ante constitutionem mundi ²⁵ Pater iuste et mundus te non cognovit ego autem te cognovi et hii cognoverunt quia tu me misisti ²⁶ et notum feci eis nomen tuum et notum faciam ut dilectio qua dilexisti me in ipsis sit et ego in ipsis

18 haec cum dixisset Iesus egressus est cum discipulis suis trans torrentem Cedron ubi erat hortus in quem introivit ipse et discipuli eius ² sciebat autem et Iudas qui tradebat eum ipsum locum quia frequenter Iesus convenerat illuc cum discipulis suis ³ Iudas ergo cum accepisset cohortem et a pontificibus et Pharisaeis ministros venit illuc cum lanternis et facibus et armis ⁴ Iesus itaque sciens omnia quae ventura erant super eum processit et dicit eis quem quaeritis ⁵ responderunt ei Iesum Nazarenum dicit eis Iesus ego sum stabat autem et Iudas qui tradebat eum cum ipsis ⁶ ut ergo dixit eis ego sum abierunt retrorsum et ceciderunt in terram ⁷ iterum ergo eos interrogavit quem quaeritis illi autem dixerunt Iesum Nazarenum ⁸ respondit Iesus dixi vobis quia ego sum si ergo me quaeritis sinite hos abire ⁹ ut impleretur sermo quem dixit quia quos dedisti mihi non perdi ex ipsis quemquam ¹⁰ Simon ergo Petrus habens gladium eduxit eum et percussit pontificis servum et abscidit eius auriculam dextram erat autem nomen servo Malchus ¹¹ dixit ergo Iesus Petro mitte gladium in vaginam calicem quem dedit mihi Pater non bibam illum ¹² cohors ergo et tribunus et ministri Iudaeorum comprehenderunt Iesum et ligaverunt eum ¹³ et adduxerunt eum ad Annam primum erat enim socer Caiaphae qui erat pontifex anni illius ¹⁴ erat autem Caiaphas qui consilium dederat Iudaeis quia expedit unum hominem mori pro populo ¹⁵ sequebatur autem Iesum Simon Petrus et alius discipulus discipulus autem ille erat notus pontifici et introivit cum Iesu in atrium pontificis ¹⁶ Petrus autem stabat ad ostium foris exivit ergo discipulus alius qui erat notus pontifici et dixit ostiariae et introduxit Petrum ¹⁷ dicit ergo

Petro ancilla ostiaria numquid et tu ex discipulis es hominis istius dicit ille non sum ¹⁸ stabant autem servi et ministri ad prunas quia frigus erat et calefiebat erat autem cum eis et Petrus stans et calefaciens se ¹⁹ pontifex ergo interrogavit Iesum de discipulis suis et de doctrina eius ²⁰ respondit ei Iesus ego palam locutus sum mundo ego semper docui in synagoga et in templo quo omnes Iudaei conveniunt et in occulto locutus sum nihil ²¹ quid me interrogas interroga eos qui audierunt quid locutus sum ipsis ecce hii sciunt quae dixerim ergo ²² haec autem cum dixisset unus adiciens ministrorum dedit alapam Iesu dicens sic respondes pontifici ²³ respondit ei Iesus si male locutus sum testimonium perhibe de malo si autem bene quid me caedis ²⁴ et misit eum Annas ligatum ad Caiaphan pontificem ²⁵ erat autem Simon Petrus stans et calefaciens se dixerunt ergo ei numquid et tu ex discipulis eius es negavit ille et dixit non sum ²⁶ dicit unus ex servis pontificis cognatus eius cuius abscidit Petrus auriculam nonne ego te vidi in horto cum illo ²⁷ iterum ergo negavit Petrus et statim gallus cantavit ²⁸ adducunt ergo Iesum a Caiapha in praetorium erat autem mane et ipsi non introierunt in praetorium ut non contaminarentur sed manducarent pascha ²⁹ exivit ergo Pilatus ad eos foras et dixit quam accusationem adfertis adversus hominem hunc ³⁰ responderunt et dixerunt ei si non esset hic malefactor non tibi tradissemus eum ³¹ dixit ergo eis Pilatus accipite eum vos et secundum legem vestram iudicate eum dixerunt ergo ei Iudaei nobis non licet interficere quemquam ³² ut sermo Iesu impleretur quem dixit significans qua esset morte moriturus ³³ introivit ergo iterum in praetorium Pilatus et vocavit Iesum et dixit ei tu es rex Iudaeorum ³⁴ et respondit Iesus a temet ipso hoc dicis an alii tibi dixerunt de me ³⁵ respondit Pilatus numquid ego Iudaeus sum gens tua et pontifices tradiderunt te mihi quid fecisti ³⁶ respondit Iesus regnum meum non est de mundo hoc si ex hoc mundo esset regnum meum ministri mei decertarent ut non traderer Iudaeis nunc autem meum regnum non est hinc ³⁷ dixit itaque ei Pilatus ergo rex es tu respondit Iesus tu dicis quia rex sum ego ego in hoc natus sum et ad hoc veni in mundum ut testimonium perhibeam veritati omnis qui est ex veritate audit meam vocem ³⁸ dicit ei Pilatus quid est veritas et cum hoc dixisset iterum exivit ad Iudaeos et dicit eis ego nullam invenio in eo causam ³⁹ est autem consuetudo vobis ut unum dimittam vobis in pascha vultis ergo dimittam vobis regem Iudaeorum ⁴⁰ clamaverunt rursus omnes dicentes non hunc sed Barabban erat autem Barabbas latro

19 tunc ergo adprehendit Pilatus Iesum et flagellavit ² et milites plectentes coronam de spinis inposuerunt capiti eius et veste purpurea circumdederunt eum ³ et veniebant ad eum et dicebant have rex Iudaeorum et dabant ei alapas ⁴ exiit iterum Pilatus foras et dicit eis ecce adduco vobis eum foras ⁵ ut cognoscatis quia in eo nullam causam invenio et purpureum vestimentum et dicit eis ecce homo ⁶ cum er-

go vidissent eum pontifices et ministri clamabant dicentes crucifige crucifige dicit eis Pilatus accipite eum vos et crucifigite ego enim non invenio in eo causam ⁷ responderunt ei Iudaei nos legem habemus et secundum legem debet mori quia Filium Dei se fecit ⁸ cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem magis timuit ⁹ et ingressus est praetorium iterum et dicit ad Iesum unde es tu Iesus autem responsum non dedit ei ¹⁰ dicit ergo ei Pilatus mihi non loqueris nescis quia potestatem habeo crucifigere te et potestatem habeo dimittere te ¹¹ respondit Iesus non haberes potestatem adversum me ullam nisi tibi esset datum desuper propterea qui tradidit me tibi maius peccatum habet ¹² exinde quaerebat Pilatus dimittere eum Iudaei autem clamabant dicentes si hunc dimittis non es amicus Caesaris omnis qui se regem facit contradicit Caesari ¹³ Pilatus ergo cum audisset hos sermones adduxit foras Iesum et sedit pro tribunali in locum qui dicitur Lithostrotus hebraice autem Gabbatha ¹⁴ erat autem parasceve paschae hora quasi sexta et dicit Iudaeis ecce rex vester ¹⁵ illi autem clamabant tolle tolle crucifige eum dixit eis Pilatus regem vestrum crucifigam responderunt pontifices non habemus regem nisi Caesarem ¹⁶ tunc ergo tradidit eis illum ut crucifigeretur susceperunt autem Iesum et eduxerunt ¹⁷ et baiulans sibi crucem exivit in eum qui dicitur Calvariae locum hebraice Golgotha ¹⁸ ubi eum crucifixerunt et cum eo alios duos hinc et hinc medium autem Iesum ¹⁹ scripsit autem et titulum Pilatus et posuit super crucem erat autem scriptum Iesus Nazarenus rex Iudaeorum ²⁰ hunc ergo titulum multi legerunt Iudaeorum quia prope civitatem erat locus ubi crucifixus est Iesus et erat scriptum hebraice graece et latine ²¹ dicebant ergo Pilato pontifices Iudaeorum noli scribere rex Iudaeorum sed quia ipse dixit rex sum Iudaeorum ²² respondit Pilatus quod scripsi scripsi ²³ milites ergo cum crucifixissent eum acceperunt vestimenta eius et fecerunt quattuor partes unicuique militi partem et tunicam erat autem tunica inconsutilis desuper contexta per totum ²⁴ dixerunt ergo ad invicem non scindamus eam sed sortiamur de illa cuius sit ut scriptura impleatur dicens partiti sunt vestimenta mea sibi et in vestem meam miserunt sortem et milites quidem haec fecerunt ²⁵ stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius et soror matris eius Maria Cleopae et Maria Magdalene ²⁶ cum vidisset ergo Iesus matrem et discipulum stantem quem diligebat dicit matri suae mulier ecce filius tuus ²⁷ deinde dicit discipulo ecce mater tua et ex illa hora accepit eam discipulus in sua ²⁸ postea sciens Iesus quia iam omnia consummata sunt ut consummaretur scriptura dicit sitio ²⁹ vas ergo positum erat aceto plenum illi autem spongiam plenam aceto hysopo circumponentes obtulerunt ori eius ³⁰ cum ergo accepisset Iesus acetum dixit consummatum est et inclinato capite tradidit spiritum ³¹ Iudaei ergo quoniam parasceve erat ut non remanerent in cruce corpora sabbato erat enim magnus dies ille sabbati rogaverunt Pilatum ut frangerentur eorum crura et tollerentur

³² venerunt ergo milites et primi quidem fregerunt crura et alterius qui crucifixus est cum eo ³³ ad Iesum autem cum venissent ut viderunt eum iam mortuum non fregerunt eius crura ³⁴ sed unus militum lancea latus eius aperuit et continuo exivit sanguis et aqua ³⁵ et qui vidit testimonium perhibuit et verum est eius testimonium et ille scit quia vera dicit ut et vos credatis ³⁶ facta sunt enim haec ut scriptura impleatur os non comminuetis ex eo ³⁷ et iterum alia scriptura dicit videntur in quem transfixerunt ³⁸ post haec autem rogavit Pilatum Ioseph ab Arimathia eo quod esset discipulus Iesu occultus autem propter metum Iudaeorum ut tolleretur corpus Iesu et permisit Pilatus venit ergo et tulit corpus Iesu ³⁹ venit autem et Nicodemus qui venerat ad Iesum nocte primum ferens mixturam murræ et aloes quasi libras centum ⁴⁰ acceperunt ergo corpus Iesu et ligaverunt eum linteis cum aromatibus sicut mos Iudaeis est sepelire ⁴¹ erat autem in loco ubi crucifixus erat hortus et in horto monumentum novum in quo nondum quisquam positus erat ⁴² ibi ergo propter parasceven Iudaeorum quia iuxta erat monumentum posuerunt Iesum

20 una autem sabbati Maria Magdalene venit mane cum adhuc tenebrae essent ad monumentum et videt lapidem sublatum a monumento ² cucurrit ergo et venit ad Simonem Petrum et ad alium discipulum quem amabat Iesus et dicit eis tulerunt Dominum de monumento et nescimus ubi posuerunt eum ³ exiit ergo Petrus et ille alius discipulus et venerunt ad monumentum ⁴ currebant autem duo simul et ille alius discipulus praecurrit citius Petro et venit primus ad monumentum ⁵ et cum se inclinasset videt posita linteamina non tamen introivit ⁶ venit ergo Simon Petrus sequens eum et introivit in monumentum et videt linteamina posita ⁷ et sudarium quod fuerat super caput eius non cum linteaminibus positum sed separatim involutum in unum locum ⁸ tunc ergo introivit et ille discipulus qui venerat primus ad monumentum et vidit et credidit ⁹ nondum enim sciebant scripturam quia oportet eum a mortuis resurgere ¹⁰ abierunt ergo iterum ad semet ipsos discipuli ¹¹ Maria autem stabat ad monumentum foris plorans dum ergo fleret inclinavit se et prospexit in monumentum ¹² et vidit duos angelos in albis sedentes unum ad caput et unum ad pedes ubi positum fuerat corpus Iesu ¹³ dicunt ei illi mulier quid ploras dicit eis quia tulerunt Dominum meum et nescio ubi posuerunt eum ¹⁴ haec cum dixisset conversa est retrorsum et videt Iesum stantem et non sciebat quia Iesus est ¹⁵ dicit ei Iesus mulier quid ploras quem quaeris illa existimans quia hortulanus esset dicit ei domine si tu sustulisti eum dicito mihi ubi posuisti eum et ego eum tollam ¹⁶ dicit ei Iesus Maria conversa illa dicit ei rabboni quod dicitur magister ¹⁷ dicit ei Iesus noli me tangere nondum enim ascendi ad Patrem meum vade autem ad fratres meos et dic eis ascendo ad Patrem meum et Patrem vestrum et Deum meum et Deum vestrum ¹⁸ venit Maria Magdalene adnuntians discip-

ulis quia vidi Dominum et haec dixit mihi ¹⁹ cum esset ergo sero die illo una sabbatorum et fores essent clausae ubi erant discipuli propter metum Iudaeorum venit Iesus et stetit in medio et dicit eis pax vobis ²⁰ et hoc cum dixisset ostendit eis manus et latus gavisus sunt ergo discipuli viso Domino ²¹ dixit ergo eis iterum pax vobis sicut misit me Pater et ego mitto vos ²² hoc cum dixisset insuflavit et dicit eis accipite Spiritum Sanctum ²³ quorum remiseritis peccata remittuntur eis quorum retinueritis detenta sunt ²⁴ Thomas autem unus ex duodecim qui dicitur Didymus non erat cum eis quando venit Iesus ²⁵ dixerunt ergo ei alii discipuli vidimus Dominum ille autem dicit eis nisi videro in manibus eius figuram clavorum et mittam digitum meum in locum clavorum et mittam manum meam in latus eius non credam ²⁶ et post dies octo iterum erant discipuli eius intus et Thomas cum eis venit Iesus ianuis clausis et stetit in medio et dicit pax vobis ²⁷ deinde dicit Thomae infer digitum tuum huc et vide manus meas et adfer manum tuam et mitte in latus meum et noli esse incredulus sed fidelis ²⁸ respondit Thomas et dicit ei Dominus meus et Deus meus ²⁹ dicit ei Iesus quia vidisti me credidisti beati qui non viderunt et crediderunt ³⁰ multa quidem et alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum quae non sunt scripta in libro hoc ³¹ haec autem scripta sunt ut credatis quia Iesus est Christus Filius Dei et ut credentes vitam habeatis in nomine eius

21 postea manifestavit se iterum Iesus ad mare Tiberiadis manifestavit autem sic ² erant simul Simon Petrus et Thomas qui dicitur Didymus et Nathanahel qui erat a Cana Galilaeae et filii Zebedaei et alii ex discipulis eius duo ³ dicit eis Simon Petrus vado piscari dicunt ei venimus et nos tecum et exierunt et ascenderunt in navem et illa nocte nihil prenderunt ⁴ mane autem iam facto stetit Iesus in litore non tamen cognoverunt discipuli quia Iesus est ⁵ dicit ergo eis Iesus pueri numquid pulmentarium habetis responderunt ei non ⁶ dicit eis mittite in dexteram navigii rete et inveniatis miserunt ergo et iam non valebant illud trahere a multitudine piscium ⁷ dicit ergo discipulus ille quem diligebat Iesus Petro Dominus est Simon Petrus cum audisset quia Dominus est tunicam succinxit se erat enim nudus et misit se in mare ⁸ alii autem discipuli navigio venerunt non enim longe erant a terra sed quasi a cubitis ducentis trahentes rete piscium ⁹ ut ergo descenderunt in terram viderunt prunas positas et piscem superpositum et panem ¹⁰ dicit eis Iesus adferre de piscibus quos prendidistis nunc ¹¹ ascendit Simon Petrus et traxit rete in terram plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus et cum tanti essent non est scissum rete ¹² dicit eis Iesus venite prandete et nemo audebat discentium interrogare eum tu quis es scientes quia Dominus esset ¹³ et venit Iesus et accepit panem et dat eis et piscem similiter ¹⁴ hoc iam tertio manifestatus est Iesus discipulis cum surrexisset a mortuis ¹⁵ cum ergo prandissent dicit Simoni Petro Iesus Simon Iohannis diligis me plus

his dicit ei etiam Domine tu scis quia amo te dicit ei pasce agnos meos ¹⁶ dicit ei iterum Simon Iohannis diligis me ait illi etiam Domine tu scis quia amo te dicit ei pasce agnos meos ¹⁷ dicit ei tertio Simon Iohannis amas me et dicit ei Domine tu omnia scis tu scis quia amo te dicit ei pasce oves meas ¹⁸ amen amen dico tibi cum esses iunior cingebas te et ambulabas ubi volebas cum autem senueris extendes manus tuas et alius te cinget et ducet quo non vis ¹⁹ hoc autem dixit significans qua morte clarificaturus esset Deum et hoc cum dixisset dicit ei sequere me ²⁰ conversus Petrus vidit illum discipulum quem diligebat Iesus sequentem qui

et recubuit in cena super pectus eius et dixit Domine quis est qui tradit te ²¹ hunc ergo cum vidisset Petrus dicit Iesu Domine hic autem quid ²² dicit ei Iesus si sic eum volo manere donec veniam quid ad te tu me sequere ²³ exivit ergo sermo iste in fratres quia discipulus ille non moritur et non dixit ei Iesus non moritur sed si sic eum volo manere donec venio quid ad te ²⁴ hic est discipulus qui testimonium perhibet de his et scripsit haec et scimus quia verum est testimonium eius ²⁵ sunt autem et alia multa quae fecit Iesus quae si scribantur per singula nec ipsum arbitror mundum capere eos qui scribendi sunt libros amen

Actus

1 primum quidem sermonem feci de omnibus o Theophile quae coepit Iesus facere et docere
 2 usque in diem qua praecipiens apostolis per Spiritum Sanctum quos elegit adsumptus est 3 quibus et prae-buit se ipsum vivum post passionem suam in multis argumentis per dies quadraginta apparens eis et lo-quens de regno Dei 4 et convescens praecepit eis ab Hierosolymis ne discederent sed expectarent promiss-ionem Patris quam audistis per os meum 5 quia Io-hannes quidem baptizavit aqua vos autem baptizabi-mini Spiritu Sancto non post multos hos dies 6 igitur qui convenerant interrogabant eum dicentes Domine si in tempore hoc restitues regnum Israhel 7 dixit autem eis non est vestrum nosse tempora vel momen-ta quae Pater posuit in sua potestate 8 sed accipietis virtutem supervenientis Spiritus Sancti in vos et eritis mihi testes in Hierusalem et in omni Iudaea et Samaria et usque ad ultimum terrae 9 et cum haec dixisset videntibus illis elevatus est et nubes suscepit eum ab oculis eorum 10 cumque intuerentur in caelum eunte illo ecce duo viri adstiterunt iuxta illos in vestibus albis 11 qui et dixerunt viri galilaei quid statis aspicientes in caelum hic Iesus qui adsumptus est a vobis in caelum sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in caelum 12 tunc reversi sunt Hierosolymam a monte qui vocatur Oliveti qui est iuxta Hierusalem sabbati habens iter 13 et cum introissent in cenaculum ascenderunt ubi manebant Petrus et Iohannes Ia-cobus et Andreas Philippus et Thomas Bartholomeus et Mattheus Iacobus Alpei et Simon Zelotes et Iudas Iacobi 14 hii omnes erant perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus et Maria matre Iesu et fratribus eius 15 et in diebus illis exurgens Petrus in medio fratrum dixit erat autem turba nomen simul fere centum viginti 16 viri fratres oportet impleri scrip-turam quam praedixit Spiritus Sanctus per os David de Iuda qui fuit dux eorum qui comprehenderunt Iesum 17 quia connumeratus erat in nobis et sortitus est sortem ministerii huius 18 et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis et suspensus crepuit medius et diffusa sunt omnia viscera eius 19 et notum factum est omnibus habitantibus Hierusalem ita ut ap-pellaretur ager ille lingua eorum Acheldemach hoc est ager Sanguinis 20 scriptum est enim in libro Psalmo-rum fiat commoratio eius deserta et non sit qui inhab-itet in ea et episcopatum eius accipiat alius 21 oportet ergo ex his viris qui nobiscum congregati sunt in omni tempore quo intravit et exivit inter nos Dominus Iesus 22 incipiens a baptisate Iohannis usque in diem qua

adsumptus est a nobis testem resurrectionis eius no-biscum fieri unum ex istis 23 et statuerunt duos Ioseph qui vocabatur Barsabban qui cognominatus est Iustus et Matthiam 24 et orantes dixerunt tu Domine qui cor-da nosti omnium ostende quem elegeris ex his duobus unum 25 accipere locum ministerii huius et apostolatus de quo praevaricatus est Iudas ut abiret in locum suum 26 et dederunt sortes eis et cecidit sors su-per Matthiam et adnumeratus est cum undecim apos-tolis

2 et cum complerentur dies pentecostes erant omnes pariter in eodem loco 2 et factus est re-pente de caelo sonus tamquam advenientis spiritus vehementis et replevit totam domum ubi erant sedentes 3 et apparuerunt illis dispertitae linguae tamquam ignis seditque supra singulos eorum 4 et re-pleti sunt omnes Spiritu Sancto et coeperunt loqui aliis linguis prout Spiritus Sanctus dabat eloqui illis 5 erant autem in Hierusalem habitantes Iudaei viri religiosi ex omni natione quae sub caelo sunt 6 facta autem hac voce convenit multitudo et mente confusa est quoni-am audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes 7 stupebant autem omnes et mirabantur dicentes nonne omnes ecce isti qui loquuntur Galilaei sunt 8 et quomodo nos audivimus unusquisque lingua nostra in qua nati sumus 9 Parthi et Medi et Elamitae et qui habitant Mesopotamiam et Iudaeam et Cappadociam Pontum et Asiam 10 Frygiam et Pamphiliam Aegyptum et partes Lybiae quae est circa Cyrenen et advenae ro-mani 11 Iudaei quoque et proselyti Cretes et Arabes au-divimus loquentes eos nostris linguis magnalia Dei 12 stupebant autem omnes et mirabantur ad invicem dicentes quidnam hoc vult esse 13 alii autem inridentes dicebant quia musto pleni sunt isti 14 stans autem Petrus cum undecim levavit vocem suam et locutus est eis viri iudaei et qui habitatis Hierusalem universi hoc vobis notum sit et auribus percipite verba mea 15 non enim sicut vos aestimatis hii ebrii sunt cum sit hora diei tertia 16 sed hoc est quod dictum est per prophetam Iohel 17 et erit in novissimis diebus dicit Dominus effundam de Spiritu meo super omnem carnem et prophetabunt filii vestri et filiae vestrae et iuvenes vestri visiones videbunt et seniores vestri somnia somniabunt 18 et quidem super servos meos et super ancillas meas in diebus illis effundam de Spiritu meo et prophetabunt 19 et dabo prodigia in caelo sur-sum et signa in terra deorsum sanguinem et ignem et vaporem fumi 20 sol convertetur in tenebras et luna in sanguinem antequam veniat dies Domini magnus et

manifestus ²¹ et erit omnis quicumque invocaverit nomen Domini salvus erit ²² viri israhelitae audite verba haec Iesum Nazarenum virum adprobatum a Deo in vobis virtutibus et prodigiis et signis quae fecit per illum Deus in medio vestri sicut vos scitis ²³ hunc definito consilio et praescientia Dei traditum per manus iniquorum adfigentes interemistis ²⁴ quem Deus suscitavit solutis doloribus inferni iuxta quod impossibile erat teneri illum ab eo ²⁵ David enim dicit in eum providebam Dominum coram me semper quoniam a dextris meis est ne commovear ²⁶ propter hoc laetatum est cor meum et exultavit lingua mea insuper et caro mea requiescet in spe ²⁷ quoniam non derelinques animam meam in inferno neque dabis Sanctum tuum videre corruptionem ²⁸ notas fecisti mihi vias vitae replebis me iucunditate cum facie tua ²⁹ viri fratres liceat audenter dicere ad vos de patriarcha David quoniam et defunctus est et sepultus est et sepulchrum eius est apud nos usque in hodiernum diem ³⁰ propheta igitur cum esset et sciret quia iureiurando iurasset illi Deus de fructu lumbi eius sedere super sedem eius ³¹ providens locutus est de resurrectione Christi quia neque derelictus est in inferno neque caro eius vidit corruptionem ³² hunc Iesum resuscitavit Deus cui omnes nos testes sumus ³³ dextera igitur Dei exaltatus et promissione Spiritus Sancti accepta a Patre effudit hunc quem vos videtis et audistis ³⁴ non enim David ascendit in caelos dicit autem ipse dixit Dominus Domino meo sede a dextris meis ³⁵ donec ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum ³⁶ certissime ergo sciat omnis domus Israhel quia et Dominum eum et Christum Deus fecit hunc Iesum quem vos crucifixistis ³⁷ his auditis conpuncti sunt corde et dixerunt ad Petrum et ad reliquos apostolos quid faciemus viri fratres ³⁸ Petrus vero ad illos paenitentiam inquit agite et baptizetur unusquisque vestrum in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum et accipietis donum Sancti Spiritus ³⁹ vobis enim est repromissio et filiis vestris et omnibus qui longe sunt quoscumque advocaverit Dominus Deus noster ⁴⁰ aliis etiam verbis pluribus testificatus est et exhortabatur eos dicens salvamini a generatione ista prava ⁴¹ qui ergo receperunt sermonem eius baptizati sunt et adpositae sunt in illa die animae circiter tria milia ⁴² erant autem perseverantes in doctrina apostolorum et communicatione fractionis panis et orationibus ⁴³ fiebat autem omni animae timor multa quoque prodigia et signa per apostolos fiebant in Hierusalem et metus erat magnus in universis ⁴⁴ omnes etiam qui credebant erant pariter et habebant omnia communia ⁴⁵ possessiones et substantias vendebant et dividebant illa omnibus prout cuique opus erat ⁴⁶ cotidie quoque perdurantes unanimitate in templo et frangentes circa domos panem sumebant cibum cum exultatione et simplicitate cordis ⁴⁷ conlaudantes Deum et habentes gratiam ad omnem plebem Dominus autem augebat qui salvi fierent cotidie in id ipsum

3 Petrus autem et Iohannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam ² et quidam vir qui erat claudus ex utero matris suae baiulabatur quem ponebant cotidie ad portam templi quae dicitur Speciosa ut peteret elemosynam ab introeuntibus in templum ³ is cum vidisset Petrum et Iohannem incipientes introire in templum rogabat ut elemosynam acciperet ⁴ intuens autem in eum Petrus cum Iohanne dixit respice in nos ⁵ at ille intendebat in eos sperans se aliquid accepturum ab eis ⁶ Petrus autem dixit argentum et aurum non est mihi quod autem habeo hoc tibi do in nomine Iesu Christi Nazareni surge et ambula ⁷ et adprehensa ei manu dextera adlevavit eum et protinus consolidatae sunt bases eius et plantae ⁸ et exiliens stetit et ambulabat et intravit cum illis in templum ambulans et exiliens et laudans Dominum ⁹ et vidit omnis populus eum ambulantem et laudantem Deum ¹⁰ cognoscebant autem illum quoniam ipse erat qui ad elemosynam sedebat ad Speciosam portam templi et impleti sunt stupore et extasi in eo quod contigerat illi ¹¹ cum teneret autem Petrum et Iohannem concurrerit omnis populus ad eos ad porticum qui appellatur Salomonis stupentes ¹² videns autem Petrus respondit ad populum viri israhelitae quid miramini in hoc aut nos quid intuemini quasi nostra virtute aut pietate fecerimus hunc ambulare ¹³ Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob Deus patrum nostrorum glorificavit Filium suum Iesum quem vos quidem tradidistis et negastis ante faciem Pilati iudicante illo dimitti ¹⁴ vos autem sanctum et iustum negastis et petistis virum homicidam donari vobis ¹⁵ auctorem vero vitae interfecistis quem Deus suscitavit a mortuis cuius nos testes sumus ¹⁶ et in fide nominis eius hunc quem videtis et nostis confirmavit nomen eius et fides quae per eum est dedit integram sanitatem istam in conspectu omnium vestrum ¹⁷ et nunc fratres scio quia per ignorantiam fecistis sicut et principes vestri ¹⁸ Deus autem quae praenuntiavit per os omnium prophetarum pati Christum suum implevit sic ¹⁹ paenitemini igitur et convertimini ut deleantur vestra peccata ²⁰ ut cum venerint tempora refrigerii a conspectu Domini et miserit eum qui praedicatus est vobis Iesum Christum ²¹ quem oportet caelum quidem suscipere usque in tempora restitutionis omnium quae locutus est Deus per os sanctorum suorum a saeculo prophetarum ²² Moses quidem dixit quia prophetam vobis suscitabit Dominus Deus vester de fratribus vestris tamquam me ipsum audietis iuxta omnia quaecumque locutus fuerit vobis ²³ erit autem omnis anima quae non audierit prophetam illum exterminabitur de plebe ²⁴ et omnes prophetae a Samuhel et deinceps qui locuti sunt et adnuntiaverunt dies istos ²⁵ vos estis filii prophetarum et testamenti quod disposuit Deus ad patres vestros dicens ad Abraham et in semine tuo benedicentur omnes familiae terrae ²⁶ vobis primum Deus suscitans Filium suum misit eum benedicientem vobis ut convertat se unusquisque a nequitia sua

4 loquentibus autem illis ad populum super-
venerunt sacerdotes et magistratus templi et Sadducaei ² dolentes quod docerent populum et adnuntiarent in Iesu resurrectionem ex mortuis ³ et iniecerunt in eis manus et posuerunt eos in custodiam in crastinum erat enim iam vespera ⁴ multi autem eorum qui audierant verbum crediderunt et factus est numerus virorum quinque milia ⁵ factum est autem in crastinum ut congregarentur principes eorum et seniores et scribae in Hierusalem ⁶ et Anna princeps sacerdotum et Caiphas et Iohannes et Alexander et quotquot erant de genere sacerdotali ⁷ et statuentes eos in medio interrogabant in qua virtute aut in quo nomine fecistis hoc vos ⁸ tunc Petrus repletus Spiritu Sancto dixit ad eos principes populi et seniores ⁹ si nos hodie diiudicamur in benefacto hominis infirmi in quo iste salvus factus est ¹⁰ notum sit omnibus vobis et omni plebi Israhel quia in nomine Iesu Christi Nazareni quem vos crucifixistis quem Deus suscitavit a mortuis in hoc iste adstat coram vobis sanus ¹¹ hic est lapis qui reprobatus est a vobis aedificantibus qui factus est in caput anguli ¹² et non est in alio aliquo salus nec enim nomen aliud est sub caelo datum hominibus in quo oportet nos salvos fieri ¹³ videntes autem Petri constantiam et Iohannis conperto quod homines essent sine litteris et idiotae admirabantur et cognoscebant eos quoniam cum Iesu fuerant ¹⁴ hominem quoque videntes stantem cum eis qui curatus fuerat nihil poterant contradicere ¹⁵ iusserunt autem eos foras extra concilium secedere et conferebant ad invicem ¹⁶ dicentes quid faciemus hominibus istis quoniam quidem notum signum factum est per eos omnibus habitantibus in Hierusalem manifestum et non possumus negare ¹⁷ sed ne amplius divulgetur in populum comminemur eis ne ultra loquantur in nomine hoc ulli hominum ¹⁸ et vocantes eos denunciaverunt ne omnino loquerentur neque docerent in nomine Iesu ¹⁹ Petrus vero et Iohannes respondententes dixerunt ad eos si iustum est in conspectu Dei vos potius audire quam Deum iudicate ²⁰ non enim possumus quae vidimus et audivimus non loqui ²¹ at illi comminantes dimiserunt eos non inventientes quomodo punirent eos propter populum quia omnes clarificabant Deum in eo quod acciderat ²² annorum enim erat amplius quadraginta homo in quo factum erat signum istud sanitatis ²³ dimissi autem venerunt ad suos et adnuntiaverunt eis quanta ad eos principes sacerdotum et seniores dixissent ²⁴ qui cum audissent unianimiter leverunt vocem ad Deum et dixerunt Domine tu qui fecisti caelum et terram et mare et omnia quae in eis sunt ²⁵ qui Spiritu Sancto per os patris nostri David pueri tui dixisti quare fremuerunt gentes et populi meditati sunt inania ²⁶ adstiterunt reges terrae et principes convenerunt in unum adversus Dominum et adversus Christum eius ²⁷ convenerunt enim vere in civitate ista adversus sanctum puerum tuum Iesum quem unxisti Herodes et Pontius Pilatus cum gentibus et populis Israhel ²⁸ facere quae manus tua et consili-

um decreverunt fieri ²⁹ et nunc Domine respice in miseras eorum et da servis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum ³⁰ in eo cum manum tuam extendas sanitates et signa et prodigia fieri per nomen sancti Filii tui Iesu ³¹ et cum orassent motus est locus in quo erant congregati et repleti sunt omnes Spiritu Sancto et loquebantur verbum Dei cum fiducia ³² multitudinis autem credentium erat cor et anima una nec quisquam eorum quae possidebant aliquid suum esse dicebat sed erant illis omnia communia ³³ et virtute magna reddebant apostoli testimonium resurrectionis Iesu Christi Domini et gratia magna erat in omnibus illis ³⁴ neque enim quisquam egens erat inter illos quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant vendentes adferebant pretia eorum quae vendebantur ³⁵ et ponebant ante pedes apostolorum dividebantur autem singulis prout cuique opus erat ³⁶ Ioseph autem qui cognominatus est Barnabas ab apostolis quod est interpretatum Filius consolationis Levites Cyprius genere ³⁷ cum haberet agrum vendidit illum et adtulit pretium et posuit ante pedes apostolorum

5 vir autem quidam nomine Ananias cum Saffira uxore sua vendidit agrum ² et fraudavit de pretio agri conscia uxore sua et adferens partem quandam ad pedes apostolorum posuit ³ dixit autem Petrus Anania cur temptavit Satanas cor tuum mentiri te Spiritui Sancto et fraudare de pretio agri ⁴ nonne manens tibi manebat et venundatum in tua erat potestate quare posuisti in corde tuo hanc rem non es mentitus hominibus sed Deo ⁵ audiens autem Ananias haec verba cecidit et exspiravit et factus est timor magnus in omnes qui audierant ⁶ surgentes autem iuvenes amoverunt eum et efferentes sepelierunt ⁷ factum est autem quasi horarum trium spatium et uxor ipsius nesciens quod factum fuerat introiit ⁸ respondit autem ei Petrus dic mihi si tanti agrum vendidistis at illa dixit etiam tanti ⁹ Petrus autem ad eam quid utique convenit vobis temptare Spiritum Domini ecce pedes eorum qui sepelierunt virum tuum ad ostium et efferent te ¹⁰ confestim cecidit ante pedes eius et exspiravit intrantes autem iuvenes invenerunt illam mortuam et extulerunt et sepelierunt ad virum suum ¹¹ et factus est timor magnus in universa ecclesia et in omnes qui audierunt haec ¹² per manus autem apostolorum fiebant signa et prodigia multa in plebe et erant unianimiter omnes in porticu Salomonis ¹³ ceterorum autem nemo audebat coniungere se illis sed magnificabat eos populus ¹⁴ magis autem augebatur credentium in Domino multitudo virorum ac mulierum ¹⁵ ita ut in plateas eicerent infirmos et ponerent in lectulis et grabattis ut veniente Petro saltim umbra illius obumbraret quemquam eorum ¹⁶ concurrebat autem et multitudo vicinarum civitatum Hierusalem adferentes aegros et vexatos ab spiritibus inmundis qui curabantur omnes ¹⁷ exsurgens autem princeps sacerdotum et omnes qui cum illo erant quae est heresis Sadducaeorum repleti sunt zelo ¹⁸ et iniecerunt manus in aposto-

los et posuerunt illos in custodia publica ¹⁹ angelus autem Domini per noctem aperiens ianuas carceris et educens eos dixit ²⁰ ite et stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitae huius ²¹ qui cum audissent intraverunt diluculo in templum et docebant adveniens autem princeps sacerdotum et qui cum eo erant convocaverunt concilium et omnes seniores filiorum Israhel et miserunt in carcerem ut adducerentur ²² cum venissent autem ministri et aperto carcere non invenissent illos reversi nuntiaverunt ²³ dicentes carcerem quidem invenimus clausum cum omni diligentia et custodes stantes ad ianuas aperientes autem neminem intus invenimus ²⁴ ut audierunt autem hos sermones magistratus templi et principes sacerdotum ambigebant de illis quidnam fieret ²⁵ adveniens autem quidam nuntiavit eis quia ecce viri quos posuistis in carcere sunt in templo stantes et docentes populum ²⁶ tunc abiit magistratus cum ministris et adduxit illos sine vi timebant enim populum ne lapidarentur ²⁷ et cum adduxissent illos statuerunt in concilio et interrogavit eos princeps sacerdotum ²⁸ dicens praecipiendo praecepimus vobis ne doceretis in nomine isto et ecce replestis Hierusalem doctrina vestra et vultis inducere super nos sanguinem hominis istius ²⁹ respondens autem Petrus et apostoli dixerunt oboedire oportet Deo magis quam hominibus ³⁰ Deus patrum nostrorum suscitavit Iesum quem vos interemistis suspendentes in ligno ³¹ hunc Deus principem et salvatorem exaltavit dextera sua ad dandam paenitentiam Israhel et remissionem peccatorum ³² et nos sumus testes horum verborum et Spiritus Sanctus quem dedit Deus omnibus oboedientibus sibi ³³ haec cum audissent dissecabantur et cogitabant interficere illos ³⁴ surgens autem quidam in concilio Pharisaeus nomine Gamalihel legis doctor honorabilis universae plebi iussit foras ad breve homines fieri ³⁵ dixitque ad illos viri israhelitae adtendite vobis super hominibus istis quid acturi sitis ³⁶ ante hos enim dies extitit Theodas dicens esse se aliquem cui consensit virorum numerus circiter quadringentorum qui occisus est et omnes quicumque credebant ei dissipati sunt et redactus est ad nihilum ³⁷ post hunc extitit Iudas Galilaeus in diebus professionis et avertit populum post se et ipse periit et omnes quotquot consenserunt ei dispersi sunt ³⁸ et nunc itaque dico vobis discedite ab hominibus istis et sinite illos quoniam si est ex hominibus consilium hoc aut opus dissolvetur ³⁹ si vero ex Deo est non poteritis dissolvere eos ne forte et Deo repugnare inveniamini consenserunt autem illi ⁴⁰ et convocantes apostolos caesis denuntiaverunt ne loquerentur in nomine Iesu et dimiserunt eos ⁴¹ et illi quidem ibant gaudentes a conspectu concilii quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati ⁴² omni autem die in templo et circa domos non cessabant docentes et evangelizantes Christum Iesum

6 in diebus autem illis crescente numero discipulorum factus est murmur Graecorum adversus Hebraeos eo quod dispicerentur in ministerio cotidiano

viduae eorum ² convocantes autem duodecim multitudinem discipulorum dixerunt non est aequum nos derelinquere verbum Dei et ministrare mensis ³ considerate ergo fratres viros ex vobis boni testimonii septem plenos Spiritu et sapientia quos constituamus super hoc opus ⁴ nos vero orationi et ministerio verbi instantes erimus ⁵ et placuit sermo coram omni multitudine et elegerunt Stephanum virum plenum fide et Spiritu Sancto et Philippum et Prochorum et Nicanorem et Timonem et Parmenam et Nicolaum advenam Antiochenum ⁶ hos statuerunt ante conspectum apostolorum et orantes inposuerunt eis manus ⁷ et verbum Dei crescebat et multiplicabatur numerus discipulorum in Hierusalem valde multa etiam turba sacerdotum oboediebat fidei ⁸ Stephanus autem plenus gratia et fortitudine faciebat prodigia et signa magna in populo ⁹ surrexerunt autem quidam de synagoga quae appellatur Libertinorum et Cyrenensium et Alexandrinorum et eorum qui erant a Cilicia et Asia disputantes cum Stephano ¹⁰ et non poterant resistere sapientiae et Spiritui quo loquebatur ¹¹ tunc submiserunt viros qui dicerent se audisse eum dicentem verba blasphemiae in Mosen et Deum ¹² commoverunt itaque plebem et seniores et scribas et concurrentes rapuerunt eum et adduxerunt in concilium ¹³ et statuerunt testes falsos dicentes homo iste non cessat loqui verba adversus locum sanctum et legem ¹⁴ audivimus enim eum dicentem quoniam Iesus Nazareus hic destruet locum istum et mutabit traditiones quas tradidit nobis Moses ¹⁵ et intuentes eum omnes qui sedebant in concilio viderunt faciem eius tamquam faciem angeli

7 dixit autem princeps sacerdotum si haec ita se habent ² qui ait viri fratres et patres audite Deus gloriae apparuit patri nostro Abraham cum esset in Mesopotamiam priusquam moraretur in Charram ³ et dixit ad illum exi de terra tua et de cognatione tua et veni in terram quam tibi monstravero ⁴ tunc exiit de terra Chaldeorum et habitavit in Charram et inde postquam mortuus est pater eius transtulit illum in terram istam in qua nunc vos habitatis ⁵ et non dedit illi hereditatem in ea nec passum pedis et repromisit dare illi eam in possessionem et semini eius post ipsum cum non haberet filium ⁶ locutus est autem Deus quia erit semen eius accola in terra aliena et servituti eos subicient et male tractabunt eos annis quadringentis ⁷ et gentem cui servierint iudicabo ego dixit Deus et post haec exhibunt et deservient mihi in loco isto ⁸ et dedit illi testamentum circumcisionis et sic genuit Isaac et circumcidit eum die octava et Isaac Iacob et Iacob duodecim patriarchas ⁹ et patriarchae aemulantes Ioseph vendiderunt in Aegyptum et erat Deus cum eo ¹⁰ et eripuit eum ex omnibus tribulationibus eius et dedit ei gratiam et sapientiam in conspectu Pharaonis regis Aegypti et constituit eum praepositum super Aegyptum et super omnem domum suam ¹¹ venit autem fames in universam Aegyptum et Chanaan et tribulatio magna et non inveniebant cibos

patres nostri ¹² cum audisset autem Iacob esse frumentum in Aegypto misit patres nostros primum ¹³ et in secundo cognitus est Ioseph a fratribus suis et manifestatum est Pharaoni genus eius ¹⁴ mittens autem Ioseph accersivit Iacob patrem suum et omnem cognitionem in animabus septuaginta quinque ¹⁵ et descendit Iacob in Aegyptum et defunctus est ipse et patres nostri ¹⁶ et translati sunt in Sychem et positi sunt in sepulchro quod emit Abraham pretio argenti a filiis Emmor filii Sychem ¹⁷ cum adpropinquaret autem tempus repromissionis quam confessus erat Deus Abrahae crevit populus et multiplicatus est in Aegypto ¹⁸ quoadusque surrexit rex alius in Aegypto qui non sciebat Ioseph ¹⁹ hic circumveniens genus nostrum adflixit patres ut exponerent infantes suos ne vivificarentur ²⁰ eodem tempore natus est Moses et fuit gratus Deo qui nutritus est tribus mensibus in domo patris sui ²¹ exposito autem illo sustulit eum filia Pharaonis et enutrivit eum sibi in filium ²² et eruditus est Moses omni sapientia Aegyptiorum et erat potens in verbis et in operibus suis ²³ cum autem impleretur ei quadraginta annorum tempus ascendit in cor eius ut visitaret fratres suos filios Israhel ²⁴ et cum vidisset quandam iniuriam patientem vindicavit illum et fecit ultionem ei qui iniuriam sustinebat percusso Aegypto ²⁵ existimabat autem intellegere fratres quoniam Deus per manum ipsius daret salutem illis at illi non intellexerunt ²⁶ sequenti vero die apparuit illis litigantibus et reconciliabat eos in pacem dicens viri fratres estis ut quid nocetis alterutrum ²⁷ qui autem iniuriam faciebat proximo reppulit eum dicens quis te constituit principem et iudicem super nos ²⁸ numquid interficere me tu vis quemadmodum interfecisti heri Aegyptium ²⁹ fugit autem Moses in verbo isto et factus est advena in terra Madiam ubi generavit filios duos ³⁰ et expletis annis quadraginta apparuit illi in deserto montis Sina angelus in igne flammae rubi ³¹ Moses autem videns admiratus est visum et accedente illo ut consideraret facta est vox Domini ³² ego Deus patrum tuorum Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob tremefactus autem Moses non audebat considerare ³³ dixit autem illi Dominus solve calciamentum pedum tuorum locus enim in quo stas terra sancta est ³⁴ videns vidi afflictionem populi mei qui est in Aegypto et gemitum eorum audivi et descendi liberare eos et nunc veni et mittam te in Aegyptum ³⁵ hunc Mosen quem negaverunt dicentes quis te constituit principem et iudicem hunc Deus principem et redemptorem misit cum manu angeli qui apparuit illi in rubo ³⁶ hic eduxit illos faciens prodigia et signa in terra Aegypti et in Rubro mari et in deserto annis quadraginta ³⁷ hic est Moses qui dixit filiis Israhel prophetam vobis suscitabit Deus de fratribus vestris tamquam me ³⁸ hic est qui fuit in ecclesia in solitudine cum angelo qui loquebatur ei in monte Sina et cum patribus nostris qui accepit verba vitae dare nobis ³⁹ cui noluerunt oboedire patres nostri sed reppulerunt et aversi sunt cordibus suis in Aegyptum ⁴⁰ dicentes ad Aaron fac nobis deos qui

praecedant nos Moses enim hic qui eduxit nos de terra Aegypti nescimus quid factum sit ei ⁴¹ et vitulum fecerunt in illis diebus et obtulerunt hostiam simulacro et laetabantur in operibus manuum suarum ⁴² convertit autem Deus et tradidit eos servire militiae caeli sicut scriptum est in libro Prophetarum numquid victimas aut hostias obtulistis mihi annis quadraginta in deserto domus Israhel ⁴³ et suscepistis tabernaculum Moloch et sidus dei vestri Rempham figuras quas fecistis adorare eas et transferam vos trans Babylonem ⁴⁴ tabernaculum testimonii fuit patribus nostris in deserto sicut disposuit loquens ad Mosen ut faceret illud secundum formam quam viderat ⁴⁵ quod et induxerunt suscipientes patres nostri cum Iesu in possessionem gentium quas expulit Deus a facie patrum nostrorum usque in diebus David ⁴⁶ qui invenit gratiam ante Deum et petiit ut inveniret tabernaculum Deo Iacob ⁴⁷ Salomon autem aedificavit illi domum ⁴⁸ sed non Excelsus in manufactis habitat sicut propheta dicit ⁴⁹ caelum mihi sedis est terra autem scabillum pedum meorum quam domum aedificabitis mihi dicit Dominus aut quis locus requietionis meae est ⁵⁰ nonne manus mea fecit haec omnia ⁵¹ dura cervice et incircumcisi cordibus et auribus vos semper Spiritui Sancto resistitis sicut patres vestri et vos ⁵² quem prophetarum non sunt persecuti patres vestri et occiderunt eos qui praenuntiabant de adventu Iusti cuius vos nunc proditores et homicidae fuistis ⁵³ qui accepistis legem in dispositionem angelorum et non custodistis ⁵⁴ audientes autem haec dissecabantur cordibus suis et stridebant dentibus in eum ⁵⁵ cum autem esset plenus Spiritu Sancto intendens in caelum vidit gloriam Dei et Iesum stantem a dextris Dei ⁵⁶ et ait ecce video caelos apertos et Filium hominis a dextris stantem Dei ⁵⁷ exclamantes autem voce magna continuerunt aures suas et impetum fecerunt unianimiter in eum ⁵⁸ et eicientes eum extra civitatem lapidabant et testes deposuerunt vestimenta sua secus pedes adolescentis qui vocabatur Saulus ⁵⁹ et lapidabant Stephanum invocantem et dicentem Domine Iesu suscipe spiritum meum ⁶⁰ positus autem genibus clamavit voce magna Domine ne statuas illis hoc peccatum et cum hoc dixisset obdormivit Saulus autem erat consentiens neci eius

8 facta est autem in illa die persecutio magna in ecclesia quae erat Hierosolymis et omnes dispersi sunt per regiones Iudaeae et Samariae praeter apostolos ² curaverunt autem Stephanum viri timorati et fecerunt planctum magnum super illum ³ Saulus vero devastabat ecclesiam per domos intrans et trahens viros ac mulieres tradebat in custodiam ⁴ igitur qui dispersi erant pertransiebant evangelizantes verbum ⁵ Philippus autem descendens in civitatem Samariae praedicabat illis Christum ⁶ intendebant autem turbae his quae a Philippo dicebantur unianimiter audientes et videntes signa quae faciebat ⁷ multi enim eorum qui habebant spiritus inmundos clamantes voce magna exiebant multi autem paralytici et claudi curati sunt

⁸ factum est ergo magnum gaudium in illa civitate ⁹ vir autem quidam nomine Simon qui ante fuerat in civitate magus seducens gentem Samariae dicens esse se aliquem magnum ¹⁰ cui auscultabant omnes a minimo usque ad maximum dicentes hic est virtus Dei quae vocatur Magna ¹¹ adtendebant autem eum propter quod multo tempore magicis suis dementasset eos ¹² cum vero credidissent Philippo evangelizanti de regno Dei et nomine Iesu Christi baptizabantur viri ac mulieres ¹³ tunc Simon et ipse credidit et cum baptizatus esset adhaerebat Philippo videns etiam signa et virtutes maximas fieri stupens admirabatur ¹⁴ cum autem audissent apostoli qui erant Hierosolymis quia recepit Samaria verbum Dei miserunt ad illos Petrum et Iohannem ¹⁵ qui cum venissent oraverunt pro ipsis ut acciperent Spiritum Sanctum ¹⁶ nondum enim in quemquam illorum venerat sed baptizati tantum erant in nomine Domini Iesu ¹⁷ tunc inponebant manus super illos et accipiebant Spiritum Sanctum ¹⁸ cum vidisset autem Simon quia per inpositionem manus apostolorum daretur Spiritus Sanctus obtulit eis pecuniam ¹⁹ dicens date et mihi hanc potestatem ut cuicumque inposuero manus accipiat Spiritum Sanctum Petrus autem dixit ad eum ²⁰ pecunia tua tecum sit in perditionem quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri ²¹ non est tibi pars neque sors in sermone isto cor enim tuum non est rectum coram Deo ²² poenitentiam itaque age ab hac nequitia tua et roga Deum si forte remittatur tibi haec cogitatio cordis tui ²³ in felle enim amaritudinis et obligatione iniquitatis video te esse ²⁴ respondens autem Simon dixit precamini vos pro me ad Dominum ut nihil veniat super me horum quae dixistis ²⁵ et illi quidem testificati et locuti verbum Domini rediebant Hierosolymam et multis regionibus Samaritanorum evangelizabant ²⁶ angelus autem Domini locutus est ad Philippum dicens surge et vade contra meridianum ad viam quae descendit ab Hierusalem in Gazam haec est deserta ²⁷ et surgens abiit et ecce vir aethiops eunuchus potens Candacis reginae Aethiopum qui erat super omnes gazas eius venerat adorare in Hierusalem ²⁸ et revertebatur sedens super currum suum legensque prophetam Esaiam ²⁹ dixit autem Spiritus Philippo accede et adiuuge te ad currum istum ³⁰ adcurrrens autem Philippus audivit illum legentem Esaiam prophetam et dixit putasne intellegis quae legis ³¹ qui ait et quomodo possum si non aliquis ostenderit mihi rogavitque Philippum ut ascenderet et sederet secum ³² locus autem scripturae quam legebat erat hic tamquam ovis ad occisionem ductus est et sicut agnus coram tondente se sine voce sic non aperuit os suum ³³ in humilitate iudicium eius sublatum est generationem illius quis enarrabit quoniam tollitur de terra vita eius ³⁴ respondens autem eunuchus Philippo dixit obsecro te de quo propheta dicit hoc de se an de alio aliquo ³⁵ aperiens autem Philippus os suum et incipiens ab scriptura ista evangelizavit illi Iesum ³⁶ et dum irent per viam venerunt ad quandam aquam et ait eu-

nuchus ecce aqua quid prohibet me baptizari ³⁷ [] ³⁸ et iussit stare currum et descenderunt uterque in aquam Philippus et eunuchus et baptizavit eum ³⁹ cum autem ascendissent de aqua Spiritus Domini rapuit Philippum et amplius non vidit eum eunuchus ibat enim per viam suam gaudens ⁴⁰ Philippus autem inventus est in Azoto et pertransiens evangelizabat civitatibus cunctis donec veniret Caesaream

9 Saulus autem adhuc inspirans minarum et caedis in discipulos Domini accessit ad principem sacerdotum ² et petiit ab eo epistulas in Damascum ad synagogas ut si quos invenisset huius viae viros ac mulieres vinctos perduceret in Hierusalem ³ et cum iter faceret contigit ut adpropinquaret Damasco et subito circumfulsit eum lux de caelo ⁴ et cadens in terram audivit vocem dicentem sibi Saule Saule quid me persequeris ⁵ qui dixit quis es Domine et ille ego sum Iesus quem tu persequeris ⁶ [] ⁷ sed surge et ingredere civitatem et dicetur tibi quid te oporteat facere viri autem illi qui comitabantur cum eo stabant stupefacti audientes quidem vocem neminem autem videntes ⁸ surrexit autem Saulus de terra apertisque oculis nihil videbat ad manus autem illum trahentes introduxerunt Damascum ⁹ et erat tribus diebus non videns et non manducavit neque bibit ¹⁰ erat autem quidam discipulus Damasci nomine Ananias et dixit ad illum in visu Dominus Anania at ille ait ecce ego Domine ¹¹ et Dominus ad illum surgens vade in vicum qui vocatur Rectus et quaere in domo Iudae Saulum nomine Tarsensem ecce enim orat ¹² et vidit virum Ananiam nomine introeuntem et inponentem sibi manus ut visum recipiat ¹³ respondit autem Ananias Domine audivi a multis de viro hoc quanta mala sanctis tuis fecerit in Hierusalem ¹⁴ et hic habet potestatem a principibus sacerdotum alligandi omnes qui invocant nomen tuum ¹⁵ dixit autem ad eum Dominus vade quoniam vas electionis est mihi iste ut portet nomen meum coram gentibus et regibus et filiis Israhel ¹⁶ ego enim ostendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati ¹⁷ et abiit Ananias et introivit in domum et inponens ei manus dixit Saule frater Dominus misit me Iesus qui apparuit tibi in via qua veniebas ut videas et implearis Spiritu Sancto ¹⁸ et confestim ceciderunt ab oculis eius tamquam squamae et visum recepit et surgens baptizatus est ¹⁹ et cum accepisset cibum confortatus est fuit autem cum discipulis qui erant Damasci per dies aliquot ²⁰ et continuo in synagogis praedicabat Iesum quoniam hic est Filius Dei ²¹ stupebant autem omnes qui audiebant et dicebant nonne hic est qui expugnabat in Hierusalem eos qui invocabant nomen istud et huc ad hoc venit ut vinctos illos duceret ad principes sacerdotum ²² Saulus autem magis convalescebat et confundebat Iudaeos qui habitabant Damasci adfirmans quoniam hic est Christus ²³ cum implerentur autem dies multi consilium fecerunt Iudaei ut eum interficerent ²⁴ notae autem factae sunt Saulo insidiae eorum custodiebant autem et portas die ac nocte ut eum interficerent ²⁵ accipientes autem discip-

uli eius nocte per murum dimiserunt eum submittentem in sporta ²⁶ cum autem venisset in Hierusalem temptabat iungere se discipulis et omnes timebant eum non credentes quia esset discipulus ²⁷ Barnabas autem adprehensum illum duxit ad apostolos et narravit illis quomodo in via vidisset Dominum et quia locutus est ei et quomodo in Damasco fiducialiter egerit in nomine Iesu ²⁸ et erat cum illis intrans et exiens in Hierusalem et fiducialiter agens in nomine Domini ²⁹ loquebatur quoque et disputabat cum Graecis illi autem quaerebant occidere eum ³⁰ quod cum cognovissent fratres deduxerunt eum Caesaream et dimiserunt Tarsum ³¹ ecclesia quidem per totam Iudaeam et Galilaeam et Samariam habebat pacem et aedificabatur ambulans in timore Domini et consolatione Sancti Spiritus replebatur ³² factum est autem Petrum dum pertransiret universos devenire et ad sanctos qui habitabant Lyddae ³³ invenit autem ibi hominem quendam nomine Aeneam ab annis octo iacentem in grabatto qui erat paralyticus ³⁴ et ait illi Petrus Aeneas sanat te Iesus Christus surge et sterne tibi et continuo surrexit ³⁵ et viderunt illum omnes qui habitabant Lyddae et Saronae qui conversi sunt ad Dominum ³⁶ in Ioppe autem fuit quaedam discipula nomine Tabitas quae interpretata dicitur Dorcas haec erat plena operibus bonis et elemosynis quas faciebat ³⁷ factum est autem in diebus illis ut infirmata moreretur quam cum lavissent posuerunt eam in cenaculo ³⁸ cum autem prope esset Lydda ab Ioppe discipuli audientes quia Petrus esset in ea miserunt duos viros ad eum rogantes ne pigriteris venire usque ad nos ³⁹ exurgens autem Petrus venit cum illis et cum advenisset duxerunt illum in cenaculum et circumsteterunt illum omnes viduae flentes et ostendentes tunicas et vestes quas faciebat illis Dorcas ⁴⁰ eiectis autem omnibus foras Petrus ponens genua oravit et conversus ad corpus dixit Tabita surge at illa aperuit oculos suos et viso Petro resedit ⁴¹ dans autem illi manum erexit eam et cum vocasset sanctos et viduas adsignavit eam vivam ⁴² notum autem factum est per universam Ioppen et crediderunt multi in Domino ⁴³ factum est autem ut dies multos moraretur in Ioppe apud quendam Simonem coriarium

10 vir autem quidam erat in Caesarea nomine Cornelius centurio cohortis quae dicitur Italica ² religiosus et timens Deum cum omni domo sua faciens elemosynas multas plebi et deprecans Deum semper ³ vidit in visu manifeste quasi hora nona diei angelum Dei introeuntem ad se et dicentem sibi Corneli ⁴ at ille intuens eum timore correptus dixit quid est domine dixit autem illi orationes tuae et elemosynae tuae ascenderunt in memoriam in conspectu Dei ⁵ et nunc mitte viros in Ioppen et accersi Simonem quendam qui cognominatur Petrus ⁶ hic hospitatur apud Simonem quendam coriarium cuius est domus iuxta mare ⁷ et cum discessisset angelus qui loquebatur illi vocavit duos domesticos suos et militem metuentem Dominum ex his qui illi parebant ⁸ quibus cum narrasset omnia

misit illos in Ioppen ⁹ postera autem die iter illis facientibus et adpropinquantibus civitati ascendit Petrus in superiora ut oraret circa horam sextam ¹⁰ et cum esuriret voluit gustare parantibus autem eis cecidit super eum mentis excessus ¹¹ et videt caelum apertum et descendens vas quoddam velut linteum magnum quattuor initiis submitti de caelo in terram ¹² in quo erant omnia quadrupedia et serpentina terrae et volatilia caeli ¹³ et facta est vox ad eum surge Petre et occide et manduca ¹⁴ ait autem Petrus absit Domine quia numquam manducavi omne commune et inmundum ¹⁵ et vox iterum secundo ad eum quae Deus purificavit ne tu commune dixeris ¹⁶ hoc autem factum est per ter et statim receptum est vas in caelum ¹⁷ et dum intra se haesitaret Petrus quidnam esset visio quam vidisset ecce viri qui missi erant a Cornelio inquirentes domum Simonis adstiterunt ad ianuam ¹⁸ et cum vocassent interrogabant si Simon qui cognominatur Petrus illic haberet hospitium ¹⁹ Petro autem cogitante de visione dixit Spiritus ei ecce viri tres quaerunt te ²⁰ surge itaque et descende et vade cum eis nihil dubitans quia ego misi illos ²¹ descendens autem Petrus ad viros dixit ecce ego sum quem quaeritis quae causa est propter quam venistis ²² qui dixerunt Cornelius centurio vir iustus et timens Deum et testimonium habens ab universa gente Iudaeorum responsum accepit ab angelo sancto accersire te in domum suam et audire verba abs te ²³ introducens igitur eos recepit hospitio sequenti autem die surgens profectus est cum eis et quidam ex fratribus ab Ioppe comitati sunt eum ²⁴ altera autem die introivit Caesaream Cornelius vero expectabat illos convocatis cognatis suis et necessariis amicis ²⁵ et factum est cum introisset Petrus obvius ei Cornelius et procidens ad pedes adoravit ²⁶ Petrus vero levavit eum dicens surge et ego ipse homo sum ²⁷ et loquens cum illo intravit et invenit multos qui convenerant ²⁸ dixitque ad illos vos scitis quomodo abominatum sit viro iudaeo coniungi aut accedere ad alienigenam et mihi ostendit Deus neminem communem aut inmundum dicere hominem ²⁹ propter quod sine dubitatione veni accersitus interrogo ergo quam ob causam accersistis me ³⁰ et Cornelius ait a nudius quartana die usque in hanc horam orans eram hora nona in domo mea et ecce vir stetit ante me in veste candida et ait ³¹ Corneli exaudita est oratio tua et elemosynae tuae commemoratae sunt in conspectu Dei ³² mitte ergo in Ioppen et accersi Simonem qui cognominatur Petrus hic hospitatur in domo Simonis coriarii iuxta mare ³³ confestim igitur misi ad te et tu benefecisti veniendo nunc ergo omnes nos in conspectu tuo adsumus audire omnia quaecumque tibi praecepta sunt a Domino ³⁴ aperiens autem Petrus os dixit in veritate conperi quoniam non est personarum acceptor Deus ³⁵ sed in omni gente qui timet eum et operatur iustitiam acceptus est illi ³⁶ verbum misit filiis Israel adnuntians pacem per Iesum Christum hic est omnium Dominus ³⁷ vos scitis quod factum est verbum per universam Iudaeam incipiens enim a Galilaea post

baptismum quod praedicavit Iohannes ³⁸ Iesum a Nazareth quomodo unxit eum Deus Spiritu Sancto et virtute qui pertransivit benefaciendo et sanando omnes oppressos a diabolo quoniam Deus erat cum illo ³⁹ et nos testes sumus omnium quae fecit in regione Iudaeorum et Hierusalem quem et occiderunt suspendentes in ligno ⁴⁰ hunc Deus suscitavit tertia die et dedit eum manifestum fieri ⁴¹ non omni populo sed testibus praeordinatis a Deo nobis qui manducavimus et bibimus cum illo postquam resurrexit a mortuis ⁴² et praecepit nobis praedicare populo et testificari quia ipse est qui constitutus est a Deo iudex vivorum et mortuorum ⁴³ huic omnes prophetae testimonium perhibent remissionem peccatorum accipere per nomen eius omnes qui credunt in eum ⁴⁴ adhuc loquente Petro verba haec cecidit Spiritus Sanctus super omnes qui audiebant verbum ⁴⁵ et obstipuerunt ex circumcissione fideles qui venerant cum Petro quia et in nationes gratia Spiritus Sancti effusa est ⁴⁶ audiebant enim illos loquentes linguis et magnificantes Deum ⁴⁷ tunc respondit Petrus numquid aquam quis prohibere potest ut non baptizentur hii qui Spiritum Sanctum acceperunt sicut et nos ⁴⁸ et iussit eos in nomine Iesu Christi baptizari tunc rogaverunt eum ut maneret aliquot diebus

11 audierunt autem apostoli et fratres qui erant in Iudaea quoniam et gentes receperunt verbum Dei ² cum ascendisset autem Petrus in Hierosolimam disceptabant adversus illum qui erant ex circumcissione ³ dicentes quare introisti ad viros praeputium habentes et manducasti cum illis ⁴ incipiens autem Petrus exponebat illis ordinem dicens ⁵ ego eram in civitate Ioppe orans et vidi in excessu mentis visionem descendens vas quoddam velut linteam magnum quattuor initiis submitti de caelo et venit usque ad me ⁶ in quod intuens considerabam et vidi quadrupedia terrae et bestias et reptilia et volatilia caeli ⁷ audivi autem et vocem dicentem mihi surgens Petre occide et manduca ⁸ dixi autem nequaquam Domine quia commune aut inmundum numquam introivit in os meum ⁹ respondit autem vox secundo de caelo quae Deus mundavit tu ne commune dixeris ¹⁰ hoc autem factum est per te et recepta sunt rursus omnia in caelum ¹¹ et ecce confestim tres viri adstiterunt in domo in qua eram missi a Caesarea ad me ¹² dixit autem Spiritus mihi ut irem cum illis nihil haesitans venerunt autem mecum et sex fratres isti et ingressi sumus in domum viri ¹³ narravit autem nobis quomodo vidisset angelum in domo sua stantem et dicentem sibi mitte in Ioppen et accersi Simonem qui cognominatur Petrus ¹⁴ qui loquetur tibi verba in quibus salvus eris tu et universa domus tua ¹⁵ cum autem coepissem loqui decidit Spiritus Sanctus super eos sicut et in nos in initio ¹⁶ recordatus sum autem verbi Domini sicut dicebat Iohannes quidem baptizavit aqua vos autem baptizabimini Spiritu Sancto ¹⁷ si ergo eandem gratiam dedit illis Deus sicut et nobis qui credidimus in Dominum Iesum Christum ego quis eram qui possem prohibere

Deum ¹⁸ his auditis tacuerunt et glorificaverunt Deum dicentes ergo et gentibus Deus paenitentiam ad vitam dedit ¹⁹ et illi quidem qui dispersi fuerant a tribulatione quae facta fuerat sub Stephano perambulaverunt usque Foenicen et Cyprum et Antiochiam nemini loquentes verbum nisi solis Iudaeis ²⁰ erant autem quidam ex eis viri cyprii et cyreni qui cum introissent Antiochiam loquebantur et ad Graecos adnuntiantes Dominum Iesum ²¹ et erat manus Domini cum eis multusque numerus credentium conversus est ad Dominum ²² pervenit autem sermo ad aures ecclesiae quae erat Hierosolymis super istis et miserunt Barnaban usque Antiochiam ²³ qui cum pervenisset et vidisset gratiam Dei gavisus est et hortabatur omnes proposito cordis permanere in Domino ²⁴ quia erat vir bonus et plenus Spiritu Sancto et fide et adposita est turba multa Domino ²⁵ profectus est autem Tarsum ut quaereret Saulum quem cum invenisset perduxit Antiochiam ²⁶ et annum totum conversati sunt in ecclesia et docuerunt turbam multam ita ut cognominarentur primum Antiochiae discipuli Christiani ²⁷ in his autem diebus supervenerunt ab Hierosolymis prophetae Antiochiam ²⁸ et surgens unus ex eis nomine Agabus significabat per Spiritum famem magnam futuram in universo orbe terrarum quae facta est sub Claudio ²⁹ discipuli autem prout quis habebat proposuerunt singuli eorum in ministerium mittere habitantibus in Iudaea fratribus ³⁰ quod et fecerunt mittentes ad seniores per manus Barnabae et Sauli

12 eodem autem tempore misit Herodes rex manus ut adfligeret quosdam de ecclesia ² occidit autem Iacobum fratrem Iohannis gladio ³ videns autem quia placeret Iudaeis adposuit adprehendere et Petrum erant autem dies azymorum ⁴ quem cum adprehendisset misit in carcerem tradens quattuor quaternionibus militum custodire eum volens post pascha producere eum populo ⁵ et Petrus quidem servabatur in carcere oratio autem fiebat sine intermissione ab ecclesia ad Deum pro eo ⁶ cum autem producturus eum esset Herodes in ipsa nocte erat Petrus dormiens inter duos milites vinculus catenis duabus et custodes ante ostium custodiebant carcerem ⁷ et ecce angelus Domini adstitit et lumen refulsit in habitaculo percussoque latere Petri suscitavit eum dicens surge velociter et ceciderunt catenae de manibus eius ⁸ dixit autem angelus ad eum praecingere et calcia te gallicas tuas et fecit sic et dixit illi circumda tibi vestimentum tuum et sequere me ⁹ et exiens sequebatur et nesciebat quia verum est quod fiebat per angelum aestimabat autem se visum videre ¹⁰ transeuntes autem primam et secundam custodiam venerunt ad portam ferream quae ducit ad civitatem quae ultro aperta est eis et exeuntes processerunt vicum unum et continuo discessit angelus ab eo ¹¹ et Petrus ad se reversus dixit nunc scio vere quia misit Dominus angelum suum et eripuit me de manu Herodis et de omni expectatione plebis Iudaeorum ¹² consideransque venit ad domum Mariae matris Io-

hannis qui cognominatus est Marcus ubi erant multi congregati et orantes ¹³ pulsante autem eo ostium ianuuae processit puella ad audiendum nomine Rhode ¹⁴ et ut cognovit vocem Petri prae gaudio non aperuit ianuam sed intro currens nuntiavit stare Petrum ante ianuam ¹⁵ at illi dixerunt ad eam insanis illa autem adfirmabat sic se habere illi autem dicebant angelus eius est ¹⁶ Petrus autem perseverabat pulsans cum autem aperuissent viderunt eum et obstipuerunt ¹⁷ annuens autem eis manu ut tacerent enarravit quomodo Dominus eduxisset eum de carcere dixitque nuntiate Iacobo et fratribus haec et egressus abiit in alium locum ¹⁸ facta autem die erat non parva turbatio inter milites quidnam de Petro factum esset ¹⁹ Herodes autem cum requisisset eum et non invenisset inquisitione facta de custodibus iussit eos duci descendensque a Iudaea in Caesaream ibi commoratus est ²⁰ erat autem iratus Tyriis et Sidoniis at illi unianimes venerunt ad eum et persuaso Blasto qui erat super cubiculum regis postulabant pacem eo quod alerentur regiones eorum ab illo ²¹ statuto autem die Herodes vestitus veste regia sedit pro tribunali et contionabatur ad eos ²² populus autem adclamabat dei voces et non hominis ²³ confestim autem percussit eum angelus Domini eo quod non dedisset honorem Deo et consumptus a vermibus exspiravit ²⁴ verbum autem Domini crescebat et multiplicabatur ²⁵ Barnabas autem et Saulus reversi sunt ab Hierosolymis expleto ministerio adsumpto Iohanne qui cognominatus est Marcus

13 erant autem in ecclesia quae erat Antiochiae prophetae et doctores in quibus Barnabas et Symeon qui vocabatur Niger et Lucius Cyrenensis et Manaen qui erat Herodis tetrarchae concontactaneus et Saulus ² ministrantibus autem illis Domino et ieiunantibus dixit Spiritus Sanctus separate mihi Barnaban et Saulum in opus quod adsumpsi eos ³ tunc ieiunantes et orantes inponentesque eis manus dimiserunt illos ⁴ et ipsi quidem missi ab Spiritu Sancto abierunt Seleuciam et inde navigaverunt Cyprum ⁵ et cum venissent Salamina praedicabant verbum Dei in synagogis Iudaeorum habebant autem et Iohannem in ministerio ⁶ et cum perambulassent universam insulam usque Paphum invenerunt quendam virum magum pseudo-prophetam Iudaeum cui nomen erat Bariesu ⁷ qui erat cum proconsule Sergio Paulo viro prudente hic accitis Barnaba et Saulo desiderabat audire verbum Dei ⁸ resistebat autem illis Elymas magus sic enim interpretatur nomen eius quaerens avertere proconsulem a fide ⁹ Saulus autem qui et Paulus repletus Spiritu Sancto intuens in eum ¹⁰ dixit o plene omni dolo et omni fallacia filii diaboli inimice omnis iustitiae non desinis subvertere vias Domini rectas ¹¹ et nunc ecce manus Domini super te et eris caecus non videns solem usque ad tempus et confestim cecidit in eum caligo et tenebrae et circumiens quaerebat qui ei manum daret ¹² tunc proconsul cum vidisset factum credidit admirans super doctrinam Domini ¹³ et cum a Papho navigassent Paulus et qui cum eo venerunt Pergen Pam-

philiae Iohannes autem discedens ab eis reversus est Hierosolymam ¹⁴ illi vero pertranseuntes Pergen venerunt Antiochiam Pisidiae et ingressi synagogam die sabbatorum sederunt ¹⁵ post lectionem autem legis et prophetarum miserunt principes synagogae ad eos dicentes viri fratres si quis est in vobis sermo exhortationis ad plebem dicite ¹⁶ surgens autem Paulus et manu silentium indicens ait viri israhelitae et qui timetis Deum audite ¹⁷ Deus plebis Israhel elegit patres nostros et plebem exaltavit cum essent incolae in terra Aegypti et in brachio excelso eduxit eos ex ea ¹⁸ et per quadraginta annorum tempus mores eorum sustinuit in deserto ¹⁹ et destruens gentes septem in terra Chanaan sorte distribuit eis terram eorum ²⁰ quasi post quadringentos et quinquaginta annos et post haec dedit iudices usque ad Samuhel prophetam ²¹ et exinde postulaverunt regem et dedit illis Deus Saul filium Cis virum de tribu Benjamin annis quadraginta ²² et amoto illo suscitavit illis David regem cui et testimonium perhibens dixit inveniri David filium Iesse virum secundum cor meum qui faciet omnes voluntates meas ²³ huius Deus ex semine secundum promissionem eduxit Israhel salvatorem Iesum ²⁴ praedicante Iohanne ante faciem adventus eius baptismum paenitentiae omni populo Israhel ²⁵ cum impleret autem Iohannes cursum suum dicebat quem me arbitramini esse non sum ego sed ecce venit post me cuius non sum dignus calciamenta pedum solvere ²⁶ viri fratres filii generis Abraham et qui in vobis timent Deum vobis verbum salutis huius missum est ²⁷ qui enim habitabant Hierusalem et principes eius hunc ignorantes et voces prophetarum quae per omne sabbatum leguntur iudicantes impleverunt ²⁸ et nullam causam mortis invenientes in eum petierunt a Pilato ut interficerent eum ²⁹ cumque consummassent omnia quae de eo scripta erant deponentes eum de ligno posuerunt in monumento ³⁰ Deus vero suscitavit eum a mortuis qui visus est per dies multos his ³¹ qui simul ascenderant cum eo de Galilaea in Hierusalem qui usque nunc sunt testes eius ad plebem ³² et nos vobis adnuntiamus ea quae ad patres nostros repromissio facta est ³³ quoniam hanc Deus adimplevit filiis nostris resuscitans Iesum sicut et in psalmo secundo scriptum est Filius meus es tu ego hodie genui te ³⁴ quod autem suscitaverit eum a mortuis amplius iam non reversurum in corruptionem ita dixit quia dabo vobis sancta David fidelia ³⁵ ideoque et alias dicit non dabis Sanctum tuum videre corruptionem ³⁶ David enim sua generatione cum administrasset voluntati Dei dormivit et adpositus est ad patres suos et vidit corruptionem ³⁷ quem vero Deus suscitavit non vidit corruptionem ³⁸ notum igitur sit vobis viri fratres quia per hunc vobis remissio peccatorum adnuntiatur ab omnibus quibus non potuistis in lege Mosi iustificari ³⁹ in hoc omnis qui credit iustificatur ⁴⁰ videte ergo ne superveniat quod dictum est in prophetis ⁴¹ videte contemptores et admiramini et disperdimini quia opus operor ego in diebus vestris opus quod non credetis si quis enarraverit vobis ⁴² exeun-

tibus autem illis rogabant ut sequenti sabbato loquerentur sibi verba haec ⁴³ cumque dimissa esset synagoga secuti sunt multi Iudaeorum et colentium advenarum Paulum et Barnaban qui loquentes suadebant eis ut permanerent in gratia Dei ⁴⁴ sequenti vero sabbato paene universa civitas convenit audire verbum Domini ⁴⁵ videntes autem turbas Iudaei repleti sunt zelo et contradicebant his quae a Paulo dicebantur blasphemantes ⁴⁶ tunc constanter Paulus et Barnabas dixerunt vobis oportebat primum loqui verbum Dei sed quoniam repellitis illud et indignos vos iudicastis aeternae vitae ecce convertimur ad gentes ⁴⁷ sic enim praecepit nobis Dominus posui te in lumen gentibus ut sis in salutem usque ad extremum terrae ⁴⁸ audientes autem gentes gavisae sunt et glorificabant verbum Domini et crediderunt quotquot erant praeordinati ad vitam aeternam ⁴⁹ disseminabatur autem verbum Domini per universam regionem ⁵⁰ Iudaei autem concitaverunt religiosas mulieres et honestas et primos civitatis et excitaverunt persecutionem in Paulum et Barnaban et eiecerunt eos de finibus suis ⁵¹ at illi excusso pulvere pedum in eos venerunt Iconium ⁵² discipuli quoque replebantur gaudio et Spiritu Sancto

14 factum est autem Iconii ut simul introirent synagogam Iudaeorum et loquerentur ita ut crederet Iudaeorum et Graecorum copiosa multitudo ² qui vero increduli fuerunt Iudaei suscitaverunt et ad iracundiam concitaverunt animas gentium adversus fratres ³ multo igitur tempore demorati sunt fiducialiter agentes in Domino testimonium perhibente verbo gratiae suae dante signa et prodigia fieri per manus eorum ⁴ divisa est autem multitudo civitatis et quidam quidem erant cum Iudaeis quidam vero cum apostolis ⁵ cum autem factus esset impetus gentilium et Iudaeorum cum principibus suis ut contumeliis adficerent et lapidarent eos ⁶ intellegentes confugerunt ad civitates Lycaoniae Lystram et Derben et universam in circuitu regionem ⁷ et ibi evangelizantes erant ⁸ et quidam vir in Lystris infirmus pedibus sedebat claudus ex utero matris suae qui numquam ambulaverat ⁹ hic audivit Paulum loquentem qui intuitus eum et videns quia haberet fidem ut salvus fieret ¹⁰ dixit magna voce surge super pedes tuos rectus et exilivit et ambulabat ¹¹ turbae autem cum vidissent quod fecerat Paulus leverunt vocem suam lycaonice dicentes dii similes facti hominibus descenderunt ad nos ¹² et vocabant Barnaban Iovem Paulum vero Mercurium quoniam ipse erat dux verbi ¹³ sacerdos quoque Iovis qui erat ante civitatem tauros et coronas ante ianuas adferens cum populis volebat sacrificare ¹⁴ quod ubi audierunt apostoli Barnabas et Paulus conscissis tunicis suis exilierunt in turbas clamantes ¹⁵ et dicentes viri quid haec facitis et nos mortales sumus similes vobis homines adnuntiantes vobis ab his vanis converti ad Deum vivum qui fecit caelum et terram et mare et omnia quae in eis sunt ¹⁶ qui in praeteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi in vias suas ¹⁷ et quidem non sine testimonio semet ipsum reliquit beneficiens

de caelo dans pluvias et tempora fructifera implens cibo et laetitia corda vestra ¹⁸ et haec dicentes vix sedaverunt turbas ne sibi immolarent ¹⁹ supervenerunt autem quidam ab Antiochia et Iconio Iudaei et persuasis turbis lapidantesque Paulum traxerunt extra civitatem aestimantes eum mortuum esse ²⁰ circumdantibus autem eum discipulis surgens intravit civitatem et postera die profectus est cum Barnaba in Derben ²¹ cumque evangelizassent civitati illi et docuissent multos reversi sunt Lystram et Iconium et Antiochiam ²² confirmantes animas discipulorum exhortantes ut permanerent in fide et quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei ²³ et cum constituissent illis per singulas ecclesias presbyteros et orassent cum ieiunationibus commendaverunt eos Domino in quem crediderunt ²⁴ transeuntesque Pisidiam venerunt Pamphiliam ²⁵ et loquentes in Pergen verbum Domini descenderunt in Attaliam ²⁶ et inde navigaverunt Antiochiam unde erant traditi gratiae Dei in opus quod compleverunt ²⁷ cum autem venissent et congregassent ecclesiam rettulerunt quanta fecisset Deus cum illis quia aperuisset gentibus ostium fidei ²⁸ morati sunt autem tempus non modicum cum discipulis

15 et quidam descendentes de Iudaea docebant fratres quia nisi circumcidamini secundum morem Mosi non potestis salvi fieri ² facta ergo seditione non minima Paulo et Barnabae adversum illos statuerunt ut ascenderent Paulus et Barnabas et quidam alii ex illis ad apostolos et presbyteros in Hierusalem super hac quaestione ³ illi igitur deducti ab ecclesia pertransiebant Foenicem et Samariam narrantes conversionem gentium et faciebant gaudium magnum omnibus fratribus ⁴ cum autem venissent Hierosolymam suscepti sunt ab ecclesia et ab apostolis et senioribus adnuntiantes quanta Deus fecisset cum illis ⁵ surrexerunt autem quidam de heresi Pharisaeorum qui crediderant dicentes quia oportet circumcidi eos praecipere quoque servare legem Mosi ⁶ conveneruntque apostoli et seniores videre de verbo hoc ⁷ cum autem magna conquisitio fieret surgens Petrus dixit ad eos viri fratres vos scitis quoniam ab antiquis diebus in nobis elegit Deus per os meum audire gentes verbum evangelii et credere ⁸ et qui novit corda Deus testimonium perhibuit dans illis Spiritum Sanctum sicut et nobis ⁹ et nihil discrevit inter nos et illos fide purificans corda eorum ¹⁰ nunc ergo quid temptatis Deum inponere iugum super cervicem discipulorum quod neque patres nostri neque nos portare potuimus ¹¹ sed per gratiam Domini Iesu credimus salvari quemadmodum et illi ¹² tacuit autem omnis multitudo et audiebant Barnaban et Paulum narrantes quanta fecisset Deus signa et prodigia in gentibus per eos ¹³ et postquam tacuerunt respondit Iacobus dicens viri fratres audite me ¹⁴ Simeon narravit quemadmodum primum Deus visitavit sumere ex gentibus populum nomini suo ¹⁵ et huic concordant verba prophetarum sicut scriptum est ¹⁶ post haec revertar

et aedificabo tabernaculum David quod decidit et diruta eius reaedificabo et erigam illud ¹⁷ ut requirant ceteri hominum Dominum et omnes gentes super quas invocatum est nomen meum dicit Dominus faciens haec ¹⁸ notum a saeculo est Domino opus suum ¹⁹ propter quod ego iudico non inquietari eos qui ex gentibus convertuntur ad Deum ²⁰ sed scribere ad eos ut abstineant se a contaminationibus simulacrorum et fornicatione et suffocatis et sanguine ²¹ Moses enim a temporibus antiquis habet in singulis civitatibus qui eum praedicant in synagogis ubi per omne sabbatum legitur ²² tunc placuit apostolis et senioribus cum omni ecclesia eligere viros ex eis et mittere Antiochiam cum Paulo et Barnaba Iudam qui cognominatur Barsabban et Silam viros primos in fratribus ²³ scribentes per manus eorum apostoli et seniores fratres his qui sunt Antiochiae et Syriae et Ciliciae fratribus ex gentibus salutem ²⁴ quoniam audivimus quia quidam ex nobis exeuntes turbaverunt vos verbis evertentes animas vestras quibus non mandavimus ²⁵ placuit nobis collectis in unum eligere viros et mittere ad vos cum carissimis nostris Barnaba et Paulo ²⁶ hominibus qui tradiderunt animas suas pro nomine Domini nostri Iesu Christi ²⁷ misimus ergo Iudam et Silam qui et ipsi vobis verbis referent eadem ²⁸ visum est enim Spiritui Sancto et nobis nihil ultra inponere vobis oneris quam haec necessario ²⁹ ut abstineatis vos ab immolatis simulacrorum et sanguine suffocato et fornicatione a quibus custodientes vos bene agetis valete ³⁰ illi igitur dimissi descenderunt Antiochiam et congregata multitudine tradiderunt epistolam ³¹ quam cum legissent gavisi sunt super consolatione ³² Iudas autem et Silas et ipsi cum essent prophetae verbo plurimo consolati sunt fratres et confirmaverunt ³³ facto autem ibi tempore dimissi sunt cum pace a fratribus ad eos qui miserant illos ³⁴ □ ³⁵ Paulus autem et Barnabas demorabantur Antiochiae docentes et evangelizantes cum aliis pluribus verbum Domini ³⁶ post aliquot autem dies dixit ad Barnaban Paulus revertentes visitemus fratres per universas civitates in quibus praedicavimus verbum Domini quomodo se habeant ³⁷ Barnabas autem volebat secum adsumere et Iohannem qui cognominatur Marcus ³⁸ Paulus autem rogabat eum qui discessisset ab eis a Pamphilia et non isset cum eis in opus non debere recipi eum ³⁹ facta est autem dissensio ita ut discederent ab invicem et Barnabas adsumpto Marco navigaret Cyprum ⁴⁰ Paulus vero electo Sila profectus est traditus gratiae Domini a fratribus ⁴¹ perambulabat autem Syriam et Ciliciam confirmans ecclesias

16 pervenit autem in Derben et Lystram et ecce discipulus quidam erat ibi nomine Timotheus filius mulieris iudaeae fidelis patre gentili ² huic testimonium reddebant qui in Lystris erant et Iconii fratres ³ hunc voluit Paulus secum proficisci et adsumens circumcidit eum propter Iudaeos qui erant in illis locis sciebant enim omnes quod pater eius gentilis esset ⁴ cum autem pertransirent civitates tradebant eis custodire dogmata quae erant decreta ab apostolis et se-

nioribus qui essent Hierosolymis ⁵ et ecclesiae quidem confirmabantur fide et abundabant numero cotidie ⁶ transeuntes autem Frygiam et Galatae regionem vetati sunt a Sancto Spiritu loqui verbum in Asia ⁷ cum venissent autem in Mysiam temptabant ire Bithyniam et non permisit eos Spiritus Iesu ⁸ cum autem pertransissent Mysiam descenderunt Troadem ⁹ et visio per noctem Paulo ostensa est vir macedo quidam erat stans et deprecans eum et dicens transiens in Macedoniam adiuva nos ¹⁰ ut autem visum vidit statim quaesivimus proficisci in Macedoniam certi facti quia vocasset nos Deus evangelizare eis ¹¹ navigantes autem a Troade recto cursu venimus Samothraciam et sequenti die Neapolim ¹² et inde Philippis quae est prima partis Macedoniae civitas colonia eramus autem in hac urbe diebus aliquot conferentes ¹³ die autem sabbatorum egressi sumus foras portam iuxta flumen ubi videbatur oratio esse et sedentes loquebamur mulieribus quae convenerant ¹⁴ et quaedam mulier nomine Lydia purpuraria civitatis Thyatirenorum colens Deum audivit cuius Dominus aperuit cor intendere his quae dicebantur a Paulo ¹⁵ cum autem baptizata esset et domus eius deprecata est dicens si iudicatis me fidelem Domino esse introite in domum meam et manete et coegit nos ¹⁶ factum est autem euntibus nobis ad orationem puellam quandam habentem spiritum pythonem obviare nobis quae quaestum magnum praestabat dominis suis divinando ¹⁷ haec subsecuta Paulum et nos clamabat dicens isti homines servi Dei excelsi sunt qui adnuntiant vobis viam salutis ¹⁸ hoc autem faciebat multis diebus dolens autem Paulus et conversus spiritui dixit praecipio tibi in nomine Iesu Christi exire ab ea et exiit eadem hora ¹⁹ videntes autem domini eius quia exivit spes quaestus eorum adprehendentes Paulum et Silam perduxerunt in forum ad principes ²⁰ et offerentes eos magistratibus dixerunt hii homines conturbant civitatem nostram cum sint Iudaei ²¹ et adnuntiant morem quem non licet nobis suscipere neque facere cum simus Romani ²² et concurrunt plebs adversus eos et magistratus scissis tunicis eorum iusserunt virgis caedi ²³ et cum multas plagas eis inposuissent miserunt eos in carcerem praecipientes custodi ut diligenter custodiret eos ²⁴ qui cum tale praeceptum accepisset misit eos in interiorum carcerem et pedes eorum strinxit in ligno ²⁵ media autem nocte Paulus et Silas adorantes laudabant Deum et audiebant eos qui in custodia erant ²⁶ subito vero terraemotus factus est magnus ita ut moverentur fundamenta carceris et aperta sunt statim ostia omnia et universorum vincula soluta sunt ²⁷ expergefactus autem custos carceris et videns apertas ianuas carceris evaginato gladio volebat se interficere aestimans fugisse vinctos ²⁸ clamavit autem Paulus magna voce dicens nihil feceris tibi mali universi enim hic sumus ²⁹ petitoque lumine introgressus est et tremefactus procidit Paulo et Silae ³⁰ et producens eos foras ait domini quid me oportet facere ut salvus fiam ³¹ at illi dixerunt crede in Domino Iesu et

salvus eris tu et domus tua ³² et locuti sunt ei verbum Domini cum omnibus qui erant in domo eius ³³ et tollens eos in illa hora noctis lavit plagas eorum et baptizatus est ipse et omnes eius continuo ³⁴ cumque perduxisset eos in domum suam adposuit eis mensam et laetatus est cum omni domo sua credens Deo ³⁵ et cum dies factus esset miserunt magistratus lictores dicentes dimitte homines illos ³⁶ nuntiavit autem custos carceris verba haec Paulo quia miserunt magistratus ut dimittamini nunc igitur exeuntes ite in pace ³⁷ Paulus autem dixit eis caesos nos publice indemnatos homines romanos miserunt in carcerem et nunc occulte nos eiciunt non ita sed veniant ³⁸ et ipsi nos eiciant nuntiaverunt autem magistratibus lictores verba haec timueruntque audito quod Romani essent ³⁹ et venientes deprecati sunt eos et educentes rogabant ut egrederentur urbem ⁴⁰ exeuntes autem de carcere introierunt ad Lydiam et visis fratribus consolati sunt eos et profecti sunt

17 cum autem perambulassent Amphipolim et Apolloniam venerunt Thessalonicam ubi erat synagoga Iudaeorum ² secundum consuetudinem autem Paulus introivit ad eos et per sabbata tria diserebat eis de scripturis ³ adaperiens et insinuans quia Christum oportuit pati et resurgere a mortuis et quia hic est Christus Iesus quem ego adnuntio vobis ⁴ et quidam ex eis crediderunt et adiuncti sunt Paulo et Silae et de colentibus gentilibusque multitudo magna et mulieres nobiles non paucae ⁵ zelantes autem Iudaei adsumentesque de vulgo viros quosdam malos et turba facta concitaverunt civitatem et adsistentes domui Iasonis quaerebant eos producere in populum ⁶ et cum non invenissent eos trahebant Iasonem et quosdam fratres ad principes civitatis clamantes quoniam hii qui orbem concitant et huc venerunt ⁷ quos suscepit Iason et hii omnes contra decreta Caesaris faciunt regem alium dicentes esse Iesum ⁸ concitaverunt autem plebem et principes civitatis audientes haec ⁹ et accepto satis ab Iasone et a ceteris dimiserunt eos ¹⁰ fratres vero confestim per noctem dimiserunt Paulum et Silam in Beroeam qui cum advenissent in synagogam Iudaeorum introierunt ¹¹ hii autem erant nobiliores eorum qui sunt Thessalonicae qui susceperunt verbum cum omni aviditate cotidie scrutantes scripturas si haec ita se haberent ¹² et multi quidem crediderunt ex eis et gentiliū mulierum honestarum et viri non pauci ¹³ cum autem cognovissent in Thessalonica Iudaei quia et Beroeae praedicatum est a Paulo verbum Dei venerunt et illuc commoventes et turbantes multitudinem ¹⁴ statimque tunc Paulum dimiserunt fratres ut iret usque ad mare Silas autem et Timotheus remanserunt ibi ¹⁵ qui autem deducebant Paulum perduxerunt usque Athenas et accepto mandato ab eo ad Silam et Timotheum ut quam celeriter venirent ad illum profecti sunt ¹⁶ Paulus autem cum Athenis eos expectaret incitabatur spiritus eius in ipso videns idolatriae deditam civitatem ¹⁷ disputabat igitur in synagoga cum Iudaeis et colentibus

et in foro per omnes dies ad eos qui aderant ¹⁸ quidam autem epicurei et stoici philosophi disserebant cum eo et quidam dicebant quid vult seminiverbius hic dicere alii vero novorum daemoniorum videtur adnuntiator esse quia Iesum et resurrectionem adnuntiabat eis ¹⁹ et adprehensum eum ad Ariopagum duxerunt dicentes possumus scire quae est haec nova quae a te dicitur doctrina ²⁰ nova enim quaedam infers auribus nostris volumus ergo scire quidnam velint haec esse ²¹ Athenienses autem omnes et advenae hospites ad nihil aliud vacabant nisi aut dicere aut audire aliquid novi ²² stans autem Paulus in medio Ariopagi ait viri athenienses per omnia quasi superstitiosiores vos video ²³ praeteriens enim et videns simulacra vestra inveni et aram in qua scriptum erat ignoto deo quod ergo ignorantes colitis hoc ego adnuntio vobis ²⁴ Deus qui fecit mundum et omnia quae in eo sunt hic caeli et terrae cum sit Dominus non in manufactis templis inhabitat ²⁵ nec manibus humanis colitur indigens aliquo cum ipse det omnibus vitam et inspirationem et omnia ²⁶ fecitque ex uno omne genus hominum inhabitare super universam faciem terrae definiens statuta tempora et terminos habitationis eorum ²⁷ quaerere Deum si forte adtractent eum aut inveniant quamvis non longe sit ab unoquoque nostrum ²⁸ in ipso enim vivimus et movemur et sumus sicut et quidam vestrum poetarum dixerunt ipsius enim et genus sumus ²⁹ genus ergo cum simus Dei non debemus aestimare auro aut argento aut lapidi sculpturae artis et cogitationis hominis divinum esse simile ³⁰ et tempora quidem huius ignorantiae despiciens Deus nunc adnuntiat hominibus ut omnes ubique paenitentiam agant ³¹ eo quod statuit diem in qua iudicaturus est orbem in aequitate in viro in quo statuit fidem praebens omnibus suscitans eum a mortuis ³² cum audissent autem resurrectionem mortuorum quidam quidem inridebant quidam vero dixerunt audiemus te de hoc iterum ³³ sic Paulus exivit de medio eorum ³⁴ quidam vero viri adherentes ei crediderunt in quibus et Dionisius Ariopagita et mulier nomine Damaris et alii cum eis

18 post haec egressus ab Athenis venit Corinthum ² et inveniēns quendam Iudaeum nomine Aquilam Ponticum genere qui nuper venerat ab Italia et Priscillam uxorem eius eo quod praecepisset Claudius discedere omnes Iudaeos a Roma accessit ad eos ³ et quia eiusdem erat artis manebat apud eos et operabatur erat autem scenofactoriae artis ⁴ ⁵ cum venissent autem de Macedonia Silas et Timotheus instabat verbo Paulus testificans Iudaeis esse Christum Iesum ⁶ contradicentibus autem eis et blasphemantibus excutiens vestimenta dixit ad eos sanguis vester super caput vestrum mundus ego ex hoc ad gentes vadam ⁷ et migrans inde intravit in domum cuiusdam nomine Titi Iusti colentis Deum cuius domus erat coniuncta synagogae ⁸ Crispus autem archisynagogus credidit Domino cum omni domo sua et multi Corinthiorum audientes credebant et baptizabantur ⁹ dixit autem

Dominus nocte per visionem Paulo noli timere sed loquere et ne taceas ¹⁰ propter quod ego sum tecum et nemo adponetur tibi ut noceat te quoniam populus est mihi multus in hac civitate ¹¹ sedit autem annum et sex menses docens apud eos verbum Dei ¹² Gallione autem proconsule Achaiae insurrexerunt uno animo Iudaei in Paulum et adduxerunt eum ad tribunal ¹³ dicentes quia contra legem hic persuadet hominibus colere Deum ¹⁴ incipiente autem Paulo aperire os dixit Gallio ad Iudaeos si quidem esset iniquum aliquid aut facinus pessimum o viri iudaei recte vos sustinerem ¹⁵ si vero quaestiones sunt de verbo et nominibus et legis vestrae vos ipsi videritis iudex ego horum nolo esse ¹⁶ et minavit eos a tribunali ¹⁷ adprehendentes autem omnes Sosthenen principem synagogae percutiebant ante tribunal et nihil eorum Gallioni curae erat ¹⁸ Paulus vero cum adhuc sustinisset dies multos fratribus valefaciens navigavit Syriam et cum eo Priscilla et Aquila qui sibi totonderat in Cencris caput habebat enim votum ¹⁹ devenitque Ephesum et illos ibi reliquit ipse vero ingressus synagogam disputavit cum Iudaeis ²⁰ rogantibus autem eis ut ampliori tempore maneret non consensus ²¹ sed valefaciens et dicens iterum revertar ad vos Deo volente profectus est ab Epheso ²² et descendens Caesaream ascendit et salutavit ecclesiam et descendit Antiochiam ²³ et facto ibi aliquanto tempore profectus est perambulans ex ordine galaticam regionem et Frygiam confirmans omnes discipulos ²⁴ Iudaeus autem quidam Apollo nomine Alexandrinus natione vir eloquens devenit Ephesum potens in scripturis ²⁵ hic erat edoctus viam Domini et fervens spiritu loquebatur et docebat diligenter ea quae sunt Iesu sciens tantum baptisma Iohannis ²⁶ hic ergo coepit fiducialiter agere in synagoga quem cum audissent Priscilla et Aquila adsumpserunt eum et diligentius exposuerunt ei viam Dei ²⁷ cum autem vellet ire Achaiam exhortati fratres scripserunt discipulis ut susciperent eum qui cum venisset contulit multum his qui crediderant ²⁸ vehementer enim Iudaeos revincebat publice ostendens per scripturas esse Christum Iesum

19 factum est autem cum Apollo esset Corinthi ut Paulus peragratis superioribus partibus veniret Ephesum et inveniret quosdam discipulos ² dixitque ad eos si Spiritum Sanctum accepistis credentes at illi ad eum sed neque si Spiritus Sanctus est audivimus ³ ille vero ait in quo ergo baptizati estis qui dixerunt in Iohannis baptisate ⁴ dixit autem Paulus Iohannes baptizavit baptismum paenitentiae populum dicens in eum qui venturus esset post ipsum ut crederent hoc est in Iesum ⁵ his auditis baptizati sunt in nomine Domini Iesu ⁶ et cum inposuisset illis manum Paulus venit Spiritus Sanctus super eos et loquebantur linguis et prophetabant ⁷ erant autem omnes viri fere duodecim ⁸ introgressus autem synagogam cum fiducia loquebatur per tres menses disputans et suadens de regno Dei ⁹ cum autem quidam indurarentur et non crederent maledicentes viam coram multitudine discedens

ab eis segregavit discipulos cotidie disputans in scola Tyranni ¹⁰ hoc autem factum est per biennium ita ut omnes qui habitabant in Asia audirent verbum Domini Iudaei atque gentiles ¹¹ virtutesque non quaslibet Deus faciebat per manus Pauli ¹² ita ut etiam super languidos deferrentur a corpore eius sudaria vel semicintia et recedebant ab eis languores et spiritus nequam egrediebantur ¹³ temptaverunt autem quidam et de circumeuntibus iudaeis exorcistis invocare super eos qui habebant spiritus malos nomen Domini Iesu dicentes adiuro vos per Iesum quem Paulus praedicat ¹⁴ erant autem quidam Scevae Iudaei principis sacerdotum septem filii qui hoc faciebant ¹⁵ respondens autem spiritus nequam dixit eis Iesum novi et Paulum scio vos autem qui estis ¹⁶ et insiliens homo in eos in quo erat daemonium pessimum et dominatus amborum invaluit contra eos ita ut nudi et vulnerati effugerent de domo illa ¹⁷ hoc autem notum factum est omnibus Iudaeis atque gentilibus qui habitabant Ephesi et cecidit timor super omnes illos et magnificabatur nomen Domini Iesu ¹⁸ multique credentium veniebant confitentes et adnuntiantes actus suos ¹⁹ multi autem ex his qui fuerant curiosa sectati contulerunt libros et combuserunt coram omnibus et computatis pretiis illorum invenerunt pecuniam denariorum quinquaginta milium ²⁰ ita fortiter verbum Dei crescebat et confirmabatur ²¹ his autem expletis posuit Paulus in Spiritu transita Macedonia et Achaia ire Hierosolymam dicens quoniam postquam fuero ibi oportet me et Romam videre ²² mittens autem in Macedoniam duos ex ministrantibus sibi Timotheum et Erastum ipse remansit ad tempus in Asia ²³ facta est autem in illo tempore turbatio non minima de via ²⁴ Demetrius enim quidam nomine argentarius faciens aedes argenteas Dianae praestabat artificibus non modicum quaestum ²⁵ quos convocans et eos qui eiusmodi erant opifices dixit viri scitis quia de hoc artificio adquisitio est nobis ²⁶ et videtis et auditis quia non solum Ephesi sed paene totius Asiae Paulus hic suadens avertit multam turbam dicens quoniam non sunt dii qui manibus fiunt ²⁷ non solum autem haec periclitabitur nobis pars in redargutionem venire sed et magnae deae Dianae templum in nihilum reputabitur sed et destrui incipiet maiestas eius quam tota Asia et orbis colit ²⁸ his auditis repleti sunt ira et exclamaverunt dicentes magna Diana Ephesiorum ²⁹ et impleta est civitas confusione et impetum fecerunt uno animo in theatrum rapti Gaio et Aristarcho Macedonibus comitibus Pauli ³⁰ Paulo autem volente intrare in populum non permiserunt discipuli ³¹ quidam autem et de Asiae principibus qui erant amici eius miserunt ad eum rogantes ne se daret in theatrum ³² alii autem aliud clamabant erat enim ecclesia confusa et plures nesciebant qua ex causa convenissent ³³ de turba autem detraxerunt Alexandrum propellentibus eum Iudaeis Alexander ergo manu silentio postulato volebat rationem reddere populo ³⁴ quem ut cognoverunt Iudaeum esse vox facta est una omnium

quasi per horas duas clamantium magna Diana Ephesiorum³⁵ et cum sedasset scriba turbas dixit viri ephesii quis enim est hominum qui nesciat Ephesiorum civitatem cultricem esse magnae Dianae Iovisque prolis³⁶ cum ergo his contradici non possit oportet vos sedatos esse et nihil temere agere³⁷ adduxistis enim homines istos neque sacrilegos neque blasphemantes deam vestram³⁸ quod si Demetrius et qui cum eo sunt artifices habent adversus aliquem causam conventus forenses aguntur et pro consulibus sunt accusent invicem³⁹ si quid autem alterius rei quaeritis in legitima ecclesia poterit absolvi⁴⁰ nam et periclitamur argui seditionis hodiernae cum nullus obnoxius sit de quo non possimus reddere rationem concursus istius⁴¹ et cum haec dixisset dimisit ecclesiam

20 postquam autem cessavit tumultus vocatis Paulus discipulis et exhortatus eos valedixit et profectus est ut iret in Macedoniam² cum autem perambulasset partes illas et exhortatus eos fuisset multo sermone venit ad Graeciam³ ubi cum fecisset menses tres factae sunt illi insidiae a Iudaeis navigaturo in Syriam habuitque consilium ut reverteretur per Macedoniam⁴ comitatus est autem eum Sopater Pyrrhi Beroensis Thessalonicensium vero Aristarchus et Secundus et Gaius Derbeus et Timotheus Asiani vero Tychicus et Trophimus⁵ hii cum praecessissent sustinebant nos Troade⁶ nos vero navigavimus post dies azymorum a Philippis et venimus ad eos Troadem in diebus quinque ubi demorati sumus diebus septem⁷ in una autem sabbati cum convenissemus ad frangendum panem Paulus disputabat eis profecturus in crastinum protraxitque sermonem usque in mediam noctem⁸ erant autem lampades copiosae in cenaculo ubi eramus congregati⁹ sedens autem quidam adulescens nomine Eutychus super fenestram cum mergeretur somno gravi disputante diu Paulo eductus somno cecidit de tertio cenaculo deorsum et sublatus est mortuus¹⁰ ad quem cum descendisset Paulus incubuit super eum et complexus dixit nolite turbari anima enim ipsius in eo est¹¹ ascendens autem frangensque panem et gustans satisque adlocutus usque in lucem sic profectus est¹² adduxerunt autem puerum viventem et consolati sunt non minime¹³ nos autem ascendentes navem enavigavimus in Asson inde suscepturi Paulum sic enim disposuerat ipse per terram iter factururus¹⁴ cum autem convenisset nos in Asson adsumpto eo venimus Mytilenen¹⁵ et inde navigantes sequenti die venimus contra Chium et alia adplicuimus Samum et sequenti venimus Miletum¹⁶ proposuerat enim Paulus transnavigare Ephesum ne qua mora illi fieret in Asia festinabat enim si possibile sibi esset ut diem pentecosten faceret Hierosolymis¹⁷ a Mileto autem mittens Ephesum vocavit maiores natu ecclesiae¹⁸ qui cum venissent ad eum et simul essent dixit eis vos scitis a prima die qua ingressus sum in Asiam qualiter vobiscum per omne tempus fuerim¹⁹ serviens Domino cum omni humilitate et lacrimis et temptationibus quae mihi acciderunt ex insidiis Iudaeorum

²⁰ quomodo nihil subtraxerim utilium quo minus adnuntiarem vobis et docerem vos publice et per domos²¹ testificans Iudaeis atque gentilibus in Deum paenitentiam et fidem in Dominum nostrum Iesum Christum²² et nunc ecce alligatus ego Spiritu vado in Hierusalem quae in ea eventura sint mihi ignorans²³ nisi quod Spiritus Sanctus per omnes civitates protestatur mihi dicens quoniam vincula et tribulationes me manent²⁴ sed nihil horum vereor nec facio animam pretiosiore quam me dummodo consummem cursum meum et ministerium quod accepi a Domino Iesu testificari evangelium gratiae Dei²⁵ et nunc ecce ego scio quia amplius non videbitis faciem meam vos omnes per quos transivi praedicans regnum Dei²⁶ quapropter contestor vos hodierna die quia mundus sum a sanguine omnium²⁷ non enim subterfugi quo minus adnuntiarem omne consilium Dei vobis²⁸ adtendite vobis et universo gregi in quo vos Spiritus Sanctus posuit episcopos regere ecclesiam Dei quam adquisivit sanguine suo²⁹ ego scio quoniam intrabunt post discessionem meam lupi graves in vos non parcentes gregi³⁰ et ex vobis ipsis exsurgent viri loquentes perversa ut abducant discipulos post se³¹ propter quod vigilate memoria retinentes quoniam per triennium nocte et die non cessavi cum lacrimis monens unumquemque vestrum³² et nunc commendo vos Deo et verbo gratiae ipsius qui potens est aedificare et dare hereditatem in sanctificatis omnibus³³ argentum aut aurum aut vestem nullius concupivi³⁴ ipsi scitis quoniam ad ea quae mihi opus erant et his qui mecum sunt ministraverunt manus istae³⁵ omnia ostendi vobis quoniam sic laborantes oportet suscipere infirmos ac meminisse verbi Domini Iesu quoniam ipse dixit beatius est magis dare quam accipere³⁶ et cum haec dixisset positus genibus suis cum omnibus illis oravit³⁷ magnus autem fletus factus est omnium et procumbentes super collum Pauli osculabantur eum³⁸ dolentes maxime in verbo quo dixerat quoniam amplius faciem eius non essent visuri et deducebant eum ad navem

21 cum autem factum esset ut navigaremus abstracti ab eis recto cursu venimus Cho et sequenti die Rhodum et inde Patara² et cum invenissemus navem transfretantem in Foenicen ascendentes navigavimus³ cum paruissemus autem Cypro et relinquentes eam ad sinistram navigabamus in Syriam et venimus Tyrum ibi enim navis erat expositura onus⁴ inventis autem discipulis mansimus ibi diebus septem qui Paulo dicebant per Spiritum ne ascenderet Hierosolymam⁵ et explicitis diebus profecti ibamus deducuntibus nos omnibus cum uxoribus et filiis usque foras civitatem et positus genibus in litore oravimus⁶ et cum valefecissemus invicem ascendimus in navem illi autem redierunt in sua⁷ nos vero navigatione explicita a Tyro descendimus Ptolomaida et salutatis fratribus mansimus die una apud illos⁸ alia autem die profecti venimus Caesaream et intrantes in domum Philippi evangelistae qui erat de septem man-

simus apud eum ⁹ huic autem erant filiae quattuor virgines prophetantes ¹⁰ et cum moraremur per dies aliquot supervenit quidam a Iudaea propheta nomine Agabus ¹¹ is cum venisset ad nos tulit zonam Pauli et alligans sibi pedes et manus dixit haec dicit Spiritus Sanctus virum cuius est zona haec sic alligabunt in Hierusalem Iudaei et tradent in manus gentium ¹² quod cum audissemus rogabamus nos et qui loci illius erant ne ascenderet Hierosolymam ¹³ tunc respondit Paulus et dixit quid facitis flentes et adfligentes cor meum ego enim non solum alligari sed et mori in Hierusalem paratus sum propter nomen Domini Iesu ¹⁴ et cum ei suadere non possemus quievimus dicentes Domini voluntas fiat ¹⁵ post dies autem istos praeparati ascendebamus Hierusalem ¹⁶ venerunt autem et ex discipulis a Caesarea nobiscum adducentes apud quem hospitaremur Mnasonem quandam Cyprium antiquum discipulum ¹⁷ et cum venissemus Hierosolymam libenter exceperunt nos fratres ¹⁸ sequenti autem die introibat Paulus nobiscum ad Iacobum omnesque collecti sunt seniores ¹⁹ quos cum salutasset narrabat per singula quae fecisset Deus in gentibus per ministerium ipsius ²⁰ at illi cum audissent magnificabant Deum dixeruntque ei vides frater quot milia sint in Iudaeis qui crediderunt et omnes aemulatores sunt legis ²¹ audierunt autem de te quia discessionem doceas a Mose eorum qui per gentes sunt Iudaeorum dicens non debere circumcidere eos filios suos neque secundum consuetudinem ingredi ²² quid ergo est utique oportet convenire multitudinem audient enim te supervenisse ²³ hoc ergo fac quod tibi dicimus sunt nobis viri quattuor votum habentes super se ²⁴ his adsumptis sanctifica te cum illis et inpende in illis ut radant capita et scient omnes quia quae de te audierunt falsa sunt sed ambulas et ipse custodiens legem ²⁵ de his autem qui crediderunt ex gentibus nos scripsimus iudicantes ut abstineant se ab idolis immolato et sanguine et suffocato et fornicatione ²⁶ tunc Paulus adsumptis viris postera die purificatus cum illis intravit in templum adnuntians expletionem dierum purificationis donec offerretur pro unoquoque eorum oblatio ²⁷ dum autem septem dies consummarentur hii qui de Asia erant Iudaei cum vidissent eum in templo concitaverunt omnem populum et iniecerunt ei manus clamantes ²⁸ viri israhelitae adiuvate hic est homo qui adversus populum et legem et locum hunc omnes ubique docens insuper et gentiles induxit in templum et violavit sanctum locum istum ²⁹ viderant enim Trophimum Ephesium in civitate cum ipso quem aestimaverunt quoniam in templum induxisset Paulus ³⁰ commotaque est civitas tota et facta est concursio populi et adprehendentes Paulum trahebant eum extra templum et statim clausae sunt ianuae ³¹ quaerentibus autem eum occidere nuntiatum est tribuno cohortis quia tota confunditur Hierusalem ³² qui statim adsumptis militibus et centurionibus decurrit ad illos qui cum vidissent tribunum et milites cessaverunt percutere Paulum ³³ tunc accedens tribunus adprehen-

dit eum et iussit alligari catenis duabus et interrogabat quis esset et quid fecisset ³⁴ alii autem aliud clamabant in turba et cum non posset certum cognoscere prae tumultu iussit duci eum in castra ³⁵ et cum venisset ad gradus contigit ut portaretur a militibus propter vim populi ³⁶ sequebatur enim multitudo populi clamans tolle eum ³⁷ et cum coepisset induci in castra Paulus dicit tribuno si licet mihi loqui aliquid ad te qui dixit graece nosti ³⁸ nonne tu es Aegyptius qui ante hos dies tumultum concitasti et eduxisti in desertum quattuor milia virorum sicariorum ³⁹ et dixit ad eum Paulus ego homo sum quidem iudaeus a Tarso Ciliciae non ignotae civitatis municeps rogo autem te permitte mihi loqui ad populum ⁴⁰ et cum ille permisisset Paulus stans in gradibus annuit manu ad plebem et magno silentio facto adlocutus est hebraea lingua dicens

22 viri fratres et patres audite quam ad vos nunc reddo rationem ² cum audissent autem quia hebraea lingua loquitur ad illos magis praestiterunt silentium ³ et dixit ego sum vir iudaeus natus Tarso Ciliciae nutritus autem in ista civitate secus pedes Gamalihel eruditus iuxta veritatem paternae legis aemulator legis sicut et vos omnes estis hodie ⁴ qui hanc viam persecutus sum usque ad mortem alligans et tradens in custodias viros ac mulieres ⁵ sicut princeps sacerdotum testimonium mihi reddit et omnes maiores natu a quibus et epistulas accipiens ad fratres Damascum pergebam ut adducerem inde vinctos in Hierusalem uti punirentur ⁶ factum est autem eunte me et adpropinquante Damasco media die subito de caelo circumfulsit me lux copiosa ⁷ et decidens in terram audivi vocem dicentem mihi Saule Saule quid me persequeris ⁸ ego autem respondi quis es Domine dixitque ad me ego sum Iesus Nazarenus quem tu persequeris ⁹ et qui mecum erant lumen quidem viderunt vocem autem non audierunt eius qui loquebatur mecum ¹⁰ et dixi quid faciam Domine Dominus autem dixit ad me surgens vade Damascum et ibi tibi dicetur de omnibus quae te oporteat facere ¹¹ et cum non viderem prae claritate luminis illius ad manum deductus a comitibus veni Damascum ¹² Ananias autem quidam vir secundum legem testimonium habens ab omnibus habitantibus Iudaeis ¹³ veniens ad me et adstans dixit mihi Saule frater respice et ego eadem hora respexi in eum ¹⁴ at ille dixit Deus patrum nostrorum praeordinavit te ut cognosceres voluntatem eius et videres Iustum et audires vocem ex ore eius ¹⁵ quia eris testis illius ad omnes homines eorum quae vidisti et audisti ¹⁶ et nunc quid moraris exsurge baptizare et ablue peccata tua invocato nomine ipsius ¹⁷ factum est autem revertenti mihi in Hierusalem et oranti in templo fieri me in stupore mentis ¹⁸ et videre illum dicentem mihi festina et exi velociter ex Hierusalem quoniam non recipient testimonium tuum de me ¹⁹ et ego dixi Domine ipsi sciunt quia ego eram concludens in carcerem et caedens per synagogas eos qui credebant in te ²⁰ et cum funderetur sanguis Stephani testis tui ego adstabam et consentiebam et custodiebam vesti-

menta interficientium illum ²¹ et dixit ad me vade quoniam ego in nationes longe mittam te ²² audiebant autem eum usque ad hoc verbum et levaverunt vocem suam dicentes tolle de terra eiusmodi non enim fas est eum vivere ²³ vociferantibus autem eis et proicientibus vestimenta sua et pulverem iactantibus in aerem ²⁴ iussit tribunus induci eum in castra et flagellis caedi et torqueri eum ut sciret propter quam causam sic adclamarent ei ²⁵ et cum adstrinxissent eum loris dixit adstanti sibi centurioni Paulus si hominem romanum et indemnatum licet vobis flagellare ²⁶ quo audito centurio accessit ad tribunal et nuntiavit dicens quid acturus es hic enim homo civis romanus est ²⁷ accedens autem tribunus dixit illi dic mihi tu Romanus es at ille dixit etiam ²⁸ et respondit tribunus ego multa summa civitatem hanc consecutus sum et Paulus ait ego autem et natus sum ²⁹ protinus ergo discesserunt ab illo qui eum torturi erant tribunus quoque timuit postquam rescivit quia civis romanus esset et quia alligasset eum ³⁰ postera autem die volens scire diligentius qua ex causa accusaretur a Iudaeis solvit eum et iussit sacerdotes convenire et omne concilium et producens Paulum statuit inter illos

23 intendens autem concilium Paulus ait viri fratres ego omni conscientia bona conversatus sum ante Deum usque in hodiernum diem ² princeps autem sacerdotum Ananias praecepit adstantibus sibi percutere os eius ³ tunc Paulus ad eum dixit percutiet te Deus paries dealbate et tu sedens iudicas me secundum legem et contra legem iubes me percuti ⁴ et qui adstabant dixerunt summum sacerdotem Dei maledicis ⁵ dixit autem Paulus nesciebam fratres quia princeps est sacerdotum scriptum est enim principem populi tui non maledices ⁶ sciens autem Paulus quia una pars esset Sadducaeorum et altera Pharisaeorum exclamavit in concilio viri fratres ego Pharisaeus sum filius Pharisaeorum de spe et resurrectione mortuorum ego iudicor ⁷ et cum haec dixisset facta est dissensio inter Pharisaeos et Sadducaeos et soluta est multitudo ⁸ Sadducaei enim dicunt non esse resurrectionem neque angelum neque spiritum Pharisaei autem utrumque confitentur ⁹ factus est autem clamor magnus et surgentes quidam Pharisaeorum pugnant dicentes nihil mali invenimus in homine isto quod si spiritus locutus est ei aut angelus ¹⁰ et cum magna dissensio facta esset timens tribunus ne discerperetur Paulus ab ipsis iussit milites descendere et rapere eum de medio eorum ac deducere eum in castra ¹¹ sequenti autem nocte adsistens ei Dominus ait constans esto sicut enim testificatus es de me Hierusalem sic te oportet et Romae testificari ¹² facta autem die collegerunt se quidam ex Iudaeis et devoverunt se dicentes neque manducatuos neque bibituos donec occiderent Paulum ¹³ erant autem plus quam quadraginta qui hanc coniurationem fecerant ¹⁴ qui accesserunt ad principes sacerdotum et seniores et dixerunt devotione devovimus nos nihil gustatuos donec occidamus Paulum ¹⁵ nunc ergo vos notum

facite tribuno cum concilio ut producat illum ad vos tamquam aliquid certius cognituri de eo nos vero priusquam adpropriet parati sumus interficere illum ¹⁶ quod cum audisset filius sororis Pauli insidias venit et intravit in castra nuntiavitque Paulo ¹⁷ vocans autem Paulus ad se unum ex centurionibus ait adulescentem hunc perduc ad tribunal habet enim aliquid indicare illi ¹⁸ et ille quidem adsumens eum duxit ad tribunal et ait vinctus Paulus vocans rogavit me hunc adulescentem perducere ad te habentem aliquid loqui tibi ¹⁹ adprehendens autem tribunus manum illius secessit cum eo seorsum et interrogavit illum quid est quod habes indicare mihi ²⁰ ille autem dixit Iudaeis convenit rogare te ut crastina die Paulum producas in concilium quasi aliquid certius inquisituri sint de illo ²¹ tu vero ne crederis illis insidiantur enim ei ex eis viri amplius quadraginta qui se devoverunt non manducare neque bibere donec interficiant eum et nunc parati sunt expectantes promissum tuum ²² tribunus igitur dimisit adulescentem praeciens ne cui loqueretur quoniam haec nota sibi fecisset ²³ et vocatis duobus centurionibus dixit illis parate milites ducentos ut eant usque Caesaream et equites septuaginta et lancearios ducentos a tertia hora noctis ²⁴ et iumenta praeparate ut inponentes Paulum salvum perducerent ad Felicem praesidem ²⁵ [] ²⁶ scribens epistulam continentem haec Claudius Lysias optimo praesidi Felici salutem ²⁷ virum hunc comprehensum a Iudaeis et incipientem interfici ab eis superveniens cum exercitu eripui cognito quia Romanus est ²⁸ volensque scire causam quam obiciebant illi deduxi eum in concilium eorum ²⁹ quem inveni accusari de quaestionibus legis ipsorum nihil vero dignum morte aut vinculis habentem crimen ³⁰ et cum mihi perlatum esset de insidiis quas paraverunt ei misi ad te denuntians et accusatoribus ut dicant apud te ³¹ milites ergo secundum praeceptum sibi adsumentes Paulum duxerunt per noctem in Antipatridem ³² et postera die dimissis equitibus ut irent cum eo reversi sunt ad castra ³³ qui cum venissent Caesaream et tradidissent epistulam praesidi statuerunt ante illum et Paulum ³⁴ cum legisset autem et interrogasset de qua provincia esset et cognoscens quia de Cilicia ³⁵ audiam te inquit cum et accusatores tui venerint iussitque in praetorio Herodis custodiri eum

24 post quinque autem dies descendit princeps sacerdotum Ananias cum senioribus quibusdam et Tertullo quodam oratore qui adierunt praesidem adversus Paulum ² et citato Paulo coepit accusare Tertullus dicens cum in multa pace agamus per te et multa corrigantur per tuam providentiam ³ semper et ubique suscipimus optime Felix cum omni gratiarum actione ⁴ ne diutius autem te protraham oro breviter audias nos pro tua clementia ⁵ invenimus hunc hominem pestiferum et concitantem seditiones omnibus Iudaeis in universo orbe et auctorem seditionis sectae Nazarenorum ⁶ qui etiam templum violare conatus est quem et adprehendimus ⁷ [] ⁸ a quo poteris ipse iudicans de omnibus istis cognoscere de

quibus nos accusamus eum ⁹ adiecerunt autem et Iudaei dicentes haec ita se habere ¹⁰ respondit autem Paulus annuente sibi praeside dicere ex multis annis esse te iudicem genti huic sciens bono animo pro me satisfaciam ¹¹ potes enim cognoscere quia non plus sunt dies mihi quam duodecim ex quo ascendi adorare in Hierusalem ¹² et neque in templo invenerunt me cum aliquo disputantem aut concursum facientem turbae neque in synagogis neque in civitate ¹³ neque probare possunt tibi de quibus nunc accusant me ¹⁴ confiteor autem hoc tibi quod secundum sectam quam dicunt heresim sic deservio patrio Deo meo credens omnibus quae in lege et prophetis scripta sunt ¹⁵ spem habens in Deum quam et hii ipsi expectant resurrectionem futuram iustorum et iniquorum ¹⁶ in hoc et ipse studeo sine offenculo conscientiam habere ad Deum et ad homines semper ¹⁷ post annos autem plures elemosynas facturus in gentem meam veni et oblationes et vota ¹⁸ in quibus invenerunt me purificatum in templo non cum turba neque cum tumultu ¹⁹ quidam autem ex Asia Iudaei quos oportebat apud te praesto esse et accusare si quid haberent adversum me ²⁰ aut hii ipsi dicant si quid invenerunt in me iniquitatis cum stem in concilio ²¹ nisi de una hac solummodo voce qua clamavi inter eos stans quoniam de resurrectione mortuorum ego iudicor hodie a vobis ²² distulit autem illos Felix certissime sciens de via dicens cum tribunus Lysias descenderit audiam vos ²³ iussitque centurioni custodiri eum et habere requiem nec quemquam prohibere de suis ministrare ei ²⁴ post aliquot autem dies veniens Felix cum Drusilla uxore sua quae erat Iudaea vocavit Paulum et audivit ab eo fidem quae est in Iesum Christum ²⁵ disputante autem illo de iustitia et castitate et de iudicio futuro timefactus Felix respondit quod nunc adtinet vade tempore autem oportuno accersiam te ²⁶ simul et sperans quia pecunia daretur a Paulo propter quod et frequenter accersiens eum loquebatur cum eo ²⁷ biennio autem expleto accepit successorem Felix Porcium Festum volens autem gratiam praestare Iudaeis Felix reliquit Paulum vinctum

25 Festus ergo cum venisset in provinciam post triduum ascendit Hierosolymam a Caesarea ² adieruntque eum principes sacerdotum et primi Iudaeorum adversus Paulum et rogabant eum ³ postulantes gratiam adversum eum ut iuberet perducere eum Hierusalem insidias tendentes ut eum interficerent in via ⁴ Festus autem respondit servari Paulum in Caesarea se autem maturius profecturum ⁵ qui ergo in vobis ait potentes sunt descendentes simul si quod est in viro crimen accusent eum ⁶ demoratus autem inter eos dies non amplius quam octo aut decem descendit Caesaream et altera die sedit pro tribunali et iussit Paulum adduci ⁷ qui cum perductus esset circumsteterunt eum qui ab Hierosolyma descenderant Iudaei multas et graves causas obicientes quas non poterant probare ⁸ Paulo autem rationem reddente quoniam neque in legem Iudaeorum neque in tem-

plum neque in Caesarem quicquam peccavi ⁹ Festus autem volens Iudaeis gratiam praestare respondens Paulo dixit vis Hierosolymam ascendere et ibi de his iudicari apud me ¹⁰ dixit autem Paulus ad tribunal Caesaris sto ubi me oportet iudicari Iudaeis non nocui sicut tu melius nosti ¹¹ si enim nocui aut dignum morte aliquid feci non recuso mori si vero nihil est eorum quae hii accusant me nemo potest me illis donare Caesarem appello ¹² tunc Festus cum consilio locutus respondit Caesarem appellasti ad Caesarem ibis ¹³ et cum dies aliquot transacti essent Agrippa rex et Bernice descenderunt Caesaream ad salutandum Festum ¹⁴ et cum dies plures ibi demorarentur Festus regi indicavit de Paulo dicens vir quidam est derelictus a Felice vinctus ¹⁵ de quo cum essem Hierosolymis adierunt me principes sacerdotum et seniores Iudaeorum postulantes adversus illum damnationem ¹⁶ ad quos respondit quia non est consuetudo Romanis donare aliquem hominem priusquam is qui accusatur praesentes habeat accusatores locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina ¹⁷ cum ergo huc convenissent sine ulla dilatione sequenti die sedens pro tribunali iussi adduci virum ¹⁸ de quo cum stetissent accusatores nullam causam deferebant de quibus ego suspicabar malum ¹⁹ quaestiones vero quasdam de sua superstitione habebant adversus eum et de quodam Iesu defuncto quem adfirmabat Paulus vivere ²⁰ haesitans autem ego de huiusmodi quaestione dicebam si vellet ire Hierosolymam et ibi iudicari de istis ²¹ Paulo autem appellante ut servaretur ad Augusti cognitionem iussi servari eum donec mittam eum ad Caesarem ²² Agrippa autem ad Festum volebam et ipse hominem audire cras inquit audies eum ²³ altera autem die cum venisset Agrippa et Bernice cum multa ambitione et introissent in auditorium cum tribunis et viris principalibus civitatis et iubente Festo adductus est Paulus ²⁴ et dixit Festus Agrippa rex et omnes qui simul adestis nobiscum viri videtis hunc de quo omnis multitudo Iudaeorum interpellavit me Hierosolymis petens et hic clamantes non oportere eum vivere amplius ²⁵ ego vero conperi nihil dignum eum morte admisisse ipso autem hoc appellante Augustum iudicavi mittere ²⁶ de quo quid certum scribam domino non habeo propter quod produxi eum ad vos et maxime ad te rex Agrippa ut interrogatione facta habeam quid scribam ²⁷ sine ratione enim mihi videtur mittere vinctum et causas eius non significare

26 Agrippa vero ad Paulum ait permittitur tibi loqui pro temet ipso tunc Paulus extenta manu coepit rationem reddere ² de omnibus quibus accusor a Iudaeis rex Agrippa aestimo me beatum apud te cum sim defensurus me hodie ³ maxime te sciente omnia quae apud Iudaeos sunt consuetudines et quaestiones propter quod obsecro patienter me audias ⁴ et quidem vitam meam a iuventute quae ab initio fuit in gente mea in Hierosolymis noverunt omnes Iudaei ⁵ praescientes me ab initio si velint testimonium perhibere quoniam secundum certissimam sectam

nostrae religionis vixi Pharisaeus ⁶ et nunc in spe quae ad patres nostros repromissionis facta est a Deo sto iudicio subiectus ⁷ in quam duodecim tribus nostrae nocte ac die deservientes sperant devenire de qua spe accusor a Iudaeis rex ⁸ quid incredibile iudicatur apud vos si Deus mortuos suscitatur ⁹ et ego quidem existimaveram me adversus nomen Iesu Nazareni debere multa contraria agere ¹⁰ quod et feci Hierosolymis et multos sanctorum ego in carceribus inclusi a principibus sacerdotum potestate accepta et cum occiderentur detuli sententiam ¹¹ et per omnes synagogas frequenter puniens eos compellebam blasphemare et amplius insaniens in eos persequerbar usque in exteris civitates ¹² in quibus dum irem Damascum cum potestate et permissu principum sacerdotum ¹³ die media in via vidi rex de caelo supra splendorem solis circumfulsisse me lumen et eos qui mecum simul erant ¹⁴ omnesque nos cum decidissemus in terram audivi vocem loquentem mihi hebraica lingua Saule Saule quid me persequeris durum est tibi contra stimulum calcitrare ¹⁵ ego autem dixi quis es Domine Dominus autem dixit ego sum Iesus quem tu persequeris ¹⁶ sed exsurge et sta super pedes tuos ad hoc enim apparui tibi ut constituam te ministrum et testem eorum quae vidisti et eorum quibus apparebo tibi ¹⁷ eripiens te de populo et gentibus in quas nunc ego mitto te ¹⁸ aperire oculos eorum ut convertantur a tenebris ad lucem et de potestate Satanae ad Deum ut accipiant remissionem peccatorum et sortem inter sanctos per fidem quae est in me ¹⁹ unde rex Agrippa non fui incredulus caelestis visionis ²⁰ sed his qui sunt Damasci primum et Hierosolymis et in omnem regionem Iudaeae et gentibus adnuntiabam ut paenitentiam agerent et converterentur ad Deum digna paenitentiae opera facientes ²¹ hac ex causa me Iudaei cum essem in templo comprehensum temptabant interficere ²² auxilio autem adiutus Dei usque in hodiernum diem sto testificans minori atque maiori nihil extra dicens quam ea quae prophetae sunt locuti futura esse et Moses ²³ si passibilis Christus si primus ex resurrectione mortuorum lumen adnuntiaturus est populo et gentibus ²⁴ haec loquente eo et rationem reddente Festus magna voce dixit insanis Paule multae te litterae ad insaniam convertunt ²⁵ at Paulus non insanio inquit optime Feste sed veritatis et sobrietatis verba eloquor ²⁶ scit enim de his rex ad quem et constanter loquor latere enim eum nihil horum arbitror neque enim in angulo quicquam horum gestum est ²⁷ credis rex Agrippa prophetis scio quia credis ²⁸ Agrippa autem ad Paulum in modico suades me Christianum fieri ²⁹ et Paulus opto apud Deum et in modico et in magno non tantum te sed et omnes hos qui audiunt hodie fieri tales qualis et ego sum exceptis vinculis his ³⁰ et exsurrexit rex et praeses et Bernice et qui adsidebant eis ³¹ et cum secessissent loquebantur ad invicem dicentes quia nihil morte aut vinculorum dignum quid facit homo iste ³² Agrippa autem Festo

dixit dimitti poterat homo hic si non appellasset Caesarem

27 ut autem iudicatum est eum navigare in Italiam et tradi Paulum cum reliquis custodiis centurioni nomine Iulio cohortis Augustae ² ascendentes autem navem hadrumetinam incipientem navigare circa Asiae loca sustulimus perseverante nobiscum Aristarcho Macedone Thessalonicense ³ sequenti autem die devenimus Sidonem humane autem tractans Iulius Paulum permisit ad amicos ire et curam sui agere ⁴ et inde cum sustulissemus subnavigavimus Cypro propterea quod essent venti contrarii ⁵ et pelagus Ciliciae et Pamphiliae navigantes venimus Lystram quae est Lyciae ⁶ et ibi inveniens centurio navem alexandrinam navigantem in Italiam transposuit nos in eam ⁷ et cum multis diebus tarde navigarem et vix devenissemus contra Cnidum prohibente nos vento adnavigavimus Cretae secundum Salmonem ⁸ et vix iuxta navigantes venimus in locum quendam qui vocatur Boni portus cui iuxta erat civitas Thalassa ⁹ multo autem tempore peracto et cum iam non esset tuta navigatio eo quod et ieiunium iam praeterisset consolabatur Paulus ¹⁰ dicens eis viri video quoniam cum iniuria et multo damno non solum oneris et navis sed etiam animarum nostrarum incipit esse navigatio ¹¹ centurio autem gubernatori et nauclerio magis credebat quam his quae a Paulo dicebantur ¹² et cum aptus portus non esset ad hiemandum plurimi statuerunt consilium navigare inde si quo modo possent devenientes Phoenice hiemare portum Cretae respicientem ad africanum et ad chorum ¹³ adspirante autem austro aestimantes propositum se tenere cum sustulissent de Asson legebant Cretam ¹⁴ non post multum autem misit se contra ipsam ventus typhonicus qui vocatur euroaquilo ¹⁵ cumque arrepta esset navis et non posset conari in ventum data nave flatibus ferebamur ¹⁶ insulam autem quandam decurrentes quae vocatur Caudam potuimus vix obtinere scapham ¹⁷ qua sublata adiutoriis utebantur accingentes navem timentes ne in Syrtim inciderent submisso vase sic ferebantur ¹⁸ valide autem nobis tempestate iactatis sequenti die iactum fecerunt ¹⁹ et tertia die suis manibus armamenta navis proiecerunt ²⁰ neque sole autem neque sideribus apparentibus per plures dies et tempestate non exigua imminente iam ablata erat spes omnis salutis nostrae ²¹ et cum multa ieiunatio fuisset tunc stans Paulus in medio eorum dixit oportebat quidem o viri audito me non tollere a Creta lucrique facere iniuriam hanc et iacturam ²² et nunc suadeo vobis bono animo esse amissio enim nullius animae erit ex vobis praeterquam navis ²³ adstitit enim mihi hac nocte angelus Dei cuius sum ego et cui deservio ²⁴ dicens ne timeas Paule Caesari te oportet adsistere et ecce donavit tibi Deus omnes qui navigant tecum ²⁵ propter quod bono animo estote viri credo enim Deo quia sic erit quemadmodum dictum est mihi ²⁶ in insulam autem quandam oportet nos devenire ²⁷ sed posteaquam quartadecima nox supervenit navigan-

tibus nobis in Hadria circa mediam noctem suspicabantur nautae apparere sibi aliquam regionem ²⁸ qui submittentes invenerunt passus viginti et pusillum inde separati invenerunt passus quindecim ²⁹ timentes autem ne in aspera loca incideremus de puppi mittentes anchoras quattuor optabant diem fieri ³⁰ nautis vero quaerentibus fugere de navi cum misissent scapham in mare sub obtentu quasi a prora inciperent anchoras extendere ³¹ dixit Paulus centurioni et militibus nisi hii in navi manserint vos salvi fieri non potestis ³² tunc absciderunt milites funes scaphae et passi sunt eam excidere ³³ et cum lux inciperet fieri rogabat Paulus omnes sumere cibum dicens quartadecima hodie die expectantes ieiuni permanetis nihil accipientes ³⁴ propter rogo vos accipere cibum pro salute vestra quia nullius vestrum capillus de capite peribit ³⁵ et cum haec dixisset sumens panem gratias egit Deo in conspectu omnium et cum fregisset coepit manducare ³⁶ animaequiores autem facti omnes et ipsi adsumpserunt cibum ³⁷ eramus vero universae animae in navi ducentae septuaginta sex ³⁸ et satiati cibo adleviabant navem iactantes triticum in mare ³⁹ cum autem dies factus esset terram non agnoscebant sinum vero quendam considerabant habentem litus in quem cogitabant si possent eicere navem ⁴⁰ et cum anchoras abstulissent committebant se mari simul laxantes iuncturas gubernaculorum et levato artemone secundum flatum aurae tendebant ad litus ⁴¹ et cum incidissemus in locum bithalassum inpegerunt navem et prora quidem fixa manebat immobilis puppis vero solvebatur a vi maris ⁴² militum autem consilium fuit ut custodias occiderent ne quis cum enatasset effugeret ⁴³ centurio autem volens servare Paulum prohibuit fieri iussitque eos qui possent natare mittere se primos et evadere et ad terram exire ⁴⁴ et ceteros alios in tabulis ferebant quosdam super ea quae de navi essent et sic factum est ut omnes animae evaderent ad terram

28 et cum evasissemus tunc cognovimus quia Militene insula vocatur barbari vero praestabant non modicam humanitatem nobis ² accensa enim pyra reficiebant nos omnes propter imbrem qui iminebat et frigus ³ cum congregasset autem Paulus sarmentorum aliquantam multitudinem et inposuisset super ignem vipera a calore cum processisset invasit manum eius ⁴ ut vero viderunt barbari pendentem bestiam de manu eius ad invicem dicebant utique homicida est homo hic qui cum evaserit de mari Ultio non sinit vivere ⁵ et ille quidem excutiens bestiam in ignem nihil mali passus est ⁶ at illi existimabant eum in tumorem convertendum et subito casurum et mori diu autem illis sperantibus et videntibus nihil mali in eo fieri convertentes se dicebant eum esse deum ⁷ in locis autem illis erant praedia principis insulae nomine Publii qui

nos suscipiens triduo benigne exhibuit ⁸ contigit autem patrem Publii febribus et dysenteria vexatum iacere ad quem Paulus intravit et cum orasset et inposuisset ei manus salvavit eum ⁹ quo facto et omnes qui in insula habebant infirmitates accedebant et curabantur ¹⁰ qui etiam multis honoribus nos honoraverunt et navigantibus inposuerunt quae necessaria erant ¹¹ post menses autem tres navigavimus in nave alexandrina quae in insula hiemaverat cui erat insigne Castorum ¹² et cum venissemus Syracusam mansimus ibi triduo ¹³ inde circumlegentes devenimus Regium et post unum diem flante austro secunda die venimus Puteolos ¹⁴ ubi inventis fratribus rogati sumus manere apud eos dies septem et sic venimus Romam ¹⁵ et inde cum audissent fratres occurrerunt nobis usque ad Appii Forum et Tribus Tabernis quos cum vidisset Paulus gratias agens Deo accepit fiduciam ¹⁶ cum venissemus autem Romam permissum est Paulo manere sibimet cum custodiante se milite ¹⁷ post tertium autem diem convocavit primos Iudaeorum cumque convenissent dicebat eis ego viri fratres nihil adversus plebem faciens aut morem paternum vinctus ab Hierosolymis traditus sum in manus Romanorum ¹⁸ qui cum interrogationem de me habuissent voluerunt me dimittere eo quod nulla causa esset mortis in me ¹⁹ contradicentibus autem Iudaeis coactus sum appellare Caesarem non quasi gentem meam habens aliquid accusare ²⁰ propter hanc igitur causam rogavi vos videre et adloqui propter spem enim Israhel catena hac circumdatus sum ²¹ at illi dixerunt ad eum nos neque litteras accepimus de te a Iudaea neque adveniens aliquis fratrum nuntiavit aut locutus est quid de te malum ²² rogamus autem a te audire quae sentis nam de secta hac notum est nobis quia ubique ei contradicuntur ²³ cum constituissent autem illi diem venerunt ad eum in hospitium plures quibus exponebat testificans regnum Dei suadensque eos de Iesu ex lege Mosi et prophetis a mane usque ad vesperam ²⁴ et quidam credebant his quae dicebantur quidam vero non credebant ²⁵ cumque invicem non essent consentientes discedebant dicente Paulo unum verbum quia bene Spiritus Sanctus locutus est per Esaiam prophetam ad patres nostros ²⁶ dicens vade ad populum istum et dic aure audietis et non intellegitis et videntes videbitis et non perspicietis ²⁷ incrassatum est enim cor populi huius et auribus graviter audierunt et oculos suos compresserunt ne forte videant oculis et auribus audiant et corde intellegant et convertantur et sanem illos ²⁸ notum ergo sit vobis quoniam gentibus missum est hoc salutare Dei ipsi et audient ²⁹ [] ³⁰ mansit autem biennio toto in suo conducto et suscipiebat omnes qui ingrediebantur ad eum ³¹ praedicans regnum Dei et docens quae sunt de Domino Iesu Christo cum omni fiducia sine prohibitione

Romanos

1 Paulus servus Christi Iesu vocatus apostolus segregatus in evangelium Dei² quod ante promiserat per prophetas suos in scripturis sanctis³ de Filio suo qui factus est ex semine David secundum carnem⁴ qui praedestinatus est Filius Dei in virtute secundum Spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Iesu Christi Domini nostri⁵ per quem accepimus gratiam et apostolatum ad oboediendum fidei in omnibus gentibus pro nomine eius⁶ in quibus estis et vos vocati Iesu Christi⁷ omnibus qui sunt Romae dilectis Dei vocatis sanctis gratia vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo⁸ primum quidem gratias ago Deo meo per Iesum Christum pro omnibus vobis quia fides vestra adnuntiatur in universo mundo⁹ testis enim mihi est Deus cui servio in spiritu meo in evangelio Filii eius quod sine intermissione memoriam vestri facio¹⁰ semper in orationibus meis obsecrans si quo modo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate Dei veniendi ad vos¹¹ desidero enim videre vos ut aliquid in partem gratiae vobis spiritualis ad confirmandos vos¹² id est simul consolari in vobis per eam quae invicem est fidem vestram atque meam¹³ nolo autem vos ignorare fratres quia saepe proposui venire ad vos et prohibitus sum usque adhuc ut aliquem fructum habeam et in vobis sicut et in ceteris gentibus¹⁴ Graecis ac barbaris sapientibus et insipientibus debitor sum¹⁵ ita quod in me promptum est et vobis qui Romae estis evangelizare¹⁶ non enim erubescio evangelium virtus enim Dei est in salutem omni credenti Iudaeo primum et Graeco¹⁷ iustitia enim Dei in eo revelatur ex fide in fidem sicut scriptum est iustus autem ex fide vivit¹⁸ revelatur enim ira Dei de caelo super omnem impietatem et iniustitiam hominum eorum qui veritatem in iniustitiam detinent¹⁹ quia quod notum est Dei manifestum est in illis Deus enim illis manifestavit²⁰ invisibilia enim ipsius a creatura mundi per ea quae facta sunt intellecta conspiciuntur sempiterna quoque eius virtus et divinitas ut sint inexcusabiles²¹ quia cum cognovissent Deum non sicut Deum glorificaverunt aut gratias egerunt sed evanuerunt in cogitationibus suis et obscuratum est insipientis cor eorum²² dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt²³ et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis et volucrum et quadrupedum et serpentium²⁴ propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum in inmunditiam ut contumeliis adficiant corpora sua in semet ipsis²⁵ qui commutaverunt veritatem Dei in mendacium et coluerunt et servierunt creaturae potius quam creatori

qui est benedictus in saecula amen²⁶ propterea tradidit illos Deus in passiones ignominiae nam feminae eorum inmutaverunt naturalem usum in eum usum qui est contra naturam²⁷ similiter autem et masculi relicto naturali usu feminae exarserunt in desideriis suis in invicem masculi in masculos turpitudinem operantes et mercedem quam oportuit erroris sui in semet ipsis recipientes²⁸ et sicut non probaverunt Deum habere in notitia tradidit eos Deus in reprobum sensum ut faciant quae non conveniunt²⁹ repletos omni iniquitate malitia fornicatione avaritia nequitia plenos invidia homicidio contentione dolo malignitate susurrone³⁰ detractores Deo odibiles contumeliosos superbos elatos inventores malorum parentibus non oboedientes³¹ insipientes inconpositos sine affectione absque foedere sine misericordia³² qui cum iustitiam Dei cognovissent non intellexerunt quoniam qui talia agunt digni sunt morte non solum ea faciunt sed et consentiunt facientibus

2 propter quod inexcusabilis es o homo omnis qui iudicas in quo enim iudicas alterum te ipsum condemnas eadem enim agis qui iudicas² scimus enim quoniam iudicium Dei est secundum veritatem in eos qui talia agunt³ existimas autem hoc o homo qui iudicas eos qui talia agunt et facis ea quia tu effugies iudicium Dei⁴ an divitias bonitatis eius et patientiae et longanimitatis contemnis ignorans quoniam benignitas Dei ad paenitentiam te adducit⁵ secundum duritiam autem tuam et inpaenitens cor thesaurizas tibi iram in die irae et revelationis iusti iudicii Dei⁶ qui reddet unicuique secundum opera eius⁷ his quidem qui secundum patientiam boni operis gloriam et honorem et incorruptionem quaerentibus vitam aeternam⁸ his autem qui ex contentione et qui non adquiescunt veritati credunt autem iniquitati ira et indignatio⁹ tribulatio et angustia in omnem animam hominis operantis malum Iudaei primum et Graeci¹⁰ gloria autem et honor et pax omni operanti bonum Iudaeo primum et Graeco¹¹ non est enim personarum acceptio apud Deum¹² quicumque enim sine lege peccaverunt sine lege et peribunt et quicumque in lege peccaverunt per legem iudicabuntur¹³ non enim auditores legis iusti sunt apud Deum sed factores legis iustificabuntur¹⁴ cum enim gentes quae legem non habent naturaliter quae legis sunt faciunt eiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex¹⁵ qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis testimonium reddente illis conscientia ipsorum et inter se invicem cogitationum accusantium aut etiam defendentium¹⁶ in die cum iu-

dicabit Deus occulta hominum secundum evangelium meum per Iesum Christum ¹⁷ si autem tu Iudaeus cognominaris et requiescis in lege et gloriaris in Deo ¹⁸ et nosti voluntatem et probas utiliora instructus per legem ¹⁹ confidis te ipsum ducem esse caecorum lumen eorum qui in tenebris sunt ²⁰ eruditorem insipientium magistrum infantium habentem formam scientiae et veritatis in lege ²¹ qui ergo alium doces te ipsum non doces qui praedicas non furandum furaris ²² qui dicit non moechandum moecharis qui abominaris idola sacrilegium facis ²³ qui in lege gloriaris per praevaricationem legis Deum inhonoras ²⁴ nomen enim Dei per vos blasphematur inter gentes sicut scriptum est ²⁵ circumcisio quidem prodest si legem observes si autem praevaricator legis sis circumcisio tua praeputium facta est ²⁶ si igitur praeputium iustitias legis custodiat nonne praeputium illius in circumcisionem reputabitur ²⁷ et iudicabit quod ex natura est praeputium legem consummans te qui per litteram et circumcisionem praevaricator legis es ²⁸ non enim qui in manifesto Iudaeus est neque quae in manifesto in carne circumcisio ²⁹ sed qui in abscondito Iudaeus et circumcisio cordis in spiritu non littera cuius laus non ex hominibus sed ex Deo est

3 quid ergo amplius est Iudaeo aut quae utilitas circumcisionis ² multum per omnem modum primum quidem quia credita sunt illis eloquia Dei ³ quid enim si quidam illorum non crediderunt numquid incredulitas illorum fidem Dei evacuabit absit ⁴ est autem Deus verax omnis autem homo mendax sicut scriptum est ut iustificeris in sermonibus tuis et vincas cum iudicaris ⁵ si autem iniquitas nostra iustitiam Dei commendat quid dicemus numquid iniquus Deus qui infert iram secundum hominem dico ⁶ absit alioquin quomodo iudicabit Deus mundum ⁷ si enim veritas Dei in meo mendacio abundavit in gloriam ipsius quid adhuc et ego tamquam peccator iudicor ⁸ et non sicut blasphemamur et sicut aiunt nos quidam dicere faciamus mala ut veniant bona quorum damnatio iusta est ⁹ quid igitur praecellimus eos nequaquam causati enim sumus Iudaeos et Graecos omnes sub peccato esse ¹⁰ sicut scriptum est quia non est iustus quisquam ¹¹ non est intellegens non est requirens Deum ¹² omnes declinaverunt simul inutiles facti sunt non est qui faciat bonum non est usque ad unum ¹³ sepulchrum patens est guttur eorum linguis suis dolose agebant venenum aspidum sub labiis eorum ¹⁴ quorum os maledictione et amaritudine plenum est ¹⁵ veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem ¹⁶ contritio et infelicitas in viis eorum ¹⁷ et viam pacis non cognoverunt ¹⁸ non est timor Dei ante oculos eorum ¹⁹ scimus autem quoniam quaecumque lex loquitur his qui in lege sunt loquitur ut omne os obstruatur et subditus fiat omnis mundus Deo ²⁰ quia ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo per legem enim cognitio peccati ²¹ nunc autem sine lege iustitia Dei manifestata est testificata a lege et prophetis ²² iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi

super omnes qui credunt non enim est distinctio ²³ omnes enim peccaverunt et egent gloriam Dei ²⁴ iustificati gratis per gratiam ipsius per redemptionem quae est in Christo Iesu ²⁵ quem proposuit Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius ad ostensionem iustitiae suae propter remissionem praecedentium delictorum ²⁶ in sustentatione Dei ad ostensionem iustitiae eius in hoc tempore ut sit ipse iustus et iustificans eum qui ex fide est Iesu ²⁷ ubi est ergo gloriatio exclusa est per quam legem factorum non sed per legem fidei ²⁸ arbitramur enim iustificari hominem per fidem sine operibus legis ²⁹ an Iudaeorum Deus tantum nonne et gentium immo et gentium ³⁰ quoniam quidem unus Deus qui iustificabit circumcisionem ex fide et praeputium per fidem ³¹ legem ergo destruimus per fidem absit sed legem statuimus

4 quid ergo dicemus invenisse Abraham patrem nostrum secundum carnem ² si enim Abraham ex operibus iustificatus est habet gloriam sed non apud Deum ³ quid enim scriptura dicit credit Abraham Deo et reputatum est illi ad iustitiam ⁴ ei autem qui operatur merces non inputatur secundum gratiam sed secundum debitum ⁵ ei vero qui non operatur credenti autem in eum qui iustificat impium reputatur fides eius ad iustitiam ⁶ sicut et David dicit beatitudinem hominis cui Deus accepto fert iustitiam sine operibus ⁷ beati quorum remissae sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata ⁸ beatus vir cui non inputabit Dominus peccatum ⁹ beatitudo ergo haec in circumcisione an etiam in praeputio dicimus enim quia reputata est Abrahae fides ad iustitiam ¹⁰ quomodo ergo reputata est in circumcisione an in praeputio non in circumcisione sed in praeputio ¹¹ et signum accepit circumcisionis signaculum iustitiae fidei quae est in praeputio ut sit pater omnium credentium per praeputium ut reputetur et illis ad iustitiam ¹² et sit pater circumcisionis non his tantum qui sunt ex circumcisione sed et his qui sectantur vestigia quae est in praeputio fidei patris nostri Abrahae ¹³ non enim per legem promissio Abrahae aut semini eius ut heres esset mundi sed per iustitiam fidei ¹⁴ si enim qui ex lege heredes sunt exinanita est fides abolita est promissio ¹⁵ lex enim iram operatur ubi enim non est lex nec praevaricatio ¹⁶ ideo ex fide ut secundum gratiam ut firma sit promissio omni semini non ei qui ex lege est solum sed et ei qui ex fide est Abrahae qui est pater omnium nostrum ¹⁷ sicut scriptum est quia patrem multarum gentium posuisti ante Deum cui credidit qui vivificat mortuos et vocat quae non sunt tamquam ea quae sunt ¹⁸ qui contra spem in spem credidit ut fieret pater multarum gentium secundum quod dictum est sic erit semen tuum ¹⁹ et non infirmatus fide consideravit corpus suum emortuum cum fere centum annorum esset et emortuam vulvam Sarrae ²⁰ in repromissione etiam Dei non haesitavit diffidentia sed confortatus est fide dans gloriam Deo ²¹ plenissime sciens quia quaecumque promisit potens est et facere ²² ideo et reputatum est illi ad iustitiam ²³ non est autem scriptum tantum

propter ipsum quia reputatum est illi ²⁴ sed et propter nos quibus reputabitur credentibus in eum qui suscitavit Iesum Dominum nostrum a mortuis ²⁵ qui traditus est propter delicta nostra et resurrexit propter iustificationem nostram

5 iustificati igitur ex fide pacem habeamus ad Deum per Dominum nostrum Iesum Christum ² per quem et accessum habemus fide in gratiam istam in qua stamus et gloriamur in spe gloriae filiorum Dei ³ non solum autem sed et gloriamur in tribulationibus scientes quod tribulatio patientiam operatur ⁴ patientia autem probationem probatio vero spem ⁵ spes autem non confundit quia caritas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est nobis ⁶ ut quid enim Christus cum adhuc infirmi essemus secundum tempus pro impiis mortuus est ⁷ vix enim pro iusto quis moritur nam pro bono forsitan quis et audeat mori ⁸ commendat autem suam caritatem Deus in nos quoniam cum adhuc peccatores essemus ⁹ Christus pro nobis mortuus est multo igitur magis iustificati nunc in sanguine ipsius salvi erimus ab ira per ipsum ¹⁰ si enim cum inimici essemus reconciliati sumus Deo per mortem Filii eius multo magis reconciliati salvi erimus in vita ipsius ¹¹ non solum autem sed et gloriamur in Deo per Dominum nostrum Iesum Christum per quem nunc reconciliationem accepimus ¹² propterea sicut per unum hominem in hunc mundum peccatum intravit et per peccatum mors et ita in omnes homines mors pertransiit in quo omnes peccaverunt ¹³ usque ad legem enim peccatum erat in mundo peccatum autem non inputatur cum lex non est ¹⁴ sed regnavit mors ab Adam usque ad Mosen etiam in eos qui non peccaverunt in similitudinem praevaricationis Adae qui est forma futuri ¹⁵ sed non sicut delictum ita et donum si enim unius delicto multi mortui sunt multo magis gratia Dei et donum in gratiam unius hominis Iesu Christi in plures abundavit ¹⁶ et non sicut per unum peccantem ita et donum nam iudicium ex uno in condemnationem gratia autem ex multis delictis in iustificationem ¹⁷ si enim in unius delicto mors regnavit per unum multo magis abundantiam gratiae et donationis et iustitiae accipientes in vita regnabunt per unum Iesum Christum ¹⁸ igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem sic et per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitae ¹⁹ sicut enim per inoboedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi ita et per unius oboedientiam iusti constituentur multi ²⁰ lex autem subintravit ut abundaret delictum ubi autem abundavit delictum superabundavit gratia ²¹ ut sicut regnavit peccatum in morte ita et gratia regnet per iustitiam in vitam aeternam per Iesum Christum Dominum nostrum

6 quid ergo dicemus permanebimus in peccato ut gratia abundet ² absit qui enim mortui sumus peccato quomodo adhuc vivemus in illo ³ an ignoratis quia quicumque baptizati sumus in Christo Iesu in morte ipsius baptizati sumus ⁴ consepulti enim sumus

cum illo per baptismum in mortem ut quomodo surrexit Christus a mortuis per gloriam Patris ita et nos in novitate vitae ambulemus ⁵ si enim conplantati facti sumus similitudini mortis eius simul et resurrectionis erimus ⁶ hoc scientes quia vetus homo noster simul crucifixus est ut destruat corpus peccati ut ultra non serviamus peccato ⁷ qui enim mortuus est iustificatus est a peccato ⁸ si autem mortui sumus cum Christo credimus quia simul etiam vivemus cum Christo ⁹ scientes quod Christus surgens ex mortuis iam non moritur mors illi ultra non dominabitur ¹⁰ quod enim mortuus est peccato mortuus est semel quod autem vivit vivit Deo ¹¹ ita et vos existimate vos mortuos quidem esse peccato viventes autem Deo in Christo Iesu ¹² non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore ut oboediatis concupiscentiis eius ¹³ sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato sed exhibete vos Deo tamquam ex mortuis viventes et membra vestra arma iustitiae Deo ¹⁴ peccatum enim vobis non dominabitur non enim sub lege estis sed sub gratia ¹⁵ quid ergo peccavimus quoniam non sumus sub lege sed sub gratia absit ¹⁶ nescitis quoniam cui exhibetis vos servos ad oboediendum servi estis eius cui oboeditis sive peccati sive oboedientis ad iustitiam ¹⁷ gratias autem Deo quod fuistis servi peccati oboedistis autem ex corde in eam formam doctrinae in qua traditi estis ¹⁸ liberati autem a peccato servi facti estis iustitiae ¹⁹ humanum dico propter infirmitatem carnis vestrae sicut enim exhibuistis membra vestra servire inmunditiae et iniquitati ad iniquitatem ita nunc exhibete membra vestra servire iustitiae in sanctificationem ²⁰ cum enim servi essetis peccati liberi fuistis iustitiae ²¹ quem ergo fructum habuistis tunc in quibus nunc erubescitis nam finis illorum mors est ²² nunc vero liberati a peccato servi autem facti Deo habetis fructum vestrum in sanctificationem finem vero vitam aeternam ²³ stipendia enim peccati mors gratia autem Dei vita aeterna in Christo Iesu Domino nostro

7 an ignoratis fratres scientibus enim legem loquor quia lex in homine dominatur quanto tempore vivit ² nam quae sub viro est mulier vivente viro alligata est legi si autem mortuus fuerit vir soluta est a lege viri ³ igitur vivente viro vocabitur adultera si fuerit cum alio viro si autem mortuus fuerit vir eius liberata est a lege ut non sit adultera si fuerit cum alio viro ⁴ itaque fratres mei et vos mortificati estis legi per corpus Christi ut sitis alterius qui ex mortuis resurrexit ut fructificaremus Deo ⁵ cum enim essemus in carne passionibus peccatorum quae per legem erant operabantur in membris nostris ut fructificarent morti ⁶ nunc autem soluti sumus a lege morientes in quo detinebamur ita ut serviamus in novitate spiritus et non in vetustate litterae ⁷ quid ergo dicemus lex peccatum est absit sed peccatum non cognovi nisi per legem nam concupiscentiam nesciebam nisi lex diceret non concupisces ⁸ occasione autem accepta peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam sine

lege enim peccatum mortuum erat ⁹ ego autem vivebam sine lege aliquando sed cum venisset mandatum peccatum revixit ¹⁰ ego autem mortuus sum et inventum est mihi mandatum quod erat ad vitam hoc esse ad mortem ¹¹ nam peccatum occasione accepta per mandatum seduxit me et per illud occidit ¹² itaque lex quidem sancta et mandatum sanctum et iustum et bonum ¹³ quod ergo bonum est mihi factum est mors absit sed peccatum ut appareat peccatum per bonum mihi operatum est mortem ut fiat supra modum peccans peccatum per mandatum ¹⁴ scimus enim quod lex spiritalis est ego autem carnalis sum venundatus sub peccato ¹⁵ quod enim operor non intellego non enim quod volo hoc ago sed quod odi illud facio ¹⁶ si autem quod nolo illud facio consentio legi quoniam bona ¹⁷ nunc autem iam non ego operor illud sed quod habitat in me peccatum ¹⁸ scio enim quia non habitat in me hoc est in carne mea bonum nam velle adiacet mihi perficere autem bonum non invenio ¹⁹ non enim quod volo bonum hoc facio sed quod nolo malum hoc ago ²⁰ si autem quod nolo illud facio non ego operor illud sed quod habitat in me peccatum ²¹ invenio igitur legem volenti mihi facere bonum quoniam mihi malum adiacet ²² condelector enim legi Dei secundum interiorem hominem ²³ video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae et captivantem me in lege peccati quae est in membris meis ²⁴ infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius ²⁵ gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum igitur ego ipse mente servio legi Dei carne autem legi peccati

8 nihil ergo nunc damnationis est his qui sunt in Christo Iesu qui non secundum carnem ambulant ² lex enim Spiritus vitae in Christo Iesu liberavit me a lege peccati et mortis ³ nam quod impossibile erat legis in quo infirmabatur per carnem Deus Filium suum mittens in similitudinem carnis peccati et de peccato damnavit peccatum in carne ⁴ ut iustificatio legis impleretur in nobis qui non secundum carnem ambulamus sed secundum Spiritum ⁵ qui enim secundum carnem sunt quae carnis sunt sapiunt qui vero secundum Spiritum quae sunt Spiritus sentiunt ⁶ nam prudentia carnis mors prudentia autem Spiritus vita et pax ⁷ quoniam sapientia carnis inimicitia est in Deum legi enim Dei non subicitur nec enim potest ⁸ qui autem in carne sunt Deo placere non possunt ⁹ vos autem in carne non estis sed in Spiritu si tamen Spiritus Dei habitat in vobis si quis autem Spiritum Christi non habet hic non est eius ¹⁰ si autem Christus in vobis est corpus quidem mortuum est propter peccatum spiritus vero vita propter iustificationem ¹¹ quod si Spiritus eius qui suscitavit Iesum a mortuis habitat in vobis qui suscitavit Iesum Christum a mortuis vivificabit et mortalia corpora vestra propter inhabitantem Spiritum eius in vobis ¹² ergo fratres debitores sumus non carni ut secundum carnem vivamus ¹³ si enim secundum carnem vixeritis moriemini si autem Spiritu facta carnis mortificatis vivetis ¹⁴ quicumque enim

Spiritu Dei aguntur hii filii sunt Dei ¹⁵ non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore sed accepistis Spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus Abba Pater ¹⁶ ipse Spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus filii Dei ¹⁷ si autem filii et heredes heredes quidem Dei coheredes autem Christi si tamen conpatimur ut et conglorificemur ¹⁸ existimo enim quod non sunt condignae passiones huius temporis ad futuram gloriam quae revelabitur in nobis ¹⁹ nam expectatio creaturae revelationem filiorum Dei expectat ²⁰ vanitati enim creatura subiecta est non volens sed propter eum qui subiecit in spem ²¹ quia et ipsa creatura liberabitur a servitute corruptionis in libertatem gloriae filiorum Dei ²² scimus enim quod omnis creatura ingemescit et parturit usque adhuc ²³ non solum autem illa sed et nos ipsi primitias Spiritus habentes et ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum expectantes redemptionem corporis nostri ²⁴ spe enim salvi facti sumus spes autem quae videtur non est spes nam quod videt quis quid sperat ²⁵ si autem quod non videmus speramus per patientiam expectamus ²⁶ similiter autem et Spiritus adiuvat infirmitatem nostram nam quid oremus sicut oportet nescimus sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus ²⁷ qui autem scrutatur corda scit quid desideret Spiritus quia secundum Deum postulat pro sanctis ²⁸ scimus autem quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum his qui secundum propositum vocati sunt sancti ²⁹ nam quos praescivit et praedestinavit conformes fieri imaginis Filii eius ut sit ipse primogenitus in multis fratribus ³⁰ quos autem praedestinavit hos et vocavit et quos vocavit hos et iustificavit quos autem iustificavit illos et glorificavit ³¹ quid ergo dicemus ad haec si Deus pro nobis quis contra nos ³² qui etiam Filio suo non pepercit sed pro nobis omnibus tradidit illum quomodo non etiam cum illo omnia nobis donabit ³³ quis accusabit adversus electos Dei Deus qui iustificat ³⁴ quis est qui condemnet Christus Iesus qui mortuus est immo qui resurrexit qui et est ad dexteram Dei qui etiam interpellat pro nobis ³⁵ quis nos separabit a caritate Christi tribulatio an angustia an persecutio an fames an nuditas an periculum an gladius ³⁶ sicut scriptum est quia propter te mortificamur tota die aestimati sumus ut oves occisionis ³⁷ sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos ³⁸ certus sum enim quia neque mors neque vita neque angeli neque principatus neque instantia neque futura neque fortitudines ³⁹ neque altitudo neque profundum neque creatura alia poterit nos separare a caritate Dei quae est in Christo Iesu Domino nostro

9 veritatem dico in Christo non mentior testimonium mihi perhibente conscientia mea in Spiritu Sancto ² quoniam tristitia est mihi magna et continuus dolor cordi meo ³ optabam enim ipse ego anathema esse a Christo pro fratribus meis qui sunt cognati mei secundum carnem ⁴ qui sunt Israhelitae quorum adoptio est filiorum et gloria et testamenta et legisla-

tio et obsequium et promissa ⁵ quorum patres et ex quibus Christus secundum carnem qui est super omnia Deus benedictus in saecula amen ⁶ non autem quod exciderit verbum Dei non enim omnes qui ex Israhel hii sunt Israhel ⁷ neque quia semen sunt Abrahae omnes filii sed in Isaac vocabitur tibi semen ⁸ id est non qui filii carnis hii filii Dei sed qui filii sunt promissionis aestimantur in semine ⁹ promissionis enim verbum hoc est secundum hoc tempus veniam et erit Sarrae filius ¹⁰ non solum autem sed et Rebecca ex uno concubitum habens Isaac patre nostro ¹¹ cum enim nondum nati fuissent aut aliquid egissent bonum aut malum ut secundum electionem propositum Dei maneret ¹² non ex operibus sed ex vocante dictum est ei quia maior serviet minori ¹³ sicut scriptum est Iacob dilexi Esau autem odio habui ¹⁴ quid ergo dicemus numquid iniquitas apud Deum absit ¹⁵ Mosi enim dicit miserebor cuius misereor et misericordiam praestabo cuius miserebor ¹⁶ igitur non volentis neque currentis sed miserentis Dei ¹⁷ dicit enim scriptura Pharaoni quia in hoc ipsum excitavi te ut ostendam in te virtutem meam et ut adnuntietur nomen meum in universa terra ¹⁸ ergo cuius vult miseretur et quem vult indurat ¹⁹ dicis itaque mihi quid adhuc queritur voluntati enim eius quis resistit ²⁰ o homo tu quis es qui respondeas Deo numquid dicit figmentum ei qui se finxit quid me fecisti sic ²¹ an non habet potestatem figulus lutum ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem aliud vero in contumeliam ²² quod si volens Deus ostendere iram et notam facere potentiam suam sustinuit in multa patientia vasa irae aptata in interitum ²³ ut ostenderet divitias gloriae suae in vasa misericordiae quae praeparavit in gloriam ²⁴ quos et vocavit nos non solum ex Iudaeis sed etiam ex gentibus ²⁵ sicut in Osee dicit vocabo non plebem meam plebem meam et non misericordiam consecutam misericordiam consecutam ²⁶ et erit in loco ubi dictum est eis non plebs mea vos ibi vocabuntur filii Dei vivi ²⁷ Esaias autem clamat pro Israhel si fuerit numerus filiorum Israhel tamquam harena maris reliquiae salvae fient ²⁸ verbum enim consummans et brevians in aequitate quia verbum brevium faciet Dominus super terram ²⁹ et sicut praedixit Esaias nisi Dominus Sabaoth reliquisset nobis semen sicut Sodoma facti essemus et sicut Gomorra similes fuisset ³⁰ quid ergo dicemus quod gentes quae non sectabantur iustitiam adprehenderunt iustitiam iustitiam autem quae ex fide est ³¹ Israhel vero sectans legem iustitiae in legem iustitiae non pervenit ³² quare quia non ex fide sed quasi ex operibus offenderunt in lapidem offensionis ³³ sicut scriptum est ecce pono in Sion lapidem offensionis et petram scandali et omnis qui credit in eum non confundetur

10 fratres voluntas quidem cordis mei et obsecratio ad Deum fit pro illis in salutem ² testimonium enim perhibeo illis quod aemulationem Dei habent sed non secundum scientiam ³ ignorantes enim Dei iustitiam et suam quaerentes statuere iustitiae Dei non sunt subiecti ⁴ finis enim legis Christus ad iustiti-

am omni credenti ⁵ Moses enim scripsit quoniam iustitiam quae ex lege est qui fecerit homo vivet in ea ⁶ quae autem ex fide est iustitia sic dicit ne dixeris in corde tuo quis ascendit in caelum id est Christum deducere ⁷ aut quis descendit in abyssum hoc est Christum ex mortuis revocare ⁸ sed quid dicit prope est verbum in ore tuo et in corde tuo hoc est verbum fidei quod praedicamus ⁹ quia si confitearis in ore tuo Dominum Iesum et in corde tuo credideris quod Deus illum excitavit ex mortuis salvus eris ¹⁰ corde enim creditur ad iustitiam ore autem confessio fit in salutem ¹¹ dicit enim scriptura omnis qui credit in illum non confundetur ¹² non enim est distinctio Iudaei et Graeci nam idem Dominus omnium dives in omnes qui invocant illum ¹³ omnis enim quicumque invocaverit nomen Domini salvus erit ¹⁴ quomodo ergo invocant in quem non crediderunt aut quomodo credent ei quem non audierunt quomodo autem audient sine praedicante ¹⁵ quomodo vero praedicabunt nisi mittantur sicut scriptum est quam speciosi pedes evangelizantium pacem evangelizantium bona ¹⁶ sed non omnes oboedierunt evangelio Esaias enim dicit Domine quis credidit auditui nostro ¹⁷ ergo fides ex auditu auditus autem per verbum Christi ¹⁸ sed dico numquid non audierunt et quidem in omnem terram exiit sonus eorum et in fines orbis terrae verba eorum ¹⁹ sed dico numquid Israhel non cognovit primus Moses dicit ego ad aemulationem vos adducam in non gentem in gentem insipientem in iram vos mittam ²⁰ Esaias autem audet et dicit inventus sum non quaerentibus me palam apparui his qui me non interrogabant ²¹ ad Israhel autem dicit tota die expandi manus meas ad populum non credentem et contradicentem

11 dico ergo numquid reppulit Deus populum suum absit nam et ego Israhelita sum ex semine Abraham tribu Benjamin ² non reppulit Deus plebem suam quam praesciit an nescitis in Helia quid dicit scriptura quemadmodum interpellat Deum adversus Israhel ³ Domine prophetas tuos occiderunt altaria tua suffoderunt et ego relictus sum solus et quaerunt animam meam ⁴ sed quid dicit illi responsum divinum reliqui mihi septem milia virorum qui non curvaverunt genu Baal ⁵ sic ergo et in hoc tempore reliquiae secundum electionem gratiae factae sunt ⁶ si autem gratia non ex operibus alioquin gratia iam non est gratia ⁷ quid ergo quod quaerebat Israhel hoc non est consecutus electio autem consecuta est ceteri vero excaecati sunt ⁸ sicut scriptum est dedit illis Deus spiritum conpunctionis oculos ut non videant et aures ut non audiant usque in hodiernum diem ⁹ et David dicit fiat mensa eorum in laqueum et in captionem et in scandalum et in retributionem illis ¹⁰ obscurentur oculi eorum ne videant et dorsum illorum semper incurva ¹¹ dico ergo numquid sic offenderunt ut caderent absit sed illorum delicto salus gentibus ut illos aemulentur ¹² quod si delictum illorum divitiae sunt mundi et deminutio eorum divitiae gentium quanto magis plenitudo eorum ¹³ vobis enim dico gentibus quamdiu qui-

dem ego sum gentium apostolus ministerium meum honorificabo ¹⁴ si quo modo ad aemulandum provocem carnem meam et salvos faciam aliquos ex illis ¹⁵ si enim amissio eorum reconciliatio est mundi quae adsumptio nisi vita ex mortuis ¹⁶ quod si delibatio sancta est et massa et si radix sancta et rami ¹⁷ quod si aliqui ex ramis fracti sunt tu autem cum oleaster esses insertus es in illis et socius radices et pinguidinis olivae factus es ¹⁸ noli gloriari adversus ramos quod si gloriaris non tu radicem portas sed radix te ¹⁹ dices ergo fracti sunt rami ut ego inserar ²⁰ bene propter incredulitatem fracti sunt tu autem fide stas noli altum sapere sed time ²¹ si enim Deus naturalibus ramis non pepercit ne forte nec tibi parcat ²² vide ergo bonitatem et severitatem Dei in eos quidem qui ceciderunt severitatem in te autem bonitatem Dei si permanseris in bonitate alioquin et tu excideris ²³ sed et illi si non permanserint in incredulitate inserentur potens est enim Deus iterum inserere illos ²⁴ nam si tu ex naturali excisus es oleastro et contra naturam insertus es in bonam olivam quanto magis hii secundum naturam inserentur suae olivae ²⁵ nolo enim vos ignorare fratres mysterium hoc ut non sitis vobis ipsis sapientes quia caecitas ex parte contigit in Israhel donec plenitudo gentium intraret ²⁶ et sic omnis Israhel salvus fieret sicut scriptum est veniet ex Sion qui eripiat avertet impietates ab Iacob ²⁷ et hoc illis a me testamentum cum abstulero peccata eorum ²⁸ secundum evangelium quidem inimici propter vos secundum electionem autem carissimi propter patres ²⁹ sine paenitentia enim sunt dona et vocatio Dei ³⁰ sicut enim aliquando et vos non credidistis Deo nunc autem misericordiam consecuti estis propter illorum incredulitatem ³¹ ita et isti nunc non crediderunt in vestram misericordiam ut et ipsi misericordiam consequantur ³² conclusit enim Deus omnia in incredulitatem ut omnium misereatur ³³ o altitudo divitiarum sapientiae et scientiae Dei quam incomprehensibilia sunt iudicia eius et investigabiles viae eius ³⁴ quis enim cognovit sensum Domini aut quis consiliarius eius fuit ³⁵ aut quis prior dedit illi et retribuetur ei ³⁶ quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso omnia ipsi gloria in saecula amen

12 obsecro itaque vos fratres per misericordiam Dei ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem sanctam Deo placentem rationabile obsequium vestrum ² et nolite conformari huic saeculo sed reformamini in novitate sensus vestri ut probetis quae sit voluntas Dei bona et placens et perfecta ³ dico enim per gratiam quae data est mihi omnibus qui sunt inter vos non plus sapere quam oportet sapere sed sapere ad sobrietatem unicuique sicut Deus divisit mensuram fidei ⁴ sicut enim in uno corpore multa membra habemus omnia autem membra non eundem actum habent ⁵ ita multi unum corpus sumus in Christo singuli autem alter alterius membra ⁶ habentes autem donationes secundum gratiam quae data est nobis differentes sive prophetiam secundum rationem fidei ⁷ sive ministerium in ministrando sive qui docet in doc-

trina ⁸ qui exhortatur in exhortando qui tribuit in simplicitate qui praeest in sollicitudine qui miseretur in hilaritate ⁹ dilectio sine simulatione odientes malum adherentes bono ¹⁰ caritatem fraternitatis invicem diligentes honore invicem praevenientes ¹¹ sollicitudine non pigri spiritu ferventes Domino servientes ¹² spe gaudentes in tribulatione patientes orationi instantes ¹³ necessitatibus sanctorum communicantes hospitalitatem sectantes ¹⁴ benedicite persecuentibus benedicite et nolite maledicere ¹⁵ gaudere cum gaudentibus flere cum flentibus ¹⁶ id ipsum invicem sentientes non alta sapientes sed humilibus consentientes nolite esse prudentes apud vosmet ipsos ¹⁷ nulli malum pro malo reddentes providentes bona non tantum coram Deo sed etiam coram omnibus hominibus ¹⁸ si fieri potest quod ex vobis est cum omnibus hominibus pacem habentes ¹⁹ non vosmet ipsos defendentes carissimi sed date locum irae scriptum est enim mihi vindictam ego retribuam dicit Dominus ²⁰ sed si esurierit inimicus tuus ciba illum si sitit potum da illi hoc enim faciens carbones ignis congeres super caput eius ²¹ noli vinci a malo sed vince in bono malum

13 omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit non est enim potestas nisi a Deo quae autem sunt a Deo ordinatae sunt ² itaque qui resistit potestati Dei ordinationi resistit qui autem resistunt ipsi sibi damnationem adquirunt ³ nam principes non sunt timori boni operis sed mali vis autem non timere potestatem bonum fac et habebis laudem ex illa ⁴ Dei enim minister est tibi in bonum si autem male feceris time non enim sine causa gladium portat Dei enim minister est vindex in iram ei qui malum agit ⁵ ideo necessitate subditi estote non solum propter iram sed et propter conscientiam ⁶ ideo enim et tributa praestatis ministri enim Dei sunt in hoc ipsum servientes ⁷ reddite omnibus debita cui tributum tributum cui vectigal vectigal cui timorem timorem cui honorem honorem ⁸ nemini quicquam debeatis nisi ut invicem diligatis qui enim diligit proximum legem implevit ⁹ nam non adulterabis non occides non furaberis non concupisces et si quod est aliud mandatum in hoc verbo instauratur diliges proximum tuum tamquam te ipsum ¹⁰ dilectio proximo malum non operatur plenitudo ergo legis est dilectio ¹¹ et hoc scientes tempus quia hora est iam nos de somno surgere nunc enim propior est nostra salus quam cum credidimus ¹² nox praecessit dies autem adpropinquavit abiciamus ergo opera tenebrarum et induamur arma lucis ¹³ sicut in die honeste ambulemus non in comesationibus et ebrietatibus non in cubilibus et inpudiciis non in contentione et aemulatione ¹⁴ sed induite Dominum Iesum Christum et carnis curam ne feceritis in desideriiis

14 infirmum autem in fide adsumite non in disceptionibus cogitationum ² alius enim credit manducare omnia qui autem infirmus est holus manducat ³ is qui manducat non manducantem non spernat et qui non manducat manducantem non iudicet Deus enim illum adsumpsit ⁴ tu quis es qui iudices alienum

servum suo domino stat aut cadit stabit autem potens est enim Deus statuere illum ⁵ nam alius iudicat diem plus inter diem alius iudicat omnem diem unusquisque in suo sensu abundet ⁶ qui sapit diem Domino sapit et qui manducat Domino manducat gratias enim agit Deo et qui non manducat Domino non manducat et gratias agit Deo ⁷ nemo enim nostrum sibi vivit et nemo sibi moritur ⁸ sive enim vivimus Domino vivimus sive morimur Domino morimur sive ergo vivimus sive morimur Domini sumus ⁹ in hoc enim Christus et mortuus est et revixit ut et mortuorum et vivorum dominetur ¹⁰ tu autem quid iudicas fratrem tuum aut tu quare spernis fratrem tuum omnes enim stabimus ante tribunal Dei ¹¹ scriptum est enim vivo ego dicit Dominus quoniam mihi flectet omne genu et omnis lingua confitebitur Deo ¹² itaque unusquisque nostrum pro se rationem reddet Deo ¹³ non ergo amplius invicem iudicemus sed hoc iudicate magis ne ponatis offendiculum fratri vel scandalum ¹⁴ scio et confido in Domino Iesu quia nihil commune per ipsum nisi ei qui existimat quid commune esse illi commune est ¹⁵ si enim propter cibum frater tuus contristatur iam non secundum caritatem ambulas noli cibo tuo illum perdere pro quo Christus mortuus est ¹⁶ non ergo blasphemetur bonum nostrum ¹⁷ non est regnum Dei esca et potus sed iustitia et pax et gaudium in Spiritu Sancto ¹⁸ qui enim in hoc servit Christo placet Deo et probatus est hominibus ¹⁹ itaque quae pacis sunt sectemur et quae aedificationis sunt in invicem ²⁰ noli propter escam destruere opus Dei omnia quidem munda sunt sed malum est homini qui per offendiculum manducat ²¹ bonum est non manducare carnem et non bibere vinum neque in quo frater tuus offendit aut scandalizatur aut infirmatur ²² tu fidem habes penes temet ipsum habe coram Deo beatus qui non iudicat semet ipsum in eo quo probat ²³ qui autem discernit si manducaverit damnatus est quia non ex fide omne autem quod non ex fide peccatum est

15 debemus autem nos firmiores inbecillitates infirmorum sustinere et non nobis placere ² unusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum ad aedificationem ³ etenim Christus non sibi placuit sed sicut scriptum est inproperia inproperantium tibi ceciderunt super me ⁴ quaecumque enim scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt ut per patientiam et consolationem scripturarum spem habeamus ⁵ Deus autem patientiae et solacii det vobis id ipsum sapere in alterutrum secundum Iesum Christum ⁶ ut unanimes uno ore honorificetis Deum et Patrem Domini nostri Iesu Christi ⁷ propter quod suscipite invicem sicut et Christus suscepit vos in honorem Dei ⁸ dico enim Christum Iesum ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem Dei ad confirmandas promissiones patrum ⁹ gentes autem super misericordiam honorare Deum sicut scriptum est propter hoc confitebor tibi in gentibus et nomini tuo cantabo ¹⁰ et iterum dicit laetamini gentes cum plebe eius ¹¹ et iterum laudate omnes gentes Dominum et magnificate eum omnes populi

¹² et rursus Esaias ait erit radix Iesse et qui exsurget regere gentes in eo gentes sperabunt ¹³ Deus autem spei repleat vos omni gaudio et pace in credendo ut abundetis in spe in virtute Spiritus Sancti ¹⁴ certus sum autem fratres mei et ego ipse de vobis quoniam et ipsi pleni estis dilectione repleti omni scientia ita ut possitis alterutrum monere ¹⁵ audacius autem scripsi vobis fratres ex parte tamquam in memoriam vos reducens propter gratias quae data est mihi a Deo ¹⁶ ut sim minister Christi Iesu in gentibus sanctificans evangelium Dei ut fiat oblatio gentium accepta sanctificata in Spiritu Sancto ¹⁷ habeo igitur gloriam in Christo Iesu ad Deum ¹⁸ non enim audeo aliquid loqui eorum quae per me non effecit Christus in oboedientiam gentium verbo et factis ¹⁹ in virtute signorum et prodigiorum in virtute Spiritus Sancti ita ut ab Hierusalem per circuitum usque in Illyricum repleverim evangelium Christi ²⁰ sic autem hoc praedicavi evangelium non ubi nominatus est Christus ne super alienum fundamentum aedificarem ²¹ sed sicut scriptum est quibus non est adnuntiatum de eo videbunt et qui non audierunt intellegent ²² propter quod et inpediebar plurimum venire ad vos ²³ nunc vero ulterius locum non habens in his regionibus cupiditatem autem habens veniendi ad vos ex multis iam annis ²⁴ cum in Hispaniam proficisci coepero spero quod praeteriens videam vos et a vobis deducar illuc si vobis primum ex parte fruitus fuero ²⁵ nunc igitur proficiscar in Hierusalem ministrare sanctis ²⁶ probaverunt enim Macedonia et Achaia conlationem aliquam facere in pauperes sanctorum qui sunt in Hierusalem ²⁷ placuit enim eis et debitores sunt eorum nam si spiritalium eorum participes facti sunt gentiles debent et in carnalibus ministrare eis ²⁸ hoc igitur cum consummavero et adsignavero eis fructum hunc proficiscar per vos in Hispaniam ²⁹ scio autem quoniam veniens ad vos in abundantia benedictionis Christi veniam ³⁰ obsecro igitur vos fratres per Dominum nostrum Iesum Christum et per caritatem Spiritus ut adiuvetis me in orationibus pro me ad Deum ³¹ ut liberer ab infidelibus qui sunt in Iudaea et obsequii mei oblatio accepta fiat in Hierosolyma sanctis ³² ut veniam ad vos in gaudio per voluntatem Dei et refrigerer vobiscum ³³ Deus autem pacis sit cum omnibus vobis amen

16 commendo autem vobis Phoebem sororem nostram quae est in ministerio ecclesiae quae est Cenchrus ² ut eam suscipiatis in Domino digne sanctis et adsistatis ei in quocumque negotio vestri indigerit etenim ipsa quoque adstitit multis et mihi ipsi ³ salutate Priscam et Aquilam adiutores meos in Christo Iesu ⁴ qui pro anima mea suas cervices subposuerunt quibus non solus ego gratias ago sed et cunctae ecclesiae gentium ⁵ et domesticam eorum ecclesiam salutate Ephaenetum dilectum mihi qui est primitivus Asiae in Christo ⁶ salutate Mariam quae multum laboravit in vobis ⁷ salutate Andronicum et Iuniam cognatos et concaptivos meos qui sunt nobiles in apostolis qui et ante me fuerunt in Christo ⁸ salutate

Ampliatum dilectissimum mihi in Domino ⁹ salutate Urbanum adiutorem nostrum in Christo et Stachyn dilectum meum ¹⁰ salutate Apellen probum in Christo ¹¹ salutate eos qui sunt ex Aristoboli salutate Herodionem cognatum meum salutate eos qui sunt ex Narcissi qui sunt in Domino ¹² salutate Tryfenam et Tryfosam quae laborant in Domino salutate Persidam carissimam quae multum laboravit in Domino ¹³ salutate Rufum electum in Domino et matrem eius et meam ¹⁴ salutate Asyncritum Flegonta Hermen Patrobam Hermam et qui cum eis sunt fratres ¹⁵ salutate Filologum et Iuliam Nereum et sororem eius et Olympiadem et omnes qui cum eis sunt sanctos ¹⁶ salutate invicem in osculo sancto salutant vos omnes ecclesiae Christi ¹⁷ rogo autem vos fratres ut observetis eos qui dissensiones et offendicula praeter doctrinam quam vos didicistis faciunt et declinate ab illis ¹⁸ huiusmodi enim Christo Domino nostro non serviunt sed suo ventri et per dulces sermones et benedictiones seducunt

corda innocentium ¹⁹ vestra enim oboedientia in omnem locum divulgata est gaudeo igitur in vobis sed volo vos sapientes esse in bono et simplices in malo ²⁰ Deus autem pacis conteret Satanam sub pedibus vestris velociter gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum ²¹ salutat vos Timotheus adiutor meus et Lucius et Iason et Sosipater cognati mei ²² saluto vos ego Tertius qui scripsi epistulam in Domino ²³ salutat vos Gaius hospes meus et universae ecclesiae salutat vos Erastus arcarius civitatis et Quartus frater ²⁴ ²⁵ ei autem qui potens est vos confirmare iuxta evangelium meum et praedicationem Iesu Christi secundum revelationem mysterii temporibus aeternis taciti ²⁶ quod nunc patefactum est per scripturas prophetarum secundum praeceptum aeterni Dei ad oboeditionem fidei in cunctis gentibus cognito ²⁷ solo sapienti Deo per Iesum Christum cui honor in saecula saeculorum amen

I Corinthios

1 Paulus vocatus apostolus Christi Iesu per voluntatem Dei et Sosthenes frater ² ecclesiae Dei quae est Corinthi sanctificatis in Christo Iesu vocatis sanctis cum omnibus qui invocant nomen Domini nostri Iesu Christi in omni loco ipsorum et nostro ³ gratia vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo ⁴ gratias ago Deo meo semper pro vobis in gratia Dei quae data est vobis in Christo Iesu ⁵ quia in omnibus divites facti estis in illo in omni verbo et in omni scientia ⁶ sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis ⁷ ita ut nihil vobis desit in ulla gratia expectantibus revelationem Domini nostri Iesu Christi ⁸ qui et confirmabit vos usque ad finem sine crimine in die adventus Domini nostri Iesu Christi ⁹ fidelis Deus per quem vocati estis in societatem Filii eius Iesu Christi Domini nostri ¹⁰ obsecro autem vos fratres per nomen Domini nostri Iesu Christi ut id ipsum dicatis omnes et non sint in vobis scismata sitis autem perfecti in eodem sensu et in eadem sententia ¹¹ significatum est enim mihi de vobis fratres mei ab his qui sunt Chloes quia contentiones inter vos sunt ¹² hoc autem dico quod unusquisque vestrum dicit ego quidem sum Pauli ego autem Apollo ego vero Cephae ego autem Christi ¹³ divisus est Christus numquid Paulus crucifixus est pro vobis aut in nomine Pauli baptizati estis ¹⁴ gratias ago Deo quod neminem vestrum baptizavi nisi Crispum et Gaium ¹⁵ ne quis dicat quod in nomine meo baptizati sitis ¹⁶ baptizavi autem et Stephanae domum ceterum nescio si quem alium baptizaverim ¹⁷ non enim misit me Christus baptizare sed evangelizare non in sapientia verbi ut non evacuetur crux Christi ¹⁸ verbum enim crucis pereuntibus quidem stultitia est his autem qui salvi fiunt id est nobis virtus Dei est ¹⁹ scriptum est enim perdam sapientiam sapientium et prudentiam prudentium reprobabo ²⁰ ubi sapiens ubi scriba ubi conquisitor huius saeculi nonne stultam fecit Deus sapientiam huius mundi ²¹ nam quia in Dei sapientia non cognovit mundus per sapientiam Deum placuit Deo per stultitiam praedicationis salvos facere credentes ²² quoniam et Iudaei signa petunt et Graeci sapientiam quaerunt ²³ nos autem praedicamus Christum crucifixum Iudaeis quidem scandalum gentibus autem stultitiam ²⁴ ipsis autem vocatis Iudaeis atque Graecis Christum Dei virtutem et Dei sapientiam ²⁵ quia quod stultum est Dei sapientius est hominibus et quod infirmum est Dei fortius est hominibus ²⁶ videte enim vocationem vestram fratres quia non multi sapientes secundum carnem non multi potentes non multi nobiles ²⁷ sed quae stulta sunt mundi elegit Deus ut confundat

sapientes et infirma mundi elegit Deus ut confundat fortia ²⁸ et ignobilia mundi et contemptibilia elegit Deus et quae non sunt ut ea quae sunt destrueret ²⁹ ut non gloriatur omnis caro in conspectu eius ³⁰ ex ipso autem vos estis in Christo Iesu qui factus est sapientia nobis a Deo et iustitia et sanctificatio et redemptio ³¹ ut quemadmodum scriptum est qui gloriatur in Domino gloriatur

2 et ego cum venissem ad vos fratres veni non per sublimitatem sermonis aut sapientiae adnuntians vobis testimonium Christi ² non enim iudicavi scire me aliquid inter vos nisi Iesum Christum et hunc crucifixum ³ et ego in infirmitate et timore et tremore multo fui apud vos ⁴ et sermo meus et praedicatio mea non in persuasibilibus sapientiae verbis sed in ostensione Spiritus et virtutis ⁵ ut fides vestra non sit in sapientia hominum sed in virtute Dei ⁶ sapientiam autem loquimur inter perfectos sapientiam vero non huius saeculi neque principum huius saeculi qui destruuntur ⁷ sed loquimur Dei sapientiam in mysterio quae abscondita est quam praedestinavit Deus ante saecula in gloriam nostram ⁸ quam nemo principum huius saeculi cognovit si enim cognovissent numquam Dominum gloriae crucifixissent ⁹ sed sicut scriptum est quod oculus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit quae praeparavit Deus his qui diligunt illum ¹⁰ nobis autem revelavit Deus per Spiritum suum Spiritus enim omnia scrutatur etiam profunda Dei ¹¹ quis enim scit hominum quae sint hominis nisi spiritus hominis qui in ipso est ita et quae Dei sunt nemo cognovit nisi Spiritus Dei ¹² nos autem non spiritum mundi accepimus sed Spiritum qui ex Deo est ut sciamus quae a Deo donata sunt nobis ¹³ quae et loquimur non in doctis humanae sapientiae verbis sed in doctrina Spiritus spiritalibus spiritalia comparantes ¹⁴ animalis autem homo non percipit ea quae sunt Spiritus Dei stultitia est enim illi et non potest intellegere quia spiritaliter examinatur ¹⁵ spiritalis autem iudicat omnia et ipse a nemine iudicatur ¹⁶ quis enim cognovit sensum Domini qui instruat eum nos autem sensum Christi habemus

3 et ego fratres non potui vobis loqui quasi spiritalibus sed quasi carnalibus tamquam parvulis in Christo ² lac vobis potum dedi non escam nondum enim poteratis sed ne nunc quidem potestis adhuc enim estis carnales ³ cum enim sit inter vos zelus et contentio nonne carnales estis et secundum hominem ambulatis ⁴ cum enim quis dicit ego quidem sum Pauli alius autem ego Apollo nonne homines estis quid igi-

tur est Apollo quid vero Paulus ⁵ ministri eius cui credidistis et unicuique sicut Dominus dedit ⁶ ego plantavi Apollo rigavit sed Deus incrementum dedit ⁷ itaque neque qui plantat est aliquid neque qui rigat sed qui incrementum dat Deus ⁸ qui plantat autem et qui rigat unum sunt unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum suum laborem ⁹ Dei enim sumus adiutores Dei agricultura estis Dei aedificatio estis ¹⁰ secundum gratiam Dei quae data est mihi ut sapiens architectus fundamentum posui alius autem superaedificat unusquisque autem videat quomodo superaedificet ¹¹ fundamentum enim aliud nemo potest ponere praeter id quod positum est qui est Christus Iesus ¹² si quis autem supraaedificat supra fundamentum hoc aurum lapides pretiosos ligna faenum stipulam ¹³ uniuscuiusque opus manifestum erit dies enim declarabit quia in igne revelabitur et uniuscuiusque opus quale sit ignis probabit ¹⁴ si cuius opus manserit quod supraaedificavit mercedem accipiet ¹⁵ si cuius opus arserit detrimentum patietur ipse autem salvus erit sic tamen quasi per ignem ¹⁶ nescitis quia templum Dei estis et Spiritus Dei habitat in vobis ¹⁷ si quis autem templum Dei violaverit disperdet illum Deus templum enim Dei sanctum est quod estis vos ¹⁸ nemo se seducat si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc saeculo stultus fiat ut sit sapiens ¹⁹ sapientia enim huius mundi stultitia est apud Deum scriptum est enim comprehendam sapientes in astutia eorum ²⁰ et iterum Dominus novit cogitationes sapientium quoniam vanae sunt ²¹ itaque nemo glorietur in hominibus omnia enim vestra sunt ²² sive Paulus sive Apollo sive Cephas sive mundus sive vita sive mors sive praesentia sive futura omnia enim vestra sunt ²³ vos autem Christi Christus autem Dei

4 sic nos existimet homo ut ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei ² hic iam quaeritur inter dispensatores ut fidelis quis inveniat ³ mihi autem pro minimo est ut a vobis iudicer aut ab humano die sed neque me ipsum iudico ⁴ nihil enim mihi conscius sum sed non in hoc iustificatus sum qui autem iudicat me Dominus est ⁵ itaque nolite ante tempus iudicare quoadusque veniat Dominus qui et inluminabit abscondita tenebrarum et manifestabit consilia cordium et tunc laus erit unicuique a Deo ⁶ haec autem fratres transfiguravi in me et Apollo propter vos ut in nobis discatis ne supra quam scriptum est unus adversus alterum infletur pro alio ⁷ quis enim te discernit quid autem habes quod non accepisti si autem accepisti quid gloriaris quasi non acceperis ⁸ iam saturati estis iam divites facti estis sine nobis regnastis et utinam regnaretis ut et nos vobiscum regnaremus ⁹ puto enim Deus nos apostolos novissimos ostendit tamquam morti destinatos quia spectaculum facti sumus mundo et angelis et hominibus ¹⁰ nos stulti propter Christum vos autem prudentes in Christo nos infirmi vos autem fortes vos nobiles nos autem ignobiles ¹¹ usque in hanc horam et esurimus et sitimus et nudi sumus et colaphis caed-

imur et instabiles sumus ¹² et laboramus operantes manibus nostris maledicimur et benedicimus persecutionem patimur et sustinemus ¹³ blasphemamur et obsecramus tamquam purgamenta huius mundi facti sumus omnium peripsima usque adhuc ¹⁴ non ut confundam vos haec scribo sed ut filios meos carissimos moneo ¹⁵ nam si decem milia pedagogorum habeatis in Christo sed non multos patres nam in Christo Iesu per evangelium ego vos genui ¹⁶ rogo ergo vos imitatores mei estote ¹⁷ ideo misi ad vos Timotheum qui est filius meus carissimus et fidelis in Domino qui vos commonefaciat vias meas quae sunt in Christo sicut ubique in omni ecclesia doceo ¹⁸ tamquam non venturus sim ad vos sic inflati sunt quidam ¹⁹ veniam autem cito ad vos si Dominus voluerit et cognoscam non sermonem eorum qui inflati sunt sed virtutem ²⁰ non enim in sermone est regnum Dei sed in virtute ²¹ quid vultis in virga veniam ad vos an in caritate et spiritu mansuetudinis

5 omnino auditur inter vos fornicatio et talis fornicatio qualis nec inter gentes ita ut uxorem patris aliquis habeat ² et vos inflati estis et non magis luctum habuistis ut tollatur de medio vestrum qui hoc opus fecit ³ ego quidem absens corpore praesens autem spiritu iam iudicavi ut praesens eum qui sic operatus est ⁴ in nomine Domini nostri Iesu Christi congregatis vobis et meo spiritu cum virtute Domini Iesu ⁵ tradere huiusmodi Satanae in interitum carnis ut spiritus salvus sit in die Domini Iesu ⁶ non bona gloriatio vestra nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit ⁷ expurgate vetus fermentum ut sitis nova conspersio sicut estis azymi etenim pascha nostrum immolatus est Christus ⁸ itaque epulemur non in fermento veteri neque in fermento malitiae et nequitiiae sed in azymis sinceritatis et veritatis ⁹ scripsi vobis in epistula ne commisceamini fornicariis ¹⁰ non utique fornicariis huius mundi aut avaris aut rapacibus aut idolis servientibus alioquin debueratis de hoc mundo exisse ¹¹ nunc autem scripsi vobis non commisceri si is qui frater nominatur est fornicator aut avarus aut idolis serviens aut maledicus aut ebriosus aut rapax cum eiusmodi nec cibum sumere ¹² quid enim mihi de his qui foris sunt iudicare nonne de his qui intus sunt vos iudicatis ¹³ nam eos qui foris sunt Deus iudicabit auferte malum ex vobis ipsis

6 audet aliquis vestrum habens negotium adversus alterum iudicari apud iniquos et non apud sanctos ² an nescitis quoniam sancti de mundo iudicabunt et si in vobis iudicabitur mundus indigni estis qui de minimis iudicetis ³ nescitis quoniam angelos iudicabimus quanto magis saecularia ⁴ saecularia igitur iudicia si habueritis contemptibiles qui sunt in ecclesia illos constituite ad iudicandum ⁵ ad verecundiam vestram dico sic non est inter vos sapiens quisquam qui possit iudicare inter fratrem suum ⁶ sed frater cum fratre iudicio contendit et hoc apud infideles ⁷ iam quidem omnino delictum est in vobis quod iudicia habetis inter vos quare non magis iniuriam accipitis quare non

magis fraudem patimini ⁸ sed vos iniuriam facitis et fraudatis et hoc fratribus ⁹ an nescitis quia iniqui regnum Dei non possidebunt nolite errare neque fornicarii neque idolis servientes neque adulteri ¹⁰ neque molles neque masculorum concubitores neque fures neque avari neque ebriosi neque maledici neque rapaces regnum Dei possidebunt ¹¹ et haec quidam fuitis sed abluti estis sed sanctificati estis sed iustificati estis in nomine Domini nostri Iesu Christi et in Spiritu Dei nostri ¹² omnia mihi licent sed non omnia expediunt omnia mihi licent sed ego sub nullius redigar potestate ¹³ esca ventri et venter escis Deus autem et hunc et haec destruet corpus autem non fornicationi sed Domino et Dominus corpori ¹⁴ Deus vero et Dominum suscitavit et nos suscitabit per virtutem suam ¹⁵ nescitis quoniam corpora vestra membra Christi sunt tollens ergo membra Christi faciam membra meretricis absit ¹⁶ an nescitis quoniam qui adheret meretrici unum corpus efficitur erunt enim inquit duo in carne una ¹⁷ qui autem adheret Domino unus spiritus est ¹⁸ fugite fornicationem omne peccatum quodcumque fecerit homo extra corpus est qui autem fornicatur in corpus suum peccat ¹⁹ an nescitis quoniam membra vestra templum est Spiritus Sancti qui in vobis est quem habetis a Deo et non estis vestri ²⁰ empti enim estis pretio magno glorificate et portate Deum in corpore vestro

7 de quibus autem scripsistis bonum est homini mulierem non tangere ² propter fornicationes autem unusquisque suam uxorem habeat et unaquaeque suum virum habeat ³ uxori vir debitum reddat similiter autem et uxor viro ⁴ mulier sui corporis potestatem non habet sed vir similiter autem et vir sui corporis potestatem non habet sed mulier ⁵ nolite fraudare invicem nisi forte ex consensu ad tempus ut vacetis orationi et iterum revertimini in id ipsum ne temptet vos Satanas propter incontinentiam vestram ⁶ hoc autem dico secundum indulgentiam non secundum imperium ⁷ volo autem omnes homines esse sicut me ipsum sed unusquisque proprium habet donum ex Deo alius quidem sic alius vero sic ⁸ dico autem non nuptis et viduis bonum est illis si sic maneant sicut et ego ⁹ quod si non se continent nubant melius est enim nubere quam uri ¹⁰ his autem qui matrimonio iuncti sunt praecipio non ego sed Dominus uxorem a viro non discedere ¹¹ quod si discesserit manere in nuptam aut viro suo reconciliari et vir uxorem ne dimittat ¹² nam ceteris ego dico non Dominus si quis frater uxorem habet infidelem et haec consentit habitare cum illo non dimittat illam ¹³ et si qua mulier habet virum infidelem et hic consentit habitare cum illa non dimittat virum ¹⁴ sanctificatus est enim vir infidelis in muliere fidei et sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem alioquin filii vestri inmundi essent nunc autem sancti sunt ¹⁵ quod si infidelis discedit discedat non est enim servituti subiectus frater aut soror in eiusmodi in pace autem vocavit nos Deus ¹⁶ unde enim scis mulier si virum salvum facies aut

unde scis vir si mulierem salvam facies ¹⁷ nisi unicuique sicut divisit Dominus unumquemque sicut vocavit Deus ita ambulet et sic in omnibus ecclesiis doceo ¹⁸ circumcisis aliquis vocatus est non adducat praeputium in praeputio aliquis vocatus est non circumcidatur ¹⁹ circumcisio nihil est et praeputium nihil est sed observatio mandatorum Dei ²⁰ unusquisque in qua vocatione vocatus est in ea permaneat ²¹ servus vocatus es non sit tibi curae sed et si potes liber fieri magis utere ²² qui enim in Domino vocatus est servus libertus est Domini similiter qui liber vocatus est servus est Christi ²³ pretio empti estis nolite fieri servi hominum ²⁴ unusquisque in quo vocatus est fratres in hoc maneat apud Deum ²⁵ de virginibus autem praecceptum Domini non habeo consilium autem doctumquam misericordiam consecutus a Domino ut sim fidelis ²⁶ existimo ergo hoc bonum esse propter instantem necessitatem quoniam bonum est homini sic esse ²⁷ alligatus es uxori noli quaerere solutionem solutus es ab uxore noli quaerere uxorem ²⁸ si autem acceperis uxorem non peccasti et si nupserit virgo non peccavit tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi ego autem vobis parco ²⁹ hoc itaque dico fratres tempus breve est reliquum est ut qui habent uxores tamquam non habentes sint ³⁰ et qui flent tamquam non flentes et qui gaudent tamquam non gaudentes et qui emunt tamquam non possidentes ³¹ et qui utuntur hoc mundo tamquam non utantur praeterit enim figura huius mundi ³² volo autem vos sine sollicitudine esse qui sine uxore est sollicitus est quae Domini sunt quomodo placeat Deo ³³ qui autem cum uxore est sollicitus est quae sunt mundi quomodo placeat uxori et divisus est ³⁴ et mulier innupta et virgo cogitat quae Domini sunt ut sit sancta et corpore et spiritu quae autem nupta est cogitat quae sunt mundi quomodo placeat viro ³⁵ porro hoc ad utilitatem vestram dico non ut laqueum vobis iniciam sed ad id quod honestum est et quod facultatem praebeat sine impedimento Dominum observandi ³⁶ si quis autem turpem se videri existimat super virgine sua quod sit superadulta et ita oportet fieri quod vult faciat non peccat nubat ³⁷ nam qui statuit in corde suo firmus non habens necessitatem potestatem autem habet suae voluntatis et hoc iudicavit in corde suo servare virginem suam bene facit ³⁸ igitur et qui matrimonio iungit virginem suam bene facit et qui non iungit melius facit ³⁹ mulier alligata est quanto tempore vir eius vivit quod si dormierit vir eius liberata est cui vult nubat tantum in Domino ⁴⁰ beatior autem erit si sic permanserit secundum meum consilium puto autem quod et ego Spiritum Dei habeo

8 de his autem quae idolis sacrificantur scimus quia omnes scientiam habemus scientia inflat caritas vero aedificat ² si quis se existimat scire aliquid nondum cognovit quemadmodum oporteat eum scire ³ si quis autem diligit Deum hic cognitus est ab eo ⁴ de escis autem quae idolis immolantur scimus quia nihil est idolum in mundo et quod nullus Deus nisi unus

⁵ nam et si sunt qui dicantur dii sive in caelo sive in terra siquidem sunt dii multi et domini multi ⁶ nobis tamen unus Deus Pater ex quo omnia et nos in illum et unus Dominus Iesus Christus per quem omnia et nos per ipsum ⁷ sed non in omnibus est scientia quidam autem conscientia usque nunc idoli quasi idolothytum manducant et conscientia ipsorum cum sit infirma polluitur ⁸ esca autem nos non commendat Deo neque si non manducaverimus deficiemus neque si manducaverimus abundabimus ⁹ videte autem ne forte haec licentia vestra offendiculum fiat infirmibus ¹⁰ si enim quis viderit eum qui habet scientiam in idolio recumbentem nonne conscientia eius cum sit infirma aedificabitur ad manducandum idolothyta ¹¹ et peribit infirmus in tua scientia frater propter quem Christus mortuus est ¹² sic autem peccantes in fratres et percutientes conscientiam eorum infirmam in Christo peccatis ¹³ quapropter si esca scandalizat fratrem meum non manducabo carnem in aeternum ne fratrem meum scandalizem

⁹ non sum liber non sum apostolus nonne Iesum Dominum nostrum vidi non opus meum vos estis in Domino ² si aliis non sum apostolus sed tamen vobis sum nam signaculum apostolatus mei vos estis in Domino ³ mea defensio apud eos qui me interrogant haec est ⁴ numquid non habemus potestatem manducandi et bibendi ⁵ numquid non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi sicut et ceteri apostoli et fratres Domini et Cephas ⁶ aut solus ego et Barnabas non habemus potestatem hoc operandi ⁷ quis militat suis stipendiis umquam quis plantat vineam et fructum eius non edit quis pascit gregem et de lacte gregis non manducat ⁸ numquid secundum hominem haec dico an et lex haec non dicit ⁹ scriptum est enim in lege Mosi non alligabis os bovi trituranti numquid de bubus cura est Deo ¹⁰ an propter nos utique dicit nam propter nos scripta sunt quoniam debet in spe qui arat arare et qui triturat in spe fructus percipiendi ¹¹ si nos vobis spiritalia seminavimus magnum est si nos carnalia vestra metamus ¹² si alii potestatis vestrae participes sunt non potius nos sed non usi sumus hac potestate sed omnia sustinemus ne quod offendiculum demus evangelio Christi ¹³ nescitis quoniam qui in sacrario operantur quae de sacrario sunt edunt qui altario deserviunt cum altario participantur ¹⁴ ita et Dominus ordinavit his qui evangelium adnuntiant de evangelio vivere ¹⁵ ego autem nullo horum usus sum non scripsi autem haec ut ita fiant in me bonum est enim mihi magis mori quam ut gloriam meam quis evacuet ¹⁶ nam si evangelizavero non est mihi gloria necessitas enim mihi incumbit vae enim mihi est si non evangelizavero ¹⁷ si enim volens hoc ago mercedem habeo si autem invitus dispensatio mihi credita est ¹⁸ quae est ergo merces mea ut evangelium praedicans sine sumptu ponam evangelium ut non abutar potestate mea in evangelio ¹⁹ nam cum liber essem ex omnibus omnium me servum feci ut plures lucrifacerem ²⁰ et factus sum Iudaeis tamquam

Iudaeus ut Iudaeos lucrifacerem ²¹ his qui sub lege sunt quasi sub lege essem cum ipse non essem sub lege ut eos qui sub lege erant lucrifacerem his qui sine lege erant tamquam sine lege essem cum sine lege Dei non essem sed in lege essem Christi ut lucrifacerem eos qui sine lege erant ²² factus sum infirmis infirmus ut infirmos lucrifacerem omnibus omnia factus sum ut omnes facerem salvos ²³ omnia autem facio propter evangelium ut particeps eius efficiar ²⁴ nescitis quod hii qui in stadio currunt omnes quidem currunt sed unus accipit bravium sic currite ut comprehendatis ²⁵ omnis autem qui in agone contendit ab omnibus se abstinere et illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant nos autem incorruptam ²⁶ ego igitur sic curro non quasi in incertum sic pugno non quasi aerem verberans ²⁷ sed castigo corpus meum et in servitutem redigo ne forte cum aliis praedicaverim ipse reprobus efficiar

¹⁰ nolo enim vos ignorare fratres quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt et omnes mare transierunt ² et omnes in Mose baptizati sunt in nube et in mari ³ et omnes eandem escam spiritalem manducaverunt ⁴ et omnes eundem potum spiritalem biberunt bibebant autem de spiritali consequenti eos petra petra autem erat Christus ⁵ sed non in pluribus eorum beneplacitum est Deo nam prostrati sunt in deserto ⁶ haec autem in figura facta sunt nostri ut non simus concupiscentes malorum sicut et illi concupierunt ⁷ neque idolorum cultores efficiamini sicut quidam ex ipsis quemadmodum scriptum est sedit populus manducare et bibere et surrexerunt ludere ⁸ neque fornicemur sicut quidam ex ipsis fornicati sunt et ceciderunt una die viginti tria milia ⁹ neque temptemus Christum sicut quidam eorum temptaverunt et a serpentibus perierunt ¹⁰ neque murmuraveritis sicut quidam eorum murmuraverunt et perierunt ab exterminatore ¹¹ haec autem omnia in figura contingebant illis scripta sunt autem ad correptionem nostram in quos fines saeculorum devenerunt ¹² itaque qui se existimat stare videat ne cadat ¹³ temptatio vos non adprehendat nisi humana fidelis autem Deus qui non patietur vos temptari super id quod potestis sed faciet cum temptatione etiam proventum ut possitis sustinere ¹⁴ propter quod carissimi mihi fugite ab idolorum cultura ¹⁵ ut prudentibus loquor vos iudicate quod dico ¹⁶ calicem benedictionis cui benedicimus nonne communicatio sanguinis Christi est et panis quem frangimus nonne participatio corporis Domini est ¹⁷ quoniam unus panis unum corpus multi sumus omnes quidem de uno pane participamus ¹⁸ videte Israel secundum carnem nonne qui edunt hostias participes sunt altaris ¹⁹ quid ergo dico quod idolis immolatum sit aliquid aut quod idolum sit aliquid ²⁰ sed quae immolant gentes daemioniis immolant et non Deo nolo autem vos socios fieri daemoniorum non potestis calicem Domini bibere et calicem daemoniorum ²¹ non potestis mensae Domini participes esse et mensae daemoniorum ²² an aemulamur Dominum

numquid fortiores illo sumus omnia licent sed non omnia expediunt ²³ omnia licent sed non omnia aedificant ²⁴ nemo quod suum est quaerat sed quod alterius ²⁵ omne quod in macello venit manducate nihil interrogantes propter conscientiam ²⁶ Domini est terra et plenitudo eius ²⁷ si quis vocat vos infidelium et vultis ire omne quod vobis adponitur manducate nihil interrogantes propter conscientiam ²⁸ si quis autem dixerit hoc immolaticium est idolis nolite manducare propter illum qui indicavit et propter conscientiam ²⁹ conscientiam autem dico non tuam sed alterius ut quid enim libertas mea iudicatur ab alia conscientia ³⁰ si ego cum gratia participo quid blasphemor pro eo quod gratias ago ³¹ sive ergo manducatis sive bibitis vel aliud quid facitis omnia in gloriam Dei facite ³² sine offensione estote Iudaeis et gentilibus et ecclesiae Dei ³³ sicut et ego per omnia omnibus placeo non quaerens quod mihi utile est sed quod multis ut salvi fiant

11 imitatores mei estote sicut et ego Christi ² laudo autem vos fratres quod omnia mei memores estis et sicut tradidi vobis praecepta mea tenetis ³ volo autem vos scire quod omnis viri caput Christus est caput autem mulieris vir caput vero Christi Deus ⁴ omnis vir orans aut prophetans velato capite deturpat caput suum ⁵ omnis autem mulier orans aut prophetans non velato capite deturpat caput suum unum est enim atque si decalvetur ⁶ nam si non velatur mulier et tondeatur si vero turpe est mulieri tonderi aut decalvari velet caput suum ⁷ vir quidem non debet velare caput quoniam imago et gloria est Dei mulier autem gloria viri est ⁸ non enim vir ex muliere est sed mulier ex viro ⁹ etenim non est creatus vir propter mulierem sed mulier propter virum ¹⁰ ideo debet mulier potestatem habere supra caput propter angelos ¹¹ verumtamen neque vir sine muliere neque mulier sine viro in Domino ¹² nam sicut mulier de viro ita et vir per mulierem omnia autem ex Deo ¹³ vos ipsi iudicate decet mulierem non velatam orare Deum ¹⁴ nec ipsa natura docet vos quod vir quidem si comam nutriat ignominia est illi ¹⁵ mulier vero si comam nutriat gloria est illi quoniam capilli pro velamine ei dati sunt ¹⁶ si quis autem videtur contentiosus esse nos talem consuetudinem non habemus neque ecclesiae Dei ¹⁷ hoc autem praecipio non laudans quod non in melius sed in deterius convenitis ¹⁸ primum quidem convenientibus vobis in ecclesia audio scissuras esse et ex parte credo ¹⁹ nam oportet et hereses esse ut et qui probati sunt manifesti fiant in vobis ²⁰ convenientibus ergo vobis in unum iam non est dominicam cenam manducare ²¹ unusquisque enim suam cenam praesumit ad manducandum et alius quidem esurit alius autem ebrius est ²² numquid domos non habetis ad manducandum et bibendum aut ecclesiam Dei contempnit et confunditis eos qui non habent quid dicam vobis laudo vos in hoc non laudo ²³ ego enim accepi a Domino quod et tradidi vobis quoniam Dominus Iesus in qua nocte tradebatur accepit panem ²⁴ et gratias agens fregit et dixit hoc est corpus meum pro vobis hoc facite in

meam commemorationem ²⁵ similiter et calicem postquam cenavit dicens hic calix novum testamentum est in meo sanguine hoc facite quotienscumque bibetis in meam commemorationem ²⁶ quotienscumque enim manducabitis panem hunc et calicem bibetis mortem Domini adnuntiatis donec veniat ²⁷ itaque quicumque manducaverit panem vel biberit calicem Domini indigne reus erit corporis et sanguinis Domini ²⁸ probet autem se ipsum homo et sic de pane illo edat et de calice bibat ²⁹ qui enim manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat et bibit non diiudicans corpus ³⁰ ideo inter vos multi infirmes et inbecilles et dormiunt multi ³¹ quod si nosmet ipsos diiudicemus non utique iudicemur ³² dum iudicamur autem a Domino corripimur ut non cum hoc mundo damnemur ³³ itaque fratres mei cum convenitis ad manducandum invicem expectate ³⁴ si quis esurit domi manducet ut non in iudicium conveniatis cetera autem cum venero disponam

12 de spiritalibus autem nolo vos ignorare fratres ² scitis quoniam cum gentes essetis ad simulacra muta prout ducebamini euntes ³ ideo notum vobis facio quod nemo in Spiritu Dei loquens dicit anathema Iesu et nemo potest dicere Dominus Iesus nisi in Spiritu Sancto ⁴ divisiones vero gratiarum sunt idem autem Spiritus ⁵ et divisiones ministracionum sunt idem autem Dominus ⁶ et divisiones operationum sunt idem vero Deus qui operatur omnia in omnibus ⁷ unicuique autem datur manifestatio Spiritus ad utilitatem ⁸ alii quidem per Spiritum datur sermo sapientiae alii autem sermo scientiae secundum eundem Spiritum ⁹ alteri fides in eodem Spiritu alii gratia sanitarum in uno Spiritu ¹⁰ alii operatio virtutum alii prophetatio alii discretio spirituum alii genera linguarum alii interpretatio sermonum ¹¹ haec autem omnia operatur unus atque idem Spiritus dividens singulis prout vult ¹² sicut enim corpus unum est et membra habet multa omnia autem membra corporis cum sint multa unum corpus sunt ita et Christus ¹³ etenim in uno Spiritu omnes nos in unum corpus baptizati sumus sive Iudaei sive gentiles sive servi sive liberi et omnes unum Spiritum potati sumus ¹⁴ nam et corpus non est unum membrum sed multa ¹⁵ si dixerit pes quoniam non sum manus non sum de corpore non ideo non est de corpore ¹⁶ et si dixerit auris quia non sum oculus non sum de corpore non ideo non est de corpore ¹⁷ si totum corpus oculus ubi auditus si totum auditus ubi odoratus ¹⁸ nunc autem posuit Deus membra unumquodque eorum in corpore sicut voluit ¹⁹ quod si essent omnia unum membrum ubi corpus ²⁰ nunc autem multa quidem membra unum autem corpus ²¹ non potest dicere oculus manui opera tua non indigeo aut iterum caput pedibus non estis mihi necessarii ²² sed multo magis quae videntur membra corporis infirmiora esse necessaria sunt ²³ et quae putamus ignobiliora membra esse corporis his honorem abundantiorum circumdamus et quae inhonesta sunt nostra abundantiorum honestatem habent ²⁴ honesta

autem nostra nullius egent sed Deus temperavit corpus ei cui deerat abundantiore tribuendo honorem ²⁵ ut non sit scisma in corpore sed id ipsum pro invicem sollicita sint membra ²⁶ et si quid patitur unum membrum conpatiuntur omnia membra sive gloriatur unum membrum congaudent omnia membra ²⁷ vos autem estis corpus Christi et membra de membro ²⁸ et quosdam quidem posuit Deus in ecclesia primum apostolos secundo prophetas tertio doctores deinde virtutes exin gratias curationum opitulationes gubernationes genera linguarum ²⁹ numquid omnes apostoli numquid omnes prophetae numquid omnes doctores ³⁰ numquid omnes virtutes numquid omnes gratiam habent curationum numquid omnes linguis loquuntur numquid omnes interpretantur ³¹ aemulamini autem charismata maiora et adhuc excellentiorem vitam vobis demonstro

13 si linguis hominum loquar et angelorum caritatem autem non habeam factus sum velut aes sonans aut cymbalum tinniens ² et si habuero prophetiam et noverim mysteria omnia et omnem scientiam et habuero omnem fidem ita ut montes transferam caritatem autem non habuero nihil sum ³ et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas et si tradidero corpus meum ut ardeam caritatem autem non habuero nihil mihi prodest ⁴ caritas patiens est benigna est caritas non aemulatur non agit perperam non inflatur ⁵ non est ambitiosa non quaerit quae sua sunt non iritatur non cogitat malum ⁶ non gaudet super iniquitatem congaudet autem veritati ⁷ omnia suffert omnia credit omnia sperat omnia sustinet ⁸ caritas numquam excidit sive prophetiae evacuabuntur sive linguae cessabunt sive scientia destruetur ⁹ ex parte enim cognoscimus et ex parte prophetamus ¹⁰ cum autem venerit quod perfectum est evacuabitur quod ex parte est ¹¹ cum essem parvulus loquebar ut parvulus sapiebam ut parvulus cogitabam ut parvulus quando factus sum vir evacuavi quae erant parvuli ¹² videmus nunc per speculum in enigmate tunc autem facie ad faciem nunc cognosco ex parte tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum ¹³ nunc autem manet fides spes caritas tria haec maior autem his est caritas

14 sectamini caritatem aemulamini spiritalia magis autem ut prophetetis ² qui enim loquitur lingua non hominibus loquitur sed Deo nemo enim audit Spiritu autem loquitur mysteria ³ nam qui prophetat hominibus loquitur aedificationem et exhortationem et consolationes ⁴ qui loquitur lingua semet ipsum aedificat qui autem prophetat ecclesiam aedificat ⁵ volo autem omnes vos loqui linguis magis autem prophetare nam maior est qui prophetat quam qui loquitur linguis nisi si forte ut interpretetur ut ecclesia aedificationem accipiat ⁶ nunc autem fratres si venero ad vos linguis loquens quid vobis prodero nisi si vobis loquar aut in revelatione aut scientia aut prophetia aut in doctrina ⁷ tamen quae sine anima sunt vocem dantia sive tibia sive cithara nisi distinctionem sonituum

dederint quomodo scietur quod canitur aut quod citharizatur ⁸ etenim si incertam vocem det tuba quis parabit se ad bellum ⁹ ita et vos per linguam nisi manifestum sermonem dederitis quomodo scietur id quod dicitur eritis enim in aera loquentes ¹⁰ tam multa ut puta genera linguarum sunt in mundo et nihil sine voce est ¹¹ si ergo nesciero virtutem vocis ero ei cui loquor barbarus et qui loquitur mihi barbarus ¹² sic et vos quoniam aemulatores estis spirituum ad aedificationem ecclesiae quaerite ut abundetis ¹³ et ideo qui loquitur lingua oret ut interpretetur ¹⁴ nam si orem lingua spiritus meus orat mens autem mea sine fructu est ¹⁵ quid ergo est orabo spiritu orabo et mente psallam spiritu psallam et mente ¹⁶ ceterum si benedixeris spiritu qui supplet locum idiotae quomodo dicet amen super tuam benedictionem quoniam quid dicas amen ¹⁷ nam tu quidem bene gratias agis sed alter non aedificatur ¹⁸ gratias ago Deo quod omnium vestrum lingua loquor ¹⁹ sed in ecclesia volo quinque verba sensu meo loqui ut et alios instruam quam decem milia verborum in lingua ²⁰ fratres nolite pueri effici sensibus sed malitia parvuli estote sensibus autem perfecti estote ²¹ in lege scriptum est quoniam in aliis linguis et labiis aliis loquar populo huic et nec sic exaudient me dicit Dominus ²² itaque linguae in signum sunt non fidelibus sed infidelibus prophetia autem non infidelibus sed fidelibus ²³ si ergo conveniat universa ecclesia in unum et omnes linguis loquantur intrent autem idiotae aut infideles nonne dicent quod insanitis ²⁴ si autem omnes prophetent intret autem quis infidelis vel idiota convincitur ab omnibus diiudicatur ab omnibus ²⁵ occulta cordis eius manifesta fiunt et ita cadens in faciem adorabit Deum pronuntians quod vere Deus in vobis est ²⁶ quid ergo est fratres cum convenitis unusquisque vestrum psalmum habet doctrinam habet apocalypsin habet linguam habet interpretationem habet omnia ad aedificationem fiant ²⁷ sive lingua quis loquitur secundum duos aut ut multum tres et per partes et unus interpretetur ²⁸ si autem non fuerit interpres taceat in ecclesia sibi autem loquatur et Deo ²⁹ prophetae duo aut tres dicant et ceteri diiudicent ³⁰ quod si alii revelatum fuerit sedenti prior taceat ³¹ potestis enim omnes per singulos prophetare ut omnes discant et omnes exhortentur ³² et spiritus prophetarum prophetis subiecti sunt ³³ non enim est dissensionis Deus sed pacis sicut in omnibus ecclesiis sanctorum ³⁴ mulieres in ecclesiis taceant non enim permittitur eis loqui sed subditas esse sicut et lex dicit ³⁵ si quid autem volunt discere domi viros suos interrogent turpe est enim mulieri loqui in ecclesia ³⁶ an a vobis verbum Dei processit aut in vos solos pervenit ³⁷ si quis videtur propheta esse aut spiritalis cognoscat quae scribo vobis quia Domini sunt mandata ³⁸ si quis autem ignorat ignorabitur ³⁹ itaque fratres aemulamini prophetare et loqui linguis nolite prohibere ⁴⁰ omnia autem honeste et secundum ordinem fiant

15 notum autem vobis facio fratres evangelium quod praedicavi vobis quod et accepistis in quo

et statis ² per quod et salvamini qua ratione praedicaverim vobis si tenetis nisi si frustra credidistis ³ tradidi enim vobis in primis quod et accepi quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secundum scripturas ⁴ et quia sepultus est et quia resurrexit tertia die secundum scripturas ⁵ et quia visus est Cephae et post haec undecim ⁶ deinde visus est plus quam quingentis fratribus simul ex quibus multi manent usque adhuc quidam autem dormierunt ⁷ deinde visus est Iacobo deinde apostolis omnibus ⁸ novissime autem omnium tamquam abortivo visus est et mihi ⁹ ego enim sum minimus apostolorum qui non sum dignus vocari apostolus quoniam persecutus sum ecclesiam Dei ¹⁰ gratia autem Dei sum id quod sum et gratia eius in me vacua non fuit sed abundantius illis omnibus laboravi non ego autem sed gratia Dei mecum ¹¹ sive enim ego sive illi sic praedicamus et sic credidistis ¹² si autem Christus praedicatur quod resurrexit a mortuis quomodo quidam dicunt in vobis quoniam resurrectio mortuorum non est ¹³ si autem resurrectio mortuorum non est neque Christus resurrexit ¹⁴ si autem Christus non resurrexit inanis est ergo praedicatio nostra inanis est et fides vestra ¹⁵ invenimur autem et falsi testes Dei quoniam testimonium diximus adversus Deum quod suscitaverit Christum quem non suscitavit si mortui non resurgunt ¹⁶ nam si mortui non resurgunt neque Christus resurrexit ¹⁷ quod si Christus non resurrexit vana est fides vestra adhuc enim estis in peccatis vestris ¹⁸ ergo et qui dormierunt in Christo perierunt ¹⁹ si in hac vita tantum in Christo sperantes sumus miserabiliores sumus omnibus hominibus ²⁰ nunc autem Christus resurrexit a mortuis primitiae dormientium ²¹ quoniam enim per hominem mors et per hominem resurrectio mortuorum ²² et sicut in Adam omnes moriuntur ita et in Christo omnes vivificabuntur ²³ unusquisque autem in suo ordine primitiae Christus deinde hii qui sunt Christi in adventu eius ²⁴ deinde finis cum tradiderit regnum Deo et Patri cum evacuaverit omnem principatum et potestatem et virtutem ²⁵ oportet autem illum regnare donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius ²⁶ novissima autem inimica destruetur mors omnia enim subiecit sub pedibus eius cum autem dicat ²⁷ omnia subiecta sunt sine dubio praeter eum qui subiecit ei omnia ²⁸ cum autem subiecta fuerint illi omnia tunc ipse Filius subiectus erit illi qui sibi subiecit omnia ut sit Deus omnia in omnibus ²⁹ alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis si omnino mortui non resurgunt ut quid et baptizantur pro illis ³⁰ ut quid et nos periclitamur omni hora ³¹ cotidie morior per vestram gloriam fratres quam habeo in Christo Iesu Domino nostro ³² si secundum hominem ad bestias pugnavi Ephesi quid mihi prodest si mortui non resurgunt manducemus et bibamus cras enim moriemur ³³ nolite seduci corrumpunt mores bonos conloquia mala ³⁴ evigilate iuste et nolite peccare ignorantiam enim Dei quidam habent ad reverentiam vobis loquor ³⁵ sed dicet aliquis quomodo resurgunt mortui quali autem corpore veniunt ³⁶ insipiens

tu quod seminas non vivificatur nisi prius moriatur ³⁷ et quod seminas non corpus quod futurum est seminas sed nudum granum ut puta tritici aut alicuius ceterorum ³⁸ Deus autem dat illi corpus sicut voluit et unicuique seminum proprium corpus ³⁹ non omnis caro eadem caro sed alia hominum alia pecorum alia caro volucrum alia autem piscium ⁴⁰ et corpora caelestia et corpora terrestria sed alia quidem caelestium gloria alia autem terrestrium ⁴¹ alia claritas solis alia claritas lunae et alia claritas stellarum stella enim ab stella differt in claritate ⁴² sic et resurrectio mortuorum seminatur in corruptione surgit in incorruptione ⁴³ seminatur in ignobilitate surgit in gloria seminatur in infirmitate surgit in virtute ⁴⁴ seminatur corpus animale surgit corpus spiritale si est corpus animale est et spiritale sic et scriptum est ⁴⁵ factus est primus homo Adam in animam viventem novissimus Adam in spiritum vivificantem ⁴⁶ sed non prius quod spiritale est sed quod animale est deinde quod spiritale ⁴⁷ primus homo de terra terrenus secundus homo de caelo caelestis ⁴⁸ qualis terrenus tales et terreni et qualis caelestis tales et caelestes ⁴⁹ igitur sicut portavimus imaginem terreni portemus et imaginem caelestis ⁵⁰ hoc autem dico fratres quoniam caro et sanguis regnum Dei possidere non possunt neque corruptio incorruptelam possidebit ⁵¹ ecce mysterium vobis dico omnes quidem resurgemus sed non omnes inmutabimur ⁵² in momento in ictu oculi in novissima tuba canet enim et mortui resurgent incorrupti et nos inmutabimur ⁵³ oportet enim corruptibile hoc induere incorruptelam et mortale hoc induere immortalitatem ⁵⁴ cum autem mortale hoc induerit immortalitatem tunc fiet sermo qui scriptus est absorta est mors in victoria ⁵⁵ ubi est mors victoria tua ubi est mors stimulus tuus ⁵⁶ stimulus autem mortis peccatum est virtus vero peccati lex ⁵⁷ Deo autem gratias qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Iesum Christum ⁵⁸ itaque fratres mei dilecti stabiles estote et immobiles abundantes in opere Domini semper scientes quod labor vester non est inanis in Domino

16 de collectis autem quae fiunt in sanctos sicut ordinavi ecclesiis Galatiae ita et vos facite ² per unam sabbati unusquisque vestrum apud se ponat recondens quod ei beneplacuerit ut non cum venero tunc collectae fiant ³ cum autem praesens fuero quos probaveritis per epistulas hos mittam perferre gratiam vestram in Hierusalem ⁴ quod si dignum fuerit ut et ego eam mecum ibunt ⁵ veniam autem ad vos cum Macedoniam pertransiero nam Macedoniam pertransibo ⁶ apud vos autem forsitan manebo vel etiam hiemabo ut vos me deducatis quocumque iero ⁷ nolo enim vos modo in transitu videre spero enim me aliquantum temporis manere apud vos si Dominus permiserit ⁸ permanebo autem Ephesi usque ad pentecosten ⁹ ostium enim mihi apertum est magnum et evidens et adversarii multi ¹⁰ si autem venerit Timotheus videte ut sine timore sit apud vos opus enim Domini operatur sicut et ego ¹¹ ne quis ergo illum spernat de-

ducite autem illum in pace ut veniat ad me expecto enim illum cum fratribus ¹² de Apollo autem fratre multum rogavi eum ut veniret ad vos cum fratribus et utique non fuit voluntas ut nunc veniret veniet autem cum ei vacuum fuerit ¹³ vigilate state in fide viriliter agite et confortamini ¹⁴ omnia vestra in caritate fiant ¹⁵ obsecro autem vos fratres nostis domum Stephanae et Fortunati quoniam sunt primitiae Achaiae et in ministerium sanctorum ordinaverunt se ipsos ¹⁶ ut et vos subditi sitis eiusmodi et omni cooperanti et laboranti ¹⁷ gaudeo autem in praesentia Stephanae et Fortunati

et Achaici quoniam id quod vobis deerat ipsi suppleverunt ¹⁸ refecerunt enim et meum spiritum et vestrum cognoscite ergo qui eiusmodi sunt ¹⁹ salutant vos ecclesiae Asiae salutant vos in Domino multum Aquila et Prisca cum domestica sua ecclesia ²⁰ salutant vos fratres omnes salutate invicem in osculo sancto ²¹ salutatio mea manu Pauli ²² si quis non amat Dominum Iesum Christum sit anathema maranatha ²³ gratia Domini Iesu vobiscum ²⁴ caritas mea cum omnibus vobis in Christo Iesu amen

II Corinthios

1 Paulus apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei et Timotheus frater ecclesiae Dei quae est Corinthi cum sanctis omnibus qui sunt in universa Achaia ² gratia vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo ³ benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi Pater misericordiarum et Deus totius consolationis ⁴ qui consolatur nos in omni tribulatione nostra ut possimus et ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt per exhortationem qua exhortamur et ipsi a Deo ⁵ quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis ita et per Christum abundat consolatio nostra ⁶ sive autem tribulamur pro vestra exhortatione et salute sive exhortamur pro vestra exhortatione quae operatur in tolerantia earundem passionum quas et nos patimur ⁷ et spes nostra firma pro vobis scientes quoniam sicut socii passionum estis sic eritis et consolationis ⁸ non enim volumus ignorare vos fratres de tribulatione nostra quae facta est in Asia quoniam supra modum gravati sumus supra virtutem ita ut taederet nos etiam vivere ⁹ sed ipsi in nobis ipsis responsum mortis habuimus ut non simus fidentes in nobis sed in Deo qui suscitatur mortuos ¹⁰ qui de tantis periculis eripuit nos et eruet in quem speramus quoniam et adhuc eripiet ¹¹ adiuvantibus et vobis in oratione pro nobis ut ex multis personis eius quae in nobis est donationis per multos gratiae agantur pro nobis ¹² nam gloria nostra haec est testimonium conscientiae nostrae quod in simplicitate et sinceritate Dei et non in sapientia carnali sed in gratia Dei conversati sumus in mundo abundantius autem ad vos ¹³ non enim alia scribimus vobis quam quae legistis et cognoscitis spero autem quod usque in finem cognoscetis ¹⁴ sicut et cognovistis nos ex parte quia gloria vestra sumus sicut et vos nostra in die Domini nostri Iesu Christi ¹⁵ et hac confidentia volui prius venire ad vos ut secundam gratiam haberetis ¹⁶ et per vos transire in Macedoniam et iterum a Macedonia venire ad vos et a vobis deduci in Iudaeam ¹⁷ cum hoc ergo voluissem numquid levitate usus sum aut quae cogito secundum carnem cogito ut sit apud me est et non ¹⁸ fidelis autem Deus quia sermo noster qui fit apud vos non est in illo est et non ¹⁹ Dei enim Filius Iesus Christus qui in vobis per nos praedicatus est per me et Silvanum et Timotheum non fuit est et non sed est in illo fuit ²⁰ quotquot enim promissiones Dei sunt in illo est ideo et per ipsum amen Deo ad gloriam nostram ²¹ qui autem confirmat nos vobiscum in Christum et qui unxit nos Deus ²² et qui signavit nos et dedit pignus Spiritus in cordibus nostris ²³ ego autem testem Deum in-

voco in animam meam quod parcens vobis non veni ultra Corinthum ²⁴ non quia dominamur fidei vestrae sed adiutores sumus gaudii vestri nam fide stetitis

2 statui autem hoc ipse apud me ne iterum in tristitia venirem ad vos ² si enim ego contristo vos et quis est qui me laetificet nisi qui contristatur ex me ³ et hoc ipsum scripsi ut non cum venero tristitiam super tristitiam habeam de quibus oportuerat me gaudere confidens in omnibus vobis quia meum gaudium omnium vestrum est ⁴ nam ex multa tribulatione et angustia cordis scripsi vobis per multas lacrimas non ut contristemini sed ut sciatis quam caritatem habeo abundantius in vobis ⁵ si quis autem contristavit non me contristavit sed ex parte ut non onerem omnes vos ⁶ sufficit illi qui eiusmodi est obiurgatio haec quae fit a pluribus ⁷ ita ut e contra magis donetis et consolemini ne forte abundantiori tristitia absorbeat qui eiusmodi est ⁸ propter quod obsecro vos ut confirmetis in illum caritatem ⁹ ideo enim et scripsi ut cognoscam experimentum vestrum an in omnibus oboedientes sitis ¹⁰ cui autem aliquid donatis et ego nam et ego quod donavi si quid donavi propter vos in persona Christi ¹¹ ut non circumveniamur a Satana non enim ignoramus cogitationes eius ¹² cum venissem autem Troadem propter evangelium Christi et ostium mihi apertum esset in Domino ¹³ non habui requiem spiritui meo eo quod non invenerim Titum fratrem meum sed valefaciens eis profectus sum in Macedoniam ¹⁴ Deo autem gratias qui semper triumphat nos in Christo Iesu et odorem notitiae suae manifestat per nos in omni loco ¹⁵ quia Christi bonus odor sumus Deo in his qui salvi fiunt et in his qui pereunt ¹⁶ aliis quidem odor mortis in mortem aliis autem odor vitae in vitam et ad haec quis tam idoneus ¹⁷ non enim sumus sicut pluri mi adulterantes verbum Dei sed ex sinceritate sed sicut ex Deo coram Deo in Christo loquimur

3 incipimus iterum nosmet ipsos commendare aut numquid egemus sicut quidam commendaticiis epistulis ad vos aut ex vobis ² epistula nostra vos estis scripta in cordibus nostris quae scitur et legitur ab omnibus hominibus ³ manifestati quoniam epistula estis Christi ministrata a nobis et scripta non atramento sed Spiritu Dei vivi non in tabulis lapideis sed in tabulis cordis carnalibus ⁴ fiduciam autem talem habemus per Christum ad Deum ⁵ non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis sed sufficientia nostra ex Deo est ⁶ qui et idoneos nos fecit ministros novi testamenti non litterae sed Spiritus littera enim occidit Spiritus autem vivificat ⁷ quod si ministratio

mortis litteris deformata in lapidibus fuit in gloria ita ut non possent intendere filii Israhel in faciem Mosi propter gloriam vultus eius quae evacuatur⁸ quomodo non magis ministratio Spiritus erit in gloria⁹ nam si ministratio damnationis gloria est multo magis abundat ministerium iustitiae in gloria¹⁰ nam nec glorificatum est quod claruit in hac parte propter excellentem gloriam¹¹ si enim quod evacuatur per gloriam est multo magis quod manet in gloria est¹² habentes igitur talem spem multa fiducia utimur¹³ et non sicut Moses ponebat velamen super faciem suam ut non intenderent filii Israhel in faciem eius quod evacuatur¹⁴ sed obtusi sunt sensus eorum usque in hodiernum enim diem id ipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non revelatum quoniam in Christo evacuatur¹⁵ sed usque in hodiernum diem cum legitur Moses velamen esse positum super cor eorum¹⁶ cum autem conversus fuerit ad Deum aufertur velamen¹⁷ Dominus autem Spiritus est ubi autem Spiritus Domini ibi libertas¹⁸ nos vero omnes revelata facie gloriam Domini speculantes in eandem imaginem transformamur a claritate in claritatem tamquam a Domini Spiritu

4 ideo habentes hanc ministrationem iuxta quod misericordiam consecuti sumus non deficimus² sed abdicamus occulta dedecoris non ambulantes in astutia neque adulterantes verbum Dei sed in manifestatione veritatis commendantes nosmet ipsos ad omnem conscientiam hominum coram Deo³ quod si etiam opertum est evangelium nostrum in his qui pereunt est opertum⁴ in quibus deus huius saeculi excaecavit mentes infidelium ut non fulgeat inluminatio evangelii gloriae Christi qui est imago Dei⁵ non enim nosmet ipsos praedicamus sed Iesum Christum Dominum nos autem servos vestros per Iesum⁶ quoniam Deus qui dixit de tenebris lucem splendescere qui inluxit in cordibus nostris ad inluminacionem scientiae claritatis Dei in facie Christi Iesu⁷ habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus ut sublimitas sit virtutis Dei et non ex nobis⁸ in omnibus tribulationem patimur sed non angustiamur aporiamur sed non destituimur⁹ persecutionem patimur sed non derelinquimur deicimur sed non perimus¹⁰ semper mortificationem Iesu in corpore nostro circumferentes ut et vita Iesu in corporibus nostris manifestetur¹¹ semper enim nos qui vivimus in mortem tradimur propter Iesum ut et vita Iesu manifestetur in carne nostra mortali¹² ergo mors in nobis operatur vita autem in vobis¹³ habentes autem eundem spiritum fidei sicut scriptum est credidi propter quod locutus sum et nos credimus propter quod et loquimur¹⁴ scientes quoniam qui suscitavit Iesum et nos cum Iesu suscitabit et constituet vobiscum¹⁵ omnia enim propter vos ut gratia abundans per multos gratiarum actione abundet in gloriam Dei¹⁶ propter quod non deficimus sed licet is qui foris est noster homo corumpitur tamen is qui intus est renovatur de die in diem¹⁷ id enim quod in praesenti est momentaneum et leve tribulationis nostrae supra modum in sublimi-

tatem aeternum gloriae pondus operatur nobis¹⁸ non contemplantibus nobis quae videntur sed quae non videntur quae enim videntur temporalia sunt quae autem non videntur aeterna sunt

5 scimus enim quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissolvatur quod aedificationem ex Deo habeamus domum non manufactam aeternam in caelis² nam et in hoc ingemescimus habitationem nostram quae de caelo est superindui cupientes³ si tamen vestiti non nudi inveniamur⁴ nam et qui sumus in tabernaculo ingemescimus gravati eo quod nolumus expoliari sed supervestiri ut absorbeat-ur quod mortale est a vita⁵ qui autem efficit nos in hoc ipsum Deus qui dedit nobis pignus Spiritus⁶ audentes igitur semper et scientes quoniam dum sumus in corpore peregrinamur a Domino⁷ per fidem enim ambulamus et non per speciem⁸ audemus autem et bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore et praesentes esse ad Deum⁹ et ideo contendimus sive absentes sive praesentes placere illi¹⁰ omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi ut referat unusquisque propria corporis prout gessit sive bonum sive malum¹¹ scientes ergo timorem Domini hominibus suademus Deo autem manifesti sumus spero autem et in conscientiis vestris manifestos nos esse¹² non iterum nos commendamus vobis sed occasionem damus vobis gloriandi pro nobis ut habeatis ad eos qui in facie gloriantur et non in corde¹³ sive enim mente excedimus Deo sive sobrii sumus vobis¹⁴ caritas enim Christi urget nos aestimantes hoc quoniam si unus pro omnibus mortuus est ergo omnes mortui sunt¹⁵ et pro omnibus mortuus est ut et qui vivunt iam non sibi vivant sed ei qui pro ipsis mortuus est et resurrexit¹⁶ itaque nos ex hoc neminem novimus secundum carnem et si cognovimus secundum carnem Christum sed nunc iam non novimus¹⁷ si qua ergo in Christo nova creatura vetera transierunt ecce facta sunt nova¹⁸ omnia autem ex Deo qui reconciliavit nos sibi per Christum et dedit nobis ministerium reconciliationis¹⁹ quoniam quidem Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi non reputans illis delicta ipsorum et posuit in nobis verbum reconciliationis²⁰ pro Christo ergo legationem fungimur tamquam Deo exhortante per nos obsecramus pro Christo reconciliamini Deo²¹ eum qui non noverat peccatum pro nobis peccatum fecit ut nos efficeremur iustitia Dei in ipso

6 adiuvantes autem et exhortamur ne in vacuum gratiam Dei recipiatis² ait enim tempore accepto exaudivi te et in die salutis adiuvavi te ecce nunc tempus acceptabile ecce nunc dies salutis³ nemini dantes ullam offensionem ut non vituperetur ministerium⁴ sed in omnibus exhibeamus nosmet ipsos sicut Dei ministros in multa patientia in tribulationibus in necessitatibus in angustiis⁵ in plagis in carceribus in seditionibus in laboribus in vigiliis in ieiuniis⁶ in castitate in scientia in longanimitate in suavitate in Spiritu Sancto in caritate non ficta⁷ in verbo veritatis in virtute Dei

per arma iustitiae a dextris et sinistris ⁸ per gloriam et ignobilitatem per infamiam et bonam famam ut seductores et veraces sicut qui ignoti et cogniti ⁹ quasi morientes et ecce vivimus ut castigati et non mortificati ¹⁰ quasi tristes semper autem gaudentes sicut egentes multos autem locupletantes tamquam nihil habentes et omnia possidentes ¹¹ os nostrum patet ad vos o Corinthii cor nostrum dilatatum est ¹² non angustiamini in nobis angustiamini autem in visceribus vestris ¹³ eandem autem habentes remunerationem tamquam filiis dico dilatamini et vos ¹⁴ nolite iugum ducere cum infidelibus quae enim participatio iustitiae cum iniquitate aut quae societas luci ad tenebras ¹⁵ quae autem conventio Christi ad Belial aut quae pars fidei cum infidele ¹⁶ qui autem consensus templo Dei cum idolis vos enim estis templum Dei vivi sicut dicit Deus quoniam inhabitabo in illis et inambulabo et ero illorum Deus et ipsi erunt mihi populus ¹⁷ propter quod exite de medio eorum et separamini dicit Dominus et inmundum ne tetigeritis ¹⁸ et ego recipiam vos et ero vobis in patrem et vos eritis mihi in filios et filias dicit Dominus omnipotens

7 has igitur habentes promissiones carissimi mundemus nos ab omni inquinamento carnis et spiritus perficientes sanctificationem in timore Dei ² capite nos neminem laesimus neminem corrumpimus neminem circumvenimus ³ non ad condemnationem dico praedixi enim quod in cordibus nostris estis ad conmorendum et ad convivendum ⁴ multa mihi fiducia est apud vos multa mihi gloriatio pro vobis repletus sum consolatione superabundo gaudio in omni tribulatione nostra ⁵ nam et cum venissemus Macedoniam nullam requiem habuit caro nostra sed omnem tribulationem passi foris pugnae intus timores ⁶ sed qui consolatur humiles consolatus est nos Deus in adventu Titi ⁷ non solum autem in adventu eius sed etiam in solacio quo consolatus est in vobis referens nobis vestrum desiderium vestrum fletum vestram aemulationem pro me ita ut magis gauderem ⁸ quoniam et si contristavi vos in epistula non me paenitet et si paeniteret videns quod epistula illa et si ad horam vos contristavit ⁹ nunc gaudeo non quia contristati estis sed quia contristati estis ad paenitentiam contristati enim estis secundum Deum ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis ¹⁰ quae enim secundum Deum tristitia est paenitentiam in salutem stabilem operatur saeculi autem tristitia mortem operatur ¹¹ ecce enim hoc ipsum secundum Deum contristari vos quantam in vobis operatur sollicitudinem sed defensionem sed indignationem sed timorem sed desiderium sed aemulationem sed vindictam in omnibus exhibuistis vos incontaminatos esse negotio ¹² igitur et si scripsi vobis non propter eum qui fecit iniuriam nec propter eum qui passus est sed ad manifestandam sollicitudinem nostram quam pro vobis habemus ad vos coram Deo ¹³ ideo consolati sumus in consolatione autem nostra abundantius magis gavisus sumus super gaudium Titi quia reffectus est spiritus eius ab omnibus vobis ¹⁴ et si

quid apud illum de vobis gloriatus sum non sum confusus sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus ita et gloriatio nostra quae fuit ad Titum veritas facta est ¹⁵ et viscera eius abundantius in vos sunt reminiscentis omnium vestrum oboedientiam quomodo cum timore et tremore excepistis eum ¹⁶ gaudeo quod in omnibus confido in vobis

8 notam autem facimus vobis fratres gratiam Dei quae data est in ecclesiis Macedoniae ² quod in multo experimento tribulationis abundantia gaudii ipsorum et altissima paupertas eorum abundavit in divitiis simplicitatis eorum ³ quia secundum virtutem testimonium illis reddo et supra virtutem voluntarii fuerunt ⁴ cum multa exhortatione obsecrantes nos gratiam et communicationem ministerii quod fit in sanctos ⁵ et non sicut speravimus sed semet ipsos dederunt primum Domino deinde nobis per voluntatem Dei ⁶ ita ut rogemus Titum ut quemadmodum coepit ita et perficiat in vos etiam gratiam istam ⁷ sed sicut in omnibus abundatis fide et sermone et scientia et omni sollicitudine et caritate vestra in nos ut et in hac gratia abundetis ⁸ non quasi imperans dico sed per aliorum sollicitudinem etiam vestrae caritatis ingenitum bonum conprobans ⁹ scitis enim gratiam Domini nostri Iesu Christi quoniam propter vos egenus factus est cum esset dives ut illius inopia vos divites essetis ¹⁰ et consilium in hoc do hoc enim vobis utile est qui non solum facere sed et velle coepistis ab anno priore ¹¹ nunc vero et facto perficite ut quemadmodum promptus est animus voluntatis ita sit et perficiendi ex eo quod habetis ¹² si enim voluntas prompta est secundum id quod habet accepta est non secundum quod non habet ¹³ non enim ut aliis sit remissio vobis autem tribulatio sed ex aequalitate ¹⁴ in praesenti tempore vestra abundantia illorum inopiam suppleat ut et illorum abundantia vestrae inopiae sit supplementum ut fiat aequalitas sicut scriptum est ¹⁵ qui multum non abundavit et qui modicum non minoravit ¹⁶ gratias autem Deo qui dedit eandem sollicitudinem pro vobis in corde Titi ¹⁷ quoniam exhortationem quidem suscepit sed cum sollicitior esset sua voluntate profectus est ad vos ¹⁸ misimus etiam cum illo fratrem cuius laus est in evangelio per omnes ecclesias ¹⁹ non solum autem sed et ordinatus ab ecclesiis comes peregrinationis nostrae in hac gratia quae ministratur a nobis ad Domini gloriam et destinatam voluntatem nostram ²⁰ devitantes hoc ne quis nos vituperet in hac plenitudine quae ministratur a nobis ²¹ providemus enim bona non solum coram Deo sed etiam coram hominibus ²² misimus autem cum illis et fratrem nostrum quem probavimus in multis saepe sollicitum esse nunc autem multo sollicitiorem confidentia multa in vos ²³ sive pro Tito qui est socius meus et in vos adiutor sive fratres nostri apostoli ecclesiarum gloriae Christi ²⁴ ostensionem ergo quae est caritatis vestrae et nostrae gloriae pro vobis in illos ostendite in faciem ecclesiarum

9 nam de ministerio quod fit in sanctos ex abundanti est mihi scribere vobis ² scio enim promptum animum vestrum pro quo de vobis glorior apud Macedonas quoniam Achaia parata est ab anno praeterito et vestra aemulatio provocavit plurimos ³ misi autem fratres ut ne quod gloriamur de vobis evacuetur in hac parte ut quemadmodum dixi parati sitis ⁴ ne cum venerint mecum Macedones et invenerint vos inparatos erubescamus nos ut non dicamus vos in hac substantia ⁵ necessarium ergo existimavi rogare fratres ut praevenerint ad vos et praeparent repromissam benedictionem hanc paratam esse sic quasi benedictionem non quasi avaritiam ⁶ hoc autem qui parce seminat parce et metet et qui seminat in benedictionibus de benedictionibus et metet ⁷ unusquisque prout destinavit corde suo non ex tristitia aut ex necessitate hilarem enim datorem diligit Deus ⁸ potens est autem Deus omnem gratiam abundare facere in vobis ut in omnibus semper omnem sufficientiam habentes abundetis in omne opus bonum ⁹ sicut scriptum est dispersit dedit pauperibus iustitia eius manet in aeternum ¹⁰ qui autem administrat semen seminanti et panem ad manducandum praestabit et multiplicabit semen vestrum et augebit incrementa frugum iustitiae vestrae ¹¹ ut in omnibus locupletati abundetis in omnem simplicitatem quae operatur per nos gratiarum actionem Deo ¹² quoniam ministerium huius officii non solum supplet ea quae desunt sanctis sed etiam abundat per multas gratiarum actiones in Domino ¹³ per probationem ministerii huius glorificantes Deum in oboedientia confessionis vestrae in evangelium Christi et simplicitate communicationis in illos et in omnes ¹⁴ et ipsorum obsecratione pro vobis desiderantium vos propter eminentem gratiam Dei in vobis ¹⁵ gratias Deo super inenarrabili dono eius

10 ipse autem ego Paulus obsecro vos per mansuetudinem et modestiam Christi qui in facie quidem humilis inter vos absens autem confido in vobis ² rogo autem ne praesens audeam per eam confidentiam qua existimo audere in quosdam qui arbitrantur nos tamquam secundum carnem ambulemus ³ in carne enim ambulantes non secundum carnem militamus ⁴ nam arma militiae nostrae non carnalia sed potentia Deo ad destructionem munitionum consilia destruentes ⁵ et omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam Dei et in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi ⁶ et in promptu habentes ulcisci omnem inoboedientiam cum impleta fuerit vestra oboedientia ⁷ quae secundum faciem sunt videte si quis confidit sibi Christi se esse hoc cogitet iterum apud se quia sicut ipse Christi est ita et nos ⁸ nam et si amplius aliquid gloriatu fuero de potestate nostra quam dedit Dominus in aedificationem et non in destructionem vestram non erubescam ⁹ ut autem non existimer tamquam terrere vos per epistulas ¹⁰ quoniam quidem epistulae iniquiunt graves sunt et fortes praesentia autem corporis infirma et sermo contemptibilis ¹¹ hoc cogitet qui eius-

modi est quia quales sumus verbo per epistulas absentes tales et praesentes in facto ¹² non enim audeamus inserere aut comparare nos quibusdam qui se ipsos commendant sed ipsi in nobis nosmet ipsos metientes et comparantes nosmet ipsos nobis ¹³ nos autem non in inensum gloriabimur sed secundum mensuram regulae quam mensus est nobis Deus mensuram pertingendi usque ad vos ¹⁴ non enim quasi non pertingentes ad vos superextendimus nos usque ad vos enim pervenimus in evangelio Christi ¹⁵ non in inensum gloriantes in alienis laboribus spem autem habentes crescentis fidei vestrae in vobis magnificari secundum regulam nostram in abundantiam ¹⁶ etiam in illa quae ultra vos sunt evangelizare non in aliena regula in his quae praeparata sunt gloriari ¹⁷ qui autem gloriatur in Domino gloriatur ¹⁸ non enim qui se ipsum commendat ille probatus est sed quem Dominus commendat

11 utinam sustineretis modicum quid insipientiae meae sed et subportate me ² aemulor enim vos Dei aemulatione despondi enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo ³ timeo autem ne sicut serpens Evam seduxit astutia sua ita corrumpantur sensus vestri et excidant a simplicitate quae est in Christo ⁴ nam si is qui venit alium Christum praedicat quem non praedicavimus aut alium spiritum accipitis quem non accepistis aut aliud evangelium quod non recepistis recte pateremini ⁵ existimo enim nihil me minus fecisse magnis apostolis ⁶ et si inperitus sermone sed non scientia in omnibus autem manifestatus sum vobis ⁷ aut numquid peccatum feci me ipsum humilians ut vos exaltemini quoniam gratis evangelium Dei evangelizavi vobis ⁸ alias ecclesias expoliavi accipiens stipendium ad ministerium vestrum ⁹ et cum essem apud vos et egerem nulli onerosus fui nam quod mihi deerat suppleverunt fratres qui venerunt a Macedonia et in omnibus sine onere me vobis servavi et servabo ¹⁰ est veritas Christi in me quoniam haec gloria non infringetur in me in regionibus Achaiae ¹¹ quare quia non diligo vos Deus scit ¹² quod autem facio et faciam ut amputem occasionem eorum qui volunt occasionem ut in quo gloriantur inveniantur sicut et nos ¹³ nam eiusmodi pseudoapostoli operarii subdoli transfigurantes se in apostolos Christi ¹⁴ et non mirum ipse enim Satan transfigurat se in angelum lucis ¹⁵ non est ergo magnum si ministri eius transfigurentur velut ministri iustitiae quorum finis erit secundum opera ipsorum ¹⁶ iterum dico ne quis me putet insipientem alioquin velut insipientem accipite me ut et ego modicum quid glorier ¹⁷ quod loquor non loquor secundum Dominum sed quasi in insipientia in hac substantia gloriae ¹⁸ quoniam multi gloriantur secundum carnem et ego gloriabor ¹⁹ libenter enim suffertis insipientes cum sitis ipsi sapientes ²⁰ sustinetis enim si quis vos in servitutem redigit si quis devorat si quis accipit si quis extollitur si quis in faciem vos caedit ²¹ secundum ignobilitatem dico quasi nos infirmi fuerimus in quo quis audet in insipientia dico audeo et ego

22 Hebraei sunt et ego Israhelitae sunt et ego semen Abrahæ sunt et ego 23 ministri Christi sunt minus sapiens dico plus ego in laboribus plurimis in carceribus abundantius in plagis supra modum in mortibus frequenter 24 a Iudæis quinquies quadragenas una minus accepi 25 ter virgis caesus sum semel lapidatus sum ter naufragium feci nocte et die in profundo maris fui 26 in itineribus saepe periculis fluminum periculis latronum periculis ex genere periculis ex gentibus periculis in civitate periculis in solitudine periculis in mari periculis in falsis fratribus 27 in labore et aerumna in vigiliis multis in fame et siti in ieiuniis multis in frigore et nuditate 28 praeter illa quae extrinsecus sunt instantia mea cotidiana sollicitudo omnium ecclesiarum 29 quis infirmatur et non infirmor quis scandalizatur et ego non uror 30 si gloriari oportet quae infirmitatis meae sunt gloriabor 31 Deus et Pater Domini Iesu scit qui est benedictus in saecula quod non mentior 32 Damasci praepositus gentis Aretæ regis custodiebat civitatem Damascenorum ut me comprehenderet 33 et per fenestram in porta dimissus sum per murum et effugi manus eius

12 si gloriari oportet non expedit quidem veniam autem ad visiones et revelationes Domini 2 scio hominem in Christo ante annos quattuordecim sive in corpore nescio sive extra corpus nescio Deus scit raptum eiusmodi usque ad tertium caelum 3 et scio huiusmodi hominem sive in corpore sive extra corpus nescio Deus scit 4 quoniam raptus est in paradysum et audivit arcana verba quae non licet homini loqui 5 pro eiusmodi gloriabor pro me autem nihil gloriabor nisi in infirmitatibus meis 6 nam et si voluero gloriari non ero insipiens veritatem enim dicam parco autem ne quis in me existimet supra id quod videt me aut audit ex me 7 et ne magnitudo revelationum extollat me datus est mihi stimulus carnis meae angelus Satanae ut me colaphizet 8 propter quod ter Dominum rogavi ut discederet a me 9 et dixit mihi sufficit tibi gratia mea nam virtus in infirmitate perficitur libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis ut inhabitet in me virtus Christi 10 propter quod placeo mihi in infirmitatibus in contumeliis in necessitatibus in persecutionibus in angustiis pro Christo cum enim infirmor tunc potens sum 11 factus sum insipiens vos me coegistis ego enim debui a vobis commendari nihil enim minus fui ab his qui sunt supra modum apostoli tametsi nihil sum 12 signa tamen apostoli facta sunt super vos in omni patientia signis et prodigiis et virtutibus 13 quid est enim quod minus habuistis prae ceteris ecclesiis nisi quod ego ipse non gravavi vos donate mihi hanc ini-

uriam 14 ecce tertio hoc paratus sum venire ad vos et non ero gravis vobis non enim quaero quae vestra sunt sed vos nec enim debent filii parentibus thesaurizare sed parentes filiis 15 ego autem libentissime impendam et superimpendar ipse pro animabus vestris licet plus vos diligens minus diligar 16 sed esto ego vos non gravavi sed cum essem astutus dolo vos cepi 17 numquid per aliquem eorum quos misi ad vos circumveni vos 18 rogavi Titum et misi cum illo fratrem numquid Titus vos circumvenit nonne eodem spiritu ambulavimus nonne hisdem vestigiis 19 olim putatis quod excusamus nos apud vos coram Deo in Christo loquimur omnia autem carissimi propter vestram aedificationem 20 timeo enim ne forte cum venero non quales volo inveniam vos et ego inveniar a vobis qualem non vultis ne forte contentiones aemulationes animositates dissensiones detractiones susurrationses inflationes seditiones sint inter vos 21 ne iterum cum venero humiliet me Deus apud vos et lugeam multos ex his qui ante peccaverunt et non egerunt paenitentiam super inmunditia et fornicatione et in pudicitia quam gesserunt

13 ecce tertio hoc venio ad vos in ore duorum vel trium testium stabit omne verbum 2 praedixi et praedico ut praesens bis et nunc absens his qui ante peccaverunt et ceteris omnibus quoniam si venero iterum non parcam 3 an experimentum quaeritis eius qui in me loquitur Christi qui in vos non infirmatur sed potens est in vobis 4 nam et si crucifixus est ex infirmitate sed vivit ex virtute Dei nam et nos infirmi sumus in illo sed vivemus cum eo ex virtute Dei in vobis 5 vosmet ipsos temptate si estis in fide ipsi vos probate an non cognoscitis vos ipsos quia Christus Iesus in vobis est nisi forte reprobi estis 6 spero autem quod cognoscetis quia nos non sumus reprobi 7 oramus autem Deum ut nihil mali faciatis non ut nos probati pareamus sed ut vos quod bonum est faciatis nos autem ut reprobi simus 8 non enim possumus aliquid adversus veritatem sed pro veritate 9 gaudemus enim quando nos infirmi sumus vos autem potentes estis hoc et oramus vestram consummationem 10 ideo haec absens scribo ut non praesens durius agam secundum potestatem quam Dominus dedit mihi in aedificationem et non in destructionem 11 de cetero fratres gaudete perfecti estote exhortamini idem sapite pacem habete et Deus dilectionis et pacis erit vobiscum 12 salutate invicem in osculo sancto 13 salutant vos sancti omnes 14 gratia Domini nostri Iesu Christi et caritas Dei et communicatio Sancti Spiritus cum omnibus vobis amen

Galatas

1 Paulus apostolus non ab hominibus neque per hominem sed per Iesum Christum et Deum Patrem qui suscitavit eum a mortuis ² et qui mecum sunt omnes fratres ecclesiis Galatiae ³ gratia vobis et pax a Deo Patre et Domino nostro Iesu Christo ⁴ qui dedit semet ipsum pro peccatis nostris ut eriperet nos de praesenti saeculo nequam secundum voluntatem Dei et Patris nostri ⁵ cui est gloria in saecula saeculorum amen ⁶ miror quod sic tam cito transferimini ab eo qui vos vocavit in gratiam Christi in aliud evangelium ⁷ quod non est aliud nisi sunt aliqui qui vos conturbant et volunt convertere evangelium Christi ⁸ sed licet nos aut angelus de caelo evangelizet vobis praeterquam quod evangelizavimus vobis anathema sit ⁹ sicut praediximus et nunc iterum dico si quis vobis evangelizaverit praeter id quod accepistis anathema sit ¹⁰ modo enim hominibus suadeo aut Deo aut quaero hominibus placere si adhuc hominibus placerem Christi servus non essem ¹¹ notum enim vobis facio fratres evangelium quod evangelizatum est a me quia non est secundum hominem ¹² neque enim ego ab homine accepi illud neque didici sed per revelationem Iesu Christi ¹³ audistis enim conversationem meam aliquando in iudaismo quoniam supra modum persequabar ecclesiam Dei et expugnabam illam ¹⁴ et proficiebam in iudaismo supra multos coetaneos in genere meo abundantius aemulator existens paternarum mearum traditionum ¹⁵ cum autem placuit ei qui me segregavit de utero matris meae et vocavit per gratiam suam ¹⁶ ut revelaret Filium suum in me ut evangelizarem illum in gentibus continuo non adquevi carni et sanguini ¹⁷ neque veni Hierosolyma ad antecessores meos apostolos sed abii in Arabiam et iterum reversus sum Damascum ¹⁸ deinde post annos tres veni Hierosolyma videre Petrum et mansi apud eum diebus quindecim ¹⁹ alium autem apostolorum vidi neminem nisi Iacobum fratrem Domini ²⁰ quae autem scribo vobis ecce coram Deo quia non mentior ²¹ deinde veni in partes Syriae et Ciliciae ²² eram autem ignotus facie ecclesiis Iudaeae quae erant in Christo ²³ tantum autem auditum habebant quoniam qui persequabatur nos aliquando nunc evangelizat fidem quam aliquando expugnabat ²⁴ et in me clarificabant Deum

2 deinde post annos quattuordecim iterum ascendi Hierosolyma cum Barnaba adsumpto et Tito ² ascendi autem secundum revelationem et contuli cum illis evangelium quod praedico in gentibus seorsum autem his qui videbantur ne forte in vacuum currerem aut cucurrissem ³ sed neque Titus qui mecum erat

cum esset gentilis compulsus est circumcidi ⁴ sed propter subintroductos falsos fratres qui subintrotrierunt explorare libertatem nostram quam habemus in Christo Iesu ut nos in servitutem redigerent ⁵ quibus neque ad horam cessimus subiectioni ut veritas evangelii permaneat apud vos ⁶ ab his autem qui videbantur esse aliquid quales aliquando fuerint nihil mea interest Deus personam hominis non accipit mihi enim qui videbantur nihil contulerunt ⁷ sed e contra cum vidissent quod creditum est mihi evangelium praepetii sicut Petro circumcisionis ⁸ qui enim operatus est Petro in apostolatam circumcisionis operatus est et mihi inter gentes ⁹ et cum cognovissent gratiam quae data est mihi Iacobus et Cephas et Iohannes qui videbantur columnae esse dextras dederunt mihi et Barnabae societatis ut nos in gentes ipsi autem in circumcisionem ¹⁰ tantum ut pauperum memores essemus quod etiam sollicitus fui hoc ipsum facere ¹¹ cum autem venisset Cephas Antiochiam in faciem ei restiti quia reprehensibilis erat ¹² prius enim quam venirent quidam ab Iacobo cum gentibus edebat cum autem venissent subtrahebat et segregabat se timens eos qui ex circumcisione erant ¹³ et simulationi eius consenserunt ceteri Iudaei ita ut et Barnabas duceretur ab eis in illa simulatione ¹⁴ sed cum vidissem quod non recte ambularent ad veritatem evangelii dixi Cephae coram omnibus si tu cum Iudaeis sis gentiliter et non iudaice vivis quomodo gentes cogis iudaizare ¹⁵ nos natura Iudaei et non ex gentibus peccatores ¹⁶ scientes autem quod non iustificatur homo ex operibus legis nisi per fidem Iesu Christi et nos in Christo Iesu credidimus ut iustificemur ex fide Christi et non ex operibus legis propter quod ex operibus legis non iustificabitur omnis caro ¹⁷ quod si quaerentes iustificari in Christo inventi sumus et ipsi peccatores numquid Christus peccati minister est absit ¹⁸ si enim quae destruxi haec iterum aedifico praevaricatore me constituo ¹⁹ ego enim per legem legi mortuus sum ut Deo vivam Christo confixus sum cruci ²⁰ vivo autem iam non ego vivit vero in me Christus quod autem nunc vivo in carne in fide vivo Filii Dei qui dilexit me et tradidit se ipsum pro me ²¹ non abicio gratiam Dei si enim per legem iustitia ergo Christus gratis mortuus est

3 o insensati Galatae quis vos fascinavit ante quorum oculos Iesus Christus proscriptus est crucifixus ² hoc solum volo a vobis discere ex operibus legis Spiritum accepistis an ex auditu fidei ³ sic stulti estis cum Spiritu coeperitis nunc carne consummaminari ⁴ tanta passi estis sine causa si tamen sine causa ⁵ qui

ergo tribuit vobis Spiritum et operatur virtutes in vobis ex operibus legis an ex auditu fidei ⁶ sicut Abraham credidit Deo et reputatum est ei ad iustitiam ⁷ cognoscitis ergo quia qui ex fide sunt hii sunt filii Abrahae ⁸ providens autem scriptura quia ex fide iustificat gentes Deus praenuntiavit Abrahae quia benedicentur in te omnes gentes ⁹ igitur qui ex fide sunt benedicentur cum fideli Abraham ¹⁰ quicumque enim ex operibus legis sunt sub maledicto sunt scriptum est enim maledictus omnis qui non permanserit in omnibus quae scripta sunt in libro legis ut faciat ea ¹¹ quoniam autem in lege nemo iustificatur apud Deum manifestum est quia iustus ex fide vivit ¹² lex autem non est ex fide sed qui fecerit ea vivet in illis ¹³ Christus nos redemit de maledicto legis factus pro nobis maledictum quia scriptum est maledictus omnis qui pendet in ligno ¹⁴ ut in gentibus benedictio Abrahae fieret in Christo Iesu ut pollicitationem Spiritus accipiamus per fidem ¹⁵ fratres secundum hominem dico tamen hominis confirmatum testamentum nemo spernit aut superordinat ¹⁶ Abrahae dictae sunt promissiones et semini eius non dicit et seminibus quasi in multis sed quasi in uno et semini tuo qui est Christus ¹⁷ hoc autem dico testamentum confirmatum a Deo quae post quadringentos et triginta annos facta est lex non irritam facit ad evacuandam promissionem ¹⁸ nam si ex lege hereditas iam non ex repromissione Abrahae autem per promissionem donavit Deus ¹⁹ quid igitur lex propter transgressiones posita est donec veniret semen cui promiserat ordinata per angelos in manu mediatoris ²⁰ mediator autem unius non est Deus autem unus est ²¹ lex ergo adversus promissa Dei absit si enim data esset lex quae posset vivificare vere ex lege esset iustitia ²² sed conclusit scriptura omnia sub peccato ut promissio ex fide Iesu Christi daretur credentibus ²³ prius autem quam veniret fides sub lege custodiebamur conclusi in eam fidem quae revelanda erat ²⁴ itaque lex pedagogus noster fuit in Christo ut ex fide iustificemur ²⁵ at ubi venit fides iam non sumus sub pedagogo ²⁶ omnes enim filii Dei estis per fidem in Christo Iesu ²⁷ quicumque enim in Christo baptizati estis Christum induistis ²⁸ non est Iudaeus neque Graecus non est servus neque liber non est masculus neque femina omnes enim vos unum estis in Christo Iesu ²⁹ si autem vos Christi ergo Abrahae semen estis secundum promissionem heredes

⁴ dico autem quanto tempore heres parvulus est nihil differt servo cum sit dominus omnium ² sed sub tutoribus est et actoribus usque ad praefinitum tempus a patre ³ ita et nos cum essemus parvuli sub elementis mundi eramus servientes ⁴ at ubi venit plenitudo temporis misit Deus Filium suum factum ex muliere factum sub lege ⁵ ut eos qui sub lege erant redimeret ut adoptionem filiorum reciperemus ⁶ quoniam autem estis filii misit Deus Spiritum Filii sui in corda nostra clamantem Abba Pater ⁷ itaque iam non es servus sed filius quod si filius et heres per Deum

⁸ sed tunc quidem ignorantes Deum his qui natura non sunt dii serviebatis ⁹ nunc autem cum cognoveritis Deum immo cogniti sitis a Deo quomodo convertimini iterum ad infirma et egena elementa quibus denuo servire vultis ¹⁰ dies observatis et menses et tempora et annos ¹¹ timeo vos ne forte sine causa laboraverim in vobis ¹² estote sicut et ego quia et ego sicut vos fratres obsecro vos nihil me laesistis ¹³ scitis autem quia per infirmitatem carnis evangelizavi vobis iam pridem ¹⁴ et temptationem vestram in carne mea non sprevisistis neque respuistis sed sicut angelum Dei excepistis me sicut Christum Iesum ¹⁵ ubi est ergo beatitudo vestra testimonium enim perhibeo vobis quia si fieri posset oculos vestros eruissetis et dedissetis mihi ¹⁶ ergo inimicus vobis factus sum verum dicens vobis ¹⁷ aemulantur vos non bene sed excludere vos volunt ut illos aemulemini ¹⁸ bonum autem aemulamini in bono semper et non tantum cum praesens sum apud vos ¹⁹ filioli mei quos iterum parturio donec formetur Christus in vobis ²⁰ vellem autem esse apud vos modo et mutare vocem meam quoniam confundor in vobis ²¹ dicite mihi qui sub lege vultis esse legem non legisistis ²² scriptum est enim quoniam Abraham duos filios habuit unum de ancilla et unum de libera ²³ sed qui de ancilla secundum carnem natus est qui autem de libera per repromissionem ²⁴ quae sunt per allegoriam dicta haec enim sunt duo testamenta unum quidem a monte Sina in servitutem generans quae est Agar ²⁵ Sina enim mons est in Arabia qui coniunctus est ei quae nunc est Hierusalem et servit cum filiis eius ²⁶ illa autem quae sursum est Hierusalem libera est quae est mater nostra ²⁷ scriptum est enim laetare sterilis quae non parit erumpe et exclama quae non parturis quia multi filii desertae magis quam eius quae habet virum ²⁸ nos autem fratres secundum Isaac promissionis filii sumus ²⁹ sed quomodo tunc qui secundum carnem natus fuerat persequebatur eum qui secundum spiritum ita et nunc ³⁰ sed quid dicit scriptura eice ancillam et filium eius non enim heres erit filius ancillae cum filio liberae ³¹ itaque fratres non sumus ancillae filii sed liberae qua libertate nos Christus liberavit

⁵ state et nolite iterum iugo servitutis contineri ² ecce ego Paulus dico vobis quoniam si circumcidamini Christus vobis nihil proderit ³ testificor autem rursus omni homini circumcidenti se quoniam debitor est universae legis faciendae ⁴ evacuati estis a Christo qui in lege iustificamini a gratia excidistis ⁵ nos enim spiritu ex fide spem iustitiae expectamus ⁶ nam in Christo Iesu neque circumcisio aliquid valet neque praeputium sed fides quae per caritatem operatur ⁷ currebatis bene quis vos inpedivit veritati non oboedire ⁸ persuasio non est ex eo qui vocat vos ⁹ modicum fermentum totam massam corrumpit ¹⁰ ego confido in vobis in Domino quod nihil aliud sapietis qui autem conturbat vos portabit iudicium quicumque est ille ¹¹ ego autem fratres si circumcisionem adhuc praedico quid adhuc persecutionem patior ergo evacuatum est scandalum crucis ¹² utinam et

abscidantur qui vos conturbant ¹³ vos enim in libertatem vocati estis fratres tantum ne libertatem in occasionem detis carnis sed per caritatem servite invicem ¹⁴ omnis enim lex in uno sermone impletur diliges proximum tuum sicut te ipsum ¹⁵ quod si invicem mordetis et comeditis videte ne ab invicem consumamini ¹⁶ dico autem spiritu ambulate et desiderium carnis non perficietis ¹⁷ caro enim concupiscit adversus spiritum spiritus autem adversus carnem haec enim invicem adversantur ut non quaecumque vultis illa faciatis ¹⁸ quod si spiritu ducimini non estis sub lege ¹⁹ manifesta autem sunt opera carnis quae sunt fornicatio inmunditia luxuria ²⁰ idolorum servitus veneficia inimicitiae contentiones aemulationes irae rixae dissensiones sectae ²¹ invidiae homicidia ebrietates comesationes et his similia quae praedico vobis sicut praedixi quoniam qui talia agunt regnum Dei non consequentur ²² fructus autem Spiritus est caritas gaudium pax longanimitas bonitas benignitas ²³ fides modestia continentia adversus huiusmodi non est lex ²⁴ qui autem sunt Christi carnem crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis ²⁵ si vivimus spiritu spiritu et ambulemus ²⁶ non efficiamur inanis gloriae cupidi invicem provocantes invicem invidentes

6 fratres et si praeoccupatus fuerit homo in aliquo delicto vos qui spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis considerans te ipsum ne et tu tempteris ² alter alterius onera portate et sic adim-

plebitis legem Christi ³ nam si quis existimat se aliquid esse cum sit nihil ipse se seducit ⁴ opus autem suum probet unusquisque et sic in semet ipso tantum gloriam habebit et non in altero ⁵ unusquisque enim onus suum portabit ⁶ communicet autem is qui catecizatur verbum ei qui se catecizat in omnibus bonis ⁷ nolite errare Deus non inridetur ⁸ quae enim seminaverit homo haec et metet quoniam qui seminat in carne sua de carne et metet corruptionem qui autem seminat in spiritu de spiritu metet vitam aeternam ⁹ bonum autem facientes non deficiamus tempore enim suo metemus non deficientes ¹⁰ ergo dum tempus habemus operemur bonum ad omnes maxime autem ad domesticos fidei ¹¹ videte qualibus litteris scripsi vobis mea manu ¹² quicumque volunt placere in carne hii cogunt vos circumcidi tantum ut crucis Christi persecutionem non patiantur ¹³ neque enim qui circumciduntur legem custodiunt sed volunt vos circumcidi ut in carne vestra gloriantur ¹⁴ mihi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi per quem mihi mundus crucifixus est et ego mundo ¹⁵ in Christo enim Iesu neque circumcisio aliquid valet neque praeputium sed nova creatura ¹⁶ et quicumque hanc regulam secuti fuerint pax super illos et misericordia et super Israhel Dei ¹⁷ de cetero nemo mihi molestus sit ego enim stigmata Iesu in corpore meo porto ¹⁸ gratia Domini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro fratres amen

Ephesios

1 Paulus apostolus Christi Iesu per voluntatem Dei sanctis omnibus qui sunt Ephesi et fidelibus in Christo Iesu ² gratia vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo ³ benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi qui benedixit nos in omni benedictione spiritali in caelestibus in Christo ⁴ sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius in caritate ⁵ qui praedestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum secundum propositum voluntatis suae ⁶ in laudem gloriae gratiae suae in qua gratificavit nos in dilecto ⁷ in quo habemus redemptionem per sanguinem eius remissionem peccatorum secundum divitias gratiae eius ⁸ quae superabundavit in nobis in omni sapientia et prudentia ⁹ ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis suae secundum bonum placitum eius quod proposuit in eo ¹⁰ in dispensationem plenitudinis temporum instaurare omnia in Christo quae in caelis et quae in terra sunt in ipso ¹¹ in quo etiam sorte vocati sumus praedestinati secundum propositum eius qui omnia operatur secundum consilium voluntatis suae ¹² ut simus in laudem gloriae eius qui ante speravimus in Christo ¹³ in quo et vos cum audissetis verbum veritatis evangelium salutis vestrae in quo et credentes signati estis Spiritu promissionis Sancto ¹⁴ qui est pignus hereditatis nostrae in redemptionem adquisitionis in laudem gloriae ipsius ¹⁵ propterea et ego audiens fidem vestram quae est in Domino Iesu et dilectionem in omnes sanctos ¹⁶ non cesso gratias agens pro vobis memoriam vestri faciens in orationibus meis ¹⁷ ut Deus Domini nostri Iesu Christi Pater gloriae det vobis spiritum sapientiae et revelationis in agnitione eius ¹⁸ inluminatos oculos cordis vestri ut sciatis quae sit spes vocationis eius quae divitiae gloriae hereditatis eius in sanctis ¹⁹ et quae sit supereminens magnitudo virtutis eius in nos qui credidimus secundum operationem potentiae virtutis eius ²⁰ quam operatus est in Christo suscitans illum a mortuis et constituens ad dexteram suam in caelestibus ²¹ supra omnem principatum et potestatem et virtutem et dominationem et omne nomen quod nominatur non solum in hoc saeculo sed et in futuro ²² et omnia subiecit sub pedibus eius et ipsum dedit caput supra omnia ecclesiae ²³ quae est corpus ipsius plenitudo eius qui omnia in omnibus adimpletur

2 et vos cum essetis mortui delictis et peccatis vestris ² in quibus aliquando ambulastis secundum saeculum mundi huius secundum principem potestatis aeris huius spiritus qui nunc operatur in fil-

ios diffidentiae ³ in quibus et nos omnes aliquando conversati sumus in desideriiis carnis nostrae facientes voluntates carnis et cogitationum et eramus natura filii irae sicut et ceteri ⁴ Deus autem qui dives est in misericordia propter nimiam caritatem suam qua dilexit nos ⁵ et cum essemus mortui peccatis convivificavit nos Christo gratia estis salvati ⁶ et conresuscitavit et consedere fecit in caelestibus in Christo Iesu ⁷ ut ostenderet in saeculis supervenientibus abundantes divitias gratiae suae in bonitate super nos in Christo Iesu ⁸ gratia enim estis salvati per fidem et hoc non ex vobis Dei enim donum est ⁹ non ex operibus ut ne quis glorietur ¹⁰ ipsius enim sumus factura creati in Christo Iesu in operibus bonis quae praeparavit Deus ut in illis ambulemus ¹¹ propter quod memores estote quod aliquando vos gentes in carne qui dicimini praeputium ab ea quae dicitur circumcisio in carne manufacta ¹² quia eratis illo in tempore sine Christo alienati a conversatione Israhel et hospites testamentorum promissionis spem non habentes et sine Deo in mundo ¹³ nunc autem in Christo Iesu vos qui aliquando eratis longe facti estis prope in sanguine Christi ¹⁴ ipse est enim pax nostra qui fecit utraque unum et medium parietem maceriae solvens inimicitiam in carne sua ¹⁵ legem mandatorum decretis evacuans ut duos condat in semet ipsum in unum novum hominem faciens pacem ¹⁶ et reconciliet ambos in uno corpore Deo per crucem interficiens inimicitiam in semet ipso ¹⁷ et veniens evangelizavit pacem vobis qui longe fuistis et pacem his qui prope ¹⁸ quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno Spiritu ad Patrem ¹⁹ ergo iam non estis hospites et advenae sed estis cives sanctorum et domestici Dei ²⁰ supraaedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum ipso summo angulari lapide Christo Iesu ²¹ in quo omnis aedificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino ²² in quo et vos coaedificamini in habitaculum Dei in Spiritu

3 huius rei gratia ego Paulus vincus Christi Iesu pro vobis gentibus ² si tamen audistis dispensationem gratiae Dei quae data est mihi in vobis ³ quoniam secundum revelationem notum mihi factum est sacramentum sicut supra scripsi in brevi ⁴ prout potestis legentes intellegere prudentiam meam in mysterio Christi ⁵ quod aliis generationibus non est agnitus filiis hominum sicuti nunc revelatum est sanctis apostolis eius et prophetis in Spiritu ⁶ esse gentes coheredes et concorporales et conparticipes promissionis in Christo Iesu per evangelium ⁷ cuius factus sum minister secundum donum gratiae Dei quae data

est mihi secundum operationem virtutis eius ⁸ mihi omnium sanctorum minimo data est gratia haec in gentibus evangelizare ininvestigabiles divitias Christi ⁹ et inluminare omnes quae sit dispensatio sacramenti absconditi a saeculis in Deo qui omnia creavit ¹⁰ ut innotescat principibus et potestatibus in caelestibus per ecclesiam multiformis sapientia Dei ¹¹ secundum praefinitionem saeculorum quam fecit in Christo Iesu Domino nostro ¹² in quo habemus fiduciam et accessum in confidentia per fidem eius ¹³ propter quod peto ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis quae est gloria vestra ¹⁴ huius rei gratia flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Iesu Christi ¹⁵ ex quo omnis paternitas in caelis et in terra nominatur ¹⁶ ut det vobis secundum divitias gloriae suae virtute corroborari per Spiritum eius in interiore homine ¹⁷ habitare Christum per fidem in cordibus vestris in caritate radicati et fundati ¹⁸ ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis quae sit latitudo et longitudo et sublimitas et profundum ¹⁹ scire etiam supereminentem scientiae caritatem Christi ut impleamini in omnem plenitudinem Dei ²⁰ ei autem qui potens est omnia facere superabundanter quam petimus aut intellegimus secundum virtutem quae operatur in nobis ²¹ ipsi gloria in ecclesia et in Christo Iesu in omnes generationes saeculi saeculorum amen

4 obsecro itaque vos ego vincitus in Domino ut digne ambuletis vocatione qua vocati estis ² cum omni humilitate et mansuetudine cum patientia subportantes invicem in caritate ³ solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis ⁴ unum corpus et unus spiritus sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae ⁵ unus Dominus una fides unum baptisma ⁶ unus Deus et Pater omnium qui super omnes et per omnia et in omnibus nobis ⁷ unicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi ⁸ propter quod dicit ascendens in altum captivam duxit captivitatem dedit dona hominibus ⁹ quod autem ascendit quid est nisi quia et descendit primum in inferiores partes terrae ¹⁰ qui descendit ipse est et qui ascendit super omnes caelos ut impleret omnia ¹¹ et ipse dedit quosdam quidem apostolos quosdam autem prophetas alios vero evangelistas alios autem pastores et doctores ¹² ad consummationem sanctorum in opus ministerii in aedificationem corporis Christi ¹³ donec occurramus omnes in unitatem fidei et agnitionis Filii Dei in virum perfectum in mensuram aetatis plenitudinis Christi ¹⁴ ut iam non simus parvuli fluctuantes et circumferamur omni vento doctrinae in nequitia hominum in astutia ad circumventionem erroris ¹⁵ veritatem autem facientes in caritate crescamus in illo per omnia qui est caput Christus ¹⁶ ex quo totum corpus compactum et conexum per omnem iuncturam subministrationis secundum operationem in mensuram uniuscuiusque membri augmentum corporis facit in aedificationem sui in caritate ¹⁷ hoc igitur dico et testificor in Domino ut iam non ambuletis sicut gentes ambulantes in vanitate sensus sui ¹⁸ tenebris obscuratum

habentes intellectum alienati a vita Dei per ignorantiam quae est in illis propter caecitatem cordis ipsorum ¹⁹ qui desperantes semet ipsos tradiderunt in pudicitiae in operationem immunditiae omnis in avaritia ²⁰ vos autem non ita didicistis Christum ²¹ si tamen illum audistis et in ipso edocti estis sicut est veritas in Iesu ²² deponere vos secundum pristinam conversationem veterem hominem qui corrumpitur secundum desideria erroris ²³ renovamini autem spiritu mentis vestrae ²⁴ et induite novum hominem qui secundum Deum creatus est in iustitia et sanctitate veritatis ²⁵ propter quod deponentes mendacium loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo quoniam sumus invicem membra ²⁶ irascimini et nolite peccare sol non occidat super iracundiam vestram ²⁷ nolite locum dare diabolo ²⁸ qui furabatur iam non furetur magis autem laboret operando manibus quod bonum est ut habeat unde tribuat necessitatem patienti ²⁹ omnis sermo malus ex ore vestro non procedat sed si quis bonus ad aedificationem oportunitatis ut det gratiam audientibus ³⁰ et nolite contristare Spiritum Sanctum Dei in quo signati estis in die redemptionis ³¹ omnis amaritudo et ira et indignatio et clamor et blasphemia tollatur a vobis cum omni malitia ³² estote autem invicem benigni misericordes donantes invicem sicut et Deus in Christo donavit nobis

5 estote ergo imitatores Dei sicut filii carissimi ² et ambulate in dilectione sicut et Christus dilexit nos et tradidit se ipsum pro nobis oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis ³ fornicatio autem et omnis immunditia aut avaritia nec nominetur in vobis sicut decet sanctos ⁴ aut turpitudine aut stultiloquium aut scurrilitas quae ad rem non pertinent sed magis gratiarum actio ⁵ hoc enim scitote intellegentes quod omnis fornicator aut immundus aut avarus quod est idolorum servitus non habet hereditatem in regno Christi et Dei ⁶ nemo vos seducat inanibus verbis propter haec enim venit ira Dei in filios diffidentiae ⁷ nolite ergo effici participes eorum ⁸ eratis enim aliquando tenebrae nunc autem lux in Domino ut filii lucis ambulate ⁹ fructus enim lucis est in omni bonitate et iustitia et veritate ¹⁰ probantes quid sit beneplacitum Deo ¹¹ et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum magis autem et redarguite ¹² quae enim in occulto fiunt ab ipsis turpe est et dicere ¹³ omnia autem quae arguuntur a lumine manifestantur omne enim quod manifestatur lumen est ¹⁴ propter quod dicit surge qui dormis et exsurge a mortuis et inluminabit tibi Christus ¹⁵ videte itaque fratres quomodo caute ambuletis non quasi insipientes sed ut sapientes ¹⁶ redimentes tempus quoniam dies mali sunt ¹⁷ propterea nolite fieri imprudentes sed intellegentes quae sit voluntas Domini ¹⁸ et nolite inebriari vino in quo est luxuria sed implemini Spiritu ¹⁹ loquentes vobismet ipsis in psalmis et hymnis et canticis spiritalibus cantantes et psallentes in cordibus vestris Domino ²⁰ gratias agentes semper pro omnibus in nomine Domini nostri Iesu Christi Deo et Patri ²¹ subiecti invicem in timore

Christi ²² mulieres viris suis subditae sint sicut Domino ²³ quoniam vir caput est mulieris sicut Christus caput est ecclesiae ipse salvator corporis ²⁴ sed ut ecclesia subiecta est Christo ita et mulieres viris suis in omnibus ²⁵ viri diligite uxores sicut et Christus dilexit ecclesiam et se ipsum tradidit pro ea ²⁶ ut illam sanctificaret mundans lavacro aquae in verbo ²⁷ ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam aut rugam aut aliquid eiusmodi sed ut sit sancta et immaculata ²⁸ ita et viri debent diligere uxores suas ut corpora sua qui suam uxorem diligit se ipsum diligit ²⁹ nemo enim umquam carnem suam odio habuit sed nutrit et fovet eam sicut et Christus ecclesiam ³⁰ quia membra sumus corporis eius de carne eius et de ossibus eius ³¹ propter hoc relinquet homo patrem et matrem suam et adhaerebit uxori suae et erunt duo in carne una ³² sacramentum hoc magnum est ego autem dico in Christo et in ecclesia ³³ verumtamen et vos singuli unusquisque suam uxorem sicut se ipsum diligat uxor autem ut timeat virum

6 filii oboedite parentibus vestris in Domino hoc enim est iustum ² honora patrem tuum et matrem quod est mandatum primum in promissione ³ ut bene sit tibi et sis longevus super terram ⁴ et patres nolite ad iracundiam provocare filios vestros sed educate illos in disciplina et correptione Domini ⁵ servi oboedite dominis carnalibus cum timore et tremore in simplicitate cordis vestri sicut Christo ⁶ non ad oculum servientes quasi hominibus placentes sed ut servi Christi facientes voluntatem Dei ex animo ⁷ cum bona voluntate servientes sicut Domino et non hominibus ⁸ scientes quoniam unusquisque quodcumque fecerit

bonum hoc percipiet a Domino sive servus sive liber ⁹ et domini eadem facite illis remittentes minas scientes quia et illorum et vester Dominus est in caelis et personarum acceptio non est apud eum ¹⁰ de cetero fratres confortamini in Domino et in potentia virtutis eius ¹¹ induite vos arma Dei ut possitis stare adversus insidias diaboli ¹² quia non est nobis conluctatio adversus carnem et sanguinem sed adversus principes et potestates adversus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritalia nequitiarum in caelestibus ¹³ propterea accipite armaturam Dei ut possitis resistere in die malo et omnibus perfectis stare ¹⁴ state ergo succincti lumbos vestros in veritate et induti lorica iustitiae ¹⁵ et calciati pedes in praeparatione evangelii pacis ¹⁶ in omnibus sumentes scutum fidei in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere ¹⁷ et galeam salutis adsumite et gladium Spiritus quod est verbum Dei ¹⁸ per omnem orationem et obsecrationem orantes omni tempore in Spiritu et in ipso vigilantes in omni instantia et obsecratione pro omnibus sanctis ¹⁹ et pro me ut detur mihi sermo in apertione oris mei cum fiducia notum facere mysterium evangelii ²⁰ pro quo legatione fungor in catena ita ut in ipso audeam prout oportet me loqui ²¹ ut autem et vos sciat quae circa me sunt quid agam omnia nota vobis faciet Tychicus carissimus frater et fidelis minister in Domino ²² quem misi ad vos in hoc ipsum ut cognoscatis quae circa nos sunt et consoletur corda vestra ²³ pax fratribus et caritas cum fide a Deo Patre et Domino Iesu Christo ²⁴ gratia cum omnibus qui diligunt Dominum nostrum Iesum Christum in incorruptione

Philippenses

1 Paulus et Timotheus servi Iesu Christi omnibus sanctis in Christo Iesu qui sunt Philippis cum episcopis et diaconis ² gratia vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo ³ gratias ago Deo meo in omni memoria vestri ⁴ semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis cum gaudio deprecationem faciens ⁵ super communicatione vestra in evangelio a prima die usque nunc ⁶ confidens hoc ipsum quia qui coepit in vobis opus bonum perficiet usque in diem Christi Iesu ⁷ sicut est mihi iustum hoc sentire pro omnibus vobis eo quod habeam in corde vos et in vinculis meis et in defensione et confirmatione evangelii socios gaudii mei omnes vos esse ⁸ testis enim mihi est Deus quomodo cupiam omnes vos in visceribus Christi Iesu ⁹ et hoc oro ut caritas vestra magis ac magis abundet in scientia et omni sensu ¹⁰ ut probetis potiora ut sitis sinceres et sine offensa in diem Christi ¹¹ repleti fructu iustitiae per Christum Iesum in gloriam et laudem Dei ¹² scire autem vos volo fratres quia quae circa me sunt magis ad profectum venerunt evangelii ¹³ ita ut vincula mea manifesta fierent in Christo in omni praetorio et in ceteris omnibus ¹⁴ et plures e fratribus in Domino confidentes vinculis meis abundantius audere sine timore verbum Dei loqui ¹⁵ quidam quidem et propter invidiam et contentionem quidam autem et propter bonam voluntatem Christum praedicant ¹⁶ quidam ex caritate scientes quoniam in defensionem evangelii positus sum ¹⁷ quidam autem ex contentione Christum adnuntiant non sincere existimantes pressuram se suscitare vinculis meis ¹⁸ quid enim dum omni modo sive per occasionem sive per veritatem Christus adnuntiatur et in hoc gaudeo sed et gaudebo ¹⁹ scio enim quia hoc mihi proveniet in salutem per vestram orationem et subministrationem Spiritus Iesu Christi ²⁰ secundum expectationem et spem meam quia in nullo confundar sed in omni fiducia sicut semper et nunc magnificabitur Christus in corpore meo sive per vitam sive per mortem ²¹ mihi enim vivere Christus est et mori lucrum ²² quod si vivere in carne hic mihi fructus operis est et quid eligam ignoro ²³ coartor autem e duobus desiderium habens dissolvi et cum Christo esse multo magis melius ²⁴ permanere autem in carne magis necessarium est propter vos ²⁵ et hoc confidens scio quia manebo et permanebo omnibus vobis ad profectum vestrum et gaudium fidei ²⁶ ut gratulatio vestra abundet in Christo Iesu in me per meum adventum iterum ad vos ²⁷ tantum digne evangelio Christi conversamini ut sive cum venero et videro vos sive absens audiam

de vobis quia stetistis uno spiritu unianimes conlaborantes fide evangelii ²⁸ et in nullo terreamini ab adversariis quae est illis causa perditionis vobis autem salutis et hoc a Deo ²⁹ quia vobis donatum est pro Christo non solum ut in eum credatis sed ut etiam pro illo patiamini ³⁰ eundem certamen habentes qualem et vidistis in me et nunc audistis de me

2 si qua ergo consolatio in Christo si quod solacium caritatis si qua societas spiritus si quid viscera et miserationes ² implete gaudium meum ut idem sapiat eandem caritatem habentes unianimes id ipsum sentientes ³ nihil per contentionem neque per inanem gloriam sed in humilitate superiores sibi invicem arbitrantes ⁴ non quae sua sunt singuli considerantes sed et ea quae aliorum ⁵ hoc enim sentite in vobis quod et in Christo Iesu ⁶ qui cum in forma Dei esset non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo ⁷ sed semet ipsum exinanivit formam servi accipiens in similitudinem hominum factus et habitu inventus ut homo ⁸ humiliavit semet ipsum factus oboediens usque ad mortem mortem autem crucis ⁹ propter quod et Deus illum exaltavit et donavit illi nomen super omne nomen ¹⁰ ut in nomine Iesu omne genu flectat caelestium et terrestrium et infernorum ¹¹ et omnis lingua confiteatur quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei Patris ¹² itaque carissimi mei sicut semper oboeditis non ut in praesentia mei tantum sed multo magis nunc in absentia mea cum metu et tremore vestram salutem operamini ¹³ Deus est enim qui operatur in vobis et velle et perficere pro bona voluntate ¹⁴ omnia autem facite sine murmurationibus et haesitationibus ¹⁵ ut sitis sine querella et simplices filii Dei sine reprehensione in medio nationis pravae et perversae inter quos lucetis sicut luminaria in mundo ¹⁶ verbum vitae continentes ad gloriam meam in die Christi quia non in vacuum cucurri neque in vacuum laboravi ¹⁷ sed et si immolor supra sacrificium et obsequium fidei vestrae gaudeo et congratulor omnibus vobis ¹⁸ id ipsum autem et vos gaudete et congratulamini mihi ¹⁹ spero autem in Domino Iesu Timotheum cito me mittere ad vos ut et ego bono animo sim cognitis quae circa vos sunt ²⁰ neminem enim habeo tam unianimem qui sincera affectione pro vobis sollicitus sit ²¹ omnes enim sua quaerunt non quae sunt Christi Iesu ²² experimentum autem eius cognoscite quoniam sicut patri filius mecum servivit in evangelium ²³ hunc igitur spero me mittere mox ut videro quae circa me sunt ²⁴ confido autem in Domino quoniam et ipse veniam ad vos cito ²⁵ necessarium autem existimavi Epafroditum fratrem

et cooperatorem et commilitonem meum vestrum autem apostolum et ministrum necessitatis meae mittere ad vos ²⁶ quoniam quidem omnes vos desiderabat et maestus erat propterea quod audieratis illum infirmatum ²⁷ nam et infirmatus est usque ad mortem sed Deus misertus est eius non solum autem eius verum etiam et mei ne tristitiam super tristitiam haberem ²⁸ festinantius ergo misi illum ut viso eo iterum gaudeatis et ego sine tristitia sim ²⁹ excipite itaque illum cum omni gaudio in Domino et eiusmodi cum honore habetote ³⁰ quoniam propter opus Christi usque ad mortem accessit tradens animam suam ut implet id quod ex vobis deerat erga meum obsequium

3 de cetero fratres mei gaudete in Domino eadem vobis scribere mihi quidem non pigrum vobis autem necessarium ² videte canes videte malos operarios videte concisionem ³ nos enim sumus circumcisio qui spiritu Deo servimus et gloriamur in Christo Iesu et non in carne fiduciam habentes ⁴ quamquam ego habeam confidentiam et in carne si quis alius videtur confidere in carne ego magis ⁵ circumcisus octava die ex genere Israhel de tribu Benjamin Hebraeus ex Hebraeis secundum legem Pharisaeus ⁶ secundum aemulationem persequens ecclesiam Dei secundum iustitiam quae in lege est conversatus sine querella ⁷ sed quae mihi fuerunt lucra haec arbitratus sum propter Christum detrimenta ⁸ verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Iesu Christi Domini mei propter quem omnia detrimentum feci et arbitror ut stercore ut Christum lucrifaciam ⁹ et inveniatur in illo non habens meam iustitiam quae ex lege est sed illam quae ex fide est Christi quae ex Deo est iustitia in fide ¹⁰ ad agnoscendum illum et virtutem resurrectionis eius et societatem passionum illius configuratus morti eius ¹¹ si quo modo occurram ad resurrectionem quae est ex mortuis ¹² non quod iam acceperim aut iam perfectus sim sequor autem si comprehendam in quo et comprehensus sum a Christo Iesu ¹³ fratres ego me non arbitror comprehendisse unum autem quae quidem retro sunt obliviscens ad ea vero quae sunt in priora extendens me ¹⁴ ad destinatum persequor ad bravium supernae vocationis Dei in Christo Iesu ¹⁵ quicumque ergo perfecti hoc sentiamus et si quid aliter sapitis et hoc vobis Deus revelabit ¹⁶ verumtamen ad quod pervenimus ut idem sapiamus et in eadem permaneamus regula ¹⁷ imitatores mei estote fratres et observate eos qui ita ambulant sicut habetis formam nos ¹⁸ multi enim ambulant quos saepe dicebam vobis nunc autem et flens dico inimicos cru-

cis Christi ¹⁹ quorum finis interitus quorum deus venit et gloria in confusione ipsorum qui terrena sapiunt ²⁰ nostra autem conversatio in caelis est unde etiam salvatorem expectamus Dominum Iesum Christum ²¹ qui reformabit corpus humilitatis nostrae configuratum corpori claritatis suae secundum operationem qua possit etiam subicere sibi omnia

4 itaque fratres mei carissimi et desiderantissimi gaudium meum et corona mea sic state in Domino carissimi ² Euhodiam rogo et Syntychen deprecor id ipsum sapere in Domino ³ etiam rogo et te germane conpar adiuva illas quae mecum laboraverunt in evangelio cum Clemente et ceteris adiutoribus meis quorum nomina sunt in libro vitae ⁴ gaudete in Domino semper iterum dico gaudete ⁵ modestia vestra nota sit omnibus hominibus Dominus prope ⁶ nihil solliciti sitis sed in omni oratione et obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestrae innotescant apud Deum ⁷ et pax Dei quae exsuperat omnem sensum custodiat corda vestra et intellegentias vestras in Christo Iesu ⁸ de cetero fratres quaecumque sunt vera quaecumque pudica quaecumque iusta quaecumque sancta quaecumque amabilia quaecumque bonae famae si qua virtus si qua laus haec cogitate ⁹ quae et didicistis et accepistis et audistis et vidistis in me haec agite et Deus pacis erit vobiscum ¹⁰ gavisus sum autem in Domino vehementer quoniam tandem aliquando refluistis pro me sentire sicut et sentiebatis occupati autem eratis ¹¹ non quasi propter penuriam dico ego enim didici in quibus sum sufficiens esse ¹² scio et humiliari scio et abundare ubique et in omnibus institutus sum et satiari et esurire et abundare et penuriam pati ¹³ omnia possum in eo qui me confortat ¹⁴ verumtamen bene fecistis communicantes tribulationi meae ¹⁵ scitis autem et vos Philippenses quod in principio evangelii quando profectus sum a Macedonia nulla mihi ecclesia communicavit in ratione dati et accepti nisi vos soli ¹⁶ quia et Thessalonicam et semel et bis in usum mihi misistis ¹⁷ non quia quaero datum sed requiro fructum abundantem in rationem vestram ¹⁸ habeo autem omnia et abundo repletus sum acceptis ab Epafrodito quae misistis odorem suavitatis hostiam acceptam placentem Deo ¹⁹ Deus autem meus impleat omne desiderium vestrum secundum divitias suas in gloria in Christo Iesu ²⁰ Deo autem et Patri nostro gloria in saecula saeculorum amen ²¹ salutate omnem sanctum in Christo Iesu salutant vos qui mecum sunt fratres ²² salutant vos omnes sancti maxime autem qui de Caesaris domo sunt ²³ gratia Domini Iesu Christi cum spiritu vestro amen

Colossenses

1 Paulus apostolus Christi Iesu per voluntatem Dei et Timotheus frater ² his qui sunt Colossis sanctis et fidelibus fratribus in Christo Iesu gratia vobis et pax a Deo Patre nostro ³ gratias agimus Deo et Patri Domini nostri Iesu Christi semper pro vobis orantes ⁴ audientes fidem vestram in Christo Iesu et dilectionem quam habetis in sanctos omnes ⁵ propter spem quae reposita est vobis in caelis quam audistis in verbo veritatis evangelii ⁶ quod pervenit ad vos sicut et in universo mundo est et fructificat et crescit sicut in vobis ex ea die qua audistis et cognovistis gratiam Dei in veritate ⁷ sicut didicistis ab Epaphra carissimo conservo nostro qui est fidelis pro vobis minister Christi Iesu ⁸ qui etiam manifestavit nobis dilectionem vestram in Spiritu ⁹ ideo et nos ex qua die audivimus non cessamus pro vobis orantes et postulantes ut impleamini agnitione voluntatis eius in omni sapientia et intellectu spiritali ¹⁰ ut ambuletis digne Deo per omnia placentes in omni opere bono fructificantes et crescentes in scientia Dei ¹¹ in omni virtute confortati secundum potentiam claritatis eius in omni patientia et longanimitate cum gaudio ¹² gratias agentes Patri qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine ¹³ qui eripuit nos de potestate tenebrarum et transtulit in regnum Filii dilectionis suae ¹⁴ in quo habemus redemptionem remissionem peccatorum ¹⁵ qui est imago Dei invisibilis primogenitus omnis creaturae ¹⁶ quia in ipso condita sunt universa in caelis et in terra visibilia et invisibilia sive throni sive dominationes sive principatus sive potestates omnia per ipsum et in ipso creata sunt ¹⁷ et ipse est ante omnes et omnia in ipso constant ¹⁸ et ipse est caput corporis ecclesiae qui est principium primogenitus ex mortuis ut sit in omnibus ipse primatum tenens ¹⁹ quia in ipso conplacuit omnem plenitudinem habitare ²⁰ et per eum reconciliare omnia in ipsum pacificans per sanguinem crucis eius sive quae in terris sive quae in caelis sunt ²¹ et vos cum essetis aliquando alienati et inimici sensu in operibus malis ²² nunc autem reconciliavit in corpore carnis eius per mortem exhibere vos sanctos et immaculatos et inreprehensibiles coram ipso ²³ si tamen permanetis in fide fundati et stabiles et immobiles ab spe evangelii quod audistis quod praedicatum est in universa creatura quae sub caelo est cuius factus sum ego Paulus minister ²⁴ qui nunc gaudeo in passionibus pro vobis et adimpleo ea quae desunt passionum Christi in carne mea pro corpore eius quod est ecclesia ²⁵ cuius factus sum ego minister secundum dispensationem Dei quae data est mihi in vos ut impleam verbum Dei

²⁶ mysterium quod absconditum fuit a saeculis et generationibus nunc autem manifestatum est sanctis eius ²⁷ quibus voluit Deus notas facere divitias gloriae sacramenti huius in gentibus quod est Christus in vobis spes gloriae ²⁸ quem nos adnuntiamus corripientes omnem hominem et docentes omnem hominem in omni sapientia ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo Iesu ²⁹ in quo et laboro certando secundum operationem eius quam operatur in me in virtute

2 volo enim vos scire qualem sollicitudinem habeam pro vobis et pro his qui sunt Laodiciae et quicumque non viderunt faciem meam in carne ² ut consolentur corda ipsorum instructi in caritate et in omnes divitias plenitudinis intellectus in agnitionem mysterii Dei Patris Christi Iesu ³ in quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconditi ⁴ hoc autem dico ut nemo vos decipiat in subtilitate sermonum ⁵ nam et si corpore absens sum sed spiritu vobiscum sum gaudens et videns ordinem vestrum et firmamentum eius quae in Christo est fidei vestrae ⁶ sicut ergo accepistis Christum Iesum Dominum in ipso ambulate ⁷ radicati et superaedificati in ipso et confirmati fide sicut et didicistis abundantes in gratiarum actione ⁸ videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam secundum traditionem hominum secundum elementa mundi et non secundum Christum ⁹ quia in ipso inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter ¹⁰ et estis in illo repleti qui est caput omnis principatus et potestatis ¹¹ in quo et circumcisi estis circumcissione non manufacta in expoliatione corporis carnis in circumcissione Christi ¹² consepulti ei in baptismo in quo et resurrexistis per fidem operationis Dei qui suscitavit illum a mortuis ¹³ et vos cum mortui essetis in delictis et praepotio carnis vestrae convivificavit cum illo donans vobis omnia delicta ¹⁴ delens quod adversum nos erat chirografum decretis quod erat contrarium nobis et ipsum tulit de medio adfigens illud cruci ¹⁵ expolians principatus et potestates traduxit palam triumphans illos in semet ipso ¹⁶ nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu aut in parte diei festi aut neomeniae aut sabbatorum ¹⁷ quae sunt umbra futurorum corpus autem Christi ¹⁸ nemo vos seducat fulvens in humilitate et religione angelorum quae non vidit ambulans frustra inflatus sensu carnis suae ¹⁹ et non tenens caput ex quo totum corpus per nexus et coniunctiones subministratum et constructum crescit in augmentum Dei ²⁰ si mortui estis cum Christo ab elementis mundi quid adhuc tamquam viventes in mun-

do decernitis ²¹ ne tetigeris neque gustaveris neque contrectaveris ²² quae sunt omnia in interitu ipso usu secundum praecepta et doctrinas hominum ²³ quae sunt rationem quidem habentia sapientiae in superstitione et humilitate et ad non parcendum corpori non in honore aliquo ad saturitatem carnis

3 igitur si conresurrexistis Christo quae sursum sunt quaerite ubi Christus est in dextera Dei sedens ² quae sursum sunt sapite non quae supra terram ³ mortui enim estis et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo ⁴ cum Christus apparuerit vita vestra tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria ⁵ mortificate ergo membra vestra quae sunt super terram fornicationem inmunditiam libidinem concupiscentiam malam et avaritiam quae est simulacrorum servitus ⁶ propter quae venit ira Dei super filios incredulitatis ⁷ in quibus et vos ambulastis aliquando cum viveretis in illis ⁸ nunc autem deponite et vos omnia iram indignationem malitiam blasphemiam turpem sermonem de ore vestro ⁹ nolite mentiri invicem expoliantes vos veterem hominem cum actibus eius ¹⁰ et induentes novum eum qui renovatur in agnitionem secundum imaginem eius qui creavit eum ¹¹ ubi non est gentilis et Iudaeus circumcisio et praeputium barbarus et Scytha servus et liber sed omnia et in omnibus Christus ¹² induite vos ergo sicut electi Dei sancti et dilecti viscera misericordiae benignitatem humilitatem modestiam patientiam ¹³ subportantes invicem et donantes vobis ipsis si quis adversus aliquem habet querellam sicut et Dominus donavit vobis ita et vos ¹⁴ super omnia autem haec caritatem quod est vinculum perfectionis ¹⁵ et pax Christi exultet in cordibus vestris in qua et vocati estis in uno corpore et grati estote ¹⁶ verbum Christi habitet in vobis abundanter in omni sapientia docentes et commonentes vosmet ipsos psalmis hymnis canticis spiritalibus in gratia cantantes in cordibus vestris Deo ¹⁷ omne quodcumque facitis in verbo aut in opere omnia in nomine Domini Iesu gratias agentes Deo et Patri per ipsum ¹⁸ mulieres subditae estote viris sicut oportet in Domino ¹⁹ viri diligite uxores et nolite amari esse ad illas ²⁰ filii oboedite parentibus per omnia hoc enim placitum est in Domino ²¹ patres nolite ad indignationem provocare

filios vestros ut non pusillo animo fiant ²² servi oboedite per omnia dominis carnalibus non ad oculum servientes quasi hominibus placentes sed in simplicitate cordis timentes Dominum ²³ quodcumque facitis ex animo operamini sicut Domino et non hominibus ²⁴ scientes quod a Domino accipietis retributionem hereditatis Domino Christo servite ²⁵ qui enim iniuriam facit recipiet id quod inique gessit et non est personarum acceptio

4 domini quod iustum est et aequum servis praestate scientes quoniam et vos Dominum habetis in caelo ² orationi instate vigilantes in ea in gratiarum actione ³ orantes simul et pro nobis ut Deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum mysterium Christi propter quod etiam vincus sum ⁴ ut manifestem illud ita ut oportet me loqui ⁵ in sapientia ambulate ad eos qui foris sunt tempus redimentes ⁶ sermo vester semper in gratia sale sit conditus ut sciatis quomodo oporteat vos unicuique respondere ⁷ quae circa me sunt omnia vobis nota faciet Tychicus carissimus frater et fidelis minister et conservus in Domino ⁸ quem misi ad vos ad hoc ipsum ut cognoscat quae circa vos sunt et consoletur corda vestra ⁹ cum Onesimo carissimo et fidei fratre qui est ex vobis omnia quae hic aguntur nota facient vobis ¹⁰ salutatur vos Aristarchus concaptivus meus et Marcus consobrinus Barnabae de quo accepistis mandata si venerit ad vos excipite illum ¹¹ et Iesus qui dicitur Iustus qui sunt ex circumcissione hii soli sunt adiutores in regno Dei qui mihi fuerunt solacio ¹² salutatur vos Epaphras qui ex vobis est servus Christi Iesu semper sollicitus pro vobis in orationibus ut stetis perfecti et pleni in omni voluntate Dei ¹³ testimonium enim illi perhibeo quod habet multum laborem pro vobis et pro his qui sunt Laodiciae et qui Hierapoli ¹⁴ salutatur vos Lucas medicus carissimus et Demas ¹⁵ salutate fratres qui sunt Laodiciae et Nympham et quae in domo eius est ecclesiam ¹⁶ et cum lecta fuerit apud vos epistula facite ut et in Laodicensium ecclesia legatur et eam quae Laodicensium est vos legatis ¹⁷ et dicite Archippo vide ministerium quod accepisti in Domino ut illud impleas ¹⁸ salutatio mea manu Pauli memores estote vinculorum meorum gratia vobiscum amen

I Thessalonicenses

1 Paulus et Silvanus et Timotheus ecclesiae Thessalonicensium in Deo Patre et Domino Iesu Christo gratia vobis et pax ² gratias agimus Deo semper pro omnibus vobis memoriam facientes in orationibus nostris sine intermissione ³ memores operis fidei vestrae et laboris et caritatis et sustinentiae spei Domini nostri Iesu Christi ante Deum et Patrem nostrum ⁴ scientes fratres dilecti a Deo electionem vestram ⁵ quia evangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum sed et in virtute et in Spiritu Sancto et in plenitudine multa sicut scitis quales fuerimus vobis propter vos ⁶ et vos imitatores nostri facti estis et Domini excipientes verbum in tribulatione multa cum gaudio Spiritus Sancti ⁷ ita ut facti sitis forma omnibus credentibus in Macedonia et in Achaia ⁸ a vobis enim diffamatus est sermo Domini non solum in Macedonia et in Achaia sed in omni loco fides vestra quae est ad Deum profecta est ita ut non sit nobis necesse quicquam loqui ⁹ ipsi enim de nobis adnuntiant qualem introitum habuerimus ad vos et quomodo conversi estis ad Deum a simulacris servire Deo vivo et vero ¹⁰ et expectare Filium eius de caelis quem suscitavit ex mortuis Iesum qui eripuit nos ab ira ventura

2 nam ipsi scitis fratres introitum nostrum ad vos quia non inanis fuit ² sed ante passi et contumeliis affecti sicut scitis in Philippis fiduciam habuimus in Deo nostro loqui ad vos evangelium Dei in multa sollicitudine ³ exhortatio enim nostra non de errore neque de inmunditia neque in dolo ⁴ sed sicut probati sumus a Deo ut crederetur nobis evangelium ita loquimur non quasi hominibus placentes sed Deo qui probat corda nostra ⁵ neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis sicut scitis neque in occasione avaritiae Deus testis est ⁶ nec quaerentes ab hominibus gloriam neque a vobis neque ab aliis ⁷ cum possimus oneri esse ut Christi apostoli sed facti sumus lenes in medio vestrum tamquam si nutrix foveat filios suos ⁸ ita desiderantes vos cupide volebamus tradere vobis non solum evangelium Dei sed etiam animas nostras quoniam carissimi nobis facti estis ⁹ memores enim estis fratres laborem nostrum et fatigationem nocte et die operantes ne quem vestrum gravaremus praedicavimus in vobis evangelium Dei ¹⁰ vos testes estis et Deus quam sancte et iuste et sine querella vobis qui credidistis fuimus ¹¹ sicut scitis qualiter unumquemque vestrum tamquam pater filios suos ¹² deprecantes vos et consolantes testificati sumus ut ambularetis digne Deo qui vocavit vos in suum regnum et gloriam ¹³ ideo et nos gratias agimus Deo sine

intermissione quoniam cum accepissetis a nobis verbum auditus Dei accepistis non ut verbum hominum sed sicut est vere verbum Dei qui operatur in vobis qui credidistis ¹⁴ vos enim imitatores facti estis fratres ecclesiarum Dei quae sunt in Iudaea in Christo Iesu quia eadem passi estis et vos a contribulibus vestris sicut et ipsi a Iudaeis ¹⁵ qui et Dominum occiderunt Iesum et prophetas et nos persecuti sunt et Deo non placent et omnibus hominibus adversantur ¹⁶ prohibentes nos gentibus loqui ut salvae fiant ut impleant peccata sua semper praevenit autem ira Dei super illos usque in finem ¹⁷ nos autem fratres desolati a vobis ad tempus horae aspectu non corde abundantius festinavimus faciem vestram videre cum multo desiderio ¹⁸ quoniam voluimus venire ad vos ego quidem Paulus et semel et iterum et inpedivit nos Satan ¹⁹ quae est enim nostra spes aut gaudium aut corona gloriae nonne vos ante Dominum nostrum Iesum estis in adventu eius ²⁰ vos enim estis gloria nostra et gaudium

3 propter quod non sustinentes amplius placuit nobis remanere Athenis solis ² et misimus Timotheum fratrem nostrum et ministrum Dei in evangelio Christi ad confirmandos vos et exhortandos pro fide vestra ³ ut nemo moveatur in tribulationibus istis ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus ⁴ nam et cum apud vos essemus praedicebamus vobis passuros nos tribulationes sicut et factum est et scitis ⁵ propterea et ego amplius non sustinens nisi ad cognoscendam fidem vestram ne forte temptaverit vos is qui temptat et inanis fiat labor noster ⁶ nunc autem veniente Timotheo ad nos a vobis et adnuntiante nobis fidem et caritatem vestram et quia memoriam nostri habetis bonam semper desiderantes nos videre sicut nos quoque vos ⁷ ideo consolati sumus fratres in vobis in omni necessitate et tribulatione nostra per vestram fidem ⁸ quoniam nunc vivimus si vos statis in Domino ⁹ quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere pro vobis in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante Deum nostrum ¹⁰ nocte et die abundantius orantes ut videamus faciem vestram et compleamus ea quae desunt fidei vestrae ¹¹ ipse autem Deus et Pater noster et Dominus Iesus dirigat viam nostram ad vos ¹² vos autem Dominus multiplicet et abundare faciat caritatem in invicem et in omnes quemadmodum et nos in vobis ¹³ ad confirmanda corda vestra sine querella in sanctitate ante Deum et Patrem nostrum in adventu Domini nostri Iesu cum omnibus sanctis eius amen

4 de cetero ergo fratres rogamus vos et obsecramus in Domino Iesu ut quemadmodum accepistis a nobis quomodo vos oporteat ambulare et placere Deo sicut et ambulatis ut abundetis magis ² scitis enim quae praecepta dederimus vobis per Dominum Iesum ³ haec est enim voluntas Dei sanctificatio vestra ⁴ ut abstineatis vos a fornicatione ut sciat unusquisque vestrum suum vas possidere in sanctificatione et honore ⁵ non in passione desiderii sicut et gentes quae ignorant Deum ⁶ ut ne quis supergrediatur neque circumveniat in negotio fratrem suum quoniam vindex est Dominus de his omnibus sicut et praediximus vobis et testificati sumus ⁷ non enim vocavit nos Deus in inmunditia sed in sanctificatione ⁸ itaque qui spernit non hominem spernit sed Deum qui etiam dedit Spiritum suum Sanctum in vobis ⁹ de caritate autem fraternitatis non necesse habemus scribere vobis ipsi enim vos a Deo didicistis ut diligatis invicem ¹⁰ etenim facitis illud in omnes fratres in universa Macedonia rogamus autem vos fratres ut abundetis magis ¹¹ et operam detis ut quieti sitis et ut vestrum negotium agatis et operemini manibus vestris sicut praecepimus vobis ¹² et ut honeste ambuletis ad eos qui foris sunt et nullius aliquid desideretis ¹³ nolumus autem vos ignorare fratres de dormientibus ut non contristemini sicut et ceteri qui spem non habent ¹⁴ si enim credimus quod Iesus mortuus est et resurrexit ita et Deus eos qui dormierunt per Iesum adducet cum eo ¹⁵ hoc enim vobis dicimus in verbo Domini quia nos qui vivimus qui residui sumus in adventum Domini non praeveniemus eos qui dormierunt ¹⁶ quoniam ipse Dominus in iussu et in voce archangeli et in tuba Dei descendet de caelo et mortui qui in Christo sunt resurgent primi ¹⁷ deinde nos qui vivimus qui relinquimur simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Domino in aera et sic semper cum Domino erimus ¹⁸ itaque consolamini invicem in verbis istis

5 de temporibus autem et momentis fratres non indigetis ut scribamus vobis ² ipsi enim diligenter

scitis quia dies Domini sicut fur in nocte ita veniet ³ cum enim dixerint pax et securitas tunc repentinus eis superveniet interitus sicut dolor in utero habenti et non effugient ⁴ vos autem fratres non estis in tenebris ut vos dies ille tamquam fur comprehendat ⁵ omnes enim vos filii lucis estis et filii diei non sumus noctis neque tenebrarum ⁶ igitur non dormiamus sicut ceteri sed vigilemus et sobrii simus ⁷ qui enim dormiunt nocte dormiunt et qui ebrii sunt nocte ebrii sunt ⁸ nos autem qui diei sumus sobrii simus induti lorica fidei et caritatis et galeam spem salutis ⁹ quoniam non posuit nos Deus in iram sed in acquisitionem salutis per Dominum nostrum Iesum Christum ¹⁰ qui mortuus est pro nobis ut sive vigilemus sive dormiamus simul cum illo vivamus ¹¹ propter quod consolamini invicem et aedificate alterutrum sicut et facitis ¹² rogamus autem vos fratres ut noveritis eos qui laborant inter vos et praesunt vobis in Domino et movent vos ¹³ ut habeatis illos abundantius in caritate propter opus illorum pacem habete cum eis ¹⁴ rogamus autem vos fratres corripite inquietos consolamini pusillanimes suscipite infirmos patientes estote ad omnes ¹⁵ videte ne quis malum pro malo alicui reddat sed semper quod bonum est sectamini et in invicem et in omnes ¹⁶ semper gaudete ¹⁷ sine intermissione orate ¹⁸ in omnibus gratias agite haec enim voluntas Dei est in Christo Iesu in omnibus vobis ¹⁹ Spiritum nolite extinguere ²⁰ prophetias nolite spernere ²¹ omnia autem probate quod bonum est tenete ²² ab omni specie mala abstinete vos ²³ ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia et integer spiritus vester et anima et corpus sine querella in adventu Domini nostri Iesu Christi servetur ²⁴ fidelis est qui vocavit vos qui etiam faciet ²⁵ fratres orate pro nobis ²⁶ salutate fratres omnes in osculo sancto ²⁷ adiuro vos per Dominum ut legatur epistula omnibus sanctis fratribus ²⁸ gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum amen

II Thessalonicenses

1 Paulus et Silvanus et Timotheus ecclesiae Thessalonicensium in Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo ² gratia vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo ³ gratias agere debemus Deo semper pro vobis fratres ita ut dignum est quoniam supercrescit fides vestra et abundat caritas uniuscuiusque omnium vestrum in invicem ⁴ ita ut et nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesiis Dei pro patientia vestra et fide in omnibus persecutionibus vestris et tribulationibus quas sustinetis ⁵ in exemplum iusti iudicii Dei ut digni habeamini regno Dei pro quo et patimini ⁶ si tamen iustum est apud Deum retribuere tribulationem his qui vos tribulant ⁷ et vobis qui tribulamini requiem nobiscum in revelatione Domini Iesu de caelo cum angelis virtutis eius ⁸ in flamma ignis dantis vindictam his qui non noverunt Deum et qui non oboediunt evangelio Domini nostri Iesu ⁹ qui poenas dabunt in interitu aeternas a facie Domini et a gloria virtutis eius ¹⁰ cum venerit glorificari in sanctis suis et admirabilis fieri in omnibus qui crediderunt quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo ¹¹ in quo etiam oramus semper pro vobis ut dignetur vos vocatione sua Deus et impleat omnem voluntatem bonitatis et opus fidei in virtute ¹² ut clarificetur nomen Domini nostri Iesu Christi in vobis et vos in illo secundum gratiam Dei nostri et Domini Iesu Christi

2 rogamus autem vos fratres per adventum Domini nostri Iesu Christi et nostrae congregationis in ipsum ² ut non cito moveamini a sensu neque terreamini neque per spiritum neque per sermonem neque per epistolam tamquam per nos quasi instet dies Domini ³ ne quis vos seducat ullo modo quoniam nisi venerit discessio primum et revelatus fuerit homo peccati filius perditionis ⁴ qui adversatur et extollitur supra omne quod dicitur Deus aut quod colitur ita ut in templo Dei sedeat ostendens se quia sit Deus ⁵ non retinetis quod cum adhuc essem apud vos haec dicebam vobis ⁶ et nunc quid detineat scitis ut reveletur in suo tempore ⁷ nam mysterium iam operatur iniquitatis tantum ut qui tenet nunc donec de medio fiat ⁸ et tunc revelabitur ille iniquus quem Dominus Iesus interficiet spiritu oris sui et destruet in illustratione adventus sui ⁹ eum cuius est adventus secundum operationem Sanae in omni virtute et signis et prodigiis mendacibus ¹⁰ et in omni seductione iniquitatis his qui pereunt eo quod caritatem veritatis non receperunt ut salvi fierent ¹¹ ideo mittit illis Deus operationem erroris ut

credant mendacio ¹² ut iudicentur omnes qui non crediderunt veritati sed consenserunt iniquitati ¹³ nos autem debemus gratias agere Deo semper pro vobis fratres dilecti a Deo quod elegerit nos Deus primitias in salutem in sanctificatione Spiritus et fide veritatis ¹⁴ ad quod et vocavit vos per evangelium nostrum in acquisitionem gloriae Domini nostri Iesu Christi ¹⁵ itaque fratres state et tenete traditiones quas didicistis sive per sermonem sive per epistolam nostram ¹⁶ ipse autem Dominus noster Iesus Christus et Deus et Pater noster qui dilexit nos et dedit consolationem aeternam et spem bonam in gratia ¹⁷ exhortetur corda vestra et confirmet in omni opere et sermone bono

3 de cetero fratres orate pro nobis ut sermo Domini currat et clarificetur sicut et apud vos ² et ut liberemur ab inportunis et malis hominibus non enim omnium est fides ³ fidelis autem Dominus est qui confirmabit vos et custodiet a malo ⁴ confidimus autem de vobis in Domino quoniam quae praecipimus et facitis et facietis ⁵ Dominus autem dirigat corda vestra in caritate Dei et patientia Christi ⁶ denuntiamus autem vobis fratres in nomine Domini nostri Iesu Christi ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate et non secundum traditionem quam acceperunt a nobis ⁷ ipsi enim scitis quemadmodum oporteat imitari nos quoniam non inquieti fuimus inter vos ⁸ neque gratis panem manducavimus ab aliquo sed in labore et fatigatione nocte et die operantes ne quem vestrum gravaremus ⁹ non quasi non habuerimus potestatem sed ut nosmet ipsos formam daremus vobis ad imitandum nos ¹⁰ nam et cum essemus apud vos hoc denuntiabamus vobis quoniam si quis non vult operari nec manducet ¹¹ audimus enim inter vos quosdam ambulare inquiete nihil operantes sed curiose agentes ¹² his autem qui eiusmodi sunt denuntiamus et obsecramus in Domino Iesu Christo ut cum silentio operantes suum panem manducent ¹³ vos autem fratres nolite deficere beneficientes ¹⁴ quod si quis non oboedit verbo nostro per epistolam hunc notate et non commisceamini cum illo ut confundatur ¹⁵ et nolite quasi inimicum existimare sed corripite ut fratrem ¹⁶ ipse autem Dominus pacis det vobis pacem sempiternam in omni loco Dominus cum omnibus vobis ¹⁷ salutatio mea manu Pauli quod est signum in omni epistula ita scribo ¹⁸ gratia Domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis amen

I Timotheum

1 Paulus apostolus Christi Iesu secundum imperium Dei salvatoris nostri et Christi Iesu spei nostrae ² Timotheo dilecto filio in fide gratia misericordia pax a Deo Patre et Christo Iesu Domino nostro ³ sicut rogavi te ut remaneres Ephesi cum irem in Macedoniam ut denunciare quibusdam ne aliter docerent ⁴ neque intenderent fabulis et genealogiis interminatis quae quaestiones praestant magis quam aedificationem Dei quae est in fide ⁵ finis autem praecepti est caritas de corde puro et conscientia bona et fide non ficta ⁶ a quibus quidam aberrantes conversi sunt in vaniloquium ⁷ volentes esse legis doctores non intelligentes neque quae loquuntur neque de quibus adfirmant ⁸ scimus autem quia bona est lex si quis ea legitime utatur ⁹ sciens hoc quia iusto lex non est posita sed iniustis et non subditis impiis et peccatoribus sceleratis et contaminatis patricidis et matricidis homicidis ¹⁰ fornicariis masculorum concubitoribus plagiariis mendacibus periuris et si quid aliud sanae doctrinae adversatur ¹¹ quae est secundum evangelium gloriae beati Dei quod creditum est mihi ¹² gratias ago ei qui me confortavit Christo Iesu Domino nostro quia fidelem me existimavit ponens in ministerio ¹³ qui prius fui blasphemus et persecutor et contumeliosus sed misericordiam consecutus sum quia ignorans feci in incredulitate ¹⁴ superabundavit autem gratia Domini nostri cum fide et dilectione quae est in Christo Iesu ¹⁵ fidelis sermo et omni acceptione dignus quia Christus Iesus venit in mundum peccatores salvos facere quorum primus ego sum ¹⁶ sed ideo misericordiam consecutus sum ut in me primo ostenderet Christus Iesus omnem patientiam ad deformationem eorum qui credituri sunt illi in vitam aeternam ¹⁷ regi autem saeculorum inmortali invisibili soli Deo honor et gloria in saecula saeculorum amen ¹⁸ hoc praeceptum commendo tibi fili Timothee secundum praecedentes in te prophetias ut milites in illis bonam militiam ¹⁹ habens fidem et bonam conscientiam quam quidam repellentes circa fidem naufragaverunt ²⁰ ex quibus est Hymeneus et Alexander quos tradidi Satanae ut discant non blasphemare

2 obsecro igitur primo omnium fieri obsecrationes orationes postulationes gratiarum actiones pro omnibus hominibus ² pro regibus et omnibus qui in sublimitate sunt ut quietam et tranquillam vitam agamus in omni pietate et castitate ³ hoc enim bonum est et acceptum coram salutari nostro Deo ⁴ qui omnes homines vult salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire ⁵ unus enim Deus unus et mediator Dei et

hominum homo Christus Iesus ⁶ qui dedit redemptionem semet ipsum pro omnibus testimonium temporibus suis ⁷ in quo positus sum ego praedicator et apostolus veritatem dico non mentior doctor gentium in fide et veritate ⁸ volo ergo viros orare in omni loco levantes puras manus sine ira et disceptatione ⁹ similiter et mulieres in habitu ornato cum verecundia et sobrietate ornantes se non in tortis crinibus aut auro aut margaritis vel veste pretiosa ¹⁰ sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona ¹¹ mulier in silentio discat cum omni subiectione ¹² docere autem mulieri non permitto neque dominari in virum sed esse in silentio ¹³ Adam enim primus formatus est deinde Eva ¹⁴ et Adam non est seductus mulier autem seducta in praevaricatione fuit ¹⁵ salvabitur autem per filiorum generationem si permanserint in fide et dilectione et sanctificatione cum sobrietate

3 fidelis sermo si quis episcopatum desiderat bonum opus desiderat ² oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse unius uxoris virum sobrium prudentem ornatum hospitalem doctorem ³ non vinolentum non percussorem sed modestum non litigiosum non cupidum ⁴ suae domui bene praepositum filios habentem subditos cum omni castitate ⁵ si quis autem domui suae praeesse nescit quomodo ecclesiae Dei diligentiam habebit ⁶ non neophytum ne in superbia elatus in iudicium incidat diaboli ⁷ oportet autem illum et testimonium habere bonum ab his qui foris sunt ut non in obprobrium incidat et laqueum diaboli ⁸ diaconos similiter pudicos non bilingues non multo vino deditos non turpe lucrum sectantes ⁹ habentes mysterium fidei in conscientia pura ¹⁰ et hii autem probentur primum et sic ministrent nullum crimen habentes ¹¹ mulieres similiter pudicas non detrahentes sobrias fideles in omnibus ¹² diaconos sint unius uxoris viri qui filiis suis bene praesunt et suis domibus ¹³ qui enim bene ministraverint gradum sibi bonum adquirent et multam fiduciam in fide quae est in Christo Iesu ¹⁴ haec tibi scribo sperans venire ad te cito ¹⁵ si autem tardavero ut scias quomodo oporteat te in domo Dei conversari quae est ecclesia Dei vivi columna et firmamentum veritatis ¹⁶ et manifeste magnum est pietatis sacramentum quod manifestatum est in carne iustificatum est in spiritu apparuit angelis praedicatum est gentibus creditum est in mundo adsumptum est in gloria

4 Spiritus autem manifeste dicit quia in novissimis temporibus discedent quidam a fide adtendentes spiritibus erroris et doctrinis daemoniorum ² in

hypocrisi loquentium mendacium et cauteriatam habentium suam conscientiam ³ prohibentium nubere abstinere a cibis quos Deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus et his qui cognoverunt veritatem ⁴ quia omnis creatura Dei bona et nihil reiciendum quod cum gratiarum actione percipitur ⁵ sanctificatur enim per verbum Dei et orationem ⁶ haec proponens fratribus bonus eris minister Christi Iesu enutritus verbis fidei et bonae doctrinae quam adsecutus es ⁷ ineptas autem et aniles fabulas devita exerce te ipsum ad pietatem ⁸ nam corporalis exercitatio ad modicum utilis est pietas autem ad omnia utilis est promissionem habens vitae quae nunc est et futurae ⁹ fidelis sermo et omni acceptione dignus ¹⁰ in hoc enim laboramus et maledicimur quia speravimus in Deum vivum qui est salvator omnium hominum maxime fidelium ¹¹ praecipe haec et doce ¹² nemo adulescentiam tuam contemnat sed exemplum esto fidelium in verbo in conversatione in caritate in fide in castitate ¹³ dum venio adtende lectioni exhortationi doctrinae ¹⁴ noli neglegere gratiam quae in te est quae data est tibi per prophetiam cum inpositione manuum presbyterii ¹⁵ haec meditare in his esto ut profectus tuus manifestus sit omnibus ¹⁶ adtende tibi et doctrinae insta in illis hoc enim faciens et te ipsum salvum facies et qui te audiunt

⁵ seniore[m] ne increpaveris sed obsecra ut patrem iuvenes ut fratres ² anus ut matres iuenculas ut sorores in omni castitate ³ viduas honora quae vere viduae sunt ⁴ si qua autem vidua filios aut nepotes habet discant primum domum suam regere et mutuam vicem reddere parentibus hoc enim acceptum est coram Deo ⁵ quae autem vere vidua est et desolata speravit in Deum et instat obsecrationibus et orationibus nocte ac die ⁶ nam quae in deliciis est vivens mortua est ⁷ et hoc praecipe ut inreprehensibiles sint ⁸ si quis autem suorum et maxime domesticorum curam non habet fidem negavit et est infideli deterior ⁹ vidua eligatur non minus sexaginta annorum quae fuerit unius viri uxor ¹⁰ in operibus bonis testimonium habens si filios educavit si hospitio recepit si sanctorum pedes lavit si tribulationem patientibus subministravit si omne opus bonum subsecuta est ¹¹ adulescentiores autem viduas devita cum enim luxuriatae fuerint in Christo nubere volunt ¹² habentes damnationem quia primam fidem irritam fecerunt ¹³ simul autem et otiosae discunt circumire domos non solum otiosae sed et verbosae et curiosae loquentes quae non oportet ¹⁴ volo ergo iuveniores nubere filios procreare matres familias esse nullam occasionem dare adversario maledicti gratia ¹⁵ iam enim quaedam conversae sunt retro Satanam ¹⁶ si qua fidelis habet viduas subministret illis et non gravetur ecclesia ut his quae vere viduae sunt sufficiat ¹⁷ qui bene praesunt presbyteri duplici honore digni habeantur maxime qui laborant in verbo et doctrina ¹⁸ dicit enim scriptura non infrenabis os bovi trituranti et dignus operarius mercede sua ¹⁹ adversus presbyterum accusationem noli

recipere nisi sub duobus et tribus testibus ²⁰ peccantes coram omnibus argue ut et ceteri timorem habeant ²¹ testor coram Deo et Christo Iesu et electis angelis ut haec custodias sine praeiudicio nihil faciens in aliam partem declinando ²² manus cito nemini inposueris neque communicaveris peccatis alienis te ipsum castum custodi ²³ noli adhuc aquam bibere sed vino modico utere propter stomachum tuum et frequentes tuas infirmitates ²⁴ quorundam hominum peccata manifesta sunt praecedentia ad iudicium quosdam autem et subsequuntur ²⁵ similiter et facta bona manifesta sunt et quae aliter se habent abscondi non possunt

⁶ quicumque sunt sub iugo servi dominos suos omni honore dignos arbitrentur ne nomen Domini et doctrina blasphemetur ² qui autem fideles habent dominos non contemnant quia fratres sunt sed magis serviant quia fideles sunt et dilecti qui beneficii participes sunt haec doce et exhortare ³ si quis aliter docet et non adquiescit sanis sermonibus Domini nostri Iesu Christi et ei quae secundum pietatem est doctrinae ⁴ superbus nihil sciens sed languens circa quaestiones et pugnas verborum ex quibus oriuntur invidiae contentiones blasphemiae suspiciones malae ⁵ conflictationes hominum mente corruptorum et qui veritate privati sunt existimantium quaestum esse pietatem ⁶ est autem quaestus magnus pietas cum sufficientia ⁷ nihil enim intulimus in mundum haut dubium quia nec auferre quid possumus ⁸ habentes autem alimenta et quibus tegamur his contenti sumus ⁹ nam qui volunt divites fieri incidunt in temptationem et laqueum et desideria multa inutilia et nociva quae mergunt homines in interitum et perditionem ¹⁰ radix enim omnium malorum est cupiditas quam quidam appetentes erraverunt a fide et inseruerunt se doloribus multis ¹¹ tu autem o homo Dei haec fuge sectare vero iustitiam pietatem fidem caritatem patientiam mansuetudinem ¹² certa bonum certamen fidei adprehende vitam aeternam in qua vocatus es et confessus bonam confessionem coram multis testibus ¹³ praecipio tibi coram Deo qui vivificat omnia et Christo Iesu qui testimonium reddidit sub Pontio Pilato bonam confessionem ¹⁴ ut serves mandatum sine macula inreprehensibile usque in adventum Domini nostri Iesu Christi ¹⁵ quem suis temporibus ostendet beatus et solus potens rex regum et Dominus dominantium ¹⁶ qui solus habet immortalitatem lucem habitans inaccessibilem quem vidit nullus hominum sed nec videre potest cui honor et imperium sempiternum amen ¹⁷ divitibus huius saeculi praecipe non sublime sapere neque sperare in incerto divitiarum sed in Deo qui praestat nobis omnia abunde ad fruendum ¹⁸ bene agere divites fieri in operibus bonis facile tribuere communicare ¹⁹ thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum ut adprehendant veram vitam ²⁰ o Timothee depositum custodi devitans profanas vocum novitates et oppositiones falsi nominis scientiae ²¹ quam quidam promittentes circa fidem exciderunt gratia tecum

II Timotheum

1 Paulus apostolus Christi Iesu per voluntatem Dei secundum promissionem vitae quae est in Christo Iesu ² Timotheo carissimo filio gratia misericordia pax a Deo Patre et Christo Iesu Domino nostro ³ gratias ago Deo cui servo a progenitoribus in conscientia pura quam sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus meis nocte ac die ⁴ desiderans te videre memor lacrimarum tuarum ut gaudio implear ⁵ recordationem accipiens eius fidei quae est in te non ficta quae et habitavit primum in avia tua Loide et matre tua Eunice certus sum autem quod et in te ⁶ propter quam causam admoneo te ut resuscites gratiam Dei quae est in te per inpositionem manuum mearum ⁷ non enim dedit nobis Deus spiritum timoris sed virtutis et dilectionis et sobrietatis ⁸ noli itaque erubescere testimonium Domini nostri neque me vinculum eius sed conlabora evangelio secundum virtutem Dei ⁹ qui nos liberavit et vocavit vocatione sancta non secundum opera nostra sed secundum propositum suum et gratiam quae data est nobis in Christo Iesu ante tempora saecularia ¹⁰ manifestata est autem nunc per inluminacionem salvatoris nostri Iesu Christi qui destruxit quidem mortem inluminavit autem vitam et incorruptionem per evangelium ¹¹ in quo positus sum ego praedicator et apostolus et magister gentium ¹² ob quam causam etiam haec patior sed non confundor scio enim cui credidi et certus sum quia potens est depositum meum servare in illum diem ¹³ formam habe sanorum verborum quae a me audisti in fide et dilectione in Christo Iesu ¹⁴ bonum depositum custodi per Spiritum Sanctum qui habitat in nobis ¹⁵ scis hoc quod aversi sunt a me omnes qui in Asia sunt ex quibus est Phygelus et Hermogenes ¹⁶ det misericordiam Dominus Onesifori domui quia saepe me refrigeravit et catenam meam non erubuit ¹⁷ sed cum Romam venisset sollicite me quaesivit et invenit ¹⁸ det illi Dominus invenire misericordiam a Domino in illa die et quanta Ephesi ministravit melius tu nosti

2 tu ergo fili mi confortare in gratia quae est in Christo Iesu ² et quae audisti a me per multos testes haec commenda fidelibus hominibus qui idonei erunt et alios docere ³ labora sicut bonus miles Christi Iesu ⁴ nemo militans implicat se negotiis saecularibus ut ei placeat cui se probavit ⁵ nam et qui certat in agone non coronatur nisi legitime certaverit ⁶ laborantem agricolam oportet primum de fructibus accipere ⁷ intellege quae dico dabit enim tibi Dominus in omnibus intellectum ⁸ memor esto Iesum Christum resurrexisse a mortuis ex semine David secundum evangeli-

um meum ⁹ in quo laboro usque ad vincula quasi male operans sed verbum Dei non est alligatum ¹⁰ ideo omnia sustineo propter electos ut et ipsi salutem consequantur quae est in Christo Iesu cum gloria caelesti ¹¹ fidelis sermo nam si conmortui sumus et convivimus ¹² si sustinemus et conregnabimus si negabimus et ille negabit nos ¹³ si non credimus ille fidelis manet negare se ipsum non potest ¹⁴ haec commune testificans coram Domino noli verbis contendere in nihil utile ad subversionem audientium ¹⁵ sollicite cura te ipsum probabilem exhibere Deo operarium inconfusibilem recte tractantem verbum veritatis ¹⁶ profana autem inaniloquia devita multum enim proficient ad impietatem ¹⁷ et sermo eorum ut cancer serpit ex quibus est Hymeneus et Philetus ¹⁸ qui a veritate exciderunt dicentes resurrectionem iam factam et subvertunt quorundam fidem ¹⁹ sed firmum fundamentum Dei stetit habens signaculum hoc cognovit Dominus qui sunt eius et discedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen Domini ²⁰ in magna autem domo non solum sunt vasa aurea et argentea sed et lignea et fictilia et quaedam quidem in honorem quaedam autem in contumeliam ²¹ si quis ergo emundaverit se ab istis erit vas in honorem sanctificatum et utile Domino ad omne opus bonum paratum ²² iuvenilia autem desideria fuge sectare vero iustitiam fidem caritatem pacem cum his qui invocant Dominum de corde puro ²³ stultas autem et sine disciplina quaestiones devita sciens quia generant lites ²⁴ servum autem Domini non oportet litigare sed mansuetum esse ad omnes docibilem patientem ²⁵ cum modestia corripientem eos qui resistunt nequando det illis Deus paenitentiam ad cognoscendam veritatem ²⁶ et respiscant a diaboli laqueis a quo capti tenentur ad ipsius voluntatem

3 hoc autem scito quod in novissimis diebus instabunt tempora periculosa ² et erunt homines se ipsos amantes cupidi elati superbi blasphemi parentibus inoboedientes ingrati scelesti ³ sine affectione sine pace criminatores incontinentes inmites sine benignitate ⁴ proditores protervi tumidi voluptatium amatores magis quam Dei ⁵ habentes speciem quidem pietatis virtutem autem eius abnegantes et hos devita ⁶ ex his enim sunt qui penetrant domos et captivas ducunt mulierculas oneratas peccatis quae ducuntur variis desideriis ⁷ semper discentes et numquam ad scientiam veritatis pervenientes ⁸ quemadmodum autem Iannes et Mambres restiterunt Mosi ita et hii resistunt veritati homines corrupti mente reprobi circa fidem ⁹ sed ultra non proficient insipientia enim eorum

manifesta erit omnibus sicut et illorum fuit ¹⁰ tu autem adsecutus es meam doctrinam institutionem propositum fidem longanimitatem dilectionem patientiam ¹¹ persecutiones passiones qualia mihi facta sunt Antiochia Iconii Lystris quales persecutiones sustinui et ex omnibus me eripuit Dominus ¹² et omnes qui volunt pie vivere in Christo Iesu persecutionem patientur ¹³ mali autem homines et seductores proficient in peius errantes et in errorem mittentes ¹⁴ tu vero permane in his quae didicisti et credita sunt tibi sciens a quo didiceris ¹⁵ et quia ab infantia sacras litteras nosti quae te possint instruere ad salutem per fidem quae est in Christo Iesu ¹⁶ omnis scriptura divinitus inspirata et utilis ad docendum ad arguendum ad corrigendum ad erudiendum in iustitia ¹⁷ ut perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus

4 testificor coram Deo et Christo Iesu qui iudicaturus est vivos ac mortuos et adventum ipsius et regnum eius ² praedica verbum insta oportune inopportune argue obsecra increpa in omni patientia et doctrina ³ erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros prurientes auribus ⁴ et a veritate quidem auditum avertent ad fabulas autem convertentur ⁵ tu vero vigila in omnibus labora opus fac evangelistae ministerium tuum imple ⁶ ego enim iam delibor et

tempus meae resolutionis instat ⁷ bonum certamen certavi cursum consummavi fidem servavi ⁸ in reliquo reposita est mihi iustitiae corona quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex non solum autem mihi sed et his qui diligunt adventum eius ⁹ festina venire ad me cito ¹⁰ Demas enim me dereliquit diligens hoc saeculum et abiit Thessalonicam Crescens in Galliam Titus in Dalmatiam ¹¹ Lucas est mecum solus Marcum adsume et adduc tecum est enim mihi utilis in ministerium ¹² Tychicum autem misi Ephesum ¹³ paenulam quam reliqui Troade apud Carpum veniens adfers et libros maxime autem membranas ¹⁴ Alexander aerarius multa mala mihi ostendit reddat ei Dominus secundum opera eius ¹⁵ quem et tu devota valde enim restitit verbis nostris ¹⁶ in prima mea defensione nemo mihi adfuit sed omnes me dereliquerunt non illis reputetur ¹⁷ Dominus autem mihi adstitit et confortavit me ut per me praedicatio impleatur et audiant omnes gentes et liberatus sum de ore leonis ¹⁸ liberabit me Dominus ab omni opere malo et salvum faciet in regnum suum caeleste cui gloria in saecula saeculorum amen ¹⁹ saluta Priscam et Aquilam et Onesifori domum ²⁰ Erastus remansit Corinthi Trophimum autem reliqui infirmum Mileti ²¹ festina ante hiemem venire salutem te Eubulus et Pudens et Linus et Claudia et fratres omnes ²² Dominus Iesus cum spiritu tuo gratia nobiscum amen

Titum

1 Paulus servus Dei apostolus autem Iesu Christi secundum fidem electorum Dei et agnitionem veritatis quae secundum pietatem est ² in spem vitae aeternae quam promisit qui non mentitur Deus ante tempora saecularia ³ manifestavit autem temporibus suis verbum suum in praedicatione quae credita est mihi secundum praeceptum salvatoris nostri Dei ⁴ Tito dilecto filio secundum communem fidem gratia et pax a Deo Patre et Christo Iesu salvatore nostro ⁵ huius rei gratia reliqui te Cretae ut ea quae desunt corrigas et constituas per civitates presbyteros sicut ego tibi disposui ⁶ si quis sine crimine est unius uxoris vir filios habens fideles non in accusatione luxuriae aut non subditos ⁷ oportet enim episcopum sine crimine esse sicut Dei dispensatorem non superbum non iracundum non vinolentum non percussorem non turpilucrum cupidum ⁸ sed hospitalem benignum sobrium iustum sanctum continentem ⁹ amplectentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem ut potens sit et exhortari in doctrina sana et eos qui contradicunt arguere ¹⁰ sunt enim multi et inoboedientes vaniloqui et seductores maxime qui de circumcissione sunt ¹¹ quos oportet redargui qui universas domos subvertunt docentes quae non oportet turpis lucris gratia ¹² dixit quidam ex illis proprius ipsorum propheta Cretenses semper mendaces malae bestiae ventres pigri ¹³ testimonium hoc verum est quam ob causam increpa illos dure ut sani sint in fide ¹⁴ non intendentes iudaicis fabulis et mandatis hominum aversantium se a veritate ¹⁵ omnia munda mundis coinquinatis autem et infidelibus nihil mundum sed inquinatae sunt eorum et mens et conscientia ¹⁶ confitentur se nosse Deum factis autem negant cum sunt abominati et incredibiles et ad omne opus bonum reprobi

2 tu autem loquere quae decet sanam doctrinam ² senes ut sobrii sint pudici prudentes sani fide dilectione patientia ³ anus similiter in habitu sancto non criminatrices non vino multo servientes bene docentes ⁴ ut prudentiam doceant adolescentulas ut viros suos ament filios diligant ⁵ prudentes castas domus curam habentes benignas subditas suis viris ut non blasphemetur verbum Dei ⁶ iuvenes similiter hortare ut sobrii sint ⁷ in omnibus te ipsum praebe exemplum bonorum operum in doctrina integritatem

gravitatem ⁸ verbum sanum inreprehensibilem ut is qui ex adverso est vereatur nihil habens malum dicere de nobis ⁹ servos dominis suis subditos esse in omnibus placentes non contradicentes ¹⁰ non fraudulentos, sed in omnibus fidem bonam ostendentes ut doctrinam salutaris nostri Dei ornent in omnibus ¹¹ apparuit enim gratia Dei salutaris omnibus hominibus ¹² erudiciens nos ut abnegantes impietatem et saecularia desideria sobrie et iuste et pie vivamus in hoc saeculo ¹³ expectantes beatam spem et adventum gloriae magni Dei et salvatoris nostri Iesu Christi ¹⁴ qui dedit semet ipsum pro nobis ut nos redimeret ab omni iniquitate et mundaret sibi populum acceptabilem sectatorem bonorum operum ¹⁵ haec loquere et exhortare et argue cum omni imperio nemo te contemnat

3 admone illos principibus et potestatibus subditos esse dicto oboedire ad omne opus bonum paratos esse ² neminem blasphemare non litigiosos esse modestos omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines ³ eramus enim et nos aliquando insipientes increduli errantes servientes desideriiis et voluptatibus variis in malitia et invidia agentes odibiles odientes invicem ⁴ cum autem benignitas et humanitas apparuit salvatoris nostri Dei ⁵ non ex operibus iustitiae quae fecimus nos sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit per lavacrum regenerationis et renovationis Spiritus Sancti ⁶ quem effudit in nos abunde per Iesum Christum salvatorem nostrum ⁷ ut iustificati gratia ipsius heredes simus secundum spem vitae aeternae ⁸ fidelis sermo est et de his volo te confirmare ut curent bonis operibus praeesse qui credunt Deo haec sunt bona et utilia hominibus ⁹ stultas autem quaestiones et genealogias et contentiones et pugnas legis devita sunt enim inutiles et vanae ¹⁰ hereticum hominem post unam et secundam correptionem devita ¹¹ sciens quia subversus est qui eiusmodi est et delinquit proprio iudicio condemnatus ¹² cum misero ad te Arteman aut Tychicum festina ad me venire Nicopolim ibi enim statui hiemare ¹³ Zenan legis peritum et Apollo sollicito praemitte ut nihil illis desit ¹⁴ discant autem et nostri bonis operibus praeesse ad usus necessarios ut non sint infructuosi ¹⁵ salutant te qui mecum sunt omnes saluta qui nos amant in fide gratia Dei cum omnibus vobis amen

Philemonem

1 Paulus vinctus Iesu Christi et Timotheus frater Philemoni dilecto et adiutori nostro ² et Appiae sorori et Archippo commilitoni nostro et ecclesiae quae in domo tua est ³ gratia vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo ⁴ gratias ago Deo meo semper memoriam tui faciens in orationibus meis ⁵ audiens caritatem tuam et fidem quam habes in Domino Iesu et in omnes sanctos ⁶ ut communicatio fidei tuae evidens fiat in agnitione omni boni in nobis in Christo Iesu ⁷ gaudium enim magnum habui et consolationem in caritate tua quia viscera sanctorum requieverunt per te frater ⁸ propter quod multam fiduciam habentes in Christo Iesu imperandi tibi quod ad rem pertinet ⁹ propter caritatem magis obsecro cum sis talis ut Paulus senex nunc autem et vinctus Iesu Christi ¹⁰ obsecro te de meo filio quem genui in vinculis Onesimo ¹¹ qui tibi aliquando inutilis fuit nunc autem et tibi et mihi utilis ¹² quem remisi tu autem illum id est mea viscera suscipe ¹³ quem ego volueram

mecum detinere ut pro te mihi ministraret in vinculis evangelii ¹⁴ sine consilio autem tuo nihil volui facere uti ne velut ex necessitate bonum tuum esset sed voluntarium ¹⁵ forsitan enim ideo discessit ad horam a te ut aeternum illum recipere ¹⁶ iam non ut servum sed plus servo carissimum fratrem maxime mihi quanto autem magis tibi et in carne et in Domino ¹⁷ si ergo habes me socium suscipe illum sicut me ¹⁸ si autem aliquid nocuit tibi aut debet hoc mihi inputa ¹⁹ ego Paulus scripsi mea manu ego reddam ut non dicam tibi quod et te ipsum mihi debes ²⁰ ita frater ego te fruar in Domino refice viscera mea in Domino ²¹ confidens oboedientia tua scripsi tibi sciens quoniam et super id quod dico facies ²² simul autem et para mihi hospitium nam spero per orationes vestras donari me vobis ²³ salutem te Epaphras concaptivus meus in Christo Iesu ²⁴ Marcus Aristarchus Demas Lucas adiutores mei ²⁵ gratia Domini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro amen

Hebraeos

1 multifariam et multis modis olim Deus loquens patribus in prophetis ² novissime diebus istis locutus est nobis in Filio quem constituit heredem universorum per quem fecit et saecula ³ qui cum sit splendor gloriae et figura substantiae eius portansque omnia verbo virtutis suae purgationem peccatorum faciens sedit ad dexteram Maiestatis in excelsis ⁴ tanto melior angelis effectus quanto differentius prae illis nomen hereditavit ⁵ cui enim dixit aliquando angelorum Filius meus es tu ego hodie genui te et rursus ego ero illi in Patrem et ipse erit mihi in Filium ⁶ et cum iterum introducit primogenitum in orbem terrae dicit et adorent eum omnes angeli Dei ⁷ et ad angelos quidem dicit qui facit angelos suos spiritus et ministros suos flammam ignis ⁸ ad Filium autem thronus tuus Deus in saeculum saeculi et virga aequitatis virga regni tui ⁹ dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem propterea unxit te Deus Deus tuus oleo exultationis prae participibus tuis ¹⁰ et tu in principio Domine terram fundasti et opera manuum tuarum sunt caeli ¹¹ ipsi peribunt tu autem permanebis et omnes ut vestimentum veterescent ¹² et velut amictum involves eos et mutabuntur tu autem idem es et anni tui non deficient ¹³ ad quem autem angelorum dixit aliquando sede a dextris meis quoadusque ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum ¹⁴ nonne omnes sunt administratorii spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capient salutis

2 propterea abundantius oportet observare nos ea quae audivimus ne forte pereffluamus ² si enim qui per angelos dictus est sermo factus est firmus et omnis praevaricatio et inoboedientia accepit iustam mercedis retributionem ³ quomodo nos effugiemus si tantam neglexerimus salutem quae cum initium accepisset enarrari per Dominum ab eis qui audierunt in nos confirmata est ⁴ contestante Deo signis et portentis et variis virtutibus et Spiritus Sancti distributionibus secundum suam voluntatem ⁵ non enim angelis subiecit orbem terrae futurum de quo loquimur ⁶ testatus est autem in quodam loco quis dicens quid est homo quod memor es eius aut filius hominis quoniam visitas eum ⁷ minuisti eum paulo minus ab angelis gloria et honore coronasti eum et constituisti eum super opera manuum tuarum ⁸ omnia subiecisti sub pedibus eius in eo enim quod ei omnia subiecit nihil dimisit non subiectum ei nunc autem necdum videmus omnia subiecta ei ⁹ eum autem qui modico quam angeli minoratus est videmus Iesum propter passionem mortis gloria et honore coronatum ut gratia Dei pro omnibus

gustaret mortem ¹⁰ decebat enim eum propter quem omnia et per quem omnia qui multos filios in gloriam adduxerat auctorem salutis eorum per passiones consummare ¹¹ qui enim sanctificat et qui sanctificantur ex uno omnes propter quam causam non confunditur fratres eos vocare dicens ¹² nuntiabo nomen tuum fratribus meis in medio ecclesiae laudabo te ¹³ et iterum ego ero fidens in eum et iterum ecce ego et pueri mei quos mihi dedit Deus ¹⁴ quia ergo pueri communicaverunt sanguini et carni et ipse similiter participavit hisdem ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium id est diabolus ¹⁵ et liberaret eos qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant servituti ¹⁶ nusquam enim angelos adprehendit sed semen Abrahae adprehendit ¹⁷ unde debuit per omnia fratribus simulare ut misericors fieret et fidelis pontifex ad Deum ut repropitiaret delicta populi ¹⁸ in eo enim in quo passus est ipse temptatus potens est eis qui temptantur auxiliari

3 unde fratres sancti vocationis caelestis participes considerate apostolum et pontificem confessionis nostrae Iesum ² qui fidelis est ei qui fecit illum sicut et Moses in omni domo illius ³ amplioris enim gloriae iste prae Mose dignus habitus est quanto ampliorem honorem habet domus qui fabricavit illam ⁴ omnis namque domus fabricatur ab aliquo qui autem omnia creavit Deus ⁵ et Moses quidem fidelis erat in tota domo eius tamquam famulus in testimonium eorum quae dicenda erant ⁶ Christus vero tamquam filius in domo sua quae domus sumus nos si fiduciam et gloriam spei usque ad finem firmam retineamus ⁷ quapropter sicut dicit Spiritus Sanctus hodie si vocem eius audieritis ⁸ nolite obdurare corda vestra sicut in exacerbatione secundum diem temptationis in deserto ⁹ ubi temptaverunt me patres vestri probaverunt et viderunt opera mea ¹⁰ quadraginta annos propter quod infensus fui generationi huic et dixi semper errant corde ipsi autem non cognoverunt vias meas ¹¹ sicut iuravi in ira mea si introibunt in requiem meam ¹² videte fratres ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis discedendi a Deo vivo ¹³ sed adhortamini vosmet ipsos per singulos dies donec hodie cognominatur ut non obduretur quis ex vobis fallacia peccati ¹⁴ participes enim Christi effecti sumus si tamen initium substantiae usque ad finem firmam retineamus ¹⁵ dum dicitur hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra quemadmodum in illa exacerbatione ¹⁶ quidam enim audientes exacerbaverunt sed non universi qui profecti sunt ab Aegyp-

to per Mosen ¹⁷ quibus autem infensus est quadraginta annos nonne illis qui peccaverunt quorum cadavera prostrata sunt in deserto ¹⁸ quibus autem iuravit non introire in requiem ipsius nisi illis qui increduli fuerunt ¹⁹ et videmus quia non potuerunt introire propter incredulitatem

4 timeamus ergo ne forte relicta pollicitatione introeundi in requiem eius existimetur aliqui ex vobis deesse ² etenim et nobis nuntiatum est quemadmodum et illis sed non profuit illis sermo auditus non admixtis fidei ex his quae audierunt ³ ingrediemur enim in requiem qui credidimus quemadmodum dixit sicut iuravi in ira mea si introibunt in requiem meam et quidem operibus ab institutione mundi factis ⁴ dixit enim quodam loco de die septima sic et requievit Deus die septima ab omnibus operibus suis ⁵ et in isto rursum si introibunt in requiem meam ⁶ quoniam ergo superest quosdam introire in illam et hii quibus prioribus adnuntiatum est non introierunt propter incredulitatem ⁷ iterum terminat diem quandam hodie in David dicendo post tantum temporis sicut supra dictum est hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra ⁸ nam si eis Iesus requiem praestitisset numquam de alio loqueretur posthac die ⁹ itaque relinquitur sabbatismus populo Dei ¹⁰ qui enim ingressus est in requiem eius etiam ipse requievit ab operibus suis sicut a suis Deus ¹¹ festinemus ergo ingredi in illam requiem ut ne in id ipsum quis incidat incredulitatis exemplum ¹² vivus est enim Dei sermo et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti et pertinens usque ad divisionem animae ac spiritus conpagum quoque et medullarum et discretor cogitationum et intentionum cordis ¹³ et non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius omnia autem nuda et aperta sunt oculis eius ad quem nobis sermo ¹⁴ habentes ergo pontificem magnum qui penetraverit caelos Iesum Filium Dei teneamus confessionem ¹⁵ non enim habemus pontificem qui non possit conpati infirmitatibus nostris temptatum autem per omnia pro similitudine absque peccato ¹⁶ adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiae ut misericordiam consequamur et gratiam inveniamus in auxilio oportuno

5 omnis namque pontifex ex hominibus adsumptus pro hominibus constituitur in his quae sunt ad Deum ut offerat dona et sacrificia pro peccatis ² qui condolere possit his qui ignorant et errant quoniam et ipse circumdatus est infirmitate ³ et propter eam debet quemadmodum et pro populo ita etiam pro semet ipso offerre pro peccatis ⁴ nec quisquam sumit sibi honorem sed qui vocatur a Deo tamquam Aaron ⁵ sic et Christus non semet ipsum clarificavit ut pontifex fieret sed qui locutus est ad eum Filius meus es tu ego hodie genui te ⁶ quemadmodum et in alio dicit tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech ⁷ qui in diebus carnis suae preces supplicationesque ad eum qui possit salvum illum a morte facere cum clamore valido et lacrimis offerens et exauditus pro sua reverentia ⁸ et quidem cum esset Filius

didicit ex his quae passus est oboedientiam ⁹ et consummatus factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis aeternae ¹⁰ appellatus a Deo pontifex iuxta ordinem Melchisedech ¹¹ de quo grandis nobis sermo et ininterpretabilis ad dicendum quoniam inbecilles facti estis ad audiendum ¹² etenim cum deberetis magistri esse propter tempus rursum indigetis ut vos doceamini quae sint elementa exordii sermonum Dei et facti estis quibus lacte opus sit non solido cibo ¹³ omnis enim qui lactis est particeps expers est sermonis iustitiae parvulus enim est ¹⁴ perfectorum autem est solidus cibus eorum qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac mali

6 quapropter intermittentes inchoationis Christi sermonem ad perfectionem feramur non rursum iacentes fundamentum paenitentiae ab operibus mortuis et fidei ad Deum ² baptismatum doctrinae inpositionis quoque manuum ac resurrectionis mortuorum et iudicii aeterni ³ et hoc faciemus siquidem permiserit Deus ⁴ impossibile est enim eos qui semel sunt inluminati gustaverunt etiam donum caeleste et participes sunt facti Spiritus Sancti ⁵ gustaverunt nihilominus bonum Dei verbum virtutesque saeculi venturi ⁶ et prolapsi sunt renovari rursus ad paenitentiam rursum crucifigentes sibimet ipsis Filium Dei et ostentui habentes ⁷ terra enim saepe venientem super se bibens imbrem et generans herbam oportuna illis a quibus colitur accipit benedictionem a Deo ⁸ proferens autem spinas ac tribulos reproba est et maledicto proxima cuius consummatio in combustionem ⁹ confidimus autem de vobis dilectissimi meliora et viciniora saluti tametsi ita loquimur ¹⁰ non enim iniustus Deus ut obliviscatur operis vestri et dilectionis quam ostendistis in nomine ipsius qui ministrastis sanctis et ministratis ¹¹ cupimus autem unumquemque vestrum eandem ostentare sollicitudinem ad expletionem spei usque in finem ¹² ut non segnes efficiamini verum imitatores eorum qui fide et patientia hereditabunt promissiones ¹³ Abrahae namque promittens Deus quoniam neminem habuit per quem iuraret maiorem iuravit per semet ipsum ¹⁴ dicens nisi benedicens benedicam te et multiplicans multiplicabo te ¹⁵ et sic longanimiter ferens adeptus est repromissionem ¹⁶ homines enim per maiorem sui iurant et omnis controversiae eorum finis ad confirmationem est iuramentum ¹⁷ in quo abundantius volens Deus ostendere pollicitationis heredibus inmobilitatem consilii sui interposuit iusiurandum ¹⁸ ut per duas res immobiles quibus impossibile est mentiri Deum fortissimum solacium habeamus qui confugimus ad tenendam propositam spem ¹⁹ quam sicut anchoram habemus animae tutam ac firmam et incedentem usque in interiora velaminis ²⁰ ubi praecursor pro nobis introiit Iesus secundum ordinem Melchisedech pontifex factus in aeternum

7 hic enim Melchisedech rex Salem sacerdos Dei summi qui obiavit Abrahae regresso a caede

regum et benedixit ei ² cui decimas omnium divisit Abraham primum quidem qui interpretatur rex iustitiae deinde autem et rex Salem quod est rex pacis ³ sine patre sine matre sine genealogia neque initium dierum neque finem vitae habens adsimilatus autem Filio Dei manet sacerdos in perpetuum ⁴ intuemini autem quantus sit hic cui et decimam dedit de praecipuis Abraham patriarcha ⁵ et quidem de filiis Levi sacerdotium accipientes mandatum habent decimas sumere a populo secundum legem id est a fratribus suis quamquam et ipsi exierunt de lumbis Abrahae ⁶ cuius autem generatio non adnumeratur in eis decimas sumpsit Abraham et hunc qui habebat repromissiones benedixit ⁷ sine ulla autem contradictione quod minus est a meliore benedicatur ⁸ et hic quidem decimas morientes homines accipiunt ibi autem contestatus quia vivit ⁹ et ut ita dictum sit per Abraham et Levi qui decimas accipit decimatus est ¹⁰ adhuc enim in lumbis patris erat quando obviavit ei Melchisedech ¹¹ si ergo consummatio per sacerdotium leviticum erat populus enim sub ipso legem accepit quid adhuc necessarium secundum ordinem Melchisedech alium surgere sacerdotem et non secundum ordinem Aaron dici ¹² translato enim sacerdotio necesse est ut et legis translatio fiat ¹³ in quo enim haec dicuntur de alia tribu est de qua nullus altario praesto fuit ¹⁴ manifestum enim quod ex Iuda ortus sit Dominus noster in qua tribu nihil de sacerdotibus Moses locutus est ¹⁵ et amplius adhuc manifestum est si secundum similitudinem Melchisedech exsurgit alius sacerdos ¹⁶ qui non secundum legem mandati carnalis factus est sed secundum virtutem vitae insolubilis ¹⁷ contestatur enim quoniam tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech ¹⁸ reprobatio quidem fit praecedentis mandati propter infirmitatem eius et inutilitatem ¹⁹ nihil enim ad perfectum adduxit lex introductio vero melioris spei per quam proximamus ad Deum ²⁰ et quantum est non sine iureiurando alii quidem sine iureiurando sacerdotes facti sunt ²¹ hic autem cum iureiurando per eum qui dixit ad illum iuravit Dominus et non paenitebit tu es sacerdos in aeternum ²² in tantum melioris testamenti sponsor factus est Iesus ²³ et alii quidem plures facti sunt sacerdotes idcirco quod morte prohiberentur permanere ²⁴ hic autem eo quod maneat in aeternum sempiternum habet sacerdotium ²⁵ unde et salvare in perpetuo potest accedentes per semet ipsum ad Deum semper vivens ad interpellandum pro eis ²⁶ talis enim decebat ut nobis esset pontifex sanctus innocens inpollutus segregatus a peccatoribus et excelsior caelis factus ²⁷ qui non habet cotidie necessitatem quemadmodum sacerdotes prius pro suis delictis hostias offerre deinde pro populi hoc enim fecit semel se offerendo ²⁸ lex enim homines constituit sacerdotes infirmitatem habentes sermo autem iurandi qui post legem est Filium in aeternum perfectum

8 capitulum autem super ea quae dicuntur talem habemus pontificem qui consedit in dextera sedis

Magnitudinis in caelis ² sanctorum minister et tabernaculi veri quod fixit Dominus et non homo ³ omnis enim pontifex ad offerenda munera et hostias constituitur unde necesse est et hunc habere aliquid quod offerat ⁴ si ergo esset super terram nec esset sacerdos cum essent qui offerrent secundum legem munera ⁵ qui exemplari et umbrae deserviunt caelestium sicut responsum est Mosis cum consummaret tabernaculum vide inquit omnia facito secundum exemplar quod tibi ostensum est in monte ⁶ nunc autem melius sortitus est ministerium quanto et melioris testamenti mediator est quod in melioribus repromissionibus sanctum est ⁷ nam si illud prius culpa vacasset non utique secundi locus inquireretur ⁸ vituperans enim eos dicit ecce dies veniunt dicit Dominus et consummabo super domum Israhel et super domum Iuda testamentum novum ⁹ non secundum testamentum quod feci patribus eorum in die qua adprehendi manum illorum ut educerem illos de terra Aegypti quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo et ego neglexi eos dicit Dominus ¹⁰ quia hoc testamentum quod disponam domui Israhel post dies illos dicit Dominus dando leges meas in mentem eorum et in corde eorum superscribam eas et ero eis in Deum et ipsi erunt mihi in populum ¹¹ et non docebit unusquisque proximum suum et unusquisque fratrem suum dicens cognosce Dominum quoniam omnes scient me a minore usque ad maiorem eorum ¹² quia propitius ero iniquitatibus eorum et peccatorum illorum iam non memorabor ¹³ dicendo autem novum veteravit prius quod autem antiquatur et senescit prope interitum est

9 habuit quidem et prius iustificationes culturae et sanctum saeculare ² tabernaculum enim factum est primum in quo inerant candelabra et mensa et propositio panum quae dicitur sancta ³ post velamentum autem secundum tabernaculum quod dicitur sancta sanctorum ⁴ aureum habens turibulum et arcam testamenti circumtectam ex omni parte auro in qua urna aurea habens manna et virga Aaron quae fronderat et tabulae testamenti ⁵ superque eam cherubin gloriae obumbrantia propitiatorium de quibus non est modo dicendum per singula ⁶ his vero ita compositis in priori quidem tabernaculo semper introibant sacerdotes sacrificiorum officia consummantes ⁷ in secundo autem semel in anno solus pontifex non sine sanguine quem offert pro sua et populi ignorantia ⁸ hoc significante Spiritu Sancto nondum propalatum esse sanctorum viam adhuc priore tabernaculo habente statum ⁹ quae parabola est temporis instantis iuxta quam munera et hostiae offeruntur quae non possunt iuxta conscientiam perfectum facere servientem ¹⁰ solummodo in cibis et in potibus et variis baptismis et iustitiis carnis usque ad tempus correctionis inpositis ¹¹ Christus autem adsistens pontifex futurorum bonorum per amplius et perfectius tabernaculum non manufactum id est non huius creationis ¹² neque per sanguinem hircorum et vitulorum sed per proprium sanguinem introivit semel in sancta

aeterna redemptione inventa ¹³ si enim sanguis hircorum et taurorum et cinis vitulae aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis ¹⁴ quanto magis sanguis Christi qui per Spiritum Sanctum semet ipsum obtulit immaculatum Deo emundabit conscientiam vestram ab operibus mortuis ad serviendum Deo viventi ¹⁵ et ideo novi testamenti mediator est ut morte intercedente in redemptionem earum praevaricationum quae erant sub priore testamento repromissionem accipiant qui vocati sunt aeternae hereditatis ¹⁶ ubi enim testamentum mors necesse est intercedat testatoris ¹⁷ testamentum enim in mortuis confirmatum est alioquin nondum valet dum vivit qui testatus est ¹⁸ unde ne primum quidem sine sanguine dedicatum est ¹⁹ lecto enim omni mandato legis a Mose universo populo accipiens sanguinem vitulorum et hircorum cum aqua et lana coccinea et hysopo ipsum quoque librum et omnem populum aspersit ²⁰ dicens hic sanguis testamenti quod mandavit ad vos Deus ²¹ etiam tabernaculum et omnia vasa ministerii sanguine similiter aspersit ²² et omnia paene in sanguine mundantur secundum legem et sine sanguinis fusione non fit remissio ²³ necesse est ergo exemplaria quidem caelestium his mundari ipsa autem caelestia melioribus hostiis quam istis ²⁴ non enim in manufactis sanctis Iesus introiit exemplaria verorum sed in ipsum caelum ut appareat nunc vultui Dei pro nobis ²⁵ neque ut saepe offerat semet ipsum quemadmodum pontifex intrat in sancta per singulos annos in sanguine alieno ²⁶ alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi nunc autem semel in consummatione saeculorum ad destitutionem peccati per hostiam suam apparuit ²⁷ et quemadmodum statutum est hominibus semel mori post hoc autem iudicium ²⁸ sic et Christus semel oblatus ad multorum exhaurienda peccata secundo sine peccato apparebit expectantibus se in salutem

10 umbram enim habens lex bonorum futurorum non ipsam imaginem rerum per singulos annos hisdem ipsis hostiis quas offerunt indesinenter numquam potest accedentes perfectos facere ² alioquin non cessassent offerri ideo quod nullam haberent ultra conscientiam peccati cultores semel mundati ³ sed in ipsis commemoratio peccatorum per singulos annos fit ⁴ impossibile enim est sanguine taurorum et hircorum auferri peccata ⁵ ideo ingrediens mundum dicit hostiam et oblationem noluisti corpus autem aptasti mihi ⁶ holocaustomata et pro peccato non tibi placuit ⁷ tunc dixi ecce venio in capitulo libri scriptum est de me ut faciam Deus voluntatem tuam ⁸ superius dicens quia hostias et oblationes et holocaustomata et pro peccato noluisti nec placita sunt tibi quae secundum legem offeruntur ⁹ tunc dixit ecce venio ut faciam Deus voluntatem tuam aufert primum ut sequens statuatur ¹⁰ in qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Christi Iesu in semel ¹¹ et omnis quidem sacerdos praesto est cotidie ministrans et easdem saepe offerens hostias quae numquam possunt

auferre peccata ¹² hic autem unam pro peccatis offerens hostiam in sempiternum sedit in dextera Dei ¹³ de cetero expectans donec ponantur inimici eius scabillum pedum eius ¹⁴ una enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos ¹⁵ contestatur autem nos et Spiritus Sanctus postquam enim dixit ¹⁶ hoc autem testamentum quod testabor ad illos post dies illos dicit Dominus dando leges meas in cordibus eorum et in mente eorum superscribam eas ¹⁷ et peccatorum et iniquitatum eorum iam non recordabor amplius ¹⁸ ubi autem horum remissio iam non oblatio pro peccato ¹⁹ habentes itaque fratres fiduciam in introitu sanctorum in sanguine Christi ²⁰ quam initiavit nobis viam novam et viventem per velamen id est carnem suam ²¹ et sacerdotem magnum super domum Dei ²² accedamus cum vero corde in plenitudine fidei aspersi corda a conscientia mala et abluti corpus aqua munda ²³ teneamus spei nostrae confessionem indeclinabilem fidelis enim est qui repromisit ²⁴ et consideremus invicem in provocationem caritatis et bonorum operum ²⁵ non deserentes collectionem nostram sicut est consuetudinis quibusdam sed consolantes et tanto magis quanto videritis adpropinquantem diem ²⁶ voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis iam non relinquitur pro peccatis hostia ²⁷ terribilis autem quaedam expectatio iudicii et ignis aemulatio quae consumptura est adversarios ²⁸ irritam quis faciens legem Mosi sine ulla miseratione duobus vel tribus testibus moritur ²⁹ quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui Filium Dei conculcaverit et sanguinem testamenti pollutum duxerit in quo sanctificatus est et Spiritui gratiae contumeliam fecerit ³⁰ scimus enim qui dixit mihi vindictam ego reddam et iterum quia iudicabit Dominus populum suum ³¹ horrendum est incidere in manus Dei viventis ³² rememoramini autem pristinos dies in quibus inluminati magnum certamen sustinuistis passionum ³³ et in altero quidem obprobriis et tribulationibus spectaculum facti in altero autem socii taliter conversantium effecti ³⁴ nam et vinctis compassi estis et rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis cognoscentes vos habere meliorem et manentem substantiam ³⁵ nolite itaque amittere confidentiam vestram quae magnam habet remunerationem ³⁶ patientia enim vobis necessaria est ut voluntatem Dei facientes reportetis promissionem ³⁷ adhuc enim modicum quantum qui venturus est veniet et non tardabit ³⁸ iustus autem meus ex fide vivit quod si subtraxerit se non placebit animae meae ³⁹ nos autem non sumus subtractionis in perditionem sed fidei in acquisitionem animae

11 est autem fides sperandorum substantia rerum argumentum non parentum ² in hac enim testimonium consecuti sunt senes ³ fide intellegimus aptata esse saecula verbo Dei ut ex invisibilibus visibilia fierent ⁴ fide plurimam hostiam Abel quam Cain obtulit Deo per quam testimonium consecutus est esse iustus testimonium perhibente muneribus eius Deo et per illum defunctus adhuc loquitur ⁵ fide Enoch translatus

est ne videret mortem et non inveniebatur quia transtulit illum Deus ante translationem enim testimonium habebat placuisse Deo ⁶ sine fide autem impossibile placere credere enim oportet accedentem ad Deum quia est et inquirentibus se remunerator fit ⁷ fide Noe responso accepto de his quae adhuc non videbantur metuens aptavit arcam in salutem domus suae per quam damnavit mundum et iustitiae quae per fidem est heres est institutus ⁸ fide qui vocatur Abraham oboedivit in locum exire quem accepturus erat in hereditatem et exiit nesciens quo iret ⁹ fide moratus est in terra repromissionis tamquam in aliena in casulis habitando cum Isaac et Iacob coheredibus repromissionis eiusdem ¹⁰ expectabat enim fundamenta habentem civitatem cuius artifex et conditor Deus ¹¹ fide et ipsa Sarra sterilis virtutem in conceptionem seminis accepit etiam praeter tempus aetatis quoniam fidelem credidit esse qui promiserat ¹² propter quod et ab uno orti sunt et haec emortuo tamquam sidera caeli in multitudinem et sicut harena quae est ad oram maris innumerabilis ¹³ iuxta fidem defuncti sunt omnes isti non acceptis repromissionibus sed a longe eas aspicientes et salutantes et confidentes quia peregrini et hospites sunt supra terram ¹⁴ qui enim haec dicunt significant se patriam inquirere ¹⁵ et si quidem illius meminissent de qua exierunt habebant utique tempus revertendi ¹⁶ nunc autem meliorem appetunt id est caelestem ideo non confunditur Deus vocari Deus eorum paravit enim illis civitatem ¹⁷ fide obtulit Abraham Isaac cum temptaretur et unigenitum offerebat qui susceperat repromissiones ¹⁸ ad quem dictum est quia in Isaac vocabitur tibi semen ¹⁹ arbitrans quia et a mortuis suscitare potens est Deus unde eum et in parabola accepit ²⁰ fide et de futuris benedixit Isaac Iacob et Esau ²¹ fide Iacob moriens singulis filiorum Ioseph benedixit et adoravit fastigium virgae eius ²² fide Ioseph moriens de profec-tione filiorum Israhel memoratus est et de ossibus suis mandavit ²³ fide Moses natus occultatus est mensibus tribus a parentibus suis eo quod vidissent elegantem infantem et non timuerunt regis edictum ²⁴ fide Moses grandis factus negavit se esse filium filiae Pharaonis ²⁵ magis eligens adfligi cum populo Dei quam temporalis peccati habere iucunditatem ²⁶ maiores divitias aestimans thesauro Aegyptiorum inproperium Christi aspiciebat enim in remunerationem ²⁷ fide reliquit Aegyptum non veritus animositatem regis invisibilem enim tamquam videns sustinuit ²⁸ fide celebravit pascha et sanguinis effusionem ne qui vastabat primitiva tangeret eos ²⁹ fide transierunt mare Rubrum tamquam per aridam terram quod experti Aegyptii devorati sunt ³⁰ fide muri Hiericho ruerunt circuiti dierum septem ³¹ fide Raab meretrix non periit cum incredulis excipiens exploratores cum pace ³² et quid adhuc dicam deficient enim me tempus enarrantem de Gedeon Barac Samson Iepthae David et Samuhel et prophetis ³³ qui per fidem devicerunt regna operati sunt iustitiam adepti sunt repromis-

siones obturaverunt ora leonum ³⁴ extinxerunt impetum ignis effugerunt aciem gladii convaluerunt de infirmitate fortes facti sunt in bello castra verterunt exterorum ³⁵ acceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos alii autem distenti sunt non suscipientes redemptionem ut meliorem invenirent resurrectionem ³⁶ alii vero ludibria et verbera experti insuper et vincula et carceres ³⁷ lapidati sunt secti sunt temptati sunt in occisione gladii mortui sunt circumierunt in melotis in pellibus caprinis egentes angustiati adfliti ³⁸ quibus dignus non erat mundus in solitudinibus errantes et montibus et speluncis et in cavernis terrae ³⁹ et hii omnes testimonio fidei probati non acceperunt repromissionem ⁴⁰ Deo pro nobis melius aliquid providente ut ne sine nobis consummarentur

12 ideoque et nos tantam habentes inpositam nubem testium deponentes omne pondus et circumstans nos peccatum per patientiam curramus propositum nobis certamen ² aspicientes in auctorem fidei et consummatorem Iesum qui pro proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta atque in dextera sedis Dei sedit ³ recogitate enim eum qui talem sustinuit a peccatoribus adversum semet ipsos contradictionem ut ne fatigemini animis vestris deficientes ⁴ nondum usque ad sanguinem restitistis adversus peccatum repugnantes ⁵ et obliti estis consolationis quae vobis tamquam filiis loquitur dicens fili mi noli neglegere disciplinam Domini neque fatigeris dum ab eo argueris ⁶ quem enim diligit Dominus castigat flagellat autem omnem filium quem recipit ⁷ in disciplina perseverate tamquam filiis vobis offert Deus quis enim filius quem non corripit pater ⁸ quod si extra disciplinam estis cuius participes facti sunt omnes ergo adulteri et non filii estis ⁹ deinde patres quidem carnis nostrae habuimus eruditores et verebamus non multo magis obtemperabimus Patri spirituum et vivemus ¹⁰ et illi quidem in tempore paucorum dierum secundum voluntatem suam erudiebant nos hic autem ad id quod utile est in recipiendo sanctificationem eius ¹¹ omnis autem disciplina in praesenti quidem videtur non esse gaudii sed maeroris postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddit iustitiae ¹² propter quod remissas manus et soluta genua erigite ¹³ et gressus rectos facite pedibus vestris ut non claudicans erret magis autem sanetur ¹⁴ pacem sequimini cum omnibus et sanctimoniam sine qua nemo videbit Dominum ¹⁵ contemplantes ne quis desit gratiae Dei ne qua radix amaritudinis sursum germinans impediatur et per illam inquinentur multi ¹⁶ ne quis fornicator aut profanus ut Esau qui propter unam escam vendidit primitiva sua ¹⁷ scitote enim quoniam et postea cupiens hereditare benedictionem reprobatus est non enim invenit paenitentiae locum quamquam cum lacrimis inquisisset eam ¹⁸ non enim accessistis ad tractabilem et accensibilem ignem et turbinem et caliginem et procellam ¹⁹ et tubae sonum et vocem verborum quam qui audierunt excusaverunt se ne eis fieret verbum ²⁰ non enim portabant quod dicebatur et

si bestia tetigerit montem lapidabitur ²¹ et ita terribile erat quod videbatur Moses dixit exterritus sum et tremebundus ²² sed accessistis ad Sion montem et civitatem Dei viventis Hierusalem caelestem et multorum milium angelorum frequentiae ²³ et ecclesiam primitivorum qui conscripti sunt in caelis et iudicem omnium Deum et spiritus iustorum perfectorum ²⁴ et testamenti novi mediatorem Iesum et sanguinis sparsionem melius loquentem quam Abel ²⁵ videte ne recusetis loquentem si enim illi non effugerunt recusantes eum qui super terram loquebatur multo magis nos qui de caelis loquentem nobis avertimur ²⁶ cuius vox movit terram tunc modo autem repromittit dicens adhuc semel ego movebo non solum terram sed et caelum ²⁷ quod autem adhuc semel dicit declarat mobilitatem translationem tamquam factorum ut maneat ea quae sunt immobilia ²⁸ itaque regnum immobile suscipientes habemus gratiam per quam serviamus placentes Deo cum metu et reverentia ²⁹ etenim Deus noster ignis consumens est

13 caritas fraternitatis maneat ² hospitalitatem nolite oblivisci per hanc enim latuerunt quidam angelis hospitio receptis ³ mementote vincitorum tamquam simul vincti et laborantium tamquam et ipsi in corpore morantes ⁴ honorabile conubium in omnibus et torus immaculatus fornicatores enim et adulteros iudicabit Deus ⁵ sint mores sine avaritia contenti praesentibus ipse enim dixit non te deseram neque derelinquam ⁶ ita ut confidenter dicamus Dominus mihi adiutor non timebo quid faciat mihi homo ⁷ mementote praepositorum vestrorum qui vobis locuti sunt verbum Dei quorum intuentes exitum conversationis imitamini fidem ⁸ Iesus Christus heri et hodie ipse et in

saecula ⁹ doctrinis variis et peregrinis nolite abduci optimum enim est gratia stabiliri cor non escis quae non profuerunt ambulantes in eis ¹⁰ habemus altare de quo edere non habent potestatem qui tabernaculo deserviunt ¹¹ quorum enim animalium infertur sanguis pro peccato in sancta per pontificem horum corpora cremantur extra castra ¹² propter quod et Iesus ut sanctificaret per suum sanguinem populum extra portam passus est ¹³ exeamus igitur ad eum extra castra inproperium eius portantes ¹⁴ non enim habemus hic manentem civitatem sed futuram inquirimus ¹⁵ per ipsum ergo offeramus hostiam laudis semper Deo id est fructum labiorum confitentium nomini eius ¹⁶ beneficiariae autem et communionis nolite oblivisci talibus enim hostiis promeretur Deus ¹⁷ oboedite praepositis vestris et subiacete eis ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri ut cum gaudio hoc faciant et non gementes hoc enim non expedit vobis ¹⁸ orate pro nobis confidimus enim quia bonam conscientiam habemus in omnibus bene volentes conversari ¹⁹ amplius autem deprecor vos hoc facere ut quo celerius restituar vobis ²⁰ Deus autem pacis qui eduxit de mortuis pastorem magnum ovium in sanguine testamenti aeterni Dominum nostrum Iesum ²¹ appet vos in omni bono ut faciatis voluntatem eius faciens in vobis quod placeat coram se per Iesum Christum cui gloria in saecula saeculorum amen ²² rogo autem vos fratres sufferatis verbum solacii etenim perpauca scripsi vobis ²³ cognoscite fratrem nostrum Timotheum dimissum cum quo si celerius venerit videbo vos ²⁴ salutate omnes praepositos vestros et omnes sanctos salutant vos de Italia ²⁵ gratia cum omnibus vobis amen

Iacobi

1 Iacobus Dei et Domini nostri Iesu Christi servus duodecim tribubus quae sunt in dispersione salutem 2 omne gaudium existimate fratres mei cum in temptationibus variis incideritis 3 scientes quod probatio fidei vestrae patientiam operatur 4 patientia autem opus perfectum habeat ut sitis perfecti et integri in nullo deficientes 5 si quis autem vestrum indiget sapientiam postulet a Deo qui dat omnibus affluenter et non inproperat et dabitur ei 6 postulet autem in fide nihil haesitans qui enim haesitat similis est fluctui maris qui a vento movetur et circumfertur 7 non ergo aestimet homo ille quod accipiat aliquid a Domino 8 vir duplex animo inconstans in omnibus viis suis 9 gloriatur autem frater humilis in exaltatione sua 10 dives autem in humilitate sua quoniam sicut flos faeni transibit 11 exortus est enim sol cum ardore et arefecit faenum et flos eius decidit et decor vultus eius deperiit ita et dives in itineribus suis marcescet 12 beatus vir qui suffert temptationem quia cum probatus fuerit accipiet coronam vitae quam repromisit Deus diligentibus se 13 nemo cum temptatur dicat quoniam a Deo temptor Deus enim intemptator malorum est ipse autem neminem temptat 14 unusquisque vero temptatur a concupiscentia sua abstractus et inlectus 15 dein concupiscentia cum conceperit parit peccatum peccatum vero cum consummatum fuerit generat mortem 16 nolite itaque errare fratres mei dilectissimi 17 omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est descendens a Patre luminum apud quem non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio 18 voluntarie genuit nos verbo veritatis ut simus initium aliquod creaturae eius 19 scitis fratres mei dilecti sit autem omnis homo velox ad audiendum tardus autem ad loquendum et tardus ad iram 20 ira enim viri iustitiam Dei non operatur 21 propter quod abicientes omnem inmunditiam et abundantiam malitiae in mansuetudine suscipite insitum verbum quod potest salvare animas vestras 22 estote autem factores verbi et non auditores tantum fallentes vosmet ipsos 23 quia si quis auditor est verbi et non factor hic comparabitur viro consideranti vultum nativitatis suae in speculo 24 consideravit enim se et abiit et statim oblitus est qualis fuerit 25 qui autem perspexerit in lege perfecta libertatis et permanserit non auditor obliviosus factus sed factor operis hic beatus in facto suo erit 26 si quis autem putat se religiosum esse non refrenans linguam suam sed seducens cor suum huius vana est religio 27 religio munda et immaculata apud Deum et Pa-

trem haec est visitare pupillos et viduas in tribulatione eorum immaculatum se custodire ab hoc saeculo

2 fratres mei nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Iesu Christi gloriae 2 etenim si introierit in conventu vestro vir aureum anulum habens in veste candida introierit autem et pauper in sordido habitu 3 et intendatis in eum qui indutus est veste praeclara et dixeritis tu sede hic bene pauperi autem dicatis tu sta illic aut sede sub scabillo pedum meorum 4 nonne iudicatis apud vosmet ipsos et facti estis iudices cogitationum iniquarum 5 audite fratres mei dilectissimi nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo divites in fide et heredes regni quod repromisit Deus diligentibus se 6 vos autem exhonorastis pauperem nonne divites per potentiam opprimunt vos et ipsi trahunt vos ad iudicia 7 nonne ipsi blasphemant bonum nomen quod invocatum est super vos 8 si tamen legem perficitis regalem secundum scripturas diliges proximum tuum sicut te ipsum bene facitis 9 si autem personas accipitis peccatum operamini redarguti a lege quasi transgressores 10 quicumque autem totam legem servaverit offendat autem in uno factus est omnium reus 11 qui enim dixit non moechaberis dixit et non occides quod si non moechaberis occides autem factus es transgressor legis 12 sic loquimini et sic facite sicut per legem libertatis incipientes iudicari 13 iudicium enim sine misericordia illi qui non fecit misericordiam superexultat autem misericordia iudicio 14 quid proderit fratres mei si fidem quis dicat se habere opera autem non habeat numquid poterit fides salvare eum 15 si autem frater aut soror nudi sunt et indigent victu cotidiano 16 dicat autem aliquis de vobis illis ite in pace calefacimini et saturamini non dederitis autem eis quae necessaria sunt corporis quid proderit 17 sic et fides si non habeat opera mortua est in semet ipsam 18 sed dicit quis tu fidem habes et ego opera habeo ostende mihi fidem tuam sine operibus et ego ostendam tibi ex operibus fidem meam 19 tu credis quoniam unus est Deus bene facis et daemones credunt et contremescunt 20 vis autem scire o homo inanis quoniam fides sine operibus otiosa est 21 Abraham pater noster nonne ex operibus iustificatus est offerens Isaac filium suum super altare 22 vides quoniam fides cooperabatur operibus illius et ex operibus fides consummata est 23 et suppleta est scriptura dicens credidit Abraham Deo et reputatum est illi ad iustitiam et amicus Dei appellatus est 24 videtis quoniam ex operibus iustificatur homo et non ex fide tantum 25 similiter autem et Raab meretrix nonne ex

operibus iustificata est suscipiens nuntios et alia via eiciens ²⁶ sicut enim corpus sine spiritu emortuum est ita et fides sine operibus mortua est

3 nolite plures magistri fieri fratres mei scientes quoniam maius iudicium sumitis ² in multis enim offendimus omnes si quis in verbo non offendit hic perfectus est vir potens etiam freno circumducere totum corpus ³ si autem equorum frenos in ora mittimus ad consentiendum nobis et omne corpus illorum circumferimus ⁴ ecce et naves cum magnae sint et a ventis validis minentur circumferuntur a modico gubernaculo ubi impetus dirigentis voluerit ⁵ ita et lingua modicum quidem membrum est et magna exultat ecce quantus ignis quam magnam silvam incendit ⁶ et lingua ignis est universitas iniquitatis lingua constituitur in membris nostris quae maculat totum corpus et inflamat rotam nativitatis nostrae inflammata a gehenna ⁷ omnis enim natura bestiarum et volucrum et serpentium etiam ceterorum domantur et domita sunt a natura humana ⁸ linguam autem nullus hominum domare potest inquietum malum plena veneno mortifero ⁹ in ipsa benedicimus Dominum et Patrem et in ipsa maledicimus homines qui ad similitudinem Dei facti sunt ¹⁰ ex ipso ore procedit benedictio et maledictio non oportet fratres mei haec ita fieri ¹¹ numquid fons de eodem foramine emanat dulcem et amarum aquam ¹² numquid potest fratres mei ficus olivas facere aut vitis ficus sic neque salsa dulcem potest facere aquam ¹³ quis sapiens et disciplinatus inter vos ostendat ex bona conversatione operationem suam in mansuetudine sapientiae ¹⁴ quod si zelum amarum habetis et contentiones in cordibus vestris nolite gloriari et mendaces esse adversus veritatem ¹⁵ non est ista sapientia desursum descendens sed terrena animalis diabolica ¹⁶ ubi enim zelus et contentio ibi inconstantia et omne opus pravum ¹⁷ quae autem desursum est sapientia primum quidem pudica est deinde pacifica modesta suadibilis plena misericordia et fructibus bonis non iudicans sine simulatione ¹⁸ fructus autem iustitiae in pace seminatur facientibus pacem

4 unde bella et lites in vobis nonne hinc ex concupiscentiis vestris quae militant in membris vestris ² concupiscitis et non habetis occiditis et zelatis et non potestis adipisci litigatis et belligeratis non habetis propter quod non postulatis ³ petitis et non accipitis eo quod male petatis ut in concupiscentiis vestris insumatis ⁴ adulteri nescitis quia amicitia huius mundi inimica est Dei quicumque ergo voluerit amicus esse saeculi huius inimicus Dei constituitur ⁵ aut putatis quia inaniter scriptura dicat ad invidiam concupiscit Spiritus qui inhabitat in nobis ⁶ maiorem autem dat gratiam propter quod dicit Deus superbis resistit humilibus autem dat gratiam ⁷ subditi igitur estote Deo resistite autem diabolo et fugiet a vobis ⁸ adpropiate Domino et adpropinquabit vobis emundate manus peccatores et purificate corda duplices animo ⁹ miseri estote et lugete et plorate risus vester in luctum con-

vertatur et gaudium in maerorem ¹⁰ humiliamini in conspectu Domini et exaltabit vos ¹¹ nolite detrahere de alterutrum fratres qui detrahit fratri aut qui iudicat fratrem suum detrahit legi et iudicat legem si autem iudicas legem non es factor legis sed iudex ¹² unus est legislator et iudex qui potest perdere et liberare tu autem quis es qui iudicas proximum ¹³ ecce nunc qui dicitis hodie aut crastino ibimus in illam civitatem et faciemus quidem ibi annum et mercabimur et lucrum faciemus ¹⁴ qui ignoratis quid erit in crastinum quae enim est vita vestra vapor est ad modicum parens deinceps exterminatur ¹⁵ pro eo ut dicatis si Dominus voluerit et vixerimus faciemus hoc aut illud ¹⁶ nunc autem exultatis in superbiis vestris omnis exultatio talis maligna est ¹⁷ scienti igitur bonum facere et non facienti peccatum est illi

5 age nunc divites plorate ululantes in miseriis quae advenient vobis ² divitiae vestrae putrefactae sunt et vestimenta vestra a tineis comesta sunt ³ aurum et argentum vestrum eruginavit et erugo eorum in testimonium vobis erit et manducabit carnes vestras sicut ignis thesaurizastis in novissimis diebus ⁴ ecce merces operariorum qui messuerunt regiones vestras qui fraudatus est a vobis clamat et clamor ipsorum in aures Domini Sabaoth introit ⁵ epulati estis super terram et in luxuriis enutristis corda vestra in die occisionis ⁶ addixistis occidistis iustum non resistit vobis ⁷ patientes igitur estote fratres usque ad adventum Domini ecce agricola expectat pretiosum fructum terrae patienter ferens donec accipiat temporivum et serotinum ⁸ patientes estote et vos confirmate corda vestra quoniam adventus Domini adpropinquavit ⁹ nolite ingemescere fratres in alterutrum ut non iudicemini ecce iudex ante ianuam adsistit ¹⁰ exemplum accipite fratres laboris et patientiae prophetas qui locuti sunt in nomine Domini ¹¹ ecce beatificamus qui sustinuerunt sufferentiam Iob audistis et finem Domini vidistis quoniam misericors est Dominus et miserator ¹² ante omnia autem fratres mei nolite iurare neque per caelum neque per terram neque aliud quodcumque iuramentum sit autem vestrum est est non non uti non sub iudicio decidatis ¹³ tristatur aliquis vestrum oret aequo animo est psallat ¹⁴ infirmatur quis in vobis inducat presbyteros ecclesiae et orent super eum unguentes eum oleo in nomine Domini ¹⁵ et oratio fidei salvabit infirmum et adlevabit eum Dominus et si in peccatis sit dimittentur ei ¹⁶ confitemini ergo alterutrum peccata vestra et orate pro invicem ut salvemini multum enim valet deprecatio iusti adsidua ¹⁷ Helias homo erat similis nobis passibilis et oratione oravit ut non plueret super terram et non pluit annos tres et menses sex ¹⁸ et rursum oravit et caelum dedit pluviam et terra dedit fructum suum ¹⁹ fratres mei si quis ex vobis erraverit a veritate et converterit quis eum ²⁰ scire debet quoniam qui converti fecerit peccatorem ab errore viae suae salvabit animam eius a morte et operit multitudinem peccatorum

I Petri

1 Petrus apostolus Iesu Christi electis advenis dispersionis Ponti Galatiae Cappadociae Asiae et Bithyniae ² secundum praescientiam Dei Patris in sanctificatione Spiritus in oboedientiam et aspersionem sanguinis Iesu Christi gratia vobis et pax multiplicetur ³ benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi qui secundum magnam misericordiam suam regeneravit nos in spem vivam per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis ⁴ in hereditatem incorruptibilem et incontaminatam et inmarcescibilem conservatam in caelis in vobis ⁵ qui in virtute Dei custodimini per fidem in salutem paratam revelari in tempore novissimo ⁶ in quo exultatis modicum nunc si oportet contristati in variis temptationibus ⁷ ut probatum vestrae fidei multo pretiosius sit auro quod perit per ignem probato inveniatur in laudem et gloriam et honorem in revelatione Iesu Christi ⁸ quem cum non videritis diligitis in quem nunc quoque non videntes credentes autem exultatis laetitia inenarrabili et glorificata ⁹ reportantes finem fidei vestrae salutem animarum ¹⁰ de qua salute exquisierunt atque scrutati sunt prophetae qui de futura in vobis gratia prophetaverunt ¹¹ scrutantes in quod vel quale tempus significaret in eis Spiritus Christi praenuntians eas quae in Christo sunt passiones et posteriores glorias ¹² quibus revelatum est quia non sibi ipsis vobis autem ministrabant ea quae nunc nuntiata sunt vobis per eos qui evangelizaverunt vos Spiritu Sancto misso de caelo in quae desiderant angeli prospicere ¹³ propter quod succincti lumbos mentis vestrae sobrii perfecte sperate in eam quae offertur vobis gratiam in revelatione Iesu Christi ¹⁴ quasi filii oboedientiae non configurati prioribus ignorantiae vestrae desideriiis ¹⁵ sed secundum eum qui vocavit vos sanctum et ipsi sancti in omni conversatione sitis ¹⁶ quoniam scriptum est sancti eritis quia ego sanctus sum ¹⁷ et si Patrem invocatis eum qui sine acceptione personarum iudicat secundum uniuscuiusque opus in timore incolatus vestri tempore conversamini ¹⁸ scientes quod non corruptibilibus argento vel auro redempti estis de vana vestra conversatione paterna traditionis ¹⁹ sed pretioso sanguine quasi agni incontaminati et immaculati Christi ²⁰ praecogniti quidem ante constitutionem mundi manifestati autem novissimis temporibus propter vos ²¹ qui per ipsum fideles estis in Deo qui suscitavit eum a mortuis et dedit ei gloriam ut fides vestra et spes esset in Deo ²² animas vestras castificantes in oboedientia caritatis in fraternitatis amore simplici ex corde invicem diligite adtentius ²³ renati non ex semine cor-

ruptibili sed incorruptibili per verbum Dei vivi et permanentis ²⁴ quia omnis caro ut faenum et omnis gloria eius tamquam flos faeni exaruit faenum et flos decidit ²⁵ verbum autem Domini manet in aeternum hoc est autem verbum quod evangelizatum est in vos

2 deponentes igitur omnem malitiam et omnem dolum et simulationes et invidias et omnes deractiones ² sicut modo geniti infantes rationale sine dolo lac concupiscite ut in eo crescatis in salutem ³ si gustastis quoniam dulcis Dominus ⁴ ad quem accedentes lapidem vivum ab hominibus quidem reprobatum a Deo autem electum honorificatum ⁵ et ipsi tamquam lapides vivi superaedificamini domus spiritalis sacerdotium sanctum offerre spiritalis hostias acceptabiles Deo per Iesum Christum ⁶ propter quod continet in scriptura ecce pono in Sion lapidem summum angularem electum pretiosum et qui crediderit in eo non confundetur ⁷ vobis igitur honor credentibus non credentibus autem lapis quem reprobaverunt aedificantes hic factus est in caput anguli ⁸ et lapis offensionis et petra scandali qui offendunt verbo nec credunt in quod et positi sunt ⁹ vos autem genus electum regale sacerdotium gens sancta populus acquisitionis ut virtutes adnuntietis eius qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum ¹⁰ qui aliquando non populus nunc autem populus Dei qui non consecuti misericordiam nunc autem misericordiam consecuti ¹¹ carissimi obsecro tamquam advenas et peregrinos abstinere vos a carnalibus desideriiis quae militant adversus animam ¹² conversationem vestram intergentes habentes bonam ut in eo quod detractant de vobis tamquam de malefactoribus ex bonis operibus considerantes glorificent Deum in die visitationis ¹³ subiecti estote omni humanae creaturae propter Dominum sive regi quasi praecellenti ¹⁴ sive ducibus tamquam ab eo missis ad vindictam malefactorum laudem vero bonorum ¹⁵ quia sic est voluntas Dei ut beneficientes obmutescere faciatis inprudendum hominum ignorantiam ¹⁶ quasi liberi et non quasi velamen habentes malitiae libertatem sed sicut servi Dei ¹⁷ omnes honorate fraternitatem diligite Deum timete regem honorificate ¹⁸ servi subditi in omni timore dominis non tantum bonis et modestis sed etiam discolis ¹⁹ haec est enim gratia si propter conscientiam Dei sustinet quis tristitias patiens iniuste ²⁰ quae enim gloria est si peccantes et colaphizati suffertis sed si beneficientes et patientes sustinetis haec est gratia apud Deum ²¹ in hoc enim vocati estis quia et Christus passus est pro vobis vobis relinquens exemplum ut se-

quamini vestigia eius ²² qui peccatum non fecit nec inventus est dolus in ore ipsius ²³ qui cum malediceretur non maledicebat cum pateretur non comminabatur tradebat autem iudicanti se iniuste ²⁴ qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum ut peccatis mortui iustitiae viveremus cuius livore sanati estis ²⁵ eratis enim sicut oves errantes sed conversi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum vestrarum

3 similiter mulieres subditae suis viris ut et si qui non credunt verbo per mulierum conversationem sine verbo lucri fiant ² considerantes in timore castam conversationem vestram ³ quarum sit non extrinsecus capillaturae aut circumdatio auri aut indumenti vestimentorum cultus ⁴ sed qui absconditus cordis est homo in incorruptibilitate quieti et modesti spiritus quod est in conspectu Dei locuples ⁵ sic enim aliquando et sanctae mulieres sperantes in Deo ornabant se subiectae propriis viris ⁶ sicut Sarra oboediebat Abrahae dominum eum vocans cuius estis filiae benefacientes et non timentes ullam perturbationem ⁷ viri similiter cohabitantes secundum scientiam quasi infirmiori vaso muliebri inpertientes honorem tamquam et coheredibus gratiae vitae uti ne inpediantur orationes vestrae ⁸ in fine autem omnes unianimes conpatientes fraternitatis amatores misericordes humiles ⁹ non redentes malum pro malo vel maledictum pro maledicto sed e contrario benedicentes quia in hoc vocati estis ut benedictionem hereditate possideatis ¹⁰ qui enim vult vitam diligere et videre dies bonos coerceat linguam suam a malo et labia eius ne loquantur dolum ¹¹ declinet autem a malo et faciat bonum inquirat pacem et persequatur eam ¹² quia oculi Domini super iustos et aures eius in preces eorum vultus autem Domini super facientes mala ¹³ et quis est qui vobis noceat si boni aemulatores fueritis ¹⁴ sed et si quid patimini propter iustitiam beati timorem autem eorum ne timueritis et non conturbemini ¹⁵ Dominum autem Christum sanctificate in cordibus vestris parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea quae in vobis est spe ¹⁶ sed cum modestia et timore conscientiam habentes bonam ut in eo quod detrahunt vobis confundantur qui calumniantur vestram bonam in Christo conversationem ¹⁷ melius est enim benefacientes si velit voluntas Dei pati quam malefacientes ¹⁸ quia et Christus semel pro peccatis mortuus est iustus pro iniustis ut nos offerret Deo mortificatus carne vivificatus autem spiritu ¹⁹ in quo et his qui in carcere erant spiritibus veniens praedicavit ²⁰ qui increduli fuerant aliquando quando expectabat Dei patientia in diebus Noe cum fabricaretur arca in qua pauci id est octo animae salvae factae sunt per aquam ²¹ quod et vos nunc similis formae salvos facit baptismum non carnis depositio sordium sed conscientiae bonae interrogatio in Deum per resurrectionem Iesu Christi ²² qui est in dextera Dei profectus in caelum subiectis sibi angelis et potestatibus et virtutibus

4 Christo igitur passo in carne et vos eadem cogitatione armamini quia qui passus est carne desiit a

peccatis ² ut iam non hominum desideriis sed voluntate Dei quod reliquum est in carne vivat temporis ³ sufficit enim praeteritum tempus ad voluntatem gentium consummandam qui ambulaverunt in luxuriis desideriis vinolentiis comesationibus potationibus et illicitis idolorum cultibus ⁴ in quo peregrinantur non concurrentibus vobis in eandem luxuriae confusionem blasphemantes ⁵ qui reddent rationem ei qui paratus est iudicare vivos et mortuos ⁶ propter hoc enim et mortuis evangelizatum est ut iudicentur quidem secundum homines in carne vivant autem secundum Deum spiritu ⁷ omnium autem finis adpropinquavit estote itaque prudentes et vigilate in orationibus ⁸ ante omnia mutuam in vosmet ipsos caritatem continuam habentes quia caritas operit multitudinem peccatorum ⁹ hospitaes invicem sine murmuratione ¹⁰ unusquisque sicut accepit gratiam in alterutrum illam administrantes sicut boni dispensatores multiformis gratiae Dei ¹¹ si quis loquitur quasi sermones Dei si quis ministrat tamquam ex virtute quam administrat Deus ut in omnibus honorificetur Deus per Iesum Christum cui est gloria et imperium in saecula saeculorum amen ¹² carissimi nolite peregrinari in fervore qui ad temptationem vobis fit quasi novi aliquid vobis contingat ¹³ sed communicantes Christi passionibus gaudete ut et in revelatione gloriae eius gaudeatis exultantes ¹⁴ si exprobramini in nomine Christi beati quoniam gloriae Dei Spiritus in vobis requiescit ¹⁵ nemo enim vestrum patiatur quasi homicida aut fur aut maledicus aut alienorum appetitor ¹⁶ si autem ut Christianus non erubescat glorificet autem Deum in isto nomine ¹⁷ quoniam tempus ut incipiat iudicium de domo Dei si autem primum a nobis qui finis eorum qui non credunt Dei evangelio ¹⁸ et si iustus vix salvatur impius et peccator ubi parebit ¹⁹ itaque et hii qui patiuntur secundum voluntatem Dei fideli creatori commendant animas suas in benefactis

5 seniores ergo qui in vobis sunt obsecro consenior et testis Christi passionum qui et eius quae in futuro revelanda est gloriae communicator ² pascite qui est in vobis gregem Dei providentes non coacto sed spontanee secundum Deum neque turpis lucri gratia sed voluntarie ³ neque ut dominantes in cleris sed formae facti gregi et ex animo ⁴ et cum apparuerit princeps pastorum percipietis inmarcescibilem gloriae coronam ⁵ similiter adulescentes subditi estote senioribus omnes autem invicem humilitatem insinuate quia Deus superbis resistit humilibus autem dat gratiam ⁶ humiliamini igitur sub potenti manu Dei ut vos exaltet in tempore visitationis ⁷ omnem sollicitudinem vestram proicientes in eum quoniam ipsi cura est de vobis ⁸ sobrii estote vigilate quia adversarius vester diabolus tamquam leo rugiens circuit quaerens quem devoret ⁹ cui resistite fortes fide scientes eadem passionum ei quae in mundo est vestrae fraternitati fieri ¹⁰ Deus autem omnis gratiae qui vocavit nos in aeternam suam gloriam in Christo Iesu modicum passos ipse perficiet confirmabit solidabit ¹¹ ipsi imperium in

saecula saeculorum amen ¹² per Silvanum vobis fidelem fratrem ut arbitror breviter scripsi obsecrans et contestans hanc esse veram gratiam Dei in qua state

¹³ salutat vos quae est in Babylone cumelecta et Marcus filius meus ¹⁴ salutate invicem in osculo sancto gratia vobis omnibus qui estis in Christo

II Petri

1 Simon Petrus servus et apostolus Iesu Christi his qui coaequalem nobis sortiti sunt fidem in iustitia Dei nostri et salvatoris Iesu Christi ² gratia vobis et pax adimpleatur in cognitione Domini nostri ³ quomodo omnia nobis divinae virtutis suae quae ad vitam et pietatem donata est per cognitionem eius qui vocavit nos propria gloria et virtute ⁴ per quae maxima et pretiosa nobis promissa donavit ut per haec efficiamini divinae consortes naturae fugientes eius quae in mundo est concupiscentiae corruptionem ⁵ vos autem curam omnem subinferentes ministrare in fide vestra virtutem in virtute autem scientiam ⁶ in scientia autem abstinentiam in abstinentia autem patientiam in patientia autem pietatem ⁷ in pietate autem amorem fraternitatis in amore autem fraternitatis caritatem ⁸ haec enim vobis cum adsint et superent non vacuos nec sine fructu vos constituent in Domini nostri Iesu Christi cognitione ⁹ cui enim non praesto sunt haec caecus est et manu temptans oblivionem accipiens purgationis veterum suorum delictorum ¹⁰ quapropter fratres magis satagite ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis haec enim facientes non peccabitis aliquando ¹¹ sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in aeternum regnum Domini nostri et salvatoris Iesu Christi ¹² propter quod incipiam vos semper commonere de his et quidem scientes et confirmatos in praesenti veritate ¹³ iustum autem arbitror quamdiu sum in hoc tabernaculo suscitare vos in commonitione ¹⁴ certus quod velox est depositio tabernaculi mei secundum quod et Dominus noster Iesus Christus significavit mihi ¹⁵ dabo autem operam et frequenter habere vos post obitum meum ut horum memoriam faciatis ¹⁶ non enim doctas fabulas secuti notam fecimus vobis Domini nostri Iesu Christi virtutem et praesentiam sed speculatores facti illius magnitudinis ¹⁷ accipiens enim a Deo Patre honorem et gloriam voce delapsa ad eum huiuscemodi a magnifica gloria hic est Filius meus dilectus in quo mihi conplacui ¹⁸ et hanc vocem nos audivimus de caelo adlatam cum essemus cum ipso in monte sancto ¹⁹ et habemus firmiorem propheticum sermonem cui bene facitis adtendentes quasi lucernae lucenti in caliginoso loco donec dies inlucescat et lucifer oriatur in cordibus vestris ²⁰ hoc primum intellegentes quod omnis prophetia scripturae propria interpretatione non fit ²¹ non enim voluntate humana adlata est aliquando prophetia sed Spiritu Sancto inspirati locuti sunt sancti Dei homines

2 fuerunt vero et pseudoprophetae in populo sicut et in vobis erunt magistri mendaces qui introducent sectas perditionis et eum qui emit eos Dominum negant superducentes sibi celerem perditionem ² et multi sequentur eorum luxurias per quos via veritatis blasphemabitur ³ et in avaritia fictis verbis de vobis negotiabuntur quibus iudicium iam olim non cessat et perditio eorum non dormitat ⁴ si enim Deus angelis peccantibus non pepercit sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit in iudicium cruciatos reservari ⁵ et originali mundo non pepercit sed octavum Noe iustitiae praeconem custodivit diluvium mundo impiorum inducens ⁶ et civitates Sodomorum et Gomorraeorum in cinerem redigens eversione damnavit exemplum eorum qui impie acturi sunt ponens ⁷ et iustum Loth oppressum a nefandorum iniuria conversatione eruit ⁸ aspectu enim et auditu iustus erat habitans apud eos qui diem de die animam iustam iniquis operibus cruciabant ⁹ novit Dominus pios de temptatione eripere iniquos vero in diem iudicii cruciandos reservare ¹⁰ magis autem eos qui post carnem in concupiscentia inmunditiae ambulant dominationemque contemnunt audaces sibi placentes sectas non metunt blasphemantes ¹¹ ubi angeli fortitudine et virtute cum sint maiores non portant adversum se execrabile iudicium ¹² hii vero velut inrationabilia pecora naturaliter in captionem et in perniciem in his quae ignorant blasphemantes in corruptione sua et peribunt ¹³ percipientes mercedem iniustitiae voluptatem existimantes diei delicias coinquinationes et maculae delictis affluentes in conviviis suis luxuriantes vobiscum ¹⁴ oculos habentes plenos adulterio et incessabiles delicti pellicentes animas instabiles cor exercitatum avaritiae habentes maledictionis filii ¹⁵ derelinquentes rectam viam erraverunt secuti viam Balaam ex Bosor qui mercedem iniquitatis amavit ¹⁶ correptionem vero habuit suae vesaniae subiugale mutum in hominis voce loquens prohibuit prophetae insipientiam ¹⁷ hii sunt fontes sine aqua et nebulae turbinibus exagitatae quibus caligo tenebrarum reservatur ¹⁸ superba enim vanitatis loquentes pellicent in desideriis carnis luxuriae eos qui paululum effugiunt qui in errore conversantur ¹⁹ libertatem illis promittentes cum ipsi servi sint corruptionis a quo enim quis superatus est huius et servus est ²⁰ si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione Domini nostri et salvatoris Iesu Christi his rursus impliciti superantur facta sunt eis posteriora deteriora prioribus ²¹ melius enim erat illis non cognoscere viam iustitiae quam post agnitionem

retrorsum converti ab eo quod illis traditum est sancto mandato ²² contigit enim eis illud veri proverbii canis reversus ad suum vomitum et sus lota in volutabro luti

3 hanc ecce vobis carissimi secundam scribo epistulam in quibus excito vestram in commonitione sinceram mentem ² ut memores sitis eorum quae praedixi verborum a sanctis prophetis et apostolorum vestrorum praeceptorum Domini et salvatoris ³ hoc primum scientes quod venient in novissimis diebus in deceptione inlusores iuxta proprias concupiscentias ambulantes ⁴ dicentes ubi est promissio aut adventus eius ex quo enim patres dormierunt omnia sic perseverant ab initio creaturae ⁵ latet enim eos hoc volentes quod caeli erant prius et terra de aqua et per aquam consistens Dei verbo ⁶ per quae ille tunc mundus aqua inundatus periit ⁷ caeli autem qui nunc sunt et terra eodem verbo repositi sunt igni servati in diem iudicii et perditionis impiorum hominum ⁸ unum vero hoc non lateat vos carissimi quia unus dies apud Dominum sicut mille anni et mille anni sicut dies unus ⁹ non tardat Dominus promissi sed patienter agit propter vos nolens aliquos perire sed omnes ad paeni-

tentiam reverti ¹⁰ adveniet autem dies Domini ut fur in qua caeli magno impetu transient elementa vero calore solventur ¹¹ cum haec igitur omnia dissolvenda sint quales oportet esse vos in sanctis conversationibus et pietatibus ¹² expectantes et properantes in adventum Dei diei per quam caeli ardentes solventur et elementa ignis ardore tabescent ¹³ novos vero caelos et novam terram et promissa ipsius expectamus in quibus iustitia habitat ¹⁴ propter quod carissimi haec expectantes satis agite immaculati et inviolati ei inveniri in pace ¹⁵ et Domini nostri longanimitatem salutem arbitramini sicut et carissimus frater noster Paulus secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis ¹⁶ sicut et in omnibus epistulis loquens in eis de his in quibus sunt quaedam difficilia intellectu quae indocti et instabiles depravant sicut et ceteras scripturas ad suam ipsorum perditionem ¹⁷ vos igitur fratres praescientes custodite ne insipientium errore transducti excidatis a propria firmitate ¹⁸ crescite vero in gratia et in cognitione Domini nostri et salvatoris Iesu Christi ipsi gloria et nunc et in die aeternitatis amen

Ioannis

1 quod fuit ab initio quod audivimus quod vidimus oculis nostris quod perspeximus et manus nostrae temptaverunt de verbo vitae ² et vita manifestata est et vidimus et testamur et adnuntiamus vobis vitam aeternam quae erat apud Patrem et apparuit nobis ³ quod vidimus et audivimus adnuntiamus et vobis ut et vos societatem habeatis nobiscum et societas nostra sit cum Patre et cum Filio eius Iesu Christo ⁴ et haec scribimus vobis ut gaudium nostrum sit plenum ⁵ et haec est adnuntiatio quam audivimus ab eo et adnuntiamus vobis quoniam Deus lux est et tenebrae in eo non sunt ullae ⁶ si dixerimus quoniam societatem habemus cum eo et in tenebris ambulamus mentimur et non facimus veritatem ⁷ si autem in luce ambulemus sicut et ipse est in luce societatem habemus ad invicem et sanguis Iesu Filii eius mundat nos ab omni peccato ⁸ si dixerimus quoniam peccatum non habemus ipsi nos seducimus et veritas in nobis non est ⁹ si confiteamur peccata nostra fidelis est et iustus ut remittat nobis peccata et emundet nos ab omni iniquitate ¹⁰ si dixerimus quoniam non peccavimus mendacem facimus eum et verbum eius non est in nobis

2 filioli mei haec scribo vobis ut non peccetis sed et si quis peccaverit advocatum habemus apud Patrem Iesum Christum iustum ² et ipse est propitiatio pro peccatis nostris non pro nostris autem tantum sed etiam pro totius mundi ³ et in hoc scimus quoniam cognovimus eum si mandata eius observemus ⁴ qui dicit se nosse eum et mandata eius non custodit mendax est in hoc veritas non est ⁵ qui autem servat verbum eius vere in hoc caritas Dei perfecta est in hoc scimus quoniam in ipso sumus ⁶ qui dicit se in ipso manere debet sicut ille ambulavit et ipse ambulare ⁷ carissimi non mandatum novum scribo vobis sed mandatum vetus quod habuistis ab initio mandatum vetus est verbum quod audistis ⁸ iterum mandatum novum scribo vobis quod est verum et in ipso et in vobis quoniam tenebrae transeunt et lumen verum iam lucet ⁹ qui dicit se in luce esse et fratrem suum odit in tenebris est usque adhuc ¹⁰ qui diligit fratrem suum in lumine manet et scandalum in eo non est ¹¹ qui autem odit fratrem suum in tenebris est et in tenebris ambulat et nescit quo eat quoniam tenebrae obcaecaverunt oculos eius ¹² scribo vobis filioli quoniam remittuntur vobis peccata propter nomen eius ¹³ scribo vobis patres quoniam cognovistis eum qui ab initio est scribo vobis adulescentes quoniam vicistis malignum ¹⁴ scripsi vobis infantes quoniam cognovistis Patrem scripsi vobis patres quia cognovistis eum qui ab initio scripsi

vobis adulescentes quia fortes estis et verbum Dei in vobis manet et vicistis malignum ¹⁵ nolite diligere mundum neque ea quae in mundo sunt si quis diligit mundum non est caritas Patris in eo ¹⁶ quoniam omne quod est in mundo concupiscentia carnis et concupiscentia oculorum est et superbia vitae quae non est ex Patre sed ex mundo est ¹⁷ et mundus transit et concupiscentia eius qui autem facit voluntatem Dei manet in aeternum ¹⁸ filioli novissima hora est et sicut audistis quia antichristus venit nunc antichristi multi facti sunt unde scimus quoniam novissima hora est ¹⁹ ex nobis prodierunt sed non erant ex nobis nam si fuissent ex nobis permansissent utique nobiscum sed ut manifesti sint quoniam non sunt omnes ex nobis ²⁰ sed vos unctionem habetis a Sancto et nostis omnia ²¹ non scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem sed quasi scientibus eam et quoniam omne mendacium ex veritate non est ²² quis est mendax nisi is qui negat quoniam Iesus non est Christus hic est antichristus qui negat Patrem et Filium ²³ omnis qui negat Filium nec Patrem habet qui confitetur Filium et Patrem habet ²⁴ vos quod audistis ab initio in vobis permaneat si in vobis permanserit quod ab initio audistis et vos in Filio et Patre manebitis ²⁵ et haec est repromissio quam ipse pollicitus est nobis vitam aeternam ²⁶ haec scripsi vobis de eis qui seducunt vos ²⁷ et vos unctionem quam accepistis ab eo manet in vobis et non necesse habetis ut aliquis doceat vos sed sicut unctio eius docet vos de omnibus et verum est et non est mendacium et sicut docuit vos manete in eo ²⁸ et nunc filioli manete in eo ut cum apparuerit habeamus fiduciam et non confundamur ab eo in adventu eius ²⁹ si scitis quoniam iustus est scitote quoniam et omnis qui facit iustitiam ex ipso natus est

3 videte qualem caritatem dedit nobis Pater ut filii Dei nominemur et sumus propter hoc mundus non novit nos quia non novit eum ² carissimi nunc filii Dei sumus et nondum apparuit quid erimus scimus quoniam cum apparuerit similes ei erimus quoniam videbimus eum sicuti est ³ et omnis qui habet spem hanc in eo sanctificat se sicut et ille sanctus est ⁴ omnis qui facit peccatum et iniquitatem facit et peccatum est iniquitas ⁵ et scitis quoniam ille apparuit ut peccata tolleret et peccatum in eo non est ⁶ omnis qui in eo manet non peccat omnis qui peccat non vidit eum nec cognovit eum ⁷ filioli nemo vos seducat qui facit iustitiam iustus est sicut et ille iustus est ⁸ qui facit peccatum ex diabolo est quoniam ab initio diabolus peccat in hoc apparuit Filius Dei ut dissolvat opera diaboli

⁹ omnis qui natus est ex Deo peccatum non facit quoniam semen ipsius in eo manet et non potest peccare quoniam ex Deo natus est ¹⁰ in hoc manifesti sunt filii Dei et filii diaboli omnis qui non est iustus non est de Deo et qui non diligit fratrem suum ¹¹ quoniam haec est adnuntiatio quam audistis ab initio ut diligamus alterutrum ¹² non sicut Cain ex maligno erat et occidit fratrem suum et propter quid occidit eum quoniam opera eius maligna erant fratris autem eius iusta ¹³ nolite mirari fratres si odit vos mundus ¹⁴ nos scimus quoniam translati sumus de morte in vitam quoniam diligimus fratres qui non diligit manet in morte ¹⁵ omnis qui odit fratrem suum homicida est et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam aeternam in se manentem ¹⁶ in hoc cognovimus caritatem quoniam ille pro nobis animam suam posuit et nos debemus pro fratribus animas ponere ¹⁷ qui habuerit substantiam mundi et viderit fratrem suum necesse habere et cluserit viscera sua ab eo quomodo caritas Dei manet in eo ¹⁸ filioli non diligamus verbo nec lingua sed opere et veritate ¹⁹ in hoc cognoscimus quoniam ex veritate sumus et in conspectu eius suadeamus corda nostra ²⁰ quoniam si reprehenderit nos cor maior est Deus corde nostro et novit omnia ²¹ carissimi si cor non reprehenderit nos fiduciam habemus ad Deum ²² et quodcumque petierimus accipiemus ab eo quoniam mandata eius custodimus et ea quae sunt placita coram eo facimus ²³ et hoc est mandatum eius ut credamus in nomine Filii eius Iesu Christi et diligamus alterutrum sicut dedit mandatum nobis ²⁴ et qui servat mandata eius in illo manet et ipse in eo et in hoc scimus quoniam manet in nobis de Spiritu quem nobis dedit

4 carissimi nolite omni spiritui credere sed probate spiritus si ex Deo sint quoniam multi pseudo-prophetae exierunt in mundum ² in hoc cognoscitur Spiritus Dei omnis spiritus qui confitetur Iesum Christum in carne venisse ex Deo est ³ et omnis spiritus qui solvit Iesum ex Deo non est et hoc est antichristi quod audistis quoniam venit et nunc iam in mundo est ⁴ vos ex Deo estis filioli et vicistis eos quoniam maior est qui in vobis est quam qui in mundo ⁵ ipsi de mundo sunt ideo de mundo loquuntur et mundus eos audit ⁶ nos ex Deo sumus qui novit Deum audit nos qui non est ex Deo non audit nos in hoc cognoscimus Spiritum veritatis et spiritum erroris ⁷ carissimi diligamus invicem quoniam caritas ex Deo est et omnis qui diligit ex Deo natus est et cognoscit Deum ⁸ qui non diligit non novit Deum quoniam Deus caritas est ⁹ in hoc apparuit caritas Dei in nobis quoniam Filium suum unigenitum misit Deus in mundum ut vivamus per eum ¹⁰ in hoc est caritas non quasi nos dilexerimus Deum sed quoniam ipse dilexit nos et misit Filium suum propitiationem pro peccatis nostris ¹¹ carissimi si sic Deus dilexit nos et nos debemus alterutrum diligere ¹² Deum nemo vidit umquam si diligamus invicem Deus in nobis manet et caritas eius in nobis perfecta est ¹³ in hoc intellegimus quoniam in eo manemus et ipse in nobis quoniam de Spiritu suo dedit nobis ¹⁴ et nos vidimus et

testificamur quoniam Pater misit Filium salvatorem mundi ¹⁵ quisque confessus fuerit quoniam Iesus est Filius Dei Deus in eo manet et ipse in Deo ¹⁶ et nos cognovimus et credimus caritati quam habet Deus in nobis Deus caritas est et qui manet in caritate in Deo manet et Deus in eo ¹⁷ in hoc perfecta est caritas nobiscum ut fiduciam habeamus in die iudicii quia sicut ille est et nos sumus in hoc mundo ¹⁸ timor non est in caritate sed perfecta caritas foras mittit timorem quoniam timor poenam habet qui autem timet non est perfectus in caritate ¹⁹ nos ergo diligamus quoniam Deus prior dilexit nos ²⁰ si quis dixerit quoniam diligo Deum et fratrem suum oderit mendax est qui enim non diligit fratrem suum quem vidit Deum quem non vidit quomodo potest diligere ²¹ et hoc mandatum habemus ab eo ut qui diligit Deum diligit et fratrem suum

5 omnis qui credit quoniam Iesus est Christus ex Deo natus est et omnis qui diligit eum qui genuit diligit eum qui natus est ex eo ² in hoc cognoscimus quoniam diligimus natos Dei cum Deum diligamus et mandata eius faciamus ³ haec est enim caritas Dei ut mandata eius custodiamus et mandata eius gravia non sunt ⁴ quoniam omne quod natum est ex Deo vincit mundum et haec est victoria quae vincit mundum fides nostra ⁵ quis est qui vincit mundum nisi qui credit quoniam Iesus est Filius Dei ⁶ hic est qui venit per aquam et sanguinem Iesus Christus non in aqua solum sed in aqua et sanguine et Spiritus est qui testificatur quoniam Christus est veritas ⁷ quia tres sunt qui testimonium dant ⁸ Spiritus et aqua et sanguis et tres unum sunt ⁹ si testimonium hominum accipimus testimonium Dei maius est quoniam hoc est testimonium Dei quod maius est quia testificatus est de Filio suo ¹⁰ qui credit in Filio Dei habet testimonium Dei in se qui non credit Filio mendacem facit eum quoniam non credidit in testimonio quod testificatus est Deus de Filio suo ¹¹ et hoc est testimonium quoniam vitam aeternam dedit nobis Deus et haec vita in Filio eius est ¹² qui habet Filium habet vitam qui non habet Filium Dei vitam non habet ¹³ haec scripsi vobis ut sciatis quoniam vitam habetis aeternam qui creditis in nomine Filii Dei ¹⁴ et haec est fiducia quam habemus ad eum quia quodcumque petierimus secundum voluntatem eius audit nos ¹⁵ et scimus quoniam audit nos quicquid petierimus scimus quoniam habemus petitiones quas postulavimus ab eo ¹⁶ qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem petet et dabit ei vitam peccantibus non ad mortem est peccatum ad mortem non pro illo dico ut roget ¹⁷ omnis iniquitas peccatum est et est peccatum non ad mortem ¹⁸ scimus quoniam omnis qui natus est ex Deo non peccat sed generatio Dei conservat eum et malignus non tangit eum ¹⁹ scimus quoniam ex Deo sumus et mundus totus in maligno positus est ²⁰ et scimus quoniam Filius Dei venit et dedit nobis sensum ut cognoscamus verum Deum et simus in vero Filio eius

hic est verus Deus et vita aeterna ²¹ filii custodite vos
a simulacris

II Ioannis

1 senior electae dominae et natis eius quos ego diligo in veritate et non ego solus sed et omnes qui cognoverunt veritatem ² propter veritatem quae permanet in nobis et nobiscum erit in aeternum ³ sit nobiscum gratia misericordia pax a Deo Patre et a Christo Iesu Filio Patris in veritate et caritate ⁴ gavisus sum valde quoniam inveni de filiis tuis ambulantes in veritate sicut mandatum accepimus a Patre ⁵ et nunc rogo te domina non tamquam mandatum novum scribens tibi sed quod habuimus ab initio ut diligamus alterutrum ⁶ et haec est caritas ut ambulemus secundum mandata eius hoc mandatum est ut quemadmodum audistis ab initio in eo ambuletis ⁷ quoniam multi seductores exierunt in mundum qui non confi-

tentur Iesum Christum venientem in carne hic est seductor et antichristus ⁸ videte vosmet ipsos ne perdati quae operati estis sed ut mercedem plenam accipiatis ⁹ omnis qui praecedit et non manet in doctrina Christi Deum non habet qui permanet in doctrina hic et Filium et Patrem habet ¹⁰ si quis venit ad vos et hanc doctrinam non adfert nolite recipere eum in domum nec have ei dixeritis ¹¹ qui enim dicit illi have communicat operibus illius malignis ¹² plura habens vobis scribere nolui per cartam et atramentum spero enim me futurum apud vos et os ad os loqui ut gaudium vestrum plenum sit ¹³ salutant te filii sororis tuae electae

III Ioannis

¹ senior Gaio carissimo quem ego diligo in veritate
² carissime de omnibus orationem facio prospere
 te ingredi et valere sicut prospere agit anima tua ³ gav-
 isus sum valde venientibus fratribus et testimonium
 perhibentibus veritati tuae sicut tu in veritate ambulas
⁴ maiorem horum non habeo gratiam quam ut audiam
 filios meos in veritate ambulantes ⁵ carissime fideliter
 facis quicquid operaris in fratres et hoc in peregrinos
⁶ qui testimonium reddiderunt caritati tuae in conspec-
 tu ecclesiae quos bene facies deducens digne Deo
⁷ pro nomine enim profecti sunt nihil accipientes a
 gentibus ⁸ nos ergo debemus suscipere huiusmodi ut
 cooperatores simus veritatis ⁹ scripsissem forsitan ec-
 clesiae sed is qui amat primatum gerere in eis

Diotrepes non recipit nos ¹⁰ propter hoc si venero com-
 moneam eius opera quae facit verbis malignis gar-
 riens in nos et quasi non ei ista sufficiant nec ipse sus-
 cipit fratres et eos qui cupiunt prohibet et de ecclesia
 eicit ¹¹ carissime noli imitari malum sed quod bonum
 est qui benefacit ex Deo est qui malefacit non vidit
 Deum ¹² Demetrio testimonium redditur ab omnibus
 et ab ipsa veritate et nos autem testimonium perhibe-
 mus et nosti quoniam testimonium nostrum verum
 est ¹³ multa habui scribere tibi sed nolui per atramen-
 tum et calamum scribere tibi ¹⁴ spero autem protinus
 te videre et os ad os loquemur pax tibi salutant te ami-
 ci saluta amicos per nomen

Iudæ

1 Iudas Iesu Christi servus frater autem Iacobi his qui in Deo Patre dilectis et Iesu Christo conservatis vocatis 2 misericordia vobis et pax et caritas adimpleatur 3 carissimi omnem sollicitudinem faciens scribendi vobis de communi vestra salute necesse habui scribere vobis deprecans supercertari semel traditae sanctis fidei 4 subintroierunt enim quidam homines qui olim praescripti sunt in hoc iudicium impii Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam et solum Dominatorem et Dominum nostrum Iesum Christum negantes 5 commonere autem vos volo scientes semel omnia quoniam Iesus populum de terra Aegypti salvans secundo eos qui non crediderunt perdidit 6 angelos vero qui non servaverunt suum principatum sed dereliquerunt suum domicilium in iudicium magni diei vinculis aeternis sub caligine reservavit 7 sicut Sodoma et Gomorra et finitimae civitates simili modo exfornicatae et abeuntes post carnem alteram factae sunt exemplum ignis aeterni poenam sustinentes 8 similiter et hii carnem quidem maculant dominationem autem spernunt maiestates autem blasphemant 9 cum Michahel archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Mosi corpore non est ausus iudicium inferre blasphemiae sed dixit imperet tibi Dominus 10 hii autem quaecumque quidem ignorant blasphemant quaecumque autem naturaliter tamquam muta animalia norunt in his corrumpuntur 11 vae illis quia via Cain abierunt et errore Balaam mercede effusi sunt et contradictione Core perierunt 12 hii sunt in epulis suis maculae convivantes sine timore

semet ipsos pascentes nubes sine aqua quae a ventis circumferuntur arbores autumnales infructuosae bis mortuae eradicatae 13 fluctus feri maris despumantes suas confusiones sidera errantia quibus procella tenebrarum in aeternum servata est 14 prophetavit autem et his septimus ab Adam Enoc dicens ecce venit Dominus in sanctis milibus suis 15 facere iudicium contra omnes et arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum quibus impie egerunt et de omnibus duris quae locuti sunt contra eum peccatores impii 16 hii sunt murmuratores querelosi secundum desideria sua ambulantes et os illorum loquitur superba mirantes personas quaestus causa 17 vos autem carissimi memores estote verborum quae praedicta sunt ab apostolis Domini nostri Iesu Christi 18 quia dicebant vobis quoniam in novissimo tempore venient inlusores secundum sua desideria ambulantes impietatum 19 hii sunt qui segregant animales Spiritum non habentes 20 vos autem carissimi superaedificantes vosmet ipsos sanctissimae vestrae fidei in Spiritu Sancto orantes 21 ipsos vos in dilectione Dei servate 22 et hos quidem arguite iudicatos 23 illos vero salvate de igne rapientes aliis autem miseremini in timore odientes et eam quae carnalis est maculatam tunicam 24 ei autem qui potest vos conservare sine peccato et constituere ante conspectum gloriae suae immaculatos in exultatione 25 soli Deo salvatori nostro per Iesum Christum Dominum nostrum gloria magnificentia imperium et potestas ante omne saeculum et nunc et in omnia saecula amen

Apocalypsis

1 apocalypsis Iesu Christi quam dedit illi Deus palam facere servis suis quae oportet fieri cito et significavit mittens per angelum suum servo suo Iohanni 2 qui testimonium perhibuit verbo Dei et testimonium Iesu Christi quaecumque vidit 3 beatus qui legit et qui audiunt verba prophetiae et servant ea quae in ea scripta sunt tempus enim prope est 4 Iohannes septem ecclesiis quae sunt in Asia gratia vobis et pax ab eo qui est et qui erat et qui venturus est et a septem spiritibus qui in conspectu throni eius sunt 5 et ab Iesu Christo qui est testis fidelis primogenitus mortuorum et princeps regum terrae qui dilexit nos et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo 6 et fecit nostrum regnum sacerdotes Deo et Patri suo ipsi gloria et imperium in saecula saeculorum amen 7 ecce venit cum nubibus et videbit eum omnis oculus et qui eum pupugerunt et plangent se super eum omnes tribus terrae etiam amen 8 ego sum Alpha et Omega principium et finis dicit Dominus Deus qui est et qui erat et qui venturus est Omnipotens 9 ego Iohannes frater vester et particeps in tribulatione et regno et patientia in Iesu fui in insula quae appellatur Patmos propter verbum Dei et testimonium Iesu 10 fui in spiritu in dominica die et audivi post me vocem magnam tamquam tubae 11 dicentis quod vides scribe in libro et mitte septem ecclesiis Ephesum et Zmyrnam et Pergamum et Thyatiram et Sardis et Philadelphiam et Laodiciam 12 et conversus sum ut viderem vocem quae loquebatur mecum et conversus vidi septem candelabra aurea 13 et in medio septem candelaborum similem Filio hominis vestitum podere et praecinctum ad mamillas zonam auream 14 caput autem eius et capilli erant candidi tamquam lana alba tamquam nix et oculi eius velut flamma ignis 15 et pedes eius similes orichalco sicut in camino ardenti et vox illius tamquam vox aquarum multarum 16 et habebat in dextera sua stellas septem et de ore eius gladius utraque parte acutus exiebat et facies eius sicut sol lucet in virtute sua 17 et cum vidissem eum cecidi ad pedes eius tamquam mortuus et posuit dexteram suam super me dicens noli timere ego sum primus et novissimus 18 et vivus et fui mortuus et ecce sum vivens in saecula saeculorum et habeo claves mortis et inferni 19 scribe ergo quae vidisti et quae sunt et quae oportet fieri post haec 20 sacramentum septem stellarum quas vidisti in dextera mea et septem candelabra aurea septem stellae angeli sunt septem ecclesiarum et candelabra septem septem ecclesiae sunt

2 angelo Ephesi ecclesiae scribe haec dicit qui tenet septem stellas in dextera sua qui ambulat in medio septem candelaborum aureorum 2 scio opera tua et laborem et patientiam tuam et quia non potes sustinere malos et temptasti eos qui se dicunt apostolos et non sunt et invenisti eos mendaces 3 et patientiam habes et sustinuisti propter nomen meum et non defecisti 4 sed habeo adversus te quod caritatem tuam primam reliquisti 5 memor esto itaque unde excideris et age paenitentiam et prima opera fac sin autem venio tibi et movebo candelabrum tuum de loco suo nisi paenitentiam egeris 6 sed hoc habes quia odisti facta Nicolaitarum quae et ego odi 7 qui habet aurem audiat quid Spiritus dicat ecclesiis vincenti dabo ei edere de ligno vitae quod est in paradiso Dei mei 8 et angelo Zmyrnae ecclesiae scribe haec dicit primus et novissimus qui fuit mortuus et vivit 9 scio tribulationem tuam et paupertatem tuam sed dives es et blasphemaris ab his qui se dicunt Iudaeos esse et non sunt sed sunt synagoga Satanae 10 nihil horum timeas quae passurus es ecce missurus est diabolus ex vobis in carcerem ut temptemini et habebitis tribulationem diebus decem esto fidelis usque ad mortem et dabo tibi coronam vitae 11 qui habet aurem audiat quid Spiritus dicat ecclesiis qui vicerit non laedetur a morte secunda 12 et angelo Pergami ecclesiae scribe haec dicit qui habet rompheam utraque parte acutam 13 scio ubi habitas ubi sedes est Satanae et tenes nomen meum et non negasti fidem meam et in diebus Antipas testis meus fidelis qui occisus est apud vos ubi Satanas habitat 14 sed habeo adversus te pauca quia habes illic tenentes doctrinam Balaam qui docebat Balac mittere scandalum coram filiis Israhel edere et fornicari 15 ita habes et tu tenentes doctrinam Nicolaitarum 16 similiter paenitentiam age si quo minus venio tibi cito et pugnabo cum illis in gladio oris mei 17 qui habet aurem audiat quid Spiritus dicat ecclesiis vincenti dabo ei manna absconditum et dabo illi calculum candidum et in calculo nomen novum scriptum quod nemo scit nisi qui accipit 18 et angelo Thyatirae ecclesiae scribe haec dicit Filius Dei qui habet oculos ut flammam ignis et pedes eius similes orichalco 19 novi opera tua et caritatem et fidem et ministerium et patientiam tuam et opera tua novissima plura prioribus 20 sed habeo adversus te quia permittis mulierem Hiezabel quae se dicit propheten docere et seducere servos meos fornicari et manducare de idolothytis 21 et dedi illi tempus ut paenitentiam ageret et non vult paeniteri a fornicatione sua 22 ecce mitto eam in lectum et qui moechan-

tur cum ea in tribulationem maximam nisi paenitentiam egerint ab operibus eius ²³ et filios eius interficiam in morte et scient omnes ecclesiae quia ego sum scrutans renes et corda et dabo unicuique vestrum secundum opera vestra ²⁴ vobis autem dico ceteris qui Thyatirae estis quicumque non habent doctrinam hanc qui non cognoverunt altitudines Satanae quemadmodum dicunt non mittam super vos aliud pondus ²⁵ tamen id quod habetis tenete donec veniam ²⁶ et qui vicerit et qui custodierit usque in finem opera mea dabo illi potestatem super gentes ²⁷ et reget illas in virga ferrea tamquam vas figuli confringentur ²⁸ sicut et ego accepi a Patre meo et dabo illi stellam matutinam ²⁹ qui habet aurem audiat quid Spiritus dicat ecclesiis

3 et angelo ecclesiae Sardis scribe haec dicit qui habet septem spiritus Dei et septem stellas scio opera tua quia nomen habes quod vivas et mortuus es ² esto vigilans et confirma cetera quae moritura erant non enim invenio opera tua plena coram Deo meo ³ in mente ergo habe qualiter acceperis et audieris et serva et paenitentiam age si ergo non vigilaveris veniam tamquam fur et nescies qua hora veniam ad te ⁴ sed habes pauca nomina in Sardis qui non inquinaverunt vestimenta sua et ambulabunt mecum in albis quia digni sunt ⁵ qui vicerit sic vestiatur vestimentis albis et non delebo nomen eius de libro vitae et confitebor nomen eius coram Patre meo et coram angelis eius ⁶ qui habet aurem audiat quid Spiritus dicat ecclesiis ⁷ et angelo Philadelphiae ecclesiae scribe haec dicit sanctus et verus qui habet clavem David qui aperit et nemo cludit et cludit et nemo aperit ⁸ scio opera tua ecce dedi coram te ostium apertum quod nemo potest cludere quia modicam habes virtutem et servasti verbum meum et non negasti nomen meum ⁹ ecce dabo de synagoga Satanae qui dicunt se Iudaeos esse et non sunt sed mentiuntur ecce faciam illos ut veniant et adorent ante pedes tuos et scient quia ego dilexi te ¹⁰ quoniam servasti verbum patientiae meae et ego te servabo ab hora temptationis quae ventura est in orbem universum temptare habitantes in terra ¹¹ venio cito tene quod habes ut nemo accipiat coronam tuam ¹² qui vicerit faciam illum columnam in templo Dei mei et foras non egredietur amplius et scribam super eum nomen Dei mei et nomen civitatis Dei mei novae Hierusalem quae descendit de caelo a Deo meo et nomen meum novum ¹³ qui habet aurem audiat quid Spiritus dicat ecclesiis ¹⁴ et angelo Laodiciae ecclesiae scribe haec dicit Amen testis fidelis et verus qui est principium creaturae Dei ¹⁵ scio opera tua quia neque frigidus es neque calidus utinam frigidus esses aut calidus ¹⁶ sed quia tepidus es et nec frigidus nec calidus incipiam te evomere ex ore meo ¹⁷ quia dicis quod dives sum et locupletatus et nullius egeo et nescis quia tu es miser et miserabilis et pauper et caecus et nudus ¹⁸ suadeo tibi emere a me aurum ignitum probatum ut locuples fias et vestimentis albis induaris et non appareat confusio nuditatis tuae et collyrio inungue oculos tuos ut videas ¹⁹ ego quos amo arguo et

castigo aemulare ergo et paenitentiam age ²⁰ ecce sto ad ostium et pulso si quis audierit vocem meam et aperuerit ianuam introibo ad illum et cenabo cum illo et ipse mecum ²¹ qui vicerit dabo ei sedere mecum in throno meo sicut et ego vici et sedi cum Patre meo in throno eius ²² qui habet aurem audiat quid Spiritus dicat ecclesiis

4 post haec vidi et ecce ostium apertum in caelo et vox prima quam audivi tamquam tubae loquentis mecum dicens ascende huc et ostendam tibi quae oportet fieri post haec ² statim fui in spiritu et ecce sedis posita erat in caelo et supra sedem sedens ³ et qui sedebat similis erat aspectui lapidis iaspidis et sardini et iris erat in circuitu sedis similis visioni zmaragdinae ⁴ et in circuitu sedis sedilia viginti quattuor et super thronos viginti quattuor seniores sedentes circumamictos vestimentis albis et in capitibus eorum coronas aureas ⁵ et de throno procedunt fulgura et voces et tonitrua et septem lampades ardentes ante thronum quae sunt septem spiritus Dei ⁶ et in conspectu sedis tamquam mare vitreum simile crystallo et in medio sedis et in circuitu sedis quattuor animalia plena oculis ante et retro ⁷ et animal primum simile leoni et secundum animal simile vitulo et tertium animal habens faciem quasi hominis et quartum animal simile aquilae volanti ⁸ et quattuor animalia singula eorum habebant alas senas et in circuitu et intus plena sunt oculis et requiem non habent die et nocte dicentia sanctus sanctus sanctus Dominus Deus omnipotens qui erat et qui est et qui venturus est ⁹ et cum darent illa animalia gloriam et honorem et benedictionem sedenti super thronum viventi in saecula saeculorum ¹⁰ procident viginti quattuor seniores ante sedentem in throno et adorabunt viventem in saecula saeculorum et mittent coronas suas ante thronum dicentes ¹¹ dignus es Domine et Deus noster accipere gloriam et honorem et virtutem quia tu creasti omnia et propter voluntatem tuam erant et creata sunt

5 et vidi in dextera sedentis super thronum librum scriptum intus et foris signatum sigillis septem ² et vidi angelum fortem praedicantem voce magna quis est dignus aperire librum et solvere signacula eius ³ et nemo poterat in caelo neque in terra neque subtus terram aperire librum neque respicere illum ⁴ et ego flebam multum quoniam nemo dignus inventus est aperire librum nec videre eum ⁵ et unus de senioribus dicit mihi ne fleviſis ecce vicit leo de tribu Iuda radix David aperire librum et septem signacula eius ⁶ et vidi et ecce in medio throni et quattuor animalium et in medio seniorum agnum stantem tamquam occisum habentem cornua septem et oculos septem qui sunt spiritus Dei missi in omnem terram ⁷ et venit et accepit de dextera sedentis de throno ⁸ et cum aperisset librum quattuor animalia et viginti quattuor seniores ceciderunt coram agno habentes singuli citharas et fialas aureas plenas odoramentorum quae sunt orationes sanctorum ⁹ et cantant novum canticum dicentes dignus es accipere librum et aperire signacula

eius quoniam occisus es et redemisti nos Deo in sanguine tuo ex omni tribu et lingua et populo et natione ¹⁰ et fecisti eos Deo nostro regnum et sacerdotes et regnabunt super terram ¹¹ et vidi et audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni et animalium et seniorum et erat numerus eorum milia milium ¹² dicentium voce magna dignus est agnus qui occisus est accipere virtutem et divinitatem et sapientiam et fortitudinem et honorem et gloriam et benedictionem ¹³ et omnem creaturam quae in caelo est et super terram et sub terram et quae sunt in mari et quae in ea omnes audivi dicentes sedenti in throno et agno benedictio et honor et gloria et potestas in saecula saeculorum ¹⁴ et quattuor animalia dicebant amen et seniores ceciderunt et adoraverunt

6 et vidi quod aperuisset agnus unum de septem signaculis et audivi unum de quattuor animalibus dicentem tamquam vocem tonitruum veni ² et vidi et ecce equus albus et qui sedebat super illum habebat arcum et data est ei corona et exivit vincens ut vinceret ³ et cum aperuisset sigillum secundum audivi secundum animal dicens veni ⁴ et exivit alius equus rufus et qui sedebat super illum datum est ei ut sumeret pacem de terra et ut invicem se interficiant et datus est illi gladius magnus ⁵ et cum aperuisset sigillum tertium audivi tertium animal dicens veni et vidi et ecce equus niger et qui sedebat super eum habebat stateram in manu sua ⁶ et audivi tamquam vocem in medio quattuor animalium dicentem bilibris tritici denario et tres bilibres hordei denario et vinum et oleum ne laesis ⁷ et cum aperuisset sigillum quartum audivi vocem quarti animalis dicentis veni et vidi ⁸ et ecce equus pallidus et qui sedebat desuper nomen illi Mors et inferus sequebatur eum et data est illi potestas super quattuor partes terrae interficere gladio fame et morte et bestiis terrae ⁹ et cum aperuisset quintum sigillum vidi subtus altare animas interfectorum propter verbum Dei et propter testimonium quod habebant ¹⁰ et clamabant voce magna dicentes usquequo Domine sanctus et verus non iudicas et vindicas sanguinem nostrum de his qui habitant in terra ¹¹ et datae sunt illis singulae stolae albae et dictum est illis ut requiescerent tempus adhuc modicum donec impleantur conservi eorum et fratres eorum qui interficiendi sunt sicut et illi ¹² et vidi cum aperuisset sigillum sextum et terraemotus factus est magnus et sol factus est niger tamquam saccus cilicinus et luna tota facta est sicut sanguis ¹³ et stellae caeli ceciderunt super terram sicut ficus mittit grossos suos cum vento magno movetur ¹⁴ et caelum recessit sicut liber involutus et omnis mons et insulae de locis suis motae sunt ¹⁵ et reges terrae et principes et tribuni et divites et fortes et omnis servus et liber absconderunt se in speluncis et petris montium ¹⁶ et dicunt montibus et petris cadite super nos et abscondite nos a facie sedentis super thronum et ab ira agni ¹⁷ quoniam venit dies magnus irae ipsorum et quis poterit stare

7 post haec vidi quattuor angelos stantes super quattuor angulos terrae tenentes quattuor ventos terrae ne flaret ventus super terram neque super mare neque in ullam arborem ² et vidi alterum angelum ascendentem ab ortu solis habentem signum Dei vivi et clamavit voce magna quattuor angelis quibus datum est nocere terrae et mari ³ dicens nolite nocere terrae neque mari neque arboribus quoad usque signemus servos Dei nostri in frontibus eorum ⁴ et audivi numerum signatorum centum quadraginta quattuor milia signati ex omni tribu filiorum Israhel ⁵ ex tribu Iuda duodecim milia signati ex tribu Ruben duodecim milia ex tribu Gad duodecim milia ⁶ ex tribu Aser duodecim milia ex tribu Nephtalim duodecim milia ex tribu Manasse duodecim milia ⁷ ex tribu Symeon duodecim milia ex tribu Levi duodecim milia ex tribu Issachar duodecim milia ⁸ ex tribu Zabulon duodecim milia ex tribu Ioseph duodecim milia ex tribu Benjamin duodecim milia signati ⁹ post haec vidi turbam magnam quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus et tribubus et populis et linguis stantes ante thronum et in conspectu agni amicti stolas albas et palmae in manibus eorum ¹⁰ et clamabant voce magna dicentes salus Deo nostro qui sedet super thronum et agno ¹¹ et omnes angeli stabant in circuitu throni et seniorum et quattuor animalium et ceciderunt in conspectu throni in facies suas et adoraverunt Deum ¹² dicentes amen benedictio et claritas et sapientia et gratiarum actio et honor et virtus et fortitudo Deo nostro in saecula saeculorum amen ¹³ et respondit unus de senioribus dicens mihi hii qui amicti sunt stolis albis qui sunt et unde venerunt ¹⁴ et dixi illi domine mi tu scis et dixit mihi hii sunt qui veniunt de tribulatione magna et laverunt stolas suas et dealbaverunt eas in sanguine agni ¹⁵ ideo sunt ante thronum Dei et serviunt ei die ac nocte in templo eius et qui sedet in throno habitabit super illos ¹⁶ non esurient neque sitient amplius neque cadet super illos sol neque ullus aestus ¹⁷ quoniam agnus qui in medio throni est reget illos et deducet eos ad vitae fontes aquarum et absterget Deus omnem lacrimam ex oculis eorum

8 et cum aperuisset sigillum septimum factum est silentium in caelo quasi media hora ² et vidi septem angelos stantes in conspectu Dei et datae sunt illis septem tubae ³ et alius angelus venit et stetit ante altare habens turibulum aureum et data sunt illi incensa multa ut daret orationibus sanctorum omnium super altare aureum quod est ante thronum ⁴ et ascendit fumus incensorum de orationibus sanctorum de manu angeli coram Deo ⁵ et accepit angelus turibulum et implevit illud de igne altaris et misit in terram et facta sunt tonitrua et voces et fulgora et terraemotus ⁶ et septem angeli qui habebant septem tubas paraverunt se ut tuba canerent ⁷ et primus tuba cecinit et facta est grandio et ignis mixta in sanguine et missum est in terram et tertia pars terrae combusta est et tertia pars arborum combusta est et omne faenum viride combustum est ⁸ et secundus angelus tuba cecinit et

tamquam mons magnus igne ardens missus est in mare et facta est tertia pars maris sanguis ⁹ et mortua est tertia pars creaturae quae habent animas et tertia pars navium interiit ¹⁰ et tertius angelus tuba cecinit et cecidit de caelo stella magna ardens tamquam facula et cecidit in tertiam partem fluminum et in fontes aquarum ¹¹ et nomen stellae dicitur Absinthius et facta est tertia pars aquarum in absinthium et multi hominum mortui sunt de aquis quia amarae factae sunt ¹² et quartus angelus tuba cecinit et percussa est tertia pars solis et tertia pars lunae et tertia pars stellarum ut obscuraretur tertia pars eorum et diei non luceret pars tertia et nox similiter ¹³ et vidi et audivi vocem unius aquilae volantis per medium caelum dicentis voce magna vae vae vae habitantibus in terra de ceteris vocibus tubae trium angelorum qui erant tuba canituri

9 et quintus angelus tuba cecinit et vidi stellam de caelo cecidisse in terram et data est illi clavis putei abyssi ² et aperuit puteum abyssi et ascendit fumus putei sicut fumus fornacis magnae et obscuratus est sol et aer de fumo putei ³ et de fumo exierunt lucustae in terram et data est illis potestas sicut habent potestatem scorpiones terrae ⁴ et praeceptum est illis ne laederent faenum terrae neque omne viride neque omnem arborem nisi tantum homines qui non habent signum Dei in frontibus ⁵ et datum est illis ne occiderent eos sed ut cruciarentur mensibus quinque et cruciatus eorum ut cruciatus scorpium cum percutit hominem ⁶ et in diebus illis quaerent homines mortem et non invenient eam et desiderabunt mori et fugiet mors ab ipsis ⁷ et similitudines lucustarum similes equis paratis in proelium et super capita earum tamquam coronae similes auro et facies earum sicut facies hominum ⁸ et habebant capillos sicut capillos mulierum et dentes earum sicut leonum erant ⁹ et habebant loricas sicut loricas ferreas et vox alarum earum sicut vox curruum equorum multorum currentium in bellum ¹⁰ et habebant caudas similes scorpionum et aculei in caudis earum potestas earum nocere hominibus mensibus quinque ¹¹ et habebant super se regem angelum abyssi cui nomen hebraice Abaddon graece autem Apollyon et latine habet nomen Exterminans ¹² vae unum abiit ecce veniunt adhuc duo vae post haec ¹³ et sextus angelus tuba cecinit et audivi vocem unum ex cornibus altaris aurei quod est ante oculos Dei ¹⁴ dicentem sexto angelo qui habebat tubam solve quattuor angelos qui alligati sunt in flumine magno Eufrate ¹⁵ et soluti sunt quattuor angeli qui parati erant in horam et diem et mensem et annum ut occiderent tertiam partem hominum ¹⁶ et numerus equestris exercitus vicies milies dena milia audivi numerum eorum ¹⁷ et ita vidi equos in visione et qui sedebant super eos habentes loricas igneas et hyacinthinas et sulphureas et capita equorum erant tamquam capita leonum et de ore ipsorum procedit ignis et fumus et sulphur ¹⁸ ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum de igne et fumo et sulphure

qui procedebat ex ore ipsorum ¹⁹ potestas enim equorum in ore eorum est et in caudis eorum nam caudae illorum similes serpentibus habentes capita et in his nocent ²⁰ et ceteri homines qui non sunt occisi in his plagis neque paenitentiam egerunt de operibus manuum suarum ut non adorarent daemonia et simulacra aurea et argentea et aerea et lapidea et lignea quae neque videre possunt neque audire neque ambulare ²¹ et non egerunt paenitentiam ab homicidiis suis neque a veneficiis suis neque a fornicatione sua neque a furtis suis

10 et vidi alium angelum fortem descendentem de caelo amictum nube et iris in capite eius et facies eius erat ut sol et pedes eius tamquam columna ignis ² et habebat in manu sua libellum apertum et posuit pedem suum dextrum supra mare sinistrum autem super terram ³ et clamavit voce magna quemadmodum cum leo rugit et cum clamasset locuta sunt septem tonitrua voces suas ⁴ et cum locuta fuissent septem tonitrua scripturus eram et audivi vocem de caelo dicentem signa quae locuta sunt septem tonitrua et noli ea scribere ⁵ et angelum quem vidi stantem supra mare et supra terram levavit manum suam ad caelum ⁶ et iuravit per viventem in saecula saeculorum qui creavit caelum et ea quae in illo sunt et terram et ea quae in ea sunt et mare et quae in eo sunt quia tempus amplius non erit ⁷ sed in diebus vocis septimi angeli cum coeperit tuba canere et consummabitur mysterium Dei sicut evangelizavit per servos suos prophetas ⁸ et vox quam audivi de caelo iterum loquentem mecum et dicentem vade accipe librum apertum de manu angeli stantis supra mare et supra terram ⁹ et abiit ad angelum dicens ei ut daret mihi librum et dicit mihi accipe et devora illum et faciet amaricare ventrem tuum sed in ore tuo erit dulce tamquam mel ¹⁰ et accepi librum de manu angeli et devoravi eum et erat in ore meo tamquam mel dulce et cum devorassem eum amaricatus est venter meus ¹¹ et dicunt mihi oportet te iterum prophetare populis et gentibus et linguis et regibus multis

11 et datus est mihi calamus similis virgae dicens surge et metire templum Dei et altare et adorantes in eo ² atrium autem quod est foris templum eice foras et ne metieris eum quoniam datum est gentibus et civitatem sanctam calcabunt mensibus quadraginta duobus ³ et dabo duobus testibus meis et prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta amicti saccos ⁴ hii sunt duo olivae et duo candelabra in conspectu Domini terrae stantes ⁵ et si quis eos voluerit nocere ignis exiet de ore illorum et devorabit inimicos eorum et si quis voluerit eos laedere sic oportet eum occidi ⁶ hii habent potestatem cludendi caelum ne pluat diebus prophetiae ipsorum et potestatem habent super aquas convertendi eas in sanguinem et percutere terram omni plaga quotienscumque voluerint ⁷ et cum finierint testimonium suum bestia quae ascendit de abyso faciet adversus illos bellum et vincet eos et occidet illos ⁸ et corpora eorum in plateis civi-

tatis magnae quae vocatur spiritaliter Sodoma et Aegyptus ubi et Dominus eorum crucifixus est ⁹ et videbunt de populis et tribubus et linguis et gentibus corpora eorum per tres dies et dimidium et corpora eorum non sinunt poni in monumentis ¹⁰ et inhabitantes terram gaudebunt super illis et iucundabuntur et munera mittent invicem quoniam hii duo prophetae cruciaverunt eos qui inhabitant super terram ¹¹ et post dies tres et dimidium spiritus vitae a Deo intravit in eos et steterunt super pedes suos et timor magnus cecidit super eos qui viderunt eos ¹² et audierunt vocem magnam de caelo dicentem illis ascendite huc et ascenderunt in caelum in nube et viderunt illos inimici eorum ¹³ et in illa hora factus est terraemotus magnus et decima pars civitatis cecidit et occisi sunt in terraemotu nomina hominum septem milia et reliqui in timore sunt missi et dederunt gloriam Deo caeli ¹⁴ vae secundum abiit ecce vae tertium veniet cito ¹⁵ et septimus angelus tuba cecinit et factae sunt voces magnae in caelo dicentes factum est regnum huius mundi Domini nostri et Christi eius et regnabit in saecula saeculorum ¹⁶ et viginti quattuor seniores qui in conspectu Dei sedent in sedibus suis ceciderunt in facies suas et adoraverunt Deum ¹⁷ dicentes gratias agimus tibi Domine Deus omnipotens qui es et qui eras quia accepisti virtutem tuam magnam et regnasti ¹⁸ et iratae sunt gentes et advenit ira tua et tempus mortuorum iudicari et reddere mercedem servis tuis prophetis et sanctis et timentibus nomen tuum pusillis et magnis et exterminandi eos qui corruerunt terram ¹⁹ et apertum est templum Dei in caelo et visa est arca testamenti eius in templo eius et facta sunt fulgora et voces et terraemotus et grando magna

12 et signum magnum paruit in caelo mulier amicta sole et luna sub pedibus eius et in capite eius corona stellarum duodecim ² et in utero habens et clamat parturiens et cruciatur ut pariat ³ et visum est aliud signum in caelo et ecce draco magnus rufus habens capita septem et cornua decem et in capitibus suis septem diademata ⁴ et cauda eius trahebat tertiam partem stellarum caeli et misit eas in terram et draco stetit ante mulierem quae erat paritura ut cum peperisset filium eius devoraret ⁵ et peperit filium masculum qui rectorus erit omnes gentes in virga ferrea et raptus est filius eius ad Deum et ad thronum eius ⁶ et mulier fugit in solitudinem ubi habet locum paratum a Deo ut ibi pascant illam diebus mille ducentis sexaginta ⁷ et factum est proelium in caelo Michael et angeli eius proeliabantur cum dracone et draco pugnabat et angeli eius ⁸ et non valuerunt neque locus inventus est eorum amplius in caelo ⁹ et proiectus est draco ille magnus serpens antiquus qui vocatur Diabolus et Satanus qui seducit universum orbem proiectus est in terram et angeli eius cum illo missi sunt ¹⁰ et audivi vocem magnam in caelo dicentem nunc facta est salus et virtus et regnum Dei nostri et potestas Christi eius quia proiectus est accusator fratrum nostrorum qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri die ac

nocte ¹¹ et ipsi vicerunt illum propter sanguinem agni et propter verbum testimonii sui et non dilexerunt animam suam usque ad mortem ¹² propterea laetamini caeli et qui habitatis in eis vae terrae et mari quia descendit diabolus ad vos habens iram magnam sciens quod modicum tempus habet ¹³ et postquam vidit draco quod proiectus est in terram persecutus est mulierem quae peperit masculum ¹⁴ et datae sunt mulieri duae alae aquilae magnae ut volaret in desertum in locum suum ubi alitur per tempus et tempora et dimidium temporis a facie serpentis ¹⁵ et misit serpens ex ore suo post mulierem aquam tamquam flumen ut eam faceret trahi a flumine ¹⁶ et adiuvit terra mulierem et aperuit terra os suum et absorbit flumen quod misit draco de ore suo ¹⁷ et iratus est draco in mulierem et abiit facere proelium cum reliquis de semine eius qui custodiunt mandata Dei et habent testimonium Iesu

13 et stetit super harenam maris et vidi de mare bestiam ascendentem habentem capita septem et cornua decem et super cornua eius decem diademata et super capita eius nomina blasphemiae ² et bestiam quam vidi similis erat pardo et pedes eius sicut ursi et os eius sicut os leonis et dedit illi draco virtutem suam et potestatem magnam ³ et unum de capitibus suis quasi occisum in mortem et plaga mortis eius curata est et admirata est universa terra post bestiam ⁴ et adoraverunt draconem quia dedit potestatem bestiae et adoraverunt bestiam dicentes quis similis bestiae et quis poterit pugnare cum ea ⁵ et datum est ei os loquens magna et blasphemiae et data est illi potestas facere menses quadraginta duo ⁶ et aperuit os suum in blasphemias ad Deum blasphemare nomen eius et tabernaculum eius et eos qui in caelo habitant ⁷ et datum est illi bellum facere cum sanctis et vincere illos et data est ei potestas in omnem tribum et populum et linguam et gentem ⁸ et adorabunt eum omnes qui inhabitant terram quorum non sunt scripta nomina in libro vitae agni qui occisus est ab origine mundi ⁹ si quis habet aurem audiat ¹⁰ qui in captivitatem in captivitatem vadit qui in gladio occiderit oportet eum gladio occidi hic est patientia et fides sanctorum ¹¹ et vidi aliam bestiam ascendentem de terra et habebat cornua duo similia agni et loquebatur sicut draco ¹² et potestatem prioris bestiae omnem faciebat in conspectu eius et facit terram et inhabitantes in eam adorare bestiam primam cuius curata est plaga mortis ¹³ et fecit signa magna ut etiam ignem faceret de caelo descendere in terram in conspectu hominum ¹⁴ et seducit habitantes terram propter signa quae data sunt illi facere in conspectu bestiae dicens habitantibus in terra ut faciant imaginem bestiae quae habet plagam gladii et vixit ¹⁵ et datum est illi ut daret spiritum imagini bestiae ut et loquatur imago bestiae et faciat quicumque non adoraverint imaginem bestiae occidantur ¹⁶ et faciet omnes pusillos et magnos et divites et pauperes et liberos et servos habere character in dextera manu aut

in frontibus suis ¹⁷ et ne quis possit emere aut vendere nisi qui habet caracter nomen bestiae aut numerum nominis eius ¹⁸ hic sapientia est qui habet intellectum computet numerum bestiae numerus enim hominis est et numerus eius est sescenti sexaginta sex

14 et vidi et ecce agnus stabat supra montem Sion et cum illo centum quadraginta quattuor milia habentes nomen eius et nomen Patris eius scriptum in frontibus suis ² et audivi vocem de caelo tamquam vocem aquarum multarum et tamquam vocem tonitruum magni et vocem quam audivi sicut citharoedorum citharizantium in citharis suis ³ et cantabant quasi canticum novum ante sedem et ante quattuor animalia et seniores et nemo poterat discere canticum nisi illa centum quadraginta quattuor milia qui empti sunt de terra ⁴ hii sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati virgines enim sunt hii qui sequuntur agnum quocumque abierit hii empti sunt ex hominibus primitiae Deo et agno ⁵ et in ore ipsorum non est inventum mendacium sine macula sunt ⁶ et vidi alterum angelum volantem per medium caelum habentem evangelium aeternum ut evangelizaret sedentibus super terram et super omnem gentem et tribum et linguam et populum ⁷ dicens magna voce timete Deum et date illi honorem quia venit hora iudicii eius et adorare eum qui fecit caelum et terram et mare et fontes aquarum ⁸ et alius angelus secutus est dicens cecidit cecidit Babylon illa magna quae a vino irae fornicationis suae potionavit omnes gentes ⁹ et alius angelus tertius secutus est illos dicens voce magna si quis adoraverit bestiam et imaginem eius et acceperit caracterem in fronte sua aut in manu sua ¹⁰ et hic bibet de vino irae Dei qui mixtus est mero in calice irae ipsius et cruciabitur igne et sulphure in conspectu angelorum sanctorum et ante conspectum agni ¹¹ et fumus tormentorum eorum in saecula saeculorum ascendit nec habent requiem die ac nocte qui adoraverunt bestiam et imaginem eius et si quis acceperit caracterem nominis eius ¹² hic patientia sanctorum est qui custodiunt mandata Dei et fidem Iesu ¹³ et audivi vocem de caelo dicentem scribe beati mortui qui in Domino moriuntur amodo iam dicit Spiritus ut requiescant a laboribus suis opera enim illorum sequuntur illos ¹⁴ et vidi et ecce nubem candidam et supra nubem sedentem similem Filio hominis habentem in capite suo coronam auream et in manu sua falcem acutam ¹⁵ et alter angelus exivit de templo clamans voce magna ad sedentem super nubem mitte falcem tuam et mete quia venit hora ut metatur quoniam aruit messis terrae ¹⁶ et misit qui sedebat supra nubem falcem suam in terram et messa est terra ¹⁷ et alius angelus exivit de templo quod est in caelo habens et ipse falcem acutam ¹⁸ et alius angelus de altari qui habet potestatem supra ignem et clamavit voce magna qui habebat falcem acutam dicens mitte falcem tuam acutam et vindemia botros vineae terrae quoniam maturae sunt uvae eius ¹⁹ et misit angelus falcem suam in terram et vindemavit vineam terrae et misit in lacum irae Dei magnum

²⁰ et calcatus est lacus extra civitatem et exivit sanguis de lacu usque ad frenos equorum per stadia mille sescenta

15 et vidi aliud signum in caelo magnum et mirabile angelos septem habentes plagas septem novissimas quoniam in illis consummata est ira Dei ² et vidi tamquam mare vitreum mixtum igne et eos qui vicerunt bestiam et imaginem illius et numerum nominis eius stantes supra mare vitreum habentes citharas Dei ³ et cantant canticum Mosi servi Dei et canticum agni dicentes magna et mirabilia opera tua Domine Deus omnipotens iustae et verae viae tuae rex saeculorum ⁴ quis non timebit Domine et magnificabit nomen tuum quia solus pius quoniam omnes gentes venient et adorabunt in conspectu tuo quoniam iudicia tua manifestata sunt ⁵ et post haec vidi et ecce apertum est templum tabernaculi testimonii in caelo ⁶ et exierunt septem angeli habentes septem plagas de templo vestiti lapide mundo candido et praecinctorum circa pectora zonis aureis ⁷ et unus ex quatuor animalibus dedit septem angelis septem fialas aureas plenas iracundiae Dei viventis in saecula saeculorum ⁸ et impletum est templum fumo a maiestate Dei et de virtute eius et nemo poterat introire in templum donec consummarentur septem plagae septem angelorum

16 et audivi vocem magnam de templo dicentem septem angelis ite et effundite septem fialas irae Dei in terram ² et abiit primus et effudit fialam suam in terram et factum est vulnus saevum ac pessimum in homines qui habent caracterem bestiae et eos qui adoraverunt imaginem eius ³ et secundus effudit fialam suam in mare et factus est sanguis tamquam mortui et omnis anima vivens mortua est in mari ⁴ et tertius effudit fialam suam super flumina et super fontes aquarum et factus est sanguis ⁵ et audivi angelum aquarum dicentem iustus es qui es et qui eras sanctus quia haec iudicasti ⁶ quia sanguinem sanctorum et prophetarum fuderunt et sanguinem eis dedisti bibere digni sunt ⁷ et audivi altare dicens etiam Domine Deus omnipotens vera et iusta iudicia tua ⁸ et quartus effudit fialam suam in solem et datum est illi aestu adficere homines et igni ⁹ et aestuaverunt homines aestu magno et blasphemaverunt nomen Dei habentis potestatem super has plagas neque egerunt paenitentiam ut darent illi gloriam ¹⁰ et quintus effudit fialam suam super sedem bestiae et factum est regnum eius tenebrosus et conmanducaverunt linguas suas prae dolore ¹¹ et blasphemaverunt Deum caeli prae doloribus et vulneribus suis et non egerunt paenitentiam ex operibus suis ¹² et sextus effudit fialam suam in flumen illud magnum Eufraten et siccavit aquam eius ut praepararetur via regibus ab ortu solis ¹³ et vidi de ore draconis et de ore bestiae et de ore pseudoprophetae spiritus tres inmundos in modum ranarum ¹⁴ sunt enim spiritus daemoniorum facientes signa et procedunt ad reges totius terrae congregare illos in proelium ad diem magnum Dei omnipotentis

¹⁵ ecce venio sicut fur beatus qui vigilat et custodit vestimenta sua ne nudus ambulet et videant turpitudinem eius ¹⁶ et congregavit illos in locum qui vocatur hebraice Hermagedon ¹⁷ et septimus effudit fialam suam in aerem et exivit vox magna de templo a throno dicens factum est ¹⁸ et facta sunt fulgora et voces et tonitrua et terraemotus factus est magnus qualis numquam fuit ex quo homines fuerunt super terram talis terraemotus sic magnus ¹⁹ et facta est civitas magna in tres partes et civitates gentium ceciderunt et Babylon magna venit in memoriam ante Deum dare ei calicem vini indignationis irae eius ²⁰ et omnis insula fugit et montes non sunt inventi ²¹ et grando magna sicut talentum descendit de caelo in homines et blasphemaverunt homines Deum propter plagam grandinis quoniam magna facta est vehementer

17 et venit unus de septem angelis qui habebant septem fialas et locutus est mecum dicens veni ostendam tibi damnationem meretricis magnae quae sedet super aquas multas ² cum qua fornicati sunt reges terrae et inebriati sunt qui inhabitant terram de vino prostitutionis eius ³ et abstulit me in desertum in spiritu et vidi mulierem sedentem super bestiam coccineam plenam nominibus blasphemiae habentem capita septem et cornua decem ⁴ et mulier erat circumdata purpura et coccino et inaurata auro et lapide pretioso et margaritis habens poculum aureum in manu sua plenum abominationum et inmunditia fornicationis eius ⁵ et in fronte eius nomen scriptum mysterium Babylon magna mater fornicationum et abominationum terrae ⁶ et vidi mulierem ebriam de sanguine sanctorum et de sanguine martyrum Iesu et miratus sum cum vidissem illam admiratione magna ⁷ et dixit mihi angelus quare miraris ego tibi dicam sacramentum mulieris et bestiae quae portat eam quae habet capita septem et decem cornua ⁸ bestiam quam vidisti fuit et non est et ascensura est de abyso et in interitum ibit et mirabuntur inhabitantes terram quorum non sunt scripta nomina in libro vitae a constitutione mundi videntes bestiam quia erat et non est ⁹ et hic est sensus qui habet sapientiam septem capita septem montes sunt super quos mulier sedet et reges septem sunt ¹⁰ quinque ceciderunt unus est alius nondum venit et cum venerit oportet illum breve tempus manere ¹¹ et bestia quae erat et non est et ipsa octava est et de septem est et in interitum vadit ¹² et decem cornua quae vidisti decem reges sunt qui regnum nondum acceperunt sed potestatem tamquam reges una hora accipiunt post bestiam ¹³ hii unum consilium habent et virtutem et potestatem suam bestiae tradunt ¹⁴ hii cum agno pugnabunt et agnus vincet illos quoniam Dominus dominorum est et rex regum et qui cum illo sunt vocati et electi et fideles ¹⁵ et dixit mihi aquas quas vidisti ubi meretrix sedet populi sunt et gentes et linguae ¹⁶ et decem cornua quae vidisti et bestiam hii odient fornicariam et desolatam facient illam et nudam et carnes eius manducabunt et ipsam

igni concremabunt ¹⁷ Deus enim dedit in corda eorum ut faciant quod illi placitum est ut dent regnum suum bestiae donec consummentur verba Dei ¹⁸ et mulier quam vidisti est civitas magna quae habet regnum super reges terrae

18 et post haec vidi alium angelum descendentem de caelo habentem potestatem magnam et terra inluminata est a gloria eius ² et exclamavit in forti voce dicens cecidit cecidit Babylon magna et facta est habitatio daemoniorum et custodia omnis spiritus inmundi et custodia omnis volucris inmundae ³ quia de ira fornicationis eius biberunt omnes gentes et reges terrae cum illa fornicati sunt et mercatores terrae de virtute deliciarum eius divites facti sunt ⁴ et audivi aliam vocem de caelo dicentem exite de illa populus meus ut ne participes sitis delictorum eius et de plagis eius non accipiatis ⁵ quoniam pervenerunt peccata eius usque ad caelum et recordatus est Deus iniquitatum eius ⁶ reddite illi sicut ipsa reddidit et duplicate duplicia secundum opera eius in poculo quo miscuit miscite illi duplum ⁷ quantum glorificavit se et in deliciis fuit tantum date illi tormentum et luctum quia in corde suo dicit sedeo regina et vidua non sum et luctum non videbo ⁸ ideo in una die venient plagae eius mors et luctus et fames et igni comburetur quia fortis est Deus qui iudicavit illam ⁹ et flebunt et plangent se super illam reges terrae qui cum illa fornicati sunt et in deliciis vixerunt cum viderint fumum incendii eius ¹⁰ longe stantes propter timorem tormentorum eius dicentes vae vae civitas illa magna Babylon civitas illa fortis quoniam una hora venit iudicium tuum ¹¹ et negotiatores terrae flebunt et lugebunt super illam quoniam merces eorum nemo emet amplius ¹² merces auri et argenti et lapidis pretiosi et margaritis et byssi et purpurae et serici et cocci et omne lignum thynum et omnia vasa eboris et omnia vasa de lapide pretioso et aeramento et ferro et marmore ¹³ et cinnamomum et amomum et odoramentorum et unguenti et turis et vini et olei et similae et tritici et iumentorum et ovium et equorum et raedarum et mancipiorum et animarum hominum ¹⁴ et poma tua desiderii animae discessit a te et omnia pingua et clara perierunt a te et amplius illa iam non inveniet ¹⁵ mercatores horum qui divites facti sunt ab ea longe stabunt propter timorem tormentorum eius flentes ac lugentes ¹⁶ et dicentes vae vae civitas illa magna quae amicta erat byssino et purpura et cocco et deaurata est auro et lapide pretioso et margaritis ¹⁷ quoniam una hora destitutae sunt tantae divitiae et omnis gubernator et omnis qui in locum navigat et nautae et qui maria operantur longe steterunt ¹⁸ et clamaverunt videntes locum incendii eius dicentes quae similis civitati huic magnae ¹⁹ et miserunt pulverem super capita sua et clamaverunt flentes et lugentes dicentes vae vae civitas magna in qua divites facti sunt omnes qui habent naves in mari de pretiis eius quoniam una hora desolata est ²⁰ exulta super eam caelum et sancti et apostoli et prophetae quoniam iudicavit Deus iudicium

vestrum de illa ²¹ et sustulit unus angelus fortis lapidem quasi molarem magnum et misit in mare dicens hoc impetu mittetur Babylon magna illa civitas et ultra iam non inveniatur ²² et vox citharoedorum et musicorum et tibia canentium et tuba non audietur in te amplius et omnis artifex omnis artis non inveniatur in te amplius et vox molae non audietur in te amplius ²³ et lux lucernae non lucebit tibi amplius et vox sponsi et sponsae non audietur adhuc in te quia mercatores tui erant principes terrae quia in veneficiis tuis erraverunt omnes gentes ²⁴ et in ea sanguis prophetarum et sanctorum inventus est et omnium qui interfecti sunt in terra

19 post haec audivi quasi vocem magnam turbarum multarum in caelo dicentium alleluia salus et gloria et virtus Deo nostro est ² quia vera et iusta iudicia sunt eius quia iudicavit de meretrice magna quae corrupit terram in prostitutione sua et vindicavit sanguinem servorum suorum de manibus eius ³ et iterum dixerunt alleluia et fumus eius ascendit in saecula saeculorum ⁴ et ceciderunt seniores viginti quattuor et quattuor animalia et adoraverunt Deum sedentem super thronum dicentes amen alleluia ⁵ et vox de throno exivit dicens laudem dicite Deo nostro omnes servi eius et qui timetis eum pusilli et magni ⁶ et audivi quasi vocem turbae magnae et sicut vocem aquarum multarum et sicut vocem tonitruum magnorum dicentium alleluia quoniam regnavit Dominus Deus noster omnipotens ⁷ gaudeamus et exultemus et demus gloriam ei quia venerunt nuptiae agni et uxor eius praeparavit se ⁸ et datum est illi ut cooperiat se byssinum splendens candidum byssinum enim iustificationes sunt sanctorum ⁹ et dicit mihi scribe beati qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt et dicit mihi haec verba vera Dei sunt ¹⁰ et cecidi ante pedes eius ut adorarem eum et dicit mihi vide ne feceris conservus tuus sum et fratrum tuorum habentium testimonium Iesu Deum adora testimonium enim Iesu est spiritus prophetiae ¹¹ et vidi caelum apertum et ecce equus albus et qui sedebat super eum vocabatur Fidelis et Verax vocatur et iustitia iudicat et pugnat ¹² oculi autem eius sicut flamma ignis et in capite eius diademata multa habens nomen scriptum quod nemo novit nisi ipse ¹³ et vestitus erat vestem aspersam sanguine et vocatur nomen eius Verbum Dei ¹⁴ et exercitus qui sunt in caelo sequebantur eum in equis albis vestiti byssinum album mundum ¹⁵ et de ore ipsius procedit gladius acutus ut in ipso percutiat gentes et ipse reget eos in virga ferrea et ipse calcet torcular vini furoris irae Dei omnipotentis ¹⁶ et habet in vestimento et in femore suo scriptum rex regum et Dominus dominantium ¹⁷ et vidi unum angelum stantem in sole et clamavit voce magna dicens omnibus avibus quae volabant per medium caeli venite congregamini ad cenam magnam Dei ¹⁸ ut manducetis carnes regum et carnes tribunorum et carnes fortium et carnes equorum et sedentium in ipsis et carnes omnium liberorum ac servorum et pusillorum ac magnorum

¹⁹ et vidi bestiam et reges terrae et exercitus eorum congregatos ad faciendum proelium cum illo qui sedebat in equo et cum exercitu eius ²⁰ et adprehensa est bestia et cum illo pseudopropheta qui fecit signa coram ipso quibus seduxit eos qui acceperunt characterem bestiae qui et adorant imaginem eius vivi missi sunt hii duo in stagnum ignis ardentis sulphure ²¹ et ceteri occisi sunt in gladio sedentis super equum qui procedit de ore ipsius et omnes aves saturatae sunt carnibus eorum

20 et vidi angelum descendentem de caelo habentem clavem abyssi et catenam magnam in manu sua ² et adprehendit draconem serpentem antiquum qui est diabolus et Satanas et ligavit eum per annos mille ³ et misit eum in abyssum et clusit et signavit super illum ut non seducat amplius gentes donec consummentur mille anni post haec oportet illum solvi modico tempore ⁴ et vidi sedes et sederunt super eas et iudicium datum est illis et animas decollatorum propter testimonium Iesu et propter verbum Dei et qui non adoraverunt bestiam neque imaginem eius nec acceperunt characterem in frontibus aut in manibus suis et vixerunt et regnaverunt cum Christo mille annis ⁵ ceteri mortuorum non vixerunt donec consummentur mille anni haec est resurrectio prima ⁶ beatus et sanctus qui habet partem in resurrectione prima in his secunda mors non habet potestatem sed erunt sacerdotes Dei et Christi et regnabunt cum illo mille annis ⁷ et cum consummati fuerint mille anni solvetur Satanas de carcere suo et exhibit et seducet gentes quae sunt super quattuor angulos terrae Gog et Magog et congregabit eos in proelium quorum numerus est sicut harena maris ⁸ et ascenderunt super latitudinem terrae et circumierunt castra sanctorum et civitatem dilectam ⁹ et descendit ignis a Deo de caelo et devoravit eos et diabolus qui seducebat eos missus est in stagnum ignis et sulphuris ubi et bestia ¹⁰ et pseudoprophetae et cruciabuntur die ac nocte in saecula saeculorum ¹¹ et vidi thronum magnum candidum et sedentem super eum a cuius aspectu fugit terra et caelum et locus non est inventus ab eis ¹² et vidi mortuos magnos et pusillos stantes in conspectu throni et libri aperti sunt et alius liber apertus est qui est vitae et iudicati sunt mortui ex his quae scripta erant in libris secundum opera ipsorum ¹³ et dedit mare mortuos qui in eo erant et mors et inferus dederunt mortuos qui in ipsis erant et iudicatum est de singulis secundum opera ipsorum ¹⁴ et inferus et mors missi sunt in stagnum ignis haec mors secunda est stagnum ignis ¹⁵ et qui non est inventus in libro vitae scriptus missus est in stagnum ignis

21 et vidi caelum novum et terram novam primum enim caelum et prima terra abiit et mare iam non est ² et civitatem sanctam Hierusalem novam vidi descendentem de caelo a Deo paratam sicut sponsam ornatam viro suo ³ et audivi vocem magnam de throno dicentem ecce tabernaculum Dei cum hominibus et habitabit cum eis et ipsi populus eius erunt et ipse

Deus cum eis erit eorum Deus ⁴ et absterget Deus omnem lacrimam ab oculis eorum et mors ultra non erit neque luctus neque clamor neque dolor erit ultra quae prima abierunt ⁵ et dixit qui sedebat in throno ecce nova facio omnia et dicit scribe quia haec verba fidelissima sunt et vera ⁶ et dixit mihi factum est ego sum Alpha et Omega initium et finis ego sitienti dabo de fonte aquae vivae gratis ⁷ qui vicerit possidebit haec et ero illi Deus et ille erit mihi filius ⁸ timidus autem et incredulus et execratis et homicidis et fornicatoribus et veneficis et idolatris et omnibus mendacibus pars illorum erit in stagno ardenti igne et sulphure quod est mors secunda ⁹ et venit unus de septem angelis habentibus fialas plenas septem plagis novissimis et locutus est mecum dicens veni ostendam tibi sponsam uxorem agni ¹⁰ et sustulit me in spiritu in montem magnum et altum et ostendit mihi civitatem sanctam Hierusalem descendentem de caelo a Deo ¹¹ habentem claritatem Dei lumen eius simile lapidi pretioso tamquam lapidi iaspidis sicut cristallum ¹² et habebat murum magnum et altum habens portas duodecim et in portis angelos duodecim et nomina inscripta quae sunt nomina duodecim tribuum filiorum Israhel ¹³ ab oriente portae tres et ab aquilone portae tres et ab austro portae tres et ab occasu portae tres ¹⁴ et murus civitatis habens fundamenta duodecim et in ipsis duodecim nomina duodecim apostolorum agni ¹⁵ et qui loquebatur mecum habebat mensuram harundinem auream ut metiretur civitatem et portas eius et murum ¹⁶ et civitas in quadro posita est et longitudo eius tanta est quanta et latitudo et mensus est civitatem de harundine per stadia duodecim milia longitudo et latitudo et altitudo eius aequalia sunt ¹⁷ et mensus est murus eius centum quadraginta quattuor cubitorum mensura hominis quae est angeli ¹⁸ et erat structura muri eius ex lapide iaspide ipsa vero civitas auro mundo simile vitro mundo ¹⁹ fundamenta muri civitatis omni lapide pretioso ornata fundamentum primum iaspis secundus sapphyrus tertius carcedonius quartus zmaragdus ²⁰ quintus sardonix sextus sardinus septimus chrysolitus octavus berillus nonus topazius decimus chrysoprassus undecimus hyacinthus duodecimus amethystus ²¹ et duodecim portae duodecim margaritae sunt per singulas et singulae portae erant ex singulis margaritis et platea civitatis aurum mundum tamquam vitrum perlucidum ²² et templum non vidi in ea Dominus enim Deus omnipotens templum illius est et agnus ²³ et civitas non eget sole neque luna ut luceant in ea nam claritas Dei inluminavit eam et lucerna eius est agnus ²⁴ et ambulabunt gentes per lumen eius et reges terrae adferent

gloriam suam et honorem in illam ²⁵ et portae eius non cludentur per diem nox enim non erit illic ²⁶ et adferent gloriam et honorem gentium in illam ²⁷ nec intrabit in ea aliquid coinquinatum et faciens abominationem et mendacium nisi qui scripti sunt in libro vitae agni

22 et ostendit mihi fluvium aquae vitae splendidum tamquam cristallum procedentem de sede Dei et agni ² in medio plateae eius et ex utraque parte fluminis lignum vitae adferens fructum duodecim per menses singula reddentia fructum suum et folia ligni ad sanitatem gentium ³ et omne maledictum non erit amplius et sedes Dei et agni in illa erunt et servi eius servient illi ⁴ et videbunt faciem eius et nomen eius in frontibus eorum ⁵ et nox ultra non erit et non egebunt lumine lucernae neque lumine solis quoniam Dominus Deus inluminat illos et regnabunt in saecula saeculorum ⁶ et dixit mihi haec verba fidelissima et vera sunt et Dominus Deus spirituum prophetarum misit angelum suum ostendere servis suis quae oportet fieri cito ⁷ et ecce venio velociter beatus qui custodit verba prophetiae libri huius ⁸ et ego Iohannes qui audivi et vidi haec et postquam audissem et vidissem cecidi ut adorarem ante pedes angeli qui mihi haec ostendebat ⁹ et dicit mihi vide ne feceris conservus tuus sum et fratrum tuorum prophetarum et eorum qui servant verba libri huius Deum adora ¹⁰ et dicit mihi ne sinneris verba prophetiae libri huius tempus enim prope est ¹¹ qui nocet noceat adhuc et qui in sordibus est sordescat adhuc et iustus iustitiam faciat adhuc et sanctus sanctificetur adhuc ¹² ecce venio cito et merces mea mecum est reddere unicuique secundum opera sua ¹³ ego Alpha et Omega primus et novissimus principium et finis ¹⁴ beati qui lavant stolas suas ut sit potestas eorum in ligno vitae et portis intrent in civitatem ¹⁵ foris canes et venefici et impudici et homicidae et idolis servientes et omnis qui amat et facit mendacium ¹⁶ ego Iesus misi angelum meum testificari vobis haec in ecclesiis ego sum radix et genus David stella splendida et matutina ¹⁷ et Spiritus et sponsa dicunt veni et qui audit dicat veni et qui sitit veniat qui vult accipiat aquam vitae gratis ¹⁸ contestor ego omni audienti verba prophetiae libri huius si quis adposuerit ad haec adponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto ¹⁹ et si quis deminuerit de verbis libri prophetiae huius auferet Deus partem eius de ligno vitae et de civitate sancta et de his quae scripta sunt in libro isto ²⁰ dicit qui testimonium perhibet istorum etiam venio cito amen veni Domine Iesu ²¹ gratia Domini nostri Iesu Christi cum omnibus